קבלה · זהר · זהר מתורגם

הזהר המתורגם - תקוני הזהר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

הזהר המתורגם - תקוני הזהר

מקור הטקסט: אורייתא

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/הזהר-המתורגם-תקוני-הזהר/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמת תקוני הזהר 5
הקדמה אחרת לתקוני הזהר 79
תקונא קדמאה 82
[ודא תקונא תניינא] 84
[תקונא תליתאה] תקונא תניינא 84
ודא תקונא תליתאה כגוונא דא 84
תקונא רביעאה 85
תקונא חמישאה 87
תקונא שתיתאה 95
תקונא שביעאה 110
תקונא תמינאה 110
תקונא תשיעאה 111
תקונא עשיראה 112
תקונא חד סר 120
תקונא תריסר 123
תקונא תליסר 125
תקונא ארביסר 138
תקונא חמיסר 140
תקונא שיתסר 142
תקונא שיבסר 143
תקונא תמני סרי 144
תקונא תשסרי 174
תקונא עשרין, וחד ועשרין 196
תקונא עשרין ותרין 299
תקונא עשרין ותלת 326
תקונא עשרין וארבע 326
תקונא עשרין וחמשא 331
תקונא עשרין ושית 336
תקונא עשרין ותמניא 342
תקונא עשרין ותשע 344
תקונא תלתין 345
תקונא תלתין וחד 356
תקונא תלתין ותרין 360
תקונא תלתין ותלת 363
תקונא תלתין וארבע 365
תקונא תלתין וחמשא 366
תקונא תלתין ושתא 366
תקונא שבע ותלתין 368
תקונא תמניא ותלתין 371
תקונא תשע ותלתין 374
תקונא ארבעין 377
תקונא חד וארבעין 384
תקונא ארבעין ותרין 385
תקונא ארבעין ותלת 387
תקונא ארבעין וארבע 389
תקונא ארבעין וחמשא 390
תקונא שית וארבעין 391
תקונא שבע וארבעין 392
תקונא תמניא וארבעין 400
תקונא תשע וארבעין 402
תקונא חמשין 405
תקונא חד וחמשין 407
תקונא תרין וחמשין 409
תקונא חמשין ותלת 410
תקונא חמשין וארבע 412
תקונא חמשין וחמש 413
תקונא חמשין ושתא 420
תקונא שבע וחמשין 429
תקונא תמניא וחמשין 432
תקונא תשעה וחמשין 436
תקונא שתין 437
תקונא חד ושתין 440

תקונא שתין ותרין 442
תקונא שתין ותלת 444
תקונא שתין וארבע 446
תקונא שתין וחמש 451
תקונא שתין ושתא 452
תקונא שתין ושבע 459
תקונא תמניא ושתין 464
תקונא שתין ותשעה 465
תקונא שבעין 561
= **תקונא תניינא** 616
= **תקונא תליתאה** 618
= **תקונא רביעאה** 625
= **תקונא חמישאה** 626
= **תקונא שתיתאה** 637
= **תקונא שביעאה** 650
= **תקונא תמינאה** 652
= **תקונא תשיעאה** 653
= **תקונא עשיראה** 654
= **תקונא אחת עשרה** 656

הקדמת תקוני הזהר

דף א.

(דף א ע"א) רַבִּי שִׁמְעוֹן אָזַל לֵיהּ וְעָרַק לְמַדְבְּרָא דְלוּד וְאִתְגְּנִיז בְּחַד מְעָרְתָּא הוּא וְרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אִתְרְחִישׁ נִיסָא נָפַק לְהוֹן חַד חֲרוּב וְחַד מַעְיְינָא דְמַיָּא, אָכְלֵי מֵהַהוּא חֲרוּב וְשָׁתְן מֵהַהוּא מַיָּא, וְהָוָה אֱלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב אָתֵי לְהוֹן בְּכָל יוֹמָא תְּרֵי זִימְנֵי וְאוֹלִיף לוֹן, וְלָא יָדַע אִינִישׁ בְּהוּ וכו', בְּזֹהַר חָדָשׁ פָּרָשַׁת תָּבוֹא כָּתוּב שָׁם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָלַךְ לוֹ וּבָרַח לְמִדְבַּר לוֹד וְנִגְנַז בִּמְעָרָה אַחַת הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. הִתְרַחֵשׁ נֵס וְיָצָא לָהֶם חָרוּב אֶחָד וּמַעְיָן מַיִם אֶחָד. אָכְלוּ מֵאוֹתוֹ חָרוּב וְשָׁתוּ מֵאוֹתָם מַיִם, וְהָיָה אֵלִיָּהוּ, זָכוּר לַטּוֹב, בָּא אֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם וּמְלַמֵּד אוֹתָם, וְלֹא יָדַע אִישׁ עֲלֵיהֶם וְכוּ', בְּזֹהַר חָדָשׁ פָּרָשַׁת תָּבֹא כָּתוּב שָׁם.

וְדָא אִתְקְרֵי תִּקּוּנֵי הַזֹּהַר דְּאִינּוּן שַׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא דְּפָרִישׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בְּמַלַּת בְּרֵאשִׁית מִסִּתְרֵי אוֹרַיְיתָא.

וְזֶה נִקְרָא תִּקּוּנֵי הַזֹּהַר, שֶׁהֵם שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁפֵּרֵשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי בְּמִלַּת "בְּרֵאשִׁית" מִסִּתְרֵי תוֹרָה.

קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן אַפְּתַח מִילִּין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, פְּתַח וְאָמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹמֵר (דניאל יב ג), וְהַמַּשְׂכִּילִים אִלֵּין רַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרַיָּיא, יַזְהִירוּ כַּד אִתְכַּנְּשׁוּ לְמֶעֱבַד הַאי חִבּוּרָא, רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְהוֹן וּלְאֵלִיָּהוּ עִמְּהוֹן וּלְכָל נִשְׁמָתִין דְּמִתִּיבְתָּאן לְגַנָּתָא בֵּינַיְיהוּ וּלְכָל מַלְאָכַיָּא בְּאִתְכַּסְיָא וּבְאוֹרַח שַׂכְלָ.

קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן וּפְתַח דְּבָרִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה. פְּתַח וְאָמַר: וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ'. וְהַמַּשְׂכִּילִים - אֵלּוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהַחֲבֵרִים, יַזְהִרוּ - כְּשֶׁהִתְכַּנְּסוּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחִבּוּר הַזֶּה, רְשׁוּת נִתְּנָה לָהֶם, וּלְאֵלִיָּהוּ עִמָּם, וּלְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַיְשִׁיבוֹת לְרֶדֶת בֵּינֵיהֶם וּלְכָל הַמַּלְאָכִים בְּנִסְתָּר וּבְדֶרֶךְ שִׂכֶל.

וְעִלַּת עַל כֹּלָּא יְהִיב רְשׁוּ לְכָל שְׁמָהָן קַדִּישִׁין וּלְכָל הֲוָיִין וּלְכָל כְּנוּיִין לְגַלָּאָה לוֹן רָזִין טְמִירִין כָּל שֵׁם בְּדַרְגָּא דִּילֵיהּ, וּרְשׁוּתָא יְהִיב לַעֲשַׂר סְפִירָן לְגַלָּאָה לוֹן רָזִין טְמִירִין דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה לוֹן עַד דְּיֵיתֵי דָּרָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא.

וְעִלַּת עַל הַכֹּל נָתַן רְשׁוּת לְכָל הַשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וּלְכָל הַהֲוָיוֹת וּלְכָל הַכִּנּוּיִים לְגַלּוֹת לָהֶם סוֹדוֹת טְמִירִים, כָּל שֵׁם בְּדַרְגָּתוֹ, וּרְשׁוּת נִתְּנָה לַעֲשֶׂרֶת הַסְּפִירוֹת לְגַלּוֹת לָהֶם סוֹדוֹת טְמִירִים שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְגַלּוֹת לָהֶם עַד שֶׁיָּבֹא דּוֹרוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל גַּוְונִין, זֹהַר טָמִיר וְנֶעְלָם, זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים, זֹהַר זָרִיק נִצּוֹצִין וּמַבְהִיק כַּבָּרָק לְעֵילָּא, זֹהַר זָהִיר חִוָּור כְּסִיהֲרָא, זֹהַר זָהִיר סוּמָקָא כְּמַאֲדִים, זֹהַר מַבְהִיק כְּלִיל יְרוֹקָא כַּחֲמָה, זֹהַר יָרוֹק כַּכֹּכָב, זֹהַר כְּלִיל חִוָּור וְסוּמָק, זֹהַר זָהִיר לְכָל עֵיבָר, כְּמָאן דְּמָחָא בַּפַּטִּישׁ וְזָרִיק שְׁבִיבִין לְכָל סְטָרָא, הָכִי מֵהַאי זֹהַר זָהֲרִין כַּמָּה נִשְׁמָתִין, דְּאִינּוּן זָהֲרִין כֻּלְּהוּ בָּרָקִיעַ.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל צֶבַע, זֹהַר טָמִיר וְגָנוּז, זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים, זוֹרֵק נִיצוֹצוֹת וּמַבְהִיק כְּמוֹ בָּרָק לָעֵינַיִם, זֹהַר זוֹהֵר לָבָן כַּלְּבָנָה, זֹהַר זוֹהֵר אָדֹם כְּמוֹ מַאְדִּים, זֹהַר מַבְהִיק, כּוֹלֵל יָרֹק כַּחֲמָה, זֹהַר יָרֹק כְּכוֹכָב, זֹהַר כּוֹלֵל לָבָן וְאָדֹם, זֹהַר זוֹהֵר לְכָל עֵבֶר כְּמִי שֶׁמַּכֶּה בְּפַטִּישׁ וְזוֹרֵק שְׁבִיבִים לְכָל צַד, כָּךְ מֵהַזֹּהַר הַזֶּה זוֹהֲרוֹת כַּמָּה נְשָׁמוֹת, שֶׁהֵם זוֹהֲרוֹת כֻּלָּן בָּרָקִיעַ.

נוסחא אחרינא תָּאנָא וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דְּאִיהוּ זֹהַר טָמִיר וְגָנִיז דָּא כֶּתֶ"ר, זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים דָּא חָכְמָ"ה, זֹהַר זָרִיק נִצּוֹצִין וּמַבְהִיק כַּבָּרָק לָעֵינַיִן דָּא בִּינָ"ה, זֹהַר חִוּורוּ כְּסִיהֲרָא דָא גְּדוּלָ"ה, זֹהַר זָהִיר סוּמָקָא כְּמַאֲדִים דָּא גְּבוּרָ"ה, זֹהַר מַבְהִיק כְּלִיל יְרוֹקָא כַּחֲמָה דָא תִּפְאֶרֶ"ת, זֹהַר יָרוֹק כַּכּוֹכָב דָּא נֶצַ"ח, זֹהַר כְּלִיל אוּכָּם וְסוּמָק דָּא הוֹ"ד, זֹהַר זָהִיר לְכָל עֵיבֶר כְּמָאן דְּמָחֵא בְּפַטִּישׁ וְזָרִיק שְׁבִיבִין לְכָל סְטַר דָּא יְסוֹ"ד.

נֶסְחָא אַחֶרֶת שָׁנִינוּ, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, שֶׁהוּא זֹהַר טָמִיר וְגָנוּז, זֶה כֶּתֶ"ר. זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים, זֶה חָכְמָה. זֹהַר זוֹרֵק נִיצוֹצוֹת וּמַבְהִיק כַּבָּרָק לָעֵינַיִם, זֶה בִּינָ"ה. זֹהַר לָבָן כַּלְּבָנָה, זוֹ גְּדֻלָּ"ה. זֹהַר זוֹהֵר אָדֹם כְּמַאְדִּים, זוֹ גְּבוּרָ"ה. זֹהַר מַבְהִיק כּוֹלֵל יָרֹק כַּחֲמָה, זוֹ תִּפְאֶרֶ"ת. זֹהַר יָרֹק כַּכּוֹכָב, זֶה נֶצַ"ח. זֹהַר כּוֹלֵל שְׁחֹר וְאָדֹם, זֶה הוֹ"ד. זֹהַר זוֹהֵר לְכָל עֵבֶר כְּמִי שֶׁמַּכֶּה בְּפַטִּישׁ וְזוֹרֵק שְׁבִיבִים לְכָל צַד, זֶה יְסוֹ"ד.

וְאִלֵּין אִינוּן נִשְׁמָתִין מֵאִלֵּין מַשְׂכִּילִים דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּרָזִין דְּמָארֵיהוֹן, כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין וּמְצוּיָרִין בְּמַלְכוּתָא דְּרָקִיעָא כְּכוֹכְבַיָּא דְּנָהֲרִין בִּרְקִיעָא, וְהַיְינוּ יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, מַאי הָרָקִיעַ דְּנָהֲרִין בֵּיהּ נִשְׁמָתִין דְּמַשְׂכִּילִים כְּכֹכְבַיָּא בָּרָקִיעַ הָכִי נָהֲרִין בְּכָרְסָיָא.

וְאֵלּוּ הֵם הָנִשְׁמוֹת מֵאֵלּוּ הַמַּשְׂכִּילִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שֵׂכֶל לָדַעַת בְּסוֹדוֹת רִבּוֹנָם, כֻּלָּם רְשׁוּמִים וּמְצֻיָּרִים בְּמַלְכוּת הָרָקִיעַ כַּכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים בָּרָקִיעַ. וְהַיְנוּ יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, מָה הָרָקִיעַ שֶׁמְּאִירִים בּוֹ - אַף אֵלֶּה הַנִּשְׁמוֹת שֶׁל הַמַּשְׂכִּילִים כַּכּוֹכָבִים בָּרָקִיעַ, כָּךְ מְאִירִים בַּכִּסֵּא.

וְכֻלְּהוּ פָּרְחִין מִן רָקִיעַ, וְדָא צַדִּיק חַי עוֹלָמִים דְּמִנֵּיהּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא וְנָהֲרִין בְּסִיהֲרָא, וְעָלַיְיהוּ כְּתִיב (בראשית א יז) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וְכֻלָּם פּוֹרְחוֹת מִן הָרָקִיעַ, וְזֶה צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁמִּמֶּנּוּ פּוֹרְחוֹת נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים וּמְאִירוֹת בַּלְּבָנָה, וַעֲלֵיהֶם כָּתוּב וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

דף א:

וְאִיהוּ רָקִיעַ דְּאִיהוּ לְעֵילּ מֵחֵיוָון הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א כו) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם, וַהֲפוֹךְ רָקִי"עַ וְתִשְׁכַּח לֵיהּ עִיקָּ"ר, וְיסוֹדָא דְּמֶרְכַּבְתָּא דַּעֲלֵיהּ קַיְימִין חֵיוָון וְכָרְסָיָא דְּמֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, עַל צַדִּיק דִּלְעֵילָּא (דף א ע"ב) קַיְימָא עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָיא, וְעַל צַדִּיק דִּלְתַתָּא קַיְימָא עָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָיא, וְהַיְינוּ מַצְּדִּיקֵי הָרַבִּים, מֵהַהוּא צַדִּיקָא דְּעָלְמָא תַּלְיָין, מַאי הָרַבִּים אִלֵּין דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ הֲלָכָה כְּרַבִּים דְּאִינוּן מִסְטָרָא דַּאֲבָהָן, דְּלֵית רַבִּים פָּחוּת מִתְּלַת הֲלָכָה כְּרַבִּים דָּא שְׁכִינְתָּא.

וְהוּא הָרָקִיעַ שֶׁמֵּעַל לַחַיּוֹת, וְהוּ שֶׁכָּתוּב וּמֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם. וַהֲפֹךְ רָקִי"עַ, וְתִמְצָא אוֹתוֹ עִיקַ"ר, וְיסוֹד הַמֶּרְכָּבָה שֶׁעָלָיו עוֹמְדִים הַחַיּוֹת וְכִסֵּא הַמֶּרְכָּבָה עֲלֵיהֶן, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, עַל הַצַּדִּיק שֶׁלְּמַעְלָה עוֹמֵד הָעוֹלָם הַמְכֻסֶּה, וְעַל הַצַּדִּיק שֶׁלְּמַטָּה עוֹמֵד עוֹלָם הַנִּגְלֶה, וְהַיְנוּ מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים - מֵאוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁל הָעוֹלָם תְּלוּיִים. מִי הֵם הָרַבִּים? אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם הֲלָכָה כְּרַבִּים, שֶׁהֵם מִצַּד הָאָבוֹת, שֶׁאֵין רַבִּים פָּחוֹת מִשְּׁלֹשׁ, הֲלָכָה כְּרַבִּים זוֹ שְׁכִינָה.

וּמְתַמָּן (ישעיה ס כא) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, הַאי דְּאִתְמַר בָּהּ (שם סו א) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, דְּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֲשַׂר סְפִירָן, וּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל מַלְכִים צַדִּיקִים חוֹזִים נְבִיאִים מָארֵי תּוֹרָה גִּבּוֹרִים חֲסִידִים נְבוֹנִים חֲכָמִים רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל.

וּמִשָּׁם, וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, זוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי. זוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֲשֶׂר סְפִירוֹת, וּמִשָּׁם נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל מְלָכִים, צַדִּיקִים, חוֹזִים, נְבִיאִים, בַּעֲלֵי תוֹרָה, גִּבּוֹרִים, חֲסִידִים, נְבוֹנִים, חֲכָמִים, רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל.

וּרְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְאִלֵּין נְשָׁמָתִין דְּאִתְתַּרְכוּ מֵאַתְרַיְיהוּ בָּתַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, לְקַנְּנָא בָהַאי חִבּוּרָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי כז י) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, וְלֵית צִפּוֹר אֶלָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי מִתְתַּרְכָא מֵאַתְרָהָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כב ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֶת לְרַבּוֹת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, הָאֵם שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, דְּתַרְוַיְיהוּ אִתְתַּרְכוּ מֵאַתְרַיְיהוֹן, וּבְגִין דְּא שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח תְּרֵין שִׁלּוּחִין חַד מִבַּיִת רִאשׁוֹן וְחַד מִבַּיִת שֵׁנִי, לְקַיְימָא בֵּיהּ (שם מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, דְּאִתְתָּרֵךְ אַבַּתְרַיְיהוּ.

וּרְשׁוּת נִתְּנָה לַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁגֹּרְשׁוּ מִמְּקוֹמָן אַחַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לְקַנֵּן בַּחִבּוּר הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, וְאֵין צִפּוֹר אֶלָּא שְׁכִינָה, שֶׁהִיא מְגֹרֶשֶׁת מִמְּקוֹמָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. אֶת, לְרַבּוֹת שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, הָאֵם, שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, שֶׁשְּׁתֵּיהֶן גֹּרְשׁוּ מִמְּקוֹמָן, וְלָבֵן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח - שְׁנֵי שִׁלּוּחִים, אֶחָד מִבַּיִת רִאשׁוֹן, וְאֶחָד מִבַּיִת שֵׁנִי, לְקַיֵּם בּוֹ אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה - וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה - כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, זֶה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ ה' אִישׁ מִלְחָמָה, שֶׁגֹּרֵשׁ אַחֲרֵיהֶן.

וְעוֹד כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, דָּא מֹשֶׁה דִּכְתִיב (במדבר יב ג) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, דְּאִתְתָּרֵךְ רוּחֵיהּ אַבַּתְרַיְיהוּ. וְעוֹד כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ מָאן דְּאִיהוּ אִישׁ צַדִּיק דְּאָזַל נָע וָנָד מֵאַתְרַיְיהוּ כְּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן בְּזִמְנָא

דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא גָּזַר עַל בָּתֵּי הַצַּדִּיקִים דְּיִתְחָרְבוּ, דְּאָזְלִין כָּל חַד נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, דְּדַיְּיוֹ לְעִבֵּד לְמֶהֱוֵי כְּרֵבֵּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה נַדָּד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה אַיֵּ"ה דְּמְרַחֵם עֲלֵיהּ, אוֹף הָכִי (ישעי' נא יח) אֵין מְנַהֵל לָהּ וְגוֹמֵר, וּבְגִין דָּא דַּיְּיוֹ לְעִבֵּד לְמֶהֱוֵי כְּרֵבֵּיהּ, וְלֵית לֶחֶם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא, הַאי גָּרַם לְמָארֵי תּוֹרָה דְּאָזְלִין מִתְּתַרְכִין.

וְעוֹד, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, זֶה מֹשֶׁה, שֶׁכָּתוּב וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, שֶׁגֹּרְשָׁה רוּחוֹ אַחֲרֵיהֶם. וְעוֹד, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ - מִי שֶׁהוּא אִישׁ צַדִּיק שֶׁהוֹלֵךְ נָע וָנָד מִמְּקוֹמוֹ כְּמוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, בִּזְמַן שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, גָּזַר עַל בָּתֵּי הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּחָרְבוּ, שֶׁהוֹלְכִים כָּל אֶחָד נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁדַּיְּיוֹ לְעָבֵד לִהְיוֹת כְּרֵבוֹ. וְסוֹד הַדָּבָר - נֹדֶד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה, אַיֵּ"ה שֶׁמְּרַחֵם עָלָיו, אַף כָּךְ - אֵין מְנַהֵל לָהּ וְגוֹ', וּמִשּׁוּם זֶה, דַּיְּיוֹ לְעָבֵד לִהְיוֹת כְּרֵבוֹ, וְאֵין לֶחֶם אֶלָּא תּוֹרָה, זֶה גּוֹרֵם לְבַעֲלֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוֹלְכִים מְגֹרָשִׁים.

זַכָּאָה אִיהוּ מָארֵי מְתִיבְתָּא מָארֵי מָדְרָשׁ מָארֵי תּוֹרָה, דְּגַם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת (תהלים פד ד), בַּיִת דְּנִשְׁמָעִין בֵּיהּ פִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא, דְּבַאֲתַר דְּאִית תַּמָּן תּוֹרָה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת תַּמָּן, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן כָּל בַּיִת שֶׁאֵין נִשְׁמָעִין בּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה לְסוֹף תֵּחָרֵב, וְאִלֵּין דְּנִשְׁמָעִין דִּבְרֵי תוֹרָה בְּהוֹן אִתְקְרִיאוּ בֵּיצִים אֶפְרוֹחִים בָּנִים, בֵּיצִים מָארֵי מִקְרָא, אֶפְרוֹחִים מָארֵי מִשְׁנָה, בָּנִים מָארֵי קַבָּלָה.

אַשְׁרֵי הוּא בַּעַל הַיְּשִׁיבָה, בַּעַל הַמִּדְרָשׁ, בַּעַל הַתּוֹרָה, שֶׁגַּם צִפּוֹר מָצְאָה בָיִת, בַּיִת שֶׁנִּשְׁמָעִים בּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם תּוֹרָה, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי - גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת שָׁם, וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, כָּל בַּיִת שֶׁאֵין נִשְׁמָעִים בּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, לַסּוֹף תֵּחָרֵב, וְאֵלּוּ שֶׁנִּשְׁמָעִים בָּהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה, נִקְרָאוּ בֵּיצִים, אֶפְרוֹחִים, בָּנִים. בֵּיצִים - בַּעֲלֵי מִקְרָא, אֶפְרוֹחִים - בַּעֲלֵי מִשְׁנָה, בָּנִים - בַּעֲלֵי קַבָּלָה.

וַעֲלֵיהוּ אִתְּמַר (דברים כב ו) וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח מְנַיְּהוּ, אֲבָל עַל מָארֵי קַבָּלָה אִתְּמַר (שם) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דְּלֵית סִכְלְתָנוּ לְאִשְׁתְּמוֹדָעָ בִּשְׁכִינְתָּא כְּאִלֵּין מָארֵי קַבָּלָה, וְאִלֵּין עָבְדִין לָהּ דִּירָה וּלְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּפָרְחִין עִמָּהּ, בְּכָל אֲתַר דְּאִיהִי פָּרְחַת כֻּלְּהוּ מְנַדְּדִין עִמָּהּ בִּשְׁלִיחוּתָא דִילָהּ, אֲבָל אֶפְרוֹחֵי לֵית גַּדְפִּין דִּלְהוֹן שְׁלֵמִין דְּפָרְחִין בְּהוֹן, דְּאִינּוּן פִּקּוּדֵי דַּעֲשֵׂה, כָּל שֶׁכֵּן בֵּיצִים, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר עֲלַיְּהוּ לְגַבֵּי אִימָּא שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח מֵהֶם. אֲבָל עַל בַּעֲלֵי קַבָּלָה נֶאֱמַר לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, שֶׁאֵין שֵׂכֶל לָדַעַת אֶת הַשְּׁכִינָה כְּאוֹתָם בַּעֲלֵי קַבָּלָה, וְאֵלּוּ עוֹשִׂים לָהּ דִּירָה וְלַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וּפוֹרְחִים עִמָּהּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִיא פּוֹרַחַת, כֻּלָּם נוֹדְדִים עִמָּהּ בִּשְׁלִיחוּתָהּ. אֲבָל הָאֶפְרוֹחִים אֵין כַּנְפֵיהֶם שְׁלֵמִים, שֶׁפּוֹרְחִים בָּהֶם, שֶׁהֵם מִצְווֹת עֲשֵׂה, כָּל שֶׁכֵּן בֵּיצִים, וְלָכֵן נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כְּלַפֵּי הָאֵם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

דף ב.

עַד דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין הָא סָבָא אִזְדַּמַּן לֵיהּ וְאָמַר, וְהָא כְּתִיב וְאֶת הַבָּנִים תְּקַח לָךְ, אָמַר לֵיהּ סָבָא כָּל אֶתְיָן לְרִבּוּיֵי, וּבְגִין דְּא לָא אָמַר וְהַבָּנִים תְּקַח לָךְ, אֶלָּא וְאֶת, לְרַבּוֹת אֶפְרוֹחִים, אֲבָל לֹא אָמַר הַבָּנִים תְּקַח לָךְ, אָמַר לֵיהּ בְּרִיךְ אַנְתְּ בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא דְּהָכִי הוּא וַדַּאי, וּבָנִים אִינּוּן וַדַּאי תְּחוֹת אִמָּא עִלָּאָה, חָסִידִים גִּבּוֹרִים מָארֵי תוֹרָה חוֹזִים נְבִיאִים צַדִּיקִים, חָסִידִים מִסְטָרָא דְּחֶסֶד דַּרְגָּא דַּאֲבָרָהָם, וְאוּקְמוּהָ עֲלֵיהּ אֵין חָסִיד אֶלָּא הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ, דְּעָבִיד לֵיהּ קַן דְּאִיהוּ אַכְסַנְיָא דִּילֵיהּ, וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי (דף ב ע"א) קַן דִּילֵיהּ בַּיִת דִּילֵיהּ הֵיכָל דִּילֵיהּ, מָלוֹן דִּילֵיהּ וּבַאֲרָעָא קַדִּישָׁא אִיהִי יְחוּדֵיהּ וּבִיתֵיהּ, וְלַאו מָלוֹן וְאַכְסַנְיָא, אֶלָּא כְּפוּם הַהוּא בַּר נַשׁ דְּתַקִּין לָהּ, וּבְגִין דְּא יָהִיב מִדַּת חֶסֶד לְאַבְרָהָם.

עַד שֶׁאָמַר דְּבָרִים אֵלּוּ. הִנֵּה זָקֵן הַזְדַּמֵּן לוֹ וְאָמַר: וַהֲרֵי כָּתוּב וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ! אָמַר לוֹ: זָקֵן, כָּל הָאֶתְיָן לְרַבּוֹת, וְלָכֵן לֹא אָמַר וְהַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֶלָּא וְאֶת, לְרַבּוֹת אֶפְרוֹחִים, אֲבָל לֹא אָמַר הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. אָמַר לוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁכָּךְ זֶה וַדַּאי, וְהַבָּנִים הֵם וַדַּאי תַּחַת הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, חֲסִידִים, גִּבּוֹרִים, בַּעֲלֵי תוֹרָה, חוֹזִים, נְבִיאִים, צַדִּיקִים. חֲסִידִים - מִצַּד הַחֶסֶד, דַּרְגָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וּבֵאֲרוּ עָלָיו, אֵין חָסִיד אֶלָּא הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ, שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ קֵן שֶׁהוּא אַכְסַנְיָה שֶׁלּוֹ, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא הַקֵּן שֶׁלּוֹ, הַבַּיִת שֶׁלּוֹ, הֵיכָל שֶׁלּוֹ, מְלוֹן שֶׁלּוֹ, וּבָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הִיא יְחוּדּוֹ וּבֵיתוֹ, וְלֹא מָלוֹן וְאַכְסַנְיָה, אֶלָּא כְּפִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁתִּקֵּן אוֹתָהּ, וְלָכֵן נָתַן מִדַּת הַחֶסֶד לְאַבְרָהָם.

גִּבּוֹרִים מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה דְּיַהֲבִין תּוּקְפָּא לְמָארֵיהוֹן לְכָבּוֹשׁ עָבֵד תַּחַת רַבּוֹ וְשִׁפְחָה תְּחוֹת גְּבִרְתָּהּ בְּקִשׁוּרָא דִּתְפִלִּין, דְּמָאן דְּלֵית לֵיהּ תְּפִלִּין בְּשַׁעֲתָא קְרִיאַת שְׁמַע, מִסְטָרָא דִּילֵיהּ שַׁלִּיט עָבֵד וְשִׁפְחָה עַל עָלְמָא, וּבַהֲהוּא שַׁעֲתָא רָגְזָא שְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ל כב) תַּחַת עָבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ.

גִּבּוֹרִים - מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁנּוֹתְנִים כֹּחַ לְרִבּוֹנָם לִכְבּשׁ עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ וְשִׁפְחָה תַּחַת גְּבִרְתָּהּ בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ תְּפִלִּין בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ שׁוֹלֵט עֶבֶד וְשִׁפְחָה עַל הָעוֹלָם, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה רוֹגֶזֶת הַשְּׁכִינָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ.

וְאוּף הָכִי אִיהִי רָגְזָא יַתִּיר עַל נָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם (שם), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ט ו) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי, דְּאִיהוּ קַמְצָן נָבָל בְּמַמּוֹנֵיהּ נָבָל שְׁמֵיהּ, דְּלַאו אִיהוּ נָדִיב וְלַאו אִיהוּ מְזַרְעָא דַּאֲבָהָן דְּאִתְּמַר עֲלַיְהוּ (תהלים מז י) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ, דְּהָא קַמְצָן אִיהוּ עָנִי הַדַּעַת, בָּתַר דְּלָא עָבִיד טִיבוּ לְמָארֵי תוֹרָה לְמֶהֱוֵי מַחֲזִיק בִּידַיְיהוּ, וְאוֹרַיְיתָא בָּלָא פִּקּוּדַיָּא לַאו אִיהִי תּוֹרַת יהו"ה.

וְאַף כָּךְ הִיא רוֹגֶזֶת יוֹתֵר עַל נָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי, שֶׁהוּא קַמְצָן, נָבָל בְּמַמּוֹנוֹ נָבָל שְׁמוֹ, שֶׁאֵינוֹ נָדִיב וְאֵינוֹ מִזֶּרַע הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֵיהֶם נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ, שֶׁהֲרֵי קַמְצָן הוּא עָנִי הַדַּעַת, אַחַר שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה חֶסֶד לְבַעֲלֵי תוֹרָה לִהְיוֹת מַחֲזִיק בִּידֵיהֶם, וְתוֹרָה לְלֹא מִצְווֹת אֵינָהּ תּוֹרַת יהו"ה.

מָארֵי תוֹרָה מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ חֲצוֹת לֵילָה הֲוָה קָם דָּוִד לְחַבָּרָא לֵיהּ בְּשָׁכִינְתָּא דְאִתְקְרִיאַת לַיְלָה, וְאִיהוּ שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה (ישעיה כא יא), לֵיל ה', לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיהוֹ"ה (שמות יב סב), וּבְגִינָהּ אִתְּמַר כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בְּיוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מב ט) יוֹמָם יְצַוֶּה יהו"ה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי.

בַּעֲלֵי תוֹרָה - מִצַּד עַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁבּוֹ חֲצוֹת לַיְלָה, הָיָה קָם דָּוִד לְחַבֵּר אוֹתוֹ לַשְּׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת לַיְלָה, וְהוּא שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה, לֵיל ה', לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיהו"ה, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי.

חוֹזִים נְבִיאִים מִסְּטָרָא דְנֶצַח וְהוֹד, דִּבְהוֹן כְּלִילָן תְּרִין שְׁמָהָן דְּאֵינוּן יאהדונה"י, דִּבְהוֹן תְּמַנְיָא אַתְוָון, לְקֶבֶל תְּמַנְיָא סִפְרֵי נְבִיאִים, וּנְבִיאִים תְּרֵין הָא עֶשֶׂר, לְקֶבֶל עֲשַׂר סְפִירָן, לְקַבְלֵיהּ חָזָא יְחֶזְקֵאל עֶשֶׂר מַרְאוֹת. צַדִּיקִים מִסְּטָרָא דְצַדִּיק, עַל כָּל אִלֵּין אִתְּמַר (דברים כב ו) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

חוֹזִים נְבִיאִים - מִצַּד שֶׁל נֶצַח וְהוֹד, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת, שֶׁהֵם יאהדונה"י, שֶׁבָּהֶם שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה סִפְרֵי נְבִיאִים, וּנְבִיאִים שְׁנַיִם - הֲרֵי עֶשֶׂר, כְּנֶגֶד עֶשֶׂר סְפִירוֹת, כְּנֶגְדּוֹ רָאָה יְחֶזְקֵאל עֶשֶׂר מַרְאוֹת. צַדִּיקִים - מִצַּד שֶׁל הַצַּדִּיק. וְעַל כָּל אֵלּוּ נֶאֱמַר לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

וְעוֹד אִלֵּין דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, וְנָטְרִין פִּקּוּדָהָא דְאֵינוּן תַּרְיַ"ג מִצְוֹת דְּתַלְיָין מִשֵּׁם יהו"ה כְּעַנְבִין בְּאַתְכָּלָא, כְּדֵי לְיַחֲדָא בְּהוֹן לְשֵׁם יהו"ה בִּשְׁכִינָה, כְּבַר נַשׁ דְּמִתְיַחֵד עִם בַּת זוּגֵיהּ בְּכָל אֲבָרִין דִּילֵיהּ לְאַפְקָא זַרְעָא מַעֲלָיָא, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, אִתְּמַר בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, אֶת לְרַבּוֹת שֵׁם יהו"ה דְּאִסְתַּלַּק עִמֵּהּ מֵהַהוּא בַּר נַשׁ.

וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ וְשׁוֹמְרִים מִצְוֹתֶיהָ, שֶׁהֵן תרי"ג מִצְוֹת שֶׁתְּלוּיִים מִשֵּׁם יהו"ה כְּעֲנָבִים בְּאֶשְׁכּוֹל, כְּדֵי לְיַחֵד בָּהֶם אֶת שֵׁם יהו"ה עִם הַשְּׁכִינָה, כְּאָדָם שֶׁמִּתְיַחֵד עִם בַּת זוּגוֹ בְּכָל אֵיבָרָיו לְהוֹצִיא זֶרַע מְעֻלֶּה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, נֶאֱמַר בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. אֶת - לְרַבּוֹת שֵׁם יהו"ה שֶׁהִסְתַּלֵּק עִמָּהּ מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ.

וְעוֹד אִלֵּין דְּאוֹקְרִין שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אִתְּמַר עֲלַיְיהוּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דְּעָבְדִין עוֹבָדָא דִבְנִין עִם שַׁבָּת מַלְכְּתָא, וְעִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ יוֹם הַשַּׁבָּת, מָאן דְּזַקְיִים בֵּיהּ (ישעיה נח יג) וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ, הַאי אִיהוּ (שמות כ יב) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ וְגוֹמֵר.

וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁמּוֹקִירִים שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה שֶׁל בָּנִים עִם שַׁבָּת הַמַּלְכָּה וְעִם הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, שֶׁהוּא יוֹם הַשַּׁבָּת. מִי שֶׁזָּכִים בּוֹ וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ, זֶהוּ כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ וְגוֹ'.

דְּתְלַת עָלְמִין נְיָנְהוּ, תְּרֵין יָרִית בְּכִבּוּד אָב וָאֵם, וּתְלִיתָאָה יָרִית בְּאוֹרַיְיתָא, דְּכָלִיל לוֹן בֵּ"ן י"ה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ל כ) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ, כִּי הוּא חַיֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה דָּא גַּן דִּלְתַתָּא, וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי עָלְמָא אֲרִיכָא, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ נוֹתֵן לָךְ עָלְמָא שְׁפֵלָה.

שֶׁשְּׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת הֵן - שְׁנַיִם יוֹרֵשׁ בְּכִבּוּד אָב וָאֵם, וְהַשְּׁלִישִׁי יוֹרֵשׁ בַּתּוֹרָה, שֶׁכּוֹלֵל אוֹתָם ב"ן י"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. כִּי הוּא חַיֶּיךָ - בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶה הַגַּן שֶׁלְּמַטָּה, וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ - זֶה הָעוֹלָם הַבָּא, הָעוֹלָם הָאָרוֹךְ, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ נֹתֵן לְךָ - עוֹלָם שָׁפֵל.

וְעוֹד אִלֵּין דְּקָשְׁרִין לִשְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין, אִתְמַר עֲלַיְיהוּ לֹא תַקִּם הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִינּוּן דְּלָא קָשְׁרִין לוֹן כַּחֲדָא, אִתְמַר בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְעוֹד אִלֵּין דְּמְיַחֲדִין לוֹן כַּחֲדָא, לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, אִתְמַר עֲלַיְיהוּ לֹא תַקִּם הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִלֵּין דְּלָא מְיַחֲדִין לוֹן בְּיִחוּדָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע, כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, בְּכָל אֲתַר אֶת לְרַבּוֹת, וְהָכָא לְרַבּוֹת חָכְמָה עִלָּאָה אַב הָאֱמוּנָה דְּאִיהִי בִּינָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר הָכָא לֹא תַקִּם הָאֵם, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, וְאִיהִי אוֹרַיְיתָא דִּלְעֵילָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (שם א ח) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ.

וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁקּוֹשְׁרִים אֶת הַשְּׁכִינָה עִם הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם לֹא תַקִּם הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא קוֹשְׁרִים אוֹתָם יַחַד, נֶאֱמַר בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁמְּיַחֲדִים אוֹתָם יַחַד, אֶת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְאֶת הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם לֹא תַקִּם הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא מְיַחֲדִים אוֹתָם בְּיִחוּד שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, כְּתוּב בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, בְּכָל מָקוֹם אֶת - לְרַבּוֹת, וְכָאן - לְרַבּוֹת חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, אַב הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בִּינָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כָּאן לֹא תַקִּם הָאֵם, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, וְהִיא הַתּוֹרָה שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ.

דף ב:

וְעוֹד אִלֵּין דְּנָטְרִין אוֹת בְּרִית בְּתְחוּמֵיהּ, דְּאִיהוּ שְׁמוֹנָה יָמִים, וְנָטְרֵי אוֹת שַׁבָּת בְּתְחוּמֵיהּ, דְּאִינּוּן י"י מִן יאהדונה"י, דְּבְגִינַיְיהוּ אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בַּר נַשׁ פָּחוּת מִתַּרְוַיְיהוּ, כְּתִיב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִינּוּן דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ בְּכָל יוֹמָא בִּשְׁתֵּי אוֹתוֹת אֵלּוּ דְּאִינּוּן אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת בְּרִית (דף ב ע"ב) מִילָה, וּבְשַׁבָּת אוֹת בְּרִית וְאוֹת שַׁבָּת, כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

וְעוֹד, אֵלּוּ שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹת הַבְּרִית בְּתְחוּמָהּ, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה יָמִים, וְשׁוֹמְרִים אוֹת שַׁבָּת בְּתְחוּמָהּ, שֶׁהֵם י' מִן יאהדונה"י, שֶׁבְּגִלָּלָם בָּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁלֹּא נִמְצָא אִישׁ פָּחוּת מִשְּׁנֵיהֶם, כָּתוּב לֹא תִקַּח הָאֵם

עַל הַבָּנִים. וְאוֹתָם שֶׁלֹּא נִמְצְאִים בְּכָל יוֹם עִם שְׁנֵי הָאוֹתוֹת הָאֵלּוּ, שֶׁהֵם אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת בְּרִית מִילָה, וּבְשַׁבָּת - אוֹת בְּרִית וְאוֹת שַׁבָּת, כָּתוּב בָּהֶם שֹׁלֵחַ אֶת הָאֵם.

וְאִי תֵּמְרוּן אַמַּאי צְרִיכִין לְמֶהֱוֵי תַּרְוַיְיהוּ בְּכָל בַּר נַשׁ בְּכָל יוֹמָא, בְּגִין דְּלָא תִשְׁתַּכַּח שְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ יו"ד מִן אדנ"י, יְחִידָה בְּלָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יו"ד מִן יהוה, וְצָרִיךְ בַּר נַשׁ דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בְּכָל יוֹמָא פָּחוּת מִתַּרְוַיְיהוּ, וְאִי לָא עָלֵיהּ אִתְמַר (משלי טז כח) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, דְּאַפְרִיד אַלּוּפֵיהּ דְּעָלְמָא מִשְׁכִינְתָּא, נוּקְבָא אִתְמַר בָּהּ (שמות לא יז) אוֹת הִיא לְעוֹלָם, דְּכוּרָא בְּרִית מָלַח עוֹלָם הוּא, וּבְגִין דָּא אוֹת תְּפִלִּין נוּקְבָא, אוֹת בְּרִית דְּכוּרָא, וְרָזָא דְּמִילָה (דברים ל יב) מ"י יַ"עֲלֶה לָּ"נוּ הַ"שָּׁמַיְמָה, בְּרֵישֵׁי תֵּיבִין מִילָ"ה וּבְסוֹפֵי תֵּיבִין יהו"ה, בִּתְפִלִּין נוּקְבָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יג טז) וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה יַד כֹּהַה

וְאִם תֹּאמְרוּ, לָמָּה צְרִיכִים לִהְיוֹת שְׁנֵיהֶם בְּכָל אָדָם בְּכָל יוֹם? כְּדֵי שֶׁלֹּא תִמָּצֵא הַשְׁכִינָה, שֶׁהִיא יו"ד מִן אדנ"י, יְחִידָה בְּלִי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, שֶׁהוּא יו"ד מִן הוי"ה, וְצָרִיךְ אָדָם שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בְּכָל יוֹם פָּחוֹת מִשְּׁנֵיהֶם, וְאִם לֹא - עָלָיו נֶאֱמַר וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, שֶׁהִפְרִיד אַלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם מֵהַשְׁכִינָה. הַנּוֹקְבָה, נֶאֱמַר בָּהּ אוֹת הִוא לְעוֹלָם, הַזָּכָר הוּא בְּרִית מָלַח עוֹלָם, וְלָכֵן אוֹת תְּפִלִּין - נְקֵבָה, אוֹת הַבְּרִית - זָכָר. וְסוֹד הַדָּבָר, מ"י יַ"עֲלֶה לָ"נוּ הַ"שָּׁמַיְמָה, בְּרֹאשֵׁי תֵּבוֹת מִילָ"ה, וּבְסוֹפֵי תֵּבוֹת יהו"ה. בִּתְפִלִּין נְקֵבָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה, יַד כֹּהַה.

וְעַל קַן דְּצִפּוֹרָא דָּא אִתְמַר, (ישעיה ד ו) וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם וְגוֹמֵר, וְאִיהוּ לְשׁוֹן סְכָךְ שֶׁמְּסַכֶּכֶת בָּהּ אִימָּא עַל בָּנֶיהָ, אֶפְרוֹחִים דִּילָהּ תְּלַת הֲדַסִּים וּתְרֵי בַדֵּי עֲרָבוֹת וְלוּלָב, אוֹ בֵּיצִים דָּא אִינּוּן אֶתְרוֹגִין דְּכָל חַד שִׁיעוּרֵיהּ בְּכַבֵּיצָה, וְאִלֵּין דְּרִשִׁימִין בְּהוֹן כְּתִיב עֲלַיְיהוּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דִּתְלַת הֲדַסִּים רְמִיזִין לִתְלַת אָבָהָן, תְּרֵי בַדֵּי עֲרָבוֹת לִתְרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, לוּלָב צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח (תהלים צב יג), אֶתְרוֹג רָמִיז לִשְׁכִינְתָּא, סוּכָּה רְמִיזָא לְאִימָּא דְּמַסֶּכֶת עֲלַיְיהוּ, הָא אִינּוּן תַּמְנָיָא לָקֳבֵל יאהדונה"י, דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן סוּכָּ"ה כ"ו ה"ס, וְאִלֵּין דְּלָא נָטְלִין אִלֵּין סִימָנִין בִּידֵיהוֹן כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלַּח תְּשַׁלַּח כֻּתָּ"ר חָכְמָ"ה, דְּלָא שַׁרְיָין אִלֵּין בְּאִלֵּין תַּמְנָיָא, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר סְפִירִן בְּכָל נַעֲנוּעַ וְנַעֲנוּעַ דְּנַעֲנוּעִי דְּלוּלָב וּמִינָיו, בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא

וְעַל קַן צִפּוֹר הַזֶּה נֶאֱמַר וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם וְגוֹמֵר, וְהוּא לְשׁוֹן סָכָךְ, שֶׁמְּסוֹכֶכֶת בּוֹ הָאֵם עַל בָּנֶיהָ. הָאֶפְרוֹחִים שֶׁלָּהּ - שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים וּשְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת וְלוּלָב, אוֹ בֵּיצִים - אֵלּוּ הֵם אֶתְרוֹגִים, שֶׁכָּל אֶחָד שִׁעוּרוֹ כְּבֵיצָה, וְאֵלּוּ שֶׁרְשׁוּמִים בָּהֶם, כָּתוּב עֲלֵיהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, שֶׁשְּׁלֹשָׁה הֲדַסִּים רוֹמְזִים לִשְׁלֹשָׁה הָאָבוֹת, שְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת לִשְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, לוּלָב - צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, אֶתְרוֹג רוֹמֵז לַשְּׁכִינָה, סֻכָּה רוֹמֶזֶת לְאֵם שֶׁמְּסַכֶּכֶת עֲלֵיהֶם - הֵרֵי הֵם שְׁמוֹנָה, כְּנֶגֶד יאהדונה"י, שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן סוּכָּ"ה כ"ו ה"ס. וְאֵלּוּ שֶׁלֹּא נוֹטְלִים הַסִּימָנִים הַלָּלוּ בִּידֵיהֶם, בָּהֶם כָּתוּב שַׁלַּח תְּשַׁלַּח, כֶּתֶ"ר חָכְמָ"ה, שֶׁלֹּא שׁוֹרִים אֵלּוּ בִּשְׁמוֹנָה הָאֵלּוּ, לִהְיוֹת כָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת בְּכָל נַעֲנוּעַ וְנַעֲנוּעַ שֶׁל נַעֲנוּעֵי הַלּוּלָב וּמִינָיו, בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה.

וְעַל הַאי צִפּוֹר קָא רְמִיזוּ רַבָּנָן בָּהַגָּדָה דְּבַתְרָא, דְּרַבָּה בַּר בַּר חָנָה דַּהֲוָה אָזֵיל בְּסִפִּינְתָּא, וְחָזָא לְהַהִיא צִפְּרָא דְּיַמָּא מָטָא עַד קַרְסוּלּוֹי, וּמָאן צִפּוֹר הָכָא חַד מֵאִלֵּין אֶפְרוֹחֵי אוֹ מֵאִינּוּן בֵּיצִים, אֶפְרוֹחִים כְּגוֹן פָּרָחִים דְּלַאו אינּוּן גְּמַר פְּרִי מִתַּתָּא לְעֵילָא, אוֹ מְבָנִים שִׁית דְּאִינּוּן מֵעֵילָא לְתַתָּא תְּחוֹת אִימָּא עִלָּאָה, דְּהָא בֵּיצִים מִסְטָרָא דְּאִימָּא תַּתָּאָה אִינּוּן דְּאִיהִי בֵּיצָה, אֶפְרוֹחִים מִסְטָרָא דְּצַדִּיק מִתַּתָּא לְעֵילָא, אֶלָּא לָא הֲוָה אֶלָּא מֵאִלֵּין אֶפְרוֹחֵי וְצַדִּיק שְׁמֵיהּ עַמּוּדָא חָדָא מַאַרְעָא עַד רְקִיעָא, וְיַמָּא מָטֵי עַד קַרְסוּלּוֹי אִלֵּין נָצַח וְהוֹד, דְּאִימָּא עִלָּאָה אִיהִי יַמָּא דְּאִתְפַּשְׁטַת לְחַמְשִׁין תַּרְעִין, עַד קַרְסוּלּוֹי דְּהַהוּא עוֹפָא.

וְעַל הַצִּפּוֹר הַזוֹ רַמְזוּ רַבָּנָן בַּהַגָּדָה שֶׁל בָּתְרָא, שֶׁרַבָּה בַּר בַּר חָנָה שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּסְּפִינָה, וְרָאָה אֶת אוֹתָהּ צִפּוֹר שֶׁל הַיָּם מַגִּיעָה עַד קַרְסֻלָּיו, וּמִי הַצִּפּוֹר כָּאן? אֶחָד מֵהָאֶפְרוֹחִים הַלָּלוּ אוֹ מֵאוֹתָם בֵּיצִים, אֶפְרוֹחִים כְּמוֹ פְּרָחִים שֶׁאֵינָם גְּמַר פְּרִי מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, אוֹ מִשֵּׁשׁ הַבָּנִים שֶׁהֵם מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה תַּחַת הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֲרֵי הַבֵּיצִים הֵם מִצַּד הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא בֵּיצָה, הָאֶפְרוֹחִים מִצַּד שֶׁל הַצַּדִּיק, מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, אֶלָּא לֹא הָיָה אֶלָּא מֵהָאֶפְרוֹחִים הַלָּלוּ, וְצַדִּיק שְׁמוֹ, עַמּוּד אֶחָד מֵהָאָרֶץ עַד לָרָקִיעַ, וְהַיָּם מַגִּיעַ עַד קַרְסֻלָּיו, אֵלּוּ נֵצַח וְהוֹד, שֶׁהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִיא יָם שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים עַד קַרְסֻלֵּי אוֹתוֹ הָעוֹף.

כְּגַוְונָא דָּא יו"ד אִיהוּ עֶשֶׂר ה' חָמֵשׁ, עֶשֶׂר זְמִנִין ה' אינּוּן חַמְשִׁין, עֶשֶׂר בְּכָל סְפִירָה מֵאִלֵּין חָמֵשׁ מֵחֶסֶד עַד הוֹד, יְסוֹד נָטִיל לוֹן כֻּלְּהוּ וְאִיקְרֵי כָּ"ל כְּלִיל מֵאִלֵּין חַמְשִׁין, וְכָרְסַיָּא דִּלְתַתָּא יָם הַמֻּלָּח כְּסֵא דִּין.

כְּמוֹ זֶה יו"ד, הוּא עֶשֶׂר, ה' חָמֵשׁ. עֶשֶׂר פְּעָמִים ה' הֵם חֲמִשִּׁים. עֶשֶׂר בְּכָל סְפִירָה מֵחֲמֵשׁ הָאֵלּוּ, מֵחֶסֶד עַד הוֹד, הַיְסוֹד נוֹטֵל אֶת כֻּלָּם וְנִקְרָא כ"ל, כְּלוּל מֵהַחֲמִשִּׁים הַלָּלוּ, וְהַכִּסֵּא שֶׁלְּמַטָּה יָם הַמֻּלָּח כִּסֵּא הַדִּין.

עוֹף דְּאִיהוּ צִפּוֹר דִּילֵיהּ אִיהוּ מטטרו"ן, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, קוֹל דִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּאִיהוּ כְּלִיל שֵׁית יוֹמִין דְּחוֹל וְשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, וְנָטִיל הַהוּא קוֹל וּפָרַח בֵּיהּ עַד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ קוֹל יהו"ה עַל הַמַּיִם, (תהלים כט ג) וְלֵית מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, וְאִיהוּ קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר, עַד שֵׁית קַלִּין וְאִיהוּ שְׁבִיעָאָה לוֹן בְּאִימָּא.

הָעוֹף שֶׁהוּא הַצִּפּוֹר שֶׁלּוֹ הוּא מטטרו"ן, עָלָיו נֶאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, הַקּוֹל שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא כּוֹלֵל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְנוֹטֵל אוֹתוֹ הַקּוֹל וּפוֹרֵחַ בּוֹ עַד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא קוֹל יהו"ה עַל הַמַּיִם, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, וְהוּא קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר, עַד שִׁשָּׁה קוֹלוֹת, וְהוּא הַשְּׁבִיעִי לָהֶם בָּאֵם.

דף ג.

וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר (קהלת י כ), דָּא צְלוֹתָא, דְּמָטֵי לָהּ עַד צַדִּיק חַי עָלְמִין, כְּלִיל חַ"י בְּרָכָאן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, חַי הָעוֹלָמִים, וּצְלוֹתָא אִיהוּ דְּבוּר דִּרְכִיבַת עֲלֵיהּ, וְאִיהוּ מָרְכָּבָה לְגַבֵּהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וְדָא שְׁכִינְתָּא וְדָא אדנ"י, קוֹל רָכִיב בְּפוּמּוֹי דָּא יהו"ה, וְרָזָא דְּדִבּוּר (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְגוֹמֵר, וְאִיהוּ מָרְכָּבָה

לְתַרְוַיְיהוּ כְּגַוְונָא דָּא יאהדונה"י, וְהָכִי סְלִיק מַלְאָ"ךְ כְּחוּשְׁבַּן תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי מַלְאָךְ שַׂר הַפָּנִים, דְּעַל יַד שְׁלִיחָא דָּא מִתְיַחֲדִין בְּשִׁית יוֹמֵי דְחוֹל, אֲבָל בְּיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא לָא סָלְקִין תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין, דְּאִינּוּן עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְלָא מִתְיַחֲדִין עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֶלָּא בְּצַדְּיק חַי עָלְמִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, קוֹל (דף ג ע"א) דִּקְרִיאַת שְׁמַע, וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר דִּבּוּר דְּצָלוֹתָא, וְלָא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וּבְגִין דָּא (משלי י כו) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם הוּא כְלִיל כֹּלָּא, וּבֵיהּ מִתְיַיחֲדִין תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין, וְעַל תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין אִתְּמַר (דהי"א טז לג) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר, וְנֶעֱנָה מַלְאָךְ מְגוֹ אֶשָּׁא מִשְׁמַיָּא וְאָמַר, הֵן הֵן מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וַהֲווֹ מִתְקַבְּצִין מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת כִּבְמִזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא בְּרִיךְ יְהֵא בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין, לְיַחֲדָא בְּהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ.

וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר - זוֹ תְּפִלָּה, שֶׁמַּגִּיעָה לָהּ עַד צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, כּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, חַי הָעוֹלָמִים, וּתְפִלָּה הִיא דִּבּוּר שֶׁרוֹכֶבֶת עָלָיו, וְהוּא מֶרְכָּבָה אֲלֵיהָ בִּימוֹת הַחֹל, וְזוֹ שְׁכִינָה, וְזֶה אדנ"י. קוֹל רוֹכֵב בְּפִיו זֶה יהו"ה, וְסוֹד הַדִּבּוּר אדנ"י שְׁפָתַי תִּפְתָּח וְגוֹמֵר, וְהוּא מֶרְכָּבָה לִשְׁנֵיהֶם כְּמוֹ זֶה - יאהדונה"י, וְכָךְ עוֹלֶה מַלְאָ"ךְ כְּחֶשְׁבּוֹן שְׁנֵי שֵׁמוֹת כְּאֶחָד. וְלָכֵן נִקְרָא מַלְאָךְ שַׂר הַפָּנִים, שֶׁעַל יְדֵי שְׁלִיחַ זֶה מִתְיַחֲדִים בְּשִׁשָּׁת יְמֵי הַחֹל, אֲבָל בְּיוֹם שַׁבָּת לֹא עוֹלִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵם עֲמוּד הָאֶמְצָעִי וּשְׁכִינָתוֹ, וְלֹא מִתְיַחֲדִים עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֶלָּא בְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל - הַקּוֹל שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר - דִּבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וְלָכֵן צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם הוּא כּוֹלֵל הַכֹּל, וּבוֹ מִתְיַחֲדִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת אֵלּוּ, וְעַל שְׁנֵי שֵׁמוֹת אֵלּוּ נֶאֱמַר אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר. וְנֶעֱנָה מַלְאָךְ מִתּוֹךְ אֵשׁ מִשָּׁמַיִם וְאוֹמֵר, הֵן הֵן מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וְהֵיוּ מִתְקַבְּצִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת כְּמוֹ בְּמִזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה. אָמַר רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן: בָּרוּךְ יִהְיֶה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָמַר דְּבָרִים אֵלּוּ לְיַחֵד בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ.

קוּם אֵלִיָּהוּ נְבִיאָה לִיקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְיִתְעָרוּן עַמָּךְ שְׁאָר נְבִיאֵי, וַעֲבֵיד לֵיהּ קָנָא בְּהַאי חִבּוּרָא, וּלְכָל מַשְׁרְיָין דְּאָזְלִין מִתְתַּרְכֵי בָּתַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, לְחַבָּרָא לוֹן בְּהַאי חִבּוּרָא, לְאִשְׁתַּכָּחָא בֵּיהּ נְיָיחָא לְאִלֵּין מַשְׁרְיָין דְּנִשְׁמָתִין דְּאָזְלִין מִתְתַּרְכִין מִשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי יְחִידָאָה אִיכָּה יָשְׁבָה בָדָד (איכה א א), וּלְאִשְׁתַּכָּחָא בֵּיהּ נְיָיחָא לְמַשְׁרְיָין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיהו לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן, וְלֵית שָׁלוֹם אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

קוּם אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא לְכְבוֹד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְיִתְעוֹרְרוּ עִמְּךָ שְׁאָר הַנְּבִיאִים, וְעֲשֵׂה לוֹ קֵן בַּחִבּוּר הַזֶּה, וּלְכָל הַמַּחֲנוֹת שֶׁהוֹלְכִים מִגִּרְשִׁים אַחַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, לְחַבְּרָם בַּחִבּוּר הַזֶּה שֶׁתִּמְצָא בּוֹ מְנוּחָה לַמַּחֲנוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁהוֹלְכִים מְגֹרָשִׁים מֵהַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא יְחִידָה, אֵיכָה יָשְׁבָה בָּדָד,

וּלְהַמְצֵא בּוֹ מְנוּחָה לְמַחֲנוֹת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חָצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן, וְאֵין שָׁלוֹם אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ- הוּא.

קוּם לְחַבָּרָא לוֹן בְּהַאי חִבּוּרָא, דְּהָא כַּד אִית בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים, מַאֲלֵין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דָּא דְּאִתְקְרֵי סֵפֶר הַזֹּהַר, דְּיִדְּעִין לְמִפְלַח לְמָארֵיהוֹן, וּלְאַפָּקָא אַזְכָּרוֹת דִּשְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּכַוָּנָה, וּלְחַבָּרָא לוֹן בְּקוֹל דְּקְרִיאַת שְׁמַע, וּבְדִבּוּר דִּצְלוֹתָא, דְּאִינּוּן תְּרֵין שְׁמָהָן יאהדונה"י, דִּבְהוֹן כְּלִילָן כָּל הַוַּוי"ן וְכִנּוּיֵי"ן וַעֲשַׂר סְפִירָן.

קוּם לְחַבְּרָם בַּחִבּוּר הַזֶּה, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים, מֵאֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, זֶה שֶׁנִּקְרָא סֵפֶר הַזֹּהַר, שֶׁיּוֹדְעִים לַעֲבֹד אֶת רִבּוֹנָם וּלְהוֹצִיא אַזְכָּרוֹת שֶׁל הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּכַוָּנָה, וּלְחַבְּרָם בְּקוֹל שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע וּבְדִבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת - יאהדונה"י, שֶׁבְּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַוָּוִיוֹת וְהַכִּנּוּיִים וְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת.

כַּמָּה מַלְאָכִין דְּאִינּוּן חַיָּוון דְּמֶרְכַּבְתָּא וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, וְכָל עִשָּׂר כִּתּוֹת דִּכְלִילָן בְּהוֹן דִּמְשַׁמְּשִׁין לְעִשָּׂר סְפִירוֹת, כֻּלְּהוּ וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת (יחזקאל א יא) לְפוּמוֹי, לְקַבֵּל אִלֵּין אַזְכָּרוֹת, דְּאִינּוּן יאהדונה"י, בֵּין בִּקְרִיאַת שְׁמַע בֵּין בִּצְלוֹתָא בֵּין בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, דִּבְכָל אַזְכָּרָה דְּיִפּוֹק מִפּוּמוֹי בְּכָל אֲתַר וּבְכָל מַמְלָל, צָרִיךְ לְכַוְּונָא דִּיבּוּר בְּאַדנ"י קוֹל בְּיהו"ה, וּלְיַחֲדָא לוֹן כַּחֲדָא, בְּיִחוּדָא דְּאִיהוּ יָחִיד נֶעֱלָם, דִּמְחַבֵּר לוֹן וּמְיַחֵד לוֹן כַּחֲדָא, וּבֵיהּ צָרִיךְ הַכַּוָּנָה, דְּלָא תַלְיָא לְמֵימַר בֵּיהּ קוֹל וְדִבּוּר אֶלָּא מַחֲשַׁבְתָּא.

כַּמָּה מַלְאָכִים, שֶׁהֵם חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְכָל עֶשֶׂר הַכִּתּוֹת שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם, שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים אֶת עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, כֻּלָּם וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת לְפִי כֶּנֶגֶד הָאַזְכָּרוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵן יאהדונה"י, בֵּין בְּקְרִיאַת שְׁמַע, בֵּין בִּתְפִלָּה, בֵּין בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, שֶׁבְּכָל אַזְכָּרָה שֶׁיּוֹצִיא מִפִּיו בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל דִּבּוּר, צָרִיךְ לְכַוֵּן הַדִּבּוּר בַּאדנ"י וְקוֹל בַּיהו"ה וּלְיַחֲדָם כְּאֶחָד בִּיחוּד שֶׁהוּא יָחִיד נֶעְלָם שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָם וּמְיַחֵד אוֹתָם כְּאֶחָד, וּבוֹ צָרִיךְ הַכַּוָּנָה, שֶׁלֹּא תְלוּי לוֹמַר בּוֹ קוֹל וְדִבּוּר, אֶלָּא מַחֲשָׁבָה.

כַּד נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע, אִתְמַר בְּחֵיוָן וַאֲשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנָפֵיהֶם (שם כד), בְּעֶשֶׂר מִינֵי הִלּוּלִים, בְּשִׁיר פָּשׁוּט דְּאִיהוּ י' כֶּתֶ"ר, כָּפוּל דְּאִיהוּ י"ה חָכְמָ"ה וּבִינָ"ה, מְשׁוּלָּשׁ בְּיה"ו דְּאִיהוּ חֶסֶ"ד גְּבוּרָ"ה תִּפְאֶרֶ"ת, מְרוּבָּע בְּיהו"ה דְּאִיהוּ נֶצַ"ח הוֹ"ד יְסו"ד מַלְכוּ"ת, דְּנָטְרִין צַפְרָא קַדִּישָׁא יִשְׂרָאֵל בֵּינַיְהוּ, וְקָרָאן בָּהּ לְיִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְהַיְינוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הָא נָחִית לְגַבָּהּ, צָרִיךְ לְקַשְׁרָא לֵיהּ בַּהֲדָהּ, וּלְיַחֲדָא לוֹן בְּיִחוּדָא חֲדָא בְּלָא פִּירוּדָא כְּלָל, וּבְגִין דָּא מָאן דְּשַׁח בֵּנְתַיִים עֲבֵירָה הִיא בְּיָדוֹ הַהִיא שִׂיחָה.

כְּשֶׁיּוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע, נֶאֱמַר בַּחַיּוֹת וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי הִלּוּלִים: בְּשִׁיר פָּשׁוּט שֶׁהוּא י' כֶּתֶ"ר, כָּפוּל שֶׁהוּא י"ה חָכְמָ"ה וּבִינָ"ה, מְשֻׁלָּשׁ בְּיה"ו שֶׁהוּא חֶסֶ"ד גְּבוּרָ"ה תִּפְאֶרֶ"ת, מְרֻבָּע בְּיהו"ה שֶׁהוּא נֶצַ"ח הוֹ"ד יְסו"ד מַלְכוּ"ת, שֶׁשּׁוֹמְרִים אֶת הַצִּפּוֹר הַקְּדוֹשָׁה - יִשְׂרָאֵל -

בֵּינֵיהֶם, וְקוֹרְאִים בָּהּ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהֵינוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הֲרֵי יוֹרֵד אֵלֶיהָ, צָרִיךְ לְקַשְּׁרוֹ עִמָּהּ, וּלְיַחֲדָם בְּיִחוּד אֶחָד לְלֹא פֵּרוּד כְּלָל. וְלָכֵן מִי שֶׁשָּׁח בֵּינְתַיִם אוֹתָהּ שִׂיחָה, עֲבֵרָה הִיא בְיָדוֹ.

וְאַמַּאי קָשְׁרִין לֵיהּ בַּהֲדָהּ לְא"ח עִם ד', כְּלֵילָא מֵאַרְבַּע פָּרְשָׁיִין, בְּגִין דְּלָא יְהֵא פָּרַח מִינָהּ, וְאִשְׁתְּאַרַת יְחִידָה, אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וּבְגִין דָּא קָשְׁרִין לֵיהּ בַּהֲדָהּ בְּכַמָּה קְשׁוּרֵי דִּתְפִלֵּי, בְּכַמָּה קְשׁוּרֵי דְּצִיצִית, דְּלָא יָזוּז מִינָהּ.

וְלָמָּה קוֹשְׁרִים אוֹתוֹ עִמָּהּ לְא"ח עִם ד' כְּלוֹלָה מֵאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה פּוֹרֵחַ מִמֶּנָּה וְתִשָּׁאֵר יְחִידָה, אֵיכָה יָשְׁבָה בָּדָד, וּמִשּׁוּם זֶה קוֹשְׁרִים אוֹתוֹ עִמָּהּ בְּכַמָּה קְשׁוּרֵי תְּפִלִּין בְּכַמָּה קְשׁוּרֵי צִיצִית שֶׁלֹּא יָזוּז מִמֶּנָּה.

דף ג:

וְכָל קֶשֶׁר אִיהוּ מִסְטָרָא דְּאַת י', וּתְרִין קְשָׁרִין אִנּוּן, דְּאִנּוּן קֶשֶׁר דְּרִישָׁא קֶשֶׁר דִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, וְאִנּוּן י"י מִן יאהדונה"י, יהו"ה אַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין דִּתְפִלֵּי, וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה וכו' (דברים כח י), אדנ"י אַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִלֵּי, אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה מִלְּנָאו דִּתְפִלֵּי, בְּכ"א אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא וּבְכ"א אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּיָד, וְדָא אִימָּא עִלָּאָה, תְּפִלֵּי דְּמָארֵי עָלְמָא קָארִינָן לֵיהּ, תְּפִלִּין עַל רֵישָׁא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּסֵי לֵיהּ אִימָּא בְּגַדְפָּהָא דְּאִינּוּן רְצוּעִין דִּתְפִלֵּי, וְקָשְׁרִין לֵיהּ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בִּתְפִלִּין דְּיָד, וְלֵיהּ אָמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, בָּרָא דְּסָבָא דְּסָבִין, וְדָא חָכְמָה עִלָּאָה, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יִשְׂרָאֵל, שִׁיר אֵ"ל שִׁיר מִשְׂמָאלָא שִׁיר דִּלְוִיִּם, אֵ"ל מִימִינָא דְּכַהֲנַיָּא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (דף ג ע"ב) יִשְׂרָאֵל כְּלִיל תַּרְוַיְהוּ, חָכְמָה נָחִית בִּבְרָכָתָא דְּכַהֲנָא בִּימִינָא, וּבִיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יִדְרִים, אִימָּא נָחִית בִּקְדוּשָׁה דְּלֵיוָאֵי מִשְׂמָאלָא, וּבִיהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא קְשׁוּרָא דְּתַרְוַיְהוּ יְחוּדָא דְּתַרְוַיְהוּ.

וְכָל קֶשֶׁר הוּא מִצַּד שֶׁל הָאוֹת י', וּשְׁנֵי קְשָׁרִים הֵם, שֶׁהֵם קֶשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ, הַקֶּשֶׁר שֶׁל זְרוֹעַ שְׂמאל. וְהֵם י' מִן יאהדונה"י. יהו"ה - אַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת הַתְּפִלִּין, וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה וכו'. אדנ"י - אַרְבָּעָה בָּתֵּי הַתְּפִלִּין. אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה - מִבִּפְנִים שֶׁל הַתְּפִלִּין, בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אַזְכָּרוֹת הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּבְעֶשְׂרִים אַרְבַּע אַזְכָּרוֹת הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְזוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, תְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם קוֹרְאִים לוֹ, תְּפִלִּין עַל רֹאשׁ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. מְכַסֶּה אוֹתוֹ הָאֵם בִּכְנָפֶיהָ, שֶׁהֵן רְצוּעוֹת הַתְּפִלִּין, וְקוֹשְׁרִים אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל עִם הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד, וְלוֹ אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הַבֵּן שֶׁל זָקֵן הַזְּקֵנִים, וְזוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרָא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יִשְׂרָאֵל, שִׁיר אֵ"ל, שִׁיר מִשְׂמאל, שִׁיר שֶׁל לְוִיִּם, אֵ"ל מִימִין שֶׁל הַכֹּהֲנִים, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יִשְׂרָאֵל כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם. הַחָכְמָה יוֹרֶדֶת בִּבְרָכַת הַכֹּהֵן בִּימִין, וּבוֹ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יִדְרִים, הָאֵם יוֹרֶדֶת בִּקְדֻשַּׁת הַלְוִיִּם מִשְּׂמאל, וּבוֹ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. עַמּוּד הָאֶמְצָעִי הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, הַיִּחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

אוף הָכִי יְסוֹד חַי עָלְמִין, קִשׁוּרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, בְּאָן אָתַר בְּצִלּוֹתָא, דְּבֵיהּ כְּלִילָן חַ"י בְּרָכָאן, וּבֵיהּ מִתְיַיחֲדִין תְּרִין שְׁמָהָן כַּחֲדָא אינון יאהדונה"י, וְחִבּוּרָא דְתְּרִין שְׁמָהָן צְרִיכִין בַּחֲשַׁאי, וְרָזָא דְמִלָּה (יחזקאל א כה) בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן, בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בִּצְלוֹתָא דְעַמִּידָה חֵיוָון תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶם דִּלָּא לְמִשְׁמַע בְּהוֹן קָלָא, דְּתַמָּן קוֹל דְּמָמָה דַקָּה (מ"א יט יב), קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים דְּאִיהוּ בְּעַמִּידָה, בְּגִין דְּתַמָּן קָאָתָא מַלְכָּא.

אַף כָּךְ יְסוֹד חַי הָעוֹלָמִים, הַקֶּשֶׁר שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּאֵיזֶה מָקוֹם בַּתְּפִלָּה, שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, וּבוֹ מִתְיַחֲדִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת כְּאֶחָד - הֵם יאהדונה"י, וְחִבּוּרָם שֶׁל שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת צְרִיכִים בַּחֲשַׁאי, וְסוֹד הַדָּבָר - בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶן. בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה, הַחַיּוֹת תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶם שֶׁלֹּא לְהַשְׁמִיעַ בָּהֶם קוֹל, שֶׁשָּׁם קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים שֶׁהוּא בָּעֲמִידָה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם בָּא הַמֶּלֶךְ.

דְּהָא בְּרוּחַ גְּדוֹלָה וּבָרָעַשׁ וּבָאֵשׁ, דְּאִשְׁתַּמְעוּן בְּהוֹן גַּדְפֵי חֵיוָון לָא אָתָא מַלְכָּא, אֶלָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַקָּה, דְּאִיהִי בָּתַר רוּחַ רַעַשׁ אֵשׁ, וְאִיהִי רְבִיעָאָה לוֹן, וַעֲלַיְהוּ אָמַר יְחֶזְקֵאל (א ד), וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, הָא אינון תְּלַת, דִּרְכִיבִין בְּהוֹן תְּלַת אַתְוָון הו"ה, קוֹל דְּמָמָה דַקָּה דָא י' מִן הוה"י, וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, תַּמָּן קָא אָתָא מַלְכָּא דְאִיהוּ יהו"ה. דְּכָל הֲוַיָ"ה דְשַׁלִּיט ה' עַל ו' ה' עַל י' נוּקְבָא אִיהִי הַהֲוַיָ"ה, כְּגוֹן טִפָּה דְנוּקְבָא כַּד שַׁלִּיט עַל טִפָּה דְּדָכוּרָא בַּת אִיהִי.

שֶׁהֲרֵי בְּרוּחַ גְּדוֹלָה וּבְרַעַשׁ גָּדוֹל וּבָאֵשׁ, שֶׁנִּשְׁמָעִים בָּהֶם כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, לֹא בָא הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַקָּה, שֶׁהִיא אַחַר רוּחַ רַעַשׁ וְאֵשׁ, וְהִיא רְבִיעִית לָהֶם, וְעֲלֵיהֶם אָמַר יְחֶזְקֵאל, וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת. הֲרֵי הֵם שָׁלֹשׁ, שֶׁרוֹכְבִים בָּהֶם שְׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת הו"ה. קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, זוֹ י' מִן הַוה"י, וְהִיא י' מִן אדנ"י, שָׁם בָּא הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא יהו"ה, שֶׁכָּל הוי"ה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת ה' עַל ו', ה' עַל י', נְקֵבָה הִיא הַהוי"ה, כְּמוֹ טִפָּה שֶׁל נְקֵבָה כְּשֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַטִּפָּה שֶׁל זָכָר, הִיא בַּת.

אָתָא אֵלִיָּהוּ וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּא, וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ, סִינַי סִינַי מָאן יָכִיל לְמֵימַר מִלִּין קַמָּךְ, אֶלָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַקָּה, דִּבְפוּמָךְ קָא אָתֵי מַלְכָּא, קוּם אֵלִיָּהוּ תַּקִּין לְבוּשֵׁי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, דְּאַנְתְּ כַּהֲנָא, תַּקֵּין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן, וְאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ.

בָּא אֵלִיָּהוּ וְכָל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ: סִינַי, סִינַי, מִי יָכוֹל לוֹמַר דְּבָרִים לְפָנֶיךָ, אֶלָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַקָּה שֶׁבְּפִיךָ בָּא הַמֶּלֶךְ. קוּם אֵלִיָּהוּ, תַּקֵּן לְבוּשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, שֶׁאַתָּה כֹּהֵן. תַּקֵּן לְקָדוֹשׁ-בָּרוּךְ- הוּא אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן, וְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב לַגְּבִירָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ.

אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן כְּלָהוּ רַחֲמֵי בִּשְׁמָא דְיהו"ה, וְלֵית מָאן דְמָחִיל בְּהוֹן עִרְיָין אֶלָּא אִיהוּ, אַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב כְּלָהוּ דִינָא מִסְטָרָא דְאדנ"י, וְלֵית מָאן דְמָחִיל עַל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא אִיהִי, דְּשַׁלְטָאן שִׁפְחָה בַּאֲתַר דִּגְבִירְתָּהּ.

אַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן כֻּלָּם רַחֲמִים בְּשֵׁם שֶׁל יהו"ה, וְאֵין מִי שֶׁמּוֹחֵל בָּהֶם עֲרָיוֹת אֶלָּא הוּא. אַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב כֻּלָּם דִּין מִצַּד שֶׁל אדנ"י, וְאֵין מִי שֶׁמּוֹחֵל עַל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא הִיא, שֶׁשּׁוֹלֶטֶת שִׁפְחָה בִּמְקוֹם גְּבִרְתָּהּ.

כְּשְׁמֵיהּ כֵּן כָּרְסְיֵיהּ, כֵּן לְבוּשֵׁיהּ, וּבְאֵלֵּין לְבוּשִׁין לָא אִתְלַבַּשׁ עַד כְּעַן מִיּוֹמָא דְאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּהָא כְתִיב (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וּשְׂכִינְתָּא אִתְמַר בָּהּ (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, בְּגִין דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, וְכָרְסַיָּא דִילָהּ פְּגִימָא בְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, דְּתַמָּן נְשָׁמָתִין דְּיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דָּא זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּתַקִּין לָהּ כָּרְסַיָּא בְּצִלּוֹתָא דִילֵיהּ, בְּפִקּוּדִין דִּילֵיהּ, בָּתַר דְּאִיהוּ מִתַּמָּן כָּרְסַיָּא פָּגִים בְּגִינַיְהוּ, וְאִסְתַּלַּק שֵׁם יהו"ה מִתַּמָּן, דְּאִיהוּ לָא שַׁרְיָא בַּאֲתַר פָּגִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כא כא) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, אוֹף הָכִי בְּנִשְׁמָתָא פְּגִימָא לָא שַׁרְיָא.

כְּשִׁמּוֹ כֵּן כִּסְאוֹ, כֵּן לְבוּשׁוֹ, וּבַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ לֹא מִתְלַבֵּשׁ עַד כָּעֵת מִיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וּבַשְּׁכִינָה נֶאֱמַר אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בַּגָּלוּת, וְהַכִּסֵּא שֶׁלָּהּ פָּגוּם בַּחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁשָּׁם הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְקֵן לָהּ כִּסֵּא בִּתְפִלָּתוֹ, בְּמִצְוֹת שֶׁלּוֹ. אַחַר שֶׁהוּא מִשָּׁם, הַכִּסֵּא פָּגוּם בְּגָלְלָם, וּמִסְתַּלֵּק שֵׁם יהו"ה מִשָּׁם, שֶׁהוּא לֹא שׁוֹרֶה בְּמָקוֹם פָּגוּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב, אַף כָּךְ בִּנְשָׁמָה פְּגוּמָה לֹא שׁוֹרֶה.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַשְׁלִים נִשְׁמָתֵיהּ, לְשַׁרְיָא בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה, וְעָבִיד לֵיהּ כָּרְסַיָּא לְגַבֵּיהּ, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַשְׁלִים נִשְׁמָתֵיהּ בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׂכִינְתֵּיהּ דְּאִיהוּ תּוֹרַת יהו"ה, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּלָבִישׁ מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא בַּעֲשַׂר סְפִירָן דִּבְרִיאָה, דִּכְלִילָן בְּשֵׁם יאהדונה"י, כְּשְׁמֵיהּ כֵּן לְבוּשׁוֹהִי.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּשְׁלִים נִשְׁמָתוֹ לְהַשְׁרוֹת בָּהּ שֵׁם יהו"ה וְעוֹשֶׂה לוֹ כִּסֵּא אֵלָיו, וְאַשְׁרֵי הַפֶּה שֶׁמִּתְחַבֵּר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, שֶׁהִיא תּוֹרַת יהו"ה, וְאַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּלְבִּישׁ הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה בְּעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה שֶׁכְּלוּלִים בַּשֵּׁם יאהדונה"י, כִּשְׁמוֹ כֵּן לְבוּשָׁיו.

וּמָאן דְּתַקִּין לֵיהּ סוּסְיָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר א ט) לְסוּסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי, דְּאִיהִי מֶרְכָּבָה דִילֵיהּ, דִּבְיוֹמֵי דְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים אִיהוּ לָבוּשׁ לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, וּבְיוֹמֵי דְחוֹל לָבִישׁ עֶשֶׂר כְּתוֹת דְּמַלְאָכַיָּא, דְּמִשַּׁמְּשֵׁי לוֹן לַעֲשַׂר סְפִירָן דִּבְרִיאָה.

וּמִי שֶׁמַּתְקִין לוֹ סוּסָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לְסַסְתִּי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי, שֶׁהִיא מֶרְכָּבָה שֶׁלּוֹ, שֶׁבִּימֵי הַשַּׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים הוּא לָבוּשׁ בִּלְבוּשֵׁי מַלְכוּת, שֶׁהֵן עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה, וּבִימוֹת הַחֹל לָבוּשׁ בְּעֶשֶׂר כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכִים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים אוֹתָם, אֵת עֶשֶׂר סְפִירוֹת הַבְּרִיאָה.

דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דַּאֲצִילוּת מַלְכָּא בְּהוֹן, אִיהוּ וְגַרְמֵיהּ חַד בְּהוֹן, אִיהוּ וְחַיָּיוֹ חַד בְּהוֹן, מַה דְּלָאו הָכִי בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, דְּלָאו אִינּוּן וְחַיֵּיהוֹן חַד, לָאו אִינּוּן וְגַרְמֵיהוֹן חַד.
שְׁעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל הָאֲצִילוּת, הַמֶּלֶךְ בָּהֶם, הוּא וְעַצְמוֹ אֶחָד בָּהֶם, הוּא וְחַיָּיו אֶחָד בָּהֶם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה, שֶׁהֵם וְחַיֵּיהֶם אֵינָם אֶחָד, שֶׁהֵם וְעַצְמָם אֵינָם אֶחָד.

דף ד.

וְעִלַּת עַל כֹּלָּא הוּא נָהִיר (נ"א נחית) בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דַּאֲצִילוּת, וּבְעֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, וְנָהִיר בְּעֶשֶׂר כְּתוֹת דְּמַלְאָכַיָּא, וּבְעֶשֶׂר גַּלְגַּלֵּי דִּרְקִיעָא, וְלָא אִשְׁתַּנֵּי בְּכָל אֲתַר. (דף ד ע"א) קוּם יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה, לְגַלָּאָה אִלֵּין מַרְאוֹת קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יג) וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, בְּנִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא וְטַעֲמֵי דְאוֹרַיְיתָא, דַּעֲלַיְיהוּ דְּאַתְוון אִתְמַר (שם) וּדְמוּת הַחַיּוֹת, מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ אִלֵּין אִינּוּן נְקוּדִין, בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים אִלֵּין טַעֲמֵי, וּבְהוֹן (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, וְהַמַּשְׂכִּילִים אִלֵּין אַתְוון, יַזְהִירוּ אִלֵּין נְקוּדִין דְּנָהֲרִין בְּהוֹן, כְּזֹהַר אִלֵּין טַעֲמֵי.
וְעִלַּת עַל הַכֹּל, הוּא מַאִיר (יורד) בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁל אֲצִילוּת, וּבְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה, וּמַאִיר בְּעֶשֶׂר כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכִים, וּבַעֲשָׂרָה גַּלְגַּלֵּי הָרָקִיעַ, וְלֹא מִשְׁתַּנֶּה בְּכָל מָקוֹם. קוּם יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא לְגַלּוֹת אֶת הַמַּרְאוֹת הַלָּלוּ לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, בְּנִקּוּדֵי הַתּוֹרָה וְטַעֲמֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל הָאוֹתִיּוֹת נֶאֱמַר וּדְמוּת הַחַיּוֹת, מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ אֵלּוּ הֵם הַנְּקֻדּוֹת, בְּעָרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּדִים אֵלּוּ הַטְּעָמִים, וּבָהֶם וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. וְהַמַּשְׂכִּילִים - אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת, יַזְהִירוּ - אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת שֶׁמְּאִירוֹת בָּהֶם, כְּזֹהַר - אֵלּוּ הַטְּעָמִים.
וּשְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ, עֲלָהּ אִתְמַר (יחזקאל א יג) הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, דְּאִינּוּן חֵיזוֹן עִלָּאִין דִּנְקוּדֵי דְּטַעֲמֵי, וְחֵיזוֹן תַּתָּאִין דִּנְקוּדֵי דְּאַתְוון, כְּגַוְונָא דָּא הֵ, וְאִנּוּן סָגוֹלְתָ"א לְעֵילָּא תִּלַּת חֵיזוֹן עִילָּאִין, דְּרָמְיָזִין י' י' י' בְּרָאשֵׁי תֵּיבוֹת יהו"ה יהו"ה יהו"ה, וְאִינּוּן יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלָךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, אַנְפֵּי תִּלַּת חֵיזוֹן עִילָּאִין, דְּאִינּוּן חֶסֶ"ד גְּבוּרָ"ה תִּפְאֶרֶ"ת, וּלְתַתָּא סָגוֹ"ל דְּאִינּוּן חֵיזוֹן תַּתָּאִין, אַנְפֵּי נֶצַ"ח יְסוֹ"ד וְהוֹ"ד, דְּרָמְיָזִין בֵּיבָרְכְ"ךָ יהו"ה יָאֵ"ר יהו"ה יִשָּׂ"א יהו"ה, נְקוּדָה דְּאֶמְצָעִיתָא חֵיָה שֶׁשְּׁמָהּ אָדָם כְּגַוְונָא דָּא הֵ, הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, דְּאִינּוּן תִּלַּת לְעֵילָּא, וּתְלַת לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָּא הֵ.
וְהַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה מִכֻּלָּם, עֲלֶיהָ נֶאֱמַר הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, שֶׁהֵן הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל נְקֻדּוֹת הַטְּעָמִים, וְחַיּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל נְקֻדּוֹת הָאוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ זֶה: (ציור) וְהֵם סָגוֹלְתָ"א לְמַעְלָה, שָׁלֹשׁ חַיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁרְמוּזוֹת י' י' י' בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת יהו"ה יהו"ה יהו"ה, וְהֵם יהו"ה מֶלֶךְ, יהו"ה מָלָךְ, יהו"ה יִמְלֹךְ, פְּנֵי שְׁלֹשֶׁת הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵן חֶסֶ"ד גְּבוּרָ"ה תִּפְאֶרֶ"ת. וּלְמַטָּה סָגוֹ"ל שֶׁהֵם הַחַיּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת - פְּנֵי נֶצַ"ח יְסוֹ"ד וְהוֹ"ד, שֶׁרְמוּזִים בֵּיבָרְכְ"ךָ יהו"ה, יָאֵ"ר יהו"ה, יִשָּׂ"א יהו"ה. הַנְּקֻדָּה שֶׁל הָאֶמְצַע - חַיָּה שֶׁשְּׁמָהּ אָדָם, כְּמוֹ זֶה: ה, הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, שֶׁהֵם שָׁלֹשׁ לְמַעְלָה וְשָׁלֹשׁ לְמַטָּה, כְּמוֹ זֶה: (ציור)

אִיהִי רְבִיעָאָה לְכָל תְּלַת, וּשְׁבִיעָאָה לְשִׁית. וְרָזָא דְתְלַת חֱיָוון תַּתָּאִין, עֲלַיְיהוּ אִיהוּ קָא רָמִיז וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה (יחזקאל א א), וְעַל נְקוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא קָא רָמִיז בָּרְבִיעִי, דְאִיהוּ אַרְבַּע אַנְפֵּי אָדָם, חָכְמָה עִלָּאָה כ"ַח מָ"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם כו) דְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה, וְכֹלָּא בְּרָזָא דְנָקוּדֵי דְאָת הֶ.

הִיא רְבִיעִית לְכָל הַשָּׁלֹשׁ וּשְׁבִיעִית לַשֵּׁשׁ. וְהַסּוֹד שֶׁל שָׁלֹשׁ הַחַיּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, עֲלֵיהֶם הוּא רוֹמֵז וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְעַל הַנְּקֻדָּה שֶׁבָּאֶמְצַע רוֹמֵז בָּרְבִיעִי, שֶׁהוּא אַרְבַּע פָּנֵי אָדָם, חָכְמָה עֶלְיוֹנָה - כ"ַח מָ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה, וְהַכֹּל בְּסוֹד הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל אוֹת ה (ציור)

בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ, דָּא אָת ה', דְּאִיהִי אֱלֹהִי"ם, כְּנוּ"י לְשֵׁם יהו"ה, וְאִיהִי כָּרְסַיָּא, דְּהָכִי סְלִיק הַכִּסֵּ"א כְּחוּשְׁבַּן אֱלֹהִי"ם.

בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ, זוֹ הָאוֹת ה', שֶׁהִיא אֱלֹהִי"ם, כִּנּוּ"י לְשֵׁם יהו"ה, וְהִיא הַכִּסֵּא, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה הַכִּסֵּ"א כְּחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִי"ם.

וְאִיהִי כֻּלָּא עִלָּיוֹן, חֲמִישָׁאָה לְאַרְבַּע חֱיָוון עִלָּאִין, וַחֲמִישָׁאָה לְאַרְבַּע תַּתָּאִין, וְאִיהִי כָּרְסַיָּא לְמָארֵי כֹּלָּא, אָדוֹן עַל כֹּלָּא, דְּאִיהוּ טָמִיר וְנָעִיז

וְהִיא כֻּלָּהּ עֶלְיוֹן חֲמִישִׁית לְאַרְבַּע הַחַיּוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וַחֲמִישִׁית לְאַרְבַּע הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְהִיא כִּסֵּא לְרִבּוֹן הַכֹּל, אָדוֹן עַל הַכֹּל, שֶׁהוּא טָמִיר וְנָעוּז.

וְאִי תֵּימָא דְרָזָא דָא חָזָא יְחֶזְקֵאל, לָא הֲוָה אֶלָּא דְמוּת דְּאִלֵּין חֱיָוון, וְלָא דְחָזָא חֱיָוון, אֶלָּא כְּמַלְכָּא דְּשָׁלַח שְׁטָר בְּחוֹתָמֵיהּ, וְדִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא רְשִׁימָא עַל שַׁעֲוָה מֵחוֹתָמֵיהּ. דְּבִסְפִירָן דַּאֲצִילוּת אִיהוּ דִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא מַמָּשׁ, וּבִסְפִירָן דִּבְרִיאָה חוֹתָמָא דְמַלְכָּא, וּבִסְפִירָן דִּיְצִירָה וּבְמַלְאָכִין דְּאִינּוּן חֱיָוון צִיּוּרָא דְחוֹתָמָא בְּשַׁעֲוָה, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּמַרְאוֹת יְחֶזְקֵאל (שם) דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, וּדְמוּת הַחַיּוֹת, וְלָא הַחַיּוֹת מַמָּשׁ. לְמָאן דְּכָל יוֹמוֹי לָא חָזָא מַלְכָּא, וַהֲוָה בֶּן כְּפַר, וְשָׁאִיל בְּגִינֵיהּ, וּרְשִׁימִין לֵיהּ עַל טַבְלָא אוֹ עַל נַיָּיר דִּיוֹקְנֵיהּ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁסּוֹד זֶה רָאָה יְחֶזְקֵאל - לֹא הָיָה אֶלָּא דְמוּת הַחַיּוֹת הָאֵלֶּה, וְלֹא שָׁרָאָה חַיּוֹת, אֶלָּא כְּמוֹ מֶלֶךְ שֶׁשָּׁלַח שְׁטָר בְּחוֹתָמוֹ, וּדְיוֹקֶן הַמֶּלֶךְ רָשׁוּם עַל שַׁעֲוָה מֵחוֹתָמוֹ, שֶׁבִּסְפִירוֹת הָאֲצִילוּת הוּא דְּיוֹקֶן הַמֶּלֶךְ מַמָּשׁ, וּבִסְפִירוֹת הַבְּרִיאָה - חוֹתָם הַמֶּלֶךְ, וּבִסְפִירוֹת הַיְצִירָה וּבַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם חַיּוֹת - הַצִּיּוּר שֶׁל הַחוֹתָם בְּשַׁעֲוָה. וְלָכֵן נֶאֱמַר בְּמַרְאוֹת יְחֶזְקֵאל, דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, וּדְמוּת הַחַיּוֹת, וְלֹא הַחַיּוֹת מַמָּשׁ. לְמִי שֶׁכָּל יָמָיו לֹא רָאָה מֶלֶךְ וְהָיָה בֶּן כְּפָר, וְשָׁאַל בִּשְׁבִילוֹ, וְרוֹשְׁמִים לוֹ עַל טַבְלָה אוֹ עַל נְיָר אֶת דְּיוֹקְנוֹ.

וְאִית נְקוּדָה דְכָל עָלְמָא תַּלְיָא תְּחוֹתָהּ, כְּגוֹן שִׁמְשָׁא לְגַבֵּי תַּתָּאִין, אִתְחַזְיָא לְבָנֵי נָשָׁא תְּחוֹת רְקִיעָא כִּנְקוּדַת קָמֵ"ץ, וְאִיהוּ כַּמָּה זִמְנִין רַב מִכָּל אַרְעָא, כָּל שֶׁכֵּן נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, לְגַבֵּי גוֹבַהּ דִּלְהוֹן, וְאִתְחַזְיָין לָן נְקוּדִין. (עד כאן).

וְיֵשׁ נְקֻדָּה שֶׁכָּל הָעוֹלָם תָּלוּי תַּחְתֶּיהָ, כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ אֶל הַתַּחְתּוֹנִים נִרְאֵית לִבְנֵי אָדָם תַּחַת הָרָקִיעַ כִּנְקֻדַּת קְמַ"ץ, וְהִיא כַּמָּה פְּעָמִים גְּדוֹלָה מִכָּל הָאָרֶץ, כָּל שֶׁכֵּן נְקֻדּוֹת הַתּוֹרָה לְגַבֵּי גַּבְהָם, וְנִרְאוֹת לָנוּ הַנְּקֻדּוֹת. (עד כאן).

וַאֲנִי בְתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבָר (יחזקאל א א), דָּא נְהַר דִּינוּר נָגִיד וְנָפֵיק מִן קֳדָמוֹהִי, אֶלֶף אַלְפִים יְשַׁמְּשׁוּנֵיהּ, וְרִבּוֹא רִבְוָן דְּמַלְאָכַיָּא קֳדָמוֹהִי יְקוּמוּן, דִּינָא יְתִיב, וְסִפְרִין פְּתִיחוּ (דניאל ז י), דְּאִינּוּן תְּלַת סְפָרִין דְּנִפְתָּחִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּבֵיהּ טָבְלִין נְשָׁמָתִין בְּהַאי נְהַר דִּינוּר, מִזּוּהֲמָתָן דִּמְזוּהֲמִין בְּעָלְמָא שְׁפֵלָה, וְדָא מטטרו"ן, בְּדִיּוּקְנָא דְּצַדִּיק יְסוֹד עָלְמָא, דְּאִיהוּ נְהַר דִּינוּר מִסְּטָרָא דִּגְבוּרָה, נָהָר פָּלְגָיו מִסְּטָרָא דְּחֶסֶד, פַּלְגֵי מָיִם, וְהַאי אִיהוּ עַל נְהַר כְּבָר, מַאי כְּבָר, דָּא מטטרו"ן, רֶכֶ"ב לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף (תהלים יח יא), וְאִיהוּ רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ (מ"ב ב יא), כְּלִיל שִׁתִּין רִבּוֹא מֶרְכָּבוֹת, וּמִסְּטָרָא דְּצַדִּיק חַי עָלְמִין הוּא כְּלִיל י"ח רִבּוֹא מֶרְכָּבוֹת, וְהַיְינוּ רֶכֶב אֱלֹהִי"ם רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן (תהלים סח יח), וְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין תְּרֵי אַלְפֵי שְׁאֵינָן מִתְרֵין רִבּוֹא, דְּאִנּוּן כָּל רִבּוֹא עֶשְׂרֶת אֲלָפִים, רִבּוֹתַיִם עֶשְׂרִים אֲלָפִים, תְּרֵי שְׁאֵינָן, אִשְׁתָּאֲרוּ תַּמָּנֵי (דף ד ע"ב) סְרֵי אַלְפֵי, דְּנָחֲתִין עִם מטטרו"ן לְקַבָּלָא י"ח בְּרָכָאן דְּצָלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל, לְסַלָּקָא לוֹן קֳמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חַי"י עָלְמִין, צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וַאֲנִי בְתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבָר - זֶה נְהַר דִּינוּר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מִלְּפָנָיו, אֶלֶף אֲלָפִים יְשַׁמְּשׁוּ אוֹתוֹ, וְרִבּוֹא רִבְבוֹת שֶׁל מַלְאָכִים עוֹמְדִים לְפָנָיו, הַדִּין יוֹשֵׁב, וְהַסְּפָרִים נִפְתָּחוּ, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הַסְּפָרִים שֶׁנִּפְתָּחִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּבוֹ טוֹבְלוֹת הַנְּשָׁמוֹת בְּנָהָר דִּינוּר הַזֶּה מִזֻּהֲמָתָן שֶׁמְּזֹהָמִים בָּעוֹלָם הַשָּׁפָל, וְזֶה מטטרו"ן בְּדִמּוּת שֶׁל צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, שֶׁהוּא נָהָר דִּינוּר. מִצַּד הַגְּבוּרָה - נָהָר פָּלְגָיו, מִצַּד הַחֶסֶד - פַּלְגֵי מַיִם. וְזֶהוּ עַל נְהַר כְּבָר. מַה זֶּה כְּבָר? זֶה מטטרו"ן, רֶכֶ"ב לְעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעָף, וְהוּא רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ, כּוֹלֵל שִׁשִּׁים רִבּוֹא מֶרְכָּבוֹת, וּמִצַּד שֶׁל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים הוּא כּוֹלֵל שְׁמוֹנָה עָשָׂר רִבּוֹא מֶרְכָּבוֹת, וְזֶהוּ רֶכֶב אֱלֹהִי"ם רִבְתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, וּבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה פֵּרְשׁוּהָ שְׁנֵי אֲלָפִים, שֶׁאֵינָם מִשְּׁנֵי רִבּוֹא, שֶׁהֵם כָּל רִבּוֹא עֶשְׂרֶת אֲלָפִים, רִבּוֹתַיִם - עֶשְׂרִים אֶלֶף. שְׁנַיִם שֶׁאֵינָן, נִשְׁאֲרוּ שְׁמוֹנָה עָשָׂר שָׂיוֹרְדִים עִם מטטרו"ן לְקַבֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹתָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ- בָּרוּךְ-הוּא, חַי הָעוֹלָמִים, צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וַאֲנִי בְתוֹךְ הַגּוֹלָה דָּא שְׁכִינְתָּא, נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם, ה' רְקִיעֵי דְּיוֹמָא תִּנְיָנָא, ה' דְּהַשָּׁמַיִם, דְּבָהּ רְשִׁימִין חֱיָוון, דְּמִקּוֹרֵיהוֹן יו"ד ה"י וא"ו ה"י (נ"א יוד ה"א וא"ו ה"א), יהו"ה, וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם (יחזקאל א א), חָמֵשׁ אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה, לְקֶבֶל ה' קַדְמָאָה, כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ אוֹר, דְּאִיהוּ אֲאֲאֲאָ פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַיהו"ה (שמות כח לו).

וַאֲנִי בְתוֹךְ הַגּוֹלָה - זוֹ שְׁכִינָה. נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם - חֲמִשָּׁה רְקִיעִים שֶׁל הַיּוֹם הַשֵּׁנִי. ה' שֶׁל הַשָּׁמַיִם, שֶׁבָּהּ רְשׁוּמִים הַחַיּוֹת, שֶׁמִּקּוֹרָם יו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י (יו,, ד ה,, א וא,, ו ה"א) - יהו"ה, וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם

- חֲמִשָּׁה אוֹר שֶׁל יוֹם הָרִאשׁוֹן כְּנֶגֶד ה' רִאשׁוֹנָה, כְּלוּלָה מֵחֲמִשָּׁה אוֹר שֶׁהוּא אֲאַאֲאָ פְּתוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַיהו"ה.

וְכָל חַד אַחֲזֵי אהי"ה, וּנְקוּדִין אִלֵּין סָלְקִין אֱלֹהִי"ם, דִּבְהוֹן שָׁבַע נְקוּדִין, תְּלַת לְעֵילָא תְּלַת לְתַתָּא חֹלֶם בְּאֶמְצָעִיתָא, וְחַד רְקִיעָא תְּמִינָאָה לוֹן, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ז) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.

וְכָל אֶחָד מַרְאֶה אהי"ה, וּנְקֻדּוֹת אֵלּוּ עוֹלוֹת אֱלֹהִי"ם, שֶׁבָּהֶם שָׁבַע נְקֻדּוֹת - שְׁלֹשׁ לְמַעְלָה, שְׁלֹשׁ לְמַטָּה, חֹל"ם בְּאֶמְצַע. וְרָקִיעַ שְׁמִינִי אֶחָד לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.

וְשָׁבַע נְצוֹצֵי דְּנָקוּדֵי אֲאַאֲאָ לְקֻבֵּל שָׁבַע כּוֹכְבֵי לֶכֶת, תְּלַת מִכָּאן וּתְלַת מִכָּאן חַמ"ה בְּאֶמְצָעִיתֵיהּ, רְבִיעָאָה לְכָל תְּלַת, וּשְׁבִיעָאָה לְשִׁית, וְאִיהִי בְּצוּרַת חֹל"ם, בְּאִלֵּין חָמֵשׁ (ויקרא ב ב) וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ, קְמֵ"ץ אִיהוּ י' כַּד אִתְפַּתַּח בָּהּ' נְקוּדִין אִיהוּ ה', חָמֵשׁ אֶצְבָּעָאן, דִּבְהוֹן אִתְפַּתַּח קוֹמֶ"ץ דְּאִיהוּ י', לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ.

וְשִׁבְעָה נִיצוֹצוֹת שֶׁל נְקֻדּוֹת אֲאַאֲאָ כְּנֶגֶד שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת - שְׁלֹשָׁה מִכָּאן וּשְׁלֹשָׁה מִכָּאן, חַמ"ה בְּאֶמְצָעִיתוֹ, רְבִיעִי לְכָל הַשְּׁלֹשָׁה, וּשְׁבִיעִי לַשִּׁשָּׁה, וְהִיא בְּצוּרַת חֹל"ם בְּאִלּוּ הֶחָמֵשׁ, וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ - קְמֵ"ץ הוּא י', כְּשֶׁנִּפְתָּח בְּחָמֵשׁ נְקֻדּוֹת הוּא ה', חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁבָּהֶן נִפְתָּח קוֹמֶ"ץ, שֶׁהוּא י', לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי הַחֵרוּת.

וְאַתְוָון י"ה כְּחֻשְׁבַּן חֹל"ם דְּאִיהוּ אֶמְצָעִי, וְחֵר"ק כְּחֻשְׁבַּן ו"ה, ו' דְּרוֹעָא ה' כָּתַף, קְמֵ"ץ י"ד פְּרָקִין דְּאֶצְבָּעָן, וְהַאי אִיהוּ (שמות יז טז) וַיֹּאמֶר כִּי יָ"ד עַל כֵּס י"ה, וְאִינוּן רְמִיזִין יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וּבְחָמֵשׁ אֶצְבָּעָאן דְּיַד שְׁמָאלָא י"ד פְּרָקִין, רְמִיזִין כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וְאִינוּן כ"ח, דְּאִתְמַר עָלַיְיהוּ (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹ"חַ יהו"ה, וְהָכִי סְלִיק אי"ה או"ה כ"ח, דְּרְמִיזִין (ירמיה יז יב) בְּכִסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן.

וְאוֹתִיּוֹת י"ה כְּחֻשְׁבּוֹן חוֹל"ם, שֶׁהוּא אֶמְצָעִי, וְחֵר"ק כְּחֻשְׁבּוֹן ו"ה, ו' זְרוֹעַ, ה' כָּתֵף, קְמֵ"ץ י"ד פְּרָקֵי הָאֶצְבָּעוֹת, וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר כִּי יָ"ד עַל כֵּס יָ"ה, וְהֵם רְמוּזִים יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, וּבְחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יַד שְׂמֹאל י"ד פְּרָקִים, רְמוּזִים כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וְהֵם כ"ח, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹ"חַ יהו"ה, וְכֵן עוֹלֶה אי"ה או"ה כ"ח, שֶׁרְמוּזִים בְּכִסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן.

מַיִד דְּאִסְתַּלְקוּ, וַיֵּלְכוּ בִלְאׇ כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף (איכה א ו), וּבְגִין דְּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הָאוֹמֵר אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, דְּאִינוּן שַׁבְעִין שְׁנִין, בְּתַר אֶלֶף וּמְאָתָן שְׁנִין, דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִית דְּחָשִׁיב לוֹן מִשְּׁבוּטַל הַתָּמִיד, בְּגִין דְּבַדַּרְגָּא דְיַעֲקֹב תַּלְיָא קֵץ דְּפוּרְקָנָא, דְּדַרְגֵּיהּ אֱמֶת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶ"ת לְיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ סִימָן אֶלֶף מָאתַיִם תִּשְׁעִים, וְאִית דְּאוֹסִיף בֵּיהּ ב', קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת (תהלים קמה יח), לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ (שם סז ג), אוֹף הָכִי

אֶרֶץ, אֶלֶף ר"ץ, מָאתַיִם וְתִשְׁעִים, לְקַיְימָא בְהוֹן אֶמ"ת מֵאֶרֶ"ץ תִּצְמַח (שם פד יב), כַּד יְהוֹן לְבָר כְּחוּשְׁבַּן אֶרֶ"ץ, אֲבָל גְּזַר דִּינָם שִׁבְעִים שָׁנִים.

מִיָּד שֶׁהִסְתַּלְּקוּ, וַיֵּלְכוּ בִלְא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף, וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הָאוֹמֵר אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, קוֹרְעִים לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, שֶׁהֵם שִׁבְעִים שָׁנִים אַחַר אֶלֶף וּמָאתַיִם שָׁנִים שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְיֵשׁ מִי שֶׁמְּחַשֵּׁב אוֹתָם מִשֶּׁבָּטַל הַתָּמִיד, מִשּׁוּם שֶׁבְּדַרְגַּת יַעֲקֹב תְּלוּי קֵץ הַגְּאֻלָּה, שֶׁדַּרְגָּתוֹ אֶמֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תִּתֵּן אֱמֶ"ת לְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא סִימָן אֶלֶף מָאתַיִם תִּשְׁעִים. וְיֵשׁ מִי שֶׁהוֹסִיף בּוֹ ב', קְרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת, לְדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ. אַף כְּךָ אֶרֶץ - אֶלֶף רַ"ץ, מָאתַיִם וְתִשְׁעִים, לְקַיֵּם בָּהֶם אֶמ"ת מֵאֶרֶ"ץ תִּצְמַח, כְּשֶׁיִּהְיוּ בְּחוּץ כְּחֶשְׁבּוֹן אֶרֶ"ץ, אֲבָל גְּזַר דִּינָם שִׁבְעִים שָׁנָה.

דָּבָר אַחֵר, וְהַמַּשְׂכִּילִים אִינּוּן נְקוּדֵי, יַזְהִירוּ דְנָהֲרִין בְּאַתְוָון, דְּאִנּוּן נְקוּדִין עֲגוּלִין, אַתְוָון מְרוּבְּעִין, דְּבָאַתְוָון אִתְבְּרִיאוּ אַרְבַּע חֵיוָון דְּכָרְסַיָּא, דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ בְּעִנְיָנָא דִּיחֶזְקֵאל (א יג), וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, אִלֵּין אִינּוּן נְקוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן תִּשְׁעָה, דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ תִּשְׁעָה גַּלְגַּלֵּי דְכָרְסַיָּא, כָּרְסַיָּא אִיהִי עֶשְׂרָאָה לְתִשְׁעָה גַּלְגַּלִּים, דְּנָהֲרִין בְּהוֹן עֶשֶׂר אַתְוָון דְּאִנּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ, וְאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, נָהֲרִין בְּאַרְבַּע חֵיוָון, וּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים - הֵם הַנְּקֻדּוֹת, יַזְהִרוּ - שֶׁמְּאִירִים בָּאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם נְקֻדּוֹת עֲגֻלּוֹת, אוֹתִיּוֹת מְרֻבָּעוֹת, שֶׁבָּאוֹתִיּוֹת נִבְרְאוּ אַרְבַּע חַיּוֹת הַכִּסֵּא, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם בְּעִנְיָנוֹ שֶׁל יְחֶזְקֵאל, דְּמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, אֵלּוּ הֵם נְקֻדּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵן תֵּשַׁע, שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ תִּשְׁעָה גַּלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא. הַכִּסֵּא הוּא עֶשְׂרֵי לְתִשְׁעָה גַּלְגַּלִּים שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם עֶשֶׂר הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וּבָהֶם נִבְרְאוּ, וְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה, מְאִירוֹת בְּאַרְבַּע הַחַיּוֹת, וּבָהֶן נִבְרְאוּ.

וְשָׁם יהו"ה אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אֱמֶת, וּשְׁכִינְתֵּיהּ תּוֹרַת אֱמֶת, בָּהּ אִתְבְּרִיאַת כָּרְסַיָּא דְּאִיהִי אֱלֹהִי"ם, וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי רֵאשִׁית בָּרָא כָּרְסַיָּא דְּאִיהִי אֱלֹהִי"ם, דְּהָכִי סְלִיק הַכִּסֵּ"א לְחוּשְׁבַּן אֱלֹהִי"ם.

וְשָׁם יהו"ה הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אֱמֶת, וּשְׁכִינָתוֹ תּוֹרַת אֱמֶת, בָּהּ נִבְרָא הַכִּסֵּא שֶׁהוּא אֱלֹהִי"ם, וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא רֵאשִׁית, בָּרָא הַכִּסֵּא שֶׁהוּא אֱלֹהִי"ם, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה הַכִּסֵּ"א לְחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִי"ם.

דף ה.

וְאִית אוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה, וְאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת, אוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה, יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (משלי ח כב), וְאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה (תהלים יט ח), וּבָהּ תָּמִים תִּהְיֶה עִם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (דברים יח יג), וּמִסְטָרָא דִּילֵהּ אִתְּמַר עַל יִשְׂרָאֵל, (שם יד יג) בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה, וּמְנָא לָן דְּאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת אִיהִי תּוֹרַת יהו"ה דְּתַלְיָא בִּשְׁמֵיהּ, אֶלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ זֶה שְׁמִי לְעֹלָם (שמות ג טו), שְׁמִי עִם י"ה שְׂ"ה, זִכְרִ"י עִם ו"ה רְמַ"ח, תּוֹרַ"ה

בְּחֶשְׁבַּן אַתְוֹוי תרי"א, וְעִם אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה (דף ה ע"א) לְךָ אִיהִי תַּרְיַ"ג, וְהַיְינוּ ב' דְּאִתּוֹסְפַת בַּתּוֹרָה, זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וּבְגִין דָּא כָּבוֹד חֲכָמִים יְנָחֲלוּ (משלי ג לה), וְאוֹקְמוּהוּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה, וְאִית כָּבוֹד נִבְרָא, וְאִית כָּבוֹד נָאֶצָל, מִסְטָרָא דְאוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה, אִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל (ויקרא כה נה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, וּמִסְטָרָא דַּאֲצִילוּת, בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה וְגוֹמֵר (דברים יד א).

וְיֵשׁ תּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה וְתוֹרָה שֶׁל אֲצִילוּת. תּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה - ה' קָנְנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, וְתוֹרָה שֶׁל אֲצִילוּת - תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה. וּבָהּ תָּמִים תִּהְיֶה עִם יהו"ה אֱלֹהֶיךָ, וּמִן הַצַּד שֶׁלָּהּ נֶאֱמַר עַל יִשְׂרָאֵל בָּנִים אַתֶּם לַה'. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁתּוֹרָה שֶׁל אֲצִילוּת הִיא תּוֹרַת ה' שֶׁתְּלוּיָה בִּשְׁמוֹ? אֶלָּא כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ, זֶה שְׁמִי לְעֹלָם. שְׁמִי עִם י"ה - שס"ה, זִכְרִי עִם ו"ה - רמ"ח, תּוֹרָה בְּחֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹתֶיהָ - תרי"א, וְעִם אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ הִיא תרי"ג, וְהַיְינוּ ב' שֶׁנִּתּוֹסְפָה בַּתּוֹרָה. זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם - זֶה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וּמִשּׁוּם זֶה כָּבוֹד חֲכָמִים יְנָחֲלוּ, וּפֵרְשׁוּהוּ רַבָּנֵי הַמִּשְׁנָה אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה. וְיֵשׁ כָּבוֹד נִבְרָא, וְיֵשׁ כָּבוֹד נֶאֱצָל. מִצַּד שֶׁל תּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה, נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, וּמִצַּד שֶׁל אֲצִילוּת - בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה וְגוֹמֵר.

וּלְעֵילָּא עַל כֹּלָּא עִלַּת עַל כֹּלָּא דְּלֵית אֱל"ֹהַ עֲלֵיהּ, וְלַאו תְּחוֹתֵיהּ, וְלַאו לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין, וְאִיהִי אַסְחַר וּמְקַבֵּל בָּהּ יְסוּרִין וּמַרְעִין וּמַכְאוֹבִין בְּדָחְיִלוּ דְּמָארֵיהּ, אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, כְּגַוְונָא דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, עַל אִלֵּין מָארֵי קוּשְׁיִין וּמַחֲלוֹקוֹת, אֶת וְהֵב בְּסוּפָהּ (במדבר כא יד), וְאוּקְמוּהָ אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, דְּמַה דַּהֲוָת לוֹן שְׁכִינְתָּא סוֹף דְּכָל דַּרְגִּין, קוּשְׁיָא וְדִין מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, אִתְחֲזַרַת לוֹן אַהֲבָה מִסְטָרָא דִּימִינָא, אַהֲבַת חֶסֶד, וּבְגִין דָּא כָּל הַמְקַיֵּים אֶת הַתּוֹרָה מֵעוֹנִי, סוֹפוֹ לְקַיְּימָהּ מֵעוֹשֶׁר, וְהַאי אִיהוּ אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, וְכָל מָאן דְּלָא מְקַיֵּים לָהּ מֵעוֹשֶׁר, לָא יְקַיְּימָהּ מֵעוֹנִי.

וּמֵעַל לַכֹּל - עִלַּת עַל הַכֹּל שֶׁאֵין אֱלוֹהַּ עָלָיו וְלֹא תַחְתָּיו וְלֹא לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם, וְהוּא מְמַלֵּא כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהוּא מַקִּיף, וּמְקַבֵּל בָּהּ יִסּוּרִים וּמַחֲלוֹת וּמַכְאוֹבִים בְּיִרְאַת רִבּוֹנוֹ, אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה עַל בַּעֲלֵי הַקֻּשְׁיוֹת וְהַמַּחֲלוֹקוֹת הַלָּלוּ - אֶת וְהֵב בְּסוּפָהּ, וּפֵרְשׁוּהָ אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ. שֶׁמַּה שֶׁהָיְתָה לָהֶם הַשְׁכִּינָה סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת, קֻשְׁיָה וְדִין מִצַּד הַגְּבוּרָה, חֲזָרָה לִהְיוֹת לָהֶם אַהֲבָה מִצַּד הַיָּמִין, אַהֲבַת חֶסֶד, וְלָכֵן כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹנִי, סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר, וְזֶה הוּא אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ. וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר, לֹא יְקַיְּמָהּ מֵעֹנִי.

דַּרְגָּא חֲמִישָׁאָה בְּיִרְאַת יְיָ' אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַקּוֹדֶם יִרְאָתוֹ לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, וְכָל הַקּוֹדֶם חָכְמָתוֹ לְיִרְאַת חֶטְאוֹ אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, דְּכָל הַקּוֹדֶם חָכְמָתוֹ לְיִרְאָתוֹ לָמָּה הוּא דּוֹמֶה, לְמִי שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מַפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וְלֹא מָסְרוּ לוֹ מַפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים, בַּמֶּה יִכָּנֵס.

דַּרְגָּה חֲמִישִׁית בְּיִרְאַת ה', פֵּרוּשׁוֹהִ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַקּוֹדֵם יִרְאָתוֹ לְחָכְמָתוֹ, חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, וְכָל הַקּוֹדֵם חָכְמָתוֹ לְיִרְאַת חֶטְאוֹ, אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם חָכְמָתוֹ לְיִרְאָתוֹ לָמָּה הוּא דוֹמֶה? לְמִי שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מַפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיִּים וְלֹא מָסְרוּ לוֹ מַפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים, בַּמֶּה יִכָּנֵס?

וּבְאַרְח רָזָא, אדנ"י תַּמָּן י' יִרְאַת יְיָ', וְאִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון אינון מַפְתֵּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים דִּילָה, י' מִן יהו"ה אִיהִי חָכְמָה, וְאַרְבַּע אַתְוָון דְּהַאי שְׁמָא אינון מַפְתֵּחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וּבְגִין דָּא אַקְדִּימוּ בְּצִלּוֹתָא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּלְבָתַר חָתְמִין לָהּ בְּשֵׁם יהו"ה, בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה מָגֵן אַבְרָהָם, וְאוּף הָכִי אַקְדִּים שְׁבָ"א דְּאִיהִי יִרְאָה בְּשֵׁם יהו"ה, לְאַהֲבָה דְּאִיהִי קָמַ"ץ רַחֲמֵי, שְׁבָ"א מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט (ישעיהו סו טז), קָמַ"ץ מִימִינָא, וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם (ויקרא ה יב), בְּגִין דְּמַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, וּבְגִין דָּא אַקְדִּימוּ שְׂמַ"ה לֹא תַעֲשֶׂה דְּאינון דְּחִילוּ, לְרַמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאינון רְחִימוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וכו', שְׁמִי עִם י"ה שְׂסָ"ה, זִכְרִי עִם ו"ה רְמַ"ח.

וּבְדֶרֶךְ סוֹד, אדנ"י שֵׁם י' יִרְאַת ה', וְאֵלּוּ אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הֵן מַפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים שֶׁלָּהּ, י' מִן יהו"ה, הֵיא חָכְמָה, וְאַרְבַּעַת אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַזֶּה הֵן מַפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וְלָכֵן הִקְדִּימוּ בַּתְּפִלָּה אֲדנָ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאַחַר כָּךְ חוֹתְמִים אוֹתָהּ בְּשֵׁם יהו"ה: בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה מָגֵן אַבְרָהָם. וְאַף כָּךְ הִקְדִּים שְׁבָ"א, שֶׁהִיא יִרְאָה, בְּשֵׁם יהו"ה, לְאַהֲבָה שֶׁהִיא קָמַ"ץ רַחֲמִים, שְׁבָ"א מִצַּד הַגְּבוּרָה, כִּי בָאֵשׁ ה' נִשְׁפָּט. קָמַ"ץ מִימִין, וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם, מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, וּמִשּׁוּם זֶה הִקְדִּימוּ שְׂסָ"ה לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁהֵם יִרְאָה, לְרַמַ"ח מִצְוֹות, שֶׁהֵם אַהֲבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְכוּ'. שְׁמִי עִם י"ה - שְׂסָ"ה, זִכְרִי עִם ו"ה - רְמַ"ח.

דַּרְגָּא שְׁתֵיתָאָה בְּיִרְאַת יְיָ', וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ וכו' (ישעיה לג ו), אֱמוּנַת סֵדֶר זְרָעִים, עִתֶּיךָ - סֵדֶר מוֹעֵד, חֹסֶן - סֵדֶר נְשִׁים, יְשׁוּעֹת - סֵדֶר נְזִיקִין, חָכְמָה - סֵדֶר קָדָשִׁים, וָדַעַת - סֵדֶר טָהֳרוֹת. אִם יֵשׁ יִרְאַת ה' - כֵּן, וְאִם לֹא - לֹא. וְסִימָן: זמ"ן נק"ט.

וְאִלֵּין שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה בְּאַרְח רָזָא, אינון מַעֲמוּדָא דְּאָמְצָעִיתָא, דְּכָלִיל שִׁית סִדְרֵי מַתְנִיתִין, וּמָאן דְּבָעֵי לְנַטְלָא לֵיהּ בְּלָא שְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִיהִי יִרְאַת יְיָ', עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי טז כח) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. כְּאִלּוּ עָבִיד קְצוּץ וּפְרוּד בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וּבְגִין דְּלָא יַעַבְדוּן פְּרוּדָא, אַף עַל גַּב דְּאוֹלִיף אָדָם שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְלָא אַקְדִּים לֵיהּ יִרְאַת יְיָ', דְּאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁרְיָא לְגַבֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אִי אִיכָּא יִרְאַת יְיָ' אִין, וְאִי לָא לָא, כְּאִלּוּ לָא הֲוָה כְּלוּם בִּידֵיהּ.

וְאֵלּוּ שֵׁשֶׁת סִדְרֵי הַמִּשְׁנָה בְּדֶרֶךְ סוֹד, הֵם מַעֲמוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְקַחְתּוֹ לְלֹא שְׁכִינָתוֹ, שֶׁהִיא יִרְאַת ה', עָלָיו נֶאֱמַר וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, כְּאִלּוּ עָשָׂה קְצוּץ וּפְרוּד בֵּין

הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לִשְׁכִינָתוֹ, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ פֶּרוּד, אַף עַל גַּב שֶׁלָּמַד אָדָם שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה וְלֹא הִקְדִּים לוֹ יִרְאַת ה', שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, הַקָּדוֹשׁ- בָּרוּךְ-הוּא לֹא שׁוֹרֶה עָלָיו. וְלָכֵן אִם יֵשׁ יִרְאַת ה' - כֵּן, וְאִם לֹא - לֹא, כְּאִלּוּ לֹא הָיָה כְלוּם בְּיָדוֹ.

אֱמוּנָה אֵיהִי אִימָּא עִלָּאָה מִסְטָרָא דְחֶסֶד, דְּבָהּ קְרִיאַת שְׁמַע דְּאֵיהִי אֱמוּנָה, וְאֵיהִי עִתִּיקָּא מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, דְּבֵיהּ אִתְמַר (ויקרא טז ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹמֵר, חֹסֶן אֵיהוּ מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, יְשׁוּעוֹת אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְנֶצַח, וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם (שמואל א טו כט), חָכְמָה אֵיהִי סֵדֶר קָדָשִׁים דְּאֵיהוּ הוֹד, וָדַעַת אֵיהוּ יְסוֹד דְּאֵיהוּ סֵדֶר טַהֲרוֹת.

אֱמוּנָה, הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁבָּהּ קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא אֱמוּנָה, וְהִיא עִתִּיקָּא מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹמֵר. חֹסֶן הוּא מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. יְשׁוּעוֹת נִקְרֵאת מִצַּד שֶׁל נֵצַח, וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם. חָכְמָה הִיא סֵדֶר קָדָשִׁים, שֶׁהוּא הוֹד, וְדַעַת הוּא יְסוֹד, שֶׁהוּא סֵדֶר טָהֳרוֹת.

וְאִית דְּיֵימָא בְּהִפּוּכָא, מִסְטָרָא דִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אֵיהִי אֱמוּנָה, וּמִסְטָרָא דְצַדִּיק דְּבֵיהּ כְּלִילָן תְּרֵין שְׁמָהָן אָמֵ"ן, דְּאָנוּן יאהדונה"י, וּבְצַדִּיק עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי (דף ה ע"ב) לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ (בראשית א יא), וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי סֵדֶר זְרָעִים.

וְיֵשׁ שֶׁיֹּאמַר בְּהִפּוּךְ - מִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא אֱמוּנָה, וּמִצַּד שֶׁל צַדִּיק שֶׁבּוֹ כְּלוּלִים שְׁנֵי שֵׁמוֹת אָמֵ"ן, שֶׁהֵם יאהדונה"י, וּבְצַדִּיק עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ, וְלָכֵן נִקְרָא סֵדֶר זְרָעִים.

עִתִּיקָּא אֵיהִי מִסְטָרָא דְהוֹד דְּאֵיהִי סֵדֶר מוֹעֵד, דְּבֵיהּ אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע וְתוֹלִין כָּל חֲמֵשׁ וְשׁוֹרְפִין בְּתְחִלַּת שֵׁשׁ, חֹסֶן אֵיהוּ מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְבֵיהּ סֵדֶר נָשִׁים, יְשׁוּעוֹת אֵיהִי סֵדֶר נְזִיקִין מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן כָּל דִּינִין נִפְקִין לְמֵאן דְּעָבִיד נֶזֶק לְחַבְרֵיהּ, חָכְמָה אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְחֶסֶד, דְּבָהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים וְהוּא סֵדֶר קָדָשִׁים, וְעִמֵּיהּ נֶצַח, הָדָא הִיא דִכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, דַּעַת דְּאֵיהוּ סֵדֶר טַהֲרוֹת, וְאִינּוּן שִׁית סִדְרֵי מַתְנִיתִין, בָּרָזָא דְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מֵרַחֲמֵי לְדִינָא וּמִדִּינָא לְרַחֲמֵי.

עִתִּיקָּא, הוּא מִצַּד שֶׁל הוֹד שֶׁהוּא סֵדֶר מוֹעֵד, שֶׁבּוֹ אוֹכְלִים כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִים כָּל חֲמֵשׁ, וְשׂוֹרְפִים בְּתְחִלַּת שֵׁשׁ. חֹסֶן, הוּא מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁבּוֹ סֵדֶר נָשִׁים, יְשׁוּעוֹת הוּא סֵדֶר נְזִיקִין מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים יוֹצְאִים לְמִי שֶׁעוֹשֶׂה נֶזֶק לַחֲבֵרוֹ. חָכְמָה נִקְרֵאת מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁבָּהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וְהוּא סֵדֶר קָדָשִׁים, וְעִמּוֹ נֶצַח. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. דַּעַת שֶׁהוּא סֵדֶר טָהֳרוֹת. וְהוּא שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּסוֹד שֶׁל לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מֵרַחֲמִים לְדִין וּמִדִּין לְרַחֲמִים.

דַּרְגָּא שְׁבִיעָאָה בְּיִרְאַת יְיָ' דְּלֵית לֵיהּ חוֹסֶר, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לד י) יְרָאוּ אֶת יְיָ' קְדוֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו, לַאו יְהֵא מַאינוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן (משלי יא כד) וְחוֹשֵׂךְ מִיּשֶׁר אַךְ לְמַחְסוֹר, וְלָא יְהֵא לֵיהּ חוֹסֶר בְּאוֹרַיְיתָא אִם הוּא מָארֵי תּוֹרָה, דִּבְלַאו אוֹרַיְיתָא לֵית

דְּחִילוּ, כְּמָא דְּאִתְמַר אֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא, כְּגַוְונָא דְּלֵית אוֹרַיְיתָא בְּלָא דְּחִילוּ, אוּף הָכִי לֵית דְּחִילוּ בְּלָא אוֹרַיְיתָא, לָא יְהֵא חִסָּרוֹן בְּנִשְׁמָתֵיהּ, וְלָא יְהֵא חִסָּרוֹן בְּעוֹבְדּוֹי טָבִין, דְּלֵית חוֹסֶר וַעֲנִיוּת כְּחוֹסֶר דְּאוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדַיָּיא טָבִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אֵין עָנִי אֶלָּא מִתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת, דְּגוּפָא אִיהוּ עוֹבְדֵי יְדוֹי דְּבַר נַשׁ, לֵית חוֹסֶר סַגִּי מִנַּיהּ בָּתַר דְּלַאו אִיהוּ עוֹבְדּוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קכז א) אִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וְדָא גָּרַם דְּיִתְחָרֵב בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּלָא הֲוָה עוֹבְדֵי יהו"ה.

דַּרְגָּה שְׁבִיעִית בְּיִרְאַת ה' - שֶׁאֵין לוֹ חֹסֶר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִרְאוּ אֶת ה' קְדֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו. לֹא יִהְיֶה מֵאוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְחוֹשֵׁךְ מִישֶׁר אַךְ לְמַחְסוֹר, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֹסֶר בַּתּוֹרָה אִם הוּא בַּעַל תּוֹרָה, שֶׁבְּלִי תּוֹרָה אֵין יִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא, כְּמוֹ שֶׁאֵין תּוֹרָה בְּלִי יִרְאָה, אַף כָּךְ אֵין יִרְאָה בְּלִי תּוֹרָה, לֹא יִהְיֶה חִסָּרוֹן בְּנִשְׁמָתוֹ, וְלֹא יִהְיֶה חִסָּרוֹן בְּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, שֶׁאֵין חֹסֶר וַעֲנִיוּת כְּחֹסֶר שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת טוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין עָנִי אֶלָּא מִתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת, שֶׁגּוּפוֹ הוּא מַעֲשֵׂה יְדֵי הָאָדָם שֶׁאֵין חֹסֶר רַב מִמֶּנּוּ אֲשֶׁר שֶׁאֵינוֹ מַעֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ- הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וְזֶה גָּרַם שֶׁיֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁלֹּא הָיָה מַעֲשֵׂי יהו"ה.

דַּרְגָּא תְּמִינָאָה בְּיִרְאַת יְיָ', לְמֶהֱוֵי לֵיהּ בִּשֶׁת אַנְפִּין, מָאן דְּאִית לֵיהּ בִּשֶׁת אַנְפִּין דְּלָא לְמֶעֱבַד עֲבֵירָה דְּאָתֵי לִידּוֹי בְּגִין דְּחִילוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּאִלּוּ בֵיהּ אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וּבְגִין דָּא בְּרֵאשִׁי"ת יֵר"א בִּשֶׁ"ת, הֲרֵי יִרְאָה עִם בִּשֶׁת כֹּלָּא חַד, וּמָאן דְּלֵית בֵּיהּ בִּשֶׁת אַנְפִּין אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי.

דַּרְגָּה שְׁמִינִית בְּיִרְאַת ה' - לִהְיוֹת לוֹ בִּשֶׁת פָּנִים. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּשֶׁת פָּנִים שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת עֲבֵרָה שֶׁבָּאָה לְיָדוֹ בְּגָלַל יִרְאַת הַקָּדוֹשׁ- בָּרוּךְ-הוּא, כְּאִלּוּ בוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה בְּרֵאשִׁי"ת יֵר"א בִּשֶׁ"ת, הֲרֵי יִרְאָה עִם בִּשֶׁת הַכֹּל אֶחָד, וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בִּשֶׁת פָּנִים, פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי.

וַהֲפוֹךְ בִּשֶׁ"ת וְתִשְׁכַּח שַׁבָּ"ת, וְהֵיינוּ בְּרֵאשִׁית יֵר"א שַׁבָּ"ת, דְּלָא תְּחַלֵּל לֵיהּ בְּפַרְהֶסְיָא, כְּבַר נַשׁ דְּלַאו בֵּיהּ בִּשֶׁת אַנְפִּין, וַוי לֵיהּ מָאן דִּמְחַלֵּל שַׁבָּת מַלְכְּתָא דְּאִיהִי קוּדְשָׁ לְמֶעֱבַד לֵיהּ חוֹל, דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַמְּשַׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, זֶה הַמְּשַׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שֶׁשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת מַלְכְּתָא.

וַהֲפֹךְ בִּשֶׁ"ת וְתִמְצָא שַׁבָּ"ת, וְהֵינוּ בְּרֵאשִׁית יֵר"א שַׁבָּ"ת, שֶׁלֹּא תְּחַלֵּל אוֹתָהּ בְּפַרְהֶסְיָה, כְּבָן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ בִּשֶׁת פָּנִים. אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁמְּחַלֵּל שַׁבָּת הַמַּלְכָּה, שֶׁהִיא קוֹדֶשׁ, לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ חֹל, שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַמְּשַׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר חָלַף, זֶה הַמְּשַׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שֶׁשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת הַמַּלְכָּה.

וְעוֹד בּוֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן, עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם, אִנּוּן דְּעָבְרִין עֲבֵירָה בְּיָד רָמָה, וְלֵית לוֹן בִּשֶׁת פָּנִים מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים לג כג) מְשֻׁמָּמִים הִבִּיט יהו"ה רָאָה אֶת כָּל

בְּנֵי הָאָדָם, וְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאִתְמַר בֵּיהּ (משלי כ כז) חֹפֶשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן, (ירמיה כ יב) רוֹאֶה כְלָיוֹת וָלֵב.

וְעוֹד, בִּשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן, עַז פָּנִים לַגֵּיהִנֹּם. אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עֲבֵרָה בְּיָד רָמָה וְאֵין לָהֶם בּשֶׁת פָּנִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יהו"ה רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם, וְנֶאֱמַר בּוֹ מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ חֹפֶשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן רוֹאֶה כְלָיוֹת וָלֵב.

וַעֲנָוָה קְטִירָא בִּדְחִילוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי כב ד) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְיָ', מָאן דְּאִית בֵּיהּ יִרְאַת יְיָ' אַיְתֵי לֵיהּ לִידֵי עֲנָוָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּיִרְאַת יְיָ' עֵקֶב לְגַבָּהּ, וְדָא דַּרְגָּא דְּמֹשֶׁה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (במדבר יב ג) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד, וּבְגִין דְּאִיהִי יִרְאָה עֵקֶב לְגַבָּהּ, אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, יִרְאָה מְלָּה זוּטְרְתִי הִיא לְגַבֵּי מֹשֶׁה.

וַעֲנָוָה קְשׁוּרָה בְּיִרְאָה, וְהוּ שֶׁכְּתוּב עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יהו"ה. מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת יהו"ה, הִיא מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲנָוָה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה עִלָּיוֹנָה, שֶׁיִּרְאַת יהו"ה עֵקֶב לְגַבָּיהָ, וְזוֹ דַּרְגַּת מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, וּמִשּׁוּם שֶׁהַיִּרְאָה הִיא עֵקֶב אֵלֶיהָ, פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, יִרְאָה דָּבָר קָטָן הִיא לְגַבֵּי מֹשֶׁה.

דַּרְגָּא תְּשִׁיעָאָה בְּיִרְאַת יְיָ', כָּל מָאן דְּאִית בֵּיהּ יִרְאַת יהו"ה יִתְהַלֵּל, וְכִי אִית לְבַר נַשׁ לְשַׁבָּחָא גַּרְמֵיהּ, אֶלָּא אִיהוּ מְשׁוּבָּח קֳדָם יהו"ה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי לא ל) שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי וְגוֹמֵר, דָּא דָּרָא דְחִזְקִיָּהוּ, דִּבְיִרְאַת יְיָ' קָא אָתֵי בַּר נַשׁ לְקַיְימָא תַּרְי"ג מִצְוֹת, כְּחֶשְׁבַּן בְּיִרְאַ"ת.

דַּרְגָּה תְּשִׁיעִית בְּיִרְאַת ה' - כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת יהו"ה, יִתְהַלֵּל. וְכִי יֵשׁ לְאָדָם לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ? אֶלָּא הוּא מְשֻׁבָּח לִפְנֵי יהו"ה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי וְגוֹמֵר. זֶה דּוֹרוֹ שֶׁל חִזְקִיָּהוּ, שֶׁבִּיְרִאַת ה' בָּא בֶּן אָדָם לְקַיֵּם תַּרְי"ג מִצְוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן בְּיִרְאַ "ת.

דף ו.

דַּרְגָּא עֲשִׂירָאָה בְּיִרְאַת יְיָ', אִית יִרְאָה וְאִית יִרְאָה, לַאו כָּל אַפַּיָּא שָׁוִין, אִית יִרְאָה דְּדָחִיל בַּר נַשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּלָא יַלְקֶה לֵיהּ בִּרְצוּעָה, דְּאִתְמַר (דף ו ע"א) בָּהּ (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, מִסְטְרָא דְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, דְּאִיהִי אַרְעָא רֵקָנְיָא, שִׁפְחָא בִּישָׁא, כְּגַוְונָא דְחַד מֵאַרְבַּע אָבוֹת נְזִיקִין דְּאִיהוּ הַבּוֹר, וּכְגַוְונָא דְבוֹר דְּיוֹסֵף, דְּאוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ הַבּוֹרָה, וְהַבּוֹר רֵק וכו' (בראשית לז כד), הַבּוֹרָה נָקְבָה בִּישָׁא, בּוֹר דְּכוּרָא, וּבוֹר בְּגִין דְּאִיהוּ מִתַּמָּן, אוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ אֵין בּוֹר יֵרֵא חֵטְא, בָּתַר דְּלֵית בֵּיהּ יִרְאַת יְיָ'.

דַּרְגָּה עֶשְׂירִית בְּיִרְאַת ה' - יֵשׁ יִרְאָה וְיֵשׁ יִרְאָה, לֹא כָל הַפָּנִים שָׁוִים. יֵשׁ יִרְאָה שֶׁפּוֹחֵד אָדָם מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִלָּקֶה בִּרְצוּעָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ מִצַּד שֶׁל הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרַע, שֶׁהִיא אֶרֶץ רֵיקָה, שִׁפְחָה רָעָה, כְּמוֹ שֶׁאֶחָד מֵאַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין שֶׁהוּא הַבּוֹר, וּכְמוֹ שֶׁהַבּוֹר שֶׁל יוֹסֵף שֶׁנִּאֲרוּ עָלָיו הַבּוֹרָה, וְהַבּוֹר רֵיק וכו'. הַבּוֹרָה - נְקֵבָה רָעָה, בּוֹר - זָכָר, וּבוֹר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשָּׁם, פֵּרְשׁוּהוּ עָלָיו אֵין בּוֹר יֵרֵא חֵטְא, מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאַת ה'.

מָאן דְּאִיהוּ דָּחִיל מִגּוֹ אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי תִּפְאֶרֶת, דְּמִנֵּיהּ נָפְקַת, כְּגוֹן דָּא אִיהִי שְׁקוּלָה לְגַבֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אֵין כָּל יִרְאָה שָׁוָה, דְּהָא יִרְאַת יְיָ' הִיא מַלְכוּת דִּילֵיהּ, כְּלִילָא מִכָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּאִיהִי יִרְאָה דְּנָפְקַת מִגּוֹ תּוֹרָה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ יהו"ה, דְּבָגִינָהּ אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, גְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁמְּבִיאָה לְאָדָם לִידֵי מַעֲשֶׂה, דְּאִי בַּר נַשׁ לָא יָדַע אוֹרַיְיתָא, וְאַגְרָא דְּפִקּוּדַיָּיא דִּילָהּ, וְעוֹנְשִׁין דִּילָהּ לְמָאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדַיָּא, וּמָאן הוּא דְּבָרָא אוֹרַיְיתָא, וּמָאן הוּא דְּיָהִיב לָהּ לְיִשְׂרָאֵל, אֵיךְ דְּחִיל לֵיהּ וְנָטִיר פִּקּוּדּוֹי, וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ (ד"ה א כח ט) דַּע אֶת אלה"י אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ.

מִי שֶׁהוּא פּוֹחֵד מִתּוֹךְ תּוֹרָה שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת, שֶׁמִּמֶּנּוּ יָצְאָה, כְּגוֹן זוֹ הִיא שְׁקוּלָה אֵלָיו, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין כָּל יִרְאָה שָׁוָה, שֶׁהֲרֵי יִרְאַת ה', הִיא מַלְכוּתוֹ, כְּלוּלָה מִכָּל מִצְווֹת הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא יִרְאָה שֶׁיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ תּוֹרָה, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא יהו"ה, שֶׁבִּגְלָלָהּ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, גְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁמְּבִיאָה אָדָם לִידֵי מַעֲשֶׂה, שֶׁאִם אָדָם לֹא יוֹדֵעַ אֶת הַתּוֹרָה וּשְׂכַר מִצְווֹתֶיהָ, וְעֹנָשִׁים שֶׁלָּהּ לְמִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַמִּצְווֹת, וּמִי בָּרָא אֶת הַתּוֹרָה, וּמִיהוּ שֶׁנָּתְנָהּ לְיִשְׂרָאֵל - אֵיךְ יִפְחַד מִמֶּנּוּ וְיִשְׁמֹר מִצְווֹתָיו? וְלָכֵן אָמַר דָּוִד לִשְׁלֹמֹה, דַּע אֶת אֱלֹהֵי אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ.

דְּאִי בַּר נַשׁ לָא אִשְׁתְּמוֹדָע הַהוּא דְּיָהִיב לֵיהּ אוֹרַיְיתָא, וּמַנִּי לֵיהּ לְנַטְרָא לָהּ, אֵיךְ דָּחִיל מִנֵּיהּ וְעָבִיד פִּקּוּדּוֹי, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד, וְאֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא.

שֶׁאִם אָדָם לֹא מַכִּיר אֶת אוֹתוֹ שֶׁנָּתַן לוֹ תּוֹרָה וְצִוָּה אוֹתוֹ לִשְׁמְרָהּ, אֵיךְ יִפְחַד מִמֶּנּוּ וְיַעֲשֶׂה מִצְווֹתָיו? וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהוּ רַבָּנָן, וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד, וְאֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא.

בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי תרי"א מִתְּרִין דַּרְגִּין אִתְיְהִיבַת, מֵחֶסֶד וּגְבוּרָה, דְּמִתַּמָּן תְּרִין פִּקּוּדִין אַהֲבַת חֶסֶד וּדְחִילוּ דִּגְבוּרָה דְּאִיהִי יִרְאָה, דִּבְהוֹן אִשְׁתַּלִּימוּ תַּרְיַ"ג פִּקּוּדַיָּא, וּבְגִין דְּכָל אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדָהָא מִתְּרֵין סִטְרִין אִתְיְהִיבַת, אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד, וְאֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא.

מִשּׁוּם שֶׁתּוֹרָה, שֶׁהִיא תרי"א, מִשְּׁתֵּי דְּרָגוֹת נִתְּנָה, מֵחֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁמִּשָּׁם שְׁתֵּי מִצְווֹת - אַהֲבַת חֶסֶד וְיִרְאַת גְּבוּרָה, שֶׁהִיא יִרְאָה, שֶׁבָּהֶם הִשְׁתַּלְּמוּ תַּרְיַ"ג מִצְווֹת. וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וּמִצְווֹתֶיהָ מִשְּׁנֵי צְדָדִים נִתְּנוּ, פֵּרְשׁוּהוּ רַבָּנָן וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד וְאֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא.

וְאִי תֵּימָא הָא חֶסֶד גְּבוּרָה דְּמִתַּמָּן מַלְכוּת אִיהִי אַהֲבָה וְיִרְאָה, אֵיךְ אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן גְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁמְּבִיאָה לְאָדָם לִידֵי מַעֲשֶׂה, דְּמֵהָכָא מַשְׁמַע דְּכָל הַקּוֹדֶם יִרְאָתוֹ לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, אֶלָּא כֹּלָּא קְשׁוֹט, תִּפְאֶרֶת אִתְקְרֵי אָדָם, כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ הֲוָה אָדָם הֵ"א דִּלְתַתָּא, דְּאוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ דַּהֲוָה רֹאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, יִשְׂרָאֵל עֲלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִיבָּרְאוֹת, דְּאִתְמַר עֲלֵיהוּ אָדָם אַתֶּם, אוּף הָכִי תִּפְאֶרֶת דְּאִיהוּ יהו"ה, אִיהוּ רֹאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי חָכְמָה עִלָּאָה, וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה דְּאִיהוּ י' מִן אדנ"י, חָכְמָה תַּתָּאָה, יִרְאַת יְיָ', מַלְכוּת דִּילֵיהּ.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי חָסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁמִּשָּׁם מַלְכוּת, הֵיא אַהֲבָה וְיִרְאָה, אֵיךְ פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים גְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁמְּבִיאָה לְאָדָם לִידֵי מַעֲשֶׂה, שֶׁמִּכָּאן מַשְׁמַע, שֶׁכָּל הַקּוֹדֵם יִרְאָתוֹ לְחָכְמָתוֹ, חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת? אֶלָּא הַכֹּל אֱמֶת. תְּפִאֶרֶת נִקְרָא אָדָם, כְּמוֹ שֶׁהוּא הָיָה אָדָם ה"א שֶׁלְּמַטָּה, שֶׁבְּאֶרוּ עָלָיו שֶׁהָיָה רִאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה, וְלָכֵן פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים, יִשְׂרָאֵל עֲלֵה בְמַחֲשָׁבָה לִבְרֹאת, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם אָדָם אַתֶּם. אַף כָּךְ תִּפְאֶרֶת, שֶׁהוּא יהו"ה, הוּא רִאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה, שֶׁהֵיא חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה, שֶׁהֵיא י' מִן אדנ"י, חָכְמָה תַּחְתּוֹנָה, יִרְאַת יהו"ה מַלְכוּת שֶׁלּוֹ.

וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (ויקרא יב ד) אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ, אִתְּתָא אִית לָהּ לְאַקְדָּמָא בְּכָל פִּקּוּדַיָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ' הִיא תִתְהַלָּל (משלי לא ל), וּבְגִין דָּא מָצָא אִשָּׁה בְּקַדְמֵיתָא, מָצָא טוֹב (שם יח כב), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמה ט) טוֹב יהו"ה לַכֹּל.

וְלָכֵן נֶאֱמַר בָּהּ אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ. אִשָּׁה, יֵשׁ לָהּ לְהַקְדִּים בְּכָל הַמִּצְווֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל, וְלָכֵן מָצָא אִשָּׁה בַּתְּחִלָּה - מָצָא טוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ טוֹב יהו"ה לַכֹּל.

וְאִי אַקְדִּים לָהּ בִּצְלוֹתָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, מֵיָד (משלי ח לה) וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהו"ה, וּבְגִין דָּא כַּוָּנָה דְּאִיהִי מַחֲשָׁבָה, צָרִיךְ לְאַקְדָּמָא לְמִצְוָה, וּבְגִין דָּא שַׁוִּיאוּ רַבָּנָן כְּוִון מַחֲשַׁבְתָּא דִצְלוֹתָא בַּבְּרָכָה קַדְמָאָה, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ אִם לָא כְּוִון בַּבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה חוֹזֵר לְרֹאשׁ, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְאַקְדָּמָא יִרְאָה מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא, בֵּין בְּאוֹרַיְיתָא, בֵּין בְּפִקּוּדַיָּא, אֲבָל מִסִּטְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, צָרִיךְ לְאַקְדָּמָא אוֹרַיְיתָא לְיִרְאָה בְּכָל פִּקּוּדַיָּא, דְּיִרְאָה דְאוֹרַיְיתָא אִית, דְּאִתְקְרֵי נוּקְבָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דִּבְגִינָהּ אִתְּמַר תַּמָּן אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר (דהי"א טז לג).

וְאִם הִקְדִּים אוֹתָהּ בִּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ אֲדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, מִיָּד - וַיָּפֶק רָצוֹן מֵה', וְלָכֵן הַכַּוָּנָה, שֶׁהִיא מַחֲשָׁבָה, צָרִיךְ לְהַקְדִּים לַמִּצְוָה, וְלָכֵן שָׂמוּ חֲכָמִים כַּוָּנַת מַחֲשֶׁבֶת הַתְּפִלָּה בַּבְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁכְּדֵי פְּרִשׁוּהוּ, אִם לֹא כִּוֵּן בְּבִרְכָה רִאשׁוֹנָה - חוֹזֵר לְרֹאשׁ. וְלָכֵן צָרִיךְ לְהַקְדִּים יִרְאָה מִצַּד הַשְּׁכִינָה, בֵּין בְּתוֹרָה בֵּין בְּמִצְווֹת, אֲבָל מִצַּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָרִיךְ לְהַקְדִּים תּוֹרָה לְיִרְאָה בְּכָל הַמִּצְווֹת, שֶׁיִּרְאָה שֶׁל תּוֹרָה יֵשׁ, שֶׁנִּקְרֵאת הַנּוּקְבָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר שָׁם אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר.

עָנָה מַלְאָךְ מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמַר הֵן הֵן מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה, מֵהַאי א"ז תִּלְיִין ע"ב שְׁמָהָן דְּהַיְינוּ חֶסֶד, דְּבֵיהּ צָרִיךְ לְאַתְקָנָא כָּרְסְיָא לְמַארֵיהּ, בְּכַנְפֵי מִצְוָה, וְיֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת, עִשּׁוּר אֱמֶת מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, מוֹרִיד הַטַּ"ל לְאַנְהָרָא לְגַבֵּי הֵ"א.

עָנָה מַלְאָךְ מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמַר: הֵן הֵן מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה. מִן הָא"ז הַזֶּה תְּלוּיִים בּוֹ ע"ב שֵׁמוֹת, שֶׁהַיְנוּ חֶסֶד, שֶׁבּוֹ צָרִיךְ לְהַתְקִין כִּסֵּא לְרִבּוֹנוֹ בְּכַנְפֵי מִצְוָה, וְיֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת. עִשּׁוּר אֱמֶת מ"ה, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א מוֹרִיד הַטַּל לְהָאִיר אֶל הַהֵ"א.

דף ו:

דְּאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בְּרָכָאן קַדְמָאִין דְּצָלוֹתָא, וּתְלַת בַּתְרָאִין, וְדָא עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מָה, דְּאִינוּן לְקַבְלַיְיהוּ תְּרִין שְׁמָהָן יהו"ה אדנ"י, וּתְמַנְיָא אַתְוָון, דְּאִינוּן עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ (במדבר ז פו), וְדָא כ' מִן כֶּתֶר, עֲשָׂרָה מִן (דף ו ע"ב) שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אדנ"י, מִתַּתָּא לְעֵילָּא מִן אֲנ"י עַד אַיִ"ן, עֲשָׂרָה מַעֲילָּא לְתַתָּא מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ יהו"ה, וּבְגִין דָּא כ' כְּלִיל לוֹן.

שֶׁהוּא כּוֹלֵל שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה וְשָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וְזֶה עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מָה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵי שֵׁמוֹת יהו"ה אדנ"י, וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְזֶה כ' מִן כֶּתֶר, עֲשָׂרָה מֵהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה אֲדנ"י, מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה מִן אֲנ"י עַד אַי"ן, עֲשָׂרָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה מֵעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא יהו"ה. וּמִשּׁוּם זֶה כ' כּוֹלֵל אוֹתָם.

וּבְקֵץ דְּפוּרְקָנָא מְ'דַּלֶּג עַל הֶ'הָרִים (שיר ב ח), דָּא מ"ה, וְלֵית הָרִים אֶלָּא אָבָהָן, דְּאִינוּן מֶרְכַּבְתֵּיהּ, אוּף הָכִי מְ'קַפֵּץ עַל הַ'גְּבָעוֹת אִנּוּן אִמָּהָן, אהי"ה אדנ"י, בְּהַהוּא זִמְנָא אָ"ז יָשִׁיר מֹשֶׁה וכו' (שמות טו א), וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר וְאִתְכְּלִיל בְּחַ"י עָלְמִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי י ו) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וּבְקֵץ הַגְּאֻלָּה מְ'דַּלֶּג עַל הֶ'הָרִים - זֶה מ"ה, וְאֵין הָרִים אֶלָּא הָאָבוֹת, שֶׁהֵם מֶרְכַּבְתּוֹ, אַף כָּךְ מְ'קַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת - הֵן הָאִמָּהוֹת, אהי"ה אדנ"י. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָ"ז יָשִׁיר מֹשֶׁה וְכוּ', וְהַכֹּל נִקְשָׁר וְנִכְלָל בְּחַ"י הָעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וְאִית כֶּתֶר נִבְרָא כְּגַוְונָא דְּכֶתֶר נֶאֱצָל, מִסְטָרָא דְּכֶתֶר נִבְרָא אָמְרִין יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי אֲדוֹן עַל כֹּלָּא אִם כַּעֲבָדִים, וּמִסְטָרָא דְּכֶתֶר נֶאֱצָל אִתְמַר בְּהוֹן אִם כְּבָנִים, אִיהוּ עִלַּת עַל כֹּלָּא לֵית אֶל"ה עֲלֵיהּ, וְלָא תְּחוֹתֵיהּ, וְלָא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, אִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין.

וְיֵשׁ כֶּתֶר נִבְרָא, כְּמוֹ שֶׁכֶּתֶר נֶאֱצָל. מִצַּד שֶׁל כֶּתֶר נִבְרָא אוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל אֵל אֲדוֹן עַל הַכֹּל, אִם כַּעֲבָדִים. וּמִצַּד שֶׁל כֶּתֶר נֶאֱצָל נֶאֱמַר בָּהֶם אִם כְּבָנִים, הוּא עִלַּת עַל הַכֹּל, אֵין אֱלוֹהַּ עָלָיו, וְלֹא תַחְתָּיו, וְלֹא לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, הוּא מְמַלֵּא כָּל הָעוֹלָמוֹת.

וְאִיהוּ אַסְחַר לְכָל סִטְרִין, דְּלָא מִתְפַּשְׁטִין יַתִּיר מִגְּבוּל דְּשַׁוְוי לְכָל חַד, וּמַדָּה דְּשַׁוְוי לְכָל חַד, וְכֻלְּהוּ בִּרְשׁוּ דִּילֵיהּ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד.

וְהוּא סוֹבֵב אֶת כָּל הַצְּדָדִים, שֶׁלֹּא מִתְפַּשְׁטִים יוֹתֵר מֵהַגְּבוּל שֶׁשָּׂם לְכָל אֶחָד, וְהַמִּדָּה שֶׁשָּׂם לְכָל אֶחָד, וְכֻלָּם בִּרְשׁוּתוֹ, בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד.

אדנ"י מֶרְכָּבָה לְיהו"ה, וּבָהּ אִתְעַטַּף, וְאוּף הָכִי יהו"ה אִתְעַטַּף בְּאהי"ה לְמִבְרֵי עָלְמָא, אֲבָל שֵׁם יהו"ה אִיהוּ מֶרְכָּבָה לְמָארֵיהּ לְכֶתֶר עִלָּאָה, וּבְגִין דָּא (ש"א ב ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּיהו"ה, עִלַּת עַל כֹּלָּא טָמִיר וְנָעִיז בְּכֶתֶר, וּמַנְיֵהּ אִתְפַּשַּׁט נְהוֹרֵיהּ עַל יהו"ה, דְּאִיהוּ י' חָכְמָה, ה' בִּינָה, ו' כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, ה' מַלְכוּת, וְהַאי אִיהוּ אִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ מַעִילָּא לְתַתָּא, וְאוּף הָכִי

אִתְפַּשַּׁט נְהוֹרֵיהּ עַל י' מִן אדנ"י מִתַּתָּא לְעֵילָּא, עַד אֵין סוֹף, דְּאִתְרְמִיז בְּאדנ"י אַי"ן, וּבְגִין דָּא י' י' מִן יאהדונה"י עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף, דָּא כ' מִן כֶּתֶר, וּמָארֵי דְּכֹלָּא לֵית בֵּיהּ צִיּוּר דְּאוֹת וּנְקוּדָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מ יח כה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה, וְאֶל מִי תְּדַמְּיון אֵ"ל, וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ.

אדנ"י מֶרְכָּבָה לַיהו"ה, וּבָהּ הִתְעַטַּף, וְאַף כָּךְ יהו"ה מִתְעַטֵּף בְּאהי"ה לְבָרֹא עוֹלָם, אֲבָל שֵׁם יהו"ה הוּא מֶרְכָּבָה לְרִבּוֹנוֹ לְכֶתֶר עֶלְיוֹן, וְלָכֵן אֵין קָדוֹשׁ כַּיהו"ה, עֹלַת עַל הַכֹּל, טָמִיר וְנָעוּז בְּכֶתֶר, וּמִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵּׁט אוֹרוֹ עַל יהו"ה, שֶׁהִיא י' חָכְמָה, ה' בִּינָה, ו' כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, ה' מַלְכוּת. וְזוֹהִי הִתְפַּשְּׁטוּתוֹ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה. וְאַף כָּךְ מִתְפַּשֵּׁט אוֹרוֹ עַל י' מִן אדנ"י מִלְמַטָּה לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף שֶׁנִּרְמָז בַּאדנ"י אַי"ן, וּמְשׁוּם זֶה י' י' מִן יאהדונה"י, עֶשְׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף, זֶה כ' מִן כֶּתֶר, וּבַעַל הַכֹּל, אֵין בּוֹ צִיּוּר שֶׁל אוֹת וּנְקֻדָּה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה, וְאֶל מִי תְדַמְּיון אֵ"ל וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ.

אִיהוּ צַיֵּיר בִּתְרֵין אַתְוָון תְּרִין עָלְמִין, בְּאָת י' צַיֵּיר עָלְמָא דְאָתֵי, וּבְאָת ה' עָלְמָא דֵּין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם כו ד) כִּי בְיָ"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים.

הוּא צַיֵּיר בְּשִׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. בְּאוֹת י' צַיֵּיר הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְאוֹת ה' - הָעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בְיָהּ ה' צוּר עוֹלָמִים.

וּמְקוֹרִין דְּכָל שְׁמָהָן אִינּוּן יו"ד ה"י וי"ו ה"י, יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה, כָּל יוּ"ד אִיהִי אַחֲזַי יהו"ה, כָּל א' אַחֲזַי אהי"ה לְעֵילָּא, אדנ"י לְתַתָּא, הָכָא שֵׁם יהו"ה אִיהוּ בְּכִנּוּיֵיהּ חַד, בְּגִין דְּמִנַּיְהּ אִשְׁתַּכַּח כִּנּוּיֵיהּ, אֲבָל מִסִּטְרָא דַּעֲשַׂר סְפִירָן דִּבְרִיאָה, לָאו שֵׁם יהו"ה וְכִנּוּיֵיהּ חַד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מג ז) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וכו', הֲרֵי סְפִירוֹת אִתְקְרִיאוּ בְּשֵׁם יהו"ה, וּבְשֵׁם אדנ"י, וְאִנּוּן דְּאדנ"י אִתְבְּרִיאוּ.

וְהַמְקוֹרוֹת שֶׁל כָּל הַשֵּׁמוֹת הֵם יו"ד הֵ"י וָי"ו הֵ"י - יהו"ה, יו"ד הֵ"א וְא"ו הֵ"א - יהו"ה. כָּל יו"ד מַרְאֶה יהו"ה, כָּל א' מַרְאֶה אהי"ה לְמַעְלָה, אדנ"י לְמַטָּה. כָּךְ שֵׁם יהו"ה הוּא בְּכִנּוּיוֹ אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ נִמְצָא כִּנּוּיוֹ, אֲבָל מִצַּד שֶׁל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה אֵין שֵׁם יהו"ה וְכִנּוּיוֹ אֶחָד. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וכו'. הֲרֵי סְפִירוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ בְּשֵׁם יהו"ה וּבְשֵׁם אדנ"י, וְאוֹתָם שֶׁל אדנ"י נִבְרְאוּ.

וּבְגִין דָּא אִית שְׁמָהָן דַּמְיָין לְחוֹתְמָא דְּמַלְכָּא, דְּבֵהוֹן אִשְׁתְּמוֹדָע דְּיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא צִיּוּרָא מַמָּשׁ, וְאִית שְׁמָהָן דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דִּרְשִׁימוּ דְּצִיּוּרָא דְּחוֹתְמָא בְּשַׁעֲוָה, וְהָכִי דְּחִילִין מֵהַהוּא רְשִׁימוּ כְּאִילּוּ הֲוָה מַלְכָּא מַמָּשׁ, אֲבָל אָדוֹן עַל כֹּלָּא לֵית לֵיהּ מִכָּל אִלֵּין צִיּוּרִין כְּלָל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מ יח) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵ"ל וכו'.

וְלָכֵן יֵשׁ שֵׁמוֹת דּוֹמִים לְחוֹתָם הַמֶּלֶךְ, שֶׁבָּהֶם נוֹדַעַת דְּמוּת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה צִיּוּר מַמָּשׁ, וְיֵשׁ שֵׁמוֹת שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁרְשָׁם שֶׁל צִיּוּר שֶׁל חוֹתָם בְּשַׁעֲוָה, וְכָךְ פּוֹחֲדִים מֵאוֹתוֹ רֶשֶׁם כְּאִלּוּ הָיָה הַמֶּלֶךְ מַמָּשׁ, אֲבָל אָדוֹן עַל הַכֹּל, אֵין לוֹ מִכָּל הַצִּיּוּרִים הַלָּלוּ כְּלָל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵ"ל וְכוּ'.

וּמִסְטָרָא דְצִיּוּרִין דְּשַׁעֲוָה, חָמָא יְחֶזְקֵאל כָּל אִלֵּין מַרְאוֹת דְּחָמָא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כו) וּדְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, וְלָא מַרְאֵה אָדָם מַמָּשׁ, כְּמַרְאֵה חַשְׁמַ"ל וְלָא חַשְׁמַ"ל, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, הוּא מַרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד יְיָ', וְלָא כְּבוֹד יְיָ' מַמָּשׁ, אֶלָּא מַרְאֵה צִיּוּר דִּילֵיהּ.

וּמִצַּד שֶׁל צִיּוּרֵי הַשַּׁעֲוָה רָאָה יְחֶזְקֵאל כָּל הַמַּרְאוֹת הַלָּלוּ שֶׁרָאָה, וְלָכֵן נֶאֱמַר בָּהֶם וּדְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, וְלֹא מַרְאֵה אָדָם מַמָּשׁ, כְּמַרְאֵה חַשְׁמַ"ל וְלֹא חַשְׁמַל, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, הוּא מַרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד יהו"ה, וְלֹא כְּבוֹד יהו"ה מַמָּשׁ, אֶלָּא מַרְאֵה צִיּוּר שֶׁלּוֹ.

פָּתַח וְאָמַר, יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה, קוּם מִשִּׁינָתָךְ לְגַלָּאָה הָכָא מַרְאוֹת דְּאִתְגַּלְיָין לָךְ, דְּכֻלְּהוּ לְגַבָּךְ בְּאַרַח סָתִים וּבְאִתְגַּלְיָא, בְּאִתְגַּלְיָא צִיּוּרִין, אֲבָל בִּסְתִימוּ דְעַיְינִין דִּיּוֹקְנָא דְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הַהוּא דְּלֵית לֵיהּ דִּיּוֹקְנָא, דִּבְגִינֵיהּ אִתְמַר הַאי קְרָא לְמָאן דְּצַיֵּיר בֵּיהּ דִּיּוֹקְנָא, (דברים כז טו) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וכו', וְשָׂם בַּסָּתֶר, בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וַאֲפִילוּ מִכָּל מַה דְּבַר נַשׁ יָכִיל לְאִסְתַּכָּלָא בְּעֵינָא, וַאֲפִילוּ מִכָּל דִּיּוֹקְנִין דְּאַחֲזֵי לְנְבִיאֵי.

פָּתַח וְאָמַר: יְחֶזְקֵאל הַנָּבִיא, קוּם מִשְּׁנָתְךָ לְגַלּוֹת כָּאן הַמַּרְאוֹת שֶׁהִתְגַּלּוּ לְךָ, שֶׁכֻּלָּם אֵלֶיךָ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר וּבְהִתְגַּלּוּת, בְּהִתְגַּלּוּת צִיּוּרִים, אֲבָל בִּסְתִימוּת הָעֵינַיִם דְּמוּת שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אוֹתוֹ שֶׁאֵין לוֹ דְּמוּת, שֶׁבְּגָלְלוֹ נֶאֱמַר פָּסוּק זֶה לְמִי שֶׁצִּיֵּר בּוֹ דְּמוּת, אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וכו' וְשָׂם בַּסָּתֶר, בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וַאֲפִלּוּ מִכָּל מַה שֶּׁאָדָם יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בָּעַיִן, וַאֲפִלּוּ מִכָּל הַדְּמָיוֹת שֶׁהֶרְאָה לַנְּבִיאִים.

דף ז.

צוּרַת דִּיּוֹקְנָא דְכִלְיָא מִכַּמָּה נְהוֹרִין, חַד וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם א כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא (יחזקאל א כו), דָּא אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וְאִיהוּ לְעֵילָּא כְּגַוְונָא דָא [ציור] וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת (דף ז ע"א) הַסַּפִּיר (שמות כד י), כְּגַוְונָא דָא א וְכֹלָּא א, נְקוּדָה דָא הוּא כְּגוֹן חֹל"ם לְעֵילָּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, דְּרָכִיב עַל י"ה דְּאִינּוּן חָכְמָה וּבִינָה כְּחֶשְׁבַּן חֹלָם, וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר חִירֵק, וְדָא מַלְכוּת, וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי, אִיהִי תְּחוֹת ו"ה, דְּאִיהוּ חֶשְׁבּוֹן חִר"ק, וְהָכִי סְלִיק א יהו"ה יו"י.

צוּרַת הַדְּמוּת שֶׁכְּלוּלָה מִכַּמָּה אוֹרוֹת, אֶחָד וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם א, כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, זוֹ אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וְהוּא לְמַעְלָה כְּמוֹ זֶה, וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר כְּמוֹ זֶה א, וְהַכֹּל א, נְקֻדָּה זוֹ הִיא כְּמוֹ חֹל"ם לְמַעְלָה כֶּתֶר עֶלְיוֹן שֶׁרוֹכֵב עַל י"ה, שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה כְּחֶשְׁבּוֹן חֹלָם, וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר חִירֵק, וְזוֹ מַלְכוּת, וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלַי. הִיא תַּחַת ו"ה, שֶׁהִיא חֶשְׁבּוֹן חִר"ק, וְכָךְ עוֹלֶה א יהו"ה יו"י.

וְעוֹד רָקִיעַ דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּכִלִּיל שֵׁם יהו"ה, וְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סְפִירִן בְּאֶמְצָעִיתָא, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (יחזקאל א כב) נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְמַעְלָה, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים קד ב) נוֹטֶה

שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, כְּגַוְונָא דָא [ציור] בְּאֶמְצַע א, נוֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי (ישעיה מד כד), מָאן נָטָה לֵיהּ, עִלַּת עַל כֹּלָּא לְבַדּוֹ, יְחִידָא בְּלָא תְּנָיְינָא לְמֶעֱזַר לֵיהּ.

וְעוֹד, רָקִיעַ זֶה עִמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל שֵׁם יהו"ה, וְהוּא כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת שֶׁל הָאֶמְצַע, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר נָטוּי עַל רֹאשֵׁיהֶם מִלְמַעְלָה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, כְּמוֹ זֶה בְּאֶמְצַע א. נוֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי - מִי נָטָה אוֹתוֹ? עִלַּת עַל הַכֹּל לְבַדּוֹ, יְחִיד בְּלִי שֵׁנִי לַעְזֹר לוֹ.

תְּנָיְינָא (יחזקאל א כו), וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה דָּא אִיהוּ יְוֹד הֵא וְאָו הָא כְּלִיל תֵּשַׁע נְקוּדִין, וַעֲשִׂירָאָה שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִכֻּלְהוּ, וְכֻלָּא א, דְּלֵית אָדָם בְּלָא א', וְכֻלָּא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ יהו"ה דִּכְלִיל א, וְאִיהוּ שְׁמָא מְפָרַשׁ דִּכְלִיל א לְאַחְזָאָה דְּאִם רָץ לְבָּךְ שׁוּב לְאָחוֹר.

תְּנָיְינָא, דְּעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה, זֶהוּ יְוֹד הֵא וְאָו הָא כּוֹלֵל תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, וַעֲשִׂירִי שְׁכִינָה כְּלוּלָה מִכֻּלָּם, וְהַכֹּל א, שֶׁאֵין אָדָם בְּלִי א, וְהַכֹּל הוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא יהו"ה שֶׁכּוֹלֵל א, וְהוּא הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ שֶׁכּוֹלֵל א. לְהַרְאוֹת, שֶׁאִם רָץ לְבָּךְ, שׁוּב לְאָחוֹר.

תְּלִיתָאָה, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, וְדָא שְׁכִינְתָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, דִּנְשָׁמָתִין דּוֹמִין קֶדֶם שְׁכִינְתָּא כְּנֵרוֹת לִפְנֵי הָאָבוּקָה, וּבְגִין דָּא כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ (שם א כז), וְאִיהִי בֵּי כְּנִישְׁתָּא דִּלְעֵילָא, אֵ"שׁ נֹג"ה, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים (ישעיה נו ז), וְאִיהִי אֵשׁ בֵּית לָהּ מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, דְּאִיהִי ב', יוֹמָא תְּנָיְינָא דְּאִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם, א' יוֹמָא קַדְמָאָה דְּאִתְבְּרֵי בֵּיהּ גַּן עֵדֶן, וְדָא חֶסֶד, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּמַרְאֵה אָדָם כְּלִיל תַּרְוַיְהוּ, וְא"ו לִימִינָא אֶחַ"ד, ל"ב לְשָׂמְאלָא יו"ד ה"א ה"א.

הַשְׁלִישִׁי, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה. שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים, שֶׁהַנְּשָׁמוֹת דּוֹמוֹת לִפְנֵי שְׁכִינָה כְּנֵרוֹת לִפְנֵי הָאֲבוּקָה, וּמִשּׁוּם זֶה כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ, וְהִיא בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁלְּמַעְלָה, אֵ"שׁ נֹג"ה, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים, וְהִיא אֵשׁ בֵּית לָהּ מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁהִיא ב', הַיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁבּוֹ נִבְרָא גֵּיהִנֹּם, א' יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא בּוֹ גַּן עֵדֶן, וְזֶה חֶסֶד. עַמּוּד הָאֶמְצָעִי כְּמַרְאֵה אָדָם הַכּוֹלֵל שְׁנֵיהֶם, וְא"ו לִימִין אֶחַ"ד, ל"ב לְשָׂמְאל יו"ד הֵ"א הֵ"א.

מַמְרָאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה, וּמַמְרָאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה, אֵינוּן תְּרֵין שׁוֹקִין, תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וְאִינוּן רְבִיעָאָה וַחֲמִשָּׁאָה לְחֶסֶד, דְּמִתַּמָּן בְּנָיְנָא דְעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פט ג) עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, ה' עִלָּאָה אִתְפַּשְׁטַת עַד הוֹד, חַמְשִׁין תַּרְעִין, וּבְגִין דָּא קָא רָמִיז עָלָּהּ, רָאִיתִי כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ, וּבָהּ שִׁית מַרְאוֹת.

מַמְרָאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה, וּמַמְרָאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה - אֵלּוּ שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, וְהֵם רְבִיעִי וַחֲמִישִׁי לְחֶסֶד, שֶׁמִּשָּׁם בְּנְיַן הָעוֹלָם. וְהוּא שֶׁכָּתוּב עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. ה' עֶלְיוֹנָה הִתְפַּשְּׁטָה עַד הוֹד, חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, וּמִשּׁוּם זֶה רוֹמֵז עָלֶיהָ רָאִיתִי כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ, וּבָהּ שֵׁשׁ מַרְאוֹת.

שְׁבִיעָאָה, (יחזקאל א כח) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, הַקֶּשֶׁת דָּא צַדִּיק יְסוֹד עָלְמָא, כְּמַרְאֵה דִּילֵהּ לְתַתָּא מטטרו"ן, דָּא חָזָא יְחֶזְקֵאל, דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל מַרְאוֹת.

הַשְּׁבִיעִי, כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, הַקֶּשֶׁת זֶה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, כְּמַרְאֵה שֶׁלּוֹ לְמַטָּה מטטרו"ן, זֶה רָאָה יְחֶזְקֵאל, שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַמַּרְאוֹת.

חֵיזוּ תְּמִינָאָה, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ירמיהו לא כא) נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, וּבְגִין דָּא כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, אֵשׁ נֹגַהּ.

הַמַּרְאֶה הַשְּׁמִינִי, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, וּמִשּׁוּם זֶה, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, אֵשׁ נֹגַהּ.

תְּשִׁיעָאָה, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יהו"ה, חָכְמָה עִלָּאָה, דְּמוּת דִּילֵהּ חָזָא יְחֶזְקֵאל לְתַתָּא, וְלָא חָכְמָה.

הַתְּשִׁיעִי, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יהו"ה, חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, הַדְּמוּת שֶׁלּוֹ רָאָה יְחֶזְקֵאל לְמַטָּה, וְלֹא חָכְמָה.

וְכַד מָטָא לְדְמוּת כֻּרְסְיָא דְּאִיהוּ דַּרְגָּא עֶשְׂרָאָה, חֲזִי מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וָאֶרְאֶה וְאֶפֹּל עַל פָּנָי, דְּלָא יָכִיל לְמִסְבַּל, וְאִם מַרְאוֹת דִּילְתַתָּא הָכִי, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַרְאוֹת עִלָּאִין דְּסִפִּירוֹת דִּבְרִיאָה, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַרְאוֹת דַּאֲצִילוּת.

וּכְשֶׁהִגִּיעַ לִדְמוּת הַכֻּרְסְיָא, שֶׁהוּא הַדַּרְגָּה הָעֲשִׂירִית, רְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ, וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי, שֶׁלֹּא יָכֹל לִסְבֹּל. וְאִם הַמַּרְאוֹת שֶׁלְּמַטָּה כָּךְ, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַרְאוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת שֶׁל סְפִירוֹת הַבְּרִיאָה, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַרְאוֹת שֶׁל אֲצִילוּת.

וּבְרָזָא דְּאַת א תִּשְׁכַּח חֹל"ם חִיר"ק שׁוּרֵק כְּגַוְונָא דָּא וּ וְאִיהוּ גַּלְגַּל דְּאִתְהַפַּךְ לְשִׁית סִטְרִין לְעֵילָא וּלְתַתָּא וּלְאַרְבַּע סִטְרִין, אִתְהַפַּךְ לִימִינָא וְסָהִיד עַל עִלַּת עַל כֹּלָּא דְּלֵית אֱל"ֹהַ אָחֳרָא לִימִינָא דְּעָלְמָא, אִתְהַפַּךְ לְשִׂמְאלָא וְסָהִיד עֲלֵיהּ, וְהָכִי לְכָל סִטְרָא סָהִיד עַל יְחוּדֵיהּ, דְּלֵית אֱל"ֹהַ אָחֳרָא עִילָּא וְתַתָּא וּלְאַרְבַּע סִטְרִין, הַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכֵהוּ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ וְעַל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

וּבְסוֹד שֶׁל הָאוֹת א' תִּמְצָא חֹל"ם חִיר"ק שׁוּר"ק כְּמוֹ זֶה: וּ וְהוּא גַּלְגַּל שֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְשִׁשָּׁה צְדָדִים - לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבָּעָה צְדָדִים, מִתְהַפֵּךְ לִימִין וּמַעְיד עַל עִלַּת עַל הַכֹּל שֶׁאֵין אֱלוֹ"הַ אַחֵר לִימִין הָעוֹלָם. מִתְהַפֵּךְ לִשְׂמֹאל וּמַעְיד עָלָיו, וְכָךְ לְכָל צַד מַעִיד עַל יְחוּדוֹ שֶׁאֵין אֱלוֹ"הַ אַחֵר לְמַעְלָה וּלְמַטָּה וּלְאַרְבָּעָה צְדָדִים. זֶהוּ שֶׁבָּאֲרוּהוּ חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכֵהוּ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ וְעַל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

דף ז:

וּ' כְּלִיל תְּלַת נְקוּדִין, עִילָּא וְתַתָּא וְאֶמְצָעִיתָא, דְּסַהֲדִין, וּתְלַת סַהֲדִין תְּחוֹתַיְיהוּ לְתַתָּא, עַל עִלַּת עַל כֹּלָּא דְּאִיהוּ רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִי"ם, דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית נְקוּדִין כְּחוּשְׁבַּן וּ', דְּסַהֲדִין עַל עִלַּת עַל כֹּלָּא, דְּלֵית אֱל"ֹהַ אָחֳרָא לְשִׁית סִטְרִין אֶלָּא הוּא, הָא תִּשַּׁע

נְקוּדִין דִּכְלִילָן בְּאָת ו' מִן א, וְאָת א' בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּימוּ לְעַשָּׂר, וּבֵיהּ כֻּלְּהוּ אָזְלִין לַאֲתַר חָד, הָא הָכָא רָזָא דְּבִנְיָינָא דִּיחֻזְקָאל (דף ז ע"ב) בָּרָזָא דִּנְקוּדִין.

ו' כּוֹלֵל שֵׁשׁ נְקֻדּוֹת - מַעְלָה וּמַטָּה וְאֶמְצַע, שֶׁמְּעִידִים, וּשְׁלֹשָׁה עֵדִים תַּחְתֵּיהֶם לְמַטָּה, עַל עֵלֶת עַל הַכֹּל, שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן, וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִי"ם שֶׁהוּא כּוֹלֵל שֵׁשׁ נְקֻדּוֹת כְּחֻשְׁבּוֹן ו', שֶׁמְּעִידִים עַל עֵלֶת עַל הַכֹּל, שֶׁאֵין אֱלוֹ"הַּ אַחֵר לְשִׁשָּׁה צְדָדִים אֶלָּא הוּא. הֲרֵי תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת הַכְּלוּלוֹת בְּאוֹת ו' מִן א', וְהָאוֹת א' בְּהּ הִשְׁתַּלְּמוּ לְעֶשֶׂר, וּבוֹ כֻּלָּם הוֹלְכִים לְמָקוֹם אֶחָד, הֲרֵי כָּאן סוֹד הַבִּנְיָן שֶׁל יְחֶזְקֵאל בְּסוֹד הַנְּקֻדּוֹת.

וְעוֹד רָזָא נְקוּדֵי צָרִיךְ לְאַחֲזָרָא עֲלַיְיהוּ, פַּתָּח בְּחוּשְׁבַּן אוֹתִיּוֹתָיו אִיהוּ יוּ"ד, וּכְתִיב (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, וְאוּקְמוּהוּ אַל תִּקְרֵי יָדֶךָ אֶלָּא יוּדֵי"ךָ, וְאִינּוּן י"י מִן יאהדונה"י, וּבְאַן אֲתַר מִתְפַּתְּחִין בְּרָקִיעָא דְּאִיהוּ פַּתָּח, וְאִיהוּ מַפְתֵּחַ כְּלִיל אהדונ"ה שִׁית אַתְוָון בְּאֶמְצַע י"י, וּתְרֵין יוּדִין עִם רָקִיעַ דְּאִיהוּ ו' סָלִיק לְחוּשְׁבַּן יהו"ה.

וְעוֹד, הַסּוֹד שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת צָרִיךְ לְהָזֹר עֲלֵיהֶם, פַּתָּח, בְּחֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹתָיו הוּא יוּ"ד, וְכָתוּב פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, וּפֵרְשׁוּהוּ, אַל תִּקְרֵי יָדֶךָ אֶלָּא יוּדֵי"ךָ, וְהֵם י' י' מִן יאהדונה"י, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם נִפְתָּחִים בָּרָקִיעַ שֶׁהוּא פַּתָּח, וְהוּא מַפְתֵּחַ הַכּוֹלֵל אהדונ"ה. שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת בָּאֶמְצַע י' י', וּשְׁנֵי יוּדִי"ם עִם רָקִיעַ שֶׁהוּא ו', עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן יהו"ה.

קָמֵץ רָקִיעַ וְנִיצוֹץ, אִינּוּן י"ו, אִיהוּ קוֹמֶץ כָּל נְקוּדִין, דְּאִינּוּן שִׁית סְרֵי כְּחֶשְׁבַּן שִׁית סְרֵי אַנְפִּין דְּחַיָּון, וּבְגִין דָּא אִיהוּ קוֹמֶץ כָּל נְקוּדִין, צֵר"י אִיהוּ חוּשְׁבַּן ו' ו', וּתְחוֹת צַדִּיק תְּרֵין נִיצוֹצִין דְּאִינּוּן י' י', אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְאִינּוּן ו' ו' י' סָלְקִין ל"ב, וְאִינּוּן ל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, וּנְקוּדָה תְּחוֹת ר' מִן צֵר"י דְּאִיהִי י' עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֲרֵי מ"ב, וּבְגִין דָּא צֵר"י, בֵּיהּ צַיֵּיר עָלְמִין, וַייְצַר תַּמָּן צֵר"י, בֵּיהּ צַיֵּיר אָדָם, הֲרֵי רָזָא דְּנָקוּד צֵרֵי מ"ב, וּתְלַת אַתְוָון הֲרֵי מ"ה, כְּחוּשְׁבַּן אָדָ"ם.

קָמֵץ רָקִיעַ וְנִיצוֹץ הֵם י"ו, הוּא קוֹמֵץ כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁהֵן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה, כְּחֶשְׁבּוֹן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה פְּנֵי הַחַיּוֹת, וְלָכֵן הוּא קוֹמֵץ כָּל הַנְּקֻדּוֹת. צֵרֵי הוּא חֶשְׁבּוֹן ו' ו', וְתַחַת הַצַּדִּיק שְׁנֵי נִיצוֹצוֹת שֶׁהֵם י' י', אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְהֵם ו' ו' י' י' עוֹלִים ל"ב, וְהֵם ל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה וּנְקֻדָּה תַּחַת ר' מִן צֵר"י שֶׁהִיא י' עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֲרֵי מ"ב, וּמִשּׁוּם זֶה צֵרֵי בּוֹ צַיֵּיר הָעוֹלָמוֹת, וַייְצַר - שָׁם צֵר"י, בּוֹ צַיֵּיר אָדָם, הֲרֵי סוֹד הַנְּקוּד צֵרֵי מ"ב, וְשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת הֲרֵי מ"ה, כְּחֶשְׁבּוֹן אָדָם.

שְׁבָא אוּף הָכִי (בראשית א טז) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן וגו', וּבֵיהּ רָזָא מ"ב, וּבֵיהּ רָזָא דְּאָדָם, כְּגַוְונָא דָּא, חֶשְׁבַּן שְׁבָא ו', וּתְלַת נִיצוֹצוֹת וְרָקִיעַ י' י' י' ו' דְּחוּשְׁבָּנֵהוֹן ל"ו, הֲרֵי מ"ב, וּתְלַת אַתְוָון שְׁבָ"א הֲרֵי מ"ה, וְרָזָא דְּמִלָּה (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם, וְנָקוּד שְׁבָ"א נָקוּד בְּשֵׁם יהו"ה בְּאוֹרַיְיתָא.

שְׁבָא, אַף כָּךְ - אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן וְכוּ', בּוֹ סוֹד מ"ב, וּבוֹ סוֹד שֶׁל אָדָם כְּמוֹ זֶה: חֶשְׁבּוֹן שְׁבָא ו', וְשָׁלֹשׁ נִיצוֹצוֹת וְרָקִיעַ י' י' ו' שֶׁחֶשְׁבּוֹנָם ל"ו, הֲרֵי מ"ב, וְשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שְׁבָ"א הֲרֵי מ"ה. וְסוֹד הַדָּבָר, וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָ"ה אֹמַר אֲלֵיהֶם, וְנִקּוּד שְׁבָ"א נָקוּד בְּשֵׁם יהו"ה בַּתּוֹרָה.

סָגוֹל חֵ"י חֶשְׁבָּנֶיהּ, וְאֵיהוּ ו' ו' ו' מִן יַ יְסַע יַ יָּבֹא יַ יֵּט, וּתְלַת נְקוּדִין י' י' י' אֵיהוּ ח"ם, וְאַרְבַּע אַתְוָון מִן סָגוֹ"ל אֵיהוּ חמ"ד, וְתֵיבָה הָא אִינּוּן חַמָּ"ה, פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפָנֵי חַמָּה.

סָגוֹל, שְׁמוֹנָה עֶשֶׂר חֶשְׁבּוֹנוֹ, הוּא ו' ו' ו' מִן יַ'יְסַע יַ'יָּבֹא יַ'יֵּט, וְשָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת י' י' י' הוּא חַ"ם, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת מִן סָגוֹ"ל הוּא חמ"ד, וְתֵבָה - הֲרֵי הֵם חַמָּ"ה, פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפָנֵי חַמָּה.

חֹלֶם חֲסֵר ו' חוּשְׁבָּנֶיהּ י"ה, וּתְלַת נִיצוֹצוֹת י' י' י' הָא אִינּוּן מ"ה, שְׁמָא מְפָרַשׁ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְעִם תְּלַת אַתְוָון וְתֵיבָה הָא אִיהוּ מ"ט, כְּחוּשְׁבַּן מ"ט אַתְוָון דְּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו' (דברים ו ד), בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד וכו', וְאוּקְמוּהוּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה נִבְרְאוּ בָּעוֹלָם וְנִתְּנוּ לְמֹשֶׁה, חוּץ מֵאֶחָד, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ח ו) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִי"ם, וּלְתַתָּא בְּמַלְאָכִים אִינּוּן מ"ט פָּנִים טָהוֹר מִן מטטרו"ן, דְּאִיהוּ חֹלֶ"ם בְּמַלְאָכִים.

חֹלֶם חֲסֵר ו' חֶשְׁבּוֹנוֹ י"ה, וְשָׁלֹשׁ נִיצוֹצוֹת י' י' י' הֲרֵי הֵם מ"ה. הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, וְעִם שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת וְתֵבָה הֲרֵי הוּא מ"ט, כְּחֶשְׁבּוֹן מ"ט אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו', בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְכוּ', וּפֵרְשׁוּהוּ חֲכְמֵי הַמִּשְׁנָה, חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה נִבְרְאוּ בָּעוֹלָם וְנִתְּנוּ לְמֹשֶׁה חוּץ מֵאֶחָד, שֶׁנֶּאֱמַר וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִי"ם. וּלְמַטָּה בַּמַּלְאָכִים הֵם מ"ט פָּנִים טָהוֹר מִמטטרו"ן, שֶׁהִיא חֹלֶ"ם בַּמַּלְאָכִים.

חִירֵק עִם חוּשְׁבַּן אַתְוָון אִיהוּ א"ם, חִרֵק חוּשְׁבָּנֶיהּ ו"ה, וּתְלַת נִיצוֹצוֹת י' י' י' תְּלָתִין, הָא אִיהוּ א"ם.

חִירֵ"ק עִם חֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹת הוּא אֵ"ם, חִירֵק חֶשְׁבּוֹנוֹ ו"ה, וּשְׁלֹשָׁה נִיצוֹצוֹת י' י' י' - שְׁלֹשִׁים, הֲרֵי הוּא אֵ"ם.

שֻׁרֵק אִיהוּ חוּשְׁבַּן אַתְוָוי"ו, וְחָמֵשׁ נִיצוֹצוֹת חֲמִשִּׁין, הָא נ"ו, תְּלַת אַתְוָון וְתֵיבָה הָא אִנּוּן ס', סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו, וּבֵיהּ (ירמיה לא ו) רָ נוּ' לְיַעֲקֹ ב שִׂ מְחָה נוֹטְרִיקוֹן שׁוּרֵ"ק.

שֻׁרֵק הוּא חֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹתָיו ו', וַחֲמִשָּׁה נִיצוֹצוֹת חֲמִשִּׁים, הֲרֵי נ"ו, שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת וְתֵבָה הֲרֵי הֵם ס', סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו, וּבוֹ רָ'נוּ לְיַעֲקֹ'ב שִׂ'מְחָה, נוֹטְרִיקוֹן שׁוּרֵ"ק.

דְּכָל נְקוּדֵי מֵחָכְמָה עִלָּאָה מִתְפַּשְׁטָאן, תִּשְׁעָה עַד מַלְכוּת, וְטַעֲמֵי מִכֶּתֶר עַד מַלְכוּת, וְשׁוּרֵ"ק צַדִּיק יְסוֹד עָלְמָא, בֵּיהּ סוֹד שׁוּרֵק תְּנָיְינָא בְּתוֹסֶפְתָּ ו' מ"ב.

שֶׁכָּל הַנְּקֻדּוֹת מֵחָכְמָה עֶלְיוֹנָה מִתְפַּשְׁטִים, תִּשְׁעָה עַד מַלְכוּת, וְהַטְּעָמִים מִכֶּתֶר עַד מַלְכוּת, וְשׁוּרֵק - צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, בּוֹ סוֹד שׁוּרֵק שֵׁנִי בְּתוֹסֶפֶת ו' מ"ב.

וְעוֹד קָמֵ"ץ, אוּקְמוּהוּ מָארֵי דְּקִדּוּק דְּאִיהוּ תְּנוּעָה גְּדוֹלָה, בְּגִין דְּאִיהוּ קַדְמָאָה דְּכֻלְּהוּ נְקוּדִין דִּסְפִירָאן, אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ שְׁמָהָן קַדִּישִׁין אִתְעֲבִידוּ דָּא כִּסֵּא לְדָא, כְּגוֹן בָּרָא דְּצָרִיךְ לְמִפְלַל לַאֲבוֹי וּלְאִמֵּיהּ, וּלְמֶעֱבַד לְגַרְמֵיהּ לְגַבַּיְיהוּ כְּעֶבֶד, וְשַׁמָּשׁ, וְכָרְסַיָּא, וּמַצָּב דְּצָרִיךְ לְמִפְלַל לַאֲבוֹי וּלְאִמֵּיהּ, וּלְמֶעֱבַד לְגַרְמֵיהּ לְגַבַּיְיהוּ כְּעֶבֶד, וְשַׁמָּשׁ, וְכָרְסַיָּא, וּמַצָּב תְּחוֹתַיְיהוּ, הָכִי אִינּוּן סְפִירָן דָּא לְדָא, וּבְגִין דָּא אִית נְקוּדָה מַלְכָּא, וְאִית נְקוּדָה עַבְדָּא

לְגַבֵּיהּ, כְּגוֹן שְׁבָ"א דְּאִיהוּ עֵבֶד לְקַמֵּ"ק, וְרָץ בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ וּמְזַנֵּב אַחֲרָיו, אֲבָל בְּאַתְרֵיהּ מַלְכָּא אִיהוּ.

וְעוֹד קַמֵּ"ק, פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַדִּקְדּוּק, שֶׁהוּא תְּנוּעָה גְּדוֹלָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רִאשׁוֹן לְכָל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל הַסְּפִירוֹת. אַף עַל גַּב שֶׁכֻּלָּם שְׁמוֹת קְדוֹשִׁים, נַעֲשׂוּ זֶה כְּסֵא לָזֶה, כְּמוֹ בֵּן שֶׁצָּרִיךְ לַעֲבֹד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְלַעֲשׂוֹת אֶת עַצְמוֹ עֶבֶד אֲלֵיהֶם, וְשִׁמַּשׁ, וְכִסֵּא, וּמַצָּב תַּחְתֵּיהֶם, כָּךְ הֵן הַסְּפִירוֹת זוֹ לְזוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ נְקֻדָּה מֶלֶךְ, וְיֵשׁ נְקֻדָּה עֶבֶד אֵלָיו, כְּמוֹ שְׁבָ"א שֶׁהוּא עֶבֶד לְקַמֵּ"ק, וְרָץ בִּשְׁלִיחוּתוֹ וּמְזַנֵּב אַחֲרָיו, אֲבָל בִּמְקוֹמוֹ הוּא מֶלֶךְ.

וְרָזָא דְּקַמֵּ"ק, חוּשְׁבַּן קַמֵּץ י"ד, וּתְלַת נִיצוֹצֵי וְרָקִיעַ נ', מ' דְּאִיהוּ מֶלֶךְ, אִנּוּן רְמִיזִין אַרְבַּע יוּדִין מִן יו"ד ה"י וי"ו ה"י, וְלָאו לְמַגְנָא אִתְמַר בֵּיהּ מֶלֶךְ, דְּאִיהוּ מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל מַלְכִין.

וְסוֹד הַקָּמֵ"ץ, חֶשְׁבּוֹן קַמֵּ"ץ י"ד, וְשָׁלֹשׁ נִיצוֹצוֹת וְרָקִיעַ נ', מ' שֶׁהוּא מֶלֶךְ, הֵם רְמוּזִים אַרְבַּע יוּדִי"ם מִן י"ד ה"י וי"ו ה"י, וְלֹא לְחִנָּם נֶאֱמַר בּוֹ מֶלֶךְ, שֶׁהוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הַמְּלָכִים.

דף ח.

פַּתָ"ח אִיהוּ מ"ב, חוּשְׁבַּן פַּתָח אִיהוּ כ', וְנִיצוֹץ וּתְרֵין רְקִיעִי וו"י, הָא מ"ב, (תהלים צא יד) כִּ"י בִ"י חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, פְּתָחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם וכו', בָ"ם אַרְבָּעִים וּתְרֵין, כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, חָשַׁק חִירֵק שְׁבָא קָמֵץ מִן אָבְגִיתָ"ק, קָמֵץ קוֹמֶץ (דף ח ע"א) סָתִים בְּאָת יוּ"ד, פַּתָ"ח אִתְפַּתַּח בֵּיהּ בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּאִינּוּן ה', וְכַמָּה רָזִין בְּנִקּוּדֵי, וְהַאי אִיהוּ אָבֹא בָם אוֹדֶה י"ה, וּפְתָח עָלֵיהּ אִתְמַר (תהלים קיח יט) פְּתְחוּ לִי וכו', זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָ"ה.

פַּתָ"ח הוּא מ"ב, חֶשְׁבּוֹן פַּתָ"ח הוּא כ', וְנִיצוֹץ וּשְׁנֵי רְקִיעִים וו"י הֲרֵי מ"ב, כִּ"י בִ"י חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, פְּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם וְכוּ'. בָּ"ם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, חָשַׁק - חִירִיק שְׁבָא קָמֵץ מִן אבגית"ק. קָמֵץ - קוֹמֶץ סָתוּם בָּאוֹת יוּ"ד, פַּתָח - נִפְתָּח בּוֹ בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת שֶׁהֵם ה', וְכַמָּה סוֹדוֹת בַּנְּקֻדּוֹת, וְזֶהוּ אָבֹא בָם אוֹדֶה יְ"ה, וּפְתָח - עָלָיו נֶאֱמַר פְּתְחוּ לִי וְכוּ' זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָ"ה.

מַלְאָכִין אִית דְּמִשַּׁמְּשִׁין לְאִלֵּין נְקוּדִין, וְאִינּוּן אַתְוָון, דְּאִינּוּן כְּסוּפָוון לְנְקוּדֵי, וְטַעֲמֵי מַנְהִיגֵי לוֹן, וְאִינּוּן תְּנוּעוֹת לְגַבֵּיהוֹן, כְּגוֹן עַל פִּי יהו"ה יַחֲנוּ, וְעַל פִּי יהו"ה יִסָּעוּ (במדבר ט כ), וְאִינּוּן נְקוּדִין לְגַבֵּי טַעֲמֵי, כְּעָאנָא בָּתַר רַעְיָין דְּאַנְהִיגִין לוֹן לְכָל סִטְרָא, לְסַלְקָא וּלְנַחֲתָא עִילָּא וְתַתָּא, וּלְאַנְהָגָא לוֹן לְכָל סִטְרָא לִימִינָא וּשְׂמָאלָא לְקַמָּא וְלַאֲחוֹרָא.

מַלְאָכִים יֵשׁ שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים לְנִקֻּדּוֹת הַלָּלוּ, וְהֵם הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם כְּמוֹ סוּסִים לְנִקֻּדּוֹת, וְהַטְּעָמִים מַנְהִיגִים אוֹתָם, וְהֵם תְּנוּעוֹת אֲלֵיהֶם, כְּמוֹ עַל פִּי יהו"ה יַחֲנוּ וְעַל פִּי יהו"ה יִסָּעוּ, וְהֵם נְקֻדּוֹת אֶל הַטְּעָמִים, כְּמוֹ צֹאן אֲחֵר הָרוֹעִים שֶׁמַּנְהִיגִים אוֹתָם לְכָל צַד, לַעֲלוֹת וְלָרֶדֶת מַעְלָה וּמַטָּה, וּלְהַנְהִיג אוֹתָם לְכָל צַד, לְיָמִין וּשְׂמֹאל, לְפָנִים וּלְאָחוֹר.

וְטַעֲמֵי אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וּנְקוּדִין רוּחִין, וְאַתְוָון נַפְשִׁין, אִלֵּין מִתְנַהֲגִין בָּתַר אִלֵּין, וְאִלֵּין בָּתַר אִלֵּין, אַתְוָון מִתְנַהֲגֵי בָּתַר נְקוּדֵי, וּנְקוּדֵי בָּתַר טַעֲמֵי, כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר (קהלת ה

ז), וְעוֹד אַתְוָון אִנּוּן אֵשׁ, נְקוּדֵי רוּחַ, אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ (יחזקאל א יב), וְאִנּוּן כְּמַבּוּעֵי מַיָּא, דְּאִתְמַר עָלַיְיהוּ (תהלים קד י) הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים, יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי וגו', אִלֵּין אַתְוָון.

וְהַטְעָמִים הֵם נְשָׁמוֹת, וְהַנְּקֻדּוֹת רוּחוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת נְפָשׁוֹת, אֵלּוּ מִתְנַהֲגִים אַחַר אֵלּוּ, וְאֵלּוּ אַחַר אֵלּוּ. הָאוֹתִיּוֹת מִתְנַהֲגוֹת אַחַר הַנְּקֻדּוֹת, וְהַנְּקֻדּוֹת אַחַר הַטְּעָמִים, כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר. וְעוֹד, אוֹתִיּוֹת הֵן אֵשׁ, נְקֻדּוֹת רוּחַ, אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, וְהֵם כְּמַעְיָנוֹת הַמַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים:. יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי וְגוֹ', אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת.

וְאִית דְּשַׁוִּי לוֹן לְאַתְוָון, מַיִם אֵשׁ רוּחַ וְעָפָר אַרְבַּע רַגְלִין דְּכָרְסַיָּא, נְקוּדֵי אָדָם לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, מִסְטָרָא דְאַבָּא יוּדִי"ן לְעֵילָא, מִסְטָרָא דִּבְרָתָא יוּדִי"ן לְתַתָּא, מִסְטָרָא דְּבֵן וָוִי"ן לְעֵילָא, כְּבָנְוָנָא דָּא וו"י, מִסְטָרָא דְאַבָּא וָוִי"ן לְתַתָּא, כְּבָנְוָנָא דָּא יו"ו, הֵהִי"ן דְּאִימָּא כְּבָנְוָנָא דָּא הה"ו הה"י, הֵהִי"ן דִּבְרָתָא כְּבָנְוָנָא דָּא יה"ה וה"ה, וְהָכִי בְּכָל הֲוָיָה וַהֲוָיָה.

וְיֵשׁ שֶׁשָּׁם אוֹתָם לְאוֹתִיּוֹת, מַיִם אֵשׁ רוּחַ וְעָפָר - אַרְבַּע רַגְלֵי הַכִּסֵּא. הַנְּקֻדּוֹת - אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, מִצַּד שֶׁל הָאַבָּא - יוֹדִי"ן לְמַעְלָה, מִצַּד הַבַּת - יוֹדִי"ן לְמַטָּה, מִצַּד הַבֵּן - וָוִי"ם לְמַעְלָה, כְּמוֹ זֶה: וו"י, מִצַּד הָאַבָּא וָוִי"ם לְמַטָּה, כְּמוֹ זֶה: יו"ו. הֵהִי"ן שֶׁל הָאֵם כְּמוֹ זֶה: הה"ו הה"י, הֵהִי"ן שֶׁל הַבַּת כְּמוֹ זֶה: יה"ה וה"ה, וְכֵן בְּכָל הֲוָיָה וַהֲוָיָה.

וְעוֹד מָאן דְּאוֹלִיף אִלֵּין הֲוָיִין, צָרִיךְ לְאוֹלָפָא לוֹן לְמִבְנֵי בֵּהוֹן בִּנְיָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מלכים א יח ל) וַיִּרְפֵּא אֶת מִזְבַּח יהו"ה הֶהָרוּס, וְרָזָא דְמִלָּה דְיָכְלִין לְמֶהֱרַס בְּאַתְוָוי דְשָׁמֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יט כא) פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל יהו"ה, וּבְגִין דָּא דְיֶהֱרְסוּ לוֹן בְּחוֹבַיְיהוּ, צָרִיךְ לְמִבְנֵי לוֹן בְּצִלּוֹתְהוֹן.

וְעוֹד, מִי שֶׁלּוֹמֵד אֶת הַהֲוָיוֹת הַלָּלוּ, צָרִיךְ לְלַמֵּד אוֹתָם לִבְנוֹת בִּנְיָן לַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּרְפֵּא אֶת מִזְבַּח ה' הֶהָרוּס. וְסוֹד הַדָּבָר, שֶׁיְּכוֹלִים לַהֲרֹס בְּאוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה', וְלָכֵן, כְּשֶׁיֶּהֱרְסוּ אוֹתָם בַּחֲטָאֵיהֶם, צָרִיךְ לִבְנוֹתָם בִּתְפִלּוֹתֵיהֶם.

דְּאַת י' אִיהִי אֻמָּן יְסוֹדָא דִבְנְיָנָא, י"י מִן יי"ה, מִן יי"ו, מִן וי"י, בְּהוֹן אָבְנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (דברים כז ו) דָּא ה', ו' דָּא קוֹרָה, וְעַמּוּדָא, לְסָמוֹךְ עָלָהּ בַּיִת, וּבְגִין דָּא חִבּוּרָא דְתַלַת אַתְוָון בַּיִת, ב' בִּנְיָנָא, י' יְסוֹד בִּנְיָנָא, ת' תִּפְאֶרֶת, וְאִנּוּן ב' מַלְכוּת, י' יְסוֹד סְפִירָה תְּשִׁיעָאָה, דְּאִיהוּ סוֹמֵךְ גְּאוּלָה לִתְפִלָּה, וּבֵיהּ סוֹמֵךְ יהו"ה לְכָל הַנּוֹפְלִים (תהלים קמה יד), ת' תִּפְאֶרֶת, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעי' מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, וּבֵיהּ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, אֲבָל לְגַבֵּי יְסוֹד כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי י ו) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

שְׁאוֹת י' הִיא אֻמָּן יְסוֹד הַבִּנְיָן, י' י' מִן יי"ה, מִן יי"ו, מִן וי"י, בָּהֶם אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח יהו"ה אֱלֹקֶיךָ, זֶה ה', ו' זוֹ קוֹרָה וְעַמּוּד לִסְמֹךְ עָלֶיהָ הַבַּיִת, וְלָכֵן חִבּוּר שֶׁל שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת בַּיִת. ב' בִּנְיָן, י' יְסוֹד

בְּנְיָן, ת' תִּפְאֶרֶת. וְהֵם, ב' מַלְכוּת, י' יְסוֹד, סְפִירָה תְּשִׁיעִית, שֶׁהוּא סוֹמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה וּבוֹ סוֹמֵךְ יהו"ה לְכָל הַנְּפִלִים, ת' תִּפְאֶרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּתְפְאֶרֶת אָדָם לְשָׁבֶת בָּיִת, וּבוֹ כָּל הַזּוֹקֵף - זוֹקֵף בַּשֵּׁם, אֲבָל אֵל הַיְסוֹד - כָּל הַכּוֹרֵעַ, כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. וְהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וְאִיהוּ עָרוּב, דְּיִשְׂפִּיל בֵּיהּ הַקּוֹרָה אִם הִיא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, דְּאִיהִי יוּ"ד, דִּלְעֵילָּא מֵעֶשְׂרִים, דְּאִיהוּ כ' כֶּתֶר, אִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת עַל כֻּלָּא, דְּלֵית עֵינָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, וּבְגִין דָּא מָבוּי דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתְּאָה דְּאִיהִי י' זְעֵירָא, עֶשְׂרָה טְפָחִים שְׁעוּרָהּ, בֵּיהּ צָרִיךְ לְהַשְׂפִּיל הַקּוֹרָה דְּאִיהוּ ו', אֲבָל לְגַבֵּי סֻכָּה דְּאִיהִי אִימָּא, דְּשִׁיעוּר דִּילָהּ יוּ"ד דְּאִיהוּ כ' כֶּתֶר, לְעֵילָּא מִכֶּתֶר לֵית אָדָם דְּמֻרְכָּבָה דָּר בֵּיהּ גּוֹ סֻכָּה, דְּלֵית עֵינָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ.

וְהוּא עָרוּב שֶׁבּוֹ יַשְׂפִּיל הַקּוֹרָה אִם הִיא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, שֶׁהִיא יוֹ"ד, שֶׁלְּמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, שֶׁהוּא כ' כֶּתֶר, הוּא עִלַּת הָעִלּוֹת עַל הַכֹּל, שֶׁאֵין הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת עָלָיו, וּמִשּׁוּם זֶה מָבוֹי, שֶׁהוּא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא י' קְטַנָּה, עֲשָׂרָה טְפָחִים שְׁעוּרָהּ, בּוֹ צָרִיךְ לְהַשְׂפִּיל הַקּוֹרָה שֶׁהִיא ו', אֲבָל לְגַבֵּי סֻכָּה שֶׁהִיא אֵם, שֶׁשִּׁעוּרָהּ יוֹ"ד, שֶׁהוּא כ' כֶּתֶר, מֵעַל לַכֶּתֶר אֵין אָדָם שֶׁל מֶרְכָּבָה דָּר בּוֹ תּוֹךְ סֻכָּה, שֶׁאֵין הָעַיִן שׁוֹלֶטֶת עָלָיו.

וּמָקוֹר דְּאִלֵּין הֲוַיִּין כְּחֻשְׁבַּן חֻסָּד, דִּבְהוֹן צָרִיךְ לְמִבְנֵי בִּנְיָנָא דָּא דְּאִנּוּן מֵחֻסָּד, דְּמָקוֹר דַּהֲוַיְתֵיהּ אִיהוּ יו"ד ה"י וי"ו ה"י, דְּסָלְקֵי לְשַׁבְעִין וּתְרֵין הֲוַיִּן כְּחוּשְׁבַּן חֻסָּ"ד, כֻּלְּהוּ אֶבֶן וְקוֹרָה וּבְנְיָנָא דְּאִתְבְּנֵי בְּתַרְוַויְיהוּ, וְאִלֵּין אִינּוּן ע"ב הֲוַיִּן דְּנָפְקִין מִן יו"ד ה"י וי"ו ה"י:

וְהַמָּקוֹר שֶׁל הַהֲוָיוֹת הַלָּלוּ כְּחֻשְׁבּוֹן חֶסֶד, שֶׁבָּהֶם צָרִיךְ לִבְנוֹת בִּנְיָן זֶה שֶׁהֵם חֶסֶד, שֶׁמְּקוֹר הֲוָיָתוֹ הוּא יו"ד ה"י וי"ו ה"י, שֶׁעוֹלִים לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם הֲוָיוֹת כְּחֻשְׁבּוֹן חֶסֶ"ד, כֻּלָּם אֶבֶן וְקוֹרָה וּבִנְיָן שֶׁנִּבְנָה בִּשְׁנֵיהֶם, וְאֵלֶּה הֵם ע"ב הֲוָיוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מִן יו"ד ה"י וי"ו ה"י סדר השמות כמצויר למעלה

(כל אלו השמות אסור להוציאם בפה ודי להסתכל עליהם ולקראותם במחשבה)

דף ח:

(דף ח ע"ב) יַהְוָ הֵיָ הַהְיָ הְהָוֹ הַוָהְ יְהֶהְ יַוֵהְ יְוֶהְ וָהֶהְ וֶיְ הֶיֶהְ הֵיֶהְ וָהַהַ וַיַהַ וֹיְהַ הֵוֹיַ וְהֹוֶ וְוָהְ וְוֶיְ וַיָוְ הֶוֹהְ הַיֵוֶ הַוָהְ יֶיֶהְ וְוֶיְ וְוָהַ וָהָוְ יְוָוְ יְהָוְ יַהֶהְ וֵיֹהְ יֶוָהְ יְיָוְ יֵיְהְ יָהְיְ וַיְיְ וֶהְיְ וַהֵיֶ הֶיְוְ יְהָוְ יֵיֶהְ יְוָוְ יֵיְהְ יְהָ

שֵׁם יהו"ה, י' שֶׁלּוֹ בְּרֹאשׁ הַחֶרֶב, שֶׁאֵין מִי שֶׁמְּנַצֵּחַ וַדַּאי לְבַעַל הַחֶרֶב הַזֹּו, וּבָהּ מְנַצֵּחַ אֶת כָּל הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים, וְאֵין אֶחָד עוֹמֵד לְפָנֶיהָ, גּוּף הַחֶרֶב הַזֹּאת ו', אֹשֶׁרֵי מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְהַנִיפָהּ בְּיָדוֹ לְכָל צַד, מַעֲלָה וּמַטָּה וְאַרְבָּעָה צְדָדִים בְּשֵׁשׁ סְפִירוֹת. שְׁתֵּי פְּיפִיּוֹת שֶׁחוֹתֵךְ בָּהֶם מַעֲלָה וּמַטָּה מִשְּׁנֵי צְדָדִים הֵם ה' ה', וְנָקוּד אֱלֹהִי"ם, וְהֵינוּ הַנַּרְתִּיק שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן בִּינָה נְקוּדָה אֱלֹהִי"ם כְּמוֹ זֶה: יֱהוֹה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

וְהַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, כְּאִלּוּ אוֹחֵז חֶרֶב פְּיפִיּוֹת בְּיָדוֹ, וְהָא אוּקְמוּהוּ עַל מִטָּתוֹ, לְהָגֵן מִן הַמַּזִּיקִין, אֲבָל בִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּצִלּוֹתָא, אֲדוֹן הַמַּזִּיקִין קָשׁוּר, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִבְרַח, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּשָׁחִיט לֵיהּ בְּהַהוּא זִמְנָא, לְקַיֵּים (בא להרגך) הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ בְּצִלּוֹתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּלָא חָשֵׁשׁ לִיקָרֵיהּ לְשַׁחָטָא יְצִרֵיהּ וְשַׂנְאֵיהּ, דְּלֵית שַׂנְאֵיהּ לְחוֹד אֶלָּא שַׂנְאֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּבְכָל יוֹמָא תָּבַע חוֹבִין דִּבְנוֹי לְשַׁחָטָא לוֹן.

וְזֹהוּ שֶׁבֵּארוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּאִלּוּ אוֹחֵז חֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, עַל מִטָּתוֹ - לְהָגֵן מִן הַמַּזִּיקִים. אֲבָל בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל הַתְּפִלָּה, אֲדוֹן הַמַּזִּיקִים קָשׁוּר, אֵין לוֹ רְשׁוּת לְבָרֵחַ, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁשּׁוֹחֵט אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ זְמַן, לְקַיֵּים (בא להרגך) הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ בִּתְפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ לִכְבוֹדוֹ לִשְׁחֹט יִצְרוֹ וְשׂוֹנְאוֹ, שֶׁאֵין שׂוֹנְאוֹ לְחוּד, אֶלָּא שׂוֹנְאוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּכָל יוֹם תּוֹבֵעַ אֶת חֲטָאֵי בָנָיו, לִשְׁחֹט אוֹתָם.

דף ט.

וְאוּף הָכִי צָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, כְּגַוְונָא דְאַעְבְּרֵיהּ מִשְׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, וְאוּף הָכִי צָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לֵיהּ וּלְבַת זוּגֵיהּ מִתְּרִין כָּרְסַיָּין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה יז יב) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן, דְּתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּתַרִין כָּרְסַיָּין, וְתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ כְּשִׁמְשָׁא (דף ט ע"א) וְסִיהֲרָא, וְעַל שְׁמַיְיהוּ אִתְקְרֵי כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם (תהלים פד יב), וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים בֵּיהּ, לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף (ישעיה ס כ).

וְאַף כָּךְ צָרִיךְ לְהַעֲבִירוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁהֶעֱבִירוֹ מִשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה, וְאַף כָּךְ צָרִיךְ לְהַעֲבִיר אוֹתוֹ וְאֶת בַּת זוּגוֹ מִשְּׁנֵי כִּסְאוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן, שֶׁשָּׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בִּשְׁנֵי כִּסְאוֹת, וְשָׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה, וְעַל שְׁמָם נִקְרָא כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּים בּוֹ, לֹא יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף.

וְהָכִי צָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מִשְׁמָאלָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהִי גְבוּרָה, דְּמִתַּמָּן מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה יד א), וְתַמָּן יֵיתֵי לְמִתְבַּע חוֹבִין, מֵאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה אֱלֹהֵיכֶם (דברים יד א).

וְכָךְ צָרִיךְ לְהַעֲבִירוֹ מִשְּׁמֹאלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא גְּבוּרָה, שֶׁמִּשָּׁם, מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וְשָׁם יָבֹא לִתְבֹּעַ חֲטָאִים מֵאֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם.

מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ אִנּוּן שָׂרִים, וַעֲבָדִים, מִסְטָרָא דְחֵיוָון דְּכָרְסַיָּא שָׂרִים וּמְמַנָּן, מִסְטָרָא דְכֹכְבַיָּא דְנָהֲרִין בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא עֲבָדִין, וְהַאי אִיהוּ אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים, וְהַאי אִיהוּ דְצָרִיךְ לְאַנָּפָא לֵיהּ חַרְבָּא לְשֵׁית סְטָרִין, דְּאִנּוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, כַּסֵּא דִין וְכַסֵּא רַחֲמִים, לְאַעֲבָרָא סמא"ל וְנָחָ"שׁ מִנַּיְהוּ, דְּמִסְטָרָא דִלְהוֹן שַׁלִּיט סמא"ל וּבַת זוּגוֹ.

מִשָּׁם וְאֵילָךְ, אוֹתָם שָׂרִים וַעֲבָדִים, מִצַּד שֶׁל חַיּוֹת הַכִּסֵּא שָׂרִים וּמְמֻנִּים, מִצַּד שֶׁל הַכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ עֲבָדִים, וְזֶהוּ אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים, וְזֶהוּ שֶׁצָּרִיךְ לְהָנִיף אוֹתוֹ חֶרֶב לְשִׁשָּׁה צְדָדִים, שֶׁהֵם שָׁמַיִם וְאָרֶץ, שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה, כִּסֵּא דִין וְכִסֵּא רַחֲמִים, לְהַעֲבִיר סמא"ל וְנָחָשׁ מֵהֶם, שֶׁמִּצִּדָּם שׁוֹלֵט סמא"ל וּבַת זוּגוֹ.

וְצָרִיךְ לְקַשְּׁרָא לֵיהּ בִּרְצוּעִין דִּתְפִלִּין, תְּרֵין בְּתָרִין קַרְנוֹי, וְחַד בִּדְרוֹעָא, וּלְבָתַר יִשְׁחוֹט לֵיהּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, בְּגִין דְּלָא יִתְקָרֵיב לְסִטְרָא דְגְבוּרָה, אֲבָל מִסְטָרָא דְסִפִּירָן וַהֲוָויּוֹת דִּלְהוֹן, אִתְּמַר לֹא יָגוּרְךָ רָע (תהלים ה ה), וְהַאי הַקָּרֵב יוּמָת (במדבר א נב).

וְצָרִיךְ לְקַשֵּׁר אוֹתוֹ בִּרְצוּעוֹת הַתְּפִלִּין - שְׁנַיִם בִּשְׁנֵי קַרְנָיו, וְאֶחָד בִּזְרוֹעַ. וְאַחַר כָּךְ יִשְׁחֹט אוֹתוֹ בִּקְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לְצַד הַגְּבוּרָה, אֲבָל מִצַּד שֶׁל הַסְּפִירוֹת וְהַהֲוָיוֹת שֶׁלָּהֶן, נֶאֱמַר לֹא יָגֻרְךָ רָע, וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

וְעוֹד ה' דְּיַד כֻּלָּה, דְּאִיהִי יוֹנָה קַדִּישָׁא, מְצַפְצְפָאן לָהּ בְּנָהָא בְּכַמָּה צְפְצוּפִין דְּזִמִּירוֹת שִׁירוֹת וְתוּשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, עַד דְּנָחֲתִין לָהּ לְגַבַּייְהוּ, הָא נָחֲתִין לָהּ לְגַבַּייְהוּ קָשְׁרִין לָהּ בְּרְצוּעָה, דְּאִיהִי ו' שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וְהַיְינוּ רָזָא וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדֶךָ (שמות יג ט), קְשׁוּרָא דְתַרְוַיְיהוּ דָּא י', וְדָא יחוד, וּבְגִין דָּא בְּקִשּׁוּרָא דְתַרְוַיְיהוּ, מָאן דְּשָׂח שִׂיחָה בֵּינַיְיהוּ, דְּאִיהִי שִׂיחַת חוּלִין, עֲבֵירָה הִיא בְּיָדוֹ, דְּעָבַד בָּהּ פְּרוּדָא בֵּין ו"ה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וּמַלְכוּתֵיהּ.

וְעוֹד, ה' שֶׁל יָד כֻּלָּה, שֶׁהִיא יוֹנָה קְדוֹשָׁה, מְצַפְצְפִים לָהּ בָּנֶיהָ בְּכַמָּה צְפְצוּפִים שֶׁל זְמִירוֹת, שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, עַד שֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ אֲלֵיהֶם. הֲרֵי כְּשֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ אֲלֵיהֶם, קוֹשְׁרִים אוֹתָהּ בִּרְצוּעָה, שֶׁהִיא ו', שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, וְהַיְנוּ הַסּוֹד שֶׁל וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדֶךָ, הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, זֶה י' וְזֶה יִחוּד, וְלָכֵן בַּקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם - מִי שֶׁשָּׂח שִׂיחָה בֵּינֵיהֶם, שֶׁהִיא שִׂיחַת חֻלִּין, עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ, שֶׁעָשָׂה בָּהּ פֵּרוּד בֵּין ו"ה, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּמַלְכוּתוֹ.

תְּפִלִּין דְּרֵישֵׁיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ ו', אִיהִי ה' עִלָּאָה, אִימָא עִלָּאָה, עֲטָרַת תִּפְאֶרֶת, עֲלָהּ אִתְּמַר פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ (יחזקאל כד יז), אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ, וְהַאי אִיהוּ רָזָא הַוַיְ"ה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹלֶ"ה וכו' (שמות ט ג), וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי דְּתַלְמוּדָא יְרוּשַׁלְמִי, הֲוַיּוֹת בְּאֶמְצַע.

תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא ו', הֵ"א ה' עֶלְיוֹנָה הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, עֲטָרַת תִּפְאֶרֶת, עֶלְיוֹנָה נֶאֱמַר פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ, וְזֶהוּ סוֹד הֲוָיָ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָ"ה וְכוּ', וְלָכֵן פַּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַתַּלְמוּד הַיְרוּשַׁלְמִי, הֲוָיוֹת בָּאֶמְצַע.

יַד יהו"ה מִימִינָא, דְּאִתְמַר בָּהּ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה (שם יד לא) מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, יַד רָמָה מִסִּטְרָא דִתְפְאֶרֶת, דְּאִתְמַר בָּהּ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, יַד חֲזָקָה בְּאֶמְצָעִיתָא דְאִיהִי יַד יהו"ה הוֹיָ"ה, לְמֶהֱוֵי רַחֲמֵי מִכָּל סִטְרָא, דִּינָא כָּבוּשׁ בְּאֶמְצָעִיתָא, יַד רָמָה עֲלָהּ אִתְמַר וְהָיָ"ה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ (זכרי, יד ט), וּתְלַת זִמְנִין י"ד אִנּוּן מ"ב אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא.

יַד יהו"ה מִימִין, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה, מִצַּד הַחֶסֶד - יַד רָמָה מִצַּד הַתִּפְאֶרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה. יַד חֲזָקָה בָּאֶמְצַע, שֶׁהִיא יַד יהו"ה הוֹיָ"ה, לִהְיוֹת רַחֲמִים מִכָּל צַד, דִּין כָּבוּשׁ בָּאֶמְצַע, יַד רָמָה עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים י"ד הֵם מ"ב אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

י"ד שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי הַיָּד הַגְּדוֹלָה מִימִינָא דְחֶסֶד, דְּתַמָּן חָכְמָה, יָד הַחֲזָקָה מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, דְּתַמָּן בִּינָה, יָד רָמָה מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, מְעוּטָר בְּכֶתֶר עַל רֵישֵׁיהּ, תְּפִלֵּי דְמָארֵי עָלְמָא.

י"ד, שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הִיא הַיָּד הַגְּדוֹלָה מִימִין שֶׁל חֶסֶד, שֶׁשָּׁם חָכְמָה. יַד הַחֲזָקָה מִצַּד שֶׁל גְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם בִּינָה. יָד רָמָה מִצַּד שֶׁל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי מְעֻטָּר בְּכֶתֶר עַל רֹאשׁוֹ, תְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם.

שִׁין שֶׁל תְּפִלִּין הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, ש דְּתַלְתָּ רָאשִׁין, שִׁי דְּאַרְבַּע רָאשִׁין, לְקֵבֵל שְׁבַע הַנְעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ (אסתר ב ט), וְאִינּוּן בַּשַּׁחַר שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְקֵבֵל אִלֵּין שִׁבְעָה, אִית שִׁבְעָה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשְׁבִים רִאשׁוֹנָה בַּמַּלְכוּת.

שִׁין שֶׁל תְּפִלִּין הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. ש שֶׁל שְׁלֹשׁ רָאשִׁים, שֶׁל אַרְבַּע רָאשִׁים, כְּנֶגֶד שֶׁבַע הַנַּעֲרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְהֵם בַּשַּׁחַר שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ, וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְשָׁתַיִם לְאַחֲרֶיהָ, וּכְנֶגֶד הַשֶּׁבַע הָאֵלֶּה, יֵשׁ שֶׁבַע רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשְׁבִים רִאשׁוֹנָה בַּמַּלְכוּת.

וְתִפְאֶרֶת אִיהוּ כָּבוּשׁ בְּאֵת יו"ד, עִם ה' תַּתָּאָה, וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, וְאִיהוּ חָבוּשׁ עִם אֵת י' מִסִּטְרָא דְהּ' עִלָּאָה, וּבְגִין דָּא אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִין, דְּאִיהוּ בְּגָלוּת עִם יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה סג ט) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר בְּו', לֹא צָר בְּא', בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִיהוּ עִם יִשְׂרָאֵל לֹא צָר וַדַּאי, וְלֵית צָר אֶלָּא יֵצֶר הָרָע, דְּהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת (במדבר א נב).

וְתִפְאֶרֶת הוּא כָּבוּשׁ בָּאוֹת יו"ד עִם ה' הַתַּחְתּוֹנָה, וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, וְהוּא חָבוּשׁ עִם אוֹת י' מִצַּד שֶׁל ה' הָעֶלְיוֹנָה, וּמְשׁוּם זֶה אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, שֶׁהוּא בַּגָּלוּת עִם יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב

בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר, בְּו', לֹא צָר בְּא'. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא עִם יִשְׂרָאֵל, וַדַּאי לֹא צָר, וְאֵין צָר אֶלָּא יֵצֶר הָרָע, שֶׁהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת.

דף ט:

וְרָזָא דְמִלָּה כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ (תהלים צא יד), כִּי בִי בְּגִימַטְרִיָּא מ"ב אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּי, אֲשַׁגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי, יִקְרָאֵנִי בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְאֶעֱנֵהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב אָז תִּקְרָא וַיהוָ"ה יַעֲנֶה (ישעי, נח ט), יהו"ה בְּאַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִלֵּי דְרֵישָׁא, דְאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון אהי"ה, וַיהו"ה יַעֲנֶה, יהו"ה בְּאַרְבַּע בָּתֵּי דִתְפִלִּין דְיָד, דְאִינּוּן אדנ"י, וְאִי תֵּימָא לַאו אִינּוּן בְּיָד אֶלָּא בַּיִת אֶחָד חֲמִשָּׁאָה, יַד כֵּהָה, הָכִי הוּא וַדַּאי דְאִיהִי חֲמִשָּׁאָה (דף ט ע"ב) וְאִיהִי רְבִיעָאָה, רְבִיעָאָה לְיֵה"ו יַד כֵּהָה, יה"ו אִיהוּ אהי"ה, וְסָלִיק לְחוּשְׁבַּן כ"א, וְאַרְבַּע אַתְוָון בְּכָלָל כ"ה, ה' מִן יהו"ה רְבִיעָאָה לְיֵה"ו, וַחֲמִשָּׁאָה לְאהי"ה, דְּאִיהוּ אַרְבַּע בָּתֵּי, וְאִיהוּ בַּיִת חֲמִשָּׁאָה.

וְסוֹד הַדָּבָר - כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, כִּי בִי בְּגִימַטְרִיָּא מ"ב אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, אֲשַׁגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי, יִקְרָאֵנִי - בִּקְרִיאַת שְׁמַע - וְאֶעֱנֵהוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז תִּקְרָא וַיהוָה יַעֲנֶה. ה' בְּאַרְבַּע בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת אהי"ה, וַיהו"ה יַעֲנֶה. יהו"ה בְּאַרְבַּע בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד שֶׁהֵם אדנ"י. וְאִם תֹּאמַר, אֵינָם בַּיָּד, אֶלָּא בַּיִת אֶחָד חֲמִישִׁי, יָד כֵּהָה? כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁהִיא חֲמִשִּׁית וְהִיא רְבִיעִית, רְבִיעִית לְיֵה"ו יַד כֵּהָה, יה"ו הוּא אהי"ה, וְעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כ"א, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת בִּכְלַל כ"ה. ה' מִן יהו"ה רְבִיעִית לְיֵה"ו וַחֲמִשִּׁית לְאהי"ה, שֶׁהִיא אַרְבַּע בָּתִּים, וְהוּא הַבַּיִת הַחֲמִישִׁי.

וְעוֹד אהי"ה אדנ"י סָלְקֵי לְחֶשְׁבַּן אֱלֹהִי"ם, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דַחֲמִשָּׁה בָּתֵּי תְּפִלִּי, יהו"ה אַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין, י' קַדֵּשׁ לִי (שמות יג ב) וְדָא חָכְמָה, ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ (שם יא) וְדָא בִינָה, וְאִינּוּן לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, דְאִינּוּן חֶסֶד גְּבוּרָה, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו ד) תִּפְאֶרֶת, כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְיִחוּדָא, ה' וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ (שם יא יג) מַלְכוּת, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

וְעוֹד אהי"ה אדנ"י עוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהִי"ם, שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל חֲמִשָּׁה בָּתֵּי תְּפִלִּין. יהו"ה - אַרְבַּע פָּרְשִׁיּוֹת, י' - קַדֵּשׁ לִי, וְזוֹ חָכְמָה, ה' - וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, וְזוֹ בִינָה, וְהֵם לִימִין וּשְׂמֹאל, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, ו' - שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, תִּפְאֶרֶת כּוֹלֵל שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, ה' - וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, מַלְכוּת - שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה.

תְּלַת רְצוּעִין נָצַח וְהוֹד וְיסוֹד, יְסוֹד רְצוּעָה דְקַשְׁיר וְא"ו עִם ה', כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ (דה"א כט יא), דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, תְּרֵין רְצוּעִין נָצַח וְהוֹד, דַּאֲחִידָן בֵּהּ' עִלָּאָה, וְהַקְּרָנַיִם גְּבוֹהִים, וְהָאַחַת גְּבוֹהַּ מִן הַשֵּׁנִית (דניאל ח ט), אוּף הָכִי תְּרֵין רְצוּעִין חַד אֲרוּכָה וְחַד קְצָרָה, קְצָרָה עַד הֶחָזֶה, אֲרוּכָה עַד טַבּוּרָא.

שְׁלֹשׁ רְצוּעוֹת - נֵצַח הוֹד וְיסוֹד. יְסוֹד רְצוּעָה שֶׁקּוֹשֶׁרֶת וְא"ו עִם ה', כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. שְׁתֵּי רְצוּעוֹת נצח וְהוֹד, שֶׁאֲחוּזִים בֵּהּ' עֶלְיוֹנָה, וְהַקְּרָנַיִם גְּבוֹהִים, וְהָאַחַת גְּבוֹהָה מִן הַשֵּׁנִית. אַף כָּךְ שְׁתֵּי רְצוּעוֹת - אַחַת אֲרֻכָּה וְאַחַת קְצָרָה. קְצָרָה עַד הֶחָזֶה, אֲרֻכָּה עַד הַטַּבּוּר.

וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְה' עִלָּאָה עַד הוֹד בְּאָת י' אִיהוּ, דְּאִיהוּ קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִיהִי ה' עִלָּאָה, סְלִיקַת לְחַמְשִׁין, חֲמֵשׁ זְמְנִין עֶשֶׂר בְּאָת י', וְהַיְינוּ ה' י' מִן אֱלֹהִי"ם, חֲמֵשׁ זְמְנִין ה' בְּאָת י' חַמְשִׁין, בְּחָמֵשׁ סְפִירָן, יְסוֹד כָּ"ל נָטִיל לוֹן כֻּלְּהוּ, וְיָרִית לוֹן לְכַלָּה וְהַיְינוּ כָּ"ל כַּלָּ"ה.

וְהִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל ה' הָעֶלְיוֹנָה עַד הוֹד בְּאוֹת י' הִיא, שֶׁהוּא הַקֶּשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהִיא ה' עֶלְיוֹנָה, עוֹלָה לַחֲמִשִּׁים, חֲמֵשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר בְּאוֹת י', וְהַיְנוּ ה' י' מִן אֱלֹהִי"ם, חֲמֵשׁ פְּעָמִים ה' בְּאוֹת י' - חֲמִשִּׁים, בְּחָמֵשׁ סְפִירוֹת, יְסוֹד כ"ל, נוֹטֵל אוֹתָם כֻּלָּם, וּמוֹרִישׁ אוֹתָם לַכַּלָּה, וְהַיְנוּ כ"ל כַּלָּ"ה.

בְּאָת ה תַּתָּאָה קֶרֶן אַחַת, וְרֹאשׁ דְּמִלָּה אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן קֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סט לב) מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס, מַקְרִן חָסֵר יו"ד כְּתִיב, וְדָא רְצוּעָה דְיָד דִּתְפִלֵּי דְמָארֵי עָלְמָא.

בְּאוֹת ה' תַּחְתּוֹנָה קֶרֶן אַחַת, וְסוֹד הַדָּבָר פֵּרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן, קֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס, מַקְרִן חָסֵר יו"ד כָּתוּב, וְזוֹ רְצוּעָה שֶׁל יָד שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם.

כ' כֶּתֶר דְּמָארֵי עָלְמָא, אִיהוּ שְׁמֵיהּ תְּפִלִּין דְּשׁוּוִי, אֲבָל כֶּתֶר תְּפִלִּין עֲלֵיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה אֵין קָדוֹשׁ כַּיהו"ה כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ (שמואל א ב ב), לֵית פִּקּוּדָא דְלָא אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ עֲשַׂר סְפִירָן.

כ' כֶּתֶר שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, הוּא שְׁמוֹ הַתְּפִלִּין שֶׁשָּׁם, אֲבָל כֶּתֶר תְּפִלִּין עָלָיו, וְסוֹד הַדָּבָר - אֵין קָדוֹשׁ כַּה' כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ, אֵין מְצִוָּה שֶׁלֹּא כְלוּלִים בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וְעִיקָּר דִּתְפִלִּין מִשְׁמָאלָא, וּבְגִין כַּךְ נִשְׁבַּע יהו"ה בִּימִינוֹ (ישעיה סב ד) זוֹ תוֹרָה, וּבְזִרוֹעַ עֻזּוֹ אֵלּוּ תְּפִלִּין, וּמִסְטְרָא דִשְׂמָאלָא ה' תְּפִלִּין עַל ו', אִימָא עַל בְּרֵהּ, בְּגִין דְּבָהּ אִתְבְּנֵי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה (משלי ג ב). י' אַבָּא, תְּפִלִּין עַל בְּרֵהּ ה', דְּבֵיהּ אִתְבְּנֵיאַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, וְדָא הוּא הֲוָיָ"ה, וְדָא הוּא רָזָא אַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת הַוּיהּ לַיְלָה.

וְעִקָּר שֶׁל הַתְּפִלִּין מִשְׁמֹאל, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִשְׁבַּע יהו"ה בִּימִינוֹ - זוֹ תוֹרָה, וּבְזִרוֹעַ עֻזּוֹ - אֵלּוּ תְּפִלִּין. וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל ה' תְּפִלִּין עַל ו', אֵם עַל בְּנָהּ, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ נִבְנָה. וְהוּא שֶׁכָּתוּב כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. י' אַבָּא תְּפִלִּין עַל הַבַּת ה', שֶׁבּוֹ נִבְנֵית. וְהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, וְזֶהוּ הוי"ה, וְזֶה סוֹד אַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת הוּא הַלַּיְלָה.

וְאִית דְּאָמַר הֲוָיוֹת בְּאֶמְצַע, כְּגַוְונָא דָא יהה"ו, י' קַדֵּשׁ לִי, ה' ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הוי"ה ו' י' בְּאֶמְצָעִיתָא, יהה"ו ה' ה' בְּאֶמְצָעִיתָא.

וְיֵשׁ אוֹמְרִים הֲוָיוֹ"ת בְּאֶמְצַע, כְּמוֹ זֶה: יההו, י' קַדֵּשׁ לִי, ה' ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הוי"ה - ו' י' בְּאֶמְצַע, יהה"ו - ה' ה' בָּאֶמְצַע.

וּבְצִרוּף דִּי"ב הֲוָיָן, אִשְׁתְּמוֹדְעוּ כֻּלְּהוּ, וְאִלֵּין אִינּוּן יהו"ה יהה"ו יוה"ה, דִּרְמִיזֵי בְּשֵׁם יו"ד ה"י וי"ו ה"י, הַאי שְׁמָא מְקוֹרָא דְאַתְוָון, וּמְקוֹרָא דִלְהוֹן בִּקְרָאֵי בִּנְקוּדֵי, יְהַוְ"הָ יִשְׁתְּמְחוּ

הַשָּׁמַיִם וְתֶגֶל הָאָרֶץ (תהלים צו יא), מִקּוֹרָא דִּנְקוּדֵי מִן יְהַהּ"וֹ (ירמיה ט כג) יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ, יְוֹהַ"ה (שמות כו יט כ) יְדוֹתָיו וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית.

וּבְצֵרוּף שֶׁל שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה הֲוָיו"ת נוֹדְעוּ כֻּלָּם, וְאֵלֶּה הֵם: יהו"ה יההּ"ו יוה"ה, שֶׁרְמוּזִים בַּשֵּׁם יו"ד ה"י וי"ו ה"י. הַשֵּׁם הַזֶּה מְקוֹר הָאוֹתִיּוֹת, וְהַמְקוֹר שֶׁלָּהֶן בַּפְּסוּקִים בַּנְּקֻדּוֹת: יְהוָ"ה יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ - מְקוֹר הַנְּקֻדּוֹת מִן יְהַהּ"וֹ יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ, יְוֹהַ"ה יְדוֹתָיו וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית.

תְּלַת וָוִי"ן בְּהַאי שְׁמָא יו"ד ה"י וי"ו ה"י, והי"ה וההּ"ו ויה"ה, וּנְקוּדִין דְּיְהוֹנָ"ן וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה (בראשית יב טו) וַהֲוָ"ה, וּדְהַהּ"וֹ וּדְבָשׁ הַיּוֹם הַזֶּה יהו"ה (דברים כו טו), וַיְהִ"ה וַיֵּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי (בראשית נ טו). הוה"י היו"ה ההי"ו מְקוֹרָא דְּיְהוֹנָ"ן, הֶוְיָ"ה וְכָל זֶה אֵיעָנְנוּ שְׁוֶה לִי (אסתר ה יג), הָיְנָ"ה הֲמֵר יְמֵירֶנּוּ וְהָיָה הוּא (ויקרא כז לג), הִהְיִ"וַ עֵירֹה וְלַשַּׂרְקָה בְּנֵי אֲתֹנוֹ (בראשית מט יא), היה"ו הוי"ה ההו"י, הַיְהִ"וֹ לַיהוָ"ה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ (תהלים לד ד), הוֹיָ"ה הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה (שמות ט ג), הֹהְוִ"י (דברים ו כה) וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי.

שְׁלֹשָׁה וָוִי"ם בַּשֵּׁם הַזֶּה יו"ד ה"י וי"ו ה"י, והי"ה וההּ"ו ויה"ה, וּנְקֻדּוֹתֵיהֶם וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה וַהֲוָ"ה, וּדְהַהּ"וֹ דְּבָשׁ הַ"יּוֹם הַ"זֶּה יהו"ה, וַיְהִ"ה וַיֵּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי. הוה"י היו"ה ההי"ו - מְקוֹרָם הֶוְיָ"ה וְכָל זֶה אֵיעָנְנוּ שְׁוֶה לִי, הָיְנָ"ה הֲמֵר יְמֵירֶנּוּ וְהָיָה הוּא, הִהְיִ"וַ עֵירֹה וְלַשַּׂרְקָה בְּנֵי אֲתֹנוֹ, היה"ו הוי"ה ההו"י, הַיְהִ"וֹ לַיהוָ"ה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ, הוֹיָ"ה הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, הֹהְוִ"י וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי.

דף י.

וְכָל קְרָאִין דְּקָא אַתְיָין הָוְיָין אִלֵּין בְּרֵאשֵׁי אַתְוָון, אוֹ בְּסוֹפֵי אַתְוָון, בֵּין מִן הַתּוֹרָה בֵּין מִן הַנְּבִיאִים בֵּין מִן הַכְּתוּבִים, יָכִיל לְנַקְּדָא לוֹן בְּנִקּוּדַיְיהוּ, אוּף הָכִי כָּל הָווֹיִין דְּקָא אַתְיָין מִתְּלַת אַתְוָון, נְקוּדָה דִּלְהוֹן בְּקַרְאֵין, כְּגוֹן יְהוֹה מְקוֹרָא דִּילֵיהּ כִּי יהו"ה יִהְיֶ"ה בְכִסְלֶךָ (משלי ג כו), וְאִית דְּנָקִיד לוֹן מֵרֵאשֵׁי תֵּיבִין לְהַווֹיָה דִּבְסוֹפֵי תֵּיבִין, וְאִם הַוָיָה בְּרֵאשֵׁי תֵּיבוֹת נְקוּדָא דִּילֵיהּ בְּסוֹפֵי תֵּיבִין. וְאִית נְקוּדָה בְּרָזָא אָחֳרָא (דף י ע"א) כְּגַוְונָא דָא, יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מַלַךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, שְׁמָהָן לְעֵילָא, נְקוּדָאן דִּילְהוֹן כְּתִיבִין דִּתְחוֹתַיְיהוּ.

וְכָל הַפְּסוּקִים שֶׁבָּאִים הַהֲוָיו"ת הַלְלוּ בְּרֵאשֵׁי אוֹתִיּוֹת אוֹ בְּסוֹפֵי אוֹתִיּוֹת, בֵּין מִן הַתּוֹרָה, בֵּין מִן הַנְּבִיאִים, בֵּין מִן הַכְּתוּבִים, יְכוֹל לְנַקֵּד אוֹתָם בְּנִקּוּדֵיהֶם, אַף כָּךְ כָּל הַהֲוָיו"ת שֶׁבָּאוֹת מִשֹּׁלֶשׁ אוֹתִיּוֹת, נְקֻדָּה שֶׁלָּהֶם בַּפְּסוּקִים, כְּמוֹ יְהוֹה מְקוֹרוֹ: כִּי יהו"ה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ. וְיֵשׁ שֶׁמְּנַקֵּד אוֹתָם מֵרֵאשֵׁי תֵּבוֹת לַהֲוָיו"ה שֶׁבְּסוֹפֵי תֵּבוֹת, וְאִם הֲוָיו"ה בְּרֵאשֵׁי תֵּבוֹת - הַנִּקּוּד שֶׁלּוֹ בְּסוֹפֵי הַתֵּבוֹת. וְיֵשׁ נִקּוּד בְּסוֹד אַחֵר כְּמוֹ זֶה: יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלַךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, הַשֵּׁמוֹת לְמַעְלָה, הַנְּקֻדּוֹת שֶׁלָּהֶם כְּתוּבוֹת תַּחְתֵּיהֶם.

אַרְבַּע שְׁמָהָן תַּלְיָין מִכָּל שְׁמָא וּשְׁמָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר וְקָרָא זֶה (ישעיהו ו ב) לָקֳבֵל י"ב אַנְפִּין דִּתְלַת חֵיוָון, אֶל זֶה י"ב גַּדְפִּין דִּתְלַת חֵיוָון, וְעַל כֻּלְּהוּ פְּנֵי אָדָם, וּתְפַלִּין הוּא פְּנֵי אָדָם, צִיצִית פְּנֵי חֵיוָון וְגַדְפֵי חֵיוָון, וְאוּקְמוּהוּ רַבָּנָן שָׁם בֶּן י"ב כָּל הַיּוֹדְעוֹ וְהַזָּהִיר בּוֹ כָּל

תְּפִלּוֹתָיו מִתְקַבְּלוֹת, וּמְקוֹרוֹ יו"ד ה"י וא"ו ה"י, כָּל י' אִיהוּ אַנְפּוֹי יהו"ה, א' וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם (יחזקאל א ט), הָכָא בְּהַאי שְׁמָא רָזָא דִּתְפִלִּין וְצִיצִית.

אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת תְּלוּיִים מִכָּל שֵׁם וְשֵׁם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְקָרָא זֶה - כְּנֶגֶד שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה פְּנֵי שְׁלֹשׁ הַחַיּוֹת, אֶל זֶה - שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה כַּנְפֵי שְׁלֹשׁ הַחַיּוֹת, וְעַל כֻּלָּם פְּנֵי אָדָם, וּתְפִלִּין הוּא פְּנֵי אָדָם, צִיצִית פְּנֵי הַחַיּוֹת וְכַנְפֵי הַחַיּוֹת, וּפַרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֵׁם בֶּן שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה - כָּל הַיּוֹדְעוֹ וְהַזְּהִיר בּוֹ, כָּל תְּפִלּוֹתָיו מִתְקַבְּלוֹת, וּמְקוֹרוֹ יו"ד ה"י וא"ו ה"י. כָּל י' הוּא פְּנֵי יהו"ה, א' וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. כָּאן בַּשֵּׁם הַזֶּה הַסּוֹד שֶׁל תְּפִלִּין וְצִיצִית.

תָּא חֲזֵי כָּל הַוָיָה דְּאִיהִי ה' עַל י' ה' עַל ו' נוּקְבָא, כָּל הַוָיָה דְּתָרִין הֵהִין כַּחֲדָא בְּאֶמְצַע אִינּוּן אָחִיוֹת, כְּגַוְונָא דָּא יהה"ו, כָּל הַוָיָה י' ו' כַּחֲדָא בְּאֶמְצַע היו"ה (נ"א הוי"ה) אִינּוּן אַחִים, (דברים כה ה) כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו, תְּרֵין הֵהִין כַּחֲדָא, וַתַּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶן (רות א יט), י' ו' רְחוֹקִים דָּא מִן דָּא אוֹ קְרוֹבִים דָּא מִן דָּא, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה נז ט) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וגו', דְּהַיְינוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד יהה"ו, ה' דְּאִיהִי אִימָּא עוֹלָה, סְלִיקָא לְגַבֵּי י' הִיא הָעוֹלָה, ה' דְּאִיהִי בְּרַתָּא נְחִיתַת לְגַבֵּי ו', וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת (ויקרא ט כב), עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וגו' (בראשית ב כד), וְהַאי אִיהוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, חֲמֵשׁ אֲשׁוֹת סְלִקִין, וְחָמֵשׁ נָחֲתִין.

בֹּא רְאֵה, כָּל הַוָיָ"ה שֶׁהִיא ה' עַל י', ה' עַל ו' - נְקֵבָה, כָּל הַוָיָ"ה שֶׁשְּׁנֵי הֵהִי"ן כְּאֶחָד בָּאֶמְצַע, הֵן אֲחָיוֹת, כְּמוֹ זֶה: יהה"ו. כָּל הַוָיָ"ה י' ו' כְּאֶחָד בָּאֶמְצַע - היו"ה (הוי"ה), הֵם אַחִים, כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו - שְׁנֵי הֵהִי"ן כְּאֶחָד, וַתַּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶן - י' ו' רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה אוֹ קְרוֹבִים זֶה מִזֶּה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, שֶׁהַיְנוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד יהה"ו, ה' שֶׁהִיא אֵם עוֹלָה, עוֹלָה אֶל י', הִיא הָעוֹלָה, ה' שֶׁהִיא בַּת יוֹרֶדֶת אֶל הַו', וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת, עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וְזֶהוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, חֲמֵשׁ אֲשׁוֹת עוֹלוֹת וְחָמֵשׁ יוֹרְדוֹת.

לֵית הַוָיָה דְּלָא אַחֲזֵי עַל רָזָא עִלָּאָה, הוה"י כַּד נוּקְבִין שָׁלְטִין עַל דְּכוּרִין, דִּינָא אַחֲזֵי בְּעָלְמָא וּמִיתָה וְעוֹנִי, וְדָא הוּא רָזָא דְּהַפֵּךְ מֹשֶׁה שְׁמֵיהּ וְקָטַל לְמִצְרִי, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה (שמות ג יג), וּמֹשֶׁה הָפַךְ לֵיהּ כְּגַוְונָא דָּא מָה שְׁמוֹ מָה לִי הוה"י, וּנְקוּדָה הָוְהָ, מִצְרִי דְּמִזַּלְזֵל בִּשְׁמֵיהּ וְאָמַר מַה שְׁמוֹ, מַה יָכִיל לְמֶעֱבַד לִי, לְקַטֵיל לֵיהּ בֵּיהּ, וְאִם אַתָּוון בְּסוֹפֵי תֵּיבוֹת נְקוּדִין אִנּוּן מֵרָאשֵׁי תֵּיבִין:

אֵין הַוָיָ"ה שֶׁלֹּא מַרְאֶה עַל סוֹד עֶלְיוֹן. הוה"י כְּשֶׁהַנְּקֻבּוֹת שׁוֹלְטוֹת עַל הַזְּכָרִים, הַדִּין נִרְאֶה בָּעוֹלָם וּמִיתָה וְעֹנִי, וְזֶה הוּא סוֹד שֶׁהָפַךְ מֹשֶׁה שְׁמוֹ וְהָרַג אֶת הַמִּצְרִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה, וּמֹשֶׁה הָפַךְ אוֹתוֹ כְּמוֹ זֶה: מָה שְׁמוֹ מַה לִי - הוה"י, וּנְקוּדָה הָוְהָ, מִצְרִי שֶׁמְּזַלְזֵל בִּשְׁמוֹ וְאָמַר מַה שְׁמוֹ, מַה יָכוֹל לְעָשׂוֹת לִי, לַהֲרֹג אוֹתוֹ בּוֹ, וְאִם הָאוֹתִיּוֹת בְּסוֹפֵי תֵּבוֹת, הֵנָּקֻדּוֹת הֵם מֵרֹאשֵׁית תֵּבוֹת.

תִּקּוּנָא ה', בְּרֵאשִׁית בַּ"ת רָאשֵׁ"י, אֱלֹה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם (שמות ו יד), בַּת עֲלָהּ אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, בַּת בַּתְחִלָּה סִימָן יָפֶה לַבָּנִים, וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, מַרְגָּלִית יְקָרָא כְּלִילָא מִכָּל גַּוָּונִין, דְּאַת י' מִן יהו"ה לָא תְּפִיס בֵּיהּ גַּוָּון כְּלָל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, לָא יִשְׁתַּנִּי בְּשׁוּם גַּוָּון כְּלָל, אֶלָּא נָהִיר מִלְּנָאו דְּגַוָּונִין, דְּשֵׁם יהו"ה כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא דְּאִינִישׁ, אוֹ כִּשְׁרַגָּא בְּהֵיכְלָא.

תִּקּוּן ה': בְּרֵאשִׁית בַּ"ת רָאשֵׁ"י, אֱלֹה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם, בַּת עֲלֶיהָ בְּאָרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בַּת בַּתְחִלָּה סִימָן יָפֶה בָּנִים, וְהִיא י' מִן אדנ"י, מַרְגָּלִית יְקָרָה כְּלוּלָה מִכָּל הַגְּוָנִים, שֶׁאוֹת י' מִן יהו"ה לֹא תוֹפֵס בּוֹ גָּוֶן כְּלָל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, לֹא יִשְׁתַּנֶּה בְּשׁוּם גָּוֶן כְּלָל, אֶלָּא מֵאִיר מִבִּפְנִים שֶׁל הַגְּוָנִים שֵׁם יהו"ה כְּמוֹ נְשָׁמָה בְּגוּף הָאָדָם אוֹ כְּנֵר בְּהֵיכָל.

וְאָת י' מִן אדנ"י אִיהוּ סַפִּיר, נָטִיל גַּוָּון תְּכֵלֶת וְאוּכָּם מִסִּטְרָא דְּדִינָא, וְנָהִיר בֵּיהּ נְהוֹרָא חִוָּורָא מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי, וְאִיהוּ אָת י' מִן אדנ"י, אוֹדֶם מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, פִּטְדָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, בָּרֶקֶת מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, כְּלִילָן מִי"ב גַּוָּונִין, וְכֻלְּהוּ מְשׁוּלָּשִׁין בַּאֲבָהָן, מְשׁוּלָּשִׁין בְּכֹהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, קְדוּשָׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ.

וְהָאוֹת י' מִן אדנ"י הוּא סַפִּיר, נוֹטֵל גָּוֶן תְּכֵלֶת וְשָׁחֹר מִצַּד הַדִּין וּמֵאִיר בּוֹ אוֹר לָבָן מִצַּד הָרַחֲמִים, וְהוּא אוֹת י' מִן אדנ"י, אֹדֶם מִצַּד הַגְּבוּרָה, פִּטְדָה מִצַּד הַיְמִין, בָּרֶקֶת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִיא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, כְּלוּלִים מִשְּׁנֵים עָשָׂר גְּוָנִים, וְכֻלָּם מְשֻׁלָּשִׁים בַּאָבוֹת, מְשֻׁלָּשִׁים בְּכֹהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ.

כָּל אֶבֶן דְּגַוָּון דִּילֵהּ חִיּוּר נְטִילַת מֻחֲסָד, וְאִיהִי סְגוּלָה דִּילֵיהּ רְחִימוּ, וְרָזָא דְמִלָּה וְאַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבָתִיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד (ירמיהו לא ב), אַבְנָא סוּמְקָא נְטִילַת מִן גְּבוּרָה, וּסְגוּלָה דִּילֵהּ לְמֶהֱוֵי אֵימָתוֹ מוּטֶלֶת עַל בְּרָיָין דְּעָלְמָא, אַבְנָא כְּלִילָא מִתְּרֵין גַּוָּונִין חִוָּור וְסוּמָק אִיהִי מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, יָרוֹק כַּזָּהָב מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה, קַו יָרוֹק דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא.

כָּל אֶבֶן שֶׁהַגָּוֶן שֶׁלּוֹ מֵחֶסֶד, נוֹטֶלֶת מֵחֶסֶד, וְהַסְּגֻלָּה שֶׁלּוֹ אַהֲבָה, וְסוֹד הַדָּבָר - וְאַהֲבַת עוֹלָם אַהֲבָתִיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד. אֶבֶן אֲדֻמָּה נוֹטֶלֶת מִגְּבוּרָה, וְהַסְּגֻלָּה שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת אֵימָתוֹ מֻטֶּלֶת עַל בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם. הָאֶבֶן כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי גְוָנִים - לָבָן וְאָדֹם - הִיא מֵעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. יָרֹק כְּזָהָב מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, קַו יָרֹק שֶׁמַּקִּיף כָּל הָעוֹלָם.

וְאִית גַּוָּון פָּשׁוּט כָּפוּל מְשׁוּלָּשׁ מְרוּבָּע, עַד דְּסָלִיק לַעֲשָׂרָה גַּוָּונִין, דִּנְהִירִין בְּהוֹן י' אַתְוָון, דְּאִינּוּן י' י"ה יה"ו יהו"ה, וְסָלְקִין אִלֵּין י' לְע"ב נְהוֹרִין, דְּנָהֲרִין בָּע"ב גַּוָּונִין.

וְיֵשׁ גָּוֶן פָּשׁוּט כָּפוּל מְשֻׁלָּשׁ מְרֻבָּע, עַד שֶׁעוֹלֶה לַעֲשָׂרָה גְוָנִים שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן י' י"ה יה"ו יהו"ה, וְאֵלֶּה עוֹלוֹת י' לְע"ב אוֹרוֹת שֶׁמְּאִירִים בְּע"ב גְּוָנִים.

חָשַׁ"ק חֹלֶ"ם שְׁבָ"א קָמַ"ץ, אִינּוּן נְקוּד צבאו"ת, נָצַח וְהוֹד יְסוֹד, וְכֻלְּהוּ נָהֲרִין בְּאַבְנָא יַקִּירָא מַלְכוּת, כְּלִילָא מִכָּל סְגוּלּוֹת, שְׁבָ"א גַּוָּון סוּמָק דִּגְבוּרָה דְּנָטִיל מִנֵּיהּ הוֹד, קָמַ"ץ גַּוָּון חִוָּור, וְלָא צָרִיךְ לְאַרָכָא בְּהוֹן דְּהָא אִתְּמְרוּ לְעֵילָא.

חָשַׁ"ק - חֹלֶ"ם שְׁבָ"א קָמַ"ץ, הֵם נִקּוּד צְבָאו"ת, נֵצַח וְהוֹד יְסוֹד, וְכֻלָּם מְאִירִים בָּאֶבֶן הַנִּכְבָּדָה מַלְכוּת, כְּלוּלָה מִכָּל הַסְּגֻלּוֹת. שְׁבָ"א - גַּוָּן אָדֹם שֶׁל גְּבוּרָה, שֶׁנּוֹטֵל מִמֶּנָּה הוֹד. קָמַ"ץ - גַּוָּן לָבָן, וְלֹא צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בָּהֶם, שֶׁהֲרֵי נֶאֶמְרוּ לְמַעְלָה.

דף י:

וְעוֹד תְּקוּנָא ו' וְהַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִירוּ (דניאל יב ג) אִלֵּין אִינּוּן דְּיַדְּעִין רָזָא בְּפִקּוּדָא תִּנְיָנָא בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁי"ת, דְּאִיהִי אַהֲבָ"ה, דְּאִיהִי (דף י ע"ב) לְחַשְׁבָּן זְעִיר בְּרֵאשִׁית, בְּמַתְקְלָא חֲדָא סָלְקִין, וְדָא אַהֲבַת חֶסֶד, דְּאִיהִי ע"ב בְּחוּשְׁבָּן, לְקֶבֶל שְׁמָא מְפָרַשׁ וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, דְּבֵיהּ וָא"ו כְּחוּשְׁבַּן אֶחָ"ד, דְּהַיְינוּ מַאֲמַר אֶחָד דְּאִיהוּ בְּרֵאשִׁית, דְּאוּקְמוּהָ עֲלֵיהּ וַהֲלֹא בְּמַאֲמַר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת, וְהַאי אִיהוּ רְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, מָאן דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ בְּאֶחָד, בְּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, וּבְגִין דְּא וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (דברים ו ה), אֲפִילּוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשֶׁךָ, דְּאִם חָבִיב עֲלֵיהּ נַפְשֵׁיהּ מִגּוּפָא לְכַךְ נֶאֱמַר וּבְכָל נַפְשְׁךָ, וְאִם חָבִיב עֲלֵיהּ גּוּפֵיהּ מִמָּמוֹנֵיהּ לְכַךְ נֶאֱמַר בְּכָל לְבָבְךָ, וְאִם חָבִיב עֲלֵיהּ מָמוֹנָא מִגּוּפָא לְכַךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ, בַּמֶּה דְּחָבִיב עָלָךְ מְסוֹר לֵיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארָךְ בְּעֵת צָרָה.

וְעוֹד תְּקוּן ו', וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, אֵלּוּ הֵם שֶׁיּוֹדְעִים סוֹד בַּמִּצְוָה הַשְּׁנִיָּה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהִיא אַהֲבָ"ה, שֶׁהִיא לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן בְּרֵאשִׁית בְּמִשְׁקָל אֶחָד עוֹלִים, וְזוֹ אַהֲבַת חֶסֶד, שֶׁהִיא ע"ב בַּחֶשְׁבּוֹן, כְּנֶגֶד הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, שֶׁבּוֹ וָא"ו כְּחֶשְׁבּוֹן אֶחָ"ד, שֶׁהֵינוּ מַאֲמַר אֶחָד שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית, שֶׁבֶּאֱרוּהָ עָלָיו, וַהֲלֹא בְּמַאֲמַר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרֹאת, וְזֶהוּ אָהוּב רִבּוֹנוֹ. מִי שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּאֶחָד, בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ, וּמְשׁוּם זֶה וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶי"ךָ, אֲפִלּוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשֶׁךָ. שֶׁאִם חָבִיבָה עָלָיו נַפְשׁוֹ מִגּוּפוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר וּבְכָל נַפְשְׁךָ. וְאִם חָבִיב עָלָיו גּוּפוֹ מִמָּמוֹנוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר וּבְכָל לְבָבְךָ. וְאִם חָבִיב עָלָיו מָמוֹן מִגּוּפוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ. בְּמַה שֶׁחָבִיב עָלָיו, מְסֹר אוֹתָהּ בְּאַהֲבַת רִבּוֹנְךָ בְּעֵת צָרָה.

וְדָא אִיהוּ נִסָּיוֹן דַּעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְאִתְנַסָּאָה בְּשַׁבְעִין שְׁנִין דְּגָלוּת בַּתְרָאָה, דְּעָנֵי חָשׁוּב כַּמֵּת, וּכְאִלּוּ נָטְלִין נַפְשֵׁיהּ, גּוּפָא וְנַפְשָׁא וּמָמוֹנָא כֻּלְּהוּ שְׁקוּלִין, בַּמֶּה דְּחָבִיב עֲלֵיהּ מְסוֹר לֵיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקַשַּׁר בְּמִלַּת אַהֲבָ"ה דְּאִיהִי בְּרֵאשִׁי"ת, וּכְאִלּוּ בֵּיהּ בָּרָא עָלְמָא, וּמָאן דְּלָא מָסַר נַפְשֵׁיהּ אוֹ גּוּפֵיהּ אוֹ מָמוֹנֵיהּ בְּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ בְּשַׁעַת הַשְּׁמַד, כְּאִלּוּ אַחֲזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּמָאן דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ וְגוּפֵיהּ וּמָמוֹנֵיהּ בְּשַׁעַת הַשְּׁמַד בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, דָּא אִתְקְרֵי רְחִימָא דְּמָארֵיהּ וַדַּאי, וּבְהַהוּא עָלְמָא לֵית לְעֵילָא מִינֵּיהּ. וּבְגִין דָּא קְרָא סָמִיךְ לֵיהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ (בראשית א ב).

וְזֶהוּ הַנִּסָּיוֹן שֶׁעָתִידִים יִשְׂרָאֵל לְהִתְנַסּוֹת בְּשִׁבְעִים הַשָּׁנִים שֶׁל הַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁעֲנִי חָשׁוּב כְּמֵת, וּכְאִלּוּ נוֹטְלִים נַפְשׁוֹ, גּוּף וְנֶפֶשׁ וּמָמוֹן - כֻּלָּם שְׁקוּלִים. בְּמֶה שֶׁחָבִיב עָלָיו, מְסֹר אוֹתוֹ בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִקְשָׁר בְּמִלַּת אַהֲבָ"ה שֶׁהִיא בְּרֵאשֵׁי"ת, וּכְאִלּוּ בּוֹ בָּרָא עוֹלָם, וּמִי שֶׁלֹּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ אוֹ מָמוֹנוֹ בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ בְּשָׁעַת הַשִּׁמְד, כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר עוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּמִי שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ וְגוּפּוֹ וּמָמוֹנוֹ בְּשָׁעַת הַשִּׁמְד בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ, זֶהוּ שֶׁנִּקְרָא אֱהוּב רִבּוֹנוֹ וַדַּאי, וּבְאוֹתוֹ עוֹלָם אֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וּמְשׁוּם זֶה הַכָּתוּב סָמַךְ לוֹ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ.

וְאַהֲבַת יהו"ה אֱלֹהֵי מַלְכוּת, כְּלִילָא מִכָּל סְפִירָן, וְאֱלֹהֵי פִּקּוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל תַּרְיַ"ג פִּקּוּדִין, וּבָנֵינָהּ אִתְמַר מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, וְאֱלֹהֵי בִּנְיַן עָלְמָא, שִׁפְחָה בִּישָׁא אֱלֹהֵי חָרְבַּן עָלְמָא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בָּהּ (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְאֱלֹהֵי רְצוּעָה בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְקָאָה בֵּיהּ חַיְיבַיָּא.

וְאַהֲבַת ה' הִיא הַמַּלְכוּת שֶׁכְּלוּלָה מִכָּל הַסְּפִירוֹת, וְהִיא מִצְוַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל תַּרְיַ"ג מִצְווֹת, וּבְגִלְגֻּלָהּ נֶאֱמַר מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, וְהִיא בִּנְיַן עוֹלָם. הַשִּׁפְחָה הָרָעָה הִיא חָרְבַּן עוֹלָם, וּמְשׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְהִיא רְצוּעָה בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַלְקוֹת בָּהּ הָרְשָׁעִים.

וּבְגִין דָּא מָאן דְּרָחִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְגוֹ נַפְשֵׁיהּ אוֹ גוּפֵיהּ אוֹ מָמוֹנֵיהּ, דְּיִנְטַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא רְחִימוּ דִּילֵיהּ תְּלוּיָה בְּהַהִיא דְיָהִיב לֵיהּ, וְלָאו עִקָּר רְחִימוּ, דְּלָאו אִיהוּ הַאי רְחִימוּ, דְּאִם נָטַל מָמוֹנֵיהּ אוֹ גוּפֵיהּ כְּפַר בֵּיהּ, לָאו אִיהוּ עִקָּר רְחִימוּ, עַד דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ בְּרְחִימוּ דְמַארֵיהּ, וְאִם כָּל תִּלַּת שְׁקוּלִין לְגַבֵּיהּ, יְמְסוֹר לוֹן כֻּלְּהוּ עַל קִדּוּשַׁת שְׁמֵיהּ בְּרְחִימוּ, וְהַאי אִיהוּ עִקָּרָא דְרְחִימוּ, דְּאִיהוּ אַהֲבַת יהו"ה מַלְכוּת, דְּאִיהִי אַהֲבַת חֶסֶד, דְּיִרְאָה מִסְטָרָא דִגְבוּרָה אִיהִי, וּמֵחֶסֶד אִיהִי מַלְכוּת אַהֲבַת יהו"ה כְּמָה דְאִתְמַר, מִגְּבוּרָה אִיהִי יִרְאַת יְיָ' .

וּמְשׁוּם זֶה, מִי שֶׁאוֹהֵב אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ נַפְשׁוֹ אוֹ גּוּפוֹ אוֹ מָמוֹנוֹ, שֶׁיִּשְׁמֹר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי אַהֲבָתוֹ תְּלוּיָה בְּאוֹתָהּ שֶׁנָּתַן לוֹ, וְאֵינָהּ עִקַּר אַהֲבָתוֹ, שֶׁזּוֹ לֹא אַהֲבָה, שֶׁאִם נָטַל מָמוֹנוֹ אוֹ גּוּפוֹ כּוֹפֵר בּוֹ. אֵינוֹ עִקַּר הָאַהֲבָה, עַד שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּאַהֲבַת רִבּוֹנוֹ. וְאִם כָּל הַשָּׁלֹשׁ שְׁקוּלִים לְגַבָּיו, יִמְסֹר אֶת כֻּלָּם עַל קִדַּשַׁת שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה, וְזֶהוּ עִקַּר הָאַהֲבָה, שֶׁהִיא אַהֲבַת יהו"ה מַלְכוּת, שֶׁהִיא אַהֲבַת חֶסֶד, שֶׁיִּרְאָה הִיא מִצַּד הַגְּבוּרָה, וּמֵחֶסֶד הִיא מַלְכוּת, אַהֲבַת יהו"ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִגְּבוּרָה הִיא יִרְאַת ה'.

וְאוֹרַיְיתָא דְאֱלֹהֵי תרי"א מִתַּרְוַיְהוּ אִתְיְהִיב לְיִשְׂרָאֵל וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, מִסְטָרֵיהּ אִתְקְרִיאַת מַלְכוּת תּוֹרַת יהו"ה (תמימה), וְאֱלֹהֵי מִצְוָה דִילֵיהּ בְּכָל תַּרְיַ"ג פִּקּוּדֵי דְתַלְיָין מִשְׁמֵיהּ, דְּאִינּוּן שְׁמֵ"י עִם י"ה שְׂסַ"ה, זְכַר"י עִם ו"ה רְמַ"ח, הִיא בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ:

וְהַתּוֹרָה שֶׁהִיא תרי"א - מִשְּׁנֵיהֶם נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל, וְזֶה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִצַּדּוֹ נִקְרֵאת הַמַּלְכוּת תּוֹרַת יהו"ה (תמימה), וְהִיא מִצְוָה שֶׁלּוֹ בְּכָל תַּרְיַ"ג מִצְווֹת שֶׁתְּלוּיִים מִשְּׁמוֹ, שֶׁהֵם שְׁמֵ"י עִם י"ה - שס"ה. זְכַרְי עִם ו"ה - רמ"ח, הִיא בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ.

וְעוֹד תִּקּוּנָא ז', וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, אִלֵּין דְּיַדְעִין בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית פְּקוּדָא תְּלִיתָאָה דְּאִיהִי בְּרִית מִילָה, וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֵ"שׁ, וּבְרִית אִיהִי י', וְעִם אֵ"שׁ אִתְעֲבִיד אִי"שׁ, וְאוּף הָכִי אַת ה' עִם אֵשׁ אִיהִי נוּקְבָא, וְעַל תְּרֵין אֵישׁוֹת אִתְמַר בְּקַדְמֵיתָא כָּתְנוֹת אוֹר, דִּבְהוֹן עָקְבוֹ מַכְהֶה גַלְגַּל חַמָּה.

וְעוֹד תִּקּוּן ז', וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, אֵלֶּה שֶׁיּוֹדְעִים בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית מִצְוָה שְׁלִישִׁית, שֶׁהִיא בְּרִית מִילָה, וְהַיְנוּ בְּרֵאשִׁית - בְּרִי"ת אֵ"שׁ, וּבְרִית הִיא י', וְעִם אֵ"שׁ נַעֲשֶׂה אִי"שׁ, וְאַף כָּךְ הָאוֹת ה' עִם אֵשׁ הִיא נְקֵבָה, וְעַל שְׁתֵּי הָאִשּׁוֹת נֶאֱמַר בַּתְּחִלָּה כָּתְנוֹת אוֹר, שֶׁבָּהֶן עָקְבוֹ מַכְהֶה גַלְגַּל חַמָּה.

וְהַיְינוּ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ דְּאִינּוּן בְּהַבְדָּלָה, י"ה מִן אִישׁ וְאִשָּׁה, בָּתַר דְּחָאבוּ וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם (בראשית ג כא), וְהַיְינוּ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ (אשה), וְדָא עוֹר שֶׁל נָחָשׁ, לְאִתְדַּכָּאָה בַּמֶּה דְחָאב, וּבְגִין דָּא צַדִּיקִים דְּנָטְרֵי בְּרִית שׁוּב אֵינָם חוֹזְרִים לְעַפְרָן, דְּאִיהוּ עוֹר מִשְׁכָּא דְחִוְיָא דְאִתְבְּרִי מֵעַפְרָא, דְאִתְמַר בֵּיהּ וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ (ישעיהו סה כב).

וְהַיְינוּ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, שֶׁהֵם בַּהַבְדָּלָה, י"ה מִן אִישׁ וְאִשָּׁה, אַחַר שֶׁחָטְאוּ - וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם, וְהַיְנוּ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, (אשה), וְזֶה עוֹר שֶׁל נָחָשׁ לְהִטָּהֵר בְּמַה שֶׁחָטָא. וּמְשׁוּם זֶה, צַדִּיקִים שֶׁשּׁוֹמְרִים הַבְּרִית, שׁוּב לֹא חוֹזְרִים לֶעָפָרָם, שֶׁהוּא עוֹר הַנָּחָשׁ, שֶׁנִּבְרָא מֵעָפָר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ.

דף יא.

וּבְגִין דָּא מָאן דְּלָא נָטִיר בְּרִית אִתְדַּן בְּחִבּוּט הַקֶּבֶר בְּהַהוּא עַפְרָא, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּגוּפָא דִלְהוֹן אִינּוּן לוֹן קֶבֶר בְּחַיֵּיהוֹן, דְּדַחֲקִין לוֹן שַׁעְתָּא בְּכָל יוֹמָא, וּבְמָלְאָכָא דִלְהוֹן דְּאִתְבַּקַּע דְּמָא בְּצַפְרָנֵיהוֹן, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לְאַחֲזָאָה צַפְרָנַיִם בְּהַבְדָּלָה, דַּהֲוָה אָדָם מְלוּבָּשׁ בְּכָתְנוֹת צַפְרָנַיִם, דַּהֲווֹ נָהֲרִין כַּעֲנָנֵי כָּבוֹד. (דף יא ע"א) וְאִיהוּ בְּהַבְדָּלָה מַנַּיְיהוּ, (בראשית ג ז) וַיִּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּים הֵם מַנַּיְיהוּ, בְּגוּפָא וְנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנֶפֶשׁ, עֲרוּמִים מִכָּתְנוֹת אוֹר, דְּאִינּוּן מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וּבְגִין דִּבְשַׁבָּת אִתְחֲזָא לוֹן בְּאַדְלָקַת שְׁרָגָא דְשַׁבָּת בִּתְרֵין פְּתִילוֹת דְּאֵשׁ, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יִתְעַבְּרוּן מַנַּיְיהוּ, תַּקִּינוּ לְמֵימַר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הַבְדָּלָה בְּאֵשׁ.

וּמְשׁוּם זֶה, מִי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית, נִדּוֹן בְּחִבּוּט הַקֶּבֶר בְּאוֹתוֹ עָפָר, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁגּוּפָם הוּא קֶבֶר לָהֶם בְּחַיֵּיהֶם, שֶׁדּוֹחֲקִים לָהֶם אֶת הַשָּׁעָה בְּכָל יוֹם, וּבְמַלְאָכְתָּם מִתְבַּקֵּעַ דָּם בְּצַפְרְנֵיהֶם, וּמְשׁוּם זֶה תִּקְּנוּ לְהַרְאוֹת הַצַּפְרְנַיִם בַּהַבְדָּלָה, שֶׁהָיָה אָדָם מְלֻבָּשׁ בְּכָתְנוֹת צַפְרְנַיִם שֶׁהָיוּ מְאִירִים כְּמוֹ עַנְנֵי כָבוֹד, וְהוּא בְּהַבְדָּלָה מֵהֶם. וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם - מֵהֶם, בְּגוּף וּנְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, עֲרֻמִּים מִכָּתְנוֹת אוֹר, שֶׁהֵם מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וּמְשׁוּם שֶׁבְּשַׁבָּת נִרְאָה לָהֶם בְּהַדְלָקַת נֵר שַׁבָּת בִּשְׁתֵּי פְּתִילוֹת אֵשׁ, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֵעָבְרוּ מֵהֶם, תִּקְּנוּ לוֹמַר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הַבְדָּלָה בְּאֵשׁ.

וּבְגִין דִּבְשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין מִתְלַבְּשִׁין נְשָׁמָתִין בְּכָתְנוֹת אוֹר, אָמַר הַנָּבִיא (ישעיה כד טו) עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, וְאוּקְמוּהוּ רַבָּנָן כַּבְּדוּהוּ בִּכְסוּת נְקִיָּה, מֵיָּד דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין אִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ כֻּלְּהוּ בְּנֵי מְתִיבְתָּא, דְּלֵית חֶדְוָה בֵּינַיְהוּ כְּחֶדְוָה כַּד אִתְחַדַּשׁ בֵּינַיְהוּ רָזָא דְאוֹרַיְיתָא.

וּמְשׁוּם שֶׁבְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים מִתְלַבְּשׁוֹת נְשָׁמוֹת בִּכְתָנוֹת אוֹר, אָמַר הַנָּבִיא, עַל כֵּן בָּאֲרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, וּפֵרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, כַּבְּדוּהוּ בִּכְסוּת נְקִיָּה. מִיָּד כְּשֶׁאָמַר דְּבָרִים הַלָּלוּ, הִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, שֶׁאֵין חֶדְוָה בֵּינֵיהֶם כְּמוֹ הַחֶדְוָה כְּשֶׁמִּתְחַדֵּשׁ בֵּינֵיהֶם סוֹד שֶׁל תּוֹרָה.

וּבְגִין דָּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית אֵשׁ, קָרֵי אִישׁ צַדִּיק תָּמִים, וְאוֹת י' דְשד"י אִיהִי חוּלְיָא עַל צַוָּאר דְּשֵׁד יֵצֶר הָרָע, חוּלְיָא דְשַׁלְשְׁלָאָה, וּבְגִין דָּא רְשִׁים שד"י בִּבְרִית, וְרָשִׁים בַּמְּזוּזָה, דְּמִזְדַּעְזְעִין כָּל‍ְהוֹן מַהַאי שַׁלְשְׁלָאָה, דְּאִיהִי אוֹת בְּרִית, אוֹת יְמִין טָבִין, אוֹת תְּפִלִּין.

וּמְשׁוּם כֵּן, מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית אֵשׁ, נִקְרָא אִישׁ צַדִּיק תָּמִים, וְאוֹת י' שֶׁל שַׁדַּי הִיא חֻלְיָה עַל צַוַּאר הַשֵּׁד יֵצֶר הָרָע, חֻלְיַת הַשַּׁלְשֶׁלֶת, וּמְשׁוּם כָּךְ רָשׁוּם שַׁדַּי"ו בַּבְּרִית, וְרָשׁוּם בַּמְּזוּזָה, שֶׁכֻּלָּם מִזְדַּעְזְעִים מֵהַשַּׁלְשֶׁלֶת הַזֹּאת, שֶׁהִיא אוֹת בְּרִית, אוֹת יָמִים טוֹבִים, אוֹת תְּפִלִּין.

וּמֵיָּד דְּאִיהוּ תָּפִיס בָּהּ יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ שֵׁ"ד, נָטִיל בַּר נַשׁ חַרְבָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים קמט ו) רוֹמְמוֹת אֵ"ל בִּגְרוֹנָם, דְּאִיהוּ י' רֵישָׁא דְחַרְבָּא, ו' גּוּפָא דְחַרְבָּא, ה' ה' תְּרֵי פִּפְיוֹת דִּילָהּ, וְשָׁחִיט לֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר הַבָּא לְהָרְגְךָ הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ בְּצָלוֹתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר.

וּמֵיָּד שֶׁהוּא תּוֹפֵס בָּהּ יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא ש"ד, לוֹקֵחַ הָאִישׁ חֶרֶב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם, שֶׁהוּא י' - רֹאשׁ הַחֶרֶב, ו' - גּוּף הַחֶרֶב, ה' ה' - שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁלָּהּ, וְשׁוֹחֵט אוֹתוֹ, וּבְגִלּוֹ נֶאֱמַר הַבָּא לְהָרְגְךָ הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ, בִּתְפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר.

וְעוֹד קְרִיאַת שְׁמַע אִיהִי רוֹמַ"ח, כְּלִילָא מִשִּׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וּמֵרֹמַ"ח תֵּיבִין עִם יהו"ה אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת, וְהוּא קִיְּרְטָא, וְהָא אִתְּמַר חֲמֵשׁ אַבְנִין ה', דְּאִתְעֲבִידוּ חַד אַבְנָא בְּאָת י', וְקַטִּיל בָּהּ לְיֵצֶר הָרָע, וּבְאָן אֲתַר אִיהִי קִיְּרְטָא, בִּתְפִלִּין, חוּט דְּקֶלַע דְּכָרִיךְ בְּיָד דָּא רְצוּעָה דְיָד, דְּאִיהוּ כְּחוּט דְּזַרְקָא, וְאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע, קֶשֶׁת דְּזָרִיק חִצִּים מִסִּטְרָא דְּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, וּבָרְכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק (משלי י ו), דְּאִיהוּ קֶשֶׁת הַבְּרִית.

וְעוֹד, קְרִיאַת שְׁמַע הִיא רֹמַ"ח, כְּלוּלָה מֵשֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, וּמִמְּאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה תֵּבוֹת עִם יהו"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם אֱמֶת, וְהוּא קֶלַע, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר חֲמֵשׁ אֲבָנִים ה', שֶׁנַּעֲשׂוּ אֶבֶן אַחַת בָּאוֹת י', וְהוֹרֵג בָּהּ יֵצֶר הָרָע, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם הוּא הַקֶּלַע? בַּתְּפִלִּין. חוּט שֶׁל קֶלַע שֶׁכּוֹרֵךְ בַּיָּד זוֹ רְצוּעָה שֶׁל יָד, שֶׁהוּא חוּט שֶׁל זְרִיקָה, וְהִיא קְרִיאַת שְׁמַע, קֶשֶׁת שֶׁזּוֹרֶקֶת חִצִּים מִצַּד שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, שֶׁהוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית.

רוֹמְחָא דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּחֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּיָד, דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה, וְאִיהִי לִימִינָא דְּחֶסֶד, דַּרְנָא דְּאַבְרָהָם דְּחוּשְׁבָּנֵיהּ רְמַ"ח, וְעִם ו' דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְעֲבִיד רוֹמַ"ח, קֶלַע

ה' עִלָּאָה לִשְׁמָאלָא, י' אַבָּנָא דְקָלַע, י"ה דִּתְפִלִּין, וְכֹלָּא י"ה עִם שְׁמ"י שְׂסָ"ה, זְכָר"י עִם ו"ה רְמַ"ח.

רִמַח זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, בַּחֲמֵשׁ הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁל הַיָּד, שֶׁהִיא ה' תַּחְתּוֹנָה, וְהִיא לִימִין הַחֶסֶד, הַדְּרָגָה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁחָשְׁבוֹנוֹ מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה, וְעִם ו' שֶׁל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי נַעֲשֶׂה רוֹמַ"ח, קָלַע ה' עֶלְיוֹנָה לִשְׂמֹאל, י' אֶבֶן הַקָּלַע, י"ה שֶׁל תְּפִלִּין, וְהַכֹּל י"ה עִם שְׁמ"י - שס"ה, זְכָר"י עִם ו"ה - רמ"ח.

וּמָאן דְּאִיהוּ נְטִיר י' בְּתַמָּנְיָא יוֹמִין דְּמִילָה, בְּתַמָּנְיָא אַלְפֵּי תְּחוּם שַׁבָּת, בְּתַמָּנְיָא פָּרְשָׁיָין דִּתְפִלִּי, אִיהוּ נָטִיר מִכָּל מַזִּיקֵי דִּתְחוֹת יָדָא דְּיֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ מְמַנָּא עַל שִׁתִּין רִבּוֹא, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּקָשִׁיר לֵיהּ בְּשַׁלְשְׁלָאִין וְקָטִיל לֵיהּ.

וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר י' בִּשְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁל מִילָה, בִּשְׁמוֹנַת אֲלָפִים תְּחוּם שַׁבָּת, בִּשְׁמוֹנָה פָּרָשִׁיּוֹת הַתְּפִלִּין, הוּא שָׁמוּר מִכָּל הַמַּזִּיקִים שֶׁתַּחַת יַד הַיֵּצֶר הָרָע, שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עַל שִׁשִּׁים רִבּוֹא, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁקּוֹשֵׁר אוֹתוֹ בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת וְהוֹרֵג אוֹתוֹ.

וְעוֹד בְּרִית דְּתַקִּינוּ לֵיהּ מָנָא בְּעַפְרָא, לְשַׁדָּיָא לָהּ בְּעַפְרָא, וְדָם דְּאַטִּיפִין מִנֵּיהּ, אִתְחֲשִׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ עָבִיד לֵיהּ עוֹלָה, וְהַהוּא עַפְרָא לְתַקָּנָא בֵּיהּ מִזְבַּח אֲדָמָה, וְדָם דִּבְרִית כְּאִלּוּ דָּבַח עֲלֵהּ עֲלָוִון, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כא) מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וגו', וְשָׁזַיִב לֵיהּ בְּהַהוּא עַפְרָא מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר, וּבְדָם מִילָה שָׁזִיב לֵיהּ מִשְּׁחִיטַת מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וְעוֹד, הַבְּרִית שֶׁתִּקְּנוּ לוֹ כְּלִי שֶׁל עָפָר לִזְרֹק בְּעָפָר, וְדָם שֶׁמַּטִּיפִים מִמֶּנּוּ, נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ עָשָׂה אוֹתוֹ עוֹלָה, וְאוֹתוֹ עָפָר, לְתַקֵּן בּוֹ מִזְבַּח אֲדָמָה, וְדַם הַבְּרִית כְּאִלּוּ זָבַח עָלָיו עוֹלוֹת. וְהוּ שֶׁכָּתוּב מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְגוֹ', וּמֵצִיל אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ עָפָר מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר, וּבְדַם מִילָה מִצִּילוֹ מִשְּׁחִיטַת מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וְאִם הַהוּא דְקַבִּיל בְּרִית אִיהוּ מַמְזֵר, הַהוּא עַפְרָא תַּקִּין לֵיהּ לְחַוְיָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה סה כה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְאִיהוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרַרְהּ יהו"ה (בראשית ה כט), דְּאִתְמַר בָּהּ (שם ג יז) אָרוּרָה הָאֲדָמָה, וְאִיהִי עַפְרָא מֵהַאי דְּאִתְמַר בָּהּ (שם א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נא ו) וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, עִמֵּיהּ יְהֵא חוּלְקֵיהּ, כְּאִלּוּ קָשִׁיר לֵיהּ לְמֶיעֱבַד עוֹלָה לַעֲבוֹדָה זָרָה, דְּהַהוּא בֵּן אוֹ בַּת אִינּוּן פֶּסֶל וּמַסֵּכָה, וְאִתְמַר וְשָׂם בַּסָּתָר, בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן, דְּהַהוּא בַּר מִנְחַשׁ הַקַּדְמוֹנִי אִיהוּ, דְּגָרִים מָוֶת לְאָדָם וּלְאִתְתֵּיהּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ג יד) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה כוּ'.

וְאִם אוֹתוֹ שֶׁקִּבֵּל בְּרִית הוּא מַמְזֵר, אוֹתוֹ הֶעָפָר תִּקֵּן לְנָחָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְהוּא מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרָרָה יהו"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה, וְהִיא עָפָר, מִזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, עִמּוֹ יִהְיֶה חֶלְקוֹ, כְּאִלּוּ קָשַׁר אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת עוֹלָה לַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁאוֹתוֹ בֵּן אוֹ בַּת הֵם פֶּסֶל וּמַסֵּכָה, וְעַל זֶה נֶאֱמַר אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה, וְנֶאֱמַר וְשָׂם בַּסָּתֶר - בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם,

וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן - שֶׁאוֹתוֹ הַבֵּן הוּא מֵהַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי שֶׁגָּרַם מָוֶת לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וכו'.

דף יא:

קְלִיפָּה דְּעָרְלָה דְּכַסֵּי עַל י', אִית לָהּ תְּלַת קְלִיפֵי כְּגַלְדֵי בְּצָלִים דָּא עַל דָּא, וְאִינּוּן כְּקְלִיפִין דֶּאֱגוֹזָא, דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, דָּא קְלִיפָּה קַדְמָאָה דֶּאֱגוֹזָא, וּבֹהוּ אֲבָנִים מְפוּלָמוֹת דָּא קְלִיפָּה תִּנְיָנָא דֶּאֱגוֹזָא קָשָׁה כְּאֶבֶן, וְחֹשֶׁךְ קְלִיפָּה תְּלִיתָאָה, וּבְהוֹן (דף יא ע"ב) אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן אֵין דּוֹרְשִׁין בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים (ויקרא יט כג), וְלָקֳבֵל מוֹחָא, אִיהוּ וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַיהוָ"ה.

קְלִפַּת הָעָרְלָה שֶׁמְּכַסָּה עַל י', יֵשׁ לָהּ שָׁלֹשׁ קְלִפּוֹת כְּמוֹ גְּלָדֵי בְּצָלִים זוֹ עַל זוֹ, וְהֵם כְּקְלִפּוֹת הָאֱגוֹז, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ - זֶה קַו יָרֹק, הַקְּלִפָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הָאֱגוֹז, וּבֹהוּ - אֲבָנִים מְפֻלָּמוֹת, זוֹ הַקְּלִפָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הָאֱגוֹז קָשָׁה כָּאֶבֶן, וְחֹשֶׁךְ - קְלִפָּה שְׁלִישִׁית. וּבָהֶם פֵּרְשׁוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ, אֵין דּוֹרְשִׁים בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים, וּכְנֶגֶד הַמֹּחַ הוּא, וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה'.

וּבְהוֹן מִסְטָרָא דְּעָרְלָה אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לְפַרְדֵּס, שְׁלֹשָׁה אָכְלוּ מֵאִלֵּין קְלִיפֵי וּמֵתוּ, רְבִיעָאָה אָכַל אִיבָּא וְזָרַק קְלִיפִין וְחַי, כְּגַוְונָא דָּא אִתְמַר רַבִּי מֵאִיר רְמוֹן מָצָא, תּוֹכוֹ אָכַל קְלִיפָתוֹ זָרַק.

וּבָהֶם מִצַּד שֶׁל עָרְלָה, אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס - שְׁלֹשָׁה אָכְלוּ מֵהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ וּמֵתוּ, הָרְבִיעִי אָכַל הַפְּרִי וְזָרַק הַקְּלִפּוֹת וָחַי. כְּמוֹ זֶה נֶאֱמַר, רַבִּי מֵאִיר רְמוֹן מָצָא - תּוֹכוֹ אָכַל, קְלִפָּתוֹ זָרַק.

וּכְגַוְונָא דְּאִלֵּין קְלִיפִין, אִינּוּן קוּשְׁיָין דְּחַפְיָין עַל הֲלָכָה, דְּאִיהִי מוֹחָא מִלְּגָאו, וְלֵית בַּר נַשׁ יָכִיל לְמֵיכַל בְּנַהֲמָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא (משלי ג יח), עַד דְּזָרִיק קוּשְׁיָין מֵהֲלָכוֹת, וְאִית הֲלָכָה דְּכָל קוּשְׁיָין דִּילָהּ אִינּוּן כְּאִילָנָא, דְּקְלִיפָּה דִּילֵיהּ וְקָנֶה דִּילֵיהּ וְעָצָיו וְעַלִּין וְאִיבָּא כֻּלְּהוֹן שָׁוִין לְמֵיכַל, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (שיר ד יד) נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם וכו', וּבְגִין דָּא לַאו כָּל קוּשְׁיָין שָׁוִין.

וּכְמוֹ שֶׁהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ הֵם קֻשְׁיוֹת שֶׁמְּכַסּוֹת עַל הֲלָכָה, שֶׁהִיא מֹחַ מִבִּפְנִים, וְאֵין אָדָם יָכוֹל לֶאֱכֹל בָּלֶחֶם הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא, עַד שֶׁיּוֹרֵק קֻשְׁיוֹת מֵהֲלָכוֹת, וְיֵשׁ הֲלָכָה שֶׁכָּל קֻשְׁיוֹתֶיהָ הֵם כְּאִילָן, שֶׁקְּלִפָּתוֹ וְקָנֶה שֶׁלּוֹ וְעֵצִים וְעָלִים וְהַפְּרִי - כֻּלָּם שָׁוִים לְמַאֲכָל, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם וְכוּ', וְלָכֵן אֵין כָּל הַקֻּשְׁיוֹת שָׁווֹת.

פִּקּוּדָא רְבִיעָאָה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי רֵאשִׁית לְנִבְרָאִים, וְאִיהִי אַחֲרִית לְחָכְמָה עִלָּאָה, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

מִצְוָה רְבִיעִית בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית זוֹ תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, וְזוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא רֵאשִׁית לַנִּבְרָאִים, וְהִיא אַחֲרִית לְחָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וּבְגִלְגֻּלָהּ נֶאֱמַר מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

כַּד אִתְנְטִילַת מִכֶּתֶר אִתְקְרִיאַת עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, תַּגָּא דְּסֵפֶר תּוֹרָה, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלַף, כַּד אִתְנְטִילַת מֵהַאי חָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהִי רֵאשִׁית, אִתְקְרִיאַת עַל שְׁמָהּ, וְכַד אִתְנְטִילַת מִבִּינָהּ אִתְקְרִיאַת עַל שְׁמָהּ תְּבוּנָה.

כְּשֶׁנִּטְלָה מִכֶּתֶר נִקְרֵאת עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, הַכֶּתֶר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלַף. כְּשֶׁנִּטְלָה מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה הַזּוֹ, שֶׁהִיא רֵאשִׁית, נִקְרֵאת עַל שְׁמָהּ, וּכְשֶׁנִּטְלָה מִבִּינָה, נִקְרֵאת עַל שְׁמָהּ - תְּבוּנָה.

וְכַד אִתְנְטִילַת מֵחֶסֶד, אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב דְּאִיתְיְהִיבַת מִימִינָא, דִּכְתִיב (דברים לג יב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְכַד אִתְנְטִילַת מִגְּבוּרָה אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִיתְנָה, וּמִתַּמָּן גִּבּוֹרִים עוֹמְדִים בַּפֶּרֶץ, וְלָא יָכִיל לְמֵימַר בָּהּ אֶלָּא גִּבּוֹר בְּמִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, גִּבּוֹר בְּיִצְרוֹ.

וּכְשֶׁנִּטְלָה מֵחֶסֶד נִקְרֵאת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין, שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּכְשֶׁנִּטְלָה מִגְּבוּרָה נִקְרֵאת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁכֵּךְ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִתְּנָה, וּמִשָּׁם גִּבּוֹרִים לַעֲמֹד בַּפֶּרֶץ, וְלֹא יָכוֹל לַעֲמֹד בָּהּ אֶלָּא גִּבּוֹר בְּמִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, גִּבּוֹר בְּיִצְרוֹ.

וּבְיוֹמָא תְּלִיתָאֲה נְחִיתַת לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא עַל יְדֵי דְּמֹשֶׁה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יט טז) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר, בְּתְרֵי לוּחֵי אַבְנִין, נָצַח וְהוֹד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם לב טז) כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עִבְרֵיהֶם, וְאִינּוּן תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וּמִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאוּ נְבִיאֵי הָאֱמֶת, וּשְׁכִינְתָּא תּוֹרַת אֱמֶת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וְאִתְקְרִיאַת מַרְאֵה דְּנְבוּאָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִסִּטְרָא דְּתַרְוַיְיהוּ.

וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יָרְדָה לַעֲמוּד הָאֱמֶת עַל יְדֵי מֹשֶׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר. בִּשְׁנֵי לוּחוֹת אֲבָנִים - נֵצַח וְהוֹד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב, כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם, וְהֵם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, וּמִצַּד שֶׁל עַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרְאוּ נְבִיאֵי הָאֱמֶת, וּשְׁכִינָה תּוֹרַת אֱמֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וְנִקְרֵאת מַרְאֵה נְבוּאָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִצַּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי נְתָנָהּ, דָּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וּבְדַרְגָּא דִּילֵיהּ מַלְכוּת מַלְיָל עִמְּהוֹן, וְהָא אוּקְמוּהוּ, לַעֲשֹׂר מַלְכִין שְׁמָא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פֶּה אֶחָד, נָגַע בְּבֵת, וְכָלַל בָּהּ כָּל הָעֲשָׂר, וְדָא י' בַּ"ת אַחַת, תְּחוֹת הַי' מִן אֱלֹהִי"ם, י' מִן אדנ"י, י' מִן שד"י, כְּלִילָא מִכָּל כִּנּוּיִין, וּמִכָּל הֲוָיִין, כְּגוֹן הוה"י, אוֹ כְּוָותֵיהּ, דִּיהֵא י' תְּחוֹת ה', בְּכָל שֵׁם דְּכִינּוּי וַהֲוָיָה אִיהִי נוּקְבָא.

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נְתָנָהּ, זֶה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, וּבַדַּרְגָּה שֶׁלּוֹ, הַמַּלְכוּת, הוּא דִּבֵּר עִמָּם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ לָעֲשָׂרָה מְלָכִים שֶׁמָּא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פֶּה אֶחָד, וְנָגַע בַּבַּת וְכָלַל בָּהּ כָּל הָעֲשָׂרָה, וְזוֹ י' בַּ"ת אַחַת, תַּחַת הַי' מִן

אֱלֹהִי"ם, י' מִן אֲדנָ"י, י' מִן שַׁדַּ"י, כְּלוּלָה מִכָּל הַכִּנּוּיִים, וּמִכָּל הַהֲוָיוֹת כְּמוֹ הוה"י, אוֹ כְּמוֹתוֹ, שֶׁיִּהְיֶה י' תַּחַת ה', בְּכָל שֵׁם שֶׁל כִּנּוּי, וַהֲוָי"ה הִיא נְקֵבָה.

וּבְגִין דְּאוֹרַיְיתָא מִינָהּ אִתְיְהִיבַת, אָמַר לְמֹשֶׁה (שמות לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי כו', דְּלֵית נָבִיא וְחָכָם יָכִיל לְעַאלָא לְעֵילָא פְּחוּת מִן דָּא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת מַפְתֵּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים אֲנִפִּין דִּילָהּ, וְאֲנִפִּין דִּלְגָאו מַפְתֵּחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וְהָא אִתְמַר לְעֵיל, דְּאִם בַּר נַשׁ לֵית בִּידוֹי מַפְתֵּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים בְּמַאי יֵיעוּל, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בָּהּ (תהלים קיח כ), זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָ"ה.

וּמִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה מִמֶּנָּה, אָמַר לְמֹשֶׁה וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וְכוּ', שֶׁאֵין נָבִיא וְחָכָם יָכוֹל לְהַכָּנֵס לְמַעְלָה פָּחוֹת מִזֶּה, וְלָכֵן נִקְרָאִים מַפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים הַפָּנִים שֶׁלָּהּ, וּפָנִים שֶׁבִּפְנִים - מַפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר לְמַעְלָה שֶׁאִם אֵין לָאִישׁ בְּיָדָיו מַפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים - בַּמֶּה יִכָּנֵס? וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה.

וּבְגִין דְּלֵית הַשְׂגָּה לְנָבִיא וְחוֹזֶה וְחָכָם פְּחוּת מִינָהּ, אָמַר הַנָּבִיא (ירמיהו ט כב) כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ כו', כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל כו', וְיָדוֹעַ אוֹתִי, וּבְגִין דָּא יַעֲקֹב אוֹלִיף לָהּ לִבְנוֹי, וְיָהִיב לוֹן קַבָּלָה מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וְדָוִד דַּהֲוָה לֵיהּ קַבָּלָה מִינָהּ, אָמַר לְגַבָּהּ (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה כו', רָמִיז לָהּ בְּהַאי תַּגָּא, וְסָלִיק מַחֲשַׁבְתֵּיהּ לְגַבָּהּ, וְאָמַר לֹא יִירָא לִבִּי כו'.

וּמִשּׁוּם שֶׁאֵין הַשְׂגָּה לְנָבִיא וְחוֹזֶה וְחָכָם פְּחוּת מִמֶּנָּה, אָמַר הַנָּבִיא, כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל וְכוּ' הַשֵּׂכֶל וְיֵדַע אוֹתִי. וְלָכֵן יַעֲקֹב לִמֵּד אוֹתָהּ לִבָנָיו, וְנָתַן לָהֶם קַבָּלָה מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם. וְדָוִד שֶׁהָיָה לוֹ קַבָּלָה מִמֶּנָּה, אָמַר לָהּ אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה. רָמַז אוֹתָהּ בַּכֶּתֶר הַזֶּה, וְהֶעֱלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ אֵלֶיהָ, וְאָמַר לֹא יִירָא לִבִּי וְכוּ'.

דף יב.

וְאַהֲרֹן דַּהֲוָה לֵיהּ קַבָּלָה מִינָהּ, לָא הֲוָה עָאל לְפָנַי וְלִפְנִים פָּחוּת מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, דַּהֲוָה יָדַע דְּאִיהִי עִקָּרָא דְּכֹלָּא, דְּאִיהִי קָרְבָּן לַיהוָ"ה, עוֹלָה לַיהוָ"ה, אִשֶּׁה לַיהוָ"ה, וְיִשְׂרָאֵל דַּהֲוָה לוֹן קַבָּלָה מִינָהּ, לָא בָעוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַשְׁכּוֹנָא אָחֳרָא (דף יב ע"א) דְּיִפְדּוֹן לוֹן בְּגִינָהּ מִן גָּלוּתָא, אֶלָּא זֹאת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וכו', וְנָבִיא אָמַר בְּגִינָהּ כַּד חָזָא בְּנָבוּאָתָא דּוֹחָקָא דְּיִשְׂרָאֵל תַּקִּיפָא, אָמַר (איכה ג כא) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי כו', וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר (דברים לג ג).

וְאַהֲרֹן שֶׁהָיָה לוֹ קַבָּלָה מִמֶּנָּה, לֹא הָיָה נִכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים פָּחוֹת מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהִיא עִקַּר שֶׁל הַכֹּל, שֶׁהִיא קָרְבָּן לַיהוָ"ה, עוֹלָה לַיהו"ה אִשֶּׁה לַיהו"ה. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה לָהֶם קַבָּלָה מִמֶּנָּה, לֹא רָצוּ מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁכּוֹן אַחֵר שֶׁיִּפְדֶּה אוֹתָם מֵהַגָּלוּת בִּגְלָלָהּ אֶלָּא

זֹאת, שֶׁכָּתוּב וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם. וְהַנָּבִיא אָמַר בִּשְׁבִילָהּ, כְּשֶׁרָאָה בִּנְבוּאָה אֶת דָּחְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תַּקִּיף, אָמַר זֹאת אֲשִׁיב אֶל לִבִּי וְכוּ', וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר.

אֵיהִי מַרְגָּלִית כְּלִילָא מִכָּל גַּוְונִין נְהִירִין, דְּאִינוּן נְהִירִין מַגָּרְמַיהּ, וּסְגוּלָה דִּילֵיהּ בְּכָל נְקוּדִין דְּאַתְוָון וְטַעֲמֵי, בְּכָל שֵׁם וְשֵׁם, מִסְטְרָא דְּחֹלֶ"ם, אֵיהִי סָגוֹלְתָּא.

הִיא מַרְגָּלִית כְּלוּלָה מִכָּל הַגְּוָנִים הַמְּאִירִים שֶׁמְּאִירִים מֵעַצְמָם, וּסְגֻלָּתוֹ בְּכָל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת וְהַטְּעָמִים. בְּכָל שֵׁם וְשֵׁם, מִצַּד שֶׁל חֹל"ם הִיא סְגוֹלָתָהּ.

חוֹלַם מָלֵא בְּוָא"ו, סְלִיק בְּאַתְוָוי אהי"ה, וּתְלַת נִיצוֹצִין י' י' י' כְּחוּשְׁבַּן יהו"ה, דְּאִיהוּ כ"ו וְאַרְבַּע אַתְוָון סְלִיק לְחֶשְׁבַּן יהו"ה אהי"ה נ"א, בְּרַזָּא יהו"ה דִּי' י' י', וּסְגוּלָה דִּילֵיהּ (במדבר יב יג) אֵ"ל נָא רְפָא נָ"א לָהּ, אָנָּא יהו"ה הוֹשִׁיעָה נָ"א (תהלים קיח כה), אהי"ה כ"א, כ' כֶּתֶר, א' אֵין סוֹף, אֵין קָדוֹשׁ כַּייָ' וגו' (ש"א ב ב).

חוֹלַ"ם מָלֵא בְּוָא"ו עוֹלֶה בְּאוֹתִיּוֹתָיו אהי"ה, וּשְׁלֹשָׁה נִיצוֹצוֹת י' י' י' כְּחֶשְׁבּוֹן יהו"ה, שֶׁהוּא כ"ו, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹתָיו עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן יהו"ה אהי"ה נ"א, בְּסוֹד יהו"ה שֶׁל י' י' י', וּסְגֻלָּתוֹ אֵ"ל נָא רְפָא נָ"א לָהּ, אָנָּא יהו"ה הוֹשִׁיעָה נָא. אהי"ה כ"א, כ' כֶּתֶר, א' אֵין סוֹף, אֵין קָדוֹשׁ כַּה' וְגוֹ'.

וְחוֹלַם סְגוֹלָתֵיהּ לְחֶלְמָא, דְּבֵיהּ אִתְמַר וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה כו' (בראשית כח יב), וְעוֹד חוֹלַם מוֹחֵל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, חוֹלַם חָסֵר אִיהוּ ה"י מִן אֱלֹהִי"ם, תְּלַת נִיצוֹצוֹת לִ' מִן אֱלֹהִי"ם, אִשְׁתַּאַר א"ם, דְּאִתְמַר בָּהּ כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא (משלי ב ג), וְלַאו צָרִיךְ לַאֲרָכָא בְּנִקּוּדֵי, דְּהָא אִתְאֲמָרוּ.

וְחוֹלַ"ם סְגֻלָּתוֹ לְחֶלֶם, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְכוּ', וְעוֹד חוֹלַ"ם - מוֹחֵל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. חֹל"ם חָסֵר הוּא ה"י מִן אֱלֹהִי"ם, שְׁלֹשָׁה נִיצוֹצוֹת לִ' מִן אֱלֹהִים - נִשְׁאָר אֵ"ם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, וְלֹא צָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ בַּנְּקֻדּוֹת, שֶׁהֲרֵי נִתְבָּאֲרוּ.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים, אִלֵּין דְּיָדְעֵי בְּפִקּוּדָא חֲמִישָׁאָה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁי"ת, יְרֵ"א שַׁבָּ"ת, אַזְהָרָה דִּילֵיהּ דְּלָא לְחַלְּלָא בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא בְּטַ"ל מְלָאכוֹת, דְּאִינוּן אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר חָד, לְקֶבֶל אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חָד, רְצוּעָה לְאַלְקָאָה אִיהִי שְׁפוּחָה בִּישָׁא, שַׁעֲטְנֵז, כְּלִילָא מִשּׁוֹר וַחֲמוֹר, דְּאָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר (בראשית לב ו), עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר (שמות כב ח), דְּאֵין מַלְקִין בְּשַׁבָּת, דְּלָא שַׁלְטָא שְׁפוּחָה בִּישָׁא עַל עָלְמָא, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּאַשְׁלִיט לָהּ עַל עָלְמָא.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים, אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים בְּמִצְוָה חֲמִישִׁית בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית - יְרֵ"א שַׁבָּ"ת, אַזְהָרָתוֹ שֶׁלֹּא לְחַלֵּל אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ בְּט"ל מְלָאכוֹת, שֶׁהֵן אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר אַחַת, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר אַחַת. הָרְצוּעָה לְהַלְקוֹת, הִיא שְׁפוּחָה רָעָה, שַׁעַטְנֵז, כְּלוּלָה מִשּׁוֹר וַחֲמוֹר, שֶׁאָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע - עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר - שֶׁאֵין מַלְקִין בְּשַׁבָּת, שֶׁלֹּא שׁוֹלֶטֶת הַשְּׁפוּחָה הָרָעָה עַל הָעוֹלָם. אוֹי לְמִי שֶׁמַּשְׁלִיט אוֹתָהּ עַל הָעוֹלָם.

וּבְגִין דָּא אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ (ויקרא כו ב), דָּא בַּת יְחִידָה, דְּאִיהִי שְׁמִירָה אַחַת לְשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, בָּהּ תַּלְיָין כָּל שְׁמִירָתָן דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, דְּאִתְקְרִיאוּ שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת (שמות לא טז), דָּא בַּת יְחִידָה, דְּאִיהִי שְׁמִירָה לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וּמָאן דִּמְחַלֵּל לָהּ לַאו אִיהוּ נָטִיר מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (שם יד) מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת, מָאן דְּאַעִיל בְּרְשׁוּת דִּילָהּ שִׁפְחָה חֲלָלָה זוֹנָה, דְּרְשׁוּת דִּילָהּ אִיהוּ תְּחוּם שַׁבָּת, כְּגַוְונָא דִּתְחוּם וּגְבוּל דְּיַמָּא, דְּאִתְמַר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם (ירמיהו ה כב), וּמַאי נִיהוּ וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם (הושע ב כ), וְלֵית יָם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא.

וּמִשּׁוּם זֶה אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ - זוֹ בַּת יְחִידָה, שֶׁהִיא שְׁמִירָה אַחַת לְשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, בָּהּ תְּלוּיִים כָּל שְׁמִירָתָן שֶׁל עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁנִּקְרְאוּ שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה. וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת - זוֹ בַּת יְחִידָה, שֶׁהִיא שְׁמִירָה לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וּמִי שֶׁמְּחַלֵּל אוֹתָהּ, אֵינוֹ שָׁמוּר עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת. מִי שֶׁמַּכְנִיס בִּרְשׁוּת שֶׁלָּהּ שִׁפְחָה חֲלָלָה זוֹנָה, שֶׁרְשׁוּת שֶׁלָּהּ הוּא תְּחוּם שַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁתְּחוּם וּגְבוּל שֶׁל הַיָּם, שֶׁנֶּאֱמַר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. וּמִי הוּא? וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם, וְאֵין יָם אֶלָּא תּוֹרָה.

מָאן דְּאַעֲבַר עֲלָהּ כְּאִלּוּ חָזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּבְגִין דָּא קְרָא סָמִיךְ לֵיהּ, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ (בראשית א ב), דְּאִיהוּ חוֹל לְיָם, כְּחוּלְיָא דְּשַׁלְשְׁלָאָה לְכַלְבָּא, מָאן דְּאַפִּיק לֵיהּ מִשַּׁלְשְׁלָאֵיהּ, גָּרִים כַּמָּה נְשׁוּכִין דְּיִסּוּרִין דְּנָשִׁיךְ לֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אָמַר דָּוִד הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי (תהלים כב כא), וְדָא סמא"ל דְּאִיהוּ תָּפִיס בְּקוֹלָר, מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין דְּקַשְׁרִין לֵיהּ בְּאוֹת דִּתְפִלִּין, וּרְצוּעָה בְּקֶשֶׁר עַל דְּרוֹעֵיהּ, וְקִשּׁוּר בְּתֶרִין רְצוּעִין עַל קַרְנוֹי, דְּאִיהוּ שׁוֹר מוּעָד.

מִי שֶׁעוֹבֵר עָלֶיהָ כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְלָכֵן הַכָּתוּב סָמַךְ לָהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, שֶׁהוּא חוֹל לַיָּם. כְּמוֹ חֻלְיָה שֶׁל שַׁלְשֶׁלֶת לְכֶלֶב - מִי שֶׁמּוֹצִיא אוֹתוֹ מִשַּׁלְשֶׁלְאוֹתָיו, גּוֹרֵם כַּמָּה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יִסּוּרִים שֶׁנּוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ, וּבִגְלָלוֹ אָמַר דָּוִד הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי. וְזֶה סמא"ל, שֶׁהוּא תָּפוּס בְּקוֹלָר מִצַּד שֶׁל אֵלּוּ שֶׁקּוֹשְׁרִים אוֹתוֹ בְּאוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, וּרְצוּעָה בְּקֶשֶׁר עַל זְרוֹעוֹ, וְקִשּׁוּר בִּשְׁתֵּי רְצוּעוֹת עַל קַרְנָיו, שֶׁהוּא שׁוֹר מוּעָד.

וּשְׁכִינְתָּא שַׁבָּת יְחִידָה, אִיהִי רְשׁוּת דְּיִחוּדָא דְּעָלְמָא, דְּאִיהוּ גָּבְהוֹ עֶשֶׂר אַתְוָון דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְרָחְבוֹ ד' יהו"ה, עֹנֶ"ג שַׁבָּת בְּהִפּוּכָא נֶגַ"ע, מָאן דְּאִית לֵיהּ וְלָא מְקַיֵּים לֵיהּ, אִתְהַפַּךְ לֵיהּ לְנֶגַ"ע צָרַעַת, שִׁפְחָה דַּחֲרִיבַת בֵּיתֵיהּ, וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו (ויקרא יד מה), וְדָא הוּא עֲנִיּוּתָא, דְּאִיהוּ בַּאֲתַר דְּנֶגַע צָרַעַת, חָזַר בִּתְיוּבְתָּא וְטָהֲרוֹ הַכֹּהֵן, דָּא מִיכָאֵ"ל כֹּהֵן גָּדוֹל, מִמַּנָּא תְּחוֹת יַד חֶסֶד.

וּשְׁכִינָה שַׁבָּת יְחִידָה, הִיא רְשׁוּת שֶׁל יִחוּד שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא גָּבְהוֹ עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ - יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְרָחְבוֹ ד' יהו"ה. עֹנֶ"ג שַׁבָּת בְּהִפּוּךְ - נֶגַ"ע. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְלֹא מְקַיֵּם אוֹתוֹ, מִתְהַפֵּךְ לוֹ

לְגַבֵּי"ע צַרַעַת, שִׁפְחָה שֶׁמַּחֲרִיבָה בֵּיתוֹ, וְנִתֵּץ אֶת הַבַּיִת, אֶת אֲיבָרָיו וְאֶת עֵצָיו, וְזוֹהִי עֲנִיּוּת, שֶׁהִיא בְּמָקוֹם שֶׁל גֶּבַע צָרַעַת. חָזַר בְּתְשׁוּבָה, וְטָהֲרוּ הַכֹּהֲן - זֶה מִיכָאֵ"ל כֹּהֵן גָּדוֹל מְמֻנֶּה תַּחַת יַד הַחֶסֶד.

עֹנֶ"ג אִיהוּ נָהֲ"ר יוֹצֵא מֵעֵ"דֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגַּ"ן, דְּאִיהוּ עִדּוּן נִשְׁמָתִין, וּ' נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, מִבֵּי"ן י"ה, וְלֵית עִדֶּן אֶלָּא כֶּתֶר עִלָּיוֹן, דְּאִיהוּ מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּעֵדֶן עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִי"ם זוּלָתֶךָ (ישעיה סד ג), לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן (בראשית ב ו) דָּא ה' תַּתָּאָה.

עֹנֶ"ג הוּא נָהֲ"ר יוֹצֵא מֵעֵ"דֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגַּ"ן, שֶׁהוּא עִדּוּן הַנְּשָׁמוֹת. וּ' נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵ"דֶן, מִבֵּין י"ה, וְאֵין עֵדֶן אֶלָּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן שֶׁהוּא מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, וּמִשּׁוּם כְּךָ נֶאֱמַר בְּעֵדֶן, עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, זֶה ה' תַּתָּאוֹנָה.

אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חַד כְּחֻשְׁבַּן ט"ל, מָאן דְּנָטִיר לָהּ מִנַּיְיהוּ, נָחִית ט"ל עֲלֵיהּ, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו, ט"ל לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, וַעֲלֵיהּ אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה טַל תּוֹרָה מְחַיֶּיהוּ. (דף יב ע"ב) וְעוֹד וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ (דניאל יב ג), אִלֵּין דְּיַדְּעִין בְּפִקּוּדָא שְׁתִיתָאָה דְּאִתְרְמִיזַת בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, בַּי"ת תַּמָּן, דְּאִתְמַר עֲלָהּ גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וּדְרוֹר קֵן לָהּ (תהלים פד ד), וְהָא יְנוּקִין יָדְעִין דִּדְרוֹר קֵן לָהּ, וְאָתָא דָּוִד לְמֵימַר בְּרוּחַ קוּדְשָׁא, אֶלָּא דָּא מִצְוַת קֵן צִפּוֹר, דְּאִית בֵּיהּ כַּמָּה רָזִין, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, דִּכְתִיב בְּגִינָהּ כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה (ישעיה נו ז), דָּא בֵּי כְּנִישְׁתָּא, וּדְרוֹר קֵן לָהּ דָּא בֵּי מֶדְרָשָׁא, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ אִלֵּין מָארֵי תוֹרָה, מָארֵי מִשְׁנָה, מָארֵי קַבָּלָה, דִּבְגִינְהוֹן לָא זָזָה שְׁכִינְתָּא מִיִּשְׂרָאֵל.

אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר אַחַת - כְּחֻשְׁבּוֹן ט"ל. מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתָהּ מֵהֶם, יוֹרֵד עָלָיו ט"ל, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו - ט"ל לְהַחֲיוֹת מֵתִים. וְעָלָיו בֵּאֲרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁל הַמִּשְׁנָה, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה, טַל תּוֹרָה מְחַיֶּיהוּ. וְעוֹד, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ - אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים בַּמְצָוָה הַשִּׁשִּׁית שֶׁנִּרְמֶזֶת בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית - בַּי"ת שָׁם, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ, וַהֲרֵי תִּינוֹקוֹת יוֹדְעִים שֶׁדְּרוֹר קֵן לָהּ, וּבָא דָּוִד וְאָמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ?! אֶלָּא זוֹ מִצְוַת קֵן צִפּוֹר, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ כַּמָּה סוֹדוֹת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, שֶׁכָּתוּב בִּשְׁבִילָהּ כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה - זֶה בֵּית הַכְּנֶסֶת. וּדְרוֹר קֵן לָהּ - זֶה בֵּית הַמִּדְרָשׁ. אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ - אֵלּוּ בַּעֲלֵי תוֹרָה, בַּעֲלֵי מִשְׁנָה, בַּעֲלֵי קַבָּלָה, שֶׁבִּגְלָלָם לֹא זָזָה שְׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ (דניאל יב ג), אִלֵּין אַתְוָון, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּאוֹרַיְיתָא, מְרַקְּמָן מִכָּל גַּוְונָא דְּנוּנָא, חִוָּור וְסוּמָק וְיָרוֹק וְאוּכָם, וּמִנְּהוֹן אִתְפָּרְשָׁן לְכַמָּה גַּוְונִין.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ - אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן לְבוּשֵׁי הַתּוֹרָה, רְקוּמִים מִכָּל גְּוֹנֵי הָאֵשׁ - לְבָן, אֹדֶם, יָרֹק וְשָׁחֹר, וּמֵהֶם נִפְרָדִים לְכַמָּה גְּוָנִים.

וְכֻלְּהוּ גַּוְונִין, אִינּוּן מְרַקְּמָן בְּמִשְׁכָּא דְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּגִינְתָא דְּעֵדֶן, וּרְקִיעָא בְּאִלֵּין אַתְוָון אִיהוּ מְצוּיָיר וּמְרוּקָם, בְּגִין דִּבְהוֹן אִתְבְּרֵי.

וְכָל הַגְּוָנִים הֵם מְרֻקָּמִים בָּעוֹר שֶׁל גּוּף הָאָדָם, שֶׁהוּא בְּגַן עֵדֶן, וְהָרָקִיעַ בְּאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת מְצַיֵּר וּמְרֻקָּם מֹשֶׁה שֶׁהוּא נִבְרָא בָּהֶם.

יַזְהִירוּ אִלֵּין נְקוּדִין דְּנָהֲרִין בְּאַתְוָון, וּבְהוֹן נְהִירִין כּוֹכְבַיָּא בִּרְקִיעָא בְּגִנְתָא דְעֵדֶן, וְכֻלְּהוּ נְהִירִין בְּעַיְינִין דְּגוּפָא בְּגִנְתָא דְעֵדֶן.

יַזְהִרוּ - אֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת שֶׁמְּאִירוֹת בָּאוֹתִיּוֹת, וּבָהֶם מְאִירִים כּוֹכָבִים בִּרְקִיעַ הַגַּן עֵדֶן, וְכֻלָּם מְאִירִים בָּעֵינַיִם שֶׁל הַגּוּף בְּגַן עֵדֶן.

כְּזֹהַר אִלֵּין טַעֲמֵי אוֹרַיְיתָא, דְּבָהוֹן מִתְנַהֲגִין אַתְוָון וּנְקוּדֵי, וּבְהַהוּא גּוּפָא דְּגִנְתָא, כְּזֹהַר דָּא נִשְׁמָתָא, דְּאִיהִי תְּנוּעָה דְּאַתְוָון וּנְקוּדֵי, דְּנָהֲרִין בְּאַנְפִּין וּבְעַיְינִין, וְנַפְשָׁא אִיהִי כְּלָלָא דְּאַתְוָון, וְאִיהִי שִׁתּוּפָא דְּגוּפָא, רוּחָא אִיהִי כְּלָלָא דְּנָקוּדֵי דְּנָהֲרִין בְּעַיְינִין.

כְּזֹהַר - אֵלּוּ טַעֲמֵי הַתּוֹרָה שֶׁבָּהֶם מְנַהֲגִים אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת וּבְאוֹתוֹ גּוּף שֶׁל הַגַּן. כְּזֹהַר - זוֹ הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא תְּנוּעָה שֶׁל אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת, שֶׁמְּאִירוֹת בַּפָּנִים וּבָעֵינַיִם, וְהַנֶּפֶשׁ הִיא כְּלַל הָאוֹתִיּוֹת, וְהִיא שִׁתּוּף שֶׁל הַגּוּף. הָרוּחַ הִיא כְּלַל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁמְּאִירוֹת בָּעֵינַיִם.

קָם סָבָא חַד פָּתַח וְאָמַר, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, כַּמָּה חֲיָילִין נָטְרִין לָךְ בְּגִנְתָא דְעֵדֶן, כַּמָּה מַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין מִסְתַּכְּלִין מִמַּשְׁקוֹפֵי רְקִיעָא בְּגִנְתָא, בְּזִמְנָא דְתֵעוֹל תַּמָּן, וְכֻלְּהוּ מִסְתַּכְּלִין בָּךְ, וְגַוְונִין דִּרְקִיעָא בָּךְ יַזְהִירוּ, בְּגִין דְּבָךְ נַהֲרָא שְׁכִינְתָא, דְּאִיהִי זֹהַר הָרָקִיעַ, וְגַן אִיהוּ סְתִים וְחָתִים, עַד דְּתֵיעוֹל בֵּיהּ שְׁכִינְתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב גַּן נָעוּל אָחוֹתִי כַלָּה (שיר ד יב).

קָם זָקֵן אֶחָד, פָּתַח וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כַּמָּה חֲיָילוֹת שׁוֹמְרִים עָלֶיהָ בְּגַן עֵדֶן, כַּמָּה מַחֲנוֹת מַלְאָכִים מִסְתַּכְּלִים מִמַּשְׁקוֹפֵי הָרָקִיעַ בְּגַן בִּזְמַן שֶׁתִּכָּנֵס לְשָׁם, וְכֻלָּם מִסְתַּכְּלִים בָּהּ, וְגוֹנֵי הָרָקִיעַ בָּהּ יַזְהִירוּ, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ מְאִירָה הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא זֹהַר הָרָקִיעַ, וְהַגַּן הוּא נִסְתָּר וְחָתוּם עַד שֶׁתִּכָּנֵס בּוֹ שְׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גַּן נָעוּל אָחוֹתִי כַלָּה.

וְגַוְונִין לָא נָהֲרִין בִּרְקִיעָא עַד דְּיֵיעוֹל תַּמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִיָּד דְּיֵיעוֹל תַּמָּן, אִתְמַר בְּהוֹן נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם (יחזקאל א א), מַאי מַרְאוֹת אֶלָּא מ"ר אוֹ"ת, מַר דְּאִתְמַר בֵּיהּ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יְבָכְיוּן (ישעיהו לג ז), וְאִיהוּ אוֹת בַּצָּבָא דִילֵיהּ, לֵיהּ מִתְפַּתְּחִין רְקִיעִין, וּבֵיהּ נָהֲרִין כָּל גַּוְונִין דִּלְהוֹן, וּכְעַן בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא קוּם נְהִיר גַּוְונִין דִּרְקִיעָא בְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וְנָהִיר כּוֹכְבַיָּא בְּהוֹן בְּנֻקוּדֵי, כְּזֹהַר דָּא כְּרָסַיָּא יְקָרָא, דְּכָל נְשָׁמָתִין קַדִּישִׁין מִתַּמָּן אִתְגַּזְרוּ.

וְהַגְּוָנִים לֹא מְאִירִים בְּרָקִיעַ עַד שֶׁיִּכָּנֵס לְשָׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִיָּד כְּשֶׁיִּכָּנֵס לְשָׁם, נֶאֱמַר בָּהֶם נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם. מַה זֶּה מַרְאוֹת? אֶלָּא מ"ר אוֹ"ת. מַר - שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכְּיוּן, וְהוּא אוֹת בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ, לוֹ נִפְתָּחִים הָרְקִיעִים, וּבוֹ מְאִירִים כָּל הַגְּוָנִים שֶׁלָּהֶם. וְכָעֵת, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, קוּם וְתָאִיר אֶת גּוֹנֵי הָרָקִיעַ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְתָאִיר הַכּוֹכָבִים בָּהֶם בַּנְּקֻדּוֹת, כְּמוֹ הַזֹּהַר הַזֶּה, כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִשָּׁם נִגְזְרוּ.

קָם בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, פָּתַח כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ אֵלֵּין אַתְוָון, דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּאָת ב' מִן בְּרֵאשִׁית, ב' אִיהִי בַּיִת, בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּתַמָּן בָּהּ נָהֲרִין כָּל אַתְוָון, רֵאשִׁית נְקוּדָה בְּהֵיכְלֵיהּ, כְּגַוְונָא דָּא בּ, עֶלָּה אִתְמַר כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה (תהלים מה יד), תֵּשַׁע נְקוּדִין תַּלְיָין מִינָהּ, וְאִיהִי סַפִּיר גְּוָונָהּ עֲשִׂירִית לוֹן.

קָם הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, פָּתַח כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר: וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ - אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁכֻּלָּן כְּלוּלוֹת בָּאוֹת ב' שֶׁל בְּרֵאשִׁית. ב' הִיא בַּיִת, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁם מְאִירוֹת בָּהּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת. רֵאשִׁית נְקֻדָּה בְהֵיכָלוֹ כְּמוֹ זֶה: בּ, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת תְּלוּיוֹת מִמֶּנָּה, וְהִיא סַפִּיר גְּוָונָם, עֲשִׂירִית לָהֶם.

וְאִלֵּין אִינוּן דְּנָהֲרִין בְּאָת ב' דְּאִיהִי בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּלְעֵילָּא, וְסַפִּירִים אִתְקְרִיאוּ עַל שֵׁם הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ"ל (שם יט ב), וּלְבָתַר דְּאִינוּן מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ"ל, אִתְקְרִיאוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מָה, וְנָחִית בְּהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א לְאַנָהֲרָא בְּהוֹן, דְּעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאוּ, וְכֻלְּהוּ נְהִירִין בְּאַתְוָון אִלֵּין סְפִירָן, וְאַתְוָון דִּי בְהוֹן אִתְבְּנִיאַת דְּאִיהִי ב', כְּגַוְונָא דָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּמִלָּה בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת (משלי כד ג).

וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמְּאִירִים בָּאוֹת ב', שֶׁהִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, וְסַפִּירִים נִקְרְאוּ עַל שֵׁם הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ"ל, וְאַחֲרֵי שֶׁהֵם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ"ל, נִקְרְאוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מָה, וְיוֹרֵד בָּהֶם יו"ד ה"א וא"ו ה"א לְהָאִיר בָּהֶם, שֶׁעַל שְׁמוֹ נִקְרְאוּ, וְכֻלָּם מְאִירִים בָּאוֹתִיּוֹת, אֵלּוּ הַסְּפִירוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְנֵית, שֶׁהִיא ב', כְּמוֹ זֶה, וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר - בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת.

וּבֵיתָא דָּא אִית לֵיהּ תְּלַת גַּוְנִין, וְאִינוּן תְּלַת עַמּוּדִין דְּסָמְכִין לָהּ, וְאִינוּן ו' ו', עֲלֵיהוּ אִתְמַר וָוִי הָעֲמוּדִים וַחֲשׁוּקֵיהֶם כֶּסֶף (שמות כז י), תְּלַת עַמּוּדִים אִלֵּין תְּלַת אֲבָהָן, דְּסָמְכִין לְבֵיתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וַחֲשׁוּקֵיהֶם אִלֵּין תְּרִין סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּאִתְמַר בְּהוֹן יָכִין וּבוֹעַז, וַעֲלֵיהוּ בֵּיתָא קַיְימָא, וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן (שם כו כח) דָּא נְקוּדָה מִלְּגָאו, דְּסָתִים מִלְּגָאו, מַבְרִיחַ דָּא ו', אִתְפַּשְׁטוּתָא (דף יג ע"א) דְּהַהִיא נְקוּדָה דְּאִיהִי י', מַבְרִיחַ וַדַּאי, מִן קָצֶה דָּא ה' עִלָּאָה, אֶל הַקָּצֶה דָּא ה' תַּתָּאָה, קְשׁוּרָא דְּתַלַת עַמּוּדִים דְּאִינוּן וָוִי הָעַמּוּדִים, דָּא ח"י עִלָּאִין, דְּכַד אִינוּן סָלְקִין תְּלַת ו' ו' לְחוּשְׁבַּן ח"י, דְּאִיהוּ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, ה' ה' כַּד נָטְלִין מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְקְרֵי הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, אִתְקְרִיאוּ אִינוּן בְּרִיחִים עַל שְׁמֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כו כז) וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן כּוֹ'.

וְלַבַּיִת הַזֶּה יֵשׁ שְׁלֹשָׁה גַּוּוֹנוֹת, וְהֵם שְׁלֹשָׁה עַמּוּדִים הַתּוֹמְכִים אוֹתָהּ, וְהֵם ו' ו' ו'. עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וָוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף. שְׁלֹשֶׁת הָעַמּוּדִים, אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁתּוֹמְכִים לַבַּיִת, שֶׁהוּא שְׁכִינָה. וַחֲשֻׁקֵיהֶם, אֵלּוּ שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יָכִין וּבֹעַז, וַעֲלֵיהֶם הַבַּיִת עוֹמֵד, וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן זוֹ נְקֻדָּה מִבִּפְנִים שֶׁנִּסְתֶּרֶת מִבִּפְנִים. מַבְרִיחַ זֶה ו', הִתְפַּשְׁטוּת שֶׁל אוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁהִיא י', מַבְרִיחַ וַדַּאי מִן קָצֶה, זוֹ ה"א עֶלְיוֹנָה, אֶל הַקָּצֶה, זוֹ ה"א תַּחְתּוֹנָה. קֶשֶׁר שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָעַמּוּדִים שֶׁהֵם וָוֵי הָעַמּוּדִים זֶה ח"י הָעוֹלָמִים, שֶׁבָּךְ הֵם עוֹלִים

שָׁלֹשׁ ו' ו' ו' לְחֶשְׁבּוֹן שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה, שֶׁהוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. ה' ה' כְּשֶׁנּוֹסְעִים מֵעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנִּקְרָא הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, נִקְרָאוּ אוֹתָם בְּרִיחִים עַל שְׁמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקֶרְשֵׁי צָלַע הַמִּשְׁכָּן.

וְתִקּוּנָא דְמַשְׁכְּנָא הֲוָה צִיּוּרָא דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וְגִנְתָּא דְעֵדֶן, וּבְאִלֵּין צִיּוּרִין דְנִקּוּדִין, וּרְקִימוּ דְגַוְונִין, דְתַמָּן הַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִירוּ, וְכֹלָּא בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, בָּהּ וְהַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִירוּ, כְּזֹהַר דָּא אֱלֹהִי"ם, וְהוּא הַכֹּסֶ"א לְחָשְׁבּוֹנָא.

וְתִקּוּן הַמִּשְׁכָּן הָיָה צִיּוּר שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְגַן עֵדֶן, וּבְאֵלּוּ הַצִּיּוּרִים שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת וְרִקְמַת הַגְּוָנִים שָׁשָׁם, הַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִרוּ, וְהַכֹּל בְּרֵאשִׁית - ב' רֵאשִׁית, בָּהּ וְהַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִרוּ, כְּזֹהַר זֶה אֱלֹהִי"ם, וְהוּא הַכַּפָּא לְחֶשְׁבּוֹן.

אַדְהָכִי הָא סָבָא אִתְחַזַּר כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, חֲזוֹר בָּךְ, עָאלַת לְגִנְתָּא וְאִתְבְּהִילַת לְנַפְקָא מִתַּמָּן, וּמִתַּמָּן עָאלַת לְמַשְׁכְּנָא דְאִיהוּ צִיּוּר דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וְנָפְקַת מִתַּמָּן, אִית לָךְ לְאַחְזָרָא תַּמָּן, דְּהָא כַּמָּה חֲיַילִין נָטְרִין לָךְ מֵעַמָּא קַדִּישָׁא, לְמִשְׁמַע מָאן צִיּוּרִין דְתַמָּן, דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְדִיּוֹרִין דִּשְׁכִינְתָּא, דְאִתְמַר בְּהוֹן (שם כה ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם, דְּוַדַּאי מַשְׁכְּנָא וּמְנַרְתָּא וּמַקְדְּשָׁא וּמַדְבְּחָא וּפָתוֹרָא, כֹּלָּא אִיהוּ דְיוֹקְנָא דְדִיּוֹרִין דִּשְׁכִינְתָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא.

בֵּין כָּךְ חָזַר הַזָּקֵן כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, חֲזוֹר בָּךְ! נִכְנַסְתְּ לַגָּן וְנִבְהַלְתְּ לָצֵאת מִשָּׁם, וּמִשָּׁם נִכְנַסְתְּ לַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא צִיּוּר שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְיָצָאתְ מִשָּׁם, יֵשׁ לָךְ לַחֲזוֹר לְשָׁם, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה חֲיָלוֹת שׁוֹמְרִים עָלַיִךְ מֵהָעָם הַקָּדוֹשׁ לִשְׁמֹעַ מִי הַצִּיּוּרִים שָׁשָּׁם, שֶׁהֵם כְּמוֹ דִּיּוּרֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם. שֶׁוַּדַּאי מִשְׁכָּן וּמְנוֹרָה וּמִקְדָּשׁ וּמִזְבֵּחַ וְשֻׁלְחָן, הַכֹּל הוּא דְיוֹקָן שֶׁל דִּיּוּרֵי הַשְּׁכִינָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

מֵיד פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר וַיַּעֲשׂוּ כָל חֲכַם לֵב בְּעוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה וגו' (שם לו ז), מַאי כָּל חֲכַם לֵב, הַהוּא דְאִיהוּ חָכָם בְּחָכְמָה, וּבְל"ב נְתִיבוֹת דִּיֵּלִיה, דְּאִינּוּן כְּלִילָן בְּשִׁית יוֹמֵי דִבְרֵאשִׁית, וְהַיְינוּ שֵׁשׁ מָשְׁזָר, דְּאִינּוּן שִׁית יוֹמֵי דִבְרֵאשִׁית כְּלִילָן מַעֲשֶׂה אֲמִירָן וְל"ב שְׁבִילִין, דְּאִינּוּן ל"ב זְמָנִין אֱלֹהִי"ם בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית.

מֵיד פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: וַיַּעֲשׂוּ כָל חֲכַם לֵב בְּעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה וְגוֹ'. מַה זֶּה כָּל חֲכַם לֵב? אוֹתוֹ שֶׁהוּא חָכָם בְּחָכְמָה וּבְל"ב נְתִיבוֹת שֶׁלְּהּ, שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, וְהַיְנוּ שֵׁשׁ מָשְׁזָר, שֶׁהֵם שִׁשֶּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית כְּלוּלִים מַעֲשֶׂה אֲמִירוֹת וְל"ב שְׁבִילִים, שֶׁהֵם ל"ב פְּעָמִים אֱלֹהִי"ם שֶׁבְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

וְהַמַּשְׁכִּילִים, בְּהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין אַתְוָון, דְּאִתְמַר בְּהוֹן יוֹדֵעַ הָיָה בְּצַלְאֵל לְצָרֵף אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וְאָרֶץ, וְאִינּוּן כ"ח אַתְוָון, וְאַרְבַּע סְרֵי אָחֳרָנִין גְּנִיזִין בְּהוֹן, וְאִלֵּין אִינּוּן כ"ח אַתְוָון, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְעַלַיְהוּ אִתְמַר (תהלים קיא ו) כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, וּבְגִלּוּיָא אִסְתַּלַק הַאי כ"ח מִנַּייְהוּ, וְאִתְמַר בְּהוֹן (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף, וּבְגִין דָּא אָמְרִין בְּקַדִּישׁ וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, לָקֳבֵל כ"ח אַתְוָון

אֲחֲרָנִין, דְּאִית בְּאִלֵּין שְׁבַע תֵּיבִין דְּאִינּוּן, יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא, וְדָא אִיהוּ הָעוֹנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, י"ד אֲחֲרָנִין אִינּוּן יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וְסִימָן אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר, וּבְאִלֵּין י"ד עַתָּוון אוֹמָאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יז טז) כִּי יָ"ד עַל כֵּס יָהּ.

וְהַמַּשְׂכִּילִים, בָּהֶם נוֹדָעִים הָאוֹתִיוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, יוֹדֵעַ הָיָה בְצַלְאֵל לְצָרֵף אוֹתִיוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהֵם כ"ח אוֹתִיוֹת וְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה אֲחֵרוֹת גְּנוּזוֹת בָּהֶן, וְאֵלּוּ הֵן כ"ח אוֹתִיוֹת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ. וּבַגְּלוּפוֹת הִסְתַּלֵּק כ"ח זֶה מֵהֶם, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף. וּמְשׁוּם זֶה אוֹמְרִים בַּקִּדּוּשׁ וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹחַ אדנ"י, כְּנֶגֶד כ"ח אוֹתִיוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאֵלּוּ שֶׁבַע הַתֵּבוֹת, שֶׁהֵן אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. וְזֶהוּ הָעוֹנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, י"ד אֲחֵרוֹת, הֵם יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, וְסִימָן: אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר. וּבְאֵלֶּה הַי"ד אוֹתִיוֹת שְׁבוּעָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יָ"ד עַל כֵּס יָהּ.

קֹם סָבָא וְאָמַר, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, בְּוַדַּאי אִלֵּין אַרְבַּע סְרֵי דְּפוּרִים אִינּוּן, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ דָּא י"ד י"ה, אֲבָל סִימָנִין דְּכ"ח אִינּוּן אוֹר אַרְבָּעָה עָשָׂר י"ד קַדְמָאִין דְּכ"ח, י"ד תִּנְיָינִין אִינּוּן בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם כו' (במדבר ט ה), וְאִינּוּן י"ד פִּרְקִין דְּיָ"ד יְמִינָא, וְיָ"ד שְׂמָאלָא, וְי"ד פִּרְקִין דְּגוּפָא, וְאִינּוּן תְּלַת פִּרְקִין דְּדְרוֹעָא יְמִינָא, וּתְלַת דְּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, וּתְלַת דְּשׁוֹקָא יְמִינָא, וּתְלַת דְּשׁוֹקָא שְׂמָאלָא, וּתְרֵין דְּגוּפָא, וְרָזָא דְמִלָּה שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה וכו' (מלכים א ז כה), וְכֹלָּא דָא כְּנָוּונָא דְּדָא, תִּקּוּנָא דְּגוּפָא כְּתִקּוּנָא דְמַשְׁכְּנָא, הָא תְּלַת זְמָנִין אַרְבַּע סְרֵי, פּוּרִים בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ, פֶּסַח אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר, תְּלִיתָאֵה בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם, וְסָלְקִין לְאַרְבְּעִין וּתְרֵין יוֹמִין, וְדָא אִיהוּ וַיַּעֲשׂוּ כָּל חֶכֶם לֵב כו' (שמות לו ח).

קֹם הַזָּקֵן וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּוַדַּאי אִלּוּ אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁל פּוּרִים הֵם, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ - זֶה י"ד י"ה, אֲבָל סִימָנִים שֶׁל כ"ח הֵם אוֹר אַרְבָּעָה עָשָׂר, י"ד רִאשׁוֹנִים שֶׁל כ"ח, י"ד הַשְּׁנִיִּים הֵם בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם וְכוּ', וְהֵם י"ד פִּרְקֵי יַד יָמִין וְיַד שְׂמֹאל וְי"ד פִּרְקֵי הַגּוּף, וְהֵם שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים שֶׁל זְרוֹעַ יָמִין, וְשָׁלֹשׁ שֶׁל זְרוֹעַ שְׂמֹאל, וְשָׁלֹשׁ שֶׁל שׁוֹק יָמִין, וְשָׁלֹשׁ שֶׁל שׁוֹק שְׂמֹאל, וּשְׁנַיִם שֶׁל הַגּוּף. וְסוֹד הַדָּבָר - וּשְׁלֹשָׁה פְּנִים יָמָה, וּשְׁלֹשָׁה פְּנִים נֶגְבָּה, וְהַכֹּל זֶה כְּמוֹ זֶה - תִּקּוּן הַגּוּף כְּתִקּוּן הַמִּשְׁכָּן. הֲרֵי שְׁלֹשׁ פְּעָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר: פּוּרִים בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ, פֶּסַח אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר, שְׁלִישִׁי - בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם, וְעוֹלִים לְאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם יָמִים, וְזֶהוּ וַיַּעֲשׂוּ כָּל חֶכֶם לֵב.

דף יג:

וְעָשׂוּ אֲרוֹן דָּא שַׁבָּת, דְּמַשְׁכְּנָא אִיהוּ שֵׁשׁ מָשְׁזָר, כְּלִיל שִׁית יוֹמִין דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין חֻסֶּד וּגְבוּרָה, וְגוּף עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּתְרֵין שׁוֹקִין תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וְצַדִּיק אוֹת בְּרִית בֵּינֵיהוּ, מַשְׁכְּנָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ תִּקּוּנִין דְּגוּפָא, צָלַע הַמִּשְׁכָּן דָּא

מטטרו"ן, שִׁפְחָה דְמַטְרוֹנִיתָא עַלָּה (דף יג ע"ב) אִתְמַר (בראשית ב כג) עַצֶם מֵעֲצָמַי, עַצָּם הַשָּׁמַיִם לָטַהַר (שמות כד י), אָרוֹן וַדַּאי דָּא לֵ"ב, נוּר דָּלִיק, כְּלִיל ל"ב נְתִיבוֹת, וְאִיהוּ שַׁבָּת, וּבֵיהּ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי תּוֹרַת חָכָם, וּבָהּ לֵב מֵבִין, וְאִיהוּ נְשָׁמָה יְתֵירָה דְשַׁבָּת, וְאִיהוּ חֵירוּ דְשַׁבָּת, דִּבְגִינָהּ לָא שָׁלְטִין מָארֵי דְּגֵיהִנָּם עַל עָלְמָא, וּמַאי נִיהוּ גֵּיהִנָּם בְּגוּפָא, דָּא כָּבֵד, וְאִיהִי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מֵעָלְמָא, וְכָבֵד בֵּיהּ מָרָה גֵּיהִנָּם דְּאוֹקִיד בֵּיהּ.

וַעֲשׂוּ אֲרוֹן - זֶה שַׁבָּת, שֶׁמִּשָּׁם הוּא שֵׁשׁ מָשָׁזָר, כּוֹלֵל שִׁשָּׁה יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת - חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְגוּף - הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם - שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, וְצַדִּיק אוֹת בְּרִית בֵּינֵיהֶם. הַמִּשְׁכָּן, שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּלוּלָה מִכָּל תִּקּוּנֵי הַגּוּף. צֶלַע הַמִּשְׁכָּן זֶה מטטרו"ן, שִׁפְחָה שֶׁל הַגְּבִירָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר עֶצֶם מֵעֲצָמַי, עֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטַהַר. אָרוֹן וַדַּאי זֶה ל"ב, אֵשׁ דּוֹלֶקֶת, כּוֹלֵל ל"ב נְתִיבוֹת, וְהוּא שַׁבָּת, וּבוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא תּוֹרַת חָכָם, וּבָהּ לֵב מֵבִין, וְהִיא נְשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, הִיא חֵרוּת שֶׁל שַׁבָּת שֶׁבְּגָלָלָהּ לֹא שׁוֹלְטִים בַּעֲלֵי הַגֵּיהִנֹּם עַל הָעוֹלָם. וּמֵיהוּ הַגֵּיהִנֹּם בַּגּוּף? זֶה הַכָּבֵד, וְהִיא מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וּבַכָּבֵד מָרָה, גֵּיהִנֹּם שֶׁבּוֹעֶרֶת בּוֹ.

כַּפֹּרֶת הַלֵּב דָּא פְּרִישׁוּ דְּסֵכַּת שָׁלוֹם, דְּאִתְמַר בָּהּ הַפּוֹרֵשׂ סֵכַּת שָׁלוֹם, מְנַרְתָּא דָּא רֵישָׁא, וְשִׁבְעָה נֵרוֹתֶיהָ עֲלֵיהָ, אִינּוּן תְּרֵין אוּדְנִין, וּתְרֵין עַיְינִין, וּתְרֵין נוּקְבֵי חוֹטְמָא, וּפוּמָא, וּמְנַרְתָּא לִימִינָא, וְאִתְמַר בָּהּ הֲרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, בְּגִין דְּתַמָּן מוֹחָא בְּרִישָׁא, וְחָכְמָה בְּמוֹחָא שַׁרְיָא, וּבֵיהּ נָהִיר מְנַרְתָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ מִשְׁחָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים קלג ב) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, כַּנְפֵּי רֵיאָה, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, סוֹכְכִים בְּכַנְפֵּיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפֹּרֶת הַלֵּב.

כַּפֹּרֶת הַלֵּב, זוֹ פְּרִישַׂת סֵכַּת שָׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הַפּוֹרֵשׂ סֵכַּת שָׁלוֹם. מְנוֹרָה זֶה הָרֹאשׁ, וְשִׁבְעָה נֵרוֹתֶיהָ עָלֶיהָ - הֵם שְׁתֵּי אָזְנַיִם, וּשְׁתֵּי עֵינַיִם, וּשְׁנֵי נִקְבֵי הַחֹטֶם, וּפֶה, וּמְנוֹרָה לְיָמִין, וְנֶאֱמַר בָּהּ, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים - יַדְּרִים, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם הַמֹּחַ בָּרֹאשׁ, וְהַחָכְמָה שׁוֹרָה בָּרֹאשׁ, וּבוֹ מְאִירָה הַמְּנוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שֶׁמֶן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ. כַּנְפֵּי הָרֵאָה נֶאֱמַר וַיִּהְיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בְּכַנְפֵּיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, זוֹ כַּפֹּרֶת הַלֵּב.

פָּתוֹרָא דָּא לְבָּא, וְאִתְמַר בֵּיהּ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אִיהִי מְנַרְתָּא כַּד נָטְלָא מִימִינָא, וְשַׂרְיָא עָלֶהּ חָכְמָה, וְאִתְמַר בָּהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְּרִים, וְכַד נָטְלָא מִשְּׂמָאלָא דְּאִיהִי גְּבוּרָה, אִתְקְרִיאַת פָּתוֹרָא, וְאִתְמַר בָּהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וְשַׂרְיָא עָלָהּ בִּינָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי י כב) בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר, וְכַד נָטְלָא מִגּוּפָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְקְרִיאַת מַשְׁכְּנָא כְּלִיל מִתַּרְוֵיהוּ.

שֻׁלְחָן זֶה הַלֵּב, וְנֶאֱמַר בּוֹ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הִיא מְנוֹרָה, כְּשֶׁנּוֹסַעַת מִיָּמִין, וְשׁוֹרָה עָלֶיהָ חָכְמָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים - יַדְּרִים. וּכְשֶׁנּוֹסַעַת מִשְּׂמֹאל, שֶׁהִיא גְּבוּרָה, נִקְרֵאת שֻׁלְחָן,

וְנֶאֱמַר בָּהּ, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר - יַצְפִּין, וְשׁוֹרָה עָלֶיהָ בִּינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר. וּכְשֶׁנּוֹסַעַת מֵהַגּוּף, שֶׁהִיא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נִקְרֵאת מִשְׁכָּן כְּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם.

כִּיּוֹר וְכַנּוֹ אֵינוֹן תְּרֵין כֻּלְיָין, וּבְהוֹן שַׁרְיָין תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, מוֹחָא, עֶלְיוֹנָה אִתְמַר (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין, וְתַמָּן מְנַרְתָּא דְּלִיק, לְבָּא וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וְתַמָּן פָּתוֹרָא מִתְתַּקְנָא, בְּגִין דְּלִבָּא אִיהוּ לִשְׂמָאלָא, גּוּפָא עֶלְיוֹנָה אִתְמַר וּפְנֵי נֶשֶׁר, וְתַמָּן מַשְׁכְּנָא מִתְתַּקְנָא, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי דְּמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן, וְאִיהִי ד' דְּאֶחָד, וְאִיהִי אַרְבַּע אַנְפִּין דְּכָל חַיָּה.

הַכִּיּוֹר וְכַנּוֹ הֵם שְׁתֵּי כְלָיוֹת, וּבָהֶם שׁוֹרִים שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. הַמֹּחַ, עֶלְיוֹנָה נֶאֱמַר וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין, וְשָׁם דּוֹלֶקֶת הַמְּנוֹרָה. הַלֵּב, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וְשָׁם שֻׁלְחָן מְתֻקָּן, מִשּׁוּם שֶׁלֵּב הוּא בִּשְׂמֹאל. עַל הַגּוּף נֶאֱמַר וּפְנֵי נֶשֶׁר, וְשָׁם הַמִּשְׁכָּן מְתֻקָּן, וּשְׁכִינָה שֶׁהִיא דְּמוּת אֶחָד לְאַרְבָּעְתָּן, וְהִיא ד' שֶׁל אֶחָד, וְהִיא אַרְבַּע הַפָּנִים שֶׁל כָּל חַיָּה.

בְּגִין דְּבָהּ אַרְבַּע אַתְוָון נְהִירִין דְּאִינּוּן יהו"ה, וְאִיהִי דְּמוּת אָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַעֲשֵׂה אַתְוָון אִלֵּין אִנּוּן שְׁעוּר קוֹמָא דְּגוּפָא דָּא, דְּאִיהוּ מַשְׁכְּנָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, וְאָמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִי"ם, בְּחָכְמָה בְּתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה (שם לא ג), בְּחָכְמָה דָּא י', בִּתְבוּנָה דָּא ה', וּבְדַעַת דָּא ו', וּבְכָל מְלָאכָה דָּא ה'.

מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ מְאִירוֹת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן יהו"ה וְהִיא דְּמוּת אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְעֲשֵׂה אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ הֵן שְׁעוּר קוֹמָה שֶׁל הַגּוּף הַזֶּה שֶׁהוּא מִשְׁכָּן, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, וְאָמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִי"ם בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה. בְּחָכְמָה זוֹ י', בִּתְבוּנָה זוֹ ה', וּבְדַעַת זֶה ו', וּבְכָל מְלָאכָה זוֹ ה'.

דָּבָר אַחֵר, וְהַמַּשְׁכִּילִים, אִלֵּין אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּגוּפָא, יַזְהִירוּ בְּהוֹן אַרְבַּע חֵיָוון, דְּאִינּוּן מַזָּל אַרְיֵה, מַזָּל שׁוֹר, מַזָּל נֶשֶׁר, מַזָּל אָדָם, דְּפַרְצוּפָא דְּבַר נַשׁ אִשְׁתְּמוֹדָעַת בְּהוֹן בְּאַנְפּוֹי דְּבַר נַשׁ, וְדָא אִיהוּ הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם (ישעיה ג ט), כְּזֹהַר דָּא נִשְׁמָתָא, וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בְּאֲבָרִין דְּגוּפָא, יְהוֹן נַהֲרִין מַזָּלַיְיהוּ כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׁכִּילִים - אֵלּוּ אַרְבַּעַת יְסוֹדוֹת הַגּוּף, יַזְהִירוּ בָהֶם אַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁהֵן מַזַּל אַרְיֵה, מַזַּל שׁוֹר, מַזַּל נֶשֶׁר, מַזַּל אָדָם, שֶׁפַּרְצוּפוֹ שֶׁל אָדָם נִכָּר בָּהֶם בִּפְנֵי הָאָדָם, וְזוֹהִי הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם. כְּזֹהַר זוֹ הַנְּשָׁמָה, וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בְּאֵיבְרֵי הַגּוּף, יִהְיוּ מְאִירִים אֶת מַזָּלָם, כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד.

דָּבָר אַחֵר, וְהַמַּשְׁכִּילִים אִלֵּין אַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, יַזְהִירוּ אִלֵּין אַרְבַּע מַלְאָכַיָּא, דְּאִינּוּן מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל, כְּזֹהַר דָּא כָּרְסַיָּא יְקָרָא.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׁכִּילִים - אֵלּוּ אַרְבַּעַת צִדְדֵי הָעוֹלָם. יַזְהִירוּ - אֵלּוּ אַרְבָּעָה מַלְאָכִים, שֶׁהֵם מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל. כְּזֹהַר - זֶה כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׁכִּילִים אִלֵּין שִׁפְוָון, דְּאִתְמַר בְּהוֹן וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח, וּבְהוֹן אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ, דְּמִשַּׁמְּשִׁין בְּפוּמָא בְּכ"ב אַתְוָון, וּבְהוֹן חִתּוּךְ דִּבּוּרָא דְּצִלּוֹתָא

לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא, יַזְהִירוּ אִלֵּין עַיְינִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ, שִׁבְעָה גִּלְדֵּי עֵינָא אִינוּן, דְּנַהֲרִין בְּהוֹן שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ, הָא תִּשְׁעָה, כְּגַוְונָא דְתִשַׁע נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְהָא חַמָּה וּלְבָנָה בְּכָלָל שִׁבְעָה כּוֹכְבַיָּא אִינוּן אֵיךְ חָשִׁיב לוֹן תּוֹסֶפֶת עַל ז', אֶלָּא חַמָּה אִיהִי נוּקְבָא לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא, לְבָנָה נוּקְבָא לְגַבֵּי יַרֵחַ, וְשֶׁמֶשׁ וְיַרֵחַ אִינוּן נַהֲרִין לְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, דְּאִינוּן כְּשִׁבְעָה גִּלְדֵּי עֵינָא, וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא הָא תִּשְׁעָה, בַּת עַיִן עֶשְׂירִית לוֹן, כַּלָּה דְּכֻלִּילָא מִכֻּלְּהוּ.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים - אִלּוּ הַשּׁוֹפְתִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְשׁוֹפְתוֹתֵינוּ שָׁבַח, וּבָהֶם אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ, שֶׁמַּשְׂכִּישִׁים בַּפֶּה עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וּבָהֶם חִתּוּךְ דִּבּוּר הַתְּפִלָּה לְשַׁבַּח לַמֶּלֶךְ. יַזְהִירוּ - אִלּוּ הָעֵינַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ. שִׁבְעַת גִּלְדֵּי הָעַיִן הֵם, שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת וְשֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ, הֲרֵי תִּשְׁעָה, כְּמוֹ שֶׁתִּשַׁע נְקֻדּוֹת הַתּוֹרָה, וַהֲרֵי חַמָּה וּלְבָנָה בִּכְלַל שִׁבְעָה כּוֹכָבִים הֵם, אֵיךְ מַחֲשִׁיב אוֹתָם כְּתוֹסֶפֶת עַל ז'? אֶלָּא הַחַמָּה הִיא נְקֵבָה לְגַבֵּי הַשֶּׁמֶשׁ, הַלְּבָנָה נְקֵבָה לְגַבֵּי יַרֵחַ, וְשֶׁמֶשׁ וְיַרֵחַ מְאִירִים לְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, שֶׁהֵם כְּשִׁבְעַת גִּלְדֵּי הָעַיִן וְשֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה, הֲרֵי תִּשְׁעָה. בַּת עַיִן עֶשִׂירִית לָהֶם, כַּלָּה שֶׁכְּלוּלָה מִכֻּלָּם.

דף יד.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, (דף יד ע"א) דָּא אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְנַהֲרָא בְּאַנְפּוֹי דְּאָדָם, דְּמִינָהּ תַּלְיָין אוּדְנִין וְעַיְינִין וְחוֹטָמָא וּפוּמָא, דְּאִינוּן מַנְהִיגֵי גוּפָא וְאֵבְרִין דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְטַעֲמֵי, דְּאִינוּן מַנְהִיגֵי אַתְוָון וּנְקוּדֵי דְּאוֹרַיְיתָא, כְּמָה דְּשַׁפְוָון וְשִׁינַיִן וְחֵיךְ וְלָשׁוֹן וְגָרוֹן אִנּוּן מְשַׁמְּשִׁין לְאַתְוָון, הָכִי כְּגַוְונָא דָא כַּנְפֵּי עֵינָא וְעַפְעַפֵּי עֵינָא וּתְלַת גַּוְונֵי דְעֵינָא, אִינוּן מְשַׁמְּשִׁין לְעֵינָא, וְכֻלָּא אִתְקַשַּׁר בְּחֲמֵשׁ נְקוּדִין כְּגַוְונָא דָא אאאאא, אַתְוָון וּנְקוּדֵי חֲמֵשׁ בְּגוֹ חֲמֵשׁ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים כט ט) רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל הָא חֲמֵשׁ, טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ הָא חֲמֵשׁ אָחֳרָנִין, חֲמֵשׁ לְגוֹ חֲמֵשׁ אִלֵּין ה"ה, וּמְנַיְיהוּ אִתְיְיהִיבוּ עֲשַׂר דִּבְּרָן דָּא י', (שמות כו טו) וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת מִסְּטָרָא דְּוֹ'.

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, זוֹ אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה בִּפְנֵי אָדָם, שֶׁמִּמֶּנָּה תְּלוּיִים הָאָזְנַיִם וְהָעֵינַיִם וְחוֹטֶם וּפֶה שֶׁהֵם מַנְהִיגֵי הַגּוּף וְאֵיבָרָיו, כְּמוֹ שֶׁהַטְּעָמִים הֵם מַנְהִיגֵי הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׂפָתַיִם וּשְׁנַיִם וְחֵךְ וְלָשׁוֹן וְגָרוֹן מְשַׁמְּשִׁים לָאוֹתִיּוֹת, כָּךְ כְּמוֹ זֶה כַּנְפֵי הָעַיִן וְעַפְעַפַּיִם שֶׁל הָעַיִן, וּשְׁלֹשֶׁת גּוֹנֵי הָעַיִן הֵם מְשַׁמְּשִׁים אֶת הָעַיִן, וְהַכֹּל נִקְשָׁר בְּחָמֵשׁ נְקֻדּוֹת כְּמוֹ זֶה: אאאאא. אוֹתִיּוֹת וּנְקֻדּוֹת חָמֵשׁ בְּתוֹךְ חָמֵשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל - הֲרֵי חֲמִשָּׁה. טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ - הֲרֵי חֲמִשָּׁה אֲחֵרִים, חָמֵשׁ בְּתוֹךְ חָמֵשׁ, אֵלֶּה ה"ה, וּמֵהֶם נִתְּנוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, זֶה י', וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, מִצַּד שֶׁל ו'.

דְּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים, אִלֵּין מָארֵי מְקְרָא בְּעֻשַּׂיָה, יְזַהִירוּ אִלֵּין מָארֵי מִשְׁנָה בְּיְצִירָה, דְּאִינוּן מָארֵי מַתְנִיתִין מ"ט אַנְפִּין טָהוֹר וּמ"ט אַנְפִּין טָמֵא, מ"ט אַנְפִּין טָהוֹר אִנּוּן מ"ט אַתְוָון דְּפָרְשָׁה דְיִחוּדָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל כ"ה אַתְוָון, וְכ"ד אַתְוָון דְּפָרְשָׁה תִּנְיָינָא דְיִחוּדָא דְּאִיהִי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כ"ה אַתְוָון עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יט ג) כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, וּבְכ"ד אַתְוָון דְּכְלִילָן בְּהוֹן כ"ד סְפָרִים, דְּאִינוּן כ"ד דְּשָׁאִיב מִן יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, אִתְּמַר בְּהוֹן וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמַאי נִיהוּ דְּשָׁאֲבִין מַנַּיְהוּ הַאי כ"ד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, כְּלִילָא מִכ"ד סִפְרֵי דְּאוֹרַיְיתָא, דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן עִלָּאָה, בְּגִין דְּנָחִית בֵּיהּ ו', דְּאִיהוּ בֶּן י"ה.

דַּבָּר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים - אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִקְרָא בַּעֲשַׂיָּה. יַזְהִרוּ - אֵלֶּה בַּעֲלֵי מִשְׁנָה בַּיְצִירָה, שֶׁהֵם חֲכְמֵי הַמִּשְׁנָה אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָהוֹר וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָמֵא. אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים טָהוֹר הֵם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁל פָּרָשַׁת הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, וְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַפָּרָשָׁה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הַיִּחוּד, שֶׁהִיא בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר כ"ה תֹּאמַר לְבֵית יַעֲקֹב. וּבְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים, שֶׁהֵם כַּ"ד שֶׁשּׁוֹאֲבִים מִיָּם הַתּוֹרָה, נֶאֱמַר בָּהֶם וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמֵיהוּ שֶׁשּׁוֹאֲבִים מִמֶּנּוּ כ"ד הַלָּלוּ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, כְּלוּלָה מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סִפְרֵי הַתּוֹרָה? זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא נָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֶלְיוֹן, מִשּׁוּם שֶׁיּוֹרֵד בּוֹ ו', שֶׁהוּא בֶּן י"ה.

וּבְגָלוּתָא אִסְתַּלַּק מִנַּיְהוּ, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיהו יט ה) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, יֶחֱרַב בְּבֵית רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבֵית שֵׁנִי, וְאִיהוּ דָּךְ בְּכ"ד סְפָרִים, וְעִם כָּל דָּא דְּאִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ, אִתְּמַר בֵּיהּ אַל יָשׁוֹב דַּךְ נִכְלָם (תהלים עד כא), אַל יָשׁוֹב דַּךְ, דְּאִיהוּ צַדִּיק בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דַּ"ךְ בְּשָׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי כ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (מלכים א ב מה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, וְעַל אִלֵּין כ"ד אַתְוָון אִתְּמַר (ישעיהו נד יב) וְשַׂמְתִּי כַּ"דְכ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ וכו', הַאי עָנִי אִיהוּ דַּ"ךְ, וּבַת זוּגֵיהּ דַּכָּ"ה, וְאִיהִי כַּדָּ"ה עַל שִׁכְמָהּ, כ"ד ה', דְּאִיהִי חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְאִינוּן ה' אֶצְבְּעָאן, דְּבְהוֹן אִתְּמַר (בראשית כד טז) וַתְּמַלֵּא כַדָּ"ה וַתָּעַל.

וּבַגָּלוּת הִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. יֶחֱרַב בְּבֵית רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבֵית שֵׁנִי. וְהוּא דַּךְ בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים. וְעִם כָּל זֶה שֶׁהוּא יָבֵשׁ וְחָרֵב, נֶאֱמַר בּוֹ אַל יָשׁוֹב דַּךְ נִכְלָם. אַל יָשׁוּב דַּךְ, שֶׁהוּא צַדִּיק, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דַּךְ בַּשְּׁכִינָה שֶׁהִיא עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ. וְעַל אֵלּוּ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת נֶאֱמַר, וְשַׂמְתִּי כַּדְכ"ד שִׁמְשֹׁתַיִךְ וְכוּ'. הֶעָנִי הַזֶּה הוּא דַּ"ךְ, וּבַת זוּגוֹ דַּכָּ"ה, וְהִיא כַּדָּ"ה עַל שִׁכְמָהּ. כ"ד ה', שֶׁהִיא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, וְהֵם ה' אֶצְבָּעוֹת שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר וַתְּמַלֵּא כַדָּ"ה וַתָּעַל.

וּמֵאַיִן שׁוֹאֲבִין, מִכ"ה אַתְוָון, וְרָזָא דְמִלָּה כ"ה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר ו כג), אֶת וַדַּאי, בְּמַאי אִתְבָּרְכַת וְאִתְמְלִיאַת, בְּאָת ו' דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, דְאִינוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידַת אוֹת.

וּמֵאַיִן שׁוֹאֲבִים? מֵעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר - כ"ה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶת וַדַּאי, בַּמֶּה מִתְבָּרֶכֶת וּמִתְמַלֵּאת? בָּאוֹת ו' שֶׁהוּא כּוֹלֵל שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, שֶׁהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, וּבוֹ הִיא נַעֲשֵׂית אוֹת.

כ"ה אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, ו' נָהָר דְּנָפִיק מִתַּמָּן, וּמִנַּיהּ אִתְמְלִיאַת כ"ד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּמִנָּהּ אִתְשַׁקְיָא בְּגָלוּתָא, מַה דַּהֲוָה בְּקַדְמֵיתָא הִיא אִתְשַׁקְיָא מִנַּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית כד יח) וַתְּמַהֵר וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ עַל יָדָהּ וַתַּשְׁקֵהוּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי, דְּאִיהוּ אָדוֹן דִּילָהּ, וְתִכַל לְהַשְׁקוֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב, אִלֵּין רְמַ"ח תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִינוּן שְׁקִילִין לְרְמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, דִּבְהוֹן גְּמוּלֵי"י חָלָב יָנְקִין, וְעַתִּיקֵי מִשְׁדַּיִם, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ז ז) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה, וְאִינוּן תְּרֵי לוּחֵי אוֹרַיְיתָא.

כ"ה הִיא אֵם הָעֶלְיוֹנָה, הַיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְ' נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם, וּמִמֶּנּוּ מִתְמַלֵּאת כ"ד, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וּמִמֶּנּוּ נִשְׁקֵית בַּגָּלוּת. מַה שֶּׁהָיָה בַּהַתְחָלָה - הִיא הֻשְׁקְתָה מִמֶּנּוּ. וְסוֹד הַדָּבָר - וַתְּמַהֵר וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ עַל יָדָהּ וַתַּשְׁקֵהוּ. וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדֹנִי, שֶׁהוּא אָדוֹן שֶׁלָּהּ. וְתִכַל לְהַשְׁקוֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב. אֵלּוּ מֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה תֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁשְּׁקוּלוֹת לְמֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְווֹת הַתּוֹרָה, שֶׁבָּהֶן גְּמוּלֵי"י חָלָב יוֹנְקִים וְעַתִּיקֵי מִשְׁדַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁנֵי שָׁדַיִךְ תְּאוֹמֵי צְבִיָּה, וְהֵם שְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה.

כ"ה אִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּבָהּ נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות יא ד) כֹּה אָמַר יהו"ה כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וכו', אִיהִי כ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא דְשַׁחֲרִית, וְכ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא דְעַרְבִית, וְשַׁמְתִּי כַּ"דְכ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ (ישעיהו נד יב) דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי כ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא קַדְמָאָה דְשַׁחֲרִית, וְכ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא דְעַרְבִית.

כ"ה הִיא הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבָּהּ יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כֹּה אָמַר יהו"ה כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְכוּ'. הִיא עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַיִּחוּד שֶׁל שַׁחֲרִית, וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד שֶׁל עַרְבִית. וְשַׁמְתִּי כַּ"דְכ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ - זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא כ"ד אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד שֶׁל שַׁחֲרִית וְכ"ד אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד שֶׁל עַרְבִית.

דף יד:

כ"ה כ"ד דְּשַׁחֲרִית אִינוּן מ"ט אַנְפִּין, וְאִית מ"ט אַנְפִּין לְתַתָּא מִסִּטְרָא דְיִשְׂרָאֵל זוּטָא דְאִיהוּ מטטרו"ן, וְאִיהוּ מ"ט אַנְפִּין, וּבְהוֹן יַזְהִירוּ מָארֵי מִשְׁנָה, דְּאִיהִי תִּנְיָינָא לַהֲלָכָה שִׁפְחָה דִילֵיהּ, בְּגִין כִּי מָרְדְּכַי הַיְהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ (אסתר ו ג), כְּגַוְונָא דָא מִשְׁנָה, (דף יד ע"ב)

מִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ, וּבֵיהּ יַזְהִירוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כְּזֹהַר הָרָקִיעַ דָּא הֲלָכָה, דְּאִיהִי קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכַמָּה עוּלֵימָאן אִית לָהּ דְּאִינּוּן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, וְאִיהִי סָלְקָא עַל כֻּלְּהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי לא כט) וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה, וְאִיהִי עִם כֻּלְּהוּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ הֲלָכָה כְּרַבִּים.

כ"ה כ"ד שֶׁל שַׁחֲרִית הֵם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים, וְיֵשׁ אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים לְמַטָּה מִצַּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַקָּטָן, שֶׁהוּא מטטרו"ן, וְהוּא אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה פָּנִים. וּבָהֶם יַזְהִירוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁהִיא שְׁנִיָּה לַהֲלָכָה, הַשִּׁפְחָה שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם כִּי מָרְדָּכַי הַיְהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ זֶה מִשְׁנֶה - מִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ, וּבוֹ יַזְהִירוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה. כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, זוֹ הֲלָכָה, שֶׁהִיא קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכַמָּה עֲלָמוֹת יֵשׁ לָהּ, שֶׁהֵן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, וְהִיא עוֹלָה עַל כֻּלָּם. וְהוּא שֶׁכָּתוּב וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה, וְהִיא עִם כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁבֵּארוּהוּ הֲלָכָה כְּרַבִּים.

וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בָּהּ יְהוֹן כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, כַּכּוֹכָבִים וַדַּאי דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא, דְּכָל כּוֹכָבָא וְכוֹכָבָא אִתְקְרֵי עָלְמָא יְחִידָא, וְדָא הוּא וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, וְאִלֵּין עֲלָמוֹת אַל תִּקְרֵי עֲלָמוֹת, אֶלָּא עוֹלָמוֹת, וּבְגִין דְּצַדִּיקַיָּיא אִינּוּן כַּכּוֹכָבִים, וְכָל חַד אִית לֵיהּ כּוֹכָב, בְּגִין דָּא אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק אִית לֵיהּ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְכָל מָאן דְּזָכֶה לַהֲלָכָה חַד יְרִית עָלְמָא חָד, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָכֵי לְמַסֶּכְתָּא חָדָא, אוֹ לְתַרֵין, אוֹ לְשִׁתִּין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ו ח) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, דְּכָל מַסֶּכְתָּא מַטְרוֹנִיתָא אִיהִי בְּגַרְמָהּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָרִית לָהּ בְּהַאי עָלְמָא, דַּהֲלָכָה עוּלֵימָא דְמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִיהִי קַבָּלָה, זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עַל כֻּלְּהוּ בַּהֲלָכָה, לְאַפָּקָא לָהּ מִן גָּלוּתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיהו נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּלְמֵיזַל לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, לְמֶהֱוֵי לָהּ קַבָּלָה בִּדְרוֹעוֹי, לְקַיֵּים בָּהּ (שיר ב ו) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וכו'.

וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בָּהּ יִהְיוּ כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. כַּכּוֹכָבִים וַדַּאי, שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן. שֶׁכָּל כּוֹכָב וְכוֹכָב נִקְרָא עוֹלָם יָחִיד, וְזֶהוּ וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. וְאֵלּוּ הָעֲלָמוֹת אַל תִּקְרֵי עֲלָמוֹת אֶלָּא עוֹלָמוֹת. וּמִשּׁוּם שֶׁהַצַּדִּיקִים הֵם כַּכּוֹכָבִים וּלְכָל אֶחָד יֵשׁ כּוֹכָב, בִּגְלַל זֶה פֵּרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְכָל מִי שֶׁזָּכָה לַהֲלָכָה אַחַת - יוֹרֵשׁ עוֹלָם אֶחָד, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁזּוֹכֶה לְמַסֶּכֶת אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם אוֹ לְשִׁשִּׁים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, שֶׁכָּל מַסֶּכֶת הִיא גְּבִירָה בְּעַצְמָהּ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהֲלָכָה הִיא עַלְמַת הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא קַבָּלָה. אַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שֶׁמַּשְׁתַּדְּלִים בַּשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא עַל כֻּלָּם בַּהֲלָכָה, לְהוֹצִיאָהּ מֵהַגָּלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּלְהוֹלִיכָהּ אֶל בַּעְלָהּ שֶׁתִּהְיֶה לָהּ קַבָּלָה בִּזְרוֹעוֹתָיו, וּלְקַיֵּם בָּהּ שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וכו'.

דִּבְלָוּתָא מִשְׁנֶ"ה דְּאִיהִי מטטרו"ן שָׁלְטָא, וְאִיהוּ מִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ, בַּאֲתַר דְּמַטְרוֹנִיתָא יָתְבָא מִשְׁנָה, וְדָא אִיהוּ (משלי ל כג) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, וּבְיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה לָא שָׁלְטָא שִׁפְחָה

אֶלָּא מַטְרוֹנִיתָא, לְבָתַר דְּמִית מֹשֶׁה וְיָרִית יְהוֹשֻׁעַ דְּאִיהוּ נַעַר, בַּאֲתַר מַלְכוּתָא שְׁלְטָא שִׁפְחָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יהושע ה יד) אֲנִי שַׂר צְבָא יהו"ה עַתָּה בָאתִי.

שֶׁבַּגְּלוּת מִשְׁנֶ"ה, שֶׁהִיא מטטרו"ן, שׁוֹלֶט, וְהוּא מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, בְּמָקוֹם שֶׁהַגְּבִירָה יוֹשֶׁבֶת מִשְׁנָה, וְזֶהוּ וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. וּבִימֵי מֹשֶׁה לֹא שָׁלְטָה הַשִּׁפְחָה אֶלָּא הַגְּבִירָה. אַחַר שֶׁמֹּשֶׁה מֵת וְיָרַשׁ יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּא נַעַר, בְּמָקוֹם הַמַּלְכוּת שָׁלְטָה הַשִּׁפְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי שַׂר צְבָא יהו"ה עַתָּה בָאתִי.

וְהָא אוּקִימְנָא, מטטרו"ן אִיהוּ מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, מַאי בְּיָחִיד בְּיָחִידָא דְּעָלְמָא, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, חָכָם בְּחָכְמָה וּמֵבִין בְּבִינָה וְיוֹדֵעַ בְּדַעַת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות לא ג) וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִי"ם בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת, בְּגִין דְּאִיהוּ מַשְׁכְּנָא דְּאִתְמַלְּיָ בִּתְלַת דַּרְגִּין אִלֵּין, וּבְכָל מְלָאכָה דָּא מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאֵין דּוֹרְשִׁין לָהּ בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, אֶלָּא בְּיָחִוּדָא דְּעָלְמָא, מֶרְכָּבָ"ה דִּילָהּ אִיהוּ מטטרו"ן גּוּף שְׁכִינְתָּא.

וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁמטטרו"ן הוּא מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֵין דּוֹרְשִׁין בַּמֶּרְכָּבָה בְּיָחִיד. מַה זֶּה בְּיָחִיד? בִּיחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ. חָכָם בְּחָכְמָה וּמֵבִין בְּבִינָה וְיוֹדֵעַ בְּדַעַת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשְׁכָּן שֶׁהִתְמַלֵּא בִּשְׁלֹשֶׁת הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ. וּבְכָל מְלָאכָה - זֶה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁאֵין דּוֹרְשִׁים לָהּ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, אֶלָּא בַּיִּחוּד שֶׁל הָעוֹלָם, הַמֶּרְכָּבָ"ה שֶׁלָּהּ הוּא מטטרו"ן, גּוּף הַשְּׁכִינָה.

וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א אִתְקְרִיאַת, בְּגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דַּעֲשַׂר סְפִירָן, רֶכֶב דִּילָהּ מטטרו"ן, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים סח יח) רֶכֶב אֱלֹהִי"ם רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, מַאי שִׁנְאָ"ן שׁוֹר נָשֶׂר אַרְיֵה אָדָם, וְדָא אִיהוּ סוֹד מֶרְכָּבָ"ה, רֶכֶ"ב מ"ה וַדַּאי.

וּשְׁכִינָה, הִיא מ"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א נִקְרֵאת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל עֶשֶׂר סְפִירוֹת. הָרֶכֶב שֶׁלָּהּ מטטרו"ן, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר רֶכֶב אֱלֹהִי"ם רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָ"ן. מַה זֶּה שִׁנְאָ"ן? שׁוֹר, נָשֶׂר, אַרְיֵה, אָדָם. וְזֶהוּ סוֹד הַמֶּרְכָּבָה - רכ"ב מ"ה וַדַּאי.

וּמטטרו"ן אִיהוּ אָרוֹן, גּוּפָא לְאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ שֻׁלְחָן, פָּתוֹרָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי לֵ"ב, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ לֵ"ב מֵבִין, וְאִיהוּ לִשְׁמָאלָא, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן.

וּמטטרו"ן הוּא אָרוֹן, גּוּף לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא שֻׁלְחָן, שֻׁלְחַן הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא לֵ"ב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֵ"ב מֵבִין, וְהוּא לִשְׂמֹאל. וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן.

וְאִיהוּ מְנוֹרָה נוּר דְּלֵיק מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ נֵר יהו"ה, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לִימִינָא לְקִבְלָא מִשְׁחָא, וּבְגִין דָּא מְנוֹרָה בְּדָרוֹם, דָּא אִיהוּ מָאנָא לְקַבְּלָא פִּתִּילָה וּמִשְׁחָא וּנְהוֹרָא, פִּתִּילָה שְׁכִינָה, מִשְׁחָא דִּילָהּ צַדִּיק שֶׁמָּן כָּתִית, נְהוֹרָא דִּילָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָּא נַפְשָׁא דְּאִיהִי שִׁתּוּפָא דְּגוּפָא אִיהִי פִּתִּילָה, רוּחַ דָּא מִשְׁחָא, נְהוֹרָא דָּא נִשְׁמָתָא, מָאנָא

דָּא גּוּפָא, אִיהוּ עֵבֶד, וְאִיהוּ רֶכֶב לְתַלַּת סִטְרִין אִלֵּין, דְּאִינּוּן קִיטוֹרָא דְּיִחוּדָא חֲדָא, דְּאִינּוּן נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי כ כז).

וְהוּא מְנוֹרָה אֵשׁ דּוֹלֶקֶת מִצַּד הַשְׁכִּינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נֵר יהו"ה, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לַיְמִין שֶׁיִּקָּבֵל שָׁמָּן, וּמְשׁוּם זֶה מְנוֹרָה בַּדְּרוֹם. זֶהוּ כְּלִי לְקַבֵּל פְּתִילָה וְשָׁמָּן וְאוֹר. פְּתִילָה - שְׁכִינָה, הַשֶּׁמֶן שֶׁלָּהּ - צַדִּיק, שֶׁמֶן כָּתִית. הָאוֹר שֶׁלָּהּ - עִמּוּד הָאֶמְצָעִי. כְּמוֹ זֶה הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא שִׁתּוּף הַגּוּף, הִיא פְּתִילָה, הָרוּחַ זֶה הַשֶּׁמֶן, הָאוֹר זוֹ הַנְּשָׁמָה, הַכְּלִי זֶה הַגּוּף, הוּא עֵבֶד, וְהוּא רֶכֶב לִשְׁלֹשֶׁת הַצְּדָדִים הַלָּלוּ, שֶׁהֵם קֶשֶׁר שֶׁל יִחוּד אֶחָד, שֶׁהֵם נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם.

דף טו.

וְהַאי עֵבֶד אִיהוּ כְּנוּיָא לְכָל שְׁמָהָן, שְׁנוּי לְכָל שְׁמָהָן, וּבֵיהּ מַרְכִּיבִין כָּל אִלֵּנִין עִלָּאִין מִסִּטְרָא דְטוֹב, מֶרְכָּבוֹת דְּסִטְרָא דְרַע, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר וְלֹא בָּעֲרִיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, מַאי עֲרִיוֹת סמא"ל וְנָחָשׁ, לָא צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי בִּשְׁלֹשָׁה, דְּאִינּוּן מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵימָ"ה, לְמֶהֱוֵי תְּלִיתָאָה בֵּינַיְיהוּ, דְּלָא מִתְקַשְּׁרִין בְּהוֹן, אֶלָּא דְיהוֹן תַּרְוַיְיהוּ (דף טו ע"א) בְּפִרוּדָא, וּבְגִין דָּא אֵין דּוֹרְשִׁין בָּעֲרִיוֹת בִּתְלָתָא, וְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית בְּהִפּוּכָא, אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, דְּלָא יַעַבְדוּן פִּרוּדָא, אֶלָּא בְּיִחִיד דְּאִיהוּ יִחוּדָא חָד, וּבְגִין דָּא לֹא יֹאכַל אָדָם תְּרֵי, וְלֹא יִשְׁתֶּה תְּרֵי.

וְעֵבֶד זֶה הוּא כִּנּוּי לְכָל הַשֵּׁמוֹת, שִׁנּוּי לְכָל הַשֵּׁמוֹת, וּבוֹ מַרְכִּיבִים כָּל הָאִילָנוֹת הָעֶלְיוֹנִים מִצַּד שֶׁל טוֹב. הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל צַד הָרַע, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְלֹא בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה. מַה זֶּה עֲרָיוֹת? סַמְאֵ"ל וְנָחָ"שׁ, לֹא צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, שֶׁהֵם מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵמָ"ה, לִהְיוֹת שְׁלִישִׁי בֵּינֵיהֶם, שֶׁלֹּא מִתְקַשְּׁרִים בָּהֶם, אֶלָּא שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם בְּפֵרוּד, וּמְשׁוּם זֶה אֵין דּוֹרְשִׁין בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה. וּבְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּהִפּוּךְ - אֵין דּוֹרְשִׁים בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ פֵּרוּד, אֶלָּא בְּיָחִיד, שֶׁהוּא יִחוּד אֶחָד, וּמְשׁוּם זֶה לֹא יֹאכַל אָדָם שְׁנַיִם וְלֹא יִשְׁתֶּה שְׁנַיִם.

וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, בְּגִין דְּיָחִיד לֵית לֵיהּ שִׁתּוּף דְּאִיהוּ מטטרו"ן, כְּגַוְונָא דְנִשְׁמָתָא דְּלֵית לָהּ שֻׁתּוּף בְּגוּפָא, וְאַמַּאי אָמַר אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, הָכָא מַשְׁמַע דְּאִית לֵיהּ מֶרְכָּבָה לְעִילָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ מָלְאָכָה דִילֵיהּ, וּמַאי אִיהִי הַהִיא דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵחָכְמָה וּבִינָה וְדַעַת, דְּאִינּוּן יה"ו, מָלְאָכָה דְּתַלַּת אַתְוָון אִיהִי ה' שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, שְׁלִימוּ דְּתַלַּת אַתְוָון, עָלָּהּ אִתְמַר (שמות לט לב) וַתֵּכֶל כָּל עֲבוֹדַת מִשְׁכַּן וגו', וְאִיהִי ה' דְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי, וּבְגִין דָּא אַף עַל גַּב דְּאַמְרִינָן אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, חָזַר וְאָמַר אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, דְּוַדַּאי בְּאִלֵּין תְּלַת דּוֹרְשִׁין בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, וּבְלָא אִלֵּין תְּלַת לַאו אִיהוּ יִחוּדָא דִילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא, דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעִילָּא חַד בַּשְׁכִינְתֵּיהּ.

וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, מִשּׁוּם שֶׁיָּחִיד אֵין לוֹ שִׁתּוּף, שֶׁהוּא מטטרו"ן, כְּמוֹ שֶׁהַנְּשָׁמָה אֵין לָהּ שִׁתּוּף בַּגּוּף. וְלָמָּה אָמַר אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ? כְּאן מַשְׁמַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ מֶרְכָּבָה לְמַעְלָה לְקֶדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,

שֶׁהִיא מְלֵאכָה שֶׁלּוֹ, וּמַהִי? אוֹתָהּ שֶׁכְּלוּלָה מֵחָכְמָה בִּינָה וְדַעַת, שֶׁהֵם יה"ו, הַמְּלֵאכָה שֶׁל שֶׁלֹּשׁ אוֹתִיּוֹת, הִיא ה' שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל שֶׁלֹּשׁ אוֹתִיּוֹת, עֲלֵיהֶ נֶאֱמַר וַתֵּכֶל כָּל עֲבֹדַת מִשְׁכַּן וְגוֹ', וְהִיא ה' שֶׁל הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי. וּמְשׁוּם זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁאוֹמְרִים אֵין דּוֹרְשִׁים בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, חָזַר וְאָמַר, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ. שֶׁוַּדַּאי בְּאֵלֶּה הַשֶּׁלֹּשׁ דּוֹרְשִׁים בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, וּבְלֹא אֵלּוּ הַשֶּׁלֹּשׁ אֵינוֹ יָחוּד שֶׁלּוֹ, וְזֶהוּ סוֹד, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה אֶחָד עִם שְׁכִינָתוֹ.

וְכַד אִיהוּ לְתַתָּא בְּמטטרו"ן בְּלָא שְׁכִינְתֵּיהּ, אִשְׁתַּנֵּי בֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר אֱלִישָׁע אַחֵר, שְׁמָא חַס וְשָׁלוֹם שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת יֵשׁ, וּבְגִין דָּא אָמַר אַל תְּמִירֵנִי בוֹ, כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ, בְּגִין דְּמטטרו"ן אִיהוּ שֵׁנִי לַמֶּלֶךְ, וְכַד אִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּלָא בַּעְלָהּ, אִתְקְרֵי הַאי מַלְאָךְ מִשְׁנֶה לָהּ, וְאִשְׁתְּנִיאַת דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּהּ חֶיָּילִין, וּמַה דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא, וּבְמַאי הִיא מִתְכַּסְיָא, בְּהַהִיא דְּאִתְקְרִיאַת אָמָה.

וּכְשֶׁהוּא לְמַטָּה בְּמטטרו"ן בְּלִי שְׁכִינָתוֹ, מִשְׁתַּנֶּה בּוֹ, וּמְשׁוּם זֶה אָמַר אֱלִישָׁע אַחֵר, שְׁמָא חַס וְשָׁלוֹם יֵשׁ שְׁתֵּי ר, שִׁיוּת, וּמשׁוּם כָּךְ אָמַר אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ, כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ, מִשּׁוּם שְׁמטטרו"ן הוּא שֵׁנִי לַמֶּלֶךְ, וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה בְּלִי בַּעְלָהּ, נִקְרָא הַמַּלְאָךְ הַזֶּה מִשְׁנֶה לָהּ, וּמִשְׁתַּנִּית, שֶׁלֹּא יוֹדְעִים בָּהּ הַחֲיָלוֹת וּמַה שֶּׁהִיא גְּבִירָה. וּבַמָּה הִיא מִתְכַּסִּית? בְּאוֹתָהּ שֶׁנִּקְרֵאת אָמָה.

וְדָא הוּא דְּאָמַר קְרָא (שמות כא יג) וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה, אִישׁ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּתּוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא, לְאָמָה בַּת זוּגֵיהּ דְּמטטרו"ן, דְּאִיהִי מיטטרו"ן בְּתוֹסֶפֶת יוּ"ד, דְּשִׁפְחָה בִּישָׁא הִיא אָמָה דְּעָרֶב רַב, וּבְגִין דְּהַהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא וּבְנָהָא לָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּהּ, אִיהִי מִתְכַּסְיָא בְּעַבְדָּא דִּילָהּ, כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה. אִישׁ - זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בִּתּוֹ - זוֹ שְׁכִינָה, לְאָמָה - בַּת זוּגוֹ שֶׁל מטטרו"ן, שֶׁהִיא מיטטרו"ן בְּתוֹסֶפֶת יוּ"ד, שֶׁשִּׁפְחָה רָעָה הִיא אָמָה שֶׁל עֵרֶב רַב, וּמִשּׁוּם אוֹתָהּ שִׁפְחָה רָעָה וּבְנֶיהָ לֹא מַכִּירִים אוֹתָהּ, הִיא מְכֻסָּה בְּעֶבֶד שֶׁלָּהּ כְּמוֹ הַנִּשְׁמָה לַגּוּף.

וּבְגָלוּתָא קַדְמָאָה דְּלָא חָזְרַת לְמַלְכוּתָהָא בְּרַתָּא דְמַלְכָּא, וְלָא נָפְקַת מֵהַהוּא גּוּפָא, לָא נָפְקַת חָפְשִׁית, וּבְגִינָהָא אִתְמַר בְּהוֹן, עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם בְּגִין דַּהֲווֹ תְּחוֹת רְשׁוּ דְּהַהוּא עֶבֶד, וּבְגִין דָּא אָמַר פַּרְעֹה בְּהַאי אֲתַר לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְיָ', וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ (שמות ה ב), וּבְגִין דָּא נָפְקוּ בְּמְנוּסָה, כְּעַבְדָּא דְּלֵית לֵיהּ כְּתַב חֵירוּ וּבָרַח מֵרִבּוֹנֵיהּ.

וּבְגָלוּתָא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא חָזְרָה לְמַלְכוּתָהּ בַּת הַמֶּלֶךְ וְלֹא יָצְאָה מֵאוֹתוֹ הַגּוּף, לֹא יָצְאָה חָפְשִׁית, וּבְגָלְלָהּ נֶאֱמַר בָּהֶם עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ תַּחַת רְשׁוּת אוֹתוֹ עֶבֶד, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר פַּרְעֹה בַּמָּקוֹם הַזֶּה, לֹא יָדַעְתִּי אֶת יהו"ה, וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ, וּמִשּׁוּם זֶה יָצְאוּ בִּמְנוּסָה כְּעֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ כְּתַב שִׁחְרוּר וּבְרַח מֵאֲדוֹנוֹ.

אֲבָל בְּפוּרְקָנָא בַּתְרָאָה לָא נָפְקַת בְּרַתָּא, בְּהַאי עַבְדָּא כְּשִׁפְחָה, אֶלָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי חֵירוּ, אִיהִי עִמָּהּ בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, דְּאִיהִי חֵירוּ דִּילָהּ, מַה דְּלָא הֲוָה

הָכִי בְּגָלוּתָא קַדְמָאָה, דְּלָא הֲוָה לָהּ וְלִבְנָהָא אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי חֵירוּ, דְּאוֹרַיְיתָא וַדַּאי אִיהִי חֵירוּ, בְּמַלְכוּתָא דִּילָהּ בִּיקָרָא דִּילָהּ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (משלי ג טו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים, וּבְגִין דָּא לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים (שמות כו ז), וְדָא הוּא דְּאָמַר כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ, וּבְמָנוֹסָה לֹא תֵלֵכוּן, כִּי הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יהו"ה (ישעיה נב יב), יהו"ה וַדַּאי אִיהוּ יוֹקִים לוֹן מֵעַפְרָא, וְאִיהוּ נָהִיר עַל אַנְפּוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדְעִין כָּל עָלְמִין דְּאִינּוּן (שם סא ט) זֶרַע בֵּרַךְ יהו"ה.

אֲבָל בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה לֹא יוֹצֵאת הַבַּת בָּעֶבֶד הַזֶּה כְּמוֹ שִׂפְחָה, אֶלָּא בַּקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מְשׁוּם שֶׁתּוֹרָה, שֶׁהִיא חֵרוּת, הִיא עִמָּהּ בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁהִיא הַחֵרוּת שֶׁלָּהּ, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כָּךְ בַּגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ וּלְבָנֶיהָ תּוֹרָה שֶׁהִיא חֵרוּת, שֶׁתּוֹרָה הִיא וַדַּאי חֵרוּת, בְּמַלְכוּת שֶׁלָּהּ, בַּכָּבוֹד שֶׁלָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים, וּמְשׁוּם זֶה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים. וְזֶה שֶׁאָמַר כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבְמָנוֹסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יהו"ה. יהו"ה וַדַּאי, הוּא יָקִים אוֹתָם מֵהֶעָפָר, וְהוּא מֵאִיר עַל פְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבוֹ נוֹדָעִים כָּל הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם זֶרַע בֵּרַךְ ה'.

וְאִתְפַּשַּׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכָּל כְּנוּיִין, וּמֶרְכָּבוֹת דְּמטטרו"ן, דְּאִינּוּן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, מצפ"ץ, וְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, בְּהַהוּא זִמְנָא, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן (שם לב כ), וְאִתְפַּשַּׁט מִמֶּרְכָּבוֹת דִּילְתָתָא, וְאִתְלַבַּשׁ בְּמֶרְכָּבָה דִּילֵיהּ דְּאִיהִי אדנ"י, שֵׁם הַמֶּרְכָּבָה דָּא יהו"ה, כְּנוּי" דָּא אֱלֹהִי"ם, דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן אהי"ה אדנ"י, וְאִיהוּ כְּנוּי" דִּתְרִין שְׁמָהָן אִלֵּין וּבֵיהּ אִתְכַּסְיָין.

וְהִתְפַּשֵּׁט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל הַכְּנוּיִים וּמֶרְכָּבוֹת שֶׁל מטטרו"ן, שֶׁהֵם כוז"ו במוכס"ז כוז"ו מצפ"ץ, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. בְּאוֹתוֹ זְמַן כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן, וְהִתְפַּשֵּׁט מִמֶּרְכָּבוֹת שֶׁלְּמַטָּה וְהִתְלַבֵּשׁ בַּמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא אדנ"י. שֵׁם הַמֶּרְכָּבָה זֶה יהו"ה, כְּנוּי זֶה אֱלֹהִי"ם, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אהי"ה אדנ"י, וְהוּא כְּנוּי" שֶׁל שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, וּבוֹ הֵם מִתְכַּסִּים.

דף טו:

אהי"ה איהו יה"ו, ו' דְּאִיהוּ כְּלִילָא דְּשִׁית סִטְרִין, דִּבְהוֹן חָתִים שִׁית סִטְרִין, וְאִינּוּן יה"ו הו"י וה"י וי"ה הי"ו יו"ה, יה"ו נָטִיל לֵיהּ יְמִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶ"ד, וְחָתִים בֵּיהּ לְחַכְמְתָא, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. (דף טו ע"ב) הו"י נָטִיל לִשְׂמָאלָא דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, וְחָתִים בֵּיהּ לְעוּתְרָא, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וה"י פָּנָה לְמִזְרָח, וְנָטִיל לֵיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְחָתִים בֵּיהּ בָּנַי, וי"ה נָטִיל לֵיהּ יַרְכָּא יְמִינָא, וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ לְעֵילָּא, וְחָתִים בֵּיהּ חַיֵּי, הי"ו נָטִיל לֵיהּ יַרְכָּא שְׂמָאלָא, וְאִסְתַּכַּל לְתַתָּא, וְחָתִים בֵּיהּ מְזוֹנֵי, אִסְתַּכַּל לְעֵילָּא לְגַבֵּי חָכְמָה, וְאִתְקְשַׁר בְּיַרְכָּא יְמִינָא, וְחָתִים בֵּיהּ חַיִּים, בְּגִין דְּחָכְמָה עֲלֵיהּ אִתְמַר (קהלת ז ב) וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, אִסְתַּכַּל לְעֵילָּא לְגַבֵּי אִמָּא עִלָּאָה, וְאִתְקְשַׁר בְּיַרְכָּא שְׂמָאלָא, וְחָתִים בֵּיהּ מְזוֹנֵי, יו"ה פָּנָה לְמַעֲרָב בְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ עֲרוּב, דְּתַמָּן מִתְעָרְבִין כָּל חֵיילִין, וְאִתְכְּלִיל בְּחַ"י

אַתְוָון, דְּאִינּוּן יה"ו הו"י וי"ה הי"ו יו"ה וה"י, אִלֵּין אִינּוּן י"ח אַתְוָון, דִּבְהוֹן חַ"י עָלְמִין אִתְקְרֵי, וְצַדִּיק בְּהוֹן אִתְקְרֵי חַ"י עָלְמִין.

אהי"ה הוּא יה"ו ו', שֶׁהוּא כְּלוּל מִשִּׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁבָּהֶם חוֹתָם שִׁשָּׁה צְדָדִים, וְהֵם: יה"ו הו"י וה"י וי"ה הי"ו יו"ה. יה"ו נוֹטֶל לוֹ יָמִין, שֶׁהוּא חֶסֶד, וְחוֹתָם בּוֹ לְחָכְמָה, וּבוֹ הֲרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. הו"י נוֹטֶל לִשְׂמֹאל, שֶׁהוּא גְּבוּרָה, וְחוֹתָם בּוֹ לְעֹשֶׁר, וּבוֹ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. וה"י פָּנָה לַמִּזְרָח וְנוֹטֶל לוֹ עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְחוֹתָם בּוֹ בָּנִים. וי"ה נוֹטֶל לוֹ יֶרֶךְ יָמִין וּמִסְתַּכֵּל בּוֹ לְמַעְלָה, וְחוֹתָם בּוֹ חַיִּים. הי"ו נוֹטֶל (נוסע) לוֹ יֶרֶךְ שְׂמֹאל וּמִסְתַּכֵּל לְמַטָּה, וְחוֹתָם בּוֹ מְזוֹנוֹת. מִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה לַחָכְמָה וְנִקְשָׁר בְּיֶרֶךְ יָמִין, וְחוֹתָם בּוֹ חַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁעַל הַחָכְמָה נֶאֱמַר, וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. מִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה לְאֵם הָעֶלְיוֹנָה וְנִקְשָׁר בְּיֶרֶךְ שְׂמֹאל וְחוֹתָם בּוֹ מְזוֹנוֹת. יו"ה פָּנָה לַמַּעֲרָב, בְּצַדִּיק שֶׁהוּא עֶרוּב, שֶׁשָּׁם מִתְעָרְבִים כָּל הַחֲיָלוֹת, וְנִכְלָל בְּשִׁמּוֹנָה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם: יה"ו הו"י וי"ה הי"ו יו"ה וה"י. אֵלּוּ הֵן שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן חַ"י הָעוֹלָמִים נִקְרָא, וְהַצַּדִּיק בָּהֶן נִקְרָא חַ"י הָעוֹלָמִים.

כָּל הַוָּוִיּוֹת אִלֵּין מֵאִמָּא עִלָּאָה תַּלְיָין, דְּאִיהִי חַיִּים, וְצַדִּיק עַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי חַ"י, חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה עַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ, בְּגִין דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה חַיִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ (משלי ג יח), וְאִיהִי מֶרְכָּבָה לְחָכְמָה.

כָּל הַהֲוָיוֹ"ת הַלָּלוּ תְּלוּיוֹת מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא חַיִּים, וְצַדִּיק עַל שְׁמוֹ נִקְרָא חַ"י, חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה עַל שְׁמָהּ נִקְרָאוּ, מִשּׁוּם שֶׁהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִיא חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְהִיא מֶרְכָּבָה לַחָכְמָה.

מַלְכוּת תַּמָּן ה', וּבָהּ אִתְקְרֵי יהו"ה בְּשִׁלִּימוּ, שִׁבְעָה זִמְנִין אִתְקְרִיאַת בָּהּ, יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה, וְאִית בְּהוֹן כ"ח אַתְוָון דְּאִתְמַר בְּהוֹן (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּ"חַ יהו"ה, וּבְאִלֵּין שִׁבְעָה שְׁמָהָן אִתְקְרִיאַת הִיא בַּת שֶׁבַע, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים קיט קסח) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.

מַלְכוּת שָׁם ה', וּבָהּ נִקְרָא יהו"ה בִּשְׁלֵמוּת, שֶׁבַע פְּעָמִים נִקְרָאָה בָּהּ: יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה, וְיֵשׁ בָּהֶם כ"ח אוֹתִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (במדבר יד) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּ"חַ יהו"ה, וּבְאֵלּוּ שִׁבְעָה הַשֵּׁמוֹת הִיא נִקְרֵאת בַּת שֶׁבַע, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.

י"ה תְּלָתִין וּתְרֵין זִמְנִין בִּתְלָתִין וּתְרֵין אֱלֹהִי"ם, אִינּוּן ל"ב נְתִיבוֹת חָכְמָה א' עִם י"ה אֵי"ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ.

י"ה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם פְּעָמִים בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם, הֵם ל"ב נְתִיבוֹת חָכְמָה, א' עִם י"ה - אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ.

וְהַמַּשְׂכִּילִים אִינּוּן הֵיכָלִין וְצִיּוּרִין דְּגִנְּתָא דְעֵדֶן, כֻּלְּהוּ מְצוּיָירִין וּמְרוּקָּמִין בְּאַתְוָון.

וְהַמַּשְׂכִּילִים - אוֹתָם הֵיכָלוֹת וְצִיּוּרִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, כֻּלָּם מְצֻיָּרִים וּמְרֻקָּמִים בָּאוֹתִיּוֹת.

א צִיּוּרָא דְּהֵיכְלָא גְּנִיזָא דְּאִיהִי אָנכ"י, דְּסָלִיק לְחוּשְׁבַּן כִּסֵּ"א, וְאִיהוּ מְצוּיָיר בְּנִקּוּדִין, דְּאִינּוּן כְּכַוְכָבַיָּא דְּנַהֲרִין בִּרְקִיעָא וּבְהוֹן מְצוּיָירִין נִשְׁמָתִין וְרוּחִין וְנַפְשִׁין דְּצַדִּיקַיָּא.

א - צִיּוּר שֶׁל הֵיכָל גָּנוּז, שֶׁהוּא אַנכ"י, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כֹּס"א, וְהוּא מְצַיֵּר בִּנְקֻדּוֹת, שֶׁהֵם כַּכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים בָּרָקִיעַ, וּבָהֶם מְצֻיָּרוֹת נְשָׁמוֹת וְרוּחוֹת וּנְפָשׁוֹת שֶׁל הַצַּדִּיקִים.

וְצִיּוּרָא דְּיֵלֵיהּ כְּגַוְונָא דָּא א דָּא אִיהִי דְּיוֹקְנָא דְּקַמַּץ [ציור] דְּאִיהוּ נִיצוֹץ וְרָקִיעַ, נִיצוֹץ אִיהוּ כּוֹכָב, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר כד יז) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב, רָקִיעַ וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל, נִיצוֹץ אִיהוּ כּוֹכָב חַמָּה דְּנָהֲרָא בִּרְקִיעָא, עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, לְתַתָּא אִתְפַּלַּג א כְּגַוְונָא דָּא א סִיהֲרָא דִּתְחוֹת רָקִיעַ וְתַרְוַיְיהוּ בְּצִיּוּרָא דָּא ( ) כַּד יֵיתֵי סמא"ל לְאִסְתַּכָּלָא בָּהּ לְתַתָּא אִסְתַּכְלַת לְעֵילָּא, וְאִתְכְּסְיַאת אַנְפָּהָא מִנֵּיהּ, וְהָדְרַת אַנְפָּהָא מִנֵּיהּ לְתַתָּא, וְאִיהִי אִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ.

וְצִיּוּר שֶׁלּוֹ כְּמוֹ זֶה:. זוֹהִי דְּמוּת הַקֶּמֶץ, שֶׁהוּא נִיצוֹץ וְרָקִיעַ. הַנִּיצוֹץ הוּא כּוֹכָב, וְעָלָיו נֶאֱמַר דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. רָקִיעַ - וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל. נִיצוֹץ הוּא כּוֹכָב חַמָּה שֶׁמֵּאִיר בָּרָקִיעַ, וַעֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ לְמַטָּה נֶחֱלָק א כָּזֶה, ' א, לְבָנָה שֶׁמִּתַּחַת הָרָקִיעַ, וּשְׁנֵיהֶם בְּצִיּוּר זֶה: (ציור) כְּשֶׁיִּבֹּא סָמָאֵ"ל לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ לְמַטָּה, מִסְתַּכֶּלֶת לְמַעְלָה וּמְכַסָּה אֶת פָּנֶיהָ מִמֶּנּוּ, וּמַחֲזִירָה פָּנֶיהָ מִמֶּנּוּ לְמַטָּה, וְהִיא מִתְרַחֶקֶת מִמֶּנּוּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא, תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ (תהלים פא טז), בְּאָן יָרֵחַ, בְּיַרְחָא דְּאִתְכַּסְיָא בֵּיהּ סִיהֲרָא, וּמַאן הוּא דְּמְכַסֵּי עֲלָהּ יהו"ה, דְּכֵן סְלִיק א בְּחֶשְׁבָּן, י' לְעֵילָּא י' לְתַתָּא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ נָטִיר לָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מב י) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וכו'.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. בְּאֵיזֶה חֹדֶשׁ? בַּחֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ מִתְכַּסָּה הַלְּבָנָה. וּמִי הוּא שֶׁמְּכַסֶּה עָלֶיהָ? יהו"ה, שֶׁכֵּן עוֹלֶה א בְּחֶשְׁבּוֹן: י' לְמַעְלָה, י' לְמַטָּה, ו' בָּאֶמְצַע, וְהוּא שׁוֹמֵר אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכוּ'.

ב הֵיכָלָא לְנָקוּדָה, גַּג דִּילֵהּ אִיהוּ רָקִיעַ, וְאִיהוּ פַּתַח עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד ב) נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, וְאִיהוּ ו' דִּמְכַסֵּי עַל נְקוּדָה עִלָּאָה וְתַתָּאָה וְאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָּא וְ (נ"א א) (נ"א ב).

ב - הֵיכָל לַנְּקֻדָּה, הַגַּג שֶׁלָּהּ הוּא רָקִיעַ, וְהִיא פֶּתַח -. עָלָיו נֶאֱמַר נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, וְהוּא ו' שֶׁמְּכַסֶּה עַל הַנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה וְהָאֶמְצָעִית, כְּמוֹ זֶה: וְ (ציור) (א) (ב).

צ תְּרִין נְצוֹצוֹת דְּאַת צ אִינּוּן צַר"י, תְּרֵי רֵאשִׁין דְּצ אִינּוּן תְּרִין דְּע'.

צ - שְׁנֵי נִיצוֹצוֹת שֶׁל הָאוֹת צ' הֵם צֵירֵי. שְׁנֵי הָרָאשִׁים שֶׁל צ' הֵם שְׁנַיִם שֶׁל ע'.

דף טז.

ש אִית לָהּ תְּלַת רֵאשִׁין, וְאִנּוּן סָגוֹ"ל, וְאִנּוּן תְּלַת נְקוּדִין שַׁר"ק. ז (נ"א ו') רֵישָׁא דִּילָהּ חֹל"ם חִיר"ק שׁוּר"ק בְּו', קוֹצָא מִלְּגָאו חִיר"ק קוֹצָא דְּאַת ג', וְכֹלָּא אִתְרְמִיז בְּאַת א, נְקוּדָה לְעֵילָּא חֹל"ם נְקוּדָה לְתַתָּא חִיר"ק בְּאֶמְצָעִיתָא שׁוּר"ק כְּגַוְונָא דָּא וְ, וְעוֹד תְּרֵין נְקוּדִין דְּאַת א אִינּוּן צַר"י, וְאִינּוּן שְׁבָּ"א, וְאִינּוּן בְּדִיּוּקְנָא אָחֳרָא א, כְּגוֹן י' לְעֵילָּא, ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, ד' לְתַתָּא, א (נ"א ד) אִיהוּ קוֹצָא לְעֵילָּא, קוֹצָא לְתַתָּא, קוֹצָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ סָגוֹ"ל וְאִיהוּ שׁוּר"ק תְּלַת נְקוּדִין, כֹּלָּא אִיהוּ א, אַתְוָון אָחֳרָנִין הֵיכְלִין וְכִסּוְיִין לְאִלֵּין אַתְוָון, וְכֹלָּא אִיהוּ מְרוּקָם

(דף טז ע"א) וּמְצוּיָיר בְּכָרְסַיָּא, ו' שִׁית דַּרְגִּין לְכָרְסַיָּא, ס' שִׁתִּין גַּלְגַּלּוֹי דְּכָרְסַיָּא, דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא אִתְמַר בְּהוֹן אֵין מוּקְדָּם וּמְאוּחָר בַּתּוֹרָה, אֲבָל בְּכָרְסַיָּא כֻּלְּהוּ מִתְתַּקְנָן כִּדְקָא יָאוּת, וְרָזָא דָא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר.

ש - יֵשׁ לָהּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים, וְהֵם סָגוֹ"ל, וְהֵם שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁר"ק, ז' (ו,) הָרֹאשׁ שֶׁלָּהּ חֹל"ם חִיר"ק שׁוּר"ק בָּו', קוֹץ מִבִּפְנִים, חִיר"ק קוֹץ שֶׁל אוֹת ג', וְהַכֹּל נִרְמָז בְּאוֹת א'. נְקֻדָּה לְמַעְלָה - חֹל"ם, נְקֻדָּה לְמַטָּה - חִיר"ק, בָּאֶמְצַע - שׁוּר"ק, כְּמוֹ זֶה: וּ וְעוֹד שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁל אוֹת א', הֵם צֵיר"י וְהֵם שְׁבָ"א, וְהֵם בְּדָמוּת אַחֶרֶת א, כְּמוֹ י' לְמַעְלָה, ו' בָּאֶמְצַע, ד' לְמַטָּה. א (ד) הִיא קוֹץ לְמַעְלָה, קוֹץ לְמַטָּה, קוֹץ בָּאֶמְצַע, וְהוּא סָגוֹ"ל וְהוּא שׁוּר"ק שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, הַכֹּל הוּא א. הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת - הֵיכָלוֹת וְכִסּוּיִים לָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, וְהַכֹּל מְרֻקָּם וּמְצֻיָּר בַּכִּסֵּא. ו' - שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לַכִּסֵּא. ס' - שִׁשִּׁים גַּלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא. שְׁאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נֶאֱמַר בָּהֶן, אֵין מֻקְדָּם וּמְאֻחָר בַּתּוֹרָה, אֲבָל בַּכִּסֵּא - כֻּלָּם מִתְקַנִּים כְּרָאוּי, וְסוֹד זֶה נִמְסַר לְחַכְמֵי לֵב.

דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, אֵלֵּין אִינּוּן אַתְוָון, דַּהֲוָה לוֹן שַׂכְלָ לְאַעְלָא קֶדֶם מַלְכָּא, כָּל חַד עַל תְּקוּנוֹי, מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה עָאלוּ כֻּלְּהוּ לְמַפְרַע, בְּגִין דְּאִיהִי דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא תִּשְׁרֵ"י, וְדָא אִיהוּ בְּרֵאשִׁי"ת בָּ"א תִּשְׁרֵ"י, בְּגִין דִּבְמִדַּת הַדִּין אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וּבְגִין דָּא עָאלוּ לְמַפְרַע, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּבִימִינָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וּבִיהּ עָאלוּ אַתְוָון כְּסִדְרָן, וְרָזָא דְמִלָּה אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה (תהלים פט ג), וּבְגִין דָּא כַּד עָאלוּ אַתְוָון לְמַפְרַע, וּמְנַיְּיהוּ כְּסִדְרָן, לָא בָּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי בְּהוֹן עָלְמָא, עַד דְּשִׁתֵּף לוֹן בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא וּבָרָא בְּהוֹן עָלְמָא.

עִנְיָן אַחֵר, וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ - אֵלּוּ הֵם אוֹתִיּוֹת, שֶׁהָיָה לָהֶם שֵׂכֶל לְהִכָּנֵס לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כָּל אַחַת עַל תִּקּוּנָהּ. מִצַּד שֶׁל גְּבוּרָה נִכְנְסוּ כֻּלָּן לְמַפְרַע, מִשּׁוּם שֶׁהִיא זְרוֹעַ שְׂמֹאל תשר"י, וְזֶה בְּרֵאשִׁי"ת - ב"א תשר"י, בְּגִלַּל שֶׁבְּמִדַּת הַדִּין נִבְרָא הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה נִכְנְסוּ לְמַפְרַע, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ שֶׁבִּימִין נִבְרָא הָעוֹלָם וּבוֹ נִכְנְסוּ אוֹתִיּוֹת כְּסִדְרָן, וְסוֹד הַדָּבָר - אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וְלָכֵן כְּשֶׁנִּכְנְסוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרַע, וּמֵהֶם כְּסִדְרָן, לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא בָהֶן אֶת הָעוֹלָם, עַד שֶׁשִּׁתֵּף אוֹתָן בִּימִין וּבִשְׂמֹאל וּבָרָא בָהֶן אֶת הָעוֹלָם.

נָטָל א"ב מִכִּסֵּדְרָן, וְנָטַל תש"ר מִלְּמַפְרַע, וְשִׁתֵּף בְּהוֹן אֶת י' מִן שְׁמֵי"ה, וּבָרָא בְּהוֹן עָלְמָא, בְּגִין דְּיִתְקַיַּים בְּנֵיְינָא, וְאִינּוּן אב"י תש"ר, אב"י אֲ"שֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חַ"י, ת' תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה, ש' שַׁבָּת, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ', וּבְכֻלְּהוּ לָא בָּעָא לְמִתְחַל אֶלָּא בְּאָת ב', בְּגִין דְּאִיהוּ בְּנָיְינָא דְעָלְמָא, וּבָהּ שָׁאֲרֵי לְמִתְחַל, בְּגִין דְּבָהּ עָתִיד לְמִבְנֵי יְרוּשְׁלַם, כְּמָה דְּאָתְּ אָמַר (תהלים קמז ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יהו"ה, דְּאִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ (שם קכז א), וּבְנָיְינָא דְאוֹרַיְיתָא וּדְעָלְמָא בְּאָת ב' עֲתִידָה לְמִבְנֵי, וַעֲלָהּ קַיְימָא עָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְבְּנְיָאת כְּאִלּוּ בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְבְּרֵי עָלְמָא וְיִתְבְּנֵי, וְדָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֲבָל כַּד חָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן כְּאִלּוּ הֲוָה עָלְמָא תֹּהוּ וָבֹהוּ, וְדָא אִיהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ מִיָּד דְּאִתְבְּנְיָאת וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, בְּגִין דְּכָל אַתְוָון נְהִירִין בְּהּ, וְאַף עַל גַּב דְּאוֹר הוּא א, אוֹר דִּילֵיהּ דְּנָהֲרָא בָּהּ ב בְּחֻמַּשׁ נְהוֹרִין דְּאִינּוּן ה' עִלָּאָה דְּשָׁמָא קַדִּישָׁא.

נָטַל א"ב מִכִּסְדְרָן, וְנָטַל תש"ר מִלְּמַפְרֵעַ, וְשִׁתֵּף בָּהֶן הָאוֹת י' מִשְּׁמוֹ, וּבְרָא בָהֶם אֶת הָעוֹלָם כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּים הַבִּנְיָן, וְהֵם אב"י תש"ר. אב"י - אֲשֶׁ"ר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חַ"י, ת' - תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, ש' - שַׁבָּת, ר' - רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'. וּבְכֻלָּם לֹא רָצָה לְהַתְחִיל אֶלָּא בְּאוֹת ב', מִשּׁוּם שֶׁהוּא בִּנְיַן אָב, בִּנְיַן הָעוֹלָם, וּבָהּ הִתְחִיל לְהַתְחִיל, מִשּׁוּם שֶׁבָּהּ עָתִיד לִבָּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יהו"ה. שֶׁאִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. וּבִנְיַן הַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם בְּאוֹת ב' עָתִיד לְהִבָּנוֹת, וְעָלֶיהָ קַיָּם הָעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּבְנֵית, כְּאִלּוּ שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִבָּרֵא הָעוֹלָם וְיִבָּנֶה. וְזֶה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהי"ם. אֲבָל כְּשֶׁחָרַב בֵּית רִאשׁוֹן, כְּאִלּוּ הָיָה הָעוֹלָם תֹּהוּ וָבֹהוּ, וְזֶהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ מִיָּד שֶׁנִּבְנֵית, וַיֹּאמֶר אֱלֹהי"ם יְהִי אוֹר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת מֵאִירוֹת בָּהּ. וְאַף עַל גַּב שֶׁאוֹר הוּא א - הָאוֹר שֶׁלּוֹ שֶׁמֵּאִיר בָּהּ ב' בַּחֲמִשָּׁה אוֹרוֹת, שֶׁהֵם ה' עֶלְיוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

ג עַמּוּדָא דְסַמְיךְ בֵּיתָא, דְאִיהוּ גְּמִילוּת חֲסָדִים טוֹבִים, אִיהוּ סָמִיךְ לְד דְּאִיהוּ דַלֶ"ת, וּבְאָן אֲתַר סָמִיךְ לָהּ בְּגָלוּתָא, א' סָמִיךְ וְנָהִיר לְב', ג' גָּמִיל חֶסֶד עִם ד', וּבְמַאי, ג' אִיהִי גַּלְגַּל, וּבָהּ כָּל אַתְוָון מִתְגַּלְגְּלִין בְּכַמָּה גְּלִילֵי דְּדַהֲבָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ה יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, מַאי בַּתַּרְשִׁישׁ אֶלָּא בִּתְרֵי שֵׁשׁ, וְאִינּוּן בִּתְרִין דְּרוֹעִין גְּדוּלָה גְבוּרָה, דְּבָהוֹן שָׁרֵי אוֹרַיְיתָא בְּב', וּבָהוֹן שִׁית פִּרְקִין, דְּאִינּוּן ו' אַתְוָון בְּרֵאשִׁית, דְּכִלִּילָן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ ו', וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים לג כא) וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, לוֹ לְאָת ו', כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן.

ג - הָעַמּוּד שֶׁתּוֹמֵךְ אֶת הַבַּיִת, שֶׁהוּא גְּמִילוּת חֲסָדִים טוֹבִים, הוּא תּוֹמֵךְ אֶת ד' שֶׁהוּא דַלֶ"ת, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם סוֹמֵךְ אוֹתוֹ? בַּגָּלוּת. א' תּוֹמֵךְ וּמֵאִיר לְב', ג' גּוֹמֵל חֶסֶד עִם ד', וּבַמֶּה? ג' הִיא גַּלְגַּל, וּבָהּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת מִתְגַּלְגְּלוֹת בְּכַמָּה גְּלִילֵי זָהָב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ. מַה זֶּה בַּתַּרְשִׁישׁ? אֶלָּא בִּתְרֵי שֵׁשׁ, וְהֵם בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת - גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה, שֶׁבָּהֶן מַתְחִילָה הַתּוֹרָה בְּב', וּבָהֶן שֵׁשׁ פְּרָקִים, שֶׁהֵם שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת בְּרֵאשִׁית שֶׁכְּלוּלוֹת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא ו', וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, לוֹ - לְאוֹת ו', כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן.

ד דֶּלֶת דְּבֵיתָא דִירוּשָׁלַם, ו עַמּוּדָא דְסָמִיךְ לְדֶלֶת (נ"א לב'), וְאִיהִי דֶּלֶת דִּתְרֵין תַּרְעִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, וּבְגִין דָּא אִית לְדֶלֶ"ת תְּרֵין גַּגִּין, וְאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין, בְּלָא ו' דְּאִינּוּן שִׁית פִּרְקִין, אִיהִי דֶּלֶת וְדָא אִיהוּ (שם קיג ו) דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ, וְאֶת ד' אִיהִי דְּרוֹעָא דְּאִית בֵּיהּ תְּרֵין אַמִּין, ה שְׁלִימוּ דִתְרֵין דְּרוֹעִין וְגוּפָא דְּאִיהִי כְּלָלָא דִתְלַת אֲבָהָן, ו' יְחוּדָא שְׁלִימוּ דְּאֶת ד' דְּאִיהִי סִיהֲרָא.

ד' - הַדֶּלֶת שֶׁל הַבַּיִת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, ו' - הָעַמּוּד שֶׁסָּמוּךְ לַדֶּלֶת (לב'), וְהִיא דֶּלֶת שֶׁל שְׁנֵי שְׁעָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ לַדֶּלֶ"ת שְׁנֵי גַגּוֹת, וְהֵם שִׁתֵּי זְרוֹעוֹת, בְּלֹא ו', שֶׁהֵם שִׁשָּׁה פְּרָקִים, הִיא דֶּלֶת, וְזֶהוּ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. וְאוֹת ד' הִיא זְרוֹעַ שֵׁשׁ בָּהּ שִׁתֵּי אַמּוֹת. ה' - שְׁלֵמוּת שֶׁל שִׁתֵּי זְרוֹעוֹת וְגוּף, שֶׁהִיא כְּלָל שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת. ו' - יִחוּד שְׁלֵמוּת שֶׁל אוֹת ד', שֶׁהִיא הַלְּבָנָה.

כַּד נָהִיר בָּהּ אִתְמַר בָּהּ (ישעיהו ל כו) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים, וְדָא שְׁלִימוּ דְּחַמָּה וְסִיהֲרָא דְּאִינּוּן ה"ה, בְּגִין דְּאִיהוּ ז' כְּלִיל י"ו, וּבְגִין דָּא אִיהוּ זָכוֹר וְשָׁמוֹר, זָכוֹר מִסְּטָרָא דְּהּ' עִלָּאָה, שָׁמוֹר מִסְּטָרָא דְּהּ' תַּתָּאָה.

כְּשֶׁמֵּאִיר בָּהּ, נֶאֱמַר בָּהּ וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. וְזוֹ שְׁלֵמוּת שֶׁל חַמָּה וּלְבָנָה שֶׁהֵם ה"ה, מְשׁוּם שֶׁהוּא ז' כּוֹלֵל י"ו, וּמְשׁוּם זֶה הוּא זָכוֹר וְשָׁמוֹר. זָכוֹר - מִצַּד שֶׁל ה' עֶלְיוֹנָה, שָׁמוֹר - מִצַּד שֶׁל ה' תַּחְתּוֹנָה.

דף טז:

ח אִית לָהּ תְּלַת גַּוְנִין, וְאִינּוּן ו' ו' דִּכְלִילָן בְּחַ"י עָלְמִין, ח' אִיהִי מְפַשַּׁר חֶלְמִין טָבִין בְּט', וְהָא אוּקְמוּהוּ חֶלְמָא טָבָא מִסְּטָרָא דְּאֶת ט', דְּאִיהִי סְחוֹר לָהּ, כַּמָּה דְּאוּקְמוּהוּ חֶלְמָא טָבָא חֲזֵית, וַדַּאי מִתַּמָּן קָא אַתְיָא, בְּגִין דְּאֶת ט' אִיהִי סְפִירָה תְּשִׁיעָאָה מֵעִילָּא לְתַתָּא, ח' סְפִירָה תְּמִינָאָה מִתַּתָּא לְעֵילָּא, ח' (דף טז ע"ב) מִסְּטָרָא דְּאֶת א', י' סְפִירָה עֲשִׂירָאָה, עֲשִׂירִית הָאֵיפָה, כַּד נָחִית ח' לְגַבָּהּ אִתְעֲבִידַת חַ"י, וְאֶת י' כַּד סָלְקָא בְּכ' אִתְקְרִיאַת כֶּתֶר עִלָּאָה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר כֶּתֶר יִתְּנוּ לָךְ, יהו"ה אלהינ"ו אַבָּא וְאִמָּא, מַלְאָכִים הֲמוֹנֵי מַעְלָה אִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן מַלְאָכִים מִסְּטָרָא דְּמַלְכוּת, יַחַד כֻּלָּם קְדוּשָׁה קְדוּשָׁה לָךְ יְשַׁלֵּשׁוּ, קְדוּשָׁה וַדַּאי אִיהִי שְׁכִינְתָּא, לָךְ יְשַׁלֵּשׁוּ אִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן דְּאִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, יהו"ה צְבָאוֹת מַאי צְבָאוֹת אִלֵּין תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, מְלֹא כָל דָּא צַדִּיק, הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי קְדוּשָׁה, דַּעֲלָהּ אִתְמַר אֵין קְדוּשָׁה פְּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְדָא אִיהוּ כ' כֶּתֶר. ל, וַיַּחֲלוֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה (בראשית כח יב). דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם דְּא מ', עוֹלִים בְּל' וְיוֹרְדִים בְּנ', דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה יד יב) אֵיךְ נָפַלְתְּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר, אִתְמַר בֵּיהּ וְיוֹרְדִים בּוֹ.

ח יֵשׁ לָהּ שְׁלֹשָׁה גַּוְונִים, וְהֵם ו' ו' ו' שֶׁכְּלוּלִים בְּח"י עוֹלָמוֹת. ח' הִיא פּוֹתֶרֶת חֲלוֹמוֹת טוֹבִים בְּט', וַהֲרֵי פְּרֻשׁוּהָ, שֶׁחֲלוֹם טוֹב מִצַּד שֶׁל הָאוֹת ט', שֶׁהִיא סְבִיב לָהּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, חֲלוֹם טוֹב רְאִיתָ - וַדַּאי מִשָּׁם זֶה בָּא. מְשׁוּם שֶׁאוֹת ט' הִיא סְפִירָה תְּשִׁיעִית מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, ח' סְפִירָה שְׁמִינִית מִמַּטָּה לְמַעְלָה, ח' מִצַּד שֶׁל אוֹת א', י' סְפִירָה עֲשִׂירִית, עֲשִׂירִית הָאֵיפָה. כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת ח' אֵלֶיהָ, נַעֲשֵׂית ח"י, וְהָאוֹת י' כְּשֶׁעוֹלָה עִם כ', נִקְרֵאת כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וְעָלָיו נֶאֱמַר כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו, אַבָּא וְאִמָּא, מַלְאָכִים הֲמוֹנֵי מַעְלָה - אֵלּוּ נִשְׁמוֹת שֶׁהֵן מַלְאָכִים מִצַּד הַמַּלְכוּת, יַחַד כֻּלָּם קְדֻשָּׁה קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ, קְדֻשָּׁה וַדַּאי שֶׁהִיא שְׁכִינָה, לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ - אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁהֵם קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ. יהו"ה צְבָאוֹ"ת, מַה זֶּה צְבָאוֹ"ת? אֵלּוּ שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת. מְלֹא כֹל - זֶה צַדִּיק. הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ - זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא קְדֻשָּׁה שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר, אֵין קְדֻשָּׁה פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה. וְזֶהוּ כ' כֶּתֶר. ל - וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה - זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה - זוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם - זֶה מ', עֹלִים בְּל' וְיֹרְדִים בְּנ', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֵיךְ נָפַלְתְּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר. נֶאֱמַר בּוֹ וְיֹרְדִים בּוֹ.

אֲבָל בְּס', בָּהּ סָלְקִין, בְּגִין דְּאִיהִי ס"נָה, אִיהִי ס"לָם לְסַלְקָא בְּל', ע בָּהּ מִסְתַּכַּל וּבֵיהּ מְצַפֶּה, וְרָזָא דְמִלָּה וְכָל עַיִן לְךָ תְצַפֶּה, פ, בָּהּ כָּל לָשׁוֹן לְךָ תְשַׁבֵּחַ, בְּזִמְנָא דְסָלְיִק לְאַתְרֵיהּ, וְכִי כְעַן לָא מְשַׁבְּחִין לֵיהּ כָּל לָשׁוֹן, לָא, עַד דְּיִתְקַיֵּים קְרָא (זכריה יד ט) וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ, לְמֶלֶךְ וַדַּאי בְּאַת ל', וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים כָּל פֶּה וְכָל לָשׁוֹן יִתְּנוּ הָדָר לְמַלְכוּתָךְ.

אֲבָל בְּס', בָּהּ עוֹלִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא סָנֶ"ה, הִיא סֶ"לָם לַעֲלוֹת בְּל'. ע - בָּהּ מִסְתַּכֵּל וּבוֹ מְצַפֶּה. וְסוֹד הַדָּבָר - וְכָל עַיִן לְךָ תְצַפֶּה. פ - בָּהּ כָּל לָשׁוֹן לְךָ תְשַׁבַּח, בִּזְמַן שֶׁעוֹלֶה לִמְקוֹמוֹ. וְכִי כָעֵת לֹא מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ כָּל לָשׁוֹן? לֹא, עַד שֶׁיִּתְקַיֵּים הַכָּתוּב וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ, לְמֶלֶךְ וַדַּאי, בָּאוֹת ל', וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם כָּל פֶּה וְכָל לָשׁוֹן יִתְּנוּ הָדָר לְמַלְכוּתָךְ.

צ בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בָּהּ (משלי יד לד) צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וְלֵית צְדָקָה אֶלָּא צְלוֹתָא הָא אוּקְמוּהוּ, וְאִיהִי אִימָא עִלָּאָה דְּנָחֲתָא לְגַבֵּי צַדִּיק וְאִתְעָבִידַת צְדָקָה, וְאִתְכְּלִיל י"ה בְּתַרְוַיְהוּ בְּצַדִּיק וּצְדָקָה, ק בְּהַהוּא זִמְנָא יְסַלְקוּן לֵיהּ קְלִין דִּצְלוֹתִין קָלִין דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא יְהֵא הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב.

צ - בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהּ צְדָקָה תְרוֹמֵם גּוֹי, וְאֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, חֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ, וְהִיא אֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁיּוֹרֶדֶת אֶל הַצַּדִּיק וְנַעֲשֵׂית צְדָקָה, וְנִכְלָל י"ה בִּשְׁנֵיהֶם, בְּצַדִּיק וּצְדָקָה. ק - בְּאוֹתוֹ זְמַן יַעֲלוּ אוֹתוֹ הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת, הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב.

ר רֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן (ישעיה מא כז). ש בָּהּ שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יהו"ה וּרְפָאתִיו (שם נז יט), לָרָחוֹק שֶׁנִּתְקָרֵב, דְּקָרוֹב קָרוֹב (נ"א דרחוק רחוק) הֲוָה. ת בָּהּ (איכה ד כב) תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן, לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ:

ר - רֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן. ש - בָּהּ שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יהו"ה וּרְפָאתִיו. לָרָחוֹק שֶׁנִּתְקָרֵב, שֶׁקָּרוֹב קָרוֹב (שרחוק רחוק) הָיָה. ת - בָּהּ תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ.

הקדמה אחרת לתקוני הזהר

דף יז.

(דף יז ע"א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם וְגוֹמֵר, כְּתִיב (דניאל יב ג) הַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹמֵר, אִלֵּין אִינוּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי וַחֲבֵרָיו, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְרַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי חִיָּיא, וְרַבִּי יִצְחָק, וּשְׁאָר חַבְרַיָּא, דְּאִזְדַּהֲרוּ זְהִירוּ לְעֵילָּא כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, מַאי כְּזֹהַר, אֶלָּא כַּד עָבְדוּ הַאי חִבּוּרָא, אִסְתַּכְּמוּ עֲלֵיהּ לְעֵילָּא, וְקָרְאוּ לֵיהּ סֵפֶר הַזֹּהַר, וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בֵּיהּ יְהוֹן נְפִישִׁין כְּכוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד, דְּלָא אִתְחֲשִׁישׁ נְהוֹרָא דִלְהוֹן לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְחַבַּר הַאי חִבּוּרָא, רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְאֵלְיָהוּ לְאַסְכָּמָא עִמְּהוֹן בֵּיהּ, וּלְכָל

מָארֵי מְתִיבְתָּא דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא, וְכָל חֶיְילִין דְּמַלְאָכִין עִלָּאִין, וְנִשְׁמָתִין עִלָּאִין, לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן בְּאַסְפָּמוּתָא וּרְעוּתָא כַּחֲדָא.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם וְגוֹמֵר. כָּתוּב הַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ', אַלּוּ הֵם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי וַחֲבֵרָיו - רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יִצְחָק וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים, שֶׁהִזְהִירוּ זֹהַר לְמַעְלָה כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. מַה זֶּה כְּזֹהַר? אֶלָּא כְּשֶׁעָשׂוּ אֶת הַחִבּוּר הַזֶּה, הִסְכִּימוּ עָלָיו לְמַעְלָה, וְקָרְאוּ לוֹ סֵפֶר הַזֹּהַר. וּמַצְדִּיקֵי הַרַבִּים בּוֹ יִהְיוּ רַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁלֹּא יַחֲשִׁיךְ הָאוֹר שֶׁלָּהֶם לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַבֵּר הַחִבּוּר הַזֶּה, נִתְּנָה רְשׁוּת לְאֵלִיָּהוּ לְהַסְכִּים עִמָּם בּוֹ, וּלְכָל בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה וְכָל חֵילוֹת הַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, וּנְשָׁמוֹת עֶלְיוֹנוֹת, לִהְיוֹת עִמָּם בָּהֶם בְּהַסְכָּמָה וְרָצוֹן כְּאֶחָד.

פְּתַח אֵלִיָּהוּ וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ הוּא חַד וְלָא בְחֶשְׁבָּן, אַנְתְּ הוּא עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין, סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין, לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָךְ כְּלָל, אַנְתְּ הוּא דְּאַפֵּיקַת עֶשֶׂר תִּקּוּנִין, וְקָרִינָן לוֹן עֶשֶׂר סְפִירָן, לְאַנְהָגָא בְהוֹן עָלְמִין סְתִימִין דְּלָא אִתְגַּלְיָין, וְעָלְמִין דְּאִתְגַּלְיָין, וּבְהוֹן אִתְכְּסִיאַת מִבְּנֵי נָשָׁא, וְאַנְתְּ הוּא דְּקַשִּׁיר לוֹן, וּמְיַחֵד לוֹן, וּבְגִין דְּאַנְתְּ מִלְּגָאו, כָּל מָאן דְּאַפְּרֵישׁ חַד מִן חַבְרֵיהּ מֵאִלֵּין עֶשֶׂר, אִתְחַשֵּׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ אַפְרֵישׁ בָּךְ.

וְאִלֵּין עֶשֶׂר סְפִירָן אִינּוּן אָזְלִין כְּסִדְרָן, חַד אֲרִיךְ, וְחַד קְצַר, וְחַד בֵּינוֹנִי, וְאַנְתְּ הוּא דְּאַנְהִיג לוֹן, וְלֵית מָאן דְּאַנְהִיג לָךְ, לָא לְעֵילָּא וְלָא לְתַתָּא וְלָא מִכָּל סִטְרָא, לְבוּשִׁין תִּקִּינַת לוֹן, דְּמִנַּיְיהוּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין לִבְנֵי נָשָׁא, וְכַמָּה גּוּפִין תִּקִּינַת לוֹן, דְּאִתְקְרִיאוּ גּוּפָא לְגַבֵּי לְבוּשִׁין דְּמִכַּסְיָין עֲלֵיהוֹן, וְאִתְקְרִיאוּ בְּתִקּוּנָא דָּא, חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא, גְּבוּרָה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, תִּפְאֶרֶת גּוּפָא, נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין, וְיסוֹד סִיּוּמָא דְּגוּפָא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, מַלְכוּת פֶּה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קָרִינָן לֵיהּ.

חָכְמָה מוֹחָא אִיהוּ מַחֲשָׁבָה מִלְּגָו, בִּינָה לִבָּא וּבָהּ הַלֵּב מֵבִין, וְעַל אִלֵּין תְּרֵין כְּתִיב (דברים כט כח) הַנִּסְתָּרוֹת לַיהוה"ו אלהינ"ו, כֶּתֶר עִלָּיוֹן אִיהוּ כֶּתֶר מַלְכוּת, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וְאִיהוּ קַרְקַפְתָּא דְּתִפְלֵי, מִלְּגָו אִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ אֹרַח אֲצִילוּת, אִיהוּ שַׁקְיוּ דְּאִילָנָא בְּדַרוֹעוֹי וְעַנְפּוֹי, כְּמַיָּא דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא, וְאִתְרַבֵּי בְּהַהוּא שַׁקְיוּ.

דף יז:

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, אַנְתְּ הוּא עִלַּת הָעִלּוֹת, סִבַּת הַסִּבּוֹת, דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא בְּהַהוּא נְבִיעוּ, וְהַהוּא נְבִיעוּ אִיהוּ כְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא, דְּאִיהוּ חַיִּים לְגוּפָא, וּבָהּ לֵית דְּמָיוֹן וְלֵית דְּיוֹקְנָא מִכָּל מַה דִּלְגָו וּלְבָר, וּבְרֵאתְ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְאַפֵּיקַת מִנְּהוֹן שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וּבְאַרְעָא אִלָּנִין וְדִשְׁאִין וְגִנְּתָא דְּעֵדֶן וְעִשְׂבִּין וְחַיְוָון וְעוֹפִין וְנוּנִין וּבְנֵי נָשָׁא, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בְּהוֹן עִלָּאִין, וְאֵיךְ יִתְנַהֲגוּן בְּהוֹן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְאֵיךְ אִשְׁתְּמוֹדָעָן מֵעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְלֵית דְּיָדַע בָּךְ כְּלָל.

(דף יז ע"ב) וּבַר מִינָךְ לֵית יְחִידָא בְּעַלְמָאי וְתַתָּאי, וְאַנְתְּ אִשְׁתְּמוֹדָע אָדוֹן עַל כֹּלָּא, וְכָל סְפִירָן כָּל חַד אִית לֵיהּ שֵׁם יְדִיעַ, וּבְהוֹן אִתְקְרִיאוּ מַלְאָכַיָּא, וְאַנְתְּ לֵית לָךְ שֵׁם יְדִיעַ, דְּאַנְתְּ הוּא מְמַלֵּא כָל שְׁמָהָן, וְאַנְתְּ הוּא שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ, וְכַד אַנְתְּ תִּסְתַּלֵּק מִנְּהוֹן, אִשְׁתָּאֲרוּ כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן כְּגוּפָא בְּלָא נִשְׁמָתָא.

אַנְתְּ חַכִּים וְלַאו בְּחָכְמָה יְדִיעָא, אַנְתְּ הוּא מֵבִין וְלָא מִבִּינָה יְדִיעָא, לֵית לָךְ אֱתַר יְדִיעָא אֶלָּא לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא תּוּקְפָּךְ וְחֵילָךְ לִבְנֵי נָשָׁא, וּלְאַחֲזָאָה לוֹן אֵיךְ אִתְנַהֵיג עָלְמָא בְּדִינָא וּבְרַחֲמֵי, דְּאִינוּן צֶדֶק וּמִשְׁפָּט, כְּפוּם עוֹבְדַיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, דִּין אִיהוּ גְּבוּרָה, מִשְׁפָּט עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, מֹאזְנֵי צֶדֶק תְּרִין סְמָכֵי קְשׁוֹט, הֵין צֶדֶק אוֹת בְּרִית, כֹּלָּא לְאַחֲזָאָה אֵיךְ אִתְנַהֵיג עָלְמָא, אֲבָל לַאו דְּאִית לָךְ צֶדֶק יְדִיעָא דְּאִיהוּ דִּין, וְלַאו מִשְׁפָּט יְדִיעָא דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, וְלַאו מִכָּל אִלֵּין מִדּוֹת כְּלָל.

קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְיִתְחַדְּשׁוּן מִלִּין עַל יָדָךְ, דְּהָא רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לָךְ לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין עַל יָדָךְ, מַה דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה לְשׁוּם בַּר נַשׁ עַד כְּעַן, קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וכו' (ד"ה א כט יא), עִלָּאִין שְׁמָעוּ אִינוּן דְּמִיכִין דְּחֶבְרוֹן, וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אִתְעָרוּ מִשְּׁנָתְכוֹן, הָקִיצוּ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר (ישעיהו כו יט), אִלֵּין אִינוּן צַדִּיקַיָּא דְּאִינוּן מִסְטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, וְלַאו אִינוּן מֵתִים, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּהוֹן הָקִיצוּ וְרַנְנוּ וכו', הָקִיצוּ אַנְתְּ וַאֲבָהָן, רַעְיָא מְהֵימְנָא אִתְּעַר אַנְתְּ וַאֲבָהָן לְאִתְעָרוּתָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא, דְּעַד כְּעַן צַדִּיקַיָּא כֻּלְּהוּ דְּמִיכִין וְשִׁינְתָא בְּחוֹרֵיהוֹן.

מֵיד יְהִיבַת שְׁכִינְתָּא תְּלַת קָלִין לְגַבֵּי רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְיֵימָא לֵיהּ קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא, דְּהָא עָלָךְ אִתְּמַר (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק לְגַבָּאי בְּאַרְבַּע אַתְוָון דִּילֵיהּ, וְיֵימָא בְּהוֹן, פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, דְּהָא תַּם עָוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן, לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ (איכה ד כב).

שֶׁרְאשֵׁי נִמְלָא טָל (שיר ה ב), מַאי נִמְלָא טָל אֶלָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַנְתְּ חֲשִׁיבַת דְּמִיוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּעָאלְנָא בְּבֵיתָא דִּילִי, וְעָאלְנָא בְּיִשּׁוּבָא, לַאו הָכִי, דְּלָא עָאלְנָא כָּל זִמְנָא דְּאַנְתְּ בְּגָלוּתָא, הֲרֵי לָךְ סִימָנָא שֶׁרְאשֵׁי נִמְלָא טָל, ה"א שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, שְׁלִימוּ דִּילֵהּ וְחַיִּים דִּילֵהּ אִיהוּ טָל, וְדָא אִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו, וה"א אִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּלָא מֵחוּשְׁבַּן טָ"ל, אֶלָּא יו"ד ה"א וא"ו, דִּסְלִיקוּ אַתְוָון לְחֶשְׁבַּן טָ"ל, דְּאִיהוּ מַלְיָא לִשְׁכִינְתָּא מִנְּבִיעוּ דְּכָל מָקוֹרִין עִלָּאִין, מִיָּד קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא, וַאֲבָהָן קַדִּישִׁין עִמֵּיהּ, עַד כַּאן רָזָא דְּיִחוּדָא, מִכָּאן וְאֵילָךְ פְּרָשָׁתָא קַדְמָאָה דְּסִתְרֵי אוֹרַיְיתָא.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם (תהלים כה יד), סו"ד אִלֵּין אִינוּן שַׁבְעִין אַנְפִּין, דְּאִתְפָּרַשׁ מִלַּת בְּרֵאשִׁית בְּהַאי פָּרָשָׁתָא.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם. סו"ד אֵלּוּ הֵם שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁהִתְפָּרְשָׁה מִלַּת בְּרֵאשִׁית בַּפָּרָשָׁה הַזּוֹ.

תקונא קדמאה

דף יח.

בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ (תהלים קיח כ), דָּא אִיהוּ תַּרְעָא דְצַדִּיקַיָּיא, דְּאִית לוֹן רְשׁוּ לְאַעָלָא תַּמָּן, וְאָחֳרָנִין וּדְלַאו אִינּוּן (דף יח ע"א) צַדִּיקַיָּא, אִתְדַּחְיָין מִתַּמָּן, בָּהּ רְשִׁימִין וּמְצוּיָירִין וּמִתְחַקְּקִין דִּיוֹקְנִין דְּעִלְּאִין וְתַתָּאִין, צִיּוּרָא דְאָדָם רְשִׁימָא תַּמָּן, וְאִיהוּ דְּמוּת אָדָם, רְשִׁימָא דְאַרְיֵה תַּמָּן לִימִינָא, וּרְשִׁימָא דְשׁוֹר לִשְׂמָאלָא, וּרְשִׁימָא דְנִשְׁרָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְרָזָא דְמִלָּה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וכו' (יחזקאל א י), לְכָל חֵיוָתָא אַרְבַּע אַנְפִּין, אִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְיהו"ה, דְּנָהִיר בְּהוֹן, מַלְכָּא דְּכֻלְּהוּ חֵיוָון דָּא אָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּסָלִיק בְּחַשְׁבָּן חָד, דְּמוּת אָדָם דָּא שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, דְּאִיהִי דִּיוֹקְנֵיהּ.

תיקון ראשון בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבאוּ בוֹ. זֶהוּ שַׁעַר הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְשָׁם, וַאֲחֵרִים וְשֶׁאֵינָם צַדִּיקִים נִדְחִים מִשָּׁם, בּוֹ רְשׁוּמִים וּמְצַיָּרִים וַחֲקוּקִים דְּמֻיּוֹת שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, הַצִּיּוּר שֶׁל אָדָם רָשׁוּם שָׁם, וְהוּא דְּמוּת אָדָם, הִרְשָׁם שֶׁל אַרְיֵה שָׁם לְיָמִין, וְרִשָּׁם שֶׁל שׁוֹר לִשְׂמֹאל, וְרִשָּׁם שֶׁל נֶשֶׁר בָּאֶמְצַע, וְסוֹד הַדָּבָר - וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וְכוּ'. לְכָל חַיָּה אַרְבַּע פָּנִים, אֵלּוּ אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל יהו"ה שֶׁמֵּאִיר בָּהֶם. הַמֶּלֶךְ שֶׁל כָּל הַחַיּוֹת זֶה אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א שֶׁעוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן אֶחָד. דְּמוּת אָדָם זוֹ הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא דְּמוּתוֹ.

אִיהִי חוֹתָם דִּילֵיהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ח ו) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, דְּהָכִי אָמְרַת שְׁכִינְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאַנְתְּ תִּסְתַּלַּק לְעֵילָא, דְּיוֹקְנָךְ לָא אִתְעֲדֵי מִנַּאי לְעָלַם, כְּהַהוּא חוֹתָם דְּבַהַהוּא אֲתַר דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ רְשִׁימוּ דְּמָארֵי חוֹתָמָא, לָא אִתְעֲדֵי מִנֵּיהּ דְּיוֹקְנָא דְחוֹתָמָא, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בֵּיהּ, וּבְגִין כַּךְ אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, כִּרְשִׁימוּ דִּתְפִלִּין דְּיָד דְּאִינּוּן לָקֳבֵל לִבָּא, כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, כִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא דְּאִינּוּן תַּלְיָין רְצוּעִין לְכָל סְטָרִין עַל לִבָּא וּדְרוֹעָא, וּבְהוֹן אִינּוּן רְשִׁימִין דְּאִינּוּן עַמִּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעוֹד שִׂימֵנִי כַחוֹתָם דָּא חוֹתָם דְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וְהוּא אוֹת בְּרִית שַׁבָּת קֹדֶשׁ וְיָמִים טוֹבִים.

הִיא חוֹתָם שֶׁלּוֹ, דְּמוּת שֶׁלּוֹ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ. שֶׁכָּךְ אָמְרָה הַשְּׁכִינָה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאַתָּה תִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה מֵהָעוֹלָם, דְּמוּתְךָ לֹא תָזוּז מִמֶּנִּי לְעוֹלָם, כְּמוֹ אוֹתוֹ חוֹתָם שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ רִשָּׁם שֶׁל בַּעַל הַחוֹתָם, לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ הַדְּמוּת שֶׁל הַחוֹתָם לִהְיוֹת נִיכָּר, וְלָכֵן אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, כְּצִיּוּר הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד שֶׁהֵן כְּנֶגֶד הַלֵּב. כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, כְּמוֹ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ

שֻׁתְּלוּיוֹת רְצוּעוֹת לְכָל הַצְּדָדִים עַל הַלֵּב וְהַזְּרוֹעַ, וּבָהֶן רְשׁוּמִים אֵלּוּ שֶׁהֵם עַמּוּ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעוֹד, שֶׁיִּמָּנֵי כֹּחוֹתָם עַל לִבָּךְ, זֶהוּ חוֹתָם שֶׁל אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וְהוּא אוֹת בְּרִית שַׁבַּת קֹדֶשׁ וְיָמִים טוֹבִים. כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, תַּקִּיפָא אִיהִי אַפְרָשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּא מִיִּשְׂרָאֵל, כְּפִרִישׁוּ דְּנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא מִגּוּפָא, וְתוּ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, כַּד יִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִין שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַחֲימוּ, וְאָמְרִי הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, קַשָּׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי מְקַנְּאָה עֲלַיְיהוּ, בְּזִמְנָא דְיִפְקוּן מִן גָּלוּתָא, דְּאִיהוּ יְהֵא בְּהַהוּא זִמְנָא קַנָּא וְנוֹקֵם וּבַעַל חֵמָה, רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ, בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְעַר שְׁמָאלָא בְּשַׁלְהוֹבִין דְּיֵלֵיהּ, דְּאִנּוּן רִשְׁפֵּי אֵשׁ, שַׁלְהֶבֶת י"ה, וְיוֹקִיד כַּמָּה הֵיכָלִין דְּבָתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה, וְיִטּוֹל נוּקְמִין מֵעֲמָלֵק, דְּאִיהוּ אוֹמֵי בִּתְרִין אַתְוָן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִינּוּן י"ה, לְנָטְלָא נוּקְמָא מִנַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יז טז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וְדָא אִיהוּ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת י"ה.

כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה - חֲזָקָה הִיא הַפְּרִדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל כְּמוֹ הַפְּרִדַת הַנְּשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ מֵהַגּוּף. וְעוֹד, כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה - כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה וְאוֹמְרִים הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, קַשָּׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מְקַנֵּא עֲלֵיהֶם בִּזְמַן שֶׁיֵּצְאוּ מֵהַגָּלוּת, שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן קַנָּא וְנוֹקֵם וּבַעַל חֵמָה, רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן יִתְעוֹרֵר הַשְּׂמְאל בַּשַּׁלְהֶבוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"ה, וְיִשְׂרֹף כַּמָּה הֵיכָלוֹת שֶׁל בָּתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה וְיִטֹּל נְקָמוֹת מֵעֲמָלֵק, שֶׁהוּא נִשְׁבַּע בִּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהֵם י"ה, לִטֹּל נְקָמָה מֵמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, וְזֶהוּ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"ה.

וְיִשְׂרָאֵל אָמְרִין, רַבּוֹן עָלְמָא, אַף עַל גַּב דַּאֲנָא בְּגָלוּתָא מְרַחֲקָא מִמָּךְ, שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבָּךְ, וְלָא יִתְעַדֵּי מִינָּן דִּיוֹקְנָךְ, דְּאִיהִי חוֹתָם דִּילָךְ, שְׁכִינְתָּא דִילָךְ, דִּבְגִינָהּ אַנְתְּ הָוִית דָּכִיר לָן בְּגָלוּתָא, וְחוֹתָמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַדַּאי אִיהִי שְׁכִינְתָּא.

וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים, רִבּוֹן הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שֶׁאֲנִי בַּגָּלוּת רְחוֹקָה מִמְּךָ, שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְלֹא תָזוּז מֵאִתָּנוּ דְמוּתְךָ, שֶׁהִיא הַחוֹתָם שֶׁלְּךָ, הַשְּׁכִינָה שֶׁלְּךָ, שֶׁבִּגְלָלָהּ הָיִיתָ זוֹכֵר אוֹתָנוּ בַּגָּלוּת, וְהַחוֹתָם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַדַּאי הִיא הַשְּׁכִינָה.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא, ב' אִיהִי וַדַּאי, בָּהּ פָּתְחַת אוֹרַיְיתָא בְּב', וְדָא בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, ב' אִיהוּ וַדַּאי, אוֹצָרָא דְכֹלָּא, עָלָהּ אִתְמַר (ישעיהו לג ו) יִרְאַת יְיָ' הִיא אוֹצָרוֹ׃

בְּרֵאשִׁית בָּרָא, ב' הִיא וַדַּאי, בָּהּ פָּתְחָה הַתּוֹרָה בְּב', וְזוֹ בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, ב' הִיא וַדַּאי, הָאוֹצָר שֶׁל הַכֹּל, עָלֶיהָ נֶאֱמַר יִרְאַת ה' הִיא אוֹצָרוֹ.

[ודא תקונא תניינא]

(בראשית, זמנין סגיאין אינון באורייתא ראשית, וכל חד אתפרש באתריה, קדמאה איהו יהו"ה קנני ראשית דרכו (משלי ח כב), ודא אורייתא, דאית בה טעמי ונקודי ואתוון, וכמה פקודין דעשה ולא תעשה, דכלהו תליין בשם יהו"ה, הדא הוא דכתיב (שמות ג טו) זה שמי לעלם וכו', שמ"י עם י"ה שס"ה, זכר"י עם ו"ה רמ"ח, שס"ה משמאלא מדחילו דגבורה אתיהיבו, פחד יצחק).

וְזֶה תיקון שני (בראשית, פעמים רבות יש בתורה ראשית, וכל אחד התפרש במקומו. הראשון הוא - יהו"ה קנני ראשית דרכו, וזו התורה שיש בה טעמים ונקדות ואותיות, וכמה מצוות עשה ולא תעשה, שכלן תלויות בשם יהו"ה. זהו שכתוב זה שמי לעלם וכו'. שמ"י עם י"ה - שלש מאות ששים וחמש, זכר"י עם ו"ה - מאתים ארבעים ושמונה. שלש מאות ששים וחמש משמאל, מיראת הגבורה נתנו, פחד יצחק).

[תקונא תליתאה] תקונא תניינא

דף יח:

בְּרֵאשִׁית, תַּמָּן יְרֵאַ"ת, מָה אִשְׁתְּאַר מֵאִינּוּן אַתְוָון, ש"ב, וְרָזָא דְמִלָּה שָׁב (דף יח ע"ב) בְּיִרְאַת יהו"ה, וְאִם לַיִת דְּחִילוּ לֵית חָכְמָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ אִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה, בְּגִין דְּיִרְאָה הִיא אוֹצָרָא לְחָכְמָה, אִיהִי גְּנִיזוּ דִּילָהּ, אִיהִי טְמִירוּ דִּילָהּ, אִיהִי בֵּיתָא דְמַלְכָּא.

(תיקון שלישי) תיקון שני - בְּרֵאשִׁית, שָׁם יְרֵאַ"ת. מַה נִּשְׁאַר מֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת? ש"ב, וְסוֹד הַדָּבָר - שָׁב בְּיִרְאַת ה', וְאִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ אִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה. מִשּׁוּם שֶׁיִּרְאָה הִיא אוֹצָר לַחָכְמָה, הִיא הַגְּנִיזָה שֶׁלָּהּ, הִיא הַטְמָנָה שֶׁלָּהּ, הִיא בֵּית הַמֶּלֶךְ.

ודא תקונא תליתאה כגוונא דא

בְּרֵאשִׁית, רֹא"ש בַּי"ת, וְרָזָא דְמִלָּה בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת (משלי כד ג), וּמַאן דְּבָעֵי לְמֶחְזֵי לְמַלְכָּא, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶחְזֵייֵהּ אֶלָּא בְּבֵיתֵיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה חָכְמָה לָא אִשְׁתְּמוֹדְעָא אֶלָּא בְּבֵיתֵיהּ.

וְזֶה תִּיקוּן שְׁלִישִׁי - מוֹ זֶה בְּרֵאשִׁית רֹא"שׁ בַּי"ת, וְסוֹד הַדָּבָר - בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת. וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ, אֵין לוֹ רְשׁוּת לִרְאוֹתוֹ אֶלָּא בְּבֵיתוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר - הַחָכְמָה לֹא נוֹדַעַת אֶלָּא בְּבֵיתוֹ.

כְּגַוְונָא דָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ יהו"ה, לָא אִשְׁתְּמוֹדָע לְנָבִיא וְחוֹזֶה אֶלָּא בְּהֵיכָלֵיהּ, דְּאִיהוּ אדנ"י, וְרָזָא דְמִלָּה וַיְיָ בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ (חבקוק ב כ), וְאִיהִי כְּלִילָא מִשְּׁבָעָה הֵיכָלִין, מִשְּׁבָעָה אַרְעִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (שם קטז טו) אֲתַהֲלֵךְ לִפְנֵי יהו"ה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים, וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל שֶׁבַע רְקִיעִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (שם קטו טז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהו"ה, וְלֵית יְדִיעָה כְּלָל בְּמַלְכָּא וּבְמַלְכוּתֵיהּ וּבְתִקוּנֵיהּ לְבַר נַשׁ בְּעָלְמָא, עַד

דְּיֵיעוּל לְבֵיתֵיהּ וּלְהֵיכָלֵיהּ, דְּאִיהִי ב', וְעַלָּהּ אִתְמַר (ישעיהו נו ז) כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים.

כְּמוֹ זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא יהו"ה, לֹא נוֹדָע לְנָבִיא וְחוֹזֶה אֶלָּא בְּהֵיכָלוֹ שֶׁהוּא אדנ"י, וְסוֹד הַדָּבָר - וַה' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ, וְהִיא כְּלוּלָה מִשִּׁבְעָה הֵיכָלוֹת, מִשֶּׁבַע אֲרָצוֹת, וְעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יהו"ה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. וְעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא כּוֹלֵל שִׁבְעָה רְקִיעִים, וַעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי לַיהו"ה, וְאֵין יְדִיעָה כְּלָל בַּמֶּלֶךְ וּבְמַלְכוּתוֹ וּבְתִקּוּנוֹ לְבָן אָדָם בָּעוֹלָם עַד שֶׁיִּכָּנֵס לְבֵיתוֹ וּלְהֵיכָלוֹ, שֶׁהִיא ב', וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים.

וּמָאן דְּאִיהוּ אָדָם בְּדִיוּקְנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עָלֵיהּ נֶאֱמַר אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, וּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית, אִתְקְרֵי אִישׁ תָּמִים, וְתַמָּן בְּרֵאשִׁית, בְּרִי"ת אֵ"שׁ, דְּנָטִיר לֵיהּ מֵאֶשָּׁא דְּגֵיהִנָּם, אֲבָל מָאן דְּאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא וְנָטִיר לָהּ, אִתְקְרֵי אָדָם, בְּדִיוּקְנָא דְּהַהוּא דִּלְעֵילָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּנָטִיר אוֹת בְּרִית, דִּיוּקְנֵיהּ רָשִׁים בִּשְׂכִינְתָּא וְצַדִּיק, וּמָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, דִּיוּקְנֵיהּ רָשִׁים בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא:

וּמִי שֶׁהוּא אָדָם בִּדְמוּת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, עָלָיו נֶאֱמַר אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית נִקְרָא אִישׁ תָּמִים, וְשָׁם בְּרֵאשִׁית בְּרִי"ת אֵ"שׁ, שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתוֹ מֵאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם. אֲבָל מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ נִקְרָא אָדָם, בִּדְמוּת שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. בֹּא רְאֵה, כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹת הַבְּרִית, דְּמוּתוֹ רְשׁוּמָה בַּשְּׁכִינָה וְצַדִּיק, וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, דְּמוּתוֹ רְשׁוּמָה בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

תקונא רביעאה

בְּרֵאשִׁית, כְּתִיב (תהלים קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה י"ה, פִּתְחוּ לִי דָּא אִינּוּן תְּרֵין עַפְעַפֵּי עֵינָא, דְּאִינּוּן פְּתִחִין וְסָגְרִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, אִלֵּין תְּרֵין כְּרוּבֵי עֵינָא, פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם עַפְעַפֵּי עֵינָא, וְעוֹד פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין עַיְינִין, בְּזִמְנָא דְּאִינּוּן מִסְתַּכְּלִין בְּאֹרַח מֵישָׁר, אִתְמַר בְּהוֹן וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, וּבְזִמְנָא דְּלָאו אִנּוּן מִסְתַּכְּלִין בְּאֹרַח מֵישָׁר, הָא נָחָשׁ עָקַלְתּוֹן תַּמָּן, עָלֵיהּ אִתְמַר (רות א יז) כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד וְגוֹמֵר.

תִּקּוּן רְבִיעִי - בְּרֵאשִׁית, כָּתוּב פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יְ"הֹ. פִּתְחוּ לִי - אֵלּוּ שְׁנֵי עַפְעַפֵּי הָעַיִן שֶׁהֵם פּוֹתְחִים וְסוֹגְרִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה. הַכְּרוּבִים, אֵלּוּ שְׁנֵי כְּרוּבֵי הָעַיִן, פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם - עַפְעַפֵּי הָעַיִן. וְעוֹד, פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, אֵלּוּ הֵם שְׁתֵּי הָעֵינַיִם. בִּזְמַן שֶׁהֵן מִסְתַּכְּלוֹת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, נֶאֱמַר בָּהֶם וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, וּבִזְמַן שֶׁאֵינָם מִסְתַּכְּלִים בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, הֲרֵי נָחָשׁ עָקַלְתּוֹן שָׁם, עָלָיו נֶאֱמַר כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד וְגוֹמֵר.

תְּלַת גַּוְונֵי עֵינָא אִנּוּן תְּלַת אָבָהָן, דְּאִתְמַר בְּהוּ (שמות ו יד) אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם, בַּת עַיִן דְּאִיהִי דְּקִיקָא זְעִירָא, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִשְׁתַּתְּפַת בַּאֲבָהָן, וַעֲלָהּ אִתְמַר (תהלים יז ח) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, וְכֹלָּא בְּרָזָא דִּבְרֵאשִׁית, תַּמָּן רָאשֵׁי"ת תַּמָּן בַּ"ת.

שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעַיִן הֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם. בַּת עַיִן שֶׁהִיא דַקִּיקָה קְטַנָּה, זוֹ שְׁכִינָה שֶׁמִּשְׁתַּתֶּפֶת בָּאָבוֹת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, וְהַכֹּל בְּסוֹד שֶׁל בְּרֵאשִׁית, שָׁם רָאשֵׁי", שָׁם בַּ"ת.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמִין אַפְתַּח עֵינַי לְאִסְתַּכָּלָא בְּהוֹן לְעֵילָא, אֲבָא ב"ם בְּאַרְבָּעִים וּתְרֵין אַתְוָון דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ, לְמִנְדַּע כָּל אָת וְאָת עַל (דף יט ע"א) תִּיקוּנֵיהּ, בְּרֵאשִׁית וכו', וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְאִינּוּן אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כָּל אָת וְאָת אִית לֵיהּ מַאֲמַר וְאִית לֵיהּ נָתִיב, עֶשֶׂר אֲמִירָן אינוּן, וְל"ב שְׁבִילִין, וְכֻלְּהוּ תַּלְיָין מִן אי"ה, וְדָא אִיהוּ אָבָא בָּם אוֹדֶה י"ה (תהלים קיח יט) אי"ה בְּחוּשְׁבַּן אוֹדֶ"ה י"ה, י"ה חָכְמָה וּבִינָה, א' כֶּתֶר עִלָּיוֹן, וְאוֹתָן שֶׁבַע סְפִירוֹת כְּלוּלוֹת בְּשִׁבְעָה שֵׁמוֹת.

קם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלָיו וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, פְּתַח עֵינַי לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם לְמַעְלָה, אָבָא ב"ם בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, לָדַעַת כָּל אוֹת וְאוֹת עַל תִּקּוּנָהּ, בְּרֵאשִׁית וְכוּ' וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְהֵם: אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. לְכָל אוֹת וְאוֹת יֵשׁ מַאֲמָר וְיֵשׁ לָהּ נָתִיב. עֶשֶׂר אֲמִירוֹת הֵן וְל"ב שְׁבִילִים, וְכֻלָּם תְּלוּיִים מִן אי"ה. וְזֶהוּ אָבָא בָּ"ם אוֹדֶה יְ"ה. אי"ה בְּחֶשְׁבּוֹן אוֹדֶ"ה יְ"ה. י"ה חָכְמָה וּבִינָה, א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וְאוֹתָן שֶׁבַע סְפִירוֹת כְּלוּלוֹת בְּשִׁבְעָה שֵׁמוֹת.

וְכֻלְּהוּ כְּלִילַת לוֹן בַּת שֶׁבַע, וְלֵית סְפִירָה מִכֻּלְּהוּ סְפִירָן דִּיהֵא לָהּ רְשׁוּ לְאַרָקָא בִּרְכָאן וּלְאַשְׁפָּעָא לְתַתָּאִין, אֶלָּא בְּבַת שֶׁבַע, בְּגִין דְּאִיהִי קִשׁוּרָא דְּכֻלְּהוּ סְפִירָן, דְּאִי סְפִירָן הֲווֹ מְרִיקִין לְבַר מִינָהּ הֲוָה פְּרוּדָא, וּבְגִין דָּא לֵית רְשׁוּ לְאַרָקָא סְפִירָה לְשׁוּם אֲתַר בַּר מִינָהּ, לְגַבֵּי תַּתָּאִין, וּבְגִין דְּא אִתְמַר בָּהּ (ירמיה ט כב) אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת, בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טז ג), דְּלֵית רְשׁוּ לְנָבִיא וְחַכִּימָא לְמִנְדַּע לְעֵילָא שׁוּם מַדָּע אֶלָּא בָּהּ, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (שמות יט ג) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִי"ם, וְדָוִד בְּגִינָהּ אָמַר (תהלים קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה, עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוה"ה, אִיהוּ שְׁלִימוּ דְּאָדָם, שְׁלִימוּ דְּיִחוּדָא, שְׁלִימוּ דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, שְׁלִימוּ דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה:

וְאֶת כֻּלָּם כּוֹלֶלֶת בַּת שֶׁבַע, וְאֵין סְפִירָה מִכָּל הַסְּפִירוֹת שֶׁיִּהְיֶה לָהּ רְשׁוּת לְהוֹרִיק בְּרָכוֹת וּלְהַשְׁפִּיעַ לַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא בְּבַת שֶׁבַע, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַקֶּשֶׁר שֶׁל כָּל הַסְּפִירוֹת, שֶׁאִם הַסְּפִירוֹת הָיוּ מְרִיקוֹת מִחוּץ לָהּ, הָיָה פֵּרוּד. וּמִשּׁוּם זֶה אֵין רְשׁוּת לְשׁוּם סְפִירָה לְהָרִיק לְשׁוּם מָקוֹם פָּרַט לָהּ, אֶל הַתַּחְתּוֹנִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶאֱמַר בָּהּ אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת. בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁאֵין רְשׁוּת

לְנָבִיא וְחָכָם לְדַעַת לְמַעְלָה שׁוּם מַדָּע אֶלָּא בָּהּ, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִי"ם, וְדָוִד אָמַר בִּגְלָלָהּ אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה, הוּא שְׁלֹמוּת הָאָדָם, שְׁלֹמוּת הַיִּחוּד, שְׁלֹמוּת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שְׁלֹמוּתָהּ שֶׁל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה. תִּיקוּן חֲמִישִׁי

תקונא חמישאה

בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, אַדְהָכִי הָא אֱלִיָּהוּ אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, וְהָא ב' פְּתִיחָא אִיהִי, אִם כֵּן בְּמַאי אִיהִי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא בָּהּ, אֶלָּא בְּרֵישׁ הוּרְמְנוּתָא דְמַלְכָּא, בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, כַּד מְדִיד מְשִׁיחָא, הַאי נְקוּדָה, נְפִיק מִינָהּ קוֹ, דְּסָתִים נִיצוֹצָא, הַהִיא מַחֲשָׁבָה כְּגַוְונָא דָּא ם, בְּקַדְמֵיתָא אִיהִי מ"ם סְתִימָא, וְכַד אִתְפַּשַּׁט קוֹ דְּאִיהִי ו' מִן הַמִּדָּה, אִיהִי אִתְפַּתְּחַת וְאִתְעֲבִידַת ב', וְדָא בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ.

בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, נְקֻדָּה בְּהֵיכְלוֹ, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא מַחֲשָׁבָה סְתוּמָה. בֵּינְתַיִם הִנֵּה אֵלִיָּהוּ מְזֻדַּמֵּן אֶל רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לוֹ: רַבִּי רַבִּי, וַהֲרֵי ב' הִיא פְּתוּחָה, אִם כֵּן, בַּמֶּה הַמַּחֲשָׁבָה סְתוּמָה בָּהּ? אֶלָּא בְּתְחִלַּת שִׁלְטוֹן וּמֶמְשֶׁלֶת הַמֶּלֶךְ, הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה, כְּשֶׁמְּדַד הַחֶבֶל, הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ יָצָא מִמֶּנָּה קוֹ שֶׁהִסְתִּיר הַנִּיצוֹץ אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה כְּמוֹ זֶה: ם. בַּהַתְחָלָה הִיא מ"ם סְתוּמָה, וּכְשֶׁהִתְפַּשֵּׁט הַקּוֹ שֶׁהוּא ו' מֵהַמִּדָּה, הִיא נִפְתַּחַת וְנֶעֱשֵׂתָה ב', וְזֶה בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ.

וְכַד אִיהִי ם סְתִימָא, אִיהִי מ"ם רַבְּתָא מִלְּמַ רְבֵּה הַמִּשְׂרָה (ישעיה ט ו), וְאִתְעֲבִידַת עִזְקָא, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר לְגַבֵּי כִּלָּה, תְּהֵא לִי מְקוּדֶּשֶׁת בְּטַבַּעַת זוּ ם, וַעֲלָהּ אִתְמַר קוּטְרָא בְּגוֹלְמָא, נָעוּץ בְּעִזְקָא, וְאִיהִי לָא חִוְּור וְלָא סוּמַק וְלָא אוּכָם וְלָא יָרוֹק וְלָא גַּוְון כְּלָל, וְכַד אִתְפַּשְׁטָא לְאַנְהָרָא, אִיהִי עֲבִידַת גַּוְונִין לְאַנְהָרָא.

וּכְשֶׁהִיא ם סְתוּמָה, הִיא מ"ם גְּדוֹלָה מִלְּמַ רְבֵּה הַמִּשְׂרָה, וְנֶעֱשֵׂית טַבַּעַת, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר אֶל הַכַּלָּה, תְּהֵא לִי מְקֻדֶּשֶׁת בְּטַבַּעַת זוֹ ם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר, הַקָּשֻׁר בְּהִתְגַּלְמוּתוֹ נָעוּץ בַּטַּבַּעַת, וְהִיא לֹא לְבָנָה וְלֹא אֲדָמָה וְלֹא שְׁחֹרָה וְלֹא יְרֻקָּה וּלְלֹא שׁוּם צֶבַע כְּלָל, וּכְשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת לְהָאִיר, הִיא עוֹשָׂה גְוָונִים לְהָאִיר.

דף יט:

וְרָזָא דְמִלָּה עוֹטָה אוֹר כַּשַּׂלְמָה כו' (תהלים קד ב), כַּד אִיהִי אוֹר מְעוּטָף וְלָא אִתְפַּשַּׁט, וְאִיהוּ סָתִים, אִתְקְרֵי אַוִּיר, אוֹר סָתִים בְּאָת יוּ"ד, נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, כַּד אַפִּיק י' מֵאַוִּי"ר, אִתְגַּלְיָא אוֹ"ר, וְדָא אִיהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר (בראשית א ג), וְחָמֵשׁ זְמָנִין אוֹר אִינּוּן בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וְאִינּוּן ה', וַעֲלַיְהוּ אִתְמַר (ישעיה מ יב) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם, וְדָא דְרוֹעָא יְמִינָא, וְאִיהוּ גַּוְון חִוָּור, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, דָּא דְרוֹעָא שְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ גַּוְון סוּמַק, וְכָל בַּשְׁלִישׁ עָפָר הָאָרֶץ, דָּא גּוּפָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְדָא גַּוְון יְרוֹק, וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים (דף יט ע"ב) וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם, תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְהַאי ה' אִיהִי אִתְפַּשְׁטַת לְאַנְהָרָא בְּחָמֵשׁ גַּוְונִין, דְּאִינּוּן חָמֵשׁ

זְמִנִין אוֹר, י' אִיהִי מִדָּה דִילָהּ, ה' עִלָּאָה חֲמֵשׁ אוֹר, ה' תַּתָּאָה חֲמֵשׁ גַּוְונִין דְּנַהֲרִין בְּהוֹן חֲמֵשׁ אוֹר, וְכַד אִתְפַּשְׁטַת ה' עִלָּאָה לְאַנָהֲרָא בָּהּ' תַּתָּאָה, בְּחֲמֵשׁ גַּוְונִין (דנהרין) דִילָהּ, מִיָּד אִתְפַּשַׁט ו' לְגַבָּהּ, וְדָא אִיהוּ נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, דְּוַדַּאי כַּד אִיהִי נְהִירָא בְּגַוְונִין דִילָהּ, אִתְמַר בָּהּ (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בְּתַתְכְּשִׁיטָהָא, כְּכַלָּה דְּמִתְקַשְּׁטָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וּמִיָּד נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, דְּאָתֵי בַּעְלָהּ לְגַבָּהּ.

וְסוֹד הַדָּבָר - עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה וכו', כְּשֶׁהִיא אוֹר מְעֻטָּף וְלֹא מִתְפַּשֵּׁט, וְהוּא נִסְתָּר, נִקְרָא אֲוִיר, אוֹר נִסְתָּר בָּאוֹת יו"ד, נִקְדָּה בְּהֵיכָלוֹ, כְּשֶׁמּוֹצִיא י' מֵאֲוִי"ר נִתְגַּלֶּה אוֹ"ר, וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, וְחָמֵשׁ פְּעָמִים אוֹר יֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְהֵם ה', וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם, וְזוֹ זְרוֹעַ יָמִין, וְהוּא גֶּוֶן לְבָן, וְשָׁמַיִם בְּזֶרֶת תִּכֵּן - זוֹ זְרוֹעַ שְׂמֹאל, שֶׁהוּא צֶבַע אָדֹם, וְכָל בַּשְּׁלֹשׁ עֶפֶר הָאָרֶץ - זֶה הַגּוּף, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְזֶה גֶּוֶן יָרֹק, וְשֶׁקֶל בַּפֶּלֶס הָרִים וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם - שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וְה' הַזּוֹ מִתְפַּשֶּׁטֶת לְהָאִיר בַּחֲמִשָּׁה גְּוָנִים, שֶׁהֵם חֲמֵשׁ פְּעָמִים אוֹר, י' הִיא מִדָּה שְׁלֵמָה, ה' עֶלְיוֹנָה חֲמִשָּׁה אוֹר, ה' תַּתְּחוֹנָה חֲמִשָּׁה גְּוָנִים שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם חֲמִשָּׁה אוֹר, וּכְשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת ה' הָעֶלְיוֹנָה לְהָאִיר בַּה' הַתַּחְתּוֹנָה בַּחֲמֵשֶׁת הַגְּוָנִים (שמאירים) שֶׁלָּהּ, מִיָּד מִתְפַּשֶּׁטֶת ו' אֵלֶיהָ, וְזֶהוּ נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, שֶׁוַּדַּאי כְּשֶׁהִיא מְאִירָה בְּגַוְונֶיהָ, נֶאֱמַר בָּהּ וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בְּתַכְשִׁיטֶיהָ, כְּמוֹ כַלָּה שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת לְבַעְלָהּ, וּמִיָּד נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, שֶׁבָּא אֵלֶיהָ בַּעְלָהּ.

וְדָא אִיהוּ רָזָא דְקָרָן הַמִּדָּה דְּאִיהוּ ו', מֵהַהִיא מִדָּה דְּאִיהִי י', וּלְבָתַר דְּאִיהִי נָטְלָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, אִתְעֲבִידַת אִיהִי מִדָּה מְתַתָּא לְעֵילָא.

וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל קֶרֶן הַמִּדָּה שֶׁהוּא ו', מֵאוֹתָהּ מִדָּה שֶׁהִיא י', וְאַחַר שֶׁהִיא נוֹטֶלֶת אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הִיא נַעֲשֵׂית מִדָּה מְמַטָּה לְמַעְלָה.

כְּמָה דְנָקוּדָה י' אִיהִי מִדָּה לְעֶשֶׂר יְרִיעָן, כַּךְ אִיהִי אַמָּה מִסְטָרָא דְאוֹת ו', כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, וְדָא י', וְאַמָּה ה' עִלָּאָה, וַחֲצִי הָאַמָּה ה' תַּתָּאָה, אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאֶחָת דָּא ו', וְאַמַּאי אִתְקְרֵי ה' תַּתָּאָה חֲצִי הָאַמָּה, בְּגִין דְּאִתְקְרֵי מַצָּה פְּרוּסָה לֶחֶם עוֹנִי.

כְּמוֹ שֶׁנִּקְדָּה י' הִיא מִדָּה לְעֶשֶׂר יְרִיעוֹת, כַּךְ הִיא אַמָּה מִצַּד הָאוֹת ו' כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, וְזֶה י', וְאַמָּה ה' עֶלְיוֹנָה, וַחֲצִי הָאַמָּה ה' תַּחְתּוֹנָה. אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת זוֹ ו'. וְלָמָּה נִקְרֵאת ה' הַתַּחְתּוֹנָה חֲצִי הָאַמָּה? מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרֵאת מַצָּה פְּרוּסָה, לֶחֶם עֹנִי.

וְהַאי נְקוּדָה כַּד סָלְקָא לְגַבֵּי א' דְּאִיהוּ אַוִּירָא סָתִים, אִתְקְרֵי קְמֵ"ץ, קוֹמֶץ סָתִים, בְּגִין וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם מְלֹא קֳמְצוֹ (ויקרא ב ב), וְאִיהִי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, ם סְתִימָא, מַפְתֵּחַ דִילָהּ מַאי נִיהוּ פַּתַ"ח, וְדָא ו', וְאִיהוּ נָטוּי כְּגַוְונָא דָא [ציור] (נ"א), כַּד אִתְפָּרִישׁ מִנְּקוּדָה אִיהוּ רָקִיעַ פָּתוּחַ וַדַּאי.

וּכְשֶׁעוֹלָה הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ אֶל א' שֶׁהוּא אֲוִיר סָתוּם, נִקְרָא קָמֵ"ץ, קֹמֶץ סָתוּם, בְּגִלְל וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם מְלֹא קֳמְצוֹ, וְהִיא מַחֲשָׁבָה סְתוּמָה, ם סְתוּמָה. מִי הוּא הַמַּפְתֵּחַ שֶׁלָּהּ? פַּתָּ"ח, וְזֶה ו', וְהוּא נָטוּי כְּמוֹ זֶה (ציור למעלה) כְּשֶׁנִּפְרָד מֵהַנְּקֻדָּה, הוּא רָקִיעַ פָּתוּחַ וַדַּאי.

נָטוּי עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה דְּאִיהִי נִיצוֹצָא דְקָמֵ"ץ, הָדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, מָאן חַיָּה דָּא מַלְכוּת, דְּאִיהִי נִיצוֹץ לְתַתָּא מִן רָקִיעַ, כְּגַוְונָא דָּא א (נ"א) מָאן רָקִיעַ דָּא צַדִּיק, וְהַאי אִיהִי חַיָּה אֲשֶׁר תַּחַת אלה"י יִשְׂרָאֵל, רָאשֵׁי הַחַיָּה דִּלְתַתָּא נָצַח וְהוֹד.

נָטוּי עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה, שֶׁהִיא נִיצוֹץ שֶׁל קָמֵ"ץ, וְהוּ שֶׁכָּתוּב וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ. מִי הַחַיָּה? זוֹ מַלְכוּת, שֶׁהִיא נִיצוֹץ לְמַטָּה מִן רָקִיעַ כְּמוֹ זֶה א (ציור) מִי הָרָקִיעַ? זֶה צַדִּיק, וְזוֹהִי הַחַיָּה אֲשֶׁר תַּחַת אֱלֹהֵ"י יִשְׂרָאֵל. רָאשֵׁי הַחַיָּה שֶׁלְּמַטָּה - נֵצַח וְהוֹד.

וְאִית חַיָּה עִלָּאָה כְּגַוְונָא דָא [ציור] וְדָא י' עִלָּאָה דְּאִיהִי עַל הָרָקִיעַ, וְאִיהִי מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, כֶּתֶר בְּרֵישָׁא דְכַלָּה, רָקִיעַ דִּילָהּ ו' עִלָּאָה, וְהַאי אִיהִי עֲטָרָת תִּפְאֶרֶת, רֵאשִׁין דִּילָהּ תְּרֵין דְּרוֹעִין.

וְיֵשׁ חַיָּה עֶלְיוֹנָה כְּמוֹ זֶה: וְזֶה י', שֶׁהִיא עֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא עַל הָרָקִיעַ, וְהִיא מַחֲשָׁבָה עֶלְיוֹנָה, כֶּתֶר בְּרֹאשׁ הַכַּלָּה. הָרָקִיעַ שֶׁלָּהּ ו' עֶלְיוֹנָה, וְזוֹ הִיא עֲטָרַת תִּפְאֶרֶת. הָרֹאשִׁים שֶׁלָּהּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת.

וְאִיהִי עֲטָרָה בְּרֹאשׁ אַבָּא וְאִימָּא, וְאִיהִי כֶּתֶר עִלָּאָה וַדַּאי, וְרֵישִׁין דִּילָהּ לְעֵילָּא אִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, אִיהִי י' בְּכָל אֲתַר, קוֹצָא דִילָהּ לְעֵילָּא, וְגֵיו דִּילָהּ בְּאֶמְצָעִיתָא, וְסוֹפָא דִילָהּ לְתַתָּא, כְּלָלָא דְאַתְוון דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ.

וְיֵשׁ עֲטָרָה בְּרֹאשׁ אַבָּא וְאִמָּא, וְהִיא כֶּתֶר עֶלְיוֹן וַדַּאי, וְהָרֹאשִׁים שֶׁלָּהּ לְמַעְלָה הֵם אַבָּא וְאִמָּא, הִיא י' בְּכָל מָקוֹם, הַקּוֹץ שֶׁלָּהּ לְמַעְלָה, וְגֵוָהּ בָּאֶמְצַע, וְסוֹפָהּ לְמַטָּה. הַכְּלָל שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ.

רֵישָׁא דִילָהּ לְעֵילָּא בְּרָזָא דְטַעֲמֵי, וְגֵיו דִּילָהּ בְּאֶמְצָעִיתָא בְּרָזָא (נ"א כללא) דְאַתְוון, גּוּפָא לְתַרְוַיְיהוּ, וְקוֹצָא דִילָהּ לְתַתָּא בְּרָזָא דְנִקּוּדֵי, וּלְתַתָּא אִיהִי הַאי נְקוּדָה מַיִם נוּקְבִין, וּלְעֵילָּא מַיִם דְּכוּרִין, רָקִיעַ בְּאֶמְצָעִיתָא כְּגַוְונָא דָא א, עֲלָהּ אִתְמַר (בראשית א ו) וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם.

הָרֹאשׁ שֶׁלָּהּ לְמַעְלָה בְּסוֹד הַטְּעָמִים, וְגֵוָהּ בָּאֶמְצַע בְּסוֹד (כלל) הָאוֹתִיּוֹת, גּוּף לִשְׁנֵיהֶם, וְקוֹצָהּ לְמַטָּה בְּסוֹד הַנְּקֻדּוֹת, וּלְמַטָּה הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא מַיִם נְקֵבִיִּים, וּלְמַעְלָה מַיִם זְכָרִיִּים, הָרָקִיעַ בָּאֶמְצַע כְּמוֹ זֶה: א. עֲלֵיהֶ נֶאֱמַר וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם.

וְהַאי אִיהוּ מַחֲלוֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, דְּאִיהוּ סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּים, וּלְאַעֲלָא שְׁלָם וְיִחוּדָא בְּתַרְוַיְיהוּ, וְלָאו מַחֲלוֹקֶת דְּפִרוּדָא, כְּגוֹן מַחֲלוֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ בְּאַהֲרֹן, וּמַחֲלוֹקֶת הַאי דְּאִיהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּגִין דְּמַיִם תַּתָּאִין אינּוּן בּוֹכִין וְאָמְרִין אֲנַן בַּעְיִין לְמֶהֱוֵי קֳדָם מַלְכָּא עִלַּת הָעִלּוֹת, וּבָעָן לְסַלְקָא לְעֵילָּא, רָקִיעַ אַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ, עַד דְּעִלַּת הָעִלּוֹת שַׁוִּי לוֹן שָׁוִין,

י' מִסְטָרָא דָא, וְי' מִסְטָרָא דָא, ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָא יו"י דְּאִיהִי א, וְאִלֵּין כֻּלְּהוּ קָרֵבִין לְעִלַּת הָעִלּוֹת, וְרָזָא דְמִלָּה וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְאִינוּן שָׁוִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ל כא) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה.

וְזוֹהִי מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁהִיא סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם וּלְהַכְנִיס שָׁלוֹם וְיִחוּד בִּשְׁנֵיהֶם, וְלֹא מַחֲלֹקֶת שֶׁל פֵּרוּד כְּמוֹ מַחֲלֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ עִם אַהֲרֹן, וּמַחֲלֹקֶת הַזּוֹ שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים בּוֹכִים וְאוֹמְרִים, אָנוּ רוֹצִים לִהְיוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עִלַּת הָעִלּוֹת, וְרוֹצִים לְעָלוֹת לְמַעְלָה. הָרָקִיעַ מַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, עַד שֶׁעִלַּת הָעִלּוֹת שָׂם אוֹתָם שָׁוִים, י' מִצַּד זֶה, וְי' מִצַּד זֶה, ו' בָּאֶמְצַע, כְּמוֹ זֶה: יו"י, שֶׁהִיא א. וְכָל אֵלּוּ קְרוֹבִים לְעִלַּת הָעִלּוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְהֵם שָׁוִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה.

דף כ.

תָּא חֲזֵי קְמֵ"ץ אִיהוּ סָתִים בְּאָת י' מִכָּל סִטְרָא, עִילָּא וְאֶמְצָעִיתָא וְתַתָּא, וְדָא קוֹמֶ"ץ סָתִים בְּתַלַת סְפִירָן, פְּתִיחוּ דִילֵיהּ אִיהוּ בְּחָמֵשׁ אוֹר, דְּאִינוּן חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן עִלָּאִין וְאִינוּן ה' עִלָּאָה, (דף כ ע"א) חָמֵשׁ אַאַאָ"א, דְּאִנּוּן אוֹר אוֹר אוֹר אוֹר אוֹר, חָמֵשׁ זְמִנִין, חָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וּנְקוּדָא דִלְהוֹן אַאַאָ"א חָמֵשׁ דְּסָלְקִין לְעֶשֶׂר.

תִּקּוּנָא חֲמִישָׁאָה בֹּא וּרְאֵה, קְמֵ"ץ הוּא סָתוּם בָּאוֹת י' מִכָּל צַד, מַעְלָה אֶמְצַע וּמַטָּה, וְזֶה הַקָּמֶץ סָתוּם בְּשָׁלֹשׁ סְפִירוֹת. הַפְּתִיחָה שֶׁלּוֹ הוּא בַּחֲמִשָּׁה אוֹר, שֶׁהֵם חֲמֵשׁ הָאֶצְבָּעוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְהֵם ה' עֶלְיוֹנָה, חָמֵשׁ אַאַאָ"א, שֶׁהֵם אוֹר אוֹר אוֹר אוֹר אוֹר, חָמֵשׁ פְּעָמִים, חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְהַנְּקוּד שֶׁלָּהֶם אַאַאָ"א, חָמֵשׁ שֶׁעוֹלִים לְעֶשֶׂר.

וְרָזָא דְמִלָּה וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה (בראשית לז ז), דָּא א' בְּחֹל"ם, דְּאִיהוּ לְעֵילָּא מִכָּל נְקוּדִין, בְּקוֹמָה זְקִיפָה, וּבֵיהּ אִסְתַּלַּק (נ"א אסתכל) יוֹסֵף בְּחֹלְמָא, וְכֵן יַעֲקֹב, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם כח יב) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה, דָּא א דְּאִיהוּ רֹאשׁ, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, עוֹלִים תְּרֵי, וְיוֹרְדִים תְּרֵי, וְאִנּוּן אַאַאָ.

וְסוֹד הַדָּבָר - וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה. זֶה א' בְּחֹל"ם, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּל הַנְּקֻדּוֹת, בְּקוֹמָה זְקוּפָה, וּבוֹ הִתְעַלָּה (הסתכל) יוֹסֵף בַּחֲלוֹם, וְכֵן יַעֲקֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה. זֶה א שֶׁהוּא רֹאשׁ. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, עוֹלִים שְׁנַיִם וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם, וְהֵם אַאַאָ.

וְהַאי אָת דְּאִיהִי אַלֶ"ף חֹל"ם דְּאִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי כֶּתֶר עִלָּאָה דְּאִסְתַּחַר עַל רֵישָׁא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דָּא וְהִנֵּה תְּסֻבֶּיהָ אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי (שם לז), הַאי כְּתָרָא אִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, וְאִיהִי אַבְנָא דְּאִתְגַּזְרַת דְּלָא בִידַיִן, הָדָא הוּא דִכְתִיב (דניאל ב לד) עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן וְגוֹמֵר,

וּבְגִין דְּלָא אַשְׁכְּחָן לָהּ אֱתַר מֵאָן אִתְגַּזְרָא, שָׁאֲלִין מַלְאָכַיָּא קַדִּישַׁיָּא אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלָא אַשְׁכְּחִין לָהּ אֱתַר, עַד דְּאָמְרִין בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ' מִמְּקוֹמוֹ (נ"א אדהכי הא סבא לגביה ואמר רבי רבי האי בשכינתא תתאה דלית לה תמן אלא אצילותא, ודא הוא אתגזרת אבן, בגין דאיהי גזרת מלכין, ובה גזרין דינא רפיא, דא דין בתראה, וכתר מלכות אתקריאת ספירה דלית ספירה שלימה בר מינה לתתא).

וְהָאוֹת הַזּוֹ שֶׁהִיא אָלֶ"ף חֹל"ם שֶׁהִיא בָּאֶמְצַע, הִיא כֶּתֶר עֶלְיוֹן שֶׁסּוֹבֵב עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הַעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמְשׁוּם כָּךְ וְהִנֵּה תְּסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי. הַכֶּתֶר הַזֶּה נֶאֱמַר בְּהּ אֶבֶן מָאֱסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְהִיא אֶבֶן שְׁנִגְזֶרֶת שֶׁלֹּא בַיָּדַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן וְגוֹמֵר, וּמְשׁוּם שֶׁלֹּא מוֹצְאִים לְהּ אֶת הַמָּקוֹם מֵאֵיפֹה שֶׁנִּגְזְרָה, שׁוֹאֲלִים הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלֹא מוֹצְאִים לְהּ מָקוֹם, עַד שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ. (בינתים הרי הזקן אצלו ואמר, רבי רבי, זה בשכינה התחתונה שאין לה שם אלא אצילות, וזהו התגזרת אבן, משום שהיא גזרת מלכין, ובה גוזרים דין רפה, זה דין אחרון, וכתר מלכות נקרא ספירה, שאין ספירה שלמה חוץ ממנה למטה).

וְהַאי אֶבֶן אִיהִי סְגוּלַת מְלָכִים, אִיהִי שִׁיחַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת חַיָּון וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, שִׂיחַת כָּל עִלָּאִין וְתַתָּאִין, יְדִיעַת שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא בְּעִתִּים, עֵת וּזְמַן לְכֹלָּא.

וְהָאֶבֶן הַזּוֹ הִיא סְגֻלַּת מְלָכִים, הִיא שִׂיחַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת חַיּוֹת וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, שִׂיחַת כָּל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, יְדִיעַת הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה בְּעִתִּים, עֵת וּזְמַן לַכֹּל.

כָּל טַעֲמֵי וּנְקוּדֵי וְאַתְוָון כְּלִילָן בָּהּ, קָלָא דְּבוּר וּמַחֲשָׁבָה, כְּלִילָן בָּהּ, אִיהִי כֶּתֶר תּוֹרָה, וְכֶתֶר כְּהוּנָה, וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְאִיהִי תַּגָּא בְּרֵישׁ כָּל אַתְוָון, כְּגַוְונָא דְּאָשׁ, וְעַל הַאי אַבְנָא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לַחֲבֶרָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם.

כָּל הַטְּעָמִים וְהַנְּקֻדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת כְּלוּלִים בָּהּ, קוֹל, דִּבּוּר וּמַחֲשָׁבָה כְּלוּלִים בָּהּ. הִיא כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְהִיא כֶּתֶר בְּרֹאשׁ כָּל הָאוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ זֶה: ש, וְעַל הָאֶבֶן הַזּוֹ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לַחֲבֵרָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם.

וְאִיהִי קוֹצָא דְּכָל אַתְוָון, ב כְּגַוְונָא דָּא ד, קוֹץ דְּכָל אָת וְאָת, שִׁיעוּר קוֹמָה דִּילְהוֹן ו', מֵעִילָּא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעִילָּא, וְרָזָא דְּמִלָּה מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם (דברים ד ג), וְרָזָא דָּא לְךָ יְיָ' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְגוֹמֵר (ד"ה א כח), לְךָ יְיָ' הַמַּמְלָכָה דָּא מַלְכוּת, דְּאִיהִי בְּכֹלָּא.

וְהִיא הַקּוֹץ שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת. ב כְּמוֹ זֶה ד. קוֹץ שֶׁל כָּל אוֹת וְאוֹת, שִׁעוּר קוֹמָה שֶׁלָּהֶן ו' מִמַּעְלָה לְמַטָּה וּמִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְסוֹד הַדָּבָר - מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם, וְזֶה סוֹד לְךָ יהו"ה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְגוֹמֵר. לְךָ יהו"ה הַמַּמְלָכָה - זוֹ מַלְכוּת, שֶׁהִיא בַּכֹּל.

וְאִיהוּ צַפְצוּף עוֹפִין קַדִּישִׁין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, צַפְצוּפָא דְכָל צַפָּרִין דְּאִינּוּן נְשָׁמָתִין קַדִּישִׁין, דְּמְצַפְצְפִין בְּכַמָּה צְלוֹתִין, שִׂיחַת חַיָּוון דְּאִינּוּן ת"ח, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (בראשית כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה וכו', וְלֵית שִׂיחָה אֶלָּא צְלוֹתָא.

וְהֵיא צַפְצוּף שֶׁל הָעוֹפוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, הַצַּפְצוּף שֶׁל כָּל הַצִּפֳּרִים, שֶׁהֵן נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁמְּצַפְצְפִים בְּכַמָּה תְּפִלּוֹת, שִׂיחַת חַיּוֹת, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וּבְגִלָּלָהּ נֶאֱמַר וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה וכו', וְאֵין שִׂיחָה אֶלָּא תְּפִלָּה.

וּבְגִינָהּ אִתְמַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית חוֹבָה, תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, דְּאִיהוּ רְשׁוּ דְּלֵילְיָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וּבְגִין דָּא לֵית לָהּ קְבִיעוּת בַּלֵּילְיָא דְּדַמְיָא לְגָלוּתָא, אֶלָּא זִמְנִין אִשְׁתַּכְחַת תַּמָּן וְזִמְנִין לָא אִשְׁתַּכְחַת.

וּבְגִלָּלָהּ נֶאֱמַר, תְּפִלַּת שַׁחֲרִית חוֹבָה, תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, שֶׁהִיא רְשׁוּת הַלַּיְלָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וּמְשׁוּם כָּךְ אֵין לָהּ קְבִיעוּת בַּלַּיְלָה, שֶׁדּוֹמָה לַגָּלוּת, אֶלָּא פְּעָמִים נִמְצֵאת שָׁם וּפְעָמִים אֵין נִמְצֵאת.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּפָגַע בָּהּ, כְּגוֹן יַעֲקֹב דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם כח יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם עִמָּהּ כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, עַד דְּאָתָא בַּעְלָהּ וְנָטִיר לָהּ, וּבַת תַּמָּן עִמָּהּ, מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ קְבָעוּהָ חוֹבָה.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁפּוֹגֵשׁ אוֹתָהּ, כְּמוֹ יַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם עִמָּהּ כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, עַד שֶׁבָּא בַּעְלָהּ וְשָׁמַר אוֹתָהּ וְלָן שָׁם עִמָּהּ. מִשָּׁם וְאֵילֵךְ קְבָעוּהָ חוֹבָה.

אֲבָל בְּשַׁבָּת אִיהִי רְשׁוּת הַיָּחִיד, דְּאִיהִי בְּרְשׁוּתָא דְּבַעְלָהּ, וְלַאו כְּגַוְונָא דְּלֵילְיָא דַּהֲוַת יְחִידָה בְּרְשׁוּתָא דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד.

אֲבָל בְּשַׁבָּת הִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהִיא בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁהַלַּיְלָה שֶׁהָיְתָה יְחִידָה בִּרְשׁוּתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד.

דף כ:

וְיַעֲקֹב בְּגִין דְּקָרִיב לָהּ לְבַעְלָהּ בִּפְגִיעָה דִּילֵיהּ, וַדַּאי עֲבִיד לָהּ חוֹבָה, וְכַד אָתָא שִׁמְשָׁא בְּשַׁחֲרִית, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ' אלהי"ם, אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לב לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ קָשֵׁר לָהּ עִמֵּיהּ, דְּאִיהוּ קֶשֶׁר דִּתְפִלִּין דְּיָד, קָשִׁיר לָהּ עִמֵּיהּ דְּלָא תָּזוּז מִינֵיהּ לְעָלְמִין, מִסִּטְרָא דִשְׁמָאלָא קָשִׁיר לָהּ בִּתְפִלִּין דְּיָד, דְּאִינּוּן בְּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, מִסִּטְרָא דִימִינָא שַׁוִּי לָהּ כִּתְרָא עַל רֵישֵׁיהּ, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְהַאי בְּיוֹמָא דְאִיהִי קְשִׁירָא עִם (דף כ ע"ב) בַּעְלָהּ, אִתְמַר בָּהּ יְשַׁחֲרוּנְנִי וְאָז יִמְצָאוּנְנִי, אֲבָל בְּלֵילְיָא דְאִיהִי גָלוּתָא, דְּאִיהִי לְבַר מִבַּעְלָהּ, וְאִיהִי רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אִתְמַר בָּהּ אַל תִּתְוַדַּע לָרְשׁוּת, וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי וְגוֹמֵר עַד אֶמְצָא מָקוֹם לְיְיָ.

וְיַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁקֵּרְבָהּ לְבַעְלָהּ בַּפְּגִיעָה שֶׁלּוֹ, וַדַּאי עָשָׂה אוֹתָהּ חוֹבָה, וּכְשֶׁבָּא הַשֶּׁמֶשׁ בְּשַׁחֲרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהי"ם, נֶאֱמַר בּוֹ וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, מִשָּׁם וְאֵילֵךְ קָשַׁר אוֹתָהּ עִמּוֹ, שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, קָשַׁר אוֹתָהּ עִמּוֹ שֶׁלֹּא תָּזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. מִצַּד הַשְּׂמאל קָשַׁר אוֹתָהּ עִם תְּפִלִּין שֶׁל יָד,

שֶׁהֵן בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל, מִצַּד הַיָּמִין שָׁם אוֹתָהּ כָּתֻר עַל רֹאשׁוֹ, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְזֶה בְּיוֹם שֶׁהִיא קְשׁוּרָה עִם בַּעְלָהּ, נֶאֱמַר בָּהּ יְשַׂחֲרוּנְנִי וְאֹז יִמְצָאוּנְנִי. אֲבָל בַּלַּיְלָה, שֶׁהִיא הַגָּלוּת, שֶׁהִיא מְחוּץ לְבַעְלָהּ, וְהִיא רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, נֶאֱמַר בָּהּ אַל תִּתְוַדַּע לָרָשׁוּת, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָמַר דָּוִד אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי וְגוֹמֵר עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה'.

עַד כַּאן רָזָא דְקֻמ"ץ, דְּאִיהוּ רָזָא דְמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה וְתַתָּאָה (נ"א עילא ותתא), דְּאִיהִי נְקוּדָה בְּרִשׁוּת בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ ו' רָקִיעַ, וּפַתַ"ח בְּלָא נְקוּדָה רְשׁוּ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וּנְקוּדָה בְּלָא פַּתַ"ח רְשׁוּ בִּפְנֵי עַצְמָהּ, דִּכְמָה דְאַתְוָון אִינוּן דְּכַר וְנוּקְבָא, הָכִי נְקוּדִין אִינוּן דְּכַר וְנוּקְבָא, אֲבָל אַתְוָון אִנְהוּ לְגַבֵּי נְקוּדֵי כְּגוֹן גּוּפָא לְגַבֵּי רוּחָא, וְכֵן נְקוּדָה בְּוֹ', כְּגוֹן חֹלֶ"ם אוֹ חִירֵ"ק אוֹ שׁוּרֵק, חֹלֶם לְעֵילָּא מִן ו' אִתְעֲבִיד ז', חִירֵ"ק לְתַתָּא אִתְעֲבִיד זָנָב גִּימַ"ל, שׁוּרֵק בְּאֶמְצָעִיתָא קוֹצָא דְאָת ד' קוֹצָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֹלָּא חָד, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם (ישעיהו מד ו).

עַד כָּאן סוֹד הַקֻּמ"ץ, שֶׁהוּא סוֹד הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה (מעלה ומטה) שֶׁהִיא נְקֻדָּה בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ שֶׁהוּא ו' רָקִיעַ, וּפַתַ"ח בְּלִי נְקֻדָּה רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וּנְקֻדָּה בְּלִי פַּתַ"ח רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הֵן זָכָר וּנְקֵבָה, כָּךְ הַנְּקֻדּוֹת הֵן זָכָר וּנְקֵבָה, אֲבָל הָאוֹתִיּוֹת הֵן לַנְּקֻדּוֹת כְּמוֹ הַגּוּף לָרוּחַ, וְכֵן נְקֻדָּה בְּוֹ' כְּמוֹ חֹלֶ"ם אוֹ חִירֵ"ק אוֹ שׁוּרֵ"ק. חֹלֶ"ם לְמַעְלָה מִן ו' נַעֲשֶׂה ז', חִירֵ"ק לְמַטָּה נַעֲשֶׂה זָנָב גִּימַ"ל, שׁוּרֵ"ק בְּאֶמְצַע הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' קוֹץ בְּאֶמְצַע, וְהַכֹּל אֶחָד, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם.

שְׁבָ"א מָאן אִיהוּ, כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן, וְאֵינוּן אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטָן, וְאֵינוּן גּוּף וּבְרִית, וּלְקַבְלַיְיהוּ חַמָּה וּלְבָנָה, דְּאֵינוּן לְקֶבֶל אִימָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה.

שְׁבָ"א מִיהוּ? כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן בְּתוֹךְ אוֹפָן, וְהֵם אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, וְהֵם גּוּף וּבְרִית, וּכְנֶגְדָּם חַמָּה וּלְבָנָה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה.

וְהַנָּה אוֹפָן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת (יחזקאל א טו), דָּא נְקוּדָה דְתִתְחוֹת סָגוֹ"ל נְקוּדָה דִלְתַתָּא, אֵצֶל הַחַיּוֹת דְּאִינוּן צַר"י, אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים.

וְהַנָּה, אוֹפָן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת, זוֹ נְקֻדָּה שֶׁתַּחַת סָגוֹ"ל הַנְּקֻדָּה שֶׁלְּמַטָּה, אֵצֶל הַחַיּוֹת שֶׁהֵן צֵר"י, אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים.

וְכֵן אִיהוּ בְּתוֹךְ הָאוֹפַנִּים שׁוּרֵ"ק, אוֹפָן חַד לְעֵילָּא וְאוֹפָן חַד לְתַתָּא, וְאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בֵּינַיְיהוּ, וְהַנֵּה אוֹפָן אֶחָד בָּאָרֶץ דָּא חִירֵ"ק דְּאִיהוּ לְתַתָּא, כָּל נִיצוֹץ אִיהוּ י', וְכָל רָקִיעַ ו'.

וְכֵן הוּא בְּתוֹךְ הָאוֹפַנִּים שׁוּרֵ"ק, אוֹפָן אֶחָד לְמַעְלָה וְאוֹפָן אֶחָד לְמַטָּה, וְהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בֵּינֵיהֶם. וְהִנֵּה אוֹפָן אֶחָד בָּאָרֶץ זֶה חִירֵ"ק, שֶׁהוּא לְמַטָּה. כָּל נִיצוֹץ הוּא י', וְכָל רָקִיעַ הוּא ו'.

יְהוָ"ה שְׁבָ"א אִיהוּ דִינָא, קְמֵ"ץ רַחֲמֵי, שְׁמָאלָא וִימִינָא, דְמִתַּמָן אוֹרַיְיתָא אִתְיַיהִיב דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּבְזִמְנָא דְאִינּוּן שְׁבָ"א קְמֵ"ץ חֹלֶ"ם, אִיהוּ רָמוּז כִּי בִי חָשַׁ"ק וַאֲפִלְּטֵהוּ, רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ"ק יְיָ'.

יהו"ה שְׁבָ"א הוּא דִין. קְמֵ"ץ רַחֲמִים, שְׂמֹאל וְיָמִין, שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּבְזִמַּן שֶׁהֵם שְׁבָ"א קְמֵ"ץ חֹלֶ"ם, הוּא רָמוּז כִּי בִי חָשַׁ"ק וַאֲפִלְּטֵהוּ, רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ"ק יהו"ה.

מִסְּטָרָא דְחַד דְּאִיהוּ יו"ד דְּסָלִיק יהו"ה, הֲוָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא וּשְׁמֵיהּ לְחוֹד בְּכֻתְרָא, קַדְמָם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עַד דְּסָלִיק בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ לְמִבְרֵי אָדָם, דְּאִיהִי י' בְּרֵישָׁא דְא', תַּנָּא לְעֵילָא, וּלְתַתָּא נְקוּדָה, וּבְנָקוּדֵי דְאַתְוָון אִשְׁתְּמוֹדָעָאן כָּל סְפִירָן, דְּתֵשַׁע נְקוּדֵי אִינּוּן, וּבְהוֹן י"ד נִיצוֹצִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יד כח) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָ"ד רָמָה, וְאִינּוּן לָקֳבֵל פִּרְקִין דְּהֹ' אֶצְבְּעָן דְּאִינּוּן י"ד, וּתְרֵין רְקִיעִין תַּמָּן, חַד מִן קְמֵ"ץ וְחַד מִן פַּת"ח, לְקֳבֵל תְּרֵין קְנֵי דְּדְרוֹעִי, וְכָל נִיצוֹץ אִיהוּ פֶּרֶק, וְאִיהוּ מִדָּה, וְרָקִיעַ אַמָּה, וְקָנֶה, וְקָו הַמִּדָּה.

מִצַּד זֶה שֶׁהוּא יו"י שֶׁעוֹלֶה יהו"ה, הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁמוֹ לְחוּד בְּכֶתֶר לִפְנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, עַד שֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְרֹא אָדָם, שֶׁהוּא י' בָּרֹאשׁ שֶׁל א'. כֻּלָּם לְמַעְלָה, וּלְמַטָּה נְקֻדָּה, וּבַנְּקֻדּוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת נוֹדָעוֹת כָּל הַסְּפִירוֹת, שֶׁהֵם תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, וּבָהֶם י"ד נִיצוֹצוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָ"ד רָמָה, וְהֵם כְּנֶגֶד הַפְּרָקִים שֶׁל חֻמָּשׁ הָאֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵם י"ד, וּשְׁנֵי רְקִיעִים שָׁם - אֶחָד מִן קְמֵ"ץ וְאֶחָד מִן פַּת"ח, כְּנֶגֶד שְׁנֵי הַקָּנִים שֶׁל הַזְּרוֹעוֹת, וְכָל נִיצוֹץ הוּא פֶּרֶק, וְהוּא מִדָּה, וְרָקִיעַ אַמָּה, וְקָנֶה, וְקָו הַמִּדָּה.

טַעֲמֵי אִינּוּן מִן כְּתָרָא, וְאִינּוּן בְּרֵישָׁא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, נְקוּדִין מִן מוֹחָא, וְאִינּוּן בְּרָכָאן עַל רֵישָׁא דְצַדִּיק, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי י ו) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, וְאִינּוּן תְּלַת טִפִּין דְּאִתְמַשְׁכוּ מִן מוֹחָא לְגַבֵּי בְּרִית מִילָה, אַתְוָון מִסְּטָרָא דְאִמָּא עִלָּאָה, וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בְּמַלְכוּתָא, וּנְקוּדֵי לְאַתְוָון כְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא, דְּגוּפָא אִיהוּ כְּסוּס לָרוֹכֵב, וְאַתְוָון אִינּוּן פִּתְיחִין לְנְקוּדֵי לְקַבְּלָא לוֹן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (יחזקאל א יא) וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמָעְלָה, לְקַבְּלָא עֲלַיְיהוּ נְקוּדֵי, וּנְקוּדֵי בְּכָל אֲתַר בַּת קוֹל.

הַטְעָמִים הֵם מִן הַכֶּתֶר, וְהֵם בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. הַנְּקֻדּוֹת מִן הַמֹּחַ, וְהֵם בְּרָכוֹת עַל רֹאשׁ הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, וְהֵם שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִן הַמֹּחַ אֶל בְּרִית הַמִּילָה. הָאוֹתִיּוֹת מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְכֻלָּן נִכְלָלוֹ בַּמַּלְכוּת, וְהַנְּקֻדּוֹת לָאוֹתִיּוֹת כִּנְשָׁמָה לַגּוּף, שֶׁהַגּוּף הוּא כְּסוּס לָרוֹכֵב, וְהָאוֹתִיּוֹת פְּתוּחוֹת לְנַקְּדּוֹת לְקַבֵּל אוֹתָן, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמָעְלָה, לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם נְקֻדּוֹת, וּנְקֻדּוֹת בְּכָל מָקוֹם בַּת קוֹל.

טַעֲמֵי אִינּוּן מָאנֵי קְרָבָא, רְפֶ"ה אִיהוּ לְעֵילָא מֵאַתְוָון, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְמָעְלָה, נָטוּי דָּא אִיהוּ רָפֶ"ה, נָטוּי עַל רָאשֵׁי חֵיוָן, דְּאִינּוּן יהו"ה אַרְבַּע אַתְוָון וַדַּאי, דְּגִ"ש אִיהוּ מִלְּגָאו דְּאַתְוָון, כְּגַוְונָא

דָּא יהוה"ה, רָפֶ"ה מִלְּבָר כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה, וְאִינוּן כְּמָתָג וֶרֶסֶן לְאוֹתִיּוֹת, וּבְהוֹן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא בְּדָגֵ"ש, וְשׁוֹב בְּרָפֶ"ה.

הַטְעָמִים אֵלּוּ הֵם בְּגִדֵי הַקֶּרֶב, רָפֶ"ה הוּא לְמַעְלָה מֵהָאוֹתִיּוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, כְּעֵין הַקֶּרֶח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְמָעְלָה. נָטוּי וֶזהוּ רָפֶ"ה, נָטוּי עַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת שֶׁהֵם יהו"ה, אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת וַדַּאי. דָּגֵ"ש הוּא מִתּוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ זֶה: יהוּ"ה, רָפֶ"ה מְבַחוּץ כְּמוֹ זֶה: יהו"ה, וְהֵם כְּמוֹ מָתָג וֶרֶסֶן לְאוֹתִיּוֹת, וּבָהֶן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא בְּדָגֵ"ש, וְשׁוֹ"ב בְּרָפֶ"ה.

תקונא שתיתאה

דף כא.

(דף כא ע"א) בְּרֵאשִׁית, קֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן, (פתח) וְאָמַר לְאֱלֹיָהוּ, אֱלִיָּהוּ אֱלִיָּהוּ בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ בְּמַלְכוּת קַדִּישָׁא, דְּאִיהִי נְפִילָא בְּגָלוּתָא, טוֹל רְשׁוּתָא דִּלָּא תְזוּז מִינָן, דְּהָא שְׁכִינְתָּא וְחֵילָהָא נָטְרִין לָךְ, מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיהו לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה, לְבַר מֵהֵיכָלִין, לָא אִית מָאן דְּמִקַּבֵּל צְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל, כַּמָּה צִפְּרִין מְצַפְצְפִין בְּצְלוֹתִין לְגַבֵּי אִמְּהוֹן, דְּאִינוּן מְקַנְּנִן עַל אַרְעָא, דְּנָטְרִין לָךְ, וְכֻלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ צִפְּרִים, עַל שֵׁם קַן צִפּוֹר דְּאִיהִי אִימָּא קַדִּישָׁא, דְּאִתְמַר בָּהּ (דברים כב ו) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, וַעֲלָהּ אִתְמַר (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וְדָא ב' מִבְּרֵאשִׁית, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי כד ג) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת, וּדְרוֹר קֵן לָהּ דָּא אִימָּא עִלָּאָה יוֹבֵל, דְּאִתְמַר בָּהּ (ויקרא כה י) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ, בְּזִמְנָא דְּצִפּוֹר מָצְאָה בַיִת דְּאִיהִי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְבְּנְיָאת וְאִתְתַּקְנַת, מִיָּד דְּרוֹר דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, אַשְׁכְּחַת קֵן לָהּ לְעִילָּא.

תִּיקּוּן שִׁשִּׁי בְּרֵאשִׁית, קֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן, (פתח) וְאָמַר לְאֱלִיָּהוּ: אֱלִיָּהוּ אֱלִיָּהוּ, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ בַּמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא נְפוּלָה בַּגָּלוּת, טֹל רְשׁוּת שֶׁלֹּא תָזוּז מֵעִמָּנוּ, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה וְחֵילוֹתֶיהָ שׁוֹמְרִים אוֹתָךְ, מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חָצָה, צוֹעֲקִים מִחוּץ לַהֵיכָלוֹת. אֵין שָׁם מִי שֶׁמְּקַבֵּל אֶת תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל, כַּמָּה צִפֳּרִים מְצַפְצְפוֹת בִּתְפִלּוֹת אֶל אִמָּם, שֶׁהֵם מְקֻנָּנוֹת עַל הָאָרֶץ, שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתָךְ, וְכֻלָּם נִקְרְאוּ צִפֳּרִים, עַל שֵׁם קַן צִפּוֹר, שֶׁהִיא הָאֵם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וְזוֹ ב' מִבְּרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת. וּדְרוֹר קֵן לָהּ - זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה יוֹבֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ. בִּזְמַן שֶׁצִּפּוֹר מָצְאָה בַיִת, שֶׁהִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְנִבְנְתָה וְנִתְתַּקְנָה, מִיָּד הַדְּרוֹר, שֶׁהִיא שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, מָצְאָה קֵן לָהּ לְמַעְלָה.

וּמִיָּד אֲשֶׁר שָׂתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, אִלֵּין שִׁית בְּנִין דִּילָהּ, שִׁית סְפִירָן, דְּאִינוּן שִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כֻּלְּהוּ פָּרְחִין לְגַבָּהּ, בְּכַמָּה חַגִּין וּזְמַנִּין וְיוֹמִין טָבִין, וְאֶפְרוֹחִים דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ פָּרְחִין עִמָּהּ בְּגָלוּתָא, וּבְזִמְנָא דְּאִנּוּן בֵּיצִים, דְּלֵית לוֹן גַּדְפִּין בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה לְפָרְחָא, אִתְמַר בָּהּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

וּמֵיָד אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, אֵלּוּ שֵׁשֶׁת בָּנֶיהָ, שֵׁשׁ סְפִירוֹת, שֶׁהֵם שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כֻּלָּם פּוֹרְחִים אֵלֶיהָ, בְּכַמָּה חַגִּים וּזְמַנִּים וְיָמִים טוֹבִים. וְאֶפְרוֹחִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כֻּלָּם פּוֹרְחִים עִמָּהּ בַּגָּלוּת, וּבְזְמַן שֶׁהֵם בֵּיצִים, שֶׁאֵין לָהֶם כְּנָפַיִם בְּמִצְווֹת עֲשֵׂה לִפְרֹחַ, נֶאֱמַר בָּהּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

אִי הָכִי מַאי כִּי יִקָּרֵא קַן, אֶלָּא בִּזְמָנָא דְּלֵית לָהּ לִשְׁכִינְתָּא אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן בְּקִבְיעוּ, אִיהִי אָזְלַת בְּמִקְרֶה, וְדָא אִיהוּ כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לְתְפִלָּתוֹ וכו', כְּמָה דְּנִשְׁמָתִין עָבְדִין, הָכִי שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן, נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי קְבוּעָה בְּצְלוֹתָא אוֹ בְּאוֹרַיְיתָא אִיהִי אֲתַר קְבוּעַ לְשַׁרְיָא בָּהּ שְׁכִינְתָּא, אֲבָל נִשְׁמָתָא דְּלֵית לָהּ קְבִיעוּ בְּצְלוֹתָא אוֹ בְּאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא אִי אִזְדַּמְנַת לָהּ בְּמִקְרֶה, הָכִי אִיהִי שַׁרְיָא עָלָהּ בְּמִקְרֶה, וְדָא אִיהוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וכו'.

אִם כֵּן, מַה זֶּה כִּי יִקָּרֵא קַן? אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁאֵין לַשְׁכִינָה מָקוֹם לִשְׁרוֹת שָׁם בִּקְבִיעוּת, הִיא הוֹלֶכֶת בְּמִקְרֶה, וְזֶהוּ כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ. כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁמוֹת עוֹשׂוֹת, כָּךְ שׁוֹרָה עִמָּהֶם שְׁכִינָה. הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא קְבוּעָה בִּתְפִלָּה אוֹ בַּתּוֹרָה, הִיא מָקוֹם קָבוּעַ לִשְׁרוֹת בּוֹ שְׁכִינָה, אֲבָל נִשְׁמָה שֶׁאֵין לָהּ קְבִיעוּת בַּתְּפִלָּה אוֹ בַּתּוֹרָה, אֶלָּא אִם מְזַדַּמֶּנֶת לָהּ בְּמִקְרֶה, כָּךְ הִיא שׁוֹרָה עָלֶיהָ בְּמִקְרֶה, וְזֶהוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וְכוּ'.

דְּוַדַּאי נִשְׁמָתָא, אִיהִי קַן צִפּוֹר וְכֵן הַהִיא נִשְׁמָתָא דְּבַר נַשׁ אִתְקְרִיאַת קַן צִפּוֹר, וְגוּפָא קַן דְּנִשְׁמָתָא, וְכֵן נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן עוּלֵימָאן דִּילָהּ, דְּאִתְקְרִיאוּ בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רַעוּתֶיהָ, יָתְבִין בְּגוּפִין דְּאִינּוּן קַן דִּלְהוֹן בְּאֹרַח מִקְרֶה, בְּזִמְנָא דְּלַאו אִינּוּן קְבוּעִין בְּבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מֶדְרָשׁוֹת, וְדָא אִיהוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ.

שֶׁוַּדַּאי נִשְׁמָה הִיא קַן צִפּוֹר, וְכֵן אוֹתָהּ נִשְׁמַת הָאָדָם נִקְרֵאת קַן צִפּוֹר, וְהַגּוּף הַקַּן שֶׁל הַנִּשְׁמָה, וְכֵן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן עֲלֻמוֹתֶיהָ, שֶׁנִּקְרְאוּ בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רַעוֹתֶיהָ, יוֹשְׁבִים בַּגּוּפוֹת, שֶׁהֵם קַן שֶׁלָּהֶם בְּדֶרֶךְ מִקְרֶה, בִּזְמַן שֶׁאֵינָם קְבוּעִים בְּבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְזֶהוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ.

וְעוֹד קַן צִפּוֹר לְעֵילָּא, אִיהוּ כָּרְסַיָּא, וְקַן דִּילָהּ לְתַתָּא מטטרו"ן, וַעֲלֶיהָ אִתְמַר (במדבר יד יח) וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה, דְּתַמָּן קַן, וְאִיהוּ קַנָּא וְנוֹקֵם, בְּזִמְנָא דְּלָא אַשְׁכְּחַת קִינָא לְשַׁרְיָיא, בַּדֶּרֶךְ, דָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (יהושע ה ד) מֵתוּ בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם, וְעוֹד בַּדֶּרֶךְ, דָּא קְבוּרַת רָחֵל, דְּאִיהִי בְּפָרָשַׁת אוֹרְחִין, וַעֲלָהּ אִתְמַר (ירמיהו ט א) מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים, וְאִינּוּן תְּרֵין מְשִׁיחִין, דְּמִתַּמָּן קָא עָבְרִין כַּד אָתָאן לְמִפְרַק לְיִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד, קַן צִפּוֹר לְמַעְלָה הוּא כִּסֵּא, וְהַקֵּן שֶׁלָּהּ לְמַטָּה הוּא מטטרו"ן, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה, שָׁשָׁם קֵן, וְהוּא קַנָּא וְנוֹקֵם בִּזְמַן שֶׁלֹּא נִמְצָא קֵן לִשְׁרוֹת. בַּדֶּרֶךְ, זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מֵתוּ בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם. וְעוֹד בַּדֶּרֶךְ, זוֹ קְבוּרַת רָחֵל, שֶׁהִיא בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אֹרְחִים, וְהֵם שְׁנֵי מְשִׁיחִים, שֶׁמִּשָּׁם עוֹבְרִים כְּשֶׁבָּאִים לִגְאֹל אֶת יִשְׂרָאֵל.

בְּכָל עֵץ דָּא אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וַעֲלֶיהָ אִתְמַר (דברים כ יט) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְעוֹד בְּכָל עֵץ דָּא צַדִּיק דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א יא) עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וְדָא יוֹם הַשַּׁבָּת דְּתַמָּן זִוּוּגָא דִּשְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

וְתַמָּן אִית לָהּ נְיָיחָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים א ג) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ, דָּא עִתּוֹ דְצַדִּיק דְּאִיהִי לֵיל שַׁבָּת, דְּצַדִּיק מְנַיְּהּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין חַדְתִּין בְּיִשְׂרָאֵל עָרֵב שַׁבָּת דְּאִתְקְרִיאוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת.

בְּכָל עֵץ, זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וְעוֹד בְּכָל עֵץ, זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וְזֶה יוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁשָּׁם זִוּוּגוֹ שֶׁל הַשְּׁכִינָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁם יֵשׁ לָהּ נַחַת, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ. זֶה עִתּוֹ שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא לֵיל שַׁבָּת, שֶׁמֵּהַצַּדִּיק פּוֹרְחוֹת נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת בְּיִשְׂרָאֵל עֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁנִּקְרָאוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת.

דף כא:

אֶפְרוֹחִים אֵלֶּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, דִּבְגִינְהוֹן שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עַל יִשְׂרָאֵל, אוֹ בֵּיצִים אֵלֶּין אִינּוּן תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, דִּבְגִינְהוֹן שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עַל יִשְׂרָאֵל, וְאֵלֶּין אִינּוּן מָארֵי מִקְרָא, וּבְזִמְנָא דְּאִינּוּן עָסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא אוֹ בְּמִצְוָה דְּאִינּוּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, וְגָרְמֵי לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא, יָרְתִין מִתַּמָּן נִשְׁמָתִין, וְאִתְקְרִיאוּ בָּנִים דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּמָארֵי מִקְרָא וּמָארֵי מִשְׁנָה אִינּוּן מַגְדְּפִין (דף כא ע"ב) דִּילְהּ, וּבְגִין דָּא וְהָאֵם רַבָּצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, אִיהִי רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ בְּאַרְבַּע גַּדְפִּין דִּילְהּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, יוֹנָקִין אַנְפֵּי זוּטְרֵי, וְאִינּוּן אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַד וְחַד, וּבְהוֹן אִימָּא רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ, וְזִמְנִין אִיהִי עֲלַיְיהוּ, וְזִמְנִין אִסְתַּלְקַת מִנַּיְיהוּ, אֲבָל בְּגִין דְּאִינּוּן מִן מֵעוֹי, (נ"א דאתמר בהון (ירמיהו לא יט) המו מעי לו), בְּגִין דְּרַחֲמוּ מֵיעָהָא עֲלַיְיהוּ וְאִינּוּן מָארֵי קַבָּלָה, אִתְמַר בְּהוֹן (דברים כב ו) לֹא תְקַח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דְּאִימָּא לָא זָזָה מִנַּיְיהוּ לְעָלַם.

אֶפְרוֹחִים - אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁבִּגְלָלָם שׁוֹרָה שְׁכִינָה עַל יִשְׂרָאֵל. אוֹ בֵּיצִים, אֵלּוּ הֵם תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן שֶׁבִּגְלָלָם שׁוֹרָה שְׁכִינָה עַל יִשְׂרָאֵל, וְאֵלּוּ הֵם בַּעֲלֵי מִקְרָא, וּבִזְמַן שֶׁהֵם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה אוֹ בְּמִצְוָה, שֶׁהֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְגוֹרְמִים לְחַבֵּר אוֹתָם יַחַד, יוֹרְשִׁים מִשָּׁם נְשָׁמוֹת, וְנִקְרָאִים בָּנִים שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שֶׁבַּעֲלֵי מִקְרָא וּבַעֲלֵי מִשְׁנָה הֵם מֵהַכְּנָפַיִם שֶׁלָּהּ, וּמִשּׁוּם זֶה וְהָאֵם רַבָּצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, הִיא רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם בְּאַרְבַּע הַכְּנָפַיִם שֶׁלָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, יוֹנָקִים פָּנִים קְטַנּוֹת, וְהֵם אַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּבָהֶם הָאֵם רוֹבֶצֶת עֲלֵיהֶם, וְלִפְעָמִים הִיא עֲלֵיהֶם, וְלִפְעָמִים מִסְתַּלֶּקֶת מֵהֶם, אֲבָל מִשּׁוּם שֶׁהֵם מֵהַמַּעַיִם שֶׁלָּהּ, (שנאמר בהם (ירמיהו לא) המו מעי לו), מִשּׁוּם אַהֲבָה שֶׁרָאוּ אֶת מֵעֶיהָ עֲלֵיהֶם, וְהֵם בַּעֲלֵי קַבָּלָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, שֶׁהָאֵם לֹא זָזָה מֵהֶם לְעוֹלָם.

דְּוַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ אוֹרַיְיתָא, וּשְׁכִינְתָּא הִיא מִצְוָה, זַכָּאָה מָאן דְּמִתְעַסֵּק בְּהוֹן לְיַחֲדָא לוֹן, וְכֵן זָכוֹר וְשָׁמוֹר אִינּוּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמְיַחֵד לוֹן בְּיוֹם שַׁבָּת, דְּאִיהוּ יְסוֹד, וּבְרַחֲמוּ וּדְחִילוּ דְּי"ה, דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא. זָכוֹר וְשָׁמוֹר, אִינּוּן לְקַבֵּל תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא י', וּתְפִלִּין דְּיָדָא ה', דְּכַר וְנוּקְבָא, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמְיַחֵד לוֹן

בִּקְרִיאַת שְׁמַע בְּדַחְילוּ וּרְחִימוּ, דִּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְלִין בְּאוֹרַיְיתָא דְבִכְתָב וּבְאוֹרַיְיתָא דְבַעַל פֶּה, בְּרַחְימוּ וּדְחִילוּ, אִתְמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וּבְזִמְנָא דְלָא מִשְׁתַּדְלִין בְּהוֹן בְּרַחְימוּ וּדְחִילוּ, אִתְמַר בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

שֶׁוַּדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא תּוֹרָה, וּשְׁכִינָה הִיא מִצְוָה. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בָּהֶם לְיַחֵד אוֹתָם. וְכֵן זָכוֹר וְשָׁמוֹר הֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּיַחֵד אוֹתָם בְּיוֹם שַׁבָּת, שֶׁהוּא יְסוֹד, וּבְאַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל י"ה, שֶׁהֵם אַבָּא וְאִמָּא. זָכוֹר וְשָׁמוֹר, הֵם כְּנֶגֶד תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ - י', וּתְפִלִּין שֶׁל יָד - ה', זָכָר וּנְקֵבָה, וְאַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּיַחֵד אוֹתָם בְּקְרִיאַת שְׁמַע בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וּבַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וּבִזְמַן שֶׁלֹּא מִתְעַסְּקִים בָּהֶם בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, נֶאֱמַר בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

בְּזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל נָטְרִין שַׁבַּתָּא בִּזְכוֹר וְשָׁמוֹר בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אִתְמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וְגוֹמֵר, תְּרִין תְּרוּכִין, וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְפִלִּין דְּיָד וּבִתְפִלִּין דְּרֹאשׁ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אִתְמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, וּבְזִמְנָא דְמָקַיְימִין מִצְוַת בְּרִית מִילָה וְאַעְבָּרָן מְנַיְיהוּ עָרְלָה, וְעָבְדִין פְּרִיעָה, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אִתְמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, בְּזִמְנָא דְמִיחַדִין בְּזִוּוּגֵיהוֹן בְּקִדּוּשִׁין וְשֶׁבַע בְּרָכָאן, דְּאִינּוּן יְחוּדָא דְלָהוֹן בְּקִדּוּשָׁה וּבִבְרָכְתָא, אִתְמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וכו'.

בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׁוֹמְרִים שַׁבָּת בִּזְכוֹר וְשָׁמוֹר בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וְאִם לֹא, כָּתוּב בָּהֶם שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וְגוֹ', שְׁנֵי גֵּרוּשִׁים. וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְיַחֲדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד וּבִתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לֹא - שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח. וּבִזְמַן שֶׁמְּקַיְּמִים מִצְוַת בְּרִית מִילָה וּמַעֲבִירִים מֵהֶם הָעָרְלָה וְעוֹשִׂים פְּרִיעָה בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לֹא - שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. בִּזְמַן שֶׁמְּיַחֲדִים בְּזִוּוּגָם בְּקִדּוּשִׁין וְשֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁהֵם הַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם בְּקְדֻשָּׁה וּבִבְרָכָה, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לֹא - שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וְכוּ'.

וְאִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא בְּרִשׁוּתָא אָחֳרָא, דְּכַד לָא מִתְיַיחֲדִין בְּזִוּוּגַיְיהוּ בְּקִדּוּשִׁין וְשֶׁבַע בְּרָכָאן, דְּאִינּוּן יְחוּדָא דְלָהוֹן בְּקִדּוּשָׁה וּבִרְכָה, בַּאֲתַר דִּקְדוּשָׁה שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ מְסָאֲבָא, וּבַאֲתַר דִּבְרָכָה שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ לְטוּתָא, וּבַאֲתַר דְּיִחוּדָא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ פְּרוּדָא, וְדָא גָּרִים גָּלוּתָא לִשְׁכִינְתָא, דְּאִתְתַּרְכַת מֵאַתְרָהָא וּמִקַּנָּהָא דְאִיהִי יְרוּשָׁלַם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, תְּרֵין שִׁלּוּחִין שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, חַד מִבַּיִת רִאשׁוֹן, וְחַד מִבַּיִת שֵׁנִי. וְיִשְׂרָאֵל הֵם בַּגָּלוּת בָּרְשׁוּת אַחֶרֶת, שֶׁכְּשֶׁלֹּא מִתְיַחֲדִים בְּזִוּוּגָם בְּקִדּוּשִׁין וְשֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁהֵם הַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם בְּקְדֻשָּׁה וּבְרָכָה, בְּמָקוֹם הַקְּדֻשָּׁה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם טֻמְאָה, וּבְמָקוֹם שֶׁל בְּרָכָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם קְלָלָה, וּבְמָקוֹם

שֶׁל יִחוּד שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם פְּרוּד, וְזֶה גּוֹרֵם גָּלוּת לַשְּׁכִינָה, שֶׁגֵּרְשָׁה מִמְּקוֹמָהּ וּמִקִּנָּהּ, שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, שְׁנֵי שִׁלּוּחִים, שֻׁלַּח תִּשַּׁלַּח, אֶחָד מִבֵּית רִאשׁוֹן וְאֶחָד מִבֵּית שֵׁנִי.

וְאִי תֵּימָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו אִתְתָּרַךְ עִמַּיָּה, בְּגִין דְּא אָמַר קְרָא (משלי כז ח) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, בְּגִין לְנַטְרָא לָהּ בְּגָלוּתָא מֵרְשׁוּ נוּכְרָאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יְיָ הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וְגוֹמֵר, לְאַחֵר דָּא אֵל אַחֵר, דָּא סמא"ל, לַפְּסִילִים אִלֵּין מְמַנָּן דְּעַל שַׁבְעִין אוּמִין.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא גֵּרַשׁ עִמָּהּ - מִשּׁוּם כָּךְ אָמַר הַכָּתוּב כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, כְּדֵי לִשְׁמֹר אוֹתָהּ בַּגָּלוּת מֵרְשׁוּת נָכְרִיָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וְגוֹמֵר. לְאַחֵר - זֶה אֵל אַחֵר, זֶה סמא"ל, לַפְּסִילִים - אֵלּוּ הַמְמֻנִּים עַל שִׁבְעִים אֻמּוֹת.

וּבְגִינָהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, אִיהוּ אָסוּר עִמְּהוֹן בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִינּוּן פְּאֵר דְּרֵישָׁא, דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא אִינּוּן בַּאֲתַר דְּרַהֲטֵי דְמוֹחָא, וְדָא אִיהוּ אָסוּר בָּרְהָטִים, וְאִיהוּ חָבוּשׁ עִמְּהוֹן בִּתְפִלִּין דְּיָד בְּקֶשֶׁר שֶׁל יָד, וְדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וּבְגִין דְּאִיהוּ חָבוּשׁ עִמְּהוֹן בָּגָלוּתָא, אִתְמַר בֵּיהּ אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִין, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בֵּית הָאֲסוּרִין דִּילֵיהּ, בְּגִין רְחִימוּ דִילָהּ אִיהוּ אָסוּר בָּהּ, וְרָזָא דְמִלָּה צְרוֹר הַמּוֹר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין (שיר א יג).

וּבִשְׁבִילָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, הוּא אָסוּר עִמָּהֶם בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁהֵם הַפְּאֵר שֶׁל הָרֹאשׁ, שֶׁתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הֵם בַּמָּקוֹם שֶׁל הָרְהָטִים שֶׁל הַמֹּחַ, וְזֶהוּ אָסוּר בָּרְהָטִים, וְהוּא חָבוּשׁ עִמָּהֶם בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד בְּקֶשֶׁר שֶׁל יָד, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא חָבוּשׁ עִמָּהֶם בַּגָּלוּת, נֶאֱמַר בּוֹ אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִין, וְהַשְּׁכִינָה הִיא בֵּית הָאֲסוּרִים שֶׁלּוֹ, בְּגַלַל הָאַהֲבָה שֶׁלָּהּ הוּא אָסוּר בָּהּ, וְסוֹד הַדָּבָר - צְרוֹר הַמּוֹר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין.

דף כב.

וּבְגִין דָּא מָאן דְּבָעֵי לְאַשָּׁגָא לְמַלְכָּא, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַשָּׁגָא לֵיהּ אֶלָּא בִּשְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה ט כב) אַל יִתְהַלֵּל כוֹ' כִּי אִם בְּזֹאת וְגוֹמֵר, וְאַהֲרֹן כַּד עָאל לְקֻדְשָׁא קֻדְשִׁין בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי, בָּהּ הֲוָה עָאל, דִּכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, דְּאִיהִי עִת לַעֲשׂת לַיְיָ', וּמֹשֶׁה בְּגִינָהּ אִתְקַיַּים בְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג א) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר וְגוֹמֵר, וּבָהּ עָבִיד עֲשַׂר מַכְּתִּשִׁין לְפַרְעֹה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ט טז) וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ, וְיַעֲקֹב בְּגִין דַּהֲוָה יָדַע דְּכָל רְעוּתָא דְמַלְכָּא בָּהּ, מַנִּי לִבְנוֹי עָלָהּ, דְּלָא יַעֲלוּן קֻדָּם מַלְכָּא אֶלָּא בָּהּ, וְכָל שְׁאֵלְתִּין דִּילְהוֹן בְּצִלּוֹתִין וּבָעוּתִין לְמַלְכָּא דִיהוֹן בָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם (דף כב ע"א) וְגוֹמֵר, וְדָוִד בְּגִין דַּהֲוָה יָדַע דְּכָל רְעוּתָא וְחֵילָא וְתוּקְפָּא דְמַלְכָּא בָּהּ, אָמַר (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה וְגוֹמֵר, בְּזֹאת אֲנִי

בוֹטֵחַ, דְּאִתְמַר עָלָּהּ (שם קג ט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּמָאן דְּלָא שָׁת לִבֵּיהּ גַּם לָזֹאת, עֲלֵיהּ אִתְמַר (שם צב ז) וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, מִי שֶׁרוֹצֶה לְהַשִּׂיג אֶת הַמֶּלֶךְ, אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ אֶלָּא עִם הַשְּׂכִינָה. וְהוּ שֶׁכָּתוּב אַל יִתְהַלֵּל וְכוּ', כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל וְגוֹמֵר. וְאַהֲרֹן כְּשֶׁנִּכְנַס לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, בָּהּ הָיָה נִכְנָס, שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהִיא עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהו"ה, וּמִשָּׁה בִּשְׁבִילָהּ הִתְקַיֵּם בָּעוֹלָם. וְהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ וְגוֹמֵר, וּבָהּ עָשָׂה עֲשֶׂר מַכּוֹת לְפַרְעֹה. וְהוּ שֶׁכָּתוּב וְאוֹתָם בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ. וְיַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכָּל רְצוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ בָּהּ, צִוָּה אֶת בָּנָיו עָלֶיהָ שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אֶלָּא בָּהּ, וְכָל מִשְׁאֲלוֹתֵיהֶם בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת לַמֶּלֶךְ שֶׁיִּהְיוּ בָהּ. וְהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם וְגוֹמֵר. וְדָוִד, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הָרָצוֹן וְהַהִתְקָף שֶׁל הַמֶּלֶךְ הוּא בָהּ, אָמַר אִם תַּחֲנֶה וְגוֹמֵר. וְדָוִד, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכָּל הָרָצוֹן וְהַכֹּחַ וְהַתְקָף שֶׁל הַמֶּלֶךְ הוּא בָהּ, אָמַר אִם תַּחֲנֶה וְגוֹמֵר, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּמִי שֶׁלֹּא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עָלָיו נֶאֱמַר וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

וּבְגִין דָּא כַּד יִשְׂרָאֵל בָּעָאן בָּעוּתִין לְמַלְכָּא, אָמְרִין לָהּ (שיר ו א) אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ בָּרַח דּוֹדִי, אָנָה פָּנָה דּוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ, בְּכַמָּה בַּקָּשׁוֹת דְּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין, דְּבְגִינָךְ אִיהוּ נְחִית עָלָן, דְּלָא זָז מִנָּנָא אֶלָּא בְּגִין דְּלָא נְהַגְנָא יְקָרָא בָךְ, דְּבְגִינָךְ הֲוָה אֲסִיר עִמָּנָא כָּל שִׁית יוֹמִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ, דְּהָכִי אִיהִי שְׁכִינְתָּא סְתִימָא עִמֵּיהּ בְּיוֹמָא דְחוֹלָא, כְּשׁוֹשַׁנָּה דְּאִיהִי אֲטִימָא, וּבְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא וּבְיוֹמָא דְחָדְשָׁא וּבְיוֹמִין טָבִין אִתְפַּתְּחַת, לְקַבְלָא רֵיחִין וּבוּסְמִין, וּלְיַרְתָא נַפְשִׁין וְעַנּוּגִין לִבְנַיְיהוּ.

וּמִשּׁוּם כָּךְ, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל מְבַקְּשִׁים בַּקָּשׁוֹת לַמֶּלֶךְ, אוֹמְרִים לָהּ אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בָּרַח דּוֹדִי, אָנָה פָּנָה דּוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ, בְּכַמָּה בַּקָּשׁוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, שֶׁבִּשְׁבִילָךְ הוּא יֵרֵד עָלֵינוּ, שֶׁלֹּא זָז מִמֶּנּוּ אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נַהֲגִנּוּ בְךָ כָּבוֹד, שֶׁבִּשְׁבִילָךְ הָיָה אָסוּר עִמָּנוּ כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים. וְהוּ שֶׁכָּתוּב יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ, שֶׁכָּךְ הִיא הַשְּׂכִינָה נִסְתֶּרֶת עִמּוֹ בִּימֵי הַחֹל, כְּמוֹ שׁוֹשַׁנָּה שֶׁהִיא אֲטוּמָה, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ וּבְיָמִים טוֹבִים נִפְתַּחַת לְקַבֵּל רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים וְלִירַשׁ נְפָשׁוֹת וְעִנּוּגִים לִבְנֵיהֶם.

וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסִיר עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, וּשְׁכִינְתָּא אֲסִירַת עִמְּהוֹן, וְאִתְמַר בָּהּ אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, וּפוּרְקָנָא דִילָהּ דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה אִימָא עִלָּאָה, אִיהִי תַּלְיָא בִּידֵיהוֹן, דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ עִמָּהּ, לְקַבֵּל חַמְשִׁין זִמְנִין דְּאִדְכַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּאוֹרַיְיתָא, דָּא הוּא (שמות ב יב) וַיִּפֶן כ"ה וְכ"ה, בְּאִלֵּין חַמְשִׁין אַתְוָון דְּמְיַחֲדִין לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא פַּעֲמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּאִית בְּהוֹן כ"ה וְכ"ה אַתְוָון, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ דְּאִתְעַר לָהּ בְּגַוַּיְיהוּ.

אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָסוּר עִמָּהֶם בַּגָּלוּת וְהַשְׁכִינָה אֲסוּרָה עִמָּם, וְנֶאֱמַר בָּהּ אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, וְהַגְּאֻלָּה שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הִיא תְּלוּיָה בִּידֵיהֶם, שֶׁחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי חֵרוּת עִמָּהּ, כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים פְּעָמִים שֶׁנִּזְכְּרָה יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּתּוֹרָה. זֶהוּ וַיְיָ כ"ה וְכ"ה, בַּחֲמִשִּׁים הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁמְיַחֲדִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם פַּעֲמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כ"ה וְכ"ה אוֹתִיּוֹת, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ שֶׁיְּעוֹרֵר אוֹתָהּ בְּתוֹכָם.

וְאִיהִי מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן חַלּוּ נָא פְּנֵי אֵל וִיחָנְנוּ, לְהַהִיא דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר יב יג) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ, דְּאַסְוָותָא בִּידֵיהּ, דְּאִיהוּ יָד פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, (שמות ב יב) וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, וְאִיהִי (שופטים ה כח) בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה, וַתְּיַבֵּב בִּתְרוּעָה דְּאִיהִי יְבָבָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ח ו) וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה, וְדָא יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּתֵיבַת נֹחַ הִיא אִימָּא עִלָּאָה, חַלּוֹן דִּילָהּ הוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ אוֹר, וְתוֹרָה אוֹר, וְאִיהוּ אוֹר הַגָּנוּז.

וְהוּא מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם חַלּוּ נָא פְּנֵי אֵ"ל וִיחָנְנוּ, לְאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֵ"ל נָא רְפָא נָא לָהּ, שֶׁהָרְפוּאָה בְּיָדוֹ, שֶׁהִיא יָד פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. וְהִיא בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב בִּתְרוּעָה, שֶׁהִיא יְבָבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה, וְזֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁל תֵּבַת נֹחַ, הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הַחַלּוֹן שֶׁלָּהּ הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁבּוֹ אוֹר, וְתוֹרָה אוֹר, וְהוּא הָאוֹר הַגָּנוּז.

וַיְיָ כֹּה וְכֹה, מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, וְעוֹד מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת אֵלֶּין חַלּוֹנוֹת דְּבֵי כְנִישְׁתָּא, דְּאַבָּא וּבְנוֹי אינון בְּבֵית (הכנסת) אֲסִירָן, וְאִיהוּ בְּכָל יוֹמָא אַשְׁגָּחוּתֵיהּ עֲלַיְיהוּ, וְיָהִיב לוֹן מְזוֹנָא.

וַיְיָ כֹּה וְכֹה, מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, אֵלּוּ עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. וְעוֹד, מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת, אֵלּוּ הַחַלּוֹנוֹת שֶׁל בֵּית כְּנֶסֶת, שֶׁהָאָב וּבָנוֹ הֵם בְּבֵית (הכנסת) אֲסוּרִים, וְהוּא בְּכָל יוֹם הַשְׁגָּחָתוֹ עֲלֵיהֶם וְנוֹתֵן לָהֶם מָזוֹן.

וַיְיָ כֹּה וְכֹה, אִם אִית מָאן דְּיִתְעַר בִּתְיוּבְתָּא לְתַבְרָא בֵּית אֲסוּרִין דִּלְהוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מט ט) לֵאמֹר לָאֲסוּרִים צֵאוּ, וְלָאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ, וַיְיָ כֹּה וְכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, אֶלָּא אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנוּ, בַּעֲסָקִין דִּלְהוֹן, בְּאוֹרְחִין דִּלְהוֹן, אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקְּצֵהוּ, בְּבִצְעָא דְּהַאי עָלְמָא, לְיַרְתָא הַאי עָלְמָא, וְלָאו אינון מִסְטָרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות יח כא), אַנְשֵׁי חַיִל, יִרְאֵי אלהי"ם, אַנְשֵׁי אֱמֶת, שׂנְאֵי בָצַע, אֶלָּא כֻּלְּהוּ צָוְוחִין בִּצְלוֹתִין בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי כַּכְלָבִים, הַב לָנָא מְזוֹנָא, וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְחַיֵּי, כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים, וְאִינוּן עַזֵּי נֶפֶשׁ כַּכְלָבִים, דְּאִינוּן אוּמִּין דְּעָלְמָא דְּצָוְוחֵי לְגַבֵּיהּ וְלֵית לוֹן בֹּשֶׁת אַנְפִּין, דְּלָא אִית מָאן דְּקָרֵא לֵיהּ בִּתְיוּבְתָּא, דְּיַחֲזוֹר שְׁכִינְתֵּיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהִי מְרַחֲקָא מִנֵּיהּ, לְמֶהֱדַר לְגַבֵּיהּ, וְאַדְמְיָין לְכַלְבִים, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים קו לה) וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם, וְאִינוּן עֵרֶב רַב, דְּכָל חֶסֶד דְּעָבְדִין לְגַרְמַיְיהוּ עָבְדִין.

וַיְפֶן כֹּה וְכֹה, אִם יֵשׁ מִי שֶׁיִּתְעוֹרֵר בִּתְשׁוּבָה לִשְׁבֹּר אֶת בֵּית הָאֲסוּרִים שֶׁלָּהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֵאמֹר לָאֲסוּרִים צְאוּ וְלָאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ, וַיְפֶן כֹּה וְכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, אֶלָּא אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנוּ, לַעֲסָקִים שֶׁלָּהֶם, לְדָרְכִים שֶׁלָּהֶם, אִישׁ לְבִצָּעוֹ מְקַצֵּהוּ, בְּבֶצַע שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, לִירֹשׁ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵינָם מִצַּד אֲלוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אַנְשֵׁי חַיִל, יִרְאֵי אֱלֹהִי"ם, אַנְשֵׁי אֱמֶת, שׂנְאֵי בָצַע, אֶלָּא כֻּלָּם צוֹעֲקִים בַּתְּפִלָּה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים כְּמוֹ כָּלְבִים, הַב לָנוּ מָזוֹן וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְחַיִּים, כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים, וְהֵם עַזֵּי נָפֶשׁ כִּכְלָבִים. שֶׁהֵם אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁצּוֹעֲקִים כְּנֶגְדּוֹ וְאֵין לָהֶם בֹּשֶׁת פָּנִים, שֶׁאֵין מִי שֶׁקּוֹרֵא לוֹ בִּתְשׁוּבָה שֶׁיַּחֲזִיר אֶת שְׁכִינָתוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא מְרֻחֶקֶת מִמֶּנּוּ, לַחֲזֹר אֵלָיו, וְנִדְמִים לִכְלָבִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם, וְאוֹתָם עֵרֶב רַב, שֶׁכָּל חֶסֶד שֶׁעוֹשִׂים, הֵם עוֹשִׂים אוֹתוֹ לְעַצְמָם.

דף כב:

וְעוֹד אִינּוּן שְׁאֵלִין מְזוֹנָא וְכִסּוּיָא וְעוֹנָה, דְּאִיהִי עוֹנַת זִוּוּגֵיהוּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שמות כא י) שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע, וְלָא אִית מָאן דְּשָׁאִיל מְזוֹנָא דְּאִיהִי תּוֹרָה, שְׁאֵרָהּ דְּשְׁכִינְתָּא, וְאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי א ח) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, כְּסוּתָהּ (דף כב ע"ב) דָּא כְּסוּיָא דְּצִיצִית, וַעֲטִיפוּ דִּילֵיהּ, וּתְפִלִּין דְּיָד, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, וְעוֹנָתָהּ דָּא קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ, דְּאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ לִשְׁכִינְתָּא, וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף (שמות כא יא), לֵית לֵיהּ כְּסוּפָּא מִן שְׁכִינְתָּא, חָצִיף אִיהוּ, וְעוֹד אֵין כָּסֶף לָא יְהֵא לֵיהּ כְּסוּפָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְעוֹד הֵם מְבַקְּשִׁים מָזוֹן וּכְסוּת וְעוֹנָה, שֶׁהִיא עוֹנַת זִוּוּגָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע, וְאֵין מִי שֶׁשּׁוֹאֵל מָזוֹן, שֶׁהוּא תּוֹרָה, שְׁאֵרָהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה, וְהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. כְּסוּתָהּ זֶה כְּסוּי הַצִּיצִית וְעִטּוּף שֶׁלָּהּ, וּתְפִלִּין שֶׁל יָד, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף. וְעֹנָתָהּ זוֹ קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ. שֶׁאִם שְׁלָשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ, לַשְּׁכִינָה, וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף, אֵין לוֹ בּוּשָׁה מִן הַשְּׁכִינָה, הוּא חָצוּף. וְעוֹד אֵין כָּסֶף, לֹא יִהְיֶה לוֹ כְּסוּפִים לָעוֹלָם הַבָּא.

וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לג כט), וּבְגִין דָּא כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ, דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, דָּא גִּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, בַּמֶּה יִשְׁכָּב, דָּא גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה, וְאִלֵּין אִינּוּן תִּלַּת לְבוּשִׁין, דִּתְלַת כְּסוּיָין, דִּתְלַת גַּוְונִין דְּעִינָא, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין לְבַת עַיִן, דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא.

וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ - זֶה גִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן, הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ - זֶה גִּלְגּוּל שֵׁנִי, בַּמֶּה יִשְׁכָּב - זֶה גִּלְגּוּל שְׁלִישִׁי, וְאֵלּוּ הֵם שְׁלֹשָׁה לְבוּשִׁים שֶׁל שְׁלֹשָׁה כְּסוּיִים שֶׁל שְׁלֹשָׁה צִבְעֵי הָעַיִן, שֶׁהֵם לְבוּשִׁים לְבַת עַיִן שֶׁהִיא נִשְׁמָה.

וּבְאִלֵּין תְּלַת אִתְּמַר (שמות כג יז) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, וְלָקֳבֵל תְּלַת זִמְנִין אִינּוּן תְּלַת גַּוְונִין דִּשְׁרָגָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, וַיֵּרָא הָא גַּוְון חַד, בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה הָא גַּוְון תִּנְיָינָא, וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר

בָּאֵשׁ הָא תִּלְתָא, וְאִינוּן לָקֳבֵל שְׁלֹשָׁה גַּוְונִין דְּעֵינָא, בְּלַבַּת אֵשׁ דָּא בַּת עַיִן, בְּהַהוּא זִמְנָא דְיָהוֹן נְהִירִין תְּלַת גַּוְונִין דְּעֵינָא, דְּאִינוּן לָקֳבֵל תְּלַת גַּוְונִין דְּקֶשֶׁת, מַיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וּבְהַהוּא זִמְנָא כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן (ישעיה נב ח).

וּבִשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה אָמַר, שֵׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, וּכְנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַצְּבָעִים, פְּעָמִים הֵם שְׁלֹשֶׁת הַצְּבָעִים שֶׁל הַנֵּר, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיֵּרֶא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. וַיַּרְא - הֲרֵי צֶבַע אֶחָד, בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה - הֲרֵי צֶבַע שֵׁנִי, וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ - הֲרֵי שְׁלֹשָׁה, וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הַעַיִן. בְּלַבַּת אֵשׁ זוֹ בַּת עַיִן, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּהְיוּ מְאִירִים שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעַיִן, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הַקֶּשֶׁת, מַיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן - כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן.

אוֹר דְּעֵינָא הוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בַּת עַיִן בֵּיתָא דִּילָהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְפַּנֵּי עַנְנָא מִן בַּת עֵינָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (איכה ג מד) סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ וְגוֹמֵר, דְּאִיהִי תְּבַלּוּל דְּעֵינָא, דָּא רוֹמִי רַבָּתָא, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה עֲתִידָה לְמֵימַר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָמָּה תַּעֲמוֹד בַּחוּץ, וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת (בראשית כד לא), אָנֹכִי דְּיָצִיאַת מִצְרַיִם, וְאַף עַל גַּב דְּאֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי אֲסוּרָה בְּגָלוּתָא, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה יִפְרוֹק לָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (רות ג יג) אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, וְאִם לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי, חַי יְיָ' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, דְּאִיהִי יְמִינָא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, דְּלֵית מִלְּתָא דָּא תַּלְיָא אֶלָּא בִּתְיוּבְתָּא, יְמִין עִלָּאָה דִּשְׁכִינְתָּא.

אוֹר הָעַיִן הוּא עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, בַּת עַיִן הַבַּיִת שֶׁלָּהּ, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁיִּתְפַּנֶּה הֶעָנָן מִבַּת הָעַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ וְגוֹמֵר, שֶׁהִיא הַתְּבַלּוּל שֶׁל הָעַיִן, זוֹ רוֹמָא רַבָּתִי, הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה עֲתִידָה לוֹמַר לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לָמָּה תַּעֲמוֹד בַּחוּץ וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת, אָנֹכִי שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְאַף עַל גַּב דְּאֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, שֶׁהִיא אֲסוּרָה בַּגָּלוּת, שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה תִּפְדֶּה אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, וְאִם לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, שֶׁהִיא יְמִין פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, שֶׁאֵין הַדָּבָר הַזֶּה תָּלוּי אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה, הַיְמִין הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל הַשְּׁכִינָה.

בְּהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ (דברים לב יא), דְּאִיהוּ יְרוּשָׁלַם, ק"ן ו' עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי.

בְּאוֹתוֹ זְמַן הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם, ק"ן ו', עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי.

דְּבָזְמְנָא דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בָּגְלוּתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ וְגוֹמֵר, אֶלָּא בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְיַחֲדַת עִם בַּעְלָהּ, וְכַמָּה נְפָשׁוֹת יִתֵּרִין קָא נָחֲתִין עִמָּהּ, לְדַיָּירָא בְּיִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות לא טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, זָכָאָה אִינּוּן מַאן דְּמִתְקַן לָהּ דִּירָה נָאָה בְּלִבֵּיהּ, וְכֵלִים נָאִים בְּאֵיבָרִים דִּילֵיהּ, וְאִשָּׁה

נָאָה דְּאִיהִי נְשָׁמָתֵיהּ, דִּבְגִינָהּ שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי נִשְׁמַת כָּל חַי עֲלֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ שָׁבַת בְּחָד, וַיִּנָּפֵשׁ בְּחָד, בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהוּ שָׁבַת עֲלַיְיהוּ, וּבִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהוּ וַיִּנָּפֵשׁ עֲלַיְיהוּ, וְיָהִיב לוֹן נַפְשָׁאן יְתֵירָן.

שֶׁבִּזְמַן שֶׁהַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, נֶאֱמַר בָּהּ וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ וְגוֹמֵר, אֶלָּא בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים. וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְיַחֶדֶת עִם בַּעְלָהּ, וְכַמָּה נְפָשׁוֹת יְתֵרוֹת יוֹרְדוֹת עִמָּהּ לָדוּר עִם יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּתַקֵּן לָהּ דִּירָה נָאָה בְּלִבּוֹ, וְכֵלִים נָאִים בָּאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ, וְאִשָּׁה נָאָה, שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא נִשְׁמַת כָּל חַי עָלָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא שׁוֹבֵת בְּאֶחָד, וַיִּנָּפֵשׁ בְּאֶחָד, בַּשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הוּא שׁוֹבֵת עֲלֵיהֶם, וּבַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הוּא וַיִּנָּפֵשׁ עֲלֵיהֶם, וְנוֹתֵן לָהֶם נְפָשׁוֹת יְתֵרוֹת.

דְּאִינּוּן בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ, דְּקָא אַתְיָיאן עִמָּהּ, וְכַמָּה מַלְאָכִים מְמַנָּן וּמְשַׁמְּשִׁין דִּלְהוֹן קָא אַתְיָיאן עִמָּהוֹן, דְּאִינּוּן שַׁבְעִין, דְּתַלְיָין מִן זָכוֹר וְשָׁמוֹר, וְדָא אִיהוּ וַיְכֻל"ו, כְּלִיל שַׁבְעִין וּתְרֵין, וְאִתְקְרְיאוּ אִלֵּין נְפָשׁוֹת אוּשְׁפִּזִין, בְּגִין דְּלָא שַׁרְיָיאן בְּיִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכַד נָפִיק שַׁבָּת כֻּלְּהוּ חָזְרִין לְאַתְרַיְיהוּ.

שֶׁאוֹתָן בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ, שֶׁבָּאוֹת עִמָּהּ, וְכַמָּה מַלְאָכִים מְמֻנִּים, וּמְשָׁרְתִים שֶׁלָּהֶם בָּאִים עִמָּם, שֶׁהֵם שִׁבְעִים, שֶׁתְּלוּיִים מִן זָכוֹר וְשָׁמוֹר, וְזֶהוּ וַיְכֻל"ו, כּוֹלֵל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, וְנִקְרָאוֹת הַנְּפָשׁוֹת הַלָּלוּ אֻשְׁפִּיזִין, מִכְּיוָן שֶׁלֹּא שׁוֹרוֹת עִם יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּכְשֶׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, כֻּלָּן חוֹזְרוֹת לִמְקוֹמָן.

דף כג.

וְנִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאוּ אֻפְרוֹחִין, וְנַפְשִׁין מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִקְרוּן בֵּיצִים, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּהַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ, אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי סֻכַּת שָׁלוֹם דְּמְסַכֵּךְ עָלַיְיהוּ, וְשָׁלוֹם עִמָּהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כה יב) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, וְאִית סוּכָּה לְתַתָּא כ"ו ה"ס דְּאִיהוּ יאהדונה"י, סוּכַּת שָׁלוֹם, כו"ס, ת' דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. (דף כג ע"א) בְּהַהוּא זִמְנָא יְהוֹן בְּנִין בְּרִשׁוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקָלָא נָפִיק וְיֵימָא לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, מֵיָּד דְּנָפִיק זָכוֹר וְשָׁמוֹר דְּשַׁבָּת, וְיֵיתֵי לֵילְיָא דְּיוֹמָא קַמָּא דְּשַׁבַּתָּא, קָלָא תִּנְיָינָא נָפִיק שַׁלַּח תְּשַׁלַּח.

וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם מִצַּדָּהּ שֶׁל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה נִקְרְאוּ אֻפְרוֹחִים, וּנְפָשׁוֹת שֶׁמִּצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נִקְרָאִים בֵּיצִים, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא סֻכַּת שָׁלוֹם שֶׁסּוֹכֶכֶת עֲלֵיהֶם, וְשָׁלוֹם עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, וְיֵשׁ סֻכָּה לְמַטָּה כ"ו ה"ס, שֶׁהוּא יאהדונה"י, סֻכַּת שָׁלוֹם, כו"ס, ת' שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן יִהְיוּ הַבָּנִים בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְקוֹל יֵצֵא וְיֹאמַר לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. מִיָּד שֶׁיּוֹצֵא זָכוֹר וְשָׁמוֹר שֶׁל שַׁבָּת וְיָבֹא הַלַּיְלָה שֶׁל יוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל שַׁבָּת, קוֹל שֵׁנִי יוֹצֵא שַׁלַּח תְּשַׁלַּח.

וְתוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, דָּא סוּכָּה דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, בְּכָל עֵץ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא כג מ) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר, אֶפְרוֹחִים אִלֵּין שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת, אוֹ בֵּיצִים דִּבְהוֹן עָבְדִין שֶׁבַע הַקָּפוֹת, וְרָזָא דְמִלָּה נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר (ירמיה לא כא).

וְעוֹד, כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ - זוֹ סֻכָּה, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. בְּכָל עֵץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר. אֶפְרוֹחִים, אֵלּוּ שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת. אוֹ בֵּיצִים, שֶׁבָּהֶם עוֹשִׂים שֶׁבַע הַקָּפוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר - נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר.

פְּרִי עֵץ הָדָר אִימָּא תַּתָּאָה, עֵץ אִיהוּ לוּלְ"ב, ל"ו ל"ב נְתִיבוֹת, דְּאִיהוּ אֶתְרוֹג, וְצָרִיךְ לְנַעֲנְעָא בֵּיהּ לְשִׁית סְטָרִין, אַרְבַּע רוּחִין וְעִילָּא וְתַתָּא, לְאַתְעָרָא עֲלֵיהּ ו', וּתְלַת נַעֲנוּעִין לְכָל סְטָרָא סָלְקִין חַ"י, וְצָרִיךְ אַרְבַּע זְמָנִין חַ"י, חַד בְּנְטִילַת לוּלָב, וּתְרֵין בְּאָנָא יְיָ', תְּרֵין אֲחָרָנִין בְּהוֹדוּ לַייָ תְּחִלָּה וְסוֹף, וּבְאִלֵּין נַעֲנוּעִין אִינוּן מַשְׁפִּילִין מֵעִילָּא לְתַתָּא לְשַׁבְּעִין וּתְרֵין אוּמִּין, וּלְבָתַר דְּנָצְחֵי לוֹן אָמְרֵי אֲנ"י וְה"וּ הוֹשִׁיעָה נָא תְּרֵין זְמָנִין, דְּאִינוּן וָא"ו מִן וה"ו אֲנ"י וה"ו, מִן וַיְסַּע וַיָּב"א וַיֵּ"ט, וּבְהַהוּא זִמְנָא לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

פְּרִי עֵץ הָדָר, הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה. עֵץ הוּא לוּלָב, ל"ו ל"ב נְתִיבוֹת, שֶׁהוּא אֶתְרוֹג, וְצָרִיךְ לְנַעֲנֵעַ בּוֹ לְשִׁשָּׁה צְדָדִים - אַרְבַּע רוּחוֹת, מַעְלָה וּמַטָּה, לְעוֹרֵר עָלָיו ו', וּשְׁלֹשָׁה נְעָנוּעִים לְכָל צַד עוֹלִים שְׁמוֹנָה עָשָׂר, וְצָרִיךְ אַרְבַּע פְּעָמִים שְׁמוֹנָה עָשָׂר, אֶחָד בִּנְטִילַת לוּלָב, וְהַשְּׁנֵי בְּאָנָא יהו"ה, שְׁנֵי אֲחֵרִים בְּהוֹדוּ לַה' הַתְחָלָה וְסוֹף, וּבְנַעֲנוּעִים הַלָּלוּ הֵם מַשְׁפִּילִים מִמַּעְלָה לְמַטָּה אֶת שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם הָאֻמּוֹת, וְאַחַר שֶׁמְּנַצְּחִים אוֹתָם, אוֹמְרִים אֲנ"י וְה"וּ הוֹשִׁיעָה נָא פַּעֲמַיִם, שֶׁהֵם וָא"ו מִן וה"ו, אֲנ"י וְה"וּ מִן וַיְסַּ"ע וַיָּב"א וַיֵּ"ט, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

בֵּיצִים אִינוּן מִסְטָרָא דְאוּפַנִּים, אֶפְרוֹחִים מִסְטָרָא דְנַעַר מטטרו"ן, בָּנִים מִסְטָרָא דְכָרְסַיָּא דְאִיהִי סַכַּת שָׁלוֹם, דְּאִיהִי קִנָּא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִימָּא עִלָּאָה מְקַנְנָא בְּכָרְסַיָּא בִּתְלַת סְפִירָן עִלָּאִין, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, מְקַנְנָן בְּמִטַּטְרוֹ"ן, אִימָּא תַּתָּאָה מְקַנְנָא בְּאוֹפַן, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל א טו) וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ.

בֵּיצִים הֵם מִצַּד שֶׁל אוֹפַנִּים, הָאֶפְרוֹחִים מִצַּד שֶׁל הַנַּעַר מטטרו"ן, הַבָּנִים מִצַּד שֶׁל הַכִּסֵּא, שֶׁהִיא סֻכַּת שָׁלוֹם, שֶׁהִיא הַקֵּן שֶׁל הַשְּׁכִינָה, שֶׁהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה מְקַנֶּנֶת בַּכִּסֵּא בִּשְׁלֹשׁ הַסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, שֶׁמְּקַנְּנוֹת בְּמטטרו"ן, הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, מְקַנֶּנֶת בָּאוֹפַן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא מִסְטָרָא דְכָרְסַיָּא אִתְקְרִיאַת נָשֶׁר, וּמִסְטָרָא דְנַעַר יוֹנָה, וּמִסְטָרָא דְאוֹפַן צִפּוֹר, וּשְׁכִינְתָּא דְמוּת אָדָם לְהֵנָּה.

וְעוֹד, שְׁכִינָה מִצַּד הַכִּסֵּא נִקְרֵאת נָשֶׁר, וּמִצַּד שֶׁל נַעַר יוֹנָה, וּמֵהַצַּד שֶׁל אוֹפַן צִפּוֹר, וְהַשְּׁכִינָה דְמוּת אָדָם לְהֵנָּה.

וְעוֹד שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח תָּא חֲזִי מַלְאָכָא אִית דְּמְמַנָּא עַל עוֹפִין, דְּאִינּוּן נַפְשִׁין דְּאִתְקְרִיאוּ צִפֳּרִין, וְסַנְדַּלְפוֹ"ן שְׁמֵיהּ, וּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְקַיְּמֵי הַאי פִּקּוּדָא, וְאָזְלַת אִימָּא מִתְּתַּרְכָא, וּבְנִין צָוְוחִין, אִיהוּ אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, וְיֵימָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָא כְּתִיב בָּךְ (תהלים קמה ט) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אַמַּאי גְּזֵירְתְּ עַל הַאי עוֹפָא דְּאִתְּתַּרְכַת מִקִּינָּהּ, וְכֵן מטטרו"ן אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן רוּחִין דְּפָרְחִין בִּבְנֵי נָשָׁא, דְּמִכָּרְסַיָּא אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וּמֵהַאי חַיָּה רוּחִין, וּמֵאוֹפָן נַפְשִׁין, וְאִינּוּן בִּבְרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה.

וְעוֹד, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, בֹּא וּרְאֵה, יֵשׁ מַלְאָךְ מְמֻנֶּה עַל הָעוֹפוֹת, שֶׁהֵן נְפָשׁוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת צִפֳּרִים, וְסנדלפו"ן שְׁמוֹ. וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים אֶת הַמִּצְוָה הַזּוֹ וְהָאֵם הוֹלֶכֶת מִגַּרְשֶׁת, וְהַבָּנִים צוֹעֲקִים, הוּא מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָעוֹפוֹת שֶׁלּוֹ, וְיֹאמַר לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַהֲרֵי כָּתוּב כָּךְ וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, לָמָּה גָּזַרְתָּ עַל הָעוֹף הַזֶּה שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִקִּנָּהּ? וְכֵן מטטרו"ן מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָעוֹפוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵן רוּחוֹת שֶׁפּוֹרְחוֹת בִּבְנֵי הָאָדָם, שֶׁמֵּהַכִּסֵּא הֵם נְשָׁמוֹת, וּמֵהַחַיָּה הֵם רוּחוֹת, וּמֵהָאוֹפַן נְפָשׁוֹת, וְהֵם בִּבְרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה.

בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין נָחֲתִין עֲלַיְיהוּ נִשְׁמָתִין וְרוּחִין וְנַפְשִׁין בְּאַרַח אֲצִילוּת, דְּאִינּוּן רוּחָא דְּקוּדְשָׁא מֵעֲשַׂר סְפִירָן, וְכָל מְמַנָּא אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּפָרְחִין בִּבְנֵי נָשָׁא, וּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְקַיְּמִין הַאי פִּקּוּדָא, כָּל מְמַנָּא אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶה עָבִיד, כָּנִישׁ לְכָל חֵיָלִין דִּילֵיהּ, וְיֵימָא, וְכִי (נ"א הא) כָּל מְמַנָּא דְּעוֹפֵי דְּלְתַתָּא אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ דְּמְמַנָּא עֲלַיְיהוּ, וְלֵית בְּכוּ מָאן דְּאוֹלִיף זְכוּ עַל בְּנֵי דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, דְּקָנָא דִּילֵהּ דְּאִיהִי יְרוּשְׁלַיִם חֲרֵבָה, וּבְנוֹי בְּגָלוּתָא תְּחוֹת יַד אֲדוֹנִים קָשִׁין אוּמִין דְּעָלְמָא, וְלֵית מָאן דְּבָעֵי עֲלַיְיהוּ רַחֲמֵי, וְיוֹלִיף זְכוּ עֲלַיְיהוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא צָוַוח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר (ישעיה מח יא) לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה, וְאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי (יחזקאל כ יד), וּבְדָא יִתְעַר רַחֲמֵי עַל שְׁכִינְתֵּיהּ וְעַל בְּנוֹי דִּבְגָלוּתָא.

בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים יוֹרְדוֹת עֲלֵיהֶם נְשָׁמוֹת וְרוּחוֹת וּנְפָשׁוֹת בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, שֶׁהֵם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכָל מְמֻנֶּה מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָעוֹפוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם נְשָׁמוֹת שֶׁפּוֹרְחוֹת בִּבְנֵי אָדָם. וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים מִצְוָה זוֹ, כָּל מְמֻנֶּה מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָעוֹפוֹת שֶׁלּוֹ. וּמָה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? הוּא מְכַנֵּס אֶת כָּל חֵילוֹתָיו וְיֹאמַר, וְכִי (הרי) כָּל מְמֻנֶּה שֶׁל הָעוֹפוֹת שֶׁלְּמַטָּה מְלַמֵּד זְכוּת עַל הָעוֹפוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא מְמֻנֶּה עֲלֵיהֶם, וְאֵין בָּכֶם מִי שֶׁיְּלַמֵּד זְכוּת עַל בְּנֵי שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְעַל הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בַּגָּלוּת, שֶׁהַקֶּן שֶׁלָּהּ הוּא יְרוּשָׁלַיִם חֲרֵבָה, וּבָנֶיהָ בַּגָּלוּת תַּחַת יַד אֲדוֹנִים קָשִׁים, אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְאֵין מִי שֶׁמְּבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וִילַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת? בְּאוֹתוֹ זְמַן צוֹעֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאוֹמֵר, לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה, וְאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי. וּבָזֶה יִתְעוֹרְרוּ רַחֲמִים עַל שְׁכִינָתוֹ וְעַל בָּנָיו בַּגָּלוּת.

דף כג:

קם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, וְהָא קָדָם דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁכִינְתָּא, בְּמַאי הֲווֹ מְקַיְּימִין שְׁלוּחַ הַקֵּן, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, בְּגִין לְאַתְעָרָא רַחֲמִין עַל אִינּוּן נַפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין, דַּהֲווֹ אָזְלִין בְּגָלוּתָא בְּגַלְגּוּלָא מִתְתַּרְכִין מִגּוּפֵיהוֹן דְּאִתְחָרְבוּ, דַּעֲלַייְהוּ אִתְמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה בּוֹנֶה עֶלְמִין וּמַחֲרִיבָן, דְּאִשְׁתְּאָרוּ חֲרֵבִין גּוּפֵיהוֹן מִנַּייְהוּ, וּמְנִיעוּ דְּבָרָכָאן לְעִילָּא נָרִים וְנָהָר יֶחְרַב וְיִבֵּשׁ, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ אִתְחָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. (דף כג ע"ב) אִתְחָרַב בַּיִת שֵׁנִי וְחשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, וּבְגִין אִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא וְלֵית לוֹן גּוּפִין, בְּגִין לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי עֲלַייְהוּ, הֲווֹ מְקַיְּימֵי הַאי פִּקּוּדָא, אָמַר לֵיהּ, אַבָּא, אִם כֵּן תַּלְמִיד חָכָם דְּאִיהוּ מִסְטְרָא דְמַחֲשָׁבָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִיבָּרְאוֹת, הַאי אוֹרַיְיתָא אִיהִי בֵּן לְתַלְמִיד חָכָם, אִם כֵּן אִתְתָא דִילֵהּ אַמַּאי צְרִיכָא יְבוּם, דְּהָא לָא שַׁוּוּ אַפְּרְשׁוּתָא מַאֲרֵי מַתְנִיתִין לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִשְּׁאָר בְּנֵי נָשָׁא, אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, וַדַּאי צְרִיכָה יְבוּם, לְאִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאָזְלִין עַרְטִילָּאִין מִשִּׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית.

קם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר: וַהֲרֵי קֹדֶם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל וְהַשְּׁכִינָה, בַּמֶּה הָיוּ מְקַיְּמִים שְׁלוּחַ הַקֵּן? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, כְּדֵי לְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל אוֹתָן נְפָשׁוֹת וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ הוֹלְכוֹת בַּגָּלוּת בְּגִלְגּוּל, מְגֹרָשׁוֹת מִגּוּפֵיהֶם שֶׁנֶּחְרְבוּ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן, שֶׁנִּשְׁאֲרוּ חֲרֵבוֹת גּוּפוֹתֵיהֶם מֵהֶם, וּמְנִיעַת הַבְּרָכוֹת לְמַעְלָה גָּרְמָה, וְנָהָר יֶחֱרַב וְיִבַּשׁ. וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ, נֶחֱרַב בַּיִת רִאשׁוֹן - וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. נֶחֱרַב בַּיִת שֵׁנִי - וְחשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וּבִשְׁבִיל הַנְּשָׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁנִּבְרְאוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְאֵין לָהֶם גּוּפוֹת, כְּדֵי לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים הָיוּ מְקַיְּמִים אֶת הַמִּצְוָה הַזּוֹ. אָמַר לוֹ: אַבָּא, אִם כֵּן, תַּלְמִיד חָכָם שֶׁהוּא מִצַּד הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרֹאת, הַתּוֹרָה הַזּוֹ הִיא בֵּן לְתַלְמִיד חָכָם, אִם כֵּן, לָמָּה אִשְׁתּוֹ צְרִיכָה יְבוּם, שֶׁהֲרֵי לֹא שָׁמוּ הֶבְדֵּל בֵּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים לִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם? אָמַר לוֹ: בְּנִי, הֵיא וַדַּאי צְרִיכָה יְבוּם לִנְשָׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁהוֹלְכוֹת עַרְטִילָּאִיוֹת מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית.

אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב (ויקרא כז י) לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ וְגוֹמֵר, וְכִי הַאי אִתְתָא דְאִיהִי קֹדֶשׁ קָדָשִׁין, תְּהֵא קִינָא לְמָאן דְּלַאו אִיהוּ מִמִּינָהּ, דְּהָא כְּתִיב (בראשית א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, וְלֵית לָהּ הַרְכָּבָה אֶלָּא מִמִּינָהּ, אָמַר לֵיהּ, בְּנִי, גִּלְגּוּלִין אִינּוּן רָזָא דְהַרְכָּבָה, כְּגוֹן מָאן דְּמַרְכִּיב אִילָנָא דְלַאו אִיהוּ מִינֵיהּ בְּאִילָנָא אָחֳרָא, כְּגוֹן מָאן דְּמַרְכִּיבִין אַלְנִין דָּא בְדָא, אֲבָל עִקָּרָא דְאִם הֲמֵר יְמִירֶנּוּ, צָרִיךְ דִּיהֵא קֹדֶשׁ בַּקֹּדֶשׁ, דְּאִילָנָא אִית מִסְטְרָא דְמִסְאֲבוּ דְאִיהוּ רַע, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (ויקרא כז י) לֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרַע אוֹ רַע בְּטוֹב, דְּהַאי אִיהוּ רָזָא דְצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אֲבָל (שם לג) אִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ, וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ, וּבְדָא מַרְכִּיבִין קֹדֶשׁ בַּקֹּדֶשׁ, וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דִּין, וְרָזָא דְמִלָּה (שמות כו ה) מַקְבִּילוֹת

הַלֵּלְאוֹת, וּמִן בְּמִינוֹ הַאי אִיהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וְכַד הַהִיא נְשְׁמָתָא דְּאִיהִי קֻדְּשׁ לָא אַשְׁכַּחַת מְיָנָהּ, אִתְמַר בָּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ.

אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי כָּתוּב לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ וְגוֹמֵר, וְכִי הָאִשָּׁה הַזֹּו, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, תְּהֵיהּ קַן לְמִי שֶׁאֵינוֹ מִמִּינָהּ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, וְאֵין לָהּ הַרְכָּבָה אֶלָּא מִמִּינָהּ? אָמַר לוֹ: בְּנֵי, הַגַּלְגּוּלִים הֵם סוֹד שֶׁל הַרְכָּבָה, כְּמוֹ מִי שֶׁמַּרְכִּיב עֵץ שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ בְּעֵץ אַחֵר, כְּמוֹ מִי שֶׁמַּרְכִּיבִים עֲצִים זֶה עִם זֶה, אֲבָל הָעִקָּר שֶׁל אִם הַמֹּר יְמִירֶנּוּ, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה קֹדֶשׁ בְּקֹדֶשׁ, שֶׁיֵּשׁ עֵץ מִצַּד הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא רַע, וּבְשָׁבִילוֹ נֶאֱמַר לֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרַע אוֹ רַע בְּטוֹב, שֶׁזֶּהוּ סוֹד שֶׁל צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אֲבָל אִם הַמֹּר יְמִירֶנּוּ, וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ, וּבָזֶה מַרְכִּיבִים קֹדֶשׁ בְּקֹדֶשׁ וּמְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, וְסוֹד הַדִּבּוּר - מְקַבְּלוֹת הַלֵּלְאוֹת, וּמִן בְּמִינוֹ זֶהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וּכְשֶׁאוֹתָהּ נְשָׁמָה, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ, אֵינָהּ מוֹצֵאת אֶת מְיָנָהּ, נֶאֱמַר בָּהּ וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ.

וְהָכִי רָזָא דְּקַן צִפּוֹר, דְּאִתְמַר בָּהּ (דברים כב ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאָזְלָא מְנַדְּדָא מִן קִנָּהּ, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל א"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר (איוב לג כט), לְקַבֵּל תְּלַת שְׁלוּחִים דִּיוֹנָה, וְכַד אַשְׁכַּחַת אֲתַר לְשָׁרְיָא תַּמָּן, אִתְמַר בָּהּ (בראשית ח יב) וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, לְמֵיתֵי זִמְנָא אָחֳרָא בְּהַרְכָּבָה.

וְכָךְ סוֹד שֶׁל קַן צִפּוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְהוֹלֶכֶת נוֹדֶדֶת מִקִּנָּהּ, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל א"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר, כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה שְׁלוּחִים שֶׁל הַיּוֹנָה, וּכְשֶׁמּוֹצֵאת מָקוֹם לִשְׁרוֹת שָׁם, נֶאֱמַר בָּהּ וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד. לְהָבִיא זְמַן אַחֵר בַּהַרְכָּבָה.

וּבְגִין דָּא שַׁלּוּחַ הַקֵּן בְּכָל עוֹפִין קַדִּישִׁין אִיהוּ, וְלָא בִּמְסָאֲבִין, דְּאִנּוּן נְשְׁמָתִין דְּאָזְלִין מִתְתַּרְכִין, לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ, וּמַה כְּתִיב בְּהוּ (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַּיִת דָּא גַּלְגּוּלָא קַדְמָאָה דְּאִיהִי נֶפֶשׁ, וּדְרוֹר קֵן לָהּ דָּא גַּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא דְּרוּחָא, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ דָּא גַּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה דִּנְשְׁמָתָא, וּבְגִין דָּא שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח לְקַבֵּל נֶפֶשׁ וְרוּחַ, אֶת הָאֵם לְרִבּוּת נְשְׁמָתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, אֶת הָאֵם, אֶת אָתָא לְרִבּוּת גַּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה.

וּמִשּׁוּם כָּךְ שַׁלּוּחַ הַקֵּן הוּא בְּכָל הָעוֹפוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְלֹא בַּטְּמֵאִים, שֶׁהֵם נְשָׁמוֹת שֶׁהוֹלְכוֹת מְגֹרָשׁוֹת, לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וּמַה כָּתוּב בָּהֶם? גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַּיִת - זֶהוּ גַּלְגּוּל רִאשׁוֹן שֶׁהוּא נֶפֶשׁ, וּדְרוֹר קֵן לָהּ - זֶהוּ הַגִּלְגּוּל הַשֵּׁנִי שֶׁל הָרוּחַ, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ - זֶהוּ גִּלְגּוּל שְׁלִישִׁי שֶׁל הַנְּשָׁמָה, וּמִשּׁוּם זֶה שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, כְּנֶגֶד נֶפֶשׁ וְרוּחַ. אֶת הָאֵם, לְרִבּוּת הַנְּשָׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. אֶת הָאֵם, אֶת בָּא לְרִבּוּת גִּלְגּוּל שְׁלִישִׁי.

וּבְגִין דָּא מָאן דִּמְקַבְּלִין אוּשְׁפִּיזִין, דְּאִינּוּן נְשְׁמָתִין יְתֵרִין, דְּאִינּוּן מַרְכִּיבִין עֲלַיְיהוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, בְּאַנְפִּין צָהוּבִין בְּחֶדְוָה בְּעִנּוּגָא בְּהַאי עָלְמָא, כַּד נְשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא נָפִיק מִן גּוּפֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא, הָכִי מְקַבְּלִין לוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִתְמַר בְּהוֹן גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַּיִת וכו',

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְקַבֵּל אוֹרְחִין בִּרְעוּ שְׁלִים, כְּאִלּוּ מְקַבֵּל אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא, דִּבְמִדָּה דְמָדַד בַּר נַשׁ בָּהּ מוֹדְדִין לֵיהּ, אָתָא רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְנָשִׁיק יְדוֹי, וְאִשְׁתַּטְחוּ לֵיהּ כָּל חַבְרַיָּא, וְאָמְרוּ לֵיהּ, אִילּוּ לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין דַּיי:

וּמִשּׁוּם זֶה, מִי שֶׁמְּקַבְּלִים אוֹרְחִים, שֶׁהֵם נְשָׁמוֹת יְתֵרוֹת שֶׁהֵם מַרְכִּיבִים עֲלֵיהֶם בְּעֶרֶב שַׁבָּת, בְּפָנִים צְהֻבּוֹת, בְּשִׂמְחָה וּבְעֹנֶג בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁהַנְּשָׁמָה וְהָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ יוֹצְאוֹת מִן הַגּוּף מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ מְקַבְּלִים אוֹתָם בָּעוֹלָם הַבָּא, וְנֶאֱמַר בָּהֶם גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וְכוּ'. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּקַבֵּל אוֹרְחִים בְּרָצוֹן שְׁלֵם, כְּאִלּוּ מְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה, שֶׁבְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְנָשַׁק יְדָיו, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לוֹ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ לוֹ: אִלּוּ לֹא בָאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ - דַּיֵּי.

דף כד.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא נָחִית מֵעִילָּא, בְּכַמָּה חֶיָּילִין דְּנִשְׁמָתִין, וְכַמָּה מַלְאָכַיָּא סוּחָרֵנֵיהּ, וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה עֲטָרָה עַל כֻּלְּהוּ, כֶּתֶר בְּרֵישׁ כָּל צַדִּיק, בְּהַהוּא זִמְנָא קָלָא אִתְעַר בְּאִילָנָא דְּלְעֵילָּא בְּנִגּוּנָא, וְכַמָּה עוֹפִין דְּנִשְׁמָתִין שַׁרְיָין תַּמָּן בְּעַנְפּוֹי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל ד ח) רְבָה אִילָנָא וּתְקִיף וכו', וְיֵימָא הֵכִי, רַבִּי רַבִּי אַנְתְּ הוּא אִילָנָא דְּרְבָה וּתְקִיף בְּאוֹרַיְיתָא, בְּעַנְפִּין דִּילָךְ דְּאִינּוּן אַבְרִין קַדִּישִׁין, כַּמָּה עוֹפִין שַׁרְיָין תַּמָּן, דְּנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ט) וּבְעַנְפּוֹהִי יְדוּרָן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא, וְכַמָּה בְּנֵי נָשָׁא לְתַתָּא יִתְפַּרְנְסוּן מֵהַאי (דף כד ע"א) חִבּוּרָא דִּילָךְ, כַּד יִתְגַּלֵּי לְתַתָּא בְּדָרָא בַתְרָאָה בְּסוֹף יוֹמַיָּא, וּבְגִינֵיהּ (ויקרא כה י) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ וְגוֹמֵר.

בֵּין כָּךְ הֲרֵי אֵלִיָּהוּ יוֹרֵד מִלְמַעְלָה עִם כַּמָּה חֵילוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת וְכַמָּה מַלְאָכִים סְבִיבוֹ, וְהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה מְעֻטֶּרֶת עַל כֻּלָּם, כֶּתֶר בְּרֹאשׁ שֶׁל כָּל צַדִּיק. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְעוֹרֵר קוֹל בָּעֵץ שֶׁלְּמַעְלָה בְּנִגּוּן, וְכַמָּה עוֹפוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת שׁוֹרוֹת שָׁם בָּעֲנָפִים שֶׁלּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גֶּדֶל הָאִילָן וּמִתְחַזֵּק וְכוּ', וְיֹאמַר: כֵּן, רַבִּי רַבִּי אַתָּה, אַתָּה הוּא עֵץ שֶׁגָּדוֹל וְתַקִּיף בַּתּוֹרָה, בָּעֲנָפִים שֶׁלְּךָ, שֶׁהֵם אֵיבָרִים קְדוֹשִׁים, כַּמָּה עוֹפוֹת שׁוֹרִים שָׁם, שֶׁנִּשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבַעֲנָפָיו יִקְנְנוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, וְכַמָּה בְּנֵי אָדָם לְמַטָּה יִתְפַּרְנְסוּ מֵהַחִבּוּר הַזֶּה שֶׁלְּךָ, כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה לְמַטָּה בַּדּוֹר הָאַחֲרוֹן בְּסוֹף הַיָּמִים, וּבִגְלָלוֹ וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ וְגוֹמֵר.

פָּתַח אֵלִיָּהוּ וְאָמַר, כַּד נָפִיק שַׁבַּתָּא וְיוֹמִין טָבִין, וְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן תְּחוֹת מֶמְשָׁלָה דְסמא"ל וְשַׁבְעִין מְמַנָּן, וְדָחֲקִין לְיִשְׂרָאֵל, קָלָא נָפִיק מִן שְׁמַיָּא לְגַבֵּיהּ, וְיֵימָא הֵכִי, יְרָ"א בֹּשֶׁ"ת, וְדָא בְּרֵאשִׁית, יְהֵא לָךְ כְּסוּפָא מִן שְׁמַיָּא, וְדָא (בראשית)

פָּתַח אֵלִיָּהוּ וְאָמַר: כְּשֶׁיּוֹצֵא שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וְיִשְׂרָאֵל הֵם תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת סָמָא"ל וְשִׁבְעִים מְמֻנִּים וְדוֹחֲקִים אֶת יִשְׂרָאֵל, קוֹל יוֹצֵא מֵהַשָּׁמַיִם אֵלָיו, וְיֹאמַר כָּךְ, יְרָ"א בֹּשֶׁ"ת, וְזֶה בְּרֵאשִׁי"ת, תִּהְיֶה לְךָ בּוּשָׁה מִן הַשָּׁמַיִם, וְזֶה (בראשית).

תקונא שביעאה

בְּרֵאשִׁית יְרֵ"א בּשֵׁ"ת, וַיו לֵיהּ לְסמא"ל, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵיתֵי לְמִפְרַק לִשְׁכִינְתָּא וּלְיִשְׂרָאֵל בְּנָהָא, וְתָבַע מִנַּיהּ וּמִשַּׁבְעִין אוּמִין וּמִמַּמָּנָן דִּילְהוֹן, כָּל עָאקוּ דְעָאקוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּקֻדְשָׁא דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל, גַּלִּי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּהֲווֹ עָתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמֶהֱוֵי תְּחוֹת שִׁעְבּוּדַיְיהוּ, (ס"א למפק מתחות שעבודייהו), וְאַחֲזַי לֵיהּ וּלְשַׁבְעִין מְמַנָּן דְּתָחוֹת יְדֵיהּ, אַגְרָא דְלְהוֹן אִי הֲווֹ אוֹקְרִין לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית לט ה) וַיְבָרֶךְ יְיָ' אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף, וְאִיהוּ וּמְמַנָּן דִּילֵיהּ לָא עָבְדִין לְהוֹן יְקָרָא, אֶלָּא עָבְדִין בְּהוֹן וּבִשְׁכִינְתָּא קַלָּנָא, דְּאָמְרִין לוֹן כָּל יוֹמָא אַיֵּה אלהי"ך, וּבְגִין דָּא קַלָּא נָפִיק לְגַבֵּיהּ כָּל יוֹמָא מִן שְׁמַיָּא, וְאָמַר יְרֵ"א בּשֵׁ"ת, יְהֵא לָךְ כְּסוּפָּא מִן שְׁכִינְתָּא, יֵרֵ"א שָׁמַיִם יְהֵא לָךְ כְּסוּפָּא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ שָׁמַיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלכים א ח לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְדָא (בראשית)

תִּיקוּן שְׁבִיעִי, בְּרֵאשִׁית יְרֵ"א בּשֵׁ"ת, אוֹי לוֹ לְסמא"ל, כְּשֶׁיָּבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְדּוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה וְאֶת יִשְׂרָאֵל בָּנֶיהָ, וְתוֹבֵעַ מִמֶּנּוּ וּמִשִּׁבְעִים הָאֻמּוֹת וּמֵהַמְמֻנִּים שֶׁלָּהֶם כָּל הַצָּרוֹת שֶׁהֵצִיקוּ לְיִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁלִּפְנֵי שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל גִּלָּה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּהְיוּ עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת תַּחַת שִׁעְבּוּדָם (לצאת מתחת שעבודם), וְהֶרְאָה לוֹ וּלְשִׁבְעִים הַמְמֻנִּים שֶׁתַּחַת יָדוֹ אֶת שְׂכָרָם, אִם הָיוּ מְכַבְּדִים יִם אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְבָרֶךְ יהו"ה אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף. וְהוּא וְהַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ לֹא עוֹשִׂים לָהֶם כְּבוֹד, אֶלָּא עוֹשִׂים בָּהֶם וּבִשְׁכִינָה קַלּוֹן, שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶי"ךָ, וּמִשּׁוּם זֶה יוֹצֵא קוֹל אֲלֵיהֶם כָּל יוֹם מִן הַשָּׁמַיִם וְאוֹמֵר יֵרֵ"א בּשֵׁ"ת, תִּהְיֶה לְךָ בּוּשָׁה מִן הַשְּׁכִינָה. יֵרֵ"א שָׁמַיִם, תִּהְיֶה לְךָ בּוּשָׁה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא שָׁמַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְזֶה (בראשית).

תקונא תמינאה

בְּרֵאשִׁית, ש' שָׁמַיִ"ם, (יר"א שמי"ם), יֵרֵ"א בַּיִ"ת דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ רֵא"שׁ בַּיִ"ת, דָּחִיל לֵיהּ בְּבֵיתֵיהּ, דָּא הוּא בְּרֵאשִׁי"ת, וְאִיהוּ וּמְמַנָּן דִּילֵיהּ לָא דָּחִילוּ מִנַּיהּ, וַחֲרִיבוּ בֵּיתֵיהּ בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי, וּבְגִין דָּא (ישעיהו כד כג) וְחָפְרָה הַלְּבָנָה דְּאִיהִי נָחָשׁ אֲשֶׁת זְנוּנִים, וּבוּשָׁה הַחַמָּה דְּאִיהִי גֵּיהִנֹּם, דְּנָחָשׁ אֲשֶׁת זְנוּנִים חָרִיבַת בֵּיתָא דִּשְׁכִינְתָּא, וְחַמָּה דְּאִיהִי גֵּיהִנֹּם סַם הַמָּוֶת אוֹקִידַת הֵיכָלָא.

תִּיקוּן שְׁמִינִי בְּרֵאשִׁית, ש' שָׁמַיִם, (יר"א שמי"ם), יֵרֵ"א בַּיִ"ת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא רֵא"שׁ בַּיִ"ת, פְּחַד מִמֶּנּוּ בְּבֵיתוֹ, זֶהוּ בְּרֵאשִׁי"ת. וְהוּא וְהַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ לֹא פָּחֲדוּ מִמֶּנּוּ וְהֶחֱרִיבוּ בֵּיתוֹ, בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, וּמִשּׁוּם זֶה וְחָפְרָה הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא נָחָשׁ אֲשֶׁת זְנוּנִים, וּבוּשָׁה הַחַמָּה, שֶׁהִיא גֵּיהִנֹּם, שֶׁנָּחָשׁ אֲשֶׁת זְנוּנִים הֶחֱרִיבָה אֶת בֵּית הַשְּׁכִינָה, וְחַמָּה, שֶׁהִיא גֵּיהִנֹּם, סַם הַמָּוֶת, שָׂרְפָה אֶת הַהֵיכָל.

וּבְזִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּנֵי לוֹן כְּמִלְקַדְמִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קמז ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְיָ', בְּהַהוּא זִמְנָא וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה (ישעיה כד כג), אֵימָתַי, בְּזִמְנָא דְכִי מָלַךְ יְיָ צבאו"ת, דְּבִנְיָינָא קַדְמָאָה אִתְעֲבִיד עַל יְדָא דְבַר נַשׁ, וּבְגִין דָּא שַׁלִּיטוּ עֲלַיְהוּ, בְּגִין (תהלים קכז א) דְּאִם יְיָ' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וּבְגִין דְּבִנְיָינָא בַּתְרָאָה יְהֵא עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִתְקַיֵּים, וְעַל דָּא אָמַר קְרָא, (חגי ב ט) גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן.

וּבְזִמְנָא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִבְנֶה אוֹתָם כְּמוֹ מִקֹּדֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יהו"ה, בְּאוֹתוֹ זְמַן וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה, אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁכִּי מָלַךְ יהו"ה צְבָאוֹ"ת, שֶׁהַבִּנְיָן הָרִאשׁוֹן נַעֲשָׂה עַל יְדֵי אָדָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ שָׁלְטוּ עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁאִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁהַבִּנְיָן הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - יִתְקַיֵּים, וְעַל זֶה אָמַר הַכָּתוּב, גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְיִתְבְּנֵי בִנְיָינָא עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא וְתַתָּא, אִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה (ישעיהו ל כו), וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה, דְּאִינּוּן נוּקְבִין דְּסמא"ל, וּבְגִין דְּלָא דְחִיל סמא"ל מִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ שָׁמַיִם, וּבַת זוּגֵיהּ לָא דְחִילַת מִשְׁכִּינְתֵּיהּ דְּאִיהִי אַרְעִיהּ, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם נא ו), כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ, וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, הוּא סמא"ל וּבַת זוּגֵיהּ:

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּבָּנֶה הַבִּנְיָן עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה, שֶׁהֵם הַנְּקֵבוֹת שֶׁל סמא"ל, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא פָּחַד סמא"ל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא שָׁמַיִם, וּבַת זוּגוֹ לֹא פָּחֲדָה מִשְׁכִּינָתוֹ, שֶׁהִיא הָאָרֶץ, נֶאֱמַר בָּהֶם, כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, הוּא סמא"ל וּבַת זוּגוֹ.

תקונא תשיעאה

דף כד:

בְּרֵאשִׁית, (דף כד ע"ב) יֵר"א שַׁבָּ"ת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות לא יד) מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת, דְּעָאלוּ אוֹרְבִים בֶּחָלָל דִּילָהּ דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר יט יג) אֶת מִקְדַּשׁ יְיָ' טִמֵּא, חֹלֶל מַמְלָכָה וְשָׁרֶיהָ (איכה ב ב), וְשִׁפְחָה עָאלַת בַּאֲתַר דִּגְבִירָה, דְּאִיהִי נָדָה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה, וְסָאִיבַת אַתְרָהָא, דְּתַמָּן הֲוָה נַיְיחָא דִּשְׁכִינְתָּא, וְקָלָא הֲוָה נָחִית וְאָמַר, יֵרֵא שַׁבָּת, וְאִיהִי לָא עָבְדַת כַּךְ, אֶלָּא חֹלֶל מַמְלָכָה וְשָׁרֶיהָ, וּבָרְחַת שְׁכִינְתָּא מִתַּמָּן, בְּהַהוּא זִמְנָא שָׁחֲקוּ עַל מִשְׁבַּתֶּיהָ, וְאָמְרַת שִׁפְחָה, לַאו הַאי כְּגַוְונָא דְעָבְדַת שָׂרַי לְשִׁפְחָה דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית טז ח) מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹרַחַת, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרַתָּא דְרָשָׁע חַיָּיבָא, וְהָא אַף עַל גַּב דְּשָׂרַי תָּרְכַת לָהּ, אֲנָא רְחִימְנָא עֲלָהּ וְעַל בְּנָהּ,

וְאַתּוּן לָא עֲבַדְתּוּן הָכִי, אֶלָּא גַּרְמְתּוּן (נ"א גמלתון) בִּישׁ תְּחוֹת טָב, אֲנָא אוֹמֵינָא לְאַעֲבָרָא מַלְכוּתָא חַיְיבָא מֵעָלְמָא, וְלָא יְהֵא חֶדְוָה קֳדָמֵי עַד דְּיִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא יְהֵא חֶדְוָה קֳדָמַי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי יא י) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה:

תִּקּוּן תְּשִׁיעִי, בְּרֵאשִׁית, יֵ"א שַׁבָּ"ת, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת, שֶׁנִּכְנְסוּ אוֹיְבִים בֶּחָלֵל שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְנֶאֱמַר בָּהֶם אֶת מִקְדָּשׁ יהו"ה טִמֵּא, חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ, וְשִׁפְחָה נִכְנֶסֶת בִּמְקוֹם הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא נִדָּה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה, וְטִמְּאָה אֶת מְקוֹמָהּ, שֶׁשָּׁם הָיְתָה מְנוּחַת הַשְּׁכִינָה, וְקוֹל הָיָה יוֹרֵד וְאוֹמֵר, יֵרֵא שַׁבָּת, וְהִיא לֹא עָשְׂתָה כֵּן, אֶלָּא חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ, וּבָרְחָה הַשְּׁכִינָה מִשָּׁם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁחָטְאוּ עַל מִשְׁבַּצְתָּיִךְ, וְאָמְרָה הַשִּׁפְחָה, לֹא זֶה כְּמוֹ שֶׁעָשְׂתָה שָׂרַי לְשִׁפְחָתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹרַחַת. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בַּת הָרָשָׁע הַחַיָּב, וַהֲרֵי אַף עַל גַּב שֶׁשָּׂרָה גֶּרְשָׁה אוֹתָהּ, אֲנִי רִחַמְתִּי עָלֶיהָ וְעַל בְּנָהּ, וְאַתֶּם לֹא עֲשִׂיתֶם כָּךְ, אֶלָּא גְּרַמְתֶּם (גמלתם) רַע תַּחַת טוֹב, אֲנִי נִשְׁבַּעְתִּי לְהַעֲבִיר אֶת מַלְכוּת הָרְשָׁעָה מִן הָעוֹלָם, וְלֹא תִהְיֶה שִׂמְחָה לְפָנַי עַד שֶׁיֹּאבְדוּ מִן הָעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן תִּהְיֶה שִׂמְחָה לְפָנַי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה.

תקונא עשיראה

בְּרֵאשִׁית שִׁי"ר תָּאֵ"ב, וְהָא אִיהוּ שִׁיר מְשׁוּבָּח מִכָּל הַשִּׁירִים, תָּאֵב מִכָּל הַשִּׁירִים, וְעָלֵיהּ אִתְּמַר שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, לְמֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, הָכִי אוּקְמוּהוּ, וְהַאי שִׁיר מַתַּי יִתְעַר, בְּזִמְנָא דְּיִתְאַבְּדוּן סמא"ל וּמְמַנָּן דִּילֵיהּ חַיְיבָיָא מִן עָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה (שמות טו א), אָז שָׁר לָא כְּתִיב אֶלָּא יָשִׁיר, וְהָא אוּקְמוּהוּ.

תִּיקוּן עֶשְׂרִי, בְּרֵאשִׁית, שִׁי"ר תָּאֵ"ב, וְזֶהוּ הַשִּׁיר הַמְשֻׁבָּח מִכָּל הַשִּׁירִים, תָּאֵב מִכָּל הַשִּׁירִים, וְעָלָיו נֶאֱמַר שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, לְמֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, כָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ. וּמָתַי יִתְעוֹרֵר הַשִּׁיר הַזֶּה? בִּזְמַן שֶׁיֹּאבְדוּ סמא"ל וְהַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ הָרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, לֹא כָתוּב אָז שָׁר, אֶלָּא אָז יָשִׁיר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ.

וְהַאי שִׁיר בְּאָז, סְלִיק בְּפוּמָא, אֲבָל שִׁיר אִיהוּ וַדַּאי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, בְּהַהוּא זִמְנָא וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה (מלכים א ה י).

וְהַשִּׁיר הַזֶּה בְּאָז, עוֹלֶה בַּפֶּה, אֲבָל הַשִּׁיר הוּא וַדַּאי חָכְמַת שְׁלֹמֹה. בְּאוֹתוֹ זְמַן וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה.

וּמָאן סָלִיק לָהּ לְאַתְרָהּ, דָּא מֹשֶׁה, וְרָזָא דְמִלָּה אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּאָן סָלִיק לָהּ בְּתַלְשָׁא, הַאי תַּנָּא דְתַלְשָׁא אִיהִי י' יָשִׁיר, וְתָקוּם מִן ה' דְמֹשֶׁה וְשַׁרְיָא עַל רֵישָׁא דְוֹ', וְאִתְעֲבִידַת תַּנָּא ז', וְסָלִיק לָהּ עַד אֲתַר דְּאִתְגְּזַרַת מִתַּמָּן.

וּמִי הֶעֱלָה אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ? זֶה מֹשֶׁה, וְסוֹד הַדָּבָר - אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. בְּאֵיפֹה מַעֲלֶה אוֹתָהּ? בְּתַלְשָׁא. הַכֶּתֶר הַזֶּה שֶׁל תַּלְשָׁא הִיא י' יָשִׁיר, וְתָקוּם מִן ה' שֶׁל מֹשֶׁה, וְשׁוֹרֶה עַל הָרֹאשׁ שֶׁל ו', וְנַעֲשֵׂית ז' כֶּתֶר, וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ עַד הַמָּקוֹם שֶׁנִּגְזְרָה מִשָּׁם.

כַּד סָלְקָא לְגַבֵּי י' עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת שִׁיר זָכָר, וְכַד נָחְתָא לְגַבֵּי ה' אִתְקְרִיאַת שִׁירָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ' וְגוֹמֵר, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹמֵר, דְּאִיהִי אַבְנָא דִי מְחָת לְצַלְמָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה, בְּהַהִיא זִמְנָא דְאִתְמַחִי צַלְמָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה דְיוֹקְנָא בִישָׁא, אִתְּמַר בָּהּ (דניאל ב לה) וְאַבְנָא דִי מְחָת לְצַלְמָא הֲוַת לְטוּר רַב וּמְלֵאת כָּל אַרְעָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהָכִי סְלִיקַת עַד דְּלָא אַשְׁכְּחִין לָהּ אֲתַר, וְשָׁאֲלִין מַלְאָכִין בְּגִינָהּ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלָא אַשְׁכְּחִין לָהּ שִׁיעוּרָא, עַד דְּאָמְרִין בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ' מִמְּקוֹמוֹ, בְּגִין דְּסָלְקָא לֵיהּ עַד אֵין סוֹף דְּאִיהוּ י' רֵישָׁא דְּא'.

כְּשֶׁעוֹלָה אֶל י' הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת שִׁיר זָכָר, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת אֶל ה' נִקְרֵאת שִׁירָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ"ה וְגוֹמֵר, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹמֵר, שֶׁהִיא אֶבֶן שֶׁמַּכָּה אֶת צֶלֶם הָעֲבוֹדָה זָרָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּמְחֶה הַצֶּלֶם שֶׁל הָעֲבוֹדָה זָרָה, הַדְּמוּת הָרָעָה, נֶאֱמַר בָּהּ וְהָאֶבֶן שֶׁהִכְּתָה אֶת הַצֶּלֶם נִהְיְתָה לְהַר גָּדוֹל וּמְלֵאָה אֶת כָּל הָאָרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מָלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְכָךְ עוֹלָה עַד שֶׁלֹּא מוֹצְאִים לָהּ מָקוֹם, וְשׁוֹאֲלִים הַמַּלְאָכִים בִּגְלָלָהּ, אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלֹא מוֹצְאִין לָהּ שִׁעוּר, עַד שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲלָה אוֹתוֹ עַד אֵין סוֹף, שֶׁהוּא י' הָרֹאשׁ שֶׁל א'.

דף כה.

וּבְאַן סְלִיקַת בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ ו', עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, כַּד סְלִיקַת עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ אִתְּמַר בָּהּ (משלי יב ד) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וְכַד נְחִיתַת תְּחוֹתֵיהּ אִתְקְרִיאַת בַּת זוּגֵיהּ יְחוּדֵיהּ. (דף כה ע"א) אִיהוּ תַּגָּא לְעִילָּא, תַּגָּא דְסֵפֶר תּוֹרָה, בְּגִינָהּ אִתְּמַר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, וְאִיהִי נְקוּדָה דְקָמֵץ א' לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָא א יְחוּדֵיהּ לְעִילָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא דָא א תַּגָּא עַל סֵפֶר תּוֹרָה, לְתַתָּא כְּגַוְונָא דָא א נְקוּדָה דְאוֹרַיְיתָא, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

וְאֵיפֹה עוֹלָה? בַּעֲמוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא ו', עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ. כְּשֶׁעוֹלָה הָעֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, נֶאֱמַר בָּהּ אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת תַּחְתָּיו, נִקְרֵאת בַּת זוּגוֹ יְחוּדוֹ, הוּא כֶּתֶר לְמַעְלָה, הַכֶּתֶר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, בִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, וְהִיא נְקֻדָּה שֶׁל קָמֵץ א' לְמַטָּה, כְּמוֹ זֶה א יְחוּדוֹ לְמַעְלָה הוּא כְּמוֹ זֶה א תָּג עַל סֵפֶר תּוֹרָה, לְמַטָּה כְּמוֹ זֶה א' נְקֻדָּה שֶׁל הַתּוֹרָה, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

כַּד אִיהִי חַיָּה בֵּינַיְיהוּ, אוֹמְרִים מִמְּקוֹמוֹ יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, כַּד אִסְתַּלְּקַת מִינַיְיהוּ, שׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וּבַהַהוּא זִמְנָא דְסָלְקָא אִיהִי כֻּלְּהוּ חֵיוָון תְּרֵפֵּינָה כַּנְפֵּיהֶם (יחזקאל א כד), וְאֵימָתַי סָלְקָא אִיהִי לְעִילָּא, בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בַּעֲמִידָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) בְּעָמְדָם תְּרֵפֶּינָה כַנְפֵּיהֶם, דְּסָלְקַת עַד אֵין סוֹף, לְמִשְׁאַל מְזוֹנָא מֵעִלַּת הָעִלּוֹת, וְכַד נְחִיתַת נְחִיתַת מַלְיָא מִכָּל טָבִין, בַּהַהוּא זִמְנָא חֵיוָון פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְגַבָּהּ, בְּכַמָּה שִׁירוֹת וְתוּשְׁבְּחָן לְקַבְּלָא לָהּ בְּחֶדְוָה.

כְּשֶׁהִיא חַיָּה בֵּינֵיהֶם, אוֹמְרִים מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, כְּשֶׁהִסְתַּלְּקָה מֵהֶם, שׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁעוֹלָה הִיא, כָּל הַחַיּוֹת תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם. וּמַתַּי הִיא עוֹלָה לְמַעְלָה? בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בָּעֲמִידָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם, שֶׁעוֹלָה עַד אֵין סוֹף לִשְׁאֹל מָזוֹן מַעְלַת הָעֲלוֹת, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת, יוֹרֶדֶת מִלְאָה מִכָּל הַטּוֹבוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַחַיּוֹת פּוֹתְחוֹת כַּנְפֵיהֶן אֵלֶיהָ בְּכַמָּה שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת לְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה.

וּבְאָן אָתַר נָחֲתַת בְּאָת ו' דְּאִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא דְּא' עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בֵּיהּ קָרָאן לֵיהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שִׁי"ר אֵ"ל, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּנָחֲתַת מַה כְּתִיב בְּחֵיוָון (שם) וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם יוֹרֶדֶת? בְּאוֹת ו' שֶׁהִיא בְּאֶמְצַע שֶׁל א' עַמּוּד הָאֶמְצָעִי, בּוֹ קוֹרְאִים לוֹ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שִׁי"ר אֵ"ל, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיּוֹרֶדֶת מַה כָּתוּב בַּחַיּוֹת? וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם.

קָם אֵלְיָהוּ וְאָמַר רַבִּי רַבִּי חֲזוֹר בָּךְ, בְּוַדַּאי כַּד אִיהִי סְלִיקַת, כֻּלְּהוּ חֵיוָון מְצַפְצְפִין לְגַבָּהּ בְּכַמָּה שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, וְאִיהִי סָלְקָא עַל כֻּלְּהוּ עַד אֵין סוֹף, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי לא כט) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.

קָם אֵלְיָהוּ וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, חֲזוֹר בְּךָ, בְּוַדַּאי כְּשֶׁהִיא עוֹלָה, כָּל הַחַיּוֹת מְצַפְצְפוֹת אֵלֶיהָ בְּכַמָּה שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת, וְהִיא עוֹלָה עַל כֻּלָּם עַד אֵין סוֹף. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.

עַד דְּקָרָאן לָהּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּתֵיחוּת לְגַבַּיְהוּ, וּבְאָן קָרָאן לָהּ בְּבֶן זוּגָהּ דְּאִיהוּ ו', יִשְׂרָאֵל סָבָא, וְאִיהוּ שִׁיר אֵ"ל, שִׁיר דִּילֵיהּ, דְּאִם לָא קָרָאן לָהּ בֵּיהּ לָא נָחֲתָא עֲלַיְהוּ.

עַד שֶׁקּוֹרְאִים לָהּ יִשְׂרָאֵל סָבָא בַּקְּרִיאַת שְׁמַע שֶׁתֵּרֵד אֲלֵיהֶם. וְאֵיפֹה קוֹרְאִים לָהּ? עִם בֶּן זוּגָהּ שֶׁהוּא ו', יִשְׂרָאֵל סָבָא, וְהוּא שִׁי"ר אֵ"ל, הַשִּׁיר שֶׁלּוֹ, שֶׁאִם לֹא קוֹרְאִים לָהּ בּוֹ, לֹא יוֹרֶדֶת עֲלֵיהֶם.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּנָחֲתַת קָשְׁרִין לָהּ בִּתְפִלָּה דְּיָד לְתַתָּא, דְּתֵהֵא קְשׁוּרָה עִמֵּיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ (בראשית מד ז), וְקֶשֶׁר דְּתַרְוַיְיהוּ אִיהוּ שֶׁרֵ"ק לְתַתָּא, וּלְעֵילָא שַׁלְשֶׁלֶ"ת תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ, בְּרָזָא דְּטַעֲמֵי אִתְקְרִיאַת תְּנוּעָה, מִסְטָרָא דְּנָקוּדָה יְחוּדָא, וְצָרִיךְ לְאַרְכָא לָהּ בְּתְנוּעָה דְּאִיהוּ רְבִיעַ עַד אֵין סוֹף לְעֵילָא, וְצָרִיךְ לְנָחֲתָא לָהּ בְּחִירֵ"ק עַד אֵין תַּכְלִית, לְאַמְלָכָא לָהּ עַל תַּתָּאִין.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיּוֹרֶדֶת, קוֹשְׁרִים אוֹתָהּ בִּתְפִלָּה שֶׁל יָד לְמַטָּה, שֶׁתִּהְיֶה קְשׁוּרָה עִמּוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר - וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, וְהַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם הוּא שׁוּרֵ"ק לְמַטָּה, וּלְמַעְלָה שַׁלְשֶׁלֶ"ת, תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ, בְּסוֹד הַטַּעֲמִים נִקְרֵאת תְּנוּעָה מֵהַצַּד שֶׁל הַנְּקֻדָּה יְחוּד, וְצָרִיךְ לְהַאֲרִיךְ אוֹתָהּ עִם תְּנוּעָה, שֶׁהִיא רְבִיעַ עַד אֵין סוֹף לְמַעְלָה, וְצָרִיךְ לְהוֹרִיד אוֹתָהּ בְּחִירֵ"ק עַד אֵין תַּכְלִית, לְהַמְלִיךְ אוֹתָהּ עַל הַתַּחְתּוֹנִים.

וּבְשׁוּרֵ"ק צָרִיךְ לְיַחֲדָא לָהּ בְּבַעֲלָהּ, וּבְחוֹלֵ"ם אִיהִי תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, וּבְחִירֵ"ק אִיהִי כָּרְסַיָּא תְּחוֹתֵיהּ, וּבְשׁוּרֵ"ק אִיהוּ יְחוּדָא לְגַבֵּיהּ, כְּגַוְונָא דָּא וְ, וְכַד אִיהִי לְעֵילָא תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, וְאִיהִי בְּרַתָּא (נ"א נחתא) תְּחוֹת רַגְלוֹי, וְאִיהִי בְּיִחוּדָא דִּילֵיהּ בְּחֵיקֵיהּ, אִתְעֲבִידַת שֶׁרֵ"ק

קְשׁוּרָא דִּילֵיהּ, וְכַד בָּעֵי לְתַבְרָא קְלִיפִּין דְּאִינּוּן צְלָמִים, בָּהּ אִתְקְרֵי שְׁבָ"א תְּבִי"ר, וּבָהּ שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם (שמות כג כד).

וּבְשׁוּר"ק צָרִיךְ לְיַחֵד אוֹתָהּ עִם בַּעְלָהּ, וּבְחֹל"ם הִיא כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ, וּבְחִיר"ק הִיא כִּסֵּא תַּחְתָּיו, וּבְשׁוּר"ק הִיא יְחוּד אֲלָיו, כְּגוֹן וְ, וּכְשֶׁהִיא לְמַעְלָה, כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ, וְהִיא בַּת (יורדת) תַּחַת רַגְלָיו, וְהִיא בְּיִחוּד שֶׁלּוֹ בְּחֵיקוֹ נַעֲשֵׂית שׁוּר"ק הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ, וּכְשֶׁצָּרִיךְ לִשְׁבּוֹר הַקְּלִפּוֹת שֶׁל אוֹתָם צְלָמִים, בָּהּ נִקְרֵאת שְׁבָ"א תְּבִי"ר, וּבָהּ שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם.

אֲבָל יְחוּדָא דִּילָהּ בְּנְקוּדַת שׁוּר"ק וּ דְּאִיהוּ יְסוֹד חַ"י עָלְמִין, חַ"י בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא, בְּזִמְנָא דְּאִינּוּן בְּיִחוּדָא חָדָא, צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמֵיקַם בִּצְלוֹתָא בַּחֲשַׁאי, וְרָזָא דְמִלָּה הָבִיאוּ לִי בַּחֲשַׁאי, וּבְגִין דָּא בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בַּעֲמִידָה, לְאַתְעָרָא לְגַבָּהּ חַ"י בִּרְכָאן בַּחֲשַׁאי, לְאַרְקָא לָהּ בִּרְכָאן, אִתְמַר בְּחֵיוָן בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶם, דְּלָא צָרִיךְ לְמִשְׁמַע גַּדְפַּיְהוּ (נ"א קלא), כְּגַוְונָא דַחֲנָּה דְאִתְמַר בָּהּ (שמואל א א יג) וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ.

אֲבָל הַיִּחוּד שֶׁלָּהּ בִּנְקֻדַּת שׁוּר"ק וּ שֶׁהוּא יְסוֹד חַי הָעוֹלָמִים, שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה בִּזְמַן שֶׁהֵם בְּיִחוּד אֶחָד, צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד בִּתְפִלָּה בַּחֲשַׁאי, וְסוֹד הַדָּבָר - הָבִיאוּ לִי בַּחֲשַׁאי, וּמִשּׁוּם זֶה, בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בָּעֲמִידָה לְעוֹרֵר אֵלֶיהָ שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת בַּחֲשַׁאי לְהָרִיק לָהּ בְּרָכוֹת, נֶאֱמַר בַּחֵיוֹת בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶם, שֶׁלֹּא צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ אֶת כַּנְפֵיהֶם (קול), כְּמוֹ שֶׁבְּחַנָּה נֶאֱמַר בָּהּ וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ.

וְהָכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְיַחֲדָא בְּבֵת זוּגַיְיהוּ בַּחֲשַׁאי, בַּעֲנָוָה בְּאֵימָה בְּרָתֵת וּבְזִיעַ בִּכְסוּפָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין כְּמִי שֶׁכְּפָאוֹ שֵׁד, דְּאִיהִי שֵׁד מִן שַׁד"י, דִּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְעֲבַר מִתַּרְעָא, וְדָא רָזָא דִמְזוּזָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (דברים ו ט) וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ, מְזוּזַת כְּתִיב זָז מָוֶת, וְאִם הוּא אִשְׁתַּמַּע קָלֵיהּ, מִיָּד לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ (בראשית ד ז), וְלָא עוֹד אֶלָּא דְאִיהוּ זְעִיר בְּמְהֵימְנוּתָא, וְלָא לְמַגָּנָא אוּקְמוּהָ קַדְמָאִין כָּל הַמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הֲרֵי זֶה מְקֻטָּנֵי אֲמָנָה.

וְכָךְ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהִתְיַחֵד עִם בַּת זוּגָם בַּחֲשַׁאי, בַּעֲנָוָה, בְּאֵימָה, בְּרָתֵת וּבְזִיעַ, בְּבוּשָׁה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ הָרִאשׁוֹנִים כְּמִי שֶׁכְּפָאוֹ שֵׁד, שֶׁהִיא שֵׁד מִן שַׁדַּ"י, שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן נֶעֱבָר מִן הַשַּׁעַר, וְזֶה סוֹד הַמְּזוּזָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ. מְזוּזַת כְּתוּב, זָז מָוֶת. וְאִם הוּא נִשְׁמָע קוֹלוֹ, מִיָּד לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא קָטָן בֶּאֱמוּנָה, וְלֹא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים כָּל הַמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הֲרֵי זֶה מִקְּטַנֵּי אֲמָנָה.

דף כה:

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִיַּחֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, כֻּלְּהוּ חֵיוָון מְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין בִּרְכָאן, וְכֻלְּהוּ בְּקֻדּוּשָׁה, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ קְדוּשִׁין וּבִרְכָאן לְכַלָּה, וְלָקֳבֵל בָּרְכָה וּקְדוּשָׁה וְיִחוּד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל דְּיֵהֵא יְחוּדָא דִלְהוֹן בְּקֻדּוּשָׁה וּבְרָכָה, וְהָכִי כָּל מְזוֹנַיְיהוּ בִּבְרָכָה וּקְדוּשָׁה, וְלֵית קְדוּשָׁה בְּפָחוּת מֵעֲשָׂרָה דְּאִיהִי י', (דף כה ע"ב) וּבְגִין

דְּסַבַּעַת אִיהִי ׳ כְּגַוְונָא דָא ס, בָּהּ אִתְקַדְּשַׁת כַּלָּה, וְצָרִיךְ לְאַעְלָא לָהּ בְּאֲצִבְעָא דִילָהּ, דְּאִיהוּ דְיוֹקְנָא דְאָת ו׳, וְאִתְעֲבִידַת ז׳, וְצָרִיךְ תְּרִין סַהֲדִין דְּאִינּוּן לָקֳבֵל ה ה, וְכַד אִיהִי סַבַּעַת בְּרֵישָׁא דְאֲצִבְעָא וְאִתְעֲבִידַת ז׳, בְּהַהוּא זִמְנָא צָרִיךְ לְבָרְכָא לָהּ בְּשֶׁבַע בִּרְכָתָן בִּרְכָתָא כַלָּה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְיַחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ, כָּל הַחַיּוֹת מְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה בְּרָכוֹת, וְכֻלָּם בִּקְדֻשָּׁה, וּמִשּׁוּם כָּךְ תִּקְּנוּ קְדוּשִׁין וּבְרָכוֹת לַכַּלָּה, וּכְנֶגֶד בְּרָכָה וּקְדֻשָּׁה וְיִחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל שֶׁהַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם יִהְיֶה בִּקְדֻשָּׁה וּבְרָכָה. וְכֵן כָּל מְזוֹנָם בִּבְרָכָה וּקְדֻשָּׁה, וְאֵין קְדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, שֶׁהֵיא י׳, וּמִשּׁוּם שֶׁשַּׁבַּעַת הֵיא י׳, כְּמוֹ זֶה - ם, בָּהּ מִתְקַדֶּשֶׁת כַּלָּה, וְצָרִיךְ לְהַכְנִיס אוֹתָהּ בָּאֶצְבַּע שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא דְיוֹקֶן שֶׁל הָאוֹת ו׳, וְנַעֲשֵׂית ז׳, וְצָרִיךְ שְׁנֵי עֵדִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ה״ה. וּכְשֶׁהַסַּבַּעַת הִיא בְּרֹאשׁ הָאֶצְבַּע וְנַעֲשֵׂית ז׳, בְּאוֹתוֹ זְמַן צָרִיךְ לְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁיּוֹרֶשֶׁת הַכַּלָּה.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְיַחֲדִין יִשְׂקַנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ (שיר א), מַאי נְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, תְּרֵין שִׁפְוָון דִּילֵיהּ וּתְרֵין דִּילָהּ, אִינּוּן אַרְבַּע גַּדְפִּין דְּחַיָּוון, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶן, וְכַד אִתְכְּלִילָן תְּרֵין אַנְפִּין דִּילֵיהּ וּתְרֵין דִּילָהּ, וְאַרְבַּע דְּרוֹעִין דְּתַרְוַיְהוּ, אִתְמַר בְּהוֹן (שם) וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָת, וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶם, וְאִינּוּן אַרְבַּע אַנְפִּין יהו״ה, אַרְבַּע גַּדְפִּין אדנ״י, בְּחִבּוּרָא חָדָא יאהדונה״י.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְיַחֲדִים, יִשְׁקַנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. מַה זֶּה נְשִׁיקוֹת פִּיהוּ? שְׁתֵּי הַשְּׂפָתַיִם שֶׁלּוֹ וּשְׁתַּיִם שֶׁלָּהּ, הֵם אַרְבַּע כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶן, וּכְשֶׁנִּכְלָלִים שְׁנֵי הַפָּנִים שֶׁלּוֹ וּשְׁנַיִם שֶׁלָּהּ, וְאַרְבַּעַת הַזְּרוֹעוֹת שֶׁל שְׁנֵיהֶם, נֶאֱמַר בָּהֶם וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶם. וְהֵם אַרְבָּעָה פָנִים יהו״ה, אַרְבַּע כְּנָפַיִם אדנ״י, בְּחִבּוּר אֶחָד יאהדונה ״י.

כַּד מִתְחַבְּרָן אַתְוָון אִקָּרֵי חַשְׁמַ״ל, חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלָן, זְמִנִין חָשׁוֹת, זְמִנִין מְמַלְּלוֹת, וּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר גְּדוֹל הָעוֹנָה אֲמַן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ, בְּגִין דְּמִתְחַבְּרִין חָתָן וְכַלָּה, תְּמַנְיָא אַתְוָון כַּחֲדָא.

כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת נִקְרָא חַשְׁמַ״ל, חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת, לִפְעָמִים חָשׁוֹת לִפְעָמִים מְמַלְּלוֹת, וּבִגְלָלָם נֶאֱמַר גָּדוֹל הָעוֹנָה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ, מִשּׁוּם שֶׁמִּתְחַבְּרִים חָתָן וְכַלָּה שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת כְּאֶחָד.

אִינּוּן אַרְבַּע חַיָּוון, וְאִינּוּן אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, אַרְיֵה מְקַבֵּל עֲלֵיהּ ׳ בְּמוֹחָא, וּבְזִמְנָא דְאִיהוּ בִּימִינָא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שם) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יְדָרִים, שׁוֹר לִשְׁמָאלָא לְקָבֵל לִבָּא, ה׳ הֶבֶל דְּלִבָּא, תַּמָּן ה׳ (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִיהִי ה׳ בְּלִבָּא, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין.

אוֹתָן אַרְבַּע חַיּוֹת, וְהֵם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם. אַרְיֵה מְקַבֵּל עָלָיו ׳ בַּמֹּחַ, וּבִזְמַן שֶׁהוּא בַּיָּמִין, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יְדָרִים. הַשּׁוֹר לִשְׂמֹאל כְּנֶגֶד הַלֵּב, ה׳ הֶבֶל הַלֵּב, שָׁם ה׳ מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁה׳ הִיא בַּלֵּב, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין.

י״ה דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, אַבָּא וְאִימָּא, דְּרוֹעָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וַיַּעַ״ר חֻסָּד וּגְבוּרָה, דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן ע״ב תֵּיבִין, וְרִי״ו אַתְוָון דְּע״ב שְׁמָהָן, וְדָא רָזָא דְוַיַּעַ״ר עִיבּוּר כְּלָל תַּרְוַיְיהוּ.

י"ה יִרְאָה וְאַהֲבָה, אַבָּא וְאִמָּא, זְרוֹעַ יָמִין וּשְׂמֹאל, וַיַּעֲב"ר חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁעוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן ע"ב תֵּבוֹת וְרי"ו אוֹתִיּוֹת שֶׁל ע"ב שֵׁמוֹת, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל וַיַּעֲב"ר, עִבּוּר הַכְּלָל שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

ו' דָּא אוֹרַיְיתָא דְּשַׁרְיָא בְּפוּמָא, וּבְרוּחָא דְּפוּמָא פָּרְחַת עַל נָשָׁר, דְּנָשָׁר אִיהוּ חוֹטְמָא, תְּרֵין גַּדְפּוֹי דִּילֵהּ תְּרֵין שִׁפְוָון, וַעֲלָהּ אִתְמַר (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּחָכְמָה וּבִינָה אִינּוּן נִסְתָּרוֹת בְּמוֹחָא וְלִבָּא בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, וְאוֹרַיְיתָא בְּלָא דְּחִילוּ וּרְחִימוּ לָא פָּרְחַת לְעֵילָא, וְכֻלָּהוּ בֵּיהּ תַּלְיָין בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, דְּאִיהוּ מַזָּלָא דְּכֻלְּהוּ, וְאִיהוּ לָא תַלְיָא בְּמַזָּלָא, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בִּזְכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא מִלְּתָא, דְּחֶסֶד אִיהוּ זְכוּתָא.

ו' זוֹ תּוֹרָה שֶׁשּׁוֹרָה בַּפֶּה, וּבְרוּחַ שֶׁל הַפֶּה פּוֹרַחַת עַל נֶשֶׁר, שֶׁנֶּשֶׁר הוּא חֹטֶם, שְׁנֵי הַכְּנָפַיִם שֶׁלּוֹ שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁחָכְמָה וּבִינָה הֵם נִסְתָּרוֹת בַּמֹּחַ וְהַלֵּב בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, וְתוֹרָה בְּלִי יִרְאָה וְאַהֲבָה לֹא פּוֹרַחַת לְמַעְלָה, וּבַכֻּלָּם תְּלוּיִים בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, שֶׁהוּא הַמַּזָּל שֶׁל כֻּלָּם, וְהוּא לֹא תָלוּי בְּמַזָּל, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת לֹא בִּזְכוּת הַדָּבָר תָּלוּי, אֶלָּא הַדָּבָר תָּלוּי בְּמַזָּל, שֶׁחֶסֶד הוּא זְכוּת.

ה' זְעִירָא דְּמוּת אָדָם, בָּהּ אִשְׁתַּלִּים יהו"ה, וְהִיא מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, אִיהִי מִצְוָה, עֲשׂ"ת פִּקּוּדִין, דְּאִיהִי שַׁרְיָא בְּרַמ"ח אֲבָרִים, וְתוֹרָה וּמִצְוָה עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים כט כח) וְהַנִּגְלוֹת לָנוּ, וּמִצְוָה בְּלָא דְּחִילוּ וּרְחִימוּ לָא יְכִילַת לְסַלָּקָא וּלְמֵיקַם קֳדָם י"ה.

ה' קְטַנָּה דְּמוּת אָדָם, בָּהּ הִשְׁתַּלֵּם יהו"ה, וְהִיא הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, הִיא מִצְוָה, עֲשׂ"ת הַמִּצְוֹות, שֶׁהִיא שׁוֹרָה בְּמַאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים, וְעַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה נֶאֱמַר וְהַנִּגְלֹת לָנוּ, וּמִצְוָה בְּלִי יִרְאָה וְאַהֲבָה, לֹא יְכוֹלָה לַעֲלוֹת וְלַעֲמֹד לִפְנֵי י"ה.

אִיהִי כְּלִילָא דְּכֻלָּא, וְעַל כֻּלָּא אָדָ"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דָּא מַחֲשָׁבָה, דְּסָלִיק כֻּלָּא עַד אֵין סוֹף, בְּמַלְכוּתָא אִשְׁתַּלִּים כֻּלָּא עִילָּא וְתַתָּא.

הִיא כְּלוּלָה מֵהַכֹּל, וְעַל הַכֹּל אָדָ"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זוֹ מַחֲשָׁבָה, שֶׁעוֹלָה בַּלָּהּ עַד אֵין סוֹף, בַּמַּלְכוּת נִשְׁלָם הַכֹּל, מַעְלָה וּמַטָּה.

וְאִיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע פָּרְשָׁיִין דְּקִרְיַאת שְׁמַע, דְּאִינּוּן רְמַ"ח תֵּיבִין עִם אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן, וּבְגִין דְּלָא יַעַבְדוּן הַפְסָקָה תַּקִּינוּ לְמֶהְדַּר שְׁלִיחָא דְּצִבּוּרָא יְיָ' אלהיכ"ם אֱמֶת, וְכַד יִשְׂרָאֵל אָמְרִין שְׁמַע, מָארֵי חֱיוָון שָׁמְטִין גַּדְפַּיְיהוּ, בְּאֵן אֲתַר, בְּכַנְפֵי מִצְוָה דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כב יב) עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּמַעִיל הָאֵפוֹד, דְּפַעֲמוֹנִים וְרִמּוֹנִים אִינּוּן לָקֳבֵל חֲלָיַין וְקִשְׁרִין, שׁוּלֵי הַמְּעִיל אִינּוּן לָקֳבֵל כַּנְפֵי מִצְוָה.

וְהִיא כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהֵן מְאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה תֵּבוֹת עִם אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ הַפְסָקָה, תִּקְנוּ שֶׁיַּחֲזִיר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר יהו"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם אֱמֶת, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים שְׁמַע, אֲדוֹנֵי הַחַיּוֹת שׁוֹמְטוֹת כַּנְפֵיהֶם. בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בְּכַנְפֵי מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר

תְּכַסֶּה בָּהּ, שֶׁהִיא כְּמוֹ מְעִיל הָאֵפוֹד, שֶׁהַפַּעֲמוֹנִים וְהָרִמּוֹנִים הֵם כְּנֶגֶד חֲלִילוֹת וּקְשָׁרִים, שׁוּלֵי הַמְּעִיל הֵם כְּנֶגֶד כַּנְפֵי מִצְוָה.

דף כו.

וְאִינּוּן ה' קִשְׁרִין, לְקֶבֶל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אֱלֹהֵינ"ו יְיָ' (דברים ו ד), דְּאִינּוּן לְקֶבֶל ה' נִימִין דְּכִנּוֹר דְּדָוִד דְּהָיָה מְנַגֵּן מֵאֲלָיו, י"ג חֲלִיָּין כְּחֻשְׁבַּ"ן אֶחָ"ד, דְּקַלָּא דְנִגּוּנָא סָלְקָא בְּאֶחָד, וְדָא חַ"י בֵּין חֲלִיָּין וּקְשָׁרִין, לְכָל סְטַר, סָלְקִין ע"ב, וְדָא אִיהוּ וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּ"א (ישעיה טז ה), חֶסֶ"ד ע"ב, כָּל מָאן דְּאִתְעַטַּף בְּעִטּוּפָא דְמַצְוָה, כְּאִלּוּ אִתְקִין כָּרְסְיֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִינּוּן יאהדונה"י, לְכָל חַד אַרְבַּע אַנְפִּין וְאַרְבַּע גַּדְפִּין סָלְקִין ס"ד, וּתְמַנְיָא אַתְוָון יאהדונה"י, סָלְקִין ע"ב, וְכַנְפֵי מִצְוָה (דף כו ע"א) אוֹלְפִין רָזָא, דְּאִינּוּן ח' חוּטִין לְכָל סְטַר, לְקֶבֶל אַרְבַּע אַנְפִּין וְאַרְבַּע גַּדְפִּין דְּכָל חַיָּה, וּבְחֻשְׁבַּן זְעִיר דַּחֲנוֹךְ אָ"ז אִיהוּ שד"י, אָז יָשִׁיר בְּכָל אֲתַר, וְאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל מָאן דְּפָחִית לָא יִפְחוֹת מִשָּׁבַע, וְכָל מָאן דְּאוֹסִיף לָא יוֹסִיף עַל י"ג, וְאִינּוּן שָׁבַע לְקֶבֶל שָׁבַע יְמֵי בְרֵאשִׁית, דְּרָמְיָזִין לְשָׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וכו', וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, דְּבָהוֹן פָּרְחַת צְלוֹתָא לְעֵילָא, וְאִנּוּן תַּמָּן מ"ב, לְקֶבֶל מ"ב אַזְכָּרוֹת דְּאִינּוּן בִּתְפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ' וכו'.

וְהֵם חֲמִשָּׁה קְשָׁרִים, כְּנֶגֶד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ נִימִין שֶׁל כִּנּוֹר דָּוִד שֶׁהָיָה מְנַגֵּן מֵאֲלָיו. שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֲלִילוֹת כְּחֻשְׁבּוֹ"ן אֶחָ"ד, שֶׁקּוֹל הַנִּגּוּן עוֹלֶה בְּאֶחָד, וְזֶה שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בֵּין חֲלִילוֹת וּקְשָׁרִים לְכָל צַד עוֹלִים שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, וְזֶהוּ וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּ"א, חֶסֶ"ד ע"ב, כָּל מִי שֶׁמִּתְעַטֵּף בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה כְּאִלּוּ תִּקֵּן כִּסֵּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם יאהדונה"י, לְכָל אֶחָד אַרְבַּע פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, עוֹלִים ס"ד, וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת יאהדונה"י עוֹלִים ע"ב, וְכַנְפֵי מִצְוָה מְלַמְּדִים סוֹד, שֶׁהֵם ח' חוּטִים לְכָל צַד, כְּנֶגֶד אַרְבַּע פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם שֶׁל כָּל חַיָּה, וּבְחֻשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חֲנוֹךְ, אָ"ז הוּא שַׁדַּ"י, אָז יָשִׁיר בְּכָל מָקוֹם. וְאָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל מִי שֶׁפּוֹחֵת, לֹא יִפְחוֹת מִשָּׁבַע, וְכָל מִי שֶׁמּוֹסִיף, אַל יוֹסִיף עַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְהֵם שָׁבַע כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יְמֵי בְרֵאשִׁית, שֶׁרוֹמְזִים לְשִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ וְכוּ', וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, שֶׁבְּהֶן פּוֹרַחַת הַתְּפִלָּה לְמַעְלָה, וְהֵם שָׁם מ"ב, כְּנֶגֶד מ"ב אַזְכָּרוֹת שֶׁהֵם בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה וְכוּ'.

וְאִינּוּן תַּכְשִׁיטִין דְּכַלָּה, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא עֲטָרֶת זָהָב בְּרֵישָׁא דְכַלָּה, וּתְפִלִּין דְּיָד טַבַּעַת דְּדְרוֹעָא, הָא כַלָּה מִתְתַּקְנָא בְּתַכְשִׁיטִין דִּילָהּ, צָרִיךְ לְקָרֹא לְחָתָן דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְהָא אִינּוּן בְּחוּפָּה, צְרִיכִין עַמָּא קַדִּישָׁא לְמֵיקַם בַּעֲמִידָה קֳדָמֵיהוֹן, עִם חַזָּן, לְבָרְכָא לוֹן בְּשֶׁבַע בִּרְכָאן, וּלְקַדְּשָׁא הֲחָתָן לְכַלָּה בְּקַדְמֵיתָא בְּקִדּוּשִׁין, וּבְעָמְדָם עַמָּא קַדִּישָׁא וְחַזָּן לְבָרְכָא לוֹן, חֵיוָון קַדִּישִׁין דַּהֲווֹ מְנַגְּנִין בְּגַדְפַּיְיהוּ תְּרֵפֵּינָה כַּנְפֵיהֶן.

וְאוֹתָם תַּכְשִׁיטֵי הַכַּלָּה, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ עֲטֶרֶת זָהָב בְּרֹאשׁ הַכַּלָּה, וּתְפִלִּין שֶׁל יָד טַבַּעַת הַזְּרוֹעַ, הֲרֵי כַּלָּה מְתֻקָּנֶת בְּתַכְשִׁיטִים שֶׁלָּהּ, צָרִיךְ לִקְרֹא לְחָתָן שֶׁלָּהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וַהֲרֵי הֵם בְּחֻפָּה, צְרִיכִים הָעָם הַקָּדוֹשׁ לַעֲמֹד בַּעֲמִידָה בִּפְנֵיהֶם, עִם חַזָּן, לְבָרְכָם בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת וּלְקַדֵּשׁ אֶת הֶחָתָן עִם הַכַּלָּה בָּרְאשׁוֹנָה בְּקִדּוּשִׁין, וּבְעָמְדָם הָעָם הַקָּדוֹשׁ וְהַחַזָּן לְבָרֵךְ אוֹתָם, הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵיוּ מְנַגְּנוֹת בְּכִנֳּרוֹתֵיהֶם, תְּרֻפָּיְנָה כִּנֳּרוֹתֵיהֶן.

ש שֶׁל תְּפִלִּין דָּא אִימָּא עִלָּאָה, עֲלָהּ אִתְּמַר (שם כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁ"ם יְיָ' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, שִׁי"ן סְלִיק אַתְוָוי ש"ס, ה' דְּיַד כֵּהָה שְׂסָ"ה, וְרַמַ"ח פִּקּוּדִין דִּכְלִילָן בְּרַמַ"ח תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין, הָא תַּרְיַ"ג, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר, שְׁמִ"י עִם י"ה שְׂסָ"ה, זִכְרִ"י עִם ו"ה רַמַ"ח, וְכֹלָּא תַּרְיַ"ג, אוֹרַיְיתָא אִיהִי שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

ש שֶׁל תְּפִלִּין זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, עֲלֶיהָ נֶאֱמַר וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ. שִׁי"ן עוֹלֶה אוֹתִיּוֹתָיו ש"ס, ה' שֶׁל יַד כֵּהָה - שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמִשָּׁה, וּמֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְווֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּמֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה תֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת הִנֵּה תַּרְיַ"ג, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר. שְׁמִ"י עִם י"ה - שְׂסָ"ה, זִכְרִ"י עִם ו"ה - רַמַ"ח, וְהַכֹּל תַּרְיַ"ג, הַתּוֹרָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְעוֹד צִיצִית אִיהִי כָּרְסַיָּא, תְּפִלִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּנָחִית עַל כָּרְסַיָּא, דְּקָרָאן לֵיהּ בְּקָרִיאַת שְׁמַע, הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב עַל כָּרְסַיָּא, צְרִיכִין לְמֵיקַם בְּגִינֵיהּ בְּצִלּוֹתָא דְּעַמִּידָה, תְּלַת חֵיילִין דִּילֵהּ אַתְיָין בְּזִמְירוֹת שִׁירוֹת וְתוּשְׁבְּחוֹת.

וְעוֹד, צִיצִית הִיא כִּסֵּא, הַתְּפִלִּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עַל הַכִּסֵּא, שֶׁקּוֹרְאִים אוֹתוֹ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא - צְרִיכִים לַעֲמֹד בִּשְׁבִילוֹ בִּתְפִלַּת עֲמִידָה, שְׁלֹשָׁה חֵילוֹת שֶׁלָּהּ בָּאִים עִם זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ עַל כָּרְסֵיֵּהּ, מָה אָמְרִין אֵ"ל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, הַאי תִּקּוּנָא אִיהוּ לְגַבֵּי צַדִּיקִים גְּמוּרִים, דְּמִתַּקְנִין כָּרְסַיָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּצִיצִית, וְנָחֲתִין לֵיהּ בִּתְפִלִּין, וְקַיְימִין קֳדָמוֹהִי בִּצְלוֹתָא, לְבֵינוֹנִיִּים צִיצִית וּתְפִלִּין אִינּוּן כְּשׁוֹר לְעוֹל וְכַחֲמוֹר לְמַשְׂאוֹי, וּבְשַׁבָּת אִתְּמַר בְּהוֹן (שמות כג יב) לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ, לְרִשְׁעִים אִינּוּן קִשְׁיָא לְכָל מְקַטְרְגִין דִּלְהוֹן, דְּהָכִי אִינּוּן עֻשָּׁרָה כְּתָרִין תַּתְאִין, דְּהָא דָּא לְקָבֵל דָּא בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲבָל כְּתָרִין תַּתָּאִין אִינּוּן קְלִיפִּין לְגַבֵּי כְּתָרִין עִלָּאִין, דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן עֲשַׂר אַתְוָון בְּצִלּוֹתָא, לְמֶהֱוֵי כְּפוּיִין תְּחוֹתוֹי כְּתָרִין תַּתָּאִין.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא עַל כִּסְאוֹ, מָה אוֹמְרִים? אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. הַתִּקּוּן הַזֶּה הוּא לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים שֶׁמַּתְקִינִים כִּסֵּא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּצִּיצִית וּמוֹרִידִים אוֹתוֹ בַּתְּפִלִּין, וְעוֹמְדִים לְפָנָיו בִּתְפִלָּה. לַבֵּינוֹנִיִּים צִיצִית וּתְפִלִּין הֵם כְּמוֹ שׁוֹר לְעֹל וְכַחֲמוֹר לְמַשָּׂא, וּבְשַׁבָּת נֶאֱמַר בָּהֶם לְמַעַן

יְנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ. לְרָשָׁעִים הֵם קָשֶׁר לְכָל הַמְקַטְרְגִים שֶׁלָּהֶם, שֶׁכָּךְ הֵם עֲשָׂרָה הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֲרֵי זֶה כְּנֶגֶד זֶה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבָל הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים הֵם קְלִפּוֹת אֶל הַכְּתָרִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁמִּתְלַבְּשׁוֹת בָּהֶן עָשָׂר אוֹתִיּוֹת בַּתְּפִלָּה שֶׁיִּהְיוּ כְּפוּתִים תַּחְתָּיו הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים.

וּבְזְמָנָא דְצַדִּיקַיָּא מְתַקְּנִין בְּכַוָּנְתֵי וּבְתִפְלִין, אִתְכַּפְיָין תְּחוֹתַיְיהוּ כְּתָרִין תַּתָּאִין, בְּהַהוּא זִמְנָא יֵעוּל מַלְכָּא בְּהֵיכְלֵיהּ דְּאִיהוּ אדנ"י, כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י, הָא מַלְכָּא בְּהֵיכְלֵיהּ, מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹי יֵעוּל, וּבְגִין דָּא (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, בְּתִלַּת קַדְמָאִין יְסַדֵּר בַּר נַשׁ שְׁבָחוֹי, כְּעַבְדָּא דְמָסַדֵּר שְׁבָחוֹי קֳדָם רַבֵּיהּ, דְּאִלֵּין תִּלַּת כָּתְבִין כָּל זַכְוָון, וּתְלַת בַּתְרָאִין חָתְמִין, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְמֶהֱוֵי בְהוֹן כְּעַבְדָּא דְמָקַבֵּל פְּרָס מֵרַבֵּיהּ וְהָלַךְ לֵיהּ, דְּתַמָּן אִיהִי בֵּית קִבּוּל חוֹתָמָא דְקִשׁוּרָא וְאִיהִי מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא.

וּבְזְמַן שֶׁצַּדִּיקִים מְתַקְּנִים בְּכַוָּנָתִי מִצְוָה וּבִתְפִלִּין, נִכְנָעִים תַּחְתֶּיהָם הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִכָּנֵס הַמֶּלֶךְ לְהֵיכָלוֹ, שֶׁהוּא אדנ"י, כְּמוֹ זֶה: יאהדונה"י, הֲרֵי הַמֶּלֶךְ בְּהֵיכָלוֹ, מִי שֶׁרוֹצֶה לִשְׁאֹל אֶת שְׁאֵלוֹתָיו יִכָּנֵס, וּמִשּׁוּם זֶה אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח. בְּשֶׁלֹּשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת יְסַדֵּר אָדָם אֶת שִׁבְחוֹ, כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁמְּסַדֵּר אֶת שִׁבְחוֹ לְפָנֵי רַבּוֹ, שֶׁשֶּׁלֹּשׁ אֵלֶּה כּוֹתְבִים כָּל הַזְּכֻיּוֹת, וְשֶׁלֹּשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת חוֹתְמִים, וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת בָּהֶם כְּעֶבֶד שֶׁמְּקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, שֶׁשָּׁם הוּא בֵּית קִבּוּל הַחוֹתָם שֶׁל הַקֶּשֶׁר, וְהִיא הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה.

בְּאֶמְצָעִיּוֹת צָרִיךְ לְמִשְׁאַל, דְּתַמָּן ו' ו', חַד מָארֵי כְּתִיבָה וְחַד מָארֵי חֲתִימָה, וְאִינּוּן ו' עִלָּאָה ו' תַּתָּאָה, כְּלִילָן תְּרֵין עֶשֶׂר פִּרְקִין, תִּלַּת קַדְמָאִין רֵישָׁא וּתְרֵין דְּרוֹעִין, תִּלַּת בַּתְרָאִין גּוּפָא וּתְרֵין שׁוֹקִין, הָא אִתְפַּשַּׁט מִמַּלְכָּא, בְּגִין דָּא צָרִיךְ לְמֵיהַב תִּלַּת פְּסִיעָן לַאֲחוֹרָא, וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית מט לג) וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה:

בְּאֶמְצָעִיּוֹת צָרִיךְ לְמִשְׁאַל, שֶׁשָּׁם ו' ו', אֶחָד בַּעֲלֵי הַכְּתִיבָה וְאֶחָד בַּעֲלֵי הַחֲתִימָה, וְהֵם ו' עֶלְיוֹנָה ו' תַּחְתּוֹנָה, כּוֹלְלִים שְׁנֵים עָשָׂר פְּרָקִים. שֶׁלֹּשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת - הָרֹאשׁ וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁלֹּשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת - הַגּוּף וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, הֲרֵי נִפְטָר מִן הַמֶּלֶךְ. מִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ לָתֵת שֶׁלֹּשׁ פְּסִיעוֹת לְאָחוֹר, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה.

תקונא חד סר

דף כו:

בְּרֵאשִׁית (דף כו ע"ב) בָּרָ"א שִׁי"ת, וּמַאי נִיהוּ. שִׁית הֵיכְלִין לְקַבֵּל שִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, אלהי"ם אִימָא עִלָּאָה עֲלַיְיהוּ, דְּאִיהִי הֵיכְלָא שְׁבִיעָאָה, וּכְמָה דְּאִימָא עִלָּאָה אַפִּיקַת שִׁית, הָכִי אִימָא תַּתָּאָה אַפִּיקַת שִׁית וּמַאי נִיהוּ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְאִינּוּן שִׁית מָאנִין, דְּאִתְמַר בֵּהוֹן (שמות כ יא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהֵיכָלִין תַּתָּאִין אִינּוּן מָאנִין לְהֵיכָלִין עִלָּאִין.

תִּיקוּן אַחַד עָשָׂר, בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁי"ת, וּמַה הוּא? שִׁשָּׁה הֵיכָלוֹת כְּנֶגֶד שִׁשָּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית. אֱלֹהִי"ם, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהִיא הֵיכָל הַשְּׁבִיעִי, וּכְמוֹ שֶׁהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הוֹצִיאָה שֵׁשׁ, כָּךְ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה הוֹצִיאָה שֵׁשׁ, וּמַה הֵם? אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְהֵם שִׁשָּׁה כֵּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יהו"ה אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהַהֵיכָלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים הֵם כֵּלִים לַהֵיכָלוֹת הָעֶלְיוֹנִים.

וְכַד יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְצַלָּאן, כָּל הֵיכָלִין אִלֵּין הֲווֹ מִתְפַּתְּחָן לְגַבַּיְיהוּ, וּכְעַן בְּגָלוּתָא אִתְמַר בְּהוֹן כָּל הַשְּׁעָרִים נִטְּעָלוּ, וּשְׁכִינְתָּא לְבָר מֵהֵיכְלָהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבָר מֵהֵיכְלֵיהּ, וּמַלְאָכַיָּא דְּמַנָּן עַל צְלוֹתִין לְבָר מֵהֵיכְלֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה, וְלָא אִית לוֹן לְצְלוֹתִין אֲתַר לְאַעָלָא, וְדָא אִיהוּ כָּל הַשְּׁעָרִים נִטְּעָלוּ, אֲבָל שַׁעֲרֵי דְמְעָה לֹא נִטְּעָלוּ, וְלֵית מָאן דְּאַפְתַּח לוֹן לְאִלֵּין שְׁעָרִים, עַד דְּיֵיתֵי מָארֵי דְּדִמְעָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ב ו) וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, וְלֵית הֵיכָלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא בֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ וַתִּפְתַּח, וַתִּפְתַּח דְּאִתְפַּתַּח הַאי הֵיכָלָא לְגַבֵּיהּ, בְּמַאי אִתְפַּתַּח לֵיהּ בְּדִמְעָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, וּמֵיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו.

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מִתְפַּלְּלִים, כָּל הַהֵיכָלוֹת הַלָּלוּ הָיוּ נִפְתָּחִים אֲלֵיהֶם, וְכֵעֵת בַּגָּלוּת נֶאֱמַר בָּהֶם כָּל הַשְּׁעָרִים נִטְּעָלוּ, וְהַשְּׁכִינָה מִחוּץ לְהֵיכָלָהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִחוּץ לְהֵיכָלוֹ, וְהַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל הַתְּפִלּוֹת מִחוּץ לְהֵיכְלֵיהֶם. וְהוּ שֶׁכָּתוּב הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה, וְאֵין לַתְּפִלּוֹת מָקוֹם לְהִכָּנֵס, וְזֶהוּ כָּל הַשְּׁעָרִים נִטְּעָלוּ, אֲבָל שַׁעֲרֵי דְמְעָה לֹא נִטְּעָלוּ, וְאֵין מִי שֶׁיִּפְתַּח אֶת הַשְּׁעָרִים הַלָּלוּ עַד שֶׁיָּבֹא בַּעַל הַדִּמְעָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, וְאֵין הַהֵיכָל נִפְתָּח אֶלָּא בּוֹ, וְזֶהוּ וַתִּפְתַּח, שֶׁנִּפְתַּח הַהֵיכָל הַזֶּה אֵלָיו. בַּמֶּה נִפְתָּח לוֹ? בְּדִמְעָה. וְהוּ שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, וּמֵיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו.

וְעוֹד וַתִּפְתַּח, כְּדַ יִשְׂרָאֵל פָּתְחִין בִּתְיוּבְתָּא בְּבְכְיָה, מֵיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו, וְדָא אִיהוּ בִּבְכִי יָבֹאוּ (ירמיה לא ח), בִּזְכוּת בְּכְיָה דִילֵיהּ יִתְכַּנְּשׁוּן מִן גָּלוּתָא.

וְעוֹד וַתִּפְתַּח, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל פּוֹתְחִים בִּתְשׁוּבָה בִּבְכִיָּה, מִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו, וְזֶהוּ בִּבְכִי יָבֹאוּ, בִּזְכוּת הַבְּכִיָּה שֶׁלּוֹ יִתְכַּנְּסוּ מִן הַגָּלוּת.

דְּאִית הֵיכָלָא דְּדִמְעָה, דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְמִפְתַּח אֶלָּא בְּדִמְעָה, וְאִית הֵיכָלָא דְּנִגּוּנָא, דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְמִפְתַּח אֶלָּא בְּנִגּוּנָא, וּבְגִין דָּא דָּוִד מִתְקָרֵב לְהַהוּא הֵיכָלָא בְּנִגּוּנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלכים ב ג טו) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן, וְאִית הֵיכָלָא דְּנָהוֹרָא, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְבַר נַשׁ דַּהֲוָה מִתְעַסֵּק בְּנָהוֹרָא דְּאוֹרַיְיתָא.

שֶׁיֵּשׁ הֵיכָל שֶׁל דִּמְעָה שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לִפְתֹּחַ אֶלָּא בְּדִמְעָה, וְיֵשׁ הֵיכָל הַנִּגּוּן שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לִפְתֹּחַ אֶלָּא בְּנִגּוּן, וּמְשׁוּם זֶה דָּוִד מִתְקָרֵב לְאוֹתוֹ הַהֵיכָל בְּנִגּוּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן. וְיֵשׁ הֵיכָל שֶׁל אוֹר שֶׁלֹּא נִפְתָּח אֶלָּא לְאָדָם שֶׁהָיָה מִתְעַסֵּק בְּאוֹר הַתּוֹרָה.

וְאִית הֵיכָלָא דְּנִבּוּאָה, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְבַר נַשׁ דַּהֲוָה חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר, וְאִית הֵיכָלָא דְּיִרְאָה, דְּאִתְקְרֵי הֵיכַל הַיִּרְאָה, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְמָאן דְּאִית בֵּיהּ דְּחִילוּ, וְאִית הֵיכָלָא

דַּעֲנִיִּים, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לַעֲנִיִּים דַּהֲווֹ מִתְעַטְּפִים קֳדָם יהו"ה בִּצְלוֹתָא, בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה דְּצִיצִית וּתְפִלִּין וַעֲלַיְהוּ אִתְמַר (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף.

וְיֵשׁ הֵיכָל שֶׁל נְבוּאָה שֶׁלֹּא נִפְתַּח אֶלָּא לְאָדָם שֶׁהוּא חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר, וְיֵשׁ הֵיכָל שֶׁל יִרְאָה שֶׁנִּקְרָא הֵיכַל הַיִּרְאָה, שֶׁלֹּא נִפְתַּח אֶלָּא לְמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאָה, וְיֵשׁ הֵיכָל שֶׁל עֲנִיִּים שֶׁלֹּא נִפְתַּח אֶלָּא לַעֲנִיִּים שֶׁהָיוּ מִתְעַטְּפִים לִפְנֵי יהו"ה בִּתְפִלָּה, בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה שֶׁל צִיצִית וּתְפִלִּין, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף.

וְאִית תַּרְעָא דְצַדִּיקַיָּא, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְצַדִּיקַיָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, וְהַאי אִיהוּ תַּרְעָא דְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם לז כה) וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם, וּכְעַן בְּגָלוּתָא אִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבָד, מַאי אָבָד, אָבַד לְמַטְרוֹנִיתָא, וְאִתְמַר בֵּיהּ (שם יט ה) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, יֶחֱרַב בְּבַיִת רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבַיִת שֵׁנִי, וּבְגִין דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ, עֲנִיִּין צָווּחִין בְּחַ"י בִּרְכָאן דְּצָלוֹתָא, לְגַבֵּי חַ"י עָלְמִין, וְהָא אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן נְבִיעוּ דְכָל בִּרְכָאן, וְלֵית מָאן דְּיָהִיב לוֹן, וְתַרְעִין אָחֳרָנִין סְתִימִין, וְתַרְעָא דְצַדִּיק חֲרֵבָא וְיבֵשָׁה, כְּמָה דְּעָנִי חָרֵב וְיָבֵשׁ, וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וְיֵשׁ שַׁעַר שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁלֹּא נִפְתַּח אֶלָּא לַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, וְזֶהוּ הַשַּׁעַר שֶׁל צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם, וְכֵעֵת בַּגָּלוּת נֶאֱמַר בּוֹ הַצַּדִּיק אָבָד. מַה זֶּה אָבָד? אָבַד לַגְּבִירָה, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, יֶחֱרַב בְּבַיִת רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבַיִת שֵׁנִי. וּמִשּׁוּם שֶׁאֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ, הָעֲנִיִּים צוֹעֲקִים בְּחַ"י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה אֶל חַ"י הָעוֹלָמִים, וַהֲרֵי הִסְתַּלֵּק מִשָּׁם הַנְּבִיעָה שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת וְאֵין מִי שֶׁיִּתֵּן לָהֶם, וְהַשְּׁעָרִים הָאֲחֵרִים סְתוּמִים, וְשַׁעַר הַצַּדִּיק חָרֵב וְיָבֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁעֲנִי חָרֵב וְיָבֵשׁ, וְסוֹד הַדָּבָר - יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וְלֵית תַּרְעָא פְּתִיחָא אֶלָּא תַּרְעָא דְּדִמְעָה, וּמַאי אִיהִי בַּת עַיִן, דְּדִמְעָה מִינָהּ נַפְקָא, וַעֲלָהּ אִתְמַר (תהלים יז ח) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, וּבָהּ וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה (שמות ב ו), לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיַרְחֵם עֲלֵיהּ בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קב יד) אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן, בְּגִין דְּאִיהִי לַבַּת אֵשׁ דְּאִתְחֲזָיָא לְמֹשֶׁה בַּסְּנֶה, דִכְתִיב (שמות ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, אִיהִי ב"ת מִן בְּרֵאשִׁי"ת, וְדָא בְּרֵאשִׁי"ת.

וְאֵין שַׁעַר פָּתוּחַ אֶלָּא שַׁעַר שֶׁל דִּמְעָה, וּמַה הִיא בַּת עַיִן? שֶׁדִּמְעָה יוֹצֵאת מִמֶּנָּה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, וּבָהּ וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, לְקַדּוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיְּרַחֵם עָלֶיהָ בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהִיא לַבַּת אֵשׁ שֶׁנִּרְאָתָה לְמֹשֶׁה בַּסְּנֶה, שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, הִיא ב"ת מִן בְּרֵאשִׁי"ת, וְזֶה בְּרֵאשִׁית.

תקונא תריסר

דף כז.

בְּרֵאשִׁי"ת (דף כז ע"א) מַאֲמָר קַדְמָאָה דְּכֹלָּא, כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן, וְאִיהִי ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וּמִסְטָרָא דִּשְׁמָאלָא אִתְיְיהִיבַת, דְּאִיהִי גְּבוּרָה אֶשָּׁא סוּמְקָא, וּבְגִין דָּא בְּלַבַּת אֵשׁ (שמות ג ב), וּמֹשֶׁה הֲוָה מִסִּטְרָא דְּלֵיוָאֵי מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ מַמָּשׁ, וְאַמַּאי אִתְגַּלְיָא לֵיהּ בַּסְנֶה, לְאַחֲזָאָה דַּהֲוַת בְּדוֹחֲקָא בֵּין הַקּוֹצִים, וְעִם כָּל דָּא וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל, בְּגִין שׁוֹשַׁנִּים דְּאִינּוּן בְּנָהָא, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בְּגָלוּתָא בֵּין עַרְב רַב דְּאִינּוּן קוֹצִים, וְדָא אִיהוּ רָזָא (ירמיהו מו כח) כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָּׁמָּה, וְאוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה.

תִּיקּוּן שְׁנֵים עָשָׂר, בְּרֵאשִׁית הוּא מַאֲמַר רִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, כָּלוּל מֵעֲשֶׂר אֲמִירוֹת, וְהִיא ל"ב אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וּמִצַּד שְׂמֹאל נִתְּנָה, שֶׁהִיא גְּבוּרָה, אֵשׁ אֲדֻמָּה, וּמִשּׁוּם זֶה בְּלַבַּת אֵשׁ, וּמֹשֶׁה הָיָה מִצַּד הַלְוִיִּם מַהַצַּד שֶׁלּוֹ מַמָּשׁ, וְלָמָּה הִתְגַּלָּה לוֹ בַּסְּנֶה? לְהַרְאוֹת שֶׁהָיְתָה בְּדַחַק בֵּין הַקּוֹצִים, וְעִם כָּל זֶה וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל, בִּשְׁבִיל הַשּׁוֹשַׁנִּים, שֶׁהֵם בָּנֶיהָ, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לִהְיוֹת בַּגָּלוּת בֵּין הָעֶרֶב רַב שֶׁהֵם קוֹצִים, וְזֶהוּ הַסּוֹד כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָּׁמָּה, וְאוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה.

אַחֲזֵי לֵיהּ אַגְרָא דְּכֻלָּה, דְּאִיהִי לַבַּת אֵשׁ בֵּין הַקּוֹצִים דְּאִינּוּן חַיְיבַיָּא, כַּד דָּחֲקִין לִשְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל, אַגְרָא דִּלְהוֹן כֻּלָּה, נַפְקָא שְׁכִינְתָּא כֻּלָּה מִבֵּינַיְיהוּ, וְיַיתֵי חָתָן בְּגִינָהּ, וְדָא אִיהוּ אַגְרָא דְּכֻלָּה דּוֹחֲקָא, וְיִפְרוֹק לוֹן מִן גָּלוּתָא בְּגִינָהּ, וְדוֹחֲקָא דְּגָלוּתָא דְּעַרְב רַב לְיִשְׂרָאֵל מְמַהֵר לוֹן פּוּרְקָנָא, וְרָפְיוֹן דִּילְהוֹן מְעַכֵּב לוֹן לְיִשְׂרָאֵל פּוּרְקָנָא, בְּגִין דָּא אִתְחֲזֵי לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, מִגּוֹ כּוּבִין.

הֶרְאָה לוֹ שִׂכַּר הַכַּלָּה, וְהִיא לַבַּת אֵשׁ בֵּין הַקּוֹצִים, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים, כְּשֶׁהֵם דּוֹחֲקִים אֶת הַשְּׁכִינָה וְאֶת יִשְׂרָאֵל, הַשָּׂכָר שֶׁלָּהֶם כַּלָּה, יוֹצֵאת הַשְּׁכִינָה הַכַּלָּה מִבֵּינֵיהֶם, וְיָבֹא הֶחָתָן בִּשְׁבִילָהּ, וְזֶהוּ שִׂכַּר הַכַּלָּה - הַדְּחַק, וְיִגְאַל אוֹתָם מִן הַגָּלוּת בִּשְׁבִילָהּ, וְהַדְּחַק שֶׁל הַגָּלוּת שֶׁל הָעֶרֶב רַב אֶת יִשְׂרָאֵל, מְמַהֵר לָהֶם אֶת הַגְּאֻלָּה, וְהָרְפְיוֹן שֶׁלָּהֶם מְעַכֵּב לְיִשְׂרָאֵל אֶת הַגְּאֻלָּה, בְּגַלַל זֶה נִרְאָה לְמֹשֶׁה בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, מִתּוֹךְ הַקּוֹצִים.

כַּד אִתְקָרִיב תַּמָּן לְמֶחֱזֵי עוֹבָדָא דָּא, אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַל תִּקְרַב הֲלוֹם, שַׁל נַעֲלֶיךָ (שמות ג ה), הָכָא רָמָז דְּאִתְפַּשַּׁט מִן גּוּפָא דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ נַעַל, לְגַבֵּי גּוּפָא אָחֳרָא דְּאִתְלַבַּשׁ כַּד אִתְקָרִיב, וְאִית מַאן דְּיֵימָא דְּאִיהוּ אִתְתַּיהּ, וְכֹלָּא קְשׁוֹט דָּא וְדָא.

כְּשֶׁהִתְקָרֵב לִרְאוֹת הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַל תִּקְרַב הֲלוֹם, שַׁל נְעָלֶיךָ. כָּאן רָמָז שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מִן הַגּוּף שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא נַעַל, לְגוּף אַחֵר שֶׁהִתְלַבֵּשׁ כְּשֶׁהִתְקָרֵב, וְיֵשׁ מִי שֶׁאֹמַר שֶׁהוּא אִשְׁתּוֹ, וְהַכֹּל אֱמֶת, זֶה וְזֶה.

וְכֵן אַחֲזֵי לֵיהּ דְּבֵי מַקְדְּשָׁא דְּאִיהִי בִּנְיָנָא דְּבַר נַשׁ דְּעָתִיד לְאִתְחָרְבָא, וְיִתְבְּנֵי זִמְנָא אָחֳרָא עַל יְדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן (חגי ב ט), בְּגִין דְּאִתְמַר בּוֹ (זכריה ב ט) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, אִתְמַר בְּבֵי מַקְדְּשָׁא בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְיָ'.

וּכֵן הִרְאָה לוֹ שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בִּנְיַן שֶׁל אָדָם, שֶׁעָתִיד לְהֵחָרֵב, וְיִבָּנֶה פַּעַם אַחֶרֶת עַל יַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, נֶאֱמַר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יהו"ה.

וְאִתְמַר הָתָם לְגַבֵּי אָדָם (בראשית ב כב) וַיִּבֶן יְיָ' אלהי"ם אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם, דָּא חָכְמָה, וְיָבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דַּרְגָּא דְמשֶׁה, וְהַאי צֵלָע אִיהוּ וַדַּאי כַּלַּת מֹשֶׁה, וַעֲלָהּ אִתְמַר וַיֵּרֶא אֵלָיו מַלְאַךְ יְיָ' בְּלַבַּת אֵשׁ, דְּאִיהִי בַת יְחִידָה, דְּמִנָּהּ נָפִיק נְהוֹרָא דְאוֹרַיְיתָא.

וְנֶאֱמַר שָׁם אֵצֶל אָדָם וַיִּבֶן יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם, זוֹ חָכְמָה, וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם, זֶה עַמּוּד הָאֶמְצָעִי הַדַּרְגָּה שֶׁל מֹשֶׁה, וְהַצֵּלָע הַזּוֹ הִיא וַדַּאי כַּלַּת מֹשֶׁה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יהו"ה בְּלַבַּת אֵשׁ, שֶׁהִיא בַת יְחִידָה שֶׁמִּמֶּנָּה יוֹצֵא אוֹר הַתּוֹרָה.

כְּגַוְונָא דָּא אִתְמַר (שמות ב ו), וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד, וַתִּרְאֵהוּ דָּא שְׁכִינְתָּא, דַּהֲוָה בָכֵי בְּגִינָהּ, מַיָּד וַתַּחְמוֹל עָלָיו, וְדָא הוּא בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם (ירמיהו לא ח), בְּתַחֲנוּנִים וַדַּאי, לְקַיְימָא וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ (ישעיהו נד ז).

כְּמוֹ זֶה נֶאֱמַר וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד, וַתִּרְאֵהוּ זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁהָיְתָה בוֹכָה בִּשְׁבִילָהּ, מִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו, וְזֶהוּ בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם. בְּתַחֲנוּנִים וַדַּאי, לְקַיֵּם וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ.

בְּהַאי זִמְנָא כָּל חֵיוִן יִתְעָרוּן בְּקָלָא, וְעוֹפִין מְצַפְצְפִין בְּשִׁיר, לְקַבְּלָא בְּרַתָּא בְּחֶדְוָה בְּנִגּוּנָא, לְקַבְּלָא קְדוּשִׁין מֵהֲחָתָן, דְּאִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וכו' (שם ו ג), וְלֵית קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְקִדּוּשִׁין אִינּוּן מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה דְּאִיהוּ י', קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ (ירמיהו ב ג), רֵאשִׁית וַדַּאי, וּמִתְבָּרְכִין בְּשֶׁבַע בִּרְכָאן מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּרָכָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, וְשֶׁבַע בִּרְכָאן אִינּוּן, בְּשַׁחֲרִית שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעַרְבִית שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ שְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, וְאִינּוּן שֶׁבַע סְפִירָן דִּכְלִילָן בְּחָתָן וְכַלָּה, וְדָא אִיהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, הָא הָכָא קְדוּשָׁה וּבְרָכָה וְיִחוּד, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְעַר דָּוִד בְּכִנּוֹר דְּאִיהוּ מְנַגֵּן מֵאֲלָיו, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נִיגּוּנִין: קַדְמָאָה בְּאַשְׁרֵי וְדָא בְּרֵאשִׁית:

בִּזְמַן הַזֶּה כָּל הַחַיּוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְקוֹל, וְהָעוֹפוֹת מְצַפְצְפִים בְּשִׁיר, לְקַבֵּל אֶת הַבַּת בְּשִׂמְחָה בְּנִגּוּן, לְקַבֵּל קְדוּשִׁין מֵהֶחָתָן, שֶׁהֵם קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וכו', וְאֵין קְדֻשָּׁה פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְהַקְּדוּשִׁין הֵם מִצַּד שֶׁל חָכְמָה שֶׁהִיא י', קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, רֵאשִׁית וַדַּאי, וּמִתְבָּרְכִים בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בְּרָכָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ. וְשֶׁבַע בְּרָכוֹת הֵן - בְּשַׁחֲרִית שְׁתַּיִם

לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעַרְבִית שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ שְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, וְהֵם שֶׁבַע סְפִירוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּחָתָן וְכַלָּה, וְזֶהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, הֲרֵי כָּאן קְדֻשָּׁה וּבְרָכָה וְיִחוּד. בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְעוֹרֵר דָּוִד בְּכִנּוֹר שֶׁהוּא מְנַגֵּן מֵאֵלָיו בְּעֶשְׂרָה מִינֵי נְגוּנִים, רִאשׁוֹן בְּאַשְׁרֵי, וְזֶה בְּרֵאשִׁית.

תקונא תליסר

דף כז:

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אַשְׁרֵי", וְדָא אִיהוּ אַשְׁרֵי הָאִישׁ, וְאִיהוּ אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, רֵישָׁא לְכָל (דף כז ע"ב) רֵישִׁין, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדָא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן דָּא תְּפִלִּין דְּיָד, וּבֵיהּ מְשַׁבְּחִין לְבַת בְּהַאי אַשְׁרֵי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ל יג) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת.

תִּיקּוּן שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, בְּרֵאשִׁית, שָׁם אַשְׁרֵי", וְזֶהוּ אַשְׁרֵי הָאִישׁ, וְהוּא אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, רֹאשׁ לְכָל הָרָאשִׁים, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, וְזֶה תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן זֶה תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וּבוֹ מְשַׁבְּחִים אֶת הַבַּת בְּאַשְׁרֵי הַזֶּה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת.

מָאן זָכֵי לְאַעְלָא תַּמָּן, אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים (תהלים א), דְּאִיהִי עִצָּה בִּישָׁא מִסְטָרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד, מָאן דֶּרֶךְ חַטָּאִים הַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ל כ) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת, אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹמֵר, וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב, מָאן מוֹשַׁב לֵצִים, דָּא לִילִי"ת אִימָּן דְּעֶרֶב רַב, דְּאִיהִי מְטַמְּאָה כְּנִדָּה בְּמוֹשָׁבָהּ, וְכֵן עֶרֶב רַב מְטַמְּאִין בְּמוֹשָׁבָם לְצַדִּיקַיָּא דְּיִתְבִּין בֵּינַיְיהוּ כְּנִדָּה.

מִי זוֹכֶה לְהִכָּנֵס שָׁם? אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, שֶׁהִיא עֵצָה רָעָה מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד, מִי זוֹ דֶּרֶךְ חַטָּאִים? אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי ל) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאֶפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹמֵר. וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב, מִי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים? זוֹ לִילִית, אִמָּם שֶׁל עֶרֶב רַב, שֶׁמְּטַמֵּאת כְּנִדָּה בְּמוֹשָׁבָהּ, וְכֵן עֶרֶב רַב מְטַמְּאִים בְּמוֹשָׁבָם אֶת הַצַּדִּיקִים שֶׁיּוֹשְׁבִים בֵּינֵיהֶם כְּנִדָּה.

וּמָאן דְּאִתְדַּבַּק בְּהַאי אַשְׁרֵי, דְּאִיהוּ כְּתָרָא וְרֵישָׁא דְּאוֹרַיְיתָא, אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים א ג) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, וְדָא עֵץ חַיִּים, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל, וְהַאי תִּקּוּנָא קַדְמָאָה.

וּמִי שֶׁדָּבֵק בָּאַשְׁרֵי הַזֶּה, שֶׁהוּא כֶּתֶר וְרֹאשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, נֶאֱמַר בּוֹ וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, וְזֶה עֵץ חַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל, וְזֶה תִּקּוּן רִאשׁוֹן.

תִּנְיָינָא בְּשִׁיר דָּא חָכְמָה, שָׁר י', וּתְלַת יוּדִי"ן אִנּוּן י' י' י', וְאִינּוּן רֵישָׁא וְסוֹפָא וְאֶמְצָעִיתָא דְּאַת י', וְאִינּוּן רְמִיזִין בְּשִׁמָּא סְתִים דְּאִיהוּ יו"ד ה"י וא"ו ה"י, בְּאִלֵּין תְּלַת שַׁבַּח דָּוִד מַלְכָּא לְבָרְתָא דְּמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קכא א) שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, ל' מַעֲלוֹת אִינּוּן וַדַּאי, אִינּוּן תְּלָתִין דַּרְגִּין, דִּבְהוֹן בָּרְתָא סָלְקָא לְגַבֵּי אַבָּא.

הַשֵּׁנִי בְּשִׁיר זֶה חָכְמָה, שִׁר י', וְשָׁלֹשׁ יוֹדֵי"ם הֵן י' י' י', וְהֵם רֹאשׁ וְסוֹף וְאֶמְצַע שֶׁל הָאוֹת י', וְהֵם רְמוּזִים בַּשֵּׁם נִסְתָּר שֶׁהוּא יו"ד ה"י וא"ו ה"י. בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ שִׁבַּח דָּוִד הַמֶּלֶךְ אֶת בֵּת הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, ל' מַעֲלוֹת הֵן וַדַּאי, אוֹתָן שְׁלֹשִׁים דְּרָגוֹת שֶׁבָּהֶם הַבַּת עוֹלָה לָאָב.

בְּחָמֵשׁ נִימִין דִּכְנוֹר, דְּאִינוּן חָמֵשׁ אַזְכָּרוֹת דְּאַדְכִּיר חָמֵשׁ זְמָנִין יהו"ה בְּהַאי מִזְמוֹר, חַד עִזְרִי מֵעִם יְיָ', ב' יְיָ' שׁוֹמֵרֶךָ, ג' יְיָ' צִלְּךָ, ד' יְיָ' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, ה' יְיָ' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ, וּבְהוֹן מַלְכָּא אָמַר לְגַבֵּי כַּלָּה, צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים (ישעיהו י ל), בַּת עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים, דְּסָלִיק בְּהוֹן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגוּנִין.

בַּחֲמִשָּׁה נִימִין שֶׁל כִּנּוֹר, שֶׁהֵם חָמֵשׁ אַזְכָּרוֹת שֶׁהִזְכִּיר חָמֵשׁ פְּעָמִים יהו"ה בַּמִּזְמוֹר הַזֶּה, אֶחָד - עֶזְרִי מֵעִם יהו"ה, ב' - יהו"ה שֹׁמְרֶךָ, ג' - יהו"ה צִלְּךָ, ד' - יהו"ה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, ה' - יהו"ה יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ. וּבָהֶם הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר לְכַלָּה, צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים, בַּת עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים, שֶׁעוֹלֶה בָּהֶם יו"ד ה"א וא"ו ה"א בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגוּנִים.

וּבְאַרְבַּע חֵיוָן דְּסָלִיק יהו"ה, בְּשִׁיר פְּשׁוּט, כְּפוּל, מְשׁוּלָּשׁ, מְרוּבָּע, דְּאִיהוּ יהו"ה, דְּקוֹלוֹ סָלְקָא כְּגַלֵּי יַמָּא, וְגַלֵּי יַמָּא דִּלְעֵילָּא אִינוּן עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּין, וַעֲלַיְהוּ אִתְּמַר (שיר ה יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, בְּתַרִּין דְּרוֹעִין דִּבְרַתָּא.

וּבְאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁעוֹלֶה יהו"ה, בְּשִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁהוּא יהו"ה, שֶׁקּוֹלוֹ עוֹלֶה כְּגַלֵּי הַיָּם, וְגַלֵּי הַיָּם שֶׁלְּמַעְלָה הֵם עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הַבַּת.

וּבְהוֹן שִׁית פִּרְקִין, וְאִינוּן שִׁית דַּרְגִּין דְּכָרְסְיָא, שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְכַד סָלִיק ו' בְּהוֹן, יִתְעָרוּן לְגַבֵּיהּ לְקַבְּלָא לֵיהּ שְׂרָפִים בְּגַדְפַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְגוֹמֵר, וּמֵאן דְּסָלִיק עַל גַּדְפַּיְיהוּ וּפָרַח בְּהוֹן אֱיהוּ ו', כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹמֵר.

וּבָהֶם שֵׁשָׁה פְּרָקִים, וְהֵם שֵׁשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא, שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וּכְשֶׁעוֹלֶה בָּהֶם ו', יִתְעוֹרְרוּ אֵלָיו לְקַבֵּל אוֹתוֹ הַשְּׂרָפִים בְּכַנְפֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְגוֹמֵר, וּמִי שֶׁעוֹלֶה עַל כַּנְפֵיהֶם וּפוֹרֵחַ בָּהֶם הוּא ו', כּוֹלֵל שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּבְגָלְלוֹ נֶאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹמֵר.

וְכַד סָלְקָא בְּרַתָּא סָלְקָא בִּתְרִין דְּרוֹעוֹי דְּאִינוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, דִּבְהוֹן שִׁית פִּרְקִין דְּאִיהוּ ו', וְרָזָא דְּמִלָּה שְׁמַאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי (שיר ב ו).

וּכְשֶׁעוֹלָה הַבַּת, עוֹלָה בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹתֶיהָ שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, שֶׁבָּהֶם שֵׁשָׁה פְּרָקִים שֶׁהוּא ו', וְסוֹד הַדָּבָר - שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

כַּד סָלְקָא הַאי שִׁיר, סָלְקָא בְּשִׁית תֵּיבִין דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, וְכַד נָחֲתָא, נָחֲתָא בְּשִׁית, דְּאִינּוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וְנִגּוּנָא כַּד סָלִיק סָלִיק בְּשִׁית, וְכַד מָאִיךְ מָאִיךְ בְּשִׁית, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ.

כְּשֶׁעוֹלֶה הַשִּׁיר הַזֶּה, עוֹלֶה בְּשֵׁשׁ תֵּבוֹת, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, וּכְשֶׁיּוֹרֵד, יוֹרֵד בְּשֵׁשׁ, שֶׁהֵם בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וְהַנִּגּוּן כְּשֶׁעוֹלֶה, עוֹלֶה בְּשֵׁשׁ, וּכְשֶׁיּוֹרֵד, יוֹרֵד בְּשֵׁשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ.

וַעֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּין אִינּוּן י', דְּאִינּוּן לָקֵבֵל עֲשַׂר אֲצִבְעָאן דְּבָטְשִׁין בְּנִגּוּנָא, חֲמֵשׁ בְּחֲמֵשׁ, וְאִינּוּן ה"ה, דְּסָלְקִין בְּי' בְּשִׁית דַּרְגִּין דְּאִיהוּ ו', בֵּיהּ סָלְקִין וְנָחֲתִין, וְאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּסָלָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כח יב) וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, וְכֹלָּא יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יָ"ד, וָדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד (שמואל א יט ט), ו' אִיהוּ גּוּפָא, גַּדְפּוֹי ה"ה, רֵישָׁא דִּילֵיהּ י', בֵּיהּ סָלִיק קָלָא דְּנִגּוּנָא.

וַעֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים הֵם י', שֶׁהֵם כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת שֶׁמַּכִּים בַּנִּגּוּן, חֲמֵשׁ בְּחֲמֵשׁ, וְהֵם ה"ה, שֶׁעוֹלִים בְּי' בְּשֵׁשׁ דַּרְגּוֹת שֶׁהוּא ו', בּוֹ עוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְהוּא כְּמוֹ הַסֻּלָּם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, וְהַכֹּל יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יָ"ד, וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד, ו' הוּא גוּף, כְּנָפָיו ה"ה, רֹאשׁוֹ י', בּוֹ עוֹלֶה קוֹל הַנִּגּוּן.

וְעוֹד ו' אִיהִי מְנַרְתָּא, ה' ה' שְׁלֹשָׁה קָנֵי מְנוֹרָה מִצַּדָּהּ הָאֶחָת וְגוֹמֵר (שמות כה לב), ו' מְנוֹרָה בְּאֶמְצַע, נֵר עַל רֵישֵׁיהּ י', כַּד שַׂרְיָא בְּאָת ו' אִתְעֲבִיד ז', וְרָזָא דְּמִלָּה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת (במדבר ח ב).

וְעוֹד ו' הֵיא מְנוֹרָה, שְׁלֹשָׁה קָנֵי מְנוֹרָה מִצַּדָּהּ הָאֶחָת וְגוֹמֵר, ו' מְנוֹרָה בְּאֶמְצַע, נֵר עַל רֹאשׁוֹ י', כְּשֶׁשּׁוֹרָה בָּאוֹת ו' נַעֲשֶׂה ז', וְסוֹד הַדָּבָר - יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת.

דף כח.

לָקֵבֵל מְנַרְתָּא דְּאִיהִי ו', וְשִׁית קָנֵי מְנַרְתָּא דְּאִינּוּן ה' ה', שִׁית וָוִי"ן, וְרָזָא דְּמִלָּה שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת (זכריה ד ב), עַד דְּסָלְקִין לִי"ד, דְּאִיהוּ יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְדָא אִיהוּ וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד, יָ"ד לָקֵבֵל יָ"ד, וְסָלְקָא ה' בְּאָת ו', וּלְבָתַר סָלִיק ו' בְּי', שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר, עַד דְּסָלִיק לְשִׁתִּין, וְאִינּוּן אַתְוָון הַדְּבֵקוֹת בְּקַרְיַאת שְׁמַע, דְּבִגִּינַיְיהוּ אִתְּמַר כָּל הַמַּשִּׁים רֵיוַח בֵּין הַדְּבֵקִים מְצַנְּנִים (דף כח ע"א) לֵיהּ גֵּיהִנֹּם, וּשְׁלֹמֹה עֲלַיְיהוּ אָמַר (שיר ג ז) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ, וְאִינּוּן נָטְרִין (נ"א נטלין) עַרְסֵיהּ, וּלְקַבְלַיְיהוּ (שם ו ח) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, אִלֵּין דְּכוּרִין, וְאִלֵּין נוּקְבִין, אִלֵּין דְּקָרְיַאת שְׁמַע דְּתַקִּין מֹשֶׁה דְּכוּרִין, אִלֵּין דִּשְׁלֹמֹה נוּקְבִין, וְאִלֵּין בֵּית קִבּוּל לְאִלֵּין, דַּרְגִּין דִּשְׁלֹמֹה אִינּוּן בֵּית קִבּוּל לְדַרְגִּין דְּמֹשֶׁה, וְכַד מִתְחַבְּרָן כֹּלָּא כְּאֶחָד, שְׁלֹמ"ה אִתְהַפַּךְ לְמֹשֶׁ"ה.

כְּנֶגֶד הַמְּנוֹרָה שֶׁהִיא ו', וְשִׁשָּׁה קְנֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁהֵם ה' ה', שֵׁשׁ וָוֵי"ן, וְסוֹד הַדָּבָר - שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, עַד שֶׁעוֹלִים לְי"ד, שֶׁהוּא יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְזֶהוּ וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיִד, יְ"ד כְּנֶגֶד יְ"ד, וְעוֹלֶה ה' בְּאוֹת ו', וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה ו' בְּי' שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, עַד שֶׁעוֹלֶה לְשִׁשִּׁים, וְהֵם אוֹתִיּוֹת הַדְּבֵקוֹת בְּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁבִּשְׁבִילָם נֶאֱמַר כָּל הַמִּשִּׁים רֶוַח בֵּין הַדְּבֵקִים מְצַנְּנִים לוֹ גֵּיהִנֹּם, וּשְׁלֹמֹה אָמַר עֲלֵיהֶם, הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ, וְהֵם שׁוֹמְרִים [ס"א נוטלים] אֶת מִטָּתוֹ, וּכְנֶגְדָּם שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, אֵלּוּ זְכָרִים - וְאֵלּוּ נְקֵבוֹת, אֵלּוּ שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁתִּקֵּן מֹשֶׁה - זְכָרִים, אֵלּוּ שֶׁל שְׁלֹמֹה - נְקֵבוֹת, וְאֵלּוּ בֵּית קִבּוּל לְאֵלֶּה, הַדְּרָגוֹת שֶׁל שְׁלֹמֹה הֵן בֵּית קִבּוּל לַדְּרָגוֹת שֶׁל מֹשֶׁה, וּכְשֶׁמִּתְחַבְּרִים הַכֹּל כְּאֶחָד, שְׁלֹמ"ה מִתְהַפֵּךְ לְמֹשֶׁ"ה.

בְּתִיקוּנִין דְּאַרְבַּע אַתְוָון אִתְּקַן שִׁיר, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם וְגוֹמֵר, סָלְקִין תְּרֵין וְאִינּוּן י"ה, וְנָחֲתִין תְּרֵין וְאִינּוּן ו"ה, וְכֵן גַּלְגַּלֵּי יַמָּא סָלְקִין בְּעֶשֶׂר, וְאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאַרְבַּע חֵיָוון, כַּד סָלְקָא בְּרָתָא בְּשִׁיר, נְשָׁרָא נְטִיל י' בְּפִימָא וְעַל רֵישָׁהָא, ו' בְּגוּפָא, ה"ה בְּגַדְפָּהָא, אָדָ"ם יו"ד ה"א וא"ו ה"א רְכִיב עַל כֻּלָּא, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דָּא סְלִיק עַל כֻּלָּא, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם דָּא יהו"ה, וּפְנֵי שׁוֹר, וּפְנֵי נֶשֶׁר, אִינּוּן מֶרְכָּבָה לִשְׁמָא דְיהו"ה, וְאָדָם עַל כֻּלָּא.

בַּתִּקּוּנִים שֶׁל אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת נִתְקַן הַשִּׁיר, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם וְגוֹמֵר, עֹלִים - שְׁתַּיִם, וְהֵן י"ה, וְיֹרְדִים - שְׁתַּיִם, וְהֵן ו"ה, וְכֵן גַּלְגַּלֵּי הַיָּם עוֹלִים בְּעֶשֶׂר, וְהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאַרְבַּע חַיּוֹת, כְּשֶׁעוֹלָה הַבַּת בְּשִׁיר, הַנֶּשֶׁר נוֹטֵל י' בַּפֶּה וְעַל רֹאשָׁהּ, ו' בַּגּוּף, ה"ה בִּכְנָפֶיהָ, אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א רוֹכֵב עַל הַכֹּל. וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, זֶה עוֹלֶה עַל הַכֹּל, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, זֶה יהו"ה, וּפְנֵי שׁוֹר וּפְנֵי נֶשֶׁר, הֵם מֶרְכָּבָה לַשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, וְאָדָם עַל הַכֹּל.

בְּזִמְנָא דְּאִיהִי סָלְקָא בְּכָל אִלֵּין תִּקּוּנִין, אִיהוּ מְשַׁבַּח לָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ד ג) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה, הָא תְּרֵין מִינֵי נִגּוּנִין דְּשַׁבַּח דָּוִד מַלְכָּא, בְּאַשְׁרֵי בְּשִׁיר.

בְּזִמַּן שֶׁהִיא עוֹלָה בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ, הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. הֲרֵי שְׁנֵי מִינֵי נִגּוּנִים שֶׁשִּׁבַּח דָּוִד הַמֶּלֶךְ - בְּאַשְׁרֵי בְּשִׁיר.

תְּלִיתָאָה בַּבָּרְכָה וְדָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קג א) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ', מַהַאי אִתְּיְיהִיבַת בְּבַר נַשׁ נִשְׁמַת חַיִּים, דְּאִתְּמַר בָּהּ חֲמִשָּׁה תִּקּוּנִין, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן כָּל עָלְמָא, הָכִי נִשְׁמָתָא זָנַת כָּל גּוּפָא, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, הָכִי נִשְׁמָתָא רוֹאָה וְאֵינָהּ נִרְאֵית, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, הָכִי נִשְׁמָתָא יוֹשֶׁבֶת בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא כָּל הָעוֹלָם הָכִי נִשְׁמָתָא מְלֵאָה אֶת כָּל הַגּוּף, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת כָּל הָעוֹלָם, הָכִי נִשְׁמָתָא דָּנָה אֶת גּוּפָא, וְרָזָא דְנִשְׁמָתָא דְּאִיהִי שָׁוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּא בִינָה, מ"י, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מ כה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה,

אֶל מִי וַדַּאי, וְהָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אִלֵּין, חֲמִשָּׁה וַדַּאי, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְּה' עִלָּאָה.

שְׁלִישֵׁי בְּבָרְכָה, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְעֶלְיהָ נֶאֱמַר בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יהו"ה, מִזּוֹ נִתְּנָה בָאָדָם נִשְׁמַת חַיִּים שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ חֲמִשָּׁה תִקּוּנִים. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן אֶת כָּל הָעוֹלָם, כָּךְ הַנְּשָׁמָה זָנָה אֶת כָּל הַגּוּף. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, כָּךְ הַנְּשָׁמָה רוֹאָה וְאֵינָהּ נִרְאֵית. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, כָּךְ הַנְּשָׁמָה יוֹשֶׁבֶת בְּחַדְרֵי חֲדָרִים. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא כָּל הָעוֹלָם, כָּךְ הַנְּשָׁמָה מְלֵאָה אֶת כָּל הַגּוּף. מָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת כָּל הָעוֹלָם, כָּךְ הַנְּשָׁמָה דָּנָה אֶת הַגּוּף. וְסוֹד הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא שָׁוָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זוֹ בִּינָה, מ"י, וְעֶלְיהָ נֶאֱמַר וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה, אֶל מ"י וַדַּאי, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אֵלּוּ, חֲמִשָּׁה וַדַּאי, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד ה' הָעֶלְיוֹנָה.

וְאִינּוּן כֻּלְּהוּ תִּקּוּנִין בְּלֵב, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין הַלֵּב מֵבִין, הַלֵּב רוֹאֶה, הַלֵּב שׁוֹמֵעַ, הָא תְּלַת, ה' אִיהִי חֲמֵשׁ, וְרוּחָא דְּפִימָא דְּסָלִיק בְּהּ קָלָא וַאֲמִירָה וְדִבּוּרָא דָּא ו', עַרְקִין דְּלִבָּא אִינּוּן כַּחֲיָילִין בָּתַר מַלְכֵּהוֹן, וְרָזָא דְמִלָּה (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, הָכִי מִתְנַהֲגִין עַרְקִין דְּלִבָּא לְגַבֵּי רוּחָא הֲרֵי לָךְ רוּחַ בְּלֵב, דְּנָפִיק מֵאֵין שְׁמָאלָא דְּלִבָּא, וְאִיהוּ הֲוָה רוּחַ צָפוֹנִית דְּבַטַּשׁ בִּכְנוֹר דְּדָוִד, וּבְהַאי רוּחָא הֲוָה בָּטַשׁ בְּחֲמֵשׁ נִימִין דְּכִנּוֹר, דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ כַּנְפֵי רֵיאָה, וּבְקָנֶה סָלִיק קוֹל לְלִבָּא, וְאִיהוּ אֵשׁ אוֹכְלָא, מֵאוּדְנָא יְמִינָא דְּלִבָּא דְּאִיהִי כְּלַפֵּי כָּבֵד, וּמְנַיְּהוּ נָפִיק דִּבּוּר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ, וְאִי לַאו כַּנְפֵי רֵיאָה דְּנָשְׁבִין עַל לִבָּא, הֲוָה אוֹקִיד כָּל גּוּפָא, מַהֲשָׁבָה בְּלִבָּא וְדָא י', דְּה' ה' אִנּוּן אֲמִירָה וְדִבּוּרָא, ו' קָלָא כְּלִיל כֻּלָּא.

וְהֵם כֻּלָּם תִּקּוּנִים בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הַלֵּב מֵבִין, הַלֵּב רוֹאֶה, הַלֵּב שׁוֹמֵעַ - הֲרֵי שָׁלֹשׁ. ה' הִיא חֲמֵשׁ, הֶבֶל וְרוּחַ הַפֶּה שֶׁעוֹלֶה בּוֹ קוֹל וַאֲמִירָה וְדִבּוּר, זֶה ו', עוֹרְקֵי הַלֵּב הֵם כְּמוֹ חַיָּלִים אַחַר מַלְכָּם, וְסוֹד הַדָּבָר - אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, כָּךְ מִתְנַהֲגִים עוֹרְקֵי הַלֵּב אֶל הָרוּחַ, הֲרֵי לְךָ רוּחַ בַּלֵּב, שֶׁיּוֹצֵא מֵאֵין שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וְהִיא הָיְתָה הָרוּחַ הַצְּפוֹנִית שֶׁהִכְּתָה בְּכִנּוֹר דָּוִד, וּבָרוּחַ הַזּוֹ הָיָה מַכֶּה בַּחֲמֵשֶׁת הַנִּימִים שֶׁל הַכִּנּוֹר, שֶׁהֵם חֲמֵשׁ כַּנְפֵי רֵאָה, וּבַקָּנֶה עוֹלֶה הַקּוֹל לַלֵּב, וְהִיא אֵשׁ אוֹכֶלֶת, מֵאֵין יְמִין שֶׁל הַלֵּב שֶׁהִיא כְּלַפֵּי כָּבֵד, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַדִּבּוּר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֲלֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ, וְאִם לֹא כַּנְפֵי הָרֵאָה שֶׁנּוֹשְׁבוֹת עַל הַלֵּב, הָיָה שׂוֹרֵף כָּל הַגּוּף. הַמַּחֲשָׁבָה בַּלֵּב, וְזֶה י', שֶׁה' ה' הֵם אֲמִירָה וְדִבּוּר, ו' קוֹל כּוֹלֵל הַכֹּל.

רְבִיעָאָה בְּמִזְמוֹר, וְדָא הוּא דְּרוֹעָא יְמִינָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צח א) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ, וְעֶלְהּ אִתְּמַר (שם ס ז) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ, וְאִיהוּ בְּגָלוּתָא עִם שְׁכִינְתָּא, וְאִיהוּ תְּמִיךְ לָהּ, וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה נג א) וּזְרוֹעַ יְיָ' עַל מִי נִגְלָתָה, וּבֵיהּ אוֹמָאָה דְּפוּרְקָנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם סב ח) נִשְׁבַּע יְיָ' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, וְעוֹד (רות ג יג) חַי יְיָ' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

רְבִיעִי בְּמִזְמוֹר, וְזֶהוּ הוּא זְרוֹעַ יָמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיהוה"ה שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ, וְעֶלְיֶהּ נֶאֱמַר הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ, וְהוּא בַּגְּלוּת עִם הַשְּׁכִינָה, וְהוּא תּוֹמֵךְ אוֹתָהּ, וְסוֹד הַדָּבָר - וְזִרוֹעַ יהו"ה עַל מִי נִגְלָתָה, וּבוֹ שְׁבוּעַת הַגְּאֻלָּה. וֶזהוּ שֶׁכָּתוּב נִשְׁבַּע יהו"ה בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, וְעוֹד, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

דף כח:

וְאַמַּאי אִתְקְרֵי זְרוֹעַ יְיָ', בְּגִין דְּכַף הַיָּד בֵּי"ה י', חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן ה', קָנָה דִּימִינָא דְּאִיהוּ דְּרוֹעָא ו', כָּתֵף בֵּי"ה ה', וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְקַשַּׁר בִּימִינָא, לְאַקָּמָא בֵּי"ה שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וּמֹשֶׁה דְּאִיהוּ דִּיוֹקְנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְּמַר בֵּי"ה (ישעיה סג יב) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ, וְאִיהוּ בּוֹקֵעַ מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא לְגַבֵּי זֶרַע אַבְרָהָם דְּאִיהוּ יְמִינָא, לְמֶהֱוֵי לֵי"ה שֵׁם עוֹלָם, (דף כח ע"ב) וְאִתְקַשַּׁר בָּה' דְּאַבְרָהָם, דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וּבָה אִשְׁתַּלִּים מֹשֶׁה, וּמֵיָּד דְּאִשְׁתַּלִּים אִתְנַלְיָא עֲלֵי"ה יְמִינָא, וְדָא הוּא (ישעיה נג א) וּזְרוֹעַ יְיָ' עַל מִי נִגְלָתָה.

וְלָמָּה נִקְרֵאת זְרוֹעַ יהו"ה? מִשּׁוּם שֶׁבְּכַף הַיָּד בּוֹ י', חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת ה', הַקָּנֶה שֶׁל הַיָּמִין שֶׁהוּא הַזְּרוֹעַ, ו' הַכָּתֵף, בּוֹ ה', וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנִּקְשָׁר בְּיָמִין, לְהָקִים בּוֹ שְׁכִינָה בַּגָּלוּת, וּמֹשֶׁה שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נֶאֱמַר בּוֹ (ישעיה סג) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ. וְהוּא בּוֹקֵעַ אֶת מֵי הַתּוֹרָה לְזֶרַע אַבְרָהָם, שֶׁהוּא יָמִין, לִהְיוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם, וְנִקְשָׁר בַּה' שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, וּבָהּ הִשְׁתַּלֵּם מֹשֶׁה, וּמִיָּד כְּשֶׁהִשְׁתַּלֵּם נִגְלְתָה עָלָיו הַיְמִין, וְזֶהוּ וּזְרוֹעַ יהו"ה עַל מִי נִגְלָתָה.

חֲמִשָּׁאָה בְּנִגּוּן, בְּגִין דְּהַאי נִיגּוּן סָלִיק מִנַּיְהּ כַּמָּה נְגִינוֹת, עוּלֵימָן מִסְטָרָא דְּשִׂמְאלָא, דְּמִתַּמָּן רוּחַ צָפוֹן הֲוָה נָחֲתָא בְּכִנּוֹר דָּוִד וַהֲוָה מְנַגֵּן מֵאֲלָיו, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלכים ב ג טו) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וְגוֹמֵר.

הַחֲמִישִׁי בְּנִגּוּן, מִשּׁוּם שֶׁהַנִּגּוּן הַזֶּה עוֹלוֹת מִמֶּנּוּ כַּמָּה נְגִינוֹת, עֲלָמוֹת מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁמִּשָּׁם רוּחַ צָפוֹן הָיְתָה יוֹרֶדֶת בְּכִנּוֹר דָּוִד וְהָיָה מְנַגֵּן מֵאֲלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וְגוֹמֵר.

וּמִתַּמָּן רְעָמִין נָפְקִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב כו יד) וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן, וּמִתַּמָּן (ישעיה כד יט) רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ בְּתִרּוּעָה, מִסִּטְרָא דְּמַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ בְּתִקְיעָה, פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ בִּשְׁבָרִים, בְּהַהוּא זִמְנָא תִּלַת אֲבָהָן מִתְקַשְּׁרִין בִּגְבוּרָה, וְאִתְעֲבִידוּ בָּהּ תְּרוּעָה שְׁבָרִים תְּקִיעָה, וּבְהוֹן רֹעָה הִתְרוֹעֲעָה וְגוֹמֵר, וְדָא יְהֵא בְּסוֹף יוֹמַיָּא, וְכָל אִתַּיִן אִלֵּין בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל יְהוֹן, בְּגִין דְּתַמָּן חֶבְרוֹן דַּאֲבָהָן תַּמָּן קְבוּרִים.

וּמִשָּׁם יוֹצְאִים רְעָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן, וּמִשָּׁם רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ בְּתִרּוּעָה, מִצַּד שֶׁל מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ בִּתְקִיעָה, פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ בִּשְׁבָרִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת מִתְקַשְּׁרִים עִם גְּבוּרָה, וְנַעֲשִׂים בָּהּ תְּרוּעָה שְׁבָרִים תְּקִיעָה, וּבָהֶם רֹעָה הִתְרוֹעֲעָה וְגוֹמֵר, וְזֶה יִהְיֶה בְּסוֹף הַיָּמִים, וְכָל הָאוֹתוֹת הַלָּלוּ יִהְיוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שָׁשָׁם חֶבְרוֹן, שֶׁשָּׁם קְבוּרִים הָאָבוֹת.

שְׁתִיתָאָה הַלְלוּיָהּ הַלְלוּהוּ וְדָא ה"ו, עֲלֵיהּ אִתְמַר (שמות יב מב) לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיְיָ, וְדָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְרָזָא דְמִלָּה (ירמיה לא ו) הַשְׁמִיעוּ הַלְלוּ, וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יְיָ' אֶת עַמְּךָ אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל, לְקַיֵּים קְרָא (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

הַשִּׁשִּׁי הַלְלוּיָהּ הַלְלוּהוּ, וְזֶה ה"ו, עָלָיו נֶאֱמַר לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיהו"ה, וְזֶהוּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְסוֹד הַדָּבָר - הַשְׁמִיעוּ הַלְלוּ, וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יהו"ה אֶת עַמְּךָ אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל, לְקַיֵּים אֶת הַכָּתוּב כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת א ט) מַ"ה שֶּׁ"הָיָה ה"וא שֶׁ"יִּהְיֶה, וּבְיהּ (תהלים לג יד) מִ"מְּכוֹן שֶׁ"בְּתוֹ הִ"שְׁגִּיחַ, בְּגִין דְּאִיהוּ דְיוֹקְנָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקַיַּים רָזָא דְמַתְנִיתִין דְּאָמַר אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ דְּהַיְינוּ אֶלֶף חֲמִשָּׁאָה, וְשׁוֹרְפִין בְּתְחִלַּת שֵׁשׁ דְּאִיהוּ אֶלֶף שְׁתִיתָאָה.

וְסוֹד הַדָּבָר - מַ"ה שֶּׁ"הָיָה ה"וא שֶׁ"יִּהְיֶה, וּבוֹ מִ"מְּכוֹן שֶׁ"בְּתוֹ הִ"שְׁגִּיחַ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְקַיֵּם סוֹד הַמִּשְׁנָה שֶׁאָמַר, אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ, שֶׁהַיְינוּ הָאֶלֶף הַחֲמִישִׁי, וְשׁוֹרְפִים בִּתְחִלַּת שֵׁשׁ, שֶׁהוּא הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי.

וּבְגִין דְּלָא יַפְרִישׁוּ בֵּין שֵׁשׁ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּבֵין שֶׁבַע דְּאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ, צָרִיךְ לְבַעֲרָא שְׁאוֹר וְחָמֵץ דְּאִינּוּן עֶרֶב רַב, דְּלָא יִתְחַזְיָין בֵּין שֵׁשׁ דְּאִיהוּ ו', וּבֵין שֶׁבַע דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם קיט קסד) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, בְּגִין דְּעֶרֶב רַב אַפְרִישׁוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע בְּמַתַּן תּוֹרָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות לב א) וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה, וְאוּקְמוּהוּ בַּשֵּׁשׁ, בְּאֵלֶּין שִׁית שַׁעְתִּין עֲבַדוּ יָת עָגְלָא, וְאַפְרִישׁוּ בֵּין ו"ה דְּאִינּוּן שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, הָכִי יַפְרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע.

וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַפְרִידוּ בֵּין שֵׁשׁ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּבֵין שֶׁבַע, שֶׁהִיא בַּת זוּגוֹ, צָרִיךְ לְבַעֵר שְׁאוֹר וְחָמֵץ, שֶׁהֵם עֶרֶב רַב, שֶׁלֹּא יֵרָאוּ בֵּין שֵׁשׁ, שֶׁהוּא ו', וּבֵין שֶׁבַע, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, מִשּׁוּם שֶׁעֶרֶב רַב הִפְרִידוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע בְּמַתַּן תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה, וּפֵרְשׁוּהוּ בְּשֵׁשׁ, בְּשֵׁשׁ הַשָּׁעוֹת הַלָּלוּ עָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל, וְהִפְרִידוּ בֵּין ו"ה, שֶׁהֵם שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, כָּךְ יַפְרִיד אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע.

דְּבְגִינַיְיהוּ הֲוַת מַצָּה פְּרוּסָה לֶחֶם עֹנִי עָנִי וַדַּאי, וּבְהַהוּא זִמְנָא תְּהֵא שְׁלֵימָה כְּגַוְונָא דַּחֲבֵרְתָּהּ דְּאִיהִי מַצָּה שְׁלֵימָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ל כו) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְאַמַּאי הֲוַת מַצָּה פְּרוּסָה, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִנָּהּ ו' רֶגֶל דִּילָהּ לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ כְּמִצְוָה, וּמַצָּה פְּרוּסָה אִשְׁתְּאַרַת ד', וּבְגִין דָּא מַצָּה פְּרוּסָה ד', מַצָּה שְׁלֵימָה ה', וּבְגִין דָּא אָמְרִין הַלֵּל גָּמוּר וְהַלֵּל שֶׁאֵינוֹ גָמוּר בַּפֶּסַח, לְקֻבֵּל מַצָּה שְׁלֵימָה וּמַצָּה פְּרוּסָה.

שֶׁבְּגִלְגֻּלָּם הָיְתָה מַצָּה פְּרוּסָה לֶחֶם עֹנִי, עָנִי וַדַּאי, וּבְאוֹתוֹ זְמַן תִּהְיֶה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁחֲבֵרְתָּהּ שֶׁהִיא מַצָּה שְׁלֵמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְלָמָּה הָיְתָה מַצָּה פְּרוּסָה? מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה

ו', הֲרֶגֶל שְׁלֵמָה, לְהָיוֹת בּוֹ כְּמוֹ מִצְוָה, וּמַצָּה פְּרוּסָה נִשְׁאֲרָה ד', וּמְשׁוּם זֶה מַצָּה פְּרוּסָה ד', מַצָּה שְׁלֵמָה ה', וּמְשׁוּם כָּךְ אוֹמְרִים הַלֵּל גָּמוּר וְהַלֵּל שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר בְּפֶסַח, כְּנֶגֶד מַצָּה שְׁלֵמָה וּמַצָּה פְּרוּסָה.

וְאָמְרִין מָרוֹר, עַל שֵׁם ו' דְּאִתְפַּרַשׁ מִן ה', וְדָא גָּרִים לוֹן דְּוִיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, אִיהוּ מָרוֹר וְאִיהִי מָרָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (רות א כ) קְרֶאן לִי מָרָה כִּי הֵמַר שד"י לִי, בַּעֲבוּדָה קָשָׁה בְּקָשְׁיָא, בְּחֹמֶר בְּקַל וְחֹמֶר, בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא.

וְאוֹמְרִים מָרוֹר, עַל שֵׁם ו' שֶׁנִּפְרַד מֵה', וְזֶה גָּרַם לֵהּ שֶׁוְּיִמָּרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, הוּא מָרוֹר וְהִיא מָרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קְרֶאן לִי מָרָה כִּי הֵמַר שַׁדַּ"י לִי, בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּקָשְׁיָה, בְּחֹמֶר, בְּקַל וְחֹמֶר, בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם.

וּמָאן גָּרִים דָּא, י' מִן שד"י דְּשִׁימוּ דִּבְרִית, דְּיִהְיֵב מֹשֶׁה בְּעֵרֶב רַב, בְּגִין דָּא נָחִית מֹשֶׁה מְדַּרְגֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב ז) לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ, עַמְּךָ וְלֹא עַמִּי, וְעַל יְדֵיהּ עָתִידָה שְׁכִינְתָּא לְיַחֲדָא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּאִיהוּ אַפְרִישׁ לוֹן, צָרִיךְ לְיַחֲדָא לוֹן, לְתַקָּנָא בַּמֶּה דְּחָאב, קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְנָשְׁקוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ אִי לָא אָתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּי.

וּמִי גָּרַם זֶה? י' מִן שַׁדַּ"י, הָרִשָׁם שֶׁל הַבְּרִית, שֶׁנָּתַן מֹשֶׁה בָּעֵרֶב רַב, מִשּׁוּם כָּךְ יָרַד מֹשֶׁה מִמַּדְרֵגָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ, עַמְּךָ וְלֹא עַמִּי, וְעַל יָדוֹ עָתִידָה הַשְׁכִינָה לְהִתְיַחֵד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִשּׁוּם שֶׁהוּא הִפְרִיד אוֹתָם, הוּא צָרִיךְ לְיַחֵד אוֹתָם, לְתַקֵּן בְּמַה שֶׁחָטָא. קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְנָשְׁקוּ אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ: אִם לֹא בָּאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה - דַּי.

שְׁבִיעָאָה בְּנִצּוּחַ דְּאִיהוּ נֶצַח יִשְׂרָאֵל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמואל א טו כט) וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים כב א) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית (שם יב א), מָאן שְׁמִינִית הוֹד, וְאִיהוּ נֶצַח עֲלֵיהּ.

הַשְּׁבִיעִי בְּנִצּוּחַ, שֶׁהוּא נֵצַח יִשְׂרָאֵל, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר, וְעָלָיו נֶאֱמַר לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית. מִי הַשְּׁמִינִית? הוֹד, וְהוּא נֵצַח עֲלֶיהָ.

דף כט.

תְּמִינָאָה בְּהוֹדָאָה, וּבֵיהּ הֲוָה מְשַׁבַּח דָּוִד הוֹדוּ לַיְיָ', וְדָא הוֹד וַדַּאי, לַמְנַצֵּחַ הוֹדוּ, בְּהוֹן רְמִיזִין נֶצַח וְהוֹד, וְאִינּוּן נִסִּין, וּבֵיהּ שַׁבַּח מֹשֶׁה אָז, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּגִין דְּאִיהוּ הוֹד דִּיהִיב לְמֹשֶׁה, (ישעיה נח ז) אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה, וְאִיהוּ תְּמַנְיָא יוֹמִין דְּמִילָה, וּבַתְרֵיהּ בְּרִית דְּאִיהוּ יְסוֹד צַדִּיקָא דְּעָלְמָא, וּבֵיהּ אִתְּגַּלְיָא י' (דף כט ע"א) דְּמִילָה, עֲשִׂירָאָה לַעֲשֹׂר סְפִירָן, וְאִיהוּ הוֹד תְּמַנְיָא יוֹמֵי דַּחֲנוּכָּה, לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִין יוֹמִין, דְּאִינּוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וּמִיָּד דַּעֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, שַׁרְיָא כ"ה עַל יִשְׂרָאֵל בְּכ"ה בְּכִסְלֵו, וְאִלֵּין אִינּוּן כ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, וְדָא אִיהוּ חֲנוּכָּ"ה חֲנ"ו כָּ"ה.

הַשְׁמִינִי בְּהוֹדָאָה, וּבוֹ הָיָה מְשַׁבֵּחַ דָּוִד הוֹדוּ לַיהוה"ה, וְזֶה הוֹד וַדַּאי, לְמָנְצֵחַ הוֹדוּ, בָּהֶם רְמוּזִים נֶצַח וְהוֹד, וְהֵם נְסִים, וּבוֹ שִׁבַּח מֹשֶׁה אָז, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, מֹשׁוּם שֶׁהוּא הוֹד שֶׁנִּתַּן לְמֹשֶׁה, אָז תִּקְרָא וַיהוה"ה יַעֲנֶה, וְהוּא שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, וְאַחֲרָיו בְּרִית שֶׁהוּא יְסוֹד צַדִּיק הָעוֹלָם, וּבוֹ הִתְגַּלָּה י' שֶׁל מִילָה, עֲשִׂירִי לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְהַהוֹד הוּא שְׁמוֹנָה יְמֵי הַחֲנֻכָּה, לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים יָמִים, שֶׁהֵם בְּרוּחַ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וּמִיָּד שֶׁעָלָה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, שׁוֹרָה כ"ה עַל יִשְׂרָאֵל בְּכ"ה בְּכִסְלָו, וְאֵלּוּ הֵם כ"ה אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, שֶׁהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, וְזֶה הוּא חֲנוּכָּ"ה, חֲנ"ו כ"ה.

אֲבָל נֶצַח אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ח ד) וַתָּנַח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, בְּגִין דְּנֶצַח בֵּיהּ רְמִיז נֹחַ צַדִּיק, וּבֵיהּ וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד (שם ז יט), כַּד לָא נָטְרִין יִשְׂרָאֵל בְּרִית מִילָה מִתְגַּבְּרִין אוּמִין דְּעָלְמָא דְּאִינּוּן הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים, וְכַד נָטְרִין לֵיהּ אִתְמַר בְּהוֹן (שם ח ה) וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי דָּא י' דְּמִילָה, דְּאִיהִי מַלְכוּת, עֲשִׂירָאָה לַעֲשֶׂר סְפִירָן.

אֲבָל בְּנֶצַח נֶאֱמַר וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, מִשּׁוּם שֶׁנֶּצַח בּוֹ רְמוּז נֹחַ צַדִּיק, וּבוֹ וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד, כְּשֶׁלֹּא שׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל בְּרִית מִילָה, מִתְגַּבְּרִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים, וּכְשֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, נֶאֱמַר בָּהֶם וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי, זֶה י' שֶׁל מִילָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת, הָעֲשִׂירִית לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וַיַּעֲקֹב בְּהַהִיא יַרְכָּא אִתְמַר בֵּיהּ (שם לב לב) וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ, דְּפָרַח מִנֵּיהּ י', וְאִשְׁתָּאַר עֲקֵב, וְרָזָא דְמִלָּה הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב (שם ג טו), כַּד אִשְׁתַּלִּימַת סוּכָּה בְּיֵרֵךְ דִּילָהּ, אִתְמַר בְּיַעֲקֹב (שם לג יח) וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, וַיַּעֲקֹב וַדַּאי אִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מִסִּטְרָא דִּלְבָר, וְהָא מֹשֶׁה תַּמָּן הֲוָה, אֶלָּא מִסִּטְרָא דִּלְגָאו הֲוָה, דָּא מִגּוּפָא, וְדָא מִנִּשְׁמָתָא, וּבְגִין דָּא תְּרֵין יַרְכִין דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שְׁלִים אִינּוּן נֶצַח וְהוֹד.

וַיַּעֲקֹב בְּאוֹתָהּ יֶרֶךְ נֶאֱמַר בּוֹ, וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ, שֶׁפָּרְחָה מִמֶּנּוּ י', וְנִשְׁאַר עֲקֵב, וְסוֹד הַדָּבָר - הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. כְּשֶׁנִּשְׁלְמָה סֻכָּה בַּיֶּרֶךְ שֶׁלָּהּ, נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, וְיַעֲקֹב הוּא וַדַּאי דְּמוּתוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מִצַּד הַחִיצוֹנִי, וַהֲרֵי מֹשֶׁה הָיָה שָׁם, אֶלָּא מֵהַצַּד שֶׁלְּפָנִים הוּא הָיָה, זֶה מֵהַגּוּף - וְזֶה מֵהַנְּשָׁמָה, וּמִשּׁוּם זֶה שְׁתֵּי הַיְרֵכַיִם שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שְׁלֵם הֵם נֶצַח וְהוֹד.

וּמַתַּי יִהְיֶה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שְׁלִים, כַּד אִתְחַבַּר בִּשְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יז) וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ב כב) וַיִּבֶן יְיָ' אלהי"ם אֵת הַצֵּלָע, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְחַבַּר עִמָּהּ, וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם (שם לג יח), בְּהַהוּא זִמְנָא תְּהֵא סוּכָּה שְׁלִימָתָא, כ"ו ה"ס, יאהדונה"י.

וּמַתַּי יִהְיֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שָׁלֵם? כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר עִם הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבֶן יהו"ה אֱלֹהי"ם אֵת הַצֵּלָע. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, בְּאוֹתוֹ זְמַן תִּהְיֶה הַסֻּכָּה שְׁלֵמָה, כ"ו ה"ס, יאהדונה "י.

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַבָּא אַבָּא, אַמַּאי אִתְמַר בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּסֻכּוֹת, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר (ויקרא כג ג), אָמַר לֵיהּ בְּרִי מָאנֵי קְרָבָא בִּימִינָא נָטְלִין לוֹן, וּבְאִלֵּין מָאנֵי קְרָבָא אִינּוּן יִשְׂרָאֵל רְשִׁימִין דְּנָצְחִין דִּינָא, מְתַל לְמַלְכָּא דַּהֲוָה לֵיהּ דִּינָא וּקְרָבָא בְּשַׁבְעִין אוּמִין, וְלָא הֲווֹ יָדְעִין מָאן נָצַח דִּינָא, וְשָׁאֲלִין לֵיהּ מָאן נָצַח דִּינָא אָמַר תִּסְתַּכְּלוּן בְּאִלֵּין דִּרְשִׁימִין בְּמָאנֵי קְרָבָא בִּידַיְיהוּ, וְתִנְדְּעוּן מָאן נָצַח דִּינָא, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר דָּא אֶתְרוֹג, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, לְבָא, דְּאִיהוּ עִקָּרָא דְכָל אֵבָרִין דְּגוּפָא, דְּאִינּוּן תְּלַת הֲדַסִּים, וְלוּלָב וּתְרֵי בַדֵּי עֲרָבָה, לְבָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאֵבָרִין סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ, וּבְגִין דָּא אֶתְרוֹג דָּא שְׁכִינְתָּא, וְהָכִי אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, אִי נְטָלָה בּוּכְנָתוֹ, וְאִי עָלָה חֲזָזִית עַל רוּבּוֹ, פָּסוּל, בְּגִין דְּאִיהוּ דָּמֵי לִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ.

קם רבי אלעזר ואמר: אבא אבא, למה נאמר ביום הראשון של סכות, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר? אמר לו: בני, את כלי הקרב נוטלים בימין, ובכלי הקרב הללו רשומים ישראל שמנצחים בדין. משל למלך שהיה לו דין וקרב עם שבעים אמות, ולא היו יודעים מי נצח בדין. ושואלים אותו, מי נצח בדין? אמר, תסתכלו באלו שרשומים עם כלי קרב בידיהם ותדעו מי נצח בדין. ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, זה אתרוג, שהיא שכינה, הלב, שהוא העקר של כל האיברים של הגוף, שהם שלשה הדסים, ולולב, ושני בדי ערבה. הלב באמצע, והאיברים סביב סביב לו. ומשום כך אתרוג זו שכינה, וכך פירשוה בעלי המשנה, אם נטלה בוכנתו ואם עלה חזזית על רובו, פסול, משום שהוא דומה לשכינה, שנאמר בה כלך יפה רעיתי ומום אין בך.

כַּפֹּת תְּמָרִים דָּא לוּלָב, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, בְּגִין דְּדָא אִיהוּ מְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, מַאן דִּמְבָרֵךְ עָלֵהּ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּסֻכּוֹת, בְּגִין דְּאִיהוּ קִשּׁוּרָא וְיִחוּדָא דְכוּלָּא, חַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ לָקֵבֵל חַ"י חוּלְיִין דְּשִׁדְרָה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, לוּלָב דּוֹמֶה לְשִׁדְרָה, וְרָזָא דְלוּלָב צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וְדָא אִיהוּ (דה"י א כט יא) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגֵּם אֲנְקְלוֹס דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא.

כַּפּוֹת תְּמָרִים זֶה לוּלָב, וְעָלָיו נֶאֱמַר נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, מִשּׁוּם שֶׁזֶּה הוּא מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, מִי שֶׁמְּבָרֵךְ עָלָיו בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא קְשׁוּר וְיִחוּד שֶׁל הַכֹּל, חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת שֶׁל הַשִּׁדְרָה, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לוּלָב דּוֹמֶה לַשִּׁדְרָה, וְסוֹד הַלּוּלָב - צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וְזֶהוּ כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס שֶׁאָחוּז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

וְצָרִיךְ לְנַעְנְעָא חַ"י נְעָנוּעִין בְּשִׁית סְטָרִין, דְּאִינּוּן חוֹתָם מִזְרָח בֵּיהּ"ו וכו', שִׁית הֲוַיּ"ת דְּאִית בְּהוֹן תַּמְנֵי סָרֵי אַתְוָון, וְכֻלְּהוּ רְמִיזִין בְּסֵפֶר יְצִירָה בְּשִׁית סְטָרִין, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמָאן דְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם דִּילֵיהּ, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמָאן דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא דִּילֵיהּ.

וְצָרִיךְ לְנַעֲנֵעַ שְׁמוֹנָה עָשָׂר נְעִנּוּעִים לְשִׁשָּׁה צְדָדִים, שֶׁהֵם חוֹתָם מִזְרָח בְּיה"ו וְכוּ', שֵׁשׁ הֲוָיוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת, וְכֻלָּם רְמוּזִים בְּסֵפֶר יְצִירָה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמִי שֶׁאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שֶׁלּוֹ, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמִי שֶׁשָּׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁלּוֹ.

דף כט:

תְּלַת הֲדַסִּין גּוּפָּ֫ וּתְרֵין דְּרוֹעִין, וְאִינּוּן לְקֶבֶל עֵינָא וְכַנְפֵי עֵינָא, תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת לְקֶבֶל תְּרֵין שׂוֹקִין, וְלָקֶבֶל תְּרֵין שִׁפְוָון, וְכַד אִינּוּן כֻּלְּהוּ אֲגוּדָּה חֲדָא בְּלוּלָב דְּאִיהוּ שְׁדְרָה, מַה כְּתִיב (שיר השירים ז ט) אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר, א' אָתְרוֹג ע' עֲרָבָה ל' לוּלָב ה' הֲדַס, כֻּלְּהוּ אִתְעֲבִידוּ לָקֶבֶל אַרְבַּע מִינִין דְּמֶרְכַּבְתָּא, הָרוֹכֵב בְּהוֹן אִיהוּ יהו"ה (דף כט ע"ב) וְצָרִיךְ לְסַדְּרָא בְּהוֹן בְּהַקְפָּה, כְּגַוְונָא דְמַזְבֵּחַ, וּלְמָאן לְגַו, דְּאִתְנַטְעוּ אִלֵּין נְטִיעִין בֵּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה נָקְבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר (ירמיה לא כא), נְקֵבָה נ' מִן גַּן, גָּבֶר ג' מִן גַּן, גַּ"ן הוּא כְּלִיל תְּלַת וְחַמְשִׁין סִדְרִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּכְתָב, וְשֶׁבַע יוֹמִין דְּסוּכּוֹת, הָא שִׁתִּין לְקֶבֶל שִׁתִּין מַסֶּכְתּוֹת.

שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים - גּוּפָּ עִם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, וְהֵם כְּנֶגֶד הָעַיִן וְכַנְפֵי הָעַיִן, שְׁנֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת כְּנֶגֶד שְׁתֵּי שׂוֹקַיִם וּכְנֶגֶד שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם, וּכְשֶׁהֵם כֻּלָּם אֲגֻדָּה אַחַת עִם לוּלָב, שֶׁהוּא שִׁדְרָה, מַה כָּתוּב? אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר. א' אֶתְרוֹג, ע' עֲרָבָה, ל' לוּלָב, ה' הֲדַס. כֻּלָּם נַעֲשִׂים כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת מִינֵי הַמֶּרְכָּבָה, הָרוֹכֵב בָּהֶם הוּא יהו"ה, וְצָרִיךְ לְסַדֵּר בָּהֶם בְּהַקָּפָה, כְּמוֹ הַמִּזְבֵּחַ, וּלְמִי? לַגַּן שֶׁנִּטְּעוּ בּוֹ הַנְּטִיעוֹת הַלָּלוּ, וְסוֹד הַדָּבָר - נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, נְקֵבָה נ' מִן גַּן, גָּבֶר ג' מִן גַּן. גַּ"ן הוּא כּוֹלֵל שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים סִדְרִים שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְשִׁבְעַת יְמֵי סֻכּוֹת - הֲרֵי שִׁשִּׁים, כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת.

שְׁמִינִי עֲצֶרֶת חַג בְּפָנֵי עַצְמוֹ, בֵּיהּ נְבִיעוּ דְאוֹרַיְיתָא, לְאַשְׁקָאָה אִילָנָא, דְאִיהוּ נָטוּעַ בְּגַן, וְשָׁרְשׁוֹי וַעֲנָפוֹי אִיהוּ, כְּגַוְונָא דְחוּג הָאָרֶץ (ישעיה מ כב), דְּכָל חַגִּין מִתְחַגְּגִין בָּהּ.

שְׁמִינִי עֲצֶרֶת חַג בְּפָנֵי עַצְמוֹ, בּוֹ נְבִיעַת הַתּוֹרָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הָאִילָן שֶׁהוּא נָטוּעַ בְּגַן, וְשָׁרְשָׁיו וַעֲנָפָיו הוּא כְּמוֹ חוּג הָאָרֶץ, שֶׁכָּל הַחַגִּים נֶחְגָּגִים בּוֹ.

תְּשִׁיעָאָה בְּרִנָּה וְדָא אִיהוּ רַנְנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ (תהלים לג א), וְדָא דַרְגָּא דְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, מִתַּמָּן רִנָּה, וּבֵיהּ פּוּרְקָנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה כג ה) צֶמַח צַדִּיק, (זכריה ו יב) וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח, מִתַּחְתָּיו וַדַּאי, הַהִיא דְאִיהִי עֲשִׂירִית לְכֹלָּא, וְצַדִּיק נָטִיל מִשְׁמָאלָא, וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא מִימִינָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

הַתְּשִׁיעִי בְּרִנָּה, וְזֶהוּ רַנְנוּ צַדִּיקִים בַּיהוה"ה, וְזוֹ דַּרְגַּת צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, מִשָּׁם רִנָּה, וּבוֹ הַגְּאֻלָּה. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג ה) צֶמַח צַדִּיק וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח, מִתַּחְתָּיו וַדַּאי, אוֹתָהּ שֶׁהִיא עֲשִׂירִית לַכֹּל, וְצַדִּיק נוֹטֵל מִשְּׂמֹאל, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מִיָּמִין. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְיהוֹן תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא, אִתְעָרָא בְּרַתָּא דְמַלְכָּא, בְּשִׁיר הַשִּׁירִים וּמִשְׁלֵי וְקֹהֶלֶת, דְּאִינּוּן (מ"א ה יב) שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, תְּלַת יוּדִי"ן, דְּאִינּוּן תְּלַת טִפִּין דְּמוֹחָא,

דְנָהֲתִין מִן י', וּלְאָן אִתְמַשְׁכוּ לְגַבֵּי צַדִּיק, דְּאִיהוּ קֶשֶׁת הַבְּרִית וּמַה דַּהֲוָה קָטָן אִתְעֲבִיד גָּדוֹל, וְרָזָא דְמִלָּה שׁוֹפָר הוֹלֵךְ פָּזֵר גָּדוֹל, מָתַי יְהֵא זָרִיק חֵץ בְּדִיּוּקָנָא דָּא. [ציור].

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת כְּאֶחָד, מִתְעוֹרֶרֶת בַּת הַמֶּלֶךְ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים וּמִשְּׁלֵי וְקֹהֶלֶת, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, שְׁלֹשׁ יוֹדִי"ן, שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ טִפּוֹת הַמּוֹחַ, שֶׁיּוֹרְדוֹת מִן י'. וּלְאָן נִמְשְׁכוּ? אֶל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית, וּמַה שֶּׁהָיָה קָטָן נַעֲשָׂה גָּדוֹל, וְסוֹד הַדָּבָר - שׁוֹפָר הוֹלֵךְ פָּזֵר גָּדוֹל. מָתַי יִהְיֶה זוֹרֵק חֵץ בִּדְיוּקָן זֶה:. (ציור)

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עִלָּאִין אִתְתַּקָּנוּ וְאִזְדָּרְזוּ בְּמַאנֵי קְרָבָא לְגַבֵּי חִוְיָא, דְּאִיהוּ מְקַנְּנָא בְּטוּרִין רַבְרְבִין, וְאִיהוּ קַטִּיל לְאָדָם קַדְמָאָה, וּלְכָל דָּרִין דַּהֲווֹ אַבַּתְרֵיהּ, וּבְגִין דָּא כָּרוֹזָא נָפִיק בְּכָל יוֹמָא, מָאן דְּקַטִּיל לַהֲוּא חִוְיָא דְּאִיהוּ מְקַנְּנָא בְּטוּרִין רַבְרְבִין, יָהֲבִין לֵיהּ בְּרַתָּא דְמַלְכָּא, דְּאִיהִי צְלוֹתָא, דְּיָתִיב עַל מַגְדְּלָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי יח י) מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְיָ' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: עֶלְיוֹנִים, הִתְתַּקָּנוּ וְהִזְדָּרְזוּ בִּכְלֵי קְרָב אֶל הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא מְקַנֵּן בֶּהָרִים הַגְּדוֹלִים, וְהוּא הָרַג אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאֶת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ אַחֲרָיו, וּמִשּׁוּם זֶה הַכָּרוֹז יוֹצֵא בְּכָל יוֹם: מִי שֶׁהוֹרֵג אֶת אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁמְּקַנֵּן בֶּהָרִים הַגְּדוֹלִים, נוֹתְנִים לוֹ אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא תְּפִלָּה, שֶׁיּוֹשֶׁבֶת עַל הַמִּגְדָּל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִגְדַּל עֹז שֵׁם יהו"ה בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב.

אַדְהָכִי הָא רַעְיָא מְהֵימְנָא קָא אָתֵי, בְּכַמָּה עָאנִין וְתוֹרִין וְאִמְּרִין, וְחוּטְרָא בִּידֵיהּ, סָלִיק עֵינֵיהּ לְמַגְדְּלָא, וְחָמָא חַד בַּר נַשׁ עוּלֵימָא צַדִּיק שְׁמֵיהּ, דַּהֲוָה יָתִיב עַל מַגְדְּלָא, קַשְׁתָּא בִּידוֹי, וַהֲוָה זָרִיק חִצִּים לְגַבֵּי חִוְיָא, וְדָא אִיהוּ פָּזֵר גָּדוֹל, וְחִוְיָא לָא הֲוָה חָשִׁיב לוֹן.

בֵּינְתַיִם בָּא הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן בְּכַמָּה צֹאן וּשְׁוָרִים וּתְיָשִׁים, וּמַטֶּה בְיָדוֹ, הֶעֱלָה עֵינָיו לַמִּגְדָּל, וְרָאָה אִישׁ אֶחָד, עֶלֶם צַדִּיק שְׁמוֹ, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל הַמִּגְדָּל, וְקֶשֶׁת בְּיָדוֹ, וְהָיָה זוֹרֵק חִצִּים לַנָּחָשׁ, וְזֶהוּ פָּזֵר גָּדוֹל, וְהַנָּחָשׁ לֹא הָיָה מַחֲשִׁיב אוֹתָם.

וְקַשְׁתָּא אִיהוּ לִישָׁנָא דְּפוּמָא, אֲגוֹזָא דְקַשְׁתָּא דְּפוּמָא, חוּט הַשָּׁנִי חוּט שֶׁל קֶשֶׁת, דְּבֵיהּ הֲוָה צַדִּיק זָרִיק חִצִּין, דְּאִינּוּן מְלוּלִין דִּצְלוֹתָא, לְגַבֵּי חִוְיָא, וְחִוְיָא לָא הֲוָה חָשִׁיב לוֹן, וְלָאו בְּגִין חֲלִישׁוּ דְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, אֶלָּא בְּגִין חֲלִישׁוּ דְהַהוּא דְזָרִיק לוֹן דְּאִיהוּ צַדִּיק דִּלְתַתָּא מִנֵּיהּ, כַּד לָאו אִיהוּ שְׁלִים, וּבְגִין דָּא לָא חָשִׁיב לוֹן.

וְהַקֶּשֶׁת הִיא לְשׁוֹן הַפֶּה, אֱגוֹז הַקֶּשֶׁת שֶׁל הַפֶּה חוּט הַשָּׁנִי, חוּט שֶׁל קֶשֶׁת, שֶׁבּוֹ הָיָה הַצַּדִּיק זוֹרֵק חִצִּים, שֶׁהֵם דִּבְרֵי תְפִלָּה, אֶל הַנָּחָשׁ, וְהַנָּחָשׁ לֹא הָיָה מַחֲשִׁיב אוֹתָם, וְלֹא בִּגְלַל חֻלְשָׁתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, אֶלָּא בִּגְלַל חֻלְשָׁתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁזָּרַק אוֹתָם, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁאֵינוֹ שָׁלֵם, וּמִשּׁוּם כְּךָ לֹא הֶחֱשִׁיב אוֹתָם.

עַד דְּאָתָא רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְנָטִיל חֵץ חַד וְזָרִיק לְגַבֵּיהּ, דָּא בָּתַר דָּא בְּצְלוֹתֵיהּ, (שם ז כג) עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ דְחִוְיָא, דְּאִיהוּ סמא"ל אֵל אַחֵר, דְּתַמָּן יְסוֹדֵיהּ וְעִקָּרֵיהּ, וּבְגִין דָּא הַכָּבֵד

כּוֹעַס, בְּמַאי כּוֹעַס, בְּמָרָה דְּאִיהִי דְּבוּקָה בֵּיהּ, וְדָא סַם הַמָּוֶת נוּקְבָא דִּילֵיהּ, זְנָבָא דִּילֵיהּ יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, יוֹתֶרֶת אִתְקְרִיאַת, דְּבָתַר דַּעֲבִידַת נָאוּפִין יְהִיבַת שִׁיוּרִין לְבַעְלָהּ, וּזְנָבָא אִיהִי שִׁפְחָה דִּילֵיהּ, בְּמָרָה כָּעִיס, וּבְזָנָבָא קָטִיל, מָרָה אִיהִי פַּרְצוּף דִּילֵיהּ, יוֹתֶרֶת זָנָב דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְאָדָם, דְּעָבִיד לֵיהּ פַּרְצוּף וּלְבָתַר זָנָב, דְּהַאי אָדָם רָע אִתְקְרֵי, וְדָא כְּגַוְונָא דְּדָא, דָּא אָדָם דְּאִתְנַטִּיל מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְדָא אָדָם דְּאִתְנַטִּיל מֵאִילָנָא דְּמוֹתָא.

עַד שֶׁבָּא רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְנָטַל חֵץ אֶחָד וְזָרַק אֵלָיו זֶה אַחַר זֶה בִּתְפִלָּתוֹ. עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ, שֶׁל הַנָּחָשׁ, שֶׁהוּא סמא"ל אֵל אַחֵר, שֶׁשָּׁם יְסוֹדוֹ וְעִקָּרוֹ, וּמְשׁוּם כָּךְ הַכָּבֵד כּוֹעֵס. בַּמֶּה הוּא כּוֹעֵס? בַּמָּרָה שֶׁהִיא דְּבוּקָה בּוֹ, וְזֶה סַם הַמָּוֶת, הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ. הַזָּנָב שֶׁלּוֹ יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, נִקְרֵאת יוֹתֶרֶת, שֶׁאַחַר שֶׁעָשְׂתָה נְאוּפִין הִיא נוֹתֶנֶת שִׁירִים לְבַעְלָהּ, וְהַזָּנָב הִיא שִׁפְחָה שֶׁלּוֹ, בַּמָּרָה כּוֹעֵס, וּבַזָּנָב הוֹרֵג. הַמָּרָה הִיא הַפַּרְצוּף שֶׁלּוֹ, הַיּוֹתֶרֶת - זָנָב שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁעָשָׂה לוֹ פַּרְצוּף וְאַחַר כָּךְ זָנָב, שֶׁהָאָדָם הַזֶּה נִקְרָא רָע, וְזֶה כְּמוֹ זֶה, זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּטַּל מֵעֵץ הַחַיִּים, וְזֶה אָדָם שֶׁנִּטַּל מֵעֵץ הַמָּוֶת.

לְבָתַר דִּיְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ, זָרַע יוֹרֶה כַּחֵץ לְגַבֵּי כַלָּה, יו"ד זָרַע דְּאִתְמַשַּׁךְ מִינֵיהּ וְדָא ז', וְאִתְמַר בָּהּ (שמואל א כ כ) לְשַׁלַּח לִי לְמַטָּרָה, וְדָא בַת עַיִן, בֵּית קִבּוּל לְזָרַע דְּאִיהוּ ז' וַדַּאי, מַאי מַטָּרָה, דָּא יֶרַח בֶּן יוֹמוֹ, [ציור] סִיהֲרָא קַדִּישָׁא, מַטָּרָה אִיהִי וַדַּאי לְבַת עַיִן, נְקוּדָה זְעִירָא מִלְּגָיו, לְגַבָּהּ הֲוָה שָׁלַח חִצִּים בִּרְחִימוּ דְעַיְינִין, מַטָּרָה וַדַּאי שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי אֲגִינַת עַל יִשְׂרָאֵל מֵחָוְיָא בִּישָׁא סמא"ל.

אַחַר שֶׁיְּפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ, זֶרַע יוֹרֶה כַּחֵץ לְגַבֵּי כַלָּה, יו"ד זֶרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ, וְזֶה ז', וְנֶאֱמַר בָּהּ לְשַׁלַּח לִי לְמַטָּרָה, וְזוֹ בַּת עַיִן, בֵּית קִבּוּל לְזֶרַע שֶׁהוּא ז' וַדַּאי. מַה זֶּה מַטָּרָה? זֶה יֶרַח בֶּן יוֹמוֹ (ציור), הַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה, מַטָּרָה הִיא וַדַּאי לְבַת עַיִן, נְקֻדָּה קְטַנָּה מִבִּפְנִים, אֵלֶיהָ הוּא שׁוֹלֵחַ חִצִּים בְּאַהֲבַת הָעֵינַיִם, מַטָּרָה וַדַּאי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא מְגִנָּה עַל יִשְׂרָאֵל מֵהַנָּחָשׁ הָרָע סמא"ל.

דף ל.

וּלְמָאן (דף ל ע"א) דְּאִיהִי אֲגִינַת עֲלַיְיהוּ, אִתְמַר בֵּיהּ (תהלים צא ה) לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, בְּאֶבְרָתוֹ יָסֵךְ לָךְ, דָּא אֵבֶר מִן הַחַי, צַדִּיק, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה, אִינּוּן ה"ה, דְּאַת ז' אִיהוּ אֶבְרָתוֹ כָּלוּל י"ו, גּוּפָא דִּילֵיהּ ו', רֵישָׁא דִּילֵיהּ י', גַּדְפּוֹי ה"ה, וּבְגִין דָּא וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסוֹחֵרָה אֲמִתּוֹ, צִנָּה וְסוֹחֵרָה שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, אֲמִתּוֹ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, רֵישָׁא דִּילֵיהּ חָכְמָה עִלָּאָה, צַדִּיק אִיהוּ בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר בְּרִית מִילָה, וְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּתַרְוַיְיהוּ מְגִינִין עֲלַיְיהוּ, חַד בְּעָלְמָא דָּא, וְחַד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

וּלְמִי שֶׁהִיא מְגִנָּה עָלָיו, נֶאֱמַר בּוֹ לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, בְּאֶבְרָתוֹ יָסֵךְ לָךְ, זֶה אֵיבָר מִן הַחַי, צַדִּיק, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה, הֵם ה"ה, שֶׁאוֹת ז' הִיא אֶבְרָתוֹ כָּלוּל י"ו, הַגּוּף שֶׁלּוֹ ו', הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ י', כְּנָפָיו ה"ה, וּמְשׁוּם זֶה וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסוֹחֵרָה אֲמִתּוֹ. צִנָּה וְסוֹחֵרָה שְׁכִינָה עִלָּיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה,

אֲמַתּוֹ זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הֵרֹאשׁ שֶׁלּוֹ חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, הַצַּדִּיק הוּא בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ, אֲשֶׁרְי הוּא מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית מִילָה, וְהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁשְּׁנֵיהֶם מְגִנִּים עָלָיו, אֶחָד בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאֶחָד בָּעוֹלָם הַבָּא.

תקונא ארביסר

בְּרֵאשִׁית, עֲלָהּ אִתְּמַר (שמות כג יט) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ' אלהי"ך, לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, תָּא חֲזֵי חָכְמָה עִלָּאָה עֲלָהּ אִתְּמַר (שם יג כ) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, דְּכָל בִּכּוּרִים עַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ, וּשְׁכִינְתָּא מִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת בְּכוֹרָה, חָכְמָה וַדַּאי עֲלָהּ אִתְּמַר (יחזקאל מד ל) רֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל, וּבְרָא בּוּכְרָא דִילָהּ קַדְמָאָה דְכוֹלָּא דָא ו' עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא.

תִּיקוּן אַרְבָּעָה עָשָׂר, בְּרֵאשִׁית, עֲלֵיהּ נֶאֱמַר רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. בֹּא וּרְאֵה, הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, עֲלֶיהָ נֶאֱמַר קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, שֶׁכָּל הַבִּכּוּרִים נִקְרָאוּ עַל שְׁמָהּ, וְהַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת מִשָּׁם בְּכוֹרָה, חָכְמָה וַדַּאי, עֲלֶיהָ נֶאֱמַר רֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל, וּבְנָהּ בְּכוֹרָהּ הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, זֶהוּ ו' הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, מַאי אַדְמָתְךָ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִנּוּן כָּל בִּכּוּרֵי כֹל מִסִּטְרָא דְצַדִּיק דְּאִיהוּ כֹל, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי אַרְעָא דְבֵיהּ גָּדְלִין וְצָמְחִין אִלָּנִין, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (ירמיהו כג ה) צֶמַח צַדִּיק, דְּאִיהוּ עֵץ פְּרִי, אִילָנָא רְבָא וּתְקִיף עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, עִשְׂבִּין וְדִשְׁאִין דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִתַּמָּן צָמְחִין בְּגַן, בְּגִין דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה.

בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ, שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. מַה זֶּה אַדְמָתְךָ? שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְהֵם כָּל בִּכּוּרֵי כֹל מִצַּד צַדִּיק שֶׁהוּא כֹל, וְהַשְּׁכִינָה הִיא אֶרֶץ שֶׁבָּהּ גְּדָלִים וְצוֹמְחִים אִילָנוֹת, שֶׁעֲלֶיהָ נֶאֱמַר צֶמַח צַדִּיק, שֶׁהוּא עֵץ פְּרִי, אִילָן גָּדוֹל וְחָזָק, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, עֲשָׂבִים וּדְשָׁאִים שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, מִשָּׁם צוֹמְחִים בַּגַּן, מִשּׁוּם שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וּמָאן אַשְׁקֵי וְרָוֵי (נ"א ורבי) בָּהּ אִלָּנִין וְעִשְׂבִּין וְדִשְׁאִין, מַעְיָן גַּנִּים, דְּאִיהִי חָכְמָה רֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל, וּמֵאַיִן נַפְקָא מַעְיָנָא דְמַיָּא, מִבֵּית יְיָ', הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יואל ד יח) וּמַעְיָן מִבֵּית יְיָ' יֵצֵא, וּבְגִין דָּא (שמות כג יט) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ' אלהי"ך, וְכֵן רֵאשִׁית דְּעָאנִי וְאִמְּרִי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים יח ד) וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ.

וּמִי מַשְׁקֶה וּמְרַוֶּה (ומגדל) בָּהּ אִילָנוֹת וַעֲשָׂבִים וּדְשָׁאִים? מַעְיַן גַּנִּים, שֶׁהִיא חָכְמָה, רֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל, וּמֵאַיִן יוֹצֵא מַעְיַן הַמַּיִם? מִבֵּית יהו"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמַעְיָן מִבֵּית יהו"ה יֵצֵא, וּמִשּׁוּם זֶה רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, וְכֵן רֵאשִׁית הַצֹּאן וְהַכְּבָשִׂים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ.

וּסְמִיךְ לֵיהּ לְרֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ וכו' לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, מַאי הַאי לְגַבֵּי הַאי, קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי, פָּתַח בְּקַלָּא סַגִּיא וְאָמַר, אֱלִיָּהוּ אֱלִיָּהוּ נְחִית הָכָא בִּרְשׁוּתָא דְמָארֵךְ, וְאַנְהִיר עֵינֵהוּ דְּאִלֵּין סְבִין בְּהַאי מִלָּה, דְּלָא יֵתוּן לְמֵיכַל בָּשָׂר בָּחָלָב.

וְסָמוּךְ לוֹ, לְרֵאשִׁית בְּכוּרֵי אַדְמָתְךָ וְכוּ', לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ. מַה זֶּה אֶל זֶה? קֹם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלָיו, פָּתַח בְּקוֹל גָּדוֹל וְאָמַר: אֵלְיָהוּ אֵלְיָהוּ, רֵד לְכָאן בִּרְשׁוּת רִבּוֹנְךָ וְהַאֵר אֶת עֵינֵי הַזְּקֵנִים הַלָּלוּ בַּדָּבָר הַזֶּה, שֶׁלֹּא יָבאוּ לֶאֱכֹל בָּשָׂר בֶּחָלָב.

אַדְהָכִי הָא אֵלְיָהוּ קָא נָחִית וְלָא אִתְעַכַּב, אָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, וְהָא רָזָא דָא וַדַּאי אִיהוּ רָזָא דְּלֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו (דברים כב י), כַּד בּוּכְרָא דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לָא אַתְיָין לֵיהּ לְבֵית יְיָ', חֶלֶב אִתְעָרַב בִּבְשָׂרָא, וְגָרְמִין לְאִתְעָרְבָא שׁוֹר בַּחֲמוֹר, וְדָא אִיהוּ כִּלְאַיִם מִין דְּלַאו בְּמִינֵיהּ.

בֵּינְתַיִם בָּא אֵלְיָהוּ, יָרַד וְלֹא הִתְעַכֵּב, אָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וַהֲרֵי סוֹד זֶה וַדַּאי הוּא הַסּוֹד שֶׁל לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו, כְּשֶׁבְּכוֹר שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, לֹא מְבִיאִים אוֹתוֹ לְבֵית יהו"ה, מִתְעָרֵב חֶלֶב עִם בָּשָׂר וְגוֹרְמִים לְעָרֵב שׁוֹר בַּחֲמוֹר, וְזֶהוּ כִּלְאַיִם, מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵלְיָהוּ אֵלְיָהוּ, וְהָא שׁוֹר אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, וַחֲמוֹר מִסִּטְרָא דְּמָסָאֲבוּ, דָּא אִיהוּ כִּלְאַיִם טַב וּבִישׁ, אֲבָל חֶלֶב אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, וּבְשָׂרָא מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, אֲבָל הַאי רָזָא אִשְׁתְּמוֹדָע בְּקַרְדְּמָא דָּא, תּוֹצָא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ (בראשית א כד), דְּאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, כֻּלְּהוּ אִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא, וְאִינּוּן זוּגִין, וּמָאן דְּנָטִיל מִמַּה דְּלַאו אִיהוּ מִינֵיהּ, הַהוּא בַּר דְּאִתְרְכִיב מִתַּרְוַיְיהוּ, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות כג יט) לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵלְיָהוּ אֵלְיָהוּ, וַהֲרֵי הַשּׁוֹר הוּא מִצַּד הַטָּהֳרָה, וְהַחֲמוֹר מִצַּד הַטֻּמְאָה, זֶהוּ כִּלְאַיִם טוֹב וָרַע, אֲבָל חֶלֶב הוּא מִצַּד הַטָּהֳרָה, וּבְשָׂר מִצַּד הַטָּהֳרָה? אָמַר לוֹ: וַדַּאי כָּךְ זֶה, אֲבָל הַסּוֹד הַזֶּה נוֹדָע בַּפְּסוּק הַזֶּה, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֵם מִצַּד הַטָּהֳרָה, כֻּלָּם זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵם זוּגוֹת, וּמִי שֶׁנּוֹטֵל מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, אוֹתוֹ בֵּן שֶׁמֶּרְכָּב מִשְּׁנֵיהֶם, עָלָיו נֶאֱמַר לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ.

דף ל:

אָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא בְּוַדַּאי כְּעַן אִיהוּ מִלָּה בְּדוּכְתָּהָא, וְדָא אִיהוּ בְּרִירָא דְּמִלָּה, וְדָא אִיהוּ, מִלֶּאתְךָ וְדִמְעָךְ לֹא תֹאחֵר (שם כב כח), כְּמָה דְּאִתְּמַר שֶׁמָּא יְקַדְּמֶנּוּ אַחֵר בְּרַחֲמֵי, חוֹבָא דָּא דְּעָרֵב בַּר נַשׁ טִפָּה בּוּכְרָא בְּזוּוּגָא נְדָה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה, דָּא גָּרִים דְּנָטִיל אַחֵר בַּת זוּגֵיהּ, וְאִיהוּ מִדָּה לְקֻבֵּל מִדָּה, (דף ל ע"ב) וּבְגִין דָּא רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ' אלהי"ך, לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, דְּהַהוּא בַּר אִיהוּ עֵרְבוּבְיָא דְּנָפִיק כִּלְאַיִם, מֵאִתְּתָא דְּלַאו מִינֵיהּ, דְּאִיהִי כְּנָגְדּוֹ, וּבְגִין דָּא זָכָה עֶזֶר, בַּת זוּגֵיהּ דְּאִיהִי עֶזֶר לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא בְּפִקּוּדָא בְּדָחִילוּ וּבְרַחֲימוּ, עֶזֶר לוֹ בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִם לַאו, אָחֳרָא דְּלַאו אִיהוּ מִינֵיהּ, אִיהִי כְּנָגְדּוֹ, לְאוֹבָדָא לֵיהּ מִתְּרֵין עָלְמִין, וְכָל דָּא גָּרִים לֵיהּ בְּגִין דְּלָא נָטִיר טִפָּה קַדְמָאָה לְבַת זוּגֵיהּ.

אָמַר הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: בְּוַדַּאי כָּעֵת הַדָּבָר הוּא בִּמְקוֹמוֹ, וְזֶהוּ בֵּרוּר הַדָּבָר, וְזֶהוּ מִלֵּאתְךָ וְדִמְעֲךָ לֹא תֵאָחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁמָּא יְקַדְּמֻנִי אַחֵר בְּרַחֲמִים, חֵטְא זֶה שֶׁעֵרֶב אָדָם טִפָּה בְּכוֹרָה בְּזִוּוּג נְדָה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה, זֶה גּוֹרֵם שֶׁנִּוֹטֵל אַחֵר אֶת בַּת זוּגוֹ, וְהוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וּמְשׁוּם כָּךְ רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יהו"ה אֱלֹהֶיךָ, וְלֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, שֶׁאוֹתוֹ בֵּן הוּא עֵרְבּוּבְיָא שֶׁיּוֹצֵא כִּלְאַיִם, מֵאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ מִינוֹ, שֶׁהִיא כְּנֶגְדּוֹ, וּמְשׁוּם זֶה זָכָה? עֵזֶר, בַּת זוּגוֹ שֶׁהִיא עֵזֶר לוֹ בְּתוֹרָה בְּמִצְוָה בְּיִרְאָה וּבְאַהֲבָה, עֵזֶר לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְאִם לֹא, אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ הִיא כְּנֶגְדּוֹ לְאַבְּדוֹ מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וְכָל זֶה גָּרַם לוֹ מְשׁוּם שֶׁלֹּא שָׁמַר טִפָּה רִאשׁוֹנָה לְבַת זוּגוֹ.

וְעִם כָּל דָּא אִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, עֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיהו ו י) וָשָׁב וְרָפָא לוֹ, וְיָהִיב לֵיהּ בַּת זוּגֵיהּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ג ח) רְפָאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ, וְאִיהִי דְּיוֹקְנָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי אַסְוָותָא וְאִיהִי חַיִּים, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְאִתְּתֵיהּ אִיהִי בְּדְיוֹקְנָהָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, אוֹרַיְיתָא אִיהִי טוֹב, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ד כב) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, וְאִתְּתֵיהּ אִיהִי בְּדְיוֹקְנָהָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יח ב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב, סוֹף סוֹף עִשָּׂר מִלִּין אִתְמַר בָּהַאי, וְעִשָּׂר בָּהַאי, וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא.

וְעִם כָּל זֶה, אִם חָזַר בִּתְשׁוּבָה, עָלָיו נֶאֱמַר וְשָׁב וְרָפָא לוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ בַּת זוּגוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רְפָאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ, וְהִיא דְּמוּת שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא רְפוּאָה וְהִיא חַיִּים. וְהוּ שֶׁכָּתוּב עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְאִשְׁתּוֹ הִיא בְּדְמוּתָהּ. זֶה שֶׁכָּתוּב רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ. הַתּוֹרָה הִיא טוֹב. וְהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, וְאִשְׁתּוֹ הִיא בְּדְמוּתָהּ. זֶה שֶׁכָּתוּב מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב. סוֹף סוֹף עֲשָׂרָה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בָּזֶה וַעֲשָׂרָה בָּזֶה, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

תקונא חמיסר

בְּרֵאשִׁית דָּא יִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, רֵאשִׁית בְּלָא עֵרְבּוּבְיָא אָחֳרָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ, לָא הֲוָה לֵיהּ הַרְכָּבָה מִמִּינָא אָחֳרָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ, לֵית לֵיהּ הַרְכָּבָה דְּצָרִיךְ בֵּיהּ נְטִירוּ לְגַבֵּי בַּת זוּגֵיהּ דְּאִיהִי ה', וּבְגִין דָּא רֵאשִׁית תְּבוּאַת ה', לֵית בֵּיהּ פְּגִימוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, לֵית בֵּיהּ פְּסוֹלֶת, (צריך למהוי נטיר) אִיבָּא דָּא לְמַלְכָּא אִתְחָזֵי, וּבְגִין דָּא (ירמיהו ב ג) כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יְיָ'.

תִּיקוּן חֲמִשָּׁה עָשָׂר, בְּרֵאשִׁית זֶה יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוה"ה רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, רֵאשִׁית בְּלִי עֵרְבּוּבְיָא אַחֶרֶת, וּמְשׁוּם שֶׁהִיא קֹדֶשׁ, אֵין לוֹ הַרְכָּבָה מִמִּין אַחֵר, וּמְשׁוּם שֶׁהוּא קֹדֶשׁ, אֵין לוֹ הַרְכָּבָה שֶׁצָּרִיךְ בּוֹ שְׁמִירָה אֶל בַּת זוּגוֹ שֶׁהִיא ה', וּמְשׁוּם זֶה רֵאשִׁית תְּבוּאַת ה', אֵין בּוֹ פְּגָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיַעֲקֹב

אִישׁ תֹּם, אֵין בּוֹ פְּסֹלֶת, (צריך להיות שמור) פְּרִי זֶה לְמֶלֶךְ רָאוּי, וּמְשׁוּם כָּךְ, כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יהו"ה.

דְּדָא אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, דְּאִיבָּא דִּילֵיהּ סַם חַיִּים בַּת זוּגֵיהּ, נְטִירָא לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, עֲלֵהּ אִתְּמַר (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, גַּם לְרִבּוּת בַּת זוּגֵיהּ, סַם חַיִּים דִּילֵיהּ, וְאִיהוּ נָטִיר לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּמָאן דְּבָעֵי לְנָטְלָא בַּת זוּגֵיהּ, כְּגוֹן אוּרְיָה דְּאַקְדִּים לְדָוִד, אִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיהו ב ג) כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יְיָ .

שֶׁזָּהוּ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁפְּרִיוֹ סַם חַיִּים, בַּת זוּגוֹ שְׁמוּרָה לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, גַּם - לְרִבּוּת בַּת זוּגוֹ, סַם הַחַיִּים שֶׁלּוֹ, וְהוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לִטֹּל אֶת בַּת זוּגוֹ, כְּמוֹ אוּרִיָּה שֶׁהִקְדִּים אֶת דָּוִד, נֶאֱמַר בּוֹ כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יהו"ה.

דְּבַת זוּגֵיהּ דְּצַדִּיק אִיהוּ מַצָּה שְׁמוּרָה, לְגַבֵּי מַצָּה שְׁלֵימָה עֲשִׁירָה, וּמָאן גָּרִים דָּא לְמֶהֱוֵי בַּת זוּגֵיהּ מַצָּה שְׁמוּרָה לְגַבֵּהּ, בְּגִין דְּנָטַר טִפָּה דִּילֵיהּ, וּמָאן דְּפָגִים טִפָּה דִּילֵיהּ, אִתְקְרֵי בַּת זוּגוֹ מַצָּה פְּרוּסָה לֶחֶם עֹנִי, וְרָזָא דְּמִלָּה כָּל מָאן דְּמִזַּלְזֵל בְּנַהֲמָא, אוֹ בְּפֵרוּרִין דְּנַהֲמָא, דְּאִינּוּן טִפִּין בְּכַזַּיִת, עֲנִיּוּת קָא רָדִיף אַבַּתְרֵיהּ, אֶלָּא צָרִיךְ לְנָטְרָא טִפִּין דִּילֵיהּ, דְּלָא יְזֵרִיק לוֹן בַּאֲתַר דְּלָא אִצְטְרִיךְ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אוֹקִירוּ לְנָשַׁיְיכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ, וְאוֹקִירוּ דִּלְהוֹן לְנָטְרָא טִפָּה קַדְמָאָה, דְּלָא יַעֲבִיד בָּהּ פְּסוֹלֶת.

שֶׁבַּת זוּגוֹ שֶׁל צַדִּיק הִיא מַצָּה שְׁמוּרָה, לְגַבֵּי מַצָּה שְׁלֵמָה עֲשִׁירָה, וּמִי גָּרַם אֶת זֶה שֶׁתִּהְיֶה בַּת זוּגוֹ מַצָּה שְׁמוּרָה לְגַבָּיו? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר הַטִּפָּה שֶׁלּוֹ, וּמִי שֶׁפּוֹגֵם הַטִּפָּה שֶׁלּוֹ, נִקְרֵאת בַּת זוּגוֹ מַצָּה פְּרוּסָה, לֶחֶם עֹנִי, וְסוֹד הַדָּבָר - כָּל מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בְּלֶחֶם אוֹ בְּפֵרוּרֵי לֶחֶם, שֶׁהֵם טִפּוֹת בְּכַזַּיִת, עֲנִיּוּת רוֹדֶפֶת אַחֲרָיו, אֶלָּא צָרִיךְ לִשְׁמֹר הַטִּפּוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא יְזָרֵק אוֹתָם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וּמְשׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כַּבְּדוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדֵי תִּתְעַשְּׁרוּ, וְהַכְּבוֹד שֶׁלָּהֶן לִשְׁמֹר טִפָּה רִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בָּהּ פְּסֹלֶת.

דִּפְסוֹלֶת דְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק, גָּרִים לְאוּמָה דְּעָשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל דְּאִשְׁתַּעְבָּדוּ בִּבְנֵיהוֹן בְּגָלוּתָא, וְנִסְיוֹנָא דִּלְהוֹן בְּאֶשָּׁא וְסַכִּינָא, שֵׁזִיב לוֹן מִשְּׁרֵיפָה וְהֶרֶג דִּלְהוֹן.

שֶׁפְּסוֹלֶת שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק גָּרְמוּ לְאֻמָּה שֶׁל עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁהִשְׁתַּעְבְּדוּ בִּבְנֵיהֶם בַּגָּלוּת, וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁלָּהֶם בְּאֵשׁ וְסַכִּין הִצִּיל אוֹתָם מִשְּׂרֵפָה וְהֶרֶג שֶׁלָּהֶם.

דף לא.

יַעֲקֹב בְּגִין דְּלָא הֲוָה בֵּיהּ פְּסוֹלֶת, אִתְּמַר בְּזַרְעֵיהּ בְּגָלוּתָא (דברים לג כח) וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב, אִתְּמַר הָכָא בֶּטַח בָּדָד, וְאִתְּמַר הָתָם בְּמַפְקָנוּ דְּגָלוּתָא (שם לב יב) יְיָ' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, לָא אִתְעָרְבוּן בִּבְנוֹי עֵרְבוּבְיָא דְּגִיּוֹרִים, וּבְגִין דָּא אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, דַּעֲלַיְיהוּ דְּזַרַע יַעֲקֹב אִתְּמַר (תהלים פ ט) גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ, מַה גֶּפֶן לָא

מְקַבְּלָא הַרְכָּבָה מִמִּין אָחֳרָא, כֵּן זַרְעִיהּ הֲווֹ נָטְרִין אוֹת בְּרִית, וְלָא מְקַבְּלִין הַרְכָּבָה מִמִּין אָחֳרָא, וְכָל מָאן דְּנָטִיר אוֹת בְּרִית זָכֵי לְמַלְכוּ, (דף לא ע"א) כְּגַוְונָא דְיוֹסֵף, וְיִשְׂרָאֵל בְּגִין דְּנָטְרִין בְּרִית זְכוּ לְמַלְכוּתָא, וְאִתְמַר בְּהוֹן כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וּמֹשֶׁה בְּגִין דְּנָטַר אוֹת בְּרִית, אִתְמַר בֵּיהּ (דברים לג ה) וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטַר בְּרִית.

יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיְתָה בּוֹ פְּסֹלֶת, נֶאֱמַר בְּזַרְעוֹ בַּגְּלוּת, וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב. נֶאֱמַר כָּאן בֶּטַח בָּדָד, וְנֶאֱמַר שָׁם בִּיצִיאַת הַגְּלוּת יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, לֹא הִתְעָרְבוּ בְּבָנָיו עֵרְבוּב שֶׁל גֵּרִים, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, שֶׁעֲלֵיהֶם, עַל זֶרַע יַעֲקֹב נֶאֱמַר גָּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ. מַה גָּפֶן לֹא מְקַבֶּלֶת הַרְכָּבָה מִמִּין אַחֵר, כָּךְ זַרְעוֹ הָיוּ שׁוֹמְרִים אוֹת בְּרִית וְלֹא מְקַבְּלִים הַרְכָּבָה מִמִּין אַחֵר, וְכָל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹת הַבְּרִית, זוֹכֶה לְמַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁיּוֹסֵף, וְיִשְׂרָאֵל בִּגְלַל שֶׁשּׁוֹמְרִים בְּרִית זוֹכִים לְמַלְכוּת, וְנֶאֱמַר בָּהֶם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וּמֹשֶׁה מִשּׁוּם שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית, נֶאֱמַר בּוֹ וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁשּׁוֹמֵר הַבְּרִית.

תקונא שיתסר

בְּרֵאשִׁית דָּא חַלָּה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר טו כ) רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְאָדָם חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם הָוָה, וּמְנָא לָן דְּחַלָּה אִיהוּ רֵאשִׁית, דִּקְרָא אוֹכַח הָדָא הוּא דִכְתִיב רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה לַיְיָ', מַאי חַלָּה, אֶלָּא שִׁבְעָה מִינִין אינון, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ, דְּהוּא דְבַשׁ תְּמָרִים.

תִּיקוּן שִׁשָּׁה עָשָׂר, בְּרֵאשִׁית זוֹ חַלָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁאָדָם הָיָה חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁחַלָּה הִיא רֵאשִׁית? שֶׁהַכָּתוּב מוֹכִיחַ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם תָּרִימוּ תְרוּמָה לַיהו"ה. מַה זֶּה חַלָּה? אֶלָּא שִׁבְעָה מִינִים הֵם - חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זַיִת שֶׁמֶן וּדְבָשׁ, שֶׁהוּא דְבַשׁ תְּמָרִים.

חִטָּה אִילָנָא אִיהוּ דְאָכִיל מִנֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, וְאִיהוּ לָא אַפִּיק מִתַּמָּן חַלָּה, וּבְגִין דָּא לָא חָל בֵּיהּ ה', וְשַׂרְיָא בֵּיהּ ח' ט', וְגָרִים לֵיהּ מוֹתָא.

חִטָּה הוּא הָעֵץ שֶׁמִּמֶּנּוּ אָכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְהוּא לֹא הוֹצִיא מִשָּׁם חַלָּה, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא חָל בּוֹ ה', וְשׁוֹרָה בּוֹ ח' ט' וְגָרַם לוֹ מָוֶת.

וְחַלָּה אִיהִי שְׁכִינְתָּא, כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה מִינִין אִילֵּין, וּבְהּ חָב אָדָם קַדְמָאָה, טְפָּה דָא י', עְסָה צָרִיךְ לְאַפָּקָא מִינָהּ חַלָּה, וּמִיָּד חָל עַל הַהִיא טְפָּה, וְיָהִיב לֵיהּ זֶרַע כְּלִיל מִתַּרְוַיְיהוּ דְאִיהוּ ו', וְרָזָא דְמִלָּה הֵ"א לָכֶם זֶרַע (בראשית מז כז).

וְהַחַלָּה הִיא שְׁכִינָה, כְּלוּלָה מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים הַלָּלוּ, וּבָהּ חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן. טִפָּה זוֹ י'. עִסָּה צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה חַלָּה, וּמִיָּד חָל עַל אוֹתָהּ טִפָּה, וְנוֹתֵן לוֹ זֶרַע כָּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם, שֶׁהוּא ו', וְסוֹד הַדָּבָר - הֵ"א לָכֶם זֶרַע.

וּבְגִין דָּא חַלָּה וַדַּאי אִיהִי פִּקּוּדָא דְּאִתְמַנִּי לְאִתְּתָא, דִּבְגִינָהּ מֵת אָדָם דְּאִיהוּ חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, צְרִיכָה אִיהִי לְאַפְרָשָׁא חַלָּה, וּלְאַפָּקָא לָהּ מֵעִסָּתָהּ, דְּאִיהִי טִפָּה דִּילָהּ, לְהַחֲזִירָהּ עַל הָאָדָם.

וּמְשׁוּם זֶה חַלָּה הִיא וַדַּאי מִצְוָה שֶׁנִּצְטַוְּתָה לָאִשָּׁה, שֶׁבִּגְלָלָהּ מֵת אָדָם שֶׁהוּא חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, צְרִיכָה הִיא לְהַפְרִישׁ חַלָּה, וּלְהוֹצִיא אוֹתָהּ מֵעִסָּתָהּ, שֶׁהִיא טִפָּה שֶׁלָּהּ, לְהַחֲזִירָהּ עַל הָאָדָם.

אִיהִי אַטְפַּת שְׁרָגָא דִּילֵיהּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי כ כז) נֵר יְיָ' נִשְׁמַת אָדָם, צְרִיכָה לְאוֹקָדָא לֵיהּ בְּלֵיל שַׁבָּת, בְּאִתְעָרוּ דְּשַׁלְהוֹבִין דְּאֶשָּׁא דִּרְחִימוּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְרָזָא דְמִלָּה מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה (שיר א ז), וְאִתְעָרוּ דְּחַמִּימוּתָא דְּלֵיל שַׁבָּת, מֵאִתְּתֵיהּ צְרִיכָה בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, וְדָא אִיהוּ אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר (ויקרא יב ב).

וְהִיא כִּבְתָה אֶת נֵרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, צְרִיכָה לְהַדְלִיק אוֹתוֹ בְּלֵיל שַׁבָּת בְּהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּהָבוֹת שֶׁל אַהֲבָה לְבַעְלָהּ, וְסוֹד הַדָּבָר - מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה, וְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל חֹם שֶׁל לֵיל שַׁבָּת, מֵאִשְׁתּוֹ צְרִיכָה בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, וְזֶהוּ אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר.

אִיהִי שְׁפִיכַת דָּמִים דְּאָדָם, אִזְדְּרִיקַת דָּמָהּ, וְעַל דָּא צְרִיכָה לְנַטָּרָא לֵיהּ מִדָּם נִדָּה, וּבְגִין דָּא עַל תְּלַת מִלִּין אִלֵּין נָשִׁים זְהִירוֹת, בַּנִּדָּה וּבַחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר, עַד כַּאן רָזָא דְּחִטָּה, דְּמִתַּמָּן חַלָּה, חִטָּ"ה אִיהוּ רָזָא דְּעִשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא.

הִיא שֶׁפְּכָה אֶת הַדָּמִים שֶׁל אָדָם, נִזְרָק דָּמָהּ, וְעַל כָּל זֶה צְרִיכָה לִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִדָּם נִדָּה, וּמִשּׁוּם זֶה עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ נָשִׁים זְהִירוֹת, בְּנִדָּה וּבְחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר. עַד כָּאן סוֹד הַחִטָּה, שֶׁמִּשָּׁם חַלָּה, חִטָּ"ה הוּא סוֹד שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה.

תקונא שיבסר

בְּרֵאשִׁית, עֶלָּה אִתְּמַר (עי, דברים יח ד) רֵאשִׁית מַעְשַׂר דְּגָנְךָ, וְדָא מַלְכוּת דְּאִיהוּ מַעֲשֵׂר, וְאִיהִי עֲשִׂירִית לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּבְגִינָהּ מְעַשְּׂרִין, וּמוֹץ וְתֶבֶן דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּחִטָּה, בְּהַאי עָלְמָא פְּטוּרִין מִמַּעֲשֵׂר, וּמָאן דְּבָעֵי לְאַפָּקָא מַעֲשֵׂר מֵחִטָּה, בָּעֵי לְנַקֵּיהּ מִן מוֹץ וְתֶבֶן דְּאִינּוּן ח"ט, וְאִשְׁתְּאַרַת אִיהִי ה' נְקָיָה, בְּהַהוּא זִמְנָא יְהֵא זָרִיק בָּהּ טִפָּה דְּאִיהִי י'.

תִּיקּוּן שִׁבְעָה עָשָׂר, בְּרֵאשִׁית, עֶלָּיהּ נֶאֱמַר רֵאשִׁית מַעְשַׂר דְּגָנְךָ, וְזוֹ מַלְכוּת שֶׁהִיא מַעֲשֵׂר, וְהִיא עֲשִׂירִית לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּבִשְׁבִילָהּ מְעַשְּׂרִים, וּמוֹץ וְתֶבֶן שֶׁהֵם הַלְּבוּשִׁים שֶׁל הַחִטָּה, בָּעוֹלָם הַזֶּה פְּטוּרִים מִמַּעֲשֵׂר, וּמִי שֶׁרוֹצֶה לְהוֹצִיא מַעֲשֵׂר מֵחִטָּה, צָרִיךְ לְנַקּוֹתוֹ מִן הַמּוֹץ וְהַתֶּבֶן שֶׁהֵם ח"ט, וְהִיא נִשְׁאֶרֶת ה' נְקִיָּה. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה זוֹרֵק בָּהּ טִפָּה שֶׁהִיא י'.

וּכְגַוְונָא דָּא בְּזִוּוגָא דְּבַר נַשׁ, צָרִיךְ לְנַקָּאָה טִפָּה מֵחֵט"א דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, לְמֶהֱוֵי זַרְעָא נְקִיָּה בְּהּ', הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מז כז) הֵ"א לָכֶם זֶרַע.

וּכְמוֹ זֶה בְּזִוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם, צָרִיךְ לְנַקּוֹת טִפָּה מַחֲטָ"א, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, לִהְיוֹת זֶרַע נָקִי בַּה'. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֵ"א לָכֶם זֶרַע.

דף לא:

אֲבָל בָּעָלְמָא דְּאָתֵי חִטָּה אִיהִי נְקִיָּה, אִיהִי וּלְבוּשָׁה, וְאִיהִי עִשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא בְּהַמּוֹצִיא, בַּעַל הַבַּיִת צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בָּהּ', לְמֶהֱוֵי אִיהִי נְקִיָּה בְלָא פְּסוֹלֶת, וּתְרֵין עִשּׂוּרִין אִינּוּן, דְּאָמַר קְרָא (דברים יד כב) עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר, אַמַּאי אֶלָּא בְּגִין לְקַשְׁרָא לָהּ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין, דְּאִינּוּן כֹּהֵן לֵוִי, דְּאִינּוּן מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן לְלֵוִי, מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר לַכֹּהֵן, דְּכָל סְפִירָן סָלְקִין לְעֶשֶׂר (בשכינתא), עַד דְּסָלְקִין לְמֵאָה, וְאִיהִי אִתְעֲבִידַת תְּרוּמָה לְכֻלְּהוּ מֵאָה, וּבְגִין דָּא שִׁיעוּר (דף לא ע"ב) תְּרוּמָה תְּרֵי מְמֵאָה, לְקֶבֶל תְּרֵין לוּחִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי תּוֹרָה דְּאִתְיְיהִיבַת בְּאַרְבָּעִין יוֹמִין, וְדָא אִיהוּ תּוֹרָ"ה מ', וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ סְפִירָן כֻּלְּהוּ עִשְׂרוֹנִים, תְּלַת אֲבָהָן תְּלַת עִשְׂרוֹנִין, תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט אִינּוּן עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן.

אֲבָל בָּעוֹלָם הַבָּא, הַחִטָּה הִיא נְקִיָּה, הִיא וּלְבוּשָׁה, וְהִיא עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וּמְשׁוּם זֶה בְּהַמּוֹצִיא, בַּעַל הַבַּיִת צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בָּהּ', שֶׁהִיא תִּהְיֶה נְקִיָּה בְּלִי פְּסֹלֶת, וּשְׁנֵי עִשּׂוּרִים הֵם, שֶׁאָמַר הַכָּתוּב עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר, לָמָּה? אֶלָּא בִּשְׁבִיל לְקַשֵּׁר אוֹתָהּ עִם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵם כֹּהֵן וְלֵוִי, שֶׁהֵם מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן לַלֵּוִי, מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר לַכֹּהֵן, שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת עוֹלוֹת לְעֶשֶׂר (בשכינה), עַד שֶׁעוֹלוֹת לְמֵאָה, וְהִיא נַעֲשֵׂית תְּרוּמָה לְכָל הַמֵּאָה, וּמְשׁוּם זֶה שִׁעוּר תְּרוּמָה שְׁנַיִם מִמֵּאָה, כְּנֶגֶד שְׁנֵי לוּחוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּאַרְבָּעִים יָמִים, וְזֶהוּ תּוֹרָ"ה מ', וּבָהּ נַעֲשׂוּ הַסְּפִירוֹת כֻּלָּן עֶשְׂרוֹנִים, שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים, שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת הֵם עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן.

תקונא תמני סרי

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁי"ת, אִינּוּן שִׁית דַּרְגִּין דִּנְבוּאָה, דְּאִתְמַר בָּהוֹן (שיר ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וּכְמָה דְּאִינּוּן שִׁית לְתַתָּא, הָכִי אִינּוּן שִׁית לְעֵילָּא, וְאִינּוּן שִׁית סָלְקִין לְשִׁתִּין, בְּאַן אָתַר, בִּיסו"ד חַ"י עָלְמִין, אִשְׁתָּאַר י"ד מִן יְסו"ד, דְּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כְּלִילָא מֵאַרְבַּע סְרֵי פְּרָקִין דְּיָד, דְּאִינּוּן בְּחֶמֶשׁ אֶצְבְּעָאן, וְאִינּוּן יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אַרְבַּע סְרֵי אַתְוָון דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכְלִילָן בָּהּ, וְדָא אִיהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה (הושע יב יא).

תִּיקוּן שְׁמוֹנָה עָשָׂר, בְּרֵאשִׁית, בָּרָ"א שִׁי"ת, הֵם שֵׁשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וּכְמוֹ שֶׁהֵם שֵׁשׁ לְמַטָּה, כָּךְ הֵם שֵׁשׁ לְמַעְלָה, וְאוֹתָם שֵׁשׁ עוֹלִים לְשִׁשִּׁים, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בִּיסו"ד חַ"י הָעוֹלָמִי"ם, נִשְׁאַר י"ד מִן יְסו"ד, זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה כְּלוּלָה מֵאַרְבָּעָה עָשָׂר פְּרָקִים שֶׁל הַיָּד שֶׁהֵם בְּחֶמֶשׁ אֶצְבָּעוֹת, וְהֵם יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁכְּלוּלוֹת בָּהּ, וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

ס"ו מִן יְסוֹד, אִנּוּן לְקֶבֶל שִׁית דַּרְגִּין דְּכָרְסַיָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מלכים א י יט) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְאַת ו' סְלִיק בְּי' דְּאִיהִי עֲטָרָה דִּבְרִית לְשִׁתִּין, שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר, וְסָלְקִין לְשִׁתִּין לָקֶבֶל שִׁתִּין גַּלְגַּלִּין דְּסַחֲרִין לְכָרְסַיָּא, וְכָרְסַיָּא תַּמָּן שְׁכִינְתָּא.

ס"ו מִן יְסוֹד, הֵם כְּנֶגֶד שֵׁשׁ הַדְּרֻגּוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְאוֹת ו' עוֹלֶה בְּי', שֶׁהִיא עֲטָרָה שֶׁל הַבְּרִית לְשִׁשִּׁים, שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, וְעוֹלִים לְשִׁשִּׁים כְּנֶגֶד שִׁשִּׁים גַּלְגַּלִּים שֶׁסּוֹבְבִים אֶת הַכִּסֵּא, וְהַכִּסֵּא שָׁם הַשְּׁכִינָה.

דְּאִיהִי דְּמְיוֹן וּמַרְאֶה דְּכֹלָּא, דִּמְיוֹן הָא דְּאִתְמַר וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, וַעֲלָה אִתְמַר (במדבר יב ח) וּתְמוּנַת יְיָ' יַבִּיט, עַל שֵׁם דְּכָל פַּרְצוּפִין דִּנְבִיאֵי בָּהּ אִינּוּן רְשִׁימִין, אִתְקְרֵי דְּמְיוֹן, וְעַל שֵׁם דְּכָל נְהוֹרִין דְּלְעֵילָּא מִינָּהּ, בָּהּ אִתְחַזְיָין אִתְקְרִיאַת מַרְאֶה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ו) יְיָ' בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, בִּסְתִימוּ דְּעַיְינִין, אִתְקְרִיאַת מַרְאֶה בַּחֲלוֹם, וְרָזָא דְּמִלָּה אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר (שיר ה ב), וּבִפְתִיחוּ דְּעַיְינִין אִיהוּ מַרְאֶה בְּהָקִיץ, וּתְרֵין מְמַנָּן תַּמָּן, חַד סגרו"ן, וְחַד פתחו"ן, וּמטטרו"ן דְּאִתְקְרֵי בְּשֵׁם תַּרְוַיְיהוּ, מְמַנָּא עַל תְּרֵין מַפְתְּחִין אִלֵּין.

שֶׁהִיא הַדְּמְיוֹן וּמַרְאֶה שֶׁל הַכֹּל, הַדְּמְיוֹן, הֲרֵי נֶאֱמַר וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, וְעָלְיהָ נֶאֱמַר וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט. עַל שֵׁם שֶׁכָּל הַפַּרְצוּפִים שֶׁל הַנְּבִיאִים הֵם רְשׁוּמִים בָּהּ, נִקְרֵאת דְּמְיוֹן, וְעַל שֵׁם שֶׁכָּל הָאוֹרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנָּה בָּהּ הֵם נִרְאִים, הִיא נִקְרֵאת מַרְאֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה בַּמַּרְאֶה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, בְּסִתְימַת הָעֵינַיִם נִקְרֵאת מַרְאֶה בַּחֲלוֹם, וְסוֹד הַדָּבָר - אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, וּבִפְתִיחַת הָעֵינַיִם הוּא מַרְאֶה בְּהָקִיץ, וּשְׁנֵי מְמֻנִּים שָׁם, אֶחָד סגרו"ן וְאֶחָד פתחו"ן, וּמטטרו"ן שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם שְׁנֵיהֶם, מְמֻנֶּה עַל שְׁנֵי הַמַּפְתְּחוֹת הַלָּלוּ.

מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא מַרְאֶה בְּהָקִיץ, וּמֹשֶׁה בְּסִטְרֵיהּ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת, וּתְמוּנַת יְיָ' יַבִּיט.

מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַשְּׁכִינָה הִיא מַרְאֶה בְּהָקִיץ, וּמֹשֶׁה בְּצִדּוֹ, שֶׁכָּתוּב בּוֹ פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְּחִידוֹת, וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט.

מִסְטָרָא דְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לְעָלְמָא דְּאָתֵי (נ"א לעתיד לבא), אִתְקְרִיאַת מַרְאֶה בַּחֲלוֹם, וְהוּא דְּאִתְחַזְיָא בָּהּ, מִסְטָרָא דְּגוּפָא, אִיהוּ יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְנַטִּיל מִתְּרֵין סִטְרִין, וְאִיהוּ רָכִיב עַל אַרְבַּע חַיָּוון דְּאִינּוּן פְּנֵי אָדָם פְּנֵי אַרְיֵה פְּנֵי שׁוֹר פְּנֵי נֶשֶׁר, יו"ד ה"א וא"ו ה"א אִתְקְרֵי מִלְּגָאו דְּגוּפָא, וְאִיהוּ אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא.

מִן הַצַּד שֶׁל צַדִּיק, שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא (נ"א לעתיד לבא) נִקְרֵאת מַרְאֶה בַּחֲלוֹם, וְהוּא שֶׁנִּרְאֶה בָּהּ מִצַּד הַגּוּף, הוּא יהו"ה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנִּטַּל מִשְּׁנֵי צְדָדִים, וְהוּא רוֹכֵב עַל אַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁהֵם פְּנֵי אָדָם, פְּנֵי אַרְיֵה, פְּנֵי שׁוֹר, פְּנֵי נֶשֶׁר. יו"ד ה"א וא"ו ה"א נִקְרָא מִלְּפָנִים שֶׁל הַגּוּף, וְהוּא אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא.

לְמָאן דְּאִיהוּ אָדָם אִתְחַזְיָא לֵיהּ בִּדְמוּת אָדָם, לְמָאן דְּאִיהוּ כִּשְׁאָר חֵיוָון אִתְחַזְיָא לֵיהּ בִּדְמוּת חֵיוָן דְּכָרְסַיָּא, לְכָל חַד כְּפוּם חֵילֵיהּ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל לֵיהּ, אֶלָּא בְּשִׂכְינְתֵּיהּ, דְּלָא יְכִיל לְאַשְׁגָּא לֵיהּ שׁוּם נָבִיא וְחוֹזֶה אֶלָּא בִּשְׂכִינְתָּא, וְאִית אָדָם לְעֵילָּא מֵאָדָם, מִסְּטָרָא דְּחָכְמָה, כ"ח מ"ה וַדַּאי, וְאִתְּמַר בֵּיהּ חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא.

לְמִי שֶׁהוּא אָדָם - נִרְאֶה לוֹ בִּדְמוּת אָדָם, לְמִי שֶׁהוּא כִּשְׁאָר הַחַיּוֹת - נִרְאֶה לוֹ בִּדְמוּת חַיּוֹת הַכִּסֵּא, לְכָל אֶחָד כְּפִי כֹּחוֹ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשָּׂכֵל אוֹתוֹ, אֶלָּא בִּשְׂכִינָתוֹ, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ שׁוּם נָבִיא וְחוֹזֶה אֶלָּא עִם הַשְׂכִינָה, וְיֵשׁ אָדָם לְמַעְלָה מֵאָדָם מִצַּד שֶׁל חָכְמָה, כ"ח מ"ה וַדַּאי, וְנֶאֱמַר בּוֹ חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכָלְהוּ חַבְרַיָּא, וְאָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, רַבָּן דְּכָל נְבִיאַיָּא, קוּם אִתְעַר מִשְׁנָתָךְ, דְּאַנְתְּ אִיהוּ בְּכָל נְבִיאַיָּא כְּגַוְונָא דְּשִׁמְשָׁא, דְּסִיהֲרָא וְכֹכָבַיָּא מִנֵּיהּ נָהֲרִין, וְלֵית לוֹן נְהוֹרָא מִסְּטָרָא אָחֳרָא, וּבְזִמְנָא דְּאַנְתְּ אִתְכְּנִישַׁת מֵעָלְמָא, אִתְּמַר בְּהוֹן (איוב ג ט) יֶחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ, קוּם אַנְהִיר נְהוֹרָךְ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכָל הַחֲבֵרִים וְאָמַר: רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים, קוּם הִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתְךָ, שֶׁאַתָּה הוּא בְּכָל הַנְּבִיאִים כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים מְאִירִים מִמֶּנּוּ, וְאֵין לָהֶם אוֹר מִצַּד אַחֵר, וּבְזְמַן שֶׁאַתָּה נֶאֱסָפְתָּ מִן הָעוֹלָם, נֶאֱמַר בָּהֶם יֶחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ, קוּם הָאֵר אוֹרְךָ.

דף לב.

וְלָא עוֹד, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאַנְתְּ אִתְכַּנִּישׁ מִן עָלְמָא, בֵּיתָא דְּנְבוּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם ז) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, אִיהִי סְתִימָא, קוּם אַפְתַּח לָהּ, דְּאִיהִי בֵּיתָא עִלָּאָה גְּנִיזָא, דְּכָל גְּנִיזִין דִּלְעֵילָּא סְתִימִין דְּמַלְכָּא עִלָּאָה תַּמָּן, וְאַנְתְּ הֲוִית כְּבָר בַּיִת, בֶּן דְּהַהוּא בֵּיתָא, בַּיִ"ת, ב' אִימָּא (דף לב ע"א) עִלָּאָה, י' חָכְמָה אַבָּא, ת' תִּפְאֶרֶת, בֶּן בַּיִת דִּלְעֵילָּא, וְאַנְתְּ הֲוִית בְּדִיוּקְנֵיהּ, דְּבַהַהוּא בַּיִת לָא הֲוָה רְשׁוּ לְנָבִיא וְחוֹזֶה לְאַעְלָא תַּמָּן אֶלָּא בִּרְשׁוּ, וְאַנְתְּ הֲוִית עָאל בְּלָא רְשׁוּ, כְּבָרָא דְּמַלְכָּא דְּלֵית תַּמָּן תַּרְעָא סְתִימָא לֵיהּ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁאַתָּה נֶאֱסָפְתָּ מִן הָעוֹלָם, בֵּית הַנְּבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, הִיא סְתוּמָה, קוּם פְּתַח אוֹתָהּ, שֶׁהִיא בֵּית עֶלְיוֹן גְּנוּז, שֶׁכָּל הַגְּנָזִים שֶׁלְּמַעְלָה סְתוּמִים, שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן שָׁם, וְאַתְּ הָיִית כְּבָר בַּיִת, בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַבַּיִת. בַּיִ"ת, ב' הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, י' חָכְמָה, אַבָּא, ת' תִּפְאֶרֶת, בֶּן בַּיִת שֶׁל מַעְלָה, וְאַתְּ הָיִית בְּדִיוּקְנוֹ, שֶׁבְּאוֹתוֹ בַּיִת לֹא הָיְתָה רְשׁוּת לְנָבִיא וְחוֹזֶה לְהִכָּנֵס לְשָׁם אֶלָּא בִּרְשׁוּת, וְאַתְּ הָיִית נִכְנָס בְּלִי רְשׁוּת, כְּבֶן הַמֶּלֶךְ שֶׁאֵין שָׁם שַׁעַר שֶׁסָּתוּם לוֹ.

וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּנְבִיאַיָּא אָחֳרָנִין, לָא הֲווֹ עָאלִין לְמֶחְמֵי לְמַלְכָּא, אֶלָּא בְּשַׁעְתִּין יְדִיעָאן, וּבְיוֹמִין יְדִיעָאן, כְּגַוְונָא דְּאִשְׁכַּחְנָא בְּאַהֲרֹן דַּהֲוָה עִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ויקרא טז ב) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, כָּל שֶׁכֵּן אָחֳרָנִין, וְאַנְתְּ בְּכָל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא, וּבְכָל יוֹמָא דְּאַנְתְּ בָּעֵי הֲוִית עַיִּיל לְמֶחְזֵי לְמַלְכָּא.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁנְּבִיאִים אֲחֵרִים לֹא הָיוּ נִכְנָסִים לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ אֶלָּא בְּשָׁעוֹת יְדוּעוֹת, וּבְיָמִים יְדוּעִים, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּאַהֲרֹן שֶׁהָיָה עֶלְיוֹן מִכֻּלָּם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, כָּל שֶׁכֵּן אֲחֵרִים, וְאַתָּה בְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה וּבְכָל יוֹם שֶׁהָיִיתָ רוֹצֶה, הָיִיתָ נִכְנָס לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כָּל נְבִיאַיָּא, הֲווֹ חָזְיִין נְבוּאָה דִּלְהוֹן בְּאַבְרִין דְּמַלְכָּא, כָּל חַד וְחַד בְּאַבָּר יְדִיעָא וְלָא יַתִּיר, מִנְּהוֹן בְּרֵישָׁא דְמַלְכָּא, מִנְּהוֹן בְּנִימִין דְּרֵישָׁא, דְּאִנּוּן כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא, מִנְּהוֹן בְּעַיְינִין, מִנְּהוֹן בְּאוּדְנִין, מִנְּהוֹן בְּאַנְפִּין, מִנְּהוֹן בְּחוֹטָמָא, מִנְּהוֹן בְּפוּמָא מִנְּהוֹן בְּצַוָּאר, מִנְּהוֹן בְּיָדַיִם, מִנְּהוֹן בְּקוֹמָה דְּאִיהוּ גּוּפָא, מִנְּהוֹן בְּשׁוֹקִין, מִנְּהוֹן בְּאוֹת בְּרִית, מִנְּהוֹן בַּלְבּוּשִׁין דְּמַלְכָּא, דְּלָא הֲוָה לוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא יַתִּיר.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כָּל הַנְּבִיאִים הָיוּ רוֹאִים אֶת נְבוּאָתָם בְּאֵיבְרֵי הַמֶּלֶךְ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּאֵיבָר יָדוּעַ וְלֹא יוֹתֵר. מֵהֶם בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, מֵהֶם בַּנִּימִים שֶׁל הָרֹאשׁ, שֶׁהֵם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, מֵהֶם בָּעֵינַיִם, מֵהֶם בָּאָזְנַיִם, מֵהֶם בַּפְּנִים, מֵהֶם בְּחֹטֶם, מֵהֶם בְּפֶה, מֵהֶם בַּצַּוָּאר, מֵהֶם בַּיָּדַיִם, מֵהֶם בְּקוֹמָה שֶׁהוּא הַגּוּף, מֵהֶם בַּשּׁוֹקַיִם, מֵהֶם בְּאוֹת בְּרִית, מֵהֶם בִּלְבוּשֵׁי הַמֶּלֶךְ, שֶׁלֹּא הָיְתָה לָהֶם רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל יוֹתֵר.

אֲבָל מֹשֶׁה בְּכָל אֵבֶר, וּבְכָל אָתָר הֲוָה מַשְׁגִּיג נְבוּאָה דִּילֵיהּ, וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר אִיהִי הֲוָה נָחֲתָא לְגַבֵּיהּ, מַה דְּלָא הֲוָה הָכִי לִשְׁאָר כָּל נְבִיאַיָּא, דְּכָל חַד סְלִיק לְאֵבֶר דִּילֵיהּ, דְּנִשְׁמָתֵיהּ הֲוָה אֲצִילוּת מַהַהוּא אֵבֶר, וְהַהוּא אֵבֶר הֲוָה לֵיהּ אֲבוֹי.

אֲבָל מֹשֶׁה, בְּכָל אֵיבָר וּבְכָל מָקוֹם הָיָה מַשִּׂיג נְבוּאָתוֹ, וּבְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר הִיא הָיְתָה יוֹרֶדֶת אֵלָיו, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה כֵּךְ לִשְׁאָר כָּל הַנְּבִיאִים, שֶׁכָּל אֶחָד עוֹלֶה לְאֵיבָר שֶׁלּוֹ, וְנִשְׁמָתוֹ הָיְתָה אֲצִילוּת מֵאוֹתוֹ הָאֵיבָר, וְאוֹתוֹ הָאֵיבָר הָיָה לוֹ אָבִיו.

וּבְרַתָּא דְמַלְכָּא אִיהִי הֵיכָלָא דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, מִצָּוָה דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, אדנ"י אִיהוּ כְּחֶשְׁבּוֹן הֵיכ"ל, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, יהו"ה אִיהוּ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, אדנ"י הֵיכָל, יהו"ה בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר וְאִיהִי נְבוּאָה דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, מַרְאֶה דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר אִתְקְרֵי, וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר אִית לֵיהּ סְפִירָה יְדִיעָא, הֵיכָלָא דְכֻלְּהוּ שְׁכִינְתָּא תַּתְּאָה אדנ"י, וְכַמָּה מְמַנָּן נְטוּרֵי תַּרְעִין אינון לְהֵיכָלָא, דְּלָא יַעֲלוּן תַּמָּן נְבִיאַיָּא אֶלָּא בִּרְשׁוּ.

וּבַת הַמֶּלֶךְ הִיא הַהֵיכָל שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, הַמִּצְוָה שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, אדנ"י הוּא כְּחֶשְׁבּוֹן הֵיכ"ל, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, יהו"ה הוּא בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, אדנ"י הֵיכָל, יהו"ה בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, וְהִיא נְבוּאָה שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, הַמַּרְאֶה שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר נִקְרָא, וּלְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר יֵשׁ לוֹ סְפִירָה יְדוּעָה, הַהֵיכָל שֶׁל כֻּלָּם, שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה אדנ"י, וְכַמָּה מְמֻנִּים שׁוֹמְרֵי שְׁעָרִים הֵם לַהֵיכָל שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ שָׁם נְבִיאִים אֶלָּא בִּרְשׁוּת.

קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא, קוּם אַפְתַּח הֵיכָלָא, דְּהָא כַּמָּה מָארֵי דְנְבוּאָה אִינּוּן דָּפְקִין לְתַרְעִין דְּהֵיכָלָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִיהִי סְתִימָא לְגַבַּייְהוּ, עַד דְּאָנְתְּ תֵּיתֵי תָּמָן אִיהִי לָא אִתְפַּתְּחַת, לְמַלְכָּא דַהֲווֹ צְרִיכִין לֵיהּ עַבְדּוֹי וַאֲפַרְכְסוֹי וּמְמַנָּן וְשָׁלְטָנֵי אַרְעָא לְמֶחֱזֵי עִמֵּיהּ,

כָּל חַד כְּפוּם צָרְכּוֹי, וְכָל חַד כְּפוּם שָׁלְטָנוּתֵיהּ, וְכָל חַד כְּפוּם עִסְקּוֹי, מָה עָבַד מַלְכָּא, שַׁוִּי כֹּלָּא בִּידָא דְמַטְרוֹנִיתָא, וְאָמַר כָּל מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹי, ייֵתֵי לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִיהִי בַּיִת דִּילִי בֵּית י', הֵיכָל דִּילִי, וְהַאי אִיהוּ (ירמיה ט כג) אַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי, כִּי אִם בְּזֹאת.

קוּם רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, קוּם פְּתַח הַהֵיכָל, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה בַּעֲלֵי נְבוּאָה הֵם דּוֹפְקִים עַל הַשְּׁעָרִים שֶׁל הַהֵיכָל, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְהִיא סְתוּמָה אֲלֵיהֶם, עַד שֶׁאַתָּה תָּבוֹא לְשָׁם הִיא לֹא נִפְתַּחַת. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ צָרִיכִים אוֹתוֹ עֲבָדָיו וְהַשָּׂרִים וְהַמְמֻנִּים וְשַׁלִּיטֵי הָאָרֶץ לְהֵרָאוֹת עִמּוֹ, כָּל אֶחָד כְּפִי צָרְכּוֹ, וְכָל אֶחָד כְּפִי שִׁלְטוֹנוֹ, וְכָל אֶחָד כְּפִי עִסְקּוֹ. מָה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ? שָׂם אֶת הַכֹּל בִּידֵי הַגְּבִירָה, וְאָמַר, כָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ, יָבֹא לַגְּבִירָה שֶׁהִיא הַבַּיִת שֶׁלִּי, הַבַּיִת שֶׁל י', הַהֵיכָל שֶׁלִּי. וְזֶהוּ אַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי, כִּי אִם בְּזֹאת.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּפָקִין כֻּלְּהוּ לְפִתְחָא, דְּתַמָּן סגרו"ן דְּסָגִיר, וְתַמָּן פתחו"ן דְּפָתַח, מֵיָּד ייֵתֵי רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְייֵמָא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, קְמֵי"ן פַּ"ח, דָּא סָגִיר וְדָא פָּתַח, תְּרֵין שִׁפְוָון (נ"א שבא) שַׁעֲרֵי צֶדֶק, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק.

בְּאוֹתוֹ זְמַן כֻּלָּם דּוֹפְקִים לַפֶּתַח, שָׁשָׁם סגרו"ן שֶׁסּוֹגֵר, וְשָׁם פתחו"ן שֶׁפּוֹתֵחַ. מִיָּד יָבֹא רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן וְיֹאמַר, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, קְמֵ"ץ פַּ"ח, זֶה סוֹגֵר וְזֶה פּוֹתֵחַ, שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם (שבא) שַׁעֲרֵי צֶדֶק, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק.

דף לב:

מִלְּגָאו אִיהִי סָגוֹלְתָּ"א, סָגוֹ"ל אִיהוּ בַּעְלָהּ, וְאִיהִי סָגוֹלְתָּ"א, עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, חֹלֶ"ם עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם) אֲבוֹא בָם אוֹדֶה י"ה, אָבוֹ"א אִיהִי עִשָּׂר, דְּאִיהִי נְקוּדַת חֹלֶ"ם, וּבֵיהּ (דף לב ע"ב) אוֹדֶה י"ה דְּאִיהוּ כֶּתֶר עַל כֻּלְּהוּ, זֶה דָּא צַדִּי, וְאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ (תהלים קח כ), דָּא צַדִּיק דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, בְּתַרְוַיְיהוּ, אִיהוּ חִיֵּ"ק תְּחוֹת צֵֵר"י, וְאִיהוּ שׁוּרֵ"ק, קְשׁוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה (שם כא), דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי מַסְטָרָא דְּצַדִּיק שׁוּרֵ"ק לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, קְשׁוּרָא דִּילֵיהּ.

מִבִּפְנִים הִיא סָגוֹלְתָּ"א, סָגוֹ"ל, הוּא בַּעְלָהּ, וְהִיא סָגוֹלְתָּ"א עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, חֹלֶ"ם, עָלָיו נֶאֱמַר אָבוֹא בָם אוֹדֶה יְהֹ, אָבוֹ"א הִיא עֶשֶׂר, שֶׁהִיא נְקֻדַּת חֹלֶ"ם, וּבוֹ אוֹדֶה יְ"הֹ, שֶׁהוּא כֶּתֶר עַל כֻּלָּם, זֶה - זֶה צֵֵר, וְהֵם שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, זֶה צַדִּיק שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית בִּשְׁנֵיהֶם, הוּא חִיֵּ"ק תַּחַת צֵֵר"י, וְהוּא שׁוּרֵ"ק, הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה, זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא מִצַּדּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, שׁוּרֵ"ק אֶל בַּעְלָהּ, הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ.

וְאִיהִי חִיֵּ"ק תְּחוֹת צֵֵר"י, תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְאִיהוּ סָגוֹ"ל תְּחוֹת תְּרֵין דְּרוֹעִין, וְאִיהִי חֹלֶ"ם לְעֵילָּא בְּכֶתֶר, וּבְגִין דָּא אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה (שם), כֻּלְּהוּ אָמְרִין מֵאֵת יְיָ'

הֲיָתָה זֹאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ (שם), בְּזִמְנָא דְּאִיהִי לְרֹאשׁ פִּנָּה אִתְקְרִיאַת רֵישָׁא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל.

וְהִיא חִירֵ"ק תַּחַת צֵר"י, שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וְהוּא סָגוֹ"ל תַּחַת שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, וְהִיא חֹל"ם לְמַעְלָה בַּכֶּתֶר, וּמְשׁוּם זֶה אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, כֻּלָּם אוֹמְרִים מֵאֵת יהו"ה הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ, בִּזְמַן שֶׁהִיא לְרֹאשׁ פִּנָּה נִקְרֵאת רֹאשׁ, וְעֶלְיֹהּ נֶאֱמַר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל.

כַּד סְלִיקַת לְגַבֵּי מַלְכָּא, כַּמָּה מַלְאָכִין וְכַמָּה נִשְׁמָתִין סָלְקִין עִמָּהּ, דְּאִנּוּן נִימִין דִּילָהּ, דְּתַלְיָין מִינָהּ כְּעִנְבִין בְּאַתְכְּלָא, וְכַמָּה מַלְאָכִין וְנִשְׁמָתִין נָהֲרִין קֳדָמָהָא דְּאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יְיָ', וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב לד כא) כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ, וְכַמָּה פְּקוּדִין סָלְקִין קֳדָמָהָא, דְּאִתְקְרִיאַת בְּכֻלְּהוּ מִצְוַת יְיָ' בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם (תהלים יט ט).

כְּשֶׁעוֹלָה לַמֶּלֶךְ, כַּמָּה מַלְאָכִים וְכַמָּה נְשָׁמוֹת עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁהֵם הַנִּימִים שֶׁלָּהּ, שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנָּה כְּמוֹ עֲנָבִים בְּאֶשְׁכּוֹל, וְכַמָּה מַלְאָכִים וּנְשָׁמוֹת מְאִירִים לְפָנֶיהָ, שֶׁנִּקְרָאִים עֵינֵי יהו"ה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ, וְכַמָּה מִצְוֹות עוֹלוֹת לְפָנֶיהָ, שֶׁנִּקְרֵאת בְּכֻלָּם מִצְוַת יהו"ה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם.

וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ, דְּאִתְקְרִיאוּ אָזְנֵי יְיָ', דְּמַמָּנָן עַל קָלִין דִּצְלוֹתִין, וְעַל שִׂיחַת בְּנֵי הָאָדָם, לְמִשְׁמַע צְלוֹתִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְקְרִיאוּ פְּנֵי יְיָ', דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְגוֹמֵר, נָהֲרִין בְּכַמָּה גַוְונִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְקְרִיאוּ רוּחִין וְאֶשִׁין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, דְּמַמָּנָן עַל רֵיחָא וּתְנָנָא דְּקָרְבָּנִין, וְאִינּוּן מָארֵי דְּחוֹטָמָא.

וְכַמָּה מַלְאָכִים עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנִּקְרְאוּ אָזְנֵי יהו"ה, שֶׁמְּמֻנִּים עַל קוֹלוֹת הַתְּפִלּוֹת וְעַל שִׂיחַת בְּנֵי אָדָם, לִשְׁמֹעַ הַתְּפִלּוֹת, וְכַמָּה מַלְאָכִים עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנִּקְרָאִים פְּנֵי יהו"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְגוֹמֵר, מְאִירִים בְּכַמָּה גְוָנִים, וְכַמָּה מַלְאָכִים עוֹלִים עִמָּהּ שֶׁנִּקְרְאוּ רוּחוֹת וְאִשִּׁים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, שֶׁמְּמֻנִּים עַל רֵיחַ וְעָשָׁן הַקָּרְבָּנוֹת, וְהֵם בַּעֲלֵי הַחֹטֶם.

וְכַמָּה מָארֵי דְּקָלִין וְדִבּוּרִין דְּפִימָא סָלְקִין עִמָּהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְכַמָּה מָארֵי דְּצַוָּארֵי סָלְקִין עִמָּהּ, דְּתַמָּן קָנֶה וְשֵׁט, דְּמַמָּנָן עַל קָרְבָּנִין וּצְלוֹתִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר כח ב) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, וְאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ אִשֵּׁי"ם, וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְקְרִיאוּ מָארֵי דְּיַדַיִן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ח) וְיֹדֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה מָארֵי דְּגוּפָא סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דניאל י ו) וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְכַמָּה מָארֵי דִּבְרִית סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כח) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, וְאִנּוּן מָארֵי דְּאוֹתוֹת, וְכַמָּה מָארֵי דְּרַגְלִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה.

וְכַמָּה בַּעֲלֵי קוֹלוֹת וְדִבּוּרִים שֶׁל הַפֶּה עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְכַמָּה בַּעֲלֵי צַוָּארִים עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁשָּׁם קָנֶה וּוֵשֵׁט, שֶׁמְּמֻנִּים עַל קָרְבָּנוֹת וּתְפִלּוֹת,

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, וְאֵלּוּ נִקְרָאוּ אִשֵּׁי"ם, וְכַמָּה מַלְאָכִים עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנִּקְרָאִים בַּעֲלֵי יָדַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה בַּעֲלֵי גוּף עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְכַמָּה בַּעֲלֵי בְּרִית עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, וְהֵם בַּעֲלֵי אוֹתוֹת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי רַגְלַיִם עוֹלִים עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה.

וְכַד אִיהוּ בְּהֵיכְלָהָא, כָּלְהוּ נְבִיאַיָּא סָלְקִין תַּמָּן, וְדָפְקִין לְתַרְעָא וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח (תהלים נא יז), תְּלַת קַדְמָאִין דְּצְלוֹתָא אינון מְסַדְּרִין שְׁאֵלְתִּין עַל נַפְשָׁא, לְאַעְלָא בְּהוֹן קֶדֶם עִלַּת הָעִלּוֹת, דְּתַמָּן חַיֵּי נַפְשָׁא, אֲמְצָעִיּוֹת מְמַנָּן עַל שְׁאֵלְתִּין לְמִשְׁאַל בָּעוּתְהוֹן עַל צַדִּיקֵי גוּפָא, תְּלַת בַּתְרָאִין מְקַבְּלִין תְּיוּבְתָּא דְּכָל שְׁאֵלְתִּין מִן מַלְכָּא.

וּכְשֶׁהוּא בְהֵיכָלֹה, כָּל הַנְּבִיאִים עוֹלִים שָׁם, וְדוֹפְקִים בַּשַּׁעַר, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח. שְׁלֹשֶׁת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל הַתְּפִלָּה הֵם מְסַדְּרִים בַּקָּשׁוֹת עַל הַנֶּפֶשׁ, לְהַכְנִיס בָּהֶם לִפְנֵי עִלַּת הָעִלּוֹת, שֶׁשָּׁם חַיֵּי הַנֶּפֶשׁ. הָאֶמְצָעִיּוֹת מְמֻנּוֹת עַל שְׁאֵלוֹת לְבַקֵּשׁ בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם עַל צַדִּיקֵי הַגּוּף. שְׁלֹשֶׁת הָאַחֲרוֹנוֹת מְקַבְּלִים תְּשׁוּבָה שֶׁל כָּל הַשְּׁאֵלוֹת מִן הַמֶּלֶךְ.

וּלְעֵילָּא מִכֻּלְּהוּ יָד כּוֹתֶבֶת, וּלְתַתָּא מִכֻּלְּהוּ יָד חוֹתֶמֶת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לז ז) וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, יָד כּוֹתֶבֶת אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב דְּאִיהִי לִימִינָא, יָד חוֹתֶמֶת אוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה דְּאִיהִי לִימִינָא עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות יד ח) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְיהִיב מִימִינָא דְּתַמָּן חָכְמָה.

וּמַעַל כֻּלָּם יָד כּוֹתֶבֶת, וּמִתַּחַת כֻּלָּם יָד חוֹתֶמֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, יָד כּוֹתֶבֶת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהִיא לִימִין, יָד חוֹתֶמֶת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהִיא לִשְׂמֹאל. תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב הִיא לִימִין, עָלָיו נֶאֱמַר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִימִין, שֶׁשָּׁם חָכְמָה.

דף לג.

אוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה דְּתַמָּן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, פֶּה אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְּצַדִּיק, דְּהָכִי סְלִיק פֵּ"ה לְחוּשְׁבַּן מִילֶ"ה, דְּאִיהוּ כָּל פֶּה, וּבְגִין דָּא (איוב לז ז) וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וְאִיהִי לְשִׂמְאלָא, דְּתַמָּן אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ חָתְמֵנוּ לְחַיִּים, וְצַדִּיק עַל שְׁמָהּ אִתְקְרֵי סֵפֶר חַיִּים. (דף לג ע"א) כְּמָה דְּאָמְרִינָן וּבְסֵפֶר חַיִּים וְגוֹמֵר, הָא אִתְפַּתְּחַת הֵיכְלָא, הָא קָא אַתְיָין נְבִיאַיָּא מָארֵי דְּרַגְלִין דְּקָא דָפְקִין לְתַרְעָא, וְאָמְרִין לְהַהוּא דְּסָגִיר הֵיכְלָא, סגרו"ן וְאִתְקְרֵי אדנ"י שְׂמֵיהּ כְּשֵׁם רַבֵּיהּ, אָמְרִין לֵיהּ אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אַפְתַּח תַּרְעִין דְּהֵיכְלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא עָאלִין נְטוּרֵי תַּרְעָא לְמַלְכָּא, וְאָמְרֵי לֵיהּ, רִבּוֹן עָלְמִין הָא מָארֵי דְּרַגְלִין קָא דָפְקִין לְתַרְעָא, דְּאִינּוּן שְׁלוּחֵי מְצְוָה, דְּקַיְימִין בַּעֲמִידָה דְּצְלוֹתָא קַדְמָךְ.

תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁשָּׁם שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, נִקְרֵאת פֶּה מִצַּד הַצַּדִּיק, שֶׁכְּפִי עוֹלֶה פ"ה לְחֶשְׁבּוֹן מִיל"ה, שֶׁהוּא כָּל פֶּה, וּמִשּׁוּם זֶה וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וְהִיא לִשְׂמֹאל, שֶׁשָּׁם הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ חָתְמֵנוּ

לְחַיִּים, וְצַדִּיק עַל שְׁמָהּ נִקְרָא סֵפֶר חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ וּבְסֵפֶר חַיִּים וְגוֹמֵר. הֲרֵי נִפְתָּח הַהֵיכָל, וַהֲרֵי בָּאִים הַנְּבִיאִים בַּעֲלֵי הַרְגָּלִים שֶׁדּוֹפְקִים בַּשַּׁעַר, וְאוֹמְרִים לְאוֹתוֹ שֶׁסּוֹגֵר הַהֵיכָל, סגרו"ן, וְנִקְרָא אדנ"י, שְׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ, אוֹמְרִים לוֹ, אדנ"י שְׁפָתַי תִּפְתָּח, פְּתַח שַׁעֲרֵי הַהֵיכָל. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִכְנָסִים שׁוֹמְרֵי הַשַּׁעַר לַמֶּלֶךְ, וְאוֹמְרִים לוֹ, רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַרְגָּלִים דּוֹפְקִים בַּשַּׁעַר, שֶׁהֵם שְׁלוּחֵי מִצְוָה, שֶׁעוֹמְדִים בַּעֲמִידָה שֶׁל תְּפִלָּה לְפָנֶיךָ.

בְּהַהוּא זִמְנָא יָהַב לוֹן רְשׁוּ לְאַעְלָא, מַטְרוֹנִיתָא דְּאִיהִי מִצְוָה דְּמַלְכָּא אַפִּטְרוּפּוֹסָא דְּכָל פִּקּוּדִין, אוֹלִיפַת זְכוּ קֶדֶם מַלְכָּא בְּגִינַיְיהוּ, וַיֵּימָא לֵיהּ רִבּוֹן עָלְמָא, הָא אִלֵּין דְּקַיְימִין קֳדָמָךְ בְּצִלּוֹתִין, צָרִיךְ לְמֵיהַב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן, בְּהַהוּא זִמְנָא קְלָא נָפִיק לְגַבֵּי מָארֵי דְרַגְלִין, וְאָמַר (יחזקאל ב א) בֶּן אָדָם עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אוֹתָךְ, מַלֵּיל עִמִּי מַה שְׁאֵלְתָּךְ בְּאֶמְצָעִיּוּת דִּצְלוֹתִין, וְיִנְתֵּן לָךְ בְּבַתְרָאִין, מַטְרוֹנִיתָא קַבְּלַת שְׁאֵלְתּוֹי, וְצָרִיךְ לְמֵיהַב תְּלַת פְּסִיעָאן לַאֲחוֹרָא, דְּלָא יִתְחַזֵּר כְּתִפּוֹי לְגַבֵּי מַלְכָּא, אִלֵּין נָפְקִין וְסגרו"ן סָגַר תַּרְעָא אַבַּתְרַיְיהוּ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נוֹתֵן לָהֶם רְשׁוּת לְהִכָּנֵס, הַגְּבִירָה שֶׁהִיא מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, הָאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל כָּל הַמִּצְוּוֹת, מְלֻמֶּדֶת זְכוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּשְׁבִילָם, וְתֹאמַר לוֹ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁעוֹמְדִים לְפָנֶיךָ בִּתְפִלּוֹת, צָרִיךְ לָתֵת לָהֶם אֶת בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן יוֹצֵא קוֹל אֶל בַּעֲלֵי הַרְגָּלִים, וְאוֹמֵר: בֶּן אָדָם, עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אִתָּךְ, דַּבֵּר עִמִּי מַה שְׁאֵלְתְּךָ בְּאֶמְצָעִיּוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת, וְיִנָּתֵן לְךָ בְּאַחֲרוֹנוֹת. הַגְּבִירָה מְקַבֶּלֶת אֶת בַּקָּשׁוֹתָיו, וְצָרִיךְ לִשּׁוּב שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאָחוֹר, שֶׁלֹּא יַחֲזִיר כְּתֵפָיו אֶל הַמֶּלֶךְ. אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְסגרו"ן סוֹגֵר אֶת הַשַּׁעַר אַחַר רֵיחָם.

הָא מָארֵי דְּאוֹתוֹת קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, תִּפְתָּח דָּא פתחו"ן, וְאִלֵּין אִינּוּן מָארֵי דְחַ"י בְּרָכָאן דְּצִלּוֹתָא, מִסְטָרָא דְחַ"י עִלָּאִין, דְּמַיַּחֲדִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן, דְּצַדִּיק תְּשִׁיעָאָה אִיהוּ מַעְיְלָא לְתַתָּא וּמַתַּתָּא לְעֵילָּא, תֵּשַׁע נְקוּדִין תֵּשַׁע טַעֲמֵי, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית א יז) וַיִּתֵּן אוֹתָם אלהי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, וְדָא צַדִּיק דְּבֵיהּ כָּל נְקוּדִין, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכָּל אַתְוָון.

וַהֲרֵי בַּעֲלֵי הָאוֹתוֹת דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח. תִּפְתָּח זֶה פתחו"ן, וְאֵלּוּ הֵם בַּעֲלֵי שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, מִצַּד שֶׁל חַ"י הָעוֹלָמִים שֶׁמְּיַחֲדִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ שָׁם, שֶׁהַצַּדִּיק הוּא תְּשִׁיעִי מִמַּעְלָה לְמַטָּה וּמִמַּטָּה לְמַעְלָה, תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, תֵּשַׁע טְעָמִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, וְזֶה צַדִּיק שֶׁבּוֹ כָּל הַנְּקֻדּוֹת. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת.

מַיָּד מָארֵי שְׁאֵלְתִּין דָּפְקִין לְתַרְעָא, כַּמָּה נְטוּרֵי תַּרְעָא עָאלִין קֳדָם מַלְכָּא, וְיֵימְרוּן רִבּוֹן עָלְמָא, הָא מָארֵי צַדִּיקַיָּא מָארֵי דְּצִלּוֹתִין דִּמְבָרְכִין לָךְ בְּחַ"י בִּרְכָאן, בָּעוּן לְאַעְלָא קַמָּךְ, מַיָּד מַנִּי לְמִפְתַּח לוֹן, וּלְמֵהַב שְׁאֵלְתּוֹי, וְאִלֵּין אִינּוּן מָארֵי דְאוֹתוֹת, מִסְטָרָא דְאִלֵּין דְּאִתְּמַר

בְּהוֹן (שם יד) וְהָיוּ לְאוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים, וְאִלֵּין אִנּוּן דְּסָגְדִין בְּחַ"י עָלְמִין, בְּחַ"י בִּרְכָאן לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא.

מִיָּד בַּעֲלֵי הַשְּׁאֵלוֹת דּוֹפְקִים בַּשַּׁעַר, כַּמָּה שׁוֹמְרֵי הַשַּׁעַר נִכְנָסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְיֹאמְרוּ: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַצַּדִּיקִים, בַּעֲלֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתְךָ בְּשִׁמּוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, רוֹצִים לְהִכָּנֵס לְפָנֶיךָ. מִיָּד מְצַוֶּה לִפְתֹּחַ לָהֶם וְלֹתֵת אֶת שְׁאֵלוֹתֵיהֶן, וְאֵלּוּ הֵם בַּעֲלֵי הָאוֹתוֹת, מִצַּד שֶׁל אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהָיוּ לְאוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּלְשָׁנִים, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמַּשְׁתַּחֲוִים עַל בִּרְכֵּיהֶם בְּחַ"י עוֹלָמוֹת, בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת אֶל הַשְּׁכִינָה.

אִלֵּין נָפְקִין הָא מָארֵי דְּקוֹמָה דְּפָקִין לְפִתְחָא, דְּאִינּוּן כָּרְעִין וְסָגְדִין לְמַלְכָּא בִּצְלוֹתִין, כְּמָה דְּאָמְרוּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, כּוֹרֵעַ לְגַבֵּי אדנ"י בְּצַדִּיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א ב מה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, וְזוֹקֵף לְגַבֵּי יהו"ה, לְחַבְּרָא לוֹן תַּרְוַיְיהוּ כְּגַוְונָא דָּא יאהדונה"י.

אֵלּוּ יוֹצְאִים, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַקּוֹמָה דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, שֶׁהֵם כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַמֶּלֶךְ בַּתְּפִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם. כּוֹרֵעַ אֶל אדנ"י בְּצַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, וְזוֹקֵף אֶל יהו"ה, לְחַבֵּר אוֹתָם שְׁנֵיהֶם כְּמוֹ זֶה: יאהדונה "י.

וְעַל כֻּלְּהוּ אוֹלִיפַת שְׁכִינְתָּא זְכוּ, וְאִינּוּן כַּד סָלְקִין לְעֵילָא נְשָׁמָתְהוֹן, כַּמָּה חֵיוִון מְקַבְּלִין לוֹן עַל גַּדְפַּיְיהוּ, וְסָלְקִין לוֹן עַד תַּרְעָא דְּהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא, מִיָּד דְּאִלֵּין דְּפָקִין לְפִתְחָא, אוֹלְפִין זְכוּ קֳדָם מַלְכָּא בְּגִינַיְיהוּ, וּמַנִּי מַלְכָּא לְמִפְתַּח לוֹן, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּמַמְלְלִין קֳדָם מַלְכָּא בַּחֲשַׁאי, וְשָׁאֲלִין מִנֵּיהּ בָּעוּתְהוֹן בַּחֲשַׁאי, יְחִידִים קֳדָם מַלְכָּא, וּמַלְכָּא יָהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן.

וְעַל כֻּלָּם מְלַמֶּדֶת הַשְּׁכִינָה זְכוּת. וְהֵם, כְּשֶׁמַּעֲלִים אֶת נִשְׁמָתָם לְמַעְלָה, כַּמָּה חַיּוֹת מְקַבְּלוֹת אוֹתָם עַל כְּנָפֵיהֶם, וּמַעֲלִים אוֹתָם עַד לְשַׁעַר הֵיכַל הַמֶּלֶךְ. מִיָּד שָׁאֲלָה דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, מְלַמְּדִים זְכוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּשְׁבִילָם, וּמְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ לִפְתֹּחַ לָהֶם, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמְּדַבְּרִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֲשַׁאי, וְשׁוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ אֶת בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם בַּחֲשַׁאי, יְחִידִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ נוֹתֵן לָהֶם אֶת שְׁאֵלוֹתֵיהֶם.

מִיָּד הָא מַטְרוֹנִיתָא אֲחִידַת בְּהוֹן, וְאוֹלִיפַת זְכוּ בְּגִינַיְיהוּ קֳדָם דְּיִפְקוּן מִן הֵיכְלָא, וְאָמְרַת רִבּוֹן עָלְמִין, אִלֵּין אִינּוּן דַּהֲווֹ, מְכַסְּיִין לִי בְּעִטּוּפָא דְּמַצְוָה דְּצִיצִית, בְּחַמֵּשׁ קְשָׁרִין וּתְלַת עֶשֶׂר חוּלְיִין לְכָל סְטַר, וּבִתְלָתִין וּתְרֵין עַנְפֵי מְצְוָה, מִיָּד מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְאָכִין דְּמָרְכַּבְתָּא דִּלְעֵילָא, לְנָטְלָא לוֹן בְּגַדְפַּיְיהוּ, וּלְפָרְחָא בְּהוֹן מֵאֲתַר לַאֲתַר, וּלְכַסָּאָה עֲלֵיהוֹן מִכָּל מַזִּיקִין וּמַלְאָכֵי חַבָּלָה.

מִיָּד הֲרֵי הַגְּבִירָה אוֹחֶזֶת בָּהֶם וּמְלַמֶּדֶת זְכוּת בִּשְׁבִילָם לִפְנֵי שֶׁיֵּצְאוּ מִן הַהֵיכָל, וְאוֹמֶרֶת: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, אֵלֶּה הֵם שֶׁהָיוּ, מְכַסִּים אוֹתִי בְּעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה שֶׁל צִיצִית, בַּחֲמִשָּׁה קְשָׁרִים וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת לְכָל צַד, וּבִשְׁלֹשִׁים וּשְׁנֵים עַנְפֵי מִצְוָה. מִיָּד מְצַוֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאֲכֵי הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל מַעְלָה לִטֹּל אוֹתָם בְּכַנְפֵיהֶם, וּלְפָרֹחַ עִמָּם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וּלְכַסּוֹת עֲלֵיהֶם מִכָּל הַמַּזִּיקִים וּמַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, וְהָא אָחֳרָנִין דְּפָקִין לְתַרְעָא, מִיָּד עָאלִין נְטוּרֵי תַרְעִין, וְאָמְרִין רִבּוֹן עָלְמָא, הָא מָארֵי יְדִין דְּקָשְׁרִין תְּפִלָּה שֶׁל יָד עַל דְּרוֹעַיְיהוּ שְׁמָאלָא בִּצְלוֹתָא, וּתְפִלִּין עַל רֵישָׁא, קָא עָאלִין, וְאִלֵּין אינוּן דְּיַהֲבִין דּוֹרוֹנָא לָךְ בִּימִינָא, דְּאִיהִי צְדָקָה, צ' תִּשְׁעִים אֲמִנִים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מֵאָה בִּרְכָאן, ה' חֲמִשָּׁה חומְשֵׁי אוֹרַיְיתָא, וּמִיָּד מַנִּי לוֹן, לְמִפְתַּח לוֹן, בְּהַהוּא (דף לג ע"ב) זִמְנָא וִידֵי אָדָם נָפְקִין, דְּאינוּן גְּדוֹלָה גְבוּרָה, וּמְקַבְּלִין דּוֹרוֹנָא דִּלְהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א ח) וְיַדֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, מָאי אָדָם, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתָבְנִית אָדָם, וּמְקַבְּלִין מִנַּיְיהוּ דּוֹרוֹנָא וְיַהֲבִין לֵיהּ לְמַלְכָּא, וְאִם דּוֹרוֹנָא לַאו אִיהוּ כְּדָקָא יָאוּת, לְכַלְבָּא אִתְמַסַּר, וְדַחְיִין לוֹן לְבָר, דְּאִית דְּלָא פָּתְחִין לוֹן תַּרְעִין, וְאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כד יא) בַּחוּץ תַּעֲמֹד, וּמְמַלֵּל מַלְכָּא בְּהוֹן מִלְבָר, וְיַהִיב לוֹן שְׁאֵלְתּוֹי מִלְבָר, וְאָזְלִין לוֹן.

הֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּשַּׁעַר. מִיָּד נִכְנָסִים שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, וְאוֹמְרִים: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַיָּדַיִם שֶׁקּוֹשְׁרִים תְּפִלָּה שֶׁל יָד עַל זְרוֹעָם הַשְּׂמְאלִית בַּתְּפִלָּה, וּתְפִלִּין עַל הָרֹאשׁ, נִכְנָסִים, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנּוֹתְנִים דּוֹרוֹן לְךָ בִּימִין, שֶׁהִיא צְדָקָה, צ' תִּשְׁעִים אֲמִנִים, ד' אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת, ק' מֵאָה בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה. וּמִיָּד מְצַוֶּה אוֹתָם לִפְתֹּחַ לָהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן וְיֵדֵי אָדָם יוֹצְאִים, שֶׁהֵן גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה וּמְקַבְּלִים אֶת הַדּוֹרוֹן שֶׁלָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם. מַה זֶּה אָדָם? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתָבְנִית אָדָם, וּמֵהֶם מְקַבְּלִים הַדּוֹרוֹן וְנוֹתְנִים לַמֶּלֶךְ. וְאִם הַדּוֹרוֹן אֵינוֹ כָּרָאוּי, נִמְסָר לְכֶלֶב, וְדוֹחִים אֶת בַּקָּשָׁתוֹ הַחוּצָה, שֶׁיֵּשׁ שֶׁלֹּא פּוֹתְחִים לָהֶם שְׁעָרִים, וְנֶאֱמַר בָּהֶם בַּחוּץ תַּעֲמֹד, וּמְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ עִמָּם מִבַּחוּץ, וְנוֹתֵן לָהֶם שְׁאֵלוֹתֵיהֶם מִבַּחוּץ, וְהוֹלְכִים לָהֶם.

דְּלַאו כֻּלְּהוּ עָאלִין לְבֵי מַלְכָּא, אֶלָּא אִלֵּין מָארֵי דְּבִיתָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דניאל א ד) יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם כָּל מוּם, לָא בִּצְלוֹתְהוֹן, וְלָא בְּנִשְׁמָתְהוֹן, וְטוֹבֵי מַרְאֶה בְּכָל עוֹבְדֵיהוֹן, וּמַשְׂכִּילִים בְּכָל חָכְמָה, וְשַׁפִּירָן לְמֶחֱזֵי, דְּעַלַיְיהוּ אִתְמַר (שיר ב יד) הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ, כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ נָאוֶה, וְיוֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי מַדָּע (דניאל א ד), דְּיָדְעִין בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וְדַעַת, דְּאֵין דּוֹרְשִׁין בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, אֶלָּא אִם הוּא חָכָם בְּחָכְמָה וּמֵבִין בְּבִינָה וְיוֹדֵעַ בְּדַעַת, וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם, דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, לַעֲמוֹד בְּכֻלְּהוּ בַּעֲמִידָה דִּצְלוֹתָא, אִלֵּין יַעֲלוּן לְהֵיכָלָא דְמַלְכָּא, דְּאִינוּן צַדִּיקִים גְּמוּרִים.

שֶׁלֹּא כָּלִם נִכְנָסִים לְבֵית הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַבַּיִת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם כָּל מוּם, לֹא בִּתְפִלָּתָם וְלֹא בִּנְשָׁמָתָם, וְטוֹבֵי מַרְאֶה בְּכָל מַעֲשֵׂיהֶם, וּמַשְׂכִּילִים בְּכָל חָכְמָה, וְנָאִים לְמַרְאֶה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִנִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה, וְיֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי מַדָּע, שֶׁיּוֹדְעִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וְדַעַת, שֶׁאֵין דּוֹרְשִׁים בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, אֶלָּא אִם הוּא חָכָם בְּחָכְמָה וּמֵבִין בְּבִינָה וְיוֹדֵעַ בְּדַעַת, וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם, זוֹ שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא כ"ח אוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית לַעֲמֹד בְּכֻלָּם בָּעֲמִידָה בַּתְּפִלָּה, אֵלּוּ יִכָּנְסוּ לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם צַדִּיקִים גְּמוּרִים.

בֵּינוֹנִיִּים יְהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן מִלְּבָר, וְלָא עָאלִין לְגָאו, רַשִּׁיעַיָּיא אִדַּחְיָין מִתַּמָּן, וְלָא יָהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן, אֶלָּא עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה א יב) מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי, וְאִלֵּין אִינוּן רַשִּׁיעַיָּיא, דַּהֲווֹ מְבַזִּין לְמַלְכָּא בִּצְלוֹתְהוֹן, דְּמַנְחָן לְמִשְׁמַע צְלוֹתָא, וּפָסְקִין לָהּ עַל שִׂיחָה בְּטֵלָה.

לַבֵּינוֹנִיִּים נוֹתֵן לָהֶם אֶת בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם מִבַּחוּץ, וְלֹא נִכְנָסִים פְּנִימָה. הָרְשָׁעִים נִדְחִים מִשָּׁם, וְלֹא נוֹתֵן לָהֶם אֶת בַּקָּשׁוֹתֵיהֶם, אֶלָּא עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי, וְאֵלּוּ הֵם הָרְשָׁעִים שֶׁהָיוּ מְבַזִּים אֶת הַמֶּלֶךְ בִּתְפִלָּתָם, שֶׁמַּנִּיחִים לִשְׁמֹעַ אֶת הַתְּפִלָּה וּמַפְסִיקִים אוֹתָהּ עַל שִׂיחָה בְּטֵלָה.

אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֳרָנִין עָאלִין, אִינוּן מָארֵי דְצַוָּאר, דַּהֲווֹ מְבָרְכִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל מַאֲכָלִין וּמִשְׁתְּיָין דְּקָרְבָּנִין, דְּאָמְרִין בְּכָל יוֹמָא צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחוֹחִי (במדבר כח ב), דַּהֲווֹ מְקָרְבִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּכַמָּה קָרְבָּנִין דִּצְלוֹתִין, וְאִלֵּין אִינוּן דִּמְהַנְּיָין בְּעֹנֶג שַׁבָּת, וּמְבָרְכִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן, וּלְאָחֳרָנִין דַּהֲווֹ אָכְלִין בְּלָא צְלוֹתָא אִתְדַּחְיָין מִתַּמָּן, וְיָהֲבִין לוֹן בִּידָא דְכַמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְּאִינוּן מַזִּיקִין.

אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְהָרֵי אֲחֵרִים נִכְנָסִים, אוֹתָם בַּעֲלֵי צַוָּאר שֶׁהָיוּ מְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל מַאֲכָלִים וּמַשְׁקִים שֶׁל הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁאוֹמְרִים בְּכָל יוֹם צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחוֹחִי, שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִשְׁכִינָתוֹ בְּכַמָּה קָרְבָּנוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנֶּהֱנִים בְּעֹנֶג שַׁבָּת וּמְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָהֶם שְׁאֵלוֹתֵיהֶם, וְלָאֲחֵרִים שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים בְּלִי תְּפִלָּה, נִדְחִים מִשָּׁם, וְנוֹתְנִים אוֹתָם בִּידֵי כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁהֵם מַזִּיקִים.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא מָארֵי דְקָלִין וְדִבּוּרִין בְּזִמִּירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת דְּצְלוֹתָא דָּפְקִין, וּמָארֵי דְקָלִין דְּקָרָאן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל תְּרֵין זִמְנִין עֵרֶב וָבֹקֶר.

הֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, וַהֲרֵי בַּעֲלֵי קוֹלוֹת וְדִבּוּרִים בִּזְמִירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת שֶׁל תְּפִלָּה דּוֹפְקִים, וּבַעֲלֵי הַקּוֹלוֹת שֶׁקּוֹרְאִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל פַּעֲמַיִם בַּיּוֹם, עֶרֶב וָבֹקֶר.

אַדְהָכִי הָא מָארֵי דְרַגְלִין קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, מָארֵי דַּעֲמִידָה דְצְלוֹתָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דניאל א ד) וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמוֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, הַמֶּלֶךְ סְתָם דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵיכַל הַמֶּלֶךְ דָּא אדנ"י, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אדנ"י סְלִיק לְחוּשְׁבָּן הֵיכָל, וְאִתְמַר (חבקוק א כ) וַיְיָ' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ.

בֵּין כָּךְ הִנֵּה בַּעֲלֵי הָרַגְלַיִם דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, בַּעֲלֵי הָעֲמִידָה שֶׁל תְּפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ. הַמֶּלֶךְ סְתָם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵיכַל הַמֶּלֶךְ זֶה אדנ"י, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אדנ"י עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן הֵיכָל, וְנֶאֱמַר וַיהו"ה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּזָכֵי לְאַעֲלָאָה לְהֵיכָלֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֶחזֵי לְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, זַכָּאָה פוּמָא, דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ צְלוֹתָא דְּאִיהִי אדנ"י, דְּאָמְרִין לָהּ אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְזַכָּאִין שְׂפָוָון דְּאִינּוּן תַּרְעִין דְּהֵיכָלָא, כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, דְּכַד פּוּמֵיהּ פָּתַח בִּצְלוֹתָא בִּשְׁכִינְתָּא, וַיְיָ' יַעֲנֶה מִיָּד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נח ט) אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה, אָ"ז תְּמַנְיָא אַתְוָון יהו"ה אהי"ה, וַיְיָ' יַעֲנֶה הוּא וּבֵית דִּינוֹ, וְדָא יהו"ה אדנ"י יאהדונה"י, לְקֶבֶל תְּמַנְיָא אַתְוָון, אֲלֵין אִינּוּן חֱיָוון דְּחַשְׁמַ"ל, דְּאִינּוּן חֱיָוון דְּאֶשָּׁא, פַּעַם חֲשׁוּת וּפַעַם מְמַלְּלוּת, בְּצְלוֹתָא מְיוּשָׁב מְמַלְּלוּת, בְּצְלוֹתָא דְּמְעוּמָד חֲשׁוּת.

אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִכָּנֵס לְהֵיכָלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִרְאוֹת אֶת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, אַשְׁרֵי הַפֶּה שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ תְּפִלָּה שֶׁהִיא אדנ"י, שֶׁאוֹמְרִים לָהּ אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאַשְׁרֵי הַשְּׂפָתַיִם שֶׁהֵם שַׁעֲרֵי הַהֵיכָל, כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, שֶׁכְּשֶׁפִּיו פּוֹתֵחַ בִּתְפִלָּה עִם הַשְּׁכִינָה, וַיהו"ה יַעֲנֶה מִיָּד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה. אָ"ז שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת יהו"ה אהי"ה, וַיהו"ה יַעֲנֶה, הוּא וּבֵית דִּינוֹ, וְזֶה יהו"ה אדנ"י יאהדונה"י כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת, אֵלּוּ הֵם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל חַשְׁמַ"ל, שֶׁהֵם חַיּוֹת הָאֵשׁ, פַּעַם חֲשׁוּת וּפַעַם מְמַלְּלוֹת, בִּתְפִלַּת מְיֻשָּׁב מְמַלְּלוֹת, בִּתְפִלַּת מְעֻמָּד חֲשׁוּת.

דף לד.

וְתָא חֲזֵי, אִם בַּר נַשׁ סָלִיק בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ בִּצְלוֹתָא דִּילֵיהּ לִשְׁכִינְתָּא, אוֹ בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא דְּעָבִיד, מִיָּד דְּדָפִיק לְפִתְחָא דְּהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא, נָבִיא אוֹ חוֹזֶה אוֹ חָכָם אוֹ צַדִּיק אוֹ חָסִיד, מִיָּד דְּקָרָא לֵהּ לְתַרְעָא, אִם שְׁכִינְתָּא סְלִיקַת תַּמָּן, יְיָ' יַעֲנֶה מִיָּד, וְלָא אַמְתִּין לְעָבֶד אוֹ מְמַנָּא דְּאַפְתַּח לֵיהּ, אֶלָּא אִיהוּ מַמָּשׁ אַפְתַּח לֵיהּ, מֶחֱבִיבוּ וּרְחִימוּ דְּאִית לֵיהּ לְגַבָּהּ כְּחָתָן לְגַבֵּי כַלָּה, וְאִם שְׁכִינְתָּא לָא סְלִיקַת בְּהַהוּא צְלוֹתָא אוֹ פִּקּוּדָא, לָא חָשִׁיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִפְתַּח לֵיהּ הֵיכָלֵיהּ, וַאֲפִילּוּ עַל יְדֵי שְׁלוּחָא. (דף לד ע"א) וְלַאו אִיהוּ כְּדַאי לְמֵיעָאל לְהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים כד יא) בַּחוּץ תַּעֲמֹד, וּמִלְּבָר יָהֲבִין לֵיהּ בָּעוּתֵיהּ, עַל יְדֵי שְׁלוּחָא אוֹ מְמַנָּא, וְאִי לָא סָלִיק צְלוֹתֵיהּ כִּדְקָא יָאוּת, דַּחְיָין לֵיהּ לְבָר, וְסָגְרִין תַּרְעִין בְּאַנְפּוֹי, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי א כח) אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי.

וּבֹא וּרְאֵה, אִם אָדָם מַעֲלֶה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בִּתְפִלָּתוֹ לַשְּׁכִינָה, אוֹ בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעוֹשֶׂה, מִיָּד כְּשֶׁדּוֹפֵק לְפֶתַח הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, נָבִיא אוֹ חוֹזֶה אוֹ חָכָם אוֹ צַדִּיק אוֹ חָסִיד, מִיָּד כְּשֶׁקּוֹרֵא לַשַּׁעַר, אִם שְׁכִינָה עוֹלָה שָׁם, יהו"ה יַעֲנֶה מִיָּד, וְלֹא מְמַתִּין לְעֶבֶד אוֹ מְמֻנֶּה שֶׁיִּפְתַּח לוֹ, אֶלָּא הוּא מַמָּשׁ פּוֹתֵחַ לוֹ, מֵחֲבִיבוּת וְהַאֲהֲבָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵלֶיהָ, כְּמוֹ חָתָן אֶל הַכַּלָּה, וְאִם שְׁכִינָה לֹא עוֹלָה בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה אוֹ מִצְוָה, לֹא מַחֲשִׁיב אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְתֹּחַ לוֹ אֶת הֵיכָלוֹ, וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, וְאֵינוֹ כְּדַאי לְהִכָּנֵס לְהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְעָלָיו נֶאֱמַר בַּחוּץ תַּעֲמֹד, וּמִבַּחוּץ נוֹתְנִים לוֹ אֶת בַּקָּשָׁתוֹ עַל יְדֵי שָׁלִיחַ אוֹ מְמֻנֶּה, וְאִם לֹא עוֹלָה תְּפִלָּתוֹ כָּרְאוּי, דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְסוֹגְרִים אֶת הַשְּׁעָרִים בְּפָנָיו, וְעָלָיו נֶאֱמַר אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי.

וְהָכִי כַּד קָרָאן יִשְׂרָאֵל כָּל חַד וְחַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקָרִיאַת שְׁמַע אוֹ בִצְלוֹתָא אוֹ בְּכָל פִּקּוּדָא, אִם שְׁכִינְתָּא לַאו אִיהִי תַּמָּן לָא נָחִית תַּמָּן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כד) בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ, וְתִרְגֵּם אוֹנְקְלוֹס בְּכָל אֲתַר דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתִי תַּמָּן וְגוֹמֵר, דְּכַד בַּר נַשׁ סָלִיק שְׁכִינְתָּא בְּפִקּוּדִין דִּילֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עֲלֵיהּ בְּגִינָהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה ט כב), אַל יִתְהַלֵּל וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת וְהָא אוּקְמוּהוּ.

וְכָךְ כְּשֶׁקּוֹרְאִים יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לַקֻּדּוּשׁ בָּרוּךְ הוּא, בִּקְרִיאַת שְׁמַע אוֹ בִתְפִלָּה אוֹ בְּכָל מִצְוָה - אִם שְׁכִינָה אֵינָהּ שָׁם, לֹא יוֹרֵד לְשָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַשְׁרֶה אֶת שְׁכִינָתִי שָׁם וְגוֹמֵר. שֶׁכְּשֶׁאָדָם מַעֲלֶה אֶת הַשְׁכִינָה בַּמִּצְווֹת שֶׁלּוֹ לַקֻּדּוּשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקֻּדּוּשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עָלָיו בִּשְׁבִילָהּ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַנָּבִיא אַל יִתְהַלֵּל וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ.

וְהָכִי כַּד בַּר נַשׁ סָלִיק שְׁכִינְתָּא בִצְלוֹתָא דִילֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לָקֳבֵל צְלוֹתֵיהּ, וּשְׁכִינְתֵּיהּ אַקְדִּימַת, לַאֲפָתְחָא לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית כד טו) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר, וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, אִם שְׁגִוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקוּבָּל, וְאִם לַאו יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטוֹרָף, וְטוֹרְפִין לוֹ צְלוֹתֵיהּ בְּאַנְפּוֹי, וּבְגִין דָּא וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר, וּלְמַלְלָא בִצְלוֹתֵיהּ בְּשֵׁם יְיָ', מִיָּד שְׁכִינְתָּא נָפְקַת לְגַבֵּיהּ וּבְגִינֵיהּ נָחְתַת שְׁכִינְתָּא לְרַגְלוֹי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים פה יד) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.

וְכָךְ כְּשֶׁאָדָם מַעֲלֶה אֶת הַשְׁכִינָה בִּתְפִלָּתוֹ לַקֻּדּוּשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקֻּדּוּשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד כְּנֶגֶד תְּפִלָּתוֹ, וּשְׁכִינָתוֹ מַקְדִּימָה לִפְתֹּחַ לוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁבֵּארוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקֻבָּל, וְאִם לָאו, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטֹרָף, וְטוֹרְפִים לוֹ תְּפִלָּתוֹ בְּפָנָיו, וּמִשּׁוּם זֶה, וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר, וּלְדַבֵּר בִּתְפִלָּתוֹ בְּשֵׁם יהו"ה, מִיָּד שְׁכִינָה יוֹצֵאת אֵלָיו, וּבִשְׁבִילוֹ יוֹרֶדֶת שְׁכִינָה לְרַגְלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.

וְכַד שְׁכִינְתָּא אִיהִי עוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן רַגְלִין דְּקָמַת עֲלֵיהוּ בְּגָלוּתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ בְּהָהוֹן, מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים וְגוֹמֵר (שיר ז ב), וְעוֹד מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ, כַּד יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְקַיְּימִין שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, וְעוֹד מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, בְּזִמְנָא דְעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (זכריה יד ד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וְעוֹד מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, כַּד קַיְּימִין בִּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹמָא דְדִינָא בִצְלוֹתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינַיְיהוּ עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, בְּזִמְנָא דְאִינּוּן קַיְּימִין בִּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וְסָבְלִין עֲלַיְיהוּ כַּמָּה דִינִין וְכַמָּה יִסּוּרִין, דְּאָמְרִין כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה (תהלים מד כג).

וּכְשֶׁשְּׁכִינָה עוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל הֵם הָרַגְלַיִם שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן בַּגְּלוּת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ בָּהֶן, מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים וְגוֹמֵר. וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְקַיְּמִים שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה. וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, בִּזְמַן שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא. וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, כְּשֶׁעוֹמְדִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם הַדִּין בְּתִפְלָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְילָם עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, בִּזְמַן שֶׁהֵם עוֹמְדִים עִם הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת וְסוֹבְלִים עֲלֵיהֶם כַּמָּה דִּינִים וְכַמָּה יִסּוּרִים, שֶׁאוֹמְרִים כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה.

וְכַד בַּר נַשׁ מְצַלֵּי, צָרִיךְ בְּקַדְמֵיתָא לְנַחְתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה בְּקָרִיאַת שְׁמַע, וְלֵיהּ אֲמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, בְּכָל שַׁבָּתוֹת וְיָמִין טָבִין, בְּגִין דְּיוֹמִין דְּחוֹל תַּרְעָא דְּהֵיכְלָא פְּנִימָאָה אִיהִי סְתִימָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל מו א) כֹּה אָמַר אדנ"י אלהי"ם שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְאַמַּאי בְּגִין דְּמטטרון שַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת דְּיֵיתֵי בַּעְלָהּ יִפָּתֵחַ, וְכֵן בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ, וּבְגִין דָּא, כַּד נָחִית בַּר נַשׁ יהו"ה בְּקָרִיאַת שְׁמַע, צָרִיךְ לְנַחְתָא לֵיהּ בְּאדנ"י, דְּאִיהוּ בְּפִימֵיהּ, וּבְגִין דָּא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ.

וּכְשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל, צָרִיךְ בַּהַתְחָלָה לְהוֹרִיד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יהו"ה, בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְאֵין אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, מִשּׁוּם שֶׁבְּיָמִים שֶׁל חֹל, שַׁעַר הַהֵיכָל הַפְּנִימִי הוּא סָתוּם. וְזהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר אדנ"י אֱלֹהי"ם שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְלָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁמטטרו"ן שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שֶׁיָּבֹא בַּעְלָהּ יִפָּתֵחַ, וְכֵן בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ, וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁמּוֹרִיד אָדָם יהו"ה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, צָרִיךְ לְהוֹרִיד אוֹתוֹ בַּאדנ"י, שֶׁהוּא בְּפִיו, וּמִשּׁוּם זֶה אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ.

דְּתַלַת צְלוֹתִין אינון בְּשַׁבָּת, וּרְבִיעָאָה צְלוֹתָא דְמוּסָף, צְלוֹתָא דְעַרְבִית אַתָּה קִדַּשְׁתָּ, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי מִסְטָרָא דְשָׂמְאלָא, דְּתַמָּן לֵיוָאֵי, דְּאִתְמַר בְּהוֹן וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית יְשַׂמַּח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, וְדָא נִשְׁמַת כָּל חַי, דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, עֲלָהּ אִתְמַר (תהלים סח יד) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם, אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, דַּעֲלָהּ אִתְמַר (בראשית כח יא) וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, בַּאֲתַר דְּיֵשׁ כ"ב אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא שְׁכִיבַת תַּמָּן, זַכָּאָה אִיהִי פּוּמָא, דְּאוֹרַיְיתָא דְּהַהִיא שַׁעְתָּא שְׁכִיבַת תַּמָּן.

שֶׁשָּׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת הֵן בְּשַׁבָּת, וּרְבִיעִית תְּפִלַּת מוּסָף, תְּפִלַּת עַרְבִית אַתָּה קִדַּשְׁתָּ, וְזוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא מִצַּד הַשְּׂמאל, שֶׁשָּׁם הַלְוִיִּם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם. תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, יְשַׂמַּח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, וְזֶה נִשְׁמַת כָּל חַי, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתַיִם, אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ כ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, שׁוֹכֶבֶת שָׁם. אַשְׁרֵי הוּא הַפֶּה שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁל אוֹתָהּ שָׁעָה שׁוֹכֶבֶת שָׁם.

דף לד:

צְלוֹתָא תְּלִיתָאָה אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, דָּא יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ, וְאִינּוּן נְשָׁמָה יְתֵירָה וְרוּחַ יְתֵירָה וְנֶפֶשׁ יְתֵירָה, נֶפֶשׁ יְתֵירָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אַתָּה קִדַּשְׁתָּ, נְשָׁמָה יְתֵירָה נִשְׁמַת כָּל חַי, דְּאִתְמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, רוּחַ יְתֵירָה אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַפְתַּח פִּימוֹי בִּתְלַת צְלוֹתִין, לְקַבְלָא (דף לד ע"ב) לוֹן בְּשַׁבָּת, תְּפִלַּת מוּסָף דָּא צַדִּיק, דְּכָלִיל כֻּלְּהוּ צְלוֹתִין, וּבֵיהּ אָמְרִין בִּצְלוֹתָא דְמוּסָף כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יְיָ' אלהינ"ו וְכֶתֶר אִיהוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן, יְיָ' אלהינ"ו אַבָּא וְאִימָּא, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ תְּלַת אֲבָהָן, יְיָ' צבאו"ת בְּרִית מִילָה וּתְרֵין יַרְכֵי קְשׁוֹט, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא.

הַתְּפִלָּה הַשְּׁלִישִׁית, אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, זֶה יהו"ה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, וְהֵן נְשָׁמָה יְתֵרָה וְרוּחַ יְתֵרָה וְנֶפֶשׁ יְתֵרָה. נֶפֶשׁ יְתֵרָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת - אַתָּה קִדַּשְׁתָּ. נְשָׁמָה יְתֵרָה - נִשְׁמַת כָּל חַי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ. רוּחַ יְתֵרָה - אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁפּוֹתֵחַ אֶת פִּיו בִּשְׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת לְקַבֵּל אוֹתָם בְּשַׁבָּת. תְּפִלַּת מוּסָף זֶה צַדִּיק, שֶׁכּוֹלֵל אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת, וּבוֹ אוֹמְרִים בְּתְפִלַּת מוּסָף כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו, וְהַכֶּתֶר הוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו - אַבָּא וְאִמָּא, וְקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ - שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, יהו"ה צְבָאו"ת - בְּרִית מִילָה וּשְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁל אֱמֶת, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ זוֹ שְׁכִינָה.

זַכָּאִין שִׁפְוָון דְּאִינּוּן תַּרְעִין דְּהֵיכָלָא, לְקַבְלָא בְּהוֹן צְלוֹתִין אִלֵּין, וּבְגִין דָּא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח (תהלים נא יז), פְּתָחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק (שם קיח יט), דְּכַד בַּר נַשׁ אַפְתַּח פִּימוֹי בְּצְלוֹתָא בְּשְׁכִינְתֵּיה, מִיָּד אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה (ישעיה נח ט), הוּא וּבֵית דִּינוֹ, אָ"ז תְּמַנְיָא אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה אהי"ה, אַבָּא וְאִימָּא, וַיְיָ' יַעֲנֶה מִיָּד הוּא וּבֵית דִּינוֹ יהו"ה אדנ"י.

אַשְׁרֵי הַשְּׁפָתַיִם שֶׁהֵם שַׁעֲרֵי הַהֵיכָל לְקַבֵּל בָּהֶם אֶת הַתְּפִלּוֹת הַלָּלוּ, וּמְשׁוּם זֶה אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, פְּתָחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, שֶׁכְּשֶׁאָדָם פּוֹתֵחַ פִּיו בִּתְפִלָּה עִם שְׁכִינָתוֹ, מִיָּד אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, הוּא וּבֵית דִּינוֹ, אָ"ז שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה אהי"ה, אַבָּא וְאִמָּא, וַיהו"ה יַעֲנֶה מִיָּד, הוּא וּבֵית דִּינוֹ, יהו"ה אדנ"י.

כַּד אִינּוּן בְּאַבָּא וּבְאִימָּא, לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, כָּל חַד אִיהוּ שָׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְכַד אִינּוּן בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן אִינּוּן בְּיִחוּדָא חָדָא, כְּגַוְונָא דָּא יאההויה"ה, בְּחָסֶד וּגְבוּרָה אִינּוּן יהו"ה אהי"ה, עַנְפִין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִינּוּן תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חָדָא, וְהָכִי אִינּוּן עַנְפִין מִתְפָּרְדִין בְּנָצַח וְהוֹד, יהו"ה לִימִינָא אהי"ה לְשִׂמְאלָא, בְּצַדִּיק מִתְיַחֲדִים, הָא הָכָא רָזָא דְּאִילָנָא, דְּאִתְפַּשְׁטָן עַנְפּוֹי מֵעִילָּא, וּמִתְיַיחֲדִין בְּשָׁרְשׁוֹי לְתַתָּא, וְדָא עֵץ הַחַיִּים. עֵץ הַדַּעַת טוֹב, דְּלֵית בֵּיהּ רָע, מִתַּתָּא לְעֵילָּא, כְּגַוְונָא דָּא, אדנ"י שְׁכִינָתָא תַּתָּאָה, יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִינּוּן בִּתְרֵין יַרְכִין עַנְפִין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וְהָכִי בִּתְרֵין דְּרוֹעִין מִתְפָּרְדִין עַנְפִין לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, בְּצַדִּיק אִינּוּן בְּיִחוּדָא חָדָא יאהדונה"י, וְדָא רָזָא דְּחַשְׁמַ"ל, חֵיוָון דְּאֶשָּׁא מְמַלְלָן, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בִּבְרוּךְ, דְּאִיהִי יאהדונה"י, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, בִּתְרֵין שְׁמָהָן וְדָא יהו"ה אהי"ה.

כְּשֶׁהֵם בְּאַבָּא וּבְאִמָּא, לְיָמִין וּשְׂמֹאל, כָּל אֶחָד הוּא שָׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וּכְשֶׁהֵם בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, הֵם בְּיִחוּד אֶחָד כְּמוֹ זֶה: יאההויה"ה, בְּחָסֶד וּגְבוּרָה, הֵם יהו"ה אהי"ה, הָעֲנָפִים נִפְרָדִים לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הֵם שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד אֶחָד, וְכֵן הָעֲנָפִים נִפְרָדִים בְּנָצַח וְהוֹד, יהו"ה לְיָמִין, אהי"ה לִשְׂמֹאל, בְּצַדִּיק מִתְיַחֲדִים. הֲרֵי כָּאן סוֹד הָאֵילָן, שֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים עֲנָפָיו מִמַּעְלָה וּמִתְיַחֲדִים לְמַטָּה בְּשָׁרְשׁוֹ, וְזֶה עֵץ הַחַיִּים. עֵץ הַדַּעַת טוֹב, שֶׁאֵין בּוֹ רָע, מִמַּטָּה לְמַעְלָה, כְּמוֹ זֶה: אדנ"י שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, יהו"ה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּבִשְׁתֵּי יְרֵכַיִם הָעֲנָפִים שֶׁנִּפְרָדִים לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְכָךְ בִּשְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת נִפְרָדִים עֲנָפִים לְיָמִין וּשְׂמֹאל. בְּצַדִּיק הֵם בְּיִחוּד אֶחָד יאהדונה"י, וְזֶה סוֹד הַחַשְׁמַ"ל, חַיּוֹת שֶׁל אֵשׁ מְדַבְּרוֹת, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, שֶׁהִיא יאהדונה"י, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת, וְזֶה יהו"ה אהי"ה.

וּבְהוֹן הֲוָה מְשַׁבַּח שְׁכִינְתָּא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים מִתַּתָּא לְעֵילָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן, שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר, שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, צַוָּארֵךְ, רֹאשֵׁךְ, הָא הָכָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא.

וּבָהֶם הָיָה מְשַׁבֵּחַ אֶת הַשְּׁכִינָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה. וְהוּא שֶׁכָּתוּב מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן, שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר, שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, צַוָּארֵךְ, רֹאשֵׁךְ, הֲרֵי כָּאן מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

וְהִיא מְשַׁבַּחַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעֵילָּא לְתַתָּא, רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז, עֵינָיו, לְחָיָיו, שִׂפְתוֹתָיו, יָדָיו, שׁוֹקָיו, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק צְלוֹתָא בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר בְּתִקּוּנָא דָּא.

וְהִיא מְשַׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמַּעְלָה לְמַטָּה, רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז, עֵינָיו, לְחָיָו, שִׂפְתוֹתָיו, שׁוֹקָיו. אַשְׁרֵיו מִי שֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַתְּפִלָּה בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר בַּתִּקּוּן הַזֶּה.

תָּא חֲזֵי יהו"ה אדנ"י אִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּתַרִּין שׁוֹקִין יהו"ה לִימִינָא אדנ"י לִשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן אַסְפַּקְלָרְיָאָה הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלָרְיָאָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, בְּצַדִּיק תַּרְוַיְיהוּ חַד יאהדונה"י, וְהָכִי בְּתַרִּין דְּרוֹעִין יהו"ה לִימִינָא אדנ"י לִשְׂמָאלָא, בָּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יאהדונה"י תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חָדָא, בְּסוֹד אָמ"ן, וּבְגִין דָּא גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ, הָא אִיהוּ מִתַּתָּא לְעֵילָּא.

בֹּא וּרְאֵה, יהו"ה אדנ"י הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, יהו"ה לְיָמִין, אדנ"י לִשְׂמֹאל, וְהֵם אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, בְּצַדִּיק שְׁנֵיהֶם אֶחָד, יאהדונה"י. וְכָךְ בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, יהו"ה לְיָמִין, אדנ"י לִשְׂמֹאל, בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יאהדונה"י, שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד אֶחָד, בְּסוֹד אָמ"ן, וּמִשּׁוּם זֶה גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ, זֶהוּ מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

מֵעֵילָּא לְתַתָּא יהו"ה אהי"ה תַּרְוַיְיהוּ חַד בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, כְּגַוְונָא דָּא יאההויה"ה, בְּחָכְמָה וּבִינָה יהו"ה אהי"ה, בִּתְרִין דְּרוֹעִין יהו"ה אהי"ה, בָּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא תַּרְוַיְיהוּ כַּחֲדָא, בְּנָצַח וְהוֹד יהו"ה אהי"ה דָּא לִימִינָא וְדָא לִשְׂמָאלָא, בְּצַדִּיק תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא כַּחֲדָא, וְכֵן בְּמַלְכוּת תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חָדָא כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה אדנ"י, וּבָהּ מִתְחַבְּרִין יהו"ה אהי"ה,

וּבְגִין דָּא אִיהִי קְרִיַּת אַרְבַּע, חִבּוּרָא דְּאַרְבַּע שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן בְּאַרְבַּע פָּרְשָׁיָין דִּתְפִלִּין דְּיָד, וּבְאַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא.

מִמַּעְלָה לְמַטָּה, יהו"ה אהי"ה שְׁנֵיהֶם אֶחָד בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, כְּמוֹ זֶה: יאההויה"ה, בְּחָכְמָה וּבִינָה יהו"ה אהי"ה, בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת יהו"ה אהי"ה, בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, בְּנֶצַח וְהוֹד יהו"ה אהי"ה, זֶה לְיָמִין וְזֶה לִשְׂמֹאל, בְּצַדִּיק שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד כְּאֶחָד, וְכֵן בְּמַלְכוּת שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד אֶחָד כְּמוֹ זֶה: יהו"ה אדנ"י, וּבָה מִתְחַבְּרִים יהו"ה אהי"ה, וּמְשׁוּם זֶה הִיא קְרִיַּת אַרְבַּע, הַחִבּוּר שֶׁל אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת, שֶׁהֵם בְּאַרְבַּע פָּרְשִׁיוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וּבְאַרְבָּעָה בָּתֵּי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

דף לה.

וְכַד נָבִיא הֲוָה סָלִיק לְעֵילָא, וְדָפִיק לְתַרְעָא, אִי הֲוָה סָלִיק בִּשְׁכִינְתָּא, הֲוָה פָּתַח לֵיהּ מִיָּד, וַהֲוָה אָמַר לֵיהּ בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אִתָּךְ (יחזקאל ב א), דְּאַנְתְּ הוּא דַּהֲוִית סָבִיל לִשְׁכִינְתָּא בְּצִלּוֹתָא בַּעֲמִידָה, עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם א ז) וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, עֲגוּלִים כַּנְקוּדִים דְּאִינּוּן מַנְהִיגִים לְאַתָּוון, וּמִסְטָרָא דְּאַתָּוון אִינּוּן מְרוּבָּעִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יז) עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, וְעוֹד עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם, אִינּוּן (דף לה ע"א) אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת דְּאוֹמֵר בַּר נַשׁ בְּכָל יוֹמָא, וְעוֹד עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ בְּקַדְמָאִין, וּמַה שְׁאֵלְתֵּךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת בְּאֶמְצָעִיוֹת, וְתֵעָשׂ בְּבַתְרָאִין, דְּתַמָּן אִיהוּ בַּר נַשׁ כְּעַבְדָּ הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרִבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, אֲלַיִן נָפְקִין דְּיָהִיב לוֹן מַלְכָּא בָּעוּתְהוֹן, הָא אָחֳרָנִין קָא דָפְקֵי לְתַרְעָא, מָארֵי דְּבְרִית מִילָה, וְאָמְרֵי אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

וּכְשֶׁנְּבִיא הָיָה עוֹלֶה לְמַעְלָה וְדוֹפֵק בַּשַּׁעַר, אִם הָיָה עוֹלֶה עִם הַשְּׁכִינָה, הָיָה פּוֹתֵחַ לוֹ מִיָּד, וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ, בֶּן אָדָם, עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אוֹתְךָ, שֶׁאַתָּה הוּא שֶׁהָיִיתָ סוֹבֵל אֶת הַשְּׁכִינָה בִּתְפִלַּת עֲמִידָה, עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, עֲגֻלִּים כַּנְּקֻדִּים שֶׁהֵם מַנְהִיגִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת, וּמִצַּד הָאוֹתִיּוֹת הֵם מְרֻבָּעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ. וְעוֹד עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם, הֵם אַרְבַּע קְדֻשׁוֹת שֶׁאוֹמֵר אָדָם בְּכָל יוֹם. וְעוֹד עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ - בָּרִאשׁוֹנוֹת, וּמַה שְׁאֵלְתֵּךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת - בָּאֶמְצָעִיוֹת, וְתֵעָשׂ - בָּאַחֲרוֹנוֹת, שֶׁשָּׁם אָדָם הוּא כְּמוֹ עֶבֶד הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרִבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ. אֵלּוּ יוֹצְאִים, שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם הַמֶּלֶךְ אֶת בַּקָּשׁוֹתָם, וַהֲרֵי אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּשַּׁעַר, בַּעֲלֵי בְּרִית מִילָה, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן רַגְלִין דִּשְׁכִינְתָּא, דְּקָמַת עֲלַיְיהוּ בְּצִלּוֹתָא בַּעֲמִידָה, דְּאִיהִי וַדַּאי עֲלַיְיהוּ תְּפִלָּה מְעוּמָד, וְקָמַת עֲלַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, וּבְמַאי קָמַת עֲלַיְיהוּ, בְּגִין דְּנָחֲתִין לְגַבָּה יהו"ה, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, דְּבֵיהּ צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְזַקְפָא לִשְׁכִינְתָּא, וְאִלֵּין דְּלָא זָקְפִין לָהּ בְּשֵׁם יהו"ה בְּצִלּוֹתְהוֹן, אוֹ בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא (נ"א דלהון), אִיהִי צָוְוחַת עֲלַיְיהוּ, נְתָנֵנִי יְיָ' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם (איכה א יד), דְּסָמִיכוּ דִילָהּ אִיהוּ בִּתְרִין דְּרוֹעִין דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וַעֲמִידָה דִילָהּ בִּתְרִין שׁוֹקִין דְּאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד, וּזְקִיפוּ דִילָהּ בְּגוּפָא דְּאִיהוּ

עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, יהו"ה שְׁמֵיהּ, וּבְגִין דָּא כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, וְיִחוּדָא דִּילֵהּ בְּצַדִּיק, וּבְגִין אִלֵּין דְּלָא יְכִילַת לְמֵיקַם בְּהוֹן בִּצְלוֹתָא, וְלֵית לָהּ סְמִיכוּ וְלָא זְקִיפוּ בְּהוֹן בְּגָלוּתָא, אִתְעֲצִיבַת בְּהוֹן, וְרָזָא דְמִלָּה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב, וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ (משלי י א), וּבְגִינֵיהּ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ (בראשית ו ו), וַאֲמַאי כּוּלֵי הַאי לְאִמֵּיהּ וְלָא לַאֲבוּהִי.

אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם רַגְלֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה, שֶׁהִיא וַדַּאי עֲלֵיהֶם תְּפִלָּה מְעֻמָּד, וְעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם בַּגָּלוּת, וּבַמֶּה עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם? מִשּׁוּם שֶׁמּוֹרִידִים אֵלֶיהָ יהו"ה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, שֶׁבּוֹ צָרִיךְ בֶּן אָדָם לִזְקֹף אֶת הַשְּׁכִינָה, וְאִלּוּ שֶׁלֹּא זוֹקְפִים אוֹתָהּ עִם שֵׁם יהו"ה בִּתְפִלָּתָם, אוֹ בַּמִּצְווֹת שֶׁל הַתּוֹרָה (שלהם), הִיא צוֹעֶקֶת עֲלֵיהֶם, נָתַנִי יהו"ה בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם, שֶׁהַסְּמִיכָה שֶׁלָּהּ הִיא בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְהָעֲמִידָה שֶׁלָּהּ בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד, וְהַזְקִיפוּת שֶׁלָּהּ בְּגוּף, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁמוֹ יהו"ה, וּמִשּׁוּם כְּךָ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, וְהַיִּחוּד שֶׁלָּהּ עִם צַדִּיק, וּמִשּׁוּם אִלּוּ שֶׁלֹּא יְכוֹלָה לַעֲמֹד עִמָּהֶם בַּתְּפִלָּה, וְאֵין לָהּ סְמִיכָה וְלֹא זְקִיפָה עִמָּהֶם בַּגָּלוּת, מִתְעַצֶּבֶת בָּהֶם, וְסוֹד הַדָּבָר - בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, וּבִגְלָלוֹ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ, וְלָמָּה כָּל זֶה לְאִמּוֹ וְלֹא לְאָבִיו?

אֶלָּא דָּא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה אִינּוּן מִימִינָא דְתַמָּן חָכְמָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה אִינּוּן מִשְּׂמָאלָא דְתַמָּן אִימָּא עִלָּאָה, דִּבְהוֹן אדנ"י שְׁמָעָה אדנ"י סְלַחָה אדנ"י הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר (דניאל ט יט), בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְכַד לָא חָזְרִין בִּתְיוּבְתָּא אִינּוּן דְּעָבְרִין עַל לֹא תַעֲשֶׂה דְּאִינּוּן מִשְּׂמָאלָא, אִתְּמַר עֲלַיְהוּ (משלי י א) וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, בְּגִין דְּתַמָּן אִימָּא לִשְׂמָאלָא, וְלִבָּא אִיהוּ לִשְׂמָאלָא, (ורזא דמלה) וּבְגִין דָּא וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ.

אֶלָּא זֶהוּ סוֹד עֶלְיוֹן, מִצְווֹת עֲשֵׂה הֵן מִימִין, שֶׁשָּׁם חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּמִצְווֹת לֹא תַעֲשֶׂה הֵן מִשְּׂמֹאל, שֶׁשָּׁם הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֵם אדנ"י שְׁמָעָה, אדנ"י סְלַחָה, אדנ"י הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וּכְשֶׁלֹּא חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁהֵם מִשְּׂמֹאל, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם הָאֵם לִשְׂמֹאל, וְהַלֵּב הוּא לִשְׂמֹאל, (וסוד הדבר) וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ.

וּתְרֵין הֲוָיו"ת אִינּוּן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, כְּגַוְונָא דָּא יהה"ו יוה"ה, י' לִימִינָא וּבִיהּ יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ (שם ג יט), אָב עִם בְּרָתָא, ה' עִלָּאָה עִם בְּרָא דְּאִיהוּ ו', תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה סב ח) וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אֲלוּ תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, דִּבְכָל אֲתַר דְּאָת ה' עַל ו' אִיהִי אִימָּא.

וּשְׁתֵּי הֲוָיו"ת הֵן, לִימִין וְלִשְׂמֹאל, כְּמוֹ זֶה: יהה"ו יוה"ה, י' לִימִין, וּבוֹ יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, הָאָב עִם הַבַּת, ה' עֶלְיוֹנָה עִם הַבֵּן שֶׁהוּא ו', תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, אֲלוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁאוֹת ה' עַל ו', הִיא אֵם.

וְדָא רָזָא דְקָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, דְּסָלִיק ה' לְגַבֵּי י', וְנָחִית ה' לְגַבֵּי ו', וְאִם לָאו הַאי הֲוָיָ"ה יהה"ו, דְּאִתְרְמִיז בְּהַאי קְרָא (ירמיה ט כג) כִּי אִם בְּזֹאת יִ תְהַלֵּל הַ מִּתְהַלֵּל הַ שְׂכֵל וְ יָדוֹעַ אוֹתִי, לָא הֲווֹ יָדְעִין בְּנֵי נָשָׁא קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, דְּכַד לָא הֲוָה בַּר נַשׁ קָרִיב אָת ה' עִם י', ה' עִם ו', וּמָאן עוֹלָה וְיוֹרֵד, מָאן הֲוָה יָדַע מַאי נִיהִי ה' דְּאִיהִי בְּרַתָּא, דְּאִית לֵיהּ לְסַלָּקָא לָהּ לְגַבֵּי אַבָּא, וְה' דְּאִיהִי אִימָּא לְנַחְתָּא לָהּ לְגַבֵּי בְּרָא, אֶלָּא בְּגִין הַאי הֲוָיָ"ה דְּאִיהִי יהה"ו, דְּה' דְּאִיהִי עַל ו' אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, וּבָהּ אִשְׁתְּמַע ה' תַּתָּאָה דְּאִיהִי תְּחוֹת י' דְּאִיהִי בְּרַתָּא, וְדָא רָזָא דְקָרְבָּנָא, דְּצָרִיךְ לְסַלָּקָא ה' לְגַבֵּי י', וּלְנַחָתָא ה' לְגַבֵּי ו'.

וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, שֶׁעוֹלָה ה' אֶל י', וְיוֹרֶדֶת ה' אֶל ו', וְאִם לֹא הַהֲוָיָ"ה יהה"ו הַזּוֹ שֶׁנִּרְמְזָה בַּכָּתוּב הַזֶּה, כִּי אִם בְּזֹאת יִ תְהַלֵּל הַ מִּתְהַלֵּל הַ שְׂכֵל וְ יָדוֹעַ אוֹתִי, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, שֶׁכְּשֶׁלֹּא הָיָה אָדָם מַקְרִיב אֶת אוֹת ה' עִם י', וְה' עִם ו', וּמִי עוֹלֶה וְיוֹרֵד, מִי הָיָה יוֹדֵעַ מִי הִיא ה' שֶׁהִיא הַבַּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל הָאָב, וְה' שֶׁהִיא הָאֵם לְהוֹרִיד אוֹתוֹ אֶל הַבֵּן? אֶלָּא בִּגְלַל הַהֲוָיָ"ה הַזּוֹ שֶׁהִיא יהה"ו, שֶׁה' שֶׁהִיא עַל ו' הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וּבָהּ נִשְׁמָע ה' תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא תַּחַת י', שֶׁהִיא הַבַּת, וְזֶה סוֹד הַקָּרְבָּן, שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת ה' לִי', וּלְהוֹרִיד ה' אֶל ו'.

יוה"ה י' אִיהוּ לִימִינָא חָכְמָה, ו' תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ (דברים לג ב), וְהַאי אִיהוּ דְאָמְרִין מוֹחַ הַבֵּן דְּאִתְמַשַּׁךְ מִמּוֹחַ הָאָב, ה' עִלָּאָה לִשְׁמָאלָא, וּמִתַּמָּן אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה.

יוה"ה, י' הוּא לְיָמִין, חָכְמָה, ו' תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים מֹחַ הַבֵּן שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֹּחַ הָאָב. ה' עֶלְיוֹנָה לִשְׂמֹאל, וּמִשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא ה' תַּחְתּוֹנָה.

דף לה:

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּיָדְעִין רָזִין עִלָּאִין בַּהֲוִיו"ת, דְּבְהוֹן סָלְקִין צְלוֹתִין בַּהֲבָלִים דְּפוּמְהוֹן, וְנָהֲתִין אִינּוּן חֲיָילִין בְּהוֹן כְּדְקָא יָאוּת, דְּכַד בַּר נַשׁ סָלִיק שְׂכִינְתֵּיהּ בְּצְלוֹתֵיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עֲלֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כד) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן רַגְלִין לִשְׂכִינְתָּא, לְמֵיקַם עִמָּהּ בֵּין בְּרֵיוַח בֵּין בְּעָאקוּ, דְּכַד אִנּוּן בְּדִינָא (דף לה ע"ב) בְּיוֹמָא דְּדִינָא דְּאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִיהִי קָמַת עִמְּהוֹן לְדִינָא, דְּקַיְימִין לָהּ בִּצְלוֹתְהוֹן, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (משלי ו כב) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְּשִׂיחֶךָ, דִּבְכָל אֲתַר דְּקַיְימִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא לְשִׂכִינְתָּא, אִיהִי קַיְימַת בְּגִינַיְיהוּ בְּכָל דּוּחֲקָא וְצַעֲרָא, בֵּין בְּאָרְחָא בֵּין בְּיִשּׁוּבָא בֵּין בְּיַמָּא, וְדָא אִיהוּ בְּהִתְהַלֶּכְךָ בְּמַדְבְּרָא תַּנְחֶה אוֹתָךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים פה יד) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו, בְּשָׁכְבְּךָ בְּיִשּׁוּבָא תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ לְמֵיזַל בְּיַמָּא הִיא תְּשִׂיחֶךָ, וְעוֹד בְּהִתְהַלֶּכְךָ בְּהַאי עָלְמָא תַּנְחֶה אוֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ בַּקֶּבֶר תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ בְּתְחִיַּת הַמֵּתִים הִיא תְּשִׂיחֶךָ.

אִשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים בַּהֲוָיו"ת, שֶׁבָּהֶם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בַּהֲבָלִים שֶׁל פִּיהֶם, וְיוֹרְדִים אוֹתָם הַחֲיָלוֹת בָּהֶם כְּרָאוּי, שֶׁכְּשֶׁאָדָם מַעֲלֶה אֶת שְׂכִינָתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עָלָיו. וֶזהוּ שֶׁכָּתוּב בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם רַגְלֵי הַשְּׂכִינָה לַעֲמֹד עִמָּהּ בֵּין בְּרִוָחָה בֵּין בְּצָרָה, שֶׁכְּשֶׁהֵם בְּדִין בְּיוֹם הַדִּין, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הִיא עוֹמֶדֶת עִמָּהֶם לְדִין שֶׁמַּעֲמִידִים אוֹתָהּ בִּתְפִלָּתָם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וְהָקִיצוֹתָ הִיא תְּשִׂיחֶךָ. שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁעוֹמְדִים יִשְׂרָאֵל בְּכָל מְצִוָה וּמִצְוָה לַשְּׂכִינָה, הִיא עוֹמֶדֶת בִּשְׁבִילָם בְּכָל דּוֹחַק וְצַעַר, בֵּין בַּדֶּרֶךְ בֵּין בְּיִשּׁוּב בֵּין בַּיָּם. וֶזהוּ בְּהִתְהַלֶּכְךָ - בַּמִּדְבָּר - תַּנְחֶה אֹתָךְ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב צֶדֶק לְפָנָיךְ יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו. בְּשָׁכְבְּךָ - בְּיִשּׁוּב, תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ - לֶעָתִיד לָיָם - הִיא תְּשִׂיחֶךָ. וְעוֹד, בְּהִתְהַלֶּכְךָ - בָּעוֹלָם הַזֶּה - תַּנְחֶה אֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ - בַּקֶּבֶר - תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ - בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים - הִיא תְּשִׂיחֶךָ.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, וְהָא אָתָרְנִין קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, וְאִינּוּן מָארֵי רַגְלִין, מִסְטָרָא דְּרַגְלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בָּהֶן (זכריה יד ד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות יב לז) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף, אִלֵּין נָפְקִין הָא אָתָרְנִין עָאלִין, מִסְטָרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְמַר בָּהֶן (יחזקאל א ז) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, רַגְלִין בְּעַגּוּלָא אִינּוּן רֶגֶל יְשָׁרָה, וְאִית רַגְלִין אָתָרְנִין מְרוּבָּעִין דְּאוֹפַנִּים, דְּאִתְמַר בָּהֶן (שם יז) עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, דִּבְהֶן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק (שם יד), וְאִנּוּן רַגְלִין בְּעַגּוּלָא, אִינּוּן כְּנִקּוּדִין לְאַתְוָון, דְּאִינּוּן רַגְלִין בְּרִבּוּעָא.

הֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, וְהֵם בַּעֲלֵי הָרַגְלִים, מֵהַצַּד שֶׁל הָרַגְלַיִם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף. אֵלּוּ יוֹצְאִים וַהֲרֵי אֲחֵרִים נִכְנָסִים, מִצַּד שֶׁל אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, וְיֵשׁ רַגְלַיִם אֲחֵרוֹת מְרֻבָּעִים שֶׁל אוֹפַנִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, שֶׁבָּהֶם וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק, וְאוֹתָם רַגְלַיִם בְּעִגּוּל, הֵם כְּמוֹ נְקֻדּוֹת לָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם רַגְלַיִם בְּרִבּוּעַ.

וְנָבִיא דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דִּלְהוֹן, תַּמָּן הֲוָה סָלִיק רוּחֵיהּ, וּמִתַּמָּן הֲוָה שָׁמַע כָּל מַה דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִשְׁמַע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל ב א) וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אוֹתָךְ, וְעוֹד (שם ב) וַתָּבֹא בִי רוּחַ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלַי וַתַּעֲמִדֵנִי עַל רַגְלִי, וָאֶשְׁמַע אֵת מְדַבֵּר אֵלַי, וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי וְגוֹמֵר (שם ג יב), בְּגִין דְּדַרְגִּין אִינּוּן מִסְטָרָא דִּשְׂכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (שמות לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, אֲמַר וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי.

וְהַנָּבִיא שֶׁהוּא מֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם, שָׁם הָיְתָה עוֹלָה רוּחוֹ, וּמִשָּׁם הָיָה שׁוֹמֵעַ כָּל מַה שֶׁהָיָה לוֹ לִשְׁמֹעַ. וֶזהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אוֹתָךְ, וְעוֹד, וַתָּבֹא בִי רוּחַ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלַי וַתַּעֲמִדֵנִי עַל רַגְלִי וָאֶשְׁמַע אֵת מְדַבֵּר אֵלַי, וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי וְגוֹמֵר, מִשּׁוּם שֶׁהַדְּרָגוֹת הֵן מִצַּד הַשְּׂכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, אֲמַר וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי.

מָאי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל, דְּאִית רַעַשׁ וְאִית רַעַשׁ, אִית רַעַשׁ דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מלכים א יט יא) לֹא בָרַעַשׁ יְיָ', דְּלָא יֵיתֵי תַּמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִית רַעַשׁ דְּיֵיתֵי תַּמָּן, אֶלָּא רַע"שׁ בְּהַפּוּכָא עֵ"שׁ, כְּמָה דְאִתְמַר (תהלים מא ד) יְיָ' יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, וְדָא אִיהוּ כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ, דְּאִתְהַפַּךְ רַע"שׁ לְעֵ"שׁ, וּמַאי נִיהוּ עֵ"שׁ, אֶלָּא אִיהוּ עֶשֶׂ"ר בְּהַפּוּךְ אַתְוָון, וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דַּעֲלָהּ אִתְמַר אֵין קְדוּשָׁה בְּפָחוּת מֵעֲשָׂרָה.

מַה זֶּה קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל? שֶׁיֵּשׁ רַעַשׁ וְיֵשׁ רַעַשׁ. יֵשׁ רַעַשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא בָרַעַשׁ יהו"ה, שֶׁלֹּא יָבֹא לְשָׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיֵשׁ רַעַשׁ שֶׁיָּבֹא לְשָׁם, אֶלָּא רַע"שׁ בְּהַפּוּךְ עֵ"שׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יהו"ה יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, וְזֶהוּ כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ, שֶׁנֶּהְפַּךְ רַע"שׁ לְעֵ"שׁ, וּמִי הוּא עֵ"שׁ? אֶלָּא הוּא עֶשֶׂ"ר בְּהַפּוּךְ אוֹתִיּוֹת, וְזוֹ שְׁכִינָה שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֵין קְדֻשָּׁה פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה.

דְּאִיהִי שַׁרְיָא לְרֵישָׁא דְחוֹלָה, וּבְגִינָהּ יְיָ' יִסְעָדֶנּוּ, וּבְמַאי עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, עַל שְׁכִינְתֵּיהּ וַדַּאי, וְאִם שְׁכִינְתָּא לַאו תַּמָּן, רוּחַ סְעָרָה תַּמָּן, דְּאִסְעִיר גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (יונה א ד) וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר, דְּאִיהִי גּוּפָא דִּסְפִינָה, כַּד לֵית שְׁכִינְתָּא סְמִיכַת לָהּ, רוּחַ סְעָרָה מְהַפֵּךְ לָהּ וְתַבַּר לָהּ, וּבְזִמְנָא דִּשְׁכִינְתָּא סְמִיכַת לָהּ, מַיָּד קָלָא נָפִיק בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ (יחזקאל ב א), וְקָאִים מִמַּרְעָא דִּילֵיהּ, וְנָפִיק מִדִּינָא, שְׁלִים בְּגוּפֵיהּ שְׁלִים בְּמָמוֹנֵיהּ.

שֶׁהִיא שׁוֹרָה עַל רֹאשׁ הַחוֹלֶה, וּבִגְלָלָהּ יהו"ה יִסְעָדֶנּוּ, וּבַמֶּה? עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, עַל שְׁכִינָתוֹ וַדַּאי, וְאִם שְׁכִינָה לֹא שָׁם, רוּחַ סְעָרָה שָׁם, שֶׁמַּסְעִירָה אֶת גּוּף הָאָדָם, שֶׁכָּתוּב בּוֹ וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר, שֶׁהִיא גּוּף הַסְּפִינָה. כְּשֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה סוֹמֶכֶת אוֹתָהּ, רוּחַ סְעָרָה מְהַפֶּכֶת אוֹתָהּ וּמְשַׁבֶּרֶת אוֹתָהּ, וּבִזְמַן שֶׁשְּׁכִינָה סוֹמֶכֶת אוֹתָהּ, מִיָּד יוֹצֵא קוֹל: בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ, וְעוֹמֵד מִמַּחֲלָתוֹ, וְיוֹצֵא מֵהַדִּין שָׁלֵם בְּגוּפוֹ שָׁלֵם בְּמָמוֹנוֹ.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָתָרְנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִינּוּן דִּסְמִיכִין לִשְׁכִינְתָּא בְּכַמָּה רַגְלִין דְּמוֹעָדִים וְיוֹמִין טָבִין, וְכַד אִלֵּין עָאלִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ בְּהוֹן, מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב (שיר ז ב), דְּאִלֵּין אִינּוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים טז טז) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּמָּה אַנְתְּ שַׁפִּירָא בְּאִלֵּין נְעָלִים דְּאִינּוּן נְעִילַת פֶּסַח וּנְעִילַת עֲצֶרֶת וּנְעִילַת חָג, חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ, אִלֵּין אִינּוּן מִסְטָרָא דְתֹרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט דְּאִתְמַר בְּהוֹן שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְאִינּוּן שִׁית דַּרְגִּין דְּנְבוּאָה.

הֲרֵי אֵלֶּה יוֹצְאִים, הִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאוֹתָם שֶׁסּוֹמְכִים אֶת הַשְּׁכִינָה בְּכַמָּה רַגְלַיִם שֶׁל מוֹעֲדִים וְיָמִים טוֹבִים, וּכְשֶׁאֵלֶּה נִכְנָסִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ בָּהֶם, מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, שֶׁאֵלּוּ הֵם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כַּמָּה אַתְּ נָאָה בְּאֵלּוּ הַנְּעָלִים, שֶׁהֵם נְעִילַת פֶּסַח וּנְעִילַת עֲצֶרֶת וּנְעִילַת חָג. חֲמוּקֵי יְרֵכַיִךְ - אֵלֶּה הֵם מִצַּד שֶׁל שְׁתֵּי יַרְכֵי אֵמֶת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְהֵן שֵׁשׁ דַּרְגּוֹת נְבוּאָה.

דף לו.

מִסְטָרָא דְאִימָּא ו' דְּאִיהוּ צַדִּיק, עַמּוּד דְּסָמִיךְ לוֹן, וְאִיהוּ שִׁית לְקָבֵל (מלכים א י יט) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְסָלִיק בְּאָת י' לְשִׁשִּׁים, כְּגַוְונָא דְשִׁשִּׁים וְשִׁית גַּלְגַּלִּים דְּסַחֲרִין לְכוּרְסַיָּא, וְאִינּוּן ס"ו מִן יְסוֹ"ד, וְהָא אוּקְמוּהָ, אִשְׁתָּאַר י"ד, בֵּיהּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדָמָה (הושע יב יא), וְדָא שְׁכִינְתָּא יָד חוֹתָמֶת מִסְטָרָא דְצַדִּיק, יָד כּוֹתֶבֶת מִסְטָרָא (דף לו ע"א) דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי תְּמוּנַת כֹּל, וּבְגִין דָּא (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

מִצַּד הָאוֹת ו', שֶׁהוּא צַדִּיק, הָעַמּוּד שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתָם, וְהוּא כְּנֶגֶד שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְעוֹלֶה בָּאוֹת י' לְשִׁשִּׁים, כְּמוֹ הַשִּׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה גַּלְגַּלִּים שֶׁסּוֹבְבִים אֶת הַכִּסֵּא, וְהֵם ס"ו מִן יְסוֹד, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, נִשְׁאַר י"ד, בּוֹ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, וְזוֹ שְׁכִינָה, יָד חוֹתֶמֶת מִצַּד שֶׁל הַצַּדִּיק, יָד כּוֹתֶבֶת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִיא תְּמוּנַת כֹּל, וּמִשּׁוּם זֶה וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא אִתְּרָנִין קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִינּוּן מָארֵי דְאוֹת, דְּאִיהוּ חַ"י עָלְמִין, דְּמְצַלִּין בְּחַ"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתִין, דְּמְקָרְבִין בְּהוֹן קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּהֲשִׁיבָא לְקָבֵל שִׁבְעָה פָּרִים וְשִׁבְעָה אֵלִים, וְלָקָבֵל שְׁתֵּי תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה, דְּמִסְטָרָא דְהַאי אוֹת אָמַר לְמֹשֶׁה וְזֶה לְךָ הָאוֹת (שמות ג יב), וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרֵי עֶשֶׂר מַזָּלוֹת, וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, מִסְטָרָא דְקֻדּוּשָׁה, דְּאִיהִי בַּת שֶׁבַע, וּמִסְטָרָא דְוַו' דְּאִיהוּ ו' עִלָּאָה ו' תַּתָּאָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ירמיה י ב) וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ, כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה.

הָרֵי אִלּוּ יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְהֵם בַּעֲלֵי הָאוֹת, שֶׁהוּא חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁמַּתְפַּלְלִים בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת שֶׁמַּקְרִיבִים בָּהֶן קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁחֲשׁוּבָה כְּנֶגֶד שִׁבְעָה פָּרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים, וּכְנֶגֶד שְׁנֵי תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה שֶׁמִּצַּד הָאוֹת הַזֹּאת, אָמַר לְמֹשֶׁה וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְהוּא כּוֹלֵל שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת, וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, שֶׁהִיא בַּת שֶׁבַע, וּמִצַּד שֶׁל ו"ו, שֶׁהוּא ו' עֶלְיוֹנָה ו' תַּחְתּוֹנָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ, כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה.

ה"א אִינּוּן שִׁית כּוֹכְבֵי לֶכֶת, ה' כּוֹכָבָא שְׁבִיעָאָה, ו"ו תְּרֵין עֶשֶׂר מַזָּלוֹת, דְּכָל מַזָּל אִתְקְרֵי אוֹת, וְאִיהוּ מְמַנָּא עַל כָּל שַׁעְתָּא דְתְרֵין עֶשֶׂר שַׁעְתִּין, כָּל נָבִיא אִית לֵיהּ מַזָּלֵיהּ וְשַׁעְתֵּיהּ, וּכְפוּם הַהוּא מַזָּל, וּכְפוּם פְּעוּלָה דִּילֵיהּ, הָכִי אִתְגַּלְיָיא לֵיהּ אוֹת מִן וָא"ו, דְּתְרֵין עֶשֶׂר מַזָּלוֹת מְמַנָּן עַל תְּרֵין עֶשֶׂר שַׁעְתִּין, וְעַל תְּרֵין עֶשֶׂר יַרְחִין.

ה"א הֵם שִׁשָּׁה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, ה' כּוֹכָב שְׁבִיעִי, ו"ו שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת, שֶׁכָּל מַזָּל נִקְרָא אוֹת, וְהוּא מְמֻנֶּה עַל כָּל שָׁעָה שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת, לְכָל נָבִיא יֵשׁ מַזָּלוֹ וּשְׁעָתוֹ, וּכְפִי אוֹתוֹ מַזָּל וּכְפִי הַפְּעֻלָּה שֶׁלּוֹ, כָּךְ מִתְגַּלֶּה לוֹ אוֹת מִן וָא"ו, שֶׁשְּׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת מְמֻנִּים עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת וְעַל שְׁנֵים עָשָׂר יְרָחִים.

וְאִלֵּין מַזָּלוֹת מִתַּמָּן הֲווֹ יָרְתִין תְּרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין נְשְׁמָתִין דִּלְהוֹן, וְאִית מִסְטָרָא אָחֳרָא תְּרֵין עֲשַׂר, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית כה טז) שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים לְאֻמֹּתָם, דְּאִינוּן אִתְקְרִיאוּ טָלֶ"ה שׁוֹ"ר תְּאוֹמֵי"ם סַרְטָ"ן וְגוֹמֵר, דָּא כְּנָוֹנָא דְּדָא עָבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְהַמַּזָּלוֹת הַלָּלוּ, מִשָּׁם הָיוּ יוֹרְשִׁים שְׁנֵים עָשָׂר הַשְּׁבָטִים אֶת נִשְׁמוֹתֵיהֶם, וְיֵשׁ מִצַּד אַחֵר שְׁנֵים עָשָׂר, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים לְאֻמֹּתָם, שֶׁהֵם נִקְרְאוּ טָלֶ"ה שׁוֹ"ר תְּאוֹמֵי"ם סַרְטָ"ן וְגוֹמֵר, זֶה כְּמוֹ זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

שִׁית מַזָּלוֹת אִינוּן מֵעִילָּא לְתַתָּא מֵחֶסֶד וְעַד יְסוֹד, וְשִׁית מִתַּתָּא לְעֵילָּא מִיסוֹד וְעַד חֶסֶד, מִסְטָרָא דְמַלְכוּת אִתְקְרִיאוּ שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, מִשְׁכִּינְתָּא עַד חֶסֶד, וּכְפוּם פְּעוּלָה דְהַהִיא סְפִירָה הָכִי אִתְגַּלְיָיא אוֹת, אוֹת מִסְטָרָא דְחֶסֶד אִיהוּ רַחֲמֵי, אוֹת מִסְטָרָא דִגְבוּרָה אִיהוּ דִינָא, וְאַחֲזֵי עַל קְטוֹלָא דְחַיָּיבַיָּא, וּשְׁפִיכוּ דְדָמָא, וְאַחֲזֵי בְצַדִּיקַיָּיא דַם דִּבְעִירָן, לְמֵיכַל בְּחֶדְוָה וְעֹנֶג דְּמַאֲכָלִין בְּחָתָן וְכַלָּה, וּבִשְׁפִיכוּ דְדָמָא דְקָרְבָּנִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כד) וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וכו', וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְעוֹד אַחֲזֵי בְצַדִּיקַיָּיא דַם בְּרִית, דְּאִתְּמַר בָּהּ (יחזקאל טז ו) וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי.

שִׁשָּׁה מַזָּלוֹת הֵם מִמַּעְלָה לְמַטָּה מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד, וְשֵׁשׁ מִמַּטָּה מַעְלָה מִיסוֹד עַד חֶסֶד. מִצַּד הַמַּלְכוּת נִקְרְאוּ שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, מִשְׁכִּינָה עַד חֶסֶד, וּכְפִי הַפְּעֻלָּה שֶׁל אוֹתָהּ הַסְּפִירָה כָּךְ הִתְגַּלָּה אוֹת. אוֹת מִצַּד שֶׁל חֶסֶד הוּא רַחֲמִים, אוֹת מִצַּד הַגְּבוּרָה הוּא דִין, וּמַרְאֶה עַל הֶרֶג הָרְשָׁעִים, וּשְׁפִיכוּת דָּם, וּמַרְאֶה בַּצַּדִּיקִים דַּם בְּהֵמוֹת, לֶאֱכֹל בְּשִׂמְחָה, וְעֹנֶג שֶׁל מַאֲכָלִים בְּחָתָן וְכַלָּה, וּבַשְּׁפִיכוּת שֶׁל דְּמֵי הַקָּרְבָּנוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזָבַחְתָּ אֶת עֹלֹתֶיךָ וכו', וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן. וְעוֹד מַרְאֶה בַּצַּדִּיקִים דַּם בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי.

מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ אוֹת תָּלוּי אָרוּךְ, אִם זַכָּאי עוֹבָדִין דְּעָלְמָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְאִם לָאו כְּלַפֵּי דִינָא, וְהָכִי אִינוּן תְּלַת אָחֳרָנִין כְּגַוְונָא דָא, וּלְחַכִּימַיָּא בְּרָמְיָא.

מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא אוֹת תָּלוּי אָרֹךְ. אִם זְכָיוֹת הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם - מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְאִם לֹא - כְּלַפֵּי דִין, וְכָךְ הֵם שְׁלֹשָׁה הָאֲחֵרִים כְּמוֹ זֶה, וּלְחָכָם בְּרֶמֶז.

הָא אִלֵּין נְפָקִין, הָא אָחֳרָנִין דְּפָקִין לְפִתְחָא מִסְטָרָא דְקֻשְׁטָא, דְּאִיהוּ אוּף הָכִי אוֹת בְּרִית, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם א כח) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, הוּא מַרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד יְיָ' וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי, וָאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר, וְאַמַּאי הוּא נָפִיל עַל אַנְפּוֹי, בְּגִין דַּאֲסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בַּקֻשְׁטָא.

הֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח מִצַּד הַקֶּשֶׁת, שֶׁהוּא אַף כָּךְ אוֹת בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, הוּא מַרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד יהו"ה וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי וָאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר, וְלָמָּה הוּא נָפַל עַל פָּנָיו? מִשּׁוּם שֶׁאָסוּר לְהַבִּיט בַּקֶּשֶׁת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא וְאַמַּאי אַסִּיר לְאִסְתַּכְּלָא בַּקֻּשְׁטָא, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי בְּגִין אִינּוּן קְלִיפִּין דְּמִתְלַבָּשִׁין בֵּיהּ וּדְאִינּוּן בֵּיהּ, דְּאִינּוּן רוּחַ סְעָרָה עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וְדָא אִיהוּ דְּחָזָא יְחֶזְקֵאל עַלְיוֹ הַשָּׁלוֹם, דְּאָמַר וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, וְדָא תְּהוֹ קְלִיפָּא יְרוֹקָא דֶּאֱגוֹזָא קַו יָרוֹק, עָנָן גָּדוֹל קְלִיפָּה תִּנְיָינָא חִוָּורָא דֶּאֱגוֹזָא, וְדָא בֹּהוּ, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת קְלִיפָּה תְּלִיתָאָה דֶּאֱגוֹזָא וְדָא חֹשֶׁךְ, וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב דָּא קְלִיפָּה רְבִיעָאָה דֶּאֱגוֹזָא, דְּאִיהִי אִתְאַחֲדָא בְּמוֹחָא, וּמִתּוֹכָם כְּעֵין הַחַשְׁמַל דָּא מוֹחָא דֶּאֱגוֹזָא, וְדָא יאהדונה"י.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וְלָמָּה אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בַּקֻּשְׁטָא? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, בִּגְלַל אוֹתָם הַקְּלִפּוֹת שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בּוֹ, וְשֶׁהֵם בּוֹ, שֶׁהֵם רוּחַ סְעָרָה עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וְזֶהוּ שֶׁרָאָה יְחֶזְקֵאל עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁאָמַר וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, זֶה קַו תְּהוּ, קְלִפָּה יְרַקָּה שֶׁל אֱגוֹז, קַו יָרֹק. עָנָן גָּדוֹל, הַקְּלִפָּה הַשֵּׁנִיָּה הַלְּבָנָה שֶׁל הָאֱגוֹז, וְזֶה בֹּהוּ. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, קְלִפָּה שְׁלִישִׁית שֶׁל הָאֱגוֹז, וְזֶה חֹשֶׁךְ. וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, זוֹ קְלִפָּה רְבִיעִית שֶׁל הָאֱגוֹז, שֶׁהִיא נֶאֱחֶזֶת בַּמֹּחַ, וּמִתּוֹכָם כְּעֵין הַחַשְׁמַל, זֶה מֹחַ הָאֱגוֹז, וְזֶה יאהדונה"י.

דף לו:

וּבְרִי עַד דְּאִלֵּין קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא מִתְעַבְּרִין וּמִתְתַּבְּרִין, בִּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים וּתְרוּעָה, דִּבְהוֹן שְׁבָרִים (שמות כג כד) שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, דְּאִינּוּן קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, וּבִתְרוּעָה (תהלים ב ט) תְּרוֹעֲם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל, וּבִתְקִיעָה וְהוֹקַע אוֹתָם לַיְיָ', דְּאִלֵּין גָּרְמוּ (בראשית לב כו) דְּוַותַּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה, דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְאִתְפָּרַשׁ מִינָהּ שְׁכִינְתָּא, וְאִיהִי בְּגָלוּתָא, וְאִתְדַּבַּק בְּאַתְרָהָא קְלִיפָּה דְּעָרְלָה דְּאַפְרִיד בֵּין צַדִּיק וּשְׁכִינְתָּא, עַל כֵּן לֹא (דף לו ע"ב) יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה (שם לב לג), עַד דְּאִתְעַבְּרַת הַאי קְלִיפָּה מִתַּמָּן.

וּבְנִי, עַד שֶׁקְּלִפּוֹת הָאֱגוֹז הַלְּלוּ נֶעֱבָרִים וְנִשְׁבָּרִים בִּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים וּתְרוּעָה, שֶׁבָּהֶם שְׁבָרִים - שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, שֶׁהֵם קְלִפַּת הָאֱגוֹז, וּבִתְרוּעָה - תְּרוֹעֲם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל, וּבִתְקִיעָה - וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהו"ה, שֶׁאֵלֶּה גָּרְמוּ שֶׁוַּתַּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה, שֶׁהוּא צַדִּיק, וְנִפְרְדָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, וְהִיא בַּגָּלוּת, וְנִדְבַּק בִּמְקוֹמָהּ קְלִפָּה שֶׁל עָרְלָה שֶׁמַּפְרִידָה בֵּין צַדִּיק וּשְׁכִינָה, עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה, עַד שֶׁנֶּעֱבֶרֶת הַקְּלִפָּה הַזּוֹ מִשָּׁם.

וּבְרִי כָּל זִמְנָא דְּאִלֵּין קְלִיפִּין לָא מִתְעַבְּרִין מִקֻּשְׁטָא, לָא יְהֵא קֻשְׁטָא בְּגַוְונוֹי נְהִירִין, וְסִימָנָא דָּא יְהֵא בִּידָךְ, עַד דְּתֶחֱזֵי קַשְׁתָּא בְּגַוְונוֹי נְהִירִין לָא תְּצַפֵּי לְרַגְלֵי דְּמְשִׁיחָא, וּמֵיָּד דְּיֵהֵא נָהִיר בְּגַוְונִין נְהִירִין, מֵיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם (שם ט טז), וּמֵיָּד אִתְגַּלְיָיא הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ, לְקַיָּימָא בֵּיהּ כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת (מיכה ז טו), בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְגַּלְיָיא מַ"ה שֶּׁ"הָיָה ה"וּא שֶׁיִּהְיֶה.

וּבְנִי, כָּל זְמַן שֶׁהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ לֹא עוֹבְרִים מִן הַקֶּשֶׁת, לֹא תִּהְיֶה הַקֶּשֶׁת בְּגְוָנֵיהָ מְאִירִים, וְסִימָן זֶה יִהְיֶה בְּיָדֶךָ - עַד שֶׁתִּרְאֶה קֶשֶׁת בְּגְוָנֵיהָ מְאִירִים, אַל תְּצַפֶּה לְרִגְלֵי הַמַּשִׁיחַ, וּמִיָּד שֶׁתִּהְיֶה מְאִירָה בְּגְוָנִים מְאִירִים, מִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וּמִיָּד מִתְגַּלֶּה אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שֹׁלֵחַתִּיךָ, לְקַיֵּם בּוֹ כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְגַּלֶּה מַ"ה שֶׁ"הָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, אָחֳרָנִין דְּפָקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִינּוּן מָארֵי דְּקוֹמָה, מִסְטָרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא בֶּטֶן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לח כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, (יחזקאל א כב) כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, גּוּף דִּילָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בֶּטֶן עֲלֵיהּ אִתְמַר (שיר ז ג) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים.

הֲרֵי אִלּוּ יוֹצְאִים, אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְהֵם בַּעֲלֵי הַקּוֹמָה, מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת הַשְּׁכִינָה בֶּטֶן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. הַגּוּף שֶׁלָּהּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַבֶּטֶן שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים.

שְׁרֵרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג וְגוֹמֵר (שם), שְׁרֵרֵךְ דָּא צִיּוֹן, דְּאִיהוּ טָבוּר עָלְמָא, נְקוּדָה דְּמִינָהּ הוּשְׁתַּת הָעוֹלָם, לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּאִינּוּן מִזְרָח וּמַעֲרָב צָפוֹן וְדָרוֹם, וּלְקַבְלַיְיהוּ, רֵישָׁא לְמִזְרָח, גּוּפָא לְמַעֲרָב, דְּרוֹעִין לְדָרוֹם, רַגְלִין לְצָפוֹן, אוֹת בְּרִית נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דְּטַבּוּר, אַגַּן הַסַּהַר, דָּא נְקוּדָה דְּסִיהֲרָא כְּגַוְונָא דָּא כ, וְהִיא רֵאשִׁית נְקוּדָה בְּאָת בּ, בַּת קוֹל אִיהִי וַדַּאי, כְּלָלָא דְּנִקּוּדִין וְאַתְוָון.

שְׁרֵרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג וְגוֹמֵר, שְׁרֵרֵךְ זֶה צִיּוֹן, שֶׁהוּא טַבּוּר הָעוֹלָם, הַנְּקֻדָּה שֶׁמִּמֶּנָּה הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, שֶׁהֵם מִזְרָח וּמַעֲרָב צָפוֹן וְדָרוֹם, וּכְנֶגְדָּם רֹאשׁ לַמִּזְרָח, גּוּף לַמַּעֲרָב, זְרוֹעוֹת לַדָּרוֹם, רַגְלַיִם לַצָּפוֹן, אוֹת בְּרִית נְקֻדָּה בָּאֶמְצַע, כְּמוֹ שֶׁהַטַּבּוּר, אַגַּן הַסַּהַר, זוֹ נְקֻדָּה שֶׁל הַלְּבָנָה כְּמוֹ זֶה: כ, וְהִיא רֵאשִׁית נְקֻדָּה בְּאוֹת בּ, בַּת קוֹל הִיא וַדַּאי, הַכְּלָל שֶׁל נְקֻדּוֹת הָאוֹתִיּוֹת.

וְאִיהִי פְּתוּחָה כְּלַפֵּי צַדִּיקַיָּא וְחַסִידַיָּא וְחַכִּימַיָּא מָארֵי דְּאוֹרַיְיתָא, וּפְתִיחָא לְגַבֵּי נְבִיאַיָּא, וּלְגַבֵּי נַטְרֵי בְּרִית, וְכָל אִינּוּן דְּתַלְיִין בִּסְפִירָן, דְּאִינּוּן שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהִי סְתִימָא מִסְטָרָא אָחֳרָא כְּלַפֵּי רַשִׁיעַיָּא, דְּבְזְמָנָא דְּאַתְיָין לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ, חָזְרַת אַנְפִּין לְאָחוֹרָא מִנַּיְיהוּ, כְּגַוְונָא דָּא [ציור].

וְהִיא פְּתוּחָה כְּלַפֵּי צַדִּיקִים וַחֲסִידִים וַחֲכָמִים בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה, וּפְתוּחָה לִנְבִיאִים וּלְשׁוֹמְרֵי הַבְּרִית, וְכָל אוֹתָם שֶׁתְּלוּיִים בַּסְּפִירוֹת, שֶׁהֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא סְתוּמָה מִצַּד אַחֵר כְּלַפֵּי הָרְשָׁעִים, שֶׁבִּזְמַן שֶׁבָּאִים לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ, מַחֲזִירָה פָּנִים לְאָחוֹר מֵהֶם, כְּמוֹ זֶה:.

וּבְגִין דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ דְיוֹקְנֵיהּ חֲקוּקָה בְּסִיהֲרָא תַּמָּן, אִתְמַר בֵּיהּ (במדבר כג כא) לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל, יְיָ' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, וְעַל אִינּוּן דְּזַרְעָא דְיַעֲקֹב אִתְמַר (דברים לג כז) וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב, אִתְמַר הָכָא בָּדָד, וְאִתְמַר הָתָם בַּאֲתַר אָחֳרָא (שם לב יב) יְיָ' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, דָּא יְהֵא בְיוֹמוֹי דְמַלְכָּא

מְשִׁיחָא, דְּלָא יְהֵא פְּסוֹלֶת בְּיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יֵינָ בָּדֵד יַנְחֶנּוּ, וּמָאן פְּסוֹלֶת. אִינּוּן גֵּרִים, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּאֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

וּמִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב שָׁדַּיְוקָנוֹ חָקוּק בַּלְּבָנָה שָׁם, נֶאֱמַר בּוֹ לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל, יהו"ה אֱלֹהָיו"ו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, וְעַל אוֹתָם זֶרַע שֶׁל יַעֲקֹב נֶאֱמַר וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב. נֶאֱמַר כָּאן בָּדָד, וְנֶאֱמַר שָׁם בְּמָקוֹם אַחֵר יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, זֶה יִהְיֶה בִּימֵי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ שֶׁלֹּא תִהְיֶה פְּסֹלֶת בְּיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ, וּמִי הַפְּסֹלֶת? אֵלּוּ הַגֵּרִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁאֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

וּבְהַהוּא זִמְנָא מִתְפַּשְׁטָא סִיהֲרָא מֵאִלֵּין קְלִיפִין חֲשׁוֹכִין, וּמִתְחַדְּשָׁא בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין, וְהַאי אִיהוּ חִדּוּשָׁא דְּסִיהֲרָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית לח יד) וַתָּסַר בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ, וְאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קג ה) תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְיכִי, וּמִיָּד דְּאִיהִי מִתְחַדְּשָׁא, מִיָּד אִתְקַיָּים קְרָא (יחזקאל לו כז) דִּנְבוּאָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְגוֹמֵר (שם כו) וְנָתַתִּי בָּכֶם לֵב חָדָשׁ, וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְגוֹמֵר, וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם (יואל ג א).

וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְפַּשְׁטָת הַלְּבָנָה מֵאוֹתָן קְלִפּוֹת חֲשׁוֹכוֹת, וּמִתְחַדֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁים יָפִים, וְזֶהוּ חִדּוּשׁ הַלְּבָנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתָּסַר בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ, וְנֶאֱמַר בָּהּ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְיכִי. וּמִיָּד שֶׁהִיא מִתְחַדֶּשֶׁת, מִיָּד מִתְקַיֵּים פְּסוּק הַנְּבוּאָה בְּיִשְׂרָאֵל: וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְגוֹמֵר וְנָתַתִּי בָּכֶם לֵב חָדָשׁ, וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְגוֹמֵר, וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא מָארֵי דְּקוֹמָה קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, דְּאִיהוּ קוֹמָה דְּגוּפָא דְּמַלְכָּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל י ו) וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְהַאי אִיהוּ דְּאִתְקְרֵי שָׁמַיִם, דְּבֵיהּ אִתְפַּתְּחוּן חֲמֵשׁ נְהוֹרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אלהי"ם, וְאִינּוּן חֲמֵשׁ נְהוֹרִין דְּאִינּוּן ה' סְפָרֵי דְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּאִיהוּ ו' וּבֵיהּ אִתְפַּתְּחָן חֲמֵשׁ נְהוֹרִין דְּאָת ה', דְּסָלְקִין לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ.

הֲרֵי אֵלּוּ יוֹצְאִים, וְהִנֵּה בַּעֲלֵי הַקּוֹמָה דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, שֶׁהוּא הַקּוֹמָה שֶׁל גּוּף הַמֶּלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם שֶׁבּוֹ נִפְתְּחוּ חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם, וְהֵם חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה סִפְרֵי הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא ו', וּבוֹ נִפְתָּחִים חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת שֶׁל אוֹת ה', שֶׁעוֹלִים לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי חֵרוּת.

דף לז.

וּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אִתְפַּתְּחַת לוֹן תַּרְעָא דְּהֵיכָלָא בְּכַמָּה נְהוֹרִין מְרַקְּמָן, נָהֲרִין מִכָּל גַּוְונִין דְּעָלְמָא, וּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין עָאלִין לְהֵיכָלָא, שְׁכִינְתָּא אוֹלִיפַת זְכוּ עֲלַיְיהוּ, וְאָמְרַת רִבּוֹן עָלְמָא, הָא אִלֵּין מָארֵי דְּקוֹמָה דְּקָא סָגְדִין בְּצַלּוֹתָא לְגַבָּךְ אַרְבַּע זִמְנִין, בְּתַלַּת קַדְמָאִין תְּרֵי, וּבְתַלַּת בַּתְרָאִין תְּרֵי, לְקָבֵל אַרְבַּע אַתְוָון דִּילָךְ, וְזָקְפִין אַרְבַּע זְקִיפוּת בְּהוֹן לְאַרְבַּע אַתְוָון דִּילִי דְּאִינּוּן אדנ"י, לְסַלְקָא אַרְבַּע דְּאִינּוּן (דף לז ע"א)

אדנ"י, בְּאַרְבַּע דְּאִינּוּן יהו"ה, וְצָרִיךְ לְמִכְרַע בְּכֻלְּהוּ, בְּחַ"י חוּלְיָין, דְּאִינּוּן לְקַבֵּל תַּמְנֵי סְרֵי בְּרָכָאן, דִּכְלִילָן בְּחַ"י עָלְמִין, וְדָא אִיהוּ דְּתַקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, עַד דְּיִתְפַּקְּקוּ כָּל חוּלְיוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה, וְשִׁדְרָה אִיהוּ לוּזָ"ב, אִם נִפְרְצוּ עַלָּיו פָּסוּל, כְּגַוְונָא דָא צָרִיךְ דְּלָא יַפְסִיק בְּתַמְנֵי סְרֵי בְּרָכָאן דִּצְלוֹתָא, דְּאִינּוּן לְקַבֵּל חַ"י נְעָנּוּעִין דְּלוּזָ"ב.

וּבְזַמַּן שֶׁאֵלֶּה דּוֹפְקִים לַפֶּתַח וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, נִפְתָּח לָהֶם שַׁעַר הַהֵיכָל בְּכַמָּה אוֹרוֹת מְרֻקָּמִים, מְאִירִים מִכָּל גּוֹנֵי הָעוֹלָם, וּבְזַמַּן שֶׁאֵלֶּה נִכְנָסִים לַהֵיכָל, הַשְּׁכִינָה מְלַמֶּדֶת עֲלֵיהֶם זְכוּת, וְאוֹמֶרֶת: רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַקּוֹמָה הָאֵלֶּה שֶׁמִּשְׁתַּחֲוִים בַּתְּפִלָּה אֵלֶיךָ אַרְבַּע פְּעָמִים, בְּשֶׁלֹּשׁ הָרִאשׁוֹנוֹת שְׁתַּיִם, וּבְשֶׁלֹּשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת שְׁתַּיִם, כְּנֶגֶד אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלָּךְ, וְזוֹקְפִים אַרְבַּע זְקִיפוֹת בָּהֶם לְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלִּי שֶׁהֵם אדנ"י, לְהַעֲלוֹת אַרְבַּע שֶׁהֵם אדנ"י, בְּאַרְבַּע שֶׁהֵם יהו"ה, וְצָרִיךְ לִכְרֹעַ בְּכֻלָּם בִּשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בְּחַ"י הָעוֹלָמִים, וְזֶהוּ שֶׁתִּקְּנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה עַד שֶׁיִּתְפַּקְּקוּ כָּל הַחֲלִיּוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה, וְהַשִּׁדְרָה הִיא לוּזָ"ב, אִם נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, כְּמוֹ זֶה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יַפְסִיק בִּשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת הַתְּפִלָּה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה נְעָנּוּעִים שֶׁל הַלּוּזָ"ב.

כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אֲפִילּוּ נָחַשׁ כָּרוּךְ עַל עָקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, בְּגִין דְּחַ"י עָלְמִין אִיהוּ דַּאֲחִיד בֵּין יהו"ה אדנ"י, כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י, דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן אָמֵ"ן, וּבְגִין דָּא אֲפִילּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עָקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, כְּשֶׁהוּא כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וּמַה דְּאִתְמַר אֲבָל עַקְרֵב פּוֹסֵק, בְּגִין דְּהָא אוּקְמוּהוּ (ויקרא יח ה) וָחַי בָּהֶם, וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם.

כְּמוֹ שֶׁבֵּארוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עָקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, מִשּׁוּם שֶׁחַ"י הָעוֹלָמִים הוּא שֶׁאָחוּז בֵּין יהו"ה אדנ"י, כְּמוֹ זֶה: יאהדונה"י, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אָמֵ"ן, וּמִשּׁוּם זֶה, אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עָקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, כְּשֶׁהוּא כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וּמַה שֶּׁנֶּאֱמַר אֲבָל עַקְרֵב פּוֹסֵק, מִשּׁוּם שֶׁהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ וָחַי בָּהֶם, וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם.

וְעוֹד כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, הָא אוּקְמוּהוּ דְּצָרִיךְ לְכָלוֹל בֵּיהּ עֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִינּוּן כ' מִן בָּרוּךְ כֶּתֶר, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה, ב' תְּרֵין הֵהִי"ן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, ו' שִׁית סְפִירָן, הָא עֶשֶׂר, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (בראשית יד כ) וּבָרוּךְ אֵ"ל עֶלְיוֹן וְגוֹמֵר, וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל, יוֹסֵף בְּגִין דְּזָכָה לְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, דְּבֵיהּ צָרִיךְ לְמִסְגַּד בְּכָל סְפִירָן לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, זָכָה לְהַאי חֶלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם לז ט) וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְגוֹמֵר, וְנָבִיא דְּסָלִיק לְהַאי דַּרְגָּא, שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, כֻּלְּהוּ יָהֲבִין בֵּיהּ נְבִיעוּ בְּנִשְׁמָתֵיהּ, וְרוּחַ דִּנְבוּאָה לְאִתְנַבָּאָה מִכֻּלְּהוּ, וְהַאי אִיהוּ מִשְׁתַּחֲוִים לִי, דְּמִכֻּלְּהוּ נָחִית לֵיהּ נְבוּאָה, וּמִכֻּלְּהוּ אִתְכְּלִילַת נִשְׁמָתֵיהּ, וְהַאי אִיהוּ אַגְרָא דְּאִלֵּין מָארֵי דְּקוֹמָה.

וְעוֹד, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁצָּרִיךְ לְכָלֵל בּוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהֵם כ' מִן בָּרוּךְ כֶּתֶר, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה, ב' שְׁתֵּי הֵהִי"ן, שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, ו' שֵׁשׁ סְפִירוֹת, הֲרֵי עֶשֶׂר, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וּבָרוּךְ אֵ"ל עֶלְיוֹן וְגוֹמֵר, וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל. יוֹסֵף מִשּׁוּם שֶׁזָּכָה לְצַדִּיק חַ"י

הָעוֹלָמִים, שֶׁבּוֹ צָרִיךְ לְהִשְׁתַּחֲווֹת בְּכָל הַסְּפִירוֹת אֶל הַשְּׁכִינָה, זָכָה לַחֲלוֹם הַזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיֶּרַח וְגוֹמֵר. וְנָבִיא שֶׁעוֹלֶה לַדַּרְגּוֹ הַזֹּו, הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, כֻּלָּם נוֹתְנִים בּוֹ נְבִיאָה בְּנִשְׁמָתוֹ, וְרוּחַ שֶׁל נְבוּאָה לְהִתְנַבֵּא מִכֻּלָּם, וְזֶהוּ מִשְׁתַּחֲוִים לִי, שֶׁמִּכֻּלָּם יוֹרֶדֶת לוֹ נְבוּאָה, וּמִכֻּלָּם נִכְלֶלֶת נִשְׁמָתוֹ, וְזֶהוּ שְׁכָרָם שֶׁל בַּעֲלֵי הַקּוֹמָה הַלָּלוּ.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֲרָנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאִינּוּן מָארֵי דְּרוֹעִין, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, מִיָּד עָאלִין נְטוּרֵי תַּרְעִין, וְאָמְרִין רִבּוֹן עָלְמָא הָא מָארֵי דְּדְרוֹעִין קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, קַלָּא נָפִיק וְיֵימָא, הָא אִינּוּן מָארֵי דְּדְרוֹעִין בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין, וּבַעֲטִיפוּ דְמִצְוָה, דְּאִתְמַר בְּהוֹן וַיִּשְׁמוּ עַל שְׂכֶם שְׁנֵיהֶם, כְּגַוְונָא דְשֵׁם וַיָּפֶת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם ט כג) וַיִּקַּח שֵׁם וְיֶפֶת אֶת הַשִּׂמְלָה וְגוֹמֵר, וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ, עֶרְוָה אִיהִי מִסְטָרָא דְחָם, וְדָא אִיהוּ יֵצֶר הָרַע, דְּמְחַמֵּם גּוּפֵיהּ לְדַבַּר עֶרְוָה (נ"א עבירה), וְגַלִּי עֶרְיָן בָּעָלְמָא, דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ג יד) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, וּבְגִין דְּהַאי אִיהוּ מִסְטָרוֹי, אָמַר (שם ט כה) אָרוּר כְּנָעַן וְגוֹמֵר.

הֲרֵי אֵלֶּה יוֹצְאִים, וְהִנֵּה אֲחֵרִים דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח, וְהֵם בַּעֲלֵי הַזְּרוֹעוֹת, וְאוֹמְרִים אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח. מִיָּד נִכְנָסִים שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים וְאוֹמְרִים, רִבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַזְּרוֹעוֹת דּוֹפְקִים בַּפֶּתַח. קוֹל יוֹצֵא וְאוֹמֵר, הֲרֵי אוֹתָם בַּעֲלֵי הַזְּרוֹעוֹת בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין וּבְעִטּוּף שֶׁל מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיָּשִׂימוּ עַל שְׂכֶם שְׁנֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁשֵּׁם וְיֶפֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיִּקַּח שֵׁם וְיֶפֶת אֶת הַשִּׂמְלָה וְגוֹמֵר, וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ. הָעֶרְוָה הִיא מֵהַצַּד שֶׁל חָם, וְזֶהוּ יֵצֶר הָרַע, שֶׁמְּחַמֵּם אֶת גּוּפוֹ לְדַבֵּר עֶרְוָה (עברה) וּמְגַלֶּה עֲרָיוֹת בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא מִצַּד שֶׁל נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, וּמְשׁוּם שֶׁזֶּהוּ מִצִּדּוֹ, אָמַר אָרוּר כְּנָעַן וְגוֹמֵר.

וְעוֹד אִלֵּין אִינּוּן מָארֵי מַתְנָן, דְּעָבְדִין גְּמִילוּת חֲסָדִים עִם שְׁכִינְתָּא דְאִיהִי עַנְיָא, דְּאִנּוּן (דברים טו יא) פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, נָתוֹן תִּתֵּן (שם י), הַעֲנֵק תַּעֲנִיק וכו' (שם יד), עֲשָׂרָה אִינּוּן, וְהָא אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא מָארֵי מַתְנִיתִין, וְאִלֵּין אִינּוּן יְדֵי נְדִיבִים מִסְטָרָא דַּאֲבָהָן, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים מז ו) נְדִיבֵי עַמִּים וְגוֹמֵר, יְדַיִן פְּתִיחָן בָּוְתָרְנוּתָא לְגַבֵּי עֲנִיִּין, דְּאִינּוּן צַדִּיק וָצֶדֶק, דְּגָמְלִין עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא גְּמִילוּת חֲסָדִים, בְּאוֹרַיְיתָא דְאִתְיְהִיבַת מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם מב ט) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, אוֹרַיְיתָא דְבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְבַעַל פֶּה, דְּמִתַּרְוַיְיהוּ אִתְיְהִיבוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

וְעוֹד אִלּוּ בַּעֲלֵי הַמַּתָּנוֹת, שֶׁעוֹשִׂים גְּמִילוּת חֲסָדִים עִם הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא עֲנִיָּה, שֶׁהֵם פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, נָתוֹן תִּתֵּן, הַעֲנֵק תַּעֲנִיק וְכוּ', עֲשָׂרָה הֵם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְאִלּוּ הֵם יְדֵי נְדִיבִים מִצַּד שֶׁל הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם נְדִיבֵי עַמִּים וְגוֹמֵר, יְדַיִם פְּתוּחוֹת בְּוָתְרָנוּת לָעֲנִיִּים, שֶׁהֵם צַדִּיק וְצֶדֶק שֶׁגּוֹמְלִים עִמָּהֶם בַּגְּלוּת גְּמִילוּת חֲסָדִים, בַּתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִימִין וּמִשְּׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יוֹמָם יְצַוֶּה יהו"ה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁמִּשְּׁנֵיהֶם נִתְּנוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

דף לז:

וְעוֹד רִבּוֹן עָלְמָא, קַבֵּל דּוֹרוֹנָא דִלְהוֹן, דְּאִיהִי מַתָּנָה טוֹבָה דְסָלְקָא עֲלַיְיהוּ, דְּאִתְמַר בָּהּ מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, אֲלַיִן אִינּוּן דַּהֲווֹ עָבְדִין צְדָקָה עִמָּהּ, דְּאִיהִי צ' תִּשְׁעִין אֲמַנִים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מֵאָה בְּרָכָאן, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, מִיָּד וִידֵי אָדָם (יחזקאל א ח) דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, הֲווֹ נָפְקִין מֵאָדָם דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, לְקַבְּלָא דּוֹרוֹנָא דִלְהוֹן, וְיָהֲבִין לֵיהּ לְמַלְכָּא, דְּאִלֵּין דְּלָא עָבְדִין גְּמִילוּת חֲסָדִים עִם שְׁכִינְתֵּיהּ בְּגָלוּתָא, וְאִינּוּן קַמָּצָנִין לְגַבָּהּ, דּוֹרוֹנָא דִלְהוֹן לְכַלְבָּא אִתְמַסַּר, וְדוֹרוֹנָא דִשְׁכִינְתָּא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בְּגִינָהּ מֵהַהוּא חָבִיב דְּאִית לֵיהּ, (דף לז ע"ב) כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ' וְגוֹמֵר (דברים ו ה), בְּהַהוּא דְאִיהוּ חָבִיב עָלָךְ, בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה חַיָּוון פָּתְחִין יְדֵיְיהוּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, יָהֲבֵי דּוֹרוֹנָא לְנִשְׁמָתָא דְהַהוּא בַר נַשׁ, מִכַּמָּה מַתְנָן טָבִין, מִכַּמָּה דַרְגִּין דִּנְבוּאָה, וְעַל כֻּלְּהוּ יְהִיבַת לֵיהּ שְׁכִינְתָּא מַתְנָן, דְּאִתְמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְנַת חֶלְקוֹ, בְּגִין (קהלת ג יג) דְּמַתַּת אלהי"ם הִיא, וְהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וכו', יְהִיב לֵיהּ כַּמָּה מַתְנָן טָבִין, וּפָרְנָסָה לְנִשְׁמָתֵיהּ וּלְגוּפֵיהּ, וְכֻלְּהוּ דְּעָאלִין, כַּד נָפְקִין מִבֵּי מַלְכָּא, יָהֲבִין תְּלַת פְּסִיעָן לַאֲחוֹרָא, דְּלָא חָזְרִין כְּתַפַּיְיהוּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֵית דּוֹרוֹנָא חֲבִיבָא קֳדָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדוֹרוֹנָא דִשְׁכִינְתָּא.

וְעוֹד, רִבּוֹן הָעוֹלָם, קַבֵּל אֶת הַדּוֹרוֹן שֶׁלָּהֶם, שֶׁהִיא מַתָּנָה טוֹבָה שֶׁעוֹלָה עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, אֵלּוּ הֵם שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים צְדָקָה עִמָּהּ, שֶׁהִיא צ' תִּשְׁעִים אֲמַנִים, ד' אַרְבַּע קְדֻשּׁוֹת, ק' מֵאָה בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה. מִיָּד וִידֵי אָדָם, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, הָיוּ יוֹצְאִים מֵאָדָם שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לְקַבֵּל אֶת הַדּוֹרוֹן שֶׁלָּהֶם, וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ לַמֶּלֶךְ. שֶׁאֵלּוּ שֶׁלֹּא עוֹשִׂים גְּמִילוּת חֲסָדִים עִם שְׁכִינָתוֹ בַּגָּלוּת, וְהֵם קַמָּצָנִים אֲלֵיהָ, הַדּוֹרוֹן שֶׁלָּהֶם נִמְסָר לְכֶלֶב, וְאֶת הַדּוֹרוֹן שֶׁל הַשְּׁכִינָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבִילָהּ מֵאוֹתוֹ חָבִיב שֶׁיֵּשׁ לוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה וְגוֹמֵר, בְּאוֹתוֹ שֶׁהוּא חָבִיב עָלֶיךָ. בְּאוֹתוֹ זְמַן כַּמָּה חַיּוֹת פּוֹתְחוֹת יְדֵיהֶן, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, נוֹתְנוֹת דּוֹרוֹן לַנְּשָׁמָה שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם מִכַּמָּה מַתָּנוֹת טוֹבוֹת, מִכַּמָּה דְּרָגוֹת שֶׁל נְבוּאָה, וְעַל כֻּלָּם נוֹתֶנֶת לוֹ הַשְּׁכִינָה מַתָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְנַת חֶלְקוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמַּתַּת אֱלֹהִי"ם הִיא, וְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וְכוּ', נוֹתֵן לוֹ כַּמָּה מַתָּנוֹת טוֹבוֹת וּפַרְנָסָה לְנִשְׁמָתוֹ וּלְגוּפוֹ, וְכֻלָּם שֶׁנִּכְנָסִים, כְּשֶׁיּוֹצְאִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, נוֹתְנִים שְׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת לְאָחוֹר, שֶׁלֹּא מַחֲזִירִים כִּתְפֵיהֶם לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵין דּוֹרוֹן חָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדוֹרוֹן שֶׁל הַשְּׁכִינָה.

זַכָּאִין אִינּוּן דְּרוֹעִין דְּסָלְקִין לָהּ לְגַבֵּיהּ, תְּפִלִּין עַל יְדֵיְיהוּ וְעַל רֵישַׁיְיהוּ, זַכָּאִין אִינּוּן רַגְלִין וְגוּפָא וִידַיִן וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, דְּבֵיהּ סָלִיק דּוֹרוֹנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֵית דּוֹרוֹנָא חֲבִיבָא קֳדָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדוֹרוֹנָא דִשְׁכִינְתָּא, זַכָּאָה אִיהוּ אֵבֶר דְּעָבִיד בֵּיהּ מִצְוָה לְקוּדְשָׁא

בָּרִיךְ הוּא, דִּבְגִינָהּ נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁרְיָיא בְּכָל אֲבָר דִּילֵיהּ, וְעַל הַאי בַּר נַשׁ מַכְרִיזִין לְעֵילָּא, הָבוּ יְקָר לְדִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא.

אַשְׁרֵי אוֹתָן זְרוֹעוֹת שֶׁמַּעֲלוֹת אוֹתָהּ אֲלֵיהֶן, תְּפִלִּין עַל יְדֵיהֶם וְעַל רֹאשָׁם. אַשְׁרֵי אוֹתָן רַגְלַיִם וְגוּף וְיָדַיִם וְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, שֶׁבּוֹ עוֹלֶה דּוֹרוֹן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵין דּוֹרוֹן חָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַדּוֹרוֹן שֶׁל הַשְׁכִּינָה. אַשְׁרֵי הָאֵיבָר שֶׁעוֹשֶׂה בּוֹ מִצְוָה לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבִּגְלָלָהּ יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִשְׁרוֹת בְּכָל אֵיבָר שֶׁלּוֹ, וְעַל הָאִישׁ הַזֶּה מַכְרִיזִים לְמַעְלָה, תְּנוּ כָבוֹד לִדְמוּת הַמֶּלֶךְ. (כאן חסר והוא בתיקונים).

דף לז:

בְּרֵישׁ הוּרְמָנוּ דְמַלְכָּא, בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, לָא חָוָור וְלָא סוּמָק וְלָא יָרוֹק וְלָא אוּכָּם כְּלָל. וְהַאי בּוֹצִינָא אִיהוּ קַו הַמִּדָּה, דְּאִיהוּ אִתְלַבַּשׁ בְּאַוִּירָא, וְכַד אִיהִי בְּאַוִּירָא. אִיהִי סְתִימָא וְלָא אִתְחֲזְיָיא כְּלָל, וְכַד אִתְפַּשְׁטַת לְאִתְגַּלְיָא, נָפִיק מֵהַאי אַוִּירָא נְקוּדָה חֲדָא, וּמַה דְּאִשְׁתְּאַר אִיהוּ אוֹר, וְהַאי אִיהוּ אוֹר קַדְמָאָה דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, יְהִי י' אַוִּיר, וְרָזָא דָא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר. (דף לז ע"ב)

בְּרֵאשׁ רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, הַנִּיצוֹץ הַקָּשֶׁה, לֹא לָבָן וְלֹא אָדֹם וְלֹא יָרֹק וְלֹא שָׁחֹר כְּלָל, וְהַמְּנוֹרָה הַזֹּו הִיא קַו הַמִּדָּה, שֶׁהוּא מִתְלַבֵּשׁ בָּאֲוִיר, וּכְשֶׁהִיא בָּאֲוִיר, הִיא נִסְתֶּרֶת וְלֹא נִרְאֵית כְּלָל, וּכְשֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת לְהִתְגַּלּוֹת, יוֹצֵאת מֵהָאֲוִיר הַזֶּה נְקֻדָּה אַחַת, וּמַה שֶּׁנִּשְׁאָר הוּא אוֹר, וְזֶהוּ הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהי"ם יְהִי אוֹר. יְהִי י' אֲוִיר, וְסוֹד זֶה נִמְסָר לְחַכְמֵי הַלֵּב.

וְהַאי נְקוּדָה בָּתַר דְּאִתְפַּשַּׁט מֵהַאי אוֹר, אִתְלַבְּשַׁת בְּגַוְונִין אַרְבַּע בְּהֵיכְלָא עִלָּאָה, וּמָאי אִיהִי ב עֲלָהּ אִתְמַר (משלי כד ג) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת, וְרָזָא דְהַאי נְקוּדָה אִיהִי מָדִיד חֻמֵּשׁ גַּוְונִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה מ יב) מִי מָדַד בְּשַׁעֲלוֹ מַיִם וְדָא אָ, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן וְדָא אִ, וְכָל בַּשְּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ וְדָא אְ, (נ"א א), וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים וְדָא אֵ, וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם וְדָא אֶ, דְּא סְלִיק בְּאַוִּירָא, וְדָא אָזִיל לְצָפוֹנָא, וְדָא לְדָרוֹמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת א ו) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, תָּרִין אֲחָרָנִין סוֹבֵב סוֹבֵב לְגַבֵּי מִזְרָח וּמַעֲרָב, דְּאִינּוּן כֻּלְּהוּ נְקוּדֵי כְּגַלֵּי יַמָּא, דָּא סָלִיק וְדָא נָחִית.

תִּקּוּנָא תַּמְנֵי סְרֵי, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, אַחַר שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מֵהָאוֹר הַזֶּה, הִתְלַבְּשָׁה בְּאַרְבָּעָה גְוָנִים בַּהֵיכָל הָעֶלְיוֹן, וּמַה הִיא? ב, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת. וְסוֹד הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, הִיא מוֹדֶדֶת חֲמִשָּׁה גְוָנִים, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִי מָדַד בְּשַׁעֲלוֹ מַיִם, וֶזֶה אָ, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, וְזוֹ אִ, וְכָל בַּשְּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ, וְדָא אְ (נ"א א), וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים, וְזוֹ אֵ, וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם, וְזֶה אֶ. זֶה עוֹלֶה בָּאֲוִיר, וְזֶה הוֹלֵךְ לַצָּפוֹן וְזֶה לַדָּרוֹם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן. שְׁנֵי אֲחֵרִים סוֹבֵב סוֹבֵב אֶל מִזְרָח וּמַעֲרָב, שֶׁכָּל הַנְּקֻדּוֹת הֵן כְּמוֹ גַּלֵּי הַיָּם, זֶה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד.

וְאִינּוּן כְּחוּטָא חִוָּורָא דְעִינָא, דְּאִיהוּ אַסְחַר עִינָא, וּכְחוּטָא יְרוֹקָא וְאוּכְמָא וְסוּמָקָא וְתִכְלָא, אִלֵּין גַּלְגַּלִּין כֻּלְּהוּ סָחֲרִין לְהַהוּא נְקוּדָה, וְאִיהִי מְדָה לְכֻלְּהוּ, אִיהִי בְּאַרְבַּע, וְסָלְקָא בְּעֶשֶׂר,

וְרָזָא דְמִלָּה יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִלֵּין אִינוּן אַרְבַּע גַּוְונִין דְּסָלְקִין בְּעִשָּׂר, וְאִנּוּן כֻּלְּהוּ לַהֲבִיּוֹת אִשִּׁיּוֹת, וַעֲלֵיהוֹן אִתְמַר (דברים ד כד) כִּי יהו"ה אלהי"ך אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, שֶׁבַע אִינוּן מֵהַאי עִשָּׂר, וְאִינוּן לָקֳבֵל שִׁבְעָה רְקִיעִין, וְאִינוּן שֶׁבַע סְפִירָאן, וּבֵין כָּל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, וְהָכִי פּוּתְיָא דְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין עַד דְּסָלְקִין כֹּלָּא לְמַדָּה יְדִיעָא דְּאִיהִי נְקוּדָה חֲדָא, לְחָשְׁבַּן יְדִיעָא, וְהָכִי אִיהוּ רָזָא דְחוּשְׁבָּנָא כְּגַוְונָא דָא [ציור] תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינוּן לְכָל סְטַר, דְּאִתְכְּלִילָן בְּנְקוּדָה דְחַלָּל דִּילָהּ, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (שמות לא יד) מְחַלֶּלֶיהָ מוֹת יוּמָת וכו'.

וְהֵם כְּחוּט הַלָּבָן שֶׁבְּעַיִן, שֶׁהוּא סוֹבֵב אֶת הָעַיִן, וּכְחוּט יָרֹק וְשָׁחֹר וְאָדֹם וּתְכֵלֶת, אֵלּוּ הַגַּלְגַּלִּים, כֻּלָּם סוֹבְבִים אֶת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, וְהִיא מִדָּה לְכֻלָּם, הִיא בְּאַרְבַּע, וְעוֹלָה בְּעֶשֶׂר, וְסוֹד הַדָּבָר - יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אֵלּוּ הֵם אַרְבָּעָה גְּוָנִים שֶׁעוֹלִים בְּעֶשֶׂר, וְהֵם כֻּלָּם לַהֲבִיּוֹת אִשִּׁיּוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא. שֶׁבַע הֵם מֵהֶעֱשֶׂר הַזֶּה, וְהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעָה רְקִיעִים, וְהֵם שֶׁבַע סְפִירוֹת, וְכֵן כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, וְכָךְ הָרִחַב שֶׁל כָּל רָקִיעַ וְרָקִיעַ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, עַד שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים לְמַדָּה יְדוּעָה שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת, לְחֶשְׁבּוֹן יְדוּעַ, וְכָךְ הוּא סוֹד הַחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ זֶה: תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת הֵן לְכָל צַד, שֶׁנִּכְלָלִים בְּנְקֻדָּה שֶׁל הֶחָלָל שֶׁלָּהּ, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר מְחַלֶּלֶיהָ מוֹת יוּמָת וְכוּ'.

דף לח.

קָם הַהוּא סָבָא וְאָמַר לוֹ רַבִּי רַבִּי בְּאוֹמָאָה עָלָךְ בְּהַאי נְקוּדָה טְמִירָא עִלָּאָה, נְחִית הָכָא לְגַלָּאָה רָזָא טְמִירָא, וְלָא לִיקָרָא דִילִי עֲבִידְנָא, אֶלָּא לִיקָרָא דִשְׁכִינְתָּא, לְאַחֲזָאָה יְקָרָא דְהַאי נְקוּדָה טְמִירָא גְּנִיזָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (איוב כח כא) וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי, וַעֲלָהּ אִתְמַר נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט וְגוֹמֵר, אַדְהָכִי הָא רַבִּי סָלִיק לְעֵילָּא בְּאַוִּירָא לְנַטָּלָא רֵשׁוּ מֵהַהִיא נְקוּדָה דְּאִיהִי גְּנִיזָא תַּמָּן, וְהָא קָא נָחִית בְּעַמּוּדָא דְּאֶשָּׁא דְּאִיהִי הֶבֶל דְּפוּמָא, דְּבֵיהּ (דף לח ע"א) חֵיוָון רָצִין וְשָׁבִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א יט) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב וְגוֹמֵר, וְאָמַר בְּרֵאשִׁית תַּמָּן בַּ"ת.

קָם אוֹתוֹ הַזָּקֵן וְאָמַר לוֹ: רַבִּי רַבִּי, בִּשְׁבוּעָה עָלֶיךָ, בַּנְּקֻדָּה הַטְּמִירָה הַזּוֹ הָעֶלְיוֹנָה, רֵד לְכָאן לְגַלּוֹת סוֹד טָמִיר, וְלֹא לְכָבוֹדִי עָשִׂיתִי, אֶלָּא לְכָבוֹד הַשְּׁכִינָה, לְהָרְאוֹת הַכָּבוֹד שֶׁל הַנְּקֻדָּה הַטְּמִירָה וְהַגְּנוּזָה הַזּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט וְגוֹמֵר. בֵּינְתַיִם הָרֵי רַבִּי עוֹלֶה מַעְלָה בָּאֲוִיר לְטֹל רְשׁוּת מֵאוֹתָהּ נְקֻדָּה שֶׁגְּנוּזָה שָׁם, וְהָרֵי יוֹרֵד בְּעַמּוּד הָאֵשׁ שֶׁהִיא הֶבֶל הַפֶּה, שֶׁבּוֹ הַחַיּוֹת רָצוֹת וְשָׁבוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב וְגוֹמֵר, וְאוֹמֵר בְּרֵאשִׁית, שָׁם בַּ"ת.

תקונא תשסרי

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן בַּ"ת, וְהַאי בַּת נְקוּדָה סְתִימָא בְּאַוִּירָא, עֲלָהּ אִתְמַר (תהלים יז ח) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, אִיהִי וַדַּאי גְּנִיזָא בְּאוֹר, וּבָהּ אִתְעֲבִיד אַוִּיר, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (שמות ג ב) וַיֵּרָא

מַלְאַךְ יהו"ה אֱלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, חֲמֵשׁ זְמָנִין אַדְכִּיר סְנֶה, וְחֲמֵשׁ זְמָנִין אוֹר אִינּוּן לְקִבְלַיְיהוּ בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְאִינּוּן (בראשית א ג ד) יְהִי אוֹר, וַיְהִי אוֹר, אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר, וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר.

תִּיקוּן תִּשְׁעָה עָשָׂר, בְּרֵאשִׁית, שָׁם בַּ"ת, וְהַבַּת הַזּוֹ נְקֵדָּה סְתוּמָה בָּאֲוִיר, עָלֶיהָ נֶאֱמַר שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, הִיא וַדַּאי גְּנוּזָה בָאוֹר, וּבָהּ נַעֲשָׂה אֲוִיר, וּבְגָלְלָהּ נֶאֱמַר וַיַּרְא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. חֲמֵשׁ פְּעָמִים הִזְכִּיר סְנֶה וְחֲמֵשׁ פְּעָמִים אוֹר, הֵם כְּנֶגְדָּם בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְהֵם: יְהִי אוֹר, וַיְהִי אוֹר, אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר, וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר.

וְאִינּוּן חֲמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּמַדָּה, דְּאִינּוּן לְקִבְלַיְיהוּ אֲאֲאֲאָ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיהו מ יב) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם דָּא חֶסֶד, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן מָאי זֶרֶת דָּא גְּבוּרָה, וְכָל בַּשָּׁלִישׁ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ תִּלִיתָאֵי, וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים דָּא נֶצַח, וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנַיִם דָּא הוֹד, וְאִינּוּן בְּרָזָא דְּאָת ה', דְּהַאי נְקוּדָה מָדִיד בָּהוֹן ה' נְקוּדִין.

וְהֵם חֲמִשָּׁה תִּקּוּנֵי הַמִּדָּה, שֶׁהֵם כְּנֶגְדָּם אָ אֵ אִ אָ אֲ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם - זֶה חֶסֶד, וְשָׁמַיִם בְּזֶרֶת תִּכֵּן, מַה זֶּה זֶרֶת? זוֹ גְּבוּרָה, וְכָל בַּשָּׁלִישׁ - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי, וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים - זֶה נֵצַח, וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנַיִם - זֶה הוֹד, וְהֵם בְּסוֹד הָאוֹת ה', שֶׁהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ מוֹדֶדֶת בָּהֶם ה' נְקֻדּוֹת.

דְּאִיהִי דְּנָפְקָא מִגּוֹ אֲוִירָא דַּכְיָא, דְּאִיהוּ כֻּלָּא עִלָּאָה, וּבְגִין דְּאִלֵּין חֲמֵשׁ מְדִידִין אִינּוּן בְּרָזָא דְּה' עִלָּאָה, אִיהוּ אָזִיל בְּהוֹן חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין בֵּין כָּל חַד וְחַד, וְרָזָא דְּמִלָּה עִץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבֵין כָּל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבֵין כָּל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבְעוֹבְדֵי דְּכָל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, דְּכֻלְּהוּ סָלְקִין בְּמַתְקְלָא דְּחֲמֵשׁ חֲמֵשׁ לְכָל סִטְרָא.

שֶׁהַי' יוֹצֵאת מִתּוֹךְ אֲוִיר זַךְ, שֶׁהוּא כֻּלּוֹ עֶלְיוֹן, וּמִשּׁוּם שֶׁחֲמֵשׁ הַלָּלוּ הֵם מוֹדְדִים בְּסוֹד ה' הָעֶלְיוֹנָה, הוּא הוֹלֵךְ בָּהֶם חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים בֵּין כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְסוֹד הַדָּבָר - עֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבְעֹבִי שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, שֶׁכֻּלָּם עוֹלִים בְּמִשְׁקַל שֶׁל חֲמֵשׁ חֲמֵשׁ לְכָל צַד.

וְרָזָא דְּמִלָּה וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה (שמות כו כו), לַיַּרְכָתַיִם אִינּוּן יַרְכֵי קְשׁוֹט, יָמָּה, מַאי יָמָּה דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ.

וְסוֹד הַדָּבָר - וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה. לַיַּרְכָתַיִם אֵלּוּ יַרְכֵי אֶמֶת. יָמָּה, מַה זֶּה יָם? זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ.

וְאִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כְּמִלֹּא נִימָא, וְהַאי נִימָא עֲלֵיהּ אִתְּמַר אֵין מַלְכוּת נוֹגַעַת בַּחֲבֵרְתָּהּ אֲפִילּוּ כְּמִלֹּא נִימָא, וּבָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

מְדַקְדֵּק עִם צַדִּיקַיָּיא אֲפִילוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, וְהַאי חוּט אִיהוּ חוּט דְּסָחִיר לְאוֹת בְּרִית מִילָה, וּבְרִית אִיהִי נִימָא, וַוי לוֹן מָאן דְּאַפְרִישׁ אוֹת בְּרִית בֵּין מַיִם לַמַּיִם, וּמָנַע זַרְעָא מִנַּיְהוּ, דְּאַחְזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וּבֹהוּ, וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיהו מה יח) לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ וַדַּאי, מַיִם עִלָּיוֹנִים אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, מַיִם תַּחְתּוֹנִים אוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, נִימָא דְּאִיהוּ בֵּין תַּרְוַיְיהוּ דָּא יְסוֹד, דְּאִיהוּ רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהוּ יְסוֹדָא וְעִקָּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ.

וְהוּא שֶׁבֵּאֲרוּהוּ אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כְּמִלֹּא נִימָה, וְעַל הַנִּימָה הַזֹּאת נֶאֱמַר, אֵין מַלְכוּת נוֹגַעַת בַּחֲבֶרְתָּהּ אֲפִלּוּ כְּמִלֹּא נִימָה, וּבָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, וְהַחוּט הַזֶּה הוּא חוּט שֶׁסּוֹבֵב אֶת אוֹת בְּרִית הַמִּילָה, וְהַבְּרִית הִיא נִימָה. אוֹי לְמִי שֶׁמַּפְרִיד אוֹת בְּרִית בֵּין מַיִם לְמַיִם וּמוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ זֶרַע, שֶׁמַּחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְסוֹד הַדָּבָר - לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ, לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ וַדַּאי. מַיִם עֶלְיוֹנִים תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מַיִם תַּחְתּוֹנִים תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, נִימָה שֶׁהִיא בֵּין שְׁנֵיהֶם זֶה יְסוֹד, שֶׁהִיא סוֹד הַתּוֹרָה, וְהוּא יְסוֹד וְעִקַּר שֶׁל שְׁתֵּיהֶן.

וּמָאן דְּמָנַע רָזָא דְּעִקָּרָא דְּתָרֵי תּוֹרוֹת, כְּאִלּוּ אַהְדַּר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּאָמְרִין דְּלָא אוֹרַיְיתָא אֶלָּא כְּפִשְׁטָהּ, וְלֵית בָּהּ רָזָא אָחֳרָא, וְאִינּוּן דּוּ פַּרְצוּפִין, אִיהוּ גַּ"ן סְדָרִים דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה, גַּן נָעוּל מִסְטָרָא דְּם' סְתוּמָה, ו' אִיהוּ נָעוּל בְּשִׁית יוֹמֵי דְּשָׁבוּעַ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל מו א) יְהֶיהָ סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ, וּבְשַׁבָּת בְּגִין דְּלָא תְהֵא כְּנוֹעַל דֶּלֶת בִּפְנֵי לָווִין, דְּאִתְמַר בָּהּ לְוּ עָלַי וַאֲנִי פוֹרֵעַ, אִיהִי פִּתְיָחָא לְגַבַּייהוּ דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין יְתֵירִין.

וּמִי שֶׁמּוֹנֵעַ סוֹד הָעִקָּר שֶׁל שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְאֵלּוּ אוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים שֶׁאֵין תּוֹרָה אֶלָּא כְּפִשְׁטָהּ, וְאֵין בָּהּ סוֹד אַחֵר. וְהֵם דּוּ פַּרְצוּפִים, הוּא גַּ"ן סְדָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה, גַּן נָעוּל מִצַּד שֶׁל ם' סְתוּמָה, ו' הוּא נָעוּל בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ, וּבְשַׁבָּת כְּדֵי שֶׁלֹּא תִהְיֶה כְּנוֹעֵל דֶּלֶת בִּפְנֵי לוֹוִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם לְוּ עָלַי וַאֲנִי פוֹרֵעַ, הִיא פְּתוּחָה אֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת יְתֵרוֹת.

דף לח:

וּבְאִלֵּין דְּלָא מַלְווִין לָהּ וְלָא אוֹסִיפִין לְשַׁבָּתוֹת וְלִימִים טוֹבִים, אִיהִי סְתִימָא לְהוֹן, וּבְגִין דָּא כָּל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִין לֵיהּ, וְדָא תוֹסֶפֶת נִשְׁמָתָא יְתֵירָא, וְאִיהִי תּוֹסֶפֶת רוּחָא דְּקֻדּוּשָׁה, וְכָל הַגּוֹרֵעַ גּוֹרְעִין לֵיהּ הַהִיא נְשָׁמָה יְתֵירָה, וְאִשְׁתְּאַר עָנְיָ, וְאִם הוּא חָכָם אִסְתַּלַּק מִנַּיְהוּ חָכְמָתֵיהּ, וְאִם הוּא עָשִׁיר בְּמָמוֹנָא אִסְתַּלַּק מִנַּיְהוּ, וְאִשְׁתְּאַר עָנְיָ יָבֵשׁ, כְּמָה דְּאִיהוּ (דף לח ע"ב) מָנַע מִלְּעֵילָּא נִשְׁמָתָא יְתֵירָה דְּאִיהוּ נְשִׁמַת כָּל חַי, וְאִשְׁתְּאַר יוֹם הַשַּׁבָּת עָנְיָ וּשְׁכִינְתָּא יְבֵשָׁה, הָכִי אִתְמַנַּע בִּרְכָאן מִנַּיְהוּ, וְאִיהוּ מְדָּה כְּנֶגֶד מְדָּה, וְכָל מָאן דְּאוֹסִיף בְּשַׁבָּת, אָז וּכְגַוְנָא זַרוּעֵיהּ תַּצְמִיחַ (ישעיהו סא יא). אוּף הָכִי נַמִּי אַצְמִיחַ טוֹבָה דִּילֵיהּ, וּמָאן זַרוּעֵיהּ דְּשִׁכִינְתָּא לְעֵילָּא, אִינּוּן נְשָׁמוֹת יְתֵירוֹת דְּזַרְעִין מִנַּיְהוּ, וְיֶחְדּוּן לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מִזְּיו כְּבוֹדָהּ.

וּבְאֵלּוּ שֶׁלֹּא מַלְוִים אוֹתָהּ וְלֹא מוֹסִיפִים לְשַׁבָּתוֹת וְלִימִים טוֹבִים, הֵיא סְתוּמָה לָהֶם, וּמְשׁוּם זֶה כָּל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִים לוֹ, וְזוֹ תּוֹסֶפֶת נְשָׁמָה יְתֵרָה, וְהֵיא תּוֹסֶפֶת שֶׁל רוּחַ קְדֻשָּׁה, וְכָל הַגּוֹרֵעַ, גּוֹרְעִים לוֹ אוֹתָהּ נְשָׁמָה יְתֵרָה, וְנִשְׁאָר עָנִי, וְאִם הוּא חָכָם, חָכְמָתוֹ מִסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ, וְאִם הוּא עָשִׁיר בְּמָמוֹן, מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְנִשְׁאָר עָנִי יָבֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁהוּא מוֹנֵעַ מִלְמַעְלָה נְשָׁמָה יְתֵרָה, שֶׁהֵיא נִשְׁמַת כָּל חַי, וְנִשְׁאָר יוֹם הַשַּׁבָּת עָנִי וּשְׁכִינָה יְבֵשָׁה, כָּךְ נִמְנָעוֹת מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת, וְהוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְכָל מִי שֶׁמּוֹסִיף בְּשַׁבָּת, אֵז וּכְנֶגְדָּהּ זֵרוּעֶיהָ תַּצְמִיחַ. אַף כָּךְ גַּם אַצְמִיחַ הַטּוֹבָה שֶׁלּוֹ, וּמִי זֵרוּעֶיהָ שֶׁל שְׁכִינָה שֶׁלְּמַעְלָה? אוֹתָן נְשָׁמוֹת יְתֵרוֹת שֶׁזּוֹרְעִים מִמֶּנּוּ, וְיַשְׂמִחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מִזְּיוּ כְּבוֹדָהּ.

וּבְזִמְנָא דְּהַהִיא ם' סְתִימָא אִתְפַּתְּחַת, לָא אִתְפַּתְּחַת אֶלָּא בְּפִיּוּסָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר ה ב) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל, וְהַאי פִּיּוּסָא לְגַבֵּי ו' דְּאִיהוּ מַפְתְּחָא דְסָתִים לָהּ, וּבְגִין דָּא פִּתְחִי לִי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, לְמַאן לְאָת י' דְּאִיהִי נְקוּדָה דְקַמ"ץ, כַּד אִתְפַּתְּחַת אִתְפַּתְּחַת בְּפַתָּח דְּאִיהוּ ו', כַּד סָתִים סָתִים בְּקָמ"ץ, וְאִיהוּ י"ו טִפָּה וְזֶרַע דְּאִתְמַשַּׁךְ מִנַּיְהּ.

וּבְזִמַן שֶׁאוֹתָהּ ם' סְתוּמָה נִפְתַּחַת, לֹא נִפְתַּחַת אֶלָּא בְּפִיּוּס, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל, וְהַפִּיּוּס הַזֶּה אֶל הַו', שֶׁהוּא מַפְתֵּחַ שֶׁסּוֹתֵם אוֹתָהּ, וּמְשׁוּם זֶה פִּתְחִי לִי בְּיוֹם רִאשׁוֹן, לְמִי? לְאוֹת י' שֶׁהִיא נְקֻדָּה שֶׁל קָמ"ץ, כְּשֶׁנִּפְתַּחַת נִפְתַּחַת בְּפַתָּח, שֶׁהוּא ו'. כְּשֶׁסּוֹתֵם, סוֹתֵם בְּקָמ"ץ, וְהוּא י"ו, טִפָּה וְזֶרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ.

וּבְגִין דָּא פִּתְחִי לִי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה לְאָת י' דְּאִיהִי נְקוּדָה דְקָמַ"ץ, אֲחוֹתִי בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא, רַעְיָתִי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, דְּאִיהוּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, יוֹנָתִי בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה, תַּמָּתִי בְּיוֹמָא חֲמִשָּׁאָה, תַּם עָוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן, שֶׁרֹּאשִׁי בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, דְּאִתְמַר (בראשית מז לא) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה דְּאִיהוּ יוֹם הַשִּׁשִּׁי, נִמְלָא טָל בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, דָּא טִפָּה י' וַדַּאי, וְדָא נְקוּדָה דְּאָת ב'.

וּמְשׁוּם זֶה פִּתְחִי לִי בְּיוֹם רִאשׁוֹן אֶת אוֹת י' שֶׁהִיא נְקֻדָּה שֶׁל קָמַ"ץ, אֲחוֹתִי - בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי, רַעְיָתִי - בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, יוֹנָתִי - בַּיּוֹם הָרְבִיעִי, תַּמָּתִי - בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי, תַּם עָוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן, שֶׁרֹּאשִׁי - בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, שֶׁהוּא יוֹם הַשִּׁשִּׁי, נִמְלָא טָל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, זוֹ טִפָּה י' וַדַּאי, וְזוֹ הַנְּקֻדָּה שֶׁל הָאוֹת ב'.

וּבְגִין דָּא זוּגָא דְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, לְיִרְתָּא הַהִיא טִפָּה דְּאִיהִי חָכְמָה, טַ"ל תּוֹרָה לְבָנַיְיהוּ, וְלַאו לְמַגָּנָא אוּקְמוּהוּ זְכִרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה טַל תּוֹרָה מְחַיֶּיהוּ.

וּמְשׁוּם זֶה הַזִּוּוּג שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, לִירַשׁ אוֹתָהּ טִפָּה שֶׁהִיא חָכְמָה, טַ"ל תּוֹרָה לִבְנֵיהֶם, וְלֹא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהוּ זְכִרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה, טַל תּוֹרָה מְחַיֶּהוּ.

גַּל נָעוּל (שיר ד יד) גַּל אִיהוּ כְּמוֹ גַלְגַּל, אִיהוּ רְמִיז דְּבֵיהּ מַעְיָן חָתוּם דְּאִיהִי י', וּמִיַּד הַשְׁקוּ הַצֹּאן דְּאִינּוּן אֲבָרִין קַדִּישִׁין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל לד לא) וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, כֻּלְּהוּ רוֹעִים, וּמִשָּׁה עַל כֻּלְּהוֹן, דִּכְתִיב (שמות ב טו) וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר, וּכְתִיב (תהלים צ א) תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִי"ם וכו', אִיהוּ שׁוּלְטָנוּתֵיהּ בְּשִׁבְעָה רְקִיעִין.

גַּל נָעוּל, גַּל הוּא כְּמוֹ גַלְגַּל, הוּא רוֹמֵז שֶׁבּוֹ מַעְיָן חָתוּם, שֶׁהוּא י', וּמִיַּד הַשְׁקוּ הַצֹּאן, שֶׁהֵם אֵיבָרִים קְדוֹשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, כֻּלָּם רוֹעִים, וּמֹשֶׁה עַל כֻּלָּם, שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר, וְכָתוּב תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִי"ם וְכוּ', שֶׁלְּטוֹנוֹ הוּא בְּשִׁבְעָה רְקִיעִים.

צַדִּיק אִיהִי רָקִיעַ דְּפַלְיָג בֵּין מַיָּא לְמַיָּא, בֵּין יָם עִלָּאָה דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, וּבֵין יָם תַּתָּאָה דְּאִיהִי אִימָּא תַּתָּאָה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כְּמִלְּא נִימָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, וְהַאי נִימָא אִיהוּ צַדִּיק, וְלַאו לְמַגָּנָא אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִילּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה.

צַדִּיק הוּא רָקִיעַ שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין הַיָּם הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה וּבֵין הַיָּם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהִיא הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כִּמְלֹא נִימָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּארוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְהַנִּימָה הַזּוֹ הִיא צַדִּיק, וְלֹא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִלּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה.

וְלֵית נִימָא וְנִימָא דְּשַׂעֲרָה דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּלָא נָפְקָא מִמַּבּוּעָא עִלָּאָה, וְהַאי נִימָא אִיהוּ', מַבּוּעָא דִּילֵיהּ י', דְּסָלְקָא בְּאַוִּירָא עַד אֵין סוֹף וְנָחְתָא עַד אֵין תַּכְלִית.

וְאֵין נִימָה וְנִימָה שֶׁל שַׂעֲרָה שֶׁל הָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ שֶׁלֹּא יוֹצֵאת מִמַּעְיָן עֶלְיוֹן, וְהַנִּימָה הַזּוֹ הִיא ו', מַעְיָנוֹ הִיא י' שֶׁעוֹלֶה בָּאֲוִיר עַד אֵין סוֹף וְיוֹרֵד עַד אֵין תַּכְלִית.

וְאִיהִי עֶשֶׂר, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, אַמּו"ת אִינּוּן מַאו"ת בְּהִפּוּכָא, וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד, דָּא רָזָא דְּשַׁעְוּר קוֹמָה, דְּאִיהוּ אָזִיל עַל ק"ו הַמִּדָּה, מַאי ק"ו דָּא אַת ו', דְּאִיהוּ מִדָּה לְכָל שִׁעוּרָא דְּגוּפָא.

וְהִיא עֶשֶׂר, וּבְגִלְגָּלָהּ נֶאֱמַר עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, אַמּו"ת הֵם מַאו"ת בְּהִפּוּךְ, וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד, זֶה סוֹד שִׁעוּר הַקּוֹמָה, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ עַל ק"ו הַמִּדָּה. מַה זֶּה ק"ו? זוֹ הָאוֹת י', שֶׁהִיא מִדָּה לְכָל שִׁעוּר שֶׁל הַגּוּף.

אִיהוּ מִדָּה בֵּין עֵינָא לְעֵינָא, וַעֲלָהּ אִתְמַר (שם ה טו) אֲצֻבַּע אלהי"ם הִיא, אִיהוּ שִׁיעוּרָא דְּאוּרְכָּא דְּחוֹטָמָא וְאִיהִי שִׁעוּרָא דְּכָל אֲצִבְעָא וְאֲצִבְעָא וְשִׁעוּרָא בֵּין אֲצִבְעָא לַאֲצִבְעָא ו' (נ"א י'). י' אִיהִי מִדָּה דְּשָׁפָה, וּמִדָּה דְּכָל עֵינָא וְעֵינָא בְּעַגּוּלָא, וּמִדָּה דְּפַן וּפַן דְּאַנְפִּין, וּמִדָּה דְּקֶמֶ"ץ סָתִים, וְכַד אִתְפַּתַּח קֶמֶ"ץ אִתְפַּתַּח בְּחָמֵשׁ אֲצִבְעִין בָּרָזָא דָּה', דִּבְהוֹן הַאי קַו אָזִיל חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין.

הִיא מִדָּה בֵּין עַיִן לְעַיִן, וְעֶלְיוֹנָה נֶאֱמַר אֱלֹהִי"ם הִיא, הוּא שִׁעוּר שֶׁל אֹרֶךְ הַחֹטֶם, וְהִיא שִׁעוּר שֶׁל כָּל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע וְשִׁעוּר בֵּין אֶצְבַּע לְאֶצְבַּע ו' (נ"א י"). י' הִיא מִדָּה שֶׁל שָׂפָה, וּמִדָּה שֶׁל עַיִן וְעַיִן בְּעִגּוּל, וּמִדָּה שֶׁל פֶּן וּפֶן שֶׁל פָּנִים, וּמִדָּה שֶׁל קַמַּ"ץ סָתוּם, וּכְשֶׁנִּפְתָּח קָמַ"ץ, נִפְתָּח בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת בְּסוֹד שֶׁל ה', שֶׁבָּהֶם הַקָּו הַזֶּה הוֹלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים.

דף לט.

וְכַד (ס"א ו' כד) נָחִית לְתַתָּא לְגַבֵּי צַדִּיק אִתְקְרֵי שִׁיעוּר, וְכַד סָלִיק לְעֵילָא לְגַבֵּי אִימָּא עִלָּאָה אִתְקְרֵי קוֹמָה, וְרָזָא דְמִלָּה (שם טז יח) וַיְמַדּוּ בָעֹמֶר דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת, דְּאִיהִי גֻּלְגַּלְתָּא דְרֵישָׁא, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי סְפִירַת הָעוֹמֶר, דְּבָהּ מָנֵי שֶׁבַע יוֹמִין דְּאִינּוּן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, דְּאִית בְּהוֹן אַרְבָּעִין וּתְרֵין יוֹמִין דְּשִׁתָּא דְכָל שָׁבוּעַ, וְשֶׁבַע (דף לט ע"א) שַׁבָּתוֹת הָא מ"ט (נ"א דמטטרו"ן), דְּאִינּוּן מ"ט אַנְפִּין טָהוֹר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּבָהּ אִתְדַּכְיָאת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, בְּמִקְוֶה דִּילָהּ, דְּאִיהוּ מִקְוֶה יִשְׂרָאֵל יהו"ה, וְאִיהוּ שִׁיעוּר קוֹמָה, דְּהָכִי אִינּוּן אַתְוָון דְּמִקְוֶה קוֹמָה, וְאִינּוּן ם סְתִימָא בְּרָזָא דָא, [ציור] דְּתֵשַׁע נְקוּדִין לְכָל סְטַר, בְּנְקוּדָה דְּאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתַּלִּימוּ לְאַרְבָּעִים סָאִין, אִיהוּ שִׁיעוּרָא דְמִקְוֶה, דְּבֵיהּ אִתְדַּכְיָאת אִתְּתָא לְבַעְלָהּ.

וְכַאֲשֶׁר (כאשר) יוֹרֵד לְמַטָּה אֶל הַצַּדִּיק, נִקְרָא שִׁעוּר, וּכְשֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה לְאֵם הָעֶלְיוֹנָה, נִקְרָא קוֹמָה, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיְמַדּוּ בָעֹמֶר, זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת, שֶׁהִיא גֻּלְגֹּלֶת הָרֹאשׁ, וּשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא סְפִירַת הָעֹמֶר, שֶׁבּוֹ מוֹנֶה שֶׁבַע יָמִים שֶׁהֵם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שֶׁל שִׁשָּׁה שֶׁל כָּל שָׁבוּעַ, וְשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, הֲרֵי מ"ט (של מטטרו"ן), שֶׁהֵם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים טָהוֹר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁבָּהֶם נִטְהֶרֶת שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה אֶל בַּעְלָהּ בְּמִקְוֵה שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה, וְהוּא שִׁעוּר קוֹמָה, שֶׁכָּךְ הֵן אוֹתִיּוֹת מִקְוֶה - קוֹמָה, וְהֵם ם' סְתוּמָה בְּסוֹד זֶה: (ציור למעלה) שֶׁל תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת לְכָל צַד, בַּנְּקֻדָּה הָאֶמְצָעִית נִשְׁלְמוּ לְאַרְבָּעִים סְאִים, הוּא הַשִּׁעוּר שֶׁל הַמִּקְוֶה, שֶׁבּוֹ נִטְהֶרֶת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ.

וְקֶדֶם דְּאִתְדַּכְיָאת, צָרִיךְ לְמַנְאָה שְׁבְעָה יוֹמִין דְּדַכְיוּ, לְאַשְׁלָמָא בְּהוֹן מ"ט פָּנִים דַּכְיוּ דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְהוֹן אִתְחַבְּרַת אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה בְּיוֹמָא דְּשַׁבּוּעוֹת, דְּאִינּוּן דּוּ פַּרְצוּפִין דְּאָדָם, וְחִבּוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ רָחֵ"ם, דְּאִיהוּ רְמַ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְרָזָא דְמִלָּה (שמות יג ב) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, בְּהַאי חִבּוּרָא דְּשַׁבּוּעוֹת מִתְקָרְבִין כָּל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה (קהלת יא ה).

וְלִפְנֵי שֶׁנִּטְהֶרֶת, צָרִיךְ לִמְנוֹת שִׁבְעָה יְמֵי טָהֳרָה, לְהַשְׁלִים בָּהֶם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים טָהֳרָה שֶׁל הַתּוֹרָה, וּבָהֶם מִתְחַבֶּרֶת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עִם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּיוֹם הַשִּׁבּוּעוֹת, שֶׁהֵם דּוּ פַּרְצוּפִים שֶׁל אָדָם, וְהַחִבּוּר

שֶׁל שְׁנֵיהֶם רָחֵ"ם, שֶׁהוּא מֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְווֹת עֲשֵׂה, וְסוֹד הַדָּבָר - קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, בַּחֲבוּר הַזֶּה שֶׁל שְׁבוּעוֹת מִתְקָרְבִים כָּל מִצְווֹת עֲשֵׂה כְּעֵצְמִים בַּבֶּטֶן הַמְּלֵאָה.

וּבְהַהוּא זִמְנָא, כָּל אִינּוּן אֲבָרִין מְקַבְּלִין עַל יְדֵי צְנוֹרִין דָּא מִן דָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כו ה) מַקְבִּילוֹת הַלֻּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ, וְכַד אִינּוּן מְקַבְּלִין, כָּל סְפִירָאן מְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, וּמַלְאָכִין לְתַתָּא מְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, וְכָל חַד וְחַד יָהִיב רְשׁוּ לְחַבְרֵיהּ, לְאַעְלָא בְּתָחוּמָא דְחַבְרֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְנוֹתְנִין רְשׁוּת זֶה לָזֶה.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן, כָּל אוֹתָם אֵיבָרִים מְקַבְּלִים עַל יְדֵי צְנוֹרוֹת זֶה מִזֶּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַקְבִּילוֹת הַלֻּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ, וּכְשֶׁהֵם מְקַבְּלִים, כָּל הַסְּפִירוֹת מְקַבְּלוֹת זוֹ מִזּוֹ, וְהַמַּלְאָכִים לְמַטָּה מְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן רְשׁוּת לַחֲבֵרוֹ לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ חֲבֵרוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנוֹתְנִין רְשׁוּת זֶה לָזֶה.

וּמָאן גָּרִים דָּא, יִשְׂרָאֵל כַּד מְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, בֵּין בְּאוֹרַיְיתָא בֵּין בְּמִמּוֹנָא, גָּרְמִין לְקַבְּלָא לְעֵילָּא דָּא מִן דָּא, וּלְאַשְׁפָּעָא דָּא לְדָא, וְכוּלָּא עַל יְדֵי צְנוֹרִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים מב ח) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ וְגוֹמֵר, וּמַאי אֲמָרֵי דָּא לְדָא, אַבַּע מֵימָיךְ. קוֹל שְׁנֵי רֵיעִים אֲנִי שׁוֹמֵעַ.

וּמִי גּוֹרֵם זֶה? יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁמְּקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, בֵּין בַּתּוֹרָה בֵּין בְּמָמוֹן, גּוֹרְמִים לְקַבֵּל לְמַעְלָה זֶה מִזֶּה וּלְהַשְׁפִּיעַ זֶה לָזֶה, וְהַכֹּל עַל יְדֵי צִנּוֹרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ וְגוֹמֵר. וּמָה אוֹמְרִים זֶה לָזֶה? אַבַּע מֵימָיךְ, קוֹל שְׁנֵי רֵעִים אֲנִי שׁוֹמֵעַ.

וְאִינּוּן לְקַבְּלַיְיהוּ תְּרֵין שִׁפְוָון דְּאִתְקְרוּן אֲפִיקֵי מַיִם, וּמָאן נִינְהוּ נֶצַח וְהוֹד, דְּאִתְקְרוּן שִׁקְתוֹת הַמָּיִם, וְתַרְוַיְיהוּ אִתְשַׁקְיָין עַל יָדָא דְצַנְוֹרָא דְאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְכָלִיל כֹּלָּא, וְאִיהוּ בְּרִית דְּכָלִילָן בֵּיהּ כָּל אֲבָרִין דְּגוּפָא, כָּל צִנּוֹרִין אִינּוּן אִתְשַׁקְיָין מִן אָת ו', דְּאִיהוּ נָהָר דְּנָגִיד וְנָפֵיק מֵעֵדֶן, וְאִיהוּ צִנּוֹר דְּנָפִיק מִמַּעֲיָנָא דְמַיָּא דְאִיהוּ י', וּמִנַּיהּ אִתְפַּשְׁטָא ה' דְּאִיהִי יָם עִלָּאָה.

וּכְנֶגְדָּם שְׁתֵּי שְׁפָתַיִם שֶׁנִּקְרָאִים אֲפִיקֵי מַיִם, וּמִי הֵם? נֶצַח וְהוֹד, שֶׁנִּקְרָאִים שִׁקְתוֹת הַמַּיִם, וּשְׁנֵיהֶם נִשְׁקִים עַל יְדֵי צִנּוֹר שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, וְהוּא בְּרִית שֶׁכְּלוּלִים בּוֹ כָּל הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף, כָּל הַצִּנּוֹרוֹת מֻשְׁקִים מֵהָאוֹת ו', שֶׁהוּא נָהָר שֶׁשּׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְהוּא צִנּוֹר שֶׁיּוֹצֵא מִמַּעְיַן הַמַּיִם שֶׁהוּא י', וּמִמֶּנּוּ מִתְפַּשֶּׁטֶת ה' שֶׁהִיא הַיָּם הָעֶלְיוֹן.

וְתָא חֲזֵי תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינּוּן מִן קָמַ"ץ עַד שׁוּרֵ"ק, וְכֻלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ צִנּוֹרִין וּמַבּוּעִין לְאַתָּוָון, דְּאִינּוּן כְּלִילָן בְּקַרְקַע, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְקְרִיאַת גַּ"ן, כְּלִילָא מִתְּלַת וְחַמְשִׁין סָדְרִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְעָלָהּ אִתְּמַר גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה, גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, חָתוּם וַדַּאי, בְּגִין דְּאִיהִי בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ, וְאִיהִי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (מלכים א ה ו) וַתֶּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, אִתְרַבְּיַאת מִכָּל שַׁקְיוּ דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, עַל יְדָא דַהֲהוּא צִנּוֹרָא דְאִיהוּ

ו', עַד דִּמְטַיְאַת לְהַהוּא מַבּוּעָא עִלָּאָה דְּאִיהִי י' עִלָּאָה חָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְעֲבִידַת אִיהִי תַּגָּא בְּרֵישָׁא דְּאָת ו'.

וּבָא וּרְאֵה, תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת הֵן מִן קְמַ"ץ עַד שׁוּרֵ"ק, וְכֻלָּן נִקְרְאוּ צִנּוֹרוֹת וּמַעְיָנוֹת לְאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן כְּלוּלוֹת בַּקַּרְקַע, שֶׁהִיא שְׁכִינָה הַמַּחְזֶקֶת שֶׁנִּקְרֵאת גַּ"ן, כְּלוּלָה מִשְּׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים סְדָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה, גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. חָתוּם וַדַּאי, מְשׁוּם שֶׁהִיא בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ, וְהִיא חָכְמַת שְׁלֹמֹה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַתֶּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, מִתְגַּדֶּלֶת מִכָּל הַהַשְׁקָאָה שֶׁל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה עַל יְדֵי אוֹתוֹ צִנּוֹר, שֶׁהוּא ו', עַד שֶׁמַּגִּיעָה לְאוֹתוֹ הַמַּעְיָן הָעֶלְיוֹן, שֶׁהִיא י' הָעֶלְיוֹנָה, חָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא נַעֲשֵׂית כֶּתֶר בְּרֹאשׁ הָאוֹת ו'.

וְתָא חֲזֵי, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כַּד אִיהִי אִתְשַׁקְיָא מִן נְקוּדִין, אִתְקְרֵי חֵר"ק חֹל"ם שׁוּרֵ"ק, לְמָאן לְהַהוּא צִנּוֹר דְּאִיהוּ ו', דְּכְלִילָן שִׁית צִנּוֹרִין, דְּכֻלְּהוֹן מְשִׁית אַתְוָון, דְּאִינּוּן אבגית"ץ וכו', שִׁית צִנּוֹרִין אִינּוּן דְּתַלְיָין מִנַּיְהּ, וְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית אָחֳרָנִין, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין לְמ"ב, אִתְקְרִיאַת חֵר"ק חֹל"ם שׁוּרֵ"ק דְּהַהוּא צִנּוֹר, כְּגַוְונָא דָּא וְ.

וּבָא וּרְאֵה, שְׁכִינָה תַּתָּאוֹנָה, כְּשֶׁהִיא מַשְׁקֶית מֵהַנְּקֻדּוֹת, נִקְרֵאת חֵר"ק חֹל"ם שׁוּרֵ"ק, לְמִי? לְאוֹתוֹ צִנּוֹר שֶׁהוּא ו', שֶׁכּוֹלֵל שִׁשָּׁה צִנּוֹרוֹת, שֶׁכֻּלָּם מְשִׁשָּׁה אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן אבגית"ץ וְכוּ', שִׁשָּׁה צִנּוֹרוֹת הֵם שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, וְהוּא כּוֹלֵל שֵׁשׁ אֲחֵרִים, וְכֻלָּם עוֹלִים לְאַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם, נִקְרֵאת חֵר"ק חֹל"ם שׁוּרֵ"ק שֶׁל אוֹתוֹ הַצִּנּוֹר, כְּמוֹ זֶה: וְ.

וְהָכִי אִתְקְרִיאַת לְגַבֵּי י', וְהָכִי לְגַבֵּי ה', וְרָזָא דְמִלָּה אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וכו', וּלְזִמְנִין אִיהִי עֲטָרָה עַל רֵישָׁא דְּאָת ו', כְּגַוְונָא דָּא [ציור] וְרָזָא דְמִלָּה נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, וְדָא רָזָא דְּרֵישָׁא דְּאָת א, וּלְזִמְנִין נָחִית

וְכָךְ הִיא נִקְרֵאת אֶל י', וְכָךְ אֶל ה', וְסוֹד הַדִּבֵּר - אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וכו', וּלְפָעָמִים הִיא עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאוֹת ו', כְּמוֹ זֶה: (ציור), וְסוֹד הַדִּבֵּר - נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הָרֹאשׁ שֶׁל הָאוֹת א, וּלְפָעָמִים יוֹרֵד תַּחְתָּיו כְּמוֹ זֶה, '

דף לט:

תְּחוֹתוֹי כְּגַוְונָא דָּא א קְמַ"ץ, כַּד סָלְקָא עַל רֵישָׁא אִתְקְרִיאַת תַּגָּא זַרְקָ"א, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בָּהּ (משלי יב ד) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וְאִתְקְרִיאַת חֹל"ם, וְכַד נָחְתַת תְּחוֹתֵיהּ אִתְקְרִיאַת חִיר"ק, וְאִיהִי (דף לט ע"ב) לְחֶ"ם, דְּהָכִי אִיהוּ חֹל"ם בְּהִפּוּךְ אַתְוָון לְחֶ"ם, וְדָא אִיהוּ לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ (תהלים עח כה), דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, מִסִּטְרָא דְחָכְמָה אִתְקְרִיאַת חֹל"ם, וּמִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי שׁוּרֵ"ק, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ירמיהו ג כא) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵ"ק כֻּל�ּהּ זֶרַע אֱמֶת, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, מִסִּטְרָא דִילֵיהּ אִתְקְרִיאַת חִר"ק, וּבְהִפּוּךְ אַתְוָון חֵקָ"ר, וּבְגִינָהּ אִתְמַר

(איוב יא ז) הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא, וְאִיהִי קֶרַח הַנּוֹרָא, דְּאִיהוּ שְׁמָא תְּלִיתָאָה דְּצִלּוֹתָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ הָאֵ"ל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, הַנּוֹרָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

א קמ"ץ, כִּשְׁעוֹלָה עַל הָרֹאשׁ נקראת כֹּתֶר זַרְקָ"א, בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהּ אֹשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וְנִקְרֵאת חֹלֶ"ם, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת תַּחְתֶּיהָ נִקְרֵאת חִירֵ"ק, וְהִיא לָ"ח"ם, שֶׁכָּךְ הוּא חֹלֶ"ם בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת לָ"ח"ם, וְזֶהוּ לָ"ח"ם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה. מִצַּד שֶׁל הַחָכְמָה נִקְרֵאת חֹלֶ"ם, וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרֵאת שׁוּרֵ"ק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךָ שׂוֹרֵק כֹּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, מִצַּד שֶׁלּוֹ נִקְרֵאת חִרֵ"ק, וּבְאוֹתִיּוֹת הֶפּוּכוֹת חֵקֶ"ר, וּבְשִׁבִילֵהּ נֶאֱמַר הַחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא, וְהִיא קֶרַח הַנּוֹרָא, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל תְּפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הָאֵ"ל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, הַנּוֹרָא הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וְשׁוּרֵ"ק אִיהוּ טָמִיר וְנֶגְנִיז, מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק דְּאִיהוּ בְּרִית, אוֹר גָּנוּז. דְּאִיהוּ ר"ז כְּחוּשְׁבַּן אוֹר, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק, וְדָא הוּא אוֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקַיָּא, דְּחָמֵשׁ אוֹר דִּלְעֵילָּא מְגַיֵּהּ כְּלָהוֹן אִינּוּן בְּאִתְגַּלְיָיא.

וְשׁוּרֵ"ק הוּא טָמִיר וְגָנוּז, מִצַּד שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא בְּרִית, אוֹר גָּנוּז, שֶׁהוּא ר"ז כְּחֶשְׁבּוֹן אוֹר, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק, וְזֶהוּ הָאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים, שֶׁחָמֵשׁ אוֹר שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ הֵם כֻּלָּם בְּהִתְגַּלּוּת.

וּמַאי נִיהוּ, תְּלַת אוֹר סָגוֹ"ל, וּתְרֵין אוֹר שְׁבָ"א, כַּד סָלְקָא עַל גַּדְפַּיְיהוּ דִּתְרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א, אִתְעֲבִידַת שׁוּרֵ"ק, וְרָזָא דְּמִלָּה (שיר ב ה) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, וְכַד נָחְתַת אִיהִי תְּחוֹת צֵרֵ"י אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, וּמַאי נִיהוּ אֲלֵין אֲשִׁישׁוֹת, אִינּוּן תְּרֵי אֲשׁוֹת, דְּאִינּוּן אִישׁ וְאִשָּׁה, אֶשָּׁא חִוִּוּרָא, וְאֶשָּׁא סוּמְקָא, דְּתַמָּן אָב וָאֵם, דְּאִינּוּן י"ה, וְאִינּוּן אֲנִפֵּי דִּיקְנָא וַאֲנִפּוֹי דְּרַחֲמֵי.

וּמִי הוּא? שְׁלֹשָׁה אוֹר סָגוֹ"ל, וּשְׁנַיִם אוֹר שְׁבָ"א, כְּשֶׁעוֹלָה עַל כַּנְפֵּיהֶם שֶׁל שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן שְׁבָ"א, נַעֲשֵׂית שׁוּרֵ"ק, וְסוֹד הַדָּבָר - סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, וּכְשֶׁהִיא יוֹרֶדֶת תַּחַת צֵרֵ"י, נַעֲשֵׂית סָגוֹ"ל, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, וּמִי הֵן הָאֲשִׁישׁוֹת הַלָּלוּ? הֵם שְׁתֵּי אִשּׁוֹת, שֶׁהֵם אִישׁ וְאִשָּׁה, אֵשׁ לְבָנָה וְאֵשׁ אֲדֻמָּה שֶׁשָּׁם אָב וָאֵם, שֶׁהֵם י"ה, וְהֵם פְּנֵי הַדִּין וּפְנֵי הָרַחֲמִים.

אַמַּאי בָּעָאת לְאִסְתַּמְכָא תַּמָּן, בְּגִין דְּאִינּוּן תְּרֵין גַּוְונִין דְּשׁוֹשַׁנָּה, חִוָּור וְסוּמָק, רַחֲמֵי וְדִינָא, דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְתַמָּן רֵיחָא דְּשׁוֹשַׁנָּה, וְדָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דְּאָרְחַת בֵּיהּ, אָמְרַת סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל, כַּד נָחְתָא רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, אֲלֵין אִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּאִינּוּן חִוָּור וְסוּמָק, וּבְגִין דְּאָרְחַת בְּאָת ו' דְּאִיהִי בִּבְרִית, אָמְרַת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים.

לְמָה רְצָתָה לְהִסְתַּמֵּךְ שָׁם? מִשּׁוּם שֶׁהֵם שְׁנֵי גְוָונִים שֶׁל הַשּׁוֹשַׁנָּה, לֵבָן וְאָדֹם, רַחֲמִים וְדִין, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְשָׁם רֵיחַ הַשּׁוֹשַׁנָּה, וְזֶהוּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִשּׁוּם שֶׁמְּרִיחָה בּוֹ, אוֹמֶרֶת סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, וּבוֹ

נַעֲשֵׂית סָגוֹ"ל, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת - רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, אֵלּוּ הֵם שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, שֶׁהֵם לָבָן וְאָדֹם, וּמְשׁוּם שֶׁמְּרִיחָה בְּאוֹת ו', שֶׁהִיא בַּבְּרִית, אוֹמֶרֶת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים.

וְכַד אִתְחַבְּרַת בֵּיהּ אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל, מַה דַּהֲווֹ צַר"י אִתְעֲבִיד צִיֵּיר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וְגוֹמֵר, וַיִּצְמַח יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְגוֹמֵר, דָּא צַדִּיק אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וּבְהַאי אֲתַר אִיהוּ רְחִימוּ דִּילֵהּ בְּחַבּוּרָא וְיִחוּדָא דְּבַעְלָהּ, וּבְגִין דָּא אָמְרַת (שיר ב ה) כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי.

וּכְשֶׁמִּתְחַבֶּרֶת בּוֹ נַעֲשֵׂית סָגוֹ"ל, מַה שֶּׁהָיוּ צֵר"י נַעֲשֶׂה צִיֵּר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וְגוֹמֵר, וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְגוֹמֵר. צַדִּיק זֶה הוּא עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא הָאַהֲבָה שֶׁלּוֹ בְּחִבּוּר וְיִחוּד שֶׁל בַּעְלָהּ, וּמְשׁוּם זֶה אוֹמֶרֶת כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי.

וְכַד יִשְׂרָאֵל חָאבִין בִּבְרִית מִילָה, אִתְפַּסְּקִין נְבִיעוּ דְּנָקוּדִין מֵאַתְוָון, דִּכְלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִשְׁתְּאַרַת יַבָּשָׁה, בְּהַהוּא זִמְנָא מַה כְּתִיב בְּשׁוּר"ק חִיר"ק, שָׁרְקוּ וַיַּחַרְקוּ שֵׁן אָמְרוּ בְּלָעְנוּ (איכה ב טז), קָמֵץ פַּתָּ"ח דָּא סָגִיר וְדָא פָּתַח, אֵלֵּין תְּרֵין אִינּוּן דְּסָגְרִין וּפָתְחִין מַבּוּעִין דְּאִינּוּן נְקוּדִין, לְגַבֵּי אַתְוָון, וְאָת ו' כַּד אִיהוּ נָטוּי עַל רֵישֵׁי אַתְוָון עִלָּאִין אִתְקְרֵי רָפֵ"ה, וְכַד אִיהוּ בְּמִצִיעוּ דְּאַתְוָון אִתְקְרֵי דָּגֵ"ש, אַתְוָון אִלֵּין אִינּוּן חֵיוָון, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב, רָצוֹא בְּדָגֵ"ש וְשׁוֹב בְּרָפֵ"ה.

וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִים בִּבְרִית מִילָה, נִפְסֶקֶת נְבִיעַת הַנְּקֻדּוֹת מִן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְנִשְׁאֶרֶת יַבָּשָׁה. בְּאוֹתוֹ זְמַן מַה כָּתוּב בְּשׁוּר"ק חִיר"ק? שָׁרְקוּ וַיַּחַרְקוּ שֵׁן אָמְרוּ בִּלָּעְנוּ, קָמַ"ץ פַּתָּ"ח, זֶה סוֹגֵר וְזֶה פּוֹתֵחַ, שְׁנֵי אֵלּוּ הֵם שֶׁסּוֹגְרִים וּפוֹתְחִים אֶת הַמַּעְיָנוֹת שֶׁל אוֹתָן נְקֻדּוֹת אֶל הָאוֹתִיּוֹת, וְהָאוֹת ו', כְּשֶׁהִיא נְטוּיָה עַל רָאשֵׁי אוֹתִיּוֹת עֶלְיוֹנוֹת, נִקְרָא רָפֶ"ה, וּכְשֶׁהוּא בְּאֶמְצַע הָאוֹתִיּוֹת נִקְרָא דָּגֵ"ש, הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ הֵן חַיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב. רָצוֹא בְּדָגֵ"ש, וְשׁוֹב בְּרָפֶ"ה.

כִּתְרִין דְּאַתְוָון דְּאִינּוּן תַּלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה, דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּתַגִּין, נְקוּדִין תַּלְיָין בְּדִבּוּרָא, אַתְוָון תַּלְיָין בְּעוֹבָדָא, שֶׁבַע זַיְינִין אִינּוּן כְּגַוְונָא דָּא [ציור] [ציור] י"ו אִיהוּ ז', לָא צָרִיכִין תַּגִּין, דְּאִינּוּן אַתְוָון אִתְקְרוּן תַּגִּין כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה.

הַכְּתָרִים שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן תְּלוּיוֹת בַּמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהֵן כְּמוֹ הַתָּגִים, הַנְּקֻדּוֹת תְּלוּיוֹת בַּדִּבּוּר, הָאוֹתִיּוֹת תְּלוּיוֹת בַּמַּעֲשֶׂה, שֶׁבַע זַיְינִים הֵם כְּמוֹ זֶה: י"ו, הוּא ז', לֹא צְרִיכִים תָּגִים, שֶׁאוֹתָן אוֹתִיּוֹת נִקְרָאוֹת תָּגִים, כְּמוֹ זֶה: יהו"ה.

דף מ.

תַּגִּין תַּלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה דִּלְבָּא וּמוֹחָא, נְקוּדִין בְּדִבּוּרָא דְּפוּמָא, אַתְוָון בְּעוֹבָדָא דְּאֵבְרִין, וּמֵאִלֵּין נְקוּדִין וְטַעֲמֵי וְאַתְוָון, עָבִיד הַהוּא סָתִים וְגָנִיז כָּרְסַיָּיא טְמִירָא עִלָּאָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר

(איכה ה יט) אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וכו', מַאי אַתָּה, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיהו כה א) יהו"ה אלה"י אַתָּה אֲרוֹמְמְךָ, בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (חבקוק ג י) רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר לְמִי נוֹשְׁאִין כַּפַּיִם לְרוּם הַשָּׁמַיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא, וּמַאי נִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ חָכְמָה כ"ח מָ"ה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (דף מ ע"א) (תהלים קיא ו) כ"ח מַ"עֲשָׂיו הִ"גִּיד לְעַמּוֹ, וְהַאי אִיהוּ כ"ח פִּרְקִין דִּידִין דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, דְּאִינּוּן כּוז"ו בְּמוֹכַס"ז כּוז"ו, כְּנוּיִין דְּיִחוּדָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וּבְגִין דְּאִסְתַּלַּק הַאי חֵילָא מִיִּשְׂרָאֵל, אִתְמַר בְּהוֹן (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

הַתָּגִים תְּלוּיִים בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁל הַלֵּב וְהַמֹּחַ, הַנְּקֻדּוֹת בְּדִבּוּר הַפֶּה, הָאוֹתִיּוֹת בְּמַעֲשֵׂה הָאֵיבָרִים, וּמַאֲלוּ הַנְּקֻדּוֹת וְטַעֲמֵי הָאוֹתִיּוֹת עוֹשֶׂה אוֹתוֹ סָתוּם וְגָנוּז כְּסֵא טְמִיר עֶלְיוֹן, וְעָלָיו נֶאֱמַר אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְכוּ'. מַה זֶּה אַתָּה? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יהו"ה אֱלֹהַ"י אַתָּה אֲרוֹמְמְךָ, בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא, וּבְשֶׁבִילוֹ נֶאֱמַר לְמִי נוֹשְׁאִין כַּפַּיִם? לְרוּם הַשָּׁמַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא. וּמִי הוּא? יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהוּא חָכְמָה, כ"ח מָ"ה, וְעָלָיו נֶאֱמַר כ"ח מַ"עֲשָׂיו הִ"גִּיד לְעַמּוֹ, וְזֶהוּ כ"ח הַפְּרָקִים שֶׁל יְדֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֵן כּוז"ו בְּמוֹכַס"ז כּוז"ו, הַכִּנּוּיִים שֶׁל הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, שֶׁהוּא יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה, וּמִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק הַכֹּחַ הַזֶּה מִיִּשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר בָּהֶם וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִינּוּן עֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ח יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, דִּבְהוֹן כ"ח פִּרְקִין, דְּאִינּוּן כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וּבְגִין דָּא יהו"ה אלה"י אַתָּה, וּמַאי אַתָּה, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים צג ב) נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה, וּמַאי נָכוֹן, דָּא נֶאֱמָן יוֹשֵׁב וְנֶאֱמָן עוֹמֵד בְּאֶמְצַע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, וּמַאי מֵאָז, אֶלָּא הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם נח ט) אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, וּמַאי אָ"ז אֵלַיִן תְּמַנְיָא אַתְוָון דְּאִינּוּן יאהדונה"י דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן אָמֵ"ן.

יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הֵן עֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, שֶׁבָּהֶם עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה פְּרָקִים, שֶׁהֵן עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וּמְשׁוּם זֶה יהו"ה אֱלֹהַ"י אַתָּה, וּמַהוּ אַתָּה? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה. וּמַה זֶּה נָכוֹן? זֶה נֶאֱמָן יוֹשֵׁב וְנֶאֱמָן עוֹמֵד בָּאֶמְצַע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. וּמַה זֶּה מֵאָז? אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה. וּמַה זֶּה אָז? אֵלּוּ שְׁמוֹנָה הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל יאהדונה"י שֶׁעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן אָמֵ"ן.

וְדָא אִיהוּ הָעוֹנָה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ, בְּהַהוּא כ"ח, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (תהלים צג ב) נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה, וּבֵיהּ (איכה ה יט) אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב, אַתָּה, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אָבִינוּ אָתָּה, וּמַאי נִיהוּ אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן.

וְזֶהוּ הָעוֹלָה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ, בְּאוֹתוֹ כ"ח, וּמְשׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הָעוֹלָה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, וּבְגִלְּלוֹ נֶאֱמַר נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אַתָּה, וּבוֹ אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב. אַתָּה, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אָבִינוּ אָתָּה, וּמִי הוּא אָבִינוּ? אֵב הָרַחֲמָן.

וְאֵיהוּ כְּלִיל כָּל אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וּמַאי נִיהוּ אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר בָּרוּךְ אַתָּה, וְכַד יִשְׂרָאֵל קַיְימִין בַּעֲמִידָה דְּצָלוֹתָא, אֵיהוּ יְתִיב עַל כָּרְסַיָּיא, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר, וּמַאי נִיהוּ לְדוֹר וָדוֹר, אֶלָּא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, וְלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמַאי נִיהוּ, מֹשֶׁה דְּשָׁקוּל לְשִׁתִּין רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל, וְדַרְגָּא דִּילֵיהּ אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא.

וְהוּא כּוֹלֵל אֶת כָּל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וּמִי הוּא? הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְעָלָיו נֶאֱמַר בָּרוּךְ אַתָּה, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹמְדִים בָּעֲמִידָה שֶׁל תְּפִלָּה, הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר בָּאוֹתוֹ זְמָן, אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר. וּמִי הוּא לְדוֹר וָדוֹר? אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, וְאֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמִיהוּ? מֹשֶׁה שֶׁשָּׁקוּל לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל, וְדַרְגָּתוֹ הִיא הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה.

בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טז ג), תָּא חֲזֵי אֵין אָדָם מַפִּיק רְצוֹנוֹ מֵיהוּ"ה אֶלָּא בְּזֹאת, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהוּ"ה, וְדָא הִיא עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוּ"ה (תהלים קיט קכו), וְכַמָּה עִתּוֹת יֵשׁ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא טז ב) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת, וּשְׁלֹמֹה אָמַר (קהלת ג ד) עֵת לִשְׂחוֹק וכו', דְּאִינּוּן כ"ח עֵת, וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוּ"ה.

בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, בֹּא וּרְאֵה, אֵין אָדָם מַפִּיק רְצוֹנוֹ מֵיהוּ"ה אֶלָּא בְּזֹאת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהוּ"ה, וְזוֹ הִיא עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוּ"ה, וְכַמָּה עִתּוֹת יֵשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת, וּשְׁלֹמֹה אָמַר עֵת לִשְׂחוֹק וְכוּ', שֶׁהֵן כ"ח עֵת, וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוּ"ה.

וְכַד שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת זֹאת עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ויקרא כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם וכו', מַאי אִינּוּן אָמְרִין לָהּ (שיר ו א) אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אָנָה פָּנָה דּוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ, בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּצְלוֹתִין, בַּצִּיצִית וּבִתְפִלִּין, בְּשַׁבָּתוֹת וּבְיוֹמִין טָבִין, דַּיְיקֵי וְאָמַר (שמות לא יז) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם, אוֹת בְּרִית מִילָה, אוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, וְאוֹת דִּתְפִלִּין.

וּכְשֶׁשְּׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת זֹאת עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם וְכוּ', מַה הֵם אוֹמְרִים לָהּ? אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אָנָה פָּנָה דּוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ, בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּתְפִלּוֹת, בְּצִיצִית וּבִתְפִלִּין,

בְּשַׁבָּתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם, אוֹת בְּרִית מִילָה, אוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וְאוֹת שֶׁל תְּפִלִּין.

עָלָה אִתְּמַר (תהלים לב ו) עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהוה"ה (משלי יח כב), וְיַעֲקֹב בָּרִיךְ לְבָנוֹי בְּזֹאת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וְדָוִד בְּזֹאת הֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵיהוה"ה כְּשֶׁנִּלְחַם עִם אוֹיְבָיו, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה וכו', בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, וְהַנְּבִיא כְּשֶׁרָאָה אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, לֹא רָאָה לָהֶם מְנוּחָה אֶלָּא בַּעֲבוּר זֹאת, וּפוּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל לָא יֵיתֵי אֶלָּא בְּזֹאת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה ג כא) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל, וַיהוּדָה לָא אִתְבָּרִיךְ אֶלָּא בְּזֹאת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג ז) וְזֹאת לִיהוּדָה, וּמֹשֶׁה לָא בָּרִיךְ יָת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּזֹאת (שם א) וְזֹאת הַבְּרָכָה, וּמִי שֶׁלֹּא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עָלֵיהּ כְּתִיב (תהלים צב ז) אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

עָלֶיהָ נֶאֱמַר עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהוה"ה, וְיַעֲקֹב בֵּרַךְ אֶת בָּנָיו בְּזֹאת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וְדָוִד בְּזֹאת הֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵיהוה"ה כְּשֶׁנִּלְחַם עִם אוֹיְבָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה וכו' בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, וְהַנְּבִיא, כְּשֶׁרָאָה אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, לֹא רָאָה לָהֶם מְנוּחָה אֶלָּא בַּעֲבוּר זֹאת, וּגְאֻלַּת יִשְׂרָאֵל לֹא תָבא אֶלָּא בְּזֹאת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל, וַיהוּדָה לֹא הִתְבָּרֵךְ אֶלָּא בְּזֹאת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזֹאת לִיהוּדָה, וּמֹשֶׁה לֹא בֵּרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּזֹאת, וְזֹאת הַבְּרָכָה, וּמִי שֶׁלֹּא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עָלָיו כָּתוּב אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

דף מ:

וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם בָּהּ יָפִיק רְצוֹנוֹ, וּבָהּ מַשִּׂיג הַשֵּׁם, שֶׁזֶּהוּ סוֹד עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד, עַל זֹאת וַדַּאי, לְשֵׁם יהו"ה שֶׁהוּא עַל זֹאת, לָמָּה תִּקְנוּ בְּשַׁחֲרִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בַּמִּנְחָה לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּעַרְבִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּשַׁבָּת לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּיוֹם טוֹב לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה לְמִדָּה יְדוּעָה, אֶלָּא מַה שֶּׁאָמַר עַל זֹאת, הוּא מוֹרֶה שֶׁהַוַּיְ"ה הִיא עַל כָּל סְפִירָה (דף מ ע"ב) וּסְפִירָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (ד"ה א כט יא) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאֵין לָךְ פְּעוּלָה בַּתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא עַל יְדֵי מַלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַצְדִּיק לַצַּדִּיק, וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ צְדָקָה שֶׁהִיא מַלְכוּת, עִם הַתַּחְתּוֹנִים, נִכְלָלִים בּוֹ כָּל הַסְּפִירוֹת, וְנִקְרָאִין צַדִּיקִים עַל שְׁמוֹ, יהו"ה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה יז) צַדִּיק יהו"ה בְּכָל דְּרָכָיו, וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו בְּצִדְקָה, אֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, צ' אֲמָנִים, ד' קְדוּשׁוֹת, ק' בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְזֶהוּ צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי (משלי יד לד), וְעָלָיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו ו) וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, וּכְשֶׁהוּא רוֹצֶה בָּהּ נֶאֱמַר בָּהּ (ישעיה נט יז) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן.

וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם בָּהּ יְפִיק רְצוֹנוֹ וּבָהּ מַשִּׂיג הַשֵּׁם, שֶׁזָּהוּ סוֹד עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד, עַל זֹאת וַדַּאי, לְשֵׁם יהו"ה שֶׁהוּא עַל זֹאת, לְמָה תִּקְנוּ בְּשַׁחֲרִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכָן בְּמִנְחָה לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּעַרְבִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּשַׁבָּת לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּיוֹם טוֹב לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה לְמִדָּה יְדוּעָה? אֶלָּא מַה שֶּׁאָמַר עַל זֹאת, הוּא מוֹרֶה שֶׁהַוַּי"ה הִיא עַל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד לְךָ יהו"ה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאֵין לְךָ פְּעֻלָּה בַּתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא עַל יְדֵי מַלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַצְדִּיק לַצַּדִּיק וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ צְדָקָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת, עִם הַתַּחְתּוֹנִים, נִכְלָלִים בּוֹ כָּל הַסְּפִירוֹת, וְנִקְרָאִים צַדִּיקִים עַל שְׁמוֹ. יהו"ה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק יהו"ה בְּכָל דְּרָכָיו, וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו בִּצְדָקָה, אֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, צ' אֵמִנִים, ד' קְדֻשּׁוֹת, ק' בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, וְזֶהוּ צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וְעָלָיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, וּכְשֶׁהוּא רוֹצֶה בָּהּ, נֶאֱמַר בָּהּ וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן.

מְצַד ה הִיא צְדָקָה, וּמְצַד י הִיא כּוֹבַע עַל רֹאשׁ צַדִּיק אוֹת בְּרִית, עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, וּמְצַד ו נֶאֱמַר בָּהּ (איוב יא ט) אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ, מִצַּד ה עֶלְיוֹנָה וּרְחָבָה מִנִּי יָם.

מְצַד ה הִיא צְדָקָה, וּמְצַד י הִיא כּוֹבַע עַל רֹאשׁ צַדִּיק אוֹת בְּרִית, עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, וּמְצַד ו נֶאֱמַר בָּהּ אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ, מִצַּד ה' הָעֶלְיוֹנָה, וּרְחָבָה מִנִּי יָם.

וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה, כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלִים בָּהֶם, וְנִקְרָאִים נְבִיאִים, וּמַלְכוּת הִיא דְּמְיוֹן כֻּלָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַנָּבִיא (שם) וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים וְגוֹמֵר, שֶׁהִיא כְּמוֹ הָאַסְפַּקְלַרְיָאָה שֶׁכָּל הַפָּנִים נִרְאִין בָּהּ, כֵּן כָּל הַסְּפִירוֹת מַרְאִין בָּהּ כֹּחָם וְדִמְיוֹנָם וְצוּרֹתָם, לְכָל נָבִיא כְּפִי הַשָּׂגָתוֹ לְמַעְלָה, וּכְמוֹ כֵּן לְמַטָּה הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּבְכָל הַמַּלְאָכִים, וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וּבְכָל הָרְקִיעִים, וְהַכִּסְאוֹת שֶׁבָּהֶם, וְהַמַּלְאָכִים הַתְּלוּיִים מֵהֶם, שֶׁיֵּשׁ מַלְאָכִים גְּבוֹהִים עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה ז) כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, וְכֵן בְּכָל כּוֹכָב וּמַזָּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה (הושע יב יא), וּלְכָל אֶחָד נִדְמֶה כְּפִי כֹּחוֹ שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ, וְהֶבֶן אְמַן בְּכָל כֹּחוֹ.

וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה, כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלִים בָּהֶם, וְנִקְרָאִים נְבִיאִים, וּמַלְכוּת הִיא דְּמְיוֹן כֻּלָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַנָּבִיא (שם) וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים וְגוֹמֵר, שֶׁהִיא כְּמוֹ הָאַסְפַּקְלַרְיָאָה שֶׁכָּל הַפָּנִים נִרְאִין בָּהּ, כֵּן כָּל הַסְּפִירוֹת מַרְאִין בָּהּ כֹּחָם וְדִמְיוֹנָם וְצוּרֹתָם, לְכָל נָבִיא כְּפִי הַשָּׂגָתוֹ לְמַעְלָה, וּכְמוֹ כֵּן לְמַטָּה הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּבְכָל הַמַּלְאָכִים, וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וּבְכָל הָרְקִיעִים, וְהַכִּסְאוֹת שֶׁבָּהֶם, וְהַמַּלְאָכִים הַתְּלוּיִים מֵהֶם, שֶׁיֵּשׁ מַלְאָכִים גְּבוֹהִים עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה ז) כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, וְכֵן בְּכָל כּוֹכָב וּמַזָּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה (הושע יב יא), וּלְכָל אֶחָד נִדְמֶה כְּפִי כֹּחוֹ, שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ, וְהֶבֶן אְמַן בְּכָל כֹּחוֹ.

יהו"ה הוּא בְּכֶתֶר, שֶׁהָיָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא וּשְׁמוֹ לְבַד בַּכֶּתֶר, כְּשֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם בְּמִדַּת רֵאשִׁית יָרַד עָלָיו, וְלֹא הָיָה חָסֵר מִלְמַעְלָה, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה, כְּמַדְלִיק נֵר מִנֵּר וְאֵינוֹ חָסֵר מִן הָרִאשׁוֹנָה וְלֹא מֵחֲבֶרְתָּהּ, עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית.

יהו"ה הוּא בְּכֶתֶר, שֶׁהָיָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא וּשְׁמוֹ לְבַד בַּכֶּתֶר, כְּשֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, בְּמִדַּת רֵאשִׁית יָרַד עָלָיו, וְלֹא הָיָה חָסֵר מִלְמַעְלָה, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה, כְּמַדְלִיק נֵר מִנֵּר וְאֵינוֹ חָסֵר מִן הָרִאשׁוֹנָה וְלֹא מֵחֲבֶרְתָּהּ, עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית.

וּמִי שֶׁמַּכְיִר אוֹתוֹ בְּזֹאת, כְּמוֹ שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, בַּעֲבוּר שֶׁהִיא כְלוּלָה מֵהֶעֶלְיוֹנִים, וְאֵיהִי יְחוּד וְקֶשֶׁר כֻּלָּם, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּתַּחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה יט כג) אַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת, הִיא אִתְקְרִיאַת נְבוּאָה מִסִּטְרָא דִּנְבִיאַיָּא, חָכְמָה מִסִּטְרָא דְּחַכִּימַיָּא, דְּכָל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ חֲכָמִים.

וּמִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בְּזֹאת כְּמוֹ שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, בַּעֲבוּר שֶׁהִיא כְלוּלָה מֵהֶעֶלְיוֹנִים, וְהִיא יְחוּד וְקֶשֶׁר כֻּלָּם, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּתַּחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה יט כג) אַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת, הִיא נִקְרֵאת נְבוּאָה מִצַּד הַנְּבִיאִים, חָכְמָה מִצַּד הַחֲכָמִים, שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת נִקְרְאוּ חֲכָמִים.

וְכ"ח אַתְוָון אִינוּן לְכָל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְכֻלְּהוֹן אִינוּן בֵּין לְכְתִיבָה בֵּין לְכָל מִלָּה דְּיִתְעֲבִיד בֵּיְדִין, דְּעוֹבָדָא דְכ"ח פָּרְקִין אִינוּן בַּעֲשַׂר אֶצְבְּעָאן, וְדָא אִיהוּ רָזָא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל, וְכֹלָּא בְּחָכְמָה, וְרָזָא דְמִלָּה (תהלים קד כד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

וְעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת הֵן לְכָל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְכֻלָּן הֵן בֵּין לִכְתִיבָה בֵּין לְכָל דָּבָר שֶׁיֵּעָשֶׂה בַּיָּדַיִם, שֶׁמַּעֲשֶׂה שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה הַפְּרָקִים הֵם בְּעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, וְזֶהוּ הַסּוֹד, מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל, וְהַכֹּל בְּחָכְמָה, וְסוֹד הַדָּבָר - כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

אִית חָכְמָ"ה מִסִּטְרָא דְאַתְוָון, וְאִית חָכְמָה מִסִּטְרָא דִנְקוּדִין, דְּאַתְוָון אִינוּן בַּת קוֹל, וּבְהוֹן רָזָא דְדִבּוּרָא לְדָרְשָׁא וּלְכָל מִלָּה דְתַלְיָיא בִּדְרָשָׁא, תַּגִּין אִינוּן לְמַחֲשָׁבָה, וְאִינוּן בְּרָזָא דְהַאי קְרָא (שמות לא ד) וְלַחֲשׁוֹב מַחֲשָׁבוֹת וכו', וְכֻלְּהוֹן תַּלְיָין בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאֵיהִי כְּלָלָא דְכֻלְּהוּ.

יֵשׁ חָכְמָה מִצַּד שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וְיֵשׁ חָכְמָה מִצַּד שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת, שֶׁהָאוֹתִיּוֹת הֵן בַּת קוֹל, וּבָהֶן סוֹד הַדִּבּוּר לְדָרְשָׁה וּלְכָל דָּבָר שֶׁתָּלוּי בִּדְרָשָׁה. הַתָּגִים הֵם לְמַחֲשָׁבָה, וְהֵם בְּסוֹד הַכָּתוּב הַזֶּה וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת וְכוּ', וְכֻלָּם תְּלוּיִים בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהִיא הַכְּלָל שֶׁל כֻּלָּם.

וּבְרָזָא דָּא תִּשְׁבַּח טַעֲמִין וּנְקוּדִין וְאַתְוָון, וְהָכִי בְּכָל אָת וְאָת, וְרָזָא דְמִלָּה [ציור] תְּלַת תַּגִּין לְעֵילָּא כְּמוֹ זַיְינִין דְּסֵפֶר תּוֹרָה, בָּהּ רְשִׁימִין (ס"א רמיזין) כְּתָרִין וּנְקוּדִין וְאַתְוָון, וְהָכִי בְּכָל אָת וְאָת, ש שַׁבָּת הַגָּדוֹל בִּינָה, שַׁבָּת הַקָּטָן מַלְכוּת, ב' תְּרִין דְּרוֹעִין גְּדוּלָה גְבוּרָה, ת' תִּפְאֶרֶת, בֵּיהּ שְׁקִיל שַׁבָּת לְכָל אוֹרַיְיתָא, תְּלַת כְּתָרִין דְש תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּתִיּוּבְתָּא. דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר תְּפִלַּת כָּל פֶּה.

וּבְסוֹד זֶה תִּמְצָא אֶת הַטְּעָמִים וּנְקֻדּוֹת וְאוֹתִיּוֹת, וְכֵן בְּכָל אוֹת וְאוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר שְׁלֹשָׁה תָּגִים לְמַעְלָה כְּמוֹ זַיְינִים שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, בְּהֹ רְשׁוּמִים (רמוזים) כְּתָרִים וּנְקֻדּוֹת וְאוֹתִיּוֹת, וְכָךְ בְּכָל אוֹת וְאוֹת. ש' שַׁבָּת הַגָּדוֹל בִּינָה, שַׁבָּת הַקָּטָן מַלְכוּת, ב' שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, גְּדֻלָּה גְּבוּרָה, ת' תִּפְאֶרֶת. בּוֹ שְׁקוּלָה שַׁבָּת לְכָל הַתּוֹרָה, שְׁלֹשָׁה כְּתָרִים שֶׁל ש, שֶׁלֹּשׁ סְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בְּתִשְׁוּבָה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְעֶלְיוֹנָה נֶאֱמַר תְּפִלַּת כָּל פֶּה.

דף מא.

וְהָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי תְּפִלַּת כָּל פֶּה, אֶלָּא (כל) אִיהוּ בֶּ"ן י"ה מִן בִּינָ"ה, וְאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ מְמוּצָע בְּתִלַּת אַתְוָון דְּאִינּוּן יה"ו, דְּאִתְכְּלִילָן בְּבִינָה, וְאִיהוּ מְמוּצָע כְּגוּפָא בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין, וְאִיהוּ (דף מא ע"א) אוֹת בַּצַּדִּיק, דְּאִיהוּ כְּלִיל בָּא"ת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מֵא' וְעַד ת', וְאִיהוּ כְּלִיל תִּלַּת בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא קַדְמָאִין, וּתְלַת בַּתְרָאִין, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרֵין ו' דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות כח ז) עַל שְׁתֵּי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר, דְּאִינּוּן (נ"א ואינון) י"ב בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא דְּאִתְקְרִיאוּ אֶמְצָעִיּוֹת, וְכֻלְּהוּ חַ"י בִּרְכָאן דְּאִתְכְּלִילָן בְּהֹ דְּאִינּוּן תִּלַּת וָוִי"ן, (נ"א דאתמר בהון יו"ד ה"א וא"ו ה"א), דְּאִיהוּ דּוּ פַּרְצוּפִין, וְדָא אִיהוּ שִׁעוּר קוֹמָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, בְּמַאי סָלְקַת לְעֶשֶׂר בְּאַת י'.

וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הַזֶּה נִקְרָא תְּפִלַּת כָּל פֶּה, אֶלָּא (כל) הוּא בֶּ"ן י"ה מִן בִּינָה, וְהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הוּא מְמֻצָּע בְּשֶׁלֹּשׁ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יה"ו, שֶׁנִּכְלָלוֹת בַּבִּינָה, וְהִיא מְמֻצָּע כְּמוֹ גּוּף בֵּין שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, וְהוּא אוֹת בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא כָּלוּל בָּא"ת, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הַכְּלוּלָה מֵא' עַד ת', וְהוּא כּוֹלֵל שֶׁלֹּשׁ בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה הָרִאשׁוֹנוֹת וְשֶׁלֹּשׁ אַחֲרוֹנוֹת, וְהוּא כּוֹלֵל שְׁנֵי ו' ו', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן עַל שְׁתֵּי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר, שֶׁהֵן (והן) שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁנִּקְרְאוּ אֶמְצָעִיּוֹת, וְכָל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הַבְּרָכוֹת שֶׁנִּכְלְלוּ בָּהּ, שֶׁהֵן שֶׁלֹּשׁ וָוִי"ם, שֶׁהוּא דּוּ פַּרְצוּפִים, וְזֶהוּ שִׁעוּר קוֹמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, בַּמֶּה עוֹלוֹת לְעֶשֶׂר? בָּאוֹת י'.

קָם סָבָא חַד פָּתַח וְאָמַר, וַדַּאי ה' אִית בָּהּ תִּלַּת וָוִי"ן, דְּאִינּוּן חַ"י בִּרְכָאן, כְּגַוְונָא דָּא [ציור], דְּאִתְמַר בְּהוֹן (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, מַאי רֹאשׁ צַדִּיק דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ שַׁרְיָין חַ"י בִּרְכָאן דְּהֹ' עִלָּאָה, וּמִנֵּיהּ אִתְמְשִׁיכוּ לֵהּ' זְעִירָא עַל יְדָא דְּצַדִּיק, וּבְגִין דָּא גּוּף וּבְרִית חֲשִׁבִינָן חַד.

קָם זָקֵן אֶחָד, פָּתַח וְאָמַר: וַדַּאי שַׁבַּה' יֵשׁ לָהּ שֶׁלֹּשׁ וָוי"ם, שֶׁהֵן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, כְּמוֹ זֶה: (ציור), שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, מַה זֶּה רֹאשׁ צַדִּיק? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שְׁבּוֹ שׁוֹרוֹת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל ה' הָעֶלְיוֹנָה, וּמִמֶּנּוּ נִמְשְׁכוּ לַה' הַתַּחְתּוֹנָה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, וּמִשּׁוּם זֶה גּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד.

ו' דְּאִיהוּ בְּמִצְיעוּת ה"ה, אִיהוּ שִׁעוּר קוֹמָה, וְאִיהוּ אַמָּה, וְסָלְיָק (נ"א דסליק) בְּאַת י' לְעֶשֶׂר אַמּוֹת, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד, דָּא ו' י', דְּאִיהוּ בְּרֻזָא דְּז', דְּכָל תַּגִּין בֵּיהּ אִתְקְרִיאוּ.

ו' שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע ה"ה, הוּא שִׁעוּר קוֹמָה, וְהוּא אַמָּה, וְעוֹלֶה (שעולה) בְּאוֹת י' לְעֶשֶׂר אַמּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ וְאַמָּה וָחֵצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד, זֶה ו' י', שֶׁהוּא בְּסוֹד שֶׁל ז', שֶׁכָּל הַתֵּגִים נִקְרָאִים בּוֹ.

שְׁתֵּי כְתֵפֹת (שם כח ז) חִבּוּרֹת דָּא כְּתַף עִלָּאָה וְכָתֵף תַּתָּאָה, דְּאִינּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן ה"ה, אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו אִינּוּן ו' ו', וּבְהוֹן אִתְעֲבִיד ה' ה' בְּחִבּוּרָא, וּבְגִין דָּא אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר (שם).

שְׁתֵּי כְתֵפֹת חִבּוּרֹת, זוֹ כְּתֵף עֶלְיוֹנָה וְכְתֵף תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהֵן יָמִין וּשְׂמֹאל, וְהֵן ה"ה. אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו, הֵם ו' ו', וּבָהֶם נַעֲשִׂים ה' ה' בְּחִבּוּר, וּמִשּׁוּם זֶה אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר.

בְּכָל אֲתַר אַמָּה אִיהִי ו', וּבְגִין דָּא אִיהִי בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים, וַחֲצִי הָאַמָּה דָּא י', דְּתֹרִין יוּדִי"ן אִינּוּן שְׁעוּרָא דְאַמָּה, וְאַת י' שְׁעוּרָא דִילָהּ תִּלַת טְפָחִים, וְדָא ג', וְעֶשֶׂר אַמּוֹת דָּא אִיהוּ שְׁעוּרָא דְגוּפָא דְבַר נַשׁ, לְקֶבֶל עֲשָׂרָה דְבָרִים דְּאִתְמַר בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְלָא אִשְׁתָּאַר בְּזִמְנָא דָּא אֶלָּא אַרְבַּע (ס"א דאסתלק ו' ואשתאר ד' מן דו פרצופין, ושעורא דכלא ו', באת י' סליק לעשר), כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

בְּכָל מָקוֹם אַמָּה הִיא ו', וּמִשּׁוּם זֶה הִיא בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים, וַחֲצִי הָאַמָּה זוֹ י', שֶׁשְּׁתֵּי יוֹדִי"ן הֵן שִׁעוּר שֶׁל אַמָּה, וְהָאוֹת י' הַשִּׁעוּר שֶׁלָּהּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, וְזֶה ג', וְעֶשֶׂר אַמּוֹת זֶהוּ שִׁעוּר שֶׁל גּוּף אָדָם, כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה דְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמְרוּ בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְלֹא נִשְׁאַר בַּזְּמַן הַזֶּה אֶלָּא אַרְבָּעָה (שנתעלתהו'ונשארה ד'מדופרצופים, ושעור של הכל ו', באות י' עולה לעשר), כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ.

וְכֻלְּהוּ רְמִיזֵי בְּגוּפָא כְּגַוְונָא דָא, בִּדְרוֹעָא יְמִינָא תְּרִין אַמִּין מִן פִּרְקָא לְפִרְקָא, וְכֵן בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא תְּרֵין, הָא אַרְבַּע, וְכֵן בְּתְרִין שׁוֹקִין ד' הָא ח', וּבְגוּפָא תְּרֵין הָא עֶשֶׂר, דָּא אִיהוּ עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, הַקֶּשֶׁ"ר אִיהוּ בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר.

וְכֻלָּם רְמוּזִים בַּגּוּף כְּמוֹ זֶה: בִּזְרוֹעַ יָמִין שְׁתֵּי אַמּוֹת מִפֶּרֶק לְפֶרֶק, וְכֵן בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל שְׁתַּיִם, הֲרֵי אַרְבַּע, וְכֵן בְּשׁוֹקֵי אַרְבַּע, הֲרֵי שְׁמוֹנָה, וּבַגּוּף שְׁתַּיִם, הֲרֵי עֶשֶׂר, וְהוּ עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, הַקֶּשֶׁ"ר הוּא בְּהִפּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת, בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר.

וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת (שם כו כז), אִינּוּן חֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּיַד יָמִין, וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית חֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּיַד שְׂמָאלָא, וְאִינּוּן חֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן כְּלִילוּ מִדָּה לַבְּרִיחִים, וְאִינּוּן מִי מָדַד בְּשָׁעֳלוֹ מַיִם וְגוֹמֵר (ישעיה מ יב), וְהָא אוּקְמוּהוּ, וְאִינּוּן אָ אֵ אֹ אִ אֻ חֲמֵשׁ נְקוּדִין אִלֵּין, דְּאִנּוּן קֶמַ"ץ צֵרֵ"י חֹלֶ"ם חִירֵ"ק שֻׁרֵ"ק, אִינּוּן בָּרָזָא דְאֱלֹהִי"ם, דְּהָכִי סְלִיק בְּחֶשְׁבַּן, וְרָזָא דְאֱלֹהִי"ם מָלֵא י"ה, וְדָא אִיהוּ (נ"א יה"ו) בִּינָה וַדַּאי.

וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת, הֵם חֲמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין, וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית, חֲמֵשׁ הָאֶצְבְּעוֹת שֶׁל יַד שְׂמֹאל, וְאוֹתָן חֲמֵשׁ אֶצְבְּעוֹת, כֻּלָּן מִדָּה לַבְּרִיחִים, וְהֵן - מִי

מַדְד בְּשָׁעֲלוֹ מַיִם וְגוֹמֵר, וַהֲרֵי פְּרִשׁוּהוּ, וְהֵם אָ אֵ אִ אֹ אֶ. חֲמֵשׁ נְקֻדּוֹת אֵלּוּ, שֶׁהֵן קָמֶ"ץ צֵרֵ"י חֹל"ם חִירֵ"ק שׁוּרֵ"ק, הֵן בְּסוֹד שֶׁל אֱלֹהֵי"ם, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן, וְסוֹד שֶׁל אֱלֹהֵי"ם מָלֵא י"ה, וְזֶהוּ (יה"ו) בִּינָה וַדַּאי.

וְהָכִי בָּרָזָא ה' אַלְפֵי"ן כְּלִילָן בֵּהּ' תַּתָּאָה, וְאִלֵּין אַתְוָון אינוּן תְּלַת נְשָׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ, ה' זְעִירָא גוּפָא בֵּית קִבּוּל דְּכֻלְּהוּ, פְּתִילָה (ס"א פתיל ה') דְּאִתְאַחֲדָן בֵּיהּ תְּלַת גּוּוְנִין דִּשְׁרָגָא, דְּאִיהוּ נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי כ כז), זַיִת מְזֻתִּים דָּא צַדִּיק, דְּאִתְמַר בֵּיהּ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ, כָּתִית דְּכַתִּישׁ כְּתִישָׁא בְּאינוּן אָתִין (ס"א זיתין) דְּאִינוּן אֲבָרֵי גוּפָא, וְדָא בְּרִית מִילָה, לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת גַּד.

וְכָךְ בְּסוֹד ה' אַלְפֵי"ן כְּלוּלִים בַּה' הַתַּחְתּוֹנָה, וְהָאוֹתִיוֹת הַלָּלוּ הֵן שָׁלֹשׁ, נְשָׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ. ה' זְעִירָה הַגּוּף, בֵּית קִבּוּל שֶׁל כֻּלָּם, הַפְּתִילָה (פתיל ה') שֶׁנֶּאֱחָזִים בָּהּ שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הַנֵּר, שֶׁהוּא נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם. זַיִת מְזֻיָּתִים זֶה צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ, כָּתִית, שֶׁכּוֹתֵשׁ כְּתִישָׁה בְּאוֹתָן הָאוֹתוֹת (זיתים), שֶׁהֵן אֵיבְרֵי הַגּוּף, וְזוֹ בְּרִית מִילָה, אֶל הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת גַּד.

דף מא:

וְרָזָא דְּמִלָּה וְהַמָּן כְּזַרַע גַּד הוּא (במדבר יא ז), בְּהַהוּא יו"ד אִתְעֲבִידַת גִּיד, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת גַּד, בְּגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מִז' סְפִירָאן דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן גַּד, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת מָן, בְּגִין דְּכֻלָּא לָא יָדְעוּ מַה הוּא, דְּנָחִית לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָן דְּאִיהוּ כְּזַרַע גַּד חִוָּור, וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח (שם), דְּאִיהוּ חִוָּור מִסְּטָרָא דִּימִינָא, וְטַעֲמוֹ כְּצַפִּיחִית בִּדְבָשׁ (שמות טז לא) מִסְּטָרָא דְּשְׂמָאלָא, מַה הוּא, כְּלִיל מֵעֶשֶׂר אַתְוָון דְּאִינוּן (דף מא ע"ב) יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְדָא מַנָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וְסָלִיק לְחֶשְׁבַּן מ"ה, וְלָא יָדְעוּ מַ"ה הוּא.

וְסוֹד הַדָּבָר - וְהַמָּן כְּזַרַע גַּד הוּא, בְּאוֹתָהּ יו"ד נַעֲשֵׂית גִּיד, וְלָמָּה נִקְרֵאת גַּד? מִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִשֶּׁבַע סְפִירוֹת שֶׁעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן גַּד, וְלָמָּה נִקְרֵאת מָן? מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל לֹא יָדְעוּ מַה הוּא, שֶׁהוֹרִיד לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָן שֶׁהוּא כְּזַרַע גַּד לָבָן וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח, שֶׁהוּא לָבָן מִצַּד הַיָּמִין, וְטַעֲמוֹ כְּצַפִּיחִית בִּדְבָשׁ מִצַּד הַשְּׂמֹאל. מַה הוּא, כָּלוּל מֵעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְזֶה הַמָּן שֶׁל הַתּוֹרָה, וְעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן מ"ה, וְלֹא יָדְעוּ מַ"ה הוּא.

וְעֵרֶב רַב שְׁאִילוּ בִּשְׁרָא וְיָהִיב לוֹן, וּמַה כְּתִיב (במדבר יא לג) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם טֶרֶם יִכָּרֵת וְאַף יהו"ה כו', וְהַאי בָּשָׂר הָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין בַּבָּשָׂר הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם, דָּא מַנָּא דְּאָכְלוּ עֶרֶב רַב, וְעִם כָּל דָּא אָמְרוּ עָלָהּ אֵין דָּבָר טָמֵא (ס"א רע) יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם.

וְעֵרֶב רַב בִּקְשׁוּ בָּשָׂר, וְנָתַן לָהֶם, וּמַה כָּתוּב? הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם טֶרֶם הִכָּרֵת וְאַף יהו"ה כו', וְהַבָּשָׂר הַזֶּה הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בַּבָּשָׂר הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם זֶה הַמָּן שֶׁאָכְלוּ עֶרֶב רַב, וְעִם כָּל זֶה אָמְרוּ עָלָיו, אֵין דָּבָר טָמֵא (רע) יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם.

וְרָזָא דְּהַאי בָּשָׂר מַאי נִיהוּ, אֶלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, וְרָזָא דָּא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר, וְהַאי בָּשָׂ"ר בְּהִפּוּכָא שָׁבֵ"ר, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (שם מב יט) שֶׁבֶר רַעֲבוֹן

בָּתֵּיכֶם, אִם זָכוּ בָּשָׂר קֹדֶשׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (איוב יט כו) וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹ"הַ, וְאִם לָא נָטְרִין בְּהַאי בָּשָׂ"ר אוֹת בְּרִי"ת, אִתְהַפַּךְ לוֹן בַּשֶּׁבֶ"ר. (ס"א מצאתי) וְתָא חֲזִי כָּל שְׁמָא דְּאִיהִי מִן תְּרֵין אַתְוָון כְּגוֹן כִּי בְיָ"הּ יהו"ה צוּר עוֹלָמִים (ישעיה כו ד) תַּלְיָא מִן חָכְמָה, וּמִן תְּלַת אַתְוָון תַּלְיָין מִן בִּינָה, וּמִן אַרְבַּע תַּלְיָן מִן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּמִן חֲמֵשׁ תַּלְיָין בְּחֲמֵשׁ סְפִירָן, וּמִן שִׁית תַּלְיָין מִן צַדִּיק, וּמִן שְׁבַע וְתִשְׁעָה בֵּיהּ, מִן עֶשֶׂר בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי עֲשִׂירִית הָאֵיפָּה סֹלֶת, וּבָהּ מְעַשְּׂרִין, וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר, אִתְמַר בָּהּ אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּפָחוּת מֵעֲשָׂרָה (כאן חסר).

וְסוֹד הַבָּשָׂר הַזֶּה מַה הוּא? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּשֵׁגַם הוּא בָשָׂר, וְהַסּוֹד הַזֶּה נִמְסַר לְחַכְמֵי לֵב, וְזֶה הַבָּשָׂ"ר בְּהַפּוּךְ שֶׁבֶּ"ר, וְעַלָיו נֶאֱמַר שֶׁבֶר רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם, אִם זָכוּ - בְּשַׂר קֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹ"הַ, וְאִם לֹא שׁוֹמְרִים בַּבָּשָׂ"ר הַזֶּה אוֹת בְּרִית, מִתְהַפֵּךְ לָהֶם לְשֶׁבֶּ"ר. וּבֹא וּרְאֵה, כָּל שֵׁם שֶׁהוּא מִשְּׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ כִּי בְיָ"הּ יהו"ה צוּר עוֹלָמִים, תָּלוּי מֵחָכְמָה, וּמִשָּׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת תְּלוּיִים מִבִּינָה, וּמֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת תְּלוּיִים מִשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וּמֵחָמֵשׁ תְּלוּיִים בְּחָמֵשׁ סְפִירוֹת, וּמִשֵּׁשׁ תְּלוּיִים מִצַּדִּיק, וּמִשֶּׁבַע וְתִשְׁעָה בּוֹ, מִן עֶשֶׂר בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת, וּבָהּ מְעַשְּׂרִים, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר, נֶאֱמַר בָּהּ אֵין שׁוֹרָה פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה.

זַרְקָ"א הַאי תַּגָּא אִיהִי י', וְחוּטָא דִּילָהּ ו', וְהָא אוּקְמוּהוּ כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע עִם וְאָהַבְתָּ אֵת וְלָא הֲווֹ מַפְסִיקִין, בְּגִין דְּאָת י' אִיהִי אַבָּנָא מַרְגְּלִיתָא קַדִּישָׁא יְקָרָא, קִירְטָא אִיהִי שָׁפָה, כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּאִינּוּן אחה"ע בומ"ף וְגוֹמֵר, וְדָא ה' זְעִירָא, חָמֵשׁ אַבְנִין דְּקִירְטָא דָּא ה' עִלָּאָה, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, אִתְעֲבִידוּ ה' אַבְנִין אֶחָד.

זַרְקָ"א, הַתַּג הַזֶּה הוּא י' וְהַחוּט שֶׁלָּהּ ו', וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ כּוֹרְכִים אֶת שְׁמַע עִם וְאָהַבְתָּ אֵת, וְלֹא הָיוּ מַפְסִיקִים, מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹת י' הִיא אֶבֶן מַרְגָּלִית קְדוֹשָׁה יְקָרָה, הַקְּלַע הִיא שָׁפָה, כְּלוּלָה מֵחֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים, שֶׁהֵם אחה"ע בומ"ף וְגוֹמֵר, וְזוֹ ה' זְעִירָה, חֲמֵשׁ אֲבָנִים שֶׁל הַקֶּלַע זוֹ ה' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, נַעֲשׂוּ ה' אֲבָנִים אַחַת.

כְּרִיכוּ דְּכוּלְהוּ ו' דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד (דברים ו ד), וּבְהַהוּא כְּרִיכוּ צָרִיךְ לְסַחֲרָא קִירְטָא וּלְאָרְכָא בָּהּ, הַאי אַבָּנָא כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ, (נ"א מעשר) עַד דְּסָלִיק לָהּ עַד אֵין סוֹף, וְרָזָא דְמִלָּה לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ (שם יז כ).

הַכְּרִיכָה שֶׁל כֻּלָּם ו', שֶׁהוּא כּוֹלֵל אֶת שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה אֶחָד, וּבְאוֹתָהּ כְּרִיכָה צָרִיךְ לְסוֹבֵב אֶת הַקֶּלַע וּלְהַאֲרִיךְ בּוֹ, הָאֶבֶן הַזּוֹ כְּלוּלָה מֵחֲמִשָּׁה (נ"א מעשר), עַד שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ עַד אֵין סוֹף, וְסוֹד הַדָּבָר - לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ.

כַּד הַאי אַבָּנָא בָּעָאת לְמֶעֱבַד דִּינָא בַּעֲמַלֵּק, אוֹ בְּסִטְרִין אָחֳרָנִין, וְכֵן בְּחַיָּיבִין, נָטְלָא מִגְּבוּרָה, וְאִתְכְּלִילָן בָּהּ כָּל סְפִירָאן, וְאִתְקְרִיאוּ בָּהּ כֻּלְּהוּ גְּבוּרוֹת, וְכַד בָּעָאת לְמֶעֱבַד חִנָּא

וְחִסְדָּא בְּעָלְמָא, נָטְלָא מֵחֶסֶד, וְכֻלְּהוּ סְפִירָן אִתְכְּלִילָן בָּהּ וְאִתְקְרִיאוּ חֲסָדִים, וְכַד בָּעֵאת לְרַחֲמָא עַל עָלְמָא, נָטְלָא מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֻלְּהוּ סְפִירָן אִתְכְּלִילוּ בָּהּ, וְאִתְקְרִיאוּ רַחֲמֵי.

כְּשֶׁהָאֱבֶן הַזּוֹ רוֹצָה לַעֲשׂוֹת דִּין בַּעֲמָלֵק, אוֹ בִּצְדָדִים אֲחֵרִים, וְכֵן בָּרְשָׁעִים, נוֹטֶלֶת מִגְּבוּרָה, וְנִכְלָלִים בָּהּ כָּל הַסְּפִירוֹת, וְכֻלָּם נִקְרָאִים בָּהּ גְּבוּרוֹת, וּכְשֶׁרוֹצָה לַעֲשׂוֹת חֵן וַחֶסֶד בָּעוֹלָם, נוֹטֶלֶת מֵחֶסֶד, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִכְלָלוֹת בָּהּ, וְנִקְרָאוֹת חֲסָדִים, וּכְשֶׁרוֹצָה לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, נוֹטֶלֶת מִן הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִכְלָלוֹת בָּהּ, וְנִקְרָאוֹת רַחֲמִים.

וְהַאי י' אִיהִי בְּכָל סִטְרָא, אִם כֵּן בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדְעַת כַּד נָטְלָא מֵאָבָהָן, אֶלָּא בִּנְקוּדָה, כַּד אִיהִי נְקִידָא מִסִּטְרָא דְקמ"ץ נַטְלָא מֵחֶסֶד, וְכַד אִיהִי נְקִידָא מִסִּטְרָא דִשְׁבָ"א נַטְלָא (ס"א ינקא) מִגְּבוּרָה, וְכַד נְקִידָא מֵחֹל"ם אִיהוּ מִסִּטְרָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְתַלְת נְקוּדִין אִלֵּין אִינּוּן מַיָּא וְאֶשָּׁא וְרוּחָא (כאן חסר והוא בתקוז"ח דף כ"ד ע"ג).

וְהַי' הַזּוֹ הִיא בְּכָל צַד, גַּם כֵּן בַּמֶּה נוֹדַעַת כְּשֶׁנּוֹטֶלֶת מִן הָאָבוֹת? אֶלָּא בִּנְקֻדָּה. כְּשֶׁהִיא מְנֻקֶּדֶת מִצַּד שֶׁל הַקָּמַ"ץ הִיא נוֹטֶלֶת מֵחֶסֶד, וּכְשֶׁהִיא מְנֻקֶּדֶת מִצַּד שֶׁל שְׁבָ"א הִיא נוֹטֶלֶת (יונקת) מִגְּבוּרָה, וּכְשֶׁמְּנֻקֶּדֶת מֵחֹל"ם הִיא מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. שְׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ הֵן מַיִם וְאֵשׁ וְרוּחַ.

וַיֹּאמֶר אֵי הֶבֶל אָחִיךָ (בראשית ד ט), תָּא חֲזֵי תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין דְּאִסְתַּלְקוּ מִנַּיְהּ, דִּבְהוֹן חָב, גָּרְמוּ לֵיהּ מִיתָה, א' אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, י' מַחֲשָׁבָה, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא כַּמָּה מַחֲשָׁבִין אִינּוּן, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְקְרֵי מַחֲשָׁבָה, חָכְמָה עִלָּאָה אִתְקְרֵי מַחֲשָׁבָה, וּלְעֵילָּא לְעֵילָּא מַחֲשָׁבָה, וּלְעֵילָּא מִכֻּלְּהוּ מַחֲשָׁבָה, דְּלֵית לְעֵילָּא מִנָּהּ, וְהִיא סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, עִלָּאָה דְכָל עִלָּאִין, אִי תֵּימָא דְסָלִיק מַחֲשַׁבְתֵּיהּ דְּאָדָם תַּמָּן, לָא, דְהָא אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג י) וַאֵירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, דְּהַאי עֵרוֹם אַחֲזֵי דְאִתְפַּשַּׁט מַלְבּוּשֵׁיהּ, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּאבָּא וָאֵחָבֵא, וּבְבָרָא וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה (שמות ג ו).

וַיֹּאמֶר אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, בֹּא וּרְאֵה, שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁבָּהֶן חָטָא, גָּרְמוּ לוֹ מִיתָה. א' אָמוֹן מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, י' מַחֲשָׁבָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וַהֲרֵי כַּמָּה מַחֲשָׁבוֹת הֵן.. הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת מַחֲשָׁבָה, חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת מַחֲשָׁבָה, וּלְמַעְלָה לְמַעְלָה מַחֲשָׁבָה, וּלְמַעְלָה מִכֻּלָּם מַחֲשָׁבָה, שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, וְהִיא נִסְתָּרֶת שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים, עֶלְיוֹנָה שֶׁל כָּל הָעֶלְיוֹנִים, אִם תֹּאמַר שֶׁעוֹלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל אָדָם לְשָׁם? לֹא, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר בּוֹ וָאֵירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, שֶׁהֲרֵי עֵירוֹם מְרֻאֶה שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מִלְּבוּשׁוֹ, וּמְשׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּאבָּא וָאֵחָבֵא, וּבַבָּן - וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה.

דף מב.

אָמַר לֵיהּ בְּרִי בְּכֹלָּא חָאב, בְּמַחֲשָׁבָה דְאִיהִי לְבוּשָׁא לְמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וּבְמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וְדָא הֲוָה מִיתָה דִילֵיהּ, דְּאִסְתַּלַּק מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְכָל סְתִימִין מִנַּיְהּ, דְּאִיהוּ חַ"י הַחַיִּ"ם, דְּבָאתַר דְּאִיהוּ תַּמָּן לֵית מִיתָה תַּמָּן, וְחָאב בְּמַחֲשָׁבָה סְתִימָא וְאִשְׁתְּאַר (דף מב ע"א) עֵרוֹם

מִינָהּ, מִכָּל מַה דִּלְעֵילָּא מִן אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה חָאב, וְאִסְתַּלְקוּ מִנֵּיהּ, וְאִי לַאו דְּקָמַת עִמֵּיהּ תְּשׁוּבָה וְנָלַת עִמֵּיהּ, הֲוָה אִתְאֲבִיד מִכָּל וָכֹל, וּבְגִין דָּא (תהלים קל ג) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר י"ה אדנ"י מִי יַעֲמוֹד, מִי יַעֲמוֹד וַדַּאי, וּבְגִין דָּא וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם (ישעיהו נ א), הַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ (דברים כב ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, אֶת לְאַסְגָּאָה שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עִמָּהּ.

אָמַר לוֹ: בְּנִי, בַּכֹּל הוּא חָטָא, בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא לְבוּשׁ לַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת, וּבַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת, וְזוֹ הָיְתָה הַמִּיתָה שֶׁלּוֹ, שֶׁהִסְתַּלְּקָה הַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא חַ"י הַחַיִּי"ם, שֶׁבַּמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם אֵין שָׁם מִיתָה, וְחָטָא בַּמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת וְנִשְׁאַר עֵירוֹם מִמֶּנָּה. מִכָּל מַה שֶּׁלְּמַעְלָה מִן הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, הוּא חָטָא, וְהִסְתַּלְּקוּ מִמֶּנּוּ, וְאִם לֹא שֶׁעָמְדָה עִמּוֹ תְּשׁוּבָה וְנָלְתָה עִמּוֹ, הָיָה נֶאֱבָד מִכֹּל וָכֹל, וּמִשּׁוּם זֶה אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יְהֹוִה אדנ"י מִי יַעֲמֹד, מִי יַעֲמֹד וַדַּאי, וּמִשּׁוּם זֶה וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, אֶת לְרִבּוֹת שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה עִמָּהּ.

אִימָּא עִלָּאָה קְמַת בְּאָדָם, וְאִימָּא תַּתָּאָה בְּהֶבֶל, דְּחוֹבָא דְּאָדָם רַב הֲוָה מִדְּהֶבֶל, וּבְגִין דָּא בְּרִי א"י מִן אהי"ה, אִיהוּ א"י דְּחָב בֵּיהּ הֶבֶל, וְאִסְתַּלְקוּ וְאִשְׁתְּאַרַת (נ"א קין ואסתלק ואשתארו), ה"ה, וּבְגִין דָּא אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, וְאִיהוּ א"י מִן אדנ"י, וְאִשְׁתְּאַר ד"ן מִן אדנ"י, חוֹבָא דְּאָדָם גָּרַם דְּאִסְתַּלַּק י"ו מִן יהו"ה, וְאִשְׁתְּאַר ה"ה.

הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה עִמְּדָה עִם אָדָם, וְהָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה עִם הֶבֶל, שֶׁחָטְאוּ שֶׁל אָדָם הָיָה גָּדוֹל מִשֶּׁל הֶבֶל, וּמִשּׁוּם זֶה, בְּנִי, א"י מִן אהי"ה, הוּא אֵ"י שֶׁחָטָא בּוֹ הֶבֶל אָחִיךָ, וְהִסְתַּלְּקוּ, וְנִשְׁאַר (קין ונסתלק ונשארו) ה"ה, וּמִשּׁוּם זֶה אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, וְהוּא א"י מִן אדנ"י, וְנִשְׁאַר ד"ן מִן אדנ"י, הַחֵטְא שֶׁגָּרַם אָדָם שֶׁהִסְתַּלֵּק י"ו מִן יהו"ה, וְנִשְׁאַר ה"ה.

אָמַר לֵיהּ אַבָּא וְהָא י"ו הֲוָה לֵיהּ לְמֶהֱוֵי ו"י, אָמַר לֵיהּ בְּרִי וַדַּאי דָּא רָזָא דְּחָב בְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, דְּאִסְתַּלַּק י' מִן א, וְאִשְׁתְּאַרַת ו"י, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִתַּמָּן עִלַּת הָעִלּוֹת דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא בְּאַת י' מִן א, דְּלֵית יְחוּדָא (ס"א מחשבה) בַּר מִנֵּיהּ, וְהָכָא רָזָא דְּלָא אִתְגַּלְיָיא עַד הַשְׁתָּא, וְדָא אִיהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי יְקָרָאנִי וְאֶעֱנֵהוּ (תהלים צא יד), שֵׁם י', דְּלֵית לְעֵילָּא מִנֵּיהּ כְּלָל, אֶלָּא הַהוּא דְּבָרָא כֹּלָּא, וְלֵית מָאן דְּבָרָא לֵיהּ, דְּאִית בּוֹרֵא דְּאִתְבְּרִי, כְּגוֹן מַיָּא דְּאִיהוּ בּוֹרֵא לַעֲשַׂבִּים וְגִדֵּל לוֹן וְאִיהוּ אִתְבְּרִי, אֲבָל הַאי בָּרָא וְלָא אִתְבְּרִי, אִיהוּ דְּלֵית אֶל"ה לְעֵילָּא מִנֵּיהּ.

אָמַר לוֹ: אַבָּא, וַהֲרֵי י"ו הָיָה לוֹ לִהְיוֹת ו"י? אָמַר לוֹ: בְּנִי, וַדַּאי זֶה הַסּוֹד שֶׁחָטָא בַּמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִסְתַּלֵּק י' מִן א' וְנִשְׁאֲרָה ו"י, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק מִשָּׁם עִלַּת הָעִלּוֹת, שֶׁהוּא מַחֲשָׁבָה סְתוּמָה בְּאוֹת י' מִן א', שֶׁאֵין יְחוּד (מחשבה) חוּץ מִמֶּנּוּ, וְכָאן סוֹד שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה עַד עַכְשָׁו, וְזֶהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי יְקָרָאנִי וְאֶעֱנֵהוּ, שֵׁם י' שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ כְּלָל, אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁבָּרָא הַכֹּל, וְאֵין מִי שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא שֶׁנִּבְרָא,

כְּמוֹ מַיִם שֶׁהוּא בּוֹרֵא אֶת הָעֲשָׂבִים וּמְגַדֵּל אוֹתָם וְהוּא נִבְרָא, אֲבָל זֶה בָּרָא וְלֹא נִבְרָא, הוּא שֶׁאֵין אֱלוֹ"הַּ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ.

אָמַר לֵיהּ אַבָּא מַאי או"י הו"י, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הַאי אִיהוּ כַּד אִסְתַּלַּק א מִן אהי"ה, עִם י"ו מִן יהו"ה, אִתְעֲבִיד או"י, אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי הַאי א דְתַמָּן ו"י לְעֵילָּא מִן א' מִן אהי"ה אִיהִי, וּמִכָּל שְׁמָהָן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִית א' דְּאִיהִי בְּדִיּוּקְנָא דָא יו"ד, י' לְעֵילָּא ו' בְּאֶמְצַע ד' לְתַתָּא, וְדָא א' מִן אהי"ה, א' מִן אדנ"י, אֲבָל הַאי א סוֹפָהּ כִּתְחִלָּתָהּ וּתְחִלָּתָהּ כְּסוֹפָהּ, וּבָהּ אָמַר עִלַּת הָעִלּוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן (ישעיהו מד ו), וּבְאָת ו' דְּאֶמְצָעִיתָא וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם.

אָמַר לוֹ: אַבָּא, מַה זֶּה או"י הו"י? אָמַר לוֹ: בְּנִי, זֶהוּ כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק א מִן אהי"ה, עִם י"ו מִן יהו"ה נַעֲשֶׂה או"י. אָמַר לוֹ: אִם כָּךְ, הָא' הַזּוֹ שֶׁשָּׁם ו"י לְמַעְלָה מִן א', מִן אהי"ה הִיא, וּמִכָּל הַשֵּׁמוֹת. אָמַר לוֹ: בְּנִי, יֵשׁ א שֶׁהִיא בְּדָמוּת זֶה: יו"ד, י' לְמַעְלָה ו' בָּאֶמְצַע ד' לְמַטָּה, וְזוֹ א' מִן אהי"ה, א' מִן אדנ"י, אֲבָל הָא' הַזּוֹ, סוֹפָהּ כִּתְחִלָּתָהּ, וּתְחִלָּתָהּ כְּסוֹפָהּ, וּבָהּ אָמַר עִלַּת הָעִלּוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן, וּבָאוֹת ו' שֶׁל הָאֶמְצַע וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם.

אָמַר לֵיהּ הָא וַדַּאי אִתְגַּלְיָא לִי מַה דְּלָא יְדַעְנָא עַד הַשְׁתָּא, וְלָא עָתִיד לְאִתְגַּלְיָא עַד יוֹמִין דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי אִשְׁתְּמוֹדָּע דְּאִית אָדָם קַדְמוֹן לְכָל קַדּוּמִים, וְאִית אָדָם אָחֳרָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הָכִי הוּא וַדַּאי, אָדָם דְּבָרָא לֵיהּ עִלַּת הָעִלּוֹת בְּדִיּוּקְנָא דִּילֵיהּ סָתִים וְנָעִיז, הַאי גָּרַם דְּאִסְתַּלַּק עִלַּת הָעִלּוֹת, אָדָם תִּנְיָינָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה, וְאָדָם תְּלִיתָאָה חָאב בְּמַעֲשֶׂה, דְּתִתַּלַּת אָדָם אינוּן, אָדָם דִּבְרִיאָה, אָדָם דִּיצִירָה, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, דְּלַאו כָּל חוֹבִין שָׁוִין.

אָמַר לוֹ: הֲרֵי וַדַּאי הִתְגַּלָּה לִי מַה שֶּׁלֹּא יָדַעְתִּי עַד עַכְשָׁו וְלֹא עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת עַד הַיָּמִים שֶׁיָּבֹא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. אָמַר לוֹ: אִם כָּךְ, נוֹדַע שֶׁיֵּשׁ אָדָם קַדְמוֹן לְכָל קַדּוּמִים, וְיֵשׁ אָדָם אַחֵר. אָמַר לוֹ: בְּנִי, כָּךְ הוּא וַדַּאי, הָאָדָם שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ עִלַּת הָעִלּוֹת בִּדְמוּתוֹ, סָתוּם וְגָנוּז, זֶה גָּרַם שֶׁהִסְתַּלֵּק עִלַּת הָעִלּוֹת. אָדָם הַשֵּׁנִי חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה, וְאָדָם שְׁלִישִׁי חָטָא בְּמַעֲשֶׂה, שֶׁשְּׁלֹשָׁה אָדָם הֵם, אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אָדָם שֶׁל יְצִירָה, וְאָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, שֶׁאֵין כָּל הַחֲטָאִים שָׁוִים.

אָמַר לֵיהּ בְּרִי עִם כָּל דָּא הֲוָה ה' קַיְימָא קַמֵּיהּ דְּאָדָם, בָּתַר דְּאָתוּ עֵרֶב רַב וְעָבְדוּ יַת עָגְלָא, גָּרְמוּ דְּאִסְתַּלַּק ה' לְגַבֵּי ו"י, וְאִתְעֲבִיד הו"י, וּמָאן גָּרַם דָּא, הוֹי גּוֹי חוֹטֵא (ישעיהו א ד), וְאִשְׁתְּאַרַת ה' בַּתָּרָאָה יְחִידָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, דִּבְקַדְמֵיתָא וַתֵּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶן (רות א יט) ה"ה, לְבָתַר אִסְתַּלְקַת ה' עִלָּאָה, אִשְׁתְּאַרַת ה' תַּתָּאָה בַּתָּרָאָה יְחִידָה, בָּתַר דְּאִתְעָרְבוּ טוֹב עִם רָע, מַה דְּאַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, גָּרְמוּ דְּנַלַּת שְׁכִינְתָּא וְאִתְעָרְבַת בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא, (ס"א בין אומין דעלמא ובנהא עמה) וּמְנַטְרָא לוֹן (ס"א לנטרא לה) בְּגָלוּתָא,

בְּהַהוּא זִמְנָא נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל אַתְוָוי דְּאִסְתַּלְקוּ בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן כו'.

אָמַר לוֹ: בְּנִי, עִם כָּל זֶה הָיְתָה ה' עוֹמֶדֶת לְפָנַי אָדָם, אַחַר שֶׁבָּאוּ עֵרֶב רַב וְעָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל, גָּרְמוּ שֶׁתִּסְתַּלֵּק ה' לְוֹ"י וְנֶעֶשְׂתָה הו"י, וּמִי גָּרַם אֶת זֶה? הוֹי גּוֹי חוֹטֵא, וְנִשְׁאֲרָה ה' אַחֲרוֹנָה יְחִידָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, שֶׁבַּתְּחִלָּה וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן, ה"ה, אַחַר כְּךָ הִסְתַּלְּקָה ה' הָעֶלְיוֹנָה, וְנִשְׁאֲרָה ה' הַתַּחְתּוֹנָה יְחִידָה. אַחַר שֶׁהִתְעָרְבוּ טוֹב עִם רָע, מַה שֶּׁהִפְרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, גָּרְמוּ שֶׁגָּלְתָה שְׁכִינָה וְהִתְעָרְבָה בֵּין הָאֻמּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם (בין אמות העולם ובניה עמה) וְשׁוֹמֶרֶת אוֹתָם (לשמר אותם) בַּגָּלוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל אוֹתְיוֹתָיו שֶׁהִסְתַּלְּקוּ בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן כו'.

תקונא עשרין, וחד ועשרין

דף מב:

(דף מב ע"ב) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אלהי"ם מ"י אֵלֶּ"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו מ כו) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּ"ה.

תִּקּוּן עֶשְׂרִים, וְאֶחָד וְעֶשְׂרִים, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֱלֹהִי"ם מ"י אֵלֶּ"ה, עֲלָיו נֶאֱמַר שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי"י בָּרָא אֵלֶּ"ה.

בְּרֵאשִׁית, נָחִתוּ תַּמָּן תְּרֵין סָבִין, וְאָמְרִין אִתְעַסָּקְנָא בְּמַה דַּהֲוֵיתוּן וַאֲנַן לָא הֲוֵינָן (נ"א ולא הוינן), וְדָא ב' תְּרֵין רֵאשִׁית.

בְּרֵאשִׁית, יָרְדוּ שָׁם שְׁנֵי זְקֵנִים, וְאוֹמְרִים הִתְעַסַּקְנוּ בְּמַה שֶׁהָיִיתֶם, וְאָנוּ לֹא הָיִינוּ (ולא היינו), וְזֶה ב', שְׁנֵי רֵאשִׁית.

הָא סָבָא עִלָּאָה קָא נָחִית בֵּינַיְיהוּ, אָמַר הָא אֲנַן חַד, וּתְלַת הֲוֵינָן וּכְעַן אֲנַן חַד, אלהי"ם וַדַּאי מ"י בָּרָא אֱלֹהָ"ה, מ"י בָּרָא בְּאִלֵּין תְּלַת, וְאֵיהִי רְבִיעָאָה, וּשְׁבִיעָאָה, (ס"א וחמשאה), (וס"א ותשיעאה).

הִנֵּה הַזָּקֵן הָעֶלְיוֹן יָרַד בֵּינֵיהֶם. אָמַר: הֲרֵי אָנוּ אֶחָד וְשָׁלֹשׁ הָיִינוּ, וְכֵעֵת אָנוּ אֶחָד, אֱלֹהִי"ם וַדַּאי, מ"י בָּרָא אֵלֶּ"ה, מִי בָרָא בְּאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ, וְהִיא רְבִיעִית וּשְׁבִיעִית (וחמישית) (ותשיעית).

בְּרֵאשִׁית אִינּוּן שִׁית סָבִין, וּמָאן נִינְהוּ אֶת הַשָּׁמַיִם, וְאֶת הָאָרֶץ, הָא אֲנַן שִׁבְעָה וּתְלַת גְּנִיזִין עֲלַיְיהוּ.

בְּרֵאשִׁית הֵם שִׁשָּׁה זְקֵנִים, וּמִי הֵם? אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, הֲרֵי אָנוּ שִׁבְעָה, וּשְׁלֹשָׁה גְּנוּזִים עֲלֵיהֶם.

בְּאִלֵּין שִׁבְעָה סָבִין וּבַת שְׁבַת יְחִידָה לְקַבְלַיְיהוּ שִׁבְעָה, וּבְגִין דָּא הָא אֲנַן שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, חַד עוּלֵימָא הֲוָה מְזַנֵּב אַבַּתְרַיְיהוּ,

בְּשִׁבְעַת הַזְּקֵנִים הַלָּלוּ וּבַת, שֶׁבַּת יְחִידָה כְּנֶגְדָּם שִׁבְעָה, וּמִשּׁוּם זֶה הֲרֵי אָנוּ שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, עֶלֶם אֶחָד הָיָה מְזַנֵּב אַחֲרֵיהֶם.

וְאִלֵּין סָבִין אַעְרְעוּ בְּבוֹצִינָא קַדִּישָׁא וְחַבְרוֹי, אָמְרוּ לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, אַנְתְּ וַחֲבָרָךְ אַשְׁכַּחְתּוּן חַד עוּלֵימָא דְּאִיהוּ בְּאָרְחָא מְזַנֵּב אֲבַתְרַיְיכוּ.

וְאִלּוּ הַזְּקֵנִים פָּגְשׁוּ אֶת הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וַחֲבֵרָיו, אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי רַבִּי, אַתָּה וַחֲבֵרֶיךָ מְצָאתֶם עֶלֶם אֶחָד שֶׁהוּא בַדֶּרֶךְ מְזַנֵּב אַחֲרֵיכֶם?

אָמַר לוֹן, אַעַרְעָנָא בְּמַשְׁרְיָין סַגִּיאִין דַּהֲווֹ קָא אַתְיָין מִקֶּרֶבָא דְּחִוְיָא, וְאִנּוּן מַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין דְּנָחְתִין מְזַרְזָן לְקַבְּלָא צְלוֹתִין, מִסִּטְרָא דְּחַמְשִׁין אַתְוָון דְּמִיַּחֲדִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹמָא, דִּבְהוֹן וַחֲמוּשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם (שמות יג יט), דְּמַלְאָכִין דְּנָחְתִין לְאַנָּחָא קָרְבָּא, דְּקָא מְמַנָּן עַל צְלוֹתִין, כֻּלְּהוּ הֲווֹ נָחְתִין (ס"א סלקין) בְּתוּקְפָּא דִּגְבוּרָה, כַּד נָצְחִין לְחִוְיָא, וְכַמָּה חֲיָלִין דִּילֵיהּ דְּקָא רָדְפִין אַבַּתְרַיְיהוּ, בְּכַמָּה חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִינּוּן מָארֵי צְלוֹתִין, וּמִסְתַּכְּלִין בְּשֵׁם יהו"ה דְּאִיהִי בִּינָה, דְּנָחְתָא עֲלַיְיהוּ בְּתוּקְפָּא דִּגְבוּרָה, כֻּלְּהוּ נָפְלִין מִקִּיּוּמַיְיהוּ, וְאִתְקַיַּים בְּהוּ סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם (שם טו א), דָּא יָם נ' שַׁעֲרֵי בִינָה, חַמְשִׁין אַתְוָון דְּקְרִיאַת שְׁמַע.

אָמַר לָהֶם: פָּגַשְׁנוּ מַחֲנוֹת רַבִּים שֶׁהָיוּ בָאִים מֵהַקֶּרֶב שֶׁל הַנָּחָשׁ, וְהֵם מַחֲנוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁיּוֹרְדִים מְזֹרָזִים לְקַבֵּל הַתְּפִלּוֹת, מִצַּד שֶׁל חֲמִשִּׁים הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן מְיַחֲדִים יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם, שֶׁבָּהֶם וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁהַמַּלְאָכִים שֶׁיּוֹרְדִים לְעָרֹךְ הַקְּרָב, שֶׁמְּמֻנִּים עַל תְּפִלּוֹת, כֻּלָּם הָיוּ יוֹרְדִים (עולים) בְּתֹקֶף הַגְּבוּרָה, כְּשֶׁמְּנַצְּחִים אֶת הַנָּחָשׁ, וְכַמָּה חֲיָלוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, בְּכַמָּה חֲטָאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהֵם בַּעֲלֵי תְּפִלּוֹת, וּמִסְתַּכְּלִים בְּשֵׁם יהו"ה שֶׁהִיא בִּינָה, שֶׁיּוֹרֶדֶת עֲלֵיהֶם בְּתֹקֶף הַגְּבוּרָה, כֻּלָּם נוֹפְלִים מִקִּיּוּמָם, וּמִתְקַיֵּם בָּהֶם סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, זֶה יָם, נ' שַׁעֲרֵי בִינָה, חֲמִשִּׁים הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע.

אָמְרוּ לֵיהּ וּלְחַבְרֵיהּ הֲוָה לְכוּ לְעַיְינָא לְאִסְתַּכְּלָא בָתַר הַהוּא דְּמְזַנֵּב בָּתַר צְלוֹתִין דְּאִינּוּן חַלָּשִׁין, וְלֵית לוֹן רְשׁוּ לְסַלְקָא עִם אָחֳרָנִין וּלְפָרְחָא עִמְּהוֹן לְעֵילָא, וּבְגִין אִינּוּן צְלוֹתִין חַלָּשִׁין אִתְּמַר (דברים כה יח) וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, (ישעיה יא ו) דְּנַעַר קָטָן נוֹהֵג בָּם.

אָמְרוּ לוֹ וְלַחֲבֵרִים: הָיָה לָכֶם לְעַיֵּן לְהִסְתַּכֵּל אַחַר אוֹתוֹ שֶׁמְּזַנֵּב אַחַר הַתְּפִלּוֹת שֶׁל אוֹתָם שֶׁהֵם חֲלָשׁוֹת, וְאֵין לָהֶן רְשׁוּת לַעֲלוֹת עִם הָאֲחֵרוֹת וְלִפְרֹחַ עִמָּן לְמַעְלָה, וּבִשְׁבִיל אוֹתָן תְּפִלּוֹת הַחַלָּשׁוֹת, נֶאֱמַר וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, שֶׁנַּעַר קָטָן נוֹהֵג בָּם.

דְּאִלֵּין עֶשֶׂר סְלִקִין בְּיוּ"ד ה"א וא"ו ה"י, וְכָל חַד אִית לֵיהּ צְלוֹתֵיהּ, וְאִם חָסֵר חַד מִנַּיְיהוּ אֲפִילּוּ בַּתְרָאָה, לָא סָלִיק צְלוֹתָא דִּילֵיהּ עִמֵּיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ עַנְיָא, וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְסַלְקָא צְלוֹתֵיהּ עִם אָחֳרָנִין, כֻּלְּהוּ צְלוֹתִין מִתְעַכְּבָן לְסַלְקָא, עַד דְּהַהִיא צְלוֹתָא דְּעַנְיָא סְלִיקַת, וּבְגִין דָּא תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף (תהלים קב א), דְּכֻלְּהוּ מִתְעַטְּפִין בְּגִינָהּ, עַד דְּאִיהִי סָלְקָא עִמְּהוֹן, דְּלֵית פְּרוּדָא בָּהּ מִנַּיְיהוּ.

שֶׁאֵלּוּ הָעֲשָׂר עוֹלִים בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"י, וּלְכָל אֶחָד יֵשׁ אֶת תְּפִלָּתוֹ, וְאִם חָסַר אֶחָד מֵהֶם, אֲפִלּוּ אַחֲרוֹן, לֹא עוֹלָה הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ עִמּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עָנִי, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּתוֹ עִם הָאֲחֵרִים, כָּל הַתְּפִלּוֹת מִתְעַכְּבוֹת לַעֲלוֹת, עַד שֶׁאוֹתָהּ תְּפִלָּה שֶׁל הֶעָנִי עוֹלָה, וּמִשּׁוּם זֶה תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, שֶׁכֻּלָּם מִתְעַטְּפוֹת בְּגָלָלָהּ, עַד שֶׁהִיא עוֹלָה עִמָּהֶם, שֶׁאֵין פֵּרוּד בָּהּ מֵהֶם.

וּצְלוֹתָא דְּעָנִי אִיהוּ שְׁכִינְתָּא, מָאן עָנִי דָּא צַדִּיק, וְהַאי צְלוֹתָא אִתְקְרִיאַת עֶקֶב לְגַבֵּי צְלוֹתִין אָחֳרָנִין, וּבְגִינָהּ אִתְמַר אֲפִילּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֶקֶבוֹ לֹא יַפְסִיק, אַף עַל גַּב דְּסָחִיר לָהּ לְהַאי נְקוּדָה דְּאִיהִי קוֹצָא דְּאַת ד', בְּכַמָּה חוֹבִין לְאוֹלָפָא קַטֵּיגוֹרָא עַל בְּנוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, לֹא יַפְסִיק לְהַהִיא נְקוּדָה, דְּאִם יַפְסִיק, בְּגִינֵיהּ אִסְתַּלַּק קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד, וְאִשְׁתְּאַר אַחֵר, דְּאִיהוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ בַּעֶקֶבוֹ, דִּבְגִין חִוְיָא לָא יַפְסִיק, וְלָא אִסְתַּלַּק קוֹצָא דְּאַת ד' מִן אֶחָד, אֲבָל בְּגִין עַקָּרֵב אִסְתַּלַּק, וְאִיהוּ פּוֹסֵק, וּבָרַח מִנֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית לט יב) וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה.

וּתְפִלַּת הֶעָנִי הִיא שְׁכִינָה, מִי הֶעָנִי? זֶה צַדִּיק, וְהַתְּפִלָּה הַזּוֹ נִקְרֵאת עֶקֶב אֶל הַתְּפִלּוֹת הָאֲחֵרוֹת, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אַף עַל גַּב שֶׁסּוֹבֵב אֶת הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ שֶׁהִיא הַקּוֹץ שֶׁל אוֹת ד', בְּכַמָּה חֲטָאִים לְלַמֵּד קַטֵּגוֹרְיָא עַל בְּנֵי הַשְּׁכִינָה, לֹא יַפְסִיק אֶת אוֹתָהּ נְקֻדָּה, שֶׁאִם יַפְסִיק, בִּגְלָלוֹ מִסְתַּלֵּק הַקּוֹץ מִן ד' מִן אֶחָד, וְנִשְׁאָר אַחֵר, שֶׁהוּא נָחָשׁ כָּרוּךְ בַּעֲקֵבוֹ, שֶׁבִּגְלַל הַנָּחָשׁ לֹא יַפְסִיק, וְלֹא מִסְתַּלֵּק הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' מִן אֶחָד, אֲבָל בִּשְׁבִיל עַקָּרֵב מִסְתַּלֵּק וְהוּא פּוֹסֵק, וּבוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה.

דף מג.

אַדְהָכִי הָא עוּלֵימָא דְּקָא אִזְדַּמַּן לְגַבַּייהוּ, מְחַמֵּר אַחֵר בְּעִירָן, אָמַר לוֹן מַהוּ וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ, אֶלָּא עַקָּרֵב אִיהִי עֶקֶר ב', דְּעֶקָּרֵת בֵּיתָא דִּשְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ בִּגְדוֹ דְּחִוְיָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה, כַּד חִוְיָא אַתְיָא לְאִתְחַבְּרָא עִם גּוּפָּא אָדָם יָשָׁן, דְּאָמְרַת שִׁכְבָה עִמִּי, חֲצוּפָּה זוֹנָה, אִתְּמַר בָּאוֹת בְּרִית וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה. (נ"א כ"י ובגין דא אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, אף על גב דסתיר לה להההיא נקודה דאת ד' לא יפסיק, דאי יפסיק בגיניה אסתלק קוצא מן ד' דאחד ואשתאר אחר דאיהו נחש כרוך בגין דחויא לא יפסיק ולא אסתלק, ואיהו פוסק וברחת מניה, אבל עקרב יפסיק, כמה דעבד יוסף צדיקא הדא הוא דכתיב וינח בגדו אצלה וינס וכו'. אדהכי הא עולימא קא אזדמן לגבייהו מחמר בתר בעירן, אמר לון מאי וינח בגדו אצלה וכו', אלא עקרב עקר ב', דעקר ביתא דשכינתא, כד בעיא לאתחברא עם צדיקייא צריך לאפסקא מניה, ולא יתהני מיניה ואפילו (דף מג ע"א) ממשכא דיליה, לך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב הדא הוא דכתיב וינח בגדו אצלה, משכא דיצר הרע, ודא בגדו דחוייא עבודה זרה, כד איהו קא אתייא לאתחברא עם צדיקייא ואמרה שכבה עמי חצופה זונה, איתמר באות ברית וינס ויצא החוצה).

בֵּין כָּךְ הֲרֵי עֻלֵּם הִזְדַּמֵּן לָהֶם, מְחַמֵּר אַחַר הַבְּהֵמוֹת. אָמַר לָהֶם: מַה זֶּה וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ? אֶלָּא עַקְרֵב הוּא עַקֹּר ב', שֶׁעָקְרָה אֶת בֵּית הַשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ בִּגְדוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ, שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, כְּשֶׁהַנָּחָשׁ בָּא לְהִתְחַבֵּר עִם גּוּף אָדָם יָשָׁן, שֶׁאוֹמֶרֶת שִׁכְבָה עִמִּי, חָצוּפָה זוֹנָה, נָאֱמַר בְּאוֹת בְּרִית וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה. (כ"י נ"א, ומשום זה, אפלו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, אף על גב שמסתיר את אותה נקדה של אות ד', לא יפסיק, שאם יפסיק, בגללו מסתלק הקוץ מד' של אחד, ונשאר אחר, שהוא נחש כרוך, משום שנחש לא יפסיק ולא הסתלק, והוא פוסק ובורחת ממנו, אבל עקרב יפסיק, כמו שעשה יוסף הצדיק. זהו שכתוב וינח בגדו אצלה וינס וכו'. בין כך הרי העלם הזדמן אליהם מחמר אחר הבהמות, אמר להם: מה זה וינח בגדו אצלה וכו'? אלא עקרב עקר ב', שעקר את בית השכינה. כשרוצה להתחבר עם הצדיקים, צריך להפסיק ממנו ולא יהנה ממנו, ואפלו מן העור שלו. לך לך, אומרים לנזיר, סביב סביב, ולכרם אל תקרב, זהו שכתוב וינח בגדו אצלה, העור של יצר הרע, וזהו בגדו של הנחש עבודה זרה, כשהוא בא להתחבר עם הצדיקים ואמרה שכבה עמי, חצופה זונה, נאמר באות ברית וינס ויצא החוצה).

אָמְרוּ לֵיהּ מָאן אַנְתְּ, אָמַר לוֹן אֲנָא אִיהוּ בְּרָא דְנוּנָא חָדָא, דְּשָׁט בְּיַמָּא רַבְרְבָא, וּבְלַע כָּל נוּנִין דְּיַמָּא וְאַפֵּיק לְהוֹן חַיִּים לְבָר, וּלְזִמְנִין אִיהוּ נָפִיק בְּיַבָּשְׁתָּא, לְקַיְימָא בֵּיהּ (בראשית מח טז), וְיִדְגּוּ לָרֹוב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, תַּוְוהוּ, אָמְרוּ לֵיהּ, בָּתַר דְּלֵית רְעוּתָךְ לְגַלָּאָה מָאן אַנְתְּ וּבְרָא דְמָאן אַנְתְּ, מָאן אִיהוּ (נ"א מאי איהו) אֲתַר דְּדוּכְתָּךְ, אָמַר לוֹן אֲתַר דְּדוּכְתִּי אִיהוּ מַגְדְּלָא חָדָא דְפָרַח בַּאֲוִירָא תַּוְוהוּ.

אָמְרוּ לוֹ: מִי אַתָּה? אָמַר לָהֶם: אֲנִי הוּא בֵּן שֶׁל דָּג אֶחָד שֶׁשָּׁט בַּיָּם הַגָּדוֹל, וּבוֹלֵעַ כָּל דְּגֵי הַיָּם, וּמוֹצִיא אוֹתָם חַיִּים הַחוּצָה, וְלִפְעָמִים הוּא יוֹצֵא בַּיַּבָּשָׁה לְקַיֵּם בּוֹ, וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. תָּמְהוּ. אָמְרוּ לוֹ: אַתָּה שֶׁאֵין בְּרִצוֹנְךָ לְגַלּוֹת מִי אַתָּה וּבְנוֹ שֶׁל מִי אַתָּה, מִי הוּא (מה הוא) אֲתַר שֶׁל מְקוֹמְךָ? אָמַר לָהֶם: אֲתַר מְקוֹמִי הוּא מִגְדָּל אֶחָד שֶׁפּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר. תָּמְהוּ.

אָמְרוּ לֵיהּ לָא תֵּימָא לָן מְדֵי (ס"א מלי), מַאי אִיהוּ אָבוּךְ, אָמַר לוֹן אַבָּא דִילִי אִיהוּ חַד נוּנָא רַבְרְבָא, דְכַד צָחֵי, אַפְתַּח פּוּמֵיהּ וּבָלַע מַיָּא דְיַמָּא, וְעַד שַׁבְעִין (ס"א שבעה) שְׁנִין לָא הֲדַר יַמָּא לְתוּקְפֵּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה יִבְטַח כִּי יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל פִּיהוּ (איוב מ כג), וְאִיהוּ בָּלַע כָּל כַּךְ מִן יַמָּא, וְאַתּוּן לָא אִשְׁתְּמוֹדַעְתּוּן מִנֵּיהּ אֶלָּא כַּד חַד, דְּאִיהוּ כ"ד סִפְרֵי דְאוֹרַיְיתָא, אֵיךְ לָא אִשְׁתְּמוֹדַעְתּוּן בֵּיהּ.

אָמְרוּ לוֹ: אַל תֹּאמַר לָנוּ דָּבָר (מלים) מִי הוּא אֲבִיךָ? אָמַר לָהֶם: אַבָּא שֶׁלִּי הוּא דָּג גָּדוֹל אֶחָד, שֶׁכְּשֶׁצָּמֵא, הוּא פּוֹתֵחַ פִּיו וּבוֹלֵעַ אֶת הַמַּיִם שֶׁל הַיָּם, וְעַד שִׁבְעִים (שבע) שָׁנִים לֹא חוֹזֵר הַיָּם לְתָקְפּוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר - יִבְטַח כִּי יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל פִּיהוּ, וְהוּא בּוֹלֵעַ כָּל כָּךְ מִן הַיָּם, וְאַתֶּם לֹא שְׁאַבְתֶּם מִמֶּנּוּ אֶלָּא כַּד אֶחָד, שֶׁהוּא עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סִפְרֵי הַתּוֹרָה, אֵיךְ לֹא הִכַּרְתֶּם אוֹתוֹ?

בְּהַהוּא זִמְנָא אִדְכַּר רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר וַדַּאי אַנְתְּ אִיהוּ בְּרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, חָדוּ בֵּיהּ, וְאָמְרוּ. בְּוַדַּאי אִי אַנְתְּ הֲוִית בְּהַאי עָלְמָא, הָוִינָן קָא נָחֲתִין מִסּוּפָוון דִּילָן, וַהֲווֹינָן אֲנַן מְחַמְּרִין בָּתַר בְּעִירָךְ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נִזְכַּר רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר: וַדַּאי אַתָּה הוּא בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא סָבָא. שָׂמְחוּ בוֹ וְאָמְרוּ: בְּוַדַּאי אִם אַתָּה הָיִיתָ בָּעוֹלָם הַזֶּה, הָיִינוּ יוֹרְדִים מִן הַסּוּסִים שֶׁלָּנוּ, וְהָיִינוּ אֲנוּ מְחַמְּרִים אַחַר בַּהֲמוֹתֶיךָ.

אָמַר לוֹן, הַהוּא חִוְיָא דְּאַתּוּן מַגִּיחִין קְרָבָא בֵּיהּ אֵיךְ אִשְׁתְּזַבְתּוּן מִנֵּיהּ, דְּאִיהוּ בָּלַע וְקָטִיל, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאִיהוּ קָטִיל לְאָדָם קַדְמָאָה, וּלְכָל דָּרִין דְּקָא אַתְיָין אַבַּתְרֵיהּ, וּבְרַתָּא אִיהִי עַל מַגְדְּלָא דְּפָרַח בַּאֲוִירָא, וּמַכְרִיזִין בְּכָל יוֹמָא בִּרְקִיעָא, דְּכָל מָאן דְּקָטִיל לְהַאי חִוְיָא, דָּיָהֲבִין לֵיהּ לְאָנְתּוּ בַת מֶלֶךְ פְּנִימָאָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, וְהַאי זָהָב אִיהוּ ז' יְמֵי בְּרֵאשִׁית, ה' חֲמֵשׁ אוֹר, ב' אִיהִי ב' מִן בְּרֵאשִׁית, עָלָהּ אִתְּמַר (שיר ז י) יָפָה כַלְּבָנָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרָאן לָהּ בְּמִתְיבְתָּא.

אָמַר לָהֶם: אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁאַתֶּם עוֹרְכִים עִמּוֹ קָרֵב, אֵיךְ נִצַּלְתֶּם מִמֶּנּוּ? שֶׁהוּא בּוֹלֵעַ וְהוֹרֵג, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא הָרַג אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן וְאֶת כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו, וְהַבַּת הִיא עַל הַמִּגְדָּל שֶׁפּוֹרַחַ בָּאֲוִיר, וּמַכְרִיזִים בְּכָל יוֹם בָּרָקִיעַ, שֶׁכָּל מִי שֶׁהוֹרֵג אֶת הַנָּחָשׁ הַזֶּה, שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ לְאִשָּׁה אֶת בַּת מֶלֶךְ הַפְּנִימִית מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, וְהַזָּהָב הַזֶּה הוּא ז' יְמֵי בְּרֵאשִׁית, ה' חֲמִשָּׁה אוֹר, ב' הִיא ב' מִבְּרֵאשִׁית, עָלֶיהָ נֶאֱמַר יָפָה כַלְּבָנָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קוֹרְאִים אוֹתָהּ בִּישִׁיבָה.

וּבְגִין דָּא כָּרוֹזָא מַכְרִיז, כַּמָּה מָארֵי תְּרֵיסִין, אִתְכַּנְּשׁוּ בְּבֵי מֶדְרָשָׁא, לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם חִוְיָא בְּגִינָהּ, וְכַמָּה תְּרֵיסִין אִתְעֲבִידוּ פְּסָקוֹת בְּגִינָהּ דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא, וַיִּפֶּן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ (שמות ב יב), לֵית בְּהוֹן דְּקָטִיל לְחִוְיָא, עַד דְּיֵיתֵי הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיִּפֶּן כֹּה וָכֹה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (בראשית מט י) עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, שִׁיל"ה מֵשֶׁ"ה, דְּאִיהִי מוֹרָשָׁה דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא בְּגִינֵיהּ אִתְּמַר בֵּיהּ עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, דִּילֵיהּ (נ"א דילה) וַדַּאי, אִיהוּ קָטִיל לְחִוְיָא.

וּמִשּׁוּם זֶה הַכְּרוֹז מַכְרִיז: כַּמָּה גִּבּוֹרִים כַּמָּה בַּעֲלֵי מְגִנִּים הִתְכַּנְּסוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ לַעֲרֹךְ קְרָב עִם הַנָּחָשׁ בִּשְׁבִילָהּ, וְכַמָּה מְגִנִּים נַעֲשׂוּ פְּסָקוֹת בִּשְׁבִיל בַּת הַמֶּלֶךְ, וַיִּפֶּן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ (שמות יב), אֵין בָּהֶם שֶׁהוֹרֵג אֶת הַנָּחָשׁ עַד שֶׁיָּבֹא הַהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּפֶּן כֹּה וָכֹה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, שִׁיל"ה מֵשֶׁ"ה, שֶׁהִיא הַמּוֹרָשָׁה שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, שֶׁלּוֹ (שלה) וַדַּאי, הוּא הָרַג אֶת הַנָּחָשׁ.

וְל"וֹ יִקְהַ"ת עַמִּי"ם (שם), בְּגִין דְּאִיהוּ בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהַ"ת בֶּן עַמְרָ"ם, בֶּן עַמָּא רָמָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דהי"א כג יז) וּבְנֵי רְחַבְיָה רַבּוּ לְמַעְלָה, וְקָטִיל לְחִוְיָא, וְחֵילֵיהּ בְּיַמָּא וּבְיַבָּשְׁתָּא וּבְרָקִיעָא, וְכַמָּה מָארֵי קְרָבִין אַגְּחוּ עִמֵּיהּ קְרָבָא עַל יַמָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קד כו) שָׁם

אֳנִיּוֹת יְהַלְּכוּן בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִינוּן אֳנִיּוֹת עַיְינִין דְּמִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, וְכַמָּה אֳנִיּוֹת מִנַּיְיהוּ אִתַּבְּרוּ וְנָפְלוּ בְּיַמָּא.

וְל"ו יְקָקֵה"ת עַמִּי"ם, מַשּׁוּם שֶׁהוּא בֶּן יִצְהָר בֶּן קְהָ"ת בֶּן עַמְרָ"ם, בֶּן עַם רָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבְנֵי רְחַבְיָה רַבּוּ לְמַעְלָה, וְהָרֹג אֶת הַנָּחָשׁ וְחֵילוֹ בַּיָּם וּבַיַּבָּשָׁה וּבָרְקִיעַ, וְכַמָּה בַּעֲלֵי קְרָבוֹת עָרְכוּ עִמּוֹ קְרַב עַל הַיָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן, בַּיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁאוֹתָן אֳנִיּוֹת, הָעֵינַיִם שֶׁמִּסְתַּכְּלוֹת בַּתּוֹרָה, וְכַמָּה אֳנִיּוֹת מֵהֶם נִשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ לַיָּם.

עַד דְּיֵיתֵי מוֹרְשָׁה דִּילֵהּ, וְקָרֵע יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, וְסוּף וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, דְּאִיהוּ חִוְיָא וּבַת זוּגֵיהּ, דְּאִיהִי סוּסְיָא דִּילֵיהּ, וְאִיהוּ אַעֲבַר עָלֵהּ לְיִשְׂרָאֵל דְּלָא טָבְעִין בָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יד כט) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם.

עַד שֶׁתָּבֹא מוֹרְשָׁה שֶׁלּוֹ, וְקוֹרֵעַ אֶת יָם הַתּוֹרָה, וְסוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ וּבַת זוּגוֹ, שֶׁהִיא הַסּוּסָה שֶׁלּוֹ, וְהוּא הֶעֱבִיר עָלֶיהָ אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא טוֹבְעִים בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם.

בְּקַדְמֵיתָא בְיַמָּא בְּהַהוּא חֹמֶר, בְּפוּרְקָנָא בַתְרַיְיתָא כֹּלָּא בְיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, מַטֶּה דִילֵיהּ דְּקָרַע בֵּיהּ יַמָּא דָא קוֹלְמוֹס, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְגַּלְיָיא זְרוֹעַ יהו"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה נג א) וּזְרוֹעַ יהו"ה עַל מִי נִגְלָתָה.

בְּרֵאשׁוֹנָה בַּיָּם בְּאוֹתוֹ חֹמֶר, בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה הַכֹּל בַּיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, הַמַּטֶּה שֶׁלּוֹ שֶׁקָּרַע בּוֹ אֶת הַיָּם, זֶה קוֹלְמוֹס, מַשּׁוּם שֶׁעָלָיו הִתְגַּלְּתָה זְרוֹעַ יהו"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּזְרוֹעַ יהו"ה עַל מִי נִגְלָתָה.

דף מג:

בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִתְעֲבַר הַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא מִן יַמָּא, שַׁלִּיט חִוְיָא קַדִּישָׁא, וּבְהַהוּא זִמְנָא (שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות), אָזְלִין אֳנִיּוֹת בְּהַבְטָחָה בְיַמָּא דְלָא טָבְעִין, דְּהָא רוּחַ סְעָרָה אִתְעֲבַר שָׁלְטָנוּתֵיהּ מִן יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא שָׁם רָמַשׂ וְאֵין מִסְפָּר וְגוֹמֵר, שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ (תהלים קד כה כו), וְיֵהֵי חָדֵי עִמְּהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים מח יד) שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָהּ וְגוֹמֵר, לְחוֹלָה כְּתִיב, וְכֻלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, (דאינון עתותי דאורייתא כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה קבעת עתים לתורה) דְּאִיהוּ עִתּוֹ דְצַדִּיק, תִּתֵּן לָהֶם יִלְקְטוּן (שם קד כח) דָּא מַנָּא, דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טז כו) שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטוּהוּ וְגוֹמֵר, מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סְטָרִין, לִוְיָתָן לְעֵילָּא דָא צַדִּיק דְּאִיהוּ כְּדָג (דף מג ע"ב) קָטָן עַל כֵּיף יַמָּא, נָחָשׁ בָּרִיחַ, דָּא הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות כו כח) הַבָּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִתְקְרֵי תִּיכוֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, תְּרֵין גַּדְפּוֹי יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְיתָא אִתְיְהִיבַת, תְּרֵין קִשְׁקְשׁוֹי תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי יַמָּא, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי (משלי ל יט) דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְּלֶב יָם, דְּאִיהוּ ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, שָׁם רָמַשׂ וְאֵין מִסְפָּר,

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר וכו', וְאִינּוּן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, דְּאִינּוּן (תהלים מה טו) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ דְּשָׁכְינְתָּא.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנַּעֲבַר אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הָרָע מִן הַיָּם, שֶׁלֹּט הַנָּחָשׁ הַקָּדוֹשׁ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן (שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות), הוֹלְכוֹת הָאֳנִיּוֹת בְּהַבְטָחָה בַּיָּם, שֶׁלֹּא טוֹבְעוֹת, שֶׁהֲרֵי רוּחַ הַסְּעָרָה הָעֲבַר שְׁלִטוֹנָהּ מֵהַיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר וְגוֹמֵר, שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לְוִיְתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ, וְיִהְיֶה שְׁמַח עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה וְגוֹמֵר, לְחוֹלָה כְּתִיב, וְכֻלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, (שהן עתות התורה, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה, קבעת עתים לתורה) שֶׁהוּא עִתּוֹ שֶׁל צַדִּיק. תִּתֵּן לָהֶם יִלְקוֹטוּן, זֶה הַמָּן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטוּהוּ וְגוֹמֵר, מִצַּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שִׁשָּׁה צְדָדִים. הַלִּוְיָתָן לְמַעְלָה זֶה הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא כְּדָג קָטָן עַל חוֹף הַיָּם. נָחָשׁ בָּרִיחַ זֶה אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנִּקְרָא תִּיכוֹן, בְּגִלַּל שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁתֵּי כְנָפָיו יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה תוֹרָה. שְׁתֵּי קַשְׁקַשּׁוֹתָיו, שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא הַיָּם, שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְּלֶב יָם, שֶׁהוּא ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר וְכוּ', וְהֵן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, שֶׁהֵן בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ שֶׁל הַשְּׁכִינָה.

חַיּוֹת קְטַנּוֹת אִלֵּין אַתְוָון דְּאדנ"י, עִם גְּדוֹלוֹת אִינּוּן אַתְוָון דְּיהו"ה, דְּאִינּוּן מֶרְכָּבוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אָתוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא לְנַשְּׁקָא לֵיהּ, פָּרַח וְלָא חָזוּ לֵיהּ וְלָא מִידֵּי.

חַיּוֹת קְטַנּוֹת - אֵלּוּ אוֹתִיּוֹת אדנ"י, עִם גְּדוֹלוֹת - הֵן אוֹתִיּוֹת יהו"ה, שֶׁהֵן הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ. בָּאוּ כָּל הַחֲבֵרִים לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, פָּרַח וְלֹא רָאוּ אוֹתוֹ וְלֹא דָּבָר.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַבָּא, וְהָא שֵׁבַע יַמִּים אִינּוּן, וְיָם עִלָּאָה אִיהוּ עַל כֻּלְּהוּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים לג יט) כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִנָּקוּ, לְמָאן אִינּוּן יוֹנְקִים, אָמַר לֵיהּ בְּרִי שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה אִינּוּן מוּצָקוֹת, וְהָכִי אִינּוּן רְקִיעִים שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְהָכִי אִינּוּן טוּרִין שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְהָכִי אִינּוּן אַרְעִין שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, יְשׁוּבִין שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְאַשְׁיָין דִּלְהוֹן תְּרֵין, וְרָזָא דְּמִלָּה שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, וְכֻלְּהוּ זָכָר וּנְקֵבָה, וּלְעֵילָּא חַד גָּנִיז וְטָמִיר, וְהָכִי אִינּוּן שֶׁבַע כָּרְסָיִין שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, שֶׁבַע הֵיכָלִין שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְהָכִי מְמַנָּן אִינּוּן שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר: אַבָּא, וַהֲרֵי שִׁבְעָה יַמִּים הֵם, וְהַיָּם הָעֶלְיוֹן הוּא עַל כֻּלָּם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִנָּקוּ, אֶת מִי הֵם יוֹנְקִים? אָמַר לוֹ: בְּנִי, שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה הֵן מוּצָקוֹת, וְכָךְ הֵם הָרְקִיעִים שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְכָךְ הֵם הֶהָרִים שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְכָךְ הֵן הָאָרְצוֹת שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, הַיְשׁוּבִים שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְהָרֹאשִׁים שֶׁלָּהֶם שְׁנַיִם, וְסוֹד הַדָּבָר - שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, וְכֻלָּם זָכָר וּנְקֵבָה, וּלְמַעְלָה אֶחָד גָּנוּז וְטָמִיר, וְכָךְ הֵם שִׁבְעָה כִּסְאוֹת שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה, וְכָךְ הַמְמֻנִּים הֵם שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה.

לִוְיָתָן דְּיַמָּא דָּא צַדִּיק, רֵישָׁא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מָטֵי עַד יַמָּא שְׁבִיעָאָה דְּאִיהִי רֵישָׁא דְּכֻלְּהוּ, וּתְרֵין גַּדְפּוֹי וּתְרֵין קַשְׁקַשִּׁין בְּאַרְבַּע יַמִּים שִׁעוּרַיְיהוּ, שִׁעוּר דִּזְנָבָא דְּחִוְיָא

מָטֵי עַד יַמָּא שְׁבִיעָאָה בַּתְרָאָה, דְּאִיהוּ כְּלִילָא שֶׁבַע יַמִּים, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים קיט קסד) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.

הַלְוַיְתָן שֶׁל הַיָּם זֶה צַדִּיק, הָרֹאשׁ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מַגִּיעַ עַד הַיָּם הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא הָרֹאשׁ שֶׁל כֻּלָּם, וּשְׁתֵּי כְּנָפָיו וּשְׁנֵי קַשְׁקַשִּׁים בְּאַרְבָּעָה יַמִּים שִׁעוּרָם, שִׁעוּר הַזָּנָב שֶׁל הַנָּחָשׁ מַגִּיעַ עַד הַיָּם הַשְּׁבִיעִי הָאַחֲרוֹן, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שִׁבְעָה יַמִּים, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, הָא מָארֵי תְּרֵיסִין קָא נָחֲתִין מִלְּעֵילָּא, מְלוּבָּשִׁין שִׁרְיָין, קַשְׁתּוֹתֵיהוֹן קַשְׁתֵּי אֵשׁ, וְרוּמְחֵיהוֹן אֶשָּׁא, וְסַיְיפֵיהוֹן לֶהָבָה, כֻּלְּהוּ מָארֵי עַיְינִין, בְּוַדַּאי הָא מָארֵי תְּרֵיסִין בְּבֵי מֶדְרָשָׁא, וְאִלֵּין בְּהוֹן יִתְעָרוּן לְאַנָּחָא קְרָבָא לְעֵילָּא.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, הֲרֵי בַּעֲלֵי הַמַּגִּנִּים יוֹרְדִים מִלְּמַעְלָה, מְלֻבָּשִׁים שִׁרְיוֹן, קַשְׁתוֹתֵיהֶם קַשְׁתוֹת אֵשׁ, וְרָמְחֵיהֶם אֵשׁ, וְחַרְבוֹתֵיהֶם לֶהָבָה, כֻּלָּם בַּעֲלֵי עֵינַיִם, בְּוַדַּאי הֲרֵי בַּעֲלֵי הַמַּגִּנִּים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְאֵלּוּ בָּהֶם יִתְעוֹרְרוּ לַעֲרֹךְ קְרָב לְמַעְלָה.

וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּהָא נוּנָא רַבְרְבָא קָא אַתְיָא, רַב הַמְנוּנָא סָבָא, וַדַּאי בְּכַמָּה נוּנִין חֲיָילִין קַדִּישִׁין דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּמִתְרַבְּיִן בְּיַמָּא, כְּעַן צָרִיךְ לְפָרְשָׁא לוֹן רְשָׁת, לְמִיהְוֵי בִּרְשׁוּת דִּילָן, וּלְמָארֵי תְּרֵיסִין מָאנֵי קְרָבָא, כְּעַן צָרִיךְ לְאַתְקָנָא בְּקִירְטָא בְּאַבְנִין דְּקִירְטָא, בְּקַשְׁתָּא בְּגִירִין דְּקַשְׁתָּא, בְּרוּמְחָא, בְּסַיְיפָא, הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה (תהלים לה ב), דְּאִית מָארֵי תְּרֵיסִין דְּאִינּוּן מַגִּיחִין בְּסוּפָנִין, וְאִית אָחֳרָנִין דְּאִינּוּן רַגְלִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר בְּמַפְקָנוּתָא דְּגָלוּתָא דְּמִצְרָאֵי, כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי וְגוֹמֵר (שמות יב לז).

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהֲרֵי הַדָּג הַגָּדוֹל בָּא, רַב הַמְנוּנָא סָבָא, וַדַּאי בְּכַמָּה דָּגִים חֲיָילוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּתְרַבִּים בַּיָּם, כְּעֵת צָרִיךְ לִפְרֹשׁ לָהֶם רָשֶׁת, לִהְיוֹת בִּרְשׁוּתֵנוּ, וּלְבַעֲלֵי הַמַּגִּנִּים כְּלֵי קְרָב, כְּעֵת צָרִיךְ לְתַקֵּן בַּקֶּלַע בְּאַבְנֵי קֶלַע, בַּקֶּשֶׁת בַּחִצִּים שֶׁל הַקֶּשֶׁת, בָּרֹמַח, בַּסַּיִף, הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה, שֶׁיֵּשׁ בַּעֲלֵי מַגִּנִּים שֶׁהֵם נִלְחָמִים עִם סוּסִים, וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁהֵם רַגְלִים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בִּיצִיאַת גָּלוּת מִצְרַיִם, כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי וְגוֹמֵר.

קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן פְּתַח וְאָמַר, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה (מיכה ו ב), מָאן רִיב, דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי רִיב יהו"ה, דְּאִיהִי רַבִּי רַב, בְּגִין בְּנָהָא, אִיהִי רִיב בְּרַבִּי וְרַבָּן וְרַבָּא, רִיב וַדַּאי בְּכֻלְּהוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים, דְּאִיהִי מְרִיבַת בְּהוֹן בְּשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּגִין בַּעֲלָהּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּלִיל שִׁית סִדְרִין.

קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן פְּתַח וְאָמַר: שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה, מִי הֲרִיב? זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא רִיב יהו"ה, שֶׁהִיא רַבִּי גָּדוֹל בְּשִׁבְיל בָּנֶיהָ, הִיא רִיב בְּרַבִּי וְרַבָּן וְרַבָּא, רִיב וַדַּאי עִם כָּל הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים, שֶׁהִיא מְרִיבָה עִמָּהֶם בְּשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה בִּשְׁבִיל בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כּוֹלֵל שִׁשָּׁה סְדָרִים.

וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיהו כז ה) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, תְּרֵי שְׁלָמֵי, חַד בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְחַד בְּצַדִּיק, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם נז ט) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק

וְלַקְרוֹב, דִּבְגָלוּתָא אִתְמַר בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מֵרַחוֹק יהו"ה נִרְאָה לִי (ירמיהו לא ב), צַדִּיק קָרוֹב לָהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (משלי כז לה) טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת, אֶחָד בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְאֶחָד בַּצַּדִּיק, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, שֶׁבַּגָּלוּת נֶאֱמַר בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מֵרָחוֹק יהו"ה נִרְאָה לִי, צַדִּיק קָרוֹב לָהּ, וּבְגָלוּתָן נֶאֱמַר טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק.

דף מד.

וּבְגִין דָּא שִׁמְעוּ הָרִים אֵלִין אֲבָהָן, אֶת רִיב יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי רִיב עִם אֲבָהָן, בְּגִין דְּמַרְחֲקִין לָהּ מִבַּעְלָהּ, דְּאִינּוּן אִתְקְרִיאוּ אֱמוֹרָאִים, וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אֶרֶץ אִלֵּין אִינּוּן תַּנָּאִים, וְאִלֵּין תַּנָּאֵי"ם אִיתְנֵי"ם בְּהִפּוּךְ (דף מד ע"א) אַתְוָון, וְאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד (צדיקים) אִיתְנֵי עוֹלָם, וְהָא אִית"ן בְּהִפּוּךְ אַתְוָון תַּנְיָ"א דְּמִסְיֵיעַ לֵיהּ בְּגָלוּתָא, וַעֲלָהּ אִתְמַר (במדבר כד כא) אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ.

וּמִשּׁוּם זֶה שִׁמְעוּ הָרִים - אֵלּוּ הָאָבוֹת, אֶת רִיב יהו"ה - זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא רִיב עִם הָאָבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁמַּרְחִיקִים אוֹתָהּ מִבַּעְלָהּ, שֶׁהֵם נִקְרְאוּ אֱמוֹרָאִים, וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אֶרֶץ - אֵלּוּ הֵם הַתַּנָּאִים, וְאֵלּוּ תַּנָּאֵי"ם אֵיתָנֵי"ם בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת, וְהֵם נֵצַח וְהוֹד, (צדיקים) אֵיתָנֵי עוֹלָם, וַהֲרֵי אֵיתָן בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת תַּנְיָ"א, שֶׁמְּסַיֵּעַ לוֹ בַּגָּלוּת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ.

וְהַאי סֶלַע (אתמר בה דלא נפיק אלא טפין טפין דמיא דאורייתא באלין פסקות ובגין ויך משה את הסלע במטהו פעמים (במדבר כ יא) דא גרים ד) לָא נָפִיק מִינָּהּ אֶלָּא טִפִּין טִפִּין זְעִיר שָׁם זְעִיר שָׁם, וְכַמָּה מַחֲלוֹקוֹת עַל אִלֵּין טִפִּין, וּמָאן גְּרִים דָּא, הַמּוֹרִים, דְּאִתְמַר בְּהוֹן כָּל הַמּוֹרֶה הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ חַיָּיב מִיתָה, וּבְגִין דָּא שִׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים, וּבְגִינַיְיהוּ וַיַּךְ מֹשֶׁה אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם, דְּאִם לָא דְּמָחָא בָּהּ לָא הֲווֹ טָרְחִין יִשְׂרָאֵל וְתַנָּאִים וְאֱמוֹרָאִין בְּאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה דְּאִיהִי סֶלַע, אֶלָּא אִתְמַר בּוֹ (שם ח) וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע וְנָתַן מֵימָיו בְּלֹא טוֹרַח, וְיִהְיֶה מִתְקַיֵּים בְּהוֹן וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד וְגוֹמֵר (ירמיה לא לג), וַהֲוָה נָפִיק מַיָּא בְּלָא קֻשְׁיָא וּמַחֲלוֹקֶת וּפְסַק, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (שם כג כט) הֲלֹא כֹּה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה הֲוָה שָׁרֵי בְּפוּמֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, דְּאִיהִי סֶלַע עַ"ל ס', דְּאִינּוּן שִׁתִּין מַסֶּכְתּוֹת, דְּהָכִי אִיהוּ סֶלַ"ע עַ"ל ס'.

וְהַסֶּלַע הַזֶּה (נאמר בה שלא יצא אלא טפות טפות של מים של התורה בפסקות הללו, ובשביל ויך משה את הסלע במטהו פעמים, זה גרם ש) לֹא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ אֶלָּא טִפּוֹת טִפּוֹת, מְעַט שָׁם מְעַט שָׁם, וְכַמָּה מַחֲלוֹקוֹת עַל הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ, וּמִי גָּרַם אֶת זֶה? הַמּוֹרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כָּל הַמּוֹרֶה הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ חַיָּב מִיתָה, וּמִשּׁוּם זֶה שִׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים, וּבִשְׁבִילָם, וַיַּךְ מֹשֶׁה אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם, שֶׁאִם לֹא שֶׁהִכָּה בּוֹ, לֹא הָיוּ טוֹרְחִים יִשְׂרָאֵל וְתַנָּאִים וְאֱמוֹרָאִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא סֶלַע, אֶלָּא נֶאֱמַר בּוֹ וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע, וְנָתַן מֵימָיו בְּלֹא טֹרַח, וְיִהְיֶה מִתְקַיֵּם בָּהֶם וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד וְגוֹמֵר, וְהָיָה יוֹצֵא מַיִם בְּלִי קֻשְׁיָה

וּמַחֲלֹקֶת וּפְסָק, מִשּׁוּם שֶׁבַּשְּׁכִינָה נֶאֱמַר הֲלֹא כֹּה דְּבָרִי כְּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, הַיְה שׁוֹרֶה בְּפִיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא סֻלָּע, עַ"ל ס', שֶׁהֵם שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת, שֶׁכָּךְ הוּא סֻלַּ"ע, עַ"ל ס'.

דִּשְׁכִינְתָּא הֲוָה נָח עַל טַנָּרָא, דִּבְכָל אֲתַר דְּבָעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעֱבַד נֵס, שְׁכִינְתָּא אַקְדְּמַת לְהַהוּא אֲתַר, וְכֵיוָן דִּשְׁכִינְתָּא הֲוָה תַּמָּן, לָא הֲוָה לֵיהּ לְמִחְאָה בַּסֶּלַע, דִּקְלָנָא הֲוַות לִשְׁכִינְתָּא דַּהֲוַות תַּמָּן דְּלָא הֲוָה לֵיהּ חֵילָא לְמֵיהַב מַיָּא, וְדָא אִיהוּ עַל אֲשֶׁר לֹא קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי (דברים לב נא), יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי (במדבר כ יב), וּבְגִין דָּא אִסְתַּלַק שְׁכִינְתָּא מִן הַסֶּלַע, דְּאִיהִי י' מִן מיטטרו"ן, וְאִשְׁתָּאַר מטטרו"ן יְבֵשָׁה, וְרָזָא דְּמִלָּה יְקָוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְגוֹמֵר (בראשית א ט), אֶחָד אִיהִי מַלְכוּת, וְתַרְאֶה הַיַּבָּשָׁה דָּא סֶלַע מטטרו"ן, דִּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (שם ב כא) וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה, מַאי בָּשָׂר, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, וְעַד דְּנָחִית לָהּ לָא עָלָה הַסֶּלַע וְלָא יָהִיב מֵימוֹי.

שֶׁשְּׁכִינָה הָיְתָה נָחָה עַל סֶלַע, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת נֵס, שְׁכִינָה הִקְדִּימָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם, וְכֵיוָן שֶׁשְּׁכִינָה הָיְתָה שָׁם, לֹא הָיָה לוֹ לְהַכּוֹת בַּסֶּלַע, שֶׁקְּלוֹן הָיָה לַשְּׁכִינָה שֶׁהָיְתָה שָׁם שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ כֹּחַ לָתֵת מַיִם, וְזֶהוּ עַל אֲשֶׁר לֹא קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי, יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי, וּמִשּׁוּם זֶה הִסְתַּלְּקָה שְׁכִינָה מִן הַסֶּלַע, שֶׁהִיא י' מִן מיטטרו"ן, וְנִשְׁאָר מטטרו"ן יְבֵשָׁה, וְסוֹד הַדָּבָר - יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְגוֹמֵר, אֶחָד הִיא מַלְכוּת, וְתַרְאֶה הַיַּבָּשָׁה, זֶה סֶלַע, מטטרו"ן, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וַיִּקָּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. מַה זֶּה בָּשָׂר? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, וְעַד שֶׁהוֹרִיד אוֹתָהּ, לֹא עָלְתָה הַסֶּלַע וְלֹא נָתַן מֵימָיו.

וּבָתַר דְּאִסְתַּלַק הַאי מַבּוּעָא מִתַּמָּן, שַׁלִּיטַת מָרָה בְּאַתְרָהָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו כג) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה, וְרָזָא דְּמִלָּה וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה וְגוֹמֵר (שם א יד), דָּא קוּשְׁיָא, בְּחֹמֶר דָּא קַל וָחֹמֶר, וְהָא אוּקְמוּהוּ.

וְאַחַר שֶׁהִסְתַּלֵּק הַמַּעְיָן הַזֶּה מִשָּׁם, שָׁלְטָה מָרָה בִּמְקוֹמָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ מָרָתָה, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה וְגוֹמֵר, זוֹ קָשְׁיָה, בְּחֹמֶר, זֶה קַל וָחֹמֶר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ.

וְהָכִי הֲווֹ יִשְׂרָאֵל עַד דְּאַחֲזֵי לוֹן עֵץ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם טו כה) וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיְמְתְּקוּ הַמָּיִם, וְדָא עֵץ הַחַיִּים, דְּאִתְרַבֵּי עַל הַהוּא מַבּוּעָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, י' מַבּוּעָא דְּאִשְׁקֵי לְאֵילָנָא דְּאִיהוּ ו', וְהַאי עֵץ מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה דְּאִינּוּן ה', וַיְמְתְּקוּ הַמָּיִם דָּא ה' בַּתְרָאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (רות א כ) קְרָאן לִי מָרָה, דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי מַעְיַן גַּנִּים דְּלִית לֵיהּ פְּסַק, טִפָּה דְּאִתְמַשְׁכָא מִן מוֹחָא, וְכַמָּה טִפִּין אִתְמַשְׁכָאן מִנַּיהּ, דְּאִינּוּן (תהלים מה טו) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ.

וְכָךְ הָיוּ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהֶרְאָה לָהֶם עֵץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיְמְתְּקוּ הַמַּיִם, וְזֶה עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהִתְגַּדֵּל עַל אוֹתוֹ הַמַּעְיָן, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, י' הַמַּעְיָן שֶׁמַּשְׁקֶה אֶת הָאִילָן שֶׁהוּא ו', וְהֵעֵץ הַזֶּה

מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שְׁנָה שֶׁהֵם ה', וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם זוֹ ה' אַחֲרוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ קָרֵאן לִי מָרָה, שֶׁשְּׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא מַעְיָן גַּנִּים שֶׁאֵין לוֹ הֶפְסֵק, טִפָּה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִן הַמֹּחַ, וְכַמָּה טִפּוֹת נִמְשָׁכוֹת מִמֶּנּוּ, שֶׁהֵן בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רַעוֹתֶיהָ.

קָרַקַפְתָּא אִיהִי סָלַע, וּמַבּוּעָא מִלְּגָאו דָּא מוֹחָא, עַל אִלֵּין טִפִּין אִתְּמַר (תהלים קכז ה) אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם וְגוֹמֵר, אֶת אוֹיְבִים בַּשַּׁעַר, דְּאִיהוּ תַּרְעָא דְצַדִּיק אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (שם קיח ב) זֶה הַשַּׁעַר לַיהוה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ.

הַקְּרָקֶפְתָּא הִיא סָלַע, וְהַמַּעְיָן מִבִּפְנִים זֶה מֹחַ. עַל הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם וְגוֹמֵר, אֶת אוֹיְבִים בַּשַּׁעַר, שֶׁזֶּהוּ שַׁעַר הַצַּדִּיק, אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר זֶה הַשַּׁעַר לַיהוה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ.

וְעוֹד שְׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהוה (מיכה ו ב), אִלֵּין תְּלַת יוּדִי"ן, וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אֶרֶץ (שם) אִלֵּין תְּלַת וָוִי"ן, דְּכֻלְּהוּ אִתְּרַמִּיזוּ בְּוַיְכַס וַיִּבְא וַיֵּט.

וְעוֹד שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהוה, אֵלּוּ שְׁלֹשׁ יוּדִי"ם, וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אֶרֶץ, אֵלּוּ שְׁלֹשׁ וָוִי"ן, שֶׁכֻּלָּם נִרְמְזוּ בְּוַיְכַס וַיִּבְא וַיֵּט.

דף מד:

קוּם אֶלְעָזָר וּנְטֵיל קִירְטָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא (ואקיף לה תנא), וּזְרִיק מִנָּהּ אִיהִי אֶבֶן טִפָּה קַדִּישָׁא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ב ו) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, (ובגין דא) (דף מד ע"ב) אִסְתַּלְקַת עִזְקָא מִן א' מִן זרק"א, לְקַבְּלָא עֲלָהּ אֶבֶן יְקָרָה דְּאִיהִי טִפָּה, וּמִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, כַּד סְלִיקַת, סְלִיקַת בְּאִימָּא, דְּאִיהוּ א' מִן אדנ"י אהי"ה, וְעַל מָאן סְלִיקַת, עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ ו', דְּאִיהִי כְּרִיכָא בֵּיהּ כְּעִזְקָא בְּאֶצְבָּעָא, וּסְלִיקַת בְּד' מִן אדנ"י, דְּאִינּוּן תְּרִין דְּרוֹעִין וּתְרִין שׁוֹקִין, עַד דְּסָלִיק לְאֶת י' דְּאִיהִי אַבָּא חָכְמָה י' עִלָּאָה, בְּגִין דְּמִתַּמָּן אִתְּנְטִילַת, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ג יט) יהוה"ה בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ, וּנְטִילַת נְבִיעוּ וְשַׁקְיוּ מִנֵּיהּ לְעֵילָּא, בְּקוֹצָא דִּילֵיהּ לְעֵילָּא, וּבְאֶמְצָעִיתָא, וּבְקוֹצָא דִּילֵיהּ לְתַתָּא, וְכַד נָחְתַת, נָחְתַת כְּלִילָא מִתְּלַת טִפִּין, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בָּהּ הוֹלֵךְ סָגוֹלְתָּ"א.

קוּם אֶלְעָזָר וְטוֹל אֶת הַקֶּלַע, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, (והקף אותה בכתר), וּזְרֹק מִן הָאֶבֶן הַהִיא טִפָּה קְדוֹשָׁה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, (ומשום זה) הִסְתַּלְּקָה הַטַּבַּעַת מִן א' מִן זַרְקָ"א, לְקַבֵּל עָלֶיהָ אֶבֶן יְקָרָה שֶׁהִיא טִפָּה, וּמִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. כְּשֶׁעָלְתָה, עָלְתָה בָּאֵם, שֶׁהוּא א' מִן אדנ"י אהי"ה, וְעַל מָה עָלְתָה? עַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא ו', שֶׁהִיא כְּרוּכָה בּוֹ כְּטַבַּעַת בְּאֶצְבַּע, וְעוֹלֶה בְּד' מִן אדנ"י, שֶׁהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, עַד שֶׁעוֹלֶה לָאוֹת י', שֶׁהִיא אַבָּא חָכְמָה י' עֶלְיוֹנָה, מְשׁוּם שֶׁמִּשָּׁם נִטְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהוה"ה בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ, וְנוֹטֶלֶת נְבִיעָה וְהַשְׁקָאָה מִמֶּנּוּ לְמַעְלָה, בְּקוֹץ שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה, וּבָאֶמְצַע, וּבְקוֹץ שֶׁלּוֹ לְמַטָּה, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת, יוֹרֶדֶת כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשׁ טִפּוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהּ הוֹלֵךְ סָגוֹלְתָּ"א.

וְאִתְקְרִיאַת י' י' בְּתַלַת יוּדִי"ן, י' עִלָּאָה אִיהִי עַל רֵישָׁא דְא, דְּאִיהִי כֶּתֶר עִלָּיוֹן עַל כָּל עִלָּאִין, וּלְבָתַר נְחִיתַת בְּאֶמְצָעִיתָא וְנָטְלָא מִתַּמָּן (בעמודא דאמצעיתא) (נ"א באמצע), וּלְבָתַר נְחִיתַת לְתַתָּא בְּאַתְרָהָא י' דְּאִיהִי לְתַתָּא מִן א.

וְנִקְרֵאת י' י' בְּשָׁלֹשׁ יוּדִי"ן, י' עֶלְיוֹנָה הִיא עַל רֹאשׁ הָא', שֶׁהִיא כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים, וְאַחַר כְּךָ יוֹרֶדֶת בֶּאֱמְצַע, וְנוֹסַעַת מִשָּׁם (בעמוד האמצעי) (באמצע), וְאַחַר כְּךָ יוֹרֶדֶת לְמַטָּה בִּמְקוֹמָהּ י' שֶׁהִיא לְמַטָּה מִן א.

קֻם עוּלֵימָא בָּתַר טוּלָא, אָמַר רַבִּי רַבִּי הָא טְפָּה קָא נָחְתָא, טוֹל קֶשֶׁת בִּידָךְ, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּאָצְבְּעָא וְעִזְקָא בֵּיהּ, טוֹל לֵיהּ וּדְרֹךְ (ס"א וזרקה) לֵיהּ לְגַבָּהּ, דְּקַבֵּילַת לָהּ עֲלֵיהּ, דְּהָא כַּד סְלִיקַת מִתַּתָּא לְעֵילָא עַל רֵישָׁא דְאַת ו', אִיהוּ כְּרוּמְחָא ו', אִתְאָרְכַת בֵּיהּ כְּשַׁרְבִיטָא דְכֹכָבָא, וְכַד סְלִיקַת לְעֵילָא שַׁרְיָא עֲלָהּ י' וְאִתְעֲבִידַת ז', וַדַּאי תַּגָּא עַל רֵישָׁא דְסֵפֶר תּוֹרָה, כֵּיוָן דְּנָחַתַת, צָרִיךְ לְמִדְרֹךְ קֶשֶׁת לְגַבָּהּ דְּאִיהוּ צַדִּיק, וּמִנַּיהּ נְחִיתַת וְאִזְדְּרִיקַת בַּאֲתָרָהָא.

קֻם עֻלֵּם מֵאַחַר הַצֵּל, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי טִפָּה יָרְדָה, טֹל קֶשֶׁת בְּיָדְךָ, שֶׁהוּא כְּמוֹ הָאֶצְבַּע וְטַבַּעַת בָּהּ, טֹל אוֹתָהּ וּדְרֹךְ (וזרק) אוֹתָהּ אֵלֶיהָ, שֶׁקִּבְּלָה אוֹתָהּ עָלֶיהָ, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁעוֹלָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה עַל רֹאשׁ הָאוֹת ו', הוּא כְּמוֹ רֹמַח ו', הִתְאָרְכָה בּוֹ כְּמוֹ שַׁרְבִיט שֶׁל הַכּוֹכָב, וּכְשֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, שׁוֹרָה עָלֶיהָ י' וְנַעֲשֵׂית ז', וַדַּאי כֶּתֶר עַל רֹאשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה. כֵּיוָן שֶׁיּוֹרֶדֶת, צָרִיךְ לִדְרֹךְ קֶשֶׁת אֵלֶיהָ, שֶׁהוּא צַדִּיק, וּמִמֶּנּוּ יוֹרֶדֶת וְנִזְרֶקֶת לִמְקוֹמָהּ.

וְחַרְבָּא דְּאִיהִי (דהא) טִפָּה אִיהִי חַתִּיכַת לָהּ לְתַלַת טִפִּין, בְּגִין דְּאַזְיְלַת סָגוֹלְתָּא, דְּכַד נְחִיתַת עָלָהּ הָוָה י', וּלְבָתַר חַתִּיכַת לָהּ לְתַלַת, לְמֶהֱוֵי תַּגָּא וַעֲטָרָה בֶּרֵישָׁא דִּתְלַת אֲבָהָן, דְּתִהֵא כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְדָא רָזָא דְ [ציור] תְּלַת תַּגִּין עָלָהּ.

וְהַחֶרֶב שֶׁהִיא שֶׁל הַטִּפָּה (הזו), הִיא חוֹתֶכֶת אוֹתָהּ לְשָׁלֹשׁ טִפּוֹת, בְּגִלַּל שֶׁהוֹלֶכֶת סָגוֹלְתִּ"א, שֶׁכְּשֶׁיּוֹרֶדֶת עֲלֵיהָ הִיא י', וְאַחַר כְּךָ חוֹתֶכֶת אוֹתָהּ לְשָׁלֹשׁ, לִהְיוֹת כֶּתֶר וַעֲטָרָה בְּרֹאשׁ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁתִּהְיֶה כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל שְׁלֹשָׁה תָּגִים עֲלֶיהָ.

דְּרֵישָׁא דְּחַרְבָּא אִיהִי י', גּוּפָא דְּחַרְבָּא ו', תְּרֵין פִּיפְיוֹת דִּילָהּ ה"ה, נַרְתָּקָא דִילָהּ אדנ"י, (וחרבא יהו"ה), וְכַד אִיהִי יהו"ה בַּר מִשְׁכִּינְתֵּיהּ, אִיהוּ דִין דְּחַתִּיךְ מִכָּל סִטְרָא, כַּד עָאל בְּנַרְתָּקָהּ אִתְעֲבִיד רַחֲמֵי וְלָא חַתִּיךְ דִּינִין, וְרָזָא דְּחַרְבָּא בְּנַרְתָּקָהּ, יאהדונה"י הָכִי וַדַּאי.

שֹׁרֶשׁ הַחֶרֶב הִיא י', גּוּף הַחֶרֶב ו', שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁלָּהּ ה"ה, הַנַּרְתִּיק שֶׁלָּהּ אדנ"י, (והחרב יהו"ה), וּכְשֶׁהִיא יהו"ה חוֹתֵךְ מִשְׁכִּינָתוֹ, הִיא דִּין שֶׁחוֹתֵךְ מִכָּל צַד, כְּשֶׁנִּכְנָס בַּנַּרְתִּיק נַעֲשֶׂה רַחֲמִים, וְלֹא חוֹתֵךְ דִּינִים, וְסוֹד הַחֶרֶב בְּנַרְתִּיקָהּ - יאהדונה"י כָּךְ וַדַּאי.

וּבְזִמְנָא דְיהו"ה בַּר מִשְׁכִּינְתֵּיהּ, אִתְמַר בֵּיהּ (דברים ד כג) כִּי יהו"ה אלהי"ך אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, דְּנָטִיל מִגְּבוּרָה לְאוּקְדָא עָלְמָא, י' אִתְעֲבִיד גַּחֶלֶת, ו' שַׁלְהוֹבָא דְגַחֶלֶת, ה' ה' חַד חָמֵשׁ גַּוְונִין, תְּנָיְינָא חָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּנַהֲרִין בְּהוֹן, וּבְזִמְנָא דְה' עִלָּאָה אִסְתַּלְקַת מֵה' תַּתָּאָה, אִיהִי

אָמְרָה (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי נַהֲרָא בְּגַוְונָהָא, אִתְמַר בָּהּ (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, קָמוּ תַּנָּאִים וְאֱמוֹרָאִים דְּלְעֵילָּא, וְאָמְרוּ רַבִּי רַבִּי כַּמָּה תַקִּיפָא קִירְטָא דִילָךְ, דִּי סְלִיקַת לָהּ עַד אֵין סוֹף, וּנְחִיתַת לָהּ עַד אֵין תַּכְלִית.

וּבְזִמַן שֶׁיהו"ה מְחוּץ לִשְׁכִינָתוֹ, נֶאֱמַר בּוֹ כִּי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, שֶׁנּוֹטֵל מִגְּבוּרָה לִשְׂרֹף אֶת הָעוֹלָם. י' נַעֲשֶׂה נַחֲלֶת, ו' שַׁלְהֶבֶת הַגַּחֶלֶת, ה' ה' הָאֶחָד חֲמִשָּׁה גְּוָנִים, הַשֵּׁנִי חֲמִשָּׁה אוֹרוֹת שֶׁמְּאִירִים בָּהֶם, וּבְזִמַן שֶׁה' עֶלְיוֹנָה הִסְתַּלְּקָה מֵה' תַּחְתּוֹנָה, הִיא אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּבְזִמַן שֶׁהִיא מְאִירָה בְּגַוְונָהּ, נֶאֱמַר בָּהּ וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. קָמוּ תַּנָּאִים וְאֱמוֹרָאִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְאָמְרוּ: רַבִּי רַבִּי, כַּמָּה תַּקִּיף הַקֶּלַע שֶׁלָּךְ, שֶׁהֶעֱלִיתְ אוֹתָהּ עַד אֵין סוֹף, וְהוֹרַדְתְּ אוֹתָהּ עַד אֵין תַּכְלִית.

פָּתַח כְּמִלְּקַדְמִין וְאָמַר, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה (מיכה ו ב), אֲמַר לוֹן אֲבָהָן אֲבָהָן טוּרִין רַבְרְבִין, שְׁמָעוּ, דְּהַאי אֶבֶן דְּאִתְגְּזָרַת מֵאִלֵּין טוּרִין דִּלְכוֹן, דְּאִיהִי כְּתָרָא בְּרֵישָׁא דְּכֻלְּהוּ, וְהָאֱיתָנִים דְּאִיהִי כְּתָרָא עַל כֻּלְּהוּ, אִיהִי סְלִיקַת רִיב עֲלַיְיכוּ, בְּגִין בַּעֲלָהּ, דְּאִיהִי מַבּוּעָא סְתִימָא כַּסֶּלַע, עַד דְּיֵיתֵי בַּעֲלָהּ לָא יַהֲבָא מֵימוֹי, דְּהָא לִישָׁנִין אִינּוּן כַּפַּטִּישִׁין דִּמְחָאָן בְּהַהוּא סֶלַע, וְלֵית חַד מִנַּיְיהוּ דְּאַפִּיק מִינָהּ נְבִיעוּ, בַּר מִבַּעֲלָהּ דְּיָדַע לְאַמְשָׁכָא לָהּ.

פָּתַח כְּמוֹ מִקֹּדֶם וְאָמַר: שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה. אָמַר לָהֶם: אָבוֹת אָבוֹת, הָרִים גְּדוֹלִים, שִׁמְעוּ, שֶׁהָאֱבֶן הַזֹּאת שֶׁנִּגְזְרָה מֵהֶהָרִים הַלָּלוּ שֶׁלָּכֶם, שֶׁהִיא כֶּתֶר בְּרֹאשׁ כֻּלָּם, וְהָאֱיתָנִים, שֶׁהִיא כֶּתֶר עַל כֻּלָּם, הִיא מַעֲלָה רִיב עֲלֵיכֶם בִּשְׁבִיל בַּעֲלָהּ, שֶׁהִיא מַעְיָן נִסְתָּר כַּסֶּלַע, עַד שֶׁיָּבֹא בַעֲלָהּ לֹא נוֹתֵן מֵימֶיהָ, שֶׁהֲרֵי הַלְּשׁוֹנוֹת הֵם כְּמוֹ פַּטִּישִׁים שֶׁמַּכִּים בְּאוֹתוֹ סֶלַע, וְאֵין אֶחָד מֵהֶם שֶׁמּוֹצִיא מִמֶּנּוּ נְבִיעָה פְּרָט לְבַעְלָהּ שֶׁיּוֹדֵעַ לְמָשְׁךְ אוֹתָהּ.

דף מה.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְצַלֵּי וְיָדַע לְסַלָּקָא רְעוּתֵיהּ לְעֵילָּא, דְּהָא פִּימוֹי אַפִּיק שְׁמָהָן, וְאָצְבָּעוֹי כָּתְבִין רָזִין, וְכַד סָלְקִין שְׁמָהָן (דף מה ע"א) מִפִּימוֹי, כַּמָּה עוֹפִין פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְעֵילָּא לְקַבְּלָא לוֹן, וְכַמָּה חֵיוָון דְּמֶרְכַּבְתָּא, כֻּלְּהוּ מִזְדַּמְּנִין לְגַבַּיְיהוּ לְנַטְלָא לוֹן, כָּל שֶׁכֵּן אִם שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא בִּצְלוֹתֵיהּ, וְאִסְתַּלְּקַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָזָא דְמִלָּה אִם תְּשִׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם, (תהלים סח יד), אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק לָהּ בִּצְלוֹתֵיהּ דְּמִצַּלֵּי בְּשִׁפּוּוֵי, לְעֵילָּא לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל וְיוֹדֵעַ לְהַעֲלוֹת רְצוֹנוֹ לְמַעְלָה, שֶׁהֲרֵי פִּיו מוֹצִיא שֵׁמוֹת, וְאֶצְבְּעוֹתָיו כּוֹתְבוֹת סוֹדוֹת, וּכְשֶׁעוֹלִים הַשֵּׁמוֹת מִפִּיו, כַּמָּה עוֹפוֹת פּוֹתְחִים כַּנְפֵיהֶם לְמַעְלָה לְקַבֵּל אוֹתָן, וְכַמָּה חַיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה, כֻּלָּם מְזוּדָּמִנִים אֲלֵיהֶם בִּכְדֵי לִטֹּל אוֹתָם, כָּל שֶׁכֵּן אִם שְׁכִינָה שׁוֹרָה בִּתְפִלָּתוֹ וּמִתְעַלָּה לְקֹדֶשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְסוֹד הַדָּבָר - אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתַיִם, אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל בִּשְׂפָתָיו, לְמַעְלָה אֶל בַּעְלָהּ.

בְּצִלּוֹתָא דְשַׁחֲרִית סָלְקָא בִּשְׁמָא דְאִתְקְרֵי אֵ"ל, הָאֵ"ל הַגָּדוֹל וַדַּאי, בְּצִלּוֹתָא דְמִנְחָה סְלִיקַת בִּשְׁמָא דְאִתְקְרֵי אלהי"ם, בְּצִלּוֹתָא דְעַרְבִית סְלִיקַת בִּשְׁמָא דְאִתְקְרֵי יהו"ה, וְרָזָא דְמִלָּה אֵ"ל אלהי"ם יהו"ה דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ (שם נ א).

בִּתְפִלַּת הַשַּׁחֲרִית עוֹלָה בַּשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא אֵ"ל, הָאֵ"ל הַגָּדוֹל וַדַּאי. בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה עוֹלָה בַּשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִי"ם. בִּתְפִלַּת עַרְבִית עוֹלָה בַּשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא יהו"ה, וְסוֹד הַדָּבָר - אֵ"ל אֱלֹהִי"ם יהו"ה דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ.

וְאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּצָרִיךְ בַּר נַשׁ בְּצִלּוֹתֵיהּ לְשַׁהוֹת שָׁעָה אַחַת קֳדָם דְּמְצַלֵּי, וְשָׁעָה אַחַת לְבָתַר דְּמְצַלֵּי, וְרָזָא דְמִלָּה דְּיִשְׁהֵא בְּצִלּוֹתֵיהּ שַׁעֲתָא חָדָא, בְּגִין דְּאִתְמַר (בראשית כד כא) וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֵה לָהּ מַחֲרִישׁ, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וּלְבָתַר דְּשָׁהָא לֵיהּ בַּר נַשׁ וְצָלֵי, אִם שְׁגִוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו וַדַּאי אִתְקַבַּל צְלוֹתֵיהּ.

וְאָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם בִּתְפִלָּתוֹ לְשַׁהוֹת שָׁעָה אַחַת קֹדֶם שֶׁמִּתְפַּלֵּל, וְשָׁעָה אַחַת אַחַר שֶׁמִּתְפַּלֵּל, וְסוֹד הַדָּבָר - שֶׁיִּשְׁהֶה בִּתְפִלָּתוֹ שָׁעָה אַחַת, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֵה לָהּ מַחֲרִישׁ, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וְאַחַר שֶׁשָּׁהָה אוֹתוֹ הָאִישׁ וְהִתְפַּלֵּל, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו, וַדַּאי הִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ.

וְרָזָא דְמִלָּה בַּר נַשׁ צָרִיךְ לְמִשְׁהֵא וְאִתְּתָא לְאַקְדָּמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא יב ב) אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר, (ורזא דמלה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, ועוד (תהלים קלו כג) שבשפלנו זכר לנו, ורזא דמלה שבשפלותו של אדם זכור יזכרנו לטובה).

וְסוֹד הַדָּבָר - אָדָם צָרִיךְ לִשְׁהוֹת וְהָאִשָּׁה לְהַקְדִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר. (וסוד הדבר אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, ועוד, שבשפלנו זכר לנו, וסוד הדבר שבשפלותו של אדם זכור יזכרנו לטובה).

וְעוֹד אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו, אִיהוּ רָזָא וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת (בראשית כד טו), וְרָזָא דְמִלָּה וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע (ישעיהו סה כד), זַכָּאָה אִיהוּ מַאן דְּלָא מְעַכֵּב מַטְרוֹנִיתָא לְסַלְקָא לְמַלְכָּא, דְּכָל מָאן דְּאִיהוּ צְלוֹתֵיהּ שְׁגוּרָה בְּפִימוֹ בְּלָא עִכּוּבָא, הַהוּא מְמַהֵר מַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְּאִינּוּן אֲטִימִין לִבָּא וְעַיְינִין, דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין לְמִנְדַּע בִּיקָרָא דְמָארֵיהוֹן לְרַצּוּיֵי לֵיהּ בְּשִׁכִינְתֵּיהּ, בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּפִיּוּסִים, לְנַחֲתָא לֵיהּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, כָּל שֶׁכֵּן לְאַתְעָרָא בֵּיהּ רְחִימוּ לְגַבָּהּ, כְּמָה דְתַקִּינוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה.

וְעוֹד, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו, הוּא סוֹד וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת, וְסוֹד הַדָּבָר - וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁלֹּא מְעַכֵּב אֶת הַגְּבִירָה מִלְּעֲלוֹת לַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל מִי שֶׁתְּפִלָּתוֹ שְׁגוּרָה בְּפִיו בְּלִי עִכּוּב, הַהוּא מְמַהֵר אֶת הַגְּבִירָה לַמֶּלֶךְ. אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב וְעֵינַיִם, שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים לְהַכִּיר בִּכְבוֹד רִבּוֹנָם, לְרַצּוֹת אוֹתוֹ עִם שְׁכִינָתוֹ בְּכַמָּה

תַּחֲנוּנִים וּפִיּוּסִים לְהוֹרִיד אוֹתוֹ לַשְּׁכִינָה, כָּל שֶׁכֵּן לְעוֹרֵר בּוֹ אַהֲבָה אֵלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁתִּקְנוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה.

וְכַד קַיְימִין קֳדָמֵיהּ, צָרִיךְ לְמֵימַר קֳדָמֵיהּ בְּדַחִילוּ, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּיָדְעִין לְפַיְיסָא לְמָארֵיהוֹן כְּדְקָא יָאוּת, וּלְחַבְּרָא בְּפִימַיְיהוּ בִּצְלוֹתְהוֹן תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין דְּאִינּוּן יאהדונה"י, דְּבָהֲהוּא זִמְנָא אָ"ז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה (ישעיהו נח א), וַיהו"ה הוּא וּבֵית דִּינוֹ, וְדָא שְׁכִינְתָּא (נ"א ודא חכמתא עלאה ושכינתא) (נ"א חכמה) עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְדָא אִיהוּ רָזָא אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם (תהלים סח יד), דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּוַדַּאי שְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבָּנָא דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ צְלוֹתָא בְּקָרְבָּנָא.

וּכְשֶׁעוֹמְדִים לְפָנָיו, צָרִיךְ לַעֲמֹד לְפָנָיו בְּיִרְאָה. אַשְׁרֵי הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁיּוֹדְעִים לְפַיֵּס אֶת רִבּוֹנָם כָּרָאוּי, וּלְחַבֵּר בְּפִיהֶם בִּתְפִלּוֹתָם שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵם יאהדונה"י, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן אָ"ז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, וַיהו"ה הוּא וּבֵית דִּינוֹ, וְזוֹ שְׁכִינָה (וזו חכמה עליונה ושכינה) (חכמה) עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְזֶהוּ סוֹד אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם, שֶׁהִיא הַקָּרְבָּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁוַּדַּאי הַשְּׁכִינָה הִיא הַקָּרְבָּן שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְנוּ תְּפִלָּה בְּקָרְבָּן.

הִיא הָעוֹלָה, הָעוֹלָה וַדַּאי, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק לָהּ לְגַבֵּיהּ כְּדְקָא יָאוּת, דְּאִיהוּ שְׁאִיל בְּגִינָהּ (שיר ח ה) מִי זֹאת עוֹלָה, עוֹלָה וַדַּאי, מִן הַמִּדְבָּר, מִן הַמִּדְבָּר וַדַּאי, דְּפִימוֹי חָשִׁיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּטוּרָא דְּסִינַי, וּבְגִין דָּא מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְגוֹמֵר.

הִיא הָעוֹלָה, הָעוֹלָה וַדַּאי. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ אֵלָיו כָּרָאוּי, שֶׁהוּא שׁוֹאֵל בִּשְׁבִילָהּ מִי זֹאת עוֹלָה, עוֹלָה וַדַּאי, מִן הַמִּדְבָּר, מִן הַמִּדְבָּר וַדַּאי, שֶׁפִּיו חוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַר סִינַי, וּמִשּׁוּם זֶה מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְגוֹמֵר.

מְקֻטֶּרֶת מֹר (שם ג ו) דָּא צְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית דְּתַקִּין אַבְרָהָם דְּהוּא מֹר, וְעוֹד מְקֻטֶּרֶת מֹר, (שם א יג) צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי, וְדָא נָצַח דְּסָלִיק לָהּ בִּימִינָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וּלְבוֹנָה דָּא הוֹד, דְּסָלִיק לָהּ בִּגְבוּרָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל דָּא צַדִּיק, דְּסָלִיק לָהּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִם לָא סָלְקָא שְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתֵיהּ, קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא כַּלְבָּא קָא נָחִית לְמֵיכַל קָרְבָּנָא דִּילֵיהּ, וַוי לֵיהּ טַב לֵיהּ דְּלָא אִתְבְּרִי בָּעָלְמָא, וְעָלֵיהּ אִתְּמַר (משלי יט כג) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב.

מְקֻטֶּרֶת מֹר, זוֹ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁתִּקֵּן אַבְרָהָם, שֶׁהוּא מֹר, וְעוֹד מְקֻטֶּרֶת מֹר, צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי, וְזֶה נֵצַח, שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ בִּימִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וּלְבוֹנָה זֶה הוֹד, שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ בִּגְבוּרָה. מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, זֶה צַדִּיק שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְאִם לֹא עוֹלָה הַשְּׁכִינָה בִּתְפִלָּתוֹ קָרְבָּן לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי הַכֶּלֶב יוֹרֵד לֶאֱכֹל אֶת קָרְבָּנוֹ, אוֹי לוֹ, וְטוֹב שֶׁלֹּא נִבְרָא בָּעוֹלָם, וְעָלָיו נֶאֱמַר גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב.

וְכַד סָלְקָא שְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתֵיהּ, כַּמָּה חֵיוָון וּמָרְכַּבְתָּא וְגַלְגַּלֵּי דְכוּרְסַיָּיא, כֻּלְּהוּ יִתְעָרוּן לְגַבָּהּ בְּנִגּוּנָא בְּחֶדְוָה, וְכֻלְּהוּ גַּדְפַּיְיהוּ פְּתִיחָן לְקַבְּלָא לָהּ, וְהָא אוּקְמוּהוּ (יחזקאל א יא) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמָעְלָה.

וּכְשֶׁעוֹלָה שְׁכִינָה בִּתְפִלָּתוֹ, כַּמָּה חַיּוֹת וּמֶרְכָּבָה וְגַלְגַּלֵּי הַכִּסֵּא, כֻּלָּם יִתְעוֹרְרוּ אֵלֶיהָ בְּנִגּוּן בְּשִׂמְחָה, וְכֻלָּם כְּנָפֵיהֶם פְּתוּחוֹת לְקַבֵּל אוֹתָהּ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה.

דף מה:

וְכַד סָלְקָא סָלְקָא כְּיוֹנָה, וְכַד נָחֲתַת נָחֲתַת כְּנִשְׁרָא, דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא, דְּלָא דְחִילַת מִכָּל עוֹפִין דְּעָלְמָא, וְנָחְתָא בְּכַמָּה מְזוֹנִין לְבָנָהָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לב יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, (דף מה ע"ב) מַאן גּוֹזָלָיו, אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן כְּגוֹזָלַיָּיא מְצַפְצְפִין לְהּ בְּכַמָּה צִפְצוּפִין דִּצְלוֹתָא, וְנָחֲתַת לְגַבַּיְיהוּ, לְכָל חַד נָחְתָא לֵיהּ מְזוֹנָא כִּדְקָא יָאוּת לֵיהּ, לְמָאן נָחְתָא מְזוֹנָא דְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי מְזוֹנָא דְנִשְׁמָתָא, לְמָאן נָחְתָא מְזוֹנָא דְגוּפָא, לְכָל חַד כְּפוּם רְעוּתֵיהּ.

וּכְשֶׁעוֹלָה, עוֹלָה כְּמוֹ יוֹנָה, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת, יוֹרֶדֶת כְּנֶשֶׁר, שֶׁהִיא הַגְּבִירָה, שֶׁלֹּא פּוֹחֶדֶת מִכָּל הָעוֹפוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְיוֹרֶדֶת עִם כַּמָּה מְזוֹנוֹת לִבְנֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף. מִי הֵם גּוֹזָלָיו? אֵלּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּמוֹ גּוֹזָלִים שֶׁמְּצַפְצְפִים לְהּ בְּכַמָּה צִפְצוּפִים שֶׁל תְּפִלָּה, וְיוֹרֶדֶת אֲלֵיהֶם, לְכָל אֶחָד מוֹרִידָה לוֹ מָזוֹן כָּרָאוּי לוֹ. לְמִי מוֹרִידָה מָזוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא מָזוֹן הַנִּשְׁמָה, לְמִי מוֹרִידָה מָזוֹן הַגּוּף, לְכָל אֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ.

דָּבָר אַחֵר אֵם תִּשְׁכְּבוּן, דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי צְלוֹתָא דְשַׁבָּת, דְּצָרִיכִין שִׁפְוָון לְקַבְּלָא לְהּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, דְּאִיהִי נִשְׁמַת כָּל חַי, אִיהִי נָחְתָא עַל רֹאשׁ צַדִּיק דְּאִיהוּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי, לְשׁוֹן לְמוּדִים קָרִינָן לֵיהּ, וְאִיהִי שַׁרְיָא עֲלֵיהּ בֵּין תְּרֵין שִׁפְוָון דְּאִינּוּן נָצַח וְהוֹד.

דָּבָר אַחֵר אִם תִּשְׁכְּבוּן, זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא תְּפִלַּת הַשַּׁבָּת, שֶׁצְּרִיכִים שִׁפְּתַיִם לְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁהִיא נִשְׁמַת כָּל חַי, הִיא יוֹרֶדֶת עַל רֹאשׁ צַדִּיק שֶׁהוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי, לְשׁוֹן לְמוּדִים קוֹרְאִים אוֹתוֹ, וְהִיא שׁוֹרָה עָלָיו בֵּין שְׁתֵּי שִׁפָּתַיִם, שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד.

וְשַׁבָּת אִיהִי פֶּה, (נ"א פתח) דְּאִתְפַּתְּחָא בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְקַבְּלָא לְהּ בְּהַאי צְלוֹתָא דְשַׁבָּת, דְּהָא צְלוֹתָא דְשַׁבָּת אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה, וּמִינָהּ מְקַבְּלִין כָּל סְפִירָאן דִּין מִן דִּין, וּבָהּ צְלוֹתָא דְּבַר נַשׁ מְקוּבָּלֶת קֶדֶם יהו"ה, וְאִיהִי צְלוֹתָא דַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְאִיהִי ה' עִלָּאָה, דְּתַקִּינוּ בָּהּ חֲמֵשׁ צְלוֹתִין בְּיוֹמָא דְכִפּוּרֵי.

וְשַׁבָּת הוּא פֶּה, (פתח) שֶׁנִּפְתָּח בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְקַבֵּל אוֹתָהּ בִּתְפִלַּת הַשַּׁבָּת הַזּוֹ, שֶׁהֲרֵי תְּפִלַּת הַשַּׁבָּת נִקְרֵאת קַבָּלָה, וּמִמֶּנָּה מְקַבְּלוֹת כָּל הַסְּפִירוֹת זֶה מִזֶּה, וּבָהּ תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם מְקֻבֶּלֶת לִפְנֵי יהו"ה, וְהִיא תְּפִלַּת עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְהִיא ה' עֶלְיוֹנָה שֶׁתִּקְּנוּ בָהּ חֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

אֲבָל שַׁבָּת אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כְּלִילָא מִתְּלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן תְּלַת עַנְפִּין דְּשׁ' דְּשַׁבָּ"ת, בַּ"ת יְחִידָה אִיהִי נְקוּדָה בֶּחָלָל דִּילָהּ, וְאִיהִי חַג דְּכָל (נ"א דכליל כל) יוֹמִין טָבִין, עָלָהּ אִתְּמַר (ישעיהו מ כב) הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ.

אֲבָל שַׁבָּת הִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, כְּלוּלָה מִשָּׁלֹשָׁה אָבוֹת, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הָעֲנָפִים שֶׁל שׁ' שֶׁל שַׁבָּת, בַּ"ת יְחִידָה הִיא נְקֻדָּה בֶּחָלָל שֶׁלָּהּ, וְהִיא חַג שֶׁל כָּל (שכולל כל) יָמִים טוֹבִים, עָלֶיהָ נֶאֱמַר הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ.

אֲבָל נְשָׁמָתָא יְתֵירָא בְּשַׁבָּת וּבְיוֹמִין טָבִין וּבְכָל מוֹסָפִין, אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, צְלוֹתָא דְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל תְּלַת זְמָנִין בְּכָל יוֹמָא, אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כְּלִלָא דְּתַמְנֵי סְרֵי צְלוֹתִין, תְּלַת זְמָנִין בְּיוֹמָא, סָלְקִין בְּשִׁית יוֹמִין חַ"י, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי תְּפִלַּת כָּל פֶּ"ה, בְּיוֹמִין דְּחוֹל אַיְיתֵי לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין אַיְיתֵי לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַוי לְאִתְּתָא דְּאִתְפַּרְנָסַת עַל יְדֵי שְׁלִיחָא, וְהָא אוּקְמוּהוּ בְּיוֹנָה, דְּאִתְּמַר (בראשית ח יא) וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וְאַמַּאי עָלֶה זַיִת, אֶלָּא אָמְרַת יוֹנָה, רִבּוֹן עָלְמִין, תְּהֵא מְזוֹנָא דִילִי מְסוּרָה בִּידָךְ וּתְהֵא מְרִירָא כַּזַּיִת, וְלָא תְּהֵא מְתוּקָה וּמְסוּרָה בְּיַד שְׁלִיחַ, וּשְׁלִיחַ בְּהַאי אֲתַר דְּא מטטרו"ן, וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת צְלוֹתָא דְּפִסְחָא מִסְּטָרָא דִימִינָא, צְלוֹתָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִסְּטָרָא דְשְׂמָאלָא, צְלוֹתָא דְּשָׁבוּעוֹת מִסְּטָרָא דְאֶמְצָעִיתָא, יהו"ה אִיהִי בְּכָל אֲתַר לְקַבְּלָא לָהּ, (ולתקוני מאני קרבא),

אֲבָל נְשָׁמָה יְתֵרָה בְּשַׁבָּת וּבְיָמִים טוֹבִים וּבְכָל הַמּוֹסָפִים, הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, תְּפִלָּה שֶׁל שִׁשָּׁה יְמֵי הַחֹל, שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, הִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הַכְּלוּל שֶׁל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה תְּפִלּוֹת, שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, עוֹלִים בְּשִׁשָּׁה יָמִים שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרֵאת תְּפִלַּת כָּל פֶּ"ה. בִּימֵי הַחֹל מְבִיאִים לָהּ מָזוֹן עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים מְבִיאִים לָהּ מָזוֹן עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אוֹי לְאִשָּׁה שֶׁמִּתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בְּיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וְלָמָּה עָלֶה זַיִת? אֶלָּא אָמְרָה הַיּוֹנָה, רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, יְהִי מְזוֹנִי מָסוּר בְּיָדְךָ וְיִהְיֶה מָרוֹר כְּזַיִת, וְלֹא יִהְיֶה מָתוֹק וּמָסוּר בְּיַד שְׁלִיחַ, וְהַשְּׁלִיחַ בַּמָּקוֹם הַזֶּה זֶה מטטרו"ן. וְעוֹד, שְׁכִינָה נִקְרֵאת תְּפִלָּה שֶׁל פֶּסַח מִצַּד הַיָּמִין, תְּפִלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, תְּפִלַּת שָׁבוּעוֹת מִצַּד הָאֶמְצָעִי, יהו"ה הוּא בְּכָל מָקוֹם לְקַבֵּל אוֹתָהּ (ולתקן את כלי הקרב).

דָּבָר אַחֵר שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה (מיכה ו ב), מָאן רִיב יהו"ה וּמָאן הָרִים, רִיב יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא, הָרִים אִלֵּין אֲבָהָן, רִיב אִיהִי קְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל בְּנָהָא דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא, וּבְזִמְנָא דְּלָאו אִינּוּן בְּגָלוּתָא, אִיהִי רִיב לְגַבֵּיהּ עַל אִינּוּן מִסְכְּנִין דְּאִזְלִין מִתְּתָרְכִין מֵאַתְרֵיהוּ, בְּגִין דְּיָרְחֵם עָלֵיהוּ, וּקְרָא אוֹכַח, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה כז ה) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִי, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, תְּרֵי שְׁלָמֵי, חַד עִם שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי רִיב לְגַבֵּיהּ עַל מִסְכְּנָא, וּמָאן אִיהוּ מִסְכְּנָא דְּעָבְדַת רִיב בְּגִינֵיהּ, דָּא מִסְכְּנָא דְּאִיהוּ מִסְּטָרָא

דְּצַדִּיק, וְכָל שֶׁכֵּן כַּד צַדִּיק דְּאִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ בְּחַ"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, וְצָווּחִין לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְמַר לְגַבַּיְיהוּ (משלי א כח) אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

דָּבָר אַחֵר, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה, מַה זֶּה רִיב יהו"ה וּמַה זֶּה הָרִים? רִיב יהו"ה זוֹ הַשְּׁכִינָה, הָרִים אֵלּוּ הָאָבוֹת, רִיב הֵיא קְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּנֶיהָ שֶׁהֵם בַּגָּלוּת, וּבִזְמַן שֶׁאֵינָם בַּגָּלוּת, הֵיא רִיב אֵלָיו עַל אוֹתָם הָעֲנִיִּים שֶׁהוֹלְכִים מְגֹרָשִׁים מִמְּקוֹמָם כְּדֵי שֶׁיְּרַחֵם עֲלֵיהֶם, וְהַכְּתוּב מוֹכִיחַ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אוֹ יַחֲזֵק בְּמַעוּזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת, אֶחָד עִם הַשְּׁכִינָה, שֶׁהֵיא רִיב אֲצִלּוֹ עַל הֶעָנִי, וּמִי הוּא הֶעָנִי שֶׁעוֹשֶׂה רִיב בִּשְׁבִילוֹ? זֶהוּ הֶעָנִי שֶׁהוּא מִצַּד שֶׁל צַדִּיק, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁצַּדִּיק שֶׁהוּא חָרֵב וְיָבֵשׁ בִּשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, וְצוֹעֲקִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנֶאֱמַר אֲלֵיהֶם אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

וּכְמָה דְּשָׁכְינְתָּא תַּתְּאָה אִיהִי רִיב עַל צַדִּיק דְּאִיהוּ חַ"י עָלְמִין, חָרֵב וְיָבֵשׁ, (חרב מבי מקדשא ויבש מנסכים ועולות), הָכִי אִיהוּ רִיב שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה בְּגִינֵיהּ עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים יז ח) דִּבְרֵי רִיבוֹת בִּשְׁעָרֶיךָ, וּבְזִמְנָא דְּתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן רִיבוֹת בְּגִינֵיהּ עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צָוּוח לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי (ישעיהו כז ה), תְּרֵי שְׁלוֹמִים, לְקֻבֵּל תְּרֵי רִיבוֹת, וְקַשְׁיָא אִיהִי לָהּ מִכֹּלָּא, אַפְרְשׁוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִינָהּ, וְדָא אִיהוּ מַחֲלוֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם.

וּכְמוֹ שֶׁשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא רִיב עַל צַדִּיק שֶׁהוּא חַ"י הָעוֹלָמִים, חָרֵב וְיָבֵשׁ, (חרב מבית המקדש ויבש מנסכים ועולות) כָּךְ הוּא רִיב הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה בִּשְׁבִילוֹ עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר דִּבְרֵי רִיבוֹת בִּשְׁעָרֶיךָ, וּבִזְמַן שֶׁשְּׁתֵּיהֶם הֵן רִיבוֹת בִּשְׁבִילוֹ עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צוֹעֵק אֶל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. שְׁנֵי שְׁלוֹמִים, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי רִיבוֹת, וְקָשֶׁה הִיא לָהּ מֵהַכֹּל הַפְרָדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנָּה, וְזוֹ מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם.

דף מו.

וְכַד נְפִילַת, נְפִילַת לְרַגְלוֹי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (רות ג ז) וַתָּבֹא בַלָּט וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְאִתְנַפְּלַת קֳדָמֵיהּ בְּנְפִילַת אַפַּיִם, בְּגִין צַדִּיק דְּאִיהוּ חַ"י עָלְמִין עָנִי בְּגָלוּתָא, וְצַדִּיק כַּד אִיהוּ לְבָר מֵאַתְרֵיהּ אִתְמַר בֵּיהּ (תהלים ב יב) נַשְּׁקוּ בַר פֶּן יֶאֱנַף, וּשְׁכִינְתָּא כַּד אִיהִי לְבָר מֵאַתְרָהָא אִתְקְרִיאַת בְּרַיְיתָא, אִיהוּ בַר וְאִיהִי בְּרַיְיתָא (דף מו ע"א) דְּשַׁבָּת דְּאִתּוֹסַף לְעָנִי דְּאִיהוּ צַדִּיק, יוֹם הַשַּׁבָּת וַדַּאי, דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ אֶלָּא נִשְׁמָתָא יְתֵירָה דְּאִתּוֹסַף לְגַבֵּיהּ בְּגִין שְׁכִינְתָּא, אִתְקְרֵי אִיהוּ מוּסַף שַׁבָּת.

וּכְשֶׁנּוֹפֶלֶת, נוֹפֶלֶת לְרַגְלָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתָּבֹא וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְנוֹפֶלֶת לְפָנָיו בִּנְפִילַת אַפַּיִם, מִשּׁוּם שֶׁצַּדִּיק שֶׁהוּא חַ"י הָעוֹלָמִים עָנִי בַּגָּלוּת, וְצַדִּיק כְּשֶׁהוּא מְחוּץ לִמְקוֹמוֹ, נֶאֱמַר בּוֹ נַשְּׁקוּ בַר פֶּן יֶאֱנַף, וּכְשֶׁשְּׁכִינָה מְחוּץ לִמְקוֹמָהּ נִקְרֵאת בָּרַיְיתָא, הוּא בַּר וְהִיא בָּרַיְיתָא, שֶׁשַּׁבָּת שֶׁנּוֹסֶפֶת לֶעָנִי שֶׁהוּא צַדִּיק, יוֹם הַשַּׁבָּת וַדַּאי, שֶׁאֵין לוֹ מִשֶּׁלּוֹ אֶלָּא נִשְׁמָה יְתֵרָה שֶׁנּוֹסֶפֶת אֵלָיו בִּשְׁבִיל הַשְּׁכִינָה, הוּא נִקְרָא מוּסַף שַׁבָּת.

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרִיאַת אִיהִי תּוֹסֶפְתָּא, מִסְטָרָא דְיוֹם שַׁבָּת כַּמָּה תּוֹסָפוֹת נָחֲתִין עִמָּה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּאִתְקְרִיאוּ נְשָׁמוֹת יְתֵירוֹת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ יהו"ה אלהינ"ו וכו', וְאִלֵּין (אינון) דְּמִתּוֹסָפָאן לְעַמָּא קַדִּישָׁא בְּעֶרֶב שַׁבָּת יָרְתִין לוֹן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וּבְהוֹן אִתְעֲבִיד חוֹל קוֹדֶשׁ, וְאִלֵּין אִינוּן תּוֹסָפוֹת דְּקָא נָחֲתִין מִתּוֹסֶפְתָּא.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא נִקְרֵאת תּוֹסֶפְתָּא, מִצַּד שֶׁל יוֹם שַׁבָּת כַּמָּה תוֹסָפוֹת יוֹרְדִים עִמָּהּ לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁנִּקְרְאוּ נְשָׁמוֹת יְתֵרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו וְכוּ', וְאֵלּוּ (הם) שֶׁנּוֹסָפִים לָעָם הַקָּדוֹשׁ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, יוֹרְשִׁים אוֹתָם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בִּימֵי הַחֹל, וּבָהֶם נַעֲשֶׂה חֹל קֹדֶשׁ, וְאֵלּוּ הֵם תּוֹסָפוֹת שֶׁיּוֹרְדִים מִתּוֹסֶפְתָּא.

דְּוַדַּאי שְׁכִינְתָּא אִיהִי תִּקוּנָא דְגוּפָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהִי בְּרִיְתָא כַּד אִתְמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתָּגַל מַרְגְּלוֹתָיו, וְאִיהִי תּוֹסֶפְתָּא מִסְטָרָא דְחַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ מוֹסַף שַׁבָּת, וְאִיהִי מִשְׁנָה מִסְטָרָא דְגוּפָא, מִשְׁנֶה תּוֹרָה וַדַּאי, וְאִיהִי הַתְקָפָא מִסְטָרָא דְדְרוֹעָא יְמִינָא דְמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו ו) יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ, בַּכֹּחַ תַּרְגּוּם בְּתוּקְפָּא, הַצְרָכָה אִיהִי מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, וּבְדְרוֹעָא שְׂמָאלָא אֲחִיד בָּהּ, וּבְדְרוֹעָא יְמִינָא אַתְקַן בָּהּ, וְיֵימָא קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם.

שֶׁוַּדַּאי הַשְּׁכִינָה הִיא תִּקּוּן הַגּוּף שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִיא בְּרִיְתָא כְּשֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתָּגַל מַרְגְּלוֹתָיו, וְהִיא תּוֹסֶפְתָּא מִצַּד שֶׁל חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא מוֹסַף שַׁבָּת, וְהִיא מִשְׁנָה מִצַּד שֶׁל גּוּף, מִשְׁנֵה תּוֹרָה וַדַּאי, וְהִיא הַתְקָפָה מִצַּד שֶׁל זְרוֹעַ יְמִין הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ, בַּכֹּחַ תַּרְגּוּם בְּתוּקְפָּא, הַצְרָכָה הִיא מִצַּד שֶׁל שְׂמֹאל, וּבִזְרוֹעַ שְׂמֹאל אוֹחֵז בָּהּ, וּבִזְרוֹעַ יָמִין מַתְקִין בָּהּ, וְיֹאמַר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם.

וְעוֹד מִסְטָרָא דִימִינָא אִיהִי תּוּקְפָּא לְבַר נַשׁ, וּמִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא יְהִיב לוֹן צָרְכֵיהוֹן בַּאֲרַע מַדְבְּרָא, שְׁאֵלָה אִיהִי בְּפִימָא דְמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לב ז) שְׁאַל אָבִיךָ, וְתִיּוּבְתָּא לְגַבֵּיהּ הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְיַגֶּדְךָ, וּבָהּ בַּר נַשׁ שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה.

וְעוֹד מִצַּד הַיָּמִין הִיא חֹזֶק לָאָדָם, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל נוֹתֵן לָהֶם צָרְכֵיהֶם בְּמָקוֹם מִדְבָּר, שְׁאֵלָה הִיא בְּפִי הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁאַל אָבִיךָ, וּתְשׁוּבָה אֵלָיו זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיַגֶּדְךָ, וּבָהּ אָדָם שׁוֹאֵל כָּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה.

שְׁמַעְתְּתָא אִיהִי בְּלִבָּא דְתַמָּן מַחֲשָׁבָה, תֵּיקוּ אִיהִי כַּד אִסְתַּלַּק מַלְכָּא מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לט ג) נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב, וּבָהּ צְלוֹתָא בַּחֲשָׁאי, וְכַד אִיהוּ תֵּיקוּ אִתְמַר בָּהּ (משלי א כח) אָז יִקְרָאוּנַנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

שְׁמַעְתְּתָא הִיא בַּלֵּב שֶׁשָּׁם מַחֲשָׁבָה, תֵּיקוּ הִיא כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ הִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב, וּבָהּ תְּפִלָּה בַּחֲשַׁאי, וּכְשֶׁהוּא תֵּיקוּ נֶאֱמַר בָּהּ אָז יִקְרָאֻנַנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

כַּד שַׁרְיָא בָּהּ יהו"ה אִתְקְרִיאַת הַגָּדָה, בָּהַהוּא זִמְנָא אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, שִׁטָּה אִתְקְרִיאַת כַּד לָא יְהֵא קוּשְׁיָא וּמַחֲלֹקֶת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מ ד) כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא

וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשָּׂפְלוּ, וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר, פְּסַק אִתְקְרִיאַת מִכַּמָּה גַּוְונִין, אִית בְּנֵי נָשָׁא דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה לִשְׁמָהּ, וְאִינּוּן בַּעֲלֵי אוּמָנוּת לְגַבָּהּ, אִית דְּפָסְקִין בָּהּ אֲבָנִין כְּטוּרִין וּסְלָעִין תַּקִּיפִין, וּלְבָתַר דְּפָסְקִין לוֹן מְתַקְּנִין לוֹן בְּכַמָּה פְּרוּקִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כז ו) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, וְעָבְדִין בְּהוֹן כַּמָּה בְנְיָנִין לְמַלְכָּא וּלְמַטְרוֹנִיתָא לְדַיְירָא בֵּינַיְיהוּ.

כְּשֶׁשּׁוֹרָה בָּהּ יהו"ה נִקְרֵאת הַגָּדָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן אָז תִּקָּרֵא וַיהו"ה יַעֲנֶה, שֶׁיִּטָּה נִקְרֵאת כְּשֶׁלֹּא תִהְיֶה קְשָׁיָה וּמַחֲלֹקֶת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשָּׁפְלוּ וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר. פְּסַק נִקְרֵאת מִכַּמָּה גְּוָונִים, יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לִשְׁמָהּ, וְהֵם בַּעֲלֵי אֻמָּנוּת אֵלֶּיהָ, יֵשׁ שֶׁפּוֹסְקִים בָּהּ אֲבָנִים כְּהָרִים וּסְלָעִים חֲזָקִים, וְאַחַר שֶׁפּוֹסְקִים אוֹתָם, מְתַקְּנִים אוֹתָם בְּכַמָּה יְשׁוּבִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, וְעוֹשִׂים בָּהֶם כַּמָּה בִנְיָנִים לַמֶּלֶךְ וְלַגְּבִירָה לָדוּר בֵּינֵיהֶם.

וְאִית פְּסָקוֹת דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְחָתְכִין לוֹן לְכַמָּה סִטְרִין, וּלְבָתַר מְתַקְּנִין לוֹן בְּכַמָּה פְּרוּקִין, לְאִתְחַזָּאָה בָּהוֹן מַטְרוֹנִיתָא קֳדָם מַלְכָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא וּרְאִיתִיהָ לִזְכוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וְאִלֵּין אִינּוּן לְבוּשִׁין דְּכַהֲנָא, דְּאִינּוּן אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן וְאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב, וְאִית פְּסָקוֹת מֵאִלֵּין מָאנֵי תְּרִיסִין דְּקָא אַתְיָין לְבֵי מֶדְרָשָׁא, דְּפָסְקִין וְחָתְכִין בְּהוֹן בְּלִישָׁנְהוֹן, דְּאִינּוּן כְּרוּמְחִין וְסַיְיפִין, וְאִלֵּין אִינּוּן פָּרְשָׁיֵין וְתַקִּיפִין, כְּמַגִּיחִין קְרָבָא בְּיַמָּא וּבְיַבָּשְׁתָּא, דְּאִינּוּן אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה.

וְיֵשׁ פְּסָקוֹת שֶׁהֵן לְבוּשֵׁי הַגְּבִירָה, וְחוֹתְכִים אוֹתָם לְכַמָּה צְדָדִים, וְאַחַר כָּךְ מְתַקְּנִים אוֹתָם בְּכַמָּה פְּרוּקִים, שֶׁתֵּרָאֶה בָּהֶם הַגְּבִירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. בְּאוֹתוֹ זְמַן וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵם לְבוּשֵׁי הַכֹּהֵן, שֶׁהֵם אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן וְאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב, וְיֵשׁ פְּסָקוֹת מִבַּעֲלֵי הַמַּגְנִים הַלּוֹלוּ שֶׁבָּאִים לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, שֶׁפּוֹסְקִים וְחוֹתְכִים בָּהֶם בִּלְשׁוֹנָם, שֶׁהֵם כִּרְמָחִים וַחֲרָבוֹת, וְאֵלּוּ הֵם פָּרָשִׁים וְתַקִּיפִים, כְּעוֹרְכֵי קְרָב בַּיָּם וּבַיַּבָּשָׁה, שֶׁהֵם תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

זַכָּאִין אִינּוּן אִם מַלְכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּלִיל תְּרֵין תּוֹרוֹת דְּאִנּוּן תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִתְיְיהִיבוּ מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, דְּבֵיהּ נָצְחִין קְרָבָא, וַוי לוֹן לְאִלֵּין דְּיַעֲלוּן לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּתְרֵין תּוֹרוֹת בְּלָא מַלְכָּא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים יט ד) אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם, כָּל בַּעֲלֵי אוּמָנִיּוֹת מִשְׁתַּכְּחִין בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאִיהִי מִלְּגָאו, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה.

אַשְׁרֵיהֶם אִם הַמֶּלֶךְ בֵּינֵיהֶם, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל שְׁתֵּי תוֹרוֹת, שֶׁהֵן תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁנִּתְּנוּ מִימִין וּמִשְּׂמֹאל שֶׁבּוֹ מְנַצְּחִים בַּקְּרָב, אוֹי לָהֶם לְאֵלּוּ שֶׁיִּכָּנְסוּ לַעֲרֹךְ קְרָב בִּשְׁתֵּי תוֹרוֹת בְּלִי הַמֶּלֶךְ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם, כָּל בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת נִמְצָאִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְהִיא מִבִּפְנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה.

דף מו:

אִיהִי הֲלָכָה דְמַלְכָּא, כַּד אִיהִי אָזְלַת גַּבֵּיהּ בִּתְרִין שׁוֹקִין דְּאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְכַד סְלִיקַת בְּגוּפָא בִּתְרִין דְּרוֹעוֹי דְּמַלְכָּא אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה, וְכַד נְשִׁיקַת לֵיהּ בְּפִימֵיהּ אִתְקְרִיאַת אוֹרַיְיתָא דְבָעַל פֶּה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְסָלְקָא לְפִימָא דְמַלְכָּא, מִיָּד יִתְקַיְּים בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, כַּד קָמַת עַל רַגְלָהָא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, אִתְקְרִיאַת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכַד שַׁרְיָיא בְּדְרוֹעוֹי (דף מו ע"ב) דְּמַלְכָּא, אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכַד שַׁרְיָיא בְּפִימָא דְמַלְכָּא מִיָּד פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, וְכַד אִיהִי מְרַחֲקָא הֲלָכָה מִמֹּשֶׁה, שְׁכִינְתָּא אִיהִי רִיב לַיהו"ה לְתַתָּא, וְכַד לַאו אִיהִי בִּדְרוֹעוֹי קַבָּלָה, אִיהִי רִיב לְעֵילָא.

הִיא הֲלָכָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁהִיא הוֹלֶכֶת אֵלָיו בִּשְׁתֵּי שׁוֹקִים, שֶׁהֵם שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וּכְשֶׁעוֹלָה בַּגּוּף בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְרֵאת קַבָּלָה, וּכְשֶׁנּוֹשֶׁקֶת אוֹתוֹ בְּפִיו, נִקְרֵאת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁעוֹלָה לְפִי הַמֶּלֶךְ, מִיָּד יִתְקַיֵּם בָּרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ. כְּשֶׁעוֹמֶדֶת עַל רַגְלֶיהָ בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה נִקְרֵאת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּכְשֶׁשּׁוֹרָה בִּזְרוֹעוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְרֵאת קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּכְשֶׁשּׁוֹרָה בְּפִי הַמֶּלֶךְ, מִיָּד פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, וּכְשֶׁהִיא מְרֻחֶקֶת - הֲלָכָה מִמֹּשֶׁה, הַשְּׁכִינָה הִיא רִיב לַיהו"ה לְמַטָּה, וּכְשֶׁאֵינָהּ בִּזְרוֹעוֹ - קַבָּלָה, הִיא רִיב לְמַעְלָה.

וּבְגִין דָּא שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה, אִלֵּין תְּלַת אֲבָהָן, מַאי רִיב דִּלְהוֹן, דָּא שְׁכִינְתָּא, וּבְהִפּוּךְ אַתְוָון רִי"ב אִיהוּ רַבִּי"י, דְּאִיהוּ רַבִּי מֵאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעִמֵּיהּ אִיהִי שְׁכִינְתָּא רִיב, וְהָאֵיתָנִים אִלֵּין תְּרֵי תַּנָּאֵי, אֵיתָנִי"ם בְּהִפּוּךְ אַתְוָון תַּנָּאֵי"ם, מוֹסְדֵי אֶרֶץ אִלֵּין צַדִּיק וְצָדֵק.

וּמִשּׁוּם זֶה שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה, אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, מַהוּ הָרִיב שֶׁלָּהֶם? זוֹ הַשְּׁכִינָה, וּבְהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת רִי"ב הוּא רַבִּ"י, שֶׁהוּא רַבִּי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעִמּוֹ הַשְּׁכִינָה הִיא רִיב, וְהָאֵיתָנִים אֵלּוּ שְׁנֵי תַּנָּאִים, אֵיתָנִי"ם בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת תַּנָּאֵי"ם, מוֹסְדֵי אֶרֶץ אֵלּוּ צַדִּיק וְצָדֵק.

דָּבָר אַחֵר שִׁמְעוּ הָרִים, מָאן הָרִים אִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין דְּאִינּוּן סָגוֹ"ל, וְהָאֵיתָנִים אִלֵּין תְּרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן צֵר"י, וְעוֹד שִׁמְעוּ הָרִים מָאן הָרִים אִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין תְּנָיְינִין דְּאִינּוּן שׁוּרֵ"ק, וְאֵיתָנִים אִינּוּן תְּרֵין נְקוּדִין תְּנָיְינִין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א.

דָּבָר אַחֵר, שִׁמְעוּ הָרִים, מִי הֵם הָהָרִים? אֵלּוּ שְׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן סָגוֹ"ל, וְהָאֵיתָנִים אֵלּוּ שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן צֵר"י. וְעוֹד שִׁמְעוּ הָרִים, מִי הֵם הָהָרִים? אֵלּוּ שְׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁהֵן שׁוּרֵ"ק, וְאֵיתָנִים הֵם שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁהֵן שְׁבָ"א.

מַאי רִיב יהו"ה דָּא חִירֵ"ק, רִיב יהו"ה לְעֵילָא חוֹלֶ"ם, רִיב יהו"ה לְתַתָּא חִירֵ"ק, תְּרֵי רִיבוֹת אִינּוּן עַל שׁוּרֵ"ק, דְּאִיהוּ (חד) צַדִּיק קְשׁוּרָא דְתַרְוַיְיהוּ, (עמודא דאמצעיתא) כַּד אִיהוּ מִתְרַחֵק מִנַּיְיהוּ אִיהוּ רִיב, וְכַד מִתְקַשֵּׁר בֵּין תַּרְוַיְיהוּ אִיהוּ רַבִּי, וְאִיהוּ שָׁלוֹם, וְאִיהוּ קֶשֶׁר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית מד ל) וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ.

מַה זֶּה רִיב יהו"ה? זֶה חִירֵ"ק, רִיב יהו"ה לְמַעְלָה חוֹלֶ"ם, רִיב יהו"ה לְמַטָּה חִירֵ"ק, שְׁתֵּי רִיבוֹת הֵם עַל שׁוּרֵ"ק, שֶׁהוּא צַדִּיק (אחד), הַקָּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, (העמוד האמצעי), כְּשֶׁהוּא מִתְרַחֵק מֵהֶם הוּא רִיב, וּכְשֶׁנִּקְשָׁר בֵּין שְׁנֵיהֶם הוּא רַבִּי, וְהוּא שָׁלוֹם, וְהוּא קֶשֶׁר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנִפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ.

וְעוֹד תְּרֵי רִיבוֹת אִינּוּן, חַד צַדִּיק, וְחַד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, חַד אִיהוּ רִיב בֵּין אַבָּא וְאִמָּא, דְּאִנּוּן קָמֵ"ץ וּפַתַ"ח, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ רִיב בֵּינַיְיהוּ, (נ"א דאינון ריב בין אבא ואימא דאנון, קמ"ץ ופת"ח, ואמאי אינון ריב בינייהו), בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְּלֵית לָהּ מְזוֹנָא בְּגַלּוּתָא, בְּגִין דְּתַרְעָא אִיהוּ פַּתַ"ח, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ, דְּאִיהוּ י' חָכְמָה, קָמֵ"ץ סָתוּם, עֲלֵיהּ אִתְּמַר פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַ"י, וְדָא חַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י בְּרָכָאן, אִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ בִּצְלוֹתָא דְּאִיהוּ שְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא אִיהוּ צְלוֹתָא יְבֵשָׁה, בְּגִינַיְיהוּ אִיהוּ רִיב בֵּין אַבָּא וְאִימָּא.

וְעוֹד שְׁתֵּי רִיבוֹת הֵם, אֶחָד צַדִּיק וְאֶחָד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אֶחָד הוּא רִיב בֵּין אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁהֵם קָמֵ"ץ וּפַתַ"ח, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא רִיב בֵּינֵיהֶם, (שהוא ריב בין אבא ואמא, שהם קמ"ץ ופת"ח. ולמה הם ריב ביניהם,) מִשּׁוּם שֶׁלִּשְׁכִינָה אֵין מָזוֹן בַּגָּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁהַשַּׁעַר הוּא פַּתַ"ח, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ שֶׁהוּא י' חָכְמָה, קָמֵ"ץ סָתוּם, עָלָיו נֶאֱמַר פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַ"י, וְזֶה חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, הוּא חָרֵב וְיָבֵשׁ בַּתְּפִלָּה שֶׁהוּא שְׁכִינָה, וּמִשּׁוּם זֶה הוּא תְּפִלָּה יְבֵשָׁה, בִּשְׁבִילָם הוּא רִיב בֵּין אַבָּא וְאִמָּא.

וְכַד אִתְפַּתַּח קָמֵ"ץ בְּפַתַ"ח דְּאִיהוּ תַּרְעָא דִּילֵיהּ, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָחִית מָלֵא, וּמְהַלֵּךְ חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, עַד דְּמָטוּ לְחַ"י עָלְמִין (דאיהו כליל ח"י ברכאן), וְאִתְמַלְיָא מְנַיְיהוּ, וּמְנַיְּהּ אִתְשַׁקְיָיא לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי צְלוֹתָא, וּמַאי דַּהֲוָה יַבָּשָׁה קָרָא לֵיהּ אֶרֶץ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א י) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, לְמֶעְבַּד פֵּרִין וְאִיבִּין, דְּאִינּוּן אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יא) וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא.

וּכְשֶׁנִּפְתָּח קָמֵ"ץ בְּפַתַ"ח, שֶׁהוּא הַשַּׁעַר שֶׁלּוֹ, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יוֹרֵד מָלֵא, וּמְהַלֵּךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים עַד שֶׁמַּגִּיעִים לְחַ"י הָעוֹלָמִים, (שהוא כולל שמונה עשרה ברכות) וּמִתְמַלֵּא מֵהֶם, וּמְמֻנּוּ מַשְׁקִים אֶת הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא תְּפִלָּה, וּמַה שֶּׁהָיָה יַבָּשָׁה קוֹרֵא לוֹ אֶרֶץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְנִצָּנִים, שֶׁהֵם הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא.

וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כַּד סָלִיק לְאַבָּא וְאִמָּא לְנַחֲתָא מְזוֹנָא מִתַּמָּן, קָלֵיהּ סָלְקָא עַל כָּל אִינּוּן נְחָלִין וּמַבּוּעִין, וְכַד נָחְתָא קָלֵיהּ נָחְתָא עַל כָּל אִינּוּן נְחָלִין וּמַבּוּעִין דְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צג ג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן צֵרֵ"י, מָאן אִיהוּ דְּסָלִיק עַל גַּבַּיְיהוּ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין, דָּא חוֹלֶ"ם, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידוּ סֶגוֹלְתָּ"א, וּמָאן אִיהוּ דְּנָחִית תְּחוֹתַיְיהוּ בִּתְרֵין שׁוּקִין, דָּא חִירֵ"ק, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידוּ סֶגוֹ"ל.

וּכְשֶׁעוֹלֶה הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי לְאַבָּא וְאִמָּא לְהוֹרִיד מָזוֹן מִשָּׁם, קוֹלוֹ עוֹלֶה עַל כָּל אוֹתָם נְחָלִים וּמַעְיְנוֹת, וּכְשֶׁיּוֹרֵד, קוֹלוֹ יוֹרֵד עַל כָּל אוֹתָם נְחָלִים וּמַעְיְנוֹת הַתּוֹרָה. וְהוּ שֶׁכָּתוּב נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. נָשְׂאוּ נְהָרוֹת, אֵלּוּ אוֹתָם שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵם צֵר"י, מִי הוּא שֶׁעוֹלֶה עַל גַּבֵּיהֶן בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת? זֶה חֹל"ם, וּבוֹ נַעֲשִׂים סָגוֹלְתָּ"א, וּמִי הוּא שֶׁיּוֹרֵד תַּחְתֵּיהֶם בִּשְׁתֵּי שׁוֹרְקִים? זֶה חִיר"ק, וּבוֹ הֵם נַעֲשִׂים סָגוֹ"ל. בְּהַהוּא זִמְנָא נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, דְּאִיהוּ קוֹל יַעֲקֹב, קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּלְאָן סָלְקִין לֵיהּ לְגַבֵּי אַבָּא וְאִימָּא, וְכַד נָחִית נָחִית בִּתְרִין נְקוּדִין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א תְּרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, כְּגוֹן עַל כָּתֵף יִשָּׂאוּ (במדבר ז ט). (ואבא נחית) בַּצַּדִּיק, דְּאִיהוּ שׁוּרֵ"ק בְּנָקוּדַת (חיר"ק) חֲדָא, כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן (דברים לג כא), קְשׁוֹרָא דְּתַרְוַיְיהוּ יַרְכִין דְּקְשׁוֹט, דְּאִיהוּ דָּכְיָם, דְּדָ"ד יָם, דָּ"ד דִּכְלִיל כ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא תִּנְיָינָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים עד כד) אַל יָשׁוֹב דַּךְ נִכְלָם, דָּ"ד אִיהוּ בְּכ"ד סְפָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, וּשְׁכִינְתָּא (בראשית כד טו) וְכַדָּ"ה עַל שִׁכְמָהּ, וְכַד צַדִּיק אִיהוּ מָלֵא מֵעֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם טז) וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, שֶׁהוּא קוֹל יַעֲקֹב, קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּלְאֵיפֹה מַעֲלִים אוֹתוֹ? לְאַבָּא וְאִמָּא, וּכְשֶׁיּוֹרֵד, יוֹרֵד בִּשְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן שְׁבָ"א, שְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁל אֱמֶת. וְהוּ שֶׁכָּתוּב יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, כְּגוֹן עַל כָּתֵף יִשָּׂאוּ. (ואבא יורד) בַּצַּדִּיק שֶׁהוּא שׁוּרֵ"ק, בִּנְקֻדַּת (חיר"ק) אַחַת, כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן, קֶשֶׁר שֶׁל שְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁל אֱמֶת, שֶׁהוּא דָּכְיָם, דְּדָ"ד יָם, דַּד שֶׁכּוֹלֵל כ"ד אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַיִּחוּד הַשֵּׁנִי, עָלָיו נֶאֱמַר אַל יָשׁוֹב דַּךְ נִכְלָם, דַּ"ד הוּא בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סְפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה וּשְׁכִינָה, וְכַדָּ"ה עַל שִׁכְמָהּ, וּכְשֶׁהַצַּדִּיק מָלֵא מִן הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל.

דף מז.

סְלִיקַת הַאי נְקוּדָה דְּאִיהוּ חַד שׁוּרֵ"ק עַל תְּרֵין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א, וְאִתְעֲבִידוּ שׁוּרֵ"ק, בָּתַר דְּאִיהוּ מַלְיָא מִסְטָרָא דִּילֵיהּ וּמִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל, וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ מֵעַל שִׁכְמָהּ, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבִרּוּךְ, וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל, כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, סְלִיקַת וַדַּאי מִגַּלּוּתָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, בְּהַאי שַׁעֲתָא (דף מז ע"א) אִיהִי אָמְרַת לְגַבֵּי צַדִּיק (בראשית כד יח) וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי, וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, דְּאִינּוּן גְּמוּלֵי מֻחְלָב.

עוֹלֶה הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ, שֶׁהוּא שׁוּרֵ"ק אֶחָד, עַל שְׁנַיִם שֶׁהֵם שְׁבָ"א, וְנַעֲשִׂים שׁוּרֵ"ק. אַחַר שֶׁהוּא מָלֵא מִצַּדּוֹ וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה וְתִמְלֵא כַדָּהּ וַתָּעַל, וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ מֵעַל שִׁכְמָהּ, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבִרּוּךְ, וְתִמְלֵא כַדָּהּ וַתָּעַל, כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, עוֹלֶה וַדַּאי מִן הַגָּלוּת אֶל בַּעְלָהּ. בַּשָּׁעָה הַזּוֹ הִיא אוֹמֶרֶת לַצַּדִּיק, וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, שֶׁהֵם גְּמוּלֵי חָלָב.

וְעוֹד חוֹל"ם אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְגַבֵּי מוֹחָא, וְחִיר"ק לְגַבֵּי לִבָּא, שׁוּרֵ"ק אִתְקְרֵי בְּקְשׁוֹרָא דְּתַרְוַיְיהוּ, וְעוֹד חוֹל"ם אִתְקְרֵי בְּכָל סִטְרָא דִּימִינָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ב יג) עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח, וְחִיר"ק אִתְקְרֵי בְּכָל סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא, וְאִיהוּ שׁוּרֵ"ק קְשׁוֹרָא

דְּתַרְוַיְיהוּ, וְעוֹד חֹל"ם אִתְקְרֵי בְּאִימָּא עִלָּאָה, יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִיהוּ עָשׂוֹר, וּבֵיהּ יְהֵא מוֹחֵ"ל וְסוֹלֵחַ חוֹבִין דְּעַמֵּיהּ, וְחִירֵ"ק אִתְמַר בְּאִימָּא תַּתָּאָה, וּבֵיהּ חוֹרֵ"ק עָלָיו שְׁנָיו עַל סמא"ל, דְּאִשְׁתַּעֲבִיד בִּבְנוֹי דְּשָׁכְינְתָּא בְּגָלוּתָא.

וְעוֹד חֹל"ם נִקְרָא הַעֲמוּד הָאֶמְצָעִי לַמֹּחַ, וְחִירֵ"ק אֶל הַלֵּב, שׁוּרֵ"ק נִקְרָא בְּקֶשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, וְעוֹד חֹל"ם נִקְרָא בְּכָל צַד הַיְמִין. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח. וְחִירֵ"ק נִקְרָא בְּכָל צַד הַשְּׂמֹאל, וְהוּא שׁוּרֵ"ק הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם. וְעוֹד חֹל"ם נִקְרָא בָּאֵם הָעֶלְיוֹנָה יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא עָשׂוֹר, וּבוֹ יִהְיֶה מוֹחֵ"ל וְסוֹלֵחַ חֲטָאֵי עַמּוֹ, וְחִירֵ"ק נֶאֱמַר בָּאֵם הַתַּחְתּוֹנָה וּבוֹ חוֹרֵ"ק עָלָיו שְׁנָיו עַל סמא"ל, שֶׁהִשְׁתַּעְבֵּד בִּבְנֵי הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת.

דָּבָר אַחֵר נְשָׁאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, דָּא תְּרֵין זְמָנִין דִּמְיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָלְקִין לֵיהּ בֵּיהּ קָלָא עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם, דְּאִינּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּתַרְוַיְיהוּ סָלְקִין קָלָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לְגַבֵּי מָאן סָלְקָאן לֵיהּ לְגַבֵּי אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ כ"ה בִּימִינָא וְכ"ה בִּשְׂמָאלָא עֶרֶב וָבֹקֶר, וְאִינּוּן חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, קָרָאן לֵיהּ בְּהוֹן, דְּנָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק וָצָדֶק.

דְּבָר אַחֵר, נְשָׁאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, זֶה פַּעֲמִים שֶׁמְּיַחֲדִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַעֲלִים לוֹ בוֹ קוֹל עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם, שֶׁהֵם יָמִין וּשְׂמֹאל, בִּשְׁנֵיהֶם מַעֲלִים קוֹל, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. לְמִי מַעֲלִים אוֹתוֹ? לְאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ בְּיָמִין וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ בִּשְׂמֹאל עֶרֶב וָבֹקֶר, וְהֵם חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, קוֹרְאִים לוֹ בָּהֶם, שֶׁיּוֹרֵד אֶל צַדִּיק וָצָדֶק.

דְּאִיהוּ דָּ"ךְ בְּשׁוֹקָא יְמִינָא, וְאִיהִי כַּדָּה עַל שִׂכְמָהּ בְּשׁוֹקָא שְׂמָאלָא, דְּאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וּבְגִין דָּא יִשְׁאוּ נְהָרוֹת דָּכְיִם, דָּ"ךְ יָ"ם, וְאִיהוּ דָּ"ךְ בְּכ"ד אַתְוָון דְּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּעַרְבִית, וְאִיהוּ דָּ"ךְ בְּכ"ד אַתְוָון דְּשַׁחֲרִית, וְרָזָא דְּמִלָּה וְשַׁמְתִּי כַּ"דְכ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ (ישעיה נד יב), וְאִיהִי כַּדָּ"ה בְּתַרְוַיְיהוּ, וְאַל יָשׁוֹב דָּ"ךְ נִכְלָם.

שֶׁהִיא דַּ"ךְ בְּשׁוֹק יָמִין, וְהִיא כַּדָּה עַל שִׂכְמָהּ בְּשׁוֹק שְׂמֹאל, שֶׁהֵן שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וּמְשׁוּם זֶה יִשְׁאוּ נְהָרוֹת דָּכְיִם, דָּ"ךְ יָ"ם, וְהוּא דָּ"ךְ בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד שֶׁל עַרְבִית, וְהוּא דַּ"ךְ בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שַׁחֲרִית, וְסוֹד הַדָּבָר - וְשַׁמְתִּי כַּ"דְכ"ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ, וְהִיא כַּדָּ"ה בִּשְׁנֵיהֶם, וְאַל יָשׁב דָּ"ךְ נִכְלָם.

וְצָרִיךְ דְּלָא אִשְׁתְּמַע קָלָא בְּהַהוּא דָּךְ, אֶלָּא יִשְׁאוּ נְהָרוֹת, נָשְׂאוּ לָא כְּתִיב אֶלָּא יִשְׁאוּ, בְּגִין עַל כָּתֵף יִשְׁאוּ, בְּהַהִיא זִמְנָא (בראשית כד טז) וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתַּעַל, וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי וַגַּם לִגְמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, אִלֵּין אִינּוּן רַמַ"ח תֵּיבִין דְּאַרְבַּע פָּרָשָׁיִין דְּיִחוּדָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דִּבְכֻלְּהוּ אִינּוּן רַמַ"ח אֵבָרִים דִּכְלִילָן בַּבְּרִית דְּאִיהוּ צַדִּיק, כֻּלְּהוּ אִתְשַׁקְיָין עַל יְדֵי שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהוּ כ"ד י"ם.

וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יִשְׁמַע קוֹל בְּהַהוּא דָּךְ, אֶלָּא יִשְׁאוּ נְהָרוֹת, לֹא כָּתוּב נָשְׂאוּ אֶלָּא יִשְׁאוּ, בִּשְׁבִיל, עַל כָּתֵף יִשְׁאוּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתַּעַל, וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי וְגַם לִגְמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, אֵלּוּ הֵם מֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה

תֵּבוֹת שֶׁל אַרְבַּע הַפָּרָשִׁיוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁבְּכֻלָּם הֵם מֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה הָאֵיבָרִים שֶׁכְּלוּלִים בַּבְּרִית שֶׁהוּא צַדִּיק, כֻּלָּם נִשְׁקִים עַל יְדֵי הַשְּׁכִינָה, שֶׁהוּא כ"ד י"ם.

כ"ד סְפָרִין דְּאוֹרַיְיתָא, וַדַּאי אִינּוּן כ"ד דְּאִתְמַלְיָ מִן יַמָּא עִלָּאָה דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי כְּלִילָא דְּחַמְשִׁין אַתְוָון דְּיִחוּדָא, דְּאִינּוּן כ"ה וְכ"ה, דִּמְיַחֲדִין בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרֵין זְמָנִין, וְכַד סָלְיָק י"ם חַמְשִׁין, דָּא אִיהוּ יְשָׁאוּ נְהָרוֹת דְּכֻלְּהוּ, בְּהִפּוּךְ אַתְוָון דָּךְ וְאִיהוּ כ"ד, וְדָךְ אִיהוּ צַדִּיק בְּהַאי כַּד, בְּגִין דְּאִיהוּ תְּבִירָא בְּגָלוּתָא, שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי כַּד עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים נא יט) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אלהי"ם לֹא תִבְזֶה, צַדִּיק אִיהוּ דָּךְ בְּמַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא.

עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה הַסְּפָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וַדַּאי הֵם כ"ד שֶׁנִּתְמַלֵּא מִן הַיָּם הָעֶלְיוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא כְּלָלוּת שֶׁל חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שֶׁמְּיַחֲדִים בָּהֶן אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם, וּכְשֶׁעוֹלֶה י"ם חֲמִשִּׁים, וְהוּ יְשָׁאוּ נְהָרוֹת דְּכֻלְּהוּ, בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת דָּ"ךְ, וְהוּא כ"ד, וְדָךְ הוּא צַדִּיק בְּכַד הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שְׁבוּר בַּגָּלוּת, הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא כַּד עָלֶיהָ נֶאֱמַר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִי"ם לֹא תִבְזֶה, צַדִּיק הוּא דָּךְ בַּמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְאִיהוּ כְּתִית בְּמִשְׁחָא דְּאוֹרַיְיתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר כח ה) שֶׁמֶן כָּתִית, אֵימָתַי, בְּזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק ו' מִן ה', וְאִשְׁתְּאַרַת ד', דַּלֶּת וַדַּאי, וּבְגִין דָּא שֶׁמֶן כְּתִית רְבִיעִית הַהִין, רְבִיעִית הֵ"א וַדַּאי, דְּאִתְחַזְּרַת דָּלֶ"ת, וְהַהוּא כְּתִית אִיהוּ ו' זְעִירָא, שְׁלִימוּ דְּה', וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות לא יז) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם, אוֹת ה' וַדַּאי, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת ה' עַל שְׁמֵיהּ, יוֹם הַשִּׁשִּׁי, הֵ"א דְּשִׁשִּׁי.

וְהוּא כְּתִית בַּשֶּׁמֶן שֶׁל הַתּוֹרָה. וְהוּ שֶׁכָּתוּב שֶׁמֶן כָּתִית. מָתַי? בִּזְמַן שֶׁהִסְתַּלֵּק ו' מִן ה', וְנִשְׁאֲרָה ד', דַּלֶּת וַדַּאי, וּבִשְׁבִיל זֶה שֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִית הַהִין, רְבִיעִית הֵ"א וַדַּאי, שֶׁחֲזְרָה דָּלֶ"ת, וְאוֹתוֹ כָּתִית הוּא ו' זְעֵירָה, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל ה', וְעָלָיו נֶאֱמַר בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם, אוֹת ה' וַדַּאי, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת ה' עַל שְׁמוֹ, יוֹם הַשִּׁשִּׁי, הֵ"א שֶׁל הַשִּׁשִּׁי.

מְקוֹלּוֹת מַיִם רַבִּים (תהלים צג ד), אִלֵּין שֶׁבַע (קלין) שְׁמָהָן, דְּמִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעָה נְהָרוֹת, וְכֻלְּהוֹן מִתְפַּלְגִין בְּהַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, וְאִינּוּן בְּהֶבוּ לַיהו"ה, שֶׁבַע אִינּוּן דְּאָזְלִין עַל שֶׁבַע שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן אבגית"ץ וכו', וְאִינּוּן שֶׁבַע סְפִירָן, (שם כט ג) קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם דָּא חֶסֶ"ד וְאִיהוּ אבגית"ץ, דְּמִתַּמָּן מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ דָּא קר"ע שט"ן וְדָא גְּבוּרָ"ה, קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר דָּא נג"ד יכ"ש וְדָא תִּפְאֶרֶ"ת, כִּסָּאוֹ כַּשֶּׁמֶ"שׁ נֶגְדִּ"י (שם פט לז), וּבֵיהּ אִתְּמַר לְמֹשֶׁה (שמות לד י) נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת, קוֹל יהו"ה שׁוֹבֵר אֲרָזִים (תהלים כט ז) דָּא בט"ר צת"ג וְדָא נֶצַ"ח, קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ דָּא חק"ב טנ"ע וְדָא הוֹ"ד, קוֹל יהו"ה יָחִיל מִדְבָּר דָּא יג"ל פז"ק דְּאִיהוּ יְסוֹ"ד, הַר סִינַי, קוֹל יהו"ה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת דָּא שק"ו צי"ת וְדָא מַלְכוּ"ת, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (שם כב א) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, וְדָא אִיהוּ מְקוֹלּוֹת מַיִם רַבִּים.

מִקְוֹוֹת מַיִם רַבִּים, אֲלוּ שִׁבְעָה (קולות) שֵׁמוֹת, שֶׁנֶּחֱלָקִים לְשִׁבְעָה נְהָרוֹת, וְכֻלָּם נֶחֱלָקִים בְּאוֹתוֹ הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְהֵם בְּהֶבוּ לֵיהו"ה, שִׁבְעָה הֵם שֶׁהוֹלְכִים עַל שִׁבְעָה שֵׁמוֹת, שֶׁהֵם אבגית"ץ וְכוּ', וְהֵם שֶׁבַע סְפִירוֹת. קוֹל יהו"ה עַל הַמַּיִם זֶה חֶסֶד, וְהוּא אבגית"ץ, שֶׁמְּשַׁם הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה. קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ, זֶה קר"ע שט"ן, וְזוֹ גְבוּרָה. קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר, זֶה נג"ד יכ"ש, וְזֶה תִּפְאֶרֶת, כְּסָאוֹ כַּשֶּׁמֶ"ש נֶגֶד"י, וּבוֹ נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת. קוֹל יהו"ה שֹׁבֵר אֲרָזִים (תהלים כט), זֶה בט"ר צת"ג, וְזֶה נַצ"ח. קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, זה חק"ב טנ"ע, וְזֶה הו"ד. קוֹל יהו"ה יָחִיל מִדְבָּר, זֶה יג"ל פז"ק, שֶׁהוּא יְסו"ד, הַר סִינַי, קוֹל יהו"ה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, זֶה שק"ו צי"ת, וְזוֹ מַלְכוּת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, וְזֶהוּ מִקְוֹוֹת מַיִם רַבִּים.

דף מז:

אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם (שם צג ד), אִלֵּין טַעֲמֵי דְאוֹרַיְיתָא, דְאִתְמַר בְּהוּ (שם מב ח) כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ, וְאִלֵּין אִינּוּן זָרָק"א מַקַּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סָגוֹלְתָ"א. (דף מז ע"ב) זָרָק"א, קַו דְּיוֹקְנָא דְאָת ו', רֵישָׁא דִילֵיהּ י', תְּלַת גַּלְגַּלִּים (נ"א איתּ) סָלְקִין בֵּיהּ בְּגַוָּא דְאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן סָגוֹ"ל (נ"א סגולתא), וְכָל גַּלְגַּל סָלִיק לְי' גַּלְגַּלִּים לְעֵילָא, וְהָאוֹפַנִּים יְנַשְּׂאוּ לְעָמָתָם (יחזקאל א כ), וּלְזַמָּנָא דְיִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעוּמָתָם, מַיָּד נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, תְּרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן סָגוֹלְתָ"א סָלְקִין לְהַהִיא נְקוּדָה חֲדָא עַל גַּדְפּוֹי, וְאִתְעֲבִידוּ י"ה, וְדָא אִיהוּ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, אִינּוּן ב' נְקוּדִין דְּא', י' לְעֵילָא וְי' לְתַתָּא, סָלְקִין ו' עַל (גדפוי) גַּדְפִּין, וּלְאָן סָלְקִין, אֶלָּא חוּשְׁבָּנָא דִלְהוֹן לְחוּשְׁבַּן שְׁמָא דְיהו"ה, וְכַד סָלְקִין לֵהּ עַל גַּדְפַּיְיהוּ, לְקַבְּלָא עֲלַיְיהוּ עִלַּת הָעֵילּוֹת, דְּנָחִית עַל גַּבַּיְיהוּ.

אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם, אֲלוּ טַעֲמֵי הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ, וְאֵלּוּ הֵם זָרָק"א מַקַּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סָגוֹלְתָ"א. זָרָק"א, קַו דְּמוּת שֶׁל הָאוֹת ו', הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ י', שְׁלֹשָׁה גַּלְגַּלִּים (יש) עוֹלִים בּוֹ בַּיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהֵם סָגוֹ"ל (סגולתא), וְכָל גַּלְגַּל עוֹלֶה לִי' גַּלְגַּלִּים לְמַעְלָה, וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעָמָתָם, וּבִזְמַן שֶׁיִּנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים לְעָמָתָם, מִיָּד נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁהֵן סָגוֹלְתָ"א עוֹלוֹת לְאוֹתָהּ נְקֻדָּה אַחַת עַל כְּנָפוֹ, וְנַעֲשִׂים י"ה, וְזֶהוּ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, הֵם שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שֶׁל א', י' לְמַעְלָה וְי' לְמַטָּה, עוֹלִים ו' עַל (כנפיו) הַכְּנָפַיִם, וּלְאָן עוֹלִים? אֶלָּא הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁלָּהֶם לְחֶשְׁבּוֹן הַשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, וּכְשֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ עַל כַּנְפֵּיהֶם, לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עִלַּת הָעִלּוֹת שֶׁיּוֹרֵד עַל גַּבֵּיהֶם.

וְעוֹד זָרָק"א אִיהוּ יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ (תהלים מח ג), אִיהוּ ז', יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְדָא צַדִּיק, וְאִיהוּ עַנְפָא מִגּוֹפָא דְאִילָנָא, דְאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן דָּא נְקוּדָה חֲדָא י' (נ"א א) זְעִירָא אוֹת הַבְּרִית, וַעֲלֵהּ אִתְּמַר (שם צג ג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, וּמַאי נִיהוּ יַרְכְּתֵי צָפוֹן (שם מח ג), דְּסָלְקִין לֵהּ לְגַבֵּיהּ דְיהו"ה דְּאִיהוּ בַּעֲלֵהּ, וְכַד סָלְקִין לֵהּ לְגַבֵּיהּ אִתְקְרִיאַת הַהִיא נְקוּדָה קִרְיַת מֶלֶךְ רָב.

וְעוֹד זַרְקָ"א, הוּא יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ, הוּא ז', יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְזֶה צַדִּיק, וְהוּא עֲנָף מִגּוּף הָאִילָן, שֶׁהוּא הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי. הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן, זוֹ נְקֵבָה אַחַת, י' (א') זְעִירָה, אוֹת הַבְּרִית, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, וּמַה הוּא? יַרְכְּתֵי צָפוֹן, שֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ אֶל יהו"ה שֶׁהוּא בַּעְלָהּ, וּכְשֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ אֵלָיו, נִקְרֵאת הַנְּקֵבָה הַהִיא קִרְיַת מֶלֶךְ רָב.

בְּהַהִיא זִמְנָא דְּסָלְקַת הַהִיא נְקוּדָה בִּתְרֵין יַרְכֵי, מְקַבְּלִין לָהּ תְּרִין דְּרוֹעִין, דְּאִינּוּן ב' נְהָרוֹת עִלָּאִין, וְסָלְקִין לָהּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְדָא אִיהוּ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם (שם צג ג), תְּרֵין יַרְכִין אָזְלִין לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וּתְרֵין דְּרוֹעִין אִינּוּן מְקַבְּלִין לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וּבְגִין דָּא תְּרֵין נְהָרוֹת אִתְמַר בְּהוֹן נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, וּתְרֵין תִּנְיָינִין יִשְׂאוּ נְהָרוֹת (שם).

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁעוֹלֶה אוֹתָהּ נְקֵבָה בִּשְׁתֵּי יַרְכַיִם, מְקַבְּלוֹת אוֹתָהּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵן ב' נְהָרוֹת עֶלְיוֹנִים, וּמַעֲלִים אוֹתָהּ בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְזֶהוּ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, שְׁתֵּי יְרֵכַיִם מוֹלִיכוֹת אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ, וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הֵן מְקַבְּלוֹת אוֹתָהּ אֶל בַּעְלָהּ, וּמִשּׁוּם זֶה שְׁנֵי נְהָרוֹת נֶאֱמַר בָּהֶם נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, וּשְׁנֵי הַשְּׁנַיִים יִשְׂאוּ נְהָרוֹת.

וְעוֹד אִתְמַר בָּהּ סְלִיקוּ וּנְחִיתוּ, כְּגַוְונָא דָא, כַּד סָלְקִין לָהּ לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְמַר בֵּיהּ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, אֲבָל כַּד נָחֲתִין לָהּ לְגַבֵּי צַדִּיק אִתְמַר בֵּיהּ יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכָיִם, וּמַה דַּהֲוָה סָגוּלָה לְעֵילָּא כְּגַוְונָא דָא כַּד נָחֲתָא לְגַבֵּי צַדִּיק אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל כְּגַוְונָא דָא וּבְגִין דָּא מַה דַּהֲוָת לְעֵילָּא אִתְנַטְלַת (נ"א אתחזרת) לְתַתָּא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת בְּצַדִּיק דְּכָיִם.

וְעוֹד נֶאֱמַר בָּהּ עֲלֵיהָ וִירִידָה, כְּמוֹ זֶה, כְּשֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ לְעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נֶאֱמַר בּוֹ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, אֲבָל כְּשֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ אֶל הַצַּדִּיק, נֶאֱמַר בּוֹ יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכָיִם, וּמַה שֶׁהָיְתָה סְגוּלָה לְמַעְלָה כְּמוֹ זֶה: כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת אֶל הַצַּדִּיק נַעֲשֵׂית סָגוֹל כְּמוֹ זֶה:. וּמִשּׁוּם זֶה, מַה שֶׁהָיְתָה לְמַעְלָה נִטְלָה (חזרה) לְמַטָּה, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת בְּצַדִּיק דְּכָיִם.

וּבָהּ מַיִם הַמַּחְתּוֹנִם בָּכָאן, בְּגִין דְּאִינּוּן תַּרְעִין דְּדִמְעָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעָלוּ, וּבְגִין דְּאִיהִי דִּמְעָה דִּלְהוֹן, דְּכָיִם וַדַּאי, וְצַדִּיק בָּהּ דָּ"ק יָ"ם, וְהָא אוּקְמוּהוּ (שם עד כא) אַל יָשׁוֹב דַּךְ נִכְלָם, וּבֵיהּ אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ (שם לט יג), וַעֲלָהּ אִתְמַר (שמות ג ט) צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלָי.

וּבָהּ הַמַּיִם הַמַּחְתּוֹנִים בּוֹכִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם שַׁעֲרֵי דִּמְעָה, וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעָלוּ, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא הַדִּמְעָה שֶׁלָּהֶם, דְּכָיִם וַדַּאי, וְצַדִּיק בָּהּ דָּ"ק יָ"ם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ אַל יָשׁוֹב דַּךְ נִכְלָם, וּבוֹ אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלָי.

תְּנוּעָה דְּסָלִיק לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דָּא רַבִּי"ע, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרֵי זָקֵ"ן גָּדוֹ"ל, וְאִיהִי אִתְקְרִיאַת קִרְיַת מֶלֶךְ רָב, וּבְאַן אִיהוּ זָקְפָא לְגַבֵּיהּ, בִּתְרֵין נְהָרוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם טו ו) יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יהו"ה תִּרְעַץ אוֹיֵב, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, מַאי בִּימִינְךָ דָּא גְּדוּלָה, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרֵי זָקֵ"ן גָּדוֹ"ל, וְכַד נָחֲתַת

בְּצַדִּיק אִתְקְרִיאַת זַקֵף קָטֵ"ן, וּמַאי אִיהִי תְּנוּעָה דְּקָא נָחִית לָהּ, דָּא תְּבִי"ר, רָבִי"עַ לִימִינָא, אֶרֶךְ אַפַּיִם עַל בֵּינוֹנִים, וּבֵיהּ אִיהוּ מַאֲרִי"ךְ, תְּבִי"ר לִשְׂמָאלָא, תְּבִירוּ דְּחַיָּיבַיָּא, חַד סָלִיק בְּתִקְיעָ"ה וּמַאֲרִיךְ בָּהּ, וְחַד נָחִית לָהּ בִּשְׁבָרִי"ם, שַׁלְשֶׁלֶ"ת דָּא תְּרוּעָ"ה קְשׁוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ, דְּיוֹקְנָא דְּשׁוּרֵ"ק דִּלְתַתָּא, בְּשַׁלְשֶׁלֶ"ת סָלְקָא, בְּשֻׁרֵ"ק נָחְתָּא, הַאי אִיהוּ סֵלָם (נ"א חל"ם) דְּסָלְקָא לְעֵילָא, וְהַאי אִיהוּ סֵלָם (נ"א חירק) דְּנָחְתָּא לְתַתָּא, וְהַיְינוּ דַּרְגָּ"א תְּרֵ"י טַעֲמֵ"י.

הַתְּנוּעָה שֶׁמַּעֲלָה אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ זֶה רָבִי"עַ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִקְרָא זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, וְהִיא נִקְרֵאת קְרִיַּת מֶלֶךְ רַב, וְאֵיפֹה הוּא זוֹקֵף אֵלָיו? בִּשְׁנֵי נְהָרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יהו"ה תִּרְעַץ אוֹיֵב, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. מַה זֶּה בִּימִינְךָ? זוֹ גְּדֻלָּה, בְּאוֹתוֹ זְמַן נִקְרָא זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת בְּצַדִּיק נִקְרֵאת זָקֵ"ף קָטֵ"ן. וּמַה הִיא הַתְּנוּעָה שֶׁמּוֹרִידָה אוֹתָהּ? זֶה תְּבִי"ר, רָבִי"עַ לְיָמִין, אֶרֶךְ אַפַּיִם עַל בֵּינוֹנִיִּים, וּבוֹ הוּא מַאֲרִי"ךְ. תְּבִי"ר לִשְׂמֹאל, שִׁבְרוֹן הָרְשָׁעִים, אֶחָד עוֹלֶה בְּתִקְיעָ"ה וּמַאֲרִיךְ בָּהּ, וְאֶחָד מוֹרִיד אוֹתָהּ בִּשְׁבָרִי"ם. שַׁלְשֶׁלֶ"ת זוֹ תְּרוּעָ"ה, הַקֶּשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל שׁוּרֵ"ק שֶׁלְּמַטָּה, בְּשַׁלְשֶׁלֶ"ת עוֹלֶה, בְּשׁוּרֵ"ק יוֹרֵד, זֶהוּ סֵלָם (חל"ם) שֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה, וְזֶהוּ סֵלָם (חירק) שֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה, וְהַיְנוּ דַּרְגָּ"א שְׁנֵ"י טְעָמֵי"ם.

דף מח.

וְעַנּוּיָא דִּשְׁכִינְתָּא אַף עַל גַּב דְּאִיהִי בִּתְלַת סְטָרִין, בִּתְקִיעָ"ה דְּאִיהִי דִּינָא רַפְיָא רָפֵ"ה, וּבִשְׁבָרִי"ם דְּאִיהוּ דִּינָא קַשְׁיָא דָּגֵ"שׁ גְּבוּרָה, לֵית לָהּ עַנּוּיָא כְּעַנּוּיָא דְּבַעְלָהּ דְּאִיהוּ תְּרוּעָ"ה, שַׁלְשֶׁלֶ"ת, וְרָזָא דְּמִלָּה אֵין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה (שמות לב יח) דָּא שִׁבְרִי"ם, וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה דָּא תְּקִיעָ"ה, אֶלָּא קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ דָּא תְּרוּעָ"ה, דְּסָלְקָא בְּעַנּוּיָיא דָּא בְּתַר דָּא כִּתְרוּעָה, וּבְגִין דָּא אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה (תהלים פט טז), אַף עַל גַּב דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּעַנּוּיָיא מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, לֵית עַנּוּיָיא כְּעַנּוּיָא דְּבַעְלָהּ, תְּרוּעָ"ה דְּאִיהִי תּוֹרָ"ה עַיִ"ן אֲנָפִין, וְאִיהִי תְּרוּעָה דִּילֵ"יהּ, וּבְגִין דָּא (דף מח ע"א) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה.

וְעַנּוּי שֶׁל הַשְּׁכִינָה, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא בִּשְׁלֹשָׁה צְדָדִים, בִּתְקִיעָ"ה שֶׁהִיא דִּין הַרְפָּה רָפֵ"ה, וּבִשְׁבָרִי"ם שֶׁהוּא דִּין הַקָּשֶׁה דָּגֵ"שׁ גְּבוּרָה, אֵין לָהּ עִנּוּי כְּעִנּוּי שֶׁל בַּעְלָהּ שֶׁהִיא תְּרוּעָ"ה, שַׁלְשֶׁלֶ"ת, וְסוֹד הַדָּבָר - אֵין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה, זֶה שִׁבְרִי"ם, וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה, זוֹ תְּקִיעָ"ה, אֶלָּא קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ, זוֹ תְּרוּעָ"ה, שֶׁעוֹלֶה בְּעִנּוּי, זֶה אַחַר זֶה כִּתְרוּעָה, וּמִשּׁוּם זֶה אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה, אַף עַל גַּב שֶׁהַשְּׁכִינָה הִיא בְּעִנּוּי מִימִין וּמִשְּׂמֹאל, אֵין עִנּוּי כְּעִנּוּי שֶׁל בַּעְלָהּ, תְּרוּעָ"ה שֶׁהִיא תּוֹרָ"ה עַיִ"ן פָּנִים, וְהִיא הַתְּרוּעָה שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה.

דָּבָר אַחֵר קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ (שמות לב יח), דָּא אִיהוּ עַנּוּיָא דְּאָנֹכִי שׁוֹמֵעַ, דְּאִיהִי צָוְותָה בְּכָל יוֹמָא לְמַעְלָה, הִיא וּבְנָהָא, וְקָרָאן לֵיהּ תְּרֵין זְמָנִין עֶרֶב וָבֹקֶר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְכָל בַּר נַשׁ דְּאִית לֵיהּ עַנּוּי מִשְּׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עַנְיָא בְּגָלוּתָא, רְחִיקָא מִן בַּעְלָהּ, וְקָרָא לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דִּיהֵא נָחִית לְגַבָּהּ, וַדַּאי עֲלֵיהּ אִתְמַר קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ. קוֹל דְּעַנּוּיָא דְּהַאי עַנְיָא אָנֹכִי שֹׁמֵעַ.

דָּבָר אַחֵר, קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ, זֶהוּ עִנּוּי שֶׁל אָנֹכִי שֹׁמֵעַ, שֶׁהִיא צוֹעֶקֶת בְּכָל יוֹם לְמַעְלָה, הִיא וּבָנֶיהָ, וְקוֹרְאִים לוֹ פַּעֲמַיִם עֶרֶב וּבֹקֶר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְכָל אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִנּוּי מֵהַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא עָנְיָה בַּגָּלוּת, רְחוֹקָה מִבַּעְלָהּ, וְקוֹרֵא לוֹ בְּכָל יוֹם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁיֵּרֵד אֵלֶיהָ, וַדַּאי עָלָיו נֶאֱמַר קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ, קוֹל שֶׁל הָעִנּוּי שֶׁל הָעֲנִיָּה אָנֹכִי שֹׁמֵעַ.

קָם אֶחָד בְּקִירְטָא וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְחַד בְּקַשְׁתָּא דָּא בְּרִית צַדִּיק, עֲלֵיהּ אִתְמַר שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ פָּזֵ"ר גָּדוֹ"ל, גִּירִין דִּילָהּ אִינוּן צַדִּיקִים דְּיִשְׂרָאֵל דְּקַבִּילוּ בְּרִית, דְּבִזְכוּתֵיהּ נָפְקִין מִגָּלוּתָא, וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית מז כג) הֵא לָהֶם זֶרַע, דְּאִינוּן טִיפִּין וְדָא זֶרַ"א.

קָם אֶחָד עִם קֶלַע, וְזוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְאֶחָד עִם קֶשֶׁת, זֶה בְּרִית צַדִּיק, עָלָיו נֶאֱמַר שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ פָּזֵ"ר גָּדוֹ"ל, הַחִצִּים שֶׁלָּהּ הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבְּלוּ בְּרִית, שֶׁבִּזְכוּתוֹ יוֹצְאִים מִן הַגָּלוּת, וְסוֹד הַדָּבָר - הֵא לָכֶם זֶרַע, שֶׁהֵם טִפּוֹת, וְזוֹ זֶרַ"א.

קְמוּ תַּנָּאִין וַאֲמוֹרָאִין דִּלְעֵילָּא וּבָרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ מַטָּרָה (נ"א עטרה) תְּהֵא אֲגִינַת עָלָךְ מֵחְצִּים בָּגְלוּתָא, עָלָךְ אִתְמַר (תהלים צא ה) לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, וְקַשְׁתָּא וְחִצָּא דְסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה יָגֵן עָלָךְ, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֲרָה אֲמִתּוֹ, צִנָּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְסֹחֲרָה דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, אֲמִתּוֹ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

קְמוּ תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים שֶׁלְּמַעְלָה וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ: מַטָּרָה (עטרה) תְּהֵא מְגִנָּה עָלֶיךָ מֵהַחִצִּים בַּגָּלוּת, עָלֶיךָ נֶאֱמַר לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, וְקֶשֶׁת וְחֵץ שֶׁל צַד הַקְּדֻשָּׁה יָגֵן עָלֶיךָ, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֲרָה אֲמִתּוֹ, צִנָּה - זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְסֹחֲרָה - זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, אֲמִתּוֹ - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

קָם אִיהוּ וְאָמַר תַּנָּאִין תַּנָּאִין מִשְׁנָה תְּהֵא בְּעִזְרֵיכוּ, וְלָא תִּשְׁתַּנְיָאוּ מֵרַחֲמֵי לְדִינָא, הֲלָכָה אִזְלַת לִימִינָא דִּלְכוֹן, לְאִתְגַּבְּרָא בָּהּ עַל שַׂנְאֲכוֹן, קַבָּלָה תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְכוֹן, בְּרַיְיתָא אֲפֵיקַת לְכוֹן וְלִבְנַיְיכוּ מִגָּלוּתָא, וּמִשִּׁעְבּוּדָא וְדִינָא דְּהַהוּא דְמַמָּנָא עַל גָּלוּתָא עַל בְּנַיְיכוּ, מִיָּד דְּבָרִיךְ לוֹן סָלִיק לְאַתְרֵיהּ.

קָם הוּא וְאָמַר: תַּנָּאִים תַּנָּאִים, מִשְׁנָה תִּהְיֶה בְּעֶזְרַתְכֶם וְלֹא תִשְׁתַּנּוּ מֵרַחֲמִים לְדִין, הֲלָכָה הוֹלֶכֶת לִימִינְכֶם לְהִתְגַּבֵּר בָּהּ עַל שׂוֹנְאֵיכֶם, קַבָּלָה תִּתְקַבֵּל תְּפִלַּתְכֶם, בְּרַיְיתָא מוֹצִיאָה אֶתְכֶם וְאֶת בְּנֵיכֶם מִן הַגָּלוּת וּמִשִּׁעְבּוּד וְדִין שֶׁל אוֹתוֹ הַמְמֻנֶּה עַל הַגָּלוּת עַל בְּנֵיכֶם. מִיָּד שֶׁבֵּרַךְ אוֹתָם עָלָה לִמְקוֹמוֹ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּקַדְמֵיתָא פָּתַח וְאָמַר, תַּנָּא תַּנָּא אִסְתַּמַּר לָךְ, דְּהָא קִירְטָא לְגַבָּךְ, וְדָא שְׁכִינְתָּא, וּבָהּ אִזְדָּרִיקוּ תְּלַת אַבְנִין, דְּאִינוּן תְּלַת טִפִּין דְּמוֹחָא עִלָּאִין, דְּאִינוּן י"י"י, וְאִתְכְּלִילוּ בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת.

קם רַבִּי שִׁמְעוֹן בָּרְאשׁוֹנָה, פְּתַח וְאָמַר: תַּנְּא תַּנָּא, הִשָּׁמֶר לְךָ, הֲרֵי הַקֵּלַע לְגַבֶּיךָ, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה, וּבָהּ נִזְרְקוּ שְׁלֹשׁ אֲבָנִים, שֶׁהֵם שְׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁל הַמּוֹחַ הָעֶלְיוֹנוֹת, שֶׁהֵן י' י', וְנִכְלְלוּ בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁים בַּסֶּלַע קִנְּךָ, דְּהָא קַשְׁתָּא לְגַבָּךְ דְּאִיהוּ אוֹת הַבְּרִית, אִסְתַּמַּר מִגִּירִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן תְּלַת ו'ו'ו', דְּסָלְקִין חַ"י בְּחוּשְׁבַּן, וְדָא חַ"י עָלְמִין.

אָמַר לוֹ: רַבִּי, שִׁים בַּסֶּלַע קִנְּךָ, שֶׁהֲרֵי הַקֶּשֶׁת לְגַבֶּיךָ, שֶׁהִיא אוֹת הַבְּרִית, הִשָּׁמֵר מֵהַחִצִּים שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם שְׁלֹשׁ ו' ו' ו', שֶׁעוֹלִים שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּחֶשְׁבּוֹן, וְזֶה חַ"י הָעוֹלָמִים.

קָם תַּנָּא תִּנְיָינָא וְאָמַר לֵיהּ, הָא תַּנְיָא דְּמִסַּיֵּיעַ לְךָ, בְּרוּמְחָא דְּאִיהוּ כְּלִילָא מֵאַרְבַּע פַּרְשָׁיָין, וְדָא ו' דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וְרַמ"ח תֵּיבִין דְּאִתְמַר בֵּיהּ (במדבר כד כא) וְשִׁים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ.

קָם הַתַּנָּא הַשֵּׁנִי וְאָמַר לוֹ: הֲרֵי תַּנָּא שֶׁמְּסַיֵּעַ לְךָ, בְּרוּמַח, שֶׁהוּא כְּלוּל מֵאַרְבַּע פַּרְשִׁיּוֹת, וְזֶה ו' שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל שֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, וּמֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה תֵּבוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְשִׁים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ.

דְּהָא קַרְנֵי פָרָה [ציור] לְגַבָּךְ, דְּאִנּוּן תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, עֲלַיְהוּ אִתְמַר (תהלים קלב יז) אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד, וּמַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה מַסְטָרָא דִּשְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי קַרְנֵי פָרָה, מִסְּטָרָא דְּשׂוֹר (דברים לג יז) וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, וְאִינּוּן מְשִׁיחַ רֹאשׁוֹן וְשֵׁנִי י' ו', בֵּית רֹאשׁוֹן וְשֵׁנִי ה"ה.

שֶׁהֲרֵי קַרְנֵי פָרָה אֶצְלְךָ, שֶׁהֵם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד, וּמַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה. מִצַּד שֶׁל הַשְּׁכִינָה נִקְרָא קַרְנֵי פָרָה, מִצַּד שֶׁל הַשּׁוֹר - וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, וְהֵם מָשִׁיחַ רֹאשׁוֹן וְשֵׁנִי י' ו', בֵּית רֹאשׁוֹן וְשֵׁנִי ה"ה.

וּשְׁכִינְתָּא נַטְלָא פּוּרְפִּירָא מֵאֶשָּׁא סוּמְקָא וְאִצְטַבְּעַת בָּהּ, וְאִתְקְרִיאַת סוּמְקָא פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה (במדבר יט ב), אֲדוּמָּה וַדַּאי מִסְּטָרָא דְּגְבוּרָה, תְּמִימָה מִסְּטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית יז א) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְהְיֵה תָמִים, אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם מִסְּטָרָא דְּיַעֲקֹב דִּלְיֵת בֵּיהּ פְּסוֹלֶת, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, יַעֲקֹב דִּלְעֵילָּא, וּבְדִיוּקְנֵיהּ יַעֲקֹב דִּלְתַתָּא, אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עוֹל (במדבר יט ב), מִשִּׁעְבּוּדָא דְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת שַׁבָּת, דְּאִיהִי אָסוּר בִּמְלָאכָה, בְּגִין דְּאִתְקְרִיאַת חֻרּוּת.

וּשְׁכִינָה נוֹטָלָת בֶּגֶד מַלְכוּת מֵאֵשׁ אֲדֻמָּה וְנִצְטַבַּעַת בָּהּ, וְנִקְרֵאת אֹדֶם פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה, אֲדֻמָּה וַדַּאי מִצַּד הַגְּבוּרָה, תְּמִימָה מֵהַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים, אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם מִצַּד שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁאֵין בּוֹ פְּסֹלֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, יַעֲקֹב שֶׁלְּמַעְלָה, וּבִדְמוּתוֹ יַעֲקֹב שֶׁלְּמַטָּה. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל, מִשִּׁעְבּוּד הַגָּלוּת, בְּגִלַּל שֶׁהִיא נִקְרֵאת שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהִיא נִקְרֵאת שַׁבָּת, שֶׁהִיא אֲסוּרָה בִּמְלָאכָה, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרֵאת חֵרוּת.

דף מח:

וּשְׁלֹמֹה בְּגִינָהּ אָמַר (קהלת ז כג) אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, בְּגִין פָּרָה אֲדוּמָה דְּאִיהִי מְטַהֶרֶת אֶת הַטְּמֵא וּמְטַמְּאָה אֶת הַטָּהוֹר דְּאִתְעַסַּק בָּהּ, וְרָזָא דְמִלָּה מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד (איוב יד ד), מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא מִסְּטָרָא דִימִינָא, דְּכַהֲנָא מִסְּטָרָא דִימִינָא אִתְקְרֵי אִישׁ טָהוֹר, בְּגִין דְּלִסְטָרָא (נ"א דסטרא) דִימִינָא אִיהִי מַיָּא דְאוֹרַיְיתָא, אַף עַל גַּב דְּיֵהֵא טָמֵא אִתְדַּכִּי בָּהּ, וּמְטַמְּאָת אֶת הַטָּהוֹר דְּא גְבוּרָה, דְּלִסְטָרָא סמא"ל דְּנָפַל מִקְּדוּשָׁתֵיהּ, וּמַה דַּהֲוָה טָהוֹר סָאִיב לֵיהּ, בְּגִין דְּשַׁלִּיט (דף מח ע"ב) עַל חֲיָילִין דְּמָסָאֲבוּ, וְכַהֲנָא דְאִיהוּ טָהוֹר כַּד הֲוָה מִשְׁתַּדֵּל לְקָרְבָא לֵיהּ לַעֲזָאזֵל, הֲוָה מְטַהֵר לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל חוֹבִין דְּלְהוֹן, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר (ויקרא טז ל) כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם וכו', וְאִיהוּ דַּהֲוָה טָהוֹר הֲוָה מִתְטַמֵּא בְּהַהוּא עֲזָאזֵל, וְהָכִי לְמֵי נִדָּה הֲוָה כַּהֲנָא מְטַהֵר לָהּ, וְאִיהוּ הֲוָה מִסְתָּאֵב עַד עִדָּן רַמְשָׁא דַּהֲוָה מִתְדַּכֵּי.

וּשְׁלֹמֹה אָמַר בִּגְלָלָהּ, אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, בִּשְׁבִיל פָּרָה אֲדֻמָּה, שֶׁהִיא מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא וּמְטַמְּאָה אֶת הַטָּהוֹר שֶׁהִתְעַסֵּק בָּהּ, וְסוֹד הַדָּבָר - מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד, מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא מִן הַצַּד שֶׁל הַיָּמִין, שֶׁהַכֹּהֵן מִצַּד הַיָּמִין נִקְרָא אִישׁ טָהוֹר, מִשּׁוּם שֶׁלְּצַד (שצד) הַיָּמִין הִיא מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, אַף עַל גַּב שֶׁיִּהְיֶה טָמֵא, נִטְהָר בָּהּ, וּמְטַמֵּאת אֶת הַטָּהוֹר זוֹ גְבוּרָה, שֶׁלְּצַד סמא"ל שֶׁנָּפַל מִקְּדֻשָּׁתוֹ, וּמַה שֶּׁהָיָה טָהוֹר טָמֵא אוֹתוֹ מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹלֵט עַל חֵילוֹת הַטֻּמְאָה, וְהַכֹּהֵן שֶׁהוּא טָהוֹר, כְּשֶׁהָיָה מִתְעַסֵּק לְקָרְבוֹ לָעֲזָאזֵל, הָיָה מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל חֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם וְכוּ', וְהוּא, שֶׁהָיָה טָהוֹר, הָיָה מִתְטַמֵּא בְּאוֹתוֹ עֲזָאזֵל, וְכָךְ לְמֵי נִדָּה הָיָה הַכֹּהֵן מְטַהֵר אוֹתָהּ, וְהוּא הָיָה נִטְמָא עַד עֵת עֶרֶב שֶׁהָיָה נִטְהָר.

וְעוֹד מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא, כַּד נוֹלַד מֹשֶׁה אִתְמַר בֵּיהּ (לגבי בת פרעה) (שמות ב ב) וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, דְּחָמַאת עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּה, וּמִיָּד דְּנָגְעָה (איהי) בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה אִתְדַּכְיָאת וְאִתְסְיָאת מִצַּרְעַתָּא דִילָהּ, וּמֹשֶׁה אִתְדַּבְקַת בֵּיהּ צָרַעַת, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר (שם ד ו) וְהִנֵּה יָדוֹ מְצוֹרַעַת כַּשָּׁלֶג, דְּבְהַהוּא זִמְנָא דְנָגְעָה בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה, פָּרְחַת שְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ, וּבְגִין דָּא כַּד בָּעָא לְאִתְקָרְבָא לְגַבָּהּ בַּסְּנֶה, אָמְרָה לֵיהּ אַל תִּקְרַב הֲלוֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ (שם ג ה) עַד דְּיִתְפַּשַּׁט מֵהַהוּא גוּפָא דְנָגְעַת בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה, תַּמָּן אַחֲזֵי לֵיהּ, דְּגוּפָא דְבַר נַשׁ בְּהַאי עָלְמָא, אִיהוּ צָרַעַת מְמַשְׁכָא דְחִוְיָא.

וְעוֹד מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא, כְּשֶׁנּוֹלַד מֹשֶׁה נֶאֱמַר בּוֹ (אצל בת פרעה), וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, שֶׁרָאֲתָה עִמּוֹ שְׁכִינָה, וּמִיָּד שֶׁנָּגְעָה (היא) בּוֹ, נִטְהֲרָה וְנִרְפְּאָה מִצָּרַעְתָּהּ, וּבְמֹשֶׁה נִדְבְּקָה צָרַעַת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג. שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנָּגְעָה בּוֹ בַּת פַּרְעֹה, פָּרְחָה מִמֶּנּוּ הַשְּׁכִינָה, וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁרָצָה לְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ בַּסְּנֶה, אָמְרָה לוֹ אַל תִּקְרַב הֲלוֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, עַד שֶׁיִּתְפַּשֵּׁט מֵאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁנָּגְעָה בּוֹ בַּת פַּרְעֹה, שֶׁם הֶרְאָה לוֹ שֶׁגּוּף הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה הוּא צָרַעַת מֵעוֹר הַנָּחָשׁ.

לְבָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט מִנַּיְהּ, וְהָדַר לְגַנְתָא דְעֵדֶן, אִתְלַבַּשׁ בְּגוּפָא קַדִּישָׁא דִילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ וְהִנֵּה שָׂטָן כִּבְשָׂרוֹ (שם ד ה), וְהָכִי אִתְלַבַּשׁ מֹשֶׁה בָּהּ, וְדָא אִיהוּ וְהִנֵּה שָׂטָן כִּבְשָׂרוֹ, כְּקַדְמֵיתָא דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ב כג) עַצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, וּבְגִין דָּא אָמַר לֵיהּ שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ (שמות ג ה), דָּא גּוּפָא דַהֲוָה לֵיהּ כְּנַעַל, הַהוּא דְּנָעֲה בֵיהּ בַּת פַּרְעֹה, וְאִתְלַבַּשׁ בְּאָחֳרָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אַהֲדַרַת עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא.

אַחַר שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ וְחָזַר לְגַן עֵדֶן, הִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף קָדוֹשׁ לוֹ, וְזֶהוּ וְהִנֵּה שָׂטָן כִּבְשָׂרוֹ, וְכָךְ מֹשֶׁה הִתְלַבֵּשׁ בָּהּ, וְזֶהוּ וְהִנֵּה שָׂטָן כִּבְשָׂרוֹ, כָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לוֹ שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, זֶה הַגּוּף שֶׁהָיָה לוֹ כְּנַעַל, אוֹתוֹ שֶׁנִּגְעָה בּוֹ בַּת פַּרְעֹה וְהִתְלַבֵּשׁ בְּאַחֵר, וּבְאוֹתוֹ זְמַן חָזְרָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה.

וּבְגִין דְּאִתְחֲזֵי (נ"א אחזי) לֵיהּ בְּאָתְיָן דְּעָבַד בְּאֶת קַדְמָאָה, וְאָמַר לֵיהּ הָבֵא נָא יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ וכו' (שם ד ו), וַאֲמַאי בְּחֵיקֶךָ, הָכָא רָמִיז מִשּׁוּכָבֶת חֵיקֶךָ שְׁמוֹר פִּתְחֵי פִיךָ (מיכה ז ו), וְהִנֵּה מְצוֹרַעַת כַּשָּׁלֶג (שמות ד ו), וּלְבָתַר אַחֲזֵי לֵיהּ דְּאִתְדַּכְיָא בְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב בָּהּ (שם) וְהִנֵּה שָׂטָן כִּבְשָׂרוֹ.

וּמִשּׁוּם זֶה נִרְאָה (הראה) לוֹ בָּאוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה בָּאוֹת הָרִאשׁוֹנָה, וְאָמַר לוֹ הָבֵא נָא יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ וְכוּ', וְלָמָּה בְּחֵיקֶךָ? כָּאן רוֹמֵז, מִשְׁכָּבֶת חֵיקֶךָ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִיךָ, וְהִנֵּה מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג, וְאַחַר כָּךְ הֶרְאָה לוֹ שֶׁנִּטְהַר בַּתּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּהּ וְהִנֵּה שָׂטָן כִּבְשָׂרוֹ.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי עִגְלָה עֲרוּפָה, וּמִסְטְרָא דְפָרָה שׁוֹר, וְדָא אִיהוּ וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל (יחזקאל א י), וּמִסְטְרָא דְעִגְלָה, עֶגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת (ויקרא ט ב), וּפָרָה וַדַּאי אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה כַּד נְטָלַת מִן גְּבוּרָה, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עִגְלָה כַּד נְטִילַת מִנַּיְהּ.

וְעוֹד, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא עֶגְלָה עֲרוּפָה, וּמִצַּד שֶׁל פָּרָה - שׁוֹר, וְזֶהוּ וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וּמִצַּד שֶׁל עֶגְלָה - עֶגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת, וּפָרָה וַדַּאי נִקְרֵאת שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה כְּשֶׁנִּטֶלֶת מִגְּבוּרָה, וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה עֶגְלָה כְּשֶׁנִּטֶלֶת מִמֶּנּוּ.

וְעוֹד קַרְנֵי פָּרָה נָצַח וְהוֹד, בָּהֶם עַמִּים יְנַגֵּח יַחְדָּיו (דברים לג יז), קַרְנֵי רְאֵם חֶסֶד גְּבוּרָה, דְּיַעֲבִיד בְּהוֹן קְרָבָא בַּעֲמָלֵק, וְיִמְחֵי לֵיהּ וּלְזַרְעֵיהּ מִן עָלְמָא.

וְעוֹד קַרְנֵי פָּרָה - נֵצַח וְהוֹד, בָּהֶם עַמִּים יְנַגֵּח יַחְדָּו, קַרְנֵי רְאֵם - חֶסֶד גְּבוּרָה, שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהֶם קְרָב עִם עֲמָלֵק, וְיִמְחֶה אוֹתוֹ וְאֶת זַרְעוֹ מֵהָעוֹלָם.

וְעוֹד קַרְנֵי פָּרָה אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְנַוְכְּחִין דָּא עִם דָּא בְּאוֹרַיְיתָא, וּמִתְנַגְּחִין כַּשְּׁוָורִים דָּא עִם דָּא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא דְעַל פֻּמֵּיהּ מִסְטְרָא דִגְבוּרָה דְאִתְקְרֵי אלהי"ם, וּבֵיהּ פָּתְחַת אוֹרַיְיתָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אִינּוּן מִתְנַגְּחִין בְּאוֹרַיְיתָא כַּשְּׁוָורִים דָּא עִם דָּא, וּבְגִין דָּא יהו"ה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא (ישעיה מב יג) מִסְטְרָא דִגְבוּרָה,

יְרִיעַ בִּתְרוּעָה, יַצְרִיחַ בַּשְּׁבָרִים, עַל אוֹבְיו יִתְגַּבָּר בִּתְקִיעָה בְּהַהוּא זִמְנָא כָּל סְפִירָן נָטְלִין מְגִבוּרָה, וּשְׁמָא דְיו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַאֲפִילוּ מַלְאָכִים דִּלְעֵילָא, וְיִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא.

וְעוֹד קַרְנֵי פָּרָה, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּתְוַכְּחִים זֶה עִם זֶה בַּתּוֹרָה וּמִתְנַגְּחִים כְּמוֹ שְׁוָרִים זֶה עִם זֶה, מִשּׁוּם שֶׁתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִיא מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁנִּקְרֵאת אֱלֹהִי"ם, וּבוֹ פּוֹתַחַת הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּגִלַּל זֶה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִתְנַגְּחִים בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שְׁוָרִים זֶה עִם זֶה, וּמִשּׁוּם זֶה יהו"ה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא - מִצַּד הַגְּבוּרָה, יָרִיעַ - בִּתְרוּעָה, יַצְרִיחַ - בִּשְׁבָרִים, עַל אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר - בִּתְקִיעָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּל הַסְּפִירוֹת נוֹטְלוֹת מִגְּבוּרָה, וְהַשֵּׁם שֶׁל יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַאֲפִלּוּ הַמַּלְאָכִים שֶׁלְּמַעְלָה, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַטָּה.

וּלְבָתַר דְּנָטִיל נוּקְמָא מִנַּיְיהוּ, יִתְמַלֵּא רַחֲמִין עַל יִשְׂרָאֵל, וְקֻדָּם דְּיֵהֵא נָטִיל נוּקְמָא מֵעָמְלֵק, לָא יְתִיב בְּכָרְסְיָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּנָטִיל נוּקְמָא מִבְּנֵי עִשָּׂו, יֵיתֵי לְפַיְיסָא לְאַיְלְתָא, וְאֵיהִי בַּעְיָ"א וּבוֹכָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה לא יד) רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, עַד דְּאוֹמֵי לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לוֹן מֵעָלְמָא, וְיִקְטוֹל בְּהוֹן, עַד דְּיִצְטַבַּע יַמָּא מִן דְּמְהוֹן, וְיִקְטוֹל בְּהוֹן עַד דְּיִתְפַּרְנְסוּן מִנְּהוֹן חֵיוָון בָּרָא תְּרֵי עֲשַׂר שְׁנִין, וְעוֹפִין דִּשְׁמַיָּא שֶׁבַע שְׁנִין.

וְאַחַר שֶׁנּוֹטֵל מֵהֶם נְקָמָה, יִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְלִפְנֵי שֶׁיִּהְיֶה נוֹטֵל נְקָמָה מֵעַמְלֵק לֹא יוֹשֵׁב בְּכִסֵּא, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנּוֹטֵל נְקָמָה מִבְּנֵי עֵשָׂו, יָבֹא לְפַיֵּס אֶת הָאַיֶּלֶת, וְהִיא גּוֹעָ"ה וּבוֹכָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, עַד שֶׁנִּשְׁבָּע לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירִם מֵהָעוֹלָם, וְיַהֲרֹג בָּהֶם עַד שֶׁיִּצְטַבַּע הַיָּם מִדָּמָם, וְיַהֲרֹג בָּהֶם עַד שֶׁיִּתְפַּרְנְסוּ מֵהֶם חַיּוֹת הַבַּר שְׁנַיִם עָשָׂר שָׁנִים, וְעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם שֶׁבַע שָׁנִים.

וְעוֹד בַּעְיָ"א, תַּלְשָׁ"א, אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ, בַּעְיָ"א בִּתְרוּעָה, וְיָהִיב בְּהוֹן סְקִילָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה לד יא) וְנָטָה עָלֶיהָ קַו תֹּהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ, תַּלְשָׁ"א בַּשְּׁבָרִים תֵּ"ל אֵ"שׁ (ודא שריפה), תֵּ"ל דָּא חָנָק, כְּגַוְונָא דָא אֵ"שׁ שְׂרֵיפָה, אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ בַּתְּקִיעָה, דְּאִיהוּ כְּרוּמְחָא לְקַטְלָא לוֹן בַּהֲרֶג.

וְעוֹד בַּעְיָ"א, תַּלְשָׁ"א, אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ, בַּעְיָ"א בִּתְרוּעָה, וְנוֹתֵן בָּהֶם סְקִילָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָטָה עָלֶיהָ קַו תֹּהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ. תַּלְשָׁ"א בִּשְׁבָרִים, תֵּ"ל אֵ"שׁ, (וזו שרפה), תֵּ"ל זֶה חָנָק, כְּמוֹ זֶה אֵ"שׁ שְׂרֵפָה. אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ בִּתְקִיעָה, שֶׁהוּא כְּמוֹ רֹמַח לַהֲרֹג אוֹתָם בְּהֶרֶג.

דף מט.

שַׁלְשֶׁלֶ"ת תְּרוּעָה לְמִתְפַּשׁ לוֹן אֲסוּרִין בְּבֵית אֲסוּרִין דְּמַלְכָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קמט ח) לֶאְסוֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִיקִים וכו', שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, פָּסֵ"ק, מַקַּ"ף, קָלָא דְשׁוֹפָרָא סָלְקָא בִּתְרוּעָה (דף מט ע"א) כְּרוּמְחָא, לְעוֹרֵר עֲלַיְיהוּ קוֹל תְּרוּעַת מִלְחָמָה, וְדָא שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, פָּסֵק דָּא שְׁבָרִים דְּעָבִיד לוֹן פְּסָקוֹת וְקַטְרִין (נ"א וקרטין או וקרעין), וְדָא מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן, מַקַּף תְּרוּעָה דָּא חָנָק, וְדָא אִיהוּ הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד (שמות יט ט), מְאֹד דָּא מָוֶת דְּאִתְתַּקַּף עֲלַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דְמַתָּן תּוֹרָה.

שַׁלְשֶׁלֶ"ת, תְּרוּעָה, לְתַפֵּס אוֹתָם אֲסוּרִים בְּבֵית הָאֲסוּרִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֶאֱסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְכוּ'. שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, פְּסַ"ק, מְקַ"ף, קוֹל הַשּׁוֹפָר עוֹלֶה בִּתְרוּעָה כְּמוֹ רִמַּח, לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם קוֹל תְּרוּעַת מִלְחָמָה, וְזֶה שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ. פְּסַ"ק זֶה שְׁבָרִים, שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם פְּסָקוֹת וּקְשָׁרִים (וקרטין או וקרעין), וְזוֹ מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן. מְקַ"ף תְּרוּעָה, זֶה חֶנֶק, וְזֶהוּ הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד. מְאֹד, זֶה מָוֶת שֶׁהִתְחַזֵּק עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁמַּתַּן תּוֹרָה.

וְעוֹד אַזְלֶ"א גְּרִי"שׁ, שְׁכִינְתָּא אָמְרַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גָּרַשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ (בראשית כא י) אֵלַיִן עָרֶב רַב, (ש"א כו יט) דְּגָרְשׁוּנִי מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת יהו"ה, גַּרֵישׁ לוֹן מִן עָלְמָא דֵּין וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּלָא יְהֵא לוֹן חוּלְקָא עִם יִשְׂרָאֵל, שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, רְבִי"עַ, שְׁנֵי"י גְּרִישִׁי"ן, שַׁלְשֶׁלֶ"ת, בְּהַהוּא זִמְנָא נָטִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוֹמַ"ח, דְּאִיהִי רְמַ"ח תֵּיבִין דְּאִית בְּקְרִיאַת שְׁמַע וְשִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וּבָהּ (במדבר כה ח) וַיְדַקֵּר אֶת שְׁנֵיהֶם, דְּכַר וְנוּקְבָא, דָּא סמא"ל וְנָחָשׁ, וְרְבִי"עַ דְּיוֹקְנָא דּוּמְיָא דְּרוֹמַ"ח.

וְעוֹד אַזְלֶ"א גְּרִי"שׁ, הַשְׁכִּינָה אוֹמֶרֶת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ, אֵלּוּ הָעֵרֶב רַב, שֶׁגֵּרְשׁוּנִי מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת יהו"ה, גָּרֵשׁ אוֹתָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם חֵלֶק עִם יִשְׂרָאֵל. שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, רְבִי"עַ, שְׁנֵי"י גְּרִישִׁי"ן, שַׁלְשֶׁלֶ"ת, בְּאוֹתוֹ זְמַן נוֹטֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רֹמַ"ח, שֶׁהוּא מֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה תֵּבוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּקְרִיאַת שְׁמַע וְשֵׁשׁ תֵּבוֹת הַיִּחוּד, וּבָהּ, וַיְדַקֵּר אֶת שְׁנֵיהֶם, זָכָר וּנְקֵבָה, זֶה סמא"ל וְנָחָשׁ, וְרְבִי"עַ דְּמוּת דְּיוֹקְנָה שֶׁל רֹמַ"ח.

שְׁנֵי"י גְּרִישִׁי"ן, תָּרֵיךְ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, בְּהַהוּא זִמְנָא שָׁקֵר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וכו' (תהלים לג יז), דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָדִיךְ אַבַּתְרַיְיהוּ, וְנָטִיל לוֹן בְּשַׁלְשֶׁלֶ"ת עַל צַוָּארֵיהוֹן, וּלְבָתַר קָטִיל לוֹן בְּרוּמְחָא דְּאִיהוּ רְבִי"עַ, בְּקַדְמֵיתָא תָּרֵיךְ לוֹן, וּלְבָתַר רָדִיךְ אַבַּתְרַיְיהוּ וְתָפִיס לוֹן, וּלְבָתַר קָטִיל לוֹן.

שְׁנֵי"י גְּרִישִׁי"ן, גָּרַשׁ אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. בְּאוֹתוֹ זְמַן, שָׁקֵר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וְכוּ', שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹדֵף אַחֲרֵיהֶם, וְנוֹטֵל אוֹתָם בְּשַׁלְשֶׁלֶ"ת עַל צַוָּארָם, וְאַחַר כָּךְ הוֹרֵג אוֹתָם בְּרוֹמַח, שֶׁהוּא רְבִי"עַ. בְּרֹאשׁוֹנָה גֵּרַשׁ אוֹתָם, וְאַחַר כָּךְ רָדַף אַחֲרֵיהֶם וְתָפַס אוֹתָם, וְאַחַר כָּךְ הָרַג אוֹתָם.

וְרְבִי"עַ, וּשְׁנֵי"י גְּרִישִׁי"ן, וְשַׁלְשֶׁלֶ"ת, אִינּוּן תְּקִיעָ"ה שְׁבָרִי"ם תְּרוּעָ"ה, שְׁבָרִי"ם שַׁבֵּר (שמות כג כד) תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, אֵלַיִן דְּאִתְּמַר בֵּהוֹן (איוב א ו) וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, בְּדִינָא עַל שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיָּבֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם, דְּא סמא"ל דְּאָתָא לְקַטְרָגָ עַל בְּנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, וְלָדוּן לִשְׁכִינְתָּא, וְכֵיוָן דְּהוּא בָּעֵי דִּינָא עַל שְׁכִינְתָּא וּבְנוֹי, כְּאִלּוּ קַיְימִין עֲלֵיהּ, תְּרוּעָ"ה בָּהּ (תהלים ב ט) תְּרוֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל, תְּקִיעָ"ה וְהוֹשַׁע אוֹתָם לַיהו"ה נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ (במדבר כה ד), וְשׁוֹפָר אִיהוּ קָלָא, מַגִּיהּ נָפִיק קָלָא בִּתְקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, תְּקִיעָה מִן מוֹחָא, שְׁבָרִים מִלִּבָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים נא יט) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה וְגוֹמֵר,

דָּא אִיהוּ זִבְחֵי אֱלֹהִי"ם רוּחַ נִשְׁבָּרָה, קָלָא בִתְרוּעָה מִכַּנְפֵי רֵיאָה, וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילוּ בְּקָנָה וְרֵיאָה, וְאִתְעֲבִידוּ קוֹל, וּבְפוּמָא דִּבּוּר.

וְרַבִּי"עַ וּשְׁנֵי"ן גְּרִישִׁי"ן וְשַׁלְשֶׁלֶ"ת, הֵם תְּקִיעָ"ה שְׁבָרִי"ם תְּרוּעָ"ה. שְׁבָרִי"ם, שֶׁבֶּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיִּבְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, בְּדִין עַל הַשְׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיָּבֹא גַּם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם, זֶה סמא"ל שֶׁבָּא לְקַטְרֵג עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָדוּן אֶת הַשְׁכִינָה, וְכֵיוָן שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ דִּין עַל הַשְׁכִינָה וּבָנֶיהָ, כְּאִלּוּ עוֹמְדִים עָלָיו. תְּרוּעָ"ה, בָּהּ תְּרוֹעֵם בְּשֶׁבֶט בַּרְזֶל. תְּקִיעָ"ה, וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהו"ה נֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ, וְשׁוֹפָר הוּא קוֹל, מִמְּנוּ יוֹצֵא קוֹל בִּתְקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. תְּקִיעָה מִן הַמּוֹחַ, שְׁבָרִים מַהַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה וְגוֹמֵר, זֶהוּ זִבְחֵי אֱלֹהִי"ם רוּחַ נִשְׁבָּרָה. הַקּוֹל בִּתְרוּעָה מִכַּנְפֵי רֵאָה, וְכֻלָּם נִכְלְלוּ בַּקָּנֶה וְרֵאָה, וְנַעֲשׂוּ קוֹל, וּבַפֶּה דִּבּוּר.

וְעוֹד נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְּבַר נַשׁ, אִינּוּן תְּקִיעָה תְּרוּעָה שְׁבָרִים, נַפְשָׁא בְּלִבָּא וְדָא שְׁבָרִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה, נִשְׁמָתָא בְּמוֹחָא וְדָא תְּקִיעָה, רוּחָא בְּכַנְפֵי רֵיאָה, דְּנָשִׁיב עַל לִבָּא דְּאִיהוּ נוּר דְּלֵיק, וְאִם לַאו הֲוָה דָלֵיק כָּל גּוּפָא, וְרָזָא דְּמִלָּה כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְגוֹמֵר (שם סח יד), וְרוּחָא כְּלִיל מֵאֶשָּׁא וּמַיָּא, וּבְגִין דָּא אִיהוּ תְּרוּעָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם פט טז) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה, בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים, בֵּינָה דְּנָטְלָה מֵחָכְמָה, נָפֵשׁ מַלְכוּת תְּבוּנָה, רוּחַ תִּפְאֶרֶת, וְאִיהוּ דַּעַת כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי כד ד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ.

וְעוֹד נִשְׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ שֶׁל אָדָם, הֵן תְּקִיעָה תְּרוּעָה שְׁבָרִים. הַנֶּפֶשׁ בַּלֵּב, וְזֶה שְׁבָרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה. הַנִּשְׁמָה בַּמֹּחַ, וְזוֹ תְּקִיעָה. הָרוּחַ בְּכַנְפֵי רֵאָה, שֶׁנּוֹשְׁבִים עַל הַלֵּב שֶׁהוּא אֵשׁ דּוֹלֶקֶת, וְאִם לֹא, הָיָה דּוֹלֵק כָּל הַגּוּף, וְסוֹד הַדָּבָר - כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְגוֹמֵר, וְהָרוּחַ כְּלוּלָה מֵאֵשׁ וּמַיִם, וּמְשׁוּם זֶה הוּא תְּרוּעָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה, מְשׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא נִשְׁמַת חַיִּים, בִּינָה שֶׁנּוֹטֶלֶת מֵחָכְמָה, נֶפֶשׁ מַלְכוּת תְּבוּנָה, רוּחַ תִּפְאֶרֶת, וְהוּא הַדַּעַת שֶׁכּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, עָלָיו נֶאֱמַר וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ.

וּמִבִּינָה נְבִיאִים, וְאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד, וּמִמַּלְכוּת כְּתוּבִים וְאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, תִּפְאֶרֶת תּוֹרָה כְּלִיל כֻּלְּהוּ, וְכֻלָּא עַל עַמּוּדָא חַד קַיְימָא וְדָא (משלי י כה) צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

וּמִבִּינָה הַנְּבִיאִים, וְהֵם נֶצַח וְהוֹד, וּמִמַּלְכוּת כְּתוּבִים, וְהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה תִּפְאֶרֶת, תּוֹרָה כּוֹלֵל כֻּלָּם, וְהַכֹּל עוֹמֵד עַל עַמּוּד אֶחָד, וְזֶה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

כְּבֵד וּטְחוֹל דָּא סמא"ל וְנָחָ"שׁ, כְּבֵד אֶשָּׁא סוּמְקָא, מָרָה אֶשָּׁא יְרוֹקָא, טְחוֹל אֶשָּׁא אוּכְמָא, יוֹתֶרֶת כְּלִילָא דְכֻלְּהוּ, כְּבֵד וּטְחוֹל סמא"ל וְנָחָ"שׁ, כְּבֵד אֵל אַחֵר, מָרָה סַם מָוֶת דִּילֵיהּ, טְחוֹל נָחָשׁ נוּקְבָא דִילֵיהּ, חֵלֶב טָמֵא, וּמָרָה אִיהוּ חַרְבָּא דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלְעָנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת, וּבְאוֹרַיְיתָא דְאִיהִי סַם חַיִּים אִי נִשְׁמָתָא טָמֵא אִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא, (כבד וטחול דא סמא"ל ונח"ש, דאינהו אל אחר), וְכָבֵד דְּהוּא אֵל

אַחֵר בְּתְרוּעָה דְּאִיהוּ רוּחָא מִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא, טְחוֹל דְּהוּא נָחָשׁ בַּשְּׁבָרִים דְּאִיהוּ נֶפֶשׁ מִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא, מָרָה דְּהוּא סַם הַמָּוֶת בִּתְקִיעָה מִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא.

כָּבֵד וּטְחוֹל זֶה סמא"ל וְנָחָשׁ. הַכָּבֵד אֵשׁ אֲדֻמָּה, הַמָּרָה אֵשׁ יְרַקָּה, טְחוֹל אֵשׁ שְׁחוֹרָה, יוֹתֶרֶת כְּלוּלָה שֶׁל כֻּלָּם. כָּבֵד וּטְחוֹל - סמא"ל וְנָחָ"שׁ, כָּבֵד - אֵל אַחֵר, מָרָה - סַם הַמָּוֶת שֶׁלּוֹ, טְחוֹל - נָחָשׁ הַנֶּעֱקָבָה שֶׁלּוֹ, חֵלֶב טָמֵא, וּמָרָה הִיא חַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת. וּבַתּוֹרָה שֶׁהִיא סַם חַיִּים, אִם הַנְּשָׁמָה טְמֵאָה, נֶעֱבָר מִן הָעוֹלָם. (כבדוטחול זה סמא"ל ונחש, שהם אל אחר) וְכָבֵד שֶׁהוּא אֵל אַחֵר בְּתְרוּעָה שֶׁהוּא רוּחַ, נֶעֱבָר מִן הָעוֹלָם, טְחוֹל שֶׁהוּא נָחָשׁ בִּשְׁבָרִים שֶׁהוּא נֶפֶשׁ, נֶעֱבָר מִן הָעוֹלָם, מָרָה שֶׁהוּא סַם הַמָּוֶת בִּתְקִיעָה, נֶעֱבֶרֶת מִן הָעוֹלָם.

דף מט:

זַכָּאָה אִיהוּ דְּכָלֵיל נִשְׁמָתָא וְרוּחָא עִם נַפְשָׁא בְּקָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּבָאוֹרַיְיתָא אִתְתַּקְפוּן, דְּכָל מַאן דְּלָא אִתְעַסַק בְּאוֹרַיְיתָא חַלִּישׁ נִשְׁמָתֵיהּ רוּחֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ עִילָּא וְתַתָּא, וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד אִיהוּ זוֹנָה, שִׁיּוּרִין אִיהוּ לְכָל אֱלָהִים אֲחֵרִים מִתְתַּקְפָא, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, אֶלָּא בָּתַר דְּעָבִיד נְאוּפָא עִם כֻּלְּהוּ, יְהִיבַת שִׁיּוּרִין לְבַעְלָהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם ד כו) כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם, דְּאִיהִי אִתְחַמְּמַת מִכָּבֵד, וּטְחוֹל (דף מט ע"ב) אִיהוּ שְׁחוֹק הַכְּסִיל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ אַל תִּתְנַגֵּרָה בּוֹ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁאוֹל תַּחְתִּית, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ צַדִּיק מְמֻנוּ בּוֹלֵעַ, אֲבָל צַדִּיק גְּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, כָּבֵד כּוֹעֵס וְקָטֵיל.

אֲשֶׁרֵי הוּא מִי שֶׁכּוֹלֵל נְשָׁמָה וְרוּחַ עִם הַנֶּפֶשׁ בַּקּוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁבַּתּוֹרָה הִתְחַזְּקוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה מַחֲלִישׁ נִשְׁמָתוֹ, רוּחוֹ וְנַפְשׁוֹ מַעְלָה וּמַטָּה, וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד הִיא זוֹנָה, שִׁיּוּרִים הִיא, לְכָל אֱלֹהִים אֲחֵרִים מַחֲזֶקֶת, וְלָמָּה נִקְרֵאת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד? אֶלָּא אַחַר שֶׁעוֹשֶׂה נְאוּף עִם כֻּלָּם, נוֹתֶנֶת שִׁיּוּרִים לְבַעְלָהּ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם, שֶׁהִיא מִתְחַמֶּמֶת מִכָּבֵד, וּטְחוֹל הוּא שְׁחוֹק הַכְּסִיל, וְעָלָיו נֶאֱמַר אִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ, אַל תִּתְנַגֵּרָה בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שְׁאוֹל תַּחְתִּית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ צַדִּיק מְמֻנוּ בּוֹלֵעַ, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, הַכָּבֵד כּוֹעֵס וְהוֹרֵג.

לֵב מֵבִין, לֵב יוֹדֵעַ, לֵב רוֹאֶה, לֵב אִיהוּ שְׁכִינְתָּא, דְּלָא נַטְלָא אֶלָּא דָּמָא צַח, דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דְּצָלוֹתָא נְקִיָּה בְּלָא חוֹבִין וּבְלָא פְּסוֹלֶת, וּקְרִיבַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ שׁוּפְרָא דְּכֹלָּא.

לֵב מֵבִין, לֵב יוֹדֵעַ, לֵב רוֹאֶה, הַלֵּב הוּא שְׁכִינָה, שֶׁלֹּא נוֹטֶלֶת אֶלָּא דָּם צַח, שֶׁהִיא קָרְבָּן שֶׁל תְּפִלָּה נְקִיָּה בְּלִי חֲטָאִים וּבְלִי פְּסֹלֶת, וּמַקְרִיבָה לְבַעְלָהּ אֶת הַיָּפֶה שֶׁבַּכֹּל.

אֲבָל יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד לָא יְהִיבַת לְבַעְלָהּ אֶלָּא שִׁיּוּרִין וּפְסוֹלֶת, וּמַאי נִיהוּ בַּעְלָהּ (טחול) (ס"א כבד) אֵל אַחֵר, וּמֵאֵלֵּין שִׁיּוּרִין דְּנָטִיל מִנֵּהּ אִתְעֲבִיד דָּם טְחוֹל חָשׁוּךְ וְאוּכְמָא, הוּא נָחָשׁ רַמַאי דְּפַתְּיָ לְחַוָּה דְּאִיהִי לִבָּא, וְגָרַם לָהּ מוֹתָא.

אֲבָל יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד לֹא נוֹתֶנֶת לְבַעְלָהּ אֶלָּא שִׁיּוּרִים וּפְסֹלֶת, וּמִי הוּא בַּעְלָהּ? (טחול) (כבד) אֵל אֶחָד, וּמַהַשִּׁיּוּרִים הַלָּלוּ שֶׁנּוֹטֵל מִמֶּנָּה, נַעֲשֶׂה דָּם טְחוֹל חָשׁוּךְ וְשָׁחֹר, הוּא הַנָּחָשׁ הָרַמַּאי שֶׁפִּתָּה אֶת חַוָּה, שֶׁהִיא הַלֵּב, וְגָרַם לָהּ מָוֶת.

וְהָא תְּרֵי בָּתֵּי לִבָּא אינון לְמָאן פַּתְּחִי מְנַיְיהוּ, אֶלָּא הַהוּא דְּשָׁמְאלָא דְּאִתְמַר בָּהּ (קהלת י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ (שם ז כו) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה, לֵב חָכָם לִימִינוֹ דָּא אֵשֶׁת חַיִל עֲטָרֶת בַּעְלָהּ, עֲלָהּ אִתְמַר (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב, דְּאִיהִי יְצָר הַטּוֹב מַזְּלֵיהּ דְּבַר נַשׁ, עֲלָהּ אִתְמַר (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר, וַעֲלָהּ אִתְמַר (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ.

וַהֲרֵי שְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב הֵם, אֶת מִי מֵהֶם הוּא פִּתָּה? אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁל שְׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, וְעָלָיו נֶאֱמַר מַר מִמָּוֶת אֲנִי מוֹצֵא אֶת הָאִשָּׁה. לֵב חָכָם לִימִינוֹ, זוֹ אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב, שֶׁהִיא יֵצֶר הַטּוֹב מַזָּלוֹ שֶׁל אָדָם, עָלֶיהָ נֶאֱמַר לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר, עָלֶיהָ נֶאֱמַר רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ.

אִיהִי בְּדִיּוּקָנָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלֵילָא מַעְשָׂר, וְאִיהִי נֵר מִצְוָה, וְרוּחָא דְּנָשִׁיב בָּהּ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל אִיהִי בְּכַנְפֵי רֵיאָה, וְדָא אִיהוּ וְתוֹרָה אוֹר, דְּנָהִיר בָּהּ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה נִשְׁמַת חַיִּים, דְּנָחֲתָא מִן מוֹחָא לְאַנְהָרָא לוֹן בְּלִבָּא.

הִיא בְּדִיּוּקַן הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר, וְהִיא נֵר מִצְוָה, וְהָרוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בָּהּ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, הִיא בִּכְנָפֵי רֵאָה, וְזֶהוּ וְתוֹרָה אוֹר, שֶׁמְּאִירָה בָּהּ, זוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה נִשְׁמַת חַיִּים, שֶׁיּוֹרֶדֶת מִן הַמֹּחַ לְהָאִיר אוֹתָם בַּלֵּב.

מַאי נ"ר נַפְשָׁא רוּחָא, דְּנַפְשָׁא אִיהִי פִּתְיָלָה (נ"א על שם דאיהי שותפא דגופא), רוּחָא דָּא זֵיתָא, נִשְׁמָתָא נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי ב כז), (אדם דאיהי אור נר, נהיר ביה אורייתא דבכתב, ונשמתא דאיהי נר נהיר בה מצוה, ובזמנא דלא נהירין בה אור ונר אתמר בנשמתא אל תראוני שאני שחרחרת (שיר א ו), ואתמר באדם (ישעיה נ ג) אלביש שמים קדרות), וּמַאי נ"ר נַפְשָׁא רוּחָא, נ' נַפְשָׁא ר' רוּחָא, לְקֻבֵּל תְּלַת קִטְרִין אִלֵּין, אִינוּן תְּלַת גַּוְונִין, אֶשָׁא אוּכְמָא חִוָּורָא וּתְכֵלְתָּא, מָאן דְּנָטִיר נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם בְּאוֹרַיְיתָא, בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, לָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ נוּרָא דְּגֵיהִנָּם, וְדָא אִיהוּ כָּבֵד וּמָרָה וּטְחוֹל, כָּבֵד אֶשָׁא סוּמְקָא, מָרָה אֶשָׁא יְרוֹקָא, טְחוֹל אֶשָׁא אוּכְמָא, יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ, תְּכֵלֶת חָשׁוּךְ.

מַה זֶּה נַ"ר? נָ'פֶּשׁ ר'וּחַ. שֶׁהַנֶּפֶשׁ הִיא פְּתִילָה, (על שם שהיא שתפה בגוף) וְהָרוּחַ זֶה הַזַּיִת. הַנְּשָׁמָה, נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם. (אדם שהוא אור נר, מאירה בו תורה שבכתב, והנשמה שהיא נר, מאירה בה מצוה, ובזמן שאין מאירים בה אור ונר, נאמר בנשמה אל תראני שאני שחרחרת, ונאמר באדם אלביש שמים קדרות). וּמַה זֶּה נַ"ר? נָפֶשׁ רוּחַ, נ' נָפֶשׁ, ר' רוּחַ, כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַקְּשָׁרִים הַלָּלוּ הֵם שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים, אֵשׁ שְׁחוֹרָה, לְבָנָה וּתְכֵלֶת. מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם בַּתּוֹרָה, בְּמִצְווֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה,

לֹא שׁוֹלֶטֶת עָלָיו אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם, וְזֶהוּ כָּבֵד וּמָרָה וּטְחוֹל. הַכָּבֵד אֵשׁ אָדֻמָּה, הַמָּרָה אֵשׁ יְרֻקָּה, טְחוֹל אֵשׁ שְׁחוֹרָה, יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד הַכְּלֹל שֶׁל כֻּלָּם, תְּכֶלֶת חֲשׁוּכָה.

וּתְכֶלֶת דְּצִיצִית מְצֻוָה, וּתְכֶלֶת לֵית בְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּגִין דְּאִיהוּ דּוֹמֶה לְכָרְסַיָּא יַקִּירָא, גַּוְונִין דְּשַׁרְגָּא אִינּוּן לְבוּשִׁין לְנֶר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, גַּוְון אוּכָם דְּאִיהוּ טְחוֹל, כַּד מִתְעַלְּבְּשַׁת תַּמָּן נַפְשָׁא בְּחוֹבִין, אִיהִי אָמְרַת (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, שְׁחַרְחֹרֶת בְּקַדְרוּתָא דְּבָנַי, בְּדוֹחֲקָא דְּלְהוֹן בַּעֲנִיוּתָא דִּלְהוֹן, קַדְרוּתָא וְלַיְצָנוּתָא וַעֲנִיוּתָא מִטְחוֹל נַפְקָא, כַּד נְשְׁמָתָא אֲסִירָא בָּהּ בְּגָלוּתָא, וְדָא אִיהוּ (משלי ל כג) וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא טְחוֹל שׂוֹחֵק, וּלְזִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְנַטְלָא נוּקְמָא מִטְחוֹל דְּאִיהִי שִׂפְחָה, (תהלים ב ד) יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק, יִשְׂחָק אִיהוּ בְּאִבּוּדָא דִּלְהוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי יא י) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה.

וּתְכֶלֶת שֶׁל צִיצִית - מְצֻוָה, וּתְכֶלֶת, אֵין בַּצַּד הָאַחֵר, מְשׁוּם שֶׁהִיא דּוֹמָה לַכִּסֵּא הַנִּכְבָּד, צִבְעֵי הַנֵּר הֵם לְבוּשִׁים לְנֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם. צֶבַע שָׁחֹר, שֶׁהוּא טְחוֹל, כְּשֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת שָׁם הַנֶּפֶשׁ בַּחֲטָאִים, הִיא אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, שְׁחַרְחֹרֶת בַּקַּדְרוּת שֶׁל בָּנַי, בַּדּוֹחַק שֶׁלָּהֶם, בָּעֳנִי שֶׁלָּהֶם, קַדְרוּת וְלֵיצָנוּת וַעֲנִיוּת יוֹצְאִים מִטְּחוֹל, כְּשֶׁנִּשְׁמָה אֲסוּרָה בָּהּ בַּגָּלוּת, וְזֶהוּ וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן טְחוֹל שׂוֹחֵק, וְלֶעָתִיד שֶׁיָּבֹא הַמֶּלֶךְ הַמָּשִׁיחַ לִטֹּל נְקָמָה מֵהַטְּחוֹל, שֶׁהִיא שִׂפְחָה, יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק, הוּא יִשְׂחַק בְּאִבְדָן שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה.

רִנָּ"ה אִיהוּ הַנֵּ"ר, אִיהוּ נָהָ"ר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּמַאי נִיהוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה כְּחוּשְׁבַּן נָהָ"ר, נוּ"ן הֵ"א יֵ"שׁ, וְאִיהִי הַנֵּר הַמְּאִיר לָאָדָם, וְעַל דָּא בַּאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּ"ה, וּבְהַהוּא זִמְנָא הַטְּחוֹל דְּשׂוֹחֵק אִתְאֲבִיד, וְאָז יִתְקַיֵּים (תהלים קכו ב) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה וַדַּאי, וְאָז (משלי לא יח) לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ, בְּגִין (שם) דְּטָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ, וּבְהַהִיא זִמְנָא מִתְתַּקְנָא יְרוּשְׁלַם דְּאִיהִי לְבָא, לְבָא אִיהוּ לַהַ"ב הַמְּזֻבָּח, יְכַבֶּ"ה בְּחוּשְׁבַּן הַלֵּ"ב, לַהַ"ב הֶבֶ"ל, לֹא יִכְבֶּה בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי לַיְלָה, וְאִתְבְּנְיָאת עַל יְדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קמז ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יהו"ה, (מאן דנטיר נר יהו"ה נשמת אדם בפקודין דעשה ולא תעשה, לא שליט עליה נורא דגיהנם, דאיהי כבד מרה טחול).

רִנָּ"ה הוּא הַנֵּ"ר, הוּא נָהָ"ר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּמַה הִיא? מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה, כְּחֶשְׁבּוֹן נָהָ"ר, נוּ"ן הֵ"א יֵ"שׁ, וְהִיא הַנֵּר הַמְּאִיר לָאָדָם, וְעַל זֶה, בַּאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּ"ה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַטְּחוֹל שֶׁשּׂוֹחֵק נֶאֱבָד, וְאָז יִתְקַיֵּים אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה וַדַּאי, וְאָז לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ, בִּגְלַל שֶׁטַּעֲמָהּ כִּי טוֹב סַחְרָהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְתַּקֶּנֶת יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא הַלֵּב, הַלֵּב הוּא לַהַ"ב הַמְּזֻבֵּחַ, יְכַבֶּ"ה בְּחֶשְׁבּוֹן הַלֵּ"ב, לַהַ"ב הֶבֶ"ל, לֹא יִכְבֶּה בַּגָּלוּת שֶׁהוּא לַיְלָה, וְנִבְנֵית עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יהו"ה. (מי ששומר נר יהו"ה נשמת אדם במצוות עשה ולא תעשה, לא שולטת עליו אש הגיהנם, שהוא כבד מרה וטחול).

דף נ.

וְעוֹד מָרָה טְחוֹל כָּבֵד, אֵינוּן גְּלוּתָא לְנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא כַּד גָּלַת בְּכָבֵד, אִתְמַר בְּאַבְרִים דְּאִינוּן עִמָּא קַדִּישָׁא חֵילָהָא דִילָהּ, תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים (שמות ה ט), כַּד גָּלַת בְּמָרָה אִתְמַר בָּהּ (שם א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, כַּד גָּלַת בַּטְחוֹל אִתְמַר בָּהּ (שם ו ט) וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ (דהוה בבטנה, ומעבודה קשה דהוה בטחול), וַהֲוֹו צָוְוחִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יונה ב ג) מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי, וְאִתְמַר בְּהוֹן (שמות ב כג) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאלהי"ם מִן הָעֲבוֹדָה, וְנִשְׁמָתָא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה (דף נ ע"א) אִתְמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתָּבֹא בַּלָּט וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שְׁכִיבַת לְעַפְרָא, וַוי לֵיהּ לְבַר נַשׁ דְּנִשְׁמָתֵיהּ נְחִיתַת תְּחוֹת רַגְלוֹי, דְּבַהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בְּמַזָּלֵיהּ (עמוס ה ב) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְלֵית לֵיהּ עִלּוּי וְסִלּוּק אֶלָּא בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָזִיל שְׁמָא קַדִּישָׁא לִימִינָא וְאוֹקִים לָהּ.

וְעוֹד, מָרָה טְחוֹל וְכָבֵד, הֵן גָּלוּת לַנְּשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, כְּשֶׁגָּלְתָה בַּכָּבֵד, נֶאֱמַר בְּאֵיבָרִים, שֶׁהֵן הָעָם הַקָּדוֹשׁ, הַחֵיל שֶׁלָּהּ, תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים. כְּשֶׁגּוֹלָה בְּמָרָה נֶאֱמַר בָּהּ וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם. כְּשֶׁגּוֹלָה בַּטְּחוֹל נֶאֱמַר בָּהּ וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ, (שהיה בבטנה, ומעבודה קשה שהיתה בטחול), וְהָיוּ צוֹעֲקִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִי"ם מִן הָעֲבוֹדָה. וְהַנְּשָׁמָה בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה נֶאֱמַר בָּהּ וַתָּבֹא וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר. אוֹי לְאָדָם שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יוֹרֶדֶת תַּחַת רַגְלָיו, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בְּמַזָּלוֹ נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְאֵין לוֹ עֲלִוּי וְהִתְעַלּוּת אֶלָּא בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוֹלֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לִימִין וּמֵקִים אוֹתָהּ.

וְרָזָא דְמִלָּה לֵילְיָא וְהָיָה בַּבֹּקֶר אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל (רות ג יג), טוֹב דְּאִיהוּ בְּרִית יִגְאָל, וְאִם לֹא יַחְפּוֹץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, אָנֹכִי דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, אָנֹכִי דִּיצִיאַת מִצְרַיִם, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר דְּאִיהִי יְמִינָא, דְּבֵיהּ תּוּקְפָּא דְאוֹרַיְיתָא דְּבְכָתָב דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּמִימִינָא אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא דְּבְכָתָב, וּמִשְּׂמָאלָא אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה דְּאִיהִי נוּקְבָא.

וְסוֹד הַדָּבָר - לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַּבֹּקֶר אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, טוֹב שֶׁהוּא הַבְּרִית, יִגְאַל, וְאִם לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. אָנֹכִי שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, אָנֹכִי שֶׁל יְצִיאַת מִצְרַיִם, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁבּוֹ כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁמִּיָּמִין נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וּמִשְּׂמֹאל נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא נְקֵבָה.

וּבְגִין דָּא טוֹב צַדִּיק ח"י עָלְמִין אִיהוּ מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ גְּבוּר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, דְּאִיהוּ סמא"ל, וּבְגִין דָּא שְׂמֹאל דּוֹחֶה, וּבִימִינָא יְקוּם, דְּמָאן דְּנָפִיל לָא צָרִיךְ לְאַקָּמָא אֶלָּא בִּידָא יְמִינָא, וּבְגִין דָּא חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

וּמְשׁוּם זֶה, טוֹב צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים הוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁהוּא גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, שֶׁהוּא סמא"ל, וּמְשׁוּם זֶה שְׂמֹאל דּוֹחֶה וּבְיָמִין יָקוּם, שֶׁמִּי שֶׁנּוֹפֵל לֹא צָרִיךְ לְהָקִים אֶלָּא בְּיַד יָמִין, וּמְשׁוּם זֶה חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

וּשְׂמָאלָא אִיהִי רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וִימִינָא פֶּסַח, וּבֵיהּ הֲוָה אוֹמָאָה בְּי"ד יוֹמִין, וְדָא אִיהוּ כִּי יָד עַל כֵּס י"ה (שמות יז טז), וְעַל הַהוּא זִמְנָא אִיהִי אָמְרַת (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, אַל תִּרְאוּנִי מִסְּטָרָא דִּשְׂמָאלָא דְּיִצְחָק, דַּאֲנָא בְקַדְרוּתָא בֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית כז א) וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת, מֵרְאוֹת וַדַּאי בְּפוּרְקָנָא, דְּאִיהִי אוֹר מַרְאוֹת דְּנְבוּאָה, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אלהי"ם, וְדָא אִיהוּ וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת מִסְּטָרָא דִּשְׂמָאלָא, וְאִתְמַר בְּהַהוּא זִמְנָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת (ישעיהו נ ג).

וְהַשְּׂמֹאל הִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיָמִין פֶּסַח, וּבוֹ הָיְתָה שְׁבוּעָה בְּי"ד יָמִים, וְזֶהוּ כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, וְעַל אוֹתוֹ זְמַן הִיא אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וְאַל תִּרְאוּנִי מִצַּד הַשְּׂמֹאל שֶׁל יִצְחָק שֶׁאֲנִי בוֹ בְּקַדְרוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת, מֵרְאוֹת וַדַּאי בַּגְּאֻלָּה, שֶׁהִיא אוֹר מַרְאוֹת שֶׁל נְבוּאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם, וְזֶהוּ וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת, מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְנֶאֱמַר בְּאוֹתוֹ זְמַן בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת.

נֵר אִיהִי ה', חֲמֵשׁ גַּוְונִין נְהִירִין בָּהּ, וְאִינּוּן חִוָּור סוּמַק יְרוֹק וְאוּכָם וּתְכֵלֶת, ו' אוֹר הַנֵּר מִלְּגָאו, סמא"ל חֹשֶׁךְ, נָחָשׁ קַדְרוּת, וַעֲלָהּ אִתְמַר אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת נוּקְבָא דִּילֵיהּ, וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם, וַוי לְנַשְׁמָתָא כַּד אִתְלַבְּשַׁת בְּקַדְרוּתָא דִּלְהוֹן, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְאִינּוּן חֲשׁוֹכִין דִּמְכַסְּיָין עַל עַיְינִין, דְּלֵית לוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ.

נֵר הוּא ה', חֲמִשָּׁה גְוָונִים מְאִירִים בּוֹ, וְהֵם: לָבָן, אָדֹם, יָרֹק, וְשָׁחֹר וּתְכֵלֶת. ו' אוֹר הַנֵּר מִבִּפְנִים, סמא"ל חשֶׁךְ, נָחָשׁ קַדְרוּת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, הַנּוֹקְבָה שֶׁלּוֹ, וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם, אוֹי לְנִשְׁמָה כְּשֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בַּקַּדְרוּת שֶׁלָּהֶם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְהֵם הֶחֲשֵׁכִים שֶׁמְּכַסִּים עַל הָעֵינַיִם, שֶׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהִסְתַּכֵּל בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ.

וְאוֹר וְנֵר דְּנַהֲרִין (נ"א דחשכו) בְּהוֹן, אִתְמַר בְּהוֹן (קהלת יב ג) וְחָשְׁכוּ הָרוֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת, כְּמָה דְּאָמַר קֹהֶלֶת (שם ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְגוֹמֵר, וְאוֹר וְנֵר עֲלֵיהוּ אִתְמַר (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, וְאַמַּאי אִתְחַשְׁכָן בְּהוֹן, בְּגִין דְּלָא הֲווֹ מִשְׁתַּדְלִין בְּאוֹרַיְיתָא וּמִצְוָה, בְּדְחִילוּ וּבְרַחֲימוּ דְּאִינּוּן י"ה, וּמְיָד דְּמִשְׁתַּדְלִין בְּהוֹן בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אוֹמָאָה אִיהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּי"ה דְּאִינּוּן דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, לְאַעְבָּרָא לוֹן מֵעָלְמָא דְּנִשְׁמָתָא, בְּגִין דְּאִינּוּן חֲשׁוֹכִין אַפְרִישִׁין בֵּין י"ה וּבֵין ו"ה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ דִּכְתִיב (שמות

יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בְּאָדָם לָבְשׁוּ שְׂמָיִם קַדְרוּת וְגוֹמֵר, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְמִתְעַבְּרִין קַדְרוּתָא וַחֲשׁוֹכָא מִנְּשְׁמָתָא, מֵיָד כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ה (תהלים קנ ו).

וְאוֹר וְנֵר שֶׁמְּאִירִים (שחשכו) בָּהֶם, נֶאֱמַר בָּהֶם וְחָשְׁכוּ הָרוֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְגוֹמֵר, וְאוֹר וְנֵר, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, וְלָמָּה נֶחְשְׁכִים בָּהֶם? מְשׁוּם שֶׁלֹּא הָיוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּבְמִצְוָה, בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁהֵם י"ה, וּמֵיָד כְּשֶׁמִּסְתַּדְּלִים בָּהֶם בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה, שְׁבוּעָה הִיא לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּיִ"ה, שֶׁהֵם יִרְאָה וְאַהֲבָה, לְהַעֲבִיר אוֹתָם מֵעוֹלָם הַנְּשָׁמָה, מְשׁוּם שֶׁאוֹתָם הֶחָשְׁכִים מַפְרִידִים בֵּין י"ה וּבֵין ו"ה, כְּמוֹ שֶׁבָּאֲרוּהוּ, שֶׁכָּתוּב כִּי יָד עַל כֵּס יָ"הּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּאָדָם לָבְשׁוּ [אלבישו] שְׂמָיִם קַדְרוּת וְגוֹמֵר, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמְּעֻבְּרִים הַקַּדְרוּת וְהַחֲשֵׁכָה מִן הַנְּשָׁמָה, מִיָּד כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ"הּ.

וּמָאן אִינּוּן אִלֵּין חֲשׁוֹכִין אִלֵּין סמא"ל וְנָחָשׁ, וּמָאן גְּרִים לוֹן לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ, אֶלָּא רָזָא דִקְרָא אוֹלִיף כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אלהיכ"ם (ישעיה נט ב), וְדָוִד בְּגִינַיְיהוּ אָמַר (תהלים קיט יח) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, וּבְהַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲווֹ שָׁלְטִין חֲשׁוֹכִין עַל נְהוֹרִין דְּעֵיְינִין, מִתְהַפְּכִין נְהוֹרִין וְשָׁלְטִין עַל חֲשׁוֹכִין, וְרָזָא דְמִלָּה שׁוֹפָ"ר מְהוּפָּ"ךְ קַדְמָ"א זְקֵ"ן קָטָ"ן, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לב יא) קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת, אִזְדַּקַּף וְאִקְרֵי זָקֵף גָּדוֹל, וְאֵין אֱמֶת אֶלָּא תּוֹרָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא מִתְהַפְּכָא כָּרְסַיָּא מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְדָא הִיא רָזָא דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין צַדִּיקִים מְהַפְּכִין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת רַחֲמִים.

וּמִי הֵם הֶחָשְׁכִים הַלָּלוּ? אֵלּוּ סמא"ל וְנָחָשׁ, וּמִי גָּרַם לָהֶם לִשְׁלֹט עֲלֵיהֶם? אֶלָּא סוֹד הַכָּתוּב מְלַמֵּד, כִּי אִם עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶ"ם, וְדָוִד אָמַר גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן, מַה שֶּׁהָיוּ שׁוֹלְטִים הֶחָשְׁכִים עַל אוֹרוֹת הָעֵינַיִם, מִתְהַפְּכִים הָאוֹרוֹת וְשׁוֹלְטִים עַל הַחֲשֵׁכוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר - שׁוֹפָ"ר מְהֻפָּ"ךְ קַדְמָ"א זְקֵ"ן קָטָ"ן. אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קָ נָתִי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת, הִזְדַּקֵּף וְנִקְרָא זָקֵף גָּדוֹל, וְאֵין אֱמֶת אֶלָּא תּוֹרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְהַפֵּךְ הַכִּסֵּא מִדִּין לְרַחֲמִים, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁבָּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, צַדִּיקִים מְהַפְּכִים מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים.

דף נ:

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְחֲשִׁיב כְּאִלּוּ אִתְבְּרִי עָלְמָא, וְיִסַּדֵּר נְהוֹרִין כְּדְקָא יָאוּת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ג) וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם דָּא יִשְׂרָאֵל, דְּשָׁלְטָנוּתְהוֹן יְהֵא לְזִמְנָא דְפוּרְקָנָא, וְרִשְׁעַיָּא יִשְׁתָּאֲרוּן (נ"א אזלי) בַּחֲשׁוֹכָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְאִתְמַר בִּימִינָא (דף נ ע"ב) וּשְׁמָאלָא וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד (שם א ה), דְּאִיהוּ עֶרֶב דְּיִצְחָק, וּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם. בְּהַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲוַת נִשְׁמָתָא מְהַדְּקָא בֵּין רַגְלִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, דְּאִתְחַזְּרַת לְלֵבָא, דְּאִיהִי כְּנֶוְונָא דִירוּשְׁלֵם, בְּהַהוּא זִמְנָא הַלֵּב רוֹאֶה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף

עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, הַלֵּב שׁוֹמֵעַ דְּאִתְחַזַּר עֲבוֹדָה וּכְרוּבִים לְבֵי מַקְדְּשָׁא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (במדבר ז פט) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, וְכָל עֲנָנִין (דאינון רומי רבתא ורומי זעירא) דְּאִינוּן מְכַסְּיָין עַל צְלוֹתִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה ג מד) סַכּוֹתָ בָּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה מִתְעַבְּרִין, וְנָהֲרִין עַיְינִין דְּאינוּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, דִּבְהוֹן סָלְקִין צְלוֹתִין.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְיסַדֵּר אֶת הָאוֹרוֹת כָּרָאוּי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר יוֹם, זֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁשִּׁלְטוֹנָם יִהְיֶה בִּזְמַן הַגְּאֻלָּה, וְהָרְשָׁעִים יִשָּׁאֲרוּ (ילכו) בַּחֹשֶׁךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְנֶאֱמַר בִּימִין וּשְׂמֹאל וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, שֶׁהוּא עֶרֶב שֶׁל יִצְחָק וּבֹקֶר שֶׁל אַבְרָהָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן, מַה שֶּׁהָיְתָה הַנִּשְׁמָה מְהֻדֶּקֶת בֵּין הָרַגְלַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּגַּל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שֶׁחָזְרָה לַלֵּב, שֶׁהִיא כְּמוֹ שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם, בְּאוֹתוֹ זְמַן הַלֵּב רוֹאֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יִכְנֶף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. הַלֵּב שׁוֹמֵעַ, שֶׁחָזְרוּ עֲבוֹדָה וּכְרוּבִים לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, וְכָל הָעֲנָנִים (שהם רומי רבתי ורומי הקטנה), שֶׁהֵם מְכַסִּים אֶת הַתְּפִלּוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב סַכּוֹתָ בָּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה, נֶעֱבָרִים, וּמְאִירִים הָעֵינַיִם, שֶׁהֵם בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי, שֶׁבָּהֶם עוֹלוֹת הַתְּפִלּוֹת.

דִּבְזִמְנָא דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל מְלוּכְלָכִין בְּטִנּוּפִין דִּשְׁאָר עַמִּין, נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אָמְרַת, (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּצְלוֹתָא נָפְלַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (עמוס ה ב) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְכַד נָפְלַת שְׁכִיבַת לְעַפְרָא בֵּין רַגְלִין, וְהָא אוּקְמוּהוּ (רות ג ז) וַתִּגַּל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְאִיהִי מְצַלֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְיוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ט) וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ כִּי גוֹאֵל אָתָּה.

שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְלֻכְלָכִים בְּטִנּוּפִים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים, הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, אוֹמֶרֶת, אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּתְפִלָּה נוֹפֶלֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁנּוֹפֶלֶת, שׁוֹכֶבֶת שְׁכִינָה לֶעָפָר בֵּין הָרַגְלַיִם, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ וַתִּגַּל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְהִיא מִתְפַּלֶּלֶת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיְּקִימָהּ מֵהֶעָפָר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ כִּי גוֹאֵל אָתָּה.

בְּהַהוּא זִמְנָא (שם ח) וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, מַאי וַיִּלָּפֵת כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב ו יח) יִלָּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם, בְּהַהוּא זִמְנָא יֵיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיֵימָא לָהּ, לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר (רות ג יג), לִינִי הַלַּיְלָה דְּאִיהִי שְׁמָאלָא, וְהָיָה בַבֹּקֶר דְּאִיהִי רַחֲמֵי יְמִינָא, דְּמִתַּמָּן נְהִיר אוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית מד ג) הַבֹּקֶר אוֹר, אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, אִם יַעֲבִיד בָּךְ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִין טָבִין לְסָלְקָא לָךְ מִבֵּין רַגְלִין שַׁפִּיר, תִּגְאָל עַל יְדֵי דְיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה דְּאִיהוּ בַּעְלָךְ, טוֹב וַדַּאי, וְאִם לָא יַעֲבְדוּן בָּךְ עוֹבְדִין טָבִין, וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי.

בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת, הַהוּא שְׁנֶאֱמַר בּוֹ יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה. מַה זֶּה וַיִּלָּפֵת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִלָּפְתוּ אַרְחוֹת דַּרְכָּם. בְּאוֹתוֹ זְמַן יָבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיֹאמַר לָהּ לְיֵנִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַּבֹּקֶר (רות ג). לְיֵנִי הַלַּיְלָה, שֶׁהוּא הַשְׁמָאל. וְהָיָה הַבֹּקֶר, שֶׁהוּא רַחֲמִים, יָמִין, שֶׁמְּשָׁם מֵאִיר הָאוֹר. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַבֹּקֶר אוֹר, אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, אִם יַעֲשֶׂה בָּךְ יִשְׂרָאֵל מַעֲשִׂים טוֹבִים לְהַעֲלוֹתֵךְ מִבֵּין הָרַגְלַיִם - יָפֶה, תִּגְאַל עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בַּעְלֵךְ, טוֹב וַדַּאי, וְאִם לֹא יַעֲשׂוּ בָךְ מַעֲשִׂים טוֹבִים, וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי.

וְהָא אוּקְמוּהוּ (רות ג יג) חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, אוֹמְאָה בְּחַ"י, דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, עַד הַהוּא נַהֲרָא, דִּבְהַהוּא זִמְנָא צְלוֹתָא תְּהֵא נַהֲרָא בְּלִבָּא וּבְעֵינִין, וּבְגִין דִּבְחַ"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא תַּלְיָא פּוּרְקָנָא, וּבֵיהּ אִתְגַּלְיָא, דְּאִיהוּ יְסוֹד חַ"י עָלְמִין, אִתְמַר בֵּיהּ (ד"ה ב ז טז) וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים.

וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, הַשְׁבּוּעָה בְּחַ"י, שֶׁכּוֹלֶלֶת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת הַתְּפִלָּה, שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, עַד אוֹתוֹ הָאוֹר, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן הַתְּפִלָּה תִּהְיֶה מְאִירָה בַּלֵּב וּבָעֵינַיִם, וּמִשּׁוּם שֶׁבִּשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה, וּבוֹ מִתְגַּלֶּה, שֶׁהוּא יְסוֹד חַ"י הָעוֹלָמִים, נֶאֱמַר בּוֹ וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים.

וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי אַדְכִּיר עַיְינִין וְלִבָּא, בְּגִין דְּצָרִיךְ בַּר נַשׁ בְּצְלוֹתֵיהּ לְמֶהֱוֵי עִינוֹי לְתַתָּא לְגַבֵּי נְשָׁמָתָא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אֲסִירָא בְּגָלוּתָא, וּלְבֵיהּ לְעֵילָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָזָא דְּמִלָּה עֵינַי תָּמִיד אֶל יהו"ה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי (תהלים כה טו), וּלְבֵיהּ לְעֵילָּא לָנֶטְלָא נוּקְמָא מֵעָמֶלֵק, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה סג ד) כִּי יוֹם נָקָם בִּלְבִּי, בִּלְבִּי וַדַּאי, בֵּיהּ עָתִיד לְנָטְלָא נוּקְמָא, כְּמָה דְּנָטִיל בֵּיהּ נוּקְמָא מִמִּצְרָאֵי.

וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי, הִזְכִּיר עֵינַיִם וְלֵב, מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ אָדָם בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיִּהְיוּ עֵינָיו לְמַטָּה אֶל הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, שֶׁהִיא אֲסוּרָה בַּגָּלוּת, וְלִבּוֹ לְמַעְלָה בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְסוֹד הַדָּבָר - עֵינַי תָּמִיד אֶל יהו"ה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי, וְלִבּוֹ לְמַעְלָה לִטֹּל נְקָמָה מֵעָמֶלֵק. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יוֹם נָקָם בִּלְבִּי, בִּלְבִּי וַדַּאי, בּוֹ עָתִיד לִטֹּל נְקָמָה, כְּמוֹ שֶׁנָּטַל בּוֹ נְקָמָה מֵהַמִּצְרִים.

דְּאִיהִי לְבִ"י שֵׁם בֶּן אַרְבָּעִים וּתְרֵין, אבגית"ץ בֵּיהּ אַפִּיק לְיִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, קְרַ"ע שְׁטַ"ן דְּאִיהוּ שְׁמָא תִּנְיָינָא דְּיוֹמָא תִּנְיָינָא, בֵּיהּ קְרַע יַמָּא, וּבְהַאי שְׁמָא אִתְמַר (בראשית א ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹמֵר, נג"ד יכ"ש נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת (שמות לד י), בְּכָל שְׁמָא נָטַל נוּקְמָא בְּמִצְרַיִם.

שֶׁהוּא לְבִ"י, שֵׁם בֶּן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, אבגית"ץ, בּוֹ הוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת. קר"ע שט"ן, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַשֵּׁנִי שֶׁל הַיּוֹם הַשֵּׁנִי, בּוֹ קָרַע אֶת הַיָּם, וּבַשֵּׁם הַזֶּה נֶאֱמַר יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹמֵר. נג"ד יכ"ש נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת, בְּכָל שֵׁם נוֹטֵל נְקָמָה בַּמִּצְרִים.

וּפוּרְקָנָא בְּלִבָּא תַּלְיָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ הַלֵּב רוֹאֶה, וּבְגִין דָּא כִּי יוֹם נָקָם בִּלְבִּי (ישעיה סג ד), נְקָמָה בְּמַאי בְּלִבִּי בְּי"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים קן ו) כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר

(שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וּפוּרְקָנָא בְלִבָּא תַלְיָא, דְּבֵיהּ אִתְמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לְלִבִּי"י גִּלִּיתִי וּלְאֵבָרַי לֹא גִּלִּיתִי, מַאי לְלִבִּי, אֶלָּא אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב אִתְקְרִיאַת לִבִּי, וְאוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה אִתְקְרִיאַת פּוּמָא וְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין מִלְּבָּא לְפוּמָא לָא גַּלִּי, לְלִבִּי"י גִּלִּיתִי דָּא שְׁמָא דְע"ב שְׁמָהָן, וְאִינּוּן שַׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא, דְּתַלְיָין מִן ב'.

וְהַגְּאֻלָּה בַּלֵּב תְּלוּיָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַלֵּב רוֹאֶה, וּמְשׁוּם זֶה כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, נָקָמָה בַּמֶּה? בְּלִבִּי, בְּי"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ"ה, וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, וְהַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בַּלֵּב, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וּמְשׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לְלִבִּ"י גִּלִּיתִי וּלְאֵיבָרַי לֹא גִּלִּיתִי. מַה זֶּה לְלִבִּי? אֶלָּא תוֹרָה שֶׁבִּכְתָב נִקְרֵאת לִבִּי, וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה נִקְרֵאת פֶּה, וּפֵרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מִלֵּב לְפֶה לֹא גִּלָּה, לְלִבִּ"י גִּלִּיתִי, זֶהוּ הַשֵּׁם שֶׁל ע"ב שֵׁמוֹת, וְהֵם שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁתְּלוּיִים מִן ב'.

וְאוֹרַיְיתָא אִית לָהּ רֵישָׁא וְגוּפָא וְלִבָּא וּפִימָא וְאֵבָרִין, כְּגַוְונָא דְּאִית בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן רֵישִׁין רֵישֵׁי עַמָּא, וּמְנָהוֹן עַיְינִין הָדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר טו כד) וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה, וְאִית מְנָהוֹן לִבָּא, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל שַׁבְעִין סַנְהֶדְרִין וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל גַּבַּיְיהוּ, דְּלָא חָסְרִין מֵעָלְמָא כְּוָותַיְיהוּ, וְדָא אִיהוּ לְלִבִּי גִּלִּיתִי, אֲבָל אָחֳרָנִין דְּאִינּוּן כִּשְׁאָר אֵבָרִין אִתְמַר בְּהוֹן וּלְאֵבָרַי לֹא גִּלִּיתִי, וְכֵן בְּאוֹרַיְיתָא שַׁבְעִין אַנְפִּין תַּלְיָין מִתְּרִין תּוֹרוֹת, אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה.

וְלַתּוֹרָה יֵשׁ רֹאשׁ וְגוּף וְלֵב וּפֶה וְאֵיבָרִים, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם רָאשִׁים, רָאשֵׁי הָעָם, וּמֵהֶם עֵינַיִם, זֶה שֶׁכָּתוּב וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה. וְיֵשׁ מֵהֶם לֵב, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין, וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל גַּבֵּיהֶן, שֶׁלֹּא חָסְרִים מֵעוֹלָם כְּמוֹתָם, וְזֶהוּ לִלְבִּי גִּלִּיתִי, אֲבָל אֲחֵרִים שֶׁהֵם כִּשְׁאָר אֵיבָרִים, נֶאֱמַר בָּהֶם וּלְאֵיבָרַי לֹא גִּלִּיתִי, וְכֵן בַּתּוֹרָה שִׁבְעִים פָּנִים תְּלוּיִים מִשְּׁתֵּי תוֹרוֹת, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

דף נא.

וּבְגָלוּתָא חָלַק לְבָ"ם (הושע י ב), דְּאִינּוּן ע"ב צַדִּיקִים דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּסַנְהֶדְרִין, וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה ל יח) אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ, ל"ו בְּחוּשְׁבָּנָא סְלִיק תְּלָתִין וְשִׁית, וְאִינּוּן ל"ו בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְל"ו לְבָר מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְדָא אִיהוּ חָלַק לְבָ"ם, וּמָאן חָלַק לְבָם. (דף נא ע"א) שְׁאוֹר וְחֻמֶץ דְּאִינּוּן עֶרֶב רַב, וְרָזָא דְמִלְּתָא וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א ו), דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות יב טו) אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם, אַךְ חָלָק, וְאוֹמָאָה דְיִתְמַחוּן בְּי"ד, דְּאִינּוּן אַרְבַּע סְרֵי יוֹמֵי דְּפִסְחָא, לְקַיְימָא כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת (מיכה ז טו), (ודא שבעה יומי דפסחא דגלותא קדמאה, ושבעה יומי דפסחא דגלותא בתראה), הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מה כא) חָג שָׁבֻעוֹת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל.

וּבַגָּלוּת חָלַק לְבָ"ם, שֶׁהֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם צַדִּיקִים שֶׁהֵם כְּמוֹ הַסַּנְהֶדְרִין, וְסוֹד הַדָּבָר - אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ, ל"ו בְּחֶשְׁבּוֹן עוֹלֶה שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ, וְהֵם שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּשְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ מִחוּץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,

וְזֶהוּ חֻלַּק לִבָּ"ם. וּמִי חָלַק לִבָּם? הַשְּׁאוֹר וְחָמֵץ שֶׁהֵם עֵרֶב רַב, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַף בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם, אַף חֻלָּק, וּשְׁבוּעָה שֶׁיִּמָּחוּ בְּיִ"ד, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה עָשָׂר יְמֵי פֶּסַח, לְקַיֵּם כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, (וזה שבעה ימי הפסח של הגלות הראשונה ושבעה ימי הפסח של גלות האחרונה) זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל.

וּבְגִין דָּא אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר, וְדָא אוֹר הַנֵּר דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדַיָּא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, נֵר בִּלְבָּא, אוֹר בְּעֵינִין, דְּאִיהוּ אוֹר הַנֵּר, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ בְּיִ"ה, מִתְעַבְּרִין חֲשׁוֹכָא וְקַדְרוּתָא מִנַּיְיהוּ, וּבְגִין דָּא כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי (ישעיה סג ד).

וּמִשּׁוּם זֶה, אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר, וְזֶה אוֹר הַנֵּר שֶׁהִיא תוֹרָה וּמִצְוֹות, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, נֵר בַּלֵּב, וְאוֹר בָּעֵינַיִם, שֶׁהוּא אוֹר הַנֵּר, בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה בְּיִ"ה, נֶעֱבָרִים הַחֲשֵׁכָה וְהַקַּדְרוּת מֵהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי.

וְעוֹד בְּלִבִּי דָּא ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וַעֲשֹׂר אֲמִירָן דְּאִינּוּן י' מִן לִבִּי, וְלֵב הַאי אִיהוּ לֵב, דְּבֵיהּ נָהִיר הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ב ב) וַתֶּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וּבֵיהּ עָתִיד לְאִתְגַּלְיָיא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה בְּאוֹרַיְיתָא בְּגַלּוּתָא בַּתְרָאָה, כְּגַוְונָא דְּפוּרְקָנָא קַדְמָאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, בְּקַדְמֵיתָא בְּלַבַּת אֵשׁ דִּנְבוּאָה, וּבְגָלוּתָא בַּתְרָאָה בְּלַבַּת אֵשׁ דְּאוֹרַיְיתָא.

וְעוֹד בְּלִבִּי, זֶה שִׁלְשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁהֵן י' מִן לִבִּי, וְהַלֵּב זֶה הוּא הַלֵּב שֶׁבּוֹ מֵאִיר אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתֶּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וּבוֹ עָתִיד לְהִתְגַּלּוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה בַּתּוֹרָה בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה כְּמוֹ שֶׁבַּגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, בָּרִאשׁוֹנָה בְּלַבַּת אֵשׁ שֶׁל נְבוּאָה, וּבַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה בְּלַבַּת אֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְדָא בַּ"ת מִן בְּרֵאשִׁית, דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֲשֵׂר אֲמִירָן וְל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, בַּת כְּלִילָא מֵעֲשֵׂר אֲמִירָן אִיהִי בַּת עַיִן אוּכְמָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, וּבֵיהּ נָהִיר אוֹר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, ל"ב אלהי"ם בֵּיהּ נָהִיר מִצְוָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם כ כז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת הָאָדָם וכו': (כאן חסר והוא בתיקונים זוהר חדש)

וְזוֹ בַּ"ת מִן בְּרֵאשִׁית, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אֲמִירוֹת וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, הַבַּת הַכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, הִיא בַּת עַיִן שְׁחוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, וּבוֹ מֵאִיר אוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְתוֹרָה אוֹר, שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם, בּוֹ מְאִירָה מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם.

וְגַדְפוֹי דִּשְׁכִינְתָּא אִינּוּן כְּסוּי דָּם חַיָּה וְעוֹף, דִּמְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ בְּרַחֲימוּ, וְכַד מְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ בְּרַחֲימוּ דְּאַהֲבָה, מֵי טוֹפָנָא לָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, מַיִם רַבִּים דְּמֵי טוֹפָנָא לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה דְּיִשְׂרָאֵל בַּאֲבוּהוֹן דִּבְשְׁמַיָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא כָּרְסַיָּא יְהֵא עַל אַרְבַּע חֵיוָון, וְדָא

אִיהוּ שׁוֹפָר הוֹלֶ"ךְ רָבִי"עַ מְרוּבַּע, דַּרְגָּ"א בְּשִׁית דַּרְגִּין, דְּאִינוּן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא (מלכים א י יט), הָא אִיהוּ מַלְכָּא עַל כָּרְסַיָּא.

וְכַנְפֵי הַשְׁכִינָה הֵם כְּסוּי דַם חַיָּה וְעוֹף, שֶׁמְּכַסָּה עֲלֵיהֶם בְּאַהֲבָה, וּכְשֶׁמְּכַסָּה עֲלֵיהֶם בְּאַהֲבָה שֶׁל אַהֲבָה, מֵי הַמַּבּוּל לֹא שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, מַיִם רַבִּים שֶׁל מֵי הַמַּבּוּל לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַכִּסֵּא יִהְיֶה עַל אַרְבַּע חַיּוֹת, וְזֶהוּ שׁוֹפָ"ר הוֹלֶ"ךְ רָבִי"עַ מְרֻבָּע, דַּרְגָּ"א בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת, שֶׁהֵן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, הֲרֵי הוּא מֶלֶךְ עַל הַכִּסֵּא.

בְּהַהִיא זִמְנָא וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בראשית כז ד) מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה דְּאִתְיְהִיבוּ מֵאַהֲבָה, וְלָא מִפִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, דְּהוּא אַקְרִיב לֵיהּ מְמַנָּא דְּעִשָּׂו, לְקַטְרָגָא בְּהוֹן לְיִשְׂרָאֵל, דִּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר (מלאכי א ג) וְאֶת עִשָּׂו שָׂנֵאתִי.

בְּאוֹתוֹ זְמַן - וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי, מִמִּצְוֹות עֲשֵׂה שֶׁנִּתְּנוּ מֵאַהֲבָה, וְלֹא מִמִּצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁהוּא הַקְרִיב לוֹ הַמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו לְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁבִּשְׁבִילָם נֶאֱמַר וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי.

וְדָא אִיהוּ דַּרְגָּ"א תְּרֵי טַעֲמֵ"י, דְּמִסְטְרָא דְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מְמַנָּא דְּעִשָּׂו אִיהוּ רְבִי"עַ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאִיהִי דַּרְגָּ"א עֲלַיְיהוּ, וְאִי תֵּימָא דְּשָׁלְטָא עַל שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, הָא אָמַר קְרָא (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, וּכְבוֹדִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן אֵל אַחֵר, וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּבְגִין דָּא בְּשִׁית יוֹמִין דְּשָׁלְטָא סַם הַמָּוֶת, אֵל אַחֵר, אִתְמַר בִּשְׁכִינְתָּא (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּשַׁבָּת וּבְרֹאשֵׁי חֳדָשִׁים דְּלָא שָׁלְטִין מְמַנָּן בִּישִׁין, אִתְמַר בְּהוֹן (נ"א בה) וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ.

וְזֶהוּ דַּרְגָּ"א תְּרֵי טַעֲמֵ"י, שֶׁמְּצַד שֶׁל מִצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה, הַמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו הוּא רוֹבֵ"ץ עַל יִשְׂרָאֵל, וְהִיא דַּרְגָּ"א עֲלֵיהֶם, וְאִם תֹּאמַר שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת עַל הַשְׁכִינָה, שֶׁהִיא עִמָּהֶם בַּגָּלוּת, הֲרֵי אָמַר הַכָּתוּב אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. וּכְבוֹדִי - שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן - אֵל אַחֵר, וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים - זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וּמְשׁוּם זֶה בְּשִׁשָּׁה יָמִים שֶׁשּׁוֹלֶטֶ סַם הַמָּוֶת, אֵל אַחֵר, נֶאֱמַר בַּשְׁכִינָה יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּשַׁבָּת וּבְרֹאשֵׁי חֳדָשִׁים שֶׁלֹּא שׁוֹלְטִים הַמְמֻנִּים הָרָעִים, נֶאֱמַר בָּהֶם וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ.

וְעוֹד רָבִי"עַ אִיהוּ כְּגַוְונָא דָא כ, וּלְזִמְנִין כְּגַוְונָא דָא [ציור] בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה סְגִירָא בְּבֵיתָא, וְאִיהִי סִיהֲרָא קַדִּישָׁא לְעוֹלָם לָא אִסְתַּכְלַת בָּהּ חַמָּה בִּישָׁא, גֵּיהִנָּם סַם הַמָּוֶת נוּקְבָא בִּישָׁא, כָּל שֶׁכֵּן אֵל אַחֵר, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, לְעוֹלָם לָא חָזָא חַמָּה פְּגִימוּתָא דְּסִיהֲרָא, דִּבְזִמְנָא דְּחַמָּה נָפְקָא (נפקא) מִמִּזְרָח, סִיהֲרָא חָזְרַת אַנְפָּהָא מִינֵיהּ כְּגַוְונָא דָא [ציור] וּבְגִין דָּא אָמַר בִּלְעָם הָרָשָׁע לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל (במדבר כג כא), עָמָל וָאָוֶן סמא"ל וְנָחָשׁ.

וְעוֹד רַבִּי"ע הוּא כְּמוֹ זֶה: כ, וְלִפְעָמִים כְּמוֹ זֶה: בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, סְגוּרָה בְּבֵיתָהּ, וְהִיא הַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה לֹא מִסְתַּכֶּלֶת בָּהּ הַחַמָּה הָרָעָה לָעוֹלָם, גַּיְהִנֹּם סַם הַמָּוֶת, נְקֵבָה רָעָה, כָּל שֶׁכֵּן אֵל אַחֵר, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים, לָעוֹלָם לֹא רָאָתָה חַמָּה אֶת פְּנִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁבִּזְמַן שֶׁחַמָּה יוֹצֵאת (יוצאת) מִמִּזְרָח, הַלְּבָנָה מַחֲזִירָה פָּנֶיהָ מִמֶּנּוּ כְּמוֹ זֶה:. וּמְשׁוּם זֶה אָמַר בִּלְעָם הָרָשָׁע לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל, עָמָל וְאָוֶן סמא"ל וְנָחָשׁ.

דף נא:

וּבְזִמְנָא דְּדָחֲקִין לָהּ לְאִסְתַּכָּלָא בָּהּ, אִתְכַּסְיָא מִכָּל וָכֹל, וְאֵימָתַי בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים פא ג) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, מַאי בַּכֶּסֶה בְּיַרְחָא דְאִתְכַּסְיָיא בֵּיהּ סִיהֲרָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִתְכְּסִיאַת מִנַּיהּ, אִיהִי אָמְרַת לְיִשְׂרָאֵל דִּיתַקְנוּן צְלוֹתִין בְּמַאֲכָלִין טָבִין, מִפִּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְּצְלוֹתָא שְׁקִילָא כְּכָל פִּקוּדִין, (דף נא ע"ב) בְּהַהוּא זִמְנָא יֵימָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים (בראשית כז ד) בְּרֵעוּתָא דִשְׁכִינְתָּא, כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי מִפִּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְתַקְנַת שְׁכִינְתָּא עִם יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִין דְּצְלוֹתִין דְּאִינּוּן קָרְבָּנִין, וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי תַּקִּינַת מְזוֹנָא לְמַלְכָּא, יְהִיבַת לוֹן עִיטָא לְאִתְעָרָא בַּשׂוֹפָר, דְּבֵיהּ עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְנָשָׁא בֵּיהּ לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא מֵאַרְבַּע סְטָרִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב תִּקְע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵירוּתֵינוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ, וְאִיהוּ חָשִׁיב דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּדִינָא דִילֵיהּ וּבָרַח (ס"א וברי"ה).

וּבְזִמַן שֶׁדּוֹחֲקִים אוֹתָהּ לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ, נִכְסֵית מִכֹּל וְכֹל, וְאֵימָתַי? בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. וְהוּא שֶׁכָּתוּב תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ. מַה זֶּה בַּכֶּסֶה? בַּחֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ מִתְכַּסֶּה הַלְּבָנָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְכַּסֵּית מִמֶּנּוּ, הִיא אוֹמֶרֶת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתַקְּנוּ תְּפִלּוֹת בְּמַאֲכָלִים טוֹבִים, מִמִּצְווֹת עֲשֵׂה, שֶׁתְּפִלָּה שְׁקוּלָה כְּכָל הַמִּצְווֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן יֹאמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים בִּרְצוֹן הַשְּׁכִינָה, כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי מִמִּצְווֹת עֲשֵׂה, וּמַתְקִינָה הַשְּׁכִינָה עִם יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִים שֶׁל תְּפִלּוֹת, שֶׁהֵן קָרְבָּנוֹת, וּבִזְמַן שֶׁמַּתְקִינָה מְזוֹן לַמֶּלֶךְ, נוֹתֶנֶת לָהֶם עֵצָה לְהִתְעוֹרֵר בַּשּׁוֹפָר, שֶׁבּוֹ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכַנֵּס בּוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת מֵאַרְבָּעָה צְדָדִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ, וְהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין שֶׁלּוֹ וּבוֹרֵחַ.

עַד הַהוּא זִמְנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַאֲרִיךְ עֲלַיְיהוּ דְחַיָּיבַיָּא, וּלְבַסּוֹף אַפְסִיק לוֹן וְחָרִיב לוֹן מֵעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ מַאֲרִי"ךְ טָרְחָ"א סוֹף פָּסוּ"ק.

עַד אוֹתוֹ זְמַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַאֲרִיךְ לָרְשָׁעִים, וּבַסּוֹף מַפְסִיק אוֹתָם וּמַחֲרִיב אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, וְזֶהוּ מַאֲרִי"ךְ טָרְחָ"א סוֹף פָּסוּ"ק.

וְעוֹד שׁוֹפָ"ר הוֹלֵךְ רַבִּי"ע דַּרְגָ"א תְּרֵי טַעֲמֵי", בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְמַחוּן חַיָּיבַיָּא מֵעָלְמָא, סָלְקָא צְלוֹתָא בְּנִגּוּנָא בְּאַרְבַּע מִינִין, דְּאִינּוּן שִׁיר פָּשׁוּט וְדָא י', שִׁיר כָּפוּל וְדָא י"ה, שִׁיר מְשׁוּלָּשׁ וְדָא יה"ו, שִׁיר מְרוּבַּע וְדָא יהו"ה, בִּשְׁמָא דְיהו"ה סָלְקָא צְלוֹתָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא, אוֹרַיְתָא

בְּנִגּוּנָא, שְׁכִינְתָּא בְּנִגּוּנָא, יִשְׂרָאֵל סָלְקִין מִגּוֹ גָּלוּתָא בְּנִגּוּנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוה"ה.

וְעוֹד שׁוֹפָ"ר הוֹלֵךְ רַבִּי"עַ דַּרְגָּ"א תְּרֵי טַעֲמֵי"ל, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּמָּחוּ הָרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, עוֹלֶה תְּפִלָּה בְּנִגּוּן בְּאַרְבָּעָה מִינִים, שֶׁהֵם שִׁיר פְּשׁוּט, וְזֶה י', שִׁיר כְּפוּל וְזֶה י"ה, שִׁיר מְשֻׁלָּשׁ וְזֶה יה"ו, שִׁיר מְרֻבָּע וְזֶה יהו"ה. בַּשֵּׁם שֶׁל יהו"ה עוֹלֶה הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, הַתּוֹרָה בְּנִגּוּן, הַשְּׁכִינָה בְּנִגּוּן, יִשְׂרָאֵל עוֹלִים מִתּוֹךְ הַגָּלוּת בְּנִגּוּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוה"ה.

צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, סָלְקָא לְגַבֵּיהּ דְּמַלְכָּא בַּעֲשָׂרָה זְכְרוֹנוֹת וּבַעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, דְּאִינּוּן י י י', וַעֲשָׂרָה כְּתוֹת דְּמַלְאָכִים יִתְעָרוּן לְגַבֵּיהּ, וְסָלְקָא לוֹן לְגַבֵּי עֲשַׂר סְפִירָן, וְנִגּוּנִין סָלְקִין מִנַּיְיהוּ מְרוּבָּעִים מִסְּטָרָא דְּרַבִּי"עַ בְּאַרְבַּע חֵיוָון, וְאִינּוּן חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת אִינּוּן תְּמַנְיָא, וְאִינּוּן יאהדונה"י, וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר (שם) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, כַּד יֵהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּחֵיָון תְּמַנְיָא, דְּאִינּוּן חֵיָון דְּאֶשָּׁא עִתִּים חָשׁוֹת עִתִּים מְמַלְּלוֹת, וְכֻלְּהוּ מְחָאָן בְּגַדְפַּיְיהוּ בְּנִגּוּנָא, וְנִגּוּנָא בְּהוֹן (סלקא) בְּאַרְבַּע אַנְפִּין, לְכָל סִטְרָא מְרוּבְּעִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפִים לְאַחַת מֵהֶם, לְכָל חַיָּה תְּמַנְיָא אינון בֵּין אַנְפִּין וְגַדְפִּין, לְקֵבֵל תְּמַנְיָא דִּי בְּהוֹן שַׁבַּח מֹשֶׁה אָ"ז.

תְּפִלָּה שֶׁהִיא שְׁכִינָה, עוֹלֶה לַמֶּלֶךְ בַּעֲשָׂרָה זְכְרוֹנוֹת וּבְעֶשֶׂר מַלְכִיּוֹת וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, שֶׁהֵם י' י' י', וְעֶשֶׂר כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכִים יִתְעוֹרְרוּ אֲלֵיהֶם, וּמַעֲלָה אוֹתָם לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְהַנִּגּוּנִים עוֹלִים מֵהֶם מְרֻבָּעִים מִצַּד שֶׁל רַבִּי"עַ בְּאַרְבַּע חַיּוֹת, וְאוֹתָן חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת הֵן שְׁמוֹנָה, וְהֵן יאהדונה"י, וְעַלֵּיהֶן נֶאֱמַר אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. כְּשֶׁיִּהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ בִּשְׁמוֹנָה חַיּוֹת, שֶׁהֵן חַיּוֹת אֵשׁ, עִתִּים חָשׁוֹת עִתִּים מְמַלְּלוֹת, וְכֻלָּם מַכּוֹת בִּכְנָפֵיהֶן בְּנִגּוּן, וְהַנִּגּוּן (עולה) בָּהֶם בְּאַרְבַּע פָּנִים, לְכָל צַד מְרֻבָּעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפִים לְאַחַת מֵהֶם, לְכָל חַיָּה שְׁמוֹנָה הֵם בֵּין פָּנִים לִכְנָפִים, כְּנֶגֶד הַשְּׁמוֹנָה שֶׁבָּהֶם שַׁבַּח מֹשֶׁה אָ"ז.

וְדָוִד בְּגִין דְּא תַּקִּין מָנָא בְּתְמַנְיָא נִימִין, וְשַׁבַּח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְמַנְיָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים יב א) לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, וּתְמַנְיָא אַתְוָון, לְכָל חַד תְּמַנְיָא, סָלְקִין כֻּלְּהוּ ע"ב, יאהדונה"י תְּמַנְיָא, וְתַלְיָין מִנַּיְיהוּ ס"ד תְּמַנְיָא לְכָל חַד, סָלְקִין כֻּלְּהוּ ע"ב, דָּא אִיהוּ רָזָא דְּחַשְׁמַל.

וְדָוִד בְּגִלְגֵּל זֶה תִּקֵּן כְּלִי בְּשְׁמוֹנָה נִימִים, וְשִׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁמוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת, לְכָל אַחַת שְׁמוֹנָה, עוֹלוֹת כֵּלָן לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, יאהדונה"י שְׁמוֹנָה, וּתְלוּיוֹת מֵהֶן שִׁשִּׁים וְאַרְבַּע, שְׁמוֹנָה לְכָל אַחַת, עוֹלוֹת כֵּלָן לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, זֶהוּ סוֹד שֶׁל חַשְׁמַל.

וְאִית נִגּוּנָא דְּסָלְקָא בְּעֶשֶׂר, וְדָא אִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שיר ה יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, וְאִית נִגּוּנָא דְּסָלִיק בְּשִׁית, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, י"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים, י"ה י"ה י"ה אָדֹ"ם.

וְהוּא נְגוּן שֶׁעוֹלֶה בְּעֶשֶׂר, וְזֶהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, וְיֵשׁ נְגוּן שֶׁעוֹלֶה בְּשֵׁשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, י"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים, י"ה י"ה י"ה אֲד"ם.

אַרְבַּע כְּנָפַיִם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, מֶרְכָּבָה, תְּנֵינָא י"ה יהו"ה י"ה יהו"ה י"ה יהו"ה, לְעֵילָא מַכֶּלְהוּ י"ה יהו"ה חָכְמָ"ה בִּינָ"ה, כֶּתֶר אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, וְדָא אבגית"ץ, בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו לְיִשְׂרָאֵל דְּלָא יִסְתַּכְּלוּן בָּהּוֹן שָׂנְאֵיהוֹן, וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו דְּלָא אַדְכִּיר לוֹן עוֹבָדָא דְעַגְלָא, וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף מִן גָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי.

אַרְבַּע כְּנָפַיִם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, מֶרְכָּבָה, שֵׁנִי י"ה יהו"ה י"ה יהו"ה י"ה יהו"ה, לְמַעְלָה מִכֻּלָּם י"ה יהו"ה חָכְמָ"ה בִּינָ"ה, כֶּתֶר אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, וְזֶה אבגית"ץ, בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ בָהֶם שׂוֹנְאֵיהֶם, וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו, שֶׁלֹּא הִזְכִּיר לָהֶם אֶת מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל, וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף מִן הַגָּלוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבֵא אֶתְכֶם אֵלָי.

וְאִית נְגוּנָא דְּסָלְקָא בְּתֵרִין כְּגוֹן הַלְּלוּיָהּ, וְאִית נְגוּנָא דְּסָלִיק בְּאֶת חַד כְּגוֹן הַלְלִי בְּי', וְאִית נְגוּנָא דְּסָלִיק בְּחָמֵשׁ כְּגוֹן ה', וְהָא אִתְּמַר בְּכִנּוֹר דְּחָמֵשׁ נִימִין, אֲבָל נְגוּנָא דְּסָלִיק בְּשֵׁשׁ דְּאִינּוּן אבגית"ץ מִן ו' אִיהִי, וְאִית דְּסָלִיק לֵיהּ בְּתֵלַת וְדָא יה"ו, דְּאִיהוּ אהי"ה, וְסָלִיק נְגוּנָא בֵּיהּ בַּתְקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה.

וְיֵשׁ נְגוּן שֶׁעוֹלֶה בִּשְׁנַיִם כְּמוֹ הַלְּלוּיָהּ, וְיֵשׁ נְגוּן שֶׁעוֹלֶה בְּאוֹת אַחַת כְּגוֹן הַלְלִי בְּי', וְיֵשׁ נְגוּן שֶׁעוֹלֶה בְּחָמֵשׁ כְּמוֹ ה', וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר בְּכִנּוֹר שֶׁל חָמֵשׁ נִימִים, אֲבָל הַנְּגוּן שֶׁעוֹלֶה בְּשֵׁשׁ, שֶׁהֵם אבגית"ץ, מִן ו' הוּא. וְיֵשׁ שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בְּשֵׁשׁ, וְזֶה יה"ו, שֶׁהוּא אהי"ה, וְעוֹלֶה בּוֹ הַנְּגוּן בַּתְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה.

דף נב.

בַּתְּקִיעָה הוּא קָלָא אָרוּךְ בְּנִגּוּנָא, עַד דַּהֲוָה סָלִיק לֵיהּ לְגַבֵּי יְמִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶד, בַּשְּׁבָרִים הֲוָה סָלִיק קָלָא דְנִגּוּנָא לְגַבֵּי גְבוּרָה, דְּתַמָּן י"ה בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, וַהֲוָה נָחִית מִנַּיְיהוּ בְּחֻדָּוָה חָכְמָתָא וְעוּתְרָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, בִּתְרוּעָה הֲוָה סָלִיק קָלָא דְנִגּוּנָא לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַהֲוָה נָחִית מִנַּיְיהוּ מַלְכָּא לְגַבֵּי (דף נב ע"א) כַּלָּה דְּאִיהִי קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְעָרוּן כָּל מֵינֵי נְגוּנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קנ ג) הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר, הַלְלוּהוּ בְּתוֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִינִים וְעוּגָב, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה.

בְּתְקִיעָה הוּא קוֹל אָרֹךְ בְּנִגּוּן, עַד שֶׁהָיָה מַעֲלֶה אוֹתוֹ אֶת הַיְמִין שֶׁהוּא חֶסֶד, בִּשְׁבָרִים הָיָה מַעֲלֶה קוֹל הַנִּגּוּן אֶל הַגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם י"ה בְּיָמִין וּשְׂמֹאל, וְהָיָה יוֹרֵד מִמֶּנּוּ עִם שִׂמְחָה חָכְמָה וְעֹשֶׁר, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. בִּתְרוּעָה הָיָה עוֹלֶה קוֹל הַנִּגּוּן אֶל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהָיָה יוֹרֵד

מְמֻנוּ הַמֶּלֶךְ לַכַּלָּה, שֶׁהִיא קוֹל דְּמָמָה דַקָּה. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹרֵר כָּל מִינֵי נִגּוּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר, הַלְלוּהוּ בְּתוֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִינִים וְעוּגָב, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה.

שׁוֹפָר אִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, תְּקַע דִּילַהּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית לב כו) וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגָלוּתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא סָלְקָא מִן גָּלוּתָא בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, וְאִתְקְרִיאַת תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ.

שׁוֹפָר הִיא שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, תְּקַע שֶׁלָּהּ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, בַּגָּלוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן עוֹלֶה מִן הַגָּלוּת בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, וְנִקְרֵאת תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ.

בְּנַבֶ"ל, בֶּ"ן לֵ"ב, בְּהַהוּא זִמְנָא בֶּ"ן יֵעוּל לְהֵיכָלֵיהּ דְּאִיהוּ לֵ"ב, וְאִתְמַר בֵּיהּ (משלי טו טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד, וּמַה דְּאִתְמַר בְּקַדְמֵיתָא (בראשית ו ו) וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ בְּגִין חַיָּיבַיָּא, מִיָּד דְּאִתְאֲבִידוּ אִתְקַיָּים בֵּיהּ וּבַאֲבַד רְשָׁעִים רִנָּה (משלי יא י), כְּנוֹר, כ"ו נ"ר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים כז א) יהו"ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי, נָהִיר בְּנֵ"ר דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, מִצְוָה דִילֵיהּ, וְחָדֵי בָּהּ.

בְּנַבֶ"ל, בֶּ"ן לֵ"ב. בְּאוֹתוֹ זְמַן בֶּ"ן יִכָּנֵס לְהֵיכָלוֹ, שֶׁהוּא ל"ב, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד, וּמַה שֶּׁנֶּאֱמַר בָּרִאשׁוֹנָה וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ בִּשְׁבִיל הָרְשָׁעִים, מִיָּד שֶׁנֶּאֱבְדוּ הִתְקַיֵּם בּוֹ וּבַאֲבַד רְשָׁעִים רִנָּה. כִּנּוֹר, כ"ו נ"ר, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יהו"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יהו"ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי, מֵאִיר בְּנֵ"ר שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, הַמִּצְוָה שֶׁלּוֹ, וְיִשְׂמַח בָּהּ.

צִלְצְלֵי שָׁמַע חֶסֶד גְּבוּרָה, צִלְצְלֵי תְרוּעָה נֶצַח וְהוֹד, וּבְכֻלְּהוּ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ה, דְּאִיהוּ חָכְמָה וּבִינָה, דִּי בְהוֹן יְהֵא פּוּרְקָנָא ל"ו וְלָ"ה דְּאִינּוּן בֵּן וּבַת, וּבְהוֹן יִתְמַחוּן עָמְלֵקִים מֵעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ סוֹף פָּסוּק.

צִלְצְלֵי שָׁמַע - חֶסֶד גְּבוּרָה, צִלְצְלֵי תְרוּעָה - נֶצַח וְהוֹד, וּבְכֻלָּם - כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ"ה, שֶׁהוּא חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁבָּהֶם תִּהְיֶה גְּאֻלָּה ל"ו וְלָ"ה, שֶׁהֵם בֵּן וּבַת, וּבָהֶם יִמְחוּ הָעֲמָלֵקִים מִן הָעוֹלָם, וְזֶהוּ סוֹף פָּסוּק.

דָּבָר אַחֵר וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בראשית כז ד) מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְלָא כַּאֲשֶׁר שָׂנֵאתִי מִפִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה תַּלְיָין מִדְּחִילוּ דְּיִרְאָה, וְאִינּוּן לְרַחֲקָא הַשָּׂטָן מִנַּיְיהוּ, דְּלָא יִתְקָרִיב לְגַבֵּי כָּרְסַיָּא דְּאִיהוּ לְבָא, לְתַבְעָא דִּינִין עַל אֲבָרִין קַדִּישִׁין דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, וְלִבָּא שְׁכִינְתָּא בֵּינַיְיהוּ.

דָּבָר אַחֵר וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי, מִמִּצְוֹת עֲשֵׂה, וְלֹא כַּאֲשֶׁר שָׂנֵאתִי מִמִּצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. מִצְוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה תְּלוּיוֹת מִפַּחַד שֶׁל יִרְאָה, וְהֵם לְהַרְחִיק הַשָּׂטָן מֵהֶם שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב לַכִּסֵּא, שֶׁהוּא הַלֵּב, לְבַקֵּשׁ דִּינִים עַל הָאֵיבָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, וְהַלֵּב שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם.

הַשָּׂטָן אִיהוּ סמא"ל, שֶׁלְּטָנוּתָא דִּילֵיהּ בְּכֻלֵּבד, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית לו א) עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, עֶרְקִין דְּכַבְדָּא חֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ, וְכֻלֵּבד נָטִיל כָּל לְכְלוּכִין וְחוֹבִין דְּעַרְקִין, הֲדָא הוּא

דְכְתִיב (ויקרא טז כב) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, עֲוֹנוֹת תָּם, דְּהַהוּא אִישׁ תָּם, אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, אֲתַר דְּגְזֵרַת עִירִין.

הַשָּׂטָן הוּא סמא"ל, שֶׁלְּטוֹנוֹ בַּכְּבֵד, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר עֲשֵׂו הוּא אֱדוֹם. עוֹרְקֵי הַכָּבֵד, הַחֲיָלוֹת וְהַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ, וְהַכָּבֵד נוֹטֵל כָּל הַלִּכְלוּכִים וְהַחֲטָאִים שֶׁל הָעוֹרְקִים. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, עֲוֹנוֹת תָּם, שֶׁל אוֹתוֹ אִישׁ תָּם, אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, מְקוֹם גְּזֵרַת הַמַּלְאָכִים.

מָרָה חַרְבָּא דְיֵלִיפ, עֶלָּה אִתְמַר (בראשית כז מ) וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, וּמְנָא לָן דְּמָרָה אִיהִי חַרְבָּא דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דִּכְתִיב (משלי ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת, אִיהִי חַיִּים לְכָבֵד, וְסַם הַמָּוֶת לְלִבָּא, מָרָה אִיהִי גֵּיהִנֹּם, וְאִית לָהּ תְּרֵי פִּיּוֹת דְּאָמְרִין הַב הַב, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם ל טו) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב, שְׁתֵּי בָנוֹת דְּאָמְרִין הַב חַיְּיבִין לְגֵיהִנֹּם. הַמָּרָה חַרְבּוֹ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, וּמַנַּיִן לָנוּ שֶׁמָּרָה הִיא חַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת? שֶׁכָּתוּב וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת, הִיא חַיִּים לַכָּבֵד, וְסַם הַמָּוֶת לַלֵּב. הַמָּרָה הִיא גֵּיהִנֹּם, וְיֵשׁ לָהּ שְׁתֵּי פִּיּוֹת שֶׁאוֹמְרִים הַב הַב, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב, שְׁתֵּי בָנוֹת שֶׁאוֹמְרוֹת הַב רְשָׁעִים לְגֵיהִנֹּם.

שַׁבְעִין עַרְקִין אינון בְּכַבְדָּא, לְקֶבֶל שַׁבְעִין מְמַנָּן, כָּבֵד וְיוֹתֶרֶת ע"ב, יוֹתֶרֶת דִּילֵיהּ אִיהִי נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, בְּגִין דְּשִׁיּוּרִין דִּילֵיהּ (נ"א דילה) נַטְלָא טְחוֹל דְּאִיהוּ חֹשֶׁךְ, וַעֲלָהּ אִתְמַר (בראשית א ד) וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, דְּשַׁלְטָנוּתָהּ בְּגָלוּתָא דְאִיהוּ לַיְלָה, וּבְגָלוּתָא שַׁעְתָּא קַיְימָא לֵיהּ, דְּאִיהִי לִילִי"ת אִימָּא דְעֶרֶב רַב, וְאִיהִי שְׁחוֹק הַכְּסִיל (ס"א הטחול), וּבְגִינָהּ אִתְמַר (איוב ז ט) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה.

שִׁבְעִים עוֹרְקִים הֵם בַּכָּבֵד, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים מְמֻנִּים, כָּבֵד וְיוֹתֶרֶת ע"ב, יוֹתֶרֶת שֶׁלּוֹ הִיא נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, מִשּׁוּם שֶׁאֶת הַשִּׁיּוּרִים שֶׁלּוֹ (שלה) נוֹטֵל הַטְּחוֹל שֶׁהוּא חֹשֶׁךְ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, שֶׁשִּׁלְטוֹנָהּ בַּגָּלוּת שֶׁהוּא הַלַּיְלָה, וּבַגָּלוּת עוֹמֶדֶת לוֹ הַשָּׁעָה, שֶׁהִיא לִילִי"ת, אִמָּם שֶׁל עֶרֶב רַב, וְהִיא שְׁחוֹק הַכְּסִיל (הטחול), וּבְגִלְלָהּ נֶאֱמַר כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה.

וְדָא אִיהוּ צַדִּיק מְמֻנוּ בּוֹלֵעַ, דְּרָשָׁע וַדַּאי דְּאִיהוּ כְּסִיל, עֲלֵיהּ אִתְמַר (חבקוק א יג) לָמָּה תַּבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, וְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, צַדִּיק מְמֻנוּ בּוֹלֵעַ אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (ש"א ב ו) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיַּעַל, וַוי לְנַשְׁמָתָא כַּד בָּלַע לָהּ טְחוֹל, וַוי לְיִשְׂרָאֵל כַּד אִתְבַּלְעוּ בְּעֶרֶב רַב, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית מא כא) וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה, וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה.

וְזֶהוּ צַדִּיק מְמֻנוּ בּוֹלֵעַ, שֶׁרָשָׁע וַדַּאי שֶׁהוּא כְּסִיל, עָלָיו נֶאֱמַר לָמָּה תַּבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, וּפֵרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, צַדִּיק מְמֻנוּ בּוֹלֵעַ, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, וּבְגִלְלוֹ נֶאֱמַר מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיַּעַל. אוֹי לַנְּשָׁמָה כְּשֶׁבּוֹלֵעַ אוֹתָהּ הַטְּחוֹל, אוֹי לְיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁנִּבְלְעוּ בָּעֶרֶב רַב, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה.

דף נב:

בְּזִמְנָא דְּגָלוּתָא כָּל מְמַנָּן דְּאוּמִּין דְּעָלְמָא וְעָרֵב רַב, אִתְמַר בְּהוֹן (איכה א ה) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ, צָרֶיהָ וַדַּאי אִינּוּן עֵרֶב רַב, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה א כג) שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים כֻּלּוֹ, אוֹהֵב שֹׁחַד וְגוֹמֵר, אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ אִלֵּין עִשָּׂו וְיִשְׂמָעֵאל וְשַׁבְעִין מְמַנָּן, דְּאִינּוּן כֻּלְּהוּ בְּשַׁלְוָה בְּעוּתְרָא, וְיִשְׂרָאֵל בְּדוּחֲקָא בַּעֲנִיּוּתָא, וּבְגִין דָּא וַוי לְעָלְמָא כַּד אִתְבַּלְעוּ בְּעֵרְבוּבְיָא בִּישָׁא, וּמָאן גָּרַם דְּאִתְבַּלְעוּ בְּמֵעַיְיהוּ וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה, בְּגִין דְּעוֹבָדַיְיהוֹן בִּישִׁין בִּידֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קו לה) וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם, כְּגַוְונָא דָּא נְשְׁמָתָא אִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כַּד (דף נב ע"ב) אִיהִי שְׁלֵימָא בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, אִתְמַר בָּהּ (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, בְּהַהוּא זִמְנָא שַׂרְיָא שֵׁם יהו"ה עָלָהּ, וְאִתְמַר בָּהּ (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלַיִךְ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, וּמְמַנָּן דְּכָבֵד וְעַרְקִין דִּילֵיהּ וּמְמַנָּן דִּטְחוֹל וְעַרְבוּבְיָא בִּישָׁא דִילֵיהּ, מִתְכַּפְיִין תְּחוֹת לִבָּא דְתַמָּן נְשְׁמָתָא.

בִּזְמַן הַגָּלוּת, כָּל הַמְמֻנִּים שֶׁל אֻמּוֹת הָעוֹלָם וְעֵרֶב רַב, נֶאֱמַר בָּהֶם הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ, צָרֶיהָ וַדַּאי הֵם עֵרֶב רַב, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים, כֻּלּוֹ אוֹהֵב שֹׁחַד וְגוֹמֵר. אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ, אֵלּוּ עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְשִׁבְעִים הַמְמֻנִּים, שֶׁהֵם כֻּלָּם בְּשַׁלְוָה וּבְעֹשֶׁר, וְיִשְׂרָאֵל בְּדַחַק בַּעֲנִיּוּת, וּמִשּׁוּם זֶה אוֹי לָעוֹלָם כְּשֶׁנִּבְלָעוּ בְּעֵרְבּוּב רַע, וּמִי גָּרַם שֶׁנִּבְלָעוּ בִּמְעֵיהֶם וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבָּנָה? מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים בִּידֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ כֵן הַנְּשָׁמָה, הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, נֶאֱמַר בָּהּ כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹרָה שָׁם יהו"ה עָלֶיהָ, וְנֶאֱמַר בָּהּ וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלַיִךְ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, וְהַמְמֻנִּים שֶׁל הַכָּבֵד וְהָעוֹרְקִים שֶׁלּוֹ וְהַמְמֻנִּים שֶׁל הַטְּחוֹל וְהָעֵרְבּוּב הָרַע שֶׁלּוֹ, נִכְנָעִים תַּחַת הַלֵּב שֶׁשָּׁם הַנְּשָׁמָה.

וְאִם נְשְׁמָתָא אִיהִי מִתְטַנְּפָא (ס"א פגימא) בְּחוֹבִין, אוֹ גָּרַע מִינָהּ אֲפִילּוּ פִּקּוּדָא חָדָא מֵאִינּוּן פִּקּוּדִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין עֲבֵירָה מְכַבָּה מִצְוָה, בְּהַהוּא אֲתַר (נ"א אבר) דְּשַׁרְיָא עֲבֵירָה וְאִסְתַּלַּק מִצְוָה מִנֵּיהּ, הַהוּא אֵבֶר אִיהוּ פָּגוּם, וְאִיהוּ מוּם דְּנִשְׁמָתָא, בְּגִינֵיהּ לָא שַׁרְיָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל נִשְׁמָתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כא יח) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, נִשְׁמָתָא דְּאִית בָּהּ מוּם בְּחַד מֵרַמ"ח פִּקּוּדִין דִּילָהּ לָא אִתְקְרִיבַת בְּגִינֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְאִם הַנְּשָׁמָה מְטֻנָּפֶת (פגומה) בַּחֲטָאִים אוֹ חָסֵר מִמֶּנָּה אֲפִלּוּ מִצְוָה אַחַת מֵאוֹתָן מִצְוֹות, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה עֲבֵרָה מְכַבָּה מִצְוָה, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם (איבר) שֶׁשּׁוֹרָה עֲבֵרָה וְהִסְתַּלְּקָה מִצְוָה מִמֶּנּוּ, אוֹתוֹ אֵיבָר הוּא פָּגוּם, וְהוּא מוּם הַנְּשָׁמָה, בִּגְלָלוֹ לֹא שׁוֹרָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַנְּשָׁמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, נְשָׁמָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מוּם בְּאֶחָד מֵרַמ"ח מִצְוֹות שֶׁלָּהּ, לֹא נִקְרֶבֶת בִּגְלָלוֹ אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אֲבָל נִשְׁמָתָא מִסִּטְרָא דִּשְׁכִינְתָּא לֵית בָּהּ מוּם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, אִם יֵצֶר הָרָע בָּעֵי לְקָרְבָא לְהַהוּא אֲתַר, כֵּיוָן דִּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא תַּמָּן דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא, אִתְמַר בָּהּ (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, בְּגִין דַּעֲלָהּ אִתְמַר (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, דְּהַיְינוּ אֵל אַחֵר אֵל זָר, דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי יְקָרֵיהּ, וְאִיהִי תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ, דְּבָהּ מְשַׁבַּח בַּר נַשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּצִלּוֹתָא בְּכָל יוֹמָא בְּכַמָּה תּוּשְׁבְּחָן וְהוֹדָאָן, וּבְגִין דְּא אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, אִלֵּין שַׁבְעִין מְמַנָּן, דְּלָא יְהִיב לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה עֲלָהּ, דְּאִינּוּן עַרְקִין דְּכָבֵד דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, טְחוֹל נָחָשׁ יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד אֵשֶׁת זְנוּנִים, בָּתַר דַּעֲבִידַת זִיּוּפָא (נ"א נאופא) עִם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּפַלִּיגַת דְּמָא דִּילָהּ דְּאִיהִי תַּמְצִית דִּילָהּ לְכָל עַרְקִין, שִׁיּוּרָא קְרֵיבַת לְגַבֵּי טְחוֹל דְּאִיהוּ בַּעֲלָהּ כְּסִיל, דְּלָא נָטִיל טְחוֹל אֶלָּא תַּמְצִית (נ"א שמרים) דִּדְמָא, וְלָא יְהִיב לֵיהּ מִדְּמָא אָחֳרָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, בְּגִין דְּלָא יְהִיב לֵיהּ אֶלָּא שִׁיּוּרִין, וְכָבֵד אִיהוּ קִטְרוּגָא דְּרֵיאָה, דְּסָלִיק לְגַבֵּי לִבָּא נוּרָא מִנֵּיהּ, וְאִי לַאו דְּנָשִׁיב בֵּיהּ כַּנְפֵי רֵיאָה, הֲוָה אוֹקִיד לְלִבָּא (והוה אוקיד כל גופא נורא דלבא), הַדְרָא דְּכִנְתָּא לְוָיְתָן, לְקֶבֶל חֵלֶב טָמֵא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר אֲפִילּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֻקְבּוֹ לֹא יַפְסִיק, אֲבָל עַקְרֵב פּוֹסֵק, שָׂרָף אִיהוּ מָרָה קִטְרוּגָא דְּרֵיאָה, בְּגִין דְּמָרָה אִיהִי שְׂרֵיפַת כָּל גּוּפָא.

אֲבָל הַנִּשְׁמָה מִצַּד הַשְּׁכִינָה אֵין בָּהּ מוּם. וְהוּ שֶׁכָּתוּב כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. אִם יֵצֶר הָרָע רוֹצֶה לְקָרֵב לְאוֹתוֹ מָקוֹם, כֵּיוָן שֶׁשְּׁכִינָה שׁוֹרָה שָׁם, שֶׁהִיא הַנִּשְׁמָה, נֶאֱמַר בָּהּ וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, מִשּׁוּם שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, דְּהַיְינוּ אֵל אַחֵר אֵל זָר, שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא כְּבוֹדוֹ וְהִיא תִּשְׁבַּחְתּוֹ, שֶׁבָּהּ מְשַׁבֵּחַ הָאָדָם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם בְּכַמָּה תִּשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, אֵלֶּה שִׁבְעִים הַמְמֻנִּים שֶׁלֹּא נָתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְשׁוּת לְשָׁלֹט עָלֶיהָ, שֶׁהֵם עוֹרְקֵי הַכָּבֵד שֶׁהוּא אֵל אַחֵר, טְחוֹל - נָחָשׁ, יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד - אֵשֶׁת זְנוּנִים, אַחַר שֶׁעָשְׂתָה זִיּוּף (נאוף) עִם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְחִלְקָה אֶת הַדָּם שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא הַתַּמְצִית שֶׁלָּהּ, לְכָל הָעוֹרְקִים, מַקְרִיבָה אֶת הַשִּׁיּוּר לַטְּחוֹל שֶׁהוּא בַּעֲלָהּ הַכְּסִיל, שֶׁהַטְּחוֹל אֵינוֹ נוֹטֵל אֶלָּא אֶת תַּמְצִית (שמרים) הַדָּם, וְלֹא נוֹתֵן לוֹ מִדַּם אַחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נוֹתֶנֶת לוֹ אֶלָּא שִׁיּוּרִים, וְהַכָּבֵד הוּא קִטְרוּג שֶׁל הָרֵאָה, שֶׁעוֹלֶה לַלֵּב אֵשׁ מִמֶּנּוּ, וְאִם לֹא שֶׁנּוֹשְׁבִים בּוֹ כַּנְפֵי רֵאָה, הָיָה שׂוֹרֵף אֶת הַלֵּב (והיה שורף את כל הגוף, האש של הלב). הַדַּקִּים שֶׁסְּבִיב הַכְּנָתָא לְוָיְתָן, כְּנֶגֶד חֵלֶב טָמֵא, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֻקְבּוֹ לֹא יַפְסִיק, אֲבָל עַקְרֵב פּוֹסֵק, שָׂרָף הוּא מָרָה, הַקִּטְרוּג שֶׁל הָרֵאָה, מִשּׁוּם שֶׁמָּרָה הִיא שְׂרֵפַת כָּל הַגּוּף.

בְּגִין דָּא תְּקִיעָה שְׁבָרִים וּתְרוּעָה אִינּוּן תְּבִירוּ דִּלְהוֹן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים פט טז) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יהו"ה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן, מַאי פָּנֶיךָ אִלֵּין תְּקִיעָה שְׁבָרִים וּתְרוּעָה,

דְּאִינּוּן תְּקִיעָה חִוּורוּ דְּאַנְפִּין, שְׁבָרִים סוּמְקוּ דְּאַנְפִּין, תְּרוּעָה יְרוֹקָא דְּאַנְפִּין, וּבָהּ נָפְקִין יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא, בְּזִמְנָא דְּמִתְהַפְּכִין אַנְפִּין דְּיִשְׂרָאֵל לִירוֹקָא כְּאִתְתָא עוּבָּרָא.

בְּגִלָּל זֶה תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה הֵם הַשֶּׁבֶר שֶׁלָּהֶם, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יהו"ה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן. מַה זֶּה פָּנֶיךָ? אֵלּוּ תְּקִיעָה שְׁבָרִים וּתְרוּעָה, שֶׁאוֹתָם תְּקִיעָה - לֹבֶן הַפָּנִים, שְׁבָרִים - אֹדֶם הַפָּנִים, וּתְרוּעָה - יְרֹקֶת הַפָּנִים, וּבָהּ יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת בִּזְמַן שֶׁמִּתְהַפְּכִים פְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְיָרֹק כְּאִשָּׁה מְעֻבֶּרֶת.

וּבְאִלֵּין תְּלַת גַּוְונִין נָהֲרָא שְׁרָגָא דְּאִיהִי נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי כ כז), מַאי אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, תְּלַת גַּוְונִין דִּשְׁרָגָא, וּתְלַת גַּוְונִין אִלֵּין אינוּן לְבוּשִׁין לִתְלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן חִוָּור סוּמָק יְרוֹק, גַּוְון אוּכְמָא אִיהִי קַדְרוּתָא דִלְהוֹן, וַעֲלָהּ אִתְמַר (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וּבָהוֹן מִתְלַבְּשִׁין הו"ה, תְּכֵלֶת לְבוּשָׁא דְאָת י' דְּאִיהוּ תַּכְלִית דְּכֹלָּא, נֵר אִיהוּ י', שַׁלְהוֹבָא דְסָלִיק מִנֵּיהּ ו', וְנִעְנוּעָא דִילֵּיהּ הָכָא וְהָכָא דָא ה"ה.

וּבִשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ מֵאִיר הַנֵּר, שֶׁהוּא נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם. מַה זֶּה אָדָם? יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הַנֵּר, וּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ הֵם לְבוּשִׁים לִשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם לָבָן אֹדֶם וְיָרֹק. גָּוֶן שָׁחֹר הוּא הַקַּדְרוּת שֶׁלָּהֶם, וְעָלָיו נֶאֱמַר אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וּבָהֶם מִתְלַבְּשִׁים הו"ה. הַתְּכֵלֶת, הַלְבוּשׁ שֶׁל אוֹת י' שֶׁהוּא תַּכְלִית הַכֹּל, נֵר הוּא י', הַשַּׁלְהֶבֶת שֶׁעוֹלָה מִמֶּנּוּ ו', וְהַנִּצְנוּעַ שֶׁלּוֹ כָּאן וְכָאן זֶה ה"ה.

דף נג.

וּלְסִטְרָא אָחֳרָא אִית נֵר חֲשׁוֹכָא דְגֵיהִנָּם, וְאִית לֵיהּ תְּלַת גַּוְונִין, גַּוְון סוּמָק דָּא כָּבֵד, עֹשֶׁו הוּא אֱדוֹם (בראשית לו א), מָרָה גַּוְון יְרוֹק, טְחוֹל גַּוְון שָׁחוֹר, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (שם כז א) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְסִימָנֵיךְ בְּאִלֵּין גַּוְונִין שְׁקַעֲרוּרוֹת (ויקרא יד לז) יְרַקְרַקּוֹת אוֹ אֲדַמְדַּמּוֹת וּמַרְאֵיהֶן שָׁפָל מִן הַקִּיר, שָׁפָל הוּא גַּוְון אוּכָם, דְּאִתְמַר (דף נג ע"א) בֵּיהּ (שם יג כא), וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה מִן הָעוֹר וְהִיא כֵהָה, וְאִיהִי שִׁפְלוּת דְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא נ"ר (נ"א כד) נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא אִתְגַּלְיָין בְּכָבֵד מָרָה וּטְחוֹל, כָּל אִינּוּן אֲבָרֵי דְגוּפָא דְאִינּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, כֻּלְּהוּ דַּחֲקָן בְּמָרִירוּ, בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא אִתְרָא דִילֵּהּ מוֹחָא, יוֹנָה קַדִּישָׁא, נִשְׁמָתָא נִשְׁרָא, דִּבְהַאי יוֹנָה אִתְפַּרְנָסַת, בְּכַמָּה צְלוֹתִין וּפוּלְחָנִין, סְפִינָה דְּיוֹנָה קָרְקַפְתָּא, וְכַמָּה מְמַנָּן אִית בְּהַאי סְפִינָה דְּמַנְהִיגִין לָהּ, וְאִינּוּן אוּדְנִין עַיְינִין חוֹטָמָא פּוּמָא, שֵׁבַע מְמַנָּן אִינּוּן, וְסָלְקִין לְשִׁבְעִים לָשׁוֹן דַּהֲווֹ בִּסְפִינָה דְיוֹנָה.

וְלַצַּד הָאַחֵר יֵשׁ נֵר חֲשׁוּךְ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, וְיֵשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה גְוָנִים, גָּוֶן אָדֹם זֶה כָּבֵד, עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, מָרָה גָּוֶן יָרֹק, טָחוֹל גָּוֶן שָׁחֹר, וְעָלָיהּ נֶאֱמַר וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְסִימָנֶיךָ בַּגְּוָנִים הַלָּלוּ, שְׁקַעֲרוּרוֹת יְרַקְרַקּוֹת אוֹ אֲדַמְדַּמּוֹת וּמַרְאֵיהֶן שָׁפָל מִן הַקִּיר. שָׁפָל הוּא גָּוֶן שָׁחֹר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה מִן הָעוֹר וְהִיא כֵהָה, וְהִיא הַשִּׁפְלוּת שֶׁל הַנִּשְׁמָה בַּגּוּף, נ"ר, (כאשר) נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ מִתְגַּלִּים בְּכָבֵד מָרָה וּטְחוֹל, כָּל אוֹתָם אֵיבְרֵי הַגּוּף, שֶׁהֵם הָעָם הַקָּדוֹשׁ, כֻּלָּם דְּחוּקִים בְּמָרִירוּת, מִשּׁוּם שֶׁהַנְּשָׁמָה, הַמָּקוֹם שֶׁלָּהּ בַּמֹּחַ,

יוֹנָה קְדוֹשָׁה, נְשָׁמָה, נֶשֶׁר, שֶׁבְּיוֹנָה הַזּוֹ מִתְפָּרְנֶסֶת בְּכַמָּה תְּפִלּוֹת וְעֲבוֹדוֹת. הַסְּפִינָה שֶׁל הַיּוֹנָה קַרְקֶפֶת, וְכַמָּה מְמַנִּים יֵשׁ בַּסְּפִינָה הַזּוֹ שֶׁמַּנְהִיגִים אוֹתָהּ, וְהֵם אָזְנַיִם עֵינַיִם חֹטֶם וּפֶה, שִׁבְעָה מְמַנִּים הֵם, וְעוֹלִים לְשִׁבְעִים לְשׁוֹן שֶׁהָיוּ בַּסְּפִינָה שֶׁל יוֹנָה.

וְיוֹנָה אִיהִי צְלוֹתָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, נִשְׁרָא דְּאִתְפַּרְנָסַת בָּהּ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, אִם יִשְׂרָאֵל לָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין וּפוּלְחָנִין דְּנִשְׁרָא דְּאִיהִי רֵיאָה, מִיָּד וַיהו"ה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם (יונה א ד), דְּאִיהִי רוּחַ סְעָרָה, רוּחַ יהו"ה תְּנִיחֵהוּ בְּקַדְמֵיתָא, רוּחַ דְּנָשִׁיב בְּכַנְפֵי נִשְׁרָ"א דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ פָּרַח נִשְׁרָא בְּאִינּוּן תְּרִין שִׁפְוָון, רוּחַ דְּנָשִׁיב בְּכֻלְּהוּ דָּא רוּחַ דְּחוֹטָמָא.

וְיוֹנָה הִיא תְּפִלָּה, שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, הַנֶּשֶׁר שֶׁמִּתְפַּרְנֵס בָּהּ זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה. אִם יִשְׂרָאֵל לֹא מִשְׁתַּדְּלִים בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וַעֲבוֹדוֹת, שֶׁל הַנֶּשֶׁר שֶׁהוּא רֵאָה, מִיָּד וַיהו"ה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם, שֶׁהִיא רוּחַ סְעָרָה, רוּחַ יהו"ה תְּנִיחֵהוּ בָּרִאשׁוֹנָה, רוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בְּכַנְפֵי הַנֶּשֶׁ"ר שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁבּוֹ פּוֹרֵחַ הַנֶּשֶׁר בְּאוֹתָם שְׁתֵּי שִׁפְתַיִם, הָרוּחַ שֶׁנּוֹשֵׁב בְּכֻלָּם זוֹ רוּחַ הַחוֹטֶם.

הַאי רוּחַ בְּכָל אֲתַר דְּאִיהוּ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה תַּמָּן אִשְׁתַּכְּחוּ, אִיהוּ ו' דְּנָשִׁיב בְּכַנְפֵי רֵיאָה, וְעַל לְבָּא דְּתַמָּן נַר יהו"ה, דָּא נִשְׁמָתָא בְּמוֹחָא, רוּחַ בְּכַנְפֵי רֵיאָה, נָפֵשׁ בְּלִבָּא, וּלְזִמְנִין תְּלַת בְּתְלַת מוֹחִין, וּמַחֲשָׁבָה רָכִיב עֲלַיְיהוּ דְּאִיהוּ אָדָם, וְהָכִי תְּלַת בְּלֵב, נַ"ר נְ"שָׁמָה ר"וּחַ. הָרוּחַ הַזּוֹ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה שָׁם נִמְצָאוֹת, הַו' נוֹשֵׁב בְּכַנְפֵי רֵאָה, וְעַל הַלֵּב שֶׁשָּׁם נַר יהו"ה, זוֹ הַנְּשָׁמָה בַּמֹּחַ, הָרוּחַ בְּכַנְפֵי רֵאָה, הַנֶּפֶשׁ בַּלֵּב, וְלִפְעָמִים שֶׁלֹּשׁ בִּשְׁלֹשֶׁת הַמֹּחוֹת, וְהַמַּחֲשָׁבָה רוֹכֶבֶת עֲלֵיהֶם, שֶׁהוּא אָדָם, וְכָךְ שֶׁלֹּשׁ בַּלֵּב, נַ"ר נְ"שָׁמָה ר"וּחַ.

רוּחָא דְּנָשִׁיב בְּהוֹן נַ"ר בִּתְרֵי בָּתֵּי לְבָּא, וְאִינּוּן נֶפ"שׁ וְרוּ"חַ, סִימָן נַ"ר, וְהַאי ו' אִיהוּ דְּנָשִׁיב בִּדְרוֹעִין בִּשְׁית פִּרְקִין דִּלְהוֹן, וְאִיהוּ נָשִׁיב בִּתְרֵין שׁוֹקִין בְּשִׁית פִּרְקִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה.

הָרוּחַ שֶׁנּוֹשֵׁב בָּהֶם נַ"ר בִּשְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב, וְהֵם נֶפ"שׁ וְרוּ"חַ, סִימָן נַ"ר, וְהַו' הַזֹּו הוּא שֶׁנּוֹשֵׁב בַּזְּרוֹעוֹת, בְּשִׁשֶּׁת הַפְּרָקִים שֶׁלָּהֶם, וְהוּא נוֹשֵׁב בִּשְׁתֵּי הַשּׁוֹקַיִם בְּשִׁשֶּׁת הַפְּרָקִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה.

כַּד אֲבָרִין דְּגוּפָא מִתְנַהֲגִין בְּהַאי רוּחָא בְּאוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, סְפִינָה מִתְנַהֶגֶא לְכָל סְטָרָא דְּבַעֵי בַּר נַשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, דְּסְפִינָה אִיהִי רֵישָׁא וְאִיהִי לְבָּא וְאִיהִי גּוּפָא.

כְּשֶׁאֵיבְרֵי הַגּוּף מִתְנַהֲגִים בָּרוּחַ הַזּוֹ שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּמִצְווֹת הַתּוֹרָה, הַסְּפִינָה מִתְנַהֶגֶת לְכָל צַד שֶׁרוֹצֶה הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, שֶׁהַסְּפִינָה הִיא הָרֹאשׁ וְהִיא לֵב וְהִיא הַגּוּף.

וְאִם אֲבָרִין דְּגוּפָא דְּאִינּוּן מָארֵי סְפִינָה דְּאִינּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, לָא מִתְנַהֲגִין בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי נְשָׁמָתָא וּבְמִצְוָה דְּאִיהִי נַפְשָׁא, פָּרַח רוּחָא מִבֵּינַיְיהוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא (יונה א ד) וַיהוה"ה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם, דְּאִיהִי רוּחַ סְעָרָה, דְּאִיהִי גְּזֵרַת דִּינָא קַשְׁיָא, דְּסָעָרָה גוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן בִּסְעָרָה, וְהָאֳנִיָּה דְּאִיהִי גּוּפָא חִשְׁבָּה לְהִשָּׁבֵר.

וְאִם אֵיבְרֵי הַגּוּף, שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַסְּפִינָה, שֶׁהֵם הָעָם הַקְּדוֹשׁ, לֹא מִתְנַהֲגִים בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא נְשָׁמָה, וּבַמִּצְוָה שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ, פּוֹרֵחַ הָרוּחַ מִבֵּינֵיהֶם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן וַיהוו"ה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה עַל הַיָּם, שֶׁהִיא רוּחַ סְעָרָה, שֶׁהִיא גְּזֵרַת הַדִּין הַקָּשֶׁה, שֶׁמַּסְעִירָה אֶת גּוּף הָאָדָם, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל הֵם בִּסְעָרָה, וְהָאֳנִיָּה, שֶׁהִיא הַגּוּף, חִשְׁבָּה לְהִשָּׁבֵר.

בֵּיהּ זִמְנָא וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה (שם ה) דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתָּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שְׁכִיבַת לְעֻפָּרָא, וְדָא אִיהוּ (יונה א ה) וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם, וְאַמַּאי נָפְלַת, בְּגִין דְּפָרַח מִינָהּ רוּחָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּסָמִיךְ לָהּ, וְאִיהִי נָפְלַת, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בָּהּ (איכה א א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וּמָאן גָּרִים נְחִיתוּ דִילָהּ, בְּגִין דִּבְטִילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא וּמִצְוָה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהִי נָחֳתַת בֵּין רַגְלַיִן, יִשְׂרָאֵל בְּנָהָא אִינּוּן מְהוּדָקִין בֵּין רַגְלַיִן, וְאִינּוּן בְּמַרְעִין בְּמַכְתְּשִׁין, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּגוּפָא בְּבֵי מַרְעִין דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, וּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן דְּאִיהִי יוֹנָה, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (יונה א ו) וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחוֹבֵל, הַהוּא דְּחָבִיל בִּשְׁרָא בְּבֵי מַרְעָא.

בְּאוֹתוֹ זְמַן - וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה, זוֹ שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתָּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שׁוֹכֶבֶת לֶעָפָר, וְזֶהוּ וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם. וְלָמָּה נָפְלָה? מִשּׁוּם שֶׁפָּרְחָה מִמֶּנָּה הָרוּחַ, שֶׁהִיא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתָהּ, וְהִיא נָפְלָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהּ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וּמִי גָּרַם אֶת הֲיָרִידָה שֶׁלָּהּ? מִשּׁוּם שֶׁשִּׁבְּטִלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וּמִצְוָה. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִיא יוֹרֶדֶת בֵּין הָרַגְלַיִם, יִשְׂרָאֵל בָּנֶיהָ לְחוּצִים בֵּין הָרַגְלַיִם, וְהֵם בְּמַחֲלוֹת וּבְמַכּוֹת, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהַגּוּף בְּבֵית הַמַּחֲלוֹת שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, וְהַשְּׁכִינָה עִמָּהֶם שֶׁהִיא יוֹנָה, מַה כָּתוּב בּוֹ? וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחוֹבֵל, אוֹתוֹ שֶׁמְּחַבֵּל בַּבָּשָׂר בְּבֵית הַמַּחֲלָה.

דף נג:

וְעוֹד מָאן רַב הַחוֹבֵל הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות כב כה) אִם חָבוֹל תַּחְבּוֹל שַׂלְמַת רֵעֶךָ, חָבוֹל בְּבֵית רִאשׁוֹן, תַּחְבּוֹל בְּבֵית שֵׁנִי, וְאִיהוּ רַב דְּכָל מַנְהִיגֵי סְפִינָה, וּמָה אָמַר לֵיהּ (יונה א ו) קוּם קְרָא אֶל אלהי"ך, דְּהָא דִינִין קָא אַתְיָין עָלָךְ וְעַל בְּנָיְךָ, הָא מָארֵי דְּחוֹבִין מִתְכַּנְּשִׁין, דְּאִינּוּן סַחֲרִין לִסְפִינָה דִילָךְ דְּאִינּוּן רוּחִין בִּישִׁין, אִסְתַּכַּל בְּזַכְוָון דִילָךְ, בְּאִלֵּין אֲבָרִים דְּמִשְׁתַּדְלִין בְּאוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדִין טָבִין, וְיֶחֱזִירוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי תְּיוּבְתָּא עָלָךְ, וְאִיהִי אֲגִינַת עָלָךְ, דְּעָלָהּ אִתְמַר (דברים לב יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ דָּא יְרוּשָׁלֶם, עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף (שם) דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו עֲלֵיהוּ בְּשַׁבַּתָּא וְיִמִּין טָבִין, וּבְגִינָהּ מְבָרְכִין בְּהוֹן (דף נג ע"ב) בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה הַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם, וּבְזִמְנָא דְּפִרִישַׁת גַּדְפָּהָא עַל יִשְׂרָאֵל אִתְמַר (דברים לב יא)

יְקַוֵּחוּ יִשְׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וכו', וּבְגִין דָּא קוּם קְרָא אֶל אלהי"ך דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְאִיהִי תְּיוּבְתָּא דִילָךְ, וְתוּב בָּהּ לְמָארָךְ דְאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִסְתַּכַּל דִּשְׁפְחָה בִּישָׁא שָׁלְטָא עָלָךְ דְאִיהִי טִפָּה סְרוּחָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (איוב א ז) וַיֹּאמֶר יהו"ה אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא, דְּכָל חוֹבִין אִינּוּן מֵאֲבָרִין דְּטִפָּה סְרוּחָה, דְּבְגִינָהּ אִתְּמַר לְגַבֵּי חַיָּיבַיָּא מֵאַיִן בָּאתֶם מִטִּפָּה סְרוּחָה, וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל הַיַּבָּשָׁה (יונה א יג) בְּתִיּוּבְתָּא, וְלֹא יָכוֹלוּ כִּי הַיָּם, דְּאִיהוּ גְּזֵרַת דִּינָא, הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר עֲלֵיהֶם. וְעוֹד, מִי הוּא רַב הַחוֹבֵל? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ, חָבֹל בְּבֵית רִאשׁוֹן, תַּחְבֹּל בְּבֵית שֵׁנִי, וְהוּא גָּדוֹל כָּל מַנְהִיגֵי הַסְּפִינָה, וּמָה אוֹמֵר לוֹ? קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶי"ךָ, שֶׁהֲרֵי הַדִּינִים בָּאִים עָלֶיךָ וְעַל בָּנֶיךָ. חֲרֵי בַּעֲלֵי הַחוֹבוֹת מִתְכַּנְּסִים, שֶׁהֵם סוֹבְבִים אֶת הַסְּפִינָה שֶׁלְּךָ, שֶׁהֵם הָרוּחוֹת הָרָעוֹת, הִסְתַּכֵּל בְּזִכְיוֹתֶיךָ, בְּאוֹתָם אֵיבָרִים שֶׁמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְווֹת טוֹבוֹת, וַיַּחֲזִירוּ אֶת הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, עָלֶיךָ, וְהִיא הַגְּנָה עָלֶיךָ, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו עֲלֵיהֶם, בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וּבְגִלָּלֹהּ מְבָרְכִים בָּהֶם, בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה הַפּוֹרֵס סֻכּוֹת שָׁלוֹם. וּבִזְמַן שֶׁפּוֹרֶשֶׂת כְּנָפֶיהָ עַל יִשְׂרָאֵל, נֶאֱמַר יְקַוֵּחוּ יִשְׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּארוּהוּ וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וכו', וּמְשׁוּם זֶה קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֶי"ךָ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא הַתְּשׁוּבָה שֶׁלְּךָ, וְשׁוּב בָּהּ לְרִבּוֹנְךָ שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִסְתַּכֵּל שֶׁשִּׁפְחָה רָעָה שׁוֹלֶטֶת עָלֶיךָ, שֶׁהִיא טִפָּה סְרוּחָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (איוב א) וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא. שֶׁכָּל הַחֲטָאִים הֵם מֵאֵיבָרִים שֶׁל טִפָּה סְרוּחָה, שֶׁבִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר לְרַשָּׁעִים מֵאַיִן בָּאתֶם? מִטִּפָּה סְרוּחָה. וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל הַיַּבָּשָׁה, בִּתְשׁוּבָה, וְלֹא יָכֹלוּ, כִּי הַיָּם, שֶׁהוּא גְּזֵרַת הַדִּין, הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר עֲלֵיהֶם.

בְּהַהוּא זִמְנָא וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לְבַלּוֹעַ אֶת יוֹנָה (שם ב א), דָּא גָּלוּתָא קַדְמָאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה, וְדָא הוּא (בראשית מו ד) אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ בְּכָל אָתַר דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן, קִלְקְלוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדֵיהוֹן, בֵּיהּ זִמְנָא אִתְּמַר בְּהוֹן (שמות א ח) וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם, וְדָא פַּרְעֹה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לְבַלּוֹעַ אֶת יוֹנָה, דְּבָעָא לְבַטְלָא יִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כב) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ, לְקִבְלֵיהּ וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לְבַלּוֹעַ אֶת יוֹנָה, לְקַטְלֵיהּ, לְבַלּוֹעַ יוֹנָה לָא כְּתִיב, אֶלָּא לְבַלּוֹעַ אֶת יוֹנָה, אֶת אָתָא לְרַבּוֹת רַעְיָא מְהֵימְנָא דְעָתִיד לְאִתְיַיהֲבָא אוֹרַיְיתָא עַל יְדֵיהּ, דְּאִיהִי מַאלֶ"ף וְעַד תָּי"ו, כָּל אִלֵּין גַּלְגּוּלִין עַל יְדֵיהּ הֲווֹ, וְדָא אִיהוּ דָּג גָּדוֹל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל כט ג) הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, אִיהוּ דָּג מִצְרַיִם, וּבַת זוּגֵיהּ דָּגָה (יונה ב ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יהו"ה אֱלֹהָי"ו מִמְּעֵי הַדָּגָה, מָאן מְעֵי הַדָּגָה אִלֵּין מִצְרָאֵי.

בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לְבַלֵּעַ אֶת יוֹנָה, זוֹ גָּלוּת רִאשׁוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה, וְזֶהוּ אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּארוּהוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל - שְׁכִינָה עִמָּהֶם, קִלְקְלוּ יִשְׂרָאֵל מַעֲשֵׂיהֶם, בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהֶם וַיְקַם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם, וְזֶה פַּרְעֹה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַן וַיְמַן יהו"ה דָּג

גָּדוֹל לְבָלְּעֵ אֶת יוֹנָה, שֶׁרָצָה לְבַטֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם, וְהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ, כְּנֶגְדּוֹ וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לְבָלְּעֵ אֶת יוֹנָה, לְהָרְגוֹ. לֹא כָתוּב לְבָלְּעֵ יוֹנָה, אֶלָּא לְבָלְּעֵ אֶת יוֹנָה. אֶת, בָּא לְרַבּוֹת אֶת הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן שֶׁעָתִידָה לְהִנָּתֵן תּוֹרָה עַל יָדוֹ, שֶׁהִיא מַאלֶ"ף עַד תָּי"ו, כָּל הַגִּלְגּוּלִים הַלָּלוּ הָיוּ עַל יָדוֹ, וְזֶהוּ דָּג גָּדוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, הוּא דַּג מִצְרַיִם, וּבַת זוּגוֹ דָּגָה, וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יהו"ה אֱלֹהָי"ו מִמְּעֵי הַדָּגָה. מִי הֵם מְעֵי הַדָּגָה? אֵלּוּ הַמִּצְרִים.

וְעוֹד וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל, דָּא טָחוֹל לְיִלִּית דְּאִיהִי עֶרֶב רַב מֵהַהוּא רַב הַחוֹבֵל (נ"א דא סמא"ל, דגה דא נח"ש לילי"ת בת זוגיה מההוא רב החובל טחול דאיהו ערב רב) דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות יב לח) וְגַם עֶרֶב רַב וכו', וּטְחוֹל אִיהוּ שְׁחוֹק הַכְּסִיל, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת ז ט) כִּי הַכַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ, לְבָלְּעֵ אֶת יוֹנָה דָּא נַפְשָׁא, מִסִּטְרָא דִּילֵיהּ (שמות ו ט) וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ, וּמֵעֲבוֹדָה קָשָׁה מִסִּטְרָא דְּכֻבֵּד, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ז יד) כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה, תְּכִבַּד הָעֲבוֹדָה, (שם ה ט) מִסִּטְרָא דְּמָרָה (שם א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם.

וְעוֹד, וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל, זֶהוּ טָחוֹל, לִילִית, שֶׁהִיא עֶרֶב רַב, מֵאוֹתוֹ רַב הַחוֹבֵל (זה סמא"ל. דגה, זה נח"שלילי"ת, בתזוגושלאותורב החובל, טחול, שהוא ערב רב) שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְגַם עֶרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְכוּ', וּטְחוֹל הוּא שְׁחוֹק הַכְּסִיל, עָלָיו נֶאֱמַר כִּי הַכַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ. לְבָלְּעֵ אֶת יוֹנָה, זוֹ הַנֶּפֶשׁ, מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ - וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ, וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה - מִצַּד הַכָּבֵד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה, תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה. מִצַּד שֶׁל הַמָּרָה - וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם.

דָּג גָּדוֹל אִיהוּ עֶרֶב רַב, דְּאִינּוּן (נ"א דאיהו) רַב הַחוֹבֵל, מָאן חוֹבֵל אֶלָּא רַב מִכָּל מַלְאֲכֵי חֲבָלָה, אִיהוּ חוֹבֵל, וְאִיהִי חֲבָלָה, עֶרֶב רַב בְּנִין דְּלִילִית חֲיָיבָא, דְּבְהוֹן חָאבוּ יִשְׂרָאֵל וַחֲבִילוּ יָת בִּשְׂרַיְיהוּ בְּאָת בְּרִית, אִינּוּן רַב עֲלַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, וְאִינּוּן דָּגָה לְיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ (במדבר יא ה) זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה וכו'.

דָּג גָּדוֹל הוּא עֶרֶב רַב, שֶׁהֵם (שהוא) רַב הַחוֹבֵל, מִי חוֹבֵל? אֶלָּא גָּדוֹל מִכָּל מַלְאֲכֵי חֲבָלָה, הוּא חוֹבֵל וְהִיא חֲבָלָה, עֶרֶב רַב הֵם בְּנֵי לִילי"ת הָרִשְׁעָה, שֶׁבָּהֶם חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְחִבְּלוּ אֶת בְּשָׂרָם בְּאוֹת הַבְּרִית, הֵם גְּדוֹלִים עֲלֵיהֶם בַּגָּלוּת, וְהֵם דָּגָה לְיִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה וְכוּ'.

וּבְזִמְנָא דְּנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קְטִיל מִנַּיְיהוּ סַגִּיאִין, וּבְגָלוּתָא בַּתְרָאָה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקָטְלָא לוֹן, וְדָא אִיהוּ (שמות ז יח) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאוֹר מֵתָה, וְיִבְאַשׁ הַיְאוֹר דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, סָרְחַת לְגַבַּיְיהוּ, וְאִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל (שמות א כב) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ, אוֹר אִיהוּ רָ"ז, הַיְאוֹרָה בַּת זוּגֵיהּ דְּהַהוּא אוֹר, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם י כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם, כְּגַוְונָא דָּא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה (היאורה) הַזּוֹהַר בֵּיהּ הָוָה רָ"ז, דְּאִיהוּ אוֹר דְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא, לְקַיֵּים (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, וְדָא אִיהוּ כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ, וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן, אִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה.

וּבְזִמַּן שֶׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הָרַג מֵהֶם רַבִּים, וּבַגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַהֲרֹג אוֹתָם, וְזֶהוּ וְהָדָגָה אֲשֶׁר בַּיְאוֹר מֵתָה, וַיִּבְאַשׁ הַיְאוֹר, זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְתוֹרָה אוֹר, סָרְחָה אֲלֵיהֶם, וְנֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ. אוֹר הוּא ר"ז. הַיְאוֹר"ה, בַּת זוּגוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם, כְּמוֹ כֵן בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה (היאורה) הַזֹּהַר בּוֹ הָיָה ר"ז, שֶׁהוּא אוֹר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, לְקַיֵּם כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, וְזֶהוּ כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ, וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן, אֵלֶּה שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. דָּבָר אַחֵר, וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה, זוֹ עֲנִיּוּת שֶׁהִיא עֶצֶב, וְהַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ עִצְבוֹן. הַזָּכָר דָּג, הַנְּקֵבָה דָּגָה. זֶהוּ וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יהו"ה אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה, מֵרֹעַב הָעֲנִי שֶׁמַּגִּיעַ לִמְעֵי יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיֹּאמֶר יהו"ה לַדָּג

דף נד.

דָּבָר אַחֵר וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה (יונה ב א), דָּא עֲנִיּוּתָא, דְּאִיהוּ עִצְבָּא, וְנוּקְבָא דִּילֵיהּ עִצְבוֹן, דְּכוּרָא דָּג נוּקְבָא דָּגָה, דָּא הוּא (שם ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יהו"ה אֱלֹהָיו"ו מִמְּעֵי הַדָּגָה, מִכַּפְנָא דַּעֲנִיּוּתָא דְּמָטֵי לְמָעוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, בְּהַהוּא זִמְנָא וַיֹּאמֶר יהו"ה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה וְגוֹמֵר (שם יא), בְּדוֹחֲקָא דְּדָאֲגָה דִּלְהוֹן דְּדוֹאֲגִין מִן עֲנִיּוּתָא, מִדּוֹחֲקָא יִפְקוּן מִן גָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמואל ב, כב כח) וְאֶת עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ, דָּא נְבוּאָה דְּיוֹנָה דְּנִתְנַבָּא דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא בְּדָאֲגָה (ס"א בדוחקא) דַּעֲנִיּוּתָא, וּבִימִינָא יִפְקוּן, (דף נד ע"א) בְּגִין דְּצַדִּיק חַ"י עָלְמִין אִיהוּ עָנִי דְּאִתְקַשַּׁר בִּימִינָא, דְּאִיהוּ פֶּסַח, כְּגַוְונָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל טז ז) וְאַתְּ עֶרֹם וְעֶרְיָה, וְהַאי יוֹנָה אִיהִי יוֹנָה דְּתֵיבַת נֹחַ.

וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה וְגוֹמֵר, בַּדּוֹחַק שֶׁל הַדָּאֲגָה שֶׁלָּהֶם שֶׁדּוֹאֲגִים מִן הָעֲנִיּוּת, מֵהַדּוֹחַק יֵצְאוּ מִן הַגָּלוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֶת עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ, זוֹ הַנְּבוּאָה שֶׁל יוֹנָה שֶׁהִתְנַבֵּא שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת בְּדָאֲגָה (בדחק) שֶׁל עֲנִי, וּבְיָמִין יֵצְאוּ, מִשּׁוּם שֶׁצַּדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים הוּא עָנִי שֶׁנִּקְשָׁר בְּיָמִין, שֶׁהוּא פֶּסַח, כְּמוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַתְּ עֶרֹם וְעֶרְיָה, וְהַיּוֹנָה הַזּוֹ הִיא הַיּוֹנָה שֶׁל תֵּבַת נֹחַ.

דָּבָר אַחֵר (יונה ב יא) וַיֹּאמֶר יהו"ה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת הַיּוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה, קָם סָבָא מִבַּתַּר טוּלָא פָּתַח וְאָמַר, וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא (במדבר יא ז), מַאי כִּזְרַע גַּד, אֶלָּא גַּד אִיהוּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, גְּמוֹ"ל דַּלְי"ם, כִּזְרַע גַּד דָּא יוֹנָה י' וַדַּאי, טִפָּה חִוָּורְתָּא, דְּבֵיהּ אִשְׁתַּלִּים גַּד וְאִתְעֲבִיד גְּיִד, וְעַל דָּא הַאי זַרְעָא דְּאִיהִי יו"ד דְּאִיהִי טִפָּה קַדִּישָׁא, אִתְמַר (יונה ב יא) וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה דְּאִיהִי נוּקְבָא, וּמִמַּה דַּהֲוָות יַבָּשָׁה ה' אִתְקְרִיאַת אֶרֶץ, לְאַפָּקָא זַרְעִין וְאִיבִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א י) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים, דָּא מִקְוָה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה (ירמיה יד ח).

דָּבָר אַחֵר, וַיֹּאמֶר יהו"ה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה, קָם זָקֵן מֵאַחַר הַצֵּל, פָּתַח וְאָמַר: וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא, מַה זֶּה כִּזְרַע גַּד? אֶלָּא גַּד הוּא יָמִין וּשְׂמֹאל, גְּמ"ל דַּלְי"ם, כִּזְרַע גַּד זֶה יוֹנָה, י' וַדַּאי, טִפָּה לְבָנָה, שֶׁבּוֹ נִשְׁתַּלֵּם גַּד וְנַעֲשָׂה גְּיִד, וְעַל כֵּן הַזֶּרַע הַזֶּה שֶׁהוּא יו"ד, שֶׁהִיא טִפָּה קְדוֹשָׁה, נֶאֱמַר וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אֶל

הַיְבָּשָׁה, שֶׁהִיא נְקֵבָה, וּמַמָּה שֶׁהָיְתָה יַבָּשָׁה ה', נִקְרֵאת אֶרֶץ, לְהוֹצִיא זְרָעִים וּפֵרוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים, זֶה מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה.

מְקוֹרָא דְנְבִיעוּ מֵהַהוּא זֶרַע דְּאִתְמַשַּׁךְ מִמּוֹחָא עִלָּאָה, וְהַאי (נ"א וההיא) טִפָּה אִיהִי י' זְעִירָא, כַּד נָפְקַת א מִן מוֹחָא דְאִיהִי חָכְמָה, כָּל סְפִירָה נָטְלַת חֻלְקָהָא, עַד דְּאִתְפַּלִּינַת לְתֵשַׁע נְקוּדִין, וְכַד נָטִיל כָּל חַד חוּלְקֵיהּ אִשְׁתָּאֲרַת עִשּׂוּרָא מִכֻּלְּהוּ טִפִּין, דְּנַטִּילַת הַהִיא יַבָּשָׁה דְּאִיהִי עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת, וּבְגִינָהּ מְעַשְּׂרִין.

מְקוֹר הַמַּעְיָן מֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהַמּוֹחַ הָעֶלְיוֹן, וְהַטִּפָּה (ההיא) הַזּוֹ הִיא י' קְטַנָּה, כְּשֶׁיּוֹצֵאת א מִן הַמּוֹחַ שֶׁהִיא חָכְמָה, כָּל סְפִירָה נוֹטֶלֶת חֶלְקָהּ, עַד שֶׁנֶּחֱלָקֶת לְתֵשַׁע נְקֻדּוֹת, וּכְשֶׁכָּל אֶחָד נוֹטֵל חֶלְקוֹ, נִשְׁאֶרֶת עֲשִׂירִית מִכָּל הַטִּפּוֹת, שֶׁנּוֹטֶלֶת אוֹתָהּ הַיַּבָּשָׁה שֶׁהִיא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת, וּבִשְׁבִילָהּ מְעַשְּׂרִים.

וְהַהִיא טִפָּה בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְאָרְכַת, וְאִתְעֲבִידַת זֶרַע ו', דְּכָלִיל שִׁית סְטָרִין, וּכְמָה דְכָל סְפִירָן נָטְלִין חוּלְקֵיהוֹן מֵהַהוּא טִפָּה, הָכִי נָטְלִין מִזֶּרַע (נ"א מההוא זרע) דְּאִיהוּ ו', כַּד אִיהוּ זְעִיר אִתְעֲבִיד שִׁית, כַּד נָטִיל בְּיוּ"ד סָלִיק לְשִׁתִּין, שִׁית זְמָנִין עֲשַׂר, אֲבָל כָּל סְפִירָן כָּל חַד אִיהוּ תֵּשַׁע, וּמַלְכוּת בָּהּ אִשְׁתַּלִּים כָּל חַד לְעֶשֶׂר, וְכֻלָּא אִתְמַשַּׁךְ לְגַבֵּיהּ דְּגִיד דְּאִיהוּ צַדִּיק, וּמִנֵּיהּ לְהַהוּא יַבָּשָׁה, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְאָרִיךְ בָּהּ כֹּלָּא אִתְקְרֵיאַת תֵּיבַת נֹחַ, וְרָזָא דְמִלָּה וַתָּנַח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי (בראשית ח יג), מַה דַּהֲוָות ה' יַבָּשָׁה, אִתְעֲבִידַת ה"א הַשְּׁבִיעִי, וְדָא אִיהוּ וַתָּנַח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וַתָּנַח וַדַּאי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וְדָא אִיהוּ גִּיד צַדִּיק חַ"י עָלְמִין, בְּגִין דְּמִנֵּיהּ נָפִיק זֶרַע לְהַאי יַבָּשָׁה.

וְאוֹתָהּ הַטִּפָּה מִתְאָרֶכֶת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְנַעֲשֵׂית זֶרַע ו', שֶׁכּוֹלֵל כָּל שִׁשָּׁה הַצְּדָדִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת נוֹטְלוֹת חֶלְקָם מֵאוֹתָהּ טִפָּה, כָּךְ נוֹטְלִים מֵהַזֶּרַע (מאותו זרע) שֶׁהוּא ו', כְּשֶׁהוּא קָטָן נַעֲשֶׂה שֵׁשׁ, כְּשֶׁנּוֹסֵעַ בַּיּוּ"ד עוֹלֶה לְשִׁשִּׁים, שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, אֲבָל כָּל הַסְּפִירוֹת, כָּל אַחַת הִיא תֵּשַׁע, וּבַמַּלְכוּת מִשְׁתַּלֶּמֶת כָּל אַחַת לְעֶשֶׂר, וְהַכֹּל נִמְשָׁךְ לַגִּיד שֶׁהוּא צַדִּיק, וּמִמֶּנּוּ לְאוֹתָהּ יַבָּשָׁה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמַּרִיךְ בָּהּ הַכֹּל, נִקְרֵאת תֵּבַת נֹחַ, וְסוֹד הַדָּבָר - וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי. מַה שֶׁהָיְתָה ה' יַבָּשָׁה, נַעֲשֵׂית ה"א הַשְּׁבִיעִי, וְזֶהוּ וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וַתָּנַח וַדַּאי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וְזֶהוּ גִּיד צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים, בְּגִלַּל שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא זֶרַע לַיַּבָּשָׁה הַזּוֹ.

דף נד:

וְכָל מָאן דְּאַפֵּיק הַאי זֶרַע דְּאִיהוּ נְבִיעוּ מִלְּעֵילָּא דְלָא בְהַאי יַבָּשָׁה, גָּרִים פְּרוּדָא בְהַהוּא נְבִיעוּ, כַּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ אִתְפַּסַק נְבִיעוּ דִּשְׁכִינְתָּא, וְיִתְרַבֶּה נְבִיעוּ דְּסִטְרָא אָחֳרָא, דְּאִינּוּן מֵי טוֹפָנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ז יט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּלֵית נְבִיעוּ בְּהַהִיא יַבָּשָׁה דְּהִיא כְּבֵדָה, אִתְעֲבִידַת קַלָּה, לְאִסְתַּלְקָא מֵעַל יִשְׂרָאֵל, וְאִתְּמַר בָּהּ (שם יז) וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ, וְלָא נָחֲתַת עַד יַרְחָא שְׁבִיעָאָה, דְּאִתְמְלִיאַת בְּזַכְוָון דִּילָהּ וְאִיהִי כְּבֵדָה נָחֲתַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ח ד) וַתָּנַח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, דְּאִיהוּ תִּשְׁרֵי

דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, דְּאִי הֲווֹ נָפְקִין בֵּיהּ יִפְקוּן בְּמִיתָה, וְלָא יִשְׁתָּאֲרוּן אֶלָּא חַד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, חַד מֵעִיר כְּגוֹן נֹחַ, וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה כְּגוֹן שֵׁם וְיֶפֶת, וּמֵאֲחָרְנִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, מֵאִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ דְּדַמְיָין לִבְעִירָן וְעוֹפִין וְחֵיוָון, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּאוֹקְרִין יָמִים טוֹבִים וְחַגִּין, דְּאִינּוּן שְׁנַיִם שְׁנַיִם תְּרֵין יוֹמִין חַד דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְחַד דְּשָׁבוּעוֹת, תְּרֵין יוֹמִין דְּפוּרִים, שִׁבְעָה שִׁבְעָה אִלֵּין שִׁבְעָה יוֹמִין דְּפִסְחָא, וְשִׁבְעָה יוֹמִין דְּסֻכּוֹת, אוֹ דְּמִתְפַּלְּלִין חַ"י בִּרְכָאן דְּצָלוֹתָא בְּכָל יוֹמָא. (דף נד ע"ב) דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה חַ"י.

וְכָל מִי שֶׁמּוֹצִיא הַזֶּרַע הַזֶּה שֶׁהוּא הַמַּעְיָן מִלְמַעְלָה שֶׁלֹּא בַיַּבָּשָׁה הַזֹּו, גּוֹרֵם פְּרוּד בְּאוֹתוֹ מַעְיָן, כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ נִפְסָק מַעְיָן הַשְּׁכִינָה, וְיִתְרַבֶּה הַמַּעְיָן שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר שֶׁהֵם מֵי הַמַּבּוּל. וְהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁאֵין נְבִיעָה בְּאוֹתָהּ יַבָּשָׁה שֶׁהִיא כְּבֵדָה, נַעֲשֵׂית קַלָּה, לְהִסְתַּלֵּק מֵעַל יִשְׂרָאֵל, וְנֶאֱמַר בָּהּ וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ, וְלֹא יוֹרֶדֶת עַד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, כְּשֶׁנִּתְמַלְּאוּ בַּזְכֻיּוֹת שֶׁלָּהֶם, וְהִיא כְּבֵדָה יוֹרֶדֶת. וְהוּ שֶׁכָּתוּב וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא תִּשְׁרֵי, זְרוֹעַ שְׂמֹאל, שֶׁאִם הָיוּ יוֹצְאִים בּוֹ, יֵצְאוּ בְּמִיתָה, וְלֹא יִשָּׁאֲרוּ אֶלָּא אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה. אֶחָד מֵעִיר כְּמוֹ נֹחַ, וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה כְּמוֹ שֵׁם וְיֶפֶת, וּמֵאֲחֵרִים שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, מֵאוֹתָם עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁדּוֹמִים לִבְהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁמּוֹקִירִים יָמִים טוֹבִים וְחַגִּים, שֶׁהֵם שְׁנַיִם שְׁנַיִם, שְׁנֵי יָמִים, אֶחָד שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאֶחָד שֶׁל שְׁבוּעוֹת, שְׁנֵי יָמִים שֶׁל פּוּרִים. שִׁבְעָה שִׁבְעָה, אֵלּוּ שִׁבְעָה יָמִים שֶׁל פֶּסַח, וְשִׁבְעָה יָמִים שֶׁל סֻכּוֹת, אוֹ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם שֶׁעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה - שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.

אוֹ אִלֵּין דַּהֲווֹ נָטְרִין י' דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית מִילָה דְּאִיהוּ לְשָׁמְנָה דְּכֹלָּא חַ"י, אוֹ אִלֵּין דְּמַנְחָן תְּפִלֵּי בְּכָל יוֹמָא דְּאִינּוּן אוֹת י', כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות יג טז) וְהָיָה לְאוֹת כו', וַהֲווֹ קָשְׁרִין לֵיהּ בְּחַ' בָּתֵּי דִּתְפִלֵּי, דְּאִינּוּן ד' בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְאַרְבַּע פַּרְשָׁיָין דִּתְפִלִּין דְּיָד, אוֹ אִינּוּן דְּנָטְרִין אוֹת י' שַׁבָּת בִּתְחוּמָא דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ ח', תְּרֵי אַלְפֵי אַמִּין לְכָל סְטָרָא, וְכֹלָּא חַ"י, לְאִלֵּין אִינּוּן מְקַבְּלִין בִּתְשׁוּבָה, דְּאִיהִי תֵּיבַת נֹחַ יוֹם הַכִּפּוּרִים.

אוֹ אִלּוּ שֶׁהֵיוּ שׁוֹמְרִים י' שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא לִשְׁמוֹנָה, שֶׁהַכֹּל שְׁמוֹנָה עָשָׂר, אוֹ אֵלּוּ שֶׁמְּנִיחִים תְּפִלִּין בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם אוֹת י', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה לְאוֹת כו', וְהֵיוּ קוֹשְׁרִים אוֹתוֹ בְּח' בָּתֵּי תְּפִלִּין, שֶׁהֵם ד' בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְאַרְבַּע פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, אוֹ אוֹתָם שֶׁשּׁוֹמְרִים הָאוֹת י' שַׁבָּת בַּתְּחוּם שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא ח', אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל צַד, וְהַכֹּל שְׁמוֹנָה עָשָׂר, אֶת אֵלּוּ הֵם מְקַבְּלִים בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא תֵּבַת נֹחַ יוֹם הַכִּפּוּרִים.

אֲבָל לְאֲחֵרְנִין לָא יְקַבֵּל לוֹן בִּתְיוּבְתָּא, וְאִם יִפְקוּן בְּיוֹמָא דְּדִינָא, אִלֵּין דְּלָא הֲווֹ נָטְרִין, אִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית ז כא) וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ, וְאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים דְּנִדּוֹנִין לְאַלְתַּר לְמִיתָה, דִּבְהוֹן בְּשִׁית יוֹמִין הֲוַת שְׁכִינְתָּא מִתְתַּרְכָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, וְאִלֵּין אִינּוּן יוֹמִין דְּחוֹל.

אֲבָל אֶת הָאֲחֵרִים לֹא יְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה, וְאִם יֵצְאוּ בְּיוֹם הַדִּין, אֵלּוּ שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוֹמְרִים, נֶאֱמַר בָּהֶם וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר הָרֹמֶשׂ עַל הָאָרֶץ, וְאֵלּוּ נִקְרָאִים רְשָׁעִים גְּמוּרִים שֶׁנִּדּוֹנִים לְאַלְתַּר לְמִיתָה, שֶׁבָּהֶם בְּשִׁשָּׁה יָמִים הָיְתָה שְׁכִינָה מְגֹרֶשֶׁת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא מְצָאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, וְאֵלּוּ הֵם יָמִים שֶׁל חֹל.

צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵלֶּין אִינּוּן דְּנָטְרִין חַ"י וְשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וַתָּשָׁב אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְדָא עַרְבֵי שַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, דִּשְׁכִינְתָּא קָא אַתְיָא לְשַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ בְּגִין דְּאִינּוּן קֻדְשָׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוה"ה, וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוה"ה אלהיכ"ם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם (דברים ד ד).

צַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵלּוּ הֵם שֶׁשּׁוֹמְרִים חַ"י וְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַתָּשָׁב אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וְזֶה עַרְבֵי שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁשְּׁכִינָה בָּאָה לִשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם שֶׁהֵם קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוה"ה, וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוה"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

וְאִינּוּן צַדִּיקִים גְּמוּרִים דְּנָטְרִין וְנָחְתְּמִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, וּכְתִיבִין בְּסִפְרָא דְחַיֵּי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וּבְסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וכו', בֵּינּוֹנִיִּים דְּכָלִילָן מֵחוֹל וְקֹדֶשׁ תְּלָיִין עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּתֵיבַת נֹחַ, אִם תַּיְיבִין בִּתְיוּבְתָּא יְקַבֵּל לוֹן וְיִכָּתְבוּן לְחַיֵּי, וְאִם לָאו יִכָּתְבוּן לְמִיתָה עִם אָחֳרָנִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית ז כא) וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר וכו', וּבֵינּוֹנִיִּים בְּגִין דְּאִית בְּהוֹן פִּקּוּדִין וְחוֹבִין, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם ו יט) וּמִכָּל הָחַי מִכָּל בָּשָׂר וכו', מִכָּל הָחַי מִסְּטָרָא דְזַכְוָון, מִכָּל בָּשָׂר מִסְּטָרָא דְחוֹבִין. (ועוד דבזמנא דייתי משיחא כל אינון דנטרו אות ברית ישזיב יתהון ממותנא, דבההוא זמנא יתבטל מותנא, דהוו מתנבאין אינון נביאיא דאספקלריא דלא נהרא דלא ישתארון אלא חד מעיר ושנים ממשפחה, כגון ההוא דכתיב (שם ז ט) שנים שנים באו אל נח, ואית מאן דאמר שבעה שבעה מסטרא דבת שבע, ואלין אינון חד מעיר, נח דא שבת, דביה נייחא דירית לה צדיק, שנים שנים תרין יומין חד דראש השנה וחד דיום הדין, דתניינא איהו מספק ויומא חדא דיום הכפורים, ויומא חדא דשבועות, ושבעה שבעה אינון שבעה יומי דסכות ושבעה יומי דפסחא, דמאן דנטיר אינון יומין עתיד לאשתזבא בגלותא).

וְהֵם צַדִּיקִים גְּמוּרִים שֶׁנִּכְתָּבִים וְנֶחְתָּמִים לְאַלְתַּר לְחַיִּים, וּכְתוּבִים בְּסֵפֶר הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וכו'. הַבֵּינוֹנִיִּים שֶׁכְּלוּלִים מֵחֹל וְקֹדֶשׁ, תְּלוּיִים עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא כְּמוֹ תֵּבַת נֹחַ, וְאִם שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה, יְקַבֵּל אוֹתָם וְיִכָּתְבוּ לְחַיִּים, וְאִם לֹא, יִכָּתְבוּ לְמִיתָה עִם הָאֲחֵרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר וכו', וְהַבֵּינוֹנִיִּים, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מִצְוֹות וַעֲבֵרוֹת, נֶאֱמַר בָּהֶם וּמִכָּל הָחַי מִכָּל בָּשָׂר וכו', מִכָּל הָחַי - מִצַּד שֶׁל הַזְּכֻיּוֹת, מִכָּל בָּשָׂר - מִצַּד הָעֲבֵרוֹת. [ועוד, שבזמן שיבא המשיח, כל אלו ששמרו אות הברית, יציל אותם ממגפה, שבאותו זמן תתבטל המגפה, שהיו מתנבאים אותם נביאים של האספקלריה שלא מאירה, שלא ישארו אלא אחד מעיר ושנים ממשפחה, כמו אותו שכתוב שנים שנים באו אל נח, ויש מי שאומר שבעה שבעה, מצד של בת שבע, ואלו הם אחד מעיר. נח זה שבת, שבו מנוחה שיורש אותה הצדיק, שנים שנים, שני ימים, אחד של ראש השנה ואחד של יום הדין, שהשני הוא מספק,

ויום אחד של יום הכפורים, ויום אחד של שבועות, ושבעה שבעה הם שבעה ימי סכות ושבעת ימי פסח, שמי ששומר אותם ימים עתיד להנצל בגלות].

וּבְגִין דְּגַלֵּי כָּל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, שְׁאֵיל רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ, וּמָסַר גַּרְמֵיהּ לְמִיתָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב לב) וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ, וּבְפִיּוּסָא דִילֵיהּ אִדַּבַּק בְּמַלְכָּא, וַאֲחִיד בִּדְרוֹעָא דְיְמִינָא וְאָמַר (שם יג) זְכוֹר לְאַבְרָהָם, וּלְבָתַר אֲחִיד בִּשְׁמָאלָא וְאָמַר זְכוֹר לְיִצְחָק, וּלְבָתַר אֲחִיד בְּגוּפָא וְאָמַר (שם) וּלְיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִלֵּין בֵּינוֹנִים לְגַבַּיְיהוּ תַּמָּה זְכוּת אָבוֹת, כֵּיוָן דְּלָא תָּאבוּ בִתְיוּבְתָּא הָא אִינוּן כַּרְשָׁעִים גְּמוּרִים וְאִם תָּאבִין בִּתְיוּבְתָּא אִתְמַר לְגַבַּיְיהוּ חָלָה זְכוּת אָבוֹת, וּבְגִין דְּלָא יִתְאֲבִידוּ אִלֵּין בֵּינוֹנִיִים אָמַר מֹשֶׁה וְכִי יֶמְרוֹן בְּנֵי עָלְמָא דַּאֲנָא כְּנַח דְּלָא בָּעָא רַחֲמֵי עַל דָּרֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא מָסַר גַּרְמֵיהּ עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא.

וּמִשּׁוּם שֶׁגִּלָּה כָּל זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, בִּקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וּמָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ, וּבַפִּיּוּס שֶׁלּוֹ נִדְבַּק בַּמֶּלֶךְ, וְאָחַז בִּזְרוֹעַ יָמִין, וְאָמַר זְכֹר לְאַבְרָהָם, וְאַחַר כָּךְ אָחַז בִּשְׂמֹאל וְאָמַר זְכֹר לְיִצְחָק, וְאַחַר כָּךְ אָחַז בַּגּוּף וְאָמַר וּלְיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַבֵּינוֹנִיִּים הָלָלוּ, אֲלֵיהֶם תַּמָּה זְכוּת הָאָבוֹת, כֵּיוָן שֶׁלֹּא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה, הֲרֵי הֵם כְּרִשְׁעִים גְּמוּרִים, וְאִם שָׁבִים בִּתְשׁוּבָה, נֶאֱמַר אֲלֵיהֶם חָלָה זְכוּת אָבוֹת, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יאבְדוּ הַבֵּינוֹנִיִּים הַלָּלוּ, אָמַר מֹשֶׁה, וְכִי יֹאמְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁאֲנִי כְּמוֹ נֹחַ שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ? בְּאוֹתוֹ זְמַן מָסַר עַצְמוֹ עֲלֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא.

דף נה.

וּבְגִין דָּא עָתִיד רַעְיָא מְהֵימְנָא לְמֶהֱוֵי בְּגָלוּתָא בַתְרָאָה, וּבֵיהּ יִתְקַיֵּים (ישעיה נג ה) וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ, אִתְעֲבִיד חוֹל בְּגִינַיְיהוּ, מְדוּכָּא בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּמַכְתְּשִׁין דְּיִסּוּרִין דַּעֲנִיּוּתָא, בְּכַמָּה דּוּחֲקִין דְּסָבִיל עֲלַיְיהוּ, וּבְגִינֵיהּ (שמות לב ד) וַיִּנָּחֶם יהו"ה עַל הָרָעָה וְגוֹמֵר, וְהָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נג ה) וּבַחֲבוּרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ, וּבְגִינֵיהּ שְׂמֹאל דּוֹחֶה לְבֵינוֹנִיִּים דְּאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיָמִין מְקָרֶב לוֹן בִּתְיוּבְתָּא דְאִיהוּ פֶּסַח, (דף נה ע"א) דְּרוֹעָא יְמִינָא לְקַבֵּל שָׁבִים, וְיוֹקִים לוֹן מִנְּפִילוּ דְלָהוֹן וַאֲחִיד בִּידֵיהוֹן, וְיֵימִי לוֹן קוּמֵי שְׁבִי יְרוּשְׁלָם, וּבְשָׁבוּעוֹת יִפְקוּן בִּזְכוּתָא דְמֹשֶׁה דְאִיהוּ מַתַּן תּוֹרָה רַחֲמֵי, וְגַלֵּי לוֹן סֵפֶר תּוֹרָה, וְיִתְכַּנְּשׁוּן לִירוּשְׁלֵם, וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, וְרַחֲמֵי עַל בָּנוֹי, וּבֵיהּ (דברים לב יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, מָאן קִנּוֹ יְרוּשְׁלֵם קִנּוֹ (לשכינתא).

וּמִשּׁוּם זֶה עָתִיד הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן לִהְיוֹת בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, וּבוֹ יִתְקַיֵּם וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ, נַעֲשָׂה חֹל בְּגָלָלֵם, מְדֻכָּא בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, בְּמַכּוֹת שֶׁל יִסּוּרִים שֶׁל עֲנִיּוּת, בְּכַמָּה דְחָקִים שֶׁסּוֹבֵל עֲלֵיהֶם, וּבִגְלָלוֹ וַיִּנָּחֶם יהו"ה עַל הָרָעָה וְגוֹמֵר, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבַחֲבוּרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ, וּבְגָלָלוֹ שְׂמֹאל דּוֹחֶה אֶת הַבֵּינוֹנִיִּים, שֶׁהִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיָמִין מְקָרֶבֶת אוֹתָם בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהוּא פֶּסַח, זְרוֹעַ יָמִין לְקַבֵּל שָׁבִים, וְיָקִים אוֹתָם מִנְּפִילָתָם וְאוֹחֵז בִּידֵיהֶם, וְיֹאמַר לָהֶם קוּמוּ שְׁבִי יְרוּשָׁלַיִם, וּבִשְׁבוּעוֹת יֵצְאוּ בִּזְכוּת מֹשֶׁה, שֶׁמַּתַּן תּוֹרָה הוּא רַחֲמִים,

וּמְגַלֶּה לָהֶם סֵפֶר תּוֹרָה, וְיִתְכַּנְּסוּ לִירוּשָׁלַיִם, וְתַרְאֶה הַיְבַשָּׁה, מַלְכוּת הָרִשְׁעָה, וְרַחֲמִים עַל בָּנָיו, וּבוֹ כְּתִיב יַעְיר קִנְאָה קִנְאָתוֹ? יְרוּשָׁלַיִם קִנְאָתוֹ (לשכינה).

בְּהַהוּא זִמְנָא שׁוֹפָ"ר מְהוּפָּ"ךְ קַדְמָ"א זְקֵף קָטָ"ן, אִתְהַפַּךְ מֻמְשָׁלָה דְּאוּמִין דְּעָלְמָא, וְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן מִזַּרְעָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לב יא) קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים אִסְתַּלַק וְאִזְדַּקַּף, וְאִתְמַר בֵּיהּ זְקֵ"ף גָּדוֹ"ל, בִּימִינָא אִסְתַּלְקוּ מִן גָּלוּתָא, בְּגִין דְּמוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה דְּדַרְגֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ שָׁבוּעוֹת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹפָ"ר מְהֻפָּ"ךְ קַדְמָ"א זָקֵ"ף קָטָ"ן, מִתְהַפֶּכֶת מֶמְשֶׁלֶת אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִזֶּרַע אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים, מִתְעַלֶּה וּמִזְדַּקֵּף, וְנֶאֱמַר בּוֹ זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, בִּימִין הִתְעַלּוּ מִן הַגָּלוּת, בִּגְלַל שֶׁמּוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה, שֶׁדַּרְגָּתוֹ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא שְׁבוּעוֹת.

וּבֵיהּ מַאֲרֵי"ךְ טַרְחָ"א, בֵּיהּ מַאֲרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אֲרֻךְ אַפַּיִם עַל בֵּינוֹנִיִּים, וְטָרַח בְּגִינַיְיהוּ, לְקַיְּימָא וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ (ישעיה נד ז), וּבֵיהּ יִפְקוֹן עַל יְדָא דְּהַהוּא דְּאִתְיַיהִיב אוֹרַיְתָא עַל יְדֵיהּ בְּשָׁבוּעוֹת, דְּאָזִיל לִימִינָא דְּהַיְינוּ פֶּסַח, בְּהַהִיא זִמְנָא אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה (שמות טו א), וּבַסְּכוֹת וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם (בראשית לג יח), שָׁלֵם בְּגוּפֵיהּ, שָׁלֵם בְּמָמוֹנֵיהּ, וְאִסְתַּחַר בְּשִׁבְעָה עֲנָנֵי יְקָר כְּגַוְונָא דְּקַדְמֵיתָא כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לְקַיֵּים כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹמֵר (מיכה ז טו).

וּבוֹ מַאֲרֵי"ךְ טַרְחָ"א, בּוֹ מַאֲרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם עַל הַבֵּינוֹנִיִּים וְטוֹרֵחַ בִּשְׁבִילָם, לְקַיְּמָם וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, וּבוֹ יֵצְאוּ עַל יַד אוֹתוֹ שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה עַל יָדוֹ בְּשָׁבוּעוֹת, שֶׁהוֹלֵךְ לִימִין שֶׁהַיְנוּ פֶּסַח. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, וּבְסֻכּוֹת וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, שָׁלֵם בְּגוּפוֹ, שָׁלֵם בְּמָמוֹנוֹ, וּמַקָּף בְּשִׁבְעָה עֲנָנֵי כָבוֹד כְּבָרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לְקַיֵּים כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹמֵר.

דף נה.

וְרַשְׁיעָיָא דְּאִינּוּן עֶרֶב רַב אִתְמַר בְּהוֹן סו"ף פָּסוּ"ק, דְּאִינּוּן מִזַּרְעָא דַּעֲמָלֵק דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות יז טו) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וְאִינּוּן חֲמֵשׁ מִינִים עֲמָלֵקִים גִּבּוֹרִים נְפִילִים עֲנָקִים רְפָאִים, דְּכֻלְּהוּ מִסְתַּלְקִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ז יח) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ, אַרְבַּע זִמְנִין כְּתִיב וַיִּגְבְּרוּ וְגָבְרוּ, לְקֻבֵּל אַרְבַּע גַּלְוָון, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר סו"ף פָּסוּ"ק, דְּפָסִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסוֹף יוֹמַיָּא מֵעָלְמָא. (דף נה ע"א)

וְהָרְשָׁעִים, שֶׁהֵם עֶרֶב רַב, נֶאֱמַר בָּהֶם סו"ף פָּסוּ"ק, שֶׁהֵם מִזַּרְעוֹ שֶׁל עֲמָלֵק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס יְ"ה, וְהֵם חֲמִשָּׁה מִינִים: עֲמָלֵקִים, גִּבּוֹרִים, נְפִילִים, עֲנָקִים, רְפָאִים, שֶׁכֻּלָּם מִתְעַלִּים וּמִתְגַּבְּרִים עַל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ. אַרְבַּע פְּעָמִים כָּתוּב וַיִּגְבְּרוּ וְגָבְרוּ, כְּנֶגֶד אַרְבַּע גָּלֻיּוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר סו"ף פָּסוּ"ק, שֶׁמַּפְסִיק אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְסוֹף הַיָּמִים מִן הָעוֹלָם.

וּבְהַהוּא זִמְנָא הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף (ישעיה ס כב) מִסְטָרָא דְּשִׂמְאלָא, וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם (שם) מִסְטָרָא דִּימִינָא, אֲנִי יהו"ה בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה (שם) מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּמִיָּד

יִתְפַּסְקוּן עָמַלֵּקִים מִן עָלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב עַל כָּרְסְיֵיהּ, וְדָא אִיהוּ שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ אַתְנָ"ח יְתֵי"ב, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְמַחוּן עָמַלֵּקִים מֵעָלְמָא, יֵהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָח נְיָיחָא לְיִשְׂרָאֵל, וְיָתִיב עַל כָּרְסְיֵיהּ, כְּמָה דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב, לְבוּשֵׁהּ כִּתְלָג חִוָּר, לְקַיְימָא אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ (ישעיה א יח).

תִּקּוּנָא עֶשְׂרִין, וְחַד וְעֶשְׂרִין, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַקָּטֹן יִהְיֶה לְאֶלֶף - מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם - מִצַּד הַיְמִין, אֲנִי יהו"ה בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה - מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִיָּד יִפָּסְקוּ הָעֲמָלֵקִים מִן הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יֵשֵׁב עַל כִּסְאוֹ, וְזֶהוּ שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ אַתְנָ"ח יְתֵי"ב, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּמָּחוּ עֲמָלֵקִים מִן הָעוֹלָם, יִהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָח מְנוּחָה לְיִשְׂרָאֵל וְיוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב, לְבוּשׁוֹ כְּשֶׁלֶג לָבָן. לְקַיֵּם אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ.

וּלְגַבֵּי עִשָּׂו וְיִשְׁמָעֵאל כְּתִיב (דניאל ז ט) כָּרְסְיֵיהּ שְׁבִיבִין דִּי נוּר, (ס"א רומי) וּמַאֲינוּן שְׁבִיבִין דְּכָרְסְיֵיהּ אוֹקִדוּן כָּל טַעֲוָון דִּילְהוֹן, גַּלְגַּלּוֹהִי נוּר דָּלִיק, דְּנָחֲתִין מִנַּיהּ עִשָּׂר גַּלְגַּלִּין מִסְטָרָא דְּאַת י', וּשְׁבִיבִין מִסְטָרָא דְּאַת ה', תְּרֵין אַתָוון יִתְעָרוּן בְּנוּרָא לְאוֹקָדָא טַעֲוָון דִּילְהוֹן, בְּהַהוּא זִמְנָא (ישעיה א לא) וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעוֹרֶת וכו'.

וּלְגַבֵּי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל כְּתוּב, כִּסְאוֹתָיו שְׁבִיבֵי אֵשׁ, (רומי) וּמֵאוֹתָם שְׁבִיבִים שֶׁל כִּסְאוֹ יִשָּׂרְפוּ כָּל גִּלּוּלֵיהֶם, גַּלְגַּלָּיו אֵשׁ בּוֹעֶרֶת, שֶׁיּוֹרְדִים מִמֶּנּוּ עֶשְׂרָה גַּלְגַּלִּים מִצַּד שֶׁל הָאוֹת י', וּשְׁבִיבִים מִצַּד שֶׁל הָאוֹת ה', שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת יִתְעוֹרְרוּ בָּאֵשׁ לִשְׂרֹף אֶת גִּלּוּלֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעוֹרֶת וְכוּ'.

בְּהַהוּא זִמְנָא סָלִיק וּ' עַל דַּרְגָּא דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְדָא אִיהוּ דַּרְגָּ"א, תְּרֵ"י טַעֲמֵ"י, מַאי תְּרֵ"י טַעֲמֵ"י, אֶלָּא בָּתַר דְּסָלִיק לְדַרְגֵּיהּ יֵימַר לְיִשְׂרָאֵל וַעֲשֹׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בראשית כז ד), מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה דִכְלִילָן בֵּהּ' דְּאַבְרָהָם, דִּכְלִיל רְמַ"ח פִּקּוּדִין, דִּבְהוֹן אִתְקְרִיב ה' לְגַבֵּי ו', וְקָרְבָּנָא דָּא אִיהוּ קָרִיבוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן עוֹלֶה ו' עַל דַּרְגָּתוֹ שֶׁהִיא שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְזוֹהִי דַרְגָּ"א, תְּרֵי טַעֲמֵ"י, מַה זֶּה תְּרֵי טַעֲמֵ"י? אֶלָּא אַחַר שֶׁעוֹלֶה לְדַרְגָּתוֹ, יֹאמַר לְיִשְׂרָאֵל וַעֲשֹׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי, מִמִּצְוֹות עֲשֵׂה שֶׁכְּלוּלוֹת בַּהּ' שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁכּוֹלֵל רְמַ"ח מִצְוֹות שֶׁבָּהֶם מִתְקָרֶבֶת ה' אֶל ו', וְקָרְבָּן זֶה הוּא קָרוֹב שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ.

דף נה:

בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר (נ"א אבר ואבר) קָרִיבוּ י"ה, ה' חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים לִבְרִיאַת עוֹלָם, ו' אֶלֶף הַשִּׁשִּׁי בְּרַמַ"ח, וּבְשִׁמְאָלָא דְּתַמָּן לְבָא יְטוֹל נוּקְמִין מֵאוּמִין דְּעָלְמָא, וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה סג) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, וַדַּאי אִתְכְּלִילָן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה אִתְיְיהִיבוּ מִימִינָא, וּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מִשְּׂמָאלָא, וְאִלֵּין אִינוּן תְּרֵ"י טַעֲמֵ"י, וּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה אִינוּן מַאֲכָלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה פַּרְנָסָה לְסמא"ל לְמָאן דְּעָבַר עֲלַיְיהוּ. (ואלין הוה קריב) (נ"א אקדים) (נ"א ובאלין מתקרב) עִשָּׂו לְיִצְחָק וְאָמַר לֵיהּ יְקוּם אָבִי וְיֹאכַל מְצֵיד בְּנוֹ

(בראשית כז לא), וְסמא"ל בְּגִינַיְיהוּ הֲוָה אַקְדִּים (נ"א קריב) לִשְׁמָאלָא, לְאַטְעָמָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵחוֹבִין דִּבְנוֹי דְּאִינּוּן מַאֲכָלִין מְרִירָן, דִּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר (מלאכי א ג) וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מִתַּמָּן אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי כְּלִילָא (דף נה ע"ב) דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא עָשָׂן יִתְעַר לְגַבֵּי שְׂמָאלָא לְאַעֲבָרָא מִתַּמָּן סמא"ל, וּמִיָּד סָלִיק עָשָׂן אָחֳרָא דְּאִיהוּ עָשָׂן הַקְּטֹרֶת, (איהו כללא דאורייתא קשורא דיליה פקודין דעשה) לְקַשְׁרָא וּלְקָרְבָא יְמִינָא בְּשְׂמָאלָא, דְּעַמּוּדָא דְּעָשָׂן אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (ברחימו, ופקודין דלא תעשה בדחילו) עַמּוּד הַקְּטֹרֶת.

בְּכָל מָקוֹם וּמָקוֹם (איבר ואיבר) קָרוֹב שֶׁל י"ה, ה' חֲמִשָּׁה אֲלָפִים לִבְרִיאַת עוֹלָם, ו' אֶלֶף הַשִּׁשִּׁי בְּרַמַ"ח, וּבְשִׂמְאל, שֶׁשָּׁם הַלֵּב, יִטֹּל נְקָמוֹת מֵאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְסוֹד הַדִּבּוּר - כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, וַדַּאי נִכְלָלִים בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁמִּצְוֹות עֲשֵׂה נִתְנוּ מִיָּמִין, וּמִצְוות לֹא תַעֲשֶׂה מִשְּׂמאל, וְאֵלּוּ הֵם תְּרֵי טַעֲמֵי", וּמִצְוות עֲשֵׂה הֵן מַאֲכְלֵי הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִצְוות לֹא תַעֲשֶׂה פַּרְנָסָה לְסמא"ל מִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם. (ואלו היה מקריב) (מקדים) (ובאלו מתקרב) עֵשָׂו לְיִצְחָק, וְאָמַר לוֹ יָקֻם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ, וְסמא"ל בְּגָלְלָם הָיָה מַקְדִּים (מקריב) לְשִׂמְאל, לְהַטְעִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵהֶחָטְאֵי בָּנָיו, שֶׁהֵם מַאֲכָלִים מָרִים, שֶׁבִּשְׁבִילָם נֶאֱמַר וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי. מֵהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מִשָּׁם נִתְּנָה תוֹרָה, שֶׁהִיא כְּלִלוּת שֶׁל יָמִין וּשְׂמאל, בְּאוֹתוֹ זְמַן עָשָׂן יִתְעוֹרֵר לְשִׂמְאל לְהַעֲבִיר מִשָּׁם סמא"ל, וּמִיָּד עוֹלֶה עָשָׂן אַחֵר, שֶׁהוּא עָשָׂן הַקְּטֹרֶת, (הוא כללה של התורה, הקשר שלו מצוות עשה), לְקַשֵּׁר וּלְקָרֵב יָמִין לִשְׂמאל, שֶׁעַמּוּד הֶעָשָׂן הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי (באהבה, ומצוות לֹא תעשה ביראה), עַמּוּד הַקְּטֹרֶת.

מַאי קְטֹרֶת דִּילֵיהּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי סָלְקָא בְּכַמָּה רֵיחִין וּבוּסְמִין טָבִין, וְכַד סָלְקָא לְגַבֵּיהּ אִתְמַר בָּהּ (שיר ג ו) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וכו' דְּסָלְקָא בְּהוֹן, דָּא ה' תַּתָּאָה, זֹאת סָלְקָא בְּמ"י, מְקַטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה (שם) תְּרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל (שם) דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ כְּלִיל כֹּלָּא, אִיהוּ רוֹכֵל, וְאִיהִי אַבְקַת דִּילֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב כד) וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וּבֵיהּ סְלִיקַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ.

מַהִי הַקְּטֹרֶת שֶׁלּוֹ? שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא עוֹלָה בְּכַמָּה רֵיחוֹת וּבְשָׂמִים טוֹבִים, וּכְשֶׁעוֹלָה אֵלָיו, נֶאֱמַר בָּהּ מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְכוּ', שֶׁעוֹלָה בָהֶם, זוֹ ה' תַּחְתּוֹנָה, זֹאת עוֹלָה בְּמ"י, מְקַטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה, שְׁתֵּי יְרֵכַיִם שֶׁל אֻמָּת, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא כּוֹלֵל הַכֹּל, הוּא רוֹכֵל, וְהִיא אַבְקָה שֶׁלּוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וּבוֹ עוֹלָה לְבַעְלָהּ.

שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי קְטֹרֶת דִּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהִי קָרְבָּן דִּילֵיהּ, מִזְּבֵחַ דִּילֵיהּ, דְּבָהּ מְתַקְּנִין יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִים דְּקָרְבָּנִין דִּצְלוֹתִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל קָרְבַּן הַשַּׁחַר, וְקָרְבַּן דְּבֵין הָעַרְבַּיִם, וְקָרְבָּנָא דְּאֵמּוּרִים וּפָדָרִים דְּמִתְאַכְלִין כָּל לֵילְיָא, וְאִיהוּ קָרְבַּן מוּסָף דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְאִיהוּ קָרְבָּנָא דְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים דְּלֵית קָרְבָּנָא (קריבו לעמא קדישא לקודשא

בריך הוא בשבת ויום טוב) אֶלָּא בָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת (ירמיהו ט כג).

שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא הַקְטֹרֶת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא הַקָּרְבָּן שֶׁלּוֹ, הַמְּזֻבָּח שֶׁלּוֹ, שֶׁבָּהּ מְתַקְּנִים יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִים שֶׁל קָרְבָּנוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד קָרְבַּן הַשַּׁחַר וְקָרְבָּן שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, וְקָרְבָּן שֶׁל אֲמוּרִים וּפְדָרִים שֶׁמִּתְאַכְּלִים כָּל הַלַּיְלָה, וְהוּא קָרְבַּן מוּסָף שֶׁהוּא צַדִּיק, וְהוּא קָרְבַּן שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁאֵין קָרְבָּן, (קרוב שלהעם הקדושלקדוש ברוך הוא בשבת ויום טוב) אֶלָּא בָּהּ. וְזהוּ שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת.

אִיהִי מַשְׁכּוֹנָא דִילֵיהּ, דִּבְגִינָהּ אִיהוּ שָׁאֲרֵי בְגַוַּוייהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כה ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם וְגוֹמַר, אִיהִי אָרוֹן דִילֵיהּ, וְאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה גְּנִיז בְּגַוַּוהּ, אִיהִי מְנָרָתָא דִילֵיהּ, וּמְנוֹרַת הַמָּאוֹר מֻהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, וְאִיהִי נֵר דְּדָלִיק קֳדָמֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא כד ב) לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, וְאִיהִי בַּת שֶׁבַע מְנָרָתָא כְּלִילָא מִשְּׁבָעָה בּוֹצִינִין, אִיהִי נֵר לְגַבֵּיהּ מִסִּטְרָא דְשְׂמָאלָא, וְאִיהוּ אוֹר לְגַבָּהּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, וְעַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְמַר (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר.

הִיא הַמַּשְׁכּוֹן שֶׁלּוֹ שֶׁבִּשְׁבִילָהּ הוּא שׁוֹרֶה בְּתוֹכָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם וְגוֹמַר, הִיא הָאָרוֹן שֶׁלּוֹ, וְהוּא סֵפֶר תּוֹרָה גָּנוּז בְּתוֹכָהּ, הִיא מְנוֹרָה שֶׁלּוֹ, וּמְנוֹרַת הַמָּאוֹר מֵאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְתוֹרָה אוֹר, וְהִיא נֵר שֶׁדָּלוּק לְפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, וְהִיא בַּת שֶׁבַע, הַמְּנוֹרָה הַכְּלוּלָה מִשִּׁבְעָה נֲרוֹת, הִיא נֵר אֶצְלוֹ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהוּא אוֹר אֶצְלָהּ מִצַּד הַיָּמִין, וְעַל שְׁנֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר.

אִיהִי קִדּוּשִׁין דִילֵיהּ מִסִּטְרָא דְשְׂמָאלָא, בְּגִין דִּקְדוּשָׁה מִסִּטְרָא דִלְוִיִּם, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, וְעָלָהּ אִתְמַר תְּהֵא לִי מְקוּדֶּשֶׁת בְּטַבַּעַת זֹאת, וְאִיהִי בְּרָכָה דִילֵיהּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, דְּאִיהִי כְּהוּנָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ו כג) כֹּה תְבָרֲכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הִיא הַקִּדּוּשִׁין שֶׁלּוֹ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, מִשּׁוּם שֶׁקִּדְּשָׁה מִצַּד הַלְוִיִּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר תְּהֵא לִי מְקֻדֶּשֶׁת בְּטַבַּעַת זוֹ, וְהִיא הַבְּרָכָה שֶׁלּוֹ מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁהִיא כְּהֻנָּה, וְזהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה תְבָרֲכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאִתְקְרִיאַת כַּלָּה דִילֵיהּ מִסִּטְרָא דְצַדִּיק דְּאִיהוּ כ"ל, וְדָא אִיהוּ כֻּלָּ"ה, כָּ"ל ה', בְּגִין דְּאִיהוּ בְּרִית דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ, וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק אִיהוּ יְחוּד דִילֵהּ, דְּאִיהוּ קוֹצָא דְאַת ד' מִן אֶחָד, דְּקִשִּׁיר בֵּין א"ח וּבֵין ד', וְאִיהִי צְלוֹתָא דִילֵיהּ מִסִּטְרָא דְחַי עָלְמִין, דְּאִיהוּ חַ"י בְּרָכָאן דְּצְלוֹתָא.

וְנִקְרֵאת הַכַּלָּה שֶׁלּוֹ מִצַּד הַצַּדִּיק שֶׁהוּא כ"ל, וְזֶהוּ כֻּלָּ"ה, כ"ל ה', מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַבְּרִית שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, וּמִצַּד הַצַּדִּיק הוּא הַיִּחוּד שֶׁלָּהּ, שֶׁהוּא קוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' מִן אֶחָד, שֶׁקּוֹשֵׁר בֵּין א"ח לְבֵין ד', וְהִיא תְּפִלָּה שֶׁלּוֹ מִצַּד חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת הַתְּפִלָּה.

אִיהִי אוֹת דְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, שַׁבָּת אִיהִי כְּלָל דִּתְלַת אֲבָהָן, בְּגִין דְּאִיהִי בַת כְּלִילָא בִתְלַת עַנְפֵי אֲבָהָן דְּאִינּוּן ש, אִיהִי תְּחוּם דִּילֵיהּ וְאִיהִי רְשׁוּת דִּילֵיהּ, רְשׁוּת הַיָּחִיד דְּגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, וְדָא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה דְּאִינּוּן יהו"ה, אִיהוּ עִירוּב דִּילֵיהּ מִסְטָרָא דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּאִינּוּן ע"ב רי"ו דְּהַיְינוּ חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְאִיהִי עַרְבִית דִּילֵיהּ עִיבּוּר דִּילֵיהּ.

הִיא אוֹת שֶׁל שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שַׁבָּת הִיא הַכְּלָל שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, מְשׁוּם שֶׁהִיא בַת כְּלוּלָה בִּשְׁלֹשֶׁת עַנְפֵי הָאָבוֹת שֶׁהֵם ש, הִיא הַתְּחוּם שֶׁלּוֹ וְהִיא הָרְשׁוּת שֶׁלּוֹ, רְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁגָּבְהוֹ עֲשָׂרָה, וְזֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה שֶׁהֵם יהו"ה, הוּא הָעֵרוּב שֶׁלָּהּ מִצַּד יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁהֵם ע"ב רי"ו, שֶׁהַיְנוּ חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְהִיא עַרְבִית שֶׁלּוֹ, הָעִבּוּר שֶׁלּוֹ.

אִיהִי טַלִּית דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָהּ אִתְעַטַּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קד ב) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, וְאִיהִי צִיצִית דְּצַדִּיק דְּאִיהוּ עָנִי בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, עָנִי וַדַּאי, דְּבֵיהּ אִתְעַטַּף, בְּגִין דְּאִיהִי כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ (שמות כב כו), דָּא מִשְׁכָּא דִּתְפִלִּי, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם.

הִיא טַלִּית שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָהּ מִתְעַטֵּף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, וְהִיא צִיצִית שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא עָנִי בַּגָּלוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, עָנִי וַדַּאי, שֶׁבּוֹ מִתְעַטֵּף, מְשׁוּם שֶׁהִיא כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, זֶה עוֹר הַתְּפִלִּין, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יַעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם.

דף נו.

אַרְבַּע בָּתֵּי דְרֵישָׁא אינון אהי"ה, אַרְבַּע פָּרָשָׁיָין דְּאִינּוּן קַדֵּשׁ לִי (שמות יג ב), וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ (שם יא), שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו ד), וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ (שם יא יג), דָּא יהו"ה, אַרְבָּעָה בָּתֵּי דְיָד דָּא אדנ"י, אַרְבָּעָה פָּרָשָׁיָין דָּא יהו"ה, וּבְהוֹן מ"ב אַזְכָּרוֹת בִּתְמַנְיָא פָּרָשָׁיָין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים סה יח) אדנ"י בָּם, דָּא אִיהוּ כִּי הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ (שמות כב כו), וְאִיהִי תְּכֵלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, אִיהִי סוֹד הַיִּבּוּם, יְבָמָה דִּילֵיהּ בְּגָלוּתָא, י"ב מ"ה ב"י מ"ה. (דף נו ע"א) תְּלַת גַּלְגּוּלִין דִּילָהּ אינון תְּלַת אֲבָהָן, דַּעֲלַייהוּ אִתְמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, אִיהִי יְשׁוּעָה דִילֵיהּ, גְּאוּלָה דִילֵיהּ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית לֵיהּ רְשׁוּתָא לְאַפָּקָא מִן גָּלוּתָא, עַד דְּאִיהִי נָפְקַת עִמֵּיהּ, הִיא נְבוּאָה דִילֵיהּ, נְבוּאָה כְּלִילָא שִׁית דַּרְגִין מִסְטָרָא דְאַת ו' דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהִי חֲלוֹם אֶחָד מִשִּׁתִּין בִּנְבוּאָה, וּמַאי שִׁתִּין אֶלָּא לֵית שֵׁיבָ"ה (נ"א שינה) פְּחוּתָה מִשִּׁתִּין, וְדָא יִשְׂרָאֵל סָבָא, דְּסָלִיק בְּאַת ו' שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר דְּאִיהוּ שִׁתִּין.

אַרְבַּעַת בָּתֵּי הָרֹאשׁ הֵם אהי"ה, אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁהֵן קַדֵּשׁ לִי, וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ, זֶה יהו"ה. אַרְבַּעַת בָּתֵּי הַיָּד ה אדנ"י, אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת זֶה יהו"ה, בָּהֶם מ"ב אַזְכָּרוֹת בִּשְׁמוֹנָה

פַּרְשִׁיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אדנ"י בָּם, הוּ כִּי הִיא שִׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, וְהִיא תִּכְלֶת שֶׁבַּצִּיצִית, הִיא סוֹד הַיִּבּוּם, הִיבָמָה שֶׁלּוֹ בַּגְּלוּת, י"ב מ"ה ב"י מ"ה, שִׁלְשֶׁת הַגַּלְגּוּלִים שֶׁלָּהּ הֵם שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֵן כֹּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פְּעָמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר, הִיא הַיְשׁוּעָה שֶׁלּוֹ, הַגְּאֻלָּה שֶׁלּוֹ, מְשׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין לוֹ רְשׁוּת לָצֵאת מִן הַגָּלוּת עַד שֶׁהִיא וֹצֵאת עִמּוֹ, הִיא הַנְּבוּאָה שֶׁלּוֹ, הִנְבּוּאָה כְּלוּלָה שֵׁשׁ דְּרָגוֹת מִצַּד שֶׁל הָאוֹת ו' שֶׁהִיא הָעִמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִיא חֲלוֹם אֶחָד מְשֻׁשִּׁים שֶׁל נְבוּאָה, מַה זֶּה שִׁשִּׁים? אֶלָּא אֵין שֵׁי"ב (שינה) פחותה מששים, וזה ישראל סבא שעולה באות ו', שש פעמים עשר שהוא ששים.

וְאִיהִי יְרָאָה מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא, אַהֲבָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וְאִיהִי תּוֹרָה מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהִי אָנֹכִי מִסִּטְרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה דַּאֲחִידָא בִּימִינָא, בְּגִין דְּאָנֹכִ"י אִיהוּ כְּסֵ"א בְּחוּשְׁבָּן, וְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה טז ה) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, מִסִּטְרָא דְּסמא"ל וְנָחָשׁ דְּאִינּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

הִיא יְרָאָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, אַהֲבָה מִצַּד הַיָּמִין, וְהִיא תּוֹרָה מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהִיא אָנֹכִי מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאָחוּזָה בְּיָמִין, מְשׁוּם שֶׁאָנֹכִ"י הוּא כְּסֵ"א בְּחֶשְׁבּוֹן, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לֹא יִהְיֶה אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנַי, מִהַצַּד שֶׁל סמא"ל וְנָחָשׁ, שֶׁהֵם אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

וְאִיהִי פֶּסַח מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וְאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא, וְאִיהִי מַצָּה פְּרוּסָה מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא, וְאִיהִי מַצָּה שְׁלֵמָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, בְּגִין דְּסִטְרָא דְצָפוֹן לַאו אִיהוּ שְׁלִים, וּבְגִין דָּא מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה א יד), וְהִיא (מצה) מִצְוָה בְּאַת ו' מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

וְהִיא פֶּסַח מִצַּד הַיָּמִין, וְהִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהִיא מַצָּה פְּרוּסָה מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהִיא מַצָּה שְׁלֵמָה מִצַּד הַיָּמִין, מְשׁוּם שֶׁצַּד הַצָּפוֹן אֵינוֹ שָׁלֵם, וּמְשׁוּם זֶה מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וְהִיא (מצה) מִצְוָה בְּאוֹת ו' מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וְאִיהִי שָׁבוּעוֹת מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת וַדַּאי אִית בְּהוֹן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וּבְהוֹן מ"ט יוֹמִין, כְּחוּשְׁבַּן מ"ט אַתְוָון דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו', בָּרוּךְ שֵׁם וכו', בְּיוֹמָא דְּחַמְשִׁין שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה בְּהּ, וְאִתְקְרִיאַת מַתַּן תּוֹרָה, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ תּוֹרָה דְּאִתְיְהִיבַת בְּחַמְשִׁין יוֹמִין דְּשָׁבוּעוֹת, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, בְּגִין דְּאִיהִי ה' וְסָלְקָא בְּאַת י' לְחַמְשִׁין חֲמֵשׁ זְמְנִין עֶשֶׂר, וַעֲלָהּ אִתְּמַר בָּן חֲמִשִּׁים לְזָקְנָה, בְּהַהִיא דְּאִתְּמַר (שם כג כב) אַל תָּבוּז כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ, (ו' בן י"ה).

וְהִיא שָׁבוּעוֹת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת וַדַּאי יֵשׁ בָּהֶם שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וּבָהֶם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יָמִים כְּחֶשְׁבּוֹן אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהֵן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' בָּרוּךְ שֵׁם וְכוּ'. בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה בְּהּ, וְנִקְרֵאת מַתַּן תּוֹרָה, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא תּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בַּחֲמִשִּׁים הַיָּמִים שֶׁל שָׁבוּעוֹת, וְעָלָיו נֶאֱמַר בֶּן חֲמִשִּׁים לְזָקְנָה (לבינה), בְּאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּהּ כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ,

וְעַלָּיהּ נֶאֱמַר כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, מִשּׁוּם שֶׁהִיא ה', וְעוֹלָה בְּאוֹת י' לַחֲמִשִּׁים, חֲמֵשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר בֵּן חֲמִשִּׁים לְזִקְנָה, בְּאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר אַל תִּבוּז כִּי זְקֵנָה אִמֶּךָּ, (ו' בן י"ה).

וְזִמְנִין אִתְקְרִיאַת ס' סְתִימָא, וְאִתְמַר בָּהּ בֶּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה, (כד לא איהי) בְּשׁוּתָפָא דְּאָת י' אִתְקְרִיאַת אַרְבָּעִים, וְאִיהִי עָלְמָא דְּאָתֵי דִּלֵּית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְכַד סָלִיק מֹשֶׁה לְגַבָּהּ אִתְמַר בֵּיהּ (שמות כד יח) וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וְגוֹמֵר.

וְלִפְעָמִים נִקְרֵאת ס' סְתוּמָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ בֶּן אַרְבָּעִים לְבִינָה, (כשאינה) בְּשֻׁתָּפוּת שֶׁל הָאוֹת י' נִקְרֵאת אַרְבָּעִים, וְהִיא הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁאֵין בּוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וּכְשֶׁעוֹלֶה מֹשֶׁה אֵלֶיהָ, נֶאֱמַר בּוֹ וַיְהִי מֹשֶׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וְגוֹמֵר.

מַתַּן תּוֹרָה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר יִשְׁמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, בְּגִין דְּאִיהִי דּוּגְמָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְעוֹד שְׁבוּעוֹת עַל שֵׁם מַלֵּא שְׁבֵעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת (בראשית כט כז), מַלֵּא שְׁבוּעַ זֹאת דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, (מלא שבוע ה' מלא י"ה), דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּ"ס י"ה, וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה ה' זְעִירָא, מַלֵּא דְּכֹלָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה דָּא ו', אִיהוּ מַלֵּא י"ה לְעֵילָּא, דְּאִיהִי מְלֵיאָ"ה אלהי"ם, וַעֲלָהּ אִתְמַר (רות א כא) אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְטוּרָא דְסִינַי, וּבְגָלוּתָא רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יהו"ה (שם) וְאִיהוּ מָלֵא ה', וּבָהּ (נ"א וביה) (תהלים קד כד) מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ.

מַתַּן תּוֹרָה זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא דֻּגְמָא שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְעוֹד שְׁבוּעוֹת עַל שֵׁם מַלֵּא שְׁבֵעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת. מַלֵּא שְׁבֵעַ זֹאת - זוֹ שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, (מלא שבע ה' מלא י"ה), שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי יָד עַל כֵּ"ס יְ"ה, וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת - זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, ה' זְעִירָה, מַלֵּא שֶׁהַכֹּל עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה זוֹ ו', הוּא מַלֵּא י"ה לְמַעְלָה, שֶׁהִיא מְלֵיאָ"ה אֱלֹהֵי"ם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְהַר סִינַי, וּבַגָּלוּת רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יהו"ה, וְהוּא מָלֵא ה', וּבָהּ (ובו) מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ.

וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי סוּכָּ"ה, כ"ו ה"ס, דְּאִיהִי יהו"ה אדנ"י, כְּלִילָא מִתְּרִין שְׁמָהָן, סוּכָּה חִבּוּרָא דְּתַרְוַיְהוּ כְּגַוְונָא דָּא יאהדונה"י, בְּגִין דְּאִיהִי כְּלָה דִּילֵיהּ, וְאִיהִי בַּת שֶׁבַע כְּלָלָא דְּשֶׁבַע יְמֵי סוּכָּה, וְכַד נָטְלָא מַאימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי שִׁמְחַת תּוֹרָה שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, וְאִיהִי חוּפָּה דִּילֵיהּ, אִתְקְרִיאַת שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת.

וּשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא סוּכָּ"ה, כ"ו ה"ס, שֶׁהִיא יהו"ה אדנ"י, כְּלוּלָה מִשְּׁנֵי הַשֵּׁמוֹת, סוּכָּה חִבּוּר שֶׁל שְׁנֵיהֶם כְּמוֹ זֶה: יאהדונה"י, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַכְּלָה שֶׁלּוֹ, וְהִיא בַּת שֶׁבַע, הַכְּלָל שֶׁל שֶׁבַע יְמֵי סֻכָּה, וּכְשֶׁנּוֹטֶלֶת מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא שִׂמְחַת תּוֹרָה, שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, וְהִיא הַחֻפָּה שֶׁלּוֹ, נִקְרֵאת שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת.

דף נו:

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּשַׁמְחַת תּוֹרָה שַׁוְיָין (נ"א שריא) עֲטָרָה בְּרֵישׁ כָּל צַדִּיק לְעֵילָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר ג יא) בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ, בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ, בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְהָכִי צָרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְאִתְעַטָּרָא בְּכֹלָּא (נ"א כלהו) בַּעֲטָרָא עַל רֵישַׁיְיהוּ (דף נו ע"ב) בְּיוֹמָא דְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפּוֹת תְּמָרִים וכו' (ויקרא כג מ), אֶתְרוֹג אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְדַמְיָא לְלִבָּא דְּאִיהוּ לִשְׁמָאלָא דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, וּבְגִין כַּךְ צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְנָטָלָא אֶתְרוֹג בִּידָא שְׂמָאלָא וּצְרִיכָא לְמֶהֱוֵי אֶתְרוֹג דְּדַמְיָא לְלִבָּא שְׁלֵימָא בִּתְיוֹמֶת דִּילָהּ, בְּגִין הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, לְמֶהֱוֵי שְׁלֵימָא עִמֵּיהּ, וּכְמָה דְּלֵית פְּסוּל בְּיַעֲקֹב דִּלְעֵילָא, כֵּן צָרִיךְ דְּלָא יְהֵא פְּסוּל בְּאֶתְרוֹג, לְקַיְימָא קְרָא (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, וְאִם הִיא יְרוֹקָא הִיא מְשׁוּבַּחַת יַתִּיר, כְּדִיוֹקְנָא דַּהֲוֹת אֶסְתֵּר יְרַקְרַקְּת, דְּאִתְּמַר בָּהּ (אסתר ה א) וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל שִׂמְחַת תּוֹרָה, שָׂמִים (שורה) עֲטָרָה בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל כָּל צַדִּיק לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ. בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ זוֹ שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְכָךְ צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהִתְעַטֵּר בְּכֹל (כלם) בַּעֲטָרָה עַל רֹאשָׁם בְּיוֹם שֶׁל שִׂמְחַת תּוֹרָה. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפּוֹת תְּמָרִים וְכוּ', אֶתְרוֹג הִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְדוֹמֶה לַלֵּב, שֶׁהוּא לִשְׂמֹאל, שֶׁהוּא גְּבוּרָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ אָדָם לִטֹּל אֶתְרוֹג בְּיַד שְׂמֹאל, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת אֶתְרוֹג שֶׁדּוֹמֶה לַלֵּב, שָׁלֵם בַּתְּיוֹמֶת שֶׁלּוֹ, בְּגִלַּל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, לִהְיוֹת שָׁלֵם עִמּוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאֵין פְּסוּל בְּיַעֲקֹב שֶׁלְּמַעְלָה, כָּךְ צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֶיֶה פְּסוּל בָּאֶתְרוֹג, לְקַיֵּם אֶת הַפָּסוּק כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, וְאִם הִיא יְרַקָּה, הִיא יוֹתֵר מְשֻׁבַּחַת, כִּדְמוּת שֶׁהָיְתָה אֶסְתֵּר יְרַקְרַקֶּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת.

וְאִתְקְרִיאַת הֲדַסָּה עַל שֵׁם הֲדַס, וַהֲדַס אִית לֵיהּ תְּלַת הֲדָסִין, לְאִשְׁתַּכְלָלָא בְּתְלַת אֲבָהָן, וְאִתְקְרִיאַת עֲרָבָה מִסְטְרָא דְּתָרֵין שִׁפְוָון דְּאִינּוּן לְמִוּדֵי יהו"ה, וְאִתְקְרִיאַת לוּלָב מִסְטְרָא דְּחַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאן דְּצָלוֹתָא, וּלְקַבְלַיְיהוּ עָבְדִין חַ"י נְעָנּוּעִין בְּלוּלָב בְּשִׁית סְטְרִין, תְּלַת לְכָל סְטָרָא וְסִטְרָא, שִׁית סִטְרִין דְּכְלִילָן בְּגוּפָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּלוּלָב עַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי ל"ו ל"ב.

וְנִקְרֵאת הֲדַסָּה עַל שֵׁם הֲדַס, וְלַהֲדַס יֵשׁ שְׁלֹשָׁה הֲדָסִים, לְהִתְתַּקֵּן בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְנִקְרֵאת עֲרָבָה מֵהַצַּד שֶׁל שְׁתֵּי הַשִּׂפָתַיִם, שֶׁהֵם לִמּוּדֵי יהו"ה, וְנִקְרֵאת לוּלָב מִצַּד שֶׁל חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, וּכְנֶגְדָּם עוֹשִׂים שְׁמוֹנָה עָשָׂר נְעָנּוּעִים בַּלּוּלָב בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, שְׁלֹשָׁה לְכָל צַד וְצַד, שִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁכְּלוּלִים בַּגּוּף שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁלּוּלָב עַל שְׁמוֹ נִקְרָא ל"ו ל"ב.

וְאִינּוּן נְעָנּוּעִין חַ"י ד' זְמַנִין, דְּסָלְקִין ע"ב, וְאִינּוּן חַ"י נְעָנּוּעִין בָּהוֹדוּ לַיהו"ה תְּחִלָּה וְסוֹף, חַ"י בְּאָנָא יהו"ה הוֹשִׁיעָה נָא, הָא ע"ב, וְאִינּוּן תַּלְיָין מִן ד' דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְצַדִּיק בָּהּ

אִתְקְרֵי ד' זְמִנִין חַ"י חַ"י חַ"י חַ"י דְּסָלִיק ע"ב, מִסְטָרָא דְתַלַת אֲבָהָן, וּשְׁכִינְתָּא דְאִשְׁתַּתְּפַת עִמְּהוֹן, דְּאִינּוּן חַ"י (פרקין) בְּדְרוֹעָא יְמִינָא, וְחַ"י בִּשְׂמָאלָא, וְחַ"י בְּגוּפָא לְגַבֵּי שִׁדְרָה, וְחַ"י בִּבְרִית מִילָה, וְאִינּוּן ו' סִטְרִין תְּרֵין דְּרוֹעִין דְּמַלְכָּא, וּתְרֵין שׁוֹקִין דְּמַלְכָּא, דְּאִינּוּן תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וְגוּפָא וּבְרִית הָא שִׁית, חַ"י נְעָנּוּעִין לָקֳבֵל חַ"י חוּלְיִין דְּשִׁדְרָה מִסְטָרָא דְגוּפָא, וְכָל דָּא מִסְטָרָא דְאִילָנָא דְחַיֵּי, וּמִסְטָרָא דְאִילָנָא דְטוֹב וְרָע.

וְאוֹתָם נְעָנּוּעִים שְׁמוֹנָה עָשָׂר ד' פְּעָמִים, שֶׁעוֹלִים שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, וְהֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר בְּהוֹדוּ לַיהו"ה תְּחִלָּה וָסוֹף, שְׁמוֹנָה עָשָׂר בְּאָנָּא יהו"ה הוֹשִׁיעָה נָא, הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, וְהֵם תְּלוּיִים מִן דָּלֶת שֶׁהִיא שְׁכִינָה, וְצַדִּיק נִקְרָא בָּהּ ד' פְּעָמִים חַ"י חַ"י חַ"י חַ"י שֶׁעוֹלֶה שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, מֵהַצַּד שֶׁל שִׁלְשָׁה אָבוֹת וְהַשְׁכִינָה שֶׁמִּשְׁתַּתֶּפֶת עִמָּהֶם, שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר (פרקים) בִּזְרוֹעַ יָמִין, וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר בִּשְׂמֹאל, וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר בַּגּוּף אֶל הַשִּׁדְרָה, וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר בִּבְרִית מִילָה, וְהֵם ו' צַדִּדִים. שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת הַמֶּלֶךְ, וּשְׁתֵּי שׁוֹקֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, וְגוּף וּבְרִית - הֲרֵי שֵׁשׁ. שְׁמוֹנָה עָשָׂר נְעָנּוּעִים כְּנֶגְדָּם שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֻלְיוֹת שֶׁל הַשִּׁדְרָה מִצַּד הַגּוּף, וְכָל זֶה מִצַּד עֵץ הַחַיִּים, וּמִצַּד הָעֵץ שֶׁל טוֹב וְרָע.

אֶתְרוֹג דָּמֵי לְצַדִּיקַיָּא, וַהֲדַס לְבֵינוֹנִיִּים, וַעֲרָבָה לָרְשָׁעִים, וּשְׁכִינְתָּא אִתְּמַר בָּהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, אִיהִי שָׁלְטָא עַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִסְטָרָא דִילֵיהּ הִיא קְרִיבָא לְמַלְכָּא, (נ"א ומסטרין אלין לזמנין איהי נוקבא קריבא למלכא), הָדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ מִסְטָרָא דִימִינָא, לְזִמְנִין אִיהִי רְחִיקָא מִנֵּיהּ מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, מִסְטָרָא דִימִינָא אִיהִי לָא מְקַבְּלָא טוּמְאָה, טוֹב הוּא יְמִינָא, אֲבָל אַתְרָהָא טוֹב מְקַבְּלָא טוּמְאָה מֵרַע וּמָוֶת, הוּא אֲתַר לֵית לֵיהּ קְרִיבוּ, (נ"א אל הקדש איהי לא מקבלא טומאה, אבל אתרהא טוב מקבלא טומאה מרע ומההוא אתר דלית ליה קריבו), וְתַמָּן צָרִיךְ קוּרְבָּנָא לְקָרְבָא, וּקְטוֹרֶת לְרַחֲקָא רוּחַ הַטּוּמְאָה מֵהַהוּא אֲתַר, וּלְקָרְבָא זְכוּתָא לִשְׁמָאלָא גְּבִירְתָּא, וּלְרַחֲקָא שִׁפְחָה מִתַּמָּן, וּבְגִין דָּא כָּל שְׁמָהָן אִית בָּהּ.

הָאֶתְרוֹג דּוֹמֶה לַצַּדִּיקִים, וְהֲדַס לַבֵּינוֹנִיִּים, וְעֲרָבָה לָרְשָׁעִים, וְהַשְׁכִינָה נֶאֱמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, אַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, הִיא שׁוֹלֶטֶת עַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מֵהַצַּד שֶׁלּוֹ הִיא קְרוֹבָה לַמֶּלֶךְ. (ומהצדדים האלו פעמים היא נקבה קרובה למלך) זהו שכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש, מצד הימין, לפעמים היא רחוקה ממנו מצד השמאל, ואל יבא בכל עת אל הקדש, מצד הימין היא לא מקבלת טמאה. טוב הוא ימין, אבל מקומה טוב מקבלת טמאה מרע ומות, הוא מקום אין לו קרבה (נ"א אל הקדש היא לא מקבלת טמאה, אבל מקומה טוב מקבל טמאה מרע, ומאותו מקום שאין לו קרבה), ושם צריך קרבן להקריב, וקטרת להרחיק רוח הטמאה מאותו מקום, ולקרב זכות לשמאל הגבירה ולהרחיק משם השפחה, ומשום זה כל השמות יש בה.

וְאִתְקְרֵי שִׁדְרָה אָחוֹר מִסִּטְרָא דְסִיהֲרָא, וּמִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי קֶדֶם, וְרָזָא דְמִלָּה אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי (תהלים קלט ה), וּבְגָלוּתָא הֲשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב (איכה ב ג), מַאי אוֹיֵב דָּא סמא"ל, דְּכָל אֱלֹהִים אֲחֵרִים אינון לְאָחוֹר, וּבְגִין דְּלָא יִסְתַּכְּלוּן בִּשְׁכִינְתָּא דְאִיהִי לְמַעְרָב דְּאִיהוּ אָחוֹר, שַׁוִּי לָהּ בִּימִינָא, וּבְגִין דָּא אִסּוּר לְצַלָּאָה לְמַעְרָב דְּאִיהוּ אָחוֹר, בְּגִין דְּתַמָּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְתַמָּן סַם הַמָּוֶת שַׁבְּתַא"י, וּבְגִין דַּהֲוַת בְּקַדְמֵיתָא לְמַעְרָב וְחָזְרַת לִימִינָא, שָׁאֲלִין עָלָהּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים שַׁבְּתַא"י אֵ"י שַׁבָּ"ת, שַׁבְּתַא"י אַתְוָון דִּילֵיהּ אֵי שַׁבָּת.

וְנִקְרָאת הַשִּׁדְרָה אָחוֹר מִצַּד הַלְּבָנָה, וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרֵאת קֶדֶם, וְסוֹד הַדָּבָר - אָחוֹר וְקֶדֶם צַרְתָּנִי, וּבַגָּלוּת הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. מִי הָאוֹיֵב? זֶה סמא"ל, שֶׁכָּל אֱלֹהִים אֲחֵרִים הֵם לְאָחוֹר, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ בַּשְּׁכִינָה שֶׁהִיא לְמַעְרָב, שֶׁהוּא אָחוֹר, שָׂם אוֹתָהּ בִּימִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ אָסוּר לְהִתְפַּלֵּל לַמַּעְרָב, שֶׁהוּא אָחוֹר, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְשָׁם סַם הַמָּוֶת שַׁבְּתַא"י, וּמִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה בָּרִאשׁוֹנָה לְמַעְרָב וְחָזְרָה לְיָמִין, שׁוֹאֲלִים עָלֶיהָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים שַׁבְּתַא"י, אֵ"י שַׁבָּ"ת, שַׁבְּתַא"י - הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלּוֹ אֵי שַׁבָּת.

דף נז.

וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁנּוֹת לָהּ אֲתַר וּשְׁמָא וְעוֹבָדָא, וְדָא אִיהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ אוֹיֵב דְּאִיהוּ סמא"ל, וְדָא אִיהוּ הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ וכו', אִם זָכָאן (דף נז ע"א) לְנָטְרָא שַׁבָּת, צָרִיךְ לְשַׁנּוֹיֵי לֵיהּ מִיּוֹמִין דְּחוֹלָא בִּלְבוּשִׁין וּמֵיכְלִין דְּאִינּוּן עֹנֶג שַׁבָּת, דְּאִם הֲוָה רָגִיל לְמֵיכַל תְּרֵי סְעוּדוֹת בְּיוֹמָא דְחוֹלָא, בְּשַׁבָּת אָכִיל תְּלַת, דִּכְתִיב (שמות טז כה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם, כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוה"ה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאוּהוּ בַּשָּׂדֶה, וּבְכֹלָּא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בְּשַׁבָּת תּוֹסֶפֶת, דְּאִם הֲוָה רָגִיל לְמֵיכַל בְּיוֹמָא דְחוֹלָא נַהֲמָא וְחַמְרָא, יוֹסִיף בְּשַׁבָּת בִּשְׂרָא, דָּא תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת.

וּצְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁנּוֹת לָהּ מָקוֹם וְשֵׁם וּמַעֲשֶׂה, וְזֶה שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי הַמַּעֲשֶׂה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַכִּיר בּוֹ הָאוֹיֵב שֶׁהוּא סמא"ל, וְזֶהוּ הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ וְכוּ'. אִם זוֹכִים לִשְׁמֹר שַׁבָּת, צָרִיךְ לְשַׁנּוֹתוֹ מִימוֹת הַחֹל בִּלְבוּשִׁים וּמַאֲכָלִים שֶׁהֵם עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁאִם הָיָה רָגִיל לֶאֱכֹל שְׁתֵּי סְעוּדוֹת בְּיוֹם חֹל, בְּשַׁבָּת אוֹכֵל שָׁלֹשׁ, שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה', הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה, וּבְכֹל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת תּוֹסֶפֶת, שֶׁאִם הָיָה רָגִיל לֶאֱכֹל בְּיוֹם חֹל לֶחֶם וְיַיִן, יוֹסִיף בְּשַׁבָּת בָּשָׂר, זוֹ תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת.

שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, דְּאִם הֲוָה רָגִיל לְמֶעֱבַד עוֹבָדָא בְּחוֹל, לָא יַעֲבִיד בְּשַׁבָּת, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם כ ט) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבוֹד וכו', שִׁנּוּי הַשֵּׁם לְכָל יוֹמָא קָאמַר לֵיהּ מַעֲשֶׂה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל מו א) שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּלְיוֹם הַשְּׁבִיעִי קָאמַר לֵיהּ שַׁבָּת, דְּאִיהוּ הַשְּׁבָתַת מַעֲשֶׂה, בִּיטוּלָא דְעוֹבָדָא, שִׁנּוּי מָקוֹם, אִם הוּא רָגִיל לְאוֹקָדָא נוּרָא בְּחוֹלָא, דְּיִשְׁנֵי וְלָא יוֹקִיד לֵיהּ בְּשַׁבַּתָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם לה ג) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה - שֶׁאִם הָיָה רָגִיל לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה בְּחֹל, לֹא יַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְכוּ'. שִׁנּוּי הַשֵּׁם - לְכָל יוֹם קוֹרֵא לוֹ מַעֲשֶׂה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְלַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הוּא קוֹרֵא

לוֹ שַׁבָּת, שֶׁהוּא הַשְׁבָּתַת מַעֲשֶׂה, בְּטוּל הַמַּעֲשֶׂה. שְׁנוּי מָקוֹם - אִם הוּא רָגִיל לְהַבְעִיר אֵשׁ בַּחֹל, שֶׁיְּשַׁנֶּה וְלֹא יַבְעִיר אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

וְעוֹד אִית שְׁינּוּי, דְּצָרִיךְ לְשַׁנּוֹת מֵעַבְדָּא לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּלָא יְהוֹן שָׁוִין, דְּמַטְרוֹנִיתָא אִיהִי מְקוֹמוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת לְמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (אסתר ב ט) וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת נַעֲרוֹתֶיהָ, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּאִשְׁתַּנֵּי יוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא מִיּוֹמָא דְּחוֹל דְּשָׁלְטָא בֵּיהּ עַבְדָּא דְּמַלְכָּא.

וְעוֹד יֵשׁ שְׁנּוּי, שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁנּוֹת מַעֲבָד לִגְבִירָה, שֶׁלֹּא יִהְיוּ שָׁוִים, שֶׁגְּבִירָה הִיא מְקוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת לְמַלְכָּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת נַעֲרוֹתֶיהָ, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה יוֹם הַשַּׁבָּת מִיּוֹם שֶׁל חֹל שֶׁשּׁוֹלֵט בּוֹ הָעֶבֶד שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

וְעוֹד מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם מוֹשַׁב דִּבֵּר נַשׁ אִיהוּ מָקוֹם דִּילֵיהּ, וְעוֹד שְׁנּוּי מָקוֹם, לְתַקְּנָא בֵּיתָא בְּשַׁבַּתָּא תּוֹסֶפֶת מִבַּחוֹל, וְעוֹד שְׁנּוּי מַעֲשֶׂה אִם הוּא עָצִיב בְּחוֹלָא, דִּיהֵא חָדֵי בְּשַׁבַּתָּא, וְאִם אִית לֵיהּ קְטָטָה בְּחוֹלָא עִם בַּר נַשׁ אוֹ עִם אִתְּתֵיהּ, דִּיהֵא לֵיהּ שְׁלָמָא עִמָּהּ בְּשַׁבַּתָּא, וּבְדָא לֵית רְשׁוּ לְקָרְבָא לְסַם הַמָּוֶת חָלָלָה, וּלְבַעְלָהּ דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר חִלּוּל שַׁבָּת, (לית לון רשו לקרבא), וּבְגִין דָּא אָמְרוּ קַדְמָאֵי, אִם יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְקַיְּימִין שַׁבָּת אַחַת כְּהִלְכָתָהּ (נ"א שתי שבתות כהלכתן), מִיָּד הֲווֹ נִגְאָלִין.

וְעוֹד מִשְׁבְּתֵיכֶם, מוֹשַׁב שֶׁל אָדָם הוּא הַמָּקוֹם שֶׁלּוֹ. וְעוֹד שְׁנּוּי מָקוֹם - לְתַקֵּן אֶת הַבַּיִת בְּשַׁבָּת תּוֹסֶפֶת מִבַּחֹל. וְעוֹד שְׁנּוּי מַעֲשֶׂה - אִם הוּא עָצוּב בַּחֹל, שֶׁיִּהְיֶה שָׂמֵחַ בְּשַׁבָּת, וְאִם יֵשׁ לוֹ קְטָטָה בַּחֹל עִם אָדָם אוֹ עִם אִשְׁתּוֹ, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם עִמָּהּ בְּשַׁבָּת, וּבָזֶה אֵין רְשׁוּת לְקָרֵב לְסַם הַמָּוֶת חָלָלָה, וּלְבַעְלָהּ שֶׁהוּא אֵל אַחֵר חִלּוּל שַׁבָּת, (אין להם רשות להתקרב), וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ הַקַּדְמוֹנִים, אִם יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְקַיְּמִים שַׁבָּת אַחַת כְּהִלְכָתָהּ (שתי שבתות כהלכתן), מִיָּד הָיוּ נִגְאָלִים.

וְכָךְ צָרִיךְ לְשַׁנּוֹתֵי בְּנַר דָּלוּק, וּבְמִטָּה מוּצַעַת, וּבְפָתוֹרָא, כְּגַוְונָא דָּא אִם הֲוָה רָגִיל בְּיוֹמֵי דְּחוֹל לְאַדְלָקָא שְׁרָגָא בִּפְתִילָה חַד יוֹסִיף בְּשַׁבָּת תְּנֵיינָא, וּבְפָתוֹרָא אִם רָגִיל לְבָרְכָא הַמּוֹצִיא עַל נַהֲמָא חֲדָא, בְּשַׁבָּת יוֹסִיף תְּנֵיינָא, דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּלֶחֶם מִשְׁנֶה, מִטָּה הָא אִתְּמַר דְּאִם הֲוָה רָגִיל לְשַׁמֵּשׁ בְּיוֹמָא דְּחוֹלָא בְּקָטָטָה עִם אִתְּתֵיהּ וּבְפֻרוּדָא, לָא יְזַדְּוֵוג לְאִתְּתֵיהּ בְּשַׁבַּתָּא אֶלָּא בִּשְׁלָמָא, וּבְגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עוֹנָתָן מֹלֵיל שַׁבָּת לְלֵיל שַׁבָּת, וְצָרִיךְ לְשַׁנּוֹיֵי שַׁבָּת מִיּוֹמָא דְּחוֹלָא בְּכֹלָּא, וְאִם אִית לוֹן שְׁלָמָא בְּכָל שִׁית יוֹמִין דְּחוֹלָא, יַעַבְדוּן תּוֹסֶפֶת בְּשַׁבַּתָּא בְּפִיּוּסָא דָּא לְדָא בִּרְחִימוּ סַגִּי, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, דְּאִתְּמַר לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא (שיר ה ב) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, בְּתוֹסֶפֶת מִלִּין דְּפִיּוּסָא, כְּגַוְונָא דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְפַיְּיסָא לְאִתְּתֵיהּ בְּשַׁבָּת בְּתוֹסֶפֶת מִלִּין דְּפִיּוּסָא.

וְכָךְ צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת בְּנַר דּוֹלֵק וּבְמִטָּה מֻצַּעַת וּבְשֻׁלְחָן, כְּמוֹ זֶה: אִם הָיָה רָגִיל בִּימֵי הַחֹל לְהַדְלִיק נֵר עִם פְּתִילָה אַחַת, יוֹסִיף בְּשַׁבָּת שְׁנִיָּה. וּבַשֻּׁלְחָן, אִם רָגִיל לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא עַל לֶחֶם אֶחָד, בְּשַׁבָּת יוֹסִיף שֵׁנִי, שֶׁהֵם כְּמוֹ שֶׁלֶּחֶם מִשְׁנֶה. מִטָּה, הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁאִם הָיָה רָגִיל לְשַׁמֵּשׁ בְּיוֹם חֹל בְּקָטָטָה עִם אִשְׁתּוֹ וּבְפֻרוּד,

לֹא יְזַדֵּוֵג עִם אִשְׁתּוֹ בְּשַׁבָּת אֶלָּא בְּשֶׁלּוֹם, וּמִשּׁוּם זֶה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עוֹנָתָן מֵלֵיל שַׁבָּת לְלֵיל שַׁבָּת, וְצָרִיךְ לְשַׁנּוֹת שַׁבָּת מִיּוֹם חֹל בַּכֹּל, וְאִם יֵשׁ לָהֶם שָׁלוֹם בְּכָל שִׁשָּׁת יְמוֹת הַחֹל, יַעֲשׂוּ תוֹסֶפֶת בְּשַׁבָּת בְּפִיּוּט זֶה לְזוֹ בְּאַהֲבָה רַבָּה, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר לַשֹּׁכִינָה פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, בְּתוֹסֶפֶת דִּבְרֵי פִּיּוּט, כְּמוֹ זֶה צָרִיךְ אָדָם לְפַיֵּס אֶת אִשְׁתּוֹ בְּשַׁבָּת בְּתוֹסֶפֶת דִּבְרֵי פִּיּוּט.

וּבְזִמְנָא דְּאֱלֹהִים אֲחֵרִים חֲזָיִין בְּשַׁבָּת שְׁנוּיָיא בְּכֹלָּא, לֵית לוֹן רְשׁוּ לְקָרְבָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, בְּגִין דְּקֻדְשָׁא הִיא לְכֹם מְחַלֶּלֶיהָ מוֹת יוּמָת, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּקָרְבָּן (ויקרא יט ג) אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹורוּ וְגוֹמֵר, וּבְאֵלֵּין תּוֹסֶפֶת אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא מוּסַף שַׁבָּת, וְכַד מִתְרַחֲקִין מִינָהּ כָּל דַּרְגִּין דְּחוֹל, וְלָא אִית רְשׁוּ נוּכְרָאָה בְּשַׁבָּת, לְאַעְלָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אִיהִי אִתְקְרִיאַת קְדוּשָׁה דִּילֵיהּ, וְכַד מְבָרְכִין לָהּ בִּבְרָכַת מָזוֹנָא אִתְקְרִיאַת בְּרָכָה דִּילֵיהּ, וּבְתַרְוַיְיהוּ אִיהִי יְחוּד דִּילֵיהּ, כֻּלָּה דִּילֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִיהִי שַׁבָּת שְׁקוּלָה כְּכָל אוֹרַיְיתָא.

וּבְזִמַּן שֶׁאֱלֹהִים אֲחֵרִים רוֹאִים בְּשַׁבָּת שְׁנוּי בַּכֹּל, אֵין לָהֶם רְשׁוּת לְקָרֵב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, מִשּׁוּם שֶׁקֹּדֶשׁ הִיא לָכֶם מְחַלֶּלֶיהָ מוֹת יוּמָת, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בַּכָּתוּב אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וְגוֹמֵר, וּבַתּוֹסָפוֹת הַלָּלוּ נִקְרֵאת הַשְּׁכִינָה מוּסַף שַׁבָּת, וּכְשֶׁמִּתְרַחֲקִים מִמֶּנָּה כָּל דַּרְגּוֹת הַחֹל, וְאֵין רְשׁוּת זָרָה בְּשַׁבָּת לְהִכָּנֵס בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, הִיא נִקְרֵאת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, וּכְשֶׁמְּבָרְכִים אוֹתָהּ בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן, נִקְרֵאת בְּרָכָה שֶׁלּוֹ, וּבִשְׁנֵיהֶם הִיא הַיִּחוּד שֶׁלּוֹ, הַכֹּלָּה שֶׁלּוֹ. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, הַשַּׁבָּת הִיא שְׁקוּלָה לְכָל הַתּוֹרָה.

דף נז:

וּשְׁרָגָא אִיהִי דְּיוֹקְנָא דְּמַנָּרְתָּא, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לִימִינָא, וַעֲלָהּ אִתְמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּפָתוֹרָא דְּשַׁבָּת צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לִשְׂמָאלָא, וְעָלָהּ אִתְמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, מִטָּה בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם, וְשַׁבָּת אִיהוּ אוֹת בְּרִית מִילָה, אוֹת דִּתְפִלִּין, מָאן דְּמַחֵלֵל דָּא כְּאִלּוּ מְחַלֵּל דָּא, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא לְקֶבֶל זְכוֹר, תְּפִלִּין דְּיָד לְקֶבֶל שָׁמוֹר, מָה רְשׁוּת הָרַבִּים אִיהוּ חִלּוּל שַׁבָּת, אוּף הָכִי אוֹת בְּרִית אִיהִי חִלּוּל דִּילֵיהּ זוֹנָה, וְדָא רְשׁוּ נוּכְרָאָה, לֵית פִּקּוּדָא דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה דִּלָּא (דף נז ע"ב) אִשְׁתַּכַּח בְּשַׁבָּת, וּבְגִין דָּא שַׁבָּת הִיא שְׁקוּלָה כְּכָל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ.

וְהַנֵּר הוּא צוּרַת הַמְּנוֹרָה, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לִימִין, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וְשֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת צָרִיךְ לִהְיוֹת לִשְׂמֹאל, וְעָלָיו נֶאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. הַמִּטָּה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וְשַׁבָּת הִיא אוֹת בְּרִית מִילָה, אוֹת הַתְּפִלִּין, מִי שֶׁמְּחַלֵּל אֶת זֶה כְּאִלּוּ מְחַלֵּל אֶת זֶה. תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ כְּנֶגֶד זָכוֹר, תְּפִלִּין שֶׁל יָד כְּנֶגֶד שָׁמוֹר, מָה רְשׁוּת הָרַבִּים הוּא חִלּוּל שַׁבָּת, אַף כָּךְ אוֹת בְּרִית הִיא חִלּוּל שֶׁלּוֹ זוֹנָה, וְזוֹ רְשׁוּת נָכְרִיָּה, אֵין מִצְוַת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא נִמְצֵאת בְּשַׁבָּת, וּמִשּׁוּם זֶה, הַשַּׁבָּת הִיא שְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ.

וְכֵן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְקְרִיאַת שׁוֹפָר, מִסְּטָרָא דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי שׁוֹפָר גָּדוֹל, תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵירוּתֵנוּ, תְּקַע שׁוֹפָר אִיהוּ לָשׁוֹן תְּקִיעָה דְּוַדַּאי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי

תְּקִיעָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִסְטָרָא דִימִינָא, וְאִתְקְרִיאַת שְׁבָרִים דִּילֵיהּ מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, וְאִתְקְרִיאַת תְּרוּעָה דִילֵיהּ מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְאִיהוּ דַעַת, וּבְגִין דָּא אִתְמַר (תהלים פט טז) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יוֹדְעֵי בְדַעַת, דְאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ג כ) בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ, וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ (שם כד ד), אִיהִי שׁוֹפָר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבְזִמְנָא דְהִיא סָלְקָא לְגַבֵּיהּ בְּתִלַּת קִטְרִין אִלֵּין, אִתְמַר בֵּיהּ (שמות יט יט) וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד, הוֹלֵךְ בַּתְּקִיעָה, וְחָזֵק בַּשְּׁבָרִים, מְאֹד בַּתְּרוּעָה.

וְכֵן שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת שׁוֹפָר מִצַּד הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא שׁוֹפָר גָּדוֹל, תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ, תְּקַע שׁוֹפָר שֶׁהוּא לְשׁוֹן תְּקִיעָה, שֶׁוַּדַּאי שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא תְּקִיעָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִצַּד הַיָּמִין, וְנִקְרֵאת שְׁבָרִים שֶׁלּוֹ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְנִקְרֵאת תְּרוּעָה שֶׁלּוֹ מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא דַעַת, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יוֹדְעֵי בְדַעַת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ, הִיא שׁוֹפָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבִזְמַן שֶׁהִיא עוֹלָה אֵלָיו בִּשְׁלֹשֶׁת הַקִּשְׁרִים הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בּוֹ וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד, הוֹלֵךְ בַּתְּקִיעָה, וְחָזֵק בַּשְּׁבָרִים, מְאֹד בַּתְּרוּעָה.

וְאֵיהִי יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְכַד אִתְקַשְּׁטַת קֻדְשָׁא בְּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין דְּאִינּוּן לְבוּשֵׁי כַּפָּרָה, אִתְקְרִיאַת צִיץ דִּילֵיהּ, מִצְנֶפֶת דִּילֵיהּ, אַבְנֵט דִּילֵיהּ, אִיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן מִסְטָרָא דִימִינָא, וּמֵאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב מִסְטָרָא דִשְׂמָאלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִתְקַשְּׁטַת בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין דְּכַפָּרָה אִתְמַר בָּהּ (אסתר ה א) וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, וּבְהוֹן עָאלַת לְפָנַי וְלִפְנִים, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וַתַּעֲמוֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית, וּבְהוֹן נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו, וְרָזָא דְמִלָּה וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וּמֵיָּד אדנ"י שְׁמָעָה אדנ"י סְלָחָה אדנ"י הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר (דניאל ט יט).

וְהִיא יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּכְשֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת לְפָנָיו בִּלְבוּשִׁים יָפִים, שֶׁהֵם לְבוּשֵׁי כַּפָּרָה, הִיא נִקְרֵאת הַצִּיץ שֶׁלּוֹ, הַמִּצְנֶפֶת שֶׁלּוֹ, הָאַבְנֵט שֶׁלּוֹ. הִיא כְּלוּלָה מֵאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן מִצַּד הַיָּמִין, וּמֵאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב מִצַּד הַשְּׂמֹאל. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת בַּלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ שֶׁל כַּפָּרָה, נֶאֱמַר בָּהּ וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, וּבָהֶם נִכְנֶסֶת לִפְנֵי וְלִפְנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית, וּבָהֶם נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו, וְסוֹד הַדָּבָר - וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וּמֵיָּד אדנ"י שְׁמָעָה אדנ"י סְלָחָה אדנ"י הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר.

פּוּרִים אִתְקְרִיאַת עַל שֵׁם יוֹם הַכִּפּוּרִים, דַּעֲתִידִין לְאִתְעַנָּגָא בֵּיהּ, וּלְשַׁנּוּיֵי לֵיהּ מֵעִנּוּי לְעֹנֶג, וּמַה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אָסוּר בֵּיהּ נְעִילַת הַסַּנְדָּל, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בָּהּ (שיר ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְעִנּוּגָא וְחֶדְוָה וְכַמָּה טָבִין מְזוּמָנִין לְגַבָּהּ, וְדָא יְהֵא בְּזִמְנָא דְפוּרְקָנָא בַּעֲגָלָא.

פּוּרִים נִקְרֵאת עַל שֵׁם יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁעֲתִידִים לְהִתְעַנֵּג בּוֹ, וּלְשַׁנּוֹת אוֹתוֹ מֵעִנּוּי לְעֹנֶג, וּמַה שֶּׁהִיא שְׁכִינָה אָסוּר בּוֹ נְעִילַת הַסַּנְדָּל, בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בָּהּ מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְעֹנֶג וְשִׂמְחָה, וְכַמָּה טוֹבוֹת מְזֻמָּנוֹת אֵלֶיהָ, וְזֶה יִהְיֶה בִּזְמַן הַגְּאֻלָּה בִּמְהֵרָה.

וּמָאן גָּרַם עִנּוּי לִשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, אֶלָּא רָזָא דְמִלָּה וּבְכֵן אָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כַדָּת (אסתר ד טז), בְּגִין דְּעָאלַת בְּלָא בַּעְלָהּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, דְּבַטִּילוּ בָּהּ אוֹרַיְיתָא, וְדָא גָּרַם אִבּוּדָא דְבֵית רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (אסתר ד טז) וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי, וְעִם כָּל דָּא אַף עַל גַּב דְּעָאלַת בְּלָא בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ דִבְרֵי תוֹרָה, עִם כָּל דָּא עָאלַת בַּאֲהָנָן, דְּאִינּוּן שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וְיוֹם דְּאִתְעַנַּת בְּהוֹן, וְאִינּוּן סַהֲדִין דְּעוֹלֵימְתָּא עָאלַת בֵּיהּ לְמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ב יג) וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, נַעֲרָה וַדַּאי בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, נַעֲרָה וַדַּאי לָאו בְּעִנּוּיָא דְּעָאלַת בְּלָא בַּעְלָהּ, וּכְמָה דְּבַעְרֵב הִיא בָאָה נַעֲרָה בְּתוּלָה וַדַּאי, הָכִי נַמִּי בַּבֹּקֶר הִיא שָׁבָה נַעֲרָה בְּתוּלָה וַדַּאי, וּבָהּ עֶרֶב וּבָהּ בֹּקֶר פַּעֲמַיִם קוֹרִין לְיִשְׂרָאֵל בַּעְלָהּ, וְסַהֲדִין עָלָהּ דְּלָא חֲלִיפַת לֵיהּ הִיא וּבְנָהָא בְּאָחֳרָא, וּבְגִין דָּא יִשְׂרָאֵל אָמְרִין בְּכָל יוֹמָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, שְׁמַ"ע אֶחָ"ד, שֵׁ"ם אָ"ח עֵ"ד, אָ"ח נָטִיר לָהּ, בְּגִין דְּאָח לְצָרָה יִוָּלֵד (משלי יז יז), וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים לב ז) אַתָּה סֵתֶר לִי, בָּרוּךְ אַתָּה בְּבוֹאֶךָ (דברים כח ו), יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ (בראשית מט כח), בְּגִין דְּבֵיהּ יהו"ה וּבֵיהּ ד', בֵּיהּ אִיהִי נְטִירָא.

וּמִי גָּרַם עִנּוּי לַשְׁכִינָה בַּגָּלוּת? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר, וּבְכֵן אָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כַדָּת, מִשּׁוּם שֶׁנִּכְנֶסֶת בְּלִי בַּעְלָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, שֶׁבִּטְלוּ בָהּ תּוֹרָה, וְזֶה גָּרַם אֲבָדָן שֶׁל בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי. וְעִם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שֶׁנִּכְנְסָה בְּלִי בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא דִבְרֵי תוֹרָה, עִם כָּל זֶה נִכְנְסָה עִם הָאָבוֹת, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וְיוֹם שֶׁהִתְעַנְּתָה בָהֶם, וְהֵם עֵדִים שֶׁהַעֲלָמָה נִכְנְסָה עִמּוֹ לַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, נַעֲרָה וַדַּאי בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, שֶׁאִישׁ לֹא יָדְעָה אֶלָּא בַּעְלָהּ, וּכְמוֹ שֶׁבָּעֶרֶב הִיא בָאָה נַעֲרָה בְּתוּלָה וַדַּאי, כָּךְ גַּם בַּבֹּקֶר הִיא שָׁבָה נַעֲרָה בְּתוּלָה וַדַּאי, וּבָהּ עֶרֶב וּבֹקֶר פַּעֲמַיִם קוֹרִין לְיִשְׂרָאֵל בַּעְלָהּ, וּמְעִידִים עָלֶיהָ שֶׁלֹּא הֶחֱלִיפָה אוֹתוֹ הִיא וּבָנֶיהָ בְּאַחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד, שְׁמַ"ע אֶחָ"ד, שֵׁ"ם אָ"ח עֵ"ד, אָ"ח שׁוֹמֵר אוֹתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁאָח לְצָרָה יִוָּלֵד, וְעָלָיו נֶאֱמַר אַתָּה סֵתֶר לִי, בָּרוּךְ אַתָּה בְּבוֹאֶךָ, יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ, מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ יהו"ה וּבוֹ ד', בּוֹ הִיא שְׁמוּרָה.

דף נח.

וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (אסתר ב ז) וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה, הוּא אוּמָן דִּילָהּ וְאִיהִי אֱמוּנָה דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְמַר (שם כ) כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ, וְלָא נָגַע בָּהּ נוּכְרָאָה דְּאִיהוּ אֲחַשְׁוֵרוֹ"שׁ, בְּגִין דְּאָח עִמָּהּ וַדַּאי, וְאִיהוּ סָתִיר לָהּ מִנַּיהּ, בְּמַאי סָתִיר לָהּ מִנַּיהּ בַּנְּקוּדָה דְּאִיהִי קוֹצָא דְּאָת ד' מִן אֶחָד, א"ח נָטִיר ד', דְּלָא יִתְקָרִיב לְגַבָּהּ אַחֵר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי אוֹת בְּרִית, דְּבָהּ אִשְׁתַּלִּים א"ח לְעָשֵׂר, וּבָהּ אִתְעֲבִיד י', וּמָאן דְּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה גָּרִים לְאִסְתַּלָּקָא מִנַּיהּ (דף נח ע"א) שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי יְחוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְשַׁלִּיט עָלֵיהּ ש"ד דְּאִיהוּ אַחֵר.

וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה, הוּא אוֹמֵן שֶׁלָּהּ וְהִיא אֱמוּנָה שֶׁלּוֹ, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאֶמְנָה אִתּוֹ, וְלֹא נָגַע בָּהּ הַנְּכְרִי שֶׁהוּא אֲחַשְׁוֵרוֹ"ש, מִשּׁוּם שֶׁאָח עִמָּהּ וַדַּאי, וְהוּא הִסְתִּיר אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ. בַּמֶּה הִסְתִּיר אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ? בַּנְּקֻדָּה שֶׁהִיא הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' מִן אֶחָד, א"ח שׁוֹמֵר ד' שֶׁלֹּא יִקְרַב אַחֵר אֲלֵיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא אוֹת בְּרִית, שֶׁבָּהּ נִשְׁתַּלֵּם א"ח לְעָשֶׂר, וּבָהּ נַעֲשֶׂה י', וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה, גּוֹרֵם שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹלֵט עָלָיו ש"ד שֶׁהוּא אַחֵר.

וַדַּאי י' דְּשַׁדַּי, אִיהִי קוֹצָא מִן ד' דְּאֶחָד, וְאִם מְשַׁקֵּר אַעֲבַר קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד וְאִשְׁתְּאַר אַחֵר, וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (שמות לד יד) לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר וְגוֹמֵר, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּשָׁלְטָא עַל בַּר נַשׁ שֵׁד דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, אִיהוּ מִשְׁתַּעְבֵּד בֵּיהּ בְּכָל מִינֵי עִנּוּיִין, וְחוֹבָא דָּא גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל לְאִשְׁתַּעְבָּדָא בְּהוֹן אוּמִין דְּעָלְמָא.

וַדַּאי י' שֶׁל שַׁדַּי, הִיא קוֹץ מִן ד' שֶׁל אֶחָד, וְאִם מְשַׁקֵּר, הֶעֱבִיר קוֹץ מִן ד' מִן אֶחָד וְנִשְׁאָר אַחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַכָּתוּב לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר וְגוֹמֵר, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁשּׁוֹלֵט עַל אָדָם שֵׁד שֶׁהוּא אֵל אַחֵר, הוּא מִשְׁתַּעְבֵּד בּוֹ בְּכָל מִינֵי עִנּוּיִים, וְחֵטְא זֶה גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׁתַּעְבְּדוּ בָהֶם אֻמּוֹת הָעוֹלָם.

וּמָאן דְּנָטִיר אוֹת בְּרִית בְּכָל אֲתַר דְּאִיהִי, בֵּין בִּבְרִית מִילָה, בֵּין בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לֵיהּ בְּגִינֵהּ בְּכָל אֲתַר, וּמְכַסֵּי עֲלוֹי מִשָּׁנְאוֹי, כְּגַוְונָא דְמִשָּׁה דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים צא א) בְּצֵל שַׁדַּ"י יִתְלוֹנָן, וּכְגַוְונָא דְּאֶסְתֵּר דְּסִתִּיר לָהּ מֵאֲחַשְׁוֵרוֹ"שׁ דְּאִיהוּ עֶרְלוֹטָא, וְ שַׁוִּיבָ אַתְרֵיהּשֵׁנִית (נ"אשדית) בִּדְיוֹקְנָ אִדֵילָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (אסתר ב יג) כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר וְגוֹמֵר, בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי, וְאִיהוּ נָטִיר לָהּ מֵהָמָן הָרָשָׁע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לב ז) מִצַּר תִּצָּרֵנִי, דְּאִיהוּ צַר וְאוֹיֵב.

וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹת הַבְּרִית בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, בֵּין בִּבְרִית מִילָה בֵּין בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בְּגִלְלָהּ בְּכָל מָקוֹם, וּמְכַסֶּה עָלָיו מִשּׂוֹנְאָיו, כְּמוֹ שֶׁמְּשֶׁה נֶאֱמַר בּוֹ בְּצֵל שַׁדַּ"י יִתְלוֹנָן, וּכְמוֹ שֶׁאֶסְתֵּר שֶׁהִסְתִּיר אוֹתָהּ מֵאֲחַשְׁוֵרוֹ"שׁ שֶׁהוּא עֶרֶל וְטָמֵא, וְשָׂם בִּמְקוֹמָהּ שֵׁנִית (שדית) בַּדְּמוּת שֶׁלָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר וְגוֹמֵר, בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי, וְהוּא שָׁמַר אוֹתָהּ מֵהָמָן הָרָשָׁע. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִצַּר תִּצָּרֵנִי, שֶׁהוּא צַר וְאוֹיֵב.

וּבְגִין הַאי קְנָאָה דְכַסֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹת דִּילֵיהּ עַל אֶסְתֵּר, דְּאִיהִי קְדוּשָׁה דִילֵיהּ, דְּלָא אִיהִי קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, אִתְלַבְּשׁוּ עֲשָׂרָה כִּתְרִין תַּתְּאִין בַּעֲשָׂרָה בְּנִין דְּהָמָן, דְּתַמָּן אֵל אַחֵר, דְּהָמָן אָמַר וַעֲשָׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל וְגוֹמֵר (אסתר ג ט), וְכֹלָּא לְנָטְלָא נוּקְמָא מֵאֶסְתֵּר וְאוּמָתָהּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם ה א) וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַר לוֹן בִּידָהָא וּבִידָא דְאוּמָתָהּ, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ (שם ט כה), וְאִיהוּ עָבַד עֵץ גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל נוּקְמָא מִנֵּיהּ וּמִבָּנוֹי בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּמַחֲאַת לְמִצְרָאֵי חֲמִשִּׁים מַכּוֹת.

וּמִשּׁוּם הַקְּנָאָה הַזּוֹ שֶׁכָּסָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאוֹת שֶׁלּוֹ עַל אָסְתֵּר, שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, שֶׁאֵין הַקְּדֻשָּׁה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, הִתְלַבְּשׁוּ עֲשָׂרָה כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים בַּעֲשָׂרָה בָנִים שֶׁל הָמָן, שֶׁשָּׁם אֵל אַחֵר, שֶׁהָמָן אָמַר וַעֲשָׂרֶת אַלְפִּים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקֹל וְגוֹמֵר, וְהַכֹּל לִטֹּל נְקָמָה מֵאֶסְתֵּר וְאֶמְתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָסַר אוֹתָם בְּיָדָיו וּבְיַד אֶמְתָהּ, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ, וְהוּא עָשָׂה עֵץ גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַל מִמֶּנּוּ נְקָמָה וּמִבָּנָיו בַּשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִכְתָּה אֶת הַמִּצְרִים חֲמִשִּׁים מַכּוֹת.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת צְדָקָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעַל צְדָקָה, וּבְגָלוּתָא אִיהִי עֲנָיָה, וּבָנָהָא עֲנִיִּים, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּבְיָכוֹל אִיהוּ עָנִי כַּד אִיהוּ בַּר מֵאַתְרֵיהּ, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (ישעיה לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה וכו', וּבְאַן אָתַר אִיהוּ עָנִי וְאִיהִי עֲנָיָה בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ בְּרִית, וּבְגִין דְּחָאבוּ בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אִיהוּ נָהָר יֶחְרַב וְיִבַּשׁ (איוב יד יא) בְּבֵית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בֵּיהּ חֲרֵבָה וִיבֵשָׁה, בְּגִין דְּאִינּוּן גְּרָמֵי דְּיִתְכַּנְּשׁוּן מִנֵּיהּ מַיִן עִלָּאִין, וּשְׁכִינְתָּא אִשְׁתְּאַרַת יְבֵשָׁה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וְעוֹד, שְׁכִינָה נִקְרֵאת צְדָקָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּעַל צְדָקָה, וּבַגָּלוּת הִיא עֲנִיָּה וּבָנֶיהָ עֲנִיִּים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּבְיָכוֹל הוּא עָנִי, כְּשֶׁהוּא מְחוּץ לִמְקוֹמוֹ, וּבְגָלְלָהּ נֶאֱמַר הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חָצָה וְכוּ', וּבְאֵיזֶה מָקוֹם הוּא עָנִי וְהִיא עֲנִיָּה? בַּצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּרִית, וּמִשּׁוּם שֶׁחָטְאוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, הַנָּהָר הַהוּא יֶחֱרַב וְיִבַּשׁ בְּבֵית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, וְהַשְּׁכִינָה בּוֹ הִיא חֲרֵבָה וִיבֵשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁהֵן גְּרָמוּ שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ מִמֶּנּוּ הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים, וְהַשְּׁכִינָה נִשְׁאֶרֶת יְבֵשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וְכָל מָאן דְּעָבִיד צְדָקָה בְּמִסְכְּנָא גָּרִים הַהוּא נָהָר דְּיִתְמַשַּׁךְ מֵעֵדֶן דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן דְּאִיהִי ד' דַּלְיָה מִסְכְּנָא, וְעָנִי אִיהוּ יוֹם שַׁבָּת, וּמָאן דְּמַקְיֵים בָּהּ עֹנֶג שַׁבָּת גָּרִים לְאַשְׁקָאָה הַהִיא ד', וְהַהוּא עָנִי אִתְּמַלֵּי וְאִתְקְרֵי נָהָר, וּמָאן דְּאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶעֱבַד עֹנֶג שַׁבָּת וְלָא עָבִיד, אִתְהַפַּךְ לֵיהּ עֹנֶג לְנֶגַע צָרַעַת, וְחָרִיב בֵּיתֵיהּ וּמָמוֹנֵיהּ, וְכֵן עָנְיָה אִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּעַל פֻּמֵּהּ וַדַּאי, וְאִיהִי קַבָּלָה כַּד מְקַבְּלָא מִבַּעַל צְדָקָה, דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, כַּד אָזְלַת לְגַבֵּיהּ לְקַבָּלָה אִתְקְרִיאַת הֲלָכָה, כַּד מְקַבְּלָא מִנֵּיהּ אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהִי פְּלִינַת מַה דִּיהַבִין לָהּ לְעַבְדִין דִּילָהּ וְלִבְנִין וּלְעוּלְמִין דִּילָהּ, כְּמָה דְּאָתְּ אָמַר (משלי לא טו) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ, וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, מֵהַהוּא דְּמְקַבְּלִין מִינָהּ.

וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה צְדָקָה עִם הֶעָנִי, גּוֹרֵם לְאוֹתוֹ נָהָר שֶׁיִּמְשֹׁךְ מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, שֶׁהִיא דָּלֶ"ת, דַּלְיָה עֲנִיָּה, וְעָנִי הוּא יוֹם שַׁבָּת, וּמִי שֶׁמְּקַיֵּם בָּהּ עֹנֶג שַׁבָּת, גּוֹרֵם לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ הַדָּלֶ"ת, וְאוֹתוֹ עָנִי מִתְמַלֵּא וְנִקְרָא נָהָר, וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת עֹנֶג שַׁבָּת וְלֹא עוֹשֶׂה, מִתְהַפֵּךְ לוֹ עֹנֶג לְנֶגַע צָרַעַת, וּמַחֲרִיב בֵּיתוֹ וּמָמוֹנוֹ, וְכֵן עָנְיָה הִיא הַתּוֹרָה בְּעַל פֶּה וַדַּאי, וְהִיא קַבָּלָה כְּשֶׁמְּקַבֶּלֶת מִבַּעַל צְדָקָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּשֶׁהוֹלֶכֶת אֵלָיו לְקַבָּלָה נִקְרֵאת הֲלָכָה, כְּשֶׁמְּקַבֶּלֶת מִמֶּנּוּ נִקְרֵאת קַבָּלָה, וּבְאוֹתוֹ

זְמַן הִיא מְחַלֶּקֶת מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לָהּ לָעֲבָדִים שֶׁלָּהּ וְלַבָּנִים וְלָעֲלָמִים שֶׁלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ, וּמְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, מֵאוֹתוֹ שֶׁמְּקַבְּלִים מִמֶּנָּה.

דף נח:

בַּעַל קַבָּלָה אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהִי קַבִּילַת מִינֵיהּ, וּבְאָן אֲתַר קַבִּילַת מִנֵּיהּ בִּימִינָא, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, הֲלָכָה אִיהִי מִסְטָרָא דְשָׂמְאלָא, קַבָּלָה (דף נח ע"ב) הִיא מִסְטָרָא דִימִינָא, הֲלָכָה בְשָׂמְאלָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְקַבִּילַת מִנֵּיהּ בִּימִינָא וְנָחֲתָא מַלְיָא לְגַבֵּי צַדִּיק, וּבְגִין דְּא (תהלים לז כה) לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וכו', (ובמאי) וְכַד נָחֲתָא מַלְיָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ ו', נָהָר דְּאִתְמַשַּׁךְ מֵעֵדֶן, ו' עָאל בְּד' וְאִתְעֲבִידַת ה', וּמַה דַּהֲוָה צָדֵק אִתְעֲבִידַת צְדָקָה לְגַבֵּי עָנִי דְּאִיהוּ צַדִּיק.

בַּעַל קַבָּלָה הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהִיא קַבָּלָה מִמֶּנּוּ, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם קַבָּלָה מִמֶּנּוּ? בְּיָמִין, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים. הֲלָכָה הִיא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, קַבָּלָה הִיא מִצַּד הַיָּמִין, הֲלָכָה בִּשְׂמֹאל אֶל בַּעְלָהּ, וּמְקַבֶּלֶת מִמֶּנּוּ בְּיָמִין וְיוֹרֶדֶת מִלְּאָה אֶל הַצַּדִּיק, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְכוּ', (ובמה,) וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת מִלְּאָה אֶל בַּעְלָהּ שֶׁהוּא ו', הַנָּהָר שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵעֵדֶן, ו' נִכְנָס לְד' וְנַעֲשֵׂית ה', וּמַה שֶּׁהָיָה צֶדֶק נַעֲשָׂה צְדָקָה לֶעָנִי שֶׁהוּא צַדִּיק.

וְהַהוּא נָהָר עָלֵיהּ אִתְּמַר שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי יד לד) צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וּמַה דַּהֲוָת צֶדֶק דִּינָא, אִתְעֲבִידַת רַחֲמֵי, וְכָל סְפִירָן עַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ, מֹאזְנֵי צֶדֶק אַבְנֵי צֶדֶק אֵיפַת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק (ויקרא יט לו), כַּד אִתְרַחַק מִינָהּ בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, מֹאזְנֵי צֶדֶק תְּרִין דְּרוֹעִין, אַבְנֵי צֶדֶק תְּרִין סַמְכֵי קְשׁוֹט, הִין צֶדֶק צַדִּיק, וְכַד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מְרַחֵק מִינָהּ אִיהוּ מִשְׁפָּט, וּבֵיהּ כְּתִיב (תהלים עה ח) כִּי אלהי"ם שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, זֶה יַשְׁפִּיל מָאן דְּגָרִים לְאַשְׁפָּלָא לִשְׁכִינְתָּא מֵאַתְרָהָא, וְזֶה יָרִים מָאן דְּגָרִים לְסָלְקָא לָהּ מֵאַתְרָהָא, דְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן אַשְׁפִּילָן לָהּ לְתַתָּא, וְזַכְוָון דִּלְהוֹן סָלְקִין לָהּ לְאַתְרָהָא, הָא זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּעָבִיד זַכְוָון לְסָלְקָא לָהּ לְאַתְרָהָא.

וְעַל אוֹתוֹ הַנָּהָר נֶאֱמַר שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לָעֲנִיִּים, וְעָלָיו נֶאֱמַר צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וּמַה שֶּׁהָיְתָה צֶדֶק דִּין, נַעֲשֵׂית רַחֲמִים, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִקְרְאוּ עַל שְׁמָהּ מֹאזְנֵי צֶדֶק, אַבְנֵי צֶדֶק, אֵיפַת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק, כְּשֶׁהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא רַחֲמִים. מֹאזְנֵי צֶדֶק שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, אַבְנֵי צֶדֶק שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, הִין צֶדֶק צַדִּיק, וּכְשֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מְרַחֵק מִמֶּנָּה, הוּא מִשְׁפָּט, וּבוֹ כָתוּב כִּי אֱלֹהִי"ם שׁוֹפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. זֶה יַשְׁפִּיל - מִי שֶׁגּוֹרֵם לְהַשְׁפִּיל אֶת הַשְּׁכִינָה מִמְּקוֹמָהּ, וְזֶה יָרִים - מִי שֶׁגּוֹרֵם לְהַעֲלוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ, שֶׁחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל מַשְׁפִּילִים אוֹתָהּ לְמַטָּה, וּזְכֻיּוֹתֵיהֶם מַעֲלִים אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ, הֲרֵי צַדִּיק הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכֻיּוֹת לְהַעֲלוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי שִׁלּוּחַ הַקֵּן, מָאן קֵן דִּילָהּ דָּא יְרוּשְׁלַם, וּלְעֵילָּא קֵן דִּילָהּ הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות לד ז) וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה, וְדָא מטטרו"ן, עֲלֵיהּ אִתְּמַר אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בַּמֶּה

דְּאִית בֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ (דברים כב ו), בְּכָל עֵץ דָּא גּוּף וּבְרִית, צַדִּיק אִיהוּ בְּרִית וְאִיהוּ כ"ל, עֵץ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אוֹ עַל הָאָרֶץ דָּא אִימָּא תַּתָּאָה, אֶפְרוֹחִים תְּרֵין דְּרוֹעִין, אוֹ בֵּיצִים תְּרֵין שׁוֹקִין, וְהָאֵם רַבֶּצֶת דָּא אִימָּא עִלָּאָה, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם דָּא אִימָּא תַּתָּאָה אֶת וַדַּאי.

וְעוֹד שְׁכִינָה, הֵיא שִׁלּוּחַ הַקֵּן. מִי הַקֵּן שֶׁלָּהּ? זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, וּלְמַעְלָה הַקֵּן שֶׁלָּהּ, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנִקֵּה לֹא יְנַקֶּה, וְזֶה מטטרו"ן, עָלָיו נֶאֱמַר אַל תִּסְתַּכֵּל בַּקַּנְקַן אֶלָּא בְּמַה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, וְזֶהוּ כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ. בְּכָל עֵץ - זֶה גּוּף וּבְרִית, צַדִּיק הוּא בְּרִית וְהוּא כ"ל, עֵץ - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אוֹ עַל הָאָרֶץ - זוֹ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, הָאֶפְרוֹחִים - שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, אוֹ בֵּיצִים - שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, וְהָאֵם רַבֶּצֶת - זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם - זוֹ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, אֶת וַדַּאי.

שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ח ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וְאִתְּמַר בְּיַעֲקֹב (שם כז ל) וְיָהִי אַךְ יָצֹא יָצָא, לָקֳבֵל שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, וְאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין שְׁנֵי גְּרִישִׁי"ן וְאִינּוּן תְּרֵין תְּרוּכִין, וְדָא אִיהוּ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אִלֵּין שִׁית פִּרְקִין דְּאִינּוּן בַּתְרֵי דְּרוֹעִין, אִשְׁתְּאָרַת ה' ד' בְּלָא ו', מָאן גָּרִים לָהּ תְּרֵי תְּרוּכִין, אֶלָּא בְּגִין דְּעָבְרִין בָּנָהָא עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נ יח) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וְנֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא, כְּנֶגֶד שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, וְהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שְׁנֵי גְּרִישִׁי"ן, וְהֵם שְׁנֵי גְּרוּשִׁים. וְזֶהוּ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֵלּוּ שֵׁשֶׁת הַפְּרָקִים שֶׁהֵם בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, נִשְׁאֶרֶת ה' ד' בְּלִי ו'. מִי גָּרַם לָהּ שְׁנֵי גֵּרוּשִׁין? אֶלָּא בִּגְלַל שֶׁעוֹבְרִים בָּנֶיהָ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ (בראשית ח י) דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מָאן גָּרִים דָּא דְּאִתְתָּרְכַת מִינֵּיהּ, בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל עָבְרוּ עַל אוֹרַיְיתָא, וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים (שם) (נ"א וישלח את היונה ולא יספה שוב), דָּא ז', יוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְּכָלִיל שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וּמָאן גָּרַם דְּאִתְתָּרְכַת מִנֵּיהּ, בְּגִין דְּעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל אוֹת שַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין וְאוֹת בְּרִית.

וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִי גָּרַם זֶה שֶׁהִתְגָּרְשָׁה מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָבְרוּ עַל הַתּוֹרָה. וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים (וישלח את היונה ולא יספה שוב), זֶה ז', יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁכּוֹלֵל שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וּמִי גָּרַם שֶׁהִתְגָּרְשָׁה מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל אוֹת שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים וְאוֹת בְּרִית.

מִסְטָרָא דְּיִצְחָק דְּאִיהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִתְּמַר בֵּיהּ (שם) וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וְדָא עֶרֶב דְּיִצְחָק, וּמִסְטָרָא דְּצַדִּיק אִתְּמַר בָּהּ (שם) וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קָלּוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, וּבְכָל אֲתַר דְּלָא אַשְׁכַּחַת לְתַתָּא דְּיוֹקְנָא דְּבַעְלָהּ בְּאוֹרַיְיתָא, לָא הֲוַת שַׁרְיָא עֲלָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ בְּגָלוּתָא, מִיָּד דְּאַשְׁכַּחַת בַּעְלָהּ לְרַעְיָא מְהֵימְנָא, שַׁרְיָא עֲלֵיהּ וְלָא חָזְרַת לְתֵיבָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם

יב) וְלֹא יָסְפָּה שׁוּב אֱלָיו עוֹד, וְעַל דָּא אִתְמַר (שם ב כד) עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר, אִיהִי אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ וְאִיהוּ בָהּ.

מַהֲצַד שֶׁל יִצְחָק שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, נֶאֱמַר בּוֹ וַתִּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וְזֶה עֶרֶב שֶׁל יִצְחָק, וּמִצַּד שֶׁל הַצַּדִּיק נֶאֱמַר בָּהּ וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁלֹּא מְצָאָה לְמַטָּה דְּמוּתוֹ שֶׁל בַּעְלָהּ בְּתוֹרָה, לֹא הָיְתָה שׁוֹרָה עָלָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, בַּגְּלוּת, מִיָּד שֶׁמָּצְאָה בַּעְלָהּ אֶת הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שָׁרְתָה עָלָיו וְלֹא חָזְרָה לַתֵּבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יָסְפָּה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, וְעַל זֶה נֶאֱמַר עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר, הִיא נִדְבְּקָה בּוֹ, וְהוּא בָהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּיבָה אֲשֶׁר עָשָׂה (שם ח ו), וְנַפְקוּ כֻּלְּהוּ וְאָזְלוּ לְגַבֵּי יוֹנָה וּבַעְלָהּ, וְאִתְמַר לְגַבֵּי נֹחַ וַיִּפְתַּח נֹחַ, מַאי וַיִּפְתַּח נֹחַ, אֶלָּא רָמִיז וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד (שמות ב כד), אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְדָא יִשְׂרָאֵל דְּפָתְחִין בִּתְיוּבְתָּא בַּבְּכְיָה, וּמִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה, וְיָצְאוּ כֻּלָּם וְהָלְכוּ לַיּוֹנָה וּבַעְלָהּ, וְנֶאֱמַר לְגַבֵּי נֹחַ וַיִּפְתַּח נֹחַ. מַה זֶּה וַיִּפְתַּח נֹחַ? אֶלָּא רוֹמֵז, וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְזֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁפּוֹתְחִים בִּתְשׁוּבָה בִּבְכִיָּה, וּמִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת חַג, בְּכָל זִמְנִין וְיוֹמִין טָבִין, חָג דְּתִתְלַת רְגָלִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות כג יד) שָׁלֹשׁ (דף נט ע"א) רְגָלִים תָּחוֹג לִי בַּשָּׁנָה, וּבְגִינֵהּ יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, לְקַיְּימָא זָכוֹר וְשָׁמוֹר זָכוֹר לַזָּכָר וְשָׁמוֹר לַנְּקֵבָה, כֻּלְּהוּ אִלֵּין דְּאָזְלִין לְאִסְתַּכְּלָא (נ"א לאתכללא) בִּשְׁכִינְתָּא, צְרִיכִין לְמֵיהַב לָהּ דּוֹרוֹנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים טז טז) וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יהו"ה רֵיקָם, וְצָרִיךְ לְמֵחְדֵּי בָּהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ, דְּאִיהִי חֶדְוָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקְרִיאַת, וּמָאן דְּאָזִיל לְמֶחמֵי לָהּ צָרִיךְ לְנָטְרָא גַּרְמֵיהּ מֵעֲצִיבוּ, דְּאִיהִי לִילִי"ת חֲשׁוֹכָא עִצְבוֹן שְׁאוֹל טְחוֹל, דְּאִיהִי מוּם, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (ויקרא כא יח) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.

וְעוֹד, שְׁכִינָה נִקְרֵאת חַג, בְּכָל הַזְּמַנִּים וְיָמִים טוֹבִים, חַג שֶׁל שָׁלֹשׁ רְגָלִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחוֹג לִי בַּשָּׁנָה, וּבִשְׁבִילֵהּ יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, לְקַיֵּם זָכוֹר וְשָׁמוֹר, זָכוֹר לַזָּכָר, וְשָׁמוֹר לַנְּקֵבָה. כָּל אֵלּוּ שֶׁהוֹלְכִים לְהִסְתַּכֵּל (להכלל) בַּשְּׁכִינָה צְרִיכִים לָתֵת לָהּ דּוֹרוֹן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יהו"ה רֵיקָם, וְצָרִיךְ לִשְׂמֹחַ בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ, שֶׁהִיא נִקְרֵאת שִׂמְחַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ לִרְאוֹת אוֹתָהּ, צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מֵעֶצֶב, שֶׁהִיא לִילִית חֲשׁוּכָה, עִצָּבוֹן, שְׁאוֹל, טְחוֹל, שֶׁהִיא מוּם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.

אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דַּעֲלָהּ אִתְמַר (משלי כא יד) מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה אָף, בְּגִין דְּאִיהִי סְתִימָא, עוֹלָם הַבָּא קָרִינָן לָהּ מַתָּנָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, בְּגִין דְּמַתַּת אלהי"ם הִיא, כְּבִרְכַּת יהו"ה אלהי"ך אֲשֶׁר נָתַן לָךְ דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, חַד מִסְטָרָא דִּימִינָא בָּרָכָה, וְחַד מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא מַתָּנָה.

אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ, זוֹ שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁעֲלֶיהָ נֶאֱמַר מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה אָף, מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת, עוֹלָם הַבָּא קוֹרְאִים לָהּ מַתָּנָה, וְעֲלֶיהָ נֶאֱמַר יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמַּתַּת אֱלֹהִי"ם הִיא, כְּבִרְכַּת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ, זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, אַחַת מִצַּד יָמִין - בְּרָכָה, וְאַחַת מִצַּד שְׂמֹאל - מַתָּנָה.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי חֻשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת וּמוֹלָדוֹת וְעִבּוּרִין, אַרְבַּע תְּקוּפָן דְּאִתְקְרִיאוּ אַרְבַּע תְּקוּפוֹת, וּלְכָל תְּקוּפָה תְּלַת יַרְחִין, וּבְהוֹן תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת, וְאִינּוּן לְקָבֵל תְּרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין דְּיִשְׂרָאֵל, וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר בְּהַאי שְׁמָא אדנ"י, אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, תַּקִּיפָא בְּאַרְבַּע תְּקוּפִין, דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְשִׂמְאלָא חָזָק תַּקִּיף, וְאִינּוּן אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, וְכֻלְּהוּ תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת קָשִׁין מִסְטָרָא דְּדִין, וּבְגִין דְּמִזּוֹנָא קָא אַתְיָא מִנַּיְיהוּ, אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין קָשִׁין מִזּוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקֶרִיעַת יַם סוּף, דְּאִתְקְרֵע בְּהוֹן לִתְרֵין עֲשַׂר קְרָעִין.

וְעוֹד, שְׁכִינָה הִיא חֻשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת וּמוֹלָדוֹת וְעִבּוּרִים, אַרְבַּע תְּקוּפוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ אַרְבַּע תְּקוּפוֹת, וּלְכָל תְּקוּפָה שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, וּבָהֶם שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת, וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל נִקְשָׁר בַּשֵּׁם הַזֶּה אדנ"י, הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא חֲזָקָה בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת, שֶׁהֵם מִצַּד הַשְּׂמֹאל, חָזָק תַּקִּיף, וְהֵם אֶלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוֹ"ד, וְכָל שְׁנֵים עָשָׂר הַמַּזָּלוֹת קָשִׁים מִצַּד הַדִּין, וּמִשּׁוּם שֶׁהַמָּזוֹן בָּא מֵהֶם, אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁנִּקְרַע בָּהֶם לִשְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים.

וְאִינּוּן אַרְבַּע תְּקוּפוֹת תְּרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת תְּרֵין עֲשַׂר פִּרְקִין דְּאִית בְּהוֹן, וּלְקַבְלַיְיהוּ תְּרֵין עֲשַׂר יַרְחֵי שַׁתָּא, וְאִינּוּן ו' ו' רָזָא דְּעִבּוּרָא וְדָא יַרְחָא תְּלַת עֲשַׂר, דָּא א, וְדָא וָא"ו, שַׁתָּא מִתְּלַת עֲשַׂר יַרְחִין, וּבֵיהּ צָרִיךְ לְהַשְׁווֹת שְׁנַת הַחַמָּה עִם שְׁנַת הַלְּבָנָה, וּלְיַחֲדָא לוֹן בְּמַהֲלַךְ הָאֶמְצָעִי דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִם בַּר נַשׁ יָדַע לְמִמְנֵי וּלְהַשְׁווֹת שְׁנַת הַחַמָּה עִם שְׁנַת הַלְּבָנָה וּלְיַיחֲדָא לוֹן, אִיהוּ יָדַע מָתַי יֶהֱא פֶּסַח בַּחֹדֶשׁ הָאָבִיב, וּבָדָא יִשְׁווּן אַבָּא וְאִמָּא בְּרָא וּבְרַתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ד ו) וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם, וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם דָּא ו"ה, כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם דָּא י"ה וּבְמֶה יְהוֹן שָׁוִין אַבָּא וְאִמָּא בְּרָא וּבְרַתָּא, בְּא' דְּהוּא כְּתָרָא עִלָּאָה, דְּאִמְרָה סִיהֲרָא עֲלָהּ, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד, וּבְגִינֵיהּ אָמְרִין בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין וּבְרֵישֵׁי יַרְחִין, כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יהו"ה אלהינ"ו מַלְאָכִים הַמּוֹנֵי מַעְלָה, מָלֵךְ וּמַלְכוּת.

וְאוֹתָן אַרְבַּע תְּקוּפוֹת, שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, שְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת, שְׁנֵים עָשָׂר פִּרְקִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, וּכְנֶגְדָּם שְׁנֵים עָשָׂר חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, וְהֵם ו' ו' סוֹד הָעִבּוּר, וְזֶה הַחֹדֶשׁ הַשְּׁלִשָּׁה עָשָׂר, זֶה א, וְזֶה וָא"ו, שְׁנָה שֶׁל שְׁלֹשָׁה עָשָׂר יְרָחִים, וּבָהּ צָרִיךְ לְהַשְׁווֹת שְׁנַת הַחַמָּה עִם שְׁנַת הַלְּבָנָה, וּלְיַחֵד אוֹתָם בְּמַהֲלַךְ הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְאִם אָדָם יוֹדֵעַ לְמָנוֹת וּלְהַשְׁווֹת שְׁנַת הַחַמָּה עִם שְׁנַת הַלְּבָנָה וּלְיַחֵד אוֹתָם, הוּא יוֹדֵעַ מָתַי יִהְיֶה פֶּסַח בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב, וּבָזֶה יִשְׁוּוּ הָאָב וְהָאֵם, הַבֵּן וְהַבַּת. בְּא' שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁאוֹמֶרֶת הַלְּבָנָה עָלֶיהָ, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שְׁוִים הָאָב וְהָאֵם, הַבֵּן וְהַבַּת? בְּא' שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁאוֹמֶרֶת הַלְּבָנָה עָלֶיהָ, אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים כְּמִשְׁמָעוֹ, אֶלָּא הָאָב וְהָאֵם, הַבֵּן וְהַבַּת, הֵם שְׁנֵי מְלָכִים, אֲבָל

שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד, וּבְגִלְּלוֹ אוֹמְרִים בְּשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשִׁים, כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יהו"ה אֱלֹהֵינוּ מַלְאָכִים הֲמוֹנֵי מַעְלָה, מֶלֶךְ וּמַלְכוּת.

וְעוֹד אִיהִי מְצָוַת שְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה בַּזָּרִים (נ"א בנשים), דְּאִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּדַמְיִין לְבְעִירָן, דְּאִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בְּהוֹן קָרְבָּנִין דְּצִלּוֹתִין, דְּיִתְקָרִיבוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִם מִתְקָרְבִין בְּצִלּוֹתִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָבְלִין כַּמָּה מַכְתְּשִׁין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים מד כג) כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה, אִתְחֲזֵי כְּאִלּוּ וְזָבְחִתָּ עָלָיו אֶת עוֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ וְגוֹמֵר (שמות כ כד), דְּדָא שֵׁזִיב לוֹן מִמִּיתָה דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לו ז) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יהו"ה.

וְעוֹד הִיא מִצְוַת הַשְּׁחִיטָה הַכְּשֵׁרָה בְּזָרִים (בנשים), שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁדּוֹמִים לִבְהֵמוֹת, שֶׁאֵלּוּ שֶׁלֹּא מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם קָרְבָּנוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת שֶׁיִּתְקָרְבוּ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאִם מִתְקָרְבִים בִּתְפִלּוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְסוֹבְלִים כַּמָּה מַכּוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה, נִרְאֶה כְּאִלּוּ וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ וְגוֹמֵר, שֶׁזֶּה מַצִּיל אוֹתָם מִמִּיתָה שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יהו"ה.

דף נט:

וְאִלֵּין דְּעוֹבְדַיְיהוּ כִּבְעִירָן דְּחַקְלָא דְּאָכְלִין בְּלָא צְלוֹתִין, מִיתַתְהוֹן יְהֵא כִּבְעִירָן דְּחַקְלָא, וְשָׁחִיט לוֹן מַלְאַךְ הַמָּוֶת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְלָא עוֹד אֶלָּא בְּסַכִּין פָּגוּם קָא שָׁחִיט לוֹן, וְאִתְקְרִיאוּ נְבֵלָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה כו יט) נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, מַאי סַכִּין פָּגוּם דְּא סמא"ל אֵל אַחֵר, סַכִּין פָּגוּם וַדַּאי אִתְקְרֵי, וְאִיהִי פְּגִימָה סַם הַמָּוֶת, טְרֵיפָה וּנְבֵלָה. (דף נט ע"ב) וְכֵיוָן דְּאִתְיְיהִיבוּ בִּידֵיהוֹן כְּבָר קַבִּילוּ עָנְשַׁיְיהוּ, וּבְגִין דְּא נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, וְכָל סִירְכָאן דְּסַם הַמָּוֶת אִינּוּן רַגְלִין דִּילָהּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת וְגוֹמֵר, וְאִינּוּן חַ"י סִרְכוֹת, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (בראשית ח כא) וְלֹא אוֹסִיף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַ"י כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי, לְאִינּוּן דְּמְצַלֵּין חַ"י בְּרָכָאן דְּצִלּוֹתִין, (ומאן גרים דמי טופנא מתגברין, מאן דאריק מיא דזרע ברית מילה בנדה שפחה גויה זונה) וּלְעוֹלָם וָוֵרָדָא בְּכָל אֲתַר דְּתִתְסָרֵךְ טְרֵפָה וְאֵינָה חַיָּה, דְּבָכָל אֲתַר דְּתִתְסָרֵךְ בְּבַר נַשׁ בְּחוֹבִין דִּילָהּ קְטִילַת.

וְאֵלּוּ שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם כִּבְהֵמוֹת הַשְּׁדֶה, שֶׁאוֹכְלִים בְּלִי תְּפִלּוֹת, מִיתָתָם תִּהְיֶה כִּבְהֵמוֹת הַשָּׂדֶה, וְשׁוֹחֵט אוֹתָם מַלְאַךְ הַמָּוֶת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בְּסַכִּין פָּגוּם שׁוֹחֵט אוֹתָם, וְנִקְרְאוּ נְבֵלָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר נְבֵלָתִי יְקוּמוּן. מַה זֶּה סַכִּין פָּגוּם? זֶה סמא"ל אֵל אַחֵר, וַדַּאי נִקְרָא סַכִּין פָּגוּם, וּפְגִימָה הִיא סַם הַמָּוֶת, טְרֵפָה וּנְבֵלָה, וְכֵיוָן שֶׁנִּתְּנוּ בִּידֵיהֶם, כְּבָר קִבְּלוּ עָנְשָׁם, וּמִשּׁוּם זֶה נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, כָּל הַסְּרָכוֹת שֶׁל סַם הַמָּוֶת הֵן הָרַגְלַיִם שֶׁלָּהּ, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת וְגוֹמֵר, וְהֵן שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה סְרָכוֹת, עֲלֵיהֶן כָּתוּב וְלֹא אוֹסִיף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַ"י כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי, לְאוֹתָם שֶׁמִּתְפַּלְּלִים שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלּוֹת. (ומי גרם שמי המבול מתגברים, ' מי שמריק מי הזרע של ברית מילה בנדה שפחה גויה

זונה) וּלְעוֹלָם הַוַּדָּא, בְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּסְתָּרֵךְ - טָרְפָה, וְאֵינָהּ חַיָּה, שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּסְתָּרֵךְ בָּאָדָם בַּחֲטָאֶיהָ - הוֹרֶגֶת.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי מְצָוֹת אֲסִיפַת נוּנִי יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן דְּגִים וַחֲגָבִים אֵינָן טְעוּנִין שְׁחִיטָה, וְאִינּוּן תַּלְמִידֵי דְּבֵי רַב דְּמִתְרַבְּין בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר אֲסִיפָתָן הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָן, הָדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר יא כב) יֵאָסֵף לָהֶם וּמָצָא לָהֶם, הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָם מִשְּׁחִיטָה וַדַּאי.

וְעוֹד, שְׁכִינָה הִיא מְצָוֹת אֲסִיפַת דְּגֵי הַיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם דְּגִים וַחֲגָבִים אֵינָן טְעוּנִין שְׁחִיטָה, וְהֵם תַּלְמִידֵי בֵּית רַב שֶׁמִּתְרַבִּים בְּיָם הַתּוֹרָה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֲסִיפָתָן הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יֵאָסֵף לָהֶם וּמָצָא לָהֶם, הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָם מִשְּׁחִיטָה וַדַּאי.

וְגַדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא אִינּוּן כְּסוּי דַּם חַיָּה אוֹ עוֹף, דְּאִינּוּן כַּנְפֵי יוֹנָה, וְאִלֵּין אִינּוּן כַּנְפֵי מְצָוָה, דְּמַכְסָיָן עַל דְּמֵיהוֹן, דְּלָא שָׁלְטִין עֲלַיְיהוּ כַּלְבִּין דְּאִנּוּן חֲצִיפִין, דְּאִינּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה (וכלהו), וּדְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּן בְּהוֹן מָארֵי חוֹבִין, (הרי) הָכִי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ, וְעַפְרָא דְּמַכְסָיָא עָלָיו רָמִיז (דברים לב מג) וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ.

וְכַנְפֵי הַשְּׁכִינָה הֵם כְּסוּי דַּם חַיָּה אוֹ עוֹף, שֶׁהֵם כַּנְפֵי יוֹנָה, וְאֵלּוּ הֵם כַּנְפֵי מִצְוָה, שֶׁמְּכַסִּים עַל דְּמֵיהֶם, שֶׁלֹּא שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם כְּלָבִים שֶׁהֵם חֲצוּפִים, שֶׁהֵם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה (וכלם), וְשֶׁלֹּא מַכִּירִים בָּהֶם בַּעֲלֵי הַחוֹבוֹת, (הרי) כְּךָ הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ, וְהֶעָפָר שֶׁמְּכַסֶּה עָלָיו רוֹמֵז וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּדִיקַת סִימָנֵי חַיָּה אוֹ עוֹף, מִבְּנֵי נָשָׁא דְּדַמְיִין לְחַיְוָן וּבְעִירָן וְעוֹפִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמואל א יד לד) וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה, בְּדוֹק כְּמוֹ זֶה, דְּאִינּוּן סָבְלִין מַכְתְּשִׁין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם (תהלים מד כג), וּבְכָל יוֹמָא לָא מַנִּיחִין צְלוֹתִין, וּבְדִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה מַכְתְּשִׁין, וְאָמְרִין זֶה לָזֶה בְּצָלוֹתִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּרִיק לָן מִדִּינָא דִּבְעִירָן וְחַיְוָן דְּאַרְעָא, וְאַעִיל לָן לְמֶהֱוֵי לָן חוּלָקָא בְּמַלְאָכַיָּא, דְּאִינּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, דְּקָרָאן זֶה לָזֶה וְאָמְרִין קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, דָּא אִיהוּ (קדוש) דְּאִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדֵיהּ, וְיֵהָא לֵיהּ חוּלָקָא בֵּיהּ.

וְעוֹד, שְׁכִינָה הִיא בּוֹדֶקֶת סִימָנֵי חַיָּה אוֹ עוֹף מִבְּנֵי אָדָם שֶׁדּוֹמִים לְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה, בְּדק כְּמוֹ זֶה, שֶׁהֵם סוֹבְלִים מַכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם, וּבְכָל יוֹם לֹא מַנִּיחִים אֶת הַתְּפִלּוֹת, וּבוֹדֵק אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה מַכּוֹת, וְאוֹמְרִים זֶה לָזֶה בַּתְּפִלּוֹת: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּאַל אוֹתָנוּ מִדִּין הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת שֶׁל הָאָרֶץ, וְהִכְנִיס אוֹתָנוּ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ חֵלֶק עִם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁקּוֹרְאִים זֶה לָזֶה וְאוֹמְרִים קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, זֶהוּ (קדוש), שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יָדוֹ וְיִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בּוֹ.

וְעוֹד וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה דָּא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, דְּבֵיהּ דָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל נְזִיקִין, וְעַל כָּל אִלֵּין דְּקָטְלִין חַד לְחַבְרֵיהּ, וְעַל כָּל אִלֵּין דְּגָזְלִין יהו"ה אִיהוּ דָן, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּתוֹהוּ וָבוֹהוּ וְחֹשֶׁךְ

וּתְהוֹם, וְדָן בְּהוֹן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, וְהָא אוּקְמוּהוּ כֻּלְּהוּ בְּאַתְוָון, י' גַּחֶלֶת, ו' שַׁלְהוֹבָא, ה"ה גַּוְונִין וּנְהוֹרִין דְּנוּרָא דָּא אִיהוּ שְׂרָפָה, (דברים ד כד) כִּי יהו"ה אלהי"ך אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, סְקִילָה בְּתַלַת אַבְנִין י' י', וְאִינּוּן יהו"ה כ"ו, וְד' אַתְוָון י' י', הֶרֶג בְּחַרְבָּא, י' רֵישָׁא דְּחַרְבָּא, ו' גּוּפָא דְּחַרְבָּא, ה"ה תְּרִין פִּפְיּוֹת דִּילָהּ, חֶנֶק ו' (ס"א ג') אִתְעֲבִיד חוּט כְּנַוּונָא דָּא זַרְקָא [ציור] וַעֲלָהּ י' דְּעִזְקָא בְּחוּטָא לְמֶהֱוֵי כְּרִיךְ לָהּ עַל צַוָּאר, וְרָזָא דְּמִלָּה (במדבר כז ג) אֲבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר, מַקַּ"ף וְהוֹלֵ"ךְ אִינּוּן ה"ה, חַד מַקַּף לֵיהּ וְחַד הוֹלֵךְ, עַד דְּחָנְקִין לֵיהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל (דברים לב לט).

וְעוֹד, וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה, זֶה אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, שֶׁבּוֹ דָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַנְּזִיקִין, וְעַל כָּל אֵלּוּ שֶׁהוֹרְגִים אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ, וְעַל כָּל אֵלֶּה שֶׁגּוֹזְלִים יהו"ה הוּא דָן, שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּתוֹהוּ וָבוֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, וְדָן בָּהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, וְהֵרֵי בֵּאַרוּ אֶת כֻּלָּם בְּאוֹתִיּוֹת, י' גַּחֶלֶת, ו' שַׁלְהֶבֶת, ה"ה הַגְּוָונִים וְהָאוֹרוֹת שֶׁל הָאֵשׁ, זוֹהִי שְׂרָפָה, כִּי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. סְקִילָה בְּשָׁלֹשׁ אֲבָנִים י' י', וְהֵם יהו"ה כ"ו, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת י' י' הֶרֶג בְּחֶרֶב. י' רֹאשׁ הַחֶרֶב, ו' גּוּף הַחֶרֶב, ה"ה שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁלָּהּ. חֶנֶק ו' (ג'), נַעֲשָׂה חוּט כְּמוֹ זֶה זַרְקָא, וְעָלֶיהָ י' שֶׁל טַבַּעַת, בְּחוּט לִהְיוֹת כָּרוּךְ לָהּ עַל צַוָּארָהּ, וְסוֹד הַדָּבָר - אֲבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר. מַקַּ"ף וְהוֹלֵ"ךְ הֵם ה"ה, אֶחָד מַקַּ"ף אוֹתוֹ וְאֶחָד הוֹלֵךְ, עַד שֶׁחוֹנְקִים אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל.

ו' עֵץ, גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה דָּא ה' דִּסְלִיקַת בְּי' לְחַמְשִׁין, זַרְקָא קַו דַּחֲנִיקַת בְּתַלַת אַתְוָון, דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי דָן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, אִיהִי חֲנִיקַת לְחַיָּיבַיָּא, וְהָרֵג לוֹן, בִּשְׂרָפָה וּסְקִילָה, וּבְגִין דָּא רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כו כח) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי וְגוֹמֵר, וּכְמָה דְּבִשְׁמַיָּה קָטִיל לְמָאן דְּאַעֲבַר עַל כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין דְּאוֹרַיְיתָא, הָכִי מַסֵּי וּמְחַיֶּה בִּשְׁמַיָּה לְמָאן דִּמְקַיֵּים לוֹן.

ו' עֵץ, גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, זוֹ ה' שֶׁעוֹלֶה בְּי' לַחֲמִשִּׁים. זַרְקָא קַו שֶׁחוֹנֶקֶת בִּשְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, שֶׁהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא דָּנָה אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, הִיא חוֹנֶקֶת אֶת הָרְשָׁעִים וְהוֹרֶגֶת אוֹתָם בִּשְׂרָפָה וּבְסְקִילָה, וּמִשּׁוּם זֶה רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי וְגוֹמֵר, וּכְמוֹ שֶׁבִּשְׁמוֹ הוֹרֵג אֶת מִי שֶׁמְּקַיֵּם אוֹתָם.

דף ס.

וְעוֹד מִצְוֹת גְּזֵלַת הֵעָנֵי בְּבָתֵּיכֶם דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּמָאן דְּגָזִיל צְלוֹתָא דְּאִיהִי צְדָקָה לְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, כְּלִיל חַ"י בְּרָכָאן, כְּאִלּוּ גָּזִיל לֵיהּ חַיִּים דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, וְכֵן מָאן דְּגָרַע מֵעֻנָּג שַׁבָּת, כְּאִלּוּ גָּזִיל לֵיהּ שְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִיהִי שַׁבָּת בַּת יְחִידָה, וְדָא גָּרַם דְּאִתְגְּזִילַת מִנֵּיהּ בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּתְיוּבְתָּא מַאי נִיהוּ וְהֻשַּׁב (דף ס ע"א) אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל

(ויקרא ה כג), דְּיַחֲזִיר שְׁכִינְתָּא לְאַתְרָהּ, אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשָׁק (שם) דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְפָּרַשׁ מִינָהּ, דִּשְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת מִצְוַת עֲשֵׂה מִסְטְרָא דִימִינָא, וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה מִסְטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְתוֹרָה אִתְקְרִיאַת מִסְטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְכָל מָאן דְּגָזִיל אוֹ עָשַׁק בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְמִצְוַת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּאִלּוּ גָּזַל שְׁכִינְתָּא מִדְּרוֹעוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְעוֹד, מִצְוַת גְּזֵלַת הֵעָנִי בְּבָתֵּיכֶם זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁמִּי שֶׁגּוֹזֵל תְּפִלָּה, שֶׁהִיא צְדָקָה לְצַדִּיק חַי"י הָעוֹלָמִים, כּוֹלֵל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת, כְּאִלּוּ גָּזַל לוֹ אֶת הַחַיִּים שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, וְכֵן מִי שֶׁגּוֹרֵעַ מֵעֹנֶג שַׁבָּת כְּאִלּוּ גָּזַל לוֹ אֶת שְׁכִינָתוֹ, שֶׁהִיא שַׁבָּת בַּת יְחִידָה, וְזֶה גּוֹרֵם שֶׁנִּגְזָלֶת מִמֶּנּוּ בַּגָּלוּת. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּתְשׁוּבָה מַה הִיא? וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל, שֶׁיַּחֲזִיר הַשְׁכִינָה לִמְקוֹמָהּ, אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשָׁק, זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנָּה, שֶׁשְּׁכִינָה נִקְרֵאת מִצְוַת עֲשֵׂה מִצַּד הַיָּמִין, וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה בְּצַד הַשְּׂמֹאל, וְהַתּוֹרָה נִקְרֵאת מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְכָל מִי שֶׁגּוֹזֵל אוֹ עוֹשֵׁק בְּתוֹרָה, וּבְמִצְוַת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּאִלּוּ גָּזַל שְׁכִינָה מִזְּרוֹעוֹת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְכֵן מִסְטְרָא דְיִסּוֹד חַ"י עָלְמִין, אִתְקְרִיאַת מִצְוַת בְּרִית מִילָה, מָאן דְּגָזַל בִּבְרִית וְאַפִּיק זַרְעָא מִינַיְיהוּ לְרִשׁוּ נוּכְרָאָה, כְּאִלּוּ אַפִּיק מֵרְשׁוּת הַיְחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְגָרַם לְמֶהֱוֵי שְׁכִינְתָּא נָפְקָא מֵאַתְרָהּ דְּאִיהִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְגָלָה אוֹתָהּ בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא דְּאִינּוּן רְשׁוּת הָרַבִּים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נ יא) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּבְגִין דָּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אלהי"ך לַשָּׁוְא (שמות כ ז), מָאן שֵׁם יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא, לַשָּׁוְא דָּא עֲבוֹדָה זָרָה דְּגָלַת תַּמָּן.

וְכֵן מִצַּד שֶׁל יְסוֹד חַ"י הָעוֹלָמִים נִקְרֵאת מִצְוַת בְּרִית מִילָה, מִי שֶׁגּוֹזֵל בַּבְּרִית וּמוֹצִיא זֶרַע מִמֶּנּוּ לִרְשׁוּת זָרָה, כְּאִלּוּ הוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְגָרַם שֶׁתִּהְיֶה שְׁכִינָה יוֹצֵאת מִמְּקוֹמָהּ, שֶׁהִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְהִגְלָה אוֹתָהּ בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם רְשׁוּת הָרַבִּים. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא. מַה זֶּה שֵׁם יהו"ה? זוֹ שְׁכִינָה, לַשָּׁוְא - זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁגָּלְתָה לְשָׁם.

וְעוֹד אִיהִי תְּשׁוּבָה יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּלֵילְיָא מַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה דְּאִינּוּן י"ה, יוֹם הַכִּפּוּרִים דָּא ה' כְּלֵילְיָא מֵחֲמֵשׁ צְלוֹתִין, עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה דָּא י', לְקַבֵּל שָׁבִים דָּא ו"ה, כָּל מָאן דְּחָזַר בִּתְיוּבְתָּא כְּאִלּוּ חָזַר ו"ה עִם י"ה, וְעִקָּרָא לְסָלְקָא כֹּלָּא בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

וְעוֹד, הִיא תְּשׁוּבָה יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּלוּלָה מֵעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהֵן י"ה, יוֹם הַכִּפּוּרִים זֶה ה' כְּלוּלָה מֵחֲמֵשׁ תְּפִלּוֹת, עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה זוֹ י', לְקַבֵּל שָׁבִים זֶה ו"ה. כָּל מִי שֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר ו"ה עִם י"ה, וְהָעִקָּר - לְהַעֲלוֹת הַכֹּל בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהִיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

וּגְבוּרָה תַּמָּן סמא"ל דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, וְכָל מָאן דְּיִתְגַּבַּר עַל יִצְרֵיהּ כְּאִלּוּ הֲוָה מִתְגַּבֵּר גְּבוּרָה עַל סמא"ל בְּדִינָא לְגַבֵּי בְּנוֹי, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ,

מַאי הַכּוֹבֵשׁ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית א כח) וְכִבְשׁוּהָ, דְּיְהֵא כְּבוּשָׁה תְּחוֹת יְדֵיהּ, כְּכַלְבָּא דְאִיהוּ כָּבוּשׁ וְקָשׁוּר תְּחוֹת יְדֵי דְּבַר נַשׁ.

וּגְבוּרָה שָׁם סמא"ל, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, וְכָל מִי שֶׁיִּתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ כְּאִלּוּ הָיָה מִתְגַּבֵּר בִּגְבוּרָה עַל סמא"ל בַּדִּין לְגַבֵּי בָּנָיו, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵיזֶהוּ גִבּוֹר? הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ. מַה זֶּה הַכּוֹבֵשׁ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכִבְשֻׁהָ, שֶׁתִּהְיֶה כְּבוּשָׁה תַּחַת יָדוֹ כְּכֶלֶב שֶׁהוּא כָּבוּשׁ וְקָשׁוּר תַּחַת יְדֵי הָאָדָם.

וְצָרִיךְ בַּר נַשׁ לְקַבְּלָא עֲלֵיהּ חֲמֵשׁ עִנּוּיִין, בְּגִין עִנּוּי דְּגָרִים לֵהּ' זְעִירָא דְּגָלַת בְּגָלוּתָא, וְאִתְקְרִיאַת עֲנִיָּה סוֹעֲרָה לֹא נוּחָמָה, וְאַבָּא וְאִמָּא אִינּוּן נָחֵתִי בִּימִינָא וּשְׁמָאלָא, לְקַבְּלָא בְּהוֹן ו"ה, דְּאִינּוּן תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְרָזָא דְּמִלָּה וָשָׁב וְרָפָא לוֹ (ישעיה ו י), וְדָא אִיהוּ שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יהו"ה אלהי"ך (הושע יד ב).

וְצָרִיךְ אָדָם לְקַבֵּל עָלָיו חֲמִשָּׁה עִנּוּיִים, בִּשְׁבִיל הָעִנּוּי שֶׁגָּרַם לַה' הַקְּטַנָּה שֶׁגָּלְתָה בַּגָּלוּת, וְנִקְרֵאת עֲנִיָּה סוֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה, וְהָאָב וְהָאֵם הֵם יוֹרְדִים בִּימִין וּשְׂמֹאל לְקַבֵּל בָּהֶם ו"ה, שֶׁהֵם תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְסוֹד הַדָּבָר - וָשָׁב וְרָפָא לוֹ, וְזֶה הוּא שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ.

וְעוֹד מִצְוָת פְּרִיָה וְרִבְיָה דָּא שְׁכִינְתָּא, לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ (ישעיה מה יח), כָּל תַּלְמִיד חָכָם דְּמַנַּע מִינָהּ עוֹנַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּאִלּוּ מָנַע מִינָהּ בְּרָכָאן מִלְּעֵילָא.

וְעוֹד, מִצְוַת פְּרִיָה וְרִבְיָה זוֹ שְׁכִינָה, לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, כָּל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁמּוֹנֵעַ מִמֶּנָּה עוֹנַת קְרִיאַת שְׁמַע, כְּאִלּוּ מוֹנֵעַ מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת מִלְמַעְלָה.

שִׁית סִטְרִין אִינּוּן דְּכִלִּילָן בְּאָת ו', דְּאִיהוּ (בראשית א יא) עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי, מָאן פְּרִי דִּילֵיהּ י', דְּאָת ו' אִיהוּ עִנְפָּא דְּאִילָנָא, דְּאִתְפָּרֵשׁ לְשִׁית עֲנָפִין, וּמִשִּׁית לְעֲנָפִין דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבַּן, י' אִיהִי אִיבָּא עַל כָּל עֲנָפָא וַעֲנָפָא דְּאִיהוּ ו'.

שִׁשָּׁה צַדְּדִים הֵם שֶׁכְּלוּלִים בְּאוֹת ו', שֶׁהוּא עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי, מַהוּ הַפְּרִי שֶׁלּוֹ? י', שֶׁאוֹת ו' הִיא עָנָף שֶׁל הָאִילָן, שֶׁנִּפְרָד לְשִׁשָּׁה עֲנָפִים, וּמִשֵּׁשׁ לָעֲנָפִים שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, י' הִיא פְּרִי עַל כָּל עָנָף וְעָנָף שֶׁהוּא ו'.

קָם סָבָא וְאָמַר רַבִּי רַבִּי חֲזוֹר בָּךְ, אִילָנָא הוּא ו', אִיבָּא דִּילֵיהּ י' הָכִי הוּא וַדַּאי, אֲבָל עַנְפּוֹי לְעֵילָא אִיהוּ ה' עִלָּאָה וְשָׁרְשׁוֹי ה' תַּתָּאָה, וּמָאן דְּאַפְרִישׁ עַנְפָּא מִינֵיהּ דָּא אִיהוּ מְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, וְהָכִי אִתְקְצַץ אִיהוּ מֵעָלְמָא דֵּין וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי.

קָם זָקֵן וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, חֲזוֹר בְּךָ, הָאִילָן הוּא ו', וְהַפְּרִי שֶׁלּוֹ י', כָּךְ הוּא וַדַּאי. אֲבָל עֲנָפָיו לְמַעְלָה הוּא ה' עֶלְיוֹנָה, וְשָׁרְשׁוֹ ה' הַתַּחְתּוֹנָה, וּמִי שֶׁמַּפְרִיד הָעָנָף מִמֶּנּוּ, זֶהוּ מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, וְכָךְ הוּא נִקְצָץ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא.

וְעוֹד מִצְוָה לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא יוֹמָם וָלַיְלָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יהושע א ח) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, וְכִי יָכִיל בַּר נַשׁ לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא בְּכָל יוֹמֵי וְלֵילֵי כָּל יוֹמוֹי, וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית בָּא בְּטָרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו, אֶלָּא כָּל מָאן דְּקָרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם עַרְבִית וְבֹקֶר, כְּאִלּוּ מְקַיֵּים בּוֹ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, כָּל פִּקּוּדִין אִית מִנַּיְיהוּ דְּתַלְיָין בְּפָרֵי אִילָנָא,

מְנַיְּיהוּ בְּעַנְפִין, מִנְּהוֹן בְּשָׁרְשִׁין, מִנְּהוֹן בְּאֵילָנָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת אוֹרַיְיתָא עֵץ חַיִּים, וְכָל מָאן דְּאָכַל מִנַּיְיהוּ וְאָכַל וְחַי לְעוֹלָם.

וְעוֹד מִצְוָה לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה, וְכִי יָכוֹל אָדָם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּכָל הַיָּמִים וְהַלֵּילוֹת כָּל יָמָיו, וַהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא בָא בְטָרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו? אֶלָּא כָּל מִי שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר, כְּאִלּוּ מְקַיֵּם בּוֹ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה, כָּל הַמִּצְוּוֹת יֵשׁ מֵהֶם שֶׁתְּלוּיוֹת בִּפְרִי הָאִילָן, מֵהֶם בָּעֲנָפִים, מֵהֶם בַּשָּׁרָשִׁים, מֵהֶם בָּאִילָן, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרֵאת הַתּוֹרָה עֵץ חַיִּים, וְכָל מִי שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ, וְאָכַל וְחַי לְעוֹלָם.

וְאִית אִילָנָא לְתַתָּא, דְּעַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי וְגוּפָא וְאִיבָּא דִּילֵיהּ, כֻּלְּהוּ סַם הַמָּוֶת וְדָא סמא"ל, מָאן דְּאַעֲבַר עַל אוֹרַיְיתָא, אִתְשַׁקְיָיא מַהַהוּא אִילָנָא וְאִתְפַּרְנַס מִינֵּיהּ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב יז) כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, וּמִסְטְרָא דִּילֵיהּ חַיֵּי צַעַר.

וְיֵשׁ אִילָן לְמַטָּה שֶׁעֲנָפָיו וְשָׁרָשָׁיו וְהַגּוּף וְהַפְּרִי שֶׁלּוֹ, כֻּלָּם סַם הַמָּוֶת, וְזֶה סמא"ל. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה, נִשְׁקֶה מֵאוֹתוֹ אִילָן וּמִתְפַּרְנֵס מִמֶּנּוּ, וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, וּמֵהַצַּד שֶׁלּוֹ חַיֵּי צַעַר.

דף ס:

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי מִצְוֹת הַעֲמָדַת מַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים יז טו) שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, וְכַבְיָכוֹל כָּל זִמְנָא דְּלֵית שְׁכִינְתָּא בְּאַתְרָהָא לֵית מַלְכָּא, וּבְגִין דְּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מַלְכוּת עַל בַּר נַשׁ, אִתְּמַר בֵּיהּ שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, לְמֶהֱוֵי יִשְׂרָאֵל בָּהּ כֻּלְּהוּ בְּנֵי מְלָכִים. (דף ס ע"ב) דְּלֵית מֶלֶךְ בְּלָא מַלְכוּת, דִּבְגָלוּתָא שִׁפְחָה תִּירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, וּבְזִמְנָא דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא אִתְּמַר (אסתר א יט) וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרֵעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה, אִיהִי מַלְכוּתֵיהּ, אִיהִי כָּרְסְיֵיהּ, אִיהִי עֲטָרֵת דִּילֵיהּ, לְמַלְכָּא דְּאִית לֵיהּ מָאנָא דִּיקָר וְאִיהִי מְחַבְּבָא לְגַבֵּיהּ, לְזִמְנִין שַׁוִּי לֵיהּ עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ דָּא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, לְזִמְנִין קְשִׁיר לֵיהּ בְּאֲצְבְּעָא וְדָא תְּפִלִּין דְּיָד, לְזִמְנִין שַׁוִּי לֵיהּ תְּחוֹתֵיהּ וְאִתְקְרֵי כָּרְסְיָא דִּילֵיהּ, לְזִמְנִין עְבִיד מִינָהּ לְבוּשָׁא.

וְעוֹד, שְׁכִינָה הִיא מִצְוַת הַעֲמָדַת מֶלֶךְ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, וְכִבְיָכוֹל, כָּל זְמַן שֶׁאֵין שְׁכִינָה בְּמִקּוֹמָהּ אֵין מֶלֶךְ, וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה הִיא מַלְכוּת עַל אָדָם, נֶאֱמַר בּוֹ שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, לִהְיוֹת יִשְׂרָאֵל בָּהּ כֻּלָּם בְּנֵי מְלָכִים. שֶׁאֵין מֶלֶךְ בְּלִי מַלְכוּת, שֶׁבַּגָּלוּת שִׁפְחָה תִּירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, וּבִזְמַן שֶׁיָּבֹא הַמָּשִׁיחַ נֶאֱמַר וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרֵעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה, הִיא מַלְכוּתוֹ, הִיא כִסְאוֹ, הִיא עֲטָרָתוֹ. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּלִי יָקָר וְהוּא חָבִיב אֵלָיו, לִפְעָמִים שָׂם אוֹתוֹ עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, זֶה תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, לִפְעָמִים קוֹשֵׁר אוֹתוֹ בָּאֲצַבַּע, וְזֶה תְּפִלִּין שֶׁל יָד, לִפְעָמִים שָׂם אוֹתוֹ תַּחְתָּיו וְנִקְרָא כִסְאוֹ, לִפְעָמִים עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ לְבוּשׁ.

וּכְעַן דְּאִיהִי מְרַחֲקָא מִן מַלְכָּא, אִתְּמַר בְּמַלְכָּא (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וּשְׂכִינְתָּא אָמְרַת אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת (שיר א ו), וּבְנֵי נָשָׁא דְּאִינּוּן שַׁטְיָין מִסְתַּכְּלִין בִּלְבוּשָׁא, וְאָחֳרָנִין הָכִי מִסְתַּכְּלִין בְּגוּפָא, וּבְגָלוּתָא כֻּלְּהוֹן שַׁטְיָין, אֲבָל פִּקְחָא חַכִּימָא אִסְתַּכַּל מִלְּבָאו,

וְכַד יֵתֵי פּוּרְקָנָא אִתְפַּשַׁט מִלְּבוּשִׁין דְּקַדְרוּתָא, וְזָרִיק לוֹן עַל אוּמִּין דְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות י כב) וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה וְגוֹמֵר, וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם.

וְכָעֵת שֶׁהִיא מְרֻחֶקֶת מִן הַמֶּלֶךְ, נֶאֱמַר בַּמֶּלֶךְ אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וְהַשְׁכִּינָה אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֵנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם שׁוֹטִים מִסְתַּכְּלִים בַּלְּבוּשׁ, וַאֲחֵרִים כְּדֵּי מִסְתַּכְּלִים בַּגּוּף, וּבַגְּלוּת כֻּלָּם שׁוֹטִים, אֲבָל הַפִּקֵּחַ הֶחָכָם מִסְתַּכֵּל פְּנִימָה, וּכְשֶׁתִּבֹּא גְאֻלָּה, מִתְפַּשֵּׁט מִלְּבוּשֵׁי הַקַּדְרוּת וְזוֹרֵק אוֹתָם עַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה וְגוֹמֵר, וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם.

דְּבָהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְלַבַּשׁ בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין, אִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לב כ) וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם, לְבָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט מִנַּיְיהוּ וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יהו"ה (שמות יד לא), וְכָל יְנוּקִין אַחְזִין לֵיהּ בְּאָצְבַּע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם טו ב) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, וּבְגָלוּתָא יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ (תהלים יח יב), וּבְגִין דָּא אָמַר דָּנִיֵּאל (דניאל ב כב), יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ בַּחֲשׁוֹכָא מִתְלַבַּשׁ בְּתֹהוּ וָבֹהוּ וּבְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, כַּבְיָכוֹל אַתָּוון אִינּוּן בְּפִרוּדָא וְלָא מִתְיַחֲדִין תַּמָּן, וּלְבָתַר דְּנָפִיק מִנַּיְיהוּ, וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד (זכריה יד ט).

שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בַּלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בּוֹ וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם. אַחַר שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מֵהֶם, וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יהו"ה, וְכָל הַתִּינוֹקוֹת הֶרְאוּ אוֹתוֹ בָּאֶצְבַּע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, וּבַגָּלוּת יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ, וּמְשׁוּם זֶה אָמַר דָּנִיֵּאל, יוֹדֵעַ מַה בַּחֹשֶׁךְ וְהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרֶה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא בַּחֲשֵׁכָה, מִתְלַבֵּשׁ בְּתֹהוּ וָבֹהוּ וּבְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, כְּבְיָכוֹל הָאוֹתִיּוֹת הֵן בְּפֵרוּד וְלֹא מִתְיַחֲדוֹת שָׁם, וְאַחַר שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶם, וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

בְּהַהוּא זִמְנָא כָּל חֵיוָן יִתְעָרוּן בְּנִגּוּנָא, וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה לְקַבְּלָא לֵיהּ בְּחֶדְוָה, וְכֻלְּהוֹן יְהוֹן רָצִין וְשָׁבִין בְּנִגּוּנָא, וּשְׁלִיחוּתָא לְגַבֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק, לְבַשָּׂרָא לְיִשְׂרָאֵל, וּבְהַהוּא זִמְנָא הַלָּלוּ אֶת יהו"ה מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת וְגוֹמֵר (תהלים קמח ז), כֻּלְּהוּ לְעֵילָא וּלְתַתָּא מַה דְּאִתְבְּרִי עַד יִתּוּשׁ זְעִירָא, כֻּלְּהוּ מְשַׁבְּחִין לֵיהּ, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו"ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים (ישעיה יא ט), בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיַּים קְרָא, (צפניה ג ט) כִּי אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה וְגוֹמֵר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּל הַחַיּוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְּנִגּוּן, וְכַנְפֵיהֶן פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה לְקַבְּלוֹ בְּשִׂמְחָה, וְכֻלָּם יִהְיוּ רָצִים וְשָׁבִים בְּנִגּוּן וּשְׁלִיחוּת אֵלָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק, לְבַשֵּׂר לְיִשְׂרָאֵל, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַלָּלוּ אֶת יהו"ה מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת וְגוֹמֵר, כֻּלָּם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, מַה שֶּׁנִּבְרָא עַד הַיִּתּוּשׁ הַקָּטָן, כֻּלָּם מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו"ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם הַכָּתוּב, כִּי אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה וְגוֹמֵר.

בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְבְּנֵי בֵּיתָא דִשְׁכִינְתָּא דְאִיהִי בֵּית הַבְּחִירָה עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְאִתְמַר בָּהּ (זכריה ב ט) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, וַאֲנִי אֶבְנֶה אינון אֲבָנִין טָבִין דְאִתְבְּנֵי מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ל ג) וְאִבָּנֶה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה, נְטִיעִין קַדִּישִׁין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ס כא) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר, וּבְנָיְנָא דְבֵי מַקְדְּשָׁא תְּהֵא בְּנוּיָה מִכַּסְפָּא וְדַהֲבָא וְאַבְנִין יַקִּירִין, וּתְהֵא מְרַקְּמָא מִכָּל צִיּוּרָא דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וַעֲלָהּ נַהֲרָא יְרוּשְׁלֵם דִּלְעֵילָּא, לְעֵילָּא מְרַקְּמָא מִכָּל מִינֵי גַּוְונִין דִּנְהוֹרָא, וְרָזָא דְמִלָּה יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֻׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּיו (תהלים קכב ג), דְּאַנְהָרָא עַל גַּבּוֹי.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהִיא בֵּית הַבְּחִירָה, עַל יַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, וַאֲנִי אֶבְנֶה אוֹתָן אֲבָנִים טוֹבוֹת שֶׁנִּבְנָה מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִבָּנֶה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה, נְטִיעוֹת קְדוֹשׁוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. וּבִנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ יִהְיֶה בְּנוּי מִכֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת, וְתִהְיֶה מְרֻקֶּמֶת מִכָּל צִיּוּר שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְעָלֶיהָ מְאִירָה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, לְמַעְלָה מְרֻקֶּמֶת מִכָּל מִינֵי גְוָונִים שֶׁל אוֹר, וְסוֹד הַדָּבָר - יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֻׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו, לְהָאִיר עַל גַּבּוֹ.

בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקַיַּים בְּיִשְׂרָאֵל (ישעיה ס כ) לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ, וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף וְגוֹמֵר, וְאִתְעַר שִׁיר הַשִּׁירִים בְּעָלְמָא, וְאַדְלִיק נְהוֹרָא עַל זֵיתָא וּשְׁרָגָא, דְּיִשְׂרָאֵל אִינוּן פִּתִילָה, אוֹרַיְיתָא מִשְׁחָא, שְׁכִינְתָּא שְׁרָגָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב כט ג) בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא שְׁרָגָא, וְחָלְצָה נַעֲלוֹ (דברים כח ט), נַעֲלוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְקַיֵּים בֵּיהּ שֶׁל נַעֲלֶךָ (שמות ג ה), וְאִתְיַיחֵד בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִתְקְרִיאַת חֲלִיצָה, וְאִיהוּ חֲלוּץ הַנַּעַל, וְלָא צְרִיכִין לְאִתְחַבְּרָא בְּאַרְח יְבוּם לְעוֹלָם, דְּאִתְמַר בָּהּ (רות ד ז) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, מַאי נַעֲלוֹ דָא כְּנוּ"י, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שיר ד יב) גַּן נָעוּל, אִתְפַּתַּח הַהוּא נָעוּל מַפְתְּחָא, בְּגִין דְּלִפְתַּח חַטָּאת רוֹבֵץ (בראשית ד ז), אִתְעַבַּר הַהוּא חַטָּאת וְאִתְפַּתַּח תַּרְעָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַיהוה"ה, וְיֶחְזוּן תַּמָּן שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּים בְּיִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף וְגוֹמֵר, וּמִתְעוֹרֵר שִׁיר הַשִּׁירִים בָּעוֹלָם, וּמַדְלִיק אוֹר עַל זַיִת וְנֵר, שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם פְּתִילָה, הַתּוֹרָה שֶׁמֶן, וְהַשְּׁכִינָה נֵר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה וְחָלְצָה נַעֲלוֹ, נַעֲלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְקַיֵּם בּוֹ שֶׁל נַעֲלֶיךָ, וּמִתְיַחֵד עִם הַשְּׁכִינָה שֶׁלּוֹ, שֶׁנִּקְרֵאת חֲלִיצָה, וְהוּא חֲלוּץ הַנַּעַל, וְלֹא צְרִיכִים לְהִתְחַבֵּר בְּדֶרֶךְ יְבוּם לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, שֶׁלַּף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ. מַה זֶּה נַעֲלוֹ, זֶה כְּנוּ"י? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גַּן נָעוּל, נִפְתַּח אוֹתוֹ נָעוּל הַמַּפְתֵּחַ, מִשּׁוּם שֶׁלִּפְתַּח חַטָּאת רֹבֵץ, נֶעֱבַר אוֹתוֹ חַטָּאת וְנִפְתַּח הַשַּׁעַר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זֶה הַשַּׁעַר לַיהוה"ה, וְיִרְאוּ שָׁם שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל.

דף סא.

דָּבָר אַחֵר וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה, עַל הַגְּאוּלָה דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה ה' עִלָּאָה, וְעַל הַתְּמוּרָה דָּא שְׁכִינְתָּא (דף סא ע"א) תַּתָּאָה, דְּאִיהִי תְּמוּרָה בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ, וְאִינּוּן ה"ה, וְזֹאת דָּא בֵּן וּבַת, יִשְׂרָאֵל דָּא אָב, וּבְגִין דָּא לְתַתָּא אִיהוּ תְּמוּרוֹת אַתְוָון יהו"ה בְּאדנ"י, אֲבָל לְעִלָּמָא דְּאָתֵי לֵית תְּמוּרָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּאדנ"י, וּבָעוֹלָם הַבָּא נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּיהו"ה.

דָּבָר אַחֵר, וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל, עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה. עַל הַגְּאֻלָּה - זוֹ שְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, ה' הָעֶלְיוֹנָה, וְעַל הַתְּמוּרָה - זוֹ שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא תְּמוּרָה בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ, וְהֵם ה"ה, וְזֹאת זֶה בֵּן וּבַת, יִשְׂרָאֵל זֶה אָב, וּמִשּׁוּם זֶה לְמַטָּה הוּא תְּמוּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת יהו"ה בַּאדנ"י, אֲבָל לָעוֹלָם הַבָּא אֵין תְּמוּרָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בַּאדנ"י, וּבָעוֹלָם הַבָּא נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּיהו"ה.

וְעוֹד שְׁלַח אִישׁ נַעֲלוֹ, דָּא גּוּפָא דְּאִיהִי אִתְּתָא כְּלִי דִּילֵיהּ, וְדָא מטטרו"ן, וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, דִּלְזִמְנִין אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּלְזִמְנִין צַדִּיק, וּלְזִמְנִין שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי תְּעוּדָה בֵּיהּ, וּלְזִמְנִין שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה הִיא תְּמוּרָה בֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ גַּן נָעוּל, וּבֵיהּ מַעְיָן חָתוּם, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, י' כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, י' מִן מיטטרו"ן.

וְעוֹד שְׁלַח אִישׁ נַעֲלוֹ, זֶהוּ הַגּוּף, שֶׁהִיא אִשָּׁה, הַכְּלִי שֶׁלּוֹ, וְזֶה מטטרו"ן, וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, שֶׁלִּפְעָמִים נִמְצָא בּוֹ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְלִפְעָמִים צַדִּיק, וְלִפְעָמִים הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא תְּעוּדָה בּוֹ, וְלִפְעָמִים הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא תְּמוּרָה בּוֹ, וְזֶהוּ גַּן נָעוּל, וּבוֹ מַעְיָן חָתוּם, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, י' כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, י' מִן מיטטרו"ן.

כָּל סְפִירָן פּוֹעֲלִים בֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא שְׁפָלָה, וּבֵיהּ יְבוּם וַחֲלִיצָה וְגֵט פִּטּוּרִין, וְכָל אַתְוָון בֵּיהּ אינון תְּמוּרַת, כְּגוֹן מצפ"ץ, וְאִיהוּ נְעִילַת חַגִּין וְזִמְנִין וְיוֹמִין טָבִין, נְעִילַת דֶּלֶת בִּפְנֵי לוּזִין, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִיהִי עָלְמָא דְּאָתֵי, לֹא אִתְקְרֵי יהו"ה בְּאדנ"י דְּאִיהִי דִּין, וְאִיהוּ נַעַל, נְעִילַת דֶּלֶת, וְאֵינוֹ נוֹעֵל הַדֶּלֶת, אֶלָּא אִיהִי פְּתִיחָא לְקַבֵּל שָׁבִים, וּבְגִין דָּא יוֹם הַכִּפּוּרִים אָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל, דְּלֵית יְחוּדָא בֵּיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא, דִּלְזִמְנִין אִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִסְתַּלַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְזִמְנִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא.

כָּל הַסְּפִירוֹת פּוֹעֲלוֹת בָּעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה, וּבוֹ יְבוּם וַחֲלִיצָה וְגֵט פִּטּוּרִין, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת בּוֹ, הֵן תְּמוּרוֹת, כְּמוֹ מצפ"ץ, וְהוּא נְעִילַת חַגִּין וּזְמַנִּים וְיָמִים טוֹבִים, נְעִילַת דֶּלֶת בִּפְנֵי לוֹזִים, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא, לֹא נִקְרָא יהו"ה בַּאדנ"י שֶׁהוּא דִּין, וְהוּא נַעַל, נְעִילַת דֶּלֶת, וְאֵינוֹ נוֹעֵל הַדֶּלֶת, אֶלָּא הִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל שָׁבִים, וּמִשּׁוּם זֶה יוֹם הַכִּפּוּרִים אָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל, שֶׁאֵין בּוֹ יִחוּד לְקֻדְשׁוֹ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה, שֶׁלִּפְעָמִים הִיא הַשְּׁכִינָה וּמִסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלִפְעָמִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִסְתַּלֶּקֶת שְׁכִינָה.

וּבְגִין דָּא עוֹנַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּשַׁבָּת, דִּבְיוֹמִין דְּחוֹל דְּשַׁלִּיט מטטרו"ן אִתְּמַר (יחזקאל מד ב) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בֵּיהּ אִיהִי סְגִירָא תַּרְעָא, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ, יִפָּתֵחַ תַּרְעָא, וְתִפְּיק מִינָהּ שְׁכִינְתָּא לְאִתְיַחֲדָא עִם בַּעְלָהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרִיאַת כּוֹס מָלֵא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג כג) וּמָלֵא בִּרְכַּת יהו"ה יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה, דִּבְיוֹמִין דְּחוֹל אִתְקְרִיאַת יַבָּשָׁה בְּמטטרו"ן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ט) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וּמִשּׁוּם זֶה עוֹנַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּשַׁבָּת, שֶׁבִּימֵי חֹל כְּשֶׁשּׁוֹלֵט מטטרו"ן, נֶאֱמַר יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בּוֹ הִיא סוֹגֶרֶת הַשַּׁעַר, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ, יִפָּתַח הַשַּׁעַר וְתֵצֵא מִמֶּנּוּ הַשְּׁכִינָה לְהִתְיַחֵד עִם בַּעְלָהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִקְרֵאת כּוֹס מָלֵא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמָלֵא בִּרְכַּת יהו"ה יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה, שֶׁבִּימוֹת הַחֹל נִקְרֵאת יַבָּשָׁה בְּמטטרו"ן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וּבְזִמְנָא דְּאִתְמְלִיאַת אִתְּמַר עָלָהּ (תהלים קטז יג) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יהו"ה אֶקְרָא, כּוֹ"ס אִיהִי אלהי"ם בְּחֶשְׁבַּן, דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן כְּנוּ"י, בְּמַאי אִתְמְלִיאַת בְּאָת י', וְאִתְעֲבִידַת כּוֹסִי רְוָיָה, וּבְגִין דָּא כּוֹס צָרִיךְ עֲשָׂרָה דְּבָרִים וכו'.

וּבְזִמַן שֶׁנִּתְמַלֵּאת, נֶאֱמַר עָלֶיהָ כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יהו"ה אֶקְרָא, כּוֹ"ס הִיא אֱלֹהִי"ם בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כְּנוּ"י, בַּמֶּה מִתְמַלֵּאת? בְּאוֹת י', וְנַעֲשֵׂית כּוֹס רְוָיָה, וּמִשּׁוּם זֶה כּוֹס צָרִיךְ עֲשָׂרָה דְּבָרִים וְכוּ'.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אִם תַּחֲנָה עָלַי מַחֲנָה לֹא יִירָא לִבִּי, אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ (תהלים כז ג), בְּזֹאת בְּוַדַּאי אֲנָא בָּעִינָא לְאִתְתַּקָּפָא, בְּהַאי קְרָא דָּוִד, קוּם דָּוִד, קוּם דָּוִד הָא זֹאת דִּילָךְ לְגַבָּן, אַהֲרֹן כַּהֲנָא קוּם מִשְׁנָתָךְ הָא זֹאת דִּילָךְ לְגַבָּן, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא לְאַגָּנָא עַל זֹאת דִּילָךְ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (דברים ד מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, דְּהָא כַּמָּה מְאָרֵי מַגִּיחֵי קְרָבָא קָא אַתְיָין לְאַגָּחָא עָלָהּ, קוּמוּ נְבִיאֵי קְשׁוֹט דְּהָא זֹאת דִּילְכוֹן לְגַבָּן, דְּקָא הָוִיתוּן מִתְנַבְּאִין, עָלָהּ אִתְּמַר (ירמיה ט כב) אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ וְגוֹמֵר כִּי אִם בְּזֹאת, זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל לוֹ (איכה ג כא).

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: אִם תַּחֲנָה עָלַי מַחֲנָה לֹא יִירָא לִבִּי, אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, בְּזֹאת וַדַּאי אֲנִי רוֹצֶה לְהִתְחַזֵּק, בַּפָּסוּק הַזֶּה שֶׁל דָּוִד, קוּם דָּוִד, הֲרֵי זֹאת שֶׁלְּךָ אֶצְלֵנוּ. אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, קוּם מִשְׁנָתְךָ, הֲרֵי זֹאת שֶׁלְּךָ אֶצְלֵנוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. קוּם הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן לְהָגֵן עַל זֹאת שֶׁלְּךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, שֶׁהֲרֵי כַּמָּה עוֹרְכֵי קְרָבוֹת בָּאִים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ. קוּמוּ נְבִיאֵי אֱמֶת, שֶׁהֲרֵי זֹאת שֶׁלָּכֶם אֶצְלֵנוּ, שֶׁהֱיִיתֶם מִתְנַבְּאִים, עָלֶיהָ נֶאֱמַר אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת, זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל לוֹ.

קוּמוּ אֲבָהָן מָארֵי דִבְרִית, דְּהָא זֹאת הַבְּרִית דִּלְכוֹן בֵּינָנָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ויקרא כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם וְגוֹמֵר, וּבְגִינָהּ אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם יב) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב, קוּם שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְאַנְתְּ שְׁלָם דִּילָהּ, קוּמוּ לְמֶהֱוֵי עֵזֶר לְגַבָּהּ בְּהַאי קְרָבָא, נַעַר נַעַר דְּאַנְתְּ מָארֵי מַפְתְּחָן דְּאוֹצָרִין דְּמַלְכָּא, דְּכָל מָאנֵי קְרָבָא דְמַלְכָּא בְּהוֹן, קוּם אַפְתַּח הֵיכָלָא, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּפִי יַגִּיד שִׁבְחוֹי דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, דְּהָא הֵיכָלָא (עלאה) דִּילֵיהּ אִיהוּ, טוֹל רְשׁוּ וְאַפְתַּח הֵיכָלָא בְּגִין יִקָּרָא דִשְׁכִינְתָּא.

קוּמוּ הָאָבוֹת בַּעֲלֵי הַבְּרִית, שֶׁהֲרֵי זֹאת אוֹת הַבְּרִית שֶׁלָּכֶם בֵּינֵינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם וְגוֹמֵר, וּבְגָלָלָהּ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב. קוּם שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁאַתָּה הוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁלָּהּ, קוּם לִהְיוֹת לְעֵזֶר לָהּ בַּקְּרָב הַזֶּה. נַעַר נַעַר, שֶׁאַתָּה בַּעַל הַמַּפְתְּחוֹת שֶׁל אוֹצָרוֹת הַמֶּלֶךְ, שֶׁכָּל כְּלֵי הַקְּרָב שֶׁל הַמֶּלֶךְ בָּהֶם, קוּם פְּתַח הַהֵיכָל, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּפִי יַגִּיד שִׁבְחֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שֶׁהֲרֵי הַהֵיכָל (העליון) שֶׁלּוֹ הוּא, טֹל רְשׁוּת וּפְתַח אֶת הַהֵיכָל בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַשְּׁכִינָה.

דף סא:

פְּתַח וְאָמַר זַרְקָ"א מַקַּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָּ"א, אַדְהָכִי הָא עוּלֵימָא קָא נָחִית (רעיא מהימנא פתח רבי שמעון) וְאָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא אַנְתְּ אִיהוּ מָארֵי דְקִירְטָא, דְּרַעְיָא דְאָזִיל בְּעָאנָא, בְּגִין דּוּבִּין וְאֲבִין וְחֵיוָון בִּישִׁין דְּקָא אַתְיָין לְמֵיכַל עָאנָא. (דף סא ע"ב) אָרְחָא דִילֵיהּ לְמֶהֱוֵי קִירְטָא בַּהֲדֵיהּ לְזַרְקָא אַבְנִין לְגַבַּיְיהוּ, לְמֶהֱוֵי עָאנָא נְטִיר מֵחֵיוָון בִּישִׁין קוּם נְטִיל קִירְטָא בִּידָךְ, פְּתַח וְאָמַר זַרְקָ"א, שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, אַנְתְּ הוּא קִירְטָא קַדִּישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְבָךְ, אִזְדָּרִיקוּ תְּלַת אַבְנִין דְּאִינּוּן סֶגוֹלְתָּ"א, תְּלַת אַבְנִין יַקִּירִין דְּאִינּוּן תְּלַת אָבָהָן, וְאַנְתְּ אֶבֶן יְקָרָא עַל כֻּלְּהוּ, תַּגָּא בְּרֵישָׁא דְכֻלְּהוּ, עָלָךְ אִתְמַר (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אלהי"ם (בראשית כח כב), אַנְתְּ הוּא דְאִתְמַר עָלָךְ (דניאל ב לה) אַבְנָא דִי מְחָת לְצַלְמָא וַהֲוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל אַרְעָא.

פְּתַח וְאָמַר, זַרְקָ"א מַקַּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָּ"א. בֵּינְתַיִם הִנֵּה הָעֶלֶם יָרַד (הרועההנאמן. פתחרבישמעון) וְאָמַר: רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, אַתָּה הוּא בַּעַל הַקֶּלַע שֶׁל רוֹעֶה שֶׁהָלַךְ עִם הַצאן, בִּשְׁבִיל דֻּבִּים, זְאֵבִים וְחַיּוֹת רָעוֹת שֶׁבָּאִים לֶאֱכֹל אֶת הַצאן, דַּרְכּוֹ לִהְיוֹת הַקֶּלַע עִמּוֹ כְּדֵי לִזְרֹק אֲבָנִים עֲלֵיהֶם, שֶׁיִּהְיוּ הַצאן שְׁמוּרִים מֵחַיּוֹת רָעוֹת, קוּם קַח אֶת הַקֶּלַע בְּיָדְךָ. פְּתַח וְאָמַר: זַרְקָ"א, שְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, אַתְּ הִיא הַקֶּלַע הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּךָ נִזְרְקוּ שְׁלֹשׁ אֲבָנִים שֶׁהֵן סְגוֹלְתָּ"א, שְׁלֹשׁ אֲבָנִים יְקָרוֹת שֶׁהֵן שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְאַתְּ אֶבֶן יְקָרָה עַל כֻּלָּם, כֶּתֶר בְּרֹאשׁ כֻּלָּם, עָלַיִךְ נֶאֱמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִי"ם. אַתְּ הִיא שֶׁנֶּאֱמַר עָלַיִךְ, הָאֶבֶן שֶׁהִכְּתָה אֶת הַצֶּלֶם וְהָיְתָה לְהַר גָּדוֹל, וּמִלְּאָה כָל הָאָרֶץ.

וְאִיהִי תַּגָּא כְּגַוְונָא דָא ם בְּרֵישָׁא דְחוּטָא דְזַרְקָ"א, אַבְנָא כְּלִילָא וּמִתְעַטְּרָא (נ"א מוכללת ומעוטרת) כְּאַבְנָא בְּרֵישׁ עִזְקָא, וְכַד אִית בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים בְּחָכְמָה דְאִיהִי י' מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, יְדִעִין לְזָרְקָא לָהּ לְהַאי אַבְנָא דְאִיהִי בַּת יְחִידָה, לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְגְּזָרַת, בְּגִין דְּבָרְתָּא בְּאַבָּא אִתְעֲבִידַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, בְּחָכְמָה דְאִיהוּ אַבָּא יָסַד בְּרָתָא דְאִיהִי אֶרֶץ הֲדוֹם רַגְלָיו.

וְהִיא כֶּתֶר כְּמוֹ זֶה ם בְּרֹאשׁ הַחוּט שֶׁל זַרְקָ"א, אֶבֶן כְּלוּלָה וּמִתְעַטֶּרֶת (כלולה ומעטרת) כְּמוֹ אֶבֶן בְּרֹאשׁ הַטַּבַּעַת, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים בְּחָכְמָה, שֶׁהִיא י', הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה, יוֹדְעִים לִזְרֹק אוֹתָהּ אֶת הָאֶבֶן הַזּוֹ, שֶׁהִיא בַּת יְחִידָה, לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּגְזְרָה, מִשּׁוּם שֶׁהַבַּת נַעֲשֵׂית בְּאָב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, בְּחָכְמָה שֶׁהוּא הָאָב, יָסַד אֶת הַבַּת שֶׁהִיא אֶרֶץ הֲדוֹם רַגְלָיו.

וְהַהוּא חוּט דִּילָהּ אִיהוּ ו', דְּאַבְנָא דְאִיהִי תַּגָּא עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, עֲטָרָה דְּסֵפֶר תּוֹרָה, וּבְגִינָהּ אִתְמַר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, אִיהוּ כֶּתֶר תּוֹרָה וַדַּאי, דִּתְלַת כִּתְרִין אִינוּן, כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְכֶתֶר תּוֹרָה (נ"א וכתר שם טוב) עַל גַּבַּיְיהוּ, וְהַאי אַבְנָא אִיהִי י' בְּרֵישׁ א, וְאִיהִי י' בְּסוֹפָּה, עֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וְאִיהִי (נ"א ואיהו) יו"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י), כְּלִיל עֲשַׂר סְפִירָן, דְּאִינוּן (ס"א דאיהו) נָעוּץ סוֹפָן בִּתְחִלָּתָן וּתְחִלָּתָן בְּסוֹפָן.

וְאוֹתוֹ הַחוּט שֶׁלָּהּ הוּא ו', שֶׁאֶבֶן, שֶׁהִיא כֶּתֶר, עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, עֲטָרָה שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר, וְהַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֶתֶר - יֶעֱבֹר, הוּא כֶּתֶר תּוֹרָה וַדַּאי, שֶׁשְּׁלֹשָׁה כְּתָרִים הֵם, כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְכֶתֶר תּוֹרָה (וכתר שם טוב) עַל גַּבֵּיהֶן, וְהָאֶבֶן הַזּוֹ הִיא י' בְּרֹאשׁ א', וְהִיא י' בְּסוֹפָהּ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וְהִיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א (יו"ד ה"י וא"ו ה"י), כּוֹלֵל עֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן (שהוא) נָעוּץ סוֹפָן בִּתְחִלָּתָן, וּתְחִלָּתָן בְּסוֹפָן.

קָמוּ כָּלְהוּ מָארֵי מְתִיבְתָּא וְאָמְרוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא כַּמָּה אַנְתְּ תַּקִּיף לְזָרְקָא אַבְנָא, דְּהָא מָטָא לַאֲתַר דְּלֵית מָאן דְּיָדַע אַתְרָהָא, וּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין שָׁאֲלִין בְּגִינָהָא אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, דְּלֵית מָאן דְּיָדַע מְקוֹמוֹ, כַּד סָלְקָא לְעֵילָּא בַּאֲתַר דְּזָרִיקַת לָהּ, עַד דְּאָמְרִין כָּלְהוּ (יחזקאל ג יב) בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי זְעִירָא לְתַתָּא, לְעֵילָּא לֵית לָהּ סוֹף.

קָמוּ כָּל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה וְאָמְרוּ: רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, כַּמָּה אַתָּה חָזָק לִזְרֹק אֶבֶן, שֶׁהָרֵי הִגִּיעָה לְמָקוֹם שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מְקוֹמָהּ, וּמַלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים שׁוֹאֲלִים בִּשְׁבִילָהּ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, שֶׁאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ מְקוֹמוֹ. כְּשֶׁעָלְתָה לְמַעְלָה, לַמָּקוֹם שֶׁזָּרַקְתָּ אוֹתָהּ, עַד שֶׁכֻּלָּם אוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִיא קְטַנָּה לְמַטָּה, לְמַעְלָה אֵין לָהּ סוֹף.

מָאן יָכִיל לְאַנָּחָא קְרָבָא בַּאֲתַר דְּאַנְתְּ תַּמָּן, בְּאַבְנָא זְעִירָא דְזָרִיקַת אִזְדַּעְזָעוּ רְקִיעִין עַד אֵין סוֹף, וּמַלְאָכִין עַד אֵין תַּכְלִית, וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּא כֻּלְּהוּ אִזְדַּעְזָעוּ וְנָפְלוּ בְּנָפְלַת אַפַּיִם,

מִקְיוּמַיְהוּ קָדָמָהָא, וְאָמְרוּ וְכִי בָאבָנָא זְעִירָא הַאי, כָּל שֶׁכֵּן מָאן יַגִּיחַ עִמָּךְ בְּסַיְיפָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים קמט ו) רוֹמְמוֹת אֵ־ל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, דְּאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע, חַרְבָּא דִילָךְ דְּאַנְתְּ תַּקִּינַת לָךְ (נ"א לה), דְּבָהּ קְטִילַת לְמַצְרֵי, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ב יב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וְגוֹמֵר וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי, כ"ה וְכ"ה סָלְקִין לְחַמְשִׁין אַתְוָון, דְּמַיַּחֲדִין בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּעֲמַיִם, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, דְּאִית בְּהוֹן כ"ה אַתְוָון תְּרֵין זִמְנִין, וְסָלְקִין לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, דְּאִיהִי ח' תְּמִינָאָה מֵעֲשַׂר סְפִירָן מְתַתָּאָה וּלְעֵילָא. י' רֵישָׁא דְחַרְבָּא, ו' גּוּפָא דְחַרְבָּא, תְּרֵין פִּפְיוֹת דִּילֵהּ ה"ה, נַרְתִּקָא דְחַרְבָּא אהי"ה, וְהָכִי לְתַתָּא נַרְתִּקָא דְהַאי חַרְבָּא אדנ"י, וְאִיהוּ יאהדונה"י לְתַתָּא, יאההויה"ה לְעֵילָא, (נ"א יה"ו הה"ו יה"ה), וְרָזָא דְמִלָּה (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה תְּמַנְיָא אַתְוָון בְּחֵיבּוּרָא לְעֵילָא, (ישעיה נח ט) אָ"ז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה לְתַתָּא, וּמָאן יָכִיל בְּרוּמְחָא דִילָךְ דְּאִיהוּ רְמַ"ח תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע, אַגַּח קְרָבָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי, נָחֲזֵי מַאי נִיהוּ חֵילָא וּתְקִיפוּ דִילֵיהּ, דְּהָא אִיהוּ אַתְעַר עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְיִזְדַּעְזְעוּ כָּל עָלְמִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין וּבְאוּמָאָה לְכָל חֵיָילִין לְעֵילָא וְתַתָּא לְמֶהֱוֵי בְּעָזְרֵיהּ, אַגַּח לֵיהּ. קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן זְרִיז גַּרְמָךְ בְּמַאנֵי קְרָבָא דִילָךְ, נָחֲזֵי מַאי תַּקִּיפוּ וּגְבוּרָה דִילָךְ.

מִי יָכוֹל לַעֲרֹךְ קְרָב בַּמָּקוֹם שֶׁאַתָּה שָׁם, בְּאֶבֶן קְטַנָּה שֶׁזְּרָקְתָּ הִזְדַּעְזְעוּ רְקִיעִים עַד אֵין סוֹף, וּמַלְאָכִים עַד אֵין תַּכְלִית, וְכָל רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה כֻּלָּם הִזְדַּעְזְעוּ וְנָפְלוּ בִּנְפִילַת אַפַּיִם מִקְיוּמָם לְפָנֶיהָ, וְאָמְרוּ, וְכִי בְּאֶבֶן קְטַנָּה זוֹ, כָּל שֶׁכֵּן מִי יִלָּחֵם עִמְּךָ בְּסַיִף, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ רוֹמְמוֹת אֵ־ל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, שֶׁהִיא קְרִיאַת שְׁמַע, הַחֶרֶב שֶׁלְּךָ שֶׁאַתָּה הִתְקַנְתָּ לְךָ (אותה), שֶׁבָּהּ הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וְגוֹמֵר וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי. כ"ה וְכ"ה עוֹלִים לַחֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת, שֶׁמְּיַחֲדִים בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת פַּעֲמַיִם, וְעוֹלִים לַחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, שֶׁהוּא ח', שְׁמִינִית מֵעֲשֶׂר הַסְּפִירוֹת מִמַּטָּה וּלְמַעְלָה. י' רֹאשׁ הַחֶרֶב, ו' גּוּף הַחֶרֶב, שְׁתֵּי פִּיפִיּוֹת שֶׁלָּהּ ה"ה, נַרְתִּיק הַחֶרֶב אהי"ה, וְכָךְ לְמַטָּה נַרְתִּיק הַחֶרֶב הַזֹּ אדנ"י, וְהוּא יאהדונה"י לְמַטָּה, יאההויה"ה לְמַעְלָה, (יה"ו הה"ו יה"ה), וְסוֹד הַדָּבָר - אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, שְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת בַּחִבּוּר לְמַעְלָה, אָ"ז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, לְמַטָּה, וּמִי יָכוֹל בְּרֹמַח שֶׁלְּךָ שֶׁהוּא מֵאתַיִם אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ תֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, הַלְּחֵם קְרָב לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲבֵרָיו, נִרְאֶה מַהוּ הַכֹּחַ וְהַתֹּקֶף שֶׁלּוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא מְעוֹרֵר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְיִזְדַּעְזְעוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וּבִשְׁבוּעָה לְכָל הַחֲיָלוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה לִהְיוֹת בְּעָזְרוֹ, הִלָּחֵם לוֹ. קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן, זְרֹז עַצְמְךָ בִּכְלֵי הַקְּרָב שֶׁלְּךָ, וְנִרְאֶה מַה הַחֹזֶק וְהַגְּבוּרָה שֶׁלְּךָ.

דף סב.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, זַרְקֵ"א מַקֵּ"ף שׁוֹפְ"ר הוֹלֵ"ךְ סָגוֹלְתָ"א, קָם וְנָטִיל תְּלַת אַבְנִין דְּאִינּוּן י י י', וְאַבְנָא עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּקִרְטָא, תַּגָּא בְּחוּטָא הָא אַרְבַּע, דְּאִנּוּן אַרְבָּעִין, וְחוּט דְּסִיהֲרָא (נ"א דסחרא) עֲלָהּ הַיְינוּ ב', וְרָזָא דְמִלָּה בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, הַאי נְקוּדָה (דף סב

ע"א) עֲלָהּ אִתְמַר בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם מַאי ב' הַהוּא חוּט דְּאַסְחַר עֲלָהּ, וְהַאי נְקוּדָה אִית לָהּ רֵישָׁא וְאֶמְצָעִיתָא וְסוֹפָא, וְאִתְעֲבִידַת תְּלַת יוּדִי"ן י י י', דְּסָלְקִין לִתְלָתִין, וְהַהוּא חוּט ב' תְּלָתִין וּתְרֵין, תַּנָּא דְעַל חוּט י', וְהָא אַרְבְּעִין וּתְרֵין, לָקֳבֵל ל"ב אלהי"ם, וַעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִתְבְּרִי בְּהוֹן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל חֵילֵיהוֹן, (וירא אלהי"ם את כל אשר עשה, דאיהו רזא וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש, בלבת דאורייתא ודא איהו כי יום נקם בלב"י, ובהון פועלים ארבעין ותרין אתוון דיהו"ה, ורזא דמלה פתחו לי שערי צדק אב"א ב"ם אודה י"ה, וכלהון אתכלילן בבאר שבע, דא אב"ג ית"ץ וחבריו).

קֹם רַבִּי שִׁמְעוֹן, פָּתַח וְאָמַר: זָרַק"א מַקֵּ"ף שׁוֹפֵ"ר הוֹלֵ"ךְ סָגוֹלְתָּ"א. קֹם וְנָטַל שָׁלֹשׁ אֲבָנִים שֶׁהֵן י' י' י', וְאֶבֶן עֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בַּקֶּלַע, תֵּ"ג בְּחוּט הֶרֵי אַרְבַּע שֶׁהֵן אַרְבָּעִים, וְחוּט שֶׁל הַלְּבָנָה (שסובבת) עֶלְיֶהָ הַיְנוּ ב', וְסוֹד הַדָּבָר - בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית. עַל הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ נֶאֱמַר בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. מַה זֶּה ב'? אוֹתוֹ הַחוּט שֶׁסּוֹבֵב אוֹתָהּ, וְלַנְּקֻדָּה הַזּוֹ יֵ"שׁ רֹאשׁ וְאֶמְצַע וְסוֹף, וְנַעֲשֵׂית שָׁלֹשׁ יוֹדִי"ם י' י' י', שֶׁעוֹלוֹת לִשְׁלֹשִׁים, וְאוֹתוֹ חוּט ב' - שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם. הַתֵּ"ג שֶׁעַל הַחוּט י', וַהֲרֵי אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, כְּנֶגֶד שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם וְעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. (וירא אלהי"ם את כל אשר עשה, שהוא סוד של וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש, בלבת התורה, וזהו כי יום נקם בלב"י, ובהם פועלות ארבעים ושתים האותיות של יהו"ה, וסוד הדבר - פתחו לי שערי צדק אב"א ב"ם אודה י"ה, וכלם נכללים בבאר שבע, זה אב"ג ית"ץ וחבריו).

אָמְרוּ לֵיהּ מָארֵי מַתְנִיתִין, רַבִּי רַבִּי כַּמָּה תַּקִּיפִין אַבְנִין דְּזִרִיקַת, דְּאִזְדַּעְזְעוּ בְּהוֹן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְחֵיוָון וּבְעִירָן וְעוֹפִין כֻּלְּהוּ בָּרְחוּ, וּמִנְּהוֹן נָפְלוּ לְאַרְעָא, וְכַרְסַיָּיא יַקִּירָא וּמַלְאָכִין וְאוֹפַנִּים כֻּלְּהוּ אִזְדַּעְזְעוּ מֵאַבְנִין דִּילְךָ, וְאִלֵּין אִינוּן אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן, דְּכֻלְּהוּ חָד.

אָמְרוּ לוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה: רַבִּי רַבִּי, כַּמָּה חֲזָקוֹת הָאֲבָנִים שֶׁזִּזְדַּעְזְעוּ בָּהֶן שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְכָל הַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת בָּרְחוּ, וּמֵהֶם נָפְלוּ לָאָרֶץ, וְהַכִּסֵּא הַנִּכְבָּד וּמַלְאָכִים וְאוֹפַנִּים כֻּלָּם הִזְדַּעְזְעוּ מֵהָאֲבָנִים שֶׁלְּךָ, וְאֵלּוּ הֵם אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן, שֶׁכֻּלָּם אֶחָד.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַפִּיק אַבְנִין אִלֵּין שְׁלֵמִין בִּצְלוֹתֵיהּ, בְּאַרְבַּע צְלוֹתִין עִם צְלוֹתָא דְמוּסָף, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים כו ו) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, וְאִית אֶבֶן דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית כח כב) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אלהי"ם, דְּאִיהִי מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים ד מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, דְּאִיהוּ דִּיוּקְנָא דִּילֵיהּ.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁמּוֹצִיא אֶת הָאֲבָנִים הַשְּׁלֵמוֹת הַלָּלוּ בִּתְפִלָּתוֹ, בְּאַרְבַּע תְּפִלּוֹת עִם תְּפִלַּת מוּסָף, שֶׁעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, וְיֵשׁ אֶבֶן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִי"ם, שֶׁהִיא מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁלּוֹ.

וְאִלֵּין אַבְנִין כֻּלְּהוּ חָד, מַלְכוּת קַדִּישָׁא אִיהִי מִסְטָרָא דְשָׁמָאלָא, אִתְמַר בָּהּ (שם כה א) אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ, וְהַאי אִיהִי (דניאל ב לה) אַבְנָא דִי מְחָת לְצַלְמָא דַהֲוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל אַרְעָא, מַאי וּמְלָאת כָּל אַרְעָא, אֶלָּא בְּגִינָהּ אִתְּמַר (ישעיה ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (זכריה ג ט) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם, דְּאִינּוּן שִׁבְעָה רוֹעִין קַדִּישִׁין, וְאִינּוּן שֶׁבַע דְּכוּרִין וְשֶׁבַע נוּקְבִין, כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בָּהּ וְרָזָא דְמִלָּה שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת.

וְהָאֲבָנִים הַלָּלוּ כֻּלָּן אַחַת. הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה הִיא מִצַּד הַשְּׁמֹאל, נֶאֱמַר בָּהּ אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ, וְהָאֶבֶן הַזּוֹ הִיא שֶׁהִכְּתָה אֶת הַצֶּלֶם, שֶׁהָיְתָה לְהַר גָּדוֹל וּמִלְאָה כָּל הָאָרֶץ. מַה זֶּה וּמִלְאָה כָּל הָאָרֶץ? אֶלָּא בִּשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם, שֶׁהֵם שִׁבְעָה רוֹעִים קְדוֹשִׁים, וְהֵם שִׁבְעָה זְכָרִים וְשֶׁבַע נְקֵבוֹת, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בָּהּ, וְסוֹד הַדָּבָר - שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת.

וְהַאי אֶבֶן אִיהִי חֲמִשָּׁה אַבְנִין דְּשַׁוִּי דָּוִד בְּקֵרְטָא וְאִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ חָד, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמואל א ו יז) וַיִּקַּח דָּוִד חֲמִשָּׁה חֲלוּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל, וְאִינּוּן גְּדוֹלָה גְבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֶצַח הוֹד, דְּבָהוֹן שַׁבַּח דָּוִד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר (דה"י א כט) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאִלֵּין חֲמִשָּׁה חֲלוּקֵי אֲבָנִים נָטִיל לוֹן מִן הַנַּחַל דְּאִיהוּ יְסוֹד חַ"י עָלְמִין, וְכַד שַׁוִּי לוֹן בְּקֵרְטָא דְאִיהִי מַלְכוּת קַדִּישָׁא, אִתְעֲבִידוּ בָּהּ חַד, וְטָבַע בְּמִצְחָא דְפִלְשְׁתָאָה וְקָטִיל לֵיהּ.

וְהָאֶבֶן הַזּוֹ הִיא חֲמֵשׁ אֲבָנִים שֵׁשֶׁם דָּוִד בַּקֶּלַע וְנַעֲשׂוּ כֻּלָּן אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח דָּוִד חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל, וְהֵן גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה, תִּפְאֶרֶת, נֵצַח, הוֹד, שֶׁבָּהֶן שִׁבַּח דָּוִד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לְךָ יהו"ה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאֵלּוּ חֲמִשָּׁה חַלּוּקֵי הָאֲבָנִים, נָטַל אוֹתָם מִן הַנַּחַל שֶׁהוּא יְסוֹד חַ"י הָעוֹלָמִים, וּכְשֶׁשָּׂם אוֹתָם בַּקֶּלַע, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, נַעֲשׂוּ בָהּ אַחַת, וְהִטְבִּיעַ בְּמֵצַח הַפְּלִשְׁתִּי וְהָרַג אוֹתוֹ.

וְאִינּוּן חָמֵשׁ אַבְנִין דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וְכַד שַׁוִּי לוֹן בְּקֵרְטָא דְאִיהִי שָׁפָה דְּפִימָא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד לוֹן בָּהּ כֻּלְּהוּ אֶחָד, דִּבְזִמְנָא דְּיִנְצַח בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא יִתְקַיֵּים בְּהוֹן כִּי אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם יהו"ה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד (צפניה ג ט), וְהָא שָׁפָ"ה וַדַּאי דָּא שְׁכִינָ"ה, דְּהָכִי סְלִיקַת בְּחוּשְׁבַּן שָׁפָ"ה, בְּגִין הָכִי כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא עֲתִידִין לְאִשְׁתַּעְבָּדָא תְּחוֹת יָדָהָא, וּלְאַמְלָכָא לָהּ עֲלַייְהוּ בְּיוֹמִין דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, לְקַיֵּים מַה דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

וְהֵם חֲמֵשׁ הָאֲבָנִים שֶׁהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, וּכְשֶׁשָּׂם אוֹתָם בַּקֶּלַע, שֶׁהִיא הַשָּׂפָה שֶׁל הַפֶּה, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם בָּהּ כֻּלָּם אֶחָד, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיְּנַצַּח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם, יִתְקַיֵּם בָּהֶם כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם יהו"ה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד, וְהַשָּׂפָ"ה הַזּוֹ וַדַּאי זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן שָׂפָ"ה, מִשּׁוּם כָּךְ כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם עֲתִידוֹת לְהִשְׁתַּעְבֵּד תַּחַת יָדֶיהָ וּלְהַמְלִיכָהּ עֲלֵיהֶם בִּימֵי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר הַאי אֱמוּנָה בְּלִבֵּיהּ וּבְפוּמֵיהּ דְּוַדַּאי אִיהִי אֱמוּנָה דְיִשְׂרָאֵל, וְאִיהִי יְחוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָהּ מְיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרִין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא,

וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִיהִי בְּאֶמְנָה אִתּוֹ בְּגָלוּתָא, דְּלָא דָחִיל מֵעָלְאִין וְתַתָּאִין, דִּבְגִינָהּ אִתְּמַר לְאָדָם (בראשית ב טו) וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, בְּגִין דְּאִיהִי ג"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהִי עִדּוּנָא דְאוֹרַיְיתָא, מַאי אוֹרַיְיתָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי גַּן דִּילֵיהּ, וְעֵדֶן דִּילֵיהּ.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁשּׁוֹמֵר הָאֱמוּנָה הַזּוֹ בְּלִבּוֹ וּבְפִיו, שֶׁוַּדַּאי הִיא אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל, וְהִיא הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָהּ מְיַחֲדִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם, וְאַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁהוּא בְּאֶמְנָה אִתּוֹ בַּגָּלוּת, שֶׁלֹּא פּוֹחֵד מֵעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שֶׁבְּגָלְלָהּ נֶאֱמַר לָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, לְעָבְדָהּ בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וּלְשָׁמְרָהּ בְּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה סְדָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהִיא הָעֵדֶן שֶׁל הַתּוֹרָה. מַה זֶּה הַתּוֹרָה? הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הִיא הַגַּן שֶׁלּוֹ, וְעֵדֶן שֶׁלּוֹ.

דף סב:

רַבִּי רַבִּי קוּם אַסְחַר לְהַאי קִירְטָא, וְאַקַף וְאַסְחַר לָהּ בְּשָׁפָה דִילָךְ, בְּהַאי אַבְנָא דְאִיהִי כְּלִילָא (נ"א מוכלל ומעוטר) מִכָּל אַבְנִין דְּבִנְיָינָא דְאוֹרַיְיתָא, (וצלותא) אִיהִי אֶבֶן יְקָרָה (דף סב ע"ב) מוּכְלֶלֶת וּמְעוּטֶרֶת בְּאוֹת בְּרִית, וּבְאוֹת דְּשַׁבָּת, וּבְאוֹת דִּימִין טָבִין, וּבְאוֹת תְּפִלִּין, וְחוּט דִּילָהּ כְּרוּכָה בְּאֶצְבְּעָא, וְדָא כְּרִיכוּ דִּרְצוּעָה דִּתְפִלָּה דְיָד, דְּבָהּ הֲווֹ קַדְמָאִין כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע עִם וְאָהַבְתָּ בְּרַחֲמוּ דְּאַהֲבָה, דְּהַיְינוּ וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אלהי"ך, בְּגִין דְּתִתְּהֵא רַחֲמָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְלָא מַפְסִיקִין, וּלְבָתַר דְּאָתָא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת אֲבָהָן, הִתִּיר הַהוּא כְּרִיכוּ דִּילָהּ, וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

רַבִּי רַבִּי, קוּם סוֹבֵב אֶת הַקֶּלַע הַזֶּה, וְהַקֵּף וְסוֹבֵב אוֹתוֹ בַּשָּׂפָה שֶׁלְּךָ, עִם הָאֶבֶן הַזּוֹ שֶׁכְּלוּלָה (מכלל ומעטר) מִכָּל אַבְנֵי הַבִּנְיָן שֶׁל הַתּוֹרָה, (והתפלה) הִיא אֶבֶן יְקָרָה מְכֻלֶּלֶת וּמְעֻטֶּרֶת בְּאוֹת בְּרִית, וּבְאוֹת שַׁבָּת, וּבְאוֹת יָמִים טוֹבִים, וּבְאוֹת תְּפִלִּין, וְהַחוּט שֶׁלָּהּ כָּרוּךְ בְּאֶצְבַּע, וְזוֹ כְּרִיכַת הַרְצוּעָה שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁבָּהּ הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים כּוֹרְכִים אֶת שְׁמַע עִם וְאָהַבְתָּ בְּאַהֲבָה שֶׁל אַהֲבָה, שֶׁהַיְינוּ וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, כְּדֵי שֶׁתִּתְהֶיֶה אֲהוּבָה עַל בַּעְלָהּ, וְלֹא מַפְסִיקִים, וְאַחַר שֶׁבָּא יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת, הִתִּיר אוֹתָהּ הַכְּרִיכָה שֶׁלָּהּ, וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

בְּגִין דְּאִיהִי בָּעֵי לְמֶהֱוֵי אִיהִי סְגוּלַת מְלָכִים, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָ"א, וְאָזֵל"א לְשַׁרְיָא כְּתָרָא עַל יִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה כְּלִיל חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְאִתְעֲבִידַת תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, בְּכָל אָת וְאָת דִּילֵיהּ, מֵאִלֵּין אַתְוָון דִּידְעָאן דְּסֵפֶר תּוֹרָה, כְּגַוְונָא דָא ש ע ט נ ז ג ץ, כֻּלְּהוּ זַיְינִין אינוּן חַד וְעִשְׂרִין, לְקֶבֶל חַד וְעִשְׂרִין אָזְכָרוֹת דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וּלְקִבְלֵיהוּ חַד וְעִשְׂרִין אָזְכָרוֹת דִּתְפִלִּין דְּיָד, דְּסָלְקִין כֻּלְּהוּ אַרְבְּעִין וּתְרֵין, לְקֶבֶל שְׁמָא דמ"ב, תַּגָּא אִיהִי י' עַל רֵישָׁא דְז', גּוּפָא דִּילֵיהּ ו', וְסֵפֶר תּוֹרָה עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד, מַלְכוּת י' זְעִירָא, בָּהּ אִתְעֲבִידַת שְׁבִיעִי יוֹם שַׁבָּת, וְאִיהִי אוֹת תְּפִלִּין, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת בְּרִית, וְאִיהוּ כֶּתֶר כְּהוּנָה

וְכֻלָּתָר מַלְכוּת, מִסְטָרָא דִימִינָא דְאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא אִתְקְרִיאַת כֻּלָּתָר תּוֹרָה וִימִינָא אִיהוּ כַּהֲנָא, מִסְטָרֵיהּ אִיהוּ כֻּלָּתָר כְּהוּנָה, וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ מֶלֶךְ, וּמִסְטָרָא דִגְבוּרָה בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, נָפִיק מִתַּמָּן אֶשָּׁא וְאוֹקִיד לֵיהּ, וְכַד כַּהֲנָא נָפִיק בִּשְׁלָם מֵהֵיכָלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְעָרוּן לְוָיִם בְּנִגּוּנָא (כאן חסר והוא בתקוני זהר חדש).

מִשּׁוּם שֶׁהִיא רוֹצָה לִהְיוֹת הִיא סְגֻלַּת מְלָכִים, בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר שׁוֹפ"ר הוֹל"ך סָגוֹלְתִ"א, וְאָזַלְ"א לִשְׁרוֹת כֶּתֶר עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא סֵפֶר תּוֹרָה הַכּוֹלֵל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה, וְנַעֲשֵׂית כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ בְּכָל אוֹת וְאוֹת שֶׁלּוֹ מֵאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת הַיְדוּעוֹת שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, כְּמוֹ זֶה: ש ע ט נ ז ג ץ, כָּל הַתָּגִים הֵם אַחַת וְעֶשְׂרִים, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְאַחַת אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּכְנֶגְדָּן עֶשְׂרִים וְאַחַת אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, שֶׁכֻּלָּן עוֹלוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, כְּנֶגֶד הַשֵּׁם שֶׁל מ"ב, כֶּתֶר הִיא י' עַל רֹאשׁ הַז', הַגּוּף שֶׁלּוֹ ו', וְסֵפֶר תּוֹרָה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת מֻחָסֵר עַד יְסוֹד, מַלְכוּת י' זְעֵירָה, בְּזֶה נַעֲשֵׂית שְׁבִיעִי יוֹם שַׁבָּת, וְהִיא אוֹת תְּפִלִּין, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת בְּרִית, וְהוּא כֶּתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת. מִצַּד הַיְמִין שֶׁנִּתְּנָה תוֹרָה נִקְרֵאת כֶּתֶר תּוֹרָה, וְיָמִין הוּא הַכֹּהֵן, מִצִּדּוֹ הוּא כֶּתֶר כְּהֻנָּה, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא מֶלֶךְ, וּמִצַּד הַגְּבוּרָה בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, יוֹצֵאת מִשָּׁם אֵשׁ וְשׁוֹרֶפֶת אוֹתוֹ, וּכְשֶׁהַכֹּהֵן יוֹצֵא בְּשָׁלוֹם מִן הַהֵיכָל, בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹרְרוּ הַלְוִיִּם בְּנִגּוּן.

וְעוֹד אִית תִּקּוּנָא חֲמִשָּׁאָה בְּצָלוֹתָא, צְלוֹתָא אִיהִי כְּקָרְבָּנָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְנוּם, תְּא חֲזִי קָרְבָּנִין אִינּוּן מֵאַרְבַּע מִינִין, דְּאִינּוּן לְקֻבֵּל אַרְיֵה שׁוֹר נָשֶׁר אָדָם, דְּאִינּוּן מְצוּיָירִים בְּכָרְסְיָא, אִית קָרְבָּנָא דַהֲווֹ מְקָרְבִין יִשְׂרָאֵל, וְכַהֲנָא הֲוָה קָרִיב קָרְבָּנָא דִלְהוֹן.

וְעוֹד, יֵשׁ תִּקּוּן חֲמִישִׁי בַּתְּפִלָּה, הַתְּפִלָּה הִיא כְּקָרְבָּן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים, תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִים תִּקְנוּם. בֹּא וּרְאֵה, הַקָּרְבָּנוֹת הֵם מֵאַרְבָּעָה מִינִים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְיֵה שׁוֹר נָשֶׁר אָדָם, שֶׁהֵם מְצַיָּרִים בַּכִּסֵּא. יֵשׁ קָרְבָּן שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּהֵן הָיָה מַקְרִיב אֶת הַקָּרְבָּן שֶׁלָּהֶם.

קָרְבָּנָא קַדְמָאָה, קָרְבָּנָא דַהֲוָה קָרִיב לִימִינָא, דְּא צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, וְאִם הָווּ זַכְיָין הֲוָה נָחִית דִּיּוֹקְנָא דְאַרְיֵ"ה וַהֲוָה מְקַבֵּל קָרְבָּנָא, וְדָא מִיכָאֵ"ל דְּדַרְגֵּיהּ חֶסֶ"ד, אִיהוּ הֲוָה מְקַבֵּל צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, וְאִם לָא זְכוּ מַה כְּתִיב בְּקָרְבָּנָא (שמות כב ל) לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ, דְּחִשִּׁיב לֵיהּ כִּטְרֵיפָה, וּבְגִין דְּא הֲוָה נָחִית דִּיּוֹקְנָא דְכֶלֶב לְקַבֵּל הַהוּא דּוֹרוֹנָא, וְקָרְבָּנָא, וְדָא אִיהוּ כֶּלֶב דְּאָמַר דָּוִד עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תהלים כב כב), הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, וְכָל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְּאִינּוּן כְּלָבִים צוֹעֲקִים בְּמִשְׁמָרָה תְּנִיָּינָא דְּלֵילְיָא, אִינּוּן צָוְוחִין וְנָבְחִין וְאָמְרִין הַב הַב, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְּגֵיהִנָּם סַם הַמָּוֶת, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ל טו) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב.

הַקָּרְבָּן הָרִאשׁוֹן - הַקָּרְבָּן שֶׁהָיָה מַקְרִיב לְיָמִין, זוֹ תְּפִלַּת הַשַּׁחֲרִית, וְאִם הָיוּ זוֹכִים, הָיָה יוֹרֵד דְּיוֹקְנָן שֶׁל אַרְיֵ"ה וְהָיָה מְקַבֵּל אֶת הַקָּרְבָּן, וְזֶה מִיכָאֵ"ל שֶׁדַּרְגָּתוֹ חֶסֶד, הוּא הָיָה מְקַבֵּל תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, וְאִם לֹא זָכוּ,

מַה כְּתוּב בַּקָּרְבָּן? לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ, שֶׁחוֹשֵׁב אוֹתוֹ כִּטְרֵפָה, וּבִשְׁבִיל זֶה הָיָה יוֹרֵד דְּמוּת כֶּלֶב לְקַבֵּל אוֹתוֹ דּוֹרוֹן וְהַקָּרְבָּן, וְזֶהוּ הַכֶּלֶב שֶׁאָמַר דָּוִד, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, וְכָל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שֶׁהֵם כְּלָבִים, צוֹעֲקִים בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הַלַּיְלָה, הֵם צוֹוְחִים וְנוֹבְחִים וְאוֹמְרִים הַב הַב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַגֵּיהִנֹּם, סַם הַמָּוֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב.

קָרְבָּנָא תְּנַיְינָא לְקָבֵל שׁוֹ"ר, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ויקרא כב כז) שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז וְגוֹמֵר, וּלְקַבְלֵיהּ צְלוֹתָא דְּמַנְחָה, דְּאָמַר דָּוִד עָלָהּ (תהלים קד יד) מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, מַאי עֵשֶׂב, ע"ב ש', וְאִנּוּן ע"ב שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין לְע"ב שְׁמָהָן עִלָּאִין, כְּגַוְונָא דְּעֵשֶׂב דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא דְּחִטָּה, וּבְגִין דְּא לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וְהַיְינוּ לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ (שם עח כ), וְדָא נַהֲמָא דְּאוֹרַיְיתָא.

הַקָּרְבָּן הַשֵּׁנִי - כְּנֶגֶד שׁוֹ"ר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז וְגוֹמֵר, וּכְנֶגְדּוֹ תְּפִלַּת מִנְחָה, שֶׁאָמַר עָלֶיהָ דָּוִד, מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם. מַה זֶּה עֵשֶׂב? ע"ב ש', וְהֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת שֶׁהֵם לְבוּשִׁים לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת עֶלְיוֹנִים, כְּמוֹ הָעֵשֶׂב שֶׁהוּא לְבוּשׁ לַחִטָּה, וּמְשׁוּם זֶה, לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וְהַיְינוּ לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ, וְזֶהוּ הַלֶּחֶם שֶׁל הַתּוֹרָה.

דף סג.

וּלְעוֹלָם כָּל קָרְבָּנִין שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, בְּגִין דְּמִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה א יד), (ס"א ודא יצר הרע, ובגין דלא יהא צריך מנשמתא דילך) (ס"א דלא יסריך נשמתא דילך האכילהו קרבנא, לקיימא ביה (משלי כה כא) אם רעב שונאך האכילהו לחם, ואם צמא השקהו מים, ולבתר דאיהו נטיל דמא דקרבנא, לא יטול מדילך) דְּמִתַּמָּן הַהוּא דְּאוֹשִׁיד דָּמָא, מְלַחֲדִ הַהוּא דָּמָא דְּבָעֵירָן וּבְגִין דָּא לֹא צָרִיךְ לְכַסָּאָה לָהּ מִנַּיָּה, לְקַיְימָא בֵּיהּ אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מַיִם וּלְבָתַר דְּאִיהוּ (דף סג ע"א) נָטִיל דָּמָא, קָרְבִין קָרְבָּנָא לְעֵילָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר כח ב) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, וּלְקַבְלֵיהּ דְּשׁוֹר אִיהוּ חָמוֹר נוֹעַר, אִם זְכוּ הָא שׁוֹ"ר מְקַבֵּל קָרְבָּנָא, וְאִם לָאו הָא חָמוֹר נוֹעַר, וּבְגִין דָּא אִתְמַר (דברים כב י) לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו, יַחְדָּו כְּלוֹמַר לָא תִגְרוֹם דְּיֵיאכֵל חֲמוֹר קָרְבָּנָא דְּשׁוֹר.

וּלְעוֹלָם כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, מִשּׁוּם שֶׁמִּצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, (וזה יצר הרע, ומשום שלא יהיה צריך מנשמתך) [שלא יסרך את נשמתך, האכילהו קרבן, לקים בו אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים, ואחר שהוא נוטל את דם הקרבן, לא יטל משלך] שֶׁמִּשָּׁם, אוֹתוֹ שֶׁשּׁוֹפֵךְ דָּם, מְלַחֵךְ אוֹתוֹ דָּם שֶׁל בְּהֵמוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא צָרִיךְ לְכַסּוֹת אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, לְקַיֵּם בּוֹ אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם. וַאֲחַר שֶׁהוּא נָטַל אֶת הַדָּם, מַקְרִיבִים אֶת הַקָּרְבָּן לְמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, וּכְנֶגֶד הַשּׁוֹר הוּא חָמוֹר נוֹעַר. אִם זְכוּ, הֲרֵי הַשּׁוֹ"ר מְקַבֵּל אֶת הַקָּרְבָּן, וְאִם לֹא, הֲרֵי חָמוֹר נוֹעַר, וּמְשׁוּם זֶה נֶאֱמַר לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו. יַחְדָּו כְּלוֹמַר, אַל תְּגָרֵם שֶׁיֹּאכַל הַחֲמוֹר אֶת קָרְבַּן הַשּׁוֹר.

קָרְבָּנָא תְּלִיתָאָה דְעַרְבִית, קָרְבָּנָא דְעוֹפִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ויקרא ה ז) שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְגוֹמֵר, דְּאִי זָכוּ נִשְׁרָ"א דְיַעֲקֹב נָחִית לְקַבְּלָא לוֹן, וְאִם לָאו נִשְׁרָא דְסִטְרָא דְמָסָאֲבוּ נָץ לְגַבֵּי יוֹנָה, וּכְפוּם קָרְבָּנָא הָכִי יִתְרַבֵּי אוֹ יִתְזָעֵר.

הַקָּרְבָּן הַשְּׁלִישִׁי - שֶׁל עַרְבִית, קָרְבַּן הָעוֹף, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְגוֹמֵר, שֶׁאִם זָכוּ, הַנֶּשֶׁ"ר שֶׁל יַעֲקֹב יוֹרֵד לְקַבֵּל אוֹתָם, וְאִם לֹא, הַנֶּשֶׁר שֶׁל צַד הַטֻּמְאָה נֵץ לַיּוֹנָה, וּכְפִי הַקָּרְבָּן כָּךְ יִתְגַּדֵּל אוֹ יִתְקַטֵּן.

קָרְבָּנָא רְבִיעָאָה אָדָם, הַאי אִיהוּ דְמִקַּבֵּל קָרְבָּנָא דְאָדָ"ם, דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה דְקָרִיב וּמְיַחֵד כֹּלָּא, וְעָלֵיהּ אִתְמַר (שם א ב) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם וְגוֹמֵר, הַאי אִיהוּ דְמִקָּרֵב קָרְבָּן לַיהו"ה, וְדָא אוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בִצְלוֹתָא לְמִשְׁמַע בָּהּ סֵפֶר תּוֹרָה, לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ קָרְבָּנָא שְׁלִים בְּאָדָם, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם יט יד) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם, וּבְגִין דָּא מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה (משלי כח ט).

הַקָּרְבָּן הָרְבִיעִי - אָדָם, זֶהוּ שֶׁמְּקַבֵּל קָרְבָּן שֶׁל אָדָ"ם, שֶׁהוּא מַחֲשָׁבָה שֶׁמַּקְרִיב וּמְיַחֵד הַכֹּל, וְעָלָיו נֶאֱמַר אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם וְגוֹמֵר, זֶהוּ שֶׁמַּקְרִיב קָרְבַּן לַיהו"ה, וְזוֹ הַתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְנוּ בַּתְּפִלָּה לִשְׁמֹעַ סֵפֶר תּוֹרָה, לִהְיוֹת בּוֹ קָרְבָּן שָׁלֵם בָּאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם, וּמִשּׁוּם זֶה, מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה.

וְכָל קָרְבָּנִין אִלֵּין רְמִיזִין בְּגוּפָא דְבַר נַשׁ, מוֹחָ"א וְלִיבָּ"א וְרֵיאָ"ה, אִינּוּן אַרְיֵ"ה שׁוֹ"ר נָשֶׁ"ר, קִטְרוּנָא דִלְהוֹן כֻּלֵּב חֲמוֹר נָץ, טָחוֹ"ל מָרָ"ה וְכָבֵ"ד, דְּאִינּוּן מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵמָ"ה, מַחֲשָׁבָה דָּא אָדָם, אִית מַחֲשָׁבָה טָבָא דְחַיָּוון טָבִין, וְאִית מַחֲשָׁבָה בִּישָׁא דְחַיָּון בִּישִׁין, וּמַחֲשָׁבָה טָבָא אִיהוּ אָדָם טוֹב, וּמַחֲשָׁבָה בִּישָׁא דָּא אָדָם רָע בְּלִיַּעַל, אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה.

וְכָל הַקָּרְבָּנוֹת הַלָּלוּ רְמוּזִים בְּגוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם, מ"חַ וְל"ב וְרֹא"ה, הֵם אַרְיֵ"ה שׁוֹ"ר נָשֶׁ"ר, הַיְרִיבִים שֶׁלָּהֶם כֶּלֶב חֲמוֹר נָץ, טְחוֹ"ל מָרָ"ה וְכֵבֵ"ד, שֶׁהֵם מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵמָ"ה. מַחֲשָׁבָה זֶה אָדָם. יֵשׁ מַחֲשָׁבָה טוֹבָה שֶׁל חַיּוֹת טוֹבוֹת, וְיֵשׁ מַחֲשָׁבָה רָעָה שֶׁל חַיּוֹת רָעוֹת, וּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה הִיא אָדָם טוֹב, וּמַחֲשָׁבָה רָעָה זֶה אָדָם רָע, בְּלִיַּעַל, אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה.

לְקֻבֵּל מוֹחָ"א אִיהוּ אַרְיֵ"ה דְנָחִית לְמֵיכַל קָרְבָּנִין, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, לְבָ"א לִשְׂמָאלָא וַעֲלֵיהּ אִתְמַר וּפְנֵי שׁוֹ"ר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּם, רֵיאָ"ה דָּא נֶשֶׁ"ר דְּאִית לָהּ גַּדְפִּין דְּפָרַח בְּהוֹן, וְעָלָהּ אִתְמַר וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם, מַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ אָדָם רָכִיב עַל כֻּלְּהוֹן, וְאִינּוּן מֶרְכָּבָה דִּילֵיהּ, כְּסוּפָוון לִבְנֵי נָשָׁא.

כְּנֶגֶד הַמּ"חַ הוּא הָאַרְיֵ"ה שֶׁיּוֹרֵד לֶאֱכֹל קָרְבָּנוֹת, וְעָלָיו נֶאֱמַר וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם. הַלֵּ"ב לִשְׂמֹאל, וְעָלָיו נֶאֱמַר וּפְנֵי שׁוֹ"ר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּם. רֵאָ"ה זֶה נֶשֶׁ"ר, שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּנָפַיִם שֶׁפּוֹרְחוֹת בָּהֶן, וְעָלָיו נֶאֱמַר וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם. הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהוּא אָדָם רוֹכֵב עַל כֻּלָּם, וְהֵם הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ, כְּסוּסִים לִבְנֵי הָאָדָם.

חֲיָילִין דְּמוֹחָא גַּרְמֵי"ן בְּקָרְבָּנָא, וּתְקָרְבוּ עָצָמוֹת עִצָּם אֶל עַצְמוֹ (יחזקאל לז ז), חֲיָילִין דְּרֵיאָה וּדְלִבָּא עַרְקִין, קְשִׁירוּ וְחִבּוּרָא, וּתְנוּעָה דִּלְהוֹן רוּחָא דְּכַנְפֵי רֵיאָה, וְאִיהוּ רוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם (בראשית א ב) (נ"א דאיהו מוחא), בְּגִין דְּרֵיאָה (נ"א דרישא) כְּלִילָא מִתַּרְוַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דְעוֹפָא מִמַּיָא וְאַרְעָא, וְאִינוּן כְּלִילָן מִתַּרְוַיְיהוּ. עַל מוֹחָא שַׁרְיָא בְּרָכָה, עַל לִבָּא שַׁרְיָא קְדוּשָׁה, עַל רֵיאָה שַׁרְיָא יִחוּד, מַחֲשָׁבָה כְּלִילָא מִכֻּלְהוּ, וְאִינוּן יְבָרֶכְךָ יהו"ה יָאֵר יהו"ה יִשָּׂא יהו"ה (במדבר כד ו), יְבָרֶכְךָ בְּמוֹחָא, יָאֵר בְּלִבָּא דְּתַמָּן נְהוֹרָא דְעַיְינִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ הַלֵּב רוֹאֶה, יִשָּׂא בְּרֵיאָה דְּאִיהוּ שָׁלוֹם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם.

חֵילוֹת הַמֹּחַ - עֲצָמוֹ"ת בַּקָּרְבָּן, וּתְקָרְבוּ עֲצָמוֹת עִצָּם אֶל עַצְמוֹ. חֵילוֹת הָרֵאָה וְהַלֵּב - עוֹרְקִים, קֶשֶׁר וְחִבּוּר, וְהַתְנוּעָה שֶׁלָּהֶם הָרוּחַ שֶׁל כַּנְפֵי רֵאָה, וְהוּא רוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, (שהוא המח), מְשׁוּם שֶׁרֵאָה (שהראש) כְּלוּלָה מִשְּׁנֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁעוֹף מִמַּיִם וְאֶרֶץ, וְהֵם כְּלוּלִים מִשְּׁנֵיהֶם. עַל הַמֹּחַ שׁוֹרָה בְּרָכָה, עַל הַלֵּב שׁוֹרָה קְדֻשָּׁה, עַל הָרֵאָה שׁוֹרֶה הַיִּחוּד, וְהַמַּחֲשָׁבָה כְּלוּלָה מִכֻּלָּם, וְהֵם: יְבָרֶכְךָ יהו"ה, יָאֵר יהו"ה, יִשָּׂא יהו"ה. יְבָרֶכְךָ בַּמֹּחַ, יָאֵר בַּלֵּב, שָׁם אוֹר הָעֵינַיִם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ הַלֵּב רוֹאֶה, יִשָּׂא בְּרֵאָה, שֶׁהוּא שָׁלוֹם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם.

וְאִינוּן שְׁמִיעָ"ה רְאִיָ"ה רֵיחָ"א, שְׁמִיעָ"ה בְּמוֹחַ, וְאִיהוּ בְּהִפּוּכָא חוֹ"ם, דְּשַׁרְיָא בְּלַחוּתָא וּקְרִירוּתָא דְּמוֹחָא לְחַמְמָא לֵיהּ, מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה, וְאִיהוּ אַרְיֵה מִסְטָרָא דְּגוּפָא, שׁוֹר מִסְטָרָא דְּנַפְשָׁא, דְּאִינוּן אֵשׁ וּמַיִם, אֵשׁ שְׂכְלִית מַיִם יְסוֹדִית, רְאִיָ"ה בְּלִבָּ"א, דְּאִיהוּ אֵשׁ, רְאִיָ"ה אַרְיֵ"ה, מַיִם שִׂכְלִית לְקַרְרָא אֵשׁ יְסוֹדִי דִּלְבָּא, דְּלָא יוֹקִיד כָּל גּוּפָא.

וְהֵם שְׁמִיעָ"ה רְאִיָ"ה רֵי"חַ. שְׁמִיעָ"ה בַּמּוֹחַ, וְהוּא בְּהִפּוּךְ חוֹ"ם, שֶׁשּׁוֹרָה בְּלַחוּת וּקְרִירוּת שֶׁל הַמֹּחַ לְחַמֵּם אוֹתוֹ, מִצַּד הַגְּבוּרָה, וְהוּא אַרְיֵה מִצַּד הַגּוּף, שׁוֹר מִצַּד הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֵם אֵשׁ וּמַיִם, אֵשׁ שִׂכְלִית מַיִם יְסוֹדִית, רְאִיָ"ה בַּלֵּ"ב, שֶׁהוּא אֵשׁ, רְאִיָ"ה אַרְיֵ"ה, מַיִם שִׂכְלִית לְקָרֵר אֵשׁ יְסוֹדִי שֶׁל הַלֵּב, שֶׁלֹּא יִשְׂרֹף אֶת כָּל הַגּוּף.

רֵיחָא בְּרֵיאָה דָּנָפִיק לְחוֹטָמָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וְרֵיאָה אִיהִי מִסְטָרָא דְּמוֹחָא קְרִירָא, וּמִסְטָרָא דְּלִבָּא יְבֵישָׁה, וְאִיהוּ חֻצְיוֹ מַיִם יְסוֹדִית, וְחֻצְיוֹ יְבֵשָׁה יְסוֹדִית, בְּגִין דָּא שַׁרְיָא עֲלֵהּ רוּחָא שִׂכְלִית, דְּאִיהוּ חַם וְלַח, חַם לְחַמְמָא קְרִירוּתָא, לַח לְרַטְבָא יְבֵשׁוּתָא, דָּא שִׂכְלִי וְדָא יְסוֹדִי.

רֵיחַ בְּרֵאָה, שֶׁיּוֹצֵא לַחוֹטֶם, עָלָיו נֶאֱמַר וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וְרֵאָה הִיא מִצַּד הַמֹּחַ קְרִירָה, וּמִצַּד הַלֵּב יְבֵשָׁה, וְהוּא חֻצְיוֹ מַיִם יְסוֹדִית וְחֻצְיוֹ יְבֵשָׁה יְסוֹדִית, בִּגְלַל זֶה שׁוֹרָה עָלֶיהָ רוּחַ שִׂכְלִית, שֶׁהוּא חַם וְלַח. חַם לְחַמֵּם אֶת הַקְּרִירוּת, לַח לְהַרְטִיב אֶת הַיֹּבֶשׁ, זֶה שִׂכְלִי וְזֶה יְסוֹדִי.

דִּבּוּר דָּא אָדָם, דִּכְלִיל מִכֻּלְהוּ, וּמָאן אַפִּיק לֵיהּ מַחֲשָׁבָה, וּבְגִין אִלֵּין שִׂכְלִיִּים הֲווֹ נָחֲתִין בְּקָרְבָּנָא לְקָרְבָא קָרְבָּנָא וּלְיַחֲדָא כֻּלָּא, וְאִלֵּין אִינוּן בְּתְחִיַּית הַמֵּתִים, דִּבְהוֹן יְהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקָרֵב עִצָּם אֶל עַצְמוֹ, וְגִידִין וְעַרְקִין כֻּלְּהוֹן לְחַבְּרָא דָּא בְּדָא, וְיִקְבְּלוּן אִלֵּין בְּאִלֵּין,

וּמְשַׁלְּבִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לו ה) מַקְבִּילוֹת הַלּוּלָאוֹת וְגוֹמֵר, בְּהַהוּא זִמְנָא יְהֵא חֶדְוָה וְנִגּוּנָא, בִּקְרִיבוּ דִלְהוֹן.

דִּבּוּר זֶה אָדָם, שֶׁכָּלוּל מִכֻּלָּם, מִי מוֹצִיא אוֹתוֹ? מַחֲשָׁבָה, וּמְשׁוּם אֵלּוּ הַשִּׁכְלִיִּים הָיוּ יוֹרְדִים בַּקֶּרְבָּן לְהַקְרִיב קָרְבָּן וּלְיַחֵד הַכֹּל, וְאֵלֶּה הֵם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, שֶׁבָּהֶם יִהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקֹרָב עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ, וְגִידִים וְעוֹרָקִים, כֻּלָּם לְחַבֵּר זֶה עִם זֶה, וִיקַבְּלוּ אֵלּוּ בְאֵלּוּ, וּמְשַׁלְּבִים אֵלּוּ בְאֵלּוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַקְבִּילֹת הַלֻּלָאֹת וְגוֹמֵר. בְּאוֹתוֹ זְמַן תִּהְיֶה שִׂמְחָה וְנִגּוּן בַּקְּרוּב שָׁלֵם.

תקונא עשרין ותרין

דף סג:

(דף סג ע"ב) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּרֵאשִׁית חַד אִיהוּ דְלָא אִתְגַּלְיָיא, וּבָרָא תְּרֵין, תְּרֵין אינוּן, וְאִינוּן ב', וְאִינוּן תְּרֵין עָלְמִין סְתִימִין, וּבַמֶּה בָּרָא לוֹן בְּנְקוּדָא חֲדָא סְתִימָא, רֵאשִׁית אִתְקְרֵי, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קד כד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, וּתְרֵין עָלְמִין סְתִימִין לָא הֲווֹ אִתְגַּלְיָין, עַד דְּעָבִיד לוֹן תְּרֵין לְבוּשִׁין, וּמַאי נִינְהוּ אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, אֵת הַשָּׁמַיִם לְבוּשָׁא לְעָלְמָא עִלָּאָה דְאִתְבְּרִי בִּנְקוּדָה עִלָּאָה, וְאֵת הָאָרֶץ לְבוּשָׁא לְעָלְמָא תַּתָּאָה דְאִתְבְּרִי בֶּאלֹהֵי"ם דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה. י' רֵאשִׁית אִתְקְרֵי וְאִיהוּ אַבָּא דְכֹלָּא, ה' אלהי"ם וְאִיהִי אִמָּא דְכֹלָּא אִם כָּל חָי, וְחָכְמָה דְאִיהוּ אַבָּא לָא אִשְׁתְּמוֹדָע אֶלָּא בְּבִינָה דְאִיהִי אלהי"ם, וְתַמָּן י"ה אַבָּא וְאִימָּא כַּחֲדָא, תְּרֵין עָלְמִין סְתִימִין, ו"ה אינוּן תְּרֵין בְּנִין, וְאִינוּן עָלְמָא דֵין וְעָלְמָא דְאָתֵי, ו' עָלְמָא דְאָתֵי דְאִיהוּ עָלְמָא אֲרִיכָא, ה' עָלְמָא דֵין דְּלָאו אִיהוּ אֲרִיךְ.

תְּקוּן עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּרֵאשִׁית אֶחָד הוּא שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה, וּבָרָא שְׁנַיִם, שְׁנַיִם הֵם, וְהֵם ב', וְהֵם שְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִסְתָּרִים, וּבַמֶּה בָּרָא אוֹתָם? בִּנְקֻדָּה נִסְתֶּרֶת אַחַת שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, וּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִסְתָּרִים לֹא הָיוּ מִתְגַּלִּים, עַד שֶׁעָשָׂה לָהֶם שְׁנֵי לְבוּשִׁים, וּמַהֵם? אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. אֵת הַשָּׁמַיִם, לְבוּשׁ לָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, שֶׁנִּבְרָא בַּנְּקֻדָּה הָעֶלְיוֹנָה, וְאֵת הָאָרֶץ, לְבוּשׁ לָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁנִּבְרָא בֵּאלֹהִי"ם, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. י' נִקְרָא רֵאשִׁית, וְהִיא אָב לַכֹּל, ה' אֱלֹהִי"ם, וְהִיא אֵם שֶׁל הַכֹּל, אֵם כָּל חָי, וְהַחָכְמָה, שֶׁהִיא אָב, לֹא נוֹדַעַת אֶלָּא בְּבִינָה שֶׁהִיא אֱלֹהִי"ם, וְשָׁם י"ה אַבָּא וְאִמָּא כְּאֶחָד, שְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִסְתָּרִים, ו"ה הֵם שְׁנֵי בָנִים, וְהֵם הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. ו' הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עוֹלָם אָרֹךְ, ה' הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאֵינוֹ אָרֹךְ.

ב' תְּרֵין הֵיכָלִין לְתְרֵין אַתְוָון דְּאִינוּן י"ה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב כח יג) אלהי"ם הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, וּמַאי נִיהוּ ב' הֵיכָלִין אִלֵּין, אֶלָּא חַד אִיהוּ אהי"ה, וְתִנְיָינָא אדנ"י, וְתַרְוַיְיהוּ אינוּן כְּנוּיִין לְתְרֵין אַתְוָון י"ה אַבָּא וְאִימָּא, וְהָכִי סְלִיק חוּשְׁבַּן אהי"ה אדנ"י (ס"א וחושבן אלהי"ם) לְחוּשְׁבַּן כְּנוּ"י, וּבְהּ גְּנִיזִין אַבָּא וְאִימָּא, וְדָא אִיהוּ הַנִּסְתָּרוֹת לַיהו"ה אלהינ"ו (דברים כט כח) י"ה, וְדָא אִינוּן סְתִירִין וּגְנִיזִין, וְאִינוּן סִתְרֵי דְאוֹרַיְיתָא מַמָּשׁ, וּבְגִין

דְּאִינּוּן סְתִירִין, צָרִיךְ דִּלָּא לְגַלָּאָה לוֹן, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּעָרְיָין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ויקרא יח ז) עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה, לֹא תְגַלֵּה וַדַּאי מִן כַּסּוּיָא דִלְהוֹן.

ב' שְׁנֵי הַיְכָלוֹת לִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן י"ה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֱלֹהִי"ם הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. וּמִי הֵם ב' הֵיכָלוֹת הַלָּלוּ? אֶלָּא אֶחָד הוּא אהי"ה, וְהַשֵּׁנִי אדנ"י, וּשְׁנֵיהֶם הֵם כִּנּוּיִים לִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת י"ה, אָב וְאֵם, וְכָךְ עוֹלֶה חֶשְׁבּוֹן אהי"ה אדנ"י (וחשבון אלהי"ם) לְחֶשְׁבּוֹן כִּנּוּי"ן, וּבָהּ גְּנוּזִים הָאָב וְהָאֵם, וְזֶהוּ הַנִּסְתָּרוֹת לַיהוו"ה אֱלֹהֵינ"ו, י"ה, וְאֵלּוּ הֵם סְתָרִים וּגְנָזִים, וְהֵם סִתְרֵי תוֹרָה מַמָּשׁ, וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם סְתָרִים, צָרִיךְ שֶׁלֹּא לְגַלּוֹתָם, וְזֶהוּ סוֹד הָעֲרָיוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה, לֹא תְגַלֵּה וַדַּאי מֵהַכְּסוּי שֶׁלָּהֶם.

קָם סָבָא פָּתַח וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי נְחֵית הָכָא, דְּאַתְּ בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, דְּהָא שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא קָא נְטִירַת לָךְ וּלְחַבְרָךְ, בְּאוֹמָאָה עֲלַיְיכוּ לְאַ תִּתְעַכְּבוּן הָתָם לְנַחֲתָא הָכָא אַתּוּן, וְהָכִי אוֹמִינָא לְכָל אִינּוּן מָארֵי מְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, דְּיְהוֹן כֻּלְּהוֹן נָחֲתִין עִמְּכוֹן, וְכֵן אֲנָא אוֹמִינָא לְאִינּוּן מַלְאָכִין וַחֲיָילִין קַדִּישִׁין דִּי מְמַנָּן לָנַטָרָא לְכוּ, וְלַאו לְיקָרָא דִּידִי עֲבִידְנָא וְלַאו לְיקָרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא, אֶלָּא לְיקָרָא דִּשְׁכִינְתָּא.

קָם זָקֵן, פָּתַח וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, רֵד לְכָאן, שֶׁאַתָּה הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה מַמְתִּינָה לְךָ וְלַחֲבֵרֶיךָ, בִּשְׁבוּעָה עֲלֵיכֶם, אַל תִּתְעַכְּבוּ שָׁם לָרֶדֶת לְכָאן אַתֶּם, וְכָךְ אֲמַרְתִּי לְכָל אוֹתָם רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ יוֹרְדִים עִמָּכֶם, וְכֵן אֲנִי הִשְׁבַּעְתִּי לְאוֹתָם מַלְאָכִים וַחֲיָילוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁמְּמֻנִּים לִשְׁמֹר אֶתְכֶם, וְלֹא לְכָבוֹדִי עָשִׂיתִי וְלֹא לְכָבוֹד אֲבִי וְאִמִּי, אֶלָּא לְכָבוֹד הַשְּׁכִינָה.

מִיָּד קָלָא אִתְעַר בְּעַנְפֵי אִלָּנִין דְּגִנְּתָא דְעֵדֶן, עִלָּאִין נָחֲתוּ, (מלאכין) (נ"א תתאין) אִתְכַּנְּשׁוּ לְנַחֲתָא, בְּאִלֵּין מָארֵי מְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, דְּהָא רְשׁוּתָא אִתְיְיהִיב לְכוּ מִלְּעֵילָּא, מִיָּד כֻּלְּהוּ אִתְפַּשְׁטוּ מִדְּיוֹקְנֵיהוֹן, וְאִתְלַבְּשׁוּ בְּאַוִּירִין דְּהַאי עָלְמָא דְּאִיהוּ כִּנּוּי וּסְתִירָה לְאַתָּוון קַדִּישִׁין.

מִיָּד קוֹל הִתְעוֹרֵר בְּעַנְפֵי הָאִילָנוֹת שֶׁל גַּן הָעֵדֶן, עֶלְיוֹנִים יָרְדוּ, (ומלאכים) (תחתונים) הִתְכַּנְּסוּ לָרֶדֶת עִם רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה הַלָּלוּ, שֶׁהֲרֵי רְשׁוּת נִתְּנָה לָכֶם מִלְּמַעְלָה. מִיָּד כֻּלָּם הִתְפַּשְּׁטוּ מִדְּיוֹקְנֵיהֶם, וְהִתְלַבְּשׁוּ בַּאֲוִירִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא כִּנּוּי וּסְתִירָה לְאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא אַקְדִּים לְתַקָּנָא לוֹן מוֹתְבֵיְיהוּ, פָּתַח וְאָמַר רַבִּי רַבִּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, דְּפוּמָּא דִילָךְ אִיהוּ מְמַלֵּל רַבְרְבָן בְּאוֹרַיְיתָא, מַנַּיהּ מִזְּדַּעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּפוּמָּא דִילָךְ אִתְמַר בָּהּ (שמות יט יח) וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ וכו', בְּגִין דְּאַת י' שַׁרְיָא בְּמוֹחָא דִילָךְ, ה' בְּלִבָּךְ דְּאִיהִי בִּינָה, וּבָהּ לֵב מֵבִין, ו' בְּפוּמָּא דִילָךְ, וּמִנַּיהּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת (שם כ יח), דְּאִיהוּ בְּאִינּוּן הֲבָלִים דְּנָפְקִין מִפּוּמָּךְ, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ.

בֵּין כָּךְ חֲרֵי אֱלִיָּהוּ הִקְדִּים לְתַקֵּן לָהֶם אֶת מוֹשָׁבָם, פָּתַח וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁפִּיךְ מְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת בַּתּוֹרָה, מִמְּנוּ מִזְדַּעְזְעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וּבְפִיךְ נֶאֱמַר וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ וְכוּ', מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹת י' שׁוֹרָה בְּמֹחֲךָ, ה' בְּלִבְּךָ, שֶׁהִיא בִּינָה, וּבָהּ הַלֵּב מֵבִין, ו' בְּפִיךָ, וּמִמֶּנּוּ, וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, שֶׁהוּא בְּאוֹתָם הֶבְלִים שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיךָ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ.

שִׁית עִזְקָאן אינוּן בַּקָּנָה, דְּבָהוֹן סָלִיק ו', וְאינוּן ו' דַּרְגִּין לְכָרְסַיָּיא, ה' בְּלִבָּא אִיהִי הֶבַ"ל ה' ל"ב, דְּוַדַּאי אִיהִי ה' בְּלִבָּא, ו' (קול) בְּקוֹל דְּנָפִיק מִנַּיְיהּ, וְהַאי אִיהוּ קוֹל דְּנָפַק מֵהֶבֶל.

שֵׁשׁ טַבְעוֹת הֵן בַּקָּנָה, שֶׁבָּהֶן עוֹלֶה ו', וְהֵן ו' דְּרָגוֹת לַכִּסֵּא, ה' בַּלֵּב הִיא הֶבֶ"ל, ה' ל"ב, שֶׁוַּדַּאי ה' הִיא בַּלֵּב, ו' (הקול), בַּקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְזֶהוּ הַקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶבֶל.

דף סד.

וּתְרֵין בָּתִּין אִית בְּלִבָּא, חַד אַפִּיק הֶבֶל, וְחַד אַפִּיק הֶבֶל וְאינוּן ה' עִלָּאָה ה' תַּתָּאָה, בְּתְרֵי בָּתֵּי לִבָּא, דְּאִנּוּן לָקֵבֶל בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, ו' קוֹל דְּנָפִיק מִתַּרְוַיְיהוּ, י' דְּבוּר דְּשַׁרְיָא בְּפוּמָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, וְאִיהוּ דְּבוּר חַד דְּכְלִיל עֲשַׂר אֲמִירָן, וְרָזָא דְּמִלָּה אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי (שם סב יב), לְאַחֲזָאָה בָּהּ דַּעֲשַׂר דִּבְּרָן בְּדִבּוּר חַד אִתְּאֲמָרוּ, שְׁתַּיִם זוּ אֹלַיִן אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, וְאִיהוּ אֶחָד חַד בֵּינַיְיהוּ, וְדָא אִיהוּ דְּאַמְרָן דְּבַתַּרְוַיְיהוּ (דף סד ע"א) תַּלְיָין פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתַּרְוַיְיהוּ מַלִּיל לְמֵיהַב יְקָרָא לְאוֹרַיְיתָא, דְּהָא אִיהוּ בְּדִבּוּרָא חַד אֲמַר כֹּלָּא, וְלָמָּה אֲמַר שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, ז"ו אָחָ"ד, הֲוֵי בְּחוּשְׁבַּן, דְּתֵרֵי תּוֹרוֹת הֲווֹ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד בֵּינַיְיהוּ וּשְׁמַיְהּ חָד, וּמִתְּרִין דְּבוּרִין נָפַק קָלָּא וְאִתְפַּלֵּג לְשַׁבְעִין קָלִין, לְקֵבֶל שִׁבְעִין אַנְפִּין, וְקָטֵל בְּהוֹן שַׁבְעִין אוּמִין עַל דְּלָא קַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, וּבְתְרִין דְּבוּרִין קָטִיל לְתֵרִין אוּמִין, דְּאִינּוּן עִשָּׂו וְיִשְׁמָעֵאל דְּלָא בָּעוּ לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא.

וּשְׁנֵי בָתִּים יֵשׁ בַּלֵּב, אֶחָד מוֹצִיא הֶבֶל, וְאֶחָד מוֹצִיא הֶבֶל, וְהֵם ה' עֶלְיוֹנָה וְה' תַּחְתּוֹנָה, בִּשְׁנֵי בָתֵּי הַלֵּב, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד בֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, ו' הַקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מִשְּׁנֵיהֶם, י' הַדִּבּוּר שֶׁשּׁוֹרֶה בַּפֶּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, וְהוּא דִּבּוּר אֶחָד שֶׁכּוֹלֵל עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר - אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, לְהַרְאוֹת בָּהּ שֶׁעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת נֶאֶמְרוּ בְּדִבּוּר אֶחָד, שְׁתַּיִם זוּ, אֵלּוּ אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, וְהוּא אֶחָד, אֶחָד בֵּינֵיהֶם, וְזֶהוּ שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם תְּלוּיוֹת מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְּׁנֵיהֶם דִּבֶּר לְתֵת כָּבוֹד לַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי הוּא בְּדִבּוּר אֶחָד אָמַר הַכֹּל, וְלָמָּה אָמַר שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי? ז"ו אָחָ"ד בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁשְּׁתֵּי תּוֹרוֹת הָיוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶחָד בֵּינֵיהֶם וּשְׁמוֹ אֶחָד, וּמִשְּׁנֵי דִּבּוּרִים יָצָא הַקּוֹל וְנֶחֱלַק לְשִׁבְעִים קוֹלוֹת, כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים, וְהָרַג בָּהֶם שִׁבְעִים אֻמּוֹת עַל שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, וּבִשְׁנֵי דִּבּוּרִים הָרַג שְׁתֵּי אֻמּוֹת, שֶׁהֵן עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, שֶׁלֹּא רָצוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה.

דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד אִיהוּ, וְאִיהוּ לָא הֲוָה מְמַלֵּל בְּאִלֵּין קָלִין וְדִבּוּרִין דְּאָנֹכִי, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה דִּשְׁמֵיהּ וְיִקָּרֵיהּ הֲוָה בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלִּיל מִינָהּ (נ"א

בדינא), בְּגִין דְּיִתְזַעֲזְעוּן כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא מֵאִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר, שְׁמִי עִם י"ה שְׂסָ"ה פִּקּוּדִין דְּלָא תַּעֲשֶׂה, זִכְרִי עִם ו"ה רְמַ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, לְאַחְזָאָה דְּאוֹרַיְיתָא בִּשְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְבְּרִיאַת, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו מג ז) כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וכו', וּבָהּ שַׁרְיָיא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִינָהּ מַלִּיל בְּסִינַי.

שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אֶחָד, וְהוּא לֹא הָיָה מְדַבֵּר בְּאֵלּוּ הַקּוֹלוֹת וְהַדִּבּוּרִים שֶׁל אָנֹכִי, אֶלָּא לְהַרְאוֹת שֶׁשָּׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ הָיוּ בַּתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּבֵּר מִמֶּנָּה (בדין), כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּעְזְעוּ כָּל אֻמּוֹת הָעוֹלָם מֵאוֹתָם שֶׁמַּשְׁתַּדְּלִים בָּהּ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר. שְׁמִי עִם י"ה - שְׂסָ"ה מִצְווֹת שֶׁל לֹא תַּעֲשֶׂה, זִכְרִי עִם ו"ה - רְמַ"ח מִצְווֹת עֲשֵׂה, לְהַרְאוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרְאָה בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְעַל שְׁמוֹ נִקְרֵאת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְכוּ', וּבָהּ שׂוֹרֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִמֶּנָּה דִּבֵּר בְּסִינַי.

וְאִית אוֹרַיְיתָא עִלָּאָה דְּלָא אִתְקְרֵי בָּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא אֲצִילוּתָא דִּילֵיהּ, וְהִיא וְהוּא כֻּלָּא חָד, וְכָל בַּר נַשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּמָּן, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּבוֹצִינָא קַדִּישָׁא, וּבוֹצִינָא קַדִּישָׁא וַדַּאי פִּימָךְ אִיהִי סִינַי, שֶׁבַע הֲבָלִים דְּנָפְקִין מִפּוּמָךְ שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ, דְּאִיהִי בַּת שֶׁבַע, דְּאִינּוּן שֶׁבַע שְׁמָהָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ, דְּאִיהוּ שְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון.

וְיֵשׁ תּוֹרָה עֶלְיוֹנָה שֶׁלֹּא נִקְרֵאת בָּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא הֲאֲצִילוּת שֶׁלּוֹ, וְהִיא וְהוּא - הַכֹּל אֶחָד, וְכָל אָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁם, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בַּמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בַּתּוֹרָה, שִׁבְעַת הַהֲבָלִים שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיךָ, הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהִיא בַּת שֶׁבַע, שֶׁהֵם שִׁבְעָה שֵׁמוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, שֶׁהוּא הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

וּמִנַּיְיהוּ סָלִיק קוֹל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִסְתַּלַּק לְשַׁבְעִין קָלִין, דְּאִיהִי בַּיְיהוּ סָלְקָא לְשֶׁבַע, דְּאִיהִי ה' עִלָּאָה, אֲוִירָא דַּכְיָא, אֲוִירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי מַחְכִּים, מִסְטָרָא דְּחָכְמָה דְּאִיהִי י', וּבָהּ סָלִיק ו' לְעָשֹׂר ו' זְמָנִין, וּב' הֵהִי"ן אינון ה' הֲבַל מִלְּנָאו ה' הֲבַל מִלְּבָר, וְתַרְוַיְיהוּ אינון בְּלִבָּא וּבְפוּמָא, אינון עֲשַׂר דִּבְּרָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְהוֹן אינון לִבָּא וּפוּמָא שָׁוִין, וּמַאן דְּאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא כְּדֵין צָרִיךְ דִּיהֵא פּוּמָא וְלִבָּא שָׁוִין, וְלַאו לְמַגָּנָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ.

וּמִמֶּנּוּ עוֹלֶה קוֹל שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִתְעַלֶּה לְשִׁבְעִים קוֹלוֹת, שֶׁהִיא וַדַּאי עוֹלָה בּוֹ לְשֶׁבַע, שֶׁהִיא ה' הָעֶלְיוֹנָה, אֲוִיר זַךְ, אֲוִיר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא מַחְכִּים, מִצַּד שֶׁל הַחָכְמָה שֶׁהִיא י', וּבָהּ עוֹלֶה ו' לְעָשֹׂר ו' פְּעָמִים, וּב' הֵהִי"ן הֵם, ה' הֶבֶל מִבַּפְנִים, ה' הֶבֶל מִבַּחוּץ, וּשְׁנֵיהֶם הֵם בַּלֵּב וּבַפֶּה, הֵם עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָהֶם הַלֵּב וְהַפֶּה שָׁוִים, וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, אִז צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַפֶּה וְהַלֵּב שָׁוִים, וְלֹא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ.

תְּרֵין הֲוֵי"ן וַדַּאי אִינּוּן תְּרֵין דִּבּוּרִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים סב יב) שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, ו' קַלָּא דְּנָפִיק מִנַּיְיהוּ, וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים ד יב) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים, וְהַאי קוֹל נָפִיק מִתְּרֵין דִּבּוּרִין דְּאִיהוּ ה"ה, דִּכְלִילָן עֲשַׂר דִּבְּרָן, ה' בְּלוּחָא חָדָא, וַהֲווֹ מְסַדְּרִין לְגַבַּיְיהוּ (דברים כט ט) רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, הָא חֲמֵשׁ בְּלוּחָא קַדְמָאָה, בְּלוּחָא תִּנְיָינָא הֲווֹ מְסַדְּרִין לְגַבַּיְיהוּ חֲמֵשׁ תְּקוּנִין אָחֳרָנִין, דְּאִינּוּן טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ, דָּא אִינּוּן ה', הָא תְּרֵין דִּבּוּרִין דִּכְלִילָן בְּהוֹן עֶשֶׂר, וְקַלָּא דַּהֲוָה נָפִיק מִנַּיְיהוּ הֲוָה כְּלִיל לוֹן וְדָא ו', כְּלִיל ו' זְמִנִין דִּכְתִיב טוֹב בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, (כאן חסר) וְאִיהִי הֲוָה סָלְקָא מִנַּיְיהוּ בְּאָת י', ו' זְמִנִין י' אִינּוּן שִׁתִּין, אִשְׁתַּכַּח דְּאִיהִי י' אֲמִירָן, (דלא הוה סליק לע"ב שמהן).

שְׁנֵי הַהֵי"ן וַדַּאי הֵם שְׁנֵי דִבּוּרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, ו' הַקּוֹל שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶם, וְעָלָיו נֶאֱמַר קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים, וְהַקּוֹל הַזֶּה יוֹצֵא מִשְּׁנֵי דִבּוּרִים שֶׁהוּא ה"ה, שֶׁכּוֹלְלִים עֲשָׂרָה דִּבְּרוֹת, ה' בְּלוּחַ אֶחָד, וְהָיוּ מְסֻדָּרִים אֲלֵיהֶם, רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, הֲרֵי חֲמִשָּׁה בַּלּוּחַ הָרִאשׁוֹן. בַּלּוּחַ הַשֵּׁנִי הָיוּ מְסֻדָּרִים אֲלֵיהֶם חֲמִשָּׁה תִּקּוּנִים אֲחֵרִים, שֶׁהֵם טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ, אֵלֶּה הֵם ה', הֲרֵי שְׁנֵי דִבּוּרִים שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם עֲשָׂרָה, וְהַקּוֹל שֶׁהָיָה יוֹצֵא מֵהֶם הָיָה כּוֹלֵל אוֹתָם, וְזֶה ו', כּוֹלֵל ו' פְּעָמִים, שֶׁכָּתוּב טוֹב בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהִיא הָיְתָה עוֹלָה מֵהֶם בְּאוֹת י', ו' פְּעָמִים י' הֵם שִׁשִּׁים, נִמְצָא שֶׁהִיא י' אֲמִירוֹת, (שלא היה עולה לע"ב שמות).

ה' ה' תְּרֵין דִּבּוּרִין וּבְהוֹן עֶשֶׂר הָא תְּרֵיסַר, ו' הוּא סְלִיק בְּאָת י', ו' זְמִנִין י' דְּאִינּוּן שִׁתִּין הָא ע"ב, וְאִי תֵּימָא דְּבָאוֹרַיְיתָא מַלִּיל וְלָא יַתִּיר, לָא אִשְׁתַּכַּח אֲתַר לְעֵילָא וְתַתָּא דְּלָא מַלִּיל מִנַּיְיהוּ, אֶפִּילּוּ בְּמַלְאָכִין, דְּלָא אִשְׁתַּכַּח דְּאל"ה אָחֳרָא אִית בְּעָלְמָא, וּמַלִּיל בַּכָּרְסַיָּיא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב אָנֹכִי, וְהָכִי סְלִיק אָנֹכ"י לְחֶשְׁבַּן כֹּס"א, וּלְבָתַר מַלִּיל בְּמַלְאָכִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל כּוּ'.

ה' ה' שְׁנֵי דִבּוּרִים, וּבָהֶם עֲשָׂרָה - הֲרֵי שְׁנַיִם עָשָׂר. ו' עוֹלֶה בְּאוֹת י', ו' פְּעָמִים י' שֶׁהֵם שִׁשִּׁים - הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם. וְאִם תֹּאמַר שֶׁבַּתּוֹרָה דִּבֵּר וְלֹא יוֹתֵר, לֹא נִמְצָא מָקוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה שֶׁלֹּא דִּבֵּר מִמֶּנּוּ, אֲפִלּוּ בַּמַּלְאָכִים, שֶׁלֹּא נִמְצָא שֶׁאֱלוֹ"ה אַחֵר יֵשׁ בָּעוֹלָם, וְדִבֵּר בַּכִּסֵּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָנֹכִי, וְכָךְ עוֹלֶה אָנֹכ"י לְחֶשְׁבּוֹן כֹּס"א, וְאַחַר דִּבֵּר בַּמַּלְאָכִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל כּוּ'.

דף סד:

בְּגִין דְּכַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְמַלְּלָא בְּמַלְאָכַיָּא נָחַת שְׁמֵיהּ עֲלַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה, י' בְּחַיָּה חָדָא דְּאִיהִי אֲרִיֵ"ה, וּבֵיהּ אִתְמַר (עמוס ג ח) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא, וּבְאַן אֲתַר י' בְּרִישָׁא ה' עַל גַּדְפּוֹי ו' בְּפוּמֵיהּ ה' בִּזְנָבֵיהּ, וּבְגִינָהּ אִתְמַר הֱוִי זָנָב לַאֲרָיוֹת (דף סד ע"ב)

וכו', וְדָא הוּא וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיְמִין לְאַרְבַּעְתָּם (יחזקאל א י), וּלְבָתַר הֲוָה נָחִית בְּחַיָּה דִּשְׁמָהּ שׁוֹר, כְּגַוְונָא דָא הוה"י, ה' בְּרֵישֵׁיהּ ו' בְּפוּמוֹי ה' בְּגַדְפּוֹי י' בִּזְנָבֵיהּ, וְדָא אִיהוּ וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְׁמֵאל, וּלְבָתַר הֲוָה נָחִית עַל חַיָּה שֶׁשְּׁמָהּ נֶשֶׁר, כְּגַוְונָא דָא והי"ה, ו' בְּרֵישֵׁיהּ ה' בְּפוּמֵיהּ י' בְּגַדְפּוֹי ה' עַל זְנָבֵיהּ, וְדָא אִיהוּ וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם, וְאִינוּן תְּרֵי עֲשַׂר אַנְפִּין, לְכָל חַד שִׁית, סָלְקִין לְע"ב, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת (שמות כ יח).

מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לְדַבֵּר בַּמַּלְאָכִים, יָרַד שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ זֶה: יהו"ה, י' בְּחַיָּה אַחַת שֶׁהִיא אַרְיֵ"ה, וּבוֹ נֶאֱמַר אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם? י' בָּרֹאשׁ, ה' עַל כְּנָפָיו, ו' בְּפָיו, וְה' בִּזְנָבוֹ, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר הֱוֵי זָנָב לַאֲרָיוֹת וְכוּ', וְזֶהוּ וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיְמִין לְאַרְבַּעְתָּם, וְאַחַר כָּךְ הָיָה יוֹרֵד בְּחַיָּה שֶׁשְּׁמָהּ שׁוֹר, כְּמוֹ זֶה: הוה"י, ה' בְּרֹאשׁוֹ, ו' בְּפָיו, ה' בִּכְנָפָיו, י' בִּזְנָבוֹ, וְזֶהוּ וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְׁמֹאל, וְאַחַר כָּךְ הָיָה יוֹרֵד עַל חַיָּה שֶׁשְּׁמָהּ נֶשֶׁר, כְּמוֹ זֶה: והי"ה, ו' בְּרֹאשׁוֹ, ה' בְּפָיו, י' בִּכְנָפָיו, ה' עַל זְנָבוֹ, וְזֶהוּ וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם, הֵם שְׁנַיִם עָשָׂר פָּנִים, לְכָל אֶחָד שֵׁשׁ, עוֹלִים לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, וְזֶהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

וְאָדָם רָכִיב עַל גַּבֵּייהוּ דָּא מטטרו"ן, דְּאִיהוּ כְּלִיל שְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, וְאִינוּן (שית אתוון, ולכל את סלקין שית), ז' תֵּיבִין וּבְכָל תֵּיבָה שִׁית אַתְוָון וְסָלְקִין לְמ"ב, וְדָא אִיהוּ שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף (ישעיהו ו ב).

וְאָדָם רוֹכֵב עַל גַּבֵּיהֶן, זֶה מטטרו"ן, שֶׁהוּא כּוֹלֵל שֵׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְהֵם (שש אותיות, ולכל אות עולים שש), שֶׁבַע תֵּבוֹת, וּבְכָל תֵּבָה שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת, וְעוֹלוֹת לְאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, וְזֶהוּ שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף.

דִּכְמָה דְּאִיהוּ שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמ"ב וְע"ב לְעֵילָּא, כַּךְ אִיהוּ שְׁמָא דְמ"ב וְע"ב לְתַתָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מח יא) כִּשִׁמְךָ אלהי"ם כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אָרֶץ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, וְאִינוּן הֲווֹ מַלְאָכִין, דְּכָל חַד הֲוָה אִתְעֲבִיד קוֹל וּפַרַח בַּאֲוִירָא, וְכָל חַד מִיִּשְׂרָאֵל דַּהֲוָה אָמַר נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הֲוָה שַׁרְיָא בְּפוּמֵיהּ, וַהֲוָה אוֹלִיף לֵיהּ אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ.

שֶׁכְּמוֹ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם וְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם לְמַעְלָה, כָּךְ הוּא הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם וְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִי"ם כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אָרֶץ, וְזֶהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, וְהֵם הָיוּ הַמַּלְאָכִים, שֶׁכָּל אֶחָד הָיָה נַעֲשֶׂה קוֹל וּפוֹרֵחַ בָּאֲוִיר, וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה אוֹמֵר נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, הָיָה שׁוֹרֶה בְּפִיו, וְהָיָה מְלַמְּדוֹ אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

וּלְבָתַר מַלִּיל עִמְּהוֹן מִן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ד לו) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ לְיִסְּרֶךָּ, וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וכו', בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע מִיָּד יְ שְׁמְחוּ הַ שָּׁמַיִם וְ תָגֵל הָ אָרֶץ (ד"ה א טז), לְבָתַר הֲוָה מְמַלֵּל עִמְּהוֹן

מַאַרְבַּע סְטָרִין, וַהֲווֹ מִסְתַּכְּלִין לְגַבֵּי מִזְרָח וַהֲווֹ שָׁמְעִין יָת קָלָא, וּלְגַבֵּי מַעֲרָב וְדָרוֹם וְצָפוֹן הֲווֹ שָׁמְעִין יָת קָלָא, לְאַחְזָאָה דְמִכָּל אֲתַר מַלֵּיל עִמְּהוֹן, וְלָא הֲוָה אֲתַר לְעֵילָא וְתַתָּא דְלָא מַלֵּיל עִמְּהוֹן, לְאַחְזָאָה דְמָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דְּאִיהוּ סָבִיל עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְאִיהוּ סָמִיךְ עֵילָא וְתַתָּא וְכָרְסַיָּא יְקָרָא, וּמַלְאָכִין וְנִשְׁמָתִין, אִיהוּ סָבִיל כֹּלָּא, וְקָשִׁיר כֹּלָּא, וּמְיַחֵד כֹּלָּא, וְלֵית מָאן דְּסָמִיךְ לֵיהּ.

וְאַחַר כָּךְ דִּבֵּר עִמָּם מִשָּׁמַיִם וְאֶרֶץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ לְיַסְּרֶךָ וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וְכוּ'. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, מִיָּד י'שְׁמְחוּ הַ'שָּׁמַיִם וְ'תָּגֵל הָ'אָרֶץ, אַחַר כָּךְ הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהֶם מֵאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהָיוּ מִסְתַּכְּלִים אֶל הַמִּזְרָח וְהָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַקּוֹל, וּלְמַעֲרָב וְדָרוֹם וְצָפוֹן הָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַקּוֹל, לְהַרְאוֹת שֶׁמִּכָּל מָקוֹם דִּבֵּר עִמָּם, וְלֹא הָיָה מָקוֹם לְמַעְלָה וּמַטָּה שֶׁלֹּא דִבֵּר עִמָּם, לְהַרְאוֹת שֶׁמָּלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, שֶׁהוּא סוֹבֵל עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהוּא סוֹמֵךְ מַעְלָה וּמַטָּה וְכִסֵּא הַכָּבוֹד, וּמַלְאָכִים וּנְשָׁמוֹת, הוּא סוֹבֵל הַכֹּל וְקוֹשֵׁר הַכֹּל וּמְיַחֵד הַכֹּל, וְאֵין מִי שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתוֹ.

וְאִיהוּ אִתְקְרֵי בְּכָל שְׁמָהָן, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא תּוּקְפֵּיהּ בְּכָל שְׁמָא וּשְׁמָא, מֵהַהוּא דַּרְגָּא וּמְמַנָּא דְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ, וְלֵיהּ לֵית שְׁמָא יְדִיעָא, וְאִיהוּ אִתְקְרֵי חַד בְּחוּשְׁבָּן כַּד שַׁרְיָא בְּדַרְגָּא דְאִינּוּן (אחרנין) (נ"א אחדין) מִשְׁאָר דַּרְגִּין, וְאִיהוּ לֵית לֵיהּ חוּשְׁבָּן, כַּד שַׁרְיָא עַל כָּל עָלְמִין (ס"א עלאין) וְעַל כָּל מָמַנָּא דִלְהוֹן, אִתְקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ, לְאַחְזָאָה לְכָל חַד מִישְׁרָאֵל מֵאֲתַר דְּקָרָאן לֵיהּ לְפוּם צָרְכֵיהוּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין לְהַחְכִּים יַדְרִים.

וְהוּא נִקְרָא בְּכָל הַשֵּׁמוֹת, לְהוֹדִיעַ תָּקְפּוֹ בְּכָל שֵׁם וְשֵׁם, מֵאוֹתָהּ דַּרְגָּה וּמְמֻנֶּה שֶׁשּׁוֹרֶה עָלָיו, וְאֵין לוֹ שֵׁם יָדוּעַ, וְהוּא נִקְרָא אֶחָד בְּחֶשְׁבּוֹן, כְּשֶׁשּׁוֹרֶה בְּדַרְגָּה שֶׁל אוֹתָם (אחרים) (אחדים) מִשְּׁאָר הַדְּרָגוֹת, וְהוּא אֵין לוֹ חֶשְׁבּוֹן. כְּשֶׁשּׁוֹרֶה עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת (העליונים) וְעַל כָּל מְמֻנֶּה שֶׁלָּהֶם, נִקְרָא עַל שְׁמוֹ, לְהַרְאוֹת לְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם שֶׁקּוֹרְאִים לוֹ לְפִי צָרְכֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁבָּאֲרוּהוּ, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, לְהַחְכִּים - יַדְרִים.

קָם בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּאן, וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּי סָבָא, וּבְרִיכוּ לֵיהּ, אָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא וַדַּאי הַאי סָבָא מֵאֲתַר דְּעַתִּיק יוֹמִין קָא אָתֵי, וְתַמָּן אִתְרַבֵּי, זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין עַתִּיקִין, מֵאֲתַר דְּעַתִּיק יוֹמִין, זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּזָכֵינָא לְהַאי.

קָם הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְכָל רַאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת, וְהִשְׁתַּטְּחוּ לִפְנֵי הַזָּקֵן וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ. אָמַר הַמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה: וַדַּאי הַזָּקֵן הַזֶּה בָּא מִמָּקוֹם עַתִּיק הַיָּמִים וְשָׁם הִתְגַּדֵּל, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמֹעַ דְּבָרִים עַתִּיקִים מֵהַמָּקוֹם שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים, אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁזָּכִינוּ לָזֶה.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֱ"שׁ, דְּאִיהוּ אוֹת וּרְשִׁימוּ דְּעֶלְאִין וְתַתָּאִין בֵּיהּ קַיְימִין, אִיהוּ אוֹת דְּצָבָא דִּלְעֵילָּא, דִּבְהוֹן אִתְקְרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יהו"ה צבאו"ת, וְאִיהוּ אוֹת דְּצָבָא דִּלְתַתָּא, אִיהוּ אוֹת וּבְרִית דְּבֵיהּ קַיְימִין שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר

(ירמיה לג כה) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי, אִיהוּ אוֹת וַדַּאי, דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא דְמַלְכָּא.

קם רַבִּי שִׁמְעוֹן, פָּתַח וְאָמַר: בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֱ"ש, שֶׁהוּא אוֹת וְרִשָּׁם שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים עוֹמְדִים בּוֹ, הוּא הָאוֹת שֶׁל הַצָּבָא שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁבָּהֶם נִקְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יהו"ה צְבָאוֹ"ת, וְהוּא הָאוֹת שֶׁל הַצָּבָא שֶׁלְּמַטָּה, הוּא אוֹת וּבְרִית שֶׁבּוֹ קַיְמִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי. הוּא אוֹת וַדַּאי, שֶׁהוּא רִשָּׁם שֶׁל חוֹתַם הַמֶּלֶךְ.

דף סה.

אַדְהָכִי הָא סָבָא קָא נָחִית לְגַבֵּיהּ כְּמִלְקַדְמִין פָּתַח וְאָמַר רַבִּי רַבִּי (י') בְּרִית אִיהוּ וַדַּאי צַדִּיק חַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ י' זְעֵירָא מִסִּטְרָא דְחָכְמָה דִּלְעֵילָּא, דְּכַד נָחֲתָא י' לְגַבֵּיהּ, אַף עַל גַּב דִּבְאַתְרֵיהּ י' עִלָּאָה אִתְקְרֵי, כַּד נָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק י' זְעֵירָא אִתְקְרֵי, וְאָת ו' אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ ו' עִלָּאָה בְּאַתְרֵיהּ בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, כַּד נָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק לְאִתְחַבְּרָא בֵּהּ, ו' זְעֵירָא אִתְקְרֵי, אֲלִפָּא בֵּיתָא דְאַתְוָון זְעִירָן (דף סה ע"א) בֵּיהּ אִינוּן, וְהֹ' עִלָּאָה כַּד נָחֲתָא לְגַבֵּי צַדִּיק, זְעֵירָא אִתְקְרֵיאַת, וְאַף עַל גַּב דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בֵּיהּ כְּלִילָן, סְתִימִין אִינוּן בֵּיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (תהלים כה יד) סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם, וְאִי סְתִימִין אִינוּן בֵּיהּ, בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדָעָן, בִּשְׁכִינְתָא, דְּאִיהִי אַסְפַּקְלָרְיָאָה דְנַהֲרָא כַּד נָחִית יהו"ה לְגַבֵּי צַדִּיק לְנַהֲרָא בָּהּ וַדַּאי, וּמִנָּהּ אִשְׁתְּמוֹדָעָן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה ט כב) כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, אִי אִיהוּ תַּמָּן אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלָרְיָאָה דְנַהֲרָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא כִּי אִם בְּזֹאת יִ תְהַלֵּל הַ מִּתְהַלֵּל הַ שְׂכֵל וְ יָדוֹעַ (שם כג), וְאִם יִסְתַּלֵּק מִצַּדִּיק וְאִשְׁתָּאַר אִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ, מִיָּד אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלָרְיָאָה דְלָא נַהֲרָא, בְּהַהוּא זִמְנָא אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ.

בֵּין כָּךְ הִנֵּה הַזָּקֵן הַזֶּה יָרַד אֵלָיו כְּמוֹ מִקֹּדֶם, פָּתַח וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, (י') הַבְּרִית הוּא וַדַּאי צַדִּי"ק חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא י' זְעִירָה מִצַּד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁכְּשֶׁיּוֹרֶדֶת י' אֵלָיו, אַף עַל גַּב שֶׁבִּמְקוֹמוֹ י' עֶלְיוֹנָה נִקְרֵאת, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת לְצַדִּיק נִקְרֵאת י' זְעִירָה, וְהָאוֹת ו', אַף עַל גַּב שֶׁהִיא ו' הָעֶלְיוֹנָה בִּמְקוֹמָהּ בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת לְצַדִּיק לְהִתְחַבֵּר עִם ה', נִקְרֵאת ו' זְעִירָה. הָא"ב שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת הֵם בּוֹ, וְהֹ' הָעֶלְיוֹנָה, כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת אֶל הַצַּדִּיק נִקְרֵאת זְעִירָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּלוּלִים בּוֹ, הֵם נִסְתָּרִים בּוֹ, וּבְגָלְלוֹ נֶאֱמַר סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם, וְאִם הֵם נִסְתָּרִים בּוֹ, בַּמֶּה הֵם נוֹדָעִים? בַּשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא הָאַסְפַּקְלָרְיָה שֶׁמְּאִירָה כְּשֶׁיּוֹרֵד יהו"ה לְצַדִּיק לְהָאִיר בּוֹ וַדַּאי, וּמִמֶּנָּה נוֹדָעִים, וְזהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ. אִם הוּא שָׁם, נִקְרֵאת אַסְפַּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן, כִּי אִם בְּזֹאת יִ תְהַלֵּל הַ מִּתְהַלֵּל הַ שְׂכֵל וְ יָדוֹעַ, וְאִם יִסְתַּלֵּק מִצַּדִּיק וְהוּא נִשְׁאָר חָרֵב וְיָבֵשׁ, מִיָּד נִקְרֵאת אַסְפַּקְלָרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן, אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ.

וּמָאן גָּרִים לְאַנְהָרָא לָהּ, וּלְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן דְּנַטִּיר בְּרִית, וְרָזָא דְמִלָּה זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ (תהלים קיח כ), דָּא אִיהִי תַּרְעָא דְצַדִּיקַיָּיא, וְאִית

לוֹן רְשׁוּ לְאַעְלָא תַּמָּן, וְדָא אִיהוּ מָאן דְּאִיהוּ צַדִּיק, וּבֵיהּ יהו"ה, אִיהוּ זְכֵי בִּשְׁכִינְתָּא וְיָרִית לָהּ, וְסָלִיק בָּהּ לְמַלְכָּא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ מֶלֶךְ, וְאִיהִי מַלְכוּת דִּילֵיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ (ישעיה ס כא), וְדָא אִיהוּ שְׁכִינְתָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (שם סו א) וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי.

וּמִי גָּרַם לָהַאִיר לָהּ וּלְהַוָּדַע בָּהּ לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית, וְסוֹד הַדָּבָר - זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, זֶה שַׁעַר הַצַּדִּיקִים, וְיֵשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְשָׁם. וְזֶהוּ מִי שֶׁהוּא צַדִּיק, וּבוֹ יהו"ה, הוּא זוֹכֶה בַּשְּׁכִינָה וְיוֹרֵשׁ אוֹתָהּ, וְעוֹלֶה עִמָּהּ לַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ, וְהִיא הַמַּלְכוּת שֶׁלּוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר - וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, וְזוֹהִי הַשְּׁכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי.

וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי צִיּוּרָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, כָּל דְּיוֹקְנִין דִּסְפִירָן וְכָל שְׁמָהָן דִּלְהוֹן בָּהּ אִינּוּן מְצוּיָרִים, וּבָהּ אִינּוּן גְּלִיפִין נְשָׁמָתִין וּמַלְאָכִין וְחֵיוָון קַדִּישִׁין, וּבָהּ גְּלִיפִין מַה דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וכו'.

וְהַשְּׁכִינָה הִיא צִיּוּר שֶׁל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, כָּל דְּמֻיּוֹת הַסְּפִירוֹת וְכָל שְׁמוֹתֵיהֶם הֵם מְצֻיָּרִים בָּהּ, וּבָהּ חֲקוּקוֹת נְשָׁמוֹת וּמַלְאָכִים וְחַיּוֹת קְדוֹשׁוֹת, וּבָהּ חֲקוּקִים מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְכוּ'.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סָבָא סָבָא, וְהָא שְׁכִינְתָּא אִיהִי יְחוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵיךְ גְּלִיפִין בָּהּ דְּיוֹקְנִין דִּלְתַתָּא דְּלַאו אִינּוּן מְצִיאוּתָהּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי, לְמַלְכָּא דְּאִיהוּ יָתִיב בְּהֵיכָלֵיהּ, וְכַמָּה בְּנֵי נָשָׁא עָאלִין לְמֶחְזֵייהּ, מִנְהוֹן מִסְתַּכְּלִין בִּלְבוּשׁוֹ, וּמִנְהוֹן בְּגוּפּוֹ, וּמִנְהוֹן מִסְתַּכְּלִין בְּעוֹבָדוֹי, וּבְוַדַּאי בְּעוֹבָדוֹי אִשְׁתְּמוֹדָע מַאי נִיהוּ מַלְכָּא, דִּלְבוּשִׁין אִיהוּ מִשְׁתַּנֵּי בְּהוֹן לְכַמָּה שְׁנוּיִין, וּלְבוּשִׁין דְּאִיהוּ לָבוּשׁ בְּצַפְרָא לָא לָבִישׁ בְּרַמְשָׁא, וּלְבוּשִׁין דִּלָבִישׁ יוֹמָא חָדָא לָא לָבִישׁ יוֹמָא תִנְיָנָא, וְהָכִי בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא וְשַׁתָּא וְשַׁתָּא וְיוֹמִין טָבִין אִשְׁתַּנֵּי בִּלְבוּשִׁין.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: זַקֵן זָקֵן, וַהֲרֵי הַשְּׁכִינָה הִיא הַיִּחוּד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵיךְ חֲקוּקִים בָּהּ דְּמֻיּוֹת שֶׁלְּמַטָּה שֶׁאֵינָם מְצִיאוּתָהּ? אָמַר לוֹ: רַבִּי, לְמֶלֶךְ שֶׁיּוֹשֵׁב בְּהֵיכָלוֹ, וְכַמָּה אֲנָשִׁים נִכְנָסִים לִרְאוֹתוֹ, מֵהֶם מִסְתַּכְּלִים בִּלְבוּשׁוֹ, וּמֵהֶם בְּגוּפּוֹ, וּמֵהֶם מִסְתַּכְּלִים בְּמַעֲשָׂיו, וּבְוַדַּאי שֶׁבְּמַעֲשָׂיו נוֹדָע מִי הוּא הַמֶּלֶךְ, שֶׁבִּלְבוּשִׁים הוּא מִשְׁתַּנֶּה בָּהֶם לְכַמָּה שִׁנּוּיִים, וּבִלְבוּשִׁים שֶׁהוּא לָבוּשׁ בַּבֹּקֶר לֹא לוֹבֵשׁ בָּעֶרֶב, וְהַלְּבוּשִׁים שֶׁלּוֹבֵשׁ יוֹם אֶחָד לֹא לוֹבֵשׁ יוֹם שֵׁנִי, וְכָךְ בְּכָל יוֹם וְחֹדֶשׁ וְשָׁנָה וְשַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים מִשְׁתַּנֶּה בַּלְּבוּשִׁים.

כְּגַוְונָא דָא שְׁכִינְתָּא כַּמָּה לְבוּשִׁין אִית לָהּ, דְּמִנְהוֹן בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּרְסַיָּין (נ"א כרסיא), וּמַלְאָכִין וְחֵיוָון וּשְׂרָפִים, וּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְכָל מַה דְּבָרָא בְּהוֹן, וְכָל בְּרִיָּין דְּבָרָא מֵאִלֵּין לְבוּשִׁין דִּילָהּ, רָשִׁים לוֹן כֻּלְּהוּ וְגָלִיף לוֹן בִּלְבוּשָׁהָא, בְּגִין לְאִסְתַּכְּלָא מִינָהּ בְּכָל בְּרִיָּין לְרַחֲמָא עֲלַיְיהוּ, וְרָזָא דְמִלָּה וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וּרְאִיתִיהָ בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין דְּאִינּוּן נְהִירִין בְּכָל (בריין) זְמְנִין דְּיִשְׂרָאֵל נַהֲרִין לוֹן בְּעוֹבָדִין טָבִין, וּבְגִינַיְיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים עֲלַיְיהוּ.

כְּמוֹ כֵן הַשְׁכִינָה יֵשׁ לָהּ כַּמָּה לְבוּשִׁים, שֶׁמֵּהֶם בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּסָאוֹת (כסאו), וּמַלְאָכִים וְחַיּוֹת וּשְׂרָפִים, וְשָׁמַיִם וְאֶרֶץ, וְכָל מַה שֶׁבָּרָא בָּהֶם, וְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא מֵהַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ שֶׁלָּהּ, רָשַׁם אֶת כֻּלָּם וַחֲקָקָם בִּלְבוּשֶׁיהָ, כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל מִמֶּנָּה בְּכָל הַבְּרִיּוֹת לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, וְסוֹד הַדָּבָר - וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בַּלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ שֶׁהֵם מְאִירִים בְּכָל (הבריות), לִפְעָמִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְאִירִים לָהֶם בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וּבְגִלְלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

וְאִי עָבְדִין עוֹבְדִין בִּישִׁין, אִיהִי אִתְלַבַּשַׁת לְבוּשִׁין אָחֳרָנִין אוּכְמִין, דִּבְהוֹן רְשִׁימִין כָּל אִינּוּן מָארֵי דְּדִינִין דְּאִתְקְרִיאוּ לֵילוֹת, לְמֵידָן בָּהוּ לְעָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהִי אָמְרַת (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּבְגִין דָּא אִלֵּין מִסְטָרָא דִּלְבוּשִׁין אִינּוּן גְּלִיפִין בָּהּ, עִלְּאִין דְּאִינּוּן מַלְכִין וְשַׁלְטִין עַל תַּתָּאִין, וּמַלְאָכִין (נ"א ומלכין) אִתְקְרִיאוּ מִסְטָרָא דְמַלְכוּת, וּמִסְטָרָא דְגוּפָא אִתְקְרֵי חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא, גְּבוּרָה דְרוֹעָא שְׂמָאלָא, גּוּפָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין, צַדִּיק אוֹת בְּרִית, וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאִם עוֹשִׂים מַעֲשִׂים רָעִים, הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת לְבוּשִׁים אֲחֵרִים שְׁחוֹרִים, שֶׁבָּהֶם רְשׁוּמִים כָּל אוֹתָם בַּעֲלֵי הַדִּינִים שֶׁנִּקְרָאִים לֵילוֹת, לְדוּן בָּהֶם אֶת הָעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא אוֹמֶרֶת, אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּמִשּׁוּם זֶה, אֵלּוּ מִצַּד הַלְּבוּשִׁים הֵם חֲקוּקִים בָּהּ, הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם מְלָכִים וְשַׁלִּיטִים עַל הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַמַּלְאָכִים (והמלכים) נִקְרָאוּ מִצַּד הַמַּלְכוּת, וּמִצַּד הַגּוּף נִקְרָא חֶסֶד זְרוֹעַ יָמִין, גְּבוּרָה זְרוֹעַ שְׂמֹאל, הַגּוּף הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, נֵצַח וְהוֹד שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, הַצַּדִּיק אוֹת בְּרִית, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

דף סה:

וְאִיהִי צִיּוּרָא דְּכֻלְּהוּ, וּמִלְּגָאו מִינָהּ דְּאִיהוּ תִּקוּנָא דְּגוּפָא נָהִיר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה, כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, לְגוֹ מִכֹּלָּא הַהוּא דַּאֲחִיד כֹּלָּא וְקָשִׁיר כֹּלָּא, דְּלָא אִתְרְמִיז בְּשׁוּם רְמִיזוּ, וְכֹלָּא אִתְרְמִיז בִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְלַבִּישַׁת בִּלְבוּשִׁין דִּבְהוֹן מְצוּיָרִין כָּל בְּרָיָין, אִיהִי אִתְקְרִיאַת בְּכָל שְׁמָהָן, וְאִיהִי דְמוּת אַרְבַּע חֵיוָון בִּלְבוּשָׁהָא, דִּבְכָל חַד וְחַד רָשִׁים אַרְבַּע אַתְוָון, וּדְמוּת אָדָם לָהֵנָה, דָּא רְשִׁימוּ (דף סה ע"ב) דַּעֲשַׂר אַתְוָון, דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּסָלִיק לְחוּשְׁבָּן אָדָם, דְּמוּת אָדָם וַדַּאי דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי דְּיוֹקְנֵיהּ (נ"א דיוקנא דאדם) וַעֲלָהּ אִתְּמַר (במדבר יב ח) וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, וְהַאי מִסְטָרָא דִּלְבוּשָׁא, אֲבָל מִסְטָרָא דְגוּפָא אִיהִי יְחוּדָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ (נ"א איהי) חוֹתָמָא מִסְטָרָא דְגוּפָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ חוֹתָמָא, אָמְרַת שְׁכִינְתָּא לְגַבֵּי יהו"ה דְּאִיהוּ מִלְּגָאו, (שיר ח ו) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, דְּאַף עַל גַּב דְּאַנְתְּ תִּסְתַּלֵּק מִנִּי בְּגָלוּתָא, חוֹתָמָא דִּילָךְ אִשְׁתְּאַר עִמִּי, וְלָא אִתְעַדֵּי מִנִּי לְעָלַם.

וְהִיא הַצִּיּוּר שֶׁל כֻּלָּם, וְלִפְנִים מִמֶּנָּה, שֶׁהוּא תִּקּוּן הַגּוּף, מֵאִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יהו"ה, כְּמוֹ נְשָׁמָה בְּגוּף, לִפְנִים מֵהַכֹּל, אוֹתוֹ שֶׁאוֹחֵז הַכֹּל וְקוֹשֵׁר הַכֹּל, שֶׁלֹּא נִרְמָז בְּשׁוּם רֶמֶז, וְהַכֹּל נִרְמָז בַּשְּׁכִינָה, שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁים שֶׁבָּהֶם מְצֻיָּרִים כָּל הַבְּרִיּוֹת, הִיא נִקְרֵאת בְּכָל הַשֵּׁמוֹת, וְהִיא דְּמוּת אַרְבַּע הַחַיּוֹת בִּלְבוּשֶׁיהָ, שֶׁבְּכָל אֶחָד וְאֶחָד רָשׁוּם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וּדְמוּת אָדָם לָהֵנָּה, זֶה הָרֹשֶׁם שֶׁל עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן

יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אָדָם, דְּמוּת אָדָם וְדַאי זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא דְּמוּתוֹ (דמות של אדם), וְעֶלְיוֹנָה נֶאֱמַר וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, וְזֶה מִצַּד הַלְּבוּשׁ, אֲבָל מִצַּד הַגּוּף הִיא הַיִּחוּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הוּא (היא) חוֹתָם מִצַּד הַגּוּף, וּמְשׁוּם שֶׁהוּא חוֹתָם, אוֹמֶרֶת הַשְּׁכִינָה לַיהו"ה, שֶׁהוּא מִבִּפְנִים, שֶׁיִּמְנוּ כַּחוֹתָם עַל לִבָּךְ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁאַתָּה תִסְתַּלֵּק מִמֶּנִּי בַּגָּלוּת, חוֹתָמְךָ נִשְׁאָר עִמִּי וְלֹא יָסוּר מִמֶּנִּי לְעוֹלָם.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סָבָא סָבָא, אֵימָא לָךְ קְרָא דְּאוֹלִיפְנָא כְּגַוְונָא דָּא שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, שִׂימֵנִי חוֹתָם לָא כְּתִיב אֶלָּא כַּחוֹתָם, אָמְרַת שְׁכִינְתָּא רִבּוֹן עָלְמִין, שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם, כְּהַהִיא רְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא דִּילָךְ, דְּאַף עַל גַּב דְּחוֹתָמָא אִשְׁתָּאַר בִּידָךְ, רְשִׁימוּ דִּילֵיהּ בְּפִתְקָא אִיהוּ, וּמַהַהוּא רְשִׁימוּ מְזַדַּעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כְּגַוְונָא דְמַלְכָּא דְּאִיהוּ בְּשָׁרָא וּדְמָא, מַאי דְּרָשִׁים בְּפִתְקָא, רְשִׁימוּ דִּילֵיהּ דְּחוֹתָמָא בִּידֵיהּ הוּא, וְאַף עַל גַּב דְּחוֹתָמָא בִּידֵיהּ אִשְׁתָּאַר, הָכִי דְּחִילִין מֵרְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא, כְּאִלּוּ הֲוָה מַלְכָּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אִי הֲוָה חוֹתָמָא.

קם רבי שמעון ואמר: זקן זקן, אומר לך פסוק שלמדתי כמו זה, שימני כחותם על לבך. שימני חותם לא כתוב, אלא כחותם. אמרה השכינה, רבון העולמים, שימני כחותם, כאותו רשם של חותמך, שאף על גב שהחותם נשאר בידך, הרשם שלו הוא בפתקה, ומאותו הרשם מזדעזעים עליונים ותחתונים כמו שמלך שהוא בשר ודם, מה שרושם בפתק, הרשם שלו של החותם בידו הוא, ואף על גב שהחותם נשאר בידו, כך פוחדים מרשם החותם כאלו היה מלך, על אחת כמה וכמה אם היה חותם.

שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְכִי מָאן חָמַא (נ"א שוי) חוֹתָמָא עַל לִבָּא, אֶלָּא אִלֵּין תְּפִלִּין, דְּאִינּוּן רְצוּעִין דִּלְהוֹן תַּלְיָין עַל לִבָּא, וְאִלֵּין תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, וּתְפִלָּה דְּיָד דְּאִיהוּ בִּשְׁמָאלָא לְקֳבֵל לִבָּא, וְדָא אִיהוּ כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְכַחוֹתָם עַל זְרוֹעֲךָ, תְּפִלָּה דְּיָד, דְּאִינּוּן רְשִׁימוּ דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ י' קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, וּמַהַהוּא רְשִׁימוּ מְזַדַּעְזְעִין אוּמִּין דְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ שֵׁם יהו"ה אִלֵּין תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא.

שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְכִי מִי רָאָה (שם) חוֹתָם עַל הַלֵּב? אֶלָּא אֵלּוּ תְּפִלִּין, שֶׁאוֹתָם רְצוּעוֹת שֶׁלָּהֶן תְּלוּיוֹת עַל הַלֵּב, וְאֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּתְפִלָּה שֶׁל יָד שֶׁהִיא בִּשְׂמֹאל, כְּנֶגֶד הַלֵּב, וְזֶהוּ כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְכַחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ - תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁהֵם הָרֹשֶׁם שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא י' קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, וּמֵאוֹתוֹ הָרֹשֶׁם מִזְדַּעְזְעִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, וְכֵן פֵּרְשׁוּהוּ, שֵׁם יהו"ה - אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם דָּא אוֹת בְּרִית מִילָה, וְאוֹת דִּימִּין טָבִין, דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דְּשִׁמָּא קַדִּישָׁא, כְּגַוְונָא דָּא (שם ל יב), מִ י יִ עֶלֶה לְ נוּ הַ שָּׁמָיְמָה, רֵישֵׁי אַתָּוון (נ"א תיבין) מִילָה, וְסוֹפֵי אַתָּוון יהו"ה, מָאן דְּנָטִיר הַאי רְשִׁימוּ, כְּאִלּוּ נָטִיר שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּמָאן דְּמְשַׁקֵּר בְּהַאי רְשִׁימוּ, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּהַאי אִתְקְרֵי חוֹתָמָא דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְמַלְכָּא.

שִׁמֵּנִי כַּחוֹתָם, זוֹ אוֹת בְּרִית מִילָה, וְאוֹת שֶׁל יָמִים טוֹבִים, שֶׁהוּא הָרִשָּׁם שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּמוֹ זֶה, מ'י יַ'עֲלֶה לִ'נוּ הַ'שָּׁמַ'יְמָה, רַאשֵׁי הָאוֹתִיּוֹת (תבות) - מִילָה, וְסוֹפֵי הָאוֹתִיּוֹת - יהו"ה. מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הָרִשָּׁם הַזֶּה כְּאִלּוּ שָׁמַר אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בָּרִשָּׁם הַזֶּה כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בַּשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁזֶּה נִקְרָא חוֹתָם שֶׁל הַגּוּשְׁפַּנְקָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

דְּכָל בַּר נַשׁ דְּנָטִיר הַאי רְשִׁימוּ לְתַתָּא, דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת תְּפִלִּין, אוֹת דְּיוֹמִין טָבִין, אִיהוּ רָשִׁים וְחָקִיק לְעִילָּא, וְנָהִיר לְעִילָּא, וּמַנִּיהּ מְזַדְעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ שֵׁם יהו"ה וַדַּאי, דָּא הַהוּא רְשִׁימוּ דְּאוֹת בְּרִית מִילָה, וְאוֹת דִּתְפִלִּין, וְאוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, וּמָאן דְּמְשַׁקֵּר לְתַתָּא בֵּיהּ, אִתְעֲבַר גְּלִיפוּ דִילֵיהּ מִלְּעִילָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא שָׁלְטִין עֲלֵיהּ כָּל מְקַטְרְגִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

שֶׁכָּל אָדָם שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הָרִשָּׁם הַזֶּה לְמַטָּה, שֶׁהוּא אוֹת הַבְּרִית, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת תְּפִלִּין, אוֹת שֶׁל יָמִים טוֹבִים, הוּא רָשׁוּם וְחָקוּק לְמַעְלָה, וּמֵאִיר לְמַעְלָה, וּמֶמֶּנּוּ מִזְדַּעְזְעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ, שֵׁם יהו"ה וַדַּאי, זֶהוּ אוֹתוֹ הָרִשָּׁם שֶׁל בְּרִית מִילָה, וְאוֹת הַתְּפִלִּין, וְאוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בּוֹ לְמַטָּה, נֶעֱבֶרֶת חֲקִיקָתוֹ מִלְּמַעְלָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹלְטִים עָלָיו כָּל הַמְקַטְרְגִים הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

שִׁמֵּנִי כַּחוֹתָם דָּא נִשְׁמָתָא, דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דִילֵיהּ גְּלִיפָּא לְעֵילָּא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ בְּיַעֲקֹב, דִּיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב חֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, דְּכָל נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן גְּזִירִין מִתַּמָּן, גְּלִיפוּ דִּלְהוֹן אִיהוּ חָקוּק לְעֵילָּא, וּרְשִׁימוּ דִּלְהוֹן לְתַתָּא, וְהַהוּא גְּלִיפוּ דִּלְעֵילָּא אִיהוּ חוֹתָם, וּרְשִׁימוּ דִּלְתַתָּא רְשִׁימוּ דְּחוֹתָם, וּמֵיָּד דְּרְשִׁימוּ דְּגְלִיפוּ דְּנִשְׁמָתָא אִיהוּ לְעֵילָּא, וּרְשִׁימוּ דִּילֵיהּ לְתַתָּא, אִתְמַר בָּהּ (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, סָלְקִין לְעֵילָּא וּמְסַתַּכְלִין בְּדְיוֹקְנָא דְּנִשְׁמָתָא דְּנַהֲרָא בְּהַהוּא גְּלִיפוּ וּמִזְדַּעְזְעִין מִנַּיהּ, נָחֲתִין לְתַתָּא וּמְסַתַּכְלִין בִּרְשִׁימוּ דְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא דִּלְתַתָּא, וְחָזְאַן דְּלָא אִשְׁתַּנֵּי מִדְּיוֹקְנָא דִּלְעֵילָּא וְדָחֲלִין מִנַּיהּ.

שִׁמֵּנִי כַּחוֹתָם, זוֹ הַנְּשָׁמָה, שֶׁהָרִשָּׁם שֶׁלָּהּ חָקוּק לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בְּיַעֲקֹב, דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב חֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁגְּזוּרוֹת מִשָּׁם, חֲקִיקָתָם חֲקוּקָה לְמַעְלָה, וְהָרִשָּׁם שֶׁלָּהֶם לְמַטָּה, וְאוֹתָהּ חֲקִיקָה שֶׁלְּמַעְלָה הִיא הַחוֹתָם, וְהָרִשָּׁם שֶׁלְּמַטָּה הוּא הָרִשָּׁם שֶׁל הַחוֹתָם, וּמִיָּד שֶׁהָרִשָּׁם שֶׁל הַחֲקִיקָה שֶׁל הַנְּשָׁמָה הִיא לְמַעְלָה, וְהָרִשָּׁם שֶׁלָּהּ לְמַטָּה, נֶאֱמַר בָּהּ וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, עוֹלִים לְמַעְלָה וּמִסְתַּכְּלִים בָּרִשָּׁם שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁמְּאִירָה בְּאוֹתָהּ הַחֲקִיקָה וּמִזְּדַּעְזְעִים מִמֶּנָּה, יוֹרְדִים לְמַטָּה וּמִסְתַּכְּלִים בָּרִשָּׁם שֶׁל אוֹתוֹ דְּמוּת שֶׁל מַטָּה, וְרוֹאִים שֶׁלֹּא הִשְׁתַּנָּה מֵהַדְּיוֹקָן שֶׁל לְמַעְלָה וּפוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ.

דף סו.

שִׁמֵּנִי כַּחוֹתָם דָּא צְלוֹתָא, דְּבָהּ אִיהוּ חָקִיק וְרָשִׁים חַ"י עָלְמִין, בְּתַמְנֵי סְרֵי בִּרְכָאן דְּצְלוֹתָא, וְדָא אִיהוּ רְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא בְּפִתְקָא, דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא, גְּלִיפוּ דְּאַתְוָון דְּחוֹתָמָא דָּא צַדִּיק חַ"י עָלְמִין, חוֹתָמָא דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים,

בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ זוֹקֵף בְּשֵׁם סָלְקִין עִמֵּיהּ. (דף סו ע"א) בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ מָאִיךְ וְכוֹרַע בְּבָרוּךְ נָחֲתִין עִמֵּיהּ, וְדַאי אִיהוּ וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ קָאִים בְּדִינָא קַיְימִין כֻּלְּהוּ וּמוֹלִיפִין עֲלֵיהּ זְכוּת, וְיוֹרְדִים בְּזִמְנָא דְּנָצְחִין לֵיהּ בְּדִינָא וְנָחִית לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ נָחֲתִין עִמֵּיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ בְיַעֲקֹב (בראשית כו ד) אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה.

שִׁימֵנִי כַחוֹתָם, זוֹ הַתְּפִלָּה, שֶׁבָּהּ חָקוּק וְרָשׁוּם חַ"י הָעוֹלָמִים בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, וְזֶהוּ הָרֹשֶׁם שֶׁל הַחוֹתָם בַּפְּתָקָה, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, חֲקִיקַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַחוֹתָם, זֶהוּ צַדִּיק חַ"י הָעוֹלָמִים. חוֹתָם זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהִיא קְרִיאַת שְׁמַע. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים, בְּזִמַּן שֶׁהוּא זוֹקֵף בַּשֵּׁם, עוֹלִים עִמּוֹ, בְּזִמַּן שֶׁהוּא מַנְמִיךְ וְכוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, יוֹרְדִים עִמּוֹ, וַדַּאי הוּא וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים, בְּזִמַּן שֶׁהוּא עוֹמֵד בַּדִּין, כֻּלָּם עוֹמְדִים וּמְלַמְּדִים עָלָיו זְכוּת. וְיֹרְדִים, בְּזִמַּן שֶׁמְּנַצְּחִים אוֹתוֹ בַּדִּין וְיוֹרֵד לְמַטָּה, כֻּלָּם יוֹרְדִים עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁבָּאֲרוּהוּ בְיַעֲקֹב, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה.

שִׁימֵנִי כַחוֹתָם דְּא נְשְׁמָתָא דְּאִיהִי חֲקוּקָה בְּכוּרְסַיָּיא, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי אִתְעָרָא לְתַתָּא בְּצִלּוֹתָא, כָּרְסַיָּיא אִתְעַר לְעֵילָּא, כַּחוֹתָם דָּא רוּחַ, דְּאִיהוּ צִיּוּרָא (דיש) (נ"א דש) חֲקִיקָא בְּמַלְאָכַיָּא, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי אִתְעָרָא לְתַתָּא בְּצִלּוֹתָא, מַלְאָכַיָּא אִתְעָרוּן עִמֵּיהּ לְעֵילָּא, עַל זְרוֹעֵךְ דָּא נַפְשָׁא, דְּאִיהִי חֲקִיקָא בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, בְּזִמְנָא דְּאִתְעָרָא אִיהִי בְּצִלּוֹתָא לְתַתָּא, אַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא מִתְעָרִין עִמָּהּ.

שִׁימֵנִי כַחוֹתָם, זוֹ הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא חֲקוּקָה בַּכִּסֵּא. בְּזִמַּן שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת לְמַטָּה בַּתְּפִלָּה, הַכִּסֵּא מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. כַּחוֹתָם, זוֹ רוּחַ, שֶׁהִיא צִיּוּר (של יש) (של ש) הַחֲקוּק בַּמַּלְאָכִים. בְּזִמַּן שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת לְמַטָּה בַּתְּפִלָּה, הַמַּלְאָכִים מִתְעוֹרְרִים עִמָּהּ לְמַעְלָה. עַל זְרוֹעֲךָ, זוֹ הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא חֲקוּקָה בְּאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, בִּזְמַן שֶׁהִיא מִתְעוֹרֶרֶת בַּתְּפִלָּה לְמַטָּה, אַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים עִמָּהּ.

נְשָׁמָה אִיהִי חוֹתָמָא, רוּחָא צִיּוּרָא דְּאַתְוָון חֲקוּקִין בְּחוֹתָמָא, נַפְשָׁא רְשִׁימוּ דְּאַתְוָון בְּחוֹתָמָא, דְּאִינּוּן רְשִׁימִין בְּצִיּוּרִין דְּבַר נַשׁ, כִּרְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא בְּפִתְקָא, וּבְהַהוּא רְשׁוּמָא דְּנַפְשָׁא אִשְׁתְּמוֹדָע פַּרְצוּפָא בְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ, מֵאָן אֲתַר אִיהוּ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ, בְּהַאי חוֹתָמָא כַּמָּה רְשִׁימִין אִית בֵּיהּ, אַרְבַּע, רְשִׁימוּ דְּאַרְיֵה תַּמָּן, רְשִׁימוּ דְּשׁוֹר תַּמָּן, רְשִׁימוּ דְּנֶשֶׁר תַּמָּן, רְשִׁימוּ דְּדִמּוּת אָדָם תַּמָּן, וּמַאן אִיהוּ דְּרָשִׁים לוֹן בְּחוֹתָמָא, יהו"ה אֱמֶת, דְּבַהַאי אַרְבַּע רְשִׁימִין אִינּוּן כָּל בְּרְיִין דְּעָלְמָא.

הַנְּשָׁמָה הִיא חוֹתָם, רוּחַ - צִיּוּר שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁחֲקוּקוֹת בַּחוֹתָם, הַנֶּפֶשׁ - הָרֹשֶׁם שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת בַּחוֹתָם, שֶׁהֵם רְשׁוּמִים בַּצִּיּוּרִים שֶׁל בֶּן הָאָדָם כְּמוֹ רֹשֶׁם שֶׁל חוֹתָם בְּפֶתֶק, וּבְאוֹתוֹ רְשׁוּם שֶׁל הַנֶּפֶשׁ נוֹדָע הַפַּרְצוּף בְּגוּף הָאָדָם מֵאֵיזֶה מָקוֹם הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁבַּחוֹתָם הַזֶּה כַּמָּה רְשׁוּמִים יֵשׁ בּוֹ? אַרְבָּעָה. רֹשֶׁם

שֶׁל אַרְיֵה שָׁם, רֹאשָׁם שֶׁל שׁוֹר שָׁם, רֹאשָׁם שֶׁל נָשֶׁר שָׁם, וְרֹאשָׁם שֶׁל דְּמוּת אָדָם שָׁם. וּמֵיהוּ שֶׁרוֹשָׁם אוֹתָם בַּחוֹתָם? יהו"ה אֱמֶת, שֶׁבְּאַרְבָּעָה הַלְּלוּ רְשׁוּמִים הֵם, כָּל בְּרִיּוֹת הָעוֹלָם.

אֲבָל אוּמִין דְּעָלְמָא דְּשַׁקְרוּ בֵּיהּ, לַאו אִינּוּן רְשִׁימִין בֵּיהּ, אֶלָּא בְּחוֹתָמָא דְּשִׁקְרָא, וְאִיהוּ נָחָשׁ דְּמַלֵּיל שִׁקְרָא עַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר בְּאוֹרַח מַתְלָא, שִׁקְרָא לֵית לָהּ רַגְלִין, וְכַךְ חִוְיָא לֵית לֵיהּ רַגְלִין, עַל גְּחוֹנְךָ תֵלֵךְ, וְעָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַחְאָה שִׁקְרָא מֵעָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה כה ח) וּמָחָה יהו"ה אלהי"ם דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וכו', דְּוַדַּאי הַאי חִוְיָא אִיהוּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּקָטִיל לְבָנֵי נָשָׁא, וְגָרִים דִּמְעָה, דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, וּבְמַאי קָטִיל בְּסַם הַמָּוֶת דִּילֵיהּ, דְּאִיהִי גֵּיהִנָּם, וְדָא אִיהוּ סמא"ל.

אֲבָל אֻמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁשִּׁקְרוּ בּוֹ, אֵינָם רְשׁוּמִים בּוֹ, אֶלָּא בְּחוֹתָם שֶׁל שֶׁקֶר, וְהוּא הַנָּחָשׁ שֶׁדִּבֵּר שֶׁקֶר עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְגָלְלוֹ נֶאֱמַר בְּדָרְכְּךָ מָשָׁל, לַשֶּׁקֶר אֵין רַגְלַיִם, וְכֵן לַנָּחָשׁ אֵין רַגְלַיִם, עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְחוֹת הַשֶּׁקֶר מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמָחָה יהו"ה אֱלֹהִי"ם דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְכוּ', שֶׁוַּדַּאי הַנָּחָשׁ הַזֶּה הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁהוֹרֵג אֶת בְּנֵי הָאָדָם וְגוֹרֵם לְדִמְעָה, שֶׁהוּא אֵל אַחֵר, וּבַמָּה הוֹרֵג? בְּסַם הַמָּוֶת שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא גֵּיהִנֹּם, וְזֶהוּ סמא"ל.

וּבְאִלֵּין פַּרְצוּפִין דְּחִוְויָין, אִתְגַּלְיָיא אִיהוּ לִבְנֵי נָשָׁא בְּאוֹרַח שִׁקְרָא לְפַתָּאֵי לוֹן, וְרָזָא דְמִלָּה (תהלים קכז א) אִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וְלֵית לוֹן קִיּוּמָא, אֲבָל צִיּוּרִין דְּחַיָּון אִינּוּן רְשִׁימִין בִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּהַאי רְשִׁימוּ דְמָזוּזָה, דְּאִיהוּ שד"י מִלְּבָר יהו"ה מִלְּגָאו, וְהַאי אִיהוּ רְשִׁימוּ דִּבְרִית מִילָה, שד"י מִלְּבָר יהו"ה מִלְּגָאו, שד"י הָא אוּקְמוּהָא ש תְּלַת אָבָהָן, דְּאִינּוּן תְּרִין דְּרוֹעִין וְגוּפָא, אִלֵּין אִינּוּן תְּלַת עַנְפִין דְּש', ד שְׁכִינְתָּא, י צַדִּיק אוֹת בְּרִית מִילָה, וְעַל הַאי שד"י אִתְּמַר (שמות ו ג) וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵ"ל שַׁד"י, בְּהַאי שד"י, דְּאִיהוּ מִלְּבָר בְּמָזוּזָה, אֲבָל וּשְׁמִי יהו"ה דְּאִיהוּ מִלְּגָאו בַּמְּזוּזָה, דְּאִיהִי תַּרְעָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, (שמות ו ג) לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, (דברים ו ח).

וּבְפַרְצוּפֵי הַנְּחָשִׁים הַלְּלוּ הוּא מִתְגַּלֶּה לָאֻמּוֹת בְּדָרְכְּךָ שֶׁקֶר לְפַתּוֹתָם, וְסוֹד הַדָּבָר - אִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וְאֵין לָהֶם קִיּוּם, אֲבָל צִיּוּרֵי הַחַיּוֹת הֵם רְשׁוּמִים בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בָּרְשָׁם הַזֶּה שֶׁל הַמְּזוּזָה, שֶׁהוּא שד"י מְבַחוּץ יהו"ה מִבִּפְנִים, וְזֶהוּ הָרְשָׁם שֶׁל בְּרִית מִילָה, שד"י מְבַחוּץ יהו"ה מִבִּפְנִים. שד"י הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ ש שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וְגוּף, אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשֶׁת עַנְפֵי הַש', ד שְׁכִינָה, י צַדִּיק, אוֹת בְּרִית מִילָה, וְעַל הַשד"י הַזֶּה נֶאֱמַר וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵ"ל שַׁדַּ"י, בַּשד"י הַזֶּה, שֶׁהוּא מִחוּץ לַמְּזוּזָה, אֲבָל וּשְׁמִי יהו"ה, שֶׁהוּא בִּפְנִים הַמְּזוּזָה, שֶׁהִיא הַשַּׁעַר שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם.

וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ, אִלֵּין תְּרִין סַמְכֵי קְשׁוֹט, זָז מָוֶת מִן בֵּיתָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְלָא אִתְקְרִיב לְגַבָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר א יח) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְאַתְוָון

דְּמָזְוֹ"ת אִינוּן מַמָּשׁ זָ"ז מָוְ"ת, וּבְגִין דָּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית מִילָה דְּאִיהוּ חוֹתָמָא דִּילֵיהּ, זָז מָוֶת מִנַּיְיהוּ, דְּאִיהוּ שָׂטָן, יֵצֶר הָרָע, רָע, טָמֵא, צְפוֹנִי, מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְלָא יִתְקָרִיב לְגַבֵּיהּ, וְלָא יְמוּת עַל יְדֵיהּ.

וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ, אֵלּוּ שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, זָז מָוֶת מִן הַבַּיִת, שֶׁהִיא הַשְׁכִינָה, וְלֹא מִתְקָרֵב אֵלֶיהָ. וְהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַזִּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְהָאוֹתִיוֹת שֶׁל מְזֻזוֹ"ת הֵן מַמָּשׁ זָ"ז מָוֶ"ת, וּבִשְׁבִיל זֶה, מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא הַחוֹתָם שֶׁלּוֹ, זָז מָוֶת מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא הַשָּׂטָן, יֵצֶר הָרָע, רָע, טָמֵא, צְפוֹנִי, מַלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁלֹּא יִתְקָרֵב אֵלָיו וְלֹא יָמוּת עַל יָדוֹ.

דף סו:

וּמָאן דְּמְשַׁמֵּשׁ בִּבְרִית מִילָה, הוּא מְשַׁמֵּשׁ בְּחוֹתָמָא דְמַלְכָּא, דְּאִיהוּ רָשִׁים בֵּיהּ שד"י מִלְּבָר יהו"ה מִלְּגָאו, מְנָא לָן מֵהַאי קְרָא מַשְׁמַע (דברים ל יב) מִ"י יַעֲלֶ"ה לָּנ"ו הַשָּׁמַיְמָ"ה, רֵישֵׁי תֵּיבוֹת מִילָ"ה, סוֹפֵי תֵּיבוֹת יהו"ה, וּבְוַדַּאי מָאן דְּמְשַׁמֵּשׁ בִּבְרִית מִילָה, אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ יהו"ה ושד"י, וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ שָׂטָן דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, חִוְיָא שַׁרְיָא בַּאֲתַר דְּיהו"ה מִלְּגָאו, וְסַם מָוֶת שַׁרְיָא בַּאֲתַר דְּשד"י מִלְּבָר, וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא (במדבר יט כ) אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וכו', אִם לָא תָּב בְּתִיּוּבְתָּא, וְסָבִיל כַּמָּה יִסּוּרִין (דף סו ע"ב) לְאַעֲבָרָא הַהוּא חִוְיָא מִתַּמָּן, וּלְסַם הַמָּוֶת דִּילֵיהּ, דְּאִיהִי צָרַעַת מַמְאֶרֶת, בְּכַמָּה מַרְעִין וּמַכְתְּשִׁין, עַד דְּלָא אִשְׁתָּאַר בֵּיהּ בִּשְׂרָא דְּאִיהִי עַפְרָא, וְרָזָא דְמִלָּה (ויקרא יד מב) וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת, בְּגִין דְּנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, עַד דְּיִתְפַּרְנֵס מֵהַהוּא בִּשְׂרָא לָא יָזוּז מִנֵּיהּ, וְעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת, מַה מִּיתָה אַנְפּוֹי מִשְׁתַּנְּיָין, כְּגַוְונָא דָא עָנִי אַנְפּוֹי מִשְׁתַּנְּיָין, וְהָא אוּקְמוּהוּ (תהלים יב ט) כְּרוּם זְלוּת לִבְנֵי אָדָם, מַאי כְּרוּם זְלוּת, אֶלָּא מָאן דְּאִצְטְרִיךְ לְבַרְיֵיתָא אַנְפּוֹי מִשְׁתַּנְּיָין כַּכְּרוּם, וְכַמָּה נְשִׁיכִין דְּיִסּוּרִין נָשְׁיךְ לֵיהּ הַהוּא חִוְיָא.

וּמִי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ בִּבְרִית מִילָה, הוּא מְשַׁמֵּשׁ בְּחוֹתָם הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא רָשׁוּם בּוֹ, שד"י מְבַחוּץ יהו"ה מִבִּפְנִים. מִנַּיִן לָנוּ? מֵהַכָּתוּב הַזֶּה מַשְׁמַע, מִ"י יַעֲלֶ"ה לָּנ"ו הַשָּׁמַיְמָ"ה - רֵאשֵׁי תֵּבוֹת מִילָ"ה, סוֹפֵי תֵּבוֹת יהו"ה, וּבְוַדַּאי מִי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ בִּבְרִית מִילָה, מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ יהו"ה וְשד"י, וְשׁוֹרֶה עָלָיו שָׂטָן שֶׁהוּא אֵל אַחֵר, הַנָּחָשׁ שׁוֹרֶה בְּמָקוֹם שֶׁל יהו"ה מִבִּפְנִים, וְסַם הַמָּוֶת שׁוֹרֶה בְּמָקוֹם שֶׁל שד"י מִבַּחוּץ, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְכוּ', אִם לֹא שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְסוֹבֵל כַּמָּה יִסּוּרִים לְהַעֲבִיר אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ מִשָּׁם וְאֶת סַם הַמָּוֶת שֶׁלּוֹ, שֶׁהִיא צָרַעַת מַמְאֶרֶת, עִם כַּמָּה מַחֲלוֹת וּמַכּוֹת, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בּוֹ בְּשָׂר שֶׁהוּא עָפָר, וְסוֹד הַדָּבָר - וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת, מִשּׁוּם שֶׁנָּחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, עַד שֶׁיִּתְפָּרְנֵס מֵאוֹתוֹ בָּשָׂר לֹא יָזוּז מִמֶּנּוּ, וְעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת. מָה בְּמִיתָה פָּנָיו מִשְׁתַּנּוֹת, כְּמוֹ זֶה הֶעָנִי פָּנָיו מִשְׁתַּנּוֹת. וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ כְּרֶם זָלֻת לִבְנֵי אָדָם, מַה זֶּה כֶּרֶם זָלֻת? אֶלָּא מִי שֶׁצָּרִיךְ לִבְרִיּוֹת פָּנָיו מִשְׁתַּנּוֹת כִּכְרוּם, וְכַמָּה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יִסּוּרִים נוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ הַהוּא.

וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּעָנִי חָשִׁיב כַּמְצוֹרָע, מַה מְּצוֹרָע (ויקרא יג מה) וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וכו', כַּךְ עָנִי, מַה מְּצוֹרָע מְחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, כַּךְ עָנִי עָרוֹם וְיָחֵף, וְעָנְיוּתָא אִיהִי לְיִשְׂרָאֵל בַּאֲתַר דְּצָרְעָתָא, וְאַרְבַּע דְּיוֹקְנִין אִינּוּן (ס"א גונין), כְּאַרְבַּע גַּוְונִין דְּצָרַעַת, וְאִינּוּן נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם יְרַקְרַק בַּהֶרֶת שְׂחוֹרָה, הָא אַרְבַּע, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן אַתְרִין יְדִיעָאן בְּגוּפָא, וּמְנָהוֹן אַתְיָין לְבְנֵי נָשָׁא כַּמָּה מַרְעִין, לָבָן וַאֲדַמְדָּם חֵלֶב טָמֵא וְכָבֵד, יְרַקְרַק מָרָה, בַּהֶרֶת שְׂחוֹרָה טָחוֹל, וּמְנָהוֹן נְבִעִין אַרְבַּע מִינֵי מַרְעִין, וְאִינּוּן מָרָה חִוָּורָא, מָרָה סוּמְקָא, מָרָה יְרוֹקָא, מָרָה אוּכְמָא.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁעָנִי חָשׁוּב כִּמְצֹרָע, מַה מְּצֹרָע וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָּרוּעַ וכו', כָּךְ עָנִי. מַה מְּצֹרָע מְחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, כָּךְ עָנִי עָרוֹם וְיָחֵף. וַעֲנִיּוּת לְיִשְׂרָאֵל הִיא לְיִשְׂרָאֵל בִּמְקוֹם צָרַעַת, וְאַרְבָּעָה דְּיוֹקְנָאוֹת הֵם (גונים) כְּאַרְבַּעַת צִבְעֵי הַצָּרַעַת, וְהֵם נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם יְרַקְרַק בַּהֶרֶת שְׂחוֹרָה, הֲרֵי אַרְבָּעָה, וּלְכֻלָּם יֵשׁ מְקוֹמוֹת יְדוּעִים בַּגּוּף, וּמֵהֶם בָּאִים לִבְנֵי אָדָם כַּמָּה מַחֲלוֹת. לָבָן וַאֲדַמְדָּם - חֵלֶב טָמֵא וְכָבֵד, יְרַקְרַק - מָרָה, בַּהֶרֶת שְׂחוֹרָה - טְחוֹל, וּמֵהֶם נוֹבְעִים אַרְבָּעָה מִינֵי מַחֲלוֹת, וְהֵן מָרָה לְבָנָה, מָרָה אֲדֻמָּה, מָרָה יְרֻקָּה, מָרָה שְׂחוֹרָה.

וְאִם תָּב בִּתְיוּבְתָּא, נָחִית עֲלֵיהּ סַם חַיִּים דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִתְמַר בָּהּ (ישעיה ו י) וָשָׁב וְרָפָא לוֹ מֵאֲלֵין מִינֵי מַרְעִין, וּמְחַיֶּה לֵיהּ מִמִּיתָה דַּעֲנִיּוּתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל יא לב) וְהָשִׁיבוּ וְחִיוּ, דְּיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָא דְּאִינּוּן עֲנִיִּים קְרוּבִים מֵתִים, וּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר שׁוּבוּ וְחִיוּ, וְלֵית עֲנִיּוּתָא כַּעֲנִיּוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּמָאן דְּלָא אִית בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא אִתְקְרֵי מֵת, אַסְוָותָא דִּילֵיהּ מַאי הוּא לְהַהוּא עָלְמָא, אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא וְגוֹמֵר, וְאִיהִי אַסְוָותָא לְכָל מַרְעִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם ח) רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וכו'.

וְאִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה, יוֹרֵד עָלָיו סַם חַיִּים שֶׁהִיא שְׁכִינָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ וְשָׁב וְרָפָא לוֹ, מֵאֵלּוּ מִינֵי הַמַּחֲלוֹת, וּמְחַיֶּה אוֹתוֹ מִמִּיתָה שֶׁל עֲנִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָשִׁיבוּ וְחִיוּ, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲנִיִּים הֵם קְרוּבִים מֵתִים, וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר שׁוּבוּ וְחִיוּ, וְאֵין עֲנִיּוּת כַּעֲנִיּוּת הַתּוֹרָה, שֶׁמִּי שֶׁאֵין בּוֹ תּוֹרָה נִקְרָא מֵת, מַהִי רְפוּאָתוֹ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם? הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא וְגוֹמֵר, וְהִיא רְפוּאָה לְכָל הַמַּחֲלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וכו'.

שִׁימֵנִי כַחוֹתָם (שיר ח ו), מַאי חוֹתָם בְּהַאי אֲתַר, דָּא אוֹת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, דְּאִיהוּ שָׁקִיל לְבְרִית מִילָה, כְּגַוְונָא דָּא שַׁבָּ"ת, ש' לָקֵבֵל שִׁי"ן דְּשֵׁם שד"י, כְּלִילָא מִתְּלַת חֵיוָון עִלָּאִין, מִתְּלַת אָבָהָן, ב' דָּא ד', דְּאִיהִי רְבִיעָאָה לַאֲבָהָן, וּרְבִיעָאָה לְתְלַת חֵיוָון, וְאִיהִי דְּמוּת אָדָם, וְלַאו אָדָם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, אֶלָּא מַאי אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שַׁבָּת בֵּיהּ שד"י, יהו"ה הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד רָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שַׁבָּת בֵּיהּ שד"י לְקֵבֵל אוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, י' בֵּיהּ אִתְרְמִיזוּ עֲשַׂר סְפִירִן.

שִׁימֵנִי כַחוֹתָם, מַה הַחוֹתָם בַּמָּקוֹם הַזֶּה? זֶה אוֹת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, שֶׁהוּא שָׁקוּל לִבְרִית מִילָה, כְּמוֹ כֵן שַׁבָּ"ת, ש' כְּנֶגֶד שִׁי"ן שֶׁל שֵׁם שד"י, כָּלוּל מִשָּׁלֹשׁ חֵיוֹת עֶלְיוֹנוֹת, מִשָּׁלֹשָׁה אָבוֹת, ב' זֶה ד' שֶׁהִיא רְבִיעִית

לְאָבוֹת וּרְבִיעִית לְשָׁלֹשׁ חַיּוֹת, וְהִיא דְמוּת אָדָם, וְלֹא אָדָם. וֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, אֶלָּא מַה זֶּה אָדָם? יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שַׁבָּת בּוֹ שד"י, יהו"ה הוּא רִשּׁוּת הַיָּחִיד, רָחְבוֹ אַרְבָּעָה וְנִבְהוֹ עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, י' שֶׁל שד"י כְּנֶגֶד אוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, י' נִרְמָזוּ בּוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

הַאי רְשִׁימוּ אִיהוּ לְבָרָא דְמַלְכָּא, אֲבָל לְעַבְדָּא דְמַלְכָּא רְשִׁימוּ דִילֵיהּ שד"י, מְסִטְרָא דְהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מג ז) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וכו', וּמַאי נִיהוּ מטטרו"ן, דְּסָלִיק לְחַשְׁבַּן שד"י, וְאִיהוּ אָדָם זְעִירָא בְּדִיּוֹקְנָא דִלְעֵילָּא, וְדָא אִיהוּ אִם כַּבָּנִים אִם כַּעֲבָדִים וכו'.

הָרִשּׁוּם הַזֶּה הוּא לְבֶן הַמֶּלֶךְ, אֲבָל לְעֶבֶד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָרִשּׁוּם שֶׁלּוֹ שד"י, מֵהַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וכו', וּמִי הוּא? מטטרו"ן, שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן שד"י, וְהוּא אָדָם קָטָן בִּדְמוּת שֶׁל מַעְלָה, וְזֶהוּ אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים וְכוּ'.

מַאן דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דְאַרְיֵה בְּחוֹתָמָא דִילֵיהּ אִיהוּ חִוָּור בְּאַנְפּוֹי, מַאן דְּאִיהוּ בְּחוֹתָמָא דְשׁוֹר אִיהוּ סוּמָקָא בְּאַנְפּוֹי, מַאן דְּאִיהוּ בְּחוֹתָמָא דְנָשֶׁר אִיהוּ יְרוֹקָא בְּאַנְפּוֹי, מַאן דְּאִיהוּ בְּחוֹתָמָא דִּדְמוּת אָדָם אִיהוּ אוּכָּם בְּאַנְפּוֹי, כְּגַוְונָא דְאוֹרַיְיתָא דְאִתְמַר (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

מִי שֶׁרֹּאשׁ שֶׁל אַרְיֵה בְּחוֹתָמוֹ, הוּא לְבֶן בְּפָנָיו. מִי שֶׁהוּא בְּחוֹתָם שֶׁל שׁוֹר, הוּא אָדֹם בְּפָנָיו. מִי שֶׁהוּא בְּחוֹתָם שֶׁל נָשֶׁר, הוּא יָרֹק בְּפָנָיו. מִי שֶׁהוּא בְּחוֹתָם שֶׁל דְּמוּת אָדָם, הוּא שָׁחֹר בְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

דף סז.

שִׁימֵנִי כַחוֹתָם, דָּא אוֹרַיְיתָא, דְאִתְמַר בָּהּ (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וְאִיהִי כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִנּוּן י', וּמֵעֲשַׂר דִּבְּרָן דְּאִינּוּן ה"ח, וּמַאי תּוֹרָה ו' כְּלִיל שִׁית יְמֵי בְּרֵאשִׁית, עַל לִבֵּךְ דָּא ל"ב אלהי"ם בְּחוּשְׁבַּן ל"ב, דְּתַלְיָין מִן ו', דְּאִיהוּ ו' זְמִנִין טוֹב, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים (נ"א ו') שְׁמָא דְאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל מַה דְּאִית בְּהוֹן, וְדָא אִיהוּ רָזָא כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי (ישעיה סג ד), לִבִּ"י סָלִיק מ"ב, וַיִּכָּל"ו ע"ב שְׁמָהָן דְּשִׁשְׁמָא מְפָרַשׁ, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר לְלִבִּי גְּלִיתִי, וּלְאֵבְרֵי דְּאִנּוּן רְמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא לֹא גְּלִיתִי, וּבְהַאי וַיִּכָּלוּ (ה' בששי דאיהו בו', ודא איהי ויהי (דף סז ע"א) ערב ויהי בקר יום הששי, דהאי) ה' דְּהַשִּׁשִּׁי אִיהוּ מַלְכוּת שְׁבִיעָאָה, וְאִיהִי אִתְקְרִיאַת ע"ב, וּבָהּ רְכִיב ו' לְמִפְרַק לְיִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה יט א) הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָ"ב קַל, בְּגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דְתַלַת אֲבָהָן, דְּתַלְיָין מִנְּהוֹן ע"ב שְׁמָהָן, וְאִתְכְּלִילָן בָּהּ, וְלָקֵבֵל תְּלַת אֲבָהָן אִתְמַר בְּוַיְכַלּוּ תְּלַת זִמְנִין שְׁבִיעִי, וְדָא אִיהִי רָזָא דְשַׁבָּ"ת, בַּ"ת ש, דְּאִינּוּן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט דְּאִתְכְּלִילָן בְּבַ"ת, בְּהַהִיא זִמְנָא חָלָה זְכוּת אֲבָהָן, דְּמִיּוֹמָא דְאִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא עָלְמָא אִתְקְרִי תֹּהוּ וָבֹהוּ, מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ אִתְקְיַים קְרָא (תהלים פט ג) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, חֶסֶ"ד סָלִיק לְחוּשְׁבַּן ע"ב שְׁמָהָן.

שִׁימֵנִי כַחוֹתָם, זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וְהִיא כְלוּלָה מֵעֲשָׂר אֲמִירוֹת שֶׁהֵם י', וּמֵעֲשָׂרָה דִּבְרוֹת שֶׁהֵן ה"ה, וּמַה זֶּה תּוֹרָה? ו' הַכּוֹלֵל שִׁשָּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, עַל לִבֶּךָ - זֶה שִׁלְשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם בְּחֶשְׁבּוֹן ל"ב, שֶׁתְּלוּיִים מִו', שֶׁהוּא ו' פְּעָמִים טוֹב, וּבָהּ נִשְׁתַּלֵּם (ו') הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וְאֶרֶץ וְכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהֶם, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, לִבִּ"י עוֹלֶה אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם. וַיִּכָּלוּ, שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, וְעָלָיו נֶאֱמַר לְלִבִּי גָּלִיתִי, וּלְאֵיבָרַי, שֶׁהֵם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְווֹת הַתּוֹרָה, לֹא גָּלִיתִי, וּבַוַּיְכֻלּוּ הַזֶּה, (ה' בששי שהוא בו', וזהו ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, שזו) הַה' שֶׁל הַשִּׁשִּׁי הִיא הַמַּלְכוּת הַשְּׁבִיעִית, וְהִיא נִקְרֵאת ע"ב, וּבָהּ רוֹכֵב ו' לְגָאֳלֵנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָ"ב קַל, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁתְּלוּיִים מֵהֶם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת וְנִכְלָלִים בָּהּ, וּכְנֶגֶד שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת נֶאֱמַר בְּוַיְכֻלּוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים שְׁבִיעִי, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל שַׁבָּ"ת, בַּ"ת ש, שֶׁהֵם וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט שֶׁנִּכְלָלִים בְּבַ"ת, בְּאוֹתוֹ זְמַן חָלָה זְכוּת אָבוֹת, שֶׁמִּיּוֹם שֶׁנֶּחֱרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הָעוֹלָם נִקְרָא תֹּהוּ וָבֹהוּ, מִשָּׁם וְאֵילָךְ הִתְקַיֵּם הַכָּתוּב אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, חֶסֶד עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת.

וְדָא רָזָא דְאִתְקַשַּׁר שְׁבִיעִי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, וּמָאן שְׁבִיעִי דָּא צַדִּיק אוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, וְרָזָא דְמִלָּה חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר (רות ג יג), וְדָא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וְאִיהוּ חֶסֶד דִּילֵיהּ, בְּגִין דְּבֹהַאי חֶסֶד אִתְתַּקַּן כָּרְסַיָּיא דְאִיהִי נְפִילָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה טז ה) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וּבֵיהּ תָּקוּם, וְרָזָא דְמִלָּה וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ (שם נד ח), וְכָל סְפִירָן מִתְקַשְּׁרִין בִּימִינָא, בְּגִין דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, מִימִינָא אִתְיְיהִיב אוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּא מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ, וּבוֹקֵעַ מַיִם (ישעיהו סג יב) דְּאוֹרַיְיתָא מִתַּמָּן, מה' דְאַבְרָהָם, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ בָּהּ שֵׁם עוֹלָם, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים ה' דְמשֶׁה, דְּאִיהִי בְמַשְׁכּוֹנָא לְגַבֵּיהּ דְאַבְרָהָם בְּמשֶׁה, דְאַיְיתֵי אוֹרַיְיתָא, עַד דְּיִפְרוֹק לְבָנוֹי, וְרָזָא דְמִלָּה כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת (מיכה ז טו).

וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁנִּקְשָׁר הַשְּׁבִיעִי בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, וּמִי הַשְּׁבִיעִי? זֶה צַדִּיק הָאוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וְסוֹד הַדִּבּוּר - חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, וְזֶה הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וְהוּא הַחֶסֶד שֶׁלּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁבַּחֶסֶד הַזֶּה נִתְקַן הַכִּסֵּא, שֶׁהִיא נְפִילָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וּבוֹ תָּקוּם, וְסוֹד הַדִּבּוּר - וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִקְשָׁרוֹת בִּימִין, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, מִימִין נִתְּנָה תּוֹרָה, בְּגִלַּל זֶה מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ, וּבוֹקֵעַ הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה מִשָּׁם, מֵה' שֶׁל אַבְרָהָם, לִהְיוֹת לוֹ בָּהּ שֵׁם עוֹלָם, וּבָהּ הִשְׁתַּלְּמָה ה' שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהִיא בְּמַשְׁכּוֹן לְגַבֵּי אַבְרָהָם בְּמֹשֶׁה, שֶׁהֵבִיא אֶת הַתּוֹרָה, עַד שֶׁיִּפְדֶּה אֶת בָּנָיו, וְסוֹד הַדִּבּוּר - כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

וְרָזָא דְפוּרְקָנָא בְּהַאי חוֹתָמָא אִיהוּ, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיהו נה יב) כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן, בְּשִׂמְחָה סָלִיק לְחוּשְׁבַּן אָדָ"ן דְּאִיהוּ אדנ"י, אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ אִתְקְרֵי,

בַּר מֵאַת ש' דְּאִיהוּ תְּלַת מֵאָה, וְאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן דְּאִתְחַבְּרוּ בָּה, וְאַתְוָון בְּשִׁמְחָ"ה אִיהִי מַחֲשָׁבָ"ה, ש תְּלַת אֲבָהָן בְּחַמָּה ה"ן, וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּלֵית לָהּ יִחוּדָא אֶלָּא בְּמִינָהּ, כְּמָה דְּאַתְוָותָא דְּה"ן, וְאִתְעֲבִידוּ עֲשָׂרָה וְאִתְעֲבִידוּ מֵאָה, כְּמָה דִּשְׁכִינְתָּא כְּלִילָא כֻּלְּהוּ עֲשָׂרָה וְכֻלְּהוּ מֵאָה, וְהַיְינוּ דִכְתִיב (דברים י יד) הֵן לַיהוה"ה אלהי"ך הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וְרָזָא דְמִלָּה הֵן אדנ"י.

וְסוֹד הַגְּאֻלָּה הוּא בַּחוֹתָם הַזֶּה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן, בְּשִׂמְחָה עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן אֶדֶ"ן שֶׁהִיא אדנ"י, אֵרוֹן הַבְּרִית, אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ נִקְרָא, פְּרָט לָאוֹת ש' שֶׁהוּא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, וְהֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִמָּהּ, וְאוֹתִיּוֹת בְּשִׂמְחָ"ה הֵן מַחֲשָׁבָ"ה, ש שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, בְּחַמָּ"ה ה"ן, וְהִיא הַשְּׁכִינָה שֶׁאֵין לָהּ יִחוּד אֶלָּא בְּמִינָהּ, כְּמוֹ שֶׁאוֹתִיּוֹת ה"ן, וְנַעֲשׂוּ עֲשָׂרָה וְנַעֲשׂוּ מֵאָה, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה כָּל הָעֲשָׂרָה וְכָל הַמֵּאָה, וְהַיְינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב הֵן לַיהוה"ה אֱלֹהֶי"ךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וְסוֹד הַדָּבָר - הֵן אדנ"י.

וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן (ישעיהו נה יב), ש תְּלַת אֲבָהָן, ו"ו תְּרֵין מְשִׁיחִין, מ' ל"ב דְּוִבְשָׁלוֹ"ם סְלִיק ע"ב, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְמַר (בראשית כח כא) וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, שִׂמְחָה אִיהוּ דְּאִתְמַר בֵּיהּ (קהלת ט ז) לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֵב טוֹב יֵינֶךָ, דָּא יַיִן הַמְשׁוּמָּר בַּעֲנָבָיו, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים כה יד) סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו, יַיִן טוֹב דָּא צַדִּיק, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבָד, וּמַאי אָבָד אָבַד הַהוּא נְבִיעוּ, וְאִשְׁתְּאַר נָחֳרַם וְיָבֵשׁ בְּבֵית רֹאשׁוֹן וְשֵׁנִי.

וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן, ש שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, ו"ו שְׁנֵי מְשִׁיחִים, מ' ל"ב שֶׁל וּבְשָׁלוֹ"ם עוֹלִים לְע"ב, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, שִׂמְחָה הִיא, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֵב טוֹב יֵינֶךָ, זֶה יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו, וְעָלָיו נֶאֱמַר סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו. יַיִן טוֹב זֶה צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַצַּדִּיק אָבָד, וּמַה זֶּה אָבַד? אֲבַד אוֹתוֹ הַמַּעְיָן, וְנִשְׁאַר נֶחֱרָב וְיָבֵשׁ, בְּבֵית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי.

קֻם סָבָא וְאֱמַר אדנ"י בְּמַחֲשָׁבָה סָלְקָא, וְלָאו בְּחֶשְׁבַּן, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (זכריה ב יז) ה"ס כָּל בָּשָׂר מִפְּנֵי יהו"ה כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ, יִתְעַר בֵּיהּ כְּמָה דְּאִתְעַר מִשְׁנָתֵיהּ וְחָזַר לְשִׁנְתֵיהּ, עַד דְּיִתְעַר יהו"ה דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, לְקַיְימָא בֵּיהּ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ (ישעיה נד ז), גְּדוֹלִים אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְּהַאי"ל הַגָּדוֹל דְּאִיהוּ חֶסֶד, וּשְׁכִינְתָּא בֵּיהּ סָלְקָא לְאִתְקְרֵי גְּדוֹלָה, וּבֵיהּ וַדַּאי רָזָא דְּפוּרְקָנָא, כְּגַוְונָא דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א יהו"ה, וָא"ו בֵּיהּ רָזָא דְּפוּרְקָנָא, דְּאִיהוּ רָשִׁים בִּשְׁמָא דְּע"ב, דְּאִינּוּן וָהו"ו אֲנ"י וָהו"ו רֵישֵׁי תֵּיבִין וָא"ו, תְּלַת עֲשַׂר מְכִילִין דְּרַחֲמֵי דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא.

קֻם הַזָּקֵן וְאֱמַר: אדנ"י עוֹלֶה בְּמַחֲשָׁבָה וְלֹא בְּחֶשְׁבּוֹן, וְעָלָיו נֶאֱמַר ה"ס כָּל בָּשָׂר מִפְּנֵי יהו"ה כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ, יִתְעוֹרֵר בּוֹ כְּמוֹ שֶׁהִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ, וְחָזַר לִשְׁנָתוֹ עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר יהו"ה שֶׁהוּא רַחֲמִים, לְקַיֵּם בּוֹ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, גְּדוֹלִים נִקְרֵאת מִצַּד שֶׁל הָאֵ"ל הַגָּדוֹל שֶׁהוּא חֶסֶד, וְהַשְּׁכִינָה עוֹלָה בּוֹ לְהִקָּרֵא גְּדוֹלָה, וּבוֹ וַדַּאי סוֹד הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ זֶה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א יהו"ה, וָא"ו בּוֹ סוֹד הַגְּאֻלָּה, שֶׁהוּא

רִשׁוּם בַּשֵּׁם שֶׁל ע"ב, שֶׁהֵם וְה"וּ אֲנ"י וְה"וּ, רֹאשֵׁי תֵּבוֹת וְא"ו, שִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין.

אִשְׁתַּאַר יו"ד ה"א וְסָלִיק לְחַשְׁבַּן ל"ב, וְאִיהוּ ב' מִן בְּרֵאשִׁית ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְעוֹד אִיהוּ ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו סג ד) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה, וּשְׁמָא דְּע"ב אִיהוּ וַיִּכֻל"וּ, בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּים רָזָא דְּפוּרְקָנָא, וְעַלֵּיהּ אִתְּמַר לְלִבִּי' גִּלִּיתִי דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן וַיִּכֻל"וּ, וּבֵיהּ אִתְקְרֵיִם קְרָא (תהלים פט ג) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, וּכְמָה דְּנָפְקוּ מִמְּצָרִים בְּרָזָא דְּע"ב שְׁמָהָן, כַּךְ יִפְקוּן בְּהוֹן כַּד יִפְרְקוּן בְּבַתְרַיְיתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא חֶסֶד יהו"ה מָלְאָה הָאָרֶץ (שם לג ה), וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו נד ח) וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא יָמוּשׁ, וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ, וּבְגִין דָּא שַׁבַּח דָּוִד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי שְׁאוֹל בְּהַאי חֶסֶד, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים פו יג) כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה.

נִשְׁאַר יו"ד ה"א ה"א שְׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם, וְהוּא ב' מִן בְּרֵאשִׁית, ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד, הִיא שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה, וְהַשֵּׁם שֶׁל ע"ב הוּא וַיִּכֻל"וּ, בּוֹ נִשְׁלָם סוֹד הַגְּאֻלָּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר לְלִבִּי גִּלִּיתִי, שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן וַיִּכֻל"וּ, וּבוֹ הִתְקַיֵּם הַכָּתוּב אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, וּכְמוֹ שֶׁיָּצְאוּ מִמְּצָרִים בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, כָּךְ יֵצְאוּ בָּהֶם כְּשֶׁיִּגָּאֲלוּ בַּאֲחֲרוֹנָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן חֶסֶד יהו"ה מָלְאָה הָאָרֶץ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא יָמוּשׁ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ, וּמְשׁוּם זֶה שִׁבַּח דָּוִד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא שְׁאוֹל, בַּחֶסֶד הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלַי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה.

דף סז:

וְאִי אוּמִין (דף סז ע"ב) דְּעָלְמָא דָּחֲקִין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִדַּאי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל ד' מִן חֶסֶד דְּאִיהִי דָּל"ת בְּגָלוּתָא, וְאִתְקְרֵיִם קְרָא בֵּיהּ (ישעיה סו ז) בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה, וְשַׁבְעִין תֵּיבִין דְּמִזְמוֹר יַעַנְךָ יהו"ה בְּיוֹם צָרָה (תהלים כ ב) אִינּוּן לָקֳבֵל שִׁבְעִים שָׁרִים, דְּאִינּוּן צִירִים וַחֲבָלִים דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, דְּאַתְוָון ב' בֵּיהּ אִתְקְרִיאָן פַּלְטְרִין גְּדוֹלִים, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קיא ב) גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יהו"ה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ אִתְקְרֵי גָּדוֹל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם קמז ה) גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ, וּבֵיהּ סָלְקִין יִשְׂרָאֵל לְגָדוּלָה.

וְאִם אֻמּוֹת הָעוֹלָם דּוֹחֲקִים אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִדַּאי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עַל ד' מִן חֶסֶד, שֶׁהִיא דָּל"ת בַּגָּלוּת, וּמִתְקַיֵּם בּוֹ הַכָּתוּב בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה, וְשִׁבְעִים תֵּבוֹת שֶׁל הַמִּזְמוֹר יַעַנְךָ יהו"ה בְּיוֹם צָרָה, הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים שָׂרִים, שֶׁהֵם הַצִּירִים וְהַחֲבָלִים שֶׁל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁאוֹתִיּוֹת ב' נִקְרָאִים בּוֹ פַּלְטְרִין גְּדוֹלִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יהו"ה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא בּוֹ גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ, וּבוֹ עוֹלִים יִשְׂרָאֵל לִגְדֻלָּה.

וּשְׁכִינְתָּא בָּהּ אִתְּמַר (שמות לג כא) הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרֵיִם בָּהּ קְרָא (תהלים לד ד) גַּדְּלוּ לַיהו"ה אִתִּי, וּבָהּ (נ"א וביה) אִתְּמַר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא זִמְנָא כִּי גָדוֹל

אַתָּה וְגוֹמֵר (שם פו י), וּבֵיהּ עוֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר (איוב ט י), וְדָא אִיהוּ חֶסֶ"ד, בֵּיהּ וַיָּכֻלּוּ, ה' בַּשִּׁשִּׁי (נ"א וביה ויכלו בהששי), בְּגִין דְּבֵיהּ ה' דְּאַבְרָהָם אָזִיל ו' לְגַבָּהּ, מֵיָּד יִתְעַר י"ה לְקָרְבָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וְשִׁשִּׁי אִיהוּ אֶלֶף שְׁתִיתָאָה, שְׁבִיעִי יְסוֹד, בֵּיהּ אִתְכְּלִילוּ וְאִתְיַיחֲדוּ שִׁית סְפִירָן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב א) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּא, דְּאִינּוּן ו"ה, יוֹם הַשִּׁשִּׁי בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ד"ה א כט יא) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתַרְגּוּמוֹ דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, וְדָא אִיהוּ כ"ל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב א) וְכָל צְבָאָם, מַאי צְבָאָם תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט.

וּבַשְּׁכִינָה נֶאֱמַר הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְקַיֵּם בָּהּ הַכְּתוּב גַּדְּלוּ לַיהוה"ה אִתִּי, וּבָהּ (ובו) נֶאֱמַר בַּקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ זְמַן כִּי גָדוֹל אַתָּה וְגוֹמֵר, וּבוֹ עוֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר, וְזֶהוּ חֶסֶ"ד, בּוֹ וַיְכֻלּוּ, ה' בַּשִּׁשִּׁי (ובו ויכלובהששי), מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ ה' שֶׁל אַבְרָהָם הוֹלֵךְ אֵלֶיהָ ו', מִיָּד יִתְעוֹרֵר י"ה לַקְּרָב. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יָד עַל כֵּס יָ"ה, וְשִׁשִּׁי הוּא הָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי, שְׁבִיעִי יְסוֹד, בּוֹ נִכְלְלוּ וְהִתְיַחֲדוּ שֵׁשׁ סְפִירוֹת. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה שֶׁהֵם ו"ה, יוֹם הַשִּׁשִּׁי, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתַרְגּוּמוֹ שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ כ"ל, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְכָל צְבָאָם, מַה זֶּה צְבָאָם? שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת.

וּבֵיהּ אִתְקְרִיאוּ תְּלַת אֲבָהָן שְׁבִיעָיוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם) וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אלהי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ מִסְטְרָא דִבְרָכָה, וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ מִסְטְרָא דִקְדוּשָׁה, וַיִּשְׁבּוֹת בּוֹ מִסְטְרָא דְיִחוּד, וְדָא אִיהוּ וַיְכֻלּוּ, דְּאִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן בְּרָזָא דִשְׁמָא דְע"ב, כְּנַוּונָא דְע"ב תֵּיבִין, גְּבוּרָ"ה כְּלָלָא דְרִי"ו אַתְוָון דְּאִית בִּשְׁמָא דְע"ב, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ ו' כְּלִיל כֻּלָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא (שמות לד ו) וַיַּעֲבֹר יהו"ה עַל פָּנָיו, ע"ב רי"ו יהו"ה, עַל פָּנָיו מַאי פָּנָיו, אַנְפּוֹי דָּא וָא"ו י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיהו נד ז) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, גְּדוֹלִים וַדַּאי מִסְטְרָא דְחֶסֶד, דְּאִיהוּ הָאֵ"ל הַגָּדוֹל.

וּבוֹ נִקְרְאוּ שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת שְׁבִיעָיוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְכַל אֱלֹהִי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ מִצַּד שֶׁל בְּרָכָה, וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ מִצַּד שֶׁל קְדֻשָּׁה, וַיִּשְׁבּוֹת בּוֹ מִצַּד שֶׁל הַיִּחוּד, וְזֶהוּ וַיְכֻלּוּ, שֶׁנִּכְלְלוּ בּוֹ שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם בְּסוֹד הַשֵּׁם שֶׁל ע"ב, כְּמוֹ כֵן חֶסֶד נִקְרָא גָּדוֹל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל ע"ב תֵּבוֹת, גְּבוּרָ"ה הַכְּלָל שֶׁל רי"ו אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּשֵּׁם שֶׁל ע"ב, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא ו' כּוֹלֵל הַכֹּל, וְזֶהוּ סוֹד וַיַּעֲבֹר יהו"ה עַל פָּנָיו, ע"ב רי"ו יהו"ה, עַל פָּנָיו, מַה זֶּה פָּנָיו? פָּנָיו זֶה וָא"ו, י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, גְּדוֹלִים וַדַּאי מִצַּד שֶׁל הַחֶסֶד, שֶׁהוּא הָאֵ"ל הַגָּדוֹל.

וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל בַּשְּׁבִיעִית דְּאִיהִי מַלְכוּת, הַ שְׁבִיעִי ה' וַדַּאי בְּכָל שְׁבִיעָיוֹת כְּלִילָא, וְאִיהִי ה' דְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי, יוֹם דָּא צַדִּיק, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (זכריה יד ט) וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ

וְגוֹמֵר, אִיהוּ יוֹם הַשִּׁשִּׁי, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי יוֹם דְּכֻלְּהוּ יוֹמִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (רות ג יג) שְׁכָבִי עַד הַבֹּקֶר, וְדָא הוּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, דִּכְתִיב (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וַיַּשְׁכֵּם לְפוּרְקָנָא, וּבֵיהּ הַבֹּקֶר אוֹר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, וְהַאי אִיהוּ אוֹר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות י כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר, וְאִיהוּ פֶּסַח דְּרוֹעָא יְמִינָא, וּבֵיהּ עָתִידִין לְיִגָּאֵל.

וְהַכֹּל נִכְלָל בַּשְּׁבִיעִית שֶׁהִיא מַלְכוּת, הַ'שְּׁבִיעִי ה' וַדַּאי, בְּכָל הַשְּׁבִיעִיּוֹת כְּלוּלָה, וְהִיא ה' שֶׁל יוֹם הַשִּׁשִּׁי, יוֹם זֶה צַדִּיק, עָלָיו נֶאֱמַר וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְגוֹמֵר, הוּא יוֹם הַשִּׁשִּׁי, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי הַיּוֹם שֶׁל כָּל הַיָּמִים, וְעָלָיו נֶאֱמַר שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, וְזֶהוּ בֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וַיַּשְׁכֵּם לִגְאֻלָּה, וּבוֹ הַבֹּקֶר אוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְתוֹרָה אוֹר, וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר, וְהוּא פֶּסַח זְרוֹעַ יָמִין, וּבוֹ עֲתִידִים לְהִגָּאֵל.

דָּבָר אַחֵר שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ (שיר ח ו), הַאי קְרָא עַל שְׁכִינְתָּא אִתְּמַר דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, חוֹתָם לָא כְּתִיב, אֶלָּא כַּחוֹתָם, כְּהַהוּא חוֹתָם דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּאִיהִי חוֹתָם אֱמֶת, וּבָהּ (נ"א ודא) חָתְמֵנוּ לְחַיִּים, וּמַאי נִיהוּ הַאי חוֹתָם דְּבָהּ חַיִּים, אֶלָּא דָּא עֵץ הַחַיִּים, דְּבֵיהּ בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי נָפְקִין, עֵץ וַדַּאי הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ עֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְהַאי עֵץ אִיהוּ ו', מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שְׁנִין דָּא ה', הַחַיִּים אִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא דְּאִינּוּן י"ה, י' אִיהוּ חָכְמָה, וּמִנָּלָן דְּאִתְקְרֵי חַיִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (קהלת ז יב) וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, ה' בֵּיהּ אִימָּא עִלָּאָה, מְנָא לָן דְּאִתְקְרֵי חַיִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי ג יא) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר (שם ד כב) כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם.

דָּבָר אַחֵר, שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, הַפָּסוּק הַזֶּה נֶאֱמַר עַל הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בַּגָּלוּת. לֹא כָתוּב חוֹתָם, אֶלָּא כַּחוֹתָם, בְּאוֹתוֹ חוֹתָם שֶׁל הַגּוּשְׁפַּנְקָה, שֶׁהִיא חוֹתַם אֱמֶת, וּבָהּ (וזה) חָתְמֵנוּ לְחַיִּים, וּמֵיהוּ הַחוֹתָם הַזֶּה שֶׁבּוֹ יֵשׁ חַיִּים? אֶלָּא זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים שֶׁבּוֹ בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת יוֹצְאִים, עֵץ וַדַּאי, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְהָעֵץ הַזֶּה הִיא ו', מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים זֶה ה', הַחַיִּים הֵם אָב וְאֵם שֶׁהֵם י"ה, י' הִיא חָכְמָה, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרָא חַיִּים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, ה' בּוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. מִנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרֵאת חַיִּים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֵץ חַיִּים הִיא לַדַּאי, וּשְׁנֵיהֶם כִּי חַיִּים הֵם לִמְצֹאֵיהֶם.

דף סח.

וּשְׁכִינְתָּא תַּתְּאָה אִיהוּ רִישׁוּמָא בְּהַאי חוֹתָמָא דְּאִיהוּ חוֹתָם אֱמֶת, וְכָל צִיּוּרִין דְּהַאי חוֹתָמָא אִינּוּן רְשִׁימִין בָּהּ, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא דְּאִיהִי צִיּוּרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ אֱמֶת, אָדָם (ס"א דא איהו) חוֹתָם דִּילֵיהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִיהוּ חָתִים בֵּיהּ לְחַיִּים, וּמִנַּיהּ יָרְתִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, חַיֵּי מִסְטָרָא דְּאַבָּא וְאִימָּא דְּאִינּוּן י"ה, בָּנֵי מִסְטָרָא (דף סח ע"א) דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּעַל (נ"א ועל) שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּנֵי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְאִיהוּ ו', מְזוֹנֵי, מִסְטָרָא דְּה' דְּאִיהִי הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וּבְזִמְנָא דְּיָרְתִין מַנַּיהּ אִלֵּין תִּלַת (נ"א תרין) דַּרְגִּין דִּכְלִילָן בִּשְׁמֵיהּ, אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ

אָמַר (דברים יד א) בָּנִים אַתֶּם לַיהוה אלהיכ"ם, וּבְזִמְנָא דְיִרְתִין יִשְׂרָאֵל מִשְׁמוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִלֵּין תְּלַת בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, אִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ח ו) כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, תַּקִּיפָא אִיהִי מִמִּיתָה אַפְרָשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִבְּנוֹי, וּמְנָלָן דְאַפְרְשׁוּתָא אִית בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְנוֹי, הָכָא אוֹכַח, (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים וכו', וְקָשָׁה אִיהִי מִמִּיתָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (רות א יז) כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינָךְ.

וְהַשְׁכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה רְשׁוּמָה בַּחוֹתָם הַזֶּה, שֶׁהוּא חוֹתַם אֱמֶת, וְכָל צִיּוּרֵי הַחוֹתָם הַזֶּה הֵם רְשׁוּמִים בָּהּ, לְהוֹדִיעַ שֶׁהִיא הַצִּיּוּר שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא אֱמֶת, אָדָם (זהו) הַחוֹתָם שֶׁלּוֹ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הוּא חוֹתָם בּוֹ לְחַיִּים, וּמִמֶּנּוּ יוֹרְשִׁים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, חַיִּים מִצַּד שֶׁל הָאָב וְהָאֵם שֶׁהֵם י"ה, בָּנִים מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁעַל (ועל) שְׁמוֹ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בְּנֵי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא ו'. מְזוֹנוֹת מֵהַצַּד שֶׁל ה', שֶׁהִיא הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וּבְזִמַּן שֶׁיּוֹרְשִׁים מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ (שתי) הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ שֶׁכְּלוּלוֹת בְּשִׁמּוֹ, נִקְרָאִים לְמַטָּה יִשְׂרָאֵל בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בָּנִים אַתֶּם לַיהוה אֱלֹהֵיכֶ"ם, וּבְזִמַּן שֶׁיּוֹרְשִׁים יִשְׂרָאֵל מִשְּׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, נֶאֱמַר בָּהֶם כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, קָשֶׁה הִיא מִמִּיתָה הַפְּרִדַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִבָּנָיו. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁיֵּשׁ הַפְרָדָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָנָיו? כָּאן מוֹכִיחַ, כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים וְכוּ', וְקָשָׁה הִיא מִמִּיתָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינָךְ.

וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מְקַיְּימִין פִּקּוּדַיָּא דְאוֹרַיְיתָא בִּרְחִימוּ, קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה (שיר ח ו), דְּמָקַנֵּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל סמא"ל וְעַל נוּקְבֵיהּ, דְּאִינּוּן גָּרְמִין לְבַר נַשׁ מִיתָה בְּחוֹבַיְיהוּ, וְגָרְמִין לוֹן לְמֶחטֵי, וּבְגִין דָּא עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְלָא נוּקְמָא מִנַּיְיהוּ, וּלְאַעֲבָרָא לוֹן מִן עָלְמָא, דְּסמא"ל וְנוּקְבָא דְיֵלֵיהּ אִיהִי מִיתָה, דְּאִיהִי לִילִי"ת מַלְאַךְ הַמָּוֶת יֵצֶר הָרָע, דְּנוּקְבָא אִיהִי עִם דְּכוּרָא, וּדְכוּרָא עִם נוּקְבָא, וְהַאי מָנָלָן, קְרָא אוֹכַח דִּכְתִיב (בראשית ג יז) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, אָדָם חָאב בְּנוּקְבָא אִתְיַיהִיב לֵיהּ יֵצֶר הָרָע נוּקְבָא, חַוָּה חָבַת בִּדְכוּרָא אִתְיַיהִיב לָהּ יֵצֶר הָרָע מִדְּכוּרָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם טז) בְּעִצָּב תֵּלְדִי בָנִים, וְדָא אִיהוּ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וכו' (שיר ח ו).

וּבְזִמַּן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים אֶת מִצְווֹת הַתּוֹרָה בְּאַהֲבָה, קָשֶׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה, שֶׁמְּקַנֵּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל סמא"ל וְעַל נְקֵבָתוֹ, שֶׁהֵם גּוֹרְמִים לָאָדָם מִיתָה בַּחֲטָאֵיהֶם וְגוֹרְמִים לוֹ לַחֲטֹא, וּמִשּׁוּם זֶה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִטֹּל מֵהֶם נְקָמָה וּלְהַעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם, שֶׁסמא"ל וּנְקֵבָתוֹ הִיא מִיתָה, שֶׁהִיא לִילִי"ת, מַלְאַךְ הַמָּוֶת, יֵצֶר הָרָע, שֶׁנְּקֵבָה הִיא עִם הַזָּכָר, וְזָכָר עִם הַנְּקֵבָה, וְזֶה מִנַּיִן לָנוּ? הַכָּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכָּתוּב בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. אָדָם חָטָא עִם נְקֵבָה, נִתַּן לוֹ יֵצֶר הָרָע נְקֵבָה, חַוָּה חָטְאָה עִם זָכָר, נִתַּן לָהּ יֵצֶר הָרָע מִזָּכָר, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר בְּעִצָּב תֵּלְדִי בָנִים, וְזֶהוּ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וְכוּ'.

וְעוֹד כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, אִם יִשְׂרָאֵל יִתְעָרוּן לָהּ לְהַאי אַהֲבָה קֳדָם זִמְנָא, צְרִיכִין לְאִתְעָרָא לָהּ כְּדָקָא יָאוּת, וְאִי לָאו לָא יִתְעָרוּן לָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ג ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם

בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצבאו"ת אוֹ בְּאַיָלוֹת הַשָּׂדֶה וְגוֹמֵר, דְּאוֹמָאָה אִיהִי דְלָא שַׁרְיָא עַל כָּרְסַיָּיא עַד דְּנָטִיל נוּקְמָא מֵעָמָלֵק, דְּחִלֵּל תְּרֵין אַתְוָון דְּאִינּוּן י"ה, דְּנָפִיק מִן מ"ל י"ה, וּבְגִין דָּא (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה וְדָא א.

וְעוֹד כִּי עַזָּה כַּמָּוֶת אַהֲבָה, אִם יִשְׂרָאֵל יַעִירוּ אֶת הָאַהֲבָה הַזוֹ קֹדֶם הַזְּמַן, צְרִיכִים לַהֲעִירָהּ כָּרָאוּי, וְאִם לֹא, אַל יְעוֹרְרוּ אוֹתָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹ"ת אוֹ בְּאַיָלוֹת הַשָּׂדֶה וְגוֹמֵר, שֶׁשְּׁבוּעָה הִיא שֶׁלֹּא שׁוֹרָה עַל הַכִּסֵּא עַד שֶׁנּוֹטֵל נְקָמָה מֵעָמָלֵק, שֶׁחִלֵּל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן י"ה, שֶׁיָּצָא מִן מִילָה מ"ל י"ה, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי יָד עַל כֵּס יְ"הֹ, וְזוֹ א.

וְכַד מָטָא זִמְנָא לְנַקָּמָא מִנַּיְהוּ, וְשַׁלְהוֹבִין דְּאֶשָּׁא נָפְקִין מֵהַאי י"ה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר ח ו) רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת י"ה, וְאִינּוּן שַׁלְהוֹבִין דְּאִישׁ וְאִשָּׁה, דְּתַמָּן אֵ"שׁ אֵ"שׁ, וְתַמָּן י"ה, אִישׁ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, דְּנָטִיל נוּקְמִין מִפַּרְעֹה וּמֵעַמֵּיהּ, אִשָּׁה דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וְגוֹמֵר.

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן לְנָקֹם מִמֶּנּוּ, וְשַׁלְהֲבוּת אֵשׁ יוֹצְאוֹת מִי"ה הַזּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"הּ, וְהֵן הַשַּׁלְהֲבוּת שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה, שֶׁשָּׁם אֵ"שׁ אֵ"שׁ, וְשָׁם י"ה. אִישׁ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, שֶׁנּוֹטֵל נְקָמוֹת מִפַּרְעֹה וּמֵעַמּוֹ, אִשָּׁה זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וְגוֹמֵר.

דָּבָר אַחֵר שִׁימֵנִי כַחוֹתָם, כ"ח תָּ"ם, כ"ח דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, כ"ח מ"ה מִן חָכְמָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, תָּ"ם דָּא יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָּא, דְּעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי יַעֲקֹב תָּם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וּבְגִין דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּחוֹתָם אֱמֶת דִּלְעֵילָּא, אִתְמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּמָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְקְרֵי תּוֹרַת אֱמֶת, דְּיוֹקְנֵיהּ חֲקִיקָא לְעֵילָּא בְּהַהוּא חוֹתָם אֱמֶת, וּמָאן דְּמְשַׁקַּר בֵּהּ כְּאִלּוּ אַפִּיל אוֹרַיְיתָא לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל ח יב) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא נָפִיל דְּיוֹקְנֵיהּ וְחוֹתְמֵיהּ לְתַתָּא, וְנָפִיל מַזָּלֵיהּ, וְאִסְתַּלַּק הַהוּא כֹּחַ מִנַּיְהוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא סמא"ל וְחֵילֵיהּ דְּאִינּוּן חֵיוָון וּבְעִירָן וְעוֹפִין מְסָאֲבִין רָדְפִין אַבַּתְרֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

דָּבָר אַחֵר שִׁימֵנִי כַחוֹתָם, כ"ח תָּ"ם, כ"ח זוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, כ"ח מ"ה מִן חָכְמָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, תָּ"ם זֶה יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁעַל שְׁמוֹ נִקְרָא יַעֲקֹב תָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וּמְשׁוּם שֶׁהוּא דְּמוּת שֶׁל חוֹתָם הָאֱמֶת שֶׁל מַעְלָה, נֶאֱמַר בּוֹ תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת תּוֹרַת אֱמֶת, דְּיוֹקְנוֹ חָקוּק לְמַעְלָה בְּאוֹתוֹ חוֹתָם אֱמֶת, וּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בָּהּ, כְּאִלּוּ הִפִּיל אֶת הַתּוֹרָה לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נוֹפֵל דְּיוֹקְנוֹ וְחוֹתָמוֹ לְמַטָּה, וְנוֹפֵל מַזָּלוֹ, וּמִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ כֹּחַ מִמֶּנּוּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן סמא"ל וְכֹחוֹ, שֶׁהֵם חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת טְמֵאִים, רוֹדְפִים אַחֲרָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

אִם תָּב בְּתִיּוּבְתָּא תָּב הַהוּא כֹּחַ לְגַבֵּיהּ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקַיֵּים בֵּיהּ (ישעיה מג ד) וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ, מַאי אָדָם הָא אוּקְמוּהוּ אַל תִּקְרֵי אָדָם אֶלָּא אֱדוֹם, וּלְאוּמִּים וּלְאֹם מִלְאוֹם יֵאָמֵץ (בראשית כה כג), בְּהַהוּא זִמְנָא אוּמָה דְיִשְׂרָאֵל יִתְקַפּוּן (נ"א יתגברון) עַל אוּמָה דְעִשָּׂו, בְּחֵילָא דְהַאי כֹּחַ דְּאִתְלַבַּשׁ בְּשֶׁבַע תֵּיבִין דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, כ"ח אַתְוָון שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, שֶׁבַע תֵּיבִין כְּלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

אִם שָׁב בְּתִשׁוּבָה, שָׁב אֵלָיו אוֹתוֹ כֹּחַ, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְקַיֵּם בּוֹ וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ. מַה זֶּה אָדָם? הֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ אַל תִּקְרֵי אָדָם אֶלָּא אֱדוֹם, וּלְאֻמִּים - וּלְאֹם מִלְאֹם יֵאָמֵץ. בְּאוֹתוֹ זְמַן הָאֻמָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל יִתְחַזְּקוּ (יתגברו) עַל הָאֻמָּה שֶׁל עֵשָׂו בַּחַיִל שֶׁל הַכֹּחַ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בְּשֶׁבַע תֵּבוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁבַע תֵּבוֹת כְּלוּלוֹת בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

וְהַאי כ"ח אִיהוּ רָזָא דְכ"ח פִּרְקִין דְּעִשָּׂר אֶצְבָּעוֹת, דִּבְהוֹן וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל (שמות יז יא), וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה לְמִי נוֹשְׂאִים כַּפַּיִם לְרוּם הַשָּׁמַיִם, דְּצָרִיךְ הַאי כֹּחַ לְסַלְקָא לֵיהּ לְגַבֵּי חָכְמָה, וְדָא אִיהוּ רוּם שָׁמַיִם, וְאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א דְשָׁארֵי בְּעִשָּׂר אֶצְבָּעָן, עַל הַאי כֹּחַ, וְאִיהוּ חָכְמָה כ"ח מָ"ה, וְהַאי כֹּחַ עֲלֵיהּ אִתְּמַר (דניאל א ד) וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמוֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, לַעֲמוֹד בִּצְלוֹתָא דַעֲמִידָה, בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ סְתָם דָּא אדנ"י דְּסָלִיק לְחוּשְׁבַּן הֵיכ"ל, וְהַאי כ"ח אִיהוּ רָזָא (דברים ו ד) דְיהוו"ה אלהינ"ו (דף סח ע"ב) יהו"ה, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר כָּל הָעוֹנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל כֹּחוֹ, דְאִיהוּ כֹּחַ דְּאִתְלַבַּשׁ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְצָרִיךְ לְסַלְקָא לֵיהּ לְגַבֵּי י' דְּאִיהוּ רוּם שָׁמַיִם, וּלְנַחְתָּא לֵיהּ לְגַבֵּי ו' דְּאִיהוּ שָׁמַיִם, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (מלכים א א לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, כַּד נָחֲתָא לֵיהּ לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, לְמִפְרַק בָּהּ לְיִשְׂרָאֵל בְּנוֹי, וְכַד סָלִיק לָהּ לְגַבֵּי רוּם הַשָּׁמַיִם דְּאִיהִי י', לְמֵיטַל נוּקְמָא מֵעָמָלֵק.

וְהַכ"ח הַזֶּה הוּא סוֹד שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה פְּרָקִים שֶׁל עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, שֶׁבָּהֶם וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְמִי נוֹשְׂאִים כַּפַּיִם? לְרוּם הַשָּׁמַיִם, שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַכֹּחַ הַזֶּה לַחָכְמָה, וְזֶהוּ רוּם הַשָּׁמַיִם, וְזֶהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א שֶׁשּׁוֹרֶה בְּעֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת עַל הַכֹּחַ הַזֶּה, וְהוּא חָכְמָה, כ"ח מָ"ה, וְהַכֹּחַ הַזֶּה נֶאֱמַר עָלָיו וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, לַעֲמֹד בִּתְפִלַּת הָעֲמִידָה. בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ סְתָם זֶה אדנ"י שֶׁעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן הֵיכ"ל, וְהַכ"ח הַזֶּה הוּא הַסּוֹד שֶׁל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וְעָלָיו נֶאֱמַר כָּל הָעוֹנָה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל כֹּחוֹ, שֶׁהוּא כֹּחַ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתוֹ לִי', שֶׁהוּא רוּם הַשָּׁמַיִם, וּלְהוֹרִידוֹ לְוֹ', שֶׁהוּא שָׁמַיִם, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, כְּשֶׁמּוֹרִידוֹ אֶל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לִגְאֹל בּוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל בָּנָיו, כְּשֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ לְרוּם הַשָּׁמַיִם שֶׁהִיא י', לִטֹּל נְקָמָה מֵעֲמָלֵק.

וְדָא אִיהוּ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָד"וֹ (שמות יז יא), וְאִיהוּ יַד ו', וְאִיהוּ יוֹ"ד, וְאִיהוּ י"ה, וּלְבָתַר נָחִית הַאי כ"ח לְגַבֵּי וָא"ו, דְּאִיהוּ י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, לְמִפְרַק לִבְנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה נד ז) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, וְכ"ח בְּהַאי וָא"ו אִשְׁתַּלִּים וְאִתְעֲבִיד אֵ"ם, בְּהַהוּא זִמְנָא (בראשית ג כ) כִּי הִיא הָיְתָה אֵ"ם כָּל חָ"י, וְדָא חַ"י עָלְמִין, דְּבָהּ אִתְמַלֵּי וְאִשְׁתַּלִּים בְּחַ"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא.

וְזֹהוּ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָד"וֹ, וְהֵיא יָד ו', וְהוּא יוֹ"ד, וְהוּא י"ה, וְאַחַר כָּךְ יוֹרֵד הַכ"ח הֲזֶה לְוָא"ו, שֶׁהוּא י"ג מִדּוֹת הָרַחֲמִים, לִגְאֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךָ, וְכ"ח בַּוָּא"ו הַזֶּה הִשְׁתַּלֵּם וְנַעֲשָׂה אֵ"ם, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן כִּי הִיא הָיְתָה אֵ"ם כָּל חָ"י, וְזֶהוּ חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁבּוֹ הִתְמַלֵּא וְהִשְׁתַּלֵּם בְּחַ"י בִּרְכוֹת הַתְּפִלָּה.

ה"א ה"א תַּלְיָין מִן תְּרֵין ה"ה, דְּאִינּוּן ה"א בְּחוּשְׁבָּנָא י"ב, וּמִנַּיְיהוּ תַּלְיָין אַתָּוון כְּפוּלִים, וְאִינּוּן תַּלְיָין מִן תְּרֵין ה"ה פְּשׁוּטוֹת, וּבְהוֹן סָלְקִין לְחוּשְׁבַּן יָ"ד, וְדָא אִיהִי כִּי יָ"ד עַל כֵּס י"ה (שמות יז טז), וְכֵן וָא"ו י"ג מְכִילִין דְּתַלְיָין מִן ו"ו פְּשׁוּטָה, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים י"ד, וְדָא אִיהוּ יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע (משלי יא כא), דָּא עָמָלֵק, לְעִילָּא וְתַתָּא נָטִיל נוּקְמָא מִינַּיְיהוּ, נָטִיל נוּקְמָא לְעִילָּא בְּיָ"ד, וּלְתַתָּא בְּיָ"ד, וְדָא אִיהוּ הִנֵּה יַ"ד יהו"ה הוֹיָה (שמות ט ג), ו' ו' ה"א (נ"א ו' וה"א עם ו') וְה"ה אִינּוּן כ"ח, יוֹ"ד כ' וְתַלְיָין מִן י' פְּשׁוּטָה הֲרֵי כ"א, כְּחוּשְׁבַּן אהי"ה, וְסָלִיק כֻּלָּא מ"ט אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּגַוְונָא דָא כ"ח דְּאִיהוּ תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין, אהי"ה דְּאִיהוּ כ"א, הֲרֵי מ"ט, וְכֻלָּא יוֹ"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה, יוֹ"ד ה"א וא"ו ה"א מ"ה, יהו"ה ד', סָלִיק מ"ט.

הֵ"א הֵ"א תְּלוּיִים מִן שְׁנַיִם ה"ה, שֶׁהֵם הֵ"א הֵ"א בְּחֶשְׁבּוֹן י"ב, וּמֵהֶם תְּלוּיוֹת אוֹתִיּוֹת כְּפוּלוֹת, וְהֵם תְּלוּיִים מִשְּׁנַיִם ה"ה פְּשׁוּטוֹת, וּבָהֶם עוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן יָ"ד, וְזֶהוּ כִּי יָ"ד עַל כֵּס יָ"ה, וְכֵן וָא"ו י"ג מִדּוֹת שֶׁתְּלוּיוֹת מִן ו"ו פְּשׁוּטוֹת, וּבָהּ הִשְׁתַּלֵּם י"ד, וְזֶהוּ יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע, זֶה עֲמָלֵק, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה נוֹטֵל נְקָמָה מִמֶּנּוּ, נוֹטֵל נְקָמָה לְמַעְלָה בְּיָ"ד, וּלְמַטָּה בְּיָ"ד, וְזֶהוּ הִנֵּה יַ"ד יהו"ה הוֹיָה, ו' ו' הֵ"א (ו' וה"א עם ו') וְהֵ"ה הֵם כ"ח, יוֹ"ד כ' וּתְלוּיִים מִן יוֹ"ד פְּשׁוּטָה - הֲרֵי עֶשְׂרִים וְאַחַת, כְּחֶשְׁבּוֹן אהי"ה, וְהַכֹּל עוֹלֶה לְאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמוֹ כֵן כ"ח שֶׁהִיא שְׁמוֹנָה וְעֶשְׂרִים, אהי"ה שֶׁהוּא עֶשְׂרִים וְאַחַת - הֲרֵי אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע, וְהַכֹּל יוֹ"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה יוֹ"ד ה"א וא"ו ה"א מ"ה, יהו"ה ד' עוֹלֶה לְאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע.

לְבוּשָׁא דְיוֹ"ד חֶסֶד, לְבוּשָׁא דְהֵ"א גְּבוּרָה, לְבוּשָׁא דְוָא"ו תִּפְאֶרֶת, לְבוּשָׁא דְהֵ"א מַלְכוּת, נָצַח קְשׁוּרָא דִילֵיהּ חֶסֶד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, הוֹד קְשׁוּרָא דִילֵיהּ גְּבוּרָה, צַדִּיק קְשׁוּרָא דִילֵיהּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּגוּף וּבְרִית חַשְׁבִינָן חָד, מַלְכוּת שְׁלִימוּ דִלְהוֹן, אִיהִי שְׁלִימוּ דְעָלְאִין וְתַתָּאִין.

הַלְּבוּשׁ שֶׁל יוֹ"ד - חֶסֶד, הַלְּבוּשׁ שֶׁל הֵ"א - גְּבוּרָה, הַלְּבוּשׁ שֶׁל וָא"ו - תִּפְאֶרֶת, הַלְּבוּשׁ שֶׁל הֵ"א - מַלְכוּת, נֵצַח הוּא הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ עִם חֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח. הוֹד, הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ גְּבוּרָה, הַצַּדִּיק,

הַקֶּשֶׁר שֶׁלּוֹ הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁגּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד. הַמַּלְכוּת הִיא הַשְׁלֵמוּת שֶׁלָּהֶם, הִיא שְׁלֵמוּת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

כֶּתֶר עִלָּיוֹן דָּא אִיהוּ שְׁלִימוּ דְּחַמְשִׁין שַׁעֲרֵי בִינָה, וְדָא אִיהוּ דְּלָא אִתְיַיהִיב לְמֹשֶׁה, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב כא ז) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט, וַעֲלֵיהּ אָמְרוּ זְכִרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמוּפְלָא מִמֶּךָּ אַל תִּדְרוֹשׁ וכו', בְּגִין דְּאִיהוּ מָקוֹר דְּלֵית לֵיהּ סוֹף, וּבְמִקוֹרָא דְּלֵית לֵיהּ סוֹף מָאן יְכִיל לְאַשְׁגָּחָא וּלְאַשְׁכָּחָא לֵיהּ (סיפא).

כֶּתֶר עֶלְיוֹן זוֹהִי שְׁלֵמוּת שֶׁל חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְזֶהוּ שֶׁלֹּא נִתַּן לְמֹשֶׁה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט, וְעָלָיו אָמְרוּ זְכוֹנָם לִבְרָכָה, בַּמַּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וְכוּ', מְשׁוּם שֶׁהוּא מָקוֹר שֶׁאֵין לוֹ סוֹף, וּבְמָקוֹר שֶׁאֵין לוֹ סוֹף מִי יָכוֹל לְהַשִּׂיג וְלִמְצֹא לוֹ (סוף) ?

קִם סָבָא וְשָׁאִיל וְאַמַּאי אִתְקַשַּׁר נָצַח עִם חֶסֶד כְּמָה דְאוּקִימְנָא נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח (תהלים טז יא), וְכֵן הוֹד עִם גְּבוּרָה, אֶלָּא בְּגִין דְּדְרוֹעָא יְמִינָא לָא אִית בֵּיהּ אֶלָּא תִּלַת פְּרָקִין, וְכֵן בִּשְׂמָאלָא, וּבְגִין דָּא אִתְקַשַּׁר שׁוֹקָא יְמִינָא דְּאִית בָּהּ תְּלַת פְּרָקִין עִם דְּרוֹעָא יְמִינָא לְשַׁרְיָא בֵּיהּ ה"א, וְכֵן דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא עִם שׁוֹקָא שְׂמָאלָא לְשַׁרְיָא בֵּיהּ ה"א, וְכֵן גּוּף וּבְרִית אִינּוּן ו' ו', וְשַׁרְיָא בְּהוֹן א דְּאִיהִי אִימָּא, וְאִתְעֲבִידוּ י"ג וָא"ו, יוּ"ד שַׁרְיָין בְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן דִּימִינָא וּבְעֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן דְּרִגְלִין, מִשּׁוּם דְּאַתְחַלְתָּא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא מֵחָכְמָה שַׁרְיָא דְּאִיהִי בָּאֶצְבְּעָן.

קִם הַזָּקֵן וְשָׁאַל: וְלָמָּה נִקְשַׁר נֵצַח עִם חֶסֶד כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וְכֵן הוֹד עִם גְּבוּרָה? אֶלָּא שֶׁמִּשּׁוּם שֶׁבְּזְרוֹעַ הַיָּמִין, אֵין בָּהּ אֶלָּא שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים, וְכֵן בַּשְּׂמֹאל, וּמִשּׁוּם כָּךְ נִקְשַׁר שׁוֹק יָמִין, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים עִם זְרוֹעַ יָמִין לְהַשְׁרוֹת בּוֹ ה"א, וְכֵן זְרוֹעַ שְׂמֹאל עִם שׁוֹק שְׂמֹאל לְהַשְׁרוֹת בּוֹ ה"א, וְכֵן גּוּף וּבְרִית הֵם ו' ו', וְשׁוֹרֶה בָּהֶם א שֶׁהִיא הָאֵם, וְנַעֲשׂוּ י"ג, וָא"ו, יו"ד שׁוֹרִים בְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת שֶׁל הַיַּדַיִם וּבְעֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת שֶׁל הָרַגְלַיִם, מִשּׁוּם שֶׁתְּחִלַּת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מַתְחִילָה מֵחָכְמָה שֶׁהִיא בָּאֶצְבְּעוֹת.

כֶּתֶר עִלָּאָה שַׁרְיָא בְּרֵישָׁא דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה סְתִימָאָה, וּכְמָה דְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי סְתִימָא, כַּךְ אִיהוּ סָתִים, אֵין סוֹף אִתְקְרֵי מִלְּגָאו, כֶּתֶר עִלָּאָה מִלְּבָר, כִּתְרָא דְּרֵישָׁא עִלָּאָה, אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּגוּפָא בְּהוֹן שַׁרְיָא יהו"ה, וְדָא אִיהוּ כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עָשִׂיתִיו (ישעיה מג ז), בְּרָאתִיו דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּאִיהִי עוֹלָם הַמַּחֲשָׁבָה, יְצַרְתִּיו דָּא רוּחַ מְמַלְּלָא דְּמִינֵיהּ חֵיוָון (נ"א חיין) מְמַלְּלִין, עָשִׂיתִיו דָּא נֶפֶשׁ דְּתַמָּן עֲשָׂיָיה, דְּשַׁרְיָא בְּרַמַּ"ח פִּקּוּדִין.

כֶּתֶר עֶלְיוֹן שׁוֹרֶה בְּרֹאשׁ הָאָדָם, שֶׁשָּׁם הַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת, וּכְמוֹ שֶׁמַּחֲשָׁבָה הִיא סְתוּמָה, כָּךְ הוּא נִסְתָּר, אֵין סוֹף נִקְרָא מִבִּפְנִים, כֶּתֶר עֶלְיוֹן מִבַּחוּץ, כֶּתֶר הָרֹאשׁ הָעֶלְיוֹן, אַרְבַּע יְסוֹדוֹת הַגּוּף שֶׁבָּהֶם שׁוֹרֶה יהו"ה, וְזֶהוּ כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עָשִׂיתִיו, בְּרָאתִיו זוֹ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא עוֹלַם הַמַּחֲשָׁבָה, יְצַרְתִּיו זוֹ רוּחַ מְדַבֶּרֶת שֶׁמְּמֻנָּה הַחַיּוֹת (החיים) מְדַבְּרוֹת, עָשִׂיתִיו זוֹ הַנֶּפֶשׁ, שֶׁשָּׁם עֲשִׂיָּה, שֶׁשּׁוֹרָה בְּמֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְווֹת.

תקונא עשרין ותלת

דף סט.

(דף סט ע"א) בְּרֵאשִׁית בְּרי"ת אֵ"שׁ, בְּרִית דָּא צַדִּיק, כָּל אִתְקְרֵי, קִשׁוּרָא דְּכָל אֵבְרִין דְּגוּפָא, ח' דְּאִיהוּ תְּמַנְיָא יוֹמִין, אִינּוּן שְׁעוּרָא דְּשַׁבָּת, דְּאִיהוּ תְּרֵין אַלְפִּין אַמִּין לְכָל סְטַר, לְנַטְרָא בְּהוֹן אוֹת שַׁבָּת, כְּגַוְונָא דָּא אִינּוּן תְּמַנְיָא יוֹמִין תְּחוּם לְקַבָּלָא בְּהוֹן אוֹת בְּרִית, וּלְנַטְרָא לֵיהּ בְּהוֹן, דְּלָא אִתְעֲבִיד בְּאוֹת בְּרִית חִלּוּל.

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, בְּרֵאשִׁית, בְּרי"ת אֵ"שׁ, בְּרִית זֶה צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא כֹּל, הַקָּשֶׁר שֶׁל כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף, ח' שֶׁהֵיא שְׁמוֹנָה יָמִים, הֵם שִׁעוּר שֶׁל שַׁבָּת, שֶׁהוּא אַלְפַּיִם אַמּוֹת לְכָל צַד, לִשְׁמֹר בָּהֶם אוֹת שַׁבָּת. כְּמוֹ כֵן הֵם שְׁמוֹנָה יָמִים, הַתְּחוּם לְקַבֵּל בָּהֶם אוֹת בְּרִית וְלִשְׁמֹר אוֹתוֹ בָהֶם, שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה בְּאוֹת הַבְּרִית חִלּוּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא יוֹמָא חַד הֲוִינָא אָזְלֵי אֲנָא וְרַבִּי יוֹסֵי, וַאֲתָא בְּרֵיהּ דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא מֵהַהוּא עָלְמָא, בְּדִיוֹקָנָא דְּהַאי עָלְמָא וְאִזְדַּמַּן לָן בְּאָרְחָא כְּגַוְונָא דְּמִחַמֵּר בִּתְרֵין חַמָּרִין, וְשָׁאֵילְנָא (נ"א ושאיל לן) מַאי אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹורוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ (ויקרא יט ג), וְאָמַר אִיהוּ מִילִּין שַׁפִּירִין, אֲבָל עִם כָּל דָּא בָּעִינָא לְמִשְׁמַע מִפּוּמָךְ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי בְּוַדַּאי בְּרִית אִיהוּ שָׁקִיל לְשַׁבָּת, וּבְגִין דָּא (בראשית ירא שבת וכו').

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ אֲנִי וְרַבִּי יוֹסֵי, וּבָא בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְנוּנָא הַזָּקֵן מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם בִּדְמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִזְדַּמֵּן לָנוּ בַּדֶּרֶךְ כְּמוֹ שֶׁמְּחַמֵּר עִם שְׁנֵי חֲמוֹרִים, וְשָׁאַלְנוּ, מַה זֶּה אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ? וְאָמַר הוּא דְּבָרִים יָפִים, אֲבָל עִם כָּל זֶה רָצִיתִי לִשְׁמֹעַ מִפִּיךָ. אָמַר לוֹ: בְּנִי, וַדַּאי שֶׁבְּרִית שְׁקוּלָה לְשַׁבָּת, וּמִשּׁוּם זֶה (בראשית ירא שבת וכו').

תקונא עשרין וארבע

בְּרֵאשִׁית יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, (ובה) שַׁבְּתוֹתַי תְּהֵא דָּחִיל, יָרֵ"א תּוֹרָ"ה, יָרֵ"א בְּרי"ת, כְּמָה דְּצָרִיךְ נָטִירוּ דִּבְרִית, דְּלָא יֵעוּל לֵיהּ בִּרְשׁוּ נוּכְרָאָה, כְּגַוְונָא דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ נְטִירוּ דְּשַׁבָּת, דְּלָא לְאַפָּקָא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיֵעוּל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, רְשׁוּת הַיָּחִיד אִיהִי שְׁכִינְתָּא, רְחִבוּ ד' וְאִינּוּן יהו"ה, וְגָבְהוּ עֶשְׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רְשׁוּת הָרַבִּים נָחֲשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, סַם דְּאֵל אַחֵר דְּאִיהוּ סמא"ל, וְאִיהוּ כְּלָלָא דְּשַׁבְעִין אוּמִין, וְאִיהִי חֲלָלָה זוֹנָה, וּבַעְלָהּ חִלּוּל שַׁבָּת אִיהוּ, וּבְגִין דָּא מָאן דְּאַפִּיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּיב סְקִילָה.

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה, בְּרֵאשִׁית, יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, (ובה) שַׁבְּתוֹתַי תִּהְיֶה יָרֵא, יָרֵ"א תּוֹרָ"ה, יָרֵ"א בְּרי"ת, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁלֹּא יַכְנִיסֶנָּה לִרְשׁוּת זָרָה, כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ אָדָם שְׁמִירַת שַׁבָּת, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיַכְנִיס לִרְשׁוּת הָרַבִּים. רְשׁוּת הַיָּחִיד הִיא הַשְּׁכִינָה, רְחִבוּ ד' וְהֵם יהו"ה, וְגָבְהוּ עֶשְׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רְשׁוּת הָרַבִּים נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, סַם שֶׁל אֵל אַחֵר שֶׁהוּא סמא"ל, וְהוּא הַכְּלָל שֶׁל

שְׁבְעִים אֻמּוֹת, וְהִיא חֻלְּקָה זוֹנָה, וּבַעְלָהּ הוּא חִלּוּל שַׁבָּת, וּמְשׁוּם זֶה מִי שֶׁמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים חַיָּב סְקִילָה.

עָרוּב אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבֵיהּ מְטַלְטְלִין מִבַּיִת לְבַיִת, דְּאִנּוּן שְׁכִינָה עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹורוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ, דָּא מִקְדָּשׁ יו"ד, אוֹת שַׁבָּת (דא ברית) דְּצָרִיךְ לְנַטָּרָא לֵיהּ בִּבְרִית זוּגֵיהּ, דְּאִיהִי קְדוּשָּׁה דִּילֵיהּ, בָּרָכָה דִּילֵיהּ, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ב ג) וַיְבָרֶךְ אלהי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וַיְבָרֶךְ דָּא בְּרָכָה, וַיְקַדֵּשׁ דָּא קְדוּשָּׁה, וּלְגַבֵּי תַּרְוַיְיהוּ הֲווֹ נָפְקֵי קַדְמָאֵי לָקֳדָמוּת כַּלָּה, וַהֲווֹ אָמְרֵי תְּרֵי זִמְנֵי בֹּאִי כַלָּה בֹּאִי כַלָּה, בְּהַהוּא זִמְנָא קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה.

הָעָרוּב הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּבוֹ מְטַלְטְלִים מִבַּיִת לְבַיִת, שֶׁהֵם שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ זֶה מִקְדָּשׁ יוֹ"ד, אוֹת שַׁבָּת, (זו ברית), שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר אוֹתוֹ בִּבְרִית זוּגוֹ, שֶׁהִיא הַקְּדֻשָּׁה שֶׁלּוֹ, הַבְּרָכָה שֶׁלּוֹ, שֶׁעֲלֶיהָ נֶאֱמַר וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ. וַיְבָרֶךְ זוֹ בְּרָכָה, וַיְקַדֵּשׁ זוֹ קְדֻשָּׁה, וְלִשְׁנֵיהֶם הָיוּ יוֹצְאִים הָרִאשׁוֹנִים לִפְנֵי הַכַּלָּה וְהָיוּ אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בֹּאִי כַלָּה בֹּאִי כַלָּה, בְּאוֹתוֹ זְמַן קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה.

וְעוֹד מִקְדָּשִׁי בְּאֶת יוֹ"ד, בְּגִין דְּלֵית קְדוּשָּׁה פְּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְצָרִיךְ לְבָרְכָא לוֹן וּלְקַדְּשׁ לוֹן בְּקִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן, בְּשַׁבְעִין תֵּיבִין דְּקִדּוּשׁ וַיְכֻלּ"ו כְּחוּשְׁבַּן בַּיְיִ"ן, וְצָרִיךְ לְמֵימַר סַבְרִי מָרָנָן, וְאִינּוּן דְּאָמְרִין וְעָנוּ לְחַיֵּי, בְּגִין דְּאִתְקַשְּׁרוּ בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְלָא בְּאִילָנָא דְמוֹתָא, דְּאִיהוּ גֶּפֶן דְּחָב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, דְּחַד אָמַר חִטָּה הָיָה, וְחַד אָמַר גֶּפֶן, וְכֻלָּא קְשׁוֹט.

וְעוֹד מִקְדָּשִׁי בְּאוֹת יוֹ"ד, מִשּׁוּם שֶׁאֵין קְדֻשָּׁה פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְצָרִיךְ לְבָרְכָם וּלְקַדֵּשׁ אוֹתָם בְּקִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן בְּשִׁבְעִים תֵּבוֹת שֶׁל קִדּוּשׁ, וּוַיְכֻלּ"ו כְּחֶשְׁבּוֹן בַּיְיִ"ן, וְצָרִיךְ לוֹמַר סַבְרִי מָרָנָן, וְאוֹתָם שֶׁאוֹמְרִים וְעוֹנִים לְחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁנִּקְשְׁרוּ בְּעֵץ הַחַיִּים, וְלֹא בְּעֵץ הַמָּוֶת, שֶׁהוּא גֶּפֶן שֶׁבּוֹ חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאֶחָד אָמַר חִטָּה הָיָה, וְאֶחָד אָמַר גֶּפֶן, וְהַכֹּל אֱמֶת.

דף סט:

שֶׁבַע מִינִין אִינּוּן חִטָּה וּשְׂעוֹרָה גֶּפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְהָא אִתְּמַר, וְצָרִיךְ לְאַחֲזָרָא עֲלַיְיהוּ, חִטָּה הָא אִתְּמַר, שְׂעוֹרָ"ה דְּאַפִּיק ה' מִשְׁעוּר דִּילֵהּ, גֶּפֶן סָחֲטָה עֲנָבִים בִּרְשׁוּ אָחֳרָא, וְעָבַד יַיִן נָסֶךְ, וְאִתְעֲבִיד אִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, תְּאֵנָה לָקִיט תְּאֵינֵי קֶדֶם זִמְנַיְיהוּ קֶדֶם דְּאִתְבַּשְׁלוּ, כַּךְ לָקִיט הוּא מֵעָלְמָא קוֹדֶם זְמַנֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא מָאן דְּגָרִים דִּי יְמוּתוּן בְּנוֹי קֶדֶם זְמַנֵּיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת ה ה) לָמָּה יְקֻצוֹף הָאלהי"ם עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ, וְרָזָא דְּמִלָּה (ירמיהו ב ל) לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם וְגוֹמֵר, וּבְגִין דָּא (שמות כ ז) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אלהי"ך לַשָּׁוְא. רִמּוֹן, בֶּן זוֹמָא בֵּיהּ חָב, אֲבָל רַבִּי מֵאִיר תּוֹכוֹ אָכַל קְלִיפָתוֹ זָרַק, דְּקְלִיפִּין אִינּוּן אוּמּוֹת הָעוֹלָם, יִשְׂרָאֵל מוֹחָא בֵּינַיְיהוּ, כֵּן כְּבָנְוָנָא דָּא שְׁכִינְתָּא אִיהִי פַּרְדֵּס (דף סט ע"ב) בְּגָלוּתָא, וְאִיהִי מוֹחָא מִלְּגָו, אֱגוֹז קָרִינָן לֵיהּ, כְּמָה

דְּאָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, אֲל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי (שיר ו יא), וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא אִיבָּא מִלְּגָאו, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, וּקְלִיפִּין הֵן כַּמָּה רְשׁוּיוֹת נוּכְרָאִין, וּבְשַׁבָּת מִכֹּלָּא אִתְפַּשָּׁטַת, וְאִתְלַבְּשַׁת בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירָאן, וְכֵן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְאִתְחַדְּשָׁא בְּשַׁבָּת בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירָאן, וְכֵן לְאַטְעָמָא בְּשַׁבָּת מִכָּל מַאֲכָלִין טָבִין, בְּגִין לְקַשְׁרָא וּלְאַרְקָא בִּרְכָאן לְגַבֵּהּ מִכָּל סְפִירָן, וּלְמֶהֱוֵי אִשְׁתַּקְיָא מִכֻּלְּהוּ.

שִׁבְעָה מִינִים הֵם, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה גֶּפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ. חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר, וְצָרִיךְ לְחַזֵּר אַחֲרֵיהֶם, חִטָּה הֲרֵי נִתְבָּאֵר, שְׂעוֹרָה שֶׁמּוֹצִיא ה' מֵהַשְׁעוּר שֶׁלָּהּ, גֶּפֶן סָחֳטָה עֲנָבִים בִּרְשׁוּת אַחֵר, וְעָשָׂה יַיִן נָסָךְ, וְנַעֲשָׂה הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע. תְּאֵנָה לוֹקֵט תְּאֵנִים קֹדֶם זְמַנָּם קֹדֶם שֶׁהִבְשִׁילוּ, כָּךְ נִלְקָט הוּא מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זְמַנּוֹ, וְזֶהוּ סוֹד מִי שֶׁגּוֹרֵם שֶׁיְּמוּתוּ בָנִים קֹדֶם זְמַנָּם. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב לָמָּה יִקָּצֵף הָאֱלֹהִי"ם עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ, וְסוֹד הַדָּבָר - לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם וְגוֹמֵר, וּמִשּׁוּם וֶה לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא. רִמּוֹן, בֶּן זוֹמָא חָטָא בוֹ, אֲבָל רַבִּי מֵאִיר, תּוֹכוֹ אָכַל קְלִפָּתוֹ זָרַק, שֶׁהַקְּלִפּוֹת הֵן אֻמּוֹת הָעוֹלָם, יִשְׂרָאֵל הַמּוֹחַ בֵּינֵיהֶם. כֵּן כְּמוֹ וֶה, הַשְּׁכִינָה הִיא פַּרְדֵּס בַּגְּלוּת, וְהִיא מוֹחַ מִבְּפָנִים, אֱגוֹז קוֹרְאִים לָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, וְהַשְּׁכִינָה הִיא פְּרִי מִבְּפָנִים. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, וְהַקְּלִפּוֹת הֵן כַּמָּה רְשׁוּיוֹת נָכְרִיוֹת, וּבְשַׁבָּת הִיא מִתְפַּשֶּׁטֶת מִן הַכֹּל וּמִתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁים יָפִים, וְכֵן צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, לְהִתְחַדֵּשׁ בְּשַׁבָּת בִּלְבוּשִׁים יָפִים, וְכֵן לִטְעֹם בְּשַׁבָּת מִכָּל הַמַּאֲכָלִים הַטּוֹבִים, כְּדֵי לְקַשֵּׁר וּלְהָרִיךְ בְּרָכוֹת אֵלֶיהָ מִכָּל הַסְּפִירוֹת, וְשֶׁתְּהֶיהָ מַשְׁקִית מִכֻּלָּם.

וְצָרִיךְ לְקַיְּימָא בָּהּ עִנְגָּ, דְּאִיהוּ צַדִּיק דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, דְּאִיהִי בִּינָה עָלְמָא דְּאָתֵי, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְנַהֲרָא אִיהוּ ו' דְּנָפִיק מִן י"ה, וְאָזִיל חֲמֵשׁ מֵאָה שְׁנִין, דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ סְפִירָאן, וּמְטֵי לְצַדִּיק, לְאַשְׁקָאָה מְנַיְּהוּ גִּנְתָּא דְּאִיהִי ה', וְעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְגוֹמֵר (בראשית ב כד).

וְצָרִיךְ לְקַיֵּם בָּהּ עִנְגָּ, שֶׁהוּא צַדִּיק שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהִיא בִּינָה, הָעוֹלָם הַבָּא, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהָאוֹר הוּא ו' שֶׁיּוֹצֵא מִן י"ה, וְהוֹלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, שֶׁהֵם חֲמֵשׁ סְפִירוֹת, וּמַגִּיעַ לַצַּדִּיק לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ אֶת הַגָּן שֶׁהוּא ה', וְעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְגוֹמֵר.

וְכֵן בְּרִית מִילָה אִיהִי כְּנָוונָא דֶּאֱגוֹז, צָרִיךְ לְתַבְּרָא קְלִיפִּין דְּעָרְלָה וּפְרִיעָה, וּלְאַעֲבָרָא לוֹן מֵהַתָּם, וּלְאִתְגַּלְיָיא מוֹחָא מִלְּגָו, וְדָא אוֹת בְּרִית, וְדָא עֵץ חַיִּים, אֲבָל בְּרִית דְּאִיהוּ בְּעָרְלָתֵיהּ וְלָא אִית בֵּיהּ פְּרִיעָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, תָּמוּת בָּעוֹלָם הַבָּא.

וְכֵן בְּרִית מִילָה הִיא כְּמוֹ אֱגוֹז, צָרִיךְ לִשְׁבֹּר אֶת קְלִפּוֹת הָעָרְלָה וְהַפְּרִיעָה, וּלְהַעֲבִירָם מִשָּׁם וּלְגַלּוֹת אֶת הַמּוֹחַ מִבְּפָנִים, וְזוֹ אוֹת בְּרִית, וְזֶה עֵץ חַיִּים, אֲבָל הַבְּרִית שֶׁהִיא בְּעָרְלָתוֹ וְאֵין בּוֹ פְּרִיעָה, עָלָיו נֶאֱמַר וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת - בָּעוֹלָם הַזֶּה, תָּמוּת - בָּעוֹלָם הַבָּא.

וְעוֹד לְבָא הוּא אֱגוֹז, וּמָאן דְּתַבַּר קְלִיפָּה דִילֵיהּ דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים נא יט) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אלהי"ם לֹא תִבְזֶה וְגַסּוּת לְבָא דְּהוּא שְׂלִים בְּקְלִיפִין דִּילֵיהּ וְלָא אִתְּבַר, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי טז ה) תּוֹעֲבַת יהו"ה כָּל גְּבַהּ לֵב, וּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ, וּמִסְטְרָא דְּקְלִיפִין אִתְקְרִיאוּ בְּנֵי נָשָׁא עַרְלֵי לֵב.

וְעוֹד הַלֵּב הוּא אֱגוֹז, וּמִי שֶׁשּׁוֹבֵר קְלִפָּתוֹ, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, עָלָיו נֶאֱמַר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִי"ם לֹא תִבְזֶה, וְגַסּוּת הַלֵּב שֶׁהוּא שָׁלֵם בְּקְלִפּוֹתָיו וְלֹא נִשְׁבָּר, עָלָיו נֶאֱמַר תּוֹעֲבַת יהו"ה כָּל גְּבַהּ לֵב, וְהַשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה עָלָיו, וּמִצַּד הַקְּלִפּוֹת נִקְרְאוּ בְּנֵי אָדָם עַרְלֵי לֵב.

וּבְשַׁבָּת גֵּיהִנֹּם לָא שָׁלְטָא בְּעָלְמָא, וְלָא מְמַנָּן דִּילֵיהּ, בְּגִין דָּא מַנִּי לְיִשְׂרָאֵל לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (שמות לה ג), וְאִי בַּר נַשׁ אוֹקִיד בְּשַׁבָּת, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא הֲוִיתִי מְכַבֶּה לְנוּרָא דְלָא אוֹקִיד, וְאַתּוּן מוֹקְדִין לֵיהּ, אַתּוּן תִּתּוֹקְדוּן בְּגֵיהִנֹּם, בְּגִין דָּא לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם, וַאֲפִילּוּ בְגוּפָא, וּמַאי נִיהוּ גֵּיהִנֹּם בְּגוּפָא, כָּבֵד דְּבֵיהּ מָרָה דְּאִיהוּ גֵּיהִנֹּם, סַם הַמָּוֶת סַם דְּאֵל אַחֵר, חַרְבָּא דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְעָלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה, חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

וּבְשַׁבָּת, גֵּיהִנֹּם לֹא שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם וְלֹא הַמְמֻנִּים שֶׁלּוֹ, בִּגְלַל זֶה צִוָּה לְיִשְׂרָאֵל לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְאִם אָדָם מַבְעִיר בְּשַׁבָּת, אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי הָיִיתִי מְכַבֶּה אֶת הָאֵשׁ שֶׁלֹּא תִשְׂרֹף, וְאַתֶּם מַבְעִירִים אוֹתָהּ? אַתֶּם תִּשָּׂרְפוּ בַּגֵּיהִנֹּם, בִּגְלַל זֶה לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם, וַאֲפִלּוּ בַגּוּף, וּמַה הוּא הַגֵּיהִנֹּם בַּגּוּף? הַכָּבֵד שֶׁבּוֹ הַמָּרָה, שֶׁהוּא גֵּיהִנֹּם, סַם הַמָּוֶת, סַם שֶׁל אֵל אַחֵר, חַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה, חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

וְצָרִיךְ דְּלָא יִתְעַר (נ"א לאתערא) עֲצִיבוּ וּקְטָטָה מִסְּטָרָא דְּטָחוֹל, אֶלָּא דְּתֶהֱא לֵב נָטִיר מְכֻלְּהוּ, דְּאִיהוּ שַׁבָּת שָׁמוֹר, וּמוֹחָא זָכוֹר, וְצָרִיךְ לְקַבָּלָא אוֹשְׁפִּיזִין דְּאִינּוּן מַלְאָכִין, עוּלֵימָן דְּנְשָׁמָה יְתֵירָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְנֶפֶשׁ יְתֵירָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאוֹשְׁפִּיזִין דְּנָחֲתִין עִמָּהּ.

וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יַעִיר (לעורר) עֶצֶב וּקְטָטָה מִצַּד הַטְּחוֹל, אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה הַלֵּב שָׁמוּר מִכֻּלָּם, שֶׁהוּא שַׁבָּת שָׁמוֹר, וְהַמֹּחַ זָכוֹר, וְצָרִיךְ לְקַבֵּל אוֹרְחִים שֶׁהֵם מַלְאָכִים, הָעֲלָמִים שֶׁל הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְנֶפֶשׁ יְתֵרָה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהָאוֹרְחִים שֶׁיּוֹרְדִים עִמָּהּ.

וְצָרִיךְ אִתְּתָא לְתַקָּנָא שְׁרָגָא בְּלֵיל שַׁבָּת לִימִינָא, וְאִתְחַשִּׁיב לָהּ כְּאִלּוּ תְּקָנָהּ מְנַרְתָּא בָּדְרוֹם, וּפָתוֹרָא בְּצָפוֹן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וְאִינּוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה מְנַרְתָּא לְדָרוֹם, צְרִיכָא לְאַתְקָנָא לָהּ, בְּגִין דְּתַמָּן חָכְמָה, וּבְגִין דָּא הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים,

וּצְרִיכָה הָאִשָּׁה לְתַקֵּן נֵר בְּלֵיל שַׁבָּת לְיָמִין, וְנָחְשָׁב לָהּ כְּאִלּוּ תִּקְּנָה מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם וְשֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יִדְרִים, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וְהֵן שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה מְנוֹרָה לַדָּרוֹם, צָרִיךְ לְתַקְּנָהּ, מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם חָכְמָה, וּמִשּׁוּם זֶה הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יִדְרִים.

וּבְהַהוּא בֵּיתָא דְּאַשְׁכְּחִין דִּירָה דָּא מְתַקְּנָא בְּהַאי סִדּוּרָא, מָנָרְתָּא בְּדָרוֹם וְשֻׁלְחָן בְּצָפוֹן וּמִטָּה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, אָמְרִין אִלֵּין מַלְאָכִין דְּקָא נָחֲתִין עִם שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי נְשָׁמָה יְתֵירָה, לֵית דִּין אֲתַר הֶדְיוֹט דְּעַם הָאָרֶץ, אֱלָהֵין אֲתַר דְּרַעֲוָא בֵּיהּ מִן קֳדָם יהו"ה.

וּבְאוֹתוֹ בַּיִת שֶׁמּוֹצְאִים דִּירָה זוֹ מְתֻקֶּנֶת בַּסִּדּוּר הַזֶּה, מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם וְשֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וּמִטָּה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, אוֹמְרִים הַמַּלְאָכִים הַלָּלוּ שֶׁיּוֹרְדִים עִם הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה, אֵין זֶה מְקוֹם הֶדְיוֹט שֶׁל עַם הָאָרֶץ, אֶלָּא הֵן מָקוֹם שֶׁל רָצוֹן בּוֹ מִלִּפְנֵי יהו"ה.

דף ע.

פָּתוֹרָא צְרִיכָא לְתַקָּנָא לָהּ לְגַבֵּי צָפוֹן, וּפָתוֹרָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים מה ד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, מַאי זָהָב דָּא גְּבוּרָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב תִּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, מִטָּה לְמַעֲרַב בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם, לְתַקָּנָא לֵיהּ לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ד כב) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּבְבֵיתָא דְּלָאו אִינּוּן מִתְתַּקְּנִין אִלֵּין תִּקּוּנִין בְּלֵיל שַׁבָּת, אוּשְׁפִּיזִין אָמְרִין לָאו אִיהִי דָּא דִּירָה דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם לא טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת (דף ע ע"א) הַשַּׁבָּת, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, לְדוֹרוֹתָם, לְדוֹרֹתָם כְּתִיב חָסֵר, מִלְּשׁוֹן דִּירָה, וְכָל אִלֵּין תִּקּוּנִין צְרִיכִין לְתַקָּנָא בְּלֵיל שַׁבָּת דְּאִיהִי מַמָּשׁ אוֹת בְּרִית מִילָה.

הַשֻּׁלְחָן צָרִיךְ לְתַקְּנוֹ לַצָּפוֹן, וְהַשֻּׁלְחָן הִיא שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ. מַה זֶּה זָהָב? זוֹ גְּבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה. מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב, שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת. מִטָּה לְמַעֲרַב בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, לְתַקְּנָהּ אֶל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּבְבֵית שֶׁלֹּא מְתַקְּנִים הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ בְּלֵיל שַׁבָּת, הָאוֹרְחִים אוֹמְרִים, זוֹ לֹא דִּירָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, לְדֹרֹתָם כָּתוּב חָסֵר, מִלְּשׁוֹן דִּירָה, וְכָל הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ צָרִיךְ לְתַקֵּן בְּלֵיל שַׁבָּת, שֶׁהִיא מַמָּשׁ אוֹת בְּרִית מִילָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי בְּרִית מִילָה לְכָל בְּנֵי נָשָׁא אִיהוּ שָׁוָה, אָמַר לֵיהּ, לָא, דִּבְרִית מִילָה לְחַיָּיבַיָּא, עַפְרָא דְּתַקִּין בְּמָנָא אִיהוּ מְזוֹנָא לְחִוְיָא, דְּאַפְרִישׁ מִנַּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו סה כה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְדָם בְּרִית אִיהוּ מְזוֹנָא לְסמא"ל דְּאִיהוּ רוֹצֵחַ, דְּאַפְרִישׁ מִנַּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם (משלי כה כא).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכִי בְּרִית הַמִּילָה לְכָל בְּנֵי הָאָדָם הִיא שָׁוָה? אָמַר לוֹ: לֹא, שֶׁבְּרִית מִילָה לְרְשָׁעִים, הֶעָפָר שֶׁתִּקֵּן בַּכְּלִי הוּא מָזוֹן לַנָּחָשׁ שֶׁהִפְרִיד מִמֶּנּוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְדַם הַבְּרִית הוּא הַמָּזוֹן שֶׁל סמא"ל, שֶׁהוּא רוֹצֵחַ, שֶׁהִפְרִיד מִמֶּנּוּ, וְסוֹד הַדָּבָר - אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם.

לְבֵינוֹנִיִּים אִתְחֲשִׁיב בְּרִית מִילָה אַעַבְרוּ דְּמָא וּבְשָׂרָא כְּקָרְבָּנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כד) וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עוֹלוֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ, לְצַדִּיקַיָּא וַדַּאי בַּאֲתַר דְּמִילָה וּפְרִיעָה שַׁרְיָא יהו"ה, וְדָא אִיהוּ וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹ"ה (איוב יט כב), וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (יחזקאל טז ו) וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי לַצַּדִּיקַיָּא, (וכתיב (זכריה ט יא), גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור, דאיהו גיהנם).

לַבֵּינוֹנִיִּים נֶחְשָׁב בְּרִית הַמִּילָה הַעֲבָרַת דָּם וּבָשָׂר כְּקָרְבָּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ, לַצַּדִּיקִים וַדַּאי, בְּמָקוֹם הַמִּילָה וְהַפְּרִיעָה שׁוֹרֶה יהו"ה, וְזֶהוּ וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹ"הַּ, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי, לַצַּדִּיקִים (וכתוב גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור, שהוא גיהנם).

תקונא עשרין וחמשא

בְּרֵאשִׁית דָּא אוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים צג ב) נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז, וְאוֹרַיְיתָא תְּרֵין פִּקּוּדִין אִית בָּהּ, חַד וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה (יהושע א ח), תְּנַיְינָא לְמֶהֱוֵי לְמַלְכָּא סֵפֶר תּוֹרָה, דְּאָזִיל עִמֵּיהּ בְּכָל אֲתַר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים יז יט) וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, סֵפֶר תּוֹרָה אַמַּאי לַמֶּלֶךְ, בְּגִין דְּאִיהוּ לַאו אִיהוּ מַלְכָּא אֶלָּא מִסִּטְרָא דְמַלְכוּת, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ עִמֵּהּ בְּכָל אֲתַר סֵפֶר תּוֹרָה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, לְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ, וְסֵפֶר תּוֹרָה הִיא דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְסֵפֶר תּוֹרָה כַּדְּ צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי תָּם בְּלָא פְּסוֹלֶת, וְאִם סֵפֶר תּוֹרָה אִיהוּ חָסֵר בַּאֲתַר דְּמָלֵא, אוֹ מָלֵא בַּאֲתַר דְּחָסֵר, אוֹ אוֹת חַד חַסִּיר, אוֹ יַתִּיר, אוֹ חֲלִיף, סֵפֶר תּוֹרָה פָּסוּל, לַאו אִיהוּ כְּדַיּוֹקְנָא דְסֵפֶר תּוֹרָה דִלְעֵילָּא.

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה, בְּרֵאשִׁית זוֹ הַתּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז, וּבְתוֹרָה יֵשׁ שְׁתֵּי מְצִוּוֹת, אַחַת וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה, וְהַשֵּׁנִית שֶׁיִּהְיֶה לַמֶּלֶךְ סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהוֹלֵךְ עִמּוֹ בְּכָל מָקוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו. לָמָּה סֵפֶר תּוֹרָה לַמֶּלֶךְ? מִשּׁוּם שֶׁהוּא אֵינוֹ מֶלֶךְ אֶלָּא מִצַּד הַמַּלְכוּת, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עִמּוֹ בְּכָל מָקוֹם סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לְקַשֵּׁר בּוֹ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ, וְסֵפֶר הַתּוֹרָה הוּא הַדַּרְגָּה שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְסֵפֶר תּוֹרָה כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּם בְּלֹא פְסֹלֶת, וְאִם סֵפֶר הַתּוֹרָה חָסֵר בְּמָקוֹם שֶׁל מָלֵא, אוֹ מָלֵא בְּמָקוֹם שֶׁל חָסֵר, אוֹ אוֹת אַחַת חָסֵרָה אוֹ יְתֵרָה אוֹ מֻחְלֶפֶת, סֵפֶר הַתּוֹרָה פָּסוּל, הוּא אֵינוֹ כִּדְמוּת סֵפֶר הַתּוֹרָה שֶׁל מַעְלָה.

כְּגַוְונָא דָּא אִינּוּן חָמֵשׁ כַּנְפֵי רֵיאָה, כְּגַוְונָא דַּחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וּוַרְדָּא כְּגַוְונָא דְּזֶה סֵפֶר דְּאִיהוּ סֵפֶר יְשָׁרִים, אִי אוּנֵי חַסִּיר אוֹ יַתִּיר אוֹ חֲלִיף, אִיהוּ אִמְרָא פָּסוּל, וּמָאן דְּעָבַר עֲלַיְיהוּ כְּאִלּוּ עָבַר עַל אוֹרַיְיתָא וַחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי דִילָהּ, דַּחֲמִשָּׁה כַּנְפֵי רֵיאָה וּוַרְדָּא אִינּוּן שִׁית, דָּא ו', כָּל מָאן דְּעָבַר (על דא, כאלו עבר) עַל דָּא.

כְּמוֹ זֶה הֵם חֲמִשָּׁה כַּנְפֵי רֵאָה, כְּמוֹ שֶׁחֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה, וְהַוַּרְדָּא כְּמוֹ שֶׁזֶּה הַסֵּפֶר שֶׁהוּא סֵפֶר יְשָׁרִים, אִם אוֹנוֹת חָסֵר אוֹ יִתֵּר אוֹ מֻחְלָף, הוּא כֶּבֶשׂ פָּסוּל, וּמִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ עָבַר עַל הַתּוֹרָה וַחֲמִשָּׁה הַחֲמִשִּׁים שֶׁלָּהּ, שֶׁחֲמִשָּׁה כַּנְפֵי רֵאָה וְהַוַּרְדָּא הֵם שֵׁשׁ, זֶה ו', כָּל מִי שֶׁעוֹבֵר (על זה, כאלו עבר) עַל זֶה.

וַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַמַּפְסִידִין אֶת הַשְּׁחִיטָה, (כל מאן דאעבר עלייהו) כְּאִלּוּ אֲעָבַר בָּהּ' מִן יהו"ה, כַּנְפֵי רֵיאָה צָרִיךְ דְּלָא יְהֵא בָּהוֹן סַרְכוֹת, תַּמְנֵי סְרֵי סַרְכוֹת אִינוּן, מָאן דְּאַעֲבַר עֲלַיְיהוּ כְּאִלּוּ אֲעָבַר בְּרִית דְּאִיהוּ חַי"י עָלְמִין, וְסִירְכָא אִיהוּ סַם הַמָּוֶת, סַם דְּאֵל אַחֵר, דְּאִיהוּ סמא"ל, עָלָּהּ אִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, בְּכָל אֲתַר דְּאִסְתַּרִיךְ קְטִילַת, וְכַנְפֵי רֵיאָה אִינוּן כַּנְפֵי חֵיוָון, וּצְרִיכִין לְמֶהֱוֵי פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א יא) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה, אִם אִינוּן בְּחִבּוּר טְרֵיפָה, וּתְרֵי אוּמּוֹת אִינוּן בְּרֵיאָה, וּבְהוֹן שִׁית גַּדְפִין, חֲמֵשׁ אוּנוֹת וּוַרְדָּא, וַעֲלַיְיהוּ נֶאֱמַר (ישעיהו ו ב) שְׁרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, שִׁיתָּא אִינוּן מִסִּטְרָא דְּאָת ו', דְּאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה.

וַחֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַמַּפְסִידִים אֶת הַשְּׁחִיטָה, (כל מי שעובר עליהם), כְּאִלּוּ עָבַר בָּהּ' מִן יהו"ה, בְּכַנְפֵי הָרֵאָה צָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם סְרָכוֹת, שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה סְרָכוֹת הֵן, מִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ עָבַר עַל בְּרִית שֶׁהוּא חַי"י הָעוֹלָמִים, וְהַסְּרָכָה הִיא סַם הַמָּוֶת, הַסַּם שֶׁל אֵל אַחֵר, שֶׁהוּא סמא"ל, עָלֶיהָ נֶאֱמַר רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּסְרֶכֶת, הוֹרֶגֶת, וְכַנְפֵי רֵאָה הֵם כַּנְפֵי הַחַיּוֹת, וּצְרִיכוֹת לִהְיוֹת פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה, אִם הֵם בְּחִבּוּר, טְרֵפָה, וּשְׁתֵּי אֻמּוֹת (אונות) הֵן בְּרֵאָה, וּבָהֶן שֵׁשׁ כְּנָפַיִם, חֲמֵשׁ אוֹנוֹת וּוַרְדָּא, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, שִׁשָּׁה הֵם מֵהַצַּד שֶׁל הָאוֹת ו', שֶׁהוּא סֵפֶר הַתּוֹרָה.

דף ע:

אֲרוֹנָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה דָּא כִּיסָּא דְּלִבָּא, וְאִיהוּ נוּר דָּלִיק, וְאִי לָא כַּנְפֵי רֵיאָה דְּאִינוּן נָשְׁבִין עֲלֵיהּ, הֲוָה לִבָּא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא, וְהַהוּא נוּרָא דְּאִיהוּ דְּמָם דְּעַרְקִין דְּלִבָּא, רוּחָא נָשִׁיב אַבַּתְרֵיהּ בְּעַרְקִין דְּדָמָא, וְכֻלְּהוּ מִתְנַהֲגִין אַבַּתְרֵיהּ, וְדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ (דף ע ע"ב) לָלֶכֶת יֵלֵכוּ וְגוֹמֵר, וְלִבָּא כַּד סָלִיק מִנֵּיהּ רוּחָא (ואתפרש מן נפשא דאיהו ו') עַל דְּמָא נוּר דָּלִיק, אִתְּמַר בְּנַפְשָׁא (שיר ה ב), אֲנִי יְשֵׁנָה, וְכַד יֵיתֵי רוּחָא לְגַבֵּיהּ אִתְּמַר וְלִבִּי עֵר, וְדָא אִיהוּ (ישעיהו כו ט) נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה, אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, וְכַד יֵיתֵי רוּחָא לְגַבֵּי לִבָּא דְתַמָּן נַפְשָׁא, אִתְּמַר בֵּיהּ (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דָּפִיק לְתַרְעָא דְלִבָּא שִׁית דְּפִיקִין, לְאִשְׁתְּמוֹדָע דְּאִיהוּ ו' דְּיֵיתֵי לְגַבֵּי ה' (נ"א ד'), דְּאִיהִי נֶפֶשׁ, וּבָהּ אִינוּן עֶשְׂרָה, וְכֻלְּהוּ בְּפִיּוּסָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם ה ב) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל.

הָאָרוֹן שֶׁל סֵפֶר הַתּוֹרָה זֶה הַכִּיס שֶׁל הַלֵּב, וְהִיא אֵשׁ בּוֹעֶרֶת, וְאִם לֹא כַּנְפֵי הָרֵאָה שֶׁנּוֹשְׁבִים עָלָיו, הָיָה הַלֵּב שׂוֹרֵף אֶת כָּל הַגּוּף, וְאוֹתָהּ הָאֵשׁ שֶׁהִיא דַּם הָעוֹרְקִים שֶׁל הַלֵּב, הָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת אַחֲרָיו בְּעוֹרְקֵי הַדָּם,

וְכֻלָּם מִתְנַהֲגִים אַחֲרָיו, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ וְגוֹמֵר, וּכְשֶׁעוֹלָה הָרוּחַ מִן הַלֵּב (ונפרדת מן הנפש, שהיא ו'), עַל הַדָּם הָאֵשׁ בּוֹעֶרֶת, נֶאֱמַר בַּנֶּפֶשׁ אֲנִי יְשֵׁנָה, וּכְשֶׁיָּבא הָרוּחַ אֵלָיו נֶאֱמַר וְלִבִּי עֵר, וְזֶהוּ נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, וּכְשֶׁתָּבֹא הָרוּחַ לַלֵּב שָׁשָׁם הַנֶּפֶשׁ, נֶאֱמַר בּוֹ קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דּוֹפֵק עַל שַׁעַר הַלֵּב שֵׁשׁ דְּפִיקוֹת, לְהוֹדִיעַ שֶׁהַוֹ' הוּא שֶׁיָּבא אֶל ה' (ד'), שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ, וּבָהּ הֵם עֲשָׂרָה, וְכֻלָּם בְּפִיּוּט. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל.

וּבְתִקּוּנָא תַּמְנֵי סְרֵי, (נ"א ובתקונא דא שית אתוון), דְּאִיהוּ בָּרָ"א שִׁי"ת, אִינּוּן רְמִיזִין כְּגַוְונָא דָּא, פִּתְחִי לִי בְּאָת ב' דְּאִיהִי תַּרְעָא, אֲחוֹתִי בְּאָת א', רַעְיָתִי בְּאָת ר', יוֹנָתִי בְּאָת י', תַּמָּתִי בְּאָת ת', שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל דָּא יוּ"ד נְקוּדָה דְּאָת ב', קְוֻצּוֹתָיו אִלֵּין שִׁית סְטָרִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְאִינּוּן דְּפִיקִין בְּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמָאן דְּאַרְבַּע סְטָרִין דִּילֵיהּ, וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמָאן דְּשָׁמַיָּא וְאַרְעָא דִּילֵיהּ, וְשִׁית סְטָרִין אִינּוּן שִׁית סְפִירָן, וּדְפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית בְּהוּ, בַּאֲרִיכוּ דְּחֶסֶד כְּגַוְונָא דָּא תְּקִיעוֹת, בִּתְבִירוּ דִּגְבוּרָה דְּאִינּוּן שְׁבָרִים, בְּמְהִירוּ דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ תִּרוּעָה, בְּחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת סָלְקִין, בְּנֶצַח וְהוֹד יְסוֹד נָחֲתִין. וּבְתִקּוּן שְׁמוֹנָה עָשָׂר, (ובתקון זה שש אותיות) שֶׁהוּא בָּרָ"א שִׁי"ת, הֵם רְמוּזִים כְּמוֹ זֶה: פִּתְחִי לִי בַּאוֹת ב' שֶׁהִיא הַשַּׁעַר, אֲחוֹתִי בָּאוֹת א', רַעְיָתִי בָּאוֹת ר', יוֹנָתִי בָּאוֹת י', תַּמָּתִי בָּאוֹת ת', שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל זֶה יוּ"ד, הַנְּקֻדָּה שֶׁל אוֹת ב', קְוֻצּוֹתָיו אֵלּוּ שִׁשֶּׁת הַצְּדָדִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְהֵם הַדְּפִיקוֹת, בְּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא אֶת מִי שֶׁאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁלּוֹ, וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד אֶת מִי שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ שֶׁלּוֹ, וְשִׁשֶּׁת הַצְּדָדִים הֵם שֵׁשׁ הַסְּפִירוֹת, וְהַדֹּפֵק עוֹלֶה וְיוֹרֵד בָּהֶם בַּאֲרִיכוּת שֶׁל חֶסֶד כְּמוֹ זֶה הַתְּקִיעוֹת, בַּשֶּׁבֶר שֶׁל הַגְּבוּרָה שֶׁהֵם שְׁבָרִים, בַּמְּהִירוּת שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא תְּרוּעָה, בְּחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת הֵם עוֹלִים, בְּנֶצַח וְהוֹד יְסוֹד הֵם יוֹרְדִים.

וְכֻלְּהוּ דָּפְקִין לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סֵלָם, דְּבֵיהּ שִׁית דַּרְגִּין, וְדָא לְבָא, וּבֵיהּ מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין, דְּאִינּוּן דְּפִיקִין דְּרוּחָא, וְאִינּוּן שִׁית סָלְקִין לְעֶשֶׂר, וְדָא י', וְאִינּוּן קַשָּׂר"ק קְשֵׁ"ק קְרַ"ק, עַד דְּאִתְכְּלִילוּ בַּעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּבְעֶשֶׂר מַלְכִיּוֹת וּבְעֶשֶׂר שׁוֹפָרוֹת, תִּלְתִין סָלְקִין מְתַתָּא לְעֵילָא, וּתְלָתִין נָחְתִין מֵעֵילָא לְתַתָּא, וְסָלְקִין כֻּלְּהוּ לְשִׁתִּין, שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר, כַּד סָלִיק דְּפִיקוּ בְּתָקִיפוּ דְּגְבוּרָה בִּגְבִירוּ אִיהוּ דִּינָא תַּקִּיפָא, כַּד סָלִיק דְּפִיקוּ וְאִתְאַרַךְ, מַרְעָא אִתְאָרַךְ דְּהָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.

וְכֻלָּם דּוֹפְקִים לִשְׁכִינָה שֶׁהִיא סֵלָם, שֶׁבּוֹ שֵׁשׁ דְּרָגוֹת, וְזֶה הַלֵּב, וּבוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים, שֶׁהֵם הַדְּפִיקוֹת שֶׁל הָרוּחַ, וְאוֹתָם הַשֵּׁשׁ עוֹלִים לְעֶשֶׂר, וְזֶה י', הֵן קשר"ק קש"ק קר"ק, עַד שֶׁנִּכְלְלוּ בַּעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּבְעֶשֶׂר מַלְכִיּוֹת וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, שְׁלוֹשִׁים עוֹלִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וּשְׁלוֹשִׁים יוֹרְדִים מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְכֻלָּם עוֹלִים לְשִׁשִּׁים, שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, כְּשֶׁעוֹלָה הַדֹּפֵק בַּחֹזֶק שֶׁל הַגְּבוּרָה בְּהִתְגַּבְּרוּת, הוּא הַדִּין הַקְּשָׁה, כְּשֶׁעוֹלָה הַדֹּפֵק וּמִתְרַפֵּא, הַחֹלִי יִתְרַפֵּא, שֶׁהָרֵי מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.

קָם סָבָא מֵאִינּוּן מָארֵי מְתִיבְתָּא, וְאָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, הָא סְמָנִין אִלֵּין אִינּוּן דְּמַרְעָא בְּגָלוּתָא, כַּד דְּפִיקוּ אִתְקַצַּר וְגָלוּתָא אִתְקַצַּר, הָא מַטֶּה כְּלַפֵּי גְבוּרָה בֵּי דִינָא רַבְרָבָא, וּמוֹתָנָא קָא אַחֲזֵי לְמָשִׁיחַ וּשְׁבָטִין, וּבְגִין דָּא אוֹמְיָאת הַהִיא חוֹלָה בְּגָלוּתָא לְיִשְׂרָאֵל (שם ב ז), אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ, דְּלָא יְהֵא בְּמְהֵירוּ, אֶלָּא עַד שֶׁתֶּחְפָּץ.

קָם הַזָּקֵן שֵׁנִית מֵאוֹתָם רָאשֵׁי הַיְשִׁיבָה, וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה, הֲרֵי הַסִּימָנִים הַלָּלוּ הֵם שֶׁל הַחֹלִי בַּגָּלוּת, כְּשֶׁהַדֹּפֶק מִתְקַצֵּר וְהַגָּלוּת מִתְקַצֵּר, הֲרֵי מַטֶּה כְּלַפֵּי גְבוּרָה בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל, וְהַמַּגֵּפָה מַרְאִים לַמָּשִׁיחַ וְלַשְּׁבָטִים, וּמִשּׁוּם זֶה נִשְׁבָּעָה אוֹתָהּ חוֹלָה בַּגָּלוּת לְיִשְׂרָאֵל, אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּמְהֵירוּת, אֶלָּא עַד שֶׁתֶּחְפָּץ.

וְאִם דְּפִיקוּ אִתְאָרַךְ, הָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְעִם כָּל דָּא מַרְעָא בְּגָלוּתָא אִתְאָרַךְ, וְאִי דְּפִיקוּ אִיהוּ לָא אָרִיךְ וְלָא קְצַר, הָא אִתְעַר רַחֲמֵי לְגַבֵּי חוֹלָה בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי לְבָא, וּלְגַבֵּי עַרְקִין דִּילָהּ דְּאִינּוּן בְּנָהָא יִשְׂרָאֵל, וְדָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו נד ז) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ.

וְאִם הַדֹּפֶק מִתְאָרֵךְ, הֲרֵי מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְעִם כָּל זֶה הַחֹלִי בַּגָּלוּת מִתְאָרֵךְ, וְאִם הַדֹּפֶק לֹא אָרֹךְ וְלֹא קָצָר, הֲרֵי מִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים לַחוֹלָה בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא הַלֵּב, וְלָעוֹרְקִים שֶׁלָּהּ שֶׁהֵם בָּנֶיהָ, יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, עָלָיו נֶאֱמַר וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ.

וְעוֹד כַּד דְּפִיקוּ אִיהוּ בִּתְרוּעָה בְּמְהֵירוּ, דּוֹחֲקָא בָּתַר דּוֹחֲקָא, יֵיתֵי פּוּרְקָנָא, וְעוֹד הַהִיא חוֹלָה דְּאִיהוּ לְבָא, כַּד רוּחָא לָא נָשִׁיב לְגַבָּהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, אִיהִי לָא דְּפִיקַת בְּעַרְקִין דִּילָהּ, וְכֻלְּהוּ חֲשִׁיבִין בְּגָלוּתָא כַּמֵּתִים, וְאִתְּמַר בָּהּ (איכה ג ו) בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם, וּבְגִין דָּא בְּגָלוּתָא אֲנִי יְשֵׁנָה, וְאִיהִי חוֹלָה בְּגָלוּתָא, וְכַמָּה אַסְיָין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים קָא מִשְׁתַּדְּלָן לְגַבָּהּ, בְּכַמָּה בּוּסְמִין וֶרִיחִין דְּשׁוֹשַׁנִּים תַּפּוּחִים וְאֲגוֹזִים וְרִמּוֹנִים, וְלָא אִתְחֲזֶרֶת רוּחָא לְגַבָּהּ בְּהוֹן בְּגָלוּתָא בְּמַרְעָא דִילָהּ, וְלָא דְּפִיקוּ אִתְחֲזֶרֶת לְגַבָּהּ, עַד דְּיֵיתֵי רַעְיָא מְהֵימְנָא רְחִימוּ דִילָהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שיר ב טז) הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, וְאַיְיתֵי לָהּ תַּפּוּחַ, וְשַׁוִּי לְחוֹטָמָא, וַאֲרָחָא בֵּיהּ, וְאִשְׁתְּמוֹדְעַת לְגַבֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה א טז) מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי, מִיָּד חָזְרַת רוּחָא וּדְפִיקוּ לְגַבָּהּ.

וְעוֹד, כְּשֶׁהַדֹּפֶק הוּא כְּמוֹ תְּרוּעָה בִּמְהֵירוּת, דּוֹחֵק אַחַר דּוֹחֵק, מִיָּד תָּבא הַגְּאֻלָּה. וְעוֹד, אוֹתָהּ חוֹלָה, שֶׁהִיא הַלֵּב, כְּשֶׁהָרוּחַ אֵינָהּ נוֹשֶׁבֶת אֵלֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, הִיא לֹא דוֹפֶקֶת בְּעוֹרְקִים שֶׁלָּהּ, וְכֻלָּם חֲשׁוּבִים כְּמוֹ מֵתִים, וְנֶאֱמַר בָּהֶם בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה בְּגָלוּת אֲנִי יְשֵׁנָה, וְהִיא חוֹלָה בְּגָלוּת, וְכַמָּה רוֹפְאִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מְשַׁתְּדְּלִים עָלֶיהָ עִם כַּמָּה בְּשָׂמִים וֶרִיחוֹת שֶׁל שׁוֹשַׁנִּים, תַּפּוּחִים וְאֲגוֹזִים וְרִמּוֹנִים, וְלֹא חוֹזֶרֶת אֵלֶיהָ הָרוּחַ בָּהֶם בַּגָּלוּת בַּחֹלִי שֶׁלָּהּ, וְהַדֹּפֶק לֹא חוֹזֵר אֵלֶיהָ, עַד שֶׁיָּבא הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן הָאָהוּב שֶׁלָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, וּמֵבִיא לָהּ תַּפּוּחַ וְשָׂם בְּחָטְמָהּ, וּמְרִיחָה בּוֹ, וְנוֹדַעַת אֵלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי. מִיָּד חוֹזֶרֶת הָרוּחַ וְהַדֹּפֶק אֵלֶיהָ.

דף עא.

בְּהַהוּא זִמְנָא שַׁבַּחַת לֵיהּ (שיר ב ג) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים וכו', וּלְבָתַר יֵעוּל לְגִנְּתָא וְאַפֵּיק מִתַּמָּן רִמּוֹנִים, וְיָהִיב לָהּ מַעֲסִיס רִמּוֹנִים, וְלָקִיט אֱגוֹז וְתַבֵּר (דף עא ע"א) קְלִיפִּין, וְיָהִיב לָהּ מוֹחָא מִלְּגָאו, וְאֵיהִי אָכְלָה, וְשָׁתִית מֵעֲסִיס הָרִמּוֹנִים, וְאִתְסִיאַת, וְדָא הוּא דְּאָמַר קְרָא (שיר ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, אַדְהָכִי הָא נִשְׁרָא קָא אַתְיָא, הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל בַּעַל הַכְּנָפַיִם, וִיהִיבַת תְּלַת קָלִין, וּסְלִיקַת לְטוּרִין, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרוֹי בְּוַדַּאי רַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח לְעֵילָּא, וְרַחֲמִים אִשְׁתַּכְּחוּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, דְּוַדַּאי תְּלַת חֵיוָון אִינּוּן בְּמֶרְכַּבְתָּא, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, וּבְכֻלְּהוּ לֵית רַחֲמִים כַּנִּשְׁרָא, וּבְגִין דָּא אָמַר לְיִשְׂרָאֵל וְאַתֶּם אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי (שמות יט ד), אַדְהָכִי הָא נִשְׁרָא קָא אַתְיָא לְגַבַּיְיהוּ זִמְנָא אָחֳרָא, וּבָטְשַׁת בְּגַדְפָּהָא עֲלַיְיהוּ, וְרָמַת קָלִין וְסָלִיק לְטוּרָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּוַדַּאי אִיהִי דְּקָא בָטְשַׁת בְּגַדְפָּהָא עָלָנָא וְסָלִיק הָתָם, אָמְרוּ לֵיהּ סָלִיק וְהָא אֲנַן אַבַּתְרָךְ, סְלִיקוּ כֻּלְּהוּ אַבַּתְרֵיהּ לְטוּרָא, וְאֵיהִי סְלִיקַת לְעֵילָּא, עַד דְּלָא אִתְחֲזִיאַת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ, כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ יִכָּנֵס לַגַּן וּמוֹצִיא מִשָּׁם רִמּוֹנִים, וְנוֹתֵן לָהּ מֵעֲסִיס הָרִמּוֹנִים, וְלוֹקֵט אֱגוֹז וְשׁוֹבֵר הַקְּלִפּוֹת, וְנוֹתֵן לָהּ הַמּוֹחַ מִבִּפְנִים, וְהִיא אוֹכֶלֶת וְשׁוֹתָה מֵעֲסִיס הָרִמּוֹנִים וְנִרְפֵּאת, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי. בֵּינְתַיִם הִנֵּה בָּא הַנֶּשֶׁר, הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל בַּעַל הַכְּנָפַיִם, וְנוֹתֵן שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת, וְעוֹלֶה לָהָרִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרָיו: בְּוַדַּאי שֶׁנִּמְצָא רָצוֹן לְמַעְלָה, וְרַחֲמִים נִמְצָאִים לִשְׁכִינָה וְיִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, שֶׁוַּדַּאי שָׁלֹשׁ חַיּוֹת הֵן בַּמֶּרְכָּבָה, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, וּבְכֻלָּם אֵין רַחֲמִים כְּבַנֶּשֶׁר, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לְיִשְׂרָאֵל וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי. בֵּינְתַיִם הִנֵּה הַנֶּשֶׁר בָּא אֲלֵיהֶם פַּעַם אַחֶרֶת, וְהִכָּה בִּכְנָפָיו עֲלֵיהֶם, וְהֵרִים קוֹלוֹת וְעָלָה לָהָר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּוַדַּאי שֶׁהוּא מַכֶּה בִּכְנָפָיו עָלֵינוּ וְעוֹלֶה שָׁם. אָמְרוּ לוֹ: עֲלֵה, וַהֲרֵי אֲנַחְנוּ אַחֲרֶיךָ. עָלוּ כֻּלָּם אַחֲרָיו לָהָר, וְהוּא עָלָה לְמַעְלָה עַד שֶׁלֹּא נִרְאָה.

לְפוּם שַׁעְתָּא הָא נִשְׁרָא קָא אַתְיָא, וּתְרֵין שׁוֹשַׁנִּים בְּפוּמֵהָא, וְזָרִיק לוֹן עַל (ירמיה) רֵישַׁיְיהוּ (נ"א על ידוי) מִיָּד חָדָא רַבִּי שִׁמְעוֹן חֶדְוָה סַגִּיא, אָמַר לוֹן חַבְרַיָּא בְּוַדַּאי חֶדְוָה אִזְדַּמְנַת לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי חוֹלָה, דְּהָא אִם שׁוֹשַׁנָּה חָדָא יְהִיב בֵּינָנָא לָא הֲוָה אַסְוָותָא, בְּגִין דְּשׁוֹשַׁנִּים אִינּוּן רְמִיזִין לָקֳבֵל בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, דְּאוֹמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא יֵעוּל דָּא בְּלָא דָא, וּבְגִין דִּזְרִיקַת תְּרֵין, רְמִיזַת דָּא תְּרֵי שׁוֹשַׁנִּים, כְּעַן אִיהִי אַסְוָותָא שְׁלֵימְתָא, וּכְדֵין צָרִיךְ לְמִפְתַּח עֲלַיְיהוּ כְּמָה דַהֲוִינָן.

לְפִי שָׁעָה הֲרֵי הַנֶּשֶׁר בָּא, וּשְׁתֵּי שׁוֹשַׁנִּים בְּפִיו, וְזָרַק אוֹתָם עַל (ידיהם) רֹאשָׁם (על ידיו). מִיָּד שָׂמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן שִׂמְחָה רַבָּה. אָמַר לָהֶם: חֲבֵרִים, בְּוַדַּאי שִׂמְחָה הִזְדַּמְּנָה לַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא חוֹלָה, שֶׁהֲרֵי אִם שׁוֹשַׁנָּה אַחַת נָתַן בֵּינֵינוּ, לֹא הָיְתָה זוֹ רְפוּאָה, מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹשַׁנִּים רְמוּזִים כְּנֶגֶד בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, שֶׁנִּשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ

בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכְלֶס וֶה בִּלְי וֶה, וּמְשׁוּם שֶׁזָּרַק שְׁנַיִם, וֶה רוֹמֵז עַל שְׁנֵי שׁוֹשַׁנִּים, כְּעֵת זוֹהִי רְפוּאָה שְׁלֵמָה, וְאָז צָרִיךְ לִפְתֹּחַ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהֵיינוּ.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים (שיר ו ג), מַאי שׁוֹשַׁנִּים אֶלָּא שׁוֹשַׁנָּה עִלָּאָה שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע דְּשַׁחֲרִית, וְשׁוֹשַׁנָּה תִּנְיָינָא קְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דָּא לִימִינָא, וְדָא לִשְׂמָאלָא, הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְשׁוֹשַׁנָּה עִלָּאָה דְּקְרִיאַת שְׁמַע דְּשַׁחֲרִית, דְּאִיהוּ בֹּקֶר יְמִינָא דְּאַבְרָהָם, אִית לֵיהּ חֶמֶשׁ טַרְפִּין, וְאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה (דברים ו ד), וּתְלַת עֲשַׂר עַלִּין מִלְּגָו אֶחַ"ד, שִׁית סוּמְקֵי, וְשִׁית חִוָּורֵי, וְשׁוֹשַׁנָּה דְּאִתְכְּלִילַת בְּהוֹן הָא תְּלַת עֲשַׂר כְּחוּשְׁבַּן אֶחַ"ד, וְכֵן שׁוֹשַׁנָּה בָּהּ כ"ה גַּרְעִינִין כְּתַפּוּחַ דִּילָהּ, כְּחֶשְׁבַּן כ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא, וְכֵן בַּשּׁוֹשַׁנָּה תִּנְיָינָא כ"ה גַּרְעִינִין, וְסָלְקִין כֻּלְּהוּ לַחֲמִשִּׁים, שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים דָּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא, וְדָא (בראשית ב' שושנה י').

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. מַה זֶּה שׁוֹשַׁנִּים? אֶלָּא הַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה, הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהִיא קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית, וְשׁוֹשַׁנָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית, הַשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, זוֹ לְיָמִין וְזוֹ לִשְׂמֹאל, הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית, שֶׁהוּא בֹּקֶר, הַיָּמִין שֶׁל אַבְרָהָם, יֵשׁ לָהּ חֲמִשָּׁה עָלִים, וְהֵם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים מִבִּפְנִים אֶחַ"ד, שִׁשָּׁה אֲדֻמִּים וְשִׁשָּׁה לְבָנִים, וְהַשּׁוֹשַׁנָּה שֶׁנִּכְלֶלֶת בָּהֶם הֲרֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּחֶשְׁבּוֹן אֶחַ"ד, וְכֵן שׁוֹשַׁנָּה בָּהּ עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה גַּרְעִינִים בַּתַּפּוּחַ שֶׁלָּהּ, כְּחֶשְׁבּוֹן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, וְכֵן בַּשּׁוֹשַׁנָּה הַשְּׁנִיָּה עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה גַּרְעִינִים, וְכֻלָּם עוֹלִים לַחֲמִשִּׁים, שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים זֶה בְּרֵאשִׁית בָּרָא, וְזֶה (בראשית ב' שושנה י').

תקונא עשרין ושית

בְּרֵאשִׁית ב' שׁוֹשַׁנָּה, חֲמֵשׁ עַלִּין דִּילָהּ רֵאשִׁי"ת, בְּרֵאשִׁית לְחֶשְׁבַּן זְעִיר דַּחֲנוֹךְ תְּלַת עֲשַׂר, חוֹחִים דִּילָהּ תְּלַת עֲשַׂר תֵּיבִין מִן אלהי"ם וְעַד אלהי"ם, וְאִלֵּין אִינּוּן. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אלהי"ם (בראשית א א), חֲמֵשׁ חוֹחִים אֲחָרָנִין, מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם וַיֹּאמֶר.

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה, בְּרֵאשִׁית ב' שׁוֹשַׁנָּה, חֲמֵשׁ הֶעָלִים שֶׁלָּהּ רֵאשִׁי"ת, בְּרֵאשִׁי"ת לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חֲנוֹךְ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, הַחוֹחִים שֶׁלָּהּ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תֵּבוֹת מִן אֱלֹהִי"ם וְעַד אֱלֹהִי"ם, וְאֵלֶּה הֵם: אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם, חֲמִשָּׁה חוֹחִים אֲחֵרִים - מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם וַיֹּאמֶר.

דף עא:

מַאי אִיהִי בֵּין הַחוֹחִים, אֶלָּא מִדְּחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְנָפְלַת שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, כַּד יֵיתֵי פּוּרְקָנָא תְּהֶיֶה כְּשׁוֹשַׁנָּה דְּשַׁחֲרִית, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית מד ג) הַבֹּקֶר אוֹר (והאנשים שלחו), וְאִינוּן חָמֵשׁ אוֹר חָמֵשׁ עַלִּין דְּשׁוֹשַׁנָּה עִלָּאָה, חַד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, תְּנָיְינָא וַיְהִי אוֹר, תְּלַת וַיַּרְא אלהי"ם אֶת הָאוֹר, אַרְבַּע וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר, חָמֵשׁ וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם, תְּלַת עֲשַׂר עַלִּין מִלְּגָו, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, אֶחָד אֶחָד בְּתַרֵּין שׁוֹשַׁנִּים, דָּא יהו"ה, עֲלֵיהּ אִתְמַר (זכריה יד ט) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְאִיהוּ עַמּוּדָא (דף עא ע"ב) דְּאֶמְצָעִיתָא הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, וְחוּשְׁבָּנֵיהּ אֶחָ"ד, שׁוֹשַׁנָּה תַּתָּאָה בָּהּ דְּחִילוּ וְאִיהוּ יִרְאָה, שׁוֹשַׁנָּה עִלָּאָה רְחִימוּ דְּאַהֲבָה, וּבָהּ אִתְמַר (שיר ג ה) אִם תְּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ.

מה היא בֵּין הַחוֹחִים? אֶלָּא מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְנָפְלָה הַשּׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים. כְּשֶׁתָּבֹא הַגְּאֻלָּה, תִּהְיֶה כְּשׁוֹשַׁנָּה שֶׁל שַׁחֲרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הַבֹּקֶר אוֹר (והאנשים שלחו), וְהֵם חֲמִשָּׁה אוֹר, חֲמִשָּׁה עָלִים שֶׁל הַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה, אֶחָד - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, הַשֵּׁנִי - וַיְהִי אוֹר, שְׁלִשָּׁה - וַיַּרְא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאוֹר, אַרְבָּעָה - וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר, חֲמִשָּׁה - וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר יוֹם. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים מִבִּפְנִים, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, אֶחָד אֶחָד בְּשִׁתֵּי שׁוֹשַׁנִּים, זֶה יהו"ה, עָלָיו נֶאֱמַר בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, וְחֶשְׁבּוֹנוֹ אֶחָ"ד, הַשּׁוֹשַׁנָּה הַתַּחְתּוֹנָה, בָּהּ פַּחַד וְהוּא יִרְאָה, הַשּׁוֹשַׁנָּה הָעֶלְיוֹנָה אַהֲבַת הָאַהֲבָה, וּבָהּ נֶאֱמַר אִם תְּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ.

בַּמֶּה יֵתוּן לְאַתְעָרָא לָהּ בִּימִינָא, וְאִיהִי לָא רְעִית בְּהוּ, עַד דְּיֵיתֵי רַעְיָא מְהֵימְנָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת, דְּאִיהוּ רוּחַ דְּמַשִּׁיחַ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה, בְּרוּחָא דָּא אָרְחַת הַהִיא חוֹלָה וְאִתְסִיאַת, וּבְגִין דָּא הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַ‍ִם בִּצְבָאוֹ"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ (שיר ג ה), וְאִיהוּ אָרַח רֵיחַ בְּתַרִּין תַּפּוּחִין (נ"א ואיהו ריח דתרין תפוחין), דְּאִתְמַר (ביה) בָּהוּ (שם ז ט) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, וּמַאי נִינְהוּ תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט וְאִינוּן תְּרֵי רְמוֹנִים, אֱגוֹז דָּא צַדִּיק גִּנַּת אֱגוֹז דָּא שְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר שְׁלֹמֹה (שם ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי.

בַּמֶּה יָבאוּ לַהַעֲירוֹ? בִּימִין, וְהִיא לֹא רוֹצָה בָהֶם, עַד שֶׁיָּבֹא הָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת, שֶׁהוּא רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה, בְּרוּחַ זוֹ מְרִיחָה אוֹתָהּ חוֹלָה וְנִרְפֵּאת, וּמִשּׁוּם זֶה הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַ‍ִם בִּצְבָאוֹ"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, וְהוּא מֵרִיחַ רֵיחַ בִּשְׁנֵי תַפּוּחִים (והוא ריח של שני תפוחים), שֶׁנֶּאֱמַר (בו) בָּהֶם וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, וּמַה הֵם? שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וְהֵם שְׁנֵי רִמּוֹנִים, הָאֱגוֹז זֶה הַצַּדִּיק, גִּנַּת אֱגוֹז זוֹ הַשְּׁכִינָה, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי.

גְּנַ"ת ג' גִּימַטְרִיָּאוֹת (אדנ"י ביהו"ה), דְּאִינּוּן פַּרְפָּרָאוֹת לַחָכְמָה, נ' נוֹטָרִיקוֹן, ת' תְּמוּרָה, גִּימַטְרִיָּאוֹת דָּא אדנ"י יהו"ה, סָלִיק בְּחֶשְׁבַּן אָמֵ"ן, אהי"ה אדנ"י סָלִיק בְּחוּשְׁבַּן פ"ו אלהי"ם, דְּאִיהוּ כְּנוּ"י, מ"ה מֵ"ם הֵ"א, מֵ"ם הֵ"א בְּגִימַטְרִיָּא אלהי"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א בְּגִימַטְרִיָּא מ"ה, וְדָא אִיהוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָ"ה, וְאִיהוּ מֵעִיד עַל יְחוּדָא קַדִּישָׁא, וּבְגִין דָּא מָ"ה אֲעִידֵךְ (איכה ב יג).

גְּנַ"ת ג' גִּימַטְרִיָּאוֹת (אדנ"י ביהו"ה), שֶׁהֵן פַּרְפָּרָאוֹת לַחָכְמָה, נ' נוֹטָרִיקוֹן, ת' תְּמוּרָה, גִּימַטְרִיָּאוֹת זֶה אדנ"י יהו"ה, עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן אָמֵ"ן, אהי"ה אדנ"י עוֹלֶה בְּחֶשְׁבּוֹן שְׁמוֹנִים וְשִׁשָּׁה אֱלֹהִי"ם, שֶׁהוּא כְּנוּ"י, מ"ה - מֵ"ם הֵ"א, מֵ"ם הֵ"א בְּגִימַטְרִיָּא אֱלֹהִי"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א בְּגִימַטְרִיָּא מ"ה, וְזֶהוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָ"ה, וְהוּא מֵעִיד עַל הַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה מָ"ה אֲעִידֵךְ.

דָּבָר אַחֵר א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י בְּגִימַטְרִיָּא שְׁכִינָ"ה, כְּנָוונָא דָא, א' זְמָנָא חָדָא, ב' תְּרֵי זְמָנִין, ג' תְּלַת זְמָנִין, ד' אַרְבָּעָה זְמָנִין, ה' חֲמֵשׁ זְמָנִין, ו' שֵׁית זְמָנִין, ז' שְׁבָעָה זְמָנִין, ח' תְּמַנְיָא זְמָנִין, ט' תִּשְׁעָה זְמָנִין, י' עֶשֶׂר זְמָנִין, כֻּלְּהוּ סָלְקִין לְחוּשְׁבַּן שְׁכִינָ"ה. וְרָזָא דְּחוּשְׁבָּנָא, לְקַיְּימָא דְּלֵית שְׁכִינָה נָחָתָא פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְלָא סָלְקָא לְמַעְלָה מֵעֶשֶׂר.

דָּבָר אַחֵר, א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י בְּגִימַטְרִיָּא שְׁכִינָ"ה, כְּמוֹ זֶה: א' פַּעַם אַחַת, ב' פַּעֲמַיִם, ג' שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, ד' אַרְבַּע פְּעָמִים, ה' חֲמֵשׁ פְּעָמִים, ו' שֵׁשׁ פְּעָמִים, ז' שֶׁבַע פְּעָמִים, ח' שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים, ט' תֵּשַׁע פְּעָמִים, י' עֶשֶׂר פְּעָמִים, כֻּלָּם עוֹלִים לְחֶשְׁבּוֹן שְׁכִינָ"ה, וְסוֹד הַחֶשְׁבּוֹן, לְקַיֵּם שֶׁאֵין שְׁכִינָה יוֹרֶדֶת פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְלֹא עוֹלָה לְמַעְלָה מֵעֶשֶׂר.

וְעוֹד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא אַתְרֵיהּ דְּעָלְמָא, וּמַלְאָכִין לָא יְדָעִין וְשָׁאֲלִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ וְאַשְׁכַּחְנָן לֵיהּ בְּגִימַטְרִיָּא מָקוֹם נוֹטָרִיקוֹ"ן כְּנָוונָא דָא, י' עֶשֶׂר זְמָנִין מֵאָה, ה' חֲמֵשׁ זְמָנִין עֶשְׂרִין וְחַמֵּשׁ, ו' שֵׁית זְמָנִין תְּלָתִין וְשֵׁית ה' חֲמֵשׁ זְמָנִין עֶשְׂרִין וְחַמֵּשׁ, בְּגִימַטְרִיָּא מָקוֹם, וַעֲלֵיהּ אָמְרוּ מַלְאָכַיָּא בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ (יחזקאל ג יב), אִית אָחֳרָנִין בְּגִימַטְרִיָּאוֹת דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּן, בְּגִין דְּאִינּוּן פַּרְפָּרָאוֹת לַחָכְמָה דְּלֵית לָהּ סוֹף, תְּמוּרוֹת אִלֵּין אַלְפָּא בֵּיתוֹת כְּגוֹן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, דְּאִינּוּן תְּמוּרוֹת (דברים ו ד) יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וְאִית תְּמוּרוֹת אָחֳרָנִין מִכַּמָּה מִינִין.

וְעוֹד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהַמַּלְאָכִים לֹא יוֹדְעִים, וְשׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וּמְצָאנוּ אוֹתוֹ בְּגִימַטְרִיָּא מָקוֹם נוֹטָרִיקוֹ"ן כְּמוֹ זֶה: י' עֶשֶׂר פְּעָמִים - מֵאָה, ה' חֲמֵשׁ פְּעָמִים - עֶשְׂרִים וְחַמֵּשׁ, ו' שֵׁשׁ פְּעָמִים - שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ, ה' חֲמֵשׁ פְּעָמִים - עֶשְׂרִים וְחַמֵּשׁ בְּגִימַטְרִיָּא מָקוֹם, וְעָלָיו אָמְרוּ הַמַּלְאָכִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, יֵשׁ אֲחֵרִים בְּגִימַטְרִיָּאוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, מִשּׁוּם שֶׁהֵם פַּרְפָּרָאוֹת לַחָכְמָה שֶׁאֵין לָהּ סוֹף, הַתְּמוּרוֹת אֵלּוּ אַלְפָּא בֵּיתוֹת, כְּמוֹ כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, שֶׁהֵן תְּמוּרוֹת יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה, וְיֵשׁ תְּמוּרוֹת אֲחֵרוֹת מִכַּמָּה מִינִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא כְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, וַוי לִבְנֵי עָלְמָא דְאִינּוּן אָטִימִין לִבָּא, דְּחָשְׁבִין דְּיָדְעִין וְלָא יָדְעִין, וַדַּאי אֲנִי אִיהִי שְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כו כא) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי, אִיהִי לָא אִשְׁתַּנִּי וְלָא אִיהִי תְּמוּרָה מִינֵּיהּ בְּאָחֳרָא, וְאִיהוּ לָא אִשְׁתַּנִּי וְלָא אִסְתַּתַּר מִינָהּ, אֲבָל לְגַבֵּי חַיָּיבַיָּא אִשְׁתַּנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִסְתַּתַּר מִנַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לב כ) אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם, וְאַמַּאי בְּגִין כִּי דוֹר תַּהְפֻּכוֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֵמוּן בָּם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וַהֲרֵי כָתוּב אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי? אָמַר לוֹ: בְּנִי, אוֹי לִבְנֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב, שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁיּוֹדְעִים וְלֹא יוֹדְעִים, וַדַּאי אֲנִי, הִיא הַשְׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי, הִיא לֹא מִשְׁתַּנָּה וְאֵינָהּ תְּמוּרָה מִמֶּנּוּ בְּאַחֵר, וְהוּא לֹא מִשְׁתַּנֶּה וְלֹא מִסְתַּתֵּר מִמֶּנָּה, אֲבָל אֶל הָרְשָׁעִים מִשְׁתַּנֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמִסְתַּתֵּר מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם, וְלָמָּה? בִּגְלַל כִּי דוֹר תַּהְפֻּכוֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֵמוּן בָּם.

דף עב.

מִיָּד קָמוּ כֻּלְהוּ חַבְרַיָּא דְשָׁמְעוּ מִלִּין אִלֵּין, וְנָשְׁקוּ לֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ, וְאָמְרוּ אִלּוּ לָא אִתֵּינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּיֵּינוּ, דְּוַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ לָא אִשְׁתַּנִּי דָּא מִן דָּא, אֲבָל לְגַבֵּי אָחֳרָנִין אִשְׁתַּנִּי וְאִסְתַּתַּר, בְּכַמָּה לְבוּשִׁין, וּבְכַמָּה כְּסוּיִין, וּבְכַמָּה קְלִיפִין, וּבְגִין דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה עָלָיו הַשָּׁלוֹם (שיר ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, דְּאִיהוּ הֲוָה יָדַע בְּקְלִיפִין כֻּלְהוּ, וּבְגִין דָּא לָא שְׁבִיק אֲפִילּוּ מִינֵי דְכִשּׁוּף דְּלָא יָדַע, בְּגִין דְּיָדַע (נ"א למנדע) בְּקְלִיפִין. וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אִיהוּ תַּבַּר כָּל קְלִיפִין, וְנָפִיק מִתַּמָּן מוֹחָא דְאִיהוּ יהו"ה לְאַרְבַּע סִטְרֵי דֶאֱגוֹזָא, (דאינון תהו ובהו וחשך ותהום), וּמְפָרְנֵס מְנַיֵּיהּ לְהַהִיא חוֹלָה דְּאִיהִי אדנ"י, דְּבְאִלֵּין קְלִיפִין דִּי בֶּאֱגוֹז דְּאִינּוּן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם אָמַר (דברים לב כ) אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם, וְאִית שְׁנוּיִין אוֹחֲרָנִין לְטַב לְכָל חַד כְּפוּם עוֹבָדֵיהּ. (דף עב ע"א) זְמִנִין אִתְגַּלְיָא לוֹן בְּדָמוּת אַרְיֵה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (עמוס ג ח) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא, זְמִנִין בְּדִיּוֹקְנָא דְשׁוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג יז) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, וְזִמְנִין בְּדִיּוֹקְנָא דְּנָשֶׁר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם לב יא) כְּנָשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, וְזִמְנִין בְּדִיּוֹקְנָא דְאָדָם סָבָא, כְּמָה דְּאִתְדַּמְיָא לְאִלֵּין דְּאָמְרֵי זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ (שמות טו ב), דְּאִיהוּ הֲוָה אִתְדַּמְיָין לוֹן בְּדָמוּת סָבָא, וְאִתְמַר בֵּהּ (נ"א ביה) (דברים לב יג) וַיֵּנֶק דְּבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר, אֲבָל לְאִלֵּין דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ וּמִשְׁכִינְתֵּיהּ לָא אִשְׁתַּנִּי לְעוֹלָם.

מִיָּד קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים שֶׁשָּׁמְעוּ אֶת הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, וְנָשְׁקוּ אוֹתוֹ עַל רֹאשׁוֹ, וְאָמְרוּ, אִלּוּ לֹא בָאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה - דַּיֵּינוּ, שֶׁוַּדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לֹא מִשְׁתַּנִּים זֶה מִזֶּה, אֲבָל לָאֲחֵרִים מִשְׁתַּנֶּה וּמִסְתַּתֵּר בְּכַמָּה לְבוּשִׁים, וּבְכַמָּה כְּסוּיִים, וּבְכַמָּה קְלִפּוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא הִשְׁאִיר אֲפִלּוּ מִינֵי כִּשּׁוּף שֶׁלֹּא יָדַע,

מִשּׁוּם שֶׁיֵּדַע (לדעת) אֶת הַקְּלִפּוֹת, וְהָרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן יִשְׁבֹּר אֶת כָּל הַקְּלִפּוֹת, וּמוֹצִיא מִשָּׁם הַמּוֹחַ, שֶׁהוּא יהו"ה, לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָאֲגוּז, (שהם תהו ובהו וחשך ותהום), וּמְפָרְנֵס מִמֶּנּוּ אֶת אוֹתָהּ חוֹלָה שֶׁהִיא אדנ"י, שֶׁבַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁבָּאֱגוּז, שֶׁהֵם תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, אָמַר אַסְתִּירָה פָּנַי מֵהֶם, וְיֵשׁ שְׁנוּיִים אֲחֵרִים לְטוֹב לְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו. לִפְעָמִים מִתְגַּלֶּה לָהֶם בִּדְמוּת אַרְיֵה, וְהוּ שֶׁכָּתוּב אַרְיֵה שָׁאַג מִי לֹא יִירָא, לִפְעָמִים בִּדְמוּת שׁוֹר, וְהוּ שֶׁכָּתוּב בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, וְלִפְעָמִים בִּדְמוּת נָשֶׁר, וְהוּ שֶׁכָּתוּב כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, וּפְעָמִים בִּדְמוּת אָדָם זָקֵן, כְּמוֹ שֶׁנִּדְמָה לְאֵלּוּ, שֶׁאָמְרוּ זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, שֶׁהוּא הָיָה מִתְדַּמֶּה לָהֶם בִּדְמוּת זָקֵן, וְנֶאֱמַר בָּהֶם (בו) וַיְנַקֵּהוּ דְּבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר, אֲבָל לְאֵלּוּ שֶׁתִּלְוִיִּים מִמֶּנּוּ וּמִשְּׁכִינָתוֹ, לֹא מִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָם.

וְאִינּוּן תְּמוּרוֹת אִינּוּן רָזָא דְּיִבּוּם, דְּאִתְמַר בָּהּ בַּיְבָמָה (רות ד ז) עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה, לְקַיֵּים כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, בְּהַהוּא נַעַל דְּנָתַן לְרֵעֵהוּ אִית תְּמוּרָה, וְשִׁנּוּי רָצוֹן, וְתַמָּן צָרִיךְ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה לְקַיֵּים כָּל דָּבָר, נַעַל אִיהוּ גּוּפָא.

וְאוֹתָן הַתְּמוּרוֹת הֵן סוֹד הַיִּבּוּם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בַּיְבָמָה עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה, לְקַיֵּם כָּל דָּבָר, שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, בְּאוֹתָהּ נַעַל שֶׁנָּתַן לְרֵעֵהוּ יֵשׁ תְּמוּרָה וְשִׁנּוּי רָצוֹן, וְשָׁם צָרִיךְ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה לְקַיֵּם כָּל דָּבָר, הַנַּעַל הוּא הַגּוּף.

וְאַמַּאי בַּחֲלִיצַת נַעַל דְּנָתַן לְרֵעֵהוּ אִית תְּמוּרָה וְשִׁנּוּי, אָמַר סָבָא חֲדָא, רַבִּי רַבִּי, לָא תֵּימָא הָכִי, אֶלָּא אַמַּאי חֲלִיצָה בַּנַּעַל, אֶלָּא אִיהוּ קְלִיפָּה לְאִתְטַמְּרָא בָּהּ לְאִשְׁתְּזָבָא מִנַּיְהּ, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדָע לְגַבֵּי מְקַטְרְגִין דִּילֵיהּ, וּבַחֲלִיצָה דְּנַעַל חָלַץ לֵיהּ י"ה, וּבְגִין דְּאִ שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, נַעַל ו', גַּן נָעֳל, דְּאִיהוּ בֶּן י"ה, לְאַעְלָא בֵּין ו"ה, וְדָא אִיהוּ חָלַץ י"ה.

וְלָמָּה בַּחֲלִיצַת נַעַל שֶׁנָּתַן לְרֵעֵהוּ יֵשׁ תְּמוּרָה וְשִׁנּוּי? אָמַר זָקֵן אֶחָד: רַבִּי רַבִּי, אַל תֹּאמַר כָּךְ, אֶלָּא לָמָּה חֲלִיצָה בְּנַעַל? אֶלָּא הִיא הַקְּלִפָּה לְהִסְתַּתֵּר בָּהּ לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וְלֹא נוֹדָע אֶל הַמְקַטְרְגִים שֶׁלּוֹ, וּבַחֲלִיצָה שֶׁל נַעַל חוֹלֵץ לוֹ י"ה, וּמִשּׁוּם זֶה שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, נַעַל ו', גַּן נָעֳל, שֶׁהוּא בֶּן י"ה, לְהִכָּנֵס בֵּין ו"ה, וְזֶהוּ חָלַץ י"ה.

וּמֹשֶׁה אִתְמַר בֵּיהּ (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, דָּא בְּהִפּוּכָא דְּאִתֶּחֱזִינִין, דְּלָא צָרִיךְ לְאִתְחַזְיָא קֶדֶם שְׁכִינְתָּא בְּקְלִיפָּה, וְרָזָא דְּמִלָּה כִּי אֵין לָבֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק (אסתר ד ב), וּלְגַבֵּי אֲבָהָן לָא אִתְחַזְיָא אֶלָּא בַּנְּעָלִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, אֲבָל לְגַבֵּי מֹשֶׁה בְּלָא כִּסּוּיָא כְּלָל, וְרָזָא דְּמִלָּה וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵ"ל שַׁד"י, וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם (שמות ו ג), וּמֹשֶׁה אִתְמַר בֵּיהּ (שם ג יג) וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְּׁמ"וֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם.

וּבְמֹשֶׁה נֶאֱמַר שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, זֶה בְּהֵפֶךְ שֶׁל אֲחֵרִים, שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה עִם קְלִפָּה, וְסוֹד הַדָּבָר - כִּי אֵין לָבֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק, וְלִאֲבוֹת לֹא נִרְאָה אֶלָּא בַּנְּעָלִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַה

יָפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, אֲבָל לְמֹשֶׁה בְּלִי כִּסּוּי כְּלָל, וְסוֹד הַדָּבָר - וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵ"ל שַׁדַּ"י וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, וּבְמֹשֶׁה נֶאֱמַר וְאָמְרוּ לִ"י מַה שְּׁמ"וֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם. וְעוֹד אַמַּאי צָרִיךְ חֲלִיצָה בַּנַּעַל בְּאִשָּׁה, בְּגִין דְּמָאן דְּיָמוּת בְּלָא בַּר אִיהוּ קָשִׁיר בְּרַגְלֵיהּ דְּיָבָם, וְרָזָא דְמִלָּה הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב (בראשית ג יד), וּבְגִין דְּלָא יָמִית לֵיהּ חִוְיָא דְּאִיהוּ כָּרוּךְ עַל עָקֵבוֹ, צָרִיךְ לַחֲלוֹץ לְגַבֵּי נַעַל דְּאִתְתָּא, וְאִתְפַּטַּר הַהוּא חִוְיָא מִנֵּיהּ. וְעוֹד, לְמָה צָרִיךְ חֲלִיצָה בַּנַּעַל בְּאִשָּׁה? מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁיָּמוּת בְּלִי בֵן, הוּא קָשׁוּר בְּרַגְלוֹ לַיָּבָם, וְסוֹד הַדָּבָר - הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יָמִית אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא כָּרוּךְ עַל עָקֵבוֹ, צָרִיךְ לַחֲלֹץ לְגַבֵּי נַעַל שֶׁל אִשָּׁה, וְנִפְטָר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ הַנָּחָשׁ.

וְכֹלָּא עַל הַהִיא טְפָּה דְּאִיהִי י' דְּפָרַח מִן יַעֲקֹב לְאַתְרֵיהּ, וְיַעֲקֹב בְּגִין דָּא קָנָה מִנֵּיהּ בְּכֹרוּתָא, לְאַחְזָרָא י' לְאַתְרֵיהּ, דְּאִיהִי טְפָּה בּוּכְרָא, דְּבָהּ חָאב אָדָם, וּפָרַח מִנֵּיהּ וְאִשְׁתְּאַר יָחִיד בְּלָא עִזָּר, וּבְגִין דָּא אָמַר (תהלים מט ו) לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוֹבֵּנִי, וּבְגִין דָּא אֵיתֵי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּלַת זִמְנִין לְאָדָם קַדְמָאָה בְּגִלְגּוּלָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְדָא אִיהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. וְהַכֹּל עַל אוֹתָהּ טִפָּה, שֶׁהִיא י', שֶׁפָּרְחָה מִיַּעֲקֹב לִמְקוֹמוֹ, וְיַעֲקֹב בִּגְלַל זֶה קָנָה מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּכוֹרָה, לְהַחֲזִיר י' לִמְקוֹמָהּ, שֶׁהִיא טִפָּה בְּכוֹרָה, שֶׁבָּהּ חָטָא אָדָם וּפָרְחָה מִמֶּנּוּ, וְנִשְׁאַר יָחִיד בְּלִי עֵזֶר, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוֹבֵּנִי, וּמִשּׁוּם זֶה הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּגִלְגּוּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, וְזֶהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה.

וְעַל הַהִיא טִפָּה אִתְּמַר בָּהּ (שיר ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְאִתְדַּבְּקַת בְּיַעֲקֹב, וְאַפִּיקַת מִנֵּיהּ י"ב שִׁבְטַיָּן, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קכב ד) שִׁבְטֵי י"הּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אָדָם יִשְׂרָאֵל, וּבְהַהוּא זִמְנָא רָווח יַעֲקֹב מַה דְּאָבִיד דְּאִיהוּ י' מִיַּעֲקֹב, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית לב כט) לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל.

וְעַל אוֹתָהּ טִפָּה נֶאֱמַר בָּהּ מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְנִדְבָּקָה בְיַעֲקֹב, וְהוֹצִיאָה מִמֶּנּוּ שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שִׁבְטֵי יָ"הּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָדָם יִשְׂרָאֵל, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִרְוִיחַ יַעֲקֹב מַה שֶּׁאָבַד, שֶׁהוּא י' מִיַּעֲקֹב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל.

בְּאַבְרָהָם שֵׁזִיב מִסַּם הַמָּוֶת, חוֹבָא דְאָדָם, גֵּיהִנֹּם, נָחָשׁ, אֵשֶׁת זְנוּנִים דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כ יד) לֹא תִנְאָף. בְּיִצְחָק שֵׁזִיב מֵאֵל אַחֵר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם יג) לֹא תִרְצַח. בְּיַעֲקֹב אַשְׁכַּח אֲתַר לְיִנְקָא (נ"א לנקאה) בְּנוֹי, וְדָא שִׁנּוּי מָקוֹם, וְלֵית חַד מִנַּיְהוּ דְּלָא אִתְכְּלִיל בִּתְלָתָא, לְקַיְּימָא הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לג כט).

בְּאַבְרָהָם הִצִּיל מִסֹּם מָוֶת, חֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם, גֵּיהִנֹּם, נָחָשׁ, אֵשֶׁת זְנוּנִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֹא תִנְאָף. בְּיִצְחָק הִצִּיל מֵאַל אַחֵר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא תִרְצַח. בְּיַעֲקֹב מָצָא מָקוֹם לְהֵינִיק (לנקות) בָּנָיו, וְזֶה שִׁנּוּי מָקוֹם, וְאֵין אֶחָד מֵהֶם שֶׁלֹּא נִכְלַל בַּשְּׁלֹשָׁה, לְקַיֵּם הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר.

דף עב:

קֹם סָבָא וְאָמַר רַבִּי רַבִּי בְּמַאי אוּקִימְתָּא סוֹד יִבּוּם וַחֲלִיצָה, דְּהָא בְּרִירָא דְּמִלָּה שְׁמַעְנָא, אָמַר לֵיהּ מַה דִּשְׁמַעְתְּ אֵימָא, אָמַר וַדַּאי בָּרָזָא דִּיבּוּם אַשְׁכַּח אַתָּרָא הַהִיא נִשְׁמָתָא עַרְטִילָאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וְדָא נֶפֶשׁ דְּאַתְיָא בְּגִלְגּוּל זִמְנָא קַדְמָאָה, וּדְרוֹר קֵן לָהּ (שם), דָּא רוּחָא דְּאַתְיָא בְּגִלְגּוּלָא זִמְנָא תִנְיָינָא, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ (שם), דָּא נִשְׁמָתָא דְּאַתְיָא בְּגִלְגּוּלָא זִמְנָא תְּלִיתָאָה, וּמִינָהּ נָפְקִין אֶפְרוֹחִין דְּאִינּוּן בְּנִין, וּבָרָזָא דִּיבּוּם כֻּלְּהוּ תְּלַת נָחֲתִין בְּבַת אַחַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לד יד) אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ (דף עב ע"ב) אֵלָיו יֶאֱסוֹף, לִבּוֹ דְּתַמָּן נָפֶשׁ, רוּחַ בְּכַנְפֵי רֵיאָה, נִשְׁמָתָא בְּמוֹחָא, וְכֻלְּהוּ חַד בְּקִשׁוּרָא חָדָא, אֲבָל חֲלִיצָה אִיהִי שֵׁזְבַת הַהִיא נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְּאִינּוּן קְטִירִין בִּתְלַת קִשׁוּרִין דְּחִוְיָא, וְרָזָא דְּמִלָּה נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבַּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ (תהלים קכד ז), קֹם רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּדֵי לְנַשְּׁקָא לֵיהּ, פָּרַח מִיָּד וְלָא אִתְחֲזִי. (תקון כ"ז נדפס בהקדמה כי שם ביתו)

קֹם זָקֵן וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, בַּמֶּה הֲקִימוֹתָ הַסּוֹד שֶׁל יִבּוּם וְחֲלִיצָה, שֶׁהֲרֵי בְּרוּר הַדָּבָר שֶׁמַּעְתִּי? אָמַר לוֹ: מַה שֶּׁשָּׁמַעְתָּ אֱמֹר. אָמַר: וַדַּאי בְּסוֹד הַיִּבּוּם מָצְאָה מָקוֹם אוֹתָהּ נְשָׁמָה עַרְטִילָאִית, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וְזוֹ הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּאָה בְּגִלְגּוּל פַּעַם רִאשׁוֹנָה, וּדְרוֹר קֵן לָהּ - זוֹ רוּחַ שֶׁבָּאָה בְּגִלְגּוּל פַּעַם שְׁנִיָּה, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ - זוֹ נְשָׁמָה שֶׁבָּאָה בְּגִלְגּוּל פַּעַם שְׁלִישִׁית, וּמִמֶּנָּה יוֹצְאִים אֶפְרוֹחִים שֶׁהֵם בָּנִים, וּבְסוֹד הַיִּבּוּם כָּל הַשָּׁלֹשׁ יוֹרְדִים בְּבַת אַחַת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ, רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף. לִבּוֹ שֶׁשָּׁם הַנֶּפֶשׁ, הָרוּחַ בְּכַנְפֵי רֵאָה, הַנְּשָׁמָה בַּמֹּחַ, וְכֻלָּם אֶחָד בְּקֶשֶׁר אֶחָד, אֲבָל הַחֲלִיצָה מַצִּילָה אוֹתָהּ נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, שֶׁהֵם קְשׁוּרִים בִּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל הַנָּחָשׁ, וְסוֹד הַדָּבָר - נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבַּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ. קֹם רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּדֵי לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, פָּרַח מִיָּד וְלֹא נִרְאָה.

תקונא עשרין ותמניא

בְּרֵאשִׁית בֵּיהּ תְּלַת פְּקוּדִין, חַד יִרְאַת יהו"ה כְּגַוְונָא דָּא בְּרֵאשִׁי"ת יְרֵ"א בשֵׁ"ת וְהָא אוּקְמוּהוּ, תִּנְיָינָא בְּרִית כְּגַוְונָא דָּא בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֵ"שׁ, תְּלִיתָאָה שַׁבָּת כְּגַוְונָא דָּא שַׁבָּ"ת יָרֵ"א.

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה, בְּרֵאשִׁית, בּוֹ שָׁלֹשׁ מִצְווֹת, הָאַחַת - יִרְאַת יהו"ה כְּמוֹ זֶה: בְּרֵאשִׁי"ת יְרֵ"א בשֵׁ"ת, וְהֵרֵי פֵּרוּשׁוּהוּ. הַשְּׁנִיָּה - בְּרִית כְּמוֹ זֶה: בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֵ"שׁ. שְׁלִישִׁית - שַׁבָּת כְּמוֹ זֶה: שַׁבָּ"ת יָרֵ"א.

פְּקוּדָא קַדְמָאָה יִרְאַת יהו"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה לג ו) יִרְאַת יהו"ה הִיא אוֹצָרוֹ, וְעוֹד אִתְּמַר בָּהּ (משלי א ז) יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת, רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה (תהלים קיא י), וּבְוַדַּאי מֵאן דְּלֵית בֵּיהּ דְּחִילוּ דְּאִיהוּ אוֹצָר, לֵית תַּמָּן חָכְמָה, אוֹצָרָא דַּהֲאי חָכְמָה אִיהִי ב', וּבְתִקוּנָא אָחֳרָא בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, נְקוּדָה בְּהֵכָלֵיהּ, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, גַּן אִיהוּ אוֹרַיְיתָא דִּבְכָתָב, דְּאִיהוּ גַּ"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, גַּל אִיהוּ אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, וְתַרְוַיְהוּ ב' מִבְּרֵאשִׁית, מַעְיָן חָתוּם דָּא רֵאשִׁית נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ.

מִצְוָה רִאשׁוֹנָה יִרְאַת יהו"ה, עֲלֵיהּ נֶאֱמַר יִרְאַת יהו"ה הִיא אוֹצָרוֹ, וְעוֹד נֶאֱמַר בָּהּ יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דַּעַת, רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, וּבְוַדַּאי מִי שֶׁאֵין בּוֹ יִרְאָה, שֶׁהִיא אוֹצָר, אֵין שָׁם חָכְמָה. הָאוֹצָר שֶׁל הַחָכְמָה הַזֹּ הִיא ב'. וּבְתִקּוּן אַחֵר, בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ, עָלָיו נֶאֱמַר גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, הַגַּן הוּא תוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁהוּא גַּ"ן סְדָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, גַּל הוּא תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּשְׁנֵיהֶם ב' מִבְּרֵאשִׁית, מַעְיָן חָתוּם זוֹ רֵאשִׁית נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ.

וּבְמַאי אִיהוּ חָתוּם, בְּאוֹת ו', וְאִתְעֲבִידַת ב' עִם חֲתִימוּ דְּו' ם, מַה דַּהֲוָה ב' אִתְעֲבִידַת ם, יַיִן סָתוּם וְחָתוּם, יַיְנָא דְּאוֹרַיְיתָא סָתִים וְחָתִים דְּלָא יַעוּל נוּכְרָאָה תַּמָּן, וְדָא יַיִן הַמְשׁוּמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, וְלַאו לְמַגְנָא תַּקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, חֲתִימַת יַיִן דְּלָא יִתְנַסֵּךְ וְיִתְעָרֵב בְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְעַל הַאי יַיִן אִתְּמַר (תהלים קמז יב) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם, כ"ן וַדַּאי יַי"ן שַׁבְעִין אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם כה יד) סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו.

וּבַמֶּה הוּא חָתוּם? בְּאוֹת ו', וְנַעֲשֵׂית ב' עִם הַחֲתִימָה שֶׁל ו' ם, מַה שֶּׁהָיָה ב' נֶעֱשְׂתָה ם, יַיִן סָתוּם וְחָתוּם, יֵינוֹ שֶׁל תּוֹרָה סָתוּם וְחָתוּם שֶׁלֹּא יִכָּנֵס נָכְרִי לְשָׁם, וְזֶה יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, וְלֹא לְחִנָּם תִּקְּנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, חֲתִימַת יַיִן שֶׁלֹּא הִתְנַסֵּךְ וְיִתְעָרֵב בַּצַּד הָאַחֵר, וְעַל הַיַּיִן הַזֶּה נֶאֱמַר לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם, כ"ן וַדַּאי יַי"ן, שִׁבְעִים הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו.

קַנְקַן דְּהַאי יַי"ן דָּא לִבָּא דְּבַר נַשׁ, אִם הוּא קַנְקְנָא חַדְתָּא וְאִתְנַסַּךְ בְּיַיִן נֶסֶךְ דְּאִיהוּ יִצְרָא בִּישָׁא, צְרִיךְ תִּלְתָא זִמְנִין הֲדָחָה, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לג כט), וְלַאו לְמַגְנָא תַּקִּינוּ בְּכוֹס דִּבְרָכָה אוּף הָכִי הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, הֲדָחָה מִבִּפְנִים שְׁטִיפָה מִבַּחוּץ, לְמֶהֱוֵי תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, וְרָזָא דְמִלָּה וְטָהֲרוֹ וְקַדְּשׁוֹ (ויקרא טז יט), וְכַד אִיהוּ קַנְקַן דְּאִיהוּ לִבָּא דַּכְיָא מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, שַׁרְיָא תַּמָּן חָכְמָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קָנְנִי אִיהוּ קַנְקַן וַדַּאי, וְאִם הַאי קַנְקַן אִיהוּ דַּכְיָא, אִתְּמַר בֵּיהּ וְנַקֵּה, וְאִם לַאו לֹא יְנַקֶּה כָּל הַנּוֹגֵעַ בָּהּ (שם ו כט).

הַקַּנְקַן שֶׁל הַיַּיִן הַזֶּה זֶה לִבּוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁאִם הוּא קַנְקַן חָדָשׁ וְהִתְנַסֵּךְ בְּיַיִן נֶסֶךְ, שֶׁהוּא יֵצֶר הָרָע, צְרִיךְ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים הֲדָחָה, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, וְלֹא לְחִנָּם תִּקְּנוּ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אַף כְּךָ הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, הֲדָחָה מִבִּפְנִים וּשְׁטִיפָה מִבַּחוּץ, לִהְיוֹת תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר - וְטָהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ,

וְכַאֲשֶׁר הַקַּנְקַן, שֶׁהוּא לֵב זַךְ מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ, שׁוֹרָה שָׁם חָכְמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, קַנְנִי הוּא קַנְקַן וַדַּאי, וְאִם הַקַּנְקַן הַזֶּה הוּא זַךְ, נֶאֱמַר בּוֹ וְנִקֶּה, וְאִם לָאו, לֹא יִנָּקֶה כָּל הַנֹּגֵעַ בָּהּ.

וְקַנְקַן דְּבַר נַשׁ דָּא אִתְתָא, וְאִיהוּ כּוֹס, לְהָכִי צְרִיכָה שְׁטִיפָה וַהֲדָחָה, אִם הִיא כּוֹס דִּבְרָכָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, וְאִם לָאו אִתְקְרִיאַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה, וְיַיִן דִּילָהּ עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי לא ו) תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ וכו', שְׁדַיִם דִּילָהּ אינון אַשְׁכּוֹלוֹת מְרוֹרוֹת, אֲבָל יַיִן דְּכוֹס דִּבְרָכָה עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד טו) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ דְּתַמָּן פִּקּוּדֵי יהו"ה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב (שם יט טו), דְּאינון אֶשְׁכּוֹלוֹת דִּילָהּ.

וְקַנְקַן שֶׁל אָדָם זוֹ הָאִשָּׁה, וְהוּא כּוֹס, כָּךְ צְרִיכָה שְׁטִיפָה וַהֲדָחָה, אִם הִיא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר, לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, וְאִם לָאו, נִקְרֵאת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה, וְעַל הַיַּיִן שֶׁלָּהּ נֶאֱמַר תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ וכו'. הַשָּׁדַיִם שֶׁלָּהּ הֵן אַשְׁכּוֹלוֹת מְרוֹרוֹת, אֲבָל הַיַּיִן שֶׁל כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה עָלָיו נֶאֱמַר וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ, שֶׁשָּׁם פִּקּוּדֵי יהו"ה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב, שֶׁהֵם הָאֶשְׁכּוֹלוֹת שֶׁלָּהּ.

תקונא עשרין ותשע

דף עג.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, ב' נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, מָאן מַעְיָן חָתוּם דָּא נְקוּדָה, מָאן נִיהוּ נָעוּל (דף עג ע"א) דִּילָהּ, דָּא ו' דְּסָתִים לְהֵיכָלָא וּבָהּ אִתְעֲבִיד ם סְתִימָא, אִיהִי ם רַבְּתָא מִלַּם רְבֵּה הַמַּשְׁרָה (ישעיה ט ו), וְהַאי נְקוּדָה עֲלָהּ אִתְּמַר (איוב כח כא) וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה, וְהַאי נְקוּדָה מִסְטָרָא דִּימִינָא אִתְקְרִיאַת אַהֲבָה, וּמִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא אִתְקְרִיאַת יִרְאָה, וּמִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה, וְאִיהִי מְצָוָה, דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ ו' כְּלִיל י"ה דְּאינון לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִיהוּ ו' בְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מְצָוָה כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון, אִיהִי אִתְקְרִיאַת י' מִסְטָרָא דְּחָכְמָה, ה' מִסְטָרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, וְאִתְקְרִיאַת תּוֹרָה מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, דַּרְכּוֹ דֶּרֶךְ ו', קָנָנִי דְּאִיהוּ קֵן דִּילָהּ, וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵכֻּלְהוּ אַרְבַּע אִתְקְרִיאַת מְצָוָה, מ"ץ בְּאוֹתִיּוֹת אַ"ת בַּ"שׁ אִיהוּ י"ה, י"ם ה"ץ, וּבָהּ כְּלִילָן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מִסְטָרָא דִּדִין דְּאִיהוּ אלהי"ם דְּתַמָּן י"ה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות ג טו) זֶה שְׁמִ"י וְהָא אוּקְמוּהוּ, פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה מִסְטָרָא דִּימִינָא דְּאִיהוּ רַחֲמֵי דִּכְלִילָן בַּאֲבָרָהָם, וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר (חבקוק ג ב) בְּרוֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר

תִּקּוּן עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, ב' נְקֻדָּה בְּהֵיכָלוֹ, עָלֶיהָ נֶאֱמַר גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. מִי הַמַּעְיָן הֶחָתוּם? זוֹ נְקֻדָּה. מִי הוּא הַנָּעוּל שֶׁלָּהּ? זֶה ו' שֶׁסָּתוּם לַהֵיכָל, וּבוֹ נַעֲשֵׂית ם סְתוּמָה, הִיא ם גְּדוֹלָה מִלַּם רְבֵּה הַמַּשְׁרָה, וְעַל הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ נֶאֱמַר וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם

נְסְתָּרָה, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ מִצַּד הַיְמִין נִקְרֵאת אַהֲבָה, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל נִקְרֵאת יִרְאָה, וּמִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נִקְרֵאת תּוֹרָה, וְהִיא מִצְוָה, שֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, מְשׁוּם שֶׁהַו' כּוֹלֵל אֶת י"ה, שֶׁהֵם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וְהַו' בָּאֶמְצַע כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, וְהַשְּׁכִינָה הַמְּתֻחְתּוֹנָה מִצְוָה הַכְּלוּלָה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, הִיא נִקְרֵאת י' מִצַּד הַחָכְמָה, ה' מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְנִקְרֵאת תּוֹרָה מֵהַצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. וְזהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, דַּרְכּוֹ דֶּרֶךְ ו', קָנָנִי שֶׁהוּא הַקֶּן שֶׁלָּהּ, וּמְשׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכָּל הָאַרְבַּע, נִקְרֵאת מִצְוָה. מ"ץ בְּאוֹתִיּוֹת א"ת ב"ש הוּא י"ה, י"ם ה"ץ, וּבָהּ כְּלוּלִים מִצְווֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. הַמִּצְווֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה מִצַּד הַדִּין שֶׁהוּא אֱלֹהִי"ם, שֶׁשָּׁם י"ה, וְעֶלְיוֹנָה נֶאֱמַר זֶה שְׁמִ"י, וַהֲרֵי פְּרָשׁוּהוּ. מִצְווֹת עֲשֵׂה מִצַּד הַיְמִין שֶׁהוּא רַחֲמִים, שֶׁכְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בָּרְגֶז רַחֵם תִּזְכֹּר.

קָם סָבָא חַד מְבָּתַר טוּלָא (כותלא), וְאָמַר רַבִּי רַבִּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, קוּם אַדְלֵיק שְׁרָגָא דְּאִיהִי מִצְוָה, שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (ויקרא ו ו) אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות כז כ) לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד, נֵר יהו"ה אִתְקְרִיאַת וַדַּאי, אוֹר דְּנָהִיר בֵּיהּ נִשְׁמַת אָדָם, קוּם אַדְלֵיק בָּהּ.

קָם זָקֵן אֶחָד מֵאַחַר הַצֹּל (הכתל) וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, קוּם הַדְלֵק נֵר שֶׁהִיא מִצְוָה, הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד, נֵר יהו"ה נִקְרֵאת וַדַּאי, הָאוֹר שֶׁמְּאִירָה בּוֹ נִשְׁמַת אָדָם, קוּם הַדְלֵק בָּהּ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי וְיָתִיב רְגָעָא חָדָא וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ אִיהוּ מָארֵי מַלְכִין וְגָלֵי רָזִין, יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ לְסַדְּרָא מִלִּין בְּפִימַאי, לְקַיְימָא בִּי הַאי קְרָא (שם ד יב) וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ, דְּלָא אֵעוּל בְּכִסּוּפָא קֳדָמָךְ, פְּתַח וְאֱמַר.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלָיו, וְיָשַׁב רֶגַע אֶחָד וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, שֶׁאַתָּה הוּא בַּעַל הַמַּלָּכִים וּמַגָּלֶה רָזִים, יְהִי רְצוֹנְךָ לְסַדֵּר דְּבָרִים בְּפִי, לְקַיֵּם בִּי אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה, וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ, שֶׁלֹּא אֶכָּנֵס בְּבוּשָׁה לְפָנֶיךָ, פְּתַח וְאֱמַר.

תקונא תלתין

בְּרֵאשִׁית מָאן רֵאשִׁית דָּא חָכְמָה, דָּא נְקוּדָה דִּלְגַאו, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה, וְדָא יִרְאָה דְּאִיהִי פִּקּוּדָא קַדְמָאָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי א ז) יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דֵּעַת, וְאִיהִי רְמִיזָא בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, וְאִית יִרְאָה רָעָה רְצוּעָה לְאַלְקָאָה לְחַיָּיבַיָּא, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי אוֹת שַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין וְאוֹת דִּתְפִלִּין וְאוֹת דִּבְרִית מִילָה, הַהִיא רְצוּעָה אִיהִי יִרְאָה רָעָה אִיהִי עָרְלָה, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַעֲבַר לָהּ מִנַּיְיהוּ, דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְרְצוּעָה לְאַלְקָאָה לֵיהּ, וְהַאי נְקוּדָה עָלָהּ אִתְּמַר (שמות לא יד) מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת, מַאי מְחַלְלֶיהָ אֶלָּא מָאן דְּאַעְיֵיל רְשׁוּ נוּכְרָאָה בְּחֻלָּל דִּילָהּ דְּאִיהִי רְשׁוּת הַיָּחִיד, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (במדבר יט כ) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא.

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים, בְּרֵאשִׁית, מִי הָרֵאשִׁית? זוֹ חָכְמָה, זוֹ נְקֻדָּה שֶׁל בְּפְנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה, וְזוֹ יִרְאָה שֶׁהִיא מְצוּיָה רֵאשׁוֹנָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דֵּעַת, וְהִיא רְמוּזָה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, וַיַּשׂ יִרְאָה רָעָה, רְצוּעָה לְהַלְקוֹת אֶת הָרְשָׁעִים, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא אוֹת שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים, וְאוֹת שֶׁל תְּפִלִּין וְאוֹת שֶׁל בְּרִית מִילָה. אוֹתָהּ הָרְצוּעָה הִיא יִרְאָה רָעָה, הִיא עֶרְלָה. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּעֲבִיר אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, שֶׁאֵין רְשׁוּת לָרְצוּעָה לְהַלְקוֹת אוֹתוֹ, וְעַל הַנְּקֻדָּה הַזּוֹ נֶאֱמַר מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת. מַה זֶּה מְחַלְלֶיהָ? אֶלָּא מִי שֶׁמַּכְנִיס רְשׁוּת זָרָה בֶּחָלָל שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִתּוֹךְ הַקָּהָל, כִּי אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא.

וְכֹלָּא אִתְרְמִיז בְּהַאי תֵּיבָה יִרְאָ"ה בְּרִי"ת שַׁבָּ"ת, כְּגַוְונָא דָּא יִרְאַ"ת בְּרֵאשִׁי"ת, בְּרִי"ת בְּרֵאשִׁי"ת, שַׁבָּ"ת בְּרֵאשִׁי"ת, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי רֵאשִׁית, יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (משלי א כב), כְּגַוְונָא דָּא בְּרֵאשִׁית, כֹּלָּא אִיהִי נְקוּדָה חָדָא, אִיהִי רֵאשִׁית, וְאִיהִי אוֹת בְּרִית, וְאִיהִי אוֹת שַׁבָּת, וְאִיהִי יִרְאַת יהו"ה.

וְהַכֹּל נִרְמָז בַּתֵּבָה הַזּוֹ, יִרְאָ"ה בְּרִי"ת שַׁבָּ"ת, כְּמוֹ זֶה: יִרְאַ"ת בְּרֵאשִׁי"ת, בְּרִי"ת בְּרֵאשִׁית, שַׁבָּ"ת בְּרֵאשִׁי"ת, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא רֵאשִׁית, יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, כְּמוֹ זֶה בְּרֵאשִׁית, הַכֹּל הִיא נְקֻדָּה אַחַת, הִיא רֵאשִׁית, וְהִיא אוֹת בְּרִית, וְהִיא אוֹת שַׁבָּת, וְהִיא יִרְאַת יהו"ה.

דף עג:

מָאן חָלָל דִּילֵהּ ב, ו' אִיהוּ בַּעְלָהּ, בֵּיהּ אִיהִי נְטִירָא וּסְתִימָא בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מז א) יְהֶיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כְּגַוְונָא דָּא ם סְתִימָא, וְהָא אִתְּמַר, וּנְקוּדָה אִיהִי שְׁבִיעָאָה תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, תַּגָּא דְּסֵפֶר תּוֹרָה, עֲטָרָה עַל בְּרִית, ז' דְּאִיהִי יוֹם שְׁבִיעִי יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁבִיעִי וַדַּאי, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפְּתֵחַ, אֲבָל בְּיוֹמִין דְּחוֹל גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה (שיר ד יב). (דף עג ע"ב) אִתְקְרְיַאת סְתִימָא בְּאוֹת ו'.

מִי הֶחָלָל שֶׁלָּהּ? ב', ו' הוּא בַּעְלָהּ, בּוֹ הִיא שְׁמוּרָה וְנִסְתֶּרֶת בַּגָּלוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ זֶה ם סְתוּמָה, וְהֲרֵי נִתְבָּאֵר, וְהַנְּקֻדָּה הִיא הַשְּׁבִיעִית כֶּתֶר עַל רֹאשׁוֹ, וְכֶתֶר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה הָעֲטָרָה עַל הַבְּרִית, ז' שֶׁהִיא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁבִיעִי וַדַּאי, וְעָלָיו נֶאֱמַר וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפְּתֵחַ, אֲבָל בִּימוֹת הַחֹל גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה. נִקְרֵאת סְתוּמָה בְּאוֹת ו'.

וְהַאי עֶרְלָה וּפְרִיעָה אִינּוּן כְּמוֹץ וְתֶבֶן דְּחוֹטָה, בְּיוֹמִין דְּחוֹל אִתְקְרְיַאת ה"א, דְּאִיהוּ הֶבֶ"ל לַהַ"ב הַמְזֻבָּח, לְאַדְלָקָא מוֹץ וְתֶבֶן, וְאִשְׁתְּאַרַת אִיהִי סֹלֶת נְקִיָּה, אֲבָל בְּיוֹמִין דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין אִתְקְרְיַאת י' עֲטָרָה עַל כֹּלָּא, וּבֵיתָא, (נ"א וכסא) דִּילָהּ, ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וְאִיהִי ב' כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן בְּכָל סִטְרָא, הַאי י' אִתְקְרְיַאת יִרְאָה, בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בְּבְרִית מִילָה בֵּין בְּדִינָא וְהָכִי בְּכָל פִּקּוּדָא.

וְהָעֶרְלָה וְהַפְּרִיעָה הַזּוֹ הֵן כְּמוֹץ וְתֶבֶן שֶׁל הַחִטָּה, בִּימוֹת הַחֹל נִקְרֵאת ה"א, שֶׁהוּא הֶבֶ"ל לַהַ"ב הַמְזֻבָּח, לְהַדְלִיק מוֹץ וְתֶבֶן, וְהִיא נִשְׁאֶרֶת סֹלֶת נְקִיָּה, אֲבָל בְּיָמִים שֶׁל שַׁבָּת וְיָמִים טוֹבִים נִקְרֵאת י' עֲטָרָה עַל הַכֹּל,

וְהַבַּיִת (והכסא) שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְהַב' הִיא כְּלוּלָה מֵעֲשֶׂר אֲמִירוֹת בְּכָל צַד, הֵי' הַזּוֹ נִקְרֵאת יִרְאָה, בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בִּבְרִית מִילָה וּבֵין בַּדִּין, וְכָךְ בְּכָל מִצְוָה.

אלהי"ם דָּא נָתִיב קַדְמָאָה, עֲלֵיהּ אִתְמַר (איוב כח ז) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵין אַיָּה, מַאי עֵין אַיָּה, אֶלָּא מֵאִינּוּן מַלְאָכִין דְּאָמְרִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, כַּד אִיהִי בְּהַאי נָתִיב לֵית לוֹן יְדִיעָה בָּהּ, דְּאִיהִי סְתִירָא מֵחַיְוָן דְּמָרְכַּבְתָּא.

אֱלֹהי"ם זֶה הַנָּתִיב הָרִאשׁוֹן, עָלָיו נֶאֱמַר נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵין אַיָּה. מַה זֶּה עֵין אַיָּה? אֶלָּא מֵאוֹתָם מַלְאָכִים שֶׁאוֹמְרִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, כְּשֶׁהִיא בַּנָּתִיב הַזֶּה, אֵין לָהֶם בָּהּ יְדִיעָה, שֶׁהִיא נִסְתֶּרֶת מֵחַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ (בראשית א ב), מַאי וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, אֶלָּא מָאן דְּאַפִּיק מֵרְשׁוּת הַיְחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים גָּרִים לִשְׁכִינְתָּא, לְמֶהֱוֵי תֹהוּ וָבֹהוּ חֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, דְּאִתְלַבְּשַׁת בְּאִינּוּן קְלִיפִּין, דְּאִינּוּן אַרְבַּע גְּלִיּוֹת, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּגָרִים לָהּ לְמֶהֱוֵי יַבָּשָׁה תֹהוּ, דְּאִסְתַּלְּקַת נְקוּדָה מֵחָלָל דִּילָהּ דְּאִיהִי ב', וְאִשְׁתְּאַרַת יְבִישָׁה.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, מַה זֶּה וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ? אֶלָּא מִי שֶׁמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיְחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, גּוֹרֵם לַשְּׁכִינָה לִהְיוֹת תֹּהוּ וָבֹהוּ חֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתָן קְלִפּוֹת, שֶׁהֵן אַרְבַּע גְּלָיּוֹת, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁגּוֹרֵם לָהּ לִהְיוֹת יַבָּשָׁה, תֹּהוּ, שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת מֵהֶחָלָל שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא ב', וְנִשְׁאֶרֶת יַבָּשָׁה.

נָתִיב תִּנְיָינָא, וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם (שם), מַאי וְרוּחַ, אֶלָּא בְּוַדַּאי בְּזִמְנָא דִּשְׁכִינְתָּא נָחֲתַת בְּגָלוּתָא, הַאי רוּחַ נָשִׁיב עַל אִינּוּן דְּמִתְעַסְּקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְּאִשְׁתַּכְּחַת בֵּינַיְיהוּ, וְהַאי רוּחַ אִתְעֲבִיד קָלָא, וְיֵימָא הָכִי אִינּוּן דְּמִיכִין דְּשִׁינְתָּא בְּחוֹרַיְיהוֹן, סְתִימִין עֵינִין אֲטִימִין דְּלִבָּא, קוּמוּ וְאִתְעָרוּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּאִית לְכוֹן לְבָא בְּלָא סֻכְלְתָנוּ לְמִנְדַּע בָּהּ, וְאִיהוּ בֵּינַיְכוּ.

הַנָּתִיב הַשֵּׁנִי, וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. מַה זֶּה וְרוּחַ? אֶלָּא בְּוַדַּאי בִּזְמַן שֶׁהַשְּׁכִינָה יוֹרֶדֶת לַגָּלוּת, הָרוּחַ הַזּוֹ נוֹשֶׁבֶת עַל אוֹתָם שֶׁמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה נִמְצֵאת בֵּינֵיהֶם, וְהָרוּחַ הַזּוֹ נַעֲשֵׂית קוֹל, וְתֹאמַר כָּךְ: אוֹתָם יְשֵׁנִים שֶׁשֵּׁנָה בִּנְחִירֵיהֶם, סְתוּמֵי הָעֵינַיִם וַאֲטוּמֵי הַלֵּב, קוּמוּ וְהִתְעוֹרְרוּ אֶל הַשְּׁכִינָה, שֶׁיֵּשׁ לָכֶם לֵב בְּלִי הַשְׂכֵּל לְדַעַת אוֹתָהּ, וְהִיא בֵּינֵיכֶם.

וְרָזָא דְּמִלָּה קוֹל אוֹמֵר קְרָא (ישעיה מ ו), כְּגוֹן קְרָא נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָּ וְאֶל מִי מִקְּדוֹשִׁים תִּפְנֶה (איוב ה א), וְהִיא אָמְרַת מָה אֶקְרָא, כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר, כֻּלָּא אִינּוּן כִּבְעִירָן דְּאָכְלִין חָצִיר, וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה (שם), כָּל חֶסֶד דְּעָבְדִין לְגַרְמַיְיהוּ עָבְדִין, וַאֲפִילּוּ כָּל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, כָּל חֶסֶד דְּעָבְדִין לְגַרְמַיְיהוּ עָבְדִין, בְּהַהוּא זִמְנָא וַיִּזְכּוֹר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב (תהלים עח לט) לְעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ רוּחָא דְּמָשִׁיחַ, וַי לוֹן מָאן דְּגָרְמִין דְּיֵזִיל לֵיהּ מִן עָלְמָא וְלָא יְתוּב לְעָלְמָא, דְּאִלֵּין אִינּוּן דְּעָבְדִין לְאוֹרַיְיתָא יַבָּשָׁה, וְלָא בָּעָאן לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּחָכְמָה דְּקַבָּלָה, דְּגָרְמִין דְּאִסְתַּלַּק נְבִיעוּ דְּחָכְמָה דְּאִיהִי י' מִינָהּ, וְאִשְׁתְּאַרַת ב' יְבִישָׁה,

וַי לוֹן דְּגָרְמִין עֲנִיּוּתָא וְחַרְבָּא וּבִיזָה וְהֶרֶג וְאַבְדָן בְּעָלְמָא, וְהַאי רוּחַ דְּאִסְתַּלַּק אִיהוּ רוּחַ דְּמָשִׁיחַ כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְאִיהוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְאִיהוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה (ישעיה יא ב).

וְסוֹד הַדָּבָר - קוֹל אוֹמֵר קְרָא, כְּמוֹ קְרָא נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָּ וְאֶל מִי מִקְּדוֹשִׁים תִּפְנֶה, וְהִיא אוֹמֶרֶת מָה אֶקְרָא, כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר, הַכֹּל הֶם כִּבְהֵמוֹת שֶׁאוֹכְלוֹת חָצִיר, וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה, כָּל הַחֶסֶד שֶׁעוֹשִׂים, עוֹשִׂים לְעַצְמָם. וַאֲפִלּוּ כָּל אֵלּוּ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, כָּל חֶסֶד שֶׁעוֹשִׂים - לְעַצְמָם עוֹשִׂים. בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב לְעוֹלָם, וְזוֹהִי רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, אוֹי לָהֶם מִי שֶׁגּוֹרְמִים שֶׁיֵּלֵךְ לוֹ מִן הָעוֹלָם וְלֹא יָשׁוּב לְעוֹלָם, שֶׁאֵלּוּ הֵם שֶׁעוֹשִׂים אֶת הַתּוֹרָה יַבָּשָׁה, וְלֹא רוֹצִים לְהִשְׁתַּדֵּל בְּחָכְמַת הַקַּבָּלָה, וְגוֹרְמִים שֶׁמִּסְתַּלֵּק מַעְיַן הַחָכְמָה, שֶׁהִיא י' מְמֻנָּה, וְנִשְׁאֶרֶת ב' יְבֵשָׁה, אוֹי לָהֶם שֶׁגּוֹרְמִים עֲנִיּוּת וְחֶרֶב וּבִזָּה וְהֶרֶג וְאַבְדָן בָּעוֹלָם, וְהָרוּחַ הַזּוֹ שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת הִיא רוּחַ הַמָּשִׁיחַ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְהִיא רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה.

פְּקוּדָא תְּנָיְינָא וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (בראשית א ג), וְדָא אַהֲבָה דְּאִיהוּ אַהֲבַת חֶסֶד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה לא ב) וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ב ז) אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, יְרָאָה אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, וְאַהֲבָה אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דִימִינָא.

מִצְוָה שְׁנִיָּה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וְזוֹ אַהֲבָה שֶׁהִיא אַהֲבַת חֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ. יִרְאָה נִקְרֵאת מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְאַהֲבָה נִקְרֵאת מִצַּד הַיְמִין.

אִית יִרְאָה וְאִית יִרְאָה, אִית אַהֲבָה וְאִית אַהֲבָה, יִרְאָה דְּדָחִיל בַּר נַשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּלָא נָחִית מִנְּכְסוֹי, אוֹ בְּגִין דְּלָא יְמוּתוּן בְּנוֹי בְּחַיֵּיהוֹי, אִשְׁתַּכַּח דְּאִם הֲוָה נָחִית מִנְּכְסוֹי אוֹ אִם יְמוּתוּן בְּנוֹי בְּחַיֵּיהוֹי דְּלָא הֲוָה דָחִיל לֵיהּ, וּבְגִין דָּא הֲוָה רָחִים לֵיהּ, הַאי יִרְאָה וְאַהֲבָה לָא שַׁוִּי לְיִרְאַת יהו"ה וּלְאַהֲבָה דִּילֵיהּ לְעִקָּרָא, אֲבָל רְחִימוּ וּדְחִילוּ עִיקָּרָא דִילֵיהּ בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת הַאי יִרְאָה וְאַהֲבָה עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס.

יֵשׁ יִרְאָה וְיֵשׁ יִרְאָה, יֵשׁ אַהֲבָה וְיֵשׁ אַהֲבָה. יִרְאָה, שֶׁיִּרָא אָדָם מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרֵד מִנְּכָסָיו אוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּתוּ בָנָיו בְּחַיָּיו. נִמְצָא שֶׁאִם הָיָה יוֹרֵד מִנְּכָסָיו אוֹ אִם יָמוּתוּ בָנָיו בְּחַיָּיו, הוּא לֹא הָיָה יָרֵא מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוּם זֶה הָיָה אוֹהֵב אוֹתוֹ, הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה הַלָּלוּ לֹא שָׂם אֶת יִרְאַת יהו"ה וְאֶת הָאַהֲבָה שֶׁלּוֹ לְעִקָּר, אֲבָל אַהֲבָה וְיִרְאָה הָעִקָּר שֶׁלּוֹ בֵּין טוֹב וּבֵין רַע, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָאוֹת הַיִּרְאָה וְהָאַהֲבָה הַלָּלוּ עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס.

דף עד.

וּבְגִין דְּאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם), הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹ"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה, אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, דְּאִיהוּ רְחִימוּ (נ"א דאיהי רחמי)

בְּלַאו פְּרָס, (עד דאיהו יחפץ), וְלָא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, דְּיִרְאָה וְאַהֲבָה עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס (דף עד ע"א) אִיהִי שֶׁל שִׁפְחָה, וְתַחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגוֹמֵר (משלי ל לא) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ, וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ.

וּמְשׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹ"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, שֶׁהִיא אַהֲבָה (שהיא רחמים) בְּלִי פְּרָס, (עד שהוא יחפץ), וְלֹא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, שֶׁיִּרְאָה וְאַהֲבָה עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס הִיא שֶׁל שִׁפְחָה, וְתַחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגוֹמֵר תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ.

אלהי"ם דָּא מִן וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, אִיהוּ נָתִיב תְּלִיתָאָה, יְהִי אוֹר י"ה אַוִּי"ר, אוֹ"ר י', וְכַד הַאי נְקוּדָה אִתְעַטְּפַת (נ"א אתפשטת) בְּהַאי אוֹר וְאִתְעֲבִידַת אַוִּיר, מֵהָכָא אִתְמַשְּׁכוּ כָּל הַהֲוָיוֹת.

אֱלֹהי"ם זֶה מִן וַיֹּאמֶר אֱלֹהי"ם יְהִי אוֹר, הוּא הַנָּתִיב הַשְּׁלִישִׁי, יְהִי אוֹר י"ה אַוִּי"ר, אוֹ"ר י', וּכְשֶׁהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ מִתְעַטֶּפֶת (מתפשטת) בְּאוֹר הַזֶּה וְנַעֲשֵׂית אַוִּיר, מִכָּאן נִמְשְׁכוּ כָּל הַהֲוָיוֹת.

קָם סָבָא חַד פָּתַח וְאָמַר, יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, יְהִי אוֹר דָּא יְמִינָא, וַיְהִי אוֹר דָּא שְׂמָאלָא, דְּבָכָל אֲתַר וַיְהִי אִיהוּ לְשׁוֹן צַעַר, וּבְגִין דָּא וַיְהִי הַיּוֹם דְּדָא אִיהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ דָן דִּינָא דְכָל עָלְמָא, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (בראשית א ג) וַיְהִי אוֹר, וַיַּרְא אלהי"ם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ טוֹב, וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (שם), בֵּין הָאוֹר דָּא אַהֲרֹן כַּהֲנָא, וּבֵין הַחֹשֶׁךְ דָּא קֹרַח, אָמַר מֹשֶׁה לִי אִתְחֲזֵי לְאַפְרָשָׁא מַחֲלֹקֶת, דַּאֲנָא אִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּטוֹב דִּלְעֵילָּא, חָזָא דְּאִתְדַּבַּק קֹרַח בַּחֲשׁוֹכָא דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְאַכְחִישׁ עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּלָא בָּעָא לְאִתְדַּבְּקָא בְּשִׂמְאלָא דְּאִיהוּ לֵוִי, אָמַר הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת (במדבר טז כא).

קָם זָקֵן אֶחָד, פָּתַח וְאָמַר: יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, יְהִי אוֹר זֶה הַיָּמִין, וַיְהִי אוֹר זֶה הַשְּׂמֹאל, שֶׁבְּכָל מָקוֹם וַיְהִי הוּא לְשׁוֹן צַעַר, וּמְשׁוּם כָּךְ וַיְהִי הַיּוֹם, שֶׁזֶּהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא שְׂמֹאל שֶׁהוּא דָן אֶת דִּין כָּל הָעוֹלָם, וּבְגָלְלָהּ נֶאֱמַר וַיְהִי אוֹר. וַיַּרְא אֱלֹהי"ם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא טוֹב, וַיַּבְדֵּל אֱלֹהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, בֵּין הָאוֹר - זֶה אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וּבֵין הַחֹשֶׁךְ - זֶה קֹרַח. אָמַר מֹשֶׁה, לִי רָאוּי לְהַפְרִיד הַמַּחֲלֹקֶת, שֶׁאֲנִי הוּא דְּמוּת שֶׁל הַטּוֹב שֶׁל מַעְלָה. רָאָה שֶׁנִּדְבַּק קֹרַח בַּחֲשֹׁכָה שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר וְהִכְחִישׁ אֶת מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁלֹּא רָצָה לְהִדָּבֵק בַּשְּׂמֹאל שֶׁהוּא לֵוִי, אָמַר הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת.

וְרָזָא דְמִלָּה וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד), וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה (שם ה), שׁוֹקָא דִימִינָא דְהוּא אוֹר, דְּאִתְּמַר וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר אִיהוּ שׁוֹקָא יְמִינָא כַּהֲנָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וּכְמָה דְּנֶצַח אִתְקַשַּׁר בִּימִינָא, הָכִי הוֹד אִתְקַשַּׁר בְּשִׂמְאלָא, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, עֶרֶב דָּא עֶרֶב

דְּיִצְחָק, בֹּקֶר דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, יוֹם אֶחָד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק דְּחַשְׁבִינָן חַד, וְלֵית יוֹם בְּלָא לַיְלָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

וְסוֹד הַדָּבָר - וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָאוֹר יוֹם, וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. שׁוֹק הַיְמִין שֶׁהוּא אוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר, הוּא שׁוֹק יְמִין הַכֹּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וּכְמוֹ שֶׁנֶּצַח נִקְשָׁר בַּיְמִין, כָּךְ הוֹד נִקְשָׁר בַּשְּׂמֹאל. וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד, עֶרֶב זֶה הָעֶרֶב שֶׁל יִצְחָק, בֹּקֶר זֶה הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, יוֹם אֶחָד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְצַדִּיק, שֶׁחוֹשְׁבִים אוֹתָם כְּאֶחָד, וְאֵין יוֹם בְּלִי לַיְלָה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה.

אַדְהָכִי הָא קָלָא סָלִיק וּמִתְפּוֹצֵץ בְּרוּמֵי רְקִיעִין, וַהֲוָה אָמַר, מַשְׁרְיָין קַדִּישָׁאן דְּמִתִּיבְתָּא דְּרָקִיעָא דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא, אִזְדָּרְזוּ וְאִתְּקָנוּ לְקַדְמוּת מַטְרוֹנִיתָא, דְּקָא אַתְיָא לְמֵיעָאל קֳדָם מַלְכָּא, בְּבַהֲמָה קְשׁוּטִין דְּפִקּוּדִין דַּעֲשָׂה, קוּמוּ מַשְׁרְיָין לְקַדְמוּתָהּ, אַדְהָכִי הָא קָלָא תְּנִינָא הֲוָה מִתְעָרָא לְגַבֵּי מָארֵי מַפְתְּחָן, הָא שְׁכִינְתָּא קָא אַתְיָא לְמֵיעָאל לְהֵיכָלָא דִּילָהּ, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

בֵּין כָּךְ, הֲרֵי קוֹל עוֹלֶה וּמִתְפּוֹצֵץ בְּרוּמֵי הָרְקִיעִים וְהָיָה אוֹמֵר: מַחֲנוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁל יְשִׁיבַת הָרְקִיעַ שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, הִזְדָּרְזוּ וְהִתְתַּקְּנוּ לִפְנֵי הַגְּבִירָה שֶׁבָּאָה לְהִכָּנֵס לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּבַהֲמָה קְשׁוּטִים שֶׁל מִצְווֹת עֲשֵׂה, קוּמוּ מַחֲנוֹת לִקְרָאתָהּ. בֵּינְתַיִם הֲרֵי קוֹל שֵׁנִי הָיָה מִתְעוֹרֵר אֶל בַּעֲלֵי הַמַּפְתְּחוֹת, הֲרֵי הַשְּׁכִינָה בָּאָה לְהִכָּנֵס לְהֵיכָלָהּ, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

בְּהַהוּא זִמְנָא מַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה קָא נָחֲתַת לְגַבָּהּ, לְקַבְּלָא לָהּ בְּפִקּוּדָא קַדְמָאָה, בְּכַמָּה קָלִין וְשׁוֹפָרוֹת, וְסָלְקִין תַּרְוַיְיהוּ לְגַבֵּי מַלְכָּא, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ שָׁאֲלִין (שיר ה ה) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, מ"י דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, בְּזֹא"ת עוֹלָה, וְכַד סָלִיקַת לְעֵילָּא אִתְעֲבִידַת כִּסָּא לְמַלְכָּא עִלָּאָה, וּבָהּ פָּתַח אָנֹכִ"י, דְּהָכִי סָלִיק לְחֶשְׁבַּן כִּסֵּ"א, וְכַד אִתְחַבְּרוּ תַּרְוַיְיהוּ אִתְּמַר בָּהּ (שמות כ ב) אָנֹכִי יהו"ה אלהי"ך אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן הַגְּבִירָה הָעֶלְיוֹנָה יוֹרֶדֶת אֵלֶיהָ לְקַבְּלָהּ בַּמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בְּכַמָּה קוֹלוֹת וְשׁוֹפָרוֹת, וּשְׁתֵּיהֶן עוֹלוֹת לַמֶּלֶךְ, וְכֻלָּם הָיוּ שׁוֹאֲלִים, מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר? מ"י, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, בְּזֹאת עוֹלָה, עוֹלוֹת לַמֶּלֶךְ, וְכֻלָּם הָיוּ שׁוֹאֲלִים, מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר? מ"י, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, בְּזֹאת עוֹלָה, וּכְשֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, נַעֲשֵׂית כִּסֵּא לְמֶלֶךְ הָעֶלְיוֹן, וּבָהּ פּוֹתֵחַ אָנֹכִ"י, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כִּסֵּ"א, וּכְשֶׁשְּׁנֵיהֶם הִתְחַבְּרוּ, נֶאֱמַר בָּהֶם אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

אֲשֶׁר אִיהוּ רְמִיז בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, אֲשֶׁר דָּא אִימָּא, דְּאִיהִי אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, דְּאִיהִי בֶּטֶן דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (איוב לט כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, הַקֶּרַח הַנּוֹרָא (יחזקאל א כב), מַאי נוֹרָא דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מַאי קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, בֶּטֶן דְּאִתְּמַר בֵּיהּ דָּא צַדִּיק, אֲשֶׁר דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, קִדְּשָׁנוּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְצִוָּנוּ בְּצַדִּיק, עַל כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, בְּגִין דְּחַד אִיהוּ מְצַוֶּה וְחַד עוֹשֶׂה, חַד מְצַוֶּה עַל הַמִּצְוָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, מִצְוֹת יהו"ה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם (תהלים יט ט), וְחַד עוֹשֶׂה עֲשִׂיָּתָהּ

דְּאִיהוּ מַעֲשֶׂה דְּפִקּוּדָא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין גָּדוֹל הַמְּצוּוֶה וְעוֹשֶׂה מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מְצוּוֶה וְעוֹשֶׂה

אֲשֶׁר, רָמָז הוּא בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית. אֲשֶׁר, זוֹ הָאֵם, שֶׁהִיא אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, שֶׁהִיא הַבֶּטֶן שֶׁנֶּאֱמַר בְּהּ מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. מַה זֶּה נוֹרָא? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. מַה זֶּה קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן? הַבֶּטֶן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֶה צַדִּיק, אֲשֶׁר, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, קִדְּשָׁנוּ, בְּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְצִוָּנוּ, בְּצַדִּיק עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, מִשּׁוּם שֶׁאֶחָד הוּא מְצַוֶּה וְאֶחָד עוֹשֶׂה, אֶחָד מְצַוֶּה עַל הַמִּצְוָה שֶׁהִיא שְׁכִינָה, מִצְוַת יהו"ה בְּרָה מְאִירַת עֵינַיִם, וְאֶחָד עוֹשֶׂה עֲשִׂיָּתָהּ שֶׁהִיא מַעֲשֶׂה שֶׁל מִצְוָה, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמַּשְׁנָה, גָּדוֹל הַמְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה.

דף עד:

וְעוֹד מְצוּוֶה דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ מְצוּוֶה מִסִּטְרָא דְּאַבָּא דְּאִיהוּ רֹא"שׁ, וּמִסִּטְרָא דְּאִמָּא דְּאִיהִי אָשֵׁ"ר, וְהָכִי צַדִּיק מְצוּוֶה וְעוֹשֶׂה מִתַּרְוַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא אִתְמַר עַל תַּרְוַיְיהוּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, אִמָּא קִדְּשָׁנוּ וְאַבָּא צִוָּנוּ, עַל מָאן עַל שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, פִּתְיחוּ דְּרֶחֶם, דְּאִיהוּ רְמ"ח פִּקּוּדִין, אִיהִי מִצְוַת יהו"ה בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּמַלְכָּא, אִיהִי מִצְוָה, וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ מִסִּטְרָא דְּאַבָּא (דף עד ע"ב) וְאִימָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וַיֹּאמֶר מִסִּטְרָא דְּאַבָּא דְּאִיהוּ י', יְהִי מִסִּטְרָא דְּאִימָּא דְּאִיהִי ה', חַד אֲמִירָה וְחַד הֲוָיָה, עֲשִׂיָּתָהּ דְּתַרְוַיְיהוּ יְהִי אוֹר.

וְעוֹד מְצַוֶּה זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא מְצַוֶּה מִצַּד הָאָב שֶׁהוּא רֹא"שׁ, וּמִצַּד הָאֵם שֶׁהִיא אָשֵׁ"ר, וְכָךְ צַדִּיק מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה מִשְּׁנֵיהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ נֶאֱמַר עַל שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ. הָאֵם - קִדְּשָׁנוּ, וְהָאָב - צִוָּנוּ. עַל מִי? עַל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, פִּתְיחַת הָרֶחֶם, שֶׁהוּא מֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְווֹת, הִיא מִצְוַת יהו"ה בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁל הַמֶּלֶךְ, הִיא מִצְוָה, וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, מִצַּד הָאָב וְהָאֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וַיֹּאמֶר - מִצַּד הָאָב שֶׁהוּא י', יְהִי - מִצַּד הָאֵם שֶׁהִיא ה', אֲמִירָה אַחַת וַהֲוָיָה אַחַת, עֲשִׂיָּתָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶם - יְהִי אוֹר.

וְעוֹד אֲשֶׁר עַל שֵׁם בְּאֲשֶׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת (בראשית ל יג), אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות כ ב), וְכִי עֶבֶד דְּאִיהוּ בְּבֵי אֲסִירֵי דְּמַלְכָּא, וְאַבְטַח לֵיהּ מַלְכָּא לְאַפָּקָא לֵיהּ מִבֵּי אֲסִירֵי, אִית לֵיהּ לְמַלְכָּא לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּמָּה זִמְנִין, אֶלָּא חֲמִשִּׁין זִמְנִין אַדְכִּיר בְּאוֹרַיְיתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְקַבֵּל חֲמִשִּׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא לוֹן מַאן אֲתַר אַפִּיק לוֹן מִן גָּלוּתָא.

וְעוֹד אֲשֶׁר, עַל שֵׁם בְּאֲשֶׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְכִי עֶבֶד שֶׁהוּא בְּבֵית אֲסוּרֵי הַמֶּלֶךְ, וְהִבְטִיחַ לוֹ הַמֶּלֶךְ לְהוֹצִיאוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, יֵשׁ לוֹ לְמֶלֶךְ לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּמָּה פְּעָמִים? אֶלָּא חֲמִשִּׁים פְּעָמִים הִזְכִּיר בַּתּוֹרָה יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, לְהוֹדִיעַ לָהֶם מֵאֵיזֶה מָקוֹם הוֹצִיאָם מִן הַגָּלוּת.

וְכַד נָחֲתַת לְגַבַּיְיהוּ נָחֲתַת לְמִפְרַךְ לוֹן בְּכַמָּה קָלִין וּבְרָקִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יט טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְגוֹמֵר, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, אֶת דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דַּהֲוַת סָלְקָא בְּכָל קָלָא וְקָלָא מֵאִינּוּן שֶׁבַע קָלִין, וְאִיהִי הֲוַת בַּת קוֹל חַד וְחַד, קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים (דברים ד יב), דָּא קָלָא עִלָּאָה כְּלִילָא מִתְּלַת קָלִין עִלָּאִין, דְּאִינּוּן תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, וְעַל אִימָּא עִלָּאָה אִתְמַר (שם) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוּלָתִי קוֹל, אֲבָל בַּת קוֹל עֲלָהּ אִתְמַר וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְאֶת, וְאֶת וַדַּאי, דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר יב ח) וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, קוֹלוֹת אִינּוּן מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר שְׁבִיעָאָה בְּאִימָּא עִלָּאָה, וּלְתַתָּא שִׁית קָלִין.

וּכְשֶׁיְרֵדָה אֲלֵיהֶם, יְרֵדָה לְגַאלֵּ אוֹתָם בְּכַמָּה קוֹלוֹת וּבְרָקִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְגוֹמֵר, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. אֶת, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהָיְתָה עוֹלָה בְּכָל קוֹל וְקוֹל מֵאוֹתָם שֶׁבַע קוֹלוֹת, וְהִיא הָיְתָה בַּת קוֹל שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים, זֶה הַקּוֹל הָעֶלְיוֹן הַכָּלוּל מִשְּׁלֹשָׁה קוֹלוֹת עֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם שְׁלֹשׁ הַסְּפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְעַל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה נֶאֱמַר, וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוּלָתִי קוֹל, אֲבָל עַל בַּת קוֹל נֶאֱמַר וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת, וְאֶת וַדַּאי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט. קוֹלוֹת הֵם מִצַּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר הַשְּׁבִיעִי בָּאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וּלְמַטָּה שִׁשָּׁה קוֹלוֹת.

בְּרָקִים מִסְטָרָא דְצַדִּיק, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (זכריה ט יד) וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ, עָנָן דָּא שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִשְּׁבָעָה עֲנָנֵי כָּבוֹד, דְּבָהּ מִתְכַּסִּין קָלִין וּבְרָקִין, וּמִסְטָרָא דִימִינָא אִתְקְרִיאַת עֲנָנָא, וּמִסְטָרָא דְשְׂמְאלָא עֲרָפֶל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כא) וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִי"ם. וְעוֹד אָנֹכִי דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְרָזָא דְמִלָּה אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֲמְכֶם (ישעיה נא יב), אִימָּא עִלָּאָה אָנֹכִי לְעֵילָּא, אָנֹכִי אִימָּא תַּתָּאָה לְתַתָּא וְעַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְמַר (דברים לב לט) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִי"ם כֵּן תְּהִלָּתֶךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ (תהלים מח כא).

בְּרָקִים מִצַּד הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ, עָנָן זוֹ הַשְּׁכִינָה הַכְּלוּלָה מִשִּׁבְעָה עֲנָנֵי כָבוֹד, שֶׁבּוֹ מִתְכַּסִּים קוֹלוֹת וּבְרָקִים, וּמִצַּד הַיָּמִין נִקְרֵאת עָנָן, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל עֲרָפֶל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִי"ם. וְעוֹד, אָנֹכִי זוֹ שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְסוֹד הַדָּבָר - אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֲמְכֶם. הֲאֵם הָעֶלְיוֹנָה אָנֹכִי לְמַעְלָה, אָנֹכִי הֲאֵם הַתַּחְתּוֹנָה לְמַטָּה, עַל שְׁתֵּיהֶן נֶאֱמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִי"ם כֵּן תְּהִלָּתֶךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ.

הָא הָכָא פִּקּוּדָא קַדְמָאָה, וְלֵית פִּקּוּדָא דְלָא אִתְיְיהִיב בְּדָחִילוּ וּרְחִימוּ דְאִיהוּ ב', וְדָא ב' מִן בְּרֵאשִׁית דְּחִילוּ דִּיְרָאָה וּרְחִימוּ, דְאִינּוּן ב' עִלָּאָה ב' תַּתָּאָה, ב' עִלָּאָה הָא אִתְמַר דְּאִיהוּ דָחִילוּ וּרְחִימוּ, ב' בַּתְרָאָה (נ"א תתאה) תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְאִיהִי ב' מִבָּרָ"א, בְּהִפּוּךְ אַתְוָון אָבָ"ר, אִיהִי מִצְוָה בְּכָל (נ"א דכל) אֵבֶר וְאֵבֶר, פִּקּוּדָא קַדְמָאָה אִיהוּ אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (שמות

כ ב), וְאִיהוּ ב', דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ (ויקרא יט ג) מִסְטָרָא דְּדָחִילוּ, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ (שמות כ יב) מִסְטָרָא דְּרַחֲימוּ, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן זָכוֹר וְשָׁמוֹר.

הֲרֵי כָּאן מִצְוָה רִאשׁוֹנָה, וְאֵין מִצְוָה שֶׁלֹּא נִתְּנָה בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁהוּא ב', וְזֶה ב' מִבְּרֵאשִׁית הַפַּחַד שֶׁל הַיִּרְאָה וְאַהֲבָה, שֶׁהֵן ב' עֶלְיוֹנָה וּב' תַּחְתּוֹנָה, ב' הָעֶלְיוֹנָה הֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁהִיא יִרְאָה וְאַהֲבָה, ב' אַחֲרוֹנָה (תחתונה) תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְהִיא ב' מִבְּרֵ"א, בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת אַבָּ"ר, הִיא מִצְוָה בְּכָל (של כל) אֵיבָר וְאֵיבָר, הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, וְהוּא ב', יִרְאָה וְאַהֲבָה, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ מִצַּד שֶׁל הַיִּרְאָה, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ מִצַּד שֶׁל הָאַהֲבָה, וּשְׁנֵיהֶם הֵם זָכוֹר וְשָׁמוֹר.

תְּפִלִּין דְּרֹאשׁ וּתְפִלִּין דְּיָד, אַבָּא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא (נ"א על רישא) דְּאִיהוּ רֹאשׁ דָּבָרְךָ אֱמֶת (תהלים קיט קס) עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִימָּא תְּפִלִּין דְּיָד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אַבָּא וְאִימָּא תְּפִלִּין דְּמָארֵי עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִינּוּן בָּרָא וּבְרִיתָא אִינּוּן תְּפִלִּין דִּילָן.

תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וּתְפִלִּין שֶׁל יָד, הָאָב תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ (על הראש), שֶׁהוּא רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, וְהָאֵם תְּפִלִּין שֶׁל יָד, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. הָאָב וְאֵם תְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, שֶׁהֵם בֵּן וּבַת, הֵם הַתְּפִלִּין שֶׁלָּנוּ.

דף עה.

וְעוֹד נָתַי"ב תְּלִיתָאָ"ה, בֵּיהּ פִּקּוּדָא תְּלִיתָאָה דְּאִיהוּ נְבוּאָ"ה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, חָמֵשׁ אוֹר אִינּוּן, וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אלהי"ם, אִימָּא עִלָּאָה מַרְאֶה סְתִימָא דְּלֵית בָּהּ דִּמְיוֹן, אִימָּא תַּתָּאָה מַרְאֶה בְּאִתְגַּלְיָיא דְּאִית בָּהּ דִּמְיוֹן, וַעֲלָה אִתְּמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, אֲדַמֶּה אִיהִי דִּמְיוֹן לְכָל נְבִיאַיָּא, וּלְכָל חַד כְּפוּם חֵילֵיהּ, וּבְגִין דְּאִיהִי שִׁלְטָא עַל כָּל מֶרְכָּבוֹת דִּלְתַתָּא, וְעַל כָּל כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְאִלָּנִין וּדְשָׁאִין, וְעַל כָּל עוֹפֵי שְׁמַיָּא וְחֵיוָן וְאַרְעָא, וְנוּנֵי יַמָּא, בְּגִין דְּא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְּכֻלְּהוּ, מִסְטָרָא דְּחַיָּוון אִתְקְרִיאַת חַיָּה, וּמִסְטָרָא דְּעוֹפִין נָשֶׁר יוֹנָה צִפּוֹר, וּמִסְטָרָא דְּנוּנִין הַדָּג, סְטָרָא (נ"א שפחה) בִּישָׁא בְּהִפּוּכָא דָּגָה, וּמִסְטָרָא דְּעִשְׂבִין אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שׁוֹשַׁנָּה. (דף עה ע"א)

וְעוֹד נָתַי"ב הַשְּׁלִישִׁ"י, בּוֹ הַמִּצְוָה הַשְּׁלִישִׁית, שֶׁהִיא נְבוּאָ"ה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, חֲמִשָּׁה אוֹר הֵם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הַמַּרְאֶה הַנִּסְתָּר שֶׁאֵין בּוֹ דִּמְיוֹן, הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה מַרְאֶה בְּגָלוּי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ דִּמְיוֹן, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, אֲדַמֶּה הִיא דִּמְיוֹן לְכָל הַנְּבִיאִים, וּלְכָל אֶחָד כְּפִי כֹּחוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא שׁוֹלֶטֶת עַל כָּל הַמֶּרְכָּבוֹת שִׁלְמַטָּה, וְעַל כָּל כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְאִילָנוֹת וּדְשָׁאִים, וְעַל כָּל עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם וְחַיּוֹת הָאָרֶץ וּדְגֵי הַיָּם, בִּגְלַל זֶה נִקְרֵאת בַּשֵּׁם שֶׁל כֻּלָּם. מִצַּד הַחַיּוֹת הִיא נִקְרֵאת חַיָּה, וּמִצַּד הָעוֹפוֹת - נָשֶׁר יוֹנָה צִפּוֹר, וּמִצַּד הַדָּגִים - הַדָּג. צַד (שפחה) הָרַע בְּהִפּוּךְ דָּגָה, וּמִצַּד הָעֲשָׂבִים נִקְרֵאת שְׁכִינָה שׁוֹשַׁנָּה.

נָתִיב רְבִיעָאָה וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד), דְּכַר וְנוּקְבָא אִינּוּן, חֹשֶׁךְ לַיְלָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ה) וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְאִית חֹשֶׁךְ מִסְטָרָא דְדַכְיוּ וְלֵילָה מִסְטָרָא דְּדַכְיוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קלט יב) גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחֲשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה, וְחֹשֶׁךְ אִיהִי נוּקְבָא דְמִקַּבֵּל מִנְּהוֹרָא דְאִיהוּ אוֹר דְּכַר, כְּגַוְונָא דְסִיהֲרָא דְמִקַּבֵּלַת מִן שִׁמְשָׁא, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְנַהֲרָא וְאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְלָא נַהֲרָא, וְאִית חֹשֶׁךְ דְּסִטְרָא אָחֳרָא דְאִית בָּהּ הַבְדָּלָה וְלָאו חִבּוּרָא, וְהַהוּא אוֹר אִיהוּ כְּמוֹתָא בָּאֱגוֹזָא.

הַנְּתִיב הָרְבִיעִי - וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, זָכָר וּנְקֵבָה הֵם, חֹשֶׁךְ לַיְלָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ מִצַּד הַטֻּהַר וְלַיְלָה מִצַּד הַטֻּהַר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה, וְהַחֹשֶׁךְ הִיא נְקֵבָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מֵהָאוֹר שֶׁהוּא אוֹר זָכָר, כְּמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וּשְׁנֵיהֶם הֵם הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה וְהָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַבְדָּלָה וְלֹא חִבּוּר, וְאוֹתוֹ הָאוֹר הוּא כְּמוֹ בָּאֱגוֹז.

אַדְהָכִי הָא קָלָא אִשְׁתְּמַע בְּרוּמֵי רְקִיעִין, מָארֵי דְאוֹצָרִין מָארֵי דְהֵיכָלִין, אַפְתְּחוּ הֵיכָלִין הָא מַטְרוֹנִיתָא קָא בַּעְיָא לְאַעְלָא בְּהֵיכָלֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אדנ"י שְׁפָתַי תִּפְתָּח, הֵיכָלָא כְּלִילָא מִשְּׁבְעָה הֵיכָלִין, בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה נְבִיאִים סָלְקִין עִמָּהּ וּמִתְכַּנְסִים עִמָּהּ, דְּאִית נְבִיאִים וְאִית נְבִיאִים, אִית נְבִיאִים דְּאִינּוּן מָארֵי דְּבִיתָא דְמַטְרוֹנִיתָא, וְאִית נְבִיאִים דְּאִינּוּן מָארֵי דְּבִיתָא דְמַלְכָּא, אִלֵּין מֵאַסְפַּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא וְאִלֵּין מֵאַסְפַּקְלַרְיָא דְלָא נַהֲרָא, נְבִיאִים דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְנַהֲרָא אִינּוּן מִסִּטְרָא דְיהו"ה, וּנְבִיאִים דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְלָא נַהֲרָא אִינּוּן מִסִּטְרָא דְאדנ"י, וְאִינּוּן שְׁקִילִין לְאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דִבְעַל פֶּה, נְבִיאִים מִסִּטְרָא דְאדנ"י מִסִּטְרָא דְיִרְאָה, וּנְבִיאִים דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְיהוֹ"ה אִינּוּן מִסִּטְרָא דְאַהֲבָה.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה קוֹל נִשְׁמַע בְּרוּמֵי הָרְקִיעִים: בַּעֲלֵי הָאוֹצָרוֹת, בַּעֲלֵי הַהֵיכָלוֹת, פִּתְחוּ אֶת הַהֵיכָלוֹת, הֲרֵי הַגְּבִירָה רוֹצָה לְהִכָּנֵס לְהֵיכָלוֹ. בְּאוֹתוֹ זְמַן אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, הַהֵיכָל כָּלוּל מִשִּׁבְעָה הֵיכָלוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן כַּמָּה נְבִיאִים עוֹלִים עִמָּהּ וּמִתְכַּנְסִים עִמָּהּ, שֵׁשׁ נְבִיאִים וְיֵשׁ נְבִיאִים, יֵשׁ נְבִיאִים שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַבַּיִת שֶׁל הַגְּבִירָה, וְיֵשׁ נְבִיאִים שֶׁהֵם בַּעֲלֵי הַבַּיִת שֶׁל הַמֶּלֶךְ. אֵלּוּ מֵהָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וְאֵלּוּ מֵהָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה. הַנְּבִיאִים שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה הֵם מִצַּד שֶׁל יהו"ה, וְהַנְּבִיאִים שֶׁל הָאַסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה הֵם מִצַּד שֶׁל אדנ"י, וְהֵם שְׁקוּלִים לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְלַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. הַנְּבִיאִים מִצַּדּוֹ שֶׁל אדנ"י - מִצַּד הַיִּרְאָה, וְהַנְּבִיאִים שֶׁהֵם מִצַּדּוֹ שֶׁל יהו"ה הֵם מִצַּד שֶׁל הָאַהֲבָה.

בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה מָארֵי תַּרְעִין מְזַדַּעְזְעִין וּמִזְדַּמְנִין לְהֵיכָלָא, וְכַמָּה מָארֵי חוֹתָמוֹת, וְכַמָּה מָארֵי שְׁאֵלְתִין, וְכַמָּה מָארֵי תְּשׁוּבוֹת, דְּבָהוֹן נָבִיא שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב, וְכַמָּה מָארֵי עָתִידוֹת, מַה דַּהֲוָה וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי, וְכַמָּה מָארֵי דַּעֲיִינִין דְּאִינּוּן מַרְאוֹת וְחוֹזִין דִּנְבִיאִים, וְכַמָּה מָארֵי דְּאוּדְנִין דְּאִינּוּן מָארֵי דְּגַדְפִּין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כד) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה מָארֵי דְחוֹטָמָא דְתַמָּן רֵיחַ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ויקרא א יג) אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ, וְכַמָּה מָארֵי

דְּאַנְפִּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת, וְכַמָּה מָארֵי דְקַלִּין וּמָארֵי דְּדִבּוּרִין, וּמָארֵי דַהֲבָלִים דְּאִינּוּן לַהֲבוֹת אֵשׁ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְכַמָּה מָארֵי דְיָדִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ח) וְיֹדֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה מָארֵי דְקוֹמָה וְאִינּוּן שִׁעוּר קוֹמָה דְכָרְסַיָּיא, וְכַמָּה מָארֵי דְאוֹת בְּרִית דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְכַמָּה מָארֵי דְרַגְלִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב.

בְּאוֹתוֹ זְמַן כַּמָּה בַּעֲלֵי שְׂעָרִים מִזְּדַּעְזְעִים וּמִזְדַּמְּנִים לַהֵיכָל, וְכַמָּה בַּעֲלֵי חוֹתָמוֹת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי שְׁאֵלוֹת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבוֹת, שֶׁבָּהֶם נָבִיא שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב, וְכַמָּה בַּעֲלֵי עֲתִידוֹת, מַה שֶּׁהָיָה וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי עֵינַיִם שֶׁהֵם מַרְאוֹת וְחוֹזִים שֶׁל נְבִיאִים, וְכַמָּה בַּעֲלֵי אָזְנַיִם שֶׁהֵם בַּעֲלֵי כְּנָפַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה בַּעֲלֵי חֹטֶם שֶׁשָּׁם רֵיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ, וְכַמָּה בַּעֲלֵי פָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי קוֹלוֹת וּבַעֲלֵי דִבּוּרִים וּבַעֲלֵי הֲבָלִים שֶׁהֵם לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְכַמָּה בַּעֲלֵי יָדַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְיֹדֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה בַּעֲלֵי קוֹמָה, וְהֵם שִׁעוּר הַקּוֹמָה שֶׁל הַכִּסֵּא, וְכַמָּה בַּעֲלֵי אוֹת בְּרִית, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְכַמָּה בַּעֲלֵי רַגְלַיִם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב.

כָּל תִּקּוּנִין דִּנְבִיאַיָּא מִלְּבַר (נ"א מלגאו) בְּגוּפָא, בְּאֵבָרִים דְּגוּפָא, מָארֵי דְחָכְמָה אִינּוּן מִלְּגָאו בְּמוֹחָא, וּבְגִין דְּא חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא, וּמְמוֹחָא תַּלְיָין ל"ב נְתִיבוֹת, וְדָא ל"ב דְּאִתְמַר לֵב מֵבִין, וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד), הָכָא רָזָא דְנָתִיב רְבִיעָאָה, מַאי הַבְדָּלָה הָכָא בְּנְבוּאָה, אֶלָּא כַּמָּה נְבִיאֵי שִׁקְרָא אִינּוּן מִסִּטְרָא דְחֹשֶׁךְ, דְּאָזְלִין בְּאַוִּירָא לְאַטְעָאָה בְּנֵי נָשָׁא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְיֵהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

כָּל תִּקּוּנֵי הַנְּבִיאִים מִבַּחוּץ (מבפנים) בַּגּוּף, בְּאֵיבְרֵי הַגּוּף, בַּעֲלֵי הַחָכְמָה הֵם מִבִּפְנִים בַּמֹּחַ, וּמִשּׁוּם זֶה חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא, וּמִן הַמֹּחַ תְּלוּיִים ל"ב נְתִיבוֹת, וְזֶה לֵ"ב, שֶׁנֶּאֱמַר לֵב מֵבִין, וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, כָּאן הַסּוֹד שֶׁל הַנָּתִיב הָרְבִיעִי, מָה הַהַבְדָּלָה כָּאן בַּנְּבוּאָה? אֶלָּא כַּמָּה נְבִיאֵי שֶׁקֶר הֵם מִצַּד הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוֹלְכִים בָּאֲוִיר לְהַטְעוֹת בְּנֵי אָדָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ, וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

נָתִיב חֲמִשָּׁאָה, וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם (שם ה), אִלֵּין מָארֵי מִקְרָא, דְּמָארֵי מִקְרָא אִינּוּן פְּתִילָה, וּמָארֵי מִשְׁנָה זַיִת, וּמָארֵי תַּלְמוּד דְּאִיהוּ קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי נֵר.

הַנָּתִיב הַחֲמִישִׁי, וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לְאוֹר יוֹם, אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִקְרָא, שֶׁבַּעֲלֵי מִקְרָא הֵם פְּתִילָה, וּבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה - זַיִת, וּבַעֲלֵי תַּלְמוּד שֶׁהוּא קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי - נֵר.

פִּקּוּדָא רְבִיעָאָה לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, וּלְאַפְרָשָׁא בָּהּ בְּשִׁית דַּרְגִּין, בְּאַסּוּר וְהֶתֵּר טוּמְאָה וְטַהֲרָה כָּשֵׁר וּפָסוּל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ו) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, בֵּין מַיִם דְּדַכְיוּ דְטַהֲרָה הֶתֵּר כָּשֵׁר, וּבֵין מַיִם דִּמְסָאֲבוּ דְאִינּוּן

אִסּוּר טָמֵא פָּסוּל, דְּאִינּוּן מֵי בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים מַיִם סְרוּחִים מַיִם מְטוּנָּפִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְהַאי רָקִיעַ דְּאַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ דָּא רָקִיעַ דְּעַל רֵישֵׁי חַיָּוון, וְדָא מטטרו"ן, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי (דף עה ע"ב) הַחַיָּה רָקִיעַ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית א ז) וַיַּעַשׂ אלהי"ם וְגוֹמֵר, וְדָא נָתִיב שְׁתִיתָאָה, וְאִית רָקִיעַ לְעֵילָּא מֵרָקִיעַ, וְדָא צַדִּיק דְּאַפְרִישׁ בֵּין מַיִין נוּקְבִין לְמַיִין דְּכוּרִין, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּיהּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם) וַיַּעַשׂ אלהי"ם אֶת הָרָקִיעַ, וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ, וְדָא נָתִיב שְׁבִיעָאָה צַדִּיק.

מִצְוָה רְבִיעִית - לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּלְהַפְרִיד בָּהֶם בְּשֵׁשׁ דְּרָגוֹת, בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, טָמְאָה וְטָהֳרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, בֵּין מַיִם שֶׁל טָהֳרָה הֶתֵּר כָּשֵׁר, וּבֵין מַיִם שֶׁל טֻמְאָה, שֶׁהֵם אִסּוּר טָמֵא פָּסוּל, שֶׁהֵם מֵי בוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים, מַיִם סְרוּחִים, מַיִם מְטֻנָּפִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְהָרָקִיעַ הַזֶּה שֶׁמַּבְדִּיל בֵּינֵיהֶם, זֶה הָרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת, וְזֶה מטטרו"ן, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם וְגוֹמֵר, וְזֶה הַנָּתִיב הַשִּׁשִּׁי, וְיֵשׁ רָקִיעַ מֵעַל לָרָקִיעַ, וְזֶה הַצַּדִּיק שֶׁמַּפְרִיד בֵּין מַיִם נְקֵבִיִּים לְמַיִם זְכָרִיִּים לְהוֹדִיעַ בּוֹ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם אֶת הָרָקִיעַ, וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ, וְזֶה הַנָּתִיב הַשְּׁבִיעִי - צַדִּיק.

נָתִיב תְּמִינָאָה וַיִּקְרָא אלהי"ם לָרָקִיעַ שָׁמָיִם (שם), וַיִּקְרָא אלהי"ם דָּא אִימָּא עִלָּאָה, לָרָקִיעַ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וּכְלִיל תַּרְוַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, וְאִינּוּן עֶרֶב דְּיִצְחָק וּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם.

הַנָּתִיב הַשְּׁמִינִי, וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם - זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, לָרָקִיעַ - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא בֵּין יָמִין וּשְׂמֹאל וְכוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם. וְהוּא שֶׁכָּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, וְהֵם הָעֶרֶב שֶׁל יִצְחָק וְהַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם.

תקונא תלתין וחד

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁתֵּ"י, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (רות א יט) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם וְגוֹמֵר, וְאִינּוּן תְּרֵי תּוֹרוֹת אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, וְעוֹד תְּרֵי לוּחוֹת אָזְלוּ לְטוּרָא דְסִינַי, מֵיָּד וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן (שם) אִזְדַּעְזַע כָּל עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וכו' וַיַּרְא הָעָם וַיָּנועוּ, וְאָמְרוּ הֲזֹאת נַעֲמִי, דָּא אִיהוּ נְעִימוּ דְאוֹרַיְיתָא, מֵיָּד אִתְּמַר (שם לב יט) וַיְשַׁבֵּר אוֹתָם תַּחַת הָהָר, פָּרְחַת אוֹרַיְיתָא מִתַּמָּן, וְאָמְרַת (רות א כא) אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְטוּרָא דְסִינַי, וּכְעַן וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יהו"ה, מְלֵיאָ"ה מָלֵ"א י"ה, וּכְעַן פָּרַח מִנִּי מָלֵ"א י"ה דְּאִיהוּ יה"ו, וְאִשְׁתְּאַרַת ה' יְחִידָה אֵלֵ"ם, נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּ"ה (תהלים לט ג), דּוֹ"ם י"ה, הֶחְשַׁתִּי מִטּוֹב דְּאִיהוּ ו'.

תִּקּוּן שִׁלְשִׁים וְאֶחָד, בְּרֵאשִׁית, בְּרַ"א שְׁתַּ"י, וְעַלַיְהֶן נֶאֱמַר וַתַּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶם וְגוֹמֵר, וְהֵן שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְעוֹד, שְׁנֵי לוּחוֹת הָלְכוּ לְהַר סִינַי, מִיָּד וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן, הִזְדַּעְזְעָ כָּל הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְכוּ' וַיַּרְא הָעָם וַיָּנוּעוּ, וְאָמְרוּ הֲזֹאת נֶעֱמָי, זוֹהִי הַנֶּעֱימוּת שֶׁל הַתּוֹרָה?! מִיָּד נֶאֱמַר וַיַּשְׁבֵּר אוֹתָם תַּחַת הָהָר. פָּרְחָה הַתּוֹרָה מִשָּׁם וְאָמְרָה, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְהַר סִינַי, וְכָעֵת רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יהו"ה, מְלֵיאָ"ה מְלֵא י"ה, וְכָעֵת פָּרַח מִמֶּנִּי מַלְ"א י"ה, שֶׁהוּא יה"ו, וְנִשְׁאֲרָה ה' יְחִידָה אֵלֵ"ם, נֶאֱלַמְתִּי דומ"ה, דּוֹ"ם י"ה, הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב שֶׁהוּא ו'.

דָּבָר אַחֵר וַתַּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶן גּוּף וְנֶפֶשׁ, לְאָן אֲתַר אָזְלִי, לְבֵי קִבְרָא, גּוּף אִתְדַּן וְאִתְרַקַּב, נֶפֶשׁ אִתְמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתֵּגֶל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב.

דָּבָר אַחֵר וַתַּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶן, הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ, לְאֵיזֶה מָקוֹם הָלְכוּ? לְבֵית הַקְּבָרוֹת, הַגּוּף נִדּוֹן וְנִרְקָב, וּבַנֶּפֶשׁ נֶאֱמַר וַתֵּגֶל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב.

קָם סָבָא חַד וְאָמַר, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא חֲזוֹר בָּךְ, עָרְפָּה אִיהִי גּוּף, רוּת אִיהִי נֶפֶשׁ, שׁוּתָפוּ דִּילָהּ נָעֳמִי נִשְׁמַת חַיִּים, מַחְלוֹן רוּחָא, גּוּפָא דְּאִיהִי עָרְפָּה חָזְרָה עוֹרֶף לְגַבֵּי נְשָׁמָה (נ"א שכינתא), נֶפֶשׁ אִתְדַּבַּק בָּהּ בְּנִשְׁמָתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (רות א טז) בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֶׂה, וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה.

קָם זָקֵן אֶחָד וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה חֲזוֹר בְּךָ, עָרְפָּה הִיא הַגּוּף, רוּת הִיא הַנֶּפֶשׁ, הַשִּׁתָּפָה שֶׁלָּהּ נָעֳמִי, נִשְׁמַת חַיִּים, מַחְלוֹן הָרוּחַ, הַגּוּף שֶׁהִיא עָרְפָּה הֶחֱזִירָה עֹרֶף אֶל הַנִּשְׁמָה (השכינה), הַנֶּפֶשׁ נִדְבָּקָה בַּנִּשְׁמָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ - בְּמִצְוֹוֹת עֲשֵׂה, וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין - בְּמִצְוֹוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

דָּבָר אַחֵר בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ בְּגָלוּתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נ א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין דְּמִשְׁכָּבָא דִילָךְ בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ג א) עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת, עַמֵּךְ עַמִּי אֵלִין יִשְׂרָאֵל, וּאלהי"ך דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֱלֹהַיִךְ דָּא י', נָעֳמִי דָּא ה', מַחְלוֹן ו', רוּת בָּהּ אִתְדַּבְּקַת ה' וְאִתְעֲבִידַת תּוֹרָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר (שיר ב יב) וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ.

דָּבָר אַחֵר, בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ - בְּגָלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּבִפְשָׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין, שֶׁמִּשְׁכָּבֵךְ בַּגָּלוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת. עַמֵּךְ עַמִּי - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, וְאלהַיִ"ךְ אֱלֹהַ"י - זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֱלֹימֶלֶךְ זֶה י', נָעֳמִי זוֹ ה', מַחְלוֹן ו', רוּת בָּהּ נִדְבְּקָה ה' וְנֶעֱשְׂתָה תוֹרָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ.

עָרְפָּה אִימָּא דְּעֶרֶב רַב, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות לד ט) כִּי עַם קְשֵׁה עֹרֶף הוּא, דְּחָזְרַת לְסָרְחָנָהּ, וְחָזְרַת עֹרֶף לְגַבֵּי חֲמוֹתָהּ, כִּלְיוֹן בַּעְלָהּ דְּעָרְפָּה, יֵצֶר הָרַע דְּאִתְיָא כְּלָיָיה מִנֵּיהּ לְעָלְמָא, וְאִיהוּ כִּלְיוֹן, וְאִתְתֵּיהּ לֵילִית כְּלָיָיה.

עָרְפָּה הִיא הָאֵם שֶׁל הָעֶרֶב רַב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי עַם קְשֵׁה עֹרֶף הוּא, שֶׁחָזְרָה לְסִרְחוֹנָהּ וְהֶחֱזִירָה עֹרֶף לַחֲמוֹתָהּ, כִּלְיוֹן בַּעְלָהּ שֶׁל עָרְפָּה, יֵצֶר הָרַע, שֶׁבָּאָה כְּלָיָה מִמֶּנּוּ לָעוֹלָם, וְהוּא כִּלְיוֹן, וְאִשְׁתּוֹ לֵילִית כְּלָיָה.

נְשָׁמָה וְנֶפֶשׁ כַּד בַּר נַשׁ אִיהוּ מְחוּיָיב בְּחוֹבִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל אֲבָרִים, נְשָׁמַת חַיִּים אִסְתַּלְקַת מִן גּוּפָא, וְנֶפֶשׁ אִשְׁתְּאַרַת תַּמָּן, וְאִתְמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתֵּגַל מַרְגְּלוֹתָיו, לְגַבֵּי מָאן לְגַבֵּי צַדִּיק וְדָא בְּרִית מִילָה, דְּאִיהוּ בּוֹעֵז ב"ו עַ"ז תַּקִּיף עַל יִצְרֵיהּ, וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ (שם טז), שׁוֹקְיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ (שיר ה טז), שַׁוְּאִית לוֹן עֲלָהָא לְאַגָּנָא עֲלָהּ, וְאוּקְמוּהָ וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וַעֲלַייְהוּ אִתְמַר (רות ד יז) וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם, לֵאמֹר יֶלֶד בֵּן לְנָעֳמִי, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ד כב) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, כַּד חָאבוּ יִשְׂרָאֵל וְגָרְמוּ לְאִסְתַּלָּקָא שְׁכִינְתָּא, עָלָהּ אִתְמַר בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וַתֵּגַל מַרְגְּלוֹתָיו (רות ג ז).

נְשָׁמָה וְנֶפֶשׁ, כְּשֶׁאָדָם מְחַיָּב בַּחֲטָאִים וְהֵם מִתְגַּבְּרִים עַל הָאֵיבָרִים, נִשְׁמַת חַיִּים מִסְתַּלֶּקֶת מֵהַגּוּף, וְהַנֶּפֶשׁ נִשְׁאֶרֶת שָׁם, וְנֶאֱמַר בָּהּ וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו, לְמִי? לַצַּדִּיק, וְזוֹ בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא בּוֹעֵ"ז ב"ו עַ"ז, תַּקִּיף עַל יִצְרוֹ, וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ, שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, שָׂמָה אוֹתָם עָלֶיהָ לְהָגֵן עָלֶיהָ, וּפֵרְשׁוּהָ וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם, עִם הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם, לֵאמֹר יֶלֶד בֵּן לְנָעֳמִי, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְגָרְמוּ לְהִסְתַּלְקוּת הַשְּׁכִינָה, עַל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נֶאֱמַר וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו.

דף עו.

דָּבָר אַחֵר וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם, אִיהוּ מְמַלֵּל בְּגוּפָא וְנַפְשָׁא, וּמְרַחֵימוּ דְגוּפָא כַּד אִיהוּ בַּעַל תְּשׁוּבָה, יֵימָא נַפְשָׁא לְגַבָּהּ בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר (שם א יז), וְלָא תָזוּז נַפְשָׁא בְּקִבְרָא מִנֵּיהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי ו כב) בְּהִתְהַלֶּכְךָ (דף עו ע"א) תַּנְחֶה אוֹתָךְ בְּעָלְמָא דֵּין, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ בְּקִבְרָא, וַהֲקִיצוֹתָ לְתְחַיֵּית הַמֵּתִים (ע"א לעולם הבא) הִיא תְּשִׂיחֶךָ, דָּא נַפְשָׁא לְגַבֵּי גּוּפָא, וּבוֹצִינָא קַדִּישָׁא אִם גּוּפָא לָא חָזַר בְּתִיּוּבְתָּא, וְחָזַר עוֹרֶף לְגַבֵּי תְּיוּבְתָּא, נֶפֶשׁ אִתְפָּרַשׁ מִנֵּיהּ וְאִתְקְרֵי עָרְפָּ"ה, וְגוּפָא דָּא אִתְאֲבִיד מִתְּרִין עָלְמִין.

דָּבָר אַחֵר וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם, הוּא מְדַבֵּר בְּגוּף וְנֶפֶשׁ, וּמַאֲהֶבֶת הַגּוּף כְּשֶׁהוּא בַּעַל תְּשׁוּבָה, תֹּאמַר הַנֶּפֶשׁ אֵלָיו בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר, וְלֹא תָזוּז הַנֶּפֶשׁ בַּקֶּבֶר מִמֶּנּוּ, וְעָלָיו נֶאֱמַר בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ - בָּעוֹלָם הַזֶּה, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ - בַּקֶּבֶר, וַהֲקִיצוֹתָ - לִתְחִיַּת הַמֵּתִים (לעולם הבא), הִיא תְּשִׂיחֶךָ - זוֹ הַנֶּפֶשׁ לַגּוּף, וּמְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אִם הַגּוּף לֹא חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה וְהֶחֱזִיר עֹרֶף לִתְשׁוּבָה, הַנֶּפֶשׁ נִפְרֶדֶת מִמֶּנּוּ וְנִקְרֵאת עָרְפָּ"ה, וְהַגּוּף הַזֶּה נֶאֱבָד מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת.

אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, וְהָא כַּמָּה קִבְרִין לְמַגָּנָא, וְהָא אִם גּוּפָא אִתְאֲבִיד עַל מָה תָּקוּם נַפְשָׁא לְתְחִיַּית הַמֵּתִים, דְּהָא וַדַּאי גּוּפָא אִתְאֲבִיד, וְאִתְמַר דְּאִתְאֲבִיד מִתְּרִין עָלְמִין, וְהָא נָחִית לְנִשְׁיָיהּ דְּתַמָּן אִתְנַשֵּׁי לְדָרֵי דָּרִין, אִם כֵּן כַּמָּה קִבְרִין לְמַגָּנָא.

אָמַר לוֹ: זָקֵן זָקֵן, וַהֲרֵי כַּמָּה קְבָרִים לְחִנָּם, וַהֲרֵי אִם הַגּוּף נֶאֱבָד, עַל מָה תָּקוּם הַנֶּפֶשׁ לְתְחִיַּת הַמֵּתִים? שֶׁהֲרֵי וַדַּאי הַגּוּף נֶאֱבָד, וְנִתְבַּאֵר שֶׁנֶּאֱבָד מִשְּׁנֵי עוֹלָמוֹת, וַהֲרֵי יָרַד לִנְשִׁיָּה שֶׁשָּׁם נִשְׁכָּח לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, אִם כֵּן, כַּמָּה קְבָרִים לְחִנָּם?

אֶלָּא וַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יְשַׁנֵּי עוֹבָדֵי יְדוֹי, דְּוַדַּאי עָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי דְּאִינּוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (תהלים קטו טז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוה"ה, אַרְעָא אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יהוה"ה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (שם קטז ט), עֲלַיְיהוּ אִתְמַר עָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי בִּשְׁמָא דְיהוה"ה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם צו יא) יְ שְׁמְחוּ הַ שָּׁמַיִם וְ תָגֵל הָ אָרֶץ, אֵימָתַי בְּזִמְנָא דְּאִתְמַר לְגַבֵּי שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ דְּסמא"ל וְנָחָשׁ, כִּי שָׁמַיִם כָּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה (ישעיה נא ו), וּלְבָתַר דְּיִמְחֵי לוֹן וְיִשֵּׁצֵי לְאִלֵּין מְמַנָּן דַּעֲלַיְיהוּ, מִיָּד יְחַדֵּשׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּיִתְמַחוּן בְּגִין אִלֵּין מְמַנָּן בִּישִׁין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם סו כב) כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה וְגוֹמֵר, וְכֹלָּא בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּצּוּן עוֹבָדֵי יְדוֹי, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין וְגוּפִין דְּאִתְאֲבִידוּ מִתְּרִין עָלְמִין, וְאִלֵּין עָתִירִין דְּבָגְלוּתָא, בְּגִין דְּהַאי עָלְמָא אִיהוּ דְּלְהוֹן.

אֶלָּא וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא יְשַׁנֶּה אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו, שֶׁוַּדַּאי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ, הֵם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוה"ה, הָאָרֶץ - אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יהוה"ה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא בְּשֵׁם יהוה"ה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִ שְׂמְחוּ הַ שָּׁמַיִם וְ תָגֵל הָ אָרֶץ, מָתַי? בִּזְמַן שֶׁנֶּאֱמַר לַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שֶׁל סמא"ל וְנָחָשׁ, כִּי שָׁמַיִם כָּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, וְאַחַר שֶׁיִּמְחֶה אוֹתָם וְיַשְׁמִיד אֶת אוֹתָם הַמְמֻנִּים שֶׁעֲלֵיהֶם, מִיָּד יְחַדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, שֶׁיִּמָּחוּ בְּגִלַּל הַמְמֻנִּים הָרָעִים הָלָלוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה וְגוֹמֵר, וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְלוּ מַעֲשֵׂי יָדָיו, שֶׁהֵם הַנְּשָׁמוֹת וְהַגּוּפוֹת שֶׁנֶּאֱבְדוּ מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, וְאֵלּוּ הָעָשִׁירִים שֶׁבַּגָּלוּת, בְּגִלַּל שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא שֶׁלָּהֶם.

אֲבָל מִסְכְּנֵי דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּא, טוּבָא דְּלְהוֹן לְאִינּוּן עָלְמִין טָבִין, דִּי בְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ תְּרֵי תּוֹרוֹת אוֹרַיְיתָא דְּבְכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, דְּאַגְרָא דְּלְהוֹן תַּמָּן וּבְגִין דִּלְתַתָּא דְּאָרֶץ הַחַיִּים, תַּמָּן גּוּפִין לְנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין דְּאִתְבְּרִיאוּ בִּשְׁמָא דַיהוה"ה, וְגוּפָא דְמשֶׁה דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים לד ז) לֹא כָהֲתָה עֵינוֹ וְלֹא נָס לֵחֹה מִתַּמָּן הֲוָה, וּבְגִינֵיהּ הֲוָה אִיהוּ בָּעָא רַחֲמֵי דְּלָא יְמוּת וְיִפּוֹק מִנֵּיהּ, וְלָא עַל גּוּפָא דְּהַאי עָלְמָא דְּאִתְקְרֵי סַנְדָּל לְגַבֵּיהּ, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר לֵיהּ (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ.

אֲבָל הָעֲנִיִּים שֶׁהֵם צַדִּיקִים, הַטּוֹב שֶׁלָּהֶם לְאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת הַטּוֹבִים, שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁשְּׂכָרָם שָׁם, וּבִשְׁבִיל שֶׁלְּמַטָּה שֶׁל אֶרֶץ הַחַיִּים, שָׁם הַגּוּפוֹת לְנִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּשֵׁם יהוה"ה, וְהַגּוּף שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא כָהֲתָה עֵינוֹ וְלֹא נָס לֵחֹה, מִשָּׁם הָיָה, וּבִשְׁבִילוֹ

הוּא הֲיָה מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁלֹּא יָמוּת וְיֵצֵא מִמֶּנּוּ, וְלֹא עַל הַגּוּף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אֶצְלוֹ סַנְדָּל, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר לוֹ שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ.

וְאָדָם וְחַיָּון וּבְעִירָן וְעוֹפִין דְּתַמָּן אִינּוּן עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְאִינּוּן בְּדִיּוֹקְנָא עִלָּאָה דְּאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן בְּמֶרְכַּבְתָּא (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְגוֹמֵר, דְּאִינּוּן בְּעִירִין עִלָּאִין עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה סד ג) יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ, וְתַמָּן עֵץ חַיִּים דְּמָאן דְּאָכִיל מִנַּיְיהוּ אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ג יב) וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

וְאָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת שֶׁל שָׁם הֵם מַעֲשֵׂי בְרֵאשִׁית, וְהֵם בִּדְמוּת עֶלְיוֹן שֶׁל אֱלֶה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בַּמֶּרְכָּבָה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְגוֹמֵר, שֶׁהֵם בְּהֵמוֹת עֶלְיוֹנוֹת, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ, וְשָׁם עֵץ הַחַיִּים, שֶׁמִּי שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ נֶאֱמַר בּוֹ וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

וְתַמָּן כְּרָסְיָין דִּי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא וְאַבְנִין יַקִּירִין, וְעַרְשִׁין דְּכַסְפָּא וְדַהֲבָא, וְרַמַ"ח פִּקּוּדִין דְּמַנְּיָ לוֹן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּהַאי עָלְמָא, לְדַכָּאָה רַמַ"ח אֵבָרִים דְּהַהוּא גּוּפָא, וְגוּפָא דְּהַאי עָלְמָא שְׁפֵלָא אִיהוּ סַנְדָּל לְנִשְׁמָתָא, דְּאִתְמַנַּף (נ"א ואתנפת) בְּזוּהֲמָא דְּהַאי עָלְמָא. הָא הָכָא תְּלָתִין וְחַד זִמְנִין דְּאִתְפַּרַשׁ בְּרֵאשִׁית, וְעָשָׂה אֲמִירָן וּתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין הָא שַׁבְעִין וּתְרֵין, וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא לוֹן. פָּתַח וְאָמַר בְּרֵאשִׁית

וְשָׁם כִּסְאוֹת שֶׁל זָהָב וְכֶסֶף וַאֲבָנִים יְקָרוֹת, וּמִטּוֹת שֶׁל זָהָב וָכֶסֶף, וּרְמַ"ח מִצְוֹות שֶׁצִּוָּה אוֹתָן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בָּעוֹלָם הַזֶּה, לְטַהֵר אֶת מְאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים שֶׁל אוֹתוֹ הַגּוּף, וְהַגּוּף שֶׁל הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל הַזֶּה הוּא סַנְדָּל לַנְּשָׁמָה, שֶׁמִּתְטַנֶּפֶת (ומתטנפת) בְּזֻהֲמַת הָעוֹלָם הַזֶּה. הֲרֵי כָּאן שְׁלֹשִׁים וְאַחַת פְּעָמִים שֶׁהִתְפָּרֵשׁ בְּרֵאשִׁית, וְעָשָׂר אֲמִירוֹת, וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים, הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, וְצָרִיךְ לְפָרֵשׁ אוֹתָם. פָּתַח וְאָמַר בְּרֵאשִׁית.

תקונא תלתין ותרין

בְּרֵאשִׁית מַאֲמַר קַדְמָאָה לְכֹלָּא, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרֵין דִּבּוּרִין אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ (שמות כ ב) דְּאִתְמְרוּ בְּדִבּוּרָא חָדָא, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן רְמִיזִין בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, בְּגִין דָּא בְּרֵאשִׁי"ת א"ב רֵשִׁי"ת, א"ב א' אָנֹכִי ב' לֹא יִהְיֶה לְךָ, וְכֹלָּא בְּאַת אֶחָד ב', וְאִיהִי ב' מִבְּרֵאשִׁית.

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם, בְּרֵאשִׁית, הַמַּאֲמָר הָרִאשׁוֹן לַכֹּל, וְהוּא כּוֹלֵל שְׁנֵי דִּבּוּרִים, אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, שֶׁנֶּאֱמְרוּ בְּדִבּוּר אֶחָד, וּשְׁנֵיהֶם רְמוּזִים בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, בְּגִלַּל זֶה בְּרֵאשִׁי"ת, א"ב רֵשִׁי"ת, א"ב א' אָנֹכִי ב' לֹא יִהְיֶה לְךָ, וְהַכֹּל בְּאוֹת אַחַת ב', וְהִיא ב' מִבְּרֵאשִׁית.

דף עו:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי מָאן דְּאִית לֵיהּ עִבְדָּא וְאַפִּיק לֵיהּ לְחֵירוּ מִשִּׁעְבּוּדֵיהּ, אִית לֵיהּ לְרִבּוֹנֵיהּ לְשַׁבָּחָא גַּרְמֵיהּ בְּמַפְקָנוּתָא לְחֵירוּ לְעַבְדֵּיהּ, וְכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאָמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו יג) כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ וכו' אִית לְשַׁבָּחָא גַּרְמֵיהּ כַּמָּה (דף עו ע"ב) זִמְנִין

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות כ ג), אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן הָכִי הוּא וַדַּאי, אֲבָל הָכָא לָא מְשַׁבַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּרְמֵיהּ דְּאַפִּיק לוֹן מִן גָּלוּתָא, אֶלָּא חַמְשִׁין זִמְנִין אַדְכִּיר בְּאוֹרַיְיתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בְּדָרְגָּא דְאַפִּיק לוֹן דְּאִיהוּ יוֹבְלָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ויקרא כה יא) יוֹבֵל הִיא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְאִינּוּן חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה דְּאִתְמַסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי בַּר חַד דְּלָא אִתְמַסַּר לֵיהּ, וּבְגִין דָּא אַדְכִּיר חַמְשִׁין זִמְנִין בְּאוֹרַיְיתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם. אָמַר הָא וַדַּאי אִתְיַשַּׁב דַּעְתָּאי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכִי מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֶבֶד וְהוֹצִיא אוֹתוֹ לַחֵרוּת מִשֶּׁעְבּוּדוֹ, יֵשׁ לְרִבּוֹנוֹ לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בַּהוֹצָאָה לַחֵרוּת שֶׁל עַבְדּוֹ? וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ וְכוּ', יֵשׁ לְשַׁבֵּחַ עַצְמוֹ כַּמָּה פְּעָמִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַדַּאי כָּךְ הוּא, אֲבָל כָּאן לֹא מְשַׁבֵּחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם מִן הַגָּלוּת, אֶלָּא חֲמִשִּׁים פַּעַם הִזְכִּיר בַּתּוֹרָה יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְהוֹדִיעַ הַדַּרְגָּה שֶׁהוֹצִיאָה אוֹתָם, שֶׁהִיא הַיּוֹבֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יוֹבֵל הִיא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְהֵם חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה שֶׁנִּמְסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, פֵּרַט לְאֶחָד שֶׁלֹּא נִמְסַר לוֹ, וְלָכֵן הִזְכִּיר חֲמִשִּׁים פַּעַם בַּתּוֹרָה יְצִיאַת מִצְרַיִם. אָמַר, הֲרֵי וַדַּאי הִתְיַשְּׁבָה דַּעְתִּי.

מָאן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אִלֵּין מְמַנָּן דְּשַׁבְעִין אוּמִין, וְסמא"ל וְנָחַ"שׁ הָא ע"ב, בְּגִין דָּא יְהִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא מִימִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶד וּמִשְּׂמָאלָא דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, דְּאִית בָּהּ שַׁבְעִין אַנְפִּין לְשֻׁזָּבָא מִשַּׁבְעִין אוּמִין, וְאוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת מִמַּיָּא וְאֶשָּׁא דְּאִינּוּן תְּרֵין, לְשֻׁזָּבָא לְיִשְׂרָאֵל מִסמא"ל וְנָחָשׁ דְּאִינּוּן מִמַּיָּא וְאֶשָּׁא, וּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְלָקֳבֵל שַׁבְעִין אוּמִין שַׁבְעִין נֶפֶשׁ, וּמָאן דְּעָבַר עַל שַׁבְעִין אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, שְׁלִטִין שַׁבְעִין מְמַנָּן וְאוּמִין דְּיֵצֶר הָרַע עַל שַׁבְעִין נֶפֶשׁ.

מִי זֶה אֱלֹהִים אֲחֵרִים? אִלּוּ הַמְמֻנִּים שֶׁל שִׁבְעִים אֻמּוֹת, וְסמא"ל וְנָחַ"שׁ הֵרֵי שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, בְּגִלַּל זֶה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה מִיָּמִין, שֶׁהוּא חֶסֶד, וּמִשְּׂמֹאל שֶׁהוּא גְּבוּרָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שִׁבְעִים פָּנִים לְהִנָּצֵל מִשִּׁבְעִים אֻמּוֹת, וְהַתּוֹרָה נִתְּנָה מִמַּיִם וְאֵשׁ, שֶׁהֵם שְׁנַיִם, לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִסמא"ל וְנָחָשׁ, שֶׁהֵם מִמַּיִם וְאֵשׁ, וּבְגַלְלָם נֶאֱמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וּכְנֶגֶד שִׁבְעִים אֻמּוֹת שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וּמִי שֶׁעוֹבֵר עַל שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, שׁוֹלְטִים שִׁבְעִים מְמֻנִּים וְאֻמּוֹת שֶׁל יֵצֶר הָרַע עַל שִׁבְעִים נֶפֶשׁ.

וְכַמָּה גְּלְגּוֹלִין יֵתוּן לְבַר נַשׁ עַל חוֹבִין אִלֵּין, וְאִם לָא חָזַר בַּר נַשׁ בִּתְיוּבְתָּא בְּאִלֵּין גִּלְגּוּלִין, הַהוּא גּוּפָא נָחִית בַּאֲבַדּוֹן, גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה אִצְטַבַּע בְּגַוָּון חִוָּור, וְרָכִיב נַפְשָׁא בְּסוּסְיָא חִוָּורָא דְּאִיהוּ גּוּפָא, אִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא אִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה א יח) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ, וְאִם לַאו יֵתֵי בְּגִלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, וְרָכִיב בְּסוּסְיָא סוּמְקָא, וְאִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא

אִתְמַר בְּחוֹבָא דִילֵיהּ (שם) אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, וְאִם לָא, אִתְחַזַּר אִתְגַּלְגַּל בְּגַלְגּוֹלָא תְּלִיתָאָה, וְרָכִיב בְּסוּסְיָא יְרוֹקָא וְדָא גּוּפָא.

וְכַמָּה גִּלְגּוּלִים יְבֹאוּ לָאָדָם עַל הַחֲטָאִים הַלָּלוּ, וְאִם לֹא חוֹזֵר הָאָדָם בִּתְשׁוּבָה בַּגִּלְגּוּלִים הַלָּלוּ, אוֹתוֹ הַגּוּף יוֹרֵד לַאֲבַדּוֹן, הַגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן נִצְבָּע בְּצֶבַע לָבָן, וְרוֹכֶבֶת הַנֶּפֶשׁ עַל סוּס לָבָן שֶׁהִיא הַגּוּף, וְאִם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, נֶאֱמַר בּוֹ אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ, וְאִם לֹא, יָבֹא בְּגִלְגּוּל שֵׁנִי, וְרוֹכֵב עַל סוּס אָדֹם, וְאִם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה נֶאֱמַר עַל חֲטָאוֹ אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, וְאִם לֹא, חוֹזֵר וּמִתְגַּלְגֵּל בְּגִלְגּוּל שְׁלִישִׁי, וְרוֹכֵב עַל סוּס יָרֹק, וְזֶה הַגּוּף.

וְאִינּוּן מַזָּל אַרְיֵה מַזָּל שׁוֹר מַזָּל נָשֶׁר, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (איוב לג כט) הֶן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְאִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לְהּ (שמות כא יא) לְנַפְשָׁא בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין, דְּעָבִיד לָהּ שְׁאֵר כְּסוּת וְעוֹנָה, וְיִצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף (שם), וְעַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ (עמוס ב א), וְעַל אַרְבָּעָה דְּאִיהוּ מַזָּל אָדָם לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, דְּלָא יְקַלְקְלוּ לֵיהּ.

וְהֵם מַזָּל אַרְיֵה, מַזָּל שׁוֹר, מַזָּל נָשֶׁר, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֶן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְאִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לְהּ, לַנֶּפֶשׁ, בִּשְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים, שֶׁעוֹשֶׂה לָהּ שְׁאֵר כְּסוּת וְעוֹנָה, וְיִצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף, וְעַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, וְעַל אַרְבָּעָה, שֶׁהוּא מַזַּל אָדָם, לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, שֶׁלֹּא יְקַלְקְלוּ אוֹתוֹ.

אֲבָל לְצַדִּיקַיָּא וְעִשָּׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים (שמות כ ה), אֲלָפִים וַדַּאי, תְּלַת גִּלְגּוּלִין בְּהוֹן אִיהוּ רָווּח תְּלַת אַלְפִּין דְּאִינּוּן עָלְמִין דִּכְסוּפִין, וּלְמָאן לְאוֹהֲבָיו וּלְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו (שם ו), לְחַיָּיבַיָּא דְּאִינְהוּ לָא יַחְזְרוּן בִּתְיוּבְתָּא בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין אִלֵּין, אִתְמַר בְּהוֹן (ויקרא כג לא) וְהָאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקֶּרֶב עַמָּהּ, אָמַר רַבִּי אִם כֵּן אָנָה נָחִית, אֶלָּא שֶׁבַע אַרְעִין אִינּוּן, וְסָלְקִין לְשַׁבְעִין לָקֳבֵל שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְשֶׁבַע אַרְעִין אִינּוּן אֶרֶץ אֲדָמָה אַרְקָא גֵּיא צִיָּה נְשִׁיָּה תֵּבֵל, וְאִינּוּן שֶׁבַע מְדוֹרִין דְּגֵיהִנָּם, הַהִיא נַפְשָׁא דְּלָא חָזְרָה בִּתְיוּבְתָּא בְּאִלֵּין תְּלַת, נָחִית לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמָדוֹרִין דְּגֵיהִנָּם אִלֵּין, וְתַמָּן אִתְנַשֵּׁי לְדָרֵי דָרִין.

אֲבָל לַצַּדִּיקִים, וְעֹשֶׂה חֶסֶד לָאֲלָפִים, אֲלָפִים וַדַּאי, שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים בָּהֶם הוּא מַרְוִיחַ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים, שֶׁהֵם עוֹלָמוֹת שֶׁל כִּסּוּפִים, וּלְמִי? לְאוֹהֲבָיו וּלְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו. לָרְשָׁעִים שֶׁהֵם לֹא יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה בִּשְׁלֹשֶׁת הַגִּלְגּוּלִים הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בָּהֶם וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקֶּרֶב עַמָּהּ. אָמַר: רַבִּי, אִם כֵּן אֲנִי יוֹרֵד, אֶלָּא שֶׁבַע אֲרָצוֹת הֵן, וְעוֹלִים לְשִׁבְעִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְשֶׁבַע אֲרָצוֹת הֵן: אֶרֶץ, אֲדָמָה, אַרְקָא, גֵּיא, צִיָּה, נְשִׁיָּה, תֵּבֵל, וְהֵם שִׁבְעָה מְדוֹרֵי גֵיהִנֹּם. אוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁלֹּא חָזְרָה בִּתְשׁוּבָה בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה, מוֹרִיד אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְדוֹרֵי גֵיהִנֹּם הַלָּלוּ, וְשָׁם נִשְׁכַּחַת לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

וְאִם הוּא צַדִּיק אִתְמַר בֵּיהּ (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאִם הוּא צַדִּיק אַמַּאי נָחִית תַּמָּן, אֶלָּא בְּגִין לְאַפָּקָא מִתַּמָּן כָּל נַפְשָׁא וְנַפְשָׁא מֵאִלֵּין

דְּהִרְהֲרוּ בִתְיוּבְתָּא וּמֵתוּ בְקַצְרוּת שְׁנִין, וְאִיהוּ טָרַח בְּגִינֵיהּ, דָּא אִיהוּ מַאֲמַר קַדְמָאָה דְּאִיהוּ בְּרֵאשִׁית.

וְאִם הוּא צַדִּיק, נֶאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׂבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם. אֲמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְאִם הוּא צַדִּיק, לְמָה יֵרֵד לְשָׁם? אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹצִיא מִשָּׁם כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ שֶׁהִרְהֲרוּ תְּשׁוּבָה וּמֵתוּ בְּקִצּוּר שָׁנִים, וְהוּא טוֹרֵחַ בִּשְׁבִילוֹ, זֶהוּ מַאֲמַר רֵאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּרֵאשִׁית.

תקונא תלתין ותלת

דף עז.

בְּרֵאשִׁית דָּא פִּקּוּדָא קַדְמָאָה, דְּאִתְרְמִיז בְּל"ב שְׁבִילִין, דְּאִינּוּן ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, כ"ב אַתְוָון וַעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִתְכְּלִילָן בְּהוּ, תִּקּוּנָא קַדְמָאָה יְרָאָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קיא י) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, דְּאִית דְּחִילוּ וְאִית דְּחִילוּ, (דף עז ע"א) יִרְאַת יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא מַלְכוּת קַדִּישָׁא, יִרְאָה רָעָה דָּא רְצוּעָה לְאַלְקָאָה לְחַיָּיבַיָּא, וּמַאי נִיהוּ סַם הַמָּוֶת דְּסמא"ל, נוּקְבָא דִילֵיהּ, יִרְאַת יהו"ה אִיהִי אַגְרָא לְמָאן דְּנָטִיר פִּקּוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה, יִרְאָה רָעָה אִיהִי רְצוּעָה לְאַלְקָאָה לְמָאן דְּאַעֲבַר עֲלַיְיהוּ.

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה, בְּרֵאשִׁית, זוֹ מִצְוָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁנִּרְמְזָה בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים, שֶׁהֵם שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁנִּכְלְלוּ בָהֶם. הַתִּקּוּן הָרִאשׁוֹן יִרְאָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, שֵׁיֵשׁ יִרְאָה וְיֵשׁ יִרְאָה. יִרְאַת יהו"ה זוֹ הַשְּׁכִינָה, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, יִרְאָה רָעָה זוֹ רְצוּעָה לְהַלְקוֹת אֶת הָרְשָׁעִים, וּמִי הוּא? סַם הַמָּוֶת שֶׁל סמא"ל, הַנְּקֵבָה שֶׁלּוֹ, יִרְאַת יהו"ה הִיא שָׂכָר לְמִי שֶׁשּׁוֹמֵר מִצְווֹת לֹא תַעֲשֶׂה, יִרְאָה רָעָה הִיא רְצוּעָה לְהַלְקוֹת אֶת מִי שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶן.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר אֶלְעָזָר בְּרִי, אִית מָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּיֵיחוֹן בְּנוֹי וְיִסְגֵּי עוּתְרֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְאִי חָסֵר מֵהַאי לָא דָחִיל לֵיהּ, הַאי לָא שַׁוִּי לֵיהּ יִרְאַת יהו"ה לְעִקָּרָא, אֲבָל מָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָאקוּ, הָא דָא שַׁוִּי יִרְאַת יהו"ה בֵּיהּ לְעִקָּרָא, דִּתְלַת דַּרְגִּין אינוּן דִּיִרְאָה, אִית יִרְאָה בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָאקוּ, וְאִית יִרְאָה דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּטִיבוּ וְלָא בְּעָאקוּ, וְאִית יִרְאָה דְּלָא שַׁוִּי לֵהּ עֲלֵיהּ לְעִקָּרָא בֵּין לְטִיבוּ בֵּין לְעָאקוּ, צַדִּיק גָּמוּר שַׁוִּי לֵהּ עֲלֵיהּ לְעִקָּרָא בֵּין לְטִיבוּ בֵּין לְדִינָא, בֵּינוֹנִי שַׁוִּי לֵיהּ עֲלֵיהּ לְטִיבוּ וְלָא לְדִינָא, רָשָׁע גָּמוּר לָא שַׁוִּי לֵיהּ עִקָּרָא לָא בְּטִיבוּ וְלָא בְּדִינָא.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: אֶלְעָזָר בְּנִי, יֵשׁ מִי שֶׁיִּרְא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי שֶׁיִּיחִיו אֶת בָּנָיו וְיִגְדַּל עָשְׁרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאִם חָסֵר מִזֶּה, אֵינוֹ יָרֵא מִמֶּנּוּ, זֶה לֹא שָׂם לוֹ אֶת יִרְאַת יהו"ה לְעִקָּר, אֲבָל מִי שֶׁיִּרָא אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּין בְּטוֹב בֵּין בְּצָרָה, זֶהוּ מִי שֶׁשָּׂם אֶת יִרְאַת יהו"ה בּוֹ לְעִקָּר, שֶׁשָּׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן שֶׁל יִרְאָה, יֵשׁ יִרְאָה בֵּין בְּטוֹב בֵּין בְּצָרָה, וְיֵשׁ יִרְאָה שֶׁיִּרָא אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּטוֹב וְלֹא בְּצָרָה, וְיֵשׁ יִרְאָה

שֶׁלֹּא שָׁם אוֹתָהּ עָלָיו לְעִקָּר, בֵּין לְטוֹב בֵּין לְצָרָה. צַדִּיק גָּמוּר שָׁם אוֹתָהּ עָלָיו לְעִקָּר בֵּין לְטוֹב בֵּין לְדִין, הַבִּינוֹנִי שָׁם אוֹתָהּ עָלָיו לְטוֹב וְלֹא לְדִין, הָרָשָׁע הַגָּמוּר לֹא שָׁם אוֹתָהּ עִקָּר, לֹא בְטוֹב וְלֹא בְדִין.

וּשְׁכִינְתָּא אַמַּאי אִתְקְרִיאַת יְרָאָה, דְּהָא הִיא מִסְטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְנְטִילַת, אֶלָּא כְּמָה דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא נָטִיל מֵרַחֲמֵי וְדִינָא דְאִינּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, הָכִי אִיהִי נָטְלָא מִתַּרְוַיְיהוּ, מִסְטְרָא דִשְׂמָאלָא דָּא אִתְקְרִיאַת יְרָאָה פַּחַד יִצְחָק, דְּמִסְטְרָא דִימִינָא אַהֲבָ"ה אִתְקְרֵי, וְדָא פִּקּוּדָא דְאִתְמַר בָּהּ (ירמיה לא ב) וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מָשַׁכְתִּיךְ חָסֶד.

וְלָמָּה הַשְּׁכִינָה נִקְרֵאת יִרְאָה? שֶׁהֲרֵי הִיא נִטְלָה מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נוֹטֵל מֵרַחֲמִים וְדִין, שֶׁהֵם יָמִין וּשְׂמֹאל, כָּךְ הִיא נוֹטֶלֶת מִשְּׁנֵיהֶם, מִצַּד הַשְּׂמֹאל זוֹ נִקְרֵאת יִרְאָה, פַּחַד יִצְחָק, שֶׁמִּצַּד הַיָּמִין נִקְרָא אַהֲבָ"ה, וְזוֹ הַמִּצְוָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מָשַׁכְתִּיךְ חָסֶד.

וּמִתְּרִין סִטְרִין אִלֵּין אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אוֹר וְנֵר, וּשְׁכִינְתָּא אוֹרָה אֲבוּקָה, אוֹרָה, לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה (אסתר ח טז), אֲבוּקָה הָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּצַדִּיקִים קַיְימִין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא כְּנֵר לִפְנֵי הָאֲבוּקָה. מִסְטְרָא דִימִינָא יהו"ה, וּמִסְטְרָא דִשְׂמָאלָא אדנ"י דְּתַמָּן דִּין, וּבְגִין דָּא בְּיוֹמָא קַדְמָאָה וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר (בראשית א ג), בְּגִין דְּחָמֵשׁ אוֹר אִינּוּן בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, וְאִינּוּן ה' עִלָּאָה וּמִתַּמָּן נַהֲרִין, י' בְּשְׂמָאלָא וְדָא נֵר, וְדָא ה"י מִן אלהי"ם ה' לִימִינָא י' לְשְׂמָאלָא, (ו' מל"א מתרוייהו עמודא דאמצעיתא, בן י"ה, ודא איהו רזא אלהי"ם מל"א ה"י, דא כתיבת קדמאה. ורזא דמלה ה"א, אלהי"ם דא מליא"ה בהפוך אתוון, ודא ה' זעירא, דאיהי מליא מתלת אתוון, ואתעבידת היו"ה, לעילא איהו הוי"ה, ובה מתחילין אתוון דאורייתא ה"ו ולבתר ט"י, ואנה אשתכח ה' בתראה, אלא ד' הות למהוי ה', אלא מאן גרם דפרח מינה ו' דאיהו ירך דילה, אלא נתנני שוממה כל היום דוה (איכה א יג), דא הוד דאיהו ירך דילה דאתחזרת איהו דוה באלף חמשאה, בגין דפרח מניה ירך, דעליה אתמר (בראשית לב כג) ותקע כף ירך יעקב, אשתמודע דמימינא קא מתחלת לממני את ד' עד נצח, והוד איהו ירך שלימו דילה, ודא איהו דאתיהיב למשה, הדא הוא דאתמר ונתן הוד למשה).

וּמִצַּד שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלָּלוּ נִקְרָא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי אוֹר וְנֵר, וְהַשְּׁכִינָה אוֹרָה, אֲבוּקָה. אוֹרָה - לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה, אֲבוּקָה - כָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁצַּדִּיקִים עוֹמְדִים לִפְנֵי הַשְּׁכִינָה כְּנֵר לִפְנֵי הָאֲבוּקָה, מִצַּד הַיָּמִין יהו"ה, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל אדנ"י, שֶׁשָּׁם הַדִּין, וּמִשּׁוּם זֶה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, מִשּׁוּם שֶׁחָמְשָׁה אוֹר הֵם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, וְהֵם ה' הָעֶלְיוֹנָה, וּמִשָּׁם מְאִירִים, י' בְּשְׂמֹאל, וְזֶה נֵר, וְזֶה ה"י מִן אֱלֹהִי"ם, ה' לִימִין י' לְשְׂמֹאל, (ו' מל"א משניהם העמוד האמצעי, בן י"ה, וזהו סוד אלהי"ם מל"א ה"י, זו כתובה ראשונה. וסוד הדבר - ה"א, אלהי"ם זה מליא"ה בהפוך אותיות, וזו ה' זעירה, שהיא מלאה משלש אותיות, ונעשית היו"ה, למעלה הוא הוי"ה, ובה מתחילים אותיות התורה ה"ו ואחר כך ט"י, ואנה נמצאת ה' אחרונה? אלא ד' היתה להיות ה', אלא מי גרם שפרח ממנה ו' שהוא הירך שלה, '

אלא נתנני שוממה כל היום דוה, זהו הוד שהוא הירך שלה, שהוא חזר דוה באלף החמישי, משום שפרח ממנה ירך, שעליו נאמר ותקע כף ירך יעקב, נודע שמימין מתחילה למנות האות ד' עד נצח, והוד הוא הירך, השלמות שלה, וזהו שנתן למשה, זהו שנאמר ונתן הוד למשה).

תקונא תלתין וארבע

דף עז:

בְּרֵאשִׁית, ב' נוּקְבָא פְּתִיחָא לְקַבָּלָא מִימִינָא, לְהַהוּא (נ"א מההוא) דְּגָמִיל חֶסֶד עִמָּהּ, וְאַמַּאי דְּאָת י' עַל רֵישֵׁיהּ כְּגַוְונָא דָּא ג', וּבְגִין דָּא הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, אִם כֵּן אַמַּאי ג' אָחוֹר לִבְ', אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִּרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא (ויקרא כ יז), ב' חָזְרַת אַנְפּוֹי מִא', ג' אַחְזַרַת אַנְפּוֹי מִב', ד' חָזְרַת אַנְפּוֹי מִג', ה' חָזְרַת אַנְפּוֹי מִד', כָּל אַתְוָון חָזְרִין אַנְפִּין (דף עז ע"ב) דָּא מִן דָּא, וְלָאו אִינּוּן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, וְאַמַּאי אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה וְרָאִית אֶת אֲחֹרָי וכו' (שמות לג כג), וְאַמַּאי חָזְרִין אַנְפִּין דָּא מִן דָּא, בְּגִין עֶרְיָין דְּאִינּוּן לְקַבְלַיְיהוּ, א' לְקַבְלֵיהּ אַרְוִור דְּאִיהוּ עֶרְוָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים כז כב) אָרוּר שֹׁכֵב עִם אֲחוֹתוֹ, דְּאִלֵּין עֶרְיָין כָּל חַד שָׁכִיב עִם אִמֵּיהּ וְעִם אֲחָתֵיהּ וְעִם בְּרָתֵיהּ, וְחָזְרִין אַנְפִּין לְגַבַּיְיהוּ דְּלֵית לוֹן בֹּשֶׁת פָּנִים, אֲבָל אַתְוָון קַדִּישִׁין חָזְרִין אַנְפַּיְיהוּ בְּבֹשֶׁת בַּעֲנָוָה, עֶרְיָה תֵּעוֹר, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (ויקרא יט יד) וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, עִוֵּר דְּאִיהוּ עוֹר, וְרָזָא דְּמִלָּה עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר (משלי כב ג).

תִּקּוּן שְׁלֹשִׁים וְאַרְבָּעָה, בְּרֵאשִׁית, ב' נְקֻבָּה פְּתוּחָה לְקַבֵּל מִיָּמִין, לְאוֹתוֹ (מאותו) שֶׁגּוֹמֵל עִמָּהּ חֶסֶד, וְלָמָּה? שֶׁהָאוֹת י' עַל רֹאשׁוֹ כְּמוֹ זֶה ג', וּמִשּׁוּם זֶה הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, אִם כֵּן, לָמָּה ג' אָחוֹר לַב'? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר - וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִּרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא, ב' הֶחָזְרָה פָּנֶיהָ מֵא', ג' הֶחָזְרָה פָּנֶיהָ מִב', ד' הֶחָזְרָה פָּנֶיהָ מִג', ה' הֶחָזְרָה פָּנֶיהָ מִד', כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֶחָזְרוּ פְּנֵיהֶן זוֹ מִזּוֹ, וְאֵינָן פָּנִים בְּפָנִים, וְלָמָּה? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר - וְרָאִית אֶת אֲחֹרָי וְכוּ', וְלָמָּה מַחֲזִירוֹת פָּנִים זוֹ מִזּוֹ? בִּשְׁבִיל הָעֲרָיוֹת שֶׁהֵן כְּנֶגֶד, א' כְּנֶגֶד אַרְוִור שֶׁהוּא עֶרְוָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אָרוּר שֹׁכֵב עִם אֲחוֹתוֹ, שֶׁהָעֲרָיוֹת הַלָּלוּ, כָּל אֶחָד שׁוֹכֵב עִם אִמּוֹ וְעִם אֲחוֹתוֹ וְעִם בִּתּוֹ, וּמַחֲזִירִים פָּנִים אֲלֵיהֶם, שֶׁאֵין לָהֶם בֹּשֶׁת פָּנִים, אֲבָל הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מַחֲזִירוֹת פְּנֵיהֶן בְּבֹשֶׁת בַּעֲנָוָה, עֶרְיָה תֵּעוֹר, וּבִגְלָלָהּ נֶאֱמַר וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, עִוֵּר שֶׁהוּא עוֹר, וְסוֹד הַדָּבָר - עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר.

וּלְבָתַר דְּמִתְפַּשְׁטִין מִנַּיְיהוּ מִתְיַחֲדִין כֻּלְּהוּ וְלָא יִתְבַּשְּׁשׁוּ, וּמִתְיַחֲדִין אַבָּא עִם אִימָּא, אָח עִם אֲחָתֵיהּ, כְּעַן דְּעֶרְוָה בֵּינַיְיהוּ אִית פְּרוּדָא בְּאַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (רות א יז) כֹּה יַעֲשֶׂה יְיָ לִי וְכֹה יוֹסִיף (בין אחים) בֵּינִי וּבֵינֵךְ, לְבָתַר דְּאִתְעַבַּר עֲרָיוֹת מִנַּיְיהוּ, יְהֵא יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְרָזָא דְּאֶחָד אָח ד', עֶרְוָה דְּתַרְוַיְיהוּ אַחֵר, בְּזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד אִשְׁתְּאַר אַחֵר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי כה ט) וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל.

וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁמִּתְפַּשְּׁטִים מֵהֶם, כֻּלָּם מִתְיַחֲדִים וְלֹא יִתְבַּשְּׁשׁוּ, וּמִתְיַחֲדִים אָב עִם אֵם, אָח עִם אֲחוֹתוֹ. כָּעֵת שֶׁעֲרָיוֹת בֵּינֵיהֶם, יֵשׁ פֵּרוּד בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי הַמָּוֶת יִפְרִיד (בין אחים) בֵּיני וּבֵינָךְ. אַחַר שֶׁהָעֲרָיוֹת עוֹבְרוֹת מֵהֶן, יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהַסּוֹד שֶׁל אֶחָד - אח ד', הָעֲרָוָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם אַחַד. בְּזְמַן שֶׁמִּסְתַּלֵּק הַקּוֹץ מִד' שֶׁל אֶחָד נִשְׁאָר אַחַר, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְסוֹד אַחַר אַל תִּגָּל.

תקונא תלתין וחמשא

בְּרֵאשִׁית, בְּתִשְׁרֵ"י אִתְבְּרֵי עָלְמָא, חָסֵר א' לְמֶהֱוֵי בְּרֵאשִׁית, דָּא אָדָם דְּאִתְבְּרֵי בְּתִשְׁרֵי, וּבְגִין דַּעֲתִידָה אַרְעָא לְאִתְלַטָּיָא בְּגִינֵיהּ, דָּא הוּא אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ (בראשית ג יז), אִסְתַּלַּק מִן תִּשְׁרֵי, וּפָתַח בְּבֵ' דְּאִיהִי בְּרָכָה לְאִתְבָּרְכָא אַרְעָא, וּלְאַפָּקָא לֵהּ מִן לְוָטַיָּא, וְלָא עוֹד אֶלָּא בְּגִין דְּתִשְׁרֵי אִיהוּ דִּין, לָא אִדְכַּר תַּמָּן בְּתִשְׁרֵי, דְּלָא יִתְכֵּן בֵּיהּ זִמְנָא אָחֳרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי כ כז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם. (כך מצאתי)

תִּקּוּן שִׁלֹּשִׁים וַחֲמִשָּׁה, בְּרֵאשִׁית, בְּתִשְׁרֵ"י נִבְרָא הָעוֹלָם, חָסֵר א' לִהְיוֹת בְּרֵאשִׁית, זֶה אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּתִשְׁרֵי, וּמִשּׁוּם שֶׁעֲתִידָה הָאָרֶץ לְהִתְקַלֵּל בִּגְלָלוֹ, זֶהוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ. הִסְתַּלֵּק מִן תִּשְׁרֵי וּפָתַח בְּבֵ' שֶׁהִיא בְּרָכָה שֶׁתִּתְבָּרֵךְ הָאָרֶץ, וּלְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִן הַקְּלָלָה, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁתִּשְׁרֵי הוּא דִּין, לֹא נִזְכַּר שָׁם בְּתִשְׁרֵי, שֶׁלֹּא יִתָּכֵן בּוֹ פַּעַם אַחֶרֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם.

תקונא תלתין ושתא

בְּרֵאשִׁית, דְּאִיהוּ שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית, דְּהָא שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת אִינּוּן, וּלְכָל חַד אִית לֵיהּ שִׁית יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְכָל יוֹמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא אֶלֶף שָׁנִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צ ד) כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ וכו', וְשַׁבָּת בְּרֵאשִׁית שִׁית יוֹמִין דִּילֵיהּ אִינּוּן שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹהוּ, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ.

תִּקּוּן שִׁלֹּשִׁים וְשִׁשָּׁה, בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֲרֵי שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת הֵן, וּלְכָל אַחַת יֵשׁ לוֹ שִׁשָּׁה יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְכָל יוֹם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אֶלֶף שָׁנִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ וְכוּ'. וְשַׁבַּת בְּרֵאשִׁית שֵׁשֶׁת הַיָּמִים שֶׁלּוֹ הֵם שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹהוּ, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ.

שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תּוֹהוּ, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם (בראשית א ב), וְלֵית מַיִם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא, פְּנֵי הַמַּיִם תְּרֵין אַנְפִּין דִּילָהּ, דְּאִינּוּן מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, חִוָּור וְסוּמָק, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִלֵּין אִינּוּן שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ, וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (שם ג), עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה כד טו) עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, עַל כֵּן וַדַּאי דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיְהִי כֵּ"ן, וְאִינּוּן שַׁבְעִין, וְעַל תְּרֵין מְאוֹרוֹת אִלֵּין אִתְמַר דּוּ פַּרְצוּפִין דְּכַר וְנוּקְבָא, יְהִי אוֹר דָּא פָּסַח, אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר, וַיְהִי אוֹר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיְהִי הַיּוֹם, הָכָא וַיְהִי וְהָתָם וַיְהִי, וּבְכָל אֲתַר וַיְהִי לִישָׁנָא דְצַעֲרָא

שְׁנֵי אֲלָפִים תֹּהוּ - וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה - וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תוֹרָה, פְּנֵי הַמָּיִם - שְׁנֵי הַפָּנִים שֶׁלָּהּ, שֶׁהֵן מִצְווֹת עֲשֵׂה וּמִצְווֹת לֹא תַעֲשֶׂה, לְבָן וְאָדֹם, יָמִין וּשְׂמֹאל, וְאֵלֶּה הֵם שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, עַל כֵּן וַדַּאי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי כֵ"ן, וְהֵם שִׁבְעִים, וְעַל שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר דּוּ פַּרְצוּפִים זָכָר וּנְקֵבָה. יְהִי אוֹר - זֶה פֶּסַח, אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר, וַיְהִי אוֹר - רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי הַיּוֹם, כָּאן וַיְהִי וְשָׁם וַיְהִי, וּבְכָל מָקוֹם וַיְהִי לְשׁוֹן צַעַר.

דף עח.

שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית נְקוּדָה בְּחֹלֶם דְּיֹלָה, (דאיהי שבת ברית), י' שַׁבָּת חִלֵּל, חֹלֶם לְמָאן, לְהַהִיא נְקוּדָה, מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת (שמות לא יד), לְמָאן דְּעָאל נוּכְרָאָה בָּחֹלֶם דְּיֹלָה, דְּאִיהִי רְשׁוּת הָרַבִּים יַיִן נָסָךְ זוֹנָה, וּבְגִין דָּא הָכָא צָרִיךְ דְּחִילוּ, וְדָא אִיהוּ בְּרֵאשִׁית יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא יט ג) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹורוּ, וּמָאן דְּעָאל רְשׁוּ נוּכְרָאָה בָּחֹלֶם (דף עח ע"א) דְּיֹלָה, דְּאִיהִי רְשׁוּת הָרַבִּים יַיִן נָסָךְ זוֹנָה, עָלַיְיהוּ אִתְמַר (במדבר יט יג) אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְנִכְרְתָה וכו', וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי אוֹת דְּשַׁבָּת אוֹת דְּיֹמִין טָבִין אוֹת דְּתִפְלִין אוֹת דִּבְרִית מִילָה, עֲטֶרֶת דִּבְרִית, תַּגָּא דְּסֵפֶר תּוֹרָה קָרִינָן לֵיהּ, כִּתְרָא בְּרֵישׁ כָּל צַדִּיק, נְקוּדָה דַּעֲלָהּ אִתְמַר אָדָם וְחַוָּה דַּהֲווֹ דּוּ פַּרְצוּפִים, וְעַלָּהּ אֲמָרָה סִיהֲרָא אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד.

שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית נְקֻדָּה בָּחֹלֶם שֶׁלָּהּ, (שהיא שבת ברית), י' שַׁבָּת חִלֵּל, חֹלֶם אֶת מִי? אֶת אוֹתָהּ נְקֻדָּה, מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת, לְמִי שֶׁמַּכְנִיס נָכְרִיָּה בָּחֹלֶם שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים, יַיִן נָסָךְ זוֹנָה, וּמִשּׁוּם זֶה כָּאן צָרִיךְ יִרְאָה, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית יָרֵ"א שַׁבָּ"ת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ, וּמִי שֶׁמַּכְנִיס רְשׁוּת נָכְרִיָּה בָּחֹלֶם שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים, יַיִן נָסָךְ זוֹנָה, עָלָיו נֶאֱמַר אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְנִכְרְתָה וְכוּ', וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא אוֹת שֶׁל שַׁבָּת, אוֹת שֶׁל יָמִים טוֹבִים, אוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, אוֹת שֶׁל בְּרִית מִילָה, עֲטֶרֶת הַבְּרִית, כֶּתֶר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה קוֹרְאִים לוֹ, כֶּתֶר בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, הַנְּקֻדָּה שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר אָדָם וְחַוָּה שֶׁהָיוּ דּוּ פַּרְצוּפִים, וְעָלֶיהָ אָמְרָה הַלְּבָנָה אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד.

רָזָא דָּא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר, (דא) (נ"א ד' ו') אִיהוּ ה' בַּתָּרָאָה, דְּתַרְוַיְיהוּ י', וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ חַד, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי סְתִימָא וַחֲתוּמָה בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּמַאי בְּאָת ו', (ב') סְתִים בְּאָת ו' בְּו' יוֹמֵי דְּחוֹל, וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִתְפַּתְּחַת לְקַבָּלָא לְבַעְלָהּ, וּבְגִין דָּא זִוּוּגָא דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וְיָרְתִין נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין חַדְתִּין לִבְנֵיהוּ.

הַסּוֹד הַזֶּה נִמְסַר לְחַכְמֵי הַלֵּב, (זו) (ד' ו') הִיא ה' אַחֲרוֹנָה, שֶׁשְּׁנֵיהֶם י', וּבָהּ נַעֲשׂוּ אֶחָד, וְהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא סְתוּמָה וַחֲתוּמָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִהְיֶה סָגוּר בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בַּמֶּה? בָּאוֹת ו', (ב')

סְתוּמָה בְּאוֹת ו', בְּוֹ' יְמוֹת הַחֹל, וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי נִפְתַּחַת לְקַבֵּל אֶת בַּעְלָהּ, וּמִשּׁוּם זֶה הַזְּוּוּג שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וְיוֹרְשִׁים נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת חֲדָשׁוֹת לִבְנֵיהֶם.

וּבְגִין דָּא אִיהִי נְקוּדָה אִתְקְרִיאַת בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ (בראשית כד טז), כַּד אִיהִי גַּל (נ"א גן) נָעוּל מַעְיָן חָתוּם (שיר ד יב), עַד דְּאִתְפַּתְּחַת לְבַעְלָהּ, וְכַד אִיהִי סְתִימָא אִתְקְרִיאַת יְרָאָה, בְּכָל ו' יוֹמֵי דְּחוֹל דְּאִיהִי סְגִירָא וּנְטִירָא, בַּעֲשַׂר אֲמִירָן וְל"ב אלהי"ם דְּאִינּוּן מ"ב אַתְוָון דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן בִּינָה, בְּשַׁבָּת וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם, וַיְכֻל"ו חֶסֶ"ד דִּימִינָא כְּלִיל ע"ב שְׁמָהָן, דְּתַמָּן חָכְמָה, כְּמָה דְּאַמְרָן הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, דְּחִילוּ בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ (ויקרא יט ג), רַחֵימוּ בְּשַׁבָּת כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ (שמות כ יב), כַּד אִתְפַּתְּחַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ אִתְקְרִיאַת אַהֲבָה, וּמִדְּחִילוּ וּרְחִימוּ אִתְיְהִיבוּ פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

וּמִשּׁוּם זֶה הַנְּקֻדָּה נִקְרֵאת בְּתוּלָה, וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ, כְּשֶׁהִיא גַּל (גן) נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, עַד שֶׁנִּפְתַּחַת לְבַעְלָהּ, וּכְשֶׁהִיא סְתוּמָה, נִקְרֵאת יְרָאָה, בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שֶׁהִיא סְגוּרָה וּשְׁמוּרָה בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם, שֶׁהֵם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם בִּינָה, בְּשַׁבָּת וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם, וַיְכֻל"ו חֶסֶד שֶׁל הַיַּמִּין כּוֹלֵל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת, שֶׁשָּׁם חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. יִרְאָה בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, אַהֲבָה בְּשַׁבָּת, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. כְּשֶׁנִּפְתַּחַת לְבַעְלָהּ נִקְרֵאת אַהֲבָה, וּמִיִּרְאָה וְאַהֲבָה נִתְּנוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

תקונא שבע ותלתין

בְּרֵאשִׁית אִיהוּ בְּרִי"ת, וַדַּאי כַּד אִיהוּ בִּלְבוּשִׁין דְּאִלֵּין קְלִיפִּין דְּאִינּוּן עָרְלָה וּפְרִיעָה, צָרִיךְ תַּמָּן דְּחִילוּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְהַאי אוֹת לָא יָרְתִין לֵיהּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, דְּלֵית אוֹת בְּרִית עַד דְּעָבְרִין מִנַּיְיהוּ אִלֵּין קְלִיפִּין, דְּאִינּוּן עָרְלָה וּפְרִיעָה בְּאַטִּיפוּ דְּדָמָא.

תִּקּוּן שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים, בְּרֵאשִׁית הוּא בְּרִי"ת, וַדַּאי כְּשֶׁהוּא בַּלְּבוּשִׁים שֶׁל הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵן עָרְלָה וּפְרִיעָה, שָׁם צָרִיךְ יִרְאָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְהָאוֹת הַזּוֹ אֵין יוֹרְשִׁים אוֹתָהּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֵין אוֹת בְּרִית עַד שֶׁמַּעֲבִירִים אֶת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ מֵהֶם, שֶׁהֵן עָרְלָה וּפְרִיעָה עִם הַטִּפַּת דָּם.

תְּלַת קְלִיפִּין אִינּוּן בְּעָרְלָה לְקַבֵּל תְּלַת קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחשֶׁךְ, תֹּהוּ קָו יָרוֹק קְלִיפָּה קַדְמָאָה, בֹּהוּ קְלִיפָּה תִּנְיָינָא, חשֶׁךְ קְלִיפָּה תְּלִיתָאָה, וּתְלַת אִלֵּין דָּא עַל גַּב דָּא, לְקַבֵּל תְּלַת גַּוְונִין דְּעֵינָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר טו לט) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וכו', לְקַבְלַיְיהוּ תְּלַת גַּוְונִין דְּקֻשְׁטָ, דִּבְהוֹן נְקֻרָא בַּת עָיִן דְּאִיהִי נְקוּדָה אוֹת בְּרִית, עֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר תְּלַת זְמָנִין כָּל גּוּפִים וכו' כִּי אֲמִילַם (תהלים קיח יט), וְאֵימָתַי יַעֲבוֹר

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַנֵּי קְלִיפִּין מֵעָלְמָא וַיְזַכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, בְּזִמְנָא דְּפוּרְקָנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, אֵימָתַי לְבָתַר דְּמִתְעַבְּרִין תְּלַת קְלִיפִּין בִּישִׁין מִינָהּ, וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי מִתְלַבְּשָׁא בְּאִלֵּין קְלִיפִּין אִיהִי אָמְרַת אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת (שיר א ו), דְּבְאִלֵּין קְלִיפִּין אִיהִי מִתְחַלֶּלֶת, וּבְגִין דָּא מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת (שמות לא יד).

שְׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הֵן בָּעֲרָלָה כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ. תֹּהוּ - קַו יָרֹק, קְלִפָּה רִאשׁוֹנָה, בֹּהוּ - קְלִפָּה שְׁנִיָּה, חֹשֶׁךְ - קְלִפָּה שְׁלִישִׁית, וְשָׁלֹשׁ אֵלּוּ זוֹ עַל גַּב זוֹ, כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ', כְּנֶגְדָּם שְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הַקֶּשֶׁת שֶׁבָּהֶם נִקְרָא בַּת עַיִן, שֶׁהִיא נִקְדָּה אוֹת בְּרִית, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׁלֹשׁ פְּעָמִים כָּל גּוֹיִם וְכוּ' כִּי אֲמִילֵם, וּמָתַי יַעֲבִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ מִן הָעוֹלָם וְיִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם? בִּזְמַן הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, מָתַי? אַחַר שֶׁיַּעֲבִירוּ שְׁלֹשׁ הַקְּלִפּוֹת הָרָעוֹת מִמֶּנָּה, וּבְזִמַּן שֶׁהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, הִיא אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאֻנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, שֶׁבַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ הִיא מִתְחַלֶּלֶת, וּמְשׁוּם זֶה מְחַלֶּלֶיהָ מוֹת יוּמָת.

תְּהוֹ"ם אִיהוּ הַמָּוֹ"ת, לְגַבֵּיהּ צָרִיךְ פְּרִיעָה בְּאַטְיפוּ דְּדָמָא, וְעַד דְּאִתְפַּרַע הַאי פְּרִיעָה אִיהִי לָא אִתְגַּלְיָיא בְּעָלְמָא, וְלָא יְהֵא אוֹת בְּעָלְמָא, וְרָזָא דְמִלָּה כַּד אִתְעַבַּר מִינָהּ עָרְלָה וּפְרִיעָה רוֹמִי וְקוּשְׁטָאנְדִינָא, מֵיָד אִתְגַּלְיָיא אוֹת בְּעָלְמָא, לְהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שֹׁלֵחַ בָּךְ, לְקַיְימָא בֵּיהּ קְרָא (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

תְּהוֹ"ם הִיא הַמָּוֶ"ת, אֲלֵיהּ צָרִיךְ פְּרִיעָה עִם הַטָּפַת דָּם, וְעַד שֶׁנִּפְרַעַת הַפְּרִיעָה הַזּוֹ, הִיא לֹא מִתְגַּלָּה בָּעוֹלָם וְלֹא תִהְיֶה אוֹת בָּעוֹלָם, וְסוֹד הַדָּבָר, כְּשֶׁעוֹבְרִים מִמֶּנָּה עָרְלָה וּפְרִיעָה, רוֹמָא וְקוּשְׁטָאנְדִינָא, מִיָּד מִתְגַּלָּה הָאוֹת בְּעוֹלָם לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שֹׁלֵחַ בָּךְ, לְקַיֵּים בּוֹ הַכָּתוּב כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

וּבְגִין דָּא אֶלְעָזָר בְּרִי לְא תִצְפֵּי לְרַגְלָא דְמְשִׁיחָא עַד דְּתֶחֱזֵי קֶשֶׁת בְּעַנְוֹונוֹי נְהִירִין, אוֹ עַד דְּאִתְגַּלְיָיא אוֹת בְּעָלְמָא, מַאי אוֹת. אֶלָּא דֶּרֶךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב (במדבר כד יז), דָּא אֶת י' אוֹת בְּרִית, וּמִיָּד וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל לְגַבֵּהּ, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים לג ה) וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ (חסר),

וּמְשׁוּם זֶה, אֶלְעָזָר בְּנִי, אַל תְּצַפֶּה לְרַגְלֵי מָשִׁיחַ, עַד שֶׁתִּרְאֶה אֶת הַקֶּשֶׁת בְּעָנָיֶהָ הַמְּאִירִים, אוֹ עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה אוֹת בָּעוֹלָם. מַה זֶּה אוֹת? אֶלָּא דֶּרֶךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב, זוֹ הָאוֹת י', אוֹת בְּרִית. וּמִיָּד וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל אֵלֶיהָ, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ.

דף עח:

תָּא חֲזִי יוֹמָא חָדָא שְׁאֵילְנָא (דף עח ע"ב) לְאֵלְיָהוּ, עָרְלָה אַמַּאי שַׁוִּינָן בְּמָאנָא בְּעַפְרָא, אָמַר לִי שְׁמַעְנָא בִּמְתִיבְתָּא, דְּעָרְלָה אִיהוּ נָחָשׁ, וְכֵיוָן דְּאַעְבְּרִינָן לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ צָרִיךְ לְמֵיהַב לֵיהּ

מְזוֹנֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה סה לה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וּבְוַדַּאי בְּרִי בְּדָא אִשְׁתְּזִיב בַּר נַשׁ מִדִּינָא דְחִבּוּט הַקֶּבֶר, וּדְמָא דְאַטִּיפִין מִפְּרִיעָה לְמֵיהַב מְזוֹנָא לְהַהוּא כַּלְבָּא דְאִיהוּ רוֹצֵחַ, וּבְדָא אִשְׁתְּזִיב בַּר נַשׁ מֵהַרְבָּא דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת.

בֹּא וּרְאֵה, יוֹם אֶחָד שְׁאַלְתִּי אֶת אֵלִיָּהוּ, לָמָּה שָׁמִים הָעֲרְלָה בִּכְלִי עָפָר? אָמַר לִי, שְׁמַעְתִּי בִּישִׁיבָה, שֶׁעֲרְלָה הוּא נָחָשׁ, וְכֵיוָן שֶׁמַּעֲבִירִים אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, צָרִיךְ לָתֵת לוֹ מְזוֹנוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וּבְוַדַּאי, בְּנֵי, בְּזֶה נִצָּל אָדָם מִדִּין חִבּוּט הַקֶּבֶר, וְהַדָּם שֶׁמַּטִּיפִים מֵהַפְּרִיעָה, לָתֵת מָזוֹן לְאוֹתוֹ הַכֶּלֶב שֶׁהוּא רוֹצֵחַ, וּבָזֶה נִצָּל אָדָם מֵחַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וְעַל דָּא אָמַר אָדָם קַדְמָאָה קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִי מַצִּיל בָּנַי מֵחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, אָמַר לֵיהּ חַרְבָּא דְמֵילָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יהושע ה ב) עֲשֵׂה לְךָ חַרְבוֹת צוּרִים, וְחַרְבָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא י"ו פִּיפְיוֹת, לָקֳבֵל מִילָה וּפְרִיעָה וּמְצִיצָה וי"ג בְּרִיתוֹת שָׁנִכְרְתוּ עָלֶיהָ, וְכֵן אוֹרַיְיתָא שֵׁזִיב לְבַר נַשׁ מִי"ו פִּיוֹת דְּחַרְבָּא, כְּמָה דְאָמַר שְׁלֹמֹה (משלי ג יב) עֵץ חַיִּים הִי"א דְסָלִיק לְי"ו.

וְעַל כֵּן אָמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִי מַצִּיל בָּנַי מֵחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת? אָמַר לוֹ, חֶרֶב הַמִּילָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֲשֵׂה לְךָ חַרְבוֹת צוּרִים, וְחַרְבּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה פִּיפְיוֹת, כְּנֶגֶד מִילָה וּפְרִיעָה וּמְצִיצָה וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת שֶׁנִּכְרְתוּ עָלֶיהָ, וְכֵן הַתּוֹרָה מַצִּילָה אֶת הָאָדָם מֵשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה פִּיוֹת הַחֶרֶב, כְּמוֹ שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה עֵץ חַיִּים הִי"א, שֶׁעוֹלֶה לַשֵּׁשׁ עֶשְׂרֵה.

וְלָקֳבֵל אִלֵּין תְּרִין אָמְרַת אוֹרַיְיתָא לֹא תִרְצַח וְלֹא תִנְאָף (שמות כ יג יד), לֹא תִנְאָף לָקֳבֵל נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, לֹא תִרְצַח לָקֳבֵל סמא"ל, וְאָמַר דָּוִד עָלֶיהָ (תהלים כב כא) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, תְּלַת קְלִיפִין דְּעָרְלָה אינוּן מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵימָ"ה, לָקֳבֵל עָרְלָה אִיהוּ עָוֹן, וְהַיְינוּ דְתַקִּינוּ בְצִלּוֹתָא לְגַבַּיְיהוּ, (שם עח לח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן דָּא עָוֹן, וְלֹא יַשְׁחִית דָּא מַשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ דָּא אַף, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ דָּא חֵמָה, וּמָאן דְּאַעִיל אוֹת בְּרִית בִּרְשׁוּ נוּכְרָאָה אִלֵּין אַרְבָּעָה שָׁלְטִין עֲלֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ז יט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, עַל הָאָרֶץ דָּא גּוּפָא דִילֵיהּ, וְאַרְבַּע זְמָנִין אִתְּמַר בְּפַרְשַׁת נֹחַ (שם יח) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם, גָּבְרוּ, לְקַבְלַיְיהוּ, וְהָא אוּקְמוּהוּ.

וּכְנֶגֶד שְׁנֵי אֵלֶּה אָמְרָה תּוֹרָה לֹא תִרְצַח וְלֹא תִנְאָף. לֹא תִנְאָף כְּנֶגֶד נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, לֹא תִרְצַח כְּנֶגֶד סמא"ל, וְאָמַר דָּוִד עָלָיו, הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי. שְׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הָעָרְלָה הֵן מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵמ"ה, כְּנֶגֶד הָעָרְלָה, הוּא הֶעָוֹן. וְהַיְינוּ מַה שֶׁתִּקְּנוּ בִּתְפִלָּה אֲצָלָם, וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן - זֶה עָוֹן, וְלֹא יַשְׁחִית - זֶה מַשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ - זֶה אַף, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ - זוֹ חֵמָה, וּמִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת הַבְּרִית לְרִשׁוּת נָכְרִיָּה, אַרְבָּעָה הַלָּלוּ שׁוֹלְטִים עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ. עַל הָאָרֶץ - זֶה הַגּוּף שֶׁלּוֹ, וְאַרְבַּע פְּעָמִים נֶאֱמַר בְּפָרָשַׁת נֹחַ וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם, גָּבְרוּ, כְּנֶגְדָּם, וַהֲרֵי פִּרְשׁוּהוּ.

עָרְלָה וּפְרִיעָה שְׁמַעְנָא דְּאִינּוּן רוֹמֵי רַבְּתָא וְרוֹמֵי זְעִירְתָּא, בְּזִמְנָא דְּמִתְעַבְּרִין מֵעָלְמָא אִתְגַּלְיָא אוֹת הַבְּרִית, דְּאִיהוּ בַּת עַיִן צִיּוֹן דְּאִיהִי נְקוּדַת עָלְמָא, דִּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין קְלִיפִּין שָׁלְטִין בְּעָלְמָא אִתְחַזַּר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, בְּזִמְנָא דְּיֵתֵי פּוּרְקָנָא מִיָּד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (שם ג) הָיָה אוֹר לָא כְּתִיב אֶלָּא יְהִי (ויהי אור) אוֹר, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד (שם ה), בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד (זכריה יד ט).

עָרְלָה וּפְרִיעָה, שְׁמַעְתִּי שֶׁהֵן רוֹמֵי רַבָּתִי וְרוֹמֵי הַקְּטַנָּה, בְּזִמַּן שֶׁמִּתְעַבְּרִנָה מִן הָעוֹלָם, מִתְגַּלֶּה אוֹת הַבְּרִית, שֶׁהִיא בַּת עַיִן, צִיּוֹן, שֶׁהִיא נְקֻדַּת הָעוֹלָם, שֶׁבִּזְמַן שֶׁהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שׁוֹלְטוֹת בָּעוֹלָם, חוֹזֵר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, בִּזְמַן שֶׁתָּבא הַגְּאֻלָּה, מִיָּד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. הָיָה אוֹר לֹא כָתוּב, אֶלָּא יְהִי (ויהי אור) אוֹר, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

תקונא תמניא ותלתין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, פָּתַח וְאָמַר כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים וכו' (שיר ב ב), שׁוֹשַׁנָּה אִית בָּהּ חָמֵשׁ עַלִּין מִלְּגָו וְחָמֵשׁ עַלִּין מִלְּבָר, וְאִינּוּן ה"ה, שַׁרְבִיט דִּילָהּ ו', תַּפּוּחַ דִּילָהּ י', וְכֻלָּא אלהי"ם, חָמֵשׁ אַתְוָון דִּילֵיהּ ה' חָמֵשׁ עַלִּין מִלְּבָר, ה' חָמֵשׁ עַלִּין מִלְּגָאו, י' תַּפּוּחַ, ו' מָלֵ"א שַׁרְבִיט.

תִּקּוּן שְׁמוֹנָה וּשְׁלֹשִׁים, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, פָּתַח וְאָמַר כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים וְכוּ', בַּשּׁוֹשַׁנָּה יֵשׁ חֲמִשָּׁה עָלִים מִבִּפְנִים וַחֲמִשָּׁה עָלִים מִבַּחוּץ, וְהֵם ה"ה, הַשַּׁרְבִיט שֶׁלָּהּ ו', הַתַּפּוּחַ שֶׁלָּהּ י', וְהַכֹּל אֱלֹהִי"ם. חֲמֵשׁ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלּוֹ ה' חֲמִשָּׁה עָלִים מִבַּחוּץ, ה' חֲמִשָּׁה עָלִים מִבִּפְנִים, י' תַּפּוּחַ, ו' מָלֵ"א שַׁרְבִיט.

בְּזִמְנָא דְּהַאי שׁוֹשַׁנָּה אִיהִי בְּגָלוּתָא אִיהִי אַטּוּמָא, בְּזִמְנָא דְּיֵהָא פּוּרְקָנָא בְּעָלְמָא אִתְפַּתְּחַת בְּחֲמֵשׁ אוֹר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפַּתְּחַת אִתְלַבְּשַׁת בְּכַמָּה לְבוּשִׁין דִּנְהוֹרִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִתְקַשְּׁטַת בְּכַמָּה קִשּׁוּטִין דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וּבְזִמְנָא דְּאִתְפַּתְּחַת וְאִתְקַשְּׁטַת בְּקִשּׁוּטָהָא, בְּאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן דְּאִינּוּן יהו"ה, וּבְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב דְּאִינּוּן אדנ"י, בְּאַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּיָד, וּבְאַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִינּוּן לְקַבְלַיְיהוּ, אַרְבַּע לְבוּשִׁין דְּכֹהֵן הֶדְיוֹט אִינּוּן לְקֻבֵּל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ (דברים כב יב).

בִּזְמַן שֶׁהַשּׁוֹשַׁנָּה הַזּוֹ הִיא בַּגָּלוּת, הִיא אֲטוּמָה. בִּזְמַן שֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה בָּעוֹלָם, נִפְתַּחַת בַּחֲמִשָּׁה אוֹר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁנִּפְתַּחַת, מִתְלַבֶּשֶׁת בְּכַמָּה לְבוּשִׁים שֶׁל אוֹרוֹת הַתּוֹרָה, וּמִתְקַשֶּׁטֶת בְּכַמָּה קִשּׁוּטִים שֶׁל מִצְווֹת עֲשֵׂה, וּבִזְמַן שֶׁנִּפְתַּחַת וּמִתְקַשֶּׁטֶת בְּקִשּׁוּטֶיהָ, בְּאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן

שֻׁהֵם יהו"ה, וּבְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב שֻׁהֵם אדנ"י, בְּאַרְבַּעַת בָּתֵּי תְפִלִּין שֶׁל יָד וּבְאַרְבַּעַת בָּתֵּי תְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֻׁהֵם כְּנֶגְדָּם. אַרְבָּעָה לְבוּשֵׁי כֹּהֵן הֶדְיוֹט, הֵם כְּנֶגֶד אַרְבַּע כְּנָפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ.

דף עט.

וְכַד אִתְתַּקְנַת בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין, מַיָּד אִתְפַּתַּח הֵיכָלָא לְגַבָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּלְקוֹל נְעִימוּ דְּרַמּוֹנִים וְזוּגִין דִּלְבוּשָׁא דִילָהּ, אִתְמַר בְּחֵיָוון (יחזקאל א כד) וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וְכַד אָמְרִין יִשְׂרָאֵל קְרִיאַת שְׁמַע, מַה כְּתִיב בָּהּ (במדבר ז פט) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו, קָלָא אִשְׁתְּמַע לְגַבָּהּ מִבֵּין תְּרֵין כְּרוּבַיָּא דְאִינּוּן דּוּ פַּרְצוּפִין, וְכַד מִתְיַחֲדָא דִבּוּר בְּקָלָא אִתְעֲבִידוּ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, וְדָא צְלוֹתָא בַּחֲשַׁאי, וּבְהַהוּא זִמְנָא מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹי יִשְׁאַל, דִּבְהַהִיא זִמְנָא יְהֵא עִת רָצוֹן, דְּהָא תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא יאהדונה"י, אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה (ישעיה נח ט), מַיָּד אָ"ז יאהדונה"י, תְּרֵין שְׁמָהָן וּתְמַנְיָא אַתְוָון דִּבְהוֹן הָא עִשָּׂר, (ודא רזא ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת וכו' (דברים כז כו), דא חבורא דחתן (דף עט ע"א) וכלה כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וכו' (צפניה ג ט), ודא רזא ואמר כל העם אמ"ן) (דברים כז כו).

וּכְשֶׁמִּתְתַּקְּנָת בַּלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ, מִיָּד נִפְתָּח הַהֵיכָל אֵלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּלְקוֹל נְעִימוּת הָרְמוֹנִים וְהַפַּעֲמוֹנִים שֶׁל לְבוּשָׁהּ, נֶאֱמַר בַּחֲיוֹת וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע, מַה כָּתוּב בָּהּ? וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו, הַקּוֹל נִשְׁמָע אֵלֶיהָ מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, שֶׁהֵם דּוּ פַּרְצוּפִים, וּכְשֶׁמִּתְיַחֵד הַדִּבּוּר עִם הַקּוֹל, נַעֲשִׂים קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, וְזוֹ תְּפִלָּה בַּחֲשַׁאי, וּבְאוֹתוֹ זְמַן, מִי שֶׁרוֹצֶה לְבַקֵּשׁ בַּקָּשָׁתוֹ יְבַקֵּשׁ, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה עֵת רָצוֹן, שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי הַשֵּׁמוֹת כְּאֶחָד - יאהדונה"י, אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, מִיָּד אָ"ז יאהדונה"י, שְׁנֵי שֵׁמוֹת וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם, הֲרֵי עֶשֶׂר, (וזה סוד ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת וכו', זהו החבור של חתן וכלה, כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה וכו', וזה סוד ואמר כל העם אמ"ן).

וְעַד דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא לָא יְהוֹן בְּזוּוּגָא חֲדָא, וּבְזִמְנָא דְיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא יִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא, בְּהַהוּא זִמְנָא אָ"ז יָשִׁיר מֹשֶׁה (שמות טו א), וּמַיָּד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר דְּאִיהוּ מַפְקָנוּ דְּגָלוּתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְמַטְרוֹנִיתָא בָּעֵאת לְאַעָלָא בְּהֵיכְלָא דִילָהּ, קָלָא סָלִיק בְּרוּמֵי רְקִיעִין וְיֵימָא הָכִי, מַשְׁרְיָין סַגִּיאִין דִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה דְּנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, אִתְתַּקְנוּ לְקַדְמוּת מַטְרוֹנִיתָא דְּקָא אַתְיָא לְאִתְתַּקְנָא, לְמִפְרַק בְּנָהָא מִן גָּלוּתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה מָארֵי שׁוֹפָרוֹת וּמָארֵי דְּקָלִין וּמָארֵי דְּבָרָקִים, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות יט טז) וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד וכו', מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאלהי"ם יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, בְּהַהוּא זִמְנָא מֹשֶׁה יְמַלֵּל בִּשְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, וְהָאלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְהָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

וְעַד שֶׁיֵּצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, לֹא יִהְיוּ בְּזִוּוּג אֶחָד, וּבְזְמַן שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת, יִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָז "שִׁיר מֹשֶׁה, וּמִיָּד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, שֶׁהוּא יְצִיאַת הַגָּלוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַגְּבִירָה רוֹצָה לְהַכְנֵס לְהֵיכָלָהּ, קוֹל עוֹלֶה בְּרוּמֵי הָרָקִיעִים וְיֹאמַר כָּךְ: הַמַּחֲנוֹת הָרַבִּים שֶׁל הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת, הִתְתַּקְנוּ לְמוּל הַגְּבִירָה שֶׁבָּאָה לְהִתְתַּקֵּן, לִגְאֹל אֶת בָּנֶיהָ מִן הַגָּלוּת. בְּאוֹתוֹ זְמַן כַּמָּה בַּעֲלֵי שׁוֹפָרוֹת וּבַעֲלֵי קוֹלוֹת וּבַעֲלֵי בְרָקִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד וְכוּ', מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִי"ם יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, בְּאוֹתוֹ זְמַן מֹשֶׁה יְדַבֵּר עִם הַשְּׁכִינָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, וְהָאֱלֹהִי"ם, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

וּבְהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה סָלְקִין דָּא עַל גַּב דָּא, כְּגַוְונָא דְּאִתְּמַר בְּטוּרָא דְסִינַי, דְּאִתְּמַר תַּמָּן (שיר ג ו) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, מִי בְּזֹאת עוֹלָה, מ"י אִימָּא עִלָּאָה דְּבָהּ פָּתַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּטוּרָא דְסִינַי אָנֹכִ"י.

וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן, הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה עוֹלוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַר סִינַי, שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, מִי בְּזֹאת עוֹלָה, מ"י - הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁבָּהּ פָּתַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהַר סִינַי אָנֹכִ"י.

קָם סָבָא חָדָא מִבָּתַר טוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא חֲזִינָא דְּאִתְּמַר (דברים ד לו) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ לְיַסְּרֶךָּ וכו', וּבַאֲתַר אָחֳרָא שְׁמַעְנָא דְּמִלֵּיל עִם יִשְׂרָאֵל מִסִּטְרָא דְּמַלְאָכַיָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ דְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר דְּנָפִיק מִפּוּמוֹי אִתְעֲבִיד מַלְאָךְ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים (שמות כ יח), וּבַאֲתַר אָחֳרָא אָמַר קְרָא (תהלים סב יב) אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, מַאי הַאי.

קָם זָקֵן אֶחָד מֵאַחַר הַצַּל שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי רָאִיתִי שֶׁנֶּאֱמַר מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קֹלוֹ לְיַסְּרֶךָ וְכוּ', וּבְמָקוֹם אַחֵר שָׁמַעְתִּי שֶׁדִּבֵּר עִם יִשְׂרָאֵל מִצַּד שֶׁל הַמַּלְאָכִים, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ, שֶׁכָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיָּצָא מִפִּיו נַעֲשָׂה מַלְאָךְ, וְזֶהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים, וּבְמָקוֹם אַחֵר אָמַר הַכָּתוּב אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי. מַה זֶּה?

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבָא סָבָא, שְׁמַעְנָא דְּבַר נַשׁ יְהִיב בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּלַת קְטִירִין, נְשָׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, נְשָׁמָתָא מִכּוּרְסַיָּא יְקָרָא, תַּמָּן נְחִיתַת שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה כְּלִילָא מִתְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, אַחַת שׁוֹתַיִם הָא תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן אַחַת, אַחַת וְאַחַת, תְּלַת אֲחָדִין, וְדָא אִיהוּ אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, ז"וּ בֵּיהּ עָבִיד לוֹן אֲחָ"ד.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: זָקֵן זָקֵן, שְׁמַעְתִּי שֶׁבָּאָדָם נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, הַנְּשָׁמָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, שָׁם יוֹרֶדֶת הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה כְּלוּלָה מִשְּׁלֹשׁ סְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת, וְעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר

אַחַת דִּבֵּר אֱלֹהִי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, אַחַת וּשְׁתַּיִם - הֲרֵי שָׁלֹשׁ סְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן אַחַת, אַחַת וְאַחַת, שָׁלֹשָׁה אֲחָדִים, וְזֶהוּ אַחַת דִּבֵּר אֱלֹהִי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, ז"וּ - בָּהּ עוֹשֶׂה אוֹתָם אֶחָ"ד.

וּלְבָתַר מַלִּיל עִמֵּיהּ מֵרוּחָא דְּאִיהוּ מטטרו"ן, כְּלִיל כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם דִּלְתַתָּא, בְּגִין דְּאִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ וְרָכִיב בֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, וּבְגִין דָּא בְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר דָּנָפֵק מִנֵּיהּ הֲוָה נָפִיק מִנֵּיהּ מַלְאָךְ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. לְבָתַר נָחִית שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עֲשִׂירִית בְּאוֹפָן, דְּאִיהוּ נָפֶשׁ דְּבַר נַשׁ מִתַּמָּן, וְאִתְמַר בֵּיהּ (דברים ד לו) וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (יחזקאל א טו) וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ, בְּגִין דְּיִשְׁתַּמַּע קָלֵיהּ וְדִבּוּרֵיהּ מִן כָּרְסַיָּא וּמַלְאָכַיָּיא וּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ בְּכֹלָּא עִילָּא וְתַתָּא, כְּנִשְׁמָתָא דְּשָׁלְטָנוּתֵהּ בְּכָל גּוּפָא אֲפִילּוּ בְּאֵבֶר זְעִירָא וְלֵית אֵבֶר פָּנוּי מִינָּהּ.

וְאַחַר כָּךְ דִּבֵּר עִמּוֹ מֵהָרוּחַ, שֶׁהוּא מטטרו"ן, כּוֹלֵל כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם שֶׁלְּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ וְרוֹכֵב עָלָיו הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הַכּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, וְלָכֵן בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, הָיָה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ מַלְאָךְ, וְזֶהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. אַחַר כָּךְ יָרְדָה הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה עֲשִׂירִית בָּאוֹפָן, שֶׁהוּא נֶפֶשׁ הָאָדָם מִשָּׁם, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמַע קוֹלוֹ וְדִבּוּרוֹ מִן הַכִּסֵּא וְהַמַּלְאָכִים וְשָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁיַּכִּירוּ בּוֹ בְּכָל מַעֲלָה וּמַטָּה כְּנִשְׁמָה שֶׁשִּׁלְטוֹנָהּ בְּכָל הַגּוּף וַאֲפִלּוּ בְּאֵיבָר קָטָן, וְאֵין אֵיבָר פָּנוּי מִמֶּנָּה.

תקונא תשע ותלתין

דף עט:

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אֶשֶׁ"ר דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות כ ב) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וכו', אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, אֲשֶׁר בְּאֲשָׁרַי כִּי אִשְׁרוּנִי בָּנוֹת (בראשית ל יג), וְדָא אִימָּא עִלָּאָה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, עַל כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, דְּאִינּוּן פֶּטֶר כָּל רֶחֶם דְּאִינּוּן רַמֵּ"ח, דְּכֻלְּהוּ קְטִירִין בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ כֹּל דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, דְּאַפְּתַח (פטר כל) רֶחֶם דְּאִינּוּן רַמֵּ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, וְדָא אִימָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (איוב לח כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, (ודא איהו הקרח הנורא) (יחזקאל א כב), אֲשֶׁר דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, (דף עט ע"ב) קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו בְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ קַדִּישׁ יְדִיד מִבֶּטֶן. וְצִוָּנוּ עֲלַיְיהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ מְצוּוֶה וְעוֹשֶׂה, וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוה, וְצִוָּנוּ דְּאִיהוּ הָכִי מְצוּוֶה וְעוֹשֶׂה, וְעוֹד קִדְּשָׁנוּ מִסִּטְרָא דְּשָׂמְאלָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, וְלֵית קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְאֵלֶּין עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, (דאיהי קדש לי כל בכור (שמות יג ב) דאיהו כתר עלאה וחכמה דאיהי ישראל עלה במחשבה) דְּאִתְמַר בָּהוֹן (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר.

תִּקּוּן תִּשְׁעָה וּשְׁלֹשִׁים, בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֲשֶׁ"ר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וכו', אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, אֲשֶׁר בְּאֲשָׁרַי כִּי אִשְׁרוּנִי בָּנוֹת, וְזוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, שֶׁהֵן פֶּטֶר

כָּל רָחֵם, שֶׁהֵם מְאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה, שֶׁכֻּלָּן קְשׁוּרוֹת בְּצַדִּיק שֶׁהוּא כֹּל, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, שֶׁנִּפְתָּח (פטר כל) רֶחֶם, שֶׁהֵן מְאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְווֹת עֲשֵׂה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, וְזוֹ הָאֵם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, (וזהו הקרח הנורא). אֲשֶׁר - שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו - בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן. וְצִוָּנוּ - עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה. וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קָדֹשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה, וְצִוָּנוּ - שֶׁכָּךְ הוּא מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה. וְעוֹד קִדְּשָׁנוּ - מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, וְאֵין קְדֻשָּׁה פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְאֵלּוּ עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, (שהיא קדש לי כל בכור, שהוא כתר עליון וחכמה שהיא ישראל עלה במחשבה), שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר.

וְצִוָּנוּ עַל, מִסְטָרָא דִימִינָא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמואל ב כג א) הוּקַם עָל, דְּתַמָּן כָּל בִּרְכָאן לִימִינָא, דְאִינּוּן מֵאָה בִּרְכָאן כְּחוּשְׁבַּן עַ"ל, דְּאַת י' בְּק' אִסְתַּלִּיק לְמֵאָה, דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דְכֹלָּא, מִסְטָרָא דְאַבָּא רֹאשׁ, מִסְטָרָא דְאִימָּא אֲשֶׁר, מִסְטָרָא דְאַבָּא מְצַוֶּה, וּמִסְטָרָא דְאִימָּא עוֹשֶׂה, וּמְצַוֶּה דָּא עֵץ פְּרִי, וְעוֹשֶׂה דָּא עוֹשֶׂה פְּרִי, וְשַׁמְעִינָן דְּאִינּוּן גּוּפָּא וּבְרִית דְּחַשְׁבִינָן חָד, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כח ז) שְׁתֵּי כְתֵפֹת חֹבְרֹת, כְּמָה דְאִינּוּן חוֹבְרוֹת, הָכִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ.

וְצִוָּנוּ עַל, מִצַּד הַיְמִין שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הוּקַם עָל, שֶׁשָּׁם כָּל הַבְּרָכוֹת לְיָמִין, שֶׁהֵם מֵאָה בְּרָכוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן עַ"ל, שֶׁאוֹת י' עִם ק' עוֹלֶה לְמֵאָה, שֶׁהִיא הַקָּרְבָּן שֶׁל הַכֹּל, מִצַּד הָאָב - רֹאשׁ, מִצַּד הָאֵם - אֲשֶׁר, מִצַּד הָאָב - מְצַוֶּה, מִצַּד הָאֵם - עוֹשֶׂה, וּמְצַוֶּה זֶה עֵץ פְּרִי, וְעוֹשֶׂה זֶה עוֹשֶׂה פְּרִי, וְשַׁמַּעְנוּ שֶׁהֵם גּוּף וּבְרִית שֶׁמַּחֲשִׁבִים אֶחָד, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׁתֵּי כְתֵפֹת חֹבְרֹת. כְּמוֹ שֶׁהֵן חוֹבְרוֹת, כָּךְ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ.

עוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, וְלָא אָמַר קִדְּשָׁתָנוּ וְצִוִּיתָנוּ, אֲשֶׁר אִיהוּ אֲשֶׁר אהי"ה וַדַּאי, וְדָא כֶּתֶר עִלָּאָה, מִסְטָרָא דְנוּקְבָא אִתְקְרֵי אֲשֶׁר, וּמִסְטָרָא דִדְכוּרָא אִתְקְרֵי רֹאשׁ, רֵישָׁא דְכָל רֵישִׁין, קִדְּשָׁנוּ דָּא אַבָּא (סבא), דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, וְצִוָּנוּ דָּא אִימָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ וַיְהִי אוֹר, וְלֵית הֲוָויָה אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה, וְתַרְוַיְיהוּ לִימִינָא וּשְׂמָאלָא,

עוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, וְלֹא אָמַר קִדַּשְׁתָּנוּ וְצִוִּיתָנוּ, אֲשֶׁר הוּא אֲשֶׁר אהי"ה וַדַּאי, וְזֶה כֶּתֶר עֶלְיוֹן, מִצַּד הַנְּקֵבָה נִקְרָא אֲשֶׁר, וּמִצַּד הַזָּכָר נִקְרָא רֹאשׁ, הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרָאשִׁים. קִדְּשָׁנוּ זֶה אַבָּא (סבא), שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר. וְצִוָּנוּ - זוֹ הָאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיְהִי אוֹר, וְאֵין הַוָיָ"ה אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה, וּשְׁנֵיהֶם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל.

וּמָאן מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה עַל הַמִּצְוָה דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְהָכִי צַדִּיק בְּצַלְמֵיהּ וְכִדְמוּתֵיהּ, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שֵׁם צַדִּיק אִתְקְרוּן צַדִּיקִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ס כא) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ.

וּמִי מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה עַל הַמִּצְוָה שֶׁהִיא שְׁכִינָה? זֶה הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, וְכָךְ צַדִּיק בְּצַלְמוֹ וְכִדְמוּתוֹ, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שֵׁם הַצַּדִּיק נִקְרְאוּ צַדִּיקִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ.

וְעוֹד אֲנֹכִי יהו"ה אלהי"ך אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות כ ב), אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְכִי מָאן דְּאִיהוּ תְּחוֹת שִׁעְבּוּדָא דְרִבּוֹנֵיהּ, וְרִבּוֹנֵיהּ אַבְטַח לֵיהּ לְאַפָּקָא לֵיהּ לְחֵירוּ וְאַפִּיק לֵיהּ, אִית לֵיהּ לְשַׁבָּחָא גַּרְמֵיהּ דְּאַפִּיק לֵיהּ מִגּוֹ שִׁעְבּוּדָא, וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו יג) כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְהָא אִיהוּ אַבְטַח לְאַפָּקָא לִבְנוֹי מִגָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יד) וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל, וְאִיהוּ מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ כַּמָּה זִמְנִין אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

וְעוֹד אָנֹכִ"י יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וְכִי מִי שֶׁהוּא תַּחַת שִׁעְבּוּד אֲדוֹנוֹ, וְרִבּוֹנוֹ הַבְטִיחַ לוֹ לְהוֹצִיאוֹ לַחֵרוּת וְהוֹצִיא אוֹתוֹ, יֵשׁ לוֹ לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ מִתּוֹךְ הַשִּׁעְבּוּד? וַהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר לְאַבְרָהָם כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וַהֲרֵי הוּא הִבְטִיחַ לְהוֹצִיא אֶת בָּנָיו מִן הַגָּלוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל, וְהוּא מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ כַּמָּה פְּעָמִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם?

אָמַר לֵיהּ בְּרִי שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ אֲבָל לַאו אֵיהוּ דְּא לְשַׁבָּחָא גַּרְמֵיהּ, אֶלָּא כָּל סִפִּירָה וּסְפִירָה אִתְקְרִיאַת רֹאשׁ לַחֲבָרְתָּהּ, וּבְגִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לוֹן מַאן אֲתַר אַפִּיק לוֹן מִגּוֹ שִׁעְבּוּדָא, פְּתַח בָּאנֹכִי, וְאַדְכִּיר בֵּיהּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹמֵר, חַמְשִׁין זִמְנִין לְקָבֵל חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה.

אָמַר לוֹ: בְּנִי, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל זֶה לֹא לְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ, אֶלָּא כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נִקְרֵאת רֹאשׁ לַחֲבֶרְתָּהּ, וּכְדֵי לְהוֹדִיעַ לָהֶם מֵאֵיזֶה מָקוֹם הוֹצִיא אוֹתָם מִתּוֹךְ הַשִּׁעְבּוּד, פָּתַח בָּאָנֹכִי, וְהִזְכִּיר אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹמֵר חֲמִשִּׁים פְּעָמִים, כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה.

וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, הָא אִם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ מְצוּוֶה וְעוֹשֶׂה, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר בְּגִינֵיהּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנִי וְצִוָּנִי, מַאי אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וְצִוָּנוּ, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ, בְּוַדַּאי עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק אִתְּמַר עַל תַּרְוַיְיהוּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, אֲשֶׁר וַדַּאי דְּאִיהִי אֲשֶׁר אהי"ה אִימָּא עִלָּאָה, מַנִּי לוֹן עַל שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי מְצָוָה, לְכָל חַד מִנַּיְיהוּ, וְאִינּוּן לְעִילָּא תְּרִין כְּעַנְפִּין דְּאִילָנָא דְּאִתְפָּרְשׁוּ לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, וּלְתַתָּא אִתְעֲבִידוּ בָּהּ אֲגוּדָה חָדָא, וּבְגִין דָּא אִינּוּן לְעִילָּא תְּרִין, וּלְתַתָּא חַד, דְּיִחוּדָא לָא אִית בְּכָל עַנְפִּין דְּאִילָנָא אֶלָּא בָּהּ, דְּאִיהִי אֲגַד דְּכֻלְּהוּ, אִיהִי אֲגוּדָה דְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ חָד.

וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, הֲרֵי אִם הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי הוּא מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה, הָיָה לוֹ לוֹמַר בִּשְׁבִילוֹ אֲשֶׁר קִדְּשַׁנִי וְצִוַּנִי, מַה זֶּה אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וְצִוָּנוּ? אָמַר לוֹ: וַדַּאי, יָפֶה אָמַרְתָּ, בְּוַדַּאי עַל הָעַמּוּד

הָאֱמְצָעִי וְצַדִּיק נֶאֱמַר עַל שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, אֲשֶׁר וַדַּאי, שֶׁהִיא אֲשֶׁר אהי"ה, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, צִוָּה אוֹתָם עַל הַשְׁכִּינָה שֶׁהִיא מִצְוָה, לְכָל אֶחָד מֵהֶם, וְהֵם לְמַעְלָה שְׁנַיִם כְּעִנְפֵּי הָאִילָן שֶׁנִּפְרְשׁוּ לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וּלְמַטָּה הֵם נַעֲשׂוּ בָּהּ אֲגַדָּה אַחַת, וּמְשׁוּם זֶה הֵם לְמַעְלָה שְׁנַיִם וּלְמַטָּה אֶחָד, שֶׁאֵין הַיִּחוּד בְּכָל עִנְפֵי הָאִילָן אֶלָּא בָּהּ, שֶׁהִיא אוֹגֶדֶת שֶׁל כֻּלָּם, הִיא אֲגַדָּה שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, וּבָהּ כֻּלָּם נַעֲשִׂים אֶחָד.

דף פ.

וְעוֹד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר דָּא נְבוּאָה בַּמַּרְאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר יב ו) בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וְאִיהִי חָזוֹן דִּנְבִיאַיָּא, אִיהִי חָזוֹן וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חוֹזֶה, דְּאִיהוּ יהו"ה אדנ"י, דְּהָכִי סָלִיק חָזוֹן חָסֵר ו' חָמֵשׁ וְשִׁתִּין כְּחֻשְׁבַּן אדנ"י, בִּנְבוּאָ"ה ס"ו, ס"ה כְּחֻשְׁבַּן אדנ"י, וְתֵיבָה הָא ס"ו, (דף פ ע"א) וּבְמַאי הִיא חָזוֹן בְּאָת ו', בֵּיהּ אִתְעֲבִידַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא אָדוֹן דִּילָהּ.

וְעוֹד, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, זוֹ נְבוּאָה בְּמַרְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וְהִיא חָזוֹן הַנְּבִיאִים, הִיא חָזוֹן וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חוֹזֶה, שֶׁהוּא יהו"ה אדנ"י, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה חָזוֹן חָסֵר ו' שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ כְּחֶשְׁבּוֹן אדנ"י, בִּנְבוּאָ"ה ס"ו, ס"ה כְּחֶשְׁבּוֹן אדנ"י, וְתֵבָה הֲרֵי ס"ו, וּבַמֶּה הִיא חָזוֹן? בְּאוֹת ו', בּוֹ נַעֲשֵׂית אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה הָאָדוֹן שֶׁלָּהּ.

תקונא ארבעין

בְּרֵאשִׁית, שִׁמְעִי בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְגוֹמֵר (תהלים מה יא), בְּרֵאשִׁית תַּמָּן שִׁמְעִ"י, תַּמָּן בַּ"ת, תַּמָּן רְאִ"י, שִׁמְעִ"י ש' מִן בְּרֵאשִׁית, בַּ"ת תַּמָּן אִשְׁתְּמוֹדָע בְּרֵישָׁא וְסוֹפָא דְּתֵיבָה, רְאִ"י תַּמָּן אִשְׁתְּמוֹדָע בְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָּא בְּרֵ"אשִׁי"ת, וְכַד תְּהֵא בְּחִבּוּרָא עִמֵּיהּ כְּגַוְונָא דָּא יאהדונה"י, אִיהוּ אָמַר לְגַבָּהּ וְשִׁכְחִי עַמָּךְ וּבֵית אָבִיךְ (שם), דְּעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד (בראשית ב כד), כִּי הוּא אֲדוֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ (תהלים מה יב), אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ וַדַּאי.

תִּקּוּן אַרְבָּעִים, בְּרֵאשִׁית, שִׁמְעִי בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְגוֹמֵר, בְּרֵאשִׁית שָׁם שִׁמְעִ"י, שָׁם בַּ"ת, שָׁם רְאִ"י, שִׁמְעִ"י ש' מִן בְּרֵאשִׁית, בַּ"ת שָׁם נוֹדָע בְּרֹאשׁ וְסוֹף הַתֵּבָה, רְאִ"י שָׁם נוֹדָע בָּאֶמְצַע, כְּמוֹ זֶה בְּרֵאשִׁי"ת, וּכְשֶׁתִּהְיֶה עִמּוֹ בְּחִבּוּר כְּמוֹ זֶה: יאהדונה"י, הוּא אוֹמֵר לָהּ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ, שֶׁעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, כִּי הוּא אֲדוֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ, אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ וַדַּאי.

וּבְגִין דָּא מִסְטָרָא דְּיהו"ה אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא, וְכַד אִיהִי אדנ"י בְּלָא בַּעְלָהּ אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נַהֲרָא, וּנְבִיאַיָּא מִסְטָרָא דְּיהו"ה אִינּוּן מֵאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא, וּנְבִיאַיָּא מִסְטָרָא דְּאדנ"י אִינּוּן מֵאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נַהֲרָא, דְּאִלֵּין מִתְנַבְּאִין רַחֲמֵי, וְאִלֵּין מִתְנַבְּאִין דִּינָא, דִּנְבוּאָה אִיהִי שְׁקִילָא לְאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב וּלְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה.

וּמִשּׁוּם זֶה מִצַּד שֶׁל יהו"ה נִקְרֵאת הָאִסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה, וּכְשֶׁאדנ"י הִיא, בְּלִי בַּעְלָהּ, נִקְרֵאת אִסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, וְהַנְּבִיאִים מִצַּד שֶׁל יהו"ה הֵם אִסְפַּקְלַרְיָה שֶׁמְּאִירָה, וּנְבִיאִים מִצַּד שֶׁל אדנ"י הֵם מִן הָאִסְפַּקְלַרְיָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, שֶׁאֲלוּ מִתְנַבְּאִים רַחֲמִים, וְאֵלּוּ מִתְנַבְּאִים דִּין, שֶׁהַנְּבוּאָה שְׁקוּלָה לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְלַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְפַּתְּחִין הֵיכָלִין דִּנְבוּאָה, כַּמָּה מָארֵי דַּעֲתִידוֹת יִתְעָרוּן בָּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יואל ג א) וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם וכו', וְכַמָּה מָארֵי דְּאוֹתוֹת, וּמָארֵי דַּעֲתִידוֹת, מַמָּה דַּהֲווֹ וַעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי, מִמַּה דַּהֲווֹ מִסְטָרָא דְּמַחֲשָׁבָה דְּאִתְמַר בָּהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי מִסְטָרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, וְרָזָא דְּמִלָּה (קהלת ג טו) מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא, וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּפְתָּחִים הֵיכָלוֹת הַנְּבוּאָה, כַּמָּה בַּעֲלֵי עֲתִידוֹת יִתְעוֹרְרוּ בָּעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם וְכוּ', וְכַמָּה בַּעֲלֵי אוֹתוֹת וּבַעֲלֵי עֲתִידוֹת מִמַּה שֶּׁהָיוּ וַעֲתִידִים לִהְיוֹת, מִמַּה שֶּׁהָיוּ מִצַּד הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְיִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, וּמַה שֶּׁעָתִיד לִהְיוֹת מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְסוֹד הַדָּבָר - מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא, וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה.

וְכַמָּה מָארֵי דְּעַיְינִין דְּאִינּוּן חוֹזִים וּנְבִיאַיָּא יִתְעָרוּן בָּעָלְמָא דְּאִינּוּן עֵינֵי יהו"ה, וְכַמָּה מָארֵי דְּאוּדְנִין דְּתַמָּן שְׁמִיעָה דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כד) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵּיהֶם, וּמָארֵי דְּאַנְפִּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם ו) וְאַרְבָּעָה פָנִים וְגוֹמֵר, וּמָארֵי דְּקַלְיִן, וּמָארֵי דְּדִבּוּרִין, וּמָארֵי דְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא, וּמָארֵי דִּידִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם ח) וְיֹדֵי אָדָם וְגוֹמֵר, וּמָארֵי דְּקוֹמָה, וּמָארֵי דְּאוֹת, וּמָארֵי דְּרַגְלִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, בְּהַהוּא זִמְנָא זִמְנָא וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד), אִלֵּין אִינּוּן נְבִיאֵי דְּשִׁקְרָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות ז יא) וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְגוֹמֵר, דְּאַפְרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנְּבִיאֵי קְשׁוֹט.

וְכַמָּה בַּעֲלֵי עֵינַיִם, שֶׁהֵם חוֹזִים וּנְבִיאִים, יִתְעוֹרְרוּ בָּעוֹלָם, שֶׁהֵם עֵינֵי יהו"ה, וְכַמָּה בַּעֲלֵי אָזְנַיִם, שֶׁשָּׁם שְׁמִיעָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וּבַעֲלֵי פָּנִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְאַרְבָּעָה פָנִים וְגוֹמֵר, וּבַעֲלֵי קוֹלוֹת, וּבַעֲלֵי דִּבּוּרִים, וּבַעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּבַעֲלֵי יָדַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְיֹדֵי אָדָם וְגוֹמֵר, וּבַעֲלֵי קוֹמָה, וּבַעֲלֵי אוֹת וּבַעֲלֵי רַגְלַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, בְּאוֹתוֹ זְמַן וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, אֵלּוּ הֵם נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְגוֹמֵר, שֶׁהִפְרִידָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִנְּבִיאֵי הָאֱמֶת.

וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א ז), הָכָא רָזָא לְאִתְעַסָּקָא בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, וּלְאַפְרָשָׁא בֵּין אִסּוּר וְהֶתֵּר, דְּאִינּוּן מַיִין מְתִיקָן, וּמַיִין מְרִירָן מִסְטָרָא דְּשִׂמְאלָא, וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם (שמות טו כג), וּמִסְטָרָא דִּימִינָא וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם (שם כה), וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּדָם טָהוֹר וְדָם נִדָּה דְּצָרִיךְ לְאַפְרָשָׁא בֵּינַיְיהוּ, בְּגִין דְּהַהוּא זוּהֲמָא דְּהַטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה גָּרִים לְעָרְבָא מַיִין דְּדַכְיוּ עִם מַיִין דִּמְסָאֲבוּ,

וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ תַּקָּנָה דָּא לְחוֹבָה לְאַפָּרָשָׁא בֵּינַיְיהוּ, וְהַהוּא דְאַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ דָּא רָקִיעַ דְּעַל רָאשֵׁי חֵיוָון, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ דָּא מטטרו"ן.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, כָּאן הַסּוֹד לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּלְהַפְרִיד בֵּין אסור וְהֶתֵּר, שֶׁהֵם מַיִם מְתוּקִים, וּמַיִם מָרִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם כִּי מָרִים הֵם, וּמִצַּד הַיְמִין וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, וְהֵם כְּמוֹ שֶׁדַּם טָהוֹר וְדַם נִדָּה שֶׁצָּרִיךְ לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ זֶהֱמָה שֶׁהִטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, גָּרְמָה לְעֶרֶב מֵי טָהֳרָה עִם מֵי הַטֻּמְאָה, וּמִשּׁוּם זֶה תִּקְּנוּ תַּקָּנָה זוֹ כְּחוֹבָה לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, וְאוֹתוֹ שֶׁהִפְרִיד בֵּינֵיהֶם, זֶה הָרָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, זֶה מטטרו"ן.

וַיַּעַשׂ אלהי"ם אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל וכו' (בראשית א ז), הָכָא לֵית מַיָּא מִסְּטָרָא דְמָסָאֲבוּ, אֶלָּא מַיִין מִסְּטָרָא דִשְׁמָאלָא הֲווֹ בָּעָאן לְאִתְגַּבְּרָא, וּמַיִין מִסְּטָרָא דִימִינָא הֲווֹ בָּעָאן לְאִסְתַּלָּקָא עֲלַיְיהוּ, עַד דְּאִלֵּין אָמְרִין אֲנַן בָּעִינָן לְמֶהֱוֵי קֶדֶם מַלְכָּא, וְאִלֵּין אָמְרִין אֲנַן בָּעִינָן לְמֶהֱוֵי קֶדֶם מַלְכָּא, עַד דְּאָתָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וְאַעִיל שְׁלָם בֵּינַיְיהוּ, וְקָשִׁיר לוֹן וְאִתְעֲבִיד שֶׁקֶל (נ"א שלום) בֵּינַיְיהוּ, וְדָא מַחֲלוֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּגוֹן לְאָה וְרָחֵל, דְּדָא בָּעָא לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, וְדָא בָּעָא לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, וְנָטִיל לוֹן יַעֲקֹב וְקָשִׁיר לוֹן בֵּיהּ (דף פ ע"ב) לְתַרְוַיְיהוּ, בְּגִין דַּהֲוָה קָא מַחֲשֶׁבֶת לְאָה בְּלִבָּהּ אִם יַעֲקֹב נָטִיל לַאֲחָתִי נָטִיל לִי עִשָּׂו חַיְיָבָא, וְהָכִי קָא חֲשִׁיבַת רָחֵל כְּגַוְונָא דָּא, בְּגִין דְּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לוֹן לְיַעֲקֹב תַּרְוַיְיהוּ, וְשַׁזִּיב לוֹן מֵהַהוּא חַיְיָבָא, וְאִתְחַבְּרוּ בְּצַדִּיקָא.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל וְכוּ', כָּאן אֵין מַיִם מִצַּד הַטֻּמְאָה, אֶלָּא שֶׁהַמַּיִם שֶׁמִּצַּד הַשְּׂמֹאל הָיוּ רוֹצִים לְהִתְגַּבֵּר, וְהַמַּיִם שֶׁמִּצַּד הַיָּמִין הָיוּ רוֹצִים לְהִתְעַלּוֹת עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁאֵלּוּ אוֹמְרִים אָנוּ רוֹצִים לִהְיוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְאֵלּוּ אוֹמְרִים אָנוּ רוֹצִים לִהְיוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁבָּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהִכְנִיס שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְקָשַׁר אוֹתָם וְנַעֲשָׂה שֶׁקֶל (שלום) בֵּינֵיהֶם, וְזוֹ מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּמוֹ לֵאָה וְרָחֵל, שֶׁזּוֹ רוֹצָה לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ וְזוֹ רוֹצָה לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעְלָהּ, וְנָטַל אוֹתָן יַעֲקֹב וְקָשַׁר אוֹתָן בּוֹ אֶת שְׁתֵּיהֶן, מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה מַחֲשֶׁבֶת לֵאָה בְּלִבָּהּ, אִם יַעֲקֹב נוֹשֵׂא אֶת אֲחוֹתִי, נוֹשֵׂא אוֹתִי עֵשָׂו הָרָשָׁע, וְכָךְ רָחֵל חָשְׁבָה כְּמוֹ כֵן, מִשּׁוּם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָתַן אֶת שְׁתֵּיהֶן לְיַעֲקֹב, וְהִצִּיל אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ הָרָשָׁע, וְהִתְחַבְּרוּ עִם הַצַּדִּיק.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, יוֹמָא חָדָא הֲוִינָן בְּבֵי מֶדְרְשָׁא, וְשָׁאֲילוּ חַבְרַיָּא מַאי נִיהוּ דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁמָּא תְּסַכְּנוּ עַצְמְכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קא ז) דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, (נ"א קם סבא דסבין עתיקא דעתיקין, ואמר רבי רבי מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסכנו בעצמכם, הדא הוא דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, הא כתיב (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, ועוד מים עליונים ומים תחתונים אית תמן, למה אמר אל תאמרו מים מים, אמר ליה בוצינא קדישא, סבא דסבין לך יאות לגלאה רזא דא, דלית חבריא יכלין

לקיימא ביה על בורייה, אמר ליה סבא דסבין, רבי רבי בוצינא קדישא, בודאי אבני שיש טהור אינון י' י', דאינון חד יו"ד עלאה מן א, ותנינא יו"ד תתאה מינה, והכא לית טומאה אלא אבני שיש טהור, ולית הפרשה בין מים למים, דכלא יחודא חדא, דאלין אינון מסטרא דאילנא דחיי דאיהו ו באמצעיתא דא, דאתמר ביה ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, אבל אילנא דעץ הדעת לתתא). אֲדַהֲכִי הָא סָבָא דְסָבִין עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין קָא נָחִית וְאָמַר לוֹן, רַבָּנָן בְּמַאי עַסְקִיתוּ, אָמְרוּ לֵיהּ וַדַּאי בְּהַאי דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, וְאָמַר לוֹן וַדַּאי רָזָא עִלָּאָה אִית הָכָא, וְהָא אוּקְמוּהָ בִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה, וּבְגִין דְּלָא תִּטְעוּן נְחִיתְנָא לְכוֹן, בְּגִין דְּיִתְגַּלֵּי רָזָא דָא בֵּינַיְיכוּ דְּאִיהוּ רָזָא עִלָּאָה טְמִירָא מִבְּנֵי נָשָׁא (נ"א דרא).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְשָׁאֲלוּ הַחֲבֵרִים, מַה זֶּה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, שֶׁמָּא תְּסַכְּנוּ עַצְמְכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר הֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי? [נ"א, קם זקן הזקנים, עתיק העתיקים, ואמר', רבי רבי, מה הוא שאמר רביעקיבא לתלמידיו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסכנו בעצמכם, זהו שכתוב דבר שקרים לא יכון לנגד עיני, הרי כתוב (בראשית א, ו) יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, ועוד מים עליונים ומים תחתונים יש שם, למה אמר אל תאמרו מים מים? אמר לו המנורה הקדושה, ' זקן הזקנים, לך נאה לגלות הסוד הזה, שאין החברים יכולים לעמד בו על בריו, אמר לו זקן הזקנים', רבי רבי, מנורה הקדושה, בודאי אבני שיש טהור הן י' י', שהן אחד יו"ד עליונה מן א, והשניה יו"ד תחתונה ממנה, וכאן אין טמאה אלא אבני שיש טהור, ואין הפרשה בין מים למים, שהכל יחוד אחד, שאלו הם מצד של עץ החיים, שהוא ו באמצע של א, שנאמר בו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם, אבל האילן של עץ הדעת למטה]. בֵּין כָּךְ הִנֵּה זְקַן הַזְּקֵנִים, עַתִּיק הָעַתִּיקִים, יוֹרֵד וְאוֹמֵר לָהֶם: חֲכָמִים, בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? אָמְרוּ לוֹ: וַדַּאי בָּזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם. וְאָמַר לָהֶם: וַדַּאי סוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ כָּאן, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, וּכְדֵי שֶׁלֹּא תִּטְעוּ יָרַדְתִּי אֲלֵיכֶם, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַסּוֹד הַזֶּה בֵּינֵיכֶם, שֶׁהוּא סוֹד עֶלְיוֹן טָמִיר מִבְּנֵי הָאָדָם (הדור).

בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אִינּוּן י' י', דְּמִנְּהוֹן מַיִין דַּכְיִין נָפְקִין, וְאִינּוּן רְמִיזִין בְּאָת א רֵישָׁא וְסוֹפָא י' י', ו' דְּאִיהוּ נָטוּי בֵּינַיְיהוּ אִיהוּ עֵץ חַיִּים, מָאן דְּאָכַל מִנֵּיהּ וְחַי לְעוֹלָם.

בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר הֵן י' י', שֶׁמֵּהֶם יוֹצְאִים מַיִם זַכִּים, וְהֵם רְמוּזִים בָּאוֹת א, בְּרֹאשׁ וּבַסּוֹף י' י', ו' שֶׁהוּא נָטוּי בֵּינֵיהֶם, הוּא עֵץ הַחַיִּים, מִי שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ, וָחַי לְעוֹלָם.

וְאִלֵּין תְּרֵין יוּדִי"ן אִינּוּן רְמִיזִין בְּוַיְיצָר, וְאִינּוּן תְּרֵין יְצִירוֹת יְצִירָה דְּעִלָּאִין וְיִצִירָה דְּתַתָּאִין, וְאִינּוּן חָכְמָה בְּרֹאשׁ וְחָכְמָה בְּסוֹף, תַּעֲלוּמוֹת חָכְמָה, וַדַּאי אִינּוּן תַּעֲלוּמוֹת מֵחָכְמָה עִלָּאָה (דאיהו) דִּתְחוֹת כֶּתֶר עִלָּאָה.

וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַיּוּדִי"ם הֵם רְמוּזִים בְּוַיְיצָר, וְהֵם שְׁתֵּי יְצִירוֹת, יְצִירָה שֶׁל עֶלְיוֹנִים וְיִצִירָה שֶׁל תַּחְתּוֹנִים, וְהֵם חָכְמָה בְּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף, תַּעֲלוּמוֹת חָכְמָה, וַדַּאי הֵם תַּעֲלוּמוֹת מֵהַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה (שהיא) תַּחַת הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן.

וְאִינּוּן לָקֳבֵל תְּרֵין עַיְינִין, דִּבְהוֹן תְּרֵין דִּמְעִין נָחֲתִין בְּיַמָּא רַבָּא וְאַמַּאי נָחְתוּ, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא מִתְּרֵין לוּחִין אִלֵּין הֲוָה מֹשֶׁה נָחִית לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְלָא זָכוּ וְאִתְּבַרוּ וְנָפְלוּ, וְדָא גָּרִים אִבּוּדָא דְּבֵית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי, וְאַמַּאי נָפְלוּ, בְּגִין דְּפָרַח ו' מִינַיְיהוּ דְּאִיהוּ ו' מִן וַיִּיצֶר.

וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי עֵינַיִם, שֶׁבָּהֶם שְׁתֵּי דְּמָעוֹת יוֹרְדוֹת לַיָּם הַגָּדוֹל, וְלָמָּה יָרְדוּ? מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה, מִשְּׁנֵי לוּחוֹת הַלָּלוּ הָיָה מוֹרִיד מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא זָכוּ, וְנִשְׁבְּרוּ וְנָפְלוּ, וְזֶה גָּרַם לְאָבְדַן שֶׁל בֵּית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, וְלָמָּה נָפְלוּ? מִשּׁוּם שֶׁפָּרַח מֵהֶם ו', שֶׁהִיא ו' מִן וַיִּיצֶר.

דף פא.

וְיָהִיב לוֹן אָחֳרָנִין מִסְּטָרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּמִתַּמָּן אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, מִימִינָא חַיֵּי וּמִשְּׂמָאלָא מִיתָה, וּבְגִין דָּא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, וְלָא תֶּהֱוֹון שְׁקִילִין אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר לַאֲבָנִים אָחֳרָנִין, דְּאִינּוּן חַיֵּי וּמִיתָה, דְּתַמָּן לֵב חָכָם לִימִינוֹ (קהלת י ב) דְּבַר נָשׁ, וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ (שם), וְלָא עוֹד אֶלָּא אַתֶּם תְּסַכְּנוּ עַצְמְכֶם, בְּגִין דְּאִלֵּין אַבְנִין דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִינּוּן בְּפִרוּדָא, וְאִלֵּין אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אִינּוּן בְּיִחוּדָא בְּלָא פִּרוּדָא כְּלָל, וְאִם תֹּאמְרוּ דְּהָא אִסְתַּלַּק עֵץ הַחַיִּים מִנַּיְיהוּ וְנָפְלוּ וְאִית פִּרוּדָא בֵּינַיְיהוּ, דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי (תהלים קא ז), דְּהָא לֵית תַּמָּן פִּרוּדָא לְעֵילָא, וְאִלֵּין דְּאִתְּבַרוּ מֵאִינּוּן (מאנין) הָווֹ, אָתוּ לְנַשְׁקָא לֵיהּ פָּרַח וְאִסְתַּלַּק מִנַּיְיהוּ.

אָמַר (דף פא ע"א) רַבִּי יִצְחָק כָּל אִינּוּן מֵתִים דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, יְחִיּוּן וְיִקּוּמוּן בְּקַדְמֵיתָא לְעִידָן דְּיִחֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵיתַיָּא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַתְעַר עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה כו יט) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, יְחִיּוּ מֵתֶיךָ אִלֵּין אִינּוּן דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, נְבֵלָתִי יְקוּמוּן אִלֵּין אִינּוּן דְּבַאַרְעָא נוּכְרָאָה, דְּלָא כְּתִיב בְּהוּ תִּחְיֶה אֶלָּא קִימָה, דְּהָא רוּחָא דְּחַיֵּי לָא תִּשְׁרֵי עֲלַיְיהוּ אֶלָּא בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב בְּהוּ יְחִיּוּ, נְבֵלָתִי יְקוּמוּן אִלֵּין דְּלָבָר, יִתְבָּרֵי גּוּפָא דִּלְהוֹן וְיִקּוּמוּן גּוּפָא בְּלָא רוּחָא, וּלְבָתַר יִתְגַּלְגְּלוּן מִתְּחוֹת עַפְרָא עַד דְּמָטוּ לְאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְתַמָּן יְקַבְּלוּן נִשְׁמָתָא וְלָא בִּרְשׁוּ אָחֳרָא, בְּגִין דְּיִתְקַיְּימוּן בְּעָלְמָא כִּדְקָא חָזֵי.

וְנָתַן לָהֶם אֲחֵרִים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה תּוֹרָה בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, מִיָּמִין חַיִּים וּמִשְּׂמֹאל מִיתָה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ אַל תַּגִּידוּ מַיִם מַיִם, וְאַל תְּהִיוּ שׁוֹקְלִים אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר לַאֲבָנִים אֲחֵרוֹת, שֶׁהֵן חַיִּים וּמִיתָה, שֶׁשָּׁם לֵב חָכָם לִימִינוֹ שֶׁל אָדָם, וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אַתֶּם תְּסַכְּנוּ עַצְמְכֶם, מִשּׁוּם שֶׁהָאֲבָנִים הַלָּלוּ שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הֵן בְּפֵרוּד, וְאַבְנֵי הַשַּׁיִשׁ טָהוֹר הַלָּלוּ הֵן בְּיִחוּד, בְּלִי פֵּרוּד כְּלָל, וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהֲרֵי הִסְתַּלֵּק מֵהֶם עֵץ הַחַיִּים וְנָפְלוּ וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶן פֵּרוּד - דֹּבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, שֶׁהֲרֵי אֵין שָׁם פֵּרוּד לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ שֶׁנִּשְׁבְּרוּ, מֵאוֹתָם (כלים) הָיוּ. בָּאוּ לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ, פָּרַח וְהִסְתַּלֵּק מֵהֶם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יִחְיוּ וְיָקוּמוּ בָּרִאשׁוֹנָה לִזְמַן שֶׁיִּחְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמֵּתִים, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְעוֹרֵר

עֲלֵיהֶם. וְהוּ שֶׁכָּתוּב יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, יִחְיוּ מֵתֶיךָ - אֵלּוּ הֵם שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, נְבֵלָתִי יְקוּמוּן - אֵלּוּ שֶׁבְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, שֶׁלֹּא כָּתוּב בָּהֶם תְּחִיָּה אֶלָּא קִיָּמָה, שֶׁהֲרֵי רוּחַ הַחַיִּים לֹא תִּשָּׁרֶה עֲלֵיהֶם אֶלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוּם כָּךְ כָּתוּב בָּהֶם יִחְיוּ. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, אֵלּוּ שֶׁבַּחוּץ, יִבְרָא הַגּוּף שֶׁלָּהֶם וְיָקוּמוּ, גּוּף בְּלִי רוּחַ, וְאַחַר כָּךְ יִתְגַּלְגְּלוּ מִתַּחַת הֶעָפָר עַד שֶׁיַּגִּיעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁם יְקַבְּלוּ נְשָׁמָה, וְלֹא בְּרִשּׁוּת אַחֶרֶת, כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ בָּעוֹלָם כָּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחָיָא מֵיתַיָּא, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּיִתְעָרוּן, כֻּלְּהוֹן יְקוּמוּן בְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא מַמָּשׁ דַּהֲווֹ בְּהַאי עָלְמָא, וְנָחִית לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקָרֵא לוֹן בִּשְׁמָהָן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מ כו) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, וְכָל נִשְׁמָתָא תֵּיעוּל לְדוּכְתָּהָא, וְיקוּמוּן בְּקִיּוּמָא בְּעָלְמָא כְּדְקָא חָזֵי, וּכְדֵין יְהֵא עָלְמָא שְׁלִים, וְעַל הַהוּא זִמְנָא כְּתִיב (שם כה ח) וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר, דְּא יֵצֶר הָרָע דְּאַחְשִׁיךְ אַפֵּי דְּבַר נַשׁ וְשַׁלִּיט בֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת אֶת הַמֵּתִים, כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁיִּתְעוֹרְרוּ, כֻּלָּם יָקוּמוּ בְּאוֹתוֹ דְּמוּת מַמָּשׁ שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמוֹרִיד אוֹתָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקוֹרֵא לָהֶם בַּשֵּׁמוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וְכָל נְשָׁמָה תִּכָּנֵס לִמְקוֹמָהּ, וְיַעֲמְדוּ בְּקִיּוּם בָּעוֹלָם כָּרָאוּי, וְאָז יִהְיֶה הָעוֹלָם שָׁלֵם, וְעַל אוֹתוֹ זְמַן כָּתוּב וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר, זֶה יֵצֶר הָרַע שֶׁמַּחְשִׁיךְ פְּנֵי הָאָדָם וְשׁוֹלֵט בּוֹ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִי תֵּימָא דְּכָל גּוּפִין דְּעָלְמָא יְקוּמוּן וְיִתְעָרוּן מֵעַפְרָא, אִינּוּן גּוּפִין דְּאִתְנַטְעוּ בְּנִשְׁמָתָא חֲדָא מַה תְּהֵא מִנַּייְהוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אִינּוּן גּוּפִין דְּלָא זָכוּ וְלָא אַצְלְחוּ הֲרֵי אִינּוּן כְּלָא הֲווֹ, כְּמָה דַּהֲווֹ עֵץ יָבֵשׁ בְּהַאי עָלְמָא, הָכִי נַמִּי בְּהַהוּא זִמְנָא, וְגוּפָא בַּתְרָאָה יְקוּם, הַהוּא דְּאִתְנַטַּע וְאַצְלַח וְנָטַע שָׁרְשׁוֹי כְּדְקָא יָאוּת, וְעַל הַהוּא גּוּפָא בַּתְרָאָה כְּתִיב (תהלים א ג) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, דְּעָבַד אִבִּין וְנָטַע שָׁרָשִׁין וְאַצְלַח כְּדְקָא יָאוּת, וְעַל הַהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה כְּתִיב (ירמיה יז ו) וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב, כִּי יָבֹא טוֹב דָּא תְּחִיַּית הַמֵּתִים.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה: אִם תֹּאמַר שֶׁכָּל הַגּוּפוֹת שֶׁל הָעוֹלָם יָקוּמוּ וְיִתְעוֹרְרוּ מִן הֶעָפָר, אוֹתָם גּוּפִים שֶׁנִּנְטְעוּ בִּנְשָׁמָה אַחַת מַה יִּהְיֶה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אוֹתָם גּוּפִים שֶׁלֹּא זָכוּ וְלֹא הִצְלִיחוּ, הֲרֵי הֵם כְּלֹא הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עֵץ יָבֵשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ גַּם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהַגּוּף הָאַחֲרוֹן יָקוּם, אוֹתוֹ שֶׁנִּנְטַע וְהִצְלִיחַ וְנָטַע שָׁרָשָׁיו כָּרָאוּי, וְעַל אוֹתוֹ הַגּוּף הָאַחֲרוֹן כָּתוּב וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, שֶׁעָשָׂה פֵּרוֹת וְנָטַע שָׁרָשִׁים וְהִצְלִיחַ כָּרָאוּי, וְעַל אוֹתוֹ הַגּוּף בָּרִאשׁוֹן כָּתוּב וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב. כִּי יָבֹא טוֹב, זוֹ תְּחִיַּת הַמֵּתִים.

וְאִתְנְהִיר הַהוּא נְהוֹרָא דְּזַמִּין לְאַנְהָרָא לְצַדִּיקַיָּא, דַּהֲווֹה קַמֵּיהּ גְּנִיז מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ד) וַיַּרְא אלהי"ם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, בֵּיהּ זַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחָיָא מֵיתַיָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ג כ) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא,

וּכְדֵין יִתְגַּבַּר טוֹב בְּעָלְמָא, וְהַהוּא דְּאִתְקְרֵי רַע יִתְעַבַּר מֵעָלְמָא, וּכְדֵין אִינּוּן גּוּפִין קַדְמָאִין לִיהוּוֹ כְּלָא חֲוֹוֹ.

וּמַאִיר אוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁעָתִיד לְהָאִיר לַצַּדִּיקִים, שֶׁהָיָה גָּנוּז לְפָנָיו מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, בּוֹ עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא, וְאָז יִתְגַּבַּר הַטּוֹב בָּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע יַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, וְאָז אוֹתָם גּוּפוֹת רִאשׁוֹנִים יִהְיוּ כְּלֹא הָיוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַרְקָא עַל אִינּוּן גּוּפִין רוּחִין, אִי זָכוּ בְּהוּ יְקוּמוּן לְעָלְמָא כְּדְקָא יָאוּת, וְאִם לָאו יְהוֹן קְטָמָא תְּחוֹת רַגְלֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל יב ב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק: עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָרִיק עַל אוֹתָם גּוּפוֹת רוּחוֹת. אִם זָכוּ בָּהֶם, יָקוּמוּ לְעוֹלָם כָּרָאוּי, וְאִם לֹא, יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַאי מָאן דְּאִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא עַד לָא מָטוּן יוֹמוֹי לְעֶשְׂרִין שְׁנִין, מַאן אָתַר אִתְעָנַשׁ, בְּגִין (דהוי מתליסר שנין ולעילא) דְּהָא מִתְלִיסַר וּלְתַתָּא לָאו בַּר עָנְשָׁא הוּא אֶלָּא בְּחֶטְאָה דַּאֲבוֹי, אֲבָל מִתְלִיסַר וּלְעֵילָא מַהוּ, אָמַר לֵיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עָלֵיהּ דִּלְיִמּוּת זַכָּאָה, וְיָהִיב לֵיהּ אֲגַר טַב בְּהַהוּא עָלְמָא, וְלָא יְמוּת חַיָּיב דְּיִתְעָנַשׁ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וְזֶה מִי שֶׁהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם טֶרֶם שֶׁהִגִּיעוּ יָמָיו לְעֶשְׂרִים שָׁנִים, מֵאֵיזֶה מָקוֹם נֶעֱנָשׁ? מִשּׁוּם (שהיה משלש עשרה שנים ומעלה), שֶׁהֲרֵי מִשֶּׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה וָמַטָּה אֵינוֹ בַּר עֹנֶשׁ, אֶלָּא בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אָבִיו, אֲבָל מִשֶּׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה וָמַעְלָה מַה הוּא? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, חָס עָלָיו שֶׁיְּמוּת זַכַּאי, וְנוֹתֵן לוֹ שָׂכָר טוֹב בָּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְלֹא יָמוּת חַיָּב שֶׁיֵּעָנֵשׁ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

אָמַר לֵיהּ אִי חַיָּיבָא הוּא וְלָא מָטוּן יוֹמוֹי לְעֶשְׂרִין שְׁנִין מַהוּ, כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא בְּמַאי הוּא עוֹנְשֵׁיהּ, אָמַר לֵיהּ בְּדָא אִתְקַיַּים וְיֵשׁ נֹסְפָה בְּלֹא מִשְׁפָּט (משלי יג כג), דְּכַד עָנְשָׁא נָחִית לְעָלְמָא אִיהוּ דְּאַעְרַע בְּהַהוּא מְחַבְּלָא אִתְעָנַשׁ, דְּלָא אַשְׁגַּחוּ עֲלֵיהּ מִלְּעֵילָא, וַעֲלֵיהּ כְּתִיב (משלי ה כב) עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוֹ אֶת הָרָשָׁע, אֶת לְאַסְגָּאָה מָאן דְּלָא מָטוּן יוֹמוֹי לְאִתְעַנָּשָׁא, עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוֹ וְלָא בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָּא, וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ (שם) וְלָא בֵּי דִינָא דִּלְתַתָּא.

אָמַר לוֹ: אִם הוּא רָשָׁע וְלֹא הִגִּיעַ יָמָיו לְעֶשְׂרִים שָׁנִים מַה הוּא? כֵּיוָן שֶׁהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם בַּמָּה הוּא עָנְשׁוֹ? אָמַר לוֹ: בָּזֶה הִתְקַיֵּם - וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, שֶׁכְּשֶׁעָנָשׁ יוֹרֵד לָעוֹלָם, אוֹתוֹ שֶׁפּוֹגֵשׁ בְּאוֹתוֹ הַמַּשְׁחִית נֶעֱנָשׁ, שֶׁלֹּא הִשְׁגִּיחוּ עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְעָלָיו כָּתוּב עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוֹ אֶת הָרָשָׁע. אֶת - לְרַבּוֹת מִי שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ יָמָיו לְהֵעָנֵשׁ, עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוֹ, וְלֹא בֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה, וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ, וְלֹא בֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַטָּה.

תקונא חד וארבעין

דף פא:

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן תִּשְׁרֵ"י, וְדָא דְרוֹעָא תְּנְיִינָא יוֹם תְּנְיִינָא, יְשֵׁ"ת חשֵׁ"ת סִתְרוֹ (תהלים יח יב). (דף פא ע"ב) אִשְׁתְּאַר ר' אִיהִי רא"ש הַשָּׁנָה וְתַמָּן הַבְדָּלָה בֵּין טוֹב לְרָע, וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה מַלְכָּא אִיהוּ דִּין, וְכָל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ דִּינִין וּמִשְׁפָּטִין מִסְטָרֵיהּ, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם קַיְימִין עֲלֵיהּ מִימִינֵיהּ וּמִשְׂמָאלֵיהּ, אִלֵּין מַיְמִינִין לְכַף זְכוּת, וְאִלֵּין מַשְׂמְאִילִין לְכַף חוֹבָה, וְכַד יִשְׂרָאֵל יִתְעָרוּן בְּשׁוֹפָרוֹת, וְסָלְקִין תַּמָּן לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי תְּרוּעַת מֶלֶךְ בַּעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, בְּגִין דְּאִיהִי לָא סָלְקָא פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, בְּהַהוּא זִמְנָא וְיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א ו), אַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין אִלֵּין דְּמַיְמִינִים לְכַף זְכוּת, וּבֵין אִלֵּין דְּמַשְׂמְאִילִים לְכַף חוֹבָה, וְאִתְמַר (במדבר יז כב) הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אוֹתָם כְּרָגַע.

תִּקּוּן אֶחָד וְאַרְבָּעִים, בְּרֵאשִׁית, שָׁם תִּשְׁרֵ"י, וְזוֹ זְרוֹעַ שְׁנִיָּה, יוֹם הַשֵּׁנִי, יְשֵׁ"ת חשֵׁ"ת סִתְרוֹ. נִשְׁאֲרָה ר', הִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְשָׁם הַבְדָּלָה בֵּין טוֹב וָרָע, וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַמֶּלֶךְ הוּא דִּין, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִקְרְאוּ דִּינִים וּמִשְׁפָּטִים מִצִּדּוֹ, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, אֵלּוּ מַיְמִינִים לְכַף זְכוּת, וְאֵלּוּ מַשְׂמְאִילִים לְכַף חוֹבָה, וּכְשֶׁיִּתְעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל עִם שׁוֹפָרוֹת, וּמַעֲלִים לְשָׁם אֶת הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא תְּרוּעַת מֶלֶךְ בַּעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא אֵינָהּ עוֹלָה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, בְּאוֹתוֹ זְמַן וְיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, מַפְרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּין אֵלּוּ שֶׁמַּיְמִינִים לְכַף זְכוּת, וּבֵין אֵלּוּ שֶׁמַּשְׂמְאִילִים לְכַף חוֹבָה, וְנֶאֱמַר הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אוֹתָם כְּרָגַע.

וְעַל הַאי תִּשְׁרֵי אִתְּמַר בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם, וְתַמָּן שַׁבָּת תְּנְיִינָא מֵאִלֵּין שְׁבַע שַׁבָּתוֹת, (נ"א ותמן בת שית בת מאלין שית), וַחֲמִשָּׁה רְקִיעִין, וּשְׁתֵּיתְאָה שָׁמַיִם, אִינּוּן לְקָבֵל שִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וּבְכֻלְּהוּ אָמַר טוֹב, בַּר מִיּוֹמָא תְּנְיָינָא, בְּגִין דְּלֵית בְּתִשְׁרֵי א' לְאַשְׁלָמָא בְּרֵאשִׁית, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק בְּחוֹבָה דְאָדָם, וּבְגִין דָּא צָפוֹן אִיהוּ פָּגִים, וּבְגִין דָּא מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה א יד), עַד דְּאִשְׁתַּלִּים, וּכְמָה דְאַבְרָהָם דְּאִיהוּ יְמִינָא יוֹמָא קַדְמָאָה בֵּיהּ כְּלִילָן וְתַלְיָין מָאתָן וְאַרְבָּעִין וּתְמַנְיָא פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, הָכִי נְמֵי מִיצְחָק דְּאִיהוּ כְּנָוְונָא דְּיוֹמָא תְּנְיָינָא תַּלְיָין בֵּיהּ שְׂ"ה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, יוֹמָא תְּלִיתָאָה בֵּיהּ כְּלִיל כֻּלָּא, מִנֵּיהּ תַּלְיָין פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּעִנְבִין בְּאַתְכְּלָא.

וְעַל הַתִּשְׁרֵי הַזֶּה נֶאֱמַר בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם, וְשָׁם שַׁבָּת שְׁנִיָּה מֵאוֹתָן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, (ושם בת שש, בת מאלו הששׁ), וַחֲמִשָּׁה רְקִיעִים, וְשִׁשֵּׁי שָׁמַיִם, הֵם כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, וּבְכֻלָּם אָמַר טוֹב, פְּרָט לַיּוֹם הַשֵּׁנִי, מִשּׁוּם שֶׁאֵין בְּתִשְׁרֵי א' לְהַשְׁלִים לִבְרֵאשִׁית, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק בְּחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ הַצָּפוֹן הוּא פָּגוּם, וּמִשּׁוּם זֶה מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, עַד שֶׁמִּשְׁתַּלֵּם, וּכְמוֹ שֶׁאַבְרָהָם שֶׁהוּא יָמִין, יוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁבּוֹ כְּלוּלוֹת וּתְלוּיוֹת מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְווֹת עֲשֵׂה, כָּךְ גַּם מִיִּצְחָק, שֶׁהוּא כְּמוֹ הַיּוֹם הַשֵּׁנִי, תְּלוּיוֹת

בּוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִצְווֹת לֹא תַעֲשֶׂה, יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בּוֹ הַכֹּל כָּלוּל, וּמִמֶּנּוּ תְּלוּיוֹת מִצְווֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כַּעֲנָבִים בְּאֶשְׁכּוֹל.

תקונא ארבעין ותרין

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְדָא יוֹמָא תְּלִיתָאָה, דְּהָא תְּלַת אוּמָנִין הֲווֹ עַד הָכָא, יוֹמָא קַדְמָאָה וְיוֹמָא תִנְיָינָא וְיוֹמָא תְּלִיתָאָה, כָּל חַד אַפִּיק אוּמָנוּתֵיהּ, יוֹמָא קַדְמָאָה אָמַר לֵיהּ הַהוּא אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶּה דְּאִיהוּ אַיִ"ן, כְּלִיל תְּלַת סְפִירָן א' כֶּתֶר י' חָכְמָה ן' בִּינָה, וְה' אַתְוָון מנצפ"ך מַעֲלְמָא דְּאַתֵי אִינּוּן לְקֶבֶל ה' עִלָּאָה, תְּקוּן אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם, בְּרֵאשִׁית, שָׁם אִישׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְזֶה הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהֲרֵי שְׁלֹשָׁה אָמְנִים הָיוּ עַד כָּאן. הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְהַיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, כָּל אֶחָד הוֹצִיא אֶת אָמְנוּתוֹ. הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן אָמַר לוֹ אוֹתוֹ אָמוֹן מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, שֶׁהוּא אַיִ"ן, הַכּוֹלֵל שֶׁלֹשׁ סְפִירוֹת, א' כֶּתֶר, י' חָכְמָה, ן' בִּינָה, וְה' אוֹתִיּוֹת מנצפ"ך מֵהָעוֹלָם הַבָּא הֵם כְּנֶגֶד ה' הָעֶלְיוֹנָה.

אָמַר לְכָל אֶחָד מִתְּלַת יוֹמִין דְּיַפִּיק אוּמָנוּתֵיהּ, אָמַר לְיוֹמָא קַדְמָאָה יְהִי אוֹר מֵיָּד אַפִּיק אוּמָנוּתֵיהּ וְעָבִיד לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם א ג) וַיְהִי אוֹר, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּלֵית הָוְיָה אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה, א' מִן אַיִ"ן דַּהֲוָה פָּרַח בְּאַוִּיר אַפִּיק אוֹר, י' אַפִּיק רָקִיעַ, ן' מִן אַיִן אַפִּיק יַבָּשָׁה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם, הָכָא כַּמָּה פִּקּוּדִין, פִּקּוּדָא דְיִחוּדָא וּפִקּוּדָא דְפִרְיָה וְרִבְיָה, פִּקּוּדָא דְיִחוּדָא דְאִיהוּ יִקָּווּ הַמַּיִם, מִתְכַּנְּשִׁין יְחוּדָא דְכָל סְפִירָא וּסְפִירָא לַאֲתַר חַד דְּאִיהוּ כְּנִישׁוּ דְכֹלָּא, אֶל מָקוֹם אֶחָד, דְּאִיהוּ מְקַוֶּה יִשְׂרָאֵל יהו"ה.

אָמַר לְכָל אֶחָד מִשְּׁלֹשֶׁת הַיָּמִים שֶׁיּוֹצִיא אָמְנוּתוֹ, אָמַר לַיּוֹם הָרִאשׁוֹן יְהִי אוֹר, מֵיָּד הוֹצִיא אָמְנוּתוֹ וְעָשָׂה אוֹתָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי אוֹר, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ שֶׁאֵין הָוְיָה אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה, א' מִן אַיִ"ן שֶׁהָיָה פּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר הוֹצִיא אוֹר, י' הוֹצִיא רָקִיעַ, ן' מִן אַיִן הוֹצִיא יַבָּשָׁה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם, כָּאן כַּמָּה מִצְווֹת, מִצְוַת הַיִּחוּד וּמִצְוַת פְּרִיָה וְרִבְיָה. מִצְוַת הַיִּחוּד שֶׁהִיא יִקָּווּ הַמַּיִם, מִתְכַּנְּסִים הַיִּחוּד שֶׁל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה לְמָקוֹם אֶחָד, שֶׁהִיא הַכְּנוּס שֶׁל הַכֹּל, אֶל מָקוֹם אֶחָד, שֶׁהוּא מְקַוֶּה יִשְׂרָאֵל יהו"ה.

דף פב.

יוֹמָא תְּלִיתָאָה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד (דברים ו ד), וְאִיהוּ יהו"ה מָקוֹם אִתְקְרֵי, וְהָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקְרֵי מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, כְּגַוְונָא דָא י' עֶשֶׂר זְמִנִּין אִיהוּ ק' מִן מָקוֹם, ה"ה חֲמֵשׁ זְמִנִּין כָּל חַד וְחַד סָלְקָן כ"ה כ"ה, כְּחוּשְׁבַּן אַתְוָון דְּיִחוּדָא תְּרֵין זְמִנִּין דְּמְיַחֲדִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן שִׁית תֵּיבִין, דִּבְהוֹן כ"ה כ"ה אַתְוָון, אִם כֵּן מַאי ק', מְאָה בִּרְכָאן דְּחַיָּיב בַּר נַשׁ לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא

בָּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, אִשְׁתַּאַר ו', שִׁית זְמְנִין שִׁית סָלְקִין תְּלָתִין וְשִׁית, כְּחוּשְׁבַּן גַּדְפִּין דִּשְׁרָפִים דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיהו ו ב) שְׁרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל ל"ו, וְאִלֵּין גַּדְפִּין תַּלְיָין מִן ו' דְּאִיהוּ שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וּבָהּ סָלְקִין אַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, תִּשְׁכַּח (דף פב ע"א) מָקוֹ"ם דְּסָלִיק יהו"ה בְּחֵשְׁבָּנָא כְּגַוְונָא דָּא, י' ק', ה"ה כ"ה כ"ה, ו' ל"ו, סָלִיק כֹּלָּא קפ"ו כְּחוּשְׁבַּן מָקוֹ"ם, וּבֵיהּ (ישעיה כח ז) פָּק"וּ פְּלִילְיָה, וּבֵיהּ קָם"וּ תְּהוֹמֵי בְּלְבָּא דְּיַמָּא.

הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"וּ יהו"ה אֶחָד, וְיהו"ה הוּא נִקְרָא מָקוֹם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִקְרָא מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, כְּמוֹ כֵן י' עֶשֶׂר פְּעָמִים הוּא ק' מִן מָקוֹם, ה"ה חֲמֵשׁ פְּעָמִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹלִים עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ, כְּחֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹת הַיִּחוּד, שְׁתֵּי הַפְּעָמִים שֶׁמְּיַחֲדִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שֵׁשׁ תֵּבוֹת, שֶׁבָּהֶן עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת. אִם כֵּן, מַה זֶּה ק'? מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁחַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם, נִשְׁאַר ו', שֵׁשׁ פְּעָמִים שֵׁשׁ עוֹלִים שִׁלֹּשִׁים וְשֵׁשׁ, כְּחֶשְׁבּוֹן כַּנְפֵי הַשְּׁרָפִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל ל"ו, וְהַכְּנָפַיִם הַלָּלוּ תְּלוּיוֹת מִו', שֶׁהוּא שֵׁשׁ הַתֵּבוֹת שֶׁל הַיִּחוּד, וּבוֹ עוֹלִים אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וְאֶרֶץ. תִּמְצָא שֶׁמָּקוֹ"ם עוֹלֶה יהו"ה בְּחֶשְׁבּוֹן כְּמוֹ זֶה: י' ק', ה"ה כ"ה כ"ה, ו' ל"ו, עוֹלֶה הַכֹּל מֵאָה שְׁמוֹנִים וְשֵׁשׁ כְּחֶשְׁבּוֹן מָקוֹ"ם, וּבוֹ פָּק"וּ פְּלִילְיָה, וּבוֹ קָם"וּ תְּהוֹמוֹת בְּלֵב יָם.

בְּהַאי שְׁמָא דְּאִיהוּ יהו"ה צָרִיךְ לְאִתְכַּנָּשָׁא דַּרְגִּין דְּיִחוּדָא, וּלְאַכְלָלָא בֵּיהּ עֶשֶׂר סְפִירָן כְּגַוְונָא דָּא, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, יהו"ה מָקוֹם לְיו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִיהוּ סָתִים וְנֶעְלָם, וּבְגִין דְּא אִתְקְרֵי עוֹלָם עֵלֶם, דְּצָרִיךְ לְאַעְלָמָא לֵיהּ מִכּוּלֵי עָלְמָא, דְּאִיהוּ עוֹלָם, וּשְׁכִינְתָּא נֶעֱלָמָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב כח כא) וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי.

בַּשֵּׁם הַזֶּה שֶׁהוּא יהו"ה, צָרִיךְ לְכַנֵּס אֶת דַּרְגּוֹת הַיִּחוּד וּלְהַכְלִיל בּוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת כְּמוֹ זֶה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהֵן עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, יהו"ה מָקוֹם לְיו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהוּא סָתוּם וְנֶעְלָם, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא עוֹלָם עֵלֶם, צָרִיךְ לְהַעְלִים אוֹתוֹ מִכָּל הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עֹלֶם, וְהַשְּׁכִינָה נֶעֱלָמָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי.

לָאו סְפִירָה דְּלֵית תַּמָּן יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְהָכִי צָרִיךְ לְאִתְכַּנָּשָׁא כֹּלָּא בֵּיהּ בְּכָל אֲתַר, דְּכָל שְׁמָהָן אִינּוּן כְּנוּיִין לֵיהּ, וּשְׁכִינְתֵּיהּ אִיהִי יהו"ה אִיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון, וְלָא אִתְקְרֵי אִיהוּ מָקוֹם אֶלָּא בָּהּ, מָקוֹם אֶחָד וַדַּאי, אִיהוּ לָא אִתְקְרֵי אָדָם (נ"א אחד) אֶלָּא בָּהּ, כְּגַוְונָא דְּאָדָם דִּלְתַתָּא דְּבָרָא בְּדִיוּקְנֵיהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם.

אֵין סְפִירָה שֶׁאֵין שָׁם יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְכָךְ צָרִיךְ לְכַנֵּס בּוֹ הַכֹּל בְּכָל מָקוֹם, שֶׁכָּל הַשֵּׁמוֹת הֵן כְּנוּיִים לוֹ, וּשְׁכִינָתוֹ הִיא יהו"ה, הִיא כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וְהוּא לֹא נִקְרָא מָקוֹם אֶלָּא בָּהּ, מָקוֹם אֶחָד

וַדַּאי, הוּא לֹא נִקְרָא אָדָם (אחד) אֶלָּא בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁבָּרָא בִּדְמוּתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם.

וְעוֹד כִּי אֶחָד קְרָאתִיו (ישעיה נא ב), כְּגַוְונָא דְּעִשָּׂר סְפִירוֹת, דְּאִינּוּן א' כֶּתֶר עִלָּאָה, ח' תְּמַנְיָא סְפִירָן מַחְכְּמָה עַד צַדִּיק, ד' מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, עֶלְהּ אִתְּמַר (דברים יז כ) לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם פָּחִית בַּר נַשׁ מֵעִשָּׂר לְיַחֲדָא בָּהּ, אִסְתַּלַּק קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד וְאִשְׁתְּאַרַת יַבָּשָׁה, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, דְּאִיהִי תַּחַת הַשָּׁמַיִם דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א ב לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, דְּנוּקְבָא אִיהִי תְּחוֹת בַּעְלָהּ.

וְעוֹד, כִּי אֶחָד קְרָאתִיו, כְּמוֹ שֶׁעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, שֶׁהֵן א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, ח' שְׁמוֹנָה סְפִירוֹת מֵחָכְמָה עַד צַדִּיק, ד' הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם פּוֹחֵת אָדָם מֵעֶשֶׂר לְיַחֵד בָּהּ, מִסְתַּלֵּק הַקּוֹץ מִן ד' מִן אֶחָד וְנִשְׁאֶרֶת יַבָּשָׁה, וְסוֹד הַדָּבָר - יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִיא תַּחַת הַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, שֶׁהַנְּקֵבָה הִיא תַּחַת בַּעְלָהּ.

וְהָכִי כָּל מָאן דְּפָגִים אוֹת בְּרִית, בְּהַהִיא טִפָּה דְּאִיהִי יְחוּדָא, וְזָרִיק לָהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, גָּרִים לָהּ לְמֶהֱוֵי יַבָּשָׁה מִסְּטָרֵיהּ, דְּאִסְתַּלַּק נְבִיעוּ וְיִחוּדָא מִינָהּ, וְאִשְׁתְּאַרַת אִיהִי יַבָּשָׁה, וְדָא גָּרִים חָרְבָּן עָלְמָא, וּמֵיָּד אִתְּמַר (ישעיה יט ה) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, דְּאִיהוּ נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, דְּאַשְׁקֵי לֵיהּ לְגַן דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִיהִי מִתְשַׁקְיָא מֵאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, דִּכְלִילָא ג"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא.

וְכָךְ כָּל מִי שֶׁפּוֹגֵם אֶת אוֹת הַבְּרִית, בְּאוֹתָהּ הַטִּפָּה שֶׁהִיא הַיִּחוּד, וְזוֹרֵק אוֹתָהּ בְּמָקוֹם אַחֵר, גּוֹרֵם לָהּ לִהְיוֹת יַבֶּשָׁה מִצִּדּוֹ, שֶׁהִסְתַּלֵּק הַמַּעְיָן וְהַיִּחוּד מִמֶּנָּה, וְהִיא נִשְׁאֶרֶת יַבֶּשָׁה, וְזֶה גּוֹרֵם חָרְבַּן הָעוֹלָם, וּמִיָּד נֶאֱמַר וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, שֶׁהוּא הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁמַּשְׁקֶה אֶת הַגַּן, שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁנִּשְׁקֵית מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁכּוֹלֶלֶת חֲמִשִּׁים וְשִׁלְשָׁה סְדָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

תקונא ארבעין ותלת

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אַתְּ"ר יְבֵ"שׁ, וְדָא אִיהוּ וְנָהָר יֶחֱרַב וְיִבֵּשׁ (שם ה), בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ יָבֵשׁ וְאִיהִי יַבָּשָׁה, צָווּחִין בְּנִין לְתַתָּא בְּיִחוּדָא וְאָמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנֶה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי א כח) אָז יִקְרָאוּנַנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

תִּקּוּן אַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה, בְּרֵאשִׁית, שָׁם אַתְּ"ר יְבֵ"שׁ, וְזֶהוּ נָהָר יֶחֱרַב וְיִבֵּשׁ, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יָבֵשׁ וְהִיא יְבֵשָׁה, צוֹוְחִים הַבָּנִים לְמַטָּה בְּיִחוּד וְאוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יִקְרָאֻנַנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

וְהָכִי מָאן דְּגָרִים דְּאִסְתַּלַּק קַבָּלָה וְחָכְמְתָא מֵאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה וּמֵאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, וְגָרִים דְּלָא יִשְׁתַּדְלוּן בְּהוֹן, וְאָמְרִין דְּלָא אִית אֶלָּא פְּשָׁט בְּאוֹרַיְיתָא וּבְתַלְמוּדָא, בְּוַדַּאי כְּאִלּוּ הוּא

יְסַלֵּק נְבִיעוּ מַהַהוּא נָהָר וּמֵהַהוּא גָן, וַוי לֵיהּ טַב לֵיהּ דְּלָא אִתְבְּרִי בְּעָלְמָא וְלָא יוֹלִיף הַהִיא אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, דְּאִתְחַשַּׁב לֵיהּ כְּאִלּוּ אַחְזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְנָרִים עַנְיוּתָא בְּעָלְמָא וְאוֹרֶךְ גָּלוּתָא.

וְכָךְ מִי שֶׁגּוֹרֵם שֶׁתִּסְתַּלֵּק קַבָּלָה וְחָכְמָה מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּמִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְגוֹרֵם שֶׁלֹּא יִשְׁתַּדְּלוּ בָהֶן, וְאוֹמְרִים שֶׁאֵין אֶלָּא פְּשָׁט בַּתּוֹרָה וּבַתַּלְמוּד, בְּוַדַּאי כְּאִלּוּ הוּא יְסַלֵּק אֶת הַמַּעְיָן מֵאוֹתוֹ נָהָר וּמֵאוֹתוֹ גַּן. אוֹי לוֹ, טוֹב שֶׁלֹּא נִבְרָא בָּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁנֶּחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְגוֹרֵם עֹנִי בָּעוֹלָם וְאֹרֶךְ הַגָּלוּת.

דף פב:

וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וכו' (בראשית א יא), אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא קְרָא לֵיהּ יַבָּשָׁה, מַאן תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הָכִי אוֹלִיף תִּיוּבְתָּא לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, דְּאִם בַּר נַשׁ יַחֲזוֹר בְּתִיוּבְתָּא, נָחִית לָהּ נְבִיעוּ דְּאִסְתַּלַק, וּמַה דַּהֲוָה יַבָּשָׁה קָרָא לָהּ אֶרֶץ, וְנָהָר דַּהֲוָה חָרֵב וְיָבֵשׁ קָרָא לֵיהּ מְקוָה הַמַּיִם וַיַּמִּים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם י) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְקְרֵי אֶרֶץ מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם יא) וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ, לְאַפָּקָא זַרְעִין וְאִיבִּין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין (דף פב ע"ב) כָּל חַד לְזַנְיֵהוּ, אִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאִתְגַּזְרוּ מִכּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ, וְאִלֵּין רוּחִין דְּאִתְגַּזְרוּ מִמַּלְאָכִים, וְאִלֵּין נַפְשִׁין דְּאִתְגַּזְרוּ מֵאוֹפַנִּים, כָּל חַד אַפִּיק לְזַנְיֵהוּ לְכָל חַד כִּדְקָא יָאוּת, עֵץ פְּרִי דָּא תַּלְמִיד חָכָם, עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא בַּת זוּגֵיהּ, לְכָל חַד כִּדְקָא יָאוּת, (כל חד אפיק לזנוי).

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וכו', אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וַהֲרֵי קָרָא לוֹ יַבָּשָׁה, מֵאֵיפֹה תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ? אָמַר לוֹ: בְּנִי, כָּךְ לִמֵּד תְּשׁוּבָה לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁאִם אָדָם יַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, מוֹרִיד לָהּ הַמַּעְיָן שֶׁהִסְתַּלֵּק, וּמַה שֶׁהָיְתָה יַבָּשָׁה קוֹרֵא לָהּ אֶרֶץ, וְלַנָּהָר שֶׁהָיָה חָרֵב וְיָבֵשׁ קָרָא לוֹ מִקְוֵה הַמַּיִם וַיַּמִּים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ, לְהוֹצִיא זְרָעִים וּפֵרוֹת שֶׁהֵן נְשָׁמוֹת, כֹּל אֶחָד לְמִינֵהוּ, אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מִכִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, וְאֵלּוּ רוּחוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מִמַּלְאָכִים, וְאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מֵהָאוֹפַנִּים, כָּל אֶחָד הוֹצִיא לְמִינֵהוּ אֶת כָּל אֶחָד כָּרָאוּי. עֵץ פְּרִי - זֶה תַּלְמִיד חָכָם, עֹשֶׂה פְּרִי - זוֹ בַּת זוּגוֹ, לְכָל אֶחָד כָּרָאוּי, (כל אחד הוציא למינו).

וְעוֹד עֵץ פְּרִי דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא צַדִּיק, אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּכָל זַרְעִין אִתְכְּלִילָן בָּהּ, וְהָכָא פִּקּוּדָא דְּפִרְיָה וְרִבְיָה לְמֶעֱבַד אִבִּין וְזַרְעִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מה יח) לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, וּמַאן דְּאִתְבַּטַּל מִפִּרְיָה וְרִבְיָה, כְּאִלּוּ אַחְזַר לְהַהִיא אֶרֶץ יַבָּשָׁה, וּמָנַע בִּרְכָאן מִינָהּ, כָּל חַד לְפוּם דַּרְגֵּיהּ, מָאן דְּפָגִים לְתַתָּא פָּגִים לְעֵילָּא, לְאָתַר דְּאִתְגַּזַּר נִשְׁמָתֵיהּ.

וְעוֹד, עֵץ פְּרִי - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, עֹשֵׂה פְּרִי - זֶה צַדִּיק, אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ - זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁכָּל הַזְּרָעִים נִכְלָלִים בָּהּ, וְכָאן הַמִּצְוָה שֶׁל פְּרִיָה וְרִבְיָה, לַעֲשׂוֹת פֵּרוֹת וְזְרָעִים, וְהוּא שֶׁכָּתוּב לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, וּמִי שֶׁמִּתְבַּטֵּל מִפְּרִיָה וְרִבְיָה, כְּאִלּוּ הֶחֱזִיר אֶת אוֹתָהּ אֶרֶץ יְבֵשָׁה, וּמוֹנֵעַ מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת, כָּל אֶחָד לְפִי דַּרְגָּתוֹ, מִי שֶׁפּוֹגֵם לְמַטָּה פּוֹגֵם לְמַעְלָה אֶת הַמָּקוֹם שֶׁנִּגְזְרָה נִשְׁמָתוֹ.

תקונא ארבעין וארבע

בְּרֵאשִׁית, תַּמָּן תְּרֵי' תַּמָּן אֵ"שׁ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית א יד) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, מְאוֹרֹת כְּתִיב חָסֵר ו' דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, מַאי מְאוֹרֹת דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, וְאַף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ מְאוֹרֹת חָסֵר דָּא לְיִלְית, שַׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא מְאוֹרֹת בְּהַאי אֲתַר, הַהִיא דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה, וְתוֹרָה אוֹר עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית א טז) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלָּיְלָה.

תִּקּוּן אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה, בְּרֵאשִׁית, שָׁם תְּרֵי', שָׁם אֵ"שׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מְאֹרֹת כְּתִיב, חָסֵר ו', זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. מַה זֶּה מְאֹרֹת? זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאַף עַל גַּב שֶׁבֵּאֲרוּהָ מְאֹרֹת חָסֵר זוֹ לִילִית, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה מְאֹרֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה, אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי נֵר מִצְוָה, וְתוֹרָה אוֹר זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלָּיְלָה.

הָכָא פִּקּוּדָא לְמֶעֱבַד צְדָקָה, אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל רָזָא דַּעֲתִירִין, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן רָזָא דְּמִסְכְּנִין, וּכְמָה דְּסִיהֲרָא לוֹוֶה מִן שִׁמְשָׁא, וְלָא אִית לָהּ נְהוֹרָא אֶלָּא מַמָּה דְּיָהִיב לָהּ שִׁמְשָׁא, הָכִי שְׁכִינְתָּא אָמְרַת לְוּוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרַעַ, דְּהָכִי צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְמֶהֱוֵי מַלְוֶה לְמִסְכְּנָא, וּכְגַוְונָא דָּא לוֹוִין כֹּכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דָּא מִן דָּא, וּמַלְאָכַיָּא דָּא מִן דָּא, וְרָזָא דְּמִלָּה וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, הָכִי לוֹוֶה שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סִיהֲרָא קַדִּישָׁא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְקַבֶּלֶת מִנֵּיהּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אלהי"ם, וְהָכִי הֲוָה מְקַבֵּל יְהוֹשֻׁעַ מִן מֹשֶׁה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה, וְהָכִי הֲווֹ כָּל נְבִיאַיָּא קֶדֶם מֹשֶׁה כְּגוֹן סִיהֲרָא וְכֹכְבַיָּא קֶדֶם שִׁמְשָׁא, דְּלָא אִית לוֹן נְהוֹרָא אֶלָּא מִשִּׁמְשָׁא.

כָּאן מִצְוָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה, אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל - סוֹד הָעֲשִׁירִים, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן - סוֹד הָעֲנִיִּים, וּכְמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה לוֹוָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ וְאֵין לָהּ אוֹר אֶלָּא מִמַּה שֶּׁהַשֶּׁמֶשׁ נוֹתֶנֶת לָהּ, כָּךְ הַשְּׁכִינָה אוֹמֶרֶת לְוּוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרַעַ, שֶׁכָּךְ צָרִיךְ אָדָם לִהְיוֹת מַלְוֶה לֶעָנִי, וּכְמוֹ כֵן לוֹוִים הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת זֶה מִזֶּה, וְהַמַּלְאָכִים זֶה מִזֶּה. וְסוֹד הַדָּבָר - וּמְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, כָּךְ לוֹוָה הַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא הַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה, מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמְקַבֶּלֶת מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם, וְכֵן הָיָה מְקַבֵּל יְהוֹשֻׁעַ מִמֹּשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ

פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה, וְכָךְ הָיוּ כָּל הַנְּבִיאִים לִפְנֵי מֹשֶׁה כְּמוֹ הַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים לִפְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁאֵין לָהֶם אוֹר אֶלָּא מִן הַשֶּׁמֶשׁ.

תקונא ארבעין וחמשא

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אֵ"ל הַיְ"ם, יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית א כ) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, הָכָא פִּקּוּדָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נה א) הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם, וְאִלֵּין דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא יָרְתִין נֶפֶשׁ חַיָּה מִשְּׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְעוֹף יְעוֹפֵף דָּא רוּחַ דְּאִתְמַר בֵּיהּ (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְהַאי אִיהוּ יהו"ה עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא.

תִּקּוּן אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֵ"ל הַיְ"ם, הַיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. כָּאן מִצְוָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם, וְאֵלּוּ שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹרְשִׁים נֶפֶשׁ מֵהַשְּׁכִינָה. וְהוּא שֶׁכָּתוּב יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְעוֹף יְעוֹפֵף - זוֹ רוּחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְזֶהוּ יהו"ה, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

דף פג.

לְקַבְלֵיהּ מטטרו"ן דְּשָׁמֵיהּ כְּשֵׁם רַבֵּיהּ, י' רֵישָׁא דְעוֹפָא, ו' גּוּפָא דִילֵיהּ, ה"ה תְּרֵי גַּדְפּוֹי דִּבְהוֹן פָּרַח לְעֵילָּא וְנָחִית לְתַתָּא, וְאִלֵּין תְּרֵין גַּדְפִּין אִינּוּן תְּרֵין הֲבָלִים ה"ה, דִּבְהוֹן אִתְמַר (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב, דְּאִינּוּן י"ו, הֶבֶל סָלִיק בְּי' הֶבֶל נָחִית בְּו', כְּהֶבֶל דְּנָפִיק מִפּוּמָא דְכַבְשָׁן, וְהָכִי יַמָּא סָלִיק וְנָחִית, וְגַלְגַּלּוֹי רָצִים וְשָׁבִים. (דף פג ע"א) וּבָעָאן לְאַחְזָרָא עָלְמָא לְתוֹהוּ וּבוֹהוּ, וּבְזִמְנָא דְמִסְתַּכְּלִין בִּשְׁכִינְתָּא דְאִיהִי תְּחוּם יַמָּא חָזְרִין לְאַתְרַיְיהוּ, תָּא חֲזֵי י' אִיהִי אֲמִירָה וְדִבּוּר וּקְרִיאָה, ו' קוֹל, ה"ה הֶבֶל נָחִית בְּדִבּוּר, הֶבֶל סָלִיק בְּקוֹל, קוֹל סָלִיק, דִּבּוּר נָחִית, וְכַד אִיהוּ סָלִיק וְנָחִית מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין בֵּיהּ, דְּאִינּוּן מַשְׁרְיָין וְחַיְלִין דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד (משלי ל ד), זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק צְלוֹתִין בֵּיהּ, דְּהָא צְלוֹתָא אִיהִי סֻלָּם, דְּבָהּ מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין לָהּ.

כְּנֶגְדּוֹ מטטרו"ן שֶׁשְּׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ, י' רֹאשׁ שֶׁל הָעוֹף, ו' הַגּוּף שֶׁלּוֹ, ה"ה שְׁנֵי כְנָפָיו, שֶׁבָּהֶם פּוֹרֵחַ לְמַעְלָה וְיוֹרֵד לְמַטָּה, וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַכְּנָפַיִם הֵם שְׁנֵי הֲבָלִים ה"ה, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְשׁוֹב, שֶׁהֵם י"ו, הֶבֶל עוֹלֶה בְּי', הֶבֶל יוֹרֵד בְּו', כְּהֶבֶל שֶׁיּוֹצֵא מִפִּי הַכִּבְשָׁן, וְכָךְ הַיָּם עוֹלֶה וְיוֹרֵד וְגַלָּיו רָצִים וְשָׁבִים, וְרוֹצִים לְהַחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתוֹהוּ וָבוֹהוּ, וּבִזְמַן שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בִּשְׁכִינָה, שֶׁהִיא תְּחוּם הַיָּם, חוֹזְרִים לִמְקוֹמָם. בֹּא וּרְאֵה, י' הִיא אֲמִירָה וְדִבּוּר וּקְרִיאָה, ו' קוֹל, ה"ה הֶבֶל שֶׁיּוֹרֵד בְּדִבּוּר, הֶבֶל עוֹלֶה בְּקוֹל, הַקּוֹל עוֹלֶה, דִּבּוּר יוֹרֵד, וּכְשֶׁהוּא עוֹלֶה וְיוֹרֵד, מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, שֶׁהֵם הַמַּחֲנוֹת וְהַחֲיָלוֹת שֶׁלּוֹ, וְזֶה סוֹד מִי

עִלָּה שְׁמַיִם וַיֵּרֶד. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּעֲלֶה בּוֹ תְּפִלּוֹת, שֶׁהֲרֵי הַתְּפִלָּה הִיא סֻלָּם שֶׁבָּהּ מַעֲלִים וּמוֹרִידִים אוֹתָהּ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם.

אִית לְמָאן דְּסָלְקִין לָהּ לְעֵילָא, וְאִית לְמָאן דְּנָחֲתִין לָהּ לְתַתָּא, כַּד סָלְקִין לָהּ לְעֵילָא סָלְקִין לָהּ בְּזָכְוָון, וְכַד נָחְתַת נָחְתַת בְּזָכְוָון, הַאי לְצַדִּיק גְּמוּר סְלִיקַת מִנַּיהּ בְּזָכְוָון וּנְחִיתַת בֵּיהּ בְּזָכְוָון, לְבֵינוֹנִי דְּזָכְוָון דִּילֵיהּ שְׁקִילִין לְחוֹבִין, אִיהִי תַּלְיָא בְאַוִּירָא, אִם חוֹבִין מִתְרַבְּין עַל זָכְוָון (כחוט השערה), אִיהִי סָלְקָא לֵיהּ בְּחוֹבִין וְנָחְתָא לֵיהּ בְּזָכְוָון, וְנָטִיל בָּהּ אַגְרֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, לָרָשָׁע גָּמוּר דִּילֵית לֵיהּ זְכוּ בְּעָלְמָא לָא לְעֵילָא וְלָא לְתַתָּא, סָלְקָא מִנַּיהּ בְּחוֹבִין וְנָחִית עֲלֵיהּ בְּחוֹבִין.

יֵשׁ מִי שֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, וְיֵשׁ מִי שֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ לְמַטָּה. כְּשֶׁמַּעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, מַעֲלִים אוֹתָהּ בִּזְכֻיּוֹת, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת, יוֹרֶדֶת בִּזְכֻיּוֹת, זֶה לְצַדִּיק גָּמוּר עוֹלָה מִמֶּנּוּ בִּזְכֻיּוֹת וְיוֹרֶדֶת בּוֹ בִּזְכֻיּוֹת. לְבֵינוֹנִי שֶׁזְּכֻיּוֹתָיו שְׁקוּלִים לְחוֹבוֹתָיו, הִיא תְלוּיָה בָּאֲוִיר, אִם הַחוֹבוֹת רַבִּים עַל הַזְּכֻיּוֹת (כחוט השערה), הִיא מַעֲלָה אוֹתוֹ בְּחוֹבוֹת וּמוֹרִידָה אוֹתוֹ בִּזְכֻיּוֹת, וְנוֹטֵל בָּהּ שְׂכָרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. לָרָשָׁע גָּמוּר, שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת בָּעוֹלָם לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה, עוֹלֶה מִמֶּנּוּ בְּחוֹבוֹת וְיוֹרֶדֶת עָלָיו בְּחוֹבוֹת.

הָא הָכָא כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל (קהלת י כ), דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְעוֹף יְעוֹפֵף, כְּגוֹן מוּעָף בְּיַעֲף (דניאל ט כא), עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דְּא נְשָׁמָה, דְּאִלֵּין דְּזַכָּאן בְּאוֹרַיְיתָא אִתְמַר בְּהוֹן יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹמֵר, דְּיָרְתִין נִשְׁמָתִין מֵאוֹרַיְיתָא, לְאָחֳרָנִין כָּל חַד לִזְנוֹ כְּפוּם עוֹבָדוֹי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה (בראשית א כד) וַיֹּאמֶר אלהי"ם תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְגוֹמֵר, בְּהֵמָה אִלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ דְּעוֹבָדֵהוֹן כִּבְעִירָן, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ.

הֲרֵי כָּאן כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעוֹף יְעוֹפֵף, כְּמוֹ מוּעָף בְּיַעֲף. עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, זוֹ הַנְּשָׁמָה, שֶׁאֵלּוּ שָׁזוֹכִים בַּתּוֹרָה נֶאֱמַר בָּהֶם יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹמֵר, שֶׁיּוֹרְשִׁים נִשְׁמוֹת מִן הַתּוֹרָה, לָאֲחֵרִים - כָּל אֶחָד לְמִינוֹ כְּפִי מַעֲשָׂיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְגוֹמֵר. בְּהֵמָה - אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁמַּעֲשֵׂיהֶם כַּבְּהֵמוֹת, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ.

תקונא שית וארבעין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְאִינּוּן שִׁית גַּדְפִּין דְּחַיָּה, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם כ) וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, אִינּוּן שִׁית סְפִירָן דְּכָלִיל הַאי עוֹף דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִית מָאן דְּיָרִית רוּחָא דְקוּדְשָׁא בְּאַרַח אֲצִילוּת מֵהַאי עוֹף, וְאִית מָאן דְּיָרִית רוּחָא מֵהַהוּא עוֹף דְּאִיהוּ נַעַר, שְׁמֵיהּ כְּשֵׁם רַבֵּיהּ, וְאִית מָאן דְּיָרִית רוּחָא מִלְּתַתָּא דְּאַרְעָא, כְּמָה דְּאָמַר

קֹהֶלֶת (קהלת ג כא) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה, וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ.

תִּקּוּן שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים, בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְהֵן שֵׁשׁ הַכְּנָפַיִם שֶׁל חַיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, הֵן שֵׁשׁ סְפִירוֹת שֶׁכּוֹלֵל הָעוֹף הַזֶּה, שֶׁהוּא הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, יֵשׁ מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת מִן הָעוֹף הַזֶּה, וְיֵשׁ מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ רוּחַ מֵאוֹתוֹ הָעוֹף שֶׁהוּא נַעַר, שֶׁשָּׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ, וְיֵשׁ מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ רוּחַ מִלְּמַטָּה שֶׁל הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה, וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ.

תקונא שבע וארבעין

דף פג:

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְדָא יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א לא) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי, הָכָא תְּלַת אוּמָנִין תִּנְיָינִין, אוּמָן חַד אַפִּיק נְהוֹרִין בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה, דַּהֲווֹ תַלְיָין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּאִתְמַר בֵּיהּ אוֹר, אוּמָנָא תִנְיָינָא אַפִּיק רִיחָשָׁא מַמָּיָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כ) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְדָא הֲוָה תַלְיָא בְּיוֹמָא תִנְיָינָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ מַיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, הָכָא מַיָּא וְהָכָא מַיָּא, אוּמָנָא תְּלִיתָאָה (אפיק עשבין וזרעין) לָקֳבֵל יוֹמָא תְּלִיתָאָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם יא) תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ, וְאִתְמַר בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה (שם כח) פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ, מַאי וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ אֶלָּא הַהִיא דַּהֲוַת יַבָּשָׁה בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, אִתְמַר הָכָא וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיהו ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ (דף פג ע"ב) כְּבוֹדוֹ, וְדָא בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יהו"ה צבאו"ת (ישעיהו ו ג), לָקֳבֵל יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד (בראשית א ט) וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, לָקֳבֵל מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה אִתַּקְנוּ שִׁית דַּרְגִּין דְּכָרְסַיָּיא, וּבֵיהּ אִתְבְּרִי אָדָם בְּצַלְמוֹ, דְּאִיהוּ מוּכָן לְשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְהָכָא תְּרֵין פִּקּוּדִין, חַד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (שם כו), וְתִנְיָינָא וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

תִּקּוּן שִׁבְעָה וְאַרְבָּעִים, בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְזֶה הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי, כָּאן שִׁלְשָׁה אַמָּנִים שְׁנִיִּים. אֶמָּן אֶחָד הוֹצִיא מְאוֹרוֹת בַּיּוֹם הָרְבִיעִי, שֶׁהָיוּ תְלוּיִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אוֹר, הָאֶמָּן הַשֵּׁנִי הוֹצִיא אֶת שֶׁרֶץ הַמַּיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְזֶה הָיָה תָלוּי בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. כָּאן מַיִם וְכָאן מַיִם. הָאֶמָּן הַשְּׁלִישִׁי (הוציא עשבים וזרעים) כְּנֶגֶד הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ, וְנֶאֱמַר בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ. מַה זֶּה וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ? אֶלָּא אוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה בַּיַּבָּשָׁה בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, נֶאֱמַר כָּאן וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְזֶה בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ

קְדוֹשׁ יהו"ה צְבָאוֹ"ת כְּנֶגֶד יְקוּד הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, כְּנֶגֶד מִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי הִתְתַּקְּנוּ שֵׁשׁ הַדְּרָגוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא, וּבוֹ נִבְרָא אָדָם בְּצַלְמוֹ, שֶׁהוּא מוּכָן לְשָׁבָּת עַל הַכִּסֵּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְכָאן שְׁתֵּי מִצְווֹת, אַחַת - נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְהַשֵּׁנִיָּה - וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

נַעֲשֶׂה אָדָם, דָּא פִּקּוּדָא לְמִגְזַר יָת גִּיוֹרָא, לְמֶהֱוֵי בְּצַלְמֵנוּ בִּגְזִירוּ דְעָרְלָה, כִּדְמוּתֵנוּ בִּפְרִיעָה, וְאִם נָטִיר אוֹת בְּרִית בְּתַרְוַיְיהוּ אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לַאו לַאו, וְאִי מְקַיֵּים זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּשַׁבָּת אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לַאו לַאו, וְלָא אִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּזַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְאִם מְיַחֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרִין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא בִּקְרִיאַת שְׁמַע בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לַאו לַאו, וְאִם הוּא מָנַח תְּפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא בְּכָל יוֹמָא דְאִינּוּן לָקֳבֵל זָכוֹר וְשָׁמוֹר אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לַאו לַאו, וְאִי אִיהוּ מְקַיֵּים יְבוּם וַחֲלִיצָה אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִי לַאו לַאו, וְכֹלָּא בְּרַחֲימוּ וּדְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

נַעֲשֶׂה אָדָם, זוֹ מִצְוָה לָמוּל אֶת הַגֵּר, לִהְיוֹת בְּצַלְמֵנוּ בְּמִילַת הָעָרְלָה, כִּדְמוּתֵנוּ בַּפְּרִיעָה, וְאִם שׁוֹמֵר אוֹת הַבְּרִית בִּשְׁנֵיהֶם, הוּא בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לֹא - לֹא. וְאִם מְקַיֵּם זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּשַׁבָּת, הוּא בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לֹא - לֹא, וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּזֶרַע יִשְׂרָאֵל, וְאִם מְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם בִּקְרִיאַת שְׁמַע בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, הוּא בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לֹא - לֹא, וְאִם הוּא מֵנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ בְּכָל יוֹם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד זָכוֹר וְשָׁמוֹר, הוּא בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לֹא - לֹא, וְאִם הוּא מְקַיֵּם יְבוּם וַחֲלִיצָה הוּא בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְאִם לֹא - לֹא, וְהַכֹּל בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, לְמָאן אָמַר דָּא (לעילא), לְאִינּוּן מַלְאָכַיָּא דִּמְהֵימְנִין וּמְקַדְּשִׁין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא בְּכָל יוֹמָא בְּבָרוּךְ וְקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ו ג) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּמְנָלָן דִּמְהֵימְנִין לֵיהּ, אֶלָּא כַּד שָׁאֲלִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, אָמְרִין בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ (יחזקאל ג יב), וַאֲנַן לְקִבְלֵיהוֹן מְקַדְּשִׁין לֵיהּ בְּקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּמְבָרְכִין לֵיהּ בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ.

וְעוֹד, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, לְמִי אָמַר אֶת זֶה (למעלה) ? לְאוֹתָם הַמַּלְאָכִים שֶׁמְּבָרְכִים וּמְקַדְּשִׁים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה בְּכָל יוֹם בָּרוּךְ וְקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ. וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁמְּבָרְכִים אוֹתוֹ? אֶלָּא כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, אוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְאָנוּ כְּנֶגְדָּם מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ בְּקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ.

וְאִינּוּן אָמְרִין עַל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (בראשית א כו) בְּצַלְמֵנוּ דְמְקַדְּשִׁין לְקִבְ"ה כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, כְּדֵמוּתֵנוּ לְעוּמָתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְעוֹד לְעֵילָּא נַעֲשֶׂה אָדָם, הָכָא אִתְכְּלִילוּ כָּל סְפִירָן, דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִינּוּן עֶשֶׂר, וְסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן אָדָם, וְאָמְרוּ בְּגִין יִשְׂרָאֵל

לְתַתָּא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם (שם) אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבְּיִן בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, דְיָרְתִין מִתַּמָּן נָפֶשׁ חַיָּה, וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם אִלֵּין מָארֵי דְזַכָוון, דְּבִזְכוּתְהוֹן (דזכותהון) פָּרְחִין לְעֵילָא וְיָרְתִין מִתַּמָּן רוּחָא, דְאִיהוּ עוֹף יְעוֹפֵף בְּגַדְפִּין דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וּבַבְּהֵמָה אִלֵּין עַמֵּי הָאָרֶץ דְּאִתְמַר בְּהוֹן (במדבר יד ט) אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לַחְמֵנוּ הֵם.

וְהֵם אוֹמְרִים עַל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. בְּצַלְמֵנוּ, שֶׁמְּקַדְּשִׁים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁבַּאַרְנוּ, וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, כִּדְמוּתֵנוּ, לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְעוֹד לְמַעְלָה נַעֲשֶׂה אָדָם, כָּאן נִכְלְלוּ כָּל הַסְּפִירוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהֵן עֶשֶׂר, וְעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן אָדָם, וְאוֹמְרִים בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם - אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּתְגַּדְּלִים בְּיָם הַתּוֹרָה, שֶׁיּוֹרְשִׁים מִשָּׁם נָפֶשׁ חַיָּה, וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם - אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַזְּכֻיּוֹת שֶׁבִּזְכוּתָם (שזכותם) פּוֹרְחִים לְמַעְלָה וְיוֹרְשִׁים מִשָּׁם רוּחַ, שֶׁהוּא עוֹף יְעוֹפֵף בְּכַנְפַיִם שֶׁל מִצְווֹת עֲשֵׂה, וּבַבְּהֵמָה - אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לַחְמֵנוּ הֵם.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה נְטִילַת עִצָּה מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתָפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, דְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, וְאִתְקְרִיאוּ אָדָם, וּכְגַוְונָא דִילֵיהּ אָמַר לְתַתָּא בָּאָדָם וְחַוָּה, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם, וּכְמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אִתְקְרֵי אֶחָד, הָכִי קָרָא לוֹן אֶחָד לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נא ב) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו, דְּתִתְפָּאֶרֶת אִיהוּ א"ח כְּלִיל תִּשַׁע סְפִירָן, מַלְכוּת ד' עֲשִׂירִית לֵיהּ, כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאִיהִי ד' כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, קוֹצָא דְּאַת ד' מוֹרֶה עַל עֶשֶׂר, וְד' עַל אַרְבָּעָה, דְּהָכִי רְשׁוּת הַיָּחִיד רָחְבוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, הַשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נוֹטֶלֶת עֵצָה מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, שֶׁעַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְׁכִינָה נֶאֱמַר זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם, וְנִקְרְאוּ אָדָם, וּכְמוֹתוֹ אָמַר לְמַטָּה בְּאָדָם וְחַוָּה, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם, וּכְמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ נִקְרָא אֶחָד, כָּךְ קָרָא לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ אֶחָד. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אֶחָד קְרָאתִיו, שֶׁתִּפְאֶרֶת הוּא א"ח כּוֹלֵל תִּשַׁע סְפִירוֹת, הַמַּלְכוּת ד' עֲשִׂירִית לוֹ, כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר שֶׁהֵם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְהַד' כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה. הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת ד' מוֹרֶה עַל עֶשֶׂר, וְד' עַל אַרְבָּעָה, שֶׁכָּךְ רְשׁוּת הַיָּחִיד - רָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, וַהֲרֵי פְּרָשׁוּהָ.

דף פד.

וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אלהי"ם בָּרָא אוֹתוֹ (בראשית ה ב), הָכָא פִּקּוּדָא דִּתְפִלִּין, תָּא חֲזֵי כָּל מָאן דְּאַנַּח תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ וְעַל דְּרוֹעֵיהּ, קַלָּא סָלִיק בְּכָל יוֹמָא לְכָל חֵיוִון מָרְכָּבוֹת, וְאוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים וּמַלְאָכִים דִּמְמַנָּן עַל צְלוֹתִין, הָבוּ יְקָר לְדִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא דְּאִיהוּ מָאן דְּאַנַּח תְּפִלִּין, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (שם) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אלהי"ם בָּרָא אוֹתוֹ. (דף פד ע"א) בְּצַלְמוֹ בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, כְּגַוְונָא דִּתְפִלִּין דְּמָארֵי עָלְמָא,

דְּאִינּוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה תְּפִלִּין עַל רֵישָׁא (דאיהו) דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי כְּלָלָא דִּתְלַת סְפִירָן קַדְמָאִין, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, וְאִימָּא עִלָּאָה תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ, אִיהוּ תְּפִלִּין דְּאַנַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, בְּצֶלֶם אלהי"ם תְּפִלִּין דְּיָד, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִיהִי קְשִׁירָא לֵיהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית מד ל) וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חֲדָא בְּקִשּׁוּרָא חֲדָא, רְצוּעָה כְּרִיכָא בְּאֶצְבָּעָא שְׁמָאלָא דָּא קְדוּשִׁין דִּילָהּ, דְּאִיהִי טַבַּעַת כְּרִיכָא בְּאֶצְבָּעָא דִילָהּ, וּבָהּ אִיהִי קְשִׁירָא עִמֵּיהּ וְאִיהוּ עִמָּהּ, הָא קְדוּשָׁה.

וַיִּבְרָא אֱלֹהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהי"ם בָּרָא אֹתוֹ, כָּאן מִצְוַת תְּפִלִּין. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ וְעַל זְרוֹעוֹ, קוֹל עוֹלֶה בָּכָל יוֹם לְכָל הַחַיּוֹת, מֶרְכָּבוֹת, וְאוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים וּמַלְאָכִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל הַתְּפִלּוֹת: תְּנוּ כָבוֹד לִדְמוּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא מִי שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהי"ם בָּרָא אֹתוֹ. בְּצַלְמוֹ - בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כְּמוֹ הַתְּפִלִּין שֶׁל רִבּוֹן הָעוֹלָם, שֶׁהֵן הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, תְּפִלִּין עַל הָרֹאשׁ (שהוא) הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהִיא הַכְּלָל שֶׁל שִׁלּשׁ הַסְּפִירוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, וְהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ, הוּא הַתְּפִלִּין שֶׁמַּנִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם. בְּצֶלֶם אֱלֹהי"ם - תְּפִלִּין שֶׁל יָד, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא קְשׁוּרָה לוֹ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד אֶחָד, בְּקֶשֶׁר אֶחָד, הַרְצוּעָה כְּרוּכָה בְּאֶצְבַּע שְׂמֹאל, זֶה הַקִּדּוּשִׁין שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא הַטַּבַּעַת כְּרוּכָה בָּאֶצְבַּע שֶׁלָּהּ, וּבָהּ הִיא קְשׁוּרָה עִמּוֹ וְהוּא עִמָּהּ, הֲרֵי קְדֻשָּׁה.

בָּרְכָה כְּלָלָא דְּשַׁבַּע סְפִירָן, וְאִינּוּן שְׁבַע בִּרְכָאן דְּחָתָן, דְּאִינּוּן ז' יוֹם הַשְּׁבִיעִי צַדִּיק, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, דְּיָרִית מֵאִמָּא עִלָּאָה, וְאָת י' עַל רֵישֵׁיהּ אִיהוּ חָכְמָה י', בָּהּ אִתְעֲבִיד ז', שְׁבַע בִּרְכָאן דְּיָרִית חָתָן וְכַלָּה, וּכְלִילָן בְּצַדִּיק יוֹם הַשְּׁבִיעִי, דְּבֵיהּ מִתְיַחֲדִין חָתָן וְכַלָּה, דְּאִיהוּ יאהדונה"י, וְהָא אוּקְמוּהוּ כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ (ד"ה א כט יא) וְתַרְגּוּם דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, וְאִיהוּ אוֹת בְּרִית, דְּלֵית יְחוּדָא לְחָתָן וְכַלָּה בַּר מִנֵּיהּ. בָּרְכָה, הַכְּלָל שֶׁל שֶׁבַע סְפִירוֹת, וְהֵן שֶׁבַע הַבְּרָכוֹת שֶׁל חָתָן, שֶׁהֵן ז', יוֹם הַשְּׁבִיעִי צַדִּיק, עָלָיו נֶאֱמַר וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, שֶׁיּוֹרֵשׁ מֵהָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְהָאוֹת י' עַל רֹאשׁוֹ הִיא חָכְמָה י', בָּהּ נַעֲשָׂה ז', שֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁיּוֹרֵשׁ חָתָן וְכַלָּה, וּכְלוּלִים בְּצַדִּיק יוֹם הַשְּׁבִיעִי, שֶׁבּוֹ מִתְיַחֲדִים חָתָן וְכַלָּה, שֶׁהוּא יאהדונה"י, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתַרְגּוּם - שֶׁאֲחוּז בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְהוּא אוֹת הַבְּרִית, שֶׁאֵין יְחוּד לְחָתָן וְכַלָּה חוּץ מִמֶּנּוּ.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם (בראשית ב א), וַיְכֻלּוּ בַּצַּדִּיק אִתְכְּלִילָן כָּל אַבְרִין וְכָל סְפִירָן, כָּל אַבְרִין דְּאִינּוּן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְּבֵיהּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְמֶעֱבַד כָּל פִּקּוּדִין, דְּאִיהוּ כָּ"ל כְּלִיל כֹּלָּא וְאִיהוּ כֹּלָּא וּמִנֵּיהּ תָּלוּי כֹּלָּא, עַמּוּדָא דְּאִיהוּ סָבִיל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא עֲלֵיהּ, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידוּ כָּלָּל וּפָרָט וּכְלָל, וּבְגִין דָּא וַיְכֻלּוּ כְּלִיל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם וְדָא שְׁמָאלָא וִימִינָא, שָׁמַיִם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, הָאָרֶץ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְכָל צְבָאָם נֶצַח וְהוֹד דְּאִינּוּן צְבָא הַשָּׁמַיִם, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלִיל שֶׁבַע סְפִירָן דְּשַׁבַּח דָּוִד

בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲדָא הוּא, דִכְתִיב (ד"ה א כט יא) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, בְּגִין דָּא אִתְקְרֵי יוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּלָל שֶׁבַע, וְסָלְקִין לְשַׁבְעִין דְּחֶשְׁבַּן תֵּיבִין דְּקִדּוּשׁ וַיְכֻלּוּ.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיְכֻלּוּ, בְּצַדִּיק נִכְלָלִים כָּל הָאֲבָרִים וְכָל הַסְּפִירוֹת, כָּל הָאֲבָרִים שֶׁהֵם מִצְווֹת עֲשֵׂה, שֶׁבּוֹ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְותָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְווֹת, שֶׁכּ"ל כּוֹלֵל הַכֹּל, וְהוּא הַכֹּל, וּמִמֶּנּוּ תָלוּי הַכֹּל, הָעֲמוּד שֶׁנּוֹשֵׂא שָׁמַיִם וָאָרֶץ עָלָיו, וּבוֹ נַעֲשׂוּ כָּלָל וּפְרָט וּכְלָל, וּמְשׁוּם זֶה וַיְכֻלּוּ, כּוֹלֵל שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם, וְזֶה שְׂמֹאל וְיָמִין, שָׁמַיִם - הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, הָאָרֶץ - הַשְׁכִּינָה הַמִּתְחַתּוֹנָה, וְכָל צְבָאָם - נֶצַח וְהוֹד, שֶׁהֵם צְבָא הַשָּׁמַיִם, מְשׁוּם שֶׁהוּא כּוֹלֵל שֶׁבַע סְפִירוֹת שֶׁדָּוִד שִׁבַּח בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְךָ יהו"ה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר. בְּגַלַּל זֶה נִקְרָא יוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּלַל שֶׁבַע, וְעוֹלִים לְשִׁבְעִים שֶׁל חֶשְׁבּוֹן הַתֵּבוֹת שֶׁל קִדּוּשׁ וַיְכֻלּוּ.

וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי (בראשית ב ב), דָּא אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי אלהי"ם בָּתַר דְּכָלִיל בֵּיהּ שֶׁבַע סְפִירָן, אִתְקְרִיאוּ עַל שְׁמֵיהּ כֻּלְּהוּ שַׁבָּתוֹת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, לְבָתַר כְּלִיל בֵּיהּ תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין דְּכָלִיל בְּאִימָּא עִלָּאָה, וְקָרָא לוֹן שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי עַל שְׁמֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הָא חַד דְּכָלִיל בֵּיהּ, וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא תִּנְיָינָא, וַיְבָרֶךְ אלהי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הָא תְּלַת לְאִתְכַּלָּלָא בְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּלֵית סְפִירָה דְּלָא אִתְכְּלִילַת בְּעֶשֶׂר, כָּל חֲדָא בְּמֶמְשָׁלָה דִּילַהּ, אֲבָל מֶמְשָׁלָה דְּצַדִּיק יוֹם הַשְּׁבִיעִי בֵּיהּ אִתְקְרִיאוּ כָּל סְפִירָן שְׁבִיעִיּוֹת, שַׁבְעִין תֵּיבִין אִינּוּן בְּקִדּוּשׁ וַיְכֻלּוּ, וְזָכוֹר וְשָׁמוֹר הָא שַׁבְעִין וּתְרֵין כְּחֶשְׁבַּן וַיְכֻלּוּ

וַיְכַל אֱלֹהִי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא אֱלֹהִי"ם. אַחַר שֶׁכָּלַל בּוֹ שֶׁבַע סְפִירוֹת, נִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ כָּל הַשַּׁבָּתוֹת שֶׁבַּע שַׁבָּתוֹת, אַחַר כָּךְ כּוֹלֵל בּוֹ שֶׁלֹּשׁ סְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת בָּאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְקוֹרֵא לָהֶם שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי עַל שְׁמוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְכַל אֱלֹהִי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, הִנֵּה אֶחָד שֶׁכָּלוּל בּוֹ, וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי - זֶה הַשֵּׁנִי, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי - הֲרֵי שָׁלֹשׁ, לְהִכָּלֵל בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁאֵין סְפִירָה שֶׁלֹּא נִכְלֶלֶת בֶּעֶשֶׂר, כָּל אַחַת בְּמֶמְשָׁלְתָּהּ, אֲבָל מֶמְשֶׁלֶת הַצַּדִּיק הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, בּוֹ נִקְרְאוּ כָּל הַסְּפִירוֹת הַשְּׁבִיעִיּוֹת, שִׁבְעִים תֵּבוֹת הֵן בְּקִדּוּשׁ וַיְכֻלּוּ, וְזָכוֹר וְשָׁמוֹר הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם כְּחֶשְׁבּוֹן וַיְכֻלּוּ.

וְשַׁבָּת צָרִיךְ לְתַקְנָא בֵּיהּ פְּתוֹרָא בְּאַרְבַּע רַגְלִין, כְּגַוְונָא דְּפָתוֹרָא דִּלְעֵילָּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל מא כב) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יהו"ה, וַעֲלֹהּ אִתְמַר (תהלים כג ה) תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן, פְּתוֹרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּא שְׁכִינְתָּא, אִיהִי מִסְטָרָא דְצָפוֹן דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְנֵר דָּלִיק לִימִינָא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם, מִטָּה בְּאֶמְצָעִיתָא מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

וּבְשַׁבָּת צָרִיךְ לְתַקֵּן שֻׁלְחָן עִם אַרְבַּע רַגְלַיִם, כְּמוֹ הַשֻּׁלְחָן שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יהו"ה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן, שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹ הַשְּׁכִינָה, הֵיא מִצַּד הַצָּפוֹן שֶׁהוּא

גְּבוּרָה, וּמְשׁוּם זֶה תִּקְנוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְנֵר דּוֹלֵק לְיָמִין כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם, מִטָּה בָּאֶמְצַע מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

דף פד:

תָּא חֲזֵי שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת פָּתוֹרָא מִסְּטָרָא דְּשְׂמָאלָא, וּמְנָרְתָּא מִסְּטָרָא דִּימִינָא, וּמִטָּה מְמוּצַעַת מִסְּטָרָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דָּא זִוּוּגָא דִּילֵיהּ בְּאֶמְצָעִיתָא בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם, וְהָא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן כָּל הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם הַוְיָין לֵיהּ בָּנִים זְכָרִים וכו', פָּתוֹרָא אִיהִי סְמִיכָא עַל אַרְבָּעָה סָמְכִין, דְּאִיהִי כְּנֶגְוָנָא דְּסָמְכִין לֵיהּ דְּרוֹעִין וְשׁוֹקִין דְּאִינּוּן אַרְבַּע, וְצָרִיךְ שִׁית נַהֲמִין מֵהַאי סִטְרָא וְשִׁית נַהֲמִין מֵהַאי סִטְרָא. (דף פד ע"ב)

בֹּא וּרְאֵה, שְׁכִינָה נִקְרֵאת שֻׁלְחָן מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְהַמְּנוֹרָה מִצַּד הַיָּמִין, וּמִטָּה מְמֻצַּעַת מִצִּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמִשּׁוּם זֶה זִוּוּגוֹ בָּאֶמְצַע בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ חֲכָמִים, כָּל הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם יִהְיוּ לוֹ בָּנִים זְכָרִים וְכוּ'. הַשֻּׁלְחָן סָמוּךְ עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים, שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף שֶׁתּוֹמְכִים בּוֹ הַזְּרוֹעוֹת וְהַשּׁוֹקַיִם שֶׁהֵם אַרְבַּע, וְצָרִיךְ שִׁשָּׁה לְחָמִים מִצַּד זֶה, וְשִׁשָּׁה לְחָמִים מִצַּד זֶה.

וְרָזָא דְּמִלָּה זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יהו"ה (יחזקאל מא כב), ז"ה בְּחֶשְׁבּוֹן ו' ו', דְּאִינּוּן שִׁית פִּרְקִין דִּתְרִין דְּרוֹעִין וְשִׁית פִּרְקִין דִּתְרִין שׁוֹקִין, דְּהָא שְׁכִינְתָּא אִתְעֲבִידַת גּוּפָא לְמַלְכָּא בְּכָל תִּקּוּנָא דִּילָהּ, וּבְאִלֵּין תְּרִין עֲשַׂר פִּרְקִין דְּנוּקְבָא, וּתְרֵין עֲשַׂר פִּרְקִין דִּדְכוּרָא, מַלְאָכַיָּא אָמְרֵי וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְגוֹמֵר, ז"ה עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחָ"ד, ז"ה עִם שְׁכִינְתֵּא אֶחָ"ד, וְכֹלָּא יהו"ה אֶחָד, מְיַחֵד תַּרְוַיְיהוּ, וְלְקֳבֵל זֶה אֵל זֶה אָמַר דָּוִד עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע סִפְרֵי אוֹרַיְיתָא.

וְסוֹד הַדָּבָר - זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יהו"ה, ז"ה בְּחֶשְׁבּוֹן ו' ו', שֶׁהֵם שִׁשָּׁה פְּרָקִים שֶׁל שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת וְשִׁשָּׁה הַפְּרָקִים שֶׁל שְׁתֵּי הַשּׁוֹקַיִם, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה נַעֲשֵׂית גּוּף לַמֶּלֶךְ בְּכָל תִּקּוּנָהּ, וּבְאֵלּוּ שְׁנֵים עָשָׂר הַפְּרָקִים שֶׁל הַנְּקֵבָה וּשְׁנֵים עָשָׂר הַפְּרָקִים שֶׁל הַזָּכָר, הַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְגוֹמֵר. ז"ה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוּא אֶחָ"ד, ז"ה עִם הַשְּׁכִינָה אֶחָ"ד, וְהַכֹּל יהו"ה אֶחָ"ד, מְיַחֵד אֶת שְׁנֵיהֶם, וּכְנֶגֶד זֶה אֵל זֶה אָמַר דָּוִד עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע רְנָנוֹת, וְהֵם כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה סִפְרֵי הַתּוֹרָה.

זֶה אִיהוּ לְקֳבֵל אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַיָּה לְתַלַּת חֵיוָון, זֶה תִּנְיָינָא לְקֳבֵל אַרְבַּע גַּדְפִּין לְכָל חֵיוָא לְתַלַּת חֵיוָון, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּמִלָּה וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת וְאַרְבָּעָה כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם (יחזקאל א ו), דְּכֻלְּהוּ פָּרְחִין בְּפָתוֹרָא קֶדֶם יהו"ה בְּכַמָּה רְנָנוֹת, וְצָרִיךְ לְחַבְּרָא לְהַאי פָּתוֹרָא אוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מְאֵרֵי מַתְנִיתִין, שְׁנַיִם שֶׁאוֹכְלִין עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וכו', וְאִם הוּא חַד אוֹרַח וְחַד בַּעַל הַבַּיִת, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח מְבָרֵךְ, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְעֵילָּא, וְאוֹרַח מְבָרֵךְ דָּא צַדִּיק דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ד יח) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְגוֹמֵר, וְצַדִּיק אִיהוּ בְּשַׁבָּת כְּאוֹרַח דְּאָתֵי וְאָזִיל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.

זֶה הוּא כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה פָּנִים לְכָל חַיָּה לְשָׁלֹשׁ חַיּוֹת, זֶה הַשֵּׁנִי כְּנֶגֶד אַרְבַּע כְּנָפַיִם לְכָל חַיָּה לְשָׁלֹשׁ חַיּוֹת, וְזֶהוּ סוֹד הַדָּבָר - וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאָחַת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם, שֶׁכֻּלָּם פּוֹרְחִים בַּשֻּׁלְחָן לִפְנֵי יהו"ה בְּכַמָּה רְנָנוֹת, וְצָרִיךְ לְחַבֵּר לַשֻּׁלְחָן הַזֶּה תּוֹרָה, שֶׁהִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמַּשְׁנָה, שְׁנַיִם שֶׁאוֹכְלִים עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְכוּ', וְאִם הוּא אֶחָד אוֹרֵחַ וְאֶחָד בַּעַל הַבַּיִת, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ. בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי לְמַעְלָה, וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ זֶה הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְגוֹמֵר, וְהַצַּדִּיק הוּא בְּשַׁבָּת כְּאוֹרֵחַ שֶׁבָּא וְהוֹלֵךְ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.

שַׁבָּת שְׁכִינְתָּא, בַּעַל הַבַּיִת דִּילָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ בּוֹצֵעַ וּפָרִיס פְּרוֹסָא דְּנַהֲמָא דְּאִיהִי טָפָּה, וְיָהִיב לְאוֹרֵחַ דְּאִיהוּ צַדִּיק וְעָנִי, וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ לְבַעַל הַבַּיִת בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל דְּאִינּוּן תְּלַת אָבָהָן, בְּבִרְכָן דְּאִתְבָּרְכוּ אִינּוּן, דְּבִרְכָאן עַל יְדֵי דְּצַדִּיק נָחֲתִין לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, מָאן רֹאשׁ צַדִּיק דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, תֵּשַׁע בִּרְכָאן אִינּוּן מֵעֵילָא לְתַתָּא מִכֶּתֶר עַד צַדִּיק, וְתֵשַׁע אִינּוּן מִתַּתָּא לְעֵילָא מִצַּדִּיק עַד כֶּתֶר עִלָּאָה, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין חַ"י, וְכֻלָּה כְּלִילָא מִנַּיְיהוּ.

הַשַּׁבָּת שְׁכִינָה, בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלָּהּ - הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא בּוֹצֵעַ וּפוֹרֵס פְּרוֹסַת לֶחֶם שֶׁהִיא טְפָּה, וְנוֹתֵן לְאוֹרֵחַ שֶׁהוּא צַדִּיק וְעָנִי, וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ לְבַעַל הַבַּיִת בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, בְּבִרְכוֹת שֶׁהֵם הִתְבָּרְכוּ, שֶׁהַבְּרָכוֹת עַל יְדֵי הַצַּדִּיק יוֹרְדוֹת לָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. מִי זֶה רֹאשׁ הַצַּדִּיק? זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. תֵּשַׁע בְּרָכוֹת הֵן מִמַּעְלָה לְמַטָּה, מִכֶּתֶר עַד צַדִּיק, וְתֵשַׁע הֵן מִמַּטָּה לְמַעְלָה, מִצַּדִּיק עַד כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וְכֻלָּן עוֹלוֹת לִשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה, וְהַכֹּלָּה כְּלוּלָה מֵהֶם.

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה תְּפִלָּה לְדָוִד, בֵּית הַכְּנֶסֶת אִיהוּ כְּנוּסְיָא דְּכֻלְּהוּ בְּרָכָאן, תְּפִלָּה אִיהִי בְּגִין דְּאִיהוּ סוּס לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהִי אִתְעֲבִידַת טְפֵלָה לְרוֹכֵב, הָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין הָרוֹכֵב טָפֵל לַסּוּס אֶלָּא הַסּוּס טְפֵלָה לָרוֹכֵב, אִית טָפֵל בְּט' וְאִית תְּפֵל בְּת', כְּגוֹן הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח (איוב ו ו), וְהַאי תְּפִלָּה הָכִי אִיהִי בְּת'.

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה, תְּפִלָּה לְדָוִד, בֵּית הַכְּנֶסֶת הוּא כְּנוּס שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת, הַתְּפִלָּה הִיא מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוּס לְקֶדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִיא נַעֲשֵׂית טְפֵלָה לְרוֹכֵב, כָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין הָרוֹכֵב טָפֵל לַסּוּס אֶלָּא הַסּוּס טְפֵלָה לָרוֹכֵב. יֵשׁ טָפֵל בְּט' וְיֵשׁ תָּפֵל בְּת', כְּמוֹ הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח?! וְהַתְּפִלָּה הַזּוֹ כָּךְ הִיא בְּת'.

וְאִיהִי כּוֹס דְּיַיִן, דְּאִיהוּ יַי"ן חוּשְׁבַּן סו"ד מִן יְסוֹד, וְצָרִיךְ בֵּיהּ עֲשָׂרָה דְּבָרִים כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, וְאִינּוּן כְּחֻשְׁבַּן י' מִן יְסוֹד, וְאִינּוּן עִטּוּר וְעִטּוּף הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה ח"י וּמָלֵא, מְקַבְּלוֹ בִּתְרֵי יְדוֹי וְנוֹתְנוֹ בִּימִין, וְיָהֵיב עֵינוֹי בֵּיהּ, וּמְסַלְקוֹ מִן הַקַּרְקַע טָפַח, וּמְשַׁגְּרִיהּ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵּיתֵיהּ, עִטּוּר מִסְטָרָא דַּעֲטָרָה דִּבְרִית מִילָה, עִטּוּף עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה (תהלים קד ב), וְאִם הוּא עָנִי דְּלִית בֵּיהּ אֶלָּא רְבִיעִית לוֹג דְּאִיהִי שִׁעוּרָא דְּאַת ד', אִתְמַר (שם קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, הֲדָחָה מִלְּגָאו וּשְׁטִיפָה מִלְּבָר, וְרָזָא דְּמִלָּה וְטַהֲרוֹ וְקַדְּשׁוֹ (ויקרא טז יט).

וְהִיא כּוֹס שֶׁל יַיִן, שֶׁהוּא יַי"ן חֻשְׁבּוֹן סו"ד מִן יְסוֹד, וְצָרִיךְ בּוֹ עֲשָׂרָה דְּבָרִים, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְהֵן כְּחֻשְׁבּוֹן י' מִן יְסוֹד, וְהֵם עִטּוּר וְעִטּוּף, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, ח"י וּמָלֵא, מְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו וְנוֹתְנוֹ בְּיָמִין, וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ, וּמְסַלְּקוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח, וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, עִטּוּר מִצַּד שֶׁל עֲטָרָה שֶׁל בְּרִית מִילָה, עִטּוּף, עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, וְאִם הוּא עָנִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא רְבִיעִית לוֹג, שֶׁהִיא הַשִּׁעוּר שֶׁל הָאוֹת ד', נֶאֱמַר תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, הֲדָחָה מִבִּפְנִים וּשְׁטִיפָה מִבַּחוּץ, וְסוֹד הַדָּבָר - וְטָהֳרוּ וְקִדְּשׁוּ.

דף פה.

קֻם סָבָא חֲדָא מִבָּתַר טוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, אֲבָל הַאי כּוֹס צָרִיךְ לְסַלְקָא לֵיהּ בְּדָרְגּוֹי, עִטּוּר מִסְטָרָא דַּעֲטָרָה דְּאִיהִי כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל רֵישָׁא דְּצַדִּיק, עִטּוּף כְּגוֹן עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, מַאי עוֹטֶה דָּא י' דְּאִתְעַטַּף בְּאוֹר וְאִתְעֲבִיד אַוִּיר, וְהַאי דְּאִתְעַטַּף אִיהוּ חָכְמָה, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה דְּאִיהוּ וְטָהֳרוּ וְקִדְּשׁוּ, טַהֲרָה מִסְטָרָא דְּכַהֲנָא, דְּאִתְמַר בְּכַהֲנָא טָבַל וְעָלָה אִתְדַּכֵּי לְמֵיכַל בִּתְרוּמָה, וְקִדְּשׁוּ מִסְטָרָא דְּשָׁמְאלָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, ח"י מִסְטָרָא דְצַדִּיק ח"י עָלְמִין כְּלִיל ח"י בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא, וּמָלֵא מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּמְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו וְנוֹתְנוֹ בְּיָמִין, דָּא הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, וְאִיהוּ יְמִינְךָ יהו"ה (דף פה ע"א) נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ (שמות טו ו), תְּרֵין יְדִין אִינּוּן ה"ה, חַד שְׂמָאלָא וְחַד יְמִינָא, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְאִתְיַיהֲבָא בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, מִשּׁוּם כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא (תהלים קיז יג), וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם קמה טו) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט דְּאִינּוּן י' י', דְּאִינּוּן בַּת עֵינָא יְמִינָא וּבַת עֵינָא שְׂמָאלָא, וּבֵינַיְיהוּ ו' זְעֵירָא זְעֵיר אַנְפִּין, דְּאִיהוּ שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ (שיר ה טו).

קֻם זָקֵן אֶחָד מֵאַחַר הַצֵּל שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, יָפֶה אָמַרְתָּ, אֲבָל אֶת הַכּוֹס הַזֹּו צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ בְּדַרְגּוֹתֶיהָ, עִטּוּר - מִצַּד שֶׁל עֲטָרָה, שֶׁהִיא כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל רֹאשׁ הַצַּדִּיק, עִטּוּף - כְּמוֹ עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה. מַה זֶּה עוֹטֶה? זֶה י' שֶׁהִתְעַטֵּף בָּאוֹר וְנַעֲשָׂה אֲוִיר, וְזֶה שֶׁהִתְעַטֵּף הוּא חָכְמָה, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, שֶׁהוּא וְטָהֳרוּ וְקִדְּשׁוּ, טָהֳרָה מִצַּד הַכֹּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר בַּכֹּהֵן טָבַל וְעָלָה, נִטְהָר לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה, וְקִדְּשׁוּ מִצַּד הַשְּׂמֹאל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, ח"י מִצַּד שֶׁל צַדִּיק ח"י הָעוֹלָמִים כּוֹלֵל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, וּמָלֵא מִצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּמְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו וְנוֹתְנוֹ בִּימִין, זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, וְהוּא יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ, שְׁתֵּי יָדִים הֵן ה"ה, אַחַת שְׂמֹאל וְאַחַת יָמִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְהִנָּתֵן בְּחָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, מִשּׁוּם כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא, וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְהֵם שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת שֶׁהֵם י' י', שֶׁהֵם בַּת עַיִן יָמִין וּבַת עַיִן שְׂמֹאל, וּבֵינֵיהֶם ו' קְטַנָּה, זְעֵיר אַנְפִּין, שֶׁהוּא שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ.

וּמְסַלְּקוֹ מִן הַקְּרִקַע טָפַח מִסְּטָרָא דִּי' זְעִירָא חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, וּבְגָלוּתָא לֵית לָן אֶלָּא אַרְבָּעָה, חַ"י מָ"לֹא שְׁ"טִיפָּה הֵ"דָחָה, וְסִימָנִיךְ חֲמִשָּׁה, וְאִינּוּן מִסְּטָרָא דְּאָת ה' דְּאִיהִי רְבִיעִית לְחֶשְׁבָּנָא, וְאִיהִי דָּלֶ"ת עֲנִיָּה, בְּגִין דְּאִסְתַּלָּק מִינָהּ ו' דְּאִיהוּ שִׁית דַּרְגִּין, הַכּוֹס אִיהוּ בָּרְזָא דְּיאהדונה"י דְּאִיהוּ כ"ו ה"ס, כּוֹס בְּחֶשְׁבָּנָא אלהי"ם.

וּמְסַלֵּק מִן הַקַּרְקַע טָפַח מִצַּד שֶׁל ' קְטַנָּה חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, וּבַגָּלוּת אֵין לָנוּ אֶלָּא אַרְבָּעָה, חַ"י מָ"לֹא שְׁ"טִיפָּה הֵ"דָחָה, וְסִימָנְךָ חֲמִשָּׁה, וְהֵן מִצַּד שֶׁל הָאוֹת ה' שֶׁהִיא רְבִיעִית לַחֶשְׁבּוֹן, וְהִיא דָּלֶ"ת עֲנִיָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה ו' שֶׁהוּא שֵׁשׁ הַדְּרָגוֹת, הַכּוֹס הוּא בְּסוֹד שֶׁל יאהדונה"י, שֶׁהוּא כ"ו ה"ס, כּוֹס בְּחֶשְׁבּוֹן אֱלֹהֵי"ם.

תקונא תמניא וארבעין

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן תְּרֵ"י תַּמָּן שַׁבָּ"ת, כְּגַוְונָא דָּא בְּ' רֵאשִׁי"ת בָּ"רָא שִׁי"ת, וְאִינּוּן תְּרֵי שַׁבָּתוֹת, עַלַּייהוּ אִתְמַר (שמות לא טז) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹמֵר, תְּרֵין זִמְנִין אַדְכִּיר הָכָא שַׁבָּת, לָקֳבֵל שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, לְדֹרֹתָם מַאי לְדֹרֹתָם, אֶלָּא זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּעָבִיד לוֹן דִּירָה בְּשַׁבָּת בִּתְרֵי בָתֵּי לִבָּא, וְאִתְפְּנֵי מִתַּמָּן יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ חִלּוּל שַׁבָּת, בְּרִית עוֹלָם דָּא צַדִּיק, דְּשַׁרְיָין תַּרְוַיְיהוּ עֲלַיְיהוּ, חַד לְאַמְלָאָה לֵיהּ וְחַד לְאִתְמַלְיָא מִינֵיהּ.

תִּקּוּן שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים, בְּרֵאשִׁית, שָׁם תְּרֵ"י, שָׁם שַׁבָּ"ת, כְּמוֹ כֵן ב' רֵאשִׁי"ת בָּרָ"א שִׁי"ת, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹמֵר. פַּעֲמַיִם הִזְכִּיר כָּאן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה. לְדֹרֹתָם, מַה זֶּה לְדֹרֹתָם? אֶלָּא אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם דִּירָה בְּשַׁבָּת בִּשְׁנֵי בָתֵּי הַלֵּב, וּמִפֶּנָּה מִשָּׁם יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא חִלּוּל שַׁבָּת. בְּרִית עוֹלָם, זֶה צַדִּיק, שֶׁשְּׁנֵיהֶם שׁוֹרִים עָלָיו, אֶחָד לְמַלֹּאת אוֹתוֹ וְאֶחָד לְהִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִינּוּן תְּרֵין כֶּלְיָין נָצַח וְהוֹד, בְּנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל סָבָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, תִּלַּת שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אִלֵּין תִּלַּת אֲבָהָן, עִנָּג שַׁבָּת וְנָ"הָר יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּ"ן (בראשית ב י), וְנָהָר, אִית נָהָר וְאִית נָהָר, אִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נָהָר פְּלָגָיו, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נַחַל קְדוּמִים, עִדֶּן עִלָּאָה עֲלַיהּ אִתְמַר (ישעיה סד ג) עַיִן לֹא רָאָתָה אלהי"ם זוּלָתֶךָ, הַאי נָהָר אִיהוּ ו', דְּנָפִיק מֵעִדֶּן עִלָּאָה דְּאִיהוּ א', וְאַעֲבַר בֵּין אַבָּא וְאִימָּא, וְאָזִיל חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּמָטֵי עַד צַדִּיק שְׁבִיעִי, וּמִתַּמָּן אַשְׁקֵי לְגִנְתָּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם שְׁתֵּי כְלָיוֹת - נֵצַח וְהוֹד, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סָבָא - הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁלֹשׁ שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, עֹנֶג שַׁבָּת וְנָ"הָר יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּ"ן. וְנָהָר, יֵשׁ נָהָר וְיֵשׁ נָהָר, יֵשׁ נָהָר שֶׁנִּקְרָא נָהָר פְּלָגָיו, וְיֵשׁ נָהָר שֶׁנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עַל הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן נֶאֱמַר עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהֵי"ם זוּלָתֶךָ,

הַנָּהָר הַזֶּה הוּא ו', שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶעֱדֶן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא א', וְעוֹבֵר בֵּין הָאַבָּא וְהָאִמָּא וְהוֹלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּמַגִּיעַ עַד צַדִּיק שְׁבִיעִי, וּמֵשָׁם מַשְׁקֶה אֶת הַגָּן, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר דִּיָּרָה לְשַׁבָּת דְּאִיהוּ לְבָּא, דְּלָא אִתְקְרִיב תַּמָּן עֲצִיבוּ דְטָחוֹל, וְכַעַס דְּמָרָה דְּאִיהוּ נוּרָא דְּגֵיהִנָּם, דַּעֲלֵהּ אִתְמַר (שמות לה ג) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהָכִי הוּא וַדַּאי דְּכָל מָאן דְּכָעֵיס כְּאִלּוּ אוֹקִיד נוּרָא דְּגֵיהִנָּם, אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר חַד אִינּוּן לָקֳבֵל אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חַד בְּשַׁבָּת, וְאִינּוּן עֲשָׂרָה דְּלָקֵה אָדָם וַעֲשָׂרָה לְחַוָּה וַעֲשָׂרָה לְנָחָשׁ וְתִשְׁעָה לְאַרְעָא, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת, דְּאִלֵּין מְלָאכוֹת אִינּוּן חֲשִׁיבִין לְיִשְׂרָאֵל לָקֳבֵל מַלְקִיּוֹת.

אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁשּׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שֶׁלֹּא מִתְקָרֵב לְשָׁם עֶצֶב הַטָּחוֹל וְכַעַס הַמָּרָה שֶׁהִיא אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכָךְ הוּא וַדַּאי, שֶׁכָּל מִי שֶׁכּוֹעֵס כְּאִלּוּ מַדְלִיק אֵשׁ שֶׁל הַגֵּיהִנֹּם. אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר אַחַת בְּשַׁבָּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שֶׁלָּקָה אָדָם, וַעֲשָׂרָה לְחַוָּה, וַעֲשָׂרָה לַנָּחָשׁ, וְתִשְׁעָה לָאֲדָמָה, וְלָכֵן אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת, שֶׁאֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת הֵם נֶחְשָׁבוֹת לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מַלְקִיּוֹת.

דף פה:

יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם. אִינּוּן עֲקִירָה וְהַנָּחָה, דְּעָבִיד לוֹן בְּבַת אַחַת, מָאן דְּאַעֲקַר חֵפֶץ מֵאַתְרֵיהּ וְאַנַּח לֵיהּ לְבַר מֵאַתְרֵיהּ וּמֵרְשׁוּתֵיהּ, כְּאִלּוּ אַעֲקַר אֵילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, וְאַנַּח לֵיהּ בְּרְשׁוּ נוּכְרָאָה, מָאן דְּעָבִיד דָּא גְּרִים דְּאַעֲקַר נִשְׁמָתֵיהּ מֵרְשׁוּת דִּילֵהּ, וְאַנַּח לָהּ בְּרְשׁוּ אָחֳרָא דְּאִיהִי מָרָה וּטְחוֹל, וְדָא גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְעַקְרוּ מֵאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִתְגַּלְיָאוּ בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה דְּאִיהִי רְשׁוּת הָרַבִּים, וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּאַעִיל אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ דִּילֵיהּ בְּרְשׁוּ נוּכְרָאָה, שַׁבְּתַא"י אִיהוּ טְחוֹל חַמָּ"ה, אִתְתָּא בִּישָׁא מָרָה, שַׁבְּתַא"י עֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית לז כד) וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם, מַיִם אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ, וְאִיהוּ רָעָב וְצִמָּאוֹן וְקִינָה וְהֶסְפֵּד (דף פה ע"ב) וַחֲשׁוֹכָא וְקִבְלָא, וְאִיהִי גָּלוּתָא לְיִשְׂרָאֵל. וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמֶעֱבַד לָהּ שִׁנּוּי בְּכֹלָּא וְהָא אוּקְמוּהָ, וְאִיהוּ דִּבּוּר דְּחוֹל דְּאִיהוּ אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכַד לָא אַשְׁכַּחַת אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן, אִיהִי בָּרְחַת, כְּגַוְונָא דְּשִׁפְחָה דְּאַבְרָהָם דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית טז ח) מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹּרַחַת.

יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם, הֵן עֲקִירָה וְהַנָּחָה, שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבַת אַחַת. מִי שֶׁעוֹקֵר חֵפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמַנִּיחַ אוֹתוֹ מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ וּמֵרְשׁוּתוֹ, כְּאִלּוּ עָקַר אֶת עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהִנִּיחַ אוֹתוֹ בִּרְשׁוּת נָכְרִיָּה, מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם שֶׁעוֹקֵר נִשְׁמָתוֹ מֵרְשׁוּתָהּ וּמַנִּיחָהּ בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת, שֶׁהִיא מָרָה וּטְחוֹל, וְזֶה גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּעֱקְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְגָלוּ לְאֶרֶץ נָכְרִיָּה, שֶׁהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים, וְכָךְ הוּא מִי שֶׁמַּכְנִיס אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ לִרְשׁוּת נָכְרִיָּה. שַׁבְּתַא"י הוּא טְחוֹל חַמָּ"ה, אִשָּׁה רָעָה מָרָה, עַל שַׁבְּתַא"י נֶאֱמַר וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם, מַיִם אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעָב וְצִמָּאוֹן וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וַחֲשֵׁכָה וַעֲרָפֶל,

וְהִיא גָּלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וּצְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שִׁנּוּי בַּכֹּל, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ, וְהוּא דִּבּוּר שֶׁל חֹל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וּכְשֶׁאֵינָהּ מוֹצֵאת מָקוֹם לִשְׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשִּׁפְחָה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִפְּנֵי שָׂרַי

טָחוֹל עָלָהּ אִתְּמַר (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, נַעַל מְטוּנָף דְּטַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, דָּא שַׁבָּת, וַעֲלֵיהּ אֲמְרַת שְׁכִינְתָּא פְּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה, רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם (שיר ה ג), וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נָשׁ בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוּיֵי בִּלְבּוּשִׁין בִּשְׁרָגָא בְּמַאֲכָלִין, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי מוֹסִיף מֵחוֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, וְכָל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה בְּשַׁבָּת, וְכָל הַגּוֹרֵעַ גּוֹרְעִין לֵיהּ הַהִיא נֶפֶשׁ יְתֵירָה חַס וְשָׁלוֹם.

גְּבִרְתִּי אֲנֹכִי בִּרְחַת. עַל הַטָּחוֹל נֶאֱמַר שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, נַעַל מְטֻנָּף שֶׁל טִפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמֶרֶת הַשְּׁכִינָה פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה, רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם, וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בַּלְבּוּשִׁים, בַּנֵּר וּבַמַּאֲכָלִים, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת מוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, וְכָל הַמּוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יְתֵרָה בְּשַׁבָּת, וְכָל הַגּוֹרֵעַ, גּוֹרְעִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יְתֵרָה חַס וְשָׁלוֹם.

תקונא תשע וארבעין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם. שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה (ישעיה מ לו), מִי אֱלֶה, הוּא אלהי"ם, מִי בָּרָא לְאֵלֶּה, שְׂ אוּ מָ רוֹם עֵ ינֵיכֶם דָּא קְרִיאַת שְׁמַ"ע, רָאשֵׁי תֵּיבִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּעֲמַיִם, וְתִשְׁכְּחוּ תַּמָּן מ"ד דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּחַמְשִׁין אַתְוָון, וּבְמַאי צָרִיךְ לְיַחֲדָא לֵיהּ בְּשַׁחֲרִין, בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (חבקוק ג י) רוֹם יָדָיו נָשָׂא, דְּאִיהוּ מָרוֹם, בְּגִין דְּאִיהוּ מְרוֹמִים יִשְׁכּוֹן. וּרְא"וּ דְּתַמָּן אוֹ"ר, וְדָא אוֹר הַכּוֹכָבִים, דִּבְהוֹן שְׁכִינְתָּא נָפְקַת הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מ כו) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, וּבְגִין דָּא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֵילְיָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בִּיצִיאַת הַכּוֹכָבִים, עֶרֶב וָבֹקֶר צְרִיכִין לְיַחֲדָא לָהּ עִם מַלְכָּא, בְּגִין דְּבָעֶרֶב הִיא בָאָה עִמֵּיהּ, וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה לְגַבֵּיהּ (אסתר ב יד), וְדָא עֶרֶב דְּיִצְחָק וּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם, דְּתַמָּן בַּעְלָהּ בֵּינַיְיהוּ יִשְׂרָאֵל.

תִּקּוּן תִּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם. שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיהֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה, מִי אֵלֶּה - הוּא אֱלֹהִי"ם, מִי בָרָא לְאֵלֶּה. שְׂ'אוּ מָ'רוֹם עֵ'ינֵיכֶם - זוֹ קְרִיאַת שְׁמַע, רָאשֵׁי תֵּבוֹת שְׁמַע שְׁמַיְחֲדִים יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּעֲמַיִם, וְתִמְצְאוּ שָׁם מ"י שֶׁהוּא כְּלָל שֶׁל חֲמִשִּׁים אוֹתִיּוֹת. וּבַמֶּה צָרִיךְ לְיַחֲדוֹ בְּשַׁחֲרִית? בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ רוֹם יָדָיו נָשָׂא, שֶׁהוּא מָרוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן, וּרְא"וּ שֶׁשָּׁם אוֹ"ר, וְזֶה אוֹר הַכּוֹכָבִים, שֶׁבְּהֶם הַשְּׁכִינָה יוֹצֵאת. וְהוּ שֶׁכָּתוּב הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, וּמִשּׁוּם זֶה קְרִיאַת שְׁמַע בַּלַּיְלָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בְּבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בִּיצִיאַת הַכּוֹכָבִים, עֶרֶב וְבֹקֶר צְרִיכִים לְיַחֵד אוֹתָהּ עִם הַמֶּלֶךְ,

מִשּׁוּם שֶׁבָּעֶרֶב הִיא בָּאָה עִמּוֹ וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֵלָיו, וְזֶה הָעֶרֶב שֶׁל יִצְחָק וּבֹקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁשָּׁם בַּעֲלָהּ בֵּין יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד הַמּוֹצִיא, דָּא הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, בְּגִינֵהּ אִתְמַר (ישעיה לג טז) לַחְמוֹ נִתָּן וכו', וְעוֹד הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, אִלֵּין רְמַ"ח תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע, לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקָּרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב כ) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת וְגוֹמֵר, דָּא הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, דְּקָרָא שְׁמָהָן לְכָל חַיּוֹת הַקּוֹדֶשׁ וּלְכָל שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וּצְבָא דִלְעֵילָא, לְכָל חַד קָרָא לֵיהּ בְּשֵׁם יְדִיעַ וּבְדַרְגָּא יְדִיעָא, לְאִשְׁתְּמוֹדָע לְכָל חַד מֵאֲתַר דְּאִתְנְטִיל, כְּגַוְונֵי דְנַחֲלֵי יַמָּא דְאִתְחַזְרוּ לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילוּ בַּשְׁלִיחוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת א ז) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹמֵר, אֶל מָקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת, מֵאֲתַר דְּאִזְלִין תַּמָּן חָזְרִין בְּשַׁלִּיחוּתָא.

וְעוֹד הַמּוֹצִיא, זֶה הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, בְּשִׁבִילֵהּ נֶאֱמַר לַחְמוֹ נִתָּן וְכוּ'. וְעוֹד הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, אֵלּוּ מֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה תֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקָּרֵא. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת וְגוֹמֵר, זֶה אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, שֶׁקָּרָא שֵׁמוֹת לְכָל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ וּלְכָל הַשְּׂרָפִים וְהָאוֹפַנִּים וְהַצָּבָא שֶׁלְּמַעְלָה, לְכָל אֶחָד קָרָא לוֹ בְּשֵׁם יָדוּעַ וּבְדַרְגָּה יְדוּעָה, לְהוֹדִיעַ לְכָל אֶחָד מִמָּקוֹם שֶׁנִּטַּל, כְּמוֹ שֶׁנַּחֲלֵי הַיָּם שֶׁחוֹזְרִים לַמָּקוֹם שֶׁנִּטְלוּ בְּשִׁלּוּחוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹמֵר, אֶל מָקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת. מִמָּקוֹם שֶׁהוֹלְכִים, לְשָׁם חוֹזְרִים בְּשֻׁלִּיחוּת.

מֵרוֹב אוֹנִים (ישעיה מ כו) דָּא כֶּתֶר עִלָּאָה, וְאַמִּיץ כֹּחַ דָּא חָכְמָה, מַאי כֹּחַ דִּילֵיהּ אִימָּא עִלָּאָה, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר אִיהוּ כְּלָלָא דִתְלַת סְפִירָן, מַאי אִישׁ יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה יהו"ה שְׁמוֹ (שמות טו ג), אִישׁ א' כֶּתֶר עִלָּאָה י' חָכְמָה ש' שָׂרָשָׁא דְאִילָנָא דְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה תְּשׁוּבָה וַדַּאי, וְעוֹד מֵרוֹב אוֹנִים דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אוֹנִים דִּילֵיהּ נֶצַח וְהוֹד, וְאַמִּיץ כֹּחַ דָּא צַדִּיק, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וְהָא אִתְּמַר.

מֵרֹב אוֹנִים - זֶה כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וְאַמִּיץ כֹּחַ - זוֹ חָכְמָה, מַהוּ כֹּחוֹ? הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר - זֶהוּ כְּלַל שֶׁל שְׁלֹשׁ סְפִירוֹת. מַה זֶּה אִישׁ, יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה יהו"ה שְׁמוֹ? אִישׁ - א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, י' חָכְמָה, ש' שֹׁרֶשׁ הָאִילָן, שֶׁהֵם הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה תְּשׁוּבָה וַדַּאי. וְעוֹד, מֵרֹב אוֹנִים - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הָאוֹנִים שֶׁלּוֹ נֵצַח וְהוֹד, וְאַמִּיץ כֹּחַ - זֶה צַדִּיק, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר - יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וְהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

דף פו.

קֻם סָבָא בָּתַר טוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הַאי קְרָא הָכִי שְׁמַעְנָא לֵיהּ, שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם, שְׂאוּ כְּמוֹ שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ (תהלים קלד ב), וְדָא קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוה"ה רֵאשִׁית (ירמיה ב ג), מָרוֹם דִּילֵיהּ כֶּתֶר עִלָּאָה, מִי אִימָּא עִלָּאָה דְּבָרָא עָלְמָא בְּאֵלֶּה, מָאן אֵלֶּה, אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם (שמות ו יד), וְאִינּוּן תִּלַּת אֲבָהָן, הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם (ישעיה מ כו) אִלֵּין צְבָא הַשָּׁמַיִם דְּאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד, מַאי מִסְפָּר דִּלְהוֹן, אֶלָּא מִסְפָּר וְחֶשְׁבּוֹן דְּכֹלָּא דָּא

שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקָּרָא (שם) דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְמַר לְמֹשֶׁה בְּגִינָהּ (שמות לג יז) וָאֲדָעֲךָ (דף פו ע"א) בְּשֵׁם, מֵרוֹב אוֹנִים (ישעיה מ כו), הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית מח טז) וְיִדְגּוּ לָרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְדָא צַדִּיק, וְאִיהוּ אַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ צַדִּיק, כֹּחַ דִּילֵיהּ אִיהִי כֹּחַ דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, לֹא נֶעְדַּר מִשְׁכִּינְתָּא לְעָלַם, וְהַאי וְהַאי כֹּלָּא קְשׁוֹט, שַׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא.

קָם הַזָּקֵן מֵאַחַר צִלּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, כָּךְ שָׁמַעְתִּי אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, שְׁאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם, שְׁאוּ כְּמוֹ שְׁאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ, וְזֶה קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוה"ה רֵאשִׁית, הַמָּרוֹם שֶׁלּוֹ כֶּתֶר עֶלְיוֹן. מִי - הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם בְּאֵלֶּה. מִי הֵם אֵלֶּה? אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אָבוֹתָם, וְהֵם שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת. הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, אֵלּוּ צְבָא הַשָּׁמַיִם שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד, מַה מִּסְפָּר שֶׁלָּהֶם? אֶלָּא מִסְפָּר וְחֶשְׁבּוֹן שֶׁבַּכֹּל, זֶה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה. לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקָּרָא, זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה בִּשְׁבִילָהּ וָאֲדָעֲךָ בְּשֵׁם. מֵרֹב אוֹנִים, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, וְזֶה צַדִּיק, וְהוּא אַמִּיץ כֹּחַ, אִישׁ צַדִּיק, הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ הוּא הַכֹּחַ שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, לֹא נֶעְדַּר מֵהַשְּׁכִינָה לְעוֹלָם, וְזֶה וְזֶה הַכֹּל אֱמֶת, שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.

אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, מֵרוֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ תַּמָּן אָדָם קַדְמָאָה, תַּמָּן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, תַּמָּן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, תַּמָּן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, וּתְרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין, וְכָל נִשְׁמָתִין דְּשִׁתִּין רִבּוֹא דְיִשְׂרָאֵל, וּדְכָל דָּרִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כט יד) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם וְגוֹמֵר, כֻּלְּהוּ תַּמָּן, אִישׁ לֹא נֶעְדַּר לֹא חָסֵר מִנַּיְיהוּ חַד מֵחֶשְׁבָּנָא, כְּגַוְונָא דְצִבָּא הַשָּׁמַיִם.

אָמַר לוֹ: זָקֵן זָקֵן, מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ, שֵׁם אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֵׁם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֵׁם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שֵׁם דָּוִד וּשְׁלֹמֹה וּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְשֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם וְגוֹמֵר, כֻּלָּם שָׁם, אִישׁ לֹא נֶעְדַּר, לֹא חָסֵר מֵהֶם אֶחָד מֵהַחֶשְׁבּוֹן, כְּמוֹ צְבָא הַשָּׁמַיִם.

וְעוֹד מֵרוֹב אוֹנִים דָּא כָּהֲנָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ כֹּהֵן אוֹן, וְאַמִּיץ כֹּחַ דָּא אלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְלַבְּשַׁת בִּגְבוּרָה וּבָרָא עָלְמָא בְּמִדַּת הַדִּין, וּבְגִין דָּא אִיהוּ גִּבּוֹר אַמִּיץ כֹּחַ, אִישׁ לֹא נֶעְדַּר דָּא יַעֲקֹב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, מַה דְּאִתְמַר בְּתַלַּת אִלֵּין, אִתְמַר בְּתַלַּת עִלָּאִין, וְאִתְמַר בְּתַלַּת תַּתָּאִין, מִסְפָּר דְּכֻלְּהוּ שְׁכִינְתָּא אִיהִי מִסְפַּר הַיָּמִים.

וְעוֹד מֵרֹב אוֹנִים - זֶה הַכֹּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כֹּהֵן אוֹן, וְאַמִּיץ כֹּחַ - זֶה אֱלֹהִי"ם, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בִּגְבוּרָה, וּבָרָא הָעוֹלָם בְּמִדַּת הַדִּין, וּמִשּׁוּם כָּךְ הוּא גִּבּוֹר אַמִּיץ כֹּחַ. אִישׁ לֹא נֶעְדַּר - זֶה יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בִּשְׁלֹשׁ אֵלֶּה, נֶאֱמַר בִּשְׁלֹשׁ הָעֶלְיוֹנִים וְנֶאֱמַר בִּשְׁלֹשׁ הַתַּחְתּוֹנִים, הַמִּסְפָּר שֶׁל כֻּלָּם, הַשְּׁכִינָה הִיא מִסְפַּר הַיָּמִים.

תקונא חמשין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה (בראשית כה כז), רָאשֵׁי תֵּיבִין שְׁ אוּ מָ רוֹם עֵ ינֵיכֶם שַׁ חֲרִית מִ נְחָה עַ רְבִית, תְּלַת צְלוֹתִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, בְּגִין דְּאִינּוּן מֶרְכָּבָה דְתִתְלַת אֲבָהָן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ב ד) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אֵלֶּה פִּסֵּל אֶת הָרִאשׁוֹנִים, אֵלֶּה וַדַּאי פְּסִיל לְקַדְמָאִין דְּאָמְרוּ (שמות לב ד) אֵלֶּה אלהי"ך יִשְׂרָאֵל, דְּאִנּוּן תּוֹלְדִין דְּתוֹהוּ, דְּאִתְרְמִיז בְּרֵאשֵׁי תֵּיבִין ת וֹלְדוֹת הַ שָּׁמַיִם וְ הָאָרֶץ תֹּה"וּ, וְאִינּוּן חָמֵשׁ מִינִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן בְּה' בָּרְאָם, וְאִינּוּן עֲמָלֵקִים גִּבּוֹרִים נְפִילִים עֲנָקִים רְפָאִים, וּבְגִין דָּא טָרְחַת ה' בְּגִינַיְיהוּ בְּגִין דִּבְה' בָּרְאָם ה' דְּאַבְרָהָם, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מה יח) לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לְמֵיתַב בֵּינַיְיהוּ, לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ לְמֶעֱבַד יִשּׁוּבָא מִנַּיְיהוּ.

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיהֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה, רָאשֵׁי תֵּבוֹת שְׂ'אוּ מָ'רוֹם עֵ'ינֵיכֶם - שַׁ'חֲרִית מִ'נְחָה עַ'רְבִית, שְׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, מְשׁוּם שֶׁהֵם הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אֵלֶּה פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים, אֵלֶּה וַדַּאי פָּסַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶי"ךָ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם תּוֹלְדוֹת שֶׁל תֹּהוּ, שֶׁנִּרְמָז בְּרֵאשֵׁי תֵּבוֹת תּ'וֹלְדוֹת הַ'שָּׁמַיִם וְ'הָאָרֶץ תֹּה"וּ, וְהֵם חָמֵשׁ מִינִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בְּה' בָּרְאָם, וְהֵם עֲמָלֵקִים, גִּבּוֹרִים, נְפִילִים, עֲנָקִים, רְפָאִים, וּמְשׁוּם כָּךְ טָרְחָה ה' בִּשְׁבִילָם, מְשׁוּם שֶׁבְּה' בָּרְאָם, ה' שֶׁל אַבְרָהָם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ, לָשֶׁבֶת בֵּינֵיהֶם, לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, לַעֲשׂוֹת מֵהֶם יִשּׁוּב.

וּבְגִין הַאי ה', אֵלֶּה דְּאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן תַּקִּינוּ תְּלַת צְלוֹתִין, לְנַחְתָּא בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְסַלְקָא לִשְׁכִינְתָּא בְּהוֹן דְּאִיהִי ה' זְעֵירָא, דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ גּוּפָא, וּתְרֵין דְּרוֹעִין דִּילֵיהּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּבְהוֹן אֲחִיד בָּהּ, וְעַל גּוּפָא אִסְתַּלָּקַת, וּמָאן סָלִיק לָהּ עַל גּוּפָא מ"י אִימָּא עִלָּאָה, מִי בָרָא אֵלֶּה, וְכַד סָלְקַת סָלְקִין עִמָּהּ כָּל צְבָא דִלְעֵילָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם מ כו) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, וְכָל יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא מִתְיַחֲסִין בַּצְּבָא דִלְעֵילָּא, לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, כֻּלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ עַל שֵׁם צְבָא דִלְעֵילָּא, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר מֵחוּשְׁבָּנָא.

וּמְשׁוּם הַה' הַזֹּ, אֵלֶּה, שֶׁהֵם שִׁלֹּשֶׁת אָבוֹת, תִּקְּנוּ שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת, לְהוֹרִיד בָּהֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהַעֲלוֹת בָּהֶם אֶת הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא ה' קְטַנָּה, שֶׁעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא הַגּוּף, וּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹתֶיהָ יָמִין וּשְׂמֹאל, שֶׁבָּהֶם אוֹחֵז בָּהּ, וְעַל הַגּוּף הִיא עוֹלָה, וּמִי מַעֲלֶה אוֹתָהּ עַל הַגּוּף? מ"י, הֲאֵם הָעֶלְיוֹנָה, מִי בָרָא אֵלֶּה, וּכְשֶׁעוֹלָה, עוֹלִים עִמָּהּ כָּל הַצְּבָא שֶׁלְּמַעְלָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, וְכָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא, מִתְיַחֲסִים בַּצְּבָא שֶׁלְּמַעְלָה, לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, כֻּלָּם נִקְרְאוּ עַל שֵׁם הַצְּבָא שֶׁלְּמַעְלָה, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר מֵהַחֶשְׁבּוֹן.

וּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ מְרַחֲקָא בַּעְלָהּ מִינָהּ, לְזִמְנִין אִתְפַּרְנָסַת עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, לְזִמְנִין עַל יְדֵי אֲבָהָן, לְזִמְנִין עַל יְדֵי אִימָּא, לְזִמְנִין עַל יְדֵי אַבָּא, לְזִמְנִין עַל יְדֵי בְּנִין, לְזִמְנִין עַל יְדֵי דְצַדִּיק, וְכֹלָּא יָהֵיב בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ ו', אִיהוּ בֵּין אַבָּא וְאִימָּא בֶּן י"ה, וְכַד אִיהוּ בֵּין אַבָּא וְאִימָּא, נָחִית לָהּ פַּרְנָסָה עַל יְדֵי אַבָּא וְאִימָּא, וְכַד נָחִית בֵּין תְּרִין דְּרוֹעִין דְּאִית בְּהוֹן שִׁית פְּרָקִין, נָחִית לָהּ פַּרְנָסָה בִּתְרִין דְּרוֹעִין, וְכַד נָחִית בְּגוּפָא דְּאִיהוּ יַעֲקֹב, נָחִית לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדֵיהּ, וְכַד נָחִית בִּתְרִין שׁוֹקִין דְּאִינּוּן (שיר ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ דְּאִית בְּהוֹן ו' פְּרָקִין, נָחִית לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדֵיהוּ, וְכַד נָחִית בְּצַדִּיק נָחִית לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדֵיהּ, וְכַד נָחִית בָּהּ (דף פו ע"ב) דְּאִתְחַבַּר ו' בָּהּ', לָא צָרִיךְ לְנַחְתָּא מְזוֹנָא לָהּ עַל יְדֵי שְׁלִיחָא בְּעָלְמָא, אֶלָּא עַל יְדֵיהּ, וְכַד נָפִיק בָּהּ, אִסְתַּלַּק עַד אֵין סוֹף דְּאִיהוּ א', מְזוֹנָא דִּילָהּ לַאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא, וְלָא בְּחַיִּים דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, וְלָא בְּבָנֵי דְּאִינּוּן נָצַח וְהוֹד, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא, וְכַד נְחִיתַת מֵאַתָּרָהָא וְנָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַיְּירָא עִמָּהּ, אִתְּמַר בֵּיהּ וּבְבָנָהָא אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָכִיב עַל כְּרוּ"ב דְּאִיהוּ מטטרו"ן וְאִיהוּ בָּרוּ"ךְ, וּמִתְפַּרְנָסָת עַל יְדֵיהּ, דְּאִיהוּ עֶבֶד עוֹלָם עֶבֶד דִּילָהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהִי אִתְפַּרְנָסָת עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וְכָל דָּא כְּפוּם עוֹבָדֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל הָכִי אִתְפַּרְנָסָת.

וְהַשְׁכִינָה בַּגָּלוּת, בִּזְמַן שֶׁמְּרֻחָק בַּעְלָהּ מִמֶּנָּה, לִפְעָמִים מִתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, לִפְעָמִים עַל יְדֵי הָאָבוֹת, לִפְעָמִים עַל יְדֵי הָאִמָּא, לִפְעָמִים עַל יְדֵי הָאַבָּא, לִפְעָמִים עַל יְדֵי הַבָּנִים, לִפְעָמִים עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, וְהַכֹּל נוֹתֵן בַּעְלָהּ שֶׁהוּא ו', הוּא בֵּין אַבָּא וְאִמָּא בֶּן י"ה, וּכְשֶׁהוּא בֵּין הָאָב וְהָאֵם, הוּא מוֹרִיד לָהּ פַּרְנָסָתָהּ עַל יְדֵי הָאָב וְהָאֵם, וּכְשֶׁיּוֹרֵד בֵּין שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁשָּׁה פְּרָקִים, מוֹרִיד לָהּ פַּרְנָסָה בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, וּכְשֶׁמּוֹרִיד בַּגּוּף שֶׁהוּא יַעֲקֹב, מוֹרִיד לָהּ מָזוֹן עַל יָדוֹ, וּכְשֶׁמּוֹרִיד בִּשְׁתֵּי הַשּׁוֹקַיִם, שֶׁהֵם שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שִׁשָּׁה פְּרָקִים, מוֹרִיד לָהּ מָזוֹן עַל יָדֵם, וּכְשֶׁמּוֹרִיד לָהּ בְּצַדִּיק, מוֹרִיד לָהּ מָזוֹן עַל יָדוֹ, וּכְשֶׁמּוֹרִיד בָּהּ, כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר ו' בָּהּ', לֹא צָרִיךְ לְהוֹרִיד לָהּ מָזוֹן עַל יְדֵי שְׁלִיחַ בָּעוֹלָם אֶלָּא עַל יָדוֹ, וּכְשֶׁיּוֹצֵא בָּהּ, מִתְעַלֶּה עַד אֵין סוֹף שֶׁהוּא א'. מְזוֹנָהּ לֹא בִּזְכוּת הַדָּבָר תָּלוּי, וְלֹא בְּחַיִּים שֶׁהֵם הָאָב וְהָאֵם, וְלֹא בְּבָנִים, שֶׁהֵם נֵצַח וְהוֹד, אֶלָּא הַדָּבָר תָּלוּי בְּמַזָּל, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת מִמְּקוֹמָהּ וְיוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדוּר עִמָּהּ, נֶאֱמַר בָּהּ וְעַל בָּנֶיהָ, אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹכֵב עַל כְּרוּ"ב, שֶׁהוּא מטטרו"ן, וְהוּא בָּרוּ"ךְ, וּמִתְפַּרְנֶסֶת עַל יָדוֹ, שֶׁהוּא עֶבֶד עוֹלָם, עֶבֶד שֶׁלָּהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא מִתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וְכָל זֶה כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כָּךְ מִתְפַּרְנֶסֶת.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק לָהּ לְאַתְרָהּ, וּלְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְרֵיהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה יט א) (הנה יהו"ה רוכב על עב קל), הִנֵּה יהו"ה יוֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ (שם כו כא), אֲמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, וְכִי יָכוֹל בַּר נַשׁ לְאַחְזָרָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְרֵיהּ, אֲמַר לֵיהּ אִין, כְּמָה דְּאִשְׁכַּחְנָא בְּדָוִד דְּאֲמַר (תהלים קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה כו', בְּהַהוּא זִמְנָא דְּבַר נַשׁ אַחְזַר לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ מִמְּקוֹמוֹ יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ,

וּבְמַאי חָזְרִין לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ, אֶלָּא בִּשְׁלִימוּ דְתִתְקוּנָא דְתַתְקִינוּ בְצִלּוֹתָא, וְאוֹכַח דְּבָתַר דְּאָמַר מְמַקְּמוֹ יְפֶן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, אָמַר הַמְיַחֲדִים אֶת שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר תָּמִיד בְּכָל יוֹם אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם, וְאִינּוּן ה"ה, דְּצָרִיךְ לְאַחְזָרָא י' לְגַבֵּי ה' דְּאִיהוּ מָקוֹם דִּלְעֵילָּא, וּלְאַחְזָרָא ו' לְגַבֵּי ה' דְּאִיהִי מָקוֹם דִּלְתַתָּא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹמֵי דְלָא יַחֲזִיר לָהּ' דִּלְעֵילָּא, עַד דְּיַחֲזִיר לָהּ' דִּלְתַתָּא, וְרָזָא דְמִלָּה לֹא אָבֹא בָּעִיר וְגוֹמֵר (הושע יא ט) וְהָא אוּקְמוּהָ.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּעֲלֶה אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ וְאֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְקוֹמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (הנה יהו"ה רכב על עב קל) הִנֵּה יהו"ה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וְכִי יָכוֹל אָדָם לְהַחֲזִיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְקוֹמוֹ? אָמַר לוֹ: כֵּן, כְּמוֹ שֶׁמָּצְאנוּ בְּדָוִד שֶׁאָמַר, אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה כו'. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁאָדָם מַחֲזִיר אוֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ, מַה כָּתוּב בּוֹ? מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, וּבַמֶּה מַחֲזִירִים אוֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ? אֶלָּא בִּשְׁלֵמוּת הַתִּקּוּן שֶׁתִּקְּנוּ בִּתְפִלָּה, וּמוֹכִיחַ, שֶׁאָחַר שֶׁאָמַר מִמְּקוֹמוֹ יִפֶן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, אָמַר, הַמְיַחֲדִים אֶת שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר תָּמִיד בְּכָל יוֹם אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם, וְהֵם ה"ה, שֶׁצָּרִיךְ לְהַחֲזִיר י' לָהּ', שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁלְּמַעְלָה, וּלְהַחֲזִיר ו' לָהּ', שֶׁהִיא מָקוֹם שֶׁלְּמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יַחֲזִיר אֶת ה' שֶׁלְּמַעְלָה עַד שֶׁיַּחֲזִיר אֶת ה' שֶׁלְּמַטָּה, וְסוֹד הַדָּבָר - לֹא אָבֹא בְּעִיר וְגוֹמֵר, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

תקונא חד וחמשין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, מַאי אֶת, אֶלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ קַדְמָאִין, כָּל אִתַּיִן לְרִבּוּיָא, וְדָא אָ"ת אוֹרַיְיתָא כְּלִילָא מֵא' וְעַד ת', דְּבָהּ אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְעוֹד אֶת הַשָּׁמַיִם, שָׁמַיִם דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלכים א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְאֶת בַּת זוּגֵיהּ עִמֵּיהּ, וְאֶת דָּא צַדִּיק וּבַת זוּגֵיהּ, הָאָרֶץ מָאנָא דְכֻלְּהוּ לְאַפָּקָא בָּהּ זַרְעִין וְאִבְּיִן, וְרָזָא דְמִלָּה וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְגוֹמֵר (בראשית ב ה).

תִּקּוּן אֶחָד וַחֲמִשִּׁים, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהי"ם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, מַה זֶּה אֶת? אֶלָּא כְּךָ פֵּרְשׁוּהָ הַקַּדְמוֹנִים, כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֵם לְרִבּוּי, וְאֶ"ת הַזּוֹ הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מֵא' עַד ת', שֶׁבָּהּ נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְעוֹד אֵת הַשָּׁמַיִם, שָׁמַיִם זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְאֶת בַּת זוּגוֹ עִמּוֹ, וְאֵת - זֶה צַדִּיק וּבַת זוּגוֹ, הָאָרֶץ - הַכְּלִי שֶׁל כֻּלָּם לְהוֹצִיא בָּהּ זְרָעִים וּפֵרוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר - וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְגוֹמֵר.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרִי, רָזָא עִלָּאָה הָכָא, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא אִתְבְּרִי וְאִתַּקַּן בִּשְׁמָא דְיהו"ה, דְּאִינּוּן אֶת הַשָּׁמַיִם, וְרָזָא דְמִלָּה י"ה בַּשָּׁמַיִם, ו"ה בָּאָרֶץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צו יא) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ, עִם כָּל דָּא דְכֹלָּא אִתַּקַּן בְּד' אַתְוָון, לָא נָחִית נְבִיעוּ מִלְּעֵילָּא עַל זַרְעִין וְאִבִּין דְּאִינּוּן שִׂיחַ הַשָּׂדֶה דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְעִשָּׂב הַשָּׂדֶה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְלָמָּה בְּגִין דְּאָדָם אַיִן, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, סוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ כָּאן, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל נִבְרָא וְנִתְקַן בַּשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, שֶׁהֵם אֶת הַשָּׁמַיִם, וְסוֹד הַדָּבָר - י"ה בַּשָּׁמַיִם, ו"ה בָּאָרֶץ. וְהוּא שֶׁכָּתוּב יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ. עִם כָּל זֶה שֶׁהַכֹּל נִתְקַן בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, אֵין יוֹרֶדֶת נְבִיעָה מִלְמַעְלָה עַל הַזְּרָעִים וְהַפֵּרוֹת שֶׁהֵם שִׂיחַ הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא צַדִּיק, וְעֹשֶׂב הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, וְלָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁאָדָם אֵין, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, שִׂיחַ מָנָא לָן דְּאִיהוּ צַדִּיק, אָמַר לֵיהּ בְּרִי בֵּיהּ תִּשְׁכַּח חַ"י ש', אִיהוּ כְּלִיל תְּלַת עִדְרֵי צֹאן, דְּאִינּוּן שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא, וְדָא חַי עָלְמִין, דְּאִיהוּ אוֹת בַּצָּבָא דִּילֵיהּ, צבאו"ת אִיהוּ עִמְּהוֹן, כְּלִיל תְּלַת דַּרְגִּין לְקֵבֶל תְּלַת עַנְפִין דְּש'.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, הַשִּׂיחַ, מִנַּיִן לָנוּ שֶׁהוּא צַדִּיק? אָמַר לוֹ: בְּנִי, בּוֹ תִּמְצָא חַ"י ש', הוּא כּוֹלֵל שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן, שֶׁהֵם שׁוֹרֶשׁ הָאִילָן, וְזֶה חַ"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא אוֹת בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ, צְבָאוֹ"ת הוּא עִמָּהֶם, כּוֹלֵל שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָעֲנָפִים שֶׁל ש'.

דף פז.

וְהָא ש' דְּתְלַת אֲבָהָן אִינּוּן, אֶלָּא ש' עִלָּאָה עַנְפֵי אִילָנָא, ש' תַּתָּאָה שָׁרְשֵׁי אִילָנָא, וּבְגִין דָּא וְכָל שִׂיחַ דָּא צַדִּיק, וְכָל עִשָּׂב ע"ב ש' דָּא יַעֲקֹב כְּלִיל תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן עַנְפֵי אִילָנָא, וְסָלְקִין לְשַׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן דְּוַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, דִּבְהַאי שְׁמָא אִתְבְּרִיאוּ עִשְׂבִּין וְאִילָנִין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, וְהַאי עִשָּׂב עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד יד) וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ (שם עח כו), וְאִיהוּ נַהֲמָא דְּאוֹרַיְיתָא. (דף פז ע"א) דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת ט ז) לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ, וְאִיהוּ לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, ה' דְּאָדָם דְּאִתְּמַר בֵּהּ הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, מַאי לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, לֵית עֲבוֹדָה הָכָא אֶלָּא צְלוֹתָא, דְּאִיהִי פּוּלְחָנָא דִּשְׁכִינְתָּא, עֲבוֹדַת יהו"ה וַדַּאי, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קד כג) יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עֶרֶב, יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ דָּא צְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית, וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עֶרֶב דָּא צְלוֹתָא דְּמִנְחָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב.

וַהֲרֵי ש' שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הֵם, אֶלָּא ש' הָעֶלְיוֹנָה - עַנְפֵי הָאִילָן, ש' הַתַּחְתּוֹנָה - שָׁרְשֵׁי הָאִילָן, וּמִשּׁוּם זֶה, וְכָל שִׂיחַ - זֶה צַדִּיק, וְכָל עֵשֶׂב - ע"ב ש', זֶה יַעֲקֹב הַכּוֹלֵל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאִילָן, וְעוֹלִים לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שֵׁמוֹת שֶׁל וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, שֶׁבְּשֵׁם הַזֶּה נִבְרְאוּ עֲשָׂבִים וְאִילָנוֹת שֶׁהֵם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים, וְהָעֵשֶׂב הַזֶּה נֶאֱמַר עָלָיו וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ, וְהוּא לֶחֶם הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ, וְהוּא לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, ה' שֶׁל אָדָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. מַה זֶּה לַעֲבוֹדַת הָאָדָם? אֵין עֲבוֹדָה כָּאן אֶלָּא תְּפִלָּה, שֶׁהִיא עֲבוֹדַת הַשְּׁכִינָה, עֲבוֹדַת יהו"ה וַדַּאי, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עֶרֶב. יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ - זוֹ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית. וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עֶרֶב - זוֹ תְּפִלַּת מִנְחָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב.

תקונא תרין וחמשין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם אלהי"ם. חָמֵשׁ אַתְוָון כְּחוּשְׁבַּן ה', א"ד מִן אדנ"י הָכִי סְלִיק לְחָמֵשׁ, וְרָזָא דְמִלָּה וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה (בראשית ב ו), תָּא חֲזִי אִתְעָרוּתָא צְרִיכָא מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּלְבָתַר וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְהִשְׁקָה ו' אִיהוּ שַׁקְיוּ מֵעֵילָא לְתַתָּא, דְּאִיהוּ נַחַל קְדוּמִים דְּאִתְמַשַּׁךְ מִן מוֹחָא, וְהָכִי צָרִיךְ לְאַתְעָרָא אִתְעָרוּתָא בְּקַדְמֵיתָא מֵאִתְתָּא, וְרָזָא דְמִלָּה אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ (ויקרא יב ב) וּמִיָּד וְיָלְדָה זָכָר, נוּקְבָא אדנ"י, דְּכַר יהו"ה, כַּד אַקְדִּימַת בְּרָתָא שַׁלִּיט דְּכוּרָא וְאִתְעֲבִיד יאהדונה"י, וְרָזָא דְמִלָּה יְהוֹ"ה אדנ"י חֵילִי (חבקוק ג יט), וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִיכֵנִי (שם) אִלֵּין אֲבָהָן, לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי (שם) אַמָּה וּתְרֵין שׁוֹקִין, מֵאי חֵילִי תּוּקְפָּא דְכֻלָּא מִלְּעֵילָא, חֵילִי חֵיל י' וְדָא אַבָּא, תּוּקְפָּא דִילֵיהּ נְבִיעוּ דְלֵית לֵיהּ סוֹף.

תִּקּוּן שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם. אֱלֹהִי"ם חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן ה', א"ד מִן אדנ"י כָּךְ עוֹלֶה לְחָמֵשׁ, וְסוֹד הַדָּבָר - וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. בֹּא וּרְאֵה, הִתְעוֹרְרוּת צְרִיכָה מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְאַחַר כָּךְ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְהִשְׁקָה ו' הִיא הַשְׁקָאָה מִמַּעְלָה לְמַטָּה, שֶׁהִיא נַחַל קְדוּמִים שֶׁנִּמְשָׁךְ מִן הַמֹּחַ, וְכָךְ צָרִיךְ לְהָעִיר הִתְעוֹרְרוּת בָּרִאשׁוֹנָה מֵהָאִשָּׁה, וְסוֹד הַדָּבָר - אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ, וּמִיָּד וְיָלְדָה זָכָר. הַנְּקֵבָה אדנ"י, הַזָּכָר יהו"ה, כְּשֶׁמַּקְדִּימָה הַבַּת, שׁוֹלֵט הַזָּכָר וְנַעֲשָׂה יאהדונה"י, וְסוֹד הַדָּבָר - יְהוֹ"ה אדנ"י חֵילִי, וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִיכֵנִי - אֵלּוּ הָאָבוֹת, לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתַי - הָאִמָּה וּשְׁתֵּי הַשּׁוֹקַיִם. מַה זֶּה חֵילִי? הַתְּקֶף שֶׁל הַכֹּל מִלְּמַעְלָה, חֵילִי - חֵיל י', וְזֶה הָאָב, תָּקְפּוֹ - הַנְּבִיעָה שֶׁאֵין לָהּ סוֹף.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּעַד אַרְבְּעִין יוֹמִין יָכִיל לְאַחֲזָרָא נוּקְבָא דְכוּרָא, וְאִתְהַפַּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְאוּקְמוּהוּ בְּגִין דְּעַד כְּעַן לֵית תַּמָּן דִּיוֹקְנָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם, אִם כֵּן אַמַּאי נָטִיל שִׁעוּרָא בְּמ', בְּגִין דְּאִיהִי שִׁעוּרָא דְנָקוּדָה דְּאִיהִי י' טִפָּה, (שעורא) דְּבָהּ אִתְעֲבִיד יָ"ם מ"י, וַדַּאי נַחַל קְדוּמִים דָּא ו' דְּאִתְמַשַּׁךְ מִן י' (ס"א ים), וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מַאי פְּנֵי הָאֲדָמָה, אֶלָּא אִלֵּין אַנְפִּין דְּאִינּוּן סוּמָק וְחִוָּור וְיָרוֹק וְאוֹכָם, בְּאִלֵּין גַּוָּונִין נָהֲרָא הַהִיא מַבּוּעָא, דְּגַוָּונִין אִינּוּן מֵהַאי יַבָּשָׁה, נְבִיעוּ נָהוֹרָא דִילָהּ (ס"א דחילא), דְּהָכִי אִיהוּ נְבִיעוּ לְאַרְעָא כְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא, כְּמָה דְּאִילְנָא לָא מִתְרַבֵּי אֶלָּא בְּמַיָּא, הָכִי יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן עַנְפִּין דְּאִילָנָא לָא מִתְרַבְּיָין אֶלָּא בִּנְבִיעוּ דְאוֹרַיְיתָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁעַד אַרְבָּעִים יָמִים יְכוֹלָה לַחֲזֹר הַנְּקֵבָה לְזָכָר, וּמִתְהַפֵּךְ מִדִּין לְרַחֲמִים, וּפֵרְשׁוּהוּ מִשּׁוּם שֶׁעַד כָּעֵת אֵין שָׁם דְּמוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם, אִם כֵּן, לָמָּה נָטַל שִׁעוּר בְּמ', מִשּׁוּם שֶׁהִיא שִׁעוּר הַנְּקֵדָה שֶׁהִיא י' טִפָּה, (השעור) שֶׁבָּהּ נַעֲשֵׂית יָ"ם מ"י, וַדַּאי נַחַל קְדוּמִים זֶה ו' שֶׁנִּמְשָׁךְ מִי' (ים). וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מַה זֶּה פְּנֵי הָאֲדָמָה? אֶלָּא אֵלּוּ הֵם הַפָּנִים, שֶׁהֵם אָדֹם וְלָבָן וְיָרֹק וְשָׁחֹר, בַּגְּוָנִים הַלָּלוּ מֵאִיר אוֹתוֹ הַמַּעְיָן, שֶׁהַגְּוָנִים הֵם מֵהַיַּבָּשָׁה הַזּוֹ, נְבִיעַת

הָאוֹרָה שֶׁלֹּה (של כחה), שֶׁכָּךְ הַנְּבִיעָה לָאָרֶץ כְּמוֹ הַנְּשָׁמָה לַגּוּף, כְּמוֹ שֶׁהָאֵילָן לֹא מִתְגַּדֵּל אֶלָּא בְּמַיִם, כָּךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאֵילָן לֹא מִתְגַּדְּלִים אֶלָּא בִּנְבִיעַת הַתּוֹרָה.

וְרָזָא דְּמִלָּה מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן (שיר ד טו), מַעְיַן דָּא חָכְמָה כֶּתֶר אִיהוּ אָמוֹן מוּפְלָא, דְּבָעָא לְנַטָּעָא אִילָנִין בְּגִנְּתָא, אִסְתַּכַּל בְּכָל גִּנְתָא וְלָא אַשְׁכַּח תַּמָּן מַבּוּעָא דְּמַיָּא, מָה עָבַד, אָמַר אֶפִּיק מַעְיָן, וּלְבָתַר אֶטַע גַּן, וְאִתְרַבֵּי אִילָנָא, וּבְגִין דָּא מַעְיַן גַּנִּים, בְּקַדְמֵיתָא אַדְכִּיר מַעְיַן וּלְבָתַר גַּנִּים, וְדָא ג"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, וּכְמָה דְּאִית גַּן לְתַתָּא הָכִי אִית ג"ן לְעֵילָּא, וְהַאי מַעְיַן אִיהוּ בְּמוֹחָא, אִילָנָא גוּפָא, עַנְפִין דִּילֵיהּ דְּרוֹעִין וְרַגְלִין, וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן דָּא לִבָּא (נ"א לבנ"ה) דְּאִיהִי דַּלֶ"ת בְּגָלוּתָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (במדבר כד ז) יִזַּל מַיִם מִדְּלָיו.

וְסוֹד הַדָּבָר - מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. מַעְיַן זֶה חָכְמָה כֶּתֶר, הוּא אָמוֹן מֻפְלָא, שֶׁרָצָה לִנְטֹעַ אִילָנוֹת בַּגַּן, הִסְתַּכֵּל בְּכָל הַגַּן וְלֹא מָצָא שָׁם מַעְיַן מַיִם, מָה עָשָׂה? אָמַר, אוֹצִיא מַעְיָן וְאַחַר כָּךְ אֶטַּע גַּן וּמִתְגַּדֵּל הָאִילָן, וּמִשּׁוּם כָּךְ מַעְיַן גַּנִּים, בָּרִאשׁוֹנָה הִזְכִּיר מַעְיָן וְאַחַר כָּךְ גַּנִּים, וְזֶה חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה הַסְּדָרִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁיֵּשׁ גַּן לְמַטָּה, כָּךְ יֵשׁ גַּן לְמַעְלָה, וְהַמַּעְיָן הַזֶּה הוּא בְּמוֹחַ, הָאִילָן - הַגּוּף, עֲנָפָיו - הַזְּרוֹעוֹת וְהָרַגְלַיִם, וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן - זֶה הַלֵּב (לבנ"ה), שֶׁהִיא דָּלֶ"ת, דַּלָּה בַּגָּלוּת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר יִזַּל מַיִם מִדְּלָיו.

וַי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְקְרִיאוּ עִצִּים יְבֵשִׁים דְּאִינּוּן עֲתִידִין לְאִתּוֹקָדָא בְּנוּרָא דְּגֵיהִנָּם, וְלָאו לְמַגָּנָא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּאִינּוּן עָמֵלִין וְיָרְתִין גֵּיהִנָּם, וְאַף עַל גַּב דְּמִתְרַבֵּי אִילָנָא דְּאִיהוּ גּוּפָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְלֵית לֵיהּ אִיבָּא דְּאִינּוּן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (דברים פ כ) רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא עֵץ מַאֲכָל הוּא אוֹתוֹ תַּשְׁחִית וְכָרָתָּ, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּלֵית מָדְרָשָׁא עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה אִיהוּ עִקָּר.

אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁלֹּא מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרְאוּ עֵצִים יְבֵשִׁים, שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִשָּׂרֵף בְּאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם, וְלֹא לְחִנָּם אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁהֵם עָמֵלִים וְיוֹרְשִׁים גֵּיהִנֹּם, וְאַף עַל גַּב שֶׁמִּתְגַּדֵּל הָאִילָן, שֶׁהוּא גּוּף הַתּוֹרָה, וְאֵין לוֹ פְּרִי, שֶׁהֵם מִצְוֹת עֲשֵׂה, מַה כָּתוּב בּוֹ? רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא עֵץ מַאֲכָל הוּא אוֹתוֹ תַּשְׁחִית וְכָרָתָּ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁלֹּא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר, אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר.

תקונא חמשין ותלת

דף פז:

(דף פז ע"ב) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם תַּמָּן בַּ"ת, תַּמָּן אֵ"ם דְּהוּא אֵ"ם מֵאלהי"ם, וְאִינּוּן גַּן עֵלְאָה גַּן תַּתָּאָה. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (בראשית ב ל), וַיִּטַּע יהו"ה אלהי"ם גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר, וַיִּטַּע יהו"ה אלהי"ם גַּן דָּא שְׁכִינְתָּא, בְּעֵדֶן דָּא אִימָּא עִלָּאָה, מִקֶּדֶם אַבָּא עִלָּאָה, וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְעָלֶיהָ אִתְּמַר

(שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְגוֹמֵר, וַיִּיצֶר צְיֵיר לֵיהּ בִּתְרֵין עָלְמִין בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים דָּא נִשְׁמַת כָּל חַי, וַיְהִי הָאָדָם דָּא רוּחָא דְחַיֵּי, לְנֶפֶשׁ חַיָּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם שָׁם בַּ"ת, שָׁם אֵ"ם, שֶׁהוּא אֵ"ם מֵאֱלֹהִי"ם, וְהֵם הַגַּן הָעֶלְיוֹן וְהַגַּן הַתַּחְתּוֹן. פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: וַיִּטַּע יהו"ה אֱלֹהִי"ם גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר. וַיִּטַּע יהו"ה אֱלֹהִי"ם גַּן - זוֹ הַשְּׁכִינָה, בְּעֵדֶן - זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, מִקֶּדֶם - הָאָב הָעֶלְיוֹן, וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְעָלָיו נֶאֱמַר וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְגוֹמֵר. וַיִּיצֶר, צְיֵיר אוֹתוֹ בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים - זוֹ נִשְׁמַת כָּל חַי, וַיְהִי הָאָדָם - זוֹ רוּחַ הַחַיִּים, לְנֶפֶשׁ חַיָּה - זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

וְעוֹד וַיִּטַּע יהו"ה אלהי"ם גַּן דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, עֵדֶן דָּא עִדּוּנָא דְאוֹרַיְיתָא, וְשָׁוֵי תַּמָּן אֶת הָאָדָם דִּבְרִיאָה, וּמַה כְּתִיב בֵּיהּ (ישעיה יז יא) בְּיוֹם נְטָעֲךָ תְשַׂגְשֵׂגִי. וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם וכו' (בראשית ב ט), יהו"ה אלהי"ם אַבָּא וְאִימָּא, כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה (שם) דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּכָל גַּוָּונִין שַׁפִּירִין בֵּיהּ אִתְחַזְיָין, וּבְגִין דָּא נֶחְמָד לְמַרְאֶה, תִּפְאֶרֶת שַׁפִּירוּ דְּכָל גַּוָּונִין, וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא צַדִּיק.

וְעוֹד, וַיִּטַּע יהו"ה אֱלֹהִי"ם גַּן - זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, עֵדֶן - זֶה עִדּוּן הַתּוֹרָה, וְשָׁם שָׂם אֶת הָאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, וּמַה כְּתוּב בּוֹ? בְּיוֹם נְטָעֲךָ תְשַׂגְשֵׂגִי. וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִי"ם וְכוּ', יהו"ה אֱלֹהִי"ם - אַב וָאֵם, כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁכָּל הַגְּוָנִים הַיָּפִים נִרְאִים בּוֹ, וּמְשׁוּם זֶה נֶחְמָד לְמַרְאֶה, תִּפְאֶרֶת - הַיֹּפִי שֶׁל כָּל הַגְּוָנִים, וְטוֹב לְמַאֲכָל - זֶה צַדִּיק.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא כָּל עֵץ כְּתִיב, אִי הָוָה אָמַר עֵץ שַׁפִּיר, אֲבָל כָּל עֵץ כְּתִיב, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, דִּבְכָל אֲתַר. כ"ל צַדִּיק אִיהוּ, אֲבָל כֹּלָּא חַד, כָּל דָּא צַדִּיק, עֵץ דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּגוּף וּבְרִית חַשְׁבֵינָן חַד, אֲבָל בְּהַאי קְרָא כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא צַדִּיק, לְמַרְאֶה דָּא שְׁכִינְתָּא דְאִתְמַר בָּהּ (במדבר יב ו) בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וְעֵץ הַחַיִּים דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דִּלְעֵילָּא דְאִתְמַר בָּהּ (קהלת ז יב) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וַהֲרֵי כָּתוּב כָּל עֵץ, אִם הָיָה אוֹמֵר עֵץ - יָפֶה, אֲבָל כָּתוּב כָּל עֵץ? אָמַר לוֹ: וַדַּאי כָּךְ זֶה, שֶׁבְּכָל מָקוֹם, כ"ל הוּא צַדִּיק, אֲבָל הַכֹּל אֶחָד. כֹּל זֶה צַדִּיק, עֵץ זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁגּוּף וּבְרִית נֶחְשָׁבִים לְאֶחָד, אֲבָל בְּכָתוּב הַזֶּה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל - זֶה צַדִּיק, לְמַרְאֶה - זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, וְעֵץ הַחַיִּים - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ.

אָמַר לֵיהּ הָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי גַּן, דְּמִתַּמָּן עֵץ הַחַיִּים נָטוּעַ, כְּמָה דְאִתְמַר (בראשית ב ט) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, מַאי מִן הָאֲדָמָה, אֶלָּא דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּמִינָהּ אִתְנַטַּע כָּל עֵץ

דְּאִיהוּ צַדִּיק, כָּ"ל אִיהוּ מִסְטָרָא דְמ"י, דְהָכִי סְלִיק לְחַשְׁבַּן כָּ"ל מ"י, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (איוב לח כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח וְגוֹמֵר, דְּאִיהוּ הַקֶּרַח הַנּוֹרָא.

אָמַר לוֹ: הֲרֵי הַשְׁכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא הַגָּן, שֶׁמִּשָּׁם עֵץ הַחַיִּים נִטּוּעַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן. מַה זֶּה מִן הָאֲדָמָה? אֶלָּא זוֹ הַשְׁכִּינָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמִּמֶּנָּה נִנְטָע כָּל עֵץ, שֶׁהוּא צַדִּיק. כ"ל הוּא מִצַּד שֶׁל מ"י, שֶׁכָּךְ עוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן כ"ל מ"י, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח וְגוֹמֵר, שֶׁהוּא הַקֶּרַח הַנּוֹרָא.

וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִיהוּ לְתַתָּא, עֵץ הַדַּעַת טוֹב דְּא מטטרו"ן, וָרָע דְּא סמא"ל וּבְגִין דָּא וְעֵץ הַדַּעַת ו' אִתָּא לְרִבּוּיָיא, דְּאִיהוּ אִתֵּי מֵאֲתַר אָחֳרָא, עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעוֹד וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ, דָּא אִיהוּ צָמַח צַדִּיק (ירמיה כג ה) וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח (זכריה ו יב), תָּא חֲזֵי כָּל מָאן דְּנָטִיר בְּרִית, הַהוּא בַר דְּיָהֲיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית ב ט) וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה בְּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְטוֹב לְמַאֲכָל בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, אֲבָל בְּרָא אָחֳרָא דְלָא אִתְעֲבִיד בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם) וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְדָא עַרְבוּבְיָא דְטוֹב וָרָע, מְעוּרָב מִמַּצָּה וּשְׁאוֹר.

וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, הוּא לְמַטָּה, עֵץ הַדַּעַת טוֹב - זֶה מטטרו"ן, וָרָע - זֶה סמא"ל, וּמִשּׁוּם זֶה וְעֵץ הַדַּעַת, ו' בָּא לְרַבּוֹת, שֶׁהוּא בָּא מִמָּקוֹם אַחֵר, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְעוֹד, וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ, זֶהוּ צָמַח צַדִּיק וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח. בֹּא תִּרְאֶה, כָּל מִי שֶׁשּׁוֹמֵר בְּרִית, אוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁנּוֹתֵן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלָיו נֶאֱמַר וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהִי"ם כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה - בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְטוֹב לְמַאֲכָל - בְּמִצְווֹת הַתּוֹרָה, אֲבָל בֵּן אַחֵר שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה כְּתִיב בּוֹ? וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְזוֹ עִרְבּוּבְיָה שֶׁל טוֹב וָרָע, מְעֹרָב מִמַּצָּה וּשְׁאוֹר.

וּבְגִין דָּא מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְנַטָּרָא גַּרְמֵיהּ בְּפִרְיָה וְרִבְיָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, טוֹב מִסְטָרָא דְדָם טָהוֹר, וָרָע מִסְטָרָא דְדָם נִדּוֹת, דְּהָאי בַּר גָּרִים אִבּוּדָא דְתָרִין עָלְמִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת בְּעָלְמָא דֵּין, תָּמוּת בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

וְלָכֵן צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ בְּפִרְיָה וְרִבְיָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, טוֹב - מִצַּד שֶׁל דָּם טָהוֹר, וָרָע - מִצַּד שֶׁל דָּם נִדּוּת, שֶׁהַבֵּן הַזֶּה גּוֹרֵם אַבְדָן שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת - בָּעוֹלָם הַזֶּה, תָּמוּת - בָּעוֹלָם הַבָּא.

תקונא חמשין וארבע

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אֶת הַשָּׁמַיִם עֵץ הַחַיִּים, וְאֶת הָאָרֶץ כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ דָּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְדָא רָזָא תֹהוּ עֹמֶק רָע, בֹּהוּ עֹמֶק טוֹב, וְדָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי שָׁם בָּלַל יהו"ה שְׁפַת כָּל הָאָרֶץ (שם יא ט), וּמֵהָכָא נָפַק כָּל עִרְבּוּבְיָא דְטוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ רָזָא דְצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ.

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֵת הַשָּׁמַיִם - עֵץ הַחַיִּים, וְאֵת הָאָרֶץ - כְּלֹ עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְזֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וֶזֶהוּ סוֹד תֹּהוּ, עֹמֶק רָע, בֹּהוּ - עֹמֶק טוֹב, וְזֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כִּי שָׁם בְּלֵל יהו"ה שִׁפַּת כָּל הָאָרֶץ, וּמִכָּאן יֵצְאָה כָּל הָעֵרְבּוּבְיָה שֶׁל טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא הַסּוֹד שֶׁל צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ.

תקונא חמשין וחמש

דף פח.

(דף פח ע"א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא בַּי"ת רֹא"שׁ, וְאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, בָּרָא תַּרְגּוּם בָּרָא. אִיהִי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב י) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, אִית עֵדֶן וְאִית עֵדֶן, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (תהלים לו ט) וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם, עֲדָנֶיךָ וַדַּאי, דָּא עֵדֶן עִלָּאָה כֶּתֶר עִלָּאָה, עֵדֶן דִּלְתַתָּא דָּא י', וְאִית עֵדֶן דִּלְתַתָּא וְדָא אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי ד', אִיהִי עֵדֶן לְגַבֵּי נָהָר דִּלְתַתָּא מִינָהּ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה, בְּרֵאשִׁית בָּרָא, בַּי"ת רֹא"שׁ, וְהֵם אָב וָאֵם. בָּרָא תַּרְגּוּם בֵּן, הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, יֵשׁ עֵדֶן וְיֵשׁ עֵדֶן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם, עֲדָנֶיךָ וַדַּאי, זֶהוּ עֵדֶן עֶלְיוֹן, כֶּתֶר עֶלְיוֹן, הָעֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה זֶה י', וְיֵשׁ עֵדֶן שֶׁלְּמַטָּה, וְזוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא ד', הִיא עֵדֶן אֵל הַנָּהָר שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

תָּא חֲזֵי כַּמָּה נְהָרוֹת אִינּוּן מְשַׁנְּיִין דָּא מִן דָּא, אִית נָהָר וְאִית נָהָר, אִית נָהָר מִנְּהוֹרָא דִּלְעֵילָּא דְּאִתְקְרֵי נַהֲרָא דְּמַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי יג יד) תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נָהָר פְּלָגְיָו, דְּכַמָּה פַּלָּגִין עָמְיקִין תַּלְיָין מִנֵּיהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם כא א) פַּלְגֵי מַיִם לֵב מֶלֶךְ וְגוֹמֵר, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נַחַל קְדוּמִים, דְּאִתְמַשַּׁךְ מֵעִלָּאִין, וּמִנֵּיהּ תַּלְיָין שִׁבְעָה נְהָרוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים צח ח) נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נָהָר דִּינוּר מִסְטָרָא דְּשִׂמְאלָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז י) נָהָר דִּינוּר נָגֵיד וְנָפֵיק מִן וְגוֹמֵר, וְנָהָר בְּכָל אֲתַר אִיהוּ ו', מִסִּטְרָא דְּאַבָּא וְאִימָּא אִתְקְרֵי נַחַל קְדוּמִים, וּמִסִּטְרָא דְּעֵדֶן עִלָּאָה אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים לו ט) וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם.

בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה נְהָרוֹת הֵם שֶׁמְּשַׁנִּים זֶה מִזֶּה, יֵשׁ נָהָר וְיֵשׁ נָהָר. יֵשׁ נָהָר מֵהָאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנִּקְרָא הַנָּהָר שֶׁל הַמַּיִם שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים, וְיֵשׁ נָהָר שֶׁנִּקְרָא נָהָר פְּלָגְיו, שֶׁכַּמָּה פְּלָגִים עֲמֻקִּים תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם פַּלְגֵי מַיִם לֵב מֶלֶךְ וְגוֹמֵר, וְיֵשׁ נָהָר שֶׁנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵהָעֶלְיוֹנִים, וּמִמֶּנּוּ תְּלוּיִים שִׁבְעָה נְהָרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ, וְיֵשׁ נָהָר שֶׁנִּקְרָא נָהָר דִּינוּר מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נְהַר דִּי-נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן וְגוֹמֵר, וְנָהָר בְּכָל מָקוֹם הוּא ו'. מֵהַצַּד שֶׁל אָב וְאֵם נִקְרָא נַחַל קְדוּמִים, וּמִצַּד שֶׁל הָעֵדֶן הָעֶלְיוֹן נֶאֱמַר בּוֹ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם.

וּמַסְטָרָא דִימִינָא אִתְקְרֵי נָהָר פְּלָגָיו, וּמִסְטָרָא דִשְׂמָאלָא אִתְקְרֵי נְהַר דִינוּר, וּמְנַיְהוּ תַּלְיָין שִׁתִּין עַנְפִּין דְנוּרָא דְאִתְקְרִיאוּ שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים, וְאִינוּן שִׁתִּין פּוּלְסִין דְנוּרָא דְמַחְיוּהָ לְמטטרו"ן, וּמִסְטָרָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא אִתְמַר בְּכָל נְחָלִין דְתַלְיָין מִנַּיְיהוּ, נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְבַשׁ וְחֶמְאָה, וְנַחַל עָדְנֶיךָ דָּא נָהָר דְנָפִיק מֵעֵדֶן, דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ב י) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְהַאי אִיהוּ עֵדֶן דְעַיִן לֹא רָאָתָה אלהי"ם וכו' (ישעיה סד ג), סְתִים וְגָנִיז, דְאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים (א דאיהו ד' אתוון דשם בן ד'), אֶלֵּין יהו"ה דְאִינוּן אַבָּא וְאִימָּא בְּרָא וּבְרַתָּא. תָּא חֲזֵי קַרְקַפְתָּא דָא אל"ף, כְּגַוְונָא דָא אַרְבַּע סִטְרִין דִילֵיהּ בְּהוֹן הָוָה יהו"ה הוּא וּשְׁמֵיהּ חַד, (דברים ד לה) אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ בְּלָא פְּרוּד וּבְלָא שְׁתּוּף כְּלָל.

וּמִצַּד הַיְמִין נִקְרָא נָהָר פְּלָגָיו, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל נִקְרָא נְהַר דִינוּר, וּמִמֶּנּוּ תְּלוּיִים שִׁשִּׁים עֲנָפִים שֶׁל אֵשׁ שֶׁנִּקְרְאוּ שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים, וְהֵם שִׁשִּׁים מַכּוֹת שֶׁל אֵשׁ שֶׁהִכּוּ אֶת מטטרו"ן, וּמִצַּד הַיְמִין וְהַשְּׂמֹאל נֶאֱמַר בְּכָל הַנְּחָלִים שֶׁתְּלוּיִים מֵהֶם, נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְבַשׁ וְחֶמְאָה. וְנַחַל עָדְנֶיךָ, זֶה הַנָּהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזֶהוּ הָעֵדֶן שֶׁעַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהי"ם וְכוּ', סָתוּם וְגָנוּז, שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים (א, שהוא ד' אותיות של שם בן ד'), אֵלּוּ יהו"ה שֶׁהֵם הָאָב וְהָאֵם, הַבֵּן וְהַבַּת. בֹּא וּרְאֵה, הַקַּרְקֶפֶת זוֹ אל"ף כְּמוֹ זֶה: (ציור למעלה), אַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁלּוֹ בָּהֶן הָיָה יהו"ה הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד, אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, בְּלִי פֵּרוּד וּבְלִי שִׁתּוּף כְּלָל (ציור למעלה).

וְעוֹד וְנָהָר דָּא ו', יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא י', וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים דָּא ד', (אלין ארבע אתוון). וְעוֹד וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא אִימָּא עִלָּאָה דְאִיהִי א' תְּנְיָנָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין מַאי אַל"ף אַלְף בִּינָה, וּלְאָן אִתְמַשַּׁךְ בְּגוּפָא, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים אִלֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, מָאן גַּן דְאִתְשַׁקְיָיא מִנַּיְהוּ לְתַתָּא דָּא שְׁכִינְתָּא, דְתְרֵין גַּנִּין אִינוּן חַד לְעֵילָּא וְחַד לְתַתָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ח יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְעוֹד, וְנָהָר - זֶה ו', יוֹצֵא מֵעֵדֶן - זֶה י', וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים - זֶה ד', (אלו ארבע האותיות). וְעוֹד, וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן - זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא א' הַשְּׁנִיָּה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה מַה זֶּה אַל"ף? אַלֶף בִּינָה, וּלְאָן נִמְשָׁךְ בַּגּוּף? וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, אֵלּוּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם. מִי הַגַּן שֶׁנִּשְׁקָה מִמֶּנּוּ לְמַטָּה? זוֹ הַשְּׁכִינָה, שֶׁשְּׁנֵי גַּנִּים הֵם, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוֹ.

וְאִית נָהָר לְתַתָּא דְאִיהוּ מטטרו"ן, דְאִתְפְּרַשׁ לְאַרְבַּע סִטְרִין דְאִינוּן מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב (בראשית ב יא), וְזָהָב אִיהוּ לַצָּפוֹן, הָדָא הוּא דִכְתִיב (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וְרָזָא דְמִלָּה הוֹלֵךְ אֶל צָפוֹן דָּא גַּבְרִיאֵ"ל, וּלְבָתַר הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם (קהלת א ו) וְדָא גִּיחוֹן דְתַמָּן מִיכָאֵ"ל, הִפּוּכָא מִלְּעֵילָּא, דְאָמַר קְרָא עָלֶיהָ הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם בְּקַדְמֵיתָא, וּלְבָתַר סוֹבֵב אֶל

צָפוֹן, סוֹבֵב סוֹבֵב לִתְרֵין סִטְרִין דְּאִינּוּן מִזְרָח וּמַעֲרָב, דְּאִינּוּן חֶדֶק וּפְרָת, דְּתַמָּן אוּרְיֵאֵ"ל רְפָאֵ"ל.

וְיֵשׁ נָהָר לְמַטָּה שֶׁהִיא מטטרו"ן, שֶׁנִּפְרָד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, שֶׁהֵם מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב, וְהַזָּהָב הוּא לַצָּפוֹן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וְסוֹד הַדָּבָר - הוֹלֵךְ אֶל צָפוֹן, זֶה גַּבְרִיאֵ"ל, וְאֶחָד כְּךָ הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם, וְזֶה גִּיחוֹן שֶׁשָּׁם מִיכָאֵ"ל, הַהֵפֶךְ מִלְמַעְלָה, שֶׁאָמַר עָלָיו הַכָּתוּב הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם בָּרִאשׁוֹנָה, וְאַחַר כְּךָ סוֹבֵב אֶל צָפוֹן, סוֹבֵב סוֹבֵב לִשְׁנֵי צְדָדִים שֶׁהֵם מִזְרָח וּמַעֲרָב, שֶׁהֵם חֶדֶק וּפְרָת, שֶׁשָּׁם אוּרְיֵאֵ"ל רְפָאֵ"ל.

דף פח:

פִּישׁוֹן לָקֶבֶל אוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, וּמִתַּמָּן פִּישׁוֹן, פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, גִּ"יחוֹ"ן ג' גִּ"וֹמֶל חֶסֶד, וְתַמָּן חֵיָוון דְּאִתְקְרִיאוּ חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מִסִּטְרָא דְּאַרְיֵה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא נָחָשׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ויקרא יא מב) כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן, לְאַעֲנָשָׁא בֵּיהּ לְמָאן דְּאַעֲבַר עַל אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא, פִּישׁוֹן (דף פח ע"ב) תַּמָּן שְׁפִיפוֹן, לְאַעֲנָשָׁא לְמָאן דְּאַעֲבַר עַל אוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, חֶדֶק חַ"ד קַ"ל, דְּא חֲרִיפָא בְּלִישָׁנֵיהּ וְחַד מִסִּטְרָא דִּימִינָא, קַ"ל מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא, לְאוֹלָפָא תַּרְוַיְיהוּ, חַ"ד בְּשִׁנַּיִם, וְקַ"ל בְּשִׂפְוָון, וּבְגִין דָּא פִּישׁוֹן פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, גִּיחוֹן גִּיחוֹן הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים לד ו) וַיִּקְבֹּר אוֹתוֹ בגי, תמן שריא לסטרא דימינא, פרת כליל כלהו, האי פריה ורביה, עליה אתמר (תהלים סח יד) אם תשכבון בין שפתים, אם ודאי למעבד תמן פריה ורביה.

פִּישׁוֹן כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּמִשָּׁם פִּישׁוֹן - פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת. גִּ"יחוֹ"ן - ג' גִּ"וֹמֵל חֶסֶד, וְשָׁם הַחַיּוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מֵהַצַּד שֶׁל אֲרִיֵה מִצַּד הַיָּמִין, מִצַּד הַשְּׂמֹאל נָחָשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן, לְהַעֲנִישׁ בּוֹ אֶת מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין. פִּישׁוֹן - שָׁם שְׁפִיפוֹן, לְהַעֲנִישׁ אֶת מִי שֶׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. חֶדֶק - חַ"ד קַ"ל, זֶה חָרִיף בִּלְשׁוֹנוֹ, וְאֶחָד מִצַּד יָמִין, קַ"ל מִצַּד הַשְּׂמֹאל, לְלַמֵּד שְׁנֵיהֶם, חַ"ד בַּשִּׁנַּיִם וְקַ"ל בַּשְּׂפָתַיִם, וּמִשּׁוּם זֶה, פִּישׁוֹן - פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, גִּיחוֹן - גַּיחוֹן, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּי, שָׁם שָׂרוּי לְצַד יָמִין, פְּרָת כּוֹלֵל אֶת כֻּלָּם, זֶה פְּרִיָה וְרִבְיָה, עָלָיו נֶאֱמַר אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם, אֵם וַדַּאי לַעֲשׂוֹת שָׁם פְּרִיָה וְרִבְיָה.

ובאלין ארבעה עאלו לפרדס אלין ארבעה, אלין דעאלו בקליפין חד הציץ ומת, חד הציץ ונפגע, וחד אשתמד (נ"א נפק לתרבות רעה), רביעאה דעאל במוחא דאנוזא עאל בשלם ונפק בשלם, האי דאתמר ביה הציץ ונפגע, עאל בענג ולא עאל ביה כדקא יאות, אתהפך ליה לנגע, ודא נהר דיוצא מעדן, דאיהו סימן ענ"ג ע'דן נ'הר ג'ן, הכא אסור והתר טומאה וטהרה כשר ופסול.

וּבְאֵלֶּה הָאַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס הָאַרְבָּעָה הַלָּלוּ. אֵלּוּ שֶׁנִּכְנְסוּ עִם קְלִפּוֹת, אֶחָד הֵצִיץ וּמֵת, אֶחָד הֵצִיץ וְנִפְגַּע, וְאֶחָד יָצָא לְשָׁמַד (יצא לתרבות רעה), הָרְבִיעִי שֶׁנִּכְנַס לְמֹחַ הָאֱגוֹז, נִכְנַס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם. זֶה

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הֲצִיץ וְנִפְגַּע, נִכְנַס בְּעֹנֶג וְלֹא נִכְנַס בּוֹ כָּרָאוּי, הִתְהַפֵּךְ לוֹ לְנֶגַע, וְזֶה נָהָר שֶׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁהוּא סִימָן עֹנֶג" ג, עֵדֶן נ'הֲר גַּ'ן, כָּאן אִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטָהֳרָה, כְּשֵׁר וּפָסוּל.

ויקח יהו"ה אלהי"ם את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה (בראשית ב טו), תא חזי קודשא בריך הוא אוליף לאדם אורייתא, הדא הוא דכתיב (איוב כח כז) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם, ודא איהו ויניחהו בגן עדן, דא גן דאורייתא, לעבדה בפקודין דאורייתא דעשה דאיהו זכור דכר, ולשמרה בפקודין דלא תעשה דאיהו שמור נוקבא, את האדם דהוה בדיוקנא דאורייתא, דא"ת לרבות אורייתא דאתיהיבת לאדם מא' ועד ת', דאתיהיבת מימינא ומשְׂמאלָא, דְתַמָן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה מִימִינָא לְקֶבֶל ו"ה זכר"י וְדָא זְכָרוֹנוֹת, פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מִשְׂמאלָא לְקֶבֶל י"ה שְׁמ"י, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ יהו"ה שְׁמֵיהּ, וְאִיהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי שׁוֹפָר, תְּקִיעָה אִיהִי מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וּשְׁבָרִים מִסִּטְרָא דִּשְׂמאלָא, שַׁלְשֶׁלֶ"ת דְּאִיהִי תְּרוּעָה מִסִּטְרָא דְתַרְוַיְיהוּ.

וַיִּקַּח יהו"ה אֱלֹהי"ם אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמֵּד אֶת הָאָדָם תּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חָקָרָהּ וַיֹּאמֶר לָאָדָם, וְזֶהוּ וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן, זֶה הַגַּן שֶׁל הַתּוֹרָה, לְעָבְדָהּ - בַּמִּצְוֹות עֲשֵׂה שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא זָכוֹר, וּלְשָׁמְרָהּ - בְּמִצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁהוּא שָׁמוֹר, הַנְּקֵבָה. אֶת הָאָדָם, שֶׁהַיְהָ בִּדְיוּקָן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁא"ת לְרַבּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה לָאָדָם מֵא' עַד ת', שֶׁנִּתְּנָה מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, שֶׁשָּׁם מִצְוֹות עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, מִצְוֹות שֶׁל עֲשֵׂה מִיָּמִין כְּנֶגֶד ו"ה זְכַר"י, וְזֶה זְכָרוֹנוֹת, מִצְוֹות שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה מִשְּׂמֹאל כְּנֶגֶד י"ה שְׁמ"י, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל שְׁנֵיהֶם, יהו"ה שְׁמוֹ, וְהוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר מִצַּד הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא שׁוֹפָר. הַתְּקִיעָה הִיא מִצַּד הַיָּמִין, וּשְׁבָרִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, הַשַּׁלְשֶׁלֶ"ת שֶׁהִיא תְּרוּעָה מִצַּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

בְּרֵאשִׁית (בר"א שי"ת) בָּרָא אלהי"ם, הַאי אלהי"ם אִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, דְּרָכִיבַת וּסְלִיקַת בְּתְרוּעָה (דאיהי ראש השנה הדא הוא דכתיב (תהלים מז ו) עלה אלהי"ם בתרועה), דְּאִתְמַר בֵּיהּ (במדבר כג כא) לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהָי"ו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, הֲרֵי לָךְ דִּתְרוּעָה אִיהִי בְּיַעֲקֹב, וְאִתְמַר בֵּיהּ עָלָה אלהי"ם בִּתְרוּעָה, יהו"ה בְּקוֹל שׁוֹפָר סָלִיק. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר (תהלים פא ד) דָּא תְקִיעָה, וְדָא יְרֵחָא דְסִיהֲרָא אִתְכַּסְיָיא, מַלְכִיּוֹת מִסִּטְרָא דְמַלְכוּת דְּאִיהוּ זֶה שְׁמִי (שמות ג טו), דְתַמָן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּמוֹדָע לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, וּבָהּ אִיהוּ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט מִסִּטְרָא דִשְׂמאלָא, מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אלהי"ם, וְדָא לְבָא לִשְׂמאלָא מַלְכוּת, זִכְרוֹנוֹת זְכוֹר לַזָּכָר וְדָא מוֹחָא לִימִינָא וְתַמָן זִכְרוֹנוֹת, שׁוֹפָרוֹת דָּא קָנָה דְּאִיהוּ שׁוֹפָר, וּמִתַּמָן נָפִיק קוֹל הַשּׁוֹפָר דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ יהו"ה, בְּמוֹחָא בְּלִבָּא בְּגוּפָא.

בְּרֵאשִׁית, (בר"א שי"ת), בָּרָא אֱלֹהִי"ם. הָאֱלֹהִי"ם הַזֶּה הִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁרוֹכֶבֶת וְעוֹלָה בִּתְרוּעָה [שהיא ראש השנה, זהו שכתוב עלה אלהי"ם בתרועה], שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהָי"ו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, הֲרֵי לְךָ שֶׁתְּרוּעָה הִיא בְיַעֲקֹב, וְנֶאֱמַר בּוֹ עֲלֵה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה, יהו"ה בְּקוֹל שׁוֹפָר עוֹלֶה. תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר זוֹ תְּקִיעָה, וְזֶה הַחֹדֶשׁ שֶׁמִּתְכַּסֶּה הַלְּבָנָה. הַמַּלְכִיּוֹת מִצַּד הַמַּלְכוּת, שֶׁהוּא זֶה שְׁמִי, שֶׁשָּׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹדָע לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, וּבָהּ הוּא הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט מִצַּד הַשְּׂמֹאל, מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִי"ם, וְזֶה הַלֵּב לִשְׂמֹאל הַמַּלְכוּת. זִכְרוֹנוֹת, זָכוֹר לַזָּכָר, וְזֶה הַמֹּחַ לְיָמִין, וְשָׁם זִכְרוֹנוֹת. שׁוֹפָרוֹת זֶה קָנֶה שֶׁהוּא שׁוֹפָר, וּמִשָּׁם יוֹצֵא קוֹל הַשּׁוֹפָר, שֶׁהוּא הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא יהו"ה, בַּמֹּחַ בַּלֵּב וּבַגּוּף.

וְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּלֵית פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מֵעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת וּמֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּמֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, דְּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י), מַלְכִיּוֹת וְתִמְלוֹךְ אַתָּה הוּא יהו"ה אלהינ"ו, זִכְרוֹנוֹת אַתָּה זוֹכֵר זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, שׁוֹפָרוֹת תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל.

וּפֵרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת וּמֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּמֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, זֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א (יו"ד ה"י וא"ו ה"י). מַלְכִיּוֹת - וְתִמְלֹךְ אַתָּה הוּא יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו, זִכְרוֹנוֹת - אַתָּה זוֹכֵר, זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, שׁוֹפָרוֹת - תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל.

דף פט.

וְעוֹד תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, מַאי בַּכֶּסֶה דְּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּבָהּ כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים, דְּאִיהִי כְּתִיבָה מִסְטָרָא דִימִינָא וּמִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, וּבְגִין דְּאִתְאַחַד בֵּיהּ אַדְכִּיר תְּרֵין זִמְנִין כְּתִיבָה (נ"א דאיהו יד עלאה יד תתאה), (נ"א אמא תתאה מסטרא דשמאלא איהי) בַּכֶּסֶה בְּהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ בַּמְכוּסֶה מִמֶּךָּ אַל תַּחְקוֹר, כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים אֱלֹהִים חַיִּים (שמות לב) וְהַלֻּחוֹת מַעֲשֵׂה אלהי"ם הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת (שמות לב טז), מַאי חָרוּת דָּא ה', דְּאִתְמַר בָּהּ (ויקרא כה י) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ, דְּרוֹר אִיהִי חֵרוּת, וְ"הַלֻּחוֹ"ת אִינוּן ו"ה בְּרָא וּבְרָתָא, וְאִינוּן מַעֲשֵׂה אלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, מַעֲשֵׂה אִיהוּ בְּתַרִּין יְדִין דְּתַמָּן עֶשְׂיָה, וּמִכְתַּב אלהי"ם בְּתַרִּין יְדִין (דף פט ע"א) דְּתַמָּן כְּתִיבָה, וְאִיהִי חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, יָד כּוֹתֶבֶת וְיָד חוֹתֶמֶת, וְאִיהִי חַד יָד הַגְּדוֹלָה דְּאִתְמַר בָּהּ (שמות יד לא) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה, וְתִנְיָינָא יָד הַחֲזָקָה הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ד לד) וּבְיָד חֲזָקָה וכו', וְרָזָא דְמִלָּה יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה יָ"ד הַגְּדוֹלָה. כוז"ו במוכס"ז כוז"ו יָ"ד הַחֲזָקָה, וְאִינוּן, יָד עִלָּאָה מִסְטָרָא דִימִינָא, יָד תַּתָּאָה מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, וְכֹלָּא כ"ח פְּרָקִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְדָא כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ (תהלים קיא ו), כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

וְעוֹד, תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, מַה זֶּה בַּכֶּסֶה? זוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וּבָהּ כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים, שֶׁהִיא כְּתִיבָה מִצַּד הַיָּמִין וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל, וּמְשׁוּם שֶׁנֶּאֱחָז בּוֹ, הִזְכִּיר פַּעֲמַיִם כְּתִיבָה (שהיא יד עליונה יד

תחתונה) (האם התחתונה היא מצד השמאל). בְּכָסֶה, בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר, כָּתְבוּ לְחַיִּים הוּא בַּכָּתוּב הַזֶּה, וְהַלּוּחוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִי"ם הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִי"ם הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, מַה זֶּה חָרוּת? זוֹ ה', שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ, דְּרוֹר הֱיֵה חֵרוּת, וְ"הַלֻּחֹת" הֵם ו"ה, הַבֵּן וְהַבַּת, וְהֵם מַעֲשֵׂה אֱלֹהִי"ם, שֶׁהֵיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הַמַּעֲשֶׂה הוּא בִּשְׁתֵּי יָדִים שֵׁשֶׁם עֲשִׂיָּה, וּמִכְתַּב אֱלֹהִי"ם בִּשְׁתֵּי יָדִים שֵׁשֶׁם כְּתִיבָה, וְהֵיא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, יָד כּוֹתֶבֶת וְיָד חוֹתֶמֶת, וְהֵיא יָד הַגְּדוֹלָה אַחַת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה, וְהַשֵּׁנִית יָד הַחֲזָקָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְיָד חֲזָקָה וְכוּ', וְסוֹד הַדָּבָר - יהו"ה אֱלֹהֵינ"וּ, יהו"ה יָ"ד הַגְּדוֹלָה. כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. יָ"ד הַחֲזָקָה, וְהֵם, יָד עֶלְיוֹנָה מִצַּד הַיָּמִין, יָד תַּחְתּוֹנָה מִצַּד שְׂמֹאל, וְהַכֹּל כ"ח פְּרָקִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְזֶה כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.

וְעוֹד אית יָ"ד דְּאִתְקְרֵי יָד רָמָה, וְדָא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאִית יָד תִּנְיָינָא לְקַבָּלָה וְדָא אהי"ה אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וְדָא כ"ח, בְּזִמְנָא דְּחָאבוּ יִשְׂרָאֵל אִסְתַּלַּק הַאי כֹּחַ מִנַּיְיהוּ וְאִתְמַר בְּהוֹן (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

וְעוֹד, יֵשׁ יָ"ד שֶׁנִּקְרֵאת יָד רָמָה, וְזֶה יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְיֵשׁ יָד שְׁנִיָּה לְקַבָּלָה, וְזוֹ אהי"ה אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וְזֶה כ"ח. בִּזְמַן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, הִסְתַּלֵּק הַכֹּחַ הַזֶּה מֵהֶם, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

וּבְמַלְאָכִים כתב"יאל מְמַנָּא עַל הַכְּתִיבָה, חתמי"אל עַל הַחֲתִימָה, כתבי"אל כְּתָ"ב אֵל"י, אֵל"י אִיהוּ אֵ"ם בְּחוּשְׁבָּן, זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ (שמות טו ב), כְּתָב כ' כֶּתֶר ת' תּוֹרָה ב' בְּרָכָה, וְכֹלָּא אִימָא עִלָּאָה, אִיהִי כֶּתֶר בְּרֵאשׁ כָּל צַדִּיק, וְאִיהִי תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה (תהלים יט ח), וְאִיהִי בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר (משלי י כב), חתמי"אל מִסְטָרָא דְּחָכְמָה, וְתַרְוַיְיהוּ חַיִּים, חָכְמָה דְּכְתִיב (קהלת ז יב) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, אִימָא עִלָּאָה עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ (משלי ג יח), וְתַרְוַיְיהוּ לִימִינָא וּשְׂמָאלָא.

וּבַמַּלְאָכִים כתביא"ל הַמְמֻנֶּה עַל הַכְּתִיבָה, חתמיא"ל עַל הַחֲתִימָה. כתביא"ל כְּתָ"ב אֵל"י, אֵל"י הוּא אֵ"ם בְּחֶשְׁבּוֹן, זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, כְּתָב - כ' כֶּתֶר, ת' תּוֹרָה, ב' בְּרָכָה, וְהַכֹּל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הִיא כֶּתֶר בְּרֵאשׁ כָּל צַדִּיק, וְהִיא תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה, וְהִיא בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר. חתמיא"ל מִצַּד הַחָכְמָה, וּשְׁנֵיהֶם חַיִּים. חָכְמָה, שֶׁכָּתוּב הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה עֵץ הַחַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וּשְׁנֵיהֶם לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל.

תְּלַת אֶצְבָּעִין מִתְיַיחֲדִין בְּקוֹלְמוֹס לַכְּתִיבָה, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר בֶּן זוֹמָא, אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים, אֶלָּא כְּשֵׁשׁ אֶצְבָּעוֹת, וּתְרֵין אֶצְבָּעָאן אינוּן דְּסָמְכִין לוֹן, וְאִינוּן כְּתָרֵי גְּלִימֵי דְּסִחְיֵּי אַהֲדֵי, רזי"אל אִיהוּ אוּרִיֵּא"ל, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות ג טו) וְזֶה זִכְרִ"י עִם ו"ה רְמַ"ח, וְדָא רזי"אל, שְׁמִי עִם י"ה שְׂ"ה מועא"ל מ טטרו"ן י הוא"ל רָאשֵׁי תֵּיבִין שְׁמִי, חסדיא"ל מִסְטָרָא דְּחֶסֶד, גַּבְרִיאֵ"ל מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, אוּרִיֵּא"ל מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא

דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּכָל סִטְרָא אֲלֵי אִיהוּ מִסְטְרָא דְּאֵם, וְאִינוּן אֵל"י א' כֶּתֶר י' חָכְמָה ה' אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי מְגַדֵּל עוֹז שֵׁם יהו"ה (משלי יח י).

שְׁלֹשׁ אֲצְבָּעוֹת מִתְיַחֲדוֹת בְּקוּלְמוֹס לַכְּתִיבָה, וַעֲלֵיהֶם אָמַר בֶּן זוֹמָא, אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כְּשֶׁלֹשׁ אֲצְבָּעוֹת, וּשְׁנֵי אֲצְבָּעוֹת הֵם שֶׁסּוֹמְכִים אוֹתָם, וְהֵם כִּשְׁנֵי לְבוּשִׁים שֶׁפְּרוּסִים זֶה אֲצֶל זֶה, רזיא"ל הוּא אוּרִיאֵ"ל, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְזֶה זִכָּרוֹ"י, עִם ו"ה - מֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה, וְזֶה רזיא"ל, שְׁמִי עִם י"ה - שֶׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ. ש'מועא"ל מ'טטרו"ן י'הוא"ל רָאשֵׁי תֵּבוֹת שְׁמִי. חסדיא"ל מִצַּד הַחֶסֶד, גַּבְרִיאֵ"ל מִצַּד הַגְּבוּרָה, אוּרִיאֵ"ל מִצַּד הַעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, בְּכָל צַד אֲלֵי הוּא מִצַּד הָאֵם, וְהֵם אֵל"י, א' כֶּתֶר, י' חָכְמָה, ה' הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא מְגַדֵּל עֹז שֵׁם יהו"ה.

וְעוֹד אָמַר הַהוּא סָבָא רַבִּי רַבִּי, וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא (שמות לב טז), תְּרֵין יָדִין כּוֹתְבוֹת מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, אֲבָל חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, (נ"א בן י"ה איהו ודאי), כַּמָּה מַלְאָכַיָּא סַפְּרַיָּא אִית לְעֵילָּא דְּכָתְבִין זַכְוָון דְּיִשְׂרָאֵל, וְכַמָּה מַלְאָכַיָּא דְּחוֹתָמָא דְּמַלְכָּא בִּידֵיהוֹן דְּחָתְמִין זַכְוָון דְּיִשְׂרָאֵל, וְכַמָּה מַלְאָכַיָּא אִינוּן שָׁקְלִין קַלִּין וַחֲמוּרִין דְּאוֹרַיְיתָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה לג יח) אַיֵּה סוֹפֵר אַיֵּה שׁוֹקֵל, וְכַד אִיהוּ חָתִים בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ דְּאִיהוּ ו' (נ"א י') אֵין לְהָשִׁיב, חוֹתָם אִיהוּ ו' חוֹתָם אֱמֶת, יָד כּוֹתֵב וְיָד חוֹתֵם ה' תַּתְּאָה כּוֹתֵב ה' עִלָּאָה חוֹתֵם, דְּאִינוּן ה' אֶצְבְּעָאן דְּיָד יְמִינָא וְהֵ' אֶצְבְּעָאן דְּיָד שְׂמָאלָא, ה' תַּתְּאָה כּוֹתֵב בְּאָת ו' דְּאִיהוּ קוֹלְמוֹס, קָנֶה דְּדָרוֹעָא ה' עִלָּאָה חוֹתָם בְּאָת י' דְּאִיהוּ כַּף הַיָּד.

וְעוֹד אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן: רַבִּי רַבִּי, וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהי"ם הוּא, שְׁתֵּי יָדִים כּוֹתְבוֹת מִימִין וּמִשְּׂמֹאל, אֲבָל חָרוּת עַל הַלֻּחוֹת, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, (בן י"ה הוא ודאי). כַּמָּה מַלְאָכִים סוֹפְרִים יֵשׁ לְמַעְלָה שֶׁכּוֹתְבִים אֶת זְכֻיּוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכַמָּה מַלְאָכִים שֶׁחוֹתָם הַמֶּלֶךְ בִּידֵיהֶם שֶׁחוֹתְמִים אֶת זְכֻיּוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכַמָּה מַלְאָכִים שֶׁשּׁוֹקְלִים קַלּוֹת וַחֲמוּרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אַיֵּה סוֹפֵר אַיֵּה שׁוֹקֵל, וּכְשֶׁהוּא חוֹתֵם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא ו' (י'), אֵין לְהָשִׁיב. חוֹתָם הוּא ו', חוֹתָם אֱמֶת, יָד כּוֹתֵב וְיָד חוֹתֵם. ה' תַּחְתּוֹנָה כּוֹתֶבֶת, ה' עֶלְיוֹנָה חוֹתֶמֶת, שֶׁהֵם ה' אֶצְבְּעוֹת שֶׁל יַד יָמִין וְהֵ' אֶצְבְּעוֹת שֶׁל יַד שְׂמֹאל. ה' תַּחְתּוֹנָה כּוֹתֶבֶת בְּאוֹת ו', שֶׁהוּא קוּלְמוֹס, קָנֶה שֶׁל זְרוֹעַ, ה' הָעֶלְיוֹנָה חוֹתֶמֶת בְּאוֹת י', שֶׁהוּא כַּף הַיָּד.

שֵׁ"ם הַדּוֹרֵ"שׁ אִיהוּ צַדִּיק, עָלָיו נֶאֱמַר (ישעיה נ ד) יהו"ה אלהי"ם נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים, וְדָא (ז') יו"ד זְעֵירָא, לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר (שם), אִינוּן ה"ה, דִּבְהוֹן וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ (בראשית א כ), וּנְקוּדָה דְּשֵׁם הַכּוֹתֵב, וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא דָא יְהֹוָה, שֵׁ"ם הַדּוֹרֵ"שׁ, יהו"ה אלהי"ם נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים, לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר וְדָא יְהֹוָה, יְדִיעַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשִׁכִינְתֵּיהּ, בְּהַאי נְקוּדָה יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ (ירמיה ט כג), וְדָא יְהֹוָה.

שֵׁ"ם הַדּוֹרֵ"שׁ הוּא צַדִּיק, עָלָיו נֶאֱמַר יהו"ה אֱלֹהי"ם נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים, וְזֶה (ז') יו"ד זְעֵירָה, לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר, הֵם ה"ה שֶׁבָּהֶם, וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, וּנְקֻדָּה שֶׁל שֵׁם הַכּוֹתֵב, וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב

אֱלֹהִי"ם הוּא זֶה יְהֹוָה, שֵׁ"ם הַדּוֹרֵ"שׁ, יהו"ה אֱלֹהִי"ם נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים לָדַעַת לְעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר, וְזֶה יְהֹוָה, יְדִיעַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ, בַּנְּקֻדָּה הַזּוֹ יִתְהַלֵּל הַ'מִּתְהַלֵּל הַ'שְׂכֵל וְיָדוֹעַ, וְזֶה יְהֹוָה.

דף פט:

כָּל אִלֵּין נְקוּדִין צָרִיךְ לְנַקְּדָא לוֹן מַקְרָאִין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּמָה דְּאִינּוּן כְּתִיבִין בְּאַרַח קְשׁוֹט, וְכָל הֲוָיָ"ה אִית לָהּ מְשַׁמְּשָׁא דְּרָכִיב עֲלֵיהּ, וְאִיהִי מֶרְכָּבָה לֵיהּ, וְהַהִיא הֲוָיָ"ה אִית לָהּ מַנְהִיגָא דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ, כְּגוֹן דְּכוּרָא עַל נוּקְבָא, וְלֵית רְשׁוּ לְנוּקְבָא וְלָא לִשְׁלוּחָא דִּילָהּ לְמֶעֱבַד מִדְּעַם בְּלָא רְשׁוּת בַּעְלָהּ, דְּכָל מָאן דְּמַקֵּבֵל (דף פט ע"ב) אִיהִי נוּקְבָא, מַאֲתַר דְּאִיהוּ מְקַבֵּל, וְרָזָא דְּמִלָּה (קהלת ה ז) כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וּכְגַוְונָא דָּא שְׁלִיחָא לְעִילָּא מטטרו"ן, וְכַמָּה מְמַנָּן דְּתְחוֹת יְדֵיהּ דְּאִינּוּן שְׁלִיחָן דִּשְׁכִינְתָּא, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי נוּקְבָא, לֵית לָהּ רְשׁוּ לְאָזְלָא לְשׁוּם אֲתַר בְּלָא רְשׁוּ בַּעְלָהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה (שמות כה ב), אִם אַתּוּן בָּעְיתוּן דְּשַׁרְיָא שְׁכִינְתִּי בֵּינֵיכוֹן, וְיִקְחוּ לִי, נְסִיבוּ מִנִּי רְשׁוּ בְּקֻדְמֵיתָא לְאִתְגַּלְיָא.

כָּל הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ צָרִיךְ לְנַקֵּד אוֹתָם מִפְּסוּקֵי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁהֵם כְּתוּבִים בְּדָרְךָ אֱמֶת, וְכָל הֲוָיָ"ה יֵשׁ לָהּ מְשַׁמֵּשׁ שֶׁרוֹכֵב עָלֶיהָ, וְהִיא הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלּוֹ, וְאוֹתָהּ הֲוָיָ"ה יֵשׁ לָהּ מַנְהִיג שֶׁשּׁוֹלֵט עָלֶיהָ, כְּמוֹ זָכָר עַל נְקֵבָה, וְאֵין רְשׁוּת לַנְּקֵבָה אוֹ לִשְׁלוּחָהּ לַעֲשׂוֹת דָּבָר בְּלִי רְשׁוּת בַּעְלָהּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְּקַבֵּל, הִיא הַנְּקֵבָה, מֵהַמָּקוֹם שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת, וְסוֹד הַדָּבָר - כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וּכְגוֹן זֶה הַשְּׁלִיחַ לְמַעְלָה מטטרו"ן, וְכַמָּה מְמֻנִּים שֶׁתְּחַת יָדָיו שֶׁהֵם שְׁלִיחֵי הַשְּׁכִינָה, וְהַשְּׁכִינָה, הִיא נְקֵבָה, אֵין לָהּ רְשׁוּת לָלֶכֶת לְשׁוּם מָקוֹם בְּלִי רְשׁוּת בַּעְלָהּ, וְסוֹד הַדָּבָר - וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה. אִם אַתֶּם רוֹצִים שֶׁתִּשָּׁרֶה שְׁכִינָתִי בֵּינֵיכֶם - וְיִקְחוּ לִי, קְחוּ מִמֶּנִּי רְשׁוּת בָּרִאשׁוֹנָה לְהִתְגַּלּוֹת.

תקונא חמשין ושתא

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אלהי"ם הָא אוּקְמוּהָ תַּמָּן דְּחֵילוּ מִסְטָרָא דְּאֵת ה' (נ"א ה"י), דְּאִיהִי לִשְׁמָאלָא, דְּאַף עַל גַּב דְּאֵת י' אִיהוּ רַחֲמֵי, בַּאֲתַר דְּשַׁלְטָא ה' עֲלָהּ נוּקְבָא אִתְקְרִיאַת, כְּגַוְונָא דָּא ה"י, וְרָזָא דָּא אִתְגַּלְיָיא (בי"ה ה"א וא"ו ה"א) יו"ד ה"י וא"ו ה"י (ס"א ביו"ד ה"א וא"ו ה"א) דְּלֵית בְּרִיָה בְּלָא דְּכַר וְנוּקְבָא, דְּתֵרִין שׁוּתָּפִין אִינּוּן בִּבְרָא וּבְרַתָּא, אַבָּא וְאִימָּא, חַד יָהֵיב טִפָּה דְּכוּרָא וְחַד נוּקְבָא, וְכַד שַׁלִּיט דְּכוּרָא עַל נוּקְבָא אִיהוּ דָּכַר, וְכַד שַׁלִּיט נוּקְבָא עַל דְּכוּרָא אִיהוּ נוּקְבָא, וְהָא אוּקְמוּהוּ בְּרָזָא דְּאִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר (ויקרא יב ב).

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֱלֹהִי"ם הֲרֵי פְּרִשׁוּהוּ שָׁם יִרְאֶה, פַּחַד, מִצַּד הָאוֹת ה' (ה"י), שֶׁהִיא לִשְׁמֹאל, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהָאוֹת י' הִיא רַחֲמִים, בְּמָקוֹם שֶׁשּׁוֹלֶטֶת ה' עָלֶיהָ הִיא נִקְרֵאת נְקֵבָה, כְּמוֹ זֶה ה"י, וְסוֹד זֶה הִתְגַּלָּה (בי"ה ה"א וא"ו ה,, א) יו"ד ה"י וא"ו ה"י (ביו,, ד ה,, א וא"ו ה"א), שֶׁאֵין בְּרִיָה בְּלִי זָכָר וּנְקֵבָה, שְׁנֵי שֻׁתָּפִים הֵם בְּבֵן וּבַת, הָאָב וְהָאֵם, אֶחָד נוֹתֵן טִפָּה זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה, וּכְשֶׁשּׁוֹלֵט

הַזָּכָר עַל הַנְּקֵבָה הוּא זָכָר, וּכְשֶׁשּׁוֹלֶטֶת הַנְּקֵבָה עַל הַזָּכָר הִיא נְקֵבָה, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בְּסוֹד שֶׁל אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר.

וְרָזָא עִלָּאָה הָכָא, לְזִמְנִין אִזְדָּרִיקוּ תְּרֵין טִפִּין, לְזִמְנִין תְּלַת, לְזִמְנִין אַרְבַּע, לְזִמְנִין ה', לְזִמְנִין ו', לְזִמְנִין ז', וְדָא רָזָא דְּסִלִּיקוּ לְמִטָּה תְּרֵין וְנָחְתוּ שִׁבְעָה, תְּרֵין טִפִּין אינוּן לְזִמְנִין צַר"י וּלְזִמְנִין שְׁבָ"א, תְּלַת לְזִמְנִין אינוּן סָגו"ל וּלְזִמְנִין שׁוּר"ק, לְזִמְנִין שֶׁבַע כְּגַוְונָא דָא ז' מִן זֶרַע, וּתְלַת טִפִּין צְרִיכִין נְטִירוּ מִן כָּבֵ"ד טְחו"ל מָר"ה, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית ב טז) וַיְצַו יהו"ה אלהי"ם עַל הָאָדָם, וְאוּקְמוּהוּ לֵית צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, וְדָא כָּבֵד, דְּאִתְמַר בָּהּ כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וּבְגִין דְּא לָא צָרִיךְ לְאַרָקָא טִפִּין אֶלָּא בְּרַחֵימוּ, וְלָא בְּכַעְסָא וּבְקָטָטָה, וְכַד זָרִיק בַּר נַשׁ אִלֵּין תְּלַת טִפִּין בְּרַחֵימוּ אִתְקְרִיאוּ סָגוֹלְתָ"א, וְרָזָא דְּמִלָּה זָרָק"א מַקַּ"ף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סָגוֹל"תָּא. עַל הָאָדָם דְּא לָא צָרִיךְ לְאַרָקָא טִפִּין אֶלָּא בְּרַחֲמִים, וְלָא בְּכַעַס וּבְקָטָטָה, וְכַד זָרִיק בַּר נַשׁ אִלֵּין תְּלַת טִפִּין בְּרַחֲמִים אִתְקְרִיאוּ סָגוֹלְתָ"א, וְרָזָא דְּמִלָּה זָרָק"א מַקַּ"ף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סָגוֹל"תָּא. עַל הָאָדָם דְּא שְׁפִיכוּת דָּמִים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ט ו) בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ, דְּא אִתְעָרוּתָא דְּטִפָּה דְּנוּקְבָא דְּאִיהִי מִלֵּיחָה סוּמָקָא, וְאִי אִיהִי סָגוֹ"ל נְקוּדָה לְתַתָּא אִיהִי נוּקְבָא, נְקוּדָה דִּלְעֵילָּא דְּכַר, וְכַד זָרִיק לָהּ בְּמָר"ה דְּאִיהִי גֵּיהִנֹּם קְטִילַת (לה).

וְסוֹד עֶלְיוֹן כָּאן, לְפְעָמִים נִזְרְקוּ שְׁתֵּי טִפּוֹת, לְפְעָמִים שָׁלֹשׁ, לְפְעָמִים אַרְבַּע, לְפְעָמִים ה', לְפְעָמִים ו', לְפְעָמִים ז', וְזֶה הַסּוֹד שֶׁעָלוּ לַמִּטָּה שְׁנַיִם וְיָרְדוּ שִׁבְעָה, שְׁתֵּי טִפּוֹת הֵן לִפְעָמִים צֵר"י וְלִפְעָמִים שְׁבָ"א, שָׁלֹשׁ לִפְעָמִים הֵן סָגוֹ"ל וְלִפְעָמִים שׁוּר"ק, לִפְעָמִים שֶׁבַע כְּמוֹ זֶה ז' מִן זֶרַע, וְשָׁלֹשׁ טִפּוֹת צְרִיכוֹת שְׁמִירָה מִן כָּבֵ"ד טְחו"ל מָר"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיְצַו יהו"ה אֱלֹהי"ם עַל הָאָדָם, וּפֵרְשׁוּהוּ, אֵין צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, וְזֶה הַכָּבֵד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא צָרִיךְ לְהַרִיק טִפּוֹת אֶלָּא בְּאַהֲבָה, וְלֹא בְּכַעַס וּבְקָטָטָה, וּכְשֶׁזּוֹרֵק אָדָם שָׁלֹשׁ טִפּוֹת בְּאַהֲבָה, נִקְרָאוּ סָגוֹלְתָ"א, וְסוֹד הַדָּבָר - זַרָק"א מַקַּ"ף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סָגוֹלְתָ"א. עַל הָאָדָם, זוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ, זוֹ הִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַטִּפָּה שֶׁל הַנְּקֵבָה שֶׁהִיא מְלֵחָה אֲדֻמָּה, וְאִם הִיא סָגוֹ"ל, נְקֻדָּה לְמַטָּה הִיא נְקֵבָה, נְקֻדָּה שֶׁלְּמַעְלָה הִיא זָכָר, וּכְשֶׁזּוֹרֵק אוֹתָהּ בְּמָר"ה, שֶׁהִיא גֵּיהִנֹּם, הוֹרֶגֶת (אותה).

לֵאמֹר (בראשית ב טז) דָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְדָא טְחו"ל, מָאן דְּזָרִיק טִפָּה בְּאִתְּתֵיהּ בַּעֲצִיבוּ וּבְקָטָטָה, אִתְגְּלִיאַת בֵּיהּ עֶרְיָיתָא, וּבְגִין דָּא עֶרָוֹת אָבִיךְ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח ז), אִיהִי טְחוֹל לְיִלִית, מָרָה אוּכְמָא עֶרְוָה דְּכוֹלָּא (נ"א דכלה).

לֵאמֹר, זֶה גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְזֶה טְחו"ל, מִי שֶׁזּוֹרֵק בְּאִשְׁתּוֹ בְּעֶצֶב וּבְקָטָטָה, הִתְגַּלְּתָה בּוֹ עֶרְוָה, וְלָכֵן עֶרְוַת אָבִיךְ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. טְחוֹל הִיא לִילִית, מָרָה שְׁחוֹרָה, עֶרְוַת הַכֹּל (של הכלה).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, שִׁעוּרָא דַּעֲרָיוֹת אינוּן בַּאֲתַר יְדִיעַ אוֹ לָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, יהו"ה אִיהוּ י' אָב ה' אֵם ו' בֵּן ה' בַּת, ה"ה אינוּן אִשָּׁה וּבְתָּהּ כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ, כְּפוּם עַנְפִּין דְּאִילָנָא הָכִי אִתְקְרִיאוּ, עַנְפִּין דְּאִילָנָא מִתְפָּרְשִׁין לְעֵילָּא בְּאִילָנָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה, וַעֲלֵיהֶן אִתְּמַר (דברים כג א) וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו, וְאינוּן מִתְיַחֲדִין לְתַתָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֲבָא, הַשִּׁעוּר שֶׁל עֲרָיוֹת הֵם בְּמָקוֹם יָדוּעַ אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ: בְּנִי, יהו"ה הוּא י' אָב, ה' אֵם, ו' בֵּן, ה' בַּת, ה"ה הֵם אִשָּׁה וּבִתָּהּ, כְּלָלָה וַחֲמוֹתָהּ, כְּפִי עַנְפֵי הָאִילָן כָּךְ נִקְרָאוּ. עַנְפֵי הָאִילָן נִפְרָדִים לְמַעְלָה בְּאִילָן, כְּמוֹ שֶׁבֹּאֲרוּהוּ וּפָנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְלֹא יִגְלֶה כְּנַף אָבִיו, וְהֵם מִתְיַחֲדִים לְמַטָּה.

כְּגוֹן לוּלָב דְּאִיהוּ אֲגוּדָה חֲדָא לְתַתָּא בְּכָל אִלֵּין מִינִין דַּהֲדַס וַעֲרָבָה, דְּאִינּוּן תְּלַת הֲדַסִין, וּתְרֵין עֲרָבוֹת, וְאִיהוּ בְּפִרוּדָא לְעֵילָא, דְּעַנְפִין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וּבְגִין דָּא נִפְרָצוּ עָלָיו פָּסוּל, נִפְרְדוּ עָלָיו כָּשֵׁר, וְהַאי פֶּרֶץ אִיהוּ פָּרוּץ בְּעֵרָוָה דְּאִיהוּ בֵּין עַנָּפָא וְעַנָּפָא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר תַּמָּן (ויקרא יח ו) לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, לַאו צָרִיךְ לְקָרְבָא אַתָּוון דְּאִינּוּן יהו"ה בַּאֲתַר (דף צ ע"א) דְּעֶרְוָה, וְרָזָא דְּעֶרְוָה אִתְרְמִיז בְּתֵרִין (בהדי) אַתָּוון ע"ר וָ"ה עֶ"ר רַ"ע בְּעֵינֵי יהו"ה (בראשית לח ז), וְאִלֵּין עַנְפִין (לא) אִתְפָּרְשׁוּ דְּיִהֵא עֶרְוָה בֵּינַיְיהוּ, לַאו אִיהוּ אֶלָּא בַּר מֵאַתְרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אדנ"י, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, דְּבִסְפִירָן תִּשְׁכַּח אָב וְאֵם וּבֵן כַּחֲדָא, בְּבִינ"ה בָּ"ן י"ה, וְלֵית תַּמָּן עֶרְוָה, וְתִשְׁכַּח לוֹן לְתַתָּא אָח וְאָחוֹת תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא, אַח אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא ד' אָחוֹת דִּילֵיהּ, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן חַד בְּלָא פְּרוּדָא, אַף עַל גַּב דְּצַדִּיק אִיהוּ יְחוּדָא דְּכֻלְּהוּ.

כְּמוֹ לוּלָב, שֶׁהוּא אֲגֻדָּה אַחַת לְמַטָּה בְּכָל אֵלּוּ הַמִּינִים שֶׁל הֲדַס וַעֲרָבָה, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה הֲדַסִים וּשְׁתֵּי עֲרָבוֹת, וְהוּא בְּפֵרוּד לְמַעְלָה, שֶׁהָעֲנָפִים נִפְרָדִים לְיָמִין וְלִשְׂמֹאל, וּמִשּׁוּם זֶה, נִפְרְצוּ עָלָיו - פָּסוּל, נִפְרְדוּ עָלָיו - כָּשֵׁר, וְהַפֶּרֶץ הַזֶּה הוּא פָּרוּץ בָּעֶרְוָה בֵּין עָנָף לְעָנָף, וְלָכֵן נֶאֱמַר שָׁם לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, לֹא צָרִיךְ לְקָרֵב אֶת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה לִמְקוֹם עֶרְוָה, וְסוֹד הָעֶרְוָה נִרְמָז בִּשְׁתֵּי (עם) אוֹתִיּוֹת ע"ר וָ"ה עֶ"ר רַ"ע בְּעֵינֵי יהו"ה, וְהָעֲנָפִים הַלָּלוּ (לא) נִפְרְדוּ שֶׁתְּהֶיהָ עֶרְוָה בֵּינֵיהֶם, אֵינוֹ אֶלָּא חוּץ מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אדנ"י. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יָגוּר רָע, שֶׁבַּסְּפִירוֹת תִּמְצָא אָב וְאֵם וּבֵן כְּאֶחָד בַּבִּינָה, בָּ"ן י"ה, וְאֵין שָׁם עֶרְוָה, וְתִמְצָא אוֹתָם לְמַטָּה, אָח וְאָחוֹת שְׁנֵיהֶם בְּיִחוּד, הָאָח הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, ד' - אֲחוֹתוֹ, וּשְׁנֵיהֶם הֵם אֶחָד בְּלִי פֵּרוּד, אַף עַל גַּב שֶׁצַּדִּיק הוּא הַיִּחוּד שֶׁל כֻּלָּם.

אֲדַהְכִי הָא אֱלִיָּהוּ קָא אָזְדַּמַּן לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, שִׁעוּרָא דְּעַרְיָין הָכִי אִיהוּ וַדַּאי, בְּכָל סְפִירָן לֵית יְחוּדָא חַד בַּהֲבָרְתָּה כְּגַוְונָא דְּדִכַר וְנוּקְבָא אֶלָּא בַּצַּדִּיק, דְּיִחוּדָא דְּתַרְוַיְיהוּ לָאו אִיהוּ בְּכָל אֲבָרִין דִּלְהוֹן אֶלָּא בִּבְרִית מִילָה, בְּשִׁאָר אֲבָרִין קוּרְבָא דְּאַחֲוָה אִית תַּמָּן וְלָאו דְּיִחוּדָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאִילְנָא דְּעַנְפּוֹי מִתְפָּרְשִׁין לְעֵילָא בְּכָל סִטְרָא, וְרָזָא דְּמִלָּה וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפוֹזוּ זְרוֹעֵי יָדָיו (בראשית מט כד), אֲבָל לְתַתָּא כֻּלְּהוּ אֲגוּדָה אַחַת יְחוּדָא חֲדָא, וּבְגִין דָּא לְתַתָּא בַּצַּדִּיק צָרִיךְ לְקָרְבָא אַתָּוון דְּיהו"ה עִם שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִיהִי קוּרְבָא דִּילֵיהּ קָרְבָּן לַיהו"ה.

בֵּינָתַיִם הִנֵּה אֵלִיָּהוּ הַזְּדַמֵּן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לוֹ: רַבִּי רַבִּי, שִׁעוּר הָעֲרָיוֹת כֵּן הוּא וַדַּאי, בְּכָל הַסְּפִירוֹת אֵין יִחוּד שֶׁל אַחַת עִם חֲבֶרְתָּהּ כְּמוֹ שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, אֶלָּא רַק בְּצַדִּיק, שֶׁהַיִּחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם אֵינוֹ בְּכָל

הָאִיבָרִים שֶׁלָּהֶם, אֶלָּא רַק בִּבְרִית מִילָה, בִּשְׁאָר הָאִיבָרִים קָרְבָה שֶׁל אַחֲוָה יֵשׁ שָׁם וְלֹא שֶׁל יִחוּד, וְזֶהוּ סוֹד הָאוֹיֵל שֶׁעָנְפָיו נִפְרָדִים לְמַעְלָה בְּכָל צַד, וְסוֹד הַדָּבָר - וַתַּשֵּׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפֻזּוּ זְרֹעֵי יָדָיו, אֲבָל לְמַטָּה כֻּלָּם אֶגֻדָּה אַחַת, יִחוּד אֶחָד, וּמְשׁוּם זֶה לְמַטָּה בַּצַּדִּיק צָרִיךְ לְקָרֵב אֶת אוֹתִיּוֹת יהו"ה עִם שְׁכִינָתוֹ, שֶׁהִיא קִרְבָה שֶׁלֹּה קָרְבָּן לַיהו"ה.

וְהָכִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה עִם חָכְמָה צָרִיךְ לְקָרְבָא לוֹן בַּצַּדִּיק, וְכָל עַנְפִּין תַּמָּן מִתְיַחֲדִין וּמִתְקַשְׁרִין וּמְשַׁלְבִין, וּמְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, וְכֹלָּא עַל יְדָא דְצַדִּיק, וּבְלָא צַדִּיק לֵית קוּרְבָא דְיִחוּדָא, אֶלָּא אַחֲוָה, וּבְגִין דָּא חֶסֶד תַּמָּן אִתְקְרֵי ו' אָח וְה' אֲחוֹת. מִסְטְרָא דִימִינָא, וּבְהַאי אֲתַר אִתְמַר (ויקרא כ יז) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְגוֹמֵר חֶסֶד הוּא, וְעִם כָּל דָּא דְחֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם, מָאן דְּמְחַבֵּר אַתְוָון בַּאֲתַר דְּפִרוּדָא כְּאִלּוּ אַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא וְנִכְרְתוּ מִדָּה לְקֻבֵּל מִדָּה.

וְכָךְ הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה עִם חָכְמָה, צָרִיךְ לְקָרְבָם לַצַּדִּיק וְכָל הַעֲנָפִים שָׁם מִתְיַחֲדִים וְנִקְשָׁרִים וּמְשֻׁלָּבִים, וּמְקַבְּלִים זֶה מִזֶּה, וְהַכֹּל עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, וּבְלִי צַדִּיק אֵין קִרְבַת הַיִּחוּד אֶלָּא אַחֲוָה, וּמְשׁוּם זֶה חֶסֶד שָׁם נִקְרָא ו' אָח וְה' אֲחוֹת, מִצַּד הַיָּמִין, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה נֶאֱמַר וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְגוֹמֵר, חֶסֶד הוּא, וְעִם כָּל זֶה שֶׁחֶסֶד הוּא, וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם. מִי שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתִיּוֹת בְּמָקוֹם שֶׁל פֵּרוּד, כְּאִלּוּ הִפְרִיד בֵּינֵיהֶן, וּמְשׁוּם כָּךְ וְנִכְרְתוּ, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.

וְהָכִי י"ה בִּימִינָא אִינּוּן בְּאַחֲוָה, וְלֵית יִחוּדָא אֶלָּא עַל יְדֵי דְצַדִּיק, וּבְגִין דָּא בְּהַאי אֲתַר לָא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה (שם יח ו), וְהָכִי בְּשׂוֹקָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא תַּמָּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְלָא צָרִיךְ לְקָרְבָא תַּמָּן אַתְוָון, בְּזִמְנָא דֶּאֱלֹהִים אֲחֵרִים תַּמָּן דְּאִינּוּן מִסְטְרָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְרָזָא דְמִלָּה וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יהו"ה אֵשׁ זָרָה (שם י א).

וְכָךְ י"ה בִּימִין הֵם בְּאַחֲוָה, וְאֵין יִחוּד אֶלָּא עַל יְדֵי צַדִּיק, וּמְשׁוּם זֶה בַּמָּקוֹם הַזֶּה לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, וְכָךְ בְּשׂוֹק יְמִין וּשְׂמֹאל שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְלֹא צָרִיךְ לְקָרֵב שָׁם אוֹתִיּוֹת בִּזְמַן שֶׁאֱלֹהִים אֲחֵרִים שָׁם, שֶׁהֵם מִצַּד שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יהו"ה אֵשׁ זָרָה.

וְכָל אִינּוּן עֶרְיָין אִינּוּן סמא"ל וְנָחָשׁ, דְּתָבְעִין לְמֶעֱבַד דִּינִין וּמְגַלְּיִן לוֹן קֳדָם יהו"ה, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאוּ עֲרָיוֹת, וְדָא אִיהוּ רָזָא וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל (משלי כה ט), דְּדָא גָּרִים גָּלוּת וְאִתְגַּלֵּי בֵּין עַמְמַיָּא, מָאן דְּגָלֵי עֶרְיָתֵיהּ תַּמָּן הָכִי אִיהוּ אִתְגַּלֵּי בֵּין עֶרְיָין דְּאִינּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּמָאן דְּמְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ הָכִי אִיהוּ אִתְכַּסֵּי בֵּינַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּגָלַת בֵּין עַמְמַיָּא בְּגִין חוֹבָא דָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְכָל אוֹתָם הָעֲרָיוֹת הֵם סמא"ל וְנָחָשׁ, שֶׁתּוֹבְעִים לַעֲשׂוֹת דִּינִים וּמְגַלִּים אוֹתָם לִפְנֵי יהו"ה, וּמְשׁוּם זֶה נִקְרְאוּ עֲרָיוֹת, וְזֶהוּ סוֹד, וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם גָּלוּת וְגוֹלָה בֵּין הָעַמִּים, מִי שֶׁמְּגַלֶּה עֶרְוָתוֹ שָׁם, כָּךְ הוּא מִתְגַּלֶּה בֵּין הָעֲרָיוֹת, שֶׁהֵם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּמִי שֶׁמְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם, כָּךְ הוּא מִתְכַּסֶּה בֵּינֵיהֶם, וּמְשׁוּם

וְזֶה וְלֹא יִגְלֶה כְּנַף אָבִיו, זוֹ שְׁכִינָה שֶׁגָּלְתָה בֵּין הָעַמִּים בְּגָלַל הַחֵטְא הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְאַרְבַּע זְמָנִין גָּלַת שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּאַעִילוּ עָרְוָה בֵּין אַרְבַּע אַתְוָון, וְאַף עַל גַּב דְּאִתְמַר כָּל אִלֵּין עָרְיָין בִּסְפִירָן וּבִשְׁמָא דְיהוָ"ה, לָאו בְּאַתְרֵיהּ דִּלְעֵילָּא, אֶלָּא כַּד שְׁכִינְתָּא גָּלַת, כָּל סְפִירָן נָחֲתוּ עִמָּהּ, וְלֵית פְּרוּדָא בָּהּ וּבֵין עֶשֶׂר סְפִירָן, וְכַד נָחְתוּ אִתְלַבְּשׁוּ בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל שִׁית עַנְפִין, חֶסֶד בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, גְּבוּרָה בְּיוֹמָא תִנְיָינָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, תִּלַּת סְפִירָן תִּנְיָינִין בְּתִלַּת יוֹמִין אָחֳרָנִין, דְּאִינּוּן רְבִיעָאָה חֲמִשָּׁאָה וּשְׁתִיתָאָה.

וְאַרְבַּע פְּעָמִים גָּלְתָה שְׁכִינָה לַגָּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁהִכְנִיסוּ עָרְוָה בֵּין אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת, וְאַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הָעֲרָיוֹת הַלָּלוּ בַּסְּפִירוֹת וּבַשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, לֹא בִּמְקוֹמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, אֶלָּא כְּשֶׁשְּׁכִינָה גָּלְתָה, כָּל הַסְּפִירוֹת יָרְדוּ עִמָּהּ, וְאֵין פֵּרוּד בָּהּ וּבֵין עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, וּכְשֶׁיָּרְדוּ, הִתְלַבְּשׁוּ בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל שִׁשָּׁה עֲנָפִים, חֶסֶד בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן, גְּבוּרָה בְּיוֹם הַשֵּׁנִי, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שְׁלֹשׁ סְפִירוֹת שְׁנִיּוֹת בִּשְׁלִשָּׁה יָמִים אֲחֵרִים, שֶׁהֵם רְבִיעִי חֲמִישִׁי וְשִׁשִּׁי.

וַעֲשֹׂר אֲמִירָן דָּא י' אַבָּא, חֲמֵשׁ אוֹר דָּא ה' אִימָּא, שִׁית זְמָנִין טוֹב ו' דְּאִית בְּשִׁית יוֹמֵי דְחוֹל, ה' דְּהַשִּׁשִּׁי ה' דְיהו"ה, רֹא"שׁ דִּבְרֵאשִׁי"ת דָּא כֶּתֶר רֵישָׁא דְכָל רֵישִׁין.

וְעֲשֹׂר אֲמִירוֹת זֶה י' הָאַבָּא, חֲמִשָּׁה אוֹר זוֹ ה' הָאִמָּא, שֵׁשׁ פְּעָמִים טוֹב ו' שֶׁיֵּשׁ בְּשִׁשֶּׁת יְמוֹת הַחֹל, ה' שֶׁל הַשִּׁשִּׁי ה' שֶׁל יהו"ה, רֹא"שׁ שֶׁל בְּרֵאשִׁי"ת זֶה כֶּתֶר, הָרֹאשׁ לְכָל הָרֵאשִׁים.

דף צ:

וְאַמַּאי אִית פְּרוּדָא, בְּגִין דְּלֵית צַדִּיק אוֹת בְּרִית תַּמָּן, וְרָזָא דְמִלָּה אֵין אָדָם צַדִּיק בָּאָרֶץ דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית תַּמָּן, וּבְשַׁבָּת דְּאִיהוּ יוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּמָּן קָרִיבוּ וְיִחוּדָא דִשְׁמָא דְיהו"ה וְכָל סְפִירָן, וּבְגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים זְווּגַיְיהוּ מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְלֵילֵי שַׁבָּת, הַאי עָרְיָין אִינּוּן וַדַּאי לְתַתָּא, אֲבָל לְעֵילָּא (דף צ ע"ב) אִתְּמַר (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, וְצַדִּיק דְּקָרִיב לְאִתְּתֵיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹלָא, הַהוּא בֵּן דְּעָבִיד עֲלֵיהּ אִתְּמַר צַדִּיק וְרַע לוֹ, דְּגָרִים דְּאִתְעֲבִיד קֻדְשׁ חוֹל דְּאִיהוּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהוּ רָזָא דְצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אֲבָל לְעֵילָּא לֵית עָרְוָה וְקִצּוּץ וּפְרוּד וּפְרוּץ, וּבְגִין דָּא לְעֵילָּא (לית לך לידמה ליוצרך, דתימא הכי דלעילא) אֵית יְחוּדָא בְּאַח וַאֲחוֹת וּבְבֵן וּבַת בְּאֵם עִם בֵּן, אִם כֵּן לֵית לָךְ לְיִדְמֶה לְיוֹצְרֶךָ, דְּאַנְתְּ הָווּית גְּרִים דְּלָא תְהֵא בְּדִיוּקְנָא דִילֵיהּ לְעֵילָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אלהיכ"ם.

וְלָמָּה יֵשׁ פְּרוּד? מִשּׁוּם שֶׁאֵין צַדִּיק, אוֹת הַבְּרִית, שָׁם, וְסוֹד הַדָּבָר - אֵין אָדָם צַדִּיק בָּאָרֶץ, שֶׁהוּא אוֹת הַבְּרִית שָׁם, וּבְשַׁבָּת שֶׁהוּא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שָׁם קָרִיבָה וְהַיְחוּד שֶׁל שֵׁם יהו"ה וְכָל הַסְּפִירוֹת, וּמִשּׁוּם כָּךְ זְווּגָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְלֵילֵי שַׁבָּת, הָעֲרָיוֹת הַלָּלוּ הֵם וַדַּאי לְמַטָּה, אֲבָל לְמַעְלָה נֶאֱמַר לֹא יְגוּרְךָ רָע, וְצַדִּיק שֶׁקָּרַב לְאִשְׁתּוֹ בִּימוֹת הַחֹל, אוֹתוֹ הַבֵּן שֶׁעוֹשֶׂה, נֶאֱמַר עָלָיו צַדִּיק וְרַע לוֹ, שֶׁגּוֹרֵם

שְׁנַעֲשָׂה קֹדֶשׁ חֹל, שֶׁהוּא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הוּא הַסּוֹד שֶׁל צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אֲבָל לְמַעְלָה אֵין עֶרְוָה וְקִצּוּץ וּפְרוּד וּפְרוּץ, וּמִשּׁוּם זֶה לְמַעְלָה (אין לך לדמה ליוצרך, שתאמר כך, שלמעלה) יֵשׁ יִחוּד בְּאָח וַאֲחוֹת, וּבְבֶן וּבַת, בְּאֵם עִם בֵּן. אִם כֵּן, אֵין לְךָ לְדַמּוֹת לְיוֹצְרְךָ, שֶׁאַתָּה הָיִיתָ גּוֹרֵם שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּדְמוּתוֹ לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶ"ם.

וְתָא חֲזֵי בְּשַׁעְתָּא דְּבָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי אָדָם, הָכִי הֲוָה בָּעֵי לְמֶעֱבַד לֵיהּ כְּגַוְונָא דְּדִיוֹקְנָא דִּילֵיהּ, בְּלָא עֶרְוָה וּבְלָא פֶּרֶץ וּפִירוּד, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, לְמֶהֱוֵי כָּל סְפִירָן כְּלִילָן בֵּיהּ, בְּלָא פְּרוּד וְקִצּוּץ, וּלְאִתְיַחֲדָא בֵּן עִם בַּת דְּאִינּוּן אַחִים, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אַחִים תְּאוֹמִים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כו כד) וְיִהְיוּ תוֹאֲמִים מִלְּמַטָּה וְיַחְדָּיו יִהְיוּ תַּמִּים עַל רֹאשׁוֹ, בְּאָן אֲתַר, אֶל הַטַּבַּעַת (שם), דָּא טַבַּעַת דְּאוֹת בְּרִית מִילָה, דְּאִיהוּ שִׁיעוּר לְכָל עָרְיָין לְתַתָּא, וְשִׁעוּר דִּיחוּדָא לְעֵילָא, וּלְעֵילָא אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, אֲבָל לְתַתָּא אִתְּמַר בֵּיהּ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, לָא תֶּעֱרַב בְּיִחוּדָא טוֹב עִם רָע, וְאִם לַאו (שם ב יז) מוֹת תָּמוּת, אִתְּמַר הָכָא מוֹת תָּמוּת וְאִתְּמַר בְּשַׁבָּת (שמות לא יד) מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת.

וּבְאֹ וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אָדָם, כָּךְ הָיָה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ כְּמוֹ דְמוּתוֹ, בְּלִי עֶרְוָה וּבְלִי פֶּרֶץ וּפִרוּד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלוֹת בּוֹ, בְּלִי פֵּרוּד וְקִצּוּץ, וּלְהִתְיַחֵד בֵּן עִם בַּת שֶׁהֵם אַחִים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַחִים תְּאוֹמִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִהְיוּ תוֹאֲמִם מִלְּמַטָּה וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַּמִּים עַל רֹאשׁוֹ, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? אֶל הַטַּבַּעַת, זוֹ הַטַּבַּעַת שֶׁל אוֹת בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא שִׁעוּר לְכָל הָעֲרָיוֹת לְמַטָּה, וְשִׁעוּר שֶׁל הַיִּחוּד לְמַעְלָה, וּלְמַעְלָה נֶאֱמַר בּוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, אֲבָל לְמַטָּה נֶאֱמַר בּוֹ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, אַל תֶּעֱרַב בַּיִּחוּד טוֹב עִם רָע, וְאִם לֹא, מוֹת תָּמוּת. נֶאֱמַר כָּאן מוֹת תָּמוּת, וְנֶאֱמַר בְּשַׁבָּת מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת.

וְאָדָם וַדַּאי אִתְעֲבִיד בְּדִיוֹקְנָא דִּלְעֵילָא, וְעֲבַד תַּמָּן פִּרוּדָא, וְאִתְפְּרִישׁ מִתַּמָּן, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא אֵיךְ אִתְעֲבִיד בְּדִיוֹקְנָא דִּלְעֵילָא, דְּהָא שְׁמַעְנָא כַּמָּה דְעוֹת תַּמָּן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, כַּד אִתְעֲבִיד. כֻּלְּהוּ סְפִירָן אִתְכְּלִילוּ בְּדִיוֹקְנָא דְנִשְׁמָתֵיהּ, וְנִשְׁמָתֵיהּ הֲוָה מֶרְכָּבָה לוֹן כְּגַוְונָא דְנִשְׁמָתֵיהּ, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, כְּגַוְונָא דְעֹשֶׁר סְפִירוֹת בְּלִימָה, וְכֻלְּהוּ גַּוְונִין דְּנִשְׁמָתִין הֲווֹ נָהֲרִין בְּנִשְׁמָתֵיהּ, וַהֲווֹ נְהִירִין עַל אַנְפּוֹי, וּמִנֵּיהּ הֲווֹ מִזְדַּעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וַהֲווֹ סָגְדִין לֵיהּ בְּגִין אִלֵּין נְהוֹרִין דַּהֲווֹ נְהִירִין בֵּיהּ, כְּגַוְונָא דְאָדָם דִּלְעֵילָא דַּהֲווֹ סָגְדִין לֵיהּ, הָכִי הֲווֹ סָגְדִין לְאָדָם דִּלְתַתָּא, עַד דַּהֲווֹ אָמַר אִיהוּ בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרְעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי יהו"ה עוֹשֵׂנוּ (תהלים צה ו), וּבְהַהוּא זִמְנָא הֲוָה אִיהוּ שַׁלִּיט עַל כָּל הֲמוֹנֵי עִילָּא וְתַתָּא.

וְאָדָם וַדַּאי נַעֲשָׂה בִּדְמוּת שֶׁל מַעְלָה, וְעָשָׂה שָׁם פֵּרוּד וְנִפְרָד מִשָּׁם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, אֵיךְ נַעֲשָׂה בִּדְמוּת שֶׁל מַעְלָה, שֶׁהֲרֵי שָׁמַעְנוּ שָׁם כַּמָּה דֵעוֹת? אָמַר לוֹ: בְּנִי, כְּשֶׁנַּעֲשָׂה, כָּל הַסְּפִירוֹת נִכְלְלוּ בִּדְמוּת

שֶׁל נִשְׁמָתוֹ, וְנִשְׁמָתוֹ הָיְתָה מֻרְכָּבָה לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁמָתוֹ, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, וְכָל הַגְּוָנִים שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת הָיוּ מְאִירִים בִּנְשָׁמָתוֹ וְהָיוּ מְאִירִים עַל פָּנָיו, וּמִמֶּנּוּ הָיוּ מִזְדַּעְזְעִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ בְּגִלַּל הַמְּאוֹרוֹת הַלְּלוּ שֶׁהָיוּ מְאִירִים בּוֹ. כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לוֹ, כָּךְ הָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לָאָדָם שֶׁלְּמַטָּה, עַד שֶׁהוּא הָיָה אוֹמֵר בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרְעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי יהו"ה עוֹשֵׂנוּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הוּא הָיָה שׁוֹלֵט עַל כָּל הַהֲמוֹנִים שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה.

גַּוָּון אוּכָּם דְּעִינָא וְשַׁעֲרוֹי אוּכְמִין וְכָל גַּוְונִין אוּכְמִין שַׁפִּירִין, אִתְיְיהִיבָן בֵּיהּ מִסְטָרָא דְּאִמָּא, חִוּורוּ דְּעִינָא וְחִוּורוּ דְּאַנְפִּין וְחִוּורוּ דְּמוֹחָא וְחִוּורוּ דְּגַרְמִין, אִתְיְיהִיבַת בֵּיהּ מִסְטָרָא דְּאַבָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דִּלוֹבָן שֶׁבְּעַיִן וּמוֹחָא וַעֲצָמוֹת אִתְיְיהִיבוּ מֵאַבָּא, וְאוּכְמוּ דְּעִינָא וְשַׁעֲרָא אִתְיְיהִיבוּ מֵאִמָּא, וְחִוּורוּ וְאוּכְמוּ תַּרְוַיְיהוּ אִשְׁתַּכְּחוּ מִכְּתָרָא עִלָּאָה, אוּכְמוּ מִלְּבָר וְחִוּורוּ מִלְּגָו, וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב לז כא) וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים, וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר (תהלים יח יב) יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ.

הַגָּוֶן הַשָּׁחֹר שֶׁל הָעַיִן, וּשְׂעָרָיו שְׁחוֹרוֹת, וְכָל הַגְּוָנִים שְׁחוֹרִים יָפִים נִתְּנוּ בּוֹ מִצַּד הָאֵם. לְבָן הָעַיִן וְלֹבֶן הַפָּנִים וְלֹבֶן הַמֹּחַ וְלֹבֶן הָעֲצָמוֹת נִתְּנוּ בּוֹ מִצַּד הָאָב, שֶׁהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁהַלֹּבֶן שֶׁבָּעַיִן וְהַמֹּחַ וְהָעֲצָמוֹת נִתְּנוּ מֵהָאָב, וּשְׁחֹר הָעַיִן וְהַשַּׂעָר נִתְּנוּ מֵהָאֵם, וְהַלֹּבֶן וְהַשְּׁחֹר, שְׁנֵיהֶם נִמְצְאוּ מִכֶּתֶר עֶלְיוֹן, הַשְּׁחֹר מִבְּחוּץ וְהַלֹּבֶן מִבִּפְנִים, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים, וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ.

דף צא.

וְהָא אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא, אוּכְמוּ נוּקְבָא לְחִוּורוּ, וְאוֹרַיְיתָא מִתַּמָּן אִיהִי חִוּורוּ מִלְּגָאו אוּכְמוּ מִלְּבָר, וּלְעֵילָּא אַבָּא וְאִימָּא אָמְרוּ עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתֵּיהּ נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (בראשית א כו), עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּחִוּורוּ, וּשְׁכִינְתָּא בְּאוּכְמוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, וְתָא חֲזִי אִימָּא עִלָּאָה הֲוַת אוּכְמָא קֳדָם הַהוּא נְהוֹרָא דִּלְגָאו מִינָהּ, אֲבָל כַּד נָחְתָּא לְתַתָּא אִתְחֲזַיַּית גַּוְונָהָא בְּחֻמֵּשׁ סְפִירָן, דְּאִינּוּן ה' עַנְפִּין דְּאִילָנָא, דְּרוֹעָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וְגוּפָּא וּתְרֵין שׁוֹקִין, צַדִּיק נָטִיל כָּל גַּוְונִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בְּגַוְונִין נְהִירִין, וְהָכִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְחֲזַיַּית בְּחֻמֵּשׁ גַּוְונִין מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וְאִלֵּין גַּוְונִין דְּשִׁית סְפִירָן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כה ד) וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי (דף צא ע"א) וְשֵׁשׁ וְעִזִּים, וּכְמָה דְּאִתְכְּלִילָן כָּל גַּוְונִין מֵעֵילָּא לְתַתָּא בַּצַּדִּיק, הָכִי אִתְכְּלִילָן כָּל גַּוְונִין מִתַּתָּא לְעֵילָּא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, שְׁחֹר נִקְבָה לְלֹבֶן, וְהַתּוֹרָה מִשָּׁם הִיא לְבָן מִבִּפְנִים וְשְׁחֹר מִבַּחוּץ, וּלְמַעְלָה הָאָב וְהָאֵם אָמְרוּ עַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּשְׁכִינָתוֹ נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בְּלֹבֶן וְהַשְּׁכִינָה בְּשָׁחֹר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. וּבֹא תִרְאֶה, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הָיְתָה שְׁחוֹרָה לִפְנֵי אוֹתוֹ אוֹר שֶׁלְּפָנִים

מִמֶּנָּה, אֲבָל כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה נִרְאִים גְּוָנֶיהָ בְּחָמֵשׁ סְפִירוֹת, שֶׁהֵם חֲמֵשֶׁת עַנְפֵי הָאִילָן, זְרוֹעַ יָמִין וּשְׂמֹאל וְהַגּוּף וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, הַצַּדִּיק נוֹטֵל כָּל הַגְּוָנִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בְּגְוָנִים מְאִירִים, וְכָךְ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נִרְאֵית בַּחֲמִשָּׁה גְוָנִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְאֵלּוּ הַגְּוָנִים שֶׁל שֵׁשׁ הַסְּפִירוֹת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים, וּכְמוֹ שֶׁנִּכְלָלִים כָּל הַגְּוָנִים מִמַּעְלָה לְמַטָּה בַּצַּדִּיק, כָּךְ נִכְלָלִים כָּל הַגְּוָנִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה בְּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

תָּא חֲזֵי אִילָנָא רַבְרְבִין הֲווֹ בְּאִילָנָא, וְאִינּוּן הֲווֹ תְּרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, וְכֻלְּהוּ בְּשִׁעוּרָא דְּאָת ו' עִלָּאָה, וּבְכָל אַמָּה ה' עַנְפִּין זְעִירִין דְּאִינּוּן זֶרֶת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מ ב) וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, וְאִינּוּן שִׁעוּרָא דְּה', וְעַל ה' עַנְפִּין הֲוָה י' דְּאִיהוּ כַּף הַיָּד, וְדָא אִיבָּא דְּאִילָנָא, וְכַמָּה שְׁרְטוּטִין מְרַקְּמָן בְּכַף דְּיָד, דְּאִינּוּן גַּוְונִין שַׁפִּירִין דְּאִיבָּא, דִּבְהוֹן אִתְפַּתְּחַת שׁוֹשַׁנָּה דְּאִתְעֲבִידַת מִינָהּ אִיבָּא, וְאִינּוּן כַּפְתּוֹר וָפֶרַח, לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים הַיּוֹצְאִים מִן הַמְּנוֹרָה (שמות כה לג), וְאִלֵּין תְּלַת גָּרְמִין בִּדְרוֹעָא יְמִינָא, וּתְלַת בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, מְנַרְתָּא גּוּפָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

בֹּא וּרְאֵה, אִרְבָּעָה עֲנָפִים גְּדוֹלִים הָיוּ בָּאִילָן, וְהֵם הָיוּ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, וְכֻלָּם בַּשִּׁעוּר שֶׁל הָאוֹת ו' הָעֶלְיוֹנָה, וּבְכָל אַמָּה חֲמִשָּׁה עֲנָפִים קְטַנִּים שֶׁהֵם זֶרֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, וְהֵם הַשִּׁעוּר שֶׁל ה', וְעַל ה' עֲנָפִים הָיָה י' שֶׁהוּא כַּף הַיָּד, וְזֶה פְּרִי הָאִילָן, וְכַמָּה שְׂרְטוּטִים מְרֻקָּמִים בְּכַף הַיָּד, שֶׁהֵם הַגְּוָנִים הַיָּפִים שֶׁל הַפְּרִי, שֶׁבָּהֶם נִפְתַּחַת הַשּׁוֹשַׁנָּה, שֶׁנַּעֲשָׂה מֵהֶם פְּרִי, וְהֵם כַּפְתּוֹר וָפֶרַח לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים הַיּוֹצְאִים מִן הַמְּנוֹרָה, וְאֵלּוּ שֵׁשׁ עֲצָמוֹת בִּזְרוֹעַ יָמִין וְשֵׁשׁ בִּזְרוֹעַ שְׂמֹאל. הַמְּנוֹרָה, הַגּוּף שֶׁל הָאֶמְצַע.

בְּרִי בְּכָל אִלֵּין תִּקּוּנִין בָּרָא לְאָדָם וּבַת זוּגֵיהּ, (ואי) וְאִיהוּ עָבַד פְּרוּדָא לְעֵילָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, דְּגָרִים לְסַלְּקָא שְׁכִינְתָּא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלִיק מִנַּיְהוּ בַּת זוּגֵיהּ, וְאִסְתַּלַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנַּיְהוּ, דְּבַאֲתַר דְּלָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁרְיָא תַּמָּן, וּמְנָלָן דְּאִסְתַּלִּיק בַּת זוּגֵיהּ מִנַּיְהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ב יח) וַיֹּאמֶר יהו"ה לֹא טוֹב היות הָאָדָם לְבַדּוֹ, וְדָא גָּרִים לְיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם לב כה) וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, וּבְהַהוּא זִמְנָא נָצַח לֵיהּ סמא"ל, וַיִּגַּע בְּכַף יֶרֶכוֹ (שם כו), בְּאָן אָתַר פָּרַח בְּגִיד הַנָּשֶׁה, דְּפָרַח י' מִגִּיד הַנָּשֶׁה דְּאִיהִי י' דְּיַעֲקֹב, וְאִשְׁתְּאַר אִיהוּ עֻקֵּב, דְּאִיהוּ דָּשׁ בְּעָקֵב, וְדָא רָזָא וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו (שם כה כו) (דאיהו דש בעקב בגלותא ובעולא דמלכותא דשבעין אומין דהוא לזנב ולא לראש).

בְּנֵי, בְּכָל הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ בָּרָא אֶת הָאָדָם וּבַת זוּגוֹ, (ואם) הוּא עָשָׂה פֵּרוּד לְמַעְלָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, שֶׁגָּרַם לְסִלּוּק הַשְּׁכִינָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ בַּת זוּגוֹ וּמִסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁאֵין שׁוֹרָה שְׁכִינָה, אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹרֶה שָׁם, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהִסְתַּלְּקָה בַּת זוּגוֹ מִמֶּנּוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יהו"ה לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, וְזֶה גָּרַם לְיַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִצַּח אֶת סמא"ל, וַיִּגַּע בְּכַף יֶרְכוֹ, בְּאֵיזֶה מָקוֹם פּוֹרֵחַ? בְּגִיד

הַנַּשָׁה, שֶׁפָּרְחָה י' מִגִּיד הַנַּשָׁה, שֶׁהִיא י' שֶׁל יַעֲקֹב, וְהוּא נִשְׁאַר עָקֵב, שֶׁהוּא דַּשׁ בֶּעָקֵב, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו, (שהוא דש בעקב בגלות ובעל של מלכות שבעים אמות, שהוא לזנב ולא לראש).

כְּמָה דְּגָרִים אָדָם דִּשְׁכִינְתָּא אִתְפָּרְשַׁת מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וְאִשְׁתְּאַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְחִידָאי בְּלָא מַטְרוֹנִיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבָד, מַאי אָבָד, אָבַד לְמַטְרוֹנִיתָא, וּבְגִין דָּא לֹא טוֹב הִיוֹת אָדָם לְבַדּוֹ (בראשית ב יח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ (שם), דָּא אָחֳרָא, דְּלֵית אִיהִי בַּת זוּגֵיהּ, מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּאִסּוּר וְהֶיתֵּר טוּמְאָה וְטָהֳרָה כָּשֵׁר וּפָסוּל דַּם טָהוֹר וְדַם נִדָּה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר, לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ, דְּאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ אִתְּתָא דְּאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֲהַבְתָּ (קהלת ט ט), דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, דְּאִיהוּ הַוָּה חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, חֵירוּ מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, חֵירוּ מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, חֵירוּ מִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין, מֵעֲנִיּוּתָא וְטִפְּשׁוּתָא וְצַעֲרָא וְדוֹחֲקָא וְכַפְנָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (דברים ח ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם וכו'.

כְּמוֹ שֶׁגָּרַם אָדָם שֶׁהַשְׁכִּינָה נִפְרְדָה מִן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וְנִשְׁאַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְחִידִי בְּלִי הַגְּבִירָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הַצַּדִּיק אָבַד, מַה זֶּה אָבַד? אָבַד לַגְּבִירָה, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, זֶה אַחֶרֶת, שֶׁאֵינָהּ בַּת זוּגוֹ, מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטָהֳרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל, דַּם טָהוֹר וְדַם נִדָּה, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ, זָכָה - נַעֲשָׂה לוֹ עֵזֶר, לֹא זָכָה - כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ אִשָּׁה שֶׁהִיא עֵץ הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, שֶׁהוּא הָיָה חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, חֵרוּת מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, חֵרוּת מִכָּל הַמַּחֲלוֹת הָרָעוֹת, מֵעֲנִיּוּת וְטִפְּשׁוּת וְצַעַר וְדַחַק וָרָעָב, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר, אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם וְכוּ'.

אִסְתַּלַּק מִינֵּיהּ, וְאִתְיַיהֵב לֵיהּ אָחֳרָא מִסִּטְרָא דְּסִיהֲרָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (קהלת ג ב) עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת וכו', דְּאִיהִי פַּלְגוּ דִילֵהּ חַיִּים עוֹתָרָא, וּפַלְגוּ דִילָהּ מָוֶת עֲנִיּוּתָא, כְּגַוְונָא דְּלִבָּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, תְּרֵין בְּשׁוּתָפוּ, וּבְגִין דָּא אִם זָכָה עֵזֶר בְּמִלּוּיָא דְּסִיהֲרָא, וְאִם לָא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ בְּחֶסְרוֹנָהּ דְּסִיהֲרָא.

הִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ, וְנִתְּנָה לוֹ אַחֶרֶת מִצַּד הַלְּבָנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת וְכוּ', שֶׁחֲצָיָהּ חַיִּים וְעֹשֶׁר, וְחֶצְיָהּ מָוֶת וְעֹנִי, כְּמוֹ שֶׁהַלֵּב שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, שְׁנַיִם בְּשֻׁתָּפוּת, וְלָכֵן אִם זָכָה - עֵזֶר, בְּמִלּוּי הַלְּבָנָה, וְאִם לֹא זָכָה - כְּנֶגְדּוֹ, בְּחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה.

עֲרָיוֹת מִסִּטְרָא דְּי"ה, ע"ר יָ"ה תֵּעוֹר קַשְׁתֶּךָ (חבקוק ג ט), עֲרָיוֹת מִסִּטְרָא דְּוי"ה לֹא תְקָרֵבוּ לְגַלּוֹת עֶ"ר וָ"ה (ויקרא יח ו), וְדָא לִילִי"ת דְּאִיהִי עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ (שם יז), דְּאִינּוּן ה"ה, עֶרְוַת כַּלָּתְךָ (שם טו) דָּא י' זְעִירָא דְּאדנ"י, דְּאִיהִי כַּלָּה הָאֱמוּרָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים. תָּא חֲזִי

שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְקְרִיאַת בְּתָּה מִסְטָרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, כַּלָּה מִסְטָרָא דְּכָ"ל כָּ"ל ה', אָחוֹת מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, שְׁאַר בְּשָׂרוֹ (שם ו) מִסְטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, מִסְטָרָא דְּדַרְגֵּיהּ.

הָעֲרִיוֹת מִצַּד שֶׁל י"ה, עַ"ר יְ"ה תֵּעוֹר קַשְׁתָּךְ, עֲרָיוֹת מֵהַצַּד שֶׁל ו"ה, לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶ"ר וָ"ה, וְזוֹ לִילִי"ת שֶׁהִיא עֶרְוַת אִשָּׁה וּבְתָּהּ, שֶׁהֵן ה"ה, עֶרְוַת כַּלָּתְךָ זוֹ י' קְטַנָּה שֶׁל אדנ"י, שֶׁהִיא הַכַּלָּה הָאֱמוּרָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים. בֹּא וּרְאֵה, הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נִקְרֵאת בְּתָּהּ מֵהַצַּד שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְהַכַּלָּה מֵהַצַּד שֶׁל כָּ"ל כְּ"ל ה', אֲחוֹת מֵהַצַּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁאַר בְּשָׂרוֹ מֵהַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, מִצַּד שֶׁל דַּרְגָּתוֹ.

תקונא שבע וחמשין

דף צא:

(דף צא ע"ב) בְּרֵאשִׁית תְּרֵי שְׁבָ"א, וְאִינּוּן תְּרֵין נְקוּדִין תְּרֵי יְצִירוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית ב יט) וַיִּצֶר יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם, וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לִרְאוֹת מַה יִקְרָא לוֹ וכו'. תָּא חֲזֵי כַּמָּה נִשְׁמָתִין וְכַמָּה צִיּוּרִין צַיֵּיר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִיוּקְנָא דְּמֶרְכָּבוֹת דִּלְעֵילָּא, דְּאִינּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, דְּיָרְתִין בְּנֵי נָשָׁא נִשְׁמָתִין מִנַּיְיהוּ, וְאַיְיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בְּגִלְגּוּלָא עַל כֻּלְּהוּ, לְרְאוֹת מַה יִקְרָא לוֹ, וְלָא אַשְׁכַּח עִזָּר בְּהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יח) וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, וְאִיהוּ קָרָא לוֹן לְכָל חַד שְׁמָהָן כְּפוּם חֵילָא דִלְעֵילָּא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן בְּשֵׁם יְדוּעַ, לְכָל חַד עַל מַתְכּוּנְתּוֹ בַּעֲבוּדָתוֹ וּבְמִשְׁמַרְתּוֹ. הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, לְכָל חַיָּה וּמַלְאָךְ וְאוֹפַן קָרָא לוֹן בְּשֵׁם יָדוּעַ, לְכָל חַד עַל מַתְכּוּנְתּוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ וּבְמִשְׁמַרְתּוֹ.

תִּקּוּן שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים, בְּרֵאשִׁית, תְּר"י שְׁבָ"א, וְהֵם שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת שְׁתֵּי יְצִירוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם, וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לִרְאוֹת מַה יִקְרָא לוֹ וְכוּ'. בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה נְשָׁמוֹת וְכַמָּה צִיּוּרִים צִיֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּדְמוּת הַמֶּרְכָּבוֹת שֶׁל מַעְלָה, שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שֶׁבְּנֵי אָדָם יוֹרְשִׁים מֵהֶם נְשָׁמוֹת, וּמֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם בְּגִלְגּוּל עַל כֻּלָּם לִרְאוֹת מַה יִקְרָא לוֹ, וְלֹא מָצָא בָהֶם עֵזֶר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, וְהוּא קָרָא לָהֶם לְכָל אֶחָד שֵׁמוֹת כְּפִי הַכֹּחַ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא, לְכָל חַיָּה וּמַלְאָךְ וְאוֹפַן קָרָא לוֹ בְּשֵׁם יָדוּעַ, לְכָל אֶחָד עַל מַתְכֻּנְתּוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ וּבְמִשְׁמַרְתּוֹ.

תָּא חֲזֵי אָדָם הֲוָה יָדַע כָּל מַלְאָךְ וְאוֹפַן וְחַיָּה וְשָׂרָף, כָּל חַד דַּהֲוָה מְמַנָּא עַל שְׁלִיחוּתֵיהּ, וַהֲוָה יָדַע כָּל שְׁמָא דְכָל חַד דַּהֲוָה כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵיהּ, וְהָכִי הֲוָה קָרֵי לֵיהּ, דְּהָכִי אַשְׁכַּחְנָא בְּסֵפֶר רזיא"ל דְּאִתְיְהִיב לְאָדָם קַדְמָאָה, דְּמטטרו"ן קָרָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמָהָן סַגִּיאִין, לְזִמְנִין אִתְקְרֵי מיטטו"ר (מי"מטור) בְּזִמְנָא דְּמַמָּנָא עַל מִטְרָא וּלְזִמְנִין אִתְקְרֵי פתחו"ן סגרו"ן (אטימו"ן) (נ"א אטמון), אטמו"ן בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ אוֹטֵם חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, סגרו"ן

בְּזִמְנָא דְסָגַר תַּרְעִין דִּצְלוֹתָא, פתחו"ן בְּזִמְנָא דְפָתַח תַּרְעָא דִצְלוֹתָא, (פסקו"ן) (נ"א פיסקו"ן) בְּזִמְנָא דְפוֹסֵק הֲלָכוֹת דְּמַתְנִיתִין בְּמִתִיבְתָּא תַּתָּאָה, וְהָכִי כָּל שְׁמָהָן כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵיהּ, וְהָכִי כָּל מַלְאָךְ אִשְׁתַּנֵּי שְׁמֵיהּ כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שופטים יג יח) לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא פֶּלְאִי, וּכְפוּם נִיסָא דְעָבְדִין הָכִי אִיהוּ שְׁמַיְיהוּ.

בֹּא וּרְאֵה, אָדָם הָיָה מַכִּיר כָּל מַלְאָךְ וְאוֹפַן וְחַיָּה וְשָׂרָף, כָּל אֶחָד שֶׁהָיָה מְמֻנֶּה עַל שְׁלִיחוּתוֹ, וְהָיָה יוֹדֵעַ כָּל שֵׁם שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁהָיָה כְּפִי שְׁלִיחוּתוֹ, וְכָךְ הָיָה קוֹרֵא לוֹ, שֶׁכָּךְ מָצָאנוּ בְּסֵפֶר רזיא"ל שֶׁנִּתַּן לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁמטטרו"ן קָרָא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֵׁמוֹת רַבִּים, לִפְעָמִים נִקְרָא מיטטו"ר (מי"מטור) בְּזִמַּן שֶׁמְּמֻנֶּה עַל הַמָּטָר, וְלִפְעָמִים נִקְרָא פתחו"ן סגרו"ן (אטימו"ן) (אטמו"ן), אטמו"ן בְּזִמַּן שֶׁהוּא אוֹטֵם אֶת חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל. סגרו"ן בְּזִמַּן שֶׁסּוֹגֵר שַׁעֲרֵי הַתְּפִלָּה, פתחו"ן בְּזִמַּן שֶׁפּוֹתֵחַ שַׁעַר הַתְּפִלָּה, (פסקו"ן) (פיסקו"ן) בְּזִמַּן שֶׁפּוֹסֵק הֲלָכוֹת שֶׁל הַמִּשְׁנָה בַּיְשִׁיבָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְכָךְ כָּל הַשֵּׁמוֹת כְּפִי שְׁלִיחוּתוֹ, וְכָךְ כָּל מַלְאָךְ מִשְׁתַּנֶּה שְׁמוֹ כְּפִי שְׁלִיחוּתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא פֶּלְאִי, וּכְפִי הַנֵּס שֶׁעוֹשִׂים - כְּךָ הַשֵּׁם שֶׁלָּהֶם.

וּלְכָל שְׁלִיחוּתָא וּשְׁלִיחוּתָא דְלָהוֹן אִית רְגָעָא וְשַׁעְתָּא יְדִיעָא, וּמַזָּל יְדִיעַ, וְיוֹם יְדִיעַ, וְכֹכָב יְדִיעַ, וְתַמָּן אִשְׁתַּנֵּי, הַאי מַלְאָךְ אִתְקְרֵי בַּשִּׁשִּׁים רִבּוֹא שְׁמָהָן דְּמַלְאָכַיָּא, הוּא אִתְקְרֵי חסדיא"ל בְּזִמְנָא דְעָבִיד חֶסֶד עִם עָלְמָא, גַּבְרִיאֵ"ל בְּזִמְנָא דְעָבִיד גְּבוּרָה בְּעָלְמָא, סתוריא"ל בְּזִמְנָא דְסָתִיר בְּנֵי עָלְמָא בְּגַוְדְפּוֹי מֵאִלֵּין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צא ד) וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה, וְאִתְקְרֵי חתמיא"ל בְּזִמְנָא דְחָתִים זַכָּוון וְחוֹבִין עַל בְּנֵי עָלְמָא, כתביא"ל בְּזִמְנָא דְכָתַב חוֹבִין וְזַכָּוון.

וּלְכָל שְׁלִיחוּת וּשְׁלִיחוּת שֶׁלָּהֶם יֵשׁ רֶגַע וְשָׁעָה יְדוּעָה, וּמַזָּל יָדוּעַ וְיוֹם יָדוּעַ וְכוֹכָב יָדוּעַ וְשָׁם מִשְׁתַּנֶּה, הַמַּלְאָךְ הַזֶּה נִקְרָא בְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא שֵׁמוֹת שֶׁל מַלְאָכִים, הוּא נִקְרָא חסדיא"ל בִּזְמַן שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם הָעוֹלָם, גַּבְרִיאֵ"ל בִּזְמַן שֶׁעוֹשֶׂה גְבוּרָה בָּעוֹלָם, סתוריא"ל בִּזְמַן שֶׁמַּסְתִּיר אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם בִּכְנָפָיו מִמַּלְאֲכֵי הַחַבָּלָה הַלָּלוּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה, וְנִקְרָא חתמיא"ל בִּזְמַן שֶׁחוֹתֵם זְכֻיּוֹת וְחוֹבוֹת עַל בְּנֵי הָעוֹלָם, כתביא"ל בִּזְמַן שֶׁכּוֹתֵב חוֹבוֹת וּזְכֻיּוֹת.

וְכָל מַלְאָכָא כְּפוּם שְׁמֵיהּ אִית לֵיהּ קְרָא בְאוֹרַיְיתָא, כתביא"ל עַל שֵׁם (שמות לב טז) וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא וְגוֹמֵר, זכריא"ל עַל שֵׁם זוֹכֵר בְּרִית אָבוֹת, וְאִית לֵיהּ קְרָא זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, וְאִתְכַּפְיָא בְּזָכוֹר, שמריא"ל בְּשָׁמוֹר, חסדיא"ל בְּחֶסֶד, גַּבְרִיאֵ"ל בִּגְבוּרָה, צדקיא"ל בְּצֶדֶק, רְפָאֵ"ל (ברפואה, יתוא"ל) בִּתְפָאֶרֶת, מלכיא"ל בַּמַּלְכוּת, לֵית מַלְאָךְ דְּלֵית לֵיהּ עִקָּרָא וְיסוֹדָא בְּסִפִּירָן, וְכָל סְפִירָה אִית לָהּ שֵׁם יְדִיעַ וַהֲוָיָ"ה יְדִיעָה, וְכָל שְׁמָהָן תַּמָּן אִית לוֹן עִקָּרָא וְיסוֹדָא.

וּלְכָל מַלְאָךְ כְּפִי שְׁמוֹ יֵשׁ פָּסוּק בַּתּוֹרָה. כתביא"ל עַל שֵׁם וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִי"ם הוּא וְגוֹמֵר, זכריא"ל עַל שֵׁם זוֹכֵר בְּרִית אָבוֹת, וְיֵשׁ לוֹ כָּתוּב זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, וְנִכְנָע בְּזָכוֹר, שמריא"ל בְּשָׁמוֹר, חסדיא"ל בְּחֶסֶד,

גַּבְרִיאֵ"ל בִּגְבוּרָה, צַדְקִיאֵ"ל בְּצֶדֶק, רְפָאֵ"ל (ברפואה, יתוא"ל) בְּתִפְאֶרֶת, מלכיא"ל בְּמַלְכוּת. אֵין מַלְאָךְ שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר וְיסוֹד בַּסְּפִירוֹת, וּלְכָל סְפִירָה יֵשׁ שָׁם יְדוּעַ וַהֲוָיָ"ה יְדוּעָה, וּלְכָל הַשֵּׁמוֹת שָׁם יֵשׁ לָהֶם עִקָּר וְיסוֹד.

וְהַאי כְּלָלָא נָקוֹט בִּידָךְ דְּכָל מְמַנָּן דִּלְעֵילּ שְׁמָהָן דִּלְהוֹן תַּלְיָין בַּסְּפִירָן וּשְׁמָהַתְהוֹן כָּל חַד אִית לֵיהּ קְרָא עַל שֵׁם שְׁמָא דִּילֵיהּ.

וְהַכְּלָל הַזֶּה נְקוֹט בְּיָדְךָ, שֶׁכָּל הַמְמֻנִּים שֶׁלְּעֵיל, שְׁמוֹתָם תְּלוּיִים בַּסְּפִירוֹת, וְלִשְׁמוֹתֵיהֶם יֵשׁ לְכָל אֶחָד פָּסוּק עַל שְׁמוֹ.

דף צב.

וְכָל מַלְאָכַיָּא דְּסוּסְיהוֹן סוּסֵי אֶשָּׁא, וּמֶרְכָּבוֹתֵיהֶן אֶשָּׁא וְקַשְׁתּוֹתֵיהוֹן אֶשָּׁא וְרוֹמְחֵיהוֹן אֶשָּׁא, וְכָל מָאנֵי קְרָבָא דִּלְהוֹן אֶשָּׁא, יְסוֹדֵיהוֹן בִּגְבוּרָה, וּמַלְאָכֵי חַבָּלָה דְּאִנּוּן אֶשָּׁא, יְסוֹדָא דִּלְהוֹן בְּגֵיהִנָּם, וְאִית מַלְאָכַיָּא דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, יְסוֹדָא דִּלְהוֹן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִית מַלְאַכַיָּא דְּאִינּוּן מִמַּיָּא דְּרָקִיעָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם קמח ד) וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם, מִסְטָרָא דִּימִינָא, כֻּלְּהוֹן עִקָּרֵיהוֹן לְעֵילָּא, וְלֵית מַלְאָכָא דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה, דְּאִשְׁתַּכַּח בְּכָל אֲתַר, כְּגַוְונָא דְּנִשְׁמָתָא דְּאִשְׁתַּכַּחַת בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, וּבְגִין דָּא אִית לְבַר נַשׁ לְאַמְלָכָא יהו"ה בְּכָל סְפִירָן, וּבְכָל כָּרְסַיָּין, וּבְכָל מַלְאָכִין, וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּבַר נַשׁ, דְּלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנַּיְיהּ לָא בְּעִלָּאִין וְלָא בְּתַתָּאִין, יהו"ה לֵא אִתְקְרֵי בְּיִחוּדָא דְּאַרְבַּע אַתְוָון אֶלָּא בְּעִלַּת הָעִלּוֹת דְּמְיַחֵד לוֹן, וּבְגִין דְּאִיהוּ מְיַחֵד (דף צב ע"א) אַרְבַּע אַתְוָון, בֵּיהּ אִתְקְרִיאוּ יהו"ה בְּיִחוּדָא חָדָא יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וּבְגִין דָּא שַׁוִּי אֱמוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל בְּאַרְבַּע אַתְוָון אִלֵּין, וְכָל שְׁמָהָן שַׁוִּי כְּנוּיִין לִשְׁמָא דָּא, לֵית שְׁמָא עַד אֵין סוֹף וְעַד אֵין תַּכְלִית רַבְרְבָא וְשָׁלְטָנָא מִן דָּא, לְעֵילָּא עַד אֵין סוֹף, וּלְתַתָּא עַד אֵין תַּכְלִית, וְכָל חֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין מִנַּיְיהּ דַּחֲלִין וּמְזַדַּעְזְעִין.

וְכָל הַמַּלְאָכִים שֶׁסּוּסֵיהֶם סוּסֵי אֵשׁ, וּמַרְכְּבוֹתֵיהֶם אֵשׁ, וְקַשְׁתוֹתֵיהֶם אֵשׁ, וְרָמְחֵיהֶם אֵשׁ, וְכָל כְּלֵי הַקֶּרֶב שֶׁלָּהֶם אֵשׁ - יְסוֹדָם בְּגִבוּרָה, וּמַלְאֲכֵי הַחַבָּלָה שֶׁהֵם אֵשׁ - יְסוֹדָם בְּגֵיהִנֹּם, וְיֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת - יְסוֹדָם בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְיֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁהֵם מֵהַמַּיִם שֶׁל הָרָקִיעַ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם, מִצַּד הַיָּמִין - כֻּלָּם עִקָּרָם לְמַעְלָה, וְאֵין מַלְאָךְ שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ שֵׁם יהו"ה, שֶׁנִּמְצָא בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁנִּמְצֵאת בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, וּמְשׁוּם זֶה יֵשׁ לָאָדָם לְהַמְלִיךְ אֶת יהו"ה בְּכָל הַסְּפִירוֹת וּבְכָל הַכִּסְאוֹת וּבְכָל הַמַּלְאָכִים וּבְכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁל הָאָדָם, שֶׁאֵין מָקוֹם פָּנוּי מִמֶּנּוּ, לֹא בָּעֶלְיוֹנִים וְלֹא בַּתַּחְתּוֹנִים, יהו"ה לֹא נִקְרָא בַּיִחוּד שֶׁל אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת, אֶלָּא בְּעִלַּת הָעִלּוֹת שֶׁמְּיַחֵד אוֹתָם, וּמְשׁוּם שֶׁהוּא מְיַחֵד אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, נִקְרָאוּ בּוֹ יהו"ה בְּיִחוּד אֶחָד יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וּמְשׁוּם זֶה שָׂם אֶת אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל בְּאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, וְאֶת כָּל הַשֵּׁמוֹת שָׂם כְּנוּיִים לַשֵּׁם הַזֶּה, אֵין שֵׁם עַד אֵין סוֹף

וְעַד אֵין תַּכְלִית גָּדוֹל וְשַׁלִּיט מִזֶּה, לְמַעְלָה עַד אֵין סוֹף, וּלְמַטָּה עַד אֵין תַּכְלִית, כָּל הַחֲיָלוֹת וְהַמַּחֲנוֹת מִמֶּנּוּ פּוֹחֲדִים וּמִזְדַּעְזְעִים.

תקונא תמניא וחמשין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם (איהי) אֶת, בַּת יְחִידָה אִיהִי בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, (איהי) אֶת אֲמָתָא דִּילָהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ב כא) וַיַּפֵּל יהו"ה אלהי"ם תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וכו', מַאי וַיִּסְגּוֹר, פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וִירִיחוֹ סוֹגֶרֶת וּמְסוּגֶרֶת (יהושע ו טו), מַאי וִירִיחוֹ, דָּא אִיהִי יָרֵחַ דְּאִיהִי גוּפָא דִילָהּ, אֲמָתָא מִבְּרִירָתָא דְמַלְכָּא, דְּאִיהִי נְקוּדָה דִילָהּ, סוֹגֶרֶת וּמְסוּגֶרֶת מִלְּגָאו, כְּגַוְונָא דָא כ.

תִּקּוּן שְׁמוֹנָה וַחֲמִשִּׁים, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, (היא) אֶת, בַּת יְחִידָה הִיא בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, (היא) אֶת הָאָמָה שֶׁלּוֹ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיַּפֵּל יהו"ה אֱלֹהִי"ם תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וְכוּ', מַה זֶּה וַיִּסְגֹּר? פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: וִירִיחוֹ סְגֻּרָת וּמְסֻגֶּרֶת, מַה זֶּה וִירִיחוֹ? זֶהוּ הַיָּרֵחַ שֶׁהוּא הַגּוּף שֶׁלּוֹ, הָאָמָה מִבַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא הַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ, סְגֻּרָת וּמְסֻגֶּרֶת מִבִּפְנִים כְּמוֹ זֶה: כ.

וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (שמות כה כז) לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָה הַטַּבָּעוֹת וְגוֹמֵר, מַאי הַטַּבָּעוֹת אִלֵּין תְּרִין אוּדְנִין דִּלְבָּא דְּאִינּוּן עָגוּלִין כַּטַּבָּעוֹת, וְלִבָּא אִיהוּ לִשְׁמָאלָא, הָכִי פְּתוֹרָא צָרִיךְ לִשְׁמָאלָא, שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, לְבָתִּים לְבַדִּים (שם), מַאי לְבָתִּים אִינּוּן תְּרֵי בָתֵּי לִבָּא, מַאי לְבַדִּים אִינּוּן תְּרֵין כֻּלְיָין, תַּרְוַיְיהוּ לְבָר, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם כו כד) וְהָיוּ תוֹאֲמִים מִלְּמַטָּה, תְּרֵי כַּנְפֵי רֵיאָה, וְיַחְדָּיו יִהְיוּ תַּמִּים עַל רֹאשׁוֹ, וּבְגִין דִּשְׁמִיעָה תַּלְיָא בְלִבָּא, אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין הַלֵּב שׁוֹמֵעַ.

וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָה הַטַּבָּעוֹת וְגוֹמֵר, מַה זֶּה הַטַּבָּעוֹת? אֵלּוּ שְׁנֵי הָאָזְנַיִם שֶׁל הַלֵּב, שֶׁהֵם עֲגֻלִּים כְּטַבָּעוֹת, וְהַלֵּב הוּא לִשְׂמֹאל, כָּךְ הַשֻּׁלְחָן צָרִיךְ לִשְׂמֹאל, שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן. לְבָתִּים לְבַדִּים, מַה זֶּה לְבָתִּים? אֵלּוּ שְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב. מַה זֶּה לְבַדִּים? אֵלּוּ שְׁתֵּי הַכְּלָיוֹת, שְׁנֵיהֶם בַּחוּץ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָיוּ תוֹאֲמִם מִלְּמַטָּה, שְׁנֵי כַּנְפֵי רֵאָה, וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַּמִּים עַל רֹאשׁוֹ, וּמִשּׁוּם שֶׁשְּׁמִיעָה תְּלוּיָה בַּלֵּב, פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הַלֵּב שׁוֹמֵעַ.

תָּא חֲזֵי, אִתְּמַר בְּהַאי צֵלָע (בראשית ב כב) וַיִּקַּח, וּלְבָתַר וַיִּבֶן יהו"ה אלהי"ם אֶת הַצֵּלָע, מַאי וַיִּבֶן, אֶלָּא (מלכים א ח יג) בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבוּל לָךְ וְגוֹמֵר, וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה, תְּרֵי בָתֵּי לִבָּא אִינּוּן תְּרֵי בְנִינִין דְּהַאי קְרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ו ז) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ דָּא בַּיִת רִאשׁוֹן, אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה דָּא בַּיִת שֵׁנִי, וּלְקַבְלַיְיהוּ אָמַר בָּנֹה בָנִיתִי תְּרֵין בְּנִינִין, חַד אִתְקְרִיאַת בְּנַיְינָא דְאִימָּא עִלָּאָה, וְתִנְיָינָא בְּנַיְינָא דְאִימָּא תַּתָּאָה.

בֹּא וּרְאֵה, נֶאֱמַר בַּצֵּלַע הַזֹּאת וַיִּקַּח, וְאַחַר כָּךְ וַיִּבֶן יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הַצֵּלָע. מַה זֶּה וַיִּבֶן? אֶלָּא בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ וְגוֹמֵר, וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. שְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב, הֵם שְׁנֵי בְּנִינִים שֶׁל הַכְּתוּב

הַזֶּה, וְהוּ שֶׁכְּתוּב וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ - זֶה בַּיִת רִאשׁוֹן, אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה - זֶה בַּיִת שֵׁנִי, וּכְנֶגְדָּם אָמַר בָּנֹה בָנִיתִי - שְׁנֵי בְנְיָנִים, אֶחָד נִקְרָא הַבִּנְיָן שֶׁל הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְהַשֵּׁנִי הַבִּנְיָן שֶׁל הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה.

וְעוֹד וַיִּבֶן, לִישָׁנָא וְאַבְּנָה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה (בראשית ל ג), בְּנְיָינָא דְּיִבּוּם, וּכְמָה דְּהַאי נְקוּדָה אִיהִי סוֹגֶרֶת וּמְסוּגֶרֶת, הָכִי צְרִיכָה בְּרַתָּא דְּאִיהִי בְּתוּלָה, לְמֵיהֱוֵי סְגוּרָה וּמְסוּגֶרֶת בְּבֵית אֲבִיהָ, (שם כד) בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ (שם כד טז), וַתֵּרֶד הָעַיְנָה דָּא בַּת עַיְנָא, סוֹגֶרֶת וּמְסוּגֶרֶת בְּעַיְנָא, וּתְלַת גַּוְונִין סַחֲרִין לָהּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (איוב לג כד) הֶן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר. וְכַד נָחִית לוֹן מֹשֶׁה אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל מִינָּהּ, אָמַר הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה (שמות יט טו), שְׁלֹשֶׁת יָמִים לָקֳבֵל תְּלַת גַּוְונִין דְּעַיְנָא, וְאִיהִי טְמִירָא וּסְתִירָא בְּהוֹן, וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ בְּהוֹן, עַד דְּאִתְפַּשְׁטַת מִנַּיְיהוּ.

וְעוֹד וַיִּבֶן, לְשׁוֹן וְאִבְּנָה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה, הַבִּנְיָן שֶׁל יִבּוּם, וּכְמוֹ שֶׁהַנְּקֻדָּה הַזּוֹ הִיא סְגוּרָה וּמְסֻגֶּרֶת, כָּךְ צְרִיכָה הַבַּת, שֶׁהִיא בְתוּלָה, לִהְיוֹת סְגוּרָה וּמְסֻגֶּרֶת בְּבֵית אָבִיהָ, בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ. וַתֵּרֶד הָעַיְנָה, זוֹ בַּת הָעַיִן, סוֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת בָּעַיִן, וּשְׁלֹשָׁה גְוָונִים סוֹבְבִים אוֹתָהּ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֶן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, וּכְשֶׁהוֹרִיד לָהֶם מֹשֶׁה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מִמֶּנָּה, אָמַר, הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה, שְׁלֹשֶׁת יָמִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָונִים שֶׁל הָעַיִן, וְהִיא טְמִירָה וְנִסְתֶּרֶת בָּהֶם, וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ בָּהֶם, עַד שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מֵהֶם.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפַּשְׁטַת מֵאִלֵּין לְבוּשִׁין, אִתְיַחֲדַת עִם בַּעְלָהּ בְּקִרּוּב בְּשָׂרָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב כג) עַצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת, עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, דְּכַד דַּרְכָא לְאִתְיַחֲדָא דְּכַר וְנוּקְבָא בְּקִרּוּב בָּשָׂר, וְדָא דְּבוּקָא (נ"א קורבא) דִּיחוּדָא דִּלְעֵילָּא, דְּלָא יְהֵא דָּבָר חוֹצֵץ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּכַד בַּר נַשׁ מְצַלֵּי וּמְיַיחֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ דְּלָא יְהֵא דָּבָר חוֹצֵץ בֵּינוֹ לְבֵין הַקִּיר, שְׁכִינְתֵּיהּ (קרקוריה דקיר קירות הלב), דְּלָא יַעֲבִיד פְּרוּד וְקִצּוּץ בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עָרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ (שם כה), עָרוּמִים בְּקִרּוּב בְּשָׂרָא בְּלָא לְבוּשָׁא כְּלָל, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ כַּחֲדָא בְּלָא לְבוּשָׁא כְּלָל, אִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מֵהַלְּבוּשִׁים הַלָּלוּ, מִתְיַחֶדֶת עִם בַּעְלָהּ בְּקֵרוּב בָּשָׂר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת, עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד. שֶׁכְּךְ הַדֶּרֶךְ לְהִתְיַחֵד זָכָר וּנְקֵבָה, בְּקֵרוּב בָּשָׂר, וְזֶה הַדִּבּוּק (הקרבה) שֶׁל הַיִּחוּד שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּבָר חוֹצֵץ, וּמִשּׁוּם זֶה פָּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁכְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל וּמְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּבָר חוֹצֵץ בֵּינוֹ לְבֵין הַקִּיר, שְׁכִינָתוֹ, (קרקורו של הקיר, קירות הלב), שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה פֵּרוּד וְקִצּוּץ בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם

וְאִשְׁתּוֹ, עֲרֻמִּים בְּקֶרוּב בָּשָׂר בְּלִי לְבוּשׁ כְּלָל, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ כְּאֶחָד בְּלִי לְבוּשׁ כְּלָל, נֶאֱמַר בּוֹ וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ.

דף צב:

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, מַאי סִיּוּמָא דִּקְרָא (בראשית ב כה) וְלֹא (דף צב ע"ב) יִתְבּוֹשָׁשׁוּ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי בַּאֲתַר דְּאִית עֶרְוָה אִית בּוּשָׁת, וְדָא אִיהוּ יֶרֶא בּוּשָׁת, וּמָאן דְּלֵית לֵיהּ בּוּשָׁת בְּוַדַּאי לָא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבָהָתוֹי עַל טוּרָא דְסִינַי, וּבּוּשָׁת אִיהוּ בְּתַלַּת גַּוְונִין חִוָּור וְסוּמַק וְיָרוֹק בְּאַנְפִּין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיה כט כב) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב בְּגַוְון סוּמַק וְיָרוֹק, וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחְוָורוּ (שם) בְּגַוְון חִוָּור, וְאִלֵּין תְּלַת גַּוְונִין דְּאִית בְּהוֹן בּוּשָׁת אִלֵּין אִינּוּן תְּלַת גַּוְונִין דִּתְלַת קְלִיפִין דֶּאֱגוֹזָא, דְּאִינּוּן עָרְיַין דִּבְהוֹן אִתְלַבְּשַׁת קֻשְׁטָ וְאִתְחֲזְיָא בְּהוֹן.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, מַהוּ סִיּוּם הַכָּתוּב וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ? אָמַר לוֹ: בְּנִי, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ עֶרְוָה יֵשׁ בּוּשָׁת, וְזֶהוּ יֶרֶא בּוּשָׁת, וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בּוּשָׁת, בְּוַדַּאי לֹא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי, וְהַבּוּשָׁת הוּא בִּשְׁלֹשָׁה גְוָונִים, לְבָן אָדֹם וְיָרֹק בַּפָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְלֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב, בְּגָוֶן אָדֹם וְיָרֹק, וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחְוָרוּ, בְּגָוֶן לָבָן, וּשְׁלֹשֶׁת הַגְּוָונִים הַלָּלוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בּוּשָׁת, אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשֶׁת הַגְּוָונִים שֶׁל שְׁלֹשׁ קְלִפּוֹת הָאֱגוֹז, שֶׁהֵם עֲרָיוֹת, שֶׁבָּהֶם מִתְלַבֶּשֶׁת הַקֻּשְׁטָ וְנִרְאֵית בָּהֶם.

וּבְגִין דְּאִינּוּן עֲרָיוֹת תְּלַת קְלִיפִין, אִתְמַר בְּהוֹן אֵין דּוֹרְשִׁין בַּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, וַאֲסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן, וּבְגִין דָּא אֲסִיר לְעַמָּא קַדִּישָׁא לְאִסְתַּכְּלָא בְּגַוְונִין דְּקֻשְׁטָ, וְדָא רָזָא דְעָרְלָה דְּאִית לָהּ תְּלַת קְלִיפִין, דְּצָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לוֹן מֵאוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וְעַל אִלֵּין תְּלַת קְלִיפִין אִתְמַר (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ, וּבְזִמְנָא דְמִשָּׁה הֲוָה מִתְלַבֵּשׁ בְּהוֹן, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם) אַל תִּקְרַב הֲלוֹם, מִיָּד דְּאִתְפַּשַּׁט מִנַּיְיהוּ אִתְקְרִיב תַּמָּן.

וּמִשּׁוּם שֶׁאוֹתָן עֲרָיוֹת - שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת, נֶאֱמַר בָּהֶם אֵין דּוֹרְשִׁים בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, וְאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶן, וּמִשּׁוּם זֶה אָסוּר לָעָם הַקָּדוֹשׁ לְהִסְתַּכֵּל בְּגוֹנֵי הַקֻּשְׁטָ, וְזֶה סוֹד הָעֶרְלָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שֶׁלֹּשׁ קְלִפּוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲבִירָם מֵאוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וְעַל שְׁלֹשֶׁת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ, וּבִזְמַן שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, מַה כָּתוּב בּוֹ? אַל תִּקְרַב הֲלוֹם, מִיָּד שֶׁהִתְפַּשֵּׁט מֵהֶם, הִתְקָרֵב לְשָׁם.

וְדָא רָזָא דְקָרְבָּנָא, דַּהֲוָה נָחִית אֶשָּׁא לְאַדְלָקָא אִלֵּין תְּלַת קְלִיפִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה וגו', הָא תְּלַת גַּוְונִין דְּאֶשָּׁא, דַּהֲווֹ נָחְתִין בְּתַלַּת צְלוֹתִין לְאַדְלָקָא וּלְאוֹקְדָא אִלֵּין קְלִיפִין, וּבְהַהוּא זִמְנָא הֲוָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְקָרֵב בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, וַהֲווֹ מִתְקָרְבִין אַתְוָון דִּילֵיהּ ' בְּהּ' ו' בְּהּ', וּבְזִמְנָא דַּהֲווֹ מִתְלַבְּשִׁין בְּאִלֵּין קְלִיפִין, אִתְמַר בְּהוֹן (שם יג ו) לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, וְלָא צָרִיךְ לְקָרְבָא אַתְוָון ' בְּהּ' ו' בְּהּ'.

וְזֶה סוֹד הַקְּרְבָּן, שֶׁהַיְתָה יוֹרֶדֶת אֵשׁ לְהַדְלִיק אֶת שִׁלֹּשׁ הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, וְזהוּ שֶׁכָּתוּב וְאֵת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה וְגוֹמֵר, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים שֶׁל אֵשׁ, שֶׁהָיוּ יוֹרְדִים בְּשֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת לְהַדְלִיק וְלִשְׂרֹף אֶת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתְקָרֵב לִשְׁכִינָתוֹ, וְהָיוּ מִתְקָרְבִים אוֹתִיּוֹתָיו י' עִם ה' ו' עִם ה', וּבְזֶמַן שֶׁהָיוּ מִתְלַבְּשִׁים בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, וְלֹא צָרִיךְ לְקָרֵב אוֹתִיּוֹת י' עִם ה', ו' עִם ה'.

וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ תִּלַּת צְלוֹתִין בְּכָל יוֹמָא, לְאַעָבָרָא תִּלַּת קְלִיפִּין אִלֵּין דְּעָרְלָה מֵאוֹת בְּרִית דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וּבְדָא שַׁרְיָא בִּתְלַת גַּוְונִין נְהִירִין, דְּאִינּוּן כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שיר ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְאִינּוּן נְעִילַת חַגִּין וּזְמַנִּין וּמוֹעֲדִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כג יד) שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה, תִּלַּת קְלִיפִּין עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, בְּקַדְמֵיתָא כָּתְנוֹת אוֹר, וּלְבָתַר דְּחָאבוּ כָּתְנוֹת עוֹר, מֵעוֹר דְּאִיהוּ מִשְׁכָּא דְּחִוְיָא, וּלְשַׁבְּעִין שְׁנִין אִתְפַּשַּׁט הַהוּא (חויא) (נ"א משכא) מְנַיְּהוּ.

וְלָכֵן תִּקְּנוּ שֶׁלֹּשׁ תְּפִלּוֹת בְּכָל יוֹם, לְהַעֲבִיר אֶת שְׁלֹשׁ הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁל עָרְלָה מֵאוֹת הַבְּרִית, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וּבָזֶה שׁוֹרָה בִּשְׁלֹשָׁה גְּוָנִים מְאִירִים, שֶׁהֵם כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְהֵם נְעִילַת חַגִּים וּזְמַנִּים וּמוֹעֲדִים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה, שְׁלֹשׁ הַקְּלִפּוֹת, עֲלֵיהֶן נֶאֱמַר וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, בָּרִאשׁוֹנָה כָּתְנוֹת אוֹר, וְאַחַר שֶׁחָטְאוּ - כָּתְנוֹת עוֹר, מֵעוֹר שֶׁהוּא עוֹר הַנָּחָשׁ, וּלְשִׁבְעִים שָׁנִים מִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ (הנחש) (העור) מִמֶּנּוּ.

דְּתִלַּת גַּוְונִין דִּלְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא אִינּוּן תִּלַּת וָוִי"ן דְּוַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, בְּזִמְנָא דְּמִתְעַבְּרִין כְּתָנוֹת עוֹר דְּחִוְיָא, נַהֲרִין תִּלַּת גַּוְונִין דְּנְהוֹרָא דִּשְׁכִינְתָּא, וּמֵיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וְאִינּוּן תִּלַּת וָוִי"ן אִינּוּן תִּלַּת גַּגִּין דְּאָת ב, חַד לְשִׁמְאָל וְחַד לְאַרְעָא וְחַד לְיַמָּא, וּמַהַאי ב' תַּלְיָין שִׁבְעִין גַּוְונִין, וְאִינּוּן שִׁבְעִין וּתְרִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה יט א) הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם, עַל ע"ב בְּשִׁבְעִין וּתְרִין גַּוְונִין נְהִירִין, וּמֵיָּד (שם) וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו. שֶׁשְּׁלֹשָׁה גְּוָנִים שֶׁל לְבוּשִׁים שֶׁל הַשְּׁכִינָה הֵם, שְׁלֹשׁ וָוִי"ם שֶׁל וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, בִּזְמַן שֶׁמִּעֲבְרִים כְּתָנוֹת עוֹר הַנָּחָשׁ, מְאִירִים שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים שֶׁל אוֹר הַשְּׁכִינָה, וּמִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וְאוֹתָם שָׁלֹשׁ וָוִי"ם הֵם שְׁלֹשָׁה גַּגּוֹת שֶׁל הָאוֹת ב, אֶחָד לַשָּׁמַיִם, אֶחָד לָאָרֶץ וְאֶחָד לַיָּם. וּמַהַב' הַזּוֹ תְּלוּיִים שִׁבְעִים גְּוָנִים, וְהֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם, עַל ע"ב, בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם גְּוָנִים מְאִירִים, וּמִיָּד וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו.

וְאִינּוּן תִּלַּת גַּוְונִין רְמִיזִין בָּהּ', ה' תִּלַּת גַּגִּין דִּילָהּ אִינּוּן לְבוּשִׁין נְהִירִין דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא, דְּאִיהִי י' בַּת עַיִן, וְאִיהִי חֲמֵשׁ אַלְפִּין שְׁנִין דִּבְרִיאַת עָלְמָא, וְאִיהִי ה' זְעִירָא דְּאַבְרָהָם דְּדַרְגֵּיהּ

חֶסֶ"ד, דְּסָלִיק לְשַׁבְעִין וּתְרֵין, ה' י' מִן אלהי"ם. ה"י מִן יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י). ה' לְבוּשָׁא דְכַסְפִּי עַל י'.

וְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים רְמוּזִים בַּה', ה', שְׁלֹשָׁה גַּוּוֹת שֶׁלָּהּ הֵם מַלְבּוּשִׁים מְאִירִים שֶׁל בַּת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִיא י' בַּת עַיִן, וְהִיא חֲמֵשֶׁת אַלְפֵי שָׁנִים שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם, וְהִיא ה' קְטַנָּה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁדַּרְגָּתוֹ חֶסֶ"ד, שֶׁעוֹלֶה לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, ה' י' מִן אֱלֹהֵי"ם, ה"י מִן יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (יו,, ד ה,, י וא"ו ה"י). ה' לְבוּשׁ שֶׁמְּכַסֶּה עַל י'.

תקונא תשעה וחמשין

בְּרֵאשִׁית כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט (שם כו טז), דְּאִינּוּן כְּתָנוֹת עוֹר דְּצָרִיךְ בְּהוֹן הַבְדָּלָה, כַּד אָמְרִין יִשְׂרָאֵל בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וְאָמְרִין הַמַּבְדִּיל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. (דף צג ע"א). חֹשֶׁךְ אוּכָּם, כְּתָנוֹת עוֹר דְּיִלֵּיהּ אוּכְמִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ה יא) שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, (בראשית ג א) וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִנַּיְיהוּ, דְּלְכָל חַיָּה בָּרָא לְבוּשִׁין, וּלְכָל בְּרָיָין דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּשִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִשְׁתְּאָרוּ גּוּפִין דְּמַזִּיקִין דְּמָעֲבַד וְלָא עָבִיד לוֹן, בְּגִין דַּהֲוָה עֲרֵב שַׁבָּת, וְדָא אִיהוּ (בראשית ב ג) אֲשֶׁר בָּרָא אלהי"ם לַעֲשׂוֹת, וּבְגִין דָּא וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יהו"ה אלהי"ם (בראשית ג א), דְּלְכֻלְּהוּ עָבַד לְבוּשִׁין, וְלֵיהּ לָא עָבַד, בְּגִין דַּהֲווֹ מַזִּיקִין דְּעָלְמָא.

תִּקּוּן תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים, בְּרֵאשִׁית, כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט, שֶׁהֵם כְּתָנוֹת עוֹר שֶׁצָּרִיךְ בָּהֶם הַבְדָּלָה, כְּשֶׁאוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וְאוֹמְרִים הַמַּבְדִּיל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. חֹשֶׁךְ שְׁחֹר, כְּתָנוֹת הָעוֹר שֶׁלּוֹ שְׁחוֹרִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוֹם מֵהֶם, שֶׁלְּכָל חַיָּה בָּרָא מַלְבּוּשִׁים וּלְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְנִשְׁאֲרוּ הַגּוּפִים שֶׁל הַמַּזִּיקִים לַעֲשׂוֹת וְלֹא עָשָׂה אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עֶרֶב שַׁבָּת, וְזֶהוּ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִי"ם לַעֲשׂוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִי"ם, שֶׁלְּכֻלָּם עָשָׂה לְבוּשִׁים, וְלוֹ לֹא עָשָׂה, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ הַמַּזִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וְאַמַּאי לָא עָבִיד לוֹן, בְּגִין דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִבְרֵי לְאָדָם עֶרֶב שַׁבָּת, וּבְגִינֵיהּ לָא בָּרָא לוֹן, וּבְגִין דְּא עָאל קִנְאָה בְּלִבֵּיהּ דְּחִוְיָא עִם אָדָם, בְּגִין דְּאִשְׁתְּאַר עָרוּם בְּגִינֵיהּ בְּלָא לְבוּשִׁין, וְאִיהוּ גָּרַם לְבָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט אָדָם מִלְּבוּשׁוֹי, וְיָרִית לוֹן נִמְרוֹד וְעִשָּׂו, דַּהֲוָה עִשָּׂו דְּיוֹקְנֵיהּ דְּחִוְיָא, וּבְגִין דָּא וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, עָרוּם לְבִישׁ, דְּגָרַם בְּעָרְמָה דִּילֵיהּ נוּקְבָא בִּישָׁא סַם הַמָּוֶת מִיתָה לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, וְעָרְמָה דִּילֵיהּ הֲוָה דְּפִתִּי לְחַוָּה, בְּגִין דְּדַעְתָּן שֶׁל נָשִׁים קַלָּה, וּמַה אָמַר לָהּ (שם) וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אלהי"ם לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אָמַר, אֶלָּא מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל, דְּאִיהוּ לָא מַנִּי לֵיהּ דְּלָא לְמֵיכַל אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ עֵרְבוּבְיָא דְטוֹב וָרָע, אִילָנָא דְּשִׁקְרָא, חַד בְּלֵב וְחַד בַּפֶּה, לְבֵיהּ מָלֵי שִׁקְרָא, וּפִתְּיֵי בְּפוּמֵיהּ בְּמִלִּין דְּקִשׁוֹט.

וְלָמָּה לֹא עָשָׂה אוֹתָם? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה לוֹ לִבְרֹא אָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וּבְגָלְלוֹ לֹא בָרָא אוֹתָם, וּמִשּׁוּם זֶה נִכְנְסָה קִנְאָה לִלְבּוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ עִם אָדָם, מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁאַר עָרֹם בְּגָלְלוֹ לְלֹא מַלְבּוּשִׁים, וְהוּא גָּרַם אַחַר כָּךְ שֶׁהִתְפַּשֵּׁט אָדָם מִלְּבוּשָׁיו, וְיָרַשׁ אוֹתָם נִמְרוֹד וְעָשָׂו, שֶׁעָשָׂו הָיָה דְּמוּת הַנָּחָשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם, עָרוּם לָרַע, שֶׁגָּרַם בָּעֶרְמָתוֹ לַנְּקֵבָה רָעָה, סַם הַמָּוֶת, מִיתָה לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ, וְעֶרְמָתוֹ הָיְתָה שֶׁפִּתָּה אֶת חַוָּה, מִשּׁוּם שֶׁדַּעְתָּן שֶׁל נָשִׁים קַלָּה, וּמָה אָמַר לָהּ? וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִי"ם לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר, אֶלָּא מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל, שֶׁהוּא לֹא צִוָּה אוֹתוֹ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל, אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא עֵרְבּוּבְיָה שֶׁל טוֹב וָרָע, אִילָן הַשֶּׁקֶר, אֶחָד בַּפֶּה וְאֶחָד בַּלֵּב, לִבּוֹ מָלֵא שֶׁקֶר, וּפִתָּה בְּפִיו בְּדִבְרֵי אֱמֶת.

וְחִוְיָא בִּישָׁא אַעֲבַר הָכָא עַל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר (שמות כ יג), וְעַל לֹא תִרְצַח, וְעַל לֹא תִנְאָף, וְעַל לֹא תִגְנוֹב, וְלֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אלהי"ך לַשָּׁוְא, עַל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ דְּסָהִיד שְׁקָרָא דְאָמַר (אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן ועל לא תגנוב דגנב דעת חוה כגוונא דא דאמר אף כי אמר אלהי"ם וגומר) כִּי יוֹדֵעַ אלהי"ם כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע (בראשית ג ה), בְּגִין דְּלָא תֶהֱוֹון בְּדִיּוֹקְנֵיהּ, וְעָבַר עַל לֹא תִנְאָף, דְּהַטְּיל זוֹהֲמָא בְּחַוָּה, וְעָבַר עַל לֹא תִרְצַח, דְּקָטַל לְאָדָם וּלְחַוָּה, דְּהָכִי אָרְחָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא מְפַתֵּי לִבְנֵי נָשָׁא, וּלְבָתַר סָלִיק וְאַלְשִׁין לֵיהּ, וְנָטִיל רְשׁוּ וְנָחִית וְנָטִיל נְשָׁמָה. וְהַנָּחָשׁ הָרַע כָּאן עָבַר עַל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר, וְעַל לֹא תִרְצַח, וְעַל לֹא תִנְאָף, וְעַל לֹא תִגְנֹב, וְלֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא, עַל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ, שֶׁהֵעִיד שֶׁקֶר שֶׁאָמַר (אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן, ועל לא תגנב, שגנב דעת חוה, כמו זה שאמר אף כי אמר אלהי"ם וגומר), כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִי"ם כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִהְיוּ בִּדְמוּתוֹ, וְעָבַר עַל לֹא תִנְאָף שֶׁהִטִּיל זֻהֲמָה בְּחַוָּה, וְעָבַר עַל לֹא תִרְצַח שֶׁהָרַג אֶת אָדָם וְאֶת חַוָּה, שֶׁכָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע - מְפַתֶּה בְּנֵי אָדָם, וְאַחַר כָּךְ עוֹלֶה וּמַלְשִׁין עֲלֵיהֶן, וְנוֹטֵל רְשׁוּת וְיוֹרֵד וְנוֹטֵל הַנְּשָׁמָה.

תקונא שתין

בְּרֵאשִׁית דָּא בְּרִי"ת, דְּאִתְמַר בֵּיהּ עֵץ הַחַיִּים, וְהָא אוּקְמוּהָ, וּבְהִפּוּכָא תְּבִי"ר, דְּגָרַם תְּבִירוּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְדָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, טוֹב אִיהוּ אִילָנָא, הַהוּא דְּכְתִיב (בראשית ג ו) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם, וְאִיבָּא דִּילֵיהּ רָע, כְּפוּם חֵיזוּ דִּילֵהּ הָכִי הֲוָה (נ"א איהו) אִתְחֲזֵיָא לֵהּ מִלְּבָר, כְּגַוְונָא דְּפוּמָא מִלִּין שַׁפִּירִין מִלְּבָר, וְלִבָּא מַלְיָיא טִנּוּפִין מִלְּגָאו, וְדָא לָא הֲוֹת יְדָעָא דְּסַם הַמָּוֶת הֲוָה מִלְּגָאו דְּאִיבָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַ"תִּקַּח מִ"פִּרְיוֹ וַ"תֹּאכַל, וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ וְגוֹמֵר (שם), הֲרֵי אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּתַמָּן מָוֶ"ת (מלגאו גרם לה דאכלה).

תִּקּוּן שִׁשִּׁים, בְּרֵאשִׁית זוֹ בְּרִי"ת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ עֵץ הַחַיִּים, וַהֲרֵי פֶּרְשׁוּהָ, וּבְהִפּוּךְ תְּבִי"ר, שֶׁגָּרַם שֶׁבָּר לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְזֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, טוֹב הוּא הָאֵילָן, אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם, וּפְרִיוֹ רָע, כְּפִי הַמַּרְאֶה שֶׁלְּהּ כָּךְ הָיָה (הוא) נִרְאֶה לָהּ מִבַּחוּץ, כְּמוֹ שֶׁבַּפֶּה, מִלִּים יָפוֹת מִבַּחוּץ וְלֵב מָלֵא בְּטֻנּוּפִים מִבִּפְנִים, וְזוֹ לֹא הָיְתָה יוֹדַעַת שֶׁסּם הַמָּוֶת הָיָה בִּפְנִים הַפְּרִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּקַּח מִ"פִּרְיוֹ וַ"תֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ וְגוֹמֵר, הֲרֵי פְּרִי הָאֵילָן, שֶׁשָּׁם מָוֶ"ת (מבפנים, גרם לה שאכלה).

דף צג:

וְאִית קְלִיפִּין דְּאִיבָּא דְּאִינּוּן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, דִּקְלִיפִּין אִלֵּין אִינּוּן רָע, מוֹחָא מִלְּגָאו טוֹב, אִילָנָא דְּחַיֵּי קְלִיפִּין דִּילֵּיהּ שַׁפִּירִין וּמוֹחָא דִּילֵּיהּ שַׁפִּיר, וְדָא אִיהוּ עָפְיֵיהּ שַׁפִּיר וְאַנְבֵּיהּ שַׁגִּיא (דניאל ד ט), וְאִית אִילָנָא דְּכוּלֵּיהּ בִּישׁ, מוֹחָא וּקְלִיפָּה כֻּלְּהוּ מְרִירָן, וּמַיִין דִּלְהוֹן מְרִירָן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו כג) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם וְגוֹמֵר, וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ וְגוֹמֵר, וּבֵיהּ וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם, עֵץ מָתוֹק דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין עַנְפִּין וְשָׁרְשִׁין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים יט יא) וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת (דף צג ע"ב) צוּפִים, וּבְגִין דָּא אִית עֵץ דְּעַנְפִּין דִּילֵּיהּ מְתִיקִן, וְעֵץ דְּעַנְפִּין דִּילֵּיהּ מְרִירָן, וְאִית מַיִין מְתִיקִן וּמַיִין מְרִירָן, דְּדָא לְקֻבֵּל דָּא עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִית דְּאִיהוּ פַּלְגוּ דִּילֵּיהּ מְתִיקָא וּפַלְגוּ דִּילֵּיהּ מְרִירָא, וְדָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּגַוְונָא דְּכַסְפָּא מְעוּרָב בְּעוֹפָרֶת, וְאִית אִילָנָא דִּקְלִיפִּין דִּילֵּיהּ בִּישִׁין מִלְּבָר וּמוֹחָא מְתִיקָא מִלְּגָאו, הָכִי תִּשְׁכַּח בַּר נַשׁ בִּישׁ בְּמִלֵּי פּוּמוֹי (נ"א ובפומוי מפיק ביש מלבר) וְטַב בְּלִבֵּיהּ מִלְּגָאו, וְאִית מְפִימוֹי טַב וְלִבֵּיהּ בִּישׁ, הַאי אִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, הָכָא מְקַנֵּן נָחָשׁ רַמַּאי.

וְיֵשׁ קְלִפּוֹת שֶׁל הַפְּרִי שֶׁהֵן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, שֶׁהַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ הֵן רָע, הַמֹּחַ מִבִּפְנִים טוֹב, עֵץ הַחַיִּים, קְלִפּוֹתָיו יָפוֹת וְהַמֹּחַ שֶׁלּוֹ יָפֶה, וְזֶהוּ עָנְפוֹ נָאֶה וּפִרְיוֹ רַב, וְיֵשׁ אִילָן שֶׁכֻּלּוֹ רָע, הַמֹּחַ וְהַקְּלִפָּה כֻּלָּם מָרִים, וְהַמַּיִם שֶׁלָּהֶם מָרִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם וְגוֹמֵר, וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ וְגוֹמֵר, וּבוֹ וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם, עֵץ מָתוֹק שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים עֲנָפִים וְשָׁרָשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים, וּמְשׁוּם זֶה יֵשׁ עֵץ שֶׁעֲנָפָיו מְתוּקִים וְעֵץ שֶׁעֲנָפָיו מָרִים, וְיֵשׁ מַיִם מְתוּקִים וּמַיִם מָרִים, שֶׁזֶּה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיֵשׁ שֶׁהוּא חֶצְיוֹ מָתוֹק וְחֶצְיוֹ מַר, וְזֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּמוֹ שֶׁהַכֶּסֶף הַמְעֹרָב בְּעֹפֶרֶת, וְיֵשׁ עֵץ שֶׁקְּלִפּוֹתָיו רָעִים מִבַּחוּץ וְהַמֹּחַ מָתוֹק מִבִּפְנִים. כָּךְ תִּמְצָא אָדָם רָע בְּדִבְרֵי פִיו (ובפיו מוציארעמבחוץ) וְטוֹב בְּלִבּוֹ מִבִּפְנִים, וְיֵשׁ מִפִּיו טוֹב וְלִבּוֹ רָע, זֶהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כָּאן מְקַנֵּן נָחָשׁ רַמַּאי.

הָכִי אִיהוּ בַּר נַשׁ דְּתִשְׁכַּח לֵיהּ גּוּפֵיהּ שַׁפִּיר, וְסִימָנִין דִּילֵּיהּ כֻּלְּהוּ שַׁפִּירָן, וְנִשְׁמָתֵיהּ נָפֵשׁ חַיָּיבָא מִלְּגָאו, וְתִשְׁכַּח בַּר נַשׁ גּוּפֵיהּ בִּישׁ בְּכָל סִימָנִין דִּילֵּיהּ, וְנִשְׁמָתֵיהּ מִלְּגָאו שַׁפִּירָא, דָּא אִיהוּ צַדִּיק וְרָע לוֹ, אֲבָל מָאן דְּאִיהוּ טַב מִלְּבָר וְרָע מִלְּגָאו, אִיהוּ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, בְּגִין

דְּלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, טוֹב מִלְּבָר וּמִלְּגָאו צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, בִּישׁ מִלְּגָאו וּמִלְּבָר רָשָׁע וְרַע לוֹ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

כָּךְ הוּא אָדָם שֶׁתִּמְצָא אוֹתוֹ גּוּפוֹ יָפֶה, וְסִימָנָיו כֻּלָּם יָפִים בְּמִדָּה, וְנִשְׁמָתוֹ נֶפֶשׁ רָשָׁע מִבִּפְנִים, וְתִמְצָא אָדָם גּוּפוֹ רַע בְּכָל סִימָנָיו וְנִשְׁמָתוֹ מִבִּפְנִים יָפָה, זֶהוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ, אֲבָל מִי שֶׁהוּא טוֹב מִבַּחוּץ וְרַע מִבִּפְנִים, הוּא רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בָּעוֹלָם הַבָּא, טוֹב מִבַּחוּץ וּמִבִּפְנִים - צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, רַע מִבַּחוּץ וּמִבִּפְנִים - רָשָׁע וְרַע לוֹ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ.

טַב מִלְּגָאו וּלְבוּשָׁא דִּילֵיהּ בִּישׁ, דָּא אִיהוּ עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר (זכריה ט ט), רַע מִלְּגָאו וּלְבוּשָׁא דִּילֵיהּ שַׁפִּיר מִלְּבָר, עַל הַאי אִתְּמַר (קהלת י ז) רָאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים, וְכֹלְּא אִשְׁתְּמוֹדָע בְּעוֹבָדוֹי דְּבַר נַשׁ, מָאן דְּאִיהוּ מִלְּגָאו, וְלָאו לְמַגָּנָא אוּקְמוּ קַדְמָאִין לָא הַמֶּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר, דְּשַׁטְיָין מִסְתַּכְּלִין בְּגוּפָא דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב י יא) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי, וְצַדִּיקַיָּא בְּעוֹבָדִין טָבִין.

טוֹב מִבִּפְנִים וּלְבוּשׁוֹ רַע, זֶהוּ עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, רַע מִבִּפְנִים וּלְבוּשׁוֹ יָפֶה מִבַּחוּץ, עַל זֶה נֶאֱמַר רָאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים, וְהַכֹּל נוֹדָע בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם מִי שֶׁהוּא מִבַּחוּץ, וְלֹא לְחִנָּם בֵּאֲרוּ הָרִאשׁוֹנִים לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר, שֶׁהַשּׁוֹטִים מִסְתַּכְּלִים בַּגּוּף שֶׁהוּא הַלְּבוּשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי, וְהַצַּדִּיקִים בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

וְעוֹד (שמות טו כה) וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ, דָּא מַטֶּה דְּמֹשֶׁה, דַּהֲוָה מִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, כְּגוֹן לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת (בראשית ג כד), וְדָא מטטרו"ן, דְּבֵיהּ הֲוָה מִשְׁתַּמֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, כְּגַוְונָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בֵּיהּ, וַהֲוָה מַנְהִיג תַּתָּאִין בֵּיהּ, אוּף הָכִי מֹשֶׁה דַּהֲוָה כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ, הֲוָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַטֶּה, וְאַמַּאי אִתְקְרֵי מטטרו"ן מַטֶּה, דִּלְזִמְנִין מַטֶּה כְּלַפֵּי זְכוּ לְצַדִּיקַיָּא, וּלְזִמְנִין מַטֶּה כְּלַפֵּי חוֹבָא לְרַשִּׁיעַיָּא, וּבְגִין דָּא אִתְהַפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ לְרַשִּׁיעַיָּא לְאַלְקָאָה לוֹן בֵּיהּ, וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה לְצַדִּיקַיָּא לְמֵיהַב לוֹן בֵּיהּ אַגְרָא.

וְעוֹד וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ, זֶה הַמַּטֶּה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהָיָה מִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, כְּמוֹ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, וְזֶה מטטרו"ן, שֶׁבּוֹ הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמוֹ שֶׁהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְהָיָה מַנְהִיג בּוֹ אֶת הַתַּחְתּוֹנִים, אַף כָּךְ מֹשֶׁה, שֶׁהָיָה כְּמוֹהוּ, הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמַּטֶּה. וְלָמָּה נִקְרָא מטטרו"ן מַטֶּה? שֶׁלִּפְעָמִים מַטֶּה כְּלַפֵּי זְכוּת לַצַּדִּיקִים, וְלִפְעָמִים מַטֶּה חוֹבָה לְרְשָׁעִים, וְלָכֵן הִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, לְרְשָׁעִים לְהַלְקוֹתָם בּוֹ, וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה לַצַּדִּיקִים, לָתֵת לָהֶם בּוֹ שָׂכָר.

דְּהָכִי אִיהוּ עַל הַאי מַלְאָכָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגַוְונָא דְּנִשְׁמָתָא דְּרָכִיב עַל גּוּפָא, וְצַדִּיק בְּהַאי אֲתַר אִתְּמַר בֵּיהּ (שמואל ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אלהי"ם, בְּגִין דְּאִיהוּ מְהַפֵּךְ דִּינָא לְרַחֲמֵי, וּבְהַאי אֲתַר צָרִיךְ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, בְּגִין דְּיִתְהַפַּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מָקוֹם, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ מִלְּגָאו, אִתְּמַר בֵּיהּ (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, דְּאִיהוּ רַחוּם וְחַנּוּן, לֵית בֵּיהּ דִּינָא כְּלָל וְלָא שִׁנּוּיִין.

שֶׁכְּךָ הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמַּלְאָךְ הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁרוֹכֶבֶת עַל הַגּוּף, וְצַדִּיק, בַּמָּקוֹם הַזֶּה נֶאֱמַר בּוֹ צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִי"ם, מְשׁוּם שֶׁהוּא מְהַפֵּךְ דִּין לְרַחֲמִים, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה צָרִיךְ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה כְּדֵי שֶׁיִּתְהַפֵּךְ מִדִּין לְרַחֲמִים, וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מָקוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מִבִּפְנִים, נֶאֱמַר בּוֹ אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, שֶׁהוּא רַחוּם וְחַנּוּן, אֵין בּוֹ דִּין כְּלָל וְלֹא שִׁנּוּיִים.

וְכַד בַּר נַשׁ שַׁלִּיט עַל יְצֶרֵיהּ, נֶהְפַּךְ נָחָשׁ לַמַּטֶּה, וְאִם יְצֶרֵיהּ שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, נֶהְפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, וּמִיָּד וַיְנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו (שמות ד ג), מַאי וַיְנָס, אֶלָּא הָכָא רְמִיז שִׁנּוּי מָקוֹם, דְּבָרַח מֵאַתְרֵיהּ וּמִקַּמֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם (בראשית ג ז), וּבְמַאי אִתְפַּקְחוּ, לְמִנְדַּע טוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ מַטֶּה כְּלִיל מִתַּרְוַיְיהוּ, כַּד אִתְהַפַּךְ מִנָּחָשׁ לְמַטֶּה אִתְמַר בֵּיהּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וְכַד אִתְהַפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ אִתְמַר בֵּיהּ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ.

וּכְשֶׁאָדָם שׁוֹלֵט עַל יִצְרוֹ, נֶהְפַּךְ הַנָּחָשׁ לְמַטֶּה, וְאִם יִצְרוֹ שׁוֹלֵט עָלָיו, נֶהְפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, וּמִיָּד וַיְנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו. מַה זֶּה וַיְנָס? אֶלָּא כָּאן רוֹמֵז שִׁנּוּי מָקוֹם, שֶׁבָּרַח מִמְּקוֹמוֹ וּמִלְּפָנָיו, וְזֶהוּ סוֹד וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם, וּבְמֶה נִפְקְחוּ? לְדַעַת טוֹב וָרָע, שֶׁהוּא הַמַּטֶּה הַכְּלוּל מִשְּׁנֵיהֶם. כְּשֶׁהִתְהַפֵּךְ מִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, נֶאֱמַר בּוֹ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וּכְשֶׁהִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ, נֶאֱמַר בּוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ.

תקונא חד ושתין

דף צד.

בְּרֵאשִׁית דָּא מַחֲשָׁבָה, אלהי"ם דָּא אִימָּא עִלָּאָה עוֹבָדָא, דְּתַרְוַיְיהוּ דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, אֶת הַשָּׁמַיִם דָּא קָלָא, וְאֶת הָאָרֶץ דָּא דִּבּוּרָא, וּבְכֹלָּא חָאבוּ אָדָם וְחַוָּה, אַפְרִישׁוּ בֵּין אַבָּא וְאִימָּא דְּאִינּוּן מַחֲשָׁבָה וְעוֹבָדָא, וּבֵין קוֹל וְדִבּוּר דְּאִינּוּן בָּרָא וּבְרָתָא, וּבְגִין דָּא וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יהו"ה אלהי"ם מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם (שם), אֶ"ת קו"ל דָּא (דף צד ע"א) עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּשְׁכִינְתָּא עִמֵּיהּ, יהו"ה אלהי"ם אַבָּא וְאִימָּא, וְאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון יהו"ה, י' אַבָּא ה' אִימָּא ו' בְּרָא ה' בְּרָתָא, דְּאִינּוּן מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה קָלָא וְדִבּוּרָא, (ורזא דמלה מחשבה מצטרפא למעשה ודא רזא יו"ד דהיא י' וקלא ודבור דאיהו שמים וארץ וכל צבאם), קוֹל דַּהֲוָה אָזִיל בַּגָּן דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, שְׁמַע קָלֵיהּ דַּהֲוָה אָזִיל בְּגִנְּתָא בְּעַנְפֵּי אִילָנָא, מֵהָהוּא אִילָנָא דְּחָאב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, דַּהֲוָה אָמַר אִילָנָא לְסמא"ל חַיָּיבָא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, רָשָׁע אַל תִּגַּע בִּי, וּבְאַן אֲתַר הֲוָה אָזִיל קָלָא בְּגִנְּתָא דְּאִיהִי אדנ"י דִּינָ"א, לְסִטְרָא דְּשִׂמְאלָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (איוב א ו) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאלהי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, וְדָא אִיהוּ לְרוּחַ הַיּוֹם, וּמַה הֲווֹ אָמְרִין בְּנֵי הָאלהי"ם, אֶלָּא אָתוּ לְהִתְיַצֵּב עַל מֵימְרָא דַיהו"ה, דְּכַד אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, אָמְרוּ אִינּוּן מָה אָדָם וַתְּדָעֵהוּ (תהלים קמד ג), (ס"א אמרו אינון מה אנוש כי תזכרנו וגומר) (שם ח ה).

תִּקּוּן אֶחָד וְשִׁשִּׁים, בְּרֵאשִׁית - זוֹ מַחֲשָׁבָה, אֱלֹהִי"ם - זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, מַעֲשֵׂה, שֶׁשְּׁנֵיהֶם יִרְאָה וְאַהֲבָה, אֵת הַשָּׁמַיִם - זֶה הַקּוֹל, וְאֵת הָאָרֶץ - זֶה הַדִּבּוּר, וּבְכֹל חָטְאוּ אָדָם וְחַוָּה, הִפְרִידוּ בֵּין הָאָב וְהָאֵם, שֶׁהֵן מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה, וּבֵין הַקּוֹל וְהַדִּבּוּר שֶׁהֵם הַבֵּן וְהַבַּת, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יהו"ה אֱלֹהִי"ם מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם. אֶ"ת קו"ל - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְהַשְּׁכִינָה עִמּוֹ, יהו"ה אֱלֹהִי"ם - הָאָב וְהָאֵם, וְהֵם אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יהו"ה, י' אָב, ה' אֵם, ו' בֵּן, ה' בַּת, שֶׁהֵם מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה, קוֹל וְדִבּוּר, (וסוד הדבר מחשבה מצטרפת למעשה, וזה הסוד של יו"ד, שהיא י', וקול ודבור שהוא שמים וארץ וכל צבאם), הַקּוֹל שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּגָּן זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּגָּן בְּעַנְפֵי הָעֵץ, מֵאוֹתוֹ עֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה אוֹמֵר הָאֵילָן לְסמא"ל הָרָשָׁע, הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי: רָשָׁע, אַל תִּגַּע בִּי. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם הָיָה הוֹלֵךְ הַקּוֹל? בַּגָּן, שֶׁהוּא אדנ"י דינ"א, לְצַד הַשְּׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, וְזֶהוּ לְרוּחַ הַיּוֹם, וּמָה הָיוּ אוֹמְרִים בְּנֵי הָאֱלֹהִי"ם? אֶלָּא בָּאוּ לְהִתְיַצֵּב עַל מַאֲמַר יהו"ה, שֶׁכְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, אָמְרוּ הֵם, מָה אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ. (אמרו הם, מה אנוש כי תזכרנו וגומר).

וְעוֹד וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יהו"ה אלהי"ם, הַהוּא קָלָא הֲוָה בְּגִנְּתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּתַמָּן עֵץ הַחַיִּים נָטוּעַ, חַוָּה נָרְמַת דְּאִתְעַקַּר אִילָנָא מִגִּנְתָא, וְאָדָם גָּרִים בְּמַחֲשַׁבְתָּא דִּילֵּיהּ דְּאִסְתַּלִּיק נְבִיעוּ דְּאִילָנָא, דַּהֲוָה נָחִית לְגִנְּתָא, וְאִשְׁתְּאָרַת יַבָּשָׁה, יהו"ה דָּא אִילָנָא, ה"ה עַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי, ו' גּוּפָא דְּאִילָנָא, י' אִיבָּא דִּילֵּיהּ, נְבִיעוּ דִּילֵּיהּ, נְקוּדָה דִּילֵּיהּ כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה, דְּאִיהוּ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וּמְנָלָן דְּאִתְקְרֵי נְבִיעוּ אֶחָד, כְּמָה דְּאִתְּמַר (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה אדנ"י.

וְעוֹד, וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יהו"ה אֱלֹהִי"ם, אוֹתוֹ הַקּוֹל הָיָה בַּגָּן, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁשָּׁם עֵץ הַחַיִּים נָטוּעַ, חַוָּה גָּרְמָה שֶׁנֶּעֱקַר הָאִילָן מִן הַגָּן, וְאָדָם גָּרַם בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהִסְתַּלְּקָה נְבִיעַת הָאִילָן, שֶׁהָיְתָה יוֹרֶדֶת לַגָּן, וְנִשְׁאֲרָה יַבָּשָׁה. יהו"ה זֶה הָאִילָן, ה"ה עֲנָפָיו וְשָׁרָשָׁיו, ו' גּוּף הָאִילָן, י' פִּרְיוֹ, מַעְיָנוֹ, וְהַנְּקֻדָּה שֶׁלּוֹ כְּמוֹ זֶה: יהו"ה, שֶׁהוּא אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. וּמַנַּיִן לָנוּ שֶׁנִּקְרֵאת הַנְּבִיעָה אַחַת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, אדנ"י.

וּבְגִין דְּא וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יהו"ה אלהי"ם (שם ג ח), וְכִי יָכִיל בַּר נַשׁ לְאִתְכַּסְיָא מִנֵּיהּ, וְהָא כְּתִיב (ירמיה כג כד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יהו"ה, אֶלָּא כָּסוּ פָּנָיו חֲרָלִים (משלי כד לא), אִתְכַּסִּיאוּ אַנְפּוֹי מִבִּשְׁתָּ, דְּאִתְפַּקְחוּ עֵינַיְיהוּ וְחָזוּ מַה דְּעָבְדוּ לְעִילָּא, דְּגָרִימוּ לְאַעְקָרָא אִילָנָא מֵאַתְרֵיהּ, וּנְבִיעוּ לְסַלְקָא מִתַּמָּן, וְדָא אִיהוּ וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְגוֹמֵר, תַּמָּן אִתְכַּסִּיאוּ אַנְפּוֹהִי, מִן בִּשְׁתָּ, דְּתַמָּן חָאבוּ, בַּמֶּה דַּהֲוָה בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן, תַּמָּן אִתְכַּסִּיאוּ אַנְפּוֹהִי, אִית מָאן דְּאָמַר בְּתוֹךְ עֵץ דָּא צַדִּיק, וּבַאֲתַר דָּא וַיִּסָּתֵר מֹשֶׁה פָּנָיו (שמות ג ו), דְּאִדְכַּר מַה דְּאִירַע לֵיהּ בְּקַדְמֵיתָא, אַדְכִּיר חוֹבֵיהּ וְאִתְכַּסֵּי מִבִּשְׁתָּ, וּבְגִין דָּא זָכָה וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט (במדבר יב ח), וְדָא י' דְּאִיהוּ חָכְמָה תַּתָּאָה, וְאִיהוּ אִיבָּא דְּאִילָנָא,

דַּהֲוָה בְּרֵישׁ צַדִּיק, ו' גּוּפָא דִּבְרִית, ה"ה דָּא אֲתַר דְּעָרְלָה וּפְרִיעָה, אַרְבַּע אַתְוָון הֲווֹ עַל צַדִּיק דְּאִיהוּ עֵץ פְּרִי, אִיהוּ גָּרִים דְּאִסְתַּלְקוּ מִנֵּיהּ, וְאִתְעַקַּר אִיהוּ מִגִּנְתָּא, הָכִי אַעְקַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם מִגּוּפֵיהּ, וְתָרִיךְ לֵיהּ מִגִּנְתֵּיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ג כד) וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. וּמְשׁוּם זֶה וַיִּתְחַבֵּא אָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יהו"ה אֱלֹהֵי"ם. וְכִי יָכוֹל אָדָם לְהִתְכַּסּוֹת מִמֶּנּוּ, וְהֲרֵי כָּתוּב אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יהו"ה? אֶלָּא כְּסוּ פָּנָיו חֲרָלִים, הִתְכַּסּוּ פָּנָיו מִבּוּשָׁה, שֶׁנִּפְקְחוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ לְמַעְלָה, שֶׁגָּרְמוּ לְעָקֹר אֶת הָאִילָן מִמְּקוֹמוֹ וְהַמַּעְיָן לְסַלֵּק מִשָּׁם, וְזֶהוּ וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְגוֹמֵר, שָׁם הִתְכַּסּוּ פָּנָיו מִבּוּשָׁה, שֶׁשָּׁם חָטְאוּ, בְּמַה שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן, שָׁם הִתְכַּסּוּ פָּנָיו. יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, בְּתוֹךְ עֵץ - זֶה צַדִּיק, וּבְמָקוֹם זֶה וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו, שֶׁנִּזְכַּר מַה שֶּׁאֵרַע לוֹ בְּרֹאשׁוֹנָה, הִזְכִּיר חֶטְאוֹ וְהִתְכַּסָּה מִבּוּשָׁת, וּמְשׁוּם זֶה זָכָה לְתוֹתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, וְזֶה י' שֶׁהוּא הַחָכְמָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהוּא פְּרִי הָאִילָן, שֶׁהָיָה בְּרֹאשׁ צַדִּיק, ו' - גּוּף הַבְּרִית, ה"ה זֶה מְקוֹם הָעָרְלָה וּפְרִיעָה, אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת הָיוּ עַל צַדִּיק שֶׁהוּא עֵץ פְּרִי, הוּא גָּרַם שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ, וְהוּא נֶעֱקַר מִן הַגָּן, כָּךְ עָקַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם מִגּוּפוֹ וְגֵרְשׁוֹ מִגַּנּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם.

תקונא שתין ותרין

דף צד:

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן בַּ"ת, תַּמָּן אֵ"שׁ (נ"א תמן אשרי), בְּהַהוּא זִמְנָא אִסְתַּלַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְּׁכִינְתֵּיהּ, וְאִשְׁתְּאַרַת בַּת יְחִידָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וְרָזָא דְּמִלָּה וַיִּקְרָא יהו"ה אלהי"ם אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה (בראשית ג ט), אַיֵּה כ"ה, אָמַר לֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּגָרַמַת כּוּלֵי הַאי, וְעָבְדַת פִּרוּדָא בַּאֲתְוָון דְּאִסְתַּלַּק י' מִן ה' ו' מִן ה', וְאִשְׁתְּאַרַת שְׁכִינְתָּא לְעֵילָּא יְחִידָאָה, וּשְׁכִינְתָּא לְתַתָּא יְחִידָאָה, בְּגִין דָּא וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, אַיֵּ"ה כ"ה, וַיֹּאמֶר אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן, בְּגִין דָּא וְאֵירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, וְעוֹד וָאֵחָבֵא, רָזָא דְּמִלָּה, עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר (משלי כג ב), מַאי סְתִירָה דְּבַר נָשׁ, אֶלָּא תָּא חֲזֵי בְּזִמְנָא דְּאִית רְשׁוּ לְמִתְחַבְּלָא לְחַבֵּל, (דף צד ע"ב) אִתְמַר בֵּיהּ (שמות כב ה) כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וכו', וּבְהַהוּא זִמְנָא וְהָיָה כַּצַּדִּיק כָּרָשָׁע (בראשית יח כה), וּבְגִין דָּא אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ בְּהַהוּא זִמְנָא לְאִתְטַמָּרָא וּלְאִתְכַּסְיָיא, דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ, דִּבְהַהוּא זִמְנָא יֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, וּבְגִין דָּא (שם) וָאִירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, וּבְמַאי נִסְתָּר בַּר נָשׁ מֵאִלֵּין דִּינִים וְקִטְרוּגִין דְּלָא שָׁלְטִין עֲלֵיהּ, בִּתְיוּבְתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צא א) יוֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן, דָּא אִיהִי דְּאִיהִי סֵתֶר, עֶלְיוֹן מִנָּהּ דָּא חָכְמָה, דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע אֶלָּא בָּהּ', בְּצֵל שד"י יִתְלוֹנָן (שם) דָּא אִיהִי תַּתָּאָה, (נ"א עלאה) צֵל דְּשד"י דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם לט ז) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי צַלְמוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָלַיְיהּ אִתְמַר (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם מַמָּשׁ דָּא שְׁכִינְתָּא, צַלְמוֹ דְקוּדְשָׁא

בָּרִיךְ הוּא, בְּמַדָּה דִילֵיהּ בְּשִׁעוּר דִילֵיהּ דְּלָא אוֹסִיף וְלָא גָּרַע, מַאי הָאָדָם דָּא שְׁכִינְתָּא, (נ"א דא עמודא דאמצעיתא).

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם, בְּרֵאשִׁית, שָׁם בַּ"ת, שָׁם אֵ"שׁ (שם אשרי). בְּאוֹתוֹ זְמַן הִסְתַּלֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְּׁכִינָתוֹ וְנִשְׁאֲרָה בַּת יְחִידָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיִּקְרָא יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, אַיֵּה כ"ה? אָמַר לוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁגָּרַמְתְּ לְכָל זֶה וְעָשִׂיתָ פֵּרוּד בֵּאוֹתִיּוֹת שֶׁהִסְתַּלֵּק י' מֵה', ו' מֵה', וְנִשְׁאֲרָה הַשְּׁכִינָה לְמַעְלָה יְחִידָה, וְהַשְּׁכִינָה לְמַטָּה יְחִידָה, מִשּׁוּם כָּךְ וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, אַיֵּ"ה כ"ה, וַיֹּאמֶר אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן, בִּגְלַל זֶה וְאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֶחָבֵא. וְעוֹד וָאֶחָבֵא, סוֹד הַדָּבָר - עֲרוּם רָאָה וְנִסְתָּר, מָה הַסִּתִירָה שֶׁל הָאָדָם? אֶלָּא בֹּא תִרְאֶה, בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לַמַּשְׁחִית לְהַשְׁחִית, נֶאֱמַר בּוֹ כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וְכוּ', וּבְאוֹתוֹ זְמַן וְהָיָה כַּצַּדִּיק כָּרָשָׁע, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ לָאָדָם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן לְהִסְתַּתֵּר וּלְהִתְכַּסּוֹת, שֶׁלֹּא יִמְצְאוּ בֵּינֵיהֶם, שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן יֵשׁ נְסִפָּה בִּלֹּא מִשְׁפָּט, וּמִשּׁוּם זֶה וְאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֶחָבֵא, וּבַמֶּה נִסְתָּר אָדָם מֵאֵלּוּ הַדִּינִים וְהַקְּטֵרוּגִים שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עָלָיו? בִּתְשׁוּבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן, זוֹ הָאֵם שֶׁהִיא סֵתֶר, עֶלְיוֹן מְמֻנֶּה זוֹ חָכְמָה שֶׁלֹּא נוֹדַעַת אֶלָּא בָּהּ. בְּצֵל שַׁדַּ"י יִתְלוֹנָן, זוֹ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה (העליונה), הַצֵּל שֶׁל שַׁדַּ"י שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא צַלְמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹהִי"ם בָּרָא אֹתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּמַּדָּה שֶׁלּוֹ, בַּשִּׁעוּר שֶׁלּוֹ, שֶׁלֹּא הוֹסִיף וְלֹא גָּרַע. מַה זֶּה הָאָדָם? זוֹ שְׁכִינָה. (זה העמוד האמצעי)

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא בִּשְׁכִינְתָּא לָא כְתִיב בָּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא אֲצִילוּת, וְעוֹד דַּהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר וַיִּבְרָא יהו"ה אֶת הָאָדָם, מַאי אלהי"ם אֶלָּא שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי אלהי"ם, וְעַל הַהִיא נִשְׁמָתָא דְּאִתְיְהִיבַת בְּבַר נַשׁ אִתְמַר וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדִיּוּקְנָא דִשְׁכִינְתָּא, וְעַל הַהִיא נִשְׁמָתָא אִתְמַר אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, דְּהָא בְּזִמְנָא דְאִסְתַּלִּיק מִבַּר נַשׁ נִשְׁמָתָא לָא יָכִיל לְאִתְנַעֲנָעָא. אָמַר לֵיהּ, בָּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין, וּבְרִי כָּל מָאן דְּפָגִים הַאי דְּיוּקְנָא, כְּאִלּוּ מְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת, וּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא תַּמָּן, וּבְהַהוּא זִמְנָא שָׁלְטִין עֲלֵיהּ כָּל מְקַטְרְגִין מִסְטָרָא דְהַהוּא פְּגִימוּ, וְרָזָא דְמִלָּה (דברים לא יז) עַל כִּי אֵין אלה"י בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, הָרָעוֹת מְצָאוּנִי בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מִנִּי דְּאִיהִי אלה"י.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וַהֲרֵי בַּשְּׁכִינָה לֹא כָתוּב בָּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא אֲצִילוּת, וְעוֹד, שֶׁהָיָה לוֹ לוֹמַר וַיִּבְרָא יהו"ה אֶת הָאָדָם, מַה זֶּה אֱלֹהִי"ם? אֶלָּא שְׁכִינָה נִקְרֵאת אֱלֹהִי"ם, וְעַל אוֹתָהּ נִשְׁמָה שֶׁנִּתְּנָה בָּאָדָם, נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בִּדְמוּת הַשְּׁכִינָה, וְעַל אוֹתָהּ נִשְׁמָה נֶאֱמַר אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, שֶׁהֲרֵי בִּזְמַן שֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת הַנִּשְׁמָה מִן הָאָדָם, אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְנַעֲנֵעַ. אָמַר לוֹ: בָּרוּךְ בְּנֵי לְעַתִּיק הַיָּמִים, וּבְנֵי, כָּל מִי שֶׁפּוֹגֵם בַּדְּמוּת הַזּוֹ כְּאִלּוּ מְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת, וְהַשְּׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה שָׁם. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שׁוֹלְטִים עָלָיו כָּל הַמְקַטְרְגִים מֵהַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הַפְּגָם, וְסוֹד הַדָּבָר - עַל כִּי אֵין אֱלֹהַ"י בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, הָרָעוֹת מְצָאוּנִי מִשּׁוּם שֶׁהִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה מִמֶּנִּי שֶׁהִיא אֱלֹהַ "י.

תקונא שתין ותלת

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, מַאי אלהי"ם מִי אֱלָהּ, וְעַל הַאי מִי אִתְמַר (בראשית ג יא) מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירוֹם אָתָּה וְגוֹמֵר, אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ (שם), הַהִיא דְאִתְמַר בָּהּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְהַהִיא דְאִתְמַר בָּהּ (תהלים א א) אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, דְּהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים אֲשֶׁת זְנוּנִים, מַאי רְשָׁעִים דָּא סמא"ל וְנָחָשׁ, הַהִיא דְאָמַר עָלָהּ פַּרְעֹה (שמות ה ב) מִי יהו"ה אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, אֲשֶׁר דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ב ב) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִי וַדַּאי, דְּאִיהִי תְּיוּבְתָּא, אַסְוָותָא לְכָל מַרְעִין וּמַכְתְּשִׁין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה ב י) מִי יְרֻפָּא לָךְ, וַעֲלָהּ אִתְמַר (ישעיה ו י) וְשָׁב וְרָפָא לוֹ, רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ (משלי ג ח), זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּתָב לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ דִּידָהּ אִיהוּ רָזָא דִתְיוּבְתָּא, דְּיַחֲזִיר וְיִתּוּב הַהוּא דַרְגָּא דְּרָחִיק לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ, דְּיַחֲזִיר לָהּ לְאַתְרָהּ וְיִקָּרֵב לָהּ תַּמָּן, בְּהַהוּא זִמְנָא דִשְׁכִינְתָּא מְרַחֲקָא מִבַּעְלָהּ, אִתְמַר בְּבַר נַשׁ (דברים כח כ) וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד, חַיֶּיךָ אִתְקְרִיאַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקָרִיב לָהּ לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ, מַאי (נ"א ומיד) קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו וכו' (תהלים קמה יח), דְּמָאן דְּקָרָא לֵיהּ בְּשִׁקְרָא רָחוֹק הוּא מִנַּיהּ.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וּשְׁלִשָּׁה, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, מַה זֶּה אֱלֹהִי"ם? מִי אֱלָהּ, וְעַל זֶה מִי נֶאֱמַר, מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם אַתָּה וְגוֹמֵר, אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ. אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, שֶׁהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים, אֶשֶׁת זְנוּנִים. מַה זֶּה רְשָׁעִים? זֶה סמא"ל וְנָחָשׁ, אוֹתָהּ שֶׁאָמַר עָלֶיהָ פַּרְעֹה מִי יהו"ה אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, אֲשֶׁר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִ"י וַדַּאי, שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, הָרְפוּאָה לְכָל הֶחֳלָאִים וְהַמַּכּוֹת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִ"י יְרֻפָּא לָךְ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְשָׁב וְרָפָא לוֹ, רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁשָּׁב לְבַעְלָהּ שֶׁלָּהּ, הִיא סוֹד הַתְּשׁוּבָה, שֶׁיַּחֲזִיר וְיָשִׁיב אוֹתָהּ דַּרְגָּהּ שֶׁהִרְחִיק אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ, שֶׁיַּחֲזִיר אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ וְיִקָּרֵב אוֹתָהּ לְשָׁם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁשְּׁכִינָה מְרֻחֶקֶת מִבַּעְלָהּ, נֶאֱמַר בָּאָדָם וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד, חַיֶּיךָ נִקְרָאת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּקָרֵב אוֹתָהּ לְבַעְלָהּ. מַה זֶּה (ומיד) קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו וְכוּ'? שֶׁמִּי שֶׁקּוֹרֵא לוֹ בְּשֶׁקֶר, רָחוֹק הוּא מִמֶּנּוּ.

דף צה.

אֱמֶת א' בְּרֵישָׁא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, מ' בְּאֶמְצָעִיתָא, ת' בְּסוֹפֵיהּ, (נ"א ד' אתוון) עִשְׂוּרָא דִילֵיהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א אֱמֶת, דְּאִיהוּ עִישׂוּר דְּאַרְבַּע מְאָה וְאַרְבְּעִין וְחַד, הָא רָזָא דְחַמְשָׁא וְאַרְבְּעִין מ"ה, בְּזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מְשַׁקְּרִין בְּתוֹרַת אֱמֶת, בְּאוֹמָאָה דְשִׁקְרָא, אִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ח יב) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, מַאי אַרְצָה דָּא שְׁכִינְתָּא, וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מְקַיְּמִין תּוֹרַת אֱמֶת בְּאוֹמָאָה דְקִשׁוֹט, אִתְמַר בֵּיהּ (תהלים פה יב) אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וּבְגָלוּתָא אִתְמַר (ישעיה נט טו) (דף צה ע"א) . וַתְּהִי הָאֱמֶת נָעֳדֶרֶת, וְשִׁקְרָא שָׁלְטָא בְעָלְמָא, (ובזמנא דאתתקן אמת ואסתלק

לאתריה אתמחי שקרא מעלמא, הדא הוא דכתיב (משלי יב יט) שפת אמת תכון לעד, כוננת לא כתיב אלא תכון לעד (אמת), ועד ארגיעה לשון שקר (שם), מאי אמת עמודא דאמצעיתא, שכינתא דיליה תורת אמת, היתה בפיהו (מלאכי ב ו), וּמָאן שֶׁקֶר דָּא סמא"ל, בְּזִמְנָא דֶּאֱמֶת שָׁלְטָא אִתְעֲבַר שִׁקְרָא מֵעָלְמָא.

אֱמֶת, א' בְּרֹאשׁ הָאֶלֶף בֵּית, מ' בָּאֶמְצַע, ת' בְּסוֹפוֹ. (ד' אותיות) הָעִשּׂוּר שֶׁלּוֹ יו"ד ה"א וא"ו ה"א אֱמֶת, שֶׁהוּא עִשּׂוּר שֶׁל אַרְבַּע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וְאֶחָד, הֲרֵי הַסּוֹד שֶׁל חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים מ"ה. בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁקְּרִים בְּתוֹרַת אֱמֶת בִּשְׁבוּעָה שֶׁל שֶׁקֶר, נֶאֱמַר בּוֹ וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה. מַה זֶּה אַרְצָה? זוֹ הַשְׁכִּינָה, וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְּמִים תּוֹרַת אֱמֶת בִּשְׁבוּעַת אֱמֶת, נֶאֱמַר בּוֹ אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וּבַגְּלוּת נֶאֱמַר וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת, וְהַשֶּׁקֶר שׁוֹלֵט בָּעוֹלָם, (ובזמן שמתקן האמת ומתעלה למקומו, נמחה השקר מן העולם. זהו שכתוב שפת אמת תכון לעד, כוננת לא כתוב, אלא תכון לעד (אמת), ועד ארגיעה לשון שקר, מה זה אמת, ' העמוד האמצעי, שכינתו תורת אמת היתה בפיהו), וּמִי הַשֶּׁקֶר? זֶה סמא"ל, בִּזְמַן שֶׁשּׁוֹלֵט הָאֱמֶת, עוֹבֵר הַשֶּׁקֶר מִן הָעוֹלָם.

אֱמֶת אִיהוּ בְּסוֹף תֵּיבִין, וְאִינוּן בָּ֫ר א אֱ֫לֹ֥הִ֥י ם לַעֲשׂוֹ֥ ת, בָּ֫ר א אֱ֫לֹ֥הִ֥י ם אֶ֥ ת, בֵּ֥יהּ בָּ֫רָ֥א עָלְמָא, וַעֲלַיהּ אִתְקְרֵי וְקַיְימָא כָּל עָלְמָא, וְכָל מָאן דְּאוֹמֵי בְּשִׁקְרָא כְּאִלּוּ וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וְשִׁקְרָא שָׁלְטָא כַּבְיָכוֹל בַּאֲתַר (נ"א אתרך מאתר) דְּיֵלֵיהּ דְּאִיהוּ יְרוּשְׁלַם, וְדָא גְּרִים דְּאִתְחָרַב בֵּיתָא, וְאִתְחֲזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ חָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ, חָרַב בַּיִת שֵׁנִי וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, דֶּאֱמֶת הוּא סָבִיל עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּבְזִמְנָא דְּאִתְעֲבִיד שִׁקְרָא יִתְהָרֵס הַבִּנְיָן, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בִּשְׁכִינְתָּא (עמוס ה ב) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה יד יב) אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר, נָפְלָה עֲטָרַת רֹאשֵׁנוּ (איכה ה טז), דְּאִינוּן ה' עִלָּאָה ה' תַּתָּאָה, ו' עַמּוּדָא דֶּאֱמְצָעִיתָא סָבִיל תַּרְוַיְיהוּ, יְסוֹדָא דְכֹלָּא י', דָּא בְּרִית, כָּל מָאן דְּמְשַׁקֵּר וְעָבַר בֵּיהּ, כְּאִלּוּ אַעְקַר כֹּלָּא וְאַפֵּיל לֵיהּ, וְהַאי י' הִיא אֶבֶן הַשְׁתִיָּה דְּמִינָהּ הוּשְׁתַת עָלְמָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וכו', וְאִיהִי יְסוֹדָא דְכֹלָּא, וַעֲלָהּ אִתְבְּנֵי, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּחָאב בְּאוֹת שַׁבָּת וּבְאוֹת תְּפִלִּין וּבְאוֹת יוֹמִין טָבִין וּבְאוֹת בְּרִית מִילָה, כְּאִלּוּ אַעְקַר לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ, וְאַהֲדַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ.

אֱמֶת הוּא בְּסוֹפֵי תֵּבוֹת שֶׁל בָּרִ֫א֥ אֱלֹהִ֫ים֥ לַעֲשׂוֹת, בָּרָ֫א֥ אֱלֹהִ֫ים֥ אֵ֫ת, בּוֹ בָרָא אֶת הָעוֹלָם, וְעָלָיו נִקְרָא וְעוֹמֵד כָּל הָעוֹלָם, וְכָל מִי שֶׁנִּשְׁבָּע בְּשֶׁקֶר, כְּאִלּוּ וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וְהַשֶּׁקֶר שׁוֹלֵט כִּבְיָכוֹל בַּמָּקוֹם (גרש ממקום) שְׁלוֹ, שֶׁהוּא יְרוּשָׁלַיִם, וְזֶה גָּרַם שֶׁנֶּחֱרַב הַבַּיִת וְחָזַר הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ. שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ, חָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן - וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹּהוּ, חָרַב בַּיִת שֵׁנִי - וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, שֶׁאֱמֶת נוֹשֵׂאת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וּבִזְמַן שֶׁנַּעֲשָׂה שֶׁקֶר יִתְהָרֵס הַבִּנְיָן. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה, נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֵיךְ נָפַלְתָּ מִשָּׁמַיִם הֵילֵל בֶּן שָׁחַר, נָפְלָה עֲטָרַת רֹאשֵׁנוּ, שֶׁהֵם ה' עֶלְיוֹנָה וְה' תַּחְתּוֹנָה, ו' הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי נוֹשֵׂא אֶת שְׁנֵיהֶם, הַיְסוֹד שֶׁל הַכֹּל י', זוֹ הַבְּרִית, כָּל מִי שֶׁמְּשַׁקֵּר וְעוֹבֵר בָּהּ, כְּאִלּוּ עָקַר הַכֹּל וְהִפִּיל אוֹתוֹ,

וְהַי' הַזּוּ, הִיא אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה שֶׁמְּמֻנָּה הַשְּׁתַּת הָעוֹלָם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְכוּ', וְהִיא הַיְסוֹד שֶׁל הַכֹּל, וְעָלֶיהָ נִבְנָה. אוֹי לְמִי שֶׁחוֹטֵא בְּאוֹת שַׁבָּת, וּבְאוֹת תְּפִלִּין, וּבְאוֹת יְמִים טוֹבִים, וּבְאוֹת בְּרִית מִילָה, כְּאִלּוּ עָקַר אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְהֶחֱזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתֹהוּ וָבֹהוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא י' לְעֵילָּא אִיהִי, אַמַּאי אִיהִי לְתַתָּא הָכָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, דָּא רָזָא עִלָּאָה, מֵאַרְבַּע אַתְוָון תַּלְיָין אַרְבַּע שְׁמָהָן, מִן י' יהו"ה, מִן ה' הוי"ה (נ"א הוי"ה), מִן ו' והי"ה, מִן ה' הוה"י (נ"א והי"ה הוה"י), עֲלַיְיהוּ אִתְמַר וַדַּאי וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי, (ופני לא יראו) (שמות לג כג), וּמִסְטָרָא דַּאֲחוֹרַיִם אִיהִי י' לְתַתָּא, וּמִסְטָרָא דְּפָנִים לְעֵילָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאִתְהַפַּךְ שְׁמָא מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וּמֵרַחֲמֵי לְדִינָא, כַּד אִתְהַפַּךְ לְדִינָא אִיהוּ הוה"י י' לְתַתָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, מָאֲסוּ יִסּוּרִין דִּילֵהּ, וְאִלֵּין דַּחֲבִיבִין יִסּוּרִין אִתְהַפַּךְ לוֹן מִדִּינָא לְרַחֲמֵי יהו"ה, וּבְהַהוּא זִמְנָא אֶבֶן מָאֲסוּ וכו', מַה דַּהֲוַת י' לְתַתָּא אִתְחֲזָרַת לְעֵילָּא, וּמִסְטָרָא דְּוהי"ה אִיהִי י' בְּאֶמְצַע, בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתַּכַּח לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר זַכָּאָה חוּלְקֵי דְּזָכִינָא לְהַאי, דְּדָא עִיקָּרָא וְיסוֹדָא דְּכֹלָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וַהֲרֵי י' הִיא לְמַעְלָה, לָמָּה כָּאן הִיא לְמַטָּה? אָמַר לוֹ: בְּנִי, זֶה סוֹד עֶלְיוֹן, מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת תְּלוּיוֹת אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת. מִן י' יהו"ה, מִן ה' הוי"ה, וּמִן ו' והי"ה, מִן ה' הוה"י (והי"ה הוה"י), עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַדַּאי וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי (ופנילאיראו), וּמִצַּד שֶׁל אֲחוֹרַיִם הַי' הִיא לְמַטָּה, וּמִצַּד שֶׁל הַפָּנִים - לְמַעְלָה, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁמִּתְהַפֵּךְ הַשֵּׁם מִדִּין לְרַחֲמִים וּמֵרַחֲמִים לְדִין. כְּשֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְדִין, הוּא הוה"י, י' לְמַטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, מָאֲסוּ אֶת הַיִּסּוּרִים שֶׁלָּהּ, וְאֵלּוּ שֶׁהֲבִיבִים הַיִּסּוּרִים, מִתְהַפֵּךְ לָהֶם מִדִּין לְרַחֲמִים יהו"ה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן אֶבֶן מָאֲסוּ וכו', מַה שֶּׁהָיְתָה י' לְמַטָּה, חָזְרָה לְמַעְלָה, וּמֵהַצַּד שֶׁל והי"ה הַי' הִיא בָּאֶמְצַע. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן הִשְׁתַּטַּח אֶצְלוֹ וְאָמַר: אַשְׁרֵי חֶלְקִי שֶׁזָּכִיתִי לָזֶה, שֶׁזֶּה עֵקֶר וְיסוֹד הַכֹּל.

תקונא שתין וארבע

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, תַּמָּן אִישׁ תַּמָּן אִשָּׁה עִם ה' דְּאלהי"ם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שיר ב ה) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בְּאִישׁ וְאִשָּׁה, וּמָאן גָּרִים דָּא, בְּגִין דְּאִתְפַּשְׁטוּ מִכָּתְנוֹת אוֹר אָדָם וְחַוָּה, וּבְגִין דָּא סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בְּכָתְנוֹת עוֹר דְּאִינּוּן לָקֳבֵל וְעוֹרוֹת אֵילִים מְאָדָמִים וכו' (שמות כה ה).

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה, בְּרֵאשִׁית בָּר"א אֱלֹהי"ם, שֵׁם אי"ש, שֵׁם אִשָּׁה עִם ה' שֶׁל אֱלֹהי"ם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בְּאִישׁ וְאִשָּׁה, וּמִי גָּרַם אֶת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ מִכָּתְנוֹת אוֹר אָדָם וְחַוָּה, וּמִשּׁוּם זֶה, סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת - בְּכָתְנוֹת עוֹר, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד וְעוֹרוֹת אֵילִם מְאָדָמִים וְכוּ'.

וְכִי אָדָם גָּרִים, וְהָא כְתִיב (בראשית ג ב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי וְגוֹמֵר, וּבְגִין דְּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְתָּא מָה עָבְדַת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם יג) וַיֹּאמֶר יהו"ה אלהי"ם אֶל הָאִשָּׁה מַה זֹּאת עָשִׂית, כָּל חוֹבָה דְּעָבְדַת לְשָׁכְיִנְתָּא דְּאִיהִי זֹאת עָבְדַת, וּבְגִין

דְּא מַה זֹאת עָשִׂית, דְּאִיהִי מַה שְׁמוֹ, מַה זֹאת וַדַּאי, מָה יהו"ה אלהי"ך שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה (דברים י יב), וְאַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם (הדא הוא דכתיב (ויקרא יט ג) איש אמו ואביו תיראו דאיהו י"ה אבא ואימא עלאה), וְאַנְתְּ לָא דְחֵילְתְּ מֵאִימָּא עִלָּאָה, לְזֹאת עֲבָדַת כָּל דָּא וַדַּאי, דְּאִתְּמָר בָּהּ (בראשית ט יב) זֹאת אוֹת הַבְּרִית.

וְכִי אָדָם גָּרַם? וַהֲרֵי כָּתוּב וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי וְגוֹמֵר, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאִשָּׁה מָה עָשִׂית? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶל הָאִשָּׁה מַה זֹּאת עָשִׂית? כָּל חֵטְא שֶׁעָשִׂית לַשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא זֹאת, עָשִׂית, וּמִשּׁוּם זֶה מַה זֹאת עָשִׂית, שֶׁהִיא מַה שְׁמוֹ, מַה זֹאת וַדַּאי, מָה יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה, וְאַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, (זהו שכתוב איש אמו ואביו תיראו, שהוא י"ה, האבוהאם העליונה), וְאַתְּ לֹא פָּחַדְתְּ מִן הַאֵם הָעֶלְיוֹנָה, לְזֹאת עָשִׂית כָּל זֶה וַדַּאי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ זֹאת אוֹת הַבְּרִית.

דף צה:

דְּאָדָם (דף צה ע"ב) וְאִתְּתֵיהּ אִתְבְּרִיאוּ בְּדִיוּקְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וּבְגִין דָּא חוֹבָא דְאָדָם הֲוָה תָּלְיָא בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעֲיתָא, וְחוֹבָה דְחַוָּה בִּשְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא מַה זֹאת עָשִׂית, לְזֹאת עָשִׂית וַדַּאי, וְחוֹבָא דָא גָּרַם דְּנָחֲתַת שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, דַּהֲווֹ יִשְׂרָאֵל עָבְדִין מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶם, וּבְגִין דָּא אָמַר (ויקרא כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים וכו', וּבְהּ אָמַר דָּוִד (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי וְגוֹמֵר, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ וְגוֹמֵר, דָּא אִתְּמַר בְּמִלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, וּמָאן גָּרִים לְמֶהֱוֵי אִיהוּ נָטִיר בָּהּ, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה וְגוֹמֵר.

שֶׁאָדָם וְאִשְׁתּוֹ נִבְרְאוּ בְּדִיוּקְנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה חֵטְא הָאָדָם הָיָה תָּלוּי בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהַחֵטְא שֶׁל חַוָּה בַּשְּׁכִינָה, וּמִשּׁוּם זֶה מַה זֹּאת עָשִׂית, לְזֹאת עָשִׂית וַדַּאי, וְהַחֵטְא הַזֶּה גָּרַם שֶׁיֵּרְדָה הַשְּׁכִינָה לַגָּלוּת, שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים וְכוּ', וּבְהּ אָמַר דָּוִד אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי וְגוֹמֵר, בְּ"זֹאת" אֲנִי בוֹטֵחַ וְגוֹמֵר, זֶה נֶאֱמַר בְּמִלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, וּמִי גָּרַם שֶׁהוּא יִהְיֶה שָׁמוּר בָּהּ? מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה וְגוֹמֵר.

וְהַאי אִיהִי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (קהלת ט טז) וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמואל א ב ל) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלוּ, כַּד נְחִית שְׁלֹמֹה מִמַּלְכוּתֵיהּ הֲוָה חָכְמָה דִּילֵיהּ בְּזוּיָה בְּעֵינֵי שַׁטְנַיִן, וְכַד אִסְתַּלַּק בְּמַלְכוּתֵיהּ אִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א ה י) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דְּאִתְרַבְּיָאת עַד דְּמָטָאת לְהַאי אֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן, לְאֲתַר דְּחָכְמָה עִלָּאָה, דְּאִיהִי חָכְמָה בְּרֵישָׁא, וְאִיהִי חָכְמָה בַּסּוֹף, וְאִיהִי תּוֹרָה בְּאֶמְצָעֲיתָא, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעֲיתָא תּוֹרַת אֱמֶת, לְעֵילָּא תּוֹרַת חָכָם, לְתַתָּא חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּבְגִין דָּא מִסְטָרָא דִשְׁלֹמֹה אִתְּמַר וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן

בְּזוּיָה, דִּנְחִיתַת בֵּיהּ, וּסְלִיקַת בֵּיהּ, כְּמָה דְאִתְמַר בֵּיהּ וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם. אסל בְּחַיָּיבַיָּא מַה כְּתִיב בְּהוּ, (איכה א יד) נָתַנַנִי יהו"ה בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם, (עמוס ה') נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם (עמוס ה ב), וְאַף עַל פִּי דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְמֵיקַם מִגַּרְמָהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לָהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם ט יא) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת, וּמָאן גָּרִים דְּנָחְתַת לָהּ מֵאַתְרַהּ דָּא נָחָשׁ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ג יד) וַיֹּאמֶר יהו"ה אלהי"ם אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּגָרְמַת דְּאִשְׁתַּכְּחַת יַבָּשָׁה וְנָפְלַת מֵאַתְרַהּ, אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגוֹמֵר (שם), לְייט לֵיהּ דְּלָא יְהֵא לֵיהּ מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין עַל מָה דְּסָמִיךְ, דְּאִינּוּן רַגְלוֹי וִידוֹי דְּקָצֵיץ לוֹן, כְּמָה דְּאִיהוּ גָּרִים קְצוּץ וּפְרוּד לְעֵילָּא, וּבְגִין דָּא עַל גְּחוֹנְךָ תֵּלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ (שם), וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו (שם כז לט) מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ.

וְזוֹהִי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וְעֵלֶיהָ נֶאֱמַר וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה, וְעֵלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלּוּ. כְּשֶׁיֵּרְדָה שְׁלֹמֹה מִמַּלְכוּתוֹ, הָיְתָה חָכְמָתוֹ בְּזוּיָה בְּעֵינֵי הַשּׁוֹטִים, וּכְשֶׁהִתְעַלְּתָה בְּמַלְכוּתוֹ נֶאֱמַר בּוֹ וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, שֶׁהִתְגַּדְּלָה עַד שֶׁהִגִּיעָה לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּטְּלָה מִשָּׁם, לְמִקּוֹם הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא חָכְמָה בְּרֹאשׁ, וְהִיא חָכְמָה בַּסּוֹף, וְהִיא תּוֹרָה בָּאֶמְצַע, בְּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, תּוֹרַת אֱמֶת, לְמַעְלָה תּוֹרַת חָכָם, לְמַטָּה חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּמְשׁוּם זֶה מֵהַצַּד שֶׁל שְׁלֹמֹה נֶאֱמַר וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה, שֶׁיְּרֵדָה בּוֹ וְעָלְתָה בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם. אֲבָל בָּרְשָׁעִים מַה כָּתוּב בָּהֶם? נָתַנַנִי יהו"ה בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם, נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לַעֲמֹד מֵעַצְמָהּ, הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָקִים אוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת, וּמִי גָּרַם שֶׁיְּרֵדָה לָהּ מִמְּקוֹמָהּ? זֶה הַנָּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, שֶׁגָּרְמָה שֶׁנִּמְצֵאת יַבָּשָׁה וְנָפְלָה מִמְּקוֹמָהּ, אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגוֹמֵר, קִלֵּל אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ מְלָכִים וְשַׁלִּיטִים עַל מָה שֶׁסּוֹמֵךְ, שֶׁהֵם רַגְלָיו וְיָדָיו שֶׁקִּצֵּץ אוֹתָם, כְּמוֹ שֶׁהוּא גָּרַם קְצוּץ וּפְרוּד לְמַעְלָה, וּמִשּׁוּם זֶה עַל גְּחוֹנְךָ תֵּלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ.

עָשֹׂר לְוָטָיָא לַייט לְחִוָּיָא, בְּגִין דְּגָרִים דְּאִתְפַּרַשׁ שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עֲשִׂירָאָה מִבַּעְלָהּ, וְעָשֹׂר לְאָדָם, וְעָשֹׂר לְחַוָּה, וְתִשְׁעָה לְאַרְעָא, דְּחָבַאת לַצַּדִּיק דְּאִיהוּ תְּשִׁיעָאָה, כֻּלְּהוּ חָאבוּ לַעֲשִׂירָאָה, וְאַרְעָא לַצַּדִּיק, וּמַמַּאי (נ"א ואמאי) חָאבַת לַצַּדִּיק, דְּהָא בַּעֲבוּרָךְ אָמַר לְאָדָם, וְעוֹד בְּגִין אָדָם לַייט לְאַרְעָא דְּאִתְנַטִּיל מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, אִם כֵּן מַה חָבַאת לַצַּדִּיק דְּאִיהוּ תְּשִׁיעָאָה.

עָשֹׂר קְלָלוֹת קִלֵּל אֶת הַנָּחָשׁ, מִשּׁוּם שֶׁגָּרַם שֶׁנִּפְרְדָה הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא עֲשִׂירִית מִבַּעְלָהּ, וְעָשֹׂר לְאָדָם, וְעָשֹׂר לְחַוָּה, וְתִשַׁע לָאָרֶץ, שֶׁחָטְאָה לַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַתְּשִׁיעִי. כֵּלָּם חָטְאוּ לָעֲשִׂירִית, וְהָאָרֶץ לַצַּדִּיק, וּמִמָּה (ולמה) חָטְאָה לַצַּדִּיק? שֶׁהֲרֵי בַּעֲבוּרָךְ אָמַר לְאָדָם, וְעוֹד, בִּגְלַל הָאָדָם קִלֵּל אֶת הָאָרֶץ שֶׁנִּטַּל מִמֶּנָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, אִם כֵּן, מָה חָטְאָה לַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַתְּשִׁיעִי?

אֶלָּא בְּגִין דְּאִתְמַר בָּהּ (שם ט) וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְהָוָה לֵיהּ רְשׁוּ לְמִמְחָא בִּידָא דְאָדָם דְּלָא יֵכוּל מֵאִילָנָא דְמוֹתָא, וְלָא מָחֵאת, בְּגִין דָּא אָמַר בַּעֲבוּרֶךָ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי אִית דַּעַת בְּאַרְעָא לְכוּלֵי הַאי, אָמַר לֵיהּ אִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, אָמַר לֵיהּ וְהָא בְּחָכְמָה עִלָּאָה וּבְאַרְעָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְמַר הַאי קְרָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי דָּא לְקֶבֶל דָּא עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִית חָכְמָה וְאִית חָכְמָה, אִית אַרְעָא וְאִית אַרְעָא.

אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיַּצְמַח יהו"ה אֱלֹהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְהָיָה לוֹ רְשׁוּת לְמְחוֹת בִּידֵי אָדָם שֶׁלֹּא יֹאכַל מֵעֵץ הַמָּוֶת וְלֹא מָחָתָה, בִּגְלַל זֶה אָמַר בַּעֲבוּרֶךָ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכִי יֵשׁ דַּעַת בָּאָרֶץ לְכָל זֶה? אָמַר לוֹ: כֵּן, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי בְּחָכְמָה עֶלְיוֹנָה וּבָאָרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נֶאֱמַר הַכָּתוּב הַזֶּה. אָמַר לוֹ: בְּנִי, זֶה כְּנֶגֶד זֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יֵשׁ חָכְמָה וְיֵשׁ חָכְמָה, יֵשׁ אֶרֶץ וְיֵשׁ אֶרֶץ.

דף צו.

אָמַר לֵיהּ אִם כֵּן מַה חֲבַאת אַרְעָא לַצַּדִּיק דְּלָקְתָה תִּשְׁעָה, אָמַר לֵיהּ בְּגִין דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִיהוּ כְּגַוְונָא דִּבְרִית, אוֹת בְּרִית מִלְּגָאו טוֹב עָרְלָה רָע, דָּא מִלְּגָאו וְדָא מִלְּבָר, וּבְגִין דְּחוֹבָא דְעֵץ הַדַּעַת גָּרִים פְּרוּדָא בֵּין צַדִּיק וּשְׁכִינְתָּא, בְּגִין דָּא לָקַאת אַרְעָא תִּשְׁעָה, וְאִינּוּן דְּחָאבוּ בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עֶשְׂירִית לָקוּ עֶשֶׂר עֶשֶׂר. וְתָא חֲזֵי שִׁבְעָה אַרְעִין אִינּוּן אֶרֶץ אֲדָמָה אַרְקָא גֵּיא נְשִׁיָּה צִיָּה תֵּבֵל, וְאָדָם חָאב (דף צו ע"א) בְּבַת שֶׁבַע, וְאִתְמַר בֵּיהּ (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק, הִרְהֵר תְּיוּבְתָּא וְאִתְמַר בֵּיהּ (שם) וָקָם, וַהֲוָה סָלִיק, וְכַד נָחִית תַּמָּן הֲוָה עָבִיד עוֹבָדִין וְתוֹלְדִין בְּכָל אַרְעָא וְאַרְעָא, מִנְּהוֹן הֲווֹ צָמְחִין וּמִנְּהוֹן לָא הֲווֹ צָמְחִין, וְאִית תַּמָּן בְּרִיְּין מִנְּהוֹן בְּתַרְיִן רֵישִׁין וְאִית מִנְּהוֹן בְּתַלַת עַד שֶׁבַע, וְאִית תַּמָּן אֲתַר דְּנַהֲרָא שְׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְאִית אֲתַר דְּלֵית בֵּיהּ נְהוֹרָא כְּלָל אֶלָּא חֲשׁוֹכָא וְקִבְלָא.

אָמַר לוֹ: אִם כֵּן, מֶה חָטְאָה הָאָרֶץ לַצַּדִּיק שֶׁלָּקְתָה תִּשְׁעָה? אָמַר לוֹ: מִשּׁוּם שֶׁעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע הוּא כְּמוֹ הַבְּרִית, אוֹת הַבְּרִית מִבִּפְנִים טוֹב, וְעָרְלָה רַע, זֶה מִבִּפְנִים וְזֶה מִבַּחוּץ, וּמִשּׁוּם שֶׁהַחֵטְא שֶׁל עֵץ הַדַּעַת גָּרַם פֵּרוּד בֵּין הַצַּדִּיק לִשְׁכִינָה, בִּגְלַל זֶה לָקְתָה הָאָרֶץ תִּשְׁעָה, וְאוֹתָם שֶׁחָטְאוּ בַּשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית לָקוּ עֶשֶׂר עֶשֶׂר. וּבוֹא וּרְאֵה, שֶׁבַע אַרְצוֹת הֵן: אֶרֶץ, אֲדָמָה, אַרְקָא, גֵּיא, נְשִׁיָּה, צִיָּה, תֵּבֵל, וְאָדָם חָטָא בְּבַת שֶׁבַע, וְנֶאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁבַע יִפֹּל צַדִּיק, הִרְהֵר תְּשׁוּבָה וְנֶאֱמַר בּוֹ וָקָם, וְהָיָה עוֹלֶה, וּכְשֶׁיֵּרֵד לְשָׁם הָיָה עוֹשֶׂה מַעֲשִׂים וְתוֹלְדוֹת בְּכָל אֶרֶץ וְאֶרֶץ, מֵהֶם הָיוּ צוֹמְחִים וּמֵהֶם לֹא הָיוּ צוֹמְחִים, וְיֵשׁ שָׁם בְּרִיּוֹת, מֵהֶן בִּשְׁנֵי רָאשִׁים, וְיֵשׁ מֵהֶם בִּשְׁלֹשָׁה עַד שִׁבְעָה, וְיֵשׁ שָׁם מָקוֹם שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מְאִירָה וְהַלְּבָנָה וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, וְיֵשׁ מָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ אוֹר כְּלָל, אֶלָּא חֲשֵׁכָה וַעֲרָפֶל.

הָכִי אִינּוּן אִלֵּין דְּנָחֲתִין לְשִׁבְעָה מִינֵי עֲנִיּוּתָא, אִית מִנְּהוֹן דְּלֵית לוֹן נְהוֹרָא כְּלָל, דְּכָל יוֹמֵיהוֹן אִינּוּן בַּעֲנִיּוּתָא, וְאִית מִנְּהוֹן דְּאִית לְהוֹן נְהוֹרָא כָּל יוֹמֵיהוֹן וְאִינּוּן בְּעוּתָרָא, וְאִית מִנְּהוֹן דְּלִזְמְנִין אִית לוֹן נְהוֹרָא וּלְזִמְנִין חֶשׁוֹכָא, אִלֵּין אִינּוּן דְּאִתְיַלִּידוּ בְּאֶמְצָעִיתָא דְּסִיהֲרָא בֵּינוֹנִיִּים, לְזִמְנִין אִית לוֹן עוּתְרָא וְסָלְקִין, וּלְזִמְנִין עֲנִיּוּתָא וְנָחֲתִין, וְאִית אָחֳרָנִין דְּעָבְדִין תּוֹלְדִין וּמַצְלִיחִין, וְאִית מִנְּהוֹן דְּלָא מַצְלִיחִין, וְאִית מִנְּהוֹן דְּמַצְלִיחִין (נ"א צמחין) עַד פַּלְגוּ יוֹמֵיהוֹן וּמַיְיתִין בְּקַצְרוּת יוֹמִין, אִלֵּין דְּאִתְיְלִידוּ בְּמַלְוָיָיא דְּסִיהֲרָא אִינּוּן צָמְחִין וְחַיִּין וּמַשְׁלִימִין כָּל יוֹמֵיהוֹן, וְאִינּוּן דְּאִתְיְלִידוּ בְּחֶסְרוֹנָא דְּסִיהֲרָא לָא צָמְחִין וּמַיְיתִין מִיָּד, וְאִינּוּן דְּאִתְיְלִידוּ בְּאֶמְצָעִיתָא דְּסִיהֲרָא מִתְקַצְּרִין בְּפַלְגוּת יוֹמֵיהוֹן.

כְּדֵ֫ הֵם אִלּוּ שֶׁיּוֹרְדִים לְשִׁבְעָה מִינֵי עֲנִיּוּת, יֵשׁ מֵהֶם שֶׁאֵין לָהֶם אוֹר כְּלָל, שֶׁכָּל יְמֵיהֶם הֵם בַּעֲנִיּוּת, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אוֹר כָּל יְמֵיהֶם וְהֵם בְּעֹשֶׁר, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁלִּפְעָמִים יֵשׁ לָהֶם אוֹר וְלִפְעָמִים חֲשֵׁכָה. אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁנּוֹלְדוּ בְּאֶמְצַע הַלְּבָנָה, בֵּינוֹנִיִּים, לִפְעָמִים יֵשׁ לָהֶם עֹשֶׁר וְעוֹלִים, וְלִפְעָמִים עֲנִיּוּת וְיוֹרְדִים, וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁעוֹשִׂים תּוֹלְדוֹת וּמַצְלִיחִים, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁלֹּא מַצְלִיחִים, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁמַּצְלִיחִים (צומחים) עַד מַחֲצִית יְמֵיהֶם וּמֵתִים בְּקִצּוּר יָמִים. אֵלּוּ שֶׁנּוֹלְדוּ בְּמִלּוּי הַלְּבָנָה, הֵם צוֹמְחִים וְחַיִּים וּמַשְׁלִימִים אֶת כָּל יְמֵיהֶם, וְאֵלּוּ שֶׁנּוֹלְדוּ בְּחֶסְרוֹן הַלְּבָנָה לֹא צוֹמְחִים וּמֵתִים מִיָּד, וְאֵלּוּ שֶׁנּוֹלְדוּ בְּאֶמְצַע הַלְּבָנָה מִתְקַצְּרִים בְּמַחֲצִית יְמֵיהֶם.

וְאִית אַרְעִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית לז כד) וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם, מַיִם אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים אִית בֵּיהּ, אוּף הָכִי אִית בְּרַיְין דְּאִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, דְּבָתֵּיהוֹן מַלְיָין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, דְּאִינּוּן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וְנָשְׁכִין לוֹן בְּכַמָּה נְשׁוּכִין דְּיִסּוּרִין, דְּאִינּוּן גָּרְמוּ קֶדֶם דְּיֵיתוּן לְעָלְמָא, (בגין דייתו) בְּגִלְגּוּלָא בְּאִלֵּין גּוּפִים וּבְאִלֵּין בָּתִּים, וְכַד נָשְׁכִין לוֹן אִינּוּן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים בְּכַמָּה יִסּוּרִין אִינּוּן צָוְוחִין וַוי וַוי, וְאִית לוֹן קְטָטָה לְכֻלְּהוּ בְּבֵיתָא, וְצָוְוחִין בְּאִלֵּין מָארֵי דְּגֵיהִנָּם דְּנָדּוֹנִין בּוֹ, וְאִית אָחֳרָנִין דְּכָל יוֹמֵיהוֹן בְּחֶדְוָה וּבְשַׁלְוָה בְּלָא עָצִיבוּ כְּלָל, מִכָּל מַה דְּאִתְרַבֵּי בְּשִׁבְעָה אַרְעִין, וְאִתְדַּנּוּ בְּשִׁבְעָה מְדוֹרֵי גֵּיהִנָּם, וְאִית בִּבְנֵי נָשָׁא כְּגַוְונָא דָּא, וְחַכִּימֵי דְּרָזִין אִלֵּין לוֹן אִתְמַסַּר לְמִנְדַּע.

וְיֵשׁ אֲרָצוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם, מַיִם אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ, אַף כְּדֵ֫ יֵשׁ בְּרִיּוֹת שֶׁהֵם עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁבָּתֵּיהֶם מְלֵאִים מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, שֶׁהֵם נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים, וְנוֹשְׁכִים אוֹתָם בְּכַמָּה נְשִׁיכוֹת שֶׁל יִסּוּרִים, שֶׁהֵם גָּרְמוּ לִפְנֵי שֶׁיָּבֹאוּ לָעוֹלָם, (כדי שיבאו) בְּגִלְגּוּל בַּגּוּפִים הַלָּלוּ וּבַבָּתִּים הַלָּלוּ, וּכְשֶׁנּוֹשְׁכִים אוֹתָם אוֹתָם הַנְּחָשִׁים וְהָעַקְרַבִּים בְּכַמָּה יִסּוּרִים, הֵם צוֹוְחִים וַי וַי, וְיֵשׁ לָכֶלֶם קְטָטָה בַּבַּיִת, וְצוֹוְחִים עִם אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַגֵּיהִנֹּם שֶׁנִּדּוֹנִים בּוֹ, וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁכָּל יְמֵיהֶם בְּחֶדְוָה וּבְשַׁלְוָה בְּלִי עֶצֶב כְּלָל מִכָּל מַה שֶּׁמִּתְגַּדֵּל בְּשִׁבַּע אֲרָצוֹת, וְנִדּוֹנוּ בְּשִׁבְעָה מְדוֹרֵי גֵּיהִנֹּם, וְיֵשׁ בִּבְנֵי אָדָם כְּמוֹ זֶה, וְחַכְמֵי הָרָזִים הַלָּלוּ, לָהֶם נִמְסַר לָדַעַת.

תקונא שתין וחמש

בְּרֵאשִׁית בָּ'רָ'א אֱ'לֹהִי'ם (רישי תיבין וסופי תיבין א"ב וא"ם תמן דאינון י"ה), תַּמָּן אִם, וְרָזָא דְּמִלָּה (שם ג ב) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חָי, כְּגַוְונָא דְּהַהִיא דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, הַאי אִם כָּל חָי לַאו אִיהִי כְּאִתְּתָא קַדְמָאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי, דְּגָרְמַת מִיתָה לְכָל עָלְמָא, דְּהָא אִם כָּל חָי כְּתִיב בָּהּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה, בְּרֵאשִׁית בָּ'רָ'א אֱ'לֹהִי'ם (ראשי תבות וסופי תבות א"ב וא"ם שם, שהם י"ה), שָׁם אֵם, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חָי, כְּמוֹ שֶׁאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, הָאֵם כָּל חַי הַזּוֹ אֵינָהּ כָּאִשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי, שֶׁגָּרְמָה מִיתָה לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב בָּהּ אֵם כָּל חָי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי תְּרֵין נְשִׁין הֲווֹ לֵיהּ, אָמַר לֵיהּ אִין, חַד יְצָר הַטּוֹב וְחַד יֵצֶר הָרָע, חֲדָא מִסְטָרָא דְּעָצֵם תַּקִּיפָא דִּינָא קַשְׁיָא, וַחֲדָא מִסְטָרָא דִּבְשָׂרָא, מִתַּמָּן אִינּוּן רַכִּיכֵי לִבָּא, וְאִינּוּן דְּגַרְמָא אִינּוּן קְשֵׁי קְדָל, וְעַל אִתְּתָא דְּאִתְנְטִילַת מִגַּרְמָא אָמַר בֶּן סִירָא, גַּרְמָא דְּנָפִיל בְּחוֹלְקֵהּ טַב אוֹ בִישׁ גַּרְיֵהּ, וְעַל אִתְּתָא דְּגַרְמָא אָמַר אָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי, לָא קְרָא לָהּ אִתְּתֵיהּ, כְּגַוְונָא דְּחַוָּה דְּאִתְּמַר בָּהּ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה, דְּאָחֳרָא שִׁפְחָה הֲוַת דְּמִסְטָרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, חֲדָא רַע וַחֲדָא טוֹב, וּמִסְטָרָא דְּעֵץ הַחַיִּים תַּרְוַיְיהוּ חַיִּים.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכִי שְׁתֵּי נָשִׁים הָיוּ לוֹ? אָמַר לוֹ: כֵּן, אֶחָד יֵצֶר הַטּוֹב וְאֶחָד יֵצֶר הָרָע, אֶחָד מִצַּד הָעֶצֶם הַקָּשֶׁה, הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְאֶחָד מִצַּד הַבָּשָׂר, מִשָּׁם הֵם רַכֵּי הַלֵּב, וְאֵלּוּ שֶׁמִּצַּד הָעֶצֶם הֵם קְשֵׁי עֹרֶף, וְעַל הָאִשָּׁה שֶׁנִּטְלָה מֵהָעֶצֶם אָמַר בֶּן סִירָא, עֶצֶם שֶׁנָּפַל בְּחֶלְקֵהּ, טוֹב אוֹ רָע, גֹּרֶל אוֹתוֹ. וְעַל הָאִשָּׁה שֶׁמִּצַּד הָעֶצֶם, אָמַר אָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי. לֹא קָרָא לָהּ אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁחַוָּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה, שֶׁהָאַחֶרֶת הָיְתָה שִׁפְחָה שֶׁמִּצַּד עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, אֶחָד רַע וְאֶחָד טוֹב, וּמִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שְׁנֵיהֶם חַיִּים.

דף צו:

וּבְסִתְרֵי תּוֹרָה חַוָּה ח' ו"ה ח' חָכְמָה כ"ח מ"ה, כְּלָלָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, ח' אִיהִי כְּגַוְונָא דְּאִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי תְּמִינָאָה לְעֵשֶׂר סְפִירָן מַתַּתָּא לְעֵילָּא, וְחָכְמָה בָּהּ אִשְׁתְּמוֹדָע, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי ג ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וּמִסְטָרָא דִּילָהּ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים (בראשית ב ז), וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם כג) לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת, וְלָא אָחֳרָא דְּאִתְנְטִילַת מִגַּרְמָא, דְּגַרְמַת לֵיהּ מִיתָה, דְּהָא שִׁפְחָה גָּרְמַת וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם (שם ג ז), וּבְגִין דָּא (שם כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם. (דף צו ע"ב)

וּבְסִתְרֵי תּוֹרָה חַוָּה ח' ו"ה, ח' חָכְמָה, כ"ח מ"ה, הַכְּלָל שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, ח' הִיא כְּמוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא הַשְּׁמִינִית לְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה, וְהַחָכְמָה נוֹדַעַת בָּהּ, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וּמֵהַצַּד שֶׁלָּהּ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת, וְלֹא הָאַחֶרֶת שֶׁנִּטְלָה מִן הָעֶצֶם, שֶׁגָּרְמָה לוֹ מָוֶת, שֶׁהֲרֵי הַשִּׁפְחָה גָּרְמָה, וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם, וּמְשׁוּם זֶה וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אֲמַאי אָמַר, בְּגִינָהּ כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת (בראשית ב כג), כִּי מֵאָדָם הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, אֲמַאי מֵאִישׁ, אֶלָּא מֵאִישׁ תַּמָּן אֵ"ם וְתַמָּן יֵ"שׁ, תַּמָּן יֵ"שׁ הָדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ, תַּמָּן אִם כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא (שם ב ג), וְאִינוּן אַבָּא וְאִימָּא חָכְמָה וּבִינָה, דְּמִתַּמָּן אִתְנְטִילַת, וּבְגִין דָּא כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: לָמָּה אָמַר בִּשְׁבִילָהּ כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת? הָיָה לוֹ לוֹמַר כִּי מֵאָדָם, לָמָּה מֵאִישׁ? אֶלָּא מֵאִישׁ, שָׁם אֵ"ם וְשָׁם יֵ"שׁ. שָׁם יֵ"שׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ. שָׁם אֵם, כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, וְהֵם אַב וְאֵם, חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁמִּשָּׁם נִטְלָה, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת.

וְאִית לֵיהּ אָחֳרָא דְּאִתְקְרִיאַת בַּת זוּגֵיהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם. תָּא חֲזֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּדִיּוּקְנָא דִיהוֹ"ה אִתְבְּרִי, וּבְדִיּוּקְנָא דְעֶשֶׂר סְפִירָאן דְּאִינוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, מִסְטָרָא דִיהוֹ"ה, מִסְטָרָא דִי' אִתְקְרֵי אִישׁ, וּמִסְטָרָא דְהֹ' עִלָּאָה אִתְתַּיהּ אִתְקְרִיאַת אִשָּׁה אֵם כָּל חָי, וּמִסְטָרָא דְוֹ"ה חַוָּה אִתְתַּיהּ, וּמִסְטָרָא דְיוֹ"ד ה"א וא"ו ה"א חַוָּה אִתְקְרֵי אָדָם, וּבְכָל מַה דַּהֲוָה בְּדִיּוּקְנֵיהּ לָקָה.

וְיֵשׁ לוֹ אַחֶרֶת שֶׁנִּקְרֵאת בַּת זוּגוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם. בֹּא וּרְאֵה, אָדָם הָרִאשׁוֹן בִּדְמוּתוֹ שֶׁל יהו"ה הוּא נִבְרָא, וּבִדְמוּת שֶׁל עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁהֵן יו"ד ה"א וא"ו ה"א מֵהַצַּד שֶׁל יהו"ה, מִצַּד שֶׁל י' נִקְרָא אִישׁ, וּמִצַּד שֶׁל ה' הָעֶלְיוֹנָה אִשְׁתּוֹ נִקְרֵאת אִשָּׁה, אֵם כָּל חָי, וּמֵהַצַּד שֶׁל ו"ה חַוָּה אִשְׁתּוֹ, וּמֵהַצַּד שֶׁל יוֹ"ד ה"א וא"ו ה"א חַוָּה נִקְרֵאת אָדָם, וּבְכָל מַה שֶּׁהָיָה בְּדִמּוּתוֹ - לָקָה.

תקונא שתין ושתא

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, דָּא אָדָם דְּכָלִיל שִׁית, וְאִינוּן תְּרֵין שְׁפָחוֹת מִסְטָרָא דְאִילָנָא דְטוֹב וְרָע עִצֶּם וּבָשָׂר, אִישׁ וְאִשָּׁה דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ב כג) כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת, הָא אַרְבַּע, אָדָם זָכָר וּנְקֵבָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וְגוֹמֵר, הָא שִׁית, וּבְגִין דָּא (שם ג כב) וַיֹּאמֶר יהו"ה אלהי"ם הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְגוֹמֵר, וְאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין כְּאַחַד מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה, בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, זֶה אָדָם שֶׁכּוֹלֵל שֵׁשׁ, וְהֵם שְׁתֵּי שְׁפָחוֹת מֵהַצַּד שֶׁל הָעֵץ שֶׁל טוֹב וְרָע, עֶצֶם וּבָשָׂר, אִישׁ וְאִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת, הֲרֵי אַרְבַּע, אָדָם זָכָר וּנְקֵבָה, זֶהוּ

שֶׁכָּתוּב זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וְגוֹמֵר, חֲרִי שֵׁשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה וַיֹּאמֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב וָרָע וְגוֹמֵר, וּפְרָשׁוּהוּ הָרִאשׁוֹנִים, כְּאֶחָד מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת.

אַדְּהָכִי הָא אֱלִיָּהוּ אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ וְאָמַר רַבִּי כְּאַחַד מֵהֶם הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר אִם עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָוָה אָמַר, מַאי כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, וְעוֹד הֵן אָדָם הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר, מַאי הָאָדָם בְּתוֹסֶפֶת ה', אֶלָּא ה' דְּהָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, יְהֵא (נ"א הוא) לָא כְתִיב אֶלָּא הָיָה, חַד מֵאַרְבַּע אַתְוָון דְּאֵינּוּן יהו"ה כְּחַד מִן אַרְבַּע אַתְוָון דְּאֵיהוּ ו'.

בֵּין כָּךְ בָּא אֵלִיָּהוּ וְהִזְדַּמֵּן אֵלָיו, וְאָמַר: רַבִּי, כְּאֶחָד מֵהֶם הָיָה לוֹ לוֹמַר, אִם עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיָה אוֹמֵר, מַה זֶּה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ? וְעוֹד, הָיָה לוֹ לוֹמַר הֵן אָדָם, מַה זֶּה הָאָדָם בְּתוֹסֶפֶת ה'? אֶלָּא ה' שֶׁל הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, לֹא כָתוּב יְהֵא (הוא), אֶלָּא הָיָה, אַחַת מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה, כְּאַחַת מֵאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵיא ו'.

וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ (שם) דָּא י', אִם זָכָה וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים (שם) דָּא ו' (נ"א ה'), וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם (שם) דָּא ו', חַי וַדַּאי, כַּד ה' הַוֹת יְחִידָא מְנַיְּהוּ עָאלַת בֵּין טוֹב לָרָע, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם תְּרֵין יְצִירוֹת טוֹב וָרָע, לְמֵנְדַּע (ואתמר בהון (שם) ויפח באפיו נשמת חיים ודא ה' לדעת טוב ורע למנדע) מַה דַּהֲווֹ גָּרְמִין לְמֶעֱבַד, וּבְגִין דָּא עָאלַת בֵּינַיְיהוּ.

וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ, זוֹ י', אִם זָכָה וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים, זוֹ ו' (ה'), וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם זֶה ו', חַי וַדַּאי, כְּשֶׁה' הָיְתָה יְחִידָה מִמֶּנּוּ, נִכְנְסָה בֵּין טוֹב לָרָע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם, שְׁתֵּי יְצִירוֹת, טוֹב וָרָע, לָדַעַת (ונאמר בהם ויפח באפיו נשמת חיים, וזו ה' לדעת טוב ורע, לדעת) מַה שֶּׁהָיוּ גּוֹרְמִים לַעֲשׂוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה נִכְנְסָה בֵּינֵיהֶם.

בָּתַר דְּחָאב אָדָם דִּיצִירָה, אִתְפַּרְשַׁת ה' עִלָּאָה וְאִסְתַּלְקַת מִנַּיְהוּ, וּבְגִין דְּלָא אִתְחֲזָרַת לְגַבֵּיהּ, אֲמַר אִם זָכָה וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, וְהַאי עֵץ הַחַיִּים הָוָה נָטוּעַ בְּעֵץ הַגָּן, וּבְגִין דְּלָא זָכָה לְמֵיכַל מִנַּיְהוּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ וַיְשַׁלְּחֵהוּ יהו"ה אלהי"ם מִגַּן עֵדֶן (שם ג כג) לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה דְּלָא הֲוָה כְּדַאי לְמֶהֱוֵי בְּגִנְּתָא דְאוֹרַיְיתָא, כֵּיוָן דְּלָא נָטִיר בָּהּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, וְעָבַר עַל מֵימְרָא דְמָארֵיהּ, דְּאִם הָוָה נָטִיר דְּלָא עָבַר עַל מֵימְרָא דְמָארֵיהּ, וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי יג יד) תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמּוֹקְשֵׁי מָוֶת, עֵץ חַיִּים הֵיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ (שם ג יח), וְדָא אִיהוּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, גַּם לְרַבּוֹת נוּקְבָא, אִיבָּא דְאִילְנָא פְּרִי צַדִּיק.

אַחַר שֶׁחָטָא הָאָדָם שֶׁל הַיְצִירָה, נִפְרְדָה ה' הָעֶלְיוֹנָה וְהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא חָזְרָה אֵלָיו אָמַר, אִם זָכָה וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים, וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם, וְעֵץ הַחַיִּים הַזֶּה הָיָה נָטוּעַ בְּעֵץ הַגָּן, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא זָכָה לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וַיְשַׁלְּחֵהוּ יהו"ה אֱלֹהִי"ם מִגַּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם, אוֹתוֹ

שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, שֶׁלֹּא הָיָה כְּדַאי לִהְיוֹת בְּגַן הַתּוֹרָה, כְּיָון שֶׁלֹּא שְׁמַר בָּהּ אֶת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, וְעָבַר עַל מַאֲמַר רִבּוֹנוֹ, שֶׁאִם הָיָה שׁוֹמֵר שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל מַאֲמַר רִבּוֹנוֹ, וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת, עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְזֶהוּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעֹלָם, גַּם - לְרַבּוֹת הַנְּקֵבָה, פְּרִי הָאִילָן, פְּרִי צַדִּיק. וְעוֹד הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, אָמְרוּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין בְּגִין לְמֶהֱוֵי אִיהוּ כְּאַחַד מִינָּנָא כְּמָא דְּאָמַר חִוְיָא (בראשית ג ה) וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וְדָא אִיהוּ לְדַעַת טוֹב וָרָע, דָּא גְּרִים לֵיהּ מוֹתָא, דְּאִם זָכָה לְמֵיכַל מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִיהוּ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, מַה כְּתִיב בָּהּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְגוֹמֵר.

וְעוֹד, הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, אָמְרוּ הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הוּא כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַנָּחָשׁ וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִי"ם יֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וְזֶהוּ לְדַעַת טוֹב וָרָע, זֶה גָּרַם לוֹ אֶת הַמָּוֶת, שֶׁאִם זָכָה לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְגוֹמֵר.

דף צז.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וַוי לוֹן לְאִינּוּן דְּמַנִּיחִין לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְמַר בָּהּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים, וּבְפִקּוּדִין דִּילָהּ דְּאִינּוּן אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְאָכַל וְחַי לְעוֹלָם, וְאִזְלִין בָּתַר אִלֵּין דְּמִפַּתֵּי לוֹן מִסְטְרָא דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּאָמְרֵי לוֹן הִשְׁתַּדְּלוּן בְּמַלְאָכַיָּא דְּמַמָּנָן עַל כּוֹכְבַיָּא וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, וְעַל אִלֵּין דְּמַמָּנָן עַל רוּחִין וְשֵׁדִין, לְמֶהֱוֵי כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וַעֲלַיְיהוּ (דף צז ע"א) אִתְמַר, (עי, מ"ב כג, וירמיה מד), כֹּה אָמַר יהו"ה לַמְזַבְּחִים וְלַמְקַטְּרִים לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת וְלַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וּלְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי, וְדָא אִיהוּ דְּמַנֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגוֹמֵר, וּבְלָעֲם חַיָּיבָא בְּהַאי הֲוָה מִשְׁתַּדֵּל, וְדוֹר אֱנוֹשׁ וְדוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלָגָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעְקַר לוֹן מֵעָלְמָא דֵּין וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי, וְדָא אִיהוּ (בראשית ב יז) כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת בְּעָלְמָא דֵּין וְתָמוּת בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְחוֹבָא דָּא גָּרִים חָרְבָּן בֵּי מַקְדְּשָׁא וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא וְאִתְקְטִילוּ מִנַּיְיהוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם שֶׁמַּנִּיחִים מִלַּעֲסֹק בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים, וּבְמִצְווֹתֶיהָ שֶׁהֵן פְּרִי הָאִילָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם, וְהוֹלְכִים אַחַר אֵלּוּ שֶׁמְּפַתִּים אוֹתָם מִצַּד הַנָּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם, הִשְׁתַּדְּלוּ בַּמַּלְאָכִים שֶׁמְּמֻנִּים עַל הַכּוֹכָבִים וְהַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה, וְעַל אֵלּוּ שֶׁמְּמֻנִּים עַל רוּחוֹת וְשֵׁדִים, לִהְיוֹת כֵּאלֹהִי"ם יֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כֹּה אָמַר יהו"ה לַמְזַבְּחִים וְלַמְקַטְּרִים לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת וְלַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וּלְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי, וְזֶהוּ שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגוֹמֵר, וּבְלָעָם הָרִשָׁע הָיָה מִתְעַסֵּק עִם זֶה, וְדוֹר אֱנוֹשׁ וְדוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפְּלָגָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָקַר אוֹתָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא, וְזֶהוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ

מְמֻנוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת - בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְתָמוּת - בָּעוֹלָם הַבָּא, וְהַחֵטְא הַזֶּה גָּרַם אֶת חָרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל בֵּין אֻמּוֹת הָעוֹלָם וְנֶהֱרְגוּ מֵהֶם.

דְּכָל חַד הֲוָה מְזַבַּח וּמְקַטֵּר, וַהֲווֹ נָחְתִין חֲיָילִין דְּלְעֵילָא, וְכַד הֲוָה נָבִיא מְיַסֵּר לוֹן, מַה כְּתִיב בְּהוֹן (עי, ירמיה מד ה) וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹל נָבִיא וְחוֹזֶה, וּבַמֶּה הֲוָה מְיַסֵּר לוֹן נָבִיא, הֲוָה אוֹמֵר לְהוֹן דְּיִהוֹן חָזְרִין בִּתְיוּבְתָּא, וְאִי לָאו וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ (דברים יא יז), וְאִינוּן הֲווֹ מְזַלְזְלִין בֵּיהּ, וַהֲווֹ אָמְרִין אֲנַן אוֹמִינָן לְאִלֵּין דְּמַמָּנָן עַל מְטָרָא, וְכָפְיָנָן לְהוֹן לְנַחְתָּא מְטָרָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲלִיף לְהוֹן לְמַמָּנָן בִּשְׁלִיחוּתַיְיהוּ בְּגִינַיְיהוּ, וְקַטִּיל לוֹן וְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּגִינַיְיהוּ, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ חוֹבָא דְאָדָם דְּגָרַם לֵיהּ חִוְיָא מִיתָה לֵיהּ וּלְאִתְּתֵיהּ, דְּפַתֵּי לוֹן בְּהַהוּא אִילָנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ג ה) כִּי יוֹדֵעַ אלהי"ם וכו', וּבְגִין דָּא מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נַשׁ בַּמֶּה שֶׁהוֹרִשַׁתְּ הִתְבּוֹנָן אֵין לְךָ עֵסֶק בַּנִּסְתָּרוֹת.

שֶׁכָּל אֶחָד הָיָה מְזַבֵּחַ וּמְקַטֵּר, וְהָיוּ יוֹרְדִים הַחַיָּלוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וּכְשֶׁהָיָה הַנָּבִיא מְיַסֵּר אוֹתָם, מַה כָּתוּב בָּהֶם? וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹל נָבִיא וְחוֹזֶה, וּבַמֶּה הָיָה מְיַסֵּר אוֹתָם הַנָּבִיא? הָיָה אוֹמֵר לָהֶם שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה, וְאִם לֹא - וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ, וְהֵם הָיוּ מְזַלְזְלִים בּוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים, אָנוּ הִשְׁבַּעְנוּ אֶת אֵלּוּ שֶׁמְּמֻנִּים עַל הַמָּטָר וְכָפִינוּ אוֹתָם לְהוֹרִיד מָטָר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֶחֱלִיף לָהֶם אֶת הַמְמֻנִּים בִּשְׁלִיחוּתָם בִּשְׁבִילָם, וְהָרַג אוֹתָם, וְהֶחֱרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּשְׁבִילָם, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל לְבֵין אֻמּוֹת הָעוֹלָם, וְזֶהוּ הַחֵטְא שֶׁל אָדָם שֶׁגָּרַם לוֹ הַנָּחָשׁ מִיתָה לוֹ וּלְאִשְׁתּוֹ, שֶׁפִּתָּה אוֹתָם בְּאוֹתוֹ הָעֵץ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִי"ם וְכוּ', וּמִשּׁוּם זֶה צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם. בְּמַה שֶׁהֹרַשִּׁיתָ הִתְבּוֹנֵן, אֵין לְךָ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּמֶּה הֲווֹ נָחְתִין אִלֵּין חֲיָילִין, אָמַר לֵיהּ בְּרִי מָה אַתְּ חָשִׁיב דְּהֲווֹ נָחְתִין, וַדַּאי הָא רָזָא דְאִילָנָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּלָא עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלָּיָא לֵיהּ מְפוּרְסָם לְעָלְמָא אֶלָּא בֵּינֵי חַבְרַיָּא, עַד דְּיֵיתֵי דָּרָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, אָמַר לֵיהּ כֵּיוָן דְּאִיהוּ אִתְגַּלְיָא בֵּינֵי חַבְרַיָּא מַאי נִיהוּ, אָמַר לֵיהּ בְּנִי, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה הֲוָה טוֹב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה הֲוָה רָע, נְבוּכַדְנֶצַּר הֲוָה יָדַע בֵּיהּ, וְהָכִי עָבִיד צַלְמָא דִילֵיהּ, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע אִילָנָא דְטוֹב וָרָע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דניאל ב לב) רֵישֵׁיהּ דִּי דְהַב טָב, חָדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כְסַף, עַד הָכָא הֲוָה מִסְטָרָא דְטוֹב, וּבְגִין דָּא אָמַר דִּי דְהַב טָב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה רַע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) מַעוֹהִי וְיַרְכָתֵיהּ דִּי נְחָשׁ מִסְטָרָא דְנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בַּמֶּה הָיוּ יוֹרְדִים הַחַיָּלוֹת הַלָּלוּ? אָמַר לוֹ: בְּנִי, מָה אַתָּה חוֹשֵׁב, שֶׁהָיוּ יוֹרְדִים? וַדַּאי זֶהוּ סוֹד הָעֵץ שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁלֹּא עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹתוֹ מְפֻרְסָם לָעוֹלָם, אֶלָּא בֵּין הַחֲבֵרִים, עַד שֶׁיָּבֹא הַדּוֹר שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ. אָמַר לוֹ: כֵּיוָן שֶׁהוּא הִתְגַּלָּה בֵּין הַחֲבֵרִים מַה הוּא? אָמַר לוֹ: בְּנִי, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה הָיָה טוֹב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה הָיָה רַע, נְבוּכַדְנֶצַּר הָיָה מַכִּיר בּוֹ, וְכָךְ

עֲשָׂה אֶת הַצֶּלֶם שֶׁלּוֹ, וּבוֹ נוֹדַע הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, וְהוּ שֶׁכְּתוּב רֵאשִׁית רֹאשׁוֹ שֶׁל זָהָב טוֹב, חֲזֵהוּ וּזְרוֹעוֹתָיו שֶׁל כֶּסֶף. עַד כָּאן מִצַּד הַטּוֹב, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שֶׁל זָהָב טוֹב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה רַע, וְהוּ שֶׁכְּתוּב מֵעָיו וְיַרְכוֹתָיו שֶׁל נְחֹשֶׁת, מִצַּד שֶׁל הַנְּחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי.

וּמֵהַאי אִילָנָא נָחֲתִין נִשְׁמָתִין דְּאֶעֱרֶב רַב דְּאִינּוּן דְּעֶרְבּוּבְיָא דְּטוֹב וָרָע, וְכַמָּה נִימִין תַּלְיָין מֵהַאי אִילָנָא דְּאִינּוּן צְבָא הַשָּׁמַיִם, דְּי מְמַנָּן עַל כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְכֻלְּהוּ מְעוּרְבִין טוֹב וָרָע, וַהֲווֹ עַנְפִין תַּלְיָין מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי סִטְרָא, אִלֵּין מְמִיתִין וְאִלֵּין מְחַיִּין, אִלֵּין שֵׁדִים מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא, וְאִלֵּין מַלְאָכִים מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וַהֲווֹ יָדְעִין כָּל גַּוְונִין דְּעַנְפִין דְּאִילָנָא דְּאִינּוּן מַזָּלוֹת וְכוֹכָבִים, וַהֲווֹ לָקְטִין עִשְׂבִּין כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין גַּוְונִין, וַהֲווֹ עָבְדִין דְּיוֹקְנִין כְּפוּם הַהוּא מַזָּל דַּהֲווֹ בָּעָאן לְנַחְתָּא לֵיהּ, כְּגוֹן טָלֶה אוֹ שׁוֹר אוֹ בְּתוּלָה אוֹ תְּאוֹמִים דְּאִיהוּ צוּרַת אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִין, דְּאִיהִי דְּיוֹקְנָא דְּנוּקְבָא, אוֹ סַרְטָן אוֹ אַרְיֵה אוֹ מֹאזְנַיִם אוֹ עַקְרָב אוֹ קֶשֶׁת אוֹ גְּדִי אוֹ דְּלִי אוֹ דָּגִים, וַהֲווֹ מְקַטְּרִין לוֹן בְּאִלֵּין עִשְׂבִּין בְּכָל גַּוְון, לְכָל חַד כְּפוּם גַּוְון דִּילֵיהּ לְעֵילָּא, וְהָכִי הֲווֹ עָבְדִין דְּיוֹקְנִין דְּצוּרַת חַמָּה וּלְבָנָה וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וַהֲווֹ מְקַטְּרִין לְכָל צוּרָה דַּהֲווֹ בָּעָאן לְנַחְתָא לְעֵלְמָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר עֲלַיְיהוּ כֹּה אָמַר יהו"ה לַמְקַטְּרִים וְלַמְזַבְּחִים לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת וְלַשֶּׁמֶשׁ אוֹ לְיֶרַח אוֹ לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי.

וּמֵהַאִילָן הַזֶּה יוֹרְדוֹת נִשְׁמוֹת הָעֶרֶב רַב, שֶׁהֵם עֵרְבּוּבְיָה שֶׁל טוֹב וָרָע, וְכַמָּה נִימִים תְּלוּיוֹת מֵהָעֵץ הַזֶּה, שֶׁהֵם צְבָא הַשָּׁמַיִם, שֶׁמְּמֻנִּים עַל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, וְכֻלָּם מְעֹרָבִים טוֹב וָרָע, וְהֵיוּ הָעֲנָפִים תְּלוּיִים מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד הַזֶּה, אֵלּוּ מְמִיתִים וְאֵלּוּ מְחַיִּים, אֵלּוּ שֵׁדִים מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְאֵלּוּ מַלְאָכִים מִצַּד הַיָּמִין, וְהָיוּ יוֹדְעִים כָּל הַגְּוָנִים שֶׁל עַנְפֵי הָאִילָן שֶׁהֵם מַזָּלוֹת וְכוֹכָבִים, וְהָיוּ לוֹקְטִים עֲשָׂבִים כְּמוֹ שֶׁל הַגְּוָנִים הַלָּלוּ, וְהָיוּ עוֹשִׂים דְּמָיוֹת כְּפִי אוֹתוֹ הַמַּזָּל שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְהוֹרִיד אוֹתוֹ, כְּמוֹ טָלֶה אוֹ שׁוֹר אוֹ בְּתוּלָה אוֹ תְּאוֹמִים, שֶׁהוּא צוּרַת אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִים, שֶׁהִיא דְּמוּת שֶׁל נְקֵבָה, אוֹ סַרְטָן אוֹ אַרְיֵה אוֹ מֹאזְנַיִם אוֹ עַקְרָב אוֹ קֶשֶׁת אוֹ גְּדִי אוֹ דְּלִי אוֹ דָּגִים, וְהָיוּ מְקַטְּרִים לָהֶם בָּעֲשָׂבִים הַלָּלוּ בְּכָל צוּרָה, לְכָל אֶחָד כְּפִי הַצוּרָה שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה, וְכָךְ הָיוּ דְּמָיוֹת שֶׁל צוּרַת חַמָּה וּלְבָנָה וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וְהָיוּ מְקַטְּרִים לְכָל צוּרָה שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְהוֹרִיד לָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יהו"ה לַמְקַטְּרִים וְלַמְזַבְּחִים לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת וְלַשֶּׁמֶשׁ אוֹ לַיֶּרַח אוֹ לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי.

דף צז:

אָמַר לֵיהּ מַאי לַמְזַבְּחִים, אָמַר לֵיהּ לְכָל דְּיוֹקְנָא הֲווֹ עָבְדִין, דְּנָטְלִין בְּעִירָן אוֹ עוֹפִין כְּפוּם הַהוּא מַזָּל, וַהֲווֹ דָּבְחִין עֲלַיְיהוּ, וְדָא אִיהוּ לַמְזַבְּחִים, וַהֲווֹ נָחֲתִין לוֹן וּמְמַלְּלִין עִמְּהוֹן וַהֲווֹ עָבְדֵי רְעוּתְהוֹן, וְהַוּוּ סָגְדִין לוֹן וְהֵמָנִין בְּהוֹן, אָמַר לֵיהּ בְּמַאי הֲווֹ נָחֲתִין לוֹן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הֲווֹ יָדְעִין כָּל שְׁמָהָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ, וַהֲווֹ מַשְׁבִּיעִין לוֹן, וּלְבָתַר עָאלִין שְׁמָא מְפָרַשׁ (דף צז ע"ב) בְּפוּמֵיהוֹן דְּאִלֵּין דְּיוֹקְנִין וַהֲווֹ מְמַלְּלָן, וְדָא אִיהוּ רָזָא דִּקְרָא (ירמיה נא מד) וְהוֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו, נָפַל שְׁמָא מְפָרַשׁ וּמִיָּד נָפְלַת צַלְמָא עַל אַנְפּוֹהִי, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְכִי

אֵיךְ הֲוָה שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלִּיל בְּהוֹן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי עַל הַאי אִתְמַר (שמות כ ז) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אלהי"ך לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה וכו', אָמַר לֵיהּ וְכִי יָכִיל בַּר נַשׁ לְאוֹלִיף שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַגָּנָא, אָמַר לֵיהּ אִין.

אָמַר לוֹ: מַה זֶּה לַמְזַבְּחִים? אָמַר לוֹ: לְכָל דְּמוּת הָיוּ עוֹשִׂים, שֶׁנּוֹטְלִים בְּהֵמוֹת אוֹ עוֹפוֹת כְּפִי אוֹתוֹ הַמַּזָּל וְהָיוּ זוֹבְחִים עֲלֵיהֶם, וְזֶהוּ לַמְזַבְּחִים, וְהָיוּ מוֹרִידִים אוֹתָם וּמְדַבְּרִים עִמָּהֶם, וְהָיוּ עוֹשִׂים רְצוֹנָם, וְהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לָהֶם וּמַאֲמִינִים בָּהֶם. אָמַר לוֹ: בַּמֶּה הָיוּ מוֹרִידִים אוֹתָם? אָמַר לוֹ: בְּנִי, הָיוּ יוֹדְעִים אֶת כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ וְהָיוּ מַשְׁבִּיעִים אוֹתָם, וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיסִים אֶת הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ בְּפִיהֶם שֶׁל הַדְּמָיוֹת הַלָּלוּ וְהָיוּ מְדַבְּרִים, וְזֶהוּ סוֹד הַכָּתוּב וְהוֹצֵאתִי אֶת בִּלְעוֹ מִפִּיו. נָפַל הַשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ, וּמֵיָּד נָפַל הַצֶּלֶם עַל פָּנָיו. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכִי אֵיךְ הָיָה שָׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר בָּהֶם? אָמַר לוֹ: בְּנִי, עַל זֶה נֶאֱמַר לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה וכו'. אָמַר לוֹ: וְכִי יָכוֹל אָדָם לִלְמֹד אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחִנָּם? אָמַר לוֹ כֵּן.

וּכְגַוְונָא דָא מָאן דְּנָפִיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְאַעְיִיל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ דְּאַפִּיק זֶרַע מִנִּיהּ מֵאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ וְאַעְיִיל בִּרְשׁוּת נוּכְרָאָה, כְּאִלּוּ הַאי נָטַע אִילָנָא דְטוֹב וָרָע, וּבְגִין הַאי בַּר דְּנָטַע בְּזוֹנָה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גּוֹיָה אוֹ נִדָּה, אִתְּמַר (שם ד) לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל, וְעַל בְּרִתָּא דְאִתְעֲבִידַת בְּגַוְונָא דָא אִתְקְרִיאַת מַסֵּכָה, וַעֲלַייהוּ אִתְּמַר (דברים כז טו) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וְגוֹמֵר, וְשָׁם בַּסֵּתֶר, מַאי בַּסֵּתֶר בְּסִתְרוֹ דְעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שמות כ כג) לֹא תַעֲשׂוּן (אתי) אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי כְּדְמוּת שַׁמָּשַׁי שֶׁמְּשַׁמְּשִׁין אוֹתִי (נ"א לפני) בַּמָּרוֹם, לְצַיָּירָא בַּסֵּתֶר דִּילִי שׁוּם צִיּוּר אוֹ דְמְיוֹן, דְּכָל מָאן דְּצַיֵּיר לְעֵיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּסֵּתֶר (דאיהי שכינתיה, כלילא מעשר ספיראן), שׁוּם צִיּוּר וְצֶלֶם וּדְמוּת כְּגַוְונָא דְמַצַּיְירִין בְּשַׁמָּשִׁין דִּילֵיהּ, נִשְׁמָתֵיהּ אִתְלַבְּשַׁת בְּהַהוּא צַלְמָא, כַּד נָפְקַת מֵהַאי עָלְמָא, קָלָא נָפְקַת לְצַלְמָא תּוֹקְדוּן בְּנוּרָא, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ישעיה מ כה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאָשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ, וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּן אֵ"ל וּמָה דְמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ (שם יח).

וּכְגוֹן זֶה מִי שֶׁמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמַכְנִיס בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ שֶׁמּוֹצִיא זֶרַע מִמְּנוּ מֵאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ וּמַכְנִיס לִרְשׁוּת נָכְרִיָּה, כְּאִלּוּ זֶה נָטַע הָאִילָן שֶׁל טוֹב וָרָע, וּמִשּׁוּם זֶה בֵּן שֶׁנָּטַע בְּזוֹנָה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גּוֹיָה אוֹ נִדָּה, נֶאֱמַר לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל, וְעַל בַּת שֶׁנַּעֲשְׂתָה בְּגֶוֶן זֶה נִקְרֵאת מַסֵּכָה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וְגוֹמֵר, וְשָׁם בַּסֵּתֶר. מַה זֶּה בַּסֵּתֶר? בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי כְּדְמוּת שַׁמָּשַׁי שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים אוֹתִי (לפני) בַּמָּרוֹם לְצַיֵּר בַּסֵּתֶר שֶׁלִּי שׁוּם צִיּוּר אוֹ דְמְיוֹן, שֶׁכָּל מִי שֶׁצַּיֵּר לְמַעְלָה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּסֵּתֶר (שהיא שכינתו הכלולה מעשר ספירות) שׁוּם צִיּוּר וְצֶלֶם וּדְמוּת כְּמוֹ שֶׁמְּצַיְּרִים בַּשַּׁמָּשִׁים שֶׁלּוֹ, נִשְׁמָתוֹ מִתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתוֹ צֶלֶם כְּשֶׁיּוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְקוֹל יוֹצֵא אֵלֶיהָ: אֶת הַצֶּלֶם הַזֶּה

תִּשְׁרְפוּ בָּאֵשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ, וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּן אֵ"ל וּמַה דְּמוּת תַּעֲרְכוּ לוֹ.

וּבְרִי וַדַּאי כָּל מָאן דְּנָפִיק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְאַעְיל בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְאַעְיל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, כְּאִלּוּ עָרַב שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְעָבִיד אִילָנָא דְטוֹב וָרָע, וְדָא הוּא רָזָא דַהֲוָה נָפִיק בְּלָעוֹ מִפְּיו, דְּבֵיהּ הֲוָה אָמַר צַלְמָא דְנְבוּכַדְנֶצַּר אָנֹכִי יהו"ה אלהי"ך, וּבְגִין דָּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אלהי"ך לַשָּׁוְא, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַעְקָרָא הַאי אִילָנָא מֵעָלְמָא וּלְאוֹקָדָא לֵיהּ בְּגֵיהִנָּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם א לא) וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעֹרֶת וְגוֹמֵר.

וּבְנִי, וַדַּאי כָּל מִי שֶׁמּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וּמַכְנִיס לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וּמַכְנִיס לִרְשׁוּת הָרַבִּים, כְּאִלּוּ עָרַב אֶת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה וְעָשָׂה עֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הָיָה מוֹצִיא בְּלָעוֹ מִפִּיו, שֶׁבּוֹ הָיָה אוֹמֵר צַלְמוֹ שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר אָנֹכִי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ, וּבִשְׁבִיל זֶה לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲקֹר אֶת הָעֵץ הַזֶּה מִן הָעוֹלָם וְלִשְׂרֹף אוֹתוֹ בְּגֵיהִנֹּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעֹרֶת וְגוֹמֵר.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן אֲסִיר לְעַמָּא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּשׁוּם מַלְאָךְ וְלָא בְּשְׁמָא בְּעָלְמָא בָּתַר דְּאִית עַרְבוּבְיָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי לַאו הָכִי, דְּהָא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם (בראשית ב טז) מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכוֹל תֹּאכֵל, מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הַאי הֲוָה קֶדֶם דְּחָטָא, בָּתַר דְּחָטָא וְנָחִית מֵאַתְרֵיהּ וְאִתְעָרַב בְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל אינוּן בְּגָלוּתָא, כְּאִלּוּ הֲווֹ מְעוֹרְבִין בְּאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא עוֹבְדִין עֲבוֹדָה זָרָה בְּטָהֳרָה הֵם.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אִם כֵּן, אָסוּר לָעָם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוּם מַלְאָךְ וְלֹא בְּשֵׁם בָּעוֹלָם אַחַר שֶׁיֵּשׁ עֵרְבוּבְיָה. אָמַר לוֹ: בְּנִי, לֹא כָּךְ, שֶׁהֲרֵי אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם, מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכוֹל תֹּאכֵל, מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: זֶה הָיָה קֹדֶם שֶׁחָטָא, אַחַר שֶׁחָטָא וְיָרַד מִמְּקוֹמוֹ וְהִתְעָרַב בָּעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע. אָמַר לוֹ: וַדַּאי כָּךְ הוּא, וּבִזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בַּגָּלוּת, כְּאִלּוּ הֵם מְעֹרָבִים בְּאִילָן שֶׁל טוֹב וָרָע, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהוּ הַקְּדוּמוֹנִים, יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת עוֹבְדִים עֲבוֹדָה זָרָה, בְּטָהֳרָה הֵם.

אֲבָל אִלֵּין דְּיִדְּעִין אִילָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, נָטוּעַ בְּגַן דִּילֵיהּ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דִילֵיהּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, יָכְלִין לְנַחְתָּא חֵילָא מִתַּמָּן לְגַבֵּי שְׁכִינְתֵּיהּ בְּלָא עַרְבוּבְיָא כְּלָל, בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֵׂה פְּרִי לְמִינוֹ (בראשית יא א), נָטוּעַ בְּגַן בְּלָא עַרְבוּבְיָא כְּלָל, וּבְגִין דָּא אָמַר לְמִינוֹ, אֲבָל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לָא אִתְמַר בֵּיהּ לְמִינוֹ, אֲבָל מְעוּרָב מִין דְּלָא בְּמִינֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (ויקרא יט יט) שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וכו', שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

אֲבָל אִלּוּ שְׁיוֹדְעִים אֶת הָאֵילָן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים הַנָּטוּעַ בַּגָּן שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֹא יָגֻרְךָ רָע, יְכוֹלִים לְהוֹרִיד כֹּחַ מִשָּׁם לִשְׁכִינָתוֹ בִּלְי עֶרְבּוּבְיָה כְּלָל בְּכָל מְצִוָה וּמְצִוָה, הוּא עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, נָטוּעַ בַּגָּן בִּלְי עֶרְבּוּבְיָה כְּלָל, וּמְשׁוּם זֶה אָמַר לְמִינוֹ, אֲבָל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא נֶאֱמַר בּוֹ לְמִינוֹ, אֲבָל מֵעֵרֶב מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר שָׁדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וְכוּ', שֶׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק אֱמוּנָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר אֲמִירָן, בְּמַחֲשַׁבְתָּא חָדָא בִּרְעוּתָא חָדָא בְּלָא עֶרְבּוּבְיָא כְּלָל, דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה נְטוּעָה בֵּיהּ, וְאִיהִי גַּן דְּכֻלְּהוּ סְפִירָן בָּהּ אִינּוּן חָד, וְכָל חַד עָבִיד בָּהּ פְּרִי לְמִינוֹ, אִיהִי מִין דְּכָל חַד וְחַד לָא נָפִיק מִנַּיהּ זַרְעִין לְבָר, הָכִי צָרִיךְ בַּר נַשׁ דְּלָא אַפִּיק זַרְעָא לְבָר מִבַּת זוּגֵיהּ, דְּאִיהִי מִין דִּילֵיהּ יְחוּדָא דִילֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְצָרִיךְ בַּר נַשׁ לְיַחֲדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, צָרִיךְ לְהַפְשִׁיט מִנַּיהּ כָּל מַחֲשָׁבִין דְּאִינּוּן קְלִיפִּין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (משלי יט כא) רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ, וּלְסַלָּקָא שְׁכִינְתֵּיהּ לְגַבֵּיהּ בְּמַחֲשַׁבְתָּא חָדָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וַעֲצַת יהו"ה הִיא תָקוּם, כְּגַוְונָא דְּבַר נַשׁ דְּמִתְיַחֵד בְּבַת זוּגֵיהּ, וְאִתְפַּשַׁט מִלְבּוּשׁוֹי לְמֶהֱוֵי עִמָּהּ חַד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב כא) וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, הָכִי צָרִיךְ לְאַפְשָׁטָא מִנַּיהּ כָּל מַחֲשָׁבִין אָחֳרָנִין, בְּזִמְנָא דְּמִיַּחֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא תְּרִין זִמְנִין, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד.

אַשְׁרֵי הוּא שֶׁמַּעֲלֶה אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ הַכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, בְּמַחֲשָׁבָה אַחַת, בְּרָצוֹן אֶחָד בִּלְי עֶרְבּוּבְיָה כְּלָל, שֶׁכָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נְטוּעָה בּוֹ, וְהִיא הַגָּן שֶׁכָּל הַסְּפִירוֹת בָּהּ, הֵן אֶחָד, וְכָל אֶחָד עוֹשֶׂה בָּהּ פְּרִי לְמִינוֹ, הִיא מִין שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד לֹא מוֹצִיא מִמֶּנָּה זְרָעִים הַחוּצָה, כָּךְ צָרִיךְ אָדָם שֶׁלֹּא יוֹצִיא זֶרַע מִחוּץ לְבַת זוּגוֹ, שֶׁהִיא הַמִּין שֶׁלּוֹ וְהַיִּחוּד שֶׁלּוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם שְׁכִינָתוֹ, צָרִיךְ לְהַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת שֶׁהֵן קְלִפּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ, וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה בְּמַחֲשָׁבָה אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַעֲצַת יהו"ה הִיא תָקוּם, כְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁמִּתְיַחֵד עִם בַּת זוּגוֹ וּמִתְפַּשֵּׁט מִלְּבוּשָׁיו לִהְיוֹת עִמָּהּ אֶחָד, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, כָּךְ צָרִיךְ לְהַפְשִׁיט מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת הָאֲחֵרוֹת בִּזְמַן שֶׁמְּיַחֵד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם פְּעָמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד.

תקונא שתין ושבע

דף צח.

(דף צח ע"א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם דָּא מטטרו"ן, דְּבָרָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַדְמוֹן וְרֵאשִׁית לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם דִּלְתַתָּא, וְדָא אִיהוּ אָדָם הַקָּטֹן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד לֵיהּ בְּדִיוֹקְנָא וְצִיּוּרָא דִּלְעֵילָא בְּלָא עֶרְבּוּבְיָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ

חַיָּה לְמֵינָהּ, וְאִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ (שם יא ז), כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא וַי מָאן דְּעָבִיד עָרְבוּבְיָא לְעֵילָא וּלְתַתָּא, דְּהַאי אִילָנָא דְּעָרְבוּבְיָא, עָרְבוּבְיָא מֵאִילָנָא דְמוֹתָא, בְּגִין דָּא אִתְקְרֵי מָטָה, דְּאִתְהַפַּךְ לְנָחָשׁ לְאַלְקָאָה בֵּיהּ לְחַיָּבַיָּא, וּמָאן אִיהוּ דְאַפִּיךְ לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ וְהָא אוּקְמוּהָ.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וְשִׁבְעָה, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, זֶה מטטרו"ן, שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קַדְמוֹן וְרֵאשִׁית לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם שֶׁלְּמַטָּה, וְזֶהוּ אָדָם הַקָּטֹן, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתוֹ בְּדִמּוּת וְצִיּוּר שֶׁל מַעְלָה בְּלִי עֵרְבּוּבְיָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, וְהוּא עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. אוֹי לְמִי שֶׁעוֹשֶׂה עֵרְבּוּבְיָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁזֶּהוּ אִילָן שֶׁל עֵרְבּוּבְיָה, עֵרְבּוּבְיָה מֵעֵץ הַמָּוֶת, בִּגְלַל זֶה נִקְרָא מַטֶּה, שֶׁמִּתְהַפֵּךְ לְנָחָשׁ לְהַלְקוֹת בּוֹ אֶת הָרְשָׁעִים, וּמִיהוּ שֶׁהוֹפֵךְ אוֹתוֹ? הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁשּׁוֹלֵט עָלָיו, וַהֲרֵי פֵּרַשְׁוּהָ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, כֵּיוָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה יָדַע דְּאִילָנָא דָא הֲוָה עָתִיד לְגָרְמָא מִיתָה לְאָדָם (ולכל בריין דעתידין למהוי אבתריה) אַמַּאי בָּרָא לֵיהּ לְאָדָם דְּעָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי דְּיוֹקְנָא דִלְעֵילָא לָא הֲוָה שְׁלִים עַד דְּבָרָא לְאָדָם, דְּהָכִי הֲוָה אָדָם דִּלְעֵילָא (כ"י לגבי אדם דלתתא), כְּגַוְונָא דְנִשְׁמָתָא לְגַבֵּי גּוּפָא, וּכְמָה דְלָא אִית עוֹבָדָא לְנִשְׁמָתָא בְּלָא גּוּפָא, הָכִי הֲוָה צָרִיךְ לְמֶעֱבַד דְּיוֹקְנָא לְתַתָּא לְאַפָּקָא בֵּיהּ עוֹבָדָא, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא (כעובדא) דִלְעֵילָא, אָדָ"ם אִיהוּ לְחֶשְׁבַּן זְעִיר דַּחֲנוֹ"ךְ תֵּשַׁע נְקוּדִין, פְּעוּלָה דִילֵיהּ שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא בְּכָל (מכל) אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, כֵּיוָן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהָאִילָן הַזֶּה הָיָה עָתִיד לְגָרֵם מִיתָה לְאָדָם (ולכל הבריות שעתידות להיות אחריו), לָמָּה בָּרָא אֶת הָאָדָם שֶׁעָתִיד לַחֲטֹא לְפָנָיו? אָמַר לוֹ: בְּנִי, הַדְּמוּת שֶׁלְּמַעְלָה לֹא הָיְתָה שְׁלֵמָה עַד שֶׁבָּרָא אֶת הָאָדָם, שֶׁכָּךְ הָיָה הָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה (כלפי האדם שלמטה), כְּמוֹ שֶׁהַנְּשָׁמָה כְּלַפֵּי הַגּוּף. וּכְמוֹ שֶׁאֵין מַעֲשֶׂה לְנְשָׁמָה לְלֹא הַגּוּף, כָּךְ הָיָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דְּמוּת לְמַטָּה לְהוֹצִיא בּוֹ מַעֲשֶׂה, וְהַכֹּל כְּמוֹ (כמעשה) שֶׁלְּמַעְלָה, אָדָ"ם הוּא לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חֲנוֹ"ךְ תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת, הַפְּעֻלָּה שֶׁלּוֹ, הַשְּׁכִינָה כְּלוּלָה בְּכָל (מכל) אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה.

אָדָם דִּלְעֵילָא לָא הֲוָה שְׁלִים בְּלָא נוּקְבָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם, אָדָם דְּכַר, וְאָדָם נוּקְבָא, וְכַד אִתְבְּרִי אָדָם דִּלְתַתָּא דְּאִיהוּ נוּקְבָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, אִשְׁתַּלִּים דְּיוֹקְנָא דִלְעֵילָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא כִּי לֹא הִמְטִיר יהו"ה אלהי"ם וכו' (שם ב ה), וְאַמַּאי בְּגִין דְּאָדָם אַיִן, וּבְגִין דָּא מוּכְרַח הֲוָה אָדָם לְמִבְרֵי לֵיהּ, לְאִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ דְּיוֹקְנָא דִלְעֵילָא, וְנוּקְבָא בְּהַאי אָדָם בָּהּ הֲוָה חָד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נא ב) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו וְגוֹמֵר, וְדָא רָזָא דְנִשְׁמָתָא.

הָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה לֹא הָיָה שָׁלֵם בְּלִי נְקֵבָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם, אָדָם זָכָר וְאָדָם נְקֵבָה, וּכְשֶׁנִּבְרָא הָאָדָם שֶׁלְּמַטָּה שֶׁהוּא נְקֵבָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ,

הִשְׁתַּלֵּם הַדְּמוּת שֶׁלְּמַעְלָה, וְזֶהוּ סוֹד כִּי לֹא הִמְטִיר יהו"ה אֱלֹהִי"ם וְכוּ', וְלָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁאָדָם אַיִן, וּמִשּׁוּם זֶה מֻכְרָח הָיָה אָדָם לִבְרֹא אוֹתוֹ, לְהַשְׁלִים בּוֹ אֶת הַדְּמוּת שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַנְּקֻבָּה בָּאָדָם הַזֶּה הָיְתָה אַחַת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אֶחָד קָרָאתִיו וְגוֹמֵר, וְזֶה סוֹד הַנְּשָׁמָה.

לָבָתַר אָמַר (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, דָּא גּוּפָא דְּאִיהוּ עִבְדָּ שִׁפְחָה כְּלִיל מִטּוֹב וָרָע, בְּגִין לְמֶהֱוֵי לֵיהּ אַגְרָא וְעוּנְשָׁא, וּבְגִינָהּ אָמַר (דברים ל ו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב אֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע, וְאָמַר לֵיהּ וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים, דְּאִם לָא יְהַבָּה בִּידֵיהּ, לָא הָוָה לֵיהּ אַגְרָא וְעוּנְשָׁא, וַהֲוָה כִּבְעִירָא, וְעִם כָּל דָּא אַחֲזֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵיהּ, כָּל מַה דְּאִירַע לֵיהּ, אִם הָוָה מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד דְּהוּא כְּלַפֵּי זְכוּ, אוֹ אִם הָוָה מַטָּה בָּהּ כְּלַפֵּי חוֹבָא, דְּאִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא בְּמִיתָתֵיהּ לָא הָוָה אַחֲזֵי לֵיהּ תְּרִין אוֹרְחִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן.

אַחַר כָּךְ אָמַר לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, זֶה הַגּוּף, שֶׁהוּא עֶבֶד שִׁפְחָה כָּלוּל מִטּוֹב וָרָע, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שָׂכָר וְעֹנֶשׁ, וּבִשְׁבִילוֹ אָמַר רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב אֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע, וְאָמַר לוֹ וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים, שֶׁאִם לֹא נְתָנָהּ בְּיָדוֹ, לֹא הָיָה לוֹ שָׂכָר וַעֹנֶשׁ וְהָיָה כִּבְהֵמָה, וְעִם כָּל זֶה הֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל מַה שֶּׁאֵרַע לוֹ, אִם הָיָה מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, שֶׁהוּא כְּלַפֵּי זְכוּת, אוֹ אִם הָיָה מַטֶּה בָּהּ כְּלַפֵּי חוֹבָה, שֶׁאִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה בְּמִיתָתוֹ, לֹא הָיָה מַרְאֶה לוֹ שְׁנֵי הַדְּרָכִים שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵם מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן.

וְאַחֲזֵי לֵיהּ דִּילֵיהּ הָוָה מְעָרֵב טוֹב בְּרָע, דְּאַפְרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וְרָזָא דְמִלָּה וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם (שמות כו לג), וְהָכִי עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ טַרְפְּשָׁא, דְּאַפְרִישׁ בֵּין דַּרְגִּין דְּאִילָנָא דְטוֹב, וּבֵין דַּרְגִּין דְּאִילָנָא דְּרָע, וּמַנִּי לוֹן דִּלָּא לְעָרְבָא טוֹב עִם רָע, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַנִּי לֵיהּ לְאִסְתַּמְרָא מִנֵּיהּ, וּלְבָתַר אָמַר אִיהוּ (שם ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי וְגוֹמֵר.

וְהָרְאָה לוֹ שֶׁלֹּא הָיָה מְעָרֵב טוֹב בְּרָע, שֶׁהִפְרִידָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וְסוֹד הַדָּבָר - וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם, וְכָךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגוּף הָאָדָם שֶׁרָעֶפֶת, שֶׁהִפְרִיד בֵּין הַדַּרְגּוֹת שֶׁל הָעֵץ הַטּוֹב וּבֵין הַדַּרְגּוֹת שֶׁל הָעֵץ הָרָע, וְצִוָּה אוֹתוֹ שֶׁלֹּא לְעָרֵב טוֹב עִם רַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתוֹ לְהִשָּׁמֵר מִמֶּנּוּ, וְאַחַר כָּךְ אָמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי וְגוֹמֵר.

דף צח:

אַדְהָכִי הָא סָבָא חַד אִזְדַּמַּן לֵיהּ, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא חֲזֵינָא קְרָא דְּאָמַר בְּאוֹרַיְיתָא (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וְהָא אוֹרַיְיתָא קֶדֶם דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא הֲוַת, וַחֲזֵינָא דְּעָלְמָא אַקְדִּים לְאָדָם, דְּכָל עָלְמָא וְצָרְכוֹי אִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם דְּאִתְבְּרִי אָדָם, אִי הָכִי מַאי תַּקָּנְתָּא אִית הָכָא,

אָמַר לֵיהּ סָבָא וְהָא כְּתִיב דְּנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא אִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם וְלֵית רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי כ כז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, אִיהִי נִשְׁמָתָא דְּאָדָם דִּלְעֵילָּא, אֶלָּא אִית אָדָם וְאִית אָדָם, אִית אָדָם דְּאִיהוּ אָדָם דְּנִשְׁמָתָא, וְאִית אָדָם דְּגוּפָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמד ד) אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ירמיה יז ה) אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח (דף צח ע"ב) בָּאָדָם וְשָׂם בָּשָׂר זְרוֹעוֹ, וְדָא סמא"ל אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, וְאִית לֵיהּ תְּרִין נוּקְבִין בִּישִׁין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא כא יא) עַל כָּל נַפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבֹא, לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וְלֵית אָבִיו אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֵית אִמּוֹ אֶלָּא שְׁכִינְתָּא, וְכִי לָא אִתְּמַר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבִשְׁכִינְתֵּיהּ (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹּה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, מָה אֵשׁ אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה הָכִי אִיהוּ לָא מְקַבֵּל טֻמְאָה, אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב (במדבר יט כ) אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְדָא שְׁכִינְתֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ לָא מְקַבֵּל טוּמְאָה, אֲבָל כָּל מָאן דְּסָאִיב אֲתַר דְּאִיהִי שַׁרְיָא בֵּיהּ, אִתְחֲשִׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ עָבִיד לֵיהּ, וּבְגִין דְּא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וְלֵית אָבִיו אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֵית אִמּוֹ אֶלָּא שְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא מָאן דְּאַעִיל מֻרְשׁוּת הָרַבִּים לְרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּבְגִין דָּא אָמַר (ויקרא כב לב) וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי, וְדָא אדנ"י, דְּאִיהוּ רְשׁוּת הַיָּחִיד דְּאִיהוּ יהו"ה יְחִידוֹ דְּעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ אָדָם. (ובגין דא לאביו ולאמו לא יטמא, ודא איהו רזא מאן דאעיל מרשות הרבים לרשות היחיד, ובגין דא אמר) (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, דָּא אָדָם בְּלִיַּעַל, וּמִסְטְרָא דָּא בַּר נַשׁ רָשָׁע קָרוּי מֵת מֵעִיקָּרָא מִקַּמֵּי דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא, אֲבָל לָא אִתְּמַר עַל אָדָם דְּאִיהוּ מִסְטְרָא דְּקוּדְשָׁא, וְכַמָּה טִפְשִׁין אינוּן בְּעָלְמָא דְּאָמְרִין הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר עַל בַּר נַשׁ דְּיָמוּת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב אָדָם כִּי יָמוּת, וְאֵיךְ אָמְרִין דְּלָא יְהֵא מִיתָה מִינֵּיהּ, וַי לוֹן דְּטַב לוֹן דְּלָא אִתְבְּרִיאוּ בְעָלְמָא, דְּאִלֵּין אינוּן דְּשַׁוְּנִין לוֹן, שַׁוְּנִין לְאָדָם דְּאִתְקְרֵי יִשְׂרָאֵל וּלְאָדָם בְּלִיַּעַל, וְאָמְרִין כְּאָדָם טוֹב כַּחוֹטֵא כּוּלְהוֹן שָׁוִין, יְהִיבוּ כְמוֹץ לִפְנֵי רוּחַ אִלֵּין חַיָּיבַיָּא דְּאָמְרֵי הָכִי, וּמַלְאֲךְ יהו"ה דּוֹחֶה מְנַיְּיהוּ.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה זָקֵן אֶחָד הִזְדַּמֵּן לוֹ, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי רָאִיתִי פָּסוּק שֶׁאוֹמֵר בַּתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וַהֲרֵי הַתּוֹרָה הָיְתָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְרָאִיתִי שֶׁהָעוֹלָם קֹדֶם לְאָדָם, שֶׁכָּל הָעוֹלָם וּצְרָכָיו נִבְרְאוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא אָדָם, אִם כָּךְ, מָה הַתַּקָּנָה שֶׁיֵּשׁ כָּאן? אָמַר לוֹ: זָקֵן, וַהֲרֵי כָּתוּב שֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִקְרְאוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, וְאֵין רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁל הָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה. אֶלָּא יֵשׁ אָדָם וְיֵשׁ אָדָם, יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא אָדָם שֶׁל הַנְּשָׁמָה, וְיֵשׁ אָדָם שֶׁל הַגּוּף, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה, וְעָלָיו נֶאֱמַר אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וְעָלָיו נֶאֱמַר אָרוּר הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם וְשָׂם בָּשָׂר זְרוֹעוֹ, וְזֶה סמא"ל, אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, וְיֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי נְקֵבוֹת רָעוֹת, וַעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר וְעַל כָּל נַפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וְאֵין אָבִיו אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין

אִמּוֹ אֶלָּא הַשְׁכִּינָה, וְכִי לֹא נֶאֱמַר בַּקֹּדֶשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ הֲלֹא כֹּה דִּבְרֵי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, מָה אֵשׁ אֵינוֹ מְקַבֵּל טָמְאָה, כָּךְ הוּא לֹא מְקַבֵּל טָמְאָה. אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי כְּתוּב אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא, וְזוֹ שְׁכִינָתוֹ? אָמַר לוֹ: וַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ לֹא מְקַבְּלִים טָמְאָה, אֲבָל כָּל מַה שֶּׁמְּטַמֵּא אֶת הַמָּקוֹם שֶׁהִיא שׁוֹרָה בּוֹ, נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ עָשָׂה אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וְאֵין אָבִיו אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאֵין אִמּוֹ אֶלָּא שְׁכִינָה, וְזֶה סוֹד מִי שֶׁמַּכְנִיס מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי, וְזֶה אדנ"י, שֶׁהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁהוּא יהו"ה יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְזֶהוּ אָדָם. (ומשום זה לאביו ולאמו לא יטמא, וזהו סוד מי שמכניס מרשות הרבים לרשות היחיד, ומשום זה אמר) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, זֶה אָדָם בְּלִיַּעַל, וּמִצַּד זֶה אָדָם רָשָׁע קָרוּי מֵת מֵעִקָּרוֹ, לְפָנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, אֲבָל לֹא נֶאֱמַר עַל אָדָם שֶׁהוּא מִצַּד הַקְּדֻשָּׁה, וְכַמָּה טִפְּשִׁים הֵם בָּעוֹלָם שֶׁאוֹמְרִים, הֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּזַר עַל אָדָם שֶׁיָּמוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָדָם כִּי יָמוּת, וְאֵיךְ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא תִהְיֶה מִיתָה מִמֶּנּוּ? אוֹי לָהֶם, טוֹב שֶׁלֹּא נִבְרְאוּ בָּעוֹלָם, שֶׁאִלּוּ הֵם שֶׁמַּשְׁוִים אוֹתָם, מַשְׁוִים אֶת הָאָדָם שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאָדָם בְּלִיַּעַל, וְאוֹמְרִים כְּאָדָם טוֹב כַּחוֹטֵא, כֻּלָּם שָׁוִים, יְהִי כְמוֹךָ לְפָנֵי רוּחַ אִלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁאוֹמְרִים כָּךְ, וּמַלְאָךְ יהו"ה דּוֹחֶה מֵהֶם.

דְּאִית אָדָם דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִית אָדָם דְּאִיהוּ מַלְאָךְ וְדָא מטטרו"ן, וְאִית אָדָם בְּדִיוּקְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אֲצִילוּתֵיהּ, וְדָא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְלֵית לֵיהּ בְּרִיאָה וְיִצִירָה וַעֲשִׂיָּה אֶלָּא אֲצִילוּתָא, וּבַאֲתַר דָּא לֵית חֵטְא וְלָא מָוֶת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, וְעַל הַאי אָדָם בְּלִיַּעַל מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא לְמֵיכַל מִנֵּיהּ, וּדְלָא לְעָרְבָא לֵיהּ עִם טוֹב, דְּהַאי אִיהוּ כְּמָאן דְּעָרִיב כַּסְפָּא עִם עוֹפָרֶת, וְדָא גָּרִים בִּלְבּוּלָא בְּפַמְלְיָא דִלְעֵילָא, וְעָרֵב חֲשׁוֹכָא בִּנְהוֹרָא מַה דְּאַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

שֵׁישׁ אָדָם שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא מַלְאָךְ, וְזֶה מטטרו"ן, וְיֵשׁ אָדָם בִּדְמוּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא אֲצִילוּתוֹ, וְזֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאֵין לוֹ בְּרִיאָה וְיִצִירָה וַעֲשִׂיָּה, אֶלָּא אֲצִילוּת, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין חֵטְא וְלֹא מָוֶת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יְגָרְךָ רָע, וְעַל הָאָדָם הַבְּלִיַּעַל הַזֶּה צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְשֶׁלֹּא לְעָרֵב אוֹתוֹ עִם טוֹב, שֶׁזֶּהוּ כְּמִי שֶׁמְּעָרֵב כֶּסֶף עִם עֹפֶרֶת, וְזֶה גּוֹרֵם בִּלְבּוּל בְּפַמְלְיָא שֶׁל מַעְלָה, וּמְעָרֵב חֲשֵׁכָה עִם אוֹר, מַה שֶּׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִפְרִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

וְלָא עוֹד אֶלָּא מָאן דְּאַעְיִל זַרְעִיהּ בַּנְדָּה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גּוֹיָה אוֹ זוֹנָה, כְּאִלּוּ מְעָרֵב מַה דְּאַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִכְתִיב (שם ו) וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, דְּאִינּוּן מֵי נִדָּה לְמֵי דַכְיָא, דְּדָא אָסוּר וְדָא מוּתָּר, וְדָא כָּשֵׁר וְדָא פָּסוּל, דָּא טוּמְאָה וְדָא טָהֳרָה, אִלֵּין אִינּוּן שִׁית סִדְרִין דְּאִתְיְהִיבַת (בהון משנה) (ס"א למשה), לְאַפְרָשָׁא בֵּין טוֹב לְרָע, דְּעָרֵב לוֹן אָדָם וְדָרִין דְּאָתוּ אַבַּתְרֵיהּ.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת זַרְעוֹ בְּנִדָּה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גּוֹיָה אוֹ זוֹנָה, כְּאִלּוּ מְעָרֵב מַה שֶּׁהִפְרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב וְיִהְיוּ מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, שֶׁהֵם מֵי נִדָּה לְמֵי טָהֳרָה, שֶׁזֶּה אָסוּר וְזֶה מֻתָּר, וְזֶה כָּשֵׁר וְזֶה פָּסוּל, זֶה טָמֵא וְזֶה טָהֳרָה, אֵלּוּ הֵם שִׁשָּׁה הַסְּדָרִים שָׁנִּתְנָה (בהם משנה) (למשה) לְהַפְרִיד בֵּין טוֹב לְרָע, שֶׁעֵרֵב אוֹתָם אָדָם וְהַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחַ רָיו.

תקונא תמניא ושתין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, מַאי אלהי"ם, לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים (בראשית ג כד), מַטֵּה הָאלהי"ם וַדַּאי, וְדָא מטטרו"ן, וְהָא אוּקִימְנָא לֵיהּ דְּאִתְהַפַּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וּבֵיהּ אִשְׁתַּנְיוּ (נ"א אשתכחו) כָּל דִּיוּקְנִין דְּלָא דָמוּ דָא לְדָא, כַּד אִתְהַפַּךְ מִימִינָא לִשְׂמָאלָא אַחֲזֵי פַּרְצוּפָא דְשׁוֹר, וְכַד אִתְהַפַּךְ מִשְּׂמָאלָא לִימִינָא אַחֲזֵי פַּרְצוּפָא דְאַרְיֵה, וְכַד אִתְהַפַּךְ מִתַּרְוַיְיהוּ לְמַעֲרַב אַחְזִיר אַנְפּוֹי וְאִתְהַפַּךְ לְנֶשֶׁר (נ"א לאד; ם), וְכַד אִתְהַפַּךְ מִתַּרְוַיְיהוּ לְמִזְרַח דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא אִתְהַפַּךְ לְאָדָם (נ"א לנשר), מִלְּמַטָּה לְנֶשֶׁר, לֵית דְּיוֹקְנָא בָּעָלְמָא דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ.

תִּקּוּן שְׁמוֹנָה וְשִׁשִּׁים, בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א אֱלֹהִי"ם, מַה זֶּה אֱלֹהִי"ם? לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ הַחַיִּים, מַטֵּה הָאֱלֹהִי"ם וַדַּאי, וְזֶה מטטרו"ן, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ שֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִדִּין לְרַחֲמִים, וּבוֹ הִשְׁתַּנּוּ (נמצאו) כָּל הַדְּמָיוֹת שֶׁלֹּא דָמוּ זוֹ לָזוֹ. כְּשֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִיָּמִין לִשְׂמֹאל, הוּא מַרְאֶה פַּרְצוּף שֶׁל שׁוֹר. וּכְשֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִשְּׂמֹאל לְיָמִין, מַרְאֶה פַּרְצוּף שֶׁל אַרְיֵה. וּכְשֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִשְּׁנֵיהֶם לַמַּעֲרָב, מַחֲזִיר פָּנָיו וּמִתְהַפֵּךְ לְנֶשֶׁר (לאדם). וּכְשֶׁמִּתְהַפֵּךְ מִשְּׁנֵיהֶם לַמִּזְרָח, שֶׁהוּא בָּאֶמְצַע, מִתְהַפֵּךְ לְאָדָם (לנשר), מִלְּמַטָּה לְנֶשֶׁר, אֵין דְּמוּת בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא נוֹדַעַת בּוֹ.

תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת אִתְחַזְיָין בֵּיהּ, וְכָל דִּיוּקְנִין דְּמַלְאָכַיָּיא וְדִיוּקְנִין דְּנִשְׁמָתִין וְדִיוּקְנִין דְּכָל מַה דְּאִתְבְּרִי בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, (לאו איהו דיוקנא דאדם שלים בכל תקונין, אלא אם הוא) (נ"א כלא הוה) כְּלִיל בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלַיָּא וְכָרְסַיָּא וּמַלְאָכַיָּא וְגַן עֵדֶן וְגֵיהִנָּם, מִסְטָרָא דְתַרְוַיְיהוּ אִתְיְהִיב יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע, גַּן עֵדֶן מְצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב (משלי יח כב), גֵּיהִנָּם וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה (קהלת ז כו), וְתַרְוַיְיהוּ בְּלִבָּא, לֵב חָכָם לִימִינוֹ, וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ (שם י ב).

שְׁנַיִם עֲשָׂר מַזָּלוֹת נִרְאִים בּוֹ, וְכָל הַדְּמָיוֹת שֶׁל הַמַּלְאָכִים, וְהַדְּמָיוֹת שֶׁל הַנְּשָׁמוֹת, וְהַדְּמָיוֹת שֶׁל כָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, (אינו דמות של אדם שלם בכל התקונים, אלא אם הוא) (כלא היה) כָּלוּל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְשֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת וְהַכִּסֵּא וְהַמַּלְאָכִים וְגַן עֵדֶן וְגֵיהִנֹּם, מֵהַצַּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם נִתַּן הַיֵּצֶר הַטּוֹב וְהַיֵּצֶר הָרָע. גַּן עֵדֶן - מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב, גֵּיהִנֹּם - וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה, וּשְׁנֵיהֶם בַּלֵּב, לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ.

תקונא שתין ותשעה

דף צט.

(דף צט ע"א) בְּרֵאשִׁית ב' תְּרִין חָכְמָה וּתְבוּנָה (ובינה), תְּלִיתָאָה יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת (משלי א ז). וּבְהַאי דַּעַת אִתְּמַר (בראשית ד א) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, דְּלֵית זִוּוּג אֶלָּא בְּדַעַת דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. יְחוּדָא דְּאַבָּא וְאִימָּא. הָכִי אִיהוּ לְתַתָּא צַדִּיק יְחוּדָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא דִּלְתַתָּא, וְגוּף וּבְרִית עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמואל א ב ג) כִּי אֵ"ל דֵּעוֹת יהו"ה וְגוֹמֵר, וְתַרְוַיְיהוּ עִדּוּת, דְּלֵית עִדּוּת פָּחוּת מִתְּרֵין.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וְתִשְׁעָה, בְּרֵאשִׁית, ב' שְׁנַיִם, חָכְמָה וּתְבוּנָה (ובינה), הַשְּׁלִישִׁית, יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת, וּבַדַּעַת הַזֹּ נֶאֱמַר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, שֶׁאֵין זִוּוּג אֶלָּא בְּדַעַת, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַיְחוּד שֶׁל הָאָב וְהָאֵם, כָּךְ הוּא לְמַטָּה הַצַּדִּיק הַיְחוּד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי עִם הַשְּׁכִינָה שֶׁלְּמַטָּה, וְעַל הַגּוּף וְהַבְּרִית נֶאֱמַר כִּי אֵ"ל דֵּעוֹת יהו"ה וְגוֹמֵר, וּשְׁנַיִם עֵדוּת, שֶׁאֵין עֵדוּת פְּחוֹת מִשְּׁנַיִם.

וְהַאי בַּן אִיהוּ יְחוּד דְּאַבָּא וְאִימָּא, אִיהוּ עַמּוּד סְבִיל כֹּלָּא, כְּגַוְונָא דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן דְּעָלְמָא עַל חַד סַמְכָא קַיְימָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, הָכִי אַבָּא וְאִימָּא סָמְכִין עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ יְחוּד בֵּין אֵם וּבַת כְּגַוְונָא דָּא הו"ה, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידוּ ה"ה אֶחָד אֶחָד י"ג הָכָא וְי"ג הָכָא, וְאִיהוּ ו' יְחוּד דְּתַרֵי אֲחָיוֹת, כְּגַוְונָא דָּא וַיֵּיצֶר יהו"ה, דָּא רָזָא דְּא' י' לְעֵילָּא י' לְתַתָּא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא.

וְהַבֵּן הַזֶּה הוּא הַיְחוּד שֶׁל הָאָב וְהָאֵם, הוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנּוֹשֵׂא הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַיִם וָאָרֶץ נֶאֱמַר בָּהֶם שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עַל עַמּוּד אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, כָּךְ הָאָב וְהָאֵם סְמוּכִים עַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא הַיְחוּד בֵּין אַם וּבַת כְּמוֹ זֶה: הו"ה וּבוֹ נַעֲשׂוּ ה"ה אֶחָד אֶחָד, שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה כָּאן וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה כָּאן, וְהוּ' הוּא יְחוּד שֶׁל שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, כְּמוֹ זֶה: וַיֵּיצֶר יהו"ה, זֶה הַסּוֹד שֶׁל א' - י' לְמַעְלָה, י' לְמַטָּה, ו' בְּאֶמְצַע.

יְחוּדָא דְּתַרְוַיְיהוּ כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ, (ה' מן אלהי"ם ו') (נ"א ה"י מן אלהי"ם ו' מלא), כְּלָלָא דְּתַרְוַיְיהוּ ה"ה אִמָּא וּבְרַתָּא, ו' בֵּין תַּרְוַיְיהוּ, לְעֵילָּא לֵית עָרְוָה, וּבַאֲתַר דָּא אָמַר לֹא תְּדַמֶּה לְיוֹצְרֵיךְ, לְתַתָּא בַּר מֵאַתְרֵיהּ אָמַר (ויקרא יח ו) לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת, וְהָא אוּקִימְנָא לְעֵיל. וְעוֹד אַשְׁכַּחְנָא רָזָא עִלָּאָה, עָרְוָ"ה עֵ"ר ו"ה, כַּד ו' בֵּין עֵר דְּאִיהוּ רַע אִתְעֲבִיד עוֹר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא יט יד) וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, דְּהָא רַע מִן עִוֵּר, אִיהוּ עָרְוָה דְּאַפְרִישׁ בֵּין ו"ה דְּאִינּוּן אָח וְאָחוֹת, כַּד אִתְלַבַּשׁ אִילָנָא דְּחַיֵּי בְּאִילָנָא דְּטוֹב וְרָע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ט) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי (ס"א דהאי) עֵר בֵּין בְּרָא וּבְרַתָּא לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עָרְוָה, לֹא תִקְרְבוּ ו' לָ"ה דְּלָא אִתְגַּלְיָא רַע בֵּינַיְיהוּ דְּאִיהוּ אַחֵר, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר

(משלי כה ט) וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל, עֲרִיׄ"ה תֵּעוֹר קַשְׁתָּךְ (חבקוק ג ט), עֵר יה, רַע בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ בֵּין י"ה, הַהוּא רַע לָא תִקְרַב י' בָּה'.

הַיְחוּד שֶׁל שְׁנֵיהֶם כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ, (ה' מן אלהי"ם ו') (ה"י מן אלהי"ם ו' מלא), הַכְּלָל שֶׁל שְׁנֵיהֶם ה"ה, אֵם וּבַת, ו' בֵּין שְׁתֵּיהֶן, לְמַעְלָה אֵין עֶרְוָה, וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אָמַר לֹא תְדַמֶּה לְיוֹצֶרְךָ, לְמַטָּה חוּץ לִמְקוֹמוֹ אָמַר לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ לְעֵיל. וְעוֹד מָצָאנוּ סוֹד עֶלְיוֹן, עֶרְוַ"ה עֵ"ר ו"ה, כְּשֶׁו' בֵּין עֵר, שֶׁהוּא רַע, נַעֲשֶׂה עוֹר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, שֶׁהֲרֵי רַע מִן עִוֵּר, הוּא עֶרְוָה שֶׁמַּפְרִידָה בֵּין ו"ה שֶׁהֵם אָח וְאָחוֹת, כְּשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ עֵץ הַחַיִּים בְּעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּזִמַּן שֶׁהִיא (שזה) עֵר, בֵּין הַבֵּן וְהַבַּת לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, לֹא תִקְרְבוּ ו' לָהּ', שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה רַע בֵּינֵיהֶם, שֶׁהוּא אַחֵר, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל, עֲרִיׄ"ה תֵּעוֹר קַשְׁתָּךְ, עֵר יה, רַע בְּזִמַּן שֶׁהוּא בֵּין י"ה, אוֹתוֹ הָרַע לֹא תִקְרַב י' עִם ה'.

וְהַאי אִיהוּ קְלִיפָּה דְּעָרְלָה, עֵ"ר מִן עָרְלָה רָ"ע, אָדָם בְּהַאי חָאב, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בָּעָרְלָתוֹ הֲוָה, וְדָא גָּרִים עֲרַיְין בָּעָלְמָא, וּבְגִין דָּא עֲרָיָה תֵּעוֹר קַשְׁתָּךְ, תֵּעוֹר אִיהוּ עֲרָוֹת בְּהַפּוּךְ אַתְוָון, בְּאַן אֲתַר קַשְׁתָּךְ דְּאִיהוּ קֶשֶׁת הַבְּרִית, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית לה טז) וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ, תְּקַ"שׁ אִיהוּ קֶשֶׁ"ת, (ורזא דמלה בעצב תלדי בנים), (שם ג טז) וּמְתַּמֶּן אָמְרָה חַנָּה (שמואל א א טו) אִשָּׁה קְשַׁ"ת רוּחַ אָנֹכִי.

וְזוֹהִי קְלִפָּה שֶׁל עָרְלָה, עֵ"ר מִן עָרְלָה רָ"ע, אָדָם חָטָא בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁבָּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בָּעָרְלָתוֹ הָיָה, וְזֶה גָּרַם עֲרָיוֹת בָּעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה עֲרָיָה תֵּעוֹר קַשְׁתָּךְ, תֵּעוֹר הוּא עֲרָוֹת בְּהַפּוּךְ אוֹתִיּוֹת, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? קַשְׁתָּךְ, שֶׁהוּא קֶשֶׁת הַבְּרִית, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ, תְּקַ"שׁ הוּא קֶשֶׁ"ת, (וסוד הדבר בעצב תלדי בנים), וּמִשָּׁם אָמְרָה חַנָּה אִשָּׁה קְשַׁ"ת רוּחַ אָנֹכִי.

וְדָא רָזָא אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן, וְאוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא מִלָּה דְּאִקְּישׁ לִי, מוֹקֵשׁ כְּתִיב בֵּיהּ, דְּבֵיהּ הֲוָה מוֹקֵשׁ לְאָדָם קַדְמָאָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בָּעָרְלָתוֹ הֲוָה, וּמַה דְּנָטִיר לֵיהּ אִיהוּ בְּהַקֶּשׁ בְּשׁוּתָּפוּ עִמִּי, בְּדִיּוּקְנָא דִּילִי, עֲלָהּ אִתְּמַר (שם א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּגִין דְּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית זָכָה לְמַלְכוּת, הֲרֵי אִיהוּ בְּהַקֶּשׁ לִי בְּשׁוּתָּפוּ עִמִּי, וְאִם לָא נָטִיר לֵיהּ אִתְחֲזַר קַ"שׁ, קֶשֶׁה לֵיהּ קָשֶׁה לְאֵת ה', וְעַל הַאי קַשׁ אִתְּמַר (עובדיה א יח) וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ, וְאִיהוּ לְקַ"שׁ בְּהַפּוּךְ אַתְוָון שֶׁקֶ"ל, וְאִיהוּ שֶׁקֶל לַצַּדִּיקִים דְּנָטְרִין בְּרִית שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וַוי לְמָאן דְּלָא נָטִיר לֵיהּ, וְזָכָאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר לֵיהּ, וּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית הַאי אִיהוּ עַד עֲלֵיהּ ע' מִן שְׁמַע ד' מִן אֶחָד, וְאִי לָא נָטִיר בְּרִית פָּרַח מִנֵּיהּ קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד, וְאִשְׁתְּאַר אַחֵר (עד ער). (כאן חסר)

וְזֶהוּ סוֹד אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן, וּפֵרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים, דָּבָר שֶׁמַּקִּישׁ לִי כָּתוּב בּוֹ מוֹקֵשׁ, שֶׁבּוֹ הָיָה מוֹקֵשׁ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁבָּאֲרוּהוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ, וּמַה שֶּׁשָּׁמַר אוֹתוֹ הוּא בְּהֶקֵּשׁ בְּשֻׁתָּפוּת

עִמִּי, בַּדְיוֹקָן שֶׁלִּי, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמִּי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית זוֹכֶה לְמַלְכוּת, הֲרֵי הוּא בְּהֶקֵּשׁ לִי בְּשֶׁתְּפוּת עִמִּי, וְאִם לֹא שָׁמַר אוֹתוֹ, חוֹזֵר קַ"שׁ, קֶשֶׁה לוֹ, קָשֶׁה לְאוֹת ה', וְעַל הַקֶּשׁ הַזֶּה נֶאֱמַר וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ, וְהוּא לְקַ"שׁ בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת שֶׁקֶ"ל, וְהוּא שֶׁקֶל לַצַּדִּיקִים שֶׁשּׁוֹמְרִים בְּרִית שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ, וְאַשְׁרָיו מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתוֹ. וּמִי שֶׁשּׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית הַזּוֹ, הֵיא עֵד עָלָיו - ע' מִן שְׁמַע, ד' מִן אֶחָד. וְאִם לֹא שׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית, פּוֹרֵחַ מִמֶּנּוּ הַקּוֹץ שֶׁל ד' מִן אֶחָד וְנִשְׁאָר אַחֵר, (עד ער).

דף צט:

וְהָאָדָם יָדַע וכו' (בראשית ד ד), קָם סָבָא פָּתַח וְאָמַר רַבִּי רַבִּי וְעַד הָכָא לָא הֲוָה יָדַע אָדָם לְאַנְתְּתֵיהּ, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּחָאב אִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מֵאַתְרֵיהּ, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דִּבְזִמְנָא דְּלֵית שְׁכִינְתָּא בְּאַתְרָהּ אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, בְּגִין דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (שם מז לא) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל (דף צט ע"ב) רֹאשׁ הַמִּטָּה, וּמֵאָן אֲתַר אִסְתַּלְקַת מִימֵינָא וּמִשְּׂמָאלָא דְּתַמָּן הֲוָה, וְדָא הוּא רָזָא דְּעִיבּוּר (ס"א ויעבו"ר) ע"ב רי"ו, חֶסֶד גְּבוּרָה, וְלָא לְמַגְנָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם הַוְיָין לֵיהּ בָּנִים זְכָרִים, וְאִיהוּ גָּרִים דְּאִסְתַּלַּק הַהִיא מִטָּה מִתַּמָּן, הָכִי אִסְתַּלִּיק אִיהוּ מִתַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, וּבָתַר דְּקַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ אִתְחַזַּר מִטָּה לְאַתְרָהָא, בְּהַהוּא זִמְנָא וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ.

וְהָאָדָם יָדַע וכו', קָם זָקֵן פָּתַח וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, וְעַד כָּאן לֹא הָיָה אָדָם יוֹדֵעַ אֶת אִשְׁתּוֹ? אֶלָּא בְּזֶמֶן שֶׁחָטָא הִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה מִמְּקוֹמוֹ, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁבְּזֶמֶן שֶׁאֵין שְׁכִינָה בְּמָקוֹמָהּ, אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, מִשּׁוּם שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם הִסְתַּלְּקָה? מִימִין וּשְׂמֹאל שֶׁשָּׁם הָיְתָה, וְזֶהוּ סוֹד הָעִבּוּר (ס"א ויעבו"ר) ע"ב רי"ו, חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְלֹא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם יִהְיוּ לוֹ בָּנִים זְכָרִים, וְהוּא גָּרַם שֶׁתִּסְתַּלֵּק אוֹתָהּ מִטָּה מִשָּׁם, כָּךְ הוּא מִסְתַּלֵּק מִתַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, וְאַחַר שֶׁקִּבֵּל עָנְשׁוֹ, חוֹזֶרֶת הַמִּטָּה לִמְקוֹמָהּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ.

וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, אִית יְדִיעָה לְטַב וְאִית יְדִיעָה לְבִישׁ, כְּגוֹן (שם ג ז) וַיֵּדְעוּ כִּי עֵרוּמִים הֵם, וּכְגוֹן וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה (יחזקאל טז ז), עֵרוֹם מֵאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, וְעֶרְיָה מֵאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה.

וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, יֵשׁ יְדִיעָה לְטוֹב וְיֵשׁ יְדִיעָה לְרַע, כְּמוֹ וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם, וּכְמוֹ וְאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה, עֵרוֹם מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְעֶרְיָה מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע, כְּגוֹן (אסתר ד א) וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, הָכִי אָדָם יָדַע דְּנָרִים אַפְּרְשׁוּתָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבֵין שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאָדָם חָאב בְּמַחֲשָׁבָה, וְחַוָּה חָאבַת בְּמַעֲשֶׂה, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְמַר בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְנַטַּל נִשְׁמָתֵיהּ בְּאַרַח אֲצִילוּת תַּמָּן חָאב, וְחַוָּה בְּמַעֲשֶׂה דִּילֵיהּ, דְּאִיהִי כֹּחַ דִּילֵיהּ כ"ח אַתְוָון דְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְכֻלָּא חָכְמָ"ה כ"ח מָ"ה.

וְעוֹד וְהָאָדָם יֵדַע, כְּמוֹ וּמַרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, כְּךָ אָדָם יֵדַע שֶׁגָּרַם הַפְּרָדָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ, שֶׁאָדָם חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה, וְחַוָּה חָטְאָה בְּמַעֲשֶׂה, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּטְלָה נִשְׁמָתוֹ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת שָׁם חָטָא, וְחַוָּה בְּמַעֲשֶׂה שָׁלוֹ, שֶׁהִיא הַכֹּחַ שֶׁלּוֹ, כ"ח הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְהַכֹּל חָכְמָ"ה, כ"ח מ"ה.

וְעוֹד וְהָאָדָם יֵדַע, יֵדַע חוֹבָא דִילֵיהּ בְּמַאי בְּקַיִן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ד א) וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה יד כט) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, דְּאִיהוּ זוּהֲמָא דְּאַטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, וַהֲוָה יָדַע זוּהֲמָא דִילֵיהּ דְּאִתְפַּשַּׁט עַד קַנֵּי חוֹתַן מֹשֶׁה, וְכַד חָמָא גְּלְגּוּלָא וּתְיוּבְתָּא דִילֵיהּ תַּמָּן, אָמַר (בראשית ד א) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, כְּעַן יְדַעְנָא לֵיהּ דְּקָנֵיתִי לֵיהּ בְּקַנֵּי חוֹתַן מֹשֶׁה, וְרַוּוחָנָא לֵיהּ תַּמָּן, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְדָא אִיהוּ רָזָא (קהלת ח י) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ וכו'.

וְעוֹד וְהָאָדָם יֵדַע, יֵדַע חֶטְאוֹ בַּמֶּה? בְּקַיִן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, מִשּׁוּם שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, וְזוֹ הַזּוֹהֲמָה שֶׁהִטִּיל הַנָּחָשׁ בְּחַוָּה, וְהָיָה יוֹדֵעַ זֻהֲמָתוֹ שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה עַד קַנֵּי חוֹתַן מֹשֶׁה, וּכְשֶׁרָאָה אֶת הַגִּלְגּוּל וְהַתְּשׁוּבָה שָׁלוֹ שָׁם, אָמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, אָז יָדַעְתִּי אוֹתוֹ שֶׁקָּנִיתִי אוֹתוֹ בְּקַנֵּי חוֹתַן מֹשֶׁה, וְהִרְוַחְתִּי אוֹתוֹ שָׁם, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְזֶהוּ סוֹד שֶׁל וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וכו'.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, סָבָא סָבָא, וְאַמַּאי טָרַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהוֹן, לְאַיְיתָאָה לוֹן בְּגִלְגּוּלָא, אָמַר לֵיהּ בְּגִין יְקָרָא דְצַדִּיקַיָּא לְאַעֲבָרָא חוֹבָא מִבְּנֵיהוּ, דְּעַד דְּקַיִן תָּב בִּתְיוּבְתָּא פְּגִימוּ דְאָדָם לָא אִשְׁתַּלִּים, וּבְגִין דָּא לִיקָרָא דִילֵיהּ טָרַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַיִן, וְהָכִי בְּכָל רַשְׁעַיָּיא דְאִינּוּן בְּנֵי צַדִּיקַיָּא.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: זָקֵן זָקֵן, וְלָמָּה טָרַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּהֶם לְהָבִיא אוֹתָם בְּגִלְגּוּל? אָמַר לוֹ: בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַצַּדִּיקִים, שֶׁיַּעֲבֹר הַחֵטְא מִבְּנֵיהֶם, שֶׁעַד שֶׁקַּיִן שָׁב בִּתְשׁוּבָה, הַפְּגָם שֶׁל אָדָם לֹא הִשְׁתַּלֵּם, וְלָכֵן לְכְבוֹדוֹ טָרַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּקַיִן, וְכֵן בְּכָל הָרְשָׁעִים שֶׁהֵם בְּנֵי צַדִּיקִים.

אָמַר לֵיהּ מַאי אִיהוּ זוּהֲמָא דְאַטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, אָמַר לֵיהּ דָּא לִילִי"ת טִפָּה סְרוּחָה אִיהוּ זוּהֲמָא, וְאִיהִי שְׂאוֹר שֶׁבְּעִיסָה דְאִתְּמַר עָלָּהּ מִי מְעַכֵּב שְׂאוֹר שֶׁבְּעִיסָה, וְאִיהוּ אִיבָּא דְסמא"ל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג ו) וַתִּקַּח מִפְּרִיוֹ וַתֹּאכַל, דָּא מָוֶ"ת דְּאִתְּמַר עָלָּהּ (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, וְאִיהִי טִפָּה בִּישָׁא זוּהֲמָא דְּאֵל אַחֵר, סַם מָוֶת זוּהֲמָא וְעָרְלָה דְּאִילָנָא דְּמוֹתָא, וּבְגִינָהּ אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אָדָם מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה.

אָמַר לוֹ: מָה הַזּוֹהֲמָה שֶׁהִטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה? אָמַר לוֹ: זוֹ לִילִי"ת טִפָּה סְרוּחָה, הִיא הַזּוֹהֲמָה, וְהִיא שְׂאוֹר שֶׁבְּעִסָּה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר מִי מְעַכֵּב? שְׂאוֹר שֶׁבְּעִסָּה, וְהוּא הַפְּרִי שֶׁל סמא"ל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתִּקַּח מִפְּרִיוֹ וַתֹּאכַל, זֶה מָוֶ"ת, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, וְהִיא טִפָּה רָעָה, זוּהֲמָה שֶׁל אֵל אַחֵר, סַם הַמָּוֶת זוּהֲמָה וְעָרְלָה שֶׁל עֵץ הַמָּוֶת, וּבְגִלְלָהּ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה אָדָם הָיָה מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ.

וַתּוֹסֶף לֶלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, פְּתַח וְאָמַר (תהלים קד כט) תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן, הָכָא רָמִיז גִּלְגּוּלָא דְצַדִּיקַיָּא, וְאַחֲזֵי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גִּלְגּוּלָא דִילֵיהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, אֵיךְ הֲוָה אָזִיל מִצַּדִּיק לְצַדִּיק, עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, עַד דְּמָטֵי לְהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְאוּקְמוּהָ קַדְמָאֵי בְּשַׁגַּם דָּא מֹשֶׁה, וּמִיָּד דְּחָמָא דַּעֲתִידָה אוֹרַיְיתָא לְאִתְיַהֲבָא עַל יְדֵיהּ, אוֹסִיפַת בְּגִינֵיהּ כַּמָּה קְרָבָנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכַמָּה צְלוֹתִין וּבָעוּתִין, וְדָא אִיהוּ וַתּוֹסֶף לֶלֶדֶת.

וַתּוֹסֶף לֶלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל. פְּתַח וְאָמַר: תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן. כָּאן רָמוּז הַגִּלְגּוּל שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וְהֶרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַגִּלְגּוּל שֶׁלּוֹ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, אֵיךְ הָיָה הוֹלֵךְ מִצַּדִּיק לְצַדִּיק, עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וּפֵרְשׁוּהָ הָרִאשׁוֹנִים בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, וּמִיָּד שֶׁרָאָה שֶׁעֲתִידָה תּוֹרָה לְהִנָּתֵן עַל יָדוֹ, הוֹסִיפָה בִּגְלָלוֹ כַּמָּה קָרְבָּנוֹת לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכַמָּה תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, וְזֶהוּ וַתּוֹסֶף לֶלֶדֶת.

וּבְגִין דָּא אִתְמַר בֵּיהּ (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּלְעֵילָא דּוֹר הוֹלֵךְ דָּא ו', דְּסָלִיק לְשִׁתִּין רִבּוֹא בְּשִׁית סְפִירָן. (שם) וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עוֹמֶדֶת לֵיהּ, וְאִיהִי שַׁעְתָּא דְקַיְימָא לֵיהּ, וּבְגִינָהּ אִתְמַר לֵית מַזָּל יוֹמָא גָּרִים אֶלָּא מַזָּל שַׁעְתָּא גָּרִים, וְלֵית לְכָל בַּר נַשׁ קַיְימָא שַׁעְתָּא, דְּהָא אִית בַּר נַשׁ צַדִּיק דְּלָא קַיְימָא לֵיהּ שַׁעְתָּא, דְּלָא קַיְימָא שַׁעְתָּא אֶלָּא לְבַעְלָהּ, וְהַאי שַׁעְתָּא מִינָהּ בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לְבַר נַשׁ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא, מַאי מַזָּלָא דִילָהּ בַּעְלָהּ, וּלְבַעְלָהּ לֵית מַזָּל, כְּמָה דְאוּקִימְנָא אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא תַּלְיָא בְּמַזָּלָא אֲפִילּוּ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבְּהֵיכָל, הֵיכָל שְׁכִינְתָּא תַּתְּאָה, סֵפֶר תּוֹרָה צַדִּיק.

וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְאֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּלְמַעְלָה דּוֹר הוֹלֵךְ זֶה ו', שֶׁעוֹלֶה לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּשֵׁשׁ סְפִירוֹת, וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת, זוֹ שְׁכִינָה, שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לוֹ, וְהִיא הַשָּׁעָה שֶׁעוֹמֶדֶת לוֹ, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר אֵין מַזָּל הַיּוֹם גּוֹרֵם, אֶלָּא מַזָּל הַשָּׁעָה גּוֹרֵם, וְלֹא לְכָל אָדָם עוֹמֶדֶת הַשָּׁעָה, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ אָדָם צַדִּיק שֶׁאֵין הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ, שֶׁלֹּא עוֹמֶדֶת הַשָּׁעָה אֶלָּא לְבַעְלָהּ, וּמֵהַשָּׁעָה הַזּוֹ בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת לְאָדָם, וּמִשּׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת לֹא בִּזְכוּת הֵם תְּלוּיִים, אֶלָּא בְּמַזָּל תְּלוּי הַדָּבָר. מָה הַמַּזָּל שֶׁלָּהּ? בַּעְלָהּ, וּלְבַעְלָהּ אֵין מַזָּל, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל תָּלוּי בְּמַזָּל, אֲפִלּוּ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבַּהֵיכָל, הֵיכָל - שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, סֵפֶר תּוֹרָה - צַדִּיק.

דף ק.

וּתְרֵיסַר מַזָּלוֹת אִינּוּן וְאִינּוּן ו"ו (דאשתכח ו') (נ"ל דאשתכחו מאת א' ודא רזא דוא"ו, וא' תמן ו' עלאה דאיהו מזלא עלאה דסליק במחשבה) (דף ק ע"א) דְּאִיהוּ א תַּמָּן, ו' דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאַת א, אִיהוּ מַזָּלָא דְכֹלָּא, דְּסָלִיק בְּאַת י' עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּרֵישָׁא דְּאַת א, וְכַד סָלִיק בְּמַחֲשָׁבָה

אִתְמַר יִשְׂרָאֵל עֲלָה בְּמַחֲשָׁבָה, דְּאִיהִי י' דְּעַל רֵישָׁא דְּא', וּבְגִין דָּא לֵית מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל (דהא במחשבה סליק, וכל מזלא איהו ממנא על שעתא מתרין עשר מזלות), דְּאִיהוּ מַזָּלָא דְּכוֹלָּא, וְכָל מַזָּלוֹת מִנֵּיהּ תַּלְיָין דְּאִינּוּן ו' ו', דִּי מְמַנָּן עַל תְּרֵיסַר שַׁעֲתֵי, דְּאִינּוּן ה"א ה"א, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקַיְימָא לֵיהּ שַׁעֲתָא.

וּשְׁנֵים עָשָׂר מַזָּלוֹת הֵם, וְהֵם ו"ו, (שנמצא ו') (שנמצאו מהאות א', וזה הסוד של וא"ו, וא' שם ו' עליונה שהוא המזל העליון שעולהבמחשבה), שֶׁהוּא א שָׁם, ו' שֶׁל הָאֶמְצַע שֶׁל אוֹת א הוּא הַמַּזָּל שֶׁל הַכֹּל, שֶׁעוֹלֶה בָּאוֹת י' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא בְּרֹאשׁ הָאוֹת א, וּכְשֶׁעוֹלֶה בְּמַחֲשָׁבָה, נֶאֱמַר יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא י' שֶׁעַל רֹאשׁ הָא', וּמְשׁוּם זֶה אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, (שהרי במחשבה עולה, וכל מזל הוא ממנה על שעה משנים עשר מזלות), שֶׁהוּא הַמַּזָּל שֶׁל הַכֹּל, וְכָל הַמַּזָּלוֹת תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ שֶׁהֵם ו' ו', שֶׁמְּמֻנִּים עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת, שֶׁהֵם ה"א ה"א. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁעוֹמֶדֶת לוֹ הַשָּׁעָה.

דְּאִיהוּ גַּלְגּוּל דְּכֻלְּהוּ דָּא י' דְּאִיהוּ גַּלְגַּל, וְעִם ו' אִתְעֲבִיד גַּלְגּוּל, דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְּס"ו מִן יְסוֹד. דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית מו כו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ, לְאַתְעָרוּתָא דְּאֶמְצָעִיתָא שִׁשִּׁים, לְאַתְעָרוּתָא דְּצַדִּיק וָשֵׁשׁ, וְכוּלָּא אִתְרְמִיז בְּצַדִּיק דְּבֵיהּ גַּלְגּוּל, וְעוֹד יְסוֹד תַּמָּן יו"ד, דְּאִתְגַּלְגַּל בֵּיהּ וְנָח בֵּיהּ מִכָּל גַּלְגּוּלִין דְּאִתְגַּלְגַּל, וּבְגִין דָּא (שם ב ב) וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וְאוֹת ו' דְּגַלְגּוּל בֵּיהּ סָלִיק צַדִּיק לְשִׁתִּין רְבוּא, בְּצַדִּיק אִינּוּן שִׁית, וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא סָלִיק לְשִׁתִּין, וּבְכֻלְּהוּ עִלָּאָה דְּאִיהוּ א סָלִיק לְשִׁתִּין רְבוּא, וְדָא אִיהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא.

שֶׁהוּא גַּלְגּוּל שֶׁל כֻּלָּם, זֶה י' שֶׁהוּא גַּלְגַּל, וְעִם ו' נַעֲשָׂה גַּלְגּוּל, שֶׁהוּא בְּסוֹד שֶׁל ס"ו מִן יְסוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ, לְהִתְעוֹרְרוּת הָעֲמּוּד הָאֶמְצָעִי שִׁשִּׁים, לַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל הַצַּדִּיק וְשֵׁשׁ, וְהַכֹּל נִרְמָז בְּצַדִּיק שֶׁבּוֹ גַּלְגּוּל. וְעוֹד יְסוֹד, שָׁם יו"ד, שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בּוֹ וְנָח בּוֹ מִכָּל הַגַּלְגּוּלִים שֶׁהִתְגַּלְגֵּל, וּמְשׁוּם זֶה וַיְכַל אֱלֹהִי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וְאוֹת ו' שֶׁל גַּלְגּוּל בּוֹ עוֹלֶה הַצַּדִּיק לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, בְּצַדִּיק הֵם שֵׁשׁ, וּבָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי עוֹלֶה לְשִׁשִּׁים, וּבְכֻלָּם עֶלְיוֹן שֶׁהוּא א עוֹלֶה לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וְזֶהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן וְהָא סָבָא אָמַר דְּאִיהוּ גַּלְגּוּל בַּיְסוֹד אִיהוּ, וְתַמָּן י' דְּמִתְגַּלְגַּל בֵּיהּ וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ וְנָח בֵּיהּ מֵהַהוּא טָרְחָא דְּגַלְגּוּלָא דְּטָרַח בְּשִׁית יוֹמֵי, דְּסָלְקִין לְשִׁית בְּאַת ו', וּלְשִׁתִּין בְּי' שִׁית זְמְנִין עֶשֶׂר, וּלְשִׁית אַלְפִין בְּאַלֶ"ף, וּלְשִׁתִּין רִבּוֹא בְּכֻלָּם עִלָּאָה, וְדָא אִיהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַהֲרֵי הַזָּקֵן אָמַר שֶׁהַגַּלְגּוּל הוּא בַּיְסוֹד, וְשָׁם י' שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בּוֹ וְשׁוֹרֶה עָלָיו וְנָח בּוֹ מֵאוֹתָהּ טִרְחַת הַגַּלְגּוּל שֶׁטָּרַח בְּשִׁשָּׁה יָמִים, שֶׁעוֹלִים לְשֵׁשׁ בָּאוֹת ו', וּלְשִׁשִּׁים בְּי' שֵׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, וּלְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים בְּאַלֶ"ף, וּלְשִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֻלָּם עֶלְיוֹן, וְזֶהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת.

וּבְכָל זִמְנָא דְּאִתֵּי וְאָזִיל שַׁעְתָּא קַיְימָא לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת, דִּלְהַאי בַּת זוּגֵיהּ קַיְימָא לֵיהּ בְּכָל אֲתַר וּבְכָל גִּלְגּוּלָא וּבְכָל שַׁעְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאָזִיל וְאָתֵי בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִין, הַאי אִיהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וּלְמָאן דְּשַׁעְתָּא דִּילֵיהּ לָא קַיְימָא לֵיהּ אֶלָּא שַׁעְתָּא אָחֳרָא דְּלַאו בַּת זוּגֵיהּ קַיְימָא לֵיהּ, וְהַאי אִיהוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין כָּל מִי שֶׁדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה הַשָּׁעָה דּוֹחֶקְתּוֹ.

וּבְכָל זְמַן שֶׁבָּא וְהוֹלֵךְ, הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, שֶׁלָּזֶה בַּת זוּגוֹ עוֹמֶדֶת לוֹ בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל גִּלְגּוּל וּבְכָל שָׁעָה, אַף עַל גַּב שֶׁהוֹלֵךְ וּבָא בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִים, זֶהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וּלְמִי שֶׁשַּׁעְתּוֹ לֹא עוֹמֶדֶת לוֹ, אֶלָּא שָׁעָה אַחֶרֶת שֶׁאֵינָהּ בַּת זוּגוֹ עוֹמֶדֶת לוֹ, וְזֶהוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, כָּל מִי שֶׁדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה, הַשָּׁעָה דּוֹחַקְתּוֹ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא ר' פְּדָת צַדִּיק גָּמוּר הָוָה, וְאַמַּאי לָא נָפַל בְּשַׁעְתָּא דִּילֵיהּ דְּאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ בֶּן גִּילוֹ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִית גִּלְגּוּלָא דְּמִתְחַיֵּיב לֵיהּ דְּנָפִיל בְּמַזָּלֵיהּ דְּאִיהוּ בֶּן גִּילוֹ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים ח ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם, דְּאִיהִי שַׁעְתָּא דְּמָזוֹנֵי וְשַׁעְתָּא דְּחַיֵּי וּבְנֵי, וְאִית גִּלְגּוּלָא דְּמִתְחַיֵּיב לֵיהּ דְּלָא נָפִיל בְּשַׁעְתָּא דְּמָזוֹנֵי דְּאִיהִי בַּת גִּילוֹ, אַף עַל גַּב דְּעָבִיד כַּמָּה זַכְוָון בְּעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בְּזֹכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא, דְּגִלְגּוּלָא גָּרִים לֵיהּ כְּאִלּוּ בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וַהֲרֵי רַבִּי פְּדָת צַדִּיק גָּמוּר הָיָה, וְלָמָּה לֹא נָפַל בַּשָּׁעָה שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא בַּת זוּגוֹ בֶּן גִּילוֹ? אָמַר לוֹ: בְּנִי, יֵשׁ גִּלְגּוּל שֶׁמִּתְחַיֵּב אוֹתוֹ שֶׁנּוֹפֵל בְּמַזָּלוֹ שֶׁהוּא בֶּן גִּילוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם, שֶׁהִיא שְׁעַת הַמָּזוֹן, שְׁעַת הַחַיִּים וְהַבָּנִים, וְיֵשׁ גִּלְגּוּל שֶׁמִּתְחַיֵּב אוֹתוֹ שֶׁלֹּא נוֹפֵל בְּשָׁעָה שֶׁל הַמְּזוֹנוֹת שֶׁהִיא בַּת גִּילוֹ, אַף עַל גַּב שֶׁעָשָׂה כַּמָּה זְכֻיּוֹת בָּעוֹלָם, וּמְשׁוּם זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת, הַדָּבָר לֹא תָּלוּי בִּזְכוּת, אֶלָּא הַדָּבָר תָּלוּי בְּמַזָּל, שֶׁהַגִּלְגּוּל גּוֹרֵם לוֹ כְּאִלּוּ שֶׁהַדָּבָר תָּלוּי בְּמַזָּל.

וּמַה דְּאָמַר אִי בָּעִית דְּאַחֲרִיב לְעָלְמָא וְהָדַר אִבְרֵיהּ וְאִפְּשַׁר דִּנְפָלְתָּ בְּשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי, הָכִי שְׁמַעְנָא בְּוַדַּאי דְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, דָּא גּוּפָא דְּבַר נַשׁ דְּאִתְקְרֵי עוֹלָם קָטָן, וּבְגִין כַּךְ אִתְּמַר אִי בָּעִית דְּאַחֲרִיב לְעָלְמָא, וְאַיְיתֵי לֵיהּ בְּגִלְגּוּלָא אָחֳרָא, וְאוּלַי דִּנְפָלְתָּ בְּשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי.

וּמַה שֶּׁאָמַר, אִם רָצִיתָ שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם אֶחְזוֹר וְאֶבְרָא אוֹתוֹ וְאֶפְשָׁר שֶׁנִּפַּלְתָּ בִּשְׁעַת הַמְּזוֹנוֹת, כָּךְ שָׁמַעְתִּי, בְּוַדַּאי שֶׁכָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, זֶה גּוּף הָאָדָם שֶׁנִּקְרָא עוֹלָם קָטָן, וּמְשׁוּם כָּךְ נֶאֱמַר, אִם רָצִיתָ שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, וְאָבִיא אוֹתוֹ בְּגִלְגּוּל אַחֵר, וְאוּלַי שֶׁנִּפַּלְתָּ בִּשְׁעַת הַמְּזוֹנוֹת.

אַדְהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין קָא נָחִית לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר עוֹלָם דְּכָל צַדִּיק דָּא שְׁכִינְתָּא, כַּד אִסְתַּלַּק מִינָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְאִשְׁתְּאַרַת חֲרֵיבָה, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר תִּבְעִי דְּאַחֲרִיב עָלְמָא, דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה אִתְקְרִיאַת גַּלְגַּל, וְעִם ו' אִיהוּ גִּלְגּוּל, וְשִׁית סְפִירָן

בְּאַתְוָון סָלְקִין לְשִׁתִּין רִבּוֹא, וְדָא אִיהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁתִּין רִבּוֹא, וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת דָּא שְׁכִינְתָּא.

בֵּינְתַיִם הֲרֵי זְקֵנִים, עַתִּיק הַעֲתִּיקִים, יוֹרֵד אֲלֵיהֶם וְאוֹמֵר, הָעוֹלָם שֶׁלְּכָל צַדִּיק זוֹ הַשְּׁכִינָה, כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְנִשְׁאֶרֶת חֲרֵבָה, וּבְשִׁבִילָהּ נֶאֱמַר תִּרְצֶה שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם? שֶׁכָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נִקְרֵאת גַּלְגַּל, וְעִם ו' הוּא גִּלְגּוּל, וְשֵׁשׁ סְפִירוֹת בָּאוֹתִיּוֹת עוֹלִים לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וְזֶהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְאֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, זוֹ הַשְּׁכִינָה.

דף ק:

דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת אוּלַי, וַעֲלָהּ אִתְמַר כּוּלֵי הַאי וְאוּלַי דְּזָכֵי לְשַׁעְתָּא דִּמְזוֹנֵי, וַעֲלָהּ אִתְמַר (דניאל ח ב) עַל אוּבַל אוּלָי, דְּכְבָר אִתְחַיַּיב קֳדָם דְּיֵיתֵי לְעָלְמָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְהָא אִתְחַיַּיב בִּסְפִירָה דְּאִיהִי לְעֵילָּא מִנַּיהּ, עַד דְּאִתְתַּקַּן לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְנְטִיל בַּר נַשׁ נִשְׁמָתֵיהּ, לֵית לֵיהּ תַּקָּנָה בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי שַׁעְתָּא דְּכֻלְּהוּ, וּבְגִין דָּא שַׁעְתָּא לָא קַיְימָא לֵיהּ, וְאִם תַּלְיָא בְּמַזָּלָא עִלָּאָה אֲפִילּוּ דְּיַעֲבִיד כַּמָּה זַכָוון לַאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא, דְּהָא מְחוּיַּיב אִיהוּ מִלְּעֵילָּא, אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מַהֲכָא מַשְׁמַע גִּלְגּוּלָא דְּתַלְיָא (דף ק ע"ב) בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ בְּמִינֵיהּ, אֲבָל אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ (שמות כא ו), אִם הַהוּא רוּחָא יֵיתֵי בְּגוּפָּא אָחֳרָא, דְּהָא לַאו אִיהוּ מִינֵיהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ קַיְימָא לֵיהּ שַׁעְתָּא תַּמָּן וְאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ, אֲמַר, וַדַּאי קַיְימָא לֵיהּ שַׁעְתָּא דְּאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ דְּאִתְגַּלְגַּל עִמֵּיהּ, אִם לָא קַיְימָא בֵּיהּ שְׁאֵרֵהּ כְּסוּתֵהּ וְעוֹנָתֵהּ לֹא יִגְרָע, שְׁאֵרֵהּ דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ, כְּסוּתֵהּ כִּי הִיא כְסוּתוֹ לְבַדָּהּ הִיא שְׁמָלְתוֹ לְעוֹרוֹ (שם כב כו) דָּא גִּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, וְעוֹנָתֵהּ אָדָם יְחוּדָא דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה.

שֶׁהִיא נִקְרֵאת אוּלַי, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כָּל זֶה וְאוּלַי שֶׁזּוֹכֶה לַשָּׁעָה שֶׁל הַמְּזוֹנוֹת, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר עַל אוּבַל אוּלַי, שֶׁכְּבָר הִתְחַיֵּב קֹדֶם שֶׁיָּבֹא לָעוֹלָם, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְזֶה הִתְחַיֵּב בַּסְּפִירָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִמֶּנָּה. עַד שֶׁהִתְתַּקֵּן לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּטְלָה נִשְׁמַת הָאָדָם, אֵין לוֹ תַּקָּנָה בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא הַשָּׁעָה שֶׁל כֻּלָּם, וּמִשּׁוּם זֶה הַשָּׁעָה לֹא עוֹמֶדֶת לוֹ, וְאִם תָּלוּי בַּמַּזָּל הָעֶלְיוֹן, אֲפִלּוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה כַּמָּה זְכֻיּוֹת, לֹא בִּזְכוּת הַדָּבָר תָּלוּי, שֶׁהֲרֵי הוּא מְחֻיָּב מִלְּמַעְלָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מִכָּאן מַשְׁמַע הַגִּלְגּוּל תָּלוּי בַּשְּׁכִינָה, שֶׁהִיא בְּמִינוֹ, אֲבָל אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ, אִם אוֹתָהּ רוּחַ תָּבֹא בְּגוּף אַחֵר, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִמֶּנּוּ, מַה כָּתוּב בּוֹ? עוֹמֶדֶת לוֹ שָׁם הַשָּׁעָה, וְהִיא בַּת זוּגוֹ. אָמַר: וַדַּאי שֶׁהַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לוֹ, שֶׁהִיא בַּת זוּגוֹ שֶׁהִתְגַּלְגְּלָה עִמּוֹ, אִם לֹא עוֹמֶד בּוֹ, שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע. שְׁאֵרָהּ - זֶה הַגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן, שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ, כְּסוּתָהּ - כִּי הִיא כְסוּתוֹ לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, זֶה הַגִּלְגּוּל הַשֵּׁנִי, וְעֹנָתָהּ - הָאָדָם הַיִּחוּד שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא הַגִּלְגּוּל הַשְּׁלִישִׁי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבָא סָבָא פְּתַח מִלִּין יַתִּיר דְּהָא סְתִימִין מִלִּין דִּילָךְ, אָמַר לֵיהּ הַהוּא סָבָא, שְׁאֵרָהּ דָּא מְזוֹנָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא דְּמִתַּמָּן כָּל מְזוֹנָא קָא אַתְיָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: זָקֵן זָקֵן, פְּתַח בְּדָבָרִים יוֹתֵר, שֶׁהֲרֵי דְּבָרֶיךָ סְתוּמִים. אָמַר לוֹ אוֹתוֹ זָקֵן: שְׁאֵרֵהּ זֶה הַמָּזוֹן מִצַּד הַיָּמִין, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַמָּזוֹן בָּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן.

כְּסוּתָהּ מִסְּטָרָא דִשְׂמָאלָא דְאִיהוּ כְּסוּת עֵינַיִם, דְּמִתַּמָּן עָרְיָין לִשְׂמָאלָא, בְּגִין דְּסִטְרָא שְׂמָאלָא תַּמָּן פְּגִימוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה א יד) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּיִצְחָק (בראשית כז א) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְתַמָּן צָרִיךְ כְּסוּיָיא, וּמֹשֶׁה בְּהַהוּא אִתְמַר בֵּיהּ (שמות ג ו) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִי"ם, וּבְגִין דָּא צִיצִית וּתְפִילִין אִינוּן כְּסוּיָא דִילֵהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב כִּי הִיא כְסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, (ובעור דתפילין, כסותה לבדה היא שמלתו לעורו), בְּעוֹר דִּתְפִלִּין, כְּסֶתָהּ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ (דברים כב יב).

כְּסוּתָהּ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁהִיא כְּסוּת עֵינַיִם, שֶׁמִּשָּׁם הָעֲרָיוֹת לִשְׂמֹאל, מְשׁוּם שֶׁצַּד הַשְּׂמֹאל שָׁם הַפְּגָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּמְשׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּיִצְחָק וַיְהִי כִּי זָקֵן וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְשָׁם צָרִיךְ כְּסוּי, וּמֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִי"ם, וּמְשׁוּם זֶה צִיצִית וּתְפִלִּין הֵם הַכְּסוּי שֶׁלּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי הִיא כְסוּתֹה לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, (ובעור של תפלין כסותה לבדה היא שמלתו לעורו), בְּעוֹר שֶׁל תְּפִלִּין כְּסֶתָהּ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ.

וְעוֹנָתָהּ מִסְּטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ יִשְׂרָאֵל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְתַמָּן יְחוּדָא דִילֵהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כא יא) וְאִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף, דְּהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לג כט).

וְעוֹנָתָהּ מִצַּדּוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְשָׁם הַיִּחוּד שֶׁלָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף, שֶׁהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר.

אַבָּא דְאִיהוּ חָכְמָה בְּאִלֵּין תְּלַת נָחִית בְּגַלְגּוּל, וְהָא כְּתִיב בְּאָדָם וְחַוָּה דְסָלְקִין בְּמִטָּה שְׁנַיִם וְיָרְדוּ שֶׁבַע, אָמַר, וַדַּאי הָכִי אִיהוּ דְּאִינוּן אָדָם וְחַוָּה, קַיִן וּתְאוֹמָתוֹ, הֶבֶל וּתְרֵין תְּאוֹמוֹתָיו, וְקַיִן בְּגִין דַּהֲווֹ לְהֶבֶל תְּרֵין תְּאוֹמוֹת וְלֵיהּ לָא הֲוָה אֶלָּא חַד, קַנְיָ לְהֶבֶל, וְדָא גָּרִים לֵיהּ כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם (משלי כד טז), דְּחָב בִּשְׁכִינְתָּא דְאִיהוּ בַּת שֶׁבַע, וּבְגִין דָּא נָפַל בְּשֶׁבַע, דְּאִתְתָּא גָּרִים לֵהּ מִיתָה, וְדָא יְרִידָה דִילֵיהּ דְּנָחִיתַת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מֵאַתְרָהָא.

הָאָב, שֶׁהוּא חָכְמָה, בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה יוֹרֵד בְּגִלְגּוּל, וַהֲרֵי כָּתוּב בָּאָדָם וְחַוָּה שֶׁעָלוּ לַמִּטָּה שְׁנַיִם וְיָרְדוּ שֶׁבַע. אָמַר, וַדַּאי כָּךְ הוּא, שֶׁהֵם אָדָם וְחַוָּה, קַיִן וּתְאוֹמָתוֹ, הֶבֶל וּשְׁתֵּי תְאוֹמוֹתָיו. וְקַיִן, מִשּׁוּם שֶׁלְּהֶבֶל הָיוּ שְׁתֵּי תְאוֹמוֹת וְלוֹ לֹא הָיְתָה אֶלָּא אַחַת, קִנְּא לְהֶבֶל, וְזֶה גָּרַם לוֹ, כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם, שֶׁחָטָא בִּשְׁכִינָה שֶׁהִיא בַּת שֶׁבַע, וּמִשּׁוּם זֶה נָפַל בְּשֶׁבַע, שֶׁהָאִשָּׁה גָּרְמָה לוֹ מִיתָה, וְזוֹ הַיְרִידָה שֶׁלּוֹ שֶׁיְּרִדָה הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה מִמְּקוֹמָהּ.

וּלְבָתַר דְּאִשְׁתַּרַשׁ בָּהּ (נ"א דאשתמש בהאי) אֵילָנָא, וְנָחִית תַּמָּן נְבִיעוּ לְמֶעֱבַד אִיבָּא דְּאִיהוּ פְּרִיָה וְרִבְיָה, דָּא גָּרִים אָדָם דְּאִתְבְּרֵי בְּדִיוּקְנֵיהּ, דְּאִסְתַּלַּק נְבִיעוּ מִשְּׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וּמִשָּׁבַע דַּרְגִּין דִּילָהּ, לְבָתַר דְּנָחִיתוּ תַּמָּן, כֹּלָּא סָלִיק לְאַתְרֵיהּ, וְרָזָא אִיהוּ וְקָם.

וְאַחַר שֶׁנִּשְׁתָּרֵשׁ בָּהּ (שהשתמש בזה) הָאִילָן, וְיָרְדָה לְשָׁם הַנְּבִיעָה לַעֲשׂוֹת פְּרִי, שֶׁהוּא פְּרִיָה וְרִבְיָה, זֶה גָּרַם אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּדִמּוּתוֹ, שֶׁהִסְתַּלְּקָה הַנְּבִיעָה מִן הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה וּמִשָּׁבַע הַדְּרָגוֹת שֶׁלָּהּ. לְאַחַר שֶׁיָּרְדוּ לְשָׁם, הַכֹּל עָלָה לִמְקוֹמוֹ, וְזֶהוּ סוֹד וְקָם.

דף קא.

וּמַאי הֲוָה נְבִיעוּ דְּאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, ו' דְּאִסְתַּלַּק עַד אֵין סוֹף דְּאִיהוּ מַזָּלָא עִלָּאָה, דְּנָחִית לֵיהּ ו' דְּאִיהוּ אַבָּא לְאַתְרֵיהּ, וּלְבָתַר סָלִיק אַבָּא כָּל בְּרֵיהּ לְאַתְרֵיהּ. (נ"א דנחית לון דאיהו אבא לבריה, ולבתר סליק אבא מבריה לאתריה) (כל זה מיותר) (דאיהו שעתא דקיימא ליה זכאה איהו מאן דקיימא ליה ולא דחיקא ליה שעתא כמה דאוקמוה כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו והא רבי פדת דדחיקא ליה שעתא אמר ליה קודשא בריך הוא אי בעית דאחריב עלמא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני אמר ליה בוצינא קדישא כולי האי אמאי אמר ליה דא רזא רברבא שמענא דבר נש דאתי בגלגולא ואתחייב למאריה קדם דייתי לעלמא אף על גב דיעביד כמה זכוון לאו בזכותיה תליא מלתא דהא מזליה גרים ליה ומה דאמר אי בעית דאחריב לעלמא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני בודאי הכי שמענא דכל צדיקא וצדיקא אית ליה עולם בפני עצמו ודא גופא דבר נש דאתקרי עולם קטן ובגין דא אמר אי בעית דאחריבה לעלמא ואייתי ליה בגופא אחרא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני אמר ליה והא כתיב (שמות כא י) אם אחרת יקח לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע והן כל אלה יפעל א"ל וכו' ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף (שם). אמר ליה ודאי אתגלי הכא רזא עלאה כמה דאוקמוהו מארי מתניתין אשתו כגופו דמיא ואשתכח דאיהי חיים דיליה הדא הוא דכתיב (קהלת ט ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת עץ חיים היא למחזיקים בה (משלי ג יח), (דף קא ע"א) ואיהי פרנסה דיליה הדא הוא דכתיב (דברים ח ט) ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם וכו' ומינה בני חיי ומזוני ע"כ).

וּמָה הָיְתָה הַנְּבִיעָה שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ? הַו' שֶׁהִסְתַּלֵּק עַד אֵין סוֹף, שֶׁהוּא הַמַּזָּל הָעֶלְיוֹן, שֶׁיָּרַד לוֹ ו' שֶׁהוּא הָאַבָּא לִמְקוֹמוֹ, וּלְאַחַר כָּךְ הֶעֱלָה הָאַב כָּל בְּנוֹ לִמְקוֹמוֹ. (שהורידם שהוא האב לבנו, ואחר כך עלה האב מבנו למקומו). (כל זה מיותר) (שהיא השעה שעומדת לו, אשרי מי שעומדת לו ולא דחוקה לו השעה, כמו שבארוה, כל הדוחק את השעה, השעה דוחקתו. והרי רבי פדת שדחקה לו השעה, אמר לו הקדוש ברוך הוא: האם תרצה שאחריב את העולם, ואפשר שתפל בשעה של מזונות? אמר לו המנורה הקדושה: למה כל זה? אמר לו: זה סוד גדול שמעתי, שאדם שבא בגלגול והתחיב לרבונו לפני שיבא לעולם, אף על גב שיעשה כמה זכיות, לא בזכותו הדבר תלוי, שהרי מזלו גרם לו, ומה שאמר האם תרצה שאחריב את העולם ואפשר שתפל בשעה של מזונות - בודאי כך שמעתי, שלכל צדיק וצדיק יש עולם בפני עצמו, וזה גוף האדם שנקרא עולם קטן, ומשום זה אמר, האם תרצה שאחריב את העולם ואביא אותו בגוף אחר, ואפשר שתפל בשעה של מזונות? אמר לו: והרי כתוב, אם אחרת יקח

לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע והן כל אלה יפעל א"ל וכו' ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף. אמר לו: ודאי התגלה כאן סוד עליון, כמו שבארוהו בעלי המשנה אשתו דומה לגופו, ונמצא שהיא החיים שלו. זהו שכתוב ראה חיים עם אשה אשר אהבת, עץ חיים היא למחזיקים בה, והיא פרנסתו, זהו שכתוב ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם וכו', וממנה בנים חיים ומזונות. ע"כ).

וְלָקֳבֵל אִלֵּין גִּלְגּוּלִין שְׁנוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, שִׁנּוּי מָקוֹם כְּגַוְונָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה כו כא) הִנֵּה יהו"ה יוֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ, וְכַד נָפִיק אִשְׁתַּנֵּי מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וּמֵרַחֲמֵי לְדִינָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לֹא כְשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בָּעוֹלָם הַבָּא דְּאִיהוּ אַתְרֵיהּ נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּיהו"ה, בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּאדנ"י, דָּא שִׁנּוּי מָקוֹם לְבָר מֵאַתְרֵיהּ, דְּאִיהוּ עָלְמָא דְאָתֵי, עָלְמָא דְאָתֵי לֵית בֵּיהּ שִׁנּוּיָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, נִכְתָּב בְּשֵׁם יהו"ה וְנִקְרָא בְּשֵׁם יהו"ה, אִתְקְרֵי יהו"ה רַחֲמֵי, לְבָר מֵאַתְרֵיהּ אִשְׁתַּנֵּי וְאִתְקְרֵי אדנ"י וְאִתְקְרֵי דִּין, וְדָא רָזָא עוֹמֶד מִכִּסֵּא רַחֲמִים וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִּין.

וּכְנֶגֶד הַגִּלְגּוּלִים הָאֵלּוּ, שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, שִׁנּוּי כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבּוֹ נֶאֱמַר הִנֵּה יהו"ה יוֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ, וּכְשֶׁיּוֹצֵא, מִשְׁתַּנֶּה מִדִּין לְרַחֲמִים וּמֵרַחֲמִים לְדִין, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לֹא כְשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא. בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא מְקוֹמוֹ, נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּיהו"ה. בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בַּאדנ"י. זֶה שִׁנּוּי מָקוֹם מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא. בָּעוֹלָם הַבָּא אֵין שִׁנּוּי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, נִכְתָּב בְּשֵׁם יהו"ה וְנִקְרָא בְּשֵׁם יהו"ה, יהו"ה נִקְרָא רַחֲמִים, מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ מִשְׁתַּנֶּה וְנִקְרָא אדנ"י וְנִקְרָא דִּין, וְזֶה סוֹד עוֹמֵד מִכִּסֵּא רַחֲמִים וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִּין.

שִׁנּוּי הַשֵּׁם דָּא מצפ"ץ, דְּאִיהוּ בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ יהו"ה, שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה דָּא שַׁבָּת, דְּצָרִיךְ כָּל כְּלְאַחַר יָד, כֹּל דְּאִיהוּ צַדִּיק, אַחַר יָד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דָּא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וּבְזִמְנָא דְאִיהוּ כְּלְאַחַר יָד לֵית תַּמָּן סְגִידוּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, תַּעֲלָא בְּעִידָּנֵיהּ סָגִיד לֵיהּ, דִּבְזִמְנָא דְאִיהוּ כְּלְאַחַר יָד אִתְעֲבִיד זָנָב, וְעִם כָּל דָּא דְּאָמַר תַּעֲלָא בְּעִדָּנֵיהּ סָגִיד לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ, אֲבָל חוּץ מֵאַתְרֵיהּ הֱוֵי זָנָב לַאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים

שִׁנּוּי הַשֵּׁם זֶה מצפ"ץ, שֶׁהוּא בְּא"ת ב"ש - יהו"ה. שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה זֶה שַׁבָּת, שֶׁצָּרִיךְ כָּל כְּלְאַחַר יָד, כָּל שֶׁהוּא צַדִּיק, אַחַר יָד שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, זֶה שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וּבִזְמַן שֶׁהוּא כְּלְאַחַר יָד אֵין שָׁם הִשְׁתַּחֲוָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. הַשּׁוּעָל בִּזְמַנּוֹ, הִשְׁתַּחֲוָה לוֹ, שֶׁבִּזְמַן שֶׁהוּא כְּלְאַחַר יָד, נַעֲשֶׂה זָנָב, וְעִם כָּל זֶה שֶׁאָמַר כְּשֶׁהַשּׁוּעָל בִּזְמַנּוֹ, הִשְׁתַּחֲוָה לוֹ בִּמְקוֹמוֹ, אֲבָל מִחוּץ לִמְקוֹמוֹ הֱוֵי זָנָב לָאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים.

דְּהָא צַדִּיק גְּמוּר אַף עַל גַּב דְּנָחִית מִדַּרְגֵּיהּ וְאִתְעֲבִיד זָנָב לַאֲרָיוֹת, עֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים לז כה) לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב, מַאי זָנָב דִּילֵיהּ הַהִיא קוֹצָא דְאַת ד' מִן אֶחַ"ד דְּאִיהִי י' זְעִירָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, עֲלֵיהּ אִתְמַר (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם.

שֶׁהֲרֵי צַדִּיק גָּמוּר, אַף עַל גַּב שֶׁיּוֹרֵד מַדְרֵגָתוֹ וְנַעֲשֶׂה זָנָב לַאֲרָיוֹת, עָלָיו נֶאֱמַר לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב, מַה זֶּה הַזָּנָב שֶׁלּוֹ? הַקּוֹץ הַהוּא שֶׁל הָאוֹת ד' מִן אֶחָ"ד, שֶׁהִיא י' קְטַנָּה, הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, עָלָיו נֶאֱמַר כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וְקָם.

תָּא חֲזֵי גִּלְגּוּל דְּאָת ו' אִיהוּ דְּנָפִיק בְּשַׁעֲתָּא דְּעָלִיהּ אִתְּמַר מַזָּל שַׁעֲה גּוֹרֶם, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ אֵין מַזָּל יוֹם גּוֹרֵם אֶלָּא מַזָּל שָׁעָה גּוֹרֵם, בְּאַבְרָהָם מַה כְּתִיב בֵּיהּ כַּד אִתְיָא בְּגִלְגּוּלָא, (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם, וּבְגִין לְאַקְדָּמָא לֵיהּ יִצְחָק מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּגִלְגּוּלָא, (שם כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב, נָפַק לְגַבֵּהּ לְחַקְלָא, בְּגִין דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה ט ט) מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים, חַד אַקְדִּים לְפַשְׁפְּשָׁא בָּהּ בְּצַפְרָא, וְתָנֶינָא לְפַשְׁפְּשָׁא בָּהּ בְּרַמְשָׁא, יַעֲקֹב מַה כְּתִיב בֵּיהּ (בראשית כח יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, פָּגַע בָּהּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּפָגַע כְּגוֹן יַעֲקֹב, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם) וַיָּלֶן שָׁם, וְהַהוּא לִינָה הוּא לְוָיָה, מִיָּד דְּאַעֲרַע בָּהּ (שם לב ב) וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אלהי"ם, וְעִם כָּל דָּא דְּפָגַע בָּהּ הֲוָה נָטִיר לָהּ, וְלָא אִתְאַחַד עִמָּהּ עַד דְּאָתָא בַּעְלָהּ, וְדָא אִיהוּ (שם כח יא) וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, דְּבְגִינֵיהּ (שם לב לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִיהוּ מֹשֶׁה דְּאָתָא בֵּיהּ בְּגִלְגּוּלָא רוּחֵיהּ דְּמֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הֲווֹ קַיְימֵי בְּדַרְגָּא חֲדָא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אֲבָל דָּא בְּגוּפָא וְדָא בְּנִשְׁמָתָא, וּבְגִין דָּא לֵית שַׁעֲתָא קַיְימָא לְכָל בַּר נַשׁ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּלָא בַּעְלָהּ

בֹּא וּרְאֵה, גִּלְגּוּל הָאוֹת ו' הוּא שֶׁיּוֹצֵא בִּשְׁעָתוֹ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר מַזַּל שָׁעָה גּוֹרֵם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ אֵין מַזַּל יוֹם גּוֹרֵם אֶלָּא מַזַּל שָׁעָה גּוֹרֵם. מַה כָּתוּב בְּאַבְרָהָם כְּשֶׁבָּא בְּגִלְגּוּל? וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם. וּבִשְׁבִיל לְהַקְדִּים אֶת יִצְחָק, מַה כָּתוּב בְּגִלְגּוּל? וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב, יָצָא אֶל הַשָּׂדֶה, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים. הָאֶחָד הַקְּדִים לְחַפֵּשׂ בָּהּ בַּבֹּקֶר, וְהַשֵּׁנִי הַקְּדִים לְחַפֵּשׂ בָּהּ בָּעֶרֶב. מַה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב? וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, פָּגַע בָּהּ. אַשְׁרֵי מִי שֶׁפּוֹגֵעַ כְּמוֹ יַעֲקֹב, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וַיָּלֶן שָׁם, וְאוֹתָהּ לֵינָה הִיא לְוָיָה, מִיָּד שֶׁפָּגַשׁ בָּהּ, וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם, וְעִם כָּל זֶה שֶׁפָּגַע בָּהּ, הָיָה שׁוֹמֵר אוֹתָהּ, וְלֹא הִתְאַחֵד עִמָּהּ עַד שֶׁבָּא בַּעְלָהּ, וְזֶהוּ וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁבִּשְׁבִילוֹ וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא מֹשֶׁה שֶׁבָּא בּוֹ בְּגִלְגּוּל רוּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וּמִשּׁוּם זֶה יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הָיוּ עוֹמְדִים בְּדַרְגָּה אַחַת בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, אֲבָל זֶה בַּגּוּף וְזֶה בַּנְּשָׁמָה, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת לְכָל אָדָם, שֶׁהִיא שְׁכִינָה בְּלִי בַּעְלָהּ.

וּבְגִין דָּא כַּד דְּחִיקַת לֵיהּ שַׁעֲתָא לְרַבִּי פְּדָת, וְאָמַר אִי בָּעִית דְּאַחְרְבֵיהּ לְעָלְמָא וְאֶפְשַׁר דְּנָפַלְתְּ בְּשַׁעֲתָא דְּמָזוֹנֵי, וְאוּלַי דְּנָפַלְתְּ מַאי וְאוּלַי, אֶלָּא וְאוּלַי אִי בָּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּנָפַלְתְּ בְּשַׁעֲתָא דְּמָזוֹנֵי, דְּהָא אִתְּתֵיהּ עָבִיד, וְאוּלַי אִי בָּעֵי בַּעְלָהּ דַּהֲווֹי קַיְימָא מַה דְּאִיהִי עָבִידַת בְּלָא רְשׁוּתָא דְּבַעְלָהּ.

וּמִשּׁוּם זֶה כְּשֶׁדְּחָקָה הַשָּׁעָה לְרַבִּי פְּדָת, וְאָמַר אִם תִּרְצֶה שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, וְאֶפְשָׁר שֶׁתִּפֹּל בְּשָׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת, וְאוּלַי שֶׁתִּפֹּל, מַה זֶּה וְאוּלַי? אֶלָּא וְאוּלַי אִם רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁתִּפֹּל בְּשָׁעָה שֶׁל מְזוֹנוֹת, שֶׁהֲרֵי אִשְׁתּוֹ עֹשָׂתָה, וְאוּלַי אִם רוֹצֶה בַּעְלָהּ שֶׁהָיְתָה עוֹמֶדֶת מַה שֶּׁהִיא עוֹשָׂה בְּלִי רְשׁוּת שֶׁל בַּעְלָהּ.

וּכְגַוְונָא דָא לֵית שַׁעֲתָא קַיְימָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא לְהַהוּא בַר נַשׁ, אֶלָּא אִם יֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא בְּהַהוּא בַר נַשׁ דְּהַהִיא שַׁעֲתָא, וְרָזָא דְמִלָּה (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּבְלָא בַּעֲלָהּ אִתְמַר (שם ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ (במדבר א נא), וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְלֵית מִיתָה אֶלָּא עֲנִיּוּתָא, וְהַאי זָר לַאו בְּזָר אָחֳרָא דְמוּם זָר, אֶלָּא זָר מִבַּעְלָהּ.

וּכְגוֹן זֶה אֵין הַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת, שֶׁהִיא הַשְׁכִּינָה, לְאוֹתוֹ אָדָם, אֶלָּא אִם יָבֹא בְּגִלְגּוּל בְּאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁל אוֹתָהּ שָׁעָה, וְסוֹד הַדָּבָר - בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּבְלִי בַּעֲלָהּ נֶאֱמַר וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְאֵין מִיתָה אֶלָּא עֲנִיּוּת, וְהַזָּר הַזֶּה אֵינוֹ בְּזָר אַחֵר שֶׁל מוּם זָר, אֶלָּא זָר מִבַּעְלָהּ.

דף קא:

זַכָּאָה מָאן דְּאִיעָרַע בְּשַׁעֲתָא דְאִתְבְּרִי מִשִּׁית יְמֵי בְּרֵאשִׁית, דְּכָל נְשָׁמְתָא אִית לָהּ עֵת וּזְמַן בְּגִלְגּוּלָא, כְּמָה דְאָמַר קֹהֶלֶת (קהלת ג א) לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתְּאָה דְאִיהִי זְמַן וְעִדָּן לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּלְכָל גִּלְגּוּלָא וְגִלְגּוּלָא, וְאִיהִי עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִידָּן, עִידָּן דְּכָל עִדָּנִין שַׁפִּיר, מַאי וּפְלַג עִידָּן, אֶלָּא כְּגוֹן פְּלַג הַמִּנְחָה, בְּשִׁמָאלָא אִתְפַּלְגַּת לְדִינָא, וּבִימִינָא לְרַחֲמֵי, בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתַּלִּימַת, וְכַד אִתְפְּלִינַת בִּימִינָא וּשְׁמָאלָא אִתְמַר בָּהּ לְאֶסְתֵּר מַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ, וְאִיהוּ כ"ח יהו"ה, פַּלְגוּ דִילָהּ יַד יָמִין, וּפַלְגוּ דִילָהּ יַד שְׂמֹאל, וְלָקֳבֵל תַּרְוַיְיהוּ אִדְכַּר קֹהֶלֶת בָּהּ כ"ח זְמָנִין עֵת. (דף קא ע"ב) הָדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת ג ב) עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לָטַעַת וכו', וְאִינּוּן י"ד י"ד, יַד יְמִינָא רַחֲמֵי, לָלֶדֶת לָטַעַת לִרְפּוֹא לִבְנוֹת לִשְׂחוֹק לִרְקוֹד כְּנוֹס אֲבָנִים לַחֲבוֹק לְבַקֵּשׁ לִשְׁמוֹר לְתִפּוֹר לְדַבֵּר לֶאֱהוֹב שָׁלוֹם. יַד שְׂמָאלָא דִינָא לָמוּת לַעֲקוֹר לַהֲרוֹג לִפְרוֹץ לִבְכּוֹת סְפוֹד לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים לִרְחוֹק לְאַבֵּד לְהַשְׁלִיךְ לִקְרוֹעַ לַחֲשׁוֹת לִשְׁנוֹא מִלְחָמָה, יַד יְמִינָא אִיהִי פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, דִּכְתִיב (שמות יד ח) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, (שם טו ו) יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ, יַד יְמִינָא רַחֲמֵי. יַד שְׂמָאלָא דִינָא, דִכְתִיב (שם ט ג) הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, (דברים ב טו) יַד יהו"ה הָיְתָה בָם לְהָמֵם.

אַשְׁרֵי מִי שֶׁפּוֹגֵשׁ בַּשָּׁעָה שֶׁנִּבְרָאָה מִשִּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, שֶׁלְּכָל נְשָׁמָה יֵשׁ עֵת וּזְמַן בְּגִלְגּוּל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר קֹהֶלֶת לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם, וְזוֹ שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא זְמַן וְעֵת לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה וּלְכָל גִּלְגּוּל וְגִלְגּוּל, וְהִיא עִדָּן וְעִדָּנִים וַחֲצִי עִדָּן, עִדָּן שֶׁל כָּל הָעִדָּנִים? יָפֶה, אֲבָל מַה זֶּה וַחֲצִי עִדָּן? אֶלָּא כְּמוֹ פְּלַג הַמִּנְחָה, בְּשִׂמְאל נֶחֱלֶקֶת לְדִין וּבִימִין לְרַחֲמִים, וְנִשְׁלֶמֶת בְּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וּכְשֶׁנֶּחֱלֶקֶת לִימִין וְלִשְׂמאל נֶאֱמַר בָּהּ לְאֶסְתֵּר מַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ, וְהוּא כ"ח יהו"ה, חֲצִי שֶׁלָּהּ יַד יָמִין, וְחֲצִי שֶׁלָּהּ יַד שְׂמאל, וּכְנֶגֶד שְׁנֵיהֶם הַזְכִּיר בָּהּ קֹהֶלֶת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה פְּעָמִים עֵת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לָטַעַת וכו', וְהֵן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אַרְבַּע עֶשְׂרֵה, יַד יָמִין רַחֲמִים: לָלֶדֶת, לָטַעַת, לִרְפּוֹא, לִבְנוֹת, לִשְׂחוֹק, לִרְקוֹד, כְּנוֹס אֲבָנִים, לַחֲבוֹק, לְבַקֵּשׁ, לִשְׁמוֹר, לִתְפּוֹר, לְדַבֵּר, לֶאֱהֹב שָׁלוֹם. יַד שְׂמאל לְדוּן דִּין: לָמוּת, לַעֲקוֹר, לַהֲרוֹג, לִפְרוֹץ, לִבְכּוֹת, סְפוֹד, לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים, לִרְחוֹק, לְאַבֵּד, לְהַשְׁלִיךְ, לִקְרוֹעַ, לַחֲשׁוֹת,

לְשָׁנָא, מִלְּחָמָה. יַד יָמִין הִיא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, שֶׁכָּתוּב וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים בְּיָד רָמָה, יְמִינָךְ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ, יַד יָמִין - רַחֲמִים, יַד שְׂמֹאל - דִּין, שֶׁכָּתוּב הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, יַד יהו"ה הָיְתָה בָּם לְהֻמָּם. וּבְגִין דָּא אִית עֵת רָצוֹן וְאִתְמַר בָּהּ (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאִית עֵת דְּדִינָא דְּאִתְמַר בָּהּ (שם ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּבְגִין דָּא אִינּוּן כ"ח יוֹמֵי דְסִיהֲרָא, י"ד יוֹמִין אִיהִי שְׁלֵימָתָא, וְי"ד חֲסֵרָה, וּמָאן דְּאִתְיַלִּיד בְּיוֹמֵי שְׁלֵימוּתָא אִיהוּ שְׁלִים בַּבְּנִין בְּחַיֵּי וּבָעוּתָרָא בִּמְזוֹנֵי בְּחֶדְוָה בְּשַׂלְוָה בְּבִנְיָנָא, בְּכָל י"ד עִתּוֹת טָב. וּמָאן דְּאִתְיַלִּיד בְּזִמְנָא דְּאִיהִי חֲסֵרָה, בְּכָל י"ד יוֹמִין אִלֵּין אִיהוּ חָסֵר בְּכֻלְּהוּ, אִיהוּ עַנְיָא מִסְכֵּנָא בְּלָא מְזוֹנֵי וּבְלָא חַיֵּי. וּמָאן דְּאִתְיַלִּיד בְּאֶמְצָעִיתָא יְהֵא בֵּינוֹנִי.

וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ עֵת רָצוֹן, וְנֶאֱמַר בָּהּ בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְיֵשׁ עֵת שֶׁל דִּין שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה הֵם עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁל הַלְּבָנָה, אַרְבָּעָה עָשָׂר יָמִים הִיא שְׁלֵמָה, וְאַרְבָּעָה עָשָׂר חֲסֵרָה, וּמִי שֶׁנּוֹלָד בִּימֵי הַשְּׁלֵמוּת הוּא שָׁלֵם בְּבָנִים בְּחַיִּים וּבְעֹשֶׁר, בִּמְזוֹנוֹת בְּשִׂמְחָה בְּשַׂלְוָה בְּבִנְיָן, בְּכָל אַרְבַּע עֶשְׂרֵה עִתּוֹת - טוֹב, וּמִי שֶׁנּוֹלָד בִּזְמַן שֶׁהִיא חֲסֵרָה בְּכָל אַרְבָּעָה עָשָׂר יָמִים אֵלּוּ, הוּא חָסֵר בְּכֻלָּם, הוּא עָנִי מִסְכֵּן, בְּלִי מְזוֹנוֹת וּבְלִי חַיִּים, וּמִי שֶׁנּוֹלָד בָּאֶמְצַע, יִהְיֶה בֵּינוֹנִי.

וְכָל דָּא מָאן גָּרִים דְּאִתְיַלִּיד בְּרֵישָׁא אוֹ בְסוֹפָא אוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא, דָּא גִּלְגּוּל דִּילֵיהּ דְּמִחַיֵּב לֵיהּ, (ומאן גרם דא דאתייליד תמן בגין דמזליה גרים דאתחייב מלעילא) קֳדֶם דְּאַתְיָיא לְעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אָמַר לְרַבִּי פְּדָת דְּאִי בָּעִי דְּאַחֲרִיב לְעָלְמָא וכו', (ומאן דאתייליד בחסרונא דסיהרא בכל י"ד יומין איהו חסר דמזליה גרים ולהאי בר נש קשין לו מזונותיו כקריעת ים סוף), (נ"א אפשר דנפלת בשעתא דמזונא, דלהאי בר נש דאתייליד בי"ד שמאלא קשין מזונותיו כקריעת ים סוף, דמזונא דנשמתא אורייתא, מזונא דגופא נהמא, בין בהאי ובין בהאי קשין מזונותיו), בְּגִין דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְּדִינָא דְּאִתְבְּרֵי בְּדִינָא דְּאִיהוּ אדנ"י, וּמָאן דְּאִתְבְּרֵי בְּרַחֲמֵי דְּאִיהוּ יהו"ה, לַאו אִינּוּן קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו, וּמְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא אוֹרַיְיתָא, מְזוֹנָא דְּגוּפָא נַהֲמָא מֵחֲמֵשֶׁת הַמִּינִין.

וְכָל זֶה מִי גּוֹרֵם שֶׁנּוֹלָד בָּרֹאשׁ אוֹ בַּסּוֹף אוֹ בָּאֶמְצַע? זֶה גִּלְגּוּלוֹ שֶׁמְּחַיֵּב אוֹתוֹ, (ומי גורם זה שנולד שם, ' משום שמזלו גרם שהתחיב מלמעלה) לִפְנֵי שֶׁבָּא לָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לְרַבִּי פְּדָת, שֶׁאִם תִּרְצֶה שֶׁאַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם? (ומי שנולד בחסרון הלבנה בכל ארבעה עשר הימים, הוא חסר, שמזלו גורם, ולאדם הזה קשים לו מזונותיו כקריעת ים סוף) (אפשר שתפל בשעת מזונות, שלאדם הזה שנולד בי"ד שמאל, קשים מזונותיו כקריעת ים סוף, שמזון הנשמה תורה, מזון הגוף לחם. בין בזה ובין בזה קשין מזונותיו), מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַדִּין שֶׁנִּבְרָא בְּדִין שֶׁהוּא אדנ"י, וּמִי שֶׁנִּבְרָא בְּרַחֲמִים שֶׁהוּא יהו"ה, אֵין מְזוֹנוֹתָיו קָשִׁים, וּמְזוֹן הַנְּשָׁמָה - תּוֹרָה, מְזוֹן הַגּוּף - לֶחֶם מֵחֲמֵשֶׁת הַמִּינִים.

וּמָאן דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְּאָדָם דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א כו) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וכו', בְּכֹלָּא שַׁלִּיט כְּמָה דְּאִתְבְּרִי בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא וּבְיַמָּא, וְעַלֵּיהּ אִתְמַר (קהלת ג טו) מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא, מַה שֶּׁהָיָה קֶדֶם דְּיֵיתֵי לְהַאי עָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם א ט)

אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּבָר הוּא מְחוּיָיב לְמֶהֱוֵי בְּהַאי עָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ירמיה א ה) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ, וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה (קהלת ג טו), וַאֲשֶׁר אִיהוּ לְמֶהֱוֵי בְּהַאי עָלְמָא, כְּבָר הוּא מְחוּיָיב לְמֶהֱוֵי קֶדֶם דְּיֵיתֵי לְעָלְמָא הָכָא בְּגִלְגּוּלָא.

וּמִי שֶׁהוּא מִצַּד שֶׁל אָדָם שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, נֶאֱמַר בּוֹ וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וְכוּ', שׁוֹלֵט בַּכֹּל כְּמוֹ שֶׁנִּבְרָא בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבַיָּם, וְעָלָיו נֶאֱמַר מַה שֶׁהָיָה כְּבָר הוּא, מַה שֶׁהָיָה קֹדֶם שֶׁיָּבֹא לָעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כְּבָר הוּא מְחֻיָּב לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ. וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה, וַאֲשֶׁר הוּא לִהְיוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּבָר הוּא מְחֻיָּב לִהְיוֹת קֹדֶם שֶׁיָּבֹא לָעוֹלָם לְכָאן בְּגִלְגּוּל.

וְהָאלהי"ם יְבַקֵּשׁ אֶת נִרְדָּף (שם), זֶה הֶבֶל דְּאִיהוּ נִרְדָּף מִקַּיִן, וְקָם קַיִן וְקָטַל לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד ח) וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, וַיָּקָם וַדַּאי, דַּהֲוָה הֶבֶל עֲלֵיהּ, וְקָם קַיִן וַיַּהַרְגֵהוּ, קַיִן אִתְקְרֵי עַל שֵׁם דְּקַנְיָ עַל אָחוּהָ, בְּגִין דְּחָזָא יְקָרֵיהּ וְתוּקְפֵיהּ לְעֵילָא, דְּקָרְבָּנֵיהּ אִסְתַּלַק לַאֲתַר דְּעַתִּיק יוֹמִין, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב וכו', וְקָרְבָּנֵיהּ הֲוָה מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, וְאִתְקַבֵּל לֵיהּ בְּרַעֲוָא.

וְהָאֱלֹהִי"ם יְבַקֵּשׁ אֶת נִרְדָּף, זֶה הֶבֶל שֶׁהוּא נִרְדַּף מִקַּיִן, וְקָם קַיִן וְהָרַג אוֹתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, וַיָּקָם וַדַּאי, שֶׁהָיָה הֶבֶל עָלָיו, וְקָם קַיִן וַיַּהַרְגֵהוּ. קַיִן נִקְרָא עַל שֵׁם שֶׁקִּנֵּא לְאָחִיו, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה כְּבוֹדוֹ וְכֹחוֹ לְמַעְלָה, שֶׁקָּרְבָּנוֹ הִתְעַלָּה לְמָקוֹם שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב וְכוּ', וְקָרְבָּנוֹ הָיָה מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וְהִתְקַבֵּל לוֹ בְּרָצוֹן.

דף קב.

אָמַר לֵיהּ, אִם כֵּן דְּקָרְבָּנָא דִילֵיהּ אִתְקַבַּל, אַמַּאי אִתְיַיהִיב חֵילָא לְקַיִן לְמִקְטְלֵיהּ, (בגין דא יש הבל אשר נעשה על הארץ וגומר (קהלת ח יד) אמאי), אָמַר לֵיהּ הָכָא וַדַּאי רָזָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ הֲוָה דַּרְגָּא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּחָאב בֵּיהּ, וּבְמָה דְּחָאב בֵּיהּ קַבִּיל עָנְשֵׁיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְהַהוּא קָרְבָּנָא דְּאִתְקַבִּיל מִנֵּיהּ אִשְׁתְּזִיב מֵעָנְשָׁא דְּהַהוּא עָלְמָא, דְּתָרֵי עָנְשֵׁי הֲוָה מְחוּיָיב חַד לְעֵילָא וְחַד לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב יז) כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. (דף קב ע"א) אָמַר לֵיהּ, וְהָא אָדָם הֲוָה דְּחָאב בְּהַאי אִילָנָא, אָמַר לֵיהּ עוֹבָדָא דַּאֲבוּהָ הֲוָה לֵיהּ וּמֵת, אָמַר לֵיהּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ כְּתִיב, אָמַר לֵיהּ בְּהַהוּא יוֹם הִצִּיץ וּמֵת.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן שֶׁקָּרְבָּנוֹ הִתְקַבֵּל, לָמָּה נִתַּן כֹּחַ לְקַיִן לְהָרְגוֹ? (בגלל זה יש הבל אשר נעשה על הארץ וגומר, למה, ') אָמַר לוֹ, כָּאן וַדַּאי יֵשׁ סוֹד עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הָיָה בְּדַרְגָּה שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁחָטָא בּוֹ, וּבְמָה שֶׁחָטָא בּוֹ קִבֵּל עָנְשׁוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְאוֹתוֹ קָרְבָּן שֶׁהִתְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, נִצַּל מֵעָנְשׁ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁשְּׁנֵי עֳנָשִׁים הָיָה מְחֻיָּב, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי אָדָם הָיָה שֶׁחָטָא בְּעֵץ הַזֶּה? אָמַר לוֹ, מַעֲשֵׂה אֲבִיו הָיָה לוֹ וּמֵת. אָמַר לוֹ, כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת כָּתוּב. אָמַר לוֹ, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הֵצִיץ וּמֵת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּגִין דָּא כְּתִיב (קהלת ח יד) יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְגוֹמֵר, וְהָכָא אִתְרְמִיז צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, צַדִּיק וְרַע לוֹ הָכָא אִתְרְמִיז, יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְדָא רָזָא דְצַדִּיק דְּאַעְרַע לֵיהּ כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, לַאו דְּאִיהוּ רָשָׁע וְלַאו בֶּן רָשָׁע אֶלָּא כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים דְּחָב בְּעוֹבָדָא דְחַיָּיבָיָא, דְּאִינּוּן סמא"ל וְנָחָשׁ, אִירַע לֵיהּ עוֹבָדָא דִלְהוֹן, וְהַאי אִיהוּ רָזָא פּוֹקֵד עָוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים (שמות כ ה), בְּגִין דְּמַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, דָּא גְּרִים לְהֶבֶל מִיתָה, וּמֵת בְּלָא בֵן, וּבְגִין דָּא אָזִיל בְּגִלְגּוּלָא, שִׁי"ן דְּמִשָּׁה אִיהוּ שֵׁ"ת מִתַּמָּן רָווח שִׁי"ן (ס"א ש"ת), הַדָּא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד כה) כִּי שָׁת לִי אלהי"ם זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הָרָגוֹ קָיִן, תַּחַת הֶבֶל וַדַּאי, דְּהֶבֶל רָכִיב עֲלֵיהּ, וְאִתְעֲבִיד שֵׁת הַרְכָּבָה לֵיהּ, וְאִיהִי סִיּוּמָא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, וּבְגִין דָּא תַּחַת הֶבֶל.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּשִׁבִיל זֶה כָּתוּב יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְגוֹמֵר, וְכָאן נִרְמָז צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. צַדִּיק וְרַע לוֹ כָּאן נִרְמָז, יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל צַדִּיק שֶׁקּוֹרֶה לוֹ כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, לֹא שֶׁהוּא רָשָׁע וְלֹא בֶּן רָשָׁע, אֶלָּא כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, שֶׁחָטָא בְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, שֶׁהֵם סמא"ל וְנָחָשׁ, קָרָה לוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶם, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים, מְשׁוּם שֶׁמַּעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, זֶה גָּרַם לְהֶבֶל מִיתָה, וּמֵת בְּלִי בֵן, וּמְשׁוּם זֶה הָלַךְ בְּגִלְגּוּל. שִׁי"ן שֶׁל מֹשֶׁה הוּא שֵׁ"ת, מִשָּׁם הִרְוִיחַ שִׁי"ן (ש"ת), זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִי"ם זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הָרָגוֹ קָיִן, תַּחַת הֶבֶל וַדַּאי, שֶׁהֶבֶל רָכַב עָלָיו, וְנַעֲשָׂה שֵׁת הַרְכָּבָה לוֹ, וְהִיא הַסִּיּוּם שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא, וּמְשׁוּם זֶה תַּחַת הֶבֶל.

הֶבֶל הַלֵּב, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וְאִיהוּ ה' מִמִּשָּׁה, וְהַלֵּב אִיהוּ לִשְׁמָאלָא דְּאִיהוּ אלהי"ם, הַלֵּב מֵבִין, וְאִיהוּ סָתִיר בִּנְיָינָא וְנִפְלַת בְּגִינֵיהּ, וּבְגִין דָּא וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאלהי"ם (שמות ג ו), בְּגִין דְּתַמָּן הַוָּה דָחֵב בֵּאלֹהִי"ם, דְּאִיהוּ אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וְדָא אִיהוּ דָחֵב בְּמַעֲשֵׂה, לַבַּת אֵשׁ בְּרַתָּא דְמַלְכָּא דָחֵב בֵּיהּ, וְאִתְבַּיֵּישׁ כַּסֵּי לֵיהּ בְּדִילֵיהּ (ס"א בחיליה) בְּשֵׁת, וּמַה דַּהֲוָה שֵׁת אִתְחַבַּר עִמֵּיהּ ב' וְאִתְעֲבִיד בּשֶׁת, וְדָא אִיהוּ יְרֵ"א בּשֶׁ"ת, וְעוֹד שֵׁת בְּאַ"תְּ בַּ"ש אִינּוּן אָב, שֵׁ"ת לְבָתַר דְּזָכָה בְּאָת יו"ד, בְּרֵא שִׁית, וְאִיהִי יו"ד דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ח כה) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, דְּאִיהִי עֶשְׂרָה דוֹרוֹת, וְתָב לָהּ לְאַתְרָהּ, אִתְקְרֵי בְּרֵאשִׁית, וּמִתַּמָּן זָכָה לְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְיהִיבַת עַל יְדֵיהּ.

הֶבֶל הַלֵּב, וְעָלָיו נֶאֱמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וְהוּא ה' מִמֹּשֶׁה, וְהַלֵּב הוּא לִשְׂמֹאל, שֶׁהוּא אֱלֹהִי"ם, הַלֵּב מֵבִין, וְהוּא סָתַר הַבִּנְיָן וְנָפְלָה בִּגְלָלוֹ, וּמְשׁוּם זֶה וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִי"ם, מְשׁוּם שֶׁשָּׁם הָיָה שָׁחָטָא בָּאֱלֹהִי"ם, שֶׁהוּא אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְזֶהוּ שֶׁחָטָא בְּמַעֲשֵׂה. לַבַּת אֵשׁ, בַּת הַמֶּלֶךְ שֶׁחָטָא בָּהּ, וְהִתְבַּיְּשׁ, כִּסָּה אוֹתוֹ בָּשְׁלוֹ (בכחו) בּשֶׁת, וּמַה שֶּׁהָיָה שֵׁת, הִתְחַבֵּר עִמּוֹ ב' וְנַעֲשָׂה בּשֶׁת, וְזֶהוּ יְרֵ"א בּשֶׁ"ת. וְעוֹד שֵׁת בְּא"ת ב"ש הֵם אָב, שֵׁ"ת לְאַחַר שֶׁזָּכָה בָּאוֹת יו"ד, בְּרֵא שִׁית, וְהִיא יו"ד שֶׁנֶּאֱמַר

בְּהּ יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, שֶׁהִיא עֲשָׂרָה דוֹרוֹת, וְהֵשִׁיב אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ, נִקְרֵאת בְּרֵאשִׁית, וּמִשָּׁם זָכָה לְתוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה עַל יָדוֹ.

וְהַאי י' אִיהִי מִיַּעֲקֹב וְי' מִיִּשְׂרָאֵל, י' מֵאדנ"י י' מִיהו"ה, שִׁי"ן מִמֹּשֶׁה אִיהִי מִשֵּׁת תַּמָּן רָוַוח לָהּ, וְכַד אָזַל לְשֵׁם רָוַוח תַּמָּן תְּרֵין אַתְוָון שֵׁ"ם, וְכַד אָזַל עֲשָׂרָה דוֹרוֹת עַד אַבְרָהָם תַּמָּן רָוַוח ה' דִּילֵיהּ, וְאִתְקְרִי מֹשֶׁ"ה, וְרָזָא דְמִלָּה מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפָּנָיו לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם (ישעיה סג יב), וּבָהּ אַפִּיק לְבָנוֹי מְגָלוּתָא, וּבָהּ מָחָא לְמִצְרָאֵי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ט ג) הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, ה' חָמֵשׁ אֶצְבְּעִין, וּבָהּ בָּקַע יַמָּא, וְדָא אִיהוּ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפָּנֵיהֶם, וּבָהּ עָתִיד לְמֶהֱוֵי בּוֹקֵעַ יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא מִימִינָא, הַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲוָה לְשִׁמְאלָא בְּלִבָּא הֲוָה הֶבֶל דְּאִיהוּ הַלֵּב, הֶבֶל אִסְתַּלַּק לִימִינָא, וּמִתַּמָּן סָלִיק לְמוֹחָא דְּאִיהוּ חָכְמָה, דְּהָא לִבָּא אִיהוּ אִימָּא עִלָּאָה, עֲלָהּ אִתְמַר הַלֵּב מֵבִין, וּלְבָתַר נָחִית עַל אַרְעָא לְנַחְתָּא אוֹרַיְיתָא עַל אַרְעָא.

וְהַי' הַזֹּו הִיא מִיַּעֲקֹב וְי' מִיִּשְׂרָאֵל, י' מֵאדנ"י י' מִיהו"ה, שִׁי"ן מִמֹּשֶׁה הִיא מִשֵּׁת, שָׁם הִרְוִיחַ אוֹתָהּ, וּכְשֶׁהָלַךְ לְשֵׁם הִרְוִיחַ שָׁם שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֵׁ"ם, וּכְשֶׁהָלַךְ עֲשָׂרָה דוֹרוֹת עַד אַבְרָהָם, הִרְוִיחַ שָׁם ה' שֶׁלּוֹ, וְנִקְרָא מֹשֶׁ"ה, וְסוֹד הַדָּבָר - מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפָּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם, וּבָהּ הוֹצִיא אֶת בָּנָיו מִן הַגָּלוּת, וּבָהּ הִכָּה אֶת הַמִּצְרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, ה' חָמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, וּבָהּ בָּקַע אֶת הַיָּם, וְזֶהוּ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפָּנֵיהֶם, וּבָהּ עָתִיד לְהְיוֹת בּוֹקֵעַ אֶת יָם הַתּוֹרָה מִיָּמִין. אוֹתוֹ הַזְּמַן, מַה שֶּׁהָיָה לִשְׂמֹאל בַּלֵּב הָיָה הֶבֶל, שֶׁהוּא הַלֵּב, הֶבֶל הִתְעַלָּה לְיָמִין, וּמִשָּׁם עָלָה לַמֹּחַ שֶׁהוּא חָכְמָה, שֶׁהֲרֵי הַלֵּב הוּא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר הַלֵּב מֵבִין, וּלְאַחַר כָּךְ יָרַד עַל הָאָרֶץ לְהוֹרִיד תּוֹרָה עַל הָאָרֶץ.

דף קב:

וּבְגִין דָּא יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, דָּא אָדָם וְהֶבֶל, דְּדָא חָב בְּמַחֲשָׁבָה וּבְעוֹבָדָא, וְדָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה וּבְעוֹבָדָא, בְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי י', עֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר יד כב) וַיְנַסּוּ אוֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים, וּבְגִין דָּא כַּד אָתָא אָדָם בְּגִלְגּוּל בְּאַבְרָהָם, אִתְנַסֵּי בֵּיהּ בְּעֶשֶׂר נִסְיוֹנִין, וּבְגִין דְּחָאב בְּמַעֲשֵׂה כַּד אִתְגַּלְגַּל בְּיִצְחָק נִתְנַסָּה בְּמַעֲשֵׂה, בְּאַבְרָהָם נִתְנַסָּה בְּמַחֲשָׁבָה, וּבְיִצְחָק בְּמַעֲשֵׂה, יַעֲקֹב כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, מִסְטְרָא דְיִצְחָק קָרֵא לֵיהּ יַעֲקֹב, מִסְטְרָא דְאַבְרָהָם דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה קָרֵא לֵיהּ יִשְׂרָאֵל, דְּאַבָּא אִתְגַּלְגַּל בְּאַבְרָהָם דְּאִיהוּ לִימִינָא, וְאִמָּא בְּיִצְחָק דְּאִיהוּ לִשְׂמָאלָא, יַעֲקֹב בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ אַבָּא וְאִמָּא, אִתְּמַר בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה בְּכֶתֶר עִלָּיוֹן דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וְכַד אָתָא אָדָם אִצְטָרַךְ בְּאַבְרָהָם, וְאִתְפַּשְׁטוּ שָׁרְשׁוֹי בְּאַרְעָא, וְרָזָא דְמִלָּה (משלי יז) מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב (משלי יז ג), מַצְרֵף לַכֶּסֶף דָּא אַבְרָהָם, וְכוּר לַזָּהָב (דף קב ע"ב) דָּא יִצְחָק, וּבוֹחֵן לִבּוֹת יהו"ה (שם) דָּא יַעֲקֹב, לֵית סְפִירָה דְּלָא אִתְגַּלְגַּל אָדָם עִלָּאָה, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כ"ח מ"ה חָכְמָה וַדַּאי, בְּגִין לְצָרְפָא וּלְלַבְּנָא לְאָדָם

דְּבָרָא בְּדִיּוֹקְנֵיהּ לְתַתָּא, וְאָצִיל בֵּיהּ אֲצִילוּתֵיהּ, וְכָל טָרְחָא דְּלְעֵילָּא לָא הֲוָה בְּאָדָם אֶלָּא בְּגִין אֲצִילוּת דְּאָדָם דִּלְעֵילָּא, דְּדָא בְּדָא תַּלְיָא.

וּמְשׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, זֶה אָדָם וְהֶבֶל, שֶׁזֶּה חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה, וְזֶה חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה, בְּמַחֲשָׁבָה הִיא י', עָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיִּנָּסוּ אוֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים, וּמְשׁוּם זֶה, כְּשֶׁבָּא אָדָם בְּגִלְגּוּל בְּאַבְרָהָם, הִתְנַסָּה בּוֹ בַּעֲשָׂרָה נְסִיּוֹנוֹת, וּמְשׁוּם שֶׁחָטָא בְּמַעֲשֶׂה כְּשֶׁהִתְגַּלְגֵּל בְּיִצְחָק, נִתְנַסָּה בְּמַעֲשֶׂה. בְּאַבְרָהָם נִתְנַסָּה בְּמַחֲשָׁבָה, וּבְיִצְחָק בְּמַעֲשֶׂה, יַעֲקֹב כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם. מֵהַצַּד שֶׁל יִצְחָק קָרָא לוֹ יַעֲקֹב, וּמִצַּד שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁשָּׁם הַמַּחֲשָׁבָה, קָרָא לוֹ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָאָב הִתְגַּלְגֵּל בְּאַבְרָהָם שֶׁהוּא לְיָמִין, וְהָאֵם בְּיִצְחָק שֶׁהוּא לִשְׂמֹאל, וְיַעֲקֹב מְשׁוּם שֶׁהוּא כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, אֶת הָאָב וְאֶת הָאֵם, נֶאֱמַר בּוֹ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא הַמַּחֲשָׁבָה הַסְּתוּמָה, וּכְשֶׁבָּא אָדָם, הִצְטָרֵף בְּאַבְרָהָם, וְהִתְפַּשְּׁטוּ שָׁרָשָׁיו בָּאָרֶץ, וְסוֹד הַדָּבָר - מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב. מַצְרֵף לַכֶּסֶף - זֶה אַבְרָהָם, וְכוּר לַזָּהָב - זֶה יִצְחָק, וּבוֹחֵן לִבּוֹת יהו"ה - זֶה יַעֲקֹב, אֵין סְפִירָה שֶׁלֹּא הִתְגַּלְגֵּל אָדָם עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כ"ח מ"ה, חָכְמָה וַדַּאי, כְּדֵי לְצָרֵף וּלְלַבֵּן אֶת הָאָדָם שֶׁבָּרָא בְּדָמוּתוֹ לְמַטָּה וְהָאֲצִיל בּוֹ אֶת אֲצִילוּתוֹ, וְכָל הַטִּרְחָה שֶׁלְּמַעְלָה לֹא הָיְתָה בָּאָדָם אֶלָּא בְּגִלְגֻּל הָאֲצִילוּת שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁזֶּה תָּלוּי בָּזֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִם כֵּן מַאי וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו (איוב לג כה) (ובגין דא ישראל עלה במחשבה, אמר ליה מנלן דאברהם תמן במחשבה, אמר ליה לאו למגנא תקינו מארי מתניתין הרוצה להחכים ידרים דאיהי חכמה ואיהי מחשבה, באברהם אתלבן אדם, וביצחק אצטריף, ורזא דמלה מצרף לכסף וכור לזהב, מצרף לכסף דא אברהם, וכור לזהב דא יצחק, ובוחן לבות יהו"ה דא יעקב, והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (שם כט), אמר ליה אם כן מאי וישוב לימי עלומיו).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אִם כֵּן, מַה זֶּה וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, (ומשום זה ישראל עלה במחשבה, ' אמר לו, ' מנין לנו שאברהם שם במחשבה, ' אמר לו, ' לא לחנם תקנו בעלי המשנה הרוצה להחכים ידרים, שהיא חכמה והיא מחשבה, באברהם התלבן אדם, וביצחק הצטרף, וסוד הדבר מצרף לכסף וכור לזהב. מצרף לכסף זה אברהם, וכור לזהב זה יצחק, ובוחן לבות יהו"ה זה יעקב, והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר. אמר לו', אם כן, מה זה וישוב לימי עלומיו, ').

אָמַר לֵיהּ לְאֵילָנָא דַהֲוָה קַשִּׁישׁ יוֹמִין וְאִתְיַיבְּשׁוּ עַנְפִין דִּילֵיהּ, קַצֵּיצוּ לֵיהּ וְאַצְמַח בְּשָׁרְשׁוֹי, דְּקָמוּ מִנֵּיהּ עַנְפִין חַדְתִּין כְּקַדְמֵיתָא, כְּגַוְונָא דַהֲוָה בְּעוּלְמוֹי, וְדָא אִיהוּ וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, וְדָא הֲוָה חֶלְמָא דְחָזָא נְבוּכַדְנֶצַּר בְּחֶלְמֵיהּ, אִילָנָא רָבָא וּתְקִיף (דניאל ד ט), וּבַסּוֹף חֶלְמֵיהּ הֲוָה אָמַר (שם יא) גִּדּוּ אִילָנָא וְקַצֵּיצוּ עַנְפּוֹהִי, וּלְבָתַר אָמַר (שם יב) בְּרֵם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבוּקוּ, וְלֵית אִילֵן הָכָא אֶלָּא אָדָם עִלָּאָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים כ יט) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְהַאי אִילָנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַנְטַע לֵיהּ בְּכַמָּה דָרִין וְלָא אַצְלַח. עַד דְּנָטַע לֵיהּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְאַרְכִּיב לֵיהּ בְּתֻלַּת אָבָהָן וְאַצְלַח תַּמָּן, וּבְגִין דָּא הָן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל

פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גְּבָר, מִיָּד דְּאַצְלַח תַּמָּן וַאֲחִיד תַּמָּן, אִתְפַּשְׁטוּ שָׁרְשׁוֹי עַל אַרְעָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִסְתַּלְקוּ עַנְפּוֹי בְּכָל רְקִיעִין, וּבְכָל מַרְכְּבִין דְּנִשְׁמָתִין וּמַלְאָכַיָּא וְחֵיָוון וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, עַד דְּאִתְחֲזַר כְּקַדְמֵיתָא (ס"א עד אין סוף), וְהָא אוּקְמוּהָ עֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ ת"ק שָׁנָה, (דניאל ד ט) רָבָא אִילָנָא וּתְקִיף וְרוּמֵיהּ יְמָטֵי לִשְׁמַיָּא, וַחֲזוֹתֵיהּ לְסוֹף כָּל אַרְעָא, תְּחוֹתוֹהִי תַּטְלֵל כָּל חֵיוֹת בָּרָא, וּבַעֲנָפּוֹי יְדוּרוֹן צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא, דְּאִינוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, וּמִנֵּיהּ יִתְּזַן כָּל בְּשָׂרָא.

אָמַר לוֹ: לְאִילָן שֶׁהָיָה קָשִׁישׁ יָמִים וְהִתְיַבְּשׁוּ עֲנָפָיו, קִצְּצוּ אוֹתוֹ וְהִצְמִיחַ בְּשָׁרָשָׁיו, שֶׁקָּמוּ מִמֶּנּוּ עֲנָפִים חֲדָשִׁים כְּבָרִאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּעֲלוּמָיו, וְזֶהוּ וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, וְזֶה הָיָה הַחֲלוֹם שֶׁרָאָה נְבוּכַדְנֶצַּר בַּחֲלוֹמוֹ, עֵץ גָּדוֹל וְתַקִּיף, וּבְסוֹף חֲלוֹמוֹ הָיָה אוֹמֵר גִּדּוּ הָאִילָן וְקַצְּצוּ אֶת עֲנָפָיו, וְאַחַר אָמַר, בָּרֹם עִקַּר שָׁרָשָׁיו בָּאָרֶץ הַשְׁאִירוּ, וְאֵין אִילָן כָּאן אֶלָּא אָדָם עֶלְיוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְאֶת הָעֵץ הַזֶּה נָטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכַמָּה דוֹרוֹת וְלֹא הִצְלִיחַ. (עד שנטע אותו בארץ ישראל, והרכיב אותו בשלשת האבות והצליח שם, ומשום זה הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר. מיד שהצליח שם ואחז שם, התפשטו שרשיו על הארץ, שהיא השכינה, והתעלו ענפים בכל הרקיעים ובכל המרכבות של הנשמות והמלאכים וחיות ושרפים ואופנים, עד שחזר כבראשונה (עד אין סוף), והרי פרשוה שעץ החיים מהלך ת"ק שנה, גדול האילן ותקיף ורומו מגיע לשמים, וחזותו לסוף כל הארץ, תחתיו תצלל כל חית הבר, ובענפיו ידורו צפרי השמים, שהם נשמות קדושות, וממנו יזון כל בשר.)

וְאַרְכִּיב לֵיהּ עַד אֶלֶף דּוֹר, כְּגַוְונָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סִלִּיקַת לְאֶלֶף דּוֹר בַּעֲשַׂר סְפִירָן, דִּבְהוֹן סִלִּיקָא עֶשֶׂר זְמִנִין מְאָה, עַד דְּסִלִּיקַת בְּהוֹן לְאֶלֶף דּוֹר, וּמִיָּד דְּאַצְלַח אִילָנָא בְּאַרְעָא נָחִית אִילָנָא מִלְּעֵילָא, שָׁרְשׁוֹי בְּאַרְעָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִתְרַבְּיאוּ תַּמָּן עַנְפּוֹי עַד אֵין סוֹף, וְאִתְפַּשְׁטוּ בָּהּ שָׁרְשׁוֹי עַד אֵין תַּכְלִית, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְרַבִּי אִילָנָא כְּמִלְקַדְמִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב רָבָא אִילָנָא וּתְקִיף וְרוּמֵיהּ מָטֵי לִשְׁמַיָּא, וַחֲזוֹתֵיהּ לְסוֹף כָּל אַרְעָא, וּמִנֵּיהּ יִתְּזַן כָּל בְּשָׂרָא, כָּל בְּנֵי אָדָם דְּלְתַתָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְרַבִּי אִילָנָא כְּמִלְקַדְמִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב רָבָא אִילָנָא וּתְקִיף וכו', חֵיוֹת בָּרָא אִלֵּין חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא אִלֵּין נִשְׁמָתִין, וּמִנֵּיהּ יִתְּזַן כָּל בְּשָׂרָא לְתַתָּא. דִּבְזִמְנָא דְּחָב אָדָם וַהֲוָה מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כַּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ אַעְקַר חֵיוָן וּמַלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים מֵאַתְרֵיהוֹן, וְלָא הֲוָה מָאן דְּמִקַּבֵּל צְלוֹתִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, וּבַעַל הַכְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, מַאי יַגִּיד דָּבָר, בְּצַלּוֹתִין וְזַכְוון דְּיִשְׂרָאֵל.

וְהִרְכִּיב אוֹתוֹ עַד אֶלֶף דּוֹר, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא עוֹלָה לְאֶלֶף דּוֹר בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁבָּהֶם עוֹלֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים מֵאָה, עַד שֶׁעוֹלֶה בָּהֶם לְאֶלֶף דּוֹר, וּמִיָּד שֶׁהִצְלִיחַ הָאִילָן בָּאָרֶץ, יָרַד הָאִילָן מִלְּמַעְלָה, שָׁרָשָׁיו בָּאָרֶץ שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וְהִתְגַּדְּלוּ שָׁם עֲנָפָיו עַד אֵין סוֹף, וְהִתְפַּשְּׁטוּ בָּהּ שָׁרָשָׁיו עַד אֵין תַּכְלִית. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְגַּדֵּל הָאִילָן כְּמוֹ מִקֹּדֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב גָּדוֹל הָאִילָן וְתַקִּיף, וְרוּמוֹ מַגִּיעַ לַשָּׁמַיִם, וְחָזוּתוֹ לְסוֹף כָּל

הָאָרֶץ, וּמִמֶּנּוּ יִזּוֹן כָּל בָּשָׂר. כָּל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁלְּמַטָּה. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְגַּדֵּל הָאִילָן כְּמוֹ מִקֹּדֶם, וְהוּ שֶׁכָּתוּב גָּדוֹל הָאִילָן וְתַקִּיף וְכוּ'. חַיַּת הַבַּר אֵלּוּ חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, צִפֳּרֵי הַשָּׁמַיִם אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת, וּמִמֶּנּוּ יִזּוֹן כָּל בָּשָׂר לְמַטָּה, שֶׁבִּזְמַן שֶׁחָטָא אָדָם וְהָיָה מְקֻצָּץ בַּנְּטִיעוֹת, כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ עָקַר חַיּוֹת וּמַלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים מִמְּקוֹמָם, וְלֹא הָיָה מִי שֶׁמְּקַבֵּל תְּפִלּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר. מַה זֶּה יַגִּיד דָּבָר? בַּתְּפִלּוֹת וְהַזְּכִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

דף קג.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּוַדַּאי עִלָּאִין וְתַתָּאִין הֲווֹ תַּלְיָין בְּאָדָם קַדְמָאָה, וְלַאו לְמַגָּנָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, לְעוֹלָם יִרְאֶה הָאָדָם עַל עַצְמוֹ כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עָלָיו, אֲבָל בַּר נַשׁ דְּטָרַח עֲלֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגַלְגּוֹלָא וְלָא אַצְלַח בַּאֲתַרֵיהּ, אַעְקַר לֵיהּ מֵאֲתַרֵיהּ וְשַׁוִּי לֵיהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, וְשַׁנִּי לֵיהּ אֲתַר, וְרָזָא דְמִלָּה (דף קג ע"א) וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבַּיִת (ויקרא יד מה), וְדָא שִׁנּוּי מָקוֹם, (כאן חסר והוא בתיקוני ז"ח) אִם אַצְלַח מוּטָב, וְאִם לָא אַצְלַח אַעְקַר לֵיהּ מִתַּמָּן וְאַרְכִּיב לֵיהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, וְשַׁנִּי שְׁמֵיהּ וְדָא שִׁנּוּי הַשֵּׁם, אִם אַצְלַח מוּטָב וְאִי לָא אַצְלַח אַעְקַר לֵיהּ מִתַּמָּן, וְדָא וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו (שם מח ז), וְנָטַע לֵיהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, וְשַׁנִּי עוֹבָדוֹי מִכָּל מַה דַּהֲוָה בְּקַדְמֵיתָא, וּמִכָּל צִיּוּרִין דִּילֵיהּ, מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ (איוב יד כ).

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: בְּוַדַּאי שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הָיוּ תְּלוּיִים בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלֹא לְחִנָּם פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה לְעוֹלָם יִרְאֶה הָאָדָם עַל עַצְמוֹ כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עָלָיו, אֲבָל אָדָם שֶׁטָּרַח עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגַלְגּוּל וְלֹא הִצְלִיחַ בְּמְקוֹמוֹ, עוֹקֵר אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ וְשָׂם אוֹתוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר וּמְשַׁנֶּה לוֹ מָקוֹם, וְסוֹד הַדָּבָר - וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבַּיִת, וְזֶה שִׁנּוּי מָקוֹם (כאן חסר). אִם הִצְלִיחַ, מוּטָב, וְאִם לֹא הִצְלִיחַ, עוֹקֵר אוֹתוֹ מִשָּׁם וּמַרְכִּיב אוֹתוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר וּמְשַׁנֶּה אֶת שְׁמוֹ, וְזֶה שִׁנּוּי הַשֵּׁם. אִם הִצְלִיחַ, מוּטָב, וְאִם לֹא הִצְלִיחַ, עוֹקֵר אוֹתוֹ מִשָּׁם, וְזֶהוּ וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֵת עֵצָיו, וְנוֹטֵעַ אוֹתוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר, וּמְשַׁנֶּה מַעֲשָׂיו מִכָּל מַה שֶּׁהָיָה בָּרִאשׁוֹנָה, וּמִכָּל הַצִּיּוּרִים שֶׁלּוֹ מְשַׁנֶּה פָּנָיו וְתִשַּׁלְּחֵהוּ.

הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר (שם לג כט), קַרְקַע דְּנָטַע לֵיהּ תַּמָּן וְאַצְלַח וּמִתְפַּשֵּׁט עַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי עַד אֶלֶף דּוֹר דָּא שְׁכִינְתָּא, וְדָא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְעַד כַּמָּה זְמַנִּין עַד אֶלֶף, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קה ח) דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שיר ח יב) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, וְאִינּוּן אֶלֶף עָלְמִין, דְּנָטַע לֵיהּ עַד דְּאַצְלַח וְאַרְכִּיב לֵיהּ תַּמָּן, וְרָזָא דְמִלָּה וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים (שמות כ ו), לְמָאן לְאוֹהֲבָיו, וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר (דברים ז ט).

הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, הַקַּרְקַע שֶׁנָּטַע אוֹתוֹ שָׁם וְהִצְלִיחַ, וּמִתְפַּשֵּׁט עֲנָפָיו וְשָׁרָשָׁיו עַד אֶלֶף דּוֹר, זוֹ הַשְּׁכִינָה, וְזֶה שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְעַד כַּמָּה פְּעָמִים? עַד אֶלֶף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, וְעָלָיו נֶאֱמַר הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, וְהֵם אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שֶׁנָּטַע אוֹתוֹ עַד שֶׁמַּצְלִיחַ וּמַרְכִּיב אוֹתוֹ שָׁם, וְסוֹד הַדָּבָר - וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים, לְמִי? לְאוֹהֲבָיו, וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר.

אָמַר לֵיהּ, וּלְרַשְׁיעַיָּא מַאי, דְּהָא כְּתִיב (קהלת א ט) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ וכו', מַה תֵּימָא בְּהוֹן, אָמַר לֵיהּ שְׁמַעְנָא בְהוֹן רָזָא יְפוֹל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְגוֹמֵר (תהלים צא ז), הָכִי אָמְרוּ לִי בְרֵמְיָזָא, אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי מַאי אֲשֶׁר קוּמְטוּ בְלֹא עֵת וְגוֹמֵר (איוב כב טז), אָמַר לֵיהּ אִלֵּין תְּשַׁע מֵאָה וְשִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דָּרִין דְּאִתְקַמְטוּ וְאִסְתַּלְקוּ קֶדֶם זִמְנַיְיהוּ, וְדָא אִיהוּ אֲשֶׁר קוּמְטוּ בְלֹא עֵת, דְּאִסְתַּלְקוּ קֶדֶם זִמְנַיְיהוּ, וְזַרִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל דָּרָא וְדָרָא, דָּא אִיהוּ נָהָר יוֹצֵק יְסוֹדָם (שם), וְדָא הוּא רָזָא, דְּאֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף, וּכְדֵין חַדְתִּין עֻתִּידִין לְמֵיתֵי, אַדְהָכִי אִסְתַּלֵּק סָבָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּיא, חַבְרַיָּיא, וַדַּאי הַאי סָבָא דְּסָבִין אָדָם עִלָּאָה, וְכָאָה דָּרָא דְהַאי רָזָא אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ.

אָמַר לוֹ: וּמָה לְרְשָׁעִים? שֶׁהֲרֵי כָּתוּב וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וכו', מַה תֹּאמַר בָּהֶם? אָמַר לוֹ: שְׁמַעְתִּי בָהֶם סוֹד, יִפּוֹל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְגוֹמֵר, כְּךָ אָמְרוּ לִי בְּרֶמֶז. אָמַר לוֹ: אִם כָּךְ, מַה זֶּה אֲשֶׁר קָמְטוּ וְלֹא עֵת וְגוֹמֵר? אָמַר לוֹ: אֵלּוּ תְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דוֹרוֹת שֶׁהִתְקַמְּטוּ וְהִסְתַּלְקוּ קֹדֶם זְמַנָּם, וְזֶהוּ אֲשֶׁר קָמְטוּ וְלֹא עֵת, שֶׁהִסְתַּלְקוּ קֹדֶם זְמַנָּם וְזָרַק אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כָּל דּוֹר וְדוֹר, זֶהוּ נָהָר יוֹצֵק יְסוֹדָם, וְזֶהוּ הַיְסוֹד שֶׁאֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף, וְאָז עֲתִידִים חֲדָשִׁים לָבֹא. בֵּינְתַיִם הִסְתַּלֵּק הַזָּקֵן, וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים: חֲבֵרִים, וַדַּאי זֶהוּ זְקֵן הַזְּקֵנִים, הָאָדָם הָעֶלְיוֹן. אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁהַסּוֹד הַזֶּה הִתְגַּלָּה בּוֹ. (נוסח אחר וזה לשונו והוא מכתב יד)

(נוסח אחר וזה לשונו והוא מכתב יד)

עוּבָדָא הֲוָה, דְּחַד בַּר נַשׁ חִגֵּר בְּלָא רַגְלִין, אַשְׁכַּח לִתְרִין חַכִּימִין דְּלָא הַוִי בְּכָל דָּרָא חַכִּימִין כַּוָּותַיְיהוּ, אַעָרַע בְּהוּ הַהוּא חִגֵּר, אָמַר לוֹן שְׁלָמָא עֲלַיְיכוּ רַבָּנָן, (שמענא עלייכו דאתון חכימי דרא), אָנָה אַתּוּן אָזְלִין, אָמְרוּ לֵיהּ לְדוּכְּתָא פְּלָן, וְעָרֵב שַׁבָּת הֲוָה, אָמַר לוֹן אַף עַל גַּב דְּאִתּוּן רָכִיבִין בִּבְעִירִין דְּרָהֲטֵי סַגִּי וַאֲנָא חִגֵּר בְּלָא רַגְלִין, אִי אַתּוּן בְּעִיתוּ אֲנָא אֶקַדֵּם לְכוּ לְתַקָּנָא לְכוּ שַׁבַּתָּא, תְּווֹהוּ אָמְרוּ לֵיהּ וְהֹלֵא אַתְּ חִגֵּר וְאֵיךְ אַתְּ יָכִיל לְאַקְדָּמָא לְבְעִירָן דְּרָהֲטֵי טוּבָא, אָמַר לוֹן שְׁמָא דְמ"ב אַתְוָון וְדָלִיג לוֹן ת"ק פַּרְסֵי בִּרְגָעָא חָדָא.

מַעֲשֶׂה הָיָה, שֶׁאָדָם אֶחָד חִגֵּר בְּלִי רַגְלַיִם מָצָא שְׁנֵי חֲכָמִים שֶׁלֹּא הָיוּ בְּכָל הַדּוֹר חֲכָמִים כְּמוֹתָם. פָּגַשׁ בָּהֶם אוֹתוֹ חִגֵּר, אָמַר לָהֶם: שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם חֲכָמִים, (שמעתי עליכם שאתם חכמי הדור), לְאָן אַתֶּם הוֹלְכִים? אָמְרוּ לוֹ: לְמָקוֹם פְּלוֹנִי. וְעֶרֶב שַׁבָּת הָיָה. אָמַר לָהֶם: אַף עַל גַּב שֶׁאַתֶּם רוֹכְבִים עַל בְּהֵמוֹת שֶׁרְצוֹת הַרְבֵּה, וַאֲנִי חִגֵּר בְּלִי רַגְלַיִם, אִם אַתֶּם רוֹצִים, אֲנִי אַקְדִּים לְתַקֵּן לָכֶם אֶת הַשַּׁבָּת. תְּמָהוּ. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא אַתָּה חִגֵּר, וְאֵיךְ אַתָּה יָכוֹל לְהַשִּׂיג אֶת הַבְּהֵמוֹת שֶׁרְצוֹת הַרְבֵּה? אָמַר לָהֶם הַשֵּׁם שֶׁל מ"ב אוֹתִיּוֹת וְדִלֵּג לָהֶם ת"ק פַּרְסָה בְּרֶגַע אֶחָד.

אַשְׁכְּחוּ גַּרְמַיְיהוּ לְפוּם מְעָרְתָּא חָדָא, וּפְתוֹרָא לִשְׁמָאלָא, בְּכָל מַעֲדַנֵּי עָלְמָא עֲלָהָא, וּמְנַרְתָּא לְדָרוֹם בְּשִׁבְעָה נֵרִין עֲלָהָא, וּמִטָּה דְכַסְפָּא וְדַהֲבָא וְאַבְנִין יַקִּירִין לְמַעֲרַב בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וְכָרְסַיָּיא לְמִזְרָח, וּתְלַת מְאָה תַּלְמִידִין עַל הַהוּא פְּתוֹרָא, בָּתַר דְּאָכְלוּ כֻּלְּהוּ וְאִינּוּן חַכִּימֵי

עִמְּהוֹן, קָם הַהוּא חִגָּר וּפָשַׁט גַּרְמֵיהּ מֵהַהוּא גּוּפָא בְּלָא רַגְלִין, וְאִתְלַבַּשׁ בְּגוּפָא דְאַנְפּוֹי זְהִירִין כְּזוֹהֲרָא דְאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ וכו', וְאַנְפֵּי תַלְמִידוֹי נְהִירִין כְּכֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, וַהֲווֹ פָּתְחִין סִפְרָא דְקוֹהֶלֶת, וְקָרְיֵין בֵּיהּ (קהלת א ב) הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קוֹהֶלֶת כו', וַהֲווֹ חָזְרִין כַּמָּה זִמְנִין, אָמְרוּ לֵיהּ אינון חַכִּימֵי דָרָא וְכִי שְׁלֹמֹה לָא עָבַד קְרָא אָחֳרָא בְּקוֹהֶלֶת, עַל לְהוּ הַהוּא דְאִתְחֲזֵי חִגָּר בְּאָרְחָא, לְשִׁבְעָה הֵיכְלִין מִכַּסְפָּא וְדַהֲבָא וְאַבְנִין יַקִּירִין, וּבְהֵיכָלָא שְׁבִעָה כָּרְסַיָּין דְּאַרְבַּע חֵיוָון, וְיוֹנָה תַּמָּן דְּכַסְפָּא וַעֲטָרָה דְּדַהֲבָא עַל רֵישָׁה, וְכָתוּב בֵּהּ כָּל מָאן דְּלָא יָדַע בְּאִלֵּין הֲבָלִים עֲלֵיהּ כְּתִיב (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, אינון חַכִּימֵי דָרָא מִיָּד דְּחָזוּ הָכִי דַּהֲוָה כְּתִיב בְּהַהִיא עֲטָרָה חָזְרוּ לַאֲחוֹרָא. אָמַר לוֹן הַהוּא דְאִתְחֲזֵי עֲלַיְיהוּ כְּחִגָּר, וְכִי עֲלַיְיכוּ אִתְמַר דְּאַתּוּן חַכִּימֵי דָרָא, לֵית אַתּוּן אֶלָּא טִפְּשֵׁי דָרָא, וְלָא חֲזֵיתוּן בְּכָל לְמוֹדַיְיכוּ כִּי בִי חָשַׁק (תהלים צא יד) עַד אוֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ לְעָלְמָא דְכוֹלָּא אָרִיךְ, אִלֵּין הֲבָלִים דְּקוֹהֶלֶת אינון בְּרָזָא דְשֶׁבַע שְׁמָהָן, דִּבְהוּ מ"ב אַתְוָון, לָקֳבֵל שִׁבְעָה יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית דְּאִית בְּהוּ עֶשֶׂר אֲמִירָן וְל"ב אלהי"ם וְאינון מ"ב, וַעֲלַיְיהוּ לֵב דְּאִתְמַר בֵּהּ אלהי"ם הָאלהי"ם, וְהַיְינוּ (קהלת ה ז) וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, אִלֵּין שֶׁבַע תֵּיבִין אבגית"ץ, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים וְגוֹמֵר. וְהַאי שְׁמָא אִיהוּ סְגוּלְתָּא דִילֵיהּ לְכַסָּאָה דְנִשְׁמָתָא כַּד סְלִיקַת לְעֵילָא בְּכָל לֵילְיָא, לְאִסְתַּהֲדָא עַל עוֹבְדִין טָבִין דְּבַר נַשׁ, מַמְלָאֲכֵי חַבָּלָה וּמִכָּל מַזִּיקִין וְרוּחִין וְלִילִין וְשֵׁדִין, וּבְהוֹן פָּרְחַת לְעֵילָא, בְּתָרִין אַתְוָון מִכָּל שֵׁם תְּכַסֶּה אַנְפָּהָא מִנְּהוֹן, וּבְתָרִין אַתְוָון תְּכַסֶּה רַגְלָהָא, וּבְתָרִין אַתְוָון פָּרְחַת לְעֵילָא, וְאוּף הָכִי לְרוּחָא, וְאוּף הָכִי לְנַפְשָׁא, וְאִית שֵׁם בֵּן מ"ב בְּצִוּרַת חוּתָמָא דְשַׁעֲוָה נְכָתַב, וְאִית שֵׁם מ"ב בְּצִיּוּר דְּיוֹקְנָא דְמַלְכָּא, חָקִיק עַל חוּתָמָא, וְאִית שֵׁם מ"ב דְּאִיהוּ דְיוֹקְנֵיהּ מַמָּשׁ, שֵׁם מ"ב דְּאִיהוּ דְיוֹקְנֵיהּ אִיהוּ יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף, שֵׁם מ"ב דְּאִיהוּ חוּתָמָא, אִיהוּ אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, צִיּוּר מ"ב בְּשַׁעֲוָה דָּא אבגית"ץ.

מָצְאוּ אֶת עַצְמָם עַל פִּי מְעָרָה אַחַת, וְשֻׁלְחָן לִשְׁמֹאל עִם כָּל מַעֲדַנֵּי הָעוֹלָם עָלָיו, וּמְנוֹרָה בַּדָּרוֹם עִם שִׁבְעָה נֵרוֹת עָלֶיהָ, וּמִטָּת כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת בַּמַּעֲרָב בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וְכֻסָּא בַּמִּזְרָח, וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת תַּלְמִידִים עַל אוֹתוֹ הַשֻּׁלְחָן. אַחַר שֶׁכֻּלָּם אָכְלוּ, וְאוֹתָם הַחֲכָמִים עִמָּם, קָם אוֹתוֹ חָבֵר וּפָשַׁט אֶת עַצְמוֹ מֵאוֹתוֹ הַגּוּף בְּלִי הַרְגָּלִים, וְהִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף שֶׁפָּנָיו זוֹהֲרִים כְּזֹהַר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ וְכוּ', וּפְנֵי תַלְמִידָיו מְאִירִים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, וְהֵיוּ פּוֹתְחִים סֵפֶר קוֹהֶלֶת, וְקוֹרְאִים בּוֹ הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קוֹהֶלֶת כו', וְהָיוּ חוֹזְרִים כַּמָּה פְּעָמִים. אָמְרוּ לוֹ אוֹתָם חֲכָמֵי הַדּוֹר: וְכִי שְׁלֹמֹה לֹא עָשָׂה פָּסוּק אֶחָד בְּקוֹהֶלֶת? הִכְנִיס אוֹתָם אוֹתוֹ שֶׁנִּרְאָה חִגֵּר בַּדֶּרֶךְ, לִשְׁבָעָה הֵיכָלוֹת מִכֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים יְקָרוֹת, וּבַהֵיכָל שִׁבְעָה כִּסְאוֹת שֶׁל אַרְבַּע חַיּוֹת, וְשָׁם יוֹנָה שֶׁל כֶּסֶף וַעֲטָרָת זָהָב עַל רֹאשָׁהּ, וְכָתוּב בָּהּ כָּל מִי שֶׁלֹּא מַכִּיר אֶת הַהֲבָלִים הַלָּלוּ, עָלָיו כָּתוּב וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. מִיָּד שָׁרְאוּ כָּךְ אוֹתָם חֲכָמֵי הַדּוֹר אֶת שֶׁכָּתוּב בְּאוֹתָהּ הָעֲטָרָה, חָזְרוּ לְאָחוֹר. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ שֶׁנִּרְאָה עֲלֵיהֶם כְּחִגֵּר: וְכִי עֲלֵיכֶם נֶאֱמַר שֶׁאַתֶּם חֲכָמֵי הַדּוֹר? אֵינְכֶם אֶלָּא טִפְּשֵׁי הַדּוֹר, וְלֹא

רְאִיתֶם בְּכָל לְמוּדֵיכֶם כִּי בִּי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ, עַד אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ, לְעוֹלָם שֶׁכֵּלוֹ אָרֹךְ, אֵלּוּ הַהֲבָלִים שֶׁל קֹהֶלֶת הֵם בְּסוֹד שֶׁל שִׁבְעָה שְׁמוֹת, שֶׁבָּהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם, וְהֵם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, וַעֲלֵיהֶם לֵב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֱלֹהִי"ם הָאֱלֹהִי"ם, וְהַיְנוּ וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, אֵלּוּ שֶׁבַע תֵּבוֹת אבגית"ץ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שְׂרָפִים וְגוֹמֵר. וְהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא סְגֻלָּתוֹ לְכַסּוֹת אֶת הַנִּשְׁמָה, כְּשֶׁעוֹלֶה לְמַעְלָה בְּכָל לַיְלָה לְהַעִיד עַל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁל אָדָם, מִמַּלְאֲכֵי חַבָּלָה וּמִכָּל הַמַּזִּיקִים וְהָרוּחוֹת וְלֵילִין וְשֵׁדִין, וּבָהֶם פּוֹרַחַת לְמַעְלָה, בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מִכָּל שֵׁם תְּכַסֶּה פָּנֶיהָ מֵהֶם, וּבִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת תְּכַסֶּה רַגְלֶיהָ, וּבִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת פּוֹרַחַת לְמַעְלָה, וְאַף כָּךְ לָרוּחַ, וְאַף כָּךְ לַנֶּפֶשׁ, וְיֵשׁ שֵׁם בֵּן מ"ב בְּצוּרַת חוֹתָם שַׁעֲוָה נִכְתָּב, וְיֵשׁ שֵׁם מ"ב בְּצִיּוּר שֶׁל דְּמוּת הַמֶּלֶךְ חָקוּק עַל הַחוֹתָם, וְיֵשׁ שֵׁם מ"ב שֶׁהוּא דְּמוּתוֹ מַמָּשׁ, שֵׁם מ"ב שֶׁהוּא דְּמוּתוֹ, הוּא יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף, שֵׁם מ"ב שֶׁהוּא הַחוֹתָם הוּא אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, צִיּוּר מ"ב בְּשַׁעֲוָה זֶה אבגית"ץ.

וְרַשְׁיעַיָּא נְשָׁמָתְהוֹן דְּשֵׁדִין וּמַזִּיקִין וְלָא פּוֹעֲלִין בְּהוֹן אֶלָּא כִּישׁוּף וְעוֹבְדֵי שֵׁדִין כַּוָּתַיְיהוּ, בְּגִין דְּרַשְׁיעַיָּא כָּל שְׁמָהָן וְכָל הֲוַיְ"ן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל מַלְאָכִים שׁוֹנְאִין לוֹן, וּבְגִין כַּךְ לָא מוֹעִיל לָא קְמִיעַ וְלָא שְׁמָהָן קַדִּישִׁין וְלָא מַלְאָכַיָּא, דְּלָא תָּפִיס אֶלָּא מִין בְּמִינוֹ, וּבְגִין דָּא (דברים כב ט) לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיה ה ז) כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹ"ת וְגוֹמֵר, צְבָאוֹ"ת נְקוּדָה דִּילֵיהּ יְהוֹ"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים י טו) רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁק, חוֹלֶ"ם שְׁבָ"א קְמֵ"ץ, וְאֵינוּן זֶרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דַּרְגָּא דִּלְהוֹן חֶסֶד כַּהֲנָא רַבָּא, גְּבוּרָה לֵוִי, יִשְׂרָאֵל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּגִין דְּחוֹלֶ"ם כְּתָר עַל תִּפְאֶרֶת, קָמֵץ חָכְמָה עַל חֶסֶד, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּבְחָכְמָה אֲשֶׁרֵי הַמְחַכֶּה לִתְחִיַּית הַמֵּתִים, חָכְמָה מְחַכֶּ"ה קָמוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ וכו'.

וְהָרְשָׁעִים נִשְׁמָתָם שֶׁל הַשֵּׁדִים וּמַהַמַּזִּיקִים, וְלֹא פּוֹעֲלִים בָּהֶם אֶלָּא כִּשּׁוּף וְעוֹבְדֵי שֵׁדִים כְּמוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁהָרְשָׁעִים כָּל הַשֵּׁמוֹת וְכָל הַהֲוָיו"ת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכָל הַמַּלְאָכִים שׂוֹנְאִים אוֹתָם, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא מוֹעִיל לֹא קֶמֶיעַ וְלֹא שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים וְלֹא מַלְאָכִים, שֶׁלֹּא תּוֹפֵס אֶלָּא מִין בְּמִינוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹ"ת וְגוֹמֵר, צְבָאוֹ"ת הַנִּקְדָּה שֶׁלּוֹ יהו"ה, עָלָיו נֶאֱמַר רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ"ק, חוֹלֶ"ם שְׁבָ"א קְמֵ"ץ, וְהֵם זֶרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דַּרְגָּתָם חֶסֶד, הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, גְּבוּרָה - לֵוִי, יִשְׂרָאֵל - הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִשּׁוּם שֶׁחוֹלֶ"ם כֶּתֶר עַל תִּפְאֶרֶת, קָמֵ"ץ חָכְמָה עַל חֶסֶד, וּבוֹ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּבַחָכְמָה אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, חָכְמָה מְחַכֶּ"ה. קָמוּ כֻּלָּם וְהִשְׁתַּטְחוּ לְפָנָיו וְכוּ'.

דף קג:

פְּתַח כְּמִלְקַדְמִין וְאָמַר, (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וכו', תָּא חֲזֵי שְׁמַעְנָא דְּעוּבְדָא הֲוָה בְּחַד בַּר נַשׁ מֵאינּוּן בַּעֲלֵי קַבִּין, דַּהֲוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, אַעְרַע בִּתְרִין חַכִּימִין מָאנֵי דְּדָרָא מָאנֵי דְּחָכְמְתָא דְּאוֹרַיְיתָא, אָמַר לוֹן שְׁלָמָא עֲלַיְיכוּ רַבָּנָן, שְׁמַעְנָא עֲלַיְיכוּ

דְאַתּוּן חַכִּימֵי דָרָא, לְאָן אֲתַר אֲזֵילְתּוּן, אָמְרוּ לֵיהּ לְדוּדְ פְּלַן וְעַרֵב שַׁבָּת הֲוָה, אָמַר לוֹן אֲנָא אֲזֵילְנָא תַּמָּן (איזיל) וְאַתְקֵין לְכוּ אֲתַר בֵּי מוֹתְבֵיכוּ, אִי אַתּוּן בְּעִיתּוּן, אָמְרוּ לֵיהּ וְהָא אֲנַן בְּסוּפָוון וְאַנְתְּ בְּלָא רַגְלִין, אֵיךְ יְתְכֵן לְמֶהֱוֵי הַאי, אָמַר לוֹן אַף עַל גַּב דְאַתּוּן רְכִיבִין בִּבְעִירֵי דְרָהִיטֵי סַגִּי, וַאֲנָא חַגֵּר בְּלָא רַגְלִין, אִי אַתּוּן בְּעִיתּוּ אֲנָא אֶקְדֵּם לְתַקָּנָא לְכוּ שַׁבַּתָּא, תְּוָוהוּ, אַדְהָכִי אַחְזִרוּ רֵישַׁיְיהוּ לְגַבֵּיהּ וְחָמוּ לֵיהּ (דף קג ע"ב) דַּהֲוָה רָהִיט כְּשַׁרְבִיטָא דְכֻכָּבָא, עָבַד לוֹן קְפִיצָה וְאַשְׁכְּחוּ גַּרְמַיְיהוּ לְפוּם מְעַרְתָּא כְּהֶרֶף עַיִן (ס"א, אמר לון שמא דמ"ב אתוון, דלי"ג לון חמש מאה פרסי ברגעא חדא, אשכחו כו').

פְּתַח כְּמִקֹּדֶם וְאָמַר, יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וכו'. בֹּא וּרְאֵה, שְׁמַעְתִּי שֶׁהָיָה מַעֲשֶׂה בְּאִישׁ אֶחָד מֵאוֹתָם בַּעֲלֵי קַבִּים שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, פָּגַשׁ בִּשְׁנֵי חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַדּוֹר, בַּעֲלֵי חָכְמַת הַתּוֹרָה. אָמַר לָהֶם: שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם חֲכָמִים, שָׁמַעְתִּי עֲלֵיכֶם שֶׁאַתֶּם חַכְמֵי הַדּוֹר, לְאָן אַתֶּם הוֹלְכִים? אָמְרוּ לוֹ: לְמָקוֹם פְּלוֹנִי. וְעֶרֶב שַׁבָּת הָיָה. אָמַר לָהֶם: אֲנִי הוֹלֵךְ לְשָׁם, (אלך) וַאֲסַדֵּר לָכֶם מָקוֹם בֵּית מוֹשַׁבְכֶם, אִם אַתֶּם רוֹצִים. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲרֵי אָנוּ עִם סוּסִים וְאַתָּה בְּלִי רַגְלַיִם, וְאֵיךְ יִתְכֵּן שֶׁיִּהְיֶה זֶה? אָמַר לָהֶם: אַף עַל גַּב שֶׁאַתֶּם רוֹכְבִים עַל בְּהֵמוֹת שֶׁרְצוֹת הַרְבֵּה, וַאֲנִי חִגֵּר בְּלִי רַגְלַיִם, אִם תִּרְצוּ, אֲנִי אֶקְדִּים לְסַדֵּר לָכֶם אֶת הַשַּׁבָּת. תָּמְהוּ. בֵּינְתַיִם הֶחֱזִירוּ רָאשֵׁיהֶם אֵלָיו וְרָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה רָץ כְּמוֹ כּוֹכָב שַׁבִּיט. עָשָׂה לָהֶם קְפִיצָה, וּמְצָאוּ אֶת עַצְמָם עַל פִּי מְעָרָה כְּהֶרֶף עַיִן. [אמר להם השם של מ"ב אותיות, דלג להם חמש מאות פרסות ברגע אחד, מצאו כו',]

אָמַר לוֹן רַבָּנָן עוּלוּ, עָאלוּ אַבַּתְרֵיהּ מְעַרְתָּא גוֹ מְעַרְתָּא, עַד דְּעָאלוּ לְחַד פַּרְדֵּסָא וַהֲוָה תַּמָּן הַהוּא בַּעַל קַבִּין מִתְפַּשֵּׁט מֵהַהוּא גּוּפָא, וַהֲוָה מִתְלַבֵּשׁ בְּגוּפָא אָחֳרָא דְאַנְפּוֹי הֲווֹ נַהֲרִין כְּשִׁמְשָׁא, וַהֲוָה יָתִיב עַל כָּרְסַיָּיא דְמַלְכוּתָא, וּתְלַת מְאָה תַּלְמִידוֹי תְּחוֹת כָּרְסַיָּיא לְרַגְלוֹי, וַהֲווֹ קָרָאן (קהלת א ב) הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וַהֲווֹ קָרָאן הַאי קְרָא זִמְנִין בְּלָא חוּשְׁבָּנָא, אָמְרוּ לוֹן אִינּוּן חַכִּימִין מָארֵי דְּדָרָא, מַאי הַאי, וְכִי לֵית קְרָא אָחֳרָא בְּסֵפֶר קֹהֶלֶת, מִיָּד קָם הַהוּא מָארֵי קַבִּין דַּהֲוָה יָתִיב עַל כָּרְסַיָּיא, וַאֲחִיד בִּידֵיהוֹן, וְאַעִיל לוֹן לְשִׁבְעָה הֵיכָלִין, וּבְכָל הֵיכָלָא וְהֵיכָלָא הֲוָה כְּתִיב הֶבֶל הֲבָלִים, וּבְהֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה הֲוָה נִשְׂרָה וַעֲטָרָה בְּפוּמָהָא, וּדְמוּת יוֹנָה בְּהַהִיא עֲטָרָה, וַהֲוָה כְּתִיב בַּעֲטָרָה כָּל מָאן דְּלָא יָדַע בְּאִלֵּין הֲבָלִים וּבָרָזָא דִלְהוֹן, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, מִיָּד אִתְחַזְרוּ אִינּוּן לַאֲחוֹרָא, אָמַר לוֹן הַהוּא בַּעַל קַבִּין אַתּוּן חַכִּימִין מָארֵי דְּדָרָא, דַּאֲזִלִית אַבַּתְרַיְיכוּ עַד כְּעַן לְמַנְדַּע יָת חָכְמָתַיְיכוּ, וּבְוַדַּאי לַאו אַתּוּן חַכִּימִין, דְּוַדַּאי בְּהַאי קְרָא עֲבִידְנָא כָּל בְּנְיָנָא דָא, וּבֵיהּ הֲוִינָא טָס עָלְמָא בְּטִיסָה חֲדָא, וּבְזִמְנָא בְּתְרֵין, וּבְזִמְנָא בִּתְלַת, וּבְזִמְנָא בְּאַרְבַּע, וּבְזִמְנָא בְּחַמְשָׁא, וּבְזִמְנָא בְּשִׁית, וּבְזִמְנָא בְּשֶׁבַע, וַאֲנַן בְּהַאי אַרְעָא כֻּלְּהוּ אַזְלֵינַן בַּעֲלֵי קַבִּין, וְהַאי קְרָא יְרִיתְנָא מֵאַבָּא, וְאַבָּא מֵאֲבוֹי, עַד דָּרָא כֻּלְּהוּ, יְהַב לוֹן מָמוֹנָא סַגִּיא וְשַׁוּי לוֹן בְּאַתְרַיְיהוּ כְּהֶרֶף עַיִן.

אָמַר לָהֶם: חֲכָמִים, הִכָּנְסוּ. נִכְנְסוּ אַחֲרָיו לְמְעָרָה בְּתוֹךְ מְעָרָה, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לְפַרְדֵּס אֶחָד, וְהָיָה שָׁם אוֹתוֹ בַּעַל קַבַּיִם מִתְפַּשֵּׁט מֵאוֹתוֹ הַגּוּף, וְהָיָה מִתְלַבֵּשׁ בְּגוּף אַחֵר שֶׁפָּנָיו הָיוּ מְאִירִים כַּשֶּׁמֶשׁ, וְהָיָה יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא שֶׁל מַלְכוּת, וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת תַּלְמִידָיו תַּחַת הַכִּסֵּא לְרַגְלָיו, וְהָיוּ קוֹרְאִים הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וְהָיוּ קוֹרְאִים פָּסוּק זֶה פְּעָמִים בְּלִי חֶשְׁבּוֹן. אָמְרוּ לָהֶם אוֹתָם חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַדּוֹר: מַה זֶּה, וְכִי אֵין פָּסוּק אַחֵר בְּסֵפֶר קֹהֶלֶת? מִיָּד קָם אוֹתוֹ בַּעַל הַקַּבַּיִם שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא, וְאָחַז בִּידֵיהֶם, וְהִכְנִיס אוֹתָם לְשִׁבְעָה הֵיכָלוֹת, וּבְכָל הֵיכָל וְהֵיכָל הָיָה כָתוּב הֶבֶל הֲבָלִים, וּבַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הָיָה נֶעְשֶׂה וְעָטָרָה בְּפִיו, וּדְמוּת יוֹנָה בְּאוֹתָהּ עֲטָרָה, וְהָיָה כָתוּב בָּעֲטָרָה: כָּל מִי שֶׁלֹּא מַכִּיר אֶת הַהֲבָלִים הַלָּלוּ וּבְסוֹד שֶׁלָּהֶם, עָלָיו נֶאֱמַר וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. מִיָּד הֵם חָזְרוּ לְאָחוֹר. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ בַּעַל הַקַּבַּיִם: אַתֶּם חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַדּוֹר? שֶׁהֲלַכְתִּי אַחֲרֵיכֶם עַד כָּעֵת לָדַעַת אֶת חָכְמַתְכֶם, וּבְוַדַּאי שֶׁאֵינְכֶם חֲכָמִים, שֶׁוַּדַּאי שֶׁבְּפָסוּק הַזֶּה עָשִׂיתִי כָּל הַבִּנְיָן הַזֶּה, וּבוֹ הָיִיתִי טָס אֶת הָעוֹלָם בְּטִיסָה אַחַת, וּפַעַם אַחַת בִּשְׁתַּיִם, וּפַעַם בִּשְׁלֹשׁ, וּפַעַם בְּאַרְבַּע, וּפַעַם בְּחָמֵשׁ, וּפַעַם בְּשֵׁשׁ, וּפַעַם בְּשֶׁבַע, וְאָנוּ בָּאָרֶץ הַזּוֹ כֻּלָּנוּ הוֹלְכִים עַל קַבַּיִם, וְהַפָּסוּק הַזֶּה יָרַשְׁתִּי מֵאַבָּא, וְאַבִּי מֵאָבִיו, עַד כָּל הַדּוֹרוֹת. נָתַן לָהֶם מָמוֹן רַב וְשָׁם אוֹתָם בִּמְקוֹמָם כְּהֶרֶף עַיִן.

דף קד.

וּבְגִין דָּא יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּיא רַבִּי אֵימָא לָן שׁוּם רְמִיזָא בְּהַאי קְרָא, דְּלָא אִתְכַּסְיָא חָכְמָתָא דָּא מִן חַבְרַיָּיא, אָמַר לוֹן רַבָּנָן בְּוַדַּאי רָזָא עִלָּאָה אִית תַּמָּן, אֲבָל אֵימָא לְכוּ בִּרְמִיזָא, שֶׁבַע הֲבָלִים אִינּוּן, וְזַכָּאָה מַאן דְּלָא נָטִיל לְאַגְרַיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְאִינּוּן דְּכָלִילָן בְּבַת שֶׁבַע, וְאִינּוּן בְּהַאי קְרָא, הֶבֶל (דף קד ע"א) חַד, הֲבָלִים תְּרֵין הָא תְּלַת, הֶבֶל הֲבָלִים תְּלַת הֲרֵי שִׁית, הַכֹּל הֶבֶל הָא שֶׁבַע, וּלְקִבְלַיְיהוּ שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וכו', אֲלוּ שֶׁבַע הֲבָלִים אִינּוּן כְּפוּלִים, לְקֶבֶל שֶׁבַע שְׁרָגִין דִּמְנָרְתָּא, כְּפוּלִים, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (זכריה ד ב) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, (ואינון) שֶׁבַע הֲוַיּוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן בַּאֲמִירָה יְהִי אוֹר, וַהֲוִי מַיָּד, וּלְבוּשִׁין דְּאִינּוּן שֶׁבַע הֲוַיּוֹת אִינּוּן שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וְחַבְרוֹי, הֶבֶל אִיהוּ לַהַב, הֲבָלִים לֶהָבִים, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וּמָאן דְּיָדַע בְּאִלֵּין הֲבָלִים, כַּד אַפִּיק לוֹן מִפּוּמוֹי וּמִלְּבֵיהּ יָדַע לְכַוְונָא בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּכָל הֲבָלִים מִינָהּ תַּלְיָין, וּמִתְלַבְּשָׁן בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּכָלִיל שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וְחַבְרוֹי, דְּאִינּוּן אַתְוָון דִּבְּהוֹן אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּאִלֵּין תַּלְיָין בַּאֲמִירָה וְאִלֵּין בַּעֲשִׂיָּה, בְּרָזָא דְּאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה מִיָּד, וְאִלֵּין שֶׁבַע הֲבָלִים אִינּוּן כְּפוּלִים, לְקֶבֶל שֶׁבַע שְׁרָגִין דִּמְנָרְתָּא, כְּפוּלִים, דְּאִתְמַר בְּהוּ (זכריה ד ב) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת וְגוֹ', (אלין באמירה ואלין בעשיה, ואינון י"ה יו"ד ה"א, ו"ה וא"ו ה"א אלין אינון שבעה ושבעה מוצקות).

וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ. אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים: רַבִּי, אֱמֹר לָנוּ שׁוּם רֶמֶז בַּפָּסוּק הַזֶּה, שֶׁלֹּא הִתְכַּסְּתָה הַחָכְמָה הַזּוֹ מִן הַחֲכָמִים. אָמַר לָהֶם: חֲכָמִים, בְּוַדַּאי שֶׁסּוֹד עֶלְיוֹן יֵשׁ שָׁם, אֲבָל אֹמַר לָכֶם בְּרֶמֶז. שִׁבְעָה הֲבָלִים הֵם, וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁלֹּא נוֹטֵל אֶת שְׂכָרָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵם שֶׁכְּלוּלִים בְּבַת שֶׁבַע, וְהֵם בַּפָּסוּק

הַזֶּה, הֶבֶל אֶחָד, הֲבָלִים שְׁנַיִם, הֶבֶל הֲבָלִים שְׁלִשָׁה, הֲרֵי שִׁשָּׁה, הַכֹּל הֶבֶל - הֲרֵי שִׁבְעָה, וּכְנֶגְדָּם שִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ, אֵלּוּ שִׁבְעַת הַהֲבָלִים הֵם כְּפוּלִים, כְּנֶגֶד שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת שֶׁל הַמְּנוֹרָה, כְּפוּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שִׁבְעָה שִׁבְעָה מוּצָקוֹת, (והם) שֶׁבַע הֲוָיו"ת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן בַּאֲמִירָה יְהִי אוֹר, וְהָיָה מְיַד, וְהַלְבוּשִׁים שֶׁל אוֹתָם שֶׁבַע הֲוָיו"ת הֵם שִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ וַחֲבֵרָיו, הֶבֶל הוּא לַהַב, הֲבָלִים לְהָבִים, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לְהָבוֹת אֵשׁ, וּמִי שֶׁמַּכִּיר אֶת הַהֲבָלִים הַלָּלוּ, כְּשֶׁמּוֹצִיא אוֹתָם מִפִּיו וּמַלְבּוֹ, יוֹדֵעַ לְכַוֵּן בַּשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּל הַהֲבָלִים יוֹצְאִים מִמֶּנָּה וּמִתְלַבְּשִׁים בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁכּוֹלֶלֶת שִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ וַחֲבֵרָיו, שֶׁהֵם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁאֵלּוּ תְּלוּיִים בַּאֲמִירָה וְאֵלּוּ בַּעֲשִׂיָּה, בְּסוֹד שֶׁל אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה מִיָּד, וְשִׁבְעַת הַהֲבָלִים הַלָּלוּ הֵם כְּפוּלִים, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה, כְּפוּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת וְגוֹמֵר, (אלו באמירה ואלו בעשיה, והם י"ה יו"ד ה"א, ו"ה וא"ו ה"א, אלו הם שבעה ושבעה מוצקות).

זַכָּאָה עַמָּא דְּיָדְעִין לְסַלָּקָא צְלוֹתִין בַּאֲמִירָה וְעוֹבָדָא, וְעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה נא טז) וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךְ וכו', וְהָא אוּקְמוּהּ אַל תִּקְרֵי עַמִּי, אֶלָּא עִמִּי בְּשׂוּתָּפוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ כו', הָכִי אַנְתְּ בְּשׂוּתָּפוּ עִמִּי, דִּבְמִלּוֹלָךְ אִתְעֲבִידוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

אשרי העם שיודעים להעלות תפלות באמירה ובמעשה, ועליו נאמר ואשים דברי בפיך וכו', והרי פרשוה אל תקרי עמי אלא עמי, בשתפות, כמו שנאמר בו בדבר יהו"ה שמים נעשו כו', כך אתה בשתפות עמי, שבדבוריך נעשו שמים וארץ.

וְעוֹד הֶבֶל ה' לב, ה' אִתְפַּלַּג לְד"ו פַּרְצוּפִין, ד"ו, ד' אַרְבַּע רַגְלַיִן דְּכָרְסַיָּא, ו', (מלכים א י יט) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָרִית נִשְׁמָתָא מִכָּרְסַיָּא יַקִּירָא, כְּלִילָא מֵעֲשַׂר תִּקּוּנִין אִלֵּין, וְעָבִיד לֵהּ כָּרְסַיָּא לַיהו"ה, דְּשָׁמָא דַיהו"ה דְּאִיהוּ בְּאַרְחַ אֲצִילוּת, לְתַקָּנָא לֵיהּ כּוּרְסַיָּא בַּר נַשׁ לְנִשְׁמָתֵיהּ, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, כָּל הַנְּשָׁמוֹת גְּזוּרוֹת מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְתַמָּן שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְלֵית ה' בְּלָא י', ובג"ד (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה.

וְעוֹד, הֶבֶל ה' לב, ה' מִתְחַלֵּק לְד"ו פַּרְצוּפִים, ד"ו, ד' אַרְבַּעַת רַגְלֵי הַכִּסֵּא, ו' שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁיּוֹרֵשׁ נִשְׁמָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד הַכְלוּל מֵעֲשָׂרָה הַתִּקּוּנִים הַלָּלוּ, וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כִּסֵּא לַיהו"ה, שֶׁהַשֵּׁם שֶׁל יהו"ה שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, לְתַקֵּן לוֹ הָאָדָם כִּסֵּא לְנִשְׁמָתוֹ, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהוּ הַקַּדְמוֹנִים, כָּל הַנְּשָׁמוֹת גְּזוּרוֹת מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְשָׁם שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְאֵין ה' בְּלִי י', וּמִשּׁוּם כָּךְ כִּי יָד עַל כֵּס יָ"הּ.

ו' שַׁרְיָא בְּמטטרו"ן, וְדָא אִיהוּ רוּחַ הַשִּׂכְלִי דְּאִיהוּ אֲצִילוּת, ה' שַׁרְיָא בְּאוֹפַן, וְדָא נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית בְּאַרְחַ אֲצִילוּתָא, דְּאִית נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ שִׂכְלִית וְלָא בְּאַרְחַ אֲצִילוּת, אֶלָּא אִתְּמַר בְּהוֹן גְּזוּרוֹת, וְאִינּוּן כִּסֵּא וּמַלְאָךְ וְאוֹפָן, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּסָלְקִין הֲבָלִים דְּצְלוֹתִין בְּהוֹן, לְגַבֵּי אַתְוָון דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, ובג"ד (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְיֵשׁ הֶבֶל דְּרִשִׁיעַיָּא, דְּאִינּוּן הֲבָלִים דְּשִׁקְרָא, וְנָטְלִין לוֹן מַלְאָכֵי

חַבָּלָה, וְנָטְעִין בְּהוֹן רְקִיעִין וְאַרְעִין דְּשַׁקְרָא, וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, (כאן חסר), קָמוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמַּיְיהּ, וְאָמְרוּ אִלּוּ לָא אַתֵּינָא לְעָלְמָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּי.

ו' שׁוֹרָה בְּמטטרו"ן, וְזֶהוּ רוּחַ הַשִּׂכְלִי שֶׁהוּא אֲצִילוּת, ה' שׁוֹרָה בְּאוֹפַן, וְזוֹ נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, שֶׁיֵּשׁ נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ שִׂכְלִית וְלֹא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, אֶלָּא נֶאֱמַר בָּהֶן גְּזוּרוֹת, וְהֵם כִּסֵּא וּמַלְאָךְ וְאוֹפַן, אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּעֲלִים הַהֲבָלִים שֶׁל הַתְּפִלּוֹת בָּהֶם אֶל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, וּמְשׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְיֵשׁ הֶבֶל שֶׁל רְשָׁעִים, שֶׁהֵם הֲבָלִים שֶׁל שֶׁקֶר, וְנוֹטְלִים אוֹתָם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְנוֹטְעִים בָּהֶם רְקִיעִים וַאֲרָצוֹת שֶׁל שֶׁקֶר, וְעָלֵיהֶם נֶאֱמַר הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים. קָמוּ כֻּלָּם וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו, וְאָמְרוּ, אִלּוּ לֹא בָּאנוּ לְעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה - דַּי.

דף קד:

(זכריה ד) לַגְּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ, וְאִינוּן י"ה יו"ד ה"א, ו"ה וא"ו ה"א, וְאִינוּן שֶׁבַע כְּפוּלוֹת בג"ד כפר"ת (דף קד ע"ב) לְבוּשִׁין לוֹן, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין מִלְּבָּא לְפוּמָּא, שֶׁבַע הֲבָלִים סָלְקִין, שֶׁבַע נָחֲתִין לְאַשְׁקָאָה לוֹן, וּבְגִין דָּא (זכריה ד) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, תִּלַּת אִינוּן גְּנִיזִין לְעֵילָּא, דִּלְבוּשִׁין דִּלְהוֹן אֶמ"ש, דְּאִינוּן אֵשׁ מַיִם רוּחַ, הָא אִינוּן עֲשַׂר דְּסָלְקִין מִל"ב נְתִיבוֹת, וְאִינוּן לְקַבְלַיְיהוּ עֲשַׂר אֲמִירָן, וְל"ב אלהי"ם דִּבְרֵאשִׁית, הָא מ"ב, מִלְּבָּא נָפִיק אֶשָּׁא, מִכַּנְפֵי רֵיאָה רוּחָא, מִמּוֹחָא מַיָּא, וְרוּחָא אֲחִיד בְּמַיָּא וְאֶשָּׁא וְאִתְעֲבִיד קוֹל, כַּד אֲחִיד בְּמַיָּא אִתְמַר בֵּיהּ (תהלים כט ג) קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם, כַּד אֲחִיד בְּאֶשָּׁא אִתְמַר בֵּיהּ (שם) קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, כַּד אֲחִיד בְּרוּחָא אִיהוּ (מ"א יט יא) רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר קוֹל יהו"ה שׁוֹבֵר אֲרָזִים.

לַגְּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ, וְהֵן י"ה יו"ד ה"א, ו"ה וא"ו ה"א, וְהַשֶּׁבַע כְּפוּלוֹת בג"ד כפר"ת הֵם לְבוּשִׁים לָהֶם, וְכֻלָּם עוֹלִים מֵהַלֵּב לַפֶּה, שִׁבְעָה הֲבָלִים עוֹלִים, שִׁבְעָה יוֹרְדִים לְהַשְׁקוֹת אוֹתָם, וּמְשׁוּם זֶה שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, שְׁלֹשָׁה הֵם גְּנוּזִים לְמַעְלָה, שֶׁהַלְּבוּשִׁים שֶׁלָּהֶם אֶמ"ש, שֶׁהֵם אֵשׁ מַיִם רוּחַ, הֲרֵי הֵם עֲשָׂרָה שֶׁעוֹלִים מִשְּׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת, וּכְנֶגְדָּם הֵם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִים שֶׁל בְּרֵאשִׁית - הֲרֵי אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם. מֵהַלֵּב יוֹצֵאת אֵשׁ, מִכַּנְפֵי הָרֵאָה - רוּחַ, מִן הַמּוֹחַ - מַיִם, וְהָרוּחַ אֲחוּזָה בְּמַיִם וְאֵשׁ וְנַעֲשָׂה קוֹל. כְּשֶׁאוֹחֵז בַּמַּיִם נֶאֱמַר בּוֹ קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם, כְּשֶׁאוֹחֵז בָּאֵשׁ נֶאֱמַר בּוֹ קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, כְּשֶׁאוֹחֵז בָּרוּחַ הוּא רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, וְעָלָיו נֶאֱמַר קוֹל יהו"ה שׁוֹבֵר אֲרָזִים.

וּתְלַת נְקוּדִין אִינוּן לְקֻבֵּל אֶמ"ש, וְאִינוּן חָשַׁ"ק, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים י טו) רַק בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק יהו"ה, וְאִינוּן חֹלֶ"ם שְׁבָ"א קְמֵ"ץ, קָמֵ"ץ לִימִינָא קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם, וְכַד רוּחָא אֲחִיד בֵּיהּ דְּאִיהוּ חֹלֶ"ם, אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שְׁבָ"א אִיהוּ בָּאֵשׁ, וְכַד אֲחִיד בֵּיהּ רוּחַ, אִיהוּ רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה דְּאִיהוּ תַּקִּיף, כַּד אֲחִיד בֵּיהּ רוּחָא דְּאִיהוּ חֹלֶ"ם בֵּין קָמֵ"ץ שְׁבָ"א דְּאִינוּן מַיָּא

וְאָשָׁא, דְּאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין, דְּאִית בְּהוֹן יַד יְמִין יַד שְׂמֹאל דְּאִינּוּן כ"ח פִּרְקִין, אִתְמַר בְּהוּ קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ, כַּד הַאי רוּחָא אֲחִיד בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְמַר בֵּיהּ קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר, כַּד אֲחִיד בִּתְרֵין שׁוֹקִין דְּאִינּוּן צֵר"י, אִתְמַר בְּהוֹן קוֹל יהו"ה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, דְּאִינּוּן תְּרֵי עוּזְלֵי דְּאַיָּלְתָא, תְּרֵין אַחִים אִישׁ בְּאָחִיהוּ יְדוּבָּקוּ.

וְשָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הֵן כְּנֶגֶד אֶמ"שׁ, וְהֵם חָשַׁ"ק, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רַק בַּאֲבָתֶיךָ חָשַׁק יהו"ה, וְהוּא חֹלֶ"ם שְׁבָ"א קָמֵ"ץ, קָמֵ"ץ לְיָמִין, קוֹל יהו"ה עַל הַמַּיִם, וּכְשֶׁרוּחַ אוֹחֶזֶת בּוֹ, שֶׁהוּא חֹלֶ"ם, נֶאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהִי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. הַשְׁבָ"א הוּא בָּאֵשׁ, וּכְשֶׁאוֹחֶזֶת בּוֹ הָרוּחַ, הוּא רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים. מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁהוּא קָשֶׁה, כְּשֶׁאוֹחֶזֶת בּוֹ הָרוּחַ, שֶׁהוּא חֹלֶ"ם בֵּין קָמֵ"ץ שְׁבָ"א, שֶׁהֵם מַיִם וְאֵשׁ, שֶׁהֵם שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יַד יְמִין יַד שְׂמֹאל, שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה פְּרָקִים, נֶאֱמַר בָּהֶם קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ. כְּשֶׁהָרוּחַ הַזּוֹ אוֹחֶזֶת בְּעַמּוּד שֶׁל הָאֶמְצַע, נֶאֱמַר בּוֹ קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר. כְּשֶׁאוֹחֶזֶת בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם שֶׁהֵם צֵר"י, נֶאֱמַר בָּהֶם קוֹל יהו"ה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, שֶׁהֵם שְׁנֵי עֻפְרֵי הָאַיָּלָה, שְׁנַיִם אַחִים, אִישׁ בְּאָחִיהוּ יְדֻבָּקוּ.

וְהָכָא רָזָא דְּיִבּוּם, דְּאִם יִפּוֹל אָחִיו הָא תְּנֵיְינָא דְּיוֹקִים לֵיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (איכה א יג) נָתַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוֶ"ה, וְדָא הוֹ"ד, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לב לג) כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, בְּכַף דִּיֵּלֵיהּ, שְׁכִינְתָּא דָּוֶה אִיהִי בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּפָרַח מִנַּיְהּ יֶרֶךְ דְּאִיהוּ ו' מִן ה', וְאִשְׁתְּאַרַת אִיהִי ד' דִּיֵּלֵיהּ (דלה), קוֹל יהו"ה יָחִיל מִדְבָּר דָּא חִירֵ"ק וְדָא צַדִּיק, כַּד רוּחַ אֲחִיד בֵּיהּ אִיהוּ יָחִיל מִדְבָּר, שֶׁבַע קָלִין לָקֵבֶל שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ כו'.

וְכָאן סוֹד הַיִּבּוּם, שֶׁאִם יִפֹּל אָחִיו, הֲרֵי הַשֵּׁנִי שֶׁיֵּקִים אוֹתוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר - נָתַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוֶ"ה, וְזֶה הוֹ"ד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, בַּכַּף שָׁלוֹ, הַשְּׁכִינָה הִיא דָּוֶה בַּגָּלוּת, מִשּׁוּם שֶׁפָּרַח מִמֶּנָּה הַיֶּרֶךְ שֶׁהוּא ו' מִן ה', וְהִיא נִשְׁאֲרָה ד' שֶׁלָּהּ (דלה). קוֹל יהו"ה יָחִיל מִדְבָּר, זֶה חִירֵ"ק וְזֶה צַדִּיק, כְּשֶׁהָרוּחַ אוֹחֶזֶת בּוֹ, הוּא יָחִיל מִדְבָּר, שִׁבְעָה קוֹלוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ וְכוּ'.

רוּחַ סְלִיק בְּאַוִּיר דְּאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה אַוִּיר קַדְמוֹן, אֵשׁ סְלִיק לְגַבֵּי ה' דְּאִיהוּ אִימָּא וְאִתְעֲבִיד אֵשָׁה, מַיִם סְלִיק לְגַבֵּי י' וְאִתְעֲבִיד יַמִּים, וְדָא חָכְמָה, וְהָכִי נָחֲתִין לְגַבֵּי נֶצַח וְהוֹד יְסוֹד, מַלְכוּת מָאנָא דְּכֻלְּהוּ, וְאִיהִי עָפָר כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ, וְאִיהִי כֻּלָּא דְּכָל אַתְוָון דְּאִינּוּן מָאנָא לְנָקוּדִין, וְעַל אִלֵּין שֶׁבַע קָלִין אִתְמַר (שמות כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְעַל תִּלַת גְּנִיזִין אָמַר (דברים ד יב) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים, בַּת קוֹל דְּכֻלְּהוּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

הָרוּחַ עוֹלֶה בָּאֲוִיר שֶׁהוּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, אֲוִיר קַדְמוֹן, הָאֵשׁ עוֹלֶה אֶל הַה' שֶׁהוּא הָאֵם, וְנַעֲשֵׂית אִשָּׁה, הַמַּיִם עוֹלֶה אֶל הַי' וְנַעֲשֶׂה יַמִּים, וְזוּ חָכְמָה, וְכָךְ יוֹרְדִים אֶל הַנֶּצַח וְהוֹד יְסוֹד, הַמַּלְכוּת הִיא הַכְּלִי שֶׁל כֻּלָּם, וְהִיא עָפָר הַכְּלוּלָה מִכֻּלָּם, וְהִיא הַכְּלָל שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם כְּלִי לִנְקֻדּוֹת, וְעַל שִׁבְעַת הַקּוֹלוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְעַל שְׁלֹשָׁה גְּנָזִים אָמַר קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים, בַּת קוֹל שֶׁכֻּלָּם שְׁכִינָה תַּתָּאָה.

תָּא חֲזֵי תִּלַּת נְקוּדִין אינון, חִירֵק חוֹלֶם שׁוּרֵק, חוֹלֶם, קוּצָא דְּי' לְעֵילָא אִיהוּ חוֹלֶם, קוּצָא דְּאַת י' לְתַתָּא אִיהִי חִירֵק, גּוֹ אֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שׁוּרֵק, כַּד אִינוּן תְּלַת כַּחֲדָא, אִינוּן סֶגוֹלְתָּא וְאִינוּן שַׁלְשֶׁלֶת וְאִינוּן שַׁרְ"ק וְאִינוּן סְגוֹ"ל,

בֹּא וּרְאֵה, שְׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת הֵן, חִירֵ"ק חֹל"ם שׁוּרֵ"ק, חוֹלֶם, קוֹצוֹ שֶׁל י' לְמַעְלָה הוּא חוֹלֶם, הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת י' לְמַטָּה הוּא חִירֵ"ק, בְּתוֹךְ הָאֶמְצַע הוּא שׁוּרֵ"ק, כְּשֶׁהֵם שְׁלֹשׁ כְּאֶחָד, הֵן סֶגוֹלְתָּא, וְהֵם שַׁלְשֶׁלֶת, וְהֵם שׁוּרֵ"ק וְהֵם סְגוֹ"ל.

דף קה.

כֶּתֶר עַל חָכְמָה וּבִינָה אִיהוּ סֶגוֹלְתָּ"א חֹל"ם עַל צֵר"י, סְגוֹ"ל אִיהוּ נְקוּדָה תְּחוֹת צֵר"י, חֶסֶד גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת לְתַתָּא, נֶצַח הוֹד, יְסוֹד בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שׁוּרֵק, וְהָכִי כַּד תִּפְאֶרֶת בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שַׁלְשֶׁלֶת, שְׁבָ"א אִיהוּ תְּרִין נְקוּדִין, כַּד אִתְגַּבַּר מַיָּא עַל אֶשָּׁא אוֹ אֶשָּׁא עַל מַיָּא, אוֹ כַּד אינון יְסוֹד עַל מַלְכוּת, כָּל סְפִירָה דָּא עַל גַּבֵּי דָּא בְּכָל אֲתַר אִיהוּ שְׁבָ"א, וְרָזָא דְּמִלָּה, אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, כַּד אִינוּן שְׁוִין הֲווּ צֵר"י, אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְכָל נְקוּדִין אִינוּן דִּבּוּר וְאַתְוָון הֶבֶל הֲבָלִים, דְּתַלְיָין מִן ה"ה, וְאִינוּן אַתְוָון רַבְרְבָן, וְאַתְוָון זְעִירָן, (נקודין מי' בת קול ודאי, קלין אינון מן ו', ואינון אתוון ונקודין), וְטַעֲמֵי כְּלִילָן בְּהוּ, (נ"א נקודין מתלבשין במיא בימינא, דאתמר הרוצה להחכים ידרים), אַתְוָון מִן ה' ה', נְקוּדִין מִן י', טַעֲמֵי מִן ו', נְקוּדִין (דף קה ע"א) מִתְלַבְּשָׁן בְּמַיָּא בִּימִינָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, אַתְוָון מִתְלַבְּשִׁין בְּאֶשָּׁא בִּשְׂמָאלָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ דְּאִינוּן הֶבֶל, טַעֲמֵי מִתְלַבְּשָׁן בַּאֲוִירָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְטַעֲמֵי אִינוּן מִסְטָרָא דְּכָתֵר, וּנְקוּדִין מִסְטָרָא דְּחָכְמָה, וְאַתְוָון מִסְטָרָא דְּבִינָה, (דבגינה) וּמִתְלַבְּשִׁין בְּמַיָּא אֶשָּׁא וְרוּחָא, דְּאִינוּן חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, וְהָכִי מִתְלַבְּשִׁין בְּנֶצַח הוֹד יְסוֹד, מַלְכוּת מָאנָא דְּכֻלְּהוּ, כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ.

כֶּתֶר עַל חָכְמָה וּבִינָה הוּא סֶגוֹלְתָּ"א, חֹל"ם עַל צֵר"י, סְגוֹ"ל הוּא נְקֻדָּה תַּחַת צֵר"י, חֶסֶד גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת לְמַטָּה, נֶצַח הוֹד, הַיְסוֹד בָּאֶמְצַע הוּא שׁוּרֵ"ק, וְכָךְ כְּשֶׁתִּפְאֶרֶת בָּאֶמְצַע, הוּא שַׁלְשֶׁלֶת. הַשְׁבָ"א הוּא שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת, כְּשֶׁמִּתְגַּבְּרִים מַיִם עַל אֵשׁ אוֹ אֵשׁ עַל מַיִם, אוֹ כְּשֶׁהֵם יְסוֹד עַל מַלְכוּת, כָּל סְפִירָה זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ בְּכָל מָקוֹם הוּא שְׁבָ"א, וְסוֹד הַדָּבָר - אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, כְּשֶׁהֵם שָׁוִים הֵם הָיוּ צֵר"י, אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדֹלִים, וְכָל הַנְּקֻדּוֹת הֵן דִּבּוּר, וְהָאוֹתִיּוֹת הֶבֶל הֲבָלִים, שֶׁתְּלוּיִים מֵה"ה, וְהֵן אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת וְאוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת, (הנקדות מי' בת קול ודאי, הקולות הם מן ו', והם אותיות ונקדות), וְהַטְּעָמִים כְּלוּלִים בָּהֶן, (הנקדות מתלבשות במים בימין, שנאמר הרוצה להחכים ידרים), הָאוֹתִיּוֹת מִן ה' ה', הַנְּקֻדּוֹת מִן י', הַטְּעָמִים מִן ו', הַנְּקֻדּוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בַּמַּיִם בִּימִין, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, הָאוֹתִיּוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בָּאֵשׁ מִשְּׂמֹאל, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, שֶׁהֵם הֶבֶל, הַטְּעָמִים מִתְלַבְּשִׁים בָּאֲוִיר בָּאֶמְצַע, וְהַטְּעָמִים הֵם מִצַּד הַכֶּתֶר, וְהַנְּקֻדּוֹת מִצַּד הַחָכְמָה, וְהָאוֹתִיּוֹת מִצַּד הַבִּינָה, (שבשבילה)

וּמִתְלַבְּשִׁים בַּמַּיִם אֵשׁ וְרוּחַ, שֶׁהֵם חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, וְכָךְ מִתְלַבְּשִׁים בְּנֶצַח הוֹד יְסוֹד, הַמַּלְכוּת הַכְּלִי שֶׁל כֻּלָּם, כְּלוּלָה מִכֻּלָּם.

אֵיהִי פֶּה דְּמִינָהּ הֲבָלִים נָפְקִין וְקָלִין וְדִבּוּרִין, כֻּלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בָּהּ, וְאֵיהִי לֵב דְּכֻלְּהוּ בָּהּ אִתְכְּלִילָן, וּמִינָהּ נָפְקִין דְּפִיקוּ דְּרוּחָא לְכָל עָרְקִין דִּדְרוֹעָא, כַּד רוּחָא דָּפִיק בְּמַיָּא דְּאִיהוּ לִימִינָא, אִתְמַר בֵּיהּ (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי, לְהַהִיא דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ז ד) אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ, וְכַד דָּפִיק לִשְׁמָאלָא דְּאִיהִי אֵשָׁא, אִתְמַר בָּהּ רַעְיָתִי, דְּבֵיהּ אִתּוֹקַד בְּכַמָּה רְשָׁפֵי"ם דְּאִינּוּן שְׂרָפִי"ם, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ח ו) רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"הּ.

הִיא הַפֶּה שֶׁמְּמֻנֶּה יוֹצְאִים הַהֲבָלִים וְהַקּוֹלוֹת וְהַדִּבּוּרִים, וְכֻלָּם נִכְלָלִים בָּהּ, וְהִיא הַלֵּב שֶׁכֻּלָּם בּוֹ נִכְלָלִים, וּמִמֶּנָּה יוֹצְאִים הַדּוֹפֵק שֶׁל הָרוּחַ לְכָל הָעוֹרְקִים שֶׁל הַזְּרוֹעַ. כְּשֶׁהָרוּחַ דּוֹפֵק בַּמַּיִם שֶׁהוּא לְיָמִין, נֶאֱמַר בּוֹ קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי, לְאוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ, וּכְשֶׁדּוֹפֵק לִשְׂמֹאל שֶׁהִיא אֵשׁ, נֶאֱמַר בָּהּ רַעְיָתִי, שֶׁבּוֹ נִשְׂרָף בְּכַמָּה רְשָׁפֵי"ם שֶׁהֵם שְׂרָפִי"ם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"הּ.

מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יוֹנָתִי תַּמָּתִי, בְּגִין דְּאִיהִי דַּרְגָּא דְּיַעֲקֹב דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וּדְפִיקוּ דִּילֵיהּ תַּמָּן בְּמִשְׁקָל, לָא סָלִיק וְלָא נָחִית, דִּי בְמַיָּא נָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק נְבִיעוּ לְגַבֵּיהּ בַּאֲרִיכוּ, וְסָלִיק בֵּיהּ בַּאֲרִיכוּ דְּתִקְיעָה, בְּאֶשָּׁא אִיהוּ דְּפִיקוּ בִּשְׁבָרִים בִּתְבִירוּ, וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָחִית (נ"א אחיד) בְּתַרְוַיְיהוּ שַׁלְשֶׁלֶ"ת, בֵּינוֹנִי וְדָא תְּרוּעָה, קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, תַּמָּתִי, תַּם הַהוּא דְּפִיקוּ בְּגִין דְּהֵבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי.

מִצַּד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הַדַּרְגָּה שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְהַדּוֹפֵק שֶׁלָּהּ שָׁם בְּמִשְׁקָל, לֹא עוֹלֶה וְלֹא יוֹרֵד, שֶׁבַּמַּיִם יוֹרֵד אֶל הַצַּדִּיק הַמַּעְיָן אֵלָיו בַּאֲרִיכוּת, וְעוֹלֶה בּוֹ בַּאֲרִיכוּת שֶׁל תְּקִיעָה. בָּאֵשׁ הוּא הַדּוֹפֵק בִּשְׁבָרִים בְּשֶׁבֶר, וּבָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי יוֹרֵד (אוחז) בִּשְׁנֵיהֶם שַׁלְשֶׁלֶ"ת, בֵּינוֹנִי, וְזוֹ תְּרוּעָה, קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה אֶל הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. תַּמָּתִי, תָּם אוֹתוֹ הַדּוֹפֵק, מִשּׁוּם שֶׁהֵבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי.

וְכַד שְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא אִתְמַר בָּהּ (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, כַּד אִיהִי יְשֵׁנָה לֵית בָּהּ דְּפִיקוּ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ קוֹל דְּפִיקוּ דִּילָהּ אִתְרַחַק מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים לט ג) נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב, לָמָּה נֶאֱלַמְתִּי, מִי"ה דְּאִיהוּ דוּמִיָּה דְּאִתְרַמִּיז בֶּאלֹהִי"ם, דְּאִיהוּ ל"ב אלהי"ם דְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית, דְּדָפִיק רוּחָא דְּקוּדְשָׁא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם, בְּגִין דְּהֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב דְּאִיהוּ קוֹל, בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּאַרַת בַּת יְחִידָה בְּלָא קוֹל, וּבְגִין דְּא לֵית בַּת קוֹל בְּגָלוּתָא, וּבְגִין דְּלֵית בַּת קוֹל בְּגָלוּתָא הֵבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי, וּבְגִין דְּא צְלוֹתָא אִיהִי בַּחֲשַׁאי, אַף עַל גַּב דְּרָזִין סַגִּיאִין אִית הָכָא, שַׁבְעִין אַנְפִּין אִית לְאוֹרַיְיתָא.

וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, נֶאֱמַר בָּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, כְּשֶׁהִיא יְשֵׁנָה אֵין בָּהּ דִּפְקָא, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא הַקּוֹל, הַדִּפְקָא שֶׁלָּהּ, הִתְרַחֵק מִמֶּנָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב, לָמָּה נֶאֱלַמְתִּי? מִי"ה, שֶׁהִיא דוּמִיָּה שֶׁנִּרְמָז בֵּאלֹהֵי"ם, שֶׁהוּא שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ דּוֹפֵק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהֵי"ם, מִשּׁוּם שֶׁהֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב, שֶׁהוּא קוֹל. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן נִשְׁאֶרֶת בַּת יְחִידָה בְּלִי קוֹל, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין בַּת קוֹל בַּגָּלוּת, וּמִשּׁוּם שֶׁאֵין בַּת קוֹל בַּגָּלוּת, הֵבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי, וּמִשּׁוּם זֶה הַתְּפִלָּה הִיא בַּחֲשַׁאי. אַף עַל גַּב שֶׁסּוֹדוֹת גְּדוֹלִים יֵשׁ כָּאן, שִׁבְעִים פָּנִים יֵשׁ לַתּוֹרָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן אֵין לָהּ דִּפְקָא, שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהַנְּקֻדּוֹת שֶׁמְּנֻקָּדִים בְּדִפְקָא הָאֲצְבָּעוֹת שֶׁהֵן עֶשֶׂר, שֶׁבָּהֶם

וּבְהַהוּא זִמְנָא לֵית לָהּ דְּפִיקוּ דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דִּנְקוּדֵי דִּמְנַקְּדִין בְּדִפְיקוּ דְּאֶצְבְּעָאן דְּאִינּוּן עֲשַׂר, דִּבְהוֹן מְנַקְּדִין בִּדְפִיקוּ דְּרוּחָא, וְאִינּוּן מְנַקְּדִין בְּנִימִין דְּכִנּוֹר דְּדָוִד, דְּפִיקוּ אִיהוּ כְּגַוְונָא דְּקָלָא דְּסָלִיק בְּנִגּוּנָא, לְקֶבֶל עֲשָׂרָה דְּפִיקִין דְּאִסְתַּכַּל אַסְיָא בְּדְפִיקוּ, עֲבַד דָּוִד עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנִים בַּתְּהִלִּים, אַרְבָּעָה אִינּוּן (שיר ה ב) אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי לְקֶבֶל יהו"ה, עֲשָׂרָה דְּפִיקִין לְקֶבֶל יוד הא ואו הא, דְּפִיקוּ נְפִיק מֵאָדָנָא שְׁמָאלָא דִּלְבָא, וְדָא הוּא רוּחַ צְפוֹנִי דַּהֲוָה מְנַשֵּׁב בִּכְנוֹר דְּדָוִד דַּהֲוָה מְנַגֵּן מֵאֲלָיו, וְכָל עַרְקִין וּוְרִידֵי גּוּפָא דְּאִינּוּן דְּפִקִין, מִלְּבָא אִינּוּן (נ"א הוה) דְּפִקִין, וְרָזָא דְּמִלָּה (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָּׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

מְנַקְּדִים בְּדִפְקָא הָרוּחַ, וְהֵם מְנַקְּדִים בַּנִּימִים שֶׁל כִּנּוֹר דָּוִד, הַדִּפְקָא הוּא כְּמוֹ הַקּוֹל שֶׁעוֹלֶה בְּנִגּוּן, כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה דְּפִקִים שֶׁמִּסְתַּכֵּל הָרוֹפֵא בַּדִּפְקָא, עָשָׂה דָּוִד עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנִים בַּתְּהִלִּים. אַרְבָּעָה הֵם, אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, כְּנֶגֶד יהו"ה, וַעֲשָׂרָה דְּפִקִים כְּנֶגֶד יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הַדִּפְקָא יוֹצֵא מֵאֹזֶן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וְזוֹהִי רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהָיְתָה מְנַשֶּׁבֶת בִּכְנוֹר דָּוִד שֶׁהָיָה מְנַגֵּן מֵאֲלָיו, וְכָל הָעוֹרְקִים וְהַוְּרִידִים שֶׁל הַגּוּף שֶׁהֵם דְּפָקִים, הֵם (היו) דּוֹפְקִים מִן הַלֵּב, וְסוֹד הַדָּבָר - אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָּׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

דף קה:

כְּבֵד הוּא סמא"ל הוּא עִשָּׂו, דְּלֵית בֵּיהּ רוּחָא דְקוּדְשָׁא, לָא דָּפְקִין עַרְקִין דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא לָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא בְּאוּמִין דְּעָלְמָא, וּבְגָלוּתָא דְאִסְתַּלַּק רוּחַ דְקוּדְשָׁא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה וגו', לֵית דְּפִיקוּ בְּלִבָּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בָּהּ (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, וְלֵית בַּת קוֹל בְּפוּמָּא (דהוה סלקא), (נ"א דבה סליק) קָלָא בְּרוּחָא בַּתְקִיעָה בַּאֲרִיכוּ, וּבַשְּׁבָרִים בִּתְבִירוּ, וּבִתְרוּעָה שַׁלְשֶׁל"ת קָלָא בִּינוּנִית לָא בַּאֲרִיכוּ וְלָא בְּקִצּוּרוּ, בַּת קוֹל אִיהִי קוֹל דְּמָמָה דַקָּה זְעִירָא, קָלָא נְמוּכָה בַּחֲשַׁאי, דְּהָא קוֹל בְּאִשָּׁה עֶרְוָה. וְכַד יֵיתֵי מְשִׁיחָא נָחִית רוּחָא דְקוּדְשָׁא עֲלֵיהּ, וּמֵיָּד אִיהִי אָמְרַת קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק, דְּפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית, סָלִיק ה' עִלָּאָה (דף קה ע"ב) לְגַבֵּי י', וְנָחִית ה' תַּתָּאָה לְגַבֵּי ו', דְּאִיהוּ קָרְבָּן לַיהו"ה, קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד.

הַכְּבֵד הוּא סמא"ל, הוּא עִשָּׂו, שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הָעוֹרְקִים שֶׁלּוֹ לֹא דוֹפְקִים, וּמִשּׁוּם זֶה אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם, וּבַגָּלוּת שֶׁהִסְתַּלְּקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה וְגוֹמֵר, אֵין הַדִּפְקָ

בַּלֵּב שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, וְאֵין בַּת קוֹל בַּפֶּה (שהיה עולה), (שבה עולה) הַקּוֹל בָּרוּחַ בְּתִקִּיעָה בְּאֹרֶךְ, וּבִשְׁבָרִים בְּשֶׁבֶר, וּבִתְרוּעָה שְׁלֹשֶׁ"ת, קוֹל בֵּינוֹנִית, לֹא בָאֲרִיכוּת וְלֹא בְּקִצָּרָה, בַּת קוֹל הִיא קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה קְטַנָּה, קוֹל נָמוּךְ בַּחֲשַׁאי, שֶׁהֲרֵי קוֹל בְּאִשָּׁה עֶרְוָה, וּכְשֶׁיִּבֹּא הַמָּשִׁיחַ, יוֹרֶדֶת עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּמִיָּד הִיא אוֹמֶרֶת קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, הַדּוֹפֵק עוֹלֶה וְיוֹרֵד, עוֹלֶה ה' הָעֶלְיוֹנָה אֶל הַי', וְיוֹרֶדֶת ה' הַתַּחְתּוֹנָה אֶל ו', שֶׁהוּא קָרְבָּן לַיהו"ה, קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד.

וְרָזָא דְמִלָּה (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, בְּאַבָּא דְאִיהוּ י' יָסַד בְּרֵתָא דְאִיהִי ה' זְעֵירָא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית לז יא) וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר, בְּאִימָּא דְאִיהִי ה' עִלָּאָה כּוֹנֵן שָׁמַיִם דְּאִיהוּ ו', וְאִיהוּ בֶּן י"ה, וְכַד יְהוֹן מִתְקָרְבִין אַתְוָון אָב עִם אֵם בֵּן עִם בַּת כָּל חַד בְּבַת זוּגֵיהּ, ה' עִלָּאָה (סליק) לְגַבֵּי י', ה' (תתאה) נָחִית לְגַבֵּי ו', הַאי אִיהוּ קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, בְּהַהוּא זִמְנָא (יחזקאל לז ז) וַתִּתְקָרְבוּ עֲצָמוֹת עֲצָם אֶל עַצְמוֹ, וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, עֶצֶם מֵעֲצָמַי דָּא י' עִם ה', וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי דָּא ו' עִם ה', (שם כד) וְעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר.

וְסוֹד הַדָּבָר - יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, בְּאַבָּא שֶׁהוּא י' יָסַד הַבַּת, שֶׁהִיא ה' קְטַנָּה, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר, בָּאֵם שֶׁהִיא ה' הָעֶלְיוֹנָה כּוֹנֵן שָׁמַיִם, שֶׁהוּא ו', וְהוּא בֶּן י"ה, וּכְשֶׁיִּהְיוּ מִתְקָרְבִים הָאוֹתִיּוֹת אָב עִם אֵם, בֵּן עִם בַּת, כָּל אֶחָד עִם בַּת זוּגוֹ, ה' הָעֶלְיוֹנָה (עולה) לִי', ה' (התחתונה) יוֹרֶדֶת לְוֹ'. זֶהוּ קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד. בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן וַתִּתְקָרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר - עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, עֶצֶם מֵעֲצָמַי זוֹ י' עִם ה', וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי זוֹ ו' עִם ה', וְעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר.

וּבְגִין דָּא כַּד סָלִיק ה' לְגַבֵּי י' אִתְּמַר בָּהּ (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה, דְּהִיא (דהוה) סְלִיקַת לְגַבֵּי אַבָּא, וְכַד נְחִיתַת לְגַבֵּי בְּרָא אִתְּמַר בָּהּ (שם ה) וְאִשּׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ, אִתּוֹקַד בֵּיהּ בְּשַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּ, וְהָכִי כַּד נָחִית ו' לְגַבֵּי ה' דִּילֵיהּ, וְי' סָלִיק לְגַבֵּי ה' דִּילֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, כָּל אִלֵּין דְּפִיקִין דִּשְׁאָר עַרְקִין, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ סָלְקִין תְּרִין וְנָחֲתִין תְּרִין, סָלְקִין תְּרֵי י"ה דָּא לְגַבֵּי דָּא, וְנָחֲתִין תְּרֵי ו"ה דָּא לְגַבֵּי דָּא.

וּמִשּׁוּם זֶה כְּשֶׁעוֹלָה ה' אֶל י', נֶאֱמַר בָּהּ זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִיא הָעֹלָה, שֶׁהִיא (שהיתה) עוֹלָה אֶל הָאָב, וּכְשֶׁיּוֹרֶדֶת לַבֵּן, נֶאֱמַר בָּהּ וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ, נִשְׂרֶפֶת בּוֹ בְּשַׁלְהֲבוּת שֶׁל אַהֲבָה, וְכָךְ כְּשֶׁיּוֹרֶדֶת ו' אֶל הַה' שֶׁלָּהּ, וְי' עוֹלָה אֶל הַה' שֶׁלָּהּ, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. כָּל הַדְּפָקִים הַלָּלוּ שֶׁל שְׁאָר הָעוֹרְקִים, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ, עוֹלִים שְׁנַיִם וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם, עוֹלִים שְׁנַיִם י"ה זֶה לָזוֹ, וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם ו"ה זֶה לָזוֹ.

וְעוֹד סָלְקִין תְּרֵי רוּחָא וְאֶשָּׁא, דְּאִינּוּן קַלִּין וְסָלְקִין בְּדָפִיקוּ, וְנָחֲתִין תְּרֵי מַיָּא וְעַפְרָא, דְּאִינּוּן כְּבֵדִין בְּדָפִיקוּ, וְאִינּוּן מִכָּאן"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, מִיכָאֵ"ל מַיָּא, גַּבְרִיאֵ"ל אֶשָּׁא,

נוּרִיאֵ"ל רוּחָא, רְפָאֵ"ל עַפְרָא, י' בְּרֵישָׁא, ה"ה בִּימִינָא, ו' בְּגוּפָא, ה"ה הֲבַל סָלִיק הֲבַל נָחִית, הֲבַל סָלִיק דָּא ה' עִלָּאָה דְּסָלִיק לְגַבֵּי י' דְּאִיהוּ עֲשַׂר אֲמִירָן, וּבְמַאי סָלִיק בְּקָלָא דְּאִיהוּ ו', וְעוֹד עוֹלִים שְׁנַיִם - רוּחַ וְאֵשׁ, שֶׁהֵם קוֹלוֹת, וְעוֹלִים בַּדִּפֶּק, וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם - מַיִם וְעָפָר, שֶׁהֵם כְּבֵדִים בְּדִפֶּק, וְהֵם מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל. מִיכָאֵ"ל מַיִם, גַּבְרִיאֵ"ל אֵשׁ, נוּרִיאֵ"ל רוּחַ, רְפָאֵ"ל עָפָר, י' בָּרֹאשׁ, ה"ה בִּיָדִים, ו' בַּגּוּף, ה"ה הַהֶבֶל עוֹלֶה וְהַהֶבֶל יוֹרֵד, הֶבֶל עוֹלֶה זוֹ ה' עֶלְיוֹנָה שֶׁעוֹלָה לִי', שֶׁהוּא עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וּבַמֶּה עוֹלֶה? בְּקוֹל שֶׁהוּא ו'.

וַהֲבַל נָחִית דָּא ה' תַּתָּאָה דְּנָחִית לְגַבֵּיהּ וְאִתְעֲבִידַת דִּבּוּר, קָרִיבוּ דְּכָל הֲבָלִים וְקָלָא וְדִבּוּרָא אִיהוּ פ"ה, דְּאִיהוּ בְּחוּשְׁבַּן מִילֶ"ה, כְּלִיל כֹּלָּא, אִיהוּ קָרִיבוּ דְּאדנ"י בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא קָרְבָּן לַיהו"ה, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִיהִי (ואיהו) יְחוּדָא דְּאַתְוָון יהו"ה בַּצַּדִּיק, דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקָרִיב אַתְוָון אִלֵּין בִּצְלוֹתִין, דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁכִינְתָּא דִּילֵיהּ בְּפִימוֹי, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמַיְחֵד לוֹן בְּקָרִיאַת שְׁמַע וּבִצְלוֹתֵיהּ, דְּקָרִיבוּ דִּלְהוֹן וַדַּאי בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, יְחוּדָא דִּלְהוֹן בַּצַּדִּיק, וּמָאן אִיהוּ דְּמַיְחֵד כֹּלָּא וּמְקָרֵב כֹּלָּא עִלַּת הָעִלּוֹת.

וְהַהֶבֶל יוֹרֵד זוֹ ה' הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁיּוֹרֶדֶת אֲלֵיו וְנַעֲשֵׂית דִּבּוּר, הַקְּרָבָה שֶׁל כָּל הַהֲבָלִים וְקוֹל וְדִבּוּר הוּא פ"ה, שֶׁהוּא בְּחֶשְׁבּוֹן מִילֶ"ה, כּוֹלֵל הַכֹּל, הוּא קָרְבָּה שֶׁל אדנ"י בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי קָרְבַּן לַיהו"ה, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְהִיא (והוא) הַיִּחוּד שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת יהו"ה עִם צַדִּיק, שֶׁהוּא אוֹת הַבְּרִית, וְאַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמַּקְרִיב אֶת הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בִּתְפִלּוֹת, שֶׁהוּא הַקָּרְבָּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שְׁכִינָתוֹ, בְּפִיו, אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּיַחֵד אוֹתָם בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּתוֹ, שֶׁהַקְּרָבָה שֶׁלָּהֶם וַדַּאי בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם בַּצַּדִּיק, וּמִי הוּא שֶׁמְּיַחֵד הַכֹּל וּמְקָרֵב הַכֹּל? עִלַּת הָעִלּוֹת.

אַדְהָכִי הָא סָבָא קָא אָזְדַּמַּן לֵיהּ דַּהֲוָה נָהִיר עָלְמִין רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר שְׁמֵיהּ, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, וַדַּאי קָרִיבוּ דְּאַרְבַּע אַתְוָון וְיִחוּדָא דִּלְהוֹן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּקְרִיבוּ וְיִחוּדָא דִּלְהוֹן הָכִי הוּא בַּצַּדִּיק, וּבִתְרִין דַּרְגִּין מְיַחֲדִין לוֹן יִשְׂרָאֵל, בִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית וְשַׁחֲרִית, וּמְקָרְבִין לוֹן בְּצְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית וְעַרְבִית, וְדָא קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, ה' עוֹלֶה בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, ו' יוֹרֵד בַּצַּדִּיק, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא קְשׁוֹט, עוֹלֶה וְיוֹרֵד ה' בְּאָת י', ה' בְּאָת ו', מֵיָּד דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין פָּרַח.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה זָקֵן מְזֻדָּמָן לוֹ שֶׁהָיָה מֵאִיר הָעוֹלָמוֹת, רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר שְׁמוֹ, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, וַדַּאי שֶׁקְּרַבַת אַרְבַּעַת הָאוֹתִיּוֹת וְיִחוּדָם בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהַקְּרָבָה וְהַיִּחוּד שֶׁלָּהֶם, כָּךְ הוּא בַּצַּדִּיק, וּבִשְׁתֵּי דְּרָגוֹת מְיַחֲדִים אוֹתָם יִשְׂרָאֵל, בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית וְשַׁחֲרִית, וּמְקָרְבִים אוֹתָם בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית וְעַרְבִית, וְזֶה קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, ה' עוֹלֶה בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, ו' יוֹרֵד בְּצַדִּיק, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֱמֶת, עוֹלֶה וְיוֹרֵד ה' עִם אוֹת י', ה' עִם אוֹת ו'. מִיָּד שֶׁאָמַר הַדְּבָרִים הַלָּלוּ, פָּרַח.

דף קו.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּא, זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין אִינּוּן בְּאַסְכָּמוּתָא לְסַיֵּיעַ לָן, הַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּבַר נַשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְמָארֵיהּ דְּכָל בְּרִיִּין דְּעָלְמָא אִינּוּן בְּסַיְעַתָּא דִילֵיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצַוּוֹת לָזֶה, וַאֲפִילּוּ שְׁרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים לָא אִתְבְּרִיאוּ אֶלָּא לְסַיְעֲתֵיהּ, וְכַד בַּר נַשׁ אַפִּיק הֲבָלִים וְדִבּוּרִים בְּצִלּוֹתֵיהּ, כַּמָּה עוֹפִין פָּתְחִין גַּדְפַיְיהוּ וּפִימַיְיהוּ לְקַבְלָא לוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְנָטִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִלֵּין מִלִּין וּבָנֵי בְּהוֹן עָלְמִין, דְּאִתְמַר בָּהוֹן (ישעיה סו כב) כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה, וְרָזָא דְמִלָּה (שם נא טז) וְאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךְ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ, לְנָטְעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹּד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. (דף קו ע"א) אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי בְּשׁוּתָּפוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לַחֲבֵרִים: אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הֵם בְּהַסְכָּמָה לְסַיֵּעַ לָנוּ. זֶהוּ שֶׁבְּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁאָדָם שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת רִבּוֹנוֹ, שֶׁכָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הֵם בְּסִיּוּעוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהָ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצַוּוֹת לָזֶה, וַאֲפִלּוּ שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא לְסַיְעוֹ, וּכְשֶׁאָדָם מוֹצִיא הֲבָלִים וְדִבּוּרִים בִּתְפִלָּתוֹ, כַּמָּה עוֹפוֹת פּוֹתְחִים כְּנָפֵיהֶם וּפִיהֶם לְקַבֵּל אוֹתָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְנוֹטֵל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַדְּבָרִים הַלָּלוּ וּבוֹנֶה מֵהֶם עוֹלָמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה, וְסוֹד הַדָּבָר - וְאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךְ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךְ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹּד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה, אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עִמִּי, בְּשֻׁתָּפוּת.

אַדְהָכִי הָא סָבָא קָא נָחִית פָּתַח וְאָמַר (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, אֲנִי יְשֵׁנָה מַרְחִימָאי דְּאִתְרַחַק מִנִּי, וְלִבִּי עֵר כַּד אַתְיָא לְגַבִּי, לְכַלָּה דַּהֲוֹת נְשׁוּאָה לְחָתָן, וְאִתְרַחַק מִינָהּ, נָפְלַת בִּבֵי מָרְעָא, וְאִתְכַּנְשׁוּ כָּל אַסְיָין לְגַבָּהּ, וְלָא הֲווֹ יְכָלִין לְמִנְדַּע מַרְעָא דִילָהּ, אַסְיָא קַרְטָנָא הֲוָה תַּמָּן דַּהֲוָה אִשְׁתְּמוֹדָע בְּדָפִיקוּ, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין דְּבָעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן אַסְיָא, לְקַבֵּל עֲשַׂר אֻצְבְּעָאן, וְלָא הֲווֹ אִשְׁתְּמוֹדָעָן בְּמַרְעָא דִילָהּ אֶלָּא הוּא, דְּכַמָּה מַשְׁקִין וְרִיחִין טָבִין מִתַּפּוּחִין, דְּאִתְמַר בָּהוֹן (שם ז ט) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, וְכַמָּה מַשְׁקִין מֵעֲסִיס רִמּוֹנִים הֲווֹ מַשְׁקִין לָהּ אַסְיָין אָחֳרָנִין, וְלָא הֲווֹ מְהַנְיָין לָהּ, עַד דְּאָתָא (דהאי) אַסְיָא קַרְטָנָא אִסְתַּכַּל בְּדָפִיקוּ דִילָהּ, וְאִיהִי אִשְׁתְּמוֹדָעָא בְאַסְיָא, וְאָמְרַת (שם ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, וְאִיהוּ אָמַר פִּתְחִי לִי, פִּתְחִי לְאָת י' דְּאִיהִי עֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקוּ, קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק דָּא ו' דָּפִיק לְתַרְעָא, בְּשִׁית (דפיקין) פִּרְקִין דִּדְרוֹעִין, וְרָזָא דְמִלָּה (שם יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמוּלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, בִּתְרֵי"ן שֵׁ"שׁ, בְּתַרִין דְּרוֹעִין שִׁית פִּרְקִין, וְכֻלְּהוּ רְמִיזִין בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית דְּאִיהוּ בָּרָ"א שִׁי"ת. בֵּינְתַיִם הֲרֵי הַזָּקֵן יוֹרֵד, פָּתַח וְאָמַר: אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, אֲנִי יְשֵׁנָה מַאֲהוּבִי שֶׁהִתְרַחֵק מִמֶּנִּי, וְלִבִּי עֵר כְּשֶׁבָּא אֵלַי. לְכַלָּה שֶׁהָיְתָה נְשׂוּאָה לְחָתָן וְהִתְרַחֵק מִמֶּנָּה, נָפְלָה בְּבֵית חָלְיָהּ, וְהִתְקַבְּצוּ אֵלֶיהָ כָּל

הָרוֹפְאִים, וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְדַעַת אֶת הַמַּחֲלָה שֶׁלָּהּ. רוֹפֵא הַקֶּרֶטֶנִי הָיָה שָׁם שֶׁהָיָה מַכִּיר בְּדִפָּק, בְּעֶשְׂרָה מִינֵי דְפָקִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶם רוֹפֵא, כְּנֶגֶד עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, וְלֹא הָיוּ מַכִּירִים בְּחָלְיָהּ אֶלָּא הוּא, שֶׁכָּמָּה מַשְׁקִים וֶרִיחוֹת טוֹבִים מִתַּפּוּחִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְרֵיחַ אַפֵּךְ כְּתַפּוּחִים, וְכַמָּה מַשְׁקִים מַעֲסִיס רִמּוֹנִים הָיוּ מַשְׁקִים אוֹתָהּ רוֹפְאִים אֲחֵרִים, וְלֹא הָיוּ מוֹעִילִים לָהּ, עַד שֶׁבָּא (שזה) הָרוֹפֵא הַקֶּרֶטֶנִי וְהִסְתַּכֵּל בַּדִּפָּק שֶׁלָּהּ, וְהִיא נִכְרָה לָרוֹפֵא, וְאָמְרָה קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, וְהוּא אָמַר פִּתְחִי לִי, פִּתְחִי אֶת הָאוֹת י', שֶׁהִיא עֶשְׂרָה מִינֵי דְפָק, קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק זֶה ו', דּוֹפֵק בַּשֵּׁעַר, בְּשִׁשָּׁה (הדפקים) הַפְּרָקִים שֶׁל הַזְּרוֹעוֹת, וְסוֹד הַדָּבָר - יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, בִּתְרֵ"י שֵׁ"שׁ, בְּשִׁתֵּי זְרוֹעוֹת שִׁשָּׁה פְּרָקִים, וְכֻלָּם רְמוּזִים בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בָּר"א שִׁי"ת.

וַעֲלֵיהוּ אִתְמַר פִּתְחִי לִי בְּאָת ב', (תהלים קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, (שם כד ז) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וּבְגִין דָּא פִּתְחִי לִי בְּאָת ב', (שם קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, וְדָא אָת ב' מִן בְּרֵאשִׁית, אֶחוֹתִי בְּאָת א' מִן בְּרֵאשִׁית, רַעְיָתִי בְּאָת ר' מִן בְּרֵאשִׁית, יוֹנָתִי בְּאָת י' מִבְּרֵאשִׁית, תַּמָּתִי בְּאָת ת' מִן בְּרֵאשִׁית, שֶׁרֹאשִׁי בְּאָת ש' מִן בְּרֵאשִׁית, (נמלא טל, רזא דמלה יהו"ה אח"ד דסליק לחשבן ט"ל), דָּבָר אַחֵר נִמְלָא טָ"ל בֵּאלֹהֵי"ם, וּבֵיהּ אִיהִי מְלֵיאָ"ה, בְּאֶן אֲתַר בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְּאִיהוּ שְׁתִיתָאָה, וְעַל רֵישֵׁיהּ י' עֲטָרָה כְּלִילָא מֵעֶשְׂרָה, י' אִיהִי טִפָּה דְּאִתְמַשְׁכַת מִן מוֹחָא לְגַבֵּי ה' אֶפִּיקֵי מַיִם, ו' רוּחָא דְּנָפִיק מֵאֻזֵּן שְׂמָאלָא, רוּחַ צְפוֹנִית דַּהֲוָה נָפִיק מֵאֻזֵּן שְׂמָאלָא דְּלִבָּא, וַהֲוָה מְנַשֵּׁב בְּכִנּוֹר דְּדָוִד וַהֲוָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דִּבְקַדְמֵיתָא אָמְרַת ה' זְעִירָא אֲנִי יְשֵׁנָה מִן י"ה, עַד דְּאִתְעַר ו' לְגַבֵּי דְּאִיהוּ רוּחַ, וּמִיָּד קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק בְּשִׁית אַתְוָון מִן בְּרֵאשִׁית, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וְאִינּוּן לָקֳבֵל שִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר פִּתְחִי לִי בָּאוֹת ב', פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וּמְשׁוּם זֶה פִּתְחִי לִי בָּאוֹת ב', זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, וְזוֹ הָאוֹת ב' מִן בְּרֵאשִׁית. אֲחוֹתִי - בָּאוֹת א' מִן בְּרֵאשִׁית. רַעְיָתִי - בָּאוֹת ר' מִן בְּרֵאשִׁית. יוֹנָתִי - בָּאוֹת י' מִבְּרֵאשִׁית. תַּמָּתִי - בָּאוֹת ת' מִן בְּרֵאשִׁית. שֶׁרֹאשִׁי - בָּאוֹת ש' מִן בְּרֵאשִׁית. (נמלא טל, סוד הדבר יהו"ה אח"ד, שעולה לחשבון ט"ל). דָּבָר אַחֵר נִמְלָא טָ"ל, בֵּאלֹהֵי"ם, וּבוֹ הִיא מְלֵאָ"ה, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא הַשִּׁשִּׁי, וְעַל רֹאשׁוֹ י', הָעֲטָרָה הַכְּלוּלָה מֵעֶשְׂרָה, י' הִיא טִפָּה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת מִן הַמּחַ אֶל ה' אֶפִּיקֵי מַיִם, ו' הָרוּחַ שֶׁיּוֹצֵאת מֵאֻזֵּן שְׂמֹאל, רוּחַ צְפוֹנִית שֶׁהָיְתָה יוֹצֵאת מֵאֻזֵּן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וְהָיְתָה מְנַשֶּׁבֶת בְּכִנּוֹר דָּוִד, וְהָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וְעָלָיו נֶאֱמַר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, שֶׁבְּרֹאשׁוֹנָה אָמְרָה ה' קְטַנָּה אֲנִי יְשֵׁנָה מִן י"ה, עַד שֶׁהִתְעוֹרֵר ו' אֵלֵי שֶׁהוּא רוּחַ, וּמִיָּד קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק בְּשֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת מִבְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד שֵׁשׁ הַתֵּבוֹת שֶׁל הַיִּחוּד, וְהֵן כְּנֶגֶד שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית.

וְעוֹד פִּתְחִי לִי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּאִיהִי יְמִינָא, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (שם קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, יָדֶיךָ יוֹדֶיךָ, דָּא י' דְּאִיהוּ לִימִינָא, אֲחוֹתִי בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא דְּתַמָּן ה', יוֹנָתִי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה דְּתַמָּן ו', שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה (נ"א תליתאה), דְּאִיהוּ

כְּלָלָא דְיו"ד ה"א וא"ו דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן טָ"ל, וְדָא אִיהוּ גּוּפָא וּבְרִית דְּחַשְׁבִינָן חַד בְּחֶשְׁבָּן, דְּאִיהוּ וָא"ו דְּסָלִיק אֶחָ"ד, ו' עִלָּאָה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, ו' תַּתָּאָה צַדִּיק, א' אַחֲזֵי עַל תַּרְוַיְיהוּ דְּאִינּוּן חָד.

וְעוֹד, פְּתַח לִי בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, יָדֶיךָ יוֹדֶיךָ, זוֹ י' שֶׁהִיא לְיָמִין, אֲחוֹתִי בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי, שֶׁשָּׁם ה', יוֹנָתִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁשָּׁם ו', שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל בַּיּוֹם הָרְבִיעִי (השלישי), שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל יו"ד ה"א וא"ו, שֶׁהוּא חֶשְׁבּוֹן טָ"ל, וְזֶהוּ גּוּף וּבְרִית שֶׁנֶּחְשָׁבִים אֶחָד בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁהוּא וָא"ו שֶׁעוֹלֶה אֶחָ"ד, ו' הָעֶלְיוֹנָה - הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, ו' הַתַּחְתּוֹנָה - צַדִּיק, א' מֹרֶאָה עַל שְׁנֵיהֶם שֶׁהֵם אֶחָד.

דף קו:

קֻוצוֹתָיו אִלֵּין שִׁית קְצָווֹת דְּאִינּוּן ה"א, שִׁית פִּרְקִין דְּכָלִילָן בְּתֵרִין שׁוֹקִין, דְּאִינּוּן יוֹם חֲמִישִׁי וְיוֹם שִׁשִּׁי, דְּעַלַּייהוּ אִתְּמַר (שיר ח טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, רִסִּיסֵי לָיְלָה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מִיו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת לַיְלָה, דְּאִיהִי לֵיל שַׁבָּת לֵיל שְׁמוּרִים, דְּאִיהִי וַדַּאי לַיהוו"ה, בְּהוֹצִיאוֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְלִבֵּי עֵר בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם ב יג) הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ, דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, בְּל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא (דף קו ע"ב) דִּבְרֵאשִׁית, בְּל"ב דְּאִיהוּ ב' מִן בְּרֵאשִׁית ל' מִן לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, (שיר ב יג) וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ אִלֵּין בַּעֲלֵי מִצְוֹת, קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ קוּמִי לָךְ בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, יָפָתִי וּלְכִי לָךְ בַּהֲלָכָה אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, וְעוֹד אֲנִי יְשֵׁנָה בְּתַלַּת מֵאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ פִּקּוּדִין דְּלָא תַּעֲשֶׂה, כְּחוּשְׁבַּן אַתְוָון יְשֵׁנָ"ה, וְלִבִּי עֵר בְּרַמַ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה כְּחֶשְׁבַּן וְלִבִּ"י וְר' מֵעֵר, רֶמֶז דְּאִתְיְיהִיבוּ מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, מַאי ע' מִן עֵר דְּאִיהוּ בְּתוֹסֶפֶת, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לג כח) עַיִן יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דִּכְלִיל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. דְּאִתְיְיהִיבוּ מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא בֵּיהּ כְּלִילָן.

קֻוצוֹתָיו, אֵלּוּ שֵׁשׁ קְצָווֹת שֶׁהֵן ה"א, שִׁשָּׁה פְּרָקִים שֶׁכְּלוּלִים בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, שֶׁהֵם יוֹם חֲמִישִׁי וְיוֹם שִׁשִּׁי, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, רִסִּיסֵי לָיְלָה - זוֹ הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הַכְּלוּלָה מִיו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְלָמָּה נִקְרֵאת לָיְלָה? שֶׁהִיא לֵיל שַׁבָּת לֵיל שִׁמּוּרִים, שֶׁהִיא וַדַּאי לַיהו"ה, בְּהוֹצִיאוֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְעוֹד, אֲנִי יְשֵׁנָה - בְּמִשְׁנָה, וְלִבִּי עֵר - בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִי"ם שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, בְּל"ב שֶׁהוּא ב' מִן בְּרֵאשִׁית וְל' מִלְּעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ - אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִצְוֹת. קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ - בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, יָפָתִי וּלְכִי לָךְ - בַּהֲלָכָה בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְעוֹד, אֲנִי יְשֵׁנָה - בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִצְווֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה כְּחֶשְׁבּוֹן אוֹתִיּוֹת יְשֵׁנָ"ה, וְלִבִּי עֵר - בְּמֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְווֹת עֲשֵׂה כְּחֶשְׁבּוֹן וְלִבִּ"י וְר' מֵעֵר, רֶמֶז שֶׁנִּתְּנוּ מִיְּמִין וּמִשְּׂמֹאל. מַה זֶּה ע' מִן עֵר שֶׁהוּא בְּתוֹסֶפֶת? זֶה

הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עֵין יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁכּוֹלֵל מִצְווֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנִּתְּנוּ מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל בּוֹ הֵם כְּלוּלִים.

וְעוֹד קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ תּוֹרָ"ה כְּלִיל תרי"א, דְּאִתְיַהִיב מִתְּרִין דְּרוֹעִין דְּתַמָּן אַבָּא וְאִמָּא דְּאִינּוּן י"ה, וּבְהוֹן אִשְׁתַּלִּים תּוֹרָ"ה דְּאִיהוּ ו' כְּלִיל תַּרְיַ"ג, ה' תַּתָּאָה אוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ אַתְוָון, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים יהו"ה.

וְעוֹד, קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁהוּא תּוֹרָ"ה כּוֹלֵל תרי"א, שֶׁנִּתַּן מִשְּׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁשָּׁם הָאָב וְהָאֵם שֶׁהֵם י"ה, וּבָהֶם הִשְׁתַּלֵּם תּוֹרָה שֶׁהוּא ו' כּוֹלֵל תַּרְיַ"ג, ה' תַּחְתּוֹנָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה כְּלוּלָה מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת, וּבָהּ הִשְׁתַּלֵּם יהו"ה.

וְעוֹד אֲנִי יְשֵׁנָה, שְׁנִיָּה וַדַּאי לַחָכְמָה דְּאִיהִי י', כַּד אִתְרַחַק מִינִי רְחִימָאי דְּאִיהוּ ו', וְרָזָא דְּמִלָּא (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, בְּחָכְמָה דְּאִיהוּ אַבָּא י', יָסַד בְּרַתָּא דְּאִיהִי אָרֶץ, ה' זְעִירָא הָאָרֶץ וַדַּאי, כּוֹנֵן שָׁמַיִם דָּא ו', בִּתְבוּנָה דָּא אִמָּא עִלָּאָה, דְּבִינָה אִתְקְרִיאַת לְעֵילָּא כַּד אִיהִי עִם בַּעְלָהּ, תְּבוּנָה אִתְקְרִיאַת לְתַתָּא כַּד אִיהִי עִם ו', דְּאִיהוּ בֵּן, ו', וְת' דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, אִשְׁתְּאַרַת אִיהִי ה' עִמֵּיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאָת י' אִיהוּ עִם אִמָּא, וְאִיהוּ מְרַחַק מִינָהּ, אִתְּמַר בָּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה (ואיהי שניה לה).

וְעוֹד, אֲנִי יְשֵׁנָה, שְׁנִיָּה וַדַּאי לַחָכְמָה שֶׁהִיא י', כְּשֶׁהִתְרַחֵק מִמֶּנִּי אֲהוּבִי שֶׁהוּא ו', וְסוֹד הַדָּבָר - יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה. בְּחָכְמָה, שֶׁהוּא אַב י', יָסַד הַבַּת שֶׁהִיא אָרֶץ, ה' קְטַנָּה - הָאָרֶץ וַדַּאי, כּוֹנֵן שָׁמַיִם זֶה ו', בִּתְבוּנָה - זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁבִּינָה נִקְרֵאת לְמַעְלָה כְּשֶׁהִיא עִם בַּעְלָהּ, וּתְבוּנָה נִקְרֵאת לְמַטָּה כְּשֶׁהִיא עִם ו' שֶׁהוּא בֵּן, ו', וְת' שֶׁהוּא תִּפְאֶרֶת, נִשְׁאֶרֶת הִיא ה' עִמּוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָאוֹת י' הִיא עִם הָאֵם וְהִיא מְרַחֶקֶת מִמֶּנָּה, נֶאֱמַר בָּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה (והיא שניה לה).

וְעוֹד יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא, דְּלָא דָּפִיק בָּהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּיֵיתֵי בַּעְלָהּ, קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק דְּאִיהוּ ו' רְחִימוּ דְּיָלָהּ, רוּחַ צְפוֹנִית נָפִיק לְגַבָּהּ דְּנָשִׁיב בְּכִנּוֹר דָּוִד, וְרוּחַ דְּרוֹמִית מִסְטָרָא דִּימִינָא, וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֲפָת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, דְּאִינּוּן מַיִם מִסְטָרָא דְּחֶסֶד דְּתַמָּן חָכְמָה.

וְעוֹד יְשֵׁנָה, בַּגָּלוּת, שֶׁלֹּא דּוֹפֵק בָּהּ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁיָּבֹא בַּעְלָהּ, קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, שֶׁהוּא ו', הָאָהוּב שְׁלָהּ, רוּחַ צְפוֹנִית יוֹצֵאת אֵלֶיהָ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת בְּכִנּוֹר דָּוִד, וְרוּחַ דְּרוֹמִית מִצַּד הַיָּמִין, וְרוּחַ אֱלֹהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שֶׁהֵם מַיִם מִצַּד הַחֶסֶד שֶׁשָּׁם חָכְמָה.

דף קז.

וּבְזִמְנָא דְּיֵיתֵי פּוּרְקָנָא, דְּפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית כְּגַוְונָא דְּקָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, סָלִיק ה' עִלָּאָה לְגַבֵּי י', וְנָחִית ה' תַּתָּאָה לְגַבֵּי ו', וּמַה דַּהֲוָה יהה"ו, אִתְחֲזַר יהו"ה, אַבָּא עִם אִמָּא, בְּרָא עִם בְּרַתָּא, וּבְגִין דָּא אָמַר נְבִיאָה (ירמיה ט כב) כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, דְּאִיהוּ לִימִינָא בְּזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֲקָא מִשְׁכִּינְתֵּיהּ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ, דְּתַמָּן גְּבוּרָה בַּצָּפוֹן וְתַמָּן עוּתָרָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וּבְגִין דָּא

וְאַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ, (תמן לצפון שנאמר מצפון זהב יאתה), בְּזִמְנָא דְאָת ו' מְרַחֲקָא מֵה' דִּילֵיהּ, כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יהו"ה וְגוֹמֵר, כַּד יְהֵא יהו"ה כְּדְקָא יָאוּת כָּל אוֹת בַּחֲבֵרְתָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב כג) עַצְם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת. עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, דָּא חָכְמָה אָבִיו, וּבִינָה אִמָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ דָּא ו' בֵּן, וּלְבָתַר דְּאִתְדַּבַּק בְּאִתְּתֵיהּ דְּאִיהוּ ה' וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, וְדָא אִיהוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, קָרְבָּן קָרִיבוּ דְּאַתְוָון דְּמִתְקָרְבִין י' עִם ה' ו' עִם ה', וּבְגִין דָּא קָרְבָּן לַיהו"ה, דְּאִתְקְרִיבַת אִתְּתָא לְבַעְלָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא א ב) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהו"ה, מַאי אָדָם דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ קָרִיבוּ דְּאַתְוָון, וּמָאן קָרִיב (דף קז ע"א) לְגַבֵּי אַתְוָון, דָּא עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּפִיקוּ נָחִית וְסָלִיק מַאַרְבַּע דְּפִיקִין לְעֶשֶׂר, דְּפִיקוּ בְּאַרְבַּע אַתְוָון, סָלִיק בְּאֶשָׁא וְרוּחָא, וְנָחִית בְּמַיָּא וַעֲפָרָא, וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, עוֹלִים תְּרֵי וְיוֹרְדִים תְּרֵי, וְאִינּוּן מַיִם קְמֵ"ץ, שְׁבָ"א אֵשׁ, חֹל"ם רוּחַ, שׁוּרֵ"ק עָפָר מָאנָא דְכֻלְּהוּ, בְּגִין דְּקְמֵ"ץ דְּאִיהוּ מַיִם י', בֵּיהּ סָלִיק ה' דְּאִיהִי לִשְׁמָאלָא דְּאִיהִי שְׁבָ"א אֵשׁ, וְאַמַּאי סָלִיק ה' בְּקְמֵ"ץ, בְּגִין דְּתַמָּן י' דְּאִיהִי חָכְמָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וְיהוֹן י"ה בִּימִינָא, ה' אִיהִי עִם אַבָּא, וְאִיהִי אֶרֶץ, נָחִית לִשְׁמָאלָא דְּתַמָּן רוּחָא דְּאִיהוּ חֹל"ם, דְּאִיהוּ רוּחַ דְּנָשִׁיב בְּאֵזֶן שְׁמָאלָא דְּלִבָּא, וְיהוֹן ו"ה בְּשִׁמָאלָא לְקֶבֶל לִבָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא (יחזקאל א כ) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

וּבְזִמַּן שֶׁתִּבָּא הַגְּאֻלָּה, הַדֹּפֶק עוֹלֶה וְיוֹרֵד כְּמוֹ שֶׁהַקָּרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, עוֹלֶה ה' הַעֲלִיוֹנָה לִי', וְיוֹרֶדֶת ה' תַּחְתּוֹנָה לְוֹ', וּמֵה שֶׁהָיָה יהה"ו חוֹזֵר לִהְיוֹת יהו"ה, הָאָב עִם הָאֵם, הַבֵּן עִם הַבַּת, וּמְשׁוּם זֶה אָמַר הַנָּבִיא כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, שֶׁהוּא לְיָמִין בִּזְמַן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְרַחֵק מִשְּׁכִינָתוֹ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ, שֶׁשָּׁם גְּבוּרָה בַּצָּפוֹן וְשָׁם הָעֹשֶׁר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וּבְשִׁבְיל זֶה אַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ, (שם לצפון, שנאמר מצפון זהב יאתה), בִּזְמַן שֶׁהָאוֹת ו' מְרַחֶקֶת מֵה' שֶׁלֹּהּ, כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יהו"ה וְגוֹמֵר, כְּשֶׁיִּהְיֶה יהו"ה כָּרָאוּי, כָּל אוֹת עִם חֲבֵרְתָּהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת. עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, זוֹ חָכְמָה, אָבִיו, וּבִינָה - הָאֵם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ זֶה ו' הַבֵּן, וְאַחַר שֶׁנִּדְבַּק בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא ה', וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, וְזֶהוּ קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, קָרְבָּן - קְרֻבַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמִּתְקָרְבוֹת י' עִם ה', ו' עִם ה', וּמִשּׁוּם זֶה קָרְבָּן לַיהו"ה, שֶׁמִּתְקָרֶבֶת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהו"ה, מַה זֶּה אָדָם? זֶה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהוּא הִתְקָרְבוּת הָאוֹתִיּוֹת, וּמִי קָרֵב לָאוֹתִיּוֹת? זֶה עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַדֹּפֶק עוֹלֶה וְיוֹרֵד מֵאַרְבָּעָה דְּפִקִים לַעֲשָׂרָה, הַדֹּפֶק שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת עוֹלֶה בְּאֵשׁ וְרוּחַ וְיוֹרֵד בְּמַיִם וַעֲפָר, וְסוֹד הַדָּבָר - וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, עוֹלִים שְׁנַיִם וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם, וְהֵם מַיִם קְמֵ"ץ, שְׁבָ"א אֵשׁ, חֹל"ם רוּחַ, שׁוּרֵ"ק עָפָר, הַכְּלִי שֶׁל כֻּלָּם, מִשּׁוּם

שֶׁקְמֵ"ץ שֶׁהוּא מַיִם י', בּוֹ עוֹלֶה ה' שֶׁהֵיא לִשְׁמֹאל, שֶׁהֵיא שְׁבָ"א אֵשׁ, וְלָמָּה עוֹלֶה ה' בְּקָמֵ"ץ? מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם י' שֶׁהֵיא חָכְמָה, כְּמוֹ שֶׁבַּאֲרוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וְיִהְיוּ י"ה בְּיָמִין. ה' הֵיא עִם הָאָב, וְהֵיא אֶרֶץ, יוֹרֶדֶת לִשְׂמֹאל שֶׁשָּׁם הָרוּחַ שֶׁהוּא חֹל"ם, שֶׁהוּא רוּחַ שֶׁנּוֹשֵׁב בְּאֶזֶן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וְיִהְיוּ ו"ה בְּשִׂמְאל כְּנֶגֶד הַלֵּב. בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

כָּל נְבִיאַיָּא מִתְנַהֲגִין אַבַּתְרֵיהּ, כְּעַרְקִין דְּלִבָּא דְּמִתְנַהֲגִין כֻּלְּהוּ בָּתַר רוּחָא דְּלִבָּא, וּמַאי נִיהוּ שְׁמָ"ה דָּא מֹשֶׁ"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (קהלת א ו) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן וְגוֹמֵר, וּלְבָתַר דְּסָלְקִין תְּרֵין וְנָחֲתִין תְּרֵין, סָלְקִין (ארבע) דְּפִיקִין לַעֲשָׂרָה, כְּגַוְונָא דָּא יוד הא ואו הא, בְּאֵת י' סָלִיק ה', וּבְאָת ו' ה' תְּנָיְינָא, בְּא' סָלִיק י', דְּאִיהוּ בַּעֲשַׂר אֶצְבְּעָאן דִּידִין וּבַעֲשַׂר אֶצְבְּעָאן דְּרַגְלִין, כָּל אַתְוָון סָלְקִין בְּוָא"ו דְּאִיהוּ אֶחָ"ד, כְּחֶשְׁבַּן אֶרֶ"ץ, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, סְלִיקַת לִנְקוּדֵי לְחוּשְׁבַּן זְעִיר דַּחֲנוֹךְ, קֶמֶץ י"ד, פַּתָּח כ', צֵרֵי י"ב, שְׁבָא ו', סֶגּוֹל ח"י, חֹלֶם ט"ו, חֶרֶק י"א, חִירֶק בְּי' י"ב, שֶׁרֶק ו', שׁוּרֶק עִם ו' י"ב, (נ"א מאי ניהו שורק איהו ארץ), לְחֶשְׁבַּן זְעִיר דַּחֲנוֹךְ, וְהַאי אִיהוּ חֶשְׁבַּן לְכָל נְקוּדִין לְחֶשְׁבַּן זְעִיר.

כָּל הַנְּבִיאִים מִתְנַהֲגִים אַחֲרָיו, כְּעוֹרְקֵי הַלֵּב שֶׁכֻּלָּם מִתְנַהֲגִים אַחַר רוּחַ הַלֵּב, וּמַה הוּא שְׁמָ"ה? זֶה מֹשֶׁ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן וְגוֹמֵר. וְאַחַר שֶׁעוֹלִים שְׁנַיִם וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם, עוֹלִים (ארבעה) דְּפָקִים לַעֲשָׂרָה, כְּמוֹ זֶה: יוֹ"ד ה"א וא"ו ה"א. בָּאוֹת י' עוֹלֶה ה', וּבָאוֹת ו', ה' הַשְּׁנִיָּה בְּא' עוֹלֶה י', שֶׁהוּא בְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת הַיַּדַיִם וּבְעֶשֶׂר אֶצְבְּעוֹת הָרַגְלַיִם, כָּל הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת בְּוָא"ו שֶׁהוּא אֶחָ"ד, כְּחֶשְׁבּוֹן אֶרֶ"ץ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה, עוֹלָה לִנְקֻדּוֹת לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חָנוֹךְ, קֶמֶץ י"ד, פַּתָּח כ', צֵרֵי י"ב, שְׁבָא ו', סָגוֹל ח"י, חֹלָם ט"ו, חֶרֶק י"א, חִירֶק בְּי' י"ב, שֶׁרֶק ו', שׁוּרֶק עִם ו' י"ב, (מהו שורק, ' הוא ארץ) לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן שֶׁל חָנוֹךְ, וְזֶהוּ הַחֶשְׁבּוֹן לְכָל הַנְּקֻדּוֹת לְחֶשְׁבּוֹן קָטָן.

אָמַר לֵיהּ וְהָא אַתְוָון דְּיהוֹ"ה דְּאִינּוּן קְרָבָן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, מֵאן סָלִיק בְּקַדְמֵיתָא וּמָאן נָחִית, ו' נָחִית בְּקַדְמֵיתָא לְגַבֵּי ה', וּלְבָתַר סָלִיק י' לְגַבֵּי ה' עִלָּאָה, דְּהָכִי אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, לֹא אָבֹא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה וכו', לָא יֵיעוּל י' בְּה' עִלָּאָה דְּאִיהִי יְרוּשָׁלֵם דִּלְעֵילָּא, עַד דְּיֵעוּל ו' בָּה' דְּאִיהִי יְרוּשָׁלֵם דִּלְתַתָּא

אָמַר לוֹ: וַהֲרֵי הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל יהו"ה, שֶׁהֵן קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, מִי עוֹלֶה בָּרִאשׁוֹנָה וּמִי יוֹרֵד? ו' יוֹרֶדֶת בָּרִאשׁוֹנָה אֶל ה', וְאַחַר כָּךְ עוֹלָה י' אֶל ה' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכָּךְ פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לֹא אָבֹא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה וְכוּ', לֹא יִכָּנֵס י' בַּה' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, עַד שֶׁתִּכָּנֵס ו' בָּה', שֶׁהִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה.

אַדְהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין קָא נָחִית, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא כַּלָּה אִיהִי בְּבֵי מַרְעָא מַרְחִימָהָא, צָרִיךְ לְאַתְעָרָא בְּדָפִיקוּ דִּילָהּ יַתִּיר, דְּהָא קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק, קוֹל רְחִימָהָא, דָּפִיק לְגַבָּהּ בְּתִקְיפוּ סַגִּי לְאַרְבַּע סִטְרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב כֹּה (יחזקאל לז ט) אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, מִסִּטְרָא דְּאַוִּיר קַדְמָאָה דְּאִיהוּ קַדְמוֹן עַל כֹּלָּא, דְּפִיקוּ דְּרוּחָא אִיהוּ לַח, מִסִּטְרָא

דְּחָכְמָה אִיהוּ קַר, מִסְטָרָא דְּאִימָּא אִיהוּ בְּחַמִּימוּ סַגִּי, בְּגִין דְּאַוִּיר קַדְמָאָה נָטִיל בָּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְנָטִיל בַּצַּדִּיק, וְחָכְמָה דְּאִיהוּ קַר נָטִיל בַּחֶסֶד וְנָצַח, וְאִימָּא דְּאִיהִי חַמִּימָא נָטִילַת בִּגְבוּרָה וְהוֹד, וּמִסְטָרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי יָבֵשׁ, דְּאִיהִי אֶרֶץ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית א י) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, וְהָא אִינּוּן אַרְבַּע וְסָלְקִין לַעֲשַׂר, כְּגַוְונָא דְּאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, דְּסָלְקִין לַעֲשַׂר יוד הא ואו הא.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה זְקֵן הַזְּקֵנִים יוֹרֵד, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי הַכַּלָּה הִיא בְּבֵית חֻלְיָהּ מֵאֲהוּבָהּ, צָרִיךְ לְהָעִיר בַּדֹּפֶק שֶׁלָּהּ יוֹתֵר, שֶׁהֲרֵי קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, קוֹל אֲהוּבָהּ דּוֹפֵק אֵלֶיהָ בְּחֹזֶק רַב לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּה אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בּאִי הָרוּחַ. מִצַּד הָאֲוִיר הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא קַדְמוֹן עַל הַכֹּל, דֹּפֶק הָרוּחַ הוּא לַח, מִצַּד הַחָכְמָה הוּא קַר, מִצַּד הָאֵם הוּא בְּחֹם רַב, מִשּׁוּם שֶׁהָאֲוִיר הָרִאשׁוֹן נוֹסֵעַ בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְנוֹסֵעַ בַּצַּדִּיק, וְחָכְמָה, שֶׁהוּא קַר, נוֹסֵעַ בְּחֶסֶד וְנָצַח, וְהָאֵם, שֶׁהִיא חַמָּה, נוֹסַעַת בִּגְבוּרָה וְהוֹד, וּמִצַּד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא יָבֵשׁ, שֶׁהִיא אֶרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּקְרָא אֱלֹהִי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, וַהֲרֵי הֵם אַרְבַּע וְעוֹלִים לְעֶשֶׂר, כְּמוֹ אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן יהו"ה שֶׁעוֹלוֹת לְעֶשֶׂר יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

וּלְתַתָּא מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, אִינּוּן לְבוּשִׁין לְאַרְבַּע רוּחִין, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה יא ב) רוּחַ יהו"ה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה, רוּחַ יהו"ה דָּא אַוִּיר קַדְמָאָה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה תְּרֵין סְפִירָן אַבַּתְרֵיהּ, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּמַלְכוּת.

וּלְמַטָּה מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, הֵם לְבוּשִׁים לְאַרְבַּע הָרוּחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם רוּחַ יהו"ה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה. רוּחַ יהו"ה - זֶה הָאַוִּיר הָרִאשׁוֹן, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה - שְׁתֵּי סְפִירוֹת אַחֲרָיו, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה - יָמִין וּשְׂמֹאל, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וּמַלְכוּת.

דף קז:

וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יהו"ה דָּא רֵיחַ נִיחוֹחַ, וּמַאי נִיהוּ רֵיחַ נִיחוֹחַ דָּא צַדִּיק דְּבֵיהּ נָיְיחָא, דְּנִחַ אִישׁ צַדִּיק, אִשֶּׁה לַיהוָֹה דָּא נֶצַח וְהוֹד, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (במדבר כח ב) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, אִשֵּׁי יהו"ה אִתְּקְרִיאוּ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ב ה) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, (ישעיה כד טו) עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, (שיר ז ט) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, (משלי כה יא) תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף, וְאִינּוּן תְּרֵי אוֹפַנֵּי הַמֶּרְכָּבָה, דִּתְלַת דַּרְגִּין אִינּוּן, שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנֵּי קֹדֶשׁ, שְׂרָפִים תְּרֵין דְּרוֹעִין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, חַיּוֹת גּוּפָא וּבְרִית, אוֹפַנִּים תְּרֵין (דף קז ע"ב) שׁוֹקִין, מֶרְכָּבָה דְּכֻלְּהוּ שְׁכִינָה, בְּגִין דְּאִינּוּן שִׁית תִּיקוּנִין מִסְטָרָא דְּאַת ו', דְּאִיהוּ רוּחָא קַדִּישָׁא (נ"א דקודשא ברוך הוא). דְּדָפִיק וּמְנַשֵּׁיב בְּכֻלְּהוּ.

וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יהו"ה, זֶה רֵיחַ הַנִּיחוֹחַ, וּמַהוּ רֵיחַ נִיחוֹחַ? זֶה צַדִּיק שֶׁבּוֹ מְנוּחָה, שֶׁנֹּחַ אִישׁ צַדִּיק. אִשֶּׁה לַיהו"ה, זֶה נֶצַח וְהוֹד, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, אִשֵּׁי יהו"ה נִקְרְאוּ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר סַמְּכוּנִי

בְּאֲשִׁישׁוֹת, עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, וֶרִיחַ אַפֶּךָ כַּתַּפּוּחִים, תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף, וְהֵם שְׁנֵי אוֹפְנֵי הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁשָּׁלֹשׁ דְּרָגוֹת הֵן: שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנֵּי הַקֹּדֶשׁ. הַשְׂרָפִים - שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת יָמִין וּשְׂמֹאל, הַחַיּוֹת - הַגּוּף וּבְרִית, הָאוֹפַנִּים שְׁתֵּי שׁוֹקַיִם, הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל כֻּלָּם, שְׁכִינָה, מְשׁוּם שֶׁהֵם שֵׁשׁ תְּקוּנִים מִצַּד הָאוֹת ו', שֶׁהוּא רוּחַ קָדֶשׁ (של הקדוש ברוך הוא), שֶׁדּוֹפֶקֶת וּמְנַשֶּׁבֶת בְּכֻלָּם.

מַלְכוּת מֶרְכָּבָה דִּילָהּ כְּלִילָא מֵאַרְבַּע רוּחִין, וְדָא אִיהוּ רָזָא דוּ פַּרְצוּפִין, דְּאִינּוּן עֲשָׂרָה דְּפִיקִין, דְּאִינּוּן ה' דְּנָפִיק מִלְּבָּא, דְּאִיהוּ הֶבֶל ה' ל"ב, ד' אַרְבַּע מַחֲנוֹת, ד' חַיּוֹת לַכִּסֵּא, ו' שִׁית דַּרְגִּין, דְּאִינּוּן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, דְּמִתַּמָּן כָּל נִשְׁמָתִין בְּאֹרַח אֲצִילוּת, וְלָאו אִיהוּ הַאי כָּרְסַיָּיא בְּאֹרַח בְּרִיאָה, אֶלָּא בְּאֹרַח אֲצִילוּת, דְּשָׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי כִּסֵּא כְּבוֹד מָרוֹם מֵרֵאשׁוֹן (ירמיה יז יב) דְּאִיהוּ מַלְכוּת

הַמַּלְכוּת, הַמֶּרְכָּבָה שֶׁלָּהּ כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, וְזֶהוּ סוֹד דּוּ פַּרְצוּפִים, שֶׁהֵם עֶשֶׂר דְּפִיקוֹת, שֶׁהֵם ה' שֶׁיּוֹצֵאת מֵהֶבֶל, שֶׁהוּא הֶבֶל ה' ל"ב, ד' אַרְבַּע מַחֲנוֹת, ד' חַיּוֹת לַכִּסֵּא, ו' שֵׁשׁ דְּרָגוֹת, שֶׁהֵם שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, שֶׁמִּמֶּשֶׁם כָּל הַנִּשְׁמוֹת בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, וְאֵין הַכִּסֵּא הַזֶּה בְּדֶרֶךְ בְּרִיאָה, אֶלָּא בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, שֶׁהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא כִּסֵּא כְּבוֹד מָרוֹם מֵרֹאשׁוֹן, שֶׁהוּא מַלְכוּת.

וּבְהוֹן יהה"ו הה"ו (ס"א ההו"י) אִתְלַבַּשׁ בְּשִׁית סְפִירִן, דְּאִינּוּן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, י' אִתְלַבַּשׁ בְּחָכְמָה וְסָלִיק לַעֲשָׂרָה, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר גַּלְגַּלִּים דְּכָרְסַיָּיא, א לְעֵילָּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְדָא אַוִּיר קַדְמוֹן, ה' זְעִירָא אִיהִי לִימִינָא, וְחָכְמָה לִימִינָא נְטִיר לָהּ, וּבְהַאי אֲתַר יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, (משלי ג יט) ה' לִשְׁמָאלָא אֵשׁ עַל לִבָּא, ו' רוּחָא דְּנָשִׁיב לְגַבָּהּ, וּבָעֵי רַחֲמֵי מִינָהּ דְּלָא אוֹקִידַת עָלְמָא, בְּגִין דְּגָרְמֵי לָהּ דְּאִתְרַחֲקָא מִבַּעְלָהּ, וּמַאֲרִיךְ רוּגְזָהּ.

וּבָהֶם יהה"ו הה"ו (ההו,, י) מִתְלַבֵּשׁ בְּשֵׁשׁ סְפִירוֹת, שֶׁהֵן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, י' הִתְלַבֵּשׁ בְּחָכְמָה וְעוֹלֶה לְעֲשָׂרָה, שֶׁהֵם עֶשֶׂרָה גַּלְגַּלִּים שֶׁל הַכִּסֵּא, א לְמַעְלָה דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְזֶה אֲוִיר קַדְמוֹן, ה' קְטַנָּה הִיא לִימִין, וְחָכְמָה לִימִין שׁוֹמֵר אוֹתָהּ, וּבְמָקוֹם הַזֶּה יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, ה' לִשְׂמֹאל אֵשׁ עַל הַלֵּב, ו' הָרוּחַ שֶׁנּוֹשֶׁבֶת אֵלֶיהָ, וּמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא תִשְׂרֹף הָעוֹלָם, מְשׁוּם שֶׁגּוֹרְמִים לָהּ שֶׁהִתְרַחֲקָה מִבַּעְלָהּ וּמַאֲרִיךְ רָגְזָהּ.

וּלְזִמְנִין דְּיֵיתֵי פּוּרְקָנָא, אִתְּמַר לְגַבֵּי ו' דְּאִיהוּ דַּרְגָּא דְּמֹשֶׁה, מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה (ישעיה סג יב), לְסַמָּא ה' דְּיֵלֵיהּ בִּימִינָא, וְדָא אִיהוּ חַי יהו"ה שְׁכֹבִי עַד הַבֹּקֶר, בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, י' אָזַיל לִשְׂמָאלָא וְזַקִּיף לָהּ' דְּיֵלֵיהּ, וְדָא אִיהוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, וְרָזָא דְּמִלָּה, יַעֲקֹב בְּהַאי אֲתַר שַׁכֵּל אֶת יָדָיו, וּלְחַכִּימָא בְּרָמְזָא.

וּבְזִמַּן שֶׁתָּבֹא הַגְּאֻלָּה, נֶאֱמַר אֶל הַו' שֶׁהִיא דַּרְגַּת מֹשֶׁה, מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה, לְסַמֹּךְ ה' שֶׁלּוֹ בְּיָמִין, וְזֶהוּ חַי יהו"ה שְׁכֹבִי עַד הַבֹּקֶר, הַבֹּקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, י' הוֹלֵךְ לִשְׂמֹאל וְזוֹקֵף אֶת ה' שֶׁלּוֹ, וְזֶהוּ קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, וְסוֹד הַדָּבָר - יַעֲקֹב בַּמָּקוֹם הַזֶּה שִׁכֵּל אֶת יָדָיו, וּלְחַכֵּם בְּרָמְז.

אִתְחַזַּר י"ה לִשְׁמָאלָא, דְּאִינּוּן שָׁמוֹר, ו"ה לִימִינָא דְּאִינּוּן זָכוֹר, וְדָא אִיהוּ זֶה שְׁמִי וְזֶה זִכְרִי (שמות ג טו) י"ה עִם שְׁמִ"י שְׂ"ס לִשְׁמָאלָא, ו"ה עִם זִכְרִ"י רְמַ"ח לִימִינָא, בַּפֶּסַח יְהוֹן ו"ה לִימִינָא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה י"ה לִשְׂמָאלָא, שָׁבוּעוֹת אֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית כט כז) מַלֵּא שְׁבוּעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת, בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּים יהו"ה, וְעִם כָּל דָּא לָא יְהֵא שְׁלֵם אֶלָּא בְּבַת זוּגֵיהּ דְּאִיהִי אדנ"י, וּבְאַן אֲתַר בְּסוּכָּה, דְּאִיהוּ כ"ו ה"ס דְּאִיהִי יאהדונה"י, וְרָזָא דְמִלָּה וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם (שם לג יח) בְּיהוֹ"ה, מֵיָד וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת דָּא סוּכָּה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם יז) וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת.

חוֹזֵר י"ה לִשְׂמֹאל, שֶׁהֵם שָׁמוֹר, ו"ה לִימִין שֶׁהֵם זָכוֹר, וְזֶהוּ זֶה שְׁמִי וְזֶה זִכְרִי, י"ה עִם שְׁמִ"י - שִׁשִּׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה לִשְׂמֹאל, ו"ה עִם זִכְרִ"י - מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה לִימִין. בְּפֶסַח יְהִיוּ ו"ה לִימִין, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ה לִשְׂמֹאל, שְׁבוּעוֹת אוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, וְזֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַלֵּא שְׁבוּעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת, בּוֹ הִשְׁתַּלֵּם יהו"ה, וְעִם כָּל זֶה לֹא יִהְיֶה שָׁלֵם אֶלָּא עִם בַּת זוּגוֹ, שֶׁהִיא אדנ"י, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם? בַּסּוּכָּה, שֶׁהוּא כ"ו ה"ס, שֶׁהִיא יאהדונה"י, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם בְּיהו"ה, מֵיָד וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת, זוֹ סֻכָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת.

בְּהַהוּא זִמְנָא, מַה דַּהֲוָה אֲנִי יְשֵׁנָה בָּגָלוּתָא, דְּאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ דִילָהּ שְׁלִימוּ דִילָהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בִּשְׁכִינְתָא וְלִבִּי עֵר, לְאִתְעָרוּתָא דְפוּרְקָנָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא נַשִּׁיב רוּחָא דְקוּדְשָׁא בָּהּ, דִּבְזִמְנָא דְרוּחָא דְקוּדְשָׁא לָא נַשִּׁיב רוּחַ סְעָרָה נַשִּׁיב, בְּאוּדְנָא שְׁמָאלָא דִלְבָּא, וְיָכִיל לְמִטְעֵי עָלְמָא

בְּאוֹתוֹ זְמַן, מַה שֶׁהָיָה אֲנִי יְשֵׁנָה בַּגָּלוּת, שֶׁהִתְעַלָּה הַדֶּפֶק שֶׁלָּהּ, הַשְׁלֵמוּת שֶׁלָּהּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר עַל הַשְּׁכִינָה וְלִבִּי עֵר, לְהִתְעוֹרְרוּת הַגְּאֻלָּה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נוֹשֶׁבֶת בָּהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁבִּזְמַן שֶׁאֵין נוֹשֶׁבֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, נוֹשֶׁבֶת רוּחַ סְעָרָה בְּאֹזֶן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וְיָכוֹל לְהַטְעוֹת אֶת הָעוֹלָם.

וְהַאי אִיהוּ דְאִתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל א ד) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, דְּסָעִיר גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ירמיה א יד) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא שָׁלְטִין בְּעָלְמָא כָּל רוּחִין וְשֵׁדִין וּמַזִּיקִין בִּישִׁין דְּמִחַבְּלִין עָלְמָא דְאִינּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְדָא דְּפִיקוּ דְמַרְעָא דְסָלְיק בְּאֶשָּׁא דְגֵיהִנָּם דְּאִיהִי מָרָה, וּמְחַמֵּם לְגוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, וּבֵיהּ וְיָמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, (שמות א יד) דְּאִבָּרִין דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה דָּא כְּבֵד, דְּאִיהוּ כָּבֵד עַל עָרְקִין (דמרה) דְּדָמָא, בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים דָּא לֵיחָא חִוָּורָא, דְּאִיהִי כְּבֵדָה עַל בַּר נַשׁ, וּמִינָהּ יֵתוֹן לֵיהּ כַּמָּה מַרְעִין בִּישִׁין, דְּאִינּוּן מַיִם הַזֵּדוֹנִים דְּמִתְגַּבְּרִין עַל אֲבָרִין דִּילֵיהּ.

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, שֶׁמַּסְעִירָה אֶת גּוּפוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם כָּל הָרוּחוֹת וְהַשֵּׁדִים וְהַמַּזִּיקִים הָרָעִים שֶׁמַּשְׁחִיתִים אֶת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְזֶה הַדֶּפֶק שֶׁל הַמַּחֲלָה שֶׁעוֹלָה בְּאֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם שֶׁהִיא מָרָה, וּמְחַמֵּם אֶת גּוּף הָאָדָם, וּבוֹ וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, שֶׁהָאִבְרִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה, זֶה הַכָּבֵד, שֶׁהוּא כָּבֵד עַל הָעוֹרְקִים (של

מרה) שֶׁל הַדָּם, בְּחֹמֶר וּבְלְבָנִים, זוֹ לֵחָה לְבָנָה, שֶׁהִיא כְּבֵדָה עַל הָאָדָם, וּמְמַנָּה יְבֹאוּ לוֹ כַּמָּה חֳלָאִים רָעִים, שֶׁהֵם מַיִם הַזֵּידוֹנִים שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל הָאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ.

וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה דָּא דְּפִיקוּ דְּדָמָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה, וּמַאי נִיהוּ דְּפִיקוּ דְּדָמָא רוּחַ סְעָרָה, דְּאִתְגַּבַּר בֵּיהּ דָּמָא דְּעַרְקִין דְּכָבֵד, דְּאִיהוּ עִשָּׂו הוּא אֱדוֹם (שם לו א), דְּעַרְקִין דִּילֵיהּ כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וימהרו וִימַהֲרוּ לִשְׁפּוֹךְ דָּם (משלי א טז), אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ (שמות א יד), דְּפִיקוּ בְּמָרָה אוּכְמָא, דְּאִיהוּ יָבֵשׁ בְּרֵיקָנְיָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּיהּ בְּפָרֶךְ.

וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה, זֶה הַדּוֹפֵק שֶׁל הַדָּם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה, וּמַה הוּא הַדּוֹפֵק שֶׁל הַדָּם? רוּחַ סְעָרָה, שֶׁמִּתְגַּבֵּר בּוֹ דָּם עוֹרְקֵי הַכָּבֵד, שֶׁהוּא עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם, שֶׁעוֹרְקָיו - כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפּךְ דָּם. אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ, דּוֹפֵק בַּמָּרָה הַשְּׁחוֹרָה, שֶׁהוּא יָבֵשׁ בְּרֵיקָנוּת, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ בְּפָרֶךְ.

דף קח.

וְכַד אִתְעֲבַר רוּחַ סְעָרָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (זכריה יג ב) וְאֶת רוּחַ הַטּוּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, אִתְעַר דְּפִיקוּ בָּהֲהוּא רוּחָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם, בְּהֲהוּא זִמְנָא הֲבָלִים דְּצִלּוֹתִין סָלְקִין בֵּיהּ בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא לְגַבֵּי עִילָּא, וְיִתְעָרוּ לְגַבַּיְיהוּ הֲבָלִים עִלָּאִין, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (דף קח ע"א) (דברים ח ג) כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כו', דְּאִיהוּ הֶבֶל דִּלְבָּא דִּשְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, לַהַב הַמְּזַבֵּחַ, וּמִיָּד דִּסְלִיקַת בַּהֲבָלִים דְּפוּמַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל בִּצְלוֹתִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאִיל בְּגִינָהּ מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר (שיר ג ו) מִי בְּזֹאת עוֹלָה וַדַּאי

וּכְשֶׁעוֹבֶרֶת רוּחַ הַסְּעָרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, מִתְעוֹרֵר הַדּוֹפֵק בְּאוֹתוֹ הָרוּחַ, עָלָיו נֶאֱמַר בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַהֲבָלִים שֶׁל הַתְּפִלּוֹת עוֹלִים בּוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְמַעְלָה, וְיִתְעוֹרְרוּ אֲלֵיהֶם הֲבָלִים עֶלְיוֹנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם וְכוּ', שֶׁהוּא הֶבֶל הַלֵּב שֶׁל הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, לַהַב הַמִּזְבֵּחַ, וּמִיָּד שֶׁעוֹלָה בַּהֲבָלִים שֶׁל פִּיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בִּתְפִלּוֹת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל בִּשְׁבִילָהּ, מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר? מִי בְּזֹאת עוֹלָה וַדַּאי.

וּבְגִין דָּא אִית הֶבֶל וְאִית הֶבֶל, אִית הֶבֶל דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ד ב) וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, וְאִית הֶבֶל דְּצִלּוֹתִין וּפוּלְחָנִין טָבִין, וְאִית הֶבֶל דְּמִלִּין בְּטֵלִין מִלִּין רֵיקָנִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ, מַאי בְּעֵת פְּקֻדָּתָם, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאָתֵי פּוּרְקָנָא וּפִקּוּדָה לְיִשְׂרָאֵל, יֹאבֵדוּ מֵעָלְמָא, הֶבֶל תַּעְתֻּעִים דְּתוֹעִים לְבָנֵי נָשָׁא, וְרוּחָא דְּקוּדְשָׁא שַׁלִּיט בְּעָלְמָא, דְּאִיהוּ דְּפִיקוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דְּפִיקוּ דְּסָלִיק בְּגַלְגַּלֵּי יַמָּא, דִּסְפִינָה דְּאִיהִי לִבָּא, וְכָל גַּלָּיָיא עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר, (יחזקאל א ב)

אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, וּבְהוֹן הַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא תְּרֵין וְשׁוֹב תְּרֵין, וְאִינוּן יהו"ה, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם לז ט) כֹּה אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ.

וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֶבֶל, יֵשׁ הֶבֶל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, וְיֵשׁ הֶבֶל שֶׁל תְּפִלּוֹת וַעֲבוֹדוֹת טוֹבוֹת, וְיֵשׁ הֶבֶל שֶׁל דְּבָרִים בְּטֵלִים, דְּבָרִים רֵיקָנִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים בְּעֵת פָּקְדָתָם יֹאבֵדוּ. מַה זֶּה בְּעֵת פָּקְדָתָם? אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁבָּאָה גְאֻלָּה וּפָקְדָה לְיִשְׂרָאֵל, יֹאבְדוּ מִן הָעוֹלָם. הֶבֶל תַּעְתּוּעִים, שֶׁמַּתְעִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שׁוֹלֶטֶת בָּעוֹלָם שֶׁהוּא הַדֹּפֶק, שֶׁנֶּאֱמַר בְּהּ קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, הַדֹּפֶק שֶׁעוֹלֶה בְּגַלֵּי הַיָּם, שֶׁהַסְּפִינָה שֶׁהִיא הַלֵּב, וְעַל כָּל הַגַּלִּים נֶאֱמַר אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, וּבָהֶם הַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא שְׁנַיִם, וָשׁוֹב שְׁנַיִם, וְהֵם יהו"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כֹּה אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ.

שְׁכִינְתָּא עָלָהּ אִתְּמַר (ירמיה ה כב) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם, וְאִיהוּ תְּחוּמָא דְּכֻלְּהוּ, כְּגַוְונָא דִּתְחוּם שַׁבָּת, וְכַד רָצִין גַּלִּין בְּאַרְבַּע רוּחִין, מִיָּד דְּחַזְיָין שְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ חוֹל לֵב (נ"א לים), דְּאִיהִי חוֹל דְּאַסְחַר לְיַמָּא, אִתְּמַר בְּהוֹן וָשׁוֹב, חָזְרָאן לְאַתְרַיְיהוּ, וְאִלֵּין אַרְבַּע רוּחִין כַּד נָפְקֵי מִן לְבָא, תְּנוּעָה דִּלְהוֹן אִיהוּ לְאַרְבַּע סִטְרִין דִּסְפִינָה, תְּרֵין בְּתְרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה, וּתְרֵין בִּתְרֵי בָּתֵּי לִבָּא, וּתְנוּעָה דְּדָפְקִוּ דְּרוּחָא עֲבִיד תְּנוּעָתֵיהּ, וְדָפִיק בִּנְקוּדָה אַחַת אוֹ תְּרֵין אוֹ תְּלַת, וְאִתְחַזַּר לְאַתְרֵיהּ, וּבְנִקוּדִין דְּדָפִיק אִשְׁתְּמוֹדָּע דְּפִיקוּ, לְזִמְנִין דָּפִיק זִמְנָא חָדָא וְאִתְחַזַּר לְאַתְרֵיהּ, וּדְפִיקוּ דָּא אִשְׁתְּמוֹדָּע בִּנְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּדָפִיק בִּנְקוּדָה חָדָא לְתַתָּא אִיהִי חִיר"ק, וְאִם הִיא לְעֵילָּא אִיהִי חֹל"ם, כַּד אִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שׁוּר"ק, אִם הִיא לְעֵילָּא אַחֲזֵי דְּאִתְגַּבַּר אֶשָּׁא דְּאִיהוּ חַם וְיָבֵשׁ וְאִיהוּ קַל, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, וְאִם הוּא דָּפִיק נְקוּדָה לְתַתָּא אִיהוּ חִר"ק, וְנָחִית בְּמַיָּא דְּאִיהוּ קַר וְלַח וְאִיהוּ כָּבֵד, וְאִי דָּפִיק נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא שֵׁר"ק דְּנַשִּׁיב (נ"א דנחית) בְּרוּחָא עַל מַיָּא, וַאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ וְאִיהוּ חַם וְלַח.

עַל הַשְׁכִינָה נֶאֱמַר, אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם, וְהוּא הַתְּחוּם שֶׁל כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁתְּחוּם שַׁבָּת, וּכְשֶׁרָצִים הַגַּלִּים בְּאַרְבַּע רוּחוֹת, מִיָּד שֶׁרוֹאִים שְׁכִינָה שֶׁהוּא חוֹל לֵב (לים), שֶׁהִיא הַחוֹל שֶׁמַּקִּיף אֶת הַיָּם, נֶאֱמַר בָּהֶם וָשׁוֹב, חוֹזְרִים לִמְקוֹמָם, וְאַרְבַּע הָרוּחוֹת הַלָּלּוּ, כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הַלֵּב, הַתְּנוּעָה שֶׁלָּהֶן הִיא לְאַרְבַּעַת צִדְדֵי הַסְּפִינָה, שְׁתַּיִם בִּשְׁתֵּי כַּנְפֵי רֵאָה, וּשְׁתַּיִם בִּשְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב, וְהַתְּנוּעָה שֶׁל הַדֹּפֶק שֶׁל הָרוּחַ עוֹשֶׂה תְּנוּעָתוֹ, וְדוֹפֵק בִּנְקֻדָּה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ, וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ, וּבַנְּקֻדּוֹת שֶׁדּוֹפֵק נוֹדָע הַדֹּפֶק, לִפְעָמִים דּוֹפֵק פַּעַם אַחַת וְחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ, וְהַדֹּפֶק הַזֶּה נוֹדָע בַּנְּקֻדּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁדּוֹפֵק בִּנְקֻדָּה אַחַת לְמַטָּה, הִיא חִירִ"ק, וְאִם הִיא לְמַעְלָה הִיא חֹל"ם, כְּשֶׁהִיא בָּאֶמְצַע הוּא שׁוּר"ק. אִם הִיא לְמַעְלָה, מְרָאֶה שֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת הָאֵשׁ שֶׁהוּא חַם וְיָבֵשׁ

וְהַאי אִיהוּ דְּנָקִיד זִמְנָא חָדָא לְעֵילָּא וְאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ, אוֹ דָּפִיק זִמְנָא חָדָא לְתַתָּא וְאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ, אוֹ דָּפִיק זִמְנָא חָדָא בְּאֶמְצָעִיתָא וְאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ, וְאִם דָּפִיק תְּרֵי זִמְנֵי דָּא בָּתַר דָּא

וְאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ, הָא אִינּוּן צַר"י דִּדְפִיקוּ דִּלְהוֹן שָׁוִין, אֲבָל דְּפִיק נְקוּדָה חָדָא לְעֵילָּא וּנְקוּדָה חָדָא לְתַתָּא דָּא בָתַר דָּא אִינּוּן שְׁבָ"א, וּתְרֵין נְקוּדִין, אִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם, לְזִמְנִין דָּא סָלִיק וְדָא נָחִית, כְּגוֹן אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל (לממשלת היום) וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן (לממשלת הלילה), (בראשית א טז) וּלְזִמְנִין אִינּוּן שָׁוִין וְאִינּוּן שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם, וּלְזִמְנִין דְּפִיק תְּלַת דְּפִיקִין חַד לְעֵילָּא וּבַתְרֵיהּ תְּנָיְינָא בְּאֶמְצָעִיתָא וּבַתְרֵיהּ תְּלִיתָאָה לְתַתָּא, הָא תְּלַת יְסוֹדִין יִתְעָרוּן בֵּיהּ דְּאִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם וְרוּחַ בְּאֶמְצָעִיתָא וְדָא שֵׁר"ק, וְאִם דְּפִיק תְּרֵין דְּפִיקִין שָׁוִין דָּא בָתַר דָּא וּנְקוּדָה בָתַר תְּרֵין לְתַתָּא הָא אִינּוּן סָגוֹ"ל, דְּאִינּוּן מַיִם וְאֵשׁ רוּחַ לְתַתָּא, וּלְזִמְנִין דְּפִיקוּ בְּפוּתְיָא בַּאֲרִיכוּ דָּא פַּת"ח, וּלְזִמְנִין דְּפִיק בַּאֲרִיכוּ וְנָקִיד נְקוּדָה אַבַּתְרֵיהּ דָּא קָמֵ"ץ, בַּאֲרִיכוּ אַחֲזֵי רַחֲמֵי.

וְהוּא קַל, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, וְאִם הוּא דּוֹפֵק נָקֳדָה לְמַטָּה, הוּא חֵר"ק, וְיוֹרֵד בַּמַּיִם שֶׁהוּא קַר וְלַח וְהוּא כָּבֵד, וְאִם דּוֹפֵק הַנְּקֻדָּה בָּאֶמְצַע שֵׁר"ק, שֶׁנּוֹשֵׁב (שיורד) בְּרוּחַ עַל הַמַּיִם וְאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם, וְהוּא חַם וְלַח. וְזֶהוּ שֶׁנִּקּוּד פַּעַם אַחַת לְמַעְלָה וּמִתְעַלֶּה הַדֹּפֵק, אוֹ דּוֹפֵק פַּעַם אַחַת לְמַטָּה וּמִתְעַלֶּה הַדֹּפֵק, אוֹ דּוֹפֵק פַּעַם אַחַת בָּאֶמְצַע וּמִתְעַלֶּה הַדֹּפֵק, וְאִם דּוֹפֵק פְּעָמִים זֶה אַחַר זֶה וּמִתְעַלֶּה הַדֹּפֵק, הֲרֵי הֵם צַר"י שֶׁהַדֹּפֵק שֶׁלָּהֶם שָׁוִים, אֲבָל דּוֹפֵק נָקֳדָה אַחַת לְמַעְלָה וּנְקֻדָּה אַחַת לְמַטָּה זוֹ אַחַר זוֹ, הֵם שְׁבָ"א, וּשְׁתֵּי נְקֻדּוֹת הֵן אֵשׁ וּמַיִם, לִפְעָמִים זֶה עוֹלֶה וְזֶה יוֹרֵד, כְּגוֹן אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל (לממשלתהיום) וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן (לממשלת הלילה), וְלִפְעָמִים הֵם שָׁוִים, וְהֵם שָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם, וְלִפְעָמִים דּוֹפֵק שְׁלֹשָׁה דְּפָקִים, אֶחָד לְמַעְלָה, וַאֲחָרָיו שְׁנֵי בָּאֶמְצַע, וַאֲחָרָיו שְׁלִישִׁי לְמַטָּה, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה יְסוֹדוֹת יִתְעוֹרְרוּ בּוֹ, שֶׁהֵם אֵשׁ וּמַיִם וְרוּחַ בָּאֶמְצַע, וְזֶה שֵׁר"ק, וְאִם דּוֹפֵק שְׁתֵּי דְּפִיקוֹת שָׁווֹת זוֹ אַחַר זוֹ וּנְקֻדָּה אַחַר זוֹ שְׁתַּיִם לְמַטָּה, הֲרֵי הֵם סָגוֹ"ל, שֶׁהֵם מַיִם וְאֵשׁ רוּחַ לְמַטָּה, וְלִפְעָמִים דּוֹפֵק בְּרֹחַב, בַּאֲרִיכוּת, זֶה פַּת"ח, וְלִפְעָמִים דּוֹפֵק בַּאֲרִיכוּת וְנָקוּד נְקֻדָּה אַחֲרָיו, זֶה קָמֵ"ץ, בַּאֲרִיכוּת מַרְאֶה רַחֲמִים.

דף קח:

אִם זָכוּ דְּפִיקוּ דָּפִיק בְּאִלֵּין נְקוּדִין תֵּשַׁע, שְׁכִינְתָּא מָאנָא לְכֻלְּהוּ עֲשִׂירִית לוֹן, בְּגִין דְּבָהּ כְּלִילָן כָּל אַתְוָון, וְאַתְוָון אינּוּן לְגַבֵּי נְקוּדִין כְּגוּפָא לְנַבֵּי רוּחָא, וּבֵין כָּל דְּפִיקוּ וּדְפִיקוּ (י' שעוריה דאיהו שעור קומה), ו' שְׁעוּרֵיהּ דְּאִיהוּ שִׁיעוּר קוֹמָה. (דף קח ע"ב) וְכַד נְקוּדִין דָּפְקִין בֵּיהּ, אִינּוּן דָּפְקִין כֻּלְּהוּ דְּפִיקִין בִּנְיָיחָא בְּרַחֲמֵי, וְכַד לֵית תַּמָּן ו' דָּפְקִין בִּמְהִירוּ, וְאִינּוּן דִּינִין דְּפִיקִין דְּדוֹחֲקָא בָתַר דּוֹחֲקָא, וְאִנּוּן (ירמיה ל ז) עֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ.

אִם זָכוּ, הַדֹּפֵק דּוֹפֵק בְּתֵשַׁע הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ, הַשְּׁכִינָה כְּלִי לְכֻלָּם, עֲשִׂירִית לָהֶם, מְשׁוּם שֶׁבָּהּ כְּלוּלוֹת כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת הֵן לַנְּקֻדּוֹת כְּגוּף אֶל הָרוּחַ, וּבֵין כָּל דֹּפֵק וְדֹפֵק (י' שעורו, שהוא שעור קומה), ו' שִׁעוּרוֹ, שֶׁהוּא שִׁעוּר קוֹמָה. וּכְשֶׁהַנְּקֻדּוֹת דּוֹפְקוֹת בּוֹ, הֵם כֻּלָּם דּוֹפְקִים דְּפִיקוֹת בְּנַחַת בְּרַחֲמִים, וּכְשֶׁאֵין שָׁם ו', דּוֹפְקִים בִּמְהִירוּת, וְאוֹתָם דִּינִים דְּפִיקוֹת שֶׁל דֹּחַק אַחַר דֹּחַק, וְהֵם עֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ.

וּמָאנָא דְנָקוּדִין אִיהוּ נֶפֶשׁ, נִשְׁמָתָא אִיהִי כֶּתֶר עַל כֻּלְּהוּ, וּמִינָהּ כִּתְרִין, דְּאִינּוּן טַעֲמֵי תְּנוּעָה דְנָקוּדִין וְאַתְוָון, וְאִיהִי תַּלְיָא בְּמַחֲשַׁבְתָּא, וּנְקוּדִין תַּלְיָין בַּאֲמִירָה, אַתְוָון בַּעֲשַׂיָּיה, וְדָא אִיהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, מִסְטָרָא דִימִינָא אֲמִירָה, מִסְטָרָא דִשְׂמָאלָא עֲשִׂיָּה, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעָיְתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, וּבְמַאי אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, בְּהַוָיָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית א ג) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, יְהִי אוֹר יְהִי י' בְּאוֹר וְאִתְעֲבִיד אַוִּיר דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעָיְתָא.

וְהַכְלִי שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת הוּא הַנֶּפֶשׁ, הַנִּשְׁמָה הִיא כֶּתֶר עַל כֻּלָּם, וּמִמֶּנָּה הַכְּתָרִים, שֶׁהֵם טַעֲמֵי הַתְּנוּעָה שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת, וְהִיא תְּלוּיָה בְּמַחֲשָׁבָה, וְהַנְּקֻדּוֹת תְּלוּיוֹת בַּאֲמִירָה, הָאוֹתִיּוֹת בַּעֲשִׂיָּה, וְזֶהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, מִצַּד הַיָּמִין אֲמִירָה, וּמִצַּד הַשְּׂמֹאל עֲשִׂיָּה, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, וּבַמֶּה אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה? בַּהַוָיָ"ה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ יְהִי אוֹר, וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר, יְהִי י' בְּאוֹר, וְנַעֲשָׂה אֲוִיר, שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁנֵיהֶם בָּעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

וְאִית דְּפִיקוּ דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּמַהַאי אָתַר יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, וְאִיהוּ רָזָא דְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת (שם ג כד), דְּאִתְהַפַּךְ מִמַּטָּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטָּה, דְּפִיקוּ דְיֵצֶר הַטּוֹב אַחֲזֵי בְּרִיאוּתָא וְאַסְוָותָא דְכָל אֲבָרִין, וּדְפִיקוּ דְיֵצֶר הָרָע אַחֲזֵי מַרְעָא דְכָל אֲבָרִין דְּגוּפָא, וְכָל מָאן דְּאַלִּים גַּבַּר, אִי מִתְגַּבְּרִין זַכְוון אִתְהַפַּךְ מִנָּחָשׁ לְמַטָּה, וּמִיָּד מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְכָל גּוּפָא אִתְּסִי, וְאִם מִתְגַּבְּרִין חוֹבִין אִתְהַפַּךְ מִמַּטָּה לְנָחָשׁ וְנַשִּׁיךְ כָּל אֲבָרִין בְּכַמָּה נְשִׁיכִין דִּכְאֵיבִין וּמַרְעִין, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בְּדְפִיקוּ, אֵין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ (שמות לב יח), קוֹל דְּעָנוּיָא קוֹל דְּדְפִיקוּ דְּבֵי מַרְעָא דְגָלוּתָא אָנֹכִי שֹׁמֵעַ.

וְיֵשׁ דָּפָק שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, שֶׁמֵּהַמָּקוֹם הַזֶּה יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, וְהוּא הַסּוֹד שֶׁל לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, שֶׁמִּתְהַפֶּכֶת מִמַּטָּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטָּה, הַדָּפָק שֶׁל יֵצֶר הַטּוֹב מַרְאֶה בְּרִיאוּת וּרְפוּאָה שֶׁל כָּל הָאֵיבָרִים, וְהַדָּפָק שֶׁל יֵצֶר הָרַע מַרְאֶה מַחֲלָה שֶׁל כָּל אֵיבְרֵי הַגּוּף, וְכָל מִי שֶׁאַלִּים - גּוֹבֵר. אִם מִתְגַּבְּרוֹת הַזְּכֻיּוֹת, מִתְהַפֵּךְ מִנָּחָשׁ לְמַטָּה, וּמִיָּד מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְכָל הַגּוּף נִרְפָּא, וְאִם מִתְגַּבְּרִים הַחֲטָאִים, מִתְהַפֵּךְ מִמַּטָּה לְנָחָשׁ, וְנוֹשֵׁךְ אֶת כָּל הָאֵיבָרִים בְּכַמָּה נְשִׁיכוֹת שֶׁל כְּאֵבִים וּמַחֲלוֹת. בְּאוֹתוֹ זְמַן נֶאֱמַר עַל הַדָּפָק, אֵין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ, הַקּוֹל שֶׁל הָעִנּוּי, הַקּוֹל שֶׁל הַדָּפָק בְּבֵית הַחֹלִי שֶׁל הַגָּלוּת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ.

וְאִית דְּפִיקוּ מֵאִילָנָא דְאִיהוּ בִּישׁ, לֵית בֵּיהּ טַב כְּלָל, דְּמִנֵּיהּ נָפִיק רוּחַ סְעָרָה, דְּאַסְעִיר בֵּיהּ גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א יט יא) רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים, דְּאִינּוּן גָּרְמִין דְּגוּפָא, וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, דְּאִינּוּן צְלָעוֹת דְּגוּפָא דְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְסְלָעִים, וְהַאי אִיהוּ נָפִיק בְּזִדּוֹן וְלֵית לֵיהּ מִשְׁקָל וְשִׁעוּר, וּבֵיהּ (יונה א ד) וְהָאֳנִיָּה דְּאִיהוּ גּוּפָא חֹשְׁבָה לְהִשָּׁבֵר, וְהַאי דְּפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית בְּגַלֵּי יַמָּא, דְּאִינּוּן עֲשַׂר כְּתָרִין תַּתָּאִין, כְּגַוְונָא דְּאִיהִי מַלְכוּת קַדִּישָׁא הָכִי אִיהוּ מַלְכוּת חַיָּיבָא, כְּגַוְונָא דְּמִילָּה הָכִי אִיהִי עָרְלָה, דְּתַמָּן סמא"ל עָרֵל, וּבַת זוּגֵיהּ עָרְלָה, נָחָשׁ וְאֵשֶׁת זְנוּנִים.

וְיֵשׁ דִּפְקָא מִן הָאֵילָן שֶׁהוּא רָע, וְאֵין בּוֹ טוֹב כְּלָל, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵאת רוּחַ סְעָרָה שֶׁמַּסְעִירָה בּוֹ אֶת גּוּף הָאָדָם, וְנֶאֱמַר בּוֹ רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים, שֶׁהֵם עַצְמוֹת הַגּוּף, וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, שֶׁהֵם צַלְעוֹת הַגּוּף, שֶׁהֵם כְּמוֹ הַסְּלָעִים, וְזֶהוּ שֶׁיּוֹצֵא בְּזָדוֹן וְאֵין לוֹ מִשְׁקָל וְשִׁעוּר, וּבוֹ וְהָאֲנִיָּה, שֶׁהִיא הַגּוּף, חֹשֶׁבָה לְהִשָּׁבֵר, וְזֶה הַדִּפְקָא שֶׁעוֹלֶה וְיוֹרֵד בְּגַלֵּי הַיָּם, שֶׁהֵם עֶשְׂרָה כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים. כְּמוֹ שֶׁהַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה - כָּךְ הִיא מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, כְּמוֹ שֶׁהַמִּילָה - כָּךְ הָעָרְלָה, שֶׁשָּׁם סמא"ל עָרֵל, וּבַת זוּגוֹ עָרְלָה, נָחָשׁ וְאֶשֶׁת זְנוּנִים.

לָקֵבֶל תְּרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט מִסְּטְרָא דְּמָסָאֲבוּ תאומיא"ל תומיא"ל, וּלְקִבְלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות טו ה) תְּהוֹמוֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלוֹת כְּמוֹ אָבֶן, לָקֵבֶל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ עוגיא"ל דְּמִתַּמָּן עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, מִסִּטְרָא דְּתַרִּין דְּרוֹעִין אִינּוּן (אגניא"ל) עזיאל, אגגיאל מִתַּמָּן אֲגַג, וּבֵיהּ כִּי נָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם (שם א), עוזיא"ל, מִתַּמָּן עֲזָאזֵל, וּמִתַּמָּן עז"א ועזא"ל, וְאִיהוּ חזריא"ל, יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיַּעַר (תהלים פ יד), וְעָלֶיהָ אִתְּמַר (בראשית כז מ) וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, וְאִיהוּ שעריא"ל, דְּמִתַּמָּן רוּחַ סְעָרָה, וְאִיהוּ עֶשְׂו אִישׁ שָׂעִיר, וּמִתַּמָּן שֵׂעָר בְּאֶשָּׁה עֶרְוָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּקָף הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו ב) עָזִּי וְזִמְרָת יָ"ה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה יהו"ה שְׁמוֹ וְגוֹמֵר.

כְּנֶגֶד שְׁנֵי יַרְכֵי הָאֱמֶת מִצַּד הַטֻּמְאָה תאומיא"ל תומיא"ל, וּכְנֶגְדָּם נֶאֱמַר תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בְמִצוֹלֹת כְּמוֹ אָבֶן, כְּנֶגֶד הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא עוגיא"ל, שֶׁמִּמֶּשֶׁם עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, מִצַּד שְׁתֵּי הַזְּרוֹעוֹת הֵם (אגניא"ל) עזיא"ל, אגגיא"ל מִשָּׁם אֲגַג, וּבוֹ כִּי נָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם. עוזיא"ל מִשָּׁם עֲזָאזֵל, וּמִשָּׁם עז"א ועזא"ל, וְהוּא חזריא"ל, יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיַּעַר, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, וְהוּא שעריא"ל, שֶׁמִּמֶּשָּׁם רוּחַ סְעָרָה, וְהוּא עֵשָׂו אִישׁ שָׂעִיר, וּמִשָּׁם שֵׂעָר בְּאִשָּׁה עֶרְוָה, וְעָלָיו הִתְגַּבֵּר אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עָזִּי וְזִמְרָת יָ"ה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה יהו"ה שְׁמוֹ וְגוֹמֵר.

דף קט.

לָקֵבֶל בֵּינָה דְּאִתְּמַר בָּהּ אַלֵּף בִּינָה, אִלֵּין אַלּוּפֵי עֵשָׂו, לָקֵבֶל חָכְמָה אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, לְעֵילָּא כתריא"ל (נ"א כרתיא"ל) לָקֵבֶל כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וּמִתַּמָּן כֶּרֶת לְכָל אִלֵּין דְּעָבְרִין עַל אוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין אִינּוּן קְלִיפִּין לַעֲשַׂר סְפִירָן, וַעֲשַׂר סְפִירָן מוֹחָא בְּגַוַּיְיהוּ, וְאִלֵּין קְלִיפִּין אִינּוּן מְחִיצָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. בְּאִלֵּין קְלִיפִּין מִתְלַבֵּשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, לְקַיְּימָא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּלְקַיְּימָא בֵּיהּ (שם מז ח) כִּי מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אלהי"ם, אֲבָל לְעֵילָּא בְּאַתְרֵיהּ אִתְּמַר (שם ח ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, אֶלָּא קְלִיפִּין דִּילֵיהּ לְעֵילָּא אִינּוּן לְבוּשִׁין מִכַּמָּה גַוְונִין שַׁפִּירִין דִּנְהוֹרָא, דְּמִנְּהוֹן אִתְפַּשַּׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגַלּוּתָא, וְאִתְלַבַּשׁ בְּאִלֵּין אֲחָרָנִין, בְּגִין לְנַטָּרָא לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן מִתְלַבְּשִׁין בְּאִלֵּין קְלִיפִּין, וְדָא אִיהוּ (ישעיה סג ט) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר (דף קט ע"א) וכו', בְּקַדְמֵיתָא יַהֲב לוֹן בִּידָא דְּשָׂלִיחַ דְּאִיהוּ מַגְבְּרִיאֵל, וְלָא הֲוָה מְזוֹנָא לסמאל וּלְמַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ אֶלָּא עַל יְדֵי שְׁלִיחָא, בְּגִין חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל אִתְלַבַּשׁ הוּא בְּהוֹן, וְכַבְיָכוֹל אָתֵי לֵיהּ

עַל יְדֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְהַאי אִם יִשְׂרָאֵל אָזְלִין בָּאוֹרַח מֵישַׁר וּמְקַיְּימִין אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדִין דִּילֵיהּ, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לָא מְקַיְּימִין אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדִין דִּילֵיהּ, יְהֵיב עֲשַׂר כִּתְרִין בִּידּוֹי דְסמא"ל, וְלָא צָרִיךְ מְזוֹנָא לָא מִידָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל שֶׁכֵּן מִשְׁלִיחָא דִילֵיהּ, וְדָא לְפַרְעֹה דְאָמַר (יחזקאל כט ג) לִי יְאוֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתָנִי, בְּגִין דְּחָזָא כִּתְרִין נוּכְרָאִין בִּידָא דְסמא"ל, דִּבְקַדְמֵיתָא כַּד הֲווֹ כִּתְרִין תַּתָּאִין בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה כְּתִיב בְּיִשְׂרָאֵל (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ, וּבְזִמְנָא דְאִינּוּן כִּתְרִין נוּכְרָאִין בִּידָא דְסמא"ל, לָא דָחֲלִין אוּמִין דְּעָלְמָא מִיִּשְׂרָאֵל, וְעָבְדִין בְּהוּ כִּרְעוּתַיְיהוּ, עַד שַׁעְתָּא דְפוּרְקָנָא דְיִתְקַיְּים בְּהוּ (זכריה יג ב) וְאֶת רוּחַ הַטּוּמְאָה אַעֲבִיר וכו', דְּאִלֵּין קְלִיפִין גָּרְמִין אַפְרָשׁוּתָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וְדָא אִיהוּ רָזָא כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אלהיכ"ם (ישעיה נט ב), וְעִתִּיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא אִלֵּין קְלִיפִין, וּלְאִתְחַזָּאָה לְיִשְׂרָאֵל בְּמוֹחָא מִלְּנָאו, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, וְלֹא יִהְיֶה מְחִיצָה בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ וּבֵין יִשְׂרָאֵל. כְּנֶגֶד בִּינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אַלֵּף בִּינָה - אֵלֶּה אַלּוּפֵי עֵשָׂו, כְּנֶגֶד חָכְמָה - אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, לְמַעְלָה כתריא"ל (כרתיא"ל) כְּנֶגֶד כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וּמִשָּׁם כָּרַת לְכָל אֵלּוּ שֶׁעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה, וְאוֹתָם כְּתָרִים הַמַּתְחִתּוֹנִים הֵם קְלִפּוֹת לְעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּתוֹכָן הַמֹּחַ, וְאֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת הֵן מְחִצָּה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם. בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ מִתְלַבֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, לְקַיֵּים בִּשְׁכִינְתּוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּלְקַיֵּים בּוֹ כִּי מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִי"ם, אֲבָל לְמַעְלָה בִּמְקוֹמוֹ נֶאֱמַר לֹא יָגוּר רָע, אֶלָּא הַקְּלִפּוֹת שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה הֵן לְבוּשִׁים מִכַּמָּה גְוָנִים יָפִים שֶׁל אוֹר, שֶׁמֵּהֶם הִתְפַּשֵּׁט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּגְּוָונִין, וְהִתְלַבֵּשׁ בָּאֲחֵרִים הַלָּלוּ כְּדֵי לִשְׁמֹר אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מִתְלַבְּשִׁים בְּקְלִפּוֹת הַלָּלוּ, וְזֶהוּ בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר וכו'. בַּהַתְחָלָה נָתַן אוֹתָם בִּידֵי הַשְּׂלִיחַ שֶׁהוּא גַּבְרִיאֵל, וְלֹא הָיָה מָזוֹן לְסמא"ל וְלַמַּחֲנוֹת שֶׁלּוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי שְׂלִיחַ, בְּגִלַּל הַחֲטָאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא הִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְכִבְיָכוֹל בָּא לוֹ עַל יְדֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה אִם יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה וּמְקַיְּמִים אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת מִצְוֹותָיו, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לֹא מְקַיְּמִים אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת מִצְוֹותָיו, נוֹתֵן עֲשָׂרָה כְּתָרִים בִּידֵי סמא"ל, וְלֹא צָרִיךְ מָזוֹן לֹא מִיָּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל שֶׁכֵּן מִשְׁלוּחוֹ, וְזֶה לְפַרְעֹה שֶׁאָמַר לִי יְאוֹרִי וַאֲנִי עֲשִׂיתָנִי, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה כְּתָרִים נְכָרִים בְּיַד סמא"ל, שֶׁבַּהַתְחָלָה, כְּשֶׁהָיוּ הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה כָּתוּב בְּיִשְׂרָאֵל? וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ, וּבְזִמַּן שֶׁאוֹתָם כְּתָרִים נְכָרִים בְּיַד סמא"ל, לֹא פּוֹחֲדִים אֻמּוֹת הָעוֹלָם מִיִּשְׂרָאֵל וְעוֹשִׂים בָּהֶם כִּרְצוֹנָם, עַד שְׁעַת הַגְּאוּלָּה שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּהֶם וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר וכו', שֶׁאֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת גּוֹרְמוֹת לְהַפְרָדָה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם וּבֵין אֱלֹהֵיכ"ם, וְעִתִּיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר אֶת הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ וּלְהַרְאוֹת לְיִשְׂרָאֵל בְּמֹחַ שֶׁמְּבִפְנִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, וְלֹא תִהְיֶה מְחִצָּה בֵּין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ וּבֵין יִשְׂרָאֵל.

וּבְזִמְנָא דַּעֲשַׂר סְפִירָן מִתְלַבְּשָׁן בְּאִלֵּין קְלִיפִין, אִלֵּין דְּיַדְּעִין בְּקְלִיפִין עָבְדִין אוֹמָאָה בִּשְׁמָהָן וּבַהֲוִיוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִלֵּין קְלִיפִין וּבָטְלִין גְּזֵרָה, וְעַל אִלֵּין קְלִיפִין אָמְרוּ דְצָרִיךְ הַבְדָּלָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וּבְשַׁבָּת אִתְפַּשַּׁט מִנְּהוֹן וְאִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשִׁין דְּקֻדְשָׁא, וְעָשָׂרָה לְבוּשִׁין אינון דְּקֻדְשָׁא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים לב יב) יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בָּדָ"ד עֶשֶׂר, כְּחוּשְׁבַּן עֲשַׂר קְלִיפוֹת דְּחוֹל, כַּד אִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן אִתְּמַר (ויקרא יג מו) בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, בְּהַהִיא קְלִיפָּה דְּנָרִים בַּר נַשׁ לְאִתְלַבְּשָׁא שֵׁם ה' בֵּיהּ נָטִיל נוּקְמָא, וּבְגִין דְּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אלהי"ך לַשָּׁוְא (שמות כ ז), וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בְּהַבְדָּלָה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל וּבֵין אוֹר לְחֹשֶׁךְ, דְּלָא יְחַבֵּר קְלִיפִין דְּחוֹל לְקְלִיפִין דְּקֻדְשָׁא, וְלָא יַעֲבִיד לוֹן תַּעֲרוֹבְתָּא.

וּבְזִמְנָא שֶׁעָשָׂר הַסְּפִירוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בַּקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ, אֲלוּ שֶׁמַּכְנִיעִים אֶת הַקְּלִפּוֹת עוֹשִׂים שְׁבוּעָה בַּשֵּׁמוֹת וּבַהֲוָיו"ת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ וּמְבַטְּלִים אֶת הַגְּזֵרָה, וְעַל הַקְּלִפּוֹת הַלָּלוּ אָמְרוּ שֶׁצָּרִיךְ הַבְדָּלָה, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם בִּימוֹת הַחֹל, וּבְשַׁבָּת מִתְפַּשֵּׁט מֵהֶם וּמִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשֵׁי הַקֹּדֶשׁ, וַעֲשָׂרָה לְבוּשִׁים הֵם שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר. בָּדָ"ד עֶשֶׂר, כְּחֶשְׁבּוֹן עֶשֶׂר קְלִפּוֹת הַחֹל, כְּשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, נֶאֱמַר בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, בְּאוֹתָהּ קְלִפָּה שֶׁגּוֹרֵם אָדָם לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהּ שֵׁם ה', בּוֹ נוֹטֵל נְקָמָה, וּבִשְׁבִיל זֶה לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ לַשָּׁוְא, וּבִשְׁבִיל זֶה תִּקְּנוּ בַּהַבְדָּלָה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין אוֹר לְחֹשֶׁךְ, שֶׁלֹּא יְחַבֵּר קְלִפּוֹת הַחֹל אֶל קְלִפּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְלֹא יַעֲשֶׂה לָהֶם תַּעֲרֹבֶת.

וְדָא אִיהוּ (ויקרא יט יט) שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז, וְכָל מָאן דְּעָרַב לוֹן אִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר יט כ) אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וגו'מֵר, דִּבְשַׁבָּת דְּאִתְפַּשַּׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִלֵּין לְבוּשִׁין וְאִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשִׁין דְּקוּדְשָׁא, לָא צָרִיךְ לְקָרְבָא קֻדְמוֹהִי (נ"א קדמיהון) לְבוּשִׁין דְּחוֹל, דְּמוֹחָא לָא מְקַבֵּל טוּמְאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, דְּבֵיהּ לָא יָכִיל לְאִתְעָרְבָא שׁוּם עִירוּב, אֶלָּא בִּלְבוּשִׁין דְּאִתְלַבַּשׁ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב יָכִיל לְאִתְעָרְבָא, וּבְגִינַיְיהוּ מַנִּי לְמֶעֱבַד הַבְדָּלָה, דִּלְתַתָּא אִית אִילָנָא מְעוֹרָב טוֹב וְרָע כִּלְאַיִם, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, בְּגִין דְּהַהוּא מוֹחָא דִילֵיהּ בַּבְּרִיאָה, יָכִיל לְאִתְעָרְבָא עִמֵּיהּ קְלִיפָּה, אֲבָל מוֹחָא דְאִיהוּ נְהוֹרָא בְּאֲרַח אֲצִילוּת לָא יָכִיל לְאִתְעָרְבָא עִמֵּיהּ (נ"א ביה) שׁוּם תַּעֲרוֹבְתָּא.

וְזֶהוּ שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם, וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז, וְכָל מִי שֶׁמְּעָרֵב אוֹתָם, נֶאֱמַר בּוֹ אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְגוֹמֵר, שֶׁבְּשַׁבָּת שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאֵלּוּ הַלְּבוּשִׁים וּמִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ, לֹא צָרִיךְ לְקָרֵב לְפָנָיו (לפניהם) לְבוּשֵׁי חֹל, שֶׁהַמּוֹחַ לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, שֶׁבּוֹ לֹא יָכוֹל לְהִתְעָרֵב שׁוּם עֵרוּב, אֶלָּא בַּלְּבוּשִׁים שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב יָכוֹל לְהִתְעָרֵב, וּבִשְׁבִילָם צִוָּה לַעֲשׂוֹת הַבְדָּלָה, שֶׁלְּמַטָּה יֵשׁ עֵץ מְעֹרָב טוֹב וָרָע כִּלְאַיִם, וְעָלָיו נֶאֱמַר וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא

תאכל ממנו, משום שאותו המוח שלו בבריאה יכולה להתערב עמו קלפה, אבל המוח שהוא אור בדרך אצילות, לא יכולה להתערב עמו (בו) שום תערובת.

ואית אילנא דטוב ורע דקליפין, דאינון גרעינין אינון מלגאו רע, ומוחא דקיק מלבר טוב, ואית דמוחא דקיקא מלבר טב ומוחא סגי ביש מלגאו, כגון דהבא וכספא זעיר מצופה מלבר, ועופרת סיגים מלגאו, דא מוניטא דשקרא, פומיה טב ולביה ביש, ואית דאיהו קליפה מלבר ומוחא מלגאו, ועלייהו אתמר גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור.

דף קט:

ואית אילנא לתתא דעבודה זרה, דלית ליה מוחא אלא קליפה מלגאו ומלבר, ועליה אתמר (תהלים א ד) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּוץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ, ואיהי אשרה דנטעין אומין דעלמא קדם עבודה זרה, דאיבא דיליה מוץ אשר תדפנו רוחא, בזמנא דייתי מלכא משיחא (דף קט ע"ב) עתיד קודשא בריך הוא לאעברא כל אלין קליפין לעילא ואמצעיתא ותתא, ולא יהא ערבובייא בסמלייא דלעילא, בההוא זמנא (דברים לב יב) יהו"ה בדד ינחנו לישראל ואין עמו אל נכר, בההוא זמנא (בראשית ד ב) ותוספ לללדת, איתוסף רוחא דקודשא על ישראל, הדא הוא דכתיב (יחזקאל לו כו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם,

וישׁ אילן שׁל טוב ורע שׁל הקליפות, שׁאותם גרעינים הם מבפנים רע, והמוח דק מבחוץ טוב, ויש שׁמוח דק מבחוץ טוב, ומוח גדול רע מבפנים, כמו זהב וכסף מעט מצפה מבחוץ ועפרת סיגים מבפנים, זה מוניטין שׁל שׁקר, פיו טוב ולבו רע, ויש שׁהוא קלפה מבחוץ ומוח מבפנים, ועליהם נאמר גולל אור מפני חשׁך וחשׁך מפני אור. וישׁ עץ למטה שׁל עבודה זרה שׁאין לו מוח, אלא קלפה מבפנים ומבחוץ, ועליו נאמר לא כן הרשׁעים כי אם כמוץ אשׁר תדפנו רוח, והיא האשׁרה שׁנוטעים אמות העולם לפני עבודה זרה, שׁפריה מוץ אשׁר תדפנו רוח. בזמן שׁיבא מלך המשׁיח, עתיד הקדושׁ ברוך הוא להעביר את כל הקליפות הללו למעלה ובאמצע ולמטה, ולא תהיה ערבוביה בפמליה שׁל מעלה, באותו זמן יהו"ה בדד ינחנו, לישׁראל, ואין עמו אל נכר, באותו זמן ותוסף ללדת, נוספת רוח שׁל קדשׁ על ישׁראל. זהו שׁכתוב ונתתי לכם לב חדשׁ ורוח חדשׁה אתן בקרבכם. (אמר המגיה זה הלשון מצאתי בס"א)
(אמר המגיה זה הלשון מצאתי בס"א)

רבי אלעזר ורבי יוסי הוו אזלי באורחא, אזדמן רבי אלעאי עמהון, אמר רבי יוסי לרבי אלעזר שׁמעתך בהאי קרא אמאי אתמר ביה את את תרי זמני, בתר דאמר ותוסף ללדת את אחיו, מאי את הבל, והא תלת רבוין הכא, תרין אתין רבוין, ותוסף ללדת רבויא, הא תלת רבוין, אמר ליה שׁמעינא דתלת רבויין אלין אינון תלת טפין דאזדריקו מאדם קדמאה (נ"א קדמאה דאתמר בהון אלה), אמר ליה והא אנא שׁמעינא (בראשית ב ד) אלה ת

וּלְדוֹת הַ שָּׁמַיִם וְ הָאָרֶץ תַּמָּן תה"ו, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, דְּמִתַּמָּן הֲוָה קַיְּין יְסוֹדֵיהּ וְעִקָּרֵיהּ קֶדֶם דְּאָתָא לְעָלְמָא, אָמַר וַדַּאי רָזָא עִלָּאָה אִתְגַּלְיָיא דְּלָא שְׁמַעְנָא עַד הַשְׁתָּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי הֲיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, הִזְדַּמֵּן רַבִּי אֶלְעָאי עִמָּהֶם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁמַעְתָּ בַּפְּסוּק הַזֶּה לָמָּה נֶאֱמַר בּוֹ אֶת אֶת פָּעָמַיִם, אַחַר שֶׁאָמַר וַתּוֹסֶף לְלֶדֶת אֶת אָחִיו, מַה זֶּה אֶת הַבֶּל? וַהֲרֵי שְׁלֹשָׁה רִבּוּיִים יֵשׁ כָּאן: שְׁנֵי אֶתִים - רִבּוּיִים, וְתוֹסֶף לְלֶדֶת - רִבּוּי, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה רִבּוּיִים? אָמַר לוֹ, שְׁמַעְתִּי שֶׁשְּׁלֹשָׁה רִבּוּיִים אֵלּוּ הֵם שְׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן (הראשון שנאמר בהן אלה). אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי אֲנִי שָׁמַעְתִּי, אֵלֶּה ת'וֹלְדוֹת הַ'שָּׁמַיִם וְ'הָאָרֶץ - שָׁם תה"ו. אָמַר לוֹ, וַדַּאי כְּךָ הוּא, שֶׁמִּשָּׁם הָיָה קַיְּין יְסוֹדוֹ וְעִקָּרוֹ לְפָנֵי שֶׁבָּא לָעוֹלָם. אָמַר, וַדַּאי סוֹד עֶלְיוֹן הִתְגַּלָּה שֶׁלֹּא שָׁמַעְנוּ עַד עַתָּה.

אָמַר לֵיהּ אִם כֵּן אִלֵּין טִפִּין דְּאִתּוֹסְפוּ הָכָא מַאי נִינְהוּ, אָמַר וַדַּאי עַל אִלֵּין תְּלַת טִפִּין שַׁרְיָין תְּלַת חָכְמוֹת, חַד אִיהוּ חָכְמַת הַמַּחֲשָׁבָה, וְתִנְיָינָא חָכְמַת הַדִּבּוּר, וּתְלִיתָאָה חָכְמַת הַמַּעֲשֶׂה, וְאִינּוּן תְּלַת עָלְמִין סְתִימִין, תְּלַת טִפִּין דְּתַלְיָין מִן מוֹחָא עִלָּאָה סָגוֹ"ל קְרִינָן לֵיהּ, וְאִית תְּלַת עִלָּאִין עֲלַיְיהוּ דְּתַלְיָין מִמּוֹחָא סְתִימָא דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, וְאִינּוּן סָגוֹלְתָא, תְּלַת עִלָּאִין אִתְרְמִיזוּ בְּי' עִלָּאָה דְּאִית לָהּ קוֹצָא לְעֵילָּא וְקוֹצָא לְתַתָּא וְגוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, וּתְלַת טִפִּין תִּנְיָינִין דְּאִינּוּן סָגוֹ"ל מִן י' תַּתָּאָה, וְרָזָא דְּמִלָּה בְּרֵאשִׁית, תְּלַת מֵאָדָם קַדְמָאָה, וּתְלַת מֵאָדָם תַּתָּאָה, וּבְאִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין אִתְּמַר (ישעיה מד ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּלַת גַּלְגּוּלִין דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּתְלַת טִפִּין דְּאִזְדְּרִיקוּ בִּתְלַת אֲבָהָן, דִּבְהוֹן.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ שֶׁנּוֹסְפוּ כָּאן מַה הֵן? אָמַר, וַדַּאי עַל שְׁלֹשׁ הַטִּפּוֹת הַלָּלוּ שׁוֹרוֹת שְׁלֹשׁ חָכְמוֹת, אַחַת הִיא חָכְמַת הַמַּחֲשָׁבָה, וְהַשְּׁנִיָּה חָכְמַת הַדִּבּוּר, וְהַשְּׁלִישִׁית חָכְמַת הַמַּעֲשֶׂה, וְהֵן שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת נִסְתָּרִים, שְׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁתְּלוּיוֹת מִן הַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן שֶׁקּוֹרְאִים לוֹ סָגוֹ"ל. וְיֵשׁ שְׁלֹשׁ עֶלְיוֹנוֹת מֵעֲלֵיהֶם שֶׁתְּלוּיוֹת מֵהַמֹּחַ הַסָּתוּם שֶׁל עַתִּיק הָעַתִּיקִים, וְהֵן סָגוֹלְתָ"א, שְׁלֹשׁ הָעֶלְיוֹנוֹת נִרְמָזוּ בַּי' הָעֶלְיוֹנָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ קוֹץ לְמַעְלָה וְקוֹץ לְמַטָּה וְגוּף בָּאֶמְצַע, וְשָׁלֹשׁ טִפּוֹת שְׁנִיּוֹת שֶׁהֵן סָגוֹ"ל מִי' הַתַּחְתּוֹנָה, וְסוֹד הַדָּבָר בְּרֵאשִׁית, שָׁלֹשׁ מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן, וְשָׁלֹשׁ מֵאָדָם הַתַּחְתּוֹן, וּבְשָׁלֹשׁ הַנְּקֻדּוֹת הַלָּלוּ נֶאֱמַר אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם, וְאֵלּוּ הֵם שְׁלֹשֶׁת הַגַּלְגּוּלִים שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁשָּׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁבָּהֶם.

יְבָרֶכְךָ יהו"ה יָאֵר יהו"ה יִשָּׂא יהו"ה, וּתְלַת תִּנְיָינִין בִּבְרִית וּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּנֹחַ שֵׁם וָיֶפֶת מִתַּמָּן הֲווֹ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק מִסְטָרָא דְּצַדִּיק חַי עָלְמִין, שֵׁם וָיֶפֶת, מִסְטָרָא דְּתַרִּין סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְרָזָא דְּמִלָּה הָכָא, (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, מַה שְׁמוֹ בְּאִימָּא עִלָּאָה דְּתַמָּן חָכְמָה, וּמַה שֵׁם בְּנוֹ בְּאִימָּא תַּתָּאָה אִשְׁתְּמוֹדָעָא, אֲבָל תְּלַת גַּלְגּוּלִין בִּתְלַת אֲבָהָן, וּתְלַת בִּתְלַת סָמְכִין דִּלְתַתָּא, וְאִלֵּין שִׁית הֲווֹ עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי תְּלַת בְּשֵׁת וּתְלַת בְּהֵבֶל, אֶלָּא דְּפָרַח י' מִשֵּׁת דְּאִיהִי נְקֻדָּה כוֹ'. (ע"כ מס"א).

יְבָרֶכְךָ יהו"ה, יָאֵר יהו"ה, יִשָּׂא יהו"ה, וּשְׁלֹשָׁה שְׁנִיִּים בִּבְרִית וּשְׁנֵי עַמּוּדֵי הָאֱמֶת, שֶׁנֹּחַ שָׁם וְיֶפֶת הָיוּ מִשָּׁם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק, מִצַּד שֶׁל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, שֵׁם וְיֶפֶת מֵהַצַּד שֶׁל שְׁנֵי עַמּוּדֵי הָאֱמֶת, וְסוֹד הַדָּבָר כָּאן - מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע. מַה שְׁמוֹ, בְּאֵם הָעֶלְיוֹנָה שֶׁשָּׁם חָכְמָה, וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ, בָּאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, הוּא נוֹדָע, אֲבָל שְׁלֹשָׁה גְלֻגּוּלִים בִּשְׁלֹשָׁה אָבוֹת, וּשְׁלֹשָׁה בִּשְׁלֹשֶׁת הָעַמּוּדִים שֶׁלְּמַטָּה, וְאֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה הָיוּ עֲתִידִים לִהְיוֹת שְׁלֹשָׁה בְּשֵׁת וּשְׁלֹשָׁה בְּהֶבֶל, אֶלָּא שֶׁפֻּרְחָה מִשָּׁם י' מִשֵּׁת שֶׁהִיא נְקֻדָּה כוּ'.

וְעוֹד וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָאי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אִזְדַּמַּן רַבִּי אֶלְעָזָר עִמְּהוֹן, אָמְרוּ וַדַּאי עָלָךְ אִתְּמַר (בראשית כח יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם דְּאַעַרְעָנָא בִּשְׁכִינְתָּא, אָמַר לוֹן עֲלַיְיכוּ אִתְּמַר (שם לב ב) וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אלהי"ם, מַאי מַלְאֲכֵי אלהי"ם, אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, דְּרוּחִין דְּיִלְכוֹן מַרוּחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (נ"א דקודשא) חָדוּ כֻּלְּהוּ בְּאָרְחָא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר מַאי וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, וְעוֹד מַאי אָתָא לְרַבּוֹת וַתּוֹסֶף, וּתְרֵין אֶתְיַן אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל.

תִּקּוּן שִׁשִּׁים וְתִשְׁעָה, וְעוֹד וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָאי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. הִזְדַּמֵּן רַבִּי אֶלְעָזָר עִמָּהֶם. אָמְרוּ: וַדַּאי עָלֶיךָ נֶאֱמַר וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, שֶׁפָּגַשְׁנוּ בַּשְּׁכִינָה. אָמַר לָהֶם: עֲלֵיכֶם נֶאֱמַר וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהי"ם. מַה זֶּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהי"ם? אֵלּוּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, שֶׁרוּחוֹתֵיכֶם מֵרוּחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (של הקדשה). שִׂמְחוּ כֻלָּם בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר: מַה זֶּה וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל? וְעוֹד, מַה בָּא לְרַבּוֹת וַתּוֹסֶף, וּשְׁתֵּי אֶתְיָן - אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל?

אָמַר לֵיהּ וַדַּאי וַתּוֹסֶף דָּא תּוֹסֶפֶת רוּחָא דְקוּדְשָׁא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דֶאֱמְצָעִיתָא, מִתַּמָּן אִתּוֹסַף לֵיהּ רוּחָא דְקוּדְשָׁא, תְּרֵין אֶתְיַן לְרַבּוֹת בֵּיהּ נִשְׁמָתָא וְנַפְשָׁא מִשְּׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וּמַאי הֲוָה תּוֹסֶפֶת עַל רוּחָא דָּא חָכְמָה מֵאָדָם עִלָּאָה.

אָמַר לוֹ: וַדַּאי וַתּוֹסֶף זוֹ תּוֹסֶפֶת שֶׁל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, מִשָּׁם נוֹסְפָה לוֹ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שְׁנֵי אֶתְיִם לְרַבּוֹת בּוֹ נְשָׁמָה וְנֶפֶשׁ מִצַּד שֶׁל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה, וּמֶה הָיְתָה תּוֹסֶפֶת עַל הָרוּחַ? זוֹ הַחָכְמָה מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי שְׁמַעְנָא דְתַלַּת רְבוּיִין אִלֵּין, אִינּוּן תְּלַת טִפִּין דְּאִזְדְּרִיקוּ מִמּוֹחָא סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּלַת גְּלֻגּוּלִין, וְאִלֵּין תְּלַת טִפִּין, שְׁמַעְנָא דְאִינּוּן לְקַבֵּל תְּלַת נָשִׁים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי יד א) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, דְּחַד אוֹפָה וְחַד עוֹרֶכֶת וְחַד מְקַטֶּפֶת, לְהַהִיא דְאִתְּמַר בָּהּ (במדבר טו כ) רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה, וְדָא חַלָּה דְּפָסַח דְּאִיהִי סָגוֹלְתָ"א, אִיהִי טִפָּה קַדְמָאָה וּמִינָהּ אִזְדְּרִיקוּ תְּלַת טִפִּין, וְאִינּוּן תְּלַת יוּדִין י' י' י' דְּאִינּוּן סָגוֹלְתָ"א וַדַּאי, וְאִינּוּן י' יְבָרֶכְךָ י' יָאֵר י' יִשָּׂא, וּבְאֵן אֲתַר אִזְדְּרִיקוּ בְּתְלַת אֲבָהָן, דְּתַמָּן נָחִית אָדָם בִּתְלַת גְּלֻגּוּלִין, וּמֵאָן אֲתַר אִזְדְּרִיקוּ מֵהַהוּא דְנָחִית בְּהוֹן (דא יה"ו) מִסְטָרָא דְחָכְמָה עִלָּאָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שְׁמַעְתִּי שֶׁשִּׁלְשֶׁת הָרִבּוּיִים הַלָּלוּ הֵם שְׁלֹשׁ הַטְּפוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ מֵהַמֹּחַ הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים, וְאֵלּוּ הֵם שְׁלֹשָׁה גַּלְגּוֹלִים, וְאֵלּוּ שְׁלֹשׁ הַטְּפוֹת, שְׁמַעְתִּי שֶׁהֵן כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ נָשִׁים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן חֲכָמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, שֶׁאַחַת אוֹפָה, וְאַחַת עוֹרֶכֶת, וְאַחַת מְקַטֶּפֶת, אֶל אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה, וְזוֹ חַלָּה שֶׁל פֶּסַח שֶׁהִיא סָגוֹלְתָּ"א, הִיא טִפָּה רִאשׁוֹנָה, וּמֶמֶּנָּה נִזְרְקוּ שְׁלֹשׁ טִפּוֹת, וְהֵם שְׁלֹשָׁה יוֹדִין י' י' שֶׁהֵם סָגוֹלְתָּ"א וַדַּאי, וְהֵם י' יְבָרֶכְךָ, י' יָאֵר, י' יִשָּׂא, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם נִזְרְקוּ? בְּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁלְּשָׁם יָרַד אָדָם בִּשְׁלֹשָׁה גַּלְגּוֹלִים, וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם נִזְרְקוּ? מֵאוֹתוֹ שֶׁיָּרַד בָּהֶם (זה יה"ו) מִצַּד הַחָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה.

דף קי.

וְלָקֳבֵל תְּלַת טִפִּין אִלֵּין תַּקִּינוּ תְּלַת מַצּוֹת בַּפֶּסַח, חַד (דף קי ע"א) מַצָּה דְּלְעֵילָּא לְבָרְכָא בָּהּ הַמּוֹצִיא, תִּנְיָינָא לֶחֶם מִשְׁנֶה, תְּלִיתָאָה לֶחֶם עוֹנִי בְּלָא מִלְּחָא, דְּהָא אִתְּמַר (ויקרא ב יג) עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח, בְּגִין דְּאִיהִי מַצָּה פְּרוּסָה, כְּגַוְונָא (דניאל ה כח) דִּפְרֵיס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ, עַד דְּתֵיתֵי שְׁלֵימָה לָא צָרִיךְ לְקָרְבָא עָלָהּ מֶלַח, דְּאִיהוּ חֹל"ם, וּמַאי נִיהוּ חֹלֶם אֶמְצָעִי (דכלהו תלת), תְּלַת טִפִּין עִלָּאִין אִינּוּן סָגוֹלְתָּ"א, דְּתַלְיָין מִמּוֹחָא סְתִימָא עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין.

וּכְנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַטְּפוֹת הַלָּלוּ תִּקְנוּ שָׁלֹשׁ מַצּוֹת בְּפֶסַח, אַחַת הַמַּצָּה שֶׁלְּמַעְלָה לְבָרֵךְ בָּהּ הַמּוֹצִיא, הַשְּׁנִיָּה לֶחֶם מִשְׁנֶה, הַשְּׁלִישִׁית לֶחֶם עֹנִי בְּלִי מֶלַח, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר עַל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מַצָּה פְּרוּסָה, כְּמוֹ שֶׁפּוֹרֵס פְּרִיסַת מַלְכוּתְךָ, עַד שֶׁתִּהְיֶה שְׁלֵמָה לֹא צָרִיךְ לְהַקְרִיב עָלֶיהָ מֶלַח, שֶׁהוּא חֹל"ם, וּמַה הוּא חֹל"ם? שֶׁהוּא אֶמְצָעִי (של כל השלש). שְׁלֹשׁ הַטְּפוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת הֵן סָגוֹלְתָּ"א, שֶׁתְּלוּיוֹת מֵהַמֹּחַ הַנִּסְתָּר הָעַתִּיק שֶׁל הָעַתִּיקִים.

תְּלַת טִפִּין אִזְדְּרִיקוּ בְּגוּלְגַּלְתָּא מְמוֹחָא תִּנְיָינָא וְאִינּוּן סָגוֹ"ל, בְּאָן אִזְדְּרִיקוּ, בִּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט וּבְרִית, דְּאִינּוּן לְקַבְלַיְיהוּ נַחַ שֵׁם וָיֶפֶת, נַחַ אִזְדְּרִיק בַּצַּדִּיק, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ו ט) נֹחַ אִישׁ צַדִּיק, שֵׁם וָיֶפֶת בִּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְעַלַיְיהוּ אִתְּמַר בָּרָא שִׁית, תְּלַת טִפִּין עִלָּאִין דְּאִינּוּן סָגוֹלְתָּ"א, דְּאִזְדְּרִיקוּ מִמּוֹחָא סְתִימָא, אִינּוּן קוֹצָא דְּאַת י' לְעֵילָּא וְקוֹצָא דִּילֵהּ לְתַתָּא, וְגַו בְּאֶמְצָעִיתָא דִּילֵהּ, מוֹחָא דְּאִזְדְּרִיקוּ תְּלַת טִיפִּין אִלֵּין מִינֵהּ, אִיהִי י', וְדָא י' דְּאִיהִי לְעֵילָּא מֵאַת א, י' לְתַתָּא מִן א מוֹחָא תִּנְיָינָא, וּתְלַת טִיפִּין דְּאִזְדְּרִיקוּ מִינֵהּ אִינּוּן סָגוֹ"ל, תְּלַת טִפִּין דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּאִינּוּן תְּלַת גַּלְגּוֹלִים, וּתְלַת דְּאָדָם תִּנְיָינָא תְּלַת גַּלְגּוֹלִין.

שְׁלֹשׁ טִפּוֹת נִזְרְקוּ בַּגַּלְגֹּלֶת מִן הַמֹּחַ הַשֵּׁנִי, וְהֵן סָגוֹ"ל, אֵיפֹה נִזְרְקוּ? בִּשְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת וּבְרִית, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד נַחַ שֵׁם וְיֶפֶת. נֹחַ נִזְרַק בְּצַדִּיק, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב נֹחַ אִישׁ צַדִּיק, שֵׁם וְיֶפֶת בִּשְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בָּרָא שִׁית. שְׁלֹשׁ טִפּוֹת עֶלְיוֹנוֹת שֶׁהֵן סָגוֹלְתָּ"א, שֶׁנִּזְרְקוּ מֵהַמֹּחַ הַנִּסְתָּר, הֵן הַקּוֹץ שֶׁל הָאוֹת י' לְמַעְלָה, וְהַקּוֹץ שֶׁלָּהּ לְמַטָּה, וְהַגּוּ בְּאֶמְצָעִיתָהּ, הַמֹּחַ שֶׁנִּזְרְקוּ שְׁלֹשׁ הַטְּפוֹת הַלָּלוּ מִמֶּנּוּ, הוּא י', וְזוֹ י' שֶׁהִיא מֵעַל

לְאוֹת א, י' לְמַטָּה מִן א - הַמּוֹחַ הַשֵּׁנִי, וּשְׁלֹשׁ הַטְּפוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ מִמֶּנּוּ הֵן סָגוֹ"ל, שְׁלֹשׁ הַטְּפוֹת שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה גְּלְגּוּלִים, וּשְׁלֹשׁ שֶׁל הָאָדָם הַשֵּׁנִי שְׁלֹשָׁה גְּלְגּוּלִים.

מָאן אָדָם עִלָּאָה וְאָדָם תִּנְיָינָא, אֶלָּא (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, מַה שְׁמוֹ אָדָם עִלָּאָה, מַה שֵׁם בְּנוֹ אָדָם תַּתָּאָה, וְתַרְוַיְיהוּ אִתְרְמִיזוּ בְּהַהוּא קְרָא דְּאָמַר מֹשֶׁה, (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר, תִּלַת טִפִּין חַד אוֹפָה בְּמוֹחָא דְּאִיהוּ לָקֳבֵל יְמִינָא, דְּאִיהוּ אוֹפָה דְּאִיהוּ שַׂר הָאוֹפִים, וְחַד עוֹרְכָת דָּא מוֹחָא דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ט ב) אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ, וְהָא אוּקְמוּהוּ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן לָקֳבֵל לִבָּא, וְחַד מְקַטֶּפֶת לָקֳבֵל מוֹחָא דְּאִיהוּ לַאֲחוֹרָא כְּלַפֵּי כְּתֵף, וְלָקֳבֵל אִילֵּין תִּלַת טִפִּין אִינּוּן תִּלַת יוּדִין דְּאִינּוּן בְּיו"ד ה"י וא ו ה"י, דְּמִעִידִין עַל עִלַּת כָּל הָעִלּוֹת, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיה מד ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם, דְּאִיהוּ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אלהי"ם.

מִי הָאָדָם הָעֶלְיוֹן וְהָאָדָם הַשֵּׁנִי? אֶלָּא מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ. מַה שְׁמוֹ? אָדָם עֶלְיוֹן, מַה שֵׁם בְּנוֹ? אָדָם תַּחְתּוֹן, וּשְׁנֵיהֶם נִרְמָזוּ בְּאוֹתוֹ פָּסוּק שֶׁאָמַר מֹשֶׁה, וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר? שְׁלֹשׁ טִפּוֹת, אַחַת אוֹפָה בַּמֹּחַ שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יָמִין, שֶׁהוּא הָאוֹפֶה, שֶׁהוּא שַׂר הָאוֹפִים, וְאַחַת עוֹרֶכֶת זֶה הַמֹּחַ, שֶׁהוּא מִצַּד הַשְּׂמֹאל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן כְּנֶגֶד הַלֵּב, וְאַחַת מְקַטֶּפֶת כְּנֶגֶד הַמֹּחַ, שֶׁהוּא לְאָחוֹר כְּלַפֵּי הַכָּתֵף, וּכְנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַטְּפוֹת הַלָּלוּ הֵם שֶׁלֹּשׁ יוֹדִים, שֶׁהֵם בְּיו"ד ה"י וא"ו ה"י, שֶׁמְּעִידִין עַל עִלַּת כָּל הָעִלּוֹת, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִי"ם.

וּמִשִּׁית תְּקוּנִין אִלֵּין בָּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי לְשֵׁת, לְמֶהֱוֵי שְׁמֵיהּ שִׁית, לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ תִּלַת גְּלְגּוּלִין דְּאָדָם וּתְלַת דְּהֶבֶל, אֶלָּא דְּפָרַח י' מִשֵּׁת דְּאִיהִי נְקוּדָה אֶבֶן שְׁתִיָּה דְּמַתַּמָּן הוֹשְׁתַּת עָלְמָא.

וּמִשֵּׁשֶׁת הַתְּקוּנִים הַלָּלוּ רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרֹא אֶת שֵׁת, שֶׁיִּהְיֶה שְׁמוֹ שִׁית, שֶׁיִּהְיוּ בוֹ שְׁלֹשָׁה גְּלְגּוּלִים שֶׁל אָדָם וּשְׁלֹשָׁה שֶׁל הֶבֶל, אֶלָּא שֶׁפָּרְחָה י' מִשֵּׁת, שֶׁהִיא נְקֵדָה, אֶבֶן שְׁתִיָּה, שֶׁמִּשָּׁם הֻשְׁתְּתָה הָעוֹלָם.

וּבְהַאי י' חָב יוֹסֵף, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מט כד) וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפֻזוּ זְרֹעֵי יָדָיו, מַאי וַיָּפֻזוּ, דְּאִזְדְּרִיקַת טִיפָּה דְּאִיהִי י' בֵּין עֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן, וְאִתְפְּלִיגַת לְעֶשֶׂר נִיצוֹצִין דְּאִזְדְּרִיקוּ מִקֶּשֶׁת דְּאִיהוּ בְּרִית, וּבְאַן אַתַּר אִזְדְּרִיקוּ בַּעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת, אָמַר לֵיהּ, וְהָא שְׁמַעְנָא דַּעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת בְּנֵי יַעֲקֹב הָווֹ, אָמַר לֵיהּ חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא בְּדִיוֹקְנַיְיהוּ הָווֹ.

וּבֵי' חָטָא יוֹסֵף, וְהוּ שֶׁכָּתוּב וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפֻזוּ זְרֹעֵי יָדָיו. מַה זֶּה וַיָּפֻזוּ? שֶׁנִּזְרְקָה הַטִּפָּה שֶׁהִיא י' בֵּין עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת וְנֶחְלְקָה לַעֲשָׂרָה נִיצוֹצוֹת שֶׁנִּזְרְקוּ מֵהַקֶּשֶׁת, שֶׁהִיא הַבְּרִית, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם נִזְרְקוּ? בַּעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת. אָמַר לוֹ, וַהֲרֵי שָׁמַעְתִּי שֶׁעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת הָיוּ בְּנֵי יַעֲקֹב? אָמַר לוֹ: חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא בִּדְמוּתָם הָיוּ.

דף קי:

אָמַר לֵיהּ וּמָאן גָּרִים דְּאִזְדְּרִיקוּ תַּמָּן, אָמַר לֵיהּ דְּיוֹקְנָא דַּאֲבוּהָ דְּאִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ, דַּהֲוָה דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּא גָּרִים דְּאִזְדְּרִיקוּ לוֹן, וְנָעַץ צִפָּרְנָיו בְּקַרְקַע וּבָרַח גַּרְמֵיהּ, וְלָא אִזְדְּרִיקוּ (בההיא זונה, דאי לאו דאתחזיאת ליה דיוקנא דאבוה לא הוו אזדריקו הכי, ודיוקנא דאבוה גרם דההיא טפה וינס ויצא החוצה, ולאו בעבירה, ובשכר וינס), (נ"א בהאי זונה, דאי הוה זריק לון בהאי זונה, הוו ישראל טבעין בימא, ולאו למגנא אוקמוה קדמאין, בשכר וינוס). (דף קי ע"ב) הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס (תהלים קיד ג), וְאִי לָא, לָא הֲווֹ נָפְקִין יִשְׂרָאֵל מִן יַמָּא, וְאִיהוּ קַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ בְּאִלֵּין עֲשָׂרָה הָרוּגֵי מַלְכוּת, דַּהֲווֹ עָתִידִין לְמֵיפַק מִינֵּיהּ עֲשָׂרָה שִׁבְטִין, וּבְגִין דְּא הֲווֹ עֲשָׂרָה הָרוּגֵי מַלְכוּת כְּנָוּנָא דַּעֲשָׂרָה שִׁבְטִין דַּהֲווֹ עָתִידִין לְמֵיפַק מִנֵּיהּ, וַהֲווֹ חָשְׁבִין חַבְרַיָּא דַּעֲשָׂרָה בְּנֵי יַעֲקֹב הֲווֹ.

אָמַר לוֹ, וּמִי גָּרַם שֶׁנִּזְרְקוּ לְשָׁם? אָמַר לוֹ, דְּמוּת אָבִיו שֶׁהִזְדַּמְּנָה אֵלָיו, שֶׁהָיְתָה בִּדְמוּתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, זֶה גָּרַם שֶׁנִּזְרְקוּ לָהֶן, וְנָעַץ צִפָּרְנָיו בַּקַּרְקַע וְהִבְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ, וְלֹא נִזְרְקוּ (באותה הזונה, שאם לא שנראתה לו דמות אביו, לא היו נזרקות כך, ודמות אביו גרמה שאותה הטפה וינס ויצא החוצה, ולא בעברה, ובשכר וינס) (בזונה הזו. שאם היה זורק אותן בזונה הזו, היו ישראל טובעים בים. ולא לחנם בארוה הקדמונים, בשכר וינס) - הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס, וְאִם לֹא, לֹא הָיוּ יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל מִן הַיָּם, וְהוּא קִבֵּל עָנְשׁוֹ בְּאֵלּוּ עֲשָׂרָה הָרוּגֵי הַמַּלְכוּת, שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לָצֵאת מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה שְׁבָטִים, וּמִשּׁוּם זֶה הָיוּ עֲשָׂרָה הָרוּגֵי מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁעֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לָצֵאת מִמֶּנּוּ, וְהָיוּ חוֹשְׁבִים הַחֲבֵרִים שֶׁעֲשָׂרָה בְּנֵי יַעֲקֹב הָיוּ.

אָמַר לֵיהּ אִם כֵּן מָאן יְהִיב רָזָא דָּא בְּשֵׁת, (אמר ליה נשמתהון דצדיקיא אתבריאו קדם דאתברי עלמא כמה דאוקמוה קדמאין), (נ"א כמ"ש בראשית, אין ראשית אלא נשמה, וכו' עי' לקמן קיב ע"א), אָמַר לֵיהּ בְּגִין דָּא אָמַר קְרָא (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וּבְגִין דָּא שֵׁת אִיהוּ סִיּוּמָא דְּאַתְוָון, וּמִינַּיְיהוּ אִשְׁתְּמוֹדָעָאן רֵישָׁא דְּאַתְוָון דְּאִיהוּ א"ב בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ, וְעוֹד שֵׁת, ש' דִּילֵיהּ אִינּוּן תְּלַת עַנְפֵּי אִילָנָא לְעֵילָּא, וְאִיהִי שִׁרְשׁ לְתַתָּא, וְאַחֲזֵי בְּהוֹן תְּלַת גַּלְגּוֹלִין לְעֵילָּא, וּתְלַת לְתַתָּא.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, מִי נָתַן סוֹד זֶה בְּשֵׁת? (אמר לו, נשמות הצדיקים נבראו קדם שנברא העולם, כמו שבארוה הראשונים) (כמ"ש בראשית, אין ראשית אלא נשמה, וכו' עין לקמן קיב ע"א). אָמַר לוֹ, בְּגִלַּל זֶה אָמַר הַכָּתוּב מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, וּמִשּׁוּם זֶה שֵׁ"ת הוּא סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת, וּמֵהֶם נוֹדָעִים רֹאשׁ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהוּא א"ב בְּא"ת ב"ש, וְעוֹד שֵׁת, הַשׁ' שֶׁלּוֹ הֵם שְׁלֹשֶׁת עַנְפֵּי הָאִילָן לְמַעְלָה, וְהִיא הַשֹּׁרֶשׁ לְמַטָּה, וְהֶרְאָה בָּהֶם שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוֹלִים לְמַעְלָה וּשְׁלֹשָׁה לְמַטָּה.

ת' תִּפְאֶרֶת גש') שָׁלוֹם, כְּלִיל שִׁית סִטְרִין, וְדָא דַּרְגָּא דְּמִשָּׁה, כְּלִיל תְּלַת אָבָהָן וּתְלַת דַּרְגִּין תְּחוֹתַיְיהוּ, וְאִינּוּן גִּלְגּוֹלָא דְּאָדָם, שֵׁת אֱנוֹשׁ הֶבֶל, נֹחַ שֵׁם יָפֶת, וּמִשֶּׁת וְאֱנוֹשׁ אִתְיַחֲסוּ כָּל דָּרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ד כו) אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, אָז הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ

(שמות ב י) (כי מן המים משיתהו), אָז הוּחַל לְמֵיתֵי בְּגַלְגּוּלָא, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה.

ת' תִּפְאֶרֶת (ש') שָׁלוֹם, כּוֹלֵל שִׁשָּׁה צְדָדִים, וְזוֹ דַּרְגַּת מֹשֶׁה, כּוֹלֵל שִׁלְשָׁה אָבוֹת, וְשִׁלֹּשׁ דְּרָגוֹת תַּחְתֵּיהֶן, וְהֵם הַגַּלְגּוּל שֶׁל אָדָם, שֵׁת אֱנוֹשׁ הֶבֶל נֹחַ שֵׁם יֶפֶת, וּמֹשֶׁה וְאֱנוֹשׁ הִתְיַחֲסוּ כָּל הַדּוֹרוֹת, וְהוּ שֶׁכְּתוּב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, אָז, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (כי מן המים משיתהו), אָז הוּחַל לָבֹא בְּגַלְגּוּל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה.

וּבְגִין דָּא שֵׁת מִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא, וּבְגִין דָּא כִּי שָׁת לִי אלהי"ם זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל, (בראשית ד כה) דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְאִיּוֹב עֲלֵיהּ אָמַר (איוב לח לו) מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה, חָכְמָה מַיִ"ם עִלָּיוֹנִים, מִתַּמָּן אִתְמַשַּׁךְ, וּבְגִין דָּא כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ, ש תְּלַת אֲבָהָן, וְדָא מ"ש מִן מֹשֶׁה, ה' שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, הֶבֶל ה' ל"ב.

וּמִשּׁוּם זֶה שֵׁת, מִשֶּׁם הַשְׁתַּת הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִי"ם זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְאִיּוֹב אָמַר עָלָיו מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה. חָכְמָה - מַיִ"ם עֶלְיוֹנִים, מִשָּׁם נִמְשַׁךְ, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ, ש שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְזֶה מ"ש מִן מֹשֶׁה, ה' שְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הֶבֶל ה' ל"ב.

וְכָפַל שְׁמֵיהּ תְּרֵין זִמְנִין מֹשֶׁה מֹשֶׁה (שמות ג ד), לְאַחֲדָא בְּתְרֵין הֵהִי"ן ה' עִלָּאָה ה' תַּתָּאָה, וּלְאַחֲדָא בְּתִלַּת עַנְפִּין וּבְתִלַּת שָׁרְשִׁין דְּאִינּוּן שִׁית, תְּרֵי זִמְנִין מ"ה מֹשֶׁה אִיהוּ אַחֲזֵי רָזָא (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ, דְּבִתְלַת אֲבָהָן אִתְלַבַּשׁ מ"ה דִּלְעֵילָּא, וּבִתְלַת דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא מ"ה דִּלְתַתָּא, וּמֹשֶׁה כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, אִיהוּ מֶרְכַּבְתָּא שְׁלֵימְתָא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, כְּגַוְונָא דָּא ש מִן מֹשֶׁה תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִתְמַר בָּהּ (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין וּפְנֵי שׁוֹר וּפְנֵי נֶשֶׁר כו', מ"ה דְּמֹשֶׁה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָ"ם, וּבְגִין דְּאִיהוּ מֶרְכָּבָה לְעֵילָּא וְתַתָּא, אָמַר (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם, אַדְהָכִי הָא רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוּדָאי וְרַבִּי יְהוּדָה וּשְׁאָר חַבְרַיָּיא קָאָתוּ, אָמַר לְהוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמַאי עַסְקִיתוּ, אָמְרוּ לֵיהּ שְׁמַעְנָא בָּךְ וְאָתֵינָא לְגַבָּךְ, דִּשְׁאֵילְנָא עָלָךְ לְכָל חַבְרַיָּיא וְלָא אַשְׁכַּחְנָא מָאן דְּאוֹדַע לָן מִינָּךְ, עַד דְּאַעְרַעְנָא בְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָאי וְרַבִּי אֶלְעָזָר דַּהֲווֹ מִתְעַסְקִין בְּרָזָא דְּהֶבֶל בְּכָל גִּלְגּוּלִין דִּילֵיהּ.

וְכָפַל שְׁמוֹ פְּעָמִים מֹשֶׁה מֹשֶׁה, לֶאֱחֹז בִּשְׁנֵי הֵהִי"ן, הַה' הָעֶלְיוֹנָה וְהַה' הַתַּחְתּוֹנָה, וְלֶאֱחֹז בִּשְׁלֹשָׁה עֲנָפִים וּבִשְׁלֹשָׁה שָׁרָשִׁים שֶׁהֵם שֵׁשׁ, פְּעָמִים מ"ה מֹשֶׁה, הוּא מַרְאֵה הַסּוֹד מָה שְׁמוֹ מָה שֵּׁם בְּנוֹ, שֶׁבִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הִתְלַבֵּשׁ מ"ה שֶׁלְּמַעְלָה, וּמִשְּׁלֹשׁ הַדְּרָגוֹת שֶׁלְּמַטָּה מ"ה שֶׁלְּמַטָּה, וּמֹשֶׁה כּוֹלֵל אֶת שְׁנֵיהֶם, הוּא מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, כְּמוֹ זֶה ש מִן מֹשֶׁה, שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין וּפְנֵי שׁוֹר וּפְנֵי נֶשֶׁר כו', מ"ה שֶׁל מֹשֶׁה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָ"ם, וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מֶרְכָּבָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, אָמַר וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם. בֵּינְתַיִם הֲרֵי רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוּדָאי וְרַבִּי יְהוּדָה וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים בָּאוּ. אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן: בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? אָמְרוּ לוֹ: שָׁמַעְנוּ עָלֶיךָ וּבָאנוּ אֵלֶיךָ, שֶׁשָּׁאַלְנוּ עָלֶיךָ אֶת כָּל

הַחֲבֵרִים וְלֹא מָצְאנוּ מִי שֶׁמּוֹדִיעַ לָנוּ עָלֶיךָ, עַד שֶׁפָּגַשְׁנוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֶלְעָאי וְרַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיוּ מִתְעַסְּקִים בְּסוֹד שֶׁל הֶבֶל בְּכָל גִּלְגּוּלָיו.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי עוֹבָדָא דְצַדִּיקַיָּא לְעֵילָּא תַּלְיָא, וְתַמָּן אִשְׁתְּמוֹדָע כֹּלָּא, וְאִתְעָרוּתָא דְלָתַתָּא גָּרִים אִתְעָרוּתָא דִלְעֵילָּא, בְּוַדַּאי רָזָא דְגִלְגּוּלָא בַּאֲתַר חַד אִיהוּ, וְכָל גִּלְגּוּלִים אִינּוּן כְּגַוְונָא דְגַלְגַּלִּים דְּסָלְקִין וְנָחֲתִין, וְגַלְגַּל חַד אִיהוּ קְבוּעַ בְּאֶמְצָעִיתָא בֵּינַיְיהוּ, וְאִיהוּ לָא מִתְנַעְנָעָא הָכָא וְהָכָא.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַדַּאי שֶׁמַּעֲשֶׂה הַצַּדִּיקִים תְּלוּי לְמַעְלָה, וְשָׁם הַכֹּל נוֹדָע, וְהַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַטָּה גּוֹרֶמֶת לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלְּמַעְלָה, בְּוַדַּאי שֶׁסּוֹד הַגִּלְגּוּל הוּא בְּמָקוֹם אֶחָד, וְכָל הַגִּלְגּוּלִים הֵם כְּמוֹ הַגַּלְגַּלִּים שֶׁעוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְגַלְגַּל אֶחָד הוּא קָבוּעַ בָּאֶמְצַע בֵּינֵיהֶם, וְהוּא לֹא מִתְנַעְנֵעַ לְכָאן וּלְכָאן.

וְרָזָא דְמִלָּה הָא אוּקְמוּהָ, (קהלת א ד) דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, דְּאִיהִי קְבִיעָא בֵּינַיְיהוּ (כגוונא דא, נפש איהו בקביעו דגופא, ורוחא סלקא ונחתא בגופא ומתפשטא בכל ורידי דלבא, כבר אמרנא דגלגולים אינון כגוונא דגלגלים דסלקין ונחתין בגלגול חד), כְּגַוְונָא דָא נֶפֶשׁ אִיהִי בְּקִבְיעוּ דְּגוּפָא, וְרוּחָא נָחֲתָא וְסָלְקָא בְּגוּפָא, וּמִתְפַּשְׁטָא בְּכָל וְרִידֵי דִלְבָּא דְמִתְנַעְנְעִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א כ) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, אֲבָל נַפְשָׁא קְבִיעָא בְּלִבָּא, כְּאִתְּתָא דְאִיהִי קְבִיעָא בְּבֵיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קיג ט) מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, וּבַעְלָהּ (בראשית ח ז) וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב, הָכִי דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ אָזִיל וְאָתֵי בְּגִלְגּוּלָא, אֲבָל שְׁכִינְתָּא לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת, אִיהִי לָא אָזְלָא בְּגִלְגּוּלָא, וְלָא אִתְרְכִיבַת בַּאֲתַר אָחֳרָא, וּבְגִין (דף קיא ע"א) דָּא אִתְּמַר בָּהּ, (תהלים קכח ג) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה, מַה גֶּפֶן לָא קַבִּילַת הַרְכָּבָה מִמִּין אָחֳרָא מִכָּל אִילָנָא דְעָלְמָא, הָכִי שְׁכִינְתָּא לָא קַבִּילַת עֲלֵיהּ הַרְכָּבָה אָחֳרָא בְּעָלְמָא אֶלָּא מִבַּעְלָהּ

וְסוֹד הַדָּבָר הֲרֵי פֵּרַשְׁנוּהָ, דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, שֶׁהִיא קְבוּעָה בֵּינֵיהֶם (כמו זה, הנפש היא בקביעות של הגוף, והרוח עולה ויורדת בגוף ומתפשטת בכל ורידי הלב, כבר אמרנו שהגלגולים הם כמו הגלים שעולים ויורדים בגלגול אחד), כְּמוֹ זֶה הַנֶּפֶשׁ הִיא בִּקְבִיעוּת בַּגּוּף, וְהָרוּחַ יוֹרֶדֶת וְעוֹלָה בַּגּוּף, וּמִתְפַּשֶּׁטֶת בְּכָל וְרִידֵי הַלֵּב שֶׁמִּתְנַעְנְעִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, אֲבָל הַנֶּפֶשׁ קְבוּעָה בַּלֵּב כְּאִשָּׁה שֶׁהִיא קְבוּעָה בַּבַּיִת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, וּבַעְלָהּ וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב, כָּךְ דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הוּא הוֹלֵךְ וּבָא בְּגִלְגּוּל, אֲבָל הַשְּׁכִינָה לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, הִיא לֹא הוֹלֶכֶת בְּגִלְגּוּל וְלֹא מֻרְכֶּבֶת בְּמָקוֹם אַחֵר, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה, מַה גֶּפֶן לֹא מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ הַרְכָּבָה מִמִּין אַחֵר מִכָּל עֵץ שֶׁבָּעוֹלָם, כָּךְ הַשְּׁכִינָה לֹא מְקַבֶּלֶת עָלֶיהָ הַרְכָּבָה אַחֶרֶת בָּעוֹלָם אֶלָּא מִבַּעְלָהּ.

קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ, וְאָמְרוּ אִלּוּ לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּי, פְּתַח וְאָמַר וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ (קהלת א ה), וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא,

דְּאִיהוּ מֹשֶׁה בְּדִיּוּקְנֵיהּ, וְזַרַח הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לג ב) יהו"ה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ, וּבָא הַשָּׁמֶשׁ כַּד אִתְכַּנִּישׁ מֹשֶׁה, וְעִם כָּל דָּא דְּאִתְכַּנִּישׁ אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, וְדָא יְהוֹשֻׁעַ דַּהֲוָה כְּגַוְונָא דְסִיהֲרָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ: אִלּוּ לֹא בָאנוּ לָעוֹלָם אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה - דַּי. פָּתַח וְאָמַר: וְזָרַח הַשָּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, וְזָרַח הַשָּׁמֶשׁ זֶה הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּדִמּוּתוֹ. וְזָרַח, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ. וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, כְּשֶׁהִתְכַּנֵּס מֹשֶׁה, וְעִם כָּל זֶה, שֶׁהִתְכַּנֵּס אֶל מְקוֹמוֹ, שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, וְזֶה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיָה כְּמוֹ הַלְּבָנָה, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה.

וְעוֹד וְזָרַח הַשָּׁמֶשׁ דָּא מֹשֶׁה, כַּד יֵיתֵי בְּגַלְגּוּלָא בְּצַדִּיק גָּמוּר, וְכַד לָא אִיהוּ בְּצַדִּיק גָּמוּר וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, אִתְכַּנִּישׁ מִנֵּיהּ, וְאָזַל וְאִתֵּי בְּגַלְגּוּלָא עַד דְּאַשְׁכַּח אַתְרֵיהּ, וּבְגִין דָּא אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם.

וְעוֹד, וְזָרַח הַשָּׁמֶשׁ זֶה מֹשֶׁה, כְּשֶׁיָּבֹא בְּגִלְגּוּל בְּצַדִּיק גָּמוּר, וּכְשֶׁהוּא לֹא בְּצַדִּיק גָּמוּר - וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, מִתְכַּנֵּס מִמֶּנּוּ וְהוֹלֵךְ וּבָא בְּגִלְגּוּל, עַד שֶׁמּוֹצֵא אֶת מְקוֹמוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם.

וְעוֹד וְזָרַח הַשָּׁמֶשׁ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאָן אֲתַר, בְּבַר נַשׁ דִּשְׁכִינְתָּא עִמֵּיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות כא) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְגוֹמֵר, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס בַּאֲתַר דְּתִשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן, וְאִי לֵית שְׁכִינְתָּא תַּמָּן וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, אִתְכַּנַּשׁ מִנֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִשְׁתְּאַר בַּחֲשׁוֹכָא וְשָׁלְטִין עֲלֵיהּ כַּמָּה מְחַבְּלִין וְכַמָּה יִסּוּרִין בִּישִׁין, דְּלַאו אינוּן יִסּוּרִין שֶׁל אַהֲבָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לא יז) עַל כִּי אֵין אֱלֹה"י בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, דְּאִלֵּין רָעוֹת מְמַנָּן עַל כָּל עִתִּין וְרִגְעִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (איוב ז יח) וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לְרָגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד (תהלים לא טז) בְּיָדְךָ עִתּוֹתָי וְגוֹמֵר, וּמַאן גָּרִים דְּלָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עֲלֵיהּ, וְלָא נָהִיר שִׁמְשָׁא עֲלֵיהּ, בְּגִין הֶבֶל דְּשִׁקְרָא וּמִלִּין דְּשִׁקְרָא דְּנָפְקִין מִפּוּמוֹי, וּבְגִין דָּא (קהלת ח יד) יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, אִית הֶבֶל וְאִית הֶבֶל, אִית הֶבֶל מִמָּארֵי דְּשִׁקְרָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, דְּאִינּוּן תּוֹעִים בְּעוֹבָדָא דְּשִׁקְרָא.

וְעוֹד, וְזָרַח הַשָּׁמֶשׁ זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּאֵיזֶה מָקוֹם? בְּאָדָם שֶׁהַשְּׁכִינָה עִמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְגוֹמֵר, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, בְּמָקוֹם שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ שָׁם, וְאִם אֵין שָׁם שְׁכִינָה - וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, מִתְכַּנֵּס מִמֶּנּוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִשְׁאָר בַּחֲשֵׁכָה, וְשׁוֹלְטִים עָלָיו כַּמָּה מְחַבְּלִים וְכַמָּה יִסּוּרִים רָעִים שֶׁאֵינָם יִסּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עַל כִּי אֵין אֱלֹה"י בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, שֶׁהָרָעוֹת הַלָּלוּ מְמֻנּוֹת עַל כָּל הָעִתִּים וְהָרְגָעִים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לְרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד בְּיָדְךָ עִתּוֹתָי וְגוֹמֵר, וּמִי גּוֹרֵם שֶׁלֹּא שׁוֹרָה עָלָיו שְׁכִינָה וְלֹא מֵאִיר עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ? בִּגְלַל הַהֶבֶל שֶׁל שֶׁקֶר וְדִבְרֵי שֶׁקֶר שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיו, וּמִשּׁוּם זֶה - יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ. יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֶבֶל. יֵשׁ הֶבֶל מִבַּעֲלֵי הַשֶּׁקֶר שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, שֶׁהֵם תּוֹעִים בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל שֶׁקֶר.

וְיֵשׁ הֶבֶל דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (דברים ח ג) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם, וְדָא הֶבֶל דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, מִן ב' דִּבְרֵאשִׁית עַד ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְדָא הוּא הֶבֶ"ל, וְהָא שִׁית אִינּוּן עִם וָזֶה סֵפֶר, אֶלָּא דָא ו' דְּאִיהוּ קוֹל דְּסָלִיק בְּהֶבֶל דְּאִיהוּ ה', זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמִתַּבֵּר לוֹן כַּחֲדָא, וְאַפִּיק לוֹן מִפּוּמוֹי וּדְחִילוּ דְי"ה, וּבְגִין דָּא (קהלת ח יד) יֶשׁ הֶבֶל וכו', אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים.

וְיֵשׁ הֶבֶל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם, וְזֶה הַהֶבֶל שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, מִן ב' שֶׁל בְּרֵאשִׁית עַד ל' שֶׁל לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ הֶבֶ"ל, וַהֲרֵי שֵׁשׁ הֵם עִם זֶה סֵפֶר? אֶלָּא זֶה ו' שֶׁהוּא הַקּוֹל, שֶׁעוֹלֶה בְּהֶבֶל שֶׁהוּא ה'. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד וּמוֹצִיא אוֹתָם מִפִּיו בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל י"ה, וּמִשּׁוּם זֶה יֶשׁ הֶבֶל וְכוּ', אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים.

אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּיא רַבִּי רַבִּי אִי הָכִי דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּיא אַמַּאי מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, אֲמַר לוֹן גְּלְגּוּלָא גָּרִים לוֹן דְּיֵיתֵי לוֹן כְּעוֹבָדָא דְּרַשִּׁעַיָּא, כְּאִלּוּ הֲווֹ רַשִּׁעַיָּא הָכִי יֵיתֵי לוֹן יִסּוּרִין וְדָחֲקִין, וְהַאי אִינּוּן דְּנִשְׁמָתִין דִּלְהוֹן מִסִּטְרָא דְּאָדָם וְהֶבֶל, דְּדָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה וְעוֹבָדָא, וּבְגִין דָּא אֲמַר עֲלַיְיהוּ קְרָא (קהלת א טו) בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, גַּם לְרַבּוֹת אָדָם.

אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים: רַבִּי רַבִּי אִם כָּךְ שֶׁהֵם צַדִּיקִים, לָמָּה מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים? אָמַר לָהֶם: הַגִּלְגּוּל גָּרַם לָהֶם שֶׁיָּבֹא לָהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, כְּאִלּוּ הָיוּ רְשָׁעִים, כָּךְ יָבֹאוּ לָהֶם יִסּוּרִים וְדַחַק, וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם מֵהַצַּד שֶׁל אָדָם וְהֶבֶל, שֶׁזֶּה חָטָא בְּמַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב בְּשַׁגַּם, זֶה הֶבֶל, גַּם - לְרַבּוֹת אָדָם.

אָמְרוּ לֵיהּ יְדַעְנָא דְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי אָדָם קַדְמָאָה, מ"ה דִּלְעֵילָּא, מַ"ה שְׁמוֹ, עוֹבָדָא כ"ח דִּילֵיהּ, כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית בָּרָא וכו', וְכֹלָּא חָכְמָה כֹּחַ מָה, אִם כֵּן בְּמַאי הֲווֹ יָכְלֵי לְמֶחטֵי הָכָא, אֲמַר לוֹן בָּוַדַּאי כָּל מָאן דְּחָב בְּגוּפֵיהּ דְּתַמָּן עוֹבָדָא, וּבְנִשְׁמָתֵיהּ דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה, כְּאִלּוּ חָאב בְּהַהוּא דְּאִתְבְּרֵי אִיהוּ בְּדִיוֹקְנֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ כו'.

אָמְרוּ לוֹ: יָדַעְנוּ שֶׁמַּחֲשָׁבָה הִיא אָדָם קַדְמוֹן, מ"ה שֶׁלְּמַעְלָה, מַ"ה שְׁמוֹ, מַעֲשֶׂה כ"ח שֶׁלּוֹ, עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֶׂה שֶׁל בְּרֵאשִׁית בָּרָא וְכוּ', וְהַכֹּל חָכְמָה, כֹּחַ מָה, אִם כֵּן בַּמֶּה הָיוּ יְכוֹלִים לַחֲטֹא כָּאן? אָמַר לָהֶם: בָּוַדַּאי כָּל מִי שֶׁחָטָא בְּגוּפוֹ שֶׁשָּׁם הַמַּעֲשֶׂה, וּבְנִשְׁמָתוֹ שֶׁשָּׁם הַמַּחֲשָׁבָה, כְּאִלּוּ חָטָא בְּאוֹתוֹ שֶׁהוּא נִבְרָא בְּדִמּוּתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְכוּ'.

דף קיא:

וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, דְּאִית לוֹן עוּתְרָא וּשְׁלָם וַאֲרִיכוּ דְיוֹמִין בְּהַאי עָלְמָא, אָמְרוּ לֵיהּ בָּתַר דְּאִינּוּן רְשָׁעִים אַמַּאי אִית לוֹן כָּל הַאי יְקָר, אֲמַר לוֹן הַאי טוֹבָה דִּלְהוֹן אִיהוּ הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, דְּגִלְגּוּלָא דִּלְהוֹן גָּרִים לוֹן דַּהֲווֹ רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְעָבְדוּ (זכוון כמה מנייהו, ואתקצרו בקצרות שנין ולא אשתלים לון), כַּמָּה מִינֵי טָבִין, אַיְיתִי לְהוֹן קוּדְשָׁא

בָּרִיךְ הוּא בְּגַלְגּוּלָא לְאַשְׁלָמָא לוֹן אַגְרַיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ז י) וּמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו אֶל פָּנָיו כו', וְעַלַיְיהוּ אִתְמַר (קהלת ח י) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ כו'. (דף קיא ע"ב) אַדְהָכִי הָא רַבִּי פִּנְחָס קָא נָחִית מִמְּתִיבְתָּא עִלָּאָה, וְאִתְחֲזֵי תְּחוֹת טוּלָא דְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לֵיהּ מַאי הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְכִי עַל הָאָרֶץ אִתְעֲבִיד הֶבֶל, אֶלָּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ב ו) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, דְּאִית הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, הֶבֶל דְּצָלוֹתִין וַהֲבַל דְּאוֹרַיְיתָא אִתְעֲבִיד עַל אַרְעָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה סו א) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, וּמַאי נִיהוּ הֶבֶל דְּאִתְעֲבִיד עֲלֵיהּ, אֶלָּא הָפוֹךְ הֶבֶל וְתִשְׁכְּחֵיהּ הַלֵּב, וּמְנַיְיהּ נָפִיק הֲבַל וְדָא נֶפֶשׁ וּבֵיהּ סָלִיק דִּבּוּר, רוּחָא נָפִיק מֵאוּדְנָא שְׁמָאלָא דְלִבָּא, וּמְנַיְיהּ נָפִיק קָלָא, וְקָלָא אִיהוּ אֵילָנָא, דְּאִתְפַּלַּג לְכַמָּה קָלִין דְּאִינּוּן עַנְפִין דְּאֵילָנָא, וְאִיבָּא דִילֵיהּ דִּבּוּר, וְתַרְוַיְיהוּ עֵץ פְּרִי, וְאִינּוּן גּוּף וּבְרִית, דָּא עֵץ ו', וְדָא פְּרִי י' אוֹת הַבְּרִית.

וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֹשֶׁר וְשָׁלוֹם וַאֲרִיכוּת יָמִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. אָמְרוּ לוֹ: מֵאַחַר שֶׁהֵם רְשָׁעִים, לָמָּה יֵשׁ לָהֶם אֶת כָּל הַכָּבוֹד הַזֶּה? אָמַר לָהֶם: הַטּוֹבָה הַזּוֹ שֶׁלָּהֶם הִיא הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, שֶׁהַגְּלְגּוּל שֶׁלָּהֶם גָּרַם לָהֶם שֶׁיִּהְיוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְעָשׂוּ (זכיות כמה מהם, והתקצרו בקצר שנים ולא השתלם להם) כַּמָּה מֵינֵי טוֹבוֹת, הֲבִיא אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגִלְגּוּל לְהַשְׁלִים לָהֶם שְׂכָרָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּמְשַׁלֵּם לְשׂנְאָיו אֶל פָּנָיו כו', וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ כו'. בֵּינְתַיִם הִנֵּה רַבִּי פִּנְחָס שֶׁיּוֹרֵד מֵהַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה, וְנִרְאָה תַּחַת צִלּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לוֹ: מַה זֶּה הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְכִי עַל הָאָרֶץ נַעֲשָׂה הֶבֶל? אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, שֶׁיֵּשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, הֶבֶל שֶׁל תְּפִלּוֹת וְהֶבֶל שֶׁל הַתּוֹרָה נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, וּמַהוּ הַהֶבֶל שֶׁנַּעֲשָׂה עָלֶיהָ? אֶלָּא הֶפֹךְ הֶבֶל וְתִמְצָא הַלֵּב, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הֶבֶל, וְזוֹ הַנֶּפֶשׁ, וּבָהּ עוֹלֶה הַדִּבּוּר, הָרוּחַ יוֹצֵאת מֵאָזֶן שְׂמֹאל שֶׁל הַלֵּב, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא הַקּוֹל, וְהַקּוֹל הוּא הָאַיָלָן, שֶׁנֶּחֱלָק לְכַמָּה קוֹלוֹת שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאַיָלָן, וְהַפְּרִי שֶׁלּוֹ הוּא הַדִּבּוּר, וּשְׁנֵיהֶם עֵץ פְּרִי, וְהֵם גּוּף וּבְרִית, הָעֵץ זֶה ו', וְהַפְּרִי זֶה י', אוֹת הַבְּרִית.

ה' תַּתָּאָה שָׁרְשָׁא דְאִילָנָא, דְאִית בֵּיהּ תְּלַת וָוִי"ן לְקָבֵל תְּלַת עַנְפִין דְּש, ה עִלָּאָה תְּלַת עַנְפִין, וְאִינּוּן תְּלַת וָוִי"ן מִן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, הַאי אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דְּאַעֲקַר עַנְפּוֹי דְקַצֵּץ בְּנְטִיעוֹת וְאִסְתַּלַק אִיבָּא, וְאִתְמַר בְּאַלְנָא (דניאל ד יא) גִּדּוּ אִילָנָא וְקַצְּצוּ עַנְפּוֹהִי כו', בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבָקוּ, דְּאִיהוּ ה' תַּתָּאָה, אִסְתַּלַק הוּ"י וְאִשְׁתְּאַר ה', וּבְגִין דָּא שְׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוּ"י הַלַּיְלָה, וּבְכָל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כְּאַרְיֵי כו', ה' דְּהַלַּיְלָה עָלָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שׁוֹאֵג בְּשָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת דְּתַמָּן הו"י, תַּמָּן הו"י אִיהוּ וַדַּאי. ה' הַתַּחְתּוֹנָה שֹׁרֶשׁ הָאִילָן, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה וָוִי"ם כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה הָעַנָפִים שֶׁל ש, ה' הָעֶלְיוֹנָה שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים, וְהֵם שְׁלֹשֶׁת הַוָּוִי"ם מִן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, וְהוּ עֵץ הַחַיִּים שֶׁעִקַּר עֲנָפָיו, שֶׁקִּצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת וְהִסְתַּלֵּק

הַפְּרִי, וְנֶאֱמַר בְּאֵילָן גַּפְנוֹ הָאֵילָן וְקַצְצוּ עֲנָפָיו וְכוּ'. בְּרֹם, עִקַּר שָׁרְשָׁיו בָּאָרֶץ הַשְׁאִירוּ, שֶׁהִיא ה' הַתַּחְתּוֹנָה, הִסְתַּלֵּק הַוי"ו וְנִשְׁאֲרָה ה', וּמִשּׁוּם זֶה שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי"י הַלַּיְלָה, וּבְכָל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כְּאֲרִי וְכוּ', ה' שֶׁל הַלַּיְלָה עָלֶיהָ שׁוֹאֵג הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת שֶׁשָּׁם הוּ"י, שָׁם הוּ"י הוּא וַדַּאי.

וּמְנָא לָן דְּאַעֲקַר אָדָם אֵילָנָא וְאִיבָּא וְעַנְפִּין דִּילֵיהּ, וְלָא אִשְׁתְּאַר תַּמָּן אֶלָּא שָׁרְשָׁא דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ג ט) וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, כְּגַוְונָא דְּאַיְכָה דְּאִתְמַר בֵּיהּ (איכה א א) אַיְכָה יָשְׁבָה בָדָד, אֵיךְ ה' יָשְׁבָה בָדָד, בְּגִין דְּא אִתְגַּלְגַּל אָדָם בְּתִלַּת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן עַנְפִּין דְּאִילָנָא וְגוּפָא וְאִיבָּא דְּאִילָנָא, וְאִתְתַּקַּן מַה דְּאַעֲקַר, נָחִית בְּאַבְרָם וְנָטַע בֵּיהּ ה' דְּאִיהִי עַנְפִּין דְּאִילָנָא, נָחִית בְּיִצְחָק וְעָבִיד אִיבָּא דְּאִיהוּ י' מִן יִצְחָק, נָחִית בְּיַעֲקֹב וְנָטַע בֵּיהּ ו' דְּאִיהוּ אִילָנָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְאלֹהֵי יַעֲקֹוב.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁעָקַר אָדָם אֶת הָאִילָן וְהַפְּרִי וְהָעֲנָפִים שֶׁלּוֹ, וְלֹא נִשְׁאַר שָׁם אֶלָּא הַשֹּׁרֶשׁ שֶׁהִיא ה' הַתַּחְתּוֹנָה? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, כְּמוֹ שֶׁאֵיכָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, אֵיךְ ה' יָשְׁבָה בָדָד? בִּגְלַל זֶה הִתְגַּלְגֵּל אָדָם בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאִילָן וְהַגּוּף וְהַפְּרִי שֶׁל הָאִילָן, וְהִתְתַּקֵּן מַה שֶּׁעָקַר, יָרַד בְּאַבְרָם וְנָטַע בּוֹ ה', שֶׁהִיא עַנְפֵי הָאִילָן, יָרַד בְּיִצְחָק וְעָשָׂה פְּרִי שֶׁהוּא י' מִן יִצְחָק, יָרַד בְּיַעֲקֹב וְנָטַע בּוֹ ו' שֶׁהוּא הָאִילָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַאלֹהֵי יַעֲקֹב.

לְבָתַר אָתָא מֹשֶׁה דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, שַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְנָחִית חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, דְּאִיהִי שָׁרְשָׁא דְּאִלָּנָא, וְאַשְׁלִים אִילָנָא בִּשְׁמָא דְּיהוֹ"ה, וּבְגִין דְּא אִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם, (שם ד א) כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֵלֶיךָ יהו"ה, דְּלַאֲבָהָן לָא אִתְגְּלִי לוֹן, בְּגִין דְּלָא הֲוָה שְׁלִים שְׁמָא בַּאֲבָהָן, לָא אִתְגַּלְיָא לוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ו ג) וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, בַּמֶּה דְּחָב אָדָם אִתְתַּקַּן, וּבַמֶּה דְּחָב הֶבֶל אִתְתַּקַּן, וְאִתְחַזַּר כֻּלָּא בְּתִקּוּנֵיהּ בְּעַנְפּוֹי בְּשָׁרְשׁוֹי בְּגוּפֵיהּ בְּאִיבֵּיהּ, וְכֻלָּא אִשְׁתַּלִּים בְּבַ"ר דְּאִיהוּ מֹשֶׁה, ב"ר מִן בְּרֵאשִׁית, מַה דַּהֲוָה שֵׁת נָחִית תַּמָּן י' וְאִתְעֲבִיד שִׁי"ת, וּמַתְחִיל בְּבַ' דְּאִיהִי בְּרָכָה לְאַפָּקָא אַרְעָא מִלְּוָטַיָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ג יז) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ, וּלְבָתַר נָחִית ר' עֲלָהּ דְּאִיהִי רֵאשִׁית חָכְמָה, וְכַד קָרִיב לְטוּרָא דְּסִינַי נָחִית א' מִן בְּרֵאשִׁית דְּאִיהִי אָנֹכִי, וְנָחִית עֲלָהּ כְּתָר, דְּאִינּוּן אַתְוָון דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן, וְאִשְׁתַּלִּים אִילָנָא בְּכָל תִּקּוּנִין דִּילֵיהּ.

אַחַר כָּךְ בָּא מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, שַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְהוֹרִיד חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה, שֶׁהִיא שֹׁרֶשׁ הָאִילָן, וְהִשְׁלִים אֶת הָאִילָן בְּשֵׁם שֶׁל יהו"ה, וּמִשּׁוּם זֶה הִשְׁתַּלֵּם בּוֹ שֵׁם יהו"ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם, כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֵלֶיךָ יהו"ה, שֶׁלְּאָבוֹת לֹא הִתְגַּלָּה לָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם לֹא הָיָה שָׁלֵם, בְּאָבוֹת לֹא הִתְגַּלָּה לָהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, בְּמַה שֶׁחָטָא אָדָם הִתְתַּקֵּן, וּבְמַה שֶׁחָטָא הֶבֶל הִתְתַּקֵּן, וְחָזַר הַכֹּל בְּתִקּוּנוֹ בַּעֲנָפָיו, בְּשָׁרָשָׁיו, בְּגוּפוֹ, בְּפִרְיוֹ, וְהַכֹּל הִשְׁתַּלֵּם

בְּבֵ"ר שֶׁהוּא מִשָּׁה, ב"ר מִן בְּרֵאשִׁית, מַה שֶּׁהָיָה שֵׁת יְרֵדָה לְשָׁם י' וְנַעֲשָׂה שִׁי"ת, וּמַתְחִיל בְּבֵ' שֶׁהִיא בְּרָכָה לְהוֹצִיא אֶת הָאָרֶץ מִקִּלְלָתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ, וְאַחַר יְרֵדָה ר' עֲלֶיהָ, שֶׁהִיא רֵאשִׁית חָכְמָה, וּכְשֶׁקָּרֵב לְהַר סִינַי, יְרֵדָה א' מִן בְּרֵאשִׁית, שֶׁהִיא אָנֹכִי, וְיָרַד עָלֶיהָ הַכָּתֻר, שֶׁהֵן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, וְהִשְׁתַּלֵּם הָאִילָן בְּכָל הַתִּקוּנִים שֶׁלּוֹ.

אָמְרוּ לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, הָא אִילָנָא שְׁלִים בְּיהוֹ"ה, אַמַּאי נָחִית א' מִן בְּרֵאשִׁית, אֶלָּא בְּגִין דְּאִיהוּ נְבִיעוּ לְאַשְׁקָאָה אִילָנָא, דְּמִתַּמָּן אלהי"ם מְלֵיאָ"ה מִכָּל תִּשַׁע סְפִירָאן, דְּאִינּוּן בַּבְּרֵאשִׁית, שִׁית אִינּוּן שִׁית סְפִירָאן, בָּרָא תְּלַת סְפִירָאן עִלָּאִין, אלהי"ם אִיהוּ עֲשִׂירָאָה מְלֵיאָה מִכֻּלְּהוּ תִּשַׁע, שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ, וּבְגִין דָּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּרֵאשִׁית בָּרָא עִם אלהי"ם, אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, אָתוּ לְנַשָּׁקָא לֵיהּ פָּרַח לְעֵילָא.

אָמְרוּ לוֹ: רַבִּי רַבִּי, הֲרֵי הָאִילָן שָׁלֵם בְּיהוֹ"ה, לָמָּה יָרְדָה א' מִן בְּרֵאשִׁית? אֶלָּא מְשׁוּם שֶׁהוּא מַעְיָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הָאִילָן, שֶׁמִּשָּׁם אֱלֹהִי"ם מְלֵיאָ"ה מִכָּל תִּשַׁע הַסְּפִירוֹת, שֶׁהֵם בִּבְרֵאשִׁית, שֵׁשׁ הֵן שֵׁשׁ הַסְּפִירוֹת, בָּרָא, שְׁלֹשׁ סְפִירוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, אֱלֹהִי"ם הִיא הָעֲשִׂירִית מְלֵיאָה מִכָּל הַתֵּשַׁע, הַשְּׁלֵמוּת שֶׁל כֻּלָּם, וּמְשׁוּם זֶה בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּרֵאשִׁית בָּרָא עִם אֱלֹהִי"ם, אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. בָּאוּ לְנַשֵּׁק אוֹתוֹ וּפָרַח לְמַעְלָה.

דף קיב.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן חַבְרַיָּא בְּוַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּכַּם עִמָּנָא, עִלָּאִין וְתַתָּאִין לְמֶהֱוֵי בְּהַאי חִבּוּרָא, זַכָּאָה דָּרָא דְּהַאי אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ, דְּעָתִיד כּוּלֵי הַאי לְאִתְחַדְּשָׁא עַל יָדָא דְּמִשָּׁה בְּסוֹף יוֹמַיָּא בְּדָרָא בַתְרָאָה, לְקַיְימָא קְרָא (קהלת א ט) מַ"ה שֶּׁ"הָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה, וּבֵיהּ (דף קיב ע"א) (תהלים לג יד) מִ מָּכוֹן שִׁ בְתּוֹ הִ שְׁגִּיחַ, (שם קמד טו) אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָ"ה לוֹ בְּגִימַטְרִיָּא מִשָּׁ"ה, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיהוֹ"ה אלהי"ו, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וְעָלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קה ח) דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, וְאִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ הוּא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, בְּכָל צַדִּיק וְחָכָם דְּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, לְאַשְׁלָמָא לְכֻלְּהוּ מִפְּגִימוּ דִּלְהוֹן, וְרָזָא דְּמִלָּה (ישעיה נג ה) וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ, דְּאִיהוּ שָׁקִיל לְכֻלְּהוּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמַנּוּ מֹשֶׁה דְּשָׁקִיל כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר עֲלֵיהּ דּוֹר הוֹלֵךְ (ודור בא) לְהַהוּא עָלְמָא, וְדוֹר בָּא אִיהוּ יֵיתֵי כְּמִלְקַדְמִין.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: חֲבֵרִים, בְּוַדַּאי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִסְכִּים עִמָּנוּ, שֶׁעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לִהְיוֹת עִמָּנוּ בַּחִבּוּר הַזֶּה, אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁזֶּה הִתְגַּלָּה בּוֹ, שֶׁעָתִיד כָּל זֶה לְהִתְחַדֵּשׁ עַל יְדֵי מֹשֶׁה בְּסוֹף הַיָּמִים בַּדּוֹר הָאַחֲרוֹן, לְקַיֵּם אֶת הַכָּתוּב מַ"ה שֶּׁ"הָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה, וּבוֹ מִ'מְּכוֹן שֶׁ'בְתּוֹ הִ'שְׁגִּיחַ, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָ"ה לוֹ בְּגִימַטְרִיָּא מִשָּׁ"ה, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיהוֹ"ה אֱלֹהָי"ו, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְאֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וְעָלָיו נֶאֱמַר דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, וְהִתְפַּשְׁטוּתוֹ הִיא בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּבְכָל צַדִּיק וְחָכָם שֶׁמִּתְעַסֵּק

בַּתּוֹרָה, עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא, לְהַשְׂלִים אֶת כֻּלָּם מֵהַהֶגֶם שֶׁלָּהֶם, וְסוֹד הַדָּבָר - וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ, שֶׁהוּא שִׁקּוּל לְכֻלָּם, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמִיהוּ? מֹשֶׁה שֶׁשְּׁקוּל כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמְשׁוּם זֶה נֶאֱמַר עָלָיו דּוֹר הֹלֵךְ (ודור בא), לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְדוֹר בָּא הוּא יָבֹא כְּמוֹ מִקֹּדֶם.

וְעוֹד (בראשית ד כה) כִּי שָׁת לִי אלהי"ם זֶרַע אַחֵר, שֵׁת אִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ הֲוָה עַד יַעֲקֹב, דְּפָרַח בֵּיהּ י' מִן שֵׁית וְאִשְׁתְּאַר שֵׁת, וְאִשְׁתְּאַר יַעֲקֹב עֻקֵּב, דְּיַעֲקֹב דִּיוֹקְנֵיהּ דְּאָדָם קַדְמָאָה הֲוָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב כְּעֵין שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבְגִין הַאי י' אִתְמַר (תהלים קיח כא) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, דְּאִינּוּן אַבְרָהָם וְיִצְחָק, דְּאִתְמַר בָּהּ לְגַבֵּי אָדָם (בראשית ג טו) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, דַּהֲווֹ יָדְעִין דַּהֲוָה עָתִידָה לְאַלְקָאָה מֵחֲוָיָא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

וְעוֹד, כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִי"ם זֶרַע אַחֵר, הִתְפַּשְׁטוּתוֹ שֶׁל שֵׁת הָיְתָה עַד יַעֲקֹב, שֶׁפָּרַח בּוֹ י' מִן שֵׁית וְנִשְׁאַר שֵׁת, וְנִשְׁאַר יַעֲקֹב עֻקֵּב, שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ, יְפְיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב כְּעֵין יְפְיוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבִשְׁבִיל הַי' הַזּוֹ נֶאֱמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, שֶׁהֵם אַבְרָהָם וְיִצְחָק, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לְאָדָם, הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהָיָה עָתִיד לְלִקּוֹת מֵהַנָּחָשׁ, וּמְשׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּא, וְהָא אָמַר רַבִּי פִּנְחָס דְּאָת י' אִיהִי בְּיִצְחָק, אָמַר וַדַּאי י' עֹלָאָה אִיהִי מִן חָכְמָה, וְהַאי אִיהִי י' זְעִירָא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בָּהּ עָקֵב, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וְדָא כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית לב כו) וַיִּגַּע בְּכַף יֶרֶכוֹ, וְאִתְמַר בֵּיהּ וְהוּא צֹלֵעַ עַל יֶרֶכוֹ, וְדָא י' מִן אדנ"י, וְאִיהוּ י' מִן הוהי, דָּבָהּ (שמות ג ו) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט לַאֲתַר דְּחָב בִּדְקַדְמֵיתָא, קֶדֶם דְּיֵיתֵי בְּגַלְגּוּלָא, כֵּיוָן דְּאָתָא יַעֲקֹב תַּמָּן, מַיָּד (בראשית לג יז) וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, בַּת י', מַיָּד אִשְׁתַּלִּים י' בְּעֻקֵּב וְאִתְעֲבִיד יַעֲקֹב, וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא (שם טו) וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, וּלְבָתַר אָתָא מֹשֶׁה וְהָפַךְ הוהי מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וְאִתְחַזַּר יהו"ה, וְדָא אִיהוּ רָזָא אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, בְּהַהוּא זִמְנָא אָמְרוּ כֻּלְּהוּ מֵאֵת יהו"ה הָיְתָה זֹּאת כּוֹ',

אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים: וַהֲרֵי אָמַר רַבִּי פִּנְחָס שֶׁאוֹת י' הִיא בְּיִצְחָק? אָמַר: וַדַּאי י' עֶלְיוֹנָה הִיא מִן חָכְמָה, וְזוֹ הִיא י' קְטַנָּה, וּמְשׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ עָקֵב, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וְזוֹ כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרֶכוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יֶרֶכוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְהוּא צֹלֵעַ עַל יֶרֶכוֹ, וְזֶה י' מִן אדנ"י, וְהוּא י' מִן הוה"י, שֶׁבָּהּ וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט לַמָּקוֹם שֶׁחָטָא בָּרִאשׁוֹנָה, לִפְנֵי שֶׁיָּבֹא בְּגִלְגּוּל. כֵּיוָן שֶׁבָּא יַעֲקֹב לְשָׁם, מַיָּד - וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, בַּת י', מַיָּד הִשְׁתַּלְּמָה י' עִם עֻקֵּב וְנַעֲשָׂה יַעֲקֹב, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, וְאַחַר כָּךְ בָּא מֹשֶׁה וְהָפַךְ הוה"י מִדִּין לְרַחֲמִים, וְחָזַר יהו"ה, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן כֻּלָּם אָמְרוּ מֵאֵת יהו"ה הָיְתָה זֹּאת כּוֹ'.

(אמר המגיה זה הלשון מצאתי בספר אחר)

בְּרֵאשִׁית לֵית רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה, אָמַר לֵיהּ מֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדָע דִּבְהַאי אוֹת דִּבְרִית מִילָה חָאב אָדָם וְכָל דָּרִין דְּאָתוּ אַבַּתְרֵיהּ וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים בְּגִין דְּמַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, אָמַר לֵיהּ אִשְׁתְּכַח דְּשֵׁת אִיהוּ גִּלְגּוּלָא דְּאָדָם וְהֶבֶל דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּשַׁגַּם הוּא בָּשָׂר בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל וְרָזָא דְמִלָּה אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, וְאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם, אָז, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּשֵׁם יהו"ה וְאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם, בִּתְרֵין שְׁמָהָן מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ וְאִתְמַר בֵּיהּ הוּחַל דְּמַתְמָן הוּשְׁתַּת עָלְמָא.

בְּרֵאשִׁית, אֵין רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה. אָמַר לוֹ, מִכָּאן נוֹדָע שֶׁבְּאוֹת בְּרִית הַמִּילָה הַזּוֹ חָטָא אָדָם וְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים, מִשּׁוּם שֶׁמַּעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. אָמַר לוֹ, נִמְצָא שֵׁשֶׁת גִּלְגּוּל שֶׁל אָדָם וְהֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָּשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְסוֹד הַדָּבָר - אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, וְאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם, אָז, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּשֵׁם יהו"ה וַאֲדָעֲךָ בְּשֵׁם, בִּשְׁנֵי שֵׁמוֹת, מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ הוּחַל, שֶׁמִּשָּׁם הֻשְׁתַּת הָעוֹלָם.

אַדְהָכִי הָא רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוּדָאי וְרַבִּי יְהוּדָה וּשְׁאָר חַבְרַיָּא, פָּגְעוּ בְּרַבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרוֹי דַּהֲווֹ עַמֵּיהּ, אָמַר לוֹן בְּמַאי עַסְקִיתוּ אָמְרוּ לֵיהּ בָּרָזָא דְּגִלְגּוּלָא דְּאָדָם וְהֶבֶל, אָמַר וַדַּאי בָּרָזָא עִלָּאָה דַּהֲוִינָא מִשְׁתַּדְּלִין, הֲוִיתוּן אַתּוּן מִשְׁתַּדְּלִין.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוּדָאי וְרַבִּי יְהוּדָה וּשְׁאָר הַחֲבֵרִים פָּגְשׁוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר וַחֲבֵרָיו שֶׁהָיוּ עִמּוֹ. אָמַר לָהֶם, בַּמֶּה עֲסַקְתֶּם? אָמְרוּ לוֹ, בְּסוֹד הַגִּלְגּוּל שֶׁל אָדָם וְהֶבֶל. אָמַר, וַדַּאי בְּסוֹד הָעֶלְיוֹן שֶׁהָיִינוּ מִתְעַסְּקִים אַתֶּם הֱיִיתֶם מִתְעַסְּקִים.

פָּתַח כְּמִלְּקַדְמִין וְאָמַר יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וכו', דָּא אָדָם וְהֶבֶל, בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה חָאבוּ, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא לְעֵילָּא, וּמַאי נִיהוּ מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה, אַבָּא וְאִימָא חָכְמָה וּבִינָה עָלַיְהוּ אִתְמַר כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ הֲרֵי עֲשִׂיָּה בְּגִין דְּתַמָּן כֹּחַ מָה, דָּא חָכְמָה דְּאִתְפַּלֵּג לְתַרִּין סִטְרִין, מ"ה אִיהוּ אָדָם מַחֲשָׁבָה חָשַׁב מ"ה, מ"ה אָדָם, תִּשְׁכַּח דְּאִיהוּ אָדָם מַחֲשָׁבָה, בִּינָה, תַּמָּן י"ה אַבָּא וְאִמָּא וּבֵן בְּגַוַּיְיהוּ עַמּוּד דְּסָמִיךְ לוֹן, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּשַׁגַּם הוּא בָּשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, דְּאִיהוּ מֹשֶׁה, מִתַּמָּן הֲוָה, וְהָכִי אוֹקְמוּהוּ קַדְמָאִין בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, הֶבֶל אִתְקְרֵי עַל שֵׁם ב' מִן בְּרֵאשִׁית, ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה דְּעָתִיד לְאִתְיַיהֲבָא עַל יְדֵיהּ, וְדָא אִיהוּ הֶבֶ"ל, דְּאִתְמַר בֵּיהּ כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִּי יהו"ה יְחִיֶּה הָאָדָם.

פָּתַח כְּמוֹ מִקֶּדֶם וְאָמַר, יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וכו', זֶה אָדָם וְהֶבֶל, בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה חָטְאוּ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ לְמַעְלָה, וּמַהוּ מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה? הָאֵב וְהָאֵם, חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, הֲרֵי עֲשִׂיָּה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם כֹּחַ מָה, זוֹ הַחָכְמָה שֶׁהִתְחַלְּקָה לִשְׁנֵי צְדָדִים, מ"ה הוּא אָדָם, מַחֲשָׁבָה - חָשַׁב מ"ה, מ"ה - אָדָם, תִּמְצָא שֶׁאָדָם הוּא מַחֲשָׁבָה, בִּינָה שָׁם י"ה, הָאָב וְהָאֵם, וְהַבֵּן בְּתוֹכָם הָעַמּוּד שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתָם, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם הוּא בָּשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, שֶׁהוּא מֹשֶׁה, מִשָּׁם הָיָה, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהוּ

הָרִאשׁוֹנִים בְּשִׁגּוּם וֶה מֹשֶׁה, הֶבֶל נִקְרָא עַל שֵׁם ב' מִן בְּרֵאשִׁית, ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה שֶׁעֲתִידָה לְהִנָּתֵן עַל יָדוֹ, וְזֶהוּ הֶבֶ"ל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם.

וְאִית הֶבֶל דְּסִטְרָא אָחֳרָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים וְדָא הוּא הֶבֶל דְּנַבְלוּת הַפֶּה וּפִתְגָּמִין בְּטֵלִין דְּלֵית בְּהוּ תּוֹעֶלֶת כְּלָל, וּבְגִין דָּא יֵשׁ הֶבֶל כו' שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים דָּא סמא"ל וְנָחָשׁ ש דְּמֹשֶׁה אִיהִי תְּלַת עַנְפִּין דְּשָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא וְדָא ש מִן שֵׁת, מ"ה מִן מֹשֶׁה דָּא אָדָם, דְּאִיהוּ בְּדְיוֹקְנָא דְּאָדָם דְּלְעֵילָּא, וְדָא אִיהוּ מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ וְהַאי מ"ה, (ה) תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה דְּאִתְיְיהִיבוּ לֵיהּ בְּאַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְוָון דְּלֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה.

וְיֵשׁ הֶבֶל שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, וְזֶהוּ הֶבֶל שֶׁל נִבְלוּת הַפֶּה וּדְבָרִים בְּטֵלִים, שֶׁאֵין בָּהֶם תּוֹעֶלֶת כְּלָל, וּמְשׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל כו' שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים. מִי זֶה הָרְשָׁעִים? זֶה סמא"ל וְנָחָשׁ, ש שֶׁל מֹשֶׁה הִיא שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים שֶׁל שׁוֹרֶשׁ הָאִילָן, וְזוֹ ש מִן שֵׁת, מ"ה מִן מֹשֶׁה זֶה אָדָם, שֶׁהוּא בְּדִמּוּת הָאָדָם שֶׁלְּמַעְלָה, וְזֶהוּ מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ, וְזֶה הַמ"ה, (ה) תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה, ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ בְּאַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לֵילוֹת שֶׁלֶּחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה.

וּבְגִין דְּעָקַר ש דְּאִיהִי שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא מַאתָרָה וְאִתְעֲבִידַת תְּלַת עַנְפִּין דְּאִינּוּן תְּלַת זַיְינִין כְּגַוְונָא דָא ש, דְּזָרַע דְּאִיהוּ יוֹרֶה כְּחֵץ, אִתְעֲבִיד ז', דְּתְלַת טְפִין אִתְפַּשְׁטוּ וְאִתְעֲבִידוּ שַׁרְבִיטִין, וּבְגִין דְּאַעֲקַר לוֹן מֵאַתְרַיְיהוּ וּמַה דַּהֲוָה שָׁרְשָׁא חָדָא עִקָּרָא חָדָא, אִתְפַּלְגוּ לְתְלַת, הָכִי אִיהוּ אִזְדָּרִיק בְּתְלַת גְּלְגּוֹלִין, חַד בְּנֹחַ, וּתְרֵין בְּשֵׁם וְיָפֶת, וּבְגִין דְּכַד אָתָא נֹחַ לָא בָּעָא רַחֲמֵי עַל אִילֵּין גּוּבְרִין דְּטוֹפָנָא אִתְבַּיֵּישׁ לְבָתַר וְאָמַר וְאִם אֵין מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ, וְשֵׁם לַאו לְמַגָּנָא הֲוָה קַבֵּל מִדְּרָשׁוֹת, וְיֶפֶת אִתְּמַר בֵּיהּ יַפְתְּ אלהי"ם לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם, בְּאִלֵּין תְּלַת הֲוָה בָּעֵי לְאִשְׁתַּרְשָׁא בְּשָׁרְשׁוֹי חָמָא דְּלָא אַצְלַח, אַעֲקַר לֵיהּ מִתַּמָּן וְנָטַע לֵיהּ לְבָתַר יְחִידָאָה.

וּמְשׁוּם שֶׁעִקַּר ש, שֶׁהִיא שׁוֹרֶשׁ הָאִילָן, מִמְּקוֹמָהּ, וְנֶעֱשְׂתָה שְׁלֹשָׁה עֲנָפִים שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה זַיְינִים כְּמוֹ זֶה: ש, שֶׁל זֶרַע שֶׁהוּא יוֹרֶה כַּחֵץ, נַעֲשָׂה ז', שֶׁשְּׁלֹשׁ טִפּוֹת הִתְפַּשְּׁטוּ וְנַעֲשׂוּ שַׁרְבִיטִים, וּמְשׁוּם שֶׁעִקַּר אוֹתָם מִמְּקוֹמָם, וּמַה שֶּׁהָיָה שׁוֹרֶשׁ אֶחָד, עִקַּר אֶחָד, הִתְחַלְּקוּ לִשְׁלֹשָׁה, כָּךְ הוּא נִזְרָק בִּשְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים, אֶחָד בְּנֹחַ, וּשְׁנַיִם בְּשֵׁם וְיֶפֶת, וּמְשׁוּם שֶׁכְּשֶׁבָּא נֹחַ, לֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עַל אַנְשֵׁי הַמַּבּוּל, הִתְבַּיֵּשׁ אַחַר כָּךְ וְאָמַר, וְאִם אֵין מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ, וְשֵׁם, לֹא לְחִנָּם הָיָה קוֹבֵעַ מִדְרָשׁוֹת, וּבְיֶפֶת נֶאֱמַר יַפְתְּ אֱלֹהִי"ם לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם, בִּשְׁלֹשֶׁת אֵלֶּה הָיָה צָרִיךְ לְהִשְׁתָּרֵשׁ בְּשָׁרְשָׁיו. רָאָה שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ, עָקַר אוֹתוֹ מִשָּׁם וְנָטַע אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ יְחִידִי.

אֲבָל אָדָם אִתְנַטַע בִּתְלַת אֲבָהָן וְאִצְטְרִיף וְאִתְלַבַּן בְּהוֹן וְאִשְׁתַּרַשׁ בְּשָׁרְשׁוֹי וְאַצְלַח, מִיָּד אָתָא מֹשֶׁה דְּאִיהוּ בְּרִיהּ דְּאָדָם וְיָהֵיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא עַל יְדוֹי לְאַשְׁקָאָה אִילָנָא לְאִתְגַּדְלָא בְּשָׁרְשׁוֹי וְעַנְפּוֹי בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְתַּקַּן אִילָנָא דְעָקַר, חוֹבָא דְּחָאב בְּאִילָנָא הָכָא תַּקִּין כֻּלָּא, לְבָתַר דְּאִתְכַּנִּישׁ מֹשֶׁה מֵעָלְמָא אִתְמַר בֵּיהּ וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאִתְמַר בֵּיהּ הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ תְּלַת זִמְנִין סוֹבֵב לְקֻבָּל תְּלַת גְּלָגוּלִין דְּרוּחֵיהּ אַסְחִיר תַּמָּן, מִיָּד דְּאַשְׁכַּח תַּמָּן לְשַׁרְיָא, מַה כְּתִיב וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ.

אֲבָל אָדָם נִטָּע בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְהִצְטָרַף וְהִתְלַבֵּן בָּהֶם וְהִשְׁתָּרֵשׁ בְּשָׁרָשָׁיו וְהִצְלִיחַ, מִיָּד בָּא מֹשֶׁה שֶׁהוּא בְּנוֹ שֶׁל אָדָם, וְנָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרָה עַל יָדוֹ לְהַשְׁקוֹת אֶת הָאִילָן לְהִתְגַּדֵּל בְּשָׁרָשָׁיו וַעֲנָפָיו. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְתַּקֵּן הָאִילָן שֶׁעָקַר, הַחֵטְא שֶׁחָטָא בְּעֵץ כָּאן תִּקֵּן הַכֹּל, אַחַר שֶׁהִתְכַּנֵּס מֹשֶׁה מִן הָעוֹלָם נֶאֱמַר בּוֹ וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, וְנֶאֱמַר בּוֹ הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים סוֹבֵב כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים שֶׁרוּחוֹ סוֹבְבָה שָׁם. מִיָּד כְּשֶׁמְּצָא שָׁם לִשְׁרוֹת, מַה כָּתוּב? וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אִשְׁתְּמוֹדָע הָכָא רָזָא עִלָּאָה, מֵרוּחָא דְקוּדְשָׁא דְּלְעֵילָּא דְּאִיהוּ בֵּן י"ה, דְּאַסְחַר לִימִינָא וּשְׂמָאלָא וַעֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּלְבָתַר לְתַלַת תַּתָּאִין דְּאִינּוּן צַדִּיק וּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְהָכִי אָדָם עִלָּאָה אוּף הָכִי בְּשִׁית סְטָרִין, וְדָא רָזָא דִּבְרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית לְעֵילָּא, בָּרָא שִׁית לְתַתָּא, י' דְּפָרַח.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: כָּאן נוֹדַע סוֹד עֶלְיוֹן מֵרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁהוּא בֵּן י"ה, שֶׁסּוֹבֵב לְיָמִין וּשְׂמֹאל וְהָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, וְאַחַר כָּךְ לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֵם צַדִּיק וּשְׁנֵי עַמּוּדֵי הָאֱמֶת, וְכָךְ אָדָם הָעֶלְיוֹן אַף כָּךְ בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, וְזֶה הַסּוֹד שֶׁל בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית לְמַעְלָה, בָּרָא שִׁית לְמַטָּה, י' שֶׁפָּרְחָה.

מִן שֵׁת אִיהוּ י' דְּיַעֲקֹב, דְּפָרַח י' מִינֵּיהּ וְאִשְׁתָּאַר עָקֵב, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּהוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וּבְגִין דָּא כַּד פָּרַח י' מִן שֵׁת מַה כְּתִיב בֵּיהּ כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִי"ם זֶרַע אַחֵר, אַחֵר גָּרִים דְּאִתְאֲבַד י' דְּאִיהִי זֶרַע מִן שֵׁת, וְרָזָא דְּשֵׁת כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו, כֹּל וַדַּאי דְּאִיהוּ זֶרַע אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, בְּהַהוּא זִמְנָא אָתָא מֹשֶׁה בִּתְרִין לוּחִין דְּאִינּוּן ב' מִן בְּרֵאשִׁית וְכַסֵּי עַל שֵׁת וְאִתְעֲבִיד בִּשֵּׁת, וּבְאַן אֲתַר כַּסֵּי ב' עַל שֵׁת בְּזִמְנָא דְּאָמַר וַיַּסֵּתֵר מֹשֶׁה פָּנָיו וְאָת י' אִיהִי תְּמוּנַת יהו"ה, בְּשִׁכַּר וַיַּסֵּתֵר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט, וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, וְאִשְׁתַּלִּים שֵׁת.

מִן שֵׁת הוּא י' שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁפָּרְחָה י' מִמֶּנּוּ וְנִשְׁאַר עָקֵב, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וּמִשּׁוּם זֶה כְּשֶׁפָּרְחָה י' מִן שֵׁת, מַה כָּתוּב בּוֹ? כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִי"ם זֶרַע אַחֵר, אַחֵר גָּרַם שֶׁנֶּאֱבְדָה י', שֶׁהִיא זֶרַע מִן שֵׁת, וְהַסּוֹד שֶׁל שֵׁת - כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו, כֹּל וַדַּאי, שֶׁהוּא זֶרַע אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. בְּאוֹתוֹ זְמַן בָּא מֹשֶׁה עִם שְׁנֵי לוּחוֹת שֶׁהֵן ב' מִבְּרֵאשִׁית, וְכִסָּה עַל שֵׁת וְנַעֲשָׂה בִּשֵּׁת, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם כִּסָּה ב' עַל

שֵׁת? בְּזִמְנָן שֶׁאָמַר מֹשֶׁה פָּנָיו, וְאוֹת י' הִיא תְּמוּנַת יהו"ה, בְּשִׂכַּר וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט - וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, וְהִשְׁתַּלֵּם שֵׁת.

וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אִשְׁתַּלִּים בְּשִׁית, שֵׁת סִיּוּמָא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, אַב רֵישָׁא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, וְדָא הוּא רָזָא דְאַ"תְּ בַּ"שׁ, הָכָא אִתְּתַקַּן אָב עִם בֵּן תַּרְוַיְיהוּ דָא עַל גַּב דָּא, בְּכָל אֲתַר דְּאַזְלוּ לָא אִתְפָּרְשׁוּ דָא מִן דָּא, בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אַ"תּ בַּ"שׁ, אַ"ב שֵׁ"ת, אִשְׁתְּאַר ר' י' מִן בְּרֵאשִׁית, עֲלֵיהּ אִתְּמַר וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, דְּאִיהוּ רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, כְּגַוְונָא דָא בֵּן בְּגוֹ אַבָּא, וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, מִתַּמָּן יָרִית לוֹ נִשְׁמָתָא וְאִתְקְרֵי רֵאשִׁית לוֹ כִּשְׁמֵיהּ, וְאִתְקְרֵי אָדָם כִּשְׁמֵיהּ בִּתְלַת אֲבָהָן דְּאִינּוּן ש, אָתָא אָדָם בְּמִשֶּׁה, וּבְמִשֶּׁה כָּלִיל כֹּלָּא, וּבְגִין דָּא ש מִן מֹשֶׁה שְׁקִיל ש' לִתְלַת אֲבָהָן, מ"ה דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דְאָדָם קַדְמָאָה, מַרְכְּבָתָא שְׁלֵימָתָא הֲוַת בְּמֹשֶׁה בִּלְחוּדּוֹי, כְּמָה דַהֲוָה בִּתְלַת אֲבָהָן, וְאָדָם עִלָּאָה הֲוָה בְּמֹשֶׁה, תְּלַת עַנְפִין דְּשׁ אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, מ"ה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וְאִתְּמַר בֵּיהּ מֹשֶׁה מֹשֶׁה תְּרֵין זִמְנִין לְקַיְימָא בֵּיהּ מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה דָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, אִשְׁתַּטְחוּ כֻּלְּהוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ זַכְאָה חוּלְקָנָא דְאַעֲרַעְנָא בָּךְ לְמִנְדַּע רָזִין עִלָּאִין טְמִירִין דְּעַתִּיק יוֹמִין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִשְׁתַּמוֹדָע מֵהָכָא דְמֹשֶׁה מֵאַתְווֹי מַשְׁמַע דְּאִיהוּ הֶבֶל וְאִיהוּ שֵׁת וְאִיהוּ מֹשֶׁה, וְאִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא וּבְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, וְאִיהוּ אָזִיל בִּתְלַת תְּלַת, וּבְכָל תְּלַת דְּאִיהוּ רָכִיב אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ, מֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדָע דְּאִיהוּ לָא אִשְׁתַּכַּח אֶלָּא בַּאֲתַר דְּאִית בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא זְכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.

וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא, הִשְׁתַּלֵּם בְּשִׁית, שֵׁת הוּא סִיּוּם שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא, אַב הָרֹאשׁ שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל אַ"ת בַּ"שׁ, כָּאן הִתְתַּקֵּן הָאָב עִם הַבֵּן, שְׁנֵיהֶם זֶה עַל גַּב זֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהָלְכוּ לֹא נִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה. בְּרֵאשִׁית, שָׁם אַ"ת בַּ"שׁ, אָ"ב שֵׁ"ת, נִשְׁאֲרוּ ר' י' מִן בְּרֵאשִׁית, עָלָיו נֶאֱמַר וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, שֶׁהוּא רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, כְּמוֹ זֶה בֵּן בְּתוֹךְ הָאָב, וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, מִשָּׁם הוֹרִישׁ לוֹ נִשְׁמָה וְנִקְרָא רֵאשִׁית לוֹ כִּשְׁמוֹ, וְנִקְרָא אָדָם כִּשְׁמוֹ בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת שֶׁהֵם ש, בָּא אָדָם בְּמֹשֶׁה, וּבְמֹשֶׁה כּוֹלֵל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם זֶה ש מִן מֹשֶׁה שָׁקוֹל ש לִשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, מ"ה שֶׁלּוֹ כְּמוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן, מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה הָיְתָה בְּמֹשֶׁה לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, וְאָדָם הָעֶלְיוֹן הָיָה בְּמֹשֶׁה. שִׁלְשֶׁת הָעֲנָפִים שֶׁל ש - אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, מ"ה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וְנֶאֱמַר בּוֹ מֹשֶׁה מֹשֶׁה פַּעֲמַיִם, לְקַיֵּם בּוֹ מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה, זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן. הִשְׁתַּטְחוּ כֻּלָּם לְפָנָיו וְאָמְרוּ: אַשְׁרֵי חֶלְקֵנוּ שֶׁפְּגַשְׁנוּ בְךָ לָדַעַת סוֹדוֹת עֶלְיוֹנִים טְמִירִים שֶׁל עַתִּיק הַיָּמִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נוֹדָע מִכָּאן, שְׁמֹשֶׁה מֵאוֹתְיוֹתָיו מִשְׁמַע שֶׁהוּא הֶבֶל וְהוּא שֵׁת וְהוּא מֹשֶׁה, וְהִתְפַּשְׁטוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר וּבְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, וְהוּא הוֹלֵךְ בְּשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, וּבְכָל שָׁלֹשׁ שֶׁהוּא רוֹכֵב נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ. מִכָּאן נוֹדָע שֶׁהוּא לֹא נִמְצָא אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה זְכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה אִתְפַּשְׁטוּתָא דִילֵיהּ בִּבְנֵי נָשָׁא אִית לֵיהּ שִׁעוּרָא, אָמַר לֵיהּ אִין, עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, וְרָזָא דְמִלָּה דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְאוֹקְמוּהָ קַדְמָאִין דְּלֵית דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בֵּיהּ אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה בְּמִצְרַיִם שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכָרֶס אֶחָד, וּמַנּוּ דָּא מֹשֶׁה דְּאִיהוּ שָׁקוּל כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בָּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין:

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: הִתְפַּשְׁטוּתוֹ בִּבְנֵי אָדָם יֵשׁ לָהּ שִׁעוּר? אָמַר לוֹ: כֵּן, עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וְסוֹד הַדָּבָר - דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וּפֵרְשׁוּהָ הַקַּדְמוֹנִים, אֵין דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה בְּמִצְרַיִם שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכָרֶס אֶחָד, וּמִיהוּ? זֶה מֹשֶׁה שֶׁהוּא שָׁקוּל כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בָּרוּךְ בְּנִי לְעַתִּיק הַיָּמִים.

וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוה"ה (בראשית ד ג), מַאן אֲתַר אַיְיתֵי לֵיהּ, מִקֵּץ יָמִים, מִשִּׁיוּרִין דִּילֵיהּ, כְּגוֹן בַּר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּסוֹף יוֹמוֹי חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, כַּד לָא אִית לֵיהּ חֵילָא לְמֶעֱבַד טַב וּבִישׁ, וּבְעוּלְמוֹי בְּתוּקְפֵּיהּ לָא תָב, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ (ויקרא יט לב) מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, וּבְגִין דָּא וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, אֲבָל הֶבֶל מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ אַיְיתֵי לֵיהּ קָרְבָּנָא מִשִּׁפִּירוּ דִילֵיהּ, וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל. וְעוֹד אֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, בְּגִין דְּקָרְבָּנָא דִילֵיהּ הֲוָה מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי עֶרְוָה. וּמַאי הֲוָה פְּשִׁתִּים, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות כח מב) וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בַד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה.

וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוה"ה, מֵיזֶה מָקוֹם הֵבִיא אוֹתָהּ? מִקֵּ"ץ יָמִי"ם, מֵהַשִּׁירַיִם שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ אָדָם שֶׁבְּסוֹף יָמָיו חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה כְּשֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת טוֹב וָרַע, וּבַעֲלוּמָיו, כְּשֶׁהוּא בְּכֹחוֹ, לֹא שָׁב, כְּמוֹ שֶׁבֵּארוּהוּ מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, וּמִשּׁוּם זֶה וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, אֲבָל הֶבֶל מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ הֵבִיא לוֹ קָרְבָּן, מֵהַיָּפֶה שֶׁלּוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל. וְעוֹד, אֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, מִשּׁוּם שֶׁקָּרְבָּנוֹ הָיָה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֶרְוָה, וּמָה הָיָה? פִּשְׁתִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בַד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה.

דף קיב:

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִתְכַּסֵּי בֵּיהּ בְּשַׂר עֶרְוָה טַב אִיהוּ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי לַאו כָּל (דף קיב ע"ב) עֲרָיוֹת שָׁוִין, הַאי לָא קָרִיב קָרְבָּנָא דְּא אֶלָּא לְקָרְבָּא עֶרְוָה דִילֵיהּ לַהּ', דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ויקרא יח ו) אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יהו"ה, וּמַאי עֶרְוָה דִילֵיהּ זוּהֲמָא בִּישָׁא עֶרְלָה, נוּקְבָא דְּעֶרְלָה, הַהִיא דְּאִתְמַר בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעֶרְלָתוֹ הֲוָה, וּמַאי נִיהִי אִימָּא דְּעַרְבוּבְיָא בִּישָׁא, אִיבָּא דְּאִלָּנָא דְּטוֹב וָרָע, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ג ו) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ, וּמַאי נִיהִי לִילִית, מִתַּמָּן קָא אַתְיָין עֶרֶב רַב דְּאִנּוּן מְעוֹרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְמַר בָּהוֹן (ישעיה א ד) הוֹי גּוֹי חוֹטֵא, דְּאִינּוּן זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים וכו', וְאָמְרוּ אֱלֹהֵי"ך יִשְׂרָאֵל לְעִגְלָא, וּבְגִין דָּא (בראשית ד ה) וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: שֶׁהִתְכַּסָּה בּוֹ בְּשַׂר עֶרְוָה - טוֹב הוּא. אָמַר לוֹ: בְּנִי, לֹא כָּל הָעֲרָיוֹת שָׁוִים, זֶה לֹא הִקְרִיב קָרְבָּן זֶה אֶלָּא לְקָרֵב אֶת עֶרְוָתוֹ לַה', שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יהו"ה, וּמָה עֶרְוָתוֹ? הַזֹּהֲמָה, הָעֶרְלָה הָרָעָה, הַנְּקֵבָה שֶׁל עֶרְלָה, אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן הָיָה מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ, וּמָה הִיא הָאֵם שֶׁל הָעֲרִבּוּבְיָה הָרָעָה? הַפְּרִי שֶׁל הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ, וּמִי הִיא? לִילִי"ת, שֶׁמִּשָּׁם בָּאִים עֶרֶב רַב שֶׁהֵם מְעֹרָבִים עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הוֹי גּוֹי חוֹטֵא, שֶׁהֵם זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים וְכוּ', וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶי"ךָ יִשְׂרָאֵל לְעֶגֶל, וּמְשׁוּם זֶה וְאֶל קַיִן וְאֶת מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה.

וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְמַר בֵּיהּ (תהלים קמה ט) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְאִתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל יח לב) כִּי לֹא אֶחְפּוֹץ בְּמוֹת הַמֵּת, וְקַבִּיל לוֹן, כָּל שֶׁכֵּן לְקָרְבָּנָא דְקַיִן, אֶלָּא דַּהֲוָה רְעוּתֵיהּ לְבִישׁ כְּמָה דְאִתְמַר, אֲבָל הֶבֶל הֲוָה רְעוּתֵיהּ בְּקָרְבָּנָא דִילֵיהּ, לְקָרְבָא שְׁכִינְתָּא לְהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁיהּ כִּתְלַג חִוַּור וּשְׂעַר רֵישֵׁיהּ כַּעֲמַר נָקִי, בְּמַאי, בְּהַהוּא דְקָרִיב מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן, וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְהָא אִתְמַר.

וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְנֶאֱמַר בּוֹ כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת, וְקִבֵּל אוֹתָם, כָּל שֶׁכֵּן אֶת קָרְבַּן קַיִן? אֶלָּא שֶׁהָיָה רְצוֹנוֹ לְרַע כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, אֲבָל הֶבֶל הָיָה רְצוֹנוֹ בְּקָרְבָּנוֹ לְקָרֵב הַשְׁכִינָה, לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב לְבוּשׁוֹ כְּשֶׁלֶג לְבָן וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כְּצֶמֶר נָקִי. בַּמֶּה? בְּאוֹתוֹ שֶׁהִקְרִיב מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר.

דף קיג.

וּמַיָּד דְּלָא אִתְקַבַּל קָרְבָּנָא דְקַיִן, וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד, וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ דְּלָא מִתְקַבֵּל קָרְבָּנָךְ, אִם תֵּטִיב עוֹבָדָךְ בְּגַלְגּוּלָא, שְׂאֵת לָךְ בְּעָלְמָא, וְתִתְקַבַּל בִּתְיוּבְתָּא, וְאִם לַאו לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָכָא לָא צָרִיךְ לְאִתְכַּסְיָא רָזָא, מַאי שְׂאֵ"ת, וְלָא אָתֵינָא לִדְרָשָׁא בְּהַאי קְרָא, אֶלָּא דְּהָא שְׂאֵת מַשָּׂא אִיהוּ וּבְהַפּוּךְ אַתְוָון, שְׂאֵ"ת אִיהוּ אֵשָׁ"ת, הָכָא רָמִיז דְּעָבַר עַל (ויקרא יח כ) וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ כו', דְּאָתָא עַל תְּאוֹמָתוֹ שֶׁל הֶבֶל, וְדָא אִיהוּ (בראשית ד ח) וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל, קָם עַל תְּאוֹמָתוֹ, וּלְבָתַר קְטִיל לְבַעְלָהּ, כְּגַוְונָא דְמִצְרִי, וְרָזָא דְמִלָּה (שמות ב יב) וַיַּךְ כֹּה וְכֹה, וְאָמְרוּ קַדְמָאִין מַאי וַיַּךְ כֹּה וְכֹה, אֶלָּא רָאָה מָה עָשָׂה בְּבֵית (דף קיג ע"א) וּמָה עָשָׂה בַּשָּׂדֶה, וְלֵית שָׂדֶה אֶלָּא אִשָּׁה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים כב כז) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד ח) וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וַיַּךְ כֹּה וְכֹה, אִסְתַּכַּל אִם הֲוָה בֵּיהּ מִסְטְרָא דְטוֹב, דִּלְזַמְנִין אִתְפָּרַשׁ טוֹב מִן רָע וּמִתַּמָּן אִינּוּן גֵּרִים, וּבְגִין דָּא אִסְתַּכַּל מִכָּל סִטְרָא עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, וְלָא חָזָא תַּמָּן גִּיּוֹרָא דְנָפִיק מִנֵּיהּ, וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי.

וּמִיָּד שֶׁלֹּא הִתְקַבֵּל קָרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן, וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד, וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ שֶׁלֹּא מִתְקַבֵּל קָרְבָּנְךָ? אִם תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ בְּגִלְגּוּל - שְׂאֵת לְךָ בָּעוֹלָם וְתִתְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה, וְאִם לֹא - לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: כָּאן לֹא צָרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת הַסּוֹד מַה זֶּה שְׂאֵ"ת, וְלֹא בָּאנוּ לִדְרֹשׁ בַּפְּסוּק הַזֶּה, אֶלָּא שְׂשְׂאֵת זֶה הוּא מַשָּׂא, וּבְהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת שְׂאֵ"ת הוּא אֵשֶׂ"ת. כָּאן רָמַז שֶׁעָבַר עַל וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכָבְתְּךָ כו', שֶׁבָּא עַל תְּאוֹמָתוֹ שֶׁל הֶבֶל, וְזֶהוּ וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל, קָם עַל תְּאוֹמָתוֹ, וְאַחַר כְּךָ הָרַג אֶת בַּעְלָהּ, כְּמוֹ הַמְּצָרִי, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיִּפֹּן כֹּה וְכֹה, וְאָמְרוּ הָרְאשׁוֹנִים מַה זֶּה וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה? אֶלָּא רָאָה מֶה עָשָׂה בַּבַּיִת וּמֶה עָשָׂה בַּשָּׂדֶה, וְאֵין שָׂדֶה אֶלָּא אִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה. וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה, הִסְתַּכֵּל אִם הָיָה בּוֹ מִצַּד הַטּוֹב, שֶׁלִּפְעָמִים נִפְרָד טוֹב מֵרָע, וּמִשָּׁם הֵם הַגֵּרִים, וּמִשּׁוּם זֶה הִסְתַּכֵּל מִכָּל צַד עַד שֵׁשִׁים רִבּוֹא וְלֹא רָאָה שָׁם גֵּר שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי.

וּלְבָתַר מַה כְּתִיב וְאִם לֹא תֵּיטִיב, אַל תִּקְרֵי וְאִם אֶלָּא וְאֵם, דְּאִיהוּ (שם מט ג) יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז, לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, מַאי רוֹבֵץ, אֶלָּא (שמות כג ה) כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רוֹבֵץ כו', דְּאִיהוּ לָא יָכִיל לְמִסְבַּל עַל כְּתֵפּוֹי חֲמָרָא דְאוֹרַיְיתָא, לָא יָכִיל לְמִסְבַּל עֲלֵיהּ עוֹל מַלְכוּת בְּגָלוּתָא, וְחָדַלְתָּ מֵעָזוֹב לוֹ, הָכָא אַחֲזֵי לְקַיִן דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי יִשְׂרָאֵל בְּדוּחֲקָא בְגָלוּתָא, עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, דְּיָהוֹן כַּחֲמוֹר מַשָּׂאוֹי עַל כְּתֵפּוֹי, מֵעוֹל הַמַּס בְּגָלוּתָא וּמִכּוֹבֶד הַמְּלָאכָה, וְדָא אִיהוּ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹי בְּגָלוּתָא, וּבְנוֹי דְּקַיִן דַּהֲווֹ עֲתִירִין וְתַקִּיפִין כַּמְּלָכִים בְּתוּקְפָּא סַגִּיא, וּבְגִין דְּא אָמַר הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, הֲלֹא אִם תֵּיטִיב לְמֶהֱוֵי שְׂאֵת לְעָנְיֵי יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן כְּבֵדִים בְּמַשָּׂא כָּבֵד (יכבדו ממנ), אֲנָא אַסְבִּיל לְבָרְיךָ בְּעָלְמָא, וּמַאֲרִיךְ עֲלַיְיהוּ, וְאִם לַאו, לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, לְתַרְעָא דְגֵיהִנָּם אִתְפַּתְּחַת, לְנַטְלָא נוּקְמָא מִנָּךְ וּמִבָּרָךְ.

אַחַר כָּךְ מַה כְּתוּב? וְאִם לֹא תֵּיטִיב, אַל תִּקְרֵי וְאִם אֶלָּא וְאֵם, שֶׁהוּא יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז. לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, מַה זֶּה רֹבֵץ? אֶלָּא כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ וְכוּ', שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לַשֵּׂאת עַל כְּתֵפּוֹ חֲמֹרֶת הַתּוֹרָה, לֹא יָכוֹל לָשֵׂאת עֹל הַמַּלְכוּת בַּגָּלוּת, וְחָדַלְתָּ מֵעָזֹב לוֹ, כָּאן הֶרְאָה לְקַיִן שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת בְּדַחַק בַּגָּלוּת, עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, שֶׁיִּהְיוּ כַּחֲמוֹר, שֶׁמַּשָּׂאוֹ עַל כְּתֵפּוֹ מֵעֹל הַמַּס בַּגָּלוּת וּמִכֹּבֶד הַמְּלָאכָה, וְזֶהוּ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ - בַּגָּלוּת, וּבְנֵי קַיִן שֶׁהָיוּ עֲשִׁירִים וַחֲזָקִים כְּמְלָכִים בְּחֹזֶק רַב, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, הֲלֹא אִם תֵּיטִיב לִהְיוֹת שְׂאֵת לְעָנְיֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּבֵדִים בְּמַשָּׂא כָּבֵד (יכבדו ממנ), אֲנִי אֶסְבֹּל אֶת בָּנֶיךָ בָּעוֹלָם וּמַאֲרִיךְ עֲלֵיהֶם, וְאִם לֹא - לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, לְשַׁעַר הַגֵּיהִנֹּם נִפְתָּחָה, לִטֹּל נְקָמָה מִמְּךָ וּמִבָּנֶיךָ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין, דְּהָא רוּחַ קַדִּשָׁא אִתְעַר לְגַבָּךְ, לְגַלָּאָה הָכָא חִדּוּשִׁים דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָעוּ עַד הַשְׁתָּא, אָמַר וַדַּאי דָּא אִיהוּ (בראשית ד י) קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי, אינון דְּמִים דְּיִשְׂרָאֵל, דַּעֲתִידִין לְמִגְזַל לוֹן בְּנוֹי דְּקַיִן עֵרֶב רַב רַשְׁיעַיָּיא חַיָּיבַיָּא בְּגָלוּתָא, וְדָא אִיהוּ (שם ו יג) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם, וְדָא הוּא קְטוֹלָא דְּקַיִן לְהֶבֶל דְּעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בָּרוּךְ בְּנֵי לְעַתִּיק הַיָּמִים, שֶׁהֲרֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִתְעוֹרְרָה אֵלֶיךָ לְגַלּוֹת כָּאן חִדּוּשִׁים שֶׁלֹּא נוֹדְעוּ עַד עַתָּה. אָמַר: וַדַּאי וָהוּ קוֹל דְּמֵי אֲחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי, אוֹתָם דְּמִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲתִידִים לְגָזֹל אוֹתָם בְּנֵי קֵינִן, עֶרֶב רַב, הַחַיָּבִים הָרְשָׁעִים בַּגְּלוּת, וְזֶהוּ כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם, וְזֶהוּ הַהֶרֶג שֶׁל קַיִן אֶל הֶבֶל, שֶׁעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת.

דף קיג:

וַיְהִי (דף קיג ע"ב) מִקֵּץ יָמִים וְגוֹמֵר, פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר מַאי מִקֵּץ יָמִים, אֶלָּא מֵהַהוּא אֲתַר דְּעָתִיד לְמֵימָר בֵּיהּ (שם ו יג) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, (איוב כח ג) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ, וְתַרְגֵּם יוֹנָתָן בֶּן עוּזִיאֵל קֵץ כָּל בָּשָׂר, חֲבִילוּ דְכָל בִּשְׂרָא, מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, חָמָא דַּעֲתִידִין לְמֵיפַּק מִנֵּיהּ מְחַבְּלִים כְּרָמִים, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיה ה ז) כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹ"ת בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּגִין כַּךְ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וְחָמָא דַּעֲתִידִין לְמֵיפַּק מֵהֶבֶל כַּמָּה צַדִּיקַיָּא, בְּגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ.

וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וְגוֹ', פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: מַה זֶּה מִקֵּץ יָמִים? אֶלָּא מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁעָתִיד לוֹמַר בּוֹ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ, וְתִרְגֵּם יוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל, קֵץ כָּל בָּשָׂר - הַמְחַבֵּל שֶׁל כָּל בָּשָׂר, מַלְאֲכֵי חַבָּלָה. רָאָה שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מִמֶּנּוּ מְחַבְּלִים כְּרָמִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹ"ת בֵּית יִשְׂרָאֵל, בִּגְלַל כָּךְ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וְרָאָה שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מֵהֶבֶל כַּמָּה צַדִּיקִים, בִּגְלַל זֶה וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ.

וְהָא בְּשַׁעְתָּא דְאִתְיְלִיד קַיִן אִתְמַר בֵּיהּ קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְלָא הֲוָה הָכִי, מִשּׁוּם דְּלָא אִתְבַּסְמַת, וְחָוְיָא תַּקִּיפָא אַטִּיל בֵּהּ זוּהֲמָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, וּבְגִין דָּא לָא הֲוָה אִתְבַּסְמַת, וְכַד קַיִן מִסְטְרָא דְנוּקְבָא נָפַק תַּקִּיפָא קַשְׁיָא בְּדִינוֹי, כֵּיוָן דְּנָפַק דָּא אִתְחַלְּשַׁת אִיהִי וְאִתְבַּסְמַת, בָּתַר דָּא וְאַפִּיקַת אָחֳרָא בְּסִימָא יַתִּיר, וְסָלִיק קַדְמָאָה דַּהֲוָה תַּקִּיף קַשְׁיָא עַל אָחֳרָא, דְּהָא כָּל דִּינִין אִתְעָרוּ עִמֵּיהּ.

וַהֲרֵי בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹלַד קַיִן, נֶאֱמַר בּוֹ קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְלֹא הָיָה כָּךְ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִתְבַּשְּׂמָה, וְהַנָּחָשׁ הַקָּשֶׁה הִטִּיל בָּהּ זֻהֲמָה שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה, וּמִשּׁוּם זֶה לֹא הִתְבַּשְּׂמָה, וּכְשֶׁקַּיִן מִצַּד הַנְּקֵבָה יָצָא תַּקִּיף קָשֶׁה בְּדִינוֹ, כֵּיוָן שֶׁזֶּה יָצָא, הִיא נֶחְלְשָׁה וְנִתְבַּשְּׂמָה אַחֲרֵי זֶה, וְהוֹצִיאָה אַחֵר יוֹתֵר מְבֻשָּׂם, וְעָלָה הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה תַּקִּיף קָשֶׁה עַל הָאַחֵר, שֶׁהֲרֵי כָּל הַדִּינִים הִתְעוֹרְרוּ עִמּוֹ.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב (בראשית ד ח) וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, בַּשָּׂדֶה דְּאִשְׁתְּמוֹדָע לְעֵילָּא, בַּשָּׂדֶה דְּאִקְרֵי שָׂדֶה שֶׁל תַּפּוּחִים, וְנָצַח הַאי דִּינָא לַאֲחוֹי מִשּׁוּם דַּהֲוָה קַשְׁיָא מִנֵּיהּ, וְאַכְפֵּייהּ וְאַטְמְרֵיהּ תְּחוֹתוֹי, עַד דְּאִתְעַר בְּהַאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַעְבְּרֵיהּ מִקַּמֵּיהּ וְשַׁקְעֵיהּ בְּנוּקְבָא דְּתְהוֹמָא רַבָּא, וּכְלִיל לְאָחוֹי בְּשִׁקּוּעָא דְּיַמָּא רַבָּא דְּמַבְּסֵם דְּמָעִין עִלָּאִין.

בֹּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב? וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, בַּשָּׂדֶה שֶׁנּוֹדָע לְמַעְלָה, שֶׁנִּקְרָא שָׂדֶה שֶׁל תַּפּוּחִים, וְנִצַּח הַדִּין הַזֶּה אֶת אָחִיו, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה קָשֶׁה מִמֶּנּוּ, וְהִכְנִיעַ אוֹתוֹ וְהִטְמִין אוֹתוֹ תַּחְתָּיו, עַד שֶׁהִתְעוֹרֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

הוּא וְהֶעֱבִירוֹ מִלְּפָנָיו, וְשִׁקַּע אוֹתוֹ בְּנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְכָלַל אֶת אָחִיו בַּשִּׁקּוּעַ שֶׁל הַיָּם הַגָּדוֹל שֶׁמְּבַשֵּׁם אֶת הַדְּמָעוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת.

דף קיד.

וּמִנְּהוֹן נָחֲתִין נִשְׁמָתִין לְעָלְמָא, אִינַשׁ כְּפוּם אָרְחֵיהּ, וְאַף עַל גַּב דְּטָמִירִין אינוּן, מִתְפַּשְׁטָן דָּא בְדָא וְאַעֲבַדוּ חַד גּוּפָא, וּמֵהַאי גּוּפָא נָחֲתִין נִשְׁמָתְהוֹן דְּרַשִּׁיעַיָּא תַּקִּיפֵי רוּחָא, מִתַּרְוִיהוֹן סָלְקָא דַּעְתָּךְ כַּחֲדָא, לָא אֶלָּא חַד לְסִטְרוֹי וְחַד לְסִטְרוֹי, זַכָּאִין אִינוּן צַדִּיקַיָּא, דְּמִשַּׁלְפֵי נִשְׁמָתְהוֹן מֵהַאי גּוּפָא קַדִּישָׁא דְּאִקְרֵי אָדָם דְּכָלִיל כֹּלָּא, אֲתַר דְּכִתְרִין וְעִטְרִין קַדִּישִׁין (דף קיד ע"א) מִתְחַבְּרִין תַּמָּן בְּצָרוֹרָא דְּאַתְכְּלָא.

וּמֵהֶם יוֹרְדוֹת הַנְּשָׁמוֹת לָעוֹלָם, אִישׁ כְּפִי דַּרְכּוֹ, וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם טְמִירִים, מִתְפַּשְׁטִים זֶה עִם זֶה וְנַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד, וּמֵהַגּוּף הַזֶּה יוֹרְדוֹת נְשָׁמוֹת שֶׁל הָרְשָׁעִים עַזֵּי הָרוּחַ, הַאִם עוֹלֶה בְּדַעְתְּךָ מִשְּׁנֵיהֶם יַחַד? לֹא, אֶלָּא אֶחָד לְצִדּוֹ וְאֶחָד לְצִדּוֹ. אַשְׁרֵי הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁשּׁוֹלְפִים נִשְׁמוֹתֵיהֶם מֵהַגּוּף הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אָדָם, שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל, הַמָּקוֹם שֶׁהַכְּתָרִים וְהָעֲטָרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת מִתְחַבְּרִים שָׁם בִּצְרוֹר הָאֶשְׁכּוֹל.

(נ"א) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מֵאי מִקֵּץ יָמִים אֶלָּא מֵהַהוּא דְעָתִיד לְאִתְמַר בֵּיהּ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, וּבְגִין דָּא וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וְעוֹד מִקֵּץ יָמִים וְלָא אָמַר מֵרֹאשׁ יָמִים, אֶלָּא מִשִּׁיורִין דִּילֵיהּ וְלָא מִשֶּׁפִּירוּ, כְּבַר נַשׁ דְּאָתֵי מִסְכֶּנָא לְתַרְעֵיהּ וּבְזִמְנָא דְאִיהוּ תָאִיב לְמֵיכַל, בְּגִין דְּלָא לְמֵיהַב לֵיהּ מִשֶּׁפִּירוּ דְמַאָכָל, לָא בָּעֵי לְמֵיהַב לֵיהּ מִדֵּי בָּתַר דְּאָכִיל שַׁפִּירוּ דְכֹלָּא, כָּנִיף הַהוּא דְאִיהוּ בְּסוֹפָא וְיָהֵיב לְמִסְכֶּנָא דָּא דְאִתְיְאַשׁ מִנֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכַלְבָּא תִּרְמוּן לֵיהּ, וּבְגִין דָּא וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, אֲבָל הֶבֶל לָא אַקְרִיב אֶלָּא מִשֶּׁפִּירוּ דְכֹלָּא הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא

(נ"א) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן, מַה זֶּה מִקֵּץ יָמִים? אֶלָּא מֵאוֹתוֹ שֶׁעָתִיד לְהֵאָמֵר בּוֹ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, וּמִשּׁוּם זֶה וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. וְעוֹד מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא אָמַר מֵרֹאשׁ יָמִים, אֶלָּא מֵהַשְּׁיירִים שֶׁלּוֹ וְלֹא מִן הַיָּפֶה, כְּאָדָם שֶׁבָּא עָנִי לְשַׁעַר שֶׁלּוֹ וּבִזְמַן שֶׁהוּא תָּאֵב לֶאֱכֹל, כְּדֵי שֶׁלֹּא לָתֵת לוֹ מֵהַיָּפֶה שֶׁבַּמַּאֲכָלִים, לֹא רוֹצֶה לָתֵת לוֹ דָּבָר אַחַר שֶׁאָכַל אֶת הַיָּפֶה מֵהַכֹּל, כְּנֵגֶד אֶת אוֹתוֹ שֶׁהוּא בַּסּוֹף וְנָתַן לָעָנִי הַזֶּה שֶׁהִתְיָאֵשׁ מִמֶּנּוּ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לַכֶּלֶב תִּזְרְקוּ אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, אֲבָל הֶבֶל לֹא הִקְרִיב אֶלָּא מֵהַיָּפֶה שֶׁל הַכֹּל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ.

ו, וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ, הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, אָמַר לֵיהּ אִם אַנְתְּ תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ, שְׂאֵת יִסְתַּלֵּק קָרְבָּנָךְ, וְאִם לֹא תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ דִּיתְפַּרַע מִינָךְ, אִתְמַר הָכָא רוֹבֵץ וּבַאֲתַר אָחֳרָא כְּתִיב כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ כוּ' לֹא תִרְאֶה אֶת חֲמוֹר אָחִיךָ דָּא קַיִן דְּאִיהוּ רָבִיץ מִכּוֹבֶד עֲוֹנוֹי, וְאִי לָא בָּעֵי לְאַהֲדָרָא בִּתְיוּבְתָא, וְחָדַלְתָּ מֵעָזוֹב לוֹ דְּלָא עָבִיד עוֹבָדוֹי דְאָחוּךָ, וְאִי הֲדַר בִּתְיוּבְתָא עָזוֹב תַּעֲזוֹב עִמּוֹ, מֶה עֶבֶד הֶבֶל, קָם עָלָיו וַאֲפִלּוּ לְאַרְעָא וּלְבָתַר קָם קַיִן וְקָטְלֵיהּ דְּכֵן כְּתִיב וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, וּבְגִין דָּא אָמַר בֶּן סִירָא טֵב לְבִישׁ לָא תַּעֲבִיד וּבִישָׁא לָא מָטֵי לָךְ.

וּמֵחֶלְבֵהֶן, לֹא הִקְרִיב אֶלָּא שִׁירַיִם, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ, הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת. אֲמַר לוֹ, אִם אַתָּה תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ - שְׂאֵת, יִתְעַלֶּה קָרְבָּנְךָ, וְאִם לֹא תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ - לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, שְׁיִפְרַע מִמְּךָ. נֶאֱמַר כָּאן רֹבֵץ, וּבְמָקוֹם אַחֵר כְּתוּב כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ כוּ' לֹא תִרְאֶה אֶת חֲמוֹר אָחִיךָ, זֶה קַיִן שֶׁהוּא רוֹבֵץ מִכֹּבֶד עֲוֹונוֹ, וְאִם לֹא רוֹצֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, וְחַדַלְתָּ מֵעָזֹב לוֹ, שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אָחִיךָ, וְאִם חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ. מֶה עָשָׂה הֶבֶל? קָם עָלָיו וְהִפִּילוֹ לָאָרֶץ, וְאַחַר כָּךְ קָם קַיִן וַהֲרָגוֹ, שֶׁכֵּן כָּתוּב וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר בֶּן סִירָא, טוֹב לָרַע אַל תַּעֲשֶׂה, וְלֹא יַגִּיעַ אֵלֶיךָ רָע.

וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ כוּ' (בראשית ד ט), אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכִי לָא הֲוָה יָדַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵן אִנּוּן הֶבֶל דְּשָׁאִיל לֵיהּ, וְהָא לָא אִתְכַּסֵּי מִנֵּיהּ מִלָּה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ירמיה כג כד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים כוּ', אֶלָּא וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא טִפְּשַׁיָּא אֲטִימִין לִבָּא סְתִימֵי עֵינָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים קטו ה) עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ בְּנָהוֹרָא דְּאוֹרַיְיתָא, אֶלָּיִן אִינּוּן בְּעִירָן דְּלָא מִסְתַּכְּלִין וְלָא יָדְעִין אֶלָּא בְּתִבְנָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי קְלִיפָּה מִלְּבָר וּמוֹץ דִּילָהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן מוֹץ וְתֶבֶן פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר, דְּחַכִּימִין דְּאוֹרַיְיתָא מָארֵי דְּרָזִין זָרְקִין תִּבְנָא וּמוֹץ דִּלְבָר, וְאָכְלִין חִטָּה דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי מִלְּגָאו, כ"ב אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן חִטָּ"ה.

וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ כוּ', אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵיפֹה הָיָה הֶבֶל שֶׁשּׁוֹאֵל אוֹתוֹ, וַהֲרֵי אֵין מְכֻסֶּה מִמֶּנּוּ דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים כוּ'? אֶלָּא אוֹי לִבְנֵי אָדָם הַטִּפְּשִׁים, אֲטוּמֵי הַלֵּב, סְתוּמֵי הָעֵינַיִם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ, בְּאוֹר שֶׁל הַתּוֹרָה, אֵלּוּ אוֹתָם בְּהֵמוֹת שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים וְלֹא יוֹדְעִים אֶלָּא בְּתֶבֶן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא קְלִפָּה מִבַּחוּץ וְהַמּוֹץ שֶׁלָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם מוֹץ וְתֶבֶן פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר, שֶׁהֲחֲכָמִים שֶׁל הַתּוֹרָה, בַּעֲלֵי הַסּוֹדוֹת, זוֹרְקִים הַתֶּבֶן וְהַמּוֹץ הַחִיצוֹנִים, וְאוֹכְלִים אֶת הַחִטָּה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא מִבִּפְנִים, עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן חִטָּ"ה.

תָּא חֲזֵי אֵלֵּין בְּעִירָן חֲשִׁבִין דְּשָׁאִיל לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ כְּמָאן דְּלָא יָדַע אֵן הוּא, אֶלָּא א"י אִיהוּ דְּאִסְתַּלַּק מִן אדנ"י, דְּאִיהוּ א' אהי"ה אִימָא עִלָּאָה אָנֹכִי, י' יהו"ה דְּסָלִיק עַמֵּהּ לְמֵדַן לְקַיִן, בְּגִין דְּא כַּד אִסְתַּלַּק א"י מִן אדנ"י אִשְׁתְּאַר ד"ן, וּבְגִין דָּא אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, (בראשית ד ג) וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי, לָא יָדַעְנָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אָנֹכִי, עִמֵּיהּ תָּמָן, אֵ"י דְּאִסְתַּלַּק אִימָא וּבָרָא לְגַבֵּי חָכְמָה לְמֵיטַל נוּקְמָא מִינֵּיהּ, וְאַמַּאי לְגַבֵּי חָכְמָה, בְּגִין דְּאִיהוּ אָדָם עִלָּאָה דְּאִתְבְּרִי אָדָם תַּתָּאָה בְּדִיוּקְנֵיהּ.

בֹּא וּרְאֵה, אֵלּוּ הַבְּהֵמוֹת חוֹשְׁבִים שֶׁשָּׁאַל אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, כְּמוֹ שֶׁלֹּא יָדַע אֵיפֹה הוּא, אֶלָּא אֵ"י, הוּא שֶׁהִסְתַּלֵּק מִן אדנ"י, שֶׁהוּא א' אהי"ה הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה אָנֹכִי, י' יהו"ה שֶׁעוֹלֶה עִמָּהּ

לְדוּן אֶת קַיִן. בְּגִלַּל זֶה כְּשֶׁהִסְתַּלְּקָה א"י מִן אדנ"י, נִשְׁאַר ד"ן, בְּגִלַּל זֶה אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי?! לֹא יָדַעְתִּי שֶׁשָּׁכִינָה, שֶׁהִיא אָנֹכִי, עִמּוֹ שָׁם, א"י שֶׁהִתְעַלָּה הָאֵם וְהַבֵּן אֶל הַחָכְמָה לְטֹל מְמֶנּוּ נְקָמָה, וְלָמָּה אֶל הַחָכְמָה? מִשּׁוּם שֶׁהָאָדָם הָעֶלְיוֹן הוּא שֶׁנִּבְרָא אָדָם תַּחְתּוֹן בְּדִמּוּתוֹ.

דף קיד:

וַיֹּאמֶר קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי, מַאי דְּמֵי, דָּם מִבְּעֵי לֵיהּ, אֶלָּא מַאי דְּמֵי דָּ"ן כְּחֻשְׁבַּן דְּמֵ"י, וְדָא אִיהוּ (שם טו יד) דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל. וְעוֹד מַאי קוֹל דְּמֵי, קוֹל דָּם מִבְּעֵי לֵיהּ, אֶלָּא תִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, קָל זַרְעִין דַּעֲתִידִין לְמֵיפַק מִן אָחוּךָ, אִינּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא דַּעֲתִידִין לְמֵיפַק מֵהֶבֶל, בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, כֻּלְּהוּ צָוְוחִין מִן אַרְעָא, הָכָא רְמִיז עִנּוּי הַדִּין וְעִוּוּת (דף קיד ע"ב) הַדִּין וְחָמָס וְשׁוֹד וְשֶׁבֶר דַּעֲתִידִין בְּנוֹי דְּקַיִן לְמֶעֱבַד לְבָנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא אִיהוּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ, אָחִיךָ אִתְקְרֵי מִסִּטְרָא דְּאִנּוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות לב כז) הִרְגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו.

וַיֹּאמֶר קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי, מַה זֶּה דְּמֵי? דָּם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא מַה זֶּה דְּמֵי? דָּ"ן כְּחֻשְׁבּוֹן דְּמֵ"י, וְזֶהוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל. וְעוֹד, מַה זֶּה קוֹל דְּמֵי? קוֹל דָּם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת! אֶלָּא תִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, קוֹל זַרְעִיּוֹתָיו שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מֵאָחִיךָ, אוֹתָם שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מֵהֶבֶל, בְּאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, כֻּלָּם צוֹעֲקִים מִן הָאֲדָמָה. כָּאן רָמַז עִנּוּי הַדִּין וְעִוּוּת הַדִּין וְחָמָס וְשׁוֹד וְשֶׁבֶר שֶׁעֲתִידִים בְּנֵי קַיִן לַעֲשׂוֹת בִּבְנֵי הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ, אָחִיךָ נִקְרָא מִצַּד אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הִרְגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו.

(נ"א) וַיֹּאמֶר יהו"ה אֶל קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכִי לֹא הָוָה יָדַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵי הֶבֶל דַּהֲוָה שְׁאִיל אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, וְכִי אִיהוּ לָא הָוָה יָדַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית מִלָּה דְּיִתְכַּסֵּי מִנֵּיהּ אֲפִילּוּ מַחֲשָׁבָה דִּלְבָּא כָּל שֶׁכֵּן מִלֵּהּ דְּעָלְמָא, דְּאָמַר לֹא יָדַעְתִּי הֲשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי, אֶלָּא וַוי לוֹן לְטִפְּשִׁין אַטִימִין דְּלִבָּא וְעַיְינִין לוֹן וְלָא מִסְתַּכְּלִין אֶלָּא בְּתֶבֶן לְמֵיכַל מִנֵּיהּ כִּבְעִירָן, דְּחַכִּימִין דְּיָדְעִין בְּחִטָּה דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אַתְוָון כְּחֻשְׁבַּן חִטָּ"ה, אִלֵּין זַרְקִין תִּבְנָא מִדְּאוֹרַיְיתָא וְאָכְלִין חִטָּה דְּאוֹרַיְיתָא מִלְּגוֹ, תּוּ אַחֲזֵי לְכוֹן רָזִין טְמִירִין בְּהַאי קְרָא בְּזִמְנָא דְּקַטֵל קַיִן לְהֶבֶל, סְלִיק א"י מִן אדנ"י וְאִשְׁתְּאַר ד"ן, א' אִיהוּ אָנֹכִי אִימָא עִלָּאָה, י' יהוה דְּיוּדִין אַבָּא, דְּסְלִיקוּ לְמִתְבַּע דִּינָא עַל בְּנֵיהוּ דְּאִיהוּ הֶבֶל וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵי הֶבֶל אָחִיךָ.

(נ"א) וַיֹּאמֶר יהו"ה אֶל קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵיפֹה הֶבֶל שֶׁהָיָה שׁוֹאֵל אַיֵּה הֶבֶל אָחִיךָ? וְכִי הוּא לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין דָּבָר מְכֻסֶּה מִמֶּנּוּ, אֲפִלּוּ מַחֲשֶׁבֶת הַלֵּב, כָּל שֶׁכֵּן דָּבָר שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁאָמַר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי? אֶלָּא, אוֹי לַטִּפְּשִׁים אֲטוּמֵי הַלֵּב, וְעֵינַיִם לָהֶם וְלֹא מִסְתַּכְּלִים אֶלָּא בַּתֶּבֶן לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כַּבְּהֵמוֹת, שֶׁחָכְמִים שֶׁמַּכִּירִים בַּחִטָּה שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת כְּחֻשְׁבּוֹן חִטָּ"ה, אֵלּוּ זוֹרְקִים הַתֶּבֶן מִן הַתּוֹרָה, וְאוֹכְלִים אֶת הַחִטָּה שֶׁל הַתּוֹרָה מִבִּפְנִים. עוֹד אֶרְאֶה לָכֶם סוֹדוֹת טְמִירִים בְּפָסוּק זֶה, בִּזְמַן שֶׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל, עָלָה

א"י מִן אדנ"י וְנִשְׁאַר ד"ן, א' הוּא אָנֹכִי, הַאִם הָעֶלְיוֹנָה, י' יהו"ה שֶׁל יוֹדִי"ן אַבָּא, שֶׁעָלוּ לְתִבעַ דִּין עַל בְּנָם שֶׁהוּא הֶבֶל, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵי הֶבֶל אָחִיךָ.

בְּהַהוּא זִמְנָא אָמַר אִיהוּ לֹא יָדַעְתִּי הֲשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי, חָמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא אַדְכִּיר י', אֶלָּא א' דְּאִיהוּ אָנֹכִי, אָמַר לֵיהּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי, דַּם אָחִיךָ מִבָּעֲי לֵיהּ, מַאי דְּמֵי, אֶלָּא דָּא דַם י', וְעוֹד דְּמֵי אִיהוּ דָּ"ן כְּחוּשְׁבַּן דְּאִשְׁתָּאַר מִן אדנ"י, וְכֹלָּא קְשׁוֹט, דְּתַלַת שְׁמָהָן כְּלִילָן בְּהַהוּא שְׁמָא, אַבָּא וְאִימָּא וּבְרַתָּא, דְּאִנּוּן יהו"ה אהי"ה אדנ"י, בְּגִין דְּהֶבֶל הֲוָה דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם דְּלְעֵילָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְאִיהוּ קוֹל דְּאִתְמַר בֵּיהּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ, וְאִית רָזָא אָחֳרָא, קוֹל דְּמֵי, קוֹל דָּם מִבָּעֲי לֵיהּ, אֶלָּא תִּרְגֵּם אֲנְקְלוֹס קָל דַּם זַרְעִין דַּעֲתִידִין לְמֵיפַּק מִן אֲחוּךָ, וְאִנּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן הוּא אָמַר לֹא יָדַעְתִּי הֲשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי. רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא הִזְכִּיר י', אֶלָּא א' שֶׁהוּא אָנֹכִי, אָמַר לוֹ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי, דַּם אָחִיךָ הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, מַה זֶּה דְּמֵי? אֶלָּא זֶה דַּם י'. וְעוֹד דְּמֵי הוּא דָּ"ן כְּחֻשְׁבּוֹן שֶׁנִּשְׁאַר מִן אדנ"י, וְהַכֹּל אֱמֶת, שֶׁשְּׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת כְּלוּלִים בְּאוֹתוֹ שֵׁם, הָאָב הָאֵם וְהַבַּת, שֶׁהֵם יהו"ה אהי"ה אדנ"י, מְשׁוּם שֶׁהֶבֶל הָיָה דְּמוּת שֶׁל אָדָם שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְהוּא הַקּוֹל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ. וְיֵשׁ סוֹד אַחֵר, קוֹל דְּמֵי? קוֹל דָּם הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת, אֶלָּא תִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, קוֹל דַּם זַרְעִיּוֹת שֶׁעֲתִידִים לְצֵאת מֵאָחִיךָ, וְהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּחָמָא דְּחוֹבָא דָּא בַּאֲתַר עִלָּאָה הֲוָה תַּלְיָא, הִרְהֵר בִּתְיוּבְתָּא וְאָמַר גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ כו', הָכָא אִתְרְמִיז גִּלְגּוּלָא דְּרַשְׁעַיָּא דְּאִתְמַר בְּהוֹן וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ כו', וְדָא אִיהוּ הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, וְהָיִיתִי נָע דָּא גִּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, וָנָד דָּא גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה, דָּא אִיהוּ רָזָא עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אִם תָּב בִּתְיוּבְתָּא בְּתַלַת גִּלְגּוּלִין שַׁפִּיר, וְאִם לָא, כְּתִיב בֵּיהּ וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לָא אַהֲדַר לֵיהּ בְּגוּפָא אָחֳרָא, אֶלָּא יַד לְיַד לֹא יִנָּקֶה רָע וְהָכִי אַזִּיל נָע וָנָד עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, וּלְכָל חַד כְּפוּם חֵילֵיהּ, דְּהַהוּא דְּקָטִיל הָכִי נָטֵיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמָא מִנֵּיהּ. ע"כ בספר אחר (בדף מ"א ת"ח תרין אתוון עד ותהלתי לפסילים שייך כאן).

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁרָאָה שֶׁהַחֵטְא הַזֶּה הָיָה תָּלוּי בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, הִרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, וְאָמַר גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְכוּ'. כָּאן נִרְמַז גִּלְגּוּל הָרִשְׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וְכוּ'. וְזֶהוּ הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם - זֶה גִּלְגּוּל רִאשׁוֹן, וְהָיִיתִי נָע - זֶה גִּלְגּוּל שֵׁנִי, וָנָד - זֶה גִּלְגּוּל שְׁלִישִׁי, וְזֶהוּ סוֹד עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה בִּשְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים - יָפֶה, וְאִם לֹא - כָּתוּב בּוֹ וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לֹא מַחֲזִיר אוֹתוֹ בְּגוּף אַחֵר, אֶלָּא יַד לְיַד לֹא יִנָּקֶה רָע, וְכָךְ הוֹלֵךְ נָע וָנָד עַד שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּלְכָל אֶחָד כְּפִי כֹּחוֹ, שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁהוֹרֵג כָּךְ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל מִמֶּנּוּ נְקָמָה. (ע"כ בספר אחר).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִם כֵּן אִשְׁתְּמוֹדָע דְּכָל עָאקוּ דָּא יְהֵא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, אַמַּאי אִתְמַר (בראשית ד ב) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, אִי תֵּימָא בְּגִין קָנִי דְּנָפִיק מִנֵּיהּ זַרְעָא מַעֲלָיָא, בָּתַר

דְּיִתְכַּנֵּישׁ אִיהוּ יִתְעָרוּן בְּנוֹי דְּקַיְּין לְחָרְבָא עָלְמָא, וּמְנַיְּיהוּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים יג ו) מְשׂוֹד עֲנִיִּים מֵאֶנְקַת אֶבְיוֹנִים כו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אִם כֵּן, כְּשֶׁנּוֹדָע שֶׁכָּל הַצָּרוֹת הַלָּלוּ יִהְיוּ בַּגָּלוּת הָאַחֲרוֹנָה, לָמָּה נֶאֱמַר קַנְיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה? אִם תֹּאמַר בִּשְׁבִיל קֵינִי שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע מְעֻלֶּה, אֲחֵר שֶׁהוּא יִתְכַּנֵּס, יִתְעוֹרְרוּ בְּנֵי קַיִן לְהַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם, וּמֵהֶם קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מְשׂוֹד עֲנִיִּים מֵאֶנְקַת אֶבְיוֹנִים כו'.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, קַיִן מִסִּטְרָא דְּאִילְנָא דְּטוֹב וְרָע הֲוָה, וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּטוֹב הֲוָה בְּגַלְגּוֹלָא עַד קֵנָי חוֹתָן מֹשֶׁה, מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּרָע, וּבְגִין דְּאַחֲזֵי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דַּעֲתִידִין לְמֶעֱבַד בְּנוֹי לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, דְּכֹלָּא אַחֲזֵי לֵיהּ, אָמַר גָּדוֹל עָוֹנִי מִנְּשׂוֹא, וּמְנָא לָן דְּאַחֲזֵי לֵיהּ גַּלְגּוֹלָא דִילֵיהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד יד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ, נָע וָנָד וַדַּאי, הָכָא רָמִיז גַּלְגּוֹלָא דִילֵיהּ וּבְנוֹי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת ח י) וּבֵכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ, וְהָא אוּקִימְנָא לוֹן (דברים ז י) וּמְשַׁלֵּם לְשׂנְאָיו וכו', הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי דָּא גַּלְגּוֹלָא קַדְמָאָה, הַיּוֹם כְּהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים צה ז) הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ, וְהָיִיתִי נָע וָנָד תְּרֵין גַּלְגּוֹלִין אִלֵּין, אֶסָּתֵר הָכָא רָמִיז (דברים לב כ) וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם כו', (איוב לג כט) וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, וַעֲלַייהוּ אִתְמַר (עמוס ב ו) עַל שְׁלשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, דְּלָא אַהֲדַר לוֹן בְּגוּפָא רְבִיעָאָה, וְלָאו בְּפוּרְקָנָא רְבִיעָאָה, אֶלָּא אִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל (דברים לב יב) יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בְּגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, קַיִן הָיָה מִצַּד הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, וְהִתְפַּשְׁטוּת הַטּוֹב הָיְתָה בְּגַלְגּוּל עַד קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, מִשָּׁם וְאֵילֵךְ הִתְפַּשְׁטוּת הָרָע, וּמִשּׁוּם שֶׁהָרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַה שֶּׁעֲתִידִים לַעֲשׂוֹת בָּנָיו לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, שֶׁהַכֹּל הוּא הֶרְאָה לוֹ, הוּא אָמַר גָּדוֹל עָוֹנִי מִנְּשׂוֹא, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁהֶרְאָה לוֹ אֶת גַּלְגּוּלוֹ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ, נָע וָנָד וַדַּאי, כָּאן רוֹמֵז אֶת גַּלְגּוּלוֹ וְשֶׁל בָּנָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבֵכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אוֹתָם וּמְשַׁלֵּם לְשׂנְאָיו וְכוּ'. הֵן גֵּרַשְׁתִּי אוֹתִי - זֶה גִּלְגּוּל רִאשׁוֹן, הַיּוֹם - כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ, וְהָיִיתִי נָע וָנָד - שְׁנֵי גִּלְגּוּלִים אֲחֵרִים, אֶסָּתֵר - כָּאן רָמַז וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם כוּ', וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עַל שְׁלשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, שֶׁלֹּא מַחֲזִיר אוֹתָם לְגוּף רְבִיעִי וְלֹא בְּגַאֲלָה רְבִיעִית, אֶלָּא נֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בְּגַלָּל זֶה פֵּרְשׁוּהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

דף קטו.

וְעוֹד (דף קטו ע"א) אִי הֶבֶל אָחִיךָ, תָּא חֲזֵי תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין שְׁמַעְנָא דְּלַאֲתַר עִלָּאָה הֲווֹ סָלְקִין, א"י, א' אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, י' מַחֲשָׁבָה, דְּבָהַאי אֲתַר חָאבוּ אָדָם וְהֶבֶל, וְאִתְמַר

דְּאִינּוּן א' כֶּתֶר עִלָּיוֹן, י' מַחֲשָׁבָה, לְעֵילָא לְעֵילָא אִסְתַּלַּק הַאי חוֹבָה, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא כַּמָּה מַחֲשָׁבוֹת אִינּוּן, שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי מַחֲשָׁבָה, וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, וְחָכְמָה מַחֲשָׁבָה, וְכֶתֶר דְּאִיהִי א' מִן אדנ"י מַחֲשָׁבָה, וְכַמָּה מַחֲשָׁבִין אִינּוּן דָּא לְעֵילָא מִן דָּא, וְדָא עַל גַּב דָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת ה ז) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, וּלְעֵילָא מִכֻּלְהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין, דְּלֵית מַחֲשָׁבָה אָחֳרָא לְעֵילָא מִנַּיהּ, וְכַמָּה מַחֲשָׁבִין אִינּוּן לְבוּשִׁין דָּא לְדָא, וְאִיהוּ אִשְׁתְּמוֹדָע דְּלָא חָאב אֶלָּא בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי לְבוּשָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ג י) וַאֲירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, אִתְּמַר בְּאָדָם וָאֵחָבֵא וְאִתְּמַר בְּמֹשֶׁה (שמות ג ו) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו.

וְעוֹד אֵי הֶבֶל אֲחִיךָ, בֹּא וּרְאֵה, שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁמַּעְתִּי שֶׁלְּמָקוֹם עֶלְיוֹן הֵיוּ עוֹלוֹת, א"י א' אָמוֹן מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, י' מַחֲשָׁבָה, שֶׁבְּמָקוֹם הַזֶּה חָטְאוּ אָדָם וְהֶבֶל, וְנֶאֱמַר שֶׁהֵם א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, י' מַחֲשָׁבָה, לְמַעְלָה לְמַעְלָה הִתְעַלָּה הַחֵטְא הַזֶּה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, וַהֲרֵי כַּמָּה מַחֲשָׁבוֹת הֵן., הַשְׁכִינָה נִקְרֵאת מַחֲשָׁבָה, וְהִיא י' מִן אדנ"י וְחָכְמָה מַחֲשָׁבָה, וְכֶתֶר שֶׁהִיא א' מִן אדנ"י מַחֲשָׁבָה, וְכַמָּה מַחֲשָׁבוֹת הֵן זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ וְזוֹ עַל גַּב זוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, וּלְמַעְלָה מִכֻּלָּן הַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים, עֶלְיוֹנָה עַל כָּל הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁאֵין מַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, וְכַמָּה מַחֲשָׁבוֹת הֵן לְבוּשִׁים זוֹ לְזוֹ, וְהוּא נוֹדָע שֶׁלֹּא חָטָא אֶלָּא בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא לְבוּשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא. נֶאֱמַר בְּאָדָם וָאֵחָבֵא, וְנֶאֱמַר בְּמֹשֶׁה וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, בְּוַדַּאי בְּכֹלָּא חָאב אָדָם, בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי לְבוּשָׁא, וּבְמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי מִלְּגָאו, וּבְגִין דָּא אָמַר לְמֹשֶׁה בְּזִמְנָא דְּאָמַר (שמות לג יח) הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ, אָמַר, כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, דְּאִם זָכָה שֶׁיִּרְאַנִי, וָחַי לְעוֹלָם, וּבְגִין דָּא אָמַר לֵיהּ לֹא (שמות לג כ) תוּכַל לִרְאוֹת אֶת פָּנָי, וְלַאו אִינּוּן פָּנִים הָכָא אֶלָּא פָּנִים דְּלָא נִרְאִין, בַּאֲתַר דְּאִשְׁתְּמוֹדָע עִלַּת הָעִלּוֹת, וּבַאֲתַר דְּאִתְגַּלְיָיא, וְחוֹבָא דְאָדָם גָּרִים דְּלָא יְכִיל מֹשֶׁה לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, כָּל שֶׁכֵּן אָחֳרָא, דְּעִלַּת הָעִלּוֹת אִסְתַּלַּק מִמַּחֲשָׁבָה דְּחָאב בֵּהּ אָדָם, וּבְגִין דָּא עַיִן לֹא תִשּׁוּרֶנּוּ, וּמַחֲשָׁבָה לֹא תְכִילֶהוּ, לָא יְכִיל לְאַשְׁגָּא לֵיהּ, דְּאִיהוּ חַי הַחַיִּים, וּבַאֲתַר דְּאִיהוּ שַׁרְיָא לֵית מִיתָה תַּמָּן, וּמַחֲשָׁבָה דְּאִסְתַּלַּק מִנַּיהּ, בְּוַדַּאי אִיהוּ חָכְמָה לְבוּשָׁא לְחָכְמָה סְתִימָאָה, בְּוַדַּאי בֵּהּ חָאב אָדָם, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג י) וָאִירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, בְּוַדַּאי בַּכֹּל חָטָא אָדָם, בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא לְבוּשׁ, וּבַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא מִבִּפְנִים, וּמְשׁוּם זֶה אָמַר לְמֹשֶׁה בְּזִמַּן שֶׁאָמַר הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ, אָמַר, כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, שֶׁאִם זָכָה שֶׁיִּרְאַנִי, וְחַי לְעוֹלָם, וּמְשׁוּם זֶה אָמַר לוֹ לֹא תוּכַל לִרְאוֹת אֶת פָּנָי, וְאֵינָם הַפָּנִים כָּאן, אֶלָּא הַפָּנִים שֶׁלֹּא נִרְאִים, בַּמָּקוֹם שֶׁנּוֹדָע עִלַּת הָעִלּוֹת וּבַמָּקוֹם שֶׁהִתְגַּלָּה, וְחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם גָּרַם שֶׁלֹּא יָכֹל מֹשֶׁה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, כָּל שֶׁכֵּן אַחֵר, שֶׁעִלַּת הָעִלּוֹת הִסְתַּלֵּק מֵהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁחָטָא בָּהּ אָדָם, וּמְשׁוּם זֶה עַיִן לֹא תִשּׁוּרֶנּוּ, וּמַחֲשָׁבָה לֹא תְכִילֶהוּ, וְלֹא יְכוֹלָה לְהַשִּׂיג אוֹתוֹ, שֶׁהוּא חַי הַחַיִּים, וּבְמָקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹרֶה אֵין שָׁם מִיתָה, וְהַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִסְתַּלֵּק

מְמֶּנָּה בְּוַדַּאי הִיא חָכְמָה. הַלְּבוּשׁ לַחָכְמָה הַסְּתוּמָה, בְּוַדַּאי בָּהּ חָטָא אָדָם, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא.

דף קטו:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא מֵהָכָא מַשְׁמַע דְּלָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה אֶלָּא בֶּהָהִיא דְּאִיהִי לְבוּשָׁא מִינָהּ, וְאִשְׁתָּאַר אִיהוּ (דף קטו ע"ב) בָּהָהִיא דְּאִיהִי מִלְּגָאו, בְּמוֹחָא בְּלָא קְרָקָפְתָּא, וּבְגִין דָּא וָאִירָא, דְּאִזְדְּעָזַע מֵהָהִיא דִּלְגוֹ מִן מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְּאִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ מוֹחָא אוּף הָכִי חָב דְּזַרְעָא מִתַּמָּן נָפִיק, דְּאִיהוּ נְבִיעוּ דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִיהוּ אוֹר קַדְמוֹן וְאוֹר צַח וְאוֹר מְצוּחְצָח, תְּלַת טִפִּין דְּאִתְרְמִיזוּ בְּי' עִלָּאָה, קוֹצָא דִּלְעֵילָּא וְקוֹצָא דִּלְתַתָּא וְגִיו בְּאֶמְצָעִיתָא, וְעָרַב תַּמָּן חֹשֶׁךְ דְּאַפְסִיק בֵּין עִלַּת הָעִלּוֹת לְמוֹחָא סְתִימָא, וּבְגִין דָּא (שמות לג כ) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי עַד דְּהַהוּא חֹשֶׁךְ אִתְעֲבַר מִתַּמָּן, וְדָא אִיהוּ רָזָא (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם וּבֵין אלהיכ"ם, וּבְגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ, לֵית מַחֲשָׁבָה יָכִילָא לְאַשְׁגָּא תַּמָּן, כָּל שֶׁכֵּן עַיִן, עַד דְּאִתְעֲבַר מִתַּמָּן הַהוּא חֹשֶׁךְ, וּכְגַוְונָא דִּילֵיהּ לְתַתָּא אִית עֲנָנָא חֲשׁוֹכָא דְּאִתְמַר בָּהּ (איכה ג מד) סַכּוֹתָה בֶּעָנָן לָךְ כו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וַהֲרֵי מִכָּאן מַשְׁמַע שֶׁלֹּא חָטָא בַּמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה, אֶלָּא בְּאוֹתָהּ שֶׁהִיא לְבוּשׁ מִמֶּנָּה, וְהוּא נִשְׁאַר בְּאוֹתָהּ שֶׁהִיא מִבִּפְנִים, בַּמֹּחַ בְּלִי קַרְקֶפֶת, וּמִשּׁוּם זֶה וָאִירָא, שֶׁהִזְדַּעְזַע מֵאוֹתָהּ שֶׁלִּפְנִים מֵהַמַּחֲשָׁבָה הַסְּתוּמָה שֶׁהִיא עִלַּת הָעִלּוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא הַמֹּחַ אַף כָּךְ חָטָא, שֶׁזֶּרַע יָצָא מִשָּׁם, שֶׁהוּא הַמָּעַיִן שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹר קַדְמוֹן וְאוֹר צַח וְאוֹר מְצֻחְצָח, שְׁלֹשׁ טִפּוֹת שֶׁנִּרְמְזוּ בַּי' הָעֶלְיוֹנָה, הַקּוֹץ שֶׁלְּמַעְלָה וְהַקּוֹץ שֶׁלְּמַטָּה, וְעֶצֶם הַי' בָּאֶמְצַע, וְעֵרֶב שָׁם חֹשֶׁךְ שֶׁהִפְסִיק בֵּין עִלַּת הָעִלּוֹת לַמֹּחַ הַנִּסְתָּר, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, עַד שֶׁאוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ יַעֲבֹר מִשָּׁם, וְזֶהוּ הַסּוֹד כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם וּבֵין אֱלֹהֵיכֶ"ם, וּמִשּׁוּם אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ, אֵין הַמַּחֲשָׁבָה יְכוֹלָה לְהַשִּׂיג שָׁם, כָּל שֶׁכֵּן הָעַיִן, עַד שֶׁיִּעָבֵר מִשָּׁם אוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ, וּכְמוֹתוֹ לְמַטָּה יֵשׁ עָנָן חֲשֵׁכָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ סַכּוֹתָה בֶּעָנָן לָךְ כו'.

אִזְדְּעָזַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאִזְדְּעָזְעוּ סָבִין מָארֵי דְּמִתִּיבְתָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר עַד כְּעַן לָא יְדַעְנָא דְּחוֹבָא דְּאָדָם הָכִי הֲוָה עִלָּאָה, דְּמָטָא לַאֲתַר עִלָּאָה דְּכָל עִלָּאִין, אָמַר, אַבָּא, הַב לִי רְשׁוּ לְמִשְׁאַל אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְיַיהִיב רְשׁוּ לְכָל בַּר נַשׁ לְמִשְׁאַל כָּל שֶׁכֵּן לְמִנְדַּע, אָמַר לֵיהּ אֵימָא בְּרִי דְּהָא רַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח וּרְשׁוּתָא אִתְיַיהִיב לְגַלָּאָה כָּל מַה דְּיָכִילְנָא לְמִנְדַּע, אָמַר לֵיהּ, אַבָּא, אִשְׁתְּמוֹדָע בְּגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּאַפְסִיק בֵּין עִלַּת הָעִלּוֹת לְמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, דְּעִלַּת הָעִלּוֹת עַל כָּל הָעִלּוֹת לָא אִשְׁתַּתַּף בְּשׁוּם מַחֲשָׁבָה סְתִימָא כָּל שֶׁכֵּן גַּלְיָא, וְלָאו בְּשׁוּם אוֹר גָּנִיז וְטָמִיר וְקַדְמוֹן וְצַח וּמְצוּחְצָח, אָמַר וַדַּאי הָכִי הוּא דְּאִם אִלֵּין נְהוֹרִין וּמַחֲשָׁבִין הֲווֹ מְנַיְּהוּ לָא הֲוָה יָכִיל חֹשֶׁךְ לְאַפָּרָשָׁא, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אִיהוּ עַל כָּל נְהוֹרִין גְּנִיזִין וּסְתִימִין כְּנִשְׁמְתָא בְּגוּפָא, וְאוֹר קַדְמוֹן אוּף עַל גַּב דְּאִיהוּ סָתִים וְגָנִיז וְאִיהוּ קַדְמוֹן לְכָל סְפִירָן וּלְכָל

אַתְוָון וּנְקוּדֵי וְטַעֲמֵי, הָכִי אִיהוּ לְגַבֵּי עִלַּת עִלּוֹת עַל כָּל הָעִלּוֹת, כְּגוּפָא לְגַבֵּי נִשְׁמָתָא, דִּבְעִלַּת הָעִלּוֹת לֵית בֵּיהּ גַּוְונִין וְלָא צוּרָה וְלָא דְיוֹקְנָא וְלָא שׁוּתָפוּ, וּבַאֲתַר דְּעַיִן לָא שַׁלִּיט מָאן יָכִיל לְמֶעֱבַד דְּמְיוֹן.

הִזְדַּעְזַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְכָל הַחֲבֵרִים, וְהִזְדַּעְזְעוּ הַזְּקֵנִים בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: עַד עַכְשָׁו לֹא יָדַעְתִּי שֶׁחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם כְּדֵי הַיָּה עֶלְיוֹן, שֶׁהִגִּיעַ לַמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הָעֶלְיוֹנִים. אָמַר: אַבָּא, תֵּן לִי רְשׁוּת לִשְׁאֹל אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְכָל אָדָם לִשְׁאֹל, כָּל שֶׁכֵּן לְדַעַת. אָמַר לוֹ: אֱמֹר בְּנִי, שֶׁהֲרֵי רָצוֹן נִמְצָא, וְהָרְשׁוּת נִתְּנָה לְגַלּוֹת כָּל מַה שֶּׁיְכֹלְנוּ לְדַעַת. אָמַר לוֹ: אַבָּא, נוֹדַע בִּשְׁבִיל אוֹתוֹ הַחֶשְׁקָ שֶׁהִפְסִיק בֵּין עִלַּת הָעִלּוֹת לְבֵין הַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתֶּרֶת, שֶׁעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת לֹא הִשְׁתַּתֵּף בְּשׁוּם מַחֲשָׁבָה נִסְתֶּרֶת, כָּל שֶׁכֵּן גְּלוּיָה, וְלֹא בְּשׁוּם אוֹר גָּנוּז וְטָמִיר וְקַדְמוֹן וְצָח וּמְצֻחְצָח. אָמַר: וַדַּאי כְּךָ הוּא, שֶׁאִם הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ וְהַמַּחֲשָׁבוֹת הָיוּ מְמֻנּוּ, לֹא הָיָה יָכוֹל הַחֶשְׁקָ לְהִפָּרֵד, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת הוּא עַל כָּל הָאוֹרוֹת הַגְּנוּזִים וְהַנִּסְתָּרִים כִּנְשָׁמָה בְּגוּף, וְהָאוֹר הַקַּדְמוֹן, אַף עַל גַּב שֶׁהוּא נִסְתָּר וְגָנוּז וְהוּא קַדְמוֹן לְכָל הַסְּפִירוֹת וּלְכָל הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדּוֹת וְהַטְּעָמִים, כָּךְ הוּא לְגַבֵּי עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת כְּמוֹ גּוּף לַנְּשָׁמָה, שֶׁבְּעִלַּת הָעִלּוֹת אֵין בּוֹ גֶּוֶן וְלֹא צוּרָה וְלֹא דְמוּת וְלֹא שֻׁתָּפוּת, וּבְמָקוֹם שֶׁהָעַיִן לֹא שׁוֹלֶטֶת, מִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת דְּמְיוֹן?

בָּתַר דְּהַרְהֵר תְּשׁוּבָה אָדָם לְתַתָּא, הָדְרָא לְבוּשָׁא לְגַבֵּי מוֹחָא דְאִיהוּ אַבָּא קַרְקַפְתָּא דְתִפְלִּי, וְאִתְחַבַּר מוֹחָא דְאִיהִי חָכְמָה בְּאִימָּא, מַיָּד (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וְאִינּוּן תְּפִלִּין דְּאִינּוּן מֵעוֹר, בְּהַהוּא זִמְנָא קְמַת תְּשׁוּבָה דְּאִיהִי אִימָּא קַרְקַפְתָּא דְתִפְלִּי עִם אָדָם לְאַגָּנָא עֲלֵיהּ וּלְכַסְיָא עֲלֵיהּ דַּהֲוָה עָרוֹם, כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ כַּסֵּי עַל מוֹחָא עִלָּאָה, וּבְרִי, כָּל מָאן דְּאַנַּח תְּפִלִּין כְּאִלּוּ כַּסֵּי עַל מוֹחָא עִלָּאָה, וּבְגִין דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה לָא זָזָה מִנַּיְיהוּ, וְרָזָא דְמִלָּה (תהלים קל ז) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָ"הּ אדנ"י מִי יַעֲמוֹד, מ"י יַעֲמוֹד וַדַּאי דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה תְּשׁוּבָה הָא קָמַת בְּאָדָם עִלָּאָה, וּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי תְּפִלָּה שֶׁל יָד בְּאָדָם תַּתָּאָה, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה נָחֲתַת עִם אָדָם, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עִם הֶבֶל, וְעִם כָּל (דא) מָארֵי דְּדָכְיוּ דְּקָא אַתְיָין מַנַּיְיהוּ, וּבְגִין דָּא (רות א יט) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן.

אַחַר שֶׁהֵרְהֵר תְּשׁוּבָה אָדָם לְמַטָּה, חָזַר הַלְּבוּשׁ לְמֹחַ, שֶׁהוּא הָאֵב, הַקַּרְקֶפֶת שֶׁל הַתְּפִלִּין, וְהִתְחַבֵּר הַמֹּחַ, שֶׁהוּא הַחָכְמָה, בְּאֵם, מִיָּד וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם, וְהֵם הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם מֵעוֹר. בְּאוֹתוֹ זְמַן עָמְדָה תְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא הָאֵם, קַרְקֶפֶת הַתְּפִלִּין, עִם אָדָם לְהָגֵן וּלְכַסּוֹת עָלָיו, שֶׁהָיָה עָרֹם, כְּמוֹ שֶׁהוּא כּוֹסֶה עַל הַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן. וּבְנִי, כָּל מִי שֶׁמַּנִּיחַ תְּפִלִּין כְּאִלּוּ כּוֹסֶה עַל הַמֹּחַ הָעֶלְיוֹן, וּמְשׁוּם זֶה הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה לֹא זָזָה מִמֶּנּוּ, וְסוֹד הַדָּבָר - אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ אדנ"י מִי יַעֲמֹד, מ"י יַעֲמֹד וַדַּאי, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, הַתְּשׁוּבָה, הֲרֵי עָמְדָה עִם הָאָדָם הָעֶלְיוֹן, וְהַשְׁכִינָה שֶׁהִיא תְּפִלָּה שֶׁל יָד עִם הָאָדָם הַתַּחְתּוֹן, הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה יְרָדָה עִם אָדָם, וְהַשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה עִם הֶבֶל, וְעִם כָּל (זה) בַּעֲלֵי הַטָּהֳרָה שֶׁבָּאִים מֵהֶם, וּמְשׁוּם זֶה וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן.

דף קטז.

מִיָּד דְּחָאבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבָדָא דְעִגְלָא מַה כְּתִיב (ישעיה ג ב) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, אִשְׁתַּלְחַת (נ"א ואסתלקת) מִנַּיְיהוּ וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, דְּלָא נָחְתַת עֲלַיְיהוּ אֶלָּא (דף קטז ע"א) בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, וְאִשְׁתְּאַרַת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה יְחִידָאָה לְתַתָּא, וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה יְחִידָאָה לְעֵילָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, דְּבָקְדְמֵיתָא לָא הֲוַת שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה זָזָה מִנַּיְיהוּ כְּגַוְונָא דִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, זַכְאִין אִינּוּן מָארֵי דִתְיוּבְתָּא דְנַחְתֵי לָהּ עֲלַיְיהוּ בְּכָל יוֹמָא וְשַׁעְתָּא וְרִגְעָא וְלָא זָזַת מִנַּיְיהוּ בְּכָל אֲתַר, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם ו כב) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ כו' וְלָא אִית לָהּ עֲלַיְיהוּ יוֹמָא יְדִיעַ כְּגַוְונָא דְאָחֳרִנִין דְּלָא נָחְתַת עֲלַיְיהוּ אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, אֲבָל מָארֵי תְּיוּבְתָּא לָא זָזַת מִנַּיְיהוּ לְעָלַם.

מִיָּד שֻׁחָחאוּ יִשְׂרָאֵל בְּחַטָּא הָעֵגֶל מַה כָּתוּב? וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, הִשְׁתַּלְּחָה (והסתלקה) מֵהֶם, וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁלֹּא יוֹרֶדֶת עֲלֵיהֶם אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, וְנִשְׁאֶרֶת הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה יְחִידָה לְמַטָּה, וְהַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה יְחִידָה לְמַעְלָה, וְהֲרֵי פֵּרְשׁוּהָ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, שֶׁבַּהַתְחָלָה לֹא הָיְתָה הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה זָזָה מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. אַשְׁרֵי הֵם בַּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה שֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָהּ עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם וְשָׁעָה וְרֶגַע, וְלֹא זָזָה מֵהֶם בְּכָל מָקוֹם, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ כו', וְאֵין לָהּ עֲלֵיהֶם יוֹם יְדוּעַ כְּמוֹ שֶׁאֲחֵרִים, שֶׁלֹּא יוֹרֶדֶת עֲלֵיהֶם אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אֲבָל בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה לֹא זָזָה מֵהֶם לְעוֹלָם.

וּבְגִין דְּא בְּרִי, אי"י הֶבֶל אָחִיךָ, אִי יְכִלִינָן לְמֵימַר א' י' מִן אהי"ה אִימָא עִלָּאָה, וְאִשְׁתְּאָרוּ ה' ה', וְאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ וַתַּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶן, הָכָא חָאב הֶבֶל אָדָם, חָב בְּי"ו מִן יהו"ה וְאִסְתַּלַק י"ו וְאִתְעֲבִיד ו' י', אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא י' ו', אִינּוּן, י' לְעֵילָּא ו' לְתַתָּא, מַאי ו' י', אָמַר בְּרִי הָכִי אִיהוּ וַדַּאי, דְּחוֹבָה דָא אִיהוּ לְעֵילָּא בְּאַת א דְאִסְתַּלַק בְּמַחֲשָׁבָה דְאִיהִי י' עִלָּאָה דְתַמָּן עִלַּת הָעִלּוֹת, וְאִשְׁתָּאַר ו' י' כְּגַוְונָא דָא א, וְעַל י' עִלָּאָה אִתְּמַר (תהלים צא יד) כִּי יָדַע שְׁמִי, שֵׁם י', יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ, זַכְאָה אִיהוּ מָאן דְּנָחִית לֵיהּ בְּמַחֲשָׁבְתֵּיהּ לְאַתְרֵיהּ, דְּהַאי מַחֲשָׁבָה עֲלָהּ אִתְּמַר (ויקרא ז לז) זֹאת הַתּוֹרָה לָעוֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים.

וּמְשׁוּם זֶה, בְּנִי, אֵי"י הֶבֶל אָחִיךָ, אִם יָכְלוּ לוֹמַר א' י' מִן אהי"ה הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, וְנִשְׁאֲרוּ ה' ה', וְנֶאֱמַר עֲלֵיהֶן וַתַּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶן, כָּאן חָטָא הֶבֶל, אָדָם חָטָא בְּי"ו מִן יהו"ה וְהִסְתַּלֵּק י"ו וְנַעֲשָׂה ו' י'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וַהֲרֵי י' ו' הֵם י' לְמַעְלָה ו' לְמַטָּה, מַה זֶּה ו' י'? אָמַר: בְּנִי, כָּךְ זֶה וַדַּאי, שֶׁחֵטְא הַזֶּה הוּא לְמַעְלָה בָּאוֹת א שֶׁהִתְעַלְּתָה בַּמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא י' הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁשָּׁם עִלַּת הָעִלּוֹת, וְנִשְׁאֲרָה ו' י' כמו זה, ' א, וְעַל הַי' הָעֶלְיוֹנָה נֶאֱמַר כִּי יָדַע שְׁמִי, שֵׁם י', יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁמּוֹרִיד אוֹתוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְמָקוֹמוֹ, שֶׁעַל הַמַּחֲשָׁבָה הַזּוֹ נֶאֱמַר זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים.

וְאַמַּאי אִתְמַר בְּאָת י' כִּי יָדַע שְׁמִי, אֶלָּא, כְּמָה דְּלֵית בְּאָת י' שׁוּתָּפוּ דְּאָת אָחֳרָא, הָכִי לֵית בֵּיהּ שׁוּתָּפוּ דְּאִיהוּ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי לוֹ, אֶחָד בְּלָא חֶשְׁבָּן, הוּא בָּרָא כֹּלָּא וְלֵית בּוֹרֵא עֲלֵיהּ, וְכִי אִית דְּיָכְיל לְמִבְרֵי אֲפִילּוּ יִתּוּשׁ זְעִיר אֶלָּא הוּא, אֶלָּא, מַיִם אִית לוֹן חֵילָא לְמִבְרֵי אִילָנִין וְעִשְׂבִּין, וְאִינּוּן אִתְבְּרִיאוּ, אֲבָל בּוֹרֵא עָלְמִין בָּרָא וְלֵית עֲלֵיהּ מָאן דְּבָרָא לֵיהּ וּלְחַכִּימָא בְּרַמְיָא דְּבַאֲתַר דָּא לֵית לָךְ נַלָּאָה יַתִּיר.

וְלָמָּה נֶאֱמַר בָּאוֹת י' כִּי יָדַע שְׁמִי? אֶלָּא, כְּמוֹ שֶׁאֵין בָּאוֹת י' שֻׁתָּפוּת שֶׁל אוֹת אַחֶרֶת, כָּךְ אֵין בּוֹ שֻׁתָּפוּת, שֶׁהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי לוֹ, אֶחָד בְּלִי חֶשְׁבּוֹן, הוּא בָּרָא אֶת הַכֹּל וְאֵין בּוֹרֵא עָלָיו, וְכִי יֵשׁ מִי שֶׁיָּכוֹל לִבְרֹא אֲפִלּוּ יַתּוּשׁ קָטָן, אֶלָּא הוּא? אֶלָּא לַמַּיִם יֵשׁ כֹּחַ לִבְרֹא אִילָנוֹת וַעֲשָׂבִים, וְהֵם נִבְרְאוּ, אֲבָל בּוֹרֵא הָעוֹלָמִים בָּרָא, וְאֵין עָלָיו מִי שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ וְדַי לְחָכָם בְּרֶמֶז, שֶׁבַּמָּקוֹם הַזֶּה אֵין לְגַלּוֹת יוֹתֵר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מֵהֵיכָא מַשְׁמַע דְּאִית בּוֹרֵא בְּשׁוּתָּפוּ דְּאַתְוָון, כְּגוֹן ב' מִן בְּרֵאשִׁית דְּאִיהִי אִימָּא, ר' מִן רֵאשִׁית דְּאִיהִי חָכְמָה, ו' מִן בּוֹרֵא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, א' מִן בְּרֵאשִׁית דְּאִיהוּ כֶּתֶר, שִׁי"ת, שִׁית סְפִירָן, הָא כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר, אִם חָסֵר חַד לָא אִשְׁתַּלִּים בְּרִיאָה, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אִיהוּ בָּרָא כֹּלָּא בְּלָא שׁוּתָּפוּ כְּלָל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מֵכָּאן מַשְׁמַע שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא בַּשֻּׁתָּפוּת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ ב' מִן בְּרֵאשִׁית, שֶׁהִיא הָאֵם, ר' מִן רֵאשִׁית שֶׁהִיא חָכְמָה, ו' מִן בּוֹרֵא שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, א' מִן בְּרֵאשִׁית שֶׁהוּא כֶּתֶר, שִׁי"ת, שֵׁשׁ סְפִירוֹת, הֲרֵי כֻּלָּן עֶשֶׂר, אִם אֶחָד חָסֵר לֹא הִשְׁתַּלְּמָה הַבְּרִיאָה, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת הוּא בָּרָא הַכֹּל, בְּלִי שֻׁתָּפוּת כְּלָל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְכִי הָא שְׁמַעְנָא, דְּבַעֲשַׂר סְפִירָן לָא אִתְמַר תַּמָּן אֶלָּא אֲצִילוּת וְלָא בְּרִיאָה, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וּמָאן אָמַר דְּאִית בְּהוֹן בְּרִיאָה אֶלָּא כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר בְּשׁוּתָּפוּ דָּא עִם דָּא עָבְדִין בְּרִיאָה בְּעָלְמָא, וַאֲנָא אֵימָא דְּאִם הֲוָה חָסֵר חַד מִן מִנְיָנָא לָא אִשְׁתַּלִּים הַהִיא בְּרִיאָה, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אִיהוּ בּוֹרֵא בְּלָא שׁוּתָּפוּ אָחֳרָא דְּאִיהוּ חַד בְּלָא שׁוּתָּפָא כְּלָל לָא לְעֵילָּא וְלָא לְתַתָּא וְלָא בְּאֶמְצָעִיתָא וְלָא מִכָּל סִטְרָא כְּלָל, אָמַר וַדַּאי כְּעַן אִתְגַּלְיָא מַה דְּלָא אִתְמַסַּר לְנַלָּאָה אֲפִילּוּ מִלְּבָא לְפוּמָא, וְרָזָא דָּא צָרִיךְ לְאִתְכַּסְיָא מִכָּל בַּר נַשׁ, דְּלַאו כָּל מוֹחָא יָכִיל לְמִסְבַּל הַאי, אֶלָּא אִלֵּין דְּיִדְּעִין בְּרָזִין, אִלֵּין דְּחָכְמָתָא דִּלְהוֹן סָלִיק עַל כָּל נְבִיאַיָּא וְחַכִּימַיָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וּכְמוֹ זֶה שְׁמַעְנוּ שֶׁבְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת לֹא נֶאֱמַר שָׁם אֶלָּא אֲצִילוּת וְלֹא בְּרִיאָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וּמִי אָמַר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם בְּרִיאָה? אֶלָּא כָּל הָעֶשֶׂר בְּשֻׁתָּפוּת זוֹ עִם זוֹ עוֹשׂוֹת בְּרִיאָה בָּעוֹלָם, וַאֲנִי אוֹמֵר, שֶׁאִם הָיָה חָסֵר אֶחָד מִן הַמִּנְיָן, לֹא הִשְׁתַּלְּמָה אוֹתָהּ בְּרִיאָה, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת הוּא בּוֹרֵא בְּלִי שֻׁתָּפוּת אַחֶרֶת, שֶׁהוּא אֶחָד בְּלִי שֻׁתָּף כְּלָל, לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה וְלֹא בָּאֶמְצַע וְלֹא מִכָּל צַד כְּלָל. אָמַר, וַדַּאי כָּעֵת הִתְגַּלָּה מַה שֶּׁלֹּא נִמְסַר לְגַלּוֹת אֲפִלּוּ מֵהַלֵּב לַפֶּה, וְסוֹד זֶה צָרִיךְ לְכַסּוֹת מִכָּל אָדָם, שֶׁאֵין כָּל מֹחַ יָכוֹל לְסָבֵל אֶת זֶה, אֶלָּא אֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים בְּסוֹדוֹת אֵלּוּ שֶׁחָכְמָתָם עוֹלָה עַל כָּל הַנְּבִיאִים וְהַחֲכָמִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, הָא אִתְגַּלְיָא א' בְּרָזָא עִלָּאָה כַּד אִסְתַּלַּק עִלַּת הָעִלּוֹת בְּאָת י' וְאִשְׁתְּאַר וי אֶלָּא מַאי אוי, אָמַר לֵיהּ (א' עלאה) (נ"א אית א') לְעֵילָּא מִן א', דְּאִית א' מֵאַתְוָון רַבְרְבָן, וְאִית א' מֵאַתְוָון זוּטָרָן, וְאִית א' מֵאַתְוָון בֵּינוֹנִיִּים, (נ"א זה שייך לדף פ"ג ע"א ועוד נעשה אדם) אִינּוּן אָדָם דִּבְרִיאָה אָדָם דִּיצִירָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (קהלת ה ז) כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וְאִית תְּלַת עִלָּאִין עֲלַיְיהוּ בְּאֹרַח אֲצִילוּת, וַעֲלֵיהֶם אִתְמַר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, הֲרֵי הִתְגַּלְּתָה א' בְּסוֹד עֶלְיוֹן כְּשֶׁהִסְתַּלֵּק עִלַּת הָעִלּוֹת בָּאוֹת י' וְנִשְׁאַר וי, אֶלָּא מַה זֶּה אוי? אָמַר לוֹ: (א' העליונה) (ישא') לְמַעְלָה מִן א', שֶׁיֵּשׁ א' מֵהָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת, וְיֵשׁ א' מִן הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת, וְיֵשׁ א' מִן הָאוֹתִיּוֹת הַבֵּינוֹנִיּוֹת, הֵם אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אָדָם שֶׁל יְצִירָה, אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וְיֵשׁ שְׁלֹשָׁה עֶלְיוֹנִים עֲלֵיהֶם בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם.

דף קטז:

וְאִינּוּן דִּבְרִיאָה אִינּוּן לְבוּשִׁין לְאִינּוּן דַּאֲצִילוּת, וְהַאי אִיהוּ אוֹר לְבוּשׁ עִלְּיוֹן, וְאִינּוּן עֶשֶׂר מִתְלַבְּשִׁין בְּעֶשֶׂר, וְאִלֵּין דַּאֲצִילוּת אָמְרוּ לְאִינּוּן דִּבְרִיאָה דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן, (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, כָּל סְפִירָה יְהֵיב בֵּיהּ חוּלְקֵיהּ מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, וְאִם חָסֵר חַד מֵעֶשֶׂר סְפִירִין דְּלָא הֲווֹ יְהֵיב בֵּיהּ חוּלְקֵיהּ לָא הֲווֹ אִשְׁתַּלִּים בְּנָיְינָא דְּאָדָם, וּבְזִמְנָא דְּחָב אָדָם כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נָטִיל חוּלְקֵיהּ מִנֵּיהּ וְאִשְׁתְּאַר אַיִן, וְרָזָא דְּמִלָּה (קהלת ג יט) וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן, וּבְגִין דְּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין (תהלים מט יג) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ, אָדָם דַּהֲוָה לָן בִּיקָר דִּלְעֵילָּא וְלָא נָטִיר לֵיהּ, נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת דְּמוּת דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל עִלַּת הָעִלּוֹת כַּד בָּרָא לֵיהּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (נ"א הדא הוא דכתיב) (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, אִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא מִינֵּיהּ, וְיהֵיב בֵּיהּ בִּלָּא שׁוּתָּפוּ דְּאָחֳרָא, דְּאַבָּא וְאִימָּא עָבְדוּ לֵיהּ בְּצִיּוּרַיְיהוּ (דף קטז ע"ב) בְּתַרְיִן צִיּוּרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ד) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם וַיִּיצֶר בְּתַרְיִן צִיּוּרִין, צִיּוּרָא דְּאַבָּא דְּאִיהוּ יהו"ה, וְצִיּוּרָא דֶּאלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא, וְדָא אִיהוּ וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם, וּלְבָתַר עָבַד לֵיהּ מָאנָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) עָפָר מִן הָאֲדָמָה, מִן הָאֲדָמָה לָא כְתִיב, אֶלָּא עָפָר מִן הָאֲדָמָה, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִתְּמַר בָּהּ (איוב לד טו) וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב דְּאִיהִי גַּלְגּוּלָא דִּילֵיהּ.

וְאוֹתָם שֶׁל בְּרִיאָה הֵם לְבוּשִׁים לְאוֹתָם שֶׁל אֲצִילוּת, וְזֶהוּ אוֹר לְבוּשׁ עֶלְיוֹן, וְאוֹתָם עֲשָׂרָה מִתְלַבְּשִׁים בְּעֶשֶׂר, וְאֵלּוּ שֶׁל אֲצִילוּת אָמְרוּ לְאוֹתָם שֶׁל בְּרִיאָה שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים בָּהֶם, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, כָּל סְפִירָה נָתְנָה בּוֹ חֶלְקוֹ מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ, וְאִם חָסְרָה אַחַת מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁלֹּא הָיְתָה נוֹתֶנֶת בּוֹ חֶלְקָהּ, לֹא הָיָה מִשְׁתַּלֵּם בְּנִינְוֹ שֶׁל אָדָם, וּבִזְמַן שֶׁחָטָא אָדָם, כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נָטְלָה חֶלְקָהּ מִמֶּנּוּ, וְנִשְׁאַר אַיִן, וְסוֹד הַדָּבָר - וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אַיִן, וּמְשׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ. אָדָם שֶׁהָיָה לָן בְּכָבוֹד שֶׁלְּמַעְלָה וְלֹא שָׁמַר אוֹתוֹ, נִמְשָׁל כִּבְהֵמוֹת הַדְּמוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל עִלַּת הָעִלּוֹת כְּשֶׁבָּרָא אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זהו שכתוב) וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ,

הוּא נָטַל מִמֶּנּוּ הַכֹּל, וְנָתַן בּוֹ בְּלִי שֻׁתָּפוּת שֶׁל אַחֵר, שֶׁהָאָב וְהָאֵם עָשׂוּ אוֹתוֹ בְּצִיּוּרֵיהֶם בִּשְׁנֵי צִיּוּרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם, וַיִּיצֶר בִּשְׁנֵי צִיּוּרִים, הַצִּיּוּר שֶׁל הָאָב שֶׁהוּא יהו"ה, וְהַצִּיּוּר שֶׁל אֱלֹהִי"ם שֶׁהִיא הָאֵם, וְזֶהוּ וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם, וְאַחַר כָּךְ עָשָׂה אוֹתוֹ כְּלִי, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב עָפָר מִן הָאֲדָמָה, לֹא כָתוּב מִן הָאֲדָמָה, אֶלָּא עָפָר מִן הָאֲדָמָה, וְזוֹ הַשְׁכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וְאָדָם עַל עָפָר יָשׂוּב, שֶׁהִיא הַגַּלְגּוֹל שֶׁלּוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, בָּתַר דְּרַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח צָרִיךְ לְמִפְתַּח מִלִּין בְּאִתְגַּלְיָא, מַאי אָדָם דְּבָרָא עִלַּת הָעִלּוֹת בְּדִיּוּקְנֵיהּ, דְּהָא כְתִיב דְּלֵית בֵּיהּ דְּמוּת, אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, הָכָא לָא אָמַר בְּצַלְמֵנוּ, דְּאִית בֵּיהּ דִּיּוּקְנָא, אֶלָּא בְּצַלְמוֹ רוֹצֶה לוֹמַר כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, דְּהֵא אִיהוּ הָכִי, וּכְגַוְונָא דְּלֵית בֵּיהּ דִּיּוּקְנָא, דְּהֵא אִיהוּ הָכִי, וּכְגַוְונָא דְּלֵית קַדְמוֹן עֲלֵיהּ דְּהֵא אִיהוּ הָכִי, וּכְגַוְונָא דְּאִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת חַד בְּלָא שׁוּתָפוּ וּבְלָא חֻשְׁבָּן, דְּהֵא אִיהוּ הָכִי, כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אַבָּא, אַחַר שֶׁנִּמְצָא רָצוֹן, צָרִיךְ לִפְתֹּחַ בְּדְבָרִים בְּגָלוּי, מָה הָאָדָם שֶׁבָּרָא עִלַּת הָעִלּוֹת בִּדְמוּתוֹ, שֶׁהֲרֵי כָּתוּב שֶׁאֵין בּוֹ דְּמוּת? אָמַר לוֹ: בְּנִי, כָּאן לֹא אָמַר בְּצַלְמֵנוּ, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דְּמוּת, אֶלָּא בְּצַלְמוֹ, רוֹצֶה לוֹמַר, כְּמוֹ שֶׁהוּא רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, שֶׁהוּא יִהְיֶה כָּךְ, וּכְמוֹ שֶׁאֵין בּוֹ דְּמוּת, שֶׁהוּא יִהְיֶה כָּךְ, וּכְמוֹ שֶׁאֵין קַדְמוֹן עָלָיו, שֶׁהוּא יִהְיֶה כָּךְ, וּכְמוֹ שֶׁהוּא עִלַּת הָעִלּוֹת אֶחָד בְּלִי שֻׁתָּפוּת וּבְלִי חֶשְׁבּוֹן, שֶׁהוּא יִהְיֶה כָּךְ, הַכֹּל כְּמוֹתוֹ.

וְאִית אָדָם דְּבְרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה בְּגַוְונָא אָחֳרָא בִּלְבוּשִׁין וְגוּפָא (דלבר) (נ"א בלבד), דְּבַאֲצִילוּת הָא אִתְּמַר בֵּיהּ בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה כְּלָל, אִית בְּרִיאָה דְּבָרָא הוּא לְתַתָּא בְּדִיּוּקְנֵיהּ, אֲבָל לָאו דְּאִתְבְּרֵי אִיהוּ.

וְיֵשׁ אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה בְּגֶוֶן אַחֵר בִּלְבוּשׁ וְגוּף (של בחוץ) (בלבד), שֶׁבַּאֲצִילוּת הֲרֵי נֶאֱמַר שֶׁאֵין בּוֹ בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה כְּלָל. יֵשׁ בְּרִיאָה שֶׁהוּא בָּרָא לְמַטָּה בִּדְמוּתוֹ, אֲבָל לֹא שֶׁהוּא נִבְרָא.

וְתָא חֲזֵי אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר בִּסְפִירָן בְּרִיאָה, בִּלְבוּשָׁא מִלְּבָר אִיהוּ, וְלָאו אִיהוּ מִלְּגָאו, וּבְגִין דָּא כְּתִיב (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ הָכָא רָזָא אָחֳרָא בְּגוּפָא, אִית סְפִירָן דִּבְרִיאָה וְאִית סְפִירָן דַּאֲצִילוּת, וּבְגִין דָּא וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, בְּצַלְמוֹ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, בְּצֶלֶם אלהי"ם שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם דָּא צַדִּיק חַי עָלְמִין, יְצָרוֹ בִּיצִירָה עִלָּאָה וּבִיצִירָה תַּתָּאָה, דְּאִינּוּן י' מִן א, ו' מִן וַיִּיצֶר אִיהוּ ו' דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ בְּתֶרִין יוּדִין בְּאֶת א, וּתְרֵין יוּדִי"ן עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי יד א) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִינּוּן חָכְמָה קְדוּמָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה.

וּבָא וּרְאֵה, אַף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר בַּסְּפִירוֹת בְּרִיאָה, הוּא בַּלְּבוּשׁ מִבַּחוּץ, וְלֹא מִבִּפְנִים, וּמִשּׁוּם זֶה כָּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, כָּאן סוֹד אַחֵר בַּגּוּף, יֵשׁ סְפִירוֹת שֶׁל בְּרִיאָה, וְיֵשׁ סְפִירוֹת שֶׁל אֲצִילוּת, וּמִשּׁוּם

וְה וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם, וְה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. בְּצַלְמוֹ - שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, בְּצֶלֶם אֱלֹהִי"ם - שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה, וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם - וְה צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים, יְצָרוֹ בִּיצִירָה עֶלְיוֹנָה וּבִיצִירָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהֵם י' י' מִן א, ו' מִן וַיִּיצֶר הוּא הַו' שֶׁבֶּאֶמְצַע, שֶׁהוּא בְּשְׁנֵי יוֹדִי"ן בְּאוֹת א, וְעַל שְׁנֵי יוֹדִי"ם נֶאֱמַר חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, וְהֵם חָכְמָה קְדוּמָה וְחָכְמָה תַּחְתּוֹנָה.

וְאָדָם מְסִטְרָא דְאוֹת בְּרִית י' אִתְיְלִיד מָהוּל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ב ב) וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, (ישעיה ג י) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, דְּתַמָּן לָאו קְלִיפָּה דְעָרְלָה כְּלָל, וְהָא דְאִתְּמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, דָּא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, וּמַאי נִיהוּ דָא קְלִיפָּה דְאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ (נ"א דאתלבשת בה) לְשַׁלְטָאָה עַל כֹּלָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ לְאִתְלַבְּשָׁא בְּכָל דִּיּוֹקְנִין וּקְלִיפִּין.

וְאָדָם מִצַּד שֶׁל אוֹת הַבְּרִית י' נוֹלַד מָהוּל, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, שֶׁשָּׁם אֵין קְלִפָּה שֶׁל עָרְלָה כְּלָל, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הָיָה, זֶה אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, וּמַה הוּא? זוֹ הַקְּלִפָּה שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בּוֹ (בה) לִשְׁלֹט עַל הַכֹּל, זֶה שֶׁכָּתוּב וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּהּ נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, לְהִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּיוֹקְנָאוֹת וְהַקְּלִפּוֹת.

וְעוֹד אִתְּמַר בָּהּ בְּשָׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, דְּתָהֵא כְּלִילָא מִכָּל סְפִירָן, דְּכָל עֶשֶׂר סְפִירָן יְהֵיבוּ בָּהּ כָּל חַד חוּלְקֵיהּ, וּמַאי חוּלְקֵיהּ, אֶלָּא כָּל סְפִירָה יְהֵיב בָּהּ עִשּׂוּר דִּילֵיהּ, דְּכָל סְפִירָה סָלִיק לַעֲשָׂרָה, וְיַהֲבוּ לֵיהּ כָּל חַד וְחַד עִשּׂוּר דִּילֵיהּ אִשְׁתָּאֲרוּ אִינּוּן תֵּשַׁע תֵּשַׁע, וְכָל חַד וְחַד אִשְׁתַּתִּלִים בָּהּ לַעֲשָׂרָה, וּבְגִין דָּא מְעַשְּׂרִין חַד מֵעֲשָׂרָה, וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ אִתְּמַר בָּהּ (ירמיה ב ב) אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ, כְּלִילָא מִכֹּלָּא, וּלְבָתַר דְּאִתְכְּלִילַת מֵעִלָּאִין אִתְּמַר בָּהּ (בראשית א כו) וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ, אִתְכְּלִילַת בְּתַתָּאִין, וַאֲפִילּוּ בְּכָל קְלִיפִּין דְּסִטְרָא אָחֳרָא אִתְלַבְּשַׁת, לְקַיְּימָא בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּבְכָל מַה דְּאִתְלַבְּשַׁת אִתְכְּלִילַת (נ"א אתקריאת) בְּשְׁמֵיהּ, הָא הָכָא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה וְיִצִירָה.

וְעוֹד נֶאֱמַר בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, שֶׁתִּהְיֶה כְּלוּלָה מִכָּל הַסְּפִירוֹת, שֶׁכָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת כָּל אַחַת נָתְנָה בּוֹ חֶלְקָהּ, וּמַה חֶלְקָהּ? אֶלָּא כָּל סְפִירָה נָתְנָה בּוֹ עִשּׂוּר שֶׁלָּהּ, שֶׁכָּל סְפִירָה עוֹלָה לַעֲשָׂרָה, וְנָתְנוּ לוֹ כָּל אַחַת וְאַחַת הָעִשּׂוּר שֶׁלָּהּ, נִשְׁאֲרוּ הֵן תֵּשַׁע תֵּשַׁע, וְכָל אַחַת וְאַחַת הִשְׁתַּתְּפָה בָּהּ לַעֲשָׂרָה, וּמִשּׁוּם כָּךְ מְעַשְּׂרִים אֶחָד מֵעֲשָׂרָה, וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכֻּלָּם, נֶאֱמַר בָּהּ אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ, כְּלוּלָה מִן הַכֹּל, וְאַחַר שֶׁנִּכְלְלָה מִן הָעֶלְיוֹנִים נֶאֱמַר בָּהּ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ, נִכְלְלָה בַּתַּחְתּוֹנִים, וַאֲפִלּוּ בְּכָל הַקְּלִפּוֹת שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר הִתְלַבְּשָׁה, לְקַיֵּם בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּבְכָל מַה שֶּׁהִתְלַבְּשָׁה נִכְלְלָה (נקראה) בִּשְׁמוֹ, הֲרֵי כָּאן אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה וְיִצִירָה.

אָדָם דִּבְרִיאָה אוּקְמוּהוּ עַל תִּפְאֶרֶת, מַאי בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם, תְּרֵין דִּיוּקְנִין דִּילֵיהּ לְעֵילָא, אֶלָּא (ס"א אלין) אִינּוּן וָא"ו תְּרֵין וָוִי"ן, אִינּוּן תְּרֵין דִּיוּקְנִין דְּא דְּאִיהוּ אָדָם דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּשָׁכְינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי דְּמוּת אָדָם עִלָּאָה דְּאִיהוּ חָכְמָה עִלָּאָה, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּמוּת אָדָם דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

הָאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה פֵּרְשׁוּהוּ עַל תִּפְאֶרֶת. מַה זֶּה בְּצַלְמוֹ? בְּצֶלֶם, שְׁתֵּי דְמָיוֹת שֶׁלּוֹ לְמַעְלָה, אֶלָּא (אלו) הֵן וָא"ו, שְׁתֵּי וָוִי"ן, הֵם שְׁתֵּי דְמָיוֹת שֶׁל א שֶׁהוּא אָדָם שֶׁל הָאֶמְצַע, שֶׁשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה הִיא דְמוּת אָדָם עֶלְיוֹן, שֶׁהוּא חָכְמָה עֶלְיוֹנָה, וּשְׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה - דְמוּת אָדָם, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי.

דף קיז.

וְעוֹד, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּדִיוּקְנָא דְּכֶתֶר וְדָא אָדָם דִּבְרִיאָה, וְאָדָם דִּיצִירָה צַדִּיק בְּדִיוּקְנָא דְּחָכְמָה, וּבְגִין דָּא (מלכים א ה כו) וַיהוָֹה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה דְּאִיהוּ צַדִּיק בְּרִית שָׁלוֹם שָׁלֵם ה', וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה דְּמוּת דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְכֹלָּא קְשׁוֹט, (ושכינתא ודאי אתכלילת בכלא), וּבְגִין דָּא זְמָנִין אִתְקְרִיאַת נָשֶׁר, זְמָנִין חַיָּה. (דף קיז ע"א) זְמָנִין יוֹנָה, זְמָנִין צִפּוֹר, בְּכָל מַה דְּשַׁלִּיטָא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמֵיהּ, וּבְעִשְׁבִּין אִתְקְרִיאַת שׁוֹשַׁנָּה, עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי, וְכַד שָׁלְטָא עַל אַרְעָא אִתְקְרִיאַת אֶרֶץ, וְכַד שָׁלְטָא עַל יַמָּא אִתְקְרִיאַת יָם עַל שְׁמֵיהּ, וְכַד שָׁלְטָא עַל טוּרִין אִתְקְרִיאַת סֶלַע, לֵית בְּרִיָּה בְּעָלְמָא דְּשַׁלְטָא עֲלֵיהּ דְּלָא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמֵיהּ, אֲבָל עִם כָּל דָּא דְּשַׁלְטָא עַל כֹּלָּא, עֲבִידַת אַפְרָשׁוּתָא בֵּין דַּרְגִּין דְּאִינּוּן מוֹחָא וְאִיבָּא, לְקִלִּיפִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא דְּאִינּוּן כְּקִלִּיפִין דֶּאֱגוֹזָא דְּמַכְסָיִין עַל מוֹחָא, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וַוי לֵיהּ לְמַאן דְּמַעֲרֵב קְלִיפִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא עִם דַּרְגִּין דְּסִטְרָא דִּדְכִיּוּ.

וְעוֹד, הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי בִּדְמוּת הַכֶּתֶר, וְזֶה אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, וְאָדָם שֶׁל יְצִירָה - צַדִּיק בִּדְמוּת שֶׁל חָכְמָה, וּמְשׁוּם זֶה וַיהו"ה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא צַדִּיק בְּרִית שָׁלוֹם שָׁלֵם ה', וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה - אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, הַדְּמוּת שֶׁל הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, וְהַכֹּל אֱמֶת, (והשכינה ודאי נכללת בכל), וּמְשׁוּם זֶה לִפְעָמִים נִקְרֵאת נָשֶׁר לִפְעָמִים חַיָּה. לִפְעָמִים יוֹנָה, לִפְעָמִים צִפּוֹר, בְּכָל מַה שֶּׁשּׁוֹלֶטֶת נִקְרֵאת בִּשְׁמָהּ, וּבָעֲשָׂבִים נִקְרֵאת שׁוֹשַׁנָּה, עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי, וּכְשֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הָאָרֶץ נִקְרֵאת אֶרֶץ, וּכְשֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַיָּם נִקְרֵאת יָם עַל שְׁמוֹ, וּכְשֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הֶהָרִים נִקְרֵאת סֶלַע, אֵין בְּרִיָּה בָּעוֹלָם שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עָלֶיהָ שֶׁלֹּא נִקְרֵאת בִּשְׁמָהּ, אֲבָל עִם כָּל זֶה שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עַל הַכֹּל, עוֹשָׂה הַפְרָדָה בֵּין הַדְּרָגוֹת שֶׁהֵן מֹחַ וּפְרִי, לְבֵין הַקְּלִפּוֹת שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר שֶׁהֵן כְּקִלִּפּוֹת הָאֱגוֹז שֶׁמְּכַסּוֹת עַל הַמֹּחַ, וְסוֹד הַדָּבָר - וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. אוֹי לְמִי שֶׁמְּעָרֵב אֶת קְלִפּוֹת הַצַּד הָאַחֵר עִם הַדְּרָגוֹת שֶׁל צַד הַטָּהֳרָה.

(כאן חסר) (אמר המגיה עוד מצאתי בס"א זה הלשון)

וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וכו' (שם ד א), וְכִי לָא אִשְׁתְּמוֹדָע בָּהּ עַד הַהִיא זִמְנָא, אֶלָּא מִיּוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְיַחַד בִּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וְלָא

הֲוֹוּ יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּמוֹדְעָן תּוֹקְפֵיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, בְּגִין דְּמֶמְשָׁלָה דְּעֵבֶד וְשִׁפְחָה בְּהוֹן, בָּתַר דְּיִתְעַבְּרוּן מֵעָלְמָא מִיָּד וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וּבְהַהִיא זִמְנָא (ישעיה יא ט) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו"ה, וּבְהַהִיא זִמְנָא אִתְקַיָּים קְרָא (ירמיה לא לג) כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם, (זכריה יד ט) וּבַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וְכוּ', וְכִי לֹא יָדַע אוֹתָהּ עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן? אֶלָּא מִיּוֹם שֶׁנִּחֲרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הִתְיַחֵד עִם שְׁכִינְתּוֹ בִּימוֹת הַחֹל, וְלֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל מַכִּירִים אֶת כֹּחוֹ בִּימוֹת הַחֹל, מִשּׁוּם שֶׁמֶּמְשֶׁלֶת הָעֶבֶד וְהַשִּׁפְחָה בָּהֶם, אַחַר שֶׁיִּתְעַבְּרוּ מִן הָעוֹלָם, מִיָּד וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו"ה, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּים הַכָּתוּב כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם, וּבַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

דָּבָר אַחֵר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, יָדַע וַדַּאי כְּגוֹן (אסתר ד א) וּמָרְדְּכַי יָדַע, אִית יְדִיעָה לְטַב וְאִית יְדִיעָה לְבִישׁ, בְּזִמְנָא דְּאוֹלִידַת לְקַיִן יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה הַהוּא זוּהֲמָא, וְעַד הַהוּא אֲתַר דְּמָטֵי וְאִתְפַּשַּׁט הַהוּא זוּהֲמָא בְּכָל דָּרִין, וּתְלַת גִּלְגּוּלֵי, עֲלַייְהוּ אִתְּמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, בָּתַר דְּיִתְגַּבַּר בְּיִצְרֵיהּ דְּלָא עָבִיד חֲטָאָה, וְהַאי יְדִיעָה דְּקַיִן אִיהוּ דְּאִתְגְּלֵי לֵיהּ עַד הַהוּא אֲתַר דְּאִתְפַּשַּׁט, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה יד כט) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, בְּגִין דְּאִיהוּ מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ דְּאִטְיל זוּהֲמָא בְּחַוָּה, מַלְאַךְ הַמָּוֶת דָּגָרִים מִיתָה לְאָדָם וּלְכָל דָּרִין דִּילֵיהּ, הָכִי, הַאי דַּרְכֵּיהּ לְקַטְלָא, וּבְגִין דְּא קְטִיל לַהֶבֶל.

דָּבָר אַחֵר, וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, יָדַע וַדַּאי, כְּמוֹ וּמָרְדְּכַי יָדַע. יֵשׁ יְדִיעָה לְטוֹב וְיֵשׁ יְדִיעָה לְרָע. בִּזְמַן שֶׁהוֹלִידָה אֶת קַיִן, יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, אוֹתָהּ זֻהֲמָה, וְעַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמַּגִּיעָה וּמִתְפַּשֶּׁטֶת אוֹתָהּ זֻהֲמָה בְּכָל הַדּוֹרוֹת. וּשְׁלֹשָׁה גִּלְגּוּלִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר, אַחַר שֶׁיִּתְגַּבֵּר בְּיִצְרוֹ, שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה חֵטְא, וְהַיְדִיעָה הַזּוֹ שֶׁל קַיִן הִיא שֶׁהִתְגַּלְתָּה לוֹ עַד אוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ שֶׁהִטִּיל זֻהֲמָה בְּחַוָּה, מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁגָּרַם מִיתָה לְאָדָם וּלְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ, כָּךְ זֶה דַּרְכּוֹ לַהֲרֹג, וּמִשּׁוּם זֶה הָרַג אֶת הֶבֶל.

וְהַאי זוּהֲמָא דְּאִתְנְטִיל מִנֵּיהּ אִיהִי לִילִי"ת אִיהִי דְּעָרֵב רַב, עֲלָהּ אִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת וכו', דְּאִיהִי סַם מָוֶת דְּאֵל אַחֵר דְּאִיהוּ סמא"ל, וְאִיהִי אִיבָּא דִּילֵיהּ, גַּם לָרִבּוֹת אֵל אַחֵר, נָחָשׁ בְּגִינָהּ אִתְּמַר (בראשית ג ו) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל, הָכָא רָזָא דְּחַוָּה וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל גַּם לָרַבּוֹת, וּלְבָתַר חָזָא לֵיהּ דְּאִתְחָרַט כְּמָה דְּאָתְּ אָמַר (שם ד יג) גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, וּבְגִין דָּא (שם ב) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, הָכָא רָמִיז קֳנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, דְּעָתִיד לְאַהֲדָרָא בִּתְשׁוּבָה וּלְקַבָּלָא אֶת בְּרִית, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם טו) וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, אוֹת בְּרִית מִילָה לְאַגָּנָא עֲלֵיהּ.

וְהַזֶּהָמָה הַזֹּ֣ו שֶׁנִּטְלָה מִמֶּנּוּ הִיא לִילִי"ת, אִמָּם שֶׁל הָעֵרֶב רַב, עֲלֵיהֶ֣ הָאֱמַר רַגְלֶ֣יהָ יֹרְד֣וֹת מָ֔וֶת וְכו', שֶׁהִיא סַם הַמָּוֶת שֶׁל אֶל אַחֵר שֶׁהוּא סמא"ל, וְהִיא הַפְּרִי שֶׁלּוֹ, גַּם - לְרַבּוֹת אֶל אַחֵר, הַנָּחָשׁ, בִּגְלָלָהּ נֶאֱמַר וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל. כָּאן הַסּוֹד שֶׁל חַוָּה, וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל, גַּם - לְרַבּוֹת, וְאַחַר כְּךָ רָאָה אוֹתוֹ שֶׁהִתְחָרַט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גָּדוֹל עָוֹנִי מִנְּשׂוֹא, וּבִשְׁבִיל זֶה קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה. כָּאן רָמֶז קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה שֶׁעָתִיד לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וּלְקַבֵּל אוֹת הַבְּרִית. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, אוֹת בְּרִית מִילָה לְהָגֵן עָלָיו.

וּבְגִין דָּא וַתּוֹסֶף לָלֶ֣דֶת אֶת אָחִ֔יו אֶת הָבֶל, מַאי וַתּוֹסֶף אֶלָּא רָזָא דְמִלָּה וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ (שם לח כו), בְּגִין הַהוּא זוּהֲמָא דְנָפִיק מִנֵּיהּ, וְחָמָא אִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ בְּכָל דָּרָא, כֵּיוָן דְּחָמָא לַהֶבֶל דְּאִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ בְּכָל דָּרָא לְטָב, אָמַר וַתּוֹסֶף לָלֶ֣דֶת, אוֹסִיפַת אִיהִי כַּמָּה קָרְבָּנִין וְכַמָּה תַּחֲנוּנִין וְכַמָּה בְּכְיִין בְּגִינֵיהּ, כֵּיוָן דְּאִיהוּ הֲוָה עָתִיד לְדַכָּאָה זוּהֲמָא דִילֵיהּ מֵעָלְמָא, וְהָא קַהֶלֶת אָמַר (קהלת ח יד) יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, הָכָא אִתְגְּלֵי צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אִית הֶבֶל, וְאִית הֶבֶל וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְהָא אוּקְמוּהוּ בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, מֹשֶׁה זֶה שֵׁת, וְאִיהוּ שֵׁם, וְאִיהוּ הֶבֶל, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר.

וּמִשּׁוּם זֶה וַתּוֹסֶף לָלֶ֣דֶת אֶת אָחִ֔יו אֶת הָבֶל, מַה זֶּה וַתּוֹסֶף? אֶלָּא סוֹד הַדָּבָר - וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ, בִּגְלַל אוֹתָהּ זוּהֲמָה שֶׁיָּצְאָה מִמֶּנּוּ, וְרָאָה הִתְפַּשְׁטוּתוֹ בְּכָל דּוֹר. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת הֶבֶל, שֶׁהִתְפַּשְׁטוּתוֹ בְּכָל דּוֹר לְטוֹב, אָמַר וַתּוֹסֶף לָלֶ֣דֶת, הִיא הוֹסִיפָה כַּמָּה קָרְבָּנוֹת וְכַמָּה תַּחֲנוּנִים וְכַמָּה בְּכִיּוֹת בִּשְׁבִילוֹ, כֵּיוָן שֶׁהוּא הָיָה עָתִיד לְטַהֵר אֶת הַזּוּהֲמָה שֶׁלּוֹ מִן הָעוֹלָם, וַהֲרֵי קַהֶלֶת אָמַר יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים. כָּאן הִתְגַּלָּה צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֶבֶל, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וַהֲרֵי פֵּרְשׁוּהוּ בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, מֹשֶׁה זֶה שֵׁת, וְהוּא שֵׁם, וְהוּא הֶבֶל, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר.

דף קיז:

וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה סג יא) אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ, דְּאִיהוּ (שמות ג יג) מַה שְּׁמוֹ, וְדָא אָדָם דְּאִיהוּ רְבִיעָאָה, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (עמוס ב ו) וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ בִּגְלוּגּוֹלָא יַתִּיר, כֵּיוָן דְּנָח בֵּיהּ אֲבוֹי דְּאִיהוּ אָדָם, בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּמוֹדָע (משלי ל ד) מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, וְדָא אִיהוּ רָזָא מַה שְּׁמוֹ מָה אוֹמַר אֲלֵיהֶם, וְדָא אִיהוּ מֶרְכַּבְתָּא שְׁלֵימָא, ש תְּלַת חֵיוָון, דְּרָכִיב עֲלַיְיהוּ מ"ה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל (דף קיז ע"ב) פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר.

וְסוֹד הַדָּבָר - אַיֵּה הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ, שֶׁהוּא מַה שְּׁמוֹ, וְזֶה הָאָדָם שֶׁהוּא רְבִיעִי, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ יוֹתֵר בְּגִלְגּוּל. כֵּיוָן שֶׁנָּח בּוֹ אֲבִיו שֶׁהוּא אָדָם, בְּאוֹתוֹ זְמַן נוֹדַע מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ

כִּי תֵדַע, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל מַה שְּׁמוֹ מָה אמַר אֲלֵיהֶם, וְזוֹהִי מֶרְכָּבָה שְׁלֵמָה, ש שְׁלֹשׁ חַיּוֹת שֶׁרוֹכֵב עֲלֵיהֶם מ"ה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל א"ל פַּעֲמַיִם שְׁלוֹשׁ עִם גֶּבֶר.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית ד ב) וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, וַוי לְעָלְמָא דְאִית לוֹן עַיְינִין וְלָא חָזָאן, אוּדְנִין וְלָא שָׁמְעִין בְּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְאָזְלִין בָּתַר בִּצְעִין דְּהַאי עָלְמָא, תָּא חֲזֵי קַיִן אִיהוּ יֵצֶר הָרָע, הֶבֶל יֵצֶר הַטּוֹב, הֶבֶל אִיהוּ הַלֵּב, וְאִינּוּן תְּרֵי בָּתֵּי לִבָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, לֵב חָכָם לִימִינוֹ דָא הֶבֶל, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, אִיהוּ תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קַיִן אִיהוּ רוּחַ הַטּוּמְאָה דְאִיהוּ גָּרַע וְלָא אוֹסִיף, קַיִן גּוּפָא, קַן לְתַרְוַיְיהוּ, וּבְגִינָהּ אִתְמַר אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בַּמֶּה דְאִית בֵּיהּ, וַדַּאי קַיִן אִיהוּ לִבָּא, דְאִיהוּ קְלִיפָּה דֶאֱגוֹזָא, לַאו הַהוּא דִלְעֵילָּא דְאִיהוּ אִיבָּא דְאִילָנָא דְחַיֵּי, וּבְגִין דְּהַאי קַיִן אִית בֵּיהּ טַב וּבִישׁ, אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, עַד דְּאִתְעַבַּר הַהִיא קְלִיפָּה מִנֵּיהּ דֶּאֱגוֹזָא, אִיבָּא אִתְקְרֵי מִיתָה וְחַיֵּי אוֹר וְחֹשֶׁךְ, הֶבֶל טַב וַהֲבֶל בִּישׁ, הֶבֶל דְּאוֹרַיְיתָא דְאִיהוּ לַהַב, עֲלָהּ אִתְמַר (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְדָא ה' דְּמשֶׁה, מ' מֹשֶׁה, ש' שֵׁת, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ב י) כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ, ש' שֵׁם, וְלָאו לְמַגָּנָא הֲוָה שֵׁם קוֹבֵעַ מָדְרָשׁוֹת בְּאוֹרַיְיתָא, וַהֲוָה שֵׁת סִיּוּמָא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, שֵׁת בְּגִין (תהלים ח ז) כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, אוֹי לְעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֵינַיִם וְלֹא רוֹאִים, אָזְנַיִם וְלֹא שׁוֹמְעִים אֶת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְהוֹלְכִים אַחַר הַבֶּצַע שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. בֹּא וּרְאֵה, קַיִן הוּא יֵצֶר הָרָע, הֶבֶל יֵצֶר הַטּוֹב, הֶבֶל הוּא הַלֵּב, וְהֵם שְׁנֵי בָּתֵּי הַלֵּב, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֵב חָכָם לִימִינוֹ לֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, לֵב חָכָם לִימִינוֹ זֶה הֶבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, הוּא תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קַיִן הוּא רוּחַ הַטֻּמְאָה, שֶׁהוּא גּוֹרֵעַ וְלֹא מוֹסִיף, קַיִן הַגּוּף, קַן לִשְׁנֵיהֶם, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר אַל תִּסְתַּכֵּן בַּקַּנְקַן אֶלָּא בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ בּוֹ. וַדַּאי קַיִן הוּא הַלֵּב, שֶׁהוּא קְלִפַּת הָאֱגוֹז, לֹא אוֹתוֹ שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהוּא פְּרִי עֵץ הַחַיִּים, וּמִשּׁוּם שֶׁהַקַּיִן הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ טוֹב וָרָע, נֶאֱמַר בּוֹ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁעוֹבֶרֶת אוֹתָהּ הַקְּלִפָּה מֵהָאֱגוֹז, הַפְּרִי שֶׁנִּקְרָא מִיתָה וְחַיִּים, אוֹר וְחֹשֶׁךְ, הֶבֶל טוֹב וְהֶבֶל רַע, הַהֶבֶל שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא לַהַב, עָלָיו נֶאֱמַר קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְזוֹ ה' שֶׁל מֹשֶׁה, מ' מֹשֶׁה, ש' שֵׁת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ, ש' שֵׁם, וְלֹא לְחִנָּם הָיָה שֵׁם קוֹבֵעַ מִדְרָשׁוֹת בַּתּוֹרָה, וְהָיָה שֵׁת, הַסִּיּוּם שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא, שֵׁת בְּגִלְגֹּל כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו.

וְהֶבֶל מִסְטָרָא דִימִינָא אִיהוּ כְּלִיל ז' הֲבָלִים, וְאִינּוּן אבגית"ץ וכו', שִׁית סָלְקִין, דְּאִינּוּן לְהָבִים בְּשִׁית עִזְקָאן דְּקָנֶה, וַהֲבַל דְּפֶה שְׁבִיעָאָה, וּלְקַבְלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד שֶׁבַע קֹלוֹת דְּהָבוּ לַיהו"ה בְּנֵי אֵלִים, (תהלים כט) וְעַל אִלֵּין שֶׁבַע אִתְמַר (דברים ח ג) כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם, וְאִלֵּין ז' קָלִין סָלְקִין בְּז' רְקִיעִין, וְאִית

ז' דְּשְׁמָאלָא דְנָחֲתִין בְּשִׁבְעָה אַרְעִין, וְעַלַיְיהוּ אָמַר קֹהֶלֶת (קהלת ג כז) (כי) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמָעְלָה וכו'.

וְהֶבֶל מִצַּד הַיְמִין הוּא כוֹלֵל שִׁבְעָה הֲבָלִים, וְהֵם אבגית"ץ וְכוּ', שֵׁשׁ עוֹלִים, שֶׁהֵם לְהָבִים בְּשֵׁשֶׁת טַבָּעוֹת הַקְּנָה, וְהֶבֶל שֶׁל הַפֶּה שְׁבִיעִי, וּכְנֶגְדָּם אָמַר דָּוִד שִׁבְעָה קוֹלוֹת שֶׁל הָבוּ לַיהוה"ה בְּנֵי אֵלִים, וְעַל שֶׁבַע הַלָּלוּ נֶאֱמַר כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יהוה"ה יִחְיֶה הָאָדָם, וְשִׁבְעָה הַקּוֹלוֹת הַלָּלוּ עוֹלִים בְּשִׁבְעָה רְקִיעִים, וְיֵשׁ שֶׁבַע שֶׁל הַשְּׂמאל שֶׁיּוֹרְדִים בְּשֶׁבַע אֲרָצוֹת, וַעֲלֵיהֶם אָמַר קֹהֶלֶת כִּי מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמָעְלָה וְכוּ'.

שִׁבְעָה הֲבָלִים טָבִין אִלֵּין אִינּוּן שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, וּלְקִבְלַיְיהוּ אִחֲרָנִין לְקֻבֵּל שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, אִלֵּין הֲבָלִים דְּחַיֵּי, וְאִלֵּין הֲבָלִים דְּמִיתָה, וּבְגִין דָּא יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֲבָלִים, ה' לֵב, ד' אַרְבַּע חַיִּוון דְּכָרְסַיָּיא, ו' שִׁית דַּרְגִּין דְּכָרְסַיָּיא, וַעֲלַיְיהוּ שְׁרָיִין עֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִינּוּן י', ו' דְּנָפִיק מֵהֶבֶל אִיהוּ קוֹל דְּאִיהוּ פּוֹרֵחַ בְּאַוִּיר, דְּאִיהוּ אוֹר חָמֵשׁ אוֹר וַדַּאי אִינּוּן ה' עִלָּאָה, י' דִּבּוּר וַאֲמִירָה, וְאִינּוּן הֲבָלִים הֲבַל סָלִיק בָּהּ' עִלָּאָה, וַהֲבַל נָחִית בָּהּ' תַּתָּאָה, נָחִית דִּבּוּר, וּבְאִלֵּין הֲבָלִים סָלִיק בְּחַד קָלָא סָלִיק, וּבְדָא נָחִית, בָּהּ' תַּתָּאָה סָלִיק קָלָא דְאִיהוּ ו', בָּהּ' עִלָּאָה נָחִית דִּבּוּר דְּאִיהוּ י'.

שִׁבְעָה הֲבָלִים טוֹבִים אֵלּוּ, הֵם שֶׁבַע שְׁנוֹת הַשָּׂבָע, וּכְנֶגְדָּם אֲחֵרִים כְּנֶגֶד שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, אֵלּוּ הֲבָלִים שֶׁל חַיִּים, וְאֵלּוּ הֲבָלִים שֶׁל מִיתָה, וּמִשּׁוּם זֶה יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֲבָלִים, ה' לֵב, ד' אַרְבַּע חַיּוֹת הַכִּסֵּא, ו' שֵׁשׁ הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל הַכִּסֵּא, וַעֲלֵיהֶם שׁוֹרִים עֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁהֵן י', ו' שֶׁיּוֹצֵא מֵהֶבֶל הוּא קוֹל שֶׁהוּא פּוֹרֵחַ בָּאֲוִיר, שֶׁהוּא אוֹר, חֲמִשָּׁה אוֹר וַדַּאי הֵם ה' הָעֶלְיוֹנָה, י' דִּבּוּר וַאֲמִירָה, וְאוֹתָם הֲבָלִים, הֶבֶל עוֹלֶה בָּהּ' הָעֶלְיוֹנָה, וְהֶבֶל יוֹרֵד בָּהּ' תַּחְתּוֹנָה, הַדִּבּוּר יוֹרֵד, וּבַהֲבָלִים הַלָּלוּ עוֹלֶה בְּאֶחָד, הַקּוֹל עוֹלֶה, וּבָזֶה יוֹרֵד, בָּהּ' הַתַּחְתּוֹנָה עוֹלֶה הַקּוֹל שֶׁהוּא ו', בָּהּ' הָעֶלְיוֹנָה יוֹרֵד הַדִּבּוּר שֶׁהוּא י'.

וַהֲבָלִים סָלְקִין וְנָחֲתִין בְּלִבָּא, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין תַּמָּן וְאִינּוּן י"ו, ה' תַּתָּאָה מוּצָא אַרְצָה, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה דָּא ה' עִלָּאָה דְּאִתְקְרֵי הַשָּׁמַיְמָה, וְאִם לֹא סָלְקִין בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לָא מִסְתַּכְּלִין בְּצְלוֹתִין, אִלֵּין הֲבָלִים דְּלַאו אִינּוּן מִסְטָרָא דְיִחוּדָא, וַהֲבָלִים אָחֳרָנִין אִינּוּן בְּפִירוּדָא, וְסָלְקִין בְּמַחֲשָׁבָה בִּישָׁא, וּבְגִין דְּאִית תַּמָּן פִּירוּדָא אִתְּמַר בְּמַחֲשָׁבָה דְּלֶהוֹן מַחֲשָׁבָה בִּישָׁא מִצְטָרְפָא לְמַעֲשֶׂה, (והבלים דלית בהון פרודא מחשבה דלהון מצטרפא למעשה).

וְהַהֲבָלִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בַּלֵּב, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים שָׁם וְהֵם י"ו, ה' תַּחְתּוֹנָה מָצָא אַרְצָה, וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה - זוֹ ה' עֶלְיוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת הַשָּׁמַיְמָה, וְאִם לֹא עוֹלִים בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁהִיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לֹא מִסְתַּכְּלִים בַּתְּפִלּוֹת, אֵלּוּ הַהֲבָלִים שֶׁאֵינָם מִצַּד שֶׁל הַיִּחוּד, וַהֲבָלִים הָאֲחֵרִים הֵם בְּפֵרוּד, וְעוֹלִים בְּמַחֲשָׁבָה רָעָה, וּמִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שָׁם פֵּרוּד, נֶאֱמַר בַּמַּחֲשָׁבָה שֶׁלָּהֶם מַחֲשָׁבָה רָעָה מִצְטָרְפָת לְמַעֲשֶׂה, (וההבלים שאין בהם פרוד, המחשבה שלהם מצטרפת למעשה).

וְעִקָּר דְּאַרְבַּע אַתְוָון וְעֶשֶׂר אַתְוָון אִיהִי מַלְכוּתָא, דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכָּל עֶשֶׂר סְפִירָן, וּבֵיהּ צָרִיךְ כֹּלָּא לְאַכְלָלָא, דְּכָל מָאן דְּנָטִיל מַלְכוּת בְּלָא תֵּשַׁע סְפִירָן אִיהוּ מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעָן, וְכָל מָאן דְּנָטִיל תֵּשַׁע סְפִירָן בְּלָא מַלְכוּת אִיהוּ כּוֹפֵר בְּעִיקָּר.

וְהָעִקָּר שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת וְעֶשֶׂר הָאוֹתִיּוֹת הִיא הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא כְּלוּלָה מִכָּל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, וּבָהּ צָרִיךְ הַכֹּל לְהַכְלִיל, שֶׁכָּל מִי שֶׁנּוֹטֵל מַלְכוּת בְּלִי תֵּשַׁע סְפִירוֹת, הוּא מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, וְכָל מִי שֶׁנּוֹטֵל תֵּשַׁע סְפִירוֹת בְּלִי מַלְכוּת, הוּא כּוֹפֵר בָּעִקָּר.

הֲבָלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים, דְּאִינּוּן הֲבָלִים סָלְקִין בְּנִבְלוּת הַפֶּה וּבְשִׁקְרוּת, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין לְגַבֵּי מוֹחָא אִית חַמָּה וּלְבָנָה וְכֹכְבַיָּא וּמַזָּלַיָּא בְּרָקִיעִין דְּאִינּוּן קְלִיפִּין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה ה יח) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם נא ו) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ, וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה וכו' (שם כד כג), וְכַמָּה הֲבָלִים אִית לוֹן דְּכֻלְּהוּ מַלְיָין שֶׁקֶר וְשָׁוְא, וְכָל מָאן דְּאַפִּיק מִלִּין דְּשִׁקְרָא כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְקַבְלוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וכו', וְאִלֵּין מִלּוֹלִין אִינּוּן בְּנִין כַּמָּה בְּנַיְינִין.

הַהֲבָלִים שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים, שֶׁאוֹתָם הֲבָלִים עוֹלִים בְּנִבְלוּת הַפֶּה וּבְשִׁקְרוּת, וְכֻלָּם עוֹלִים לַמֹּחַ, יֵשׁ חַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת בָּרְקִיעִים שֶׁהֵם קְלִפּוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר הוֹי מוֹשְׁכֵי הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ, וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה וְכוּ', וְכַמָּה הֲבָלִים יֵשׁ לָהֶם שֶׁכֻּלָּם מְלֵאִים שֶׁקֶר וְשָׁוְא, וְכָל מִי שֶׁמּוֹצִיא דִּבְרֵי שֶׁקֶר, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה פּוֹתְחִים כַּנְפֵיהֶם כְּנֶגְדּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וְכוּ', וְהַדִּבּוּרִים הַלָּלוּ הֵם בּוֹנִים כַּמָּה בְּנְיָנִים.

דף קיח.

(דף קיח ע"א) אמר המגיה, הנמשך אחר זה כבר נדפס בדף ק"ד ע"א, אמנם אחר כך מצאתי זאת הנסחא מדוייקת יותר מהאחרת, וכדי שלא לכפול הדברים ארמוז לך החלוף שיש ביניהם בלבד, בזאת הנסחא לא מצאתי או אשא על מיא בשורה ל', ובשורה ל"ד נקודין מן י' טעמים מן ו' איהי בת קול, ובדף ק"ה ע"א שורה ז' צ"ל ואיהי לב דכלהו בה אתכלילן ומינה נפיק דפיקו, ובשורה ט' וכד דפיק, ובשורה י' צ"ל רשפים ובשורה י"ב נחית צ"ל אחיד, דף ק"ד ע"ב בשורה י"ו דא צ"ל דמלה, בשורה י"ח ד' דילה צ"ל ד' דלה, שורה ך' אויר קדמון צ"ל אוירא קדמאה.

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל. בֹּא וּרְאֵה, הֶבֶל הוּא הַלֵּב, וְיֵשׁ שְׁנֵי בָּתִּים בַּלֵּב, לֵב חָכָם לִימִינוֹ הֶבֶל, לֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ זֶה הֶבֶל, קַיִן הוּא יוֹנֵק מִשְּׁנֵיהֶם, וְהוּא עֵץ טוֹב וָרָע, וְקַיִן הוּא הַזֶּהֱמָה שֶׁהַנָּחָשׁ הִטִּיל בְּחַוָּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע. מַה דַּרְכּוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ לַהֲרֹג, כָּךְ זֶה הָרַג וְאַחַר כָּךְ הִתְחָרֵט, וּמִשּׁוּם זֶה וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, אוֹת בְּרִית מִילָה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְאַף עַל פִּי שֶׁקַּיִן הוּא זֶהֱמָה, יָכוֹל לֵעָשׂוֹת נָקִי', כְּמוֹ יִתְרוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבְנֵי קֵינִי חֹתֵן מֹשֶׁה.

אמר המגיה זה התקון מצאתיהו מפוזר ומפורד ומוטעה, והרבה עמלתי וטרחתי להגיהו ולסדר הדברים על אופניהם, ובמקומות ממנו כתבתי הדברים פעמים מפני חלוף הנסחאות.

עוד ראה זה מצאתי.

וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל (בראשית ד ב), תָּא חֲזֵי הֶבֶל אִיהוּ הַלֹּב, וְאִית ב' בָּתִּים בְּלִבָּא, (קהלת י ג) לֵב חָכָם לִימִינוֹ הֶבֶל, לֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ דָּא הֶבֶל, קַיִן אִיהוּ יָנִיק מִתַּרְוַיְיהוּ, וְאִיהוּ עֵץ טוֹב וָרָע, וְקַיִן אִיהוּ זוּהֲמָא דְנָחָשׁ דְּאַטִּיל בְּחַוָּה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה יד כט) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, מָה אַרְחֵיהּ דְּחַוְיָא לְמִקְטַל, כַּךְ דָּא קָטַל, וּלְבָתַר אִתְחַרַט, וּבְגִין דָּא (בראשית ד טו) וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, אוֹת בְּרִית מִילָה, וּבְגִין דָּא אָמַר (שם) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְאַף עַל גַּב דְּקַיִ"ן אִיהוּ זוּהֲמָא, יָכִיל לְמֶעֱבַד נָקִ"י, כְּגוֹן יִתְרוֹ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שופטים א טז) וּבְנֵי קֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה.

וְרָזָא דְמִלָּה הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וְאָמְרוּ קַדְמָאִין אִית הֶבֶל וְאִית הֶבֶל, יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וכו', (קהלת ח יד) אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הֶבֶל, הֶבֶל דִּימִינָא ה' כְּרֵסֵיָא, ו' שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, ד' אַרְבַּע חַיָּוִן, אִלֵּין הֲבָלִים אִינּוּן לְבוּשָׁא לְתִפְאֶרֶת וּמַלְכוּת דְּאִינּוּן ו"ה, י"ה כְּלִילָן, י' בְּאֲוִיר, ה' תַּתָּאָה דְּבוּר דְּסָלִיק בַּהֶבֶל, וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל בְּשִׁמָּא דְּבַר נַשׁ דְּצַלְּיִ צְלוֹתָא אוֹ דְּעָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא, אֲבָל הֲבָלִים אֲחֲרָנִין דְּאִתְעֲבִידָן בְּאַרְעָא, סָלְקִין בַּאֲוִיר דְּהַאי עָלְמָא בְּקוֹל וְדִבּוּר דְּחוֹל, וְיִשְׂרָאֵל מְצַלִּין בְּהוֹן הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל, וְאִית אֲחֲרָנִין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, וְאִינּוּן הֲבָלִים וְקוֹל וְדִבּוּר דְּנִבְלוּת הַפֶּה, אִינּוּן מִסְטְרָא דֶּאֱלֹהִים אֲחֵרִים מְמַנָּן דְּשָׁאר עַמִּין דְּאִינּוּן סמא"ל וְנָחָשׁ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר בְּהַבְדָּלָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל לְגוֹיִם, כָּל חַד כְּפוּם עוֹבָדוֹי כַּךְ בָּנֵי בְנַיָּא, (קהלת ז יד) דְּזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאלהי"ם.

וְסוֹד הַדָּבָר - הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וְאָמְרוּ הָרִאשׁוֹנִים, יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֶבֶל, יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וכו', אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הֶבֶל, הֶבֶל שֶׁל הַיָּמִין, ה' הַכִּסֵּא, ו' שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, ד' אַרְבַּע חַיּוֹת, אֵלּוּ הַהֲבָלִים הֵם לְבוּשׁ לְתִפְאֶרֶת וּמַלְכוּת שֶׁהֵן ו"ה, י"ה כְּלוּלִים, י' בָּאֲוִיר, ה' תַּחְתּוֹנָה דִּבּוּר שֶׁעוֹלֶה בְּהֶבֶל, וְהַכֹּל נִכְלָל בַּשֵּׁם שֶׁל הָאָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה אוֹ שֶׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֲבָל הֲבָלִים אֲחֵרִים שֶׁנַּעֲשִׂים בָּאָרֶץ, עוֹלִים בָּאֲוִיר שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה בְּקוֹל וְדִבּוּר שֶׁל חֹל, וְיִשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִים בָּהֶם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, וְאוֹתָם הֲבָלִים וְקוֹל וְדִבּוּר שֶׁל נִבְלוּת הַפֶּה, הֵם מִצַּד שֶׁל אֱלֹהִים אֲחֵרִים, הַמְמֻנִּים שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁהֵם סמא"ל וְנָחָשׁ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּהַבְדָּלָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל לַגּוֹיִם, כָּל אֶחָד כְּפִי מַעֲשָׂיו כָּךְ בּוֹנֶה בְּנָיָן, שֶׁזֶּה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִי"ם.

וְתָא חֲזֵי מָאן דְּבָנְיָנָא דִּילֵיהּ לְעֵילָּא בְּסִטְרָא דְּדֵכְיוּ, בְּכָל אִלֵּין הֲבָלִים דְּאוֹרַיְיתָא וּצְלוֹתָא, עָלֵיהּ אָמַר קְרָא (ישעיה לז טז) וְאַשִּׁים דְּבָרַי בְּפִיךְ וכו' וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה, וְהָא אוּקְמוּהוּ אַל תִּקְרֵי עַמִּי, אֶלָּא עִמִּי, מָה אֲנָא בְּמִלּוֹלָא דִילִי עֲבָדִית שְׁמַיָּא וְאַרְעָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר

(תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, כַּד אַנְתְּ בְּשׁוּתְפוּ עִמֵּי תַּעֲבִיד בְּמִלּוֹלָא, אֲבָל אָחֳרָנִין דְּמַפְקִין מִפּוּמַיְיהוּ הֲבָלִים דִּשְׁבוּעָה, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (משלי ז כו) כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה, וְאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ חֲלָלִים, דְּמְחַלְּלִין שֵׁם יהו"ה, וְנָפְקִין הֲבָלִים מִפּוּמַיְיהוּ וְקָלָא וְדִבּוּרָא לְשִׁקְרָא וְאוֹמָאָה לְשִׁקְרָא, וְדָכְרִין שְׁמֵיהּ לְמַגָּנָא וּלְשִׁקְרָא, בְּהַהוּא שְׁמָא דְנָפְקִין לְבַטָּלָא וּלְשִׁקְרָא בָּנִין לוֹן בְּנָיְנִין דְּבַטְלִין לוֹן מֵעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה ב ז) לַשָּׁוְא הִכֵּתִי אֶת בְּנֵיכֶם, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְנָפְקִין מִפּוּמַיְיהוּ מִלּוֹלִין וְאוֹמָאִין דְּשִׁקְרָא, טַב לוֹן דְּלָא יֵתוּן לְעָלְמָא, קָמוּ חַבְרַיָּא כֻּלְּהוּ וְאָמְרוּ רַחֲמָנָא לְשֵׁזְבָן רַחֲמָנָא לְשֵׁזְבָן.

וּבֹא וּרְאֵה, מִי שֶׁבְּנָיְנוֹ לְמַעְלָה בְּצַד הַטָּהֳרָה, עִם כָּל הַהֲבָלִים הַלָּלוּ שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, עָלָיו אָמַר הַכָּתוּב וַאֲשִׁים דְּבָרַי בְּפִיךָ וְכוּ', וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה, וַהֲרֵי פֵּרוּשׁוּהוּ אַל תִּקְרֵי עַמִּי אֶלָּא עַמִּי, מָה אֲנִי בְּדִבּוּר שֶׁלִּי עָשִׂיתִי שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, כָּךְ אַתָּה בְּשֻׁתְּפוּת עִמִּי תַּעֲשֶׂה בְּדִבּוּר, אֲבָל אֲחֵרִים שֶׁמּוֹצִיאִים מִפִּיהֶם הֲבָלִים שֶׁל שְׁבוּעָה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה, וְאֵלֶּה נִקְרְאוּ חֲלָלִים, שֶׁמְּחַלְּלִים שֵׁם יהו"ה וּמוֹצִיאִים הֲבָלִים מִפִּיהֶם, וְקוֹל וְדִבּוּר לְשֶׁקֶר וּשְׁבוּעָה לְשֶׁקֶר, וּמַזְכִּירִים שְׁמוֹ לְחִנָּם וּלְשֶׁקֶר. בְּאוֹתוֹ שֵׁם שֶׁמּוֹצִיאִים לְבַטָּלָה וּלְשֶׁקֶר, בּוֹנִים לָהֶם בְּנָיְנִים שֶׁמְּבַטְּלִים אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם. אוֹי לָהֶם לִבְנֵי אָדָם שֶׁמּוֹצִיאִים מִפִּיהֶם דִּבּוּרִים וּשְׁבוּעוֹת שֶׁקֶר, טוֹב לָהֶם שֶׁלֹּא יָבאוּ לָעוֹלָם. קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, הָרַחֲמָן יְצִילֵנוּ, הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ.

דף קיח:

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רַבָּנָן, כָּל אִלֵּין בְּנָיְנִין תַּלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה, כְּמָה דְאַשְׁכַּחְנָא בְּקַיִן וְהֶבֶל, קַיִן הָיָה עוֹבֵד אֲדָמָה וּמַיְיתֵי בְּקָרְבָּנָא פִּשְׁתִּים, מֵהַהוּא סִטְרָא דְעֶרְוָה, הֲוָה מַחֲשָׁבָה לְקָרְבָּא קֳמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶרְוָה, וּמִנַּיִן דְּפִשְׁתִּים אִיהוּ מִסִּטְרָא דְעֶרְוָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כח מב) וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה, הֶבֶל הֲוָה רוֹעֶה צֹאן, קָרִיב קָרְבָּנָא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד ד) וְהֶבֶל הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, (דף קיח ע"ב) מַחֲשַׁבְתֵּיהּ הֲוָה בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁהּ כְּתֶלֶג חִוָּור וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחֲשַׁבְתֵּיהּ טָבָא צַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה, וּבְגִין דָּא קַבִּיל לֵיהּ, וּמַחֲשָׁבָה רָעָה לָא מְצָרְפָה לְמַעֲשֶׂה, וְדָא הוּא קָרְבָּנָא דְקַיִן, וּבְגִין דָּא חָרָה לוֹ, מֵיָּד וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וכו', הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת (בראשית ד ו), אִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ שְׂאֵת, אֲנָא מַאֲרִיךְ לָךְ וְאָטוֹל מַטּוּלָךְ עָלַי, וּמִנָּלָן דִּשְׂאֵת מַטּוּלָא דְחוֹבִין הוּא, דִּכְתִיב (ישעיה א יד) נִלְאֵתִי נְשׂוֹא, וְאִם לֹא תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, וְדָא פֶּתַח דְּגֵיהִנֹּם, דְּתַמָּן חוֹבִין דִּילְךָ שְׁלִטִין עָלָךְ, וְאִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ אַתָּה תִּמְשׁוֹל בּוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: חֲכָמִים, כָּל הַבְּנָיָנִים הַלָּלוּ תְּלוּיִים בְּמַחֲשָׁבָה, כְּמוֹ שֶׁמָּצָאנוּ בְּקַיִן וְהֶבֶל, קַיִן הָיָה עוֹבֵד אֲדָמָה וְהֵבִיא קָרְבָּן פִּשְׁתִּים, מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל עֶרְוָה, הָיְתָה מַחֲשָׁבָה לְהַקְרִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֶרְוָה, וּמִנַּיִן שֶׁפִּשְׁתִּים הוּא מִצַּד הָעֶרְוָה? שֶׁנֶּאֱמַר וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה, הֶבֶל הָיָה

רוֹעֶה צֹאן, הִקְרִיב קָרְבָּן מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ, מֵחֶשְׁבְּתוֹ הָיְתָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב, לְבוּשׁוֹ כְּשֶׁלֶג לָבָן, וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ כְּצֶמֶר נָקִי, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף מַחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשָׂה, וּמַשּׂוּם זֶה קִבֵּל אוֹתוֹ, וּמַחֲשָׁבָה רָעָה אֵינוֹ מְצָרְפָהּ לְמַעֲשָׂה, וְזֶהוּ קָרְבָּנוֹ שֶׁל קַיִן, וּמִשּׂוּם זֶה חָרָה לוֹ. מִיָּד וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְכוּ', הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, אִם תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ - שְׂאֵת, אֲנִי מְחַכֶּה לְךָ וְאֵטֹל מַשָּׂאֲךָ עָלַי, וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁשְּׂאֵת הוּא מַשָּׂא הָעֲוֹנוֹת? שֶׁכָּתוּב נִלְאֵתִי נְשׂוֹא, וְאִם לֹא תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ - לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, וְזֶה פֶּתַח הַגֵּיהִנֹּם, שֶׁשָּׁם הַחֲטָאִים שֶׁלְּךָ שׁוֹלְטִים עָלֶיךָ, וְאִם תֵּיטִיב מַעֲשֶׂיךָ, אַתָּה תִּמְשֹׁל בּוֹ.

רַשְׁיָא לָא שַׁלִּיט בְּהוֹן מוֹסָר אֶלָּא נָטְרִין דְּבָבוּ, כְּגַוְונָא דְעָשָׂו וְיִשְׂטֹם עָשָׂו אֶת יַעֲקֹב (בראשית כז מא), יַעֲקֹב כְּגַוְונָא דְהֶבֶל וְעָשָׂו כְּגַוְונָא דְקַיִן, וַיֹּאמֶר מָה עָשִׂיתָ וכו' (שם ד י) חוֹבָא דְּא דְקָטַלְתְּ לַאֲחוּךְ לָא עֲבַדְתְּ לֵיהּ אֶלָּא לִשְׁמָא דְאִתְקְרֵי מ"ה, מָ"ה אֲעֵידֵךְ וְאַסְהִיד עֲלָךְ, וְאֵיהִי תִּבְעָה לָךְ, וְלָא עוֹד אֶלָּא מ"ה דְּאִיהוּ אָדָם דְּעָבִיד לָךְ, גָּרַם דְּא דְּאַפִּיק מַלְאָךְ הַמָּוֶת בָּךְ לְעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים (שמות כ ה), וְהָא אִתְּמַר אִם אוֹחֲזִין מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, אֶלָּא כַּךְ הֲוָה עוֹבְדֵי אֲבוּהָ הֲוָה בִּידֵיהּ, עַל סִבָּה דְּאִשָּׁה הֲוָה, כְּמָה דְּאִתְּמַר וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וְאֵין שָׂדֶה אֶלָּא אִתְּתָא, אִתְּתָא גָּרְמַת מִיתָה לְאָדָם, וְגָרְמַת מִיתָה לְהֶבֶל, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּיַעֲקֹב עִם מְמַנָּא דְעָשָׂו וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ (בראשית לב כה), כְּגַוְונָא דָא הֲוָה קַיִן וְהֶבֶל, וְנָצַח הֶבֶל לְקַיִן, וְאִיהוּ מִסְטְרָא דְרַחֲמֵי דְחַיִּים עֲלוֹי וְלָא בָּעָא לְמִקְטְלֵיהּ, וְקָם הוּא וְקָטְלֵיהּ, וְאִתְּתָא גָּרְמָא דָא, עָלָהּ אִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, וּבְקִנְאָה דִילֵיהּ קָטַל לֵיהּ.

הָרְשָׁעִים לֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם מוּסָר אֶלָּא שׁוֹמְרִים שֹׂנְאָה, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂו - וַיִּשְׂטֹם עָשָׂו אֶת יַעֲקֹב, יַעֲקֹב כְּמוֹ שֶׁהֶבֶל, וְעֵשָׂו כְּמוֹ שֶׁקַּיִן. וַיֹּאמֶר מָה עָשִׂיתָ וְכוּ', הַחַטָּא הַזֶּה שֶׁהָרַגְתָּ אֶת אָחִיךָ לֹא עָשִׂיתָ אוֹתוֹ אֶלָּא לַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא מ"ה, מָ"ה אֲעִידְךָ וְאָעִיד עָלֶיךָ, וְהִיא תּוֹבַעַת אוֹתְךָ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא מ"ה שֶׁהוּא אָדָם שֶׁעָשָׂה אוֹתְךָ, גָּרַם אֶת זֶה שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת הוֹצִיא אוֹתְךָ לָעוֹלָם, וְזֶהוּ פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר אִם אוֹחֲזִים מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, אֶלָּא כָּךְ הָיָה, מַעֲשֵׂי אָבִיו הָיָה בְּיָדוֹ, וְעַל סִבָּה שֶׁל אִשָּׁה זֶה הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וְאֵין שָׂדֶה אֶלָּא אִשָּׁה, הָאִשָּׁה גָּרְמָה מִיתָה לְאָדָם וְגָרְמָה מִיתָה לְהֶבֶל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיַעֲקֹב עִם הַמְמֻנֶּה שֶׁל עֵשָׂו וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, כְּמוֹ זֶה הָיָה קַיִן וְהֶבֶל, וְנִצַּח הֶבֶל אֶת קַיִן, וְהוּא מִצַּד הָרַחֲמִים, שֶׁחָס עָלָיו וְלֹא רָצָה לְהָרְגוֹ, וְקָם הוּא וַהֲרָגוֹ, וְהָאִשָּׁה גָּרְמָה אֶת זֶה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת, וּבְקִנְאָתוֹ הָרַג אוֹתוֹ.

וַיֹּאמֶר קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה (בראשית ד י), אַנְתְּ הוּא בְּרֵיהּ דְּחִוְיָא דְּגָרַם מִיתָה לְאָדָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ג יד) אָרוֹר אַתָּה מִכֹּל הַבְּהֵמָה, כַּךְ אִית לָךְ לְיַרְתָא מִנֵּיהּ, דְּעוֹבָדָא דִילֵיהּ בִּידָךְ, בְּגִין דָּא אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ, דָּא הֲוָה אַרְעָא דְּלַיְיט לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּשַּׁע לְוָוטִין, לַיְיט לְקַיִן חַד לְאַשְׁלְמָא לַעֲשָׂרָה, וּבְגִין דָּא אָמַר

(שם יא) אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה וכו', כִּי תַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה וכו' דִּתְהֵא תְּשַׁשׁ חֵילָהָא לְגַבָּךְ, וְלָא יִפְקוּן מִינָךְ מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין.

וַיֹּאמֶר קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה, אַתָּה הוּא בְנוֹ שֶׁל הַנָּחָשׁ שֶׁגָּרַם מִיתָה לָאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָרוּר אַתָּה מִכֹּל הַבְּהֵמָה, כָּךְ יֵשׁ לְךָ לִירַשׁ מִמֶּנּוּ, שֶׁמַּעֲשֵׂהוּ בְיָדְךָ, בְּגִלַּל זֶה אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ, זוֹ הָיְתָה הָאָרֶץ שֶׁקִּלֵּל אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תֵּשַׁע קְלָלוֹת, וְקִלֵּל אֶת קַיִן אַחַת לְהַשְׁלִים לְעֶשְׂרָה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה וְכוּ', כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה וְכוּ', שֶׁכֹּחָהּ יִהְיֶה תְּשׁוּשׁ אֵלֶיךָ, וְלֹא יֵצְאוּ מִמְּךָ מְלָכִים וְשַׁלִּיטִים.

נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ, דַּאֲנָא אָמְרִית לְאָדָם וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה (שם א כו), דְּאִנּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּתַלְיָין בְּמַזָּלוֹת, דְּדַמְיָין לְחֵיוָון וּבְעִירָן וְעוֹפוֹת, כֻּלְּהוּ אָזְלוּ לְגַבָּךְ לְקַטְלָא לָךְ, וְאַנְתְּ תֵּזִיל נָע וָנָד מִקַּדְמָאֵי, נ"ע וָנ"ד עָו"ן דִּ"ן, וְעוֹד נָע וָנָד בְּגִין דְּאַנְתְּ עָו"ן דְּנָד"ה, וּבַנְּדָה אִתְעֲבִידַת דְּאִיהִי זוּהֲמָא דְּהַטִּיל נָחָשׁ לְחַוָּה, בְּגִין דָּא נָע וָנָד תִּהְיֶה, וְעוֹד נָע בְּגִין דְּאַנְתְּ מִסִּטְרָא דְּסמא"ל, נָד בְּגִין דְּאַנְתְּ מִסִּטְרָא דְּנָחָשׁ, נָע בְּעָלְמָא דֵּין, נָד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִינּוּן שְׁכִינָתָא עִלָּאָה וּשְׁכִינָתָא תַּתָּאָה, דְּנָטְלִין תַּרְוַיְיהוּ נוּקְמָא מִינָךְ.

נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ, שֶׁאֲנִי אָמַרְתִּי לְאָדָם וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה, שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁתְּלוּיִים בַּמַּזָּלוֹת, שֶׁדּוֹמִים לְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, כֻּלָּם הוֹלְכִים אֵלֶיךָ לַהֲרֹג אוֹתְךָ, וְאַתָּה תֵּלֵךְ נָע וָנָד מֵהָרִאשׁוֹנִים, נ"ע וָנ"ד עָו"ן דִּ"ן. וְעוֹד נָע וָנָד, מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה עָו"ן שֶׁל נְדִ"ה, וּבְנִדָּה נַעֲשֵׂית, שֶׁהִיא הַזּוֹהֲמָה שֶׁהִטִּיל הַנָּחָשׁ בְּחַוָּה, בְּגִלַּל זֶה נָע וָנָד תִּהְיֶה. וְעוֹד נָע, מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה מֵהַצַּד שֶׁל סמא"ל, נָד מִשּׁוּם שֶׁאַתָּה מִצַּד הַנָּחָשׁ, נָע בָּעוֹלָם הַזֶּה, נָד בָּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁיִּקָּחוּ שְׁתֵּיהֶן מִמְּךָ נְקָמוֹת.

וּבְגִין דְּא כַּד שָׁמַע דְּבַאֲתַר עִלָּאָה דָּא הַוָּה תַלְיָא הֶבֶל, מֵיָד וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל יהו"ה גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא (בראשית ד יג), הָכָא תָּב בִּתְיוּבְתָּא וְאִתְחָרַט, בְּגִין דָּא וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת (שם טו), הָכָא רָמַז אוֹת בְּרִית מִילָה דְּקַבִּיל יִתְרוֹ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שופטים א טז) וּבְנֵי קֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה שָׁנְפָרְד מִקַּיִן, (צ"ל (שם ד יא) וחבר הקני נפרד מקין), וּבְיִתְרוֹ אִתְתַּקַּן קַיִן מֵחוֹבֵיהּ, וְעוֹד בְּהַהוּא זִמְנָא קַבִּיל לֵיהּ, בְּגִין דְּאַחֲזֵי לֵיהּ בְּנוֹי דְּקֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, אָמַר וְכִי לְחַיָּבָא קַבִּיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה לַצַּדִּיקַיָּיא, מֵיָד וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יהו"ה (בראשית ד טז), בְּהַאי נָפַק מִן דִּינָא, וְקַבִּיל עֲלֵיהּ כָּל מַה דְּאִתְגְּזַר בֵּיהּ, דִּכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, מַה דְּאָמַר לֵיהּ נָד, שֵׁנִי עֲלֵיהּ ו' וְאִתְעֲבִיד נוֹד, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אוֹתוֹ, דְּאִם הֲוָה נָד אִתְמַר בֵּיהּ (שם) וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי, וּבְגִין דְּתָב בִּתְיוּבְתָּא וְקַבִּיל עֲלֵיהּ אוֹת בְּרִית, שֵׁנִי עֲלֵיהּ אוֹת ו' לְשֵׁזָבָא לֵיהּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּשַׁוִּי לֵיהּ קִדְמַת עֵדֶן, דִּבְגִינֵיהּ זָכָה לְגַן עֵדֶן.

וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁשָּׁמַע שֶׁבַּמָּקוֹם הָעֶלְיוֹן הַזֶּה הָיָה תָּלוּי הֶבֶל, מִיָּד וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל יהו"ה גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, כָּאן שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְהִתְחָרַט, בִּגְלַל זֶה וַיְשָׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, כָּאן רָמְז אוֹת בְּרִית מִילָה שֶׁקִּבֵּל יִתְרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבְנֵי קֵינִי חֹתֵן מֹשֶׁה, שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן, (וחבר הקיני נפרד מקין), וּבְיִתְרוֹ הִתְתַּקֵּן קַיִן מֵהֶטְאוֹ, וְעוֹד בְּאוֹתוֹ זְמַן קִבֵּל אוֹתוֹ, מֹשֶׁה שֶׁהֶרְאָה לוֹ בְּנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לִהְיוֹת בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, אָמַר, וְכִי אֶת הָרְשָׁעִים קִבֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אֶת הַצַּדִּיקִים, מִיָּד וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יהו"ה, בָּזֶה יָצָא מִן הַדִּין וְקִבֵּל עָלָיו כָּל מַה שֶּׁנִּגְזַר בּוֹ, שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד. מַה שֶּׁאָמַר לוֹ נָד, שָׁם עָלָיו ו' וְנַעֲשָׂה נוֹד, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אוֹתוֹ, שֶׁאִם הָיָה נָד, נֶאֱמַר בּוֹ וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי, וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה וְקִבֵּל עָלָיו אוֹת בְּרִית, שָׁם עָלָיו הָאוֹת ו' לְהַצִּילוֹ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁשָּׁם אוֹתוֹ קִדְמַת עֵדֶן, שֶׁבִּגְלָלוֹ זָכָה לְגַן עֵדֶן.

דף קיט.

וַיֵּדַע (דף קיט ע"א) קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ (בראשית ד יז), כָּל אִלֵּין תּוֹלְדִין מָנְעִין לֵיהּ לְאַתְרָעָא בְּהוֹן, וְאִינּוּן חֲנוֹךְ וְעִירָד וּמְחוּיָאֵל וּמְתוּשָׁאֵל וְלֶמֶךְ, וְלֶמֶךְ נָטִיל תְּרֵי נְשִׁין עָדָה וְצִלָּה, עָדָה חֲנוֹךְ לְטָב, חֲנוֹךְ לְנַעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ, צִלָּה חִנּוּכָא דְּבִישׁ, וְדָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּמָחֲנֵךְ לְבַר נַשׁ בְּחִנּוּכִין בִּישִׁין, עִירָד לְבָתַר אַעִיל רָעָדָה בְּבַר נַשׁ בְּאֵבָרִין דִּילֵיהּ, וּלְבָתַר דְּאַפֵּיל לְבַר נַשׁ בְּחוֹבִין, אַלְשִׁין עֲלֵיהּ וְאַחֲזֵי לְאֵ"ל כָּל מַה דְּעָבִיד, וְדָא אִיהוּ מְחוּיָאֵל מְחַוִּי אֵ"ל, וּלְבָתַר נָחִית וַתָּשַׁשׁ חֵילֵיהּ וְקָטִיל לֵיהּ, וְדָא אִיהוּ מְתוּשָׁאֵל דְּתַמָּן מָוֶת שְׁאֹל, וְאֵין מָוֶת אֶלָּא עֲנִיּוּת, וּלְבָתַר אַמְלִיךְ עֲלֵיהּ וְדָא אִיהוּ לֶמֶךְ אִתְהַפַּךְ עֲלֵיהּ לְמֶלֶךְ, וּתְרֵין נְשִׁין דִּילֵיהּ חַד עָדָה דְּמֵעִיד עַל חוֹבוֹי דְּבַר נַשׁ, וְתִנְיָינָא צִלָּה דְּאָזִיל עֲלֵיהּ כְּצֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (איוב ח ט) כִּי צֵל יָמֵינוּ עָלֵי אָרֶץ, וּכְתִיב (תהלים קמד ד) יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר.

וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ. כָּל אִלּוּ הַתּוֹלְדוֹת מוֹנְעִים אוֹתוֹ לְהִתְרַצּוֹת בָּהֶם, וְהֵם חֲנוֹךְ וְעִירָד וּמְחוּיָאֵל וּמְתוּשָׁאֵל וְלֶמֶךְ, וְלֶמֶךְ נָטַל שְׁתֵּי נָשִׁים, עָדָה וְצִלָּה, עָדָה - חִנּוּךְ לְטוֹב, חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ, צִלָּה - חִנּוּךְ שֶׁל רַע, וְזֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁמְּחַנֵּךְ אֶת הָאָדָם בְּחִנּוּכִים רָעִים, עִירָד לְאַחַר מִכֵּן הִכְנִיס רָעָדָה בָּאָדָם בְּאֵיבָרָיו, וְאַחַר שֶׁמַּפִּיל אֶת הָאָדָם לַחֲטָאִים, מַלְשִׁין עָלָיו וּמַרְאֶה לְאֵ"ל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה, וְזֶהוּ מְחוּיָאֵל - מַרְאֶה אֵ"ל, וְאַחַר כָּךְ יוֹרֵד וּמַתִּישׁ כֹּחוֹ וְהוֹרֵג אוֹתוֹ, וְזֶהוּ מְתוּשָׁאֵל, שֶׁשָּׁם מָוֶת שְׁאֹל, וְאֵין מָוֶת אֶלָּא עֲנִיּוּת, וְאַחַר מוֹלִךְ עָלָיו, וְזֶהוּ לֶמֶךְ, שֶׁמִּתְהַפֵּךְ עָלָיו לְמֶלֶךְ, וּשְׁתֵּי נְשׁוֹתָיו, אַחַת עָדָה, שֶׁמֵּעִיד עַל חֲטָאֵי הָאָדָם, וְהַשֵּׁנִיָּה צִלָּה, שֶׁהוֹלֵךְ עָלָיו כְּצֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי צֵל יָמֵינוּ עָלֵי אָרֶץ, וְכָתוּב יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר.

וַתֵּלֶד עָדָה אֶת יָבָל (בראשית ד כ), בַּתַּר דְּקָטִיל לֵיהּ בַּעֲנִיּוּתָא, וְשָׁלְטִין עֲלֵיהּ עָדָה וְצִלָּה, יָבָל, כְּגַוְונָא דְּשָׁמַיָּא וְאַרְעָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה נא ו) כִּי שָׁמַיִם כָּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, וְיָבָל אִיהוּ אֲבִי יוֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֶה, דְּכַנִּישׁ מָמוֹנָא, וּלְבָתַר אִתְּמַר בֵּיהּ (משלי יא ד) לֹא יוֹעִיל הוֹן, וְהָא אִתְּמַר דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ עֲנִיּוּתָא דְּאִיהוּ מָוֶת, וְלֵית עֲנִיּוּתָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּעֲנִיּוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְלֵית מָוֶת כְּאִינּוּן דְּעָבְרִין עַל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא דְּאִתְקְרִיאוּ

מֵתִים, וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (יחזקאל יא לב) שׁוּבוּ וְחָיוּ, וַאֲחִי יָבָל הֲיָה אֲבִי כָּל תּוֹפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב, הַמְנַגְּנִין בְּכָל מִינֵי נִגּוּנִין, וּבַר נַשׁ דְּחָדֵי בֵּהּ וְאִשְׁתַּדַּל בַּהֲבָלֵי עָלְמָא, עֲלֵיהּ אָמַר קֹהֶלֶת (קהלת יא ט) שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וכו', וּלְבָתַר מָה אָמַר לֵיהּ (שם) וְדַע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאלהי"ם בַּמִּשְׁפָּט, דַּעֲלַיְיהוּ אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, זִמְרָא בְּבֵיתָא חָרְבָּא בְּבֵיתָא, אֶלָּא וּשְׂמַחְתָּם לִפְנֵי יהו"ה אלהי"ם (ויקרא כג מ), כְּגַוְונָא (דדוד) דְּאִתְּמַר (ביה) (מלכים ב ג טו) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד יהו"ה.

וַתֵּלֶד עָדָה אֶת יָבָל, אַחַר שֶׁהוֹרֵג אוֹתוֹ בַּעֲנִיּוּת וְשׁוֹלְטִים עָלָיו עָדָה וְצִלָּה, יָבָל, כְּמוֹ שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי שָׁמַיִם כָּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, וְיָבָל הוּא אֲבִי יֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֶה, שֶׁכִּנֵּס מָמוֹן, וְאַחַר כָּךְ נֶאֱמַר בּוֹ לֹא יוֹעִיל הוֹן, וַהֲרֵי נִתְבָּאֵר שֶׁשּׁוֹלֶטֶת עָלָיו עֲנִיּוּת שֶׁהוּא מָוֶת, וְאֵין עֲנִיּוּת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כַּעֲנִיּוּת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאֵין מָוֶת כְּמוֹ אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרְאוּ מֵתִים, וּמְשׁוּם זֶה אָמַר הַכָּתוּב שׁוּבוּ וְחָיוּ, וַאֲחִי יָבָל הֲיָה אֲבִי כָּל תּוֹפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב, שֶׁמְּנַגְּנִים בּוֹ בְּכָל מִינֵי נִגּוּנִים, וְהָאָדָם שֶׁשָּׁמֵחַ בָּהֶם וּמִתְעַסֵּק בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם, עָלָיו אָמַר קֹהֶלֶת שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וכו', וְאַחַר כָּךְ מָה אוֹמֵר לוֹ? וְדַע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִי"ם בַּמִּשְׁפָּט, שֶׁעֲלֵיהֶם אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, זֶמֶר בַּבַּיִת - חָרֶב בַּבַּיִת, אֶלָּא וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יהו"ה אֱלֹהֵיכֶ"ם, כְּמוֹ (שדוד) שֶׁנֶּאֱמַר (בו) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד יהו"ה.

וְצִלָּה גַּם הִיא יָלְדָה אֶת תּוּבַל קַיִן, לוֹטֶשׁ כָּל חֹרֵשׁ נְחשֶׁת וּבַרְזֶל (בראשית ד כב), דָּא יֵצֶר הָרָע, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ אִם יִצְרְךָ מִתְגַּבֵּר עָלָךְ מַשְׁכֵּהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וכו', וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָ"ה דָּא אִיתָּן שֶׁל שְׁדִים, וְלֶמֶךְ בְּשַׁעְתָּא דְּשַׁלִּיט עַל בַּר נַשׁ וְאִיהִי בֵּיהּ תַּקִּיף כְּאַבְנָא וּכְפַרְזֶלָא, וְלָא עָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא, שַׁלִּיט עֲלֵיהּ וְקַטְיֵל לֵיהּ, וְעָבִיד בֵּיהּ פֶּצַע וְחַבּוּרָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם כג) כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי לְפִצְעִי וְיֶלֶד לְחַבּוּרָתִי, בְּהַהוּא זִמְנָא עָתִיד לְנָטְלָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמָא מִתַּרְוַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) כִּי שִׁבְעָתַיִם יוּקַם קַיִן וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה כה ח) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח.

וְצִלָּה גַּם הִיא יָלְדָה אֶת תּוּבַל קַיִן לוֹטֵשׁ כָּל חֹרֵשׁ נְחשֶׁת וּבַרְזֶל, זֶה יֵצֶר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אִם יִצְרְךָ מִתְגַּבֵּר עָלֶיךָ מַשְׁכֵּהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וכו'. וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה, זוֹ אֵם הַשֵּׁדִים, וְלֶמֶךְ, בְּשָׁעָה שֶׁשּׁוֹלֵט עַל הָאָדָם וּמַחֲזִיק בּוֹ כְּאֶבֶן וּכְבַרְזֶל וְלֹא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, שׁוֹלֵט עָלָיו וְהוֹרֵג אוֹתוֹ, וְעוֹשֶׂה בּוֹ פֶּצַע וְחַבּוּרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי לְפִצְעִי וְיֶלֶד לְחַבֻּרָתִי. בְּאוֹתוֹ זְמַן עָתִיד לְטֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְּׁנֵיהֶם נְקָמָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי שִׁבְעָתַיִם יוּקַם קַיִן וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח.

דף קיט:

וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁ"ת, סִיּוּמָא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, וַעֲלֵיהּ אָמַר אִיּוֹב (איוב לח לו) מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה, מַאי חָכְמָה דְּחָסֵר מִנַּיהּ י', דְּבֵהּ הָוָה שִׁית, דְּאִיהוּ בָּרָא שִׁית, וְאִיהוּ רֵאשִׁית, וְהָוָה אִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, הָוָה מְשַׁמֵּשׁ שֵׁת בַּאֲתַר דְּהֶבֶל, וּבְגִין דְּחָסֵר מִנַּיהּ י' אִתְקְרִי אַחֵר, בְּגִין דְּכַד חָב אָדָם פָּרַח

מְנֵיהּ י', וְעָבַד שֵׁת בְּלָא י' דְּאִיהִי חָכְמָה, וּבְגִין דָּא שֵׁירוּתָא הֲוָה מִן ח', דְּאִינּוּן ח' יוֹמִין דִּבְּרִית מִילָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ד כו) אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, וּמִתַּמָּן עָבְרוּ בְּרִית מִילָה, וְאַעֲבָרוּ מִנֵּיהּ עָרְלָה וּפְרִיעָה לְמַעְלָה בְּד' וְלָא בְּח', דְּשֵׁירוּתָא דְּח' אִיהִי בִּינָה, לְמִנַּצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית (תהלים יב א), וַעֲלָהּ אִתְּמַר אָז הוּחַל, וְעוֹד אָז הוּחַל לְיַשְּׁנָא דְצָלוֹתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נח ט) אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, דָּא הוּא נְטוּרָא טָבָא, דְּאַף עַל גַּב דְּהֶבֶל קָטִיל לֵיהּ קַיִן, דְּמִנֵּיהּ הֲוָה נָפִיק מָאן דְּנוֹקִים לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, רוֹעֶה נוֹקִים לְרוֹעֶה, וּלְבָתַר אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה (צפניה ג ט), אֲבָל כַּד עָמְלֵק דְּאִינּוּן (דף קיט ע"ב) בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם עָרֵב רַב מְעוּרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כה יט) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, דְּלָא אִשְׁתָּאַר מִנְּהוֹן שָׂרִיד, דְּאִלֵּין אִינּוּן עֵרְבוּבְיָא מִכָּל אוּמִין וַאֲפִילּוּ מִקַּיִן, וּמִיָּד דְּיִתְמַחוּן מֵעָלְמָא אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה (בראשית ד כו).

וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁ"ת, הַסִּיּוּם שֶׁל אַלְפָּא בֵּיתָא, וְעָלָיו אָמַר אִיּוֹב מִי שָׁת בַּטְּחוֹת חָכְמָה, מָה הַחָכְמָה? זוֹ שֶׁחָסֵר מִמֶּנָּה י', שֶׁבַּהּ הָיָה שִׁית, שֶׁהוּא בָּרָא שִׁית וְהוּא רֵאשִׁית, וְהָיָה נֶאֱמַר בּוֹ מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, הָיָה מְשַׁמֵּשׁ שֵׁת בִּמְקוֹם הֶבֶל, וּמִשּׁוּם שֶׁחָסֵר מִמֶּנּוּ י' נִקְרָא אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁכַּאֲשֶׁר חָטָא אָדָם פָּרְחָה מִמֶּנּוּ י', וְעָשָׂה אֶת שֵׁת בְּלִי י', שֶׁהִיא חָכְמָה, וּמִשּׁוּם זֶה הָרֵאשִׁית הָיְתָה מִן ח', שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁל בְּרִית מִילָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, וּמִשָּׁם עָבְרוּ בְּרִית מִילָה, וְהֶעֱבִירוּ מִמֶּנּוּ עָרְלָה וּפְרִיעָה לְמַעְלָה בְּד' וְלֹא בְּח', שֶׁהָרֵאשִׁית שֶׁל ח' הִיא בִּינָה, לְמִנַּצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר אָז הוּחַל. וְעוֹד, אָז הוּחַל לְשׁוֹן תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, זוֹהִי שְׁמִירָה טוֹבָה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהֶבֶל הֲרָגוֹ קַיִן, שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיָה יוֹצֵא מִי שֶׁינְקוֹם בִּשְׁבִילוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, רוֹעֶה יִנָּקוֹם לְרוֹעֶה, וְאַחַר כָּךְ אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה, אֲבָל כְּשֶׁעֲמָלֵק, שֶׁהֵם בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, עֵרֶב רַב הַמְעֹרָבִים עִם יִשְׂרָאֵל, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר מֵהֶם שָׂרִיד, שֶׁאֵלּוּ הֵם עֵרְבוּבְיָה מִכָּל הָאֻמּוֹת וַאֲפִלּוּ מִקַּיִן, וּמִיָּד כְּשֶׁיִּמָּחוּ מִן הָעוֹלָם, אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'.

תקונא שבעין

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְדָא מטטרו"ן, אוֹת בַּצָּבָא דִילֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (שם טו) וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת לְאַגָּנָא עֲלֵיהּ, וּמַה דַּהֲוָה אָזִיל נָע וָנָד בְּגַלְגּוּלָא, אִתְעֲבִיד נוֹד, מִיָּד וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן, וְדָא אוֹת דִּבְרִית מִילָה דְּקַנְיֵיהּ עֲלֵיהּ בַּאֲחוּהָ בְּגִין דְּנוֹלַד מָהוּל, וּבְאַן אֲתַר זְכֵי לֵיהּ, בְּקַנְי, בְּגִין דְּחָזַר תַּמָּן בִּתְיוּבְתָּא, וְנָפְקוּ בְּנוֹי מִינֵיהּ דְּעָאלוּ לְגַן עֵדֶן, וּבְגִין דָּא וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן.

תִּקּוּן שִׁבְעִים בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְזֶה מטטרו"ן, אוֹת בַּצָּבָא שְׁלוֹ, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, לְהָגֵן עָלָיו, וּמַה שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ נָע וָנָד בְּגִלְגּוּל, נַעֲשָׂה נוֹד, מִיָּד וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן, וְזֶה אוֹת בְּרִית מִילָה שֶׁקִּבֵּא עָלָיו בְּאָחִיו מִשּׁוּם שֶׁנּוֹלַד מָהוּל, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם זָכָה לוֹ? בְּקֵינִי, מִשּׁוּם שֶׁחָזַר שָׁם בִּתְשׁוּבָה, וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ בָּנָיו שֶׁנִּכְנְסוּ לְגַן עֵדֶן, וּמִשּׁוּם זֶה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן.

לְבָתַר עָבִיד תּוֹלְדִין מִסִּטְרָא דְרָע, וְאִתְפַּשְׁטוּ בְּגִלְגּוּלִין בְּעָלְמָא, וְעָלַיְיהוּ אִתְמַר (שם יז) וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ, חֲנוֹךְ מִסִּטְרָא דְקַיִן, וְדָא יֵצֶר הָרָע חִנּוּכָא לְבִישׁ, וְאִית חֲנוֹךְ מִסִּטְרָא דְאֱנוֹשׁ, דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב חִנּוּכָא לְטָב, וְאִתְמַר בֵּיהּ (שם ה כה) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאלהי"ם וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אלהי"ם, וְדָא חֲנוֹךְ דְּאִתְהַפַּךְ בִּשְׂרֵיהּ לְלַפִּיד אֵשׁ.

אַחַר כָּךְ עָשָׂה תּוֹלְדוֹת מִצַּד הָרַע, וְהִתְפַּשְׁטוּ בְּגִלְגּוּלִים בָּעוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ, חֲנוֹךְ מִצַּד קַיִן, וְזֶה יֵצֶר הָרַע, הַחִנּוּךְ לָרַע, וְיֵשׁ חֲנוֹךְ מִצַּד שֶׁל אֱנוֹשׁ, שֶׁהוּא יֵצֶר הַטּוֹב, הַחִנּוּךְ לְטוֹב, וְנֶאֱמַר בּוֹ וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִי"ם וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִי"ם, וְזֶה חֲנוֹךְ שֶׁהִתְהַפֵּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ.

וּתְלָתָא אינון אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ, אֱנוֹשׁ דְּמִתַּמָּן אִתְיַחֲסוּ כָּל דָּרִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ד כו) אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, מִתַּמָּן נִתְפַּשְׁטוּ כָּל גִּלְגּוּלִין דְּצַדִּיקַיָּיא, חֲנוֹךְ דְּנָפֵק מֵאֱנוֹשׁ אִיהוּ מטטרו"ן דְּנָהֲפַךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ, וְאִיהוּ נוריא"ל, וְעַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְמַר (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא דָּא נוריא"ל, וָשׁוֹב דָּא מטטרו"ן, הָכִי סָלְקִין בְּחוּשְׁבָּן, כְּמַרְאֵה"ה הַבָּזָק, אֶלָּא אִיהוּ כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן (שם כח), דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ט יד) וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (שם טו) וְלֹא יִהְיֶה מַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר, בְּגִין דְּאִתְהַפַּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ, וְכָל מַלְאָכִין דְּמִמַּנָּן עַל נִשְׁמָתִין דְּגִלְגּוּלִין מִתַּמָּן הֲווֹ.

וּשְׁלֹשָׁה הֵם, אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ. אֱנוֹשׁ, שֶׁמִּשָּׁם הִתְיַחֲסוּ כָּל הַדּוֹרוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, מִשָּׁם הִתְפַּשְׁטוּ כָּל גִּלְגּוּלֵי הַצַּדִּיקִים. חֲנוֹךְ שֶׁיָּצָא מֵאֱנוֹשׁ הוּא מטטרו"ן שֶׁנֶּהְפַּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ, וְהוּא נוריא"ל, וְעַל שְׁנֵיהֶם נֶאֱמַר וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא זֶה נוריא"ל, וָשׁוֹב זֶה מטטרו"ן, כָּךְ עוֹלִים בְּחֶשְׁבּוֹן כְּמַרְאֵ"ה הַבָּזָק, אֶלָּא הוּא כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן, וּבִשְׁבִילוֹ נֶאֱמַר וְלֹא יִהְיֶה מַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר, מִשּׁוּם שֶׁהִתְהַפֵּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ, וְכָל הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל נִשְׁמוֹת הַגִּלְגּוּלִים, מִשָּׁם הָיוּ.

וְעוֹד כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, עָלֶיהָ אִתְמַר לְמֹשֶׁה (שמות כה מ) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר, כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יהו"ה אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנוֹרָה (במדבר ח ד), וְדָא מטטרו"ן, מ' דִּילֵיהּ מְנוֹרָה, נוריא"ל נו"ר דִּילֵיהּ, וְהוּא ט"ט, וְהָיוּ לְטֹטָפוֹ"ת בֵּין עֵינֶיךָ, וְכֹלָּא אִתְפַּשַּׁט מֵאֱנוֹשׁ, וּבְגִין דָּא אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה.

וְעוֹד כְּמַרְאֶה הַקֶּשֶׁת, עָלָיו נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר, כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יהו"ה אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנוֹרָה, וְזֶה מטטרו"ן, מ' מְנוֹרָה שֶׁלּוֹ, נוריא"ל הַנּוּ"ר שֶׁלּוֹ, וְהוּא ט"ט, וְהָיוּ לְטֹטָפֹ"ת בֵּין עֵינֶיךָ, וְהַכֹּל הִתְפַּשֵּׁט מֵאֱנוֹשׁ, וּמְשׁוּם זֶה אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְאִינּוּן שִׁית הֵיכָלִן, אִימָּא עִלָּאָה שְׁבִיעָאָה, וּבְאִלֵּין שִׁית וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת וכו' (בראשית ד כה), שֵׁת סִיּוּמָא דְאַתְוָון, תַּחַת הֶבֶל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים ח ז) כֹּל שַׂתָּה תַחַת רַגְלָיו, אִסְתַּלַּק י' מִן שִׁית וּנְחִיתַת בֵּיהּ ה' מִן הֶבֶל וְאִתְעֲבִיד שַׂתָּה, כֹּל שַׂתָּה תַחַת רַגְלָיו.

בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְהֵם שִׁשָּׁה הֵיכָלוֹת, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הַשְּׁבִיעִית, וּבְאֵלּוּ הַשִּׁשָּׁה וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת וכו', שֵׁת סִיּוּם הָאוֹתִיּוֹת, תַּחַת הֶבֶל, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כֹּל שַׂתָּה תַחַת רַגְלָיו. הִסְתַּלְּקָה י' מִן שִׁית וְיָרְדָה בּוֹ ה' מִן הֶבֶל, וְנַעֲשָׂה שַׂתָּה, כֹּל שַׂתָּה תַחַת רַגְלָיו.

וְעוֹד שֵׁת עַל שֵׁם (שמות ב ו) כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ, וְעוֹד שֵׁת עֲלֵיהּ אָמַר אִיּוֹב (איוב לח לו) מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה, וְדָא י' דְּבֵהּ הֲוָה שִׁית, אוֹ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה (שם) דָּא ה' מִן הֶבֶל, וְשֵׁת אִיהוּ גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה דְּהֶבֶל, לְהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ בְּשַׁגָּם זֶה הֶבֶל, בְּשַׁגָּם זֶה מֹשֶׁה, וְהָא אוּקִימְנָא הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה (בראשית ד כו), הוּחַל תַּמָּן הַתְחָלָה דְּגִלְגּוּלָא קַדְמָאָה.

וְעוֹד שֵׁת, עַל שֵׁם כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ, וְעוֹד שֵׁת, עָלָיו אָמַר אִיּוֹב מִי שָׁת בַּטֻּחוֹת חָכְמָה, וְזוֹ י' שֶׁבָּהּ הָיָה שִׁית, אוֹ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה, זוֹ ה' מִן הֶבֶל, וְשֵׁת הוּא הַגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן שֶׁל הֶבֶל, לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּשַׁגָּם זֶה הֶבֶל, בְּשַׁגָּם זֶה מֹשֶׁה, וַהֲרֵי בֵּאַרְנוּ אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, וּמְשׁוּם זֶה אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה. הוּחַל, שָׁם הַהַתְחָלָה שֶׁל הַגִּלְגּוּל הָרִאשׁוֹן.

דף קכ.

וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּאָת י' לְעֵילָּא מִשֵּׁת (נ"א משית), אִתְפַּשְׁטַת עַד סְפִירָה שְׁתִיתָאָה דְּרַגֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, וְדָא אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה דְּמִתַּמָּן הוּשְׁתַת עָלְמָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם מט כד) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, וְאַבַּתְרֵיהּ אָז, וְדָא מֹשֶׁה דְּמִדְּכָרִין לֵיהּ בָּתַר יַעֲקֹב, וּבְגִין דָּא אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, מִתַּמָּן וְאֵילָךְ אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה (ישעיה נה ט), וּבְגִין דָּא שַׁתָּה, בָּתַר שֵׁת ה', וְאִינּוּן י"ה, י' מִן שִׁית ה' מִן הֶבֶל, וְאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, שִׁית ו' בְּרָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וּתְלָתָא אַתְוָון אִתְכְּלִילוּ בְּיַעֲקֹב, כַּד אָתָא מֹשֶׁה בָּתַר יַעֲקֹב אִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ ה' בַּתְרָאָה, וְשַׁרְיָא (דף קכ ע"א) עֲלֵיהּ יה"ו, וְאִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ יהו"ה, וּבְגִין דָּא וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם (שמות ו ג), אֲבָל לְמֹשֶׁה וְאָמְרוּ לְי' מַ"ה שְׁמ"וֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם (שם ג יג), בְּגִין דְּאִשְׁתַּלִּים יהו"ה בְּמֹשֶׁה, אָמַר אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, דִּבְקַדְמֵיתָא וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, וּבָתַר דְּאִשְׁתַּלִּים בְּמֹשֶׁה יהו"ה שַׁרְיָא עֲלֵיהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאִתְקְרֵי מַ"ה, בְּהַהוּא זִמְנָא מַה דְּאִסְתַּלַּק בְּקַדְמֵיתָא אַהֲדַר לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ, וְאִתְתַּקַּן כִּלָּא.

וְהִתְפַּשְׁטוּתָהּ שֶׁל הָאוֹת י' לְמַעְלָה מִשִּׁשׁ (משית), הִתְפַּשְׁטָה עַד הַסְּפִירָה הַשִּׁשִּׁית, דְּרָגְּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וְזוֹ אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה שֶׁמִּשָּׁם הַשְׁתִּית הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, וְאַחֲרָיו אָז, וְזֶהוּ מֹשֶׁה שֶׁמַּזְכִּירִים אַחַר יַעֲקֹב, וּמְשׁוּם זֶה הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה. מִשָּׁם וְאֵילָךְ, אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, וּמְשׁוּם זֶה שְׁתָּה, אַחַר שֵׁת ה', וְהֵם י"ה, י' מִן שִׁית ה' מִן הֶבֶל, וְהֵם אָב וְאֵם, שִׁית ו' הַבֵּן בָּאֶמְצַע, וְשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת נִכְלְלוּ בְיַעֲקֹב. כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה אַחַר יַעֲקֹב, הִשְׁתַּלְּמָה בּוֹ ה' אַחֲרוֹנָה וְשׁוֹרָה עָלָיו יה"ו, וְנִשְׁתַּלֵּם בּוֹ יהו"ה, וּמְשׁוּם זֶה וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, אֲבָל לְמֹשֶׁה וְאָמְרוּ ל"י מ"ה שְׁמ"וֹ מ"ה אֹמַר אֲלֵיהֶם, מְשׁוּם שֶׁהִשְׁתַּלֵּם יהו"ה בְּמֹשֶׁה, אָמַר אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, שֶׁבַּרִאשׁוֹנָה, וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, וְאַחַר שֶׁהִשְׁתַּלֵּם בְּמֹשֶׁה יהו"ה, שָׂרָה עָלָיו יו"ד ה"א וא"ו ה"א וְנִקְרָא מ"ה. בְּאוֹתוֹ זְמַן, מַה שֶּׁהִסְתַּלֵּק בָּרִאשׁוֹנָה הֶחֱזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ, וְהַכֹּל הִתְתַּקֵּן.

וְלָא עוֹד אֶלָּא תֵּרִין זִמְנִין אִתְמַר בְּהַאי קְרָא מַה, הָדָא הוּא דִכְתִיב וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אוֹמַר אֲלֵיהֶם, דְּכֹלָּא חָזַר לְאַתְרֵיהּ, מַה דִּלְעֵילָּא מַה דִּלְתַתָּא, דְּאִינּוּן מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ (משלי ל ד), וְחָזַר כֹּלָּא עַל תִּקּוּנֵיהּ, וְעִלַּת הָעִלּוֹת נָחִית עַל כֹּלָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּהָדָר אֱמוּנָה (ס"א ממונה) לְאַתְרָהּ, אָמַר מֹשֶׁה (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, דְּהָא כֹּלָּא בְּיִחוּדָא חָדָא לֵית תַּמָּן קְצוֹץ וּפְרוּד, וְאִי חָאב אָבוֹי וְאָנָא וְעַבִידְנָא הַפְרָשָׁה הָא קַבֵּילְנָא עוֹנְשָׁא, וַחֲזַרְנָא כֹּלָּא לְאַתְרֵיהּ בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּלָא קְצוֹץ וּפְרוּד.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא פַּעֲמִים נֶאֱמַר בַּפָּסוּק הַזֶּה מַה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מַה אֹמַר אֲלֵיהֶם, שֶׁהַכֹּל חָזַר לִמְקוֹמוֹ, מַה שֶּׁלְּמַעְלָה וּמַה שֶּׁלְּמַטָּה, שֶׁהֵם מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ, וְחָזַר הַכֹּל עַל תִּקּוּנוֹ, וְעִלַּת הָעִלּוֹת יָרַד עַל הַכֹּל. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁחָזְרָה אֱמוּנָה (ממנה) לִמְקוֹמָהּ, אָמַר מֹשֶׁה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד, שֶׁהֲרֵי הַכֹּל בְּיִחוּד אֶחָד, אֵין שָׁם קְצוֹץ וּפְרוּד, וְאִם חָטָא אָבִיו וַאֲנִי וְעָשִׂיתִי הַפְרָדָה, הֲרֵי קִבַּלְתִּי עֹנֶשׁ, וְהֶחֱזַרְתִּי הַכֹּל לִמְקוֹמוֹ בְּיִחוּד שָׁלֵם בְּלִי קְצוֹץ וּפְרוּד.

וְעוֹד בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בָּרָא שִׁית, שִׁית הֵיכָלִין, אִימָּא עִלָּאָה הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה, תָּא חֲזֵי שֶׁבַע הֵיכָלִין אינוּן דְּבִנְיָנָא דִלְהוֹן בְּשֶׁבַע שְׁמָהָן אבגי"ת עט"ץ וכו'.

וְעוֹד בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהי"ם, בָּרָא שִׁית, שִׁשָּׁה הֵיכָלוֹת, הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי. בֹּא וּרְאֵה, שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת הֵם שֶׁבִּנְיָנָם בְּשִׁבְעָה שְׁמוֹת אבגית"ץ וְכוּ'.

הֵיכָלָא קַדְמָאָה מְרַקְּמָא בְּכָל מַה דְּאִית בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דִבְרֵאשִׁית, א' מִן אבגית"ץ אִיהוּ כֶּתֶר אֲמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, אָת ב אִיהוּ שְׁנֵי אֲלָפִים (יום) דַּהֲוָה אוֹרַיְיתָא טְמִירָא בְּחֵיקוֹ, שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם, ג' גּוֹמֶלֶת וּמְגַדֶּלֶת, וְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה גּוֹמֶלֶת חֶסֶד עִם סְפִירָה רְבִיעָאָה דְּאִיהִי ד', ית"ץ י' חָכְמָה, ת' תִּפְאֶרֶת, צ' צַדִּיק, וּמָאן אִיהוּ חָכְמָה י' הָכָא, דָּא חָכְמַת שְׁלֹמֹה.

הַהֵיכָל הָרִאשׁוֹן מְרֻקָּם בְּכָל מַה שֶּׁיֵּשׁ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל בְּרֵאשִׁית, א' מִן אבגית"ץ הוּא כֶּתֶר אָמוֹן מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה, הָאוֹת ב' הִיא שְׁנֵי אֲלָפִים (יום) שֶׁהָיְתָה תּוֹרָה טְמוּנָה בְּחֵיקוֹ, שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם, ג' גּוֹמֶלֶת וּמְגַדֶּלֶת, וְהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, גּוֹמֶלֶת חֶסֶד עִם הַסְּפִירָה הָרְבִיעִית שֶׁהִיא ד', ית"ץ י' חָכְמָה, ה' תִּפְאֶרֶת, צ' צַדִּיק, וּמִי הוּא חָכְמָה י' כָּאן? זוֹ חָכְמַת שְׁלֹמֹה.

א' אָמוֹן מוּפְלָא, רָקִים וְצִיֵּיר צִיּוּרָא בְּהֵיכְלָא דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּכָל קַדּוּמִים, דְּאִית אָדָם וְאִית אָדָם, אִית אָדָם דְּלֵית סְפִירָה דְּלָא אִתְקְרִיאַת אָדָם, אֲבָל אָדָם קַדְמָאָה עִלָּאָה דְּכֻלְּהוּ, כֶּתֶר עֶלְיוֹן, סָתִים וְטָמִיר, סָתִים דְּכָל סְתִימִין, עִלַּת הָעִלּוֹת, קַדְמוֹן לְכָל קַדּוּמִים, בְּגִין הַאי אָדָם קַדְמוֹן אִתְמַר בְּעִלַּת הָעִלּוֹת, וֶאֱהְיֶה אֲצִלּוֹ אָמוֹן, וּלְהַהוּא קַדְמוֹן אָמַר (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, אַנְתְּ יְהִיב כָּל צִיּוּרִין וְכָל דְּיוֹקְנִין וְכָל תִּקּוּנִין סְתִימִין, וְכָל אֲבָרִין דְּכָל מִינִין, וְאַנְתְּ (נ"א ואנא) יָהִיב חֵילָא בֵּיהּ דְּאִשְׁתְּמוֹדַעְנָא (דישתמודע) בֵּיהּ, דְּאִם לָא יְהִיב לֵיהּ שַׂכְלָא הָא לָא יָכִיל לְמִנְדַּע אֱמוּנָה דִּילִי, וּבְדָא יְהֵא שַׁלִּיט עַל כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְיַמָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וְגוֹמֵר.

א' אָמוֹן מַפְלֵא, רָקַם וְצִיֵּר צִיּוּר בַּהֵיכָל שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁל כָּל הַקְּדוּמִים, שֶׁיֵּשׁ אָדָם וְיֵשׁ אָדָם, יֵשׁ אָדָם שֶׁאֵין סְפִירָה שֶׁלֹּא נִקְרֵאת אָדָם, אֲבָל אָדָם הָרִאשׁוֹן, הָעֶלְיוֹן שֶׁל כֻּלָּם, כֶּתֶר עֶלְיוֹן, סָתוּם וְגָנוּז, נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, עִלַּת הָעִלּוֹת, קַדְמוֹן לְכָל קְדוּמִים, בִּשְׁבִיל הָאָדָם הַקַּדְמוֹן הַזֶּה נֶאֱמַר בְּעִלַּת הָעִלּוֹת וֶאֱהְיֶה אֲצִלּוֹ אָמוֹן, וּלְאוֹתוֹ קַדְמוֹן אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, אַתָּה נָתַתָּ אֶת כָּל הַצִּיּוּרִים וְכָל הַדְּמֻיּוֹת וְכָל הַתִּקּוּנִים הַנִּסְתָּרִים וְכָל אֵיבְרֵי כָּל הַמִּינִים, וְאַתָּה (ואני) נָתַתָּ בּוֹ כֹּחַ שֶׁיֵּדָעְנוּ (שיודע) בּוֹ, שֶׁאִם לֹא נוֹתַן לוֹ שֵׂכֶל, הֲרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לָדַעַת אֶת אֱמוּנָתִי, וּבָזֶה יִהְיֶה שׁוֹלֵט עַל כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהַיָּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וְגוֹמֵר.

וּמַאי נִיהוּ הַאי אָדָם דְּאָמַר עָלֵיהּ נַעֲשֶׂה אָדָם, דָּא חָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּדִיּוֹקְנָא דְּכֶתֶר, וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּצַלְמֵנוּ דָּא חָכְמָה, כִּדְמוּתֵנוּ דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דְּכָמָה דְּאִיהוּ אָדָם דִּבְרִיאָה אָדָם דִּיצִירָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, בְּדִיּוֹקְנָא דְּכֶתֶר עִלָּיוֹן חָכְמָה וּבִינָה, הָכִי אִיהוּ בְּדִיּוֹקְנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּבִסְפִירָן כֻּלָּא אִיהוּ אֲצִילוּת.

וּמַה הוּא הָאָדָם הַזֶּה שֶׁאָמַר עָלָיו נַעֲשֶׂה אָדָם? זוֹ חָכְמָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִיא בִּדְמוּת הַכֶּתֶר. וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, בְּצַלְמֵנוּ - זוֹ חָכְמָה, כִּדְמוּתֵנוּ - זוֹ הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁכְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אָדָם שֶׁל יְצִירָה, אָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, בִּדְמוּת שֶׁל כֶּתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה וּבִינָה, כָּךְ הוּא בִּדְמוּת הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי וְצַדִּיק וּשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁבַּסְּפִירוֹת הַכֹּל הוּא אֲצִילוּת.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, עִלַּת הָעִלּוֹת לָמָּה אָמַר הַאי, אֶלָּא עִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לְיו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִיהוּ לְגוֹ מֵעֲשַׂר סְפִירָן, וּמַאי נִיהוּ עֲשַׂר סְפִירָן אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וְהַהוּא דְּאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם אִיהוּ יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם (ישעיה מד ו), תְּלַת יוּדִי"ן מְעִידִין עֲלֵיהּ דְּלֵית לְעִילָּא מִנֵּיהּ וְלֵית לְתַתָּא מִנֵּיהּ וְלָאו בְּאֶמְצָעִיתָא, לֵית אֱלוֹהַ בְּכָל צַד בַּר מִינֵיהּ, בְּהַאי שְׁמָא אִשְׁתְּמוֹדָע הוּא בְּלָא חוּשְׁבָּן.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, לְמִי אָמַר אֶת זֶה עִלַּת הָעִלּוֹת? אֶלָּא עִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לְיו"ד ה"א וא"ו ה"א שֶׁהוּא לְפָנִים מֵעֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, וּמַה הוּא עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת? אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וְאוֹתוֹ שֶׁאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם הוּא יו"ד ה"י

וא"ו ה"י, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם. שְׁלֹשׁ יוֹדִי"ם מְעִידוֹת עָלָיו שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְאֵין לְמַטָּה מִמֶּנּוּ וְאֵין בָּאֶמְצַע. אֵין אֱלוֹהַּ בְּכָל צַד פָּרֻט לוֹ, בַּשֵּׁם הַזֶּה הוּא נוֹדָע בְּלִי חֻשְׁבּוֹן.

דף קכ:

וְצִיּוּרָא דְּהַאי הֵיכָל, אִינּוּן עֲשַׂר סְפִירָן דְּמִתְלַבְּשָׁן בַּעֲשָׂרָה דְּבָרִים דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, וְאִינּוּן שָׁמַיִם וְאֶרֶץ, אוֹר וְחֹשֶׁךְ, תֹּהוּ וָבֹהוּ, רוּחַ וּמַיִם, מְדַּת יוֹם וּמְדַּת לַיְלָה, שָׁמַיִם אִית לְעֵילָא מִן שָׁמַיִם דְּאִיהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים, וְאִית אוֹר לְעֵילָא דְּאִתְקְרֵי אוֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקַיָּיא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּעִינָא לָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, וְאִית חֹשֶׁךְ סָתִים דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים יח יב) יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ, וְאִית תֹּהוּ וָבֹהוּ לְעֵילָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיה לד יא) קָו תֹהוּ וַאֲבְנֵי בֹהוּ. (דף קכ ע"ב) וְאִית רוּחָא דְּקוּדְשָׁא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ רוּחוֹ הַקְּדוֹשׁ הַמְּרַחֶפֶת עַל אַנְפֵּי מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, מְדַּת יוֹם וּמְדַּת לַיְלָה, מְדַּת יוֹם שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, מַאי יוֹם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּמִנֵּיהּ יוֹמִין אֲרוּכִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ג ב) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מב ט) יוֹמָם יְצַוֶּה יהו"ה חַסְדּוֹ, יוֹמִין זְעִירִין מִסִּטְרָא דְּזְעִיר אַנְפִּין צַדִּיק, מְדַּת לַיְלָה אִימָא תַּתָּאָה, עַד הָכָא א' מִן אב"ג.

וְצִיּוּר הַהֵיכָל הַזֶּה הֵן עֶשֶׂר סְפִירוֹת שְׁמִתְלַבְּשׁוֹת בַּעֲשָׂרָה דְּבָרִים שֶׁנִּבְרְאוּ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, וְהֵם שָׁמַיִם וְאֶרֶץ, אוֹר וְחֹשֶׁךְ, תֹּהוּ וָבֹהוּ, רוּחַ וּמַיִם, מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה. שָׁמַיִם יֵשׁ לְמַעְלָה מִשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים, וְיֵשׁ אוֹר לְמַעְלָה שֶׁנִּקְרָא אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁעַיִן לֹא שׁוֹלֶטֶת עָלָיו, וְיֵשׁ חֹשֶׁךְ נִסְתָּר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ, וְיֵשׁ תֹּהוּ וָבֹהוּ לְמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם קָו תֹהוּ וַאֲבְנֵי בֹהוּ. וְיֵשׁ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ רוּחוֹ הַקָּדוֹשׁ הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי מֵי הַתּוֹרָה, מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיְלָה, מִדַּת יוֹם - הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, מַה זֶּה יוֹם? הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי שֶׁמִּמֶּנּוּ יָמִים אֲרֻכִּים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יוֹמָם יְצַוֶּה יהו"ה חַסְדּוֹ, יָמִים קְטַנִּים מִצַּד שֶׁל זְעֵיר אַנְפִּין צַדִּיק, מִדַּת לַיְלָה - הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה. עַד כָּאן א' מִן אב"ג.

מַאי ב' (בינה), בָּהּ אִשְׁתְּמוֹדְעִין דּוּ פַּרְצוּפִין דְּאָדָם עִלָּאָה, ג' תִּלַּת דִּיוּקְנִין, כְּגַוְונָא דְּאָדָם דִּבְרִיאָה וְאָדָם דִּיצִירָה וְאָדָם דַּעֲשִׂיָּה, ג' אִית לָהּ רֵישָׁא וְגוּפָא וְזָנָבָא, רֵישָׁא דָּא י', גּוּפָא פַּרְצוּפָא, קוֹצָא דִּלְתַתָּא זָנָב, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אָדָם הָרִאשׁוֹן עָשָׂה לוֹ פַּרְצוּף וּלְבַסּוֹף זָנָב, זָנָב עֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית כא ח) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל, עַד דְּיִתְעֲבִיד פַּרְצוּף.

מַה זֶּה ב' (בינה) ? בָּהּ נוֹדָעִים דּוּ הַפַּרְצוּפִים שֶׁל הָאָדָם הָעֶלְיוֹן, ג' שְׁלֹשׁ דְּמָיוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה וְאָדָם שֶׁל יְצִירָה וְאָדָם שֶׁל עֲשִׂיָּה, ג' יֵשׁ לָהּ רֹאשׁ וְגוּף וְזָנָב, הָרֹאשׁ זֶה י', הַגּוּף הַפַּרְצוּף, הַקּוֹץ שֶׁלְּמַטָּה זָנָב, וּמְשׁוּם זֶה אָמְרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אָדָם הָרִאשׁוֹן עָשָׂה לוֹ פַּרְצוּף וּלְבַסּוֹף זָנָב. עַל הַזָּנָב נֶאֱמַר וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל, עַד שֶׁיֵּעָשֶׂה פַּרְצוּף.

וְעוֹד אבגית"ן, א' אִיהִי מוֹרֶה עַל אֵ"ל מִסְתַּתֵּר מֵעֵינֵי כָּל חַי וְנֶעְלָם מִכָּל הַיְצוּרִים כֻּלָּם, אדיריר"ן עֲלֵיהּ אִתְמַר קוֹמָה אַדִּיר יְרוֹן, וְאִית מְמַנָּא תְּחוֹת יְדֵיהּ דְּאִתְקְרֵי אַדִּי"ר אַדִּירִים,

וּתְחוֹת מֶמְשַׁלְתֵּיהּ אתני"ה, וְאִיהוּ נָפִיק מֵהַאי פָּסוּק (במדבר כד כא) אֵיתָ"ן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּ"ךָ, תַּמָּן אִיתָ"ן וְאִיהוּ תַנְיָ"א, ק' קִנְּךָ, קִנָּה חָכְמָה קְנֵה בִינָה (משלי ד ה), יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (שם ח כב) לְעֵילָּא מִכֹּלָּא, קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז, מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי אָרֶץ (שם), מַאי מֵרֹאשׁ, אֶלָּא הָכִי אָמְרַת אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי רֵאשִׁית, אֲנָא אַקְדִּימַת לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא לְעָלַם.

וְעוֹד אבגית"ק, א' מוֹרֶה עַל אֵ"ל מִסְתַּתֵּר מֵעֵינֵי כָּל חַי וְנֶעְלָם מִכָּל הַיְצוּרִים כֻּלָּם, עַל אדירירו"ן נֶאֱמַר קוֹמָה אַדִּיר יְרוֹן, וְיֵשׁ מֻמָּנֶה תַּחַת יָדוֹ שֶׁנִּקְרָא אַדִּי"ר אַדִּירִים, וְתַחַת מֶמְשַׁלְתּוֹ אתני"ה, וְהוּא יוֹצֵא מֵהַפָּסוּק הַזֶּה, אֵיתָ"ן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּ"ךָ, שָׁם אֵיתָ"ן וְהוּא תַנְיָ"א. ק' קִנְּךָ, קִנָּה חָכְמָה קְנֵה בִינָה, יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ לְמַעְלָה מֵהַכֹּל, קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז, מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי אָרֶץ. מַה זֶּה מֵרֹאשׁ? אֶלָּא כְּךָ אָמְרָה תוֹרָה שֶׁהִיא רֵאשִׁית, אֲנִי הִקְדַּמְתִּי לִהְיוֹת רֹאשׁ לְעוֹלָם.

ב' ביהרירו"ן (נ"א ביהדירו"ן) כִּי בְיָ"הּ יהו"ה צוּר עוֹלָמִים (ישעיה כו ד), וְאִיהוּ ב' בָּרוּךְ, וְסִימָן בָּרוּ"ךְ רָאשֵׁי אַתְוָון, ר' רֹאשׁ, ו' וּמָקוֹר, ך' כָּל, ב' בְּרָכוֹת, דְּדָא הוּא רֹאשׁ וּמְקוֹר לְכָל הַבְּרָכוֹת, וּבְגִין דָּא ב' אִיהִי חָכְמָה, וּמוֹרֶה עַל הַכֶּתֶר דְּאִיהוּ רֵישָׁא וּמַבּוּעָא דְכָל בִּרְכָאן, וּבְגִין דָּא ב' תְּרִין לְחִשְׁבְּנָא.

ב' ביהרירו"ן (ביהדירו"ן), כִּי בְיָ"הּ יהו"ה צוּר עוֹלָמִים, וְהוּא ב' בָּרוּךְ, וְסִימָן בָּרוּ"ךְ רָאשֵׁי אוֹתִיּוֹת - ר' רֹאשׁ, ו' וּמְקוֹר, ךְ' כָּל, ב' בְּרָכוֹת, שֶׁזֶּהוּ רֹאשׁ וּמְקוֹר לְכָל הַבְּרָכוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה ב' הִיא חָכְמָה, וּמוֹרֶה עַל הַכֶּתֶר שֶׁהוּא רֹאשׁ וּמַעְיָן לְכָל הַבְּרָכוֹת, וּמִשּׁוּם זֶה ב' שְׁנַיִם לַחֶשְׁבּוֹן.

ג' גיהדירו"ן, וְאִיהוּ תְּלִיתָאָה, וְדָא שְׁכִינְתָּא סְפִירָה תְּלִיתָאָה, (ובגין דא ב' איהי חכמה, ומורה על הכתר דאיהו רישא דמבועא דכל ברכאן), וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מ ד) כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא, וְאִיהוּ גִּמַּטְרִיָּאוֹת פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה.

ג' גיהדירו"ן, וְהוּא שְׁלִישִׁי, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה הַסְּפִירָה הַשְּׁלִישִׁית, (ומשום זה ב' היא חכמה, ומורה על הכתר שהוא ראש של מעין כל הברכות), וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא, וְהוּא גִּימַטְרִיָּאוֹת פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה.

וְעוֹד בָּרוּךְ ב' אַחֲזֵי תְּרֵין, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה, ו' אַחֲזֵי שִׁית סְפִירָן, ך' אַחֲזֵי עַל כֶּתֶר עִלָּאָה, וְדָא אִיהוּ רָזָא כָּל הַכּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ מֵעֵילָּא לְתַתָּאָה, לְמִכְרַע בֵּיהּ לְהַהוּא (למנדע ביה בההוא) דְּכָל מַבּוּעִין וּמְקוֹרִין דְּבִרְכָאן בִּידֵיהּ, דְּאִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, צָרִיךְ לְזַקְפָא לֵיהּ בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִיהוּ מִלְּגָאו דַּעֲשַׂר סְפִירָן, דְּאִיהוּ עִלָּאָה וְזַקִּיף עַל כֹּלָּא, וְלֵית אֱלוֹ"הַ לְעֵיל מִנֵּיהּ, וּבְגִין דָּא ב' אַחֲזֵי עַל הַכְּרִיעָה, דְּכָל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית יד כ) וּבָרוּךְ אֵ"ל עֶלְיוֹן, ג' אַחֲזֵי עַל הַזְּקִיפָה דְּאִיהוּ נְאֹה גָּאָה עַל כֹּלָּא, וְלֵית מָאן דְּיִתְנָּאֶה עֲלֵיהּ, וּבְמַאי אִתְנָּאֶה עַל כֹּלָּא, בְּאָת י' מִן אבגית"ק, וְדָא יגבי"ה, וְעוֹד אַשְׁכַּחְנָא בְּגָוְונָא אָחֳרָא יגבהי"ה (נ"א יגביהיה), וְאַתְוָון דִּילֵיהּ גַּבֵּי הָיָה (נ"א גבוה היה), עִלָּאָה דְּכָל עִלָּאֵי.

וְעוֹד, בָּרוּךְ ב' מַרְאָה שְׁנַיִם, שְׁכִינָה עֶלְיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה, ו' מַרְאֵה שֵׁשׁ סְפִירוֹת, דְּ' מַרְאֶה עַל כֻּתֶר עֶלְיוֹן, וְזֶהוּ סוֹד כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ מִמַּעְלָה לְמַטָּה, לְכָרֵעַ בּוֹ לְאוֹתוֹ (לדעת בו באותו) שֶׁכָּל הַמַּעְיָנוֹת וְהַמְקוֹרוֹת שֶׁל הַבְּרָכוֹת בְּיָדוֹ, שֶׁהוּא עִלַּת הָעִלּוֹת, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם, צָרִיךְ לְזַקֵּף אוֹתוֹ בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"א שֶׁהוּא מִבְּפָנִים שֶׁל עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, שֶׁהוּא עֶלְיוֹן וְזָקוּף עַל הַכֹּל וְאֵין אֱלוֹ"הַּ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וּמְשׁוּם זֶה ב' מַרְאֶה עַל הַכְּרִיעָה, שֶׁכָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּבָרוּךְ אֵ"ל עֶלְיוֹן. ג' מַרְאֶה עַל הַזְּקִיפָה, שֶׁהוּא נָאוֶה נָאֶה עַל הַכֹּל, וְאֵין מִי שֶׁיִּתְנַגֵּא עָלָיו, וּבַמָּה הוּא מִתְנַגֵּא עַל הַכֹּל? בָּאוֹת י' מִן אבגית"ק, וְזֶה יִגְבִּי"ה. וְעוֹד מָצָאנוּ בְּגֶזֶן אַחַר יִגְבְּהִי"ה (יגביהיה), וְאוֹתִיּוֹתָיו גַּבֵּי הָיָה (גבוה היה), עֶלְיוֹן שֶׁל כָּל הָעֶלְיוֹנִים.

ת' תלמי"ה, ת' תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ, דְּתַמָּן אִיהוּ הַהוּא דְּכָל עֵיינִין וּמַחֲשַׁבְתִּין סָלְקִין לְגַבֵּיהּ, בְּגִין דָּא ת' תּוֹרָה קְדוּמָה דְּכָל קְדוּמִין, תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים (משלי יג יד), תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה (תהלים יט ח), וְעוֹד תלמי"ה, תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחַת גְּדוּדֶיהָ וְגוֹמֵר (שם סה יא), בְּהַאי שְׁמָא אִתְעֲבִיד יַמָּא תְּלָמִים תְּלָמִים, וְעוֹד תְּלָמֶיהָ דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּתַלְיָין מִינָהּ כַּמָּה תִּלֵּי תִּלִּין דַּהֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת דְּלִית לוֹן חוּשְׁבָּן.

ת' תלמי"ה, ת' תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ, שֶׁשָּׁם הוּא אוֹתוֹ שֶׁכָּל הָעֵינַיִם וְהַמַּחֲשָׁבוֹת עוֹלִים אֵלָיו, בְּגִלַּל זֶה ת' תּוֹרָה קְדוּמָה שֶׁל כָּל הַקְּדוּמִים, תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים, תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה. וְעוֹד תלמי"ה, תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחַת גְּדוּדֶיהָ וְגוֹמֵר, בַּשֵּׁם הַזֶּה נַעֲשָׂה הַיָּם תְּלָמִים תְּלָמִים. וְעוֹד תְּלָמֶיהָ, זוֹ הַתּוֹרָה, שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנָּה כַּמָּה תִּלֵּי תִּלִּים שֶׁל הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת שֶׁאֵין לָהֶן חֶשְׁבּוֹן.

דף קכא.

צ' (צתני"ה) צתני"ה דָּא צַדִּיק, עַמּוּד סְבִיל כֹּלָּא, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע מָאן דְּאִיהוּ לְעֵילָּא מִכֹּלָּא, בְּגִין דְּצַדִּיק אִיהוּ כְּלִיל כָּל סְפִירָן, וּבֵיהּ מִתְיַחֲדִין כֻּלְּהוּ, וְאִתְעֲבִידוּ אֲגוּדָה אַחַת, אִיהוּ לוּלָב אֲגַד דְּכֻלְּהוּ סְפִירָן, וְאָת צ' בֵּיהּ מְצוּיָירִין כָּל צִיּוּרִין דְּהֵיכָלִין דְּסָחֲרִין לְגַנְּתָא דְּעֵדֶן דִּלְעֵילָּא, בְּכַמָּה צִיּוּרִין דְּכָל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּיָרְתִין לוֹן צַדִּיקַיָּא וּבֵיהּ (דף קכא ע"א) נָקוּדִין כָּל נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן נְקוּדִין בְּהֵיכָלָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְנַהֲרִין כֻּלְּהוּ עַל צִיּוּרִין, כְּאִבְנֵי מַרְגְּלָאן דְּנַהֲרִין עַל רֵישָׁא דְּכִתְרָא, וּכְגַוְונָא דְּכֹכְבַיָּא נַהֲרִין בִּרְקִיעָא, וּבְגִין דְּכָל נְקוּדִין דְּכֹכְבַיָּא בֵּיהּ, אִתְּמַר (בראשית א יז) וַיִּתֵּן אֹתָם אלהי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה (ס"א דא נשמתהון דצדיקייא דמשתדלין באורייתא להוציא לאור כל תעלומה, הדא הוא דכתיב (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגומר).

צ' צתני"ה זֶה צַדִּיק, הָעַמּוּד שֶׁנּוֹשֵׂא הַכֹּל, וּבוֹ נוֹדָע מִי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַכֹּל, מְשׁוּם שֶׁצַּדִּיק כּוֹלֵל אֶת כָּל הַסְּפִירוֹת, וּבוֹ מִתְיַחֲדִים כֻּלָּם וְנַעֲשִׂים אֲגֻדָּה אַחַת, הוּא הַלּוּלָב שֶׁאוֹגֵד אֶת כָּל הַסְּפִירוֹת, וּבָאוֹת צ' מְצֻיָּרִים כָּל הַצִּיּוּרִים שֶׁל הַהֵיכָלוֹת שֶׁמַּקִּיפִים אֶת גַּן הָעֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, בְּכַמָּה צִיּוּרִים שֶׁל כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שֶׁיּוֹרְשִׁים אוֹתָם הַצַּדִּיקִים, וּבוֹ נְקוּדִים כָּל הַנְּקוּדִים שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם נְקוּדִים בַּהֵיכָל שֶׁהוּא

הַשְׁכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְכֻלָּם מְאִירִים עַל הַצִּיּוּרִים כְּמוֹ אַבְנֵי מַרְגָּלִיּוֹת שֶׁמְּאִירִים עַל רֹאשׁ הַכֶּתֶר, וּכְמוֹ שֶׁהַכּוֹכָבִים שֶׁמְּאִירִים בָּרָקִיעַ, וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַנְּקוּדִים שֶׁל הַכּוֹכָבִים בּוֹ, נֶאֱמַר וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, זוֹ הַשְׁכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה. (זה נשמות הצדיקים שעוסקים בתורה להוציא לאור כל תעלומה. זהו שכתוב והמשכלים יזהרו כזהר הרקיע וגומר).

הֵיכָלָא תִּנְיָנָא, מְרַקְמָא מִכַּמָּה צִיּוּרִין גְּלִידִין בְּמַיָּא, אַבְנִין מַרְגְּלָן כֻּלְּהוּ מַלְיָין מַיָּא, וְאִינּוּן אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, דְּהֵיכְלָא תִּנְיָנָא בְּגַוּיהּ, מְנַיְּיהוּ אִיהוּ בָּנוּי, בִּשְׁמָא דָּא קְרַ"ע שָׁטָ"ן, וְאִיהוּ רָקִיעַ קָרַע, דְּבֵיהּ קָרַע יַמָּא, וְאַפְרִישׁ מִתַּמָּן הַשָּׁטָן דְּאִיהוּ מַיִּין מְסָאֲבִין, וּבְגִין דָּא יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, וְיִהְי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א ו), דָּא הוּא שְׁמָא דְּעָקַר שָׁטָן מִן יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאַפְרִישׁ לֵיהּ מִתַּמָּן, בְּגִין דְּאִיהוּ עָקַר הֱאֱמוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה דְּכָל עִלָּאִין, (ס"א מצאתי, סמוך דישראל וביומא תנינא לית תמן טוב בגין דביה אתברי גיהנם, כאן חסר).

הַהֵיכָל הַשֵּׁנִי מְרֻקָּם מִכַּמָּה צִיּוּרִים קְפוּאִים בַּמַּיִם, אַבְנֵי הַמַּרְגָּלִיּוֹת כֻּלָּם מְלֵאִים מַיִם, וְהֵם אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר, שֶׁהַהֵיכָל הַשֵּׁנִי בְּתוֹכוֹ, הוּא בָּנוּי מֵהֶם, בַּשֵּׁם הַזֶּה: קָרַ"ע שָׂטָ"ן, וְהוּא רָקִיעַ קָרַע, שֶׁבּוֹ קָרַע אֶת הַיָּם, וְהִפְרִיד מִשָּׁם אֶת הַשָּׂטָן, שֶׁהוּא מַיִם טְמֵאִים, וּמִשּׁוּם זֶה יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְיִהְי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, זֶהוּ הַשֵּׁם שֶׁעָקַר הַשָּׂטָן מִיָּם הַתּוֹרָה, וְהִפְרִידוֹ מִשָּׁם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא עָקַר הֱאֱמוּנָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹנָה שֶׁל כָּל הָעֶלְיוֹנִים. (סמוך של ישראל, וביום השני אין שם טוב, משום שבו נברא גיהנם).

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם (שם ה א), פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סְלִיקְנָא יָדִין לְמַאן דְּבָרָא עָלְמָא, דְּיַגַּלֵּי לָן רָזִין עִלָּאִין סְתִימִין גְּנִיזִין טְמִירִין, לְמֵימַר קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, וְשִׁתִּין רִבּוֹא דַּחֲיָילִין דִּילֵיהּ דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין דִּלְעֵילָּא, וְשִׁתִּין רִבּוֹא דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין דִּלְתַתָּא דְּלָא אֵיעוּל בְּכִסּוּפָא קֳדָמָךְ.

פָּתַח וְאָמַר, זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, זֶה וַדַּאי כְּלִיל תְּרֵין עָשַׂר מַזָּלוֹת דְּאָדָם דִּלְעֵילָּא, דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ (תהלים קכב ד) שִׁבְטֵי יָ"הּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, זֶה וַדַּאי אִינּוּן אַרְבַּע אַנְפִּין דְּאַרְיֵה, אַרְבַּע אַנְפִּין דְּשׁוֹר, אַרְבַּע אַנְפִּין דְּנֶשֶׁר, דִּבְהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין פַּרְצוּפִין דִּבְנֵי נָשָׁא, וְכֻלְּהוּ אַנְפִּין אִינּוּן רְשִׁימִין בְּאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, מַאי אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיה מד יג) כְּתָפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, מָאן בַּיִת דִּילֵיהּ, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת דְּמוּת אָדָם, דְּכָל דְּמְיוֹנִין וּפַרְצוּפִין דִּבְנֵי נָשָׁא בָּהּ אִשְׁתְּמוֹדְעוּ, וְכָל צִיּוּרִין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

דף קכא:

(אמר המגיה, אתה בן אדם קודם שתכנס בעיון זה, להזהירך באתי שתעמד על רגליך על במותי האמונה האמתית, ותקעת יתד במקום נאמן, פן יפתוך רעיונים זדונים, ויעלו דברים על לבבך, ומלין לצד עלאה תמלל, בראותך בתיקון זה שידובר בו משערא ומצחא ואודנין ואנפין ושאר אברים גשמיים, השמר אל תפן אל און ליחס ולתאר לעלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין שמץ דבר מזה אפילו בהרהור, כי

לעלת העלות לית מחשבה תפיסא ביה כלל, לית ביה לא דיוקן ולא דמיון ולא צורה ולא אברים גשמיים ולית ליה שם ידיע, אבל הוא ממלא כל שמהן, והוא שלימו דכלהו, ראה גם ראה מה שכתב התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, כשרצה לגלות סתרי התורה באדרא, פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה (דברים כז טו), וזה להסיר מלב כל המעיינים כל דבר עתק, פן ח"ו יכשלו ונפלו, ועברו ממשכיות לבב, ימיקו וידברו ברע, מאחר שהיה רוצה לדבר מראש ועין ואזן ושאר אברים גשמיים, היה ירא שמא יטעו ליחס ולתאר לבורא יתברך גוף ותמונה, ומשה אמר כי לא ראיתם כל תמונה (דברים ד טו), וישעיה אמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו, ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש (שם כה), ודומיהם, שכלם יעידון יגידון שאין דמיון בינו יתברך ובינינו מצד (דף קכא ע"ב) העצם והתבנית, אלא שהאברים שבנו הם עשויים כסימנים לדברים עליונים סתומים וחתומים שאין כח השכלי שבאדם יכול להשיגם, ואין שיח ואין שיג לו להבינם, וקצר מצע דעתו לרדת לעמקם, ואיני רשאי להכניס ראשי בין ההרים הרמים הלא הם בעלי הקבלה אשר העמיקו הרחיבו דבריהם על הדרוש הזה, רק מעי רתחו ולא דמו, מיראתי פן עובדי פשתים שריקות וארגים חורי קורי עכביש יארגו, בדעות כוזבות יאריכו למעניתם, לך נא ראה מה שכתב על זה ר' יוסף בן גיקיטיליא בהקדמת שערי אורה, ובמה שכתב בעל החנוך בהקדמתו לפירוש התורה, והאלקי ר' מנחם מריקנאטי ז"ל בפרשת ויחי בפסוק בן פורת יוסף, ובמה שכתב ר' יהודה חייט בפירוש מערכת האלקות (ד, לד), וזה לשונו, סוף דבר כל מקום שתראה שידברו בענין הספירות, דברים שאין ראוי לאמרם בבורא יתברך, כגון שעור וקומה והדומים להם, הכל נאמר על הספירות, וכשתראה שידברו על דרך שבח והודאה הכל נאמר על הבורא שבתוכן, וכן בחוצה להן, כי אין דבר שיגבילהו, ועל כן אין לומר בבורא יתברך לא ימין ולא שמאל ולא פנים ואחור ומעלה ומטה כו' עיין שם. עוד כתב (בדף לה ע"ב) כי אף על פי ששעור הקומה מהפרסאות הוא במדות ולא בבורא, אפילו הכי אין לחשוב חלילה שהפרסאות הללו הם שעור כמותי, אלא הם מלשון (דניאל ה כח) פרס פריסת מלכותך, וכל הפרסאות הללו שבשעור קומה הם אותיות, שכל אחת נקראת פרסה, על כי נחתכו מהעיסה, כאבנים הנחתכים מההר, ואמר שרבוי הפרסאות שהזכיר בכאן, רומז לניצוצות המתפוצצות מהכאת הפטיש בקורנס, והם השמות הנעשים מחבור האותיות והצרופים הנעשים מהאלפא ביתות דספר יצירה, שעמהם נבראו הדברים וכו', ואם תדקדק היטב בדברי רבי שמעון בענין זה, תשכיל ותדע כי דברי רבי יהודה חייט ז"ל ואשר במסלתו ילכון, הם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת, ולא יעבטון ארחותיהם.)

פָּתַח וְאָמַר, וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אלהי"ם אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָצַע (שמות יה כא), אַנְשֵׁי חַיִל מִסְטְרָא דְחֶסֶד דְּתַמָּן י', וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַזְרִים, יִרְאֵי אלהי"ם מִסְטְרָא דִגְבוּרָה דְתַמָּן ה', וּבָהּ אִתְמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, אַנְשֵׁי אֱמֶת מִסְטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְתַמָּן ו' וְתַמָּן אֱמֶת, שׂוֹנְאֵי בָצַע מִסְטְרָא דְמַלְכוּת דְּתַמָּן ה', הָא הָכָא אַרְבַּע תִּקּוּנִין דְּאִינּוּן פַּרְצוּפִין דִּבְנֵי נָשָׁא, אִלֵּין אִינּוּן מַרְאֶה (ס"א מראין).

וְאִית אַרְבַּע דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן דְּאִינּוּן דְּמְיוֹן וְאִינּוּן אדנ"י, וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם) וְשַׂמְתִּ עָלֵיהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים מִסְטָרָא דְּא', שָׂרֵי מֵאוֹת מִסְטָרָא דְּאָת ד', דְּאִיהוּ אַרְבַּע מֵאוֹת דְּאִשְׁתַּעֲבִידוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּגִין דְּבָהּ חָאבוּ, הָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כג טו) אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף, וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים מִסְטָרָא דְּאָת נ', וְשָׂרֵי עֲשָׂרוֹת מִסְטָרָא דְּאָת י'.

דף קכב.

אִשְׁתָּאֲרוּ עִשָּׂר תִּקּוּנִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, בְּשַׁעֲרָא בְּגַוְונִין דִּילֵיהּ בַּאֲרִיכוּ דִּילֵיהּ בַּקְּמִיטוּ דִּילֵיהּ, בְּמִצְחָא בַּקְּמִיטוּ דְּמִצְחָא בַּאֲרִיכוּ דְּמִצְחָא בְּפוּתְיָא דְּמִצְחָא בְּשַׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא, בְּאוּדְנִין (בס"א באודנין שערא דנחית עלייהו או תחותייהו), בְּאִלֵּין אִדְרִין דְּאוּדְנִין בְּשַׁעֲרָא דִּתְחוֹת אוּדְנִין, בְּאַנְפִּין בְּדִיוֹקְנִין דְּאַנְפִּין בְּפַרְצוּפָא דְּאַנְפִּין, בְּעַיְינִין בְּגַוְונִין דְּעַיְינִין בַּקְּרִיצִין דְּעַל עַיְינִין, בְּחוֹטָמָא בַּאֲרִיכוּ דִּילֵהּ בְּפוּתְיָא דִּילֵהּ בְּקְמִיטוּ דִּילֵהּ, בְּפִימָא בְּפִתְיחוּ דִּילֵהּ בְּזִעְירוּ דִּילֵהּ, בְּצַוָּאר בַּאֲרִיכוּ דִּילֵיהּ (דף קכב ע"א) בְּקְמִיטוּ דִּילֵיהּ, בִּידִין בְּשַׁרְטוּטִין דִּידִין בְּפִתְיחוּ דִּלְהוֹן בְּסִתִימוּ דִּלְהוֹן, בְּגוּפָא בְּקוֹמָה דִּילֵיהּ בַּאֲרִיכוּ דִּילֵיהּ בְּקְמִיטוּ דִּילֵיהּ.

בְּשַׁעֲרָא בְּגַוְונִין דְּשַׁעֲרָא, שַׁעֲרָא חִוָּורָא אִיהוּ מֵאִלֵּין אַנְשֵׁי חַיִל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁיהּ כְּתֶלֶג חִוָּור וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא, שַׁעֲרָא סוּמְקָא מֵאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ יְרֵאֵי אלהי"ם, שַׁעֲרָא יְרוֹקָא מֵאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ אַנְשֵׁי אֱמֶת, וְאִינּוּן מִסְטָרָא דְּיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּתְלַת גַּוְונִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם, תְּלִיתָאָה פַּחַד יִצְחָק, גַּוְון אוּכְמָא מִסְטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, מִסְטָרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ שׁוֹנְאֵי בָצַע, וְאִיהִי שַׁעֲרָא דִּילָהּ אוּכְמָא, וְאִיהִי שְׁעוּרָא דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, כָּל נִימָא וְנִימָא דִּילֵיהּ, דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ (שם ה יא) קְוָצוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, וְכָל נִימָא אִית לֵיהּ מַבּוּעָא דְּאִיהִי י', וְנִימָא שְׁעוּרָא דְּאָת ו'.

שַׁעֲרָא קְמִיטָא בְּרֵזָא דְּה' זְעִירָא דְּנָטְלַת מֵאָת י', שַׁעֲרָא אֲרִיכָא מִסְטָרָא דְּה' עִלָּאָה דְּנָטְלָא מֵאָת ו', עִשָּׂר תִּקּוּנִין אִלֵּין, כָּל תִּקּוּנָא וְתִקּוּנָא אִית לֵיהּ (נ"א ביה) אַרְבַּע שְׁעוּרִין דְּסָלְקִין לְעִשָּׂר, כְּגַוְונָא דְּרִשְׁוּת הַיָּחִיד דְּרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, אַרְבָּעָה יהו"ה עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, לֵית נִימָא דְשַׁעֲרָא דְלָא אַחֲזִי עִלָּמָא עִלָּאָה סְתִימָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, כָּל אִלֵּין עָלְמִין תַּלְיָין מִכְּתָרָא דְּרֵישָׁא, כְּגַוְונָא דְּאַבְנִין וּמַרְגָּלָן דְּנַהֲרִין בְּכְתָרָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה אוֹ בַּעֲטָרָה דְּמַלְכָּא, וְהָכִי אִינּוּן נַהֲרִין כְּכֹכְבַיָּא בִּרְקִיעָא וּבֵיהּ קְבוּעִין. וְהָכִי תַּלְיָין צְבָא הַשָּׁמַיִם מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגַוְונָא דְּשַׁעֲרָא דְּתַלְיָין מֵעַל אוּדְנִין מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלכים א כב יט) וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְבַעֲרָא שַׁעֲרָא מֵעַל (ס"א מגו) אוּדְנִין, דְּלָא

יְהוֹן סְתִימִין תַּרְעִין דִּשְׁמִיעָה דִּצְלוֹתָא, דִּבְהוֹן שָׁמַע צְלוֹתִין הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים סה ג) שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ.

דְּאַרְבַּע תִּקּוּנִין אִינּוּן, רְאִיָּה שְׁמִיעָה רֵיחָא דִּבּוּר, רְאִיָּה אִיהִי לַמִּזְרָח (נ"א לדרום), וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יח כא) וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל, וְכַמָּה נְטוּרֵי תַּרְעִין תַּמָּן דְּאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יהו"ה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דניאל ט יח) פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁוֹמְמֹתֵינוּ, שְׁמִיעָה יְרָאֵי אלהי"ם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם) הַטֵּה יהו"ה אָזְנְךָ וּשְׁמָע, וְתַמָּן דְּחִילוּ וּפַחַד יִצְחָק, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (חבקוק ג ב) יהו"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, וּמָאן דְּי מִשְׁתַּמַּע תַּמָּן קָלֵיהּ בֵּין בְּאוֹרַיְיתָא בֵּין בִּצְלוֹתָא בֵּין בִּצְעָקָה בְּלָא דְּחִילוּ, מַיְד (במדבר יא א) וַיִּשְׁמַע יהו"ה וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יהו"ה, וְכַמָּה נְטוּרֵי תַּרְעִין תַּמָּן דְּאִתְקְרִיאוּ אָזְנֵי יהו"ה.

רֵיחָא תַּמָּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, וְתַמָּן סָלְקִין כָּל רֵיחִין וּקְטוֹרִין וַעֲשָׁנִין דְּקָרְבָּנִין, וּצְלוֹתִין דְּאִתְחֲשִׁיבוּ כְּקָרְבָּנִין, וְאִם לָא סָלִיק לוֹן בַּר נַשׁ בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (דברים כט יט) כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף יהו"ה וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא, דִּבּוּר לָקֳבֵל שׁוֹנְאֵי בָצַע, תַּמָּן סָלְקִין קָלִין וְדִבּוּרִין דְּאוֹרַיְיתָא וּצְלוֹתָא, אִלֵּין דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, לָא אִית תִּקּוּנָא מֵאִלֵּין, אַרְבַּע דְּלֵית תַּמָּן יהו"ה, וְאִיהוּ י אִסְתַּכַּל, ה וְשָׁמַע, ו וּמֵרִיחַ, ה וּמְמַלֵּל, בְּאִלֵּין אַרְבַּע תִּקּוּנִין.

דף קכב:

אַרְיֵה דָּא רְאִיָּה, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיְמִין לְאַרְבַּעְתָּם, בְּכָל אֲתַר אַרְבַּעְתָּם דָּא יהו"ה, אַרְבַּע אַתְוָון דִּילֵיהּ דְּשָׁלְטִין עַל כֹּלָּא, וְהֶפּוֹךְ אַרְיֵה וְתִשְׁכַּח לֵיהּ רְאִיָּה, וְאִיהוּ לִימִינָא דְּחֶסֶד, דְּאִיהוּ יוֹמָא קַדְמָאָה, דְּתַמָּן א' (נ"א י') אוֹר, רְאוּבֵן דְּאִיהוּ לִימִינָא עַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי אוֹר בֵּן, שְׁמִיעָה לִשְׂמָאלָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמאל, נֶשֶׁר רֵיחָא בְּאֶמְצָעִיתָא, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי ל ד) מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, דְּאִינּוּן תְּרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא, פִּימָא דִּבּוּרָא, דָּא אָדָם כְּלִיל אַרְבַּע אַתְוָון וּכְלִיל עֶשֶׂר אַתְוָון, וְדָא שְׁכִינְתָּא, בְּאִלֵּין (דף קכב ע"ב) אַרְבַּע תִּקּוּנִין אָמַר לְמֹשֶׁה וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם וְגוֹמֵר וְצָרִיךְ לְאַחְזָרָא עֲלַיְיהוּ.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה בְּשַׁעֲרָא, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ה יא) רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז דָּא כֶּתֶר עִלָּאָה, וּמַלְגָּאו מוֹחָא, דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין מַבּוּעִין לְכָל סִטְרָא, לְאַשְׁקָאָה לְכָל נִימָא וְנִימָא דְּאִיהִי עָלְמָא סְתִימָאָה, וְכָל מַבּוּעָא אִתְעֲבִיד נִיצוֹץ, וְכָל נִימָא אִתְעֲבִיד שַׁרְבִיט, מוֹחָא סְתִימָא אִתְקְרֵי אֵין סוֹף, דְּאִתְפַּלַּג לְתִלַּת מוֹחִין דְּאִינּוּן י' י', דְּאִתְרְמִיזוּ בְּהַאי שְׁמָא (יו"ד ה"א וא"ו ה"א נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י). (קם סבא דסבין עתיקא דעתיקין, ואמר בוצינא קדישא, ודאי שמא דאתרמיזו תלת יודי"ן דא) יו"ד ה"י וא"ו ה"י וְדָא אִיהוּ מִלְּגָאו, אֲבָל שְׁמָא דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִיהוּ כְּלִיל

תְּלַת אַלְפִין א' א', אִינוּן תְּלַת אַוִּירִין, דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן תְּלַת מוֹחִין י' י' י', שְׁמָא חַד אִיהוּ גּוּפָא, וּשְׁמָא תִּנְיָנָא מוֹחָא, דָּא מִלְּגָאו, וְדָא מִלְּבָר.

תְּלַת וָוי"ן אִית בְּהַאי שְׁמָא, דְּאִנּוּן שַׁרְבִּיטִין, שַׁעַר אִתְקְרֵי עַל שֵׁם שַׁעוּר קוֹמָתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל נִימָא וְנִימָא אִתְקְרֵי נִשְׁמָתָא, וְאִית נִימִין דְּאִתְקְרִיאוּ מַלְאָכִין, וְכָל נִיצוֹץ אִתְקְרֵי אוֹפָן וְאִתְקְרֵי גַּלְגַּל, וְאִית מִנַּיְיהוּ דְּאִינוּן נִימִין מֵאֶשָׁא חִוּוָרָא כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי, וְאִית מִנַּיְיהוּ דְּאִינוּן נִימִין דְּאִינוּן מֵאֶשָׁא סוּמְקָא וְכֻלְּהוּ דִּין, וְאִית נִימִין כֻּלְּהוּ יְרוֹקִין מֵאֶשָׁא יְרוֹקָא, וְאִית נִימִין כֻּלְּהוּ מֵאֶשָׁא אוּכְמָא, אִלֵּין אִתְקְרִיאוּ שַׁעַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כָּל נִיצוֹץ שַׁעוּר מַהֲלַךְ דִּילֵיהּ עֶשֶׂר אַלְפִין, וְכָל נִימָא אִיהִי שַׁעוּרָא דְּאֶצְבָּעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל אֶצְבַּע אִיהוּ פַּרְסָה זְעִירָא, וְכָל פַּרְסָה אִית בָּהּ תְּלַת מִיל, לָקֶבֶל תְּלַת פִּרְקִין דְּאֶצְבָּעָא, וְכָל מִיל אִיהוּ עֲשָׂרֶת אַלְפִים, אֲבָל מִיל דְּפַרְסָה עִלָּאָה אִיהוּ עֲשָׂרֶת אֲלָפִים רבוֹא, וְהָכִי דְּרוֹעָא תִּשְׁכַּח בָּהּ תְּלַת פִּרְקִין, וְכָל פֶּרֶק אִיהוּ י', וְכָל אַמָּה אִיהוּ ו', אֲבָל אֶצְבַּע וְאַמָּה דָּא שְׁעוּרֵיהּ זְעִיר מִסְטָרָא דְּזְעִיר אַנְפִּין, וְדָא שְׁעוּרֵיהּ רַב מִסְטָרָא דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין.

וּבְכָל אֲבָר וַאֲבָר אִיהוּ יהו"ה, וְאִיהוּ שְׁעוּרָא דְּכָל אֲבָר וַאֲבָר, בְּגַוְונָהָא בְּאָרְכָּא עִילָּא וְתַתָּא, וּלְאַרְבַּע סִטְרִין, וְאִיהוּ בֵּין כָּל אֲבָר וַאֲבָר, לֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ, כְּנִשְׁמָתָא דְּאִשְׁתַּכְּחַת בְּכָל אֲבָר וַאֲבָר דְּגוּפָא, וְאִית אֲבָר עִלָּאָה דְּאִתְקְרֵי יהו"ה עַל שְׁמֵיהּ, דְּשַׁלְטָנוּתֵיהּ בַּאֲתַר יְדִיעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (זכריה יד ט) וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ.

וְאִית תְּרֵין אֲבָרִין עִלָּאִין מִנֵּיהּ, דְּאִתְקְרִיאוּ יהו"ה אלהי"ם דְּשַׁלְטָנוּתְהוֹן בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ד לה) כִּי יהו"ה הוּא הָאֱלֹהִי"ם בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי אלהי"ם, וְשַׁלְטָנוּתֵיהּ בְּכָל אַרְעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מ"ז) מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אלהי"ם, וְאִית אָחֳרָא דְּשַׁלְטָנוּתֵיהּ אִיהוּ בִּתְרֵין אֲבָרִין בְּמוֹחָא וּבְלִבָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים ד') כִּי יהו"ה הוּא הָאֱלֹהִי"ם אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ, וְאַף עַל גַּב דְּהַאי קְרָא עַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּמַר דְּאֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ, עִם כָּל דָּא הָכָא רָזָא דְּדִיּוּקָנָא עִלָּאָה דִּילֵיהּ, לְאַחֲזָאָה בְּכָל אֲבָר וַאֲבָר דְּגוּפֵיהּ שׁוּלְטָנוּתֵיהּ, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא לְבַר נַשׁ אֵיךְ אִתְנַהִיג עָלְמָא, וְיִנְדַּע לְמַקְרֵי לֵיהּ בְּכָל אֲבָר כִּדְקָא יָאוּת לֵיהּ, וְאֵיךְ אִשְׁתַּנֵּי שְׁמֵיהּ לְפוּם הַהוּא אֲבָר.

דף קכג.

וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ יהו"ה רַחֲמֵי, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ אלהי"ם, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ אהי"ה, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ צבאו"ת, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ א"ל, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ שד"י, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ אדנ"י, יהו"ה מְמַנָּא עַל קַלָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים כט ד) קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ, אהי"ה עַל הַוְיָה וְהֶבֶל דְּלִבָּא, הַהוּא דָּרְכִיב עַל קַלָּא דְּיהו"ה אִיהוּ עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, סָתִים וְטָמִיר וְלָא אִתְגַּלְיָא, וְאִיהוּ רָכִיב וְשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא,

אהי"ה אַחֲזֵי עַל עִלַּת הָעִלּוֹת דְּאִיהוּ הָיָה (דף קכג ע"א) הוֹוֶה וְיִהְיֶה, וְאִיהוּ הֶבֶל דְּסָלִיק עַד אֵין סוֹף, וּבֵיהּ רָכִיב עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת. אֵ"ל אַחֲזֵי עַל אֱלָהו"ת דְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, וַעֲלֵיהּ אָמַר אִיּוֹב (איוב ה ח) אֲנִי אֶדְרוֹשׁ אֶל אֵ"ל, אֶל אלה"י הָאלהי"ם, וְכַד רָכִיב עַל אֵ"ל אִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ כָּל אלהי"ם, וּמִזְּדַעְזְעִין מִנֵּיהּ, וְכָל מַלְאָכַיָּא דְּאִתְקְרִיאוּ בְּהַאי אֵ"ל כְּגוֹן מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל, כֻּלְּהוּ מִזְּדַעְזְעִין מֵהַאי אֵ"ל דְּאִיהוּ אלה"י הָאלהי"ם, וּמָאן דְּקָרֵא לוֹן בֵּיהּ, מִיָּד עוֹנִין לֵיהּ בְּכָל שַׁעֲתָא, וְהָכִי כָּל מַלְאָכַיָּא דְּאִתְקְרִיאוּ קָלִין בִּשְׁמָא דְּיהו"ה, כָּל מָאן דְּקָרֵא לוֹן בְּיהו"ה בְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת מִיָּד עוֹנִין לֵיהּ בְּקָלֵיהּ, דְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אִיהוּ חַד בְּכָל שְׁמָהָן וְלָא אִשְׁתַּנֵּי בְּכֻלְּהוּ, דְּשִׁנּוּיִין בִּשְׁמָהָן אינון וְלָאו בֵּיהּ, דְּאִיהוּ בְּכֻלְּהוּ כְּנִשְׁמָתָא בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, אִית אֵבֶר דְּשָׁמַע בֵּיהּ כְּגוֹן אוּדְנִין, וְאִית אֵבֶר דְּמַסְתַּכֵּל מִנֵּיהּ (נ"א ביה) עַל עָלְמָא, וְאִית אֵבֶר דְּאָרַח בֵּיהּ כָּל רֵיחִין וּבוֹסְמִין דְּצָלוֹתִין, וְרֵיחִין טָבִין דַּהֲבָלִים דְּנָפְקִין מֵאוֹרַיְיתָא מִפּוּמָא דִּבְנֵי נָשָׁא, וְדָא רֵיחָא דְּחוֹטָמָא, וְאִית אֵבֶר דְּמַלֵּיל בֵּיהּ, וּבְאִלֵּין אֵבְרִין אִית שִׁנּוּיָיא, אֲבָל בֵּיהּ לֵית שִׁנּוּיָיא, וְאִית אֵבֶר דְּמְמַנָּא עַל דִּבּוּרָא וְדָא אדנ"י, וְאֵבֶר דְּמְמַנָּא עַל מַחֲשָׁבָה, וְאֵבְרִין אִלֵּין כֻּלְּהוּ בִּסְפִירָן.

רֵישָׁא כֶּתֶר עִלָּיוֹן, מוֹחָא חָכְמָה, בִּינָה לִבָּא וּבֵהּ לֵב מֵבִין, תְּרֵין דְּרוֹעִין חֶסֶד גְּבוּרָה, גּוּפָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, תְּרֵין שׁוֹקִין נֶצַח וְהוֹד, יְסוֹד אָמָה, שְׁכִינְתָּא אוֹת דִּילֵיהּ. כֶּתֶר אִתְקְרֵי אֵ"ל עִלָּיוֹן, קוֹנֶה הַכֹּל, (חכמה ובינה) אלהינ"ו בִּינָה, וְאלה"י אֲבוֹתֵינוּ חָכְמָה, וְאֵיהוּ אלה"י אַבְרָהָם אלה"י יִצְחָק וְאלה"י יַעֲקֹב, הָאֵ"ל הַגָּדוֹל מִסְטָרָא דְּגָדוּלָה, וְהַגִּבּוֹר מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, וְהַנּוֹרָא מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא נָחִית, וְאָמַר רַבִּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, שְׁמַעְנָא לְעֵילָּא תְּקוּנָא דִּילָךְ בִּשְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְצָלוֹתָא דִּילֵיהּ, חָזוֹר בָּךְ, דְּאַתְּ צָרִיךְ לְתַקָּנָא שְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדְקָא יָאוּת, דְּהָא כֻּלְּהוּ אָזְלִין בְּתָלַת תִּלַת, מִסְטָרָא דְּרַחֲמֵי אִתְקְרִיאוּ יהו"ה יהו"ה יהו"ה תְּלַת אֲבָהָן, וְאִינּוּן אֵשׁ דִּלָּא אִיהוּ שׁוֹרֵף, וְאִתְקְרִיאוּ בְּתָלַת שְׁמָהָן אהי"ה אהי"ה אהי"ה, וְהַאי אִיהוּ אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְלָא אָכִיל, וְאִית שְׁמָהָן דְּאִתְקְרִיאוּ אדנ"י אדנ"י אדנ"י, וְדָא אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְאָכִיל וְשֵׂצִי כֹּלָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ט כד) וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעוֹלָה וְאֶת הַחֲלָבִים.

א' אִיהוּ כֶּתֶר עַל כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן, וְאִיהוּ אִתְקְרֵי א"ל, אהי"ה, אדנ"י, אלהי"ם, אלה"י, אֱלוֹ"הַ, אלהינ"ו אי"ה, או"ה, (ורזא דמלה א"ל אלהי"ם יהו"ה דבר ויקרא ארץ) (תהלים נ א). י' בֵּיהּ אִתְקְרֵי י"ה, יה"ו, יהו"ה, יה"י, יהי"ה, כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן דְּפָתְחִין בַּהֲוַיו"ת בְּי', עִקָּרָא דִּלְהוֹן בְּחָכְמָה, וְכֻלְּהוּ שְׁמָהָן דְּפָתְחִין בְּא', עִקָּרָא דִּלְהוֹן אִימָּא עִלָּאָה, וּכְמָה דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, הָכִי כֶּתֶר עִלָּאָה כְּלִיל תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין דְּאַבָּא וְאִימָּא,

וְאִיהוּ כֶּתֶר עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְאַשְׁכַּחְנָא תִּקּוּנָא כְּגַוְונָא דָּא, אהי"ה כֶּתֶר עִלָּאָה, יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אדנ"י שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

וּמִסְטָרָא דְכֶתֶר אִתְקְרִיאוּ תְּלַת סְפִירָן אֶהְיֶ"ה אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה, חֶסֶד אֵ"ל, גְּבוּרָה אלהי"ם, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יהו"ה, וְרָזָא דְמִלָּה אֵ"ל אלהי"ם יהו"ה דִּבֵּר וַיִּקְרָא אָרֶץ, נֶצַח וְהוֹד צְבָאוֹ"ת, צַדִּיק שד"י, מַלְכוּת אדנ"י.

דף קכג:

וּבְצִלּוֹתָא בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְדָא צַדִּיק חַי עָלְמִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (מכלים א ב מה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, אַתָּה אֶת ה' זְעִירָא, בָּהּ צָרִיךְ לְנַחְתָּא בִּרְכָאן, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם דָּא יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אלהינ"ו אִימָּא עִלָּאָה, וְאלה"י אֲבוֹתֵינוּ אַבָּא, הָאֵ"ל הַגָּדוֹל חֶסֶד, הַגִּבּוֹר גְּבוּרָה, וְהַנּוֹרָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ אִתְּכְלִילָן מִתַּתָּא לְעֵילָּא וּמֵעִילָּא לְתַתָּא, כָּל סְפִירָאן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין (דף קכג ע"ב) דָּא צָרִיךְ לְאַכְלָלָא בֵּיהּ תַּתָּאִין בְּהַכְרָעָה, וּלְבָתַר עִלָּאִין בִּזְקִיפָה. אֵ"ל עִלָּיוֹן, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים קוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חַסְדֵּי אָבוֹת, דָּא כֶּתֶר עִלָּיוֹן עַל כֻּלְּהוּ, וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם דַּאֲבָהָן, אִלֵּין נֶצַח וְהוֹד, לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בִּרְכָאן קַדְמָאִין, דְּאִינּוּן אָבָהָן וּגְבוּרוֹת וּקְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בַּתְרָאִין בַּעֲבוֹדָה, וְאִיהוּ כְּלִיל אֶמְצָעִיּוֹת, לְקַיְימָא בֵּיהּ אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם (ישעיה מד ו), זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָדַע לְצַלָּאָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל תִּקּוּנִין דִּילֵיהּ כְּדְקָא יָאוּת, וּלְמִשְׁאַל מִנֵּיהּ בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כְּדְקָא יָאוּת.

חַכִּימִין כֻּלְּהוּ אִינּוּן רְשִׁימִין דְּיוֹקְנֵיהוֹן בַּהֲכָמָה, וּנְבוֹנִין רְשִׁימִין דְּיוֹקְנֵיהוֹן בְּבִינָה, וּמָארֵי גְּמִילוּת חֲסָדִים דְּיוֹקְנֵיהוֹן רְשִׁימִין בְּחֶסֶד, וְגִבָּרִין בְּיִצְרֵיהוֹן כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בִּגְבוּרָה, וּמָארֵי תּוֹרָה כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין דְּיוֹקְנֵיהוֹן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּנְבִיאִים כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין דְּיוֹקְנֵיהוֹן בְּנֶצַח וְהוֹד דְּאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְצַדִּיקִים נָטְרֵי בְרִית כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין דְּיוֹקְנֵיהוֹן בְּצַדִּיק, וּמָארֵי מַלְכוּתָא כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בְּמַלְכוּת, וּמָארֵי יְחוּדָא כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בְּכֶתֶר עִלָּאָה דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה, דְּתַמָּן צָרִיךְ לְסַלָּקָא יְחוּדָא בְּמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וּבְכֻלְּהוּ תִּקּוּנִין אִלֵּין צָרִיךְ לְשַׁבְּחָא לְעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, דְּאִיהוּ מִלְּגָאו כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, וּבְגִין דִּבְנֵי נָשָׁא רְשִׁימִין בְּאִלֵּין דְּיוֹקְנִין, אָמַר לְמֹשֶׁה וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְגוֹמֵר.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה בְּשַׁעֲרָא, אִי אָרִיךְ, אוֹ קָמוּט, אוֹ עָגוּל, שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ אָרִיךְ, אָרְחָא מִתְפַּלַּג בֵּיהּ לְכַמָּה אוֹרְחִין, עָלָּה אִתְּמַר (ישעיה מג טז) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ, וְאָרְחִין אָחֳרָנִין דְּמִתְפָּרְשִׁין מִינָּהּ, אִינּוּן נְתִיבִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה, תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין מִתְפָּרְשָׁאן מֵהַאי אָרְחָא.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ אָתֵי לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר לֵיהּ, וְהָא דְּיוֹקְנִין אִלֵּין צָרִיךְ לְתַקָּנָא לוֹן בַּאֲתַר דִּלְהוֹן, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּוַדַּאי, אַף עַל גַּב דִּבְעָלְמָא דְּפִירוּדָא, דְּיוֹקְנִין אִית סַגִּיאִין דְּאַכְחִשִׁין עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּלַאו אִינּוּן אוֹרַח מִישׁוֹר, וְאִינּוּן חֲשׁוֹכִין, מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא אִשְׁתְּמוֹדָע נְהוֹרָא, דְּיוֹקְנִין דְּגִנְּתָא דְּאַנְהָרָן בְּצִיּוּרָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, מְרַקְּמֵי בְּכַמָּה גַּוְונִין נְהִירִין, וְאִינּוּן כֻּלְּהוּ וּבְמִדָּה, וְאִלֵּין דְּעָלְמָא דְּפִירוּדָא אִינּוּן כְּקִלִּיפִין דֶּאֱגוֹזָא לְגַבֵּיהּ, דְּאִינּוּן מוֹחָא מְלֶבְּאוּ, וְעִם כָּל דָּא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא אִשְׁתְּמוֹדָע נְהוֹרָא, וּמִגּוֹ אִלֵּין קְלִיפִין דְּאִינּוּן דְּיוֹקְנִין חֲשׁוֹכִין, אִשְׁתְּמוֹדְעָן צִיּוּרִין דְּגִנְּתָא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא, דְּאִינּוּן דְּיוֹקְנָא דְּמָאנֵי מַשְׁכְּנָא, אָמַר וַדַּאי הָכִי הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, שַׂעֲרָא שְׁעִיעַ אֲרִיךְ אִיהוּ רַחֲמֵי מִסְטָרָא דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין, דְּאִיהוּ א, תְּרֵין אַנְפִּין דִּילֵיהּ ו' ו', כְּגַוְונָא דָּא וָאו א בֵּינַיְיהוּ, וְאִיהוּ סָבָא דְּסָבִין עַתִּיק דְּעַתִּיקִין, וְאִיהוּ (ס"א ואתקרי) אֲרִיךְ אַפַּיִם. שַׂעֲרָא קְמִיטָא וְלָא שְׁעִיעַ אֶלָּא קָמִיט וְחָרִישׁ (נ"א וחריט) אִיהוּ דִּינָא, דָּא רַחֲמֵי וְדָא דִּינָא, דְּא אֲרִיךְ אַנְפִּין מִסְטָרָא דְּוֹ', וְדָא זְעִיר אַנְפִּין מִסְטָרָא דְּי', שַׂעֲרָא לָא קָמִיט וְלָא אֲרִיךְ אִיהוּ בֵּינוֹנִי.

וְאִיהוּ שַׂעֲרָא דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין כְּגַוְונָא דִּתְקִיעָה, וְקָמִיט וְחָרִישׁ (נ"א ואריך) כְּגַוְונָא דִּשְׁבָרִים ו' ו' ו', לָא אֲרִיךְ וְלָא קָמִיט אִיהוּ כְּגַוְונָא דִּתְרוּעָה, שַׁלְשֶׁלֶ"ת דְּתַרְוַיְיהוּ, שַׂעֲרָא בְּעִגּוּלָא כְּלִיל כֻּלָּא, וְאִיהוּ כְּמִין כִּיפָּה דְּרָקִיעָא דְּאַסְחַר כֻּלָּא.

כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה דָּא מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, אֲנָשִׁי חַיִל שַׂעֲרָא שְׁעִיעַ אֲרִיךְ, יִרְאֵי אלהי"ם שַׂעֲרָא חָרִישׁ (נ"א אריך) וְקָמִיט, אֲנָשֵׁי אֱמֶת שַׂעֲרָא לָא אֲרִיךְ וְלָא קָמִיט, שַׂלְשֶׁלֶת דְּכֻלְּהוּ, שׂוֹנְאֵי בָצַע שַׂעֲרָא בְּעִגּוּלָא.

דף קכד.

דָּוִד שִׁבְעָה מִינֵי דַּהֲבָא הֲוָה בְּשַׁעֲרוֹי, זָהָב יְרַקְרַק, זָהָב אוֹפָז, זָהָב אוֹפִיר, זָהָב פַּרְוָיִם, זָהָב סָגוּר, זָהָב תַּרְשִׁישׁ, זָהָב כְּלִיל כָּל גּוּוָנִים, וְאִיהוּ (דף קכד ע"א) זָהָב שְׁבָא, וְהַאי אִיהוּ זָהָב מְזוּקָק שִׁבְעָתַיִם, וְהָכִי אִינּוּן שִׁבְעָה מִינֵי חִוּורוּ, וְשֶׁבַע מִינֵי סוּמְקוּ, כָּל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ שִׁבְיעָיוֹת מִסְטָרָא דְּצַדִּיק, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל כָּל גַּוְונִין, שַׂעֲרָא חִוּורָא אִיהוּ מִסְטָרָא דִּימִינָא, סוּמְקָא מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא, יְרוֹקָא מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֻלְּהוּ שִׁבְעָה שִׁבְעָה, שַׂעֲרָא אוּכְמָא מִסְטָרָא דִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, גַּוְון יְחִידָה (נ"א יחידאית) דְּלָא תָּפִיס בָּהּ גַּוְון כְּלָל, מִלְּבָאו דִּילָהּ גַּוְון חִוּור, וְרָזָא דְּמִלָּה יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ (תהלים יח יב).

שַׂעֲרָא סוּמְקָא צָרִיךְ לְבַעְרָא לֵיהּ מִכֹּל וָכֹל, בְּגִין דְּאִיהוּ בֵּי דִינָא, וּלְוִיִּים בְּגִין דַּהֲווֹ מִסְטָרָא דְּדִינָא, אִתְמַר בְּהוֹן (במדבר ח ז) וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם, וְאִתְּתָא בְּגִין דְּאִיהִי מִסְטָרָא

דְּשְׁמָאלָא, לָא צָרִיךְ לְאִתְגַּלְיָא בָּהּ שַׁעֲרָא, דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּהּ מָארֵי דְּדִינָא, וְשַׁעֲרִין אָחֳרָנִין דְּבַר נַשׁ צָרִיךְ לְבַעֲרָא לֵיהּ תְּחוֹת אוּדְנִין, בְּגִין דְּלָא יִתְקָרִיבוּ בֵּיהּ מָארֵי דְּדִינִין לְגַבֵּי תַּרְעִין דְּשָׁמְעִין בְּהוֹן צְלוֹתִין, (ס"א ושערא דאיהו תחות אודנין צריך לבערא, דאתקרי מארי דדינא לגביכו) שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ עֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר ו ה) גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ, וְצָרִיךְ לְגַדְלָא לֵיהּ, דְּלָא צָרִיךְ לְאַכְחָשָׁא סִדּוּרָא דְעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, אֶבָל שַׁעֲרָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא צָרִיךְ דְּלָא יְהֵא לָא אָרִיךְ וְלָא קָצַר, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּשַׁנֵּי בֵּיהּ סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא, וְעַיְינִין אוּכְמִין, וְאַנְפּוֹי אוּכְמִין, וְגוּפֵיהּ אוּכְמָא, אִם הוּא זַכָּאָה אִיהוּ מִסְטְרָא דְּשָׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, דְּכָל גַּוְונִין דְּסִטְרָא דְּדַכְיוּ הָכִי אִינּוּן כְּגַוְונָא דָּא, וְאִם הוּא חַיָּיבָא הוּא מִסִּטְרָא דְּשַׂבְתָּא"י, פַּתְיָא אוּכְמָא, מִצַּד נוּקְבָא דְּקְלִיפָּה, דְּתַמָּן כָּל קִטְמִין דְּעוֹרְבִין אוּכְמִין וְעוֹפִין אוּכְמִין מִסִּטְרָא דְּמָסָאֲבוּ, דְּאִית עֲלַיְיהוּ כַּמָּה מְמַנָּן דְּאִתְקְרִיאוּ לֵילוֹת, דַּעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (תהלים טז ו) אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי, מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת (שיר ג ח).

וְכֻלְּהוּ נָחֲתִין תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דְּעוֹרְבִין, וְאַחֲזֵי לוֹן בִּתְנוּעָה דִּלְהוֹן כַּמָּה דִינִין דְּנָחֲתִין עַל עָלְמָא, וְאִית אָחֳרָנִין דְּמְמַנָּן עַל קְלִין דִּלְהוֹן, וְצָוְוחִין קָלָא בָתַר קָלָא כֻּלְּהוּ בַּשְׁבָרִים, לְאַחֲזָאָה תְּבִירוּ עַל בְּנֵי נָשָׁא, וּלְזַמְנִין צָוְוחִין בִּתְלַת סִימָנִין דְּאִינּוּן קר"ק, דְּאִיהוּ תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה, לְאַחֲזָאָה דִּינָא רַפְיָא בְּרֵישָׁא וּבְסֵיפָא, וּבְאֶמְצָעִיתָא תְּבִירָא סַגְיָא, בִּתְרוּעָה דְּחֲקָא בָתַר דְּחֲקָא בְּמָהִירוּ, וְרָזָא דְמִלָּה וּבְחַדְרֵי מִשְׁכְּבְךָ אַל תְּקַלֵּל עָשִׁיר, כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל (קהלת י כ), נָחָשׁ רָכִיב עַל קְלָא דְעוֹרְבָא אֵל אַחֵר, בַּת זוּגֵיהּ קֶסֶם סַם הַמָּוֶת, דְּבָהּ אִשְׁתַּדְּלִים סמא"ל אֵל אַחֵר.

רְכִיבַת אִיהִי עַל תְּנוּעִין דְּגוּפָא דְעוֹרֵב, וְאִיהִי תְּנוּעָה דְּכֻלְּהוּ, דְּנָפְקַת לְאַסְטָאָה לְבָנֵי נָשָׁא בְּפָרָשַׁת אוֹרְחִין, תְּנוּעָה דִּילָהּ בְּרֵישָׁא דְעוֹרְבָא, וּבְזָנָבָא וּבְגוּפָא וּבְגַדְפִּין דְּעוֹרְבָא, נָחָשׁ שָׂרְיָא בְּקָרְיָאָה וַאֲמִירָה וְקָלָא וְדִבּוּר דְּעוֹרְבָא, וּבְאִלֵּין תְּנוּעִין שַׁרְיָין כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע מִסִּטְרָא דְמָסָאֲבוּ.

וּמְנָא יָדְעִין כּוּלֵי הַאי, בְּגִין דְּסמא"ל וְנָחָשׁ מְמַנָּן עַל חוֹבִין דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִתְּדִנוּ מִסִּטְרָא דְּשָׁמְאלָא דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, וְכַד בַּר נַשׁ עָבִיד חוֹבִין, כְּפוּם הַהוּא בַּר נַשׁ הָכִי סָלִיק חוֹבֵיהּ לַאֲתַר דְּאִתְגַּזַּר נִשְׁמָתֵיהּ, וְלָא זָז מִתַּמָּן הַהוּא חוֹבָא עַד דְּאִתְפַּרַע מֵהַהוּא בַּר נַשׁ, וְאִם בַּר נַשׁ אִיהוּ נִשְׁמָתֵיהּ בְּאַרַח אֲצִילוּת, אִם חָאב, חוֹבֵיהּ מְטֵי עַד סְפִירָן, וְעוֹנְשָׁא אִיהוּ סַגִּי כְּפוּם דַּרְגֵּיהּ.

דף קכד:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְכִי חוֹבָא אִיהוּ בְּבַר נַשׁ דְּתַלְיָא נִשְׁמָתֵיהּ מֵהַהוּא אֲתַר, וְכִי אִית לֵיהּ חוֹבִין, וְהָא כְּתִיב (משלי יב כא) לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן, אָמַר לֵיהּ אִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אלהיכ"ם, מַאי מַבְדִּילִים, אֶלָּא דְּסָלִיק הַהִיא נִשְׁמָתָא דַּאֲצִילוּתָא מִנֵּיהּ וְאִתְפָּרַשׁ מִנֵּיהּ. (דף קכד ע"ב) וְרָזָא דְמִלָּה, וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וְגוֹמֵר (בראשית א ו), אִסְתַּלַּק נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ וְאִשְׁתָּאַר גּוּפָא יְבֵשָׁא, מָאן גּוּפָא הָכָא, דָּא נִשְׁמָתָא דְכָרְסַיָּא יְקָרָא (נ"א דקב"ה יהו"ה) דְּאִשְׁתְּאַרַת יְבֵשָׁה, בְּגִין דְּאִסְתַּלְקַת מִנֵּיהּ נִשְׁמָתָא בְּאַרַח אֲצִילוּת, דְּהַאי נִשְׁמָתָא אִיהִי גּוּפָא לְנִשְׁמָתָא עִלָּאָה, וְאִי בָּעֵי דְּתִתְחַזּוֹר לְגַבֵּי הַהוּא נִשְׁמָתָא, לֵית לָהּ רְשׁוּ לְאִתְחַזָּרָא לְגַבֵּיהּ, עַד דְּהַהוּא חוֹבָא אִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם (מלאכי ג ז).

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוֹי, אַבָּא אִלֵּין תְּנוּעִין דְּעוֹרְבָא מַאי לְאִשְׁתְּמוֹדָע בְּהוּ בַּר נַשׁ בְּגִין דְּיֵחָזוֹר בִּתְיוּבְתָּא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי וַדַּאי אֲסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן לְעָמָּא קַדִּישָׁא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר כג כג) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל אִם יְזֻדַּמֵּן לְבַר נַשׁ לְפוּם שַׁעְתָּא וְיֵדַע בְּהוֹן, יִסְתַּכַּל בְּהוֹן בְּגִין דְּיֵחָזוֹר מֵחוֹבוֹי בִּתְיוּבְתָּא, וְהַאי לְבַר נַשׁ דְּכָל (נ"א דלא) עוֹבָדוֹי כְּיַעֲקֹב וּכְיִשְׂרָאֵל, דְּבַר נַשׁ דְּיַעֲבִיד עוֹבָדֵי דְיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כה כג) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (ירמיה י טז) לֹא כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב.

דְּמִסְטָרָא דְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בָּעָא בִּלְעָם חַיָּיבָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּנַחֲשׁוֹי וּבְקִסְמוֹי, וְלָא אַשְׁכַּח אֲתַר לְאַעְלָא לְגַבֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא בְּלָבָן כְּתִיב (בראשית ל כז) נִחַשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי יהו"ה בִּגְלָלֶךָ, אִם כֵּן אַמַּאי אַעֲרַב בֵּיהּ, אָמַר בְּרִי הָכָא רָזָא עִלָּאָה, דִּלְזִמְנִין שׁוֹשַׁנָּה אִשְׁתַּכְּחַת בֵּין קוֹצִים, וְהָכָא רָזָא דְגִלְגּוּלָא, אָמַר לֵיהּ יְדַעְנָא, וְעִם כָּל דָּא בְּרִי, אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, בַּר נַשׁ צָרִיךְ לְמִנְדַּע כֹּלָּא וַאֲפִילוּ חָרְשִׁין, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת (דברים יח ט), אֲבָל אַתָּה לְמֵד לְהָבִין וּלְהוֹרוֹת.

וּבְגִין דָּא תְּנוּעִין דְּעוֹרְבָא, אִית תְּנוּעָה דְסָלִיק בְּרָבִי"ע, וְאַחֲזִי דְחוֹבָא דִילֵיהּ תַּלְיָא לְעֵילָּא בָּעָלְמָא דְאָתֵי, וְאִית תְּנוּעָה דְנָחִית לָהּ בַּתְּבִי"ר בַּשְּׁבָרִים, וְאַחֲזִי דְחוֹבָא דִילֵיהּ נָחִית לְתַתָּא בָּעָלְמָא דֵין, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ תְּבִירוּ בְּגִינֵיהּ, וְכָל אִלֵּין סִימָנִין אִיהִי אַחֲזֵי בְּאָרְחָא, כְּגַוְונָא דַעֲמָלֵק דְּאָמַר בְּגִינֵיהּ (שם כה יח) אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ, דְּסִטְרִין אָחֳרָנִין אינוּן כְּלִסְטִים דְּנָפְקִין בְּאָרְחִין, וּבְגִין דָּא עוֹרְבִין חֵילָא דִלְהוֹן בְּאוֹרְחִין.

וְאִינּוּן דְּמַזְלְהוֹן תַּלְיָא בְּשַׁבְּתַ"י, אִינּוּן עֲצִיבִין, וְאִינּוּן דּוֹחֲקִין רַגְלֵי שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, דִּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין אִתְפַּשְׁטוּ בְּעָלְמָא, אִתְמַר בְּרַגְלֵי שְׁכִינְתָּא וַיֶּאֱסוֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה (בראשית מט לג), אִתְכְּנִישַׁת לְגַבֵּי זַרְעֵיהּ דְּיַעֲקֹב מִטָּה שְׁלֵמָה, וּבְגִין דָּא וַיִּשְׁכּוֹן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב (דברים לג כח), דְּלָא זָזַת שְׁכִינְתָּא מִינַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּלֵית בְּהוּ פְּסוּלָא, וְשַׁבְּתַא"י אִית לֵיהּ תְּרִין בָּתִּין, חַד שְׁפַל רֵאשׁ, וְתִנְיָינָא בֵּית הַסֹּהַר, דַּאֲסִירֵי מַלְכָּא אֲסִירִין תַּמָּן בְּגָלוּתָא, וְאִינּוּן דְּחָקִין שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל (נ"א שעתא לישראל) בְּגָלוּתָא, וּבְשַׁבָּל רֵאשׁ יִשְׂרָאֵל אִינּוּן שְׁפֵלִין לְתַתָּא, וּמַהַאי כֹּכָבָא יַתֵּי כַּפְנָא וַעֲנִיוּתָא לְיִשְׂרָאֵל, וּמָאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּמְרָא מִנַּיְיהּ, צָרִיךְ לְשַׁנּוּיֵי שְׁמֵיהּ וּלְשַׁנּוּיֵי אַתְרֵיהּ וּלְשַׁנּוּיֵי עוֹבָדוֹי, וְדָא אִיהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם שִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְהָא אוּקְמוּהוּ הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לג כט).

דף קכה.

שַׁעֲרָא חִוָּרָא וְעֵינוֹי חִוָּורִין וְאַנְפּוֹי חִוָּורִין וְגוּפָא חִוָּרָא, אִי אִית בֵּיהּ עוֹבָדִין טָבִין דָּא אִיהוּ מִסְטָרָא דִּימִינָא, מִסְטָרָא דְּרַחֲימוּ דְּאִיהוּ אַהֲבַת עוֹלָם אָהֲבַת עוֹלָם בֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חֶסֶד (ירמיה לא ב). שַׁעֲרָא חִוָּרָא וְעֵינוֹי חִוָּורִין וְאַנְפִּין חִוָּורִין וְגוּפָא חִוָּרָא, דְּלֵית בֵּיהּ גְּמִילוּת חֲסָדִים בְּרַחֲימוּ דְּאַהֲבָה, הַאי הוּא רַמְאֵי מִסְטָרָא דִּלְבָן הָאֲרַמִּי, אִסְתַּמַּר מִנַּיְיהּ, בַּהֶרֶת לְבָנָה הִיא, וְלִילִי"ת הִיא בַּהֶרֶת לְבָנָה אוּכְמָא סוּמְקָא יְרוֹקָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא יג ד) וְאִם בַּהֶרֶת לְבָנָה הִיא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעָמוֹק אֵין מַרְאֶהָ מִן הָעוֹר, בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה וּשְׂפָלָה אֵינֶנָּה מִן הָעוֹר וְהִיא כֵּהָה, תְּרֵין (דף קכה ע"א) גַּוְונִין תִּנְיָינִין אִינּוּן יְרַקְרַק אוֹ אֲדַמְדָּם, כֻּלְּהוּ מִתְהַפְּכִין עִינּוֹי בְּכַעְסָא לְחִוּורוּ וְאוּכְמוּ וְסוּמְקוּ וִירוֹקָא, וְכָל דָּא בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדָע, דְּלֵית בַּר נַשׁ דְּלָא אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ אִלֵּין אַרְבַּע גַּוְונִין, אֶלָּא הַהוּא גַּוְון דְּשַׁלִּיט עַל כֻּלְּהוּ אָחֳרָנִין, בֵּיהּ אִתְקְרֵי, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע לְאִתְקְרֵי חִוָּור אוֹ אוּכְמָא אוֹ סוּמָק אוֹ יְרוֹק, וְאִלֵּין אַרְבַּע גַּוְונִין בִּישִׁין אִינּוּן אַרְבַּע קְלִיפִין דְּאֶגוֹזָא, תּוּהוּ וָבוּהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, וְאִלֵּין אִינּוּן (דברים ח טו) נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן, נָחָשׁ גַּוְון חִוָּור בַּהֶרֶת לְבָנָה, שָׂרָף וְעַקְרָב, אֲדַמְדָּם שָׂרָף, אוֹ יְרַקְרַק עַקְרָב, וְצִמָּאוֹן שְׁחוֹרָה, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גַּוְונִין דְּאִשָּׁא דְּגֵיהִנָּם.

וְאִתְתָּא בִּישָׁא מִתַּמָּן קָא אַתְיָא, עָלָהּ אִתְמַר (ויקרא יד מה) וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו בַּעֲנִיוּתָא, דְּלָא אִשְׁתְּאַר בְּבֵיתָא, וּבְגִין דָּא חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ (משלי יד א), אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גַּוְונִין דְּאִשָּׁא דְּגֵיהִנָּם, דְּמִסְתַּלְקֵי בְּעַיְינִין בְּאַנְפִּין בְּשַׁעֲרָא, וּמֵאָן אֲתַר מִסְתַּלְקֵי, מִמָּרָה אוּכְמָא דְּטַחוֹל, וּמִמָּרָה סוּמְקָא דְכָבֵד, וּמִמָּרָה יְרוֹקָא דְּמָרָה, וּמִמָּרָה חִוָּורָא דְּרֵיאָה, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גַּוְונִין חֲשׁוֹכִין דְּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְכֻלְּהוּ

כְּלִילָן בְּלִילִי"ת סַם הַמָּוֶת, מַאֲדִי"ם אִיהוּ בְּמָרָה אֲדוּמָה לְמִשְׁפַּךְ דְּמָא, וְאִיהוּ מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג וַאֲבָדָן.

וְהָכִי שְׁכִינְתָּא אִשְׁתְּמוֹדְעַת בְּאַרְבַּע גַּוְונִין שַׁפִּירִין נְהִירִין, גַּוְון חִוָּור מִסְטָרָא דְּחֶסֶד, סוּמָק מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, יָרוֹק מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אוּכָם מִסְטָרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי א ח) שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, וְאִתְּמַר בָּהּ (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, אִימָּא תַּתָּאָה נְטִילַת גַּוְון מֵאִימָּא עִלָּאָה, שׁוֹקָא יְמִינָא נְטִיל גַּוְון מִדְּרוֹעָא יְמִינָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, שׁוֹקָא שְׂמָאלָא נָטִיל גַּוְון מִדְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, אוֹת בְּרִית נָטִיל גַּוְון מְגוּפָּא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָטִיל חָכְמָה, אָדָם דְּרָכִיב עַל כֻּלָּא, עָלָּה אִתְּמַר (קהלת ח א) חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד כד) יהו"ה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, כֶּתֶר עִלָּאָה אִיהוּ סָתִים לָא אִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ גַּוְון כְּלָל לְעֵילָּא, וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אַחֲזֵי כָּל גַּוְונִין.

הָא הָכָא רָזָא דְשַׂעֲרָא, דְּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָעָן אַנְשֵׁי חַיִל בְּגַוְון חִוָּור, יִרְאֵי אלהי"ם בְּגַוְון סוּמָק, אַנְשֵׁי אֱמֶת בְּגַוְון יָרוֹק, שׁוֹנְאֵי בֶצַע בְּגַוְון אוּכָם, אַרְבַּע אַתְוָון מִתְלַבְּשִׁין בְּאַרְבַּע גַּוְונִין אִלֵּין, י' בְּגַוְון חִוָּור, ה' בְּגַוְון סוּמָק, ו' בְּגַוְון יָרוֹק, ה' בְּגַוְון אוּכָם, הַאי שְׁמָא אִיהוּ דְּרָקִים גַּוְונִין בְּכָל אֲתַר, וְאִיהוּ דְּצַיֵּיר שִׂרְטוּטִין בְּמִצְחָא, כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה, וְאִינּוּן אַרְבַּע רְשִׁימִין דְּשִׂרְטוּטִין, דְּאִינּוּן עַמָּק רוּם וְעַמָּק תַּחַת וְעַמָּק מִזְרָח וְעַמָּק מַעֲרָב, שִׂרְטוּטִין זְעִירִין דְּקִרִיצִין דְּעִינָא מִסְטָרָא דְּאַת י', שִׂרְטוּטִין בְּאוּרְכָא בְּפוּתְיָא בְּגַבְהָא מִסְטָרָא דְּתִלַּת אַתְוָון דְּאִינּוּן הו"ה, כֻּלְּהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין בְּשִׁעוּר קוֹמָה דְּבַר נַשׁ, בְּאוּרְכָא מִסְטָרָא דַּאֲרִיךְ קוֹמָה, דְּאִינּוּן אַנְשֵׁי חַיִל, בְּפוּתְיָא קָצֵר קוֹמָה וּרְחָבָא דְּקוֹמָה, וְאִינּוּן יִרְאֵי אלהי"ם, בְּגַבְהָא גָּבֹהַּ קוֹמָה וְאִינּוּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, זְעִירִין בְּעִגּוּלָא שׁוֹנְאֵי בֶצַע מִסְטָרָא דְּאַת י', וְדָוִד מִסְטָרָא דְּאַת י' אִתְּמַר בֵּיהּ (שמואל א יז יד) וְדָוִד הוּא הַקָּטָן, וְאִלֵּין אִינּוּן שׁוֹנְאֵי בֶצַע, שִׂרְטוּטִין אִלֵּין בְּאֹרַח מֵישַׁר, כְּשִׂרְטוּטִין דְּגֵט פִּטּוּרִין דְּצָרִיךְ שִׂרְטוּטֵי, אוֹ אִלֵּין דְּמְחַיְּיבָא אוֹרַיְיתָא, וְעַל אִלֵּין שִׂרְטוּטִין אִתְּמַר (תהלים כה י) כָּל אָרְחוֹת יהו"ה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדוֹתָיו.

דף קכה:

שִׂרְטוּטִין בַּאֲרִיכוּ מִסְטָרָא דְּרַבִּי"ע כְּגַוְונָא דִּתְקִיעָה, וְאִלֵּין אִינּוּן אֲרִיכִין דְּקוֹמָה מִסְטָרָא דִּימִינָא, אֲרֹךְ אַפַּיִם, אֲרִיכִין בְּקָלָא בִּצְלוֹתִין בְּאוֹרַיְיתָא, אֲרִיכִין בְּרוּגְזָא, אֲרִיכִין בְּשַׁעֲרָא בְּעַיְינִין בְּאַנְפִּין בְּחוֹטָמָא בְּשִׂפְוָון בְּדִיקְנָא בְּגוּפָא בְּדְרוֹעִין בְּרַגְלִין בְּאָצְבְּעָן (דף קכה ע"ב) רְשִׁימוּ דִּלְהוֹן חִוָּור, וַוי לוֹן לְאִלֵּין דְּמַכְחִישִׁין דִּיוֹקְנֵיהוֹן לְעֵילָּא, כְּאִלּוּ מַכְחִישִׁין סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית, וּכְאִלּוּ מְמַעֲטִין אֶת הַדְּמוּת, דְּאִיהוּ שִׁיעוּר קוֹמָה דִּלְעֵילָּא, דְּאִלֵּין דְּשִׂרְטוּטֵיהוֹן

אֲרִיכִין, וְקוֹמָה דִּלְהוֹן וְאֵבָרִים דִּלְהוֹן, צְרִיכִין לְמֶהֱוֵי מָארֵי דְּחֶסֶד, אֲרִיכִין דְּרוּגְזָא, מָארֵי דְּרַחֲמוּ, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מא ח) זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי.

שְׁרְטוּטִין בְּרָחְבָּא, כְּגַוְונָא דְשָׁבָרִים, תְּנוּעָה דִּלְהוֹן תְּבִי"ר, וְאִינּוּן רְחָבִים וּקְצָרִים דְּקוֹמָה, וְאַנְפִּין רְחָבִין וּקְצָרִין, וְעֵינוֹי רְחָבִים, וְחוֹטָמוֹי רְחָבִים, וְשִׂפְוָון רְחָבִים, אִלֵּין אִינּוּן יְרָאֵי אלהי"ם, מָארֵי דְּיִרְאָה מִסְטְרָא דְיִצְחָק, וַוי לְמָאן דְּאַכְחִישׁ קוֹמָתֵיהּ בְּעוֹבְדִין בִּישִׁין, דְּיָרִית נְשָׁמְתָא בִּישָׁא דְרָכִיב עַל דִּיוֹקְנֵיהּ, דְּאַכְחִישׁ פַּמַלְיָא לְעֵילָא. שְׁרְטוּטִין גְּבוֹהִין, וְאַנְפִּין גַּבְהָנִין, וְעֵינוֹי גַּבְהָנִין, וְחוֹטָמָא וְשִׂפְוָון גַּבְהָנִין, וְגוּפָא גְבוֹהָּ, אִלֵּין אִינּוּן מָארֵי דְּקִשׁוֹט זֶרַע אֱמֶת, מֵהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.

וְאִלֵּין אִינּוּן אדנ"י, א' אֲרִיךְ אַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא י', ד' רַחֲבָא דְאַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ה', נ' גּוֹבַהּ דְּאַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ו', י' רַחֲבָא דְאַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ה', שְׁרְטוּטִין זְעִירִין מִסְטְרָא דְתְרוּעָה בְּעַגּוּלָא בְּדִיוֹקְנָא דְאָת י', שׁוֹנְאֵי בָצַע, מִסְטְרָא דְּדָוִד דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמואל א יז יד) וְדָוִד הוּא הַקָּטָן, וְאִינּוּן עֵינִין זְעִירִין שַׁפִּירִין בְּעַגּוּלָא, אַנְפִּין זְעִירִין בְּעַגּוּלָא שַׁפִּירִין, חוֹטָמָא זְעִירָא פִּימָא זְעִירָא גּוּפָא דִילֵיהּ זְעִירָא, שַׁפִּיר בְּכֹלָּא, וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ה'.

שְׁרְטוּטִין גַּבְהָנִין מִסְטְרָא דִּתְרוּעָה, שַׁלְשֶׁלְאָ"ה דִּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים, דָּא סָלִיק קָלָא בִּתְרוּעָה, וְדָא תַּבַּר לָהּ בַּשְּׁבָרִים, וְדָא בֵּינוֹנִי בְּקָלֵיהּ, שַׁלְשֶׁלְאָה דִּתְקִיעָה וּשְׁבָרִים, לָא אֲרִיךְ וְלָא קָצַר, מָאן דְּאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְאָת יו"ד אִיהוּ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, וְדָא מִדָּה לְכָל אֵבָרִין דְּאַנְפִּין לְעֵילָא, מִתַּתָּא לְעֵילָא, אִיהִי מִדָּה לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה מֵעֲשַׂר סְפִירָאן, וּבָהּ סָלִיקַת כָּל סְפִירָה לַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רִבֵּי רְבָבוֹת, ו' שְׁעוּרֵיהּ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה שֵׁשֶׁת אֲלָפִים רִבֵּי רְבָבוֹת, ה' ה' אִינּוּן מַהֲלַךְ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה ה' אֲלָפִים רִבֵּי רְבָבוֹת, מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵילָא. שְׁרְטוּטִין עֲקִימִין דְּלַאו אִינּוּן רְשִׁימִין בְּאַרַח מֵישַׁר, אִנּוּן רְשִׁימִין דְּנָחֲשׁ עֲקַלְתּוֹן, דְּשְׁרְטוּטִין כְּשַׁלְשֶׁלְאָה כְּגַוְונָא דָא (אינון מהלך דנונין דימא), (נ"א מהלך דלהון כנונין בימא), דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבְּיִן בְּיַמָּא, וְאִינּוּן רָזָא דִּתְרוּעָה, [ציור] וְשַׁלְשֶׁלֶת וְהָכִי מַהֲלַךְ דְּנוּנַיָּא כְּגַוְונָא דִּתְרוּעָה, וְאִינּוּן דְּרָגָ"א לְתַתָּא, שַׁלְשֶׁלֶת לְעֵילָא, כְּגַוְונָא דְקַדּוּשָׁה הָכִי אִינּוּן רְשִׁימִין מִסְטְרָא דְמָסָאבוּ, דְּהָכִי אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין (קהלת ז יד) זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאלהי"ם. שְׁרְטוּטִין אִינּוּן כְּגַוְונָא דְלוּלָב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, הָכִי שְׁרְטוּטִין דְּאִית בְּהוּ פְּרִידוּ וּפְרִיצוּ, דָּא אַחֲזֵי בְּגַלְגּוּלָא דִילֵיהּ קֶדֶם דְּאַתְיָא לְעָלְמָא, דַּהֲוָה מְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת וְעָבִיד פְּרוּדָא בְּאֵילָנָא דְחַיֵּי, בַּאֲתַר דְּאִתְגְּזַרַת נִשְׁמָתֵיהּ, וּבְמַאי אִשְׁתְּמוֹדָע, אֶלָּא שְׁרְטוּטִין דְּאִינּוּן אֲרִיכִין כְּגַוְונָא דָא [ציור] (נ"א [ציור]) לֵית בְּהוּ פָּסֵק שַׁלְמִין אִינּוּן, הַאי בַּר נַשׁ לָא אַכְחִישׁ דִּיוֹקְנֵיהּ, וְלָא עָבַד פְּרוּדָא בְּאִילָנָא דְחַיֵּי.

דף קכו.

וְאִם אִית בְּהוּ פָּסֵק כְּגַוְונָא דָּא (נ"א) הַאי בַּר נַשׁ אַכְחִישׁ דְּיוֹקְנֵיהּ, וְעָבַד פְּגָם וּמוּם, וּבְהַהוּא פְּגָם שְׁרָיָא מוּם, כְּפוּם מוּם דְּסִיהֲרָא, פָּרִיץ אִיהוּ, מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה (ירמיה ג ג), שַׁרְיָא בֵּיהּ פְּרִיצוּ בְּמִצְחוֹ, מֵהַהוּא אֲתַר אִיהוּ פְּגִים, וְצָרִיךְ לְכַסָּאָה מִצְחוֹ דְּלָא יִתְגַּלֵּי עֶרְיָתֵיהּ לְמָארֵי דְּדִינָא, וְאִם חָזַר בִּתְיוּבְתָא, יְהֵא פְּגִימוּ דִּילֵיהּ נָחִית לְתַתָּא, לָקֳבֵל בָּהּ עָנְשָׁא, וְאִם לַאו אִיהוּ חוֹזֵר בִּתְיוּבְתָא, מִסְתַּלְקַת לְעֵילָּא לְתַבְעָא לֵיהּ דִּינָא בְּעָלְמָא דְאָתֵי, בְּהַהוּא אֲתַר דְּפַגִּים, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות כא טז) מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֶנּוּ לָמוּת, וְלָא לְמַגָּנָא אָמְרוּ קַדְמָאִין, בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר, לְקַצֵּר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ, דְּלָא יַכְחִישׁ דְּיוֹקְנֵיהּ וְיַעֲבֵיד (דף קכו ע"א) פְּרִיצוּ בְּדְיוֹקְנָא דִּלְעֵילָּא.

בְּאוֹרַיְיתָא דִּלְעֵילָּא מָאן דְּרָשִׁים וְצַיֵּיר אִלֵּין שִׁרְטוּטִין, אִיהוּ אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶּה, מָאן דְּאִסְתַּכַּל בְּשִׁפּוּלֵי מַשְׁכְּנָא, אִשְׁתְּמוֹדָע בְּאִלֵּין רְשִׁימִין וְצִיּוּרִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קלט טו) רֻקְּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ, צִיּוּרָא דְּאַרְבַּע שִׁרְטוּטִין אִלֵּין, אִינּוּן אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, בְּכֻלְּהוּ אַרְבַּע רְשִׁימִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, וְדָא מִיכָאֵ"ל שַׂר הַחֶסֶד לִימִינָא, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמאל לְאַרְבַּעְתָּן, דָּא גַּבְרִיאֵ"ל שַׂר הַגְּבוּרָה, וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן דָּא נוּרִיאֵ"ל (נ"א אוריא"ל) שַׂר שָׁלוֹם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, רְפָאֵ"ל שַׂר שְׁכִינְתָּא, דְּתַמָּן פְּאֵר, דְּאִתְּמַר בָּהּ (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ.

מָאן דְּלָא אִתְחַזְּיָין שִׁרְטוּטִין בֵּיהּ, לֵית לֵיהּ דִּיוֹקְנָא כְּלָל לְעֵילָּא, זְכוּתֵיהּ נָחִית לְתַתָּא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים סט כט) יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים, אֶלָּא אִם תָּב בִּתְיוּבְתָא, דְּדָא אִשְׁתַּכַּח דִּלֵית לֵיהּ בַּמֶּה דְיֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא, מָאן דְּשִׁרְטוּטִין דִּילֵיהּ רְכִיבִין כְּגַוְונָא דָּא [ציור] (נ"א [ציורו]) דָּא אַחֲזֵי דְּקָא אַתְיָא בְּגִלְגּוּלָא חֲדָא, וְאִם תְּרֵין שִׁרְטוּטִין מוּרְכָּבִין כְּגַוְונָא דָּא [ציור] (נ"א [ציורו]), אַחֲזֵי תְּרֵין גִּלְגּוּלִין, וְאִם תְּלַת שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ מוּרְכָּבִין, הָא אַשְׁלִים (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְאִם לֵית לֵיהּ שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ, וְאִית שִׁרְטוּטִין עַל קְרִיצִין דְּעַיְיפִין, דָּא אַחֲזֵי עַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ (עמוס ב א).

שִׁרְטוּטִין אִינּוּן בְּאַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, צִיּוּרִין בְּנָקוּדִין דְּאִינּוּן יו"ד ה"י וא"ו ה"י, וְצִיּוּרִין אִינּוּן בְּעַיְיפִין בְּאוּדְנִין בְּאַנְפִּין בְּנוּקְבִין דְּחוֹטָמָא בְּפוּמָא, קְמֵ"ץ שִׁרְטוּט וְצִיּוּר, שִׁרְטוּט לְעֵילָּא וּנְקוּדָה לְתַתָּא, דָּא אַחֲזֵי עַל גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, דְּקָא נָחִית לְתַתָּא.

נִיצוֹץ אִיהוּ חַיָּה תְּחוֹת רָקִיעַ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, רָקִיעַ וַדַּאי עַל רֵישָׁא דְּחַיָּה, אִיהוּ קָמֵ"ץ, נִיצוֹץ חַיָּה, רָקִיעַ לְעֵילָּא מִינָּהּ, נִיצוֹץ אִיהוּ י' סָלִיק בְּאָת ו' דְּאִיהוּ רָקִיעַ, שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר וְאִתְעֲבִידַת ס, וּבָהּ (תהלים קמה יד) סוֹמֵךְ יהו"ה לְכָל הַנּוֹפְלִים, וְחַיָּה אִיהוּ סָמַךְ (נ"א איהי י' סמוך) לָרָקִיעַ.

רָקִיעַ עִם נִיצוֹץ אִיהוּ גְלִגּוּל, רָקִיעַ בְּלָא נִיצוֹץ אִיהוּ גַלְגַּל, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ גַלְגַּל הוּא שֶׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם, דְּאַחֲזִיר לְעָלְמָא, וְדָא פַּתָּח, וְלָא אִית לֵיהּ הַרְכָּבָה בְּגִלְגּוּל, דְּלֵית לֵיהּ חַיָּה דָּרְכִיב עֲלָהּ, וְדָא שַׁרְבִיט הַכּוֹכָב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (במדבר כד יז) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב, דָּרַךְ בֵּין שְׁתֵּי חַיּוֹת דְּאִינּוּן צֵר"י, וְאִתְעֲבִיד וַיִּיצֶר, וּבְהוֹן קָא אַתְיָא בִּתְרִין גִּלְגּוּלִין, וְדָא אָדָם דִּיצִירָה, דְּקָמֵ"ץ אִיהוּ אָדָם דִּבְרִיאָה, וְכַד אִתָּא בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין דְּאִינּוּן סָגוֹ"ל, אִתְעֲבִיד שַׁלְשֶׁלֶ"ת מְשׁוּלָּשׁ בְּהוֹן, וְדָא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה.

וְהָכִי אִיהוּ שַׁרְבִיט דְּכוֹכָב, כַּד אִיהוּ עוֹבֵר בֵּין שְׁתֵּי אוֹפַנִּים דְּאִינּוּן שְׂבָ"א, אִתְעֲבִיד שׁוּרֵ"ק, דַּרְגָּ"א, וְאִינּוּן שַׁלְשֶׁלֶ"ת לְעֵילָּא, בְּסָגוֹ"ל, בְּסָגוֹלְתָּ"א, דַּרְגָּ"א לְתַתָּא בְּשׁוּרֵ"ק, שְׂבָ"א צֵר"י, חֹל"ם כַּד אִסְתַּלִּיק בְּצֵר"י אִתְעֲבִיד סָגוֹלְתָּ"א, חֵר"ק דְּנָחֲתָא בְּצֵר"י אִתְעֲבִיד סָגוֹ"ל, וְכַד עָאל בִּשְׂבָ"א אִתְעֲבִיד שֶׁרֵ"ק, וְכוֹלָּא נְקֻדָּה חֲדָא, חֹל"ם אִיהוּ לְעֵילָּא בְּסָגוֹלְתָּ"א, חֵר"ק אִיהוּ לְתַתָּא בְּסָגוֹ"ל, שׁוּרֵ"ק אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא כְּגַוְונָא דָּא ו, הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לב כט).

אַחֲזֵי גִּלְגּוּלָּא קַדְמָאָה יהו"ה, אַחֲזֵי גִּלְגּוּלָּא תִּנְיָנָא יְהוָ"ה (נ"א וי"ה וי"ה), אַחֲזֵי גִּלְגּוּלָּא תְּלִיתָאָה יוּ הוּ וּוּ הוּ, (נ"א אתגליא ואחזי גלגולא קדמאה יהו"ה גלגולא תנינא תלת י' י' י'), הַרְכָּבָה דְּכֻלְּהוּ תְּלַת אדנ"י, וְרָזָא דָּא י' י' י', חֹל"ם חֵר"ק שׁוּרֵ"ק, תְּלַת יוּדִי"ן, אָמוֹן מוּפְלָא אָמוֹן נִסְתָּר אָמוֹן מְכוּסֶּה, דְּאִתְרְמִיזוּ בְּהַאי שְׁמָא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אָמוֹן מוּפְלָא דְּאִשְׁתְּמוֹדָע בְּכֻלְּהוּ, חַד שַׁרְיָא בְּנָפֶשׁ הַזַּכְרוֹן, וְתִנְיָנָא בְּנָפֶשׁ הַמַּחֲשָׁבָה, וּתְלִיתָאָה בְּנָפֶשׁ הַמְּצוּיָּיר, דְּאִינּוּן תְּלַת מוֹחִין י' י' י', רִיהֲטָא (דף רכו ע"ב) דְּסָחִיר לוֹן כְּגַוְונָא דָּא אִיהִי קַרְקַפְתָּא דִּתְפִלִּין, שַׁרְטוּטִין כְּגַוְונָא דָּא יַהְוָ"ה, יהו"ה בְּהוֹן מֶלֶךְ הָא הָכָא שַׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא. עַיְינִין, בְּהוֹן וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, אַנְשֵׁי חַיִל בְּגַוְונָא חִוְּוּר יִרְאֵי אלהי"ם בְּגַוְונָא סוּמַק, אַנְשֵׁי אֱמֶת בְּגַוְונָא יָרוֹק, שׂוֹנְאֵי בָצַע בְּבַת עַיִן דְּאִיהִי אוּכְמָא, וְדָא רָזָא דְּשַׁבָּת, ש תְּלַת עַנְפֵי תְּלַת גַּוְונִין דְּעַיְנָא, בַּ"ת דְּשַׁבָּת דָּא בַת עַיִן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות לא טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹמֵר, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּאִינּוּן תְּרִין שַׁבָּתוֹת, אִימָּא עִלָּאָה בִּתְלַת דַּרְגִּין, וְאִימָּא תַּתָּאָה בִּתְלַת דַּרְגִּין, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סִטְרִין דְּאִינּוּן שִׁית דַּרְגִּין, עַיְינִין דְּמִסְתַּכְּלִין בְּאֹרַח מֵישָׁר בְּחִוְורוּ, אִלֵּין אִינּוּן עַיְינִין דְּרַחֲמוּ, וּבְהוֹן שְׁכִינְתָּא אִיהִי יָפָה כַּלְּבָנָה דְּלֵית בָּהּ פְּגִימוּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר א טו) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים.

וְאִית עַיְינִין דְּהַהוּא חִוְּיָא אִיהוּ כָּרוּךְ בְּהוֹן, נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, וְלַאו מִסְתַּכְּלִין בְּאֹרַח מֵישָׁר, בְּכָל מַה דְּאִסְתַּכַּל אִתְלַטְיָא. עֵינָא אִיהוּ כְּגַלְגַּל, גַּוְון חִוְּור כְּגַוְונָא דְּיַמָּא דְּאִסְתַּחַר כָּל עָלְמָא, וְתִנְיָינָא כְּגַוְונָא דְּאַרְעָא, תְּלִיתָאָה כְּגַוְונָא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, נְקוּדָה זְעִירָא דְּבַת עַיִן אִיהִי כְּגַוְונָא דְּצִיּוֹן, דְּאִיהִי נְקוּדָה דְּעָלְמָא דְּמִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא.

וְאִית בַּר נַשׁ דְּגַוְונָן דִּילֵיהּ תִּכְלָת דְּאִיהוּ דּוֹמֶה לְרָקִיעַ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין תְּכֵלֶת דּוֹמֶה לְיָם, וְיָם דּוֹמֶה לְרָקִיעַ, וְרָקִיעַ דּוֹמֶה לַכִּסֵּא הַכָּבוֹד. וּתְלַת גַּוְונִין אִינּוּן בְּעִינָא חִוָּור אוֹכַם תְּכֵלֶת, לָקֵבֵל אֵשׁ דְּלַאו אִיהוּ שׁוֹרֵף, וְאֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְלָא אָכִיל, תְּלִיתָאָה דְּאִיהוּ תְּכֵלֶת לָקֵבֵל אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְאָכִיל, רְבִיעָאָה לַבַּת אֵשׁ וְדָא שְׁכִינְתָּא בַּת עַיִן, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה דָּא בַת עַיִן, וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ דָּא גַּוְון דְּעַל בַּת עַיִן דְּאִיהוּ גַּוְון תְּנֵיְינָא, וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אָכָל גַּוְון תְּלִיתָאָה, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה וְגוֹמֵר (שם ג) גַּוְון חִוָּור דִּשְׁרַגָּא עִלָּאָה, וּבְתִלַת גַּוְונִין אִלֵּין אִתְאַחֲדַת (נ"א אתחברת) בַּת עַיִן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא,

וּבְהוֹן סָלְקָא בְּתִלַת צְלוֹתִין קֳדָם יהו"ה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגוֹמֵר, זֹאת תּוֹרַת דָּא בַת עַיִן שְׁכִינְתָּא דְּסָלְקָא בִּתְלַת אֲבָהָן דְּתַקִּינוּ תְּלַת צְלוֹתִין, וּבְגִין דָּא זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגוֹמֵר, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה בִּימִינָא דְּאִיהוּ אֵשׁ דְּלָא שׁוֹרֵף, דְּתַמָּן חָכְמָה דְּאִיהוּ מַבּוּעָא דְמַיָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, דְּתָשַׁשׁ חֵילָא דְּאֶשָּׁא, דְּאִיהוּ גַּוְון חִוָּור דִּשְׁרַגָּא דְּלָא יְהֵא שׁוֹרֵף, וּנְקוּדָה דִּילָהּ קָמַ"ץ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְקָמַץ הַכֹּהֵן (ויקרא ה יב), וְכַהֲנָא אִיהוּ לִימִינָא, קָמַ"ץ נְקוּדָה דְּאַת י' מִסִּטְרָא דִימִינָא לָא אִתְחַיַּיב נְקוּדָה אָחֳרָא. הִיא הָעוֹלָה גַּוְון תְּנֵינָא דְּאִתְאַחִיד בִּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה, בֵּיהּ סָלְקָא בְּרַתָּא לְגַבֵּי שְׁמָאלָא דְּתַמָּן ה' עִלָּאָה, וּבָהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וּבְגִין דְּאִתְּתָא מִתַּמָּן, אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אוֹקִירוּ נְשַׁיְיכוּ כְּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּן, בְּגִין דְּמִצָּפוֹן אִינּוּן, (איוב לז כב) וּמִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וּנְקוּדָה דְּאִיהוּ מְחַיְּיבָא לְאַת ה' מִסִּטְרָא דְּשְׁמָאלָא שְׁבָ"א, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה סו טז) כִּי בָאֵ"שׁ יהו"ה נִשְׁפָּט, עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר (ויקרא ו ב) דָּא גַּוְון תְּכֵלֶת, דְּאִיהוּ אֶחִיד בִּצְלוֹתָא דְעַרְבִית, וּבֵיהּ סָלְקָא שְׁכִינְתָּא לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּצְלוֹתָא דְעַרְבִית לָקֵבֵל אֵמוּרִין וּפְדָרִין דְּמִתְאַכְלִין כָּל הַלַּיְלָה, וּבְגִין דָּא תְּכֵלֶת דּוֹמֶה לָרָקִיעַ, דְּאִתְּמַר (בראשית א ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, דְּאַפְרִישׁ מַחֲלוֹקֶת בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּנְקוּדָה דְּרָקִיעַ חֹל"ם, וּמָאן רָקִיעַ דָּא ו' דְּאִיהוּ כְּנָוונָא דָא [ציור] רָקִיעַ, וְהַהוּא נִיצוֹץ חֹל"ם עֲלֵיהּ, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי מְחַיְּיבַת לְאַת ו', וְרָזָא דִנְקוּדָה יְהוָה, וְרָזָא דְמִלָּה רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ"ק יהו"ה, (דברים י טו) כִּי בִי חָשַׁ"ק וַאֲפַלְּטֵהוּ (תהלים צד יד), כִּ"י בְ"י רָזָא דִשְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין, כִּ"י בְ"י יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְגוֹמֵר (משלי ט יא).

דף קכז.

וְאִית מָאן דְּאִיהוּ מְפָרֵשׁ אִלֵּין (דף קכז ע"א) תְּלַת גַּוְונִין בְּרָקִיעָא, דְּאִינּוּן חִוָּור וְאוֹכַם וּתְכֵלֶת, חַד חִוָּור לְעֵילָּא מִן שְׁרַגָּא, וְחַד תְּכֵלֶת לְתַתָּא, אוֹכַם בְּאֶמְצָעִיתָא אַפְרִישׁ בְּתַרְוַיְיהוּ, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּ בְּקַדְרוּתָא דִילֵיהּ, וְרָזָא דָּא מָארֵי מַתְנִיתִין אוּקְמוּהוּ כְּגַוְונָא דָּא, מֵאֵימָתַי קוֹרִין

אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית, כְּדֵי שֶׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן, מִיָּד דְּאִתְעַבַּר קְדֻרוּתָא דִּשְׂמָאלָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, מִיָּד נָהִיר שְׂמָאלָא וְאִשְׁתְּמוֹדָע אִיהוּ בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן, וְאִשְׁתְּמוֹדָע הָכָא תְּכֵלֶת מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, לָבָן מִסְטָרָא דִימִינָא, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ, וּבֵיהּ קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בַּת עַיִן.

וְהָכִי קְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית צְרִיכִין לַייחֲדָא לָהּ בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, כְּמָה דְתַקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, לְקָרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בַּכֹּכָבִים דְּאִינּוּן בֵּינוֹנִים (כנויים), דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ, לֹא מִן הַכֹּכָבִים הַנִּרְאִים בַּיּוֹם, וְלֹא מִן הַכֹּכָבִים הַנִּרְאִים בַּלַּיְלָה, אֶלָּא מִן הַבֵּינוֹנִים, דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, הָא הָכָא תְּלַת גַּוְונִין בִּשְׁרָגָא, שְׁכִינְתָּא נַר דְּאִתְאֲחֲדַת בְּהוֹן, (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, אוֹר דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, דְּאִיהִי נִשְׁמַת אָדָם, דִּנְהִירַת עַל נֵר, עַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְמַר, (בראשית א טז) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

גַּוְונָא חֲוָור בֵּיהּ אֵ"ל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, גַּוְונָא תְּכֵלֶת כָּרְסַיָּא דְּדִין, דְּאִינּוּן אִימָּא עִלָּאָה אִימָּא תַּתָּאָה, אהי"ה אדנ"י, מֶלֶךְ דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ יהו"ה יהו"ה, עֲלֵיהּ אִתְמַר (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, וְאִינּוּן חָכְמָה וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, מִסְטָרָא דְּדִין אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנִי אָמִית (דברים לב לט), וּמִסְטָרָא דְכָרְסַיָּא דְרַחֲמֵי אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲחַיֶּה, וּבְגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כַּד הֲווֹ מִסְתַּכְּלִין בְּגַוְונָא תְּכֵלֶת דְּעִינָא הֲווֹ מַעֲנִישִׁין בֵּיהּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנָּתְנוּ חֲכָמִים עֵינֵיהֶם אוֹ מִיתָה אוֹ עוֹנִי.

דִּבְגַוְונָא חִוָּור מִתְלַבַּשׁ אֵ"ל מִן מִיכָאֵ"ל שַׂר הַחֶסֶד, וּתְחוֹתֵיהּ נָחָשׁ, וּפוֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכָּנוּ נָחָשׁ, בְּגַוְונָא סוּמָק אִתְלַבַּשׁ גַּבְרִיאֵ"ל שַׂר הַגְּבוּרָה, וּתְחוֹתֵיהּ שָׂרָף, בְּגַוְונָא יָרוֹק אִתְלַבַּשׁ אוּרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל שַׂר שָׁלוֹם, וּתְחוֹתֵיהּ עַקְרָב, בְּגַוְונָא אוּכָם אִתְלַבַּשׁ רְפָאֵ"ל שַׂר דִּשְׁכִינְתָּא, וּתְחוֹתֵיהּ צְפַּאוֹן.

וּבְכָל אֲתַר דַּהֲווֹ מִסְתַּכְּלִין בְּגַוְונָא חִוָּור הֲווֹ מְחַיֵּי, וּבְזִמְנָא דְאִסְתַּלַּק יהו"ה מִכָּרְסַיָּא דְּדִין וּמִכָּרְסַיָּא דְרַחֲמֵי, לֵית תַּמָּן עוֹנְשָׁא וְלָא אַגְרָא, וּבְגִין דְּיהו"ה אִסְתַּלַּק בְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דְּאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה, בְּהַהוּא זִמְנָא בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בְּזִכּוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא הַכֹּל תָּלוּי בְּמַזָּל וַאֲפִילּוּ סֵפֶר תּוֹרָה בְּהֵיכָל, מַה דַּהֲוָה קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בֵּיהּ (קהלת ז כד) רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה, וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, לֵית מָאן דְּאַשְׁגִּיג לֵיהּ אֶלָּא בְּחָכְמָה וּבְבִינָה, וּבְגִין דָּא כַּד אִסְתַּלַּק לְהַהוּא אֲתַר לָא מַשְׁגִּיגִין לֵיהּ בְּכָל סְפִירָן, אֶלָּא בַּחָכְמָה וּבְבִינָה, דְּאִינּוּן י"ם י' חָכְמָה מ' בִּינָה, וּבְגִין

דְּא רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה, וְעָמֹק עָמֹק מִ"י יִמְצָאֶנּוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (מלכים א ה כט) קְרוֹבִים אֶל יהו"ה אלהינ"ו.

וְכַד אִסְתַּכַּל דָּוִד בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא, וְחָזָא דְאִסְתַּלַּק לְאַי"ן בְּגָלוּתָא בַּתָּרָאָה, אָמַר עֲלַיְיהוּ (תהלים קכד א) אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי, אַי"ן א' כֶּתֶר עִלָּאָה י' חָכְמָה ן' בִּינָה, חָזָא דְּלָא הֲווֹ מַשְׁגִּיחִין לֵיהּ, אֶלָּא בְּתִלַּת צְלוֹתִין דְּתַקִּינוּ אֲבָהָן, דְּאִתְקְרִיאוּ הָרֵי יהו"ה, אָמַר עֲלַיְיהוּ אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי, עֶזְרִי מֵעִם יהו"ה, דָּא מָלֵךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, וְכִסֵּא דִין אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן, וְדָא יהו"ה דְּאִיהוּ מִלְּגָאו דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ד"ה א כט) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֶר, בַּעֲשַׂר סְפִירָן שַׁבַּח לֵיהּ דָּוִד, בְּגִין דְּאִיהוּ לְגוֹ מִכֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ מִלְּבָר דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאִיהוּ בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, לָא אִשְׁתַּנִּי בְּכָל אֲתַר.

דף קכז:

אִית עַיְינִין מִכַּמָּה גַּוְונִין, כְּגוֹן אַרְגָּמָ"ן רְגָמָ"ן, ר' רְפָאֵ"ל, ג' גַּבְרִיאֵ"ל, מ' מִיכָאֵ"ל, ן' נוּרִיאֵ"ל, וְרָזָא דְּמִלָּה מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָ"ן (שיר ה ו), א' אוֹר דְּנָהִיר בְּאִלֵּין אַרְבַּע גַּוְונִין, א' אורפניא"ל וְאִיהוּ (דף קכז ע"ב) מטטרו"ן, אוֹר פְּנִיאֵ"ל, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי שַׂר הַפָּנִים, וְאִיהוּ רזיא"ל וְאִיהוּ אוּרִיאֵ"ל, דְּהָכִי סָלִיק לְחַשְׁבַּן רזיא"ל, וְאִיהוּ סָלִיק לְחַשְׁבַּן רְמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּחַשְׁבַּן אַבְרָהָ"ם, וְדָא מַלְאַךְ הַחֶסֶד, דְּמִתַּמָּן, אוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְאִיהוּ מְמוּנֶּה עַל רָזֵי אוֹרַיְיתָא, וְהוּא גָּלֵי עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא, יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא, בְּגִין דְּחֹשֶׁךְ אִיהוּ לְבוּשָׁא דְאוֹר, וּבֵיהּ אֵל"י דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו ב) זֶה אֵל"י וַאֲנָוֵהוּ, אוֹר הוּא ר"ז, וְכָל מָאן דְּיָדַע בֵּהּ עֲלֵיהּ אִתְּמַר (דניאל ד ו) וְכָל רָז לָא אָנֵיס לָךְ, וְאִיהוּ נָהִיר בְּגַוְונָן חִוָּור דְּעִינָא, וְאִיהוּ נוּרִיא"ל נוּר דָּלִיק מִסִּטְרָא דְשְׂמָאלָא, דְּתַמָּן רִי"ו גְּבוּרָה, וּמִתַּמָּן פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, כָּרְסַיָּא דְּרַחֲמֵי לִימִינָא כָּרְסַיָּא דְּדִינָא לִשְׂמָאלָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ וּבֵיהּ יהו"ה, דְּכַפֵּל שְׁמֵיהּ תְּרִין זִמְנִין יהו"ה יהו"ה, וּמִשֶּׁה דְּאִתְאַחִיד בֵּיהּ כְּפַל שְׁמֵיהּ מֹשֶׁה מֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא וְאַדַּעֲךָ בְּ שֵׁ"ם (שמות לג יז) בְּתְרִין שְׁמָהָן.

עַיְינִין מְרַקְּמָן נְקִידִין בִּנְקוּדִין חִוָּורִין, כְּגוֹן נְקוּדִין דְּעַל לוּלֵ"א, אִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ רַמַּאי אִיהוּ, וּמַאי דְּאִיהוּ בִּנְקוּדִין סוּמְקִין אוֹשִׁיד דְּמָא אִיהוּ, בִּנְקוּדִין יְרוֹקִין כַּעֲסָן אִיהוּ מִסִּטְרָא דְמָרָה, בִּנְקוּדִין אוּכְמִין גַּזְלָן אִיהוּ גַּנָּב, כָּל בִּישִׁין דְּעָלְמָא אִית בֵּיהּ, עַיְינִין עֲמִיקִין אִית בְּהוֹן עוֹמֶק טוֹב וְעוֹמֶק רָע, הַאי לָא יָדַע בַּר נַשׁ לְבֵיהּ, לְבֵיהּ עָמוֹק עָמוֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, אִם הוּא עוֹמֶק טוֹב לָא יָכִיל בַּר נַשׁ לְמִנְדַּע חָכְמָתֵיהּ, וְאִם הוּא עַם הָאָרֶץ כַּמָּה עֲמוּקִין מַחֲשַׁבְתִּין דִּילֵיהּ בִּישִׁין, הַאי אִיהוּ קֶבֶר פָּתוּחַ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים ה י) קֶבֶר פָּתוּחַ גְּרוֹנָם וכו', לְשׁוֹנָם

עָמָל וָאָוֶן, אִסְתַּמַּר מֵעֵינָא דָא, בְּכָל מַה דְּאִסְתַּכַּל אִתְלַטְיָא, אִיהוּ מִסְתַּכַּל לְתַתָּא לְמֶחְשַׁב כָּל מַחֲשָׁבִין בִּישִׁין, לֵית סוֹפָא לְרַשְׁיעוּתֵיהּ.

עַיְינִין גַּבָּהָנִין בְּהִפּוּכָא, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (יחזקאל א יח) וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם וְגוֹמֵר, כְּמָה דְעַיְינִין עֲמִיקִין אינוּן דִּינָא וּמוֹתָא, הָכִי עַיְינִין גַּבָּהָנִין אינוּן חַיֵּי וְרַחֲמֵי, וְאִית עַיְינִין גַּבָּהָנִין מִסִּטְרָא דְּהַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו א) כִּי גָאֹה גָּאָה, סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, וְאִית מִנְּהוֹן דְּאִתְחַזְיָין גַּבֵּיהּ (נ"א דאיחזיין על גבי) רוּחָא, וְאָחֳרָנִין דְּאִתְקְרִיאוּ גְאוֹנִים בְּאוֹרַיְיתָא, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן עִקָּרָא לְעֵילָּא, וּבְגִין דְּא וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם, מִסִּטְרָא דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת ה ז) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר, וְדָא מָרְכָּבָה לְעֵילָּא מִן מָרְכָּבָה, וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה כב א) מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן מַה לָּךְ אֵיפֹה כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגוֹת, וְאִלֵּין אִינוּן דְּרָכְבִין עַל מָרְכָּבוֹת.

דף קכח.

וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן אִלֵּין אִינוּן אוֹפַנִּים, דְּאִינוּן כְּגַוְונָא דְאַתְוָון, וְגֹבַהּ לָהֶם אִלֵּין אִינוּן שְׂרָפִים דְּאִינוּן לָקֳבֵל טַעֲמֵי דִלְעֵילָּא, כִּתְרִין עַל אַתְוָון, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם אִלֵּין נְקוּדִין, דְּאַתְוָון מְלֵאוֹת עֵינַיִם מַנַּיְיהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (זכריה ד י) עֵינֵי יהו"ה הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ, מַאי לְאַרְבַּעְתְּם, אִלֵּין תִּלַּת חֵיוָון, אינוּן דְּאִתְקְרִיאוּ בִשְׁמָא דְיהו"ה, תִּלַּת זִמְנִין כְּגַוְונָא דָא יהו"ה יהו"ה יהו"ה, אִלֵּין אִינוּן אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל סְטַר לְכָל חַיָּה, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם כְּגַוְונָא דָא [ציור] הָא הָכָא שִׁבְעִים וּתְרֵין עַיְינִין דְּאִינוּן לָקֳבֵל שִׁבְעִים סַנְהֶדְרִין, וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל גַּבֵּיהוֹן, אִלֵּין אִינוּן וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם. (דף קכח ע"א) כְּגַוְונָא דָא [ציור] הָא הָכָא חֲמֵשׁ וְאַרְבְּעִין עַיְינִין כְּחֻשְׁבַּן אָדָם וְאינוּן יה"ו הו"י וה"י. וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן דָּא שְׁכִינְתָּא דְאִיהִי עַל גַּבֵּי חֵיוָון וּמַשְׁרְיָין כֻּלְּהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וְגֹבַהּ לָהֶם דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּשָׁכִינְתָּא אִיהִי עַל גַּבֵּי אוֹפַנִּים, וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ כְּלִיל שֵׁית סְפִירִן עַל גַּבֵּי חֵיוָון, דְּאִיהוּ כְּלִיל לוֹן מטטרו"ן, וְדָא אִיהוּ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם (קהלת ה ז), אִלֵּין אִינוּן אַבָּא וְאִימָּא, כְּתִרָא עַל רָאשֵׁהוֹן, דְּאִינוּן עַל גַּבֵּי שְׂרָפִים דְּתַלְיָין מִכָּרְסַיָּא.

וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי עַל גַּבֵּי סְפִירָן דְּאִינוּן תְּחוֹתָהּ, דְּמִינָהּ כָּל אַתְוָון, וְגֹבַהּ לָהֶם דָּא חָכְמָה, דְּמִתַּמָּן נְקוּדִין, וְיִרְאָה לָהֶם דָּא כִּתְרָא דְּתַמָּן טַעֲמֵי, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם, אִינוּן אוֹר צַח אוֹר מְצוּחְצָח אוֹר קַדְמוֹן, וְכַמָּה נְהוֹרִין דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ דְּנָהֲרִין מִלְּגָאו, כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא.

וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן אִלֵּין אִינוּן שִׁבְעָה גִּלְגֹּלֵי עֵינָא, דְּאִינוּן דָּא עַל גַּב דָּא כְּגִלְגֹּלֵי בָצָלִים, וְגֹבַהּ לָהֶם דָּא עֵינָא דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל גַּוְונִין, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם אִלֵּין כַּנְפֵי עֵינָא וַעֲפַעֲפֵי וּכְרוּבֵי

עֵינָא, דְּאַרְבַּע גַּוְונִין אִית בְּעֵינָא לְקֶבֵל אַרְבַּע אַנְפִּין דְּכָל חַיָּה, וּתְרֵין כַּנְפֵי עֵינָא דְּאִינּוּן עַפְעַפַּיִם, וּתְרֵי כְּרוּבֵי עֵינָא, אִינּוּן לְקֶבֵל אַרְבַּע גַּדְפִּין דְּכָל חַיָּה, וּבְאֵלֵּין אַרְבַּע גַּוְונִין דְּעֵינָא נָהֲרִין אַרְבַּע אַתְוָון יהו"ה, וּבְאַרְבַּע כַּנְפֵי עֵינָא נָהִיר אדנ"י, דָּא אִיהוּ כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר, וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם (שם) אִלֵּין אִינּוּן יהו"ה אהי"ה אַבָּא וְאִימָּא.

וְעוֹד עַיְינִין גְּבוֹהִין מִסְטָרָא דִּימִינָא, וְעַיְינִין עֲמִיקִין מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא, דָּא עָנָו וְדָא בַּיְישָׁן, מִסְטָרָא אָחֳרָא דָּא גַּס רוּחַ וְדָא עַז פָּנִים, כְּרוּבֵי עֵינָא וְעַפְעַפֵּי עֵינָא עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, סוֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפּוּרְתָּא דְּעֵינָא, תְּלַת גַּוְונִין דְּעֵינָא אִינּוּן אהי"ה יהו"ה אדנ"י, כְּלִל וּפְרָט וּכְלָל, וְאִינּוּן יְחוּדָא בְּרָכָה קְדוּשָׁה, וְסִימָן יַ עֲנֵנוּ בְ יוֹם קָ רָאֵנוּ (תהלים כ י), דְּהָכִי סָלִיק חֶשְׁבַּן תְּלַת שְׁמָהָן אִלֵּין כְּחוּשְׁבַּן יב"ק, אהי"ה כֶּתֶר עִלָּאָה, יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אדנ"י שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אדנ"י כְּלָל (נ"א יהו"ה), אהי"ה פְּרָט, יהו"ה (נ"א אדנ"י) וּכְלָל.

וְעוֹד עֵינָא כְּגַוְונָא דְּגוּפָא, תְּרֵין כְּרוּבִין דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דִּתְרֵין שׁוֹקִין, תְּרֵין עַפְעַפֵּי עֵינָא לְקֶבֵל תְּרֵין דְּרוֹעִין, אִלֵּין מְסַכְּכִין וְאִלֵּין פָּרְחִין, וְאִית כְּרוּבֵי עֵינָא רַבְרְבִין וְעֵינָא זְעִירָא וְאִית כְּרוּבֵי עֵינָא זְעִירִין וְעֵינָא רַבְרְבָא, בְּגִין דָּא אָמַר לְאַהֲרֹן וְלִבְנָיו הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד (ויקרא ו ג), וְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, מַאי מִדּוֹ כְּמִדָּתוֹ, הָכִי צְרִיכִין לְבוּשֵׁי עֵינָא דְּאִינּוּן כְּרוּבֵי עֵינָא, דְּאִינּוּן דּוּ פַּרְצוּפִין כָּתְנוֹת עוֹר, דְּיהוֹן כְּמִדָּה דְּעֵינָא.

וּבְגִין דָּא (דברים כה יג) לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּבֵיתְךָ אֵבֶן וָאָבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה, דְּגוֹדָל אִיהוּ מִדָּה לְעֵיְינִין לְחוֹטָמָא לְשַׁפְוָון לְאוּדְנִין לְפוּמָא, הַאי אִיהוּ מִדָּה דְּכוּלָּא, וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (שמות כו ב) מִדָּה אַחַת לְכָל הַיְרִיעוֹת, וְעַל כַּנְפֵי עֵינָא אִתְמַר (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, אִלֵּין אִינּוּן גַּוְונֵי עֵינָא, וְלָקֶבֵל תְּרֵין כַּנְפֵי עֵינָא אִינּוּן תְּרֵין שַׁפְוָון דְּפָתְחִין וְסָגְרִין, וּלְקֶבְלַיְיהוּ תְּרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה, וְעֵינָא לָקֶבֵל לִבָּא דְּאִיהוּ אֵשׁ לוֹהֵט, וּבְכַנְפֵי רֵיאָה רוּחָא דְּנָשֵׁיב בְּהוֹן, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת.

דף קכח:

וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר בָּרָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל, וְאִם תִּשְׁכַּח עַיְינִין חַד זְעִיר וְחַד רַבְרָבָא, לַאו אִיהוּ דָּא בַּמִּשְׁקָל וּבְמִדָּה, שְׁקָרָן אִיהוּ, אִסְתַּמַּר מִינֵיהּ, אוֹ אִם עַיְינִין רַבְרְבִין וּפוּמָא זְעִירָא, וְחוֹטָמָא אֲרִיכָא וְאַנְפִּין זְעִירִין, (נ"א עקימין) דְּלָא אָזְלִין כֻּלְּהוֹן בְּמִדָּה, עַיְינִין וְחוֹטָמָא וְאַנְפִּין וּפוּמָא, עַוְלָן אִיהוּ דָּא, וּבְגִין דָּא לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה וְגוֹמֶר (ויקרא יט לה), בַּמִּדָּה דָּא מִדָּה דְּשִׁיעוּר קוֹמָה. (דף קכח ע"ב) דְּכָל מָאן דְּלָא אִיהוּ בַּעַל מִדּוֹת, אַכְחִישׁ שִׁעוּר קוֹמָה דִּלְעֵילָּא, וְלָא אִתְנְטִיל מִתַּמָּן, דַּיְיקָא סְפִירָן דִּלְעֵילָּא כֻּלְּהוּ

אָזְלִין בַּמִּדָּה מִסְטָרָא דְאָת י', וּבַמִּשְׁקָל מִסְטָרָא דְאָת ו', תְּרֵי מֹאזְנֵי הַשֶּׁקֶל אִינּוּן ה' ה', מִדָּה אַחַת.

דף קכח:

תָּא חֲזֵי י' אִיהוּ רֵישָׁא, וְאִיהוּ מִדָּה דְעַיְינִין דְּאוּדְנִין דְּאַנְפִּין דִּתְרִין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא, מִדָּה דְפוּמָא, שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ דְּא ו', שֶׁקֶל דְּגוּפָא, כְּנֶגֶד הַשֶּׁקֶל ה' אֶצְבְּעָן דִּימִינָא וְה' דִּשְׂמָאלָא, וּבְגִין דִּשְׁמָא דְיהו"ה אִיהוּ מִדָּה וְשִׁעוּר וּמִשְׁקָל, אָמַר קְרָא (ויקרא יט לה) לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה, וּכְגַוְונָא דָא לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ אֶבֶן וָאָבֶן גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה (דברים כה יג), מַאי כִּיס הָכָא דָא פּוּמָא. (דף קכח ע"ב)

אַדְהָכִי הָא סָבָא עִלָּאָה אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר וְהָא אִם עַיְינִין שְׁקִילִין הָא אִינּוּן בַּמִּדָּה, אֲבָל אִם אִינּוּן עַיְינִין רַבְרְבָן וְשַׂפְוָון זְעִירִין לָא אַכְחִישׁ מִדָּה, אֶלָּא אִם עַיְינִין דָּא רַב וְדָא קְצַר, דָּא עָב וְדָא כָּחוּשׁ, אוֹ אַנְפִּין דָּא אָרִיךְ וְדָא קְצַר, דָּא עָב וְדָא כָּחוּשׁ, אֶלָּא בָּתַר דְּזִווּגִין שְׁקִילִין כָּל חַד לְמִינֵיהּ, וַדַּאי לָא אַכְחִישׁ עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית.

ב' בְּתוֹסֶפְתָּא, תְּרֵין כִּיסוֹת פִּימָא וְלִבָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין עֲלַיְיהוּ, מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמֶּדְרָשׁ, דְּוַדַּאי אִיהוּ מֵאִילָנָא דְטוֹב וְרָע, דְּאִיהוּ יֵימָא חַד בְּלֵב וְחַד בְּפֶה, מָאן דְּאִיהוּ מֵאִילָנָא דְחַיֵּי אִיהוּ תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, פִּימָא וְלִבָּא שָׁוִים, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ג כב) וְלֵקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, אֲבָל אֲחָרָא דְאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ דְלַאו פִּימֵיהּ וְלִבֵּיהּ שָׁוִין, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, דְּוַדַּאי דָּא אִיהוּ עִרְבּוּבְיָא בִּישָׁא, דְּמִשַּׁקֵּר מוֹנֶיטָא דְמַלְכָּא, דִּמְעָרֵב כַּסְפָּא בַּעוֹפֶרֶת. וְדָא הֲוָה חֵטְא דְּחַוָּה דְּהִטְיל בָּהּ נָחָשׁ זוּהֲמָא, דְּאִיהוּ עוֹפֶרֶת דְּאִתְעָרַב בְּטִפָּה (נ"א בכספא) חִוּוָרָא כַּסְפָּא מְזוּקָק, וְלָא אִתְדַּכֵּי זוּהֲמָא מִנֵּיהּ עַד דְּאָתָא אַבְרָהָם וְעָאל בְּנוּרָא וְאִתְלַבַּן כַּסְפָּא, וְנָפִיק עוֹפֶרֶת לְבָר דְּאִיהוּ יִשְׂמָעֵאל, וְאִתְּמַר בְּאָדָם מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, אִתְעָרַב עִרְבּוּבְיָא בְּדַהֲבָא, אִצְטְרִיף בְּיִצְחָק, וְאַפִּיק זוּהֲמָא לְבָר וְדָא עֵשָׂו, בְּיַעֲקֹב נָח וְאִשְׁתְּרַשׁ וְאַפִּיק תּוֹלְדִין, וְאִתְרַבֵּי עֵץ הַחַיִּים בְּעַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי.

עַיְינִין בְּעַגּוּלָא מִסְטָרָא דְאָת י', בַּאֲרִיכוּ מִסְטָרָא דְאָת ו', כַּנְפֵי עִינָא אִינּוּן ה"ה, בְּאַרְבַּע אַתְוָון אִלֵּין אִיהוּ עִינָא בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה, וְהָכִי כָּל אֲבָר וַאֲבָר בֵּיהּ תִּשְׁכַּח יהו"ה, דְּאָזִיל בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל, וְאִיהוּ בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל דְּדִבּוּרָא, קָלָא אִיהוּ שֶׁקֶל, מִדָּה דִבּוּר, כַּנְפֵי תִּקְלָא תְּרֵין הֲבָלִין דְּאִינּוּן אֲמִירָה וּקְרִיאָה.

גַּוְונִין דְּעִינָא, חִוָּור לְבָנָ"ה סוּמָק מַאֲדִי"ם, יְרוֹק חַמָּ"ה, אוּכָם שַׁבְּתַא"י, תְּכֵלֶת צֶדֶ"ק, וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת יְסוֹד וּמַלְכוּת, תְּרֵי כְּרוּבֵי עִינָא נָצַח וְהוֹד לְקִבְלַיְיהוּ נֹגַ"ה כֹּכ"ב, כְּגַוְונָא דְסִטְרָא דְדַכְיוּ, הָכִי אִינּוּן מִסְטָרָא אָחֳרָא.

שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת אִינוּן שֶׁבַע כְּפוּלוֹת ב ג ד כ פ ר ת כְּנֶגְוונָא דָא ב ב ג ג ד ד כ כ פ פ ר ה ת תּ, דִּינָא רַפְיָא וְדִינָא קַשְׁיָא, וּבְהוֹן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב (יחזקאל א יד), רָצוֹא בְּדָגֶ"ש וְשׁוֹב בְּרָפֶ"ה, וְאִינוּן דִּינָא וְרַחֲמֵי, וְהָכִי אִינוּן מִסְטָרָא אָחֳרָא שֶׁבַע כְּפוּלוֹת, לְקִבְלַיְיהוּ שֶׁבַע רְקִיעִין שֶׁבַע אַרְעִין, וְאִינוּן שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת (זכריה ד ב), וְהָכִי אִינוּן שֶׁבַע תַּרְעִין דְּגֵיהִנָּם וְשֶׁבַע הֵיכָלִין, מַלְיָין נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וַחֲשׁוֹכָא, דְּמִתַּמָּן הֲוָה מִתְנַבֵּא בִּלְעָם חַיָּיבָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה נא ו) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, וְכֹכְבֶיהָ דִּלְהוֹן עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם לד ד) וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמָיִם (תהלים קב כז), הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמוֹד, וּבַאֲבוּדָא דִּלְהוֹן (שם צו יד) יִ שְׁמְחוּ הַ שָּׁמַיִם וְ תָגֵל הָ אָרֶץ דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּשִׁמָא דְיהו"ה.

דף קכט.

אַנְפִּין אִינוּן בְּאַרְבַּע גַּוְונִין, אִית בַּר נַשׁ (דף קכט ע"א) דְּאַנְפּוֹי חִוְורִין מִסְטָרָא דְאַנְשֵׁי חַיִל, וְאִית בַּר נַשׁ דְּאַנְפּוֹי סוּמְקָא מִסְטָרָא דְיִרְאֵי אלהי"ם, וְאִית בַּר נַשׁ דְּאַנְפּוֹי יְרוֹקִין מִסְטָרָא דְאַנְשֵׁי אֱמֶת, וְאִית בַּר נַשׁ דְּאַנְפּוֹי אוּכְמִין מִסְטָרָא דְשׁוֹנְאֵי בָצַע, לְקִבְלַיְיהוּ אַרְבַּע אָחֳרָנִין מִסְטָרָא דְמָסָאֲבוּ כֻּלְּהוּ חֲשׁוֹכִין, אַנְפִּין מִסְטָרָא דִימִינָא בִּישָׁא עוֹפָרֶת, דְּמִתְרַבְּיִן מִלַּיְיחָה חִוְורָא, אִינוּן עָבִים וַעֲסִים, וְעִינוֹי גַּסִּים וְעָבִים, וְגוּפֵיהּ עָב וְגַס, מִסְטָרָא דִימִינָא מוֹחָא, חִוְורָא כְּכַסְפָּא, זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי (ישעיה מא ח), וּמָאן דְּאִיהוּ אַנְפּוֹי וְגוּפֵיהּ וְכָל אֲבָרִין דִּילֵיהּ גַּסִּין וְעָבִים, אִיהוּ עָצֵל כָּבֵד חָשׁוּךְ, וּמִסְטָרָא דְהַאי לֵיחָה אִתְּמַר בְּאַבְרָהָם (בראשית טו יב) וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם, וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדוֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו, וְהַאי לֵיחָה אִיהִי זוּהֲמָא דְהִטְיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, וּמִסְטָרָא דִילֵיהּ תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה (שמות ה ט), וּמִסְטָרָאָה וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה (שמות ה ט), וּמִסְטָרָאָה וַיַּכְבֵּד לֵב פַּרְעֹה (שם ט ז) וַעֲבָדָיו, וְאִיהִי כּוֹבָד הַמַּס וְכוֹבֶד הַמְּלָאכָה.

אַנְפִּין יְרוֹקִין, אִינוּן מִסְטָרָא דְמָרָה, יְרוֹקִין חֲשׁוֹכִין, וְהַאי בַּר נַשׁ אִיהִי קַל, בְּהִפּוּכָא דְלֵיחָה דְאִיהִי כְּבֵדָה, הַאי קַל וְהַאי כָּבֵד, הַאי פֻּתִי לְבִישׁ וְהַאי פִּקְחָא לְבִישׁ, הַאי מַזְקִין בְּמְהִירוּ וְאַקְדִּים בְּסֵיבוּ, וְהַאי קַשִּׁישׁ בְּסֵיבוּ, וְאִיהוּ מְאוּחָר בְּסֵיבוּ, הַאי אִתְעֲבַד פֻּתִי לְמִפְתֵּי בְּנֵי נָשָׁא בְּרַמָּאוּת, בְּגִין דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי דְמַפֵּתִי לִבְנֵי נָשָׁא, אִסְתַּמַּר מִנַּיְיהּ, וְהַאי יְרוֹקָא פִּקִּיחָא לְבִישׁ, הַאי כָּל מַה דְּאִית בְּלִבֵּיהּ שָׁפֵיךְ לְבָר, וְהַאי גָּנִיז לוֹן לְגָאו, הַאי כָּל עוֹבָדוֹי בְּעָכוּבָא, וְדָא כָּל עוֹבָדוֹי בְּמְהִירוּ, וְאִיהוּ יָבֵשׁ גּוּפָא וְאַנְפִּין וְכָל אֲבָרִין דִּילֵיהּ, בְּהִפּוּכָא דְאָחֳרָא, בְּגִין דְּגֵיהִנָּם דְּאִיהִי מָרָה יְרוֹקָא אוֹקִיד בֵּיהּ דְּאִיהִי כֹּעַס, כַּעֲסָן אִיהוּ וַדַּאי, דְּאוֹקִיד בֵּיהּ נוּרָא לְפוּם שַׁעֲתָא וּמִיָּד שָׁכִיךְ, הָכִי כָּל עוֹבָדוֹי בָּעֵי לְמֶעֱבַד בְּמְהִירוּ, וְאָחֳרָא דְאִיהוּ כָּבֵד בְּנַחַת, דָּא בְּהִפּוּכָא דְּדָא, דָּא נָחָשׁ וְדָא שָׂרָף, דָּא מַיָּא וְדָא אֶשָׁא, מַיָּא דְמֵי טוֹפָנָא דְחָבִיל כָּל בִּשְׂרָא, הַאי אָחֳרָא מִנַּיְיהּ גְּפָרִית וְאֵשׁ.

אַנְפִּין סוּמְקִין מִסִּטְרָא אָחֳרָא, הַאי אִתְחֲזֵי בֵּינוֹנִי לָא גַּס וְלָא יָבֵשׁ, הַאי אִתְאַדַּם מִסִּטְרָא דְּמַאֲדִים, אוֹשִׁיד דְּמָא אִיהוּ, אִסְתַּמַּר מִנַּיְהּ, וּתְרֵין אִינּוּן בְּהַהוּא סוּמָק וְאוּכָם, דָּא בֵּינוֹנִי בְּמַתְקְלָא, וְדָא בְּהַהוּא מִסִּטְרָא אָחֳרָא, דָּא שַׂמְחָן וְדָא עָצִיב, שַׂמְחָן מִסִּטְרָא דְּדָם, שְׂחוֹק הַכְּסִיל, וְדָא עָצִיב מִסִּטְרָא דְּמָרָה אוּכְמָא, דָּא גָּזִיל וְשָׁפֵיךְ דְּמָא, וְאִיהוּ וַוּתְרָן, וְדָא כָּנִישׁ קוֹבֵץ עַל יָד.

מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ בְּהַהוּא חִוּורִין מִסִּטְרָא דְּמוֹחָא, יִרְאֵי אלהי"ם מִסִּטְרָא דְּלִבָּא, אֲנָשֵׁי אֱמֶת מִסִּטְרָא דְּפִימָא, שׁוֹנְאֵי בָצַע מִסִּטְרָא דְּגוּפָא, וְהָא אוּקְמוּהָ אֲנָשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אלהי"ם אֲנָשֵׁי אֱמֶת שׂוֹנְאֵי בָצַע מִסִּטְרָא דְּאדנ"י, שִׁעוּר וּמִדָּה דִּלְהוֹן יהו"ה מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, י' אִתְלַבַּשׁ בְּאֲנָשֵׁי חַיִל וְדָא מוֹחָא דְּתַמָּן חָכְמָה, ה' בְּיִרְאֵי אלהי"ם דְּאִיהוּ לִבָּא, וְתַמָּן דְּחִילוּ וּרְחִימוּ דְּאִינּוּן י"ה בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן נְסָתְרוֹת בְּמוֹחָא וּבְלִבָּא, ו' אִתְלַבַּשׁ בְּפִימָא מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין דְּאִינּוּן אֲנָשֵׁי אֱמֶת, ה' אִתְלַבַּשׁ בְּגוּפָא מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין שׂוֹנְאֵי בָצַע, וְאִינּוּן תּוֹרָה וּמִצְוָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר וְהַ נִּגְלוֹת.

דף קכט:

אַנְפִּין עֲגוּלִין מִסִּטְרָא דְּנָקוּדֵי, דְּאִינּוּן קְמ"ץ פַּתָ"ח צֵר"י סֶגו"ל שְׁבָ"א חֹל"ם חִר"ק שֻׁר"ק שׁוּר"ק, מַלְכוּת עִגּוּלָא דְּכֻלְּהוּ. תָּא חֲזֵי, תֵּשַׁע זְמָנִין יהו"ה, בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה נְקוּדָה דִּילֵיהּ, וְאִיהוּ יהו"ה בַּמַּלְכוּת בְּלָא נְקוּדָה, וְאִלֵּין אִינּוּן נְקוּדִין דִּמְחַיְּבִין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינּוּן חַד יהו"ה בְּקָמֵ"ץ, תִּנְיָינָא יהו"ה בְּפַתָ"ח, תְּלִיתָאָה יהו"ה בְּצֵירֵ"י, רְבִיעָאָה יהו"ה בְּסֶגו"ל חֲמִשָּׁאָה יהו"ה בִּשְׁבָ"א, (דף קכט ע"ב) שְׁתִיתָאָה יהו"ה בְּחֹל"ם, שְׁבִיעָאָה יהו"ה בְּחִיר"ק, תְּמִינָאָה יהו"ה בְּשֻׁלָּשׁ נְקֻדּוֹת, תְּשִׁיעָאָה יהו"ה בְּשׁוּר"ק, מַלְכוּת יהו"ה כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ. קָמֵ"ץ אִתְקְרֵי בִּנְקוּדָה דָּא מִסִּטְרָא דְּכֶתֶר עִלָּאָה דְּאִיהוּ סָתִים כְּקָמֵ"ץ, דְּאִיהוּ סָתִים בְּמַחֲשָׁבָה, דְּלָא יָדַע בַּר נַשׁ מַה דְּאִית בְּגַוֵּיהּ, וּמָאן דְּאִיהוּ לְגוֹ סָתִים בְּמַחֲשָׁבָה, עִלַּת הָעִלּוֹת קָרִינָן לֵיהּ.

וְאִתְקְרֵי פַּתָ"ח כִּנְקוּדָה דָּא מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה, דְּבֹהּ אִתְפַּתַּח וְאִתְגַּלְיָיא מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, כְּגַוְונָא דָּא לְעֵילָא כִּדְיוֹקְנָא דָּא, לְתַתָּא כְּדְיוֹקְנָא דָּא וּתְרֵין נְקוּדִין אִתְגְּלִיאוּ בְּאֵימָא, בְּכִתְרָא עִלָּאָה סְתִימִין אִינּוּן, וְאִתְעֲבִידוּ צֵרֵי יְהֹוָה, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה, כִּי בְיָ֫הּ יהו"ה צוּר עוֹלָמִים (ישעיה כו ד), צַיֵּיר תְּרֵין עָלְמִין עָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי.

סֶגו"ל דָּא חֶסֶד, בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא אִיהוּ סֶגוֹלְתָ"א לְעֵילָא, סֶגו"ל לְתַתָּא, סֶגוֹלְתָּא וּרְחִימָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא, שְׁבָ"א כְּגַוְונָא דָּא מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא, כִּי בָאֵ"שׁ יהו"ה נִשְׁפָּט (שם סו טז), וַתִּפּוֹל שָׁבָא וַתִּקָּחֵם (איוב א טו), שְׁבָה עַמְּדִי (בראשית כט יט) דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרֵי שְׁבָ"א מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא. וְאִתְקְרֵי חֹל"ם כְּגַוְונָא דָּא מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מִשָּׁם

רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל (שם מט כד), אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה (תהלים קיח כב), כָּל מַרְגְּלִיתָא יַקִּירָא אִיהִי בְּחֹלֶ"ם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כח יט) לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה, וּבֵיהּ וַנַּחֲלְמָה חֲלוֹם (בראשית מא מא).

חֵר"ק אִתְקְרֵי מִסְטָרָא דְּשׂוֹקָא יְמִינָא כְּגַוְונָא דָא בֵּיהּ חֲקִירָה, הַחֵקֶר אֱלוֹ"הַ תִּמְצָא (איוב יא ז), וְאִיהוּ קָרַח הַנּוֹרָא, קָרַח מֵהַהוּא נוּרָא (יחזקאל א כב) דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. שֵׁר"ק הוֹד אִתְקְרֵי, כְּגַוְונָא דָא יְהֹוָה, מִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שֵׁר"ק, קֶשֶׁר הַמָּרְכָּבָה, וְאִיהוּ הוֹד דְּמֹשֶׁה, בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּימוּ חֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית (שמות כו כז), כְּחוּשְׁבַּן ה' דִּילֵיהּ, אִשְׁתָּאַר ו"ד דּוּ פַּרְצוּפִין, עֲלֵיהּ אִתְמַר (שם טז) עֹשֶׂה אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, קֶרֶשׁ, קֶשֶׁר.

שׁוּרֵק יוּהוּוּהוּ, דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ קוֹשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ד"ה א כט יא) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְדָא דְּמִתַּרְגְּמִינָן דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, וְעֲלֵיהּ אִתְמַר (ירמיה ב כא) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת, זֶרַע אֱמֶת הוּא וַדַּאי, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, אִיהוּ זֶרַע, וּשְׁכִינְתָּא עֵזֶר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב יח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, כָּל אִלֵּין נְקוּדִין אִתְחַיְיבוּ בִּשְׁמָא (נ"א אתחייב שמא) קַדִּישָׁא מִסְטָרָא דְּתֵשַׁע סְפִירָן, וּמַלְכוּת כְּלִילָא דְּכֻלְּהוּ, אַהֲבַת כְּלוּלוֹתַיִךְ (ירמיה ב ב), הָא הָכָא אַנְפִּין עִגּוּלִין דִּלְעִילָא, נְקִידִין בְּנָקוּדִין.

וְאִית אַנְפִּי רַבְרְבֵי, וְאַנְפִּי זוּטְרֵי, אַנְפִּין דְּרַחֲמֵי, וְאַנְפִּין דְּזַעַם, דִּבְהוֹן וְאֵ"ל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם (תהלים ז יב), וּבְגִין דָּא אָמַר לְמֹשֶׁה הַמְתֵּן לִי עַד שֶׁיַּעַבְרוּ פָּנִים שֶׁל זַעַם, וּמִיָּד וַיַּעֲבֹר יהו"ה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא, יהו"ה יהו"ה אֵ"ל רַחוּם וְחַנּוּן (שמות לד ו), דְּאִינּוּן בְּרָזָא דְּאַת וְא"ו, תְּלַת עֲשַׂר מְכִילָן, א' דִּבְאֶמְצָעִיתָא דְּוָא"ו אֶרֶךְ אַפַּיִם מַאי אַפַּיִם דִּילֵיהּ ו"ו, דִּבְהוֹן מַאֲרִיךְ אַנְפִּין עַל חַיָּיבַיָּא, וּמְרַחֵם עַל עָלְמָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (במדבר ו כה) יָאֵר יהו"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ, יִשָּׂא יהו"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ, ה' ה' אִינּוּן גַּוְונִין דְּאַנְפִּין חִוָּור וְסוּמָק, וְחוֹטָמָא אִיהוּ אֲרִיךְ אַנְפִּין, יו"ד פִּימָא כְּלָלָא דִּתְלַת דַּרְגִּין, י' חוּט בְּעִגּוּלָא, ו' לָשׁוֹן, ד' כְּלָלָא דְּאַרְבַּע תְּקוּנִין שִׁפְוון וְשִׁינַיִם וְחֵךְ וְגָרוֹן.

דף קל.

תָּא חֲזֵי אִתְמַר בְּאָדָם (איוב יד כ) מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ, וּמָאן גָּרִים לֵיהּ שְׁנוּיָא דְּאַנְפִּין, לְשַׁנָּאָה לֵיהּ דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּיהּ מָארֵי דְּדִינָא, הַאי אִיהוּ שְׁנוּי מָקוֹם שְׁנוּי הַשֵּׁם שְׁנוּי מַעֲשֶׂה. וְעוֹד נְקוּדִין אִינּוּן סָגוֹלִין נָהֳרִין (נ"א בהדין) נְקוּדָה דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן נְעִנּוּעִין דְּאַתְוָון, לָקֳבֵל פִּרְקִין וְעַרְקִין, דְּאִינּוּן נְעִנּוּעִין דְּאֲבָרִין דְּגוּפָא. וְאִתְקְרִיאוּ בְּאִלֵּין שְׁמָהָן, ק"דומיאל (נ"א ק"דמיאל) (ס"י קמואל) מ"לכיאל צ"וריאל הָא קְמֵץ בַּאֲתָווֹי, פ"דאל ת"ומיאל

ח"סדיאל הָא פַּתָח, צ"וריאל ר"זיאל י"ופיאל הָא צֵרֵי, ס"מטוריה (דף קל ע"א) ג"זריאל (נ"א ג"בריאל) ו"ענאל ל"מואל הָא סֶגוֹל, ש"מעיאל ב"רכיאל א"הניאל הָא שְׁבָא, ח"ניאל ל"הריאל (נ"א ל"הדיאל) מ"חניאל הָא חוֹלֶם, ח"זקיאל ר"הטיאל ק"רשיאל (נ"א ק"דושיאל) הָא חֵרֶק, ש"מועאל ר"עמיאל ק"ניאל הָא שֶׁרֶק, ש"משיאל ר"פאל ק"דשיאל הָא שֻׁרֶק, הָא תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין שְׁמָהָן, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים קיא ו) כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, זַכָּאִין אַנְפִּין דְּנָהֲרִין בְּהוֹן אִלֵּין שְׁמָהָן, וְאִינּוּן לָקֵבֵל י"ד פִּרְקִין דְּיָד יְמִינָא וְלָקֵבֵל י"ד פִּרְקִין דְּיָד שְׂמָאלָא, יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, עָלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְאִם לַאו עָלַיְיהוּ אִתְמַר (משלי יא כא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע.

חוֹטָמָא אֲרִיכָא, דָּא הוּא בַר נַשׁ דְּאִית בֵּיהּ רַחֲמֵי, חוֹטָמָא קְמִיטָא מָארֵי דְּרוּגְזָא אִיהוּ, חוֹטָמָא עֲקִימָא מִסְטָרָא דְּחִוְיָא אִיהוּ בְּכָל אֲבָר דְּחָב בַּר נַשׁ הַהוּא חִוְיָא אִיהוּ כְּרִיכָא תַּמָּן וְעָקִים לֵיהּ, בֵּין בְּאוּדְנִין בֵּין בְּעַיְינִין בֵּין בְּחוֹטָמָא בֵּין בְּפֻמָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (קהלת א טו) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן וְגוֹמֵר, וְכָל כְּאֵבִין דִּבְנֵי נָשָׁא דְּאִינּוּן תַּקִּיפִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כח נט) וְהֶלְיָם רָעִים וְנֶאֱמָנִים, הוּא דְּנָשִׁיךְ לוֹן הַהוּא חִוְיָא בְּכַמָּה נְשִׁיכִין בְּהַהוּא אֵבֶר דְּחָב, עַד דְּאִתְפַּרַע מֵהַהוּא חוֹבָא, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר אֲפִילּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עָקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, לֹא יַפְסִיק בְּיִחוּדָא בְצִלּוֹתֵיהּ, וְהָא כְתִיב בְּכָל פִּקּוּדִין (ויקרא יח ה) וָחַי בָּהֶם, וְלֹא שֶׁיְּמוּת בָּהֶם, אֲמַר לָהֶם בְּגִין דְּא אָמְרוּ אֲבָל עַקְרֵב פּוֹסֵק בְּגִין דְּקָטִיל. תָּא חֲזֵי בְּחוֹטָמָא אִית תְּרִין נוּקְבִין, מַחַד נָפִיק רוּחָא, וּמַחַד נָפִיק תְּנָנָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כט יט) כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף יהו"ה וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא, בְּרוּחָא קַרִּיר אָמַר (שמות טו ח) וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם, בִּתְנָנָא דְּסָלִיק כֶּעָשָׁן אָמַר (שם) נָשַׂפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם.

אוּדְנִין אִית בְּהוֹן אִדְרִין וְאַכְסַדְרִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, דְּאִינּוּן כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם (קהלת ה ז), אִי אִינּוּן אֲטִימִין אוּדְנִין לְתַתָּא, הָכִי אִינּוּן אֲטִימִין תַּרְעִין דִּשְׁמִיעָה לְעֵילָּא לְגַבַּיְיהוּ, וְאִינּוּן תַּרְעִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים סה ג) שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו ד), מִתַּמָּן צָרִיךְ לְכַוְונָא בִּשְׁמִיעָה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא שְׁמִיעָה בְּאָן אֲתַר תַּלְיָא לְעֵילָּא.

אָמַר לֵיהּ בְּרִי רְאִיָּה הוּא כְּפָא לַמִּזְרָח, דְּמִתַּמָּן נְהוֹרָא נָפִיק לְעוֹלָם, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, מִזְרָח מִשָּׁם הָאוֹר יוֹצֵא לְעוֹלָם, יְהוּדָה אִיהוּ לַמִּזְרָח, וְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית מט ט) גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה. מַעֲרָב דָּא פִּימָא דְּתַמָּן עָרוּב דְּכֹלָּא, וְתַמָּן מִתְעָרְבִין כָּל חֲיֵילִין וְכָל דַּרְגִּין, וּמַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְמַעֲרָב, וּמִטֶּה לְמַעֲרָב בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם. שִׁמְיעָה לָקֵבֵל שֻׂלְחָן בַּצָּפוֹן, וְתַמָּן דְּחִילוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (חבקוק ג ב) יהו"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, וּמַחֲנֵה דָן לַצָּפוֹן, וְאוֹזֶן דְּמוּת אַלֶ"ף, דְּאִתְמַר בֵּיהּ אַלֵּף בִּינָה, דְּאִיהִי נַמִּי עוֹז לַצָּפוֹן. רֵיחָא לַדָּרוֹם, רֵיחַ נִיחוֹחַ

לַיהו"ה (ויקרא א ט), וְאִית לְחוֹטָמָא תְּרֵין נוּקְבִין, כְּלִילָן מִדִּינָא וְרַחֲמֵי, וְאִינוּן י' י', חוֹטָמָא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, תְּרֵין צִנּוֹרוֹת אִינוּן דִּילֵיהּ, וְאִתְמַר לְגַבֵּי מַחֲנֵה רְאוּבֵן לַדָּרוֹם רְאוּ בֵן, תְּרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא אִינוּן לָקֳבֵל לֵאָה וְרָחֵל, חוֹטָמָא בְּאֹרַח מֵישׁוֹר בֵּינַיְיהוּ דָא יַעֲקֹב.

דף קל:

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, מְנָא לָךְ דְּאִימָּא (נ"א דבינה) אִיהִי לַצָּפוֹן, וּבָהּ תַּלְיָא שְׁמִיעָה, אָמַר לֵיהּ בְּרִי חַמְשִׁין תַּרְעִין אִנּוּן דְּבִינָה, וּבָהּ מְיַיחֲדִין כ"ה כ"ה אַתְוָון תְּרֵין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, וְיִשְׂרָאֵל אִיהוּ בֶּן י"ה, בִּינָה וַדַּאי כְּלָלָא דִתְלַת אַתְוָון אַבָּא וְאִימָּא וּבְרָא, וּבְגִין דָּא שְׁמִיעָה בָּהּ תַּלְיָא, לֵית תִּקּוּנָא מֵאִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון דְּלָא אִתְכְּלִילָן בָּהּ עֲשַׂר סְפִירָן, דְּאִינוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינוּן יהו"ה אִיהוּ לָא אִשְׁתַּנֵּי בְּכָל אֲתַר, אִיהוּ שָׁמַע דִּשְׁמָאלָא (דף קל ע"ב) לְיִשְׂרָאֵל, וְאִסְתַּכַּל בֵּימִינָא עֲלַיְיהוּ, וּבַדְּרוֹם אִיהוּ מְרַחֵף עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, וּבְמַעֲרָב אִיהוּ מְמַלֵּל עִמְּהוֹן, שְׁנוּיֵין אִינוּן בְּמָאנֵי דְּגוּפָא, אֲבָל בֵּיהּ לֵית שְׁנוּיָא כְּלָל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי.

וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר (דאיהו נרא דכל פקודא) בָּעֵי בַר נַשׁ לְאַמְלָכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְתַקָּנָא לֵיהּ אָתַר דַּכְיָא וּנְקַיְיא לְשַׁרְיָא לֵיהּ תַּמָּן, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְבַעֲרָא מִנַּיְיהוּ מִכָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, כָּל מַחֲשָׁבִין וְכָל הִרְהוּרִין בִּישִׁין דְּטִנּוּפִין דְּאִינוּן קְלִיפִּין, וְצָרִיךְ לְאוֹקָדָא לוֹן בְּכָל פִּקּוּדִין כְּשֵׁרִין, דְּשַׁרְיָין עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּאִינוּן נְרוֹת, דְּכָל פִּקּוּדָא נֵר אִתְקְרֵיאַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה, נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (שם כ כז), וּבָהּ צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי (שם) חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן, וּלְבַעֲרָא מִנַּיְיהוּ שְׁאוֹר וְחָמֵץ מוֹץ וְתֶבֶן, שְׁאוֹר וְחָמֵץ מִן הָעֹסָה (נ"א הטפה), מוֹץ וְתֶבֶן מִן הַחִטָּה, לְשַׁרְיָא תַּמָּן י"ה, י' בְּעֹסָה דְאִיהִי טִפָּה, ה' בְּחִטָּה, דְּאִיהִי לְבַעֲרָא חֵט מִן ה' דְּאִשְׁתְּאֲרַת סִלְּת נְקִיָּה.

דְּכָל פִּקּוּדָא דְשַׁרְיָא עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר אִית לָהּ שֵׁם יְדִיעַ, וְכָל חֵיילִין וּמַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ, כֻּלְּהוּ אִתְכַּנְּשׁוּ לְהַהוּא אֵבֶר, וְנָטְרִין לֵיהּ מִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין, וּמָאן דְּחָלִיף לוֹן אוֹ קָרֵא לוֹן בְּאֵבֶר דְּלָאו דִּלְהוֹן, וְלָאו אִינוּן מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, אִיהוּ אַכְחִישׁ סִדּוּרָא דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וְלָאו מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבֵּיהּ, לְמַלְכָּא דְשַׁוּוּ מְמַנָּן עַל מַלְכוּתֵיהּ, וּפָלִיג לוֹן עַל כָּל אֲתַר וַאֲתַר, וְאָמַר לוֹן אַנְתּ תְּהֵא מְמַנָּא עַל אֲתַר כַּךְ וְכַךְ, וְאַנְתְּ כַּךְ וְכַךְ, וּלְכָל חַד שַׁוּוּ לֵיהּ בַּאֲתַר יְדִיעַ, וּבְמִלָּה יְדִיעַ, לֵית לֵיהּ חִלּוּף בַּאֲתַר אָחָרָא.

אֲבָל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְשַׁלְטָנוּתֵיהּ בְּכָל אֲתַר כְּנִשְׁמְתָא דְשַׁלְטָנוּתָהּ עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּכָל אֲתַר דְּקָרֵי לֵיהּ בַּר נַשׁ עָנֵי לֵיהּ, אֶלָּא אִם הַהוּא אֲתַר דְּהַהוּא

אֲבָר אִיהוּ פָּגוּם בְּחוֹבָה דְּעָבִיד בַּר נַשׁ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁרְיָא בְּהַהוּא אֵבָר, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ויקרא כא יח) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.

וְאֲבָרִין דְּבַר נַשׁ כֻּלְּהוּ אִינּוּן מְסוּדְרִין עַל סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי בַּר נַשׁ עוֹלָם קָטָן, וּמָאן דְּאַמְלִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל אֵבָר וְאֵבָר, כְּאִלּוּ אַמְלִיךְ לֵיהּ עַל כָּל עָלְמָא, וְאַגְרָא דְּבַר נַשׁ דְּאַמְלִיךְ לֵיהּ עַל כָּל אֵבָר וְאֵבָר לָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה, דְּאִלֵּין אִינּוּן טַעֲמֵי מִצְוֹות דְּלָא אִתְיְיהִיבוּ לְגַלָּאָה, בְּגִין דְּלָא יְהֵא בַּר נַשׁ עוֹבֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, אֲבָל בְּרֵי מִלִּין אִלֵּין דְּלָא צְרִיכִין לְאִתְגַּלְיָא, יְהוֹן טְמִירִין בְּלִבָּךְ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה כג יח) לֶאֱכוֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק, מִלִּין עַתִּיקִין דְּלָא אִתְמַסְרוּ לְגַלָּאָה יְהוֹן טְמִירִין בְּלִבָּךְ.

תָּא חֲזֵי כַּד בַּר נַשׁ מִתְעַטֵּף בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, וּמָנַח תְּפִלִּין, וְקָרֵי לֵיהּ בְּקְרִיאַת שְׁמַע, הָא תַּקִּין לֵיהּ כָּרְסַיָּא בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, וְהָא אוּקְמוּהוּ וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא (שם טז ה), וּבִתְפִלִּין אִיהוּ מְעַטֵּר לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וְקָרֵא לֵיהּ בַּקָּרָא לְשַׁרְיָיא עַל כָּרְסַיָּא דְּתַקִּין לֵיהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְתַקֵּן לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא כָּרְסַיָּא וַעֲטָרָה, וּכְמָה דְּאִיהוּ נָחִית לֵיהּ תַּמָּן, וְיקוּם כָּרְסַיָּא בְּגִינֵיהּ, וְאַמְלִיךְ לֵיהּ עַל כָּל מַלְאָכִין (נ"א חיילין) וּמַשְׁרְיָין דְּתַמָּן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א כו) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹמֵר, וְרָזָא דְּמִלָּה (שמואל א ב ז) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלּוּ.

וּכְמָה דְּנָחִית (ס"א דמגנין) לֵיהּ בְּכַמָּה נִגּוּנִין דְּשִׁירוֹת תּוּשְׁבְּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, הָכִי כַּד סָלִיק לְעֵילָא כֻּלְּהוּ חֵיוִון דְּמָרְכָּבוֹת, וּמַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְּחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים, פָּתְחִין לֵיהּ (נ"א פרישן) גַּדְפַּיְיהוּ בְּחֶדְוָוא בְּנִגּוּנָא לְקַבְּלָא לֵיהּ, הָא הָכָא אַגְרָא דְצָלוֹתָא וְתִקּוּנִין דִּילָהּ דְּאִיהִי פְּקוּדָא חֲדָא.

דף קלא.

פְּקוּדָא דִּבְרִית מִילָה, בִּגְזִירוּ דְּעָרְלָה וּפְרִיעָה, כְּמָה דְּאִיהוּ אַעֲבַר מֵהַהוּא אֵבָר כָּל אִלֵּין קְלִיפִּין דֶּאֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְתַקִּין בֵּיהּ אָתַר לְשַׁרְיָא בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית מִילָה, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד נְשָׁמְתֵיהּ (דף קלא ע"א) סָלִיקַת לְעֵילָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ל יב) מִ י יַ עֲלֶה לָ נוּ הַ שָּׁמָיְמָ ה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲבַר מִנֵּיהּ כָּל מַלְאָכֵי חַבָּלָה וּמְקַטְרְגִין דְּלָא יְקָרְבוּ לְגַבֵּיהּ בְּגִין דִּשְׁמָא דַיהוו"ה שַׁרְיָא עֲלֵיהּ דְּתִשְׁתַּכַּח לֵיהּ בְּאִלֵּין תֵּיבִין מִ י יַעֲלֶ ה לָ נוּ הַשָּׁמָיְמָ ה, רָאשֵׁי תֵּיבוֹת מִילָ"ה, וְסוֹפֵי תֵּיבוֹת יהו"ה, בְּשְׁמֵיהּ סָלִיק לְעֵילָא נִשְׁמָתֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים בֵּיהּ (שם כח ז) וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, וּכְמָא דְּאִיהוּ מְקַבֵּל עֲלֵיהּ כָּל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ,

הָכִי אַמְלִיכִין לֵיהּ לְעֵילָא חֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין, עַל אִלֵּין עָלְמִין דְּתַקִּין לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, וּמְקַבְּלִין לֵיהּ עֲלַיְיהוּ בְּדַחְילוּ וּרְחִימוּ דְּמָארֵיהוֹן.

וּבְזִמְנָא דְּבַר נַשׁ אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ אוֹר, וּבְמִצְוָה דְּאִיהוּ נֵר, כְּאִלּוּ נָהִיר עַמּוּדָא דְּעַנָּנָא בִּימָמָא קֳדָם יהו"ה, וְעַמּוּדָא דְּאֶשָׁתָא בְּלֵילְיָא, הָכִי כְּגַוְונָא דָא כַּד אָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שמות יג כא) וַיהו"ה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ, וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם, לְמָאן לַנְשָׁמָה וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, וְכֹלָּא בִּזְכוּ דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי אוֹר וְנֵר.

וְכָל מָאן דְּנָטִיר שַׁבָּת וְאוֹקִיר לֵיהּ וּמְעַנֵּג לֵיהּ בְּגִין יְקָרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ אֲתַר לְעֵילָא בְּנַיְיחָא דִּלָּא טָרַח בֵּיהּ, וְנָח תַּמָּן מִכָּל טִרְחָא דְּהַאי עָלְמָא דְּטָרַח בְּכַמָּה גְּלְגּוּלִין וְעוֹבָדִין, בְּרִי תָּא חֲזֵי, כָּל פִּקּוּדִין אִלֵּין תַּלְיָין בְּדִיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא, וְאִית פִּקּוּדִין דְּאִינּוּן עַל מָנַת לְקַבֵּל פְּרָס, וְתַלְיָין מִדִּיוֹקְנָא דְּהַהוּא נַעַר דִּלְעֵילָא, וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא כָּל פִּקּוּדִין דְּאִינּוּן בְּדִיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא.

אִית (אלין) דְּתַלְיָין מֵרֵישָׁא, וְאִית (ואלין) דְּתַלְיָין בְּעַיְינִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין דְּאִינּוּן עֵינֵי יהו"ה מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִן אוּדְנִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין דְּאִתְקְרִיאוּ אָזְנֵי יהו"ה מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מֵאַנְפִּין, וְכַמָּה מַלְאָכִין דְּאִתְקְרִיאוּ פְּנֵי יהו"ה מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מֵחוֹטָמָא, וְכַמָּה מַלְאָכִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִפִּימָא, וְכַמָּה מַלְאָכִים דִּמְמַנָּן עַל קָלִין דְּאוֹרַיְיתָא וְעַל דִּבּוּרִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִידוֹי דְּמַלְכָּא, וְכַמָּה מַלְאָכִין מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ דְּאִתְקְרִיאוּ יְדַיִן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִגּוּפָא כְּעִנְבִין דְּאַתְכָּלָא.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲבָא, וְהָא לְעֵילָא הָא אוּקְמוּהָ דְּלֵית גּוּף וְלֵית גְּוָיָה, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, לְעָלְמָא דְּאָתֵי אִתְמַר דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, אֲבָל לְתַתָּא אִית גּוּפָא בָּעָלְמָא דֵּין דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְגוּפָא אִיהִי אוֹרַיְיתָא, דְּמִינָהּ תַּלְיָין כָּל פִּקּוּדִין, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מֵאוֹת בְּרִית, וְכַמָּה מַלְאָכִין מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ דְּאִתְקְרִיאוּ מָארֵי דְּאוֹתוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית א יד) וְהָיוּ לְאוֹתוֹת, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר לְמֹשֶׁה (שמות ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְהַאי אִיהוּ אוֹת דְּכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם מְמַנָּן עֲלֵיהּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בְּרַגְלִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וְש�וֹב, וְאִתְמַר בְּהוֹן (שם ז) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, וְהָכִי תַּלְיָין כֻּלְּהוּ מִגּוּפָא, בְּשַׁעֲרָא דְּתַלְיָא מֵרֵישָׁא, וְכָל נִימָא וְנִימָא אַחֲזֵי דְּאִיהוּ מַלְאָךְ דְּתַלְיָא מֵרֵישָׁא.

וְכָל מָאן דְּפָשַׁע בְּפִקּוּדָא, כְּאִלּוּ פָּשַׁע בְּדִיּוּקְנָא דְּמַלְכָּא, זַכָּאָה נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי בְּדִיּוּקְנָא דְּמָארֵיהּ, דְּמָקַיֵּים פִּקּוּדִין אִלֵּין, דְּמִינָהּ תַּלְיָין כָּל מַלְאָכִין אִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יהו"ה אָזְנֵי יהו"ה, וְכָל תִּקּוּנִין וַחֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין דְּגוּפָא דִּלְעֵילָא, וְכַד סָלְקַת נִשְׁמָתָא כָּל אִלֵּין חֲיָילִין סָלְקִין עִמָּהּ, וְכַד נָחֲתָא כָּל אִלֵּין חֲיָילִין נָחֲתִין עִמָּהּ, אִיהִי סָלָּם, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם (בראשית כח יב) סָלְקִין וְנָחֲתִין בָּהּ, בָּהּ מַמָּשׁ, וְכַד סָלְקָא, קַלָּא נָחִית בְּרוּמֵי רְקִיעִין לְכָל חֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין, הָבוּ יְקָרָא לְדִיּוּקְנָא דְמַלְכָּא.

דף קלא:

מִצְוָה (דף קלא ע"ב) דְּכָל פִּקּוּדָא, בֵּיהּ שַׁרְיָא יהו"ה, הוּא אִשְׁתַּכַּח בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, הוּא אִשְׁתַּכַּח בְּאַרְבַּע גַּוָּונִין דְּשַׁעֲרָא וּבְאַרְבַּע גַּוָּונִין דְּעִינָא, וּבְאַרְבַּע אִדְרִין דְּאוּדְנָא, וּבְאַרְבַּע גַּוָּונֵי דְאַנְפִּין, וּבְקַלָּא וּבְדִבּוּרָא וּבְקְרִיאָה וַאֲמִירָה, (ובעשיה דידין) וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּגוּפָא אִיהוּ יהו"ה, מְמַנָּא עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, דְּבֵיהּ מִצְוָה בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ, מ"צ י"ה, פ"ץ ו"ה, הָא מִצְוָה יהו"ה, מצפץ, יהו"ה בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ מצפ"ץ. וּבְרִי, כָּל אֵבָרִין אִתְקְרִיאוּ כְּנוּיִין לִשְׁמָא דְיהו"ה, וְכָל מַלְאָכִין דְּתַלְיָין מֵהַהוּא אֵבֶר כֻּלְּהוּ סָלְקִין וְנָחֲתִין בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ, וְכָל מָאן דְּקָרָא לְמַלְאָכִין וּלְכִנּוּיִין וְלָא בְּהַהוּא אֵבֶר דְּמַמָּנָא עֲלֵיהּ, לֵית סָלִיק פְּעוּלָה בִּידוֹי.

רֵישָׁא אִיהוּ כְּנוּיָיא דְּשֵׁם אהי"ה, וְכָל מַלְאָכִין, וּמְמַנָּן דַּהֲוָיוֹת, מֵהָכָא תַּלְיָין, וּבֵיהּ שָׁאֲלִין מַלְאָכִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, אי"ה רְשִׁים בְּאהי"ה, וְתַמָּן הי"ה דְּסָלִיק בְּחוּשְׁבַּן כ' דְּאִיהוּ כֶּתֶר, אִיהוּ רְשִׁים בְּא"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י, (אהי"ה) אל"ף ה"א יו"ד ה"א אִיהוּ רָזָא דַּעֲשַׂר אַתְוָון מֵעִילָּא לְתַתָּא, הַאי אִיהוּ כֶּתֶר בְּרֵישׁ כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן, וּלְעֵילָּא מִנַּיְהּ יו"ד ה"י וא"ו (נ"א וי"ו) ה"י, אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, לְעֵילָּא מִנַּיְהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין לְאַרְבְּעִין וּתְרִין אַתְוָון, וְאִלֵּין אִינּוּן אַתְוָון דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוֹן שְׁמַיָּא עִלָּאִין, וְאַרְצוֹת הַחַיִּים, דְּאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וּמָאן דְּבָרָא בְּהוֹן כֹּלָּא, אוּמָנָא דְכֹלָּא, עִלַּת הָעִלּוֹת מִתְעַלֶּה עַל כֹּלָּא, הוּא בָּרִיךְ לְכֹלָּא, וּלְעֵילָּא מִכָּל בִּרְכָאן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (נחמיה ט ה) וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה, וְלָא צָרִיךְ אִיהוּ בִּרְכָאן מֵאֲחֳרָא, דְּלֵית עֲלֵיהּ מָאן דְּאַשְׁפַּע לֵיהּ.

בְּרִי אִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בְּרַגְלִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ז) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, (שם יז) עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם, בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, דָּא אדנ"י, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים פה יד) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו, וְאִינּוּן מְאַת אֲדָנִים לִמְאַת הַכִּכָּר, דְּנָחֲתִין לְמֵאָה בִּרְכָאן, וְדָא ק' מִן צָדָקָה דְּאִיהִי צְלוֹתָא, צ' תִּשְׁעִים אֲמַנִּים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מֵאָה בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְהַאי צָדָקָה אִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, צֶדֶק אִמָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ, (ישעיה מא ב) צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, דָּא דִינָא וְדָא רַחֲמֵי, צֶדֶק אִמָּא תַּתָּאָה, צְדָקָה אִמָּא עִלָּאָה.

כָּל פִּקּוּדִין דַּהֲלִיכָה תַּלְיָין בָּרַגְלִין, כְּגוֹן הֲלִיכָה לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, הֲלִיכָה לִבְרִית מִילָה, הֲלִיכָה לְמֵת מִצְוָה, אוֹ לְכָל הֲלִיכָה דְּמִצְוָה, וְהַאי פִּקּוּדָא דִּבְרִית מִילָה תַּלְיָא בַּצַּדִּיק, וּצְדָקָה בִּידַיִן מִן נָתַן תִּתֵּן, כָּל פִּקּוּדִין אינוּן מְשׁוּלָּבִין אִלֵּין עִם אִלֵּין הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כו יז) מְשׁוּלָּבוֹת וכו', וְכֵן תְּפִלִּין תַּלְיָין בְּרֵישָׁא וּבִידָא שְׁמָאלָא, צִיצִית עַל כְּתָפָא, מְצָוַת לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד בְּפוּמָא, וְכֵן צְלוֹתִין תַּלְיָין בְּפוּמָא, וְהָכִי מְצָוַת שׁוֹפָר בְּרוּחָא דְנָשֵׁיב בֵּיהּ בְּפוּמָא, וְהַהוּא רוּחָא אִתְעֲבִיד קָלָא, וְכֵן קָרְבָּנִין דְּאִינוּן רֵיחַ נִיחוֹחַ לַיהוה"ה תַּלְיָין בְּחוֹטָמָא, וְאִינִי בּוּסְמִין דְּאִבְדִּלְתָּא, וְכָל דִּינִין תַּלְיָין בְּדִבּוּרָא, וְכֵן בְּעַיְינִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין לְדַיָּין אֶלָּא מַה שֶּׁעֵינָיו רוֹאוֹת.

דף קלב.

וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בִּשְׁמִיעָה כְּגוֹן קְרִיאַת שְׁמַע, אוֹ פִּקּוּדִין אֲחָרָנִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן אִם הִשְׁמֵיעַ לְאָזְנוֹ יָצָא, וְדָא תְּקִיעַת שׁוֹפָר, סוֹף סוֹף בְּאִלֵּין אֲבָרִין תַּלְיָין כָּל פִּקּוּדִין, אֶלָּא פִּקּוּדָא דְּיִרְאָה וְאַהֲבָה אִלּוּ תַּלְיָין בְּמוֹחָא וְלִבָּא, וְכָל פִּקּוּדִין דַּעֲשִׂיָּה כְּגוֹן סוּכָּה וְלוּלָב תַּלְיָין בִּידַיִן, וּבְאִלֵּין תְּקוּנִין (ס"א פקודין) צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְאִשְׁתְּמוֹדָּעָא כָּל מַלְאָכַיָּא דְּאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יהוה"ה אֲנִי יהוה"ה, וְאִינוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת (משרתיו אש לוהט), דְּתַלְיָין בְּחוֹטָמָא, וּמַלְאָכִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל דְּתַלְיָין בְּקָלָא, וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר (שם) דְּתַלְיָין בְּדִבּוּרָא, וּמַלְאָכִים דְּתַלְיָין בַּעֲשִׂיָּה, כְּגוֹן וִידֵי אָדָם (יחזקאל א ד), וּמַלְאָכִין דְּאִתְקְרִיאוּ אוֹתוֹת, דְּתַלְיָין בְּצַדִּיק (דף קלב ע"א) דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ירמיה י ב) וּמֵאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ, וּמַלְאָכִין דְּתַלְיָין בְּרַגְלִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָש�ُוב, וְנַעֲנוּעָא דְכֻלְּהוּ יהו"ה, וְצָרִיךְ לְמִנְדַּע נְקוּדָה דִילֵיהּ, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר נְקוּדָה דְאִתְחַיֵּיב לְמַלְאָכָא דְאִיהוּ (אור) מַיִם, וּלְמַלְאָכָא דְאִיהוּ אֵשׁ, וּלְמַלְאָכָא דְאִיהוּ רוּחַ, דְּכָל נְקוּדִין אינוּן אֶשָּׁא וְרוּחָא וּמַיָּא, מַלְכוּת עָפָר מָאנָא דְכֻלְּהוּ עִלָּאִין דְּתַלְיָין מִסְּפִירָן, וּלְתַתָּא הָכִי אִית מַלְאָכִין דְּתַלְיָין מִכַּסָּא וּמַלְאָךְ וְאוֹפָן, דְּמִתַּמָּן נְשָׁמָה וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, גּוּפָא מָאנָא דְכֻלְּהוּ, מִיכָאֵ"ל אִיהוּ מַיָּא, וְאִיהוּ מְמוּנֶה עַל יַמָּא, וּבְגִין דָּא כַּד אַעֲבַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּיַמָּא, בֵּיהּ שַׁבַּח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו יא) מִ י כָ מוֹךְ בָּאֵ לִים יהו"ה, גַּבְרִיאֵ"ל מְמוּנֶה עַל אֶשָּׁא, אוּרִיאֵ"ל עַל רוּחָא, רְפָאֵ"ל עַל עַפְרָא, מֵאִלֵּין תַּלְיָין כַּמָּה רִבֵּי רִבָּוון דְּמַלְאָכַיָּא דְתַלְיָין מִנַּיְיהוּ.

בְּרִי, אַגְרָא דְאִלֵּין פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בְּאִלֵּין אֲבָרִים, הוּא דְּמָאן דִּמְיַחֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּשָׁכִינְתֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַוּוג לֵיהּ בְּבַת זוּגֵיהּ לְהַהוּא עָלְמָא, וּמָאן דְּקָרִיב לֵיהּ לְשָׁכִינְתֵּיהּ קָרְבָּנָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקָרֵב לֵיהּ בְּבַת זוּגֵיהּ, וּמָאן דְּעָבִיד לֵיהּ בֵּי מַקְדְּשָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כה ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לֵיהּ

בְּהַהוּא עָלְמָא בַּיִת לְדַיְירָא (ליה) תַּמָּן דְּאִיהוּ קוֹדֶשׁ קָדָשִׁין, וּמָאן דְּעָבִיד לֵיהּ סָכָּה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַכֵּךְ עֲלֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְאַגִּין עֲלֵיהּ מִכָּל מַלְאָכֵי חַבָּלָה כַּד נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא וְאָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא.

וְכָל מָאן דְּמָבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ בְּצִלּוֹתֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ, וְלֵית קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, אוֹף הָכִי עָבִיד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲשָׂרָה חוּפּוֹת בְּגַן עֵדֶן, דְּקִדּוּשִׁין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ, אֵינוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וְשָׁבַע בִּרְכָאן דִּילֵיהּ אֵינוּן בְּקָרִיאַת שְׁמַע, בַּשַּׁחַר שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, הָא שֶׁבַע, וְיִחוּד דִּילֵהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְהָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֵיהּ וּלְכַלָּה דִּילֵיהּ, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ עִמָּהּ בְּקִדּוּשָׁה, וּמְיַיחֵד תַּרְוַיְיהוּ, וְכוּלָּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.

סוֹף סוֹף בְּכָל מַה דְּאִשְׁתַּדַּל בַּר נַשׁ בְּפִקּוּדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִינֵיהּ וּבְגִין שְׁכִינְתֵּיהּ, הָכִי אִשְׁתַּדַּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין בַּר נַשׁ וּבַת זוּגֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיִשְׁתַּדַּל לְמֶעֱבַד רְעוּתֵיהּ, דְּלֵית פּוּמָא יָכִיל לְמֵימַר אַגְרָא דִּילֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא דְּאִיהִי לְדָרֵי דָרִין, בַּר נַשׁ עָבִיד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְעוּתֵיהּ דְּאִיהוּ לְפוּם שַׁעֲתָא בְּהַאי עָלְמָא, וּבְנֵי לֵיהּ בְּנָיְינָא בֵּיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּנֵי לֵיהּ לְבַר נַשׁ בְּעָלְמָא דִּילֵיהּ בְּנָיְינָא לְדָרֵי דָרִין, זַכָּאָה מָאן דְּשַׁרְיָא לֵיהּ בְּכָל אֲבָר וַאֲבָר דִּילֵיהּ לְמֶעֱבַד לֵיהּ אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן, וּלְאַמְלָכָא לֵיהּ בְּכָל אֲבָר וַאֲבָר, דְּלָא יְהֵא בֵּיהּ אֲבָר פְּנוּי מִנֵּיהּ, דְּאִם חָסֵר אֲבָר חַד דְּלָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין הַהוּא אֲבָר אִתְחֲזַר לְעָלְמָא בְּגַלְגּוֹלָא, עַד דְּאִשְׁתַּלִּים בְּאַבְרִין דִּילֵיהּ, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ שְׁלֵמִין בְּדִיוּקְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִם חָסֵר חַד לַאו אִיהוּ בְּצַלְמוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פּוּמָא עָקִימָא לָא שַׁרְיָא בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ מוּם, כָּל שֶׁכֵּן אִם דִּבּוּרָא דִּילֵיהּ עָקִים, עֲלֵיהּ אִתְמַר (קהלת א טו) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן, פִּימָא וְלִבָּא אִינוּן לָקֳבֵל אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, קָלָא וְדִבּוּר דְּנָפִיק מִתַּרְוַיְיהוּ אִיהוּ ו"ה, צָרִיךְ לְאַפָּקָא לֵיהּ בְּדִחִילוּ וּרְחִימוּ דְי"ה, וְאִם לַאו, לָא שַׁרְיָא תַּמָּן יהו"ה.

דף קלב:

שִׁפְוָון אֲרִיכִין מִסְטָרָא דְּאַנְשֵׁי חַיִל, רְחָבִין מִסְטָרָא דְּיִרְאֵי אלהי"ם, שִׁפְוָון בֵּינוֹנִיִּים מִסְטָרָא דְּאַנְשֵׁי אֱמֶת, זְעִירִין בְּעִגּוּלָא מִסְטָרָא דְּשׁוֹנְאֵי בָצַע, כַּמָּה קָלִין וְדִבּוּרִין נָפְקִין מִפִּימָא מִיָּד דְּנָפְקִין מִפּוּמוֹי כַּמָּה מַלְאָכִים דְּאִתְקְרִיאוּ עוֹפִין נָטְלִין מִלּוּלִין דְּפִימָא. חָמֵשׁ תִּקּוּנִין אִינוּן בְּפִימָא, דְּאִתְמַר בְּסֵפֶר יְצִירָה, אחה"ע בום"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ, וּבְהוֹן (דברים כז ו) אֲבָנִים (דף קלב ע"ב) שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה צְלוֹתִין וּפוּלְחָנִין, וַעֲלַיְיהוּ

אָמַר יַעֲקֹב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא (בראשית כח יא), וַיִּשְׁכַּב וְיֵ"שׁ כ"ב אַתְוָון בַּמָּקוֹם הַהוּא, יֵ"שׁ (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ, כ"ב בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל (בראשית מח כ), בְּךָ בָּטְחוּ אֲבוֹתֵינוּ (תהלים כב ה), כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד (שם יח ל), וּבְךָ בָּחַר יהו"ה (דברים ז ו), אֲשֶׁר נְשִׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ (שמות לב יג), נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ (שיר א ד), בְּהוֹן בָּ רוּךְ כְּ בוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ (יחזקאל ג יב).

דִּיקְנָא, בְּסֵפֶר בֶּן סִירָא, קַלִּיל דַּקֵן קוּרְטָמָן, עַב דַּקֵן אִיהוּ בְּרִבּוּיָא דִּלֵיחָא בְּלַחוּדָא דִּילֵיהּ, וּבְגִין דְּא אִיהוּ פַּתְיָא שַׁטְיָא, (אמר רבי שמעון) מָאן דְּלֵית לֵיהּ דִּיקְנָא בַּאֲנָפּוֹי וּבְפִימוֹי אֶלָּא זְעִיר, הוּא פְּקָחָא (פקיעא), דְּמָרָה יְרוֹקָא אִיהִי אִתְגַּבְּרַת עֲלֵיהּ, וְלֵית בֵּיהּ לַחוּדָא כְּלָל, דִּיקְנָא בֵּינוֹנִית דְּא אִיהוּ אִישׁ תֹּם, דַּעְתֵּיהּ שְׁלִים, מָאן דְּלֵית לֵיהּ דִּיקְנָא בְּאַנְפּוֹי כְּלָל, מָרָה קָרִירָא וְיַבֵּשְׁתָּא אִתְגַּבְּרַת עֲלוֹי, לֵית בֵּיהּ לֵחוּת וַחֲמִימוּת כְּלָל, מֵאֲרֵי דַּעֲצִיבוּ אִיהוּ, עוֹבָדוֹי כְּאִתְּתָא.

תָּא חֲזֵי אִית בְּנֵי נָשָׁא דִּמְמַלְּלָן בְּנַעְנוּעָא דְּעַיְינִין, וְאָחֳרָנִין בְּנַעְנוּעָא דִּיְדַיִן, וְאָחֳרָנִין בְּנַעְנוּעָא דְּרֵישָׁא, וְאָחֳרָנִין בְּנַעְנוּעָא דְּגוּפָא, וְאָחֳרָנִין בְּנַעְנוּעָא דְּרַגְלִין, דָּא אִיהוּ דִּבְכָל אֲתַר דְּנִשְׁמָתֵיהּ בֵּיהּ, תַּמָּן עָבִיד נַעְנוּעָא יַתִּיר בְּהַהוּא אֲתַר.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְכִי נִשְׁמָתָא לָא אִיהִי בַּאֲתַר יְדִיעָא בְּלִבָּא, וְאִתְפַּשְׁטוּתָהּ בְּכָל אֵבְרִין דִּלְבָּא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, וְהָא כְתִיב בָּהּ (רות ג ז) וַתָּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, כְּפוּם עוֹבָדוֹי דְּבַר נַשׁ הָכִי נָפִיק לָהּ מֵאַתְרָהָא, וְנָחִית לָהּ לְבַר מֵאַתְרָהָא, כְּגַוְונָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּתְיוּבְתָּא שְׁלִימְתָא, מָאן דְּאָתִיב לָהּ לְאַתְרָהָא דַּהֲוָות בְּקַדְמֵיתָא, דִּבְזִמְנָא דִּנְשְׁמָתָא אִיהִי בְּלִבָּא אִתְקְרִיאַת מַטְרוֹנִיתָא, כַּד נָפְקַת מִלִּבָּא לָא אִתְקְרִיאַת מַטְרוֹנִיתָא, כְּפוּם חוֹבוֹי דְּבַר נַשׁ הָכִי נָחִית לָהּ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵאֲבַר לְאֲבַר, עַד דְּנָחִית לָהּ לְרַגְלוֹי, וּכְפוּם זַכָּוון דִּילֵיהּ הָכִי סְלִיקַת, עַד דְּסְלִיקַת לְאַתְרָהּ, וּבְגִין דָּא בְּכָל אֲתַר דְּנָחַתַת, תַּמָּן עָבְדַת תְּנוּעָה יְתֵרָה בְּהַהוּא אֲבַר יַתִּיר מֵאֲחָרְנִין.

שִׁרְטוּטִין דִּיְדַיִן אַשְׁכַּחְנָא דְּאִינּוּן כְּעַנְפִּין דְּאִילָנָא, מִנְּהוֹן אֲרִיכִין, מִנְּהוֹן קְצָרִין, מִנְּהוֹן מְשַׁלְּבָן, מִנְּהוֹן בְּעִגּוּלָא זְעִירִין.

אַשְׁכַּחְנָא בְּרָזָא דְּמַתְנִיתָא, דְּטוּרִין רַמָּאִין עֲמִיקִין, גּוֹ סוּסְפִיתָא, קוּנְטָרָא, קְטָרָא דְּקִטְרִין, תַּמָּן הֲוָה חַד אוּכְמָא בְּלָא רַגְלִין, מְפַכְפֵּךְ הִפּוּכִין, גּוּף טָרִיף, כַּד הֲוָה יָתִיב אָזִיל, כַּד הֲוָה אָזִיל יָתִיב, כַּד הֲוָה אָזִיל מְהַפֵּךְ טוּרִין, כַּד הֲוָה יָתִיב מְעַקֵּר טִנְרִין, מָאן דְּאַעֲרַע בֵּיהּ טָרִיף לֵיהּ וְקָטִיל לֵיהּ, וְלָא אַהֲנֵי, זַכְאָה אִיהוּ מָאן דְּאִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ.

כָּל דִּיוֹקְנִין דִּבְנֵי עָלְמָא בֵּיהּ רְשִׁימִין, כָּל צִיּוּרִין בֵּיהּ מְצוּיָּרִין, כָּל גַּוְונִין בֵּיהּ מְרַקְמָן, דְּסִטְרִין אָחֳרָנִין כַּמָּה עַנְפִּין תַּלְיָין מִנֵּיהּ, דְּשַׁרְבִיטִין דְּנוּרָא מְלַהֲטָא דְּזָרִיק, כַּמָּה גַּלְגַּלִּין

סַחֲרִין לֵיהּ, כֻּלְּהוּ מַלְיָין עֵינִין דְּגוּמְרִין דְּנוּרָא מְלַהֲטִין, מִנְּהוֹן מִזְּדַעְזְעָאן חֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין, לֵית בְּהוֹן רַחֲמָנוּתָא כְּלָל, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִסְתַּמַּר מִנַּיְיהּ.

דף קלג.

בֵּיהּ רְשׁוּמִין דְּיוֹקְנִין דְּחֵיוָון בִּישִׁין, דְּאִינּוּן מַזָּל אַרְיֵה, מַזָּל שׁוֹר מוּעָד, מַזָּל נָשֶׁר, מַזָּל אָדָם, כָּל נוּנֵי יַמָּא מְסָאֲבִין בֵּיהּ מְצוּיָירִין, וְעוֹפִין וְחֵיוָון דְּסִטְרָא דְמְסָאֲבוּ בֵּיהּ רְשִׁימִין וּמְצוּיָירִין, דְּכֻלְּהוּ מוּעָדִין לְקַלְקָל, כַּמָּה שַׁרְבִיטִין וְנִצּוֹצִין אִזְדְּרִיקוּ מִנַּיְיהּ עַל בְּנֵי נָשָׁא, וְאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּחַיָּיבַיָּא, דְּקָא מַרְכִּיבִין עַל בְּנֵי נָשָׁא, מִנְּהוֹן דְּכוּרִין מִנְּהוֹן נוּקְבִין, לְזִמְנִין מַרְכִּיבִין נוּקְבִין עַל דְּכוּרִין, לְזִמְנִין דְּכוּרִין עַל נוּקְבִין, כַּד אִזְדְּרִיקוּ לָא אִזְדְּרִיקוּ לַאֲתַר יְדִיעָא, אֶלָּא כָּל חַד בַּאֲתַר דְּלָא (דף קלג ע"א) מִינַּיְיהּ. וַוי לוֹן לְאִינּוּן טִיפִּין, דְּאִינּוּן נִצּוֹצִין וְשַׁרְבִיטִין אַעְרְעוּ בֵּינַיְיהוּ, אִלֵּין שַׁטְיָין דְּלָא מִסְתַּמְּרִין גַּרְמַיְיהוּ בְּזוּוְנָא דִלְהוֹן, מַרְכִּיבִין לוֹן בְּהוֹן, וְאִתְעֲבִיד אִילָנָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

נוּקְבָא אִית לֵיהּ דְּאִתְקְרִיאַת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, דְּכָל גִּלְגּוּלִין דְּנִשְׁמָתִין בֵּיהּ מִתְהַפְּכִין, לְזִמְנִין מַטֶּה לְנָחָשׁ, לְזִמְנִין נָחָשׁ לְמַטֶּה, וְהָכִי מִתְהַפְּכָא דְּכוּרָא לְנוּקְבָא, נוּקְבָא לְדְכוּרָא, וְאִלֵּין דְּהָפְכִין לְשֶׁלְחָנָם גָּרְמִין הֲפוּכִין אִלֵּין. הֲפַכְפַּךְ דְּכֻלְּהוּ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת מֵרַע לְטוֹב וּמִטָּב לְבִישׁ, וְהָכָא רָזָא דְצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, וְדָא אִיהוּ גוֹלֶל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר, מָאן דְּאַלִּים גְּבַר, כַּד אַלִּים נוּקְבָא עַל דְּכוּרָא בְּגִלְגּוּלָא דִילֵיהּ לֵית לֵיהּ דִּיקְנָא, עָקַר הוּא, עוֹבָדוֹי כְּבְעִירָא, תּוֹעֲבָה אִיהוּ.

וְהָכִי אִינּוּן מִתְהַפְּכִין דַּרְגִּין מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וּמֵרַחֲמֵי לְדִינָא, כְּגַוְונָא דְסִטְרָא דְּדָכְיוּ הָכִי מִתְהַפְּכִין מִסִּטְרָא דְמְסָאֲבוּ, אִם אֱלֹהִים גָּבַר, וְהוּא יְהִיֶה פֶּרֶא אָדָם יָדוֹ בַכֹּל (בראשית טז יב), וְאִם אֱלִיָּמָא נוּקְבָא יַד כֹּל בּוֹ, אִית שָׁלְטָנוּתָא לְבִישׁ וְאִית שָׁלְטָנוּתָא לְטָב, אִית שָׁלְטָנוּתָא דְּשֵׂלִיט (סליק) דָּא עַל דָּא, וְאִית שָׁלְטָנוּתָא דְּנִיאוּפִין, כַּד שַׂלִּיט זוֹנָה עֲלֵיהּ, כֻּלְּהוּ בְּעִירָן אַתְיָין עֲלֵיהּ, כְּמָה דְּאַשְׁכַּחְנָא בִּנְבוּכַדְנֶאצַּר, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ד כב) וּמִבְּנֵי אֱינָשָׁא טָרִיד וְעִשְׁבָּא כְּתוֹרִין לֵיהּ יְטַעֲמוּן עַד דְּשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי, דְּאִינּוּן שִׁבְעָה כֹּכְבֵי דִילֵיהּ, יִתְחַלְּפוּן עֲלוֹהִי מִדְּכוּרִין לְנוּקְבִין, וּבְגִין דְּא כַּד גִּלְגּוּלָא דְנוּקְבָא קָא רְכִיבַת עֲלֵיהּ, עוֹבָדוֹי אִיהוּ כְּאִתְּתָא, כַּד מַלִּיל בְּפִתְיחוּ דִּיקְנִין, וְקָלֵיהּ וְדִבּוּרֵיהּ וְכָל עוֹבָדוֹי כְּאִתְּתָא, תּוֹעֲבָה אִיהוּ, וּבְגִין דָּא מְבָרְכִין יִשְׂרָאֵל עַמָּא קַדִּישָׁא, בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה אלהינ"ו מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, שְׁמַעְנָא דְּאִית נַפְשָׁא דְמַרְכִּיבִין לָהּ בְּכַלְבָּא, וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים כב כא) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, מַאי יְחִידָתִי דָּא נִשְׁמָתָא, וְכִי

נִשְׁמָתָא אִתְרְכִיבַת בְּכֻלָּא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִין, בְּהַהוּא עָרַל נָחֹשׁ הַקַּדְמוֹנִי דְּפַתִּי לְחַוָּה וְלִבְנֵי נָשָׁא, דָּא אִיהוּ כֻּלָּא, וְדָא יֵצֶר הָרָע דְּאָתָא בְהַהוּא עָלְמָא מוּרְכָּב עֲלֵיהּ לְקַבְּלָא עוֹנְשֵׁיהּ.
וְאִית נִשְׁמָתִין אֲחֲרָנִין דְּקָא אַתְיָין בְּגִלְגּוּלָא בְכַמָּה חֵיוָון, דְּאִתְקְרִיאוּ מַזָּל אַרְיֵה, מַזָּל שׁוֹר, מַזָּל נָשֶׁר, מַזָּל בְּתוּלָה, מַזָּל עַקְרָב, מַזָּל טָלֶה, מַזָּל מַאֲדִים, מַזָּל נָחֹשׁ, מַזָּל דָּגִים, כְּמָה דְּאַשְׁכַּחְנָא בִּתְרִין עֶשֶׂר שִׁבְטִין דְּאִתְמְתִילוּ לְחֵיוָון, דָּא לְאַרְיֵה גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה (בראשית מט ט), יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹרוֹ, יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם, יְהִי דָן נָחָשׁ עָלֵי דָּרֶךְ, בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף, וּבְרִי כָּל דָּא רָזָא דְגִלְגּוּלָא דְּיֵצֶר הָרָע, אִית לְמָאן דְּאִיהוּ דַמְיָא לְאַרְיֵה, וְאִית לְמָאן דְּאִיהוּ דַמְיָא לְחִוְיָא, וְאִית לְמָאן דְּאִיהוּ דַמְיָא כַּחֲמוֹר, לְכָל בְּרְיִין אִשְׁתַּנְיָ כְּפוּם עוֹבָדַיהוֹן, וּכְפוּם שַׁעֲתָא דְּאִתְעֲבִידוּ בָהּ.
וְעִם כָּל דָּא זַכָּאָה נִשְׁמָתָא דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ וְרָכִיב עֲלֵיהּ, כְּבַר נַשׁ דְּרָכִיב עַל סוּסְיָא אוֹ עַל חֲמָרֵיהּ, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּחַוְיָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, הַאי אִתְקְרֵי רָשָׁע גְּמוּר, וּמָאן דְּאִיהוּ שַׁלִּיט עֲלֵיהּ אִיהוּ אִתְקְרֵי צַדִּיק גָּמוּר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה מג ד) וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּךָ, אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ (שם), דְּכַד בַּר נַשׁ אִיהוּ שַׁלִּיט עַל יְצֶרֵיהּ, הָכִי אִיהוּ שַׁלִּיט עַל כָּל שָׂנְאוֹי, וְאִם יְצֶרֵיהּ שַׁלִּיט עֲלֵיהּ שָׂנְאוֹי שָׁלְטִין עֲלֵיהּ.

דף קלג:

וּבְרִי אַשְׁכַּחְנָא בְּמַתְנִיתִין, בְּרָזָא דְּשַׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוְונִין, בְּסִתְרָא דְרָזִין טְמִירָא דְּטְמִירִין, דְּאָדָם דִּבְרִיאָה דְּאִיהוּ קַדְמוֹן לְכָל קְדוּמִים רָכִיב בְּאַרְיֵה, סָטָא לִימִינָא, וְעָבִיד שַׁרְטוּטִין, דְּאִינּוּן אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין דְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם מג טז) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה, אָדָם דִּיצִירָה רָכִיב בְּשׁוֹר וְסָטָא לִשְׂמָאלָא, וְנָטִיל אֶשָּׁא בְּפִיּמֵיהּ (דף קלג ע"ב) וְצִיֵּיר צִיּוּרִין, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה רָכִיב בְּנֶשֶׁר וְנָטִיל רוּחָא בְּפוּמוֹי וְסָטָא לְמִזְרָח בְּאַנְפּוֹי, וְעָבַד גַּוְונִין בְּעַיְינִין בְּאַנְפִּין. אָמַר לֵיהּ מָאן אָדָם דִּבְרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה הָכָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הַאי אִיהוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְאָדָם אַיִן, וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן (קהלת ג יט), וְאִיהוּ אָדָם דִּבְרִיאָה, דִּבְהַאי בָּרָא עִלַּת הָעִלּוֹת כָּל בְּרְיִין, אָדָם דִּיצִירָה חָכְמָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב כח כ) וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא, דְּאִיהוּ י' מֵאַיִן, דְּבֵיהּ צַיֵּיר כָּל צִיּוּרִין דְּעָלְמָא, בֵּיהּ צַיֵּיר עַיְינִין וְחוֹטָמָא נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא נוּקְבִין דְּאוּדְנִין וּפִימָא, כָּל נְקוּדִין וְצִיּוּרִין דְּאִינּוּן עִזְקָא לְאַת י', וְאִיהִי בְּהוֹן כְּאַבָּנָא בְּרֵישׁ עִזְקָא, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה דָּא ו' מֵאַיִן, בֵּינָה, אִיהִי אֵם כָּל חָי, מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, בָּהּ אִתְעֲבִידוּ כָּל עוֹבָדִין דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְגַוְונִין.
אַרְיֵה דְּבֵיהּ עָבִיד שִׁרְטוּטִין, דָּא חֶסֶד יְמִינָא, שׁוֹר דְּבֵיהּ צַיֵּיר צִיּוּרִין, דָּא גְּבוּרָה, נֶשֶׁר בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבָהּ אִשְׁתְּמוֹדְעוּ כָּל גַּוְונִין, וְדָא תִּפְאֶרֶת, שַׁפִּירוּ דְּכֹלָּא, דְּכָל גַּוְונִין נָהֲרִין בֵּיהּ, וְנֶצַח הוֹד יְסוֹד אינון לָקֳבֵל תִּלַּת אֲבָהָן.

כָּל שְׁרָטוּטִין וְצִיּוּרִין וְעוֹבָדִין, אִינּוּן אִתְחַזְיָין בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי דְּמוּת אָדָם, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, כֹּלָּא אִתְחֲזִי בָּהּ לְתַתָּאָה, וְלֵית בַּר נַשׁ יָכִיל לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּשְׁרָטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָּונִין דִּלְעֵילָא אֶלָּא בָּהּ, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שמות לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי, אֲבָל לְעֵילָא מִינָהּ וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ (שם), דְּלֵית בְּרִיָה דְּיָכִילָא לְאִסְתַּכָּלָא תַּמָּן, בְּתָקִיפוּ דְּצִחְצוּחִים, וּנְהוֹרָא דְּגַוָּונִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם כ) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, וְכִי בְּאַנְפּוֹי דְּמֹשֶׁה לָא הֲווֹ יָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא, כָּל שֶׁכֵּן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל שְׁרָטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָּונִין, וּבֵיהּ נָהֲרִין כֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ כְּלִיל בְּכֻלְּהוּ (כלל דכלהו).

וּבְגִין דְּא אִתְקְרֵי ש, כְּלִיל תְּלַת עַנְפִין דְּאִינּוּן תְּלַת אָבָהָן, וְדָא אִיהוּ רָזָא וְשָׁכְבְתִּי עִם אֲבוֹתַי (בראשית מז ל), וּבְגִין דָּא מַלְכוּת אִיהִי בַּ"ת יְחִידָה, שַׁבָּ"ת, דְּבָהּ אִתְגַּלְיָין כָּל גַּוָּונִין וְשְׁרָטוּטִין וְצִיּוּרִין לִבְנֵי נָשָׁא, וּבָהּ יָכְלִין לְמִנְדַּע כָּל מַה דִּלְעֵילָא, וְלָא בַּאֲתַר אָחֳרָא, דְּאִיהִי כְּגַוָּונָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָאָה, דְּאִשְׁתְּמוֹדָע בָּהּ פַּרְצוּפִין דְּאַנְפִּין. שְׁרָטוּטִין דְּיָדִין אִינּוּן אִילָנָא דְּחַיֵּי, כַּד אִינּוּן פְּתִיחָן לְמֶעֱבַד טִיבוּ, כְּשׁוֹשַׁנָּה דְּאִיהִי פְּתִיחָא לְקִבָּלָא, וּלְאַרְקָא רֵיחָא טָבָא.

וְאִית עוֹבָדִין טָבִין דְּאִינּוּן אִיבָּא לְאִילָנָא, כְּגוֹן צָדָקָה, וְכַמָּה פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בִּידִין לְמֶעֱבַד בְּהוֹן טִיבוּ, יָדִין דְּלָא אִתְחַזְיָין בְּהוֹן שְׁרָטוּטִין, לָאו אִיהוּ דְּיוֹקְנָא מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְאִית שְׁרָטוּטִין בְּאֹרַח מֵישַׁר מִסְטָרָא דְּיִצְרָא טָבָא, וְאָחֳרָנִין מִסְטָרָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא, דְּאִלֵּין פְּתִיחִין לְטִיבוּ, וְאִלֵּין פְּתִיחִין לְבִישׁ, וְאִית דְּמוּרְכָּבִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, אִילָנָא דְּטוֹב עִם רָע, וְרָע עִם טוֹב, אִלֵּין אִינּוּן דִּיְדֵיהוֹן זְמָנִין עָבְדִין טָב וְזִמְנִין עָבְדִין בִּישׁ, יָדִין דְּעָבְדִין טִיבוּ כָּל יוֹמוֹי, אִלֵּין אִינּוּן מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְאִלֵּין דְּעָבְדִין טוֹב וְרָע, אִלֵּין אִינּוּן מֵאִילָנָא דְּטוֹב וְרָע, וִידִין דְּכָל יוֹמוֹי עָבְדִין בְּהוֹן עוֹבָדִין בִּישִׁין, דְּא אִיהוּ מֵאִילָנָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה ה ב) וַיְקַו לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאוּשִׁים, וְאִית אִילָנָא דְּלָא עָבִיד פֵּירִין, וְאִיהוּ עָקָר, אִלֵּין אִינּוּן דְּלֵית בְּהוֹן עוֹבָדִין טָבִין, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר, וּבְגִין דָּא עִקָּרָא דְּשְׁרָטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָּונִין אִיהוּ עוֹבָדָא.

דף קלד.

בַּת עַיִן אִיהִי אַסְפַּקְלַרְיָאָה, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי אוּכְמָא, בָּהּ אִתְחַזְיָין כָּל פַּרְצוּפִין וְגַוָּונִין דְּאַנְפּוֹי דְּבַר נַשׁ, כַּד סְתִים בַּר נַשׁ עַיְנָא אִיהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, א קְמֵ"ץ אִיהוּ, קְמֵ"ץ סָתִים, עַיְנָא אִיהוּ י' בְּעַגּוּלָא דִּילֵיהּ, ו' בְּאוּרְכָא דִּילֵיהּ, כַּד אִתְפַּתַּח אִתְפַּתַּח בָּהּ' תַּתָּאָה, כַּד נָהִיר נָהִיר בָּהּ' עִלָּאָה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפַּתַּח בָּהּ' עִלָּאָה אִתְּמַר (דף קלד ע"א) בְּעֵינָא (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אלהי"ם, דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ אוֹר דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דִּכְלִילָן בָּהּ' עִלָּאָה, חֲמֵשׁ אוֹר דְּנָהֲרִין בְּחֲמֵשׁ גַּוָּונִין, שַׁבְּתַא"י פַּתְיָא אוּכְמָא, כָּל גַּוָּונִין אִתְחַשְׁכָאן

בֵּיהּ, אִיהוּ גַּוְונָּא גְּחוֹן דְּחִוְיָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ג יד) עַל גְּחוֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. עָפָר אִיהוּ קַר וְיָבֵשׁ, הָכִי טְחוֹל קַר וְיָבֵשׁ, וּבְגִין דָּא וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

תָּא חֲזֵי לַאו לְמַגְנָא אָמְרוּ קַדְמָאִין, אֵין הָרוֹכֵב טְפֵלָה לַסּוּס אֶלָּא הַסּוּס טְפֵלָה לָרוֹכֵב, דְּסוּס אִיהוּ נוּקְבָא, לָרוֹכֵב דְּאִיהוּ אָדָם, אִם זָכָה אִתְמַר בֵּיהּ (שם ב יח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר, וְאִם לַאו כְּנֶגְדּוֹ יֵצֶר הָרָע, עָלֵיהּ אִתְמַר (קהלת ז כו) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה, וְדָא טְחוֹל שַׁבְּתַא"י, עֵזֶר דָּא שְׁכִינְתָּא, עָלֵהּ אִתְמַר (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהוֹ"ה, וּבְגִין דָּא הֲווֹ אָמְרֵי מַארֵי מַתְנִיתִין, מָצָא אוֹ מוֹצֵא.

לְזִמְנִין תִּשְׁכַּח סוּסְיָא דְּאִתְגְּאֵה וְאַפִּיל לְרוֹכְבוֹ תְּחוֹתֵיהּ, דָּא אִתְתָּא בִּישָׁא, לְזִמְנִין תִּשְׁכַּח אָדָם רָכִיב עַל סוּסְיָא, לְזִמְנִין אִישׁ, לְזִמְנִין עֶבֶד, כְּגַוְונָא דָּא תִּשְׁכַּח לְזִמְנִין דְּאִית גּוּף דְּאִיהוּ סוּס שַׁפִּיר בְּכָל תִּקּוּנּוֹי, וְעָבִיד עוֹבָדִין בִּישִׁין, בְּגִין דְּאִית לֵיהּ הַהוּא נָפֶשׁ דְּרָכִיב עֲלֵיהּ, דְּאִיהוּ אָדָם רַע עֶבֶד אוֹ מַמְזֵר, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, לֹא הַמְּדָרֵשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר, וּלְזִמְנִין תִּשְׁכַּח סוּסְיָא בִּישָׁא דְּאִיהוּ גּוּפָא, דְּאִית לֵיהּ דְּיוֹקְנָא בִּישָׁא, וּמָאן דְּרָכִיב עֲלֵיהּ אִיהוּ טַב, וְסָטֵי לֵיהּ לְמֶעֱבַד עוֹבָדִין טָבִין, וְדָא אִיהוּ מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וּמָאן דְּאִית לֵיהּ דְּיוֹקְנָא שַׁפִּירָא וְעוֹבָדִין טָבִין, דָּא צַדִּיק וְטוֹב לוֹ.

וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּאִיהוּ צַדִּיק וּבַת זוּגֵיהּ צַדֶּקֶת, מָאן דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנֵיהּ בִּישָׁא וְאִיהוּ שַׁפִּיר בְּעוֹבָדוֹי, דָּא צַדִּיק וְרַע לוֹ, וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּאִיהוּ צַדִּיק וּבַת זוּגֵיהּ בִּישָׁא, וּמָאן דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא בִּישָׁא וְעוֹבָדוֹי בִּישִׁין, דָּא אִיהוּ רָשָׁע וְרַע לוֹ, וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּאִיהוּ רַע וְאִתְתֵּיהּ רָעָה, הָכָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין תִּלַּת גַּלְגּוּלִין, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ מָאן דְּעוֹבָדוֹי בִּישִׁין וְדְיוֹקְנֵיהּ שַׁפִּירָא, וְאִתְתֵּיהּ צַדֶּקֶת שַׁפִּירְתָּא בְּעוֹבָדָהָא.

דְּגַלְגּוּלָא גָּרִים דָּא לְמֶהֱוֵי בַּר נַשׁ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ, דְּגוּפָא בִּישָׁא וְאִתְתָּא בִּישָׁא לַצַּדִּיק אִיהוּ עוֹנָשָׁא דִּילֵיהּ, דְּגַלְגּוּלָא מְחַיֵּיב לֵיהּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אִם כֵּן מַאי תַּקַּנְתֵּיהּ לְמָאן דְּאִיהוּ צַדִּיק וְאִית לֵיהּ אִתְתָּא בִּישָׁא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, יַעֲבִיד לֵיהּ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְאִי לָא אִתְתַּקַּנַת יְתָרֵךְ לָהּ מִנֵּיהּ בְּגֵט וְיִתְסֵי, וְאִתְנַטַּע בַּאֲתַר אָחֳרָא (איוב לג כט), וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, עַד הָכָא בְּשַׁרְטוּטִין דִּידִין.

בְּקוֹמָה בְּצַוָּאר, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אֱלִיָּהוּ אֱלִיָּהוּ, הָא שְׁכִינְתָּא הָכָא, וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּיא עִמֵּהּ נְטָרִין לֵךְ הָכָא, טוֹל רְשׁוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנָחֲתָא הָכָא לְיִקְרָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, אַנְתְּ וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּאן דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא עִמָּךְ, לְתַקָּנָא שִׁעוּר קוֹמָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדְקָא יָאוּת לֵיהּ, אַדְהָכִי הָא אֱלִיָּהוּ קָא נָחֵת וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּאן דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא עִמֵּיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֻּלְּהוּ.

דף קלד:

פְּתַח אֱלִיָּהוּ וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמָא יְהֵא רַעֲוָא דִילָךְ דְּאֵימָא מִלִּין בְּאוֹרַח מִישׁוֹר כִּדְקָא יָאוּת, כֻּלְּהוּ בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל בְּשִׁעוּר קוֹמָה דִּשְׁכִינְתָּךְ. פְּתַח וְאָמַר, (שיר ז ח) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת, מַאי לְתָמָר, אֶלָּא לְהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים צב יד) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, כַּפֹּת תְּמָרִים, קוֹמָתֵךְ וַדַּאי דְּמָיָא לְלוּלָב דְּלִית בֵּיהּ קְצוּץ וּפְרוּד, וְלָאו לְמַגָּנָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין נִפְרָצוּ עַלָּיו פָּסוּל, לוּלָב אִיהוּ דּוֹמֶה לְשַׁדְרָה דְּגוּפָא, דְּאִיהוּ ו', קוֹמָה דְכוֹלָּא, וְאִיהוּ שִׁית בְּחוּשְׁבַּן, וְחָמֵשׁ עַנְפִּין מִתְפַּשְׁטִין מִנֵּיהּ, וְאִיהוּ גּוּפָא (דף קלד ע"ב) דְּאִילָנָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְחָמֵשׁ עַנְפִּין אינוּן תְּרִין מֵהַאי סִטְרָא, וּתְלַת מֵהַאי סִטְרָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא כג מ) וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת וְעַרְבֵי נָחַל, עֲנַף לִשְׁמָאלָא, עָבוֹת לִימִינָא, עֵץ בְּאֶמְצָעִיתָא, עַרְבֵי נַחַל תְּרֵין, עָבוֹת תְּלַת, וְכֻלְּהוּ חָמֵשׁ, וְאִינּוּן לָקֳבֵל תְּרֵין שׁוֹקִין וּבְרִית, וּתְרֵין דְּרוֹעִין, אֶתְרוֹג לֵב בְּאֶמְצָעִיתָא, עִקָּרָא דְּאִילָנָא וַעֲנָפוֹי, וְאִיהוּ אִיבָּא דְּאִילָנָא, וּבֵיהּ אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ.

צַוָּאר עַל כֻּלְּהוּ אִימָּא עִלָּאָה, מוֹחָא אַבָּא, וּבֵיהּ נְבִיעוּ דְּאִילָנָא, דְּמָקוֹרָא דִילֵיהּ אִתְקְרֵי אֵין סוֹף, עַלַּיִן דְּאִילָנָא אִינּוּן קְווּצוֹתָיו, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, כֻּלְּהוּ יְרוֹקִין, דְּהָכִי צָרִיכָא שַׁעֲרָא דְּאִתְּתָא דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא לְמֶהֱוֵי יָרוֹק כְּשִׁבְעָה מִינֵי דַּהֲבָא, וְאֶתְרוֹג אִיהִי יְרוֹקָא, וְאֶסְתֵּר מִתַּמָּן הֲוַת יְרַקְרוֹקֶת.

שִׁעוּרָא דְּרְצוּעִין דִּתְפִלִּין אִינּוּן עַד לְבָּא, וְהָכִי שַׁעֲרוּ לוֹן מָארֵי מַתְנִיתִין, וְהָכִי שִׁעוּרָא דְּשַׁעֲרָא דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא עַד לְבָּא, וְכָל עַנְפָּא וַעֲנָפָא דְּאִילָנָא דִילָהּ, דְּאִינּוּן קְנֵי מְנוֹרָה, כֻּלְּהוּ צְרִיכִין בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל וּבַמִּדָּה חֲדָא, דְּלָא יְהֵא דְּרוֹעָא חֲדָא אֲרִיךְ מֵחַבְרֵיהּ, וְלָא שׁוֹקָא חֲדָא אֲרִיךְ מֵחַבְרֵיהּ, אֶלָּא כֻּלְּהוּ בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל דָּא בְדָא, וְהָכִי עַיְינִין דִּילֵיהּ שְׁקִילִין דָּא לְדָא, וְהָכִי אוּדְנִין, וְהָכִי נוּקְבָא דְחוֹטְמָא דִילָהּ, וְהָכִי אַנְפִּין דִּילָהּ, וְהָכִי שִׂפְוָון דִּילָהּ, דְּלָא יְהֵא חַד אֲרִיךְ וְחַד קְצִיר, אֶלָּא כֻּלְּהוּ בְּשִׁקּוּלָא חֲדָא.

מַבּוּעָא דְּמַיָּא הָכִי צָרִיךְ לְאַשְׁקָאָה וּלְדַכָּאָה לְכָל גּוּפָא, וְכוֹלָּא אִצְטְרִיךְ בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל כְּמַבּוּעָא דְּמַיָּא, וּלְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּאִיהוּ עַנְפָּא דְּאִילָנָא, בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל, וְסִימָנָא (ישעיה מ מ) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן (איוב כח כה), וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה, מִי וַדַּאי, מִדָּה דְּנָבְיעוּ כְּגַוְונָא דָּא ם, מֵם בְּרִיבּוּעָא, נְקוּדָה בְּעַגּוּלָא, (מרובעת) בְּרִבּוּעָא.

וְרָזָא דְּמִלָּה אַרְבָּעִים סְאָה כְּגַוְונָא דָּא תִּשַׁע נְקוּדִין לְכָל סְטַר, וּבַנְּקוּדָה דְּמִלְּגָאו בָּהּ אִשְׁתַּלִּימוּ לְעֻשֶּׂר כָּל תִּשְׁעָה, עַד דְּאִתְעֲבִידוּ אַרְבָּעִין, וְאִלֵּין אִינּוּן אַרְבָּעִים סְאָה, וְאִינּוּן ס' עִלָּאָה, מ' תַּתָּאָה, דָּא בְּרִבּוּעָא וְדָא בְּעַגּוּלָא, י' נְבִיעוּ דְּתַרְוַיְהוּ, וְרָזָא דָּא מַיִם חַיִּים.

וְאִית עַנְפִּין עִלָּאִין, וְעַנְפִּין בֵּינוֹנִיִּים, וְעַנְפִּין תַּתָּאִין, וְכֻלְּהוּ בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל, עִלָּאִין בַּמִּשְׁקָל דָּא בְּדָא, בֵּינוֹנִיִּים בַּמִּשְׁקָל דָּא בְּדָא, תַּתָּאִין בַּמִּשְׁקָל דָּא בְּדָא, עִלָּאִין אִינּוּן אֲבָהָן, בֵּינוֹנִיִּים מְמַנָּן, וְתַתָּאִין שְׁלִיחָן דִּלְהוֹן, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן שְׁמָהָן יְדִיעָאן, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָאן שְׁלִיחָאן וְרָאשִׁין וּמְמַנָּן דְּתְחוֹתַיְיהוּ, וְכָל חַד אִית לֵיהּ נְקוּדָה, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע כָּל עַנְפָּא וְעַנְפָּא דְּאִיהוּ אֵבֶר דְּגוּפָּא.

רָאשִׁין יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלַךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, נְקוּדָה דִּלְהוֹן יֱהוָה מֶלֶךְ יַהוָה מָלַךְ יְהוָה יִמְלֹךְ, וְהָכִי אִינּוּן לְתַתָּא בְּתַרִּין שׁוֹקִין וְאָמָה, וּבְגִין דָּא כָּפַל לוֹן תְּרֵין זִמְנִין יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלַךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, לְעוֹלָם וָעֶד שְׁכִינְתָּא, וּנְקוּדָה דִּילֵהּ יהו"ה, וְדָא רָזָא (תהלים צא יא) כִּ"י בְ"י חָשַׁ"ק וַאֲפַלְּטֵהוּ, דְּרָאשֵׁי רָאשִׁין (תיבין) דְּאִינּוּן כֶּתֶר עִלָּאָה חָכְמָה בִּינָה, (זכריה יד ט) וְהָיָ"ה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהָיָה יהו"ה אַבָּא וְאִמָּא, יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כֶּתֶר עִלָּאָה.

דף קלה.

יְדִין אִינּוּן מְשַׁמְּשִׁין דְּגוּפָּא, רַגְלִין שְׁלִיחָן דְּגוּפָּא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, וּמְשַׁמְּשִׁין דְּגוּפָּא תְּרֵין דְּרוֹעִין, אִינּוּן ע"ב עַנְפִּין דְּוַיֵּסַע וַיָּבֹא וַיֵּט, אִלֵּין אִינּוּן עַנְפֵּי דְּאִילָנָא, שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא אִינּוּן שְׁלִיחָן, וְאִינּוּן שַׁבְעִין וּתְרֵין ע"ב עִלָּאִין לָקֵבֵל שַׁבְעִין וּתְרֵין תִּיבִין, דְּאִינּוּן מִן וְהָיָה (דף קלה ע"א) אִם שָׁמֹעַ עַד וְשַׁמְתֶּם, וְשִׁבְעִים וּתְרֵין אָחֳרָנִין אִינּוּן דְּפָרְשַׁת צִיצִית, רֵישָׁא דְּאִילָנָא, מְשַׁמְּשִׁין דִּילֵיהּ דְּאִינּוּן שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים, אִינּוּן מ"ב תֵּיבִין מִן וְאָהַבְתָּ עַד וְהָיָה, גּוּפָּא (נ"א נופא) דְּאִילָנָא מְמַנָּן וּשְׁלִיחָאן דִּילֵיהּ, חַמְשִׁין תֵּיבִין דְּאִינּוּן מִן וְשַׂמְתֶּם אֶת עַד וַיֹּאמֶר.

שִׁבְעָה שְׁמָהָן דְּרֵישָׁא דְּסָלְקִין לְמ"ב, אִינּוּן אָבְגְּיֶתֵץ וכו', רְקִיעָא קַדְמָאָה אבגית"ץ, וּנְקוּדָה דִּילֵיהּ יְהוָה, דְּנָפְקִין מֵאִלֵּין רָאשֵׁי תֵּיבִין בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם אֵת, וְאִית תַּמָּן תְּמַנְיָא מַבּוּעִין, דְּנָפְקִין מִצִּנּוֹרָא חֲדָא, דְּאִיהוּ רְקִיעַ, וְאִינּוּן תְּמַנְיָא נְצוֹצִין, וְרְקִיעַ תִּנְיָינָא קַרְעָ שְׁטָן, וּנְקוּדָה דִּלְהוֹן וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי רְקִיעַ וְדָא יְהֹוָ"ה, תְּלִיתָאָה נַגְדֵּיכֶשׁ נְקוּדָה דִּילֵיהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם, וְדָא יַהֹוָ"ה, רְבִיעָאָה בַּטְ"ר צְתְ"ג, נְקוּדָה דִּילֵיהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי מְאוֹרֹת, וְדָא יַהוָ"ה, חֲמִשָּׁאָה חַקְ"בְ טְנַ"ע, וּנְקוּדָה דִּילֵיהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְדָא יַהֹוָ"ה, שְׁתִיתָאָה יַגְלְ פִּזַק, נְקוּדָה דִּילֵיהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תּוֹצֵא הָאָרֶץ, וְדָא נְקוּדָה יַהֹוָ"ה, שַׁקְ"וְ צִיְ"ת, דָּא נְקוּדָה שְׁבִיעָאָה כָּלִיל בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם הִנֵּה נָתַתִּי, וְדָא יַהֹוָ"ה.

תָּא חֲזֵי אִית שְׁמָהָן דְּאוֹרַיְיתָא דְּנָפְקִין מֵרֵישֵׁי תֵּיבִין דְּכָל פְּסוּקָא וּפְסוּקָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִית שְׁמָהָן דְּנָפְקִין מִסּוֹף תֵּיבִין, וְאִית דְּנָפְקִין מֵאֶמְצָעִיתָא, וְרָזָא דְּמִלָּה (נ"א דכלא) (ישעיה מד

ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם, וְאִית שְׁמָהָן דְּנָפְקִין מִתְּרִין אַתְוָון כָּל חַד וְחַד, וְאִית מִתְּלַת תְּלַת, וְאִית מֵאַרְבַּע, וְאִית מֵחֲמֵשׁ, עַד עֲשָׂרָה, אִינּוּן מֵעֲשַׂר סְפִירָאן תַּלְיָין, מִתְּרִין עֲשַׂר אִינּוּן תַּלְיָין מִכֶּתֶר עִלָּאָה, כְּגוֹן יואאחצ"צבירון, בְּהַאי שְׁמָא תַּמָּן אָח, תַּמָּן צִיץ, תַּמָּן אַבִּיר, תַּמָּן יָרוֹן, דָּא שְׁמָא דְּתַלְיָא מִכִּתְרָא עִלָּאָה, כָּל שְׁמָא דְּאִיהוּ מִתְּרִין עֲשַׂר אַתְוָון, אִיהוּ בְּרָזָא דְּאֶלֶ"ף, דְּאִיהוּ פֶּלֶ"א, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קלט יד) אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵאתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ, וּתְרִין עֲשַׂר שְׁמָהָן אִנּוּן אחצצביההירו"ן, (ס"א יואחציצבירו"ן), (ס"א אהצצביהרירו"ן), (נ"א אהה נצב הרירו"ן), כָּל חַד מִתְּרִין עֲשַׂר אַתְוָון, וְאִינּוּן מְמַנָּן עַל תְּרִין עֲשַׂר צִנּוֹרִין, דְּנָפְקִין מִמְּקוֹר עִלָּאָה דְּלֵית לֵיהּ סוֹף, וְאִינּוּן מִסְטָרָא דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין דְּאִיהוּ וָא"ו, וְאִינּוּן הֵ"א הֵ"א, יוּ"ד אִיהוּ כ' כֶּתֶר בְּרֵישָׁא דְּא' (נ"א דא) דְּאִיהוּ אֶרֶךְ אַפַּיִם, דְּאִיהוּ וָא"ו, וְאִינּוּן הֵ"א אוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי אִתְיְיהִיבַת בִּתְרִין לוּחִין דְּאִינּוּן ו' ו', וְאִית כִּתְרָא דִּזְעִיר אַנְפִּין דְּאִתְמַר בֵּיהּ (איוב לו ב) כַּתֵּר לִי זְעִיר וַאֲחַוֶּךָּ, וְכַמָּה כִּתְרִין אִינּוּן, כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת.

מַאי אִית בֵּין כֶּתֶר לַעֲטָרָת, אֶלָּא כֶּתֶר אִיהוּ מִסְטָרָא דְּא', דְּאִיהוּ בְּדִיוּקְנָא דְּאָת יוּ"ד, דְּסָלִיק כ', וְדָא א' מִן אהי"ה, דְּאִיהוּ כֶּתֶר דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין, א' מִן אדנ"י כֶּתֶר דִּזְעִיר אַנְפִּין, י' מִן יהו"ה אִיהִי עֲטָרָה עַל סֵפֶר תּוֹרָה דְּאִיהוּ ו', וְאִית י' לְתַתָּא וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, דְּאִיהִי עֲטָרָה בְּרֵישָׁא דְּכָל צַדִּיק, לֵית סְפִירָה דְּלָא אִית לָהּ עֲטָרָה עַל רֵישָׁא וְכֶתֶר, וַעֲטָרָה דְּאִיהִי י' אִיהִי עֲטָרָה דִּבְרִית מִילָה, דְּסָלִיק לְמַאָה, עֶשֶׂר זְמָנִין עֶשֶׂר מַאָה, וְאִיהִי עַל כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, וְכַמָּה עִלּוֹת אִינּוּן עַל עִלּוֹת דְּסָלְקִין עַל כָּל בִּרְכָאן וּפִקּוּדִין.

דף קלה:

וְכָל סְפִירָן סָלְקִין כָּל חַד וְחַד לְמַאָה בְּאָת י', וּבְאָת א' סָלְקִין לַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים, וְאִית לְעֵילָּא מִנַּיְיהוּ הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, דְּסָלִיק עַל כָּל עִלָּאִין, וְלֵית מָאן דְּסָלִיק עֲלֵיהּ, וְכַמָּה אַתְוָון אִית בְּאוֹרַיְיתָא מְעוּטָרִים וּמְכוּתָּרִים, וּמֵאִלֵּין עִלָּאִין נָחֲתִין בִּרְכָאן וּמַבּוּעִין לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה (דף קלה ע"ב) דְּאִינּוּן י"א, עַל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאִינּוּן י"א י"א מִן (דברים ו ד) יְ הוָ֖ה אֱ לֹהֵ֑ינוּ יְ הוָ֖ה אֶ חָֽד, בְּא' אִתְקְרֵי אֵ"ל עִלָּיוֹן, בְּי' יהו"ה, וְכֵן בְּא' אִתְקְרֵי אלהינ"ו אהי"ה אלהי"ם אדנ"י וְהָא אוּקְמוּהָ. וְעוֹד כֶּתֶר עִלָּאָה אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ אוֹר קַדְמוֹן אוֹר צַח וְאוֹר מְצוּחְצָח, אִיהוּ אוּכְמָא קֶדֶם עִלַּת הָעִלּוֹת, וְכָל חֲיָילִין דְּתַלְיָין מִנֵּיהּ אִתְּמַר בְּהוֹן (שיר ה יא) קְווּצוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, לֵית נְהוֹרָא קַיְימָא קַמֵּי נְהוֹרֵיהּ, דְּכֻלְּהוּ נְהוֹרִין אִתְחַשְׁכָן קַמֵּיהּ.

תָּא חֲזִי כַּמָּה עִלּוֹת סְתִימִין, דְּאִינּוּן מִתְלַבְּשִׁין וְאִינּוּן מוּרְכָּבִין בִּסְפִירָן, וּסְפִירָן מֶרְכָּבָה לְגַבַּיְיהוּ, דְּאִינּוּן טְמִירִין מִמַּחְשָׁבוֹת בְּנֵי אָדָם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (קהלת ח ח) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל

גְּבוֹהַּ שַׁמֵּר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, נְהוֹרִין מְצוּחְצָחִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְאִלֵּין דִּמְקַבְּלִין אִינּוּן כַּחֲשׁוֹכִין מֵאָחֳרָנִין דַּעֲלַיְיהוּ דִּמְקַבְּלִין מִנַּיְיהוּ, וְעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, לֵית נְהוֹרָא קַיְימָא קַמֵּיהּ, כָּל נְהוֹרִין מְצוּחְצָחִין מִתְחַשְׁכָן קַמֵּיהּ.

וְכָל נְהוֹרִין דְּאִינּוּן לְעֵילָּא מִנְּהוֹרִין אִינּוּן כִּתְרִין עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְרָזָא דְמִלָּה אל"ף ה"א יו"ד ה"א, דָּא רָזָא דַּעֲשָׂרָה כִּתְרִין דְּאִינּוּן מוּרְכָּבִין עַל עֲשַׂר סְפִירָן, וְדָא אִיהוּ כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אִלֵּין עַל אִלֵּין, עֲשָׂר נְהוֹרִין בְּעֲשָׂר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ז׳) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, לְעֵילָּא עַל כֻּלְּהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת דְּרָכִיב עַל כֻּלָּא וְשַׁלִּיט עַל כֻּלָּא, וְכֻלְּהוּ שְׁמָהָן אִינּוּן מֶרְכָּבָה דִילֵיהּ, וְלֵית דְּרָכִיב עֲלֵיהּ, דְּלֵית לְעֵילָּא מִנֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין.

וּשְׁמָהָן אִלֵּין אִינּוּן צְנוֹרִין, וּשְׁמָהָן דַּעֲלַיְיהוּ מָבוּעִין דְּנָחֲתִין לְצַנּוֹרִין, וְכָל צְנוֹרִין אִינּוּן כְּאֲבָרִין דְּשִׁעוּר קוֹמָה, דְּאָזְלִין בְּשִׁעוּר וּבַמִּדָּה וּבְתִקְלָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב כח כה) וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה, וְהָא אוּקְמוּהָ כָּל חַד אִיהוּ מְקַבֵּל כְּפִי שִׁעוּרֵיהּ, וּכְפִי מִדָּה דִילֵיהּ, וְאִית נְבִיעוּ לְעֵילָּא דְּלֵית לֵיהּ מִדָּה וְשִׁעוּר וּמִשְׁקָל, וְהָא אוּקְמוּהָ, (ויקרא יט לה) לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה, בַּמִּדָּה בְּחָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּהֹ' עִלָּאָה, בַּמִּשְׁקָל דָּא ו', בַּמְּשׂוּרָה דָּא ה', מִשְׁפָּט דְּכֻלָּא דָּא י', הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ה טז) וַיִּגְבַּהּ יהו"ה צְבָאוֹ"ת בַּמִּשְׁפָּט, דְּאִיהוּ גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר.

חָמֵשׁ זְמָנִין כְּגַוְונָא דָּא אַאֲאָ"א וְסִימָנָךְ (שמות כח יח) פִּתּוּחֵי חוֹתָם. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא הָכָא שׁוּרֵ"ק בִּנְקוּדָה חֲדָא בְּפִתּוּחֵי חוֹתָם, וְהָכָא בִּתְלַת נְקוּדִין בְּאַתָּרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ, בַּאֲתַר דְּאִית ו' אִיהוּ שׁוּרֵ"ק בִּנְקוּדָה חֲדָא, בַּאֲתַר דְּלֵית ו' אִיהוּ שׁוּרֵ"ק בִּתְלַת נְקוּדִין בְּאַתָּרֵיהּ, עִלָּאָה וְאֶמְצָעִיתָא וְתַתָּאָה.

חָמֵשׁ נְקוּדִין אִינּוּן אלהי"ם, כְּגַוְונָא דָּא אַאֲאָ"א, תְּמַנְיָא נְצוֹצִין אִינּוּן תְּמַנְיָא יוּדִי"ן דְּסָלְקִין תְּמַנְיָן, רָקִיעַ דְּאִיהוּ דְיוֹקְנָא דְּוֹ' דְּאִיהוּ רְמִיזָא בְּקְמֵ"ץ, הָא פ"ו כְּחֻשְׁבַּן אלהי"ם, וְאִלֵּין נְקוּדִין עֲלַיְיהוּ אִתְמַר פִּתּוּחֵי חוֹתָם, פִּתּוּחֵי דְאִימָא עִלָּאָה, דְּאִיהִי חוֹתָם, כֻּלְּהוּן פִּתּוּחִין בָּהּ וְכֻלְּהוּ מְצוּיָירִין בָּהּ וּמִתְגַּלְּפָאן בָּהּ, וְאִיהִי חוֹתָם דְּכֻלְּהוּ, תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינּוּן גְּלִיפִין בָּהּ, תְּמַנְיָא נִיצוֹצוֹת וְרָקִיעַ, וְאִיהוּ עֶשִׂירִית לוֹן, תֵּשַׁע נְקוּדִין עַד צַדִּיק, וְאִיהִי חוֹתָם דְּכֻלְּהוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְצֶאֱצָאָיו חָתַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וְהַנֵּי אִינּוּן תֵּשַׁע מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וְאִימָּא עִלָּאָה חוֹתָם דְּכֻלְּהוּ, כֶּתֶר עַל כֻּלְּהוּ, וּבָהּ נַהֲרִין כְּמַרְגְּלָאן דְּנַהֲרִין בְּכִתְרָא.

וּמִסְטָרָא דְּאִלֵּין נְקוּדִין אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שִׂיחָה דְּכֹלָּא, שִׂיחָה דְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת דְּקִלִּים, שִׂיחַת הָרוּחוֹת, שִׂיחַת עוֹפִין, שִׂיחַת כָּל בְּרִיְיִן דְּעָלְמָא, אלהי"ם בְּלָא נְקוּדִין אִתְקְרֵי

אִלֵּם, וְדָא רָזָא דְמִלָּה (שם ד יא) אוֹ מִי יָשׂוּם אִלֵּם, אוֹ מִי, מ"י וַדַּאי, אִימָּא עִלָּאָה, מָאן שַׂוִּי אִלֵּם לְאִימָּא עִלָּאָה, עִלַּת הָעִלּוֹת דְּחֵילָא דְכוֹלָּא בִּידֵיהּ.

דף קלו.

דָּבָר (דף קלו ע"א) אַחֵר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, זֶה סֵפֶר, דְּהָא כַּמָּה סִפְרִין אִינּוּן, סִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, סִפְרָא דַחֲנוֹךְ, סִפְרָא דְרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, תָּא חֲזִי, יוֹמָא חַד אַעְרַעְנָא בַּאֲתַר דְּרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, אֲנָא וְחַבְרַיָּיא, וְתַקִּינַת לָן אִמֵּיהּ דְּרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי מְנָרְתָּא בְּשִׁבְעָה בּוֹצִינִין, וְאַפֵּקַת סִפְרָא דְרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, כִּי הֲווֹ קָרְאָן בְּסִפְרָא דָא הֲכִי הֲווֹ נָחֲתִין חַיָּילָא דְמַלְאָכַיָּא לְסַחֲרָא לוֹן, כִּבְנֵי נָשָׁא דְמִתְקַבְּצִין לְחוּפָּה בְּמַזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה נָחִית בְּכָל מַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ, לְמִשְׁמַע מִלִּין מֵהַהוּא סִפְרָא, וַאֲבוֹי דְרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי הֲוָה נָחִית לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמֵּיהּ, לְמִשְׁמַע מִלִּין דְּבֶרְיהּ רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, וְלֵילְיָא דָא לֵיל דְּשָׁבוּעוֹת הֲוָה, וְהָכִי הֲוָה חָדֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִלֵּין מִלִּין כְּיוֹמָא דְּאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּטוּרָא דְסִינַי.

לֵילְיָא חֲדָא אִזְדַּמַּן לָן לְמֶהֱוֵי אוֹשְׁפִּיזִין בְּבֵית אִמֵּיהּ דְּרַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, וְתַקִּינַת לָן פָּתוֹרָא וּמְנָרְתָּא, וַהֲוָה רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי אִתְכַּנַּשׁ לְהַהוּא עִלְּמָא, אָמְרַת אִמֵּיהּ רַבָּנָן, וְהָא לָא הֲוִיתוּן שַׁרְיָין לְפָתוֹרָא דָא בְּלָא אוֹרַיְיתָא, מַאי אִשְׁתַּנִּי זִמְנָא דָא מִשְּׁאָר זִמְנִין, אֲמֵינָא לְחַבְרַיָּיא נִפְתַּח בְּמִילֵי דְאוֹרַיְיתָא, דְּלָא יֵיתֵי תַּקָּלָה לְהַאי עַנְיָא עַל יְדָנָא, דְּאִם יְדַעַת דִּבְרָהּ אִיהוּ מֵת, יֵיתֵי תַּקָּלָה עַל יְדָנָא וְתָמוּת קֶדֶם זִמְנָהּ, אֶפְתַּח בְּאוֹרַיְיתָא.

דף קלו:

פְּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם דָּא נִשְׁמָתָא, כַּד נָפִיק מִמְּעֵי אִמֵּיהּ אִתְּמַר בֵּהּ (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, דְּנָפִיק עֵינוֹי סְתִימִין, אַפְתַּח עֵינוֹי מִיָּד (שם ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, בָּתַר דְּאִתְכַּנִּישׁ מַהַאי עִלְּמָא נִשְׁמָתֵיהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם א ט) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, כֵּיוָן דְּאִסְתַּלְקַת נִשְׁמָתָא מִנֵּיהּ גּוּפָא אִשְׁתְּאֲרַת (דף קלו ע"ב) יְבֵשָׁה, אָמְרַת לוֹן, רַבָּנָן, מִלִּין אִלֵּין לַאו אִינּוּן אֶלָּא מֵהַהוּא עִלְּמָא, אָזְלַת לְהַהוּא שְׁרָגָא דַהֲוָה לֵהּ סִימָנָא בֵּיהּ, דְּכַד רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי הֲוָה חַי הֲוָה שְׁרָגָא מִתְנַעְנָעָא וְנַהֲרָא בְּכַמָּה נְהוֹרִין מָרְקָמָן, חֲזִתֵּהּ לִנְהוֹרָא דְאִתְחַשְׁכַת, מִיָּד אָמְרַת, רַבָּנָן רַבָּנָן, אֲבֵדָה קָא אִתְאֲבִידַת לִי, וַאֲנָא בָּעֵינָא לְמֵיזַל לְפַשְׁפְּשָׁא בְּגִינֵהּ, אָמְרוּ וַדַּאי הָא אִשְׁתְּמוֹדְעַאת לָהּ, אֲזָלוּ לְאַרְחַיְיהוּ, וְאִיהִי נָפְקַת לְפָרְשַׁת אוֹרְחִין, וְאַשְׁכַּחַת יוֹנָה נוּקְבָא, אָמְרַת לָהּ יוֹנָה יוֹנָה אַנְתְּ דַּהֲוַת שְׁלִיחָא מֵהֵימְנָא לְמָארָךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ח ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וְאִתְּמַר בָּךְ (שם יא) וַתָּשָׁב אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, תָּבַת לֵיהּ בְּשְׁלִיחוּתָהּ, בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ בְּהַהִיא יוֹנָה קַדִּישָׁא, דְּתֵיזִיל בִּשְׁלִיחוּת דִּילִי, וְתֵדַע

אִי בְּרִי חַי אוֹ מֵת, מִיָּד לְעִידָן רַמְשָׁא חָזְרָה בִּשְׁלִיחוּתָהּ, דְּהָכִי חָזְרַת לְנֹחַ לְעֵת עֶרֶב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וְהַוֹת מְמַרְטַת גַּדְפָּהָא, וְחָפְרַת כּוּכָא, מִיָּד יְהִבַת קָלָא וְאִתְכַּנְשַׁת לְהַהוּא עָלְמָא.

לְבָתַר דַּהֲווֹ אָזְלִין בְּאָרְחָא רַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי, שְׁאִילוּ לֵיהּ, אַמַּאי כַּד נָפִיק יְנוּקָא מִמְּעֵי אִמֵּיהּ אִיהוּ עִינוֹי סְתִימִין, אָמַר לוֹן וַדַּאי דָּא אִיהוּ רָזָא (שם כז א) וַתִּכְהֶין עֵינָיו מֵרְאוֹת, בְּאִלֵּין מַרְאוֹת דְּאַחְזִיאוּ לֵיהּ בִּמְעֵי אִמֵּיהּ כַּמָּה נְהוֹרִין, כְּמָה דְחָמָא יְחֶזְקֵאל בְּמֶרְכָּבָה, לְכָל יְנוּקָא אַחְזָיִין לֵיהּ כְּפוּם דַּרְגֵּיהּ, אַחְזָיִין לֵיהּ מַאֲתַר דְּאִיהוּ נְשָׁמָתֵיהּ, דְּאִי יִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדִין, דַּיְנְהִיר הַהוּא אֲתַר דְּאִתְנְטִילַת נְשָׁמָתֵיהּ, בְּכַמָּה נְשָׁמָתִין.

דף קלז.

וְאֵיךְ נָחֲתִין בְּגִינֵיהּ כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת, וְאוֹלְפִין לֵיהּ כָּל אוֹרַיְיתָא, וְאִי אִשְׁתַּדַּל בָּהּ אַדְכִּיר לֵיהּ כָּל מַה דַּהֲווֹ אוֹלְפִין לֵיהּ בִּמְעֵי אִמֵּיהּ, לְבָתַר אַחְזָיִין לֵיהּ גֵּיהִנָּם, דְּאִם עָבַר עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא מַהוּ עוֹנְשָׁא דִילֵיהּ, כַּמָּה דְאַחְזִיאוּ לֵיהּ אַגְרֵיהּ, לְבָתַר דְּנָפִיק מִמְּעֵי אִמֵּיהּ סָתִים (דף קלז ע"א) עֵינוֹי מִכָּל אִינּוּן נְהוֹרִין, כְּמָה דְאִתְמַר וַתִּכְהֶין עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְאִלֵּין תּוֹה"וּ וְבוֹה"וּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וכו', וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּלָא אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, עֵינוֹי סָתִים מֵעָלְמָא דְאָתֵי, בָּתַר דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, מִיָּד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, דְּנַהֲרִין לֵיהּ בִּנְהוֹרָא דְהַהוּא עָלְמָא, מִיָּד דְּאָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא, מִיָּד יְקִוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, אִתְכַּנְשַׁת נִשְׁמָתָא לַאֲתַר חַד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת יב ז) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאלהי"ם אֲשֶׁר נָתָנָהּ, וְגוּפָא אִשְׁתָּאַר יַבָּשָׁה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, לְבָתַר דְּאִתְכַּנְשַׁת נִשְׁמָתֵיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵימָא לִשְׁכִינְתָּא, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, מָאן חַיָּה אִלֵּין חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וַנַהֲרִין לֵיהּ, דְּנָחֲתִין לֵיהּ לְקַבְלָא לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צא יב) עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ וכו'.

וְעוֹד תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְקַבְלָא לֵיהּ, לְמִינָהּ דָּא בַּת זוּגֵיהּ דְּאִתְיְיהִיבַת לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, בְּהֵמָה וְרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ, כַּמָּה חֵיְילִין וּמַשְׁרְיָין לִיקָרֵיהּ, וּלְבָתַר אַפִּיק לֵיהּ אֵילָנִין וְעִשְׂבִּין בְּגִנְּתָא דְעֵדֶן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ וכו', כָּל מַה דְּאִתְבְּרֵי בְּשֵׁית יְמֵי בְרֵאשִׁית כֻּלְּהוּ מְזוּמָן לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, בְּגַן עֵדֶן עִלָּאָה וְתַתָּאָה.

דף קלז:

דָּבָר אַחֵר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, דָּא סִפְרָא דַחֲנוֹךְ נַעַר, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית ה כב) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאלהי"ם וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אלהי"ם, וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ תּוֹלְדוֹת אָדָם, אֶלָּא הָכָא רָזָא דְגִלְגּוּלָא, תּוֹלְדוֹת אָדָם אִתְקְרֵי, דְּמִנַּיְהּ נָפַק, וְאִיהוּ הֲוָה תּוֹלְדָה דִילֵיהּ, וְאַמַּאי אִתְקְרֵי נַעַר, אֶלָּא הָכָא רָזָא (איוב לג כה) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, כְּמָה דַהֲוָה בְּקַדְמֵיתָא לְעֵילָא,

וּלְבָתַר נָחִית בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לז ב) וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אֲבִיו, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה, מַאי דִּבָּתָם רָעָה אֶלָּא דַּהֲווֹ מִגַּזְעָא (דף קלז ע"ב) דְּאִלֵּין דְּאָמְרוּ (תהלים ח ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאלֹהִי"ם, דְּיַהֲבַת לֵיהּ כָּל גִּנְזֵי שְׁמַיָּא, וְכָל מַפְתְּחָן דִּילֵיהּ בִּידֵיהּ, וְאַשְׁלְטֵיהּ בְּכָל דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְּמַלְכָּא דְּאָמַר לְיוֹסֵף (בראשית מא מ) רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ.

אָמַר לֵיהּ וְהָא עז"א ועזא"ל הֲווֹ אִלֵּין, אָמַר לֵיהּ וְהָא אִתָּרְנִין הֲווֹ מִתְכַּנְּשִׁין עִמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּאִתְיְיעַץ בַּחֲיֵילִין דִּילֵיהּ לָא הֲוָה עָבִיד לְאָדָם, דְּאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, אָמַר לֵיהּ לְאוֹלְפָא דָּרְךְ אֶרֶץ לִבְנֵי נָשָׁא, דְּנָטִיל רַבְרְבָא עִצָּה מִזְּעֵיר מִנַּיהּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא רָזָא אָחֳרָא אִית הָכָא, לְמַלְכָּא דַּהֲוָה לֵיהּ שְׁלִיחָא מְהֵימְנָא, וַהֲוָה בָּעֵי לְמֵיהַב לֵיהּ אַגְרֵיהּ, אָמַר לְחַיְילוֹי אֲנָא בָּעִינָא לְשַׁלְטָאָה הַאי שְׁלִיחָא דִּילִי עֲלַיְיכוּ, בְּגִין דְּהוּא מְהֵימְנָא, אִי אִית מָאן דְּיָדַע בֵּיהּ מִלָּה אָחֳרָא יֵימָא, בְּזִמְנָא דְּלָא אַשְׁכַּח מְקַטְרְגָא עֲלֵיהּ, אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם.

וְתוּ נַעֲשֶׂה אָדָם, בָּעִינָא דְּיַעֲבִיד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, וְיֶהֱא לֵיהּ אַגְרָא טָבָא, וְשׁוּלְטָנוֹ עֲלַיְיכוּ, וְדָא אִיהוּ (ישעיה ס כא) וְצַדִּיקִים כֻּלָּם עַמֵּךְ לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר, דְּהָא מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן גִּבּוֹרֵי כֹּחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ, לָא עָבְדֵי גְּבוּרָה בְּפוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִינּוּן פָּלְחִין בְּהֵכָרַחַ, וְלֵית לוֹן עֲרוּבָא דְּבִשְׂרָא וְיִצְרָא בִּישָׁא, וּבְגִין דָּא נַעֲשֶׂה אָדָם, וְיִשְׁלוֹט בְּכוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א כו) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹמַר.

וְתוּ נַעֲשֶׂה אָדָם אֲנָא יָהִיב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא, דִּכְתִיב בְּצַלְמֵינוּ, וּכְתִיב (תהלים לט ז) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, וְאִתּוּן יַהֲבוּ בֵּיהּ רוּחָא וְנַפְשָׁא, וְאַרְעָא אַרְבַּע יְסוֹדִין, וְיִדְמֶה לְכֹלָּא עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּמַה דְּרָעִינָא דְּלֶהֱוֵי שַׁלִּיט וּמְמַנָּא עֲלַיְיכוּ, אַצְדִּיקוּ דִּינָא דִּילִי, וִיהֵא בִּרְעוּ דִּלְכוֹן, דַּאֲנָא אַשְׁרֵי שְׁמִי עֲלֵיהּ, וְחוֹתָמָא דִּילִי בִּידֵיהּ, דְּאִיהוּ חוֹתָם הַבְּרִית, מַלְאָכַיָּא דְּסִטְרָא יְמִינָא בָּרְכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם קג כ) בָּרְכוּ יהו"ה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, וְדָא מטטרו"ן, לְקַבְלֵיהּ יוֹסֵף לְתַתָּא, וַהֲווֹ אָחֳרָנִין דַּהֲווֹ שָׁנְאִין לֵיהּ וְאָמְרוּ (שם ח ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ, וּבְגִין דָּא וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה, וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלוֹם, וְלַאו דְּאִינּוּן אִלֵּין עז"א ועזא"ל, אֶלָּא אִינּוּן אָחֳרָנִין דְּאִתְכַּנְּשׁוּ (ס"א דאתכללו) עִמְּהוֹן.

דָּבָר אַחֵר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה סֵפֶר דָּא צַדִּיק חַי עָלְמִין, דְּאִיהוּ אַפִּיק תּוֹלְדִין, זֶה סֵפֶר וַדַּאי וְלָא אָחֳרָא, וְאִינּוּן תּוֹלְדוֹת אָדָם, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מד ג) כִּתְפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, מָאן בַּיִת דִּילֵיהּ, דָּא שְׁכִינְתָּא, וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אַנְתְּ הוּא

כְּדְיוֹקְנֵיהּ, וְלָךְ חֵילָא לְאִסְתַּכָּלָא בְּדִיוֹקְנִין דִּבְנֵי נָשָׁא, בְּצִיּוּרִין דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ה א) בְּדְמוּת אלהי"ם בָּרָא אוֹתוֹ, דְּכָל צִיּוּרִין דִּבְנֵי נָשָׁא אִינּוּן רְשִׁימִין בְּכָרְסַיָּא, וּבְגִין דְּכָל כָּרְסַיָּא וּמַרְכַּבְתָּא דְּאַנְתְּ זְקִיקָא, אַנְתְּ אִית לָךְ חֵילָא לְאִסְתַּכָּלָא, בְּגִין כַּךְ וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם וְגוֹמֵר

דָּבָר אַחֵר, זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: זֶה סֵפֶר - צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים שֶׁהוּא מוֹצִיא תּוֹלָדוֹת, זֶה סֵפֶר וַדַּאי, וְלֹא אַחֵר, וְהֵם תּוֹלְדֹת אָדָם, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. מִי הַבַּיִת שֶׁלּוֹ? זוֹ הַשְּׁכִינָה, וְרוֹעֶה הַנֶּאֱמָן אַתָּה הוּא כְּדְמוּתוֹ, וּלְךָ כֹּחַ לְהִסְתַּכֵּל בְּדִיוֹקְנֵי בְּנֵי אָדָם, בַּצִּיּוּרִים שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּדְמוּת אֱלֹהִי"ם בָּרָא אוֹתוֹ, שֶׁכָּל הַצִּיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם רְשׁוּמִים בַּכִּסֵּא, וּמְשׁוּם שֶׁכָּל כִּסֵּא וּמֶרְכָּבָה שֶׁאַתָּה זָקוּק, אַתָּה יֵשׁ לְךָ כֹּחַ לְהִסְתַּכֵּל, בִּגְלַל כָּךְ וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם וְגוֹמֵר.

(אמר המגיה זה מצאתי בס"א וטוב לשומו כאן) דָּבָר אַחֵר (בראשית ה א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם וכו', זֶה תֹּרִין עֲשַׂר אַנְפִּין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, וּפְנֵי שׁוֹר וְגוֹמֵר, וּפְנֵי נֶשֶׁר וְגוֹמֵר, בְּיוֹם בְּרֹא אלהי"ם אָדָם חֲיָה רְבִיעָאָה, וְצָרִיךְ לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן, בְּאַנְפִּין בְּאַרְבַּע גַּוְונִין דְּנַהֲרִין בְּהוֹן אַרְבַּע חֵיוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים ה ד) פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר יהו"ה עִמָּכֶם, וּבְמֹשֶׁה נֶאֱמַר (שמות לג יא) וְדִבֶּר יהו"ה אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים, בַּתַּר דְּאֶהֱדְרוּ לַאֲחוֹרָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַדַּר לוֹן אֲחוֹרוֹי, וְדָא אִיהוּ (שם כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרַי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ, וְאִלֵּין אִינּוּן פָּנִים דְּנָרְאִין וּפָנִים דְּאִינָן נִרְאִין. אַנְפִּין חִוְּורִין בַּעֲנָנָה, אִינּוּן אַנְשֵׁי חַיִל, אַנְפִּין סוּמְקִין בְּבֹשֶׁת, דְּאִית לוֹן כְּסוּפָא מִן שְׁמַיָּא, אִינּוּן יִרְאֵי אלהי"ם, אַנְפִּין יְרוֹקִין בְּאוֹרַיְיתָא, אִינּוּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, אַנְפִּין אוּכְמִין בְּמִצְוָה, דְּאִיהִי תְּפִלָּה דְּיָד, וּתְפִלִּין בְּמִשְׁכָּא אוּכְמָא, אִינּוּן שׁוֹנְאֵי בָצַע, אֲבָל אַנְפִּין בְּלָא עֲנָנָה וּבְלָא בֹּשֶׁת וּבְלָא תּוֹרָה וּמִצְוָה, אִינּוּן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וכו', דְּאִינּוּן אַחְזָרִין עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, אַנְשֵׁי חַיִל מִזַּרְעָא דְּאַבְרָהָם, דְּבֵיהּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, יִרְאֵי אלהי"ם מִזַּרְעָא דְּיִצְחָק, דְּבֵיהּ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּהִיא אוֹצָרָא לְחָכְמָה, אַנְשֵׁי אֱמֶת מִזַּרְעָא דְּיַעֲקֹב דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּבֵיהּ ו' דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, שׁוֹנְאֵי בָצַע מִסִּטְרָא דְּדָוִד דְּאִיהוּ רַגְלָא רְבִיעָאָה וּבֵיהּ י', דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּגִינָהּ (שמואל א יז יד) וְדָוִד הוּא הַקָּטָן, הַאי אִיהוּ שְׁמָא ההו"י, וּבְגִינָהּ אֲחֶרֶת אִתְפָּרִישׁ לְזַמְנִין הוה"י, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בֵּינַיְיהוּ, וּבְגִינָהּ אֲחֶרֶת יהו"ה מִסִּטְרָא (דמשה) דְּמטטרו"ן, גַּוְונִין מִתְהַפְּכִין לְשִׁית סְרֵי בְּשְׁכִינְתָּא כַּד אִיהִי צְרִיכָא לְתַתָּאִין, וְדָא אִיהוּ דְּאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּבַר נַשׁ דְּצָרִיךְ לְבָרְיוֹת אַנְפּוֹי מְשַׁתְּנִין כַּכְּרוּם, דְּאִתְהֲפַךְ לְכַמָּה גַּוְונִים, וְאִית הֲפוּכָא דְּגַוְונִים לְטַב דְּנַהֲרִין בִּנְהוֹרָא, וְאִינּוּן מְרַקְּמָן מִכַּמָּה גַּוְונִין, וְכָל הַאי בְּגוּפָא, כְּגַוְונָא (דגינתא) דְּעֵדֶן דְּאִתְבְּרִי בְּשִׁמְא דְּיהו"ה. כָּל גַּוְונִין וְצִיּוּרִין דְּאִלֵּין גּוּפִין, וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּנוּבְלָת אוֹרָה דִּלְעֵילָא גַּלְגַּל חַמָּה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה, וְכָךְ דְּיוֹקְנָא אִית לֵיהּ אַרְבַּע גַּוְונִין, דְּאִית גַּוְונָא חִוְּורָא סוּמְקָא יְרוֹקָא אוּכְמָא, נִימִין אִינּוּן כְּרְבֵיָא וּמַלְאָכְיָא וּמְמַנָּן דְּתַלְיָין מֵאַנְפִּין כְּחוּשְׁבַּן נִימִין, וְכֻלְּהוּ מְשַׁמְּשִׁי לְאַנְפִּין. פּוּמָא (במדבר יב יח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְּחִידוֹת, פֶּה אִיהוּ בְּרָזָא דְּרוּבִים, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, אִלֵּין שִׁפְוָון כַּד אִתְפַּתְּחוּ אִתְפַּתְּחוּ בְּאַדנ"י (יהו"ה), כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים נא יז)

אדנ"י שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. וְאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם יהו"ה, כַּד אִיהוּ כּוֹרֵעַ כְּרוּבִים סוֹכְכִים בְּכַנְפֵּיהֶם, וְדָא אִיהוּ סְכוּכָּה דְּסוּכָּה, דְּאִיהוּ כ"ו ה"ס, וְסִימָנָא יהו"ה אדנ"י, פִּרְשֵׁי כְנָפַיִם לְמַעְלָה אִיהוּ רְמ"ח, כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, בְּתָרִין שְׁמָהָן דְּאִינּוּן אהי"ה יהו"ה, וְסִימָנָא י"א י"א, (דברים ו ד) יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, חָכְמָה וּבִינָה עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְהֵיוּ הַכְּרֻבִים פְּרִשֵׁי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, יהו"ה אֶחָד עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר סַכְּכִים בְּכַנְפֵּיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת וְאִינּוּן ו"ה. דָּבָר אַחֵר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים, אִינּוּן צוּרַת אָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, פּוֹרְשֵׁי כְנָפַיִם לְמַעְלָה י"ה, סַכְּכִים בְּכַנְפֵּיהֶם ו"ה, דְּאִינּוּן אַרְבַּע גַּדְפִּין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים, וּכְרוּבִים תְּרֵי שִׁפְוָון, עַל נֵס הֱיוּ עוֹמְדִים, דָּא לִישָׁנָא, וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל, קָלָא דְּנָפִיק מִגָּרוֹן, וַיְדַבֵּר אֵלָיו דִּבּוּר דְּפוּמָא, וְקָלָא וְדִבּוּר תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת, וְעֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, דָּא פּוּמָא הֵיכָל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח. מִלְּנָאו מִנַּיהּ קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים וְדָא לִבָּא, כְּרוּבִים כַּנְפֵי רֵיאָה, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פּוֹרְשֵׁי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סַכְּכִים בְּכַנְפֵּיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפֹּרֶת הַלֵּב, דְּתַמָּן (משלי כ טז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אֲחִיו תְּרֵין כְּלָיִן. בְּלִבָּא דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אִית תְּרֵי בָּתֵּי, בְּחַד סַם חַיִּים, וּבְחַד סַם מָוֶת דְּאִיהִי אֵשׁ, כַּהֲנָא רַבָּא דְּעָאל לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, אִם זָכָה סַם חַיִּים הֲוָה נָפְקָא מִתַּמָּן וּנְהִירָא בְּאַנְפּוֹי, וְקָלָא וְדִבּוּר הֲוָה נָפִיק מִתַּמָּן מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְאִם לָא זָכָה סַם מָוֶת הֲוָה נָפִיק מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא, וַהֲוָה קָטִיל לֵיהּ, וּמַאי נִיהוּ כַּהֲנָא בְּגוּפָא, אֶלָּא נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, אִינּוּן לָקֵבֶל כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, תְּלַת צְלוֹתִין לָקֵבֶל תְּלַת קָרְבָּנִין, וְאִינּוּן מַאֲכָלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. אִם הֲוָה עָאל בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סַם חַיִּים, סַם חַיִּים הֲוָה נָפִיק לְקַדְמוּתֵיהּ, וְאִם לָאו הָא סַם הַמָּוֶת לְקַבְלֵיהּ, דְּאִיהִי מָרָה אוּכְמָא, וּמִינַּהּ יָמוּת בַּר נַשׁ בַּעֲנִיוּת, וְאִיהִי לְסִטְרָא שְׂמָאלָא דְּלִבָּא, וְדָא טָחוֹל. בְּנֵי אַהֲרֹן רוּחַ וְנֶפֶשׁ, דְּאַהֲרֹן אִיהוּ נְשָׁמָה, תְּרֵין בְּנוֹי נָצַח וְהוֹד, אִם יַעֲלוּן קָרְבָּנָא כְּדְקָא יָאוּת, הָא סַם חַיִּים, וְאִי לָאו הָא סַם מָוֶת, דְּאִיהִי מָרָה, אֵשׁ זָרָה אוֹקִיד לוֹן, דִּכְתִיב (ויקרא י א) וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יהו"ה אֵשׁ זָרָה וְגוֹמֵר, וַתֵּצֵא אֵשׁ וְגוֹמֵר, אִינּוּן סְלִיקוּ לֵהּ מֵאַתְרַהָא, וְעָאלוּ לֵהּ קַמֵּי מַלְכָּא לְלִבָּא, וְלָא הֲוָה לְהוּ רְשׁוּ לְמֵיעָאל לְתַמָּן, בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל דִּינָא בְּהוֹן. שִׁפְוָון עַקִּימִין, לֵית רְשׁוּ לְכַהֲנָא לְקָרְבָּא בְּהוֹן קָרְבָּנָא, דְּעָאל קֶדֶם יהו"ה, דְּעַלַיְיהוּ אִתְּמַר (קהלת א טו) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לְתִקּוֹן וכו', וְכֵן עַיְינִין עַקִּימִין פְּטוּרִין מִן הָרְאִיָּיה, דְּנָחֵשׁ עָקְלְתוֹן תַּמָּן, דְּאִיהוּ נָטִיל נְהוֹרַיְיהוּ, וּפִימָא אַטִימָא אִתְקְרֵי טוּמְטוּם, וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס אִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּזָכָר וּנְקֵבָה, כְּגַוְונָא דָּא אִיהוּ בַּר נַשׁ דְּקָלֵיהּ וְדִבּוּרֵיהּ כְּנוּקְבָא, וּמַאן דְּאִיהוּ חָצְיוֹ עֶבֶד וְחָצְיוֹ בֶּן חוֹרִין, חָצְיוֹ עֶבֶד דְּיָצָר הָרָע, וְחָצְיוֹ בֶּן חוֹרִין דְּיֵצֶר הַטּוֹב, כָּל אִלֵּין פְּטוּרִין מִן הָרְאִיָּה, בְּזִמְנָא דְּנָפְקִין מִן גּוּפָא, נְפָשָׁא דְּאִיהִי כְּגַוְונָא דָּא, לֵית לֵהּ רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא וּלְאִתְחַזְיָיא בִּשְׁכִינְתָּא, קַדְמָהָא בְּשַׁעַת פְּטִירָתֵהּ מִן גּוּפָא. פִּימָא דְּאַטִימָא בְּדִבּוּר, אֲבָל דְּאִיהוּ יָצָר הָרָע שַׁלִּיט עֲלֵהּ, וְאִתְקְרֵי טוּמְטוּם, בְּגִין דָּא פְּטוּר מִן הָרְאִיָּיה, דְּנִשְׁמְתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא בְּגִין דָּא יֵיתוּן בְּגַלְגּוּלָא, עַד דְּאִתְחַזְרָן שְׁלֵמִין לְאַתְרַיְיהוּ כְּמָה דְּאִתְיְיהִיבוּ, כְּמָה דְּאָמַר (קהלת יב ז) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִי"ם אֲשֶׁר נְתָנָהּ, וּמִינַּהּ אוֹלִיפְנָא קַל וְחוֹמֶר בְּאֲחֶרְנִין דְּאִינּוּן נִשְׁמְתָא וְנַפְשָׁא, וְלָא עוֹד אֶלָּא דִּקְרָא אַסְהִיד עֲלַיְיהוּ (איוב לג כט) הֶן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר. וּמַאן דְּיֵיתֵי בְּגַלְגּוּלָא זִמְנָא קַדְמָאָה אִם יֵיתֵי חִוָּור, אִתְקְרֵים בֵּיהּ קְרָא

(ישעיה א יח) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ, וּבְמָה יִתְיַדַּע בַּר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּגִלְגּוּלָא קַדְמָאָה, אִם הוּא קַלְיֵהּ (דף קלח ע"א) כִּשְׁבָרִים אוֹ כִּתְרוּעָה, וְגוּפֵיהּ וְאַנְפּוֹי חִוְורִין, אִם הוּא קַלְיֵהּ כִּשְׁבָרִים אִיהוּ מִזְּמְנָא קַדְמָאָה, וְאִם קַלְיֵהּ כִּתְרוּעָה אִיהוּ מִזְּמְנָא תִּנְיָנָא, וְאִם גּוּפֵיהּ יְרוֹקָא וְאַנְפּוֹי יְרוֹקִין וְקַלְיֵהּ תְּקִיעָה אִיהוּ מִזְּמְנָא תְּלִיתָאָה, וְאִם הֲדַר לְגַוְונֵיהּ, קַלְיֵהּ כִּתְקִיעָה וְגוּפֵיהּ חִוְור וְאַנְפּוֹי חִוְורִין, דְּא אִיהוּ כְּגַוְונֵיהּ קַדְמָאָה, כְּמוֹ דְּאוּקְמוּהוּ בְּיֵין דְּהֶחְמִיץ דְּחָזַר לְגַוְונֵיהּ קַדְמָאָה, כְּגַוְונָא דָּא בְּהַהוּכָא לְטָב, וְכֵן אַנְפּוֹי סוּמְקִין וְקַלְיֵהּ כִּשְׁבָרִים, וְאַנְפּוֹי יְרוֹקִין וְקַלְיֵהּ תְּרוּעָה, הָא אִתְתַּקַּן. וְעוֹד אַשְׁכַּחְנָא, בַּר נַשׁ דְּכָל צִיּוּרִין דִּילֵיהּ בְּאוֹרַח מֵישָׁר, שְׁקִילִין בְּתִקְלָא, וּלְזִמְנִין שִׁפָּוון אִינּוּן עֲבִים, וְנָפְקִין מִתְּקוּנָא דְּצִיּוּרִין וְדִיוֹקְנִין אָחֳרָנִין, אוֹ אִינּוּן אָרוּכִין אוֹ אִינּוּן קְצָרִים, תָּא חֲזֵי וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, הָכָא אוּקִימְנָא לְמִנְדַּע תִּקּוּנִין אִלֵּין, אֲנָשֵׁי חַיִל עַיְינִין, יִרְאֵי אלהי"ם אוּדְנִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (חבקוק ג ג) יהו"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, אֲנָשֵׁי אֱמֶת חוֹטְמָא, שׂוֹנְאֵי בָצַע פּוּמָא, אִם חוֹטְמָא לָאו אִיהוּ בְּשָׁוֶה עִם תִּקּוּנִין אַחֲרָנִין, דְּעַיְינִין אֲרִיכִין, וְאַנְפִּין אֲרִיכִין, וְאוּדְנִין אֲרִיכִין, וּפוּמָא אֲרִיכָא, וְחוֹטָמָא עָבֶה, תַּמָּן אִתְגַּלְיָא גִּלְגּוּלָא דְּנַפְשָׁא, וְאִם עַיְינִין לָא בְּשָׁוֶה מֵאֲחָרָנִין, תַּמָּן אִתְגַּלְיָא גִּלְגּוּלָא דְּנִשְׁמָתָא, וְאִם אוּדְנִין לָאו בְּשָׁוֶה, תַּמָּן אִתְגַּלְיָא גִּלְגּוּלָא דְּרוּחָא, פּוּמָא בְּגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּכוּלָּא, אִם לָאו אִיהִי בְּשָׁוֶה, הָא אִתְמַר בֵּיהּ (שמות כ ה) פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים, וְאִם עַל אַרְבַּע גִּלְגּוּלִין לְא אִתְתַּקָּנַת, אִתְמַר בְּהַהִיא שַׁעְתָּא (עמוס ב א) וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ. וְכָל נִשְׁמָתִין דְּאִתְיִין תְּלַת זִמְנִין וְלָא מִתְתַּקְּנִין, אִתְקְרִיאוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל עֵרֶב רַב, אֲבָל צַדִּיקַיָּא דְּבָכָל זִמְנָא דְּיֵיתוּן מִתְתַּקְּנִין, יֵיתוּן עַד אַרְבָּעָה, אֲפִילּוּ עַד שִׁתִּין דּוֹר, וְדָא אִיהוּ (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְדָא נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, כְּלִילָא מִשִּׁתִּין רִבּוֹא, וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים כַּד שַׁרְיָא בְּמֹשֶׁה, אִתְחַשַּׁב לֵיהּ כְּאִלּוּ אִתָּא בְּשִׁתִּין רִבּוֹא, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶרֶס אֶחָד. וְאִינּוּן מַרְעִין דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כח נט) וְהֶלְיִם רָעִים, (משלי ג ח) רְפָאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ, כַּד אִינּוּן בְּרֵישָׁא דְּצַדִּיקַיָּא, אֲבָל כַּד אִינּוּן בְּרֵישָׁא דְּרַשִּׁיעַיָּא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרַת לְגַבַּייְהוּ (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, דְּאִלֵּין שַׁרְיָין לוֹן לְפַתָּאָה לִבְנֵי נָשָׁא, כְּמָה דַּהֲווֹ מְפַתֵּי לְיִשְׂרָאֵל בָּעֶגְלָא בְּשִׁית שַׁעְתִּין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות לב א) וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה, הָא אוּקְמוּהָ בְּשִׁית שַׁעְתִּין עֲבַדוּ יָת עֶגְלָא, בֵּין שֵׁשׁ לְשֵׁבַע, אַפְרִישׁוּ בֵּין עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְשֵׁבַע, דְּגוּפָא וּשְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְרָשָׁא לוֹן מִשֵּׁבַע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יב טו) אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, אַךְ חָלַק בֵּין שִׁית לְשֵׁבַע, בְּגִין דָּא אֶמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (שיר א) שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ, שֵׁשׁ זַפַּתְנִי הַשָּׁמֶשׁ, דְּאִסְתַּלָּק מִנַּי ו' דְּאִיהוּ הַשָּׁמֶשׁ, דְּנָהִיר בְּשִׁית תֵּיבִין דְּאִינּוּן (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, וְהָא אִתְמַר.

(עד כאן ההג"ה מספרים אחרים).

דף קלח:

וַיְחִי (דף קלח ע"ב) אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת (בראשית ה ג), ש תְּלַת חֱיָוון דְּמַרְכַּבְתָּא, ת אִיהִי (משלי כ כח) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, דְּאִתְמַר בָּהּ (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וְדָא אִיהוּ וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ. וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי

אָדָם אֲשֶׁר חַי תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמוֹת, מַאי וַיָּמוֹת, אֶלָּא כָּל יוֹמִין דַּהֲוָה חַי הֲוָה תְּשַׁע מֵאוֹת וּתְלָתִין שְׁנִין, וּשְׁאָר שְׁנִין בְּתוֹסֶפֶת הֲוָה מִית. וְשַׁבְעִין דְּחָסְרוּ מֵאֶלֶף, יְהַב לְדָוִד מִשְׁנוֹי, בְּגִין דַּהֲוָה עָתִיד לְאַשְׁלָמָא לוֹן בֵּיהּ, וְהָכָא רָזָא דְּפוּרְקָנָא.

וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, ש שְׁלֹשׁ חַיּוֹת שֶׁל הַמֶּרְכָּבָה, ת הוּא נֶר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וְזֶהוּ וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ. וַיְהִיּוּ כָּל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חַי תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמֹת. מַה זֶּה וַיָּמֹת? אֶלָּא כָּל הַיָּמִים שֶׁהָיָה חַי הָיָה תְּשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שָׁנִים, וּשְׁאָר הַשָּׁנִים בַּתּוֹסֶפֶת הָיָה מֵת, וְהַשִּׁבְעִים שֶׁחָסְרוּ מֵאֶלֶף, נָתַן לְדָוִד מִשְׁנוֹתָיו, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה עָתִיד לְהַשְׁלִים אוֹתָם בּוֹ, וְכָאן סוֹד הַגְּאֻלָּה.

עֶשֶׂר דְּרִין הֲווֹ מֵאָדָם וְעַד נֹחַ, (בראשית ה כח) וַיְחִי לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ, וְאַמַּאי, דְּבְקַדְמֵיתָא הֲווֹ טָרְחִין בְּגִלְגּוּלִין, עַד דְּאָתָא נֹחַ דְּאִיהוּ שַׁבָּת, וּבֵיהּ נָחוּ כֻּלְּהוּ, וּבֵיהּ אִתְיַישְׁבוּ, וְאַפִּיק לוֹן לְעָלַם.

עֲשָׂרָה דוֹרוֹת הָיוּ מֵאָדָם וְעַד נֹחַ, וַיְחִי לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ, וְלָמָּה? שֶׁבַּהַתְחָלָה הָיוּ טוֹרְחִים בַּגִּלְגּוּלִים, עַד שֶׁבָּא נֹחַ, שֶׁהוּא שַׁבָּת, וּבוֹ נָחוּ כֻּלָּם, וּבוֹ הִתְיַשְּׁבוּ וְהוֹצִיא אוֹתָם לָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַמַּאי הֲווֹ קַדְמָאֵי חַיִּין יוֹמִין סַגִּיאִין, כְּגוֹן אָדָם דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיְחִי אָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְנֹחַ תְּשַׁע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְכֵן כֻּלְּהוּ דָּרִין עַד נֹחַ הֲווֹ חַיִּין שְׁנִין סַגִּיאִין, וּמַאֲבְרָהָם (נ"א ומנח) וְאֵילֵךְ הֲווֹ מִתְמַעֲטִין בִּשְׁנִין, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, רִבּוּי שְׁנִין וַאֲרִיכוּ דְּיוֹמִין אִינּוּן מֵאֲרִיךְ אַנְפִּין, וּמִעוּטָא דְּיוֹמִין וּשְׁנִין מְזָעֵיר אַנְפִּין, וּבְגִין דָּא בְּאַבְרָהָם אִתְמַר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּה' זְעֵירָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לָמָּה הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים חַיִּים יָמִים רַבִּים כְּמוֹ אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיְחִי אָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְנֹחַ תְּשַׁע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְכֵן כָּל הַדּוֹרוֹת עַד נֹחַ הָיוּ חַיִּים שָׁנִים רַבּוֹת, וּמֵאַבְרָהָם (ומנח) וְאֵילָךְ הָיוּ מִתְמַעֲטִים בַּשָּׁנִים? אָמַר לוֹ: בְּנִי, רִבּוּי שָׁנִים וְאֹרֶךְ יָמִים הֵם מֵאֲרִיךְ אַנְפִּין, וּמִעוּט שֶׁל יָמִים וְשָׁנִים מְזָעֵיר אַנְפִּין, וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּאַבְרָהָם אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּה' זְעֵירָה.

בָּרוּךְ יהו"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

דף קלט.

בָּרוּךְ יהו"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (דף קלט ע"א)

(אמר המגיה אלו התקונים מצאתי בספר אחר כתובים מאחד ועשרים תקונים ולהלאה, ולמען לא ימצא זה החבור נעדר מאלו המרגליות יקרות וטובות, גמרתי אומר לשים בעט ברזל ועופרת את שרשרות העבותות על המשבצות, ומצא מין את מינו ונעור).

= תקונא תניינא

(זהו תקון כ"ב וכ"ג)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א תֵּי"שׁ, דָּא אֵילּוֹ דְּיִצְחָק. בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אֵ"שׁ לְעוֹלָה דְּיִצְחָק, וְרָזָא דְּמִלָּה (ועל אלין תלת גלגולין אתמר (שיר ז ב) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, (רות ד ד) וזאת לפנים דא אימא עלאה עלמא דאתי, ד"א לגביה צריך חליצה, והדא הוא דכתיב (שמות ג ה) של נעליך וגומר, ואם לאו לית לון רשו לרווחא רמתאה (נ"א לרוחא דמיתא) לסלקא לעלמא דאתי, ובגין דאיהי יום הכפורים אסיר בנעילת הסנדל), (בראשית כב ז) הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה, נָפַק קָלָא וְאָמַר מִשִּׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית אִתְבְּרֵי לַעֲקֵדָה דְּיִצְחָק.

תִּקּוּן שֵׁנִי זֶהוּ תִּקּוּן כ"ב וְכ"ג בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א תֵּי"שׁ, זֶה אֵילּוֹ שֶׁל יִצְחָק. בְּרֵאשִׁית שָׁם אֵ"שׁ לָעוֹלָה שֶׁל יִצְחָק, וְסוֹד הַדָּבָר - (ועל אלו שלשת הגלגולים נאמר מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, וזאת לפנים זו האם העליונה, העולם הבא. דבר אחר, אצלו צריך חליצה, וזהו שכתוב של נעליך וגומר, ואם לא, אין לו רשות להרויח השלכה (לרוח המת) לעלות לעולם הבא, ומשום שהיא יום הכפורים, אסור בנעילת הסנדל) הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה. יָצָא קוֹל וְאָמַר, מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרָא לַעֲקֵדַת יִצְחָק.

בְּגִין דְּלָא אִית קְרָבָּן דְּבַטֵּיל מוֹתָנָא כַּעֲקֵדָה דְּיִצְחָק, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם) וַיַּעֲקֹוד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, אִתְקַשַּׁר מִדַּת הַדִּין (מלאך המות) וְאִתְעַקַּד לְעֵילָא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ רְשׁוּ לְקָרְבָא לְבֵי דִּינָא רַבְרְבָא דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, לְתַבְעָא דִּינָא, וַעֲקֵדָה דְּנָא מוֹעִילָה לְגָלוּתָא, דַּהֲוָה עָתִיד לְאִתְקַטְלָא מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, וְקָלָא נָפִיק מֵהַהוּא זִמְנָא (שם) אַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה (שם יב), בְּגִין דְּאִתְגַּבְּרוּ רַחֲמֵי עַל דִּינָא, וְרָזָא דְּמִלָּה (תהלים צח א) הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ, וּלְבָתַר זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ, דְּגָבַר יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא.

מִשּׁוּם שֶׁאֵין קָרְבָּן שֶׁמְּבַטֵּל מַגֵּפָה כָּעֲקֵדַת יִצְחָק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, נִקְשְׁרָה מִדַּת הַדִּין (מלאך המות) וְנֶעֱקַד לְמַעְלָה, וְלֹא הָיָה לוֹ רְשׁוּת לִקְרֹב לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא גְּבוּרָה, לְתָבְעַ דִּין, וְהָעֲקֵדָה שֶׁל כָּאן מוֹעִילָה לַגָּלוּת, שֶׁהָיָה עָתִיד לְהֵהָרֵג מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, וְקוֹל יָצָא מֵאוֹתוֹ זְמַן אַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה, מִשּׁוּם שֶׁהִתְגַּבְּרוּ רַחֲמִים עַל דִּין, וְסוֹד הַדָּבָר - הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ, וְאַחַר כָּךְ זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ, שֶׁגָּבְרָה הַיְמִין עַל הַשְּׂמאל.

כַּד אִתְגַּבַּר טִפָּה דְּדִכּוּרָא עַל טִפָּה דְּנוּקְבָא אִיהוּ בֵּן, רַחֲמֵי אִיהוּ וַדַּאי, אֲבָל כַּד אִתְגַּבַּר טִפָּה דְּנוּקְבָא עַל דְּכוּרָא, בַּת אִיהִי וְדִינָא אִיהִי, וְרָזָא דְּמִלָּה דְּכוּרָא שַׁלִּיט עַל נוּקְבָא גָּרִים דְּשַׁלִּיט יְמִינָא עַל שְׂמָאלָא, וְיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי וְלָא בְדִינָא, וְדָא אִיהוּ (תהלים קיז ב) כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, וְרָזָא דְּמִלָּה (ישעיה סו ז) בְּטֶרֶם יָבֹא חֵבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר.

כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת הַטִּפָּה שֶׁל הַזָּכָר עַל הַטִּפָּה שֶׁל הַנְּקֵבָה, הוּא בֵּן, הוּא וַדַּאי רַחֲמִים, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְגַּבֶּרֶת טִפַּת הַנְּקֵבָה עַל הַזָּכָר, הִיא בַּת וְהִיא דִּין, וְסוֹד הַדָּבָר - זָכָר שֶׁשּׁוֹלֵט עַל נְקֵבָה גּוֹרֵם שֶׁשּׁוֹלֵט הַיְמִין עַל

הַשְׁמָאל, וְיֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים וְלֹא בְּדִין, וְזֶהוּ כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, וְסוֹד הַדָּבָר - בְּטֶרֶם יָבֹא חֹבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר.

וּבְשִׁמְאָ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יהו"ה רַחֲמֵי, אדנ"י דִּינָא, כַּד שַׁלִּיט יהו"ה עַל אדנ"י יאהדונה"י רַחֲמֵי אִיהוּ, וְכַד שַׁלִּיט אדנ"י עַל יהו"ה אידהנוי"ה דִּינָא אִיהוּ, וְרָזָא דְמִלָּה (שם מ י) אדנ"י אלהי"ם בְּחָזָק יָבֹא, בְּתַקִּיפוּ דְּדִינָא, וּבְדָא עָקָדָה דְיִצְחָק דְּאִתְעַקַּד קַמֵּי אֲבוֹי, וּמָסַר גַּרְמֵיהּ לְמִיתָה בְּגִין דִּישַׁזִּיב מָשִׁיחַ וְיִשְׂרָאֵל דְּלָא יְמוּתוּן, וְלָא עוֹד אֶלָּא דַּאֲפִילּוּ אִי יִשְׂרָאֵל לֶהֱווּ עָבְרִין בְּגָלוּתָא, עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה, זְכוּת אֲבָהָן יָגֵן עָלַיְיהוֹן מִשְׁרַפָּה הֶרֶג וְחֶנֶק, בְּגִין דְּאַבְרָהָם נְתַנָּסָה בְּנוּרָא, וְיִצְחָק בְּסַכִּינָא, וְיַעֲקֹב בְּגָלוּתָא, זְכוּת אֲבָהָן יְהֵא מֵגִין עָלַיְיהוֹן.

וּבַשֵּׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יהו"ה רַחֲמִים, אדנ"י דִּין, וּכְשֶׁשּׁוֹלֵט יהו"ה עַל אדנ"י יאהדונה"י, הוּא רַחֲמִים, וּכְשֶׁשּׁוֹלֵט אדנ"י עַל יהו"ה אידהנוי"ה, הוּא דִּין, וְסוֹד הַדָּבָר - אדנ"י אֱלֹהִי"ם בְּחָזָק יָבֹא, בְּתֹקֶף הַדִּין, וּבָזֶה עָקֵדַת יִצְחָק שֶׁנֶּעֱקַד לִפְנֵי אָבִיו וּמָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה כְּדֵי שֶׁיִּנָּצֵל מָשִׁיחַ וְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יָמוּתוּ, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאֲפִלּוּ אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ עוֹבְרִים בַּגָּלוּת עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים וְגִלּוּי עֲרָיוֹת וַעֲבוֹדָה זָרָה, זְכוּת אָבוֹת תָּגֵן עֲלֵיהֶם מִשְׁרָפָה הֶרֶג וְחֶנֶק, מִשּׁוּם שֶׁאַבְרָהָם נִתְנַסָּה בְּאֵשׁ וְיִצְחָק בְּסַכִּין וְיַעֲקֹב בְּגָלוּת, זְכוּת אָבוֹת תִּהְיֶה מְגִנָּה עֲלֵיהֶם.

וְעוֹד נִסְיוֹנָא דְתַלְתָּא אֲבָהָן מְעִידִין, דְּלָא עָבַר אָדָם דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל עַל תְּלַת פִּקּוּדִין אִלֵּין, דְּמַנֵּי לוֹן (ליה) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב טז) וַיְצַו יהו"ה אלהי"ם עַל הָאָדָם, וַיְצַו דָּא עֲבוֹדָה זָרָה, לֵאמֹר דָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת, עַל הָאָדָם דָּא שְׁפִיכוּת דָּמִים, דִּנְשָׁמָתָא דְאָדָם עָאלַת בְּגַלְגּוּלָא דְאַבְרָהָם, וְאִם אִיהוּ עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה, כַּד עָאל בְּנוּרָא הֲוָה אִתּוֹקַד, הָדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ז כה) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ.

וְעוֹד, הַנְּסָיוֹן שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת מְעִידִים, שֶׁלֹּא עָבַר אָדָם שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל עַל שְׁלֹשֶׁת הַמִּצְווֹת הַלָּלוּ שֶׁצִּוָּה אוֹתָם (אותו) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיְצַו יהו"ה אֱלֹהִי"ם עַל הָאָדָם, וַיְצַו - זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, לֵאמֹר - זֶה גִּלּוּי עֲרָיוֹת, עַל הָאָדָם - זוֹ שְׁפִיכוּת דָּמִים, שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם נִכְנָסָה בְּגִלְגּוּל שֶׁל אַבְרָהָם, וְאִם הוּא עָבַד עֲבוֹדָה זָרָה, כְּשֶׁנִּכְנַס לְאֵשׁ הָיָה נִשְׂרָף, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ.

דף קלט:

דְּאֵשׁ אִית לֵיהּ תְּלַת גַּוְונִין, חִוָּור וְיָרוֹק וְאוּכָם, וּרְבִיעָאָה תְּכֵלֶת, וְאִינּוּן דְּבֵקִין בְּנַחֲלֶת דְּאִיהוּ סוּמְקָא הָא חֲמִשָּׁה, כְּחֲשְׁבַּן ה (חמש) דְּאִיהִי אֱמוּנָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ ו', דְּאִתְלַבַּשׁ בְּחָמֵשׁ גַּוְונִין וְנָהִיר בְּהוֹן, וּבֵיהּ סָלְקִין גַּוְונִין דְּאִינּוּן כְּלִילָן בָּהּ, וְהִיא סִלְּקַת בְּהוֹן לְגַבֵּי ו', הָדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא ו ב) הִיא הָעוֹלָה, וְכַד סָלְקִין תְּרִין דְּאִינּוּן ו' ה' בְּקָרְבָּנָא, נָחֲתִין תְּרִין מִלְּעִילָּא דְאִינּוּן י"ה, (דף קלט ע"ב) וּמִתְקָרְבִין אַתְוָון וּמִתְיַיחֲדִין וּמִתְקַשְּׁרִין דָּא בְּדָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְקָרְבָּנָא.

שְׁלֹאשׁ יֵשׁ שְׁלֹשָׁה גְוָנִים, לְבָן יְרֹק וְשָׁחֹר, וְהָרְבִיעִי תְּכֶלֶת, וְהֵם דְּבֵקִים בְּגַחֶלֶת שֶׁהִיא אֲדָמָה, הֲרֵי חֲמִשָּׁה, כְּחֶשְׁבּוֹן ה' (חמש), שֶׁהִיא אֶמּוּנַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא ו', שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בַּחֲמִשָּׁה גְוָנִים וּמֵאִיר בָּהֶם, וּבוֹ עוֹלִים הַגְּוָנִים שֶׁהֵם כְּלוּלִים בָּהּ, וְהִיא עוֹלָה בָּהֶם לְוֹ'. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִיא הָעֹלָה, וּכְשֶׁעוֹלִים שְׁנַיִם שֶׁהֵם ו' ה' בַּקֶּרְבָּן, יוֹרְדִים שְׁנַיִם מִלְמַעְלָה שֶׁהֵם י"ה, וּמִתְקָרְבוֹת הָאוֹתִיּוֹת וּמִתְיַחֲדוֹת וְנִקְשָׁרוֹת זוֹ עִם זוֹ, וְזֶהוּ סוֹד הַקָּרְבָּן.

וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, סָלְקִין תְּרֵין בְּאֶשָּׁא, וְנָחֲתִין תְּרֵין. וְאִשְׁתַּזַּב אַבְרָהָם בִּשְׁמָא דְיהו"ה, דְּאַף עַל גַּב דְּאִית אַרְבַּע מַלְאָכִים דְּאִינּוּן מְמַנָּן קַדִּישָׁא, לָא בָּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִשְׁתַּדְלָא בְּאַבְרָהָם לְשַׁזְבָא לֵיהּ אֶלָּא אִיהוּ מַמָּשׁ, בְּגִין דְּקָנֵי עַל שְׁמֵיהּ, וּבֵיהּ אִתְלַבַּן אָדָם הָרִאשׁוֹן דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, דְּלָא עָבַר עַל וַיְצַו דְּאִיהוּ עֲבוֹדָה זָרָה, לְבָתַר אִתְלַבַּשׁ בְּיִצְחָק וְאִצְטְרִיף וְאָמַר (בראשית כב יב) אַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה, דְּהַהוּא דְאִצְטְרִיף בֵּיהּ לָא עָבַד מִדְּעַם, דְּלָא עָבַר עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְכֵן יַעֲקֹב אִתְגַּלְגַּל בֵּיהּ, כַּד נָחַת לְגָלוּתָא דְמִצְרָיִם (דחוצה לארץ) דְּדָחִיל דְּלָא הֲוָה סָלִיק, בְּהַהוּא זִמְנָא אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם מו ג) אַל תִּירָא מֵרְדָה מִצְרַיְמָה וְגוֹמֵר, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה.

וְסוֹד הַדָּבָר - וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, עוֹלִים שְׁנַיִם בָּאֵשׁ, וְיוֹרְדִים שְׁנַיִם, וְנִצָּל אַבְרָהָם בְּשֵׁם שֶׁל יהו"ה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ אַרְבָּעָה מַלְאָכִים שֶׁהֵם הַמְמֻנִּים שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, לֹא רוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִתְעַסֵּק בָּאַבְרָהָם לְהַצִּילוֹ אֶלָּא הוּא מַמָּשׁ, מִשּׁוּם שֶׁקִּנֵּא עַל שְׁמוֹ, וּבוֹ הִתְלַבֵּן אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא עָבַר עַל וַיְצַו, שֶׁהוּא עֲבוֹדָה זָרָה, אַחַר כָּךְ הִתְלַבֵּשׁ בְּיִצְחָק וְנִצְרַף וְאָמַר אַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה, שֶׁאוֹתוֹ שֶׁנִּצְרַף בּוֹ לֹא עָשָׂה דָּבָר, שֶׁלֹּא עָבַר עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְכֵן יַעֲקֹב הִתְגַּלְגֵּל בּוֹ כְּשֶׁיָּרַד לְגָלוּת מִצְרַיִם (של חוץ לארץ), שֶׁפָּחַד שֶׁלֹּא הָיָה עוֹלֶה. בְּאוֹתוֹ זְמַן אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַל תִּירָא מֵרְדָה מִצְרַיְמָה וְגוֹמֵר, אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה.

= תקונא תליתאה

(זהו תקון כ"ד)

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אֲר"י דְּקָרְבָּנָא, דַּהֲוָה נָחִית בְּקָרְבָּנָא בְּדִיּוּקְנָא דַּאֲרִי אָכִיל קָרְבָּנִין, וְדָא אִיהוּ קַדְמָאָה לְחֵיוִון דַּהֲווֹ אָכְלֵי קָרְבָּנִין. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְאַמַּאי הֲווֹ נָחֲתִין חֵיוִון לְמֵיכַל קָרְבָּנִין, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אַרְבַּע חֵיוִון אִינּוּן בְּכָרְסַיָּא, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, וּבְגוּפָא דְּבַר נַשׁ אַרְבַּע יְסוֹדֵי, דְּמַמָּנָן עֲלַיְיהוּ אַרְבַּע חֵיוִון, דְּנֶפֶשׁ כְּלִילָא בְהוֹן, וּבְגִין דָּא פַּרְנָסָה דְּנַפְשָׁא מֵאִלֵּין אַרְבַּע, כַּד חָאב בַּר נַשׁ בְּאַרְבַּע יְסוֹדֵי דִּילֵיהּ כְּאִלּוּ חָאב בְּנַפְשָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ו יא) מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְפָּרַשׁ מַיָּא מֵאֶשָּׁא וְרוּחָא מֵעַפְרָא.

תִּקּוּן שְׁלִישִׁי - בְּרֵאשִׁית שָׁם אָר"י שֶׁל הַקָּרְבָּן, שֶׁהָיָה יוֹרֵד עַל הַקָּרְבָּן בְּדִמּוּת אֲרִי אוֹכֵל הַקָּרְבָּנוֹת, וְזֶהוּ רֹאשׁוֹן לַחַיּוֹת שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים קָרְבָּנוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְלָמָּה הָיוּ יוֹרְדוֹת חַיּוֹת לֶאֱכֹל קָרְבָּנוֹת? אָמַר לוֹ: בָּנַי, אַרְבַּע חַיּוֹת הֵן בַּכִּסֵּא, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, וּבְגוּף הָאָדָם אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁמְּמֻנִּים עֲלֵיהֶם אַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁהַנֶּפֶשׁ כְּלוּלָה בָּהֶם, וּמִשּׁוּם זֶה פַּרְנָסַת הַנֶּפֶשׁ מֵאַרְבָּעָה הַלָּלוּ. כְּשֶׁחָטָא אָדָם בְּאַרְבָּעָה הַיְסוֹדוֹת שֶׁלּוֹ, כְּאִלּוּ חָטָא בַּנֶּפֶשׁ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִפְרְדוּ מַיִם מֵאֵשׁ וְרוּחַ מֵעָפָר.

דְּמֵעַפְרָא נָפְקִין זַרְעִין דְּאִינּוּן פַּרְנָסָה דְּאָדָם, וּמִמַּיָּא חֵיוָון דְּאִינּוּן פַּרְנָסָה דַּאֲרִי, וּמֵאֶשָּׁא בְּעֵירִין דְּאִינּוּן פַּרְנָסָה דְּשׁוֹר, וּמֵרוּחָא עוֹפִין דְּאִינּוּן פַּרְנָסָה דְּנֶשֶׁר, וְכַד חָב בְּהוֹן אִתְפְּרְשָׁן יְסוֹדִין וְאִית בְּהוֹן מַחֲלוֹקֶת דְּאִיהוּ פְּרוּדָא, וְסָלִיק שֵׁם יהו"ה מִנַּיְהוּ, וְעָאל יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ סמא"ל שָׂטָן, דַּיהו"ה לָא שַׁרְיָא בְּפְרוּדָא, וְרָזָא דְמִלָּה (הושע י ב) חָלַק לִבָּם עַתָּה יֶאְשָׁמוּ, וּבְגִין דָּא צְרִיךְ קָרְבָּנָא מֵאִלֵּין מִינִין דְּחָב בְּהוֹן, לְקָרְבָא בְּהוֹן, אִינּוּן אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּאִית בְּהוֹן פְּרוּדָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְקָרְבִין יְסוֹדִין דָּא לְגַבֵּי דָּא, מִיָּד נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלַיְיהוּ וּבָרַח שָׂטָן, וְאִי לָא בָּרַח הָא אֶשָּׁא דְקָרְבָּנָא אוֹקִיד לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא ו ה) וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ.

שֶׁמַּעְפָּר יוֹצְאִים זְרָעִים, שֶׁהֵם פַּרְנָסָה שֶׁל אָדָם, וּמֵהַמַּיִם הַחַיּוֹת, שֶׁהֵן פַּרְנָסָה שֶׁל אֲרִי, וּמֵאֵשׁ בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵם פַּרְנָסָה שֶׁל שׁוֹר, וּמֵהָרוּחַ עוֹפוֹת, שֶׁהֵם פַּרְנָסָה שֶׁל נֶשֶׁר, וּכְשֶׁחָטָא בָהֶם, נִפְרְדוּ הַיְסוֹדוֹת, וְיֵשׁ בָּהֶם מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא פֵּרוּד, וְעוֹלֶה שֵׁם יהו"ה מֵהֶם, וְנִכְנַס יֵצֶר הָרָע שֶׁהוּא סמא"ל שָׂטָן, שֶׁיהו"ה לֹא שׁוֹרֶה בְּפֵרוּד, וְסוֹד הַדָּבָר - חָלַק לִבָּם עַתָּה יֶאְשָׁמוּ, וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ קָרְבָּן מֵהַמִּינִים הַלָּלוּ שֶׁחָטָא בָהֶם לְקָרֵב בָּהֶם, אוֹתָם אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם פֵּרוּד, וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְקָרְבִים הַיְסוֹדוֹת זֶה לָזֶה, מִיָּד יוֹרֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם וּבוֹרַח הַשָּׂטָן, וְאִם לֹא בוֹרֵחַ, הֲרֵי אֵשׁ הַקָּרְבָּן שׂוֹרֶפֶת אוֹתוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ.

וְרָזָא דְקָרְבָּנִין (איוב י יא) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּסוֹכְכֵנִי, עוֹר אִיהוּ לְבוּשָׁא דְאָדָם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, אִם זָכָה כָּתְנוֹת אוֹר מְרַקְמָן מִפְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְאַגָּרָא דִלְהוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי דְאִיהוּ אוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקָיָא, וְאִם לָא זָכָה מִשְׁכָּא דְחִוְיָא דְכָלִיל אַרְבַּע יְסוֹדִין, דְּתַמָּן רְשִׁימִין פְּקוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה דְעָבַר בַּר נַשׁ עֲלֵיהוּ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם חֲקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו, וּקְרִיבוּ דְמִשְׁכָּא דְאָדָם פְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְאִינּוּן קְרִיבוּ דְאַתְוָון דִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְסוֹד הַקָּרְבָּנוֹת, עוֹד וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּסוֹכְכֵנִי. הָעוֹר הוּא לְבוּשׁ הָאָדָם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם, אִם זָכָה - כָּתְנוֹת אוֹר מְרֻקָּמִים מִמִּצְוֹוֹת עֲשֵׂה, שֶׁשְּׂכָרָם לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא הָאוֹר הַגָּנוּז לַצַּדִּיקִים, וְאִם לֹא זָכָה - עוֹר הַנָּחָשׁ שֶׁכּוֹלֵל אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁשָּׁם רְשׁוּמוֹת מִצְוֹוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁאָדָם עָבַר עֲלֵיהֶן, וּמִשּׁוּם זֶה בָּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, עֲוֹונוֹתָיו שֶׁל אָדָם

חֲקוּקִים לוֹ עַל עַצְמוֹתָיו, וְקֶרוּב הָעוֹר שֶׁל הָאָדָם מִצְוֹות עֲשֵׂה, שֶׁהֵם קֶרוּב שֶׁל אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

דף קמ.

וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא א ב) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן, מִכֶּם וַדַּאי, לְאַפָּקָא מִשְׁכָּא דְחִוְיָא דְּבֵיהּ מְרַקְמִין פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְאָדָם דְּעָבַר עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמד ד) אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר, (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, כִּי יָמוּת וַדַּאי, וְדָא אִיהוּ קְרִיבוּ דְקָרְבָּנָא דְעִשָּׁו יֵצֶר הָרָע, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כז לא) יָקֻם אֲבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ. בָּשָׂר אִיהוּ שֶׁבֶר מִן שְׁבָרִים, וְאִיהוּ סוּמָק, מִסְּטָרָא דְחַיָּה דְּאִיהוּ שׁוֹר, בָּשָׂר חַי בָּשָׂר טָהוֹר, וְאִית (דף קמ ע"א) אָחֳרָא דְבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵיפָה דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ רוּחַ הַטּוּמְאָה, מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּרָכִיב עַל קַרְנוֹי שׁוֹר מוּעָד בָּשָׂר טָמֵא.

וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן, מִכֶּם וַדַּאי, לְהוֹצִיא עוֹר הַנָּחָשׁ שֶׁבּוֹ מְרַקְמִים מִצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה, וְאָדָם שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בּוֹ אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, כִּי יָמוּת וַדַּאי, וְזוֹהִי הַקְרָבַת הַקָּרְבָּן שֶׁל עֵשָׂו, יֵצֶר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יָקֻם אֲבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ. הַבָּשָׂר הוּא שֶׁבֶר מִן שְׁבָרִים, וְהוּא אָדֹם, מִצַּד שֶׁל הַחַיָּה שֶׁהוּא שׁוֹר, בָּשָׂר חַי, בָּשָׂר טָהוֹר, וְיֵשׁ אַחֵר שֶׁל בָּשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה, שֶׁשּׁוֹרֶה בּוֹ רוּחַ הַטֻּמְאָה, מַלְאַךְ שֶׁרוֹכֵב עַל קַרְנֵי שׁוֹר מוּעָד, בָּשָׂר טָמֵא.

עֵצֶם, אִית עֵצֶם טָמֵא וְאִית עֵצֶם טָהוֹר, וּבָשָׂר דְּדַכְיוּ וְעֵצֶם דְּדַכְיוּ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, וְעֶצֶם אִיהוּ אֲרֵיֶה, גִּידִים אִיהוּ נָשֶׁר, נָשֶׁר, נִשְׁרָא דְּדַכְיוּ וְנִשְׁרָא דְמִסְאֲבוּ, עֶצֶם וּבָשָׂר וְגִידִים עֲלַיְיהוּ שַׁרְיָא בְּרָכָה וּקְדוּשָׁה וְיִחוּד, דְּאִינּוּן כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, בְּעֶצֶם כַּד שַׁרְיָא בְּרָכָה בֵּיהּ, מִיָּד (יחזקאל לז ז) וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ, מִתְקָרְבִין וּמִתְקַשְּׁרִין דָּא בְדָא בְּקָרְבָּנָא, וּמִיָּד נָחִית עֲלַיְיהוּ מִשְׁחָא וְשַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ בְּרָכָה, בָּשָׂר שַׁרְיָא עֲלֵיהּ קְדוּשָׁה, דְּאִיהִי מִסְּטָרָא דִלְוִיִּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, מִיָּד מִתְקָרְבִין עַרְקִין דִּדְמָא לְגַבֵּי לִבָּא, דְּבִרְכָאן מִכַּהֲנֵי אינּוּן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ו כג) דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרֲכוּ. גִּידִים מִיִּשְׂרָאֵל, וְאינּוּן יְחוּדָא וּקְדוּשָׁה וְקִשּׁוּרָה דְגַרְמִין וּבְשָׂרָא, וְכַד מִתְקַשְּׁרִין בְּתַרְוַיְיהוּ אִתְקְרִיאוּ יְחוּד וְיִחוּד אִיהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד.

עֵצֶם, יֵשׁ עֵצֶם טָמֵא וְיֵשׁ עֵצֶם טָהוֹר, וּבָשָׂר שֶׁל טָהֳרָה וְעֵצֶם שֶׁל טָהֳרָה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֵצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, וְעֵצֶם הוּא אַרְיֵה, גִּידִים הוּא נָשֶׁר. נָשֶׁר, נָשֶׁר שֶׁל טָהֳרָה וְנֶשֶׁר שֶׁל טֻמְאָה. עֵצֶם וּבָשָׂר וְגִידִים, עֲלֵיהֶם שׁוֹרָה בְּרָכָה וּקְדֻשָּׁה וְיִחוּד, שֶׁהֵם כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁבָּעֵצֶם שׁוֹרָה בְּרָכָה, מִיָּד וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֵצֶם אֶל עַצְמוֹ, מִתְקָרְבִים וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה בַּקָּרְבָּן, וּמִיָּד יוֹרֵד עֲלֵיהֶם שֶׁמֶן וְשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם בְּרָכָה, עַל הַבָּשָׂר שׁוֹרָה קְדֻשָּׁה שֶׁהִיא מִצַּד הַלְוִיִּם. וְהוּא שֶׁכָּתוּב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם. מִיָּד מִתְקָרְבִים עוֹרְקֵי הַדָּם אֶל הַלֵּב, שֶׁהַבְּרָכוֹת הֵן מֵהַכֹּהֲנִים, וְהוּא שֶׁכָּתוּב דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרֲכוּ. הַגִּידִים מִיִּשְׂרָאֵל,

וְהֵם הַיִּחוּד וְהַקְּדֻשָּׁה וְקֶשֶׁר שֶׁל הָעֲצָמוֹת וְהַבְּשָׂר, וּכְשֶׁנִּקְשָׁרִים בִּשְׁנֵיהֶם נִקְרָאִים יִחוּד, וְהַיִּחוּד הוּא בְּיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה אֶחָד.

מִשְׁכָּא אִיהוּ דְמוּת אָדָם מַלְכוּת, כָּל דְּיוֹקְנִין אִתְחֲזָיִין בָּהּ, וְאִיהִי כְּלִילָא מִבְּשָׂרָא וְגִידִין וְגַרְמִין, וְאִיהִי תְּמוּנַת כֹּל, וְאִיהִי בְּרָכָה וּקְדוּשָׁה וְיִחוּד, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, דְּאִינּוּן קְשִׁירָן בִּתְלַת אֲבָהָן, דְּאִתְמַר בְּהוֹן הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה, בַּבָּשָׂר כַּד מִתְקַדְּשָׁא, נָחִית עֲלַיְיהוּ דָּם טָהוֹר, וְגִידִים כַּד מִתְיַחֲדִין נָחִית עֲלַיְיהוּ רוּחָא קַדִּישָׁא, גַּרְמִין נָחִית עֲלַיְיהוּ מַיִין דְּדַכְיוּ, דָּא אִיהוּ רָזָא דְקָרְבָּנִין. חָדָא רַבִּי אֶלְעָזָר וְחָדוּ חַבְרַיָּא וְאָמְרוּ אִילּוּ לָא אֲתֵינָא לְהַאי עָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַיֵי.

הָעוֹר הוּא דְמוּת אָדָם מַלְכוּת, כָּל הַדְּיוֹקָנָאוֹת נִרְאִים בּוֹ, וְהִיא כְּלוּלָה מִבָּשָׂר וְגִידִים וַעֲצָמוֹת, וְהִיא תְּמוּנַת כֹּל, וְהִיא בְּרָכָה וּקְדֻשָּׁה וְיִחוּד, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, שֶׁהֵם קְשׁוּרִים בִּשְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמֶּרְכָּבָה. בַּבָּשָׂר כְּשֶׁמִּתְקַדֵּשׁ, יוֹרֵד עָלָיו דָּם טָהוֹר, וּכְשֶׁהַגִּידִים מִתְיַחֲדִים, יוֹרֶדֶת עֲלֵיהֶם רוּחַ קְדֻשָּׁה, עַל הָעֲצָמוֹת יוֹרְדִים מֵי טָהֳרָה, זֶהוּ סוֹד הַקָּרְבָּנוֹת. שָׁמַח רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשָׂמְחוּ הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ: אִלּוּ לֹא בָאנוּ לָעוֹלָם הַזֶּה אֶלָּא לִשְׁמֹעַ אֶת זֶה - דַּי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרִי, וְעוֹד בְּרָזָא דְקָרְבָּנִין, לְבָא אִיהוּ מִזְבֵּחַ דְּבֵיהּ דָּם דְּקָרְבָּנִין, וְעַל דָּא אִתְּמַר (שמות כ כד) וְזָבַחְתָּ עָלָיו, אִם זָכוּ אַרְיֵה הֲוָה נָחִית לְמֵיכַל קָרְבָּנָא, וְאִי לָא כַּלְבָּא נָחִית, וּבְאָן אֲתַר בְּכָבֵד, דְּתַמָּן מָרָה גֵּיהִנָּם, דְּאִיהִי עֲלוּקָה דְּאִית לָהּ תְּרֵי בָּנוֹת הַב הַב, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (משלי ל טו) לַעֲלוּקָה וכו', וְכַלְבָּא בְּהוֹן צָוַוח הַב הַב, וּמָרָה אִיהִי גֵּיהִנָּם, חַרְבָּא דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּאִית לָהּ תְּרֵי פִּיּוֹת כְּגַוְונָא דְגֵיהִנָּם, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב, כְּגַוְונָא דָּא אִתְּמַר בְּחַרְבָּא (שם ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּנִי, וְעוֹד בְּסוֹד הַקָּרְבָּנוֹת, הַלֵּב הוּא מִזְבֵּחַ שֶׁבּוֹ דַּם הַקָּרְבָּנוֹת, וְעַל זֶה נֶאֱמַר וְזָבַחְתָּ עָלָיו, אִם זָכוּ - הָאַרְיֵה הָיָה יוֹרֵד לֶאֱכֹל אֶת הַקָּרְבָּן, וְאִם לֹא - יוֹרֵד כֶּלֶב, וּבְאֵיזֶה מָקוֹם? בַּכָּבֵד, שֶׁשָּׁם מָרָה גֵּיהִנֹּם, שֶׁהִיא עֲלוּקָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לַעֲלוּקָה וְכוּ', וְהַכֶּלֶב צוֹוֵחַ בָּהֶם הַב הַב, וְהַמָּרָה הִיא גֵּיהִנֹּם, חַרְבּוֹ שֶׁל מַלְאַךְ הַמָּוֶת שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁתֵּי פִּיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהַגֵּיהִנֹּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב, כְּמוֹ זֶה נֶאֱמַר בַּחֶרֶב וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

וְכָבֵד אִיהוּ סמא"ל, מָרָה סַם מָוֶת דִּילֵיהּ, כַּד שָׁלְטָא מָרָה עַל עַרְקִין דִּילָהּ וּמִתְגַּבְּרָא בְּחוֹבִין, אִתְּמַר בְּפַרְקִין דְּכָבֵד וּמָרָה, (שמות טו כג) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם, בְּהַהוּא זִמְנָא אִינּוּן עַרְקִין דִּלְבָּא בְּדוֹחֲקָא וּמִתְטַמְּרִין בִּלְבָּא, כְּגַוְונָא דְנַחַ וְאִתְּתֵיהּ וּבָנוֹי וְחֵיוָון וּבְעִירִין וְעוֹפִין דְּמִתְטַמְּרִין בְּתֵיבָה, וְלִבָּא אִיהוּ בְּדוֹחֲקָא בְּהוֹן, דְּאִם מָרָה מָטָא לְלִבָּא מִיָּד יָמוּת בַּר נַשׁ, וּמָרָה לָא מִתְגַּבְּרָה עַל יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן לִבָּא אֶלָּא בְּחוֹבִין, אִי חָזְרִין בִּתְיוּבְתָּא דְאִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, הָא אַסְוָותָא תְּהֵא לְלִבָּא וּלְעַרְקִין דִּילָהּ, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (שם) וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם, וְאִתְּסִין עַרְקִין (גופא) וְאֵבְרִים דִּילֵיהּ.

וְכֻלְּהוּ אִיהוּ סְמָא"ל, הַמָּרָה סַם הַמָּוֶת שֶׁלּוֹ. כְּשֶׁשּׁוֹלֶטֶת הַמָּרָה עַל הָעוֹרְקִים שֶׁלְּהּ וּמִתְגַּבֶּרֶת בַּחֲטָאִים, נֶאֱמַר בְּפֶרְקִים שֶׁל הַכָּבֵד וְהַמָּרָה, וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם. בְּאוֹתוֹ זְמַן אוֹתָם עוֹרְקֵי הַלֵּב הֵם בְּדַחַק וְנִטְמָנִים בַּלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנּוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְהַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת שֶׁנִּטְמְנוּ בַּתֵּבָה, וְהַלֵּב הוּא דָּחוּק בָּהֶם, שֶׁאִם הַמָּרָה מַגִּיעָה לַלֵּב, מִיָּד יָמוּת הָאָדָם, וּמָרָה לֹא מִתְגַּבֶּרֶת עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הַלֵּב, אֶלָּא בַּחֲטָאִים. אִם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהִיא נִשְׁמַת חַיִּים, הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, הֲרֵי רְפוּאָה תִּהְיֶה לַלֵּב וְלָעוֹרְקִים שֶׁלּוֹ, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם, וְנִרְפָּאִים הָעוֹרְקִים, (הגוף) וְהָאֵיבָרִים שֶׁלּוֹ.

טָחוֹל דָּא לֵילִי"ת אִימָּא דְּעֶרֶב רַב, שְׁחוֹק הַכְּסִיל, מָאן כְּסִיל דָּא אֵל אַחֵר סמא"ל, וְעֶרֶב רַב אינוּן בָּנָהָא, דְּאינוּן מְעוּרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁהַשְׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ אַל תִּתְגָּרֶה בּוֹ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (חבקוק א יג) לָמָּה תַּבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, רָשָׁע דָּא כְּסִיל, עֶרֶב רַב בְּגָלוּתָא אינוּן רָשָׁע, בְּבַלַּע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, דָּא יִשְׂרָאֵל, וּמָאן גָּרִים דְּבָלַע לוֹן, בְּגִין דְּלָאו אינוּן צַדִּיקִים גְּמוּרִים, כְּמָה דְּאִתְּמַר צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ.

טָחוֹל זוֹ לֵילִי"ת, הָאִמָּא שֶׁל הָעֶרֶב רַב, שְׁחוֹק הַכְּסִיל, מִי זֶה כְּסִיל? זֶה אֵל אַחֵר סמא"ל, וְעֶרֶב רַב הֵם בָּנֶיהָ, שֶׁהֵם מְעֹרָבִים עִם יִשְׂרָאֵל, רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ, אַל תִּתְגָּרֶה בּוֹ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר לָמָּה תַּבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ. רָשָׁע זֶה הַכְּסִיל, עֶרֶב רַב בַּגָּלוּת הֵם רָשָׁע, בְּבַלַּע צַדִּיק מִמֶּנּוּ זֶה יִשְׂרָאֵל, וּמִי גּוֹרֵם שֶׁבּוֹלֵעַ אוֹתָם? מִשּׁוּם שֶׁאֵינָם צַדִּיקִים גְּמוּרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ.

דף קמ:

וּטְחוֹל אִיהוּ לֵילִי"ת, (משלי ג לג) מְאֵרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע, וְאִיהִי אַסְכָּרָה לְרַבְּיֵי דְּאינוּן חַיָּיבַיָּא, חַיְיכַת בְּהוֹן בְּעוּתְרָא בְּהַאי עָלְמָא, (דף קמ ע"ב) וּלְבָתַר קְטִילַת בְּהוֹן, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאוּ רַבְּיֵי, בְּגִין דְּלֵית בְּהוֹן דַּעַת לְאִשְׁתְּזָבָא מִינָהּ, אֲבָל לֵב מֵבִין אִשְׁתְּזַב מִינָהּ, דְּתַמָּן צַדִּיק, וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת ז כו) טוֹב לִפְנֵי הָאלהי"ם יְמַלֵּט מִמֶּנָּה, וְחוֹטֵא יִלָּכֵד בָּהּ.

וּטְחוֹל הוּא לֵילִי"ת, מְאֵרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע, וְהִיא אַסְכָּרָה לַתִּינוֹקוֹת שֶׁהֵם רְשָׁעִים, צוֹחֶקֶת בָּהֶם בְּעֹשֶׁר בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַחַר כָּךְ הוֹרֶגֶת אוֹתָם, וְלָמָּה נִקְרְאוּ תִּינוֹקוֹת? מִשּׁוּם שֶׁאֵין בָּהֶם דַּעַת לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה, אֲבָל לֵב מֵבִין נִצּוֹל מִמֶּנָּה, שֶׁשָּׁם צַדִּיק, וְסוֹד הַדָּבָר - טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִי"ם יְמַלֵּט מִמֶּנָּה, וְחוֹטֵא יִלָּכֵד בָּהּ.

כְּלָיוֹת אִינוּן יוֹעֲצוֹת אִם זָכוּ עָאל בְּהוֹן נְבוּאָה דְּאִיהִי (משלי כ כז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, וְאִתְעֲבִידוּ נְבִיאִים, וְאִינוּן יוֹעֲצִים לְטָב, וְאִית בְּהוֹן עֵצָה וְתוּשִׁיָּה.

הַכְּלָיוֹת הֵן יוֹעֲצוֹת, אִם זָכוּ - נִכְנָסָת בָּהֶם נְבוּאָה, שֶׁהִיא נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, וְנַעֲשִׂים נְבִיאִים, וְהֵם יוֹעֲצִים לְטוֹב, וְיֵשׁ בָּהֶם עֵצָה וְתוּשִׁיָּה.

כַּנְפֵי רֵיאָה, אִם זָכוּ שַׁרְיָא בְּהוֹן רוּחַ קוּדְשָׁא, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות

כה כ) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם, הַכְּרוּבִים כְּגוֹן צוּרַת אָדָם, פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְקֶבֶל תִּלַּת חֵיוָון דְּפָרְשִׂין גַּדְפִּין לְקִבְלֵיהּ דְּאָדָם, וְאִינּוּן שִׁית גַּדְפִּין, תְּרֵין לְכָל חַיָּה, מִסְטָרָא דְשָׁכִינְתָּא גַּדְפִּין דְּחֵיוָון מְרוּבָּעִים, שִׁית גַּדְפִּין לְקֶבֶל שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, אַרְבַּע גַּדְפִּין לְקֶבֶל כָּרְסַיָּא מְרוּבָּע, פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בִּכְנָפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפֹּרֶת דִּלְבָּא קַדִּישִׁין, וְדָא לִבָּא.

כַּנְפֵי הָרֵאָה, אִם זָכוּ - שׁוֹרָה בָּהֶם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם. הַכְּרוּבִים כְּמוֹ צוּרַת אָדָם, פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַחַיּוֹת שֶׁפּוֹרְשׂוֹת כְּנָפַיִם כְּנֶגֶד הָאָדָם, וְהֵם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם, שְׁתַּיִם לְכָל חַיָּה. מִצַּד שֶׁל הַשְּׁכִינָה כַּנְפֵי הַחַיּוֹת מְרֻבָּעוֹת, שֵׁשׁ כְּנָפַיִם כְּנֶגֶד שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, אַרְבַּע כְּנָפַיִם כְּנֶגֶד כִּסֵּא מְרֻבָּע, פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בִּכְנָפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, זוֹ כַּפֹּרֶת הַלֵּב, קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְזֶה הַלֵּב.

נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, כֹּהֵן אִיהוּ נְשָׁמָה, אִם זָכָה נַר יהו"ה נֵר יהו"ה נֵר הָוָה נְהִיר בֵּיהּ מִלְּבָא כַּשֻּׁמָּשׁ זוֹרַחַת, וְרוּחָא דְקוּדְשָׁא הָוָה נָפִיק מִבֵּין גַּדְפּוֹי דִּכְרוּבִין דְּאִינּוּן כַּנְפֵי רֵיאָה, וַהֲוָה מְמַלֵּיל עִמֵּיהּ, וְאִם לָאו נוּרָא, וְדָא נֶפֶשׁ הָוָה דָּלֵיק, וְנָפִיק אֶשָּׁא מִלְּבָּא וְאוֹקִיד לֵיהּ. קַרְקָבְנָא וְקֵיבָה כַּד נָאִים אִתְקְרֵי קֵיבָה יָשֵׁן.

נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל. הַכֹּהֵן הוּא הַנְּשָׁמָה, אִם זָכָה - נַר יהו"ה, נֵר הָיָה מַאִיר בּוֹ מֵהַלֵּב כְּשֶׁמֶשׁ זוֹרַחַת, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָיְתָה יוֹצֵאת מִבֵּין כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים שֶׁהֵן כַּנְפֵי רֵאָה, וְהָיְתָה מְדַבֶּרֶת עִמּוֹ, וְאִם לֹא - אֵשׁ, וְזוֹ הַנֶּפֶשׁ, הָיְתָה דּוֹלֶקֶת, וְיוֹצֵאת אֵשׁ מֵהַלֵּב וְשׂוֹרֶפֶת אוֹתוֹ. הַקֶּרְקֶבֶן וְהַקֵּבָה, כַּאֲשֶׁר יָשֵׁן נִקְרָא קֵבָה יָשֵׁן.

וְאִית שֵׁינָה לְטָב וְאִית שֵׁינָה לְבִישׁ, לְטָב כְּגוֹן חֲלוֹם דְּאִיהִי סֻלָּם (נ"א כגון חלום) דְּחָזָא יַעֲקֹב, וּבֵיהּ דָּבִיק קָנֶה, וְשִׁית עִזְקִין דְּקָנֶה אִיהוּ שִׁית דַּרְגִּין דִּנְבוּאָה, וְסָלְקִין לְשִׁתִּין נִשְׁמֵי, דַּהֲוָה נָאִים בְּהוֹן דָּוִד, דְּהָכִי אוּקְמוּהּ, דָּוִד הֲוָה מִתְנַמְנֵם כַּסּוּס, וְסוּס לָא נָאִים אֶלָּא שִׁתִּין נִשְׁמֵי, וְאִית שֵׁינָה לְבִישׁ חֶלְמָא בִּישָׁא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ לְגַבֵּי אַבְרָהָם, (בראשית טו יב) וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם, וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו, וְהָא אוּקְמוּהָ בְּאַרְבַּע גָּלְיוֹת, וּבְגִין דַּחֲלוֹם יֵתֵי בְתָרִין דַּרְגִּין, אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, כְּמָה דְאִי אֶפְשַׁר לְבַר בְּלָא תֻּבָּן כַּךְ אִי אֶפְשַׁר לְחֶלְמָא בְלָא דְבָרִים בְּטֵלִים, בְּגִין דְּיֵיתֵי חֶלְמָא כַּאן עַל יְדֵי מַלְאָךְ, כַּאן עַל יְדֵי שֵׁד, בְּגִין דְּחֶלְמָא אִיהוּ מִסְטָרָא דְאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, אֲבָל מִסְטָרָא דְאִילָנָא דְחַיֵּי לָא אִתְיָא (עליה אלא דקיבה) אֶלָּא עַל יְדֵי קֵיבָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא דִּילֵיהּ, וְלֵית תַּמָּן קֵיבָה רַע דְּאִיהוּ שֵׁד.

וְיֵשׁ שֵׁנָה לְטוֹב וְיֵשׁ שֵׁנָה לְרַע. לְטוֹב, כְּמוֹ חֲלוֹם שֶׁהוּא הַסֻּלָּם (כמו חלום) שֶׁרָאָה יַעֲקֹב, וּבוֹ דָּבוּק קָנֶה, וְשִׁשׁ סִטְרָעוֹת הַקָּנֶה הֵם שֵׁשׁ דַּרְגּוֹת הַנְּבוּאָה, וְעוֹלִים לְשִׁשִּׁים נְשִׁימוֹת שֶׁהָיָה יָשֵׁן בָּהֶם דָּוִד, שֶׁכְּבָר פֵּרְשׁוּהָ, דָּוִד הָיָה מִתְנַמְנֵם כְּסוּס, וְסוּס לֹא יָשֵׁן אֶלָּא שִׁשִּׁים נְשִׁימוֹת, וְיֵשׁ שֵׁנָה לְרַע, חֲלוֹם רַע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֵצֶל

אַבְרָהָם, וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו, וַהֲרֵי פְּרִשׁוּהָ בְּאַרְבַּע גְּלִיּוֹת, וּמִשּׁוּם שֶׁחֲלוֹם יָבֹא בִּשְׁתֵּי דְרָגוֹת, פְּרִשׁוּהָ הַקְּדָמוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְבָר בְּלֹא תֶבֶן, כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לַחֲלוֹם בְּלִי דְבָרִים בְּטֵלִים, כְּדֵי שֶׁיָּבֹא הַחֲלוֹם כָּאן עַל יְדֵי מַלְאָךְ, כָּאן עַל יְדֵי שֵׂד, מִשּׁוּם שֶׁהַחֲלוֹם הוּא מִצַּד שֶׁל הָעֵץ שֶׁל טוֹב וָרָע, אֲבָל מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים לֹא בָא (עליו אלא של קבה) אֶלָּא עַל יְדֵי קֶבָּה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, וְאֵין שָׁם קֶבָּה רַע, שֶׁהוּא שֵׂד.

קַרְקַבָּן טוֹחֵן, אִי בַּר נַשׁ זַכָּאָה אִיהוּ טוֹחֶנֶת מָן לְצַדִּיקִים, דְּאִינּוּן אֲבָרִים קַדִּישִׁין בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְאִי לָא אָזְלִין בְּפִקּוּדִין טָבִין, מִתְפַּרְנְסִין בְּלֶחֶם הַקְּלוֹקֵל מְזוֹנָא קַלָּא בַּקָּלוֹן. וּוּשָׁט (במדבר יא ח) שְׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, שְׁטִין (שטיין) לְקָטִין בְּשִׁטּוּתָא, וְטָחֲנוּ בָּרֵיחַיִם בְּדוֹחֲקָא, אִלֵּין אִינּוּן טוֹחֲנוֹת בְּפוּמָּא, אוֹ דָכוּ בַּמְּדוֹכָה דָא חֵיךְ, וּבְשִׁלוּ בַּפָּרוּר דָּא אִצְטוּמְכָא.

הַקְּרַקְבָּן טוֹחֵן, אִם אָדָם צַדִּיק, הִיא טוֹחֶנֶת מָן לַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם אֵיבָרִים קְדוֹשִׁים בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וְאִם לֹא הוֹלְכִים בְּמִצְוֹת טוֹבוֹת, מִתְפַּרְנְסִים בַּלֶּחֶם הַקְּלוֹקֵל, מָזוֹן הַקְּלוֹקֵל, קַל בְּקַלּוֹן. וַיָּשֹׁט - שְׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ. שְׁטִים, (השוטים), לוֹקְטִים בְּשִׁטּוּת. וְטָחֲנוּ בָּרֵחַיִם - בְּדַחַק, אֵלּוּ הֵן הַטּוֹחֲנוֹת בַּפֶּה, אוֹ דָכוּ בַּמְּדֹכָה - זֶה הַחֵךְ, וּבִשְּׁלוּ בַּפָּרוּר - זוֹ הָאִיצְטוֹמְכָה.

בְּרִי, רָזָא עִלָּאָה הָכָא, אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל הֲוָה נָחִית לוֹן אוֹרַיְיתָא מִן שְׁמַיָּא בְּלָא דוֹחֲקָא, וְלָא הֲווֹ צְרִיכִין לְאַלְפָּא חַד לְחַבְרֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טז ד) הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם, דְּלֵית לֶחֶם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא, לָא זָכוּ בְּגִין עֶרֶב רַב דְּאִינּוּן שַׁטְיָין, אִתְמַר בְּהוּ שְׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, דְּיִטְרְחוּן לְאוֹלָפָא דָא לְדָא, לְפָרְנָסָה כָּל חַד בְּדוֹחֲקָא, וּלְחַכִּימַיָּא בְּרַמְיָא. אֲבָל לְעָתִיד לָבֹא יִתְמַחוּן עֶרֶב רַב מֵעָלְמָא, וְאִתְמַר בְּהוֹן (ירמיה ל א לג) וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת אָחִיו וְגוֹמֵר, וּבְגִין דָּא וּוּשָׁט אִיהוּ לְבִישׁ וְאִיהוּ לְטָב, חִוָּור וְסוּמַק, דִּינָא וְרַחֲמֵי.

בְּנִי, סוֹד עֶלְיוֹן כָּאן, אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל, הָיְתָה יוֹרֶדֶת לָהֶם תּוֹרָה מִשָּׁמַיִם בְּלִי דַחַק, וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים לְלַמֵּד אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁאֵין לֶחֶם אֶלָּא תּוֹרָה, לֹא זָכוּ - בִּגְלַל הָעֶרֶב רַב שֶׁהֵם שׁוֹטִים, נֶאֱמַר בָּהֶם שְׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ, שֶׁיִּטְרְחוּ לְלַמֵּד זֶה לָזֶה, לְפַרְנָסָה כָּל אֶחָד בְּדַחַק, לַחֲכָמִים בְּרַמְז. אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא יִמָּחוּ הָעֶרֶב רַב מִן הָעוֹלָם, וְנֶאֱמַר בָּהֶם וְלֹא יְלַמְּדוּ עוֹד אִישׁ אֶת אָחִיו וְגוֹמֵר, וּמִשּׁוּם זֶה הַוּוּשָׁט הוּא לְרַע וְהוּא לְטוֹב, לָבָן וְאָדֹם, דִּין וְרַחֲמִים.

וּבְרִי, בְּוַדַּאי אִינּוּן שְׁלוּחַיָּא דְצַבּוּרָא, צְרִיכִין כַּד קָרָאן סֵפֶר תּוֹרָה דְּיִחְתְּכוּן מִלִּין, וְלָא יֵימְרוּן לְהוֹן בְּהַלְעָטָה, כַּנָּוונָא דְעֶרֶב רַב דְּאִתְמַר בְּהוֹן (במדבר יא יג) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם, וַהֲווֹ אָכְלִין בְּהַלְעָטָה, וּכְנָוונָא דְעָשׂוּ דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה ל) הַלְעִיטֵנִי נָא, וְלָא הֲווֹ טָחֲנִין לֵיהּ, אִתְמַר בְּהוֹן (במדבר יא לג) וְאַף יהו"ה חָרָה בָּעָם.

וּבְנִי, בְּוַדַּאי אוֹתָם שְׁלוּחֵי הַצִּבּוּר, צְרִיכִים כְּשֶׁקּוֹרְאִים סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁיַּחְתְּכוּ אֶת הַמִּלִּים וְלֹא יֹאמְרוּ אוֹתָם בְּהַלְעָטָה, כְּמוֹ שֶׁהָעֶרֶב רַב שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם, וְהָיוּ אוֹכְלִים בְּהַלְעָטָה, וּכְמוֹ שֶׁעָשׂוּ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ הַלְעִיטֵנִי נָא, וְלֹא הָיוּ טוֹחֲנִים לוֹ, נֶאֱמַר בָּהֶם וְאַף יהו"ה חָרָה בָּעָם.

דף קמא.

הַדְרָא דְכַנְתָא דָא אִיהוּ נָחָשׁ בָּרִיחַ נָחָשׁ עָקַלָתוֹן, דִּזְמִינִין צַדִּיקַיָּיא (דף קמא ע"א) לְמֵיכַל לֵיהּ. וְאִית חֵלֶב טָמֵא דְאִיהוּ נָחָשׁ, דְאִיהוּ אֲסִיר לְמֵיכַל עַמָּא קַדִּישָׁא, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית ג יד) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה.

הַמַּעְי הַגַּס וְהוּ נָחָשׁ בָּרִיחַ, נָחָשׁ עָקַלָתוֹן, שֶׁעֲתִידִים הַצַּדִּיקִים לֶאֱכֹל אוֹתוֹ, וְיֵשׁ חֵלֶב טָמֵא שֶׁהוּא נָחָשׁ, שֶׁהוּא אָסוּר לְמַאֲכַל הָעָם הַקָּדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה.

= תקונא רביעאה

(זהו תיקון כ"ה)

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן יֵ"שׁ, (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא, וּבְגִין דְּתַמָּן אוֹצָר דְּאִיהִי יִרְאַת יהו"ה, מְנַיֵּהּ אִתְמַלְיָא לְצַדִּיקַיָּא, וְאִינוּן דָּחֲלִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָרְתִין הַאי יֵשׁ, וְעִרְבוּבְיָא בִּישָׁא לָא הֲווֹ דָּחֲלִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא בְּגִין עוּתְרָא, וַהֲווֹ מְנַסִּין לֵיהּ, כְּגַוְונָא דָּא (שמות יז ז) הֲיֵשׁ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, וְכָל אִינוּן דִּמְנַסִּין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְדָחֲלִין לֵיהּ בְּעוּתְרָא וְלָא דָחֲלִין מִנַּיֵּהּ בַּעֲנִיוּתָא כְּמוֹ בְּעוּתְרָא, לַאו אִינוּן אֶלָּא עִרְבוּבְיָא בִּישָׁא, דְּאִית יִרְאָה וְאִית יִרְאָה, אִית אַהֲבָה וְאִית אַהֲבָה, אִית מָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּיֵחוּן בְּנוֹי אוֹ דְלָא נָחִית לַעֲנִיוּתָא, אוֹ דָּרְחִים לֵיהּ בְּגִין דְּיֵהִיב לֵיהּ עוּתְרָא, וּמְנַסֶּה לֵיהּ כְּגוֹן נַעֲבֵיד הַאי פִּקּוּדָא הָכִי, וְנָחֲזֵי הֲיֵשׁ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ וְיָהִיב לָן אַגְרָא בְּגִינֵיהּ אִם אָיִן, דְּאִי לָא יָהִיב לֵיהּ אַגְרָא בְּגִינָהָא לָא רָחִים לֵיהּ, וְלָא יָהִיב לֵיהּ צְדָקָה וְלָא יַעֲבִיד פִּקּוּדָא, וּמְנַסֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל פִּקּוּדָא וְעוֹבָדָא, בְּוַדַּאי הַאי אִיהוּ מֵאִלֵּין עִרְבוּבְיָא בִּישָׁא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן הֲיֵשׁ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן.

זֶהוּ תִּיקוּן כ"ה, בְּרֵאשִׁית, שָׁם יֵ"שׁ, לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא, וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׁם אוֹצָר, שֶׁהִיא יִרְאַת יהו"ה, מְמֻּנוּ מִתְמַלֵּא לַצַּדִּיקִים, וְאוֹתָם יִרְאֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹרְשִׁים הַיֵּשׁ הַזֶּה, וְעֵרֶב רַב הָרָע לֹא הָיוּ פּוֹחֲדִים מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בִּשְׁבִיל הָעשֶׁר, וְהָיוּ מְנַסִּים אוֹתוֹ, כְּמוֹ זֶה: הֲיֵשׁ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, וְכָל אוֹתָם שֶׁמְּנַסִּים אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּפוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ בְּעשֶׁר, וְלֹא יֵרְאִים מִמֶּנּוּ בַּעֲנִיוּת כְּמוֹ בְּעשֶׁר, אֵינָם אֶלָּא עֵרֶבּוּב רַע, שֶׁיֵּשׁ יִרְאָה וְיֵשׁ יִרְאָה, יֵשׁ אַהֲבָה וְיֵשׁ אַהֲבָה, יֵשׁ מִי שֶׁיָּרֵא מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּדֵי שֶׁיְּחוֹן אֶת בָּנָיו, אוֹ שֶׁלֹּא יֵרֵד לַעֲנִיוּת, אוֹ שֶׁאוֹהֵב אוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן לוֹ עשֶׁר, וּמְנַסֶּה אוֹתוֹ כְּמוֹ: נַעֲשֶׂה אֶת הַמִּצְוָה הַזֹּאת כָּךְ, וְנִרְאֶה הֲיֵשׁ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ וְנוֹתֵן לָנוּ שָׂכָר בָּעֲבוּרָהּ אִם אַיִן, שֶׁאִם לֹא יִתֵּן לוֹ שָׂכָר בִּשְׁבִיל זֶה, אֵינוֹ אוֹהֵב אוֹתוֹ, וְלֹא נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה וְלֹא יַעֲשֶׂה מִצְוָה, וּמְנַסֶּה אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל מִצְוָה וּמַעֲשֶׂה, וַדַּאי זֶהוּ מֵאוֹתָם עֵרֶב רַב שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם הֲיֵשׁ יהו"ה בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן.

אֶלָּא רְחִימוּ וּדְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁלִים בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא דְעָבִיד, בֵּין דְּיָהִיב לֵיהּ אַגְרָא בְּטִיבוּ בֵּין דְּלָא יָהִיב לֵיהּ, וּבְגִין דָּא מַנִּי בְּאוֹרַיְיתָא (דברים ו ד) וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה

אלהי"ך בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ, וְאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, אִם חָבִיב עָלֶיךָ נַפְשְׁךָ מִמָּמוֹנָךְ לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל נַפְשְׁךָ, וְאִם חָבִיב עָלֶיךָ מָמוֹנָךְ מִנַּפְשְׁךָ לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ, דְּאִית בַּר נַשׁ דְּצַלִּי וְאָזִיל בְּכָל פִּקּוּדִין דְּלָא יָהִיב עֲלַיְיהוּ אַגְרָא, וְאִם הֲוָה יָהִיב אַגְרָא עֲלַיְיהוּ לָא הֲוָה עָבִיד לוֹן, דְּוַדַּאי סַגִּיאִין אִינּוּן מִבְּנֵי נָשָׁא דְּאִינּוּן עֲתִירִין בְּעוּתְרָא סַגִּיא, וְאִינּוּן חֲבִיבִין עוּתְרָא דִּלְהוֹן יַתִּיר מִנַּפְשָׁתָא דִּלְהוֹן, דְּעוּתְרָא דְּנַפְשָׁא אִיהוּ פִּקּוּדִין טָבִין בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְעוּתְרָא דְּגוּפָא מָמוֹנָא וְעִדּוּנָא בְּעָלְמָא דֵּין.

אֶלָּא אַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹּם בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעוֹשֶׂה, בֵּין שֶׁיִּתֵּן לוֹ שָׂכָר בְּטוֹב, בֵּין שֶׁלֹּא נוֹתֵן לוֹ, וּמִשּׁוּם זֶה צִוָּה בַּתּוֹרָה וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ, וּפֵרְשׁוּהוּ הַקַּדְמוֹנִים אִם חָבִיב עָלֶיךָ נַפְשְׁךָ מִמָּמוֹנָךְ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל נַפְשְׁךָ, וְאִם חָבִיב עָלֶיךָ מָמוֹנָךְ מִנַּפְשָׁךְ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ, שֶׁיֵּשׁ אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל וְהוֹלֵךְ בְּכָל הַמִּצְוֹות שֶׁלֹּא נוֹתֵן עֲלֵיהֶם שָׂכָר, וְאִם הָיָה נוֹתֵן שָׂכָר עֲלֵיהֶם, לֹא הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָם, שֶׁוַּדַּאי רַבִּים הֵם בְּנֵי הָאָדָם שֶׁעֲשִׂירִים בְּעֹשֶׁר רַב, וְהֵם מְחַבְּבִים אֶת עָשְׁרָם יוֹתֵר מִנַּפְשָׁתָם, שֶׁעָשְׁרָהּ שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הִיא מִצְוֹות טוֹבוֹת בָּעוֹלָם הַבָּא, וְעֹשֶׁר שֶׁל הַגּוּף - מָמוֹן וְעִדּוּן בָּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאִינּוּן דִּמְחַבְּבִין מָמוֹנָא מִנַּפְשָׁא, אִם הֲווֹ יָהֲבִין לֵיהּ כָּל אוֹרַיְיתָא בְּמֵאָה זוּזֵי לָא הֲווֹ יָהֲבִין לְהוּ בְּגִינָהּ, בְּגִין דְּמָמוֹנָא חָבִיב עֲלַיְיהוּ מִנַּפְשָׁא, וּמַה דְּדָחִיל וְרָחִים לֵיהּ לַאו אִיהוּ אֶלָּא בְּגִין מָמוֹנָא, הַאי דְּשַׁוְיוּ מָמוֹנָא עִקָּרָא וְאוֹרַיְיתָא דָּרְחִים קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טָפֵל, הַאי רְחִימוּ וּדְחִילוּ לָא חָשִׁיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא עִקָּרָא דִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ רָחִים מָמוֹנֵיהּ מִנַּפְשֵׁיהּ, דִּירְחֵים לֵיהּ בְּמָמוֹנֵיהּ, בַּמֶּה דְּאִיהוּ חָשִׁיב עֲלֵיהּ, וְלָא בְּטָפֵל דִּילֵיהּ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ, וְכֵן מָאן דְּחָשִׁיב נַפְשֵׁיהּ מִמָּמוֹנֵיהּ, וְהָוָה יָהֵיב כָּל מָמוֹנָא דְּעָלְמָא וְלָא הֲוָה נָזִיק אֲפִילּוּ בְּאַבְרָא זְעִירָא דְּאִית בֵּיהּ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל נַפְשְׁךָ בְּמַאי דְּרָחִים לֵיהּ.

וְאוֹתָם שֶׁמְּחַבְּבִים מָמוֹן מֵהַנֶּפֶשׁ, אִם הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ כָּל הַתּוֹרָה בְּמֵאָה זוּזִים, לֹא הָיוּ נוֹתְנִים אוֹתָם בִּשְׁבִילָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהַמָּמוֹן חָבִיב עֲלֵיהֶם מֵהַנֶּפֶשׁ, וּמַה שֶּׁיֵּרֵא וְאוֹהֵב אוֹתוֹ, אֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַמָּמוֹן. זֶה שֶׁשָּׂם אֶת הַמָּמוֹן עִקָּר, וְהַתּוֹרָה שֶׁאוֹהֵב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טָפֵל, הָאַהֲבָה וְהַיִּרְאָה הַזּוֹ לֹא מַחֲשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא הָעִקָּר שֶׁל הָאַהֲבָה וְהַיִּרְאָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהוּא אוֹהֵב מָמוֹנוֹ מִנַּפְשׁוֹ, שֶׁיֹּאהַב אוֹתוֹ בְּמָמוֹנוֹ, בְּמַה שֶּׁהוּא חָשׁוּב עָלָיו, וְלֹא בְּטָפֵל שֶׁלּוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ. וְכָאן מִי שֶׁמַּחֲשִׁיב נַפְשׁוֹ מִמָּמוֹנוֹ, וְהָיָה נוֹתֵן כָּל הַמָּמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא הָיָה נִזָּק אֲפִילּוּ בְּאֵיבָר קָטָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל נַפְשְׁךָ, בְּמַה שֶּׁאוֹהֵב אוֹתוֹ.

= תקונא חמישאה

(זהו תקון כ"ו)

דף קמא:

בְּרֵאשִׁית (ישעיה סו טז) כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט, אלהי"ם מָארֵי דְּדִינָא, וְעָלֵיהּ אִתְּמַר (שמות כב כז) אלהי"ם לֹא תְקַלֵּל, בְּוַדַּאי כְּמָה דִּלְעֵילָא אִתְּמַר (תהלים עה ח) כִּי אלהי"ם שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, כַּךְ אִיהוּ צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי דַּיְינָא לְתַתָּא, לְדָא יַשְׁפִּיל בְּדִינָא וּלְדָא יָרִים, כְּפוּם (דף קמא ע"ב) עוֹבָדוֹי, לְדָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, לְדָא כְּלַפֵּי גְבוּרָה, אֱמֶת בְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי דַּיָּין אֱמֶת, אלהי"ם הַכֹּס"א בְּחוּשְׁבָּן, דְּתַמָּן י"ה דְּאִיהִי חָכְמָה וּבִינָה, זֶה שְׁמִי עִם י"ה שֹׂס"ה מִסְטְרָא דְּשִׂמְאלָא, וְדָא י"ה מִן אלהי"ם, ה' עַל י' נוּקְבָא.

תִּיקוּן כ"ו, בְּרֵאשִׁית, כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט, אֱלֹהִי"ם - בַּעֲלֵי הַדִּין, וְעָלָיו נֶאֱמַר אֱלֹהִי"ם לֹא תְקַלֵּל, בְּוַדַּאי כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה כִּי אֱלֹהִי"ם שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַדַּיָּן לְמַטָּה, אֶת זֶה יַשְׁפִּיל בַּדִּין וְאֶת זֶה יָרִים, כְּפִי מַעֲשָׂיו, לָזֶה מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, לָזֶה כְּלַפֵּי גְבוּרָה, הָאֱמֶת בָּאֶמְצַע, וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָא דַּיַּן אֱמֶת. אֱלֹהִי"ם - הַכֹּס"א בְּחֶשְׁבּוֹן, שֶׁשָּׁם י"ה שֶׁהִיא חָכְמָה וּבִינָה, זֶה שְׁמִי עִם י"ה - שִׁלֹּשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ מִצַּד הַשְּׂמֹאל, וְזֶה י"ה מִן אֱלֹהִי"ם, ה' עַל י' נְקֵבָה.

וְכַד דַּיָּין אִיהוּ דָּן, צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי אִיהוּ יָתֵיב וּבַעֲלֵי דִּינָא קַיְימִין, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא, דְּאִתְּמַר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (איוב א ו) וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאלהי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, אִיהוּ יָתֵיב, וְאִינּוּן קַיְימִין לְמִתְבַּע דִּינָא, וּבְגִין דְּשָׂטָן יֵעוּל בֵּינַיְיהוּ לְמִתְבַּע חוֹבֵיהוֹן דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, אִינּוּן בְּמַטּוּלָא עֲלֵיהּ, עַד דַּהֲוָה דָן לְהוֹן וְדָא אִיהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, וְעוֹד לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, לְשַׁאֲלָא וּלְמִתְבַּע דִּינָא לְגַבֵּי (נ"א קמי) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יהו"ה, כַּד נָהִיג עָלְמָא בְּרַחֲמִין, וּמְקַטְרְגִין וְתָבְעִין דִּינָא, וְדָא אִיהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה. וְתוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּשָׁאֲלִין וְתָבְעִין דִּינָא מִגְּבוּרָה בֵּי דִינָא רַבְרְבָא, דְּקַיְימָא עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְדָא הוּא עַל יהו"ה, עַל דְּמְקָרְבִין דִּינִין קֳדָם גְּבוּרָה אִתְּמַר בְּהוֹן לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, דְּאַף עַל גַּב דְּבְנוֹי אינון יִשְׂרָאֵל לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַעֲבָרָא עַל דִּינָא, דְּאוֹרַיְיתָא בְּדִינָא אִתְיְיהִיבַת, וְאוֹמֵי עֲלָהּ דְּלָא יַעֲבַר עֲלָהּ, וּלְגַבֵּי דִּינָא גְּבוּרָה אִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא, וְחֶסֶד מִימִינָא, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מִשְּׂמְאלָא, וְכָל דִּינִין מַהַאי אֲתַר תַּלְיָין, וְכָל סְפִירָן כֻּלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ דִּינִין גְּבוּרָה וַאֲפִילוּ יהו"ה.

וְכַךְ הַדַּיָּן דָּן, צָרִיךְ שֶׁהוּא יִהְיֶה יוֹשֵׁב וּבַעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, הוּא יוֹשֵׁב, וְהֵם עוֹמְדִים לְתִבְעַ דִּין, וּמִשּׁוּם שֶׁשָּׂטָן נִכְנָס בֵּינֵיהֶם לְתִבְעַ אֶת חֶטְאֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּמַשְׂא עָלָיו עַד שֶׁהָיָה דָן אוֹתָם, וְזֶהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה. וְעוֹד לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, לְשָׁאֹל וְלִתְבַּע דִּין אֵצֶל (לפני) הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּשֶׁמַּנְהִיג הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים, וּמְקַטְרְגִים וְתוֹבְעִים דִּין, וְזֶהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה. וְעוֹד לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, יהו"ה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְזֶהוּ עַל יהו"ה, עַל שֶׁמְּקָרְבִים הַדִּינִים לְפָנָיו מִגְּבוּרָה, בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל שֶׁעוֹמֵד עַל הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, וְזֶהוּ עַל יהו"ה, עַל שֶׁמְּקָרְבִים הַדִּינִים לְפָנָיו גְּבוּרָה נֶאֱמַר בָּהֶם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁבָּנָיו הֵם יִשְׂרָאֵל, אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַעֲבִיר עַל הַדִּין,

שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּדִין, וְנִשְׁבַּע עָלֶיהָ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עָלֶיהָ, וּלְגַבֵּי הַדִּין, הַגְּבוּרָה הִיא בְּאֶמְצַע וְחֶסֶד מִיָּמִין, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי מִשְּׁמֹאל, וְכָל הַדִּינִים תְּלוּיִים מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה, וְכָל הַסְּפִירוֹת כֻּלָּן נִקְרָאוּ דִינִים גְּבוּרָה, וַאֲפִלּוּ יהו"ה.

דִּינָא קַדְמָאָה חָדָא אִתְקְרֵי דִּין לָדוּן בְּחֶנָּק, וְאִתְמַר (דברים כא כג) לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ. אָמַר לֵיהּ אֶלְעָזָר בְּרֵי, הָכָא צָרִיךְ לְחַדְּשָׁא מִלִּין, אִית עֵץ וְאִית עֵץ, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (שם כ יט) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְאִית אָדָם דְּאִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְחוֹבָא דְאָדָם אִיהִי נִבְלָתוֹ דְאָדָם קַדְמָאָה דְאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, לָא צָרִיךְ לְתַלָּיָיא בֵּיהּ חוֹבָא דָא, הַדָּא הוּא דִכְתִיב לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דְּמַאן דְּאָכַל מֵעֵץ דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג כב) וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

דִּין רִאשׁוֹן, הָאֶחָד נִקְרָא דִּין לָדוּן בְּחֶנָּק, וְנֶאֱמַר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ. אָמַר לוֹ: אֶלְעָזָר בְּנִי, כָּאן צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים, יֵשׁ עֵץ וְיֵשׁ עֵץ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְיֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְחֶטְאוֹ שֶׁל אָדָם הִיא נִבְלָתוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהִיא עֵץ הַחַיִּים, לֹא צָרִיךְ לְתְלוֹת בּוֹ חֵטְא זֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, שֶׁמִּי שֶׁאָכַל מֵהָעֵץ שֶׁלּוֹ, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, נֶאֱמַר בּוֹ וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, עֵץ דְּהָכָא דָּא תַּלְמִיד חָכָם דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, לֹא תָלִין בּוֹ נִבְלָתוֹ, דְּאִיהִי חוֹבָה דְּחָב בְּיוֹמָא לֹא תָלִין עִמֵּיהּ בַּלֵּילָה, דְּמִיָּד יְתוּב בִּתְיוּבְתָּא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אִם רָאִיתָ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁחָטָא בַּיּוֹם אַל תְּהַרְהֵר אַחֲרָיו בַּלַּיְלָה, דְּוַדַּאי עָשָׂה תְּשׁוּבָה, (נ"א שמא עשה תשובה, שמא סלקא דעתך, אלא אימא ודאי עשה תשובה).

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ - הָעֵץ שֶׁל כָּאן זֶה תַּלְמִיד חָכָם שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא עֵץ חַיִּים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, לֹא תָלִין בּוֹ נִבְלָתוֹ, שֶׁהוּא הַחֵטְא שֶׁחָטָא בַּיּוֹם, לֹא תָלִין עִמּוֹ בַּלַּיְלָה, שֶׁמִּיָּד יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִם רָאִיתָ תַּלְמִיד חָכָם שֶׁחָטָא בַּיּוֹם, אַל תְּהַרְהֵר אַחֲרָיו בַּלַּיְלָה, שֶׁוַּדַּאי עָשָׂה תְּשׁוּבָה. (שמא עשה תשובה, שמא יעלה בדעתך, ', אלא תאמר ודאי עשה תשובה).

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דָּא תַּלְמִיד חָכָם, נִבְלָתוֹ דָּא בַּת עַם הָאָרֶץ דְּאִיהִי רֵיקָנָא, דְּאִם אַנְתְּ תַּלְיָא לָהּ בֵּיהּ, אוֹ קוֹבְרָהּ אוֹ קוֹבְרָתוֹ, וְדָא אִיהוּ (דברים כא כג) כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, כִּי קָבוֹר הוּא לָהּ אוֹ תִּקְבְּרֶנּוּ אִיהִי לֵיהּ, וְאִתְּתָא דָּא לַאו אִקְרֵי זוּוְגָא וְיִחוּדָא דִילֵיהּ, אֶלָּא אִיהִי כְּמַטּוּלָא תַּלְיָא עֲלֵיהּ, כְּחִוְיָא קָשִׁיר עַל קָדָלֵיהּ, וּבְגִין דָּא (שם) כִּי קִלְלַת אלהי"ם תָּלוּי, דְּאִיהִי קְלָלָה, דְּקַטְיֵלַת לֵיהּ אוֹ אַיְיתֵי לֵיהּ לִידֵי עֲנִיּוּתָא.

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ - זֶה תַּלְמִיד חָכָם, נִבְלָתוֹ - זוֹ בַּת עַם הָאָרֶץ שֶׁהִיא רֵקָנִית, שֶׁאִם אַתָּה תוֹלֶה אוֹתָהּ בּוֹ - אוֹ קוֹבְרָהּ אוֹ קוֹבַרְתּוֹ, וְזֶהוּ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, כִּי קָבוֹר - הוּא אוֹתָהּ, אוֹ תִּקְבְּרֶנּוּ - הִיא אוֹתוֹ,

וְאִשָּׁה זוֹ לֹא נִקְרֵאת הַזּוּג וְהַיִּחוּד שֶׁלּוֹ, אֶלָּא הִיא כְּמַשָּׂא תָּלוּי עָלָיו, כְּנָחָשׁ קָשׁוּר עַל צַוָּארוֹ, וּמְשׁוּם כָּךְ כִּי קִלְלַת אֱלֹהִי"ם תָּלוּי, שֶׁהִיא קְלָלָה שֶׁהוֹרֶגֶת אוֹתוֹ אוֹ מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי עֲנִיּוּת.

דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דְּא שַׁבָּת, דְּיָרִית בֵּיהּ בַּר נַשׁ נְשָׁמָה יְתֵירָה, לָא צָרִיךְ לְאִתְחַזְיָא קֳדָמָהָא נַפְשָׁא דְשָׁלְטָא בְּבַר נַשׁ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, בְּמִלָּאכָה דְּאִיהִי אֲסוּרָה בְשַׁבָּת, אֶלָּא קְבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא, דְּלָא אִתְחַזְיָא קֳדָם זְכוֹר וְשָׁמוֹר דְּשַׁבָּת, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שמות ה ה) שַׁל נְעֲלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, (דברים כא כג) וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתְךָ, דְּנִשְׁמָתָא יְתֵירָה אִיהִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵילָּא, אַדְמַת קֹדֶשׁ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה.

דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ - זוֹ שַׁבָּת, שֶׁיִּוָּרֵשׁ בָּהּ אָדָם נְשָׁמָה יְתֵרָה, לֹא צָרִיךְ לְהֶרָאוֹת לְפָנֶיהָ הַנֶּפֶשׁ שֶׁשּׁוֹלֶטֶת בָּאָדָם בִּימוֹת הַחֹל בִּמְלָאכָה שֶׁאָסוּרָה בְּשַׁבָּת, אֶלָּא קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא, שֶׁלֹּא תֵרָאֶה לִפְנֵי זָכוֹר וְשָׁמוֹר שֶׁל שַׁבָּת, וּבִשְׁבִילָהּ נֶאֱמַר שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, וְלֹא תְטַמֵּא אֶת אַדְמָתְךָ, שֶׁנִּשְׁמָה יְתֵרָה הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּמַעְלָה, אַדְמַת קֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה.

דף קמב.

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ דְּא בַר נַשׁ דְּאִיהוּ נָבָל, עֲלֵיהּ אִתְּמַר כָּל הַמַּעֲמִיד תַּלְמִיד דְּלַאו אִיהוּ הָגוּן כְּאִלּוּ מַעֲמִיד אֲשֵׁרָה, וּבְגִין דָּא לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים. דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין וְגוֹמֵר, הָעֵץ אִלֵּין יִשְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בְּהוּ (דף קמב ע"א) (ישעיה סה כב) כִּימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי, חוֹבָא דְעָבְדוּ עִם נָבָל, לָא תְהֵא תַלְיָא לֵיהּ בְּיִשְׂרָאֵל, דְּכַד עָבְדוּ יָת עִגְלָא חַשִּׁיב מֹשֶׁה דְּיִשְׂרָאֵל עָבְדוּ לֵיהּ, וְאָמַר (שמות לב יא) לָמָּה יהו"ה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ, אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם) לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ, מִיָּד נָחִית וְחָזָא עִגְלָ דְּיוֹקְנָא דְשׁוֹר וַחֲמוֹר, שָׁאִיל לֵיהּ מָאן עָבַד לָךְ, אָמַר חֲמוֹר, עֵרֶב רַב (יחזקאל כג כ) אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם, שׁוֹר אָמַר נַמִּי הָכִי, טַבַּעַת דַּעֲלָהּ מַזָּל שׁוֹר בְּזִמְנָא דְאִתְּמַר בְּעֵרֶב רַב (שמות לב ג) וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב, אִזְדַּמְנַת תַּמָּן, וְאֶרְמֵי כְּלָא אַהֲרֹן בְּנוּרָא, וְנָפְקַת עִגְלָא דְיוֹקְנָא דְשׁוֹר וַחֲמוֹר, בְּהַהוּא זִמְנָא צָוְוחַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאָמְרַת, (ישעיה א ג) יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וַחֲמוֹר אֵבוּס בְּעָלָיו, יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנָן.

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ - זֶה אָדָם שֶׁהוּא נָבָל, עָלָיו נֶאֱמַר כָּל הַמַּעֲמִיד תַּלְמִיד שֶׁאֵינוֹ הָגוּן כְּאִלּוּ מַעֲמִיד אֲשֵׁרָה, וּמְשׁוּם זֶה לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֵץ הַחַיִּים. דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין וְגוֹמֵר, הָעֵץ - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי, הַחֵטְא שֶׁעָשׂוּ עִם נָבָל, אַל תִּתְלֶה אוֹתוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁכְּשֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, חָשַׁב מֹשֶׁה שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָשׂוּ אוֹתוֹ, וְאָמַר לָמָּה יהו"ה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ. מִיָּד יָרַד וְרָאָה עֵגֶל, דְּיוֹקְנָן שֶׁל שׁוֹר וַחֲמוֹר, שָׁאַל אוֹתוֹ, מִי עָשָׂה אוֹתְךָ? אָמַר הַחֲמוֹר, הָעֵרֶב רַב אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם. גַּם הַשּׁוֹר אָמַר כָּךְ. הַטַּבַּעַת שֶׁעָלֶיהָ מַזַּל שׁוֹר, בִּזְמַן שֶׁנֶּאֱמַר

בְּעֶרֶב רַב וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב, הַזְּדַמֵּן לְשָׁם, וְזָרַק הַכֹּל אַהֲרֹן לָאֵשׁ, וְיָצָא עֵגֶל, דְּיוֹקָן שֶׁל שׁוֹר וַחֲמוֹר. בְּאוֹתוֹ זְמַן צָוְחָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאָמְרָה, יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וַחֲמוֹר אֵבוּס בְּעָלָיו, יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנָן.

וְרַשְׁיעַיָּא מָה חָזוּ לְמֶעֱבַד עֵגֶל, אֶלָּא וַדַּאי אינון הֲווֹ מְכַשְּׁפִין דְּפַרְעֹה, יוֹנוֹ"ס וְיַמְבְּרוּ"ס בְּנֵי בִלְעָם, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות ח ג) וַיַּעֲשׂוּ כֵן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם, וְחָזוּ דְּלָא הֲוָה מַמָּשׁוּ בְּהוֹן, אִתְחָזְרוּ עֲמֵיהּ דְּמֹשֶׁה וְקַבִּילוּ בְּרִית מִילָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיָדַע גְּלוּיִים וּסְתִירִין, דַּהֲוָה יָדַע בְּהוֹן דְּאִינוּן מְגַזְעָא בִּישָׁא, כַּד הֲוָה נָחֲתָא שְׁכִינְתָּא אִתְמַר בָּהּ (שם יד יט) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִי"ם הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, וְלָא אָמַר לִפְנֵי הָעָם, וּבְגִין דָּא נָטְלוּ קְנָאָה בְּלִבַּיְיהוּ, וְאָמְרוּ (שם לב א) קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אלהי"ם אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּגַוְונָא דַּהֲוָה אָזִיל קֳדָמַיְיכוּ, וּבְגִין דְּא עֲבַדוּ יָת עֶגְלָא בְּחַרְשִׁין דְּלָהוֹן, וְדָא אִיהוּ יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וכו', יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע חַרְשִׁין, עַמִּי אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה בְּנֵי עַמְרָם לֹא הִתְבּוֹנָנוּ, וְדָא אִיהוּ לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, חוֹבָא דְּא דְּעַם נָבָל לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל. דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין וכו', דָּא גִּיּוֹרָא דְּלָא אִתְגַּיֵּיר לִשְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא תָלִיא בֵּיהּ בְּיִשְׂרָאֵל דְּאִינוּן עֵץ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ (ישעיה סה כב) כִּימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי.

וּמָה רְאוּ הָרְשָׁעִים לַעֲשׂוֹת עֵגֶל? אֶלָּא וַדַּאי הֵם הָיוּ הַמְכַשְּׁפִים שֶׁל פַּרְעֹה, יוֹנוֹ"ס וְיַמְבְּרוּ"ס בְּנֵי בִלְעָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיַּעֲשׂוּ כֵן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם, וְרָאוּ שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם מַמָּשׁוּת, וְחָזְרוּ עִם מֹשֶׁה וְקִבְּלוּ בְּרִית מִילָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיּוֹדֵעַ גְּלוּיוֹת וְנִסְתָּרוֹת, שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ בָּהֶם שֶׁהֵם מִגֶּזַע רַע, כְּשֶׁהָיְתָה יוֹרֶדֶת שְׁכִינָה, נֶאֱמַר בָּהּ וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִי"ם הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אָמַר לִפְנֵי הָעָם, וּמִשּׁוּם זֶה נָטְלוּ קִנְאָה בִּלְבָבָם, וְאָמְרוּ קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם, וּמִשּׁוּם זֶה עָשׂוּ אֶת הָעֶגֶל בְּכִשְׁפֵּיהֶם, וְזֶהוּ יָדַע שׁוֹר קוֹנֵהוּ וכו', יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע כְּשָׁפִים, עַמִּי - אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה בְּנֵי עַמְרָם - לֹא הִתְבּוֹנָנוּ. וְזֶהוּ לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, הַחֵטְא הַזֶּה שֶׁל עַם נָבָל, לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל. דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין וכו', זֶה גֵּר שֶׁלֹּא הִתְגַּיֵּר לִשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא לְתוֹלוֹתוֹ בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עֵץ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ כִּימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי.

וְעוֹד לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ, דָּא נִבְלוּת הַפֶּה, עַל הָעֵץ דָּא לִישָׁנָא בִּישָׁא, דְּחוֹבָה דָּא גָּרִים דְּיִמּוּת קֳדָם זְמָנֵיהּ, וְדָא אִיהוּ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ, דָּא יֵצֶר הָרָע, עַל הָעֵץ דָּא נִשְׁמַת חַיִּים, דְּמָאן דְּחָלֵל בָּהּ אִתְמַר בֵּיהּ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, וְיָמוּת בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דָּא אִיהוּ דִּינֵיהּ בְּחֶנֶק מָאן דְּעָבַר עַל דָּא. (דבר אחר לא תלין נבלתו על העץ, דא נפשא דחול דלא תתחזיא קדם נפשא יתירא ובגינה אמר למשה (שמות ג ה) של נעליך מעל רגליך).

וְעוֹד, לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ - זוֹ נִבְלוּת הַפֶּה, עַל הָעֵץ - זֶה לָשׁוֹן הָרָע, שֶׁחֵטְא זֶה גּוֹרֵם שֶׁיָּמוּת קֹדֶם זְמַנּוֹ, וְזֶהוּ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ. דָּבָר אַחֵר לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ - זֶה יֵצֶר הָרָע, עַל הָעֵץ - זוֹ נִשְׁמַת חַיִּים, שֶׁמִּי שֶׁחִלֵּל אוֹתָהּ, נֶאֱמַר בּוֹ כִּי קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ, וְיָמוּת בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, זֶה דִּינוֹ בְּחֶנֶק מִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה. דָּבָר אַחֵר,

לֹא תְלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ - זוֹ נֶפֶשׁ שֶׁל חֹל שֶׁלֹּא תֵרָאֶה לִפְנֵי הַנֶּפֶשׁ הַיִּתֵרָה, וּבִשְׁבִילָהּ אָמַר לְמֹשֶׁה שֶׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ.

תְּנֵינָא הֶרֶג, הֶרֶג לְגַנָּב, וּלְגַזְלָן עוֹנְשָׁא, וּבְגִין דָּא הַמְמַשְׁכֵּן לְחַבְרֵיהּ צָרִיךְ לְמֶחְזַר לֵיהּ מַשְׁכּוֹנֵיהּ בְּעִידָּן דְּצָרִיךְ לֵיהּ, כֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ אָחֳרָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (דברים כד יג) הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֲבוֹט וְאִתְמַר בְּקְרָא אַחֲרָא (שמות כב כה) אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, הַאי בְּנִשְׁמָתָא דְבַר נַשׁ מְמַלֵּל, אִם חָבֹל תַּחְבֹּל נַפְשָׁא וְרוּחָא, שַׂלְמַת רֵעֶךָ דָּא נִשְׁמָתָא.

הַשֵּׁנִי - הֶרֶג, הֶרֶג לַגַּנָּב, וְלַגַּזְלָן עֹנֶשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה הַמְמַשְׁכֵּן לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ מַשְׁכּוֹנוֹ בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ, כֵּיוָן שֶׁאֵין לוֹ אַחֵר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֲבוֹט, וְנֶאֱמַר בְּפָסוּק אַחֵר אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, זֶה בְּנִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם מְדַבֵּר, אִם חָבֹל תַּחְבֹּל - נֶפֶשׁ וְרוּחַ, שַׂלְמַת רֵעֶךָ - זוֹ הַנְּשָׁמָה.

דף קמב:

וְאִם חָבוֹל תַּחְבּוֹל תְּפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, שַׂלְמַת רֵעֶךָ כְּסוּיָא דְמַצְוָה, עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אלהי"ם, תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ קֳדָם דְּיִתְכַּנִּישׁ מִנֵּיהּ, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (מלאכי ג ג) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ, מַאי צְדָקָה צְלוֹתָא, וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ כַּנְפֵי מִצְוָה דְּאִינּוּן תְּפִלִּין כַּנְפֵי יוֹנָה, וְכַנְפֵי מִצְוַת צִיצִית, הֵיא שִׁמְלָתוֹ מִשְׁכָּא דִתְפִלִּין, וְאִם אַתְּ לָא תַחֲזִיר אִלֵּין כְּסוּיִין לֵיהּ קֳדָם דְּיִתְכַּנִּישׁ מִנֵּיהּ שִׁמְשָׁא דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אלהי"ם, הָכִי יִתְכַּנִּישׁ מִינָךְ נִשְׁמָתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים פט לז) כִּסְאוֹ כַשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי, מִדָּה לְקֶבֶל מִדָּה, וּבְגִין דָּא עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, לוֹ לְעָנְיֵי דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְלִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עֲנְיָיה בְּגָלוּתָא, כַּד יֵתֵי לֵילְיָא דְּאִיהִי גָּלוּתָא, בְּמָה יִשְׁכָּב (דף קמב ע"ב) שְׁכִינְתָּא, דְּוַדַּאי שִׁמְשָׁא דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא נָהִיר לָהּ בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי לֵילְיָא, וְאִשְׁתְּאָרַת בַּחֲשׁוֹכָא, וּבְגִין דָּא צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְאַנְהָרָא לָהּ בְּגָלוּתָא בְּאוֹר וְנֵר, דְּאִיהוּ תּוֹרָה וּמִצְוָה, אוֹר נִשְׁמָתָא, נֵ"ר נֶפֶשׁ רוּחָא דְּאִינּוּן סִימָן נֵ"ר, בְּתֵי דְּתִפְלֵי לְמִשְׁכַּב בְּהוּ שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וְכִסּוּיָא דְּצִיצִית לְאִתְעַטָּפָא בֵּיהּ בְּמִשְׁכְּבָהּ.

וְאִם חָבֹל תַּחְבֹּל - תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שַׂלְמַת רֵעֶךָ - כִּסּוּי שֶׁל מִצְוָה, עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ - שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם, תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ - קֹדֶם שֶׁיִּתְכַּנֵּס מִמֶּנּוּ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ. מַה זֶּה צְדָקָה? תְּפִלָּה, וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ - כַּנְפֵי מִצְוָה שֶׁהֵם תְּפִלִּין, כַּנְפֵי יוֹנָה, וְכַנְפֵי מִצְוַת צִיצִית, הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ - עוֹר הַתְּפִלִּין, וְאִם אַתָּה לֹא תַחֲזִיר אֶת הַכִּסּוּיִים הַלָּלוּ קֹדֶם שֶׁיִּתְכַּנֵּס מִמֶּנּוּ הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אֱלֹהִי"ם, כָּךְ תִּתְכַּנֵּס מִמְּךָ נִשְׁמָתְךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּסְאוֹ כַשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי, מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וּמִשּׁוּם זֶה עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, לוֹ

- לְעָנִי, שֶׁהוּא צַדִּיק, וְלִשְׁכִינָה שֶׁהִיא עֲנִיָּה בַּגָּלוּת, כְּשֶׁיָּבֹא הַלַּיְלָה שֶׁהוּא גָלוּת, בַּמֶּה תִּשְׁכַּב הַשְׁכִינָה? שֶׁוַּדַּאי הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא מֵאִיר לָהּ בַּגָּלוּת, שֶׁהִיא הַלַּיְלָה, וְנִשְׁאֶרֶת בַּחֲשֵׁכָה, וּמְשׁוּם זֶה צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהָאִיר לָהּ בְּגָלוּת בְּאוֹר וְנֵר, שֶׁהוּא תּוֹרָה וּמִצְוָה, אוֹר הַנְּשָׁמָה, נ"ר - נֶפֶשׁ רוּחַ, שֶׁהֵם סִימָן נ"ר, בְּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁתִּשְׁכַּב בָּהֶם הַשְׁכִינָה בַּגָּלוּת, וְכִסּוּי שֶׁל צִיצִית לְהִתְעַטֵּף בָּהּ בְּמִשְׁכָּבָהּ.

וּבְגִין דָּא אִי בַר נַשׁ לָא אַנַּח תְּפִלִּין וְצִיצִית, בַּמֶּה יִשְׁכַּב אִיהִי בְּגָלוּתָא, עָלָהּ אִתְמַר (תהלים מא ב) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יהו"ה, וּבְזְכוּת פִּקּוּדִין אִלֵּין יְרַתִּין בְּנֵי נָשָׁא תְּלַת קִטְרִין, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, וּבְהוּ צָרִיךְ לְמִקְרֵי לְיִשְׂרָאֵל עָלָאָה, דְּיַנְחִית לְאַנְהָרָא בִּשְׁכִינְתָּא בְּנְהוֹרָא דְּפוּרְקָנָא, דְּאִיהִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה, וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ לְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן בְּבֵי מַרְעָא בְּגָלוּתָא. דִּצְדָקָה אִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, עָלָהּ אִתְמַר (איכה ב יג) מִי יְרַפֵּא לָךְ, וְאִיהִי כ"ה כ"ה אַתְוָן דְּקְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וְשַׁחֲרִית, וּבֵיהּ נָחֲתָא לְיִשְׂרָאֵל לְמִפְרַק שְׁכִינְתָּא, אֲבָל בִּימִינָא אוֹקִים לָהּ וְרַחֵם עָלָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נד ח) וּבְחֶסֶד עוֹלָם רַחַמְתִּיךְ, וּבְגִין דָּא נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא אינון מְשַׁכְּבָא (משכונא) דִּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וְעַלָּיה אִתְמַר (דברים כד יג) וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרַכְךָ, וּבְגִין פִּקּוּדִין אִלֵּין שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עַל בַּר נַשׁ.

וּמְשׁוּם כָּךְ, אִם אָדָם אֵינוֹ מֵנִיחַ תְּפִלִּין וְצִיצִית, בַּמֶּה הִיא תִּשְׁכַּב בַּגָּלוּת? עָלָיו נֶאֱמַר אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יהו"ה, וּבִזְכוּת הַמִּצְוֹת הַלָּלוּ יוֹרְשִׁים בְּנֵי אָדָם שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים, שֶׁהֵם נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, וּבָהֶם צָרִיךְ לִקְרֹא אֶת יִשְׂרָאֵל הָעֶלְיוֹן שֶׁיֵּרֵד לְהָאִיר לַשְׁכִינָה בְּאוֹר הַגְּאֻלָּה, שֶׁהִיא שֶׁמֶשׁ צְדָקָה, וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ, לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּבֵית הַחֹלִי בַּגָּלוּת, שֶׁצְּדָקָה הִיא הַשְׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר מִי יִרְפָּא לָךְ, וְהִיא עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וְשַׁחֲרִית, וּבוֹ יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל לִגְאֹל אֶת הַשְׁכִינָה, אֲבָל בִּימִין מֵקִים אוֹתָהּ וּמְרַחֵם עָלֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ. וּמְשׁוּם זֶה, נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ הֵם הַמִּשְׁכָּב (משכון) שֶׁל הַשְׁכִינָה בַּגָּלוּת, וְעַל זֶה נֶאֱמַר וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרַכְךָ, וּמְשׁוּם הַמִּצְוֹת הַלָּלוּ שׁוֹרָה שְׁכִינָה עַל אָדָם.

וְעַל נְשָׁמָתָא אִתְמַר (מיכה ז ה) מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֵךְ שְׁמֹר פְּתָחֵי פִיךְ, דְּלָא תִּדּוֹר אִם לֹא תְּשַׁלֵּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי כב כז) אִם אֵין לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ, וְאִשְׁתָּאֲרוּ רוּחַ וְנֶפֶשׁ יְתוֹמִים, וְאִם נִשְׁמָתָא עָבְרַת עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא וְאַנְחַת חוֹבִין בְּגוּפָא, דִּין אִיהוּ לִיפָּרַע מִנְּכְסֵי יְתוֹמִים, בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה דְּאִשְׁתָּאַר לוֹן מִנִּשְׁמָתָא, דְּבְגִין חוֹבִין נָטְלִין מֵחַיָּיבַיָּא מַשְׁכּוֹנָא דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא, וְדָא אִיהוּ (שמות כב כה) אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ.

וְעַל הַנְּשָׁמָה נֶאֱמַר מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֵךְ שְׁמֹר פְּתָחֵי פִיךְ, שֶׁלֹּא תִּדֹּר אִם לֹא תְּשַׁלֵּם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם אֵין לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ, וְנִשְׁאֲרוּ הָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ יְתוֹמִים, וְאִם הַנְּשָׁמָה עוֹבֶרֶת עַל מִצְוֹות הַתּוֹרָה וְיוֹרְדִים חֲטָאִים לַגּוּף, דִּין הוּא לִפָּרַע מִנִּכְסֵי יְתוֹמִים, בַּמִּצְוֹות עֲשֵׂה שֶׁנִּשְׁאַר לָהֶם מֵהַנְּשָׁמָה, שֶׁבִּגְלַל הַחֲטָאִים נוֹטְלִים מֵהָרְשָׁעִים אֶת הַמַּשְׁכּוֹן, שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה, וְזֶהוּ אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ.

וְאִי אִית לֵיהּ חוֹבִין וְאִית לֵיהּ זַכְוָון, אִתְפַּרְעוּ חוֹבִין בְּזַכְוָון, וְאִתְמַר יָצָא שְׁכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ, מִיָּד חָזְרִין לֵיהּ לְגוּפָא קֶדֶם דְּיֵיתֵי שִׁמְשָׁא, וְדָא אִיהוּ (שם) עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, דְּכַד נָאִים בַּר נַשׁ נִשְׁמָתָא סָלְקָא מִנֵּיהּ, וְלָא נָחְתַת בְּגוּפָא עַד דְּפָרְעַת כָּל חוֹבִין דְּעָבַד בַּר נַשׁ בְּהַהוּא יוֹמָא, וּבְגִין דָּא מְמַשְׁכָּן לָהּ הַהוּא בֵּי דִינָא דִלְעֵילָּא, בְּגִין דִּמְקַטְרְגָא סָלִיק אַבַּתְרָהָא לְמִתְבַּע מִינָהּ דִּינָא, בְּאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, תְּרֵין דְּאִתְמַר לְעֵיל, וּתְרֵין דְּאִינּוּן שַׁרְיָין עַל אִינּוּן דִּמְגַלְּיִן עָרְיָין דְּאוֹרַיְיתָא, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר לָהּ בְּכָל יוֹמָא.

וְאִם יֵשׁ לוֹ חֲטָאִים וְיֵשׁ לוֹ זְכֻיּוֹת, נִפְרָעִים הַחֲטָאִים בַּזְּכֻיּוֹת, וְנֶאֱמַר יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ, מִיָּד מַחֲזִירִים אוֹתוֹ לַגּוּף לִפְנֵי שֶׁיָּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ, וְזֶהוּ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם יָשֵׁן, עוֹלֶה מִמֶּנּוּ הַנְּשָׁמָה, וְאֵין יוֹרֶדֶת לַגּוּף עַד שֶׁפּוֹרַעַת אֶת כָּל הַחֲטָאִים שֶׁעָשָׂה הָאָדָם בְּאוֹתוֹ יוֹם, וּמִשּׁוּם זֶה מְמַשְׁכֵּן אוֹתָהּ אוֹתוֹ בֵּית דִּין שֶׁלְּמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁהַמְקַטְרֵג עוֹלֶה אַחֲרֶיהָ לְתִבְעַ מִמֶּנָּה דִּין בְּאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין - שְׁנַיִם שֶׁנֶּאֱמְרוּ לְמַעְלָה, וּשְׁנַיִם שֶׁשּׁוֹרִים עַל אוֹתָם שֶׁמְּגַלִּים אֶת הָעֲרָיוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. אַשְׁרֵי הוּא מִי שֶׁשּׁוֹמֵר אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם.

וּבְזְמָנָא דְּחוֹבִין אִינּוּן רַבְרְבִין, וּמַלְוָה בַּר נַשׁ חוֹבִין עַל מַשְׁכּוֹנָא, אֲבַד מַשְׁכּוֹנָא דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא, וְלָא חָזְרַת לְגַבֵּיהּ, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּדִין דְּדָן לָהּ גְּבוּרָה דְּאִיהוּ בֵּי דִינָא רַבְרְבָא, בְּכָל לֵילְיָא בְּתְרִין עֲשַׂר שַׁעֲתִין וּבְשַׁבְעִין וּתְרֵין רָגְעִין כְּחֶשְׁבַּן חֶסֶ"ד, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מז ה) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וְרָזָא דְמִלָּה (איוב ז יח) וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים, לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ.

וּבְזְמַן שֶׁהַחֲטָאִים גְּדוֹלִים, וּמַלְוֶה אָדָם חֲטָאִים עַל הַמַּשְׁכּוֹן, אֲבַד הַמַּשְׁכּוֹן, שֶׁהִיא הַנְּשָׁמָה, וְלֹא חוֹזֶרֶת אֵלָיו, וְהַכֹּל הוּא בַּדִּין שֶׁדָּנָה אוֹתָהּ הַגְּבוּרָה, שֶׁהִיא בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל, בְּכָל לַיְלָה בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת וּבִשְׁבָעִים וּשְׁנַיִם רְגָעִים כְּחֶשְׁבּוֹן חֶסֶ"ד, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וְסוֹד הַדָּבָר - וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים, לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ.

וְאִית חוֹבִין דְּאִינּוּן בְּסֵתֶר, וְלָא יְכִילֵן לְאַסְהָדָא בְּהוֹן מַלְאָכִין דְּאָזְלִין עִם נִשְׁמָתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים צא יא) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, הָא שְׁכִינְתָּא סָהֲדַת עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה כג כד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא עַל רֵישֵׁיהּ, דְּאִתְמַר בָּהּ דַּע מַה לְמַעְלָה מִמְּךָ, עַיִן רוֹאָה וְאָזֶן שׁוֹמַעַת וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בְּסִפֶּר נִכְתָּבִין, (לזמנין נשמתא לא הות מודה בחובין דתבע עליה יצר הרע, וחשיד יצר הרע בהאי), (נ"א ולזמנין נשמתא לא חבת וחשיד יצר הרע בהאי), וְאָזְלִין לְגַבֵּי בֵּי דִינָא וְדָן עֲלַיְיהוּ דִּין הַנִּשְׁבָּעִים, אוֹמִיאַת נִשְׁמָתָא עֲלַיְיהוּ וְאִתְפַּטְרַת, וְאִם לָאו פָּרְעַת.

וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁהֵם בַּסֵּתֶר, וְלֹא יְכוֹלִים לְהָעִיד בָּהֶם הַמַּלְאָכִים שֶׁהוֹלְכִים עִם הַנְּשָׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ, הֲרֵי הַשְׁכִינָה מְעִידָה עֲלֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה עַל רֹאשׁוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ דַּע מַה לְמַעְלָה מִמְּךָ, עַיִן רוֹאָה וְאָזֶן שׁוֹמַעַת וְכָל מַעֲשֶׂיךָ בְּסֵפֶר נִכְתָּבִים. (לפעמים הנשמה לא היתה מודה בחטאים שתובע עליו היצר הרע, וחושד יצר הרע בזה) (ולפעמים הנשמה

לא חטאה, וחושד היצר הרע בזה), וְהוֹלְכִים אֶל בֵּית הַדִּין, וְדָן עֲלֵיהֶם דִּין הַנִּשְׁבָּעִים, נִשְׁבַּעַת הַנְּשָׁמָה עֲלֵיהֶם וְנִפְטָרֶת, וְאִם לֹא - פּוֹרַעַת.

דף קמג.

וְאִית חוֹבִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (איוב לז ז) וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וּמַרְאִין לָהּ חֶתִימַת יָדָהָא. וְאִית חוֹבִין דְּאִינּוּן עַל תְּנַאי דְּאַתְנֵי עֲלֵיהּ לְפָרְעָא לוֹן בְּהַאי עָלְמָא, דְּחוֹבִין דִּילֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ, דְּלָא יְגַבֵּהּ לוֹן תּוֹבֵעַ אֶלָּא בְּאַתְרֵיהּ, וְאִלֵּין אִינּוּן חוֹבִין דְּעִשְׂרִין שְׁנִין, וְאִית חוֹבִין לְתַתָּא, דְּאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין דְּעַד עִשְׂרִין שְׁנִין (דף קמג ע"א) מַעֲנִישִׁין לְתַתָּא וְלָא לְעִילָּא, וְאִית חוֹבִין דְּמַעֲנִישִׁין לְעִילָּא וְתָבְעִין לוֹן לְעִילָּא בֵּי דִינָא רַבְרְבָא, וּבְגִינַיְיהוּ מְמַשְׁכְּנִין נִשְׁמָתָא לְעִילָּא, וְלָא מַנִּיחִין לָהּ לְנָחָתָא לְתַתָּא, אֲבָל בְּחוֹבִין דְּמַעֲנִישִׁין עֲלַיְיהוּ לְתַתָּא, לָא מַעֲנִישִׁין לָהּ לְעִילָּא, וְלָא מְעַכְּבֵי לֵיהּ תַּמָּן, וְאִית חוֹבִין דְּנִשְׁמָתָא דְּגַבִּין מִנַּיְיהוּ בְּכָל אֲתַר, כְּגוֹן (שמות כא יז) וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ מוֹת יוּמָת, מִבֵּי דִינָא דִּלְעִילָּא וּמִבֵּי דִינָא דִּלְתַתָּא, דְּאִתְדַּנַּת בְּתַרְיִן דִּינִין, וּבְגִין חוֹבָא דָּא בְּכָל אֲתַר דְּאַשְׁכְּחִין לָהּ לְעִילָּא גָּבִין מִינַּהּ, וּבְכָל אֲתַר דְּאַשְׁכְּחִין לָהּ לְתַתָּא גָּבִין מִינַּהּ, וְלֵית פִּקּוּדָא דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְאַגָּנָא עָלָהָא, דְּאִית חוֹבִין דְּדַיְינִין לָהּ בְּדִינִים חֲמוּרִים לְנִשְׁמָתָא, וְיֵתֵי מִצְוָה דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא כְּגוֹן מְצַוַּת תְּפִלִּין, וְאַגִּינַת עֲלֵיהּ וּפְרִישַׁת גַּדְפָּהָא עָלָהּ, וְלֵית רְשׁוּ לְמִקְטְרֵג לְקָרְבָא תַּמָּן, וְאִית חוֹבִין דְּמַטְרוֹנִיתָא לֵית לָהּ רְשׁוּ לְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם יד) מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֻנּוּ לָמוּת.

וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וּמַרְאִים לוֹ חֶתִימַת יָדָיו, וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁהֵם עַל תְּנַאי שֶׁמַּתְנֶה עָלָיו לְפָרֵעַ אוֹתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהַחֲטָאִים שֶׁלּוֹ בִּמְקוֹמוֹ, שֶׁלֹּא יִגְבֶּה אוֹתָם הַתּוֹבֵעַ אֶלָּא בִּמְקוֹמוֹ, וְאֵלּוּ הֵם חֲטָאִים שֶׁל עֶשְׂרִים שָׁנִים, וְיֵשׁ חֲטָאִים לְמַטָּה, שֶׁבֵּארוּ הַקַּדְמוֹנִים שֶׁעַד עֶשְׂרִים שָׁנִים מַעֲנִישִׁים לְמַטָּה וְלֹא לְמַעְלָה, וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁמַּעֲנִישִׁים לְמַעְלָה, וְתוֹבְעִים אוֹתָם לְמַעְלָה בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל, וּבִשְׁבִילָם מְמַשְׁכְּנִים אֶת הַנְּשָׁמָה לְמַעְלָה, וְלֹא מְנִיחִים לָהּ לָרֶדֶת לְמַטָּה, אֲבָל בַּחֲטָאִים שֶׁמַּעֲנִישִׁים עֲלֵיהֶם לְמַטָּה, לֹא מַעֲנִישִׁים אוֹתָהּ לְמַעְלָה וְלֹא מְעַכְּבִים אוֹתוֹ שָׁם, וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁל הַנְּשָׁמָה שֶׁגּוֹבִים מֵהֶם בְּכָל מָקוֹם, כְּמוֹ וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מוֹת יוּמָת, מִבֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה וּמִבֵּית הַדִּין שֶׁלְּמַטָּה, שְׁנִדּוֹנִית בִּשְׁנֵי דִינִים, וּמִשּׁוּם הַחֵטְא הַזֶּה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁמּוֹצְאִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, גּוֹבִים מִמֶּנָּה, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמּוֹצְאִים אוֹתָהּ לְמַטָּה, גּוֹבִים מִמֶּנָּה וְאֵין מִצְוָה שֶׁאֵין לָהּ רְשׁוּת לְהָגֵן עָלֶיהָ. שְׁיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁדָּנִים בְּדִינִים חֲמוּרִים אֶת הַנְּשָׁמָה, וְתָבא מִצְוָה שֶׁהִיא גְּבִירָה כְּמוֹ מִצְוַת תְּפִלִּין, וּמְגִנָּה עָלָיו וּפוֹרֶשֶׂת כְּנָפֶיהָ עָלָיו, וְאֵין רְשׁוּת לְמִקְטֵרֵג לְהִתְקָרֵב לְשָׁם, וְיֵשׁ חֲטָאִים שֶׁאֵין רְשׁוּת לַגְּבִירָה לְהָגֵן עֲלֵיהֶם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֻנּוּ לָמוּת.

אֲבָל פִּקּוּדִין אִית דְּאִינּוּן שְׁפָחוֹת, מֵאִלֵּין פִּקּוּדִין דְּאִינּוּן עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אַף עַל גַּב דְּיֵיתוּן לְאַגָּנָא עָלָהּ, נָטְלֵי לוֹן מְקַטְרְגִין תְּחוֹת רְשׁוּתַיְיהוּ, (נ"א נפקין לה מקטרגין מרשותייהו),

וְאִית חוֹבִין אֲחֲרָנִין דְּאִתְקְרִיאוּ חֲלוּקֵי דַּיָּינִין, עַל חוֹבִין דְּחוֹלְקִין בְּהוֹן, מִנְהוֹן מַשֶּׁה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְדַיָּינִין לָהּ לְנִשְׁמָתָא בְּמָמוֹן דְּאִיהוּ דִּינֵי מָמוֹנוֹת, וְאִית אֲחֲרָנִין דְּחוֹלְקִין עֲלַיְיהוּ וְאִינוּן נוֹטִין כְּלַפֵּי חוֹבָה, לְמֵידַן לָהּ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, אִם זַכָּוון מִתְגַּבְּרִין עַל חוֹבִין דָּנִין לָהּ בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, וְגָבִין מִזְּכָוון דְּאִינוּן גְּמִילוּת חֲסָדִים דִּילֵיהּ, וְאִם חוֹבִין מִתְגַּבְּרִין דַּיָּינִין לָהּ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, וְגָבִין בָּהּ נֶפֶשׁ וְרוּחַ.

אֲבָל יֵשׁ מִצְווֹת שֶׁהֵן שְׁפָחוֹת, מֵאֵלּוּ הַמִּצְווֹת שֶׁהֵן עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אַף עַל גַּב שֶׁיְּבָאוּ לְהָגֵן עָלֶיהָ, נוֹטְלִים אוֹתָם הַמְקַטְרְגִים תַּחַת רְשׁוּתָם, (מוציאים אותה המקטרגים מרשותם) וְיֵשׁ חֲטָאִים אֲחֵרִים שֶׁנִּקְרָאִים חֲלוּקֵי הַדַּיָּנִים, עַל חֲטָאִים שֶׁחוֹלְקִים בָּהֶם, מֵהֶם מַשֶּׁה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְדָנִים אֶת הַנִּשְׁמָה בְּמָמוֹן, שֶׁהוּא דִּינֵי מָמוֹנוֹת, וְיֵשׁ אֲחֵרִים שֶׁחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם וְהֵם נוֹטִים כְּלַפֵּי חוֹבָה, לָדוּן אוֹתָהּ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת. אִם הַזְּכֻיּוֹת מִתְגַּבְּרוֹת עַל הַחוֹבוֹת, דָּנִים אוֹתָהּ בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, וְגוֹבִים מֵהַזְּכֻיּוֹת, שֶׁהֵם גְּמִילוּת חֲסָדִים שֶׁלּוֹ, וְאִם הַחוֹבוֹת מִתְגַּבְּרִים, אָז דָּנִים אוֹתָהּ בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת מִצַּד הַגְּבוּרָה, וְגוֹבִים בָּהּ נֶפֶשׁ וְרוּחַ.

וּלְעֵילָּא לֵית מַשּׁוֹא פָּנִים בֵּין זַכָּאָה לְחַיָּבְיָא, וְכֵן צָרִיךְ לְהַשְׁווֹת לְתַתָּא גַּבֵּי דִּינָא זַכָּאָה עִם חַיָּבָא, מִסִּטְרָא דְּאֶמְת עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְלָא יְהֵא דַּיָּינָא רַשַּׁאי לְמֶעֱבַד מַשּׁוֹא פָּנִים לְחַד מִנַּיְיהוּ בְּדִינָא, דִּבְדַיָּינָא דִּלְעֵילָּא אִתְּמַר בֵּיהּ (דברים י יז) לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד, וַוי לֵיהּ לְדַיָּינָא לְתַתָּא דְּאִשְׁתַּנֵּי מִדַּיָּינָא דִּלְעֵילָּא, דְּאַכְחִישׁ עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְלָא יֵימָא דָּא מְהֵימְנָא מִדָּא, דִּכְמָה דְּאִיהוּ לְתַתָּא (שם טז יח) שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֶּן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ, לְדַיָּינָא גּוּפִין, הָכִי אִית לְעֵילָּא שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים לְדַיָּינָא נִשְׁמָתָא, וְלָא יוֹקִיר לְדָא יַתִּיר מִדָּא, אֶלָּא תַּרְוַיְיהוּ בְּהַשְׁוָאָה בְּדִינָא, וְאִינוּן צְרִיכִין לְמִשְׁמַע קֻדָּם דַּיָּינָא, וְלָא יְמַלְּלוּן עַד דְּשַׁאֵיל לוֹן דַּיָּינָא, וְיָהִיב לוֹן רְשׁוּ לְמַלָּלָא, וּיהוֹן קֳדָמֵיהּ בִּדְחִילוּ, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ, וּמָאן דְּתָבַע קְשׁוֹט כְּאִלּוּ מְקַיֵּים עַל עָלְמָא דַּיָּין אֱמֶת (ס"א דין אמת), וְכָל שֶׁכֵּן מָאן דְּדָן דִּין אֱמֶת, כְּאִלּוּ מְקַיֵּים (תהלים פ יב) אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּאוֹקִים שִׁקְרָא וְאַפֵּיל אֱמֶת, דְּגָרִים (דניאל ח יב) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וּמָאן גָּרִים דָּא דַּיָּינָא דְּלָא דָן דִּין אֱמֶת, וּבְוַדַּאי דַּיָּין דָּדָן דִּין אֱמֶת כְּאִלּוּ הוּא אַפִּיק לִשְׁכִינְתָּא וּלְיִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, וְאוֹקִים לוֹן מֵאַרְעָא.

וּלְמַעְלָה אֵין מַשּׂוֹא פָּנִים, בֵּין לְצַדִּיק בֵּין לְרָשָׁע, וְכֵן צָרִיךְ לְהַשְׁווֹת לְמַטָּה גַּבֵּי דִּין הַצַּדִּיק עִם הָרָשָׁע, מִצַּד שֶׁל אֱמֶת הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, וְלֹא יִהְיֶה דַּיָּן רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת מַשּׂוֹא פָּנִים לְאֶחָד מֵהֶם בַּדִּין, שֶׁבַּדִּין שֶׁלְּמַעְלָה נֶאֱמַר בּוֹ לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד. אוֹי לוֹ לַדַּיָּן לְמַטָּה שֶׁמִּשְׁתַּנֶּה מֵהַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה, שֶׁמַּכְחִישׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְלֹא יֹאמַר זֶה נֶאֱמַן מִזֶּה, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהוּא לְמַטָּה, שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ. לְדוּן גּוּפִים, כָּךְ יֵשׁ לְמַעְלָה שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים לְדוּן אֶת הַנְּשָׁמָה, וְלֹא יְכַבֵּד אֶת זֶה יוֹתֵר מִזֶּה, אֶלָּא שְׁנֵיהֶם בְּהַשְׁוָאָה בַּדִּין, וְהֵם צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעַ לִפְנֵי הַדַּיָּן, וְלֹא יְדַבְּרוּ עַד שֶׁשּׁוֹאֵל אוֹתָם הַדַּיָּן וְנוֹתֵן לָהֶם רְשׁוּת לְדַבֵּר, וְיִהְיוּ לִפְנָיו בְּיִרְאָה, מִשּׁוּם שֶׁשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וּמִי שֶׁתּוֹבֵעַ אֱמֶת כְּאִלּוּ מְקַיֵּים עַל הָעוֹלָם דַּיָּן אֱמֶת

(דין אמת), וְכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת, כְּאִלּוּ מְקַיֵּם אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח. אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁמַּקִּים שֶׁקֶר וּמַפִּיל אֱמֶת, שֶׁגּוֹרֵם וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וּמִי גּוֹרֵם אֶת זֶה? הַדַּיָּן שֶׁלֹּא דָן דִּין אֱמֶת, וּבְוַדַּאי שֶׁדַּיָּן שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת, כְּאִלּוּ הוּא מוֹצִיא אֶת הַשְּׁכִינָה וְאֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוּת וּמֵקִים אוֹתָם מִן הָאָרֶץ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי, וְסָלִיק יְדוֹי לְגַבֵּי עֵילָא, וְשַׁבַּח לְמָארֵי עָלְמָא, וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמָא עֲבֵיד בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, וְאִם אִיהִי בְּאוֹמָאָה הָא אַבָּא וְאִמָּא דְּאִינּוּן חָכְמָה וּבִינָה יָכְלִין לְמֶעֱבַד הַתָּרָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה יד כז) יהו"ה צְבָאוֹ"ת יָעָץ וּמִי יָפֵר, אִם הַתַּלְמִיד אוֹמֵי הָרַב יָכִיל לְמֶעֱבַד הַתָּרָה.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלָיו, וְהֵרִים יָדָיו לְמַעְלָה וְשִׁבַּח אֶת רִבּוֹן הָעוֹלָם, וְאָמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָם, עָשֵׂה לְמַעַן הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בַּגָּלוּת, וְאִם הִיא בִּשְׁבוּעָה, הֲרֵי אַבָּא וְאִמָּא, שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה, יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת הַתָּרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה צְבָאוֹ"ת יָעָץ וּמִי יָפֵר, אִם הַתַּלְמִיד נִשְׁבָּע, הָרַב יָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַתָּרָה.

דף קמג:

וְאִם נָדַר אוֹ נִשְׁבַּע בֵּן דְּאִיהוּ ו' דְּלָא יִפְרוֹק לָהּ אֶלָּא דִּתְהֵי בְּגָלוּתָא עַד זִמְנָא יְדִיעָא, וְנָדֵר אוֹ שְׁבוּעָה אִיהוּ בְּי"ה דְּאִינּוּן חָכְמָה וּבִינָה, וְאִיהוּ אִתְחָרֵט, הָא תְּלַת בְּנֵי נָשָׁא יָכְלִין לְמִפְטַר לֵיהּ, וְאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן לְעֵילָּא לְקִבְלַיְיהוּ, וְאִם לָא תִּתְחָרֵט, אֲנָא בָּעִינָא מִינָּךְ, וּמִכָּל אִינּוּן דְּמִתִיבְתָּא דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא, דְּתַעֲבֵיד בְּגִין רַעֲיָא מְהֵימְנָא דְּלָא זָז מִשְׁכִינְתָּא בְּכָל אֲתַר, וְאִיהוּ עָאל שְׁלָם בֵּינָךְ וּבֵינָהּ זִמְנִין (דף קמג ע"ב) סַגִּיאִין, וּמְסַר גַּרְמֵיהּ לְמִיתָה בְּגִינָהּ וּבְגִין בְּנָהָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב לב) וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ.

וְאִם נָדַר אוֹ נִשְׁבַּע הֵבֵן שֶׁהוּא ו', שֶׁלֹּא יִפְדֶּה אוֹתָהּ, אֶלָּא שֶׁתִּהְיֶה בַּגָּלוּת עַד זְמַן יָדוּעַ, וְנָדֵר אוֹ שְׁבוּעָה הֵם בְּי"ה שֶׁהֵם חָכְמָה וּבִינָה, וְהוּא הִתְחָרֵט, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם יְכוֹלִים לְפַטֵּר אוֹתוֹ, וְהֵם שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת לְמַעְלָה כְּנֶגְדָּם, וְאִם לֹא תִּתְחָרֵט, אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמְּךָ, וּמִכָּל אוֹתָם שֶׁבִּישִׁיבָה שֶׁלְּמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁתַּעֲשֶׂה לְמַעַן רוֹעֶה הַנֶּאֱמָן שֶׁלֹּא זָז מֵהַשְׁכִינָה בְּכָל מָקוֹם, וְהוּא הִכְנִיס שָׁלוֹם בֵּינְךָ וּבֵינָהּ פְּעָמִים רַבּוֹת, וּמָסַר עַצְמוֹ לְמִיתָה עֲבוּרָהּ וַעֲבוּר בָּנֶיהָ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ.

וְאִם הוּא נֵדֶר מִסִּטְרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא, וְלָא בָּעֵי, אֲנָא סָלִיק לְגַבֵּי הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים יז ח) כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר, דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּמוּפְלָא מִמָּךְ אַל תִּדְרוֹשׁ, דְּיִפְטוֹר נֵדֶר, וְאַף עַל גַּב דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ כְּנִדָּה, דְּאִיהִי יַפְרִישׁ בֵּין דָּם לְדָם, וְאִתְפַּתַּח מִקּוֹרָא דִּילָהּ, לְדַכָּאָה לָהּ בְּמַיִם דְּאוֹרַיְיתָא, מַיִם חַיִּים דְּלָא פָּסְקִין, וְאַפְרֵישׁ מִינָהּ דַּם נִדָּה דְּאִיהִי לִילִי"ת, דְּלָא אִתְקְרִיבַת בַּהֲדָהּ, דְּאִיהִי חוֹבָא דְּנִשְׁמָתָא דְּסָאִיבַת לָהּ, וְלֵית לָהּ רְשׁוּ לְסָלָקָא נִשְׁמָתָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְיְיהִיבַת מִתַּמָּן, וְאִתְדָּנַת בֵּין דִּין לְדִין, בֵּין דִּינֵי נְפָשׁוֹת לְדִינֵי מָמוֹנוֹת, דְּאִית מָאן דְּפָרַע בְּמָמוֹנֵיהּ, וְאִית מָאן דְּפָרַע בְּנַפְשֵׁיהּ, וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ (איכה א א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, דְּאִיהִי חֲשִׁיבָא שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא כִּמְצוֹרָע, דְּאִתְמַר

בֵּיהּ (ויקרא יג מו) בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, מִחוּץ וַדַּאי, דָּא גָלוּתָא, דְּאִיהִי לְבָר מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי מוֹתְבָא דְאָת ה'.

וְאִם נֶדֶר הוּא מִצַּד הָאַבָּא וְהָאִמָּא, וְלֹא רוֹצֶה, אֲנִי עוֹלֶה לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָבָר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בַּמַּפְלֶא מִמְּךָ אֶל תִּדְרֹשׁ, שֶׁיִּפְטֹר אֶת הַנֶּדֶר, וְאַף עַל גַּב שֶׁהַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת אֶל בַּעְלָהּ כְּנִדָּה, שֶׁהִיא תַּבְדִּיל בֵּין דָּם לְדָם, וְנִפְתַּח מְקוֹרָהּ, לְטַהֵר אוֹתָהּ בְּמֵי הַתּוֹרָה, הַמַּיִם הַחַיִּים שֶׁלֹּא פוֹסְקִים, וְהִפְרִיד מִמֶּנָּה דַּם נִדָּה שֶׁהִיא לִילִי"ת שֶׁלֹּא תִקָּרֵב אֵלֶיהָ, שֶׁהִיא חַטָּא הַנְּשָׁמָה שֶׁטִּמְאָה אוֹתָהּ, וְאֵין לָהּ רְשׁוּת לְהַעֲלוֹת הַנְּשָׁמָה לְבַעְלָהּ, לְאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁמִּשָּׁם נִתְּנָה, וְנִדּוֹנִית בֵּין דִּין לְדִין, בֵּין דִּינֵי נְפָשׁוֹת לְדִינֵי מָמוֹנוֹת, שֶׁיֵּשׁ מִישֶׁהוּ שֶׁפּוֹרֵעַ בְּמָמוֹנוֹ, וְיֵשׁ מִי שֶׁפּוֹרֵעַ בְּנַפְשׁוֹ, וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּהוּ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, שֶׁחֲשׁוּבָה הַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת כְּמוֹ מְצֹרָע, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, מִחוּץ וַדַּאי, זוֹ הַגָּלוּת, שֶׁהִיא מִחוּץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא הַמּוֹשָׁב שֶׁל הָאוֹת ה'.

וְאִי מְקוֹרָא לָא יָכִיל לְמִפְתַּח עַד דְּיִפְתַּח לֵיהּ הַהוּא דְסָגִיר לֵיהּ, אֲנָא מְפַיְּיסְנָא לֵיהּ בְּגִין יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ יְחוּדָא (דיחודיה תמן), וּבְגִין לְבוּשִׁין דְּאִתְלַבֵּשׁ, מֵיָּד אִתְפַּתְּחַת מְקוֹרָהּ וְאִתְדַּכְּיָאת שְׁכִינְתָּא, וְרָזָא דְמִלָּה (ירמיה יד ד) מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה, מוֹשִׁיעוֹ וַדַּאי, הַהוּא דְמָקוֹרָא דְמִקְוֵה בִּידֵהּ.

וְאִם הַמָּקוֹר לֹא יָכוֹל לְהִפָּתַח עַד שֶׁיִּפְתַּח אוֹתוֹ, אוֹתוֹ שֶׁסָּגַר אוֹתוֹ, אֲנִי מְפַיֵּס אוֹתוֹ עֲבוּר יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שֶׁהוּא הַיִּחוּד (שיחודו שם), וּמִשּׁוּם הַלְּבוּשִׁים שֶׁהִתְלַבֵּשׁ, מִיָּד נִפְתַּח מְקוֹרָהּ וְנִטְהֶרֶת הַשְּׁכִינָה, וְסוֹד הַדָּבָר - מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה, מוֹשִׁיעוֹ וַדַּאי, אוֹתוֹ שֶׁהַמָּקוֹר שֶׁל הַמִּקְוֶה בְּיָדוֹ.

= תקונא שתיתאה

(זהו תקון כ"ו)

בְּרֵאשִׁית תַּמָּן תְּרֵי אֵשׁ, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין אֵשִׁין דְּאִינּוּן בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ב ה) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בִּתְרֵי אֲשׁוֹת, וְאַמַּאי אָמַר בְּהוֹן סַמְּכוּנִי, אֶלָּא בְּלֵילֵי שַׁבָּת נְשָׁמָה יְתֵירָה קָא נָחֲתָא לְסָמְכָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בְּגָלוּתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (עמוס ה ב) נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם, וְכַד אָתָא מוֹצָאֵי שַׁבָּת אִסְתַּלְקַת נִשְׁמָתָא יְתֵירָה דְּבָהּ וְיִנָּפֵשׁ, וְיִנָּפֵשׁ מִיָּד דְּאִיהִי אִסְתַּלְקַת וַי נָפֶשׁ, דְּלֵית מָאן דְּסָמִיךְ לָהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִיהִי אָמְרַת לְיִשְׂרָאֵל סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת דְּאִינּוּן מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וּמַאי נִיהוּ תְּרֵי תּוֹרוֹת, דְּאִינּוּן חֲצוּבוֹת מֵאֵשׁ דְּאִיהִי אלהי"ם מִדַּת הַגְּבוּרָה, וּמַאי נִיהוּ לְמִוְדֵי יהו"ה תְּרֵין שִׁפְוָון דְּאִקְרוּן לַהֲבוֹת (דאוקדון בלהבות) אֵשׁ, וְאִינּוּן תְּרֵין תַּפּוּחִין, דְּמִנְּהוֹן רוּחָא דְמִשִּׁיחָא נָפִיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה.

זֶהוּ תִּיקּוּן כ"ו, בְּרֵאשִׁית, שָׁם תְּרֵי"ן אֵ"שׁ, וְאֵלּוּ הֵם שְׁנֵי הָאֵשִׁים שֶׁהֵם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בִּשְׁתֵּי אֲשׁוֹת, וְלָמָּה אָמַר לָהֶם סַמְּכוּנִי? אֶלָּא בְּלֵילֵי שַׁבָּת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה יוֹרֶדֶת

לְתָמֵךְ בַּשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בַּגָּלוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם, וּכְשֶׁבָּא מוֹצָאֵי שַׁבָּת, מִסְתַּלֶּקֶת הַנְּשָׁמָה הַיְתֵרָה שֶׁבָּהּ וַיִּנָּפֵשׁ. וַיִּנָּפֵשׁ, מִיָּד שֶׁהִיא הִסְתַּלְּקָה יָו נָפֶשׁ, שֶׁאֵין מִי שֶׁסּוֹמֵךְ אוֹתָהּ. בְּאוֹתוֹ זְמַן הִיא אוֹמֶרֶת לְיִשְׂרָאֵל סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, שֶׁהֵם מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וּמַה הֵם? שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, שֶׁהֵן חֲצוּבוֹת מֵאֵשׁ שֶׁהִיא אֱלֹהֵי"ם, מִדַּת הַגְּבוּרָה. וּמַה הֵם לְמוּדֵי יהו"ה? שְׁתֵּי שְׂפָתַיִם שֶׁנִּקְרְאוּ לַהֲבוֹת (שנשרפו בלהבות) אֵשׁ, וְהֵם שְׁנֵי תַפּוּחִים, שֶׁמֵּהֶם יוֹצֵאת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה.

לְבַת מֶלֶךְ דַּהֲוַת בְּבֵי מַרְעָא מֶרְחֵימוּ דְבַעְלָהּ, דְּאָזַל בַּעְלָהּ אִיהִי נָפְלַת לְמִשְׁכָּבָהּ, צְוָוחַת וְאָמְרַת סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, הָא אִיהִי בְּבֵי מַרְעָא, הִיא אוֹמֶרֶת רַפְּדוּנִי, בְּמַאי בַּתַּפּוּחִים דְּמִתְרַבְּיִם בַּעֲצֵי הַיַּעַר, וְאִלֵּין אִינּוּן עֲצֵי בְּשָׂמִים.

לְבַת מֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה בְּבֵית חֻלְיָהּ מֵאַהֲבַת בַּעְלָהּ, שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ וְהִיא נָפְלָה לְמִשְׁכָּב, צוֹוַחַת וְאוֹמֶרֶת סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, הֲרֵי הִיא בְּבֵית חֻלְיָהּ, הִיא אוֹמֶרֶת רַפְּדוּנִי, בַּמֶּה? בַּתַּפּוּחִים שֶׁמִּתְרַבִּים בַּעֲצֵי הַיַּעַר, וְאֵלּוּ הֵם עֲצֵי בְּשָׂמִים.

דף קמד.

קָם סָבָא תְּלִיתָאָה וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא אֲנַן בַּעֲצֵי בְּשָׂמִים מַבְדִּילִין, וְהָכָא אִיהִי לָא אָמְרַת אֶלָּא בַּתַּפּוּחִים, אֶלָּא אֲנַן מְבָרְכִין עַל עֲצֵי בְּשָׂמִים בְּגִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ז ט) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, וְלָא עוֹד אֶלָּא כָּל מִינֵי בְּשָׂמִים אִינּוּן טָבָאן לְבָרְכָא עֲלַיְיהוּ, וַאֲנַן דְּעָבְדִין בַּהֲדַס בְּגִין דְּאִית בֵּיהּ תְּלַת עַלִּין, דְּאִתְקְרִיאוּ תְּלַת הֲדַסִּים, דִּרְמִיזִין לִתְלַת אֲבָהָן, אֲבָל תְּרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטְמָא אִינּוּן לָקֵבֵל תְּרֵין תַּפּוּחִין דְּאִינּוּן תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, דִּי בְהוֹן עָתִיד לְאַפָּקָא רוּחָא דְקוּדְשָׁא דְּאִיהוּ רַעְיָא מְהֵימְנָא דִּלְעֵילָּא, דְּבֵיהּ אִתְיַשְּׁבַת נַפְשָׁא דִּילָהּ, וּבְגִין דָּא אִיהִי אָמְרַת (שם ב ה) רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי (דף קמד ע"א) בְּלֵילְיָא דְשַׁבָּת אִתְמַר (שיר ה ה) קַמְתִּי אֲנִי לִפְתּוֹחַ לְדוֹדִי בְשַׁבָּת, וְכַד נָפִיק שַׁבָּת אִתְמַר (שם) וְדוֹדִי חָמַק עָבָר, וּבְהַהוּא זִמְנָא (שם) בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי, עַד דְּאוֹמֵינָא דְּבִזְמַנָא דְּיֵיתֵי זִמְנָא אַחֲרָא דְאוֹחִיד בִּידֵיהּ וְלָא אַשְׁבְּקִינֵיהּ לְמֵיזַל, כְּמָה דְאִתְמַר (שם ג ד) אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי, דָּא בֵי מַקְדְּשָׁא דִּלְעֵילָּא, וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי דָּא בֵי מַקְדְּשָׁא דִּלְתַתָּא.

קם זקן שלישי ואמר: רבי רבי, הרי אנו מבדילים בעצי בשמים, וכאן היא אינה אומרת אלא בתפוחים! אלא אנו מברכים על עצי בשמים משום שנאמר בהם וריח אפך כתפוחים, ולא עוד, אלא כל מיני בשמים הם טובים לברך עליהם, ואנו שעושים בהדס, משום שיש בו שלשה עלים, שנקראו שלשה הדסים, שרומזים לשלשת האבות, אבל שני נקבי החטם הם כנגד שני תפוחים, שהם שני נביאי אמת, שבהם עתידה לצאת רוח הקודש, שהוא הרועה הנאמן שלמעלה, שבו מתישבת נפשה, ומשום זה היא אומרת רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני. בליל שבת נאמר קמתי אני לפתוח לדודי, בשבת, וכשיוצאת שבת, נאמר ודודי חמק עבר, ובאותו זמן בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני, עד

שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיָּבֹא פַּעַם אַחֶרֶת, שֶׁאֹחֵז בְּיָדוֹ וְלֹא אֶעֱזֹב אוֹתוֹ לְלֶכֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי, זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי, זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַטָּה.

וּבְזִמְנָא דַּאֲחִיד בִּידֵיהּ בְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא, לָא יְהֵא לִי כְּזִמְנִין אוֹחָרָנִין, דְּבָכָל פּוּרְקָנָא וּפוּרְקָנָא הָוֶה אָתֵי, וּלְבָתַר הָוֶה פָּרַח מִנָּאי, אֲבָל בְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא אֲנָא אֲחִיד בֵּיהּ וְקִשְׁיר לֵיהּ בְּכַמָּה קְשִׁירִין דְּרַחֲימוּ, דְּלָא יָזוּז מִנָּאי לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, דְּבָכָל גְּלוּתָא וְגָלוּתָא הָוֶה אָזִיל מִנָּאי, וַהֲוִינָא שָׁאִיל עֲלֵיהּ לְכָל עוֹבֵר וְשָׁב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) כִּמְעַט שָׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, וְזִמְנִין לָא הֲוִינָא אַשְׁכַּח מָאן דְּיֵימָא לִי מִדֵּי מִנֵּיהּ, וַהֲוִינָא אוֹמֵי בְּגִינֵיהּ לְכָל בְּנֵי קִרְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ה ח) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, וְכַמָּה זִמְנִין (שם ג א) עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת דְּאִינוּן גָּלְיוֹת, בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְלָא הָוָה מָאן דְּיֵימָא לִי, עַד דְּאִיהוּ הָוֶה אָתֵי, וּכְעַן בְּגָלוּתָא בַּתְרַיְיתָא בָּרַח דּוֹדִי בְכַעֲסָא סַגִּיא, וְשָׁאֵילְנָא בְּגִינֵיהּ וְלָא אַשְׁכַּחְנָא מָאן דְּיֵימָא לִי מִדֵּי, וּבְגִין דָּא אֲנָא אוֹמִינָא, דְּבָזִמְנָא דְּיֵיתֵי וַאֲחִידְנָא בִּידּוֹי דְּלָא יָזוּז מִנָּאי, וַאֲנָא אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ אֲחַזְתִּיו בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין דְּיָד, וְלֹא אַרְפֶּנּוּ בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא.

וּבְזִמַן שֶׁאֹחֵז בְּיָדוֹ בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, זֶה לֹא יִהְיֶה לִי כְּמוֹ הַפְּעָמִים הָאֲחֵרוֹת, שֶׁבְּכָל גְּאֻלָּה וּגְאֻלָּה הָיָה בָּא, וְאַחַר כָּךְ הָיָה פּוֹרֵחַ מִמֶּנִּי, אֲבָל בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה אֲנִי אֹחֵז בּוֹ וְאֶקְשֹׁר אוֹתוֹ עִם כַּמָּה קְשָׁרִים שֶׁל אַהֲבָה שֶׁלֹּא יָזוּז מִמֶּנִּי לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, שֶׁבְּכָל גָּלוּת וְגָלוּת הָיָה הוֹלֵךְ מִמֶּנִּי, וְהָיִיתִי שׁוֹאֵל עָלָיו אֶת כָּל עוֹבֵר וְשָׁב. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. וְלִפְעָמִים לֹא הָיִיתִי מוֹצֵאת מִי שֶׁיֹּאמַר לִי מִמֶּנּוּ דָּבָר, וְהָיִיתִי מַשְׁבִּיעָה בִּשְׁבִילוֹ אֶת כָּל בְּנֵי הַקְּרִיָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ, שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, וְכַמָּה פְּעָמִים עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת, שֶׁהֵן הַגָּלְיוֹת, בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיֹּאמַר לִי, עַד שֶׁהוּא הָיָה בָּא, וְכָעֵת בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה בָּרַח דּוֹדִי בְּכַעַס רַב, וְשָׁאַלְתִּי בַּעֲבוּרוֹ, וְלֹא מָצָאתִי מִי שֶׁיֹּאמַר לִי דָּבָר, וּמִשּׁוּם זֶה אֲנִי נִשְׁבַּעְתִּי, שֶׁבִּזְמַן שֶׁיָּבֹא וְאֹחֵז בְּיָדָיו שֶׁלֹּא יָזוּז מִמֶּנִּי, וַאֲנִי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ, אֲחַזְתִּיו - בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְלֹא אַרְפֶּנּוּ - בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

תָּא חֲזִי, דּוֹדָהָא כַּד יֵתֵי לְגַבֵּהּ, יֵימָא לְגַבֵּי תְּרֵין מְשִׁיחִין (שם ז יג) נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל, דִּי בְהוֹן אִתְמַר (ישעיה ה ז) כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, נִרְאֶה הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּהוֹן, הֲנֵצוּ הָרִמּוֹנִים אִלֵּין אִינוּן דְּמַלְיָין מִצְוֹת כְּרִמּוֹן.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁיָּבֹא דּוֹדָהּ אֵלֶיהָ, יֹאמַר לִשְׁנֵי הַמְּשִׁיחִים נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, נִרְאֶה הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן, שֶׁהִיא הַשְׁכִּינָה בָּהֶם, הֲנֵצוּ הָרִמּוֹנִים, אֵלּוּ אוֹתָם שֶׁמְּלֵאִים מִצְוֹות כְּרִמּוֹן.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר סָבָא סָבָא, נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, הָא אִית כְּרָמִים דְּלַאו אינון יִשְׂרָאֵל, כְּגוֹן (שיר א ו) דְשָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, וְאינון עֵרֶבּוּבְיָא דְעֵרֶב רַב, דְּאִינון מְעוֹרְבִין בֵּהוֹן בְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וּבְגִין דָּא כַד יֵיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, אִיהוּ יֵימָא לְגַבָּהּ, נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן בֵּהוֹן, דְּאִתְמַר בָּהּ כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים אִלֵּין וַדַּאי אינון דְּמַלְיָין מִצְוֹת כְּרִמּוֹנִים, שָׁם אֶתֵּן אֶת דּוֹדַי לָךְ, אִלֵּין דְּאינון רְחִימִין דִּילָךְ, תַּמָּן יְהֵיבְנָא לוֹן לָךְ, (שיר ב יא) כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר שׁוּלְטָנוּ דִשְׁאָר מְמַנָּן דְאוּמִין, הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ שִׁלְטָנוּתָא דְעֵרֶב רַב.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: זְקֵן זְקֵן, נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, הֲרֵי יֵשׁ כְּרָמִים שֶׁאֵינָם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, וְהֵם הָעֵרֶבּוּבְיָה שֶׁל הָעֵרֶב רַב, שֶׁהֵם מְעֹרָבִים עִם יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁיָּבֹא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל הַשְּׁכִינָה, הוּא יֹאמַר אֵלֶיהָ נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים, נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן בָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים, אֵלּוּ וַדַּאי אוֹתָם שֶׁמְּלֵאִים מִצְווֹת כָּרִמּוֹנִים, שָׁם אֶתֵּן אֶת דּוֹדַי לָךְ, אֵלּוּ שֶׁהֵם אוֹהֲבִים שֶׁלְּךָ, שָׁם נָתַתִּי אוֹתָם לְךָ, כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר - שִׁלְטוֹנָם שֶׁל שְׁאָר הַמְמֻנִּים שֶׁל הָעַמִּים, הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ - שִׁלְטוֹן הָעֵרֶב רַב.

בְּהַהוּא זִמְנָא יֵימָא לְגַבָּהּ, (שיר ז א) שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית, בְּתָרֵי בָּתִּים דְּאִינון בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי לְתַתָּא, שׁוּבִי שׁוּבִי בְּבַיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי לְעֵילָּא, וְנֶחְזֶה בָּךְ. דָּבָר אַחֵר, שׁוּבִי שׁוּבִי אַרְבַּע זִמְנִין, בְּאַרְבַּע אַתְוָון דִּילָהּ דְּאִינון אדנ"י, וְנֶחְזֶה בָּךְ בְּאַרְבַּע אַתְוָון דִּילֵיהּ דְּאִינון יהו"ה, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל, אַרְבַּע זִמְנִין שׁוּבִי בִּשְׁכִינְתָּא בְּתִיּוּבְתָּא, וְנֶחְזֶה בָּךְ בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת דְּפוּרְקָנָא דְאִינון בַּפֶּסַח, דְּחַיָּבִין בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁתֵּי אַרְבַּע כּוֹסוֹת, כְּנֶגְוָנָא דְאַרְבַּע גְּאוּלוֹת, שׁוּבִי שׁוּבִי בְּאַרְבַּע יְחוּדִין (ס"א יסודין) דִּילָךְ, וְנֶחְזֶה בָּךְ בְּאַרְבַּע חֵיוָון, וְנֶחְזֶה בָּךְ בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וּמַיָּד (דה"י א טז לא) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יהו"ה מָלָךְ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יָבֹא אֵלֶיהָ, שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית, בִּשְׁנֵי בָתִּים, שֶׁהֵם בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי לְמַטָּה. שׁוּבִי שׁוּבִי - בְּבַיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי לְמַעְלָה - וְנֶחֱזֶה בָּךְ. דָּבָר אַחֵר, שׁוּבִי שׁוּבִי אַרְבַּע פְּעָמִים, בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹתֶיהָ שֶׁהֵם אדנ"י, וְנֶחֱזֶה בָּךְ - בְּאַרְבַּע אוֹתִיּוֹתָיו שֶׁהֵם יהו"ה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע פְּעָמִים שׁוּבִי עִם הַשְּׁכִינָה בִּתְשׁוּבָה, וְנֶחֱזֶה בָּךְ - בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל הַגְּאֻלָּה שֶׁהֵם בְּפֶסַח, שֶׁחַיָּבִים בּוֹ יִשְׂרָאֵל לִשְׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת, כְּמוֹ אַרְבַּע הַגְּאֻלּוֹת. שׁוּבִי שׁוּבִי בְּאַרְבָּעָה הַיִּחוּדִים (היסודות) שֶׁלְּךָ, וְנֶחֱזֶה בָּךְ - בְּאַרְבַּע חַיּוֹת, וְנֶחֱזֶה בָּךְ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וּמִיָּד יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יהו"ה מָלָךְ.

דף קמד:

בְּהַהוּא זִמְנָא הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ אִלֵּין אֲבָהָן, זַכְוון דִּילְהוֹן אִתְגַּלְיָאן עַל שְׁכִינְתָּא דְאִיהִי אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעַל בְּנָהָא דְאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית כח יד) וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ, (שיר ב יב) עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ, (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, (ישעיה

נב יח) קוֹל צוֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּיו יְרַנֵּנוּ, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן, בְּהַהוּא זִמְנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, דָּא תְּפִלִּין (דף קמד ע"ב) דְּרֵישָׁא, וּרְצוּעִין תַּלְיָין מִכָּאן וּמִכָּאן כִּזְמוֹרוֹת, דְּאִינוּן כַּכַּרְמֶל דְּתַלְיָין מִגַּפָּן, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן דָּא תְּפִלָּה דְיָיד, מַה דַּהֲוָות דַּלַּת בְּגָלוּתָא עֲנִיָּיה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִי יַעֲטוֹף, תְּהֵא לְבוּשָׁא כָּאַרְגָּמָן, דְּאִיהוּ סוֹד א"וּריאֵל רָ"פָּאֵל גַּ"בְּריאֵל מִ"יכָאֵל נ"וריאל, (שיר ז ו) מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יהו"ה, דְּיָהֵא אָסוּר בְּאַרְבַּע בָּתִּים דִּילֵהּ דְּאִינוּן אדנ"י, אַרְבַּע רְהָטֵי מוֹחָא, דְּיָהֵא אָסוּר בָּרְהָטִים כְּגַוְונָא דָּא יאהדונה"י, כִּי שִׁמְךָ בְּךָ וּבְךָ שִׁמְךָ, וְדָא אִיהוּ סוֹד אָמֵן מִן אַרְגָּמָן.

בְּאוֹתוֹ זְמַן הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ, אֵלּוּ הָאָבוֹת, זְכִיוֹתֵיהֶם הִתְגַּלּוּ עַל הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעַל בָּנֶיהָ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ, עֵת הַזְּמִיר הִגִּיעַ, אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, קוֹל צִפֹּיךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁבֵּחַ אוֹתָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל - זֶה תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְהַרְצוּעוֹת תְּלוּיוֹת מִכָּאן וּמִכָּאן כְּמוֹ זְמוֹרוֹת, שֶׁהֵן כַּכַּרְמֶל שֶׁתְּלוּיִים מִן הַגֶּפֶן, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן - זוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד, מַה שֶּׁהָיְתָה דַּלַּת בְּגָלוּת עֲנִיָּה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף, תִּהְיֶה לְבוּשָׁה כָּאַרְגָּמָן, שֶׁהוּא סוֹד א"וּריאֵל רָ"פָאֵל גַּ"בְּריאֵל מִ"יכָאֵל נ"וּריאֵל, מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים - זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יהו"ה, שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר בְּאַרְבָּעָה בָּתִּים שֶׁלּוֹ שֶׁהֵם אדנ"י, אַרְבָּעָה בָּתֵּי הַמּוֹחַ, שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר בָּרְהָטִים כָּזֶה: יאהדונה"י, כִּי שִׁמְךָ בְּךָ וּבְךָ שִׁמְךָ, וְזֶהוּ הַסּוֹד אָמֵן מִן אַרְגָּמָן.

דָּבָר אַחֵר (שם) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, דָּא (תהלים קיט קס) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, דַּלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן דָּא שְׁכִינְתָּא, מֶלֶךְ דָּא אַבְרָהָם, אָסוּר דָּא יִצְחָק בָּעֲקֵדָה, בְּקִשְׁרָא דִּתְפִלִּין דְּדְרוֹעָא שְׁמָאלָא, בָּרְהָטִים דָּא יַעֲקֹב בְּאַרְבַּע רְהִיטֵי מוֹחָא דִתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִתְמַר (בראשית ל לח) בָּרְהָטִים בְּשִׁקָּתוֹת הַמָּיִם.

דָּבָר אַחֵר, רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל - זֶה רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת, דַּלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן - זוֹ הַשְּׁכִינָה, מֶלֶךְ - זֶה אַבְרָהָם, אָסוּר - זֶה יִצְחָק בָּעֲקֵדָה, בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל זְרוֹעַ שְׂמֹאל, בָּרְהָטִים - זֶה יַעֲקֹב, בְּאַרְבָּעָה בָּתֵּי הַמּוֹחַ שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בָּרְהָטִים בְּשִׁקָּתוֹת הַמָּיִם.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אִתְכַּנְּשׁוּ חֲיָילִין קַדִּישִׁין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, לְמֶחְמֵי בְּקִשּׁוּטָהָא דְכַלָּה, דְּהָא חוּפָּה מִתְתַּקְנָא לְגַבָּהּ, וְחָתָן קָא נָטִיל לָהּ תַּמָּן, פָּתַח וְאָמַר אֵלְיָהוּ אֵלְיָהוּ נְחִית הָכָא, אַנְתְּ וַחֲיָילִין דְּנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְמִתְיִבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, לְקַשְׁטָא לְכַלָּה, מַיָּד הָא נָחִית אֵלְיָהוּ בְּכַמָּה חֲיָילִין דְּמַלְאָכִין וְכַמָּה נִשְׁמָתִין.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: הִתְכַּנְּסוּ חֲיָלוֹת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לִרְאוֹת אֶת קִשּׁוּטֵי הַכַּלָּה, שֶׁהֲרֵי חֻפָּה מְתֻקֶּנֶת לָהּ, וְהֶחָתָן נוֹשֵׂא אוֹתָהּ שָׁם. פָּתַח וְאָמַר: אֵלְיָהוּ אֵלְיָהוּ, רֵד לְכָאן אַתָּה וְחֵילוֹתֶיהָם שֶׁל נִשְׁמוֹת

הַצַּדִּיקִים שֶׁל הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה לְקַשֵּׁט אֶת הַכַּלָּה. מִיָּד הִנֵּה אֵלִיָּהוּ יוֹרֵד עִם כַּמָּה חֲיָלוֹת שֶׁל מַלְאָכִים וְכַמָּה נְשָׁמוֹת.

פְּתַח וְאָמַר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, כַּלָּה כַּמָּה מִתְתַּקְּנָא רֵאשֵׁךְ בִּתְפִלִּין דְּאִיהוּ (נ"א דאינון) פְּאֵר עַל רֹאשֵׁךְ, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וּרְצוּעִין תַּלְיָין מֵהַאי סְטָרָא וּמֵהַאי סְטָרָא, מַה דַּהֲווֹ תַּלְתִּלִים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, הָא אִינּוּן יְרוֹקִין כַּכַּרְמֶל, כְּעַלִּין יְרוֹקִין דְּאִינּוּן בַּגְּפָנִין כַּכַּרְמֶל, וּמַה דַּהֲוַות בְּגָלוּתָא דַּלַּת, תְּפִלָּה לְעָנִי, וְדָא תְּפִלָּה דָּוִד, דְּבָהּ הוּא מִתְעַטָּף עָנִי בְּגָלוּתָא (ס"א בצלותא), הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, כְּעַן אִתְמַר בָּךְ (שיר ז ו) וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן, מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, אִלֵּין אַרְבַּע רְהָטֵי מוֹחָא, אַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּאִינּוּן אהי"ה, וְכֵן בְּיָד אהי"ה, כְּחוּשְׁבַּן חַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּרִישָׁא, וְחַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּיָד, וּסְלִיקוּ לְחוּשְׁבַּן אהי"ה אהי"ה, הוּא מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, אֲשֶׁ"ר אהי"ה, וְאִיהוּ רֵא"שׁ יהו"ה קָרִינָן לֵיהּ, אָסוּר בְּכֻלְּהוּ אַזְכָּרוֹת.

פְּתַח וְאָמַר: רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, כַּלָּה, כַּמָּה מִתְקַן רֹאשֵׁךְ בַּתְּפִלִּין שֶׁהוּא (שהם) פְּאֵר עַל רֹאשֵׁךְ, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וְהַרְצוּעוֹת תְּלוּיוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, מַה שֶּׁהָיוּ הַתַּלְתִּלִים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, הֲרֵי הֵם יְרָקִים כַּכַּרְמֶל, כֶּעָלִים הַיְרָקִים שֶׁהֵם בַּגְּפָנִים כְּכַרְמֶל. וּמַה שֶּׁהָיְתָה דַּלַּת בַּגָּלוּת - תְּפִלָּה לְעָנִי, וְזוֹ תְּפִלָּה שֶׁל דָּוִד, שֶׁבָּהּ מִתְעַטֵּף הֶעָנִי בַּגָּלוּת (בתפלה), זֶהוּ שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, כָּעֵת נֶאֱמַר בָּךְ וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן. מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים - אֵלּוּ אַרְבָּעָה בָּתֵּי הַמֹּחַ, אַרְבַּעַת בָּתֵּי הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם אהי"ה, וְכֵן בְּיָד אהי"ה כְּחֶשְׁבּוֹן אַחַת וְעֶשְׂרִים הָאַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְאַחַת וְעֶשְׂרִים אַזְכָּרוֹת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְעוֹלוֹת לְחֶשְׁבּוֹן אהי"ה אהי"ה, הוּא מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים, אֲשֶׁ"ר אהי"ה, וְהוּא רֵא"שׁ יהו"ה קוֹרְאִים לוֹ, אָסוּר בְּכָל הָאַזְכָּרוֹת.

דָּבָר אַחֵר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, רֵישָׁא דִּילָךְ כַּלָּה, עַל כֻּלְּהוּ חֲיָילִין סָלְקָא, (שם) עַל שִׁשִּׁים הֲמָה מְלָכוֹת דְּאִינּוּן שִׁתִּין סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְסָלְקִין לְשִׁית מְאָה, וּלְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּשְׁמָנִים פִּלַגְשִׁים דַּהֲווֹ תְּמָנִין סִפְרֵי דְאַגַּדְתָּא, וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר אִינּוּן הֲלָכוֹת דְּלֵית לוֹן מִסְפָּר וְחוּשְׁבָּן, דְּאִינּוּן נִימִין דְּשַׂעֲרִין דִּכַלָּה דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא, וְאִנְתְּ כַּלָּה סְלִיקַת עַל כֻּלְּהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי לא כט) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.

דָּבָר אַחֵר, רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל - הָרֹאשׁ שֶׁלָּךְ, כַּלָּה, עוֹלֶה עַל כָּל הַחֲיָלוֹת, עַל שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת שֶׁהֵם שִׁשִּׁים סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְעוֹלִים לְשֵׁשׁ מֵאוֹת, וּלְשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּשְׁמוֹנִים פִּלַגְשִׁים שֶׁהָיוּ שְׁמוֹנִים סִפְרֵי הָאַגָּדָה, וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר - הֵם הַהֲלָכוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן וּמִסְפָּר, שְׁלֹאוֹתָם הַנִּימִים שֶׁל שַׂעֲרוֹת הַכַּלָּה אֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְאַתְּ הַכַּלָּה עוֹלָה עַל כֻּלָּם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.

דָּבָר אַחֵר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, שַׂעֲרָא דִּילָךְ כַּמָּה אִיהוּ מִתְתַּקְּנָא בִּתְלַת עֶשֶׂר תִּקּוּנִין, דְּאִינּוּן תְּרֵי עֶשֶׂר מַזָּלוֹת וְסִיהֲרָא תְּלַת עֶשֶׂר, וְנִימִין דִּילָךְ אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דִּלֵּית לוֹן חוּשְׁבָּן, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ, אַנְתְּ (הוא) דַּהֲווּת סִיהֲרָא עֲנִיָּה תְּחוֹת כֻּלְּהוּ כּוֹכְבַיָּא, מְהַדְּקָא בֵּין

רַגְלִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (רות ג ז) וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, כְּעַן הָא אַנְתְּ רֵישָׁא לְכֻלְּהוּ, כָּאַרְגְּמָן דְּאִיהוּ אָמַן יאהדונה"י, אַנְתְּ אדנ"י, מֶלֶךְ דְּאִיהוּ יהו"ה, אָסוּר בָּרְהָטִים דִּילָךְ, אַרְגְּמָ"ן א"וּרִיאֵל ר"פָּאֵל גַּ"בְּרִיאֵל מִ"יכָאֵל נ"וּרִיאֵל, חֲיָילִין קַדִּישִׁין שְׁמָעוּ,

דָּבָר אַחֵר רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל - כַּמָּה מְתֻקָּן הַשֵּׂעָר שֶׁלָּךְ בְּשִׁלּשׁ עֶשְׂרֵה תִקּוּנִים, שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר הַמִּזָּלוֹת וְהַלְּבָנָה - שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, וְהַנִּימִים שֶׁלָּךְ הֵם כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבּוֹן, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ, אַתְּ (הוא) שֶׁהָיִית הַלְּבָנָה עֲנִיָּה תַּחַת כָּל הַכּוֹכָבִים, מְהֻדֶּקֶת בֵּין הָרַגְלַיִם, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, כָּעֵת אַתְּ הָרֹאשׁ לְכֻלָּם, כְּאַרְגְּמָן שֶׁהוּא אָמַן יאהדונה"י, אַתְּ אדנ"י, הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא יהו"ה, אָסוּר בָּרְהָטִים שֶׁלָּךְ. אַרְגְּמָ"ן - א"וּרִיאֵל ר"פָּאֵל גַּ"בְּרִיאֵל מִ"יכָאֵל נ"וּרִיאֵל, חֲיָילוֹת קְדוֹשִׁים שְׁמָעוּ.

דף קמה.

כַּד חָתָן דְּאִיהוּ שִׁמְשָׁא יֵיתֵי לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא, אִיהִי אִתְקַשְׁטַת בְּשַׁעֲרָהָא דִילָהּ, מִתְתַּקְנָא בִּתְלַת עֲשַׂר (נ"א בתריסר) דְּקָנִין (דרגין, תקונין), דְּאִינּוּן תְּרֵיסַר מַזָּלוֹת, שִׁמְשָׁא (צ"ל וסיהרא), (תהלים יט ו) וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, וְאִיהוּ יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אָרְחִין בִּרְקִיעָא, יָצִיץ לְגַבֵּהּ וַדַּאי, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ב ט) מְשַׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, לְאִסְתַּכְּלָא לְגַבֵּהּ בִּרְקִיעָא (דף קמה ע"א) דְּאִיהוּ (ס"א דא איהו) יָשִׁישׁ, מַאי כַּגִּבּוֹר, מַה גִּבּוֹרָה עָבִיד בְּהַאי, אֶלָּא תְּרִין עֲשַׂר מַשְׁקוֹפִין אִית בִּרְקִיעָא, וְכֻלְּהוּ חֲיָילִין מְקַטְרְגִין לְגַבַּיְיהוּ נְטוּרֵי תַּרְעִין, שִׁמְשָׁא מִתְעַטָּרָא בְּאַתְוָון דִּתְפִלִּין דְּאִיהוּ שֵׁם יהו"ה, וְאִתְלַבַּשׁ בִּגְבוּרָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מב יג) יהו"ה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא, וְדָא אִיהוּ יָשִׁישׁ כַּגִּבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, וּבָקַע חַלּוֹנוֹת כֻּלְּהוּ דָּרְקִיעַ, וְעָבִיד תְּרִין עֲשַׂר אָרְחִין, כְּמָה דְעָבַד מֹשֶׁה עַל יַמָּא, וְדָא אִיהוּ לָרוּץ אֹרַח, וּבְגִין דְּנָטִיל בְּקַדְמֵיתָא מִגְּבוּרָה, שִׁמְשָׁא נָפִיק סוּמְקָא.

כְּשֶׁהֶחָתָן, שֶׁהוּא הַשֶּׁמֶשׁ, יָבֹא לְהָאִיר לַלְּבָנָה, הִיא מִתְקַשֶּׁטֶת בְּשַׁעֲרוֹתֶיהָ מְתֻקָּנֶת בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר (בשנים עשר) זְקָנִים, (דרגות, תקונים), שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר מַזָּלוֹת, הַשֶּׁמֶשׁ (צ"לולבנה) וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ, וְהוּא יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ דְּרָכִים בָּרְקִיעַ, יָצִיץ אֵלֶיהָ וַדַּאי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, לְהִסְתַּכֵּל אֵלֶיהָ בָּרְקִיעַ שֶׁהוּא (זה הוא) יָשִׁישׁ. מַה זֶּה כְּגִבּוֹר? אֵיזוֹ גְּבוּרָה עוֹשֶׂה בָּזֶה? אֶלָּא שְׁנַיִם עָשָׂר מַשְׁקוֹפִים יֵשׁ בָּרְקִיעַ, וְכָל הַחֲיָילוֹת מִתְגָּרִים בָּהֶם שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, הַשֶּׁמֶשׁ מִתְעַטֵּר בְּאוֹתִיּוֹת הַתְּפִלִּין שֶׁהוּא שֵׁם יהו"ה, וּמִתְלַבֵּשׁ בִּגְבוּרָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יהו"ה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא, וְזֶהוּ יָשִׁישׁ כַּגִּבּוֹר לָרוּץ אֹרַח, וּבוֹקֵעַ אֶת חַלּוֹנוֹת כֻּלָּם בָּרְקִיעַ, וְעוֹשֶׂה שְׁנַיִם עָשָׂר דְּרָכִים, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה עַל הַיָּם, וְזֶהוּ לָרוּץ אֹרַח, וּמִשּׁוּם שֶׁנּוֹטֵעַ בָּרִאשׁוֹנָה מִגְּבוּרָה, הַשֶּׁמֶשׁ יוֹצֵאת אֲדֻמָּה.

לְבָתַר אִתְלַבַּשׁ בְּחֶסֶד דְּאִיהוּ חִוָּור, וּבֵיהּ אִשְׁתַּכַּח רוּגְזֵיהּ דְּשִׁמְשָׁא, יָרוֹק הֲוָה מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְכַד אִתְלַבַּשׁ (נ"א אתלבן) בַּחֶסֶד בְּנֶהוֹרָא חִוָּורָא, מַנֵּיהּ יְהֵא נָהִיר לְסִיהֲרָא, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ, דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, קָצֵה דִילֵהּ צַדִּיק, וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וּבְהוֹן אֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ, דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְאִיהִי חַמָּה, מִן

תַּמָּן יִצְטַבַּע בְּגַוְונָן יָרוֹק דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, בְּהַהוּא זִמְנָא מִסְתַּכְּלִין שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא כַּחֲדָא, וְאֵין נִסְתָּר מֵהַמָּתוֹ, דְּאִיהִי חוּפָּה דִּילְהוֹן.

אַחַר כָּךְ מִתְלַבֵּשׁ בְּחֶסֶד שֶׁהוּא לָבָן, וּבוֹ שׁוֹכֵךְ רֻגְזוֹ שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ, יָרֹק הוּא מִצַּד הָעֲמוּד הָאֶמְצָעִי, וּכְשֶׁמִּתְלַבֵּשׁ (נ"א מתלבן) בְּחֶסֶד בְּאוֹר לָבָן, מֻמָּנוּ יְהֶיֶה מֵאִיר לַלְּבָנָה. מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ - זֶה הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַקֵּצֶה שֶׁלָּהּ צַדִּיק, וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם - שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת, וּבָהֶם אֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ - זוֹ הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהִיא חַמָּה, מִשָּׁם יִצְטַבַּע בְּצֶבַע יָרֹק, שֶׁהוּא רַחֲמִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן מִסְתַּכְּלִים הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה יַחַד, וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ, שֶׁהִיא הַחֻפָּה שֶׁלָּהּ.

וּבְהַהוּא זִמְנָא נָטְלַת הִיא מִתְּלַת גַּוְונִין, לְאִתְפָּאֲרָא קֳדָמֵיהּ בִּתְלַת גַּוְונִין דְּעֵינָא, דְּאִינּוּן חִוָּור סוּמַק יָרוֹק, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהוּ יֵימָא לְגַבָּהּ, (שיר ו ה) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבוּנִי, מוֹקְדִין לִי בְּשַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּ דִילְךָ, וּבוֹצִינָא קַדִּישָׁא תְּרֵין עֵינִין אִנּוּן תְּרֵין לוּחִין יְקִירִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות לא יח) לֻחֹת אֶבֶן כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אלהי"ם (שם לב טו) כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עִבְרֵיהֶם, וּמְרַקְמָאן מִתְּרֵין עֶשֶׂר גַּוְונִין מֵהַאי סְטָרָא, וּמִתְּרֵין עֶשֶׂר גַּוְונִין מֵהַאי סְטָרָא, דְּאִינּוּן אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִין סְטָרִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים, ז"ה וְז"ה תְּרֵין זִמְנִין אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים סְפָרִים.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא נוֹטֶלֶת מִשְּׁלֹשָׁה גְּוָנִים, לְהִתְפָּאֵר לְפָנָיו בִּשְׁלֹשֶׁת צִבְעֵי הָעַיִן, שֶׁהֵם לָבָן אָדֹם יָרֹק, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הוּא יֹאמַר אֵלֶיהָ, הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבוּנִי, שׁוֹרְפִים אוֹתִי בְּשַׁלְהֶבוֹת שֶׁל הָאַהֲבָה שֶׁלָּךְ, וְהַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שְׁתֵּי עֵינַיִם הֵם שְׁנֵי לוּחוֹת יְקָרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם לֻחוֹת אֶבֶן כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִי"ם כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עֵבְרֵיהֶם, וּמְרֻקָּמִים מִשְּׁנֵים עָשָׂר גְּוָנִים מֵהַצַּד הַזֶּה, וּמִשְּׁנֵים עָשָׂר גְּוָנִים מִן הַצַּד הַזֶּה, שֶׁהֵם אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים צְדָדִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים, ז"ה וְז"ה פַּעֲמַיִם - אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים סְפָרִים.

וְאִינּוּן תְּרֵין עֶשֶׂר אַנְפִּין וּתְרֵי עֶשֶׂר גַּדְפִּין דְּחַיְוָון, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א ו) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיְמִין לְאַרְבַּעְתָּם גַּוָּון חִוָּור דְּעֵינָא, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּם גַּוָּון סוּמַק דְּעֵינָא, וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם אִינּוּן גַּוָּון יָרוֹק דְּעֵינָא, דְּאִתְמַר (שם) וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד וְגוֹמֵר, וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם וְגוֹמֵר, הָא אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים, גַּדְפִּין אִינּוּן כַּנְפֵי עֵינָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים, וְחַיְוָון בְּהוֹן כְּתִיב (ישעיה ו ג) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יהו"ה צְבָאוֹ"ת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֶה אֶל זֶה וַדַּאי, כְּנַוְונָא דְּלוּחִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְמַר בְּהוֹן כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עִבְרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים, לֻחוֹת אֶבֶן כְּתוּבִים וְגוֹמֵר, לֻחֹת אֶבֶן, מַאי אֶבֶן, דָּא אֶבֶן הַשְׁתִיָּיה, שֶׁמִּמֶּנָּה הוּשְׁתַת הָעוֹלָם, וְהִיא בַּת עֵינָא, עֲלָהּ אִתְמַר (זכריה ג ט) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם, וְאִינּוּן שִׁבְעָה גְּלָדֵי עֵינָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים קיט קסד) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, וְדָא מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, מַאי הַבּוֹנִים אִלֵּין אִינּוּן מָארֵי מַתְנִיתִין דְּאִינּוּן בָּנָאן בַּנְיָינִין דְּעָלְמָא,

וּפוֹסְקֵי הֲלָכוֹת, דְּמָאסוּ בָהּ בְּגָלוּתָא, אִתְמַר בָּהּ הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, בְּגִין דְּאִיהִי הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי קַבָּלָה לְמֹשֶׁה, וּמַה דַּהֲוַת בַּת עִינָא אוּכְמָא, מִינָהּ וּבָהּ יְהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָהִיר עָלְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ נָהִיר בָּהּ.

וְהֵם שְׁנֵים עָשָׂר פָּנִים וּשְׁנֵים עָשָׂר הַכְּנָפַיִם שֶׁל הַחַיּוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, הַגֶּוֶן הַלָּבָן שֶׁל הָעַיִן, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמאל לְאַרְבַּעְתָּם, הַגֶּוֶן הָאָדם שֶׁל הָעַיִן, וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם הֵם הַגֶּוֶן הַיָּרֹק שֶׁל הָעַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד וְגוֹמֵר, וְאַרְבַּע כְּנָפִים וְגוֹמֵר, הֲרֵי אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים. הַכְּנָפַיִם הֵם כִּנְפֵי הָעַיִן, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים, וּבַחַיּוֹת כָּתוּב בָּהֶם וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יהו"ה צְבָאוֹ"ת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, זֶה אֶל זֶה וַדַּאי, כְּמוֹ הַלּוּחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם, מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים, לֻחוֹת אֶבֶן כְּתוּבִים וְגוֹמֵר. לֻחוֹת אֶבֶן, מַה זֶּה אֶבֶן? זוֹ אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה, שֶׁמִּמֶּנָּה הַשְּׁתַת הָעוֹלָם, וְהִיא בַּת הָעַיִן, עֲלֵיהָ נֶאֱמַר עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם, וְהֵם שִׁבְעָה גִּלְגֵּלֵי הָעַיִן, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, וְזוֹ הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, מִי הַבּוֹנִים? אֵלּוּ אוֹתָם בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁבּוֹנִים אֶת הַבִּנְיָנִים שֶׁל הָעוֹלָם וּפוֹסְקִים הֲלָכוֹת, שֶׁמָּאֲסוּ בַּגָּלוּת, נֶאֱמַר בָּהּ הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, קַבָּלָה לְמֹשֶׁה, וּמַה שֶּׁהָיְתָה בַּת הָעַיִן שְׁחוֹרָה, מִמֶּנָּה וּבָהּ יִהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאִיר לָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא מֵאִיר בָּהּ.

דף קמה:

וְעַיְינִין דְּנַהֲרִין בְּאוֹרַיְיתָא, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם קמה טו) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, וְצָרִיךְ בַּר נַשׁ לְאִסְתַּעְפָּקָא בְּהוֹן תְּדִיר עַרְבָ וְבֹקֶר וְצָהֳרַיִם תָּמִיד, לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵינוֹי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים יא יב) תָּמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה, וְאוֹלִיפְנָא תָּמִיד מִתָּמִיד, תָּמִיד דְּעַרְבָ וּבֹקֶר, מִתָּמִיד דְּתָמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בָּהּ, וְהָא תָּמִיד דְּעַרְבָ וּבֹקֶר דִּקְרִיאַת שְׁמַע אִיהוּ, אֶלָּא מִכַּאן אוֹלִיפְנָא דְּמָאן דְּקָרֵי קְרִיאַת שְׁמַע עַרְבָ וּבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד, כְּאִלּוּ קַיְּים וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה בְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יהושע א ח) לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, וְסֵפֶר תּוֹרָה (דף קמה ע"ב) אִיהוּ עַיִן, תְּרֵי כַּנְפֵי עֵינָא תְּרֵי לוּחֵי, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר תָּמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה, וּמַאי בָּהּ, בְּבַת עַיִן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְכַנְפֵי עֵינָא עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, תְּלַת גַּוְונִין כְּלַל וּפְרָט, וּכְלַל וְאִינּוּן אֱהִי"ה אֲשֶׁר אֱהִי"ה, דְּאִינּוּן כְּלַל בְּכָל אוֹרַיְיתָא, אֱהִי"ה כְּלַל, אֲשֶׁר פְּרָט, אֱהִי"ה כְּלַל. קְרִיצִין דְּעַל עַיְינִין, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שיר ה יא) תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, וְאִינּוּן תְּלֵי תְּלִים. מִצָּחָא דְּעַל עַיְינִין בָּהּ צִיץ נֶזֶר הַקֹּדֶשׁ, מְרוּקָם בְּגַוְונִין וְצִיּוּרִין דְּבֵי מַקְדְּשָׁא דִּלְעֵילָא, וְצִיּוּרִין דִּילָהּ שִׁרְטוּטִין בְּפוּתְיָא וּבְאוּרְכָּא, מִנְּהוֹן דְּקִיקִין מִנְּהוֹן רַבְרְבִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר, לְקַצֵּר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ, לְהַאֲרִיךְ מִסְטָרָא דְּוֹ', לְקַצֵּר מִסְטָרָא דִּי'.

וְהָעֵינַיִם שָׁמְאִירוֹת בַּתּוֹרָה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, וְצָרִיךְ אָדָם לְהִתְעַסֵּק בָּהֶם תָּמִיד, עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם תָּמִיד, שֶׁיִּסְתַּכֵּל בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעֵינָיו. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב תָּמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה, וְלָמְדָנוּ תָּמִיד מִתָּמִיד, תָּמִיד שֶׁל עֶרֶב וָבֹקֶר מִתָּמִיד שֶׁל תָּמִיד - עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בָּהּ, וַהֲרֵי הַתָּמִיד שֶׁל עֶרֶב וָבֹקֶר הוּא שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, אֶלָּא מִכָּאן לָמְדָנוּ, שֶׁמִּי שֶׁקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד, כְּאִלּוּ קַיֵּם וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה בַּתּוֹרָה, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה. וְסֵפֶר תּוֹרָה הוּא עַיִן, שְׁנֵי כַּנְפֵי הָעַיִן - שְׁנֵי לוּחוֹת, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תָּמִיד עֵינֵי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ בָּהּ מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה, וּמַה זֶּה בָּהּ? בָּבַת הָעַיִן שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, וְעַל כַּנְפֵי הָעַיִן נֶאֱמַר פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. שִׁלְשָׁה גְוָנִים - כְּלַל וּפְרָט וּכְלָל, וְהֵם אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, שֶׁהֵם כְּלַל בְּכָל הַתּוֹרָה, אהי"ה כְּלָל, אֲשֶׁר פְּרָט, אהי"ה כְּלָל. הַגְּבוֹת שֶׁעַל הָעֵינַיִם, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כְּעוֹרֵב, וְהֵם תְּלֵי תְלִים. עַל הַמֵּצַח שֶׁעַל הָעֵינַיִם צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ, מְרֻקָּם בִּגְוָנִים וְצִיּוּרִים שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַצִּיּוּרִים שֶׁלָּהּ שִׁרְטוּטִים בָּרֹחַב וּבָאֹרֶךְ, מֵהֶם קְטַנִּים מֵהֶם גְּדוֹלִים, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר, לְקַצֵּר - אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ, לְהַאֲרִיךְ מֵהַצַּד שֶׁל ו', לְקַצֵּר מִצַּד שֶׁל י'.

אַנְפּוֹי דְּמַטְרוֹנִיתָא, אינון מ"ט אַנְפִּין טָהוֹר, נַהֲרִין כְּשׁוֹשַׁנָּה חִוָּור וְסוּמָק, נָטְלִין מִימִינָא וּשְׂמָאלָא, גַּוָּון חִוָּור בְּלִיבּוּן דַּעֲנָוָה, סוּמָק בְּשֶׁת דְּדְחִילוּ, יְרָא בְּשֶׁת, כַּד אִתְחַזְּרוּ יְרוֹקִין, הָא חָתָן דִּילָהּ אִסְתַּלַּק לְגַבֵּי חַמָּה דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, וּמֵאִלֵּין תְּלַת גַּוָּונִין דְּאַנְפִּין תַּלְיָין שַׁבְעִין וּתְרֵין אַנְפִּין כְּחוּשְׁבַּן חֶסֶ"ד, וּבְהוֹן יר"ו אַתָּוון כְּחֶשְׁבַּן גְּבוּרָ"ה, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְוַיַּעֲבֹר יהו"ה, רָזָא דְּעִיבּוּר, נָהִיר בְּהוֹן לְגַבֵּי כַלָּה בְּאַרְבַּע אַנְפִּין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ וָא"ו עִיבּוּר הַשָּׁנָה, דְּאִית בָּהּ תְּלַת עֶשֶׂר יַרְחִין, וְאָנוּן וְאִיהִי בְּרָאשֵׁי תֵּיבִין וָ"הוּ אֲ"נִי וָ"הוּ, וּבֵיהּ אִיהוּ אִשָּׁה (נ"ל איש) וְאִיהִי אִשָּׁה עוּבָּרָה, סוֹד הָעִבּוּר יְסוֹד, דְּאִיהוּ יְסוֹד טִפָּה, דְּמִינָהּ אִתְעֲבִידַת עִבּוּר, דְּאִיהוּ וא"ו, דְּהָא וָא"ו בְּלָא טִפָּה לֵית לָהּ עִבּוּר, וְדָא אִיהוּ מוֹחָא דְּתַמָּן חָכְמָה.

פְּנֵי הַגְּבִירָה, הֵם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע פָּנִים טָהוֹר, מְאִירִים כְּשׁוֹשַׁנָּה, לָבָן וְאָדֹם, נוֹטְלִים מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, גָּוֶן לָבָן בַּלִּבּוּיוֹ שֶׁל עֲנָוָה, אָדֹם - בּשֶׁת שֶׁל יִרְאָה, יְרָא בּשֶׁת. כְּשֶׁחוֹזְרִים לִירֹקִים, הֲרֵי הֶחָתָן שֶׁלָּהּ הִסְתַּלֵּק לַחַמָּה, שֶׁהִיא הָאֵם הָעֶלְיוֹנָה. וּמִשְּׁלֹשֶׁת הַגְּוָנִים הַלָּלוּ שֶׁל הַפָּנִים תְּלוּיִים שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם פָּנִים כְּחֶשְׁבּוֹן חֶסֶ"ד, וּבָהֶם מְאתַיִם וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת כְּחֶשְׁבּוֹן גְּבוּרָ"ה, וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל וַיַּעֲבֹר יהו"ה, סוֹד הָעִבּוּר, מֵאִיר בָּהֶם לַכַּלָּה בְּאַרְבַּע פָּנִים, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת, וְהָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי הוּא וָא"ו, עִבּוּר הַשָּׁנָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר חֳדָשִׁים, וְהֵם בְּרָאשֵׁי תֵּבוֹת וָ"הוּ אֲ"נִי וָ"הוּ, וּבוֹ הוּא אִשָּׁה (נ"ל איש) וְהִיא אִשָּׁה עֻבָּרָה, סוֹד הָעִבּוּר - יְסוֹד, שֶׁהוּא יְסוֹד טִפָּה שֶׁמִּמֶּנָּה נַעֲשָׂה עִבּוּר, שֶׁהוּא וָא"ו, שֶׁהֲרֵי וָא"ו בְּלִי טִפָּה אֵין לָהּ עִבּוּר, וְזֶהוּ הַמֹּחַ, שֶׁשָּׁם הַחָכְמָה.

וְא"ו אִיהוּ חוֹטָמָא מִתְתַּקְנָא בְּאַנְפִּין, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם, וְנַהֲרִין בְּחִוָּור וְסוּמַק, וְחוֹטָמָא דְּאָזְלָא בְּאוֹרַח מֵישַׁר אִיהִי חוֹתָם אֱמֶת, וְאִם לַאו אִיהִי בְּאוֹרַח קְשׁוֹט לַאו אִיהִי חוֹתָמָא דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא, וּבְגִין דָּא צִיּוּרָא דְּמַטְרוֹנִיתָא דִּיוֹקְנָא דִּילָהּ דְּחוֹטָמָא, מִתְתַּקְנָא בְּאַנְפִּין וּבְאוֹרַח מֵישַׁר עַל אַנְפִּין, וּתְרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, פֵּימָא בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, וּבָהּ לְשׁוֹן לְמוּדִים דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְעָלָהּ (נ"א ועלייהו) אִתְּמַר (שיר ד ג) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה בְּאוֹרַיְיתָא, פֵּימָא דְּקִיקָא סְתִימָא בְּאוֹת י', מִתְתַּקְנָא בְּשִׁמָא דַּיְיהו"ה, וּבְגִין דָּא כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה.

וְא"ו הוּא הַחוֹטָם מִתְקַן בַּפָּנִים, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם, וּמְאִירִים בְּלֵבָן וְאָדֹם, וְהַחוֹטָם שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יָשָׁר הוּא חוֹתָם אֱמֶת, וְאִם אֵינוֹ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, אֵינוֹ חוֹתָם, הַטַּבַּעַת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וּמְשׁוּם זֶה צִיּוּר הַגְּבִירָה הַדְּמוּת שֶׁלָּהּ שֶׁל הַחוֹטָם, מִתְקַן בַּפָּנִים וּבְדֶרֶךְ יָשָׁר עַל הַפָּנִים, וּשְׁנֵי נִקְבֵי הַחוֹטָם שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, הַפֶּה - בַּת הַמֶּלֶךְ, וּבָהּ לְשׁוֹן לְמוּדִים, שֶׁהוּא צַדִּיק, וְעָלֶיהָ (ועליהם) נֶאֱמַר כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה, בַּתּוֹרָה, הַפֶּה - הַכְּלָל שֶׁל הַכֹּל, מִמֶּנּוּ קוֹל וְדִבּוּר שֶׁהֵם ו"ה, מִמֶּנָּה הֶבֶל שֶׁהִיא ה', פֶּה קָטָן סָתוּם בָּאוֹת י', מִתְתַּקֵּן בִּשְׁמוֹ שֶׁל יהו"ה, וּמְשׁוּם זֶה כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה.

צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן (שם ז ה), דָּא יְרוּשָׁלַם, עָלָהּ אִתְמַר (שם ד ד) כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ, תַּכְשִׁיטִין דִּילָהּ כֹּהֲנִים לְוִיִּים יִשְׂרְאֵלִים, בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת דָּא צַדִּיק דְּאִיהוּ תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ, פִּנּוֹת דִּילֵיהּ תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, דִּשְׁכִינְתָּא וַדַּאי אִיהִי יְרוּשָׁלַם, תַּכְשִׁיטִין דִּילָהּ תִּלַּת אָבְהָן, חֲרוּזִין דִּילָהּ תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט.

צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, עָלֶיהָ נֶאֱמַר כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ, תַּכְשִׁיטֶיהָ - כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת, זֶה צַדִּיק שֶׁהוּא תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים אֵלָיו, הַפִּנּוֹת שֶׁלּוֹ - שְׁנֵי נְבִיאֵי אֱמֶת, שֶׁהַשְּׁכִינָה וַדַּאי הִיא יְרוּשָׁלַיִם, הַתַּכְשִׁיטִים שֶׁלָּהּ שִׁלְשֶׁת הָאָבוֹת, הַחֲרוּזִים שֶׁלָּהּ - שְׁנֵי עַמּוּדֵי אֱמֶת.

דָּבָר אַחֵר צַוָּארֵךְ דָּא אוֹרַיְיתָא, תַּכְשִׁיטִין דִּילָהּ רַמַּ"ח פִּקּוּדִין דִּילָהּ, חֲרוּזִין וּקְמִיעִין דִּילָהּ אינון מִמַּנָּן עַל שְׁסָ"ה לֹא תַעֲשֶׂה, דְּנָטְרִין לָהּ בְּהוֹן, וְכַד אִסְתַּלַּק צַוָּאר בְּתַכְשִׁיטִין דִּילָהּ לְגַבֵּי חָתָן, כַּמָּה רֵיחִין טָבִין סָלְקִין בָּהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ג ו) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, דָּא טוּרָא דְּסִינַי דְּאִיהִי צַוָּאר עָלְמָא, (שם) מְקֻטֶּרֶת מֹר דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ד) אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר, וּלְבוֹנָה דָּא סִיהֲרָא קַדִּישָׁא, עָלָהּ אִתְמַר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ כָּל כָּלִיל בְּכֹלָּא.

דָּבָר אַחֵר, צַוָּארֵךְ - זוֹ הַתּוֹרָה, הַתַּכְשִׁיטִים שֶׁלָּהּ - מֵאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִצְווֹתֶיהָ, הַחֲרוּזִים וְהַקְּמִיעִים שֶׁלָּהּ הֵם מְמֻנִּים עַל שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ לֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתָהּ בָּהֶם, וּכְשֶׁמִּתְעַלָּה הַצַּוָּאר בַּתַּכְשִׁיטִים שֶׁלָּהּ אֶל הֶחָתָן, כַּמָּה רֵיחוֹת טוֹבִים עוֹלִים בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, זֶה הַר סִינַי שֶׁהוּא צַוָּארוֹ שֶׁל עוֹלָם. מְקֻטֶּרֶת מוֹר - זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר,

וּלְבוֹנָה - זוֹ הַלְּבָנָה הַקְּדוֹשָׁה, עֲלֶיהָ נֶאֱמַר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל - זֶה צַדִּיק, שֶׁהוּא כֹּל הַכְּלוּל בַּכֹּל.

דף קמו.

דָּבָר אַחֵר צַוָּארֵךְ דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבָעַל פֻּמָּהּ, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, מְקֻטֶּרֶת מוֹר אָמַר מַר, וּלְבוֹנָה לְבוּן הַהֲלָכָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל דָּא צַדִּיק דְּאִית בֵּיהּ מִכָּל מִינִים, וְדָא נָהִיר לָהּ לְאוֹרַיְיתָא דְּבָעַל פֻּמָּהּ, וּמְיַד (דף קמו ע"א) דְּאִיהִי מִתְקַשְּׁטָא בְּכָל מִינֵי תַּכְשִׁיטִין, יְרוּשְׁלַם דְּאִיהוּ צַוָּאר עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַסְחַר לָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (זכריה ה ט) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, וְאִיהוּ מְחַבֵּק לָהּ בְּתָרִין דְּרוֹעִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר השירים ב ו) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

דָּבָר אַחֵר, צַוָּארֵךְ - זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, מְקֻטֶּרֶת מוֹר - אָמַר מַר, וּלְבוֹנָה - לְבוּן הַהֲלָכָה, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל - זֶה צַדִּיק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִכָּל הַמִּינִים, וְזֶה מֵאִיר לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּמִיָּד כְּשֶׁהִיא מִתְקַשֶּׁטֶת בְּכָל מִינֵי תַּכְשִׁיטִים, יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא צַוָּאר הָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַקִּיף אוֹתָהּ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, וְהוּא מְחַבֵּק אוֹתָהּ בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

וִידִין דְּמַטְרוֹנִיתָא כַּלָּה קַדִּישָׁא, אִינּוּן רְשִׁימִין כֻּלְּהוּ בִּשְׁמָא דְיהו"ה, כְּגַוְונָא דָּא (אמר המגיה הלשון מוטעה ונ"ל שהלשון כך) בְּכַף י', בְּחֲמֵשׁ אֶצְבְּעָן ה', בִּדְרוֹעָא דִילָהּ ו', בְּכָתֵף דִילָהּ ה', בְּכָתֵף דִילָהּ מְצוּיָרִין כַּמָּה שִׁרְטוּטִין כְּעַנְפִין דְּאִילָנָא דְחַיֵּי, לְרַשְׁמָא בֵּיהּ דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר, מִימִינָא דִילֵיהּ אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, מִשְּׂמָאלָא דִילֵיהּ אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, וּבְאַן אִתְיְיהִיבוּ בְּתָרִין לוּחִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ד ה) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאֲמֵי צְבִיָּה.

וִידֵי הַגְּבִירָה, הַכְּלָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּלֹם רְשׁוּמִים בַּשֵּׁם שֶׁל יהו"ה, כְּמוֹ זֶה: (אמר המגיה, הלשון מוטעה ונ"ל שהלשון כך) בַּכַּף י', בְּחֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת ה', בַּזְּרוֹעַ שֶׁלָּהּ ו', בַּכָּתֵף שֶׁלָּהּ ה', בַּכָּתֵף שֶׁלָּהּ מְצֻיָּרִים כַּמָּה שִׁרְטוּטִים כְּמוֹ הָעֲנָפִים שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, לִרְשֹׁם בּוֹ שֶׁהוּא עֵץ חַיִּים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר. מִימִינוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִשְּׂמֹאלוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאֵיפֹה נִתְּנוּ? בִּשְׁנֵי לוּחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאֲמֵי צְבִיָּה.

וְעוֹד ו' אִיהוּ אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, דְּאִתְיְיהִיבַת בִּתְרִין דְּרוֹעִין דְּאִינּוּן שִׁית פִּרְקִין, וּבְאַן אִתְיְיהִיבַת בִּתְרִין לוּחִין, דְּאִינּוּן שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, וְאִינּוּן י' י' (ובהון צורת ז'), וּבְהוֹן צָר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּיצָר, וְאִינּוּן בְּתוּלִין דְּעָלַיְמְתָא דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּבָעַל פֻּמָּהּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות לב יט) וַיְשַׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר חָתָן דִּילָהּ, הַהוּא דְּאָמַר (דברים כב כ) לֹא נִמְצְאוּ בְתוּלִים לַנַּעֲרָה (שם יט), וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶּסֶף אִלֵּין מֵאָה בִּרְכָאן (שם), וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ בְּגָלוּתָא כָּל יָמָיו.

וְעוֹד, ו' הִיא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, שֶׁנִּתְּנָה בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת, שֶׁהֵם שִׁשָּׁה פְּרָקִים, וְאֵיפֹה נִתְּנָה? בִּשְׁנֵי לוּחוֹת, שֶׁהֵם שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, וְהֵם י' י' (ובהם צורת ז'), וּבָהֶם הוּא צָר, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּיצָר, וְהֵם שְׁתֵּי בְּתוּלוֹתֶיהָ שֶׁל הָעַלְמָה שֶׁהִיא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְיִשַּׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר, הֶחָתָן שֶׁלָּהּ, אוֹתוֹ שֶׁאָמַר לֹא נִמְצְאוּ בְתוּלִים לַנַּעֲרָה וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאָה כֶּסֶף, אֵלּוּ מֵאָה בְּרָכוֹת, וְלוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ לְגָלוּת כָּל יָמָיו.

שִׂבָּחָא דְּגוּפָא, (שיר ז ח) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר, וּמָאן דְּיָדַע שִׁעוּר קוֹמָה דִּילָהּ אִיהוּ יָרִית עָלְמָא דְּאָתֵי דְּאִיהוּ ו', דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה יז יג) מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה, מִקְוָה דְּאִיהוּ קוֹמָה דִּילָהּ שִׁעוּר דִּילָהּ, שִׁעוּר קוֹמָה דָּא צַדִּיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים צב יג) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וַעֲלָהּ אִתְּמַר דָּמְתָה לְתָמָר.

שִׁבְחוֹ שֶׁל הַגּוּף, זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר, וּמִי שֶׁמַּכִּיר שִׁעוּר הַקּוֹמָה שֶׁלָּהּ, יוֹרֵשׁ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא ו', שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יהו"ה, הַמִּקְוֶה שֶׁהוּא הַקּוֹמָה שֶׁלָּהּ, הַשִּׁעוּר שֶׁלָּהּ. שִׁעוּר הַקּוֹמָה זֶה צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וְעָלָיו נֶאֱמַר דָּמְתָה לְתָמָר.

דְּאִתְּמַר בָּהּ, (שמות טו כז) וַיָּבֹאוּ אֵלִימָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, תְּרֵין עֶשֶׂר עֵינוֹת אִלֵּין אִינוּן תְּרֵין עֲשַׂר פְּרָקִין, דְּאִינוּן שִׁית בִּתְרֵין דְּרוֹעִין וְשִׁית בִּתְרֵין שׁוֹקִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר השירים ה יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, מַאי בַּתַּרְשִׁישׁ בִּתְרֵי שֵׁשׁ, בִּתְרֵין דְּרוֹעִין שִׁית פְּרָקִין, וְכֵן שִׁית אָחֳרָנִין בִּתְרֵין שׁוֹקִין, (שם טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, אִלֵּין אִינוּן י"ב עִינוֹת מַיִם. שְׁבָעִים תְּמָרִים דִּי בָהוֹן צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח הָא אִינוּן חֲמֵשׁ אֶצְבָּעָן, וּבָהוֹן תְּלֵיסַר פְּרָקִין, אִינוּן חַ"י, וְכֵן חַ"י בְּיַד יָמִין, תְּלָתִין וְשִׁית, וְכֵן חַ"י חַ"י בִּתְרֵין רַגְלִין, הָא ע"ב, (אמר המגיה תימה כי הפרקין ארבסר ואיך אמר תליסר), שַׁבְעִין דִּלְהוֹן שַׁבְעִין תְּמָרִים, תְּרֵין צַדִּיקֵי כַּתָּמָר יִפְרָח בָּהוּ.

שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיָּבֹאוּ אֵלִימָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, שְׁנֵים עָשָׂר עֵינֹת אֵלּוּ הֵם שְׁנֵים עָשָׂר פְּרָקִים, שֶׁהֵם שִׁשָּׁה בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת וְשִׁשָּׁה בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, מַהוּ בַּתַּרְשִׁישׁ? בִּתְרֵי שֵׁשׁ, בִּשְׁתֵּי זְרוֹעוֹת שִׁשָּׁה פְּרָקִים, וְכֵן שִׁשָּׁה אֲחֵרִים בִּשְׁתֵּי שׁוֹקַיִם. שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ - אֵלּוּ הֵם שְׁנֵים עָשָׂר עֵינוֹת מַיִם, שִׁבְעִים תְּמָרִים שֶׁבָּהֶם צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח הֲרֵי הֵם חֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, וּבָהֶן שְׁלֹשָׁה עָשָׂר פְּרָקִים - הֵם שְׁמוֹנָה עָשָׂר, וְכֵן שְׁמוֹנָה עָשָׂר בְּיַד יָמִין - שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה, וְכֵן שְׁמוֹנָה עָשָׂר שְׁמוֹנָה עָשָׂר בִּשְׁתֵּי רַגְלַיִם - הֲרֵי שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם, שִׁבְעִים שֶׁלָּהֶם שִׁבְעִים תְּמָרִים, שְׁנֵי צַדִּיקִים כַּתָּמָר יִפְרָח בָּהֶם.

וּבְהוֹן כְּתִיב (שם ז ב) מָה יָפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, נְעָלִים דִּילָהּ נְעִילַת הֶחָג וּנְעִילַת הַפֶּסַח, וְלָא צָרִיךְ לְאִתְחַזָּאָה קֶדֶם נְעָלִים דְּחוֹל, דְּאִינוּן שְׁאוֹר וְחָמֵץ, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר לְמֹשֶׁה (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, דִּתְרוּמָה וְחוּלִין כְּגַוְונָא דָא לָא צָרִיךְ לְאִתְעָרְבָא תְּרוּמָה בְּקָדָשׁ, וְכֵן מְלָאכָה דְּחוֹל לָא צָרִיךְ לְאִתְחַזָּאָה קֶדֶם מְלָאכָה דְּקֻדָּשׁ דְּאִיהוּ מְלֶאכֶת הַכֹּהֲנִים,

וְכֵן אֵשׁ דְּחוֹל לָא צָרִיךְ לְאִתְחַזָּאָה בְּשַׁבָּת קֹדֶם אֵשׁ דְּקֹדֶשׁ, דְּכֻלְּהוּ חוֹל וְאֲחֲרָנִין קֹדֶשׁ, וּבְגִין דָּא מַנִּי הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל.

וּבָהֶם כָּתוּב מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, הַנְּעָלִים שֶׁלָּהּ נְעִילַת הֶחָג וּנְעִילַת הַפֶּסַח, וְלֹא צָרִיךְ לְהֶרָאוֹת לְפָנֵי נְעָלִים שֶׁל חֹל, שֶׁהֵם שְׁאוֹר וְחָמֵץ, וַעֲלֵיהֶם אָמַר לְמֹשֶׁה שֵׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, שֶׁתִּרוּמָה וְחֻלִּין כְּמוֹ זֶה, לֹא צָרִיךְ לְעָרֵב תְּרוּמָה עִם קֹדֶשׁ, וְכֵן מְלָאכָה שֶׁל חֹל לֹא צְרִיכָה לְהֶרָאוֹת לִפְנֵי מְלָאכָה שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁהִיא מְלֶאכֶת הַכֹּהֲנִים, וְכֵן אֵשׁ שֶׁל חֹל לֹא צְרִיכָה לְהֶרָאוֹת לִפְנֵי אֵשׁ שֶׁל קֹדֶשׁ, שֶׁכֻּלָּם חֹל וַאֲחֵרִים קֹדֶשׁ, וּמִשּׁוּם זֶה צִוָּה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל.

הָא צִיּוֹן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא נָפְקָא בְּכָל קִשׁוּטִין דִּילָהּ, וְכָל עָלְמָא מוֹרִין לָהּ בְּאָצְבַּע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה לג כ) חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ, וְחָתָן נָפִיק מְעוּטָר לְגַבָּהּ, וְכָל עָלְמָא אָמְרֵי (שיר ג יא) צְאֶנָה וּרְאֶנָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתוּנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ, חֲתוּנָּתוֹ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, שִׂמְחַת לִבּוֹ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, יוֹם דְּתַרְוַיְיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא הָא כַּלָּה מִתְקַשְּׁטָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ יהו"ה, בְּרָא דְמַלְכָּא.

הִנֵּה צִיּוֹן, שֶׁהִיא הַשְּׁכִינָה, יוֹצֵאת בְּכָל הַקִּשּׁוּטִים שֶׁלָּהּ, וְכָל הָעוֹלָם מוֹרִים עָלֶיהָ בְּאֶצְבַּע, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ, וְהֶחָתָן יוֹצֵא מְעֻטָּר אֵלֶיהָ, וְכָל הָעוֹלָם אוֹמְרִים צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ. חֲתֻנָּתוֹ - הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה, שִׂמְחַת לִבּוֹ - הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, הַיּוֹם שֶׁל שְׁנֵיהֶם - הָעַמּוּד הָאֶמְצָעִי, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הֲרֵי הַכַּלָּה מְקֻשֶּׁטֶת לְבַעְלָהּ שֶׁהוּא יהו"ה, בֶּן הַמֶּלֶךְ.

= תקונא שביעאה

דף קמו:

(זהו תקון כז) (דף קמו ע"ב)

דָּא אִיהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּרֵאשִׁית אַבָּא וְאִימָּא, יהו"ה אלהינ"ו, בָּרָא יהו"ה, בְּרָא דְאַבָּא וְאִימָּא, אלהי"ם בְּרָתָא, וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא יט ג) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, (שמות כ יב) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, אָבִיךָ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִמֶּךָ דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּחִילוּ דִילָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלָא תַּעֲשֶׂה, אוֹקִירוּ דִילָהּ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְכָל אינוּן דְּמַקְיְימֵי פִּקּוּדֵי דַּעֲשֵׂה עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמואל א ב ל) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, וְאִינוּן דְּעָבְרִין עַל לֹא תַּעֲשֶׂה עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וּבַזַּי יֵקָלוּ. אָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא רַבִּי רַבִּי, וּמָה הוּא אוֹקִירוּ וּבְזָיוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה, אֶלָּא בְּוַדַּאי כַּד שְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא, כָּל מָאן דְּעָבִיד מִצְוָה לְאַקָּמָא לָהּ מִן גָּלוּתָא, כְּאִלּוּ אוֹקִיר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

זֶהוּ תִּיקוּן כ"ז, זֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּרֵאשִׁית אַבָּא וְאִמָּא, יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו, בָּרָא יהו"ה, בְּנָם שֶׁל הָאָב וְהָאֵם, אֱלֹהִי"ם הַבַּת, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, אָבִיךָ זֶה

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִמָּךְ זוֹ שְׁכִינָה, הֵיאָךְ שֶׁלְּהּ - בְּמִצְוֹות לֹא תַעֲשֶׂה, הַכָּבוֹד שֶׁלְּהּ - בְּמִצְוֹות עֲשֵׂה, וְכָל אֵלּוּ שֶׁמְּקַיְּמִים מִצְוֹות עֲשֵׂה, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד, וְעַל אוֹתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל לֹא תַעֲשֶׂה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וּבֹזַי יֵקָלּוּ. אָמַר הַמָּאוֹר הַקָּדוֹשׁ: רַבִּי רַבִּי, וּמַהוּ כָּבוֹד וּבְזָיוֹן לְקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִצְוֹות עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה? אֶלָּא וַדַּאי כְּשֶׁהַשְּׁכִינָה בַּגָּלוּת, כָּל מִי שֶׁעוֹשֶׂה מִצְוָה לְהָקִים אוֹתָהּ מִן הַגָּלוּת, כְּאִלּוּ כִּבֵּד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לְמַלְכָּא דַּהֲוָה לֵיהּ קְטָטָה עִם מַטְרוֹנִיתָא, וְאָרְמָא לָהּ מִן הֵיכְלֵיהּ, וְאִיהִי אָזְלַת לְגַבֵּי שְׁכִינָהָא, וַהֲלָא כָּל מָאן דִּמְקַבֵּל לָהּ בְּבֵיתֵיהּ וְאוֹקִיר לָהּ (ודאי אוקיר למלכא), וְעַאיל שְׁלָם בֵּינָהָא וּבֵין בַּעְלָהּ, הֲלָא כָּל יְקָרָא דְּעָבִיד לָהּ לְמַלְכָּא עָבִיד, דְּאִם מַלְכָּא כָּעַס עָלָהּ זְמָנָא חָדָא אוֹ תְרֵין, יְהֵא לֵיהּ שְׁלָם עִמָּהּ וְיַחֲזִיר לָהּ לְבֵיתֵיהּ, וְאִיהוּ שָׁאִיל לָהּ מָאן אוֹקִיר לָךְ אוֹ מָאן זְלִזֵל בָּךְ, אוֹ אִם תָּרִיךְ לָהּ לְמַלְכּוּתָא אַחֲרָא.

לְמֶלֶךְ שֶׁהָיְתָה לוֹ קְטָטָה עִם הַגְּבִירָה, וְזָרַק אוֹתָהּ מֵהֵיכָלוֹ, וְהִיא הָלְכָה לִשְׁכֵנָיְהָ, וַהֲלֹא כָּל מִי שֶׁמְּקַבֵּל אוֹתָהּ בְּבֵיתוֹ וּמְכַבֵּד אוֹתָהּ, (ודאי שמכבד את המלך), וּמַכְנִיס שָׁלוֹם בֵּינָהּ לְבֵין בַּעְלָהּ, הֲלֹא כָּל הַכָּבוֹד שֶׁעוֹשֶׂה לָהּ, הוּא עוֹשֶׂה לַמֶּלֶךְ, שֶׁאִם הַמֶּלֶךְ כּוֹעֵס עָלֶיהָ פַּעַם אַחַת אוֹ פַּעֲמַיִם, יִהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם עִמָּהּ וְיַחֲזִיר אוֹתָהּ לְבֵיתוֹ, וְהוּא שׁוֹאֵל אוֹתָהּ, מִי כִּבֵּד אוֹתָךְ? אוֹ מִי זִלְזֵל בָּךְ? אוֹ אִם גֵּרַשׁ אוֹתָהּ לְמַלְכוּת אַחֶרֶת?

כְּגַוְונָא דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּרִיךְ לָהּ לִשְׁכִינְתָּא, וְאַרְמֵי לָהּ מִבֵּיתֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וַהֲלָא כָּל מָאן דְּאוֹקִיר לָהּ בְּגָלוּתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹקִיר, אוֹ מָאן דְּמְזַלְזֵל בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַלְזֵל, וּבְגִין דָּא כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלּוּ, דְּאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַבִּין לָהּ בְּחוֹבִין דִּבְנָהָא בְּגָלוּתָא רְבִיעָאָה, אִיהוּ נָטִיר לָהּ וְאִיהוּ יִפְרוֹק לָהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (שמות כא ז) וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, אֶלָּא תִּפּוֹק בַּת חוֹרִין, בְּגִין דִּבְנָלוּתָא קַדְמָאָה דְּלָא הֲוַת לָהּ בַּעְלָהּ דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא חֵירוּ דִילָהּ, לָא נָפְקַת לָהּ בַּת חוֹרִין, וְנָפְקַת בְּחִפָּזוֹן כְּעַבְדָּא דְּבָרַח מֵרִבּוֹנֵיהּ וְלָא אִית לָהּ שְׁטַר חֵירוּ, אֲבָל בְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא דְּאִית לָהּ בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ בֶּן חוֹרִין, לֹא תֵצֵא בְּחִפָּזוֹן וְלֹא תֵצֵא כְּעַבְדִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם, אֶלָּא תִּפּוֹק בַּת חוֹרִין, וּבְגִין דָּא כִּי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים.

כְּמוֹ כֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גֵּרַשׁ אֶת הַשְּׁכִינָה וְזָרַק אוֹתָהּ מִבֵּיתוֹ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וַהֲלֹא כָּל מִי שֶׁמְּכַבֵּד אוֹתָהּ בַּגָּלוּת, הוּא כִּבֵּד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אוֹ מִי שֶׁמְּזַלְזֵל בָּהּ, הוּא מְזַלְזֵל בַּקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבֹזַי יֵקָלּוּ, שֶׁאַף עַל גַּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָכַר אוֹתָהּ בַּחֲטָאֵי בָנֶיהָ בַּגָּלוּת הָרְבִיעִית, הוּא שׁוֹמֵר אוֹתָהּ וְהוּא יִגְאַל אוֹתָהּ, וְסוֹד הַדָּבָר - וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, אֶלָּא תֵּצֵא בַּת חוֹרִין, מִשּׁוּם שֶׁבַּגָּלוּת הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ בַּעְלָהּ, שֶׁהָיָא הַתּוֹרָה, הַחֵרוּת שֶׁלָּהּ, לֹא הוֹצִיא אוֹתָהּ בַּת חוֹרִין, וְיָצְאָה בְּחִפָּזוֹן כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁבּוֹרֵחַ מֵאֲדוֹנוֹ וְאֵין לוֹ שְׁטַר שִׁחְרוּר, אֲבָל בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה, שֶׁיֵּשׁ לָהּ בַּעְלָהּ שֶׁהוּא בֶּן חוֹרִין, לֹא תֵצֵא בְּחִפָּזוֹן וְלֹא תֵצֵא כְּמוֹ

עֲבָדִים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם, אֶלָּא תֵּצֵא בַּת חוֹרִין, וּמְשׁוּם זֶה כִּי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים.

וּמְנָלָן דְּאוֹרַיְיתָא אִיהוּ חֵירוּת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב טז) וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, וְאִיהוּ יְהֵא לָהּ בְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּלָא יָמוּת מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, חֵרוּת מִשִּׁעְבּוּד מַלְכְיוּת דְּלָא יִשְׁתַּעְבְּדוּן בָּהּ וּבִבְנָהָא לְעָלַם, וִיהֵא לָהּ חֵירוּ וְלִבְנָהָא מִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא דְּאִינּוּן עֶרֶב רַב, וְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְהַהוּא נַעַר אוֹ מִכָּרְסַיָּא קַדִּישָׁא, אַף עַל גַּב דַּהֲווֹ מְחוּיְיבִין בְּכַמָּה חוֹבִין, כְּמָה דְּאָמְרִין אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּהְיֶה דּוֹר שֶׁכֻּלּוֹ זַכַּאי אוֹ כֻּלּוֹ חַיָּיב, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם כא ח) אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדוֹנֶיהָ אֲשֶׁר לֹא יְעָדָהּ, עִם כָּל דָּא וְהֶפְדָּהּ בְּגָלוּתָא, וְלֹא יִמְשׁוֹל לִמוֹכְרָהּ בְּגָלוּתָא, בְּבִגְדוֹ בָהּ, בְּגִין דְּבָגְדוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה.

וּמִנַּיִן לָנוּ שֶׁתּוֹרָה הִיא חֵרוּת? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהי"ם הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, וְהוּא יִהְיֶה לָהּ בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, שֶׁלֹּא יָמוּת מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, חֵרוּת מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, שֶׁלֹּא יִשְׁתַּעְבְּדוּ בָהּ וּבְבָנֶיהָ לְעוֹלָם, וְתִהְיֶה לָהּ חֵרוּת וּלְבָנֶיהָ מִכָּל הַחֳטָאִים הָרָעִים שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֶרֶב רַב, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִצַּד אוֹתוֹ הַנַּעַר אוֹ מֵהַכִּסֵּא הַקָּדוֹשׁ, אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ מְחֻיָּבִים בְּכַמָּה חֲטָאִים, כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּהְיֶה דּוֹר שֶׁכֻּלּוֹ זַכַּאי אוֹ כֻּלּוֹ חַיָּב, נֶאֱמַר בָּהֶם אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר לֹא יְעָדָהּ, עִם כָּל זֶה וְהֶפְדָּהּ בַּגָּלוּת, וְלֹא יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ בַּגָּלוּת בְּבִגְדוֹ בָהּ, מִשּׁוּם שֶׁבָּגְדוּ בַּעֲבוֹדָה זָרָה.

וְעוֹד כִּי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה, דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּמָכַר לָהּ בְּגוּפָא דְּאִיהוּ אָמָה דִּילָהּ, וְאִתְּמַר (משלי ל כג) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, כַּד תִּפּוֹק מִגּוּפָא לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, דְּאִינּוּן נָפְשׁוֹת דְּאִינּוּן מְשׁוּתָּפִין עִם גּוּפָא תַּתָּאָה, דַּהֲנָאָה דִלְהוֹן לַאו אִיהִי לְעָלְמָא דְּאָתֵי, לְאִשְׁתַּדָּלָא בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ חֵירוּ מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, אֶלָּא לְיָרְתָא לְעָלְמָא דֵין, וּבְגִין דָּא נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי אִשְׁתַּדָּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים מִגּוּפָא בְּדוֹחֲקָא, כְּנִשְׁמָתָא דְּעַם הָאָרֶץ דְּאִיהִי עֶבֶד, אֶלָּא תִּיפּוֹק בַּר חוֹרִין מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת.

וְעוֹד כִּי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה, זוֹ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁמְּכר אוֹתָהּ לַגּוּף, שֶׁהוּא הָאָמָה שֶׁלָּהּ, וְנֶאֱמַר וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, כְּשֶׁתֵּצֵא מִן הַגּוּף, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים, שֶׁהֵם נְפָשׁוֹת שֶׁמְּשֻׁתָּפִים עִם הַגּוּף הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהֲנָאָתָם אֵינָהּ לָעוֹלָם הַבָּא, לְהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה שֶׁהוּא חֵרוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, אֶלָּא לִירֵשׁ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִשּׁוּם הַנִּשְׁמָה שֶׁמִּשְׁתַּדֶּלֶת בַּתּוֹרָה, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים מִן הַגּוּף בְּדַחַק, כְּמוֹ נִשְׁמַת עַם הָאָרֶץ שֶׁהִיא עֶבֶד, אֶלָּא תֵּצֵא בַּת חוֹרִין מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת.

= תקונא תמינאה

(זהו תקון כ"ח)

דף קמז.

בְּרֵאשִׁית, (דף קמז ע"א) דָּא בְּאֵר (נ"א באר שית), וְאִינוּן תְּרֵין, חַד (במדבר כא א) בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, חַד אִיהוּ בְּאֵר דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית כו כא) וַיַּרִיבוּ גַּם עָלֶיהָ, וְתַנְיֵינָא בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ, בְּאֵר דְּרָבוּ עָלֶיהָ דְּא אוֹרַיְיתָא דְּבָעַל פֶּה, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם כ) וַיָּרִיבוּ רוֹעֵי גְרָר עִם רוֹעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמָּיִם, אִלֵּין מַקְשִׁין עַל אִלֵּין, וְאִלֵּין חוֹלְקִין עַל אִלֵּין, אִלֵּין מְטַהֲרִין וְאִלֵּין מְטַמְּאִין, אִלֵּין פּוֹסְלִין וְאִלֵּין מַכְשִׁירִין, אִלֵּין אוֹסְרִין וְאִלֵּין מַתִּירִין, בְּשִׁית סְטָרִין, וְאִינוּן בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית וכו'.

זֶהוּ תִּיקוּן כ"ח, בְּרֵאשִׁית, זוֹ בְּאֵר (באר שית), וְהֵם שְׁתַּיִם, אַחַת בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, וְאַחַת הִיא הַבְּאֵר שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיָּרִיבוּ גַּם עָלֶיהָ, וְהַשְּׁנִיָּה בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ. הַבְּאֵר שֶׁרָבוּ עָלֶיהָ זוֹ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וַיָּרִיבוּ רֹעֵי גְרָר עִם רֹעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמָּיִם, אֵלּוּ מַקְשִׁים עַל אֵלּוּ, וְאֵלּוּ חוֹלְקִים עַל אֵלּוּ, אֵלּוּ מְטַהֲרִים וְאֵלּוּ מְטַמְּאִים, אֵלּוּ פּוֹסְלִים וְאֵלּוּ מַכְשִׁירִים, אֵלּוּ אוֹסְרִים וְאֵלּוּ מַתִּירִין, בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, וְהֵם בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית וְכוּ'.

= תקונא תשיעאה

(זהו תקון כ"ט)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית סְטָרִין דְּאִסּוּר וְהֶתֵּר כִּדְקָאֲמָרָן, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְאִיהִי כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, בְּהַאי (נ"א דאיהו) כ"ח תַּלְמִידֵי חֲכָמִים (בראשית כו כב) וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ, דְּאִיהִי הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּמֹשֶׁה בִּגִינָהּ בְּזִמְנָא דְּאָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵין שָׁלוֹם בְּעִירְךָ, אָמַר וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְאִיהִי תַּלְמוּד דְּאִתְמַר לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, מִשְׁנָה שִׁפְחָה דִּילָהּ, דָּא אִתְעֲבִיד לַהֲלָכָה דְּאִיהִי בְּרִתָא דְּמַלְכָּא לְבוּשָׁא, וּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא אִיהִי בַּת קוֹל מִלְּגָאו, וּבְרַיְיתָא אִיהִי שִׁפְחָה לָהּ מִלְּבָר, וְאִלֵּין תְּרֵין סָמְכִין לָהּ לִבְרַתָּא דְּמַלְכָּא בְּגָלוּתָא מִשְׁנָה וּבְרַיְיתָא.

זֶהוּ תִּיקוּן כ"ט, בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁל אִסּוּר וְהֶתֵּר כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ, וְעָלָיו נֶאֱמַר וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְהִיא עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, בָּזֶה (שהוא) עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ, שֶׁהִיא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וּמֹשֶׁה בִּגְלָלָהּ, בִּזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין שָׁלוֹם בְּעִירְךָ, אָמַר וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְהִיא הַתַּלְמוּד שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, הַמִּשְׁנָה הַשִּׁפְחָה שֶׁלָּהּ, זוֹ נַעֲשְׂתָה לַהֲלָכָה שֶׁהִיא בַּת הַמֶּלֶךְ הַלְּבוּשׁ, וּבַת הַמֶּלֶךְ הִיא בַּת קוֹל מִבִּפְנִים, וְהַבְּרַיְיתָא הִיא שִׁפְחָה לָהּ מִבַּחוּץ, וְאֵלּוּ שְׁנֵי הַתּוֹמְכִים אוֹתָהּ אֶת בַּת הַמֶּלֶךְ בַּגָּלוּת - מִשְׁנָה וּבְרַיְיתָא.

וְאִית שִׁפְחָה בִּישָׁא דְּאִתְקְרִיאַת שִׁטְנָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית כו כא) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ שִׂטְנָה, אִתְּתָא דְּנָחָשׁ דְּאִיהוּ שָׂטָן, וְדָא אִיהוּ מַחֲלֹקֶת וְקוּשְׁיָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמות א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה, דְּוַדַּאי דָּא אִיהוּ קוּשְׁיָא, בְּחוֹמֶר דָּא קַל וָחֹמֶר, דָּא נָחָשׁ עֲקַלְתּוֹן מַחֲלֹקֶת, זִמְנָא אִיהוּ קַל בְּשִׁעְבּוּדָא דְּיִשְׂרָאֵל כַּד חוֹבִין קַלִּין עֲלַיְיהוּ, וְזִמְנָא דְּאִיהוּ חָמוּר כָּבֵד, וּמִסְטָרָא דִּילֵיהּ (שם ה ט) תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה.

וְיֵשׁ שִׁפְחָה רָעָה שֶׁנִּקְרֵאת שִׂטְנָה, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ שִׂטְנָה, אֵשֶׁת הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא הַשָּׂטָן, וְזוֹהִי מַחֲלֹקֶת וְקַשְׁיָה, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, שֶׁוַּדַּאי זוֹהִי קַשְׁיָה, בְּחֹמֶר - זֶהוּ קַל וָחֹמֶר, זֶה נָחָשׁ עֲקַלְתּוֹן. מַחֲלֹקֶת, פַּעַם הוּא קַל בַּשִּׁעְבּוּד שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהַחֲטָאִים קַלִּים עֲלֵיהֶם, וּפַעַם שֶׁהוּא חָמוּר, כָּבֵד, וּמֵהַצַּד שֶׁלּוֹ תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה.

וְנָחָשׁ אִיהוּ אֲזִיל בְּקוּשְׁיָא וּמַחֲלוֹקֶת, כְּגַוְונָא דְּגַלֵּי יַמָּא, כְּגַוְונָא דָּא כַּד חָשִׁיב בַּר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּקוּשְׁיָא וּמַחֲלֹקֶת לְתַתָּא בְּסִיפָא דְּמַתְנִיתִין, אַשְׁכַּח לָהּ בְּרֵישָׁא, וְכַד חָשִׁיב דְּאִיהוּ בְּרֵישָׁא, אַשְׁכַּח לָהּ בְּסֵיפָא, וּלְבָתַר פַּלִּיג בְּאֶמְצָעִיתָא דְּמַתְנִיתִין, וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת דָּא פְּסִיקְתָּא, דְּתַמָּן פְּסִקֵי הֲלָכָה וְאִיהוּ תִּרוּץ, וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת, וְאִלֵּין פְּסִקִין וְתִרוּצִין אִינּוּן לְבֵנִים, דְּאִינּוּן לְבוּשׁ הַהֲלָכָה, וְדָא אִיהוּ וּבִלְבֵנִים, וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה וַדַּאי דָּא בְּרִייְתָא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (דברים כב כז) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ וְגוֹמֵר, אֵת כָּל עֲבֹדָתָם זוֹ מִשְׁנָה, שִׁפְחָה תִּנְיָינָא לִבְרִייְתָא, אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ, הַכֹּל תְּלוּי עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ, דָּא שִׁפְחָה תְּלִיתָאָה דְּאִיהִי אִקָּרֵי עֲבוֹדָה (עיבוד ה'). קָם יְנוּקָא חָדָא, פָּתַח וְאָמַר (איוב לב ו) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים.

וְהַנָּחָשׁ הוֹלֵךְ בְּקַשְׁיָה וּבְמַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ גַּלֵּי הַיָּם, כְּמוֹ כֵּן כְּשֶׁחוֹשֵׁב אָדָם שֶׁהוּא בְּקַשְׁיָה וּמַחֲלֹקֶת לְמַטָּה בְּסוֹף הַמִּשְׁנָה, מוֹצֵא אוֹתָהּ בָּרֹאשׁ, וּכְשֶׁחוֹשֵׁב שֶׁהוּא בָּרֹאשׁ, מוֹצֵא אוֹתָהּ בַּסּוֹף, וְאַחַר כָּךְ חוֹלֵק בְּאֶמְצַע הַמִּשְׁנָה. וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת - זוֹ הַפְּסִיקְתָא, שֶׁשָּׁם פְּסִקֵי הֲלָכָה, וְהוּא תִּרוּץ וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ, וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת, וְהַפְּסָקִים וְהַתֵּרוּצִים הַלָּלוּ הֵם לְבֵנִים, שֶׁהֵם לְבוּשׁ הַהֲלָכָה, וְזֶהוּ וּבִלְבֵנִים. וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה - בְּוַדַּאי זוֹ בְּרַיְתָא, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ וְגוֹמֵר. אֵת כָּל עֲבֹדָתָם - זוֹ מִשְׁנָה, הַשִּׁפְחָה הַשְּׁנִיָּה לַבְּרַיְתָא, אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ, הַכֹּל תָּלוּי עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ, זוֹ הַשִּׁפְחָה הַשְּׁלִישִׁית שֶׁנִּקְרֵאת עֲבוֹדָה, (עבוד ה'). קָם תִּינוֹק אֶחָד, פָּתַח וְאָמַר: צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים.

= תקונא עשיראה

(זהו תיקון ל')

דף קמז:

בְּ"רֵאשִׁית בָּ"רָא אֱ"לֹהִים דָּא בָּבָ"א, וְאִינּוּן תְּלַת בָּבֵי דְּאִתְרְמִיזוּ בִּתְלַת אַנְפִּין בְּרֵא"שִׁית בָּרָ"א אֱ"לֹהִים, וְעָלָהּ אִתְּמַר (שמות כב ח) עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר דָּא בָּבָא קַמָּא,

עַל שֵׂה עַל שַׁלְמָה דָּא בָּבָא מְצִיעָא, עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דָּא בָּבָא בַּתְרָא, עַל שׁוֹר בֵּיהּ מִתְנוֹכְחִים מָארֵי מַתְנִיתִין דָּא עִם (דף קמז ע"ב) דָּא, וְאִית שׁוֹר וְאִית שׁוֹר, שׁוֹר תָּם וְשׁוֹר מוּעָד, וְאִית חֲמוֹר וְאִית חֲמוֹר, וְעַל אִלֵּין דְּסִטְרָא דְמָסָאֲבוּ אִתְמַר בְּהוֹן (דברים כב י) לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו, וְיַעֲקֹב בְּגִינַיְיהוּ אָמַר (בראשית לב ו) וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, צֹאן דָּא שֵׂה דְּאִתְמַר בֵּיהּ עַל שֵׂה, וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה דָּא אִיהוּ עַל כָּל אֲבֵדָה.

זֶהוּ תִּיקּוּן ל', בְּ"רֵאשִׁית בָּ"רָא אֱ"לֹהִים, זוֹ בָּבָ"א, וְהֵן שִׁלְשֶׁת הַבָּבוֹת שֶׁנִּרְמְזוּ בִּשְׁלֹשָׁה פָּנִים בְּרֵא"שִׁית בָּרָ"א אֱ"לֹהִים, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר - זוֹ בָּבָא קַמָּא, עַל שֵׂה עַל שַׁלְמָה - זוֹ בָּבָא מְצִיעָא, עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה - זוֹ בָּבָא בָתְרָא, עַל הַשּׁוֹר שֶׁבּוֹ מִתְנוֹכְחִים בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה זֶה עִם זֶה, וְיֵשׁ שׁוֹר וְיֵשׁ שׁוֹר, שׁוֹר תָּם וְשׁוֹר מוּעָד, וְיֵשׁ חֲמוֹר וְיֵשׁ חֲמוֹר, וְעַל אֵלּוּ שֶׁל צַד הַטֻּמְאָה נֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו, וְיַעֲקֹב בַּעֲבוּרָם אָמַר וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר. צֹאן זֶה שֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ עַל שֶׂה, וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה זֶהוּ עַל כָּל אֲבֵדָה.

וְשׁוֹר מוּעָד, אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים תּוֹלְדוֹת דִּנְזִיקִין תַּלְיִין מִנַּיְיהוּ, וְכֻלְּהוּ תַּלְיִין מֵאַרְבַּע אָבוֹת דְּאִינּוּן קֶרֶן וְשֵׁן וְגוּף וְרֶגֶל, נְגִיחָה בְּקֶרֶן, שֵׁן דַּהֲוָה אָכִיל בְּגֶזֶל, רָבְצָה בְּגוּפָא עַל מָאנֵי וְתַבַּר לוֹן, וְלֵית מָאנֵי אֶלָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְכֵן הִזִּיק בְּרַגְלָיו, וְכֻלְּהוּ בְּמַתְנִיתִין אִתְמַר, חֲמוֹר אִיהוּ חֲמוּר בְּחוּמְרָא דְמַתְנִיתִין, וְתַלְמִיד חָכָם דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ אִתְמַר בֵּיהּ עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, וּמַאי נִיהוּ דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ, חָ כָם מ וּפְלָא וְ רַב רַ בָּנָן דָּא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, אֲבָל אָחֳרָא אִיהוּ מְחַמְּרָא בַּתְרֵיהּ בְּחוּמְרָא דְמַתְנִיתִין, וְכֵן שׁוֹר נָגַח לוֹן בְּקוּשְׁיָא, וְנַשִּׁיךְ לוֹן, וְרָבִיץ עָלַיְיהוּ וְתַבַּר לוֹן, וְדָא אִיהוּ מַחֲלֹקֶת, וְכֵן בְּרֶגֶל תַּבַּר מָאנִין, וּבְגִין דָּא בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר דְּאִינּוּן מְמַנָּן דְּעִשָּׂו וְיִשְׁמָעֵאל, יֶתּוּן רְכִיבִין עֲלַיְיהוּ תְּרִין מְשִׁיחִין וְשָׁלְטִין עֲלַיְיהוּ, וּמָארֵי מַתְנִיתִין שָׁלְטִין עֲלַיְיהוּ, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, בְּתַלְמוּדָא וּבְמָדְרָשִׁים, וּבְקֻשְׁיוּרוּ דְתָפְלִין וְצִיצִית שַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, דְּאִינּוּן מוּעָדִים לְקַלְקֵל, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים.

וְשׁוֹר מוּעָד, עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע תּוֹלְדוֹת שֶׁל נְזִיקִין תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, וְכֻלָּם תְּלוּיִים מֵאַרְבַּע אָבוֹת, שֶׁהֵן קֶרֶן וְשֵׁן וְגוּף וְרֶגֶל. הַנְּגִיחָה בְּקֶרֶן, שֵׁן שֶׁהָיְתָה אוֹכֶלֶת בְּגֶזֶל רָבְצָה בַּגּוּף עַל הַכֵּלִים וְשִׁבְּרָה אוֹתָם, וְאֵין כֵּלִים אֶלָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְכֵן הִזִּיק בְּרַגְלָיו, וְכֻלָּם נֶאֱמְרוּ בְּמִשְׁנָה, חֲמוֹר הוּא חָמוּר בַּחֲמָרָה שֶׁל הַמִּשְׁנָה, וְעַל הַתַּלְמִיד הֶחָכָם שֶׁשּׁוֹלֵט עָלָיו נֶאֱמַר בּוֹ עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, וּמִי הוּא שֶׁשּׁוֹלֵט עָלָיו? חָ'כָם מ'פְלָא וְ'רַב רַ'בָּנָן זֶה הַשּׁוֹלֵט עָלָיו, אֲבָל הָאַחֵר הוּא מְחַמֵּר אַחֲרָיו בַּחֲמָרָה שֶׁל הַמִּשְׁנָה, וְכֵן שׁוֹר נָגַח אוֹתָם בְּקֻשְׁיָה וְנָשַׁךְ אוֹתָם, וְרָבַץ עֲלֵיהֶם וְשָׁבַר אוֹתָם, וְזוֹהִי מַחֲלֹקֶת, וְכֵן בְּרֶגֶל שׁוֹבֵר כֵּלִים, וּמִשּׁוּם זֶה בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר, שֶׁהֵם הַמְמֻנִּים שֶׁל עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, יָבוֹאוּ רְכוּבִים עֲלֵיהֶם שְׁנֵי מְשִׁיחִים וְשׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וּבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וַעֲלֵיהֶם אָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר, שֶׁשּׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם בְּתַלְמוּד וּבְמִדְרָשִׁים, וּבְקֻשְׁר

שֶׁל תְּפִלִּין וְצִיצִית שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם מוּעָדִים לְקַלְקֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וַיְמָרְרוּ אֶת חֵיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים.

מִיָּד נָפַק קָלָא וְאָמַר, אַנְחוּ לֵיהּ לְיִנּוֹקָא וְיסַלֵּיק לְאַתְרֵיהּ, דְּהָא שִׁתִּין הֲלָכוֹת דְּאִינּוּן שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת תַּלְיָין בְּאַוִּירָא, וְאִיהוּ אָתֵי לְסָלְקָא לוֹן לְאַתְרַיְיהוּ, מִיָּד פָּרַח וְלָא חָזוּ מִדֵּי, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי דָּא אִיהוּ תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ, וְדָא נַעַר, דְּאִיהוּ אַנְהִיג אַרְבִּין בְּיַמָּא, דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּאָזְלִין בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, בְּאַרְבַּע רוּחִין, דִּי בָהוֹן אִתְּמַר (יחזקאל לז ט) כֹּה אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, וְאִית אַרְבַּע רוּחִין אֲחֳרָנִין מִסִּטְרָא דְשָׂטָן דְּאַתְיָין בְּקוּשְׁיָא וּמַחֲלוֹקֶת, וְטָבְעִין סְפִינוֹת דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, וְלָא יָכְלִין לְנָפְקָא מִתַּמָּן, וְגַלְגַּלִּין סָלְקִין וְנָחֲתִין בְּהוֹן.

מִיָּד יָצָא קוֹל וְאָמַר: הַנִּיחוּ לַתִּינוֹק וְיַעֲלֶה לִמְקוֹמוֹ, שֶׁהֲרֵי שִׁשִּׁים הֲלָכוֹת, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, תְּלוּיִים בָּאֲוִיר, וְהוּא בָּא לְהַעֲלוֹתָם לִמְקוֹמָם. מִיָּד פָּרַח וְלֹא רָאוּ דָבָר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַדַּאי זֶהוּ תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ, וְזֶה הַנַּעַר שֶׁמַּנְהִיג אֶת הָאֳנִיּוֹת בַּיָּם, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהוֹלְכִים בְּיָם הַתּוֹרָה בְּאַרְבַּע רוּחוֹת, שֶׁבָּהֶם נֶאֱמַר כֹּה אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, וְיֵשׁ אַרְבַּע רוּחוֹת אֲחֵרוֹת מִן הַצַּד שֶׁל הַשָּׂטָן שֶׁבָּאִים בְּקֻשְׁיָה וּמַחֲלֹקֶת, וְטוֹבְעוֹת הַסְּפִינוֹת, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּיָם הַתּוֹרָה, וְלֹא יְכוֹלִים לָצֵאת מִשָּׁם, וְהַגַּלִּים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בָּהֶם.

אַדְּהָכִי הָא יְנוּקָא קָא נָחִית, פָּתַח וְאָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא פְּתַח פִּיךָ בְּאוֹרַיְיתָא, דְּהָא פִּימָךְ אִיהִי סִינַי, קָלִין וַהֲבָלִין דְּנָפְקִין מִפּוּמָךְ עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם וְגוֹמֵר, וְכֻלְּהוּ צַיְיתִין לְמִלּוּלָךְ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, דְּאִינּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא דְמִתְיְיבָתָא עִלָּאָה, וְשִׁתִּין רִבּוֹא דְמִתְיְיבָתָא תַּתָּאָה, וְאַנְתְּ אִיהוּ בְּדִיּוּקָנָא דְמָארָךְ, דִּבְזִמְנָא דְפָתַח בְּאָנֹכִי שׁוֹר לָא נָגַח אַרְיֵה לָא שָׂאַג עוֹף דְּאִיהוּ נְשָׁרָא לָא פָּרַח, וְכָל חֵיְילִין דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ בְּכָרְסַיָּא יְקָרָא, וְאָדָם לְשֶׁבֶת עַל כָּרְסַיָּא דְאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהוּ צַיְית לְמִלִּין דִּילָךְ, בְּגִין דְּמַטְרוֹנִיתָא דִילָהּ דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא סָלִיק בְּפוּמָךְ.

בֵּינְתַיִם הִנֵּה הַתִּינוֹק יוֹרֵד, פָּתַח וְאָמַר: מְנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, פְּתַח פִּיךָ בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי פִּיךָ הוּא סִינַי, עַל הַקּוֹלוֹת וְהַהֲבָלִים שֶׁיּוֹצְאִים מִפִּיךָ נֶאֱמַר וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם וְגוֹמֵר, וְכֻלָּם מַקְשִׁיבִים לְקוֹלְךָ, עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל הַיְשִׁיבָה הָעֶלְיוֹנָה וְשִׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁל הַיְשִׁיבָה הַתַּחְתּוֹנָה, וְאַתָּה הוּא בְּדִמּוּת רִבּוֹנְךָ, שֶׁבְּזִמַּן שֶׁפָּתַח בְּאָנֹכִי, שׁוֹר לֹא נָגַח, אַרְיֵה לֹא שָׂאַג, הָעוֹף שֶׁהוּא נָשֶׁר לֹא פָּרַח, וְכָל הַחֵיָלוֹת שֶׁתְּלוּיִים מֵהֶם בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, וְאָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא מַקְשִׁיב לְדִבֻּרֵיךָ, מִשּׁוּם שֶׁהַגְּבִירָה שֶׁלְּךָ, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עוֹלָה בְּפִיךָ.

= תקונא אחת עשרה

(זהו תיקון ל"א)

דף קמח.

מַיִד פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְאִינּוּן שִׁית יַמִּים בָּרָא אלהי"ם מַאי אלהי"ם יַמָּא שְׁבִיעָאָה, וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת א ז) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. עִלָּאִין שְׁמָעוּ, נוּנִין דְּרַחֲשִׁין בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, עֲלֹהּ אִתְמַר (תהלים קד כה) שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, וְכֻלְּהוּ שָׁאֲגִין עַל טַרְפִּין, וּשְׁכִינְתָּא אִתְמַר בָּהּ (משלי לא ו) וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ, כָּל הַנְּחָלִים דְּאָזְלִין לְיַמָּא הָא שָׁבַע אינוּן, וְאִינּוּן שָׁבַע נְעָרוֹת (דף קמח ע"א) הָרְאוּיוֹת לָהֶת לָהּ לְאִימָּא קַדִּישָׁא דְאִיהִי בַּת שָׁבַע, יָם אוֹקְיָנוֹס כְּלִילָא מִשָּׁבַע יַמִּים, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת אוֹקְיָינוֹס, בְּגִין דְּכָל מֵימֵי מַיָּא וְנוּנִין וְרַחֲשִׁין דְּלַאו אינוּן דִּילָהּ, וְיִתּוּן לְאַעֲלָא בָּהּ, אִיהִי מְקַיָּא לוֹן, וּמִתַּמָּן הֵם שָׁבִים לְלֶכֶת, כְּגַוְונָא דְתֵיבַת נֹחַ דְּלָא הֲוָה מְקַבְּלָא מִמַּיָּא אַחֲרָא, אֶלָּא מֵאִלֵּין דְּמַנֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין דָּא כָּל הַנְּחָלִים דְּאינוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כֻּלְּהוּ מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, וּבְעָאן לְאַעֲלָא לִשְׁכִינְתָּא, וְאִיהִי לָא מְקַבְּלָא לוֹן בְּגַוָּוהָּ, אֶלָּא לְאִלֵּין דְּמַנֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲלָא לְגַבָּהּ (נ"א בגווה), דְּאינוּן שָׁבַע רוֹעִים, וּלְשִׁבְטִין דְּנָפְקִין מִנַּיְיהוּ, וּלְכָל דְּאַתְיִין מִסְטַרַיְיהוּ וְיִתְעָרְבוּן בְּהוֹן, יַמָּא קַבִּילַת לוֹן וְיִתְעָרְבוּן בְּגַוָּוהּ, אֲבָל לְאֲחָרָנִין לָא קַבִּילַת לוֹן, וּמִתַּמָּן אינוּן שָׁבִין לְלֶכֶת.

זֶהוּ תִּיקוּן ל"א, מַיִד פָּתַח וְאָמַר: בְּרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית, וְהֵם שִׁשָּׁה יַמִּים, בָּרָא אֱלֹהִי"ם, מַה זֶּה אֱלֹהִי"ם? זֶה הַיָּם הַשְּׁבִיעִי, וְסוֹד הַדָּבָר - כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. עֶלְיוֹנִים שִׁמְעוּ, הַדָּגִים שֶׁרוֹחֲשִׁים בְּיָם הַתּוֹרָה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, וְכֻלָּם שׁוֹאֲגִים עַל טֶרֶף, וּבְשְׁכִינָה נֶאֱמַר בָּהּ וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. כָּל הַנְּחָלִים שֶׁהוֹלְכִים אֶל הַיָּם הֲרֵי הֵם שִׁבְעָה, וְהֵם שֶׁבַע הַנַּעֲרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֵת לָהּ, לְאֵם הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא בַּת שֶׁבַע, יָם הָאוֹקְיָנוֹס כְּלִיל מִשִּׁבְעָה יַמִּים, וְלָמָּה נִקְרָא אוֹקְיָנוֹס? מִשּׁוּם שֶׁכָּל מֵימֵי מַיִם וְדָגִים וּרְמָשִׂים שֶׁאֵינָם שֶׁלָּהּ, וְיָבְאוּ לְהִכָּנֵס בָּהּ, הִיא מְקַיְּאָה אוֹתָם, וּמִשָּׁם הֵם שָׁבִים לְלֶכֶת, כְּמוֹ תֵּבַת נֹחַ שֶׁלֹּא הָיְתָה מְקַבֶּלֶת מִמַּיִם אַחֵר, אֶלָּא מֵאֵלּוּ שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה כָּל הַנְּחָלִים, שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים, כֻּלָּם מִתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, וְרוֹצִים לְהִכָּנֵס לַשְּׁכִינָה, וְהִיא אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת אוֹתָם לְתוֹכָהּ, אֶלָּא רַק אֶת אוֹתָם שֶׁצִּוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהִכָּנֵס אֵלֶיהָ (בתוכה), שֶׁהֵם שִׁבְעָה רוֹעִים, וְאֶת הַשְּׁבָטִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵהֶם, וְאֶת כָּל הַבָּאִים מִצִּדָּם וְיִתְעָרְבוּ בָהֶם, הַיָּם מְקַבֶּלֶת אוֹתָם וְיִתְעָרְבוּ בְּתוֹכָהּ, אֲבָל אֶת הָאֲחֵרִים אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת אוֹתָם, וּמִשָּׁם הֵם שָׁבִים לְלֶכֶת.

דְּוַדַּאי אִיהוּ ה' יַמָּא, נַחַל דִּילָהּ ו', כָּל אִינּוּן דְּיָרְתִין נְשָׁמָתִין מִן יַמָּא וְנַחַל דִּילָהּ, בְּדָחִילוּ וּרְחִימוּ דְי"ה, אִיהִי קַבִּילַת לוֹן, וְאָחֳרָנִין דְּלַאו אִינּוּן חֵלֶק יהו"ה אִיהִי לָא קַבִּילַת לוֹן, וְדַחְיָא לוֹן מִתַּמָּן, וּמִתַּמָּן הֵם שָׁבִים לְלֶכֶת. קָמוּ כֻּלְּהוּ וּבָרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ פִּיָּמָא דִּשְׁכִינְתָּא, סִינֵי סִינֵי, זַכָּאִין אוּדְנִין דְּשָׁמְעִין מִלִּין אִלֵּין מִפּוּמָךְ.

שֶׁוַּדַּאי ה' הוּא הַיָּם, הַנַּחַל שֶׁלֹּה - ו', כָּל אוֹתָם שֶׁיּוֹרְשִׁים נְשָׁמוֹת מֵהַיָּם וְהַנַּחַל שֶׁלֹּה בְּיִרְאָה וְאַהֲבָה שֶׁל י"ה, הִיא מְקַבֶּלֶת אוֹתָם, וְאֲחֵרִים שֶׁהֵם אֵינָם חֵלֶק יהו"ה, הִיא לֹא מְקַבֶּלֶת אוֹתָם, וְדוֹחָה אוֹתָם מִשָּׁם, וּמִשָּׁם הֵם שְׁבִים לְלֶכֶת. קָמוּ כֻּלָּם וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ: הַפֶּה שֶׁל הַשְּׁכִינָה, סִינַי סִינַי, אַשְׁרַי הָאָזְנַיִם שֶׁשָּׁמְעוּ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ מִפִּיךָ.

אמר המגיה ע"כ מצאתי, ואולי אלו הי"א תקונים הם בכלל השבעים אלא שלא הושמו איש על ידו לדגליהם, וכבר מצאתי לקוטים אחרים, ולפי שלבי אמר לי שאינם מכלל התקונים רק מאמרים מפוזרים מספר הזהר, הבדלתי אותם לי למשמרת עד אשר אראה מה יהיו, ואם יהיה אלקים עמדי והנחני בדרך אמת עוד אוסיף להדפיס דברים יקרים ונוראים שלא נראו בגלוי עד היום הזה, וברוך י"י אשר לא הסיר תפלתי וחסדו מאתי שגלגל זכות זה על ידי.